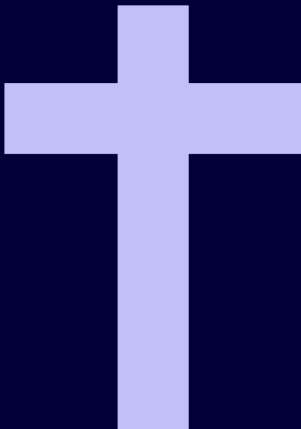

Txa²wã¹sũ³na²
Wãn³txa²

New Testament in Nambikuára, Southern (BR:nab:Nambikuára,
Southern)

Txa²wã¹sũ³na²Wãn³txa²
New Testament in Nambikuára, Southern
(BR:nab:Nambikuára, Southern)

copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Nambikuára, Southern

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Nambikuára, Southern [nab], Brazil

Copyright Information

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Nambikuára, Southern

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022
5198f7a7-ab9d-5d69-b112-d94960f81d2a

Contents

Mateus	1
Markos	101
Lukas	165
João	262
Atos	358
Romanos	448
1 Korīntios	505
2 Korīntios	546
Kálatas	572
Efesios	588
Filipēses	604
Kolosēses	614
1 Tesalonisēses	628
2 Tesalonisēses	637
1 Timoteo	642
2 Timoteo	652
Tito	659
Filemō	664
Ebreus	667
Tiako	704
1 Petro	716
2 Petro	732
1 João	740
2 João	751
3 João	753
Jutas	755
Apokalipse	759

Mateus

Je³su²jah³la² a²wi³na²nāu³xu¹tai²na² i³yau¹ū³jau³su²

1 Je³su²jah³lai²na² wān³txa² ā³si³wxe³jau³xai²la¹wa². A²nxe³jah³lai²i² Txa²wā³sū³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yau³tāu³lot³jah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². Nxe³sxā³ Jah³lai²na² a²wi³na²nāu³xu¹tai²na² i³yau¹ū³jau³xai²la¹wa². A²nxe³sxā³ Je³su²jah³la² sū³nu²tu³ Ta³vi²yah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². Ta³vi²yah³la² sū³nu²tu³ A³bra³āu²ah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la².

2 Nxa²ha¹te¹ A³bra³āu²ah³lai²na² sa²kxai³lu² a²ki³lha³tu³ I³sa²kah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². I³sa²kah³la²ki³lha³tu³ Ja³ko²ah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². Ja³ko²ah³la²ki³lha³nāu³tu³ Ju³ta²ah³lo²su² a²lon³yah³la²nāu³su² nxe³ta¹hxai²hē¹la².

3 Ju³ta²ah³la² sa²kxai³lu² a²sī³sa³ka³lxu³nu¹tai²na² so¹ka³tu³ a²ki³lha³nāu³tu³ ha¹li¹ a³li³lah¹kxi²ta¹hxai²hē¹la². Nxe³te²na² i³lxa² Pe³re²sah³lo²su² Sa³ra²ah³lo²su² nxe³ya³ta¹hxai²hē¹la². Pe³re²sah³la²ki³lha³tu³ Es³ro³mah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². Es³ro³mah³la²ki³lha³tu³ A³rāu²ah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la².

4 A³rāu²ah³la²ki³lha³tu³ A³mi³na³ta²bah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². A³mi³na³ta²bah³la²ki³lha³tu³ Na²a³sō²mah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². Na²a³sō²mah³la²ki³lha³tu³ Sa³l³mō²mah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la².

5 Sa³l³mō²mah³la² a²sxe³xa³ka³lxa² Ra³ka²ba³ka³lxu³su² nxe³ya³sxā³ a²ki³lha³tu³ Bo³a²sah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². Bo³a²sah³la² a²sxe³xa³ka³lxa² Ru²ta³ka³lxu³su² nxe³ya³sxā³ a²ki³lha³tu³ O³be²jah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². O³be²jah³la²ki³lha³tu³ Je²sah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la².

6 Je²sah³la²ki³lha³tu³ Ta³vi²yah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jah³lai²na² I³sa³e² nū³ka³txa² a²wa³kxēn³yah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². Ja¹nxe³sxā³ Ta³vi²yah³la² I³sa³e² nū³ka³txa² a²wa³kxēn³yah³lai²na² a²sxe³xa³ka³lxa² a²wi¹lhi¹na² U³ri²ah³la² sxe³xa³ka³lxu³su² ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³ya³sxā³ a²ki³lha³tu³ Sa³lo³māu²ah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la².

7 Sa³lo³māu²ah³la²ki³lha³tu³ Ro³bo³āu²ah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². Ro³bo³āu²ah³la²ki³lha³tu³ A³bi³a²ah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². A³bi³a²ah³la²ki³lha³tu³ A³sa²ah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la².

8 A³sa²ah³la²ki³lha³tu³ Jo³sa³fa²ah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². Jo³sa³fa²ah³la²ki³lha³tu³ Jo³rāu²ah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². Jo³rāu²ah³la²ki³lha³tu³ O³si³a²sah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la².

9 O³si³a²sah³la²ki³lha³tu³ Jo³tāu²ah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². Jo³tāu²ah³la²ki³lha³tu³ A³ka²sah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². A³ka²sah³la²ki³lha³tu³ E³se³ki³a²sah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la².

10 E³se³ki³a²sah³la²ki³lha³tu³ Ma³na³se²sah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². Ma³na³se²sah³la²ki³lha³tu³ A³mō²mah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². A³mō²mah³la²ki³lha³tu³ Jo³si²ah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la².

11 Jo³si²ah³la²ki³lha³tu³ Je³ko³ni²ah³lo²su² a²lon³ti³nāu³su² ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³tāu³a² Ba³bi³lo²na² nū³ka³txa² wxā³sxā³ so¹hxa³kxi²sxā³ Ba³bi³lo²na²ko³nāu³a² sa³wxe³nyhain¹ta¹hxai²hē¹la².

12 Hā²wxān³txa³ Ba³bi³lo²na²ko³nāu³a² sa²wxe³nyhain¹nū²la² hā²wxān³txa³ Je³ko³ni²ah³la²ki³lha³nāu³tu³ Sa³la³ti³e²lah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². Sa³la³ti³e²lah³la²ki³lha³tu³ So³ro³ba³be²lah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la².

13 So³ro³ba³be²lah³la²ki³lha³tu³ A³bi³u²jah³la²ki³lha³tu³ E³li³a³ki²mah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². E³li³a³ki²mah³la²ki³lha³tu³ A³so²rah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la².

14 A³so²rah³la²ki³lha³tu³ Sa³to²mah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². Sa³to²mah³la²ki³lha³tu³ A³ki²mah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². A³ki²mah³la²ki³lha³tu³ E³li³u²jah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la².

15 E³li³u²jah³la²ki³lha³tu³ E³li³a³sa²rah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la².

E³li³a³sa²rah³la²ki³lha³tu³ Ma³tā²ah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². Ma³tā²ah³la²ki³lha³tu³ Ja³ko²ah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². 16 Ja³ko²ah³la²ki³lha³tu³ Jo³se²ah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² a²sxe³xa³ka³lxa² Ma³ri²a³ka³lxu³su² ta¹hxai²hē¹la². Ma³ri²a³ka³lxai²na² sa²kxai³lu² wēn³su² Je³su²jah³lo²su² a³li³lah¹ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jah¹la² Je³su²jah³la² i³yī¹li²hain¹jau³xa²sa¹. Kris²tu³jah¹lo²su¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jau³xai²na² a²si³yxa³ju³xa²su² Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² A²hxi²kan¹ta² Si³yxa³tāu³lo³jah¹la²nū³a² so¹jah¹lai²wi¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

17 Jā¹nxe³jut³su² Je³su²jah³la² sū³na²nāu³su² ta¹hxai²hē¹la². Nxe³sxā³ A³bra³āu²ah³la² ā³si³wxe³ki³ka³tu³ Ta³vi²yah³la² hāi¹nxā¹ki³kxai²nān²tu³ a²sū³na²nāu³xa² i³yī¹lih²xai³ain¹te²nāu³tu³ hxi²ka² hxi²sa³sxā³ ha¹li¹ ha¹li¹ wxa²sa²so¹xi²sxā³ 14 nxe³ki³te²ju²hē³la². Te²yā¹nxe³sxā³ Ta³vi²yah³la² ā³si³wxe³ki³ka³tu³ hu³ Ba³bi³lo²na²ko³nāu³a² sa²tā³nyhain¹tāu³nai³tā² hāi¹nxā¹ki³kxai²nān²tu³ a²sū³na²nāu³xa² i³yī¹lih²xai³ain¹te²nāu³tu³ hi²ka² hxi²sa³sxā³ ha¹li¹ ha¹li¹ wxa²sa²so¹xi²sxā³ 14 nxe³ki³te²ju²hē³la². Te²yā¹nxūn³sxā³ Ba³bi³lo²na²ko³nāu³a² sa²tā³nyhain¹tāu³nai³tā² ā³si³wxe³ki³kxai²nān²tu³ hu³ Kris²tu³jah¹la² a³li³lah¹ju³ta² hāi¹nxā¹ki³kxai²nān²tu³ a²sū³na²nāu³xa² i³yī¹lih²xai³ain¹te²nāu³tu³ hxi²ka² hxi²sa³sxā³ ha¹li¹ ha¹li¹ wxa²sa²so¹xi²sxā³ 14 nxe³ki³te²ju²hē³la².

Je³su² Kris²tu³jah¹la² a³li³lah¹jau³su²

18 Jā¹nxe³jut³su² Je³su² Kris²tu³jah¹la² a³li³lah¹jau³su² nxe³te³nah¹lxi¹. Ma³ri²a³ka³lxai²na² Je³su²jah³la² a²hā³ka³nai²na² nxe³ta¹ka³lxai²na² sa²kxai³lu² Jo³se²ah³la² so¹nyhu¹kxi³ju³ta³nū³a² e³hau³kon³ta³lu²nain¹ta¹hxai²hē¹la². E³hau³kon³ta³lu²nain¹nū²la² yxān¹ta¹ so¹nyhu¹xa³tā³lxa¹ Ma³ri²a³ka³lxa² wēh³ni³ta¹hxai²hē¹la². Hai³txi³ Jo³se²ah³lo²la³ wīn¹txi²nxā³tā³lxa¹ Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² te²hi²sen³su² wē³sai²la² a²ē¹nai²na² ūh³wxe³ni¹ta¹hxai²hē¹la². 19 Nxa²ha¹te¹ Jo³se²ah³lo²kxai³lu² ju¹ta¹li² ā³ne³wxe³nū²la², Ma³ri²a³ka³lxa² wēh³ni³ju³ta² ā³ne³wxe³nū²la² a²ē¹na² ne³kxe³kxi²nha²ta¹hxai²hē¹la². Ne³kxe³kxi²nha²te³nah¹lxi¹.

— Wain³txi³ kāi³jah¹lo²sa¹xā¹. Hai³txi³ kuh³lxa³thin¹sxā³ kāi³te²txā³xā¹. Ta¹ka³lxai²na² wē³sa² wēh³ni¹kxa² wet¹sa²jah¹lo²sxa³xā¹. Nxe³kxan²ti³ kwa² i³āu²li²sa²ju³ta² ten³sa²nxa³nhā¹. Nxe³sa²nxa³ha²kxai³ kwa² hāi³a² ā³a¹tū¹xā¹. Ma³ri²a³ka³lxa² ā³a¹tū¹xā¹. Nxe³nha²ta¹hxai²hē¹la². 20 Nxe³tāu³ān²tu³ta¹ nū¹hain³nha²tāu³a² Txa²wā¹sū³na² sa²si¹hā³jah¹la² oh³xan¹jah¹la² wxa²kan³sxā³ wxā³ta¹hxai²hē¹la². Wxā³ka³tu³ Jo³se²ah³la² sxa³sxā³ āu³xi²ta¹hxai²hē¹la². Āu³xi²tāu³a² ā³nhxi²sxā³nho³kxi²ta¹hxai²hē¹la². Ā³nhxi²sxā³nho³kxi²te³nah¹lxi¹. Txa²wā¹sū³na² sa²si¹hā³jah¹la² ā³ti³sxā³ e³kxi²te³nah¹lxi¹.

— Jo³se²ah³lāi³. Ta³vi²yah³lu¹ta² a²ne³sa³wit³si¹lxi¹. Txa²wān³txa² e³kxi¹nx2ta¹jau³xa² wi¹lain³kxi¹sē¹li¹. “Ta¹ka³lxa² Ma³ri²a³ka³lxa² so¹nha²tū¹xā¹.” Nxi¹lxi¹ Nxe³nha²kxai³ hxi²waun³txi³txa³hē¹li¹. Ta¹ka³lxai²na² so¹sē¹li¹. Wē³sai²na² ta¹ka³lxa² wēh³ni¹kxa² hai³txi³ yuh³xai²nān¹te² we¹kxe³su² nxe²nxa³i¹. Yxān¹ta¹ Sū³na² yāu³ka³jxah¹la² te²hi²sen³su² wīn¹txi²nxa³kxan²ti³ wē³sa² wet¹jah¹lai²la¹wi¹. 21 A²nxe³ta¹ka³lxa² wē³sa² a³li³lah¹kxi²tu¹wi¹. A²ki³lha³lxa² a³li³lah¹kxi²tu¹wi¹. Nxe³kxai²nān²tu³ a²zi³lxa² Je³su²jah³lo²su¹ nxe² i³yī¹li²txa²hē³li¹. Nxe³sxā³ hā²wxān³txa³ wē³sai²li² txon¹nū²la² a²nū²a²nāu³xai²na² ko³nxe³ti³ kāi³ain¹ju³ta² a²yxo²ha³kxa¹ ā³wa²sut¹ti³hit¹tain¹tu¹wi¹. Oh³xan¹jah¹la² nxe³ta¹hxai²hē¹la².

22 A²nxe³jau³xai²na² kxã³nhxĩ¹nai³tãn²jau³xa² Sũ³na² ĩ³hen³txi²tũ³kã³txai²na² wãn³txa² jau³xau³hxai²tẽx¹ta³la³ jau³xain²txi³ nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³jau³xu¹ta¹na² te³nah¹lxi¹:

23 — Nxe³jah³lxi³wxi¹. Tu¹ha³ka³lxa² in³txa² wĩn¹ti²nxa³ta¹ka³lxa² wẽh³nĩ¹tu¹wi¹. Wẽh³nĩ¹ka³tu³ wẽ³sai²li² a²ki³lha³lxa²li² a³li³lah¹kxi²tu¹wi¹. Nxe³kxi²nãn²tu³ a²ĩ³lxa² ĩ³lxi³hain¹tu¹wi¹. E³ma³nu³e²lah³lo²su¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³te² ĩ³lxi³na² a²si³yxa³tũ³khai³xai²na² Txa²wã¹sũ³na² ã³nũ²kxi²sã³yxa³ah³nẽ³na³li¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

24 Nxe³nũ²la² hã²wxãn³txa³ Jo³se²ah³lo²kxai³ txu¹lxi²ka³ty³ ĩ³sa²yxa³ta¹hxai²hẽ¹la². ĩ³sa²yxa³nũ²la² oh³xa² sa²si¹hã³jah¹lai²na² wãn³txai²na² sa²yo²we¹ta¹hxai²hẽ¹la². Sa²yo²we¹te³na¹ Ma³ri²a³ka³lxa²kxai³lu² so¹ta¹hxai²hẽ¹la². 25 So¹kxan²ti³ hai³txi³ ũ³whĩn¹txi³nyha¹sã³ o²la³kxi²nyha¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². Wẽ³sai²kxai³lu² a³li³lah¹xa³tã³lxa¹ ũ³whĩn¹ti³nyha¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². Nxa²ha¹te¹ wẽ³sai²li² a³li³la²kxi²te³na¹ wẽ³sai²na² ĩ³yĩ¹li²yha³ta¹hxai²hẽ¹la². Je³su²jah³lo²su¹ nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

2

A²nũ²a²nũ³xa² u²lxan¹ko³xa² wxã³ain¹jau³su²

1 Jã¹nxe³ju³kxai³lu² kxã³nhxĩ¹nu¹ta¹na² E³ro²jah³la² kãin²jah¹la² Ju³te²an¹ko³xa² a²wa³kxẽn³yah³la² yxa²u²xai³lhi¹nu¹ta¹na² Je³su²jah³la² a³li³lah¹ta¹hxai²hẽ¹la². Be³lẽ²thĩ³na² Ju³te²a²ko³xan¹thĩ³na² a³li³lah¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³tãu³ãn²tu³ a²nũ²a² a²hoh³lxi³khai¹nũ³ka³txa² ha³lo²a² u²lyxa¹ko³xa² u³je³na² a³li³xi²tãu³an¹ko³xa² a³li³xain¹nũ²la² wxã³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Wxã³ain¹nũ²la² Je³ru³sa³lẽ²thĩ³na² Ju³te²a² ko³xan¹thĩ³na² kãin²khai¹nxe³thĩ³nãn²ta³ ã³wi¹hain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Ā³wi¹hain¹sã³ e³kxain¹te³nah¹lxi¹:

2 — ĩh¹nũ¹la³tã³ Ju³te²a² wa³kxẽn³yah³lo²nũ³a² kwẽn¹ta² a³li³lah¹jah¹la² he¹ji¹wi¹? Txa²ha³lo²a² a³li³sĩ¹na¹hĩ¹nai³tã² a²hxi³ka²ta³khai³xa² ĩ²sĩ¹na¹hẽ³li¹. Nxe³ka³ta¹na² ĩ²sĩ¹na¹ha²kxai³ wẽ³sai²li² sa²nẽn¹kxi²te³lhxã³ wxã³ye³nx2ti³nha¹wi¹. Nxe³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

3 Nxe³nxa²ha¹te¹ nxe³jau³jau¹xai²na² ain³kxain¹nũ²la² E³ro²jah³la² yuh³lxi³khai¹ta¹hxai²hẽ¹la².

— A²wa³kxẽn³yah³lo²sa¹ju³ta² sa²tã³ni²lã³kxi²sa²te³na³na¹. Nha²jau³su² E³ro²jah³la² ta¹hxai²hẽ¹la². Te²yã¹nxũn³sã³ Je³ru³sa³lẽ² tũ³ka³txa² whãĩ²na¹ E³ro²jah³la² yã¹nxe² yuh³lxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 4 Nxe³te²kxã³ya³lhu² E³ro²jah³lai²na² te²hi²sen³su² a²nũ²a² hxi²kan¹txi³nãu³xa² nxe³te²he³la³kxa² ã³yã³nũ²kxi²xi²si¹hain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Wã³nxĩn¹te² si³yxa³tũ³ka³txi³nãu³xa² ĩ³kaix¹tha²kxai³ ha³tẽh³nxã³nxa² a²hoh³lxi³su² nũ³ka³txa² ĩ³kaix¹tha²kxai³ nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³sã³ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Nxe³jah³lxi³sa¹lxi¹. Kris²tu³jah¹la² Txa²wã¹sũ³na² Hxi²kan¹ta² Si³yxa³tũ³lot³jah¹la²nũ³ãn²ta² a³li³la¹jen³nũ³a² ĩh¹nũ¹la³tã³ a³li³la¹ji¹wi¹? Nxẽn³tain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 5 Nxe³nxa²ha¹te¹ ĩ³ye³sã³ĩ³wa²ũ³xain¹te³nah¹lxi¹:

— Be³lẽ²thĩ³na² Ju³te²a² ko³xan¹thĩ³na² a³li³la¹kxi²nẽ³tu¹wi¹. Sũ³na² hen³txi³jah¹lai¹tã³ Sũ³na² wãn³txa² au³hxai²jau³yai¹tã² nxe³ta¹hxai²hẽ¹li¹. Nxe³jau³jau¹xai²na² nxe³te³nah¹lxi¹:

6 “Wxãĩ²na² Be³lẽ²thĩ³nãn¹tũ³ka³txi³si²yah³lxi¹lxi¹. Ju³te²a²ko³xan¹thĩ³nãn¹tũ³ka³txi³syah
Thĩn³kãĩ²nxa³te²hũ³kxan²ti³ Ju³te²a² hxi²kan¹te²nãu³xai²na²

kāin²te²lo³yah³lxi¹lxi¹. Nxe³sxā³ wxa²nū³ka³txa² a²nū²a²
ka³na³ka³na³jah¹la²nū³a² hxi²kan¹ta² si³yxa³ti³lo³nx2tu¹wi¹.
Nxe³kxai²nān²tu³ txa²nū³ka³txai²na² I³sa³e² nū³ka³txi³su²
txa²nū³ka³txi³su² ha²kxai³a²wa³kxēn³no³nīn¹tu¹wi¹.”
Nxe³jau³xai²na² nxe³ta¹hxai²hē¹li¹. Ha³teḡ³nxā³nxā² a²hoh³lxi³su² nū³ka³txa²
nxe³ta¹hxai²hē¹li¹.

7 Nxe³nxā²ha¹te¹ E³ro²jah³lu¹ta²kxai³lu² a²hoh³lxi³su² nū³ka³txa²
hāi³a² kaix1tain¹sān²nū²la² hi³ka²ta³u¹ta²na² wxā³je²nāu³wa³kxai³tā²
ī³wā³txain¹ta¹hxai²hē¹li¹. 8 ī³wā³txi³sxā³ ī²so¹nū²la² Be³lē²thi³na²
ī²sa²si¹hā³ain¹ta¹hxai²hē¹li¹. ī²sa²si¹hā³ain¹te³nah¹lxi¹.

— Be³lē²thi³na² ai³jah¹lxi³hē¹li¹. Ai³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ wē³sai²li²
ā³ten³khai¹nxe³jah³lxi³hē¹li¹. Ā³ten³sxā³ ī³ha¹txi²yah³lxin¹kxai²nān²tu³
ī³hen³txi³sah¹lxi³hē¹li¹. Sah¹lxin¹kxai²nān²tu³ hā²wxān³txa³ wxā³nū³na¹tu¹wi¹.
Wxā³na¹kxai²nān²tu³ sa²nēn¹kxi²nūn³na¹tu¹wi¹. E³ro²jah³la² ī³ki³ha¹kain¹sxā³
e³kxi²ta¹hxai²hē¹li¹.

9 Nxe² e³ta³lun²nxā²ha¹te¹ a²hoh³lxi³su² nū³ka³txai²na² sa²kxai³lu²
ā³waix3tain¹ta¹hxai²hē¹li¹. Ā³waix3tain¹tāu³ hi³ka²ta³ta³lxi² u³je³na²
a³li³xi²tāu³ai¹ko³xai²na² a³li³ai¹nhī¹nai³tā² ī²ain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².
Nxe³sxā³ hi³ka²tain²txi³ ī²xain¹ta¹hxai²hē¹li¹. ī²xain¹ka³tu³ ai³ain¹tīh³na²
ne³ka³ta²ain¹ta¹hxai²hē¹li¹. Ne³ka³ta²ain¹sxā³ wē³sai²na² sxā³thi³na²
ā³nhau³ko³t3si¹na¹ ā³yit1ta¹hxai²hē¹li¹. 10 Jā¹nxe³jut3su² ai³ain¹tāu³a²

hi³ka²tain²txi³ ī²ain¹te³na¹ kāin²ka³li³hain¹ta¹hxai²hē¹li¹. 11 Nxa²ha¹te¹ ai³nū²la²
sxi²ha² wē³sa² sxā³thi³na² a³txain¹nū²la² ā³wi¹hain¹ta¹hxai²hē¹li¹. Ā³wih¹ka³tu³
Wē³sa²na² ī²i² Wē³sa² hā³ka³na² Ma³ri²a³ka³lxa² ī²i² nxe³ain¹ta¹hxai²hē¹li¹.
ī²ain¹ka³tu³ ā³ka³ti³wxe³sān²nū²la² sa²nēn¹kxain¹ta¹hxai²hē¹li¹.
Sa²nēn¹kxain¹tāu³a² yen³kxa² wi¹kxa² ū³hū¹ain¹ta¹hxai²hē¹li¹. Ou³ro²ki³a²
ū³hū¹ha²kxai³ wi¹lū³tū³xa² īn³sē²su²tū³xa² ū³hū¹ha²kxai³ wi¹lū³jau³xa²
mi²ra³jau³xa² ū³hū¹ha²kxai³ nxe³ta¹hxai²hē¹li¹.

12 Nxe² ta³lu²nain¹nū²la² hā²wxān³txa³ a³li³xain¹ta¹hxai²hē¹li¹. Kxā³nxai³tā²
Be³lē²thi³na² a³li³xai¹nxā³ta³lxa¹ hxi²sxā³nhon³yah³lxi³ta¹hxai²hē¹li¹.
Hxi²sxā³nhon³yah³lxi³te³nah¹lxi¹, Txa²wā¹sū³na² ī³ye³kxain¹ta¹hxai²hē¹li¹.
ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Nxe³jah³lxi³wxi¹. E³ro²jah³lai¹tā² sxi²ha² ā³wa³lah³lxi³txa³hē¹li¹.
Nxe³ta¹hxai²hē¹li¹. Nxe² hxi²sxā³nhon³yah³lxi³ta¹hxai²hē¹li¹. Nxe³ha²kxai³
tīh³na² wxā³ain¹tīh³nai¹tā² ī³xai¹nxā³ha²kxai³ tīh³nu³ ā³lxi³ ī³xai¹nhā²kxai³
nxe³ta¹hxai²hē¹li¹.

E³ji²ta²ko³xa² ih³sau³nain¹jau³su²

13 Nxe³nxā²ha¹te¹ tīh³nu² ā³lxi³ ī³xain¹tāu³a² Jo³se²ah³la² sxā³sxā³ āu³xi²nū²la²
hxi²sxā³nhon³ta¹hxai²hē¹li¹. Nxe³tāu³a² Txa²wā¹sū³na² ha³lo²an¹jah¹la²
ī³ye³kxi²ta¹hxai²hē¹li¹. ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Jo³se²ah³lāi³. ī²sa²yxa³txu¹li¹. Wē³sai²na² tē³i² a²hā³ka³nāin²txi³
tē³i² nxē³ka³tu³ E³ji²ta²ko³xa² ih³saun³txa²hē³li¹. E³ro²jah³la² Wē³sa²
ī³su²lhā³te³na³li¹. Nxe³ha²kxai³ wa³su³txi³ ih³saun³jah¹lxi³hē¹li¹.
Yah³lxin¹kxai²nān²tu³ ha³lo²ai²li² yxa²u³xai³jah¹lxi³hē¹li¹. Yah³lxin¹kxai²nān²tu³
yxa²u³ta³lun²na³na¹. Nxe³kxai²nān²tu³ ī³hen³txi³nx2ta¹tu¹wi¹. Oh³xan¹jah¹la²
nxe³ta¹hxai²hē¹li¹.

14 Nxe² hxi²sxā³nhon³ta³lun²nū²la² txu¹lxi²ka³tu³ wē³sai²na² tē³i²
a²hā³ka³nāin²txi³ tē³i² nxe³ka³tu³ ka³nxah³tāu³an²tu³ wa³su³txi³
ih³saun³sxā³ E³ji²ta²ko³xa² ai³ain¹ta¹hxai²hē¹li¹. 15 Hā²wxān³txa³

E³ji²ta²ko³xa³nāu³a² yxau²xai³lain¹ta¹hxai²hē¹la². E³ro²jah³la² ka³te³na² he¹tāu³a² yxau²xai³lain¹ta¹hxai²hē¹la². Jā¹nxe³jut3su² kxā³nxai³tā² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² hen³txi³jah¹la² jau³xau³hxai²tēx1ta² e³ta¹hxai²hē¹la². E³te³nah¹lxi¹:

— Sū³na² Si³yxau³jah¹lo²na¹xai²na² Txa²ki³lha³lxa²khai³xai²na² E³ji²ta²ko³nāu³a² i³kaix1sxā³ sa²sai¹ai¹na¹hē³li¹. Nxe³jau³xau³hxai²tēx1tā² nxe³ta¹hxai²hē¹la².

Wē³ha³lxa² sun²tā¹ain¹jau³su²

16 Nxe³nxa²ha¹te¹ E³ro²jah³lai²na² sa²kxai³lu¹ a²hoh³lxi³su² nū³ka³txai²na² wa³li²nxe³ju³ta³nū³a² i²nū²la² i³an³txi³khaix1ta¹hxai²hē¹la². i³an³txi³te³nah¹lxi¹. A²sa³wi¹ha³lxa² kwa³na³te²an¹jau³kxai³lu¹:

— Nxe³jah³lxi³wxi¹. Be³lē²thi³na² ā³nxai² Ra²ma²thi³na² ā³nxai² ha³lo²a² ti²ta³lo³kxai²na² ā³nxai² nxe² ā³ten³jah³lxi³hē¹li¹. Nxe³yah³lin¹kxai²nān²tu³ in³txa² wē³ha³lxa² jū¹lxi³te²a² kwē³kxa² ye³ha¹li¹ kwē³kon³sxā³ hi¹nai¹nxa³kxai²nān²tu³ nxe³te²na² a²yxo²ha³kxa¹ i³sun²tā¹jah¹lxi³hē¹li¹. Ā³tox3ā¹nxe³jah³lxi³hē¹li¹. Nxe³ju³ta²na² E³ro²jah³lai²na² a²e¹nān¹jau³kxai³lu¹:

— Nxe³na¹kxai²nān²tu³ Wē³sai³ta³lxi² i³su²lhā³kxai¹na¹tū¹xā¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la². 17 Jā¹nxe³jut3su² kxā³nxai³tā² Je³r³mi²ah³lu¹ta²na² wān³ta²jau³xau³hxai²tēx1ta² e³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³te³nah¹lxi¹:

18 — Ra²ma²thi³nān¹tū³ka³txa² kāin² nā³ni² kāin² i³āin²ta³kxi² nxe³ain¹te²sin²ta¹. Ra³ke²la³ka³lxi²na² sa²kxai³lu² a²wē³ha³lxi³khai³xa² i²nān³kxain¹na³li¹. Wē³ha³lxan²tu³ sun²tā¹hxa³kxain¹na³li¹. Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² hxi²kan¹txi³ a²ka³lxa¹te²nāu³xa² ya³lo³txai¹nxa³lho³li¹.

Nxe³ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³thi³nān²ti³ kxā³nxi¹ta²na² Ra³ke²la³ka³lxi³nu¹ta²kxai³lu² ya³lu²te³lhxā³ nxe³hī¹nu¹ta²na² kāin² nān³ta¹hxai²hē¹la². A²wē³ha³lxi³khai³xa² wi¹ton²kxi²nxa³ta³lxa¹ ā³nxi²ka¹txa³ha²kxai³ kāin² nān³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³kxaix3jā¹nxūn³sxā³ Ra²ma²thi³nān¹ta¹ka³lxi³nāu³xa² te²yā¹nxe² nān³nain¹ta¹hxai²hē¹la².

E³ji²ta²ko³xa² a³li³sxā³ i³xain¹jau³su²

19 Nxe³nxa²ha¹te¹ hā²wxān³txa³ E³ro²jah³lai¹tā² ya³lu²ta¹hxai²hē¹la². Ya³lu²nū²la² Sū³na² ha³lo²an¹jah¹la² wxā³ta¹hxai²hē¹la². Wxā³te³na¹ Jo³se²ah³lo²kxai³lu² sxa³sxāu³xi²nū²la² hxi²sxā³nhon³tāu³a² i³ye³kxi²nha²ta¹hxai²hē¹la². i³ye³kxi²nha²te³nah¹lxi¹:

20 — Nxe³sa²lxi¹. i³sa²yxau³txu¹li¹. Wē³sai²na² a²hā³ka³nū¹na² nxe³sxā³ tē³txa²hē³li¹. Tē³sxā³ i³xi²txu¹li¹. i³sa³e²ko³xa² i³xi²txu¹li¹. Wē³sai²na² i³su²lhā³ain¹ju³ta² ten³jah¹la² ya³lu²na²hē³li¹. Nxe³ha²kxai³ i³xi²txu¹li¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

21 Nxe² hxi²sxā³nhon³ta³lun²ka³tu³ i³sa²yxau³ta¹hxai²hē¹la². i³sa²yxau³ka³tu³ hā²wxān³txa³ Wē³sai²na² a²hā³ka³nai²na² nxe³sxā³ tē³sxā³ i³xi²yain¹ta¹hxai²hē¹la². i³sa³e²ko³xai²na² i³xi²yain¹ta¹hxai²hē¹la².

22 Nxe³nxa²ha¹te¹ i³xi²tāu³ān²tu³ a²ha³lo²a² ha³ta³nxe³jau³xa² i³hen³txi²nyhain¹ta¹hxai²hē¹la². i³hen³txi²nyhain¹te³ān¹ju³kxai³lu¹:

— E³ro²jah³lai¹tā² Ju²te²an³ko³xai²na² i³sa³e² ko³xa² kāi²nxa³ko³xai²na² ha³txih³xan¹ko³xai²na² a²hxi²kan¹jah¹laix1tā² ya²la³tu³ ya³lu²na²hē³li¹. Ya³lu²ha²kxai³ a²ki³lha³lxa² Ar³ke³lau²sah³la² ā³wē³not3sxā³ ha³lo²a² wa³kxēn³yah³la² hxi²kan¹txi³lon³na³li¹. Nxe³jau³xai²na² ha³ta³nxe³jau³su²

ĩ³hen³txi³nyhain¹ta¹hxi²hẽ¹la². ĩ³hen³txi³nũ²la² yuh³lxi³jau³su² thĩ³na²
 yxau²xai³thĩ³nai³tã² hai³txi³ wã³li²sxã³ yxau²xai³to³ta¹hxi²nxa³hẽ¹la².
 Nxe²nxa³kxe³su² hxi²sxã³nhon³txi²si¹ha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na²
 wã³li²si¹hxa³jau³su² ain³kxi²ha²kxai³ ha³lo²a² ã³xa² Ka³li³le²a²ko³xa²nãu³a²
 I³sa³e² ko³xa² kãĩ³nxa³ko³xai²na² ha³txih³xan¹ko³xai²na² ai³sxã³
 yxau²xai³lyain¹ta¹hxi²hẽ¹la². 23 Ko¹xai²na² yxau²xai³lyain¹nũ²la²
 Na³sa³re²thĩ³na² ã³wih¹sxã³ yxau²xai³lyain¹ta¹hxi²hẽ¹la². Jã¹nxe³jut3su²
 kxã³nxai³tã² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² ĩ³hen³txi³jah¹la²nãu³xa²
 jau³xau³hxi²tẽx1ta² e³kxain¹ta¹hxi²hẽ¹la². E³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Jah¹lai²li² Na³sa³re²thĩ³nãn¹jah¹lo²sin¹tu¹wi¹. Nxe³ta¹hxi²hẽ¹la².

3

Jo³ãu² Ba³tis²jah³la² Sũ³na² wãn³txa² ĩ³hen³txi³txain¹jau³su²

1 Nxe³nxa²ha¹te¹ jũ¹nxa² kxã³nãu³a¹ Jo³ãu² Ba³tis²jah³la² wxã³ta¹hxi²hẽ¹la².
 Ju³te²a² ko³nãu³a² a²nũ²a² yxau³ai¹nxa³ko³nãu³a² Jo³ãu² Ba³tis²jah³la²
 he¹xai³ta¹hxi²hẽ¹la². A²nũ²a² i²li³te²nãu³a² wxã³kxai²nãn²tu³ Sũ³na² Wãn³txa²
 ĩ³hen³txin³txain¹ta¹hxi²hẽ¹la². ĩ³hen³txin³tain¹te³nah¹lxi¹:

2 — Nxex3jah³lxi³sa²lxi¹. Wxa²ko³nxe³ti³ kãĩ³yah³lxin¹ju³ta² ã³sxã³
 ã³nxa³wã²na³jah¹lxi³hẽ¹li¹. ã³sxã³ ĩ³ain²ta³kxi²nha¹jah³lxi³hẽ¹li¹. Txa²wã¹sũ³na²
 a²hxi²kan¹ta² si³yxau³tãu³lot3ju³ta²nũ³a² ti³hẽn¹te³na³li¹. Nxe³ta¹hxi²hẽ¹la².

3 A²nxe³ju³ta²na² kxã³nhxi¹nai³tã² I³sa³i²ah³lu¹ta²na² Sũ³na² wãn³txa²
 ĩ³hen³txi³jah¹lu¹ta²na² jau³xau³hxi²tẽx1ta² nxe³ta¹hxi²hẽ¹la². Nxe³te³nah¹lxi¹:

— A²nũ²a² ã³jah¹la² wxã³tu¹wi¹. Ha³lo²ai²na² a²nũ²a² yxau³ai¹nxa³ko³nãu³a²
 ai³sxã³ ĩ³ye³kxi²tu¹wi¹. ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹: “A²nũ²a²
 hxi²kan¹jah¹lo²su² wxã³ju³ta²nũ³a² yũ³kxai²nãn²tu³ a²wxã³tĩh³na³nũ³a²
 wxa²hau³ko³tain¹te²ju³hẽ³li¹. Nxe³kxa²yã¹nxe³sxã³
 Txa²wã¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² wxã³ju³ta²nũ³a² wxa²ẽ³nãu³ai²na²
 wxa²hau³ko³nha¹jah³lxi³hẽ¹li¹. Ya²la³tu³ wxã³ti³wa³ki³lxon³na³li¹.”
 Nxe³ta¹hxi²hẽ¹li¹.

Nxe³ta¹hxi²hẽ¹la².

4 Jã¹nxe³jah¹la² Jo³ãu² Ba³tis²jah³lai²na² sa²kxai³lu² wã²la²
 ũ³whih²kxi²nha²ka³lo³a² nxe³ta¹hxi²hẽ¹la². Nxe³te³nah¹lxi¹: Ka³me²la²
 a²wã²la² tẽ³sxã³ ũ³whih²kxi²nha²ka³lo³a² a²si³ĩnha²ka³lo³a² po¹na² wã²la²
 wxa²sĩ³ĩnha²ha²kxai³ nxe³te²ju³hẽ³la². Yain³txa²te²a² so¹lxi³ yain³te²ju³hẽ³la².
 Ka³yat3su² ĩ³so¹jĩ²ha²kxai³ txu³ha²yau³xa² so¹lxi³ ĩ³na²ha²kxai³ nxe³jah¹lo²su²
 ta¹hxi²hẽ¹la². 5 Nxa²ha¹te¹ a²nũ²a²nãu³xai²na² Je³ru³sa³lẽ²thĩ³nãn¹tũ³ka³txi³su²
 a³li³nũ²la² wxã³ha²kxai³ Ju³te²a²ko³xan¹tũ³ka³txa² wxã³ha²kxai³
 Jor³tãu³yau³xa² a²ha³lo²khai³xa² a²yxo²ha³kxa¹ wxã³sxã³ tĩ³ain¹ta¹hxi²hẽ¹la².
 6 A²nxe³tũ³ka³txai²na² sa²kxai³lu¹ a²ko³nxe³ti³ kãĩ³ain¹ju³ta² Sũ³na²
 ĩ³hen³txain¹sãn²nũ²la² ĩ³yau³xa² ũ³hũ¹kxi²sa²sai¹nyhu¹ta¹hxi²hẽ¹la².
 A²nxe³tũ³ka³txai²na² sa²kxai³lu¹ ko³nxe³ti³ kãĩ³ain¹kxa² yo³ha² Txa²wã¹sũ³na²
 hxi²kĩ³kxai³lu² ã³wa²su¹jau³su² yxo²i²ah³lxi³ta¹hxi²hẽ¹la². Yxo²i²ah³lxi³ha²kxai³
 ĩ³yau³xa² ũ³hũ¹kxi²sa²sai¹nyhu¹ah³lxi³ta¹hxi²hẽ¹la².

7 Nxe³tãu³ãn²tu³ fa³ri³se²a² nũ³ka³txa² wxã³ha²kxai³ sa³tu³se²a² nũ³ka³txa²
 wxã³ha²kxai³ ĩ³yau³xa² ũ³hũ¹kxi²sa²sai¹nyhu¹te³lhxã³ wxã³ain¹tãu³a¹ Jo³ãu²
 Ba³tis²jah³la² e³te³nah¹lxi¹:

— Nxe³jah³lxi³sa²lxi¹. Txa²wā¹sū³nai²li² an³txi¹nx2ti³na³li¹. Nxe³sxā³wxa²ē¹nān¹jau³su² nxe³te³nah¹lxi¹: “Ī³yau³xa² ū³hū¹kxi²sa²sai¹sain¹kxai²nān²tu³wi¹lhin¹yex¹sain¹tū¹xā¹, a²nū²a² a²yo²ha³kxa²su¹.” Nxe³nyhah¹lxin¹kxan²ti³ti³he¹nxe²nxa³wi¹. Nxe³sxā³wi¹lhin¹ki³lxo³yah³lxin¹kxan²ti³ Txa²wā¹sū³nai²li²ī³ki²ha¹kxi²yah³lxan³tho³li¹. 8 Ya²la³tu³ wxa²kō³nxe³ti³ kâi³yah³lxin¹ju³ta²ā³sxā³ ĩ³āin²ta³kxi²nha²si¹nx2ti³kxai²nān²tu³ wain³txi³ kâi³sxā³yxau²xai³jah¹lxi³hē¹li¹. Hi³a²ne³kxai²na² wi¹lye²kxai²nān²tu³ a²nxā³kxai²na²wi¹nūn³te²ju²hē³li¹. Te²yā¹nxe³jah³lxi¹nū³nhē¹li¹. Wi¹tē³kxai²na²wi¹lxa³nxā³kxi²kxa²yā¹nxa² wi¹kâi³sxā³ yxau²xai³jah¹lxi³hē¹li¹. 9 Nxe³yān¹ta¹wān³txi³la³ ĩ³wa²lū³xi²sah³lxin¹jau³la³ nxe² e³kxi²sah¹lxi³txa³hē¹li¹. Sah²lxan³te³nah¹lxi¹: “A³bra³āu²ah³lu¹ta¹na² a²ne³tah²nāu³su²ki³tā³li¹. Nxe³ki³ju³tan¹te²kxa²ya³lhu² wi¹lhxā³ ĩ²nē³tu¹wi¹.” Nxe²ī³ye³kxi²syah¹lxi³txa³hē¹li¹. Nxe³sxā³A³bra³āu²ah³lu¹ta¹na² wxa²sū³nu²khai³su²kxan²ti³ Txa²wā¹sū³na² hxi²kan¹khaix¹jah¹lai²la¹wi¹. Ten³kxai²nān²tu³kwa²txah³la³kai²na² tē³sxā³A³bra³āu²ah³lu¹ta¹na² a²ne³tah²nāu³a² ka³te³na²wet¹lsi¹jau³su² hxi²ka¹nhī³nx2na³li¹, Txa²wā¹sū³na²su¹. Nxe³kxai²nān²tu³A³bra³āu²ah³lu¹ta¹na² wē³ha³lxi³su² ti³hi¹ta¹nhī³nx2na³li¹. 10 Jā¹nxe³jut³su²hi³a²ne³kxai²na² ĩ²li³te²la³ wi¹nā³kxi²nxa³kxai²nān²tu³ a²nū²a² hxi²ka²ī³tau³ka²tā³sān²nū²la² ha³nxe²a² yat³sxā³ hxa³te²ju²hē³li¹. Nxe³te³lhxā³kxa²yā¹nxe² wi¹kâi³sxā³ yxau²xai³yah²lxan³kxai²nān²tu³ kō³nxe³ti³ī³yī¹li¹nx2ti³tu¹wi¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la². 11 Nxe³nū²la² ĩ³yau³xa²ū³hū¹kxi²sa²sai¹tū³ka³txai²na² āh¹ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Jā¹nxa¹jut³su²txai²na²sa²kxai³lu²ī³yau³xa²ū³hū¹kxi²sa²sai¹nxa²lxin¹ju³ta³nū³a²hxi²ka¹nhī³na¹wi¹. Wxa²kō³nxe³ti³ kâi³yah³lxin¹ju³ta² ā³sxā³ī³āin²ta³kxi²nha²si¹nx2ti³sān²ka³ty³ ū³hū¹kxi²sa²sai¹nxa²lxin¹ju³ta²hxi²ka¹nhī³na¹i¹. Nxe³nx2ta¹kxa²ha³tā³nxān²tu³ txa²si³yo³na² a²nū²a²hxi²kan¹txi³ wa³to²hi²sa²jah¹la² wxā³tu¹wi¹. Wxā³te³na¹hxi²kan¹txi³wa³to²hi²sa²ha²kxai³ a²yu³kxa² yu³wi²kxi²nha²ka³lo³a² tē³sxā³ ā³nhit¹sxā³ā³si³tē³kxi²na¹kxe³su² hxi²ka¹nhī³nxa³nha²wi¹. A²nxe³jah¹lai²na²sa²kxai³lu²Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² ū³hū¹nx2ti³ha²kxai³ wxa²ē¹nāu³ai²na²ā³nhxan³ka²ti³nx2ti³ha²kxai³ nxe³jah¹lo²su²na³li¹. 12 Jā¹nxe³kxe³hū³nxe²hai³sxa² wa³kxēn³yah³lai²na² hai³sxa² wi¹wen¹ha²kxai³ an³sxā³yain³ta³ki³a²wxa²so¹te²ju²hē³li¹. Wxa²so¹kxai²nān²tu³ wā³na³la³ka³lo³a²hxi²tē³nha²sxā³yain³txa³ki³a² ĩ³ya³lan³kxi²xai³te²ju²hē³li¹. ĩ³ya³lan³kxi²nū²la²yain³txa³ki³a²a²wi¹ki³a² so¹sxā³ ū³wha¹ha²kxai³ a²ka³lo³a² ā³na¹sxā³ ū³thū²kxa²sa²hēt¹sa²kxai³ nxe³kl³te²ju²hē³li¹. Nxe³kxa²yā¹nxe³sxā³ a²nū²a²wi¹lhin¹te²nāu³xa² oh³nāu³nū¹ka³nān¹ko³xa² ū³hwxē³ū¹hai¹nha²kxai³a²nū²a² ĩ³lxa³thi¹nxa³te²a² yuh³nāu³nān¹ko³xa² ha³lo²a² ĩ³sa²tē³ko³xa²ā³na¹kxai¹nha²kxai³nxēn³tain¹tu¹wi¹. Jo³āu²Ba³tis²jah³la²nxe³ta¹hxai²hē¹la².

Ī³yau³xa² ū³hū¹kxi²sa²sai¹nyhu¹jau³su²

13 Nxe³nxa²ha¹te¹ nxe³nū²la² Je³su²jah³la² Ka³li³le²a²ko³xa² a³li³nū²la²wxa²kan³sxā³ wxā³nū²la² Jo³tāu²yau³xan¹ko³xa² ā³nxai³ta¹hxai²hē¹la². Jo³āu²Ba³tis²jah³la² ĩ³ha¹txi²te³lhxā³ ā³nxai³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³sxā³ī³ha¹txi²te³na¹ Jo³āu²Ba³tis²jah³la²hxi²ka² Ī³yau³xa² ū³hū¹kxi²sa²sai¹si¹jau³su²ī³ye³kxi²ta¹hxai²hē¹la². 14 Yxān¹ta¹ ū³hū¹kxi²sa²sai¹nyhu¹xa³tā³lxa¹ Jo³āu²Ba³tis²jah³lai²na²wān³txi³kxai³lu¹:

— Wxāi²li² kō³nxe³ti³ kâi³jah¹lo²sxa³li¹. Ū³hū¹kxi²sa²sai¹nxa²ha¹ju³ta² wai³nxa³wi¹. Ū³hū¹kxi²sa²sai¹san¹ju³ta² wai³nhū³nx2na³li¹. Nxe³kxan²ti³txa²hxi²ka² ū³hū¹kxi²sa²sai¹si¹nxa²ha¹jau³nū³su²wxā³san¹kxai²nān²ty³ti¹. Jo³āu²Ba³tis²jah³la²nxe³ta¹hxai²hē¹la².

15 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la²ĩ³wa²lū³xi²te³nah¹li¹:

— Nxe²nxa³wi¹. Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wain³txi³ sa²yxo²we¹te³la¹wi¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la². Nxe²e³kxi²ta³lun²nyhu¹nū²la² Jo³āu²Ba³tis²jah³la²hxi²ka²ĩ³yau³xa² ū³hū¹kxi²sa²sai¹ta¹hxai²hē¹la².

16 Nxe³nxa²ha¹te¹ ĩ³yau³xa² ū³hū¹kxi²sa²sai¹nyha¹nhū²la² Je³su²jah³lai²na² ĩ³yau³xa² wxa²li³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³te³na¹ oh³sū³na²sa²yxo²hai¹ta¹hxai²hē¹la². Sa²yxo²hai¹ka³ty³ kwa³sxa³xa² hū³nxe²Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² oh³nāu³a² a³ka³nx²i²xi²ye²ka³ty³ Je³su²jah³lai²na² ān³ka³la³kxi³we³kxi²yain¹ta¹hxai²hē¹la². 17 Ā³ka³la³kxi³we³kxi²yain¹sxā³oh³nāu³an¹te²a² wān³txa² ain³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². Ain³kxain¹te³nah¹li¹:

— Jah¹lai²na² Txa²ki¹lha³lxa³khai³xai²la¹wi¹. A³li²na¹kxah³lai²la¹wi¹. Wi¹lxo³kxi²sain¹jah¹lai²la¹wi¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

4

Kō³nxe³ti³ kâi³sain³si¹jau³su²

1 Nxa²ha¹te¹ Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² hi²sen³su² Je³su²jah³la² ā³nū³te³xai³sxā³ ha³lo²ai²na² a²nū²a² yxau³nū¹xa³ko³xa² ā³sa²so¹si¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³tāu³a² Txa²wā¹sū³na² a²ten³jau³su² sa²yxo²ā³ĩ³wa³ka³nxe³sain³si¹jau³su² Sa³ta³na²jah¹la² hi²sen³su² ā³tĩ³ta¹hxai²hē¹la². 2 Jā¹nxe³jut3su² Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu² ye³ka³lxa¹txi³ a³lan²ta¹hxai²hē¹la². Hxi²ka²hxan³sxā³ wxa²sa²wa²la³kxi²sxā³ wxa²sa²wa²la³kxi²nūn³sxā³te²yā¹nxe²wxa²sa²wa²la³kxi²nūn³sxā³ a³lan²ta¹hxai²hē¹la². 40 nxe²a³la²ni² 40 nxe²ka³nxa³hi² nxe³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³tāu³a² yain³txa² kwa² ā³na¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ka³ty³ heh³li³ yxau³ta¹hxai²hē¹la². 3 Nxe³nxa²ha¹te¹ Sa³ta³na²jah¹la² ā³tĩ³sxā³e³kxi²ta¹hxai²hē¹la². E³kxi²te³nah¹li¹:

— Txa²wā¹sū³na² Tah²su² nxī¹nha²kxai³ txah³lxa³kxai²na² e³kxi²txai¹nhē³li¹. Txah³lxa³kxa² tē³sxā³ yain³txi³nū³xa² ĩ³yat1sxā³ wet1si¹jau³su² ĩ³ye³kxi¹sē¹li¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

4 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la²ĩ³wa²lū³xi²te³nah¹li¹:

— Kwa²nxī¹li¹. Txa²wā¹sū³na² a²ten³jau³sxa³wi¹. Sū³na² wān³txu¹tai²na² jau³xau³hxai²tēx1ta² nxe³te³nah¹li¹:

“Yain³txi³khai³xa² so¹li³ yain³sxā³ yxau²xai³yah³li³txa³hē¹li¹. Txa²wā¹sū³na² wān³txa² a²yxo²sai¹jau³xai²na² hāi¹nxe³ti³jau³xa¹wet1yxau²xai³jah¹li³hē¹li¹.”

Nxe³ta¹hxai²hē¹li¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

5 Nxa²ha¹te¹ nxe³nū²la² Sa³ta³na²jah¹lai²na² hi²sen³su² ā³sa²so¹nū²la² Je³ru³sa³lē²thi³na² wi¹lhin¹thi³nāu³a² ā³sa²so¹nū²la² Sū³na² sxi²ha²ki³khaix1thi³na² a²ne³ka³nah²nāu³a² ū³hwxē³kxi²ta¹hxai²hē¹la².

6 Ū³hwxē³kxi²te³nah¹li¹:

— Txa²wā¹sū³na² Tah²su² nxī¹nha²kxai³ yuh³ā³na¹nha¹txa²hē³li¹. Nxīn¹kxai²nān²ty³ Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³ka³jah¹la² a²hxi²ki³kxai³lu²wi¹lhau³ko³txa²tu¹wi¹. Nxe³nīn¹ju³ta²nū³a² Sū³na² wān³txu¹tai²na² jau³xau³hxai²tēx1ta² nxe³te³nah¹li¹:

“Txa²wā¹sũ³na²hi²sen³su²oh³xan¹ta²nũ³kã³txai²na²wi¹lhau³ko³txa²si¹hain¹jau³su²
i³ye³kxain¹na²hẽ³li¹. Nxe³sxã³ wi¹lhau³ko³txain¹kxai²nãn²tu³
a²hxi²ki³khai³xa² ã³sa²so¹nxain¹tu¹wi¹. Txah³lxa³kxi³su²
ã³yu³kxĩh³ton³nxa²kxa²yan³txi³su² nxe³nxa²ha¹wi¹.”

Nxe³ta¹hxi²hẽ¹li¹. Nxe³ta¹hxi²hẽ¹la².

7 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu² i³wa²lũ³xi²te²an¹jau³kxai³lu¹:

— Kwa²nxi¹li¹. Sũ³na² wãn³txu¹tai²na² jau³xau³hxi²tẽxita² yau³xã³xai²na²
nxe³te³nah¹li¹:

“Txa²wā¹sũ³na² Si³yxau³jah¹la² Wxa²hxi²kan¹txa² Si³yxau³jah¹la² wi¹la³
ã³si³tẽ³kxi²ju³ta² ye²si¹jau³su² wã³nxĩn¹ju³ta² o²la³kxi²sain³txa³hẽ¹li¹.”

Nxe³ta¹hxi²hẽ¹li¹. Nxe³ta¹hxi²hẽ¹la².

8 Jã¹nxe³jut3su² Sa³ta³na²jah¹lai²na² hxi²ka² ã³sa²so¹nũ²la² wã³la²
kĩ³khai¹nxe³ka³txa² ũh³we³kxi²ta¹hxi²hẽ¹la². Nxe³tãu³a² ha³lo²a²
yuh³xan¹ta² ha³lo²a² a²yo²ha³kxa¹ yuh³xan¹ta² nũ³kã³txi³nãu³xa²
a²yo²ha³kxa¹ wã²nã³ũ¹hain¹ta¹hxi²hẽ¹la². Wi¹khai¹nxe³ye²kxe³su²

wã²nã³ũ¹hain¹ta¹hxi²hẽ¹la². Wã²nã³ũ¹hain¹te³nah¹li¹:

9 — Ju¹tai²na² ha³lo²ai²na² hã¹nxe³ju³ta² ũ³hũ¹nxa²ha¹tu¹wi¹. Wxã²na²
ã³ka³ti³we³sãn²sxã³ sa²nẽn¹kxi²san¹kxai²nãn²tu³ ũ³hũ¹nxa²ha¹tu¹wi¹.
Nxe³ta¹hxi²hẽ¹la².

10 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² i³wa²lũ³xi²ti³an¹jau³xa²
kwa³na³te³nah¹li¹:

— Sa³ta³na²jah¹lã³. ã³waix3txa²hẽ³li¹. Ten³nxa²hxa³nhai¹. Txa²wā¹sũ³na²
wãn³txu¹tai²na² jau³xau³hxi²tẽxita² nxe³te³nah¹li¹:

“Txa²wā¹sũ³na² Si³yxau³jah¹lai²na² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lai²na²
so¹li³ ã³ka³ti³wxe³sxã³ sa²nẽn¹kxi¹jah³li³hẽ¹li¹. Jah¹lai²na² so¹li³
sa²yo²wet1sxã³ yau²xai³jah¹li³hẽ¹li¹.”

Nxe³ta¹hxi²hẽ¹li¹. Nxe³ta¹hxi²hẽ¹la².

11 Nxa²ha¹te¹ nxe² e³kxi²ta³lun²nũ²la² Sa³ta³na²jah¹la² ã³waix3sxã³
a³li³ta¹hxi²hẽ¹la². ã³waix3sxã³ a³li³nũ²la² oh³xan¹ta² nũ³kã³txa²
wxa²kan³sxã³ wxã³nũ²la² Je³su²jah³lo²kxai³ yain³txa² ũ³hũ² i³nxũ²kwa³lũ¹ni²
nxain¹ta¹hxi²hẽ¹la².

Ka³li³le²a²ko³xa² wa³ka³la² kã³i³ ã³si³wxe³jau³su²

12 Nxa²ha¹te¹ hã²wxãn³txa³ Jo³ãu² Ba³tis²jah³la² sxi²ha² kan²thĩ³na²
ũ³ti¹kxi²wxe³ain¹jau³su² ha³ta³nxe³ta¹hxi²hẽ¹la². A²nxe³jau³xai²na² Je³su²jah³la²
ain³kxi²sãn²nũ²la² Na³sa³re²thĩ³na² Ka³li³le²a² ko³xan¹thĩ³na² ai³lhxã³
ã³wih¹ta¹hxi²hẽ¹la². 13 Nxe³sxã³ Na³sa³re²thĩ³na² yxau²xai³hxi²hẽ¹hẽ³

sxi²thĩ³na² a³li³nũ²la² Ka³far³na³ũ²thĩ³na² ã³ya²kxi²sa²tẽ³ta¹hxi²hẽ¹la².
I³ye³na² kãin²je³na² u²lxan³thĩ³su² ta¹hxi²hẽ¹la². A²nxe³ko³xai²na² a²i³lxa²
Se³bu³lo²na²ko³su² ha²kxai³ Naf3ta³li²ko³su² ha²kxai³ nxe³ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa².

14 Nxe² ã³ya³kxi²sxã³ yxau²xai³kxe³su² I³sa³i²ah³lu¹tai²na² wãn³txa² Sũ³na²
i³hen³txi³jau³xau³hxi²tẽxita² e³ta¹hxi²hẽ¹la². E³te³nah¹li¹:

15 — Se³bu³lo²na³ko³xa² Naf3ta³li²ko³nãu³a² I³ye³na² kãin²je³na²
a²wã³kan¹ko³nãu³a² yxãn¹ta¹ Jor³tãu²yau³xa² a²ha²
ya¹nãn¹ko³nãu³a² Ka³li³le²a²ko³xa² nxe³te²nũ³kã³txe²nãu³xa² Ju³te²a²
nũ³kã³txi³sxa³kxi²ta¹wi¹.

16 A²nxe³te²nãu³xa² wãn³txa² wi¹jau³xa² yũ²na³li¹. Ka³nxah³ju³ta²
yxau²xai³tũ³kã³txi³sin²ta²wi¹. A²nxe³te²nãu³xa² ha³lo²a²
ha³te¹khai¹nxe³ju³ta² i³ain¹na²hẽ³li¹. Te²yã¹nxe³sxã³ a²nũ²a²nãu³xa²

ya³lu²te²hũ³nxe² yxau²xai³te²nũ³xa² ha³lo²a² ka³nxah³khai¹nxe³ju³ta²
 nxe³tũ¹ka³txai²na² sa²kxai³lu² ha³lo²a² sa²kxi³kxi²su² i²ain¹na²hẽ³li¹.
 A²e¹nũ³ai²na² ya³lu²ju³ta² so¹lxi³ yũ³na²hẽ³li¹. Nxe³yân¹ta¹ hi¹na²
 ka³tẽ³na² wi¹tâu³a² yũ³ain¹na³li¹.

Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

17 Jã¹nxe³sxã³ Je³su²jah³lai²na² yxau²xai³ka³tu³ wãn³txa² wi¹jau³xa² i³hen³txi³
 ă³si³wxe³ta¹hxai²hẽ¹la². I³hen³txi³te³nah¹lxi¹.

— Wxa²kõ³nxe³ti³ kãi³yah³lxin¹ju³ta² ă³sxã³ ă³nxã³wã²na¹jah¹lxi³hẽ¹li¹. Ă³sxã³
 i³ăin²ta³kxi²nha¹jah³lxi³hẽ¹li¹. Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² wi¹jau³xa² A²hxi²kan¹ta²
 Si³yxau³tâu³lot3ju³ta³nũ³a²wxã³ti³wã³kxi³lxon³na³li¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

Je³su²jah³lo²kxai³ qĩ³na² sai¹tũ³kã³txa² i³kãixiso¹ain¹jau³su²

18 Nxa²ha¹te¹ hã²wxãn³txa³ Je³su²jah³la²kxai³lu² i³ye³nai²na² Ka³li³le²a²
 ye³nai²na² a²yo²ka³teh³tĩh³na² ă³nxai³ta¹hxai²hẽ¹la². Ă³nxai³nũ²la² in³txa²
 ha¹lin¹te²a² i²ta¹hxai²hẽ¹la². Si³mâu²ah³la² Pe³jah³la² i³yĩ¹li²nũn³jah¹lo²su²
 ha²kxai³ Ăn³tre²ah³lo²su² ha²kxai³ a²lon³ti³nyha¹ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³ya³te²na²
 ai³na² ta³lã²la²ka³lo³a² i³ye³na² ă³na¹i² sa²sai¹xi² nxe² o²la³kxi²ya³ta¹hxai²hẽ¹la².
 Ju¹ta¹na² so¹lxi³ o²la³kxi²ya³te²ju²hẽ³la². 19 Jã¹nxe³sxã³ a²lon³ti³nũ³xa²
 i²yah³nũ²la² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Nxex3jah³wxi¹. Ă³si³tẽ³sa¹hẽ¹li¹. Ai³na² ă³na¹yah³to³hxain¹ta¹ti²tu³wi¹.
 Yxãn¹ta¹ ă³si³tẽ³sa¹hin¹kxai²nãn²tu³ a²nũ²a² i³kãixiso¹ja³hin¹ju³ta²
 i³yau¹ũ³nx2ta¹tu¹wi¹, ă³si³tẽ³kxi²sa²si¹hain¹jau³su¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

20 Nxe²e³ta³lun²nhi¹na¹ a²kwẽn¹ta¹na¹ ai³na² ta³lã²la²ka³lo³a² ă³sxã³
 ă³si³tẽ³kxi²ya³ta¹hxai²hẽ¹la².

21 Nxe³ka³tu³ta¹ jũ¹nxã² yan¹nũ³a² ă³nxai³ain¹ka³tu³ta¹ Se³be³te²u²jah³la²
 a²ki³lha³nũ³xa² Jo³ău²ah³la² Ti³a²kah³la² nxe³ya³sxã³ ka³no¹a² ka³lo³ẽ¹na²
 ă³wxe³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Ă³wxe³sxã³ ai³na² ta³lã²la²ka³lo³a² sa²ka³tũ¹sxã³
 sa²hau³õ³tain¹je²ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³te³na¹ a²kwẽn¹ta¹na¹ Je³su²jah³lo²kxai³lu²
 i³kãix1tain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 22 I³kãix1te³na¹ Jo³ău²ah³la² Ti³a²kah³la² nxe³ya³sxã³
 a²wĩ³na² ă³waix3ti² ka³no¹a² ka³lo³a² ă³i² nxe³yah³nũ²la² Je³su²jah³la²
 hi¹txai³lyã³ta¹hxai²hẽ¹la².

Wãn³txa² wi¹jau³xa² i³hen³txi² wi¹kãĩ³2 nxe³jau³su²

23 Nxa²ha¹te¹ hã²wxãn³txa³ Ka³li³le²a²kõ³nũ³a² Je³su²jah³la²
 ai³lha²thet3ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ka³tu³ta¹ Ju³te²a² nũ³kã³txa²
 ă³nũ²kxi²thĩ³nũ³xa² ă³wih¹xai³lha²thet3sxã³ wãn³txa² wi¹jau³xa²
 i³hen³txi³ha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² wi¹jau³xa² A²hxi²kan¹ta²
 Si³yxau³tâu³lot3ju³ta³nũ³a² nxe³jau³xa² i³yau¹ũ³ha²kxai³ nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².
 Nxe³kxa²yu³su² a²nũ²a² i²li³te²na¹ i³ta³ka³txa² i³ton³ta³nxã²
 kwa²hai²hain²ta³nxã² nxe³te²na² ă³tĩ³kxai²nãn²tu³ nxe³te²na² whãĩ¹na¹
 wi¹we²txi²ye²ta¹hxai²hẽ¹la². 24 Nxe³te²kxa³ya³lhu² Je³su²jah³la²

a²ha³ta³nxã² u²lxi³ ă³na¹ha²kxai³ ai³lhxã³ Si²ri³a³kõ³nãn¹tũ³kã³txa²
 ain³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Ain³kxain¹nũ²la² i³ta³ka³txa² i²li³ka³txa²
 i³ton³te²a² yũ³kxai²nãn²tu³ ă³sa²so¹ha²kxai³ i³h³nha²ju³ta² yũ³te²a²
 ă³sa²so¹ha²kxai³ a²nũ²ai²na² kõ³nxe³te² yãu³ka³txa² nxũ²kwai³yxau³jah¹lo²su²
 te²na² ă³sa²so¹ha²kxai³ ă³tau³txã³kat3sũ³ka³ta² yũ³te²su² te²na²
 ă³sa²so¹ha²kxai³ a²nũ²ai²na² nũ³kan²ta³kxi²te²na² ă³sa²so¹ha²kxai³ a²nũ²a²
 wi¹lain³ta³kxi²te²nũ³xa² nxe³yain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³sxã³ Je³su²jah³la²
 hi²sen³su² tũ¹kã³txai²na² a²yo²ha³kxa¹ we²txin²tain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

25 Jā¹nxe³te²kxa²yan³tu³ a²nũ²a² ka³lxa²khai¹nxe³te²nũ³xa²
 Ka³li³le²a²ko³xan¹te²nũ³xã² Te³ka²po³li²ko³xan¹te²nũ³xã²
 Je³ru³sa³lẽ²thĩ³nãn¹te²nũ³xã² Ju³te²a²ko³xan¹te²nũ³xã² ha³lo²ai²na²
 Jor³tãu²yau³xa² ha³ti³xan¹ko³nãn¹te²nũ³xã² nxain¹sxã³ Je³su²jah³lo²txai³
 ă³si³tẽ³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

5

Wã³la³ka³txa² ne³ka³nah²nũ³a² Sũ³na² wãn³txa² i³yau¹ũ³jau³su²

1 Ă³si³tẽ³kxain¹tũ³kã³txa² Je³su²jah³la² i²kxain¹nũ²la² wã³la³ka³txa²
 wxa²ka³la³ta¹hxai²hẽ¹la². Wxa²ka³la³ka³tu³ ă³wxe³ta¹hxai²hẽ¹la². Ă³wxe³nũ²la²
 a²sa³wi¹ha³lxa² yau³son³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 2 Yau³son³kxain¹nũ²la²
 Je³su²jah³la² a²yxo²wãn³txa² i³yau¹ũ³jau³xa² i³yau¹ũ³hain¹ta¹hxai²hẽ¹la².
 I³yau¹ũ³hain¹te³nah¹lxi¹:

Ka³lih³kxi²kĩ³khai³jau³su²

3 A²nũ²a² i²li³te²na² a²ẽ¹nãn¹jau³kxai³lu¹:

— “Txa²ẽ¹nũ³ai²na² au³txi³ hxi²ka¹nha¹ju³ta² yũ³ti³hex¹sa²nxa³nha¹.
 Txa²wã¹sũ³na² so¹lxi³hxi²nũ¹sa²jah¹lai²la¹wi¹.” Nxe³yah³lxin¹kxai²nãn²tu³
 ka³lih³jah¹lxi³hẽ¹li¹. Kxãn³nũ³a¹ Txa²wã¹sũ³na² A²hxi²kan¹ta²
 Si³yxau³tãu³lot³ju³ta³nũ³a² yxau²xai³yah³lxin¹tu¹wi¹.

4 Hĩ¹nai²na² ăin²ti³sxã³ nãn³ta² ha³lo²ai²na² hin¹yah³lxin¹kxai²nãn²tu³
 ka³lih³jah¹lxi³hẽ¹li¹. Kxãn³nũ³a¹ i³nxũ²kwai³lxũ¹nx2ti³tu¹wi¹.

5 Hĩ¹nai²na² Txa²wã¹sũ³na² yen³nũ³a² thãĩ³ti³la² yxau²xai³yah³lxin¹kxai²nãn²tu³
 ka³lih³jah¹lxi³hẽ¹li¹. Kxãn³nũ³a¹ Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa²
 i³ye³kxi¹nx2ti³jau³xai³tã² hãĩ¹nxe³ti³xa¹ sa²hau³ko³tũh¹nx2ti³tu¹wi¹.

6 A²nũ²a² he³ja³lu²te²nãn²tu³ yain³txa² yxo²kwain³te²ju²hẽ³li¹.
 Yã³lxu²khaix¹te²nãn²tu³ i³yau³xa² yxo²kwain³te²ju²hẽ³li¹.
 Nxe³tũ³kã³txai²li² yã¹nxe² Txa²wã¹sũ³na² wain³txi³ kãi³ju³ta³nũ³a²
 ten³sxã³ kãi³yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ ka³lih³jah¹lxi³hẽ¹li¹. Kxã³nũ³a¹
 a²nũ²a² yain³ta³lun²te²na² ũ³kxi²kxa² yã¹nxe³sxã³ ha³lo²a²nũ³a² ă³xa²
 ten³yah²lxan³tho³li¹.

7 A²nũ²a² ă³xai²na² wi¹lhin¹sxã³ thãĩ³ti³la² sa²hau³ko³jah³lxin¹kxai²nãn²tu³
 ka³lih³jah¹lxi³hẽ¹li¹. Kxã³nũ³a¹ Txa²wã¹sũ³na² hxi²ki³kxai³lu²
 wi¹lhin¹sxã³ thãĩ³ti³la² sa²hau³ko³txa²txi³tu¹wi¹.

8 Hĩ¹nai²na² wxa²ẽ¹nũ³ai²na² wi¹ju³ta² so¹lxi³ yũ³yah³lxin¹kxai²nãn²tu³
 ka³lih³jah¹lxi³hẽ¹li¹. Txa²wã¹sũ³na² yã¹nxe² yxau²xai³yah³lxin¹hã²kxai³
 kxãn³nũ³a¹ Txa²wã¹sũ³nain²txi³ ye³ti³yah³lxin¹tu¹wi¹.

9 Hĩ¹nai²na² a²nũ²a² ă³nhũ²no³nyhu¹kxi³ju³ta² o²la³kxi²yah³lxin¹kxai²nãn²tu³
 ka³lih³jah¹lxi³hẽ¹li¹. Kxãn³nũ³a¹ Txa²wã¹sũ³na² te²hi²sen³su²
 a²ki³lha³lhxu²ti²hi¹txa²lxi³tu¹wi¹.

10 Hĩ¹nai²na² wain³ju³ta² so¹lxi³ kãi³yah³lxin¹ju³tan¹te²kxa³yã³lhu²
 khãuh³lxa³thin¹nx2tain¹kxai²nãn²tu³ ka³lih³jah¹lxi³hẽ¹li¹. Kxã³nũ³a¹
 Txa²wã¹sũ³na² A²hxi²kan¹txa² Si³yxau³tãu³lot³ju³ta³nũ³a²
 yxau²xai³yah³lxin¹tu¹wi¹.

11 Hĩ¹nai²na² Txa²wãn³txa² sa²yxo²we¹jah³lxi¹lxi¹. Yxah³lxin¹ju³tan¹te²kxa³yã³lhu²
 a²nũ²ai²na² Sũ³na² wãn³txa² sa²yxo²ă³te²su² te²a² ko³nxe³ti³
 e³kxi²nx2ti³tã³nxa² khãuh³lxa³ti³nx2ti³tã³nxa² ki³han³jau³su²
 e³kxi²nũ¹nx2ti³tã³nxa² nxe³nx2ti³kxai²nãn²tu³ ka³lih³jah¹lxi³hẽ¹li¹. 12 Kãn²

ka³lih³sxã³ wi¹lxon³kxi¹jah³lxi³hẽ¹li¹. Kxãn³nãu³a¹ Txa²wã¹sũ³na²
 ha³lo²ai²na² oh³nãn¹ko³nãu³a¹ ũ³yho³hi¹nx2ti³ju³ta³nũ³a² wi¹ju³ta²
 yũ³nx2ti³tu¹wi¹. Jã¹nxe³sxã³ kq³nxe³ti³ kãi³nx2ti³kxa²yã¹nxe²
 kxã³nhxĩ¹nu¹tai²na² wxa²ne³hẽ³tu¹tai²na² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa²
 i³hen³txi³tũ³kã³txu¹tai²na² khãuh³lxa³tain¹nũ³ta¹hxai²hẽ¹li¹, Sũ³na² wãn³txa²
 sa²yxo²ã³ain¹te²nũ³kã³txa²su¹.

Sah²ne³ka² ha³lo²a² sa²ha²tet1jut3sũ³ju³ta² i³yau¹ũ³jau³su²

13 Nxa²ha¹te¹ sah²ne³ka² yã¹nxe³yah³lxi¹lxi¹. Sah²ne³kai²na² a²nũ²a²
 hxi²ka² tẽ³sxã³ yain³txa² ũ³sa²wi²kĩ³kxai²nãn²tu³ wi¹yain³kxi²kĩ³te²ju²hẽ³li¹.
 Yxãn¹ta¹ sah²ne³kxai²li² a²kxah²ju³ta² sũ¹nxe³kxi²kxai²nãn²tu³ hai³txi³
 ten³kĩ³te²sxa³yu²hẽ³li¹. Kĩ³sxa²kxai³ kwa² ka³la²ko³kĩ³te²ju²hẽ³li¹.
 Nxe³te²hũ³yah³lxi¹lxi¹. Wi¹kãi³sxã³ yxau²xai³yah³lxin¹ju³ta²li² a²nũ²a²
 e³lxah²lxi³xã³kxai²nãn²tũ³ kwa² ha²ya³kxa³lxi³sah¹lxi³hũ³nxa¹lxi¹.

14 Te²yã¹nxe³jut3su² Txa²wã¹ha³lo²ai²na² a²ha²tet1jut3sũ³yah³lxi¹tũ³kã³txi³syah¹lxi¹lxi¹.
 Wã³la³ka³txa² a²ne³ka³nah²nãu³a² sxi²je³na² we¹kĩ³kxai²nãn²tu³ hãĩ³i²
 yxau³hũ³nx2nxa³wi¹. A²nũ²a² a²yxo²ha³kxa¹ e³lxah¹ i²ain¹tu¹wi¹.
 Te²yã¹yxah³lxi¹lxi¹. Wi¹kãi³sxã³ yxau²xai³yah³lxin¹ju³ta²li² a²nũ²a²
 e³lxah²lxi³kxai²nãn²tu³ Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² e³lxah²lxi³ i²ain¹tu¹wi¹.
 15 Jã¹nxe³sxã³ lã³pi³ãu²tẽ³na² hxi²tẽ³kĩ³kxai²nãn²tu³ hai³txi³ kwa³ta³lẽ³na²
 ũ³tĩ¹kxi²kĩ³te²sxa³yu²hẽ³li¹. Hãĩ¹nxe³sxã³ ha³lo²a² ko¹kon¹ju³ta²
 ũh³wxe³kĩ³te²ju²hẽ³li¹. Nxe³kĩ³kxai²nãn²tu³ txa²wã¹sxi²ha² whãĩ²na¹
 wi¹ko¹ko²tũh¹lxi²te²ju²hẽ³li¹. 16 Te²yã¹nxe³jut3su² lã³pi³ãu²tẽ³na²
 sa²kĩ³kĩ³kxai²nãn²tu³ ha³lo²a² wi¹lha²tet1te²ju²hẽ³li¹. Nxe³kxa²yã¹nxe²
 kãi³yah³lxin¹ju³ta²na² a²nũ²a² a²yxo²ha³kxa¹ e³lxah²lxi²na³li¹. Nxe³ha²kxai³
 wi¹kãi³yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ Txa²wã¹sũ³na² oh³nãn¹ko³xai²na² yxau³jah¹lai²na²
 sa²nẽn¹kxain¹tu¹wi¹. Nxe³ju³ta² kãi³jah³lxi³hẽ¹li¹.

Txa²wã¹sũ³na² wãn³txu¹tai²na² sa²yxo²wet1sxã³ kãi³jau³su²

17 Nxa²ha¹te¹ wxa²ẽ¹nãn¹jau³su² nxe³yah³lxin¹te³nah¹lxi¹: “Txa²wã¹sũ³na²
 wãn³txu¹tai²na² Sũ³na² wãn³txa² i³hen³txi³tũ³kã³txai²na² wãn³txu¹tai²na²
 nxe³jau³xai²na² whãĩ²na¹ ã³na¹si¹jau³su² Je³su²jah³la² a²ten³jau³su²
 na³xã¹.” Nxe³yah³lxin¹jau³tu³ nxe³yah³lxi³txa³hẽ¹li¹. Wai³nxa³wi¹.
 Nxe³to³ta¹ Txa²wã¹sũ³na² wãn³txu¹txai²na² hãĩ¹nxe³ti³xã¹ sa²yxo²wet1sxã³
 kãi³jah¹lo²sa¹wi¹. Nxe³ye¹nxa²lxa¹wi¹. 18 Ya²la²tu³ e³kxi¹nx2ta¹wi¹.
 Txa²wã¹ha³lo²ai²na² oh³nãn¹ko³nãu³a² yuh³nãn¹ko³nãu³a² nxe³sxã³ wa³su³txi³
 ti¹hxa³kxi²nẽ³lxa³lho³li¹. Nxẽn²nxa³tãu³a² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txu¹tai²na²
 ti¹hxa³kxi²nẽ³lxa³lho³li¹. Wãn³txai²na² yxau³ka³na³ka³na³kxan²ti³
 yau³jũ¹lxi³jau³su² kxan²ti³ hai³txi³ ti¹hxa³kxi²nẽ³lxa³lho³li¹.
 Jã¹nxe³jau³xu¹tai²na² jau³xau³hxai²tẽx1ta² we¹ta³lun²sãn²tu¹wi¹.
 19 Jã¹nxe³ha²kxai³ a²nũ²a² i²li³te²la³ wãn³txai²na² e³kxi²te³nah¹lxi¹: “Sũ³na²
 wãn³txu¹tai²na² jau³xau³hxai²tẽx1ta² ten³sa²nxa³nhai¹. ã³na¹hxa³ta¹tũ¹xã¹.
 A²nũ²a² ã³xa² jau³jau¹xai²na² ã³na¹hxa³si¹hain¹jau³su² i³yau¹ũ³ai¹na¹tũ¹xã¹.”
 Nxe³jau³xai²na² a²nũ²a² nxe²e³kxi²ke³la³te²kxai³ kxã³nãu³a¹ Txa²wã¹sũ³na²
 A²hxi²kan¹txa² Si³yxau³tãu³lot3ju³ta³nũ³a² yũ³hĩ¹na¹ jah¹lai²li² hai³txi³
 i³sa²nẽn¹kxi²ju³ta² yũ²nxa³lho³li¹. Nxe³yãn¹ta¹ Sũ³na² wãn³txa² whãĩ²na¹
 i³yau¹ũ³hxa³ti² sa²yxo²we¹ti² nxe³kxai²nãn²tu³ hã²wxãn³txa³ Sũ³na²
 A²hxi²kan¹txa² Si³yxau³tãu³lot3ju³ta³nũ³a² yũ³hĩ¹na¹ kãĩn² i³sa²nẽn¹kxi²ju³ta²

yũ³tu¹wi¹. 20 Nxe³jah³lxi³sa²lxi¹. E³kxi¹nx2ta¹wi¹. Ha³teh³nxã³nxa²
a²hoh³lxi³su² nũ³ka³txa² fa³ri³se²a² nũ³ka³txa² nxain¹sxã³ Txa²wã¹sũ³na²
a²ten³jau³su² sa²yxo²we¹tai¹nxa³wi¹. Nai¹nxa³ha²kxai³ wxã¹na² sa²kxai³lu²
wa³to²hi² wi¹la³ wet1jah²lxan³kxai²nãn²tu³ Txa²wã¹sũ³na² A²hxi²kan¹txa²
Si³yxa³tãu³lot3ju³ta³nũ³a² yũ³nx2ti³xa³lho³li¹.

A²nũ²a² i³qn³ta³kxi²nẽ³ju³ta² i³yau¹ũ³jau³su²

21 Nxe³nxa²ha¹te¹ txa²wã¹yah³la²nãu³xa² ain³kxain¹jau³xu¹tai²na²
nxe³te³nah¹lxi¹: “A²nũ²a² ã³xa² i³sun²tã¹ki³ju³ta² wai³nxa³wi¹.
i³sun²tã¹ain¹yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ wxa²hxi²kan¹txi³nãu³xai²na² kq³nxe³ti³
i³yĩ¹li¹nx2ti³sxã³ i³sun²tã¹nx2ti³ha³tai¹.” Nxe³ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wi¹.

22 Nxe³yãn¹ta¹ Txa²wãn³txa² e³kxi¹nx2ta¹jau³xai²na² nxe³nx2ta¹te³nah¹lxi¹:
“Wxa²lo³nai²na² i³an³ta³kxi²nĩn¹kxai²nãn²tu³ wxa²hxi²kan¹txi³nãu³xai²na²
kq³nxe³ti³ i³yĩ¹li¹nx2ti³sxã³ i³sun²tã¹nx2ti³ha³tai¹.” Te²yã¹nxe³sxã³
wxa²lo³nai²na² nxe²e³kxi²yah³lxin¹te³nah¹lxi¹: “Ra²ka²jah¹lo²si¹lxi¹.

i³lxi³thi¹nxa³jah¹lo²si¹lxi¹.” Nxe³yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ Si³ne²tri³o²tũ³ka³txai²na²
Ju³te²a² a²hxi²kan¹ti³nũ³ka³txai²nãn²ta² hxi²ka² kq³nxe³ti³ i³yĩ¹li¹nx2ti³sxã³
i³sun²tã¹nx2ti³ha³tai¹. Te²yã¹nxũn³sxã³ nxe² e³kxah²lxin¹te³nah¹lxi¹:
“A²hoh³lxi³su² yũ³nxã²nxa³i¹.” Nxe² e³kxah¹lxin¹kxai²nãn²tu³ ha³lo²a²
kq³nxe³kxai³ju³ta² ha³nxe² i³sa²tẽ³ju³tai²na² yxa³yah³lxin¹ju³ta³nũ³a²
yũ³yah³lxin¹ha³tai¹. 23 Nxe³ha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² sxi²ha² ai³sxã³
ã³wih¹yah³lxin¹kxai²nãn²tu³: “Txa²wã¹sũ³nai²na² yen³kxa² ã³hũ¹ai¹na¹tũ¹xã¹.”

Yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ i³sxã³ i³sa²wa²lho¹xi²nha¹jah³lxi³sã²nhẽ³li¹.
Yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ wxa²wã³tã³xai²na² hit3txã²ti³kxe³su²
i³sa²wa²lho¹xi²yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ hã¹nxã¹jah¹lxi³sã²nhẽ³li¹. Yen³kxai²na²
Sũ³na² ã³hũ¹ain¹yah³lxin¹ju³ta³nũ³ai²na² hã¹nxã¹jah¹lxi³sã²nhẽ³li¹.

24 Nxe³yah³lxi³sã²nĩn¹ka³ty³ wxa²wã³tã³xai²li² hãu²non³si¹jau³su²
e³kxi²nyha¹jah³lxi³hẽ¹li¹. Nxe²na³na¹ hã²wxã³txa³nu² yen³kxin³txi² tẽ³xi²ka³ty³
Sũ³na² ã³hũ¹tain¹yah³lxi³hẽ¹li¹.

25 Wa³su³txi³ hãu²not3nyha¹jah³lxi³hẽ¹li¹. Yxã¹ta¹ nyhah¹lxan³kxai²nãn²tu³
wxa²wã³tã³xai²li² tẽ³nxa²lxi³sxã³ hxi²kan¹ta² si³yxa³jah¹la²
ã³sa²so¹nx2ti³ha³ta²wi¹. ã³sa²so¹nx2ti³kxai²nãn²tu³ po³li²sa²jah¹la²

sa²nũ¹nx2ti³ha³ta²wi¹. Sa²nũ¹nx2ti³kxai²nãn²tu³ sxi²ha² kan²thĩ³na²
ũ³ti¹kxi¹nx2ti³ha³ta²wi¹. 26 Nxe³nx2ti³kxai²nãn²tu³ ya²la²tu³ wa³su³txi³

ã³wa²su¹kxi¹nx2ti³xa³lho³li¹. Yen³kxa² ã³yho³hi²ta³lun²yah³lxi³sã²nĩn¹ka³ty³
hã²wxã³txa³ ã³wa²su¹kxi¹nx2ti³ju³ta³nũ³a² yũ³hĩ³nx2na³li¹. Nxe³ju³ta²
yã¹nxe³sxã³ Txa²wã¹sũ³na² ã³wa²su¹si¹nx2ti²jau³su² i³ye³kxah²lxan³kxai²nãn²tu³
kq³nxe³ti³ i³yĩ¹li¹nx2ti³ha³tai¹.

Txu¹ha² ã³xa³ka³kxa² ã³whĩn¹ta³kxi²nyhu¹ain¹ju³ta² i³yau¹ũ³jau³su²

27 Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² jau³xau³hxai²tẽx1ta² nxe³te³nah¹lxi¹: “Txu¹ha²
ã³xai²na² ã³whĩn¹ta³kxi²nyhu¹ah³lxi³txa³hẽ¹li¹.” Nxe³ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wi¹.

28 Nxe³yãn¹ta¹ e³kxi¹nx2ta¹tu¹wi¹. Txu¹ha² ã³xai²na² i²yah³lxin¹kxai²nãn²tu³
wxa²ẽ¹nãu³ai²na² e³yah³lxin¹jau³su² nxe³te³nah¹lxi¹: “Txu¹hai²li²
ũ³whĩn¹ti³sah²lxun¹nãn³kü².” Nxe³yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ wxa²ẽ¹nãu³ai²na²
ya²la³ty³ txu¹hai²na² ã³whĩn¹ta³kxi²nyah¹lxin¹kxa² yã¹nxe² hxi²ki³te²li³
yah³lxi³hĩ³nxa¹lxi¹. 29 Jã¹nxe³te²kxa²ya³ty³ wxa²ye³ki³ki³a² ye³wi¹tãu³a²
kq³nxe³ti³ kã³si¹nyhah¹lxin¹kxai²nãn²tu³ wxa²ye³sai¹nha²sxã³

u²l²ã³na¹jah³lxi³hê¹li¹. A²nxe³ju³ta¹na² ye³ki³ka³na³ka³na³ki³a² ã³na¹sã³ã³ye³ki³kho³nhân³kxai²nân²tu³ jũ¹nxe² ãin²ta³lxi³nha²hĩ³kĩ³tã³li¹. Yxân¹ta¹ txa²wã¹nũ²a² whãi²na¹ ha³lo²a² ko³xai²na² ha³nxe²a² i³sa²tẽ³ko³xa² ã³na¹nẽ³tain¹kxai²nân²tu³ kãin² ãin²ta³lxi³nha²hĩ³kĩ³tã³li¹.
³⁰ Te²yã¹nxe³jut³su² wxa²hxi²kai²na² hxi²wi²tãu³a² hxi²kai²na² ko³nxe³ti³ hxi²kãi³nyhah¹lxin¹kxai²nân²tu³ ĩ³hxi²ki²lho¹nha²sxã³ u²l²ã³na¹jah³lxi³hê¹li¹. A²nxe³ju³ta¹na² hxi²ka² ka³na³ka³na³te²a² ã³na¹sã³ã³nhxi²kho³nyhah¹lxin¹kxai²nân²tu³ jũ¹nxe² ãin²ta³lxi³nyhah¹lxĩ³hĩ³nxa¹lxĩ¹. Yxân¹ta¹ txa²wã¹nũ²a² whãi²na¹ ha³lo²a² ko³xai²na² ha³nxe²a² i³sa²tẽ³ko³xa² ã³na¹nẽ³tain¹kxai²nân²tu³ kãin² ãin²ta³lxi³nha²hĩ³kĩ³tã³li¹.

Txu¹ha² ã³na¹ju³ta² ĩ³yau¹ũ³jau³su²

³¹ Txa²wã¹yah³la²nãu³xu¹ta¹na² wãn³txa² nxe³te³nah¹lxĩ¹: “A²nũ²ai²na² a²e¹nãn¹jau³kxai³lu¹ nxe³te³nah¹lxĩ¹: ‘Txu¹sa²khai³ta¹ka³lxa² ã³na¹a¹tũ¹xã¹.’ Nxe³kxai²nân²tu³ ha³te³h³nxã³nxa² tẽ³sxã³ a²ten³jau³su² ũ³wha²li¹jah³lxi³hê¹li¹. Nxe³txã³nxai²na² tẽ³sxã³ txu¹hai²na² ũ³hũ¹jah³lxi³sãn²sxã³ ã³wa²sut¹sxã³ yxau³hĩ³nx2na³li¹.’ Nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹.
³² Nxe³yãn¹ta¹ Txa²wãn³txai²na² ĩ³yau¹ũ¹nx2ta¹jau³xa²sa¹: Txu¹hai²na² txu¹sa²khai³ta¹ka³lxa² in³txa² ã³xai²na² ũ³whĩ¹ti³nhãn²nxa³ta¹ka³lxa² nxe³ta¹ka³lxi³ain²txi³ tẽ³sxã³ ã³na¹kxai²nân²tu³ hã²wxãn³txa³ in³txa² ã³xah³la² so¹nh³kxai²nân²tu³ txu¹hai²na² te²ain²txi³ a²nũ²a² ã³xa² ũ³whĩ¹ti³nyhu¹kxa²yã¹nxe² hxi²ki³la³hĩ³nx2na³li¹. Kõ³nxe³ti³ kãi³ju³ta¹la¹wi¹. Te²yã¹nxũ³sxã³ in³txi³su² ĩ²li³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² txu¹hai²li² ã³na¹kxi³ta¹ka³lxi³li² nxe³ta¹ka³lxi³ain²txi³ so¹nh³kxai²nân²tu³ nxe³jah¹lai²na² txu¹ha² ã³xa² ũ³whĩ¹ti³nyhu¹kxa² yã¹nxe² hxi²ki³lon³jah¹lo²su² hĩ³nx2na³li¹. Kõ³nxe³ti³ kãi³ju³ta¹la¹wi¹.

Ha³lo²a² kãi³ki³ju³ta³nũ³a² ĩ³yau¹ũ³jau³su²

³³ Nxa²ha¹te¹ txa²wã¹yah³la²nãu³xu¹ta¹na² yau³xã³xai²na² ain³kxain¹jau³xu¹ta¹na² nxe³te³nah¹lxĩ¹: “Wxã²na² e³in¹jau³su² nxĩn¹te³nah¹lxĩ¹: ‘Txa²wã¹sũ³nu²sa²na³li¹. Txa²wãn³txa² ya²la³lyau³xai²la¹wi¹.’ Nxĩn¹jau³su² nxĩn¹kxai²nân²tu³ ya²la³tu³ wãn³txi³khai³xa² so¹lxĩ³ e³txa²hẽ³li¹. Yxân¹ta¹ ki³han³jau³su² e³in¹kxai²nân²tu³ e³in¹jau³nũ³a² nxe³txa³hẽ¹li¹. Nxe²nxa³te³nah¹lxĩ¹: ‘Txa²wã¹sũ³na² ã³ye³yo²nũ¹sa²na³li¹. Ya²la³lyau³xai²la¹i¹. Nxẽn¹jau³su² nxe³txa³hẽ¹li¹.’ Kxã³nhxĩ¹naĩ³tã¹jau³su² ta¹hxai²hẽ¹li¹.
³⁴ Nxe³yãn¹ta¹ Txa²yo²wãn³txa² e³a¹jau³xai²na² ã³lxĩ³jau³xai²la¹i¹. Nxe³na¹te³nah¹lxĩ¹: Wãn³txa² e³in¹jau³nũ³a² ã³ye³yo²nũ¹nẽ³ju³ta³nũ³a² e³txa²hẽ¹li¹. Oh³nãn¹ko³xai²na² ã³ye³yo²nũ¹nẽ³ju³ta³nũ³su² wai³nxa³wi¹. A²nxe³ko³xai²na² Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³jah¹lai²na² ã³wxe³ko³xai²la¹i¹.
³⁵ Yuh³nãn¹ko³xai²na² ã³ye³yo²nũ¹nẽ³jau³nũ³su² wai³nxa³wi¹. Nxe³ko³xai²na² Sũ³na² yu³kxai²na² ti³yũ³wxe³nha²ju³ta¹la¹wi¹. Je³ru³sa³lẽ²thĩ³na² ã³ye³yo²nũ¹nẽ³jau³nũ³su² wai³nxa³wi¹. Nxe³thĩ³naĩ²na² Txa²wã¹sũ³na² Hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lot³jah¹la² a²sxi²khai³xai²la¹wi¹.
³⁶ Wxa²ne³kxa³nãu³xai²na² ã³ye³yo²nũ¹nẽ³jau³nũ³su² wai³nxa³wi¹. Nxe³sxã³ wxa²ne³kĩ³sxai²na² ne³ti³ti³yo²ta³nxa² ne³hãn³tã³nxa² nxe³sxã³ hxi²kan¹nxã²nxa³i¹.
³⁷ Hãi¹nxe³sxã³ e³in¹jau³nũ³su² nxĩn¹te³nah¹lxĩ¹: “Nxẽn²na³li¹.” Tã³nxa², “Nxe²nxa³wi¹.” Tã³nxa², nxĩn¹jau³su² ã³nhĩ³nx2na³li¹. Nxĩn¹kxa²yu³su² jau¹xai²lan¹nha²kxai³ wai³nhĩ²nxa³wi¹. Kõ³nxe³ti³ kãi³hĩ³nxa¹lxĩ¹.

A²nũ²a² ã³xa² ã³wa³lxĩ³kxi³ju³ta² ã³yau¹ũ³jau³su²

38 Nxa²ha¹te¹ txa²wā¹yah³la²nãu³xu¹tai²na² ain³kxain¹te³nah¹lxĩ¹: “A²nũ²a² kō³nxe³ti³ kãi³ũh¹nxa²kxai²nãn²tu³ ã³wa²to²hi²sxã³ kãi³ũh¹txa³hẽ¹li¹. Nxĩn¹ju³kxai³la¹. A²nũ²a² ã³xai²na² wxa²ye³na² sa²ye³sai¹nxain¹kxai²nãn²tu³ nxe³kxai²nãn²tu³ jah¹lai²na² ye³nai²na² te²yã¹nxe² kãi³sxã³ ã³wa²la³kxi²nhãn¹kxai²nãn²tu³ sa²ye³sai¹ai¹nĩn¹kxai²nãn²tu³ nxe³ju³ta²nũ³a² wain³te²ju²hẽ³li¹. Te²yã¹nxũn³sxã³ a²nũ²a² ã³xai²na² wxa²wxi²ai²na² sa²wxi²sa²tã³nxain¹kxai²nãn²tu³ nxe³kxai²nãn²tu³ jah¹lai²na² wxi²ai²na² te²yã¹nxe³ kãi³sxã³ ã³wa²la³kxi²nhãn¹kxai²nãn²tu³ sa²wxi²sa²tã³ai¹nĩn¹kxai²nãn²tu³ nxai¹nĩn¹ju³ta²nũ³a² wain³te²ju²hẽ³li¹.” Nxe³jau³xau³hxi²tẽxi¹jã¹sxã³ jau³xai²na² nxe³ta¹hxi²hẽ¹li¹. 39 Nxe³yãn¹ta¹ txa²yxo²wãn³txa² e³a¹jau³xai²na² jau³xã³lxĩ²na³li¹. Nxe³na¹jau³xa²sa¹. Kō³nxe³ti³ kãi³ũ¹nxain¹jah¹la² ã³wa³lxĩ³txa³hẽ¹li¹. Nxe²nxa²te²kxa³yan³txi³su² wxa²ne³xa² wxa²ne³wi¹tãu³ai²na² wxa²ne³su²nxain¹kxai²nãn²tu³ wxa²ne³h³ti³h³nãu³a² ã³nxã³yxo¹o³tũ³txai¹nhẽ³li¹. 40 A²nũ²a² ã³xai²na² wãn³txi³kxai³lu¹: “Wxa²ha³la³sẽ³nãn¹ta³ka³lo³a² yxo²kwain³sa³nha¹. So¹kxi²si¹jau³su² txa²hxi²kan¹jah¹la² ã³ye³kxai¹na¹tũ¹xã¹.” Nxe³kxai²nãn²tu³ wxa²ha³la³sẽ³nãn¹ta³ka³lo³a² ũ³hũ¹txai¹nhẽ³li¹. Nxe³kxa²yu³su² wxa²wã²la²ka³lo³a² wi²kxi²nhãn¹ka³lo³a² kwa²sa²son¹ka³tu³ ũ³hũ¹tain¹nũ³nhẽ¹li¹. 41 Te²yã¹nxũn³sxã³ a²nũ²a² hxi²kan¹te²su² te²na² e³kxi¹nxain¹kxai²nãn²tu³ nxe³te³nah¹lxĩ¹: “Txa²yen³kxa² sa²nah³so¹sxã³ ũ³hũ¹sẽ¹li¹. Tĩh³nai²na² ai³na¹tĩh³na² ũ²ki³lo²me³tro³tĩh³na² ã³si³tẽ³kxi³sẽ¹li¹.” Jau³su² nxe³nxain¹kxai²nãn²tu³ tĩh³na² ki³lo²me³tro³tĩh³na² tĩh³nha¹li¹ yen³kxai²na² sa²nah³so¹sxã³ ã³si³tẽ³kxi³txai¹nhẽ³li¹. 42 Te²yã¹nxe³jut³su² a²nũ²ai²na² wxa²yen³kxai²na² a²ten³jau³su² e³kxi¹nxain¹kxai²nãn²tu³ ũ³hũ¹txai¹nhẽ³li¹. Te²yã¹nxe³sxã³: “Wxa²yen³kxa² kwa² ũ³hũ¹sẽ¹li¹.” Nxe³nxain¹kxai²nãn²tu³ kwa² ũ³hũ¹txai¹nhẽ³li¹.

A²nũ²a² txa²wā¹kō¹kon¹te²a² ã³yau¹ũ³jau³su²

43 Nxa²ha¹te¹ txa²wā¹yah³la²nãu³xu¹tai²na² yau³ã³xai²na² ain³kxain¹jau³xu¹tai²na² nxe³te³nah¹lxĩ¹: “A²nũ²a² wa³kxa² yxau³nũ¹jah¹la² a³lxĩ¹jah³lxĩ¹hẽ¹li¹. Yxãn¹ta¹ wxa²kō¹kō¹ah³la² hit³jah¹lxĩ¹hẽ¹li¹.” Nxe³ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Yxãn¹ta¹ Txa²wã¹sũ³na² wãn³txi³sxa³wi¹. A²nũ²a² ã³tĩh³nxe³nx2ti³ te²nãu³xu¹tai²na² wãn³txi³su² ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wi¹. 44 Nxe³yãn¹ta¹ txa²yxo²wãn³txa² e³kxi¹nx2ta¹tu¹wi¹. Wxa²kō¹kō¹nãu³xa² a³lxĩn¹txi³txai¹nhẽ³li¹. Ha³lo²a² khãuh³lxa³ti³hi¹nx2ti³si¹hain¹jau³nũ³a² Sũ³na² ã³ye³kxi²nx2tain¹kxai²nãn²tu³ nxe³kxan²ti³, “Wi¹lhin¹ju³ta² so¹lxĩ¹ yxau³txai²lã¹. Khãuh³lxa³ti³hit¹sah¹lxĩn¹tũ³ka³txi³ ã³nxai²na²sa¹.” Yah³lxĩn¹jau³su² Sũ³na² ã³ye³kxi¹txain¹yah³lxĩ¹hẽ¹li¹. ã³hi³txã²tain¹te²na² sa²kxai³lu² wi¹ju³ta³nũ³a² so¹lxĩ¹ ã³wa²lã³xi²txain¹yah³lxĩ¹hẽ¹li¹. A²nũ²ai²na² yxo²ha³nxe³lhxa³txi³ kō³nxe³ti³hit¹sxã³ ã³yi¹li¹nx2ti³tã³nxa² khãuh³lxa³ti³nx2ti³tã³nxa² nxe³nx2tain¹kxai²nãn²tu³ Sũ³na² wi¹lĩ²si¹hain¹ju³ta³nũ³a² Sũ³na² ã³ye³kxi¹jah³lxĩ¹hẽ¹li¹. 45 Nxe² kãi³ũ¹hain¹yah³lxĩn¹kxai²nãn²tu³ Txa²wã¹wĩ³na² Si³yxau³tãu³a² oh³na² yxau³jah¹la² a²ki³lha³lxa²nãu³lot³nx2ti³tu¹wi¹. A²nxe³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² Txa²wã¹sũ³nai²na² sa²kxai³lu² a²nũ²a² a²yxo²ha³kxa¹ wi¹lhin¹te²la³ tã³nxa² kō³nxe³thin¹te²la³ tã³nxa² nxe³te²na² a²yxo²ha³kxa¹ u³je³na³ka² ã³ha³te¹kxi²te²ju²hẽ³li¹. Te²yã¹nxe³sxã³ a²nũ²ai²na² wi¹kãi³tã³nxa² kō³nxe³ti³ kãi³tã³nxa² a²yxo²ha³kxa¹ wẽ³ha²yau³xa²

wē³hā¹si¹jau³su² sa²si¹hā³te²ju²hē³li¹. 46 Jā¹nxe³kxe³kxa²ya³lhu²
a²nū²a² a³li²nx2tain¹te²na² so¹li³ a³li²yah³li²in¹kxai²nān²tu³
ū³yho³hi²yah³li²in¹ju³ta³nū³a² kâi²nhî²nxa³lho³li¹. Nxe³sxā³ a²nū²a²nāu³xa²
ū³yho³hi²kî³ki³a² so¹kxi²nē³tū³kā³txa² te²yā¹nxe² kâi³ain¹nūn³te²ju²hē³li¹.
47 Te²yā¹nxe³jut3su² a²nū²a² ne³kxauh²hain¹yah³li²in¹te²na² wxa²wā³tā³nāu³sxu²
kxai²nān²tu³ nxe³te²na² so¹li³ wi¹le³kxain¹yah³li²in¹kxai²nān²tu³
wai³nhî²nxa³wi¹. A²nū²a² Ju³te²a² nū³kā³txi³sxa³te²nāu³xa² te²yā¹nxe²
kâi³ain¹nūn³te²ju²hē³li¹. Nxe³te²nāu³xa² hai³txi³ ā³wa²to²hi²
wi¹le³kxi²yah³li²hî²nx2nxa³li¹.

48 Jā¹nxe³kxa²yan³ti³su² Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³jah¹la² Oh³na² yxau³jah¹la²
hāi¹nxe³kxe³hū³sxā³ a³li²nha²jah¹lai²la¹wi¹. Nxe³kxa²yā¹nxe² kâi³sxā³
a³li²nha²jah¹li³hē¹li¹.

6

Yen³kxa²wā²nhū¹kxi²ki³ju³ta²î³yau¹ū³jau³su²

1 Ju¹ta³la³ nxe³ha²kxai³ wi¹lhin¹sxā³ kâi³yah³li²in¹kxai²nān²tu³
a²nū²a² sa²nēn¹kxi¹nx2tain¹jau³nū³su² yū³tu¹wi¹. Nxe³nx2tain¹ju³ta²
wi¹na³li¹. Yxān¹ta¹ Txa²wā¹sū³na² sa²nēn¹kxi²si¹nx2ti³jau³su² jau³xa²
so¹li³ kâi³sxā³ ān³ten³jah¹li³hē¹li¹. Nxe³to³ta¹ nxe² kâi³sxā³
ān³ten³yah²lxan³kxai²nān²tu³ kxā³nāu³a¹ Wxa²wî³na² Si³yxau³kā³txa²
Oh³nān¹jah¹la² wi¹kâi³yah³li²in¹kxa²yo³ha² ū³hū¹nx2ti³xa³lho³li¹.

2 Jā¹yxah³li²in¹jut3su² a²nū²a² yen³kxi³txa²te²na² hxi²nū¹nu³hain¹yah³li²to³hin¹tāu³a²
hai³txi³ ju¹ta³la³ kâin² î³yū¹khaix1yah³li²txa³hē¹li¹. A²nū²a² kwa²
wi¹lhin¹ki³lxo³te²nāu³xa² nxe² kâi³ain¹te²ju²hē³li¹. Ju³te²a² nū³kā³txa²
ā³nū²kxi²thî³na² ā³wih¹sxā³ î³yū¹kxi² sxi²je³na² ai³sxā³ î³yū¹kxi²
nxain¹te²ju²hē³li¹. Kwa² sa²nēn¹kxi²nha²ju³ta² yxo²kwai³nain¹te²ju²hē³li¹.
A²nxe³te²nāu³xa² kâi³ain¹kxa²yo³ha² hî¹na¹ so¹li³ yū³te²ju²hē³li¹. 3 Yxān¹ta¹
wxa²nū³kā³txa² te²yā¹xah³li²txa³hē¹li¹. Hāi¹nxe³sxā³ a²nū²a² î²nx2ti³xa³tāu³a²
yen³kxi³txa²jah¹la² hxi²nū¹tain¹jah¹li³hē¹li¹, kâin²te²lo³nx2tain¹kxa²yan³txi³su¹.

4 Nxe³yah³li²in¹kxai²nān²tu³ hāi³a² wi¹kâi³ye²yah³li²nha²kxai³ Txa²wā¹wî³na²
Si³yxau³jah¹la² hāi³a² kâi³ki³kxa² î²nē³jah¹la² ū³yho³hi¹nx2ti³tu¹wi¹.

Sū³na²e³kxi²ju³ta²î³yau¹ū³jau³su²

5 Nxa²ha¹te¹ Txa²wā¹sū³na² e³kxi²yah³li²to³hin¹tāu³a² a²nū²a²
wi¹lhin¹ki³lxo³te²nāu³xa² te²yā¹nxe² kâi³yah³li²txa³hē¹li¹. A²nxe³te²nāu³xai²na²
sa²kxai³lu² Ju³te²a² nū³kā³txa² ā³nū²kxi²thî³na² ā³wih¹sxā³ a²nū²a²
ne³kxaix3tāu³a² î³sa²nxū³sxā³ e³kxi²to³hi² sxi²je³na² nu²ki³ye³lot3tāu³a²
î³sa²nxū³sxā³ e³kxi²to³hi² nxain¹te²ju²hē³li¹. Kwa²sa²nēn¹kxi²nha²ju³ta²
yxo²kwai³nain¹te²ju²hē³li¹. A²nxe³te² he³la³kxi³nāu³xai²na² hî¹na¹ so¹li³
kâi³ain¹kxa²yo³ha² yū³te²ju²hē³li¹. 6 Yxān¹ta¹ wxāi²na² sa²kxai³lu²: “Sū³na²
e³kxi²to³ha¹tū³xā¹.” Yah³li²in¹kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na² î²kxi²nē³jah¹la²
nūh¹li³ î³ye³kxi¹jah³li³hē¹li¹. Nxe³yah³li²in¹kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na²
te²hi²sen³su² hāi³a² e³kxi²ki³to³jau³xai²na² î²kxi²nē³jah¹la² Te²hi²sen³kxai³lu²
ū³yho³hi¹nx2ti³tu¹wi¹.

7 Jā¹nxe³sxā³ Sū³na² e³kxi²yah³li²to³hin¹tāu³a² wān³txa² yau³ka³lxa¹txi³
kwa²to³toh³li³jau³xa² e³kxi²yah³li²toh³txa³hē¹li¹. Nxe³te²yāx1jau³xa²
Sū³na² wān³txa² î²ai¹nxa³tū³kā³txa² nxe³te²yāx1jau³xa² e³ain¹to³te²ju²hē³li¹.

A²nxe³te²nāu³xai²na² sa²kxai³lu²: “Yau³ka³lxa¹txi³ kwa²to³toh³lxi³ Sũ³na² e³kxi²sĩn¹to³ha¹kxai²nān²tu³ ain³kxi²sa²sĩn¹tũ¹xā¹.” Ain¹jau³su² nxain¹ta¹ hai³txi³ ain³kxi²nũ¹hai¹nxa³lho³li¹. 8 Nxe³ha²kxai³ te²yā¹nxe² kãi³yah³lxi³txa³hẽ³li¹. Txa²wā¹sũ³na² te²hi²sen³kxai³lu² ā³ten³yah³lxin¹jau³su² e³kxi²yah³lxan³ta³lxa¹ ā²la² wi¹kō³nh²te²ju²hẽ³li¹. 9 Nxe³yān¹ta¹: “Sũ³na² e³kxi²na¹tũ¹xā¹.” Yxah³lxin¹kxai²nān²tu³ jau¹xai²na² e³li³kxi³jau³nũ³a² e³kxi¹jah³lxi³hẽ³li¹, Nxe³te³nah¹lxi¹:

“Txa²wā¹wĩ³na² oh³na² yxau³jah¹lāi³. Wi¹lhin¹sxā³ sa²nēn¹kxi² kãin²te²lo³txa²ju³ta² ten³sa²sĩ¹nhai¹.

10 Wxa²wān³txa² wi¹jau³xa² A²hxi²kxan¹ta² Si³yxau³tāu³lot³ju³ta³nũ³su² nxe³jau³xa² wa³su³txi³ yũ³nũ¹sa²nhĩn¹ju³ta³nũ³a² ten³sa²sĩ¹nhai¹. Oh³nān¹ko³nāu³a¹ ten³nxa²ju³ta² hāi¹nxe³sxā³ wa³su³txi³ sa²yo²wet¹sxā³ kãi³ ta³lu²nain¹te²tu³wi¹. Nxe³kxa²yā¹nxe³sxā³ yuh³nān¹ko³nāu³a² te³xa²yā¹nxe² sa²yo²wet¹sxā³ kãi³ ta³lu²nain¹ju³ta³nũ³a² ten³sa²sĩ¹nhai¹.

11 Yain³txa² hāi¹nxa² ũ³hũ²sa²sĩ¹nĩ¹nhĩn¹txai³sa²sĩ¹nhẽ³li¹.

12 A²nũ²a² ā³xai²na² kō³nxe³ti³ kãi³ũ¹sain¹sĩn¹kxai²nān²tu³ ne³wā²na³ũ¹hain¹sĩ¹na¹wi¹. Nxe³ain¹sĩ¹na¹kxa²yā¹nxe³sxā³ kō³nxe³ti³ kãi³ũ¹h¹nxa²sĩ¹na¹ju³ta² ne³wā²na³ũ¹sa²sĩ¹nhẽ³li¹.

13 Ha³lo²a² kō³nxe³ti³ kãi³si¹sĩ¹na¹ju³ta³nũ³a² ā³sa²so¹sa²sĩn¹txa³hẽ³li¹. Yxān¹ta¹ kō³nxe³ju³ta² ā³non²ta³kxi¹sa²sĩ¹nhẽ³li¹. Jā¹nxe³jut³su² wxāi²na² so¹lxi³ ha³lo²ai²na² a²wa³kxēn³yah¹lo²sĩ¹nha²kxai² nũ³kxũn³ta² si³yxau³jah¹lo²sĩ¹nha²kxai³ wxi²kin³ti³ton³jah¹lo²sĩ¹nha²kxai³ nxe³sa²tẽ³sĩ¹nĩ¹lxi¹. Ta³lu²na¹wi¹. A²mẽ³”

Nxe³kxa²he³la³kxi³su² Sũ³na²ĩ³ye³kxi¹jah³lxi³to³hẽ³li¹.

14 Jā¹nxe³jut³su² a²nũ²a² ā³xai²na² kō³nxe³ti³ kãi³ũ¹nx²ti³kxai²nān²tu³ wi¹lhin¹sxā³ ne³wā²na³txain¹yah³lxi³hẽ³li¹. Nxe³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ti² Wxa²wĩ³na² Oh³na²yxau³jah¹la² kō³nxe³ti³ kãi³yah³lxin¹kxe³su² ne³wā²na³ũ¹nx²ti³nũ³tu¹wi¹. 15 Nxe³yān¹ta¹ wxa²ē¹nān¹jau³su² nxe³ke³la³te²kxai³ te³nah¹lxi¹: “Jah¹lai²li² kō³nxe³ti³ kãi³ũ¹sain¹na²hẽ³na¹. Ne³wā²na³ũ¹hain¹nxa³lho³na¹.” Nxĩn¹ke³la³te²kxai³ Txa²wā¹sũ³na² te²hi²sen³su² wxa²kō³nxe³ti³ kãi³yah³lxin¹ju³ta² ne³wā²na³ũ¹nx²ti³hĩ²nxa³wi¹.

Yain³txa²ĩ³yain³kĩ³ju³ta² ā³na¹kĩ³ju³ta²ĩ³yau¹ũ³jau³su²

16 Nxa²ha¹te¹ Sũ³na² e³kxi²te³lhxā³ yain³txa² ĩ³yain³ju³ta² ā³na¹yah³lxin¹kxai²nān²tu³ khāuh³lxa³ti³ki³lxo³nha²yah³lxi³txa³hẽ³li¹. Wi¹lhin¹ki³lxo³nha²jah¹la² te²yā¹nxe² kãi³te²ju²hẽ³li¹. A²nxe³jah¹lai²na² he³la³kxi³su² yain³txa² ĩ³yain³ju³ta² ā³na¹ain¹kxai²nān²tu³ wxa²ye³hi³nhā²nxa³ha²kxai³ hxi²khai²lxĩ²nxa³ha²kxai³ ne³te²kxai³la¹ khāuh³lxa³ti³nxa² yain³txa² ĩ³yain³ju³ta² ā³na¹yain¹kxe³su² a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ ĩ²ain¹ju³ta² yxo²kwaĩ³nain¹te²ju²hẽ³li¹. Jā¹nxe³ju³ta² hĩ¹na² so¹lxi³ ũ³yho³hi²hain¹ju³ta² ta³lu²nain¹tu¹wi¹. Kĩ³han³nxa³wi¹. 17-18 Nxe³yān¹ta¹ wxāi²na²: “Sũ³na²ĩ³ye³kxi²te³la¹nhai¹. Yain³txa²ĩ³yain³ju³ta² ā³na¹a¹tũ¹xā¹.” Yxah³lxin¹kxai²nān²tu³ wxa²ye³hi³nhā² wxa²hxi²khai²lxĩ² nxe³te²kxa³ya³lhu² a²nũ²a² ā³xai²na² ĩ²nxa²tain¹kxai²nān²tu³ yain³txa² ĩ³yain³ju³ta² ā³na¹yah³lxin¹ju³ta² ĩ²nxa²ti³xa³lho³li¹. Nxe³te²kxa³yan³tu³ta¹ Wxa²sũ³nai²na² ĩ²kĩ³sxa³jah¹la² ĩ²nxa²ti³tu¹wi¹. ĩ²nxa²ti³ha²kxai³ kxā³nāu³a¹ ũ³yho³hi²nx²ti³tu¹wi¹.

Yen³kxa² kăin² ũ³wha¹kxi³ju³ta² i³yau¹ũ³jau³su²

19 Nxa²ha¹te¹ yen³kxa² kăin² ũ³wha¹ah³lxi³txa³hē¹li¹. Nxe³yah³lxin¹kxai²năn²tu³ wa³la²la² i³kho³kxi²ha²kxai³ yen³kxa² i³năn¹kxi²sxă³ khon¹nha²kxai³ nxe³kxi²nē³te²ju²hē³li¹. Te²yă¹nxe³sxă³ a²nũ²a² kq³nxe³thin¹jah¹la² hăi³a² wxă³sxă³ kăi³sa²no¹ki²nē³te²ju²hē³li¹. 20 Nxe³yă¹ta¹ oh³nău³năn¹ko³xa² wi¹kăi³yah³lxin¹kxa²yo³nhũ³a² ũ³wha¹jah¹lxi³hē¹li¹. Nxa²lxin¹kxai²năn²tu³ hai³txi³ wa³lan²txa³ i³kho³kxi¹nx2ti³xa³ha²kxai³ i³năn¹kxi²sxă³ kho³thxa³txa³ha²kxai³ nxên²nxa³lho³li¹. Te²yă¹nxũn³sxă³ a²nũ²a² kq³nxe³thin¹jah¹la² hăi³a² wxă³sxă³ kăi³sa²no¹ki²nxa³lho³li¹. 21 Nxe³sxă³ wxa²yan³txi³nũ³a² ũ³ha¹ah³lxin¹ti³xa² so¹lxi³ wxa²ē¹nău³a² nũ¹hăin³nyhah¹lxin¹tu¹wi¹.

Wi¹kăi³sxă³ yxau²xai³ki³ju³ta² i³yau¹ũ³jau³su²

22-23 Nxa²ha¹te¹ txa²wă¹ye³nai²li² ye³wi¹kxai²năn²tu³ txa²wă¹nũ²a² whăi²na¹ wi¹lo²la³kxi²nha²ki³te²ju²hē³li¹. Yxăn¹ta¹ ye³wi¹lxa³kxai²năn²tu³ txa²wă¹nũ²la³ whăi²na¹ hai³txi³ wi¹lo²la³kxi²nha²ki³te²sxa³yu²hē³li¹. Nxe³kxa²yă¹nxe³jut3su² txa²wă¹ē¹nău³ai²na² wi¹kxai²năn²tu³ wi¹kăi³sxă³ yxau²xai³ki³tă³li¹. Yxăn¹ta¹ txa²wă¹ē¹nău³ai²na² wi¹lxa³kxai²năn²tu³ wi¹kăi³sxă³ yxau²xai³ki³sxa³wi¹.

Yu³ka³na³ka³na³ju³ta² so¹lxi³ sa²yo²we¹ki³jau³su²

24 Nxa²ha¹te¹ a²nũ²a² ha¹lin¹te²na² nxe³ya³sxă³ nxe³te²na² wăn³txai²na² hxi²kan¹ti³ sa²yo²we¹ta¹lxi³ki³te²sxa³yu²hē³li¹. Nxe³sxă³ txa²wă¹hxi²kan¹yah³nē³jah¹la² ka³na³ka³na³te²na² i³hĩ³ki³sa²kxai³ txa²wă¹hxi²kan¹yah³nē³jah¹la² â³xai²na² a³lxi²ki³sa²kxai³ nxe³ki³te²ju²hē³li¹. Te²yă¹nxe³sxă³ txa²wă¹hxi²kan¹yah³nē³jah¹la² ka³na³ka³na³te²na² sa²yo²we¹ki³sa²kxai³ txa²wă¹hxi²kan¹yah³nē³jah¹la² â³xai²na² sa²yo²â³ki³sa²kxai³ nxe³ki³te²ju²hē³li¹. Jă¹nxe³jut3su² Txa²wă¹sũ³na² so¹lxi³ sa²yo²we¹ta¹nxa² yen³kxa² kwa²ũ³ha¹kxi²ki³ju³ta²nũ³a² o²la³kxi²ta³nxa² yu³ka³na³ka³na³ju³ta² so¹lxi³ hxi²kan¹txi³ kăi³ki³te²ju²hē³li¹.

25 Jă¹nxe³jut3su² na¹ha²kxai³ ya²la³tu³ e³kxi¹nx2ta¹i¹. Wi¹yxau³yah³lxin¹ju³ta² hxi²waun³ta³kxi²nyhah¹lxi³txa³hē¹li¹. Yain³txi³su² yain³yah³lxin¹kxe³nũ³su² ta³nxa² i³na²kxi³jau³su² i³na²yah³lxin¹kxe³nũ³su² ta³nxa² hxi²waun³ta³kxi²nyhah¹lxi³txa³hē¹li¹. Wă²la² ka³lo³ai²li² ũ³whi²kxi²nhăn¹ka³lo³nũ³ai²li² hxi²waun³txi³nha²sxă³ yxau²xai³ah³lxi³txa³hē¹li¹. A²nxe³jut3su² ka³te³na² yxau²xai³ki³ju³ta² sa²kxai³lu² yain³txi³su² a³lxi² wa³to²hi²te²ju²hē³li¹. Te²yă¹nxũn³sxă³ txa²wă¹nũ²ai²na² sa²kxai³lu² wă²la²ka³lo³su² a³lxi² wa³to²hi²te²ju²hē³li¹. 26 Nxe³sxă³ ai³kxe³su² i³jah¹lxi³hē¹li¹. Hai³sxai²li² ũ³whĩ¹ai¹nxa³ha²kxai³ yain³txi³su² wxa²so¹sxă³ ũ³wha¹ai¹nxa³ha²kxai³ nxai¹nxa³kxan²ti³nũ¹ Txa²wă¹sũ³na² Oh³năn¹jah¹la² hi²sen³su² ũ³yhai¹tain¹te²ju²hē³li¹. Jă¹nxe³kxe³hũ³nxe² Txa²wă¹sũ³na² te²kxai³lu² â²la² kăi²non³sxă³ a³lxi²sa²tē³nx2ti³na³li¹. 27 Kăin² hxi²waun³ta³kxi²nyhah¹lxin¹kxai²năn²tũ³ â²la² a³lu²on³sxă³ ka³te³na² yxau²xai³lxi³hĩ²nxa³lxi¹.

28 Te²yă¹nxe³jut3su² wă²la² ũ³whi²kxi²nyhah¹lxin¹ka³lo³a² hxi²waun³ta³kxi²nyhah¹lxi³txa³hē¹li¹. Si³sa³yău³sa² ha³lo²a² wen¹ka² i³jah¹lxi³hē¹li¹. Hai³txi³ hai³sxa³la³ wa³ko³nai¹nxa³ha²kxai³ wăn²txa³ we¹ta¹nxa³ha²kxai³ ain¹te²sxa³yu²hē³li¹. 29 Sa³lo³mău²ah³lu¹ta¹na² I³sa³e² nũ³kă³txa² a²wa³kxên³ta² kăin²jah¹lo²su² ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wi¹.

Yen³kxi³khai¹nxe³ha²kxai³wā²la²wi¹khaix¹ka³lo³a²ũ³whi²kxi²nha²ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wi¹
 Nxe³kxan²ti³nũ¹ si³sa³yāu³sa³kxai²na² wi¹wa³to²hi²te²ju²hē³li¹. 30 Hī¹na¹
 wi¹we¹nha²kxai³ ka³nxa³ha²ta³ai²na² i³hxa³nha²kxai³ nxe³te²ju²hē³li¹.
 Txa²wā¹sũ³na² te²hi²sen³kxai³lu² i³wi¹we¹je²ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wi¹,
 si³sa³yāu³sa³kxa² so¹lxi³ kxan²ti³na¹. Nxe³te²yā¹nxe²
 Txa²wā¹sũ³nain²txi³ hxi²kan¹txi³ wi¹lha³ko³tũ¹nx2ti³tu¹wi¹, hxi²kan¹sxā³
 wa³to²hi²yah³lxi¹nha²kxai³lu¹. Jā¹yah³lxi¹ju³ta² yxo²i²syah³lxi¹ju³ta²
 kāin²ye¹nxa²ti³xa³wi¹. 31 Jā¹nxe³jut3su² hxi²waun³ta³kxi²nyhah¹lxi³txa³hē¹li¹.
 E³yah³lxi¹ju³su² nxe³yah³lxi³txa³hē¹li¹. Nxe³yah²lxan³te³nah¹lxi¹:
 “Īh¹nxe² yain³txa³nu³la³ so¹kxi²sxā³ yai³nhĩ³kĩ³ji¹? Īh¹nxe²
 na²kĩ³ju³nu³la³ so¹kxi²sxā³ i³na²hĩ³kĩ³ji¹? Wān²ta³ ĩh¹nxe³ka³lo³la³
 ũ³whi²kxi²nha²hĩ³kĩ³ji¹?” Nxe³yah³lxi³txa³hē¹li¹. 32 Nxe³ju³ta²na²
 a²yxo²ha³kxa¹ Sũ³na² wān³txa² yxo²i²ai¹nxa³tũ³ka³txi³nāu³xai²na² yen³kxa²
 yxo²kwāin³sxā³ ā³te³nain¹te²ju²hē³li¹. Nxe³yān¹ta¹ wxāi²kxai³ ha³lo²a²
 ā³taut3to³jah³lxi¹nxe³su² Wxa²wĩ³na² Si³yxa³tāu³a¹ Oh³nān¹jah¹lai²na²
 Hi²sen³kxai³lu² taut3to³jah³lxi¹nxa² whāi²na¹ i²jah¹lo²su² na³li¹.
 33 Nxe³yah³lxi¹nha²kxai³ Txa²wā¹sũ³na² wān³txa² sa²yxo²wet1hxa³jah³lxi¹ju³ta²
 txa²nũ² ā³te³ni² Sũ³na² wi¹lhin¹ti³hit1txa²lxi³ju³ta³nũ³a² txa²nũ²
 ā³te³ni² nxe³jah³lxi³sā²nhē³li¹. Yxah³lxi¹kxai²nān²tu³ yen³kxai²na²
 ā³taut3to³txai³yah³lxi¹kxai²li² ũ³tet1sũ³nx2ti³tu¹wi¹. 34 Jā¹nxe³jut3su²
 ka³nxa³ha²ta²i²nān¹ta² yen³kxi³nũ³a² hxi²waun³ta³kxi²nyhah¹lxi³txa³hē¹li¹.
 Txa²wā¹sũ³na² hxi²ka²nāu³a² yxau²xai³yah³lxi¹ju³tan¹te²ka³ya³lhu² hī¹na²
 sa²kxai³lu² hxi²waun³ta³kxi²yah³lxan³sxā³ ā³wa²sut1sxā³ yxau²xai³yah³lxi¹li¹.
 Ka³nxa³ha²ta³ai²na² te²yā¹yah³lxi³nũ³nĩ¹tu¹wi¹.

7

A²nũ²a² ā³xai²na² ko³nxe³ti³ i³yĩ¹li²ju³ta² i³yau¹ũ³ju³su²

1 A²nũ²a² ā³xai²na² yxo²wa³su³txi²sxā³ ko³nxe³ti³ i³yĩ¹li¹yah³lxi³txa³hē¹li¹.
 Nxe³yān¹ta¹ nxe³yah³lxi¹kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sũ³na² hxi²ka²
 ko³nxe³ti³ i³yĩ¹li¹nx2ti³nũ³tu¹wi¹. 2 Nxe³sxā³ a²nũ²a² ā³xai²na²
 i³yĩ¹lain¹yah³lxi¹nxa²yā¹nxe² i³yĩ¹li¹nx2tain¹tu¹wi¹. Hxi²kxāu³khaix1nxe³sxā³
 o²la³kxi²nyhu¹ah³lxi¹nxa² yā¹nxe² Txa²wā¹sũ³na² hxi²kxāu³khaix1nxe³sxā³
 kái³uh¹nx2ti³tu¹wi¹. 3 Wxa²wā³tā³xa² ko³nxe³ti³ kái³jut3su² ju³ta²
 ko³nxe³ti³ i³yĩ¹li¹yah³lxi³txa³hē¹li¹. Ko³nxe³ti³ kái³yah³lxi¹ju³ta² kāin²
 wa³to²hi²na³li¹. Nxe³yah³lxi¹ju³ta² wai³nxa³wi¹. A²nxe³ju³ta²na² yā¹nx2na³li¹.
 Wxa²wā³tā³xai²li² hi³a² sī³na² ye³wi²kxe³su² yũ³hĩ³nx2na³li¹. Nxe³yān¹ta¹
 hi³sa³ka³txa² ā³ye³wau¹kxi²nha²hĩ³nxa¹li¹. Nxe³kxe³su² wxa²ē¹nān¹ju³kxai³lu²:
 “Txa²wā³tā³xai²li² hi³a² sī³na² sa²ye³sai¹kxi²na¹tũ¹xā¹.” Nxe³yah³lxi¹ju³su²
 yxān¹ta¹ hi³sa³ka³txa² ā³ye³wau¹kxi²nha²kxe³su² i²nyhah¹lxan³kxe³su²
 wai³nhĩ³nx2nxa³wi¹. 4 Nxe³sxā³ wxa²wā³tā³xai²li² e³kxain¹yah³lxi¹te³nah¹lxi¹:
 “Hi³a² sī³na² sa²ye³sai¹kxi²nxa²sī¹na¹tu¹wi¹.” Nxe³yah³lxi¹ju³su²
 yxān¹ta¹ hi³sa³ka³txa² ā³ye³wau¹kxi²nha²kxe³su² yũ³yah³lxi¹hĩ³nxa¹li¹.
 5 Nxe³yah³lxi¹ju³kxai³lu² wxāi²li² wi¹lhin¹kĩ³lxo³jah¹lo²su² yah³lxi¹li¹.
 Hi³sa³ka³txa² sa²ye³sai¹nhat1jah³lxi³sā²nhē³li¹. Nxe³sān²nũ²la² wi¹li²nha²sxā³
 wxa²wā³tā³xai²li² hi³a² sī³na² sa²ye³sai¹kxi²nyhah¹lxi¹tu¹wi¹.
 6 Yen³kxa² wi¹lhin¹kxa² yũ³yah³lxi¹kxa² tē³sxā³ wai³a³lxa²
 kwa²a³na¹ũ³yah³lxi³txa³hē¹li¹. Nxe³yah³lxi¹kxai²nān²tu³

ã³wa²lhxã³ ye³kãi²ne³nx2ti³ha³tai¹. Te²yã¹nxe³jut3su² txah³lxa³ki³a²
 a³lxi²ki³ai²na² yũ³yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ kwa³jan³ta² yxa³kxa² ha³lo²a²
 yuh³xã¹na¹u³yah³lxi³txa³hẽ¹li¹. Nxe² ã³na¹u³yah³lxin¹kxai²nãn²tu³
 yxa³kxai²li² tĩ³ka³la³ju³ta² yũ²na³li¹. Nxe³sãn²ka³tu³ hã²wxãn³txa³
 ã³nhe¹kxi²sxã³ i³ya²lu¹nx2ti³ha³tai¹. Nxe³ju³kxai³lu² nxe³kxa²yã¹nxe³sxã³
 Sũ³na² wãn³txa² i³hen³txi³yah³lxin¹tãu³a² nxe³jau³jau¹xai²na² ǎn³ta³kxi²sxã³
 en²txain¹kxai²nãn²tu³ ha²ya³kxa² i³hen³txi³txain¹yah³lxi³hẽ¹li¹.

Txa²wã¹sũ³na² hxi²ki³kxai³lu² yen³kxa² wi¹kxa² ũ³hũ¹nẽ³jau³su²

7 Txa²wã¹sũ³na² i³wã³jah³lxin¹kxai²nãn²tu³ a²wi¹ju³ta² ũ³hũ¹nx2ti³tu¹wi¹.
 Te²yã¹nxe³sxã³ yen³kxa² ã³ten³yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ a³ya³ti²yah³lxin¹tu¹wi¹.
 Te²yã¹nxũn³sxã³ sxi²ha² a²yo²a² i³yo²to¹tot1jah³lxin¹kxai²nãn²tu³
 sa²yo²than²yex1nx2ti³tu¹wi¹. 8 Te²yã¹nxe³kxe³hũ³sxã³ Sũ³na²
 i³wã³jah³lxin¹kxai²nãn²tu³ nxe³yah³lxi³te² i³nxãn²tu³ a²wi¹ju³ta²
 ũ³hũ¹nx2ti³tu¹wi¹. Yen³kxa² ã³ten³yah³lxi³te² i³nxãn²tu³ a³ya³ti²yah³lxin¹tu¹wi¹.
 Sxi²ha² i³yo²to¹tot1jah³lxin¹te² i³nxãn²tu³ sa²yo²than²ye¹nx2ti³tu¹wi¹.
 9 Jã¹nxe³ju³kxai³la¹ wxa²wẽ³sai²na² yain³tũ³xa² i³wã³txi³nx2ti³kxai²nãn²tu³
 txah³lxa³kxa² ũ³hũ¹yah³lxi³hĩ³nhãn¹te²la¹xã³? 10 Te²yã¹nxũn³sxã³ ai³na²
 i³wã³txi³nx2ti³kxai²nãn²tu³ txih³xa³ ũ³hũ¹yah³lxi³hĩ³nhãn¹te²la¹xã³?
 11 Hai³txi³ ti³he¹nx2nxa³wi¹. KQ³nxe³ti³hin¹yah³lxin¹kxan²ti³ yen³kxa²
 wi¹te²na² so¹lxi³ wxa²wẽ³ha³lxa²na² ũ³hũ¹ain¹yah³lxi³hĩ³nxa¹li¹.
 Te²yã¹nxe³ha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³jah¹la² Oh³nãn¹jah¹la² sa²kxai³lu²
 i³wã³ti³yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ yen³kxa² wi¹kxa² wa³to²hi²sxã³ ũ³hũ¹nx2ti³tu¹wi¹.
 12 Jã¹nxe³jut3su² a²nũ²a² wi¹lo²la³kxi¹nx2tain¹ju³ta² ten³yah³lxin¹kxa²yã¹nxe²
 kãi³ũ¹txain¹yah³lxi³hẽ¹li¹. Nxe³jau³xa² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa²
 jau³xau³hxi²tẽx1ta² i³hen³txi³tũ³ka³txu¹tai²na² wãn³txa² nxe²
 i³ye³kxi²nẽ³ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wi¹.

Tĩh³nu² ha¹lin¹tĩh³na² i³yau¹ũ³jau³su²

13 Yuh³nãu³ãn¹ko³xa² hin¹ki³tãu³a¹ tĩh³na² yxau²xai³ki³tĩh³na² ha¹lin¹tĩh³na²
 yũ²na³li¹. Nxe³sxã³ kãin²tĩh³nai²na² sa²kxai³lu² a²nũ²a² ka³lxa²tũ³ka³txa²
 yxau²xai³lain¹tĩh³nũ²su² te²ju²hẽ³li¹. A²nxe³tĩh³nai²li² yxau²xai³ki³kxai²nãn²tu³
 hã²wxãn³txa³ yan¹nãu³a¹ khãuh³lxa³ti³sa²tẽ³nhẽ³tu¹wi¹. 14 Nxe³nxa²ha¹te¹
 ha³tih³xan¹tĩh³nai²na² kãi²nxa³tĩh³na² yxau²xai³ki³kxai²nãn²tu³ hã²wxãn³txa³
 yan¹nãu³a¹ Txa²wã¹sũ³na² Hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lot3ju³ta²nũ³a²
 yũ³nũ¹nhẽ³tu¹wi¹. Ka³te³na² wi¹tãu³a² yxau²xai³ki³tu¹wi¹. A²nxe³tĩh³nai²na²
 sa²kxai³lu² a²nũ²a² ka³lxa²nxa³tũ³ka³txa² yxau²xai³tĩh³nũ³su² te²ju²hẽ³li¹.
 A²nxe³jut3su² tĩh³na² kãi²nxa³tĩh³na² ya³lo³txi²sxã³ yxau²xai³jah¹lxi³hẽ¹li¹.

Hi³sa³ka³txa² nxã³kxi²ju³ta² i³yau¹ũ³jau³su²

15 Sũ³na² wãn³txa² i³hen³txi³nẽ³tũ³ka³txa² nxe³ki³lxo³nxe³tũ³ka³txai²na²
 wxã³ha³ta²wi¹. Wi¹lhin¹sxã³ thãĩ³ti³la² ki³lxo³tai¹nha²kxai³
 a²tai²na² o³ve²a²hũ³ye²tain¹tu¹wi¹. Yxãn¹ta¹ ǎu³txi³ a²ẽ¹nãu³ai²na²
 kQ³nxe³thi¹nai¹nha²kxai³ ã³na¹nx2ti³te³lhxã³ nxai¹nha²kxai³
 hau³hũ³te²sin¹tu¹wi¹. 16 Nxe³ha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na²
 i³sa²si¹hã³ye²nxai¹nxa³ju³ta² i³yau¹ũ³nx2ta¹tu¹wi¹. O²la³kxi²ye²yhain¹ju³ta²
 wi¹lhin¹jut3su² tã³nxa² kQ³nxe³thin¹jut3su² tã³nxa² a²ẽ¹nãu³ai²na²
 wi¹ko³nyha¹lxin¹tu¹wi¹. U²va²ki³a² kwa² hu³kxẽ¹ha² i³li³tẽ¹ha²
 kũh³sxa³te²sxa³yu²hẽ³li¹. Te²yã¹nxe³sxã³ fi²ko²nxã³kxa² kwa² hi³sa³ka³txa²

ā³nxā³kxi²te²sxa³yu²hē³li¹. Nxe³te²sxa³jai¹ti²tu³wi¹. 17 Jā¹nxe³ha²kxai³hi³sa³ka³txa²wi¹ka³txai²na²sa²kxai³lu²wi¹ta³nxā³kxa²so¹lxi³ā³nxā³kxi²te²ju²hē³li¹. Te²yā¹nxe³sxā³hi³sa³ka³txa²kō³ka³txai²na²sa²kxai³lu²kō³nxe³ta³nxā³kxa²so¹lxi³ā³nxā³kxi²te²ju²hē³li¹. 18 Te²yā¹nxūn³jut3su²hi³sa³ka³txa²wi¹ka³txai²na²hxi²kan¹txi³a²nxā³kxa²kō³nxe³ta³nxā³kxa²ā³nxā³kxi²te²sxa³yu²hē³li¹. Hi³sa³ka³txa²kō³ka³txai²na²hxi²kan¹txi³a²nxā³kxa²wi¹ta³nxā³kxa²ā³nxā³kxi²te²sxa³yu²hē³li¹. 19 Jā¹nxe³jut3su²hi³sa³ka³txa²wi¹nxā³kxi¹hxa³kxai²nān²tu³hāi¹sxā³a²nū²a²hxi²ka²tau³ka²sa²tā³nū²la²ha³nxe²a²ū³thū²ka³tu³ī³hxa³nye²te²ju²hē³li¹. 20 Jā¹nxe³jut3su²a²nū²a²o²la³kxi²ye²yhai¹ju³ta²ī²yah³lxi¹nhī¹na²a²ē¹nāu³ai²na²a³la³kxah¹lxi¹tu¹wi¹.

Txa²wā¹sū³na²ī²nē³ju³ta²ī³yau¹ū³jau³su²

21 A²nū²a²ī²li³te²a²hxi²kan¹txi³Txa²wā¹sū³na²A²hxi²kan¹ta²Si³yxau³tāu³lot3ju³ta³nū³a²yxau²xai³lai¹nxa³lho³li¹. Nxe²e³kxain¹kxan²ti³: “Nxe³sa¹lxi¹. Txa²hxi²kan¹jah¹lo²si¹lxi¹.” Nxe²e³kxi²kxan²ti³nū¹Txa²wā¹sū³na²A²hxi²kan¹ta²Si³yxau³tāu³lot3ju³ta³nū³a²yxau²xai³lai¹nxa³lho³li¹. Yxān¹ta²Txa²wi²na²Oh³nān¹jah¹la²Si³yxau³jah¹lai²na²a²ten³jau³su²sa²yo²we¹kxai²nān²tu³nxe³te²na²ī²li³te²la³oh³nān¹ko³nāu³a²ā³wih¹tu¹wi¹. 22 A²nxe³tāu³a¹kwa²ī³ye³kxi²sain¹tu¹wi¹. ī³ye³kxi²sain¹ju³ta³nū³a²nxe³te³nah¹lxi¹: “Txa²wā¹hxi²kan¹jah¹lāi³. Nxe³sa²sī¹lxi¹. Wxa²wān³txai²na²ī³hen³txi³sī¹na¹tai¹ti²tu³wi¹. Wxa²ī³lxa²ī³ye³sxā³kō³nxe³te²a²yāu³ka³txa²nxū²kwai³na²a³li¹si¹jau³su²kwa³na³sī¹na¹tai¹ti²tu³wi¹. Te²yā¹nxe³sxā³wxa²ī³lxa²ī³ye³sxā³nū³kxūn³khai¹nxe³ju³ta²o²la³kxi²sī¹na¹tai¹ti²tu³wi¹. Nxe³sī¹na¹ha²kxai³wxa²sa²wi³ha³lxi³khai³su²sī¹na¹wi¹.” Nxe³ain¹tu¹wi¹. 23 Nxe³nxa²ha¹te¹ī³wa²ū³xi²na¹jau³nū³su²nxe³na³te³nah¹lxi¹: “ī²nx2ta¹tū³ka³txi³su²yah²lxa³lxi¹. Ā³waix3jah¹lxi³hē¹li¹. Kō³nxe³thi¹n¹ju³ta²kāi³tū³ka³txi³syah¹lxi¹lxi¹.” Nxe³ai¹na¹tu¹wi¹.

Sxi²ha²txon³te²a²ī³yau¹ū³jau³su²

24 Jā¹nxe³na¹jut3su²a²nū²a²ī²li³te²na², Txa²wān³txa²ain³kxi²te²nān²tu³sa²yo²wet1sain¹kxai²nān²tu³a²nū²a²a²hoh³lxah³la²yā¹te²hū³na³li¹. A²nxe³jah¹lai²na²a²hoh³lxah³lai²na²sa²kxai³lu²sxi²ha²ton³nū²nhai¹. Txah³lxa³kxa²ū³si³ka³tū²kxi²sxā³ton³nū²nhai¹. 25 Ton³ta³lu²nain¹ka³tu³hā²wxān³txa³wē³ha²yau³xa²kāin²wē³hā¹yain¹nū²nhai¹. Kāin²wē³hā¹ye²ha²kxai³ka³wā³lxi²na²kāin²hūx1tha²kxai³it3ta²kāin²it3tha²khai³nxe³kxa²ha³ta³nxān²ti³hai³txi³sxi²lha³sa²khot3je²nxa³nū²nhai¹, txah³lxa³kxa²ū³si³ka³tū²kxi²sxā³to³nai¹nha²kxai³lu¹. Nxe³kxa²yā¹nxe³kxe³hū³nxe²Txa²wān³txa²sa²yo²we¹jah¹lai²na²nxe³kxa²yā¹nxe²na³li¹.

26 Nxe³yān¹ta¹a²nū²a²ī²li³te²na²Txa²wān³txa²ain³kxi²sa²te²nān²tu³sa²yo²ā³sain¹kxai²nān²tu³a²nū²a²hxi²kau³kaun³jah¹lo²hū³na³li¹. A²nxe³jah¹lai²na²sa²kxai³lu²sxi²ha²ton³nū²nū²nhai¹. Ka³yā³la²ū³si³ka³tū²kxi²sxā³ton³nū²nhai¹. 27 Nxe³ka³tu³ton³ta³lu²nxa²ha¹te¹wē³ha²yau³xa²kāin²wē³hā¹ha²kxai³ka³wā³lxa²kāin²hūx1tha²kxai³it3ta²kāin²it3tha²kxai³nxe³te²kxa³kxa¹sxi²hai²li²sa²kho³kxi²ye²nu²nhai¹. Sa²nai¹hxa³je²nū²nhai¹, ka³yā³la²ū³si³ka³tū²kxi²sxā³txon³kxi²ha²kxai³lu¹. Nxe³kxa²yā¹nxe³kxe³hū³nxe²Txa²wān³txa²sa²yo²ā³sa²jah¹lai²na²yā¹nx2na³li¹. Jā¹nxe³na¹jau³su²nxe³ye¹nxa²lxa¹wi¹. Nxe³jau³xai²na²a²yo²ha³kxa¹a²sa³wi³ha³lxi²na²a²nū²a²ā³si³tē³kxi²tū³ka³txai²na²nxe³sxā³Je³su²jah³la²a²yo²wān³txa²ī³yau¹ū³jau³xa²ī³yau¹ū³hain¹ta¹hxi²hē¹la².

Je³su²jah³la² sa²hxi²kat¹ju³ta² i³yau¹ũ³jau³su²

28 Nxe²e³ta³lun²tãu³a² a²nũ²a² ain³kxi²tũ³kã³txa² o²lain¹ta¹hxi²hẽ¹la².
29 O²lain¹te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² hxi²kan¹jah¹la² wãn³txa² e³jah¹lai²la¹wi¹.
Nxe³kxa²ha³tih³xan²tu³ ha³tẽh³nxã³na² a²hoh³lxi³su² nũ³kã³txa² te²yã¹nxe²
wxi²kan¹sxã³ e³ai¹nxa³wi¹. Nxe³ain¹ta¹hxi²hẽ¹la².

8

A²nũ²a² khon³ta³kxi²sxã³ kã³lãun³ta³kxi²jah¹la² we²txi²jau³su²

1 Nxa²ha¹te¹ e³ta³lun²nũ²la² wã³la³ka³txa² ka³nxi²ta¹hxi²hẽ¹la². Ka³nxi²te³na¹
a²nũ²a² ka³lxa¹tũ³kã³txa² ã³si³tẽ³la³kxi²ta¹hxi²hẽ¹la². 2 Nxe³tãu³a² in³jah³la²
khon³ta³kxi²sxã³ kã³lãun³ta³kxi²jah¹la² hi³sen³su² Je³su²jah³la² i²te³lhxã³
wxã³ta¹hxi²hẽ¹la². Wxã³nũ²la² ã³nkax³ti³wxe³sxã³ i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lãi³. “Wxa²ta³ka³txa² hxi²kan¹txi³ we²txi²nxã²ha¹tũ¹xã¹.”
Sa²ki³kxai³lu¹. Nyha¹ta¹hxi²hẽ¹la².

3 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² sa²nxũ³sin²nha²sxã³ wxa²wxai³ta¹hxi²hẽ¹la².
Wxa²wxai³te³nah¹lxi¹:

— Ten³sa³nhai¹. We²txi¹nxã²ha¹wi¹. Nxe²e³ta³lun²nhĩ¹na¹ a²i³ta³ka³txai²li²
we²txi²ta¹hxi²hẽ¹la². 4 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² ãh¹e³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Nxe³nxã²ha¹ju¹tan¹te²kxa³ya³lhu² wã³nxĩn¹ta² si³yxau³jah¹la² ai³sẽ¹li¹.
Ain¹tãu³a² we²txi¹nxã²ha¹ju³ta² a²nũ²a² a²xã³xa² i³hen³txi³txa³hẽ¹li¹.
Hãi¹nxe³sxã³ wã³nxĩn¹ta² si³yxau³jah¹lan²tu³ ai³sxã³ i³yau¹ũ¹nhat¹je¹txai¹nhẽ³li¹.
Nxi¹nĩn¹kxai²nãn²tu³ hã²wxãn³txa³ ka³yxuh³xa² Moi³se²ah³lu¹taĩ²na²
i³yau¹ũh¹nxain¹kxe³su² ũ³hũ¹txai¹nhẽ³li¹. Nxi¹nĩn¹kxai²nãn²tu³
wã³nxĩn¹jah¹lai²na² sa²kxai³lu² ka³yxuh³xai²na² tẽ³sxã³ Sũ³na²
ũ³hũ¹yhai¹tu¹wi¹. Nxe³kxai²nãn²tu³ a²nũ²a² a²yo²ha³kxa¹ Txa²wã¹sũ³na²
we²txi²nxain¹ju³ta² i³yau¹ũ³nha²yai¹nĩn¹tu¹wi¹. Nxe³ta¹hxi²hẽ¹la².

Je³su²jah³la² hxi²ka² a²nũ²a² i³ton³te²a² we²txi²jau³su²

5 Nxa²ha¹te¹ Ka³far³na³ũ²thĩ³na² ai³sxã³ ã³wih¹ta¹hxi²hẽ¹la². Nxe³te³na¹
Ro³ma²no³ nũ³kã³txa² so³ta²to² a²wa³kxẽn³yah³lo²su² ã³ti³xi²ta¹hxi²hẽ¹la².
Ã³ti³xi²sxã³ i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

6 — Nxe³txi¹. Txa²sa³wi³sa² i³ton³kxi²sa³na²hẽ³li¹. A²nũ²ai²na² whãi²na¹
kan²ta³kxi²nha²sxã³ sxĩ²ha² sxa³ha²kxai³ khãuh³lxa³ti³nha²khai¹nxã²hẽ³li¹.
Nxe³ta¹hxi²hẽ¹la².

7 Nxe³ha²kxai³ Je³su²jah³lo²kxai³lu² i³wa²lũ³xi²te²an¹jau³kxai³lu¹:

— Wxã³na¹tu¹wi¹, we²txi²te³lha³ku¹. Ta¹hxi²hẽ¹la².

8 Nxa²ha¹te¹ Ro³ma²no² nũ³kã³txa² so³ta²to² a²wa³kxẽn³yah³lai²na²
i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lãi³. Nxe³sa²lxi¹. Txai²li² wxa²ye³na² kãin² sa²nxã³wi¹.
Txa²sxi²hãu³a² ã³si³tẽ³kxi²san¹ju³ta³nũ³su² ãu²li²sa³nhai¹. Nxe³sa³ha²kxai³
hãi¹nxe³sxã³ a²wãn³txa² so¹lxi³ i³ye³kxin¹kxai²nãn²tu³ txa²sa³wi³si³na²
we²nxĩ²tu¹wi¹. 9 Jã¹nxe³na¹jut³su² te²yã¹nxũn³na¹wi¹. hxi²kan¹jah¹lo²su²
yũ³sa²nũ³nha²kxai³ so³ta²to² nũ³kã³txa² sa²yo²wet¹lsein¹tũ³kã³txa²
yu³nũ³na¹ha²kxai³ te³sa¹wi¹. Nxe³sxã³ txa²sa³wi³sxai²na² ai³si¹ha¹jau³su²
i³ye³kxi²na¹kxai²nãn²tu³ ai³hĩ³nx2na³li¹. Te²yã¹nxe³sxã³ sa³wi³sxa² ã³xai²li²
wxã³si¹jau³su² i³kaix¹so¹na¹kxai²nãn²tu³ ya²la³tu³ ã³wxã³hĩ³nx2na³li¹.
Te²yã¹nxũn³sxã³ txa²wa³ka³lxa² wa³kon³si¹ha¹jau³su² i³ye³kxi²na¹kxai²nãn²tu³
ya²la³tu³ wa³kon³kxi²sai¹nhĩ³nx2na³li¹. Te²yã¹nxũn³te²sa¹wi¹. Ta¹hxi²hẽ¹la².

10 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu² jau¹xai²na² ain³kxi²nũ²la² ka³lih¹ti³hain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ha²kxai³ ā³si³tẽ³kxi²tũ³kā³txa² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Ya²la³ty³ e³kxi¹nx2ta¹wi¹. Ju¹ta²na² sa²kxai³lu² jah¹la²nu¹ta²li² i²sain¹te²sai¹nxa³nũ²nhai¹. Nxe³ta¹ yxo²i²sain¹nũ²nhai¹. Yxān¹ta¹ I³sa³e²nũ³kā³txa² a²yxo²ha³kxa¹ hxi²ka¹na¹ju³ta² ye³ka³lxa¹txi³ i²sai¹nhxai²na²hẽ³li¹. Yxān¹ta¹ kũ³we²ki²la² yxo²i²sai¹nhxai²nxa³hẽ³li¹. 11 Ya²la³ty³ e³kxi¹nx2ta¹wi¹. Kxā³nāu³a¹ Txa²wā¹sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxa³tāu³lot³ju³ta³nũ³su²yũ³hĩ¹na¹ A³bra³āu²ah³lu¹ta²na², I³sa²kah³lu¹ta²na² Ja³ko²ah³lu¹ta²na² nxe³sxā³ Txa²wā¹sũ³na² me²sa²ka³lo³a² i³yain³te³lhxā³ ā³wxe³ain¹tu¹wi¹. Nxe³tāu³a¹ a²nũ²a² ka³lxa¹te²nāu³xa² ha³lo²a² u³je³na² a³li³xi²tāu³an¹ko³xai²na² wxā³ai¹nha²kxai³ u³je³na² kan³tāu³an¹ko³xai²na² wxā³ai¹nha²kxai³ nxe³sxā³ wxā³sxā³ yai³nain¹tu¹wi¹. 12 Nxain¹ta¹ Ju³te²a² nũ³kā³txi³nāu³xa² yxo²i²sai¹nxa³te²na² ka³lxa¹te²nāu³xa² oh³nān¹ko³nāu³a² u²sa²tā³ain¹tu¹wi¹. Ha³lo²a² ka³nxa³khai¹nxe³ju³ta² u²sa²tā³ain¹tu¹wi¹. Nxe³tāu³a² tũ¹kā³txain²txi³ye³khāuh³lxa³thi¹nain¹ju³tan¹te²kxa³yā³lhu² kāin² nā³nai¹nha²kxai³ kāin²yxo²ka³ta³ta³tain¹tu¹wi¹.

13 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wān³txa² Ro³ma²no² nũ³kā³txa² nũ³kxũn³jah¹la² e³kxi²te³nah¹lxi¹:

— I³xi¹txu¹li¹. Yxo²i²san¹kxa²yā¹nxe² wxa²sa³wi³sxai²li² we²txi²na¹wi¹. Nxe³jau³su² ha²kxai³ i³ye³kxi²hĩ¹na¹ sa³wi³sai²li² we²nxĩ²ta³lun²ta¹hxai²hẽ¹la².

Je³su²jah³la² hxi²ka² i³ton³kxi²nũ³kā³txa² we²txi²jau³su²

14 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² ai³nũ²la² Pe²jah³la² sxĩ²ha² ā³wih¹ta¹hxai²hẽ¹la². Ā³wih¹tāu³a² Pe²jah³la² a²hāi³na² i³hi¹la³kxi²ka³txa² i³ton³sxā³sxa³ye²ta¹hxai²hẽ¹la². 15 A²nxe³ju³ta²na² Je³su²jah³la² te²hi²sen³kxai³lu² i²tāu³a² ta¹ka³lxa²na² hxi²ka² hxi²ki³ta¹hxai²hẽ¹la². Hxi²ki³hĩ¹na¹ i³hi¹la³kxi²ka³txa² we²txi²ta¹hxai²hẽ¹la². We²txi²nũ²la² i³sa³yxa³u³nũ²la² yain³txa²kxai³lu² āu¹la³kxi²nũ²la² wet¹sxā³ ũ³hũ¹ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

16 Nxa²ha¹te¹ ka³nxa³hi²te²lhxā³tāu³a² sa²kxai³lu² a²nũ²a² ka³lxa¹txi³wxā³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². A²nũ²a² kō³nxe³te²a² yāu³ka³txa² nxu²kwai³yxa³u³jah¹la² tẽ³sxā³ wxā³ai¹ni² i³ta³ka³khai³xa² i³ton³jah¹la² tẽ³sxā³ wxā³ai¹ni² nxe³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

Nxe³te²nāu³xa² Je³su²jah³la² hi²sen³su² i²ain¹tāu³a² kō³nxe³te²a² yāu³ka³txa² nxũ²kwai³yxa³u³te²a² a³li³si³jau³su² kwa³na³ha²kxai³ i³ta³ka³khai³xa² we²txi²ha²kxai³ nxe³sxā³ a²nũ²a² a²yxo²ha³kxa¹ we²txi²ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 17 Jā¹nxe³jut³su² kxā³nhxi¹nu¹ta²na² Txa²wā¹sũ³na² wān³txa² i³hen³txi³jah¹lai²na² I³sa³i²ah³lu¹ta²na² a²wān³txa² jau³xau³hxai²tẽxĩta² nxe³te³nah¹lxi¹:

— Jah¹lai²na² sa²kxai³lu² txa²wā¹i³ta³ka³txa² ā³wa²su¹tẽ³lha²kxai³ txa²wā¹nũ²ai²na² khāuh³lxa³ti³nha²kĩ³ju³ta² ā³wa²su¹tẽ³lha²kxai³ nxe³jah¹lo²su²na³li¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

Je³su²jah³la² ā³si³tẽ³la³kxi²ju³ta² i³yau¹ũ³jau³su²

18 Nxa²ha¹te¹ a²nũ²a²nāu³xa² ka³lxa¹khai¹nxe³kxe³su² ā³nũ²kxi²ye²ha²kxai³ Je³su²jah³la²na² hi²sen³su² i³ye³nai¹na² yxo²ha³ti³lhi³si³jau³su² e³kxi²ta¹hxai²hẽ¹la². 19 Nxe³tāu³a² in³jah³la² ha³te³hnxā³nxa² a²hoh³lxa³hla²wxā³sxā³ i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Tih³nxe³sa²jah¹lāi³. Ha³lo²a² i²li³tāu³a² ā³nxai³lin¹tāu³a² ā³si³te³kxi¹nx2ha¹tu¹wi¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

20 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— Nxe³sa²lxi¹. Wai³a³lxa²si³ta³lā²tē¹na²na² a²sxi²lho³tē³na² yū³te²ju²hē³li¹. Te²yā¹nxe³sxā³ ai³kai²na² a²ye³sa² wet¹sxā³ a²sxi²lho³ju³ta² yū³te²ju²hē³li¹. Nxe³ain¹ta¹ Txai²na² Sū³na² Hxi²kan¹ta² Si³yxa³ū³lot³sa²kah³lai²na² hai³txi³ha³lo²a² kwa²sxa³na¹ju³ta³nū³a² yū³sa²nxa³wi¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

21 Hā²wxān³txa³nu² a²sa³wi³sxa² ā³jah¹la² wxā³sxā³ i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. Ā³si³tē³kxi¹nxa²ha¹tu¹wi¹. Nxe³yān¹ta¹ Txa²wi³na²ka³ten³su² hin¹tāu³a² yxa³kxi²nū³na¹tu¹wi¹. Hā²wxān³txa³ ya³lu²sān²nū²la²sa²nī¹kxi²sā²na¹ka³tu³ ā³si³tē³kxi¹nxa²ha¹tu¹wi¹. Ta¹hxai²hē¹la².

22 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² i³wa²lū³xi²te³nah¹lxi¹:

— Wxāi²li² ā³si³tē³kxi²sē¹li¹. A²nū²a² i²li³te²su²te²a² Txa²wā¹sū³na² wān³txa²sa²yxo²we¹txa³kxai²nān¹tu³ a²nū²a² ya³lu²te²a² yā¹nxe²na³li¹. Nxe³te²na²sa²kxai³lu² wxa²ka³lxa¹te²su²te²a² ya³lu²kxai²nān¹tu³sa²nī¹kxi²txai²li¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³la² hxi²ka² i³ye³na² ā³wxe³lhu²si¹jau³su²

23 Nxe²ea³ta³lun²nū²la² ā³waix³si¹jau³su²ka³no¹a²ka³lo³a² ā³wih¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³sxā³ a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa² ā³si³tē³la³kxi²ta¹hxai²hē¹la². 24 Nxain¹nū²la²i³ye³na²na² yxo²ha³ti³lhi³tāu³a² it3ta² ūn³txi³sa²xit3ā³si³wxe³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³sxā³ ūn³txi³sa²xit3tha²kxai³ i³yau³xai²na²sa²ne³kxi²kxain¹ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹ Je³su²jah³lai²na²sa²kxai³lu²hxi²tha³ha²kxai³sxa³sxā³āu³xi²ta¹hxai²hē¹la². 25 Nxe³ti³kxai³lu¹a²sa³wi³ha³lxi²na²sa²kxai³lu²Je³su²jah³la²wxa²yū³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. Txu¹lxi¹si¹lxi¹. Ā³non²ta³kxi²sa¹si¹lxi¹.

Ā³nxū¹tē³te³lhxā³sīn¹na³li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

26 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la²txu¹lxi²nū²la²i³wa²lū³xi²te³nah¹lxi¹:

— Īh¹nxe³kxa²yan³ti³ta³yuh³lxah³lxin¹ji¹wi¹? Txa²wā¹sū³na²kāin²yxo²yah²lxan³tai¹. Nxe²e³nū²la²i³sa²yxa³nū²la²it3tai²na²i³ye³na²na²nxe³sxā³yxo²xūn³txi³i³kwai²kxi²ha²kxai³ha³lo²a²ā³nhāu²no³je²ta¹hxai²hē¹la². 27 Nxe³ju³tan¹te²kxa³yan³tu³in³txi³nāu³xai²na²i³yxo²o²lha²i³ye³kxi²nyhain¹te³nah¹lxi¹:

— Īh¹jah¹lo²tan³te²la¹xā³? Jah¹lai²na²wān³txa²it3ta²ūn³ju³ta²ā³wxe³si¹jau³su²i³ye³na²sa²hāu²not3si¹jau³su²nxe³ten¹tu³wi¹. Nxe³nyhain¹ta¹hxai²hē¹la².

Kō³nxe³te²yāu³ka³txa²nxū²kwai³li³jau³su²

28 Nxa²ha¹te¹ i³ye³na²na²yxo²ha³tih³nāu³a¹yxa³son³kxi²nū²la²ha³lo²a²Ka³ta³rē²na³ko³xa²ā³wi¹hain¹ta¹hxai²hē¹la². Ā³wih¹te³na¹in³txa²ha¹lin¹jah¹la²ne³kha³u³sxā³i³ha¹te²nyhain¹ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³te²in³txai²na²kō³nxe³te²yāu³ka³txa²nxū²kwai³yxa³ta¹hxai²hē¹la². Sxi²khai³xa²yū³ya³hxa³ha²kxai³a²nū²a²ya³lun²te²a²sxa³ko³xa²hoh³ya³ta¹hxai²hē¹la². An³txi³khai³lxnxe³jau³su²nū³kxūn³khai¹nxe³jau³su²kō³nxe³te²yāu³ka³txa²kō³nxe³ti³kāi³si¹ya³ha³jau³su²kāi³ya³ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³ju³ta²a²nū²a²nāu³xai²na²yuh³lxi³si¹jau³su²tih³nai²na²ā³nxai³ain¹te²sxa³yu²hē³la². 29 Jā¹nxe³jut3su²Je³su²jah³la²i²ya³sxā³in³txai²na²a²yxo²wān³txa²i³kaix¹ja³te³nah¹lxi¹:

— Nxe³sān²si¹lxi¹. Txa²wā¹sū³na²Tah²sa²nhi¹lxi¹. Īh¹nxe³sa²sīn¹te³lin¹ji¹wi¹? Ha³lo²a²ā³nhau³ko³nxa³ta³lxa¹i³khāuh³lxa³ti³sa²sīn¹nhīn¹jau³su²wxān³nhīn¹ji¹wi¹? Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

30 A²nxe³tāu³a² ha³lo²a² ul²ye²nxa³kxe³su² kwa³jan³ta² yxa³kxa² ka³lxa²te²nāu³xa² hoh³sxā³ ūh³yait1tain1ta¹hxai²hē¹la². 31 Ūh³yait1tain1te³na¹ ko³nxe³te² yāu³ka³txai²na² wān³txi³kxai³lu¹, Je³su²jah³la² ī³wā³txi³ya³te³nah¹lxi¹:

— Nxū²kwai³li³sa²sih¹nhīn¹jau³nū³su² kwa³na³sa²si¹nhīn¹kxai²nān²tu³ yxa³kxa³nāu³xai²na² nxū²kwai³yxa³si¹na¹ju³ta² ten³sa²sīn¹nhai¹. Ta¹hxai²hē¹la².

32 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² ī³wa²lū³xi²te³nah¹lxi¹:

— Ā³waix3jah¹hin¹kxai²lē¹. Jau³su² nxū²la² ya²la³tu³ nxū²kwai³li³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ka³tu³yxa³kxai²na² nxū²kwai³wi¹hain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³tāu³ yxa³kxa³nāu³xa² a²yxo²ha³kxa¹ ī³ye³na² ne³kxu²nxa² wā³la³ka³txa² wxa²kan³kxi²si¹hain¹jau³su² ī³ye³nāu³a² sa²tā³nū²ta³lxi³si¹jau³su² ī³lon³ta³kxi²ta¹hxai²hē¹la².

33 Nxe³te³kxa³yan³tu³ in³txai²na² yxa³kxai²na² wa³kxē³nāu³xa² ī²ain¹nū²la² yuh³lxa³txi³ ā³ni³hain¹ta¹hxai²hē¹la². Ā³nih³sxā³ a²sxi²yhe³nai²na² ā³wih¹ka³tu³ a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ ī³hen³txi³nyhain¹ta¹hxai²hē¹la². In³txa² ko³nxe³te² yāu³ka³txa² a³li³si¹hain¹ju³tin³txi² ī³hen³txi³nyhain¹ta¹hxai²hē¹la². 34 A²nxe³jut3su²sxi²je³na²yxa²u²xai³tū³ka³txi³nāu³xa²a²yxo²ha³kxa¹ Je³su²jah³la² ne³kxauh²si¹hain¹jau³su² a³li³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ka³tu³ Je³su²jah³la² ī²sxā³ ā³tū³nū²la² yuh³lxi¹nha²kxai³ ha³lo²a² ā³waix3si¹hain¹jau³su² win¹ta²te²lxi³ ī³wā³txi³nyhain¹ta¹hxai²hē¹la².

9

In³txa²kan²ta³kxi²ju³ta²we²nxi²jau³su²

1 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu² ka³no¹a²ka³lo³a² ā³wih¹ka³tu³ ī³ye³nai²na² yxo²ha³ti³lhi³ka³tu³ a²sxi²jen³khai³xa² Ka³far³na³u²thi³na² wi³xi²ta¹hxai²hē¹la². 2 Wi³xi²tāu³a² in³txi³nāu³xa² ne³kxauh²nyhain¹ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³te²nāu³xai²na² in³txa² ī³ton³jah¹la² kan²ta³kxi²ka³txa³la³ ī³ton³jah¹la² tē³sxā³ wxā³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Hāi¹sxā³ sxa³ye²ta¹hxai²hē¹la². Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² a²kāin²ju³ta² in³txi³nāu³xa² yxo²ain¹tū³ka³txi³su² ha²kxai³ sān²sxā³ ī²nhai¹nha²kxai³ in³txa² kan²ta³kxi²jah¹la² ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Txa²wē³sāi³. Nxex3txi¹. Nxū²kwai³lxū¹txa²hē³li¹. Wxa²ko³nxe³ti³kāi³in¹ju³ta² sa²wa²su¹txa²ha¹wi¹. Je³su²jah³la² nxe³ta¹hxai²hē¹la².

3 Nxe³e³ta³lun²nū²la² ha³teh³nxā³nxa² a²hoh³lxi³su² te²nāu³xa² a²ha³tih³sa²te²nāu³xa² e³lain¹te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³lai²li² Txa²wā¹sū³nu²su² ki³lxot3sxā³ kāi³nīn²tai¹. Yxān¹ta¹Txa²wā¹sū³nu²su² nxa³wi¹. Nxe³ha²kxai³ ko³nxe³thin¹jah¹lo²su² na³li¹. Ain¹jau³su² ki³han³sxā³ e³lain¹ta¹hxai²hē¹la².

4 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu² tū¹ka³txai²na² a²e¹nān¹jau³xai²na²wi¹ko³nha²kxai³ e³kxi²xi²te³nah¹lxi¹:

— Nxe³jah³lxi³sa²lxi¹. Īh¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ ko³nxe³jau³su²wxa²e¹nāu³a² e³kxi²nyhah¹lxin¹ji¹wi¹? 5 Nxe³ha²kxai³ Īh¹jau³la³ wān³txa²wa³sut3jau³la³te²la¹xā³? “Wxa²ko³nxe³ti³kāi³in¹ju³ta² sa²wa²su¹txa²ha¹wi¹.” Nxe³jau³xai²la³ta³nxa²: “Ī³ton³jah¹lāi³. Ī³sa²yxa³sxā³ ā³nxī³xi¹sē¹li¹.” Nxe³jau³xai²la³ta³nxa² nxe²hī³ji¹wi¹? 6 Yxān¹ta¹Txai²na²Sū³na²Hxi²kan¹ta²Si³yxa³tāu³lot3sa²kah³lo²su² na¹ha²kxai³wxi²ka¹na¹ju³ta² ī³yau¹ū³nx2ta¹tu¹wi¹. Nxe³ha²kxai³ ī³ton³jah¹lo² ī³nxai²na² ī³ye³kxi¹nxa²ha¹wi¹. Ī³sa²yxa³txi¹.

Wxa²sxañ¹ka³lo³ai²na² sa²so¹sxã³ ã³nxĩ³txu¹li¹. Nxe³nxa²ha¹wi¹. Je³su²jah³la² nxe³ta¹hxaí²hẽ¹la².

7 Nxe²e³ta³lun²nũ²la² kan²ta³kxi²jah¹la² wã²nxũh¹lxí³ĩ³sa²yxau³ta¹hxaí²hẽ¹la². Nxe³ka³tũ³ ã³nxĩ³ta¹hxaí²hẽ¹la². 8 Nxa²ha¹te¹ a²nũ²a²nãu³xai²na². ã³si³tẽ³kxi²te²nãu³xai²na² ju¹tai²na² ĩ²ain¹sxã³ ka³lih³kxain¹ta¹hxaí²hẽ¹la². Ka³lih³kxain¹sxã³ Txa²wã¹sũ³na² sa²nẽn¹kxi²i² wxi²kin³ti³to³ni² nxe³yain¹te³nah¹lxí¹.

— Txa²wã¹sũ³na² kãin²jah¹lo²su² na³li¹, a²nũ²a² nxe² ĩ³hxi²ka¹tha²kxai³lu¹. Nxe³nyhain¹ta¹hxaí²hẽ¹la².

Ma³te²ah³la² ĩ³kaixiso¹jau³su²

9 Nxe³nũ²la² ã³nxaí³nũ²la² in³txa² ũ³yho³hi²ki³ka² so¹kxi²nẽ³tũ³ka³txa² ka³na³ka³na³jah¹la² ĩ³ha¹txi²ta¹hxaí²hẽ¹la². Ma³te²ah³lo²su² nha²ta¹hxaí²hẽ¹la². A²nxe³jah¹la² sa²kxai³lu² Ro³ma²no²ko³xan¹ta² hxi²kan¹jah¹la² te²hi²sen³su² ĩ³sa²si¹hã³ta¹hxaí²hẽ¹la². A²nxe³jah¹la² ã³wxe³sxã³ ũ³yho³hi²ki³ka² so¹kxi²ju³ta² o²la³kxi²ta¹hxaí²hẽ¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² hi²sen³kxai³lu² ã³wa²to¹tain¹tãu³ ĩ²sxã³ ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxí¹.

— ã³si³tẽ³kxi²sẽ¹li¹. Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² nxe³ta¹hxaí²hẽ¹la². Nxe³nũ²la² Ma³te²ah³lu¹ta²kxai³lu² ĩ³sa²yxau³nũ²la² ã³si³tẽ³kxi²ta¹hxaí²hẽ¹la². 10 Hã²wxãñ³txa³ sxi²ha² ã³wih¹nũ²la² ĩ³yain³te³lhxã³ ã³wxe³ta¹hxaí²hẽ¹la². Je³su²jah³la² ã³wxe² a²nũ²a² ũ³yho³hi²ki³ka² so¹kxi²nẽ³tũ³ka³txa³ ka³lxa¹tũ³ka³txa² ã³wxe² a²nũ²a²nãu³xa² ko³nxe³ju³ta² kãĩ³te²su² te²nãu³xa² ka³lxa¹te²nãu³xa² ã³wxe² a²sa³wi³ha³lxí³nãu³xa² ã³wxe² ain¹sxã³ ĩ³yai³nain¹ta¹hxaí²hẽ¹la². 11 Nxe³ju³tai²na² fa³ri³se²a² nũ³ka³txa² ã³nhai¹tũñ³te²nãu³xai²na² ĩ²ain¹ta¹hxaí²hẽ¹la². ĩ²ai¹nha²kxai³ Je³su²jah³la² a²sa³wi³ha³lxí³nãu³xa² ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxí¹.

— ĩ³tih³nxe³nx2ti³jah¹la² sa²kxai³lu² a²nũ²a² ũ³yho³hi²ki³ka² so¹kxi²nẽ³tũ³ka³txi³su² a²nũ²a²nãu³xa² ko³nxe³ju³ta² kãĩ³te²su² te²nãu³xa² nxe³te²su² ain¹sxã³ ã³wxe³sxã³ ĩ³yain³ya³hain¹ju³tu¹tai²na² ĩh¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ ã³wxe³sxã³ ĩ³yain³ya³hain¹sĩñ¹te²sin²ta²ku²? Wi¹kãĩ³jah¹lo²sin¹ke³la³te²kxai³ nxe² ĩ³yain³ya³hai¹nhĩ³nx2nxa³wi¹. Nxe³ta¹hxaí²hẽ¹la².

12 Nxe³jau³xai²na² Je³su²jah³la² ain³kxain¹tãu³, ĩ³wa²lũ³xain¹te³nah¹lxí¹.

— A²nũ²a² wi¹lain³kxi²nha² te²hi²sen³su² hĩ³ne³kxa² wa³kxẽn³yah³la² ã³ten³te²sxa³yu²hẽ³li¹. Yxãñ¹ta¹ a²nũ²a² ĩ³ton³te²su² te²a² so¹lxí³ ã³ten³te²ju²hẽ³li¹. 13 Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² jau³xau³hxaí²tẽxíta² nxe³te³nah¹lxí¹. “Wi¹lhin¹sxã³ thãĩ³ti³la² sa²hau³ko³nyhu¹ah³lxin¹ju³ta² ten³sa³nhai¹. Yxãñ¹ta¹ yen³kxa² ũ³hũ¹sah¹lxin¹ju³ta² so¹lxí³ ten³sa²nxa³nhai¹.” Nxe³ta¹hxaí²ti³ai¹ti²tu³wi¹. A²nxe³jau³jau¹xai²na² a²si³yxau³tãu³a² wi¹ko³nha¹jah³lxí³hẽ¹li¹. Jã¹nxe³sxã³ txai²li² hai³txi³ a²nũ²ai²na²: “Wi¹lhin¹sa³nha¹. Kõ³nxe³ti³ kãĩ³a¹ju³ta² yũ²nxa³nha¹.” Nxe³te²su² te²na² ĩ³kaixiso¹te³lhxã³ wxãñ²nxa³wi¹. Yxãñ¹ta¹ a²nũ²a² ko³nxe³jah¹la² so¹lxí³ ko³nxe³ti³ kãĩ³ju³ta² ĩ³ain²ta³kxi²nha²sxã³ ã³na¹la³kxi²nha²te²su² te²na² so¹lxí³ wxa²wa²su¹tain¹te³lhxã³ wxã³na¹wi¹. Nxe³ta¹hxaí²hẽ¹la².

Heh³lxí²yxau³ju³ta² ĩ³yau¹ũ³jau³su²

14 Nxa²ha¹te¹ Jo³ãu² Ba³tis²jah³la² sa³wi³ha³lxí³nãu³xa² wxã³sxã³ ĩ³wã³txain¹te³nah¹lxí¹.

— Je³su²jah³lāi³. Nxe³sa²lxi¹. Fa³ri³se²a² nũ³ka³txi³nāu³xai²na² Jo³āu² Ba³tis²jah³la² a²sa²wi³ha³lxi³na² nxe³sīn¹sxā³ Txa²wā¹sũ³na² i³ka³li³kxi²te³lhxā³ heh³lxi² yxau³sīn¹to³ha¹wi¹. Yxān¹ta¹ wxa²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa² hai³txi³ ti³he¹nxai¹nxa³wi¹. Ih¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ heh³lxi² yxau³ain¹to³hxa³ji¹ku¹. Sī¹na¹nhai¹. Nxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la².

15 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— Yxau³nuh¹nx2ta¹tāu³a² i³āin²ta³kxi²nha²sxā³ heh³lxi² yxau³yah³lxin¹ju³ta² wai³nxa³wi¹. A²nxe³ju³ta² in³txa² txu¹ha² so¹nyhu¹kxai²nān²tu³ a²ya³la²nāu³xa² i³kaix1so¹yhai¹te²ju²hē³li¹. i³kaix1so¹sxā³ ā³yān³nũ²kxi²sxā³ kāin² i³yain³ya³hain¹te²ju²hē³li¹. Nxe³ju³ta² sa²kxai³lu² a²wē³sāi¹yah³la² yxau³ye²yhai¹nhī¹na¹ i³kaix1so¹ain¹tũ³ka³txai²na² i³āin²ta³kxi²nha²sxā³ heh³lxi² yxau³ain¹ju³ta² wai³nxa³wi¹. Yxān¹ta¹ yxan¹nāu³a¹ a²wē³sāi¹yah³lai²na² so¹kxain¹sxā³ sa²tā³tũ¹kxi²nyhai¹tu¹wi¹. Nxe³kxai²nān²tu³ nxe³hī¹na¹ a²nũ²a² i³kaix1so¹ain¹tũ³ka³txa² i³āin²ta³kxi²nha²sxā³ heh³lxi² yxau³ain¹ju³ta² wain³tu¹wi¹. Jā¹nxe³ju³kxai³lu² fa³ri³se²a² nũ³ka³txai²na² Jo³āu² Ba³tis²jah³la² a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa² nxain¹sxā³ txa²wā¹yah³la²nāu³xu¹ta²na² wān³txa² sa²yo²wet1si¹hain¹jau³su² heh³lxi² yxau³ain¹te²ju²hē³li¹. Ne³to³ta¹ txa²sa³wi³ha³lxi³na² sa²kxai³lu² ā³waix3txai¹na¹hī¹na¹ so¹lxi³ heh³lxi² yxau³ain¹tu¹wi¹. Ā³waix3txa¹na¹kxe³su² i³āin²ta³kxai¹nha²kxai³ heh³lxi² yxau³ain¹tu¹wi¹.

16 Jā¹nxa¹jau³su² a²nũ²a² wā²la² ũ³whi²kxi²nha²ka³lo³ai²na² tĩ³ka³lo³a² ā³ten²ti³kxai²nān²tu³ hai³txi³ tah²ka³lo³a² ũ³nhũ²kxi²sxā³ ũ³yxāi¹ain¹te²sxa³yu²hē³li¹. Tah²ka³lo³ai²na² ũ³nhũ²kxi²kĩ³ke³la³te²kxai³ ũ³what3kxai²nān²tu³ tah²ko³lo³ain²ti³ i³jot1sa²kxai³ tĩ³ka³lo³a² i³jot1txa³ha²kxai³ nxe³sxā³ ā³ten²ti³hĩ³nx2na³li¹. Te²yā¹nxe³kxe³hũ³nxe² txa²wā¹yah³la²nāu³xu¹ta²na² wān³txa² ain³so¹kĩ³sxā³ hā²wān³txa³ te²yā¹nxe² Txa²wān³txa² ā³kĩ³ka³ti³kxi²kĩ³kxai²nān²tu³ nxe³ju³kxai³lu² wai³nxa³wi¹. Txa²wān³txa² so¹lxi³ ain³so¹kxi³ju³ta² wain³na³li¹. 17 Te²yā¹nxe³jau³su² hai³txi³ ka³yxuh³xa² wā²lē¹na² tĩ³ka³lo³ē¹nān²ta³ yain³txi³yau³xa² txah²yau³xa² ā³nē¹na³wi¹sxā³ ũ³wha³kĩ³te²sxa³yu²hē³li¹. Ā³nē¹na³wi¹sxā³ ũ³wha³kĩ³ke³la³te²kxai³ a²yain³txi³yau³xa²na² sa²kxai³lu² wā²lē¹nai²li² i³txi³hau³kxi²sxā³ i³khot3sxā³ a²yau³xa² ā³nē¹na³hxa³te²ju²hē³li¹. Nxe³ha²kxai³ a²yain³txi³yau³xain²txi³ ha³li³hxa³ni² a²ē¹nāin²ti³ ā³kho³ti² nxe³te²ju²hē³li¹. Yxān¹ta¹ yain³txi³yau³xa² tah²yau³xan²ta³ wā²lē¹na² ta²hē¹nāu³a² ā³nē¹na³wi¹sxā³ ũ³wha³kĩ³te²ju²hē³li¹. Nxe³kĩ³kxai²nān²tu³ a²ē¹nāi²na² ā³khot3txa³ha²kxai³ a²yain³txi³yau³xa² ā³nē¹a³na³xa³ha²kxai³ nxe³te²ju²hē³li¹. Te²yā¹nxe³kxe³hũ³nxe² Txa²wān³txa² a²ha³tih³xa² sa²yo²we¹tha²kxai³ txa²wā¹yah³la²nāu³xu¹ta²na² wān³txa² a²ha³tih³xa² sa²yo²we¹tha²kxai³ nxe³ju³kxai³lu² wai³nxa³wi¹. Txa²wān³txa² hāi¹nxe³jau³xa¹ sa²yo²we¹ju³ta² so¹lxi³ wain³na³li¹. Nxe³jau³su² Je³su²jah³la² nxe³ta¹hxai²hē¹la².

Jai²rah³la² wē³sa²i³ton³sxā³ya³lu²jau³su²

18 Nxa²ha¹te¹ wān³txai²na² e³ta³lun²nxa³ta³lxa¹ Ju³te²a² nũ³ka³txa² ā³nũ²kxi²thĩ³na² a²wa³kxēn³yah¹la² ā³tĩ³ta¹hxai²hē¹la². Ā³tĩ³sxā³ Je³su²jah³la² a²ne³kxai³tāu³a² ā³ka³ti³wxe³ta¹hxai²hē¹la². Ā³ka³ti³wxe³sxā³i³ye³te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³lāi³. Txa²ka³ne³lxa² kwēn¹ta²kxai³ ya³lu²kxi²sa³na²li¹. Yxān¹ta¹ ya³lu²kxi²sa³kxan²ti³ ā³wān¹ju³ta² ten³sa³nhai¹. Wxān¹kxai²nān²tu³

txa²wē³sai²li² wxa²wxain¹kxai²nān²tu³ ka³tēn³sa²xi²tu¹wi¹. Nxe³ju³tai²na² ten³sa³nhai¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

19 Nxe³ha²kxai³ i³sa²yxau³sxā³ ā³wxā³ta¹hxai²hē¹la². A²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa² ā³si³tē³la³kxain¹nūn³ta¹hxai²hē¹la².

20 Nxa²ha¹te¹ ā³wxā³ain¹tj³kxai³lu² txu¹ha³ka³lxa² aun³ta² tj³xain¹ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³ta¹ka³lxi²na² kāin² i³ton³to³ta¹hxai²hē¹la². Hxi²ka² hxn³sxā³ ha¹li¹ wxa²hait¹so¹xi²nūn³txa³ kwē³ko³nh¹ai³ta² sa²kxai³lu² i³si³ti³hon³ka³txa² ā³n³ton³ān³si³wxe³ha²kxai³ nxe³h¹i¹nān¹te²tu³ i³to³nx¹tu³ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³ta¹ka³lxi²na² Je³su²jah³la² yon³nāu³a¹ ā³tj³ha²kxai³ a²wā²la²ka³lo³a² wxa²to³ta¹hxai²hē¹la². 21 Nxe³sxā³ a²ē¹nān¹jau³kxai³lu¹.

— Je³su²jah³lai²na² wā²la² kwa²hāi¹nxe² wxa²to³ha¹kxai²nān²tu³ we²nx¹sa²tū¹xā¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

22 Nxe³tāu³ Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu² sa²wa³tj³nhā²sxā³ i³ye³te³nah¹lxi¹:

— Nxex³sa²nx¹i¹. i³nxū²kwai³lxū¹txi³nha¹sē¹ni¹. Yxo²i²sa¹nha²kxai³ we²nx¹i¹nx¹i¹. Nxe³jau³su² nxe³tāu³ a²kwēn¹tai²na¹ ta¹ka³lxi²na² i³ta³ka³txa² we²nx¹ta¹hxai²hē¹la².

23 Nxe³nū²la² a²wa³kxēn³yah³lai²na² sxi²ha² ā³nxai³sxā³ ā³tj³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Ā³tj³sxā³ ā³wih¹te³na¹ a²nū²a² ka³lxa²tū³ka³txa² wāi²lhū³ka³txa² kāin² hai³ni² ā³xa² nū³ka³txa² ā³ka³nxē¹ka³nxē¹ka³nxe² kāi²nxon³yā¹nxe² nxe³yain¹ta¹hxai²hē¹la². 24 Nxe² i²sxā³ i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹, Je³su²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— Nxex³jah³lxi³hē¹li¹. Ā³waix³kxi¹jah³lxi³hē¹li¹. Hai³txi³ wē³sa³la³ ya³lu²nxa³wi¹. Hāi¹sxā³ āu³xi²na²li¹. Nxe³nyhain¹ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹ a²nū²a²nāu³xai²na² yxo²nyhai¹nxa³jau³su² i³yo²kwā³lxi³nyhain¹ta¹hxai²hē¹la².

25 Nxe³nxa²ha¹te¹ tū¹ka³txai²na² ā³waix³si¹hain¹jau³kxai³la¹ sxi²ha² ā³wi²xi²ta¹hxai²hē¹la². Ā³wi²xi²sxā³ wē³sai²na² a²hxi²ka²na² hxi²ki³sxā³ sa²yxo²ka³ta³wxe³ta¹hxai²hē¹la². We²nx¹i¹khaix¹nxe³ta¹hxai²hē¹la².

26 Jā¹nxe³jut³su² wē³sa² we²nx¹ju³ta² u²lxi³ ha³tā³nxe³ta¹hxai²hē¹la².

In³txa² ha¹lin¹te²a²ye³han³txi³te²a²ye³we²txi²ya³jau³su²

27 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² āh¹ā³nxai³nū²la² in³txa² ha¹li¹ a²yo³na² ā³si³tē³kxi²ya³ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³ya³jah¹la²nāu³xa² ye³han³ya³ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³sxā³ ā³si³tē³kxi²ya³sxā³ i³kaix¹ja³te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³lāi³. Txa²wā¹sū³na² Hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lo³txa²kah³lo²si¹lxi¹. Nxī¹nha²kxai³ ye³han³sa²sīn¹ju³ta²na² wi¹lhin¹sxā³ thāi³ti³la² sa²hau³kot³sa²sīn¹hē¹li¹. Nxe³ya³ta¹hxai²hē¹la².

28 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu² sxi²ha² ā³wih¹nū²la² hā²wxān³txa³ ye³han³jah¹la³nāu³xai²li² ā³wih¹sxā³ ā³tj³ya³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ka²tū³ Je³su²jah³la² i³wā³txi³te³nah¹lxi¹:

— Nxex³jah³wxi¹. Hxi²kan¹txi³ we²txi²nx²ta¹ju³ta³nū³a² yxo²i²sya¹te³sin¹ji¹wi¹? Nxe³ta¹hxai²hē¹la². Nxe² i³wa²lū³xi²ya³te³nah¹lxi¹:

— Yxo²i²nxa²sī¹na¹nha²wi¹. Ta¹hxai²hē¹la².

29 Nxe³ka³tū³ wxa²ye³wxai³sxā³ i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Nxe³jah³wxi¹. Yxo²i²sya¹hi¹nha²kxai³ wxa²we²txi¹nx²ta¹wi¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

30 Nxe³tāu³ ye³we²txi²ya³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ka³tū³ yxo²sa²te¹txi³ i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— We²txi¹nx2ta¹wi¹. Yxān¹ta¹ ju¹ta¹na² a²nũ²a² ǣ³xa² i³yau¹ũ³nha²ya³txa³hē¹li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

31 Nxe² i³ye³kxi²kxan²ti³ Je³su²jah³lai²na² nũ³kxũn³sxā³ o²la³kxi²ju³ta² a²nũ²a²nũ³xa² a²yo²ha³kxa¹ i³yau¹ũ³nyha²ta¹hxai²hē¹la².

In³txa²yo²ka³tũ³te²a²yo²we²txi²jau³su²

32 Nxa²ha¹te¹ in³txai²na² ye³we²txi²ya³te²na² a³li³xi²tāu³a² a²nũ²a²nũ³xa² yau³son³kxi²ta¹hxai²hē¹la². Nxe³te²nũ³xa² in³txa² yo²ka³tũ³nha²kxai³ kō³nxe³te² yāu³ka³txa² nxũ²kwai³yxau³ha²kxai³ a²nxe³te² in³txa² ā³sa²so¹ain¹ta¹hxai²hē¹la². 33 Nxe³sxā³ Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu² jut3si²nũ²la² kō³nxe³te² yāu³ka³txa² nxũ²kwai³li³si¹jau³su² kwa³na³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ha²kxai³ ya²la³tu³ nxũ²kwai³li³ha²kxai³ yo²ka³tũ³ju³ta² yo²we²txi²ha²kxai³ ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jut3su² ā³si³tē³la³kxi²te²nũ³xa² ju³ta² i²nũ²la² i³wā³wā³txi²sxā³ i³ye³kxain¹te³nah¹li¹.

— Txa²wā¹ha³lo²ai²na² I³sa³e²ko³nũ³a² hai³txi³ i²kī³sxa³ju³ta¹la¹wi¹. Nxe³nyhain¹ta¹hxai²hē¹la².

34 Nxe³yān¹ta¹ fa³ri³se²a² nũ³kā³txai²na² ā³nhai¹tũn³te²nũ³xa²na² wān³txa² ki³han³jau³su² i³wa²lũ³xain¹te³nah¹li¹.

— A²ta³a² hxi²kan¹jah¹lo²su² te²a² a²sa³wi³sxai²la¹wi¹. Nxe³ha²kxai³ i³hxi²ka¹txai¹nha²kxai³ kō³nxe³te² yāu³ka³txa² a³li³si¹jau³su² kwa³na³in²ta¹. Txa²wā¹sũ³nu²su² ti³he¹xai¹nxa³wi¹. Fa³ri³se²a² nũ³kā³txai²na² nxe³ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³la² a²nũ²a²nũ³xa² i³āin²ta³li²nha²jau³su²

35 Hā²wxān³txa³ sxi²jen³nāu³a² kāin²thĩn³su² ta³nxa² kāi²nxa³thĩn³su² ta³nxa² hāi¹nxe³thĩn³na¹ ai³lha²thet3ta¹hxai²hē¹la². Nxe³tāu³a² Ju³te²a² nũ³kā³txa² ā³nũ²kxi²thĩ³na² ā³wih¹to³ha²kxai³ Sũ³na² wān³txa² i³hen³txi² Txa²wā¹sũ³na² wān³txa² wi¹jau³xa² A²hxi²kan¹txa² Si³yxau³tāu³lot3ju³ta³nũ³a² nxe³jau³xa² i³yau¹ũ³hi² a²nũ²a² i³ta³ka³txa² whāi²na¹ we²txi² nxe³ta¹hxai²hē¹la². 36 Nxe³sxā³ a²nũ²a² ā³si³tē³la³kxi²ti³kā³txi³su² i²sxā³ i³āin²ta³li²nha²ta¹hxai²hē¹la². Nxe³sxā³ a²e¹nān¹jau³kxai³lu¹.

— Tũ³kā³txai²na² o³ve²a² yā¹xain¹na³na¹. Tĩh³na² tĩ¹kxi²kxai²nān²ty³ kwa²hāi¹nxe² ā³nxi³lha²the³ti² kwa² khāuh³lxa³thi¹ni² nxe³te²ju²hē³li¹, o³ve²a² a²wa³kxē³nxa² yũ²nxa³te²na²su² nxe³kxē³hũ³nxe² tũ¹kā³txai²na² yā¹xain¹na³na¹. Nxe²e³kxi²nha²ta¹hxai²hē¹la². 37 Nxe³ha²kxai³ a²sa³wi³ha³lxa² i³ye³kxi²te³nah¹li¹.

— Tũ³kā³txai²na² sa²kxai³lu² hai³sxa² yain³txa² sxa³ko³xa² wi¹wen¹ko³xa² yā¹xain¹na³li¹. Yxān¹ta¹ wxa²ni²lho¹kxi³tũ³kā³txa² ka³lxa²ti³he¹xai¹nxa³wi¹. Nxe³kxa² yā¹nxe³sxā³ a²nũ²a² yo²i²2sain¹te¹lhxā³ te²nũ³su² te²nũ³xa² ka³lxa¹na³li¹. Yxān¹ta¹ i³yau¹ũ³nyhain¹te²nũ³su² te²nũ³xa² ka³lxa¹txi³he¹xai¹nxa³wi¹. 38 Nxe³ha²kxai³ hai³sxa² Wa³kxē³nxa² Si³yxau³jah¹la² Txa²wā¹sũ³na² Si³yxau³jah¹la² i³ye³kxi²jah³li³hē¹li¹. Wxa²so¹tũ³kā³txa² ā³xa² ā³nũ²kxi²sxā³ i³kaix1tain¹si¹kī³jau³su² i³ye³kxi²jah³li³hē¹li¹. Nxe³nyhain¹ta¹hxai²hē¹la².

1 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu² a²sa³wi³ha³lxa² hxi²ka²hxa³nsx³ā³ ha¹li¹ wxa²hait¹so¹xi²nūn³tū³kā³txa² ī³kaix¹ta¹hxi²hē¹la². ī³kaix¹sx³ā³ ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹.

— ī³sa²si¹hā³nx2ta¹tu¹wi¹. A²nū²a² ī²lu³te²a² ko³nxe³te² yāu³ka³txa² nxū²kwa³iyxau³kxai²nān²tu³ hxi²kan¹txi³ nxū²kwa³li³ain¹si¹h¹nx2ta¹jau³su² ī³sa²si¹hā³nx2ta¹ha²kxai³ a²nū²a² ī²lu³te²a² a²ī³ta³ka³txa² ī²li³ka³txa² we²txain¹si¹h¹nx2ta¹jau³su² ī³sa²si¹hā³nx2ta¹ha²kxai³ jā¹nxe³te³lhxā³ nx2ta¹tu¹wi¹. Nxe³ta¹hxi²hē¹la². 2 Jā¹nxe³tū³ka³txai²na² sa²kxai³lu² ī³li²hain¹jau³xa²sa¹. A²wi¹lhi¹nān¹jah¹la² sa²kxai³lu² Si³māu²ah³la² tā³nxa² Pe²jah³la² tā³nxa² nxe³jau³xa² yau³ha¹li¹ ī³yī¹li²te²ju²hē³la². A²lon³yah³la² Ān³tre²ah³lo²su² ta¹hxi²hē¹la². Ti³a²kah³la² a²lo³nai²li² Jo³āu²ah³la² nxe³ya³ta¹hxi²hē¹la². A²nxe³ya³te²na² a²wī³nu²su² Se³be³te²ah³lo²su² ta¹hxi²hē¹la². 3 Fi³li²pah³lo²su² ha²kxai³ Bar³to³lo³me²ah³lo²su² ha²kxai³ ta¹hxi²hē¹la². To³me²ah³lo²su² ha²kxai³ Ma³te²ah³lo²su² a²nū²a² tū³yho³hi²ki³ki³a² so¹kxi²nē³jah¹lo²su² ha²kxai³ ta¹hxi²hē¹la². Ti³a²kah³la² Au³fe²ah³la² a²tah²su² ha²kxai³ Le³be²ah³la² Ta³te²ah³la² nxe³ka³lxa² ha¹li¹ ī³yī¹li²te²ju²hē³la². Nxe³jah¹lo²su² ha²kxai³ ta¹hxi²hē¹la². 4 Si³māu²ah³lo²su² ha²kxai³ a²nxe³te²a² ā³li³sx³ā³ se³lo²ti³nū³ka³txi³si²ta¹hxi²hē¹la². Jā¹nxe³sx³ā³ Ju³tas² Is³ka³ri³o²jah³lo²su² yxan¹nāu³ta¹kxai³ ko³ko³xa² hxi²ka²nāu³a¹ Je³su²jah³la² ā³yū³ain¹jah¹lo²nū³su² ha²kxai³ ta¹hxi²hē¹la².

Je³su²jah³la² a²sa³wi³ha³lxa² ī³sa²si¹hā³si¹hain¹jau³su²

5 A²nxe³te² in³txi³nāu³xai²li² a²sa³wi³ha³li³khai³su² ha²kxai³ ī³sa²si¹hā³si¹hain¹jau³su² ī³ye³kxain¹ta¹hxi²hē¹la². ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹.

— ī³sa²si¹hā³nx2ta¹tu¹wi¹. Nxe³nx2ta¹kxai²nān²tu³ hai³txi³ Ju³te²a² nū³ka³txi³sxa³te²nāu³lxa³ ai³yah³lxa³nha²kxai³ Sa³ma³ri³tā²na² sxi²jen³ti³la³ ai³yah³lxa³nha²kxai³ nxe³jah³li³hē¹li¹. 6 Hāi¹nxe³sx³ā³ I³sa³e² nū³ka³txa² a²sxi²ti³nāu³xai²na² so¹li³ ai³jah³li³hē¹li¹. Tū¹kā³txai²na² sa²kxai³lu² o³ve²a² aun³ti¹sa³tī¹li³te²a² a²wa³kxēn³yah³la² ī²te²sxa³yu²hē³li¹. Nxe³kxa²yā¹nxe³ju³ta² tū¹kā³txai²li² Txa²wā¹sū³na² ī²ai¹nxa³tū³ka³txi³su² na³li¹. A²nxe³txa³nū¹kā³txai²na² so¹li³ ai³jah³li³hē¹li¹. 7 Nxe³sx³ā³ ai³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ wān³txa² wī¹jau³xa² ī³hen³txi³txain¹jah³li³hē¹li¹. Nxe³ain¹yah³lxin¹te³nah¹lxi¹. “Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wī¹jau³xa² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lon³ju³ta³nū³a² wxā³ti³wa³ki³lxon³na³li¹.” Nxe³3tain¹yah³li³hē¹li¹. 8 Nxe³yah³lxin¹tāu³a² ī³ta³ka³txa² ī³ton³te²a² we²txi²yah³li¹nha²kxai³ a²nū²a² ya³lu²kxai²nān²tu³ ka³ten³su² ī³sa²yxau³xi²si¹yah³li¹nha²kxai³ a²nū²a² khon³ta³kxi²sx³ā³ kā³lāun³ta³kxi²te²a² ī³we²nxi²yah³li¹nha²kxai³ a²nū²a² ko³nxe³te² yāu³ka³txa² nxū²kwa³iyxau³te²na² ī²nxū²kwa³li³si¹jau³su² kwa³na³yah³li¹nha²kxai³ nxex³jah³li³hē¹li¹. Wā²nxū¹h¹sx³ā³ ī³hxi²ka¹txa²lxa¹wi¹. Yen³kxa² ū³yho³hi²sah¹lxin¹ju³ta² ten³sa²nxa³nhai¹. Nxe³nx2ta¹kxa²yā¹nxe³sx³ā³ wī¹kāi³yah³lxin¹kxa²yo³ha² so¹kxi²yah³li³txa³hē¹li¹. Wā²nxū¹h¹li³ a²nū²a²nāu³xai²na² hxi²nūn¹tai¹yah³li³hē¹li¹. 9 Jā¹nxe³sx³ā³ ai³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ ū³yho³hi²ki³a² ou²ro²ki³su² tā³nxa² pra²ta²ki³su² tā³nxa² ko²bre²ki³su² tā³nxa² sa²so¹sx³ā³ tē³yah³li³txa³hē¹li¹. 10 Wā²lēn¹ta³ tē³xān³nha²kxai³ wā²la²ka³lo³la³ ka³lo³ā³ka³lo³la³ tē³xān³nha²kxai³ yu³wi²kxi²nān¹ka³lo³la³ ko³lo³ā³ka³lo³la³ tē³xān³nha²kxai³ tāu²ka³ta³la³ tē³xān³nha²kxai³ nxe³jah³li³hē¹li¹. Nxe³sx³ā³

ā³nhxi¹nūn¹ta³kxain¹yah³lxin¹te²su² te²na² yen³kxa² wā²nhū¹nx2ti³tu¹wi¹.
Nxe³ju³tai²na² wain³na³li¹.

11 Nxe³ha²kxai³ ai³yah³lxin¹tāu³a¹ sxi²jen³na² ā³wih¹yah³lxin¹kxai²nān²tu³
thi¹nai²na² yxau²xai³te²a² wi¹lhin¹sxā³ sxi²lho³nx2ti³te²a²
ā³ten³jah³lxixi³hē¹li¹. Nxe³te²he³la³kxah³la² a³txi²yah³lxin¹kxai²nān²tu³
nxe³thi³nai²na¹ yau²xai³jah¹lxixi³hē¹li¹. 12 Jā¹nxe³sxā³ sxi²ha²
ā³wih¹yah³lxin¹kxai²nān²tu³ wi¹li³hen³txain¹yah³lxixi³hē¹li¹.

13 Nxe³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ sxi²ha² yxau²xai³tū³ka³txa²
wi¹lhin¹kxi² sa²wi¹son¹nx2ti³kxai²nān²tu³ a²wi¹lhin¹yah³lxin¹ju³ta²
yxau³ya³nx2ti³tu¹wi¹. Yxān¹ta¹ wi¹lhin¹kxi² sa²wi¹son¹nx2ti³xa³kxai²nān²tu³
a²wi¹lhin¹yah³lxin¹ju³ta² yxau³ya³nx2ti³xa³lho³li¹. Sa²wa²li¹nx2ti³tu¹wi¹.

14 Te²yā¹nxe³sxā³ sxi²je³na² i²li³jen³su² je³nān²tu³: “Wxāi²na²
ten³nxa²li³xi³si¹nxa³nhai¹.” Nxe³nx2tain¹kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na²
wān³txi³la³ ain³kxi²ti³ten³ti³he¹xai¹nxa³kxai²nān²tu³ sxi²je³nai²nān²tu³
wa²li³jah³lxixi³hē¹li¹. Wa²li³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ kīh³nū³xa² wxa²yu³kxa²
ti³son¹tū³xa² ti³yu³tun³ta³kxi²nha¹jah³lxixi³hē¹li¹. Nxe³ain¹yah³lxin¹kxai²nān²tu³
ko³nxe³ti³kāi³ain¹ju³ta² i³yau¹ū³ain¹yah³lxixi³hī³nxa¹li¹.

15 Ya²la³tu³ e³kxi¹nx2ta¹wi¹. Kxā³nāu³u¹ta¹na² So³to²ma²thi³nu¹ta¹na²
Ko³mo²ra²thi³nu¹ta¹na² ha¹lin¹thi³nu¹ta¹na² ko³nxe³thin¹khai¹nxe³thi³in³sain¹ta¹hxi²ti³ai³
Nxai¹nha²kxai³ yxan¹nāu³a¹ Txa²wā¹sū³nu²su² te²hi²sen³su² ko³nxe³ti³
kāi³ain¹kxa² yo³ha² sa³te¹txi³ ū³yho³hain¹tu¹wi¹. Yxān¹ta¹ sxi²jen³ta³
en²nxa²lxain¹thi³na² ā²la² sa³te¹txi³ ā³wa²tot1sxā³ ū³yho³hain¹tu¹wi¹.

Ye³khāuh³lxai³thi¹nain¹ju³ta³nū³a² i³yau¹ū³jau³su²

16 Nxe³jah³lxixi³sa²li¹. O³ve²a² yā¹yxah³lxixi³li¹. Tū¹ka³txai²na²
i³sa²si¹hā³nx2ta¹tū³ka³txai²na² hau³xa² yā¹nxain¹na³li¹. Ko³nxe³ti³kāi³sxā³
yxau²xai³ju³ta² so¹li³te³nain¹na³li¹. Nxe³ha²kxai³ i²khai¹nxe³jah³lxixi³hē¹li¹.
Jā¹nxe³sxā³ txih³xa² ne³kheh¹te²ju²hē³li¹. Nxe³kxa²yā¹nxe²
ne³kheh¹khai¹nx1nxe³jah³lxixi³hē¹li¹. Te²yā¹nxūn³sxā³ kwa³sxa³xa²
wi¹lhin¹te²ju²hē³li¹. Nxe³kxa²yā¹nxe² wi¹lhin¹khai¹nxe³jah³lxixi³hē¹li¹.

17 Jā¹nxe³jut3su² te²yā¹nxe² a²nū²a² i²khai¹nxe³jah³lxixi³hē¹li¹. Nxe³jah¹lai²li²
khāuh³lxai³thi¹txa²lxixi³ha³ta¹. Wxa²hxi²kan¹txi³nāu³xa² ā³sa²so¹nx2ti³ha³ta¹.
Ju³te²a² nū³ka³txa² ā³nū²kxi²thi³na² ā³sa²so¹nx2ti³sxā³ i³ta³lo³su²nx2ti³ha³ta¹.

18 Yxo²i²sah³lxin¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² wxa²ha³lo²a² wxa²wa³kxē³nxa²
si³yxau³kxa³ta² Ko³ver³no²to²yah³lo²su² ha²kxai³ ā³sa²so¹nx2ti³ha³kxai³
wxa²nū³ka³txa² a²wa³kxē³nxa² si³yxau³kxa³ta² pre³si³tēn²jah³lo²su² ha²kxai³
ā³sa²so¹nx2ti³ha³kxai³ nxe³nx2tai¹nha³ta¹. Nxe³nx2tain¹kxai²nān²tu³
yxo²i²sah³lxin¹ju³ta² i³wā³txi¹nx2tain¹tu¹wi¹. Nxe³nx2tain¹kxai²nān²tu³
tū¹ka³txai²na² whāi²na¹ ju³te²a² nū³ka³txi³sxa³te²nāu³xa² whāi²na¹ nxe³sxā³
Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wi¹jau³xa² i³hen³txain¹yah³lxin¹tu¹wi¹. 19 Nxe³yān¹ta¹
nxe³nx2tain¹kxai²nān²tu³ hxi²waun³txi³yah³lxixi³txa³hē¹li¹. Nxe³yah³lxin¹jau³su²
nxe³yah²lxan³te³nah¹li¹: “Īh¹nxe³ i³wa²lū³xai¹na¹lhon³ku¹. Īh¹nxe³jau³ta³
i³ye³kxai¹na¹lhon³ku¹. Nxa¹nha¹.” Nxe³jau³su², nxe²e³yah³lxixi³txa³hē¹li¹.

Nxe²nxa³ha²kxai³ i³wa²lū³xi²yah³lxixi³nhī¹na¹ wān³txa² wain³jau³xan²tu³
wi¹ko³nh²yah³lxin¹tu¹wi¹. 20 Wxa²wān³txi³khai³sxu² e³yah²lxan³tho³li¹. Yxān¹ta¹
Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹lai²na² wān³txa² a²yxo²e³jau³su² yū³yah³lxin¹tu¹wi¹.

21-22 Nxe³hī¹nai²na² yxo²i²sah³lxin¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² a²nū²a²
ka³lxai¹txi³ i³an³ta³kxi¹nx2tain¹tu¹wi¹. A²nū²a² yxo²i²xa³te²na² sa²kxai³lu²

a²lon³khai³xa² i³su²lhã³si¹jau³su² a³yũ³so¹ain¹tu¹wi¹. A²wĩ³na² sa²kxai³lu²
a²wẽ³sa² khai³xa² a³yũ³so¹ai¹nha²kxai³ a²wẽ³ha³lxai²na² sa²kxai³lu²
a²wĩ³na² a²hã³ka³na² nxe³sxã³ a³yũ³so¹ai¹nha²kxai³ nxe³ai¹nha³ta¹.
Te²yã¹nxe³jut3su² nxe³nx2tain¹kxai²nãn²tu³ sa²yxõ²ã³syah¹lxi³txa³hẽ¹li¹.
Sa²yxõ²ã³syah¹lxan³kxai²nãn²tu³ kxã¹nãu³a¹ Txa²wã¹sũ³na² A²hxi²kan¹ta²
Si³yxau³tãu³lot3ju³ta³nũ³a² yxau²xai³yah³lxin¹tu¹wi¹. 23 Jã¹nxe³jut3su²
sxi²je³na²na² i²li³jen³su² khãuh³lxa³ti¹nx2tain¹kxai²nãn²tu³ sxi²je³na²
nĩ³nã³sa²nũn³thĩ³na² aun³txi²xai³jxah³lxi³hẽ¹li¹. Wãn³txi³khai³su²
e³kxi¹nx2ta¹wi¹. I³sa³e²ko³xan¹ta² sxi²je³na² thĩ³ka³lxa²khai¹nxe³te²jai¹ti²tu³wi¹.
Ka³lxa¹ha²kxai³ hxi²kan¹txi³ sxi²yhen³ti³nãu³xa² whãĩ²na¹
ai³lha²thet3jah³lxan³tho³li¹. Nxe³yah²lxan³nxa³tã³lxa¹ Txai²li² ne³ka³ta²sxã³
a³ka³nxi²sxã³ ã³wã³li²sã²na¹tu¹wi¹.

24 Jã¹nxe³jut3su² ha³teh³nxã³nxa² o²la³kxi²ta³lu²nxa³jah¹la²
kãĩ²nxa³wi¹. Yxãn¹ta¹ i³tih³nxe³jah¹la² kãin²ti²lã²na³li¹. Te²yã¹nxe³sxã³
a²sa³wit3su² hxi²ka¹nxa³wi¹. Yxãn¹ta¹ a²sũ³nu²yah³lo²khai³xa²
hxi²kan¹ti³lã²na³li¹. 25 Jã¹nxe³jut3su² a²nũ²ai²na² ha³teh³nxã³nxa²
i³tih³nxe³kxa² yã¹nxe³te²lo³te³lhã³ yã¹nxe³kxai²nãn²tu³ e³lain¹te³nah¹lxi¹:
“i³tih³nxe³jah¹lai²la¹wi¹.” Nxe³te²ju²hẽ³li¹. Te²yã¹nxe³sxã³
hxi²kan¹kxa² yã¹nxe³te²lo³te³lhã³ yã¹nxe³kxai²nãn²tu³ e³lain¹te³nah¹lxi¹:
“Hxi²kan¹jah¹lai²la¹wi¹.” Nxe³kxa² yã¹nxe³sxã³ wxa²hxi²kan¹txa²
si³yxau³jah¹lo²su² te²sa¹kan²ti³ e³lain¹te³nah¹lxi¹. “A²ta³a²
si³yxau³jah¹lai²la¹wi¹.” Nxe³ha²kxai³la¹ wxãĩ² i³nxai²na² txa²sa³wi³ha³lxi¹su²
yah³lxin¹ju³tan¹te²kxa³yã³lhu² e³lain¹tu¹wi¹. Nxain¹te³nah¹lxi¹:
“Ta³nxũ¹kã³txai²na² a²ta³nũ³kã³txi³sain¹na³li¹.” Nxe³jau³su² te²ai²li²
nxe³te²ju²hẽ³li¹.

A²nũ²a²i³yuh³lxa³kxi²nẽ³ju³ta²i³yau¹ũ³jau³su²

26 Jã¹nxe³jut3su² a²nũ²a² yuh³lxah³lxi³txa³hẽ¹li¹. Kõ³nxe³ti³
kãĩ²ũh¹nx2tain¹ju³ta³nũ³su² hãĩ³a² he³son³kxain¹kxan²ti³ Txa²wã¹sũ³na²
i²kxi²jah¹lai²la¹wi¹. I²kxi²ha²kxai³ hã²wxãn³txa³ yan¹nãu³a¹
sa²hau³ko³tũh¹nx2ti³tu¹wi¹. 27 Ka³nxah³taĩ²na² wãn³txa² e³kxi¹nx2ta¹jau³xai²na²
a³la²ni²tãu³a² a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ jau¹xain²txi³ i³hen³txi³tain¹yah³lxi³hẽ¹li¹.
28 Jã¹nxe³jut3su² txa²wã¹nũ²ai²na² i³su²lhã³nẽ³jah¹la² yuh³lxah³lxi³txa³hẽ¹li¹.
Nxe³te²su² hxi²kan¹txi³ txa²wã¹yãu³ka³txa² i³su²lhã³nẽ³lxa³ho³li¹.
Yxãn¹ta¹ wxa²yãu³ka³txai²na² wxa²nũ²ai²na² nxe³sxã³ whãĩ²na¹
tẽ³sxã³ ha³lo²a² kõ³nxe³ko³xa² ha³nxe²ĩ³sa²tẽ³kõ³xa² ã³na¹kxi³jah¹la²
Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³ka³jah¹lai²na² so¹lxi³ yuh³lxi³jah³lxi³hẽ¹li¹.
29 Txa²wã¹sũ³na² wi¹lxa² hau³ko³tũ¹nhẽ³na³li¹. Nxe³ju³kxai³lu² ai³ka²
wẽ³sa² ha¹lin¹te²su² te²a² hxi²tẽ³nyhah²lxin¹kxai²nãn²tu³ ũ³yho³hi²ki³a²
ki³ka³na³ka³nat3sxã³ ũ³yho³hi¹nx2ti³hĩ³nx2na³li¹. A²yo³ha² kãĩ²nxa³wi¹,
ai³ka² a³lxi²nxa³ha²kxai³lu¹. Nxe³kxan²ti³nũ¹ Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³su²
ai³kaĩ²na² ki³ka³na³ku² kxan²ti³ yuh³xai²na² a³hi²kxai²nãn²tu³ Sũ³na²kxai³lu²
i²kxi³lxi³hxi²na²hẽ³li¹. 30 Jã¹nxe³kxa²yu³su² Txa²wã¹sũ³nu²kxai³lu²
A²hoh³lxi³ Si³yxau³jah¹lo²su² na³li¹. Wi¹lxa² hau³ko³tũ¹nx2ti³ju³ta²
ten³na³li¹. 31 Jã¹nxe³ha²kxai³ hxi²waun³txi²yah³lxi³txa³hẽ¹li¹. Ai³ka²
wẽ³sa² jũ¹nxa² so¹lxi³ a³lxi²hxi²na²hẽ³li¹. Ki³ka³lxa¹txi³ a²nũ²kxi²ki³kan²ti³
hai³txi³ a²yoh³la³ kãin²ti³he¹nx2nxa³wi¹. Yxãn¹ta¹ Txa²wã¹sũ³na² a³lxi²

wa³to²hi¹nx2ti³hxai²na²hẽ³li¹. Nxe³nx2ti³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² wi¹wi¹nxe²sa²hau³ko³nx2ti³tu¹wi¹.

Je³su²jah³la² a²sa³wit3su²ju³ta²i³yau¹ũ³jau³su²

³² A²nũ²a² i²li³te² i³nxai²na² a²nũ²a² ã³xa² i³hen³txi³yah³lxin¹te³nah¹lx¹: “Je³su²jah³la² a²sa³wit3su²na¹wi¹.” Yah³lxin¹jau³su² yah³lxin¹kxai²nãn²tu³Txa²sũ³na² oh³xa² yxau³ta²si³yxau³kxah³la² i³ye³kxi²na¹tu¹wi¹. Nxe³na¹te³nah¹lx¹: “Jah¹lai²li² txa²sa³wi³sai²la¹wi¹.” Nxe³na¹jau³su²nxe³na¹tu¹wi¹. ³³ Nxe³yãn¹ta¹ a²nũ²a² i²li³te² i³nxai²na² a²nũ²a² ã³xa² i³hen³txi³yah³lxin¹te³nah¹lx¹: “Je³su²jah³la² a²sa³wit3su²nxa³wi¹.” Yah³lxin¹jau³su² yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ Txa²sũ³na² oh³xa² yxau³ta²si³yxau³kxah³la² i³ye³kxi²na¹tu¹wi¹. Nxe³na¹te³nah¹lx¹: “Jah¹lai²li² txa²sa³wit3su²nxa³wi¹.” Nxe³na¹jau³su² nxe³na¹tu¹wi¹.

Je³su²jah³la² sa²wi³lhon³kxi³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu²jau³su²

³⁴ Jã¹nxa¹ju³kxai³lu² wxã³na¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² a²nũ²a²nãu³xa²hãu³non³sã³ yxau³xai³nyhu¹ah³lx¹ju³ta²nũ³a² yũ²nxa³lho³li¹. Nxe³to³ta¹ he¹kxi²nyhu¹ah³lx¹ju³ta²nũ³a² yũ²tu¹wi¹. ³⁵ Nxe³ju³kxai³lu²wxã³na¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² a²kxi³lha³lxai²na² sa²kxai³lu² a²wi³na²ã³nhe¹kxi²ha²kxai³ a²ka³ne³lxai²na² sa²kxai³lu² a²hã³ka³na²ã³nhe¹kxi²ha²kxai³, a²sĩ³sai²na² sa²kxai³lu² a²hã³ka³na²ã³nhe¹kxi²nyhu¹ain¹tu¹wi¹. ³⁶ Nxe³sã³ wxa²yu³ta³khai³xa² a²ha³tih³xa²ã³nhai¹son³kxi²yah³lxin¹tu¹wi¹.

³⁷ Jã¹nxe³jut3su² a²nũ²a² te² i³nxai²na² sa²kxai³lu² wxa²wĩ³na²wxa²hã³ka³na² nxe³sã³ a³lxain¹yah³lx¹te²sin¹yu²hẽ³li¹. Yxãn¹ta¹ã³wa²to²hi² a³lx¹te²sã³ẽ³sah¹lxan³kxai²nãn²tu³ nxe³te² i³nxãn²tu³hxi²kan¹txi³ txa²sa³wi³ha³lx¹lot3sah¹lxan³tho³li¹. Te²yã¹nxe³sã³a²nũ²a² te² i³nxai²na² sa²kxai³lu² wxa²ki³lha³lxa² wxa²ka³ne³lxa²nxe³sã³ a³lxain¹yah³lx¹te²sin¹yu²hẽ³li¹. Yxãn¹ta¹ã³wa²to²hi²a³lx¹te²sã³ẽ³sah¹lxan³kxai²nãn²tu³ nxe³te² i³nxãn²tu³hxi²kan¹txi³txa²sa³wi³ha³lx¹lot3sah¹lxan³tho³li¹. ³⁸ Nxe³ha²kxai³ i³hit1sah²lxin¹kxai²nãn²tu³i³ye³khãuh³lxa³thi¹nx2tain¹ju³ta²nũ³a² ta³nxa² i³su²lhã³nx2tain¹ju³ta²nũ³a²ta³nxa² nxe³nx2tain¹ju³ta²nũ³a² yuh³lxah³lxin¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu²Txa²wãn³txa² sa²yo²ã³syah¹lxin¹kxai²nãn²tu³hxi²kan¹txi³Txa²sa³wi³ha³lx¹syah²lxan³tho³li¹. ³⁹ Jã¹nxa¹jau³su² wxã³na² sa²kxai³lu²i³ye³kxi²nyhah¹lxin¹kxai²nãn²tu³: “Yuh³xai²na² ti¹ai²na² yxau³na¹tãu³a²txa²wi¹la¹tãu³a¹ a³lx¹te²sa³nha¹. Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² sa²yo²ã³a¹kxan²ti³ya³lu²ju³ta² ten³sa²nxa³nha¹.” Nxe³nyhah¹lxin¹kxai²nãn²tu³ Txa²wã¹sũ³na²ha³lo²a² yxau³xai³lyah²lxan³tho³li¹. Yxãn¹ta¹: “Yuh³xai²na² ti¹ai²na² yxau³na¹tãu³a² txa²wi¹la¹tãu³la³ a³lx¹te²sa³nxa³nha¹. Je³su²jah³lai²na²wãn³txa² yxo²i²a¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² i³su²lhã³sain¹kxan²ti³ yxo²i²a¹ju³ta²ã³na¹nxa³lho³na¹.” Nxe³yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ Txa²sa³wi³ha³lx¹syah¹lxin¹tu¹wi¹. Nxe³kxa²yu³su² Txa²wã¹sũ³na² ha³lo²a² yxau³xai³lyah³lxin¹tu¹wi¹.

Wi¹kã³kxa²yo³su²i³yau¹ũ³jau³su²

⁴⁰ Jã¹nxe³jut3su² ai³lha²thet3jah³lxin¹tãu³a² wa²su¹wa²sun¹sã³ã³wih¹si¹nx2tain¹jau³su² e³kxi²nx2tain¹kxai²nãn²tu³ nxe³te²nãn²tu³wa²su¹wa²sun¹sã³ã³wih¹si¹sain¹jau³su² e³kxi²sain¹nũn³na³li¹. Nxe³sã³ã³wih¹si¹sain¹kxai²nãn²tu³ i³sa²si¹hã³sa²jah¹la²

wa²su¹wa²sun¹sxã³ ã³wih¹si¹nyhain¹jau³su² e³kxain¹nũn³na³li¹. 41 Te²yã¹nxe³sxã³ a²nũ²a² i²li³te²a² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² i³hen³txi³jah¹la² wa²su¹wa²sun¹sxã³ ã³wih¹si¹nyhain¹tãu³a² nxe²e³te³nah¹lx¹. “Jah¹lai²na² Sũ³na² wãn³txa² i³hen³txi³jah¹lai²la¹wi¹. Nxe³ha²kxai³ wa²su¹wa²sun¹sxã³ ã³wih¹si¹hai¹na¹tũ¹xã¹.” Nxe³jau³su² nxe³te²nãn²tu³ Sũ³na² wãn³txa² i³hen³txi³jah¹la² i³hen³txi³kxa² yo³ha² yã¹nxe³sxã³ ü³yho³hi²nyhain¹nũn³tu¹wi¹. Te²yã¹nxe³sxã³ a²nũ²a² wi¹lhin¹jah¹la² wa²su¹wa²sun¹sxã³ ã³wih¹si¹nyhain¹tãu³a² nxe²e³te³nah¹lx¹: “Jah¹lai²na² wi¹lhin¹jah¹lai²la¹wi¹. Nxe³ha²kxai³ wa²su¹wa²sun¹sxã³ ã³wih¹si¹hai¹na¹tũ¹xã¹.” Nxe³jau³su² nxe³te² i³nxãn²tu³ wi¹lhin¹jah¹la² ü³yho³hi²ka² yo³ha² yã¹nxe³ ü³yho³hi²nyhain¹nũn³tu¹wi¹.

42 Te²yã¹nxũn³sxã³ a²nũ²a² i²li³te²a² a³li²sai¹nha²kxai³ i³yau³xa² sũ²jau³xa² i³na²jau³su² a²nũ²a² ã³jah¹la² ü³hũ¹nyhain¹sxã³ e³te³nah¹lx¹: “Jah¹lai²li² kã¹nxa³kxan²ti³ Sũ³na² sa³wi³sxai²la¹wi¹. Nxe³ha²kxai³ i³yau³xa² i³na²jau³xa² ü³hũ¹ai¹na¹tu¹wi¹.” Nxe³jau³su² nxe³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² ya²la³tu³ wi¹kã¹ain¹kxa²yo²ha² yũ³tu¹wi¹. Jã¹nxa¹jau³su² tai²li² nxe³ye¹nxa²lxa¹wi¹. Nxe³jau³xai²na² Je³su²jah³la² nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

11

Jo³ãu² Ba³tis²jah³la² i³wã³txi³jau³su²

1 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² hi²sen³kxai³lu² a²sa³wi³ha³lxa² a²to²se³ nũ³ka³txa² i³yau¹ũ³ta³lun²te³na¹ ã³waix3ta¹hxai²hẽ¹la². Sxi²jen³nãu³a² ai³lha²thet3sxã³ ai³sxã³ wãn³txa² wi¹jau³xa² i³yau¹ũ³hi² Sũ³na² wãn³txa² wi¹jau³xa² i³hen³txi² Je³su²jah³la² a²yxo²wãn³txa² a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ nxẽn³txain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

2 Nxa²ha¹te¹ Jo³ãu² Ba³tis²jah³lai¹txa³lx¹ sxi²ha² kan²txi³ ü³ti¹kxi²sxã³ sxa³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² Kris²tu³jah¹la² wã³nxĩn¹sxã³ o²la³kxi²jau³su² ha³ta³nxe³nũ²la² a²sa³wi³hxa³lxa² i³kaix1tain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 3 Nxe³sxã³ i³kaix1tũ²la² Je³su²jah³la² i³wã³txi³si¹jau³su² i³sa²si¹hã³ah³lxin¹tain¹ta¹hxai²hẽ¹la². i³sa²si¹hã³te³nah¹lx¹:

— Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³u¹tai²na² ü³sa²si¹hã³üh¹sa²sĩn¹jah¹lo²su² nĩn¹ji¹wi¹? Nxe²nxa³kxai²nãn²tu³ a²nũ²a² ã³xa² wah³nxe³sa²sĩn¹te³lin¹ji¹wi¹? Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

4 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² a²wãn³txi³kxai³lu¹:

— Nxex3jah³lx¹wx¹. Wãn³txa² ain³kxah¹lxin¹jau³su² ha³lo²a²i²yah³lxin¹jut3su² whã¹na¹ Jo³ãu² Ba³tis²jah³la² wxa²li³sxã³ i³hen³txi³jah³lx¹hẽ¹li¹.

5 Ye³han³te³su² te²a² ye³we³txi²ha²kxai³ ha³lxu³ha² ai³te²su² te²a² sa²yu³we²txi²ha²kxai³ a²nũ²a² khon³ta³kxi²sxã³ ka³lãun³ta³kxi²te²su² te²a² we²txi²ha²kxai³ a²ne³nxẽ³na² ne³ka³tũ³te²su² te²a² ne³we²txi²ha²kxai³ a²nũ²a² ya³lu²te²su² te²a² ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²ti³hi¹tha²kxai³ a²nũ²a² yen³kxi³txa²te²su² te²a² Sũ³na² wãn³txa² wi¹jau³su² txa²wã¹e¹nãu³a² sa²hau³ko³tain¹si¹hain¹jau³su² i³hen³txi³nhyai¹nha²kxai³ nxe³jau³su² jau³xa² ha³kxa¹ i³hen³txi³txain¹yah³lx¹hẽ¹li¹. 6 Txa²wãn³txa² hxi²ye¹ta³lxain¹sxã³ en²sai¹nxa³te³su² te²a² wi¹lhin¹khaix1xain¹na³li¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hẽ¹la².

7 Nxe²ta³ta³lun²nũ²la² Jo³ãu² Ba³tis²jah³la² a²sa³wi³ha³lxa² aun³txi³sxã³ i³xain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ka³tu³ Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu² sa²wa²nha²sxã³ a²nũ²a² ã³si³tẽ³la³kxi² te²nãu³xa² i³ye³kxain¹te³nah¹lx¹:

— Jo³ãu² Ba³tis²jah³lai¹tã² ai³sxã³ i²yah³lx¹nhĩ¹nai³tã² lh¹nxe³te²ta³ i²te³lhxã³ ai³lyah³lxin¹thai¹li¹? Ka³ti³ka²txã³nxa² kwa² sa³xit3sxã³ sa²hai³hain¹jut3sũ³nxe²

a²nũ²a² ĩ³wã³wã³ta³kxi²sain¹jah¹la² ĩ²te³lhxã³ ai³lyah³lxin¹thai¹li¹?
 8 Nxe²nxa³kxai²nãn²tu³ ĩh¹te²tã³ ĩ²te³lhxã³ ai³lyah³lxin¹thai¹li¹? A²nũ²ai²na²
 yen³kxi³jah¹la² wã²la² a³lxi²khai¹nxe³ka³lo³a² au³khaix¹nxe³ka³lo³a²
 wi¹khai¹nxe³ka³lo³a² nxe³ka³lo³ai²na² ũ³whi²kxi²nha²jah¹la² ĩ²te³lhxã³
 ai³lyah³lxin¹thai¹li¹? Nxẽn²nxa³wi¹. A²nũ²a² wã²la² wi¹khai¹nxe³ka³lo³a²
 wi²kxi²nha²te²he³la³kxa² a²nũ²a² sxi²ha² kãn²te²si³yau³jxah¹la²
 sxi²ha² so¹lxi³ yxau²xai³lain¹te²jai¹ti²tu³wi¹.

9 Nxe²nxa³kxai²nãn²tu³
 ĩh¹nxe³kxa²yah³ti³ta³ ai³lyah³lxin¹thai¹li¹? Txa²wã²sũ³na² wãn³txa²
 ĩ³hen³txi³jah¹la² ĩ²te³lhxã³ ai³lyah³lxin¹thai¹li¹? Jau¹xai²na² wain³jau³xai²la¹wi¹.
 Yxãn¹ta¹ ĩ³hen³txi³tũ³kã³txa² ã³wa²to²hi²sxã³ yxau²sa²tẽ³jah¹lai²la¹wi¹.

10 Txa²wã²sũ³na² wãn³txa² jau³xau³hxi²tẽx¹ta² nxe³nẽ³te³nah¹lxi¹:
 “Ne³ka²a³sah¹lxi³wxi¹. Txa²sa³wit³su² ne³ka³ta²nxa²sxã³ ĩ³sa³si¹hã³a¹tu¹wi¹.
 Nxa¹kxai²nãn²tu³ a²nũ²a²nãu³xa² ĩ³tih³nxain¹tu¹wi¹. Txa²wãn³txa² hxi²kan¹txa²
 Si³yxau³tãu³lot³jah¹lo²sih¹nxa²ha¹jau³su² nxe³jau³xai²na² ĩ³hau³ko³tain¹tu¹wi¹.
 Nxe²ta¹hxai²hẽ¹li¹. 11 Jã¹nxa³jau³su² ya²la²tu³ e³kxi¹nx²ta¹wi¹. Sũ³na² wãn³txa²
 ĩ³hen³txi³nũ³kã³txu¹tai²nãn¹jau³xai²na² wxi²kan¹jau³xai²la¹wi¹. Yxãn¹ta¹ Jo³ãu²
 Ba³tis²jah³la² wãn³txa² ĩ³tih³nxe³jau³xai²na² wxi²kan¹sxã³ wa²to²hi²na³li¹.
 Nxe³kxan²ti³nũ¹ Txa²sa³wi³ha³lxi²na² hxi²kan¹tũ³kã³txi³sai¹nxa³kxan²ti³nũ¹
 wãn³txa² ĩ³hen³txi³si¹hai¹na¹jau³xai²na² wxi²kan¹sxã³ wa²to²hi²sa²tẽ³na³li¹.

12 Jã¹nxe³sxã³ txa²nũ² Jo³ãu² Ba³tis²jah³lo²nu¹ta²kxai³lu² Sũ³na² wãn³txa²
 ĩ³tih³nxe³te²ti³ai¹ti²tu³wi¹. A²nũ²a² ĩ²li²te²na² ã³yo²o³tũ¹kxai²nãn²tu³
 Sũ³na² hi²sen³kxai³lu² wi¹lhin¹sxã³ ĩ³ũ¹hai¹nhĩ³nx²na³li¹. Nxe³jau³su²
 Jo³ãu² Ba³tis²jah³la² ĩ³tih³nxe³te²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu²
 a²nũ²a² ka³lxa¹te²nãu³xa² Txa²wãn³txa² ain³so¹ai¹nha²kxai³ ya³lo³txi²sxã³
 Sũ³na² wãn³txa² yxo²ĩ²ain¹na³li¹. 13 A²kxã³nxãn¹jau³xu¹tai²na² Sũ³na²
 wãn³txa² ĩ³hen³txi³nũ³kã³txai²na² a²yxo²ha³kxa¹ Moi³se²ah³lu¹tai²na² Sũ³na²
 wãn³txa² ũ³wha²li¹jau³xu¹tai²na² nxe³sxã³ Txa²wã²sũ³na² Hxi²kan¹ta²
 Si³yxau³tãu³lot³ju³ta³nũ³a² ĩ³yau¹ũ³nhẽ³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Nxe³ka³ty³
 hã²wxãn³txa³ Jo³ãu² Ba³tis²jah³la² ĩ³yau¹ũ³nhẽ³te³nah¹lxi¹: “Txa²wã²sũ³na²
 A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lot³ju³tai²li² hĩ¹na² yũ²na³li¹. Nxe³nẽ³ti³ai¹ti²tu³wi¹.

14 A²nxe³jau³xu¹tai²na² E³li²ah³lu¹ãix¹jah¹la² wxã³ju³ta²nũ³a²
 ĩ³yau¹ũ³nhẽ³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. A²nxe³jah¹la² wxã³jah¹lai²na²
 Jo³ãu² Ba³tis²jah³lo²su² na³li¹. Ya²la³lyau³ty³ ã³ten³nxa²ti³kxai²nãn²tu³
 yxo²ĩ²jah³lxi³hẽ¹li¹. 15 A²ne³nxẽ³na² yũ¹nx²ti³kxai²nãn²tu³ ain³kxi¹sah¹lxi³hẽ¹li¹.

16 Nxe³yãn¹ta¹ a²nũ²a² a²hĩ¹nãn¹te²nũ³kã³txi³nãu³xa²
 ĩh¹nxe³txe²hũ³nhĩ³te²la¹xã³? Wẽ³ha³lxa² yã¹nxain¹na³li¹. Sxi²je³na² kwa²
 wa³nĩ³lo³nain¹te²ju²hẽ³li¹. Wa³nĩ³lon³sxã³ ĩ³kaix¹inyhu¹ain¹te³nah¹lxi¹:

17 “Wãn³txa² wi¹lhin¹jau³xa² ĩ³hain³sih¹nx²ti³sĩ¹na¹tai¹ti²tu³wi¹. Yxãn¹ta¹
 ĩ³ka³li³kxi²ya³sai¹nxãn³tai¹ti²tu³wi¹. Hã²wxãn³txa³nũ² ĩ³ãin²ta³kxi²jau³xa²
 ĩ³hain³sih¹nx²ti³sĩ¹na¹tai¹ti²tu³wi¹. Yxãn¹ta¹ nãn³kxi²ya³sai¹nxãn³tai¹ti²tu³wi¹.
 Nxe³kxe³hũ³sxã³ a²nũ²a² a²hĩ¹nãn¹te² nũ³kã³txi³nãu³xa² kã³nxai³tãn¹tu³kã³txa²
 yã¹nxain¹na³li¹. Txa²wã²sũ³na² wãn³txa² ĩ³hen³txi³tũ³kã³txa² e²nain¹na³li¹.

18 Jã¹nxe³jut³su² Jo³ãu² Ba³tis²jah³la² wxã³hĩ¹na³tã² yain³txa² kwa²hã¹nxe²
 ã³na¹ha²kxai³ vĩn²yau³xa² ĩ³na²xa³ha²kxai³ Jo³ãu² Ba³tis²jah³la² ta¹hxai²hẽ¹li¹.
 Nxe³te³na¹ a²nũ²ai²na² e²nain¹sxã³ wãn³txa² wai³nxa³jau³su² e³lain¹te³nah¹lxi¹:
 “Jo³ãu² Ba³tis²jah³lai²li² ko³nxe³te² yãu³ka³txa² nxũ²kwai³yxau³jah¹lo²sin²tai¹.
 Nxe² e³lain¹na²hẽ³li¹. 19 Jã¹nxẽn³tai¹. Txa²li² wxã³na¹hĩ¹nai³tã² yain³txa²

ĩ³yai³ni² yain³jau³xa² i³na² nxa¹tai¹ti²tu³wi¹. Nxe³na¹ta¹ a²nũ²ai²na² wãn³txi³kxai³lu¹, en²kxi²sain¹te³nah¹lx¹: “Je³su²jah³lai²na² yain³txa² kãin² yain³jah¹lai²la¹wi¹. Yain³jau³xa² i³na²sa³wen¹jah¹lai²la¹wi¹. A²nũ²a² ũ³yho³hi²ki³ka² so¹kxi²nẽ³tũ³ka³txi³nãu³xa² ko³nxe³thin¹tũ³ka³txa² nxe³sxã³ ã³ya³lx¹nyhain¹jah¹lai²la¹wi¹.” Nxe² e³lain¹na²hẽ³li¹. Nxe³lxain¹kxan²ti³ a²nũ²ai²na² a²hoh³lx¹su²te²a² wain³txi³kã³kxai²nãn²tu³a²wẽ³ha³lxa² wain³txi³ i³ye²ain¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la² nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

Sxi²jen³ti³nãu³xa² sa²yxo²we¹tai¹nxa³jau³su²

20 Nxe²e³ta³lun²nũ²la² sxi²jen³ti³nãu³xa² i³kwaix¹ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³thi³nãu³xa² Je³su²jah³la² hi²sen³kxai³lu² wã³nxĩn¹sxã³ o²la³kxi²nũ¹hain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Yxãn¹ta¹ nxe³kxan²ti³nũ¹ hai³txi³ a²ko³nxe³ti³ kã³ain¹ju³ta² ã³na¹ain¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹la².

21 Jã¹nxe³jut³su² sxi²jen³txi³nãu³xa² i³kwaix¹txain¹te³ãn¹jau³kxai³lu¹ Je³su²jah³lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

— Ko²ra³sĩ²thi³nãn¹tũ³ka³txã³i³. Bet3sa³i²ta³thi³nãn¹tũ³ka³txã³i³. Ko³nxe³ton³khai¹yxah³lxin¹tu¹wi¹. Kxã³nhxĩ¹nai³tãn¹thi³na² Ti²ro³thi³nãn¹tũ³ka³txai³tã² Si³tõ²thi³nãn¹tũ³ka³txai³tã² nxe³sxã³ ko³nxe³thin¹khai¹nxai¹nha²kxai³ ya³lu²hxa³nain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Yxãn¹ta¹ wã³nxĩn¹sxã³ kã³ũh¹nx2ta¹ju³ta² i²ain¹ke³la³te²kxai³ a²ko³nxe³ti³ kã³ain¹ju³tu¹tai²na² ã³na¹sxã³ ã³yxo²o³tũ¹sai¹nhĩ³nx2na³li¹. Wã²la² sa²kẽ³nã²ka³lo³a² ũ³whi²kxi²nha²sxã³ ha³nxe²a² sin³so³xa² ã³wxe³sãn²sxã³ ã³yxo²o³tũ¹sai¹nhĩ³nx2na³li¹. 22 Nxe³kxa²ha³ta³nxãn²ti³ yxan¹nãu³a¹ txa²wã¹o²la³kxi²ki³kxa²yo³ha² Sũ³na² ũ³yho³hi²nẽ³tãu³a¹ Ti²ro³thi³nãn¹tũ³ka³txai³tã² Si³tõ²thi³nãn¹tũ³ka³txai³tã² nxe³sxã³ ko³nxe³ti³ kã³ain¹kxa²yo³ha² kã³nxa³lho³li¹. Yxãn¹ta¹ ko³nxe³ti³ kã³yah³lxin¹kxa²yo³ha² ã²la² kã³non³tu¹wi¹. 23 Nxa²ha¹te¹ Ka³far³na³ũ²thi³nãn¹tũ³ka³txi³ i³nxai²na² sa²kxai³lu¹: “Oh³nãn¹ko³nãu³a² Sũ³na² ha³lo²a²nãu³a² ka³la³sxã³ ã³wi¹ha¹tũ¹xã¹.” Nxĩn¹jau³su² yxãn¹ta¹ yuh³xan¹ko³nãu³a² ha³nxe² i³ko³nãu³a² sa²yu³lho¹txa²tu¹wi¹. Kxã³nhxĩ¹nu¹tai²na² So³to²ma²thi³na² ko³nxe³thin¹kxai¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Nxe³ha²kxai³ ko³nxe³thin¹sxã³ kã³ain¹kxa²yo³ha² ũ³hũ¹nyhain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Yxãn¹ta¹ wã³nxĩn¹sxã³ o²la³kxi²nũh¹nx2ta¹ju³ta² i²ain¹ke³la³te²kxai³ hai³txi³ ya³lu²hxa³nai¹nhĩ²nxa³wi¹. 24 Nxe³kxa²ha³ta³nxãn²ti³ yxan¹nãu³a¹ Txa²wã¹sũ³nu²kxai³lu² a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ a²wa³kxẽn³su² tu¹wi¹. Nxe³tãu³a² Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³kxai³lu² So³to²ma²thi³nũ¹tai²nãn¹tũ³ka³txa² kãin² ye³khãuh³lxa³ti³hi¹tain¹tu¹wi¹. Yxãn¹ta¹ wxa²nũ³kã³txi³ i³nxai²na² sa²kxai³lu² ye³khãuh³lxa³ti³hi¹txa²lx¹ju³ta³nũ³a² kãin² wha²to²hi¹nx2tain¹tu¹wi¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

Je³su²jah³la² hxi²ka² hxi²nũ¹nain¹jau³su²

25 Nxe³ka³tu³ Txa²wã¹sũ³na² i³ye³kxi²te³nah¹lx¹: Je³su²jah³la² i³ye³kxi²ti³ãn¹jau³kxai³lu¹:

— Txa²wĩ³nã³i³. Oh³xan¹thi³na² whã¹na¹ yuh³xan¹thi³na² whã¹na¹ A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²si¹lx¹. Nxĩn¹sxã³ ha³teh³nxã³nxa² a²hoh³lx¹su² te²nãu³xa² a³la³kxi²khai¹nxe³te²nãu³xa² nxe³sxã³ wa³ka³la² kã³in¹ju³tai²na¹ wãn³txa² i³thi³nĩn¹jau³xai²na¹ i³yau¹ũ³ai¹nxã³nhẽ³li¹. Yxãn¹ta¹ a²hoh³lx¹sxã³te²su² te²nãu³xa¹ wxa²wãn³txai²na² i³yau¹ũ³ai¹nĩ¹nhẽ³li¹. Nxai¹nĩ¹nha²kxai³ sa²nẽn¹kxi¹nxa²ha¹wi¹. 26 Wã²nxũh¹lx¹sxã³ nxe²kã³i³i¹nhẽ³li¹. Nxe³jau³su² Je³su²jah³lo²kxai³lu² Sũ³na² i³ye³kxi²ta¹hxai²hẽ¹la².

27 Nxe³ha²kxai³lu¹ Je³su²jah³la² ah¹ i³ye³te³nah¹li¹.

— Yen³kxai²na² a²yo²ha³kxa¹ Txa²wi³na² ũ³hũ¹sa³na²hẽ³li¹. Txa²wi³na² so¹li³ a²ki³lha³lxa²na¹xai²na² i²sa²jah¹lai²la¹wi¹. Te²yā¹nxe³sxā³ Txa²wi³na² i²te²la³ yũ²nxa³wi¹. Txai²na² a²ki³lha³lxa²na¹xai²na² so¹li³ i²jah¹lo²sa¹wi¹. Te²yā¹nxũ³sxā³: “A²nũ²a² ā³xai²na² Txa²wi³na² i³yau¹ũ³hai¹na¹tũ¹xā¹.” Nxa¹kxai²nān²tu³ nxe³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² Wĩ³na² i²jah³lo²su² nũ³nhĩ³nx2na³li¹.

28 Jā¹nxa¹jut3su² wxa²e¹nāu³ai²na² hxi²tha³ah³lxin¹te² i³nxai²na² yen³kxa²sa³te²kxa² sa²nah³so¹sxā³ hxi²tha³te²hũ³nxe² te² i³nxai²na² nxe³sxā³ ā³wxā³jah³li³hẽ¹li¹. Yxah³lxin¹kxai²nān²tu³ wxa²e¹nāu³ai²na² ā³wa²su¹nha²sxā³ yxau²xai³nũ¹nxa²lxa¹tu¹wi¹. 29 Txa²wa³ka³li³yu³ta² sa²yu³ta³lot3jah¹li³hẽ¹li¹. Nxe³sxā³ txa²wān³txa² i³tih³nxe³nx2ta¹jau³xa² wi¹ko³nha¹jah³li³hẽ¹li¹. Txai²na² thāi³ti³la²khai¹nxe² yxau²xai³jah¹lo²sa¹wi¹. A²nũ²a²nāu³xai²na² yu³hẽ³nāu³ai²na² yxau²xai³jah¹lo²sa¹wi¹. Nxe³na¹kxa²yā¹nxe² yxau²nũ¹nha¹jah³li³hẽ¹li¹. Nxe³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ wxa²e¹nāu³ai²na² ā³wa²su¹nha²sxā³ yxau²xai³lyah³lxin¹tu¹wi¹. 30 Jā¹nxe³jut3su² txa²wa³ka³li³yu³ta² sa²yu³ta³lot3jah¹lxin¹ju³ta² i³wi¹lxon³kxi¹jah³lxin¹kxi¹te²ju²hẽ³li¹. Sa²ka³la³hẽn¹kxi²yah³lxin¹kxe³hũ³nxe² wa³lo³lon³te²ju²hẽ³li¹. Je³su²jah³lai²na² wān³txa² nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

12

sa²ba³to³ nxe³hi¹na² a²wa³ka³li³yu³ta² i³yau¹ũ³jau³su²

1 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wān³txa² e³ta³lun²nũ²la² sa²ba³to³ nxe³hi¹na² hai³sxa² wi³txa² ā³nxai³ta¹hxai²hẽ¹la². Je³su²jah³la² ā³nxai² a²sa³wi³ha³lxa² ā³nxai³li² nxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³tāu³a² he³hain¹jau³su² yain³txi³nā³kxa² wxa²ni²lho¹sxā³ yai³nain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 2 Nxe³nxa²ha¹te¹ fa³ri³se²a² nũ³ka³txa² ā³nhai¹tũn³te²nāu³xai²na² i²ain¹tāu³ i³ye³kxain¹te³nah¹li¹.

— Je³su²jah³lāi³. Nxex3txi¹. Ju³te²a² nũ³ka³txi³su² sa²ba³to³ nxe³tāu³a² a²wah³ka³lxa² a²yo²ha³kxa¹ ā³na¹xai³ki³te²jai¹ti²tu³wi¹. Nxe³yān¹ta¹ wxa²sa³wi³ha³lxa² jau³jau¹xai²na² sa²yo²ā³ain¹ti²tu³wi¹, yain³ti³nā³kxa² wxa²ni²lho¹ai¹nha²kxai³lu¹. Nxain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

3 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² i³wa²lũ³xi²te³nah¹li¹.

— Nxe³jah³li³sa²li¹. Sũ³na² ũ³wha²li¹txā³nxā² i²yah³lxin¹ta²lu¹wi¹. Ta³vi²yah³lu¹ta²na² he³ha²kxai³ a²sa³wi³ha³li³nāu³xu¹ta²na² he³hai¹nha²kxai³ nxain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. 4 Nxain¹tāu³kxai³lu² Sũ³na² sxi²ha² ā³wih¹nũ²la² yain³tũ³xai²na² Sũ³na² ũ³yho³hi²tũ³xai²na² wxa²so¹sxā³ i³yain³kxain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. A²nxe³tũ¹xai²na² Sũ³na² sxi²ha² hau³ko³tũ³ka³txa² wā³nxĩn¹te²ka³txa² so¹li³ yain³tũ³su² ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Nxe³kxa²ha³ta³nxān²ti³ yai³nain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. 5 Te²yā¹nxũ³jut3su² Sũ³na² sxi²ha² hau³ko³tũ³ka³txa² a²yo²ha³kxa¹ sa²ba³to³ nxe³ti³xai²na² jau³jau¹xai²na² sa²yo²ā³xai³ain¹te²ju²hẽ³li¹. Nxain¹kxan²ti³ hxi²ki³la³ te²sxa³yu²hẽ³li¹. Ju¹ta²na² i²yah³lxin¹ta²lu¹wi¹. 6 Nxe³yān¹ta¹ wān³txi³khai³xa² e³kxi¹nx2ta¹wi¹. Txa²wā¹sũ³na² sxi²ha² wa³to²hi² wxi²kan¹jah¹lo²sa¹wi¹. 7 Sũ³na² ũ³wha²li¹txā³nxā² nxe³te³nah¹li¹.

“Wĩ¹lhin¹sxā³ thāi³ti³la² sa²hau³ko³nyhu¹ah³lxin¹ju³ta² ten³sa³nhai¹. Yen³kxa² ũ³hũ¹sa²nhĩn¹ju³ta² so¹li³ ten³sa²nxa³nhai¹.” Nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Nxe³jau³su² ha³kxa¹ jau³jau¹xai²na² wi¹ko³nh²yah³lxin¹ke³la³te²kxai³

a²nũ²a² hxi²ki³la²nxa³te²na² kq³nxe³ti³ i³yĩ¹li²yah³lxi³hĩ³nx2nxa³lxi¹.
Yxã¹ta¹ yah²lxa³lxi¹. 8 Nxe³na¹kxa²yu³su² Txai²na² Sũ³na²
Hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lot3sa²jah¹lo²na¹xai²na² sa²ba³to³ nxe³ti³xa²
a²wa³kxên³yah³lo²sa¹wi¹. Je³su²jah³la² nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

In³txa² hxi²yã³nãn³ta³kxi²jah¹la² hxi²we²txi²jau³su²

9 Nxe²ta³lun²nũ²la² Ju³te²a² nũ³kã³txa² ã³nũ²kxi²thĩ³na²
ã³wih¹ta¹hxai²hẽ¹la².

10 ã³wih¹te³na¹ in³txa² hxi²yã³nãn³ta³kxi²jah¹la² i²ye²ta¹hxai²hẽ¹la².
Nxe³te³na¹fa³ri³se²a² nũ³kã³txa² i³wã³txain¹te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³lãi³. Sa²ba³to³ nxe³ti³xa² a²nũ²a² i³ton³kxai²nãn²tu³
we²txi²ju³ta³nũ³su² wai³nhĩ³ji¹wi¹? Fa³ri³se²a² nũ³kã³txa² nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².
A²nxe³tũ³kã³txai²na² kq³nxe³thin¹ju³ta² a³ti²si¹kxi³jau³nũ³su²
i³wã³txain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 11 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² a²wãn³txi³kxai³lu¹:

— Wxa²nũ³kã³txi³ i³nxai²na² ka³na³ka³na³jah¹la² te² i³nxai²na² o³ve²a²
ka³na³ka³na³te²a² so¹lxi³ yũ³hĩ³nxai¹lxi¹. Nxên¹ka³tu³ o³ve²ai²na²
sa²ba³to³ nxe³hĩ¹na¹ kxĩh³nxẽ¹na² ã³wi¹hĩ³nx2na³li¹. Nxe³ju³ta¹na²
nxe³kxai²nãn²tu³ sa²ba³to³ nxe³ti³xa² nxe³kxan²ti³nũ¹ o³ve²ai²na²
kxĩh³nxẽ¹na² sa²sai²lho¹xi²hĩ³nxân¹ji¹wi¹? 12 Jã¹nxe³kxe³hũ³sã³ a²nũ²su²
a³lxi²wa³to²hi²khaix1nxe³te²ju²hẽ³li¹. Nxe³te²kxa³yan³tu³ wi¹kãĩ³ũh¹ki³ju³ta²
sa²ba³to³ nxe³ti³xa² nxe³kxan²ti³nũ¹ wain³te²ju²hẽ³li¹. Nxe³jau³su²
ta¹hxai²hẽ¹la².

13 Nxe²ta³lun²nũ²la² sa²wa³ti³nhã²sã³ hxi²yã³nãn³ta³kxi²jah¹la²
i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— i³hxi²sin²nha¹sẽ¹li¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ka³tu³ i³hxi²sin²nha²hĩ¹na¹
a²hxi²ka² sa²kxai³lu² i³hxi²we²nxĩ²ta¹hxai²hẽ¹la². A²hxi²kxã¹xa² yã¹nxe²
hxi²wi¹lxi²ta¹hxai²hẽ¹la².

14 Nxa²ha¹te¹ fa³ri³se²a² nũ³kã³txa² a³li³ain¹ka³tu³ i³he³son³kxi²nyhain¹sã³
Je³su²jah³la² i³su²lhã³si¹hain¹jau³su² i³ne³wa³ko³nain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

Txa²wã¹sũ³na² sa³wi³ha³kxa² i³yau¹ũ³jau³su²

15 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lo²kxai³lu² ju¹ta¹na² i²nha²nũ²la²
ã³waix3ta¹hxai²hẽ¹la². ã³waix3te³na¹ a²nũ²a²nãu³xa² ka³lxa²khai¹nxe³te²nãu³xa²
aun³ta² i³hi¹tain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³tãu³a² a²nũ²a² i³ton³te²a² ka³lxa¹sã³
i³hi¹tain¹yah³lxi³nũn³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² hxi²ki³kxai³lu²
we²txain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 16 Nxe³sã³ i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Nxe³jah³lxi³wxi¹. We²txi¹nx2ta¹wi¹. Nxe³nx2ta¹kxa²ha³ta³nxãn²ti³ a²nũ²a²
ã³xa² i³hen³txi³yah³lxi³txa³hẽ¹li¹. Je³su²jah³la² wãn³txa² nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

17 A²nxe³jut3su² kxã³nxu¹ta¹na² i³sa³i²ah³lu¹ta¹na² Txa²wã¹sũ³na²
wãn³txa² i³hen³txi³jah¹lu¹ta¹na² a²wãn³txi³su² nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².
Nxe³jau³xau³hxai²tẽx1ta³la³ te³nah¹lxi¹:

18 — Nxe³jah³lxi³sa²lxi¹. Jah¹lai²li² Txa²sa³wi³sai²la¹wi¹.

i³kaix1so¹na¹kxah³lai²la¹wi¹. A³lxi²na¹kxah³lai²la¹wi¹.

i³wi¹lxon³kxi²sa²jah¹lai²la¹wi¹. ã³nũ²nxĩ²sã³ ai³na¹tu¹wi¹.

Nxe³kxai²nãn²tu³ a²nũ²a²nãu³xa² a²yxo²ha³kxai¹ kq³nxe³ti³

kãĩ³ain¹ju³ta² ã³wa²su¹kxi²na¹ju³ta³nũ³a² i³hen³txain¹tu¹wi¹. 19 Hai³txi³

kwa² i³he¹he¹kxi²nyhu¹xa³ha²kxai³ kwa² i³kaix1nyhu¹xa³ha²kxai³

sxi²jen³nãu³ai²na² kwa² i³kãĩ²non³si¹nha¹jau³su² i³ye³li³xa³ha²kxai³

nxe³jah¹lai²la¹wi¹. 20 Ka³ti³kxa³ti²nxãn³su² sa²ka³lũt3sã³ sã³xa³nxã³nxa²

sa²nãu³lxi²nxa³lho³li¹. Te²yã¹nxe³sxã³ lã³pi³ãu²te³na² û³hũ¹lxi³te³lhxã³te³na² hai³txi³ û³hũ¹lxi²nxa³lho³li¹. Nxe³kxa²yã¹nxe² a²nũ²a²yxou²i²sxã³ hxi²tha³kxai²nã²tu³ hai³txi³ i³ya²lu¹thxa³kxi²nxa³lho³li¹. Nxe²nxa³ha²kxai³ i³nxũ²kwai³lxũ¹txain¹tu¹wi¹. 21 Jã¹nxe³jut³su²Jah¹la² wã³txai²na² sa²kxai³lu² a²nũ²a²nãu³xai²na² a²yo²ha³kxa¹yxou²i²ain¹tu¹wi¹.

I³sa³i²ah³lu¹ta¹na² wã³txa² nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

Bel³se³bu²ah³la² i³yau¹ũ³jau³su²

22 Nxa²ha¹te¹ in³txa² ko³nxe³te² yãu³ka³txa² nxũ²kwai³yxau³jah¹la²ã³sa²so¹ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³jah¹la² ye³han³ye²ha²kxai³ yxo²kan²ye²ha²kxai³nxe³jah¹lo²su² ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³te²kxai³lu² Je³su²jah³la² hi²sen³kxai³lu²in³txa² i²kxi²nũ²la² ko³nxe³te² yãu³ka³txa² nxũ²kwai³li³si¹jau³su² kwa³na³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³tãu³ yxo²we²txi²xi²ha²kxai³ ye³we²txi²xi²ha²kxai³nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². 23 A²nxe³ju¹ta¹na² a²nũ²a² i³hi¹tain¹te²nãu³xa²i²kxain¹nxa²ha¹te¹ o²lai¹nha²kxai³ i³ye³lain¹te³nah¹li¹:

— Je³su²jah³lai²li² wã³nxĩn¹khaix¹jah¹lo²sin²ta¹. Txa²wã¹sũ³na² A²hxi²kan¹ta²Si³yxau³tãu³lot³jah¹lo²su² yxau³sxã³ wah³nxe³kxi²kĩ³jah¹lo²su² nxe³jah¹lain²txi³te²sin²ta¹. Nxe³nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

24 Nxe³yã¹ta¹ fa³ri³se²a² nũ³kã³txai²na² ã³nhai¹tũn³te²nãu³xai²na²e³kxi²nyhain¹te³nah¹li¹:

— Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu² Bel³se³bu²ah³la² a²ta³nãu³xa²a²hxi²kan¹jah¹lo²su² ha²kxai³ nxe³jah¹la² a²sa³wit³sin²ta¹. Nxe³te²si¹nha²kxai³ hxi²kan¹txi³ ko³nxe³te² yãu³ka³txa² nxũ²kwai³li³si¹jau³su² i³ye³kxi²te²sin¹yu²hẽ³li¹. Fa³ri³se²a²nãu³xa² nxe³nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

25 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu² fa³ri³se²a² ĕ¹nã¹jau³su²wi¹ko³nha²ha²kxai³ i³wa²lũ³xi²te³nah¹li¹:

— Nxe³jah³lxi³sa²li¹. A²nũ²a²nãu³xai²na² sa²kxai³lu² wã²nxũ¹li¹ã³nhe¹kxi²nyhain¹kxai²nã²tu³ ya³lu²hxan³nyhain¹te²ju²hẽ³li¹. Te²yã¹nxe³sxã³ sxi²je³na² ta³nxax² kwa² sxi²ha² ta³nxax² a²nũ²a²yxau²xai³te²nãu³xa² ã³nhai²ta³lxi³sxã³ yxau³ain¹kxai²nã²tu³ kan²txi³yxau²sa²tẽ³ai¹nxa³lho³li¹. 26 Te²yã¹nxũn³sxã³ Sa³ta³na²jah¹la²kxai³lu²wã²nxũ¹xsã³ nxũ²kwai³li³si¹nha²jau³su² i³ye³kxi²nha²kxai²nã²tu³ hai³txi³a²ha³lo²ai²na² nũ³kxũn³txi³ yxau²sa²tẽ³xa³lho³li¹. 27 Nxe³ha²kxai³ wxa²wã³txa²e³yah³lxin¹te³nah¹li¹: “Je³su²jah³lai²li² Bel³se³bu²ah³la² a²sa³wi³sai²la¹wi¹.”

Yah³lxin¹jau³su² yxã¹ta¹ fa³ri³se²a² nũ³kã³txe² i³nxai²na² wxa²wẽ³ha³lxa²kã³a¹kxa² yã¹nxe² kã³ain¹nũn³na³li¹. Nxe³ai¹nha²kxai³ wxa²nũ³kã³txai²na²i¹h¹te²ta³ sa³wi³ha³lxi³la³ te²la¹xã³? 28 Nxe³yã¹ta¹ Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³txa²Te²hi²sen³su² i³hxi²kat¹sa²ha²kxai³ hxi²kan¹txi³ ko³nxe³te² yãu³ka³txa²nxũ²kwai³li³si¹jau³su² i³ye³kxi²na¹wi¹. Nxe³na¹kxe³su² ya²la³txi³ Txa²wã¹sũ³na²A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lot³jah¹lo²su² ye²te²sa¹wi¹.

29 Te²yã¹nxe³jau³su² sxi²ha² wa³kxẽn³yah³la² nũ³kxũn³jah¹lo²su²ye²kxai²nã²tu³ hxi²kan¹ti³ sxi²hai²na² ã³wih¹ka³tu³ a²yen³kxa²kã³i³kxi²ti³hex¹nxe³hĩ³nx2nxa²wi¹. Yxã¹ta¹ nũ³kxũn³jah¹lai²na² i³sxã³sa²ta³i³kxain¹ke³la³te²kxai³ sxi²hai²na² ã³wih¹ka³tu³ a²yen³kxa² yxo²ha³kxa¹hxi²kan¹ti³ kã³i³kxi²sxã³ wxa²so²hxa³hĩ³nx2na³li¹. Nxe³na¹ha²kxai³ a²ta³nãu³xa²a²hxi²kan¹jah¹la² Bel³se³bu²ah³lan²tu³ nxe² kã³i³kxi²na¹hẽ³li¹. Hxi²kan¹ta²

Si³yxau³jah¹lo²sa¹wi¹. Nxe³na¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² a²ta³ai²na² a²nũ²ē¹na² nxũ²kwai³yxau³te²su² te²a² nxũ²kwai³li³si¹hai¹na¹wi¹.

30 Nxe³ain¹jut³su² a²nũ²ai²na² ā³ya³li²sai¹nxa³te²su² te²a² txa²ko¹ko¹sain¹na³li¹. Te²yā¹nxe³sxā³ o³ve²a² yā¹nxe² ā³nũ²kxi²sai¹nxa³te²su² te²a² ha³ten¹txi² aun³txi³si¹hai¹na¹tu¹wi¹. 31-32 Jā¹nxe³ha²kxai³ a²nũ²a² i²li³te²su² te²an²tu³ ko³nxe³ti³ kãi³kxai²nān²tu³ hā²wxān³txa³ i³āin²ta³kxi²nha²sxā³ ā³yo²o³tū¹kxi²nān²tu³ ā³wa²su¹tain¹ju³ta² yū²na³li¹. Txi²na² Sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lot³jah¹lo²su² te²sa¹jah¹lo²na¹xai²na² ko³nxe³te²lot³sain¹kxan²ti³ ā³wa²su¹tain¹ju³ta²nũ³a² yū³tu¹wi¹. Nxe³to³ta¹ wxāi²na² wai³nxa³jau³xa² e³lah³lxin¹jau³kxai³lu¹: “A²ta³a² hxi²kan¹ta² hi²sen³su² Je³su²jah³la² i³hxi²ka¹tin²ta¹.” Yah³lxin¹jau³su² yah³lxin¹ta¹ Txa²wā¹sũ³na² Yāu³ka³jah¹la² ko³nxe³te²lo³jah³li¹li¹. A²nxe³jau³xai²na² sa²kxai³lu² Sũ³na² Yāu³ka³jah¹la² ko³nxe³te²lo³jau³xai²na² sa²kxai³lu² hai³txi³ ā³wa²sut¹ju³ta² yū²nxa³wi¹. Te²yā¹nxe³sxā³ yan¹nāu³a¹ ko³nxe³ti³ kãi³yah³lxin¹kxa² yo³ha² a³ya³ti²ju³ta²nũ³a² yū³hī¹na¹ ā³wa²su¹ju³ta²nũ³a² yū²nxa³lho³li¹. Hxi²ki³te²la³ yxau²sa²te³ju³ta²nũ³a² so¹li³ yū³tu¹wi¹.

Hi³sa³ka³txa² a²nxā³kxa² i³yau¹ũ³jau³su²

33 Jā¹nxe³kxe³hũ³jau³su² hi³sa³ka³txai²na² wi¹kxai²nān²tu³ a²nxā³kxa² wi¹te²jai¹ti²tu³wi¹. Yxān¹ta¹ hi³sa³ka³txai²na² ko³nxe³kxai²nān²tu³ a²nxā³kxa² ko³nxe³te²jai¹ti²tu³wi¹. Nxe³sxā³ hi³a²nxā³kxi³khai³sxu² i²kj³sa²kxai³ hi³a² wi¹ta³nxa² ko³nxe³ta³nxa² i²kj³te²jai¹ti²tu³wi¹. 34 Nxe³ha²kxai³ wxāi²nāu³ i³nxi²na² fa³ri³se²a² nũ³kj³ti³ i³nxi²na² txih³xa² wē³ha³lxa³ yā¹yxah³li¹li¹. Ko³nxe³thin¹khai¹yxah³li¹li¹. Yxān¹ta¹ wān³txa² wi¹jau³xa² i³yo²e³yah³li¹li¹. Ju¹ta²na² wai³nxa³wi¹. Ya²la³txi³ txa²wā¹ē¹nāu³ai²na² nũh¹ e³kxi²nha²kxa² yā¹nxe² txa²wā¹yo²e³jau³su² nxe³te²ju²hē³li¹. 35 Jā¹nxe³sxā³ a²nũ²a² wi¹lhin¹te²a² a²ē¹nāu³ai²na² wi¹lhi¹nha²kxai³ wi¹lo¹la³kxi²te²ju²hē³li¹. Nxe³ain¹ta¹ a²nũ²a² ko³nxe³thin¹te²a² a²ē¹na² whāi²na¹ ko³nxe³thi¹nha²kxai³ wi¹lo¹la³kxi²te²sxa³yu²hē³li¹.

36 Jā¹nxe³ju³kxai³lu¹ ya²la³tu³ e³kxi¹nx2ta¹wi¹. Wān³txa² toh³li³jau³xai²na² whāi²na¹ e³yah³lxin¹te²tu³ yan¹nāu³a¹ kãi³yah³lxin¹kxa² yo³ha² a³ya³ti²kxe³su² nxe³ti³xa¹ ko³nxe³ti³ i³yī¹li¹nx2ti³tu¹wi¹. 37 Nxe³sxā³ wxa²wān³txai²na² wi¹jau³xa² sa²yo²sai¹kxai²nān²tu³ wi¹lhin¹te²lo³nx2ti³tu¹wi¹. Yxān¹ta¹ wxa²wān³txa² ko³nxe³jau³xa² sa²yo²sai¹kxai²nān²tu³ ko³nxe³thin¹te²lo³nx2ti³tu¹wi¹. Je³su²jah³la² ta¹hxi²hē¹la².

Fa³ri³se²a² nũ³ka³txa² ko³nxe³thin¹sxā³ kãi³ain¹ju³su²

38 Nxa²ha¹te¹ a²nũ²a² ha³teh³nxā³nxa² a²hoh³li³su² te²su² te²a² fa³ri³se²a² nũ³ka³txi³su² te²su² te²a² nxe³sxā³ ka³na³ku² ā³tj³sxā³ i³ye³kxi²te²nah¹li¹:

— Je³su²jah³la² tih³nxe³nha¹jah¹lāi³. Wā³nxīn¹sxā³ kãi³in¹ju³ta² wā²nā³ũ¹sa²si¹nhē³li¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

39 Nxa²ha¹te¹ i³wa²lũ³xi²te²nah¹li¹:

— Ko³nxe³thin¹khai¹yxah³li¹li¹. Sũ³na² i³sa²si¹hā³sa²jau³su² jau³xa² ten³ti³he¹yxah³li¹li¹. Yah³lxa³nha²kxai³ Sũ³na² i³sa²si¹hā³sa²kxe³su² wā³nxīn¹sxā³ kãi³a¹ju³ta³la³ i³ye³kxi²sah¹li¹nhē²li¹. Nxe³yān¹ta¹ hī¹na¹ wā³nxīn¹na¹ju³ta³la³ wā²nā³ũ¹nx2ti³nxa³lho³li¹. Wān³txa² wā²nā³ũ¹nx2ta¹jau³xa² tj³yau³xu¹ta²na² so¹li³ Jo²na³jah³lu¹ta²na² Sũ³na² wān³txa² i³hen³txi³jah¹lu¹ta²na² wān³txa² so¹li³ i³yū¹jah³lxin¹tu¹wi¹.

40 Nxe³jau³xu¹ta¹ta¹na²sa¹. Jo²na³jah³lu¹ta¹na² sa²kxai³lu² ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ a³la²ni²tāu³a² ai³na² a²ē¹nai²na² ka³ten³su² sxa³ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Hā²wxān³txa³ a³li³sa³sai¹xi²ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Nxe³kxa²yā¹nxe³kxe³hū³nxe²Txai²na² Sū³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lot³sa²jah¹lo²na¹xai²na² sa²kxai³lu² ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ a³la²ni²tāu³a² kxī³nxē¹na² ya³lu²sxā³sxa³na¹tu¹wi¹. Hā²wxān³txa³ ka³ten³su² i³sa²yxau³na¹tu¹wi¹. Nxe³ju³ta¹na¹Sū³na² sa²si¹hā³sa²ju³ta² e³lxa¹ i²yah³lxin¹tu¹wi¹. 41 Jā¹nxe³jut³su²yan¹nāu³a¹ Txa²wā¹sū³na² sa²kxai³lu² a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ kāi³ain¹kxa²yo³ha² a³ya³txi²kxe³su² nxe³ti³xa¹ Ni³ni³ve²thi³nān¹ta² nū³kā³txu¹ta¹na²nxe³te²hi²sen³su² kō³nxe³ti³ i³yī¹li¹nx2tain¹tu¹wi¹. A²nxe³te²nāu³xu¹ta¹na²sa²kxai³lu² Jo²na³jah³lu¹ta¹na² wān³txa² ain³kxai¹nha²kxai³kō³nxe³thi¹nain¹ju³tu¹ta¹na² ā³na¹ain¹ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Jo²na³jah³la²hxi²kan¹jah¹lo²su² ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Yxān¹ta¹ kāin² wa³to²hi²jah¹lo²sa¹wi¹. Nxe³sa³kxan²ti³nū¹ Txa²wān³txa² sa²yo²wet¹sa¹h¹lxa³lxī¹. 42 Te²yā¹nxe³jut³su²Kxā³nxi¹nu¹ta¹na² Se²ba³thi³na² a²wa³kxēn³na¹ka³lxu¹ta¹na² sa²kxai³lu²Sa³lo³māu²ah¹lu¹ta¹na² wān³txa² a²hoh³lxī³khai¹sa²jau³xa² ain³kxi²te³lhxā³u²lxan¹thi³na² a³li³sxā³ wxā³ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wi¹. A²nxe³ta¹ka³lxai²na²sa²kxai³lu² yan¹nāu³a¹ Txa²wā¹sū³na² sa²kxai³lu² a²nū²a² kāi³ain¹kxa² yo³ha²a³ya³ti²kxe³su² nxe³ti³xa¹ kō³nxe³ti³ i³yī¹li¹nx2ti³tu¹wi¹. Kxā³nxi¹nu¹ta¹na²Sa³lo³māu²ah¹lu¹ta¹na² wān³txa² wi¹lain³kxi²ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Yxān¹ta¹Txai²na² sa²kxai³lu² Sa³lo³māu²ah³la² i³kāin² wa³to²hi²na¹jah¹lo²sa¹wi¹. Nxe³sa³kxan²ti³nū¹ Txa²wān³txa² ain³kxi²ti³ten³yah³lxa³lxī¹. Nxe³ye¹nx2ta¹wi¹.

Kō³nxe³te²a²yāu³ka³txe²su²i³yau¹ū³jau³su²

43 Nxe³ha²kxai³la¹ kō³nxe³te² yāu³ka³txa² a²nū²a² nxū²kwa³li³kxai²nān²ty³ha³lo²ai²na² i³yau³xa² yū²nx³ko³xa² a²hāi¹nxe³ti³xa¹ ā³wxe³sxā³i³ye¹nxī¹si¹jau³su² ā³ten³sxā³ ai³lha²thet³tin²ta¹. Yxān¹ta¹ i³ye¹nxī²je³na²i²xa³nū²nhai¹. 44 Nxe³yān¹ta¹ i²xa³kxe³su² e³nha²te³nah¹lxī¹: “Txa²sxi²ha²a³li³a¹thi³nai³tā² ā³wa³li²na¹tū¹xā¹.” Ain¹jau³su² ā³wa³li²tāu³ a²nū²ē¹nai³ta³lxī²a²nū²yū²nx³ha²kxai³ wi¹we²txi³ha²kxai³ wi¹lhau³ko³nha²kxai³ nxe³ye²kxe³su²ha³lo²a² ai³lxin²ta¹. 45 Ai³ka³ty³ kō³nxe³te² yāu³ka³txi³nāu³xa² ha¹li¹ ha¹li¹ha¹li¹ ka³na³ki¹ nxe³te²nāu³xa² kō³nxe³ti³khaix¹ wa³to³hain¹te²nāu³xa²i³ha¹txai¹nin²ta¹. Nxe³te²nāu³xa² sa²so¹sxā³ ā³wa³li²xi²sa²tē³in²ta¹. Nxe³ju³ta¹na¹kxai³lu² in²txa² ē¹nāu³a² kō³nxe³ti³ ā³wa³to²hin²ta¹. Te²yā¹nxe³jut³su² hī¹na² yxau³yah³lxin¹te² i³nxai²na² sa²kxai³lu²kō³nxe³thin¹khai¹yxah³lxin¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la² ta¹hxi²hē¹la².

Je³su²jah³la²a²hā³ka³nai²na²a²lon³ti³tāu³xa²i³yau¹ū³jau³su²

46 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² i³ye³li²ta³lu²nai¹nxa¹ta³lxa¹ a²hā³ka³nai²na²ā³wxā² a²lon³ti³tāu³xa² ā³wxā² nxain¹ta¹hxi²hē¹la². Ha³lo²a² yxau³sxā³i³ye³kxi²nyhu¹si¹nyhain¹jau³su² ā³te³nain¹ta¹hxi²hē¹la². 47 Nxe³sxā³i³hen³txi³te³nah¹lxī¹:

— Je³su²jah³lāi³. Nxe³txi¹. Wxa²hā³ka³nai¹tā² wxa²lon³txi³tāu³xa² ha³lo²a²yxau³ain¹na³li¹. i³ye³kxi¹nxa²te³lhxā³ wxā³ain¹na³li¹. Nxe³ta¹hxi²hē¹la².

48 Nxa²ha¹te¹ i³wa²i³xi²te³nah¹lxī¹:

— Txa²hā³ka³nai¹ta³ txa²lon³ti³tāu³ān²ta³ i³h¹te²la³ta³nain¹te²la¹xā³? Nxe²e³nū²la² a²sa³wi³ha³li³nāu³xa² wā²nā³ū¹hain¹te³nah¹lxī¹:

49 — Tū¹ka³txai²na² txa²hā³ka³nū²su² ha²kxai³ txa²lon³ti³tāu³su² ha²kxai³nxe³kxi²sain¹na³li¹. 50 Nxe³sxā³ a²nū²a² i²li²te²na² sa²kxai³lu² Txa²wī³na²

Oh³nān¹jah¹a² Si³yxau³jah¹lai²na² a²ten³jau³su² sa²yo²wet¹sxā³ kăi³kxai²nān²tu³ nxe³te²nān²tu³ txa²hă³ka³nū²su² ha²kxai³ txa²lon³ti³tău³su² ha²kxai³ ne³te²sain¹na³li¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hē¹la².

13

Yain³ta³ki³a² wi¹ki³a² ũ³whi¹ju³ta² i³yau¹ũ³jau³su²

1 Nxa²ha¹te¹ sxi²hai²na² a³li³xi²nū²la² i³ye³na² ne³kxun²nāu³a² ai³sxā³ ā³wxe³ta¹hxai²hē¹la². 2 Ā³wxe³ka³tu³ a²nū²a²nāu³xa² ka³lxa²khai¹nxe³sxā³ ā³wxā³wxā³yain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³te³na¹ Je³su²jah³la² te²kxai²lu² ka³no¹a²ka³lo³a² ā³wih¹wxe³ha²kxai³ a²nū²a²nāu³xa² te²kxai³lu² ha³lo²ai²na² i³ye³nai²na² ne³kxun²nāu³a² yxau³ai¹nha²kxai³ nxēn³txain¹ta¹hxai²hē¹la². 3 A²nxe³tău³a² Je³su²jah³la² hi²sen³su² wān³txa² i³yau¹ũ³jau³xa² yau³ka³lxa¹txi³ i³tih³nxain¹ta¹hxai²hē¹la². i³tih³nxe³te³nah¹li¹.

— Nxe³jah³lxi³sa²lxi¹. A²nū²ai²na² hai³sxa³nāu³a² ai³nū²nhai¹. Yain³ta³ki³a² wi¹ki³a² ũ³whi¹te³lhxa³ wxa²sa²tău³wa³ya²txū³lhain¹sxā³ ũ³whi¹nū²nhai¹.

4 Ū³h³wi¹tău³a² yain³ta³ki³ai²na² ki³jū¹nxe² ā³nhai¹tău³a² sa²kxai³lu² tih³na² yxo²ki³sa² ā³yun¹na³nū²nhai¹. Ā³yun¹na³tău³ ai³ka³nāu³xa² wa³su³txi³ wxā³sxā³ yai³nhxa³kxain¹nū²nhai¹.

5 Ā³h¹ki³jū¹nxe² ā³nhai¹tău³a² sa²kxai³lu² txah³lxa³kxa² si³yu³hē³nāu³a² nxe³kxih³nxū³xa² ā³yun¹na³nū²nhai¹. A²nxe³kxih³nxai²na² au³la³ka²txi³nh²nxa³ha²kxai³ wa³su³txi³ ka³lū³nū²nhai¹.

6 Ka³lū³te³na¹ u³je³na³ka²i²li² wxa²ki³ka³la³ka³tu³ i³wān³ya²lun¹ti³nū²nhai¹. Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³tu³ yain³ta³ki³ne³ka² au³txi³ sxa²nxa³ha²kxai³ ya²lun¹txi³nū²nhai¹.

7 Ā³h¹ki³a² jū¹nxe² ā³nhai¹tău³a² sa²kxai³lu² ha³lo²a² ũ³yen³ko³xa² ā³yun¹na³nū²nhai¹. A²nxe³ki³ai²na² sa²kxai³lu² ka³lū³xi²nū²nhai¹. Nxe³ta¹ ũ³yen³ko³su² ha²kxai³ hi³a² kha¹ka³txa² ka³lxa¹txi³ ka³lū³ye²nū³nha²kxai³ nxe³te²kxai³lu² yain³ta³nxe²kxa² wān³ne³sa²te³kxi²sxā³ ya²lun¹txi²ye²nū²nhai¹.

8 Nxe³yān¹ta¹ ā³h¹ki³a² jū¹nxe² ā³nhai¹tău³a² sa²kxai³lu² kxih³nū³xa² tū³tj³n³tū³xa² ā³yun¹na³nū²nhai¹. A²nxe³ki³ai²na² sa²kxai³lu² wi¹ka³lū³ha²kxai³ wi¹we¹nha²kxai³ yain³txa³ki³a² kăin² ki³kan²kxi²ha²kxai³ kăin² an³nū²nhai¹. A²nxe³ki³ai²na² sa²kxai³lu² a²hăi¹nxe³ki³sa² ki³an²tu³ wă³li³kha³lhon¹txi² ā³ki³i¹nhe¹ha²kxai³ a²hăi¹nxe³ki³sa² ki³an²tu³ ka³lxa¹txi³ ā³ki³i¹nhe¹ha²kxai³ a²hăi¹nxe³ki³sa² ki³an²tu³ kŭ³we²ki²la² ka³lxa²nxa³txi³ ā³ki³i¹nhe¹ha²kxai³ nxū²nhai¹.

9 Jā¹nxa¹jau³su² wi¹ko³nyah¹lxi³ti³ten³nxa²lxin¹kxai²nān²tu³ wi¹lain³kxi¹sah¹lxi³hē¹li¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hē¹la².

Wān³txa² i³yau¹ũ³jau³xa² i³tih³nxe³jau³su²

10 Nxe²ta³lun²nū²la² a²sa³wi³ha³lxi²na² sa²kxai³lu² ā³tj³sxā³ i³ye³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². i³ye³kxain¹te³nah¹li¹.

— Je³su²jah³lăi³. Īh¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ a²nū²a²nāu³xa² i³yau¹ũ³jau³xa² so¹lxi³ e³kxai¹nū¹ji¹wi¹? Nyhain¹ta¹hxai²hē¹la².

11 Nxa²ha¹te¹ i³wa²lū³xi²te³nah¹li¹.

— Wxa²yu³ta²na² so¹lxi³ wān³txai²na² tah²yau³xai²na² Txa²wă¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² a²nū²a² ā³nāu³a² sa²hau³kot³jau³nū³su² nxe³jau³jau¹xai²na² txa²nū² ā³ne³wxe³yah³lxin¹tu¹wi¹. Yxān¹ta¹ tū¹kă³txai²na² hī¹na² ā³ne³wxe³ti³he¹xai¹nxa³lho³li¹.

12 Nxe³ju³tan¹te²kxa³yan³tu³ in³txi³su² yen³kxi³kxai²nān²tu³ ā²la² kăin²sxā³ ũ³yhen³kxi²nyhain¹tu¹wi¹. Nxe³kxai²nān²tu³ yen³kxi³khai¹nxe³hī³nx2na³li¹. Te²yă¹nxe³sxā³ in³txi³su²

yen³kxi³txa²te²su² te²a² jũ¹nxe² so¹lxi³ yen³kxi³h³kxi³su² sa²so¹kxi²nyhain¹tu¹wi¹.
 Nxe³sxã³ yen³kxi³ txa²khaix1nxe³hĩ³nx2na³li¹. Nxe³te²ju²hẽ³li¹.
 Te²ya¹nxe³kxe³hũ³nxe² Sũ³na² wãn³txa² jũ¹nxe² ã³ne³wxe³yah³lxi¹nha²kxai³
 kãin²non³sxã³ ã³ne³wxe³yah³lxi¹tu¹wi¹. Tũ¹kã³txai²na² ã³ne³wxe³ai¹nxa³ha²kxai³
 i³yau¹ũ³jau³xa² so¹lxi³ ain³kxain¹tu¹wi¹. 13 Jã¹nxa¹jau³su² wãn³txa²
 i³yau¹ũ³jau³xa² so¹lxi³ e³kxai¹na¹wi¹. Nxa¹na¹kxan²ti³ i²ain¹kxan²ti³
 ã³ye³wxe³ai¹nxa³lho³li¹. Ain³kxain¹kxan²ti³ ã³ne³wxe³ai¹nxa³lho³li¹.
 14 A²nxe³sxã³ i³sa³i²ah³lu¹ta²na² wãn³txa² Sũ³na² wãn³txa² jau³xau³hxi²tẽx1ta²
 nxe³te³nah¹li¹:
 “Wxã²na² sa²kxai³lu² ne³kat1sa²tẽ³yah³lxi¹tu¹wi¹. Yxãn¹ta¹
 ã³ne³wxe³yah²lxan³tho³li¹. I²sa²tẽ³kah¹lxi¹tu¹wi¹. Yxãn¹ta¹
 wi¹li²sa²tẽ³yah²lxan³tho³li¹.

15 A²nxe³tũ³ka³txai²na² a²ẽ¹nãu³ai²na² kan²na³li¹. A²yen³na²
 whã²na¹ wxa²ye³tĩ¹nha² a²ne³nxẽ³na² whã²na¹ wxa²ne³tĩ¹nha²
 nxe³kxa²yã¹nxain¹na³li¹. Nxe³sxã³ ã³ne³wxe³ai¹nx3tho³li¹.
 Nxa¹nxa³ke³la³te²kxai³ a²yen³na² ã³ye³wxe³ai¹nha²kxai³ a²ne³nxẽ³na²
 ain³kxai¹nha²kxai³ nxe³sxã³ a²ẽ¹nãu³ai²na² Txa²wãn³txa²
 ã³ne³wxe³ain¹kxai²nãn²tu³ yxo²i²sain¹sxã³ sa²hau³ko³ta¹hĩ³na¹wi¹.
 Yxãn¹ta¹ nxa¹nxa³wi¹.”

I³sa³i²ah³lu¹ta²na² wãn³txa² nxe³ta¹hxi²hẽ¹li¹. 16 Yxãn¹ta¹ wxã²kxai³
 txa²sa³wi³ha³lxi³syah¹lxin¹te² i³nxai²kxai³ te²ya¹yxah³lxa³lxi¹. Wxa²ye³na²
 wi¹li²yah³lxi¹nha²kxai³ wxa²ne³nxẽ³na² wi¹lain³kxi²yah³lxi¹nha²kxai³
 nxe³yah³lxi¹li¹. Nxe³ha²kxai³ wi¹lhin¹sxã³ i²nx2ta¹wi¹.
 17 Kxã³nhi¹na¹i²tã² Sũ³na² wãn³txa² i³hen³txi³tũ³ka³txu¹ta²na²
 a²nũ²a² wi¹lhi¹nain¹te²nãu³xu¹ta²na² nxe³sxã³ yen³kxa²
 i²yah³lxi¹ju³tain²txi³ i²ti³te³nai¹nha²kxai³ wãn³txa² ain³kxah¹lxin¹jau³xain²txi³
 ain³kxi²ti³te³nai¹nha²kxai³ nxe³ain¹ta¹ hxi²ka¹nain¹te²sxa³jai¹ti²tu³wi¹.
 Nxe³ye¹nx2ta¹wi¹.

Yain³txa³ki³a²ũ³whĩ¹jau³su² a²si³yxau³jau³su²

18 Jã¹nxa¹jau³su² yain³txa³ki³su² ã³yun¹na³jau³xin³ti³ a²si³yxau³tãu³a²
 i³yau¹ũ³nx2ta¹tu¹wi¹. Ain³kxi²sah¹lxi³hẽ¹li¹. 19 A²nũ²ai²na² sa²kxai³lu²
 wãn³txa² tah²yau³xai²na² Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³kxai³lu² a²nũ²a²
 ẽ¹nãu³a² sa²hau³kot3jau³nũ³su² nxe³jau³jau¹xai²na² ain³kxi²sxã³
 ã³ne³wxe³nxa³kxi²nãn²tu³ Sa³ta³na²jah¹la² a²ta³a² hxi²kan¹jah¹la² wxã³sxã³
 ne³wã²na³ti³hi¹te²ju²hẽ³li¹. Nxe³kxa²yã¹nxe² yain³txa³ki³a² tĩh³na² ne³ku²nx2a²
 ã³yun¹na³ki³ai²yã¹nxe³te²ju²hẽ³li¹. 20 A²nũ²ai²na² sa²kxai³lu² Sũ³na²
 wãn³txa² wi¹jau³xa² ain³kxi²kxai²nãn²tu³ wi¹lxon³kxi²sxã³ ain³kxi²te²ju²hẽ³li¹.
 21 Nxe³yãn¹ta¹ au³txi³ yxo²i²xa³kxe³su² ha³lo²a² kq³nxe³to³nha²kxai³
 Sũ³na² wãn³txa² ain³kxi²ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² i³khãu³lxa³thi¹nai¹nha²kxai³
 nxe³te²ju²hẽ³li¹. Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² wãn³txai²na² wa³su³txi³
 sa²yxo²ã³te²ju²hẽ³li¹. Nxe³kxa²yã¹nxe² yain³ta³ki³ai²na² kxĩh³nx2a²
 txah³lxi³ju³ta²na² ã³yun¹na³ki³ai²yã¹nx2na³li¹. 22 A²nũ²a² ã³xai²na²
 sa²kxai³lu² Sũ³na² wãn³txa² ain³kxi²nũn³te²ju²hẽ³li¹. Yxãn¹ta¹ ha³lo²a²
 hxi²waut3ta³lxi³nha²khaix1nxe³ha²kxai³ a²yen³kxa² ta³nx2a² a²ha³te³h³nxã³nx2a²
 ũ³yho³hi²kĩ³txã³nx2a² ta³nx2a² kãin² yxo²kwai³nai¹nha²kxai³ wãn³txa² wi¹jau³xa²
 ã³na¹ain¹sxã³ hai³txi³ Sũ³na² sa²yxo²we¹ti³hex1te²sxa³yu²hẽ³li¹. Nxe³kxa²yã¹nxe²
 yain³ta³ki³ai²na² ha³lo²a² ũ³yen³ko³nãu³a² ã³yun¹na³ki³ai²yã¹nx2na³li¹.

23 A²nũ²a² ã³xai²na² sa²kxai³lu² Sũ³na² wãn³txa² ain³kxi²hĩ¹na¹ wa³su³txi³ ã³ne³wxe³te²ju²hẽ¹li¹. Nxe³sxã³ ã³nhai¹tũ³tũ³ka³txa² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² ain³kxa²so¹sxã³ kan³txi³ i³ka³tu³ wi¹lhin¹khai¹nxe³sxã³ sa²yo²we¹ta¹nha²kxai³ ãh¹ ã³nhai¹tũ³tũ³ka³txa² ãh¹ i²li³te²a² wi¹lhin¹sxã³ sa²yo²we¹ta¹nha²kxai³ ãh¹ ã³nhai¹tũ³tũ³ka³txa² ãh¹ i²li³te²a² jũ¹nxe² wi¹lhin¹sxã³ sa²yo²we¹ta¹nha²kxai³ nxe³te²ju²hẽ¹li¹. Nxe³kxa² yã¹nxe² yain³ta³ki³ai²na² kxĩh³nxa² tĩ³tĩn³tũ³xa² ã³yun¹na³ki³ai²yã¹nx2na³li¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

Ko³nxe³ki³a² ũ³whĩ¹ju³ta² i³yau¹ũ³jau³su²

24 ãh¹lxi³sxã³ wãn³txa² i³yau¹ũ³jau³xa² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Ha³lo²a² yan¹nãu³a¹ a²nũ²a² kãi³ain¹kxa² yo³ha² a³ya³ti²ti³wa³kxa² i³yau¹ũ³nx2ta¹tu¹wi¹. A²nũ²ai²na² yain³ta³ki³a² wi¹ki³a² ũ³whĩ¹kxi²jah¹lai²yã¹nx2na³li¹. 25 Nxe³jah¹lo²su² nũ²nhai¹. Nxe³yãn¹ta¹ka³nxah³ti³na² ãu³xi²tĩ³kxai³lu² a²nũ²a² a²ko¹ko¹su² jah¹la² hãĩ³a² wxã³nũ²nhai¹. Wxã³te³na¹ a²ki³a² ko³nxe³ki³a² hãĩ³a² ũ³whĩ¹kxi²nũ²nhai¹. Nxe³ka³tu³ ih³xi²nũ²nhai¹. 26 Hã²wxãn³txa³nũ² yain³txa³ki³ai²na² ka³lũ³ha²kxai³ wi¹we¹nha²kxai³ ai³la² an³ye²nũ²nhai¹. A²nxe³tãu³a² ko³nxe³ki³ai²li² te²yã¹nxe³sxã³ ka³lũ³hi² wi¹we¹ni² a³ni² nxe³ye²nũ²nhai¹. 27 Nxa²ha¹te¹ hai³sxa² wa³kxẽn³yah³lai²na² a²sa³wi³ha³lxa² ã³tĩ³sxã³ i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹: “Ãu³la³na³xãĩ³. Nxe³si¹lxi¹. Yain³txa³ka² wi¹ki³ai²na² so¹lxi³ ũ³whĩ¹nhĩn¹ta¹lu¹wi¹. Yxãn¹ta¹ ih¹te²a³ hxi²ki³tã³ ko³nxe³ki³ai²li² wen¹sĩn¹te²la¹xã³?” Ain¹nũ²nhai¹.

28 Nxa²ha¹te¹ i³wa²lũ³xi²te³nah¹lxi¹: “Ko¹ko¹su² jah¹la² hxi²ka² kãi³ũ³nhẽ³lin¹ta¹.” Nxe³nũ²nhai¹. Nxa²ha¹te¹ a²sa³wi³ha³lxa²na² wãn³txi³kxai³lu¹: “Nxe³kxai²nãn²tu³ ko³nxe³tẽ³kxa² wxa²ha³txut1sxã³ wxa²nũ²kxi²sĩn¹te³la¹ji¹wi¹?” Ain¹nũ²nhai¹.

29 Nxa²ha¹te¹ wa³kxẽn³yah³lai²na² a²wãn³txi³kxai³lu¹: “Nxe²nxa³wi¹. Hĩ¹na² wxa²nũ²kxi²yah³lxi¹n¹kxai²nãn²tu³ yain³txa³ne³kxa² wi¹tẽ³kxa² wxa²ha³txut1jah¹lxi¹n¹kxa²yan³txi³su² nxa¹nhai¹. 30 Hãĩ¹nxã¹jah¹lxi³sã²nhẽ³li¹. A²yut3su² we¹nain¹txai²lxi¹. Hã²wxãn³txa³ an³ta³lun²kxai²nãn²tu³ yain³txa³ka² wxa²ni²lho²tũ³ka³txa² i³ye³kxai¹na¹tu¹wi¹. Nxe³ai¹na¹te³nah¹lxi¹: ‘Ko³nxe³tẽ³kxa² wxa²nũ²kxi² sa²so¹jah³lxi³sã²nhẽ³li¹. Yah³lxi³sã²nĩn¹ka³tu³ ũ³thũ²hxa³jah³lxi³hẽ¹li¹. Nxe³yah³lxi¹ka³tu³ yain³txa³ne³kxa² wi¹kxa² wxa²kxi²so¹jah³lxi³nũ³nhẽ¹li¹, ũ³wha¹a¹thĩ³na²su¹.’ Nxe³ai¹na¹tu¹wi¹.” A²wa³kxẽn³yah³la² nxe³nũ²nhai¹. Je³su²jah³la² nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

Mos³tar²ta²ki³a² wi¹lwen¹ju³ta² i³yau¹ũ³jau³su²

31 ãh¹lxi³sxã³ wãn³txa² i³yau¹ũ³jau³xa² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Txa²wãn³txa² i³yau¹ũ³nx2ta¹jau³xai²yã¹nx2na³li¹. Te³nah¹lxi¹: Hai³sxa² yxau³tẽ³kxa² a²wa³kxẽn³yah³la² yain³txa³ki³a² mos³tar²ta²ki³a² ũ³whĩ¹nũ²nhai¹. 32 A²nxe³ki³ki¹ai²na² ki³ũ¹lxi³khai¹nxe³ki³su² kxan²ti³ ta³ki¹ai²na² ka³lũ³xi²nũ²la² wi¹lwen¹nũ²la² hai³sxa² yxau³tẽ³kxa² wa³to²hi²ton¹nũ²nhai¹. Hi³khai³xa² wen¹nũ²nhai¹. Nxe³sxã³ ai³ka² ã³wxã³ha²kxai³ yeh³nxĩ³nũ²nhai¹. Nxe³kxa² yã¹nxe³sxã³ Txa²wãn³txa² sa²yo²we¹jah³lxi¹n¹kxai²nãn²tu³ wi¹la² i³xã³lxi³ti³hi¹txa²ti³tu¹wi¹. Nxe³sxã³ a²wi¹lhi¹na² jũ¹nxa² so¹lxi³ yxo²i²sah¹lxi¹n¹kxan²ti³ ye³jen¹na² ã³kãi²non³sxã³ yxo²i²sah¹lxi¹n¹tu¹wi¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

Yain³tũ³xa² i³wa¹kxi³ju³ta² i³yau¹ũ³jau³su²

33 Āh¹lxi³sxā³ wān³txa² ī³yau¹ū³jau³xa² ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Txa²wān³txa² ī³yau¹ū³nx2ta¹jau³xai²yā¹nx2na³li¹. Nxe³jau³xa²sa¹, txu¹ha³ka³lxi²na² te²hi²sen³su² yain³txa² ī³wa¹ki³nū³a² tē³ha²kxai³ tri²ka²nū³xa² nē³nha¹li¹ ka³na³ki¹ ne³ki³lhi³tē³na² ū³sa²wi¹sxā³ ū³kxē³ni³nū³nhai¹. Nxe³kxai²nān²tu³ tri²ka²nū³xa² whāi²na¹ ī³wa¹je²nū³nhai¹. Nxe³kxa²yā¹nxe³sxā³ a²wi¹lhi¹na² a²nū²a² ka³lxa¹nxa³te² ī³nxai²na² yxo²i²sah³lxi¹lxi¹. Yxān¹ta¹ yan¹nāu³a¹ a²nū²a² ka³lxa¹txi³ yxo²i²sain¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la² ta¹hxi²hē¹la².

Ī³yau¹ū³jau³xa² a²si³yxau³jau³xan¹jau³su²

34 Jā¹nxe³jut³su² wān³txa² jau³jau¹xai²na² so¹lxi³ ī³yau¹ū³jau³xai²na² so¹lxi³e³ta¹hxi²hē¹la². E³lxah²lxi³jau³la³ ī³ye³kxi²ta¹hxi²nxa³hē¹la². 35 Nxe³sxā³wān³txa² Sū³na² wān³txa² ī³hen³txi³jah¹lu¹ta¹i²na² wān³txa² jau³xau³hxi²tē³x1ta² nxe³te³nah¹lxi¹:

— Txai²na² sa²kxai³lu² wān³txa² hāi³a² txa²wā¹ha³lo²a² ān³si³wxe³hī¹nu¹ta¹i²nān¹te²tu³ hāi³a² yxau³jau³xan²tu³ ī³yau¹ū³a¹tu¹wi¹. Nxe³ta¹hxi²hē¹la². A²nxe³jau³xu¹ta¹i²na² hī¹na¹ we¹ta³lun²ta¹hxi²hē¹la².

KQ³nxe³ki³a² ū³whī¹jau³xa² ī³tih³nxe³jau³su²

36 Hā²wxān³txa² Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu² a²nū²a²nāu³xai²na² ā³ain¹nū²la² sxi²ha² ā³wi²xi²ta¹hxi²hē¹la². Ā³wi²xi²nū²la² a²sa³wi³ha³lxi³nāu³a² ā³tū³ain¹te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³lāi³. Wān³txa² kQ³nxe³ki³a² ū³whī¹jau³su² ī³yau¹ū³sah¹lxi³hē¹li¹. Nxain¹ta¹hxi²hē¹la².

37 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— Txai²na² sa²kxai³lu² Sū³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lot3sa²jah¹lo²sa¹wi¹. Yain³txa³kxa² wi¹kxa² ū³whī¹jah¹lai²yā¹x1jah¹lo²sa¹wi¹. 38 Txa²wā¹ha³lo²ai²na² sa²kxai³lu² hai³sxa²yā¹nx2na³li¹. A²nū²ai²na² Txa²wān³txa² yxo²i²sah¹lxin¹te² ī³nxai²na² yain³txa³ki³a² wi¹ki³ai²yā¹yxah³lxi¹lxi¹. Sa³ta³na²jah¹la² ī³hi²txain¹te²nāu³xa² kQ³nxe³ki³ai²yā¹nxain¹na³li¹. 39 A²ta³a²a²hxi²kan¹jah¹lai²na² Sa³ta³na²jah¹lai²na² sa²kxai³lu² a²nū²a² a²ko¹ko¹su² jah¹lai²yā¹nx2na³li¹. Txa²wā¹ha³lo²a² ne³ki³son³ti³wa³kxa² nxe³tāu³su² tāu³ai²na² sa²kxai³lu² hai³sxa² wxa²ni²lho¹kxi²ti³xai²yā¹nx2na³li¹. Oh³xan¹jah¹lo²nāu³xai²na² sa²kxai³lu² yain³txa² wxa²ni²lho¹tū³ka³txai²yā¹nxain¹na³li¹. 40 Nxe³sxā³ txa²wā¹ha³lo²a² ne³ki³son³ti³wa³kxa² tāu³su² tāu³a² sa²kxai³lu² ko³nxe³tē³kxa² wxa²nū²kxi²so¹sxā³ ū³thū²hxa³txain¹kxa² yā¹nx2na³li¹. 41 Jā¹nxe³tāu³a² Txai²na² Sū³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lot3sa²jah¹lo²na¹xai²na² sa²kxai³lu² oh³xan¹te²nāu³xa² ī³sa²si¹hā³a¹tu¹wi¹. ī³sa²si¹hā³a¹te³na¹ a²nū²a² ko³nxe³ti³kāi³si¹nyhain¹te²nāu³xa² whāi²na¹ Sū³na² wān³txa² sa²yxo²ā³te²na² whāi²na¹ nxe³sxā³ wā²nxa³kxi² so¹na¹tu¹wi¹. 42 Wā²nxa³kxi² so¹na¹kxai²nān²tu³ ha³nxe²a² i³sa²tē³ju³ta² ā³na¹sxā³ wxe³ain¹tu¹wi¹. Nxe³tāu³a² tū¹ka³txain²ti³ ye³kxāuh³lxa³thi¹nain¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² kāin² nā³ni² kāin² wxi²ka³ta³ta³ti² nxe³sa²tē³yah³lxi³tu¹wi¹. 43 Nxe³te²kxa³kxa¹ a²nū²a² wi¹lhin¹te²lo³te²nāu³xai²na² sa²kxai³lu² Txa²wī³na² ha³lo²a²nāu³a² ā³wih¹si¹nyhai¹nha²kxai³ u³je³na³ka² ha²te¹kxa² yā¹nxe² wxi²kin³ti³to³nai¹nha²kxai³ nxe³ain¹tu¹wi¹. Nxe³ye¹nx2ta¹wi¹. Jā¹nxa¹jau³su² wi¹kQ³nyhah¹lxi³ti³ten³nxa²lxin¹kxai²nān²tu³ ain³kxi¹sah¹lxi³hē¹li¹. Je³su²jah³la² ta¹hxi²hē¹la².

Yen³kxa² a³lxi²kxa² hai³sxa²nāu³a² hāi³a² sxa³jau³su²

44 Āh¹lxi³sxā³ wān³txa² ī³yau¹ū³jau³xa² ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Txa²sa³wi³ha³lxi³lon³ju³ta² a³lxi²khai¹nxe³ju³ta²la¹wi¹. Nxe³sxā³yen³kxa² a³lxi²khai¹nxe³kxa² hai³sxa²nāu³a² hāi³a² sxa³kxa²yā¹nx2na³li¹. A²nū²ai²na² kwa² ai³sxā³ a³txi²kxai²nān²tu³ hā²wxān³txa³ sa²no¹xi²nū²nhai¹. Nxe³ka³tu³ ka³lih³kxi²nha²sxā³ a²yen³kxi³khai³xai²na² ā³nū²kxi²nū²la² hai³sxa² a²wa³kxēn³yah³la² yen³kxa² whāi²na¹ ū³yho³hi²nū²nhai¹. Nxe³nū²la² ta²ko¹xai²na² yen³kxa² hāi³a² sxa³ko³xai²na² so¹kxi²nū²nhai¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

Pe²ro³la³ki³a²ĩ³yau¹ũ³jau³su²

45 Āh¹lxi³sxā³ wān³txa² ĩ³yau¹ũ³jau³xa² ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Txa²sa³wi³ha³lxi³lon³ju³ta² a³lxi²khai¹nxe³ju³ta²la¹wi¹. Nxe³sxā³a²nū²ai²na² txah³lxa³ki³a² a³lxi²ki³a² pe²ro³la³ki³a² ā³ten³jah¹la² yā¹nx2na³li¹. 46 A²nxe³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² txah³lxa³ki³a² a³lxi²ki³a² so¹kxi²nyhu¹kxi³te² nū³ka³txa² ai³lha²thet3sxā³ ā³ten³nū²nhai¹. Nxe³tāu³a² a³lxi²ki³a² ĩ²kxai²nān²tu³ hā²wxān³txa³ a²yen³kxi³khai³xa² whāi²na¹ ā³nū²kxi²nū²la² tē³sxā³ ū³yho³hi²ha²kxai³ ta³ki¹ai²na² so¹kxi²nū²nhai¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

Āi³na²ta³lā²na³ki²ka³lo³a²ĩ³yau¹ũ³jau³su²

47 Āh¹lxi³sxā³ wān³txa² ĩ³yau¹ũ³jau³xa² ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— A²nū²a²nāu³xa² kăi³ain¹kxa² yo³ha² ĩ³yī¹li²hain¹ju³ta³nū³a² ĩ³yau¹ũ³nx2ta¹tu¹wi¹. Āi³na²ta³lā²na³ki²ka³lo³a²yā¹nxe³na³li¹. A²nxe³ka³lo³ai²na² ai³na² ĩ²li²te² he³la³kxa² ĩ³ne³kxi²hi² ta³lā²na³ki²nū²nhai¹. 48 ĩ³ne³kxi²hi²nū²la² ka²lo¹ai²na² sa²sai²lho¹nū²nhai¹. Sa²sai²lho¹nū²la² ā³wxe³ka³tu³ ai³na² wi²te²a² ū³ha¹i² ai³na² ko³te²a² ā³na¹i² nxe² wxa²nxa³ki²so¹nū²nhai¹. 49 Te²yā¹nxe³kxe³hū³nxe² txa²wā¹ha³lo²a² ne³ki³so¹nhxan³nhī¹na¹ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² oh³xan¹te²nāu³xa² ū³sa²si¹hā³tu¹wi¹. A²nū²a² ko³nxe³thin¹te²nāu³xa² a²yo²ha³kxa¹ wā²nxa³kxi²so¹si¹hain¹jau³su² ū³sa²si¹hā³tu¹wi¹. 50 Nxe³ka³tu³ ko³nxe³thin¹te²nāu³xan²ta³ ha³lo²ai²na² hā³nxe²a² ĩ³xai³ju³ta²na² ā³na¹sxā³ wxe³ain¹tu¹wi¹. Nxe³tāu³a² tū¹ka³txain²txi³ ye³khāuh³lxa³thi¹nain¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² kăin² nă³ni² kăin² wxi²ka³ta³ta³ti² nxe³sa²tē³yah³lxi³tu¹wi¹. Nxe³ye¹nx2ta¹wi¹.

Wān³txa²ya²la³lyau³su²

51 Jā¹nxai¹jau³su² wān³txa² ĩ³yau¹ũ³nx2ta¹jau³su² a²yo²ha³kxa¹ ā³ne³wxe²sa²sai¹yah³lxin¹ta¹ji¹wi¹? Je³su²jah³la² ta¹hxai²hē¹la². Nxa²ha¹te¹ ĩ³wā²lū³xain¹te³nah¹lxi¹:

— Kwa²nxī¹lxi¹. Ā³ne³wxe²sa²sai¹sī¹na¹wi¹. Nxain¹ta¹hxai²hē¹la².

52 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² a²wān³txi³kxai³lu¹:

— Wān³txa² ĩ³yau¹ũ³jau³xin³ti² ā³ne³wxe²sa²sai¹yah³lxin¹kxai²nān²tu³ a²nū²a² yā¹yxah³lxi¹lxi¹. Sū³na² wān³txa² ĩ³thi³nxe³jah¹la² a²hoh³lxi³su² jah¹la² yā¹yxah³lxi¹lxi¹. Txa²wān³txa² tah²yau³xa² ĩ³yau¹ũ³nx2ta¹jau³xai²na² ā³ne³wxe³yah³lxi¹lxi¹. Nxe³yah³lxin¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Sū³na² wān³txu¹ta²na² ĩ³yau¹ũ³hi² Txa²wān³txa² Tah²yau³xai²na² ĩ³yau¹ũ³hi² nxe³yah³lxin¹tu¹wi¹. Nxe³yah¹lxi¹nha²kxai³ sxi²ha² wi¹thi³na² a²wa³kxēn³yah³la² yā¹yxah³lxi¹lxi¹. Nxe³sxā³ a²ya³lxi³te²su² te²a² wxā³kxai²nān²tu³ yen³kxa² a³lxi²ki³u¹ta²na² ta³nxā² tah²yu³tu¹ta²la³ ta³nxā² wā²nā³ū³nyhain¹na³li¹. Txa²wān³txa² ĩ³yau¹ũ³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ te²yā¹nxe² ai³yah³lxi¹lxi¹. Nxe³ye¹nx2ta¹wi¹. Je³su²jah³la² nxe³ta¹hxai²hē¹la².

Na³sa³re²thi³nān¹tū³kq³txa²sa²yo²ā³jau³su²

53 Nxa²ha¹te¹ i³ye³ta³lu²nhxa³tũ²la² ã³waix3ta¹hxai²hẽ¹la². 54 ã³waix3tũ²la² ã³nxai³sxã³ a²sxi²jen³khai³xa² Na³sa³re²thĩ³na² ã³wih²xi²ta¹hxai²hẽ¹la². Wih²xi²ka³tũ³ Ju³te²a² nũ³ka³txa² ã³nũ²kxi²thĩ³na² ã³wih¹sxã³ Sũ³na² wãn³txa² i³hen³txi³ta¹hxai²hẽ¹la². I³hen³txi³ta³lun²tãu³a² ain³kxi²tũ³ka³txai²na²sa²kxai³lu² i³wã³txi³sxã³ e³kxi²nyhain¹te³nah¹lxi¹:

— Jah¹lai²li² a²hoh³lxi³khai¹sa²sxã³ i³ye³ha²kxai³ wã³nxĩn¹khai¹nxex³sxã³ o²la³kxi²ha²kxai³ nxe³jah¹lai²la¹wi¹. Yxãn¹ta¹ i³h¹nxet3sxã³ hxi²ka¹nai¹nhĩ³te²la¹ku² kĩ³nhai¹. 55 Sxi²ha² txon³jah¹lo²su² jah¹la² ta²hai²la¹wi¹. A²hã³ka³nai²na² Ma³ri²a³ka³lxi²la¹wi¹. A²lon³ti³tãu³xa² Ti³a²kah³lo²su² ha²kxai³ Jo³se²ah³lo²su² ha²kxai³ Si³mãu²ah³lo²su² ha²kxai³ Ju³ta²sah³lo²su² ha²kxai³ nxe³ain¹na³li¹. 56 A²ha³lĩn³ti³tãu³xa² txa²wã¹yu³ta² yxau²xai³lain¹na³li¹. Nxe³ha²kxai³ i³h¹nxet3sxã³ ã³nut1sxã³ kãi³hĩ³te²la¹ku² kĩ³nhai¹. Nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

57 Nxe³ha²kxai³ hxi²ye¹ta³lxain¹sxã³ e²nain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ta¹ Je³su²jah³la² i³wa²lũ³xi²te³nah¹lxi¹:

— Sũ³na² wãn³txa² i³hen³txi³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² a²sxi²jen³khai³xan¹ta² nũ³ka³txai²na²so¹lxi³ a²sxi²khai³xan¹ta² nũ³ka³txai²na²so¹lxi³ sa²nẽn¹kxi²kxi³la³ yũ³te²sxa³yu²hẽ³li¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hẽ¹la².

58 Jã¹nxex³ha²kxai³ yxo²i²ai¹nxax³ha²kxai³ hxi²kan¹txi³ wã³nxĩn¹sxã³ o²la³kxi²ta¹hxai²nxax³hẽ¹la².

14

Jo³ãu² Ba³tis²jah³la² su²lhã³jau³su²

1 Nxa²ha¹te¹ nxe³tĩ³kxai³lu² E³ro²jah³la² Ka³li³le²a²ko³xai²na² a²hxi²kan¹jah¹lai²na² sa²kxai³lu² Je³su²jah³la² o²la³kxi²kxe³su² ha³ta³nxex³ta¹hxai²hẽ¹la². 2 Nxe³te³na¹ a²sa³wi³ha³lxa² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹, E³ro²jah³lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

— Jah¹lai²li² Jo³ãu² Ba³tis²jah¹lo²sin²tai¹. Ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²te²sin²tai¹. Nxe³kxe³su² hxi²kan¹khai¹nxex³sxã³ wã³nxĩn¹ti³ o²la³kxin²tai¹. E³ro²jah³la² nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

3 A²kã³nxax² E³ro²jah³la² te²hi²sen³su² Jo³ãu² Ba³tis²jah³lo²su² te²kxai³ hxi²ki³nũ²la² sa²hxi²tai³kxi²nũ²la² sxi²ha² kan²thĩ³na² ũ³tĩ¹kxi²wxe³si¹ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxex³jut3su² a²lon³yah³la² Fi³li²pah³lo²su² jah¹la² a²sxe³xa³ka³lxa² E³ro²ti²a³ka³lxu³su² hxai²na²hẽ³la². A²nxex³ta¹ka³lxi²na² hxi²ki³la³sxã³ ũ³txĩ¹kxi²wxe³si¹ta¹hxai²hẽ¹la². 4 Jã¹nxex³sxã³ kxãn³kxai³ Jo³ãu² Ba³tis²jah³lai²na² a²wãn³txi³kxai³lu¹:

— E³ro²jah¹lãi³. Kãi³in¹ju³ta² wai³nxax³wi¹. Wxa²lon³na² sxe³xa³ka³lxa² so¹kxin¹kxai²nãn²tũ³ wai³nxax³wi¹. Jo³ãu² Ba³tis²jah³la² ta¹hxai²hẽ¹la².

5 Nxa²ha¹te¹ E³ro²jah³lai²na² ĕ¹nãn¹jau³kxai³lu²:

— Jo³ãu² Ba³tis²jah³la² su²lhã³si¹ha¹tũ¹xã¹. Jau³su² nxe³ta¹ a²nũ²a²nãu³xa² kwa²hãĩ¹nxex³ ã³si²tẽ³la³kxi²te²nãu³xai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

— Jo³ãu² Ba³tis²jah³lai²li² Sũ³na² wãn³txa² i³hen³txi³jah¹lai²la¹wi¹. Ain¹jau³su² ha²kxai³ yũh³lxi³jau³su² E³ro²jah³lo²su² te²kxai³lu² Jo³ãu² Ba³tis²jah³la² hãĩ¹sxã³ ũ³tĩ¹kxi²wxe³ta¹hxai²hẽ¹la². 6 Nxa²ha¹te¹ a²ha² yan¹nãu³kxai³lu¹ E³ro²jah³lai²na² a²hi²sen³kxai³lu¹ a²hã³ka³na² ĕ¹na² a³li³la¹hain¹ju³tai³tã² ain³kxi¹xi²te²lhã³ kãi³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Kãi³ain¹ju³ta²sa¹, E³ro²ti²a³ka³lxi²na² a²ka³ne³lxi²na² wxã³sxã³ nũh¹ ã³nha³tẽ³yain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³sxã³ E³ro²jah³la²

ĩ³ka³lxi³kxi²ta¹hxi²hẽ¹la². A²nxe³ju³tai²li² E³ro²jah³la² ya³lxi³te²nũ³xa²
yxau³sxã³ ĩ²lxain¹nũ³ta¹hxi²hẽ¹la². 7 Nxa²ha¹te¹ E³ro²jah³lai²na²
a²wãn³txi³kxai³lu¹.

— ĩ³ka³lxi³kxi³san¹nhĩ¹. Nxe³sa¹nha²kxai³ yen³kxa² ĩ²li³ju³ta²
ĩ³wã³txi³san¹kxai²nãn²tu³ ũ³hũ¹nxa²ha¹tũ¹xĩ¹. Txa²wã¹sũ³na² ĩ²nẽ³lha²kxai³
ya²la³tu³ nxe²kã³ũ¹nxa²ha¹tũ¹xĩ¹. E³ro²jah³la² ta¹hxi²hẽ¹la².

8 Nxa²ha¹te¹ wãn²ta¹ka³lxi²na² sa²kxai³lu² ai³sxã³ a²hã³ka³nai²na²
ĩ³ye³kxi²ta¹hxi²hẽ¹la². ĩ³ye³kxi²ka³tu³ a²hã³ka³nũ³nu¹ta²kxai³lu²
ĩ³wa²lũ³xi²jau³su² ĩ³yau¹ũ³sãn²nũ²la² wãn²ta¹ka³lxa² te²kxai³ E³ro²jah³la²
ĩ³wa²lũ³xi²te³nah¹lxi¹.

— Jo³ãu² Ba³tis²jah³la² a²ne³ka² so¹lxi³ ten³sa³nhai¹. Pra²ta²ka³lo³a²
ũ³ye³hẽ²ti³sxã³ ũ³hũ¹sẽ¹li¹. Kwẽn¹tai²na¹ ten³sa³nhai¹. Wãn²ta¹ka³lxi²na²
nxe³ta¹hxi²hẽ¹la².

9 Nxe³ju³tha²kxai³ E³ro²jah³lai²na² ĩ³ain²txi³ta¹hxi²hẽ¹la². Yxãn¹ta¹
ha³la³je¹nĩn³kxai³ a²wãn³txai²na² a²yen³kxa² wãn²ta¹ka³lxi²na² ũ³hũ¹te³lhxã³
nxe³jau³xai²na² yxo²an³ta³ti³ e³jau³xai²na² a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ ĩ²i² ain³kxi²
nxe³ain¹ta¹hxi²hẽ¹la². Nxe³ai¹nha²kxai³ E³ro²jah³lai²na² sa²kxai³lu²
wãn³txai²na² ĩ³wa²li³ju³ta³la³ ten³ta¹hxi²nxa³hẽ¹la². 10 Nxe³ha²kxai³
kwẽn¹ta²kxai³ a²sa³wi³sa² kwa³na³kxi²ta¹hxi²hẽ¹la². Sxi²ha² kan²thi³na²
ai³sxã³ Jo³ãu² Ba³tis²jah³la² ũ³nhe³ki²lho¹si¹jau³su² ĩ³sa²si¹hã³ta¹hxi²hẽ¹la².

11 Nxe³ja³tu³ Jo³ãu² Ba³tis²jah³la² ũ³nhe³ki²lho¹nũ²la² a²ne³kai²na²
pra²ta²ka³lo³a² ũ³ye³hẽ²ti³sxã³ wãn²ta¹ka³lxi²na² ũ³hũ¹ain¹ta¹hxi²hẽ¹la².
Ũ³hũ¹ain¹ka³tu³ ta¹ka³lxi²na² a²hi²sen³kxai³lu² a²hã³ka³na² ũ³hũ¹ta¹hxi²hẽ¹la².
12 Nxe³ju³tai²na² Jo³ãu² Ba³tis²jah³lai²na² a²sa³wi³ha³lxa² ain³kxain¹ka³tu³
ya³lu²te²a² a²ne³ki³txa²ti³hit¹sxã³ so¹sxã³ sa²nĩ³kxain¹ta¹hxi²hẽ¹la².
Sa²nĩ³kxain¹nũ²la² Je³su²jah³la² ĩ³hen³txi³si¹jau³su² ã³nxai³ain¹ta¹hxi²hẽ¹la².

A²nũ²a² ka³lxa¹tũ³kq³txa²yai³nain¹jau³su²

13 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu² E³ro²jah³lai²na² wãn³txa²
ain³kxi¹nxa²ha¹te¹ ka³no¹a²ka³lo³a² ã³wih¹sxã³ ã³waix3ta¹hxi²hẽ¹la².
Ha³lo²ai¹na² a²nũ²a² yũ³ai¹nxa³je³na² nũh¹xai³sxã³ ã³yit¹ta¹hxi²hẽ¹la².
Nxe³yãn¹ta¹ a²nũ²a²nũ³xa² ã³si³tẽ³la³kxi²tũ³kq³txai³tã² ã³waix3jau³su²
ain³kxi²tãu³a² sxi²jen³nũ³a² a³li³ain¹sxã³ a²yu³kxa² ĩ³hi²txai³lain¹ta¹hxi²hẽ¹la².
Nxe³xai³lain¹nxa²ha¹te¹ ĩ³ne³kxau³kxi²nyhain¹ta¹hxi²hẽ¹la².

14 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² ka³no¹a²ka³lo³a² a³li³xi²tãu³a² tũ¹kq³txai³na²
ka³lxa¹khai¹nxe³tũ³kq³txa² ĩ²kxain¹ta¹hxi²hẽ¹la². ĩ²kxain¹te³na¹
ĩ³ain²ta³kxi²khaix¹xain¹ta¹hxi²hẽ¹la². Nxe³ha²kxai³ ĩ³ton³te²na² ĩ²li³te²na²
Je³su²jah³la² hxi²ki³kxai³lu² we²txa³lxi³ain¹ta¹hxi²hẽ¹la².

15 Nxe³nũ²la² ka³nxah³ta³lon³tãu³a² a²sa³wi³ha³lxa² ã³tĩ³ain¹sxã³
ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹.

— Je³su²jah³lãi³. Ti¹ai²na² sxi²jen³ti³la³ yũ²nxa³ti²tu³wi¹. Ha³lo²a²
yain³kxi²ki³ju³ta² ha³nũ³hi²nẽ³te²ni²tu³wi¹. Nxe³ha²kxai³ a²nũ²a²nũ³xa²
ĩ³hit²txain¹tũ³kq³txa² he³hain¹jau³su² sxi²jen³txi³nũ³a² ĩ³sa²si¹hã³txai¹nhẽ³li¹,
yain³txa² so¹kxi²nyhain¹te³la³ku¹. Nxain¹ta¹hxi²hẽ¹la².

16 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² a²wãn³txi³kxai³lu²:

— ã³waix3si¹nhẽ³lain¹jau³su² wi¹lxa³wi¹. Wxãi²na¹ yain³txa²
ũ³hũ¹txain¹yah³lxi³hẽ¹li¹. Ta¹hxi²hẽ¹la².

17 Nxa²ha¹te¹:

— Yxān¹ta¹ yain³txa² yū³ki³kxa² kăi²nxa³wi¹. Yain³tū³xa² tū³ha¹li¹ tū³ha¹li¹ ka³na³ki¹ so¹li³ ai³na² ha¹li¹ so¹li³ nxe³te²na² so¹li³ yū³nē³na³li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

18 Nxa²ha¹te¹:

— Yain³txai²na² ai³nai²na² wxa²nū³ū¹sah¹li³hē¹li¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hē¹la².

19 Jā¹nxe³ha²kxai³lu¹:

— Si³sa³yu³ta² ā³wxe³si¹hain¹yah³lxin¹jau³su² a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ i³ye³kxi¹txain¹yah³li³hē¹li¹. Je³su²jah³lai²na² e³jau³su² ha²kxai³ yain³tū³xa² ai³na² nxe³sxā³ hxi²tē³nha²nū²la² ten³sa²tā³ka³la³yxo²nū²la² Sū³na² i³wi¹lxon³kxi²ki³jau³su² i³ye³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³e³ta³lun²ka³ty³ yain³tū³xa² wā²nāu²li³sxā³ a²sa³wi³ha³lxa² ū³hū²xai³ka³ty³ a²nū²a²nāu³xai²na² sa²nū²xai³yain¹ta¹hxai²hē¹la².

20 Nxe³sxā³ a²nū²a² a²yxo²ha³kxa¹ yai³nai¹nha²kxai³ ū³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nū²la² hā²wxān³txa³ yain³txa² wā²nāu²li³kxi³su² wā³kon³kxe³su² wxa²yo³so¹ka³ty³ ha³ti²a² hxi²ka² hxa³sxā³ ha¹li¹ wxa²sa²so¹xi²nū³tē³na² i³ne³kxi¹lhan¹ta¹hxai²hē¹la².
21 A²nxe³sxā³ a²nū²a²nāu³xa² in³txi³nāu³xa² wa³li³kha³lhon¹tū³ka³txa² ka³lxa²khai¹nxe³sxā³ 5.000 nxe² wa³li³kha³lhon³txi³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³kxa²yu³su² a²txu¹txi³nāu³xai²na² a²wē³ha³li³nāu³xai³na² nxe³sxā³ i³yain³sxā³ ū³kxain¹nū³ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³la² i³ye³na² ne³ka³na²ha² wxā³jau³su²

22 Nxa²ha¹te¹ kwēn¹ta²kxai³ yain³kxi³su² ta³lun²ka³ty³ Je³su²jah³la² hi²sen³su² a²sa³wi³ha³lxa²na² ka³no¹a²ka³lo³a² ā³wih¹sxā³ i³ye³nai²na² yxo²ha³ti³lhi³si¹hain¹jau³su² i³ye³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ain¹tāu³a² a²nū²a²nāu³xin³txi² i³xi²si¹hain¹jau³su² i³sa²si¹hā³ain¹ta¹hxai²hē¹la².

23 i³sa²si¹hā³ka³ty³ nūh¹xai³sxā³ wā³la³ka³txa² ka³la³nū²la² Txa²wā¹sū³na² e³kxi²ta¹hxai²hē¹la². Nxe³sxā³ ka³nxa³hi²hī¹nān¹te²ty³ nūh¹li² e³kxi²ta¹hxai²hē¹la².

24 Jā¹nxe³tī³kxai³lu² a²sa³wi³ha³lxa² ka³no¹ai²na² i³ye³na² nxū²kwai³ye³la³nāu³a¹ ne³hēn³kxi² hāu¹tāu³a² it3ta² kăin²te²a² sa²it3txa²kxai³ i³yau³xa² ūn³jau³xa² ne³khau²xi²ha²kxai³ nxe³yain¹ta¹hxai²hē¹la².

25 Nxa²ha¹te¹ ka³la³ka³la²a² i³yxi²li²ti³xa² Je³su²jah³lo²kxai³lu² i³yau³xa² a²ne³ka³na²ha² ti³ne³wxe³ yxau²xai³sxā³ wxā³yain¹ta¹hxai²hē¹la².

26 Nxa²ha¹te¹ a²sa³wi³ha³li³nāu³xa² ka³no¹a² yxau³ain¹te²nāu³xa² u²li³ ten³sa²tā³ain¹tāu³ Je³su²jah³la² i²ain¹ta¹hxai²hē¹la². i²ain¹sxā³ o²lha²kxai³ i³ye³kxi²nyhain¹te³nah¹li¹:

— A²yāu³ka³txi³sa²lxā²na³na¹. Nxain¹jau³su² i³wxa¹nain¹ta¹hxai²hē¹la².

27 Nxain¹nxa²ha¹te¹ a²kwēn¹ta²na¹ Je³su²jah³la² i³ye³kxain¹te³nah¹li¹:

— Nxū²kwai³lxū¹jah¹li³hē¹le¹. Txain¹ta³ta¹we¹. Yuh³lxah³li³txa³lxe¹. Ta¹hxai²hē¹la². 28 Nxa²ha¹te¹ Pe²jah³lai²na² i³wa²lū³xi²te³nah¹li¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. Ya³la³ty³ nxīn¹kxai²nān²ty³ i³ye³na² a²ne³ka³na²ha² ti³ne³wxe³ yxau²xai³sxā³ ā³nxai³sxā³ ā³tī³si¹nxa²ha¹jau³su² i³ye³kxi¹sē¹li¹. Pe²jah³la² ta¹hxai²hē¹la².

29 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² a²wān³ti³kxai³lu¹:

— Ā³wxā³txu¹li¹. Jau³su² nxe³ha²kxai³ Pe²jah³lo²su² te²kxai³lu² ka²no¹a²ka³lo³a² a³li³xi²nū²la² i³yau³xa² a²ne³ka³na²ha² ā³nxai³sxā³ Je³su²jah³lo²kxai³ ā³nhe²kxi²ta¹hxai²hē¹la². 30 Nxe³nxa²ha¹te¹

Pe²jah³lo²kxai³lu² it3tai²na² nũ³kxũn³sa²ik3kxi³su² i²tãu³ yuh³lxi³jau³su² ã³nxũ¹txãn³si³wxe³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³sxã³ĩ³kai³x1te³nah¹lxi¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lãi³. ã³non²ta³kxi¹sẽ¹li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

31 Nxe³nũ²la² a²kwẽn¹tai²na² Je³su²jah³la² hi²sen³kxai³lu² a²hxi²ka² i³sa³nxũn³sxã³hxi²ki³kxi²ta¹hxai²hẽ¹la². Te³nah¹lxi¹:

— Yxo²i²san¹ju³tai²na² kãi²nxãn³tai¹.

Ĩh¹nxe³kxa²yan³ti³tã³

i³wã³wã³txi³san¹ji¹wi¹? Ta¹hxai²hẽ¹la².

32 Nxe³te³ta³lun²nũ²la² ka³no¹a²ka³lo³a² ã³wi²xi²ya³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³tãu³kwẽn¹ta²kxai³ it3tai²na² ã³wxe³ye²ta¹hxai²hẽ¹la². 33 Nxe³ju³tai²na² ka³no¹a²yxau³ain¹te²na² i²ai¹nha²kxai³ e³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³lãi³. Ya²la³tũ³ Txa²wã¹sũ³na² Tah²si¹lxi¹. Nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

Je³su²jah³la² hxi²ka² i³ton³te² nũ³ka³txa² we²txa³lxi³jau³su²

34 Nxa²ha¹te¹ i³ye³nai²na² yxo²ha³ti³lhi³ka³tũ³ ha³lo²a² Je³ne³sa³re²ko³xa²wa²li³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 35 Nxe³ka³tũ³ ha³lo²a² yxau²xai³lain¹te²nãu³xa²Je³su²jah³la² i²kxi²xain¹tãu³a¹ a²nũ²a² i³ton³te²a² sa²so¹ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

Ti²ta³lo³an¹ko³xai²na² i³sa²si¹hã³sxã³ i³ta³ka³txa² yũ³te²na²sa²so¹ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 36 Sa²so¹ain¹te²na² a²ẽ¹nãn¹jau³kxai³lu¹:

— Je³su²jah³lai²na² a²wã²la² yxo²ka³teh³tĩh³nãu³a² so¹lxi³

wxa²to³ha¹kxai²nãn²tũ³ a²kwẽn¹tai²na¹ we²nxĩ²ta³lun³sa³tũ³xã¹. Nyhain¹jau³su² nxe³sxã³ wxa²to³nyhain¹te²na¹ i²li³te²na¹ a²kwẽn¹tai²na¹we²nxĩ²ta³lu²nain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

15

Ju³te²a² si³yah³la²nãu³xu¹tai²na² i³tih³nxe³jau³su²

1 Nxa²ha¹te¹ a²nũ²a² fa³ri³se²a² nũ³ka³txa² ha³teh³nxã³nxa² a²hoh³lxi³su²tũ³ka³txa² ã³nhai¹tũ³tũ³ka³txa² i³sa²si¹hã³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Je³ru³sa³ĩẽ²thĩ³na²a³li³ain¹sxã³ Je³su²jah³la² ã³tĩ³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³te³nah¹lxi¹:

2 — Txa²wã¹si³yah³la²nãu³xu¹tai²nãn¹jau³xa²i³tih³nxe³nẽ³lain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹.

Nxe³nẽ³lain¹te³nah¹lxi¹: “Yain³te³lhxã³ yxah³lxin¹kxai²nãn²tũ³hxi²khai²lxi²jah³lxi³sã²nhẽ³li¹. Yxah³lxin¹kxai²nãn²tũ³ wxa²ẽ¹nãu³ai²na²

Sũ³na² yen³nãu³a² wi¹lhin¹ye²tu¹wi¹.” Txa²wã¹si³yah³la²nãu³xu¹tai²na²nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹.

Nxe³yãn¹ta¹ wxa²sa³wi³ha³lxai²na² sa²kxai³lu²te²yã¹nxe² kãi³yai¹nxãn³tai¹. Ĩh¹nxe³kxa²yan³ti³tã³ wãn³txu¹tai²nãn¹jau³xai²na²sa²yxõ²ã³ain¹ji¹wi¹? Nxe³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

3 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹ i³wa²lũ³xi²te³nah¹lxi¹:

— Kwa²nxĩ¹lxi¹. Wxa²si³yah³la²nãu³xu¹tai²na² wãn³txa² so¹lxi³

sa²yxõ²we¹jah³lxi³hxain¹nhẽ³li¹. Yxãn¹ta¹ Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa²i³ye³kxi²nẽ³jau³xu¹tai²na² sa²yxõ²ã³yah³lxi³hxai²nhẽ³li¹. 4 Nxe³sxã³

Txa²wã¹sũ³na² wãn³txai²na² nxe³te³nah¹lxi¹: “Wxa²wi³na² wxa²hã³ka³nai²na²wi¹kãi³ũh¹xai³jah³lxi³hẽ¹li¹.” Ta¹hxai²hẽ¹li¹. A²nxe³jau³xa² yã¹nxe³te³nah¹lxi¹:

“Wxa²wi³na² tã³nxa² wxa²hã³ka³na² tã³nxa² kq³nxe³jau³su² nxe²kãi³ain¹kxai²nãn²tũ³ nxe³te²su² te²a² i³su²lhã³jah¹lxi³hẽ¹li¹.” Txa²wã¹sũ³na²wãn³txa² nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. 5 Nxe³yãn¹ta¹ wxa²wãn³txa²

e³kxah¹lxin¹jau³su² nxe³yah³lxin¹te³nah¹lxi¹: “A²nũ²a² i²li³te²su² te²a² a²wi³na²tã³nxa² a²hã³ka³na² tã³nxa² yen³kxa² wã³kon³kxain¹kxe³su² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

“Wi³na² nxe³txi¹. Txa²yen³kxa² ũ³hũ¹na¹tũ¹xã¹. Nxa¹hẽ¹li¹. Yxãn¹ta¹sa²yat1sxã³ Txa²wã¹sũ³na² so¹lxi³ ũ³hũ¹ai¹na¹tu¹wi¹, txa²yen³kxai²na²su¹.”

Nxe³jau³su². 6 Nxe³kxai²nân²tu³ yen³kxa² ũ³hũ¹ai¹nxa³ju³ta² wain³na³li¹.”
 Nxe³yah³li³to³hi¹nhẽ³li¹. Nxe³yân¹ta¹. Nxe²kãi³yah³lxin¹kxe³su² ha²kxai³
 Sũ³na² wân³txa² i³hxi²ka¹nxa³si¹yah³lxin¹jau³su² nxe³te²lo³jah³li¹nha²kxai³
 wxa²si³yah³la²nâu³xu¹ta¹na² wân³txa² sa²wa²lho¹xi²yah³li¹nha²kxai³
 nxe³yah³li³to³hi¹li¹. 7 Wi¹lhin¹ki³lxo³tũ³ka³txi³su² yah³li¹li¹.
 I³sa³i²ah³lu¹ta¹na² wân³txa² nxe³jah¹lu¹ta¹na² wân³txai²na²
 i³yau¹ũ³nhẽ³jah¹lo²yâx¹jah¹lo²nâu³syah¹li¹li¹. Nxe³te³nah¹li¹:

8 Txa²nũ³ka³txai²na² a²yxo²wân³txa² so¹li³ sa²nên¹kxi²ti³hit¹sain¹na³li¹.
 Yxân¹ta¹ a²ẽ¹nân¹jau³xai²na² Sũ³na² Na¹xai²na² ten³sain¹jau³xa²
 yũ³ai¹nxa³wi¹.

9 Yxân¹ta¹ kwa²hãi¹nxe² sa²nên¹kxi²sa²ki³lxot³sai¹nhxai²na²hẽ³li¹.
 A²wân³txai²na² i³tih³nxe³nyhain¹jau³xai²na² a²nũ²a² wân³txa² sa²so¹sxã³
 Sũ³na² wân³txi³su²ki³lxo³jau³su² i³tih³nxe³nyhain¹to³hxai²na²hẽ³li¹.
 Nxe³jau³su² I³sa³i²ah³lu¹ta¹na² wân³txa² nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹.
 Je³su²jah³lai²na² a²yxo²wân³txa² ta¹hxai²hẽ¹la².

Yen³kxa² kô³nxe³ti³hi¹tẽ³jau³su²

10 Nxe²e³ta³lun²nũ²la² a²nũ²a²nâu³xa² i³hit²tain¹tũ³ka³txa²
 i³kaix¹tain¹te³nah¹li¹:

— Nxe³jah³li³wxi¹. Ain³kxi²sa²sxã³ a³la³kxi¹jxah³li³hẽ¹li¹. 11 Txa²wã¹yxo²a²
 ũh³yxo²wi¹nhẽ³kxe³su² hai³txi³ kô³nxe³ti³hit¹tẽ³lxa³wi¹. Yxân¹ta¹ txa²wã¹yxo²a²
 sa²yxo²sai¹nẽ³kxe³su² kô³nxe³ti³hit¹tẽ³na³li¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hẽ¹la².

12 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² a²sa³wi³ha³lxai²na² i³ye³kxain¹te³nah¹li¹:
 — Je³su²jah³lãi³. Wân³txa² kwên¹ta² e³kxin¹jau³xai²na² sa²kxai³lu²
 fa³ri³se²a² nũ³ka³txa² â³nhai¹tũn³te²nâu³xai²na² i³an³txi¹si¹hai¹ni¹nhẽ²li¹.
 Nxain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

13 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wân³txi³kxai³lu¹:
 — Hai³sxa³nâu³ai²na² hi³ne³kxa² Txa²wĩ³na² Oh³xan¹jah¹lai²na² sa²kxai³lu²
 ũh³wĩ¹xa³tẽ³kxa² hã¹i¹nxe³ti³xa¹ ha³tut¹si¹hain¹jau³su² kwa³na³ain¹tu¹wi¹.
 Nxe³kxe³hũ³sxã³ fa³ri³se²a² nũ³ka³txa² sa²kxai³lu² hi³ne³kxa² Txa²wĩ³na²
 ũ³whĩ¹xa³tẽ³kxa² yã¹xain¹na³li¹. 14 Nxa¹nha²kxai³ hã¹nxã¹txain¹yah³li³hẽ¹li¹.
 A²nũ²a² ye³han³jah¹la² yã¹nxain¹na³li¹. Nxe³sxã³ ye³han³tũ³ka³txa²
 ne³ka²ta¹sxã³ â³sa²so¹nyhain¹na³li¹. Nxe²kãi³ain¹ke³la²te²kxai³ kxĩh³nxẽ¹na²
 ne³ka²ta¹jah¹la² â³nâu²i² yo³nân¹tũ³ka³txa² â³nâu²ai¹ni² nxe³yain¹tu¹wi¹.
 Je³su²jah³la² ta¹hxai²hẽ¹la².

15 Nxa²ha¹te¹ Pe²jah³lai²na² a²wân³txi³kxai³lu¹:
 — Je³su²jah³lãi³. Jau³jau¹xai²na² i³yau¹ũ³txa²sĩ¹nhẽ³li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

16 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² i³wa²lũ³xi²ti³an¹jau³kxai³lu¹:
 — Tũ¹ka³txai²na² yã¹nxe² ain³kxi²sah¹lxan³ta²lu¹wi¹. 17 Yain³txa²
 i²li³te²la³ txa²wã¹yxo²ai²na² ũh³yxo²wih¹nha²sxã³ i³yo¹ki³kxai²nân²tu³
 txa²wã¹ẽ¹nâu³lon³sxã³ tan²sa²tã³ki³te²jai¹ti²tu³wi¹. 18 Yxân¹ta¹
 txa²wã¹yxo²ai²na² sa²yxo²sai¹kxai²na² sa²kxai³lu² txa²wã¹ẽ¹nâu³ãn¹jau³xa²
 so¹li³ sa²yxo²sai¹nha²kxi²te²jai¹ti²tu³wi¹. A²nxe³ju³ta²na²
 so¹li³ Txa²wã¹sũ³na² yen³nâu³a² i³kô³nxe³ti³hin¹nẽ³te²ju²hẽ³li¹.

19 Jã¹nxe³sxã³ txa²wã¹ẽ¹nâu³ai²na² wã²nxũ¹hain³nha²jau³xai²na²
 sa²ne³sai¹nha²ju³ta²sa¹: Kô³nxe³ti³ ain³nha²jau³su² sa²ne³sai¹nha²ha²kxai³
 a²nũ²a² su²lhã³nyhu¹kxi³ju³ta³nũ³a² sa²ne³sai¹nha²ha²kxai³ a²nũ²a² â³xa²
 a²txu¹ha² ũ³whĩn¹ta³kxi²nyhu¹kxi³ju³ta³nũ³a² sa²ne³sai¹nha²ha²kxai³

ko³nxe³thin¹sxã³ o²la³kxi²kxi³ju³ta³nũ³a² sa²ne³sai¹nha²ha²kxai³
 yen³kxa² kã³kxi²nyhu¹kxi³ju³ta³nũ³a² sa²ne³sai¹nha²ha²kxai³ ki³han³sxã³
 ko³nxe³ti³ kã³ti³hit¹jau³su² sa²ne³sai¹nha²ha²kxai³ ki³han³jau³su²
 ã³ye³xyo²nũ¹nyhu¹kxi³jau³su² i³ne³kxe³kxi²nha²kj³sa²kxai³ txa²wã¹ẽ¹nãu³ai²na²
 te²jai¹ti²tu³wi¹. 20 Ju¹ta²na² so¹li³ Txa²wã¹sũ³na² yen³nãu³a² i³ko³nxe³ti³
 ti³hi¹tẽ³te²ju²hẽ³li¹. Yxã¹ta¹ kwa²hã¹nxe² i³yain³te³lhã³ nxe³kj³ti³wa³kxa¹
 hxi²khai²li²kj³sxa³ke³la³te²kxai³ hai³txi³nũ² Txa²wã¹sũ³na² yen³nãu³a²
 i³ko³nxe³ti³ ti³hi¹tẽ³lhj³nx2nxa³wi¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hẽ¹la².

Txu¹ha³ka³lxa²xyo²i²jau³su²

21 Hã²wxã³txa³ Je³su²jah³la² a³li³xi²nũ²la² Ti²ro³thi³nã¹ta³ko³nãu³a²
 Si³tõ²thi³nã¹ta³ko³nãu³a² ã³nxai³ta¹hxai²hẽ¹la². A²sa³wi³ha³lxa²
 ã³si³tẽ³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 22 Nxe³tãu³a² txu¹ha² Ka³na³ã²ko³xan¹ta¹ka³lxa²
 Ju³te²a² nũ³ka³txi³sxa³ta¹ka³lxa² a²sxi²khai³xa² a³li³kxi²nũ²la² Je³su²jah³la²
 ã³tj³sxã³ i³kaix1te³nah¹li¹.

— Txa²wã¹hxi²kan¹jah¹lã³. Txa²wã¹sũ³na² A²hxi²kan¹ta²
 Si³yxa³tãu³lot3txa²jah¹lo²su² jah¹lo²si¹li¹. Txa²wã¹li³na² we²txi²ju³ta²
 hxi²ka¹nĩn¹ju³ta² yũ²na³li¹. Jã¹nxe³sxã³ ko³nxe³te² yãu³ka³txai²na² hxi²ka²
 txa²wã¹li³na² nxũ²kwai³yxaun³ta¹. Khãuh³lxa³thi²kxi²sain¹na²hẽ³li¹.
 Nxe³ju²ta²na² wi¹lhĩn¹sxã³thã³ti³la² sa²hau³kot3sẽ¹li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

23 Nxe³ju³tan¹te²kxa³yan³tj³ Je³su²jah³la² i³wa²lũ³xi²ta¹hxai²nxa³hẽ¹la².
 Nxe³te³na¹ a²sa³wi³ha³lxa²na² wãn³txi³kxai³lu¹.

— Je³su²jah³lã³. Ta¹ka³lxa²na² ã³ni³si¹nhẽ³jau³su² i³sa²si¹hã³txa²hẽ³li¹.
 Txa²wã¹yo³na² i³kaix1txi²nẽ³to³nha³li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

24 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² i³wa²lũ³xi²te³nah¹li¹.

— A²nũ²ai²na² I³sa³e² nũ³ka³txi³su² te²a² o²ve²a² tĩ¹kxi²xai³kxa² yã¹nxe³
 te²nã²tu³ nxe³te²a² so¹li³ sa²hau³kot3si¹hai¹na¹jau³su² wxã³na¹hẽ³li¹. A²nũ²a²
 Ju³te²a² nũ³ka³txi³sxa³te²su² te²na² sa²hau³ko³ta¹na¹ju³ta² ti³wa³ki³lo³nxa³wi¹.
 Ta¹hxai²hẽ¹la².

25 Nxe³tãu³ã²ntu³ta¹ ta¹ka³lxa²na² sa²kxai³lu² yxaun³son³kxi²nũ²la²
 ã³ka³ti³wxe³ka³tj³ i³ye³te³nah¹li¹.

— Txa²hxi²kan¹jah¹lã³. Hxi²nũn¹sẽ¹li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

26 Nxa²ha¹te¹:

— Nxe³sa²nxi¹. Wẽ³ha³lxa²na² yain³txũ³xa² sa²so¹sxã³ wai³a³lxa²
 ũ³hũ³sxã³ ũ³yhai¹kxi²kxi³ju³ta² wai³nhj³nx2nxa³xĩ¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².
 Jã¹nxe³jut3su² Ju³te²a² nũ³ka³txi³su² te²an²tj³ wẽ³ha³lxi³su¹ nxe² i³yĩ¹li²ha²kxai³
 Ju³te²a² nũ³ka³txi³sxa³te²su² te²an²tj³ wai³a³lxi³su¹ nxe² i³yĩ¹li²ha²kxai³
 nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

27 Jã¹nxe³nxa²ha¹te¹ ta¹ka³lxa²na² i³wa²lũ³xi²te³nah¹li¹.

— Nxe²nxa³wi¹. Yxã¹ta¹ a²wa³kxẽ³yah³lai²na² i³yain³ka³lo³a² yu³hẽ³nãu³a²
 wai³a³lxa² hi²sen³su² wah³nxain¹sxã³ yain³tjũ³xa² kwa² ã³na¹kxe³su²
 i³yai³nxai³lain¹te²ju²hẽ³li¹. Wxa²nũ³ka³txi³su² te²sxa³kxan²ti³ txa²wã¹li³na²
 we²txi²sĩ¹nhẽ³li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

28 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² i³wa²lũ³xi²sxã³ i³ye³kxi²te³nah¹li¹.

— Nxe³nxi¹. Yxo²i²sa²sxã³ te³nĩn¹jau³su² ha²kxai³ ain³kxi¹nxa²ha¹xĩ¹.
 Wxa²wẽ³sai²na² kwẽ¹n¹ta¹na¹ we²txi²na¹xĩ¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hẽ¹la².

Je³su²jah³la² a²nũ²a²nãu³xa² we²txa³li³ain¹jau³su²

29 Hã²wxã³txa³ ko¹xai²na² a³li³xi²nũ²la² ĩ³ye³na² Ka³li³le²a²ye³na² yxo²ka³te³tĩ³na² ã³nxai³ta¹hxai²hẽ¹la². Ā³nxai³tãu³a² wã³la³ka³txa² ka³la³sxã³ ã³wxe³ta¹hxai²hẽ¹la². 30 Nxe³tãu³a¹ a²nũ²a²nãu³xa² ka³lxa¹sxã³ wxã³sxã³ nũ²nain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Ain¹sxã³ a²nũ²a² ĩ³ton³te²na² tẽ³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³sxã³ a²nũ²a² yũ³kan²ta³kxi²te²su² te²a² ye³han³te²su² te²a² yxo²kan²te²su² te²a² nũ³ya³nãn³ta³kxi²te²su² te²a² nxe³sxã³ ĩ³li³ka³txa² ĩ³ton³kxi²te²su² te²a² tẽ³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Tẽ³ain¹nũ²la² Je³su²jah³la² yu³hẽ³nãu³a¹ ũh³wxe³ain¹ka³tũ³ a²nũ²a² a²yxo²ha³kxa¹ Je³su²jah³la² hxi²ka² we²txa³lxi³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 31 Nxe³ka³tũ³ta¹ tẽ³ain¹tũ³ka³txa² ĩ²ain¹te³nah¹lxi¹ a²nũ²a² yxo²kan²te²su² te²a² wi¹le³ha²kxai³ nũ³ya³nãn³ta³kxi²te²su² te²a² nũ³wi¹lha²kxai³ yũ³kan²ta³kxi²te²su² te²a² wi¹lã³nxai³ha²kxai³ ye³han³te²su² te²a² wi¹lĩ²ha²kxai³ nxe³ju³taĩ²na¹ ĩ²tãu³ o²lain¹sxã³ ĩ³sa³e² A²hxi²kan¹ta² Txa²wã¹sũ³na² Si³yxaũ³jah¹la² ĩ³sa²nẽn¹kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

A²nũ²a² ka³lxa¹khai¹nxe³te²nũ³xa²yai³nain¹jau³su²

32 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu² a²sa³wi³ha³lxa² ĩ³kaix¹sxã³ ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Tũ¹ka³txai²na² ĩ³ãin²ta³kxi²na¹nhai¹. Ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ a³lan²tãu³a² ã³si³tẽ³la³kxa² ho³ha³sain¹na²hẽ³li¹. Nxe³hĩ¹nãn¹te²tũ³ yain³txi³la³ yũ³ai¹nxã³ha²kxai³ ã³nxai³si¹hai¹na¹jau³su²ten³sa²nxã³nhai¹, heh³ti³sxã³hxi²tha² ã³ya³hain¹ka²yan³ti³su²nxã³nhai¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

33 Nxa²ha¹te¹ a²sa³wi³ha³lxi²na² ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Ti¹ai²li² a²nũ²a² yũ³nxã³ko³sin²tai¹. Nxe³ha²kxai³ yain³txi³nũ³la³ ũ³kxain¹tũ³nũ³la³ ĩ¹h¹nũ¹la³ta³ so¹kxi²si¹nhĩ³ki³te²la¹xã³? Ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

34 Nxe³ha²kxai³ Je³su²jah³la² ĩ³wa²lũ³xi²ti³an¹jau³kxai³lu¹:

— Yã¹te² yain³txi³nũ³txa³ yũ³nx2ti³ji¹wi¹? Ta¹hxai²hẽ¹la². Nxa²ha¹te¹:

— Yain³txi³nũ³xa² nũ³ha¹li¹ nũ³ha¹li¹ nũ³ha¹li¹ ka³na³ki¹ yũ³sĩn¹na³li¹. Āi³na² jũxite²xa² jũ¹nxe² yũ³nũn³sĩn¹na³li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

35 Nxa²ha¹te¹ a²nũ²a²nãu³xa² ã³wxe³si¹hain¹jau³su² ĩ³ye³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

36 Nxe³ka³tũ³ yain³txi³nũ³xa² hxi²tẽ³nha² ai³na² hxi²tẽ³nha² nxe³sxã³ Sũ³na² ĩ³wi¹lxon³kxi²ki³jau³xa² ĩ³ye³ta¹hxai²hẽ¹la². ĩ³ye³ta¹lun²nũ²la²

yain³txi³nũ³xai²li² wxa²nãu²lxi³sxã³ a²sa³wi³ha³lxa² ũ³hũ²xai³ka³tũ³ a²nũ²a²nãu³xai²na² wxa²nhũ²xai³yain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 37 Nxe³sxã³

a²nũ²a²nãu³xai²na² a²yxo²ha³kxa¹ yai³nai¹nha²kxai³ ũ³kxin²tain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³nũ²la² yain³txa² wxa²nãu²lxi³kxe³su² wã³kon³kxe³su² wxa²na³so¹sxã³

ha³ti²a² nẽ³nha¹li¹ nẽ³nha¹li¹ nẽ³nha¹li¹ ka³na³ki¹ ne³ki²lhain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 38 A²nxe³sxã³ a²nũ²a²nãu³xa² ĩn³txi³nãu³xa² wa³li³kha³lhon¹tũ³ka³txa²

ka³lxa¹khai¹nxe³sxã³ 4.000 nxe² wa³li³kha³lhon¹tũ³ka³txi³la³ ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³kxa²yu³su² a²txu¹txi³nãu³xai²na² a²wẽ³ha³lxi³nãu³xai²na² nxe³sxã³

ĩ³yain³sxã³ ĩ³xũ³kxi²nyhain¹nũn³ta¹hxai²hẽ¹la². 39 Jã¹nxe³nũ²la² hã²wxã³txa³ a²nũ²a²nãu³xai²na² yai³nain¹tũ³ka³txa² Je³su²jah³la²

hi²sen³kxai³lu² ĩ³xi²si¹hain¹jau³su² ĩ³sa²si¹hã³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Hã²wxã³txa³ ka³no¹a²ka³lo³a² ã³wih¹ka³tũ³ ĩ³ye³na² yxo²ha³ti³lhi³xi²nũ²la² Ma³ka³tã²ko³xa³

wa²li³ta¹hxai²hẽ¹la².

1 Nxa²ha¹te¹ Ma³ka³tā²ko³xa² wa²li³sxā³ ā³wih¹tāu³a² fa³ri³se²a² nū³ka³txi³su² te²a² sa³tu³se²a² nū³ka³txi³su² te²a² nxe³sxā³ ā³nhai¹tū³tū³ka³txa² sa³kxai³lu² Je³su²jah³la² ko³nxe³ti³hit¹si¹hain¹jau³su² ā³tū³sxā³ ī³wā³txain¹ta¹hxai²hē¹la². Je³su²jah³la² oh³nāu³a² wā³nxīn¹sxā³ kăi³ju³ta² ī³yau¹ū³ju³ta² ī³wā³txain¹ta¹hxai²hē¹la². 2 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² a²wān³txi³kxai³lu¹:

— Ka³nxa³li¹nē³te³lhxā³ tâu³a² ī³ye³kxi³yah³li³h̄³nxa¹li¹. Nxe³yah³lin¹te³nah¹li¹: “Oh³sī³nai²na² he³hen³yen²tai¹. Nxe³ha³kxai³ ha³lo²a² wi¹ko¹kon¹tu¹wi¹.” Nxe³yah³li³h̄³nxa¹li¹. 3 Te²yā¹nxe³sxā³ ā³ka³nxa³ha³ta³a² nxe³yah³lin¹te³nah¹li¹: “Oh³sī³nai²na² he³he³nha²kxai³ tū³tū³nha²kxai³ yen²tai¹. Nxe³ha³kxai³ kăin² wē³hā¹nē³tu¹wi¹.” Nxe³yah³li³h̄³nxa¹li¹. Nxe³yah³li³nha²kxai³ oh³sī³nai²na² ā³ye³wxe³yah³li³nhē³li¹. Nxe³yān¹ta¹ wā³nxīn¹sxā³ o²la³kxi²na¹ju³ta² ī²yah³lin¹kxan²ti³ ā³ye³wxe³sah¹lxa³li¹. 4 Wā³nxīn¹sxā³ ī³yau¹ū³nx2ta¹ju³ta²nū³a² ten³yah³li¹nhē³li¹. Ko³nxe³thin¹khai¹yxah³li¹nha²kxai³ a²ko³nxe³ti³su² o²la³kxi²yah³li³nha²kxai³ yah³li³te³si¹li¹. Yxān¹ta¹ wā³nxīn¹sxā³ ī³yau¹ū³nx2ta¹ju³ta²nū³a² yū³nx2ti³xah³lho³li¹. Jo²na³jah³lu¹ta¹na² ai³na² ē¹nāu³ai²na² ka³ten³su² sxa³jah¹lu¹ta¹na² ī³yau¹ū³jau³xa² so¹li³ yū³nx2ti³na³li¹. Je³su²jah³la² nxe³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nū²la² ā³waix3tain¹ta¹hxai²hē¹la².

Yain³txa²ī³wat1tū³xa²ī³yau¹ū³jau³su²

5 Hā²wxān³txa³ ī³ye³na² ā³yo²ha³ti³lhi³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Ā³yo²ha³ti³lhi³ain¹tāu³a² a²sa³wi³ha³lxi²na² sa³kxai³lu² a²kxā³nxa² yain³tū³xa² nxe³wā²na³ain¹ta¹hxai²hē¹la². 6 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² ī³ye³kxain¹te³nah¹li¹: — Fa³ri³se²a² nū³ka³txa² sa³tu³se²a² nū³ka³txa² nxe³sxā³ a²yain³txa² ī³wat1tū³xa² ī²jah¹li³hē¹li¹. ī³ko³nxe³ton³kxi¹nx2tai¹nha³ta²wi¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

7 Nxa²ha¹te¹ a²sa³wi³ha³li³nāu³xai²na² sa³kxai³lu² Je³su²jah³lai²na² wān³txa² ain³kxi²nū²la² e³kxi²nyhain¹te³nah¹li¹:

— Yain³tū³xa² yain³kxi²ki³tū³nū³a² ne³wā²na³ki³sa²kxai³ Je³su²jah³lai²na² wān³txa² nxe³e³kxi²nē³na²li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

8 Nxe³yān¹ta¹ Je³su²jah³lo²kxai³lu² e³kxi²nyhain¹jau³xa² ī²nha²nū²la² ī³ye³kxain¹te³nah¹li¹:

— Nxe³jah³li³wxi¹. Yxo²ī²sah¹lxin¹ju³ta³la³ kăi²nxa³wi¹. Īh¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ yain³tū³xa² yū³yah²lxan³kxe³su² ī³ye³ye³yah³lin¹ji¹wi¹? Yain³tū³xa² ne³wā²na³yah³lin¹ju³ta² hxi²ye¹ta³li³sa²nxa³nhai¹. 9 Kxā³nxi³tā² a²nū²a² ka³lxa¹txi³nāu³xa² wa³li³kha³lhon¹tū³ka³txa² 5.000 nxe³tū³ka³txai²na² sa³kxai³lu² yain³tū³xa² tū³ha¹li¹ tū³ha¹li¹ ka³na³ki¹ so¹li³ yū³kxan²ti³ a²nū²a²nāu³xa² yain³sxā³ ī³xū³kxi²sān²nū²la² yain³txa² wā³kon³kxa² ha³ti²a² nē³ka³lxa¹txi³ ne³ki²lhain¹tē³na² ne³wā²na³yah³lin¹ta²lu¹wi¹. 10 Te²yā¹nxe³sxā³ kxā³nxa² a²nū²a² ka³lxa¹txi³nāu³xa² wa³li³kha³lhon¹tū³ka³txa² 4.000 nxe³tū³ka³txai²na² sa³kxai³lu² yain³tū³xa² tū³ha¹li¹ tū³ha¹li¹ tū³ha¹li¹ ka³na³ki¹ so¹li³ yū³kxan²ti³ a²nū²a²nāu³xa² yain³sxā³ ī³xū³kxi²sān²nū²la² yain³txa² wā³kon³kxa² ha³ti²a² nē³ka³lxa¹txi³ ne³ki²lhain¹tē³na² nxe³kxe³su² ne³wā²na³yah³lin¹ta²lu¹wi¹. 11 Īh¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ ā³ne³toh³yah¹lxan³ji¹wi¹? Hai³txi³ yain³txa²khai³xa² e³kxi¹nx2ti³nxa³hē³li¹. Yxān¹ta¹ fa³ri³se²a² nū³ka³txa² sa³tu³se²a² nū³ka³txa² nxe³sxā³ yain³txa² ī³wat1tū³xa² e³a³li¹.

12 Nxe³e³tāu³a¹ ā³ne³wxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Hai³txi³ yain³txi³khai³xa² ī³wat1tū³xa² e³kxi¹nxa³ha²kxai³ fa³ri³se²a² nū³ka³txa² sa³tu³se²a² nū³ka³txa²

nxe³sxã³ kq³nxe³ti³ kãi³ain¹ju³ta² i³yau¹ũ³jau³xa² e³kxi²ha²kxai³ nxe³jau³su² ã³ne³wxe³ ã³si³wxe³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

Txa²wã¹sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxa³tãu³lon³ye²kxe³jau³su²

13 Nxa²ha¹te¹ Se²sa³re²a² Fi³li³po²thĩ³nã¹ko³xai²na² ã³nxai³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Ain¹tãu³a² Je³su²jah³la² a²yxo²wãn³txa² a²sa³wi³ha³lxa² i³wã³txi³te³nah¹lxi¹:

— A²nũ²a² ã³xa³nãu³xai²na² sa²kxai³lu² i³yĩ¹li²sain¹jau³xa² e³kxi²nyhain¹kxai²nãn²tu³ i³h¹nxe³jau³tã³ i³yĩ¹li²sain¹jau³su² i³ye³lain¹te²la¹xã³? i³yau¹ũ³nha¹jah³lxi³hẽ¹li¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hẽ¹la².

14 Nxa²ha¹te¹ a²sa³wi³ha³lxa²na² i³wa²lũ³xi²te³nah¹lxi¹:

— Nxe²nxa³wi¹. A²nũ²a²nãu³xai²na² a²ha³tih³xa³ Jo³ãu² Ba³tis²jah³lo²su² ka³ten³su² i³sa²yxa³xi²sxã³ wã³lxi³jah¹la² i³yĩ¹li²nxai¹nha²kxai³ ã³xa² ha³tih³xai²na² sa²kxai³lu² E³li²ah³lo²su² i³yĩ¹li²nxai¹nha²kxai³ ã³xa² ha³tih³xai²na² sa²kxai³lu² Je³re³mi²ah³lo²su² i³yĩ¹li²nxai¹nha²kxai³ ã³xa² ha³tih³xai²na² sa²kxai³lu² Sũ³na² wãn³txa² i³hen³txi³jah¹lo²su² i³yĩ¹li²nxai¹nha²kxai³ nxe³nyhain¹si¹nhxai²na²hẽ³li¹. A²sa³wi³ha³lxa² nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

15 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² i³wã³txain¹ti³an¹jau³kxai³lu²:

— Nxe³yãn¹ta¹ wxãĩ²nãn²ta³ i³h¹nxe³jau³tã³ i³yĩ¹li²syah¹lxin¹jau³su² e³yah³lxin¹ji¹wi¹? Ta¹hxai²hẽ¹la².

16 Nxa²ha¹te¹ Si³mãu² Pe²jah³lai²na² te²kxai³lu² i³wa²lũ³xi²te³nah¹lxi¹:

— Wxãĩ²nãn²ta³ Txa²wã¹sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxa³tãu³lo³txa²jah¹lo²si¹lxi¹. Txa²wã¹sũ³na² ka³te³na² Si³yxa³jah³lai²na² Tah²si¹lxi¹. Pe²jah³la² ta¹hxai²hẽ¹la².

17 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² i³wa²lũ³xi²ti³an¹jau³kxai³lu¹:

— Wai³ni¹lxi¹. Wi¹lhin¹te²si¹lxi¹. Si³mãu²ah³la² Jo²nah³la² tah²si¹lxi¹. Yxãn¹ta¹ kwa² a²nũ²khai³xa² i³yau¹ũ³nxai²jau³sxa³wi¹. Txa²wĩ³nu²khai³xa² Oh³nãn¹jah¹la² te²hi²sen³su² i³yau¹ũ³nxai²jau³xai²la¹wi¹. 18 Te²yã¹nxe³sxã³ e³kxi²nxai²nũn³na¹wi¹. Pe²jah³lo²si¹lxi¹. Wxa²i³lxi²na² a²si³yxa³tãu³ãu³a²su¹ txah³lxa³kxa² wẽn³su² nxe²te²ju²hẽ³li¹. Jã¹nxe³sxã³ sxi²ha² txon³tũ³ka³txai²na² sa²kxai³lu² txah³lxa³kxa² tẽ³sxã³ kxĩh³nxai² si³tah³nãu³a² ãh³wxe³ain¹te²ju²hẽ³li¹. Hã²wxãn³txa³ a²sxi²khai³xa² ã³txo³nain¹te²ju²hẽ³li¹. Nxe³kxa²yã¹nxe³sxã³ txah³lxa³kxa² si³tah³nãu³a² ãh³wxe³kxa²yã¹nxai¹lxi¹. Txa²wãn³txa² yxo²ĩ²sain¹te² nũ³ka³txa² a²sxi²ha² yã¹xain¹na³li¹. Jã¹nxe³jut³su² Txa²wãn³txa² i³tih³nxai¹nĩn¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² a²nũ²a² ka³lxa¹txi³ yxo²ĩ²sain¹tu¹wi¹. A²nxe³jut³su² nxe³kxe³su² ya³lu²nẽ³ju³ta³nũ³a² hxi²kan¹txi³ ã³nhe¹kxi²sxã³ ã³nhai³sa³ko³txa³lho³li¹. 19 Jã¹nxe³jut³su² yan¹nãu³a² yxo²ĩ²sain¹te²nãu³xa² a²wa³kxẽn³yah³lo²su² ti³hi¹txa²ha¹tu¹wi¹. Nxa²ha¹kxai²nãn²tu³ oh³nãn¹ko³nãu³ai²na² sa²kxai³lu² i²li³ju³ta² sa²ta¹kxa¹kxai²nãn²tu³ wxãĩ²nãn²tu³ yuh³nãn¹ko³nãu³a² sa²ta¹kxai²nĩn¹tu¹wi¹. Yxãn¹ta¹ oh³nãn¹ko³nãu³ai²na² ã³wa²su¹kxa¹kxai²nãn²tu³ yuh³nãn¹ko³nãu³a² ã³wa²su¹txai¹nũ³nĩn¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hẽ¹la². 20 Jã¹nxe³ha²kxai³ a²sa³wi³ha³lxa² i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Nxe³jah³lxi³wxi¹. Txa²wã¹sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxa³tãu³lot³sa²jah¹lo²sa¹wi¹. Yxãn¹ta¹ a²nũ²a² ã³xai²na² i³hen³txain¹yah³lxi³txa³hẽ¹li¹. Ye¹nx2ta¹wi¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hẽ¹la².

Je³su²jah³la² su²lhã³ju³ta³nũ³a² i³yau¹ũ³jau³su²

21 Nxe³ha²kxai³lu¹ nxe³hĩ¹nãn¹te²tu³ a²sa³wi³ha³lxa² i³yau¹ũ³to³te³nah¹lxi¹:

— Nxe³jah³lxi³wxi¹. Txa²na²Sũ³na²A²hxi²kan¹ta²Si³yxau³tâu³lot3sa²jah¹lo²na¹xai²na²Je³ru³sa³lê³thi³na²ai³na¹ju³ta³nũ³a²yũ²na³li¹. Nxa¹kxai²nân²tu³I³sa³e²hxi²kan¹txi³su²te²a²Sũ³na²sxi²ha²wã³nxĩn¹te²si³yxau³tũ³kã³txi³su²te²a²ha³teh³nxã³nxa²a²hoh³lxi³su²te²a²nxe³sxã³te²nãu³xa²i³an³ta³kxi²sai¹nha²kxai³khãu³lxa³txi³sai¹nha²kxai³i³su²lhã³si¹sain¹tu¹wi¹. Nxe³nũ²la²hã²wxã³txa³ye³ha¹li¹ka³na³ki¹a³la²ni²sxã³ka³ten³su²i³sa³yxau³xi²na¹tu¹wi¹.

22 Nxa²ha¹te¹Pe²jah³lai²na²sa²kxai³lu²Je³su²jah³la²jũ¹nxe²ã³waix3kxi²ya³sxã³i³wa²lũ³xi²te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³lãi³. Txa²hxi²kan¹jah¹lãi³. Ju¹ta²na²nxe²kã³nxain¹ju³ta³nu³a²wai³nxa³wi¹. Txa²wã¹sũ³na²wi¹lĩ²nxa²tu¹wi¹. Nxe²kã³ũh¹ti³he¹nxain¹nxa³lho³li¹. Pe²jah³la²ta¹hxai²hẽ¹la².

23 Nxa²ha¹te¹Je³su²jah³la²sa²wa³ti³nha²sxã³Pe²jah³la²ne³nxẽ³na²i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Sa³ta³na²jah¹lãi³. Txa²si³yo³na²ã³waix3txu¹li¹. Hxi²kãu³kãu³3san¹nhai¹. Txa²wã¹sũ³na²na²a²ten³jau³su²ten³nxa²nxa³i¹. A²nũ²ai²na²a²ten³jau³xai²na²to²lxi³te³ni¹lxi¹. Je³su²jah³la²ta¹hxai²hẽ¹la².

24 Nxa²ha¹te¹Je³su²jah³la²ãh¹e³kxi²te³nah¹lxi¹: A²sa³wi³ha³lxa²ain³kxi²ti³an¹jau³kxai³lu¹:

— Nxe³jah³lxi³wxi¹. A²nũ²a²i²li³te²nân²tu³ã³si³tẽ³kxi²ti³ten³sain¹kxai²nân²tu³a²e¹nãu³a¹au³txi³ten³khai¹nxe³ju³tan²tu³ã³na¹txai²lxi¹. Te²yã¹nxe³sxã³yxõ²i²sain¹ju³tan¹te²kxa³yan³tu³ya²lu¹ju³ta³nũ³a²yuh³lxin²nxa³sxã³ã³si³tẽ³kxi²sain¹txai²li¹.

25 Jã¹nxe³sxã³a²nũ²a²i²li³te²na²i³ye³kxi²nha²kxai²nân²tu³:

“Yuh³xai²na²ti¹ai²na²yxau³na¹tâu³a²txa²wi¹la¹tâu³a¹a³lxi²sa³nha¹. Je³su²jah³lai²na²wãn³txa²sa²yxõ²ã³a¹kxan²ti³ya³lu²ju³ta²ten³sa²nxa³nha¹.”

Nxe³nha²kxai²nân²tu³Txa²wã¹sũ³na²ha³lo²a²yxau²xai³tu¹wi¹. Yxãn¹ta¹: “Yuh³xai²na²ti¹ai²na²yxau³na¹tâu³a²txa²wi¹la¹tâu³la³a³lxi²sa²nxa³nha¹.

Je³su²jah³lai²na²wãn³txa²yxõ²i²a¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu²i³su²lhã³sain¹kxan²ti³yxõ²i²a¹ju³ta²ã³na¹nxa³lho³na¹.”

Nxe³nha²kxai²nân²tu³Txa²sa³wit3su²sain¹tu¹wi¹. Nxe³kxa³yu³su²Txa²wã¹sũ³na²ha³lo²a²yxau²xai³tu¹wi¹.

26 Te²yã¹nxũn³sxã³yuh³nãu³an¹te²yen³kxa²a²hã¹i¹nxe³ti³xa¹so¹kxi²hxa³kxai²nân²tu³yxãn¹ta¹a²e¹nãu³ai²na²a²ka³ten³su²ju³ta²tũ¹kxi²kxai²nân²tu³nxe³te²su²te²na²ju³ju¹ta²na²a²yxõ²ha³kxa¹tũ¹kxi²hĩ³nx2na³li¹.

Hxi²kan¹txi³ã³wa²li²sxã³ya³lu²ju³ta³nũ³a²wa³su³txi³so¹kxi²tũ¹hĩ³nx2nxa³wi¹.

27 Yan¹nãu³a¹Txai²na²Sũ³na²Hxi²kan¹ta²Si³yxau³tâu³lot3sa²jah¹lo²na¹xai²na²sa²kxai³lu²Txa²wĩ³na²wxi²kin³ti³ton³ju³ta²i³wxi²kin³ti³ton³sa²sãn²ka³tu³oh³nãn¹ta²sa²si¹hã³tũ³ka³txa²ã³si³tẽ³kxa²wa²kan³sxã³wa³li²na¹tu¹wi¹.

Nxa¹kxai²nân²tu³a²nũ²a²a²yxõ²ha³kxa¹kã³xai³ain¹kxa²yo³su²wi¹lhin¹ta³nxa²kõ³nxe³thin¹ta³nxa²ũ³yo³hi²xai³ai¹na¹tu¹wi¹.

Nxe³ye¹nxa²lxa¹wi¹. 28 Ya²la³tu³e³kxi¹nx2ta¹wi¹. Ti¹ai²na²sa²nxũn³sxã³ain³kxi²sah¹lxin¹te²i³nxai²na²a²ha³ti³i³nxai²nân²tu³ya³lu²ju³ta³nũ³a²wa³su³txi³yũ³yah²lxan³tho³li¹.

Wa³li²na¹ju³ta³nũ³a²i²sah²lxin¹tu¹wi¹. Sũ³na²Hxi²kan¹ta²Si³yxau³tâu³lot3sa²kxe³nũ³su²a²nũ²a²yxõ²ha³kxa¹hxi²kan¹tâu³lot3sa²ju³ta³nũ³a²i²sah²lxin¹tu¹wi¹.

Je³su²jah³la²nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

1 Nxa²ha¹te¹ ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ a³lan²ni²tâu³kxai³lu² Je³su²jah³la² sa²kxai³lu² Pe²jah³la² i³kai¹x1tha²kxai³ Ti³a²kah³la² i³kai¹x1tha²kxai³ a²lon³yah³la² Jo³âu²ah³la² i³kai¹x1tha²kxai³ nxe³tũ³kã³txãn²tu³ tẽ³sxã³ wã³la² kĩ³ka³txa² nũh¹ixi³sxã³ ka³la³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 2 Ka³la³ain¹ka³tu³ a²ne³ka³nah²nũa² he¹ain¹tâu³a² Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu² i³ã³ixi³to³nha²ta¹hxai²hẽ¹la². A²yen³nũa³ai²na² sa²kxai³lu² u³je³na³ka² yã¹nxe² i³kxj³nha²ha²kxai³ a²wã²la² ũ³whi²kxi²nha²ka³lo³ai²na² ha²te¹ju³ta² yã¹nxe² i³han³kxi²txi³nha²ha²kxai³ ta¹hxai²hẽ¹la². 3 Nxe³tâu³ Moi³se²ah³lu¹ta¹na² E³li²ah³lu¹ta¹na² nxe³ya³sxã³ kwẽn¹ta²kxai³ ã³wxã³ye²yhain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³sxã³ e³kxi²nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 4 Nxain¹tâu³a² Pe²jah³lai²na² e³kxi²te³nah¹ixi¹:

— Je³su²jah³la² Txa²hxi²kan¹jah¹lãi³. Ti¹ai²li² ha³lo²a² wi¹khaixi¹sĩn¹nhai¹. Nxe³sĩ¹nha²kxai³ sxi²ha² thi³nha¹li¹ ka³na³ki¹ txon³sĩ¹na¹tu¹wi¹. Wxa²sxi²ha² txo³ni² Moi³se²ah³la² sxi²ha² txo³ni² E³li²ah³la² sxi²ha² txo³ni² nxe³sĩn¹nxa²lxa¹tu¹wi¹, ten³nxa²ke³la³te²kxai³lu¹.

5 Nxe²e³ta³lu²nxa³ta³lxa¹ oh³sĩ³na¹na² ha²te¹khai¹nxe³sĩ³na² ne³ka³ka³khai¹nxe³ha²kxai³ ã³ĩ¹l¹kxai¹nha²kxai³ ã³ye³âu²la²to³tain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³tâu³ãn²tu³ oh³sĩ³nãn¹ta² wãn³txa² ain³kxi²nyhain¹te³nah¹ixi¹:

— Jah¹lai²na² Txa²ki³lha³lxa² a³lxi²khaixi¹na¹jah¹lai²la¹wi¹. Wi¹lxo³kxi²khaixi¹sa²jah¹lai²la¹wi¹. Wi¹lain³kxi¹txai¹nhe³li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

6 Nxa²ha¹te¹ a²sa³wi³ha³lxi²na² sa²kxai³lu² jau³jau¹xai²na² ain³kxi²tâu³ ã³kxu²thu²kxa² ã³ya³hain¹ta¹hxai²hẽ¹la², kãin² o²lai¹nha²kxai³la².

7 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lo²su² te²kxai³ a²sa³wi³ha³lxi³su² te²kxai³ ã³tĩ³sxã³ wxa²wai³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³te³nah¹ixi¹:

— Yuh³lxah³lxi³txa³hẽ¹li¹. I³sa²yxau³jah³lxi³hẽ¹li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

8 Nxe³sxã³ i³sa²yxau³ain¹ka³tu³ Je³su²jah³la² so¹lxi³ i²ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². A²nũ²a² ã³jah¹la² i²ain¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹la².

9 Hã²wxãn³txa³ a³ka³nxain¹tâu³a² Je³su²jah³la² i²ye³kxain¹te³nah¹ixi¹:

— Nxe³jah³lxi³sa²lxi¹. Hxi²sxã³nho³jut³sũ³ju³ta² a²nũ²a² ã³xa² i³hen³txi³yah³lxi³sãn²txa³hẽ¹li¹. Hã²wxãn³txa³ ya³lu²sxa³sã²na¹ka³tu³ ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²sã²na¹ka³tu³ hã²wxãn³txa³ a²nũ²a² i³hen³txain¹yah³lxi³ju³ta²nũ³a² wain³na³li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la². 10 Nxa²ha¹te¹ a²sa³wi³ha³lxi²na² i³wã³txain¹te³nah¹ixi¹:

— “E³li²ah³lu¹ta¹na² txa²nũ² wxã³tu¹wi¹.” Ha³teh³nxã³nxa² a²hoh³lxi³su² nũ³ka³txa² i³hen³txi³hẽ³lain¹to³hxai²na²hẽ³li¹. Ih¹nxe³sxã³ nxe²e³kxain¹taxi¹ji¹wi¹? A²sa³wi³ha³lxa² nxain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

11 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² i³wa²lũ³xi²te³nah¹ixi¹:

— Ya²la³tu³ E³li²ah³la² wxã³tu¹wi¹. Txa²ne³hẽ³txa² wxã³sxã³ yen³kxa² yxo²ha³kxa¹ sa²hau³ko³tũ³sa²tu¹wi¹. 12 Yxãn¹tah¹lxa¹ wãn³txi³khai³su² e³kxi¹nx2ta¹wi¹. E³li²ah³la² ã²la² wxã³na²hẽ³li¹. Nxe³txai¹tã² ã³ye³wxe³kxain¹nxa³hẽ³li¹. Kõ³nxe³ti³ kãĩ³ju³ta² so¹lxi³ te³nai¹nha²kxai³ kõ³nxe³ti³ kãĩ³ũ¹hain¹na²hẽ³li¹. Jã¹nxa¹jut³su² nxe³kxa²yã¹nxe² kõ³nxe³ti³ kãĩ³ũ¹sain¹nũn³tu¹wi¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hẽ¹la².

13 Nxe²e³ta³lun²ka³tu³ e³lẽ³na¹ wãn³txai²na² ã³ye³wxe³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Jo³âu² Ba³tis²jah³la² i³yau¹ũ³ye²ta¹hxai²hẽ¹la².

Kõ³nxe³te²yãu³ka³txa² nxũ²kwqĩ³li³si¹jau³su²

14 Nxa²ha¹te¹ kan³sxã³ wã³lain¹nxa²ha¹te¹ a²nũ²a²nãu³xai²li² i³hit2tain¹tũ³kã³txi³nãu³xai²li² i³ha¹txain¹ta¹hxai²hẽ¹la². I³ha¹txain¹nũ²la²

hã²wxã³ntxa³ in³txa² ka³na³ka³nat3sxã³ ã³nhe²kxi²ha²kxai³ ã³ka³ti³wxe³nha²sxã³
ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹.

15 — Txa²hxi²kan¹jah¹lãi³. Wi¹lhin¹sxã³ thã³ti³la² sa²hau³kot3sẽ¹li¹,
txa²ki³lha³lxi²na²su¹. ã³tau³tẽ³kat3sũ³ka³txa² kãin² ĩ³ton³na³li¹. Ha³nxe²a²
ã³ya³hi² ka³wã³lxi²na² ã³ya³hi² to³hxi²na²hẽ¹li¹. 16 Wxa²sa³wi³ha³lxa²
we²txain¹si¹jau³su² sa²so¹sxã³ ũ³hũ¹ai¹na¹li¹. Nxe³ta¹ hxi²ka¹nai¹nxa³hẽ¹li¹.
Nxe³ta¹hxi²hẽ¹la².

17 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— ã³ne³tot3syah¹lxa³lxi¹. Yxo²ĩ²nxã²nxa³sxã³ wain³txain³kxah²lxa³lxi¹,
kan²txi³ yxau³kxi¹nx2ta¹kxan²ti³nu¹. Ēn²nx2ta¹ha³ta²wi¹. Wẽ³sai²li² tẽ³sxã³
wxã³jah¹lxi³hẽ¹li¹.

18 Nxe² e³nxa²ha¹te¹ wẽ³sa² tẽ³sxã³ wxã³ain¹nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na²
sa²kxai³lu² kq³nxe³te² yãu³ka³txa² ĩ³kwai²kxi²nũ²la² wẽ³sa²
nxũ²kwai³li³ta¹hxi²hẽ¹la². A²kwẽn¹tai²na¹ we²txi²ta³lun²ta¹hxi²hẽ¹la².

19 Hã²wxã³ntxa³ a²sa³wi³ha³lxi²na² sa²kxai³lu² nũh¹lxi³sxã³
ã³tũ³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³lãi³. Kq³nxe³te² yãu³ka³txa² nxũ²kwai³li³si¹sa²nhĩn¹jau³su²
ĩh¹nxe³kxa²yan³ti³tã³ hxi²kan¹sĩ¹nxã³thĩ²li¹?

20 Je³su²jah³lai²na² ĩ³wa²lũ³xi²ti³ãn¹jau³kxai³lu¹:

— Jũ¹nxe² so¹lxi³ yxo²ĩ²sah¹lxi¹nhẽ³li¹, wãn³txi³su² e³kxi¹nx2ta¹wi¹.
Mos³ta²ta²ki³a² yã¹nxe² a²kãin²ju³ta² yxo²ĩ²yah³lxin¹kxai²nãn²tu³
wã³la³ka³txai²na² hxi²kan¹txi³ e³yah³lxi³hĩ³nxa¹lxi¹. Nxe³yah³lxin¹te³nah¹lxi¹:
“Wã³la³ka³txã³. Ti¹ai²na² a³li³txu¹li¹. Nũ¹ka³na¹ ã³yit1sxã³ yxau³txu¹li¹.”
Nxe³yah³lxin¹jau³su² ya²la³tu³ a³li³hĩ³nx2na³li¹. “Hxi²kan¹sa²nxa³nha¹.”
Yxah³lxin¹jau³su² yũ³yah²lxan³tho³li¹. 21 Yxãn¹ta¹ kq³nxe³te² yãu³ka³txa²
nxũ²kwai³li³si¹kxe³su² kan²na³li¹. Yain³txa² ĩ³yain³ki³ju³ta² ã³na¹sãn²nũ²la²
Txa²wã¹sũ³na² ĩ³ye³kxi²sãn²nũ²la² nxe³hĩ¹na² so¹lxi³ kq³nxe³te² yãu³ka³txa²
nxũ²kwai³li³hĩ³nx2na³li¹. Je³su²jah³la² ta¹hxi²hẽ¹la².

Je³su²jah³la² su²lhã³ain¹ju³ta³nũ³a² ĩ³yau¹ũ³to³jau³su²

22 Nxa²ha¹te¹ Ka³li³le²a²ko³xa² ã³nũ²kxi²nyhain¹ta¹hxi²hẽ¹la².
Nxe³tãu³ãn²tu³ Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu² a²sa³wi³ha³lxa²
ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— A²nũ²a² kq¹kq¹xa² hxi²ka² ã³yũ³so¹sain¹tu¹wi¹. 23 Nxe³sain¹kxai²nãn²tu³
ĩ³su²lhã³sain¹tu¹wi¹. Yxãn¹ta¹ su²lhã³sain¹kxan²ti³ ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹
a³la²ni²tãu³a¹ ka³ten³su² ĩ³sa²yxau³xi²na¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la² nxe²
e³ta³lun²ka³tu³ a²sa³wi³ha³lxa² ĩ³ãn²txi³khai¹xain¹ta¹hxi²hẽ¹la².

Yen³kxa² ũ³yho³hi²ki³ki³a² so¹kxi²jau³su²

24 Hã²wxã³ntxa³ Ka³far²na³ũ²thĩ³na² ã³wi¹hain¹ta¹hxi²hẽ¹la².
Ã³wi¹hain¹tãu³a² a²nũ²a² ũ³yho³hi²ki³ki³a² so¹kxi²nyhain¹jah¹la² Pe²jah³la²
ã³tũ³te³nah¹lxi¹:

— Pe²jah³lãi³. Wxa²hxi²kan¹jah¹lai²na² ũ³yho³hi²ki³a² ki³ha¹li¹
ũ³yho²hi²ki³kxe³su² ũ³hũ¹sai¹nhxi²nxã³thai¹li¹? Nyha¹ta¹hxi²hẽ¹la².

25 Nxe³ha²kxai³ Pe²jah³lai²na² a²wãn³txi³kxai³lu¹:

— Kwa²nxi¹lxi¹. Txa²hxi²kan¹jah¹lai²na² ũ³yho³hi²hxi²na²hẽ³li¹.
Ta¹hxi²hẽ¹la². Nxe³nũ²la² hã²wxã³ntxa³ sxi²ha² ã³wih¹nũ²la² Je³su²jah³la²
ĩ³wã³txi³te³nah¹lxi¹:

— Pe²jah³lāi³. Ī³ye³kxi¹sē¹li¹. Txa²wā¹ha³lo²a² yuh³xan¹ko³nāu³xa²a²wa³kxēn³nāu³a² te²hi²sen³kxai³lu² ũ³yho³hi²kī³ki³ai²na² ĩh¹te²la³tā³so¹kxi²hī³te²la¹xā³? A²sa³wi³ha³lxi³nāu³su² ta³nxa² kwa² ā³wxā³tū³kā³txai²la³ta³nxa²nxe³hī³te²la¹xā³? Ta¹hxai²hē¹la². Nxa²ha¹te¹:

26 — Kwa² wxā³tū³kā³txa² ũ³yho³hi²ki³a² sa²so¹kxi²te²ju²hē³li¹. Pe²jah³la²ta¹hxai²hē¹la². Nxe³sxā³ Je³su²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— Nxe³kxai²nān²tu³ a²sa³wi³ha³lxi³khai³xa² ā³wa²sut1sxā³yxau³ain¹te²sin²ta²wi¹. 27 Yxān¹ta¹ kwa² ĩ³yxaih¹nē³lain¹kxa²yan³txi³su² ĩ³ye³nai²na² ai³txu¹li¹. Ain¹kxai²nān²tu³ ta³nu³la² ai³na² sai¹ta³wxi²a² ā³na²txa²hē³li¹. Nxēn¹ka³tu³ ai³na² sain¹te²a² a²wi¹lhī¹nān¹te²a² sa²yxo²hai¹txa²hē³li¹. Nxe³te²na² yxo²ē¹nāu³a¹ ũ³yho³hi²ki³a²wxi²sxa³ye¹nx2tu¹wi¹. Nxe³ki³ai²na² wxa²ya³la³xo¹sai¹kxit1sxā³ ũ³yho³hi²ki³tū³kā³txa² ũ³hū¹txai¹nhē³li¹. Nai¹nīn¹kxai²nān²tu³ wxāi²na²Txai²na² ā³wa²sut1sxā³ yxau³ki³tu¹wi¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hē¹la².

18

A²nū²a² hxi²kan¹te²a² ĩ³yau¹ū³jau³su²

1 Hā²wxān³txa³nū² a²sa³wi³ha³lxa² ā³tū³ain¹te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³lāi³. Txa²wā¹sū³na² Hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lo³txa²hī¹na² ĩh¹jah¹lo²tā³ hxi²kan¹txi³yxau³jah¹lo²su² hī³te²la¹xā³? Ain¹ta¹hxai²hē¹la².

2 Nxa²ha¹te¹ wēn³su² sa²so¹sxā³ nxū²kwāi³ye³ye³lot3sxā³ ũh³wxe³ta¹hxai²hē¹la². 3 Ūh³wxe³ka³tū³ a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xai²na² ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Wān³txi³su² ĩ³ye³kxi¹nx2ta¹wi¹. Wē³ha³lxa² yā¹nxe² ā³yxo²o³tū¹sxā³ yxo²i²sah¹lxi³hē¹li¹. Nxe³sah¹lxin¹kxai²nān²tu³Txa²wā¹sū³na² Hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lot3sa²ju³ta³nū³su² tāu³su² tāu³a²txa²sa³wi³ha³lxi³syah¹lxin¹tu¹wi¹. 4 Wxa²ē¹nāu³ai²nān²tu³ wē³sai²na² yā¹nxe² ĩ³kāi²not3txa³kxe³su² yū³nyhah¹lxin¹kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na² Hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lot3sa²ju³ta³nū³su² tāu³su² tāu³a² ĩ³kāi²not3ti³hit1txa²ti³tu¹wi¹. 5 Te²yā¹nxū³sxā³ a²nū²a² i²li³te²na² a³lxi²sa³ha²kxai³ wē³sai²na² te²yā¹nxe²te²he³la³ku³la³ sa²hau³kot3txi³nyhain¹kxai²nān²tu³ txai²na² hxi²nū¹sain¹kxa²yā¹nxe²hī³nx2na³li¹.

KQ³nxe³ti³ kăi³si¹nyhain¹jau³su²

6 A²nū²ai²na² yxo²i² ā³si³wxe³te²na² sa²kxai³lu² Txa²wān³txa²sa²yxo²si³jau³su² ĩ³tih³nxe³yah¹lxi³txa³hē¹li¹. Nxe² ĩ³tih³nxain¹kxa²yo³ha²kāin² khāuh³lxa³thin¹tu¹wi¹. A²nū²a² tah³lxa³kxa² sa³txe²khai¹nxe³ka³txa²tē³sxā³ ĩ³ye²ta³kū¹nha²te²su² jah¹lan²tu³ ĩ³yau³xa² u¹jau³xa² so¹sxā³ ān³sa³nū¹ke³la³te²kxai³ nxe³jah¹la² khāuh³lxa³ti³nha²ju³ta² kăi²nhī³nx2na³li¹. Nxe³kxa²ha³tih³xan²tu³ a²nū²ai²na² kwēn¹ta² yxo²i² ā³si³wxe³te²na²sa²kxai³lu² Txa²wān³txa² sa²yxo²ā³sa²si¹hain¹jau³su² ĩ³tih³nxe³te²su² jah¹lan²tu³kQ³nxe³thin¹khaix1jah¹lo²su² hī³nx2na³li¹. A²nxe³jah¹la²kxai³la¹ khāuh³lxa³thi¹wa³to²hi²hai¹nhī³nx2na³li¹. 7 Txa²wā¹yuh³xan¹ko³nāu³ai²na² hin¹kī³tāu³a¹kQ³nxe³ti³ kăi³si¹nhē³ju³ta² yū³hxai²ti³ai¹ti²tu¹wi¹. Nxe³ha²kxai³ kQ³ton³tu¹wi¹. Yxān¹ta¹ kQ³nxe³ti³kăi³si¹nhē³ju³ta² kQ³ton³khai¹nxe³tu¹wi¹.

8 Jā¹nxe³ha²kxai³kQ³nxe³ti³kăi³yah¹lxin¹kxa²yan³ti³su²wi¹lī²nha¹jah¹lxi³hē¹li¹. Nxe³yān¹ta¹ wxa²hxi²ka² tā³nxa² wxa²yu³kxa² tā³nxa² kQ³nxe³ti³kăi³si¹nhē³ju³ta² kQ³ton³khai¹nxe³tu¹wi¹.

ta³nxa² nxe³jah³lxi³hē¹li¹. Nxe³ha²kxai³ hxi²ka³na³ka³nat3sxā³
 o³nha²ta³nxa² yu³ka³na³ka³nat3sxā³ o³nha²ta³nxa² nyha¹lxin¹kxan²ti³
 yan¹nāu³a¹ ka³te³na² ne³ki³so³nxa³ju³ta² ā³wi¹yah³lxin¹kxai²nān²tu³
 wi¹lhin¹yah³lxi³hī³nxa¹lxi¹. Nxe³yān¹ta¹ hxi²kha¹li¹ o³nha²ta³nxa² yu³kha¹li¹
 o³nha²ta³nxa² nha¹jah³lxi³sxā³ ha³nxe²a² a²lan²ju³ta² i³yū¹li²nxa³ju³ta²
 ā³wih¹yah³lxin¹kxai²nān²tu³ ye³khāuh³lxa³ti³nha²khai¹yxah³lxi³hī³nxa¹lxi¹.
 9 Te²yā¹nxe³sxā³ wxa²ye³nai²na² kō³nxe³ti³ kãi³sih¹nx2ti³jau³su² kxai²nān²tu³
 ū³ye³ki³sa²tā³nha¹jah³lxi³hē¹li¹. Nxe³sxā³ ye³ki³ka³na³ka³nat3sxā³
 ye³o³nyhah¹lxin¹kxan²ti³ yan¹nāu³a¹ ka³te³na² ne³ki³so³nxa³ju³ta²
 ā³wih¹yah³lxin¹kxai²nān²tu³ wi¹lhin¹yah³lxi³hī³nxa¹lxi¹. Yxān¹ta¹
 ye³ki³ha¹li¹ ye³o³nyhah¹lxin¹sxā³ ha³nxe²a² j³sa²tē³ju³ta² i³yū¹li²nxa³ju³ta²
 ā³wih¹yah³lxin¹kxai²nān²tu³ ye³khāuh³lxa³ti³nha²khai¹yxah³lxi³hī³nxa¹lxi¹.

O³ve²a²wē³sa²ih³sxā³tī¹ju³ta²i³yau¹ū³jau³su²

10 Jā¹nxa¹jau³su² wān³txi³su² e³kxi¹nx2ta¹wi¹. A²nū²a² yxo²i²
 ā³si³wxe³te²na² ne³wā²na³yah³lxi³txa³hē¹li¹. Nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na²
 yen³nāu³a² a²oh³xan¹jah¹lo²khai³xai²na² a²nū²a² yxo²i² ā³si³wxe³te²na²
 i³hau³ko³tū³ka³txai²li² he¹ho³si¹hxai¹na¹hē³li¹.
 11 Jā¹nxa¹jau³su² a²nū²a² kō³nxe³thin¹sxā³ kãi³te²na² a²ē¹na²
 sa²hau³ko³te³lhxā³wxā³na¹wi¹.
 12 Nxe³jah³lxi³sa²lxi¹. A²nū²ai²na² o³ve²a² ka³lxa¹txi³ 100 nxe³
 tū³ka³txa² a²wa³kxēn³yah³lo²sa²nū²nhai¹. A²nxe³jah¹la² wi¹lhou³ko³tain¹tāu³a²
 o³ve²a² ka³na³ka³nat3sxā³ wā³la³ka³txa²nāu³a² ā³nxai³sa³tī¹kxi²nū²nhai¹.
 Nxe³ai¹nha²kxai³ a²wa³kxēn³yah³lo²su² te²hi²sen³kxai³lu² o³ve²a²
 a²ka³lxa¹tāu³xa² ā³nū²la² ā³nxai³sa³tī¹te²li² ā³ten³te³lhxā³ ai³lha²thet3tū²nhai¹.
 13 Hā²wxān³txa³ o³ve²a² ā³nxai³sa³tī¹te²nān²tu³ i³ha¹txi²kxai²nān²tu³ kāin²
 ka³lxi³lhai¹nū²nhai¹. A²ka³lxi³tū³ka³txa² ka³li³lhai¹nha²kxai³ ā³nxai³sa³tī¹te²li²
 kāin² ka³li³lha²kxai³ nxain¹nū²nhai¹. 14 Te²yā¹nxe³kxe³hū³nxe² Txa²wā¹sū³na²
 Oh³xan¹jah¹lo²kxai³lu² a²nū²a² yxo²i² ā³si³wxe³te²na² ka³na³ka³na³kxan²ti³
 ya³lu²ha²kxai³ Sū³na² yen³nāu³a² ā³tī¹kxi²ju³ta²nū²su² te³nxa³wi¹.

Kō³nxe³ti³kãi³ū¹nhē³te²a²i³tih³nxe³jau³su²

15 Jā¹nxe³jut3su² wxa²wā³tā³xai²na² kō³nxe³ti³ kãi³ūh¹nx2ti³kxai²nān²tu³
 i³yau¹ū³txain¹yah³lxi³sā²nhē³li¹. Nxe³yah³lxi³sā²nān¹ka³tu³
 wi¹lain³kxi¹nx2tain¹kxai²nān²tu³ ā³nhāu²no³jah³lxi³hī³nxa¹lxi¹. 16 Yxān¹ta¹
 ain³kxi¹nx2ti³xa³kxai²nān²tu³ a²nū²a² ha¹li¹ ta³nxa² ha¹li¹ ka³na³ki¹
 ta³nxa² ā³sa²so¹sxā³ i³ye³kxi¹xi¹txai¹nhē³li¹. Yxah³lxin¹kxai²nān²tu³
 ā³ye³yo²nū¹nxai¹nhī³nx2na³li¹, wxa²yo²wān³txa² kō³nxe³ti³
 kãi³ūh¹nx2ti³ju³ta²tā² i³ye³kxai¹nān¹jau³xa²su¹. 17 Jā¹nxe³sxā³
 ain³kxi¹nx2ti³xa³kxai²nān²tu³ Txa²wān³txa² yxo²i²sxā³ yxau²xai³tū³ka³txa²
 i³hen³txi³txain¹yah³lxi³hē¹li¹. Nxe³sxā³ yxo²i²tū³ka³txa²
 ain³kxai¹nxa³kxai²nān²tu³ Ju²te²a² nū³ka³txi³sxa³te²su² i³yī¹li²ha²kxai³ a²nū²a²
 ū³yho²hi²ki²a² so¹kxi²nē³jah¹la² yā¹nxe² he³la³kxah³la² i³yī¹li²ha²kxai³ a²nū²a²
 i³lxa³thi¹nxa³te²a² i³yī¹li²ha²kxai³ nxe³jah³lxi³hē¹li¹.

Yu³ka³na³ka³na³ju³ta²ten³kxi²nē³jau³su²

18 Wān³txi³su² i³ye³kxi¹nx2ta¹wi¹. Ha³lo²ai²na² i²li³ju³ta² wxi²kan¹sxā³
 i³hau³kot3jah³lxin¹kxai²nān²tu³ oh³nāu³nū¹ka³na¹ jau¹xain²txi³ a²kxā³nxa² ā²la²
 i³hau³ko³tain¹te²sin²ta²wi¹. Te²yā¹nxe³sxā³ ha³lo²ai²na² i²li³ju³ta² wxi²kan¹sxā³

ā³wa²su¹jah¹lxin¹kxai²nān²tu³ oh³nāu³nū¹ka³na¹ ju¹tain²txi³ a²kxā³nxa² ā²la²
 ā³wa²su¹tain¹te²sin²ta²wi¹.

19 Jā¹nxe³jut3su² txa²wā¹ha³lo²a² yuh³xan¹ko³nāu³xai²na² a²nū²a²
 ha¹lin¹te² i³nxai²na² ha³lo²a² ka³na³ka³na³ju³ta² ten³yah³lxin¹kxai²nān²tu³
 Txa²wā¹sū³na² oh³xa²yxa³u³jah¹la² nxe²i³ye³kxi²yah³lxin¹kxai²nān²tu³
 ya²la³tu³ i³we¹txa²ti³tu¹wi¹. 20 Jā¹nxe³ha²kxai³ a²nū²a² ha¹li¹ tã³nxa²
 ha¹li¹ ka³na³ki¹ tã³nxa² nxe³te² i³nxai²na² yxo²i²syah¹lxin¹te² i³nxān²tu³
 ā³nū²kxi²yah³lxin¹kxai²nān²tu³ wxa²nū²ki³ye³lot3sxā³ yxa³u³xai³la¹tu¹wi¹.
 Je³su²jah³la² ta¹hxi²hē¹la².

A²nū²a²nāu³xa² kō³nxe³ti³ kã³nē³lain¹ju³ta² i³tih³nxe³jau³su²

21 Nxa²ha¹te¹ Pe²jah³la² ā³tū³sxā³ i³ye³kxi²te³nah¹li¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. Txa²wā³tã³xai²na² kō³nxe³ti³
 kã³ū¹hain¹to³kxai²nān²tu³ ih¹nxe² ā³nhxi²na¹te²ta²hē³li¹? Ye³ka³lxa¹txi³txa³
 ne³wā²na³hain¹to³ha¹ju³ta² ne³ki³son³sxā³ ā³na¹ah¹ji¹wi¹? Ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹
 ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ ā³nhī³na¹te²lā¹xā³? Pe²jah³la² ta¹hxi²hē¹la².

22 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wān³txa² i³wa²lū³xi²te³nah¹li¹:

— Kwa²nxi¹li¹. Ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ ā³ū¹hai¹nīn¹kxai²nān²tu³
 a²ne³kit3sxā³wi¹. Yxān¹ta¹ se²te³ ve²ses³ se³tēn²ta³ nxe²
 ye³ka³lxa¹khai¹nxe³to³hain¹sā²nīn¹ka³tu³ a²ne³kit3su²tu¹wi¹. 23 Jā¹nxe³ju³kxai³lu²
 Txa²wā¹sū³na² i³āin²ta³kxi²nē³lhxā³ kō³nxe³ti³ kã³ki³ju³ta² ne³wā²na³jau³su²
 i³yau¹tū³nx2ta¹tu¹wi¹. Ha³lo²a² a²wa³kxēn³yah³la² yā¹nx2na³li¹.
 A²nxe³jah¹lo²kxai³lu² yen³kxi³khai³inū²nhai¹. In³txa² ū³yho³hi²txā³nxa²
 kwa²sa²so¹xi²te²nāu³xa² a²nū²a² ka³lxa¹ain¹nū²nhai¹. Nxe³te²nāu³xa²
 ū³yho³hi¹xi²si¹jau³su² a²yā³nū²kain¹nū²nhai¹. 24 Nxe³tāu³ān²tu³ a²nū²a²
 ka³na³ka³na³jah¹la² ū³yho³hi²txā³nxa² 10.000 nxe³txā³nxa² nxā²ka³lxa¹txi³
 kxā³nxai³tā² kwa²sa²so¹xi²ha²kxai³ nxe³txā³nxai²na² ū³yho³hi¹xi²si¹jau³su²
 kwa³na³kxi²nū²nhai¹. 25 Nxe³yān¹ta¹ ū³yho³hi²txā³nxa² yū²nxa³ha²kxai³
 a²yen³kxi³khai³xa² a²nū²xā³xai²na² so¹kxi²si¹jau³nū³su² te³nha²kxai³
 a²nū²khai³xa² yo³ha² te³nha²kxai³ a²sxe³xa² a²yo³ha² te³nha²kxai³
 a²wē³ha³lxa² yo³ha² te³nha²kxai³ a²wa³kxēn³yah³lo²su² nū²nhai¹.
 Nxe³sxā³ ū³yho³hi²hain¹kxai²nān²tu³ kwa² wa³ka³li³lo³tain¹nū²nhai¹.
 Nxe³kxai²nān²tu³ ū³yho³hi²txā³nxai³tā² a²kxā³nxa² kwa² sa²so¹kxi²kxa² yo³ha²
 ū³yho³hi¹xi²hī³nū²nhai¹. 26 Nxa²ha¹te¹ in³jah³lai²na² sa²kxai³lu² ā³ka³ti³wxe³sxā³
 i³ye³kxi²te³nah¹li¹: “Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. Ha³lo³kxi² yxaut3sā²nhē³li¹.
 Ye³jen¹tāu³su² ū³yho³hi²txā³nxai³tā² whāi²na¹ ū³yho³hi¹hxa³txa²ha¹tu¹wi¹.”
 Nxe³nū²nhai¹.

27 Nxe³te²kxa³yan³tu³ a²wa³kxēn³yah³lai²na² sa²kxai³lu²
 i³yan³ta³kxi²nha²sxā³ ū³yho³hi²txā³nxai³tā² a²yxo²ha³kxa¹ ne³wā²na³nū²nhai¹.
 Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² in³txai²na² ā³wa²sut1sxā³ i³xi²nū²nhai¹.
 28 Nxa²ha¹te¹ in³jah³lai²li² ā³wa²sut1sxā³ i³xi²tāu³a² in³txa² ā³xai²na²
 i³ne³kxau²hain¹nū²nhai¹. A²nxe³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² in³txa² ā³xai²na²
 sa²kxai³lu² nxe³te²hxi²ka² ū³yho³hi²txā³nxa² jū¹txā³nxa² so¹li³
 txā³nxāi²na² a²kxā³nxa² kwa²sa²so¹kxi²nū²nhai¹. Jā¹nxe³tāu³a² in³txa²
 a²wi¹lhī¹nān¹jah¹lai²na² i³xan³txi³sxā³ in³txa² ā³xai²na² wxa²ye²ta³ta³ki³sxā³
 i³ye³kxi²te³nah¹li¹: “Ū³yho³hi²txā³nxa² kwa²sa²so¹kxi²san¹txā³nxai³tā² hī¹na²
 ū³hū¹sē¹li¹.” Nxe³nyha¹nū²nhai¹.

29 Nxe³ha²ka³ai³lu¹ in³txa² ā³xai²na² wān³txi³ka³ai³lu¹ ā³ka³ti³wxe³sxā³ ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹: “Ha³lo³kxi²tsā²nhē³li¹. Ye³jen¹na² ū³yho³hi²txā³nxa² a²yo²ha³ka³ai³ ū³yho³hi²xi²nxa²ha¹tu¹wi¹.” Nxe³nū²nhai¹.

30 Nxe³yān¹ta¹ in³txa² a²wi¹lhī¹nān¹jah¹la² a²yen³kxi³khai³xa² ten³khai¹inxe³ha²ka³ai³ in³txa² ā³jah¹la² hxi²ki³nū²la² sxi²ha² kan²thi³na² ā³na¹sā³wxe³si¹nū²nhai¹, ū³yho³hi²txā³nxa² ū³hū¹xi²si¹sān²jau³su¹. 31 Nxa²ha¹te¹ a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xai³na² ju¹ta¹na² ī²kxain¹nū²la² ī²yan³ta³ka³ai³nha²ka³ai³ ha³lo²a² wa³kxēn³yah³la² ī³hen³txain¹nū²nhai¹. 32 Nxa²ha¹te¹

a²wa³kxēn³yah³lai²na² sa²ka³ai³lu² in³txa² a²wi¹lhī¹nān¹jah¹la² ī³kaix¹sxā³ ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹: “Wxāi²li² kwa²wa³ka³li³yut3ta³lot3san¹jah¹lo²si¹lxi¹. Nxe³yān¹ta¹ ko³nxe³thin¹khai¹nxi¹lxi¹. Wi¹lhin¹sxā³ ī³ye³kxi²san¹tai¹ti²tu³wi¹. Nxe³sa¹nha²ka³ai³ ī³ān²ta³kxi²nha²khai¹inxe³nxa²ha¹tai¹ti²tu³wi¹. Nxe³sxā³yen³kxa² ū³yho³hi²xi²san¹ju³ta³nū³a² ne³wā²na³ū¹nxa²ha¹tai¹ti²tu³wi¹, wi¹lhin¹sxā³ ī³ye³kxi²sa¹nha²ka³ai³lu¹. 33 Nxe³nxa²ha¹ha²ka³ai³ in³txa² ā³jah¹la²ka³ai³ wi¹lhin¹sxā³ thāi³ti³la² sa²hau³ko³tai¹nīn¹ju³ta² wai³nhī³ta²lu¹wi¹. Yxān¹ta¹ wi¹lhin¹sxā³ thāi³ti³la² sa²hau³ko³txā²ha¹ha²ka³ai³ jā¹nxe²nxē²nxān³tai¹.” Nxe³nū²nhai¹.

34 Nxe²e³ta³lun²ka³tu³ a²wa³kxēn³yah³lai²na² sa²ka³ai³lu² ī³an³ta³kxi²nha²sxā³ ū³yho³hi²txā³nxa²ta³lxi³ kwa²sa²so¹kxi²txā³nxa²tā² ū³yho³hi²xi²si¹jau³su² kwa³na³kxi²nū²nhai¹. Nxe³kxa²yo³su² nxe³ti³ka³ai³la² ye³kāuh³lxa³ti³si¹sa²jau³su² a²sa³wi³sa² kwa³na³nū²nhai¹.

35 Jā¹nxe³kxa²yā¹nxe³kxe³hū³nxe² wxa²wā³tā³xai²na² ko³nxe³ti³ kāi³ūh¹nx2ti³ka³ai³nān²tu³ wxa²ē¹nāu³ai²na² au³txē¹nāu³ai²na² ne³wā²na¹ain¹yah¹lxan³ka³ai³nān²tu³ Txa²wī³na² oh³na² yxau³jah¹lai²na² sa²ka³ai³lu² nxe²kāi³ūh¹nx2ti³tu¹wi¹. Yxān¹ta¹ wxa²wā³tā³xai²na² ko³nxe³ti³ kāi³ūh¹nx2ti³ka³ai³nān²tu³ wxa²ē¹nāu³ai²na² au³txē¹nāu³ai²na² ne³wā²na¹ain¹yah¹lxin¹ka³ai³nān²tu³ Txa²wī³na² oh³na² yxau³jah¹lai²na² sa²ka³ai³lu² nxe²kāi³ūh¹nx2ti³tu¹wi¹. Je³su²jah³la²ta¹hxai²hē¹la².

19

Txu¹ha² kwa² ā³na¹ju³ta² ī³tih³nxe³jau³su²

1 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wān³txa² ī³yau¹ū³ta³lun²ka³tu³ Ka³li³le²a²ko³xa² a³li³xi²nū²la² Jor³tāu²yau³xa² yxo²ha³txih³nāu³a² Ju³te²a²ko³nāu³a² ā³nxa²ta¹hxai²hē¹la². Nxe³tāu³a² a²sa³wi³ha³lxa² ā³si³tē³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². 2 Nxe³tāu³ān²tu³ a²nū²a²nāu³xa² ka³lxa¹txi³ ī³hi¹tain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³te³na¹ a²nū²a² ī³ton²te²te²a² ī²kxain¹ka³ai³nān²tu³ we²txain¹ta¹hxai²hē¹la².

3 Nxe³ka³tu³ fa³ri³se²a² nū³ka³txa² a²ha³tih³xa² ā³ti³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². Wān³txa² ī³ki³ha¹kxi²si¹hain¹jau³su² ī³wā³txain¹ta¹hxai²hē¹la². ī³wā³txain¹te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³lāi³. In³txai²na² sa²ka³ai³lu² ī²li³tāu³a² a²txu¹ha³ka³lxa² ā³na¹ka³ai³nān²tu³ wain³ji¹wi¹? Ain¹ta¹hxai²hē¹la².

4 Nxa²ha¹te¹ ī³wa²lū³xi²te³nah¹lxi¹:

— Sū³na² wān³txu¹txai²na² ne³wā²na³yah³lxin¹ta²lu¹wi¹. Nxe³jau³xu¹tai²na² nxe³te³nah¹lxi¹: “A²wi¹lhī¹nu¹tai²ka³ai³lu² Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² in³txi³su² txu¹su² wet1ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹.” 5 Te²yā¹nxūn³te³nah¹lxi¹: “Nxe³ju³ka³ai³lu² in³txai²na² sa²ka³ai³lu² a²wī³na² a²hā³ka³nai²na² nxe³sxā³ ā³waix3tū²la² a²sxe³xa³ka³lxa² so¹li³ tē²tu¹wi¹. Nxe³ha²ka³ai³ in³txa² txu¹ha² a²nū²ka³na³ka³na³ton³tu¹wi¹.” Nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹.

6 Jā¹nxe³ha²ka³ai³ a²nū²a² ha¹lo³nxa³wi¹. A²nū²ka³na³ka³na³jah³na³li¹.

Nxe³ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² ā³nū²kxi²ya³te²syā¹hin²ta²wi¹.
Nxe³kxe³su² a²nū²ai²na² sa²kxai³lu² ā³nhai²ta³lxi³si¹hain¹kxai²nān²ty³
nxe²kāi³yah³lxi³txa³hē¹li¹.

7 Nxa²ha¹te¹ fa³ri³se²a² te²nāu³xai²na² i³wa²lū³xi²ti³an¹jau³kxai³lu¹:

— Moi³se²ah³lu¹tai²na² wān³txa² i³tih³nxe³nē³lain¹te³nah¹lxi¹:
“A²txu¹ha² ā³na¹i³ten³kxai²nān²ty³ ha³teh³nxā³nxā² ā³na¹hxa³txā³nxā²
ū³wha²li¹lhā³ ū³hū¹txai¹li¹.” Nxe³jau³xu¹tai²na² Moi³se²ah³lu¹tai²na²
nxe³nē³lain¹ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Nxe³jau³jau¹xai²na² ih¹nxe³kxa²yan³ti³ta³
txu¹ha² ā³na¹hxa³txā³nxā² i³tih³nxe³nē³lain¹nū²lhai¹li¹? Ain¹ta¹hxi²hē¹la².

8 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Txa²wā¹sū³na² wān³txa² sa²yxo²we¹ti³ten³nxā²lxa³nha²kxai³
Moi³se²ah³lu¹tai²na² wān³txa² ū³wha²li¹ta¹hxi²hē¹li¹, wxa²sxe³xa³ka³lxu³khai³xa²su¹.
Yxān¹ta¹ a²wi¹lhī¹nāu³u¹tai²nān²te²ty³ Txa²wā¹sū³na² ten³jau³sxa³wi¹.

9 Jā¹nxā¹jau³su² in³txa² a²ten³te²su² te²an²ty³ a²sxe³xa³ka³lxa² ā³na¹ka³ty³
txu¹ha² ā³lxi³te²a² so¹ain¹ke³la³te²kxai³ txu¹ha² ā³xa² ū³whīn¹ta³kxi²kxa² yā¹nxe²
hxi²ki³lot³hī³nx2na³li¹. Kō³nxe³ti³ kāi³hī³nx2na³li¹. Te²yā¹nxe³sxā³ txu¹ha²
ā³na¹ta¹ka³lxa² in³txa² ā³jah¹la² so¹ke³la³te²kxai³ in³txa² ā³xa² ū³whīn¹ta³kxi²kxa²
yā¹nxe² hxi²ki³lot³hī³nx2na³li¹. Kō³nxe³ti³ kāi³hī³nx2na³li¹. A²nxe³ta¹ka³lxa²
a²sxe³xa³ka³lxa² a²wi¹lhī¹na² so¹nyhai¹nxā³ta³lxa¹ in³txa² ā³xai²li² ū³whīn¹ta³kxi²
o²la³kxi²nyhu¹ke³la³te²kxai³ txu¹ha² ā³na¹ju³ta² wai³nhī³nx2na³li¹.

10 Nxa²ha¹te¹ a²sa³wi³ha³lxi²na² wān³txa² i³wa²lū³xain¹te³nah¹lxi¹:

— In³txai²na² txu¹hai²na² nxe² kāi³nyhu¹ain¹ke³la³te²kxai³ so¹nyhu¹kxi³ju³ta²
a²wi¹lhī¹na² wi¹lxa³hē³li¹. Nxūh¹lxa³txi³su² yxau²xai³ju³ta² wi¹lhī³nx2na³li¹.

11 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— Jau¹xu¹tai²na² sa²kxai³lu² a²nū²a² ā³ne³to³hxa³te²na² yū³te²ju²hē³li¹.
Yxān¹ta¹ Txa²wā¹sū³na² i³hau³kot³sa²kxai³ nxe³te²su² te²a² wi¹kō³nha²
a³la³kxain¹te²ju²hē³li¹. 12 A²nū²ai²na² so¹nyhu¹kxi³ju³ta² hxi²ka¹nyhai¹nxā³te²na²
yū³hxi²na²hē³li¹. A²ha³tih³xai²na² wē³sa² txo¹nai¹nhī¹nān¹te²ty³
a²nū²khai³xa² wi¹lxa³ha²kxai³ hxi²kan¹txi³ so¹nyhu¹kxi³te²sxa³yu²hē³li¹.
Āh¹ a²ha³tih³xai²na² a²hxi²kan¹jah¹la² so¹nyhu¹sih¹xa³jau³su² in³txa²
ya³la³ki³a² ya³la³ki²sa²tā³ha²kxai³ hxi²kan¹txi³ so¹nyhu¹kxi³te²sxa³yu²hē³li¹.
Āh¹ a²ha³tih³xai²na² Txa²wā¹sū³na² wa³ka³la² so¹lxi³ te³nain¹jau³su²
so¹nyhu¹kxi³te²sxa³yu²hē³li¹. A²nxe³jau³su² wā²nxū¹hī²xsā³ hxi²kan¹kxi³kxe³su²
ā³kāi³jah¹lxi³hē¹li¹. Je³su²jah³la² ta¹hxi²hē¹la².

Je³su²jah³la² wē³ha³lxa² a²yxo²ha³kxa¹ a³lxi²jau³su²

13 Hā²wxān³txa³ a²nū²a² a²wē³ha³lxa² tē³ain¹ta¹hxi²hē¹la². Je³su²jah³la²
Sū³na² wi¹lxo³kxi²nē³txi³si¹hain¹jau³su² wxa²ne³wai³te²si¹hain¹jau³su²
tē³ain¹ta¹hxi²hē¹la². A²nxe³ju³tai²na² a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa²
i³kwa²i³kxain¹ta¹hxi²hē¹la². 14 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² jut³si²nū²la²
e³te³nah¹lxi¹:

— Ne³ka²sah¹lxi³sa²lxi¹. Wē³ha³lxa² tē³sxā³ wxā³ain¹ju³tai²na²
i³hxi²ko²lain¹yah³lxi³txa³hē¹li¹. Wē³sai²li² a²wī³na² wān³txa²
yxo²te²ju²hē³li¹. Nxe³yah³lxin¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Txa²wā¹sū³na² wān³txa²
yxo²te²jah³lxi³hē¹li¹. Nxe³yah³lxin¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Txa²wā¹sū³na² ha³lo²a²
yxau³yah³lxin¹ju³ta³nū³a²yū³nx2ti³tu¹wi¹. Ta¹hxi²hē¹la².

15 Nxe²e³nū²la² wē³ha³lxi²na² Sū³na² wi¹lhin¹sxā³ i²ti³hi¹te³lhi¹hain¹jau³su²
wxa²ne³wai³tū²la² ha³lo²ai²na² ā³waix3ta¹hxi²hē¹la².

In³txa²yen³kxi³khaix¹jah¹la²ĩ³yau¹ũ³jau³su²

16 Nxa²ha¹te¹ in³txa²sa³nxe³la³kxah³la²ã³ũ³sxã³ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Tih³nxe³sa²jah¹lãi³. Ĩh¹ju¹tã³wi¹ju³ta³la³kãi³a¹ke³la³te²kxai³ka³te³na²wi¹tãu³a²so¹kxi²hĩ³na¹te²la¹xã³? Ta¹hxai²hẽ¹la².

17 Nxa²ha¹te¹Je³su²jah³lai²na²ĩ³wa³lũ³xi²te²an¹jau³kxai³lu¹:

— Ĩh¹nxe³kxa²yan³ti³tã³yen³kxi³la³wi¹ju³ta³la³ĩ³wã³txi³san¹ji¹wi¹? Txa²wã¹sũ³na²so¹lxi³wi¹lhin¹khaix¹jah¹lai²la¹wi¹. Yxã¹ta¹ka³te³na²wi¹tãu³nũ³a²ã³wih¹ti³ten³nxa²kxai²nãn²tu³Sũ³na²wãn³txu¹ta¹i²na²sa²yxox²we¹thxa³txa²hẽ³li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

18 Nxa²ha¹te¹:

— Ĩh¹jau¹la³hĩ³te²la¹xã³? Ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ha²kxai³Je³su²jah³la²ĩ³wa³lũ³xi²te³nah¹lxi¹:

— A²nũ²a²su¹lhã³nyhu¹ah³lxi³txa³hẽ¹li¹. Txu¹ha²ã³xa¹ka³lxa²ũ³whĩ¹ta³kxi²nyhah¹lxi³txa³hẽ¹li¹. A²nũ²a²ã³xai²na²ĩ³ki³ha¹kxi²nyhu¹ah³lxi³txa³hẽ¹li¹.

19 Wxa²hã³ka³na²na²wxa²wi³na²nxe³sxã³sa²nẽn¹kxain¹yah³lxin¹ju³ta²so¹lxi³kãi³ũh¹txain¹yah³lxi³hẽ¹li¹. A²nũ²a²a²wa³kxa²yxau³nũ³nxa²te²a²a³lxi²nha¹jah³lxi³hẽ¹li¹. Je³su²jah³la²ta¹hxai²hẽ¹la².

20 Nxa²ha¹te¹sa²nxe³la³kxah³lai²na²a²wãn³txi³kxai³lu¹:

— Jau¹xai²na²a²yxox²ha³kxa¹sa²yxox²we¹jah¹lo²sa¹wi¹. Ĩh³jau¹tã³on³te²la¹xã³? Ta¹hxai²hẽ¹la².

21 Nxa²ha¹te¹Je³su²jah³lai²na²a²wãn³txi³kxai³lu¹:

— Sa²yxox²we¹thxa³ti³ten³nxa²kxai²nãn²tu³nxe³sẽ¹li¹. Wxa²yen³kxa²sa²so¹sxã³a²nũ²a²ã³xa²so¹kxi²si¹hin¹ja³su²kãi³txa²hẽ³li¹. Nxĩn¹kxai²nãn²tu³so¹kxi²nxain¹kxa²yo³ha²tẽ³sxã³a²nũ²a²yen³kxi²txa²te²na²wã²nhũh²xai³txai¹nhẽ³li¹. Nxĩn¹kxai²nãn²tu³oh³nãu³nũ¹ka³na¹yen³kxa²wi¹ju³ta³nũ³a²yũ³nxa²tu¹wi¹. Jã¹nxe³sxã³nxe²kãi³ta³lu²nĩn¹kxai²nãn²tu³ã³wxã³sxã³ã³si³tẽ³kxi¹sẽ¹li¹. Je³su²jah³la²ta¹hxai²hẽ¹la².

22 Nxe³jau³xai²na²sa²kxai³lu²sa³nxe³la³kxah³lai²na²sa²kxai³lu²ain³kxi²te³na¹ĩ³ain²txi³sxã³ĩ³ta¹hxai²hẽ¹la². Yen³kxi³khaix¹nxe³ha²kxai³yen³kxa²a³lxi²ha²kxai³hãi¹sxã³ĩ³ta¹hxai²hẽ¹la². 23 Nxa²ha¹te¹Je³su²jah³lai²na²sa²kxai³lu²a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xa²ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Nxe³jah³lxi³wxi¹. Wãn³txi³su²ĩ³ye³kxi¹nx2ta¹wi¹. A²nũ²a²kãin²yen³kxi²te²su²te²a²Txa²wã¹sũ³na²wãn³txa²ain³kxi²sxã³yxau²xai³ju³ta²wa³lxe²te²ju²hẽ³li¹. 24 Jã¹nxai¹jau³su²ka³me²la²ka³yxuh³xa²kãin²khaixi²te²su²te²a²hai³txi³a²ku¹wxi²si³xẽ²na²ã³wih¹sxã³ã³wa²to¹ti³he¹nxe³lhi³nx2nxa³wi¹. Yxã¹ta¹a²nũ²a²kãin²yen³kxi³khai¹nxe³te²su²te²a²Txa²wã¹sũ³na²wãn³txa²ain³kxi²sxã³yxau²xai³ju³ta²wa³to²hi²wa³lxe³te²ju²hẽ³li¹. Je³su²jah³la²ta¹hxai²hẽ¹la².

25 Nxa²ha¹te¹a²sa³wi³ha³lxai²na²jau³jau¹xai²na²ain³kxi²tãu³ĩ³wã³tã³kxi²nha²sxã³ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Txa²wã¹ha³lo²nãu³a²a²nũ²ai²li²yen³kxi³kxai²nãn²tu³Txa²wã¹sũ³nu²su²wi¹lhin¹sxã³ĩ²jah¹lo²su²ye²te²ju²hẽ³li¹. Nxe³jut3su²ha²kxai³a²nũ²a²yen³kxi³te²su²te²na²kxãu³nxa³sxã³Txa²wã¹sũ³na²wãn³txa²ain³kxi²sxã³yxau²xai³kxai²nãn²tu³a²nũ²a²nãu³xa²hãi¹nxe³ti³xa¹Txa²wã¹sũ³na²wãn³txa²ain³kxi²sxã³yxau²xai³ki³sxa³lho³li¹. Nxe³nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

26 Nxe³nũ²la²Je³su²jah³la²ĩ²sa²sai¹ain¹sxã³ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— A²nũ²a² hxi²kan¹ti³he¹xai¹nxa³wi¹. Yxã¹ta¹ Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³su² hxi²kan¹te²lo³jah¹lai²la¹wi¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

27 Nxa²ha¹te¹ Pe²jah³la² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Nxex³sã²si¹lxi¹. Txa²wã¹yen³kxi³khai³xa² ã³na¹sã²si¹na¹ka³tũ³wxã²na² so¹lxi³ ã³si³tẽ³la³kxi²sĩ¹na¹wi¹. Nxe³si¹na¹ha²kxai³ ĩh¹nxe²ũ³yho³hi²sa²sĩ¹te³ji¹wi¹? Pe²jah³la² ta¹hxai²hẽ¹la².

28 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Nxe³jah³lxi³sa²lxi¹. Wãn³txi³su² i³ye³kxi¹nx2ta¹wi¹. Yan¹nãu³a¹ Txa²wã¹ha³lo²a² tah²lxi³wet1sĩ¹na¹ wxi²kin³ti³ton³sxã³ ha³lo²a² a²yxo²ha³kxa¹ a²wa³kxẽ³si¹ta¹tu¹wi¹. Nxa¹kxai²nãn²tũ³ wxã²na² sa²kxai³lu² ã³si³tẽ³kxi²sah¹lxi¹nha²kxai³ Txa²yã¹nxe³sxã³ I³sa³e² nũ³ka³txi³nãu³xa² ha³txi²ha² hxi²ka² hxa³n³sxã³ ha¹li¹ wa²sa²so¹xi²nũ³ka³tũ³ nxe³te²nũ³ka³txi³nãu³xa² a²wa³kxẽ³su² yah³lxi³nũ³nĩ¹tu¹wi¹.

29 Nxe³tãu³a² a²nũ²a² i²li²te²na² Txa²na² a³lxi²sai¹nha²kxai³ sxi²ha² ã³na¹i² a²lon³nãu³xa² ã³na¹i² a²ha³lĩ³ti³nãu³xa² ã³na¹i² a²wĩ³na² ã³na¹i² a²hã³ka³na² ã³na¹i² a²wẽ³ha³lxi³khai³xa² ã³na¹i² hai³sxa² ã³na¹i² nxe³ain¹kxai²nãn²tũ³ ã³si³tẽ³la³kxi²sain¹te²na² sa²kxai³lu² kãin² wa³to²hi²sxã³ ũ³yho³ha¹nu¹ju³ta² yũ³tu¹wi¹. Nxe³ai¹na¹kxa²yu³su² ka³te³na² wi²tãu³la³ ũ³hũ¹ai¹na¹tu¹wi¹.

30 Nxe³kxan²ti³nũ¹ sa²nẽn¹kxi²nha²yah³lxi³txa³hẽ¹li¹. Te²yã¹nxe³jut3su² a²nũ²a² ka³lxa²te²nũ³ka³txa² i³sa²nẽn¹kxain¹ju³ta² yũ³kxan²ti³ yan¹nãu³a¹ i³sa²nẽn¹kxai¹nxa³ju³ta² yũ³tu¹wi¹. Te²yã¹nxe³sxã³ a²nũ²a² ka³lxa²te²nũ³ka³txa² i³sa²nẽn¹kxai¹nxa³ju³ta² yũ³kan²ti³ yan¹nãu³a¹ i³sa²nẽn¹kxain¹ju³ta² yũ³tu¹wi¹.

20

Hai³sxa²wa³ko³nain¹tũ³ka³txa²i³yau¹ũ³jau³su²

1 Jã¹nxe³jut3su² yan¹nãu³a¹ a²nũ²ai²na² kãĩ³ain¹kxa² yo³ha² a³ya³ti³na¹tãu³a² a²nũ²a² hai³sxa² wa³kxẽ³yah³lo²su² yã¹nxũ³na¹tu¹wi¹. A²nxe³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² hai³sxa³nãu³a² i³wa³kon³kxi²tũ³ka³txa² i³kaix1te³lhxã³ i³yũ¹li²nxa³tã³lxa¹ ai³nũ²nhai¹. 2 I³kaix1te³na¹ i³kaix1so¹tũ³ka³txa² ũ³yho³hi²ki³a² ki³ka³na³ka³ki³a² wain³txi³ yo³hi²ye²kxe³su² ũ³hũ¹si¹hain¹jau³su² i³hau³ko³tũh¹nyhain¹nũ²nhai¹. Nxũ²la² hai³sxa³nãu³a² ũ³sa²si¹hã³ain¹nũ²nhai¹.

3 Hã²wxã³txa³ ki³ka³la³xi²tãu³a² sxi²je³na² ai³tãu³a² in³txi³nãu³xa² wa³ko³na¹nxa³te²a² i³ha¹txain¹nũ²nhai¹. 4 Nxe³te²nãu³a² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹: “Txa²hai³sxa³nãu³a² ai³sxã³ wa³kon³kxi²sah¹lxi³hẽ¹li¹. Sah¹lin¹kxai²nãn²tũ³ka³nxah³ta³lon³tãu³a² wain³ju³ta² ũ³yho³hi²nx2ta¹tu¹wi¹.” Nxe³jau³su² ha²kxai³in³txi³nãu³xa² ai³sxã³ hai³sxa² wa³kon³kxain¹nũ²nhai¹.

5 Te²yã¹nxe³sxã³ ne³ka³ka³tãu³a² ai³sxã³ ãh¹i³kaix1so¹xi² i³sa²si¹ta³xi²tãu³a² ai³sxã³ ãh¹i³kaix1so¹xi² nxe³to³nhũ²nhai¹. 6 Te²yã¹nxe³sxã³ ka³nxaxi²nxa³tã³lxa² ai³lxi²sxã³ in³txa² ãh¹i³ha¹txain¹nũ²nhai¹. Nxe³sxã³ i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹: “Ĩh¹nxe³kxa²yan³ti³tã³ a³lan²ta² hãĩ¹nxe³ti³xa² ũ³txi³ wa³kon³yah²lxan³taĩ¹?” Nxũ²nhai¹.

7 Nxe³ha²kxai³lu¹: “A²nũ²a² i³kaix1sain¹sĩ¹nxa³kxi³su¹.” Nxũ²nhai¹. Nxe³sxã³ i³wa²lũ³xi²te²an¹jau³kxai³lu¹: “Txa²hai³sxa² ai³sxã³ wa³kon³kxi²sah¹lxi³to³hẽ¹li¹.” Nxũ²nhai¹.

8 Nxa²ha¹te¹ ka³nxaxi²tãu³a² hai³sxa² wa³kxẽ³yah³lai²na² sa²kxai³lu² a²sa³wi³sa² hxi²kan¹jah¹la² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹: “A²nũ²a²nãu³xa² wa³kon³kxi²nẽ³lain¹te²nãu³xa² i³kaix1txa²hẽ¹li¹. i³kaix1tai¹nĩ¹kxai²nãn²tũ³

wa³kon³kxi²nē³lain¹kxa² yo³ha² ũ³hũ²xai³txai¹nhē³li¹. Ā³ne³ki³sot3sxā³ wxā³ain¹te²na² ũ³yho³hi² ān³si³wxe³sā²nīn¹ka³tu³ hā²wxān³txa³ a²wi¹lhī¹nān¹ta² wxā³te²nāu³xa² ā³ne³ki³so³tī¹nha²kxai³ nxe³sē¹li¹.” Nxũ²nhai¹.

9 Nxa²ha¹te¹ in³txi³nāu³xin³txi² ka³nxa³hi²nxa³ta³lxa¹ ā³si³wxe³sxā³ wa³kon³kxain¹tũ³ka³txa² ũ³yho³hi²ki³a² ki³ka³na³ka³na³ki³a² ũ³hũ²xai³ain¹nũ²nhai¹. Nxe²hu³xai³sxā³ wa³kon³kxain¹tũ³ka³txai²na² a²yo²ha³kxa¹ ũ³yho³hi²ki³a² ki³ka³na³ka³na³ki³a² ũ³hũ²xai³ain¹nũ²nhai¹.

10 Te²yā¹nxe² ai³sxā³ a²wi¹lhī¹na² ā³si³wxe³sxā³ wa³kon³kxain¹tũ³ka³txai²na² a²e¹nān¹jau³kxai³lu¹. “Ki³ka³lxa¹txi³ ũ³yho³hi²sa²te³lxa²na³na¹.”

Yhain¹jau³su² yxān¹ta¹ ki³ka³na³ka³na³ki³āin²txi³ so¹kxain¹nūn³nũ²nhai¹.

11 Nxe³te³kxa²yan³tu³ti¹ hai³sxa² wa³kxēn³yah³la² i³kwa²i²kxi²te³lhxā³ ā³tũ³ain¹nũ²nhai¹. Nxain¹te³nah¹lxi¹: 12 “Tũ¹ka³txai²na² a²ne³ki³sot3sxā³ wxā³tũ³ka³txa² jũ¹nxa² so¹lxi³ wa³ko³nain¹te¹ni²tu³wi¹. Yxān¹ta¹

txa²nũ³ka³txa² a²lan²ta² hāi¹nxe² wa³kon³kxi²nxa²sī¹na¹te¹ni²tu³wi¹. Sa³txe¹txi³ wa³kon³kxi²sī¹nha²kxai³ wān³ya³lu²sa²sī¹nha²kxai³ nxe³sī¹na¹te¹ni²tu³wi¹. Yxān¹ta¹ tũ¹ka³txai²na² ki³ka³na³ka³na³kain²txi³ ũ³yho³hai¹nī¹nha²kxai³

txa²nũ³ka³txi³nāu¹xai²na² ki³ka³na³ka³na³kain²txi³ ũ³yho³hi²sa²sī¹nī¹nha²kxai³ nxi¹nhē²li¹.” Nxũ²nhai¹.

13 Nxa²ha¹te¹ a²wa³kxēn³yah³lai²na² wān³txi³kxai³lu² a²nũ²a² ka³na³ka³na³jah¹la² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹: “Nxe³txi¹. Txa²ya³lxi¹lxi¹. KQ³nxe³ti³ kăi²ũ¹nxa²hxā³nhē²li¹. ũ³yho³hi²ki³a² ki³ka³na³ka³na³ki³a²

i³hau³ko³ki³ten¹tu³wi¹. 14 Nxe³ki³sa²kxai³ so¹kxi²san¹ta³ki³ai²na² tē³sxā³ i³x3txu¹li¹. Na¹ta¹ ā³ne³ki³sot3sxā³ wxā³jah¹la² ki¹ain²txi³ ũ³hũ²ti³ten³sa³nhai¹.

15 Txa²yen³kxai²na² a²ten³nha¹jau³su² o²la³kxi²na¹tu¹wi¹. Īh¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ txa²yen³kxa² a³lxi²nxa³kxe³su² a²nũ²a² ā³xa² hxi²nũ¹nai¹na¹ju³tan¹te²kxa³yan³tu³ ha²ya³kxa² yxo²kwain³txa²hē³li¹.” Nxe³nũ²nhai¹.

16 Jā¹nxa¹jau³su² ā³ne³ki³so³te²na² sa²kxai³lu² ne³ka³ta²xai³ha²kxai³ ne³ka³ta² ā³si³wxe³te²na² sa²kxai³lu² ā³ne³ki³sot3si¹ha²kxai³ nxain¹tu¹wi¹. Jā¹nxe³jut3su² a²nũ²a² i³kaix1tai¹na¹te²nāu³xa² ka³lxa¹khai¹nxe³ha²kxai³ i²sxā³ so¹kxi²na¹te²nāu³xa² ka³lxa²ai¹nxa³ha²kxai³ nxe³te²ju²hē³li¹. Jā¹nxa¹jau³su² nxe³ye¹nx2ta¹wi¹. Je³su²jah³la² nxe³ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³la² su²lhā³ain¹ju³ta³nũ³a² i³yau¹ũ³to³jau³su²

17 Hā²wxān³txa³ Je³ru³sa³lē²thī³na² ka³la³xi²te³lhxā³ ain¹tāu³a² Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu² a²sa³wi³ha³lxa² a²to²se³te²nāu³xa² nūh¹lxi³sxā³ i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

18 — Nxe³jah³lxi³sa²lxi¹. Je³ru³sa³lē²thī³na² ā³nxai³ki³tu¹wi¹. Nxe³ki³kxai²nān²tu³ Txai²na² so¹sain¹sxā³ a²nũ²a² wā³nxīn¹te² si³yxau³tũ³ka³txi³nāu³xa² ha³te³h³nxā³nxa² a²hoh³lxi³su² tũ³ka³txi³nāu³xa² nxe³te²nāu³xai²na² a²hxi²ka² sa²so¹sain¹tu¹wi¹. Nxe³sain¹kxai²nān²tu³ ya³lu³sain¹jau³su² i³yī¹li²sain¹tu¹wi¹. 19 Nxe³ka³tu³ Ju³te²a²

nũ³ka³txi³sxa²te²nāu³xa² sa²nũ¹sain¹tu¹wi¹. Sa²nũ¹sain¹sxā³ ko³nxe³ i³ka³lxi¹lũ¹sai¹nha²kxai³ i³ta³lo³wait1sai¹nha²kxai³ nxe³te²kxa³kxa¹ hi³sa³ka³txa² ũ³hxi²ki¹la³kxi²sain¹tu¹wi¹. Nxe³sxā³ ya³lut1sai¹nha²kxai³ sa²nũ¹kxi²sain¹tu¹wi¹. Hā²wxān³txa³ ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ a³lan²tāu³a¹ ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²na¹tu¹wi¹, Txa²wā¹sũ³na² Hxi²kan¹txa² Si³yxau³tāu³lot3sa²jah¹lo²na¹ha²kxai³lu¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hē¹la².

A²ha³ka³na² i³wq³txi³jau³su²

20 Nxa²ha¹te¹ nxe³nũ²la² Se³be³te²ah³la² a²sxe³xa³ka³lxa²na² sa²kxai³lu² a²ki³lha³lxa²nũ³xa² Jo³ũ²ah³lo²su² ha²kxai³ Ti³a²ka³h³lo²su² ha²kxai³ nxe³te²an²tu³ sa²so¹sxã³ Je³su²jah³la² ã³ti³ain¹ta¹hxa²i²hẽ¹la². ã³ti³sxã³ Je³su²jah³la² yen³nũ³a² ã³ka³ti³wxe³sxã³ i³ye³kxi²te³lhxã³ ta¹hxa²i²hẽ¹la².

21 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² nxe³te³nah¹lxi¹:

— İh¹nxe³tin¹ji¹xi¹? Ta¹hxa²i²hẽ¹la². Nxa²ha¹te¹:

— Wxã²na² wxa²ha³lo²a² a²wa³kxën³sin¹kxai²nãn²tu³ txa²ki³lha³nũ³xai²na² wxa²wi¹tãu³a² sa²we¹txi² wxa²wã³tãu³a² sa²we¹txi² nxe³si¹hain¹jau³su² i³hau³ko³tũh¹txai¹nhẽ³li¹. Ta¹ka³lxa²na² nxe³ta¹hxa²i²hẽ¹la².

22 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² a²ki³lha³nũ³xa² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— A²yen³kxa² ten³ya³hin¹ju³ta² ã³ne³wxe³ya³hxa³lxi¹. A²nũ²a² ko³nxe³thin¹te²nũ³xa² khãuh³lxa³ti³sain¹tu¹wi¹. Te²yã¹nxe²nx2ti³ju³ta²i²nãn²tu³ hxi²kan¹nx2ti³ji¹wi¹? Ta¹hxa²i²hẽ¹la². Nxa²ha¹te¹ i³wa²lũ³xi²ya³te³nah¹lxi¹:

— Hxi²kan¹sĩ¹na¹wi¹. Ya³ta¹hxa²i²hẽ¹la².

23 Nxa²ha¹te¹ i³ye³kxi²ya³te³nah¹lxi¹:

— Khãuh³lxa³ti³sain¹kxa²yã¹nxe² khãuh³lxa³ti³nx2tain¹nũ³tu¹wi¹. Yxãn¹ta¹ txa²wi¹tãu³a¹ sa²we¹txi²jut3sa²ha²kxai³ txa²wã³tãu³a¹ sa²we¹txi²jut3sa²ha²kxai³ nxe³kxi³nũ³su² hxi²kan¹sa²nxa³nhai¹. Txa²wĩ³na² ha³lo²ai²la¹wi¹. Nxe³sxã³ Txa²wĩ³na² ã³ten³te²su² te²na² so¹lxi³ sa²we¹tain¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la² ta¹hxa²i²hẽ¹la².

24 Nxa²ha¹te¹ a²sa³wi³ha³lxa² wã³kon³te²nũ³xa² hxi²ka²hxnã³sxã³ wã³kon³te²nũ³xai²na² sa²kxai³lu² a²lon³ti³tãu³su² te²a² i³an³ta³kxi²nyhain¹ta¹hxa²i²hẽ¹la². 25 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² hi²sen³su² a²sa³wi³ha³lxa² ã³yã³nũ²kxi²si¹hain¹sxã³ i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— A²nũ²a² ã³xa² wi¹lhin¹ wa³to²hi²nha¹yah³lxi³txa³hẽ¹li¹. Ju³te²a² nũ³ka³ti³sxa³te²na² a²wa³kxën³ti³nũ³xai²na² sa²kxai³lu² a²sa³wi³ha³lxi³nũ³xa²i³kãin²txi³nha³sxã³ nũ³kxũn³ti³i³wa³kxën³txain¹to³te²ja¹ti²tu³wi¹.

26 Nxe³yãn¹ta¹ te²yã¹nxe² kãĩ³ũ¹nyha¹lxi³txa³hẽ¹li¹. Wxa²yu³ta²na² i²li³te² i³nxai²nãn²tu³: “Hxi²kan¹te²sa¹i¹.” Nxe³jau³tu³ ten³ya³hlin¹kxai²nãn²tu³ wxa²yu³ta² a²hãĩ¹nxe³ti³xa² ã³non²ta³kxi²txain¹yah³lxi³hẽ¹li¹.

27 Te²yã¹nxũn³sxã³: “Txai²na² a²si³yxa³jah¹lo²sa¹wi¹.” Nxe³jau³tu³ ten³ya³hlin¹kxai²nãn²tu³ a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ a²wa³ka³li³lo³txain¹yah³lxi³hẽ¹li¹.

28 Jã¹nxa¹jau³su² Txai²na² sa²kxai³lu² wa³ka³li³lo³sa²si¹hain¹jau³nũ³su² wxã²nxa³wi¹. Yxãn¹ta¹ a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ ã³non²ta³kxi²te³lhxã³ wxã³na¹wi¹. A²nũ²a²nũ³xai²na² a²ko³nxe³ti³kãĩ³sxã³ te²hxi²ki³lxain¹kxe³su² ã³wa²su²te³lhxã³ ya³lu²na¹tu¹wi¹. Nxe³te³lhxã³ wxã³na¹wi¹. Je³su²jah³la² ta¹hxa²i²hẽ¹la².

In³txa²ye³han³te²a² ha¹lin¹te²a²ye³we²txi²jau³su²

29 Nxa²ha¹te¹ ãh¹ã³nxai³ain¹tãu³a² Je³ri³ko²thĩ³na² a³li³ain¹ta¹hxa²i²hẽ¹la². A³li³ain¹tãu³a² a²nũ²a²nũ³xa² ka³lxa¹te²nũ³xa² i³hi²txain¹ta¹hxa²i²hẽ¹la².

30 Nxe³tãu³a² in³txa² ye³han³te²a² ha¹li¹ tĩh³na² ne³kxũn²nũ³a² ã³wxe³ya³ta¹hxa²i²hẽ¹la². Nxe³te³na¹ Je³su²jah³la² ã³wa²to²hi²jau³xa² ain³kxain¹te³na¹ i³kaix1tain¹te³nah¹lxi¹:

— Txa²wã¹hxi²kan¹jah¹lãĩ³.

Txa²wã¹sũ³na² Hxi²kan¹ta²

Si³yxa³tãu³lot3txa²jah¹lo²si¹lxi¹.

Wi¹lhin¹sxã³ thãĩ³ti³la²

sa²hau³ko²3sa²si¹nhẽ³li¹. Ain¹ta¹hxa²i²hẽ¹la².

31 Nxe³te²kxa³yan³tu³ti¹ a²nũ²a² ã³si³tẽ³la³kxain¹tũ³ka³txai²na² ã³ka³nahx2si¹jau³su² i³kwaĩ²kxain¹ta¹hxa²i²hẽ¹la². Nxe³yãn¹ta¹ in³txi³nũ³xa² i³ka³na²ya³to³hxa³te³nah¹lxi¹:

— Txa²wā¹hxi²kan¹jah¹lāi³. Txa²wā¹sũ³na² Hxi²kan¹ta²
 Si³yxaus³tāu³lot³txa²jah¹lo²si¹lxi¹. Wi¹lhin¹sxā³ thāi³ti³la²
 sa²hau³kot³sa²sī¹nhē³li¹. Ain¹to³ta¹hxai²hē¹la².

32 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² i³kaix¹tain¹jau³xa² ain³kxi¹nxa²ha¹te¹ ā³yit¹tũ²la²
 i³kaix¹so¹ain¹te³nah¹lxi¹;

— ĩh¹nxe³ju³tā³ kāi³ũh¹nx2ta¹ju³ta³la³ ten³nxa²lxin¹ji¹wi¹? Ta¹hxai²hē¹la².

33 Nxa²ha¹te¹ i³wa²lũ³xain¹te³nah¹lxi¹;

— Txa²wā¹hxi²kan¹jah¹lāi³. Ye³we²txi²sa³nhĩn¹ju³ta² ten³khaix¹sa²sī¹nhai¹.
 Ain¹ta¹hxai²hē¹la².

34 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² i³āin²ta³kxi²sxā³ wxa²ye³waix³ta¹hxai²hē¹la².
 Nxe³tāu³ wa³su³txi³ ye³we²txi²ta³lain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³te³na¹
 ā³si³tē³kxain¹ta¹hxai²hē¹la².

21

Je³su²jah³lai²li² Je³ru³sa³lē²thi³na² ā³wih¹jau³su²

1 Nxa²ha¹te¹ āh¹ā³nxai³lxi³tāu³a² Je³ru³sa³lē²thi³na² yau³so³nain¹ta¹hxai²hē¹la².
 Nxe³te³na¹ Bet³fa³je²thi³na² ā³yit¹txain¹ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³thi³nai²na²
 wā³la² o³li³ve²ra³ka³txa² u²lxa³ko³su² ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³thi³na² ā³yi¹ka³tu³
 Je³su²jah³lo²kxai³lu² a²sa³wi³ha³lxa² in³txa² ha¹li¹ i³sa²si¹hā³ta¹hxai²hē¹la².

2 i³sa²si¹hā³te³nah¹lxi¹;

— Sxi²je³na² kāi²nxa³je³na² ā³wih¹ja¹hu¹li¹. Yxah³hin¹kxai²nān²tu³
 a²kwēn¹tai²na¹ ju³mēn²ta² ka²va¹lhũ³te²a² a²hā³ka³na² sa²tai²kxā¹sxā³
 i²ya³hi¹nha²kxai³ a²wē³sa² i²ya³hi¹nha²kxai³ yxa³hin¹tu¹wi¹. A²nxe³te²na²
 sa²ta²la³kxi²sxā³ tē³sxā³ wā³li¹ja³hē¹li¹. 3 Nxe³ya³hin¹tāu³a² a²nũ²a²
 i²nx2ti³sxā³ i³wā³txi¹nx2ti³kxai²nān²tu³ i³ye³kxi²ja¹hē¹li¹. Nxe³ya³hin¹te³nah¹lxi¹:
 “Txa²wā¹hxi²kan¹jah¹la² ten³na³li¹.” Yxa³hin¹jau³su² ha²kxai³ ju³mēn²ta²
 ha¹lin¹te²a² ũ³sa²si¹hā³nx2ti³tu¹wi¹. Je³su²jah³lai²na² wān³txa² ta¹hxai²hē¹la².

4 Jā¹nxe³jut³su² Txa²wā¹sũ³na² wān³txa² i³hen³txi³jah¹lu¹tai²na²
 jau³xau³hxai²tēx¹ta² nxe²e³ta¹hxai²hē¹la². Nxe²e³te³nah¹lxi¹;

5 — Si³āu²thi³na² yxau³tũ³ka³txa² i³hen³txi³txain¹yah³lxi³hē¹li¹.
 Wxa²hxi²kan¹jah¹la² wxā³tu¹wi¹. Yxo²thāi³ti³la² wxā³ha²kxai³ ju³mēn²ta²
 ā³ka³tih³yau³kxi²ha²kxai³ wxā³tu¹wi¹. Yen³kxa² ā³ka³tih³wxe³nha²te²
 ka³yxuh³xa² tē³sxā³ ā³ka³tih³yau³sxā³ wxā³tu¹wi¹.

Sũ³na² wān³txu¹txai²na² nxe³ta¹hxai²hē¹la².

6 Jā¹nxe³jut³su² a²sa³wi³ha³lxa² ha¹lin¹te²na² ā³nxai³yah³nũ²la² Je³su²jah³la²
 e³kxi²jau³xa² yā¹nxe³sxā³ ha³lo²a² i³ha¹txi²ya³ta¹hxai²hē¹la². 7 Nxe³ha²kxai³
 ju³mēn²ta² a²hā³ka³na² a²wēn³sa² nxe³sxā³ sa²so¹ain¹ta¹hxai²hē¹la².

Nxe³tāu³a² a²wā²la³ka³lo³a² ā³ka³ti³hē¹tha²kxai³ Je³su²jah³lo²su² te²kxai³
 a³ka³tih³wxe³kxi²ta¹hxai²hē¹la². 8 Nxa²ha¹te¹ ne³ka³ta² ai³tũ³ka³txa²

ka³lxa¹tũ³ka³txa² a²wā²la³ka³lo³khai³xa² tĩh³na² Je³su²jah³la² ā³nxai³tĩh³na²
 ũ³ha¹sxā³ ai³ai¹nha²kxai³, a²nũ²a² ā³xa² ka³lxa¹tũ³ka³txa² he³la³nxā³nxa²
 sa²nāu²so¹sxā³ tĩh³na² ũ³ha¹sxā³ ai³ai¹nha²kxai³, nxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la².

9 Nxa²ha¹te¹ a²ka³lxa¹tũ³ka³txa² a²ne³ka³ta²a² ai³ai¹nha²kxai³ a²ka³lxa¹tũ³ka³txa²
 a²si³yo³na² ai³ai¹nha²kxai³ nxe³ain¹sxā³ i³kaix¹tain¹te³nah¹lxi¹;

— ĩ³sa²nēn¹kxi¹nxa²sī¹na¹tu¹wi¹. Txa²wā¹sũ³na² Hxi²kan¹ta²
 Si³yxaus³tāu³lot³txa²jah¹lo²si¹lxi¹. Ta³vi²yah³lu¹tai²na² txa²wā¹hxi²kan¹jah¹lu¹tai²na²
 a²ne³tah²su² te²si¹lxi¹. A²nxe³jah¹lu¹ta² yā¹nxe² sa²hau³ko³tē³tu¹wi¹.
 Wxi²kin³ti³ton³khaix¹jah¹lai²la¹wi¹. Nxain¹ta¹hxai²hē¹la².

10 Nxa²ha¹te¹ nxe²xai³ain¹sxã³ Je³ru³sa³lẽ²thĩ³na² ã³wih¹hain¹tãu³a² thĩn¹nã¹ta²nũ³kã³txa² on²ta³kxi²nyhain¹sxã³ e³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Ih¹jah¹lo²tan³ji¹wi¹? Ta¹hxai²hẽ¹la².

11 Nxa²ha¹te¹ ã³si³tẽ³kxi²tũ³kã³txai²na² a²wãn³txi³kxai³lu¹:

— Jah¹lai²li² Je³su²jah³lai²la¹wi¹. Sũ³na² wãn³txa² i³hen³txi³jah¹lo²sa¹wi¹. Na³sa³re²thĩ³na² Ka³li³le²a²ko³xan¹thĩ³na² yxau²xai³jah¹lo²su² na³li¹. Ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

Txa²wã¹sũ³na² sxi²ha² ã³wi¹hain¹jau³su²

12 Nxa²ha¹te¹ Txa²wã¹sũ³na² sxi²ha² ã³wi¹hain¹nxa²ha¹te¹ a²nũ²a² ka³lxa¹tũ³kã³txa² yen³kxa² so¹kxi²nyhu¹sxã³ o²la³kxi² ũ³yho³hi²kĩ³ki³a² so¹kxi²nyhu¹sxã³ o²la³kxi² kwa³sxa³xa² ũ³yho³hi²sxã³ ũ³hũ¹te²a² o²la³kxi² nxe³ye²yah³lxi³ta¹hxai²hẽ¹la². Jã¹nxe³ju³kxai³lu² Je³su²jah³la² hi²sen³su² yen³kxa² ũ³yho³hi²nyhain¹te²na² ha³lo²a² sa²tã³kxai¹nha²kxai³ ũ³yho³hi²kĩ³ki³ai²na² a²me²sa²ka³lo³a² ũ³sa²tã³ha²kxai³ kwa³sxa³xa² ũ³yho³hi²sxã³ ũ³hũ¹te²na² ã³wxe³ka³lo³ai²na² ũ³sa²tã³ha²kxai³ nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². 13 Nxe³sxã³ i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Txa²wã¹sũ³na² wha²li¹txã³nxa² jau³xau³hxai²tẽx¹ta² nxe³te³nah¹lxi¹: “Txa²sxi²hai²na² sa²kxai³lu² i³ye³kxi²sah¹lxi¹nthĩ³nai²la¹wi¹.” Nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Yxã¹ta¹ i³ã³lxi³to³nha²sxã³ yen³kxa² kãĩ³kxi²nyhu¹lxi³thĩn³su² i³ã³lxi³ton³yah³lxi¹nhẽ³li¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hẽ¹la².

14 Hã²wxã³txa³ sxi²hẽ¹nãu³a² a²nũ²a² ye³han³te²su² te²a² a²ha³lxu²kxa² ai³te²su² te²a² ã³wih¹sxã³ ã³tũ³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ha²kxai³ tũ¹kã³txai²na² a²yo²wã³kxa¹wi¹we²txi²ta³lun²ta¹hxai²hẽ¹la². 15 Nxa²ha¹te¹ a²nũ²a² wã³nxĩn¹ta² si³yxau²kxa²te²nãu³xa² ha³teh³nxã³nxa² a²hoh³lxi³su² te²nãu³xa² nxe³sxã³ nũ³kxũn³sxã³ kãĩ³ũ¹hain¹ju³ta² i²kxai¹nha²kxai³ wẽ³ha³lxi²na² ka³lxi¹sxã³ i³ye³lain¹jau³su² nxe³te³nah¹lxi¹:

— Ta³vi²yah³lu¹ta¹na² Ta²ha² Wxi²kin³ti³ton³khaix¹jah¹lo²si¹lxi¹. Nxe³jah¹lai²li² i³sa²nẽn¹kxi²a³sah¹lxi³wxi¹. Nxe³ain¹jau³su² ain³kxai¹nha²kxai³ kãĩn² yxai¹hain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

16 Yxaih¹ha²kxai³ Je³su²jah³la² i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Wẽ³ha³lxi²na² wãn³txa² toh³lxi³jau³su² ain³kxain¹nxã³ji¹wi¹? Ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² i³wa²lũ³xi²te³nah¹lxi¹:

— Jau³jau¹xai²na² ain³kxai¹na¹nhai¹. Nxe³na¹ha²kxai³ wãn³txa² ũ³wha²li¹txã³nxu¹ta¹na² nxe³te³nah¹lxi¹: “A²nũ²a² wxi²ka¹nai¹nxa³te²na² a²yo²wãn³txa² wẽ³sa² a²su³su³yau³xa² i³te²na² a²yo²wãn³txa² nxe³sxã³ i³sa²nẽn¹kxi²nxain¹na³li¹.” Nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Nxe³jau³jau¹xai²na² i²yah³lxi¹na²lu¹wi¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hẽ¹la².

17 Nxe²e³ta³lun²nũ²la² Je³ru³sa³lẽ²thĩ³na² a³li³ain¹ka³tu³ Be³tãn²ya³thĩ³na² ã³wih¹sxã³ sxa³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

Fi²ko²ka³txa² nxã³kxi¹hxa³kxe³su²ya³lu²jau³su²

18 Nxa²ha¹te¹ a²ka³nxa³ha²ta³a² Be³tãn²ya³thĩ³na² a³li³ain¹nũ²la² Je³ru³sa³lẽ²thĩ³na² wã³li²tãu³a² Je³su²jah³lo²kxai³ heh³ta¹hxai²hẽ¹la².

19 Nxe³ka³tu³ ai³tãu³ãn²tu³ hi³sa³ka³txa² fi²ko²nxẽ³kxa² kax³ka³na³ka³nat³sxã³ i²ta¹hxai²hẽ¹la². Yxau³son³tãu³ a²nxã³kxa² yũ²nxa³ki³su¹ a²nxã³nxa² so¹lxi³ yũ³kxi³sã¹ i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Fi²ko²nxã³ki³nũ³a² yũ¹ti³he¹nxa³lho³li¹. Nxe²e³te³na¹ a²kwẽn¹tai²na¹ a²nxe²kxai²na² i³ya³nat3sã³ya³lu²ta¹hxai²hẽ¹la². 20 A²nxe³ju³kxai³lu² a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xa² i³wã³wã³txi³sxã³ i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Ìh¹nxe²ta³sa²kxai³ fi²ko²nxẽ³kxa² a²kwẽn¹tai²na¹ i³ya³nat3sxã³ ya²lun¹jã¹nxẽn³ta²? Nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

21 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² i³wa²lũ³xi²te³nah¹lxi¹:

— Wãn³txi³su² e³kxi¹nx2ta¹wi¹. Yxo²i²yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ hai³txi³ i³wã³wã³nha²txi³ ti³hex¹yah³lxan³kxai²nãn²tu³ fi²ko²nxẽ³kxa² kã³i³u¹ha¹kxa² yã¹nxe² he³la³ko³la³ kã³iyah³lxi³nũ³nĩ¹tu¹wi¹. Nxe³kxa²yu³su² wã³la³ka³txa² i³ye³kxah¹lxin¹kxai²nãn²tu³ nxe³te³nah¹lxi¹: “Ã³ha²txu²kxa² sai¹nha¹sẽ¹li¹. I³ye³na² kã³in²je³na² ã³sa³nũ¹xi¹sẽ¹li¹.” Yxah³lxin¹jau³su² nxe³kxai²nãn²tu³ sa²yxo²we¹nx2ti³tu¹wi¹. 22 Jã¹nxe³ju³kxai³lu² i²li³ju³ta² i³wã³txi³sah¹lxin¹jau³su² yxo²i²sah¹lxin¹kxai²nãn²tu³ ju³tain²txi³ sa²nũ¹nx2ti³tu¹wi¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hẽ¹la².

Je³su²jah³la² a²hxi²kan¹ju³ta² i³tih³nxe³jau³su²

23 Nxa²ha¹te¹ Txa²wã³sũ³na² sxi²ha² ã³wih¹ta¹hxai²hẽ¹la². A²nũ²a²nãu³xa² wãn³txa² wi¹jau³xa² i³yau¹ũ³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². I³yau¹ũ³ain¹ti³kxai³lu² a²wã³nxĩn¹te² si³yxau³tũ³ka³txa² a²nũ²a²nãu³xa² a²hxi²kan¹ta³nãu³xa² nxe³sxã³ i³i³yain¹sxã³ i³wã³txain¹te³nah¹lxi¹:

— Ìh¹jah¹lo²ta³ i³sa²si¹hã³nxain¹thai¹li¹? Ìh¹nxe² i³hxi²ka¹txa²hĩ³te²la¹xã³? Ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

24 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² i³wa²lũ³xi²te³nah¹lxi¹:

— Yau³ka³na³ka³nat3sxã³ yau³ã³lxi³jau³xa² i³wã³txi¹nx2ta¹tu¹wi¹. Wain³txi³ i³wa²lũ³xi²sah¹lxin¹kxai²nãn²tu³ i³hxi²kat1sa²jah¹la² i³yau¹ũ³nx2ta¹tu¹wi¹.

25 Jo³ãu² Ba³tis²jah³lai²na² sa²kxai³lu² a²nũ²a² tẽ³sxã³ i³ye³na² ã³hũ¹kxi²sa²sai¹ain¹kxe³su² ìh¹ti³xa² i³sa²si¹hã³jah¹lo²ta³te²la³hĩ³te²la¹xã³? Txa²wã³sũ³nu²khai³xai²la³ ta³nxa² a²nũ²khai³xai²la³ ta³nxa² nxe² i³yau¹ũ³jah¹lxi³sã²nhẽ³li¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hẽ¹la². Nxa²ha¹te¹ wã²nxũ¹e³kxi²nyhain¹te³nah¹lxi¹:

— “Oh³nãu³a¹ i³sa²si¹hã³kxai²la¹wi¹.” Nxe²e³kxi²ki³kxai²nãn²tu³ i³wa²lũ³xi²nẽ³lai¹nhĩ³te³nah¹lxi¹: “Nxe³kxi³sa²kxai³ ìh¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ Jo³ãu² Ba³tis²jah³lai²na² wãn³txa² yxo²i²yah³lxan³thai¹li¹?” Nxe³nẽ³lain¹tu¹wi¹.

26 Yxã¹ta¹: “A²nũ²khai³xa² i³sa²si¹hã³kxai²la¹wi¹.” Nxe³ki³kxai²nãn²tu³ yuh³lxi³nẽ³na³li¹. A²nũ²a²nãu³xai²na²: “Jo³ãu² Ba³tis²jah³la³ Sũ³na² wãn³txa² i³hen³txi³jah¹lo²su¹.” Nxain¹jau³su² ha²kxai³ su¹lhã³kxi²nẽ³lain¹kxa²yan³txi³su² ki³nhai¹. Nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

27 Nxa²ha¹te¹ i³wa²lũ³xain¹te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³lã³. Ko³nxe³si¹nxa³nhai¹. Ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² a²wãn³txi³kxai³lu¹:

— Nxe³kxai²nãn²tu³ i³sa²si¹hã³sa²jah¹la² i³yau¹ũ³nx2ti³xa³lho³li¹.

28 Nxe³yã¹ta¹ i³yau¹ũ³jau³xa² i³ye³kxi¹nx2ta¹tu¹wi¹. In³txai²na² a²ki³lha³lxa² ha¹li¹ yũ³nũ²nhai¹. Nxe³ka³tu³ta¹ ye³kan¹jah¹la² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹: “Wẽ³sã³. Hĩ¹na²su² txa²hai³sxã² wa³kon³txa²hẽ³li¹.” Nxũ²nhai¹.

29 Nxe³ha²kxai³ i³wa²lũ³xi²te³nah¹lxi¹: “Ha³yo¹. Ai³sxã³ wa³ko³na¹tu¹wi¹.” Nxe³jau³su² nxe³ta¹ wa³ko³nxa³nũ²nhai¹.

30 ã³ta³lo³hẽ¹tãu³a² wẽ³sai²na² kã³inxa³jah³la² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹: “Hai³sxa² ai³sxã³ wa³kon³txa²hẽ³li¹.” Jau³su² nxe³ta¹ i³wa²lũ³xi²ti³an¹jau³kxai³lu¹:

“Ten³sa²nxa³nhai¹. Wa³kon³nxa³lho³li¹.” Nxū²nhai¹. Nxe³yān¹ta¹ ye³jen¹na² ī³āin²ta³kxi²nha²sxā³ ī³yā¹tha²ka³ai³sxā³ wa³kon³nū²nhai¹.

31 Jā¹nxe³ju³ta²īh¹jah¹lo²ta³wī³na²wān³txa²a²ten³jau³su²sa²yo²we¹jah¹lo²su²hī³te¹la²xā³? Je³su²jah³la²ta¹hxa²hē¹la². Nxa²ha¹te¹ī³wa²ū³xain¹te³nah¹lxi¹:

— Kāi²nxa³jah¹lo²su¹. Ain¹ta¹hxa²hē¹la². Nxa²ha¹te¹Je³su²jah¹lai²na²a²wān³txi³ka³lu¹:

— Wān³txi³su²e³kxi¹nx2ta¹wi¹. A²nū²a²ū³yho³hi²ki³a²so¹kxi²nē³tū³ka³txai²na²txu¹ha²ko³nxe³thin¹sxā³o²la³kxi²ta¹ka³lxai²na²nxe³sxā³ko³nxe³ti³kāi³sxā³yxau²xai³lain¹ju³ta²ā³na¹ha²ka³ai³ā³nhxi²wxe³nu¹sain¹ju³tan¹te²kxa³yā³lhu²Txa²wā¹sū³na²ha³lo²a²ā³wi¹hain¹ju³ta²nū³a²yū³tu¹wi¹. Nxe³to³ta¹wxāi²nāu³ī³nxai²na²a²nū²a²nāu³xai²na²a²hxi²kan¹te²nāu³ī³nxai²na²yo²sa²h²lxan³ju³tan¹te²kxa³yā³lhu²ā³wi¹yah³lxin¹ju³ta²nū³a²yū²nxa³lho³li¹. 32 Kxā³nxai³tā²Jo³āu²Ba³tis²jah³lai¹tā²wxā³sxā³wān³txa²wain³tīh³na²ī³tīh³nxe³nx2ti³ta¹ti²tu¹wi¹. Yxān¹ta¹yo²ya²h²lxan³nhē³li¹. Yxān¹ta¹ko³nxe³ti³kāi³sxā³yxau²xai³ye²tū³ka³txai²na²sa²kxai³lu²a²wān³txa²yo²ain¹na¹hē³li¹. Hā²wxān³txa³ju¹ta²na²ī²yah³lxin¹kxan²ti³ko³nxe³ti³kāi³sxā³yxau²xai³yah³lxin¹ju³ta²ī³āin²ta³kxi²nyhah¹lxa³nha²ka³ai³yo²ya²h²lxan³nhē³li¹.

Hai³sxa²kwa²hau³ko³tū³ka³txa²ī³yau¹ū³jau³su²

33 Nxa²ha¹te¹wān³txa²yau³ā³sxa²ī³yau¹ū³nx2ta¹tu¹wi¹. Hai³sxa²a²wa³kxēn³yah³lo²su²nū²nhai¹. A²hai³sxai²na²u²va²tē³kxa²ī³whī¹i²a²yo²ka³tēh³nāu³sxa²txah³lxa³kxa²tē³sxā³yo²wxai²na³kxa²ai³sxā³txon³nū²nhai¹. Nxe³nū²la²yain³txa²ūh³wxī¹so¹ka³txa²hau³kot³sxā³we¹tū²nhai¹. Sxi²ha²kī³khai¹nxe³thi³na²ū³txo³te²ka³kxa¹a²nū²a²ā³sxa²wi¹wa³kon³kxi²si¹hain¹jau³su²ū³hū¹hain¹nū²nhai¹. Hā²wxān³txa³ha³lo²a²u²lxan¹ko³sxa²ā³nxai³nū²nhai¹. 34 Nxe³nū²la²hā²wxān³txa³hai³sxai²na²wi¹wen¹nū²la²wi¹nā³kxi²ti³wa³kxa²a²wa³kxēn³yah³lai²na²sa²kxai³lu²hai³sxa²a²yo³ha²so¹kxi²si¹jau³su²a²sa³wi³ha³lxa²ī³sa²si¹hā³ain¹nū²nhai¹. 35 Ī³sa²si¹hā³te³na¹wa³kon³kxain¹tū³ka³txa²ko³nxe³thin¹sxā³kāi³ain¹nū²nhai¹. Sa²si¹hā³tū³ka³txa²nū³kxūn³txi³sa²so¹ka³ty³ka³na³ku²ī³wai¹tha²ka³ai³ka³na³ku²ī³su²lhā³ha³ka³ai³ka³na³ku²txah³lxa³kxa²tē³sxā³ā³na¹sā³ya²lta²ha²ka³ai³nxain¹nū²nhai¹. 36 Ā³ta³lo³hē²tāu²a²a²sa³wi³ha³lxa²ā³sxa²nū³ka³txa²ka³lxa²ton³tū³ka³txa²ī³sa²si¹hā³nū²nhai¹. Nxain¹ta¹a²wi¹lhi¹nān¹tū³ka³txan²ty³te²yā¹nxe²kāuh³lxa³txain¹nū²nhai¹.

37 Hā²wxān³txa³a²wa³kxēn³yah³lai²na²ē¹nān¹jau³kxai³lu¹: “Txa²wē³sai²na²sa²nēn¹kxain¹te³lxā²na³na¹.” Nxe³jau³su²wē³sai²li²ī³sa²si¹hā³nū²nhai¹.

38 Nxe³ta¹hai³sxa²wa³kon³kxi²tū³ka³txai²na²sa²kxai³lu²wē³sai²na²wxā³ju³ta²ī²ain¹nū²la²ī²ye³kxi²nyhain¹te³nah¹lxi¹: “Txa²wā¹wa³kxēn³yah³la²ki³lha³lxa²wxān³na²wi¹. Ī³su²lhā³a³sah¹lxi¹wxi¹. Nxe³ki³kxai²nān²ty³hai³sxa²so¹kxi²kī³tu¹wi¹.” Nxe³nyhain¹nū²nhai¹.

39 Nxain¹ka³ty³wē³sai²li²sa²so¹nū²la²hai³sxa²sa²li¹ha³lo²sa²tā³ka³ty³ī³su²lhā³ain¹nū²nhai¹.

40 Jā¹nxe³jut³su²hai³sxa²wa³kxēn³yah³lai²na²sa²kxai³lu²ī³xi²tāu³a²īh¹nxe³kāi³ū¹hī³te³ji¹wi¹? Je³su²jah³la²nxe³ta¹hxa²hē¹la².

41 Nxa²ha¹te¹ī³wa²ū³xain¹te³nah¹lxi¹:

— Ko³nxe³thin¹khai¹xain¹te²sin²tai¹. Nxe³sxā³ko³nxe³thi¹nain¹kxa²yo³ha²ī³su²lhā³ain¹tu¹wi¹. Hā²wxān³txa³a²nū²a²ā³sxa³nāu³sxa²hai³sxa²

wa³kon³kxi²si¹hain¹jau³su² i³kaix¹so¹ain¹tu¹wi¹. Nxe³kxai²nān²tu³ hai³sxa²yain³txa² wain³txi³ wxa²nhū¹ain¹tu¹wi¹. Nxain¹ta¹hxai²hē¹la².

42 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Txa²wā¹sū³na² ū³wha²li¹txā³nxu¹tai²na² nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Nxe³te³nah¹lxi¹:

“Txa³lxa³kxa³txa² a²nū²a² sxi²ha² ton³te²nū³kā³txai²na² q³nxa³jau³su² i³ye³kxain¹sxā³ so³sxā³ ā³sxā³ ā³na¹ain¹kā³txa² kwēn¹tai²na² ā³si³ka³la¹tā³khai³xain¹ka³txa² hxi²kan¹khai¹nxe³ta³ka³txa²lā²na³li¹. Nxe³ju³ta²na² Txa²wā¹sū³na² kāi³ain¹na²hē³li¹. Nū³kxūn³khai¹nxe³ju³txai²la¹wi¹. ”

Ū³wha²li¹txā³nxu¹tai²na² nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Nxe³jau³xai²li² i²yah³lxin¹ta²lu¹wi¹. 43 Jā¹nxa¹jau³su² i³ye³kxi¹nx2ta¹wi¹. Txa²wā¹sū³na²

wān³txa² sa²yo²wet1sxā³ yxau²xai³kxe³su² en²yah³lxi¹nha²kxai³ a²nū²a² ā³xa²nū³kā³txa² i³yau¹ū³hain¹tu¹wi¹. Nxe³ju³tan¹te²kxa³yā³lhu² Sū³na² wān³txain²txi³sa²yo²wet1sxā³ yxau²xai³lain¹tu¹wi¹. 44 Jā¹nxe³jut3su² txah³lxa³kxa³txai²li² kwa²sa²tā³yu³to³kxai²nān²tu³ kāin² ā³nīton³tah³lxi³hī³nx2na³li¹. Yxān¹ta¹txah³lxa³kxa³txai²li² ā³hī³sā³nhe¹ta²lxi³kxai²nān²tu³ sa³txe¹ha²kxai³ ā³ya²lu¹txa²lxi³hī³nx2na³li¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hē¹la².

45 Nxa²ha¹te¹ a²nū²a² wā³nxn¹ta² si³yxau³te²su² ā³nhai¹tūn³te²nāu³xai²na² fa³ri³se²a² nū³kā³txi³su² ā³nhai¹tūn³te²nāu³xai²na² nxe³sxā³ Je³su²jah³lai²na² wān³txa² i³yau¹ū³jau³xai²na² ain³kxain¹ka³ty³ wi¹ko³nyhain¹ta¹hxai²hē¹la². Sū³na² wān³txa² e²nain¹ju³tan¹te²kxa³yā³lhu² i³kwai²kxi²si¹hain¹jau³su² wi¹ko³nyhain¹ta¹hxai²hē¹la². 46 A²nxe³jau³xan²tu³ i³an³ta³kxain¹sxā³:

— Je³su²jah³la² hxi²ti³ki³tū¹xā¹. Nyhain¹ta¹ a²nū²a² ān³si³tē³lā³kxain¹tū³kā³txai²na² yuh³lxa³kxi²nyhain¹jau³su² ā³sxā³ wah³nxain¹ta¹hxai²hē¹la².

— Je³su²jah³lo²kxai³lu² Sū³na² wān³txa² i³hen³txi³jah¹lai²la¹wi¹. Tū¹kā³txai²na² wān³txa² nxe³ha²kxai³ yuh³lxi³nyhain¹ta¹hxai²hē¹la².

22

In³txa²txu¹ha²so¹ha²kxai³ka³li³ha²yai³nain¹jau³su²

1 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² āh¹ e³kxi²sxā³ i³yau¹ū³jau³xa² i³ye³kxi²ta¹hxai²hē¹la².

2 i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Txa²wā¹sū³nu²kxai³lu² ha³lo²a² a²wa³kxēn³yah³la² yā¹nxe³hī³nx2na³li¹. Ha³lo²a² yuh³xan²ko³xa² a²wa³kxēn³yah³lai²na² sa²kxai³lu² a²ki³lha³txa² txu¹ha²so²te³lhxā³ nxū²nhai¹. Nxe³ha²kxai³ yain³txa² kāin² yain³kxi²ki³ju³ta³nū³a² i³hau³ko³tū²nhai¹. 3 Nxe³te³na¹ a²nū²a² i³kaix¹so¹si¹jau³su² a²sa³wi³ha³lxa² i³sa²si¹hā³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxain¹ta¹ wxā³ju³ta² te³nai¹nxa³jau³su² nxain¹nū²nhai¹. 4 Āh¹lxi³sxā³ a²sa³wi³ha³lxa² i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

“Yain³te³lhxā³ i³kaix¹so¹ai¹na¹tū³kā³txa² i³ye³kxi¹txain¹yah³lxi³hē¹li¹. Nxain¹yah³lxin¹te³nah¹lxi¹: ‘Ka³yxuh³xa² sī³na² āu¹lā³kxi²hxa³ta¹i¹. Po¹nai²na² ha³nē³txi²na¹te²na² i³su²lhxā³ yo³li³na¹li¹. Yain³txa² a²yo²ha³kxa¹te³kxi²ta³lu²na¹li¹. Nxe³na¹ha²kxai³ ā³wxā³jah¹lxi³hē¹li¹. ”

5 Nxe³ta¹ wet1txai¹nxa³nū²nhai¹. Hāi¹nxe³sxā³ a²wa³ka³li³yu³khai³xa² o²lā³kxi²yah³lxi³nū²nhai¹. Ka³na³ku² hai³sxa² ai³lha³kxai³ ka³na³ku² yen³kxa²so¹kxi²nyhain¹te³lhxā³ ai³lha²kxai³ nxe³yah³lxi³nū²nhai¹. 6 Ka³na³kon¹te²na²sa²kxai³lu² a²sa³wi³ha³lxi²na² hxi²ki³ha²kxai³ khāuh³lxa³tai¹nha²kxai³su²lha³ain¹nū²nhai¹. 7 Nxa²ha¹te¹ ha³lo²a² wa³kxēn³yah³lai²na²

sa²kxai³lu² i³an³ta³kxi²khai¹nxe³sxã³ a²ya³lxi³nãu³xa² nũ³kxũn³txe²nãu³xa² i³sa²si¹hã³ain¹nũ²nhai¹. I³sa²si¹hã³ai¹nha²kxai³ a²nũ²a² we¹ta¹nxa³te²nãu³xa² i³su²lhã³ain¹sãn²nũ²la² sxi²ta³ta² hi¹la³kxain¹nũ²nhai¹. 8 Hã²wxãn³txa³ a²sa³wi³ha³lxa² i³ye³kxi²xi²te³nah¹lxi¹: “Txa²wẽ³sai²na² txu¹ha² so¹te³lhxã³ nx2na³ji¹. Nxa¹ta¹ a²nũ²a² i³kaix1so¹ai¹na¹tũ³ka³txa² i³li³thin¹ti³he¹xai¹nxa³wi¹. Nxe³ha²kxai³ en²txai¹na¹li¹. 9 Nxi¹na¹ha²kxai³ tĩh³na² kãin²tĩh³na² ai³yah³lxin¹sxã³ a²nũ²a²i³li³te²na² i³ha¹jah³lxin¹kxai²nãn²tu³ wxã³si¹hain¹jau³su² i³ye³kxi²txain¹yah³lxi³hẽ¹li¹.” A²wa³kxẽn³yah³la² nxe³nũ²nhai¹.

10 Nxe³te²kxa³yan³tu³ a²sa³wi³ha³lxan²tu³ a³li³sxã³ ã³nxi³ain¹nũ²la² a²nũ²a² wi¹lhin¹te²na² i³ha¹txi² kq³nxe³thin¹te²na² i³ha¹txi² nxi¹nha²kxai³ a²yxo²ha³kxa¹ ã³sa²so¹ain¹nũ²nhai¹. Nxe³te²kxa³kxa¹ sxi²ha² i³ne³kxi¹hain¹nũ²nhai¹. 11 Nxa²ha¹te¹ a²wa³kxẽn³yah³lai²na² hi²sen³kxai³lu² wxã³ain¹tũ³ka³txa² ten³sa²tã³nũ²la² in³txai²na² wã²la² wi¹ka³lo³a² so¹nyhain¹kxa² wã²la² en²kxe³su² i²nũ²nhai¹. 12 Nxe³ha²kxai³ i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹: “Nxex3sa²lxi¹. Ĩh¹nxet3sxã³ wã²la² so¹nyhain¹kxa²ka³lo³a² ũ³whih²kxi²nha²nxa³sxã³ ã³wi¹hin¹thi²li¹?” Nxũ²nhai¹. Nxe³ha²kxai³ in³txai²na² hxi²kan¹txi³ e³kxi²nxa³nũ²nhai¹. 13 Nxa²ha¹te¹ a²wa³kxẽn³yah³lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹, a²sa³wi³ha³lxai²na² ain³kxi²ti³an¹jau³kxai³lu¹: “Jah¹lai²na² so¹sxã³ sa²hxi²tai³kxi² sa²yu³tai³kxi² nxe³txain¹yah³lxi³hẽ¹li¹. Yxah³lxin¹kxai²nãn²tu³ ha³lo²a² kã³nxah³khai¹nxe³ju³ta² ha³lo²sa²tã³jah³hẽ¹li¹. Nxe³tãu³a² ye³khaũh³lxa³thin¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² kãin² nã³ni² kãin² wxi²ka³ta³ta³ti² nxe³ain¹tu¹wi¹.” A²wa³kxẽn³yah³la² nxe³nũ²nhai¹.

14 Jã¹nxe³kxe³hũ³nxe² Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³kxai³lu² a²nũ²a² ka³lxa¹khai¹nxe² i³kaix1tain¹na³li¹. Nxe³kxan²ti³ ka³lxa²nxa³tũ³ka³txa² so¹lxi³ i²so¹ain¹na³li¹. Jẽ³su²jah³la² nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

Txa²wã¹hxi²kan¹jah¹la² ũ³yho³hi³ki³ki³ai²na² ũ³hũ¹ain¹ki³jau³su²

15 Nxa²ha¹te¹ fa³ri³se²a² nũ³ka³txa² ã³waix3tain¹nũ²la² he³son³kxi²nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la²:

— Kq³nxe³te³si¹jau³su² Jẽ³su²jah³la² wah³nxe² yxau²xai³ki³tu¹wi¹. Nxe³nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 16 Nxe³ha²kxai³ fa³ri³se²a² nũ³ka³txa² a²sa³wi³ha³lxa² i³sa²si¹hã³i² E³ro³ti³ã²na² nũ³ka³txa² i³sa²si¹hã³i² nxe³nyhain¹sxã³ ã³tũ³sxã³ i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Jẽ³su²jah³la² i³tĩh³nxe³sa²jah¹lãi³. Wãn³txa² ya²la³lyau³xa² e³jah¹lo²si¹lxi¹. Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² wain³txi³ i³yau¹ũ³hai¹nxi¹nhẽ³li¹. A²nũ²a² i²li³te²a² ye³an³txa³nih¹kxan²ti³ hxi²kan¹khai¹nxe³kxan²ti³ wxã²na² yuh³lxi³jah¹lo²sxã³lxi¹. 17 Nxĩ¹nha²kxai³ wãn³txa² wain³jau³xan²tu³ i³yau¹ũ³sah¹lxi³si¹nhẽ³li¹. Ro³ma²no² nũ³ka³txa² a²hxi²kan¹jah¹la² Se²sa³jah¹lo²su² a²nũ²a² ũ³yho³hi²ki³ki³ai²na² ũ³hũ¹ain¹ki³ta³nxa² hã¹inxã¹ta³nxa² ĩh¹nxe² wain³txi³ kã¹i³sĩn¹te¹la¹ji¹wi¹? Nxain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

18 Nxa²ha¹te¹ Jẽ³su²jah³la² hi²sen³kxai³lu² wãn³txai²na² ta²ko¹ta²kon¹jau³xai²na² wi¹kq³nh²sxã³ i³wa²ũ³xi²te³nah¹lxi¹:

— ĩh¹nxe³kxa³yan³ti³ta³ wãn³txa² kq³nxe³jau³xa² sa²yxo²sai¹sa²te³lhxã³ ten³nx2ti³ji¹wi¹? Wi¹lhin¹ki³lxo³tũ³ka³txi³syah¹lxi¹lxi¹. 19 ũ³yho³hi²ki³ai²na² tẽ³sxã³ ũ³hũ¹sah¹lxi³hẽ¹li¹. ĩ²ti³ten³sa³nhai¹. Ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ka³tu³ ũ³yho³hi²ki³ai²na² ũ³hũ¹ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 20 Jã¹nxe³te³nah¹lxi¹:

— A²nũ²a² ye³na² ũ³wha²li¹lho¹ain¹kxe³su² te²a² ĩh¹nxe³te²a² a²ye³nhũ³ji¹wi¹? ĩh¹te²a² a²i³lxi³su²ji¹wi¹? Ta¹hxai²hẽ¹la².

21 Nxa²ha¹te¹:

— Se²sa³jah¹la² a²yen³su² ha²kxai³ a²i³lx¹su² ha²kxai³ te²la¹wi¹. Ain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² i³wa²i³lū³xi²te³nah¹lx¹:

— Se²sa³jah¹la² a²yen³kxi³khai³xa² ũ³hū¹yah³lx¹nha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² a²yen³kxi³khai³xa² ũ³hū¹yah³lx¹nha²kxai³ nxe²xai³jah¹lx¹hē¹li¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hē¹la².

22 Jā¹nxe³jut³su² jau¹xai²na² ain³kxain¹nxa²ha¹te¹ i³o²nha²sxā³ ā³waix³txain¹sxā³ i³xain¹ta¹hxai²hē¹la².

A²nū²a²ya³lu²te²su²te²a²ka³ten³su²i³sa²yxa³xi²ju³ta³nū³su²

23 Jā¹nxe³hī¹nai³kxai³lu² sa³tu³se²a² nū³ka³txa² ā³nhai¹tūn³te²nāu³xai²na² ā³wxā³ain¹ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³tū¹ka³txai²na² sa²kxai³lu² a²nū²a² ya³lu²kxai²nān²tu³ ka³ten³su² i³sa²yxa³xi²ju³ta³nū³a² yxo²i²ain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la². A²nxe²te²nāu³xa² ā³nhai¹tū³ka³txa² ā³tū³sxā³ i³wā³txain¹te³nah¹lx¹:

24 — Je³su²jah³la² i³tih³nxe³nē³jah¹lāi³. I³yau¹ū³sa²sī¹nhē³li¹. Moi³se²ah³lu¹ta¹na² wān³txa² jau³xau³hxai²tēx¹ta² Sū³na² wān³txa² i³yau¹ū¹nhē³te³nah¹lx¹: “In³txi³su² ya³lu²kxi²kxai²nān²tu³ a²wē³ha³lx¹khai³xa² yū²nxa³kxe³su² ha²kxai³ a²lon³yah³lai²na² sa²kxai³lu² a²txu¹ha² so¹nyha¹ta¹ka³lxai³tā² so¹nyha¹txai²li¹, a²lo³na² ya³lu²ā³jah¹la² ta²ha² wet¹si¹jau³su¹.” Moi³se²ah³lu¹ta¹na² ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. 25 Nxa²ha¹te¹ Txa²wā¹ha³tih³nāu³ai²na² a²lon³ti³tāu³xa² ha¹li¹ ha¹li¹ ha¹li¹ ka³na³ki¹ yxau³xai³lain¹na²hē³li¹. Nxe²te³na¹ ye³kan¹jah¹la² txu¹ha² so¹nha²hē¹li¹. Hā²wxān³txa³ ya³lu²na²hē³li¹. Ya³lu²ha²kxai³ a²lon³yah³lai²na² sa²kxai³lu² a²txu¹hai²na² so¹nh²na²hē³li¹. 26 Ye³jen¹nāu³a² ya³lu²nū³nha²kxai³ a²lo³na² ā³xa² txu¹ha² so¹nha²kxai³ ya³lu²kxi² te²ka³kxa¹ a²lon³ti³tāu³xa² a²yxo²ha³kxa¹ ya²lun¹txi²hxa³n³kxain¹na²hē³li¹. Yxān¹ta¹ hxi²kan¹txi³ wē³sa² we¹txi²nyhai¹nxa³hē³li¹. 27 Hā²wxān³txa³ txu¹hai²li² ya³lu²nūn³na²hē³li¹. 28 Jā¹nxe³ha²kxai³ yan¹nāu³a¹ ka³ten³su² i³sa²yxa³xi²ki³tāu³a¹ ta¹ka³lxai²na² sa²kxai³lu² i³h¹te²la³tā³ in³txa² a²wē³sāi¹lxo³khai³lxai³te³ji¹wi¹, a²yxo²ha³kxa¹ so¹xai³ai¹nha²kxai³lu¹? Nxain¹ta¹hxai²hē¹la².

29 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² i³wa²i³lū³xain¹te³nah¹lx¹:

— Kwa²yah³lx¹li¹. Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ā³ne³to³yah²lxa³nha²kxai³ Sū³na² wā³nxīn¹ju³ta³li³ ā³ne³to³yah²lxa³nha²kxai³ nxe³yah³lx¹li¹.

30 Yan¹nāu³a¹ ka³ten³su² i³sa²yxa³xi²ki³tāu³a¹ txu¹ha² so¹nhyu¹ki³ju³ta³nū³a² yū²nxa³lho³li¹. Oh³xan¹ta² nū³ka³txa² yāxi¹ki³tu¹wi¹. 31 Nxe³yān¹ta¹

Txa²wā¹sū³na² ũ³wha²li¹txā³nxū¹txai²na² sa²kxai³lu² ka³ten³su² i³sa²yxa³xi²ki³kxe³nū³su² i³yau¹ū¹nx2ti³ta²lu¹wi¹. 32 Nxe³tāu³u¹ta¹na²

nxe²te³nah¹lx¹, “Txai²na² A³bra³āu²ah³la² Sū³na² Si³yxa³kah³lo²sa¹ha²kxai³ I³sa²kah³la² Sū³na² Si³yxa³kah³lo²sa¹ha²kxai³ Ja³ko²ah³la² Sū³na²

Si³yxa³kah³lo²sa¹ha²kxai³ hī¹na¹ nxe³te²sa¹wi¹.” Nxe³ta¹hxai²hē¹li¹. Nxe³jau³su² ha²kxai³ ha¹li¹ ka³na³ki¹ jah¹lo²nāu³xai²na² ka³ten³su² yxa³ain¹na³li¹.

Txa²wā¹sū³na² a²sa³wi³ha³lx¹xi³nāu³xa² yxo²ha³kxa¹ ka³ten³su² na³li¹. Kxā³nāu³u¹ta²kxai³ ya³lu²ain¹kxa²ha³tā³nxān²tu³ hī¹na² ka³ten³sain¹na³li¹.

Je³su²jah³la² ta¹hxai²hē¹la².

33 Nxa²ha¹te¹ jau³jau¹xai²na² a²nū²a²nāu³xai²na² ain³kxain¹tāu³a² o²lain¹ta¹hxai²hē¹la².

Txa²wā¹sũ³na² wān³txu¹tai²na² wa³to²hi² wxi²kan¹jau³su²

34 Nxa²ha¹te¹ fa³ri³se² nũ³ka³txai²na² sa³tu³se²a² nũ³ka³txa² i³wā³txain¹ju³ta² ain³kxain¹nxa²ha¹te¹ ā³nũ¹nain¹ta¹hxi²hē¹la².

35 Ā³nũ¹nain¹sxā³ ka³na³ka³na³te²na² ha³teh³nxā³nxa² a³la³kxi²khaix¹jah¹la² i³ye³ta³lai³na³kxi²si¹jau³su² i³wā³txain¹te³nah¹lxi¹:

36 — i³tih³nxe³nē³jah¹lāi³. Ha³teh³nxā³nxa² Txa²wā¹sũ³na² wān³txu¹tai²na² ih¹jau¹la³ta³ ā³wa²to²hi² wxi²kan¹jau³la²h³te¹la¹xā³?

37 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² i³wa²lũ³xi²te³nah¹lxi¹:

— “Txa²wā¹sũ³na² Si³yxau³jah¹la² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lai²na² a³lxi²txai¹nhē³li¹. Wxa²ē¹nāu³ai²na² whāi²na¹ a³lxi²txai¹nhē³li¹.

Txa²wā¹sũ³na² wān³txa² yxo²kwai³nha²kxai³ wi¹lain³kxi¹nha²kxai³ nxe³txai¹nhē³li¹.” 38 Nxe³jau³jau¹xu¹tai²na² ā³wa²to²hi² wxi²kan¹jau¹la²te²la¹wi¹.

39 Ā³ta³lo³hē¹jau³xai²na²sa¹: “Wxa²wa³kxa²yau³nũ¹nxa²te²a² a³lxi²nha²kxa² yā¹nxe² a³lxi¹tai¹nhē³li¹.” Nxe³ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wi¹. 40 A²nxe³jau³xu¹txai²na² Txa²wā¹sũ³na² wān³txu¹tai²na² si³tah³lxi³yxau³te²ju²hē³li¹. Je³su²jah³la² ta¹hxi²hē¹la².

Txa²wā¹sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lo³jah¹la² A²wī³nu¹tai²na² i³yau¹ũ³nhē³jau³su²

41 Jā¹nxe³tāu³ai²kxai³lu² fa³ri³se²a² nũ³ka³txa² ā³nũ²kxi²sxā³ yxau³ain¹tāu³a² Je³su²jah³lai²na² a²yxo²wān³txa² nxe³te³nah¹lxi¹:

42 — Txa²wā¹sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lot³jah¹lo²su² ih¹te²la³ tah²su²h³te¹la¹xā³? Nxa²ha¹te¹ i³wa²lũ³xain¹te³nah¹lxi¹:

— Ta³vi²yah³la² a²ne³ta²sin²tai¹. Ta¹hxi²hē¹la².

43 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— Kxā³nhxi¹nu¹tai²na² Ta³vi²yah³lu¹tai²na² sa²kxai³lu² Sũ³na² Yāu³ka³jxah¹la² ā³si³tē³kxi²ha²kxai³ a²hxi²kan¹ti³lho³kxe³su² i³ye³ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Nxe³te³nah¹lxi¹:

44 “Txa²wā¹sũ³na² Si³yxau³jah¹la² a²yxo²wān³txi³kxai³lu² Txa²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lo³jah¹la² ain³kxi²ti³an¹jau³kxai³lu¹: ‘Txa²wi¹nē³tāu³a¹ ā³wxe³txu¹li¹. Nxīn¹kxai²nān²tu³ wxa²kō¹kō¹xa² a²yxo²ha³kxa¹ wxa²yu³hē³nāu³a² wa³ka³ti³lot³sxā³ ah³si¹hai¹na¹tu¹wi¹.’ Txa²wā¹sũ³na² Si³yxau³jah¹la² ta¹hxi²hē¹li¹.”

Ta³vi²yah³lu¹tai²na² ta¹hxi²hē¹li¹. 45 Jā¹nxe³jau³su² Ta³vi²yah³lu¹tai²na² a²yxo²wān³txa² a²hxi²kan¹jah¹lo²si¹ke³la³te²kxai³ ih¹nxe³sxā³ a²ta¹lhot³h³te¹la¹xā³? Je³su²jah³la² ta¹hxi²hē¹la².

46 Nxa²ha¹te¹ a²nũ²a²nāu³xai²na² hxi²kan¹ti³ i³wa²lũ³xain¹ta¹hxi²nxa³hē¹la². Nxe³sxā³ nxe³hī¹nān¹te²tu³ āh¹i³wā³tain¹ta¹hxi²nxa³hē¹la².

23

A²nũ²a² ũ³wha²li¹txā³nxa² a²hoh³lxi³su² tũ³kq³txai²na² fa³ri³se²a² nũ³ka³txai²na² i³yau¹ũ³nhē³jau³su²

1 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² āh¹e³kxi²ta¹hxi²hē¹la². A²nũ²a² nũ³ka³txa² ain³kxi² a²sa³wi³ha³lxa² ain³kxi² nxain¹ta¹hxi²hē¹la². 2 Nxain¹te³nah¹lxi¹:

— A²nũ²a² ũ³wha²li¹txā³nxu¹txai²na² a²hoh³lxi³su² nũ³ka³txai²na² fa³ri³se²a² nũ³ka³txai²na² nxe³sxā³ Moī³se²ah³lu¹tai²na² wān³txa² hxi²kan¹sxā³ i³yau¹ũ³ti³hit¹tain¹te²ju²hē³li¹. 3 Nxai¹nha²kxai³ i³ye³kxi¹nx²tain¹jau³xai²na² whāi²na¹ sa²yxo²we¹txain¹yah³lxi³hē¹li¹. Yxān¹ta¹ kāi³ain¹kxa²yā¹nxe²

kāi³yah³lxi³txa³hē¹li¹. A²nxe³tū¹kq³txai²na² sa²kxai³lu² yau³xā³lxi² i³ye³i² yau³ā³lxi² kāi³i² nxain¹te²ju²hē³li¹. 4 Te²yā¹nxe³sxā³ wān³txa² sa³te²jau³xa² sa²yxo²wet¹sxā³ kāi³si¹jau³su² a²nū²a² ā³xa² kwa³na³ain¹na³li¹. Yxān¹ta¹ jau¹xain²txi³ sa²yxo²we¹nhai¹nxa³wi¹. Te²yā¹nxe³kxe³hū³nxex² a²nū²a² ā³xa² yen³kxa² sa³te²kxa² ā³ta³lo³hē¹so¹si¹hain¹na³li¹. Yxān¹ta¹ yen³kxain²txi³ a²hxi²ka³ wē³sa³ka³kxan²ti³ ū³hxi²nū¹nai¹nxa³wi¹. 5 Nxē²nxa³kxa²yu³su² a²nū²a² e³la² i²l²kxain¹kxi³nū³su² o²la³kxain¹te²ju²hē³li¹. Sū³na² ha³teh³nxā³nxa² tē³sxā³ a²yen³nāu³a² ū³yhe³hē¹nha² a²nxū²ka² ā³nxū²ki³hē¹nha² nxain¹te²ju²hē³li¹. Sū³na² a³lxi²ye²ain¹kxe³su² Sū³na² i³ye³kxi²te³lhxā³ tāu³a¹ a²wā²la³ka³lo³khai³xai²na² tīh³na² a³lu²tīh³nu² ū³kū²txi² ai³ain¹te²ju²hē³li¹. A²nxe³tū¹kq³txai²na² sa²kxai³lu² tīh¹na² a²lu²txi³ wa³to²hi²ye²te²ju²hē³li¹. 6 A²nū²a² ā³nū²kxi²sxā³ yain³kxi²nyhai¹nhxai²na²hē³ nxe³tāu³a² ā³wxe³ju³ta² sa²nēn¹kxi²khai³lxne³te²a² ā³wxe³ka³lo³a² yxo²kwai³nai¹nha²kxai³ Ju³te²a² nū³ka³txa² ā³nū²kxi²thi³na² te²yā¹nxe³sxā³ ā³wxe³ka³lo³a² sa²nēn³nha²khai³lxne³te²a² ā³wxe³ka³lo³a² yxo²kwai³nain¹te²ju²hē³li¹. 7 Sxi²je³na² ā³nxai³ain¹kxai²nān²tu³ sa²nēn¹kxi²sxā³ i³kaix¹tain¹te²ju²hē³li¹. A²nū²a² ā³xai²na² i³kaix¹te³nah¹lxi¹. “Wxāi²li² txa²hxi²kan¹jah¹lo²si¹lxi¹.” Nxe³jau³su² yxo²kwai³no³tain¹te²ju²hē³li¹. 8 Nxe³yān¹ta¹ wxāi²nān²ta³: “Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³.” Nxe²i³ye³kxi¹nx2tain¹jau³su² yxo²kwai³yah³lxi³txa³hē¹li¹. Txa²wā¹sū³na² so¹lxi³ A²hxi²kan¹txa² Si³yxau³jah¹lāi²la¹wi¹. Wxāi²nān²ta³ a²lon³ti³tāu³su² nyhah¹lxi¹lxi¹. 9 Te²yā¹nxe³sxā³ wxāi²nān²ta³: “Txa²wi³na² Si³yxau³jah¹lāi³.” A²nū²a² yuh³xan¹te²na² nxe² i³lxi²yah³lxi³txa³hē¹li¹. Wxa²wi³na² Si³yxau³kah³la² ka³na³ka³na³tā³li¹, Oh³nān¹jah¹lo²su¹. 10 Te²yā¹nxūn³sxā³ wxāi²nān²ta³: “Txa²wa³kxēn³ta³ si³yxau³kxah¹lāi³.” Nxe²e³ah³lxi³txa³hē¹li¹. Txi²na² Txa²wā¹sū³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lot³sa²jah¹lo²na³xai²na² so¹lxi³ Wxa²wa³kxēn³ta² Si³yxau³kah³lo²sa¹wi¹. 11 Nxe³yān¹ta¹: “Txa²nū³ka³txa² ā³wa²to²hi² hxi²kan¹to³na¹kxi³nū³su² ten³sa³nha¹.” Yxah³lxin¹kxai²nān²tu³ wxa²yu³txai²na² yu³hēn³nāu³a² hxi²nū¹txain¹yah³lxi³hē¹li¹. 12 Wxāi²nān²ta³ i²li³te² i³nxān²ta³ wi¹le³kxi¹nx2tain¹ju³ta³nū³a² ten³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ yu³hēn³yxau³nha¹jah³lxi³hē¹li¹. Te²yā¹nxe³sxā³ yu³hēn³yxau³nyhah¹lxin¹kxai²nān²tu³ hxi²kan¹txi³lo³txa²lxi³tu¹wi¹.

A²nū²a² wi¹lhin¹ki³lxo³ju³ta² i³yau¹ū³nhē³jau³su²

13 Nxa²ha¹te¹ ū³wha²li²tā³nxū¹tai²na² a²hoh³lxi³su² tū³ka³txi³su² te² i³nxa² fa³ri³se²a² nū³ka³txi³su² te²i³nxa² wi¹lhin¹ki³lxo³yah³lxi¹lxi¹. Yxān¹ta¹ kq³nxe³ton³khai¹yxah³lxin¹tu¹wi¹. A²nū²a² Txa²wā¹sū³na² nū³ka³txi³lxon³ju³ta² te³nain¹kxai²nān²tu³ ā³na¹ain¹yah³lxi¹nhē³li¹. Nxe³sxā³ Txa²wān³txa² en²yah³lxi¹nha²kxai³ a²nū²ai²na² Txa²wān³txa² sa²yxo²we¹te³lhxā³ te²su² te²na² ā³na¹yah³lxi¹nha²kxai³ nxe³yah³lxi¹nhē³li¹. 14 Wi¹lhin¹ki³lxo³yah³lxi¹lxi¹. Yxān¹ta¹ kq³nxe³ton³khai¹yxah³lxin¹tu¹wi¹. Txu¹ta³ka³lxa² wha³te³son³ta¹ka³lxi²na² sxi²ha² kāi³so¹ah³lxi¹nhē³li¹. Hā²wxān³txa³ i³yan³txa³kxi²ki³lxot³si¹yah³lxin¹jau³su² wān³txa² ka³lxa²khai¹nxe³jau³xa² Sū³na² i³ye³kxi²yah³lxin¹tu¹wi¹. Nxe³yah³lxi¹nha²kxai³ a²hxi²ki³la³ yah³lxin¹ju³ta² ā²la² kāi²non³tu¹wi¹.

15 Wi¹lhin¹ki³lxo³yah³lxi¹lxi¹. Yxān¹ta¹ kq³nxe³ton³khai¹yxah³lxin¹tu¹wi¹. Yuh³xan¹ta² ha³lo²a² ai³lha²thet³jah³lxi¹lxi¹, a²nū²a² ka³na³ka³nat³sxā³

ã³si³tẽ³kxi¹nx2ti³si¹jau³su¹.
 kq³nxe³ti³ kã³yah³lxin¹kxa² kã³ wa³to²hi²si¹hain¹yah³lxin¹nhẽ³li¹.
 Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² wxã³i²yãx¹nxe³sxã³ ha³nxe²a² i³je³na²
 ã³na¹sa²tẽ³ain¹ju³ta³nũ³a² yũ³tu¹wi¹.

16 A²nũ²a² ye³han³te²nãu³xa² ne³ka³ta²te²na² so¹te²na² yã¹yxah³lxin¹lxin¹.
 Yxã¹ta¹ wxa²ẽ¹nãu³ai²na² wain³txi³ ain³nyhah¹lxa³nha²kxai³ ye³han³kxa²
 yã¹yxah³lxin¹nũ³ni¹lxin¹. Nxe³sxã³ ki³han³jau³su² i³ye³yah³lxin¹te³nah¹lxin¹.
 “Wãn³txi³su² e³a¹wi¹. Sũ³na² sxi²ha² ã³ye³yxo²nũ¹sa²na³li¹.
 Nxe³jau³xai²na² a²nũ²a² nxe²e³kxai²nãn²tu³ we¹ta³lun²nxa³kxan²ti³
 kq³nxe³ju³ta² yũ³h³nx2nxa³wi¹. Yxã¹ta¹: ‘Wãn³txi³su² e³a¹wi¹. Sũ³na²
 sxi²ha² ou²ro²ka³lo³a² a³lxin¹khai¹nxe³ka³lo³a² ã³ye³yxo²nũ¹sa²na³li¹.
 Nxe³jau³xai²na² e³kxai²nãn²tu³ a²wãn³txi³khai³xa² kã³ũh¹kxe³su²
 o²la³kxi¹sẽ¹li¹.” A²nxe³jau³xai²na² e³yah³lxin¹lxin¹. Yxah³lxin¹nha²kxai³
 kq³nxe³ton³khai¹yah³lxin¹lxin¹. 17 ã³ne³to³ti³he¹yxah³lxa³lxin¹. Wxa²ẽ¹nãu³ai²na²
 wain³txi³ ain³nyhah¹lxa³nha²kxai³ ye³han³kxa² yã¹yxah³lxin¹lxin¹.
 Ou²ro²ka³lo³a² a³lxin¹na³li¹. Yxã¹ta¹ sxi²hai²na² ã³ha³la³hẽ¹nha²thi³na² ã²la²
 a³lxin¹khai¹te²ju²hẽ³li¹. Jã¹nxe³sxã³ sxi²hai²na² sa²kxai³lu² ou²ro²ka³lo³a²
 ã³nha³la³hẽ¹nha²kxa² i³wxi²kin³ti³ton³si¹te²ju²hẽ³li¹. 18 Te²yã¹nxe³sxã³
 ãh¹jau³xa² yã¹jau³xa² e³yah³lxin¹te³nah¹lxin¹: “Wãn³txi³su² e³a¹wi¹.
 Txah³lxa³kxai²na² Sũ³na² ã³yhen³kxi²ye²ka³txa² ã³ye³yxo²nũ¹sa²na³li¹.
 Sũ³na² i³ki³ha¹kxi²ye²nxa³kxi³sã¹. Nxe³jau³xai²na² a²nũ²a² nxe²
 e³kxai²nãn²tu³ we¹ta³lun²nxa³kxan²ti³ kq³nxe³ju³ta² yũ³h³nx2nxa³wi¹. Yxã¹ta¹
 yen³kxa² txah³lxa³kxa² ã³nhe³wxe³jah¹lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹: ‘Sũ³na²
 ã³hũ¹kxi³nũ³su² ã³ye³yxo²nũ¹sa²na³li¹, Sũ³na² i³ki³ha¹kxi²ye²nxa³kxi³sã¹.
 Nxe³jau³su² nxe² e³kxai²nãn²tu³ wãn³txi³khai³xa² kã³ũh¹kxe³su²
 o²la³kxi¹txai²lxin¹.” Nxe³jau³xai²na² e³yah³lxin¹lxin¹. 19 Wxa²ẽ¹nãu³ai²na²
 wain³txi³ ain³nyhah¹lxa³nha²kxai³ ye³han³kxa² yã¹yxah³lxin¹lxin¹. Ìh¹ju³ta³la³
 wxi²kin³ti³ton³sa³wa³to²hi²h³te²la¹xã³? Txah³lxa³kxi³su² Sũ³na²
 ã³yho²hi²si¹ka³txai²la³ tã³nxa² yen³kxi³khai³xa² ã³hũ¹kxi³nũ³ai²la³ tã³nxa²,
 Ìh¹ta²yen³kxa² kãin²wa³to²hi²te²la¹xã³? 20 ã³ye³yxo²nũ¹ki³kxai²nãn²tu³
 txah³lxa³kxa² ã³ye³yxo²nũ¹ki³j² yen³kxa² ã³wxe³kxi²ki³kxa² ã³ye³yxo²nũ¹ki³j²
 te²a² whã¹nah¹lxin¹h³ki³tã³li¹. 21 Te²yã¹nxe³sxã³ Sũ³na² sxi²ha²
 ã³ye³yxo²nũ¹si¹ki³jau³su² e³kxi²ki³kxai²nãn²tu³ Sũ³na² sxi²ha²
 ã³ye³yxo²nũ¹ki³sa²kxai³ th¹na² yxau²xai³jah¹la² ã³ye³yxo²nũ¹ki³sa²kxai³
 nxe³h³ki³tã³li¹. 22 Te²yã¹nxũn³sxã³ oh³nãn³ko³xa² ã³ye³yxo²nũ¹si¹ki³jau³su²
 e³kxi²ki³kxai²nãn²tu³ Sũ³na² ã³wxe³ka³lo³a² ã³ye³yxo²nũ¹ki³sa²kxai³
 ã³wxe³ka³lo³a² wa³kxẽn³yah³la² ã³ye³yxo²nũ¹ki³sa²kxai³ nxe³h³ki³tã³li¹.
 23 Ì³wha²li¹txã³nxu¹tai²na² a²hoh³lxin¹su² tũ³ka³txi³su² te²i³nxai²na²
 fa³ri³se²a² nũ³ka³txi³su² te² i³nxai²na² nxe³sxã³ wi¹lhin¹ki³lxo³yah¹lxin¹lxin¹.
 Yxã¹ta¹ kq³nxe³ton³khai¹yah³lxin¹tu¹wi¹. Yen³kxa² jũ¹nxe³te²su²
 te²a² yain³kxi²ki³ki³a² or³ta³lã²ki³su² tã³nxa² ên²tro³ki³su² tã³nxa²
 ko³mĩn²yo³ki³su² tã³nxa² yũ³yah³lxin¹kxa² ki³ha¹li¹ ki³ha¹li¹ ki³ha¹li¹
 ki³ha¹li¹ ki³ha¹li¹ yũ³yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ ki³ka³na³ka³nat3sxã³
 Sũ³na² ã³hũ¹yah³lxin¹h³n³xai³li¹. Yxã¹ta¹ ha³tẽh³nxã³nxu¹tai²na²
 i³yau¹ũ³nhẽ³jau³su² ya²la³lo³khai¹su² wain³txi³ kã³ũh¹kxe³su² tã³nxa²
 a²nũ²a² ã³xai²na² wi¹lhin¹sxã³ thã³ti³la² sa²hau³ko³tũh¹kxe³su² tã³nxa²
 e³la² kã³ũh¹kxe³su² tã³nxa² nxe³ju³tai²na² yxo²ha³kxa¹ sa²yxo²ã³yah³lxin¹lxin¹.

Nxe³ju³ta²na² a²wi¹lh¹ĩ¹nã¹te²a² yxo²ha³kxa¹ kã³yah³lxin¹ju³ta²
wain³na³li¹. Te²yã¹nxe³sã³ ne³ki³san¹te²a² sa²yo²ã³yah³lxin¹ju³ta²
wai³nxa³wi¹. 24 Wxa²ẽ¹nãu³ai²na² wain³txi³ ain³nyhah¹lxa³nha²kxai³
ye³han³kxa² yã¹yxah³lxĩ¹li¹. Khũn³sa¹txa² ĩ³yo¹lah³lxin¹kxai³nã²tu³
ĩ³ye²ta²yxã²nxa²lxĩ³hĩ³nx2na³li¹. Yxã¹ta¹ Ka³me²lai²na² ka³yxuh³xa²
kã²n²te²na² wa³nũt¹sxã³ ĩ³yo¹lhxat³jah³lxĩ³hĩ³nxa¹li¹. Nxe³ju³ta²
yã¹nxe² ki³han³sã³ e³yah³lxin¹te³nah¹li¹. “Kã³kĩ³ju³ta² jũ¹nxe² so¹li³
ko³nxe³thin¹kxai²nã²tu³ wi¹na³li¹. Yxã¹ta¹ ko³nxe³thin¹khai¹nxe³kxai²nã²tu³
wi¹ti³he¹nxa³wi¹.” Nxe³yah³lxin¹jau³su² wai³nxa³wi¹.

25 Jã¹nxe³jut3su² wi¹lhĩ¹ki³lxo³yah¹li¹li¹. Yxã¹ta¹
ko³nxe³ton³khaixiyah³lxin¹tu¹wi¹. Ka³ne²kxẽ³su² ta³nxa² pra²ta²ka³lo³su²
ta³nxa² a²ta²na¹ wxa²hĩ³lxĩ³sã³ wxa²hxa³n³kxa²jah³lxĩ³hĩ³nxa¹li¹.
Yxã¹ta¹ Wxa²ẽ¹nãu³ai²na² a²nũ²a² yen³kxa² kã³kxi²nyhu¹ah³lxin¹ju³ta²
yũ³ha²kxai³ yen³kxa² kã²n²ka³tã³yah³lxin¹ju³ta² yũ³ha²kxai³ yen³kxa² kã²n²
yo²kwain³yah³lxin¹ju³ta² yũ³ha²kxai³ nxe³kxa²yã¹xah³li¹li¹. 26 Fa³ri³se²a²
nũ³kã³txi³su² te² ĩ³nxai²na² wxa²ẽ¹nãu³ai²na² wain³txi³ ain³nyhah¹lxa³nha²kxai³
ye³han³kxa² yã¹yxah³lxĩ¹li¹. A²wi¹lhĩ¹na² txa²nũ² ka³ne²kẽ³nai²na²
pra²ta²ka³lo³ai²na² a²ẽ¹nãu³ai²na² wxa²hĩ³lxĩ³sã²nĩ¹ka³tu³ a²txai²na¹
ã³nhxa³ka²ti³nũ³nhĩ³nx2na³li¹.

27 Jã¹nxe³jut3su² ũ³wha²li¹txã³nxu¹ta²na² a²hoh³lxĩ³su² nũ³kã³txi³su² te²
ĩ³nxai²na² fa³ri³se²a² nũ³kã³txi³su² te² ĩ³nxai²na² nxe³sã³ wxa²ẽ¹nãu³ai²na²
wain³txi³ ain³nyhah¹lxa³nha²kxai³ ye³han³kxa² yã¹yxah³lxĩ¹li¹. Yxã¹ta¹
ko³nxe³ton³khaixiyah³lxĩ¹li¹. A²nũ²a² ya³lu²te²na² sa²nĩ³kxi²kĩ²tẽ³na²
yã¹lxah³li¹li¹. Nxe³sã³ a²txai²na¹ tĩ²ta²yau³xa² hã³n³jau³xa² tẽ³sã³
ũ³to¹la³kxi²sã³ ĩ³hã³ne³ki³te²ju²hẽ³li¹. Yxã¹ta¹ a²ẽ¹nãu³ai²na²
ya³lu²te²a² a²su³ai²na² so¹li³ ka³lun³ju³ta²na² so¹li³ yũ³te²ju²hẽ³li¹.
Nxe³kxa²yã¹nxe³yah³li¹li¹. 28 A²nũ²a² ã³xai²nã²tu³ ĩ²nx2tain¹kxai³nã²tu³
wi¹lhĩ¹ye²yah³li¹li¹. Yxã¹ta¹ wxa²ẽ¹nãu³ai²na² sa²kxai³lu²
wi¹lhĩ¹ki³lxo³ju³ta² so¹li³ yũ³nyhah¹li¹nha²kxai³ Sũ³na² wãn³txa²
sa²yo²ã³yah³lxin¹ju³ta² so¹li³ yũ³nyhah¹li¹nha²kxai³ nxe³te²ju²hẽ³li¹.

A²nũ²a² wi¹lhĩ¹ki³lxo³tũ³kã³txa² ko³nxe³ti³ĩ³yĩ¹li²ju³ta²nũ³a²ĩ³yau¹ũ³jau³su²

29 Jã¹nxe³jut3su² ũ³wha²li¹txã³nxu¹ta²na² a²hoh³lxĩ³su² tũ³kã³txi³su²
te² ĩ³nxai²na² fa³ri³se²a² nũ³kã³txi³su² te² ĩ³nxai²na² nxe³sã³
wi¹lhĩ¹ki³lxo³yah¹li¹li¹. Yxã¹ta¹ ko³nxe³ton³khaixiyah³lxĩ¹li¹. Sũ³na²
wãn³txa² ĩ³hen³txi³tũ³kã³txu¹ta²na² kwã³kxẽ¹na² ũ³txon³yah³li¹li¹.
Nxe³sã³ a²nũ²a² wi¹lhĩ¹te²u¹ta²na² a²kwã³kxẽ¹na² ũ³h³yo²ũ¹kxi²kã³txa²
wi¹wha²li¹la³kxi²yah³li¹li¹. Nxe³sã³ ĩ³ye³yah³lxin¹te³nah¹li¹.

30 “Txa²wĩ³na²nãu³xu¹ta²na² yxau²xai³lai¹nhĩ¹nai³tã² hin¹sĩ¹na¹ke³la³te²kxai³
hai³txi³ Sũ³na² wãn³txa² ĩ³hen³txi³te²nãu³xu¹ta²na² a²ti³ha²yau³xa²
ha³li³hxa³sã³ ĩ³ya²lu¹tain¹si¹sĩ¹nxa³wi¹.” Yah³lxin¹jau³su²
nxe³yah³li¹li¹. 31 Nxe³ha²kxai³ wxa²wãn³txi³khai³xa² hxi²ki³la³nx2ti³na³li¹.
Sũ³na² wãn³txa² ĩ³hen³txi³nũ³kã³txu¹ta²na² ĩ³su¹lhã³te³nu¹ta²na²
wẽ³ha³lxĩ³yah¹li³te²si¹li¹. Te²yã¹nxe² kã³yah³lxĩ³nũ³ni¹li¹.

32 Nxain¹kxa²yã¹nxe² kã³yah³lxin¹ju³ta² ta³lun²yah³lxin¹ju³ta²
hxi²ki³lon³yah³lxin¹ju³ta²lẽ¹. 33 Txih³xa² ha³nxeh³lxĩ³te²ju²hẽ³li¹.
Nxe³kxa²yã¹nxe³sã³ wxã²ai²na² ha³nxeh³lxĩ³yah³li³nũ³ni¹li¹.
Nxe³yah³li¹nha²kxai³ ha³nxe²a² ĩ³sa²te³ju³ta²nũ³a² hxi²kan¹txi³

ih³saun³yah³lxan³tho³li¹. ³⁴ Nxe³ha²kxai³lu¹ Sũ³na²wãn³txa²ĩ³hen³txi³tũ³kã³txa²ĩ³sa²si¹hã³i² a²nũ²a² a³la³kxi²khaix¹te²na² ĩ³sa²si¹hã³i² ũ³wha²li¹txã³nxu¹tai²na² a²hoh³lxi³su² te²na² ĩ³sa²si¹hã³i² nxe³nx2ta¹tu¹wi¹. Nxa¹kxai²nãn²tu³ a²ha³tih³xa² ĩ³su²hã³i² a²ha³tih³xa² hi³sa³kã³txa² ĩ³hxi²kĩ¹la³kxi² a²ha³tih³xa² Ju³te²a² nũ³kã³txa² ā³nũ²kxi²thĩ³na² ā³wih¹so¹sãn²xsã³ ĩ³wai¹txi² a²ha³tih³xa² khãuh³lxa³txi³sa²thet3ti² nxain¹yah³lxin¹tu¹wi¹. ³⁵ Nxe³ta³lun²yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ hxi²ki³la³khaix¹yah³lxin¹tu¹wi¹. A²nũ²a²wi¹lhin¹te²nãu³xa² sun²tã¹ain¹te²nãu³xa² whãĩ²na¹ A³be²lah³lu¹tai²na² wi¹lhin¹khaix¹jah¹lu¹tai²na² su²lhã³ai¹nhĩ¹nãn¹te²tu³ Sa³kã³ri²ah³lu¹tai²na² Ba³ra³ki²ah³lu²tai²na² tah²su² ha²kxai³ a²nxe³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² Sũ³na²sxi²hẽ¹na² su²lhã³ain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Jã¹nxe³te²nãu³xu¹tai²na² a²yxo²ha³kxa¹ hxi²ki³la³yah³lxin¹tu¹wi¹. ³⁶ Wãn³txi³su² e³kxi¹nx2ta¹wi¹. Hĩ¹na² hin¹yah³lxin¹te² ĩ³nxai²na² kq³nxe³ti³ kãĩ³ain¹kxa² yo³ha² khãuh³lxa³ti³nx2ti³nũ³tu¹wi¹.

Je³su²jah³lo²kxai³ Je³ru³sa³lẽ²thĩ³na² a³lxi²jau³su²

³⁷ Nxa²ha¹te¹ Je³ru³sa³lẽ²thĩ³na² yxau²xai³yah³lxin¹te² ĩ³nxai²na² Sũ³na² wãn³txa² ĩ³hen³txi³tũ³kã³txa² su²lhã³ain¹yah³lxi³to³hi¹nha²kxai³ wxã³nũ¹nx2tain¹tũ³kã³txai²na² wha³tin³kxain¹yah³lxi¹nha²kxai³ nxe³sxã³ kq³nxe³tqñ³khaix¹yah³lxi¹lxi¹. Yah³lxi¹nha²kxai³ ka³la³kã³la² a²hã³kã³nai²na² wẽ³ha³lxa² a²nxe³ki³yu³hẽ³nãu³a² wã²nut¹te²ju²hẽ³li¹. Jã¹x1te²hũ³nxai¹tũ¹xã¹. Wxa²wẽ³ha³lxa² nxe³nx2ti³to³ha¹tai¹ti²tu³wi¹. Ye³kã³lxa¹txi³nx2ti³to³ha¹tai¹ti²tu³wi¹. Yxãn¹ta¹ ten³yah²lxan³tai¹ti²tu³wi¹. ³⁸ Nxe³ha²kxai³ nxe³hĩ¹nãn¹te²tu³ wxa²sxi²ha² a²nũ²a² yũ³ai¹nx2tho³li¹. ³⁹ Ya²la³tu³ wãn³txan²tu³ ĩ³ye³a¹wi¹. Hĩ¹nãn¹te²tu³ ĩ²sah²lxan³tho³li¹. Kxãn³nãu³a² wxa²wãn³txi³nũ³su² ĩ³ye³kxah²lxin¹te³nah¹lxi¹: “A²nũ²ai²na² Txa²wã¹sũ³na² sa²si¹hã³nẽ³jah¹la² wi¹lhin¹jah¹lo²su²na³li¹.” Yah³lxin¹jau³nũ³su² yxah³lxi³sã²nĩn¹ka³tu³ hã²wxãn³txa³ ĩ²sah¹lxin¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la²ta¹hxai²hẽ¹la².

24

Sũ³na²sxi²ha² wxa²nai¹ain¹ju³ta³nũ³a² ĩ³yau¹ũ³jau³su²

¹ Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² e³ta³lun²nũ²la² Txa²wã¹sũ³na² sxi²ha²a³li³ta¹hxai²hẽ¹la². A³li³tãu³a² a²sa³wi³ha³lxi²na² sa²kxai³lu² sxi²ha²wi¹txo³nain¹ju³tai³tã² wã²nã³ũ¹hain¹ta¹hxai²hẽ¹la². ² Nxe³nxai²ha¹te¹ Je³su²jah³la² ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹: — Sxi²hai²na² txah³lxa³kxa² wi¹lhau³kot3je¹nxain¹nĩn²tai¹. Yxãn¹ta¹kxãn³nãu³a² txah³lxa³kxa² a²yxo²ha³kxa¹ wxa²nai¹ain¹tu¹wi¹. Ya²la³tu³ hai³txi³ka³tha¹li¹ ā³ne³hẽ²kxi²ka³txa² yũ²nx3tho³li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

Ha³lo²a² kq³nxe³ton³ju³ta³nũ³a² ĩ³yau¹ũ³nhẽ³jau³su²

³ Hã²wxãn³txa³ o³li³ve²ra³kã³txa² ka³la³sxã³ ā³wxe³ye²ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ka³tu³ a²sa³wi³ha³lxi²a² ĩ³tĩ³sxã³ wã²nxũ¹ĩ³wã³tain¹te³nah¹lxi¹: — Nxe³sãn²si¹lxi¹. Ĩh¹nxe³hĩ¹na² wxa²nai¹ain¹te³jĩ¹wi¹? Ĩh¹nxe³ti³wã³kxa²wã³lin¹ju³ta³nũ³a² ĩ²ki³te³jĩ¹wi¹? Ĩh¹nxe³ti³wã³kxa² txa²wã¹ha³lo²a² ne³ki³son³ju³ta³nũ³a² ĩ²sxã³ a³la³kxi²hĩ³ki³te³jĩ¹wi¹? Nxain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

⁴ Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² ĩ³wa²lũ³xi²te³nah¹lxi¹:

— Wi¹lĩ²nha²khai¹nxe³jah¹lxi³hẽ¹li¹. ĩ³ki³ha¹kxi¹nx2ti³ha³tai¹. ⁵ A²nũ²a²ka³lxa¹te²a² wxã³yah³lxi³ha³tai¹. Txaĩ²la³ki³lxo³tu¹wi¹. Nxe³sxã³

wxã³sxã³ ki³han³jau³su² e³yah³lxi³te³nah¹lxi¹: “Txa²wã¹sũ³na²
 A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lot³sa²jah¹lo²sa¹wi¹. Wxa²kan³sxã³
 wã³li²na¹hẽ³li¹.” Nxe³jau³su² e³yah³lxi³to³ha³tai¹. Nxe³yah³lxi³to³ha²kxai³
 wxa²nũ³kã³txa² ka³lxa¹txi³ ã³nhai¹tũ³sxã³ i³ki³ha¹kxi¹nx2ti³ha³tai¹.
 6 Jã¹nxa¹jau³su² ti¹na² yxau³tũ³kã³txi³nãu³xai²na² kãin² ã³nhe¹kxi²nyhu¹sxã³
 su²lhã³nyhai¹kxai²nãn²tu³ nũ¹ka³na¹ u²tãu³ai³tã² yxau³tũ³kã³txi³nãu³xai³tã²
 kãin² ã³nhe¹kxi²nyhu¹sxã³ su²lhã³nyhai¹kxai²nãn²tu³ nxe³jau³xa²
 ain³kxi²yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ i³yu³lyhah³lxi³txa³hẽ¹li¹. Wãn³txi³su² kxan²ti³
 hai³txi³ hĩ¹nãn²tu³ ha³lo²ai²nãn²tu³ ne³ki³so³nx3tho³li¹. 7 A²nũ²a²
 nũ³kã³txa² a²nũ²a² nũ³kã³txi³ ã³xa² a²lhun³tu² ã³nhe¹kxi²nyhai¹nha²kxai³
 a²hxi²kan¹ta² si³yxau³tãu³a¹ a²hxi²kan¹ta² si³yxau³tãu³ ã³xa²
 a²lhun³tu² ã³nhe¹kxi²nyhu¹ha²kxai³ a²nũ²a² sxi²je³na² ka³lxa¹je³na²
 yain³txi³ txa²khaix¹nxe³sxã³ he³ja²lun¹ti³ha²kxai³ ha³lo²a² kãih³nxa²
 sa²wi¹win¹nũ¹lxi²ha²kxai³ nxe³ain¹tu¹wi¹. 8 Txu¹ha² wẽh³ni³khaix¹ta¹ka³lxa²
 lh³ju³ta² wxã³kxai²nãn²tu³ wẽ³sa² a³li³lah¹kxi²ju³ta² hã¹¹nxe³sxã³
 ã³si³wxe³te²ju²hẽ³li¹. Te²yã¹nxe³sxã³ ju¹tai²na² wxã³nũ¹nx2ti³kxai²nãn²tu³
 khãuh³yxah³lxin¹ju³ta² ã³si³wxe³tu¹wi¹.

9 Hã²wxãn³txa³ i³nx2tain¹sxã³ a²nũ²a² khãuh³lxa³thin¹kxi²ju³ta²
 ã³yũ³nx2tai¹nha²kxai³ i³su²lhã³nx2tai¹nha²kxai³ nxe³nx2tain¹tu¹wi¹.
 Txa²wãn³txa² kan²txi³ ã³hxi²wxe³nũ¹sah¹lxi¹nha²kxai³ a²nũ²a²
 nũ³kã³txi³nãu³xa² a²yxo²ha³kxa¹ i³xan³ta³kxi¹nx2tain¹tu¹wi¹.
 10 Nxe³nx2ti³kxai²nãn²tu³ a²nũ²a²nãu³xa² ka³lxa¹tãu³a² txa²wãn³txa²
 sa²yxo²ã³sxã³ ã³waix³sain¹tu¹wi¹. Nxe³sxã³ a²nũ²ai²na² sa²kxai³lu² a²nũ²a²
 ã³xa² kq³nxe³ti³ kã³tũ³kã³txa² ã³yã³nũt¹sa²kxai³ i³xan³ta³kxi²nyhai¹nha²kxai³
 nyhai¹tu¹wi¹. 11 Nxe³kxa²yu³su² a²nũ²ai²na² sa²kxai³lu² Sũ³na² wãn³txa²
 i³hen³txi³tũ³kã³txa² si¹ki³lxo³tha²kxai³ i³ki³ha¹kxi¹nx2tai¹nha³tai¹. 12 A²nũ²a²
 kq³nxe³ti³ kã³ju³ta² kã³no³nha²kxai³ a²nũ²a² a³li²nyhu¹kxi³ju³ta²
 kã³nxa³ton³tu¹wi¹. 13 Jã¹nxe³jut³su² a²nũ²ai²na² Txa²wãn³txa² yxo²i²sxã³
 yxau³xai³kxai²nãn²tu³ nxe³te²su² te²na² a²ẽ¹nãu³ai²na² ã³wa²sut¹sxã³
 yxau³tu¹wi¹. 14 Jã¹nxe³sxã³ txa²wã¹ha³lo²ai²na² yuh³xan¹ko³nãu³xan¹ta²
 nũ³kã³txa² hã¹¹nxe³ti³xa¹ i³hen³txain¹tu¹wi¹. A²nũ²a² i³li³te²na² kq³nxe³ti³
 kã³ju³ta² i³ãin²ta³kxi²nha²sxã³ ã³kxai²nãn²tu³ yxo²i²sain¹kxai²nãn²tu³
 nxe³te²su² te²na² a²ẽ¹na² sa²hau³ko³tai¹na¹ju³ta² yũ³jau³nũ³su²
 i³hen³txain¹tu¹wi¹. Nxe² i³hen³txi³ ta³lun²sãn²te²ka³kxa¹ wã³li²na¹ju³ta²
 yũ³tu¹wi¹.

Khãuh³lxa³thin¹khai¹nxe³ju³ta²nũ³a² i³yau¹ũ³nhẽ³jau³su²

15 Nxe³yãn¹ta¹ i³lxi³thin¹ti³he¹nxa³jah¹la² a²yen³kxa² yxo²ha³kxa¹
 wxa²khot³thun¹jah¹la² wxã³sxã³ Txa²wã¹sũ³na² sxi²ha² ã³wih¹sxã³
 sa²nxũ³sxã³ yxau³ain¹tu¹wi¹. Nxe³ju³ta² wain³ti³hex¹te²sxa³yu³hẽ³li¹.
 A²nxe³ju³tai²na² Ta³ni³e²lah³lu¹tai²na² wãn³txa² ã³wha²li¹lhã³ wxã³ju³ta²nũ³a²
 i³yau¹ũ³nẽ³ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Ha³teh³nxã³nxa²na² kã³yain¹ju³ta²
 yũ³hĩ¹na¹ ã³ye³wxe³yah³lxin¹tu¹wi¹. 16 A²nxe³jah¹lai²na² wxã³sxã³ yxau³ju³ta²
 i³yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ ã³naun³ti² ã³nih³jah¹lxi³hẽ¹li¹. Ju³te²a²ko³xa²
 yxau³te²su² te² i³nxa² wã³la² kĩ³ka³txa² ã³nih³jah¹lxi³hẽ¹li¹. 17 A²nxe³ju³ta²
 a²nũ²a² sxi²ha² ne³ka³nah²nãu³a¹ he¹yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ wxa²yen³kxa²
 sxi²hẽ¹nãu³ai²na² wi²sxa³kxai²nãn²tu³ ã³wi²xi²sxã³ so¹yah³lxi³txa³hẽ¹li¹.
 Hã¹¹nxe³sxã³ u²lã³ni¹jah³lxi³hẽ¹li¹. 18 Te²yã¹nxe³sxã³ a²nũ²a² hai³sxa³nãu³a¹

he¹yah³lxin¹kxai²nān²tu³ ā³wa²li²sxā³ wā²la² ha³la³sa³nān¹ka³lo³a²
 wxa²so¹xi²te³lhxā³sxi²ha²ā³wi¹hxi²sxā³wxa²so¹xah¹lxi³txa³hē¹li¹. Hāi¹nxe³sxā³
 u²lā³ni¹jah³lxi³sā²nhē³li¹. 19 Kō³nxe³jah¹lai²na²wxā³ju³tai²nān²tu³txu¹ha²
 wē³nhain¹te²su²te²na²kāin²khāuh³nxain¹tu¹wi¹. Txu¹ha²a²wē³sa²
 ū³hi³lain¹te²su²te²na²kāin²khāuh³nxain¹nūn³tu¹wi¹, hxi²kan¹txi³
 yān¹txi³ā³ni³hai¹nxā³ha²kxai³lu¹. 20 Nxe³yān¹ta¹wā²txi²tāu³a¹tā³nxā²
 sa²ba³to³nxe³tāu³a¹tā³nxā²nxe³sxā³ā³nih³yah³lxin¹ke³la³te²kxai³kāin²
 khāuh³yxah³lxi³hī³nxā¹lxī¹. Nxe³yah³lxin¹kxa²yan³ti³su²Txa²wā¹sū³na²
 i³ye³kxi¹jah³lxi³hē¹li¹. 21 Nxe³hī¹nāu³ān²tu³ha³lo²a²kō³nxe³khai¹nxe³ju³ta²
 i³lxa³thin¹ti³hex1nxa³ju³ta²yū³tu¹wi¹. Txa²wā¹si³kxā³nāu³hī¹nū¹tai²nān¹te²tu³
 Txa²wā¹sū³na²ha³lo²ai²na²we¹thī¹nān¹te²tu³a²kō³nxe³ju³ta²
 yū³ju³ta³nū³a²kū³we²ki²la²kō³nxe³thi¹nxā³ha²kxai³yxan¹nāu³a¹
 ha³lo²a²nxe²xai³tāu³a¹kō³nxe³ju³ta²yū³ju³ta³nū³a²kū³we²ki²la²
 kō³nxe³thi¹nxā³ha²kxai³nxe³te²ju³hē³li¹. Nxe³yān¹ta¹a²kō³nxe³ju³tai²nān²tu³
 i³ye³kxi¹nx2ta¹ju³tai²nān²tu³so¹lxi³ā²la²kō³nxe³thin¹khai¹nxe³ju³ta²
 yū³hī³nx2na³li¹. Nxe³ju³ta²a²nū²a²ā²la²kxa²kāin²khāuh³lxa³ti³hī³nx2na³li¹.
 22 Nxe³ha²kxai³Txa²wā¹hxi²kan¹ta²si³yxau³tāu³a¹ha³lo²ai²nān²tu³
 kō³nxe³khai¹nxe³ju³tai²nān²tu³ā³yā³ni²lā³ain¹sān²tu¹wi¹, a²nū²a²
 Txa²wā¹sū³na²hxi²ka²ā³yū³so¹xi²kxe³su²te²a²a³lxi²khaix1ai¹nha²kxai³lu¹.
 Ā³yā³ni²lā³ai¹nxā³ke³la³te²kxai³hai³txi³a²nū²a²ka³na³ka³na³ta²he³la³ku³
 ka³ten³su²yxau²xai³hī³nx2nxa³wi¹.

23 Nxe³nxā²ha¹te¹a²nū²a²a²ten³te²su²te²an²tu³i³ki³han³jau³su²
 i³ye³kxi¹nx2ti³kxai²nān²tu³. “Ti¹na²Txa²wā¹sū³na²A²hxi²kan¹ta²
 Si³yxau³tāu³lot3jah¹la²he¹na³li¹.” Ta³nxā², “Nū¹ka³na¹Txa²wā¹sū³na²
 A²hxi²kan¹ta²Si³yxau³tāu³lot3jah¹la²he¹na³li¹.” Ta³nxā²
 nxe³nx2tain¹kxai²nān²tu³yo²i²ain¹sxā³yxau²xai³lyah³lxi³txa³hē¹li¹. 24 A²nū²a²
 ā³wxā³ain¹sxā³i³ki³ha¹kxi¹nx2tain¹tu¹wi¹. Nxe³ju³ta²ka³na³ku²te²a²: “Txai²li²
 Sū³na²A²hxi²kan¹ta²Si³yxau³tāu³lot3sa²jah¹lo¹sa¹wi¹.” Ka³na³ku²nūn²te²a²:
 “Txai²li²Sū³na²wān³txa²i³hen³txi³jah¹lo¹sa¹wi¹.” Nxe³nx2tain¹tu¹wi¹.
 Nain¹kxai²nān²tu³Txa²wā¹sū³na²nū³kxūn³ki³lxot3sxā³kāi³ain¹tu¹wi¹. Ain¹sxā³
 a²nū²a²Sū³na²ā³yū³so¹te²i³nxai²na²i³ki³ha¹kxi¹nx2tai¹nha³ta²wi¹. On³sxā³
 yo²i²ain¹yah³lxin¹kxa²yan³ti³su²ye¹nx2ta¹wi¹. 25 Yan¹nāu³a²ha³lo²ai²nān²tu³
 nxe²xai³tu¹wi¹. Nxe³yān¹ta¹Txai²li²kwēn¹tai²na²i³hen³txi¹nx2ta¹wi¹.

26 Jā¹nxe³jut3su²i³ki³ha¹kxi¹nx2ti³jau³su²nxe²e³kxi¹nx2tain¹te³nah¹lxī¹:
 “Ha³lo²a²sxi²ha²yū²nxā³kō³nāu³a²Sū³na²A²hxi²kan¹ta²Si³yxau³tāu³lot3jah¹la²
 he¹na³li¹.” Ta³nxā², “A²sxi²hē¹na²he¹na³li¹.” Ta³nxā². Nxe³nx2tain¹kxai²nān²tu³
 sa²yo²we¹jah³lxi³txa³hē¹li¹. Ki³ha¹kxi¹nx2tain¹jau³xai²la¹wi¹. 27 U³je³na²
 a³li³xi²tāu³a²ha³lai³nī³kxai²nān²tu³wa³su³txi³u³je³na²kan³tāu³a²
 i³kox1kō¹tū³na³li¹. Nxe³kxe³hū³nxe²wa³su³txi³wxā³kxa²yā¹nxe³sxā³
 wxā³na¹ju³ta³nu³a²e³la²i²yah³lxin¹tu¹wi¹.

28 Jā¹nxe³jut3su²ka³yxuh³xa²ya³lu²sxa³ti³xa²wa³lu³hxa²
 ā³nūn²kxi²te²ju³hē³li¹. Nxe³ye¹nx2ta¹wi¹.

Je³su²jah³la²wxā³ju³ta²nū³a²i³yau¹ū³nhē³jau³su²

29 Yxan¹nāu³a¹a²kō³nxe³ju³tai²nān²tu³ne³ki³son³kxai²nān²tu³
 a³lan²tan¹ta³ki³ain¹ti³i³ka³nxā¹hi²ha²kxai³ka³nxah³txan¹ta³ki³ain¹txi³
 i³ka²nxā¹hi²ha²kxai³i³la³kxa²wē³ha³lxa²whāi²na¹oh³sīn³nāu³a¹
 ā³nhait1sa²kxai³oh³nāu³a¹yxau³te²su²te²a²hxi²kau³kau³ti³

ā³nxai³lai¹nha²kxai³ nxe³ain¹tu¹wi¹. Nxe³sxā³ o³sī³na² whāi²na¹ i³ā³lxi³ton³tu¹wi¹. 30 Nxe³tāu³a¹ i³na¹je³nāu³wa³ki³khai³xa² i²ain¹tu¹wi¹. Nxe³te²kxa²yān³tu³ a²nū²a² nū³ka³txi³nāu³xai²na² a²yo²ha³kxa¹ kō³nxe³ti³ kāi³ain¹ju³ta² i³āin²ta³kxi²nyhai¹sxā³ nā³nain¹tu¹wi¹. Jā¹nxe³sxā³ Txai²na² oh³sīn³nān¹ka³lo³a² hān³ta³ka³lo³a² whāi²na¹ a³ka³nxi²na¹ka³tu³ wxā³na¹tu¹wi¹. Nū³kxū³txi³ i³kīx3khai¹nxe³ha²kxai³ wxā³na¹tu¹wi¹. Wxā³na¹ju³ta²nān²tu³ a²nū²a² yo²ha³kxa¹ i²sain¹tu¹wi¹. 31 Nxa¹kxai²nān²tu³ oh³xan¹ta² hxi²kan¹jah¹la² wāi²lhū³ka³txa² wxa²no²la³kxi²si¹hai¹na¹jau³su² i²sa²si¹hā³ai¹na¹tu¹wi¹. Nxe³sxā³ wxa²no²la³kxi²hī¹na¹ oh³xan¹ta² nū³ka³txa² ka³lxa²te² nū³ka³txa² i²sa²si¹hā³ai¹nū³na¹tu¹wi¹. Nxe³ai¹na¹kxai²nān²tu³ a²nū²a²nāu³xa² Txa²wā¹sū³na² ā³yū³so¹lxi³kxe³nāu³xa² nxe³te²nāu³xa² yuh³xan¹ko³nāu³xa² u²lxi³ yxau³yah³lxi³kxan²ti³ ān³sa²so¹sxā³ ā³sa²ki³nū²kxai¹na¹tu¹wi¹.

Hi³yāu³sa³kxa² i³tih³nxe³nē³jau³su²

32 Jā¹nxa¹jau³su² i³yau¹ū³jau³xa² i³ye³kxi¹nx2ta¹wi¹. Nxe³na¹te³nah¹lxi¹: “Ta³kon³ta³ki³yāu³su² hau³ta³lun²sxā³ ān³ki³i²nha³na¹ nxe³kxai²nān²tu³ kwē³kon³ju³ta² yau³son³te²jai¹ti²tu³wi¹. Nxe³ju³ta² kwē³kon³ju³ta² hau³kon³na³na¹ nxe³je³nāu³wa³kxa² a²i³lxa² ta³kon³ta³ka³ta² i³yau¹ū³nhē³lain¹te²jai¹ti²ti¹.” 33 Jā¹nxe³kxe³hū³nxe² ha³lo²ai²na² ā³wxā³na¹je³nāu³wa³kxa² nxe³kxa²yā¹nxe² yū³nūn³na³li¹. Wān³txi³su² e³kxi¹nx2ta¹wi¹. Ju¹ta²na² e³kxi¹nx2ta¹ju³tin³ti² kō³nxe³khai¹ju³tin³ti² i²yah³lxin¹kxai²nān²tu³ ā³wxā³na¹ju³ta³nū³a² a²kwēn¹ta²na¹ yū³tu¹wi¹. Wxā²su²yo²a² ā³yau³son³kxi²nx2ta¹kxa²yā¹nxe³hī³nx2na³li¹. Na¹jau³su² wā²nxūh¹ a³la³kxi¹jah³lxi³hē¹li¹. 34 Wān³txi³su² e³kxi¹nx2ta¹wi¹. Ju¹ta²na² i²yah³lxin¹kxai²nān²tu³ hī¹na² ka³ten³su² yxau²xai³tū³ka³txa² ya³lu²ai¹nxa³tā³lxa¹ jau¹xai²na² a²yo²ha³kxa¹ kāi³ta³lun²tu¹wi¹. 35 Oh³nāu³nū¹ai²na² hxa³ni² ha³lo²a² yuh³xai²na² hxa³ni² nxe³ain¹tu¹wi¹. Nxe³yān¹ta¹ Txa²wān³txa² so¹lxi³ya²la³ti³yxau²sa²tē³tu¹wi¹.

Je³su²jah³la² wq³li²je³nāu³wa³kxa² kō³nha²ki³sxa³jau³su²

36 Nxe³yān¹ta¹ nxe³ju³ta²nū³ai²na² i³ye³kxi¹nx2ta¹ju³ta²nū³a² ū³hū¹nhē³lain¹je³nāu³wa³kxa² a²nū²a² yo²ha³kxa¹ kō³nhai¹nxa³ha²kxai³ oh³xan¹ta² nū³ka³txa² kō³nain¹nū³nxa³ha²kxai³ Txai²na¹xai²na² kō³nhū³nxa³ha²kxai³ ya³sain¹tu¹wi¹. Nxe³je³nāu³wa³kxa² Txa²wi³na² so¹lxi³wi¹kō³nha²te²la¹wi¹. 37 Txai²na² a³kan³sxā³ wxā³na¹ju³ta³nu³a² No³e²ah³lu¹ta² he¹tāu³su² tāu³a² yā¹nxe³tu¹wi¹. Kxā³nhxi¹nu¹ta²na² No³e²ah³lu¹ta²na² txa²wā¹ha³lo²a² yxau³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. 38 Nxe³tāu³u¹ta²na² i³yau³xa² ū³hū³3ti³wa³kxa² a²ka³lxa¹ti³nāu³xu¹ta²na² kwa²i³yain³kxi²nyhu¹i² kwa²na²na²kxi²nyhu¹i² txu¹ha² so¹kxi²nyhu¹i² txu¹ha² ū³hū¹nyhu¹i² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ain³kxi²nyhai¹nxa³i² ain¹sxā³ No³e²ah³lu¹ta²na² sa²kxai³lu² na³vi²o²tē³na² ar²ka³tē³na² ā³wih¹ta¹hxai²hē¹li¹. 39 Yxān¹ta¹ No³e²ah³lu¹ta²na² wān³txa² a³la³kxi²yain¹ta¹hxai²nxa³hē¹li¹. i³yau³xa² wē³hā¹sxā³ ā³so¹ai¹nhī¹na¹ a³la³kxi²yain¹ta¹hxai²hē¹li¹. Te²yā¹nxe³kxe³hū³nxe² Txai²na² a³kan³sxā³ wxā³na¹ju³ta³nu³a² a³la³kxi²yain¹nx2tho³li¹. 40 Jā¹nxe³ju³kxai³lu²in³txa²ha¹li¹ hai³sxa²tau³ya³tāu³a²ka³na³ki²sa²so¹ha²kxai³ka³na³ki²ot3sa²kxai³ nxe³ya³tu¹wi¹. 41 Ai¹nha²kxai³txu¹ha²ha¹li¹nxū³sa²o²la³kxi²ya³tāu³a²ka³na³ki²sa²so¹ha²kxai³ka³na³ki²ot3sa²kxai³ nxe³ya³tu¹wi¹. 42 Nxe³ha²kxai³ha³lo²a²nū¹hī²jah¹lxi³hē¹li¹, wq³li²na¹je³nāu³wa³kxa²

ko³yah³lxa³nha²kxai³lu¹. 43 Te²yā¹nxe³ju³kxai³lu² ka³nxah³ti³na² so¹lxi³ yen³kxa²kāi³jah¹la² hāi³a² wxā³te²ju²hē³li¹. Nxe³kxi³sa²kxai³ sxi²ha² wa³kxēn³yah³lai²na² sa²kxai³lu² yen³kxa² kāi³jah¹la² wxā³je³nāu³wa³kxa² a³la³kxi²ke³la³te²kxai³ye³ten³nha²sxā³ wah³nxe³hī³nx2na³li¹. Sxi²h²yo²a² yxo²i²in¹kxe³su² yen³kxa² tī¹kxi¹nxa²hī³nx2nxa³wi¹. 44 Jā¹nxe³jut3su² ye³ten³nha²kxi³hū³nxe²wahx3nxe³jah³lxi³hē¹li¹. Nxe³sxā³ wxa²ē¹nān¹jau³kxai³: “Hī¹na²wxā²nxa³lho³na¹.” Nxe³yah³lxin¹jau³su² nxe³ti³wa³kxa² wxā³na¹ha³ta²wi¹.

Sū³na²sa³wi³ha³lxa²wi¹lhin¹te²a²wi¹lhi¹nxa³te²a²i³tih³nxe³nē³jau³su²

45 Te²yā¹nxe³jut3su² sxi²ha² wa³kxēn³yah³la² a²sa³wi³sa² wi¹lhin¹te²na² so¹lxi³ ā³ne³wxe³khaix1te²na² so¹lxi³ a²sxi²khai³xa² hau³kot3si¹jau³su² ū³h³wxe³te²ju²hē³li¹. A²nxe³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² wi¹lhi¹nha²kxai³ yain³txi³su² ū³hū²xai³ain¹te²ju²hē³li¹. 46 Wi¹kāi³kxai²nān²ty³ a²wa³kxēn³yah³la²wxā³tāu³a² wi¹lxon³kxi²kxai²nān²ty³ kāi³ti³hit1tain¹tu¹wi¹. 47 Wān³txi³su²e³kxi¹nx2ta¹wi¹. Yen³kxa² a²yo²ha³kxa¹ hau³ko³te³lhxā³ ū³h³wxe³tu¹wi¹. 48 Nxe³yān¹ta¹ a²sa³wi³sa² a²ē¹na² e³ke³la³te²kxai³ nxe³te³nah¹lxi¹: “Txa²hxi²kan¹jah¹la² kxān³sa²sxā³ wxā²nxa³lho³na¹.” Yha²jau³su², 49 Nxe³ka³ty³a²wa³kxēn³yah³lai²na² sa³wi³ha³lxa² ā³xai²na² i³wai¹tā³si³wxe³ha²kxai³kāin² yai³nha²kxai³ kāin² i³na²sa³we¹nha²kxai³, 50 Nxe³tāu³ān²ty³ta¹ko³nha²nxa³ku¹ha² a²wa³kxēn³yah³la² i³xi²tu¹wi¹. 51 Nxe³sxā³ a²sa³wi³sai²li²kāin² i³wait1si¹ha²kxai³ ha³lo²a² wi¹lhin¹ki³lxo³te²nāu³xa² ū³h³wxe³si¹je³na² ū³tī¹kxa² wxe³kxain¹tu¹wi¹. Nxe³tāu³a² ye³khāuh³lxa³thin¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu²kāin² nā³ni² kāin² wxi²ka³ta³ta³ti² nxe³sa²tē³tu¹wi¹.

25

Txu¹ti³nāu³xa²i³tih³nxe³nē³jau³su²

1 Jā¹nxa¹jau³su² a²nū²a² a²ē¹na² sa²hau³ko³te²nū³a² i³yau¹ū³hi² a²ē¹na² sa²hau³ko³txa³te²nū³a² i³yau¹ū³hi² nxe³nx2ta¹tu¹wi¹. A²nxe³te²na²wāin²te²nāu³xa² yā¹nxe³ti³hī³nx2na³li¹. A²nxe³te²nāu³xai²na² in³txa²kwēn¹tai²na² txu¹ha² so¹te³lhxā³ jah¹la² wahx3nxain¹nū²nhai¹. Wi¹lxon³kxi²jau³nū³a² i³ye³kxi²te³lhxā³ wahx3nxain¹nū²nhai¹. Nxe³sxā³ ka³nxa³hi²ha²kxai³ lā³pi³āu²tē³na² tē³sxā³ a³li³ain¹ka³ty³wahx3nxain¹nū²nhai¹. 2 A²nxe³te²wāin²te²nāu³xa² a²wā³kxi³kxai³ha¹li¹ ha¹li¹ ka³na³ki¹ a³la³kxi²yai¹nha²kxai³ a²wā³kxi³kxai³ ha¹li¹ha¹li¹ ka³na³ki¹ a³la³kxi²ye³yhai¹nxa³ha²kxai³ nxe³te²wāin²te²nāu³su²nū²nhai¹. 3 A²nxe³sxā³ a³la³kxi²ye³yhai¹nxa³te² wāin²te²nāu³xa² o²lyau³xa²taut3ton³jau³xa² sa²so¹ai¹nxa³ha²kxai³ lā³pi³āu²tē³na² so¹lxi³ sa²so¹ha²kxai³nxain¹nū²nhai¹. 4 Nxe³yān¹ta¹ a³la³kxi²ye³yhai¹n²te² wāin²te²nāu³xa² lā³pi³āu²tē³na² sa²so¹ha²kxai³ o²lyau³xē²na² āh¹ sa²so¹ai¹nha²kxai³nxain¹nū²nhai¹. 5 Jā¹nxe³jut3su² in³txai²na² txu¹ha² so¹nh³jah¹la² wa³su³txi³wa³li²nxa³ha²kxai³ wāin²te²nāu³xai²na² wah³nxa² hxi²tha³nhai¹nha²kxai³ āu³xi²ā³si³wxe³ain¹nū²nhai¹.

6 Nxa²ha¹te¹ ka³nxah³ta² wi³ta³lon³sxā³ i³kaix1tain¹jau³su² ain³kxain¹nū²nhai¹. Ain³kxain¹te³nah¹lxi¹: “In³txa² wē³sāi¹ah³lai²na² wxā²na³ni¹. Ā³ne³khaux²kxi¹jah³lxi³hē¹ni¹.” Nxe³nū²nhai¹.

7 Nxe² ain³kxi²nyhu¹te³na¹ wāin²te²nāu³xa² a²yo²ha³kxa¹ i³sa²yau³nū²la²a²lā³pi³āu²khai³xai³tā² wxa²hau³kot3sxā³ tē³sxā³ ai³ain¹nū²nhai¹. 8 Nxe³tāu³a¹a³la³kxi²ye³yhai¹nxa³te² wāin²te²nāu³xai²na² a²yo²wān³txi³kxai³lu¹:

a³la³kxi²ye²yhai¹te² wāin²te²nāu³xai²na² ī³ye³kxi²nyhai¹te³nah¹lxi¹:
 “Nxe³jah³lxi³si¹nxi¹. Wxa²ol²yau³xa² wā²nhūh¹syah¹lxi³sī¹ni¹. Lā³pi³āu²tē³na²
 tē³si¹na¹kxa² ī³yū¹la³kxi²sa²sīn¹na²ni¹.” Nxe³nyhai¹nū²nhai¹.

9 Nxa²ha¹te¹ a³la³kxi²ye²yhai¹te² wāin²te²nāu³xa² sa²kxai³lu²
 ī³wa²lū³xi²nyhai¹te³nah¹lxi¹: “Kwa²nhi¹nxi¹. Hxi²kan¹sa²sī¹nxa³nhi¹.
 O²lyau³xa² whāi²na¹ hxa³nē³kxa²yan³txi³su² nūh¹xai³yah³lxin¹sxā³ o²lyau³xa²
 so¹kxi²nyhu¹kxi³thi³na² ai³sxā³ tah²yau³xa² so¹kxi¹jah³lxi³hē¹ni¹.”

10 Nxe³nū²la² a³la³kxi²ye²yhai¹nxa³te² wāin²te²nāu³xai²na² o²lyau³xa²
 āh¹so¹kxi²te³lhxā³ a³li³ain¹tāu³a² in³txai²li² wa³li²nū²nhai¹. Wa³li²sxā³
 wah³nxe³te²wāin²te²nāu³xa² ī³yain³kxi²te³lhxā³ ā³wi¹hya³hain¹nū²nhai¹.
 Ā³wih¹nū²la² hā²wxān³txa³ wi²wxā³je³nāu³wa³kxa² ha³nāu³hi²ha²kxai³
 sxih²yo²a² ūh³yo²ī¹nū²la² yain³kxi²nyhai¹nū²nhai¹.

11 Hā²wxān³txa³ a³la³kxi²ye²yhai¹nxa³te² wāin²te²nāu³xa² ā³wa³lain¹nū²la²
 ī³yo²to¹to¹tain¹te³nah¹lxi¹: “Sa²yo²than²kxi²sa²sī¹nhē³li¹.” Nxain¹nū²nhai¹.

12 Nxa²ha¹te¹ in³txai²li² ī³wa²lū³xi²te³nah¹lxi¹: “Nxe³sa²nxi¹. Ya²la³tu³
 ā³ye³wxe³nxa²lxi³nxa³nhi¹. Hxi²kan¹sa²nxa³nhi¹.” Nxe³nū²nhai¹.

13 Jā¹nxa¹jau³su² ye³ten³nha²sxā³ wahx3nxe³jah³lxi³hē¹li¹. Ha³lo²a²
 wa³li²na¹ti³wa³kxa² kō³yah¹lxa³lxi¹.

A²sa³wi³ha³lxa² ha¹li¹ ka³na³ko¹ta³lxin³te²nāu³xa² ī³yau¹ū³jau³su²

14 Te²ya¹nxūn³jau³su² ī³ye³kxi¹nx2ta¹tu¹wi¹. Wi¹kāi³kxi²sain¹te²su² te²na²
 a²yo³ha² wi¹lū³yho³hai¹na¹kxi¹nū³su² ī³yau¹ū³nx2ta¹tu¹wi¹. Nxe³kxa²yā¹nxe²
 hī³nx2na³li¹. Nxe³te³nah¹lxi¹, in³txi³su² yen³kxi³nh2jah¹la² ha³lo²a²
 u²la²nān¹ko³xa² ai³te³lhxā³ nxū²nhai¹. Nxe³sxā³ a²sa³wi³ha³lxa² ī³kaix1sxā³
 a²yen³kxi³khai³xa² wā²nhūh¹xai³ain¹nū²nhai¹.

15 A²wi¹lhī¹nān¹ta²
 sa³wi³sa² ū³yho³hi²ki³ki³a² ki³ha¹li¹ ki³ha¹li¹ ka³na³ki¹ nxe² ka³lxa²ki³a²
 wā²nhūh¹nū²nhai¹. Ā³ta³lo³hē¹te² sa³wi³sa² ki³ha¹li¹ wā²nhū¹ha²kxai³
 ne³ki³son²te² sa³wi³sa² ki³ka³na³ki² wā²nhū¹ha²kxai³ nxain¹sxā³
 ū³yho³hi²nyhu¹ki³a² hxi²ka¹nain¹kxa² yā¹nxe² a²yen³kxi³khai³xa²

wā²nhū²xai³ain¹nū²nhai¹. Nxe³ka³tu³ u²lxai³nū²nhai¹. 16 Nxe²ai³tāu³a²
 a²wi¹lhī¹nān¹ta² a²sa³wi³sa² yen³kxa² ū³yho³hi²ki³a² ki³ha¹li¹ ki³ha¹li¹ ka³na³ki¹
 so¹kxi²jah¹lai²na² sa²kxai³lu² ki³ai²na² tē³sxā³ wain³txi³ wa³kon³kxi²ha²kxai³
 ki³lā³xa² āh¹ki³ha¹li¹ ki³ha¹li¹ ka³na³ki¹ āh¹so¹kxi²nū²nhai¹. 17 Te²yā¹nxe³jut3su²
 ā³ta³lo³hē¹te² sa³wi³sa² ū³yho³hi²ki³a² ki³ha¹li¹ so¹kxi²jah¹lai²na² sa²kxai³lu²
 ki³ai²na² tē³sxā³ wain³txi³ wa³kon³kxi²ha²kxai³ ki³lā³xa² āh¹ki³ha¹li¹
 āh¹so¹kxi²nū²nhai¹.

18 Nxe³yān¹ta¹ ne³ki³son²te²a² ū³yho³hi²ki³a²
 ki³ka³na³ka³nat3sxā³ so¹kxi²jah¹lai²na² sa²kxai³lu² ta³ki¹ai²na² tē³sxā³
 a³li³nū²nhai¹. Ha³lo²a² ai³nū²la² kxīh³nxa² wxa²xu³sxā³ ū³yho³hi²ki³ai²na²
 wā²nhū¹hain¹ki³ain²ti³ ū³whī¹kxi²nū²nhai¹.

19 Hā²wxān³txa³ ye³ka³lxa²txi³ a³lan²ton³tāu³a² yen³kxa² a²wa³kxēn³yah³la²
 ī³xi²nū²nhai¹. Ī³xi²ka³tu³ a²yen³kxa² ī³hau³kot3si¹jau³su² a²sa³wi³ha³lxa²
 ī³kaix1tū²nhai¹. 20 Nxe³te³na¹ a²wi¹lhī¹nān¹ta² sa³wi³sa² ū³yho³hi²ki³a² ki³ha¹li¹

ki³ha¹li¹ ka³na³ki¹ so¹kxi²jah¹lai²na² sa²kxai³lu² ki³lā³xa² so¹kxi²ki³ain²ti³
 hxi²tē³nha²sxā³ ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹: “Txa²sū³nāi³. Ū³yho³hi²ki³a² ki³ha¹li¹
 ki³ha¹li¹ ka³na³ki¹ ū³hū¹san¹tai²tu²wi¹. Nxe³yān¹ta¹ ki³lā³xa² āh¹lxi³sxā³
 ki³ha¹li¹ ki³ha¹li¹ ka³na³ki¹ āh¹so¹kxi²na¹hē³li¹. Ī²txa²hē³li¹.” Nxe³nū²nhai¹.

21 Nxa²ha¹te¹ a²wa³kxēn³yah³la² ī³wa²lū³xi²te³nah¹lxi¹: “Wi¹na³li¹. Yen³kxa²
 jū¹nxe² ū³hū¹nxa²ha¹kxai³tā² wi¹wi¹nxe² wa³kon³kxi²sa²te²sin¹tai¹. Nxe³ha²kxai³

yen³kxa² kăi²li³sxă³ ũ³hũ¹sa³wxe³nxa²ha¹tu¹wi¹, sa²hau³kot3si¹nxa²ha¹jau³su¹. Wi¹lo²la³kxi²xai³ki³tu¹wi¹.” Nxe³nũ²nhai¹.

22 Te²yă¹nxe³sxă³ â³ta³lo³hê²te² sa³wi³sa² ũ³yho³hi²ki³a² ki³ha¹li¹ so¹kxi²jah¹lai²na² sa²kxai³lu² ki³lă³xa² so¹kxi²ki³ain²ti³ hxi²tê³nha²sxă³ i³ye³kxi²te³nah¹li¹: “Txa²sũ³năi³. Ũ³yho³hi²ki³a² ki³ha¹li¹ ũ³hũ¹san¹tai¹ti²tu³wi¹. Nxe³na¹ta¹ ki³lă³xa² âh¹li³sxă³ ki³ha¹li¹ âh¹so¹kxi²na¹hê³li¹. Ī²txa²hê³li¹.” Nxe³nũ²nhai¹.

23 Nxa²ha¹te¹ a²wa³kxên³yah³la² ĩ³wa²lũ³xi²te³nah¹li¹: “Wi¹na³li¹. Yen³kxa² jũ¹nxe² ũ³hũ¹nxa²ha¹kxai³tă² wi¹wi¹nxe² wa³kon³kxi²sa²te²sin¹tai¹. Nxe³sa¹nha²kxai³ yen³kxa² kăin² ũh³hũ¹sa³wxe³nxa²ha¹tu¹wi¹, sa²hau³kot3si¹nxa²ha¹jau³su¹. Wi¹lo²la³kxi²xai³ki³tu¹wi¹.” Nxe³nũ²nhai¹.

24 Te²yă¹nxe³sxă³ ne³ki³san³te² sa³wi³sa² ũ³yho³hi²ki³a² ki³ka³na³ka³nat3sxă³ so¹kxi²jah¹lai²na² sa²kxai³lu² wai³nxa³jau³su² i³ye³kxi²te³nah¹li¹: “Txa²sũ³năi³. Hxi²kxău³jah¹lo²si¹li¹. Yain³txa² wa³kon³nxă³kxan²ti³ hăi¹sxă³ wa³kon³kxi²nxain¹kxa² yen³kxa² sa²so¹nha²kxai³ yain³txa³ki³a² ũh³wi¹xan³kxan²ti³ yain³txa² ũ³whi¹kxi²nxain¹kxa² yain³txa² sa²so¹nha²kxai³ nxe³te²si¹li¹. Wxa²yen³kxa² kăi²non³nha²kxai³ wxa²sa³wi³ha³lxi²na² yen³kxa² kăi²no³txa³ha²kxai³ nxe³te²si¹li¹. 25 Nxĩ¹nha²kxai³ yuh³lxi³nxa²ha¹hê³li¹. Nxa²ha¹ha²kxai³ a³li³a¹nũ²la² kxĩh³nxê¹na² wxa²yen³kxa² ũ³whi¹kxi²na¹hê³li¹. Nxe³sxă³ wxa²yen³kxai²na² ti¹na² yũ³ye¹nx2na³li¹.” Nxe³nũ²nhai¹.

26 Nxa²ha¹te¹ a²wa³kxên³yah³lai²na² wăn³txi³kxai³lu¹: “Kô³nxe³thin¹khai¹nxĩ¹li¹. Ī³lxa³thin¹ti³he¹nx2nxa³li¹. Yain³txa² wa³kon³nxă³kxan²ti³ hăi¹sxă³ sa²so¹na¹ha²kxai³ yain³txa³ki³a² ũh³wi¹nxa³kxan²ti³ yain³txa² sa²so¹na¹ha²kxai³ nxe³na¹jut3su² ĩ²san¹ji¹wi¹?

27 Nxĩ¹nha²kxai³ ĩh¹nxe³kxa²yan³ti³tă³ txa²yen³kxa² tē³sxă³ a²nũ²a² ũ³yho³hi²ki³a² o²la³kxain¹tũ³kă³txa² kwa² ũ³hũ¹ai¹nxă³thai¹li¹? Nxĩn¹ke³la³te²kxai³ hă²wxăn³txa³ ĩ³xi²na¹tău³a² txa²yen³kxai²na² ka³lxa¹ton³kxi³nũ³su² ũ³hũ¹xi²sa²hĩ³nxa¹li¹. 28 Jă¹nxa¹jau³su² nxa²ha¹te¹ txa²sa²wi³ha³lxi³ â³lxah³lxin¹te² ĩ³nxai²na² nxe³jah³lxi³hê³li¹. Ki³ka³na³ka³nat3sxă³ tē³ain¹kxa² sa²so¹kxi²txai¹nhe³li¹. Sa²so¹kxi²sxă³ jah¹la² ki³a² hxi²ka² hxa³sxă³ ki³ai²na² hxi²tê³nha²jah¹la² ũ³hũ¹txai¹nhe³li¹.

29 Nxe³sxă³ a²nũ²a² yen³kxi³nh²te²na² âh¹ kăi²non³sxă³ yen³kxa² ũ³hũ¹nyhain¹tu¹wi¹. Nxe³sxă³ yen³kxi³khai¹nxe³tu¹wi¹. Yxăn¹ta¹ a²nũ²a² yen³kxi³txa²jah¹la² yen³kxa² jũ¹nxe² yũ³kxan²ti³ sa²so¹xi²hxa³txain¹tu¹wi¹.

30 Jă¹nxe³sxă³ jah¹lai²na² ĩ³la³thi¹nxa³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² tē³sxă³ ha³lo²a² ka³nxah³ha²lu²on³ju³ta² ũ³sa²tă³ũ¹tain¹yah³lxi³hê³li¹. A²nxe³tău³a² ye³khăuh³lxa³thin¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² kăin² ĩ³nă³nha²kxai³ kăin² wxi²ka³ta³ta³tha²kxai³ nxe³tu¹wi¹.” A²wa³kxên³yah³la² nxe³nũ²nhai¹.

A²nũ²a²nău³xa² kăi³ain¹kxa²yo³ha² ĩ³yi¹li²jau³su²

31 Nxa²ha¹te¹ yan¹nău³a¹ Txa²wă¹sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yau³tău³lot3sa²tu¹wi¹. Nxe³sa²hĩ¹na¹ a³ka³nxĩ²sxă³ wă³li²na¹tu¹wi¹. Nxa¹kxai²năn²tu³ oh³xan¹ta² nũ³kă³txa² tē³ĩ³xi²na¹tu¹wi¹. 32 Jă¹nxe³tău³a¹ a²nũ²a² nũ³kă³txi³nău³xai²na² a²yo²ha³kxa¹ â³yă³ki³nũn²kxi²sain¹tu¹wi¹. Nxe³te³na¹ ha³na³ka³lxi³ sa³wxe² ha³na³ka³lxi³ sa³wxe² ai¹na¹tu¹wi¹. 33 Nxe³te³na¹ a²nũ²a²nău³xai²na² yxo²ĩ²sain¹te²nău³xa² wă²nxaxa³kxa² so¹sxă³ txa²wi¹lha²tău³a² ũh³wxe³ai¹na¹ha²kxai³ a²wă³kon³tũ³kă³txa² txa²wă³tău³a² ũh³wxe³ai¹na¹ha²kxai³ nxe³ai¹na¹tu¹wi¹. 34 Nxa¹kxai²năn²tu³

txa²wi¹lha²tāu³a² sa³wxē³te²nāu³xa² i³ye³kxi²na¹tu¹wi¹. Nxe³na¹te³nah¹lxi¹:
 “Wxā³jah³lxi³hē¹li¹. Txa²wī³na² i³wi¹lxon³kxi¹nx2ti³tu¹wi¹. A²wi¹lhī¹nu¹tai²kxai³
 ha³lo²a² tah²ko³xa² i³ye³hau³ko³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Hī¹na²
 ko³xain²txi³ ũ³hū¹nx2ti³tu¹wi¹. 35 Nxe³sxā³ kxā³nxai³tā² heh³sa³hē¹li¹.
 Yxān¹ta¹ yain³txa² ũ³hū¹sah¹lxin¹tai¹ti²tu³wi¹. Yā³lxu²sa³ha²kxai³
 i³na²kxi³jau³xa² ũ³hū¹sah¹lxin¹tai¹ti²tu³wi¹. Txa²yan³ta³ yū³sa²nxa³ha²kxai³
 sxi²ha² ũ³hū¹sah¹lxin¹tai¹ti²tu³wi¹. 36 Wā²la² txa²sa³ha²kxai³ wā²la²
 ũ³hū¹sah¹lxin¹tai¹ti²tu³wi¹. I³ton³sa³ha²kxai³ wxā³sī²sah¹lxin¹tai¹ti²tu³wi¹.
 Sxi²ha² kan²thi³na² ũ³tī¹kxi²sai¹nha²kxai³ wxā³sī²sah¹lxin¹tai¹ti²tu³wi¹.”
 Nxe³na¹jau³su². Nxe²e³kxai¹na¹tu¹wi¹.

37 Nxa²ha¹te¹ wi¹lhin¹te²nāu³xa² i³wa²lū³xi²sain¹tu¹wi¹. Nxe³sain¹te³nah¹lxi¹:
 “Txa²hxi²kan¹ta² Si³yxau³kah³lāi³. Ih¹nxe³hī¹nai³tā² nxe² i²nxa²sī¹na¹lhai¹li¹?
 Heh³nxa²ha²kxai³ yain³txa² ũ³hū¹nxa²sī¹na¹lhai¹li¹? Yā³lxu²nxa²ha²kxai³
 i³na²kxi³jau³xa² ũ³hū¹nxa²sī¹na¹lhai¹li¹? 38 Wxa²ya³la² yū³nxā²nxa³ha²kxai³
 sxi²ha² ũ³hū¹nxa²sī¹na¹lhai¹li¹? Wā²la² txa²nxa²ha²kxai³ wā²la²
 ũ³hū¹nxa²sī¹na¹lhai¹li¹? 39 I³ton³nxa²ha²kxai³ wxā³sī²nxa²sī¹na¹lhai¹li¹?
 Sxi²ha² kan²thi³na² ũ³tī¹kxi¹nxain¹sī¹nha²kxai³ wxā³sī²nxa²sī¹na¹lhai¹li¹?
 Ih¹nxe³hī¹nai³tā² nxe²kāi³ūh¹nxa²sī¹na¹lhai¹li¹?” Nxe³sain¹tu¹wi¹.

40 Nxa²ha¹te¹ i³ye³kxai¹na¹tu¹wi¹. Nxai¹na¹te³nah¹lxi¹: “Wān³txi³su²
 i³ye³kxi¹nx2ta¹wi¹. Txa²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa² kāi²nxa³kxan²ti³
 wi¹kāi³ūh¹yah³lxin¹kxai²nān²tu³ wi¹kāi³ūh¹sah³lxi³nū³nhī³nxa¹lxi¹.”

41 Nxe³nū²la² a²wā³tāu³a² sa²wxē³si¹hai¹na¹te²nāu³xa²
 yxo²i²sai¹nxa³te²nāu³xa² i³ye³kxai¹na¹tu¹wi¹. I³ye³kxai¹na¹te³nah¹lxi¹:
 “Ā³waix3sah¹lxi³hē¹li¹. Kō³nxe³thin¹yah³lxi¹lxi¹. Ha³lo²ai²li² ha³nxe²a²
 i³ju³ta² ā²la² āu¹la³kxi³ko³xai²na² a²ta³a²nāu³xa² ũ³sa²tā³kxi²si¹ju³ta³nū³a²
 ũ³sa²tā³nx2tain¹tu¹wi¹. 42 Kxān³nxai³tā² heh³sa³ha²kxai³ hai³txi³
 yain³txi³la³ ũ³hū¹sah¹lxan³nxān³tai¹ti²tu³wi¹. Yā³lxu²sa³ha²kxai³
 i³na²kxi³jau³xa² ũ³hū¹sah¹lxan³nxān³tai¹ti²tu³wi¹. 43 Txa²yan³ta³
 yū³sa²nxa³kxe³su² wxa²sxi²ha² ũ³hū¹sah¹lxan³tai¹ti²tu³wi¹. Wā²la²
 txa²sa²ha²kxai³ wā²la² ũ³hū¹sah¹lxan³tai¹ti²tu³wi¹. I³ton³ta³nxa² sxi²ha²
 kan²thi³na² ũ³tī¹kxi²sain¹ta³nxa² nxe³ha²kxai³ wxā³sī²sah¹lxan³tai¹ti²tu³wi¹.”
 Nxai¹na¹jau³su² nxe²e³kxai¹na¹tu¹wi¹.

44 Nxa²ha¹te¹ a²wā³tāu³a² sa²wxē³ai¹na¹tu³kq³txa² i³wa²lū³xi²sain¹tu¹wi¹.
 Nxe³sain¹te³nah¹lxi¹: “Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. Ih¹nxe³hī¹nai³tā² heh³nxa²ha²kxai³
 yā³lxu¹nxa²ha²kxai³ a²yan³ta² yū³nxā²nxa³ha²kxai³ wā²la² txa²nxa²ha²kxai³
 i³ton³nxa²ha²kxai³ sxi²ha² kan²thi³na² ũ³tī¹kxi²nxai¹nha²kxai³ nxe³nxa²ju³tai²na²
 i²nxa²sī¹na¹kxan²ti³ wi¹kāi³ūh¹nxa²sī¹nxa³lhai¹li¹?” Nxain¹jau³su² nxe²
 e³kxi²sain¹tu¹wi¹.

45 Nxa²ha¹te¹ i³wa²lū³xai¹na¹tu¹wi¹. Nxe³ai¹na¹te³nah¹lxi¹: “Wān³txi³su²
 i³ye³kxi¹nx2ta¹wi¹. Txa²sa³wi³ha³lxi³nāu³a² wi¹kāi³ūh¹nx2tai¹nxa³kxai²nān²tu³
 wi¹kāi³ūh¹sah²lxan³tai¹ti²tu³wi¹.” Nxai¹na¹jau³su² nxe²e³kxai¹na¹tu¹wi¹.

46 A²nxe³te²nāu³xai²na² sa²kxai³lu² ha³lo²a² ha³nxe² i³sa²tē³ju³ta²
 khāuh³lxa³ti³sa²tē³nhain¹tu¹wi¹. Nxe³yān¹ta¹ wi¹lhin¹te²nāu³xai²na² sa²kxai³lu²
 ka³te³na² wi¹tāu³a¹ wi¹lhin¹sxā³ yxau²sa²tē³ain¹tu¹wi¹. Je³su²jah³lai²na²
 wān³txa²ta¹hxai²hē¹la².

1 Nxa²ha¹te¹ wãn³txai²na² e³hxa³ta³lun²nũ²la² a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xa²ãh¹e³kxi²te³nah¹lxi¹.

2 — Ye³ha¹li¹ a³la²ni²tãu³a² Pas²kwa²nxe³je³nãu³wa³kxa² yau³son³ye²tu¹wi¹. Nxe³tãu³a² hi³sa³ka³txa² i³hxi²ki¹la³kxi²sxã³ i³ya²lut¹sain¹ju³ta³nũ³a²ã³yũ³sain¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la² ta¹hxi²hẽ¹la². A²nxe³je³nãu³wa³kxa²Ju³te²a² nũ³ka³txa² ã³yã³ki³nũ²kxi¹xi²sxã³ kxã³nhi¹nu¹ta²kxai³ Sũ³na²Si³yau³tãu³a² nũ³kxũn³txi³ sa²hau³ko³tain¹ti³u³tu¹ta²kxai³ sa²wa²lho¹xi²sxã³ain³kxi¹xi²te³lhxã³ o²la³kxain¹to³ta¹hxi²hẽ¹la².

3 Nxe³ain¹ti³kxai³lu² wã³nxĩn¹ta² si³yau³te²nãu³xai²na² a²nũ²a²nãu³xa²a²hxi²kan¹te²nãu³xai²na² nxe³sxã³ ã³yã³nũ²kxain¹ta¹hxi²hẽ¹la². Kai³fa²sah³la²sxi²han²tu³ wã³nxĩn¹ta² si³yau³te²nãu³xa² a²hxi²kan¹khai¹jah¹la² sxi²ha²ã³yã³nũ²kxain¹ta¹hxi²hẽ¹la². 4 Je³su²jah³la² hãĩ³a² i³so¹si¹hain¹jau³su²i³su²lhã³si¹hain¹jau³su² ã³yã³nũ²kxain¹ta¹hxi²hẽ¹la². 5 Nxe³tãu³a²i³ye³kxi²nyhain¹te³nah¹lxi¹.

— Pas²kwa²nxe³je³nãu³wa³kxa² o²la³kxi²ki³tãu³a² hãĩ¹nxã¹a³sah¹lxi³sã²lxi¹, a²nũ²a²nãu³xa² ã³nhe¹kxi²nẽ³lain¹kxa²yãn³txi³su¹. Nxe³nyhain¹ta¹hxi²hẽ¹la².

Je³su²jah³la² ã³nhe³kẽn¹kxi²jau³su²

6 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² Be³tãn²ya³thĩ³na² ã³nxai³ta¹hxi²hẽ¹la². A²sa³wi³ha³lxa² ã³si³tẽ³kxain¹ta¹hxi²hẽ¹la². ã³nxai³sxã³ Si³mãu²ah³la² sxi²ha²sxi²lhot³ta¹hxi²hẽ¹la². A²nxe³jah¹la² Si³mãu²ah³lai²li² kxã³nhi¹nai³tã²i³ta³ka³txa² ka³xãũn³sxã³ khon³ta³kxi²nẽ³ka³txa² i³ton³ta³kxi²ta¹hxi²hẽ¹la². A²nxe³jah¹lai²na² sxi²ha² sxi²lhot³ta¹hxi²hẽ¹la². 7 A²nxe³tãu³a² ã³wxe³sxã³i³yai³nain¹tãu³a² txu¹ha³ka³lxa² wi¹lũ³jau³xẽ¹na² a³la³bas²tro³ẽ¹na²ã³lxi²khai¹itẽ³na² jũ¹lxi²tẽ³na² hxi²tẽ³nhã²sxã³ ã³wxã³ta¹hxi²hẽ¹la². Nxe³ka³tu³ wi¹lũ³jau³xẽ¹na² wxa²nãu²lxi²sxã³ a²yau³xa² ã³whi¹sai¹sxã³ũ³nhe³kẽn¹kxain¹ta¹hxi²hẽ¹la². 8 Nxe³ain¹ka³tu³ a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xa²i²ai¹nha²kxai³ i³yai¹hain¹sxã³ i³ye³lain¹te³nah¹lxi¹.

— ĩh¹nxe³kxa²yãn³ti³ta³ wi¹lũ³jau³xa² kwa² hxa³kxi²nha²lã²nã³khi³nxai¹nhai¹. 9 A²nxe³jau³xai²na² tẽ³sxã³ a²yo³ha²khai³xa² so¹kxi²ki³ke³la³te²kxai³a²yo³khai³xa² kãĩn²kxe³su² a²nũ²a² yen³kxi³txa²tũ³ka³txa²ã³yxu¹nũ³ai¹nhĩ³ki³tã³li¹. Nxe³nyhain¹ta¹hxi²hẽ¹la².

10 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu² e³kxi²nyhain¹jau³xa²a³la³kxi²ha²kxai³ i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹.

— Ta¹ka³lxa² i³xan³ta³kxah¹lxi³txa³lxi¹. Wi¹kãĩ³ũh¹sain¹na²li¹. 11 A²nũ²a²yen³kxi³txa²tũ³ka³txa² yxau²sa²tẽ³kxi¹nx2tain¹na³li¹. Yxãn¹ta¹ Txai²na²yxau²sa²tẽ³ũh¹nx2ti³nxã³lho³li¹. 12 Nxe³sxã³ jau³xai²na² wi¹lũ³yau³xa²txa²ne³ka² ã³nhe³kẽn²kxi²sai¹nhĩ¹na¹ txa²nũ²a² ya³lu²na¹ju³tũ³su²ãũ¹la³kxi²sain¹na²li¹. 13 Wãn³txi³su² e³kxi¹nx2ta¹wi¹. Sũ³na² wãn³txa² wi¹jau³xa²u²lxi³ ha³ta³nxe³tu¹wi¹. Yũh³xan¹ko³nãu³a² a²yxo²ha³kxa¹ ha³ta³nxe³tu¹wi¹. Nxe³tãu³a² txu¹hai²li² wi¹kãĩ³ũh¹sain¹ju³ta² te²yã¹nxe² u²lxi³ ha³ta³nxe³tu¹wi¹, sa²nẽn¹kxi²si¹jau³su¹. Je³su²jah³la² ta¹hxi²hẽ¹la².

Je³su²jah³la² ã³yũ¹ain¹si¹jau³nũ³a² i³yau¹ũ³jau³su²

14 Nxa²ha¹te¹ a²sa³wi³ha³lxa² ã³nhai¹tũ¹nũn³te²na² Ju³tas²Is³ka³ri³o²jah³lai²na² sa²kxai³lu² wã³nxĩn¹ta² si³yau³kxa³te²nãu³xa²ã³nxai³ta¹hxi²hẽ¹la². 15 Nxe³sxã³ i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹.

— Je³su²jah³la² ã³yũ³nx2ta¹kxai²nãn²tu³ ĩh¹nxe² ã³yho³hi²sah¹lxi³hĩ³nxãn¹ji¹wi¹? Ta¹hxi²hẽ¹la². Nxũ²la² pra²ta²ki³a² ã³yho³hi²ki³a² hxi²ka²hxn³sxã³

ha¹li¹ ha¹li¹ wxa²sa²wa²la³kxi²sxã³ nxe³ki³nãu³xa² 30 nxe³ki³a²
ũ³yho³hi²nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 16 Nxe³hĩ¹nãn¹te²tũ³Ju³tas²Is³ka³ri³o²jah³lai²na²
hi²sen³kxai³lu²Je³su²jah³la²ã³yũ³ain¹si¹jau³nũ³su²o²la³kxi²ta¹hxai²hẽ¹la².

Pas²kwa²tũ³xa²wa³lo¹lo¹nxa³tũ³xa²yain³kxi²nyhain¹jau³su²

17 Nxe³nxa²ha¹te¹Ju³te²a²nũ³kã³txai²na²yain³txa²wa³lo¹lo¹nxa³tũ³xai²na²
ĩ³yai³nain¹to³ju³ta²ã³si³wxe³tãu³a¹a²sa³wi³ha³lxai²na²ã³tũ³sxã³
e³kxain¹te³nah¹lxĩ¹:

— Yain³txa²wa³lo¹lo¹nxa³tũ³xai²na²yain³kxi²kxi³ju³ta²ĩ¹nu¹ãn¹thĩn³ta³
yain³kxi²thĩ³nũ³a²sa²hau³kot3sĩn¹te³la¹ji¹wi¹? Ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

18 Nxe³ha²kxai³ĩ³wa²lũ³xi²te³nah¹lxĩ¹:

— Sxi²je³na²ã³nxai³jah¹lxĩ³hẽ¹li¹.

Yxah³lxin¹kxai²nãn²tũ³in³txa²

ĩ³ha³jah¹lxin¹tu¹wi¹. ĩ³ha³jah¹lxin¹kxai²nãn²tũ³ĩ³ye³kxi¹txain¹te³an¹jau³kxai³lu¹:
“Txa²wã¹yah³la²wãn³txi³kxai³lu¹: ‘Ha³lo²a²ne³ka³ka³tã³li¹.

Pas²kwa²nxe³je³nãu³wa³kxai²na²Txai²na²Txa²sa³wi³ha³lxai²nxe³sxã³
wxa²sxi²ha²ã³wxã³sxã³yain³kxi²sĩ¹na¹tu¹wi¹.’ Nxe³sain¹na²li¹.”
Nxe³tai¹nhẽ³li¹. Je³su²jah³la²ta¹hxai²hẽ¹la².

19 Nxe³nũ³la²Je³su²jah³lai²na²wãn³txa²sa²yxo²we¹thxa³tain¹ta¹hxai²hẽ¹la².
Pas²kwa²nxe³je³nãu³wa³kxai²ã³u¹la³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

20 Hã²wxã³txa³ka³nxa³hi²tãu³a²ã³wxe³ha²kxai³a²sa³wi³ha³lxai²
a²to²se³nxe³tũ³kã³txa²ã³wxe³xai³ai¹nha²kxai³yain³yah³lxĩ³ta¹hxai²hẽ¹la².
21 Yain³yah³lxĩ³tãu³ãn²tũ³Je³su²jah³la²ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxĩ¹:

— Wãn³txi³su²ĩ³ye³kxi¹nx2ta¹wi¹. Wxãĩ²nãu³ĩ³nxai²ã³nhai¹tũ³te²ĩ³nxai²na²
kq¹kq¹xa²hxi²ka²nãu³a¹ã³yũ³sai¹nĩn¹tu¹wi¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

22 Nxa²ha¹te¹au³txi³a²ẽ¹nãu³ai²na²kãin²ãn²tai¹nha²kxai³
ĩ³wã³wã³txi²te³nah¹lxĩ¹:

— Txa²sũ³yah³lãi³. Txai²la³hĩ³na¹ji¹wi¹? Nxe²xai³lain¹to³ta¹hxai²hẽ¹la².

23 Nxa²ha¹te¹ĩ³wa²lũ³xi²te³nah¹lxĩ¹:

— A²yain³txi³nũ³xa²sa²so¹sxã³yain³txi³yau³xa²ũ³hũ¹kxi²sai¹ya³sa²jah¹la²
ka³na³ka³na³te³ĩ³nxai²na²kq¹kq¹xa²hxi²ka²nãu³a¹ã³yũ³sain¹jah¹lo²su²na³li¹.

24 Ya²la³tũ³su²lhã³sain¹tu¹wi¹. Nxe³jau³xai²na²ũ³wha²li¹txã³nxu¹tai²na²
nxe²ĩ³yau¹ũ¹nhẽ³ta¹hxai²hẽ¹li¹. Yxãn¹ta¹ã³yũ³sain¹jah¹lai²na²
sa²kxai³lu²kq³nxe³ton³khaix¹jah¹lo²su²na³li¹. Hai³txi³a³li³lah¹xa³sxã³
txo¹nxa³ke³la³te²kxai³ã²la²wi¹lhĩ³nx2na³li¹, jah¹lo²su¹. Je³su²jah³la²
ta¹hxai²hẽ¹la².

25 Nxa²ha¹te¹Ju³ta²sah³lai²na²kq¹kq¹xa²hxi²ka²nãu³a¹ã³yũ³jah¹lai²na²
sa²kxai³lu²ĩ³wã³txi²te³nah¹lxĩ¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lãi³. Txai²la³hĩ³nxãn¹ji¹wi¹? Ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ha²kxai³
Je³su²jah³lai²na²a²wãn³txi³kxai³lu¹:

— Wxa²wãn³txa²e³in¹jau³xai²la¹wi¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

Yain³jau³xa²a²si³yxau³tãu³khai³xa²ĩ³yau¹ũ³jau³su²

26 Nxa²ha¹te¹yai³nain¹tãu³a²Je³su²jah³la²hi²sen³su²yain³tũ³xa²
hxi²te³sãn²nũ²la²Sũ³na²ĩ³wi¹lxon³kxi²si¹jau³xa²ĩ³ye³kxi²sãn²sxã³
wxa²nãu²lxĩ³sxã³a²sa³wi³ha³lxai²ũ³hũ²xai³lain¹ta¹hxai²hẽ¹la².
ũ³hũ²xai³lain¹sxã³ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxĩ¹:

— Yain³tũ³xai²li²Txa²nũ²ai²yã¹nx2na³li¹. So¹kxi²sa²sxã³yain³jah¹lxĩ³hẽ¹li¹.
Je³su²jah³la²ta¹hxai²hẽ¹la².

27 Nxe³nũ²la² i³na²tẽ³na² hxi²tẽ³nha²nũ²la² Sũ³na² i³wi¹lxon³kxi²si¹jau³xa² i³ye³kxi²sxã³ ũ³hũ²xai³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³te³nah¹lxi¹:

— I³na²xai³jxah³lxi³hẽ¹li¹. 28 A²nxe³jau³jau¹xai²na² Txa²ti³ha²yau³xai²yã¹nx2na³li¹. Wãn³txa²tah²yau³xa²i³ye³kxi²nx2ta¹jau³xai³jã¹nxe²kãi³ũh¹nx2ta¹jau³nũ³ai²la¹wi¹. A²nũ²a² kq³nxe³ti³ kãi³ju³ta² sa²wa²sut¹si¹ha¹jau³nũ³su² Txa²ti³ha²yau³xa²ha³li³hxan³sa³tu¹wi¹. 29 Nxe³yãn¹ta¹ nxe³kxa²yã¹nxa¹ju³ta³ i³na²kxi³jau³xa² wa³su³txi³ i³na²xi²nxa³lho³li¹. Txa²wĩ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lot3sa²hĩ¹na¹ i³na²xi²kĩ³tu¹wi¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hẽ¹la².

30 Nxe³nxã²ha¹te¹ i³yain³ta³lu²nain¹ni² i³na²ta³lu²nain¹ni² nxain¹ka³ty³ka³li³nhẽ³jau³xa² i³hai³nain¹sãn²ka³ty³ wã³la³ka³txa² o³li³ve²ra³kat3su¹ nxe³hxai²na²hẽ³ nxe³ka³ka¹txai²na² ã³nxai³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

Pe²jah³lai²na² Je³su²jah³la² sa²yxo²ã³jau³nũ³a²i³yau¹ũ³jau³su²

31 Nxe³te³na¹ Je³su²jah³la² i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Txa²wã¹sũ³na² ũ³wha²li¹txã³nxu¹ta¹na² wãn³txa² nxe³te³nah¹lxi¹: “O³ve²a² nũ³kã³txa² a²wa³kxẽ³yah³la² i³su²lhã³a¹tu¹wi¹. Na¹ha²kxai³o³ve²a² nũ³kã³txai²na² sa²kxai³lu² ã³ni³sxã³ i³ha³te¹ha³ten¹tain¹tu¹wi¹.” Nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Nxe³jau³xai²yã¹nxe³kxi³hũ³nxe² hĩ¹na¹ka³nxah³nxe³hĩ¹na¹ wxa²nũ³kã³txai²na² hã¹nxe³ti³xa¹ i³yãu²li¹nx2ti³tu¹wi¹, Txai²na²su¹. Nxe³sxã³ ã³waix3sxã³ ã³sxã³ ã³nih³sah¹lxin¹tu¹wi¹. 32 Nxe³yãn¹ta¹hã²wxãn³txa³ ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²na¹ka³ty³ Ka³li³le²a²ko³xa²nãu³a¹ ã³ne³ka²ta¹nx2ta¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hẽ¹la².

33 Nxa²ha¹te¹ Pe²jah³la² a²wãn³txi³kxai³lu¹:

— Kwa²nxĩ¹lxi¹. ãu²li²sxã³ ã³nih²nxã²nxa³lho³li¹. A²nũ²a² ã³xa² ãu²li²hxa³nain¹kxan²ti³ txai²li²ti³he¹nxẽ²nxa³lho³li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

34 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² i³wa²lũ³xi²te³nah¹lxi¹:

— Wãn³txi³su² e³kxi¹nx2ta¹wi¹. Ka³nxah³ta¹nãn²ty³ ka³la³ka³la²a² i³yxai²lxoh³lxi¹nxa³tã³lxi¹ wxã²i²na² Pe²jah³lo² i³nxai²na² sa²kxai³lu²ten³si¹sa²nxãn³jau³su² ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ i³ye³kxi²xin¹tu¹wi¹. “Je³su²jah³la² i²te²txã³wi¹.” Nxẽ¹jau³su² e³ye³kxi²xi¹nĩ¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hẽ¹la².

35 Nxe³yãn¹ta¹ Pe²jah³la² yxo²xũn³txi³ i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Ko¹ko¹su² i³su²lhã³sain¹kxa²ha³tã³nxãn²ti³ hai³txi³ ten³si¹sa²nxãn³jau³su² i³ye³ti³he¹nxe²nxa³lho³li¹. Pe²jah³la² ta¹hxai²hẽ¹la². Te²yã¹nxe³sxã³a²sa³wi³ha³lxa² whã¹na¹te²yã¹nxe²e³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

Je³su²jah³la² Sũ³na² i³ye³kxi²jau³su²

36 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² a²sa³wi³ha³lxa² nxe³sxã³ ha³lo²a² Jet3se³ma³ni²ko³xa² ã³nxai³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³te³na¹ Je³su²jah³la² i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Ti¹na² ã³wxe³sxã³ wah³nxe³sah¹lxi³hẽ¹li¹. Nũ¹a² ai³sxã³ Sũ³na² i³ye³kxi²te³la¹nhai¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

37 Nxe²e³nũ²la² sa³wi³ha³lxa² ha¹li¹ ka³na³ki¹ Pe²jah³lo¹na² Se³be³te²ah³la²a²ki³lha³nãu³xa² ã³sa²so¹ka³ty³ jũ¹nxe² yan¹nãu³a¹ ã³nxai³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³tãu³a² ha³lo²a² ko³nxe³khaix1ju³ta³nũ³a² sa²te²txi³ i³ãin²txi³ha²kxai³hxi²waun³ta³txi²i³ãin²txi³ha²kxai³ Je³su²jah³la² ta¹hxai²hẽ¹la². 38 Nxe³te³nah¹lxi¹:

— ãin²ti³ya³lu²te²hũ³sa³nhai¹. Ti¹na² ã³wxe³sxã³ wahx3nxe³sah¹lxi³hẽ¹li¹. Jũ¹nxe² yan¹nãu³a¹ ai¹na¹ka³ty³ Sũ³na² i³ye³kxi²na¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hẽ¹la².

39 Nxe² e³kxi²nũ²la² jũ¹nxe² yan¹nũ³a² ã³nxa³sxã³ ã³kxu²thu²kxa² wxe³sxã³ Sũ³na² e³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Txa²wĩ³nãi³. A²yen³kxa² hã¹i¹nxe³ti³xa¹ hxi²kan¹te²si¹lxi¹. Nxe³ha²kxai³ a²kõ³nxe³ju³ta²na² khãu³lxa³ti³sa²ju³ta²na² sa²wa²tot¹so¹kxi²sẽ¹li¹. Yxã¹ta¹ ten³nxa²nxa³kxai²nãn²tu³ wxa²wãn³txa² so¹lxi³ sa²yo²we¹txa²ti³ten³sa³nhai¹. Ta¹hxi²hẽ¹la².

40 Nxe² e³ta³lun²nũ²la² a²sa³wi³ha³lxa² ã³wã³li²ka³tu³ a²yo²ha³kxa¹ ãu²xi²yain¹ta¹hxi²hẽ¹la². Nxe³ju³ta² sa²kxai³lu² Je³su²jah³la² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Pe²jah³lãi³. Jũ¹nxe³ju³ta² he³la³ku³ hxi²kan¹txi³ i³ye³ten³nha²sxã³ yxau³yah²lxan³ji¹wi¹? 41 Ye³ten³nha²sxã³ yxau³jah¹lxi³sxã³ Txa²wã¹sũ³na² i³ye³kxi¹jah³lxi³hẽ¹li¹, kõ³nxe³ju³ta³la³ ã³wih²kxi¹nxa²ti³kxa²yan³ti³su¹. Wxa²ẽ¹nũ³a² a²wi¹ju³ta³la³ ten³khaix¹yah³lxi¹lxi¹. Yxã¹ta¹ wxa²sĩ³na²na² sĩ³wi¹nx2ti³ju³ta³la³ hau³kon³yah³lxa³lxi¹. Je³su²jah³la² ta¹hxi²hẽ¹la².

42 Nxe³ka³tu³ jũ¹nxe² ã³waix3ti¹xi²nũ²la² Sũ³na² i³ye³kxi²xi²te³nah¹lxi¹:

— Wĩ³na² nxe³txi¹. Khãu³lxa³ti³sa²ju³ta² hxi²kan¹txi³ sa²wa²tot¹so¹kxi²sa²nxa³kxai²nãn²tu³ a²yen³kxa² ten³nxa²ju³ta² so¹lxi³ ten³sa³nhai¹. Je³su²jah³la² ta¹hxi²hẽ¹la².

43 Nxe³e³ta³lun²nũ²la² a²sa³wi³ha³lxa² ã³wã³li²xi²ta¹hxi²hẽ¹la². Yxã¹ta¹ ãu²xain¹to³ta¹hxi²hẽ¹la², hxi²kan¹sxã³ ye³ten³nha²sxã³ yxau³ai¹nxa³ha²kxai³la². 44 Jã¹nxe³sxã³ ã³waix3ti¹xi²nũ²la² Sũ³na² wãn³txain²txi³ i³ye³kxi²xi²ta¹hxi²hẽ¹la².

45 Hã²wxãn³txa³ wã³li²xi²ka³tu³ i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— ã³xi²sxã³i³ye³nxi²sa²tẽ³ye³yah³lxin¹ta²lu¹wi¹. Hã¹nxo¹nha¹jah³lxi³sã²nhẽ³li¹. Ha³lo²a² hau³kon³na³li¹. Hĩ¹nai²na² kõ³nxe³thin¹te² hxi²ka²nã³a² ã³yũ³sain¹tu¹wi¹. 46 I³sa²yxau³sxã³ ã³nxa³ya³sah¹lxi³wxi¹. ã³yã³yũ³sa²jah¹lo²su² te²a² yau³son³nẽ³na³li¹. Je³su²jah³la² ta¹hxi²hẽ¹la².

Kõ³nxe³thin¹tũ³kã³txa² Je³su²jah³la² so¹ain¹jau³su²

47 Nxe³nxa²ha²te¹ i³ye³ta³lun²nxa³ta³lxa¹ a²sa³wi³ha³lxa² ã³nhai¹tũ³jah¹la² ka³na³ka³na³te²a² Ju³ta²sah³lo²kxai³lu² ã³tĩ³ta¹hxi²hẽ¹la². ã³tĩ³te³na¹ wã³nxĩn¹te² sĩ³yxau³tũ³kã³txa² a²nũ²a² hxi²kan¹te²nãu³xa² nxe³sxã³ a²nũ²a² ka³lxa¹tũ³kã³txa² i³sa²si¹hã³ai¹nha²kxai³ Ju³ta²sah³la² ã³si²te³la³kxain¹ta¹hxi²hẽ¹la². Yu³la² kãin²te²su² te²na² tẽ³li² hi³ki²a³li³su² te²na² tẽ³li² nxẽn³tain¹ta¹hxi²hẽ¹la². 48 Jã¹nxe³ju³kxai³lu² a²kxã³nxa³i²tã² ã³yũ³so¹jah¹la² i³ye³kxi²nyhain¹ta¹hxi²hẽ¹la². Nyhain¹te³nah¹lxi¹:

— In³txa² i³yo²sai¹la³kxi²na¹tu¹wi¹. Nxe³na¹te²a² kan²txi³ i³sxã³ sa²so¹jah¹lxi³hẽ¹li¹. Ju³ta²sah³la² a²kxã³nxa³i²tã² nxẽn³tain¹ta¹hxi²hẽ¹la².

49 Jã¹nxe³ju³kxai³lu² Ju³ta²sah³lai²na² sa²kxai³lu² Je³su²jah³la² ã³tĩ³sxã³ i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lãi³. Nxe³nũ²la² i³yo²sai¹la³kxi²ta¹hxi²hẽ¹la².

50 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Txa²ya³lxi³ãi³. A²ten³nxa²ju³ta² kã³sẽ¹li¹. Nxe² e³ta³lun²nũ²la² kõ¹ko¹xa² nũ³kã³txi³nãu³xai²na² ã³tĩ³sxã³ i³yain¹ta¹hxi²hẽ¹la². 51 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² sa³wi³ha³lxa² ka³na³ka³na³te²nãn²tu³ yu³la² kãin²ta³wxi²a² hxi²tẽ³nha¹nxa²ha¹te¹ wã³nxĩn¹te² sĩ³yxau³kah³lai²na² sa³wi³sa² i³su²ta¹hxi²hẽ¹la². I³su²te³na¹ a²ne³nxẽ³na² ã³nhe³i²lã³ta¹hxi²hẽ¹la².

52 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Yu³lai²li² ũ³whi²xi¹sē¹li¹. Nxe³jut3su² a²nũ²a² i²li³te²a² yu³la² tē³sxā³ i³su²lhā³kxai²nān²tu³ nxe³jah¹lain²txi³ yu³la² i³su²lhā³ain¹nũn³tu¹wi¹.
 53 Jā¹nxa¹jut3su² ten³sa³kxai²nān²tu³ Txa²wi³na² ā³non²ta³kxi²sa²hĩ³nx2na³li¹. Oh³nān¹ta³ nũ³ka³txa² wā³li³kha³lhon¹tũ³ka³txa² hxi²ka² hxa³n³sxā³ ha¹li¹ wxa²sa²wa²la³kxi² nxe³tũ³ka³txi³kxi³nāu¹xa² i³sa²si¹hā³sxā³ ā³non²ta³kxi²sai¹nhĩ³nx2na³li¹. 54 Yxān¹ta¹ Sũ³na² ũ³wha²li¹txā³nxu¹ta²na² a²wān³txa² yā¹nxe²kāi³ye²na¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la² ta¹hxi²hē¹la².

55 Jā¹nxe³tāu³a² tũ¹ka³txi³nāu³xa² āh¹ i³ye³kxain¹te³nah¹li¹:

— Hi³sa³ka³txa² hi³ki²a³la² tē³sxā³ wxā³yah³lxin¹ti²ti¹. A²nũ²ai²na² yen³kxa² kāi³kxi²jah¹la² i³sxā³ sa²so¹kxa²yā¹nxe² i³sxā³ sa²so¹sah¹lxin¹ta²lu¹wi¹. A³lan²ta² hāi¹nxe² Sũ³na² sxi²ha² ā³wxe³sxā³ wān³txa² wi¹jau³xa² i³yau¹u¹nx2ta¹ta¹ti²tu³wi¹. Nxe³na¹tāu³ai³tā² i³sxā³ sa²so¹sah¹lxan³ta¹ti²ti¹.
 56 Yxān¹ta¹ Sũ³na² ũ³wha²li¹txā³nxu¹ta²na² we¹ta²lu²si¹jau³su² kāi³Yxā³li¹li¹. Je³su²jah³la² nxe³ta¹hxi²hē¹la². Nxe³nũ²la² Je³su²jah³la² sa³wi³ha³lxĩ³nāu³xa² a²yxo²ha³kxa¹ ā³waix3sxā³ ih³sau³nain¹ta¹hxi²hē¹la².

Wā³nxĩn¹te² hxi²kan¹te²nāu³xa² Je³su²jah³la² en²tain¹jau³su²

57 Nxa²ha¹te¹ a²nũ²a²nāu³xai²na² Je³su²jah³la² i³sxā³ sa²so¹nũ³ka³txa² wā³nxĩn¹te² si³yxa³ukah³la² Kai³fa³sah³la² sxi²ha² ā³sa²so¹ain¹ta¹hxi²hē¹la². A²nxe³thĩ³na² ha³teh³nxā³nxax² a²hoh³lxĩ³su² tũ³ka³txi³su² te²na² a²nũ²a² hxi²kan¹txi³nāu³su² te²na² nxe³sxā³ a²kxā³nxax² ā³nũ¹nain¹ta¹hxi²hē¹la². 58 Nxe³yān¹ta¹ Pe²jah³la² hi²sen³kxai³lu² u²lxĩ³ i³hit1xai³ta¹hxi²hē¹la². Ai³lhxā³ Kai³fa³sah³la² sxi²ha² wai²ha² yxo²tā³ĩ³na² ā³wih¹ka³tu³ so³ta²to²nāu³xa² ā³wxe³ye²ta¹hxi²hē¹la². Je³su²jah³la² kāi³ũ¹nyhain¹kxi³nũ³su² ā³wxe³sa³wah³nxe³ta¹hxi²hē¹la².
 59 Nxe³tĩ³kxai³lu² wā³nxĩn¹ta² hxi²kan¹te²nāu³xai²na² sa²kxai³lu² hxi²kan¹ta² a²nũ²kxi²tũ³ka³txai²na² sa²kxai³lu² ain³nhain¹ta¹hxi²hē¹la². Je³su²jah³lai²na² i³su²lhā³ain¹si¹hain¹jau³su² ain³nhain¹ta¹hxi²hē¹la².
 60 Yxān¹ta¹ hxi²kan¹ti³ ain³nha²ti³he¹xain¹ta¹hxi²nxa³hē¹la². A²nũ²a² ka³la³txi³ wān³txa² ki³han³jau³xa² Je³su²jah³la² i³ye³ki³ha¹kxain¹kxan²ti³ ain³nha²ti³he¹xain¹ta¹hxi²nxa³hē¹la². Nxe³nũ²la² in³txa² ha¹li¹ wxā³ya³ta¹hxi²hē¹la². 61 Wxā³sxā³ i³ye³ya³te³nah¹li¹:

— Je³su²jah³lai²na² wān³txa² ain³kxi²sĩ¹na¹hē³li¹. Nxe³sxā³ ain³kxi²sĩ¹na¹te³nah¹li¹. “Hxi²kan¹txi³ Txa²wā¹sũ³na² sxi²ha² sa²na¹a¹kxai²nān²tu³ hā²wxān³txa³ ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ a³lan²tāu³a² ũ³txo³nxĩ²na¹tu¹wi¹.” Nxe³jau³xai²li² ain³kxi²sĩ¹na¹hē³li¹. In³txai²li² nxe³ya³ta¹hxi²hē¹la².

62 Nxa²ha¹te¹ wā³nxĩn¹te²nāu³xa² a²hxi²kan¹jah¹lai²na² sa²kxai³lu² i³sa²yxa³uxā³ i³ye³kxi²te³nah¹li¹:

— Je³su²jah³lāi³. Jau³jau¹xai²na² i³wa²lũ³xi²nxān³ji¹wi¹? Ĩh¹nxe³jau³tā³ko³te³kxi²nxain¹thi²li¹? Ta¹hxi²hē¹la².

63 Nxe³yān¹ta¹ Je³su²jah³lo²kxai³lu² ka³nahx2nxe³sxā³ yxa³ta¹hxi²hē¹la². Nxe³te³na¹ wā³nxĩn¹te²nāu³xa² a²hxi²kan¹jah¹lai²na² a²wān³txi³kxai³lu¹:

— E¹lxah¹ i³yau¹ũ³sa²si¹nhē³li¹. Sũ³na² Si³yxa³ujah¹la² i²nē³lha²kxai³ ya²la³tu³ i³yau¹ũ³sa²si¹nhē³li¹. Sũ³na² Ta²nhĩn¹ji¹wi¹? Txa²wā¹sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxa³utāu³lot3txa²jah¹lo²sin¹ji¹wi¹? Ta¹hxi²hē¹la².

64 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² i³wa²lũ³xi²te³nah¹li¹:

— Wain³na³li¹. Txa²wā¹sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxa³utāu³lot3sa²jah¹lo²sa¹wi¹. Yxān¹ta¹ wān³txi³su² e³kxi¹nx2ta¹wi¹. Ye³jen¹na² yan¹nāu³a¹ i²sah¹lxin¹tu¹wi¹.

Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³kah³lai²na² a²wi¹tãu³a² wxi²kin³ti³ton³ti³hit¹sain¹sxã³
ã³wxe³na¹ha²kxai³ oh³sĩ³nãu³a² wxa²kan³sxã³ wã³li²na¹ha²kxai³ nxe³na¹ju³ta²
ĩ³sah¹lxin¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la² ta¹hxi²hẽ¹la².

65 Nxe³jau³xai²na² sa²kxai³lu² wã³nxĩ¹te²nãu³xa² a²hxi²kan¹jah¹la²
ain³kxi²te³na¹ a²ha³la³se³nãn¹ka³lo³khai³xa² sa²ten²txi³ta¹hxi²hẽ¹la².
Sa²ten²txi³te³nah¹lxĩ¹:

— Txa²wã¹sũ³na² ko³nxe³te²lo³tain¹na³li¹. Hã¹nxã¹a³sah¹lxĩ³wxĩ¹.
Wxã³txai²li² Sũ³na² ko³nxe³te²lo³jau³xai²na² ain³kxi²ki³ti²tu³wi¹.

66 Nxe³kĩ³sa²kxai³ ĩh¹nxe³kĩ³te³ji¹wi¹? Ta¹hxi²hẽ¹la². Nxe³ha²kxai³
ĩ³wa²lũ³xain¹te³nah¹lxĩ¹:

— Su²lhã³ain¹ju³ta² so¹lxĩ³ wain³na³li¹. Nxain¹ta¹hxi²hẽ¹la².

67 Nxain¹ka³tu³ a²nũ²a² ĩ²li³te² hi²sen³kxai³lu² ĩ³ye³ka³su³hẽ¹kxi²ha²kxai³
a²hxi²kai²na² ĩ³su²lai¹nha²kxai³ ĩ³wai¹tha²kxai³ nxe³ain¹ta¹hxi²hẽ¹la².

68 Nxe³ain¹te³nah¹lxĩ¹:

— Wxã¹li² Txa²wã¹sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lot³txa²jah¹lo²sin¹ke³la³te²kxai³
ĩ³su²nxa²jah¹la² ĩ³yau¹ũ³sa²sĩ¹nhẽ³li¹. Nxain¹ta¹hxi²hẽ¹la².

Pe²jah³la² a²yxo²wãn³txa² Je³su²jah³la² sa²yxo²ã³jau³su²

69 Nxe³ain¹tĩ³kxai³lu² Pe²jah³lai²na² sa²kxai³lu² sxi²ha² wai²ha² yxo²tã³lxa²
ã³wih¹sxã³ ã³yxo²wxe³ta¹hxi²hẽ¹la². Nxe³tãu³ãn²tu³ti¹ wã³nxĩ¹jah¹lai²na²
sa³wi³sa³ka³lxĩ³na² ã³tĩ³sxã³ ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxĩ¹:

— Wxã¹li² Je³su²jah³la² ka³li¹le²a²ko³xan¹jah¹la² ã³si³tẽ³kxai¹nũ³nĩ¹tai¹tu³wi¹.
Ta¹hxi²hẽ¹la².

70 Nxe³nxa²ha¹te¹ ĩ³ki³ha¹kxi²jau³su² ĩ³wa²lũ³xi²te³nah¹lxĩ¹. Pe²jah³lai²na²
wãn³txi³kxai³lu¹:

— Jau¹xai²na² ko³nha²nxa³nhĩ¹. ĩ²te²txã³xĩ¹. Ta¹hxi²hẽ¹la².

71 Hã²wxã³txa³ sxi²ha² wai²ha² yxo²tã³lxa² a³li³xi²te³na¹ a²sa³wi³sa³ka³lxa²
ã³xa³ka³lxa² ĩ²kxain¹ta¹hxi²hẽ¹la². ĩ²kxain¹sxã³ a²nũ²a² kwa²
yxau²xai³ain¹te²na² ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxĩ¹:

— Jah¹lai²na² sa²kxai³lu² Je³su²jah³la² Na³sa³re²thĩ³nãn¹jah¹la²
ã³si³tẽ³kxi²na²hẽ³li¹. Ta¹hxi²hẽ¹la².

72 Jã¹nxa²ha¹te¹ ĩ³ki³ha¹kxi²jau³su² ĩ³wa²lũ³xi²te³nah¹lxĩ¹:

— Jah¹lai²li² ĩ²a¹jah¹lo²su² te²txã³xĩ¹. Ta¹hxi²hẽ¹la².

73 Jũ¹nxe² ye³je¹na¹ kwa² yxau²xai³te²nãu³xa² ã³tĩ³ain¹sxã³
ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxĩ¹:

— Je³su²jah³la² a²sa³wit³su² ta²lu¹wi¹. Jah¹la² yxo²wãn³txa² e³kxa²yã¹nxe²
e³i¹lxĩ¹. Ain¹ta¹hxi²hẽ¹la².

74 Nxe²e³tãu³a² Pe²jah³lai²na² sa²kxai³lu² yxo²ã³ta³ti³
ĩ³ki³ha¹kxain¹te³nah¹lxĩ¹:

— Jah¹la² ĩ³ye³kxah²lxin¹kxah³lai²na² ĩ²ti³hex¹te²txã³wi¹.
Txa²wãn³txai²na² e³a¹jau³xai²na² Txa²wã¹sũ³na² wi¹lain³kxi²sain¹na³li¹.
Ki³ha¹kxi¹nx²ta¹ke³la³te²kxai³ an³txi³ju³ta² ũ³hũ¹sai¹nhĩ³nx²na³li¹. Pe²jah³la²
ta¹hxi²hẽ¹la². Nxe²e³ta³lun²tãu³ ka³la³ka³la²a² ĩ³yxai²lxoh³lxĩ²xi²ta¹hxi²hẽ¹la².

75 Nxe³ka³tu³ Je³su²jah³lai²na² wãn³txin³txi² ain³kxi²xi²ta¹hxi²hẽ¹la².
Ain³kxi²xi²ta¹jau³kxai³lu¹:

— Ka³la³ka³la²a² ĩ³yxai²lxoh³lxĩ²xi²nxa³ta³lxa¹ wxã¹na² Pe²jah³lo³ ĩ³nxai²na²
sa²kxai³lu² ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ ten³si¹sa²nxã³jau³nũ³su² ĩ³ye³kxi²xin¹tu¹wi¹.
Ha³la³je¹nai³tã² Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² ta¹hxi²hẽ¹la². Nxe³jau³xai²na²
Pe²jah³lai²na² ain³kxi²xi²ka³tu³ ha³lo²a² a³li³sxã³ kãin² ĩ³nãn³ta¹hxi²hẽ¹la².

27

Pi³la²jah³la² hxi²ka² ā³yũ³ain¹jau³su²

1 Nxa²ha¹te¹ a²ka³nxa³ha²ta³kxai³lu¹ wā³nxĩn¹te² si³yxau³ka³ta²nāu³xa² a²nũ²a² a²hxi²kan¹te²nāu³xa² nxe³sxā³ ā³sa²ki³nũ²kxain¹ta¹hxai²hē¹la². Je³su²jah³la² i³su²lhā³si¹hain¹jau³su² ain³nha²sxā³ nxain¹ta¹hxai²hē¹la².
2 Ain³nha²ta³lun²nũ²la² sa²hxi²tai³kxi²sxā³ tē³sxā³ ān³sa²so¹sxā³ ha³lo²a² wa³kxēn³yah³la² Pi³la²jah³lo²su² ha²kxai³ a²hxi²ka² ā³yũ³ain¹ta¹hxai²hē¹la².

Ju³ta²sah³la² sa²ya²lu¹nha²jau³su²

3 Nxa²ha¹te¹ Ju³ta²sah³lai²na² kō¹kō¹xa²hxi²ka³nāu³a² ā³yũ³ain¹jah¹lai²na² sa²kxai³lu² ha³lo²a² yxau³sxā³ ten³sa²tā³ta¹hxai²hē¹la². Je³su²jah³la² ya³lu²si¹hain¹jau³su² i²ha²kxai³ i³āin²ta³kxi²ta¹hxai²hē¹la². I³āin²ta³kxi²ha²kxai³ ũ³yho³hain¹ki³ai³tā² hxi²tē³nha²nũ²la² wā³nxĩn¹ta² si³yxau³ka³ta²nāu³xa² a²nũ²a² a²hxi²kan¹txi³nāu³xa² nxe³sxā³ tũ¹k₃³txai²na² ũ³hũ¹xi²ta¹hxai²hē¹la².
4 Ũ³hũ¹xi²te³ān¹jau³kxai³lu¹:

— Kō³nxe³ti³ kái³a¹hē³li¹. A²nũ²a² hxi²ki³la³nxa³te²na² i³ki³ha¹kxi²sxā³ ā³yũ³nx2tai¹na¹hē³li¹. Ta¹hxai²hē¹la². Nxe³yān¹ta¹ i³wa²lũ³xain¹te³nah¹lxí¹:

— Txa²ha³lo²sxa³wi¹. Nũ¹hi²txa²hē³li¹. Ain¹ta¹hxai²hē¹la².

5 Nxe³ka³tũ³ ũ³yho³hi²ki³ai²na² tē³sxā³ Txa²wā³sũ³na² sxi²hē¹na² ā³na¹ka³tũ³ a³li³ta¹hxai²hē¹la². A³li³nũ²la² ne³kxe³kxi²nha²te³nah¹lxí¹:

— Ya²lu²na¹tũ¹xā¹. Nxe³jau³tũ³ tĩh³na² a³lo³xĩh³na² tē³nha²sxā³ sa²yxē²ta³tai²kxi²nha²sxā³ ha³lo²a² kĩ³ju³ta² a³li²sin³sxā³ sa²ya²lu¹nha²ta¹hxai²hē¹la².

6 Nxa²ha¹te¹ wā³nxĩn¹ta² si³yxau³ka³ta²nāu³xa² ũ³yho³hi²ki³ai²na² tē³nyhain¹te³nah¹lxí¹:

— ĩh¹nxe³ki³thon³ku² kḡ³nhai¹. Ũ³yho³hi²ki³ai²na² sa²kxai³lu² Sũ³na² sxi²ha² ũ³ha³sxā³ wxē³kxi²ki³kxe³su² wai³nhĩ³nx2nxa³wi¹. A²nũ²a² su²lhā³kxa² ũ³yho³hi²ki³ai²la¹wi¹. Nxain¹ta¹hxai²hē¹la².

7 Nxe² e³kxi²ta³lun²nyhain¹nũ²la² ha³lo²a² kwa³ta³la² we¹jah¹la² ha³lo²ai²na² so¹kxain¹ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³ko³nāu³a¹ a²nũ²a² wa³nũt³jah³la² wxā³kxai²nān²tũ³ kwa²hāi¹nxe² ya³lu²kxai²nān²tũ³ a²nxe³ko¹xai²na² sa²nḡ³kxi²ko³su² te²ju²hē³li¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

8 Jā¹nxe³jut³su² ko¹xai²na² sa²kxai³lu² tih³yau³xan¹ko³su¹ nxe² i³lxí¹kxi²nyhain¹ta¹hxai²hē¹la².

9 A²nxe³ju³tai²na² sa²kxai³lu² kxā³nhxí¹nu¹tai²nān¹jau³xa² we¹ta³lun²ta¹hxai²hē¹la². Nxe³sxā³ Sũ³na² wān³txa² i³hen³txi³jah¹lu¹tai²na² Je³re³mi²ah³lu¹tai²na² wān³txa² ũ³wha²li²te³nah¹lxí¹:

— Ũ³yho³hi²ki³a² hxi²ka² hxa³sxā³ ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ wxa²sa²wa²la³kxi²sxā³ nxe³ki³ai²na² sa²kxai³lu² 30 nxe³ki³ai²na² sa²kxai³lu² a²nũ²a² ũ³yho³hi²kxe³su² na³li¹. A²nxe³sxā³ I³sa³e² sa³wi³ha³lxa² nxe²hau³ko³tain¹na²hē³li¹.

10 Nxe³kxai²nān²tũ³ kwa³ta³la² we¹jah¹lai²na² ha³lo²a² so¹kxain¹na²hē³li¹. Nxe³ju³tai²na² Sũ³na²kxai³lu² nxe³i³yau¹ũ³sa³na²hē³li¹. Je³re³mi²ah³lu¹tai²na² wān³txa² ta¹hxai²hē¹la².

Pi³la²jah³la² i³wā³txi³jau³su²

11 Nxa²ha¹te¹ Pi³la²jah³la² yen³nāu³a² Je³su²jah³la² ā³yũ³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³sxā³ Pi³la²jah³la² i³wā³txi³te³nah¹lxí¹:

— Ju³te²a² nũ³ka³txa² Si³yxau³jah¹lo²sin¹ji¹wi¹? Ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ha²kxai³ Je³su²jah³la² i³wa²lũ³xi²te³nah¹lxí¹:

— Wxa²wān³txai²na² wain³na³li¹. Ta¹hxa²hē¹la².

12 Nxe³ka³tu³ wā³nxīn¹ta² si³yxau³ka³ta²nāu³xa² a²nū²a² a²hxi²kan¹ti³nāu³xa² nxe³sxā³ kō³nxe³ti³hit¹si¹jau³su² i³ye³kxain¹ta¹hxa²hē¹la². Nxain¹kxan²ti³ ka³nah¹sxā³ yxau³ta¹hxa²hē¹la². 13 Nxa²ha¹te¹ Pi³la²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— Wān³txa² ka³lxa¹txi³ kō³nxe³ti³hit¹nxain¹jau³su² e³kxain¹na²li¹. Ain³kxi²nhān²nxān³ji¹wi¹? Ta¹hxa²hē¹la².

14 Nxe³yān¹ta¹ wān³txi³la³ yau³ka³na³ka³na³kxan²ti³ hai³txi³ i³wa²lū³xi²ta¹hxa²nxā³hē¹la². Nxe³ju³ta²li² Pi³la²jah³lu¹ta²kxai³lu² i²nū²la² i²wā³wā³txi³ta¹hxa²hē¹la².

Pi³la²jah³la² Je³su²jah³la² ya³lu²si¹jau³su² kwa³na³jau³su²

15 Nxa²ha¹te¹ Pas²kwa²nxe³je³nāu³wa³kxa² nxe²xai³ti³wa³kxa² ha³lo²a² wa³kxēn³yah³la² te²hi²sen³su² nxe² kăi³ū¹hain¹ta¹hxa²hē¹la². A²nū²ai²na² sxī²ha² kan²thi³na² ū³tī¹kxi²wxe³te²na² i³lxi²te²na² ka³na³ka³na³jah¹lan²tu³ than²kxi²sa²tā³ū¹nyhain¹to³ta¹hxa²hē¹la². Ju³te²a² nū³ka³txai²na² te²nain¹kxah³lo²su² jah¹la² than²kxi²sa²tā³ū¹nyhain¹to³ta¹hxa²hē¹la².

16 Nxe³ju³ta² sa²kxai³lu² in³txa² kō³nxe³thin¹khaix¹jah¹la² Ba³ra³ba²sah³la²kxai³lu² tī¹kxi²wxe³ta¹hxa²hē¹la². A²nxe³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² a²nū²a²nāu³xai²na² a²yo²ha³kxa¹ i²ain¹jah¹lo²su² ta¹hxa²hē¹la².

17 Nxe³na²ha¹te¹ Ju³te²a² nū³ka³txi³nāu³xa² ā³yā³sa²kxi³nū²kxain¹tāu³ān²tu³ Pi³la²jah³lai²na² a²yo²wān³txa² i³ye³kxi²te³nah¹li¹:

— In³txa² ka³na³ka³na³te²a² than²kxi²sa²tā³ū¹hain¹to³hxa²na¹hē³li¹. Jā¹nxai¹tu¹wi¹. Nxe³na¹ha²kxai³ in³txa² ha¹li¹ tī¹kxa²wxe³yain¹na³li¹. Nxe³na¹jut³su² ih¹jah¹lo²tā³ than²kxi²sa²tā³ū¹te³la¹ji¹wi¹? Ba³ra³ba²sah³lo²su² tā³nxā² Je³su²jah³la² txa²wā¹ha³lo²a² si³yxau³jah¹lo²ye²kxi³jah¹la² tā³nxā² i³yau¹ū³sah¹li³hē¹li¹. Pi³la²jah³la² ta¹hxa²hē¹la².

18 Nxe³sxā³ Pi³la²jah³la² a²ē¹nān¹jau³kxai³lu¹:

— Je³su²jah³la² wā³nxīn¹sxā³ o²la³kxi²ha²kxai³ ka³tā³khai¹xain¹nha²kxai³ ā³yū³nyhain¹na²na¹. Ta¹hxa²hē¹la². 19 Jā¹nxe³tī³kxai³lu² a²hxi²kan¹jah³la² ā³wxe³ka³lo³a² ā³wxe³tāu³ān²tu³ Pi³la²jah³lai²na² sxe³xa³ka³lxa² i³sa²si¹hā³sxā³ i³ye³kxi²te³nah¹li¹:

— Jah¹lai²li² Je³su²jah³lai²li² wi¹lhin¹khaix¹jah¹lo²sin²ta¹li¹. Ka³nxah³ti³na² nxe²hxi²sxā³nhot³sa³hē²li¹. Nxe³sa³ha²kxai³ kō³nxe³ i³yī¹lain¹ju³ta³nū³a² kăi³txa³hē¹li¹. Kō³nxe³ti³ i³yī¹lai¹nīn¹kxa²yān³txi³su² hxi²waun³txi³khaix¹sa³hē²li¹. A²sxe³xa³ka³lxa² nxe³ta¹hxa²hē¹la².

20 Nxe³to³ta¹ wā³nxīn¹ta² si³yxau³ka³ta²nāu³xa² a²nū²a² hxi²kan¹txi³nāu³xa² nxe³sxā³ a²nū²a² nū³ka³txa² i³ye³kxain¹te³nah¹li¹:

— Ba³ra³ba²sah³la² so¹li³ than²kxi²sa²tā³ū¹nhe³li¹hain¹jau³su² i³wā³txi³sain³txain¹yah¹li³si¹nhē³li¹. Yah³li¹nha²kxai³ Je³su²jah³la² i³su²lāh³si¹hain¹jau³su² e³kxi²txain¹yah³li³hē¹li¹. Nxe³nyhain¹ta¹hxa²hē¹la².

21 Jā¹nxe³ju³kxai³lu² Pi³la²jah³la² i³ye³kxi²te³nah¹li¹:

— In³txa² ha¹lin¹te²a² ih¹jah¹lo²tā³ than²kxi²sa²tā³ū¹te³la¹ji¹wi¹? Ta¹hxa²hē¹la². Nxe³ha²kxai³lu¹:

— Ba³ra³ba²sah³la² so¹li³ than²kxi²sa²tā³ū¹txai¹nhē³li¹. Nxain¹ta¹hxa²hē¹la².

22 Nxa²ha¹te¹ Pi³la²jah³lai²na² a²wān³txi³kxai³lu²:

— Nxe³na¹kxai²nān²tu³ Je³su²jah³la² Txa²wā¹sū³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxa³tāu³lot³jah¹la² ye²yah³lxin¹kxe³su² nxe³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² īh¹nxe²kāi³ū¹ha¹ju³ta³nū³a² ten³yah³lxin¹ji¹wi¹? Ta¹hxi²hē¹la². Nxe³ha²kxai³.

— Hi³sa³ka³txa² ū³hxi²kī¹la³kxi²sxā³ su²lhā³txai¹nhē³li¹. Nxain¹ta¹hxi²hē¹la².

²³ Nxa²ha¹te¹ Pi³la²jah³la² ī³wa²lū³xi²te³nah¹lxi¹:

— īh¹nxe² kō³nxe³thin¹sxā³ kāi³lhai¹li¹? Nxe³jau³su² ha²kxai³ ā²la² yxo²xūn³txi³ ī³kaix¹txain¹te³nah¹lxi¹:

— Kwa²nxi¹lxi¹. Hi³sa³ka³txa² ū³hxi²kī¹la³kxi²txai¹nhē³li¹. Nxain¹ta¹hxi²hē¹la².

²⁴ Nxe³ka³tu³ hxi²kan¹txi³ wān³txa² ī³wa²li²si¹hai¹nxa³kxe³su²a³la³kxi²ha²kxai³ hāi¹sxā³ kwa²he¹kxi²si¹nyhain¹jau³nū³su² a³la³kxi²ha²kxai³Pi³la²jah³lo²nu¹ta²kxai³lu² hāi¹nxā¹ta¹hxi²hē¹la². ī³yau³xē¹na² tē³nū²la² a²nū²a² nū³ka³txa² a²yen³nāu³a² hxi²khai²lxi²ye²ta¹hxi²hē¹la².

Hxi²khai²lxi²ye²te³nah¹lxi¹:

— Jah¹lai²na² kō³nxe³thin¹jah¹lo²sxa³wi¹. Su²lhā³kxe³ju³ta² hxi²ki³la³te²la²nxa³wi¹. Nūh¹txain¹yah³lxi³hē¹li¹. Pi³la²jah³la² ta¹hxi²hē¹la².

²⁵ Nxa²ha¹te¹ a²nū²a² nū³ka³txai²na² a²wān³txi³kxai³lu¹:

— Txa²nū³ka³txi³na¹xai²na² so¹lxi³ txa²wē³ha³lxi³na¹xai²na² so¹lxi³ jah¹lai²na² su²lhā³kxa² hxi²ki³te²la³sī¹na¹wi¹. Nxain¹ta¹hxi²hē¹la².

²⁶ Nxe³te³na¹ Ba³ra³ba³sah³la² than²kxi²sa²tā³ū³nyhain¹ta¹hxi²hē¹la². Te²ya¹nxe³sxā³ so³ta²to² hxi²ka²nāu³a² Je³su²jah³la² ī³ta³lo³wait¹si¹sān²nū²la² hi³sa³ka³txa² ū³hxi²kī¹la³kxi²si¹hain¹jau³su² ā³yū³nyhai¹nha²kxai³ Pi³la²jah³la² ta¹hxi²hē¹la².

So³ta²to²nāu³xa² kō³nxe³ti³ ka³lxi¹lhain¹jau³su²

²⁷ Nxa²ha¹te¹ Pi³la²jah³lai²na² a²so³ta²to² nū³ka³txa² hi²sen³su²Prai³a²to²ri³ā²thi³na² Je³su²jah³la² sa²so¹ain¹ta¹hxi²hē¹la². Nxe³sxā³so³ta²to² nū³ka³txa² a²yxo²ha³kxa¹ ā³tī³ain¹ta¹hxi²hē¹la². Ā³tī³ain¹sxā³ī³ye³kxi²nyhain¹te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³lai²li² ī³ka³lxi¹lha¹sah¹lxi³wxi¹. Kō³nxe³ti³ kāi³ū¹sxā³ wā²la²sau¹saun¹ka³lo³a² ū³whi²kxi² wai³la² wxa²xu³kxi²sxā³ ū³nhe³hēn¹txi²nxe³ya³sah¹lxi³wxi¹. So³ta²to² nū³ka³txa² nxe³nyhain¹ta¹hxi²hē¹la².

²⁸ Nxe³te³na¹ Je³su²jah³la² a²wā²la³ka³lo³a² sa²sai¹kxi²sān²nū²la² wā²la²ka³lo³a²sau¹saun¹ka³lo³a² tē³sxā³ Je³su²jah³lan²tu³ ū³whi²kxain¹ta¹hxi²hē¹la².

²⁹ Wai³la² wxa²xu³kxain¹sxā³ ū³nhe³hēn¹tai¹nha²kxai³ hi³sa³ka³txa² wē³sa²wxi²kan¹kat³sū³ka³txa² hxi²ka² wi¹tāu³a² ū³hxi²wxe³kxi²nha²ha²kxai³a²ne³kxai³tāu³a² ā³ka³ti³wxe³kxain¹nha²kxai³ ta¹hxi²hē¹la². Nxe³sxā³ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Wi¹lhin¹te²si¹lxi¹. Ju³te²a² nū³ka³txa² A²hxi²kan¹ta² Si³yxa³jah¹lo²si¹lxi¹. Ta¹hxi²hē¹la². Nxain¹jau³su² nxe²ī³wai³ka³si³xain¹ta¹hxi²hē¹la².

³⁰ Nxe³nū²la² ī³ye³ka³su³hēn¹kxai¹nha²kxai³ hi³sa³ka³txa² wē³sa²sa²so¹xi²sxā³ ka¹txain²txi³ ī³ne³su²lai¹nha²kxai³ nxain¹to³ta¹hxi²hē¹la². ³¹ Nxe³sxā³ kō³nxe³ti³ ī³wai³ka³si³xain¹nū²la² wā²la² sau¹saun¹ka³lo³ai²na²sa²sai¹kā³ain¹nū²la² a²wā²la³ka³lo³khai³xa² ū³whi²kxain¹ta¹hxi²hē¹la². Nxe³ka³tū³ ī³hxi²kī¹la³kxi²si¹hain¹jau³su² ā³sa²so¹ain¹ta¹hxi²hē¹la².

Hi³sa³ka³txa² ū³hxi²kī¹la³kxain¹jau³su²

³² Nxa²ha¹te¹ sxi²ha² a³li³ain¹tāu³a² Si³māu²ah³la² Si³re²na²kō³xan¹jah¹la²ne³khau²hain¹ta¹hxi²hē¹la². Nxe³te³na¹ hi³sa³ka³txa² Je³su²jah³la²ī³hxi²kī¹la³kxi²ka³txa³nū³a² sa²tā³ka³la³kxi²hēt¹so¹nha²si¹jau³su²

Si³māu²ah³lan²tu³ yxo²xūn³txi³ i³kwa³na³ain¹ta¹hxi²hē¹la². 33 Nxe³ka³tu³ ā³nxai³ain¹ka³tu³ wā³la³ka³txa² ko³ko²ta³kat³su² nxe³jau³xa² a²si³yxau³tāu³a² sa²kxai³lu² txa²wā¹ne³ka³lo³su² nxe³hxi²na²hē³ ka³txa²nāu³a² tē³sxā³ ai³ain¹ta¹hxi²hē¹la². 34 Nxe³hī¹na¹ vīn²yo³jau³xa² hī³ne³kxa² fel²yau³xa² i³nē³ju³ta² ā³wxe³nē³jau³xa² nxe² ū³ke³ni²jau³xa² ū³hū¹ain¹ta¹hxi²hē¹la². Yxān¹ta¹ i³nxūn³sain³nū²la² i³na²ta¹hxi²nxa³hē¹la². 35 Nxe³nū²la² hī³sa³ka³txa² i³hxi²kī¹la³kxain¹ta¹hxi²hē¹la². Nxe³ka³tu³ Je³su²jah³la² wā²la²ka³lo³a² sa²so¹te²txai³ain¹sxā³ tah³lxa³wē³sa² o²la³kxain¹sxā³ a²wa³kxēn³yah³la² nū¹hain³nyhain¹ka³tu³ wā²la²ka³lo³ai²na² sa²kxai³lu² wxa²nū³te²txai³ain¹ta¹hxi²hē¹la². 36 Nxe³ka³tu³ ha³lo²a² ā³wxe³ain¹sxā³ yxau²xai³sxā³ ten³sa²tā³ain¹ta¹hxi²hē¹la². 37 Jā¹nxe³tāu³a² hī³a²ka³lo³a² wān³txa² ū³wha²lī¹hān³sxā³ a²ne³ta³xo³ka³nāu³a¹ ū³kū¹tain¹ta¹hxi²hē¹la². Ū³wha²li¹lain¹jau³xa²sa¹:

— Je³su²jah³lai²na² Ju³te²a² nū³ka³txa² a²hxi²kan¹ta² si³yxau³jah¹lai²la¹wi¹. Ta¹hxi²hē¹la². 38 Jā¹nxe³tāu³a¹ in³txa² ha¹li¹ o³nxa³ti³ kāi³ya³ta¹hxi²hē³la². A²nū²a² yen³kxa² nū³kxūn³txi³ kāi³kxain¹ta¹hxi²hē¹la². Nxe³ya³te²na² tē³sxā³ i³hxi²kī¹la³kxi²yain¹nūn³ta¹hxi²hē¹la². Je³su²jah³la² a²wi¹tāu³a² ka³na³ku² i³hxi²kī¹la³kxa²wxe² a²wā³tāu³a¹ ka³na³ku² i³hxi²kī¹la³kxa²wxe² nxe³ain¹ta¹hxi²hē¹la².

39 Nxa²ha¹te¹ a²nū²a²kwa²wa³to²hi²te²nāu³xa² i³ne³wa³nxīn³wa³nxin³nha²sxā³ i³wai³ka³si³xi²jau³su² i³ye³kxain¹ta¹hxi²hē¹la².

40 Nxain¹te³nah¹li¹:

— “Txa²wā¹sū³na² sxi²ha² sa²nai¹hxa³sān²sxā³ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ a³la²ni²sxā³ ā¹sa²to³nxī²na¹tu¹wi¹.” Nxīn¹jau³su² e³in¹tai¹ti²tu³wi¹. Ya²la³tu³ Sū³na² Tah²sin¹kxai²nān²tu³ i³hxi²ta²la³kxi²nha²sxā³ a²hi³sa³ka³txa² ka²nxī¹nhu¹li¹. Nxain¹ta¹hxi²hē¹la².

41 Te²yā¹nxe³sxā³ wā³nxīn¹ta² si³yxau³ka³ta²nāu³xa² ha³te³h³nxā³nxa² a²hoh³li³su² te²nāu³xa² a²nū²a² hxi²kan¹txi³su² te²nāu³xa² nxain¹sxā³ yxo²i²yhai¹nxa³jau³su² i³wai³ka³si³xi²jau³su² i³ye³kxain¹ta¹hxi²hē¹la².

42 Nxain¹te³nah¹li¹:

— A²nū²a² ā³xa² sa²hau³ko³tain¹to³tai¹ti²tu³wi¹. Yxān¹ta¹ wā²nxūh¹ hxi²kan¹txi³ sa²hau³ko³nhān²nxān³tho³li¹. I³sa³e² a²wa³kxēn³yah³lai²la¹wi¹. Nxe³ha²kxai³ hī³sa³ka³txa² kan³ke³la³te²kxai³ yxo²i²si¹nhi³na¹wi¹.

43 Txa²wā¹sū³na² yxo²i²ain¹te²sin²tai¹. Nxe³ha²kxai³ Sū³nai²na² sa²kxai³lu² wi¹lhin¹sxā³ i²kxain¹kxai²nān²tu³ ā³wa²su¹txai¹li¹. A²yxo²wān³txa² ain³kxi²kī³jau³su² nxe³te²nah¹li¹: “Sū³na² Tah²su² te²sa¹wi¹.” Nxe³jau³xai²na² e³ha²kxai³lu¹. Nxe³ain¹ta¹hxi²hē¹la².

44 Te²yā¹nxe³sxā³ in³txa² o³nxa²ti³ kāi³ya³te²na² i³hxi²kī¹la³kxi²yain¹te²na² te²yā¹nxe³jau³su² yxo²i²yhai¹nxa³jau³xa² i³wai³ka³si³xain¹nūn³ta¹hxi²hē¹la².

Je³su²jah³la² ya³lu²ju³ta² i³yau¹ū³jau³su²

45 Nxa²ha¹te¹ ha³lo²a² whāi¹na¹ ka³nxa³hi²khai¹nxe³ta¹hxi²hē¹la². A³lan²ta² ne³ka³ka³thi¹nān¹tu³ ā³ka³nxa³hi²ta¹hxi²hē¹la². A³sa²ti¹tā³xi²tāu³a² so¹li³ ha²te²ti³ye²ta¹hxi²hē¹la². 46 Nxe³te³na¹ ki³kan³te³na¹ Je³su²jah³la² kāin² i³wxan¹sxā³ i³kaix¹te³nah¹li¹:

— E³li¹ e³li¹ la³ma³ sa³ba³ka²ta³ni¹. Ta¹hxi²hē¹la². A²nxe³jau³xai²na² a²si³yxau³tāu³a² nxe³te³nah¹li¹:

— Txa²sū³nu²khai³xah³lāi³. Txa²sū³nu²khai³xah³lāi³. Īh¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ ā³na¹san¹thi²li¹? Ta¹hxi²hē¹la².

47 Nxe³jau³xai²na² a²nũ²a² kwa² yxau³sxã³ î²tũ³kã³txa² wai³nxa³txi³ ain³kxai¹nxa³nũ²la² î³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— E³li²ah³lu¹ta¹na² î³kaix¹tain¹nĩn²ta¹. Nxain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

48 Nxe³te³na¹ a²kwẽn¹ta¹na¹ in¹txa² kwa² yxau³tũ³kã³txa² ka³na³ka³na³jah¹la² ã³nih³sxã³ î³yi²lho¹tũ³xa² so¹sxã³ yain³txa³yau³xa² kah³jau³xa² ũ³hũ¹sxã³ ũ³whi¹sai¹te³na¹ hi³sa³ka³txa² ũ³ki³wi²kxi²sxã³ Je³su²jah³la² î³on³na²si¹hain¹jau³su² ũh³yo²tẽ³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 49 Nxe³yãn¹ta¹ a²nũ²a²nũ³xai²na² wãn³txi³kxai³lu¹.

— Ha³lo³kxit¹sã²nhẽ³li¹. E³li²ah³la² sa²hau³kot³te³lhxã³ wxã³si¹jau³nũ³su² î²wah³nxe³jah³lxi³sã²nhẽ³li¹. Ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

50 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² kãin² î³kwãix¹xi²ka³tu³ a²wi¹tãu³a² a³li³sxã³ ya³lu²ye²ta¹hxai²hẽ¹la².

51 Nxe³hĩ¹na¹ wã²la² au³khaix¹ka³lo³a² Txa²wã¹sũ³na² a²sxi²ha² nxũ²kwai³ye³la³nũ³a² au³txi³yxau³thĩ³na¹ yxo²tĩ¹ka³lo³a² ân³ten³ti³ta¹hxai²hẽ¹la². Oh³nũ³a¹ ã³ten³txi² wxa²kan³ka³tu³ yu³hxai²na² sa²kxai³lu² ã³ten³txi³sxã³ ã³yo²hai²ta³lxi³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³llu² Sũ³na² yxau³je³na² e³laxh²lxi³ î²ye²ta¹hxai²hẽ¹la². Jã¹nxe³te³na¹ kxĩh³nxa² kãin² sa²wi¹wi¹ni² txah³lxa³kxa² kãin²ka³txa² kwa² a²yo²hai²ta³lxi² nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

52 Jã¹nxe³te³na¹ kwã³kxẽ³na² a²nũ²a² sa²nĩ³kxi²tẽ¹na² yxo²hai²ta³lxi³sxã³ a²nũ²a² ya³lu²te²nũ³xa² wi¹lhin¹te²na² ka³lxa¹sxã³ ka³ten³su² î³sa²yxau³xain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 53 Nxe³sxã³ Je³su²jah³lai²nãn²tu³ ka³ten³su² î³sa²yxau³xi²hĩ¹na¹nũ³a² Je³ru³sa³lẽ²thĩ³na² ã³wi¹hai¹nha²kxai³ a²nũ²a² ka³ten³ti³ yxau³te²nũ³xa² wã²nã³ũ¹ye²ta¹hxai²hẽ¹la².

54 Nxa²ha¹te¹ so³ta²to² a²hxi²kan¹jah¹lai²na² sa²kxai³lu² a²sa³wi³ha³lxi²na² sa²kxai³lu² Je³su²jah³la² î²yxau³sxã³ wah³nxi¹nha²kxai³ Je³su²jah³la² ya³lu²ju³ta² î²ai¹nha²kxai³ kxĩh³nxa² sa²wi¹win¹ju³ta² î²ai¹nha²kxai³ yen³kxa² a²yo²ha³kxa¹ î²ai¹nha²kxai³ kãi²no²lain¹sxã³ e³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Ya²la³tu³ Sũ³na² Tah²yah³lo²sin²ta¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

55 Jã¹nxe³ju³kxai³lu² txu¹ti³nũ³xa² ka³lxa¹txi³nũ³xa² a²kxã³nxi³tã² ka³li³le²a²ko³xa² yxau³xai³lhĩ¹nãn¹te²tu³ Je³su²jah³la² ã³si³tẽ³la³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³te²nũ³xa² hi²sen³su² wi¹lã³non²ta³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³te²nũ³xa² î²yxau³ain¹nũn³ta¹hxai²hẽ¹la².

56 A²nxe³sxã³ a²ha³tih³nũ³a² Ma³ri²a³ Ma³ta³lẽ²na³ka³lxi²na² Ti³a²kah³la² hxi²ka¹nxa³jah¹lan²tu³ Jo³se²ah³la² nxe³sxã³ te²na² a²hã³ka³na² Ma³ri²a³ka³lxu³su² nũn³ta¹ka³lxi²na² Se³be³te²ah³la² wẽ³ha³lxi²na² hã³ka³nu²su² te²na² ain¹sxã³ î²yxau³yain¹nũn³ta¹hxai²hẽ¹la².

Je³su²jah³la² txah³lxa³kxẽ¹na² sa²nĩ³kxain¹jau³su²

57 Nxa²ha¹te¹ sũ²ni²tãu³a² in³jah³la² A³ri³ma³te²a²thĩ³nãn¹jah¹la² yen³kxi³khaix¹jah¹la² Jo³se²ah³lo²su² ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³jah¹la² Je³su²jah³la² sa³wit³su²nũn³nha²kxai³ ya³lu²ju³ta² î²nũn³ta¹hxai²hẽ¹la².

58 A²nxe³jah¹la²na² sa²kxai³lu² Pi³la²jah³la² ãn³tĩ³ta¹hxai²hẽ¹la². ã³tĩ³sxã³ Je³su²jah³la²nũ²a² i³wã³txi²ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ha²kxai³ Pi³la²jah³la² hi²sen³su² Je³su²jah³la²nũ²a² ũ³hũ¹nha²si¹hain¹jau³su² sa²si¹hã³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

59 Nxe³ka³tu³ Jo³se²ah³lo²kxai³lu² Je³su²jah³la² a²nũ²a² hi³sa³ka³txa² sa²sai¹kã¹nũ²la² sa²so¹nũ²la² wã²la² wi¹ka³lo³a² tah²ka³lo³an²tu³ tẽ³sxã³ wxa²wa³lãu²kxi²ta¹hxai²hẽ¹la². 60 Nxe³nũ²la² Jo³se²ah³la² a²tah³lxa³kxẽ¹khai³xa²

tah²hēn³su² ha²kxai³ ũ³whi²wxe³ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³tē¹nai²na² sa²kxai³lu² tah³lxa³ka³txa² wxa²xu³sxā³ wē³si¹nyhain¹jau³su² Jo³se²ah³la² a²kxā³nxai³tā² sa²si¹hā³ta¹hxai²hē¹la². Jā¹nxe³jut³su² ya³lu²te²nū²a² ũ³whi²wxe³ta¹lun²nū²la² tah³lxa³ka³txa² kāin²ka³txa² ũ³wa³ti³kxi² sa²tā³sxā³ ũ³hyo²tū¹kxi²ta¹hxai²hē¹la². Ū³hyo²tū¹kxi²nū²la² ī³xi²ta¹hxai²hē¹la². 61 Nxe³ju³ta² Je³su²jah³la² sa²nū²kxi³ju³ta² ā³wxe³sxā³ ī²yxa³u³ain¹ta¹hxai²hē¹la², txu¹ti³nāu³xa² Ma³ri²a² Ma³ta³lē²na³ka³lxa² nxe³ha²kxai³ Ma³ri²a² ā³xa¹ka³lxa² nxe³ha²kxai³ ha¹lin¹ta¹ka³lxa² ā³wxe³sxā³ ī²yxa³u³ain¹ta¹hxai²hē¹la².

Txah³lxa³kxē¹na² wi¹lhau³ko³tain¹jau³su²

62 Nxa²ha¹te¹ a²lan²nū³tāu³a¹ pas²kwa² yain³txa² hau³ko³ta³lun²ti³xa² ha³nau³hī²na³na¹ ā¹h¹a³la²ni²tāu³a¹ wā³nxin¹ta² si³yxau³ka³ta²nāu³xa² fa³ri³se²a² nū³ka³txa² ain¹sxā³ Pi³la²jah³la² sxi²ha² ā³ya³sa²kxi³nū²kxain¹ta¹hxai²hē¹la². Sa²ba³to³ nxe³kxan²ti³nū¹ wxā³sxā³ ā³ya³sa²kxi³nū²kxain¹ta¹hxai²hē¹la². 63 Nxe³sxā³ī³ye³ain¹te³nah¹lxi¹:

— Nxex³sa²lxi¹. Jah¹lai²na² ya³lu²jah¹la² ī³ki³ha¹kxi²nē³jah¹lai²na² wān³txa² ain³kxi²xi²si¹na¹wi¹. Nxe³jau³xai²na²sa¹: “Ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ a³lan²tāu³a¹ ka³ten³su² ī³sa²yxau³xi²na¹tu¹wi¹.” Nxe³jau³xai³tā² ain³kxi²xi²si¹na¹wi¹.

64 Nxe³ha²kxai³ txah³lxa³kxē¹na² a²nū²a² kan²txi³ ī²yxa³u³si¹hain¹jau³su² ī³sa²si¹hā³txai¹nhē³li¹. Ya³lu²jah¹lai²na² a²sa³wi³ha³lxa² hāi³a² wxā³sxā³ a²nū²a² son²sih³kxain¹kxa²yan³txi³su² kī³nhai¹. Nxe³ain¹ke³la³te²kxai³ a²nū²a² ī³hen³txai¹nhī³te³nah¹lxi¹: “Ya²la³tu³ ka³ten³su² ī³sa²yxau³xi²ti²tu³wi¹.” Ain¹jau³nū³su² nxe³ke³la³te²kxai³ a²ne³ki³son³sxā³ ā³ke³tū¹ain¹ju³ta² ko³nxe³ti³nū¹sain¹si¹na¹tu¹wi¹. Ain¹ta¹hxai²hē¹la².

65 Nxa²ha¹te¹ Pi³la²jah³lai²na² a²wān³ti³kxai³lu¹:

— So³ta²to² nū³ka³txa² yū³yah³lxi¹lxi¹. Txah³lxa³kxē¹na² wi¹lhau³ko³jah¹lxi³hē¹li¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

66 Nxe³ka³tu³ a³li³ain¹nū²la² txah³lxa³kxē¹na² kan²txi³ wi¹lhau³ko³tha²kxai³ a²nū²a² ī²yxa³u³sa²te³te²nāu³xa² sa²si¹hā³ai¹nha²kxai³ txah³lxa³kxa² ũ³hyo²tū¹kxi²wxe³ka³txa² ũ³txā¹tha²kxai³ nxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³ka³txai²na² ũ³txā¹tain¹ju³ta²na²sa¹. Kū³ni³nho²su² ũ³txā¹tain¹ju³tan¹te²kxa³ya³lu² hxi²kan¹txi³ sa²yo²tha²nain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la².

28

Je³su²jah³la² ka³ten³su² ī³sa²yxau³xi²jau³su²

1 Nxa²ha¹te¹ sa²ba³to³ nxe³ti³xa² ha³nāu³hi²na³na¹ ī³yū¹li²nxa³ta³lxa¹ to²mīn²ko³ nxe³ton³tāu³a¹ txu¹ti³nāu³xai³tā² Ma³ri²a² Ma³ta³lē²na³ka³lxa³i³tā² Ma³ri²a² ā³xa¹ka³lxa³i³tā² ain¹sxā³ txah³lxa³kxē¹na² ī²xi²te³lhxā³ ā³nxai³ain¹ta¹hxai²hē¹la². 2 Nxa²ha¹te¹ a²kxā³nxā² a²kwēn¹ta²na¹ kxīh³nxā² kāin² sa²wi¹win¹ye²ta¹hxai²hē¹la². Nxe³sxā³ oh³xan¹jah¹la² wxa²kan³sxā³ wxā³nū²la² txah³lxa³kxai²li² sa²yo²than²kxi²ta¹hxai²hē¹la². Nxe³te³na¹ txah³lxa³kan²tu³ ā³wxe³ta¹hxai²hē¹la². 3 A²nxe³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² ha³lai³yu³hū³nha²kxai³ a²wā²la³ka³lo³khai³xa² hān³khai¹nxe³sxā³ ne²ve²nū³xa² yā¹nxe³hū³ta¹hxai²hē¹la². 4 Nxa²ha¹te¹ so³ta²to² nū³ka³txa² ī²yxa³u³sxā³ wah³nxe³kxain¹te²nāu³xa² kāin² o²lai¹nha²kxai³ ī³ka³ta³ta³tain¹ta¹hxai²hē¹la². A²nū²a² ya³lu²te²hū³sxā³ sxa³ain¹ta¹hxai²hē¹la². 5 Nxa²ha¹te¹ oh³xan¹jah¹lai²na² wān³txi³kxai³lu¹. Txu¹txa² ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹.

— Yuh³lxah³lxi³txa³hē¹ni¹. Je³su²jah³la² i³hxi²kī¹la³kxain¹sxā³ ya³lu²jah¹lai¹tā² ā³ten³yah³lxin¹ju³ta³nū³a² i²te²sa¹xī¹. 6 Yxān¹ta¹ tī¹ai²na² yū²nxa³xi¹. Ka³ten³su² i³sa²yxa³xi²na²ni¹. E³kxi¹nx2ti³ka²yā¹nxe² i³sa²yxa³xi²na²ni¹. Yxān¹ta¹ sa²nī³kxi²tē¹na² ya³lu²sxa³je³nai³tā² ā³wih¹sxā³ i²ja¹hē¹ni¹. 7 Ya³hin¹kxai²nān²tu³ i²ta³lun²yah³hin¹kxai²nān²tu³ a²sa³wi³ha³lxa² ai³sxā³ i³hen³txi³tain¹yah³hē¹ni¹. Ka³ten³su² i³sa²yxa³xi²jau³su² i³hen³txi³tain¹yah³hē¹ni¹. Ya³lu²sxā³sxa³nxa³xī¹. Nxa²ha¹te¹ Ka³li³le²a²ko³nāu³a² i³ne³ka²tah¹na²ni¹. Nū¹ai²na² ne³kxau²hxi²yah³hin¹tu¹xī¹. Nxe³yah³nx2ta¹xī¹. Ta¹hxi²hē¹la².

8 Nxe³ka³tu³ ka³lih¹lxi²sxā³ o²lai¹nha²kxai³ txah³lxē¹na² a³li³ain¹nū²la² yān¹txi³ ā³nxai³sxā³ a²sa³wi³ha³lxa² i³hen³txi³nyhain¹ta¹hxi²hē¹la². 9 Nxe² a³li³sxā³ ā³nxai³ain¹tāu³a² Je³su²jah³la² hi²sen³su² ne³kxauh²xain¹ta¹hxi²hē¹la². Ne³kxauh²xi²sxā³ wi¹le³kxain¹ta¹hxi²hē¹la². Nxe³ka³tu³ ā³tī³ain¹nū²la² ā³ka³ti³wxe³nū²la² a²yu³ki³sxā³ i³sa²nēn¹kxain¹ta¹hxi²hē¹la².

10 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² i³ye³kxain¹te³nah¹li¹:

— Yuh³lxah³lxi³txa³hē¹ni¹. Hāi¹nxe³sxā³ txa²wā³tā³nāu³xa² i³hen³txi³txain¹ya³hē¹ni¹. “Ka³li³le²a²ko³nāu³a² ā³nxai³sxā³ ne³kxauh²xai¹na¹tu¹wi¹.” Nxe³na¹jau³su² i³hen³txi³txain¹yah³hē¹ni¹. Je³su²jah³la² ta¹hxi²hē¹la². Nxe³jau³su² ain³kxi²nū²la² a³li³ya³ta¹hxi²hē¹la².

So³ta²to² i²yxa³ain¹te²nāu³xa² ki³han³jau³xa² i³yau¹ū³hain¹jau³su²

11 Nxa²ha¹te¹ a³li³ya³tī³kxai³lu² so³ta²to² te²nāu³xa² txah³lxē¹na² i²yxa³sxā³ wahx3nxain¹te²nāu³xa² Je³ru³sa³lē²thi³na² ā³wi¹hain¹ta¹hxi²hē¹la². Ā³wi¹hain¹sxā³ wā³nxīn¹ta² si³yxa³ka³ta³nāu³xā² i³hen³txain¹ta¹hxi²hē¹la².

12 Nxa²ha¹te¹ wā³nxīn¹ta² si³yxa³ka³ta³nāu³xa² a²nū²a² hxi²kan¹txi³su² te²nāu³xa² ā³nū¹tain¹sxā³ ain³nhain¹ta¹hxi²hē¹la². Nxe³ka³tu³ so³ta²to² nū³ka³txa² ū³yho³hi²ki³a² kāin² ū³yho³hi²hain¹ta¹hxi²hē¹la².

13 Nxe³te³nah¹li¹:

— A²nū²a² i³wā³txā¹nyhain¹kxai²nān²tu³ nxe² i³wa²lū³xi¹jah³lxi³hē¹li¹. Nxe³yah³lxin¹te³nah¹li¹: “Ka³nxah³ti³na² āu³xi²sī¹na¹tāu³a² ya³lu²jah¹la² sa³wi³ha³lxa² hāi³a² wxā³sxā³ a²nū²a² so²a²sih³kxi²nyhain¹nū²nhai¹.” Ki³han³jau³xa² nxe² e³kxi¹jah³lxi³hē¹li¹. 14 Nxa²ha¹te¹ wān³txai²na² āu³xah³lxin¹jau³xi²na² sa²kxai³lu² Pi³la²jah³la² wxa²hxi²kan¹jah¹lai²na² a²ne³nxē³na² ā³wih¹kxai²nān²tu³ wi¹le³kxi²sī¹na¹tu¹wi¹. Nxe³kxe³su² kon³ton³kxi¹nx2ti³xah³lho¹li¹. Nxe³ain¹ta¹hxi²hē¹la².

15 Nxe² e³kxi²ta³lun²nū²la² so³ta²to² nū³ka³txai²na² sa²kxai³lu² ū³yho³hi²ki³a² so¹sxā³ wān³txin³txi² ki³han³jau³xin³ti² sa²yxo²we¹tain¹ta¹hxi²hē¹la². Jā¹nxe³jau³su² nxe³hī¹nān¹te²tu³ wān³txin³txi² u²li³ ha³tā³nxe³jau³su² Ju³te²a² nū³ka³txa² yxo²ain¹ta¹hxi²hē¹la².

A²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa² Je³su²jah³la² i²ain¹jau³su²

16 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² sa³wi³ha³lxa² hxi²ka² hxa³n³sxā³ ka³na³ka³nat3sxā³ wxa²haitso¹xi²nūn³tū³ka³txai²na² sa²kxai³lu² Ka³li³le²a²ko³xa² ā³nxai³ain¹ta¹hxi²hē¹la². Wā³la² wā²nā³ū¹ka³txai²tā² ka³la³ain¹ta¹hxi²hē¹la². 17 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² i²ain¹te³na¹ i³sa²nēn¹kxain¹ta¹hxi²hē¹la². Nxe³yān¹a¹ a²sa³wi³ha³lxa² ka³na³ku² i³wā³qā³jain¹ta¹hxi²hē¹la². 18 Nxe³ka³tu³ ā³tī³sxā³ i³ye³kxi²te³nah¹li¹: Je³su²jah³lai²na² a²wān³txi³kxai³lu¹:

— Oh³nāu³nū¹ka³nāu³a¹ yuh³nāu³nū¹ka³nāu³a¹ a²hāi¹nxe³ti³xa¹ A²hxi²kan¹ta² Si³yxa³kat3su² tāu³sa¹wi¹. 19 Nxe³te²sa¹ha²kxai³ ha³lo²a² yuh³xan¹ko³nāu³xa² a²yxo²ha³kxa¹ ai³jah³lxi³sxā³ a²nū²a²nāu³xai²na²

txa²sa³wi³ha³lxi³lon³jah¹lxi³hẽ¹li¹. Yxah³lxin¹xxai²nãn²ty³ ĩ³yau³xa²
 ũ³hũ¹kxi²sa²sai¹nyha¹ju³ah³lxi³hẽ¹li¹. Yxah³lxin¹tãu³a² Txa²wĩ³na²
 ĩ³lxa² ũ³hũ¹kxi²sa²sai¹nyhah¹lxi¹nha²kxai³ A²tah²na¹xai²na² ĩ³lxa²
 ũ³hũ¹kxi²sa²sai¹nyhah¹lxi¹nha²kxai³ Sũ³na² Yãu³ka³jxah¹la² ĩ³lxa²
 ũ³hũ¹kxi²sa²sai¹nyhah¹lxi¹nha²kxai³ nxe³sxã³ũ³hũ¹kxi²sa²sai¹nyha¹ju³ah³lxi³hẽ¹li¹.
 Txa²sa³wi³ha³lxi³sye¹nxain¹ju³ta² e³lxah²lxi³tu¹wi¹. 20 Yxah³lxin¹xxai²nãn²ty³
 Txa²wãn³txa²ĩ³ye³kxi¹nx2ta¹jau³xai²na²a²yxo²ha³kxa¹sa²yxo²wet1si¹hain¹jau³su²
 ĩ³yau¹ũ³txain¹yah³lxi³hẽ¹li¹. Nxe³ya¹nx2ta¹wi¹. Ā³si³tẽ³kxi²sa²tẽ³nx2ta¹tu¹wi¹.
 Yuh³xan¹ko³nãu³a² ne³ki³so³nxa³tãu³a¹ ã³si³tẽ³kxi²sa²tẽ³nx2ta¹tu¹wi¹.
 Nxe³ya³nx2ta¹wi¹. Je³su²jah³la²ta¹hxai²hẽ¹la².

Markos

Jo³āu² Ba³tis²jah³la² Sū³na² wān³txa² ī³hen³txi³jau³su²

1 Wān³txa² wi¹jau³xa² Je³su²jah³la² Txa²wā¹sū³na² Ta²ha² yxau²xai³ju³ta² ī³yau¹ū³nē³jau³xa², hī¹na² ān³si³wxe²na³la². A²nxe³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lo³jah¹lo²su² ta¹hxai²hē¹la².

2-3 Nxe³jau³xai²na²sa¹, kxā³nhxī¹nu¹tai²na² I³sa³i²ah³lu¹tai²na² ū³wha²li¹txā³nxu¹tai²na² nxe³te³nah¹lxi¹:

— A²nū²a² ā³jah¹la² wxā³tu¹wi¹. Ha³lo²ai²na² a²nū²a² yxau³ai¹nxa³ko³nāu³a² ai³sxā³ ī³ye³tu¹wi¹. Ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹: “A²nū²a² hxi²kan¹jah¹lo²su² wxā³ju³ta²nū³a² yū³kxai²nān²tu³ ā³wxā³tūh³na²nū³a² wxa²hau³ko³tain¹te²ju²hē³li¹. Nxe³kxa²yā¹nxe³sxā³ Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² wxā³ju³ta²nū³a² wxa²ē¹nāu³ai²na² wxa²hau³ko³nha¹jah³lxi³hē¹li¹. Ya²la³tu³ wxā³ti³wa³ki³lxon³na³li¹.” Nxe³tu¹wi¹.

I³sa³i²ah³lu¹ta²kxai³ nxe³ta¹hxai²hē¹la².

4 Nxe³nxa²ha¹te¹ Jo³āu² Ba³tis²jah³lo²su² te²kxai³lu¹, wxā³sxā³ ha³lo²ai²na² a²nū²a² yxau³ai¹nxa³ko³nāu³a¹ he¹ta¹hxai²hē¹la². He¹te³na¹ a²nū²a² ka³lxa¹txi³ ā³yā³nū²kxain¹ta¹hxai²hē¹la². Ā³yā³nū²kxain¹nū²la² Jo³āu² Ba³tis²jah³la²kxai³la¹ ī³hen³txain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³te³nah¹lxi¹:

— Nxe³jah³lxi³wxi¹. Kō³nxe³ti³ kâi³yah³lxin¹ju³ta² yū³khaix¹yah³lxi¹lxi¹. Yxah³lxi¹nha²kxai³ ĩ³āin²ta³kxi¹nha¹jah³lxi³hē¹li¹. Nxe³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na² ĩ³sen³su² kō³nxe³ti³ kâi³yah³lxin¹kxa² wah³xa² ā³sa²wa²su²txa²ti³tu¹wi¹. Nxe³yah³lxin¹ju³tan¹te²kxa³yan³tu³ta¹ ĩ³yau³xa² ū³hū¹kxi²sa²sai¹si¹ha¹jau³su² ā³tū³kxi¹sah¹lxi³hē¹li¹. Jo³āu² Ba³tis²jah³la²kxai³ nxe³ta¹hxai²hē¹la².

5 Nxe³ha²kxai³ a²nū²a² Ju³te²a²ko³xa² yxau³ain¹te²su² te²a² hāi¹nxe³ti³xa¹ a³li³i² Je³ru³sa³lē²thi³na² yxau³ain¹te²su² te²a² hāi¹nxe³ti³xa¹ a³li³i² nū²la² ha³lo²a² a²nū²a² yxau³ai¹nxa³ko³xa² ā³nxai³ain¹ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³tū³kā³txai²na² sa²kxai³lu² a²kō³nxe³ti³ kâi³ain¹ju³ta² Sū³na² ĩ³hen³txain¹sān²nū²la² ĩ³yau³xa² ū³hū¹kxi²sa²sai¹ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³tū³kā³txai²na² sa²kxai³la¹ kō³nxe³ti³ kâi³ain¹kxa² yo³ha² Txa²wā¹sū³na² hxi²ki³kxai³lu² ā³sa²wa²su¹jau³su² yxo²i²yah³lxi³ta¹hxai²hē¹la². Yxo²i²yah³lxi³ha²kxai³ ĩ³yau³xa² ū³hū¹kxi²sa²sai¹yah³lxi³ta¹hxai²hē¹la².

6 Jo³āu² Ba³tis²jah³lai²na² sa²kxai³lu² ka³yuh³xa² ka³me²la² a²wā²la²ka³lo³a² ū³whi²kxi²nha²ha²kxai³ po¹na² a²wā²la² sa²si³i¹nha²ha²kxai³ ka³ya³txa² ĩ³yai³ni², txu³ha²yau³xa² ĩ³na² nxe³ha²kxai³ nain¹to³ta¹hxai²hē¹la². 7 A²nxe³jah¹lo²su² jah¹la² a²wān³txi³kxai³lu¹ a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Txa²si³yo³na² a²nū²a² hxi²kan¹txi³ wa³to²hi²sa²jah¹la² wxā³tu¹wi¹. Wxā³te³na¹ hxi²kan¹txi³ wa³to²hi²sa²ha²kxai³ a²yu³kxa² yu³wi²kxi²nha²ka³lo³a² sa²yu³ta¹la³kxi²nū¹ha¹kxe³su² hxi²ka¹nh²nxa³nha²wi¹. 8 Txi²na² ĩ³yau³xa² so¹lxi³ ū³hū¹kxi²sa²sai¹ya³nx2ta¹ti²ti¹. Yxān¹ta¹ jah¹lai²na² ĩ³sen³su² Txa²wā¹sū³na² A²yāu³ka³jxah¹la² Wi¹lhin¹jah¹la² ū³hū¹nxa²lxi³ha²kxai³ wxa²ē¹nāu³ai²na² ā³nhan³ka²ti³nxa²lxi³ha²kxai³ nxe³jah¹lo²su² na³li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³la²ĩ³yau³xa²ũ³hũ¹kxi²sa²sai¹jau³su²

9-10 Nxe³hĩ¹nu¹ta¹na², Je³su²jah³la² Na³sa³re²thĩ³na² Ka³li³le²a²ko³xan¹thĩ³na² yxau²ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³thĩ³na² a³li³nũ²la² Jo³ãu² Ba³tis²jah³la² hxi²ka²ũ³hũ¹kxi²sa²sai¹si¹jau³su² Jo²r²tãu²yau³xa² ã³nxai³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³sxã³, Jo³ãu² Ba³tis²jah³lai²na² a²hi²sen³kxai³lu² so¹sxã³, ũ³hũ¹kxi²sa²sai¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³te³nah¹lxi¹, ĩ³yau³xa² a³li³ain¹te³nah¹lxi¹, oh³sĩ³nãu³a¹ sa²yo²xo²hai¹sxã³, kwa³sxa³hũ³nxe² Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³jxah¹la² oh³nãu³a¹ a³ka³nxĩ²xi²ye²ka³tu³ Je³su²jah³lai²na² ã³nka³la³kxi³wxe³kain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 11 Nxe³tãu³ã³n²tu³ti¹ oh³nãu³an¹te²a² wãn³txa² ain³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Ain³kxain¹te³nah¹lxi¹.

— Wxãĩ²li² Txa²ki³lha³lxa²khaix¹si¹lxi¹. A³lxi¹nxa²ha¹kxah³lo²si¹lxi¹. Wi¹lxo³kxi²khaix¹san¹nhai¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

Ko³nxe³ti³kãĩ³sain³si¹jau³su²

12-13 Nxe³nxa²ha¹te¹ kwẽn¹ta²kxai³lu¹ Txa²wã¹sũ³na² A²yãu³ka³jxah¹la² hi²sen³kxai³lu¹, Je³su²jah³la² ha³lo²a² a²nũ²a² yxau³ai¹nxa³ko³nãu³a¹ ã³sa²so¹si¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nũ¹ã¹ ka³yxuh³xa² ũn³txa² he¹tãu³a¹ ye³ka³lxa¹txi³a³lan²ta¹hxai²hẽ¹la². Ye³hxi²ka² hxi³an³sxã³ wxa²sa²wa²la³kxi²sxã³ wxa²sa²wa²la³kxi²nũn³sxã³ te²yã¹nxe² wxa²sa²wa²la³kxi²nũn³sxã³ a³lan²ta¹hxai²hẽ¹la². 40 nxe² a³la²ni²ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³hi¹na¹, Sa³ta³na²jah¹la² a²hi²sen³su² o²la²kxi²sxã³ Je³su²jah³la² Txa²wã¹sũ³na² a²ten³jau³su² jau³xa² ã³na¹si¹jau³su² ĩ³wa³ka³nxe³sain³ta¹hxai²hẽ¹la². Yxã¹ta¹ hai³txi³hxi²ka¹nha²txi³ti³hex¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². Nxe³nũ²la² oh³xan¹te² nũ³ka³txa² wxa²kan³sxã³ wxã³nũ²la² Je³su²jah³la² sa²hau³ko²txain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

Ka³li³le²a²ko³xa²wa³ka³la²kãĩ³ã³si³wxe³jau³su²

14 Nxe³nxa²ha¹te¹ hã²wxã³txa² Jo³ãu² Ba³tis²jah³lai²na² sxi²ha² kan²thĩ³na² ũ³tĩ¹kxi²wxe³ain¹nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu² Ka³li³le²a²ko³nãu³a¹ ã³nxai³sxã³, Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² wi¹jau³xa² ĩ³ye³kxi²ta¹hxai²hẽ¹la². 15 ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹.

— Ha³lo²a² hau³kon³na³li¹. Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² wi¹jau³xa² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lo³ju³ta³nũ³a² wxã³ti³wa³ki³lxon³na³li¹. Nxe³ha²kxai³lu¹ ko³nxe³ti³kãĩ³yah³lxin¹ju³ta² ã³sa²wa²nha²sxã³ ã³na¹jah¹lxi³hẽ¹li¹. Yah³lxin¹ka³tu³Txa²wãn³txa² wi¹jau³xa² so¹lxi³yo²i²sah¹lxi³hẽ¹li¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

16 Nxe³nxa²ha¹te¹ a²lon³ti³tãu³xa² Si³mãu²ah³la² ã³n²tre²ah³la² ain¹sxã³ ãĩ³na² hoh³li³su² ya³ta¹hxai²hẽ¹la². Ai¹nha²kxai³ ĩ³ye³na² Ka³li³le²ye³na² ta³lã²la²ka³lo³a² ã³na¹ya³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³te³nah¹lxi¹ Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu¹ ĩ³ye³nai²na² a²yo²ka³te³nhãu³ã¹ ã³nxai³te³nah¹lxi¹ a²lon³ti³tãu³xai²na² ĩ³ha¹txain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 17-18 ĩ³ha¹txain¹sxã³, ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹.

— Nxe³ja³sa²li¹. ã³si³tẽ³syã¹hẽ¹li¹. Ai³na² ã³na¹yah³to³hxain¹ta¹ti²ti¹. Yxã¹ta¹ ã³si³tẽ³syã¹hin¹kxai²nã²tu³ a²nũ²a² ĩ³kaix¹so¹ya³hin¹ju³ta² ĩ³yau¹ũ³nx²ta¹tu¹wi¹, ã³si³tẽ³kxi²syã¹si¹hai¹na¹jau³su¹. Ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³sxã³ ta³lã²la²ka³lo³nãu³xai²na² ã³ya³sxã³, kwẽn¹ta²kxai³ Je³su²jah³la² ã³si³tẽ³ya³ta¹hxai²hẽ¹la².

19 Nxe³ka³tu³ta¹ jũ¹nxe² yxan¹nãu³a¹ Ti³a²kah³la², Se³be³te²ah³la² ta²ha² yxau² a²lo³na² Jo³ãu²ah³la² yxau² ka²no¹a² yxau³ya³sxã³ ta³lã²la²ka³lo³a² ã³sa²ka³tũ¹sxã³ ã³sa²hau³ko³ja³ta¹hxai²hẽ¹la². 20 Nxe³ka³tu³ Je³su²jah³la² yau³son³kxain¹sxã³ ĩ³kaix¹tain¹ta¹hxai²hẽ¹la². ĩ³kaix¹te³na¹ Jo³ãu²ah³la²

Ti³a²kah³la² nxe³ya³sxã³ a²wĩ³na² ka²no¹a²nãu³a¹ ã³na¹i² a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xã²
ka²no¹a²nãu³a¹ ã³na¹i² nxe³sxã³ ãn³si³tẽ³nhy¹ta¹hxi²hẽ¹la².

In³txa² ko³nxe³te²a² yãu³ka³txa² nxũ²kwai³wih¹sxã³yxau³jah¹lo²su²

21 Nxe³nxa²ha¹te¹ Ka³far³na³ũ²thĩ³na² ã³wi¹hain¹ta¹hxi²hẽ¹la².
Ain¹ka³tu³ sa²ba³to³ nxe³ju³kxai³lu² Ju³te²a² nũ³ka³txa² ã³nũ²kxi²thĩ³na²
ã³wi¹hain¹ka³tu³ Je³su²jah³la² hi³sen³kxai³lu² Txa²wã¹sũ³na²
wãn³txa² i³yau¹ũ³nhyain¹ta¹hxi²hẽ¹la². 22 Nxe² wxã³jau³xai²na²
sa²kxai³lu² a²nũ²a²nãu³xa² ain³kxain¹ka³tu³ i³wã³wã³ta³kxi²nha²sxã³
ã³no²non²ta³kxi²nhyain¹ta¹hxi²hẽ¹la². Je³su²jah³la² wxi²kan¹khai¹nxe³sxã³
i³ye³ha²kxai³ hai³txi³ ha³teh³nxã³nxa² a²hoh³lxi³su² tũ³ka³txa²
i³ye³kxu¹jã¹nxẽ²nxa³ha²kxai³ a²nũ²a² hã¹nxe³ti³xã¹ i³wã³wã³ta³kxi²nha²sxã³
ã³no²non²ta³kxi²nhyain¹ta¹hxi²hẽ¹la². 23 Nxe³nxa²ha¹te¹
ã³nũ²kxi²thĩ³nãu³ai²na² a²nũ²a² ko³nxe³te²a² yãu³ka³txa² nxũ²kwai³yxau³jah¹la²
he¹ta¹hxi²hẽ¹la². A²nxe³jah¹la² i³wxan¹te³nah¹lxi¹:

24 — Je³su²jah³lã¹. Na³sa³re²thĩ³nã¹jah¹lo²si¹lxi¹. Ih¹nxet³sa¹nhĩ¹ji¹wi¹?
Sun²tã²hxi²sa²sĩ¹te³lhxã³ wxã³nhĩ¹ji¹wi¹? Wxã¹na² i²nxa²te²sa¹wi¹.
Txa²wã¹sũ³na² Tah²si¹lxi¹. Ko³nxe³ju³ta² yũ³ti³hex¹jah¹lo²si¹lxi¹. Ta¹hxi²hẽ¹la².

25 Nxe²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² ko³nxe³te²a² yãu³ka³txa² wxi²kan¹sxã³
kwa³na³te³nah¹lxi¹:

— In³txai²li² ka³naxh²nxe³sxã³ nxũ²kwai³li³txa²hẽ³li¹. Ta¹hxi²hẽ¹la².

26 Nxe³ka³tu³ ko³nxe³te²a² yãu³ka³txai²na² sa²kxai³lu² kãin²
wxan¹khai¹nxe³ka³tu³, in³txai²na² ã³nhẽ¹nhẽ¹nhyain¹te³na¹,
nxũ²kwai³li³ta¹hxi²hẽ¹la². 27 Nxe³jut³su² ha²kxai³ a²nũ²a² hã¹nxe³ti³xã¹ kãin²
o²lain¹sxã³ i³wã³txi³nhyu¹te³nah¹lxi¹:

— Ju¹tai²na² Ih¹nxe³ju³khai³sa²hĩ³te²la¹ku². Jah¹lai²na² wãn³txa²
tah²yau³khai³sa²te²la¹ku². Ki³nhai¹. Je³su²jah³lai²na² wxi²kan¹txi³
kwa³na³te²la¹i¹. Kwa³na³kxai²nã²tu³ ko³nxe³te²a² yãu³ka³txa² ha³tã³nxã²txi³
sa²yxo²wet¹sxã³ a³li³ain¹na²li¹. Ta¹hxi²hẽ¹la².

28 Nxe³ju³ta² sa²kxai³ Je³su²jah³la² wxi²kan¹txi³ kã¹ye²jau³su²
a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ Ka³li³e²a²ko³nãu³a¹ yxau³te²a² yxo²ha³kxa¹
ain³kxain¹ta¹hxi²hẽ¹la².

Si³mãu²ah³la² hã¹³na² i³ton³kxi²jau³su²

29 Nxe³nxa²ha¹te¹, ã³ki³nũ²kxi²thĩ³nai²na² a³li³ain¹nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la²
Ti³a²kah³la² Jo³ãu²ah³la² whã¹na¹ sxi²ha² thĩ³nã³xã¹ ã³wi¹hain¹ta¹hxi²hẽ¹la².
A²nxe³thĩ³nai²na² a²wa³kxẽ³nũ³ka³txa² Si³mãu²ah³la² ã³tre²ah³la²
Nxe³ya³ta¹hxi²hẽ¹la². 30-31 A²nxe³thĩ³nãu³ai²na² Si³mãu²ah³lai²na²
a²hã¹³na¹ka³lxa² i³hi¹la³kxi²sxã³ i³to³nha²kxai³ sxa³ye²ta¹hxi²hẽ¹la².
Nxe³ju³tai²na² Je³su²jah³la² i³hen³txain¹ta¹hxi²hẽ¹la². Ain¹ka³tu³ Je³su²jah³lo²su²
te²kxai³lu² wxã³sxã³ txu¹hai²na² hxi²ki³sxã³ sa²yxo²ka¹la¹te³te³na¹, wa³su³txi³
i³hi¹la³kxi²ka³txai²na² ã³wa²su¹ta¹hxi²hẽ¹la². Nxe³ju³kxai³lu¹ txu¹ha³ka³lxi²na²
a²hi²sen³kxai³lu¹ Je³su²jah³lai²na² nũ³ka³txa² yain³txa² sa²hau³kot³sxã³
ũ³hãu¹la³kxi²ta¹hxi²hẽ¹la².

Je³su²jah³la² hxi²ka² i³ton³kxi²nũ³ka³txa² we²txi²jau³su²

32 Nxe³nũ²la² ki³kan³nũ²la² a²nũ²a² wi¹lain³nha²te² hi²sen³kxai³lu¹
a²nũ²a² ã³xa² i³ton³te²su² te²a² a²hã¹nxe³ti³xa¹ tẽ³i² a²nũ²a² ko³nxe³te²a²
yãu³ka³txa² nxũ²kwai³yxau³te²su² te²a² a²hã¹nxe³ti³xa¹ tẽ³i² ain¹sxã³
Je³su²jah³la² ã³tũ³ain¹ta¹hxi²hẽ¹la². 33 Nxe³sxã³ sxi²yhe³nai²na²

Ka³far³na³ũ²thi³nã¹ti³kã³txa² a²hãi¹nxe³ti³xa¹, ti³nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la².
 Ti³nyhain¹sxã³, Je³su²jah³la² yxau³thi³na² yxo²ti²ta³lo³kxa² a³nũ¹tsxã³
 yxau³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². I³ta³ka³txa² i²li³te²su² i³ton³te²a² ka³lxa¹ti³kã³txi³su²
 ta¹hxai²hẽ¹la². 34 A²nxe³ti³kã³txai²na² Je³su²jah³la² sa²wẽ²ti² kq³nxe³te²a²
 yãu³ka³txa² ka³lxa¹txi³ Je³su²jah³la² wxa²sa²tã³kxi² nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².
 Nxe³ju³ta² Je³su²jah³la² kq³nxe³te²a² yãu³ka³txi³nãu³xa² kan²txi³
 ãn³ka³na²si¹jau³su² i³kwa³na³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Je³su²jah³la² Txa²wã¹sũ³na²
 A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lo³jah¹lo²tain¹kxe³su² a³la³kxai¹nha²kxai³
 ka³nahx2nxe³sxã³ yxau³si¹hain¹jau³su² kwa³na³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

Sũ³na² wãn³txa² wi¹jau³su² i³hen³txi³jau³su²

35 Nxe³nxa²ha¹te¹, ka³nxa³ha²ta³kxai³lu² i³yũ¹li²ti³he¹nxa³tãu³kxai³lu²
 Je³su²jah³lai²na² i³sa²yxau³nũ²la² ha³lo²a² a²nũ²a² yxau³ai¹nxa³ko³xa²,
 ã³nxai³nũ²la², Txa²wã¹sũ³na² nũh¹i³ye³kxi²ta¹hxai²hẽ¹la². 36 A²nxe³ti³kxai³lu²
 Si³mãu²ah³la² nũ³kã³txi³kxai³lu¹ Je³su²jah³la² i³hi¹txai³lain¹ta¹hxai²hẽ¹la².
 37 Ain¹te³na¹ Je³su²jah³la² i³ha¹txi²te³na¹:

— A²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ ã³ten³nxain¹na²li¹. Si³mãu²ah³la² nũ³kã³txa² nxe²
 e³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

38 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹ i³wa²lũ³xain¹te³nah¹li¹:
 — Yxan¹nũ³a¹ sxi²ye³he³na¹ ã³xã¹ ã³nxai³yah³sah¹li³hẽ¹li¹, Txa²wã¹sũ³na²
 wãn³txa² i³ye³kxain¹si¹ha¹jau³su¹. Nxe³ai¹na¹ju³ta³nũ³su² Txa²wã¹sũ³na²
 sa²si¹hã³sain¹na²hẽ³li¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

39 Nũ²la² Ka³li³te²a²ko³xai²na² yxo²ha³kxa¹ ai³lha²thet3ta¹hxai²hẽ¹la².
 Nxe³sxã³ Ju³te²a² nũ³kã³txa² ã³nũ²kxi²thi³nãu³xa² ã³wih¹to³ka³tu³
 Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² wi¹jau³xa² i³hen³txi² kq³nxe³te²a² yãu³ka³txa²
 i³sa²si¹hã³i² nxe² ai³lain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

A²nũ²a² khon³ta³kxi²sxã³ kã³lãun³ta³kxi²jah¹la² we²nxi²jau³su²

40 Nxe³nxa²ha¹te¹ a²nũ²a² khon³ta³kxi²sxã³ kã³lãun³ta³kxi²jah¹la²
 ai³sxã³ Je³su²jah³la² wxã³sxi²ta¹hxai²hẽ¹la². Wxã³sxã³ ãn³ka³ti³wẽ³sxã³
 i³ye³kxi²te³nah¹li¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lãi³. Txa²i³ta³ka³txa² ten³nxa²kxai²nãn²tu³
 sa²hau³kot3sa²hĩ³nxa¹li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

41-42 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² i³nũ³sĩn²nha²sxã³ wxa²wxai³sxã³
 i³ye³kxi²te³nah¹li¹:

— Nxe³txi¹. Ten³sa³nhai¹. Wxa²i³ta³ka³txa² we²txi¹nxa²ha¹wi¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².
 Nxe³ka³tu³ wa³su³txi³ a²i³ta³ka³txai²li² we²nxi²ta¹hxai²hẽ¹la².

43-44 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² a²wãn³txi³kxai³lu¹ yxo²sa²te¹txi³
 i³ye³kxain¹te³nah¹li¹:

— We²txi¹nxa²ha¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² wã³nxĩn¹te²a² si³yxau³jah¹la²
 sxi²ha² ai³sẽ¹li¹. Ain¹tãu³a² we²txi¹nxa²ha¹ju³ta² a²nũ²a² ã³xa²
 i³hen³txi³txa³hẽ¹li¹. Hãi¹nxe³sxã³ wã³nxĩn¹te²a² si³yxau³jah¹lan²tu³
 ai³sxã³ i³yau¹ũ¹nhat1je¹txai¹nhẽ³li¹. Nai¹nĩn¹kxai²nãn²tu³ hã²wxãn³txa³
 ka³yuh³xa² Moi³se²ah³lu¹ta²na² i³yau¹ũ¹nxain¹kxe³su² ũ³hũ¹txai¹nhẽ³li¹.
 Nxi¹nĩn¹kxai²nãn²tu³ wã³nxĩn¹te²a² sa²kxai³lu² ka³yuh³xa²na²,
 Sũ³na² ũ³hũ¹yhain¹tu¹wi¹. Nxi¹nĩn¹kxai²nãn²tu³ a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹
 we²txi¹nxa²ha¹ju³ta² e³lxah²li³je¹nxain¹tu¹wi¹. Ta¹hxai²hẽ¹la². 45 Yxãn¹ta¹
 jah¹lai²na² sa²kxai³lu² ã³nxai³ain¹ka³tu³, i³ta³ka³txai²na² we²nxi²jau³xa² a²nũ²a²
 yxo²ha³kxa¹ kãin² i³ye³kxain¹to³ta¹hxai²hẽ¹la². Ai¹nha²kxai³ Je³su²jah³la²

hi²sen³kxai³lu² sxi²yhen³nāu³xān²ta³ ā³wih¹ta¹hxai²nxa³hē¹la², a²nū²a²
 ka³lxa¹tū³ka³txa² ā³ki³ka³ti³kxain¹sxā³ ā³nhxi²kau³kau³txain¹kxa²yan³ti³sa².
 Ai²nha²kxai³, Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu² ha³lo²a² a²nū²a² yxau³ai¹nxa³ko³xa²
 so¹lxi³ yxau³ta¹hxai²hē¹la². Yxau³kxan²ta¹ a²nū²a² sxi²yhen³nāu³xa²
 hāi¹nxe³ti³xa² a³li³sxā³ Je³su²jah³la² i²te³lhxā³ tū³nhāun¹nain¹ta¹hxai²hē¹la².

2

In³txa² kan²ta³kxi²ju³ta² we²nxi²jau³su²

1 Nxe³nxa²ha¹te¹ ye³ka³lxa¹txi³ a³la²ni²nxa³ha²kxai³ Je³su²jah³la²
 Ka³far³na³ū²thi³na² ā³wa³li²ta¹hxai²hē¹la². Nū²la² a²sxi²lho³thi³na² ha³ta³nxa²
 a²nū²a² ā³xa² ain³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². 2 Ain³kxain¹te³na¹ a²nū²a²
 ka³lxa¹khaix1tū³ka³txa² Je³su²jah³lai²na² yxau³thi³na² tū³xain¹ta¹hxai²hē¹la².
 Nxe³sxā³ ka³lxa¹khaix1nxe³hāi²kxai³ hxi²kan¹ti³ sxi²h²yxo² ti²ta³lo³kxa³nāu³a¹
 ā³nū²kxi²sxā³ he¹ain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la². Nxe³tāu³ān²ta³ Je³su²jah³la²kxai³lu²
 Sū³na² a²wān³txa² wi¹jau³xa² i³yau¹ū³hain¹ta¹hxai²hē¹la². 3 Nxe³nxa²ha¹te¹
 in³txi³nāu³xa² ha¹li¹ ha¹lin¹tū³ka³txa², wxā³ain¹ta¹hxai²hē¹la². In³txa²
 i³ton³jah¹la² kan²ta³kxi²sxā³ i³ton³jah¹la² hāi¹sxā³ sxa³ye²ta¹hxai²hē¹la².
 A²nxe³jah¹la² so¹sxā³ ka²ma²ka³lo³a² whāi²na¹ ā³ki³wxen³ta³kxi²sxā³
 sa²so¹sxā³ wxā³ain¹ta¹hxai²hē¹la². 4 Nxe³ain¹tah¹lxa¹ sxi²hē¹nāu³a² a²nū²a²
 nū³ka³txa² ā³ka³tū³je²nyhai¹nha²kxai³ hxi²kan¹txi³ ā³wi¹hain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la².
 Nxe²nxa³ha²kxai³ sxi²ha² ne³ka³nah²nāu³a² i³ka³la³nū²la² te²la²ka³lo³a²
 sa²sain¹ta³kxi²ain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nū²la² i³ton³jah¹la² ka²ma²ka³lo³a²
 whāi²na¹ Je³su²jah³la² a²ne³kxai³tāu³a² a²nū²a² a²nxū²kwai³wi²tan²ta²
 ū³yhu³lhxot¹sxā³ ū³ha¹ain¹ta¹hxai²hē¹la².

— Je³su²jah³la² hxi²ka² kan²ta³kxi²nē³ka³txa² we²txi²ju³ta² yū³tū¹xā¹.
 Ain¹jau³su² ū³wha¹ain¹ta¹hxai²hē¹la². 5 Nxe³ju³tai²na² Je³su²jah³la²
 wi¹ko³nh²nxa²ha¹te¹ kan²ta³kxi²jah¹lai²na² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Sa³nxe³la³kxah³lāi³. Wxa²ko³nxe³ti³ kāi³in¹ju³ta² ā³wa²su¹ti¹nxa²ha¹wi¹.
 Je³su²jah³la² wān³txa² ta¹hxai²hē¹la².

6 Nxe³ju³ta²kxai³ ha³tēh³nxā³nxa² a²hoh³lxi³su² tū³ka³txa² ka³na³ku² te²su²
 te²a² thi¹nāu³ai²na² ā³wā³sxā³ i²yxau³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³tū³ka³txai²na²
 a²ē¹nāu³a² i³wā³wā³txi³nyhain¹ta¹hxai²hē¹la². 7 Nxe³nyhain¹te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³lai²na² wān³txai²na² Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³jah¹la² so¹lxi³,
 hxi²kan¹ti³ i³ye³jau³xai²la¹wi¹. A²nū²a² ko³nxe³ti³ kāi³ki³ju³tai²nān²ty³
 Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³jah¹la² so¹lxi³ hxi²kan¹ti³ wxa²wa²su¹tē³te²jai²ti²ti¹.
 Nxe³ha²kxai³ Je³su²jah³lai²na² a²nū²a²khai³so¹lxi³jah¹lai²na² a²wān³txai²na²
 Txa²wā¹sū³na² ko³nxe³te²lo³jau³su² na³li¹. Nxe³jau³su² ki³han³sxā³
 e³lain¹ta¹hxai²hē¹la².

8-9 Nxain¹nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la²kxai³ he³son³kxi²nyhain¹jau³xa²
 wi¹ko³nha²nū²la² i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— He³son³yah³lxin¹jau³xa² ha²ya³kxa² e³li³jah³lxi³hē¹li¹. Ne³kxa²a³sah¹lxi³wxi¹.
 Īh¹jau¹la³ta³ wān³txa² wa³su³jau³la³te²la¹xā³? “Wxa²ko³nxe³ti³ kāi³in¹ju³ta²
 ā³wa²su¹txa²ha¹wi¹.” Nxe³jau³xai²la³ta³nxa²: “Ī³ton³jah¹lāi³. Ī³sa²yxau³sxā³
 ā³nxī³xi¹sē¹li¹.” Nxe³jau³xai²la³ta³nxa² nxe³hī³ji¹wi¹? 10 Yxān¹ta¹ Txai²na²
 Sū³na² Hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lot³sa²kah³lo²su² Na¹ha²kxai³ wxi²ka¹na¹ju³ta²
 i³yau¹ū³nx2ta¹tu¹wi¹. Nxe³ha²kxai³ i³ton³jah¹lo² i³nxai²na² i³ye³kxi¹nxa²ha¹wi¹.

11 Ī³sa²yxa³u³sa³ā³ wxa²sxa¹ka³lo³ai²na² whāi²na¹ sa²so¹sa³ā³ ā³nx¹i³txu¹li¹. Nxe³nxa²ha¹wi¹. Je³su²jah³la² nxe³ta¹hxa²i²hē¹la².

12 Nxe³ju³tan¹te²kxa³yan³tu³ in³txai²na² sa²kxai³lu², wa³su³txi³ sxa³sa³ā³ Ī³sa²yxa³u³sa³ā³ a²sxa³ka³lo³ai²na² sa²so¹sa³ā³ a³li³xi²ye²yhai¹ta¹hxa²i²hē¹la². Nxe³ha²kxai³ a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ Ī³wā³wā³ta³kxain¹sa³ā³ ā³no²non²ta³kxain¹sa³ā³ Ī³ye³kxi²lā³ain¹te³nah¹li¹:

— Txa²wā¹sū³na² nū³kxū³khai¹nxe³sa³ā³ wi¹lhin¹khai¹nxe³te²la¹wi¹. Ha³lo²ai²na² Sū³na² kăi³ju³ta² hī¹na² so¹li³ Ī³ki³tā³li¹. Kxā³nxai³ta³li² te²u¹jā¹nxe³ju³ta³la³ Ī³ti³hexi¹kī³sxa³ta¹ti²ti¹. Nxe³ain¹ta¹hxa²i²hē¹la².

Le³vi²ah³la² Ī³kaix¹so¹jau³su²

13 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² Ī³ye³na² yxo²ki³sa³nāu³a¹ ā³nxai³to³ta¹hxa²i²hē¹la². Nxe³sa³ā³ a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ ā³ki³ka³ti³kxain¹sa³ā³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wi¹jau³xa² Ī³yau¹ū³hain¹ta¹hxa²i²hē¹la². 14 Hā²wxān³txa³ Je³su²jah³lo²kxai³lu² a³li³xi²nū²la² a²nū²a² ū³yho³ha³ki²ka² so¹kxi²nē³jah¹lai²na² Le³vi²ah³lo²su² ta¹hxa²i²hē¹la². A²nxe³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² sxi²ha² ū³yho³ha³ki²ka² ū³wha¹thi³na² ā³wxe³ta¹hxa²i²hē¹la². Nxe³ka³tu³ Je³su²jah³la²kxai³lu² Ī³sa³ā³ Ī³kaix¹te³nah¹li¹:

— Ā³si³tē³kxi¹sē¹li¹. Nxe³ta¹hxa²i²hē¹la². Nxe³ai¹nha²kxai³ Le³vi²ah³la²kxai³lu² Je³su²jah³la² ā³si³tē³kxi¹ta¹hxa²i²hē¹la². 15 Hā²wxān³txa³ Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu² Le³vi²ah³lai²na² sxi²ha² ā³wih¹sa³ā³ ā³wxe³sa³ā³, Ī³yain³ta¹hxa²i²hē¹la². Je³su²jah³la² ā³wxe² a²sa³wi³ha³li³nāu³xa² ā³wxe², a²nū²a²nāu³xa² kō³nxe³ju³ta² kăi³to³te²su² te²nāu³xa² ka³lxa¹te²nāu³xa² ā³wxe², a²nū²a² ū³yho³ha³ki²ka² so¹kxi²nē³tū³ka³txa² ka³lxa¹tū³ka³txa² ā³wxe² ain¹sa³ā³ Ī³yai³nain¹ta¹hxa²i²hē¹la², a²nū²a² ka³lxa¹tū³ka³txa² Je³su²jah³la² ā³si³tē³kxi¹nha²kxai³la². 16 Nxe³ju³ta¹na² fā³ri³se²a² nū³ka³txa², ā³nhai¹tū³te²nāu³a² ha³teh³nxā³nxā² a²hoh³li³xi²su² tū³ka³txa² ā³nhai¹tū³te²nāu³a² ain¹sa³ā³ Ī³ain¹ta¹hxa²i²hē¹la². Ī³ai¹nha²kxai³ Je³su²jah³la² a²sa³wi³ha³li³nāu³xa² Ī³ye³kxain¹te³nah¹li¹:

— Wxa²hxi²kan¹jah¹la² a²hi²sen³su² a²nū²a² ū³yho³ha³ki²ka² so¹kxi²nē³tū³ka³txi³su² a²nū²a²nāu³xa² kō³nxe³ju³ta² kăi³te²su² te²nāu³xa² nxe³te²su² ain¹sa³ā³ ā³wxe³sa³ā³ Ī³yain³ya³hain¹ju³tu¹ta¹na², Ī³h¹nxe³kxa²ya³n³ti³ta³ wāi³na² ā³wxe³sa³ā³ Ī³yain³ya³hain¹sin¹te²sin²tā³? Wi¹kăi³jah¹lo²sin¹ke³la³te²kxai³ nxe² Ī³yain³ya³hai¹nh³nx2nxa³wi¹. Ta¹hxa²i²hē¹la².

17 Nxe³jau³xai²na² Je³su²jah³la² ain³kxain¹tāu³ Ī³wā²lū³xain¹te³nah¹li¹:

— A²nū²a² wi¹lain³nha² te²hi²sen³su², hai³txi³ hī³ne³kxa² wa³kxēn³yah³la² ā³ten³te²sxa³yu²hē³li¹. Yxān¹ta¹ a²nū²a² Ī³ton³te²su² te²a² so¹li³, hī³ne³kxa² wa³kxēn³yah³la² ā³ten³te²ju²hē³li¹. Jā¹nxe³ha²kxai³ Txa²li¹ hai³txi³ a²nū²a²na²: “Wi¹lhin¹sa³nha¹. Kō³nxe³ti³ kăi³a¹ju³ta² yū²nxa³nha¹.” Nxe³te²su² te²na² Ī³kaix¹so¹te³lhxā³ wxān²nxa³wi¹. Yxān¹ta¹ a²nū²a² kō³nxe³jah¹la² so¹li³ kō³nxe³ti³ kăi³ju³ta² Ī³āin²ta³kxi²nha²sa³ā³ ā³na¹la³kxi²nha²te²su² te²na² so¹li³ wxa²wa²su¹tain¹te³lhxā³ wxā³na¹wi¹. Ta¹hxa²i²hē¹la².

Heh³li²yxa³u³ju³ta² Ī³yau¹ū³jau³su²

18 Nxe³nxa²ha¹te¹ Jo³āu² Ba³tis²jah³la² sa³wi³ha³li³ nū³ka³txa² nxe³ha²kxai³ fā³ri³se²a² nū³ka³txa² nxe³ha²kxai³ ha¹lin¹tū³ka³txa², Txa²wā¹sū³na² Ī³ka³li³kxi²te³lhxā³, kwa²hāi¹nxe² he³lhx²i² yxa³ain¹to³ta¹hxa²i²hē¹la². Nxe³ju³ta² a²nū²a² wxā³sa³ā³ Je³su²jah³la² Ī³ye³kxain¹te³nah¹li¹:

— Jo³āu² Ba³tis²jah³la² a²sa³wi³ha³lxi³nū³kā³txa² kwa²hāi¹nxe² heh³lxi² yxau² fa³ri³se²a² nū³kā³txa² a²sa³wi³ha³lxi³nū³kā³txa² kwa²hāi¹nxe² heh³lxi² yxau², ain¹to³nha³li¹. Yxān¹ta¹, wxa²sa³wi³ha³lxi³nāu³xai²na² nxe³ain¹to³hxa³wi¹. Ih¹nxe³kxa²yan³ti³ta³, wxa²sa³wi³ha³lxi³nāu³xai²na² kwa²hāi¹nxe² heh³lxi² yxau³ain¹to³hxa³ji¹ku¹, si¹na¹nhai¹. Nxe³ain¹ta¹hxi²hē¹la².

19 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— Yxau³nuh¹nx2ta¹tāu³a² i³āin²ta³kxi²nha²sxā³ heh³lxi² yxau³yah³lxin¹ju³ta² wai³nxa³wi¹. A²nxe³ju³ta² in³txa² txu¹ha² so¹nyhu¹kxai²nān²tu³, a²ya³la²nāu³xā² i³kai³lso¹yhai¹te²ju²hē³li¹. i³kai³lso¹sxā³ ān³yān³nū²kxi²sxā³ kāin² i³yain³ya³hain¹te²ju²hē³li¹. Nxe³ju³ta² sa²kxai³lu² a²wē³sāi¹ai²na² yxau³ye²yhai¹nhī¹na¹ i³kai³lso¹ain¹tū³kā³txai²na² i³āin²ta³kxi²nha²sxā³ heh³lxi² yxau³ain¹ju³ta² wai³nxa³wi¹. 20 Yxān¹ta¹ yxan¹nāu³a¹ a²wē³sāi¹ai²na² so¹kxain¹sxā³ sa²tā³tū¹kxi²yhai¹tu¹wi¹. Nxe³kxai²nān²tu³ nxe³hī¹na¹ a²nū²a² i³kai³lso¹ain¹tū³kā³txa² i³āin²ta³kxi²nha²sxā³ heh³lxi² yxau³ain¹ju³ta² wain³tu¹wi¹. Jā¹nxe³ju³kxai³lu² fa³ri³se²a² nū³kā³txai²na² sa²kxai³lu² txa²wā¹yah³la²nāu³xu¹ta¹na² wān³txa² sa²yxo²wet¹si¹hain¹jau³su² he³lxi² yxau³ain¹te²ju²hē³li¹. Ne³to³ta¹ txa²sa³wi³ha³lxi²na² sa²kxai³lu² ā³waix3tai¹na¹hī¹na¹so¹lxi³ he³lxi² yxau³ain¹tu¹wi¹.

21 Jā¹nxa¹jau³su² a²nū²a² wā²la² ū³whi²kxi²nha²ka³lo³ai²na² tī³ka³lo³a² ā³ten²ti³kxai²nān²tu³ hai³txi³ tah²ka³lo³a² ū³nhū²kxi²sxā³ ūh³yxāi¹ain¹te²sxa³yu²hē³li¹. Tah²ka³lo³ai²na² ūh³nhū²kxi²kī³ke³la³te²kxai³ ū³what3kxai²nān²tu³ tah²ka³lo³ain²ti³ i³jot1sa²kxai³ tī³ka³lo³a² i³jot1txa³ha²kxai³ nxe³sxā³ ā³ten²ti³hī³nx2na³li¹. Te²yā¹nxe³kxe³hū³nxe² txa²wā¹yah³la²nāu³xu¹ta¹na² wān³txa² ain³so¹kī³kxai²nān²tu³ hā²wxān³txa³ Txa²wān³txa² ū³nhū²kxi²kī³kxai²nān²tu³ nxe³ju³kxai³lu² wai³nxa³wi¹. Txa²wān³txa² so¹lxi³ ain³so¹kī³ju³ta² wain³na³li¹. 22 Jā¹nxe³sxā³, hai³txi³ ka³yxuh³xa² wā²lēn¹ta³ tī³ka³lo³ēn¹ta³ yain³txi³yau³lu² txah²yau³xa² ā³nē¹na³wi¹sxā³ ū³wha¹kī³te²sxa³yu²hē³li¹. Ā³nē¹na³wi¹sxā³ ū³wha¹kī³ke³la³te²kxai³ a²yain³txi³yau³xai²na² sa²kxai³lu² wā²lē¹nai²li² i³txi³hau³kxi²sxā³ i³khot3sxā³ a²yau³xa² i³yē¹na³hxa³te²ju²hē³li¹. Nxe³ha²kxai³ a²yain³txi³yau³xain²txi³ ān³tū¹i² a²ē¹nāin²ti³ ā³tū¹i² nxe³te²ju²hē³li¹. Yxān¹ta¹ yain³txi³yau³xa² tah²yau³xa² wā²lē¹na² tah²ka³lo³ē¹nāu²a², ā³nē¹na³wi¹sxā³ ū³wha¹kī³te²ju²hē³li¹. Te²yā¹nxe³kxe³hū³nxe² Txa²wān³txa² a²ha³tih³xa² sa²yxo²we¹tha²kxai³ txa²wā¹yah³la²nāu³xu¹ta¹na² wān³txa² a²ha³tih³xa² sa²yxo²we¹tha²kxai³ nxe³jau³kxai³lu² wai³nxa³wi¹. Txa²wān³txa² hāi¹nxe³jau³xa¹ sa²yxo²we¹ju³ta² so¹lxi³ wain³na³li¹. Nxe³jau³su² Je³su²jah³la² ta¹hxi²hē¹la².

Sa²ba³to³ nxe³hī¹na² a²wa³ka³li³yu³ta² i³yau¹ū³jau³su²

23 Nxe³nxa²ha¹te¹, sa²ba³to³ nxe³jut3su², ju³te²a² nū³kā³txa² yxo²ha³kxa¹ i³ye¹nxi²to³jut3su² ain¹to³ta¹hxi²hē¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹ sa²ba³to³ nxe³ju³ta¹na² Je³su²jah³la² a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa² whāi³na¹, yain³txa² wen¹ko³xa² ā³nxai³ain¹ta¹hxi²hē¹la². Ā³nxai³ain¹te³na¹ a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xai²na² sa²kxai³lu² yain³txa³nī³kxa² wxa²ni²lho² ā³si³wxe³ain¹ta¹hxi²hē¹la². 24 Nxe³nxa²ha¹te¹ fa³ri³se²a² nū³kā³txa² ā³nhai¹tū³te²nāu³xai²na² wān³txi³kxai³lu¹ Je³su²jah³la² i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— I²txa²si¹nhē³li¹. Ju³te²a² nū³kā³txi³su² sa²ba³to³ nxe³tāu³a² a²wa³ka³la² a²yxo²ha³kxa¹ ā³na²xai³kī³te²jai¹ti²tu³wi¹. Nxe³yān¹ta¹ wxa²sa³wi³ha³lxa²

jau³jau¹xai²na² sa²yo²ã³ain¹ti²tu³wi¹, yain³ti³nã³kxa² wa²ni²lho¹ai¹nha²kxai³lu¹. Nxe³ain¹ta¹hxai²hê¹la².

²⁵ Yxân¹ta¹ Je³su²jah³la² a²wân³txi³kxai³lu¹ fa³ri³se²a² nũ³kã³txa² i³wa²lũ³xi²te³nah¹lxi¹:

— Nxe³jah³lxi³sa²lxi¹. Sũ³na² wha²li²txã³nxa² i²yah³lxin¹ta²lu¹wi¹. Ta³vi²yah³lu¹ta²na² he³ha³kxai³ a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xu¹ta²na² he³hai¹nha²kxai³ nxain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. ²⁶ Nxe³tãu³u¹ta²na², A³bi³a³ta²rah³lu¹ta²na² wã³nxĩn¹te² si³yxa³ka³txa² nxe³ta¹hxai²hê¹li¹. Nxe³nxa²ha¹te¹ Ta³vi²yah³lu¹ta²na² sa²kxai³lu² Txa²wã¹sũ³na² sxi²ha² ã³wih¹nũ²la² yain³ti³nũ³xai²na² Sũ³na² ũ³yho³hi²tũ³xai²na² wxa²so¹sxã³ i³yain³kxain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. A²nxe³tũ³xai²na² Sũ³na² sxi²ha² hau³ko³tũ³kã³txa² so¹lxi³ yain³ti³nũ³su² ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹.

²⁷ Jã¹nxa¹jau³su² i³ye³kxi¹nx2ta¹i¹. Txa²wã¹sũ³na² a²hi²sen³su² a²nũ²a² wet1sãñ²ka³tu³ hã²wxãñ³txa³nũ² a²nũ²a² hxi²nũ¹nê³te³lhxã³ sa²ba³to³ nxe³ju³ta² i³ye¹nxĩ²kĩ³ju³ta²nũ³su² hau³ko³kxi²nê³ta¹hxai²hê¹li¹. Hãĩ¹nxe³sxã³ a²nũ²a² sa²yo²wet1si¹ja³kxa³nũ³su² hai³txi³ Txa²wã¹sũ³na² sa²ba³to³ nxe³ju³ta² we¹ta¹hxai²nxa³hê¹li¹. ²⁸ Nxe³na¹kxa²yu³su² Txai²na² Sũ³na² Hxi²kan¹ta² Si³yxa³tãu³lot3sa²kah³lo²na¹xai²na² sa²ba³to³ nxe³ti³xa² a²wa³kxẽñ³yah³lo²sa¹wi¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hê¹la².

3

In³txa² hxi²yã³nãñ³ta³kxi²jah¹la² hxi²we²txi²jau³su²

¹ Nxe³nxa²ha¹te¹ sxi²ha² Ju³te²a² nũ³kã³txa² ã³nũ²kxi²thĩ³na² Je³su²jah³la² ã³wi²xi²ta¹hxai²hê¹la². ã³wi²xi²te³na¹ in³txa² hxi²yã³nãñ³ta³kxi²jah¹la² i²yain¹ta¹hxai²hê¹la². ² Nxe³ju³ta² sa²kxai³lu¹ a²nũ²a² ã³nũ²kxain¹tũ³kã³txa² a²hi²sen³kxai³lu¹ Je³su²jah³la² hxi²we²txi²ju³ta² i²te³lhxã³ wãh³3nxain¹ta¹hxai²hê¹la². Yxân¹ta¹ kq³nxe³thin¹sxã³ he³son³kxi²nyhain¹te³nah¹lxi¹:

— Sa²ba³to³ nxe³ki³tãu³a² hxi²we²txi²kxai²nãñ²tu³ Txa²wã¹sũ³na² ũ³wha²li²txã³nxa² sa²yo²ã³kxi³ju³ta² i²kĩ³txai²li¹. Nxe² kq³nxe³thin¹sxã³ he³son³kxi²nyhain¹ta¹hxai²hê¹la². ³ Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² a²wân³txi³kxai³lu¹ a²nũ²a² hxi²yã³nãñ³ta³kxi²jah¹lai²na² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— ã³wã³txu¹li¹. Nxe³ain¹ta¹hxai²hê¹la².

⁴ Nxe³ha²kxai³lu¹ a²nũ²a² nũ³kã³txai²na² i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Ne³kxa²sah¹lxi³sa²lxi¹. Sa²ba³to³ nxe³ti³xa² wi¹lo²la³kxi² ta³nxa² kq³txo²la³kxi² ta³nxa² ih¹ju³ta² wai³nhĩñ³te²la¹xã³? Te²yã¹nxe³sxã³ a²nũ²a² i³ya²lu¹ta³nxa² we²txi² ta³nxa² ih¹ju³ta² wai³nhĩñ³te²la¹xã³? Je³su²jah³la² ta¹hxai²hê¹la². ⁵ Nxe³nũ²la² Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu¹ i³xan³txi³sxã³ a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ sa²wa³ti³nha²sxã³ i²sa²sai¹ain¹ta¹hxai²hê¹la². Ju³te²a² nũ³kã³txai²na² a²ya³la³tu³jau³xa² yxo²kwĩñ¹kxain¹kxe³su² Je³su²jah³la² i³ãñ²txi³ta¹hxai²hê¹la². Nxe³ka³tu³ Je³su²jah³la² a²wãñ³txi³kxai³lu¹ in³txai²na² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— i³hxi²sin²nhat1sãñ²nhê³li¹. Nxe³ta¹hxai²hê¹la². Nxe³ka³tu³ in³txai²na² sa²kxai³lu¹ sa²hxi²sin²nha²sãñ²ka³tu³, a²hxi²ka² sa²kxai³lu² i³we²nxĩ²ta¹hxai²hê¹la². ⁶ Nxe³nxa²ha¹te¹ fa³ri³se²a² nũ³kã³txai²na² wa²li³ain¹sxã³, E³ro²jah³la² a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xa² whãĩ³na¹ ã³nũ²kxain¹ka³tu³, Je³su²jah³la² i³su²lhã³ain¹si¹hain¹ja³kxa³nũ³su² he³son³kxi²nyhain¹ta¹hxai²hê¹la².

A²nũ²a² i³ton³te²a² we²txi²jau³su²

7-8 Yxān¹ta¹ Je³su²jah³lai²na² a²sa³wi³ha³lxa²na² whāi²na¹, a³li³ain¹sxā³
 ī³ye³na² kân²je³na² ā³nxa³ain¹ta¹hxa²hē¹la². Ai¹nha²kxai³ a²nū²a²
 ka³lxa¹tū³ka³txa² Ka³li³le²a²ko³xa² a³li³i² ka³lxa¹nūn³tū³ka³txi³ ā³xa²
 Ju³te²a²ko³xa² a³li³i² ka³lxa¹nūn³tū³ka³txi³ ā³xa² Je³ru³sa³lē²thi³na² a³li³i²
 ka³lxa¹nūn³tū³ka³txi³ ā³xa² I³tu³me²a³ko³xa² a³li³i² nū¹ā¹ Jor³tāu²yau³xa²
 a²yo²ha³ti³nhāu³ā¹ a²nū²a² ka³lxa¹nūn³tū³ka³txi³ ā³xa² a³li³i² Ti²ro³thi³na²
 a²ti²ta³lo³kxa³nāu³a¹ a³li³i² Si³tō²thi³na² a²ti²ta³lo³kxa³nāu³a¹ a³li³i² ain¹ka³tu³
 Je³su²jah³la² ān³si³tē³kxain¹ta¹hxa²hē¹la². A²nxe³tū³ka³txai²na² sa²kxai³lu²
 Je³su²jah³la² kâi³uh¹ju³tan¹jau³xa² ain³kxain¹ta¹hxa²hē¹la². Ain¹sxā³
 tū³nyhain¹ta¹hxa²hē¹la². 9-10 Ain¹ka³tu³ Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu² a²nū²a²
 ī³ton³te²su² te²a² ka³lxa¹txi³nāu³xa² ī³we²nxain¹ta¹hxa²hē¹la². Nxe³ha²kxai³
 a²nū²a² ī³ton³te² nū³ka³txi³ ā³xa² ka³lxa¹nūn³tū³ka³txa² tū³nyhain¹sxā³
 Je³su²jah³la² wxa²wxai³te³lhxā³ ā³yān³ja³lxu²sa²tā³nyhu¹i², sa²wxa²li²nyhu¹i²
 nxe³nyhain¹ta¹hxa²hē¹la². Nxe³ju³ta² sa²kxai³lu² Je³su²jah³la² a²wān³txi³kxai³lu¹
 a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xai²na² ī³ye³kxain¹te³nah¹lx¹:

— Ka²no¹a² so¹sxā³ sa²hau³ko³kxi²sah¹lx¹hē¹li¹, a²nū²a² ka³lxa¹tū³ka³txai²na²
 ā³nū²kxi²sa²sxā³ ān³kho³kxi²sain¹kxa²ya³ti³su¹. Nxa²nhai¹. Ta¹hxa²hē¹la².
 11 Nxe³ju³tai²na² ko³nxe³te² a²yāu³ka³txi³nāu³xa² hi²sen³su² Je³su²jah³la²
 ī²ain¹to³ha²kxai³ ā³yo²thu²ka³kxain¹ka³tu³ ī³wxan¹to³te³nah¹lx¹:

— Wxāi²na² Txa²wā¹sū³na² Tah²si¹lx¹. Nxe³ain¹ta¹hxa²hē¹la².

12 Nxe³ha²kxai³ Je³su²jah³la² a²wān³txi³kxai³lu¹ yxo²xūn³txi³
 ī³kwa³na³ain¹to³te³nah¹lx¹:

— Txa²wā¹sū³na² Tah²sa¹ju³ta² a²nū²a²nāu³xai²na² ī³yau¹ū³yah³lxi³txa³hē¹li¹.
 Nyhain¹ta¹hxa²hē¹la².

Je³su²jah³la² sa³wi³ha³lxa² ī³kaix¹so¹jau³su²

13 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³lo²kxai³lu¹ wā³la³ka³ta³nāu³a¹
 ā³nxa³ain¹ta¹hxa²hē¹la². Ai¹nha²kxai³ a²nū²a² te³nain¹kxa² so¹lx¹
 ī³kaix¹so¹ain¹ta¹hxa²hē¹la². Ain¹sxā³ ī³kaix¹so¹ain¹tū³ka³txai²na²
 ā³tū³ain¹ta¹hxa²hē¹la². 14 In³txi³nāu³xa² hxi²ka²hxa³sxā³ ha¹li¹
 wxa²sa²so¹xi²nūn³tū³ka³txa² ī³nxa³kxi² ī³kaix¹so¹ain¹ta¹hxa²hē¹la².
 ī³kaix¹so¹sxā³ ī³ye³kxain¹te³nah¹lx¹:

— Kan²txi³ ā³si³tē³sah¹lx¹hē¹li¹. Sah¹lxin¹kxai²nān²ty³
 ī³sa²si¹hā³nx2ta¹tu¹wi¹. A²nū²a² yxo²ha³kxa¹ Txa²wā¹sū³na² wān³txa²
 wi¹jau³xa², ī³yau¹ū³hain¹yah³lxin¹tu¹wi¹. 15 Ko³nxe³te² a²yāu³ka³txa²
 a²nū²ai²na² nxū²kwai³yxau³te²su² te²a² ī³ha¹jah³lxin¹kxai²nān²ty³
 nxū²kwai³li³ain¹si¹ha¹jau³su² ī³sa²si¹hā³nx2ta¹tu¹wi¹. Nxe³ta¹hxa²hē¹la².

16 A²nxe³sxā³ ī³kaix¹so¹tū³ka³txa²sa¹: Si³māu²ah³la² a²i³lxa² ā³xa² Pe²jah³lo²su²
 nxe³ha²kxai³ 17 Ti³a²kah³la² Se³be³te²ah³la² a²ta²ha² nxe³ha²kxai³ Jo³āu²ah³la²
 Ti³a²kah³lai²na² a²lo³na² nxe³ha²kxai³ a²ha¹lin¹jah¹la²nāu³xai²na² Je³su²jah³la²
 āh¹i³yī¹li²ta¹hxa²hē¹la².

— Wxāi²na² ta²li²ti³hū³ya³hi¹lx¹. Ya³hin¹ha²kxai³ Bo³a³ner²jah³la²
 ī³yī¹li²nx2ta¹i¹. Je³su²jah³la² nxe² ī³yī¹li²jau³su² ta¹hxa²hē¹la².

18-19 Nxe³nxa²ha¹te¹ jā¹nxe³sxā³ ī³kaix¹so¹tū³ka³txa²sa¹. Ān³tre²ah³la²
 nxe³ha²kxai³ Fi³li²pah³la² nxe³ha²kxai³ Bar³to³lo³me²ah³la² nxe³ha²kxai³
 Ma³te²ah³la² nxe³ha²kxai³ To³me²ah³la² nxe³ha²kxai³ Ti³a²kah³la² Au³fe²ah³la²
 a²ta²ha² nxe³ha²kxai³ Ta³te²ah³la² nxe³ha²kxai³ Si³māu²ah³la² nxe³ha²kxai³
 a²nxe³te²a² ā³li³sxā³ se³lo²ti³nū³ka³txi³si²ta¹hxa²hē¹la². Jā¹nxe³sxā³ Ju³tas²
 Is³ka³ri³o²jah³la² yxan¹nāu³u²ta²kxai³ ko¹ko¹xa² hxi²ka²nāu³a¹ Je³su²jah³la²

ā³yū³ain¹jah¹lo²nū³su² nxe³ha²kxai³, nxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la². In³txi³nāu³xai²na² yxo²ha³kxa¹ Je³su²jah³la² a²hi²sen³kxai³lu² i³kaix¹so¹ta³lun²ka³tu³ sxi²ha² i³xi²ta¹hxai²hē¹la².

Bel³se³bu²ah³la² i³yau¹ū³jau³su²

²⁰ Nxe³nxa²ha¹te¹, a²nū²a²ka³lxa¹tū³ka³txa²ān³sa²ki³nū²kxain¹to³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³kxa²yu³su² Je³su²jah³lai²na² a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xai²na² ain¹sxā³, hxi²kan¹ti³ i³yai³nain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la². ²¹ Nxe³jau³xai²na² Je³su²jah³la² a²ya³la²nāu³xā² ain³kxain¹nxa²ha¹te¹ i³sxā³sa²so¹te³lhxā³wxā³ain¹ta¹hxai²hē¹la².

— Wi¹lain³nha²te²la¹ku². Wen¹te²la¹ku². Nxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la². ²² Nxe³nxa²ha¹te¹ ha³teh³nxā³nxa² a²hoh³lxi³su² tū³ka³txa² Je³ru³sa³lē²thi³na² a³li³sxā³ wxā³sxā³ i³ye³kxain¹te³nah¹li¹:

— Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu² Bel³se³bu²ah³la² a²ta³nāu³xā² a²hxi²kan¹jah¹lo²su² ha²kxai³ nxe³jah¹la² a²sa³wit³sin²ta¹. Nxe³te²si¹ha²kxai³ ā³si²tē³kxi²ha²kxai³ hxi²kan¹txi³ kō³nxe³te² yāu³ka³txa² nxū²kwa³i³si¹jau³su² i³ye³kxi²te²sin¹yu²hē³li¹. Nxain¹ta¹hxai²hē¹la².

²³ Yxān¹ta¹ Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu¹ i³kaix¹tain¹sxā³ wān³txai²na² i³yau¹ū³jau³xai²na² i³yau¹ū³hain¹te³nah¹li¹:

— Ha³lo²ai²na² nxe³te²nū³nhū³na³li¹. A²ta³a² nū³ka³txa² a²hxi²kan¹te² si³yxau³tāu³a¹ Sa³ta³na²jah¹lai²la¹wi¹. Nxe³ha²kxai³, hai³txi³ Sa³ta³na²jah¹lo²la³ a²ta³a² nū³ka³txi³khai³xa² ān³sa²tā³hxa³ta¹nx³tho³li¹. ²⁴ Jā¹nxa¹jau³su², a²nū²a² nū³ka³txa² wā²nxū¹h¹li³ ā³nhe¹kxi²yhu¹ain¹kxai²nān²tu³ ya³lu²hxa³n³kxi²nyhain¹nh¹nx²na³li¹. ²⁵ Jā¹nxe³sxā³ a²wā³tā³xa²nāu³xā² a²nū²su² te²an²tu³ ā³nhai²ta³lxi²sxā³ yxau²xai³lain¹kxai²nān²tu³ hxa³ta¹nh¹nx²na³li¹.

²⁶ Jā¹nxe³ke³la³te²kxai³, Sa³ta³na²jah¹la² a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa² i³yo²kwin¹kxi²nyhu¹sxā³ ā³nhe¹kxi²nyhu¹ke³la³te²kxai³ kan²txi³ yxau³ai¹nh¹nx²na³wi¹. Nain¹kxai²nān²tu³, hxa³n³khai³1ai¹nh¹nx²na³li¹.

²⁷ Jā¹nxa¹jau³su² sxi²ha² wa³kxēn³yah³la² nū³kxūn³jah¹lo²su² ye²kxai²nān²tu³ hxi²kan¹ti³ sxi²hai²na² ā³wih¹sxā³ a²yen³kxa² kāi³kxi²ti³hex¹nxai¹nh¹nx²na³wi¹. Yxān¹ta¹ nū³kxūn³jah¹lai²na² i³sxā³ sa²ta³ta³lxi³kxain¹ke³la³te²kxai³ nxe³sān²nū²la² sxi²hai²na² ā³wih¹sxā³ a²yen³kxa² yxo²ha³kxa¹ hxi²kan¹ti³ kāi³wxa²so²hxa³thi³nx²na³li¹.

²⁸ A²ya³la³tu³ i³ye³kxi²nx²ta¹wi¹. A²nū²a² a²ten³te²su² te²an²tu³ a²kō³nxe³ju³ta² i²li³ju³tan²tu³ kāi³ain¹kxai²nān²tu³ wān³txa² kō³nxe³jau³xa² Txa²wā¹sū³na² kō³nxe³te²lo³jau³xa² i³ye³kxain¹kxai²nān²tu³, hā²wxān³txa³ i³āin²ta³kxi²nha²sxā³ ā³yo²o³tū²ain¹kxai²nān²tu³ ā³wa²su¹tain¹ju³ta³nū³a² yū³ain¹tu¹wi¹. ²⁹ Nxe³to³ta¹ wān³txa² wai³nxax³jau³xa² e³kxain¹jau³kxai³lu¹: “A²ta³a² hxi²kan¹ta² hi²sen³su² Je³su²jah³la² i³hxi²ka¹tin²ta¹.” Nxain¹jau³su² ain¹ta¹ Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² kō³nxe³te²lo³tain¹na³li¹. A²nxe³jau³xai²na² sa²kxai³lu² Sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² kō³nxe³te²lo³jau³xai²na² sa²kxai³lu² hai³txi³ ā³wa²su¹ju³ta² yū²nxax³wi¹. Te²yā¹nxe³sxā³ yan¹nāu³a¹ kō³nxe³ti³ kāi³ain¹kxa² yo³ha² a³ya³tain¹ju³ta³nū³a² yū³hī¹na¹ ā³wa²su¹ju³ta³nū³a² yū³ai¹nxax³lho³li¹. Hxi²ki³te²la³ yxau²sa²tē³ju³ta³nū³a² so¹lxi³ yū³ain¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la² nxe³ta¹hxai²hē¹la².

³⁰ Nxe³ju³ta² ha³la³je¹nān³kxai³ ha³teh³nxā³nxa² hoh³lxi³su² tū³ka³txa² a²wān³txa²su¹:

— Je³su²jah³la² kq³nxe³te²a² yău³ka³txa² nxũ²kwai³yxau²na³li¹.
 Nxe³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³jau³xai²na² Je³su²jah³la²
 i³wa²lũ³xain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

Je³su²jah³la² a²hă³ka³nũ¹na² a²lon³ti³tău³xa² i³yau¹ũ³jau³su²

31 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² a²hă³ka³na² hi²sen³su² Je³su²jah³la²
 a²lon³ti³tău³xa² hi²sen³su² wxă³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Ain¹ka³tu³ ha³lo²a²
 sxi²ha² ti²ta³lo³ka³nău³a¹ yxau³ain¹ka³tu³ Je³su²jah³la² wa²li³si¹hain¹jau³su²
 i³kaix¹tain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 32 Nxe³ju³ta² a²nũ²a² kăin² tũ³ka³txa² Je³su²jah³la²
 ăn³ki³ka³tih³kxa²wxe³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³tũ³ka³txai²na² a²wăn³txi³kxai³lu¹:
 — Nxe³3si¹lxi¹. Wxa²hă³ka³na² wxa²lon³ti³tău³xa² ha³lo²a² he¹ain¹sĩn¹na³li¹.
 I³ye³kxi¹nxa²ti³te³nain¹sĩn¹na³li¹. Nxe³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

33-34 Yxăn¹ta¹ Je³su²jah³la² wăn³txi³kxai³lu¹:

— A²nũ²a² â³xa², txa²hă³ka³na² hũ³te²su² yũ², txa²lon³ti³tău³xa² hũ³te²su²
 yũ² nxe³ain¹na³li¹. Nxe³să³ăn³sa²wa³ti³nha²să³ a²nũ²a² â³ki³ka³tih³kxain¹să³
 â³wxe³yain¹tũ³ka³txa² sa²kxai³lu² i²sa²so¹ai¹nha²kxai³ i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Wxăi²na² txa²hă³ka³na² txa²lon³ti³tău³xă² hũ³yah³lxi¹lxi¹. 35 A²nũ²a²
 a²ten³te² ten³jau³su² te²an²tũ³ Txa²wă³sũ³na² a²ten³jau³su² sa²yxoxet¹să³
 kăi³kxai²năn²tũ³ a²ne³te²su² te²he³la³ku³ txa²lon³su² nxe³ha²kxai³
 txa²ha³li³ti³su² nxe³ha²kxai³ txa²hă³ka³nu²su² nxe³ha²kxai³ nxe³te²sain¹na³li¹.
 Ta¹hxai²hẽ¹la².

4

Yain³ta³ki³a² wi¹ki³a² ũ³whĩ¹ju³ta² i³yau¹ũ³jau³su²

1 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lo²kxai³lu² i³ye³na² a²yo²ka³te³h³nău³a¹
 Txa²wă³sũ³na² wăn³txa² wi¹jau³xa² i³yau¹ũ³hain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Ai¹nha²kxai³
 a²nũ²a² kăi²li³khaix¹tũ³ka³txa² â³nũ²kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Ai¹nha²kxai³
 Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu², ka²no¹a² i³ye³na² sxa³ka³lo³a² â³wih¹ta¹hxai²hẽ¹la².
 Ai¹nha²kxai³ kăi²li³tũ³ka³txai²na² sa²kxai³lu² a²yo²ha³kxa¹, i³ye³na²
 a²yo²ka³te³h³nău³ai²na² yxau³yain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 2 A²nxe³tău³a² Je³su²jah³la²
 hi²sen³su² wăn³txa² i³yau¹ũ³jau³xa² yau³ka³lxa¹txi³ i³tih³nxain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

3 I³tih³nxain¹te³nah¹lxi¹:

— Nxe³jah³lxi³sa²lxi¹. A²nũ²a² hai³sxa² wa³kxên³yah³la² yain³txa³ki³a²
 wi¹ki³a² wxa²sa²tău³wa³ya²txũ³lhain¹să³ ũ³whĩ¹nũ²nhai¹. 4 Ũ³whĩ¹tău³a²
 ki³ka³na³ku² ki³su² ki³a² tũh³na² yxo²ki³sa² â³yun¹na³nũ²nhai¹. Â³yun¹na³tău³
 ai³ka² wxă³să³ yai³nhxa³je²nũ²nhai¹. 5 Ăh¹ki³ka³na³ku² ki³su² ki³a²
 kxĩh³nũ³xa² au³txi³ tah³lxa² yũ³ko³xa² â³yun¹na³nũ²nhai¹. A²nxe³ kxĩh³nxai²na²
 kxĩh³nxa² au³lxa³ha²kxai³ wa³su³txi³ ka³lũ³ye²nũ²nhai¹. 6 Ka³lũ³ye²te³na¹
 u³je³na³kai²li² wxa²ki³ka³la³ka³tu³ i³wa³ne²nũ²să³ wăn³txi³ye²nũ²nhai¹.
 Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³tu³ yain³ta³ki³a² a²nxe²kxa² au³txi³ sxa²nxa³ha²kxai³
 ya²lun¹txi³ye²nũ²nhai¹. 7 Ăh¹ki³ka³na³ku² ki³su² ki³a² ha³lo²a² ũ³yen³ko³xa²
 â³yun¹na³nũ²nhai¹. A²nxe³ki³ai²na² sa²kxai³lu² ka³lũ³xi²ye²nũ²nhai¹. Nxe³ta¹
 ũ³yen³ko³su² ha²kxai³ hi³a² kha¹ka³txa² ka³lxa¹txi³ ka³lũ³ye²nũ³nha²kxai³
 nxe³te²kxai³lu² yain³ta³nxe²kxa² wa³ne³sa³te³kxi³să³ ya²lun¹txi²ye²ha²kxai³
 hai³txi³ wi¹ki³la³ â³ki³i²ye²nxa³nũ²nhai¹. 8 Nxe³yăn¹ta¹ Ăh¹ki³ka³na³ku² ki³su²
 ki³a² kxĩh³nũ³xa² tũ³tĩn³tũ³xa² â³yun¹na³nũ²nhai¹. A²nxe³ki³ai²na² sa²kxai³lu²
 wi¹ka³lũ³ha²kxai³ wi¹we¹nha²kxai³ yain³txa² kăin² ki³kan²kxi²ha²kxai³ kăin²
 sxa³ye²nũ²nhai¹. A²nxe³ki³ai²na² sa²kxai³lu² â³nhai¹tũ³ta³ki³sa² ki³an²tũ³

kũ³we²ki²la² ka³lxa²nxa³txi³ ân³ki³i¹ye²ha²kxai³, âh¹â³nhai¹tũ³ta³ki³sa²ki³an²tu³ ka³lxa¹txi³ â³ki³i¹ye²ha²kxai³, hã²wxãn³txa³ âh¹ â³nhai¹tũ³ta³ki³sa²ki³an²tu³ wã³lĩ³kha³lhon¹txi³ ân³ki³i¹ye²ha²kxai³ nxe³ye²nũ²nhai¹.

⁹ Jã¹nxa¹jau³su² wi¹kõ³nyah¹lxi³ti³ten³nxa²lxin¹kxai²nãn²tu³, wi¹lain³kxi¹sah¹lxi³hẽ¹li¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hẽ¹la².

Yain³txa³ki³a²ũ³whĩ¹jau³su²a²si³yxau³tãu³jau³su²

¹⁰ Ain¹ka³tu³, hã²wxãn³txa³ ye³jen¹nãu³kxai³ kãĩ²li³tũ³ka³txai²na²a³li³yai¹nha²kxai³ Je³su²jah³la² nũh¹yxau³hĩn¹kxai³ a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xa²nxe³ha²kxai³ a²nũ²a² on³sxã³ he¹yain¹tũ³ka³txa² nxe³ha²kxai³ whãĩ²na¹Je³su²jah³lai²na²ĩ³wã³txain¹te³nah¹lxi¹:

— Wãn³txa², ĩ³yau¹ũ³jau³xai²na² ĩ³ye³kxi²sa²nhĩn¹jau³xai²na² a²si³yxau³tãu³a²ĩ³tih³nxe³sa²si¹nhẽ³li¹. Nxe³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

¹¹ Nxe³nxa²ha¹te¹Je³su²jah³la²a²wãn³txi³kxai³lu¹ ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Wxa²yu³tai²na² so¹lxi³ wãn³txai²na² tah²yau³xai²na² Txa²wã¹sũ³na²hi²sen³kxai³lu² a²nũ²a² ě¹nãu³a² sa²hau³ko³jau³nũ³su² nxe³jau³jau¹xai²na²txa²nũ² â³ne³wxe³yah³lxin¹tu¹wi¹. Yxãn¹ta¹ tũ¹kã³txai²na² hĩ¹na²ti³he¹xai¹nxa³wi¹. ¹² Nain¹kxai²nãn²tu³, Wi¹lĩ²ain¹kxa²ha³tã³nxãn²ti³ ģ³ne³wxe³ai¹nhĩ³nx2nxa³wi¹.

Ā³ne³wxe³ain¹ke³la³te²kxai³, a²kõ³nxe³ti³kãĩ²ain¹ju³ta²sa²ne³wa³tĩ³nhai¹nha²kxai³sa²wa²su¹tai¹nhĩ³nx2na³li¹.

Jã¹nxain¹kxa²yã³ti³su², Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² ĩ³yau¹ũ³jau³xai²na² so¹lxi³, ĩ³ye³kxain¹na³li¹, a²nũ²a² ģ³xa²su¹.

Ta¹hxai²hẽ¹la².

¹³ Jã¹nxe³jau³su² Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu² a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xa²ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Wãn³txa² ĩ³yau¹ũ³jau³xa² ka³lxa²na³li¹. Nxe³jau³jau¹xai²na² ĩ³ye³kxi¹nx2ta¹jau³xai²na² ā³ne³wxe³yah²lxa³li¹. Yxãn¹ta¹ jau¹xai²na²ha³tã³nxãn²txi³ ā³ne³wxe³yah²lxan³kxai²nãn²tu³, ĩh¹nxet3sxã³ wãn³txa² ĩ³yau¹ũ³jau³xa² yxo²ha³kxa¹ ā³ne³wxe³yah³lxi³hĩ³nxãn¹te²la¹xã³?

¹⁴ Jã¹nxa¹jau³su² wãn³txai²na² e³kxi¹nx2ta¹jau³xai²na² a²si³yxau³tãu³a¹ ĩ³yau¹ũ³nx2ta¹tu¹wi¹. A²nũ²a² yain³txa³ki³a² wxa²sa²tãu³wa³ya²txũ³lhain¹sxã³ũ³whĩ¹jah¹lo²su² te²an²tu³ a²nũ²a² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² ĩ³ye³jah¹lo²su²kxa²yã¹nx2na³li¹.

¹⁵ A²ki³ai²nãn²tu³ tĩh³na² yxo²ka³teh³nãu³a²ã³yun¹na³sxã³ sxã³ye²ki³ai²nãn²tu³, a²nũ²a² ā³xa² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa²ain³kxi²kxa² yã¹nxe³te²ju²hẽ³li¹. Yxãn¹ta¹, ain³kxain¹tãu³a¹, kwẽn¹ta²kxai³, Sa³ta³na²jah¹la² a²ta³a² hxi¹kan¹jah¹lan²tu³ wxã³sxã³ a²wãn³txa² wi¹jau³xai²na²ã³wa²lho¹kxain¹te²ju²hẽ³li¹.

¹⁶ Jã¹nxe³sxã³ a²ki³ai²nãn²tu³ tah³lxi³ju³tai²na²ã³yun¹na³ki³kxa² yã¹nxe³ju³tan²tu³, a²nũ²a² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa²ain³kxi²kxa² yã¹nx2na³li¹. Te²nãn²tu³ a²wãn³txai²na² ain³kxain¹ka³tu³ĩ³ka³li³hai¹nha²kxai³ wãn³txai²na² te³nain¹te²ju²hẽ³li¹.

¹⁷ Yxãn¹ta¹ te²na²yain³txa³ka³ta² a²nxe²ka² yũ²nxa³kxe³yã¹nxe² yxau²xai³jah¹lo²yã¹nx2na³li¹. Nxe³ha²kxai³ au³txi³ yxo²xa³kxe³su² ha³lo²a² ko³nxe³to³nha²kxai³Sũ³na² wãn³txa² ain³kxi²ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² ĩ³khãu³lxa³thi¹nai¹nha²kxai³nxe³te²ju²hẽ³li¹. Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² wãn³txai²na² wa³su³txi³sa²yxõ²ã³te²ju²hẽ³li¹.

¹⁸ A²ki³ai²na² ha³lo²a² ũ³yen³ko³nãu³a² ā³yun¹na³ki³kxa²yã¹nxe³ju³tan²tu³ a²nũ²a² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² ain³kxi²kxa²

yā¹nx2na3li¹. 19 Yxān¹ta¹ ha³lo²a² hxi²waut3ta³lxi³nha²khaix1nxe³ha²kxai³ a²yen³kxa² ta³nxa², a²ha³teh³nxā³nxa² yo³hi²ki³txā³nxa² ta³nxa² kāin² yxo²kwai³nai¹nha²kxai³, Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wi¹jau³xa² ā³na¹ain¹sxā³ kwa² wa³ni³lon³sxā³ yxau²xai³lai¹nha²kxai³ nxe³kxa² yā¹nxain¹na³li¹. Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Sū³na² wān³txa² sa²yxowet¹tain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la². 20 Āh¹ki³ai²nān²tu³, kxīh³nū³xa² tū³tin³tū³xa² ā³yun¹na³sxā³ sxa³ye²ki³ai²nān²tu³ wa³lū³kha³lhon¹sxā³ ān³ki³i¹ye²nū²nhai¹. Nxe³kxa² yāx1ju³ta¹nān²tu³, a²nū²a² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ain³kxa²so¹sxā³ kan²txi³ i³te²ju²hē³li¹. Nxe³te²a² ā³nhai¹tū³tū³ka³txa² i²li³te²a² jū¹nxe² wi¹lhin¹sxā³ sa²yxowet¹lai¹nha²kxai³ āh¹ ā³nhai¹tū³tū³ka³txa² āh¹ i²li³te²a² wi¹lhin¹sxā³ sa²yxowet¹lai¹nha²kxai³ āh¹li³nūn³sxā³ ā³nhai¹tū³tū³ka³txa² āh¹ i²li³nūn³te²a² wi¹lhin¹khai¹nxe³sxā³ sa²yxowet¹lai¹nha²kxai³, nxe³kxa² yā¹nx2na3li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

Sxi²hē¹na² sa²kxi³kxi³ju³ta² i³yau¹ū³jau³su²

21 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² i³ye³te³nah¹lxi¹:

— ĩh¹nxe³te³lhxā³ sa²kix3ki³tē³na² ū³thū²sxā³ sxi²hē¹nāu³a¹ tē³sxā³ ā³wih¹ki³te²la¹xā³? Hai³txi³ kwa³ta³lē³na² ū³tū³kxi²wxe³ki³sxa³ha²kxai³ hai³txi³ ka²ma²ka³lo³a² sxa³sxā³ āu³xi²ki³ka³lo³a² a²yu³hē³nāu³a¹ ūh³wxe³ki³sxa³ha²kxai³ nxe³ki³te²sxa³yu²hē³li¹. Yxān¹ta¹ kīn³txi³ ūh³wxe³ki³kxai²nān²tu³ sxi²hē¹nāu³a¹ whāi²na¹ wxa²ko²ko²ta²nē¹te²jai¹ti²ti¹. 22 Jā¹nxa¹jut3su² kxān³nāu³ān²tu³ Txa²wā¹sū³nu²kxai³lu² oh³na² yxau³jah¹la²kxai³lu² yen³kxa² hāi³te²a² whāi²na¹ wā²nā³ū¹nx2ti³tu¹wi¹. Jā¹nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² yen³kxa² ū³ho¹ain¹kxa² whāi²na¹ i³yau¹ū¹nx2ti³tu¹wi¹. 23 Jā¹nxa¹jau³su² wi¹kō³nyhah¹lxi³ti³ten³nxa²lxin¹kxai²nān²tu³ Txa²wān³txai²na² wi¹lain³kxi¹sah¹lxi³hē¹li¹.

24 Wxa²kāi³nyhu¹ah³lxin¹kxa² yā¹nxe² Txa²wā¹sū³na² kāi³ūh¹nx2ti³tu¹wi¹. Ā³wa²to²hi² kāi³ūh¹nx2ti³tu¹wi¹. 25 A²nū²a² yen³kxi³nh²te²na² āh¹ kāi²non³sxā³ yen³kxa² ū³hū¹nyhain¹tu¹wi¹. Yxān¹ta¹ a²nū²a² yen³kxi³txa²jah¹la² yen³kxa²jū¹nxe² yū³kxan²ti³ sa²sai¹xi²hxa³tain¹tu¹wi¹. Nxe³ye¹nx2ta¹wi¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hē¹la².

Yain³txa³ki³a² a²wen¹ju³ta² i³yau¹ū³jau³su²

26-27 Nxe³ha²kxai³la¹, āh¹ i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Txa²wān³txa² i³yau¹ū¹nx2ta¹jau³xa² yā¹nx2na3li¹. Nxe³te³nah¹lxi¹. A²nū²a² hai³sxa²nāu³a¹ yain³txa³ki³a² wxa²sa²tāu³wa³ya²txū³lhin¹sxā³ ū³whj¹nū²nhai¹. Nxe³ka³tū³, ka³nxah³ti³na² āu³xi² a³lan²tin³na² i³sa²yxau² jā¹nxe² jā¹nxe² nxe³kxai²nān²tu³ a²ki³ai²nān²tu³ wi¹ka³lū³xi² wi¹we¹ni²ye²nū²nhai¹. Yxān¹ta¹ a²nxe³ki³ai²na² ĩh¹nxet3sxā³ wi¹ka³lū³sxā³ wi¹wen¹te²sin²ta²ku². Kī³nhai¹. Kō³nxe²ki³sxa³nhai¹. Nū²nhai¹. Nxe³kxa² yā¹nx2na3li¹. 28-29 Kxīh³nū³nāu³a¹ yxau³te²ki³a² kwa²hāi¹nxe² ān³ki³i¹ye²nū²nhai¹. A²wi¹lhin¹ju³ta² kāun³sxā³ ka³lū³ka³tū³ a²nxā³nxa² ka³lū³ka³la²na³na¹. Nxe³ka³tū³, a²wxi²a² ā³wxi²i²sxā³ ā³wxi²kan²kxi²na³na¹. Nxe³ka³tū³ hai³sxa² wa³kxēn³yah³la² wān³txi³kxai³lu¹. “Ka³ya³txa² kan¹na²hē³ni¹. Wxa²nāu²so¹jah³lxi³hē¹ni¹.” Nxe³nū²nhai¹. Txa²wān³txa² yā¹nx2na3li¹. Wxa²ē¹nāu³ai²na² a³la³kxi² kāi²non³tu¹wi¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

Mos³tar²ta²ki³a² wi¹lwen¹ju³ta² i³yau¹ū³jau³su²

30 Āh¹lxi³sxā³ wān³txa² i³yau¹ū³jau³xa² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Txa²wān³txa² ī³yau¹ū³nx2ta¹jau³xa² yā¹nx2na³li¹. 31 Nxe³te³nah¹lx¹¹. Yain³txa³ki³a², Mos³tar²ta³ki³a² yā¹nx2na³li¹. Nxe³ki³ai²na² kxīh³nū³xa² ū³whī¹ki³tāu³a¹ hī³ne³ka³ki³a² yxo²ha³kxa¹ ki³jū¹lx¹sa²sai¹ki³ai²la¹wi¹. 32 A²nxe³ki³ai²na² ki³jū¹lx¹khai¹nxe³ki³su² kxan²ti³ ta³ki³ai²na² ka³lū³nū²la² wi¹wen¹nū²la² hai³sxn¹tē³kxa² ā³wa²tot¹sa²sai¹nū²nhai¹. Hī³a²khai³xa² wen¹nū²nhai¹. Nxe³sxā³ ai³ka² ā³wxā³ha²kxai³ yeh²nxi³nū²nhai¹. Nxe³kxa² yā¹nxe³sxā³ Txa²wān³txa² sa²yxo²we¹jah³lxin¹kxai³nān²tu³ wi¹la² ī³ā³lxa³ti³hi¹txā²ti³tu¹wi¹. Nxe³sxā³ a²wi¹lhī¹na² jū¹nxa² so¹lx¹³ yxo²i²sah¹lxin¹kxan²ti³ ye³jen¹na² ī³kai²non³sxā³ yxo²i²sah¹lxin¹tu¹wi¹. Ta¹hxai²hē¹la².

33 Jā¹nxe³sxā³ wān³txa² ī³yau¹ū³jau³xa² ka³lxa¹jau³xa² te²u¹jā¹nxe³jau³xa² ī³yau¹ū³hain¹ta¹hxai²hē¹la². A²nū²a² hxi²kan²ti³ wi¹kō³nyhain¹kxa² yā¹nxe³sxā³ ī³yau¹ū³hain¹ta¹hxai²hē¹la². 34 Wān³txa² ī³yau¹ū³jau³xa² so¹lx¹³ ī³ye³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹ a²si³yxau³tāu³khai³xai²na² sa²kxai³lu² a²sa³wi³ha³lx¹nāu³xa² so¹lx¹³ wā²nxūh¹ ī³yau¹ū³hain¹ta¹hxai²hē¹la².

ī³ye³na² ā³wxe³lhu²si¹ju³ta² ī³yau¹ū³jau³su²

35 Nxe³nxa²ha¹te¹ sū²ni²khai¹nxū²la² Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹ a²sa³wi³ha³lx¹nāu³xa² ī³ye³kxain¹te³nah¹lx¹¹:

— ī³ye³na² Ka³li³le²a² ye³na² yxo²ha³ti³lhi³a³sah¹lx¹³wxī¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

36 Nxe³te³na¹, a²nū²a² nū³ka³txa² ka³lxa¹txi³ wxā³sxā³ ān³sa²ki³nū²kxain¹tū³ka³txa² ī³sa²si¹hā³yhai¹ta¹hxai²hē¹la². Ai¹nha²kxai³ Je³su²jah³lo²su² te²kxai³ a²sa³wi³ha³lx¹khai³nū³ka³txa² sa²kxai³lu² whāi²na¹ ka²no¹a²ka³lo³ai²na² ūh³nxū³sa²tā³nū¹xi²sxā³ ai³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ju³ta² ka²no¹a² ā³ka³lo³a² kū³we²ki²la² ka³lxa²nxa³ka³lo³nāu³xa² ai³yain¹ta¹hxai²hē¹la². 37 Nxain¹tāu³a² kāin² sa²xit3jain¹ta¹hxai²hē¹la². Sa²xit3sxā³ ī³yau³xa² sa²so¹sxā³ sa²ta³kāu³sxā³ sa²ka²la¹so¹ain¹ta¹hxai²hē¹la². Ka²no¹ai²na² ī³ni³sa²wi¹sxā³ ā³nū¹te³lhxā³ yain¹ta¹hxai²hē¹la². 38 Nxe³hī¹kxai³lu² Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu² ka²no¹a² si³ka³la³nhāu³ā¹ sxa³sxā³ āu³xi²nū²la² wā²la²ka³lo³a² ān³ne³ka²la¹nha²sxā³ sxa³sxā³ āu³xi²ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹ a²sa³wi³ha³lx¹nāu³xai²na² a²wān³txi³kxai³lu¹ Je³su²jah³la² ī³tu¹lx¹si¹hain¹jau³xa²sa¹:

— Tih³nxe³sa²jah¹lāi³. Nxe³3si¹lx¹¹. ī³lo³nxi²nē³te³lhxā³ sīn¹na³li¹. Hxi²waun³ta²kxi¹nha²sīn¹nxān³ji¹wi¹? Yhai¹ta¹hxai²hē¹la².

39 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu¹ ī³sa²yxau³sxā³ i³txai²na² ī³kwa¹²kwa¹²kxi²ha²kxai³, ī³yau³xai²na² ī³ye³kxi²ha²kxai³:

— Ā³yit¹sxā³ ā³nhāu²no³txa²sā²nhē³li¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³sxā³ i³txai²na² ā³wxe², ī³ye³nai²na² ā³nhāu²no³ti² nxe³ta¹hxai²hē¹la². 40 Nxe³ha²kxai³lu¹ Je³su²jah³la² ī³ye³kxi²te³nah¹lx¹¹:

— Īh¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ yuh³li³nx2ti³ji¹wi¹? Hāi¹nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² so¹lx¹³ yxo²i²jah³lx¹hē¹li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

41 Nxe³nxa²ha¹te¹ a²sa³wi³ha³lx¹nāu³xai²na² sa²kxai³lu¹ ī³yon²ta³kxi²nha²sxā³ ī³ye³kxi²nyhu¹te³nah¹lx¹¹:

— Īh¹nxe³jah¹lo²tan³te²la¹xā³? Jah¹lai²na² wān³txa² it3ta² ūn³ju³ta² ā³wxe³si¹jau³su² ī³ye³na² sa²hāu²not3si¹jau³su² nxe³ten¹tu³wi¹. Nxe³nyhai¹ta¹hxai²hē¹la².

5

KQ³nxe³te²yāu³ka³txa²nxū²kwai³li³jau³su²

1 Nxe³nxa²ha¹te¹ i³ye³nai²na² ā³yo²ha³ti³sai¹ain¹ta¹hxi²hē¹la². Nxe³sxā³ha³lo²a² Je³ra²sa² nū³ka³txa² yxau³ta³ko³xa² ā³wi¹hain¹ta¹hxi²hē¹la².

2 Ā³wi¹hain¹tāu³a¹ Je³su²jah³lai²na² ka²no¹a² a³li³tāu³a¹ a²nū²a² ko³nxe³te²a² yāu³ka³txa² nxū²kwai³yxau³jah¹lo²su² te²kxai³lu¹ ne³khau²hain¹ta¹hxi²hē¹la². 3-4 A²nxe³jah¹la² ya³lu²te²a² sa²nī³kxi²ko³nāu³a¹ yxau³jah¹lo²su² ta¹hxi²hē¹la². Hai³txi³ a²nū²a² ā³xa² hxi²kan¹ti³ ūh³wxe³ain¹ta¹hxi²nxa³hē¹la². Ye³ka³lxa¹txi³ kwa³thi³līh³na² sa²hxi²kī¹i² sa²yux³kī¹i² nain¹to³kxan²ti³ ya³lot³sxā³ i³hxi²kan¹ti³nyhain¹to³ta¹hxi²hē¹la². Hxi²kan¹ti³ i³hau³kot³tain¹to³ta¹hxi²nxa³hē¹la². 5 A²nxe³jah¹la² ya³lu²te²a² sa²nī³kxi²ko³nāu³a¹ nūh¹yxau² wā³la³ka³txa²nāu³a¹ nūh¹yxau² ka³nxa³ti³na² wxan¹to³hi² tah³lxa³ka³ta² tō¹ka³ta² ū³yho³li³nha²to³hi² a³lan²ti³nha² jā¹nxe³to³hi² nxe³yain¹to³ta¹hxi²hē¹la². 6 Nxe³nxa²ha¹te¹ jah¹lai²na² sa²kxai³lu² Je³su²jah³la² u²ten³sa²ā³sxi²tāu³ yān³txi³ i³ha²no¹nha²kxi³ Je³su²jah³lai²na² i³sa²nē¹kxain¹ta¹hxi²hē¹la². 7-8 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² a²wān³txi³kxi³lu¹.

— A²ta³a² ko³nxe³jah¹lāi³. Wa²li³txu¹li¹. Jah¹lai²na² wxa²nxū²kwai³li³txu¹li¹. Ta¹hxi²hē¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹ in³jah¹lai²na² sa²kxai³lu¹ wxan¹te³nah¹lxi¹.

— Je³su²jah³lāi³. Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³jah¹la² Tah²si¹lxi¹. Īh¹nxe³sa²te³lin¹ji¹wi¹? Ī³khāu³lha³ti³sa²txa³hē¹li¹. Txa²wān³txai²na² i³wā³ti³sain³hxi²ha¹jau³xai²na² Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² oh³nāu³a¹ yxau³txi³la² nī³sen³su² ain³kxi²sa²jau³xai²la¹i¹. Ta¹hxi²hē¹la².

9 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² a²wān³txi³kxi³lu¹:

— Īh¹nxe³txsā³ i³yī¹li²nhan¹ji¹wi¹, wxa²i³lxa²su¹? Ta¹hxi²hē¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹ jah¹lai²na² i³wa²lū³xi²te³nah¹lxi¹:

— Txa²i³lxa² Yxo²ka³lxa¹jah¹lo²sa¹wi¹, ka³lxa¹khaix¹te²sa²sī¹nha²kxi³lu¹.

10 Jā¹nxa¹jau³su²ta²ko¹xai²na² a³li³si¹sa²nhn¹jau³su²i³sa²si¹hā³sa²sīn¹txa³hē¹li¹. Ta¹hxi²hē¹la². 11 Nxe³hī¹nāu³a² wā³la³ti²ka³nāu³a¹ ka³yxuh³xa² kwa³jan³ta² yxa³kxa² ū³yhai¹tho³hain¹ta¹hxi²hē¹la². 12 Nxe³ain¹ye²ha²kxi³ a²ta³a² nū³ka³txa² a²wān³ti³kxi³lu¹ Je³su²jah³la² i³wā³txi³sain³te³nah¹lxi¹:

— Yxa³kxa³nāu³xai²na² i³sa²si¹hā³sa²sī¹nhē³li¹. Ka³yxuh³xai²na² ā³nxū²kwai³wi¹ti³ten³sa²sīn¹nhai¹. Ta¹hxi²hē¹la².

13 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² a²wān³ti³kxi³lu¹:

— Jā¹nxe³jah³lxi³hē¹li¹. Nxe³sxā³, a²ta³a² nū³ka³txai²na² sa²kxai³lu² in³txai²na² wxa²nxū²kwai³li³ain¹sxā³, yxa³kxi³nāu³xai²na² ā³nxū²kwai³wi¹hain¹ta¹hxi²hē¹la². Nxe³ka³tu³ yxa³kxa² ka³lxa¹tū³ka³txa² sa²kxai³lu² yxo²ha³kxa¹ a²wā³la³ti²ka³nāu³ai²na² ā³ni³hi²kan³sxā³ i³yen³nāu³ai²na² ā³yu¹nū³sxā³ i³lo³nxi²ya²lun¹ti²hxn³ta¹hxi²hē¹la².

14 Nxe³ha²kxi³lu¹ yxa³kxa² nū³ka³txai²na² a²wa³kxēn³ti³nāu³xa² sa²kxai³lu² yuh³lxa³txi³ ā³ni³hain¹ta¹hxi²hē¹la². Sxi²yhe³nai²na² ā³ni³hi² Je³ra²sa² nū³ka³txa² a²ko³xai²na² yxo²ha³kxa¹ ā³ni³hi² nxe³ain¹ta¹hxi²hē¹la². Ain¹ka³tu³ ha³lo²ai²na² i³ye³kxa²sa²sai¹ain¹ta¹hxi²hē¹la². Ai¹nha²kxi³, a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ aun³ti² wxā³ain¹ta¹hxi²hē¹la², ha³lo²ai²na² i²te³lhxā³ka². 15 Aun³ti² wxā³ain¹ka³tu³ Je³su²jah³lai²na² i³ha¹txai¹nha²kxi³ in³txai²na² a²ta³a² nxū²kwai³li³nyhain¹jah¹lai²na² i²ai¹nha²kxi³, nxe³ain¹ta¹hxi²hē¹la². In³txai²na² wā²la² wi¹wi²kxi²nha²sxā³ yxau³ha²kxi³ wi¹lxon³kxi²

yxau³ha²kxai³ ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ju³ta² a²nū²a²nāu³xai²na² i²ain¹tāu³, yuh³lā¹khaix1ain¹ta¹hxai²hē¹la². 16-18 Nxe³ju³ta² sa²kxai³lu¹ a²nū²a² ha³la³je¹nai³kxai³ ha³lo²a² i²ain¹tū³kā³txa² sa²kxai³lu¹ i³ye³sxā³ aun³ti² wxā³ain¹tū³kā³txai²na² i³hen³txain¹ta¹hxai²hē¹la². i³hen³txain¹te³nah¹lxi¹, a²nū²a² kō³nxe³te² a²yāu³kā³txi³nāu³xai²na² nxū²kwai³yxau³jah¹la² we²nxi²ju³ta² ha³ta³nxain²txi³ i³yau¹ū³ai¹nha²kxai³ yxa³kxa² nū³kā³txa² i³ya¹lun¹ti³ju³ta² i³yau¹ū³ai¹nha²kxai³ ta¹hxai²hē¹la². Ai¹nha²kxai³ a²nū²a² aun³ti² wxā³ain¹tū³kā³txai²na² ain³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². Ai¹nha²kxai³ i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹.

— Je³su²jah³lāi³. Txa²ha³lo²a² ko¹xai²na² wxa²li³txa²si¹nhē³li¹. Ta¹hxai²hē¹la². Nxe³hī¹kxai³lu¹ Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu¹ wa²li³te³lhxā³ nxe³ha²kxai³ ka²no¹a² ā³wih¹ka³tū³ a²nū²a² a²ta³a² nxū²kwai³li³yain¹jah¹la² wxā³sxā³ i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹.

— Ā³si³tē³nxa²ha¹ju³ta² ten³khaix1sa³nhai¹. Ta¹hxai²hē¹la².

19 Yxān¹ta¹ hai³txi³ Je³su²jah³lo³la³ hāi¹nxe² wxā²nā¹ta¹hxai²nxa³hē¹la². Nxe³ju³kxai³lu¹ Je³su²jah³la² a²wān³ti³kxai³lu¹:

— Wxa²sxi²yhe³na² wxa²ya³li³nāu³xa² sxi²ha² i³txu¹li¹. Nīn¹ka³tū³ Txa²wā¹sū³na² kāi³kxi¹nxa²ju³ta², i³hen³txi³txai¹nhē³li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

20 Nxe³nxa²ha¹te¹ jah¹lai²na² sa²kxai³lu² i³sxā³, a²sxi²yhen³nāu³xai²na² hxi²ka² hxa³n³jen³nāu³xa² yxo²ha³kxa¹ i³hen³txain¹ta¹hxai²hē¹la². Je³su²jah³lai²na² kāi³kxi²ju³ta² i³hen³txi³sxā³ i³yau¹ū³hain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³sxā³ a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ kāin² i³wā³wā³txi³kxi²nhain¹ta¹hxai²hē¹la².

Jai²rah³la² Je³su²jah³la² i³ye³kxi²jau³su²

21 Nxe³nxa²ha¹te¹, i³ye³na² a²yo²ha³ti³nāu³a¹ Je³su²jah³lai²na² ka²no¹a² ā³yo²ha³ti³sa²sai¹ka³tū³ a³li³hī¹na¹ a²nū²a² ka³lxa¹tū³kā³txa² sa²kxai³lu² ā³nū²kxain¹sxā³ yxau³ain¹ta¹hxai²hē¹la². 22-23 Nxe³ju³ta² in³txa² a²l³lxa² Jai²rah³la² ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jah¹la² Ju³te²a² nū³kā³txa² ā³nū²kxi²thi³na² a²hxi²kan¹jah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹ Jai²rah³lo²su² te²kxai³lu¹ wxā³sxā³ Je³su²jah³la² i²ain¹ka³tū³, ān³kā³tū³wxe³sxā³, i³wā³txain¹te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³lāi³. Txa²ka³ne³lxa² ya³lu²kxi²sa²tē³na³li¹. Wxā³sxā³ txa²ka³ne³lxa²na² wxa²wxai³kxi¹sē¹li¹. Nīn¹kxai²nān²tū³ we²nxi²xi²tu¹wi¹. Ta¹hxai²hē¹la².

24 Nxe³ha²kxai³ Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu², Jai²rah³la² ā³si³tē³kxa² ā³nxi³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ju³ta² a²nū²a² ka³lxa¹tū³kā³txa² ā³ki³ka³ti³kxain¹sxā³ ān³kax3tū³kxain¹ta¹hxai²hē¹la².

Txu¹ha² i³ton³kxi²ta¹ka³lxa² i³yau¹ū³jau³su²

25-26 Nxe³nxa²ha¹te¹ a²nū²a² ka³lxa¹tū³kā³txai²na² nxe³tau³ta² ka³na³ka³na³ta¹ka³lxu³su² ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³ta¹ka³lxa²na² kāin² i³ton³to³ta¹hxai²hē¹la². Hxi²ka²hxa³sxā³ ha¹li¹ wxa²sa²so¹xi²nūn³sxā³ kwē³ko³nhī¹nai³ta² sa²kxai³lu², i³si³ti³hon³ka³txa² ā³nī³ton³ ān³si³wxe³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ha²kxai³ hī³ne³kxa² hoh³li³sa²jah³la² i³ta³ka³txai²na² o²la³kxi²te³lhxā³ a²ha³te³nxā³nxa² ū³yo³hi²txā³nxa² hāi¹nxe³ti³xa² ū³hū¹hxa³tain¹kxan²ti³nū¹ hai³txi³ we²nxi²ti³hex1ta¹hxai²nxa³hē¹la². Hāi¹nxe³sxā³ khāuh³li³ton³nha²ha²kxai³ hāi¹nxe³sxā³ ā²la² kāin² i³ton³to³ha²kxai³ ta¹hxai²hē¹la². 27 Nxe³nxa²ha¹te¹ ta¹ka³lxa²na² sa²kxai³lu² Je³su²jah³la² a²nū²a² i³ton³te²su² te²a² we²txi²jau³su² ain³kxi²nha²ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ha²kxai³ wxā³sxā³ Je³su²jah³la² i³hit1sxā³

ā³ya³son³kxi²ka³tu³ a²wā²la²ka³lo³a² wxa²to³kxi²ta¹hxi²hē¹la². 28 Nxe³ju³ta²ta¹ka³lxai²na² a²ē¹nān¹jau³la³ i³ye³kxi²nha²te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³la² a²wā²la²ka³lo³a² he³la³ku³ wxa²to³kxi²na¹kxi²nān²tu³we²nxi²sa³tū¹xā¹. Nxe³nha²sxā³ wxa²to³kxi²ta¹hxi²hē¹la². 29 Wxa²to³kxi²ka³tu³wa³su³txi³i³ta³ka³txai²li² we²nxi²ta¹hxi²hē¹la².

— Txa²nū²ai²na² wa²su¹wa²sun¹khaix¹sa³nhā¹. Nxe³nha²ta¹hxi²hē¹la². 30 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² a²ē¹nān¹jau³kxi³lu¹:

— Txa²sī³na² wi¹la¹tāu³a² so¹kxi²sain¹na²na¹. Nxe³nha²ta¹hxi²hē¹la². Nxe³ha²kxi³ a²nū²a² nū³ka³txai²na², a²nxū²kwai³ye³la³nāu³a¹ā³sa²wa³tj³nha²sxā³i³ye³te³nah¹lxi¹:

— ĩh¹te²la³tā³ txa²wā²la³ka³lo³ai²na² wxa²to³syah¹lxin¹si²lxi¹? Nxe³yhai¹ta¹hxi²hē¹la².

31-32 Nxe³nxa²ha¹te¹ a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa² a²wān³txi³kxi³lu¹i³ye³li³te³nah¹lxi¹:

— A²nū²a² kăi²li³tū³ka³txai²na² ā³ki³ka³ti³kxi²wxe³sxā³ ān³to³nxain¹sīn¹na³li¹. Nxe³nxai¹nha²kxi³ ĩh¹nxe³kxa²yan³ti³tā³: “ĩh¹te²tā³ wxa²to³sain¹ji¹wi¹?” Nxe³nhñ¹jau³xai²na² i³ye³nhñ¹ji¹wi¹? Nxain¹ta¹hxi²hē¹la². Nxe³ju³ta² a²nū²a²wxa²to³te²a²i²te³lhxā³ Je³su²jah³la² sa²wa³tj³nha²ta¹hxi²hē¹la².

33 Yxān¹ta¹ tu¹ha³ka³lxai²na² sa²kxi³lu², ju¹ta¹na² sa²kxi³lu²ā³ne³wxe³khai¹xain¹ta¹hxi²hē¹la². Nxe³ha²kxi³, kăin² yuh³li³ha²kxi³i³ka³ta³txa³sa²ha²kxi³ wxā³sxā³ Je³su²jah³la² ā³ka³ti³wxe³ka³tu³ ha³lo²a²hāi¹nxe³ti³xa¹ i³yau¹ū³ta¹hxi²hē¹la². 34 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la²a²wān³txi³kxi³lu¹i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Nxe³tsā¹nxī¹. Yxo²tsā¹nha²kxi³ we²txi¹nxa²ha¹xī¹. Wa²su¹wa²su¹yxau²xai³txa²hē³ni¹. Ta¹hxi²hē¹la².

Jai²rah³la²wē³sa²ka³ten³su²i³sa²yxau³xi²si¹jau³su²

35 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² i³ye³kxi²nyhai¹tj³kxi³lu² a²nū²a² ka³na³ku²Jai²rah³lai²na²sxi²ha²wxā³sxā³i³ye³kxi²nah¹lxi¹:

— Jai²rah³lāi³. Nxe³tsi¹lxi¹. Wxa²ka³ne³lxin³txi² ya³lu²kxi¹nx2na²li¹. Nxe³ha²kxi³ Je³su²jah³lai²na² i³hxi²kau³kau³sīn¹txa³hē¹li¹. Ta¹hxi²hē¹la².

36 Nxe³kxan²ta¹jau¹xai²na² i³ye³kxi²nxan²ta¹ Je³su²jah³la² a²wān³txi³kxi³lu¹a²hxi²kan¹jah¹lai²na² i³ye³kxi²nah¹lxi¹:

— Yuh³li³txa³hē¹li¹. Hāi¹sxā³yxo²i²sē¹li¹. Ta¹hxi²hē¹la².

37-38 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² hi²sen³kxi³lu¹, a²nū²a²nāu³xai²na²ā³si³tē³kxi²na¹te²nāu³xa² ha³lo²a² yxau³sxā³ wahx3nxe³si¹hain¹ta¹hxi²hē¹la². Yxān¹ta¹ Pe²jah³la² so¹li³, Ti³a²kah³la² so¹li³, Jo³āu²ah³la² Ti³a²kah³la²a²lo³na² so¹li³, Je³su²jah³la² ā³si³tē³la³kxi²h¹li³sxā³ a²sxi²ha²yau³son³yah³li³ta¹hxi²hē¹la². Nxe³te³nah¹lxi¹ thī¹nai²li² a²nū²a²nāu³xā²yxau³te²nāu³xa², kăi²nxon³sxā³, kăin²nān³ti³sxā³ hxi²kau³kau³nha²sxā³hē¹li³ye²yhai¹ta¹hxi²hē¹la². 39 Nxe³ju³ta²kxi³, Je³su²jah³la² ā³wih¹sxā³i³ye³kxi²nah¹lxi¹:

— ĩh¹nxe³kxa²yan³ti³tā³ hxi²waun³txi³nha²sxā³ kăin²nān³khaix¹yah³lxin¹ji¹? Hai³txi³ wē³sa³la³ ya³lu²nxa³wi¹. Hāi¹nxe³sxā³ kăin² āu³xi²na³li¹? Nxe³yhai¹ta¹hxi²hē¹la².

40 Yxān¹ta¹ a²nū²a²nāu³xai²na²yxo²ai¹nxa³jau³su²i³yxo²kwa³li³nyhai¹ta¹hxi²hē¹la² Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lo²kxi³lu¹ a²nū²a² a²yxo²ha³kxi³a¹aun³ta²li³si¹nyhai¹ta¹hxi²hē¹la². Nxe³sxā³ a²wi³na² so¹li³, a²hā³ka³na²

so¹lxi³, Je³su²jah³la² sa³wi³ha³lxi³nāu³xai²na² so¹lxi³ sxā³ Je³su²jah³la² tē³li³yhu¹sxā³ a²wē³sa² sxa³thi³na² ā³wi¹hain¹ta¹hxai²hē¹la². 41 Ā³wi¹hain¹ka³tu³ Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu² wē³sa² a²hxi²ka² hxi²ki³sxā³ i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Wē³sāi³. Ī³sa²yau³nxi¹. Nxe³nxa²ha¹xi¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

42 Nxe³hī¹na¹ wa³su³txi³ wē³sa²kxai³ Ī³sa²yau³ka³tu³, ā³nxai³ta¹hxai²hē¹la², wāi²ta² wē³sa²kxai³la². Nxe³ju³ta² ān³si³tē³kxi²tū³ka³txai²na² kāin² wā³txi³lo³tain¹ta¹hxai²hē¹la². 43 Yxān¹ta¹ Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu¹, yxo²xūn³txi³ Ī³kwa³na³ain¹te³nah¹lxi¹:

— Ju¹ta²na² a²nū²a² ā³xa² Ī³hen³txain¹yah³lxi³txa³hē¹li¹. Hāi¹nxe³sxā³ wē³sai²na² yain³txa² ū³hū³jah³lxi³hē¹li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

6

Na³sa³re²thi³nān¹tū³ka³txa²sa²yxo²ā³jau³su²

1 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu¹ nū¹ā¹ wa²li³ain¹ka³tu³ a³li³lah¹sxā³ ton¹ta³ko³xai²na² ā³nxai³xi²ta¹hxai²hē¹la². Nxe³sxā³ a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xai²na² sa²kxai³lu² ā³si³tē³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². 2 Nxe³nxa²ha¹te¹, Sa²ba³to³ nxe³ju³kxai³lu² Ju³te²a² nū³ka³txa² Ī³ye¹nxain¹to³ju³kxai³lu² Ju³te²a² nū³ka³txa² ā³nū²kxi²thi³na² ā³wih¹sxā³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wi¹jau³xa² Ī³yau¹ū³hain¹ta¹hxai²hē¹la². Wān³txa² jau¹xai²na² a²nū²a² ka³lxa¹tū³ka³txa² sa²kxai³lu² ain³kxain¹ka³tu³ Ī³wā³wā³txain¹sxā³ yxo²o²lain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³la² Ī³h¹nxe³ju³khai³xa² Ī³hxi²ka¹txai¹nh³te²la¹ku¹? Ī³h¹te²ta³ wxi²kan¹jau³xa² Ī³tih³nxe³h³te²la¹ku¹? Ī³h¹nxe³sxā³ wā³nxin¹sxā³ kāi³h³te²la¹ku¹? Kī³nhai¹. Kō³nū¹hxain¹kī³sxa³nhai¹. 3 Jah¹lai²na² hāi¹nxe³sxā³ sxi²ha² ton³ju³ta² a²hoh³lxi³su² jah¹lai²la¹wi¹. Jah¹la² Ma³ri²a³ka³lxi²na² a²li³lha³lxi²na² nxe³ha²kxai³ Ti³a²kah³lai²na² Jo³se²ah³lai²na² Ju³ta²sah³lai²na² Si³māu²ah³lai²na² ain¹sxā³ a²kan³ti³nāu³xa² nxe³ha²kxai³ nxe³jah¹la¹wi¹. A²ha³lī³ti³nāu³xa² yxau³ye²nē³lain¹na³li¹. Hxi²kan¹jah¹lo²sxa³wi¹. Nxe³sxā³ hxi²ye¹ta³lxain¹sxā³ e²nain¹ta¹hxai²hē¹la². 4 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² a²wān³txi³kxai³lu¹ Ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Txa²wā¹sū³na² a²wān³txa² hen³txi³jah¹lo²su² te²kxai³lu¹ a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ yxo²ai²ain¹na³li¹. Yxān¹ta¹ a²wā³tā³xa²nāu³xa² hi²sen³ta³ so¹lxi³ yxo²i²ai¹nxa³ha²kxai³, sxi²yhen³khai³xa² yxau³yain¹tū³ka³txa² hi²sen³ta³ so¹lxi³ yxo²i²ai¹nxa³ha²kxai³, a²nū³ka³txi³khai³xa² hi²sen³ta³ so¹lxi³ yxo²i²ai¹nxa³ha²kxai³ ain¹na³li¹. Jā¹nxe³sah²lxin¹nhai¹. Ta¹hxai²hē¹la².

5 Nxe³ha²kxai³ Je³su²jah³la² hxi²kan¹ti³ nū³kxūn³ju³ta² kāi³ta¹hxai²nxa³hē¹la². Hāi¹nxe³sxā³ a²nū²a² Ī³ton³te²su² ka³lxa²nxa³te²su² te²a² so¹lxi³, wxa²hxi²to³hain¹sxā³ Ī³we²nxain¹ta¹hxai²hē¹la². 6 A²nū²a² yxo²i²ai¹nxa³ju³ta² Je³su²jah³la² Ī³wā³wā³nxe³khaix¹ain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³sxā³ sxi²yhen³nāu³xa² ai³lha²thet³sxā³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wi¹jau³xa² Ī³yau¹ū³ain¹ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³la² a²sa³wi³ha³lxi² Ī³sa²si¹hā³si¹hain¹jau³su²

7-9 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu¹ a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xai²na² hxi²ka² hxa³n³sxā³ ha¹li¹ wxa²sa²so¹xi²nūn³tū³ka³txai²na² Ī³kaix¹so¹sxā³, ha¹li¹ wxa²hau³kot³sxā³ Ī³sa²si¹hā³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Ī³sa²si¹hā³ain¹sxā³ Ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Kō³nxe³te²a² yāu³ka³txa² nxū²kwai³li³si¹tain¹yah³li³hē¹li¹. Txa²hxi²ka¹na¹ju³ta² ū³hū¹nx2ta¹wi¹. Yxān¹ta¹ ai³yah³lxin¹ju³ta² a²yen³kxa²tē³sxā³ ai³yah³li³txa³hē¹li¹. Tāu²nxa² so¹li³, tē³sxā³ ā³nxai³jah¹li³hē¹li¹. Hai³txi³ yain³txi³nū³la³ tē³xa³i² wā²lēn¹ta³ tē³xa³i² ha³teh³nxā³nxa² ū³yho²hi²kj³txā³nxa² wā²lēn¹ta³ wi¹so¹sxā³ tē³xa³i² nxe³yah³li³txa³hē¹li¹. Yu³wi²kxi²nyhah¹lxin¹ka³lo³a² so¹li³ yu³wi²ki²nha¹jah³li³hē¹li¹. Yxān¹ta¹wā²la²ka³lo³la³ tē³yah³li³txa³hē¹li¹. 10 Jā¹nxain¹jau³su² i³ye³kxain¹jau³xa²sa¹:

— Sxi²yhe³na² i²li³jen³su² je³nān²tu³ ā³nxai³yah³lxin¹kxai²nān²tu³sxi²ha² ā³wih¹te³lhxā³ a²wa³kxēn³yah³la² ka²la¹txa²lxain¹kxai²nān²tu³a²nxe³jah¹lo²su² jah¹la² sxi²ha² so¹li³ āu³xi², yai³ni², nxe³jah³li³hē¹li¹. Sxi²yhe³na²i²he¹yah³li³nh¹i¹nān¹te²tu³sxi²ha² ā³xa² ā³ya¹ya¹jah³li³txa³hē¹li¹. 11 Yxān¹ta¹ sxi²yhe³na² i²li³jen³su² je³nān²tu³: “Wxāi²na²ten³nxa²li³si¹nx3nhai¹.” Ne³nx2tain¹kxai²nān²tu³, Txa²wā¹sū³na² wān³txi³la³ain³kxi²ti³ten³ti³he¹xai¹nxa³kxai²nān²tu³sxi²yhe³na²i²nān²tu³wā²li³jah³li³hē¹li¹. Wā²li³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ kīh³nū³xa² wxa²yū³kxa² ti³so¹yah³lxin¹tū³xa²ti³yū³tūn³ta³kxi²nha¹jah³li³hē¹li¹. Nxe³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ a²kō³nxe³ti³kāi³ain¹ju³ta² i³yau¹tū³ain¹yah³li³hē¹li¹. Nxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la².

12-13 Nxe³ka³tu³ a²sa³wi³ha³li³nāu³xa²na² ā³nxai³ain¹ka³tu³ a²nū²a²yxo²ha³kxa¹ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wi¹jau³xa² i³hen³txain¹ta¹hxai²hē¹la². Txa²wā¹kō³nxe³ti³ kāi³kj³ju³ta² ā³na¹sxā³ ā³ta³lo³ta³wxe³kj³si¹jau³su² i³hen³txi²kō³nxe³te²a² yāu³ka³txa² ka³lxa¹txi³ nxū²kwai³li³si¹hai¹ni² a²nū²a² i³ton³te²su²te²a² ka³lxa¹txi³ o²lyau³xa² a³se³to²na²yau³xa² tē³sxā³ wxa²ne³tō¹la³kxi²sxā³i³we²txi² nxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la².

Jo³āu² Ba³tis²jah³la² su²lhā³jau³su²

14 Nxe³ju³ta² sa²kxai³lu² Je³su²jah³la² kāi³ju³ta² sa²kxai³lu² a²nū²a²yxo²ha³kxa¹ i³ye³lain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ain¹jau³xa² a²hxi²kan¹ta²si³yxau³jah¹la² E³ro²jah³lo²su² te²kxai³lu² ain³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². Ain¹ka³tu³a²nū²a²i²li³te²a² e³te³nah¹li¹:

— Jo³āu² Ba³tis²jah³la² i³yau³xa² ū³hū¹kxi²sa²sai¹nē³jah¹lo²su² ya³lu²ka³tu³hā²wxān³txa³ ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²ha²kxai³ hī¹na² a²yen³kxa² hxi²kan¹ti³kāi³ain¹na³li¹.

15 Ain¹ka³tu³ a²nū²a² ā³xa² i²li³te²a² e³te³nah¹li¹:

— E³li²ah³lo²su² te²la¹i¹. Nxe³ain¹ka³tu³ a²nū²a² ā³xa² i³li³nūn³te²a²e³te³nah¹li¹:

— Jah¹lai²na² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² i³hen³txi³jah¹lai²la¹i¹. Kxā³nhxi¹nai³tā²i³sa²si¹hā³nē³kxu¹jā¹nxe³jah¹lai²la¹i¹. Ta¹hxai²hē¹la².

16 Yxān¹ta¹ jau¹xai²na² E³ro²jah³lai²na² ain³kxi²ka³tu³ i³ye³te³nah¹li¹:

— Ha³la³je¹nai³tā² Jo³āu² Ba³tis²jah³la² ū³nhē³ki²lho¹si¹hai¹na¹jau³su²kwa³na³ai¹na¹hē³li¹. A²nxe³jah¹la² hī¹na² ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²na³li¹. Nxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la².

17-18 Nxe³jau³xai²na² sa²kxai³lu¹, ha³la³je¹nh¹i¹nai³kxai³lu¹ E³ro²jah³lai²na²a²lon³na² a²i³lxa² Fi³li²pah³la² i³yī¹li²ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ka³tu³Fi³li²pah³lai²na² a²sxe³xa³ka³lxa² a²i³lxa² E³ro³ti²a³ka³lxa² i³yī¹li²ta¹hxai²hē¹la². E³ro³ti²a³ka³lxa²na² sa²kxai³lu² E³ro²jah³lai²na² a²hi²sen³kxai³lu²ha³la³je¹nh¹i¹nai³kxai³lu² hait¹so¹kxi²yha¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ka³tu³ta¹ Jo³āu²Ba³tis²jah³lai²na² sa²kxai³lu¹ E³ro²jah³lai²na² i³tih³nxe³jau³xa²sa¹:

— E³ro²jah¹lāi³. Nxet3sī¹lxi¹. Wxa²lon³na² Fi³li²pah³la² a¹he¹na¹li¹. Nxe³kxa²yu³su² a²sxe³xa³ka³lxi²na² hait1so¹kxi²yha¹hin¹ju³ta² wai³nxa³wi¹. Kāi³in¹ju³ta² Txa²wā¹sū³na² te³nxa³wi¹. Ta¹hxi²hē¹la².

19 Nxe³ha²kxai³ E³ro³ti²a³ka³lxi²na² a²hi²sen³kxai³lu² Jo³āu² Ba³tis²jah³la² i³xan³ta³kxi²khai¹xain¹ta¹hxi²hē¹la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² a²wē³sāi¹yah³lai²na² sa²kxai³lu² Jo³āu² Ba³tis²jah³la²kxai³ i³ain¹sān²sxā³ sa²tai³kxain¹sxā³ sxi²ha² kan²thi³na² ū³tū¹kxain¹ta¹hxi²hē¹la². Jā¹nxe³kxa²yu³su² E³ro³ti²a³ka³lxi²na² sa²kxai³lu² Jo³āu² Ba³tis²jah³lai²na² i³su²lhā³ti³ten³khaix1ain¹ta¹ hxi²kan¹ta¹hxi²nxa³hē¹la².

20 Hxi²ka¹nai¹nxa³ju³ta²sa¹: E³ro²jah³lai²na² sa²kxai³lu¹ a²ē¹nān¹jau³kxai³lu¹:

— Jo³āu² Ba³tis²jah³lai²na² wi¹lhin¹khai¹nxe³sxā³ wain¹khaix1jah¹lai²la¹xā¹. A²kō³nxe³ju³ta³la³ yū³ti³hex1jah¹lo²sxa³xā¹. Yuh³lxi¹na¹nhā¹, Jo³āu² Ba³tis²jah³lai²na²su¹. Ain¹to³ta¹hxi²hē¹la². Ai¹nha²kxai³ a²sxe³xa³ka³lxi²an³txi³ju³ta²kxai³ i³su²lhā³ain¹kxa²yan³ti³su² E³ro²jah³lai²na² sa²kxai³lu² Jo³āu² Ba³tis²jah³lai²na² ā³non²ta³kxi²to³ta¹hxi²hē¹la². Ain¹sxā³ Jo³āu² Ba³tis²jah³lai²na² wān³txa² E³ro²jah³lai²na² ain³kxi²sxā³ kāin² yuh³li³to³nha²sxā³ i³wā³wā³ta³kxi²nha²kxan²ti³nū¹ ka³lih³kxi²nha²sxā³ ain³kxain¹ta¹hxi²hē¹la².

21 Nxe³to³ta¹ a²ha² yan³nāu³kxai³lu¹ E³ro²jah³lai²na² a²hi²sen³kxai³lu¹ a²hā³ka³na² ē¹na² a³li³la¹hain¹ju³ta³i³tā² ain³kxi¹xi²nha²te³lhxā³ kāi³ain¹ta¹hxi²hē¹la². Kāi³ain¹ju³ta²sa¹, a²sa³wi³ha³li³nāu³xa² ka³lxi¹txi²so³ta²to² nū³ka³txa² a²hxi²kan¹ti³nāu³xā² hāi¹nxe³ti³xa² ka³lxi¹txi²ka³li³le²a²ko³xa² a²hxi²kan¹ti³nāu³xa² ka³lxi¹txi², nxe³ain¹ka³tu³ā³yā³nū³kxain¹ta¹hxi²hē¹la². Ain¹sxā³ a²yain³txa² ka³lxi¹txi³ kāin² i³yai³ni², yain³txi³yau³xa² ūn³jau³xa² kāin² i³na², nxe³ain¹ta¹hxi²hē¹la². Nxe³ka³tu³ta¹ E³ro³ti²a³ka³lxi² a²ē¹nān¹jau³kxai³lu¹ e³kxi²nha²te³nah¹lxi¹:

— Hī¹na² txa²ha³lo²a² hau³kon³na³na¹. Hī¹na² Jo³āu² Ba³tis²jah³lai²na² su²lhā³ai¹na¹ju³ta³nū³a² ain³nha¹nhā¹. Ta¹hxi²hē¹la². 22 Nxe³ju³ta²kxai³ E³ro³ti²a³ka³lxi² a²ka³ne³lxi² ya³sxā³ a²nū²a² ā³yā³nū²kxain¹thi³nāu³a¹ ā³wih¹sxā³ nūh¹ ā³ha³te³yain¹ta¹hxi²hē¹la². Nxe³ju³ta² E³ro²jah³la² kāin² i³ka³li³kxi², E³ro²jah³la² i³ka²la¹tū³ka³txa² kāin² i³ka³li³kxi² nxe³yhai¹te³nah¹lxi¹ E³ro²jah³lai²na² a²wān³txi³kxai³lu¹ wāin²ta¹ka³lxi²na² i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Yā¹te² yen³kxa² ten³nxa²ji¹xi¹? A²yen³kxa² a²te³nū¹kxa² i³wā³txi³san¹kxai²nān²tu³ ū³hū¹nxa²ha¹tū¹xī¹. Ta¹hxi²hē¹la².

23 Jā¹nxe³sxā³ E³ro²jah³la² a²wān³txi³kxai³lu¹:

— Txa²yen³kxa² yxo²ha³kxa² ha³ta³nxān²txi³ i³ha³la³tāu²so¹sxā³ ū³hū¹nxa²ha¹tū¹xī¹, i³wā³txi³san¹kxe³la³ti¹. Ki³han³nxa³xi¹. Nxe³ju³ta² txa²wān³txai²na² i³wa²li²na¹ke³la³te²kxai³, Txa²wā¹sū³na² a²kō³nxe³ju³ta² ū³hū¹sa²hī³nx2na³ni¹. Jā¹nxe³sa²kxa²yan³ti³su² na¹nhī¹. Nxe³yhai¹ta¹hxi²hē¹la².

24 Nxe³nxa²ha¹te¹ wāin²ta¹ka³lxi²na² sa²kxai³lu² wa²li³sxā³ a²hā³ka³na² i³wā³txi³te³nah¹lxi¹:

— Hā³kāi³. Nxe³nxi¹. Yā¹te²a² yen³kxa² i³wā³tain¹hī³na¹te²la¹ku²? Na¹nhī¹. Ta¹hxi²hē¹la². Yxān¹ta¹:

— “Jo³āu² Ba³tis²jah³la², i³yau³xa² ū³hū¹kxi²sa²sai¹nē³jah¹la² a²ne³ka² so¹lxi³ten³sa³nha²wi¹.” Nxe³txai¹nhē³ni¹. A²hā³ka³nai²na² wān³txa² i³wā²lū³xi²jau³xa² ta¹hxi²hē¹la².

25 Nxe³nxa²ha¹te¹ a²wāin²ta¹ka³lxi²na² sa²kxai³lu² ā³ni³hi² i³whi¹xi²ka³tu³ a²hxi²kan¹te²a² sa²kxai³lu² i³wa²lū³xi²te³nah¹lxi¹:

— Jo³âu² Ba³tis²jah³la², i³yau³xa² ü³hü¹kxi²sa²sai¹nê³jah¹la² a²ne³ka² so¹lxi³ pra²ta²ka³lo³a² ü³ye³hê²ti³sxã³ ü³hü²xa¹sê¹li¹. Kwên¹tai²na² ten³sa³nhai¹. Nxe³yhai¹ta¹hxai²hê¹la².

26 Nxe³ju³ta²kxai³ a²hxi²kan¹ta²si³yxa³jah¹lai²na²i³ain²txi³khaix¹ta¹hxai²hê¹la². Yxân¹ta¹ ha³la³je¹nî³n³kxai³ a²wân³txai²na² a²yen³kxa² wân²ta¹ka³lxai²na² ü³hü¹te³lhã³ nxe³jau³xai²na² yxo²an³ta³ti³ e³ain¹jau³xai²na² a²nü²a² yxo²ha³kxa¹ i²i² ain³kxi² nxe³ain¹ta¹hxai²hê¹la². Ai¹nha²kxai³ E³ro²jah³lai²na² sa²kxai³lu² wân³txai²na² i³wa²li²ju³ta³la³ ten³ta¹hxai²nxa³hê¹la². A²nü²a² yxo²ha³kxa¹ a²ê¹nâ³u³a¹ q³nxa³jau³su² i³ye³kxain¹kxa²yan³ti³su² Sũ³na² kq³nxe³ju³ta³la³ ü³hü¹ain¹kxa²yan³ti³su² ta¹hxai²hê¹la². 27-28 Nxe³ha²kxai³ kwên¹ta²kxai³ so³ta²to²jah¹la² i³kwa³na³ta¹hxai²hê¹la². Jo³âu² Ba³tis²jah³la² ü³nhe³ki²lho¹sxã³ tê³sxã³ wxã³si¹hain¹jau³su² i³kwa³na³ta¹hxai²hê¹la². Ain¹ka³tũ³, so³ta²to²jah¹lai²na² sa²kxai³lu² a³li³sxã³ sxi²ha² kan²thi³na² â³wih¹ta¹hxai²hê¹la². Nxe³nü²la² yu³la² kân²ta³wxi²a² tê³sxã³, Jo³âu² Ba³tis²jah³la² a²ne³ka² ü³nhe³ki²lho¹ta¹hxai²hê¹la². Nxe³ka³tũ³ a²ne³kai²na² pra²ta²ka³lo³a² ü³ye³hê²ti³so¹sxã³ a²wân²ta¹ka³lxai²na² ü³hü¹ka³tũ³ ta¹ka³lxai²na² a²hi²sen³kxai³lu² a²hã³ka³na² ü³hü¹ta¹hxai²hê¹la². 29 Nxe³ju³ta²na² Jo³âu² Ba³tis²jah³lai²na² a²sa³wi³ha³lxai² ain³kxain¹ka³tũ³ ya³lu²ta²na² a²ne³ki³la³ yũ²nxa³sxã³ a²nü²a²nâ³u³ai²na² so¹lxi³ so¹sxã³ sa²nũ³kxain¹ta¹hxai²hê¹la².

A²nü²a²ka³lxai²nâ³u³xa²yai³nain¹jau³su²

30 Nxe³nxa²ha¹te¹ hã²wxãn³txa³ Je³su²jah³la² i³sa²si¹hã³ta³nũ³ka³txai²na² sa²kxai³lu², â³wa³lain¹ka³tũ³ a²yen³kxa² kã³ain¹ju³ta² a²yen³kxa² a²nü²a² â³xa² i³yau¹ü³yhai¹jau³xa² a²hã¹nxe³ti³xa² Je³su²jah³la² i³hen³txain¹ta¹hxai²hê¹la². 31 Nxe³hĩ¹na² a²nü²a² ka³lxai²tũ³ka³txa² Je³su²jah³la² i²te³lhã³ â³tĩ³i² wxã³li² jã¹nxe² nxe³ain¹to³ta¹hxai²hê¹la². Nxe³ha²kxai³ Je³su²jah³lai²na² a²sa³wi³ha³lxai²nâ³u³xai²na² whã¹na¹, hxi²kan¹ti³ yain³txa²ha³ta³nxân²ti³ i³yai³nain¹to³ta¹hxai²nxa³hê¹la². Ai¹nha²kxai³, Je³su²jah³la² a²wân³txi³kxai³lu¹ i³ye³kxain¹te³nah¹li¹.

— Ha³lo²a² a²nü²a² yxau³ai¹nxa³ko³xa² nü¹ â³nxa³ya³sah¹lxixi³hê¹li¹. Nũ¹â¹ jũ¹nxe² i³ye¹nxi²ya³sah¹lxixi³hê¹li¹. Nxe³ta¹hxai²hê¹la².

32 Ai¹nha²kxai³ ka²no¹a² nü¹ â³wi¹hain¹ka³tũ³ ha³lo²a² a²nü²a² yxau³ai¹nxa³ko³xa² â³nxa³te³lhã³ wa²li³ain¹ta¹hxai²hê¹la². 33 Yxân¹ta¹ wa²li³ain¹ju³ta² a²nü²a²nâ³u³xai²na² i²ai¹nha²kxai³ ain³kxi²xain¹ta¹hxai²hê¹la². Ain¹ka³tũ³ sxi²yhen³nâ³u³xa² hã¹nxe³tĩ³xa¹ wa²li³sxã³ a²yu³kxa² â³ni³hain¹ka³tũ³ a²ko¹xai²na² sa²kxai³lu² a²nü²a² yxau³ai¹nxa³ko³xa²na² sa²kxai³lu² a²ne³hê³txa¹ â³wi¹hũ³yhai¹ta¹hxai²hê¹la². 34 Nxe³ka³tũ³ Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu² ân³yo²ha³ti³hi³nũ²la² ka²no¹a² a³li³ka³tũ³, a²nü²a²nâ³u³xai²na² ka³lxai²tũ³ka³txai²na² i²ain¹tãu³ Je³su²jah³lai²na² ain²ta³lxixi³nha²ta¹hxai²hê¹la². Äin²ta³lxixi³nha²te³nah¹li¹.

— Tũ¹ka³txai²na² o³ve²a³ nü³ka³txi³hũ³na³na¹. O³ve²a² nü³ka³txa² a²wa³kxên³yah¹la² yũ²nxa³kxe³hũ³nxe² hxi²ka³u³ka³u³nha²sxã³ yxau²xai³tũ³ka³txi³hũ³na³na¹. Nxe³ha²kxai³ â³nân²ta³lxixi³sa³nhã¹. Je³su²jah³la² a²ê¹nâ³u³a¹ nxe³nha²ta¹hxai²hê¹la². Nxe³ha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² wân³txa² wi¹jau³ta²ka³lxai²jau³xa² i³yau¹ü³ain¹ta¹hxai²hê¹la².

35 Nũ²la² sũ²ni²khai³nxe³nũ²la² a²sa³wi³ha³lxixi³nâ³u³xai²na² a²wân³txi³kxai³lu¹ Je³su²jah³la² i³ye³kxain¹te³nah¹li¹.

nxe³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ju³ta²na² a²yo²ha³kxa¹ Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu² i²ta¹hxai²hē¹la². Nxe³te³nah¹lxai¹ ka³la³ka³la²a² i³yaxai²lxai²ti³xa² Je³su²jah³la² i³yau³xa² a²ne³ka³na²ha² wxā³yain¹ta¹hxai²hē¹la². A²yu³kxa² wxā³ta¹hxai²hē¹la².

— Ā³wa²to¹ta¹na²tū³xā¹. Ta¹hxai²hē¹la².

49 Yxān¹ta¹ a²sa²wi³ha³lxai³nāu³xai²na² a²hi²sen³kxai³lu² i²ain¹ta¹hxai²hē¹la². Je³su²jah³la² i³yau³xa² a²ne³ka³na²ha² ā³wxā³ju³ta² i²ain¹ta¹hxai²hē¹la².

— Ya³lu²te² yāu³ka³txi³sa²lxā²nxnha²khi³. Nain¹jau³su², i³wxan¹sxā³yuh³lxai³khai¹nxēn³tain¹ta¹hxai²hē¹la². 50 Yxān¹ta¹ Je³su²jah³lai²na² a²wān³txi³kxai³lu¹:

— Txai¹ta³li³na¹we¹. Yuh³lxah³lxai³txa³hē¹le¹. Nxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la².

51 Nxe³sxā³ Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu² ka²no¹a²ka³lo³a²wi³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². Ain¹sxā³i³txai²na² wxa²nhāu²no³jain¹ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹ a²sa²wi³ha³lxai³nāu³xai²na² kāin² yuh³lxai³nha²kxai³ kāin²wā³ta¹nha²kxai³ ain¹ta¹hxai²hē¹la². 52 Nxe³ain¹ju³ta² yain³txi³nū³xa²a²nū²a² ka³lxai¹tū³ka³txa² i³yā³lā³tain¹ju³ta²i³tā² a²si³yaxau³tāu³khai³xa²ā³ne³to³hain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la². Ai¹nha²kxai³ yuh³lxai³nha²kxai³wā³ta¹nha²kxai³ ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³la² hxi²ka²i³ton³te²nū³ka³txa²we²txa³lxai³jau³su²

53 Nxe³nxa²ha¹te¹ ā³yo²ha³ti³li³ain¹ka³tu³ ha³lo²a² Je³ne³sa³re²ko³xa²wa²li³hain¹ka³tu³ ka²no¹a² sa²ha³lo²sa²ta³ain¹te³na¹ hi³sa³ka³txa² kan²ka³ta²sa²n¹sa²ta³ka¹tain¹ta¹hxai²hē¹la². 54 Nxe³ain¹ka³tu³ kwēn¹ta²kxai³a²nū²a²nāu³xa² hi²sen³su² Je³su²jah³la² i²kxi²xain¹ta¹hxai²hē¹la². 55 Ai¹nha²kxai³, sxi²nhāu²xai²na² yxo²ha³kxa¹ ā³ni³sxā³ ā³wi³hain¹ka³tu³ a²nū²a² i³ton³te²su²te²a² sxa³ain¹ka³lo³a² whāi²na¹ sa²ye³hēn²ti³so¹nyhain¹ka³tu³ Je³su²jah³la²a²he¹tāu³a² sa²kxai³lu² ā³nxai³ain¹ta¹hxai²hē¹la². 56 Ain¹ka³tu³ Je³su²jah³la²he¹tāu³a¹ i²li³tāu³a¹ sxi²yhen³nāu³a¹ ta³nxa², sxi²ha² ka³lxai¹thi³nāu³a¹ ta³nxa², ha³lo²a² ta³nxa² a²nū²a² wi¹lain³kxi²nha²te² hi²sen³kxai³lu² a²nū²a² i³ton³te²a²tē³sxā³ sxi²yhe³na² nxū²kwai³ye³li³nāu³a¹ a²yuh³xa² ū³hwxē³yhain¹ka³tu³wi¹lain³kxi²nha²tū³ka³txa² a²wān³txi³kxai³lu¹ Je³su²jah³la² i³ye³kxain¹te³nah¹lxai¹:

— Wxa²wā²la² yxo²ka³teh³nāu³a¹ ha³ta³ixān¹txi³ a²nū²a² i³ton³te²su²te²a² wxa²to³hūx¹ti³ten³nxain¹na³li¹. Nxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Ain¹ka³tu³a²nū²a² i³ton³te²su²te²an²tu³ Je³su²jah³la² wā²la² yxo²ka³teh³nāu³a¹wxa²to³hain¹te²nāu³xa² ha³kxa¹, we²nhxa³sa²sai¹ain¹ta¹hxai²hē¹la².

7

Ju³te²a²si³yah³la²nāu³xu¹ta²na²i³ti³h³nxe³jau³su²

1-4 Nxe³nxa²ha¹te¹ fa³ri³se²a² nū³ka³txa², Ju³te²a² nū³ka³txi³nāu³xa²ā³nhai³k³sxa³ti³su² ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹ kxā³nxai³tā²txa²wā¹si³yah³la²nāu³xu¹ta²na² a²wān³txa² i³wē³not³so¹ain¹jau³xa², fa³ri³se²a²nū³ka³txain¹txi³ sa²wai³wait³sxā³ sa²yo²we¹ti² Ju³te²a² nū³ka³txi³nāu³xain¹ti³yo²ha³kxa¹ sa²wai³wait³sxā³ sa²yo²we¹ti² nxe³ain¹to³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ain¹kxa²yu³su² kāin² wxa²hxi²han³ta³kxi²ti³nha²sān²sxā³i³yai³nain¹to³ta¹hxai²hē¹la².

— Kāin² wxa²hxi²han³ta³kxi²ti³nha²sān²ki³sxa³kxai²nān²tu³i³yain³ki³sxa³lho³li¹. Nxe³ain¹to³ta¹hxai²hē¹la². Jā¹nxai¹nha²kxai³, ha³lo²a²a²yen³kxa² so¹kxi²nyhu¹ain¹tāu³a¹ ā³sxā³ sxi²ha² ā³wi³hai¹nha²kxai³txa²wā¹nū²a² hāi¹nxe³ti³xa¹ wxa²ho³xi²han³kxi²ti³nha²sān²sxā³i³yai³nain¹to³ta¹hxai²hē¹la². Wxa²ho³xi²han³kxi²ti³nhai¹nxa³kxai²nān²tu³

hai³txi³ i³yain³ti³hex¹lnai¹nh¹i³nx2to³ta¹hxai²nxa³hē¹la². Jā¹nxain¹nū³nha²kxai³, ka³lxa¹txi³ yau³xā³xa² txa²wā¹si³yah³la²nāu³xu¹ta¹i²na² wē³not3so¹ain¹jau³xa² fa³ri³se²a² nū³ka³txai²na² sa²yo²we¹tain¹to³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³jau³xa²sa¹: Kwa³ta³iē³na² i³na²ki³tē³na² wxa²hi³hi³la³kxi², kwa³ta³iē³na² te³tu³kxi²ki³tē³na² wxa²hi³hi³la³kxi², kwa³thi³iē³na² i²li³te³na² wxa²ye³hi³hi³li²nain¹to³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹ ha³teh³nxā³nxa² ho³lhx¹su²tū³ka³txa² kwa² ā³nhai¹tū³ka³txa² Je³ru³sa³iē²thi³na² a³li³ka³tu³wxā³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Wxā³ain¹tū³ka³txa² sa²kxai³lu² fa³ri³se²a² nū³ka³txa² sa²kxai³lu² whāi³na¹, ā³sa²nū²kxi²sxā³ Je³su²jah³la² i³ha¹txi²sxā³he¹ye²yhai¹ta¹hxai²hē¹la². Ai¹nha²kxai³, nxe³hi¹na² Je³su²jah³la²a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xā² i³yai³nain¹ta¹hxai²hē¹la². Txa²wā¹hxi²nā³txa²whāi²na¹ wxa²hxi²han³ta³kxi²nhai¹nxa³kxe³tu³ i³yai³nain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ju³ta¹na² hxi²nā³ti³sxā³ i³yai³nain¹ju³ta¹na² fa³ri³se²a² nū³ka³txai²na² ā³nhai¹tū³te²nāu³xai²na² hi²sen³su² i²i² ha³teh³nxā³nxa² hoh³lxi³su²tū³ka³txai²na² ā³nhai¹tū³te²nāu³xai²na² hi²sen³su² i²i² nxe³ain¹ka³tu³Je³su²jah³la² i³ye³kxain¹ta¹hxai²hē¹la².

5 i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Wxa²sa³wi³ha³lxi³nāu³xai²na², hai³txi³ txa²wā¹si³yah³la²nāu³xu¹ta¹i²na² ā³wē³not3sxā³ ū³hū¹nē³jau³xa² sa²yo²we¹ta¹nxa³te¹ni²ti¹. Yxān¹ta¹ hxi²nā³ti³i³yai³nain¹te¹ni²ti¹. Ih¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ txa²wā¹si³yah³la²nāu³xu¹ta¹i²na² ū³hū¹nē³jau³xa² sa²yo²we¹ta¹nxa³te²la¹xā³? Nxe³yhai¹ta¹hxai²hē¹la².

6 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹ i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Wxāi²na² wi¹lhin¹ki³lnot3sxā³ yxau²xai³yah³lxi³to³hi¹lxi¹. Yxau²xai³yah³lxi³in¹ju³ta² kxā³nhi¹nai³tā² i³sa³iē²ah³lu¹ta¹i²na² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² i³ye³ain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹. A²nxe³jah¹lu¹ta¹i²na² ū³wha²li¹lain¹jau³xa²sa¹:

“Txa²nū³ka³txai²na² a²yo²wān³txa² so¹lxi³ sa²nēn¹kxi²ti³hit¹sain¹na¹li¹. Yxān¹ta¹ a²ē¹nān¹jau³xai²na². Sū³na² na¹xai²na² ten³sain¹jau³xa²yū³ai¹nxa³wi¹.

7 Yxān¹ta¹ kwa²hāi¹nxe² sa²nēn¹kxi²sa²ki³lnot3sai¹nhi³xai²na²hē¹li¹. A²wān³txai²na² i³ti³h³nxe³nyhai¹jau³xai²na² a²nū²a² wān³txa² sa²so¹sxā³Sū³na² wān³txi³su²ki³lnot3jau³su²i³ti³h³nxe³nyhai¹to³hxai²na²hē¹li¹.” Nxe³jau³su²i³sa³iē²ah³lu¹ta¹i²na² wān³txa² nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹.

8 Wxāi²na², te²yā³nxe³sxā³ kâi³yah³lxi³to³hi¹lxi¹. Yah¹lxi¹nha²kxai³Txa²wā¹sū³na² i³kwa³na³nē³jau³xa² sa²yo²ā³yah³lxi¹nha²kxai³ a²nū²a²wān³txa² so¹lxi³ a²nū²a² i³wē³no³tūh¹nē³jau³xa² so¹lxi³ sa²wai³wait3sxā³sa²yo²we¹jah³lxi³to³hi¹lxi¹.

9 Wxāi²na², sa²nēn¹nha² ko³nxe³ti³ kâi³yah³lxi³to³hi¹lxi¹. Yah³lxi³in¹ju³ta²: “Txa²wā¹sū³na² wān³txi³la³ i³kwa³na³nē³jau³la³ o³nxa³wi¹.” Nxe³yah³lxi³to³hi¹lxi¹. Yah³lxi¹nha²kxai³, txa²wā¹si³yah³la²nāu³xu¹ta¹i²na²wxa²wē³not3so¹yah³lxi³in¹jau³xa² so¹lxi³, a²nū²a² wān³txa² so¹lxi³sa²wai³wait3sxā³ sa²yo²we¹jah³lxi³to³hi¹lxi¹.

10 Jā¹nxa¹jau³su²Moi³se²ah³lu¹ta¹na² wān³txi³kxai³lu¹: “Wxa²wi³na² wxa²hā³ka³nu¹na²wi¹kāi³ūh¹xai³jah¹lxi³hē¹li¹.” Ta¹hxai²hē¹li¹. A²nxe³jau³xa²yā¹nxe³te³nah¹lxi¹: “Wxa²wi³na² ta³nxa² wxa²hā³ka³na² ta³nxa² ko³nxe³jau³su²nxe³ti³hi¹txain¹kxai²nān²tu³ nxe³te²su² te²a² i³su²lhā³jah¹lxi³hē¹li¹.” Nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹.

11 Nxe³yān¹ta¹ wxa²wān³txa² e³kxah²lxi³in¹jau³su²

nxe³yah³lxin¹te³nah¹lx¹i: “A²nũ²a² i²li³te²su² te²a² a²wĩ³na² tã³nxa² a²hã³ka³na² tã³nxa² yen³kxa² tau³to³nain¹kxe³su² i³ye³kxi²te³nah¹lx¹i: ‘Wĩ³na², nxe³txi¹. Txa²yen³kxa² ũ³hũ³na¹tũ¹xã¹.’ Nxa¹hẽ¹li¹. Yxã¹ta¹ sa²yatĩsxã³ Txa²wã³sũ³na² so¹lxĩ³ ũ³hũ¹ai¹na¹tu¹wi¹, txa²yen³kxai²na²su¹.” Nxe³ain¹jau³su². 12 Nxe³ain¹kxai²nãn²ty³ wxa²nũ³ka³txai²na² a²wãn³txi³kxai³lu¹ a²nũ²ai²na² i³ye³kxain¹yah³lxin¹te³nah¹lx¹i: “Wxa²yen³kxai²na² wxa²wĩ³na² wxa²hã³ka³na² ũ³hũ¹ai¹nxa³ju³ta² wain³na³li¹. Sũ³na² yen³kxai²la¹wi¹, hĩ¹na²su¹.” Nxe³yah³lxĩ³to³hi¹lx¹i. 13 Nxe³yah³lxĩ¹nha²kxai³, Txa²wã³sũ³na² wãn³txi³khai³xa² i³hxi²ka¹nxa³si¹yhah³lxin¹jau³su² nxe³te²lo³jah³lxĩ¹nha²kxai³ wxa²si³yah³la²nũ³xu¹taĩ²na² wãn³txa² sa²wa²lho¹xi²yah³lxĩ¹nha²kxai³ nxe³yah³lxĩ³to³hi¹lx¹i. A²yen³kxa² ã³xa² te²u¹jã¹nxe³te²a² ka³lxa¹te²a² kãĩ³yah³lxĩ³to³hi¹lx¹i. Ta¹hxai²hẽ¹la².

Yen³kxa² kq³nxe³ti³hi¹tẽ³jau³su²

14-15 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu¹ a²nũ²a²nũ³xa² yxo²ha³kxa¹ i³kaixlãxã³ i³ye³kxain¹te³nah¹lx¹i:

— A²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ nex3ka²kxi²sah¹lxĩ³hẽ¹li¹. Sah¹lxin¹kxai²nãn²ty³ wi¹kq³nha¹jah³lxĩ³hẽ¹li¹. Txa²wã¹yo²a² ũh³yo²wih¹nẽ³kxe³su² hai³txi³ kq³nxe³ti³hit1tẽ³lãxã³wi¹. Yxã¹ta¹ txa²wã¹yo²a² sa²yo²sai¹nẽ³kxe³su² kq³nxe³ti³hit1tẽ³na³li¹. 16 A²ne³nxẽ³na² yũ¹nx2ti³kxai²nãn²ty³ ain³kxi¹sah¹lxĩ³hẽ¹li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

17 Nxe³nxa²ha¹te¹ a²nũ²a²nũ³xai²na² ã³ain¹sxã³ sxĩ²ha² ã³wi¹hain¹ta¹hxai²hẽ¹la². ã³wi¹hain¹ka³ty³ a²sa³wi³ha³lxĩ³nũ³khai³xai²na² sa²kxai³lu² Je³su²jah³la² i³ye³kxain¹sxã³ wãn³txai²na² i³yau¹ũ³jau³xai²na² i³wã³txain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 18 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² i³ye³kxain¹te³nah¹lx¹i:

— Wxãĩ²na² ã³ne³to³nxa²lxĩ³nũ³ta²lu¹wi¹. Jã¹nxa¹jau³su² i³ye³kxi¹nx2ta¹wi¹. Kq³nxe³ti³ kãĩ³kĩ³ju³taĩ²nãn²ty³ yain³txi³la³ i²li³te²la³ i³yain³kĩ³kxa² ha³ta³nxãn²txi³, hai³txi³ kq³nxe³ti³ kãĩ³kĩ³te²sxa³yu²hẽ³li¹. Jau¹xai²na² ã³ne³wxe³nx2ti³xa³ji¹wi¹? 19 A²yain³txai²na² i³yain³sxã³ txa²wã¹ẽ¹nũ³ai²na² ã³wih¹lãxã³ tan³sa²tã³kĩ³te²jai¹ti²ti¹. Ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³jau³xai²na² a²si³yxau³tãu³a¹ yain³txa² yxo²ha³kxa¹ wi¹te²ju²hẽ³la².

20 Jã¹nxe³sxã³ Je³su²jah³la² wãn³txa² nxe³te³nah¹lx¹i:

— Kwa²hãĩ¹nxe² txa²wã¹ẽ¹nũ³a¹ tẽ³kĩ³jau³xa² kq³nxe³jau³xai²la¹wi¹. Nxe³jau³xai²na² ne³kxe³kxi²nha²kĩ³sa²kxai³ hã²wxãn³txa³ txa²wã¹hxi²ka² kq³nxe³ti³ kãĩ³kĩ³te²ju²hẽ³li¹. 21-22 Txa²wã¹ẽ¹nũ³a¹ tẽ³kĩ³jau³xa²sa¹. Wãn³txa² kq³nxe³ti³ ain³nha²kĩ³jau³xa² tẽ³i², kq³nxe³thin¹sxã³ o²la³kxi²yhu¹kĩ³jau³xa² tẽ³i² a²nũ²a² ã³xa² a²yen³kxa² kãĩ³kxi²yhu¹kĩ³jau³xa² tẽ³i², su²lhã³yhu¹kĩ³jau³xa² tẽ³i² ã³xa² sxe³xa³ka³lxa¹ ũ³whĩn¹ti³kxi²yhu¹kĩ³jau³xa² tẽ³i² a²nũ²a² ã³xa² wẽ³sãĩ¹ahĩ³la² ũ³whĩn¹ti³kxi²yhu¹kĩ³jau³xa² tẽ³i² a²nũ²a² ã³xa² yen³kxa² yxo²kwaĩ³no³nyhu¹kĩ³ju³ta² tẽ³i² a²yen³kxa² kq³nxe³ju³ta² kãĩ³kĩ³jau³xa² tẽ³i² ki³han³sxã³ kq³nxe³ti³ kãĩ³ti³hi¹kĩ³jau³xa² tẽ³i² kwa²yo²kau³ka³ti³ e³kĩ³jau³xa² tẽ³i² a²nũ²a² ã³xa² i³ka³tã³yhu¹kĩ³jau³xa² tẽ³i² a²nũ²a² ã³xa² o³nxa³sxã³ i³ye³kxi²yhu¹kĩ³jau³xa² tẽ³i² yxo²sa²te³txi³ i³ye³kxi²yhu¹kĩ³jau³xa² tẽ³i² wãn³txa² wain³jau³xa² sa²yo²ã³kĩ³jau³xa² tẽ³i², nxe³jau³xa²nũ³xai²na² whãĩ²na¹ txa²wã¹ẽ¹nũ³a¹ tẽ³kĩ³te²ju²hẽ³li¹. 23 Tẽ³kĩ³kxai²nãn²ty³ a²nũ²a² ne³kxe³kxi²nha²kĩ³kxai²nãn²ty³ kq³nxe³ju³ta² kãĩ³kĩ³te²ju²hẽ³li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

Txu¹ha³ka³lxa² yxo²i²jau³su²

24 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu² i³sa²yxa³sa³ nū¹ā¹ a³li³ain¹ka³tu³ Ti²ro³thi³nān¹ko³nāu³a³ Si³tō²thi³nān¹ko³nāu³a² ā³nxi³ta¹hxi²hē¹la². Ā³nxi³ka³tu³ sxi²ha² ā³wih¹ta¹hxi²hē¹la².

— Thi³nāu³ai²li² nūh¹yxa³ti³ten³sa³nhā¹. Yxa³na¹ju³ta² a²nū²a² ā³xa² i²kxi²sain¹ju³ta² ten³sa²nxa³nhā¹. Je³su²jah³la² nxe³nha²ta¹hxi²hē¹la². Yxān¹ta¹ a²nū²a² ka³na³ku²te²a²i²ain¹ta¹hxi²hē¹la². 25-26 Ain¹ka³tu³ txu¹ha²yau³ā³li³ti³ e³ta¹ka³lxu³su² te²a² Si²ri³a³ko³xa² ton¹ta¹ka³lxu³su² te²a², Kre²ka³yau³xa² so¹li³ e³ta¹ka³lxu³su² te²a² ta¹hxi²hē¹la². A²nxe³ta¹ka³lxai²na² a²ka³ne³lxa² i³ton³kxi²ta¹hxi²hē¹la². Ko³nxe³te²a² yāu³ka³txa² nxū²kwai³yxa³ta¹hxi²hē¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹ ta¹ka³lxai²na² sa²kxai³lu² Je³su²jah³la² yxa³ju³ta² ain³kxi²ka³tu³ wxā³sa³ Je³su²jah³la² a²yu³kxa² ān³yo³thu²kxi² ā³yu³ka³ta¹hxi²hē¹la². Nxe³sa³, i³ye³kxi²te³nah¹li¹.

— Ko³nxe³te²a² yāu³ka³txa² txa²wē³sa² nxū²kwai³yxa³na³li¹. Te²su² i³sa²si¹hā³kxi²txai¹nhē³li¹. Txu¹ha³ka³lxai²na² a²wān³txa² nxe³ta¹hxi²hē¹la². 27 Yxān¹ta¹ Je³su²jah³lai²na² a²wān³txi³kxai³lu¹ txu¹ha³ka³lxai²na² i³ye³kxi²te³nah¹li¹.

— Ha³lo³kxi²isā²nhē³ni¹. Ju³te²a² nū³ka³txai²na² txa²ya³lxa³khai³xai²na² sa²hau³kot³sā²na¹tū¹xī¹. Na¹kxai²nān²tu³ hā²wxān³txa³ a²nū²a² ā³li³te²su² sa²hau³ko³tū³na¹tū¹xī¹. Nxe³ju³tsū³ju³ta²sa¹. A²wi¹lhīn¹khai¹xa² a²wē³ha³li³khai³xa² i³yai³nain¹sān²ka³tu³ hā²wxān³txa³nū² ān³ta³lo³hē²ti²nū²la² wai³a³li³nāu³xa² sa²kxai³lu² i³yhai¹tain¹te²ju²hē³ni¹. Ju¹ta² wain³na³ni¹. Nxe³ha²kxai³ ha³lo³kxi²isā²nhē³ni¹. Nxe³ta¹hxi²hē¹la².

28 Yxān¹ta¹ txu¹ha³ka³lxai²na² i³wa²lū³xi²te³nah¹li¹.

— Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. Wxa²wān³txa² wain³khai¹nx2na³li¹. Yxān¹ta¹ wē³ha³li³nāu³xa² i³yai³nain¹kxai²nān²tu³ a²yain³txa²nū³xa² a²yu³hxi²na² a³hi²te²su² ā³yā³nū³nū¹tā³tū³xa², a²wai³a³li³nāu³xa² sa²kxai³lu² ū³yhai¹tain¹te²jai¹ti²tu³wi¹. Ta¹hxi²hē¹la².

29 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² a²wān³txi³kxai³lu¹ i³ye³kxi²te³nah¹li¹.

— Wxa²wān³txai²na² wain³nūn³na³ni¹. Na¹ha²kxai³ a²yen³kxa² te³nīn¹kxa², kāi³sa³ ū³hū¹nxa²ha¹tū¹xī¹. Ko³nxe³te² a²yāu³ka³txai²na², wxa²ka³ne³lxa² nxū²kwai³li³na²ni¹. Wa²su¹wa²su¹xai³txu¹ni¹. Ta¹hxi²hē¹la².

30 Nxe³ka³tu³ txu¹ha³ka³lxai²na² sa²kxai³lu² i³xi²ka³tu³ a²wē³sai²na² sa²kxai³lu² a²sxa³ka³lo³a² wi¹lain³kxi²nha²sa³ sxa³ta¹hxi²hē¹la². Ko³nxe³te² a²yāu³ka³txai²na² yū³ti³he¹ye²ta¹hxi²nxa³hē¹la².

Yxo²kan²jah¹la² yxo²wē²txi²jau³su²

31 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² Ti²ro³thi³nān¹ko³nāu³xa² wa²li³xi²sa³ Si³tō²thi³na² ā³wa²to²ti², sxi²yhen³nāu³xa² hxi²ka² hxa³n³jen³nāu³xa² ā³wa²to²ti² nxe³sa³ i³ye³na² Ka³li³le²a²ye³na² ā³nxi³ta¹hxi²hē¹la². 32 Nxe³nxa²ha¹te¹ in³txa² hxi²kan¹ti³ha²kxai³ ne³ka³tū³ha²kxai³ nxe³jah¹lo²su² ta¹hxi²hē¹la². A²nxe³jah¹la² a²nū²a²nāu³xa² hi²sen³kxai³lu² tē³sa³ ai³ain¹ka³tu³ Je³su²jah³la² i²wā³txi³te³nah¹li¹.

— Je³su²jah³lāi³, jah¹la² wxa²wxait³sī¹nhē³li¹. Nxe³ain¹ta¹hxi²hē¹la². 33-34 Nxe³te³na¹, Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu¹ in³txai²na² i³yū³so¹ta¹hxi²hē¹la². Nxe³nū²la² a²hxi²ka² wē³ha³lxa² a²nū²a² i³ton³jah¹lai²na² a²ne³nxē³na² wxa²ne³tū¹la³kxain¹ka³tu³ i³ka³su³hā¹sān²sa³ wxa²yu²hē³to³hain¹ta¹hxi²hē¹la². Nxe³ka³tu³ oh³sīn³nāu³a¹ ten³sa²ka²la¹sxi²ka³tu³ i³yat¹lai¹kxi²nha²sa³ i³ye³kxi²te³nah¹li¹.

— Wē²txi¹jxa³hxi¹li¹. Ta¹hxi²hē¹la².

35 Nxe³sxã³ in³txai²na² sa²kxai³lu² e³xa³ju³ta² yxo²we²nxi²sxã³ wi¹l³ye³i² nē³ka³tū³ju³ta² we²nxi²sxã³ wi¹ne³kat1sa²tã³i² nxe³ta¹hxai²hē¹la².
36 Nxe³te³na¹, Je³su²jah³la² a²wān³txi³kxai³lu¹ a²nū²a²nāu³xai²na² hāi¹nxe³ti³xa¹ i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Ju¹tai²na² i²yah³lxin¹ju³ta² a²nū²a² ā³xa² i³hen³txi³yah³lxi³txa³hē¹li¹. Ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹, kāin² i³ye³kxain¹to³kxa² ha³tā³nxān²txi³nū¹ kāin² i³ye³kxain¹to³ta¹hxai²hē¹la². 37 Ain¹sxã³ a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ i³wā³wā³txi³sxã³ i³ye³kxi²yhain¹te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³lai²na² a²yen³kxa² hāi¹nxe³ti³xa¹ wi¹khai¹nxe³sxã³ kāi³na³li¹. Kāi³ha²kxai³, a²nū²a² ne³ka³tū³jah¹la² ha³tā³nxān²txi³ hī¹na² wi¹ne³kat1sa²tã³i², a²nū²a² hai³txi³ i³ye³xa³jah¹la² ha³tā³nxān²txi³ hī¹na² i³ye³i² nxain¹na³li¹. Nxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la².

8

A²nū²a² ka³lxa¹khaix1te²nāu³xa²yai³nain¹jau³su²

1 Hā²wxān³txa³ a²nū²a² ka³lxa¹khaix1tū³kā³txa² ān³yān³ki³nū²kxain¹ta¹hxai²hē¹la². Ain¹nū²la² yain³txi³ txa²khaix1ai¹nha²kxai³ Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu¹ a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa² i³kaix1sxã³ i³ye³kxain¹ta¹hxai²hē¹la².

2 i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Tū¹ka³txai²na² i³āin²ta³kxi²na¹nhai¹. Ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ a³lan²tāu³a² ā³si³tē³la³kxi² yxau³kxi²sain¹na²hē³li¹. Nxe³hī¹nān¹te²tu³ yain³txi³la³ yū³ai¹nxa³ta¹tu³wi¹. 3 Yū³ai¹nxa³ha²kxai³ heh³ti³ ya²lun¹tain¹kxa²yan³ti³su² hai³txi³ i³sa²si¹hā³ai¹na¹ju³ta² ten³sa²nxa³nhai¹, u¹lxi³ wxā³ai¹nha²kxai³lu¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hē¹la².

4 Nxe³nxa²ha¹te¹ a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xai²na² a²wān³txi³kxai³lu¹ i³wa²lū³xi²te³nah¹lxi¹:

— Ha³lo²ai²na² a²nū²a² yxau³ai¹nxa³ko³su² ye²ha²kxai³ i³h¹nxet3sxã³ ka³lxa¹ain¹tū³kā³txai²na² i³yā³lā³ja³hain¹sīn¹kj³te³ji¹wi¹? Hxi²ka¹nha²sīn¹nx3nhai¹. Nxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la².

5 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² i³wā³txain¹te³nah¹lxi¹:

— Yā¹te² yain³txi³nū³txa³ yū³nx2ti³ji¹wi¹? Nxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Ai¹nha²kxai³, a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xai²na² a²wān³txi³kxai³lu²:

— Nū³ha¹li¹ nū³ha¹li¹ nū³ha¹li¹ ka³na³ki¹ yū³sīn¹na³li¹. Nxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la².

6 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² hi²sen³kxai³lu¹ a²nū²a²nāu³xa² ā³wxe³si¹hain¹jau³su² i³ye³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxain¹ka³tu³ yain³tū³xai²na², hxi²tē³nha²nū²la² Txa²wā¹sū³na² i³wi¹lxon³kxi²kj³jau³xa² i³ye³kxi²ka³tu³ wxa²nāu²nāu²lxi³sxã³ a²sa³wi³ha³lxi³nāu³khaix3ai²na² sa²kxai³lu² ū³hū²xai³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³sxã³ a²sa³wi³ha³lxi³nāu³khaix3ai²na² sa²kxai³lu², a²nū²a² ā³xa² ka³lxa¹tū³kā³txai²na² sa²kxai³lu² wxa²nhū²xai³nyhain¹ta¹hxai²hē¹la². 7 Jā¹nxai¹nha²kxai³, āi³na² wē³ha³lxi³su² kwa²ha³yā³kxa² ka³lxa²nxa³te²a² yū³ain¹nūn³ta¹hxai²hē¹la². Te²su² hxi²tē³nha²nū²la² i³wi¹lxon³kxi²kj³jau³xai²na² i³ye³kxi²sān²ka³tu³, a²sa³wi³ha³lxi³khai³xa² ū³hū²xai³ka³tu³ a²nū²a²nāu³xai²na² sa²nū²xai³nyhain¹nūn³ta¹hxai²hē¹la². 8 Nxe³sxã³ a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ ū³kxin²tain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nū²la² yain³txa² wxa²nāu²lxi³kxe³su²

a²wā³kon³kxe³su² wxa²sa²wi¹sxã³ ha³ti²a² nē³nha¹li¹ nē³nha¹li¹ ka³na³ki¹ ne³ki²lhain¹ta¹hxai²hē¹la². 9 A²nxe³sxã³ a²nū²a²nāu³xa² wā³lji³kha³lhon¹tū³kā³txa² ka³lxa¹khai¹nxe³sxã³ 4.000 nxe²

wā³lī³kha³lhon¹tū³kā³txi³su² ta¹hxi²hē¹la². A²nxe³tū³kā³txai²na² Je³su²jah³la² hi²sen³kxai³lu² ī³xi²si¹hain¹jau³su² ī³sa²si¹hā³ain¹ta¹hxi²hē¹la². 10 Nxe³te³na¹ kwēn¹ta²kxai³ Je³su²jah³la² a²sa³wi³ha³lxi³nāu³khai³xai²na² whāi²na¹ ka²no¹a² ā³wi¹hain¹ka³tū³ha³lo²a² Tal³ma³nū²ta³ko³xa² ā³nxai³ain¹ta¹hxi²hē¹la².

Fa³ri³se²a²nū³kā³txa²yen³kxa²wā³nxīn¹te²a²ī³wā³txain¹jau³su²

11 Nxe³nxa²ha¹te¹ fa³ri³se²a² nū³kā³txa² ā³nhai¹tū³te²nāu³xai²na² a²hi²sen³kxai³lu² tū³yhai¹sxā³ Je³su²jah³la² ī³wā³wā³txi³sxā³ ī³ye³ye³kxa² ī³sa²nū¹xi²yhai¹ta¹hxi²hē¹la².

— Oh³nāu³a² wā³nxīn¹sxā³ kāi³ju³ta² wā²na³ū¹sah¹lxi³hē¹li¹. Nxe³ain¹ta¹hxi²hē¹la². Yxān¹ta¹ Je³su²jah³la² kō³nxe³ti³hi¹tain¹jau³su² ī³ye³kxi²sai³nain¹ta¹hxi²hē¹la², fa³ri³se²a² nū³kā³txai²na²sa². 12 Nxe³sxā³ Je³su²jah³lo²kxai³lu¹ kāin² āin²ti³sxā³ ī³ye³te³nah¹lxi¹:

— Wxāi²na² yxau²xai³yah³lxi¹nū³kā³txi³ ī³nxai²na² wā³nxīn¹ti³ ī³yau¹ū¹nx2ta¹ju³ta² ten³yah³lxi¹nhai¹. Īh¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ ten³yah³lxi¹ji¹wi¹? A²ya³la³tū³ ī³ye³kxi²nx2ta¹i¹. Hai³txi³ wā³nxīn¹ti³ ī³yau¹ū¹nx2ta¹ju³ta³la³ wā²nā³ūh¹nx2ti³nxā³lho³li¹. Nxe³ain¹ta¹hxi²hē¹la².

13 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu² ā³ain¹sxā³ ka²no¹a²ka³lo³a² ā³wi¹hain¹ka³tū³ ī³ye³na² yxo²ha³ti³nhāu³ā¹ ā³nxai³ta¹hxi²hē¹la².

Yain³txa²ī³wā³txi³nū³xa²ī³yau¹ū³jau³su²

14 Ī³ye³nai²na² yxo²ha³ti³lhi³ain¹tāu³a² a²sa³wi³ha³lxi³nāu³khai³3ai²na² yain³tū³xa² ne³wā²na³ain¹ta¹hxi²hē¹la². Ka³na³ka³na³tū³xa² so¹lxi³ ka²no¹a²nāu³a² yū³ain¹ta¹hxi²hē¹la². 15 Ai¹nhā²kxai³ Je³su²jah³la² ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Fa³ri³se²a² nū³kā³txa² E³ro²jah³la² nxe³sxā³ a²yain³txa² ī³wā¹tū³xa² ī²jah¹lxi³hē¹li¹. Ā³toh³nx2ti³ha³ta¹. Nxe³ta¹hxi²hē¹la².

16 Nxe³jau³xai²na² yain³txi³nū³yau³xai²na² a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa² nūh¹ī³ye³kxi²nhain¹te³nah¹lxi¹:

— Yain³tū³xa² yū³nē³lxa³i¹. Nxe³ha²kxai³ nē³lain¹na²li¹. Nxe³nhain¹ta¹hxi²hē¹la².

17 Nyhai¹jau³su², Je³su²jah³lai²na² ain³kxain¹ka³tū³ ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹: — Īh¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ yain³tū³xa² yū³nē³lxa³jau³su²

e³ah¹lxi¹ji¹wi¹? Ha³lo²a² ī³yah³lxi³ji¹wi¹? Ā³ne³wxe³nx2ti³xa³ji¹wi¹? Ī³ne³wā³nū³kxi¹nx2ti³ji¹wi¹? Nxe³yhai¹ta¹hxi²hē¹la².

18 — Wxa²ye³na² whāi²na¹ yū³nx2ti³kxan²ti³, ī²yah³lxi³ji¹? Wxa²ne³nxē³na² whāi²na¹ yū³nx2ti³kxan²ti³, ain³kxi²nyhah¹lxi³ji¹? Nxe³wān²yah³lxi¹ji¹wi¹?

19 Ha³la³je¹nh¹nai³tā², yain³tū³xa² nū³ha¹li¹ nū³ha¹li¹ ka³na³ki¹ wxa²nāu²lxa¹sxā³, a²nū²a² ka³lxa¹tū³kā³txi³su² 5.000 nxe³tū³kā³txai²na² sa²kxai³lu² ū³hū²xai³ai¹na¹h¹nai³tā² a²yain³tū³xa² a²wā³kon³te²tū³xa² Īh¹nxe² ha³ti²a² ne³ki¹sxā³ so¹ah³lxi¹thai¹li¹? Nxe³ain¹ta¹hxi²hē¹la². Nxa²ha¹te¹:

— Ha³ti²a² hxi²ka² hxi³sxā³ ha¹li¹ wxa²sa²so¹xi²nū³tē³na¹, ne³ki¹sxā³ so¹a³sain¹ta¹ti²ti¹. A²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa² nxe³ta¹hxi²hē¹la².

20 Jā¹nxe³sxā³ Je³su²jah³la² e³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Ha³la³je¹nū³tāu³ai³tā² nū³ha¹li¹ nū³ha¹li¹ nū³ha¹li¹ ka³na³ki¹ wxa²nāu²lxa¹sxā³, a²nū²a² ka³lxa¹tū³kā³txi³su² 4.000 nxe³tū³kā³txai²na² sa²kxai³lu² ū³hū²xai³ai¹na¹h¹nai³tā² a²wā³kon³te²tū³xa² Īh¹nxe² ha³ti²a² ne³ki¹sxā³ so¹ah³lxi¹thai¹li¹?

Nxe³nxa²ha¹te¹:

— Ha³ti²a² nē³nha¹li¹ nē³nha¹li¹ nē³nha¹li¹ ka³na³ki¹ ne³ki¹sxā³so¹a³sain¹ta¹ti²ti¹. A²sa³wi³ha³li³xai³nāu³xai²na² nxe³ain¹ta¹hxi²hē¹la².

21 Ai¹nha²kxai³ Je³su²jah³la² a²wān³txi³kxai³lu¹:

— Wān³txai²na² a²si³yxau³tāu³khai³xa² ā³nē³wxe³nx2ti³lā²nxān³khi³. Nxe³nx2ta¹nhai¹. Nxe³ain¹ta¹hxi²hē¹la².

Ye³han³jah¹la² we²txi²jau³su²

22 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² nū³ka³txa² Bet3sa³i²ta³thn³su² ta¹hxi²hē¹la². Nxe³thi³na² ā³wi¹hain¹ka³tū³, a²nū²a² nū³ka³txi³ ā³xa² sa²kxai³lu² ye³han³jah¹la² tē³nū²la² Je³su²jah³la² i³ha¹txi²te³lhxā³ tū³nyhain¹ta¹hxi²hē¹la². Nxe³te³nah¹lxi¹:

— Wxa²to³txain¹sī¹nhē³li¹. A²nū²a²nāu³xai²na² i³wā³txi³sxā³i³ye³ye³kxain¹ta¹hxi²hē¹la². 23 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu¹ ye³han³jah¹lai²na² a²hxi²ki³kxai³lu¹ hxi²ki³sxā³, tē³sxā³ ha³lo²a² sxi²ye³na² yxo²tū³ka³nāu³a¹ ā³nxai³ya³ta¹hxi²hē¹la². Nxe³sxā³ a²ye³na² ye³han³jah¹lai²na² a²ye³na² txa²wā¹yxō²ka²si¹yhau³xa² wxa²ye³wā³lā³kxain¹ka³tū³ a²hxi²ka² wxa²wxai³ain¹ka³tū³ i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Ih¹nxe³ju³ta² i²in¹ji¹wi¹? Je³su²jah³la² ta¹hxi²hē¹la².

24 Nxe³nxa²ha¹te¹ ye³han³jah¹lai²na² a²wān³txi³kxai³lu¹:

— A²nū²a² i²a¹wi¹. Yxān¹ta¹ hi³sa³kat3sū³tain¹na³li¹. Te²su² ā³nxai³ain¹na³li¹. Ta¹hxi²hē¹la².

25 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lo²kxai³lu² jā¹nxe³sxā³ wxa²ye³wxai³ai¹nha²kxai³, wi¹ten³sa²tā³ain¹ta¹hxi²hē¹la². A²yen³kxa² yxo²ha³kxa¹ wi¹li²ain¹ta¹hxi²hē¹la².

26 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Sa²wai³wait3sxā³ wxa²sxi²yhen³khai³xai³tā² i³xi²txu¹li¹. Yxān¹ta¹ sxi²ye³hai²na² ti¹nān²ta³, ā³wih¹txa³hē¹li¹. Ta¹hxi²hē¹la².

Txa²wā¹lū³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lo³jah¹lo²ye²kxe³jau³su²

27 Nxe³nxa²ha¹te¹, Se²sa³re²a² Fi³li³po²thi³nān¹ko³xai²na² ā³nxai³ain¹ta¹hxi²hē¹la². Ain¹tāu³a² Je³su²jah³la² a²yxō²wān³txa² a²sa³wi³ha³li³xa² i³wā³txi³te³nah¹lxi¹:

— A²nū²a² ā³nāu³xai²na² sa²kxai³lu² i³yī¹li²sain¹jau³xa² e³kxi²nyhain¹kxi²nān²tū³ Ih¹nxe³jau³tā³ i³yī¹li²sain¹jau³su² e³lain¹te²la¹xā³? i³yau¹u³nha¹jah³li³hē¹li¹. Je³su²jah³la² ta¹hxi²hē¹la².

28 Nxe³nxa²ha¹te¹ a²sa³wi³ha³li³xai³nāu³khai³xa²na² wān³txi³kxai³lu¹ Je³su²jah³la² i³wā²lū³xain¹te³nah¹lxi¹:

— A²nū²a²nāu³xai²na² a²ha³tih³xa² Jo³āu² Ba³tis²jah³lo²su² ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²sxā³ wā³li²jah¹la² i³yī¹li²nxai¹nha²kxai³ ā³xa² ha³tih³xai²na² sa²kxai³lu² E³li²ah³lo²su² i³yī¹li²nxai¹nha²kxai³ ā³xa² ha³tih³xai²na² sa²kxai³lu² Sū³na² wān³txa² i³hen³txi³jah¹lo²su² i³yī¹li²nxai¹nha²kxai³ nxe³nyhain¹sī¹nhxi²na²hē³li¹. A²sa³wi³ha³li³xa² nxe³ta¹hxi²hē¹la².

29 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² a²wān³txi³kxai³lu¹ i³wā³txain¹te³nah¹lxi¹:

— Yxān¹ta¹ wxāi¹nān²ta³ Ih¹nxe³jau³tā³ i³yī¹li²syah¹lin¹jau³su² e³yah³lin¹ji¹wi¹? Nxe³ta¹hxi²hē¹la². Nxa²ha¹te¹ Pe²jah³lai²na² te²kxai³lu¹ i³wa²lū³xi²te³nah¹lxi¹:

— Wxāi²na² Txa²wā¹sū³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lo³txa²jah¹lo²si¹lxi¹. Nxe³ta¹hxi²hē¹la².

30 Nxe³ha²kxai³lu¹ Je³su²jah³la² i³wa²lū³xi²ti³an¹jau³kxai³lu¹:

— Nxe³jau³jau¹xai²na² a²nū²a² ā³xa² i³hen³txain¹yah³li³txa³hē¹li¹. Nxe³ta¹hxi²hē¹la².

Je³su²jah³la² su²lhã³ju³ta³nũ³a² i³yau¹ũ³jau³su²

31 Jã¹nxain¹jau³su² Je³su²jah³la² a²wãn³txi³kxai³lu¹ i³yau¹ũ³hain¹jau³xa²sa¹:

— Txai²na² Sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lot3sa²jah¹lo²na¹xai²na² Je³ru³sa³lẽ²thi³na² ai³na¹ju³ta³nũ³a² yũ²na³li¹. Nxa¹kxai²nãn²tu³ I³sa³e² a²hxi²kan¹txi³su² te²a² Sũ³na² sxi²ha² wã³nxĩn¹te² si³yxau³tũ³ka³txi³su² te²a² ha³teh³nxã³nxa² a²hoh³lxĩ³su² te²a² nxe³sxã³te²nãu³xa²i³an³ta³kxi²sai¹nha²kxai³ khãu³lxa³txi³sai¹nha²kxai³ i³su²lhã³sa²si¹nyhain¹jau³su² i³kwa³na³nyhain¹tu¹wi¹. Nxe³nũ²la² hã²wxãn³txa³ ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ a³la²ni²sxã³ ka³ten³su¹ i³sa²yxau³xi²na¹tu¹wi¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

32 Nxe³jau³xai²na² yxo²wain³ti³ i³ye³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Ain¹ka³tu³ Pe²jah³la² a²hi²sen³kxai³lu² Je³su²jah³lo²kxai³lu² i³yũ³so²sxã³ i³kwai²kxi²te³nah¹li¹.

— Jã¹nxe³txa³hẽ¹li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la², Pe²jah³la² wãn³txa²sa². 33 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu¹ sa²wa³ti³nha²sxã³ a²sa³wi³ha³lxĩ³nãu³xai²na² i³sa²sai¹ain¹ka³tu³ Pe²jah³lai²na² i³kwai²ta³lxĩ³te³nah¹li¹.

— Sa³ta³na²jah¹lãi³. Txa²si³yo³na² ã³waix³txu¹li¹. Txa²wã¹sũ³na² a²ten³jau³su² ten³nxa²nxa³i¹. A²nũ²ai²na² a²ten³jau³xai²na² so¹lxĩ³ te³ni¹li¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hẽ¹la².

34 Jã¹nxe³jau³su² a²nũ²a²nãu³xai²na² ã³si³tẽ³kxain¹te²nãu³xa² a²sa³wi³ha³lxa² ain¹sxã³ i³ye³kxain¹te³nah¹li¹.

— Nxe³jah³lxĩ³wxi¹. A²nũ²a² i²li³te²nãn²tu³ ã³si³tẽ³kxi²ti³ten³sain¹kxai²nãn²tu³ a²e¹nãu³a¹ au³txi³ ten³khai¹nxe³ju³tan²tu³ ã³na¹txai²li¹. Te²yã¹nxe³sxã³ yxo²i²sain¹ju³tan¹te²kxa³yan³tu³ i³ya²lut¹ju³ta³nũ³a² yuh³lxĩ²nxa³sxã³ ã³si³tẽ³kxi²sain¹txai²li¹.

35 Jã¹nxa¹jau³su² wxã²na² sa²kxai³lu² i³ye³kxi²nyhah¹lxĩn¹kxai²nãn²tu³: “Yuh³xai²na² ti¹ai²na² yxau³na¹tãu³a² txa²u¹la¹tãu³a¹ a³lxĩ²sa³nha¹. Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² sa²yxo²ã³a¹kxan²ti³ ya³lu²ju³ta² ten³sa²nxa³nha¹.” Nxe³nyhah¹lxĩn¹kxai²nãn²tu³ Txa²wã¹sũ³na² ha³lo²a² yxau²xai³lyah²lxan³tho³li¹. Yxãn¹ta¹: “Yuh³xai²na² ti¹ai²na² yxau³na¹tãu³a² txa²wi¹la¹tãu³la³ a³lxĩ²sa²nxa³nha¹. Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² yxo²i²a¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² i³hen³txai¹na¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² i³su²lhã³sain¹kxan²ti³ yxo²i²a¹ju³ta² ã³na¹nxa³lho³na¹.” Nxe³yah³lxĩn¹kxai²nãn²tu³ Txa²sa³wi³ha³lxĩ³syah¹lxĩn¹tu¹wi¹. Nxe³kxa²yu³su² Txa²wã¹sũ³na² ha³lo²a² yxau²xai³lyah²lxĩn¹tu¹wi¹.

36 Te²yã¹nxũn³sxã³ yuh³nãu³ãn¹ta² yen³kxa² a²hãi¹nxe³ti³xa¹ so¹kxi²hxa³kxai²nãn²tu³ yxãn¹ta¹ a²e¹nãu³ai²na² a²ka³ten³yu³ta² tũ¹lxĩ²kxai²nãn²tu³ nxe³te²su² te²na² ju³ju¹tai²na² a²yxo²ha³kxa¹ tũ¹lxĩ²hĩ³nx2na³li¹.

37 Ya³lu²kĩ³kxai²nãn²tu³ a²ka³ten³sa²kĩ³ju³khai³xa² hxi²kan¹ti³ ũ³yho³hxi²sxã³ so¹xi²kĩ³sĩ³nx2nxa³wi¹. 38 A²nũ²a²nãu³xai²na² yxau²xai³lain¹tũ³ka³txai²na² ko³nxe³ti³ kãi³ain¹to³hi² Txa²wã¹sũ³na² ã³na¹sxã³ ã³xa²sũ³na² te³nain¹to³hi² nxe³ain¹to³nha³li¹. A²nxe³tũ³ka³txai²na² a²nũ²a² i²li³te²an²tu³ Txai²li² i³yãu²li² txa²wãn³txa² wi¹jau³xa² i³yãu²li² nxe³sain¹kxai²nãn²tu³ Txai²li² Sũ³na² Hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lot3sa²jah¹lo²na¹xai²na² yan¹nãu³a¹ wxã³na¹tu¹wi¹. Txa²wĩ³na² wxi²kin³ti³ton³ju³ta² wxã³na¹tu¹wi¹. Sũ³na² sa³wi³ha³lxĩ³nãu³xa² wi¹lhin¹te²nãu³xa² oh³nãu³a¹ yxau³te²nãu³xã¹, ã³si³tẽ³kxi²sa²sxã³ wxã³na¹tu¹wi¹. Wxã³na¹kxai²nãn²tu³ ãu²li²sa²jah¹lai²na² sa²kxai³lu², Txai²li² ãu³lxain¹nũ³na¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hẽ¹la².

9

1 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² a²wān³txi³kxai³lu¹ i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Jā¹nxa¹ju³kxai³lu² a²ya³la³tu³ i³ye³kxi¹nx2ta¹wi¹. Txa²wā¹sū³na² wān³txa²wi¹jau³xa² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lo³sa³ju³ta³nū³su² nxe³jau³xai²na² yxau³son³na³li¹. Wxa²nū³ka³txe²i³nxai²na²ka³na³ki²nū²ya³lu²yah³lxi³xa³ta³lxa¹ju¹ta¹na²i²yah³lxin¹tu¹wi¹. Nxe³ye¹nx2ta¹wi¹. Je³su²jah³la² nxe³ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³la²i²ā³kxi³jau³su²

2 Nxe³nxa²ha¹te¹, ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ a³lan²ni²tāu³kxai³lu², Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu² wā³la³ka³txa² kīn³khaix¹ka³ta² ka³la³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³te³na¹ Pe²jah³la² Ti³a²kah³la² Jo³āu²ah³la² whāi²na¹, Je³su²jah³la² ān³sa²so¹sxā³ ka³la³ya³hain¹ta¹hxai²hē¹la². Ka³la³ya³hain¹ka³tu³a²ne³ka³nah²nāu³a² he¹ain¹tāu³a² Je³su²jah³la²nū²a² sa²yā¹nha²ha²kxai³ā³lxa³txi³ i³we¹yhe²ta¹hxai²hē¹la². 3 A²wā²la³ka³lo³a² ū³whih²kxi²nha²ka³lo³a²wā²la² yān³txi³ hā³ka³lo³a² i³ya¹nha²ha²kxai³ kāin² hā³ni²nxe³ju³tan¹te²kxa³yan³tu³ti¹ ye³ha²te¹ta³lxi³ta¹hxai²hē¹la². 4 Nxe³tāu³Moi³se²ah³lu¹ta¹na² E³li²ah³lu¹ta¹na² ain¹sxā³ a³ka³nxa² wxā³yai¹nha²kxai³Je³su²jah³la² i³ye³kxi²nyhain¹ta¹hxai²hē¹la². 5 Nxe³tāu³a¹ Pe²jah³lai²na²a²wān³txi³kxai³lu¹ Je³su²jah³la² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³la² Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. Ti¹ai²li² ha³lo²a²wi¹yxau³khaix¹sī¹na¹nhai¹. Nxe³sī¹nha²kxai³ sxi²ha² thi³nha¹li¹ ka³na³ki¹txon³sī¹na¹tu¹wi¹. Wxa²sxi²ha² txo³ni² Moi³se²ah³la² sxi²ha² txo³ni²E³li²ah³la² sxi²ha² txo³ni² nxe³sī¹na¹tu¹wi¹, ten³nxa²sīn¹ke³la³te²kxai³lu¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

6 Nxe³ju³ta¹ a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa² kāin² yuh³lai¹nha²kxai³i³wā³wā³ta³kxi²nha²sxā³ i³ye³ain¹ta¹hxai²hē¹la². 7 Nxe³nxa²ha¹te¹ oh³sī³na²hā³thi³na² a³hxi²sxā³ ān³ti¹kxai¹nha²kxai³ oh³sī³nān¹ta² wān³txa²ain³kxain¹te³nah¹lxi¹.

— Je³su²jah³lai²na² Txa²ki³lha³lxa² a³lxi²khaix¹na¹jah¹lai²la¹wi¹. Wi¹lain³kxi¹txai¹nhē³li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

8 Ain¹ka³tu³ a²ha² kwēn¹ta²kxai³ a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xai²na² sa²kxai³lu²sa²ne³wa³ti³nha²sxā³ i²sa²sai¹ain¹ka³tu³ Je³su²jah³la² so¹lxi³ i²ain¹ta¹hxai²hē¹la². A²nū²a² ā³te²su² yū³ye²ta¹hxai²nxa³hē¹la².

9-10 Nxe³nxa²ha¹te¹ wā³la³ka³txai²na² wxa²ka³nain¹nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la²a²wān³txi³kxai³lu¹ a²sa³wi³ha³lxi³na² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Ju¹ta¹na²i²syah¹lxin¹ju³ta¹na²a²nū²a² ā³xa²i³hen³txi³ti³hex¹yah³lxi³sān²txa³hē¹li¹. Hā²wxān³txa³ Txa¹na¹xai²na² ya³lu²na¹ka³tu³ ka³ten³ti³ i³sa²yxau³xi²na¹tāu³a²hā²wxān³txa³ a²nū²a² i³hen³txain¹yah³lxin¹ju³ta¹nū³a² wain³na³li¹. Ta¹hxai²hē¹la². Nxe³sxā³a²sa³wi³ha³lxi³na² kon³ton³ti³khaix¹lain¹ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹ nxe³ju³ta¹na² sa²kxai³lu² i³ye³lain¹te³nah¹lxi¹:

— Ya³lu²sān²sxā³ ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²ju³ta² a²si³yxau³tāu³khai³xa²i³h¹nxe³khaix³te²la¹ku¹? Ain¹ta¹hxai²hē¹la². 11 Nxe³te³nah¹lxi¹a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa²a²wān³txi³kxai³lu¹ Je³su²jah³la² i³wā³txain¹te³nah¹lxi¹:

— Ha³teh³nxā³nxa² a²hon³lxi³su² tū³ka³txa² e³jau³xa²sa¹: “E³li²ah³lu¹ta¹na²txa²nū² wxā³tu¹wi¹.” Ain¹na³li¹. Nxe³ju³ta¹ i³h¹nxe³kxa²yan³ti³tā³ wān³txa²jau³xai²na² i³ye³ain¹te²la¹xā³? Ain¹ta¹hxai²hē¹la².

12 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Ya²la³tu³ E³li²ah³la² wxā³tu¹wi¹. Txa²ne³hē³txa² wxā³sxā³ yen³kxa²yxō²ha³kxa¹ sa²hau³kot3tū¹sa³tu¹wi¹. Nxe³to³ta¹ a²nū²a²nāu³xa²

en²sain¹xsā³ kō³nxe³ti³ kâi³u¹sain¹tu¹wi¹. Nxe³ju³ta²nũ³a² ha³te³h³nxā³nxā²ũ³wha²li¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. 13 Yxān¹tah¹lxa¹ wān³txi³khai³su²e³ixi¹nx2ta¹wi¹. E³j³ah³la²ā²la²wxā³na²hē³li¹. Nxe³txai³tā²a²hxi²kan¹ti³nāu³a²hi²sen³su² kō³nxe³ti³ kâi³ju³ta² so¹lxi³ te³nai¹nha²kxai³ kō³nxe³ti³kâi³u¹hain¹na²hē³li¹. Nxe³ju³ta² ha³te³h³nxā³nxā²ũ³wha²li¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Je³su²jah³la² nxe³ta¹hxai²hē³la².

Wē³sa²we²txi²jau³su²

14 Nxe³nxā²ha¹te¹, Je³su²jah³la² nũ³kā³txa² a²hi²sen³kxai³lu²a²sa³wi³ha³lxi³nāu³khai³xa² wā³kon³tũ³kā³txa² yau³so³nain¹ta¹hxai²hē³la². Nxe³ju³ta² a²nũ²a² ka³lxa¹tũ³kā³txi³ ā³xa² hi²sen³kxai³lu²a²wā³kon³tũ³kā³txai²na² ā³ki³ka³ti³kxi²yhai¹nha²kxai³, a²ha³te³h³nxā³nxā²a²hoh³lxi³su² tũ³kā³txa² a²hi²sen³kxai³lu² a²wā³kon³tũ³kā³txai²na² i³wā³wā³txi³xsā³ i³ye³kxi²yhai¹nha²kxai³, ta¹hxai²hē³la². Nxe³ju³ta²i³na²Je³su²jah³la² nũ³kā³txa² yau³son³xsā³ i²kxain¹ta¹hxai²hē³la². 15 Nxe³nxā²ha¹te¹a²nũ²a² ka³lxa¹tũ³kā³txa² hi²sen³kxai³lu² Je³su²jah³la² i²ain¹tāu³i³wā³wā³txi³kxai³nha²kxai³ ā³ni³xsā³ wi¹la³ i³hen³txain¹ta¹hxai²hē³la². 16 Ain¹te³na¹Je³su²jah³la² a²wān³txi³kxai³lu¹ i³ye³kxain¹ta¹hxi²nah¹lxi¹:

— Īh¹nxe³jau³tā³ i³ye³kxain¹yah³lxin¹ji¹wi¹? Ta¹hxai²hē³la².

17 Yxān¹ta¹ ka³lxa¹tũ³kā³txai²na² tau³ta² a²nũ²a² ka³na³ka³na³te²su² te²a²i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Tih³nxe³sa²jah³lāi³. Txa²wē³sai²na² tē³xsā³ tũ³nxā²ha¹wi¹. Kō³nxe³te²a²yāu³ka³txa² nxũ²kwai³yxau²na³li¹. Nxe³ha²kxai³ txa²wē³sai²na² hxi²kan¹txi³i³ye³sa³wi¹. 18 A²nxũ²kwai³yxau²na³li¹ nain¹ka³tũ³ kĭh³nũ³xa²ti³sa³tā³ yxo²ka²tũ¹yhai¹nha²kxai³ kâin² yxo²ka³si³ha²kxai³ kâin²wxi²ka³ta³ta³tha²kxai³ a²nũ²ai²na² i³kan²ta³kxi²ti³ha²kxai³ ain¹na³li¹. Ju¹ta²wxa²sa³wi³ha³lxi³nāu³xai²na² i³ye³kxai³na¹li¹, kō³nxe³te²a² yāu³ka³txa²i³nxũ²kwai³li³si¹hain¹jau³su¹. Yxān¹ta¹, hxi²kan¹ti³hex¹nai¹nxā³li¹. Ta¹hxai²hē³la².

19 Nxe³nxā²ha¹te¹Je³su²jah³la²i³wa²lũ³xi²te³nah¹lxi¹:

— Ā³ne³tot³syah¹lxa³lxi¹. Yxo²i²nxā³xsā³ wain³txi³ ain³kxah²lxa³lxi¹, kan²txi³yxau³kxi¹nx2ta¹kxan²ti³nu¹. Wē³sa²tē³xsā³wxā³jah¹lxi³hē³li¹. Ta¹hxai²hē³la².

20 Ain¹ka³tũ³ wē³sai²na² sa²kxai³lu² tē³xsā³wxā³ain¹ka³tũ³ kō³nxe³te²yāu³ka³txai²na² sa²kxai³lu² Je³su²jah³la² i²tāu³ a²wē³sai²na² tē³xsā³i³ka³ta³ta³kxai³nha²ha²kxai³ kĭh³nũ³xa² ā³ya³hain¹xsā³ ā³nhe¹nhe¹ain¹xsā³ān³wa³ti³wa³ti³txa¹ain¹xsā³ i³yxo²wxāun¹nha²khaix¹xsā³ nxe³ta¹hxai²hē³la².

21-22 Nxe³nxā²ha¹te¹Je³su²jah³lai²na² a²wān³txi³kxai³lu² a²wē³sa²wi³na²i³wā³txi³te³nah¹lxi¹:

— Īh¹nxe³hĭ¹nai³tā² ā³nxũ²kwai³wi¹lhai¹li¹? Nxe³xsā³i³wa²lũ³xi²te²an¹jau³kxai³lu¹:

— A²wē³son³ti³hĭ¹nai³tā² i³to³nain¹na²hē³li¹. Ye³ka³lxa¹txi³ ha³nxē²a²nāu³a¹ā³ya³hi²xsā³ ā³nhi³li² ye³ka³lxa¹txi³ i³yau³xa²nāu³a¹ ā³ya³hi²xi³ ā³nũ¹i²nxe³hxai²na²hē³li¹, i³ya³lu²si¹jau³su¹. Yxān¹ta¹ hxi²kan¹nxā²ke³la²te²kxai³wxa²hau³kot³sa²si¹nhē³li¹. Txa²khāuh³lxa³ti³hit¹sa²sĭn¹ju³ta²i³āin²ta³kxi²sa²si¹nhē³li¹. Ta¹hxai²hē³la².

23 Nxe³nxā²ha¹te¹Je³su²jah³la²a²wān³txi³kxai³lu¹:

— “Hxi²kan¹nhĭ³nxān¹ji¹?” Nxe³sa²txa³hē³li¹. Yxo²i²san¹kxai²nān²tu³a²yen³kxa² a²te³nĭn¹kxa² Txa²wā¹sũ³na² hi²sen³su² wxa²hau³ko³txa²tu¹wi¹. Ta¹hxai²hē³la².

24 Nxe³nxa²ha¹te¹:

— Yxo²i²nxa²ha¹wi¹. Sa²wai³wait3sxã³ yxo²i²nxa²ha¹ju³ta² sa²wet1sẽ¹li¹. A²wi³na² wãn³txa² ta¹hxa²i²hẽ¹la².

25 Nxe³ka³tu³a²nũ²a²nũ³xa²ã³ni³sxã³ã³yã³nũ²ki²ã³si³wxe³ain¹ta¹hxa²i²hẽ¹la². Nxe³ju³ta² Je³su²jah³la² i²ka³tu³ wxi²kan¹sxã³ kō³nxe³te²a² yãu³ka³txa² i³kwa²i²kxi²te³nah¹li¹:

— Kō³nxe³te²a² yãu³ka³txã³, ne³ka³tũ³si¹te² yãu³ka³txã³, yxo²ka³tũ³si¹te² yãu³ka³txã³. I³kwa³na³nxa²ha¹wi¹. Wẽ³sai²na² wxa²nxũ²kwa³li³txu¹li¹. A³wi²xi²ti³hex1txa³hẽ¹li¹. Ta¹hxa²i²hẽ¹la².

26 Nxe³nxa²ha¹te¹ kō³nxe³te²a² a²yãu³ka³txai²na² kãin² wxan¹ka³tu³ wẽ³sai²na² kãin² ã³nhe¹nhe¹khaix1ain¹ka³tu³, a²nxũ²kwa³li³ta¹hxa²i²hẽ¹la². Nxe³sxã³ a²wẽ³sai²na² sa²kxai³lu² ya³lu²te²hũ³nxe² sxã³ta¹hxa²i²hẽ¹la². Nxe³ju³ta² a²nũ²a² ka³ixa¹te²a² i³ye³ain¹te³nah¹li¹:

— Ya³lu²na³li¹. Ta¹hxa²i²hẽ¹la². 27 Yxãn¹ta¹ Je³su²jah³la² hxi²ki³sxã³ sa²yxo²ka³ta³wxe³ain¹ka³tu³ wẽ³sai²na² i³sa²yxa³u³ain¹ta¹hxa²i²hẽ¹la².

28 Nxe³nxa²ha¹te¹ ye³jen¹nãu³a¹ Je³su²jah³la²kxai³ sxi²nhãu³ã¹ ã³wih¹ka³tu³ a²sa³wi³ha³lxi³nãu³khai³xa² nũh¹ i³wã³txain¹te³nah¹li¹:

— Ih¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ kō³nxe³te² yãu³ka³txai²na² hxi²kan¹ti³ nxũ²kwa³li³si¹sĩ¹nxa³thi²li¹? Ta¹hxa²i²hẽ¹la².

29 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la²kxai³ i³sa²lũ³xi²te³nah¹li¹:

— A²yãu³ka³txai²na² te²u¹jã¹nxe³ka² he³la³ku³la³ wa³su³txi³ nxũ²kwa³li³si¹te²sxa³yu²hẽ³li¹. Hãi¹nxe³sxã³ sa²wai³wait3sxã³ Txa²wã¹sũ³na² i³ye³kxi²kĩ³sa²kxai³, i³sa²si¹hã³kĩ³te²ju²hẽ³li¹. Ta¹hxa²i²hẽ¹la².

Je³su²jah³la² su²lhã³ju³ta³nũ³a² i³yau¹ũ³to³jau³su²

30 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² nũ³ka³txai²na² wa²li³ain¹ka³tu³ Ka³li³te²a²kō³xa² wxa²ha³nãu³hain¹ta¹hxa²i²hẽ¹la². Yxãn¹ta¹ he¹ain¹ju³ta² ha³ta³nxa² a²nũ²a² ã³xa² ain¹kxain¹ju³ta² Je³su²jah³la² te³nain¹ta¹hxa²i²nxa³hẽ¹la².

31 Hãi¹nxe³sxã³ nũh¹yxa³u³sxã³ a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xa² wãn³txi³khai³xa² i³yau¹ũ³ti³ten³ta¹hxa²i²hẽ¹la². I³yau¹ũ³te³nah¹li¹:

— A²nũ²a² kō³ko¹xa² hxi²ka² ã³yũ³nhi²sain¹tu¹wi¹. Nxe³sain¹kxai²nãn²tu³ i³su²lhã³sain¹tu¹wi¹. Yxãn¹ta¹ su²lhã³sain¹kxan²ti³ ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ a³la²ni²tãu³a¹ ka³ten³su² i³sa²yxa³u³xi²na¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la² nxe³ta¹hxa²i²hẽ¹la².

32 Yxãn¹ta¹ nxe³jau³xai²na² sa²kxai³lu² a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xai²na² ã³ne³wxe³ain¹ta¹hxa²i²nxa³hẽ¹la². Ain¹kxan²ti³ yuh³lain¹jau³su² wãn³txai²na² a²si³yxa³u³tãu³khai³xa² i³wã³txain¹ta¹hxa²i²nxa³hẽ¹la².

A²nũ²a² kãin²ti³yxa³u³te²la³ i³yau¹ũ³jau³su²

33 Nxe³nxa²ha¹te¹ Ka³far³na³ũ²thi³na² ã³wi¹hain¹nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu¹ sxi²ha² ã³wih¹sxã³ yxa³u³ka³tu³ a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xai²na² i³wã³txi³te³nah¹li¹:

— Tĩh³na² ã³nxi³yah³lxin¹tãu³a² Ih¹nxe³jau³ta³ i³ye³kxi²nyhah¹lxin¹yu²lhi²li¹? Ta¹hxa²i²hẽ¹la².

34 Yxãn¹ta¹ kōn³ton³tain¹ta¹hxa²i²hẽ¹la².

— Txa²wã¹wa³kxẽ³na¹xai²na¹, ih¹te²la³ta³ hxi²kan¹ti³la³ kĩ³te³ji¹wi¹? Nxe³jau³xai²na² tĩh³na² i³ye³lain¹ta¹hxa²i²hẽ¹la². Ai¹nha²kxai³ kōn³ton³tain¹ta¹hxa²i²hẽ¹la². 35 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lo²kxai³lu¹ ã³wxe³sxã³, a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xai²na² hxi²ka²hxa³sxã³ ha¹li¹ wxa²hait1so¹xi²nũn³te²su² te²a² i³kaix1sxã³ i³ye³kxain¹te³nah¹li¹:

— ĩ¹ne³ka²sah¹lxi³sã²lxi¹. A²nũ²a² a²ten³te²su² te²an²tu³:

“Hxi²kan¹txi³su² ti³ten³sa³nhã¹.” Nĩn¹kxai²nãn²tu³, a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ a²wa³ka³li³lo³je²txai¹nhu¹li¹. Ta¹hxi²hẽ¹la².

36 Nxe³te³na¹, wẽn³su² sa²so¹sxã³ nxũ²kwai³ye³ye³lot3sxã³ ũh³wxe³ka³tu³ wxa²sa²ha³lxo¹so¹ka³tu³, a²sa³wi³ha³lxi³nũ³xai²na² ĩ³ye³kxi²ta¹hxi²hẽ¹la².

37 ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— A²nũ²a² ĩ²li²te² ĩ³nxa² a³lxi²sa¹nha²kxai³ wẽn³sai²na² te²yã¹nxe³te²he³la³ku³la³ sa²hau³ko³tai¹nĩn¹kxai²nãn²tu³ Txai²na² hxi²nũ¹san¹kxa²yã¹nxe³hĩ³nx2na³li¹. Hxi²nũ¹san¹kxai²nãn²tu³ Sũ³na² ĩ³sa²si¹hã³sa²jah¹lo²su²te²a² hxi²nũ¹nain¹kxa² yã¹nxe³hĩ³nx2na³li¹. Hai³txi³ Txai²na² so¹lxi³hxi²nũ¹sa²hĩ³nx2nxa³li¹. Ta¹hxi²hẽ¹la².

Wxa²ya³lxah³lo²su² ĩ³yau¹ũ³jau³su²

38 Nxe³nxa²ha¹te¹ Jo³ãu²ah³la² a²wãn³txi³kxai³lu¹:

— ĩ³tih³nxe³sa²jah¹lãĩ³. In³txa² ĩ²sĩ¹na¹hẽ³li¹. A²nxe³jah¹la² wxi²ka¹nĩn¹ju³ta² ĩ²so¹nxain¹sxã³ ko³nxe³te²a² yãu³ka³txa² a³li³si¹jau³su² ĩ³kwa³na³ain¹na¹hẽ³li¹. Yxãn¹ta¹ ĩ³hit2txi²nxai¹nxa³ha²kxai³: “Hãĩ¹nxã¹txai¹nhẽ³li¹.” Nxe³si¹jau³su²kwa³na³ain¹si¹na¹hẽ³li¹ ĩ³hi²txi²nẽ³lxã³ha²kxai³lu¹. Nxe³ta¹hxi²hẽ¹la².

39 Yxãn¹ta¹ Je³su²jah³la² a²wãn³txi³kxai³lu¹:

— ĩ³hxi²ko²lain¹yah³lxi³txa³hẽ¹li¹. Nxe³ju³tai²na² ĩ³yau¹ũ³nx2ta¹wi¹. A²nũ²a² a²ten³te²su² te²an²tu³, Wxi²ka¹na¹ju³ta² ĩ²so¹sa²sxã³ wãn³nxĩn¹sxã³kãĩ³ain¹kxai²nãn²tu³ hai³txi³ kwẽn¹ta²kxai³ wãn³txa² ko³nxe³jau³xa² ĩ³ye³kxi²sai¹nxa³lho³li¹. Nxe³ha²kxai³ ya³nx2ta¹wi¹.

40 A²nũ²a² ĩ³ko³x1ko¹son²kxi²nẽ³lai¹nxa³te²su² te²an²tu³txa²wã¹yan¹tain²te²lxã²na³li¹. Nxe³ha²kxai³ ĩ³hxi²ko²lain¹yah³lxi³txa³hẽ¹li¹.

41 A²ya³la³tu³ ĩ³ye³kxi²nx2ta¹wi¹. Wxãĩ²na² txa²sa³wi³ha³lxi³nũ³sah¹lxi¹lxi¹. Yah³lxi¹nha²kxai³, a²nũ²a² ĩ²li³te²a² a³lxi²sai¹nha²kxai³ ĩ³yau³xa² ka³te³ha²ne³ki¹sxã³ ĩ³na²te³lhxã³ ũ³hũ¹nxa²lxain¹kxai²nãn²tu³ te²kxai³ a²yo³ha²yũ³ain¹tu¹wi¹. Txa²wã¹sũ³na² a²ya³la³tu³ ũ³yho³hain¹tu¹wi¹.

Ko³nxe³ti³ kãĩ³si¹nyhain¹jau³su²

42 A²nũ²ai²na² yxo²ĩ² ã³si³wxe³te²na² sa²kxai³lu² Txa²wãn³txa²sa²yxo²ã³si¹jau³su² ĩ³tih³nxe³yah³lxi³txa³hẽ¹li¹. Nxe² ĩ³tih³nxain¹kxa²yo³ha²kãĩn² khãuh³lxã³thin¹tu¹wi¹. A²nũ²a² tah³lxã³kxa² sa³txe²khai¹nxe³ka³txa²tẽ³sxã³ ĩ³ye³ta³kũ¹nha²te²su² jah¹lan²tu³ ĩ³yau³xa² u¹jau³xa² so¹sxã³ãn³sa³nũ¹ke³la³te²kxai³ nxe³jah¹la² khãuh³lxã³ti³nhã²ju³ta² kãĩn²nhĩ³nx2na³li¹. Nxe³kxa² ha³tih³xan²tu³ a²nũ²ai²na² kwẽn¹ta² yxo²ĩ² ã³si³wxe³te²na²sa²kxai³lu² Txa²wãn³txa² sa²yxo²ã³sa²si¹hain¹jau³su² ĩ³tih³nxe³te²su² jah¹lan²tu³ ko³nxe³thin¹khaix1jah¹lo²su² hĩ³nx2na³li¹. A²nxe³jah¹la²kxai³la¹ khãuh³lxã³ti³wa³to²hi²hai¹nhĩ³nx2na³li¹.

43 Ko³nxe³ti³ kãĩ³yah³lxin¹kxa²yan³ti³su²wi¹li²nha¹jah¹lxi³hẽ¹li¹. Nxe³yãn¹ta¹ wxa²hxi²ka² ko³nxe³ti³

kãĩ³si¹nx2ti³te³lhxã³ kxai²nãn²tu³ ĩ³hxi²yo³la³kãĩ³nha¹jah³lxi³hẽ¹li¹. Nxe³ha²kxai³ hxi²ka³na³ka³na³ta² so¹lxi³ yũ³ah³lxin¹kxan²ti³

yan¹nũ³a¹ ka³te³na² ne³ki³so³txa³ju³ta² ã³wi¹yah³lxin¹kxai²nãn²tu³wi¹lin¹yah³lxi³hĩ³nxã¹lxi¹.

Nxe³yãn¹ta¹ hxi²kha¹li¹ yũ³ah³lxin¹sxã³ha³nxe²a² ĩ³sa²tẽ³ju³ta² ĩ³yũ¹li²nxã³ju³ta² ã³wi¹ah³lxin¹kxai²nãn²tu³khãuh³lxã³ti³nhã²khai¹yxah³lxi³hĩ³nxã¹lxi¹.

44 Nxe³tãu³a² a²nũ²a² ya³lu²ju³ta²yũ²nxã³ha²kxai³ ha³nxe²a² ĩ³sa²tẽ³ju³ta² yũ³ha²kxai³ nxe³sa²tẽ³tu¹wi¹.

45 Te²yã¹nxe³sxã³ wxa²yu³kxa² ko³nxe³ti³ kãĩ³si¹nx2ti³te³lhxã³ kxai²nãn²tu³

ĩ³yũ³yo³la³kã¹nha¹jah³lxi³hẽ¹li¹. Nxe³ha²kxai³ yũ³ka³na³ka³na³ta²
 so¹lxi³ yũ³ah³lxin¹kxan²ti³ yan¹nãu³a¹ ka³te³na² ne³ki³so³txa³ju³ta²
 ã³wi¹yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ wi¹lhin¹yah³lxi³hĩ³nxa¹lxi¹. Nxe³yãn¹ta¹
 yũ³kha¹li¹ yũ³ah³lxin¹sxã³ ha³nxe²a² i³sa²tẽ³ju³ta² i³yũ¹li²nxa³ju³ta²
 ã³wi¹yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ khãuh³lxa³txi³nha²khai¹yxah³lxi³hĩ³nxa¹lxi¹.
 46 Nxe³tãu³a² a²nũ²a² ya³lu²ju³ta² yũ²nxa³ha²kxai³ ha³nxe²a² i³sa²tẽ³ju³ta²
 yũ³ha²kxai³ nxe³sa²tẽ³tu¹wi¹. 47 Te²yã¹nxe³sxã³ wxa²ye³nai²na² ko³nxe³ti³
 kãi³sih¹nx2ti³te³lhxã³ kxai²nãn²tu³ ũ³yhe³ki³sa²tã³nha¹jah³lxi³hẽ¹li¹. Nxe³sxã³
 ye³ki³ka³na³ka³nat3sxã³ ye³yũ³ah³lxin¹kxan²ti³ yan¹nãu³a¹ Txa²wã¹sũ³na²
 A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lot3sa³hĩ¹na¹ yxau³yah³nx2ti³kxai²nãn²tu³
 wi¹lhin¹yah³lxi³hĩ³nxa¹lxi¹. Yxãn¹ta¹ ye³ki³ha¹li¹ ye³yũ³ah³lxin¹sxã³
 ha³nxe²a² i³sa²tẽ³ju³ta² i³yũ¹li²nxa³ju³ta² ã³wi¹yah³lxin¹kxai²nãn²tu³
 khãuh³lxa³ti³nha²khai¹yxah³lxi³hĩ³nxa¹lxi¹. 48 Nxe³tãu³a² a²nũ²a² ya³lu²ju³ta²
 yũ²nxa³ha²kxai³ ha³nxe²a² i³sa²tẽ³ju³ta² yũ³ha²kxai³ nxe³sa²tẽ³tu¹wi¹.

49 Jã¹nxa¹jau³su² kxã³nhxĩ¹nu¹taĩ²na² ka³yxuh³xa² ũ³hĩ³lhxã³
 Txa²wã¹sũ³na² ũ³hũ¹ain¹ki³kxai²nãn²tu³ sah²ne³kxa² ũ³kah¹sãn²sxã³
 wxa²sĩ³nãu³ta³lxi³sãn²sxã³ ũ³hĩ³lhxã³ ũ³hũ¹ain¹to³ki³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹.
 Jã¹nxe³to³ki³tã³li¹. Jã¹nxe³sxã³ a²nũ²a² sa²yo²wet1sah²lxin¹kxai²nãn²tu³
 ã³ne³wxe³yah³lxin¹tu¹wi¹. Nxe³yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ wxa²ẽ¹nãu³nũ¹ai²na²
 whãĩ²na¹ wi¹le³nx2ti³tu¹wi¹. 50 Sah²ne³ki³su² tẽ³ki³kxai²nãn²tu³ yain³txa²
 ũ³sa²wi²kxi²ki³kxai²nãn²tu³ wi¹yain³ki³te²ju²hẽ³li¹. Yxãn¹ta¹ a²kah³ju³ta²
 yũ²nxa³sxã³ sũ¹kxai²nãn²tu³ hxi²kan¹txi³ kah³xi²te²sxa³yu²hẽ³li¹.
 Te²yã¹nxe³kxe³hũ³sxã³ hãu²no³nyhu¹sxã³ yxau²xai³yah³lxin¹kxai²nãn²tu³
 sah²ne³kxa² yã¹nxe² a²nũ²a² wi¹kãi³ũ¹hain¹yah³lxi³hĩ³nxa¹lxi¹.

10

Txu¹ha²kwa²ã³na¹ju³ta²i³tih³nxe³jau³su²

1 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² i³sa²yxau³sxã³ a³li³ka³tu³ Ju³te²a²ko³nãu³a¹
 Jor³tãu²yau³xa² a²yo²ha³tih³nãu³a¹ ã³wi¹hain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ju³taĩ²na²
 a²nũ²a² ka³lxa¹tũ³ka³txa² tĩ³nhãun¹sxã³ Je³su²jah³la² i²ain¹te³lhxã³
 tĩ³xain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 2 Nxe³nxa²ha¹te¹ fa³ri³se²an¹te²a² ka³na³ku²
 wxã³ain¹sxã³ Je³su²jah³la² i³ki³ha¹kxi²si¹hain¹jau³su² i³wã³txain¹ta¹hxai²hẽ¹la².
 I³wã³txain¹te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³lãi³. In³txai²na² sa²kxai³lu² i²li³tãu³a² a²txu¹ha³ka³lxa²
 ã³na¹kxai²nãn²tu³ wain³ji¹wi¹? Ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

3 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹ i³wa²lũ³xi²te³nah¹lxi¹:

— I³h¹nxe³jau³tã³ Moĩ³se²ah³lu¹taĩ²na² i³ye³kxi¹nx2tain¹ta¹hxai²hẽ¹lhai¹li¹?
 Ta¹hxai²hẽ¹la².

4 Nxe³nxa²ha¹te¹ fa³ri³se²a² nũ³ka³txa² i³wa²lũ³xi²te²an¹jau³kxai³lu¹:

— Moĩ³se²ah³lu¹taĩ²na² hãĩ¹nxa² ã³ni³lain¹ju³taĩ²ta²su¹: “In³jah³lo²su²te²i³nxa²:
 ‘Txa²sxe³xa³ka³lxa² ã³na¹a¹tũ¹xã¹.’ Nẽn¹kxai²nãn²tu³ wxa²sxe³xa³ka³lxa²
 ã³na¹te³lhxã³ nẽn¹jau³su² ha³tẽh³nxã³nxa² tẽ³sxã³ a²ten³jau³su²
 ũ³wha²li¹txa²hẽ³li¹. Nẽn¹kxai²nãn²tu³ a²sxe³xa³ka³lxa² ã³na¹in¹ju³ta²yũ²na³li¹.”
 Nxe³ju³ta² Moĩ³se²ah³lu¹taĩ²na² hãĩ¹nxa² ã³ni³lain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹.

5 Yxãn¹ta¹ Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu²:

— Txa²wā¹sũ³na² wān³txa² sa²yxo²we¹ti³ten³nxa²lxa³nha²kxai³, Mo¹se²ah³lu¹tai²na² wān³txa² txu¹ha² ā³na¹te³lhxā³ nxe³jau³xai²na² ũ³wha²li¹lhxā³ ũ³hũ¹nx2tain¹ta¹hxa²ti³ai¹ti²tu³wi¹.

6 Yxān¹ta¹ a²wi¹lhi¹nu¹tai²nān¹te²tu³, Txa²wā¹sũ³na² a²hi²sen³kxai³lu¹ in³txa² we¹ti² txu¹ha² we¹ti² nxe³to³ta¹hxa²ti³ai¹ti²tu³wi¹. 7 Jā¹nxe³ju³kxai³lu² in³txai²na² sa²kxai³lu² a²wi³na² a²hā³ka³nũ¹na² nxe³sxā³ ā³waix3tũ²la² a²sxe³xa³ka³lxa² so¹lxi³ tē³tu³wi¹. 8 Nxe³sa³ha²kxai³ in³txa² txu¹ha² a²nũ²ka³na³ka³nat3ton³tu³wi¹. A²nũ²a² ha¹li¹o³nxa³wi¹. A²nũ²ka³na³ka³nat3jah³na³li¹. 9 Nxe³ha²kxai³ Txa²wā¹sũ³na² hi²sen³kxai³lu² ā³nũ²kxi²ya³te²sin²ta²wi¹. Nxe³kxe³su² a²nũ²ai²na² sa²kxai³lu² ā³nhai²ta³lxi³si¹hain¹kxai²nān²tu³ nxe² kāi³yah³lxi³txa³hē¹li¹. Je³su²jah³la² nxe³ta¹hxa²hē¹la².

10 Nxe³ju³tai²na² sa²kxai³lu² sxi²ha² ā³wi¹hain¹ka³tu³ a²sa³wi³ha³lxa²na² jā¹nxe³ju³ta² i³wā³xi³sain³nyhain¹ta¹hxa²hē¹la². 11 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹ i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹.

— In³txa² a²ten³te²su² te²an²tu³ a²sxe³xa³ka³lxa² ā³na¹ka³tu³ txu¹ha² ā³lxi³te²a² so¹ain¹ke³la³te²kxai³ txu¹ha² ā³xa² ũ³whīn¹ta³kxi²nyhain¹kxa² yā¹nxe² hxi²ki³lot3hī³nx2na³li¹. Kō³nxe³ju³ta² kāi³kxi²hī³nx2na³li¹, in³jah¹la²sa³. 12 Jā¹nxe³jau³su² txu¹ha² a²ten³te²su² te²an²tu³ a²wē³sāi¹ai²na² ā³na¹ka³tu³ in³txa² ā³lxi³te²a² so¹ain¹ke³la³te²kxai³, in³txa² ā³lxi³te²a² ũ³whīn¹ta³kxi²nyha²kxa² yā¹nxe² hxi²ki³lot3ta¹ka³lxu³su² hī³nx2na³li¹. Kō³nxe³ti³ kāi³ju³tai²la¹wi¹. Ta¹hxa²hē¹la².

Je³su²jah³la² wē³ha³lxa² a³lxi²jau³su²

13 Nxe³nxa²ha¹te¹ a²nũ²a² a²wē³ha³lxa² tē³ain¹ta¹hxa²hē¹la². Je³su²jah³la² wxa²wxai³tai²la¹ ain¹jau³su² tē³kxain¹ta¹hxa²hē¹la². Yxān¹ta¹ a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xā² i³hxi²ko²lain¹jau³su² yxo²xūn³txi³ i³kwai²kxain¹ta¹hxa²hē¹la². 14 Nxe³ju³ta² sa²kxai³lu¹ Je³su²jah³lai²na² i³ka³tu³ i³xan³txi³sxā³ i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹.

— Ne³ka²sah¹lxi³sa²lxi¹. Wē³ha³lxa² tē³sxā³ wxā³ain¹ju³tai²na² i³hxi²ko²lain¹yah³lxi³txa³hē¹li¹. Wē³sai²li² a²wi³na² wān³txa² yxo²i²te²ju²hē³li¹. Nxe³kxa²yā¹nxe³kxe³hũ³nxe² Txa²wā¹sũ³na² wān³txa² yxo²i²jah³lxi³hē¹li¹. Nxe³yah³lxin¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Txa²wā¹sũ³na² ha³lo²a² yxau³yah³lxin¹ju³ta³nũ³a² yū³nx2ti³tu³wi¹. 15 A²ya³la³tu³ Txa²wā¹sũ³na² wān³txa² wi¹jau³xa² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lo³ju³ta³nũ³su² nxe³jau³xa² ten³nxa²lxi³kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sũ³na² wān³txa² sa²yxo²we¹jah³lxi³hē¹li¹. Nxe³yah³lxin¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Txa²wā¹sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lo³ju³ta³nũ³ai²li² i²yah³lxin¹tu³wi¹. Ta¹hxa²hē¹la².

16 Nxe³sxā³ a²wē³ha³lxi³nāu³xai²na² sa²ha³lxo¹so¹ain¹sxā³ wxa²wxai³ain¹sxā³ i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹.

— Txa²wā¹sũ³na² wi¹ju³ta² ũ³hũ¹nx2ti³tũ¹xā². Ta¹hxa²hē¹la².

In³txa² yen³kxi³khaixi³jah¹la² i³yau¹ũ³jau³su²

17 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² ā³nxi³xi²te³lhxā³ nxa²ha¹te¹ in³txa² sa²kxai³lu² ā³ni³ha²non¹sxā³ i³ha¹txi²sxā³ ān³kax3ti³wxe³sxā³ i³wā³txi³te³nah¹lxi¹.

— Ti³h³nxe³sa²jah¹lāi³. Wi¹lhin¹jah¹lo²si¹lxi¹. Nxe³t3sā²lxi¹. Yā¹te²a³ wi¹ju³ta³la³ kāi³a¹ke³la³te²kxai³ ka³te³na² wi¹tāu³la² so¹kxi¹nxa²hī³na¹te²la¹xā³? Ta¹hxa²hē¹la².

18 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹ i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹.

— İh¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ wi¹lhin¹jah¹lo²su² san¹ji¹wi¹? Txa²wā¹sũ³na² so¹lxi³ wi¹lhin¹te²ju²hē³li¹. Ā³xa² hai³txi³ wi¹lhin¹te²sxa³yu²hē³li¹.

19 Txa²wā¹sũ³na² wān³txu¹tai²na² ain³kxi²to³hxain¹tai²ti²tu³wi¹: “Su²lhā³i² ā³xa² sxe³xa³ka³lxa² so¹sxā³ ũ³whīn¹ta³kxi², ā³xa² yen³kxa² kâi³kxi² a²nũ²a² ā³xa² ki³ha¹kxi²sxā³ ko³nxe³ti³ kâi³ti³hi¹jau³su² ĩ³ye³kxi²nyhu¹i² ki³han³jau³xa² ā³ye³yxo²nũ¹ni² nxe³yah³lxi³txa³hē¹li¹. Wxa²wĩ³na² wxa²hā³ka³na² wi¹kâi³ũh¹xai³jah³lxi³hē¹li¹.” Nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Ta¹hxai²hē¹la².

20 Nxe³nxa²ha¹te¹ in³txai²na² sa²kxai³lu¹ ĩ³wa²lũ³xi²te²an¹jau³kxai³lu¹:

— Tih³nxe³sa²jah¹lāi³. Sa³nxe³la³kxa² wet¹sa²hi¹nān¹te²tu³ nxe³jau³xai²na² sa²yxo²wet¹sa²sai¹hxai²na¹hē³li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

21 Yxān¹ta¹ Je³su²jah³lo²su²te²kxai³lu² ĩ²ain¹sxā³a³lxi²sxā³, ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Yu³ka³na³ka³na³ton³na³li¹. Wxa²yen³kxa² sa²so¹sxā³ a²nũ²a² ā³xa² so¹kxi²nxa²si¹jau³su² kâi³txa²hē³li¹. Nxīn¹kxai²nān²tu³ so¹kxi²nxain¹kxa² yo³ha² tē³sxā³ a²nũ²a² yen³kxi³txa²te²na² wā²nhũh²xai³txai¹nhē³li¹. Nxīn¹kxai²nān²tu³ oh³nāu³nũ¹ka³na¹ yen³kxa² wi¹ju³ta³nũ³a² yũ³nxa²tu¹wi¹. Jā¹nxe³sxā³ nxe² kâi³ta³lu²nīn¹kxai²nān²tu³ ā³wā³sxā³ ā³si³tē³kxi²sē¹li¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hē¹la².

22 Nxe³jau³xai²na² sa²kxai³lu², in³txai²na² sa²kxai³lu² ain³kxi²te³na¹ ĩ³ye³han³ti³nha²sxā³ ĩ³ain²txi³sxā³ ĩ³ain¹ta¹hxai²hē¹la², kâin² yen³kxi³nha²kxai³la².

23 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la²kxai³lu¹ a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa² sa²kxai³lu¹ ĩ²sa²sai¹ain¹sxā³ ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— A²nũ²a² kâin² yen³kxi³te²su² te²a², Txa²wā¹sũ³na² wān³txa² ain³kxi²sxā³ yxau²xai³ju³ta² wa³lxe³te²ju²hē³li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

24-25 Nxe³jau³xai²na² sa²kxai³lu², a²sa³wi³ha³lxi³nāu³khai³xa² ĩ³wā³wā³tain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³to³ta¹ Je³su²jah³lo²kxai³lu¹ āh¹ ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Txa²wē³ha³lxi³āi³. Txa²wā¹sũ³na² wān³txa² ain³kxi²sxā³ yxau²xai³ju³ta² wa³lxe³te²ju²hē³li¹. Jā¹nxa¹jau³su² ka³me²la² ka³yuh³xa² kâin²khai³1te²su² te²na² hai³txi³ a²ku¹wxi²si³xē¹na² ā³wih¹sxā³ ā³wa²to¹ti³he¹nxe³lhī³nx2nxa³wi¹. Yxān¹ta¹ a²nũ²a² kâin² yen³kxi³khai¹nxe³te²su² te²a² Txa²wā¹sũ³na² wān³txa² ain³kxi²sxā³ yxau²xai³ju³ta² wa³to²hi²te²ju²hē³li¹ wa³lxe³ju³ta²su¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hē¹la².

26 Nxe³sxā³ a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xā² kâin² ĩ³wā³wā³txi³ yxau³ain¹sxā³ ĩ³ye³kxi²nyhain¹te³nah¹lxi¹:

— Txa²wā¹ha³lo²a²nāu³a² a²nũ²ai²li² yen³kxi³kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sũ³nu²su² wi¹lhin¹sxā³ ĩ²jah¹lo²su² ye²te²ju²hē³li¹. Nxe³jut³su² ha²kxai³ a²nũ²a² yen³kxi³te²su² te²na² kxāu³nxa³sxā³ Txa²wā¹sũ³na² wān³txa² ain³kxi²sxā³ yxau²xai³kxai²nān²tu³ a²nũ²a²nāu³xa² hāi¹nxe³ti³xa¹ Sũ³na² wān³txa² ain³kxi²sxā³ yxau²xai³ki³sxa³lho³li¹. Nxe³nyhain¹ta¹hxai²hē¹la².

27 Yxān¹ta¹ Je³su²jah³la² ĩ²sa²sai¹ain¹sxā³ ĩ³ye³kxain²te²an¹jau³kxai³lu¹:

— Nxe³ju³ta²na² a²nũ²a² hxi²kan¹ti³he¹xai¹nxa³wi¹. Yxān¹ta¹ Txa²wā¹sũ³na² hi²sen³su² hxi²kat¹te²lo³jah¹lai²la¹wi¹. Ta¹hxai²hē¹la².

28 Nxe³nxa²ha¹te¹ Pe²jah³lo²kxai³lu¹ ĩ³ye³ān³si³wxe³te³nah¹lxi¹:

— Nxe³3sā²lxi¹. Txa²yen³kxa² hāi¹nxe³ti³xa¹ ā³na¹sxā³ ān³si³tē³kxi²nxa²sī¹na¹tai²ti²tu³wi¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

29-30 Yxān¹ta¹ Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹:

— A²nũ²a² a²ten³te²su² te²an²tu³ Txai²na² a³lxi²sai¹nha²kxai³txa²wān³txa² wi¹jau³xa² a³lxi¹nha²kxai³, sxi²ha² ā³na¹i² a²lon³ti³tāu³xa² ā³na¹i² a²ha³lĩ³ti³nāu³xa² ā³na¹i² a²hā³ka³na² ā³na¹i² a²wĩ³na² ā³na¹i² a²wē³ha³lxi³nāu³xa² ā³na¹i² a²ha³lo²a²ko³xa² ā³na¹i² nxe³ain¹kxai²nān²tu³, a²ha² kwēn¹ta¹i²na² ye³ka³lxi¹txi³ sxi²ha² yũ² ka³lxi¹txi³ a²lon³nāu³xa² yũ², ka³lxi¹txi³ a²ha³lĩ³ti³nāu³xā² yũ² ka³lxi¹txi³ a²hā³ka³na² yũ² ka³lxi¹txi³ a²wĩ³na² yũ² ka³lxi¹txi³ a²wē³ha³lxi² yũ² ka³lxi¹txi³ a²ha³lo²a²ko³xa² yũ² nxe³ain¹tu¹wi¹. Nxe³yān¹ta¹, hau³hau³kon³sxā³ a²nũ²a² ā³xa² ko³nxe³ju³ta² ye³khāuh³lxi³thin¹sxā³ kãi³ain¹tu¹wi¹. Nxe³kxa²yu³su² yxan¹nāu³a¹ ka³tē³na² wi¹tāu³a¹ yxau²xai³lain¹tu¹wi¹.

31 Nxe³kxan²ti³nũ¹ sa²nēn¹kxi²nha²yah³lxi³txa³hē¹li¹. Nxe³sxā³ a²nũ²a² ka³lxi²te²nũ³ka³txa² a²hĩn¹txi³ ĩ³sa²nēn¹kxain¹ju³ta² yũ³kxan²ti³ yan¹nāu³a¹ ĩ³sa²nēn¹kxai¹nxa³ju³ta² yũ³tu¹wi¹. Te²ya¹nxe³sxā³ a²nũ²a² ka³lxi²te²nũ³ka³txa² a²hĩn¹txi³ ĩ³sa²nēn¹kxai¹nxa³ju³ta² yũ³kxan²ti³ yan¹nāu³a¹ ĩ³sa²nēn¹kxain¹ju³ta² yũ³tu¹wi¹. Je³su²jah³la² ta¹hxi²hē¹la².

Je³su²jah³la² su²lhā³ju³ta³nũ³a² ĩ³yau¹ũ³to³jau³su²

32 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³ru³sa³lĕ²thĩ³na² wa²li³nhē¹tĩh³na² ā³nxai³ain¹nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² ān³ne³ka³ta¹nyhain¹sxā³ ai³yain¹ta¹hxi²hē¹la². Ai³yain¹te³na¹ a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa² ān³si³tē³tũ³ka³txa² sa²kxai³lu² ĩ³wā³txain¹to³ha²kxai³ yu³lhain¹to³ha²kxai³ ain¹ta¹hxi²hē¹la². Nxe³ju³ta¹na² sa²kxai³lu² Je³su²jah³la² a²hi²sen³kxai³lu² a²sa³wi³ha³lxi³nāu³khai³xa² hxi²ka² hxi²sa³sxā³ ha¹li¹ wxa²sa²so¹xi²nũn³tũ³ka³txa² ĩ³yũ³so¹ka³tu³ ĩ³ye³kxain¹ta¹hxi²hē¹la².

33 ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Nxe³jah³lxi³sa²lxi¹. Je³ru³sa³lĕ²thĩ³na² ā³nxai³ki³tu¹wi¹. Nxe³ki³kxai²nān²tu³ Txai²na² so¹sain¹sxā³ a²nũ²a² wā³nxĩn¹te² si³yxau³tũ³ka³txi³nāu³xa² ha³te³h³nxā³nxa² a²hoh³lxi³su² tũ³ka³txi³nāu³xa² nxe³te²nāu³xai²na² a²hxi²ka³nāu³a² ā³na¹sain¹tu¹wi¹. Nxe³sain¹kxai²nān²tu³ ya³lu²si¹sain¹jau³su² ĩ³yĩ¹li²sain¹tu¹wi¹. Nxe³ka³tu³ Ju³te²a² nũ³ka³txi³sxa²te²nāu³xa² sa²nũ¹sain¹tu¹wi¹.

34 Sa²nũ¹sain¹sxā³ko³nxe³ ĩ³ka³lxi¹lũ¹sain¹ka³tu³ ĩ³ye³ka³su³hēn¹kxi²sain¹ka³tu³ ũn³txi³ ĩ³ta³lo³wait¹sain¹ka³tu³ ĩ³su²lhā³sain¹tu¹wi¹. Nxe³yān¹ta¹ ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ a³lan²tāu³kxai³lu², ka³ten³su² ĩ³sa²yxau³xi²tu¹wi¹, Txa²wā¹sũ³na² Hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lot³sa²jah¹lo²su² na¹ha²kxai³lu¹. Je³su²jah³la² ta¹hxi²hē¹la².

Ti³a²kah³la² Jo³āu²ah³la² ĩ³wā³txain¹jau³su²

35 Nxe³nxa²ha¹te¹ Se³be³te²ah³la² a²tah²nāu³su² Ti³a²kah³la² Jo³āu²ah³la² nxe³ya³ta¹hxi²hē¹la². A²nxe³te² tah²nāu³xai²na² sa²kxai³lu² Je³su²jah³la² wxā³sxā³ ĩ³ye³kxi²ya³te³nah¹lxi¹:

— ĩ³tĩh³nxe³sa²jah¹lāi³. A²yen³kxa² ĩ³wā³txi³nxa²ya³ha¹kxai²nān²tu³ ũ³hũ¹sa²sĩn¹te³lin¹ji¹wi¹?

36 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² a²wān³txi³kxai³lu¹ ĩ³wā²lũ³xi²te³nah¹lxi¹:

— Yā¹te²a² wxa²hau³ko³kxi¹nx2ta¹ju³ta³nũ³su² ten³nx2ti³ji¹wi¹? Ta¹hxi²hē¹la².

37 Nxa²ha¹te¹ ĩ³wā²lũ³xi²ya³te²an¹jau³kxai³lu¹:

— Wxāi²na² wxa²ha³lo²a² a²wa³kxēn³sin¹kxai²nān²tu³ ka³na³ki³ wxa²wi¹tāu³a¹ ā³wxe², ka³na³ki² wxa²wā³tāu³a¹ ā³wxe² nxe³ya³ha¹ju³ta² ten³ya³sa³nhai¹. Nxe³ya³ta¹hxi²hē¹la².

38 Yxān¹ta¹ Je³su²jah³la² i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— A²yen³kxa² ten³ya³hin¹ju³ta² ā³ne³wxe³ya³hxa³lxi¹. A²nū²a² ko³nxe³thin¹te²nāu³xa² khāuh³lxa³ti³sain¹tu¹wi¹. Jā¹nxe³nx2tain¹ju³ta³nū³a² hxi²kan¹ti³ en³ya²te³lin¹ji¹wi¹? Ta¹hxi²hē¹la².

39 Nxe³nxa²ha¹te¹ ha¹lin¹tū³kā³txa² wān³txi³kxai³lu¹:

— Hxi²kan¹ya³ha¹wi¹. Nxe³ya³ta¹hxi²hē¹la². Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹:

— Txai²li² khāuh³lxa³ti³sain¹tu¹wi¹. Na¹ha²kxai³ wxāi²na² jā¹nxe³sxā³ khāuh³lxa³ti³nx2tain¹nū³tu¹wi¹.

40 Nxe³yān¹ta¹ txa²wi¹nē³tāu³a¹ ā³wxe² txa²wā³tāu³a¹ ā³wxe² nxe³ya³hin¹ju³ta² hxi²kan¹ti³ ū³hū¹nx2ti³nxa³lho³li¹. Ju¹ta²na² Txa²wā¹sū³na² a²ha³lo²ai²la¹wi¹. Txa²ha³lo²sxa³wi¹. Txa²wā¹sū³na² a²ten³te²su² te²na² so¹lxi³ sa²we¹tain¹tu¹wi¹. Ta¹hxi²hē¹la².

41 Nxe³jau³xai²na² sa²kxai³lu² a²sa³wi³ha³lxa² wā³kon³te²nāu³xa² hxi²ka² hxa³tū³kā³txa² ain³kxain¹sxā³ kāin² i³xan³txin³tain¹ta¹hxi²hē¹la². Jo³āu²ah³lai²na² i³xan³ta³kxi² Ti³a²kah³lai²na² i³xan³ta³kxi² ain¹ta¹hxi²hē¹la².

42 Yxān¹ta¹ Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu¹ a²sa³wi³ha³lxa² hāi¹nxe³ti³xa¹ i³kaix1tain¹sxā³ i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— A²nū²a² Ju³te²a² nū³kā³txi³sxa³tū³kā³txa² nxe²xai³te²jai¹ti²tu³wi¹. A²hxi²kan¹te² hi²sen³su² a²sa³wi³ha³lxa² yxo²ha³nxe¹lhxa³txi³ hxi²kan¹txi³lo³tain¹te²jai¹ti²tu³wi¹.

jā¹nxe³yah³lxi³txa³hē¹li¹. Wxa²yu³ta², i²li²te² i³nxān²tu³. “Hxi²kan¹te²sa¹li¹.” Nxe³jau³tu³ ten³nxa²kxai²nān²tu³, wxa²yu³ta²

a²hāi¹nxe³ti³xa¹ i³wa³ka³lxi³lo³txai¹nhē³li¹. 44-45 Jā¹nxa¹jau³su², “Txai²na² a²si³yxau³jah¹lo²sa¹wi¹.” Nxa¹jau³su² ten³nxa²kxai²nān²tu³ a²nū²a²

yxō²ha³kxa¹ ā³wa³ka³lxi³lo³txai¹nhē³li¹. Jā¹nxa¹jau³su² Txai²na² sa²kxai³lu² wa³ka³lxi³lo³sa³si¹hai¹na¹jau³nū³su² wxā²nxa³wi¹. Yxān¹ta¹ a²nū²a² yxo²ha³kxa¹

ā³non²ta³kxi²te³lhxā³ wxā³na¹wi¹. A²nū²a²nāu³xai²na² a²ko³nxe³ti³ kāi³sxā³ wā²nxūh¹lain¹ju³ta²na² ā³wa²su¹te³lhxā³ ya³lu²kxai¹na¹tu¹wi¹. Nxain¹te³lhxā³

wxā³na¹wi¹. Je³su²jah³la² ta¹hxi²hē¹la².

In³txa²ye³han³te²a²ye³we²nxijau³su²

46 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² nxe³ha²kxai³ a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa² nxe³ha²kxai³, ā³lxi³tū³kā³txa² ka³lxa¹tū³kā³txa² nxe³ha²kxai³ whāi²na¹ tē³li³nyhu¹sxā³ Je³ri³ko²thi³na² ai³ain¹ta¹hxi²hē¹la². A²nxe³thi³na²

wa²li³ain¹tāu³a¹ a²nū²a² ye³han³jah¹la² Bar³ti³me³ah³la² tih³na² kxa³lxu³sa³kxu²nxa² ā³wxe³ta¹hxi²hē¹la². A²nxe³jah¹la² Ti³me²ah³la²

a²ki³lhan³ta³ ta¹hxi²hē¹la². Nxe³ju³ta² a²yen³kxa² i³yai³nxū³yhai¹te³lhxā³ o²la³kxain¹ta¹hxi²hē¹la². 47 Nxe³te³na¹ Je³su²jah³la² Na³sa³re²thi³na²

ton¹jah¹la², yau³son³ju³ta² ain³kxain¹te³na¹ i³kaix1jain¹ta¹hxi²hē¹la². Kāin² i³kaix1jain¹te²an¹jau³kxai³lu¹:

— Je³su²jah³lāi³. Txa²wā¹sū³na² Hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lot3txa²kah³lo²si¹lxi¹. Ye³han³sa²ju³ta²na² wi¹lhin¹sxā³ thāi³ti³la² sa²hau³kot3sē¹li¹.

Nxe³ta¹hxi²hē¹la².

48 Nxe³ju³ta³la³ a²nū²a² ka³lxa¹tū³kā³txai²na² a²wān³txi³kxai³lu¹ yxo²xūn³txi³ i³kwai²kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Ā³ka³nah²nxe³sī¹nhē³li¹. Ain¹ta¹hxi²hē¹la². Nain¹kxa²ha³tā³nxān²ti³ ā²la² kāin² i³kaix1jain¹jau³xa²sa¹:

— Txa²wā¹sũ³na² Hxi²kan¹ta² Si³yxa³tāu³lot3txa²kah³lo²si¹lxi¹. Wi¹lhin¹sxā³
thāi³ti³la² sa²hau³kot3sē¹li¹. Ta¹hxi²hē¹la².

⁴⁹ Nxe³tāu³a¹ Je³su²jah³la² a²hi²sen³kxai³lu² ā³yit¹sxā³
ĩ³kaix¹so¹ain¹ta¹hxi²hē¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹ a²nũ²a² ka³lxa¹tũ³k₃txai²na²
ĩ³kaix¹tain¹te²an¹jau³kxai³lu¹:

— Ya³lo³txi²sī¹nhē³li¹. Je³su²jah³la² ĩ³kaix¹txa²sīn¹nhai¹. ĩ³sa²yxa³sxā³
ait³si¹nu¹li¹. Yhai¹ta¹hxi²hē¹la².

⁵⁰ Nxe³te³na¹ a²nũ²a² ye³han³jah¹lai²na² wā²la²ka³lo³a² ha³la³sān¹ka³lo³a²
sa²sai²ā³sxā³ ĩ³sa²yxa³sxā³ Je³su²jah³la² ā³tũ³ta¹hxi²hē¹la².

⁵¹ Nxe³te³na¹ Je³su²jah³la² a²wān³txi³kxai³lu¹:

— ĩh¹nxe³ju³ta² kái³ũh¹nxa²ha¹ju³ta² ten³nxa²ji¹wi¹? Nxe³ha²kxai³lu¹
ye³han³jah¹lai²na² a²wān³txi³kxai³lu¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. Ye³we²txi²san¹ju³ta² ten³khaix¹sa³nhai¹.
Nxe³ta¹hxi²hē¹la².

⁵² Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² a²wān³txi³kxai³lu¹:

— Ā³nxai³txu¹li¹. Hī¹na¹ yxo²i²sa¹nha²kxai³ ye³we²txi¹nxa²ha¹wi¹.
Ta¹hxi²hē¹la². Nxe³ka³tũ³ wa³su³txi³ ye³we²nxi²sxā³, Je³su²jah³la² ān³si³tē³kxa²
ā³nxai³ain¹ta¹hxi²hē¹la².

11

Je³ru³sa³lē²thi³na² ā³yatīā³wih¹jau³su²

¹ Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa² Je³ru³sa³lē²thi³nān¹tīh³na²
ā³nxai³ain¹ta¹hxi²hē¹la². Ā³nxai³ain¹te³na¹ wā³la² o³li³ve²ra³ka³txa²
yau³son³kxain¹ta¹hxi²hē¹la². A²nxe³ti³wa³kxa² sxi²jen³txa²

thi³nha¹li¹ wā³la³ka³txa² yxo²yxa³ta¹hxi²hē¹la². Nxe³thīn³txa²
Bet3fa³je²thīn³su² ha²kxai³ Be³tān²ya³thīn³su² ha²kxai³ nxe³ta¹hxi²hē¹la².

A²nxe³thi³na² ā³yi¹ka³tũ³ Je³su²jah³lo²kxai³lu² a²sa³wi³ha³lxa² ha¹li¹
ĩ³sa²si¹hā³ta¹hxi²hē¹la². ² Nxe³ju³kxai³lu¹ Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹
ĩ³sa²si¹hā³yhai¹te²an¹jau³kxai³lu¹:

— Sxi²je³na² ha³ti³hi³nāu³a¹ ai³jah³hē¹li¹. Ya³hin¹kxai²nān²tu³ a²kwēn¹tai²na¹
ju³mēn²ta² ka²va¹lhũ³te²a² wē³sa² nxe³te²a² sa³tai³kxa² wxē³sain¹te²a²
ĩ²yah³hin¹tu¹wi¹. A²nxe³te²a² a²ka³tih³yau³ai¹nhxi²nxa³hē³li¹. Nxe³te²a²
sa²ta²la³kxi²so¹jah³hē¹li¹.

³ Ya³hin¹kxai²nān²tu³ a²nũ²a² ĩ²li³te²an²tu³ ĩ³wā³txi³nx2tain¹kxai²nān²tu³:
“Īh¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ sa²ta²la³kxi²ya³hin¹ji¹wi¹?” Nxe³nx2tain¹kxai²nān²tu³
ĩ³ye³kxi¹txain¹ya³hē¹li¹. “Txa²hxi²kan¹jah¹la² a²ten³jau³su² ha²kxai³
sa²si¹hā³sain¹sīn¹na²ji¹.” Nxe³txain¹ya³hē¹li¹. Je³su²jah³la²kxai³ ta¹hxi²hē¹la².

⁴ Nxe³nxa²ha¹te¹ ā³nxai³ya³te³na¹ ya²la³la¹ ju³mēn²ta² wē³sa² sa²tai³kxi²kxa²
sxih²yxo²a² a²ti²ta³lo³kxa² yxo²wxē³ain¹kxe³su² te²a² ĩ²ya³ta¹hxi²hē¹la².
A²nxe³te²a² sa²ta²la³kxi²ya³ta¹hxi²hē¹la². ⁵ Nxe³ju³ta² sa²kxai³lu² a²nũ²a²
ha³lo²a² he¹ain¹te²a² ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— ĩh¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ ju³mēn²ta² wē³sai²na² sa²ta²la³kxi²ya³hin¹ji¹wi¹? Nx-
ain¹ya³ta¹hxi²hē¹la².

⁶ Nxa²ha¹te¹ ĩ³wa²lũ³xi²ya³ti³an¹jau³kxai³lu¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹la² a²ten³jau³su² ha²kxai³ sa²si¹hā³sain¹na²li¹.
Nxe³ya³ta¹hxi²hē¹la². ⁷ Nyhai¹nha²kxai³, ju³mēn²ta² wē³sai²na² tē³sxā³
Je³su²jah³la² ũ³hũ¹yhai¹ka³tũ³ wā²la²ka³lo³a² so¹sxā³ ũ³ka³ti³hēt¹ta¹hxi²hē¹la².

Hã²wxãñ³txa³ Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu² ã³ka³ti³yau³ye²ha²kxai³
 ã³nxai³ain¹ta¹hxi²hẽ¹la². 8 Nxa²ha¹te¹ ne³ka³ta²a² ai³ain¹tũ³ka³txa²
 ka³lxa¹tũ³ka³txa² a²wã²la³ka³lo³khai³xa² tĩh³na² Je³su²jah³la² ã³nxai³tĩh³na²
 ũ³ha¹xai³ain¹ha²kxai³ a²nũ²a² ã³xa² ka³lxa¹tũ³ka³txa² he³la³nxã³nxa²
 sa²nãu²so¹sxã³, tĩh³na² ũ³ha¹ai³ain¹nũ³nha²kxai³ nxe³ain¹ta¹hxi²hẽ¹la²,
 Nxe³ain¹ju²ta¹ tĩh³na² Je³su²jah³la² wi¹wxa²hau³ko³kxai³si¹hain¹jau³su²
 ain¹ta¹hxi²hẽ¹la². 9 Nxe³ha²kxai³lu¹ ã³ne³ka³ta¹sxã³ ho³hain¹tũ³ka³txain²ti³
 i³kaix1ti² a²si³yo³na² ho³hain¹tũ³ka³txain²ti³ i³kaix1ti² nxe³ain¹ta¹hxi²hẽ¹la².
 I³kaix1tain¹te²an¹jau³kxai³lu¹.

— Je³su²jah³la² i³sa²nẽñ¹kxi²a³sah¹lxi³wx¹. Txa²wã¹sũ³na² A²hxi²kan¹ta²
 Si³yxau³tãu³lo³jah¹lai²la¹wi¹. 10 Kxã³nhx¹nu¹tai²na² Ta³vi²yah³lu¹tai²na²
 sa²kxai³lu² i³wa³kxẽñ³to³tẽ³lain¹ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Te²u¹jã¹nxe³te²su²
 te²a² hĩ¹na² ãh¹ ũ³hũ¹nẽ³tu³wi¹. Nxe³ha²kxai³, Wxi²kin³txi²ton³ta²
 Si³yxau³jah¹lai²la¹wi¹. Nxe²e³lain¹ta¹hxi²hẽ¹la².

11 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³ru³sa³lẽ²thĩ³na² Je³su²jah³la²kxai³ ã³wi¹hain¹ka³tu³
 Txa²wã¹sũ³na² sxi²ha² ã³wi¹hain¹ta¹hxi²hẽ¹la². Nxe³ka³tu³ a²yen³kxa²
 yxo²ha³kxa¹ i²ain¹ta¹hxi²hẽ¹la². Nũ²la² ki³kan³nũ²la² a³li³ain¹ta¹hxi²hẽ¹la².
 A²sa³wi³ha³lxi³nãu³xa² hxi²ka² hxi²sxã³ ha¹li¹ wxa²sa²so¹xi²nũ³te²nãu³xa²,
 ã³si³tẽ³kxain¹ka³tu³, Be³tãn²ya³thĩ³na² ã³nxai³ain¹ta¹hxi²hẽ¹la².

Fi²ko²ka³txa² nxã³kxi²nxa³kxe³su²ya³lu²jau³su²

12 Ain¹te³na¹ ka³nxa³ha²ta³kxai³lu² Be³tãn²ya³thĩ³nai²na² a³li³sxã³
 ã³nxai³ain¹ka³tu³ Je³su²jah³la² heh³ta¹hxi²hẽ¹la². 13 Nxe³ka³tu³,
 yain³txi³ka³ta² fi²ko²ne³kxa² ã²hã¹ u²la¹ ten³sa²tã³ta¹hxi²hẽ¹la². A²nxe³ka³ta²
 ãñ³yau³son³kxi²ta¹hxi²hẽ¹la². Yain³txa³nã³kxa² so¹sxã³ i³yain³te³lhxã³
 yau³son³kxi²ta¹hxi²hẽ¹la². Yxãñ¹ta¹ a²ka³tai²na² a²nxã³kxa² yũ²nxa³kxe³su²
 a²nxã³nxa² so¹lxi³ i²ain¹ta¹hxi²hẽ¹la². Ha³lo²la³ yain³txa³nã³kxa²
 ka³to³je³na³kxa² ãñ³si³wxe²nxa³ha²kxai³ nxe³ta¹hxi²hẽ¹la². 14 Nxe³te³na¹
 Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹ a²yain³txa²ka³tai²na² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Nxe³hĩ¹nãn¹te²tu³ wen¹nxã²nxa³lho³li¹. Nĩn¹ka³tu³ wxa²nxã³kxa³la³
 a²nũ²la³ i³yain³kxi¹ti³he¹nxẽ²nxai¹nx3tho³li¹. Nxe³ta¹hxi²hẽ¹la².
 Nxe³jau³xai²na² a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xa² ain³kxi²khai³lain¹ta¹hxi²hẽ¹la².

Txa²wã¹sũ³na² sxi²ha² ã³wih¹jau³su²

15 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³ru³sa³lẽ²thĩ³na² wxã³ain¹nxa²ha¹te¹ Txa²wã¹sũ³na²
 sxi²ha² ã³wi¹hain¹ta¹hxi²hẽ¹la². ã³wi¹hain¹ka³tu³, a²nũ²a² ka³lxa¹tũ³ka³txa²
 yen³kxa² so¹kxi²nyhu¹sxã³ o²la³kxi² ũ³yho³hi²ki³ki³a² so¹kxi²nyhu¹sxã³ o²la³kxi²
 kwa³sxa³xa² ũ³yho³hi²sxã³ ũ³hũ¹te²a² o²la³kxi² nxe³nyhu¹ye²ta¹hxi²hẽ¹la².
 Jã¹nxe³ju³kxai³lu² Je³su²jah³la² hi²sen³su² yen³kxa² ũ³yho³hi²nyhu¹ain¹te²na²
 ha³lo²a² sa²tã³kxai¹nha²kxai³ ũ³yho³hi²ki³ki³a² a²me²sa²ka³lo³a² ũ³sa²tã³ha²kxai³
 kwa³sxa³xa² ũ³yho³hi²sxã³ ũ³hũ¹te²na² ã³wxe³ka³lo³ai²na² ũ³sa²tã³ha²kxai³
 nxe³ta¹hxi²hẽ¹la². 16 Ain¹sxã³ a²nũ²a² a²yen³kxa² tẽ³sxã³ Txa²wã¹sũ³na²
 sxi²hẽ¹na² ã³wa²to²ka² ai³si¹ja³kxa³nũ³su² i³hxi²ko²lain¹ta¹hxi²hẽ¹la².
 17 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹ i³yau¹ũ³te³lhxã³
 i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Txa²wã¹sũ³na² wha²li¹txã³nxa² jau³xau³hxi²tẽx1ta² nxe³te³nah¹lxi¹:

“Txa²sxi²hai²na² sa²kxai³lu² a²nũ²a² nũ³ka³txi³nãu³xai²na² a²yxo²ha³kxa¹
 i³ye³kxi²sain¹thĩ³nai²la¹wi¹.” Ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Yxãñ¹ta¹ i³ya¹nxa²sxã³

yen³kxa² kâi³kxi²nyhu¹kxi³thî³nsu² î³ya¹ton³yah³lxi¹nhê³li¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hê¹la².

18 Nxe³jau³xai²na² sa²kxai³lu², wâ³nxîn¹te² si³yxau³tû³kâ³txa² ain³kxai¹nha²kxai³, ha³teh³nxâ³nxa² a²hoh³lxi³su² tû³kâ³txa² ain³kxai¹nha²kxai³ ain¹sxâ³. Je³su²jah³la² î³su²lhâ³te³lhxâ³ ô²la³kxain¹ta¹hxai²hê¹la². Nxe³ju³ta² a²nû²a² yxo²ha³kxa¹ Je³su²jah³la² wân³txa² î³wâ³wâ³txi³sxâ³ he¹lain¹ta¹hxai²hê¹la². Nxe³ha²kxai³ ha¹lin¹tû³kâ³txai²na² yû³lhain¹jau³su² Je³su²jah³la² î³su²lhâ³si¹jau³nû³su² te³nain¹ta¹hxai²hê¹la².

19 Nxe³nxa²ha¹te¹ sũ²ni²khaix¹nxe³sxâ³ Je³su²jah³la² nû³kâ³txa² Je³ru³sa³lê²thî³na² wa²li³ain¹ta¹hxai²hê¹la².

Fi²ko²ka³txa² î³yau¹û³jau³su²

20 Ka³nxa³ha²ta³kxai³lu¹ â³nxai³ain¹ka³ty³ yain³txa³ka³tai²na² sa²kxai³lu² â³wa²tot¹sxi²ain¹ta¹hxai²hê¹la². A²nxe³ka³ta² î³ya³nat³sxâ³ ya³lu²ju³tu¹tai²na² î²ain¹ta¹hxai²hê¹la². 21 Nxe³hî¹na² Pe²jah³la² hi²sen³kxai³lu² ain³kxi¹xi²nû²la² Je³su²jah³la² wân³txa² a²sũ²ta³ti³kxai³ î³ye³jau³kxai³ ain³kxi¹xi²ta¹hxai²hê¹la². Nxe³sxâ³ î³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lî¹âi³. Yain³txa³ka³tai²na² kô³nxe³te²lo³tin¹ka³tai²na² î³ya³na²kxi²sxâ³ ya³lu²su²li¹. Nxe³ta¹hxai²hê¹la².

22-23 Yxân¹ta¹ Je³su²jah³la² wân³txi³kxai³lu¹ î³wa²lû³xi²te²an¹jau³kxai³lu¹:

— Txa²wâ¹sũ³na² yxo²î²jah³lxi³hê¹li¹. A²ya³la³ty³ î³ye³kxi¹nx2ta¹wi¹. A²nû²a² a²ten³te²su² te²an²ty³ wâ³la³ka³txai²na² î³ye³kxi²yah³lxi¹kxai²nân²ty³, “Wxa²ha²txut¹lsai¹sxâ³ î³ye³na² kân²je³na² â³na¹txa²hê³li¹.” Yah³lxi¹kxai²nân²ty³ hau³hau³kon³sxâ³ wxa²ê¹nâu³a¹ hai³txi³ î³wâ³wâ³ta³kxi²nyhah¹lxi³txa³hê¹li¹. Hâi¹nxe³sxâ³ sa²wai³wait³sxâ³ Txa²wâ¹sũ³na² yxo²î²yah³lxi¹kxai²nân²ty³ a²yen³kxa² ten³yah³lxi¹kxa² yû³khaix¹yah³lxi¹tu¹wi¹. Ta¹hxai²hê¹la².

24 — Jâ¹nxa¹jau³su² Txa²wâ¹sũ³na² î³ye³kxi²yah³lxi¹kxai²nân²ty³ î³wâ³wâ³ta³kxi²nyhah¹lxi¹kxai²nân²ty³ î³wâ³wâ³ta³kxi²nyhah¹lxi³txa³hê¹li¹. Hâi¹nxe³sxâ³: “A²yen³kxa² te³na¹kxe³su² te²a² yû³khaix¹sa³tu¹wi¹.” Nxe³jah³lxi³hê¹li¹. Kan²txi³ yxo²î²sah¹lxi³hê¹li¹. Yah³lxi¹kxai²nân²ty³ yû³khaix¹yah³lxi¹tu¹wi¹. 25 Jâ¹nxa¹jau³su² e³a¹wi¹. Î³sa²yxau³sxâ³ Txa²wâ¹sũ³na² î³ye³kxi²yah³lxi¹kxai²nân²ty³ a²nû²a² î²li³te²hû³te²su² te²a² kô³nxe³ti³ kâi³û¹nx2ti³kxai²nân²ty³, nxe³ju³tai²na² wi¹lhî¹sxâ³ ne³wâ²na²txain¹yah³lxi³hê¹li¹. Nain¹yah³lxi¹kxai²nân²ty³, Wxa²wî³na² oh³na² yxau³jah¹la² kô³nxe³ti³ kâi³yah³lxi¹ju³ta² ne³wâ²na²nx2ti³nû³tu¹wi¹. 26 Yxân¹ta¹ wxa²ê¹nân¹jau³su² nxe³ke³la³te²kxai³ te³nah¹li¹. “Jah¹lai²li² kô³nxe³ti³ kâi³û¹sain¹na²hê³na¹. Ne³wâ²na²û¹hain¹nxa³lho³na¹.” Yah³lxi¹ke³la³te²kxai³ Wxa²wî³na² oh³na² yxau³jah¹la² kô³nxe³ti³ kâi³yah³lxi¹ju³ta² ne³wâ²na²û¹nx2ti³hî²nxa³wi¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hê¹la².

Je³su²jah³la² a²hxi²kan¹ju³ta² î³tih³nxe³jau³su²

27 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³ru³sa³lê²thî³na² Je³su²jah³la² nû³kâ³txa² â³wxa³lain¹ka³ty³ Txa²wâ¹sũ³na² sxi²nhâ³û³â¹ â³nxai³ain¹ta¹hxai²hê¹la². Â³nxai³ain¹ka³ty³, wâ³nxîn¹te² si³yxau³tû³kâ³txa², ha³teh³nxâ³nxa² a²hoh³lxi³su² tû³kâ³txa², a²nû²a²nâ³xa² a²hxi²kan¹te² nû³kâ³txa² whâi²na¹ â³tî³ain¹ta¹hxai²hê¹la².

28 Â³tî³sxâ³ î³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³lāi³. Īh¹nxe² ĩ³hxi²ka¹txa²hĩ³te²la¹xā³? Īh¹jah¹lo²ta³ ĩ³sa²si¹hā³nxain¹thai¹li¹? Nxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la².

²⁹ Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² ĩ³wa²lũ³xain¹te³nah¹lxi¹:

— Nxe³jah³lxi³sa²lxi¹. Wān³txa² yau³ka³na³ka³na³jau³xa² yau³ā³lxi³jau³xa² ĩ³wā³txi¹nx2ta¹tu¹wi¹. Nxe³nx2ta¹jau³xai²na² ĩ³wa²lũ³xi²sah¹lxi³sā²nhē³li¹. Sah²lxin¹kxai²nān²tu³, ĩ³hxi²kat1sa²jah¹la² ĩ³yau¹ũ³nx2ta¹tu¹wi¹. Yxān¹ta¹sa²lxan³kxai²nān²tu³ nxe³nx2ti³nxa³lho³li¹. ³⁰ Jo³āu² Ba³tis²jah³lai¹tā²sa²kxai³lu² a²nũ²a² tē³sxā³ ĩ³ye³na² ũ³hũ¹kxi²sa²sai¹ain¹kxe³su² ĩh¹jah¹lo²ta³ ĩ³sa²si¹hā³ain¹thai¹li¹? Txa²wā¹sũ³nu²khai³xai²la³ ta³nxa² a²nũ²khai³xai²la³ ta³nxa² ĩh¹nxe³hĩ³te²la¹xā³? Nxe³na¹jau³xai²na² ĩ³wa²lũ³xi²sah¹lxi³sā²nhē³li¹.

³¹ Nxe³nxa²ha¹te¹, wā²nxũ¹ e³kxi²nyhain¹te³nah¹lxi¹:

— “Txa²wā¹sũ³na² ĩ³sa²si¹hā³kxah³lai²la¹wi¹.” Nxe²e³kxi²ki³kxai²nān²tu³ ĩ³wa²lũ³xi²ne³lai¹nhĩ³te³nah¹lxi¹: “Nxe³kxi³sa²ha²kxai³ ĩh¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ Jo³āu² Ba³tis²jah³lai¹na² wān³txa² yxo²yah²lxan³thai¹li¹? Nxe³nē³lain¹tu¹wi¹.”

³² Yxān¹ta¹: “A²nũ²khai³xa² ĩ³sa²si¹hā³kxah³lai²la¹wi¹.” Nxe³ki³kxai²nān²tu³yuh³lxi³nē³na³li¹. A²nũ²nāu³xai²na²: “Jo³āu² Ba³tis²jah³la² Sũ³na²wān³txa² ĩ³hen³txi³jah¹lo²khai³su¹.” Nxain¹jau³su² ha²kxai³ya³lu²kxi²nē³lain¹kxa²yan³txi³su² ki³nhai¹. Nyhain¹ta¹hxai²hē¹la².

³³ Nxe³ha²kxai³ ĩ³wa²lũ³xi²te²an¹jau³kxai³lu¹:

— Kō³nha²sĩn¹nxa³nhai¹. Nxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹ ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Hā³xā¹. Kō³nyhah¹lxan³kxai²nān²tu³, ĩ³sa²si¹hā³sa³jah¹la² ĩ³yau¹ũ³nx2ti³nxa³lho³li¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

12

Hai³sxa² kwa²hau³ko³tũ³kā³txa² ĩ³yau¹ũ³jau³su²

¹ Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² wān³txa² yau³xā³xa² ĩ³yau¹ũ³ta¹hxai²hē¹la². ĩ³yau¹ũ³te³nah¹lxi¹:

— Nxe³jah³lxi³sa²lxi¹. Hai³sxa² a²wa³kxēn³yah³lo²su² nũ²nhai¹. A²hai³sxai²na²u²va²nē³kxa² ũ³whĩ¹nũ²nhai¹. Ũ³whĩ¹i² a²yxo²ka³te³h³nāu³xa² txah³lxa³kxa²tē³sxā³ ũ³h³yxo²wxaih²na³kxa²xai³sxā³ txon³nũ²nhai¹. Sxi²ha² kī³khai¹nxe³thĩ³na² ũ³txo³te²ka³kxa¹ a²nũ²a² ā³xa² wi¹wa³kon³kxi²si¹hain¹jau³su² ũ³hũ¹ain¹nũ²nhai¹. Hā²wxān³txa³ ha³lo²a² u²lxan¹ko³xa² ā³nxai³nũ²nhai¹. ² Hā²wxān³txa³ ā³ki³i²tāu³a² sa²kxai³lu² yain³txa³kxa² wā²nhu¹nyhu¹si¹jau³su² a²sa³wi³sa²sa²si¹hā³nũ²nhai¹. ³ Yxān¹ta¹ hai³sxa² kwa²hau³ko³tũ³kā³txa²kxai³lu²kāi³ye²ha²kxai³ wā²nhu¹nyhai¹nxa³ke³tũ³ hāi¹sxā³ su²la³kxa²sa²wa²ye²nyhain¹nũ²nhai¹.

⁴ Nxe³nxa²ha¹te¹ a²sa³wi³sa² ā³xa² yain³ta³ka² wā²nhu¹nyhu¹si¹jau³su² ĩ³sa²si¹hā³nũn³nũ²nhai¹. Yxān¹ta¹kwa²hau³ko³tũ³kā³txa²kxai³lu² ĩ³ne³ku³lai¹nha²kxai³ kō³nxe³ti³āu²li²ton³nhā²kxai³ nxe³nyhain¹nũ²nhai¹. ⁵ Nxe³nxa²ha¹te¹ a²sa³wi³sa²ā³xa² ān³ta³lo³hē²ti²to³kxa² ĩ³sa²si¹hā³kxah³la² kwa²hau³ko³tũ³kā³txai²na² ĩ³su²lhā³ain¹nũ²nhai¹. Jā¹nxe³sxā³ ye³ka³lxa¹txi³ hai³sxa² wa³kxēn³yah³lai²na²a²sa³wi³hā³lxa² ĩ³sa²si¹hā³ain¹ta¹ kwa²hau³ko³tũ³kā³txai²na² sa²kxai³lu²a²sa³wi³hā³lxa² ka³na³ku² te²a² ĩ³wai¹txi², ka³na³ku² te²a² su²lhā³i²ain¹to³nhũ²nhai¹.

⁶ Nxe³ju³ta² sa²kxai³lu², a²wa³kxēn³yah³la²a²ki³lha³lxa² hāi¹nxe² wē³nha³kxa² a³lxi²khai¹nxe³kxa² hāi¹nxe²on³kxi²nũ²nhai¹. Nxe³te³na¹ a²wa³kxēn³yah³lai²na² a²ē¹nān¹jau³kxai³lu¹: “Txa²wē³sxai²na² ĩ³sa²si¹hā³a¹tu¹xā¹. A²nxe³te²a² kwa²hau³ko³tũ³kā³txai²na²

sa²nēn¹kxain¹kxi³sā¹.” Nxe³jau³tu³ i³sa²si¹hā³nū²nhai¹. 7 Yxān¹ta¹
a²ki³lha³lxi²na² hai³sxa² yau³son³ye²hī¹na¹ tū¹kₐ³txai²na² wān³txi³kxai³lu¹
wxa²nxūh¹ i³ye³ain¹te³nah¹lxi¹. “Txa²wā¹wa³kxēn³yah³la² ki³lha³lxa²
wxān³na²wi¹. i³su²lhā³a³sah¹lxi³wxi¹. Nxe³k₁³kxai²nān²tu³ hai³sxa²
so¹kxi²k₁³tu¹wi¹.” Nxe³ain¹jau³su².

8 i³sxā³su²lhxā³i³ya²lu¹tain¹ka³tu³ A²ki³lha³lxi²li² ũ³ha³lo²sa²tā³nā¹ain¹nū²nhai¹.

9 Nxe³jau³su² nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³tu³ a²wa³kxēn³yah³lai²na² ih¹nxe³ta³
kai³te³ji¹wi¹? Nxe³ju³ju¹tai²na² e³kxi¹nx₂ta¹tu¹wi¹. A²nxe³jah¹lai²na² sa²kxai³lu²
i³xi²ka³tu³ i³lxi³thi¹nxa³tū³ka³txai²na² sun²tā²hxa³tain¹tu¹wi¹. Nain¹ka³tu³
a²nū³ka³txi³ā³xa² hai³sxa²na² sa²si³wē³no³tū¹hain¹tu¹wi¹.

10 Txa²wā¹sū³na² ũ³wha²li²txā³nxu¹tai²na² nxe³ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wi¹.
Nxe³te³nah¹lxi¹:

“Txah³lxa³kxa³txa², a²nū²a² sxi²ha² ton³te²nū³ka³txai²na² o³nxa³jau³su²
i³ye³kxain¹sxā³ so¹sxā³ ā³sxā³ ā³na¹ain¹ka³txa², kwēn¹tai²na²
si³ka³lah³xan¹ka³khai³xa² hxi²kan¹khai¹nxe³ka³txi³lā²na³li¹.

11 Nxe³ju³tai²na² Txa²wā¹sū³na² kai³ain¹na²hē³li¹.
Nū³kxūn³khai¹nxe³ju³txai²la¹wi¹.” Ū³wha²li²txā³nxū¹tai²na²
nxe³ta¹hxi²ti³ai¹ti²ti¹. Nxe³jau³xai²li² i²yah³lxin¹ta²lu¹wi¹.

Nxe³ta¹hxi²hē¹la².

12 Nxe³sxā³ wān³txa² hāi³jau³xai²na² Je³su²jah³la² hi²sen³su²
i³ye³kxain¹sxā³ wā³nxīn¹te² si³yxau³ka³nū³ka³txai²na² ko³nxe³ti³ kai³ain¹ju³ta²
i³kwai²kxū¹nhain¹ta¹hxi²hē¹la². Nxe³jau³xai²na² tū¹kₐ³txai²na² sa²kxai³lu²
wi¹ko³ni²ye²nyhain¹ta¹hxi²hē¹la². Ai¹nha²kxai³ Je³su²jah³la² i³sxā³
ū³tū¹kxi²ti³ten³khaix¹ain¹ta¹hxi²hē¹la². Yxān¹ta¹ yuh³lxain¹ta¹hxi²hē¹la².

— A²nū²a² kai³li³nū³ka³txai²na² i³xan³ta³kxi²nē³lain¹kxa²yan³ti³su² ki³nhai¹.
Ta¹hxi²hē¹la². Ai¹nha²kxai³ wā³nxīn¹te² nū³ka³txai²na² sa²kxai³lu² hāi¹nxe³sxā³
Je³su²jah³la² ā³ain¹sxā³ i³ain¹ta¹hxi²hē¹la².

Txa²wā¹hxi²kan¹jah¹la² ũ³yho³ha³kxi²ki³ai²na² ũ³hū¹ain¹ki³ju³ta² i³yau¹ū³jau³su¹

13 Nxe³nxa²ha¹te¹ fa³ri³se²a² kwa² ā³nhai¹tū³ka³txi³la³ha²kxai³ E³ro²jah³la²
a²sa³wi³ha³lxa² kwa² ā³nhai¹tū³ka³txi³la³ha²kxai³ ā³nū²kxain¹sxā³
Je³su²jah³la² ān³tū³xain¹ta¹hxi²hē¹la². Nxe³tū³ka³txai²na² sa²kxai³lu²
ān³tū³xain¹ka³tu³ ko³nxe³ti³ e³jau³su² ain³kxain¹te³lhxā³ Je³su²jah³la² wah³nxe²
yxau²xai³ain¹ta¹hxi²hē¹la². 14 Ai¹nha²kxai³ ā³tū³xain¹sxā³ i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— i³tih³nxe³nē³jah¹lāi³. Wān³txa² ya²la³lyau³xa² e³jah¹lo²sa² nhi¹lxi¹.
A²nū²a² i²li³te²a² ye³an³txa³nih¹kxan²ti³ hxi²kan¹khaix¹kxan²ti³ wxāi²na²
yuh³lxi³jah¹lo²su² si¹nxa³lxi¹. Yxān¹ta¹, sa²wai³wait³sxā³ Txa²wā¹sū³na²
wān³txa² wain³txi³ i³yau¹ū³ai¹nhxi²nī¹nhē³li¹. Nxi¹nha²kxai³ wān³txa²
wain³jau³xan²tu³ i³yau¹ū³sa²si¹nhē³li¹. Ro³ma²no² nū³ka³txa² a²hxi²kan¹jah¹la²
Se²sa³jah¹lo²su² a²nū²a² ũ³yho³ha³kxi²ki³ai²na² ũ³hū¹ain¹ki³ta³nxa²
hāi¹nxā¹ta³nxa² ih¹nxe² wain³txi³ kai³sīn¹te³la¹ji¹wi¹? Nxain¹ta¹hxi²hē¹la².

15 Yxān¹ta¹ tū¹ka³txai²na² wi¹lhin¹ki³xo³nxe³ju³ta² Je³su²jah³la²
wi¹ko³nha²ta¹hxi²hē¹la². Wi¹ko³nha²kxe³su² i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— ih¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ wān³txa² ko³nxe³jau³xa² sa²yxo²sai¹sa²te³lhxā³
ten³nx₂ti³ji¹wi¹? Ū³yho³ha³kxi²ki³ai²na² tē³sxā³ ũ³hū¹sah¹lxi³hē¹li¹.
i²ti³ten³sa³nhai¹. Je³su²jah³la² ta¹hxi²hē¹la².

16 Nxe³nxa²ha¹te¹ tē³sxā³ ũ³hū¹ain¹nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la²
i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Ta³ki¹ai²na² a²ta³lo³nāu³ai²na² wān³txa² jau¹xai²na² ũ³wha²li¹lain¹jau³xa² īh¹te²a² a²i³lxi³su²ji¹wi¹? A²nū²a² ye³na² ũ³wha²li¹lain¹kxe³su² te²a² īh¹nxe³te²a² a²ye³nhū³ji¹wi¹? Ta¹hxi²hē¹la². Nxa²ha¹te¹.

— A²i³lxi³ai²na² Se²sa³jah¹la² a²i³lxi³su² ha²kxai³ a²ye³nai²na² Se²sa³jah¹la² a²ye³nhū³nha²kxai³ sīn¹te²jai¹ti²ti¹. Nxe³ain¹ta¹hxi²hē¹la².

17 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² i³wa²lū³xi²te³nah¹lxi¹:

— Se²sa³jah¹la² a²ye³n³kxi³khai³xa², ũ³hū¹xi²yah³lxi¹nha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² a²ye³n³kxi³khai³xa², ũ³hū¹xi²yah³lxi¹nha²kxai³ nxe²xai³jah³lxi³hē¹li¹. Je³su²jah³la² nxe³ta¹hxi²hē¹la². Nxe³jau³xai²na² i³wā³wā³ta³kxi²nyhain¹sā³ā³kōn³ton³tain¹ta¹hxi²hē¹la².

A²nū²a² ya³lu²te²su² te²a² ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²ju³ta³nū³su²

18 Nxe³nxa²ha¹te¹ Sa³tu³se²a² nū³ka³txa² ā³nhai¹tū³te²nāu³xai²na² a²wān³txi³kxai³lu¹ i³ye³ain¹to³jau³xa²sa¹:

— A²nū²a² ya³lu²kxai²nān²tu³ ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²ju³ta³nū³a² yū²nxa³lho³ji¹. Nain¹to³ta¹hxi²hē¹la². A²nxe³tū³ka³txai²na² kwa² ā³nhai¹tū³ka³txa² wxā³sxā³ Je³su²jah³la² i³wā³txi³nyhain¹ta¹hxi²hē¹la².

19 i³wā³txi³nyhain¹te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³la² i³tih³nxe³nē³jah¹lāi³. i³yau¹ū³sa²sī¹nhē³li¹. Moi³se²ah³lu¹tai²na² wān³txa² e³jau³xau³hxi²tēx¹ta² Sū³na² wān³txa² i³yau¹ū³nē³te³nah¹lxi¹: “In³txi³su² ya³lu²kxi²kxai²nūn³tu³ a²wē³ha³lxi³khai³xa² yū²nxa³kxe³su² ha²kxai³ a²lon³yah³lai²na² sa²kxai³lu² a²txu¹ha² so¹nyha¹ta¹ka³lxi³tā² so¹nyha¹txai²li¹, a²lo³na² ya³lu²kxi²jah¹la² ta²ha² wet¹si¹jau³sa¹.” Moi³se²ah³lu¹tai²na² ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wi¹. 20 Nxe³nxa²ha¹te¹ a²lon³ti³tāu³xa² ha¹li¹ ha¹li¹ ha¹li¹ ka³na³ki¹ yxau³ain¹nū²nhai¹. A²hxi²kan¹te²a² txu¹ha² so¹ka³tu³ hā²wxān³txa³ ye³jen¹nāu³a² ya³lu²nū²nhai¹. Hai³txi³ wē³sa³la³ yū²ti³he¹nxa³nū²nhai¹. 21 Nxe³ha²kxai³ wē³sa² yū²nxa³ha²kxai³ a²lon³yah³la² so¹nū²nhai¹. Nxe³nū²la² in³txa² ya³lu²nūn³nū²nhai¹. Hā²wxān³txa³ a²lo³na² ā³xah³la² so¹nyhu¹i² ya³lu² nxe³nū²nhai¹. Hai³txi³ wē³sa³la³ we¹ti³hex¹to³hxa³nū²nhai¹. 22 Nxe²xai³sxā³ a²lon³ti³tāu³xa² ya²lun¹txa²hxan³nū²nhai¹. Yxān¹ta¹ hxi²kan¹txi³ wē³sa² we¹txa³nū²nhai¹. Hā²wxān³txa³ txu¹hai²na² so¹sxā³ ā³ain¹ta¹ka³lxu³su² ha²kxai³lu¹ ya³lu²nūn³nū²nhai¹. 23 Jā¹nxe³ha²kxai³lu¹ yan¹nāu³a¹ ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²kj³tāu³a¹ ta¹ka³lxi³ai²na² sa²kxai³lu² īh¹te²la³ta³ in³txa² wē³sāi¹ah³lo²khai³su² hī³te³ji¹wi¹, a²yo²ha³kxa¹ so¹nha²xai³ain¹na²ha²kxai³lu¹? Nxain¹ta¹hxi²hē¹la².

24 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² a²wān³txi³kxai³lu¹ i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Kwa²yxah³lxi¹lxi¹. Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ā³ne³to³yah³lxa³nha²kxai³ Sū³na² wā³nxīn¹ju³ta³la³ ā³ne³to³yah³lxa³nha²kxai³ nxe³yah³lxi¹lxi¹. 25 Yan¹nāu³a¹ ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²kj³tāu³a¹ txu¹ha² so¹kj³ju³ta³nu³a² yū²nxa³lho³ji¹. Oh³xan¹ta² nū³ka³txa² yā¹nxa²kj³tu¹wi¹.

26 Kxā³nxu¹tai²na² Moi³se²ah³lu¹tai²na² wān³txa² i³yau¹ū¹nhē³jau³xa² wi¹kō³nyhah¹lxin¹ta²lu¹wi¹. A²nū²a² ya³lu²te²na² ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²si¹kxe³su² i³yau¹ū¹nhē³ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Wān³txu¹tai²na² hī³a² nxā³nxa² ka³ten³nxā³nxa² i³sa²tē³kxan²ti³ wā²nhxa³nxa³kxe³su² nxe³jau³xu¹tai²nān¹jau³xa² nxe³te³nah¹lxi¹: “Txi²na² A³bra³āu²ah³la² Sū³na² Si³yxau³kah³lo²sa¹ha²kxai³ i³sa²kah³la² Sū³na² Si³yxau³kah³lo²sa¹ha²kxai³ Ja³ko²ah³la² Sū³na² Si³yxau³kah³lo²sa¹ha²kxai³ hī¹na¹ nxe³te²sa¹wi¹.”

Txa²wā¹sũ³na² nxe³ta¹hxa²ti³ai¹ti²tu³wi¹. 27 Nxe³ha²kxai³ ha¹li¹ ka³na³ki¹ jah¹lo²nāu³xai²na² ka³ten³su² yxau³ain¹na³li¹. Txa²wā¹sũ³na² a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa² yxo²ha³kxa¹ ka³ten³sa²na³li¹. Kxā³nāu³u²ta²kxai³ ya³lu²ain¹kxa²ha³ta³nxā²tu³ hī¹na² ka³ten³sain¹na³li¹. Nxe³ha²kxai³ wxa²nũ³kₐ³txai²na² Txa²wā¹sũ³na² a²ya³la³tu³jau³xa² ā³ne³wx³yah²lxa³lxi¹. Je³su²jah³la² ta¹hxa²hē¹la².

Txa²wā¹sũ³na² wān³txu¹tai²na² wa³to²hi² wxi²kan¹jau³su²

28 Nxe³nxa²ha¹te¹, ha³teh³nxā³nxa² a²hoh³lxi³su¹ tũ³kₐ³txa² ka³na³ka³na³jah¹la² yau³son³ta¹hxa²hē¹la². Yau³son³nũ²la² Je³su²jah³la² a²wān³txa² sa³tu³se²a² nũ³kₐ³txai²na² i³ye³kxi²yhain¹jau³xai²na² wain³txi³ i³wa²lũ³xain¹jau³xai²na² ain³kxain¹ta¹hxa²hē¹la². Ain³kxain¹ka³tu³ ha³teh³nxā³nxa² a²hoh³lxi³su² jah¹lai²na² a²wān³txi³kxai³lu¹ Je³su²jah³la² i³wā³txi³te³nah¹lxi¹:

— Txa²wā¹sũ³na² wān³txu¹tai²na² ih¹jau¹la³ta³ wa³to²hi² wxi²kan¹jau³la³ te²la¹xā³?

29 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² a²wān³txi³kxai³lu¹ i³wa²lũ³xi²te³nah¹lxi¹:

— Wa³to²hi² wxi²kan¹jau³xa²sa¹: “I³sa³e² nũ³kₐ³txāi³. I¹ne³ka²sah¹lxi³wx¹. Sũ³na² Si³yxau³tāu³ai²na² A²hxi²kan¹txa² Si³yxau³tāu³ai²na² hāi¹nxe² ka³na³ka³na³jah¹lo²su² na³li¹. 30 Nxe³ha²kxai³ Txa²wā¹sũ³na² Si³yxau³kah³la² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³kah³lai²na² a³lxi²txai¹nhē³li¹. Wxa²ē¹nāu³ai²na² whāi²na¹ a³lxi²txai¹nhē³li¹. Txa²wā¹sũ³na² wān³txa² yxo²kwai³nha²kxai³ wi¹lain³kxi¹nha²kxai³ nũ³kxūn³txi³ sa²yxo²we¹tha²kxai³ nxe³txai¹nhē³li¹.”

31 Nxe³nxa²ha¹te¹ ā³ta³lo³hē¹jau³xa²sa¹: “Wxa²wa³kxa² yxau³nūh¹nxa²te²su² te²a² a³lxi²nha²kxo² yā¹nxe² a³lxi²txai¹nhē³li¹.” Ha¹lin¹jau³xai²nān²tu³ wa³to²hi² wxi²kan¹khaix¹jau³xai²la¹wi¹. Hai³txi³ ā²la² wxi²kan¹jau³la³ yū²nxa³wi¹. Nxe³ta¹hxa²hē¹la².

32 Nxe³nxa²ha¹te¹ ha³teh³nxā³nxa² a²hoh³lxah³lai²na² a²wān³txi³kxai³lu¹:

— I³tih³nxe³sa²jah¹lāi³. Wxa²wān³txa² wain³khai¹nx2na³li¹. Txa²wā¹sũ³na² hāi¹nxe² ka³na³ka³na³tā³li¹. Hai³txi³ Sũ³na² ā³la³ yū³ti³he¹xai¹nxa³wi¹. Nxe³nūn¹jau³xai²na² a²ya³la³jau³khaix³ai²la¹wi¹. 33 Txa²wā¹sũ³na²,

txa²wā¹ē¹nāu³a¹ whāi²na¹ a³lxi²ki³sa²kxai³ Txa²wā¹sũ³na² wān³txa² wi¹lain³kxi²nē³lha²kxai³ nũ³kxūn³txi³ sa²yxo²we¹ki³sa²kxai³ txa²wā¹wa³kxa² yxau³nūh¹nhē³te²su² te²a² a³lxi²nē³nha²kxa² yā¹nxe² a³lxi²ki³sa²kxai³ nxe³ju³tai²na² whāi²na¹ wa³to²hi² wxi²kan¹ju³tai²la¹wi¹. Hai³txi³ ka³yxuh³xa² su²lha³sxā³ ũ³h³lhxā³ Txa²wā¹sũ³na² ũ³hū¹ain¹k₁ke³la³te²kxai³, nxe³ju³ta² wa³to²hi² wxi²ka¹nh³nx2nxa³wi¹. Ta¹hxa²hē¹la².

34 Nxe³jau³xai²na² sa²nēn¹nha²jau³xai²na² i³wa²lũ³xi²kxe³su² Je³su²jah³la² a²hi²sen³kxai³lu² ain³kxain¹ka³tu³ i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Txa²wā¹sũ³na² wān³txa² sa²yxo²wet¹sxā³ yxau²xai³ju³ta² jū¹nxa² ā³ne³wx³ton³nī¹lxi¹. Je³su²jah³la² ta¹hxa²hē¹la². Nxe³hī¹nān¹te²tu³ a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ yū³lhxai¹nha²kxai³, hai³txi³ Je³su²jah³la² i³wā³txi³sain³ta¹hxa²nxa³hē¹la².

Txa²wā¹sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lo³jah¹la² i³yau¹ū³nē³jau³su²

35 Nxe³nxa²ha¹te¹ Txa²wā¹sũ³na² sxi²hē¹nāu³a¹ Je³su²jah³la² i³ye³ta¹hxa²hē¹la². Wān³txa² i³yau¹ū³te³lhxā³ i³ye³te³nah¹lxi¹:

— Ha³teh³nxā³nxa² a²hoh³lxi³su² tũ³kₐ³txa² a²wān³txi³kxai³lu¹: “Sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lo³jah¹lo²su² jah¹la² Ta³vi²yah³lu¹tai²na²

a²ne³ta²h²nāu³ai²la¹wi¹.” Nxe³ain¹na³li¹. Nxe³jau³xai²na² a²si³yxau³tāu³khai³xa² i³yau¹ū³nx2ta¹tu¹wi¹. ³⁶ Nxe³nx2ta¹te³nah¹li¹: Kxā³nhi¹nu¹ta²na² Ta³vi²yah³lu¹ta²na² i³ye³ta¹hxi²hē¹li¹. Wān³txa² Txa²wā¹sū³na² A²yāu³ka³jah¹la² a²hi²sen³su² i³ye³sxā³ ū³hū¹ain¹jau³su² i³ye³ta¹hxi²hē¹li¹. i³ye³te³nah¹li¹:

“Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³jah¹la² a²yo²wān³txi³kxi³lu² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lo³jah¹la² ain³kxi²ti³an¹jau³kxi³lu¹: ‘Txa²wi¹nē³tāu³a¹ ā³wxe³txu¹li¹. Nxīn¹kxi²nān²tu³ wxa²ko¹ko¹xa² a²yo²ha³kxi¹ wxa²yu³hē³nāu³a² wa³ka³ti³lot3sxā³ a³hi²si¹hai¹na¹tu¹wi¹.’ Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³jah¹la² ta¹hxi²hē¹li¹.”

Ta³vi²yah³lu¹ta²na² ta¹hxi²hē¹li¹.

³⁷ Jā¹nxe³jau³su² Ta³vi²yah³lu¹ta²na² a²yo²wān³txa² a²hxi²kan¹jah¹lo²si¹ke³la³te²kxi³ i³h¹nxe³sxā³ a²ta²lhot3h¹te¹la¹xā³? Je³su²jah³la² ta¹hxi²hē¹li¹. Nxe³jau³xai²na² a²nū²a² kāi²li³tū³ka³txa² ain³kxi²na¹ka³tu³ kāin² ka³li³hain¹ta¹hxi²hē¹li¹.

Ha³teh³nxā³nx²a² a²hoh³li³su² tū³ka³txi³su² i³yau¹ū³jau³su²

³⁸ Nxe³nx²a²ha¹te¹ Je³su²jah³la² a²hi²sen³kxi³lu¹ a²nū²a²nāu³xa² i³yau¹ū³hain¹te³nah¹li¹:

— Ha³teh³nxā³nx²a² a²hoh³li³su² tū³ka³txa² wi¹i²jah¹li³hē¹li¹. Nxe³tū³ka³txa² hi²sen³su² wā²la² a³lu²ka³lo³a² ū³whi²kxi²nha²nū²la² a²nū²a² hxi²kan¹te²yā¹nha²kxe³su² yxo²kwai³no³ta¹nxi²na²hē³li¹. Tih³na² sxi²je³na² nxū²kwai³ye³lo³tih³na² ā³nxi³tāu³a² wi¹le³kxi²nyhai¹ju³ta² yxo²kwai³no³tain¹nū³nxi²na²hē³li¹.

³⁹ Ju³te²a² nū³ka³txa² ā³nū²kxi²thi³nai²na² ā³wxe³ka³lo³a² sa²nēn³nha²khai¹nxe³te²a² ā³wxe³ka³lo³a² yxo²kwai³no³ta¹nha²kxi³ a²nū²a² ā³nū²kxi²sxā³ yain³kxi²nyhai¹nxi²na²hē³ nxe³tāu³a² te²yā¹nxe³sxā³ ā³wxe³ju³ta² sa²nēn³kxi²khai¹nxe³ta² ā³wxe³ka³lo³a² yxo²kwai³no³ta¹nha²kxi³ nxe³nyhai¹nxi²na²hē³li¹.

⁴⁰ Nxe³kxa²yu³su² txu¹ha² wha³te³son³ta¹ka³lxa² yen³kxa² kāi³so¹kxi²te³lhxā³ nxe³ai¹nxi²na²hē³li¹. Nxe³ain¹tāu³a² Txa²wā¹sū³na² yau³ka³lxa¹txi³ wi¹le³kxi²ki³lxo³ai¹nxi²na²hē³li¹. Ain¹ta¹ ain³kxi²nyhai¹nxi²na²lho³li¹. Kxān³nāu³a¹ ko³nxe³khai¹nxe³sxā³ i³yī¹li²nu¹hain¹tu¹wi¹. Yxān¹ta¹ nxe²kāi³ai¹nxi²tū³ka³txa² ko³nxe³ti³ i³yī¹li²nu¹hain¹ju³ta² kū³we²ki²la² kāi²nxi³lho³li¹. Je³su²jah³la²kxi³ nxe³ta¹hxi²hē¹li¹.

Txu¹ha² yen³kxi³txa²ta¹ka³lxa² i³yau¹ū³jau³su²

⁴¹ Nxe³nx²a²ha¹te¹, kwa³ta³la² kāin²te³na² Sū³na² sxi²nha²ū³ā¹ sxa³te³na² ta¹hxi²hē¹li¹. A²nxe³te³na², a²nū²a² ka³lxa²te²nāu³xa² wxā³sxā³ a²yen³kxa² ū³yho³ha³kxi²ki³a² ū³whi²sxā³ ū³whā¹ain¹ta¹hxi²hē¹li¹, Txa²wā¹sū³na² ū³hū¹te³lha³ka². Nxe³nx²a²ha¹te¹ Je³su²jah³la² ā³wxā³sxā³ kwa³ta¹lē³nai²na² un²ta³kxi²nxi³je³na² ā³wxe³ain¹ka³tu³ a²nū²a² i²te³lhxā³ ā³wxe³ta¹hxi²hē¹li¹. Nxe³tāu³a¹ a²nū²a² a²yen³kxi³hxi²khai¹sa² te²a² ka³lxa¹tū³ka³txa² wxā³sxā³ a²yen³kxa² ū³yho³ha³kxi²ki³a² sa²kxi³lu² ki³ka³lxa¹txi³ ū³whā¹ain¹ta¹hxi²hē¹li¹. ⁴² Nxe³ju³ta² txu¹ha² wha³te³son³ta¹ka³lxa² yen³kxi³txa²ta¹ka³lxa², ā³wxā³sxā³ ki³ū¹li³ki³a² ki³ha¹li¹ ū³whā¹ye²ta¹hxi²hē¹li¹. ⁴³ Ain³te³na¹, Je³su²jah³lo²su² te²kxi³lu¹, a²sa³wi³ha³li³nāu³xa² i³kaix1so¹sxā³ i³ye³kxi²ain¹te³nah¹li¹:

— A²ya³la³tu³ i³ye³kxi¹nx2ta¹wi¹. Wha³te³son³ta¹ka³lxi²na² yen³ki³ txa²ta¹ka³lxi²na², a²yen³kxa² ū³whā¹ki³a² kāi²nxi³kxi²ti³ Txa²wā¹sū³na² yen³nāu³a² a²yo³ha² kāin²ye²na³li¹. Yxān¹ta¹ a²nū²a² a²wā³kon³tū³ka³txa²

yx^{o2}ha³kxa¹ Txa²wā¹sū³na² yen³nāu³a² a²yo³ha² kāin²ye²ai¹nxa³wi¹.
 44 Nxe³ju³ta² a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ a²yen³kxi³kī³ki³a² a²wā³kon³kxain¹kxa²
 so¹li³ ū³hū¹ain¹te¹ni²ti¹. Yxān¹ta¹ ta¹ka³lxai²na² sa²kxai³lo³
 yen³kxi³txa²kxa²ha³tā³nxān²ti³nū¹ a²yen³kxa² yū³kxe³su² yxo²ha³kxa¹
 ū³hū²hxa³te¹ni²ti¹. A²yain³txi³khai³xa² ū³yho³ha³kxi²ki³a² yxo²ha³kxa¹
 ū³hū¹te¹ni²ti¹. Ta¹hxi²hē¹la².

13

Sū³na² sxi²ha² wxa²nai¹ain¹ju³ta³nū³a² i³yau¹ū³jau³su²

1 Nxa²ha¹te¹ Txa²wā¹sū³na² sxi²ha², Je³su²jah³la² a³li³ta¹hxi²hē¹la².
 A³li³tāu³a² a²sa³wi³ha³lxai² ka³na³ka³na³te² hi²sen³su² i³ye³kxi²te³nah¹li¹:

— I³ti³h³nxe³sa²jah¹lāi³. I³txa²hē³li¹. Thi¹nai²na² yxo²ha³kxa¹ kāin²khai³xi²ni²
 wi¹khai³xi²ni² nx²na³li¹. Ta¹hxi²hē¹la².

2 Nxe³yān¹ta¹ Je³su²jah³la² wān³txi³kxi³lu¹ i³wa²lū³xi²te²an¹jau³kxi³lu²:

— Sxi²hai²na² txah³lxai³kxa² wi¹txo³nain¹ju³ta² i²in¹ji¹wi¹? Nxe³to³ta¹
 kxān³nāu³a² txah³lxai³kxa² a²yo²ha³kxa¹ wxa²nai¹ain¹tu¹wi¹. Ya²la³ty³ hai³txi³
 ka³tha¹li¹ ā³ne³hē²si²ka³txa² yū²nx³tho³li¹. Ta¹hxi²hē¹la².

Ha³lo²a² kō³ton³ju³ta³nū³a² i³yau¹ū³nē³jau³su²

3 Nxe³nxa²ha¹te¹ wā³la³ka³txa² O³li³ve²ra³ka³txa² Txa²wā¹sū³na² sxi²h²yo²a²
 ten³na¹ain¹je³nai²na² Je³su²jah³la² a²nū³ka³txa² ā³wxe³ain¹ta¹hxi²hē¹la².
 Ā³wxe³ain¹te³na¹, Pe²jah³la², Ti³a²kah³la², Jo³āu²ah³la² Ān³tre²ah³la² whāi²na¹,
 wxa²nxū¹ i³wā³txain¹ta¹hxi²hē¹la².

4 I³wā³txain¹te³nah¹li¹:

— Nxe³sān²si¹li¹. I³h¹nxe³hī¹na² wxa²nai¹ain¹sīn¹te³ji¹wi¹?
 I³h¹nxe³ti³wā³kxa² yau³son³sxā³ txa²wā¹ha³lo²a² ne³ki³son³ju³ta²nū³a² i²sxā³
 wi¹kō³nha²hī³ki³te³ji¹wi¹? Nxain¹ta¹hxi²hē¹la².

5 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² wān³txi³kxi³lu¹ i³ye³kxi²te³nah¹li¹:

— Wi¹lī²nha²khai¹nxe³jah¹li¹hē¹li¹. I³ki³ha¹kxi¹nx²ti³ha³ta¹. 6 A²nū²a²
 ka³lxai¹te²a² wxā³yah³li³ha³ta¹. Txa²yā¹nxe³ki³lxon³tu¹wi¹. Nxe³sxā³
 wxā³sxā³ ki³han³jau³su² e³yah³li³te³nah¹li¹: “Txa²wā¹sū³na² A²hxi²kan¹ta²
 Si³yau³tāu³lot³sa²jah¹lo²sa¹wi¹. Wxa²kan³sxā³ wā³li²na¹hē³li¹.”
 Nxe³jau³su² e³yah³li³to³ha³ta¹. Nxe³yah³li³to³ha²kxi³ wxa²nū³ka³txa²
 ka³lxai¹ ā³nhai¹tū¹sxā³ i³ki³ha¹kxi¹nx²ti³ha³ta¹. 7 Jā¹nxa¹jau³su²,
 ti¹na² yxau³tū³ka³txi³nāu³xai²na² kāin² ā³nhe¹kxi²nyhu¹sxā³
 su²lhā³nyhai¹kxi²nān²tu³ nū¹ka³na¹ u²tāu³ai³tā² yxau³tū³ka³txi³nāu³xai²tā²
 kāin² ā³nhe¹kxi²nyhu¹sxā³ su²lhā³nyhai¹kxi²nān²tu³ nxe³jau³xai²nān²tu³
 ain³kxi²yah³li³in¹kxi²nān²tu³ i³yuh³lxah³li³txa³hē¹li¹. Ya²la³lyau³su²
 kxan²ti³ hai³txi³ hī¹nān²tu³ ha³lo²ai²nān²tu³ ne³ki³so³nx³tho³li¹. 8 A²nū²a²
 nū³ka³txa² a²nū²a² nū³ka³txi³ ā³xa² a²lhun³tu², ā³nhe¹kxi²nyhai¹nha²kxi³
 a²hxi²kan¹ta² si³yau³tāu³a¹ a²hxi²kan¹ta² si³yau³tāu³ ā³xa² a²lhun³tu²,
 ā³nhe¹kxi²nyhu¹ha²kxi³ ha³lo²a² ka³lxai¹ko³xa² kxīh³nxā² sa²wi¹wi¹nha²kxi³
 a²nū²a² yain³txi³ txa²khai¹nxe³ha²kxi³ he³ja²lun¹ti³ha²kxi³ nxe³ain¹tu¹wi¹.
 Nain¹kxi²nān²tu³ txu¹ha² wēh³ni³khai³ta¹ka³lxai² I³h¹ju³ta² wxā³kxi²nān²tu³
 wē³sa² a³li³lah¹kxi²ju³ta² hāi¹nxe³sxā³ ā³si³we³te²ju²hē³li¹. Te²yā¹nxe³sxā³
 ju¹ta²na² wxā³nū¹nx²ti³kxi²nān²tu³ khāuh³yah³li³in¹ju³ta² ā³si³wxe³tu¹wi¹.

9 Nxe³yān¹ta¹ ha³lo²ai²na² sa²wai³wait3sxā³ nū¹hī²jah¹lxi³hē¹li¹. Ju³te²a² nū³ka³txa² hxi²kan¹ta³ nū³ka³txa² ā³yā³nū²kxai¹nha²kxai³ nxe³sxā³ i³nx2ti³sxā³ ān³yū³nx2tai¹nha²kxai³, Ju³te²a² nū³ka³txa² ā³nū²kxi²thī³nāu³a² i³ta³lo³su²nx2ti³ha²kxai³ nxe³nx2ti³ha³tai¹. Txa²wān³txa² yxo²i²sah³lxin¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² wxa²ha³lo²a² wa³kxē³nxa² si³yxa³ka³txa² ko³ver³na³to²yah³lo²su² ha²kxai³ ā³sa²so¹nx2ti³ha²kxai³ wxa²nū³ka³txa² wa³kxē³na² si³yxa³u³kxa³ta² Pre³si³tēn²jah³lo²su² ha²kxai³ ā³sa²so¹nx2ti³ha²kxai³ nxe³nx2tai¹nha³tai¹. Nxe³nx2tain¹kxai²nān²ty³ yxo²i²sah³lxin¹ju³ta² i³wā³txi¹nx2ti³tu¹wi¹. Nxe³nx2tain¹kxai²nān²ty³ txū¹ka³txai²na² whāi²na¹ Sū³na² wān³txa² wi¹jau³xa² i³hen³txain¹yah³lxin¹tu¹wi¹. 10 Yah³lxi¹nha²kxai³ ha³lo²a² hāi¹nxe³ti³xa² a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ wān³txa² wi¹jau³xa² i³yau¹ū³ain¹yah³lxin¹tu¹wi¹. A²nū²a² i²li³te²na² ko³nxe³ti³ kāi³ju³ta² i³āin²ta³kxi²nha²sxā³ ā³kxai²nān²ty³ yxo²i²sain¹kxai²nān²ty³ nxe³te²su² te²na² a²ē¹na² sa²hau³ko³tai¹na¹ju³ta² yū³jau³nū³su² i³yau¹ū³ain¹yah³lxin¹tu¹wi¹. i³yau¹ū³ta³lu²nain¹yah³lxan³tāu³a² ha³lo²ai²na² ne³ki³so³nxa³lho³li¹. 11 Nxe³nx2tain¹kxai²nān²ty³ i³nx2tain¹sxā³ a²nū²a² ān³yān³nū²kxi²ju³ta² ā³yū³nx2tain¹kxai²nān²ty³ hxi²waun³ta³kxi²nhyah¹lxi³txa³hē¹li¹. “Ih¹nxet3sxā³ i³ye³kxai¹na¹lhon³ku².” Nxe³yah³lxi³txa³hē¹li¹. Nxe³nx2tain¹kxai²nān²ty³ wān³txa² wi¹jau³xa² Txa²wā¹sū³na² a²hi²sen³su² ū³hū¹nx2ti³tu¹wi¹. Nxe³jau³xai²na² so¹lxi³ i³ye³kxi²txain¹yah³lxi³hē¹li¹. Wxāi²na² i³ye³kxain¹yah³lxin¹jau³xa² hai³txi³ wxa²wān³txi³khai³sxa³lho³li¹. Txa²wā¹sū³na² A²yāu³ka³jxah¹la² Wi¹lhin¹jah¹la², nxū²kwa³yxa³u³nx2ti³jah¹la² i³ye³kxi¹nx2ti³si¹tu¹wi¹. 12-13 Nxe³hī¹na¹ yxo²i²sah³lxin¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² a²nū²a² a²yxo²ha³kxa¹ i³ān³ta³kxi¹nx2tain¹tu¹wi¹. A²nū²a² yxo²i²xa²te²na² sa²kxai³lu² a²lon³khai³xa² i³ya³lut1si¹jau³su² ā³yū³so¹nha¹tu¹wi¹. A²wī³na² sa²kxai³lu² a²wē³sa² khai³xa² ā³yū³so¹ha²kxai³ a²wē³ha³lxai²na² sa²kxai³lu² a²wī³na² a²hā³ka³na² nxe³sxā³ ā³yū³so¹nyhai¹nha²kxai³ nxe³nyhai¹nha³tai¹. Te²ya¹nxe³jut3su² nxe³nx2ti³kxai²nān²ty³ sa²yxo²ā³syah¹lxi³txa³hē¹li¹. Sa²yxo²ā³syah¹lxan³kxai²nān²ty³ kxā³nāu³a¹ Txa²wā¹sū³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxa³u³tāu³lo³ju³ta³nū³a² yxa²u³xai³yah³lxin¹tu¹wi¹.

Khāuh³lxa³thin¹khai¹nxe³ju³ta³nū³a²i³yau¹ū³nē³jau³su²

14 Nxe³yān¹ta¹, i³lxi³thin¹ti³he¹nxa³jah¹la² a²yen³kxa² yxo²ha³kxa¹ wxa²khot3thun¹jah¹la², wxā³sxā³, Txa²wā¹sū³na² sxi²ha² ā³wih¹sxā³ sa²nxū³sxā³ yxa³ain¹tu¹wi¹. Nxe³ju³ta² wain³ti³hex1te²sxa³yu²hē³li¹. A²nxe³jah¹lai²na² wxā³sxā³ yxa³u³ain¹na³na¹ nxe³yah³lxin¹kxai²nān²ty³ ā³naun³ti² ā³nih³jah¹lxi³hē¹li¹. Ju³te²a²ko³xa² yxa³u³te²su² te² i³nxa² wā³la² ki³ka³txa² ā³nih³jah¹lxi³hē¹li¹. Ū³wha²li¹txā³nxu¹txai²na² i²yah³lxin¹kxai²nān²ty³ ā³ye³wxe³yah³lxin¹tu¹wi¹. 15 Nxe³ju³ta² a²nū²a² sxi²ha² ne³ka³nah²nāu³ā¹ he¹yah³lxin¹kxai²nān²ty³ wxa²yen³kxa² sxi²hē¹nāu³ai²na² wi²sxa³kxai²nān²ty³ ā³wi²hxi²sxā³ so¹yah³lxi³txa³hē¹li¹. Hāi¹nxe³sxā³ u²i³ā³ni¹jah³lxi³hē¹li¹. 16 Jā¹nxe³sxā³ a²nū²a² hai³sxa³nāu³a¹ he¹yah³lxin¹kxai²nān²ty³ ā³wa²li²sxā³ wā²la² ha³la³sa³nān¹ka³lo³a² wxa²so¹xi²te²lhxā³ sxi²ha² ā³wi²hxi²sxā³ wxa²so¹xah¹lxi³txa³hē¹li¹. Hāi¹nxe³sxā³ u²i³ā³ni¹jah³lxi³sā²nhē³li¹. 17 Ko³nxe³jah¹lai²na² wxā³ju³ta²nān²ty³ txu¹ha² wē³nhai¹te²su² te²na² kāin² khāuh³nxain¹tu¹wi¹. Txu¹ha² a²wē³sa² ū³hi³lain¹te²su² te²na² kāin² khāuh³nxain¹nūn³tu¹wi¹, hxi²kan¹txi³ ā³ni³hai¹nxa³ha²kxai³lu¹. 18 Nxe³yān¹ta¹

wā³txi²tāu³a¹ ā³nih³yah³lxin¹ke³la³te²kxai³ kāin² khāuh³yxah³lxi³hī³nxa¹lxi¹.
 Nxe³yah³lxin¹kxa²yan³ti³su² Txa²wā¹sū³na² ī³ye³kxi¹jah³lxi³hē¹li¹.
 19 Nxe³hī¹nāu³ān²tu³ ha³lo²a² kō³nxe³khai¹nxe³ju³ta² ī³lxi³thin¹ti³he¹nxa³ju³ta²
 yū³tu¹wi¹. Txa²wā¹si³kxā³nāu³hī¹nū¹tai²nān¹te²tu³ Txa²wā¹sū³na²
 ha³lo²ai²na² we¹thī¹nān¹te²tu³ a²kō³nxe³ju³ta² yū³ju³ta² kū³we²ki²la²
 kō³nxe³thi¹nxa³ha²kxai³ yxan¹nāu³a¹ ha³lo²a² nxe²xai³tāu³a¹ kō³nxe³ju³ta²
 yū³ju³ta²nū³a² kū³we²ki²la² kō³nxe³thi¹nxa³ha²kxai³ nxe³te²sxa³yu²hē³li¹.
 Nxe³yān¹ta¹ a²kō³nxe³ju³ta²nān²tu³ ī³ye³kxi¹nx2ta¹ju³ta²nān²ta² so¹lxi³
 ā²la² kō³nxe³thin¹khai¹nxe³ju³ta² yū³hī³nx2na³li¹. Nxe³ju³ta² a²nū²a² ā²la²
 kxa²kāin² khāuh³lxa³ti³hī³nx2na³li¹. 20 Nxe³ha²kxai³ Txa²wā¹hxi²kan¹ta²
 si³yxau³tāu³a¹ ha³lo²ai²nān²tu³ kō³nxe³khai¹nxe³ju³ta²nān²tu³
 ā³yā³ni²lā³ain¹sān²tu¹wi¹, a²nū²a² Txa²wā¹sū³na² hxi²ka² ā³yū³so¹xi²kxe³su²
 te²a² a³lxi²khai¹lai¹nha²kxai³lu¹. Ā³yā³ni²lā³ai¹nxa³ke³la³te²kxai³ hai³txi³
 a²nū²a² ka³na³ka³na³ta² he³la³ku³ yxau²xai³lhī³nx2nxa³wi¹. A²yo²ha³kxa¹
 hxa³n³khai¹lhī³nx2na³li¹.

21 Nxe³nxa²ha²te¹ a²nū²a² a²ten³te²su² te²an²tu³ ī³ki³han³jau³su²
 ī³ye³kxi¹nx2ti³kxai²nān²tu³. “Tī¹na² Txa²wā¹sū³na² A²hxi²kan¹ta²
 Si³yxau³tāu³lo³jah¹la² he¹na³li¹. Ī²jah¹lxi³hē¹li¹.” Tā³nxa², “Nū¹ka³na¹,
 Txa²wā¹sū³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lo³jah¹la² he¹na³li¹.” Tā³nxa²
 nxe³nx2tain¹kxai²nān²tu³ yxo²i²ain¹sxā³ yxau²xai³lyah³lxi³txa³hē¹li¹. 22 A²nū²a²
 ā³wxā³ain¹sxā³ ī³ki³ha¹kxi¹nx2tain¹tu¹wi¹. Nxe³ju³ta² ka³na³ku² te²a²: “Txai²li²
 Txa²wā¹sū³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lot3sa²jah¹lo²sa¹wi¹.” Ka³na³ku²
 nūn³te²a²: “Txai²li² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ī³hen³txi³jah¹lo²sa¹wi¹.”
 Nxe³nx2tain¹tu¹wi¹. Nain¹kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na² a²nū²te²ku³xūn³ju³ta²
 ki³lot3sxā³ kāi³ain¹tu¹wi¹. Ain¹sxā³ a²nū²a² Sū³na² ā³yū³so¹te² ī³nxa²na²
 ī³ki³ha¹kxi¹nx2tain¹tu¹wi¹. On²sxā³ yxo²i²ain¹yah³lxin¹kxa²yan³ti³su²
 ye¹nx2ta¹wi¹. 23 Yxa¹nā¹nhī¹na² ha³lo²ai²nān²tu³ nxe²xai³tu¹wi¹. Nxe³yān¹ta¹
 Txai²li² kwēn¹tai²na² ī³hen³txi³nx2ta¹wi¹. Jā¹nxe³nx2tain¹kxa²yan³ti³su²
 nū¹hī²jah¹lxi³hē¹li¹.

Je³su²jah³la²wxā³ju³ta²nū³a²ī³yau¹ū³nē³jau³su²

24 Yxan¹nāu³a¹ a²kō³nxe³ju³ta²nān²tu³ ne³ki³son³kxai²nān²tu³
 a³lan²tan¹ki³ain²ti³ ī³ka³nxa³hi²ha²kxai³ ka³nxah³tan¹ki³ain²ti³
 ī³ka³nxa³hi²ha²kxai³ nxe³ain¹tu¹wi¹. 25 Jā¹nxe³sxā³ i³la³kxa² wē³ha³lxa²
 whāi²na¹ oh³sīn³nāu³a¹ a³hai¹nha²kxai³ oh³nāu³a¹ yxau³te²su² te²a²
 hxi²ka³kaun³ti³ ā³nxai³lai¹nha²kxai³ nxe³ain¹tu¹wi¹. Nxe³sxā³
 o³sīn³na² whāi²na¹ ī³ā³lxi³ti³si¹tu¹wi¹. 26 Nxe³tāu³a¹ Txai²na²
 oh³sīn³nān¹ka³lo³a² hān³ta³ka³lo³a² whāi²na¹ a³ka³nxī²na¹ka³tu³
 wxā³na¹tu¹wi¹. Nū³kxūn³txi³ ī³kīx3khai¹nxe³ha²kxai³ wxā³na¹tu¹wi¹.
 Wxā³na¹ju³ta²nān²tu³ a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ī²sain¹tu¹wi¹. 27 Nxe³na¹kxai²nān²tu³
 oh³xan²ta² nū³ka³txa² ka³lxa²te² nū³ka³txa² ī³sa²si¹hā³ai¹na¹tu¹wi¹.
 ī³sa²si¹hā³ai¹na¹kxai²nān²tu³ a²nū²a² Txa²wā¹sū³na² ā³yū³so¹kxe³so¹lxin³te²kxai³
 so¹sxā³ wxa²sa²nū²ti²ai¹na¹tu¹wi¹. Nū¹ā¹ u³je³na³kxa² a³li³xi²tāu³a²
 sxa³ain¹te²ain²ti³ ān³sa²so¹xi² nū¹ā¹ u³je³na³kxa² kan³tāu³a¹ sxa³ain¹te²ain²ti³
 ā³sa²so¹xi² nū¹ā¹ u³je³na³kxa² a²ta³nā³nē³nāu³a¹ sxa³ain¹te²ain²ti³ ā³sa²so¹xi²
 nxe²wxa²sa²nū²ti²ai¹na¹tu¹wi¹. Ha³lo²a² yxo²ha³kxa¹ sxa³ain¹te²su²te²a² Sū³na²
 ā³yū³so¹kxe³so¹lxin³kxe³su²te²a² ān³sa²so¹sxā³ ā³sa²ki³nū²kxai¹na¹tu¹wi¹.

Hī³yāu³sa³kxa²ī³tih³nxe³nē³jau³su²

28 Jā¹nxa¹jau³su², i³yau¹ū³jau³su² i³ye³kxi¹nx2ta¹tu¹wi¹. Nxe³na¹te³nah¹lxi¹: “Ta³kon³ta³ki³yāu³su² hau³ta³lun²sxā³ ān³ki³i²nha³na¹ nxe³kxi²nān²tu³ kwē³kon³ju³ta² yau³son³te²jai¹ti²tu³wi¹. Nxe³ju³ta² kwē³kon³ju³ta² hau³kon³na³na¹ nxe³je³na³kxa² ta³kon³ta³ka³ta² i³yau¹ū³nē³lain¹te²jai¹ti²tu³wi¹.”

29 Jā¹nxe³kxe³hū³nxe² ha³lo²ai²na² ā³wxā³na¹je³na³kxa² nxe²kxa²yā¹nxe²yū³nūn³na³li¹. Ya²la³tu³ e³kxi¹nx2ta¹wi¹. Ju¹ta¹na¹ e³kxi¹nx2ta¹ju³tin³ti² ko³nxe³khai¹nxe³ju³tin³ti² i²yah³lxin¹kxi²nān²tu³ ā³wxā³na¹ju³ta²nū³a² a²kwē¹ta¹na¹ yū³tu¹wi¹. Wxa²sxi²h²yo²a² ā³yau³son³kxi²nx2ta¹kxa²yā¹nxe³hū³nx2na³li¹. Na¹jau³su² wā²nxū¹ wi¹ko³nha¹jah³lxixi³hē¹li¹.

30 A²ya³la³tu³ i³ye³kxi¹nx2ta¹wi¹. Ju¹ta¹na² i²yah³lxin¹kxi²nān²tu³ hī¹na²ka³ten³su² yxau²xai³tū³ka³txa² ya³lu²ai¹nxa³ta³lxa¹ jau¹xai²na² a²yo²ha³kxa¹kāi³ta³lun²tu¹wi¹. 31 Oh³nāu³nū¹ai²na² hxa³ni² ha³lo²a² yuh³xai²na² hxa³ni²nxe³ain¹tu¹wi¹. Nxe³yān¹ta¹ Txa²wān³txa² so¹lxi³ ya²la³ti³ yxau²sa²tē³tu¹wi¹.

Je³su²jah³la² wq³li²je³nāu³wa³kxa² ko³nha²ki³sxa³jau³su²

32 Nxe³yān¹ta¹, nxe³ju³ta²nū³ai²na² i³ye³kxi¹nx2ta¹ju³ta²nū³a²ū³hū¹nē³lain¹je³nāu³wa³kxa², a²nū²a² yo²ha³kxa¹ ko³nhai¹nxa³ha²kxi³oh³xan¹ta²nū³ka³txa² ko³nhai¹nū³nxa³ha²kxi³, Txai²na¹xai²na²ko³nha²nū³nxa³ha²kxi³, ya³sai¹nx3tho³li¹. Nxe³je³nāu³wa³kxa²Txa²wi³na² so¹lxi³ wi¹ko³nha²te²la¹wi¹. 33 Nxe³ha²kxi³, ha³lo²a²nū³hī²jah¹lxixi³hē¹la², wq³li²na¹je³nāu³wa³kxa² ko³yah³lxa³nha²kxi³lu¹.

34 Ha³lo²ai²na² nxe³te²nū³nhū³na³li¹. In³txa² sxi²ha² a³li³sxā³i³ain¹nū²nhai¹. I³ai¹nxa³hī¹na¹, a²sa³wi³ha³lxixi³nāu³xa² yo²ha³kxa¹ka³na³ka³nat3sxā³ ha³na³ka³lxixi³ kaix1so¹sxā³ a²wa³ka³li³yu³khai³xa²wxa²nū²3sxā³ i³yau¹ū³ai¹nha²kxi³ a²nū²a² sxi²h²yo²a² yo²we¹jah¹la²wi¹lī²te³llhxā³ i³ye³kxi¹nha²kxi³ nxe³sxā³ i³ain¹nū²nhai¹. Ha³lo²ai²na²nxe³te²hū³na³li¹. 35 Jā¹nxe³te²nū³nhū³yah³lxixi³lxi¹. Nxe³ha²kxi³wi¹lī²jah¹lxixi³hē¹li¹. Sxi²hai²na² a²wa³kxēn³yah³lai¹ta³lxixi²: “I³h¹nxe³hī¹na¹i³xain¹te³ji¹ku¹. Ko³nhai¹ki³sxa³nhai¹.” Nxe³te²nū³nhū³yah³lxixi³lxi¹. “Sū²ni²khai¹1tāu³a¹ tā³nxa², ka³nxah³ti² wi³te²lon³ta³nxa² ka³la³ka³la²a²i³yai²lxixi²tāu³a¹ tā³nxa², a³lan²tin³ti² ten³sa²tā³xi²tāu³a¹ tā³nxa² i³xain¹te³ji¹ku¹. Ain¹ki³nhai¹.” Nxe³te²nū³nhū³yah³lxixi³nha²wi¹. 36 Wxā³na¹je³nāu³wa³kxa²ko³nhyah³lxan³nha²wi¹. Nxe³ha²kxi³ wi¹lī²jah¹lxixi³hē¹li¹. Kan²txi³āu³xi²yah³lxixi³kxa²yu³hxa², sxi²ha² wa³kxēn³yah³lai¹tā² yān¹ti³i³xi²ye²nx2tain¹kxa²yan³ti³su², nxe³ye¹nxa²lxa¹wi¹. 37 Nxe³jau³xai²na²i³ye³kxi¹nx2ta¹jau³xai²na² a²nū²a² yo²ha³kxa¹ i³ye³kxi¹na¹wi¹. “Wi¹lī²jah¹lxixi³hē¹li¹.” Nxe³ai¹na¹wi¹. Je³su²jah³la² nxe³ta¹hxai²hē¹la².

14

Je³su²jah³la² hāi³a² wxa²i³so¹si¹hain¹jau³su²

1 Nxe³nxa²ha¹te¹ kxā³nhxi¹nai³kxi³ Ju³te²a² nū³ka³txa²khāuh³lxa³ti³hin¹sxā³ yxau²xai³lai¹nhī¹nu¹ta¹na² Txa²wā¹sū³na²nū³kxūn³txi³ ā³wa²su¹tain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³hī¹nān¹te²tu³ Ju³te²a²nū³ka³txa² ha³lo²ai²na² ain³kxi²xi²nha²si¹hain¹jau³su² ān³yā³nū²kxain¹sxā³yain³txi³nū³xa² wa²lo¹lo¹nxa³tū³xa² i³wa¹kxi³la³ sa³wi¹hxa³tū³xai²na² so¹lxi³i³yai³nain¹to³ta¹hxai²hē¹la². Yān³ta¹na² ā³yā³nū²kxain¹je³nāu³wa³kxa²yau³son³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². Ye³ha¹li¹ a³la²ni¹xi²sxā³ ha³lo²a²

hau³ko³nxa³ti³xa³lxa¹ sa²kxai³lu², wā³nxĩn¹te² si³yxa³u³ka³txa² nũ³kā³txa²
 ha³teh³nxā³nxa² a²hoh³li³su² tũ³ka³txa² whāi²na¹ a²hi²sen³su²
 i³ne³wa³kon³nyhain¹ta¹hxai²hē¹la². Je³su²jah³la² hāi²i³sxā³ ũ³ti³kxi²sxā³
 su²lhā³te³lhxā³ i³ne³wa³kon³nyhain¹ta¹hxai²hē¹la². 2 Nxe³ju³ta²
 i³ye³kxi²nyhain¹te³nah¹li¹:

— Wa²lo¹lo¹nxa³tũ³xa² i³yain³ki³sĩ¹na¹ hau³hau³kot³sxā³ Je³su²jah³la²
 i³ya³sah¹li³txa³hē¹li¹. A²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ ā³nhe¹kxi²nē³lain¹kxa²ya³n³ti³su²
 kē³nhai¹. Nxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³la² ũ³nhe³kēn¹kxi²jau³su²

3 Nxe³nxa²ha¹te¹, in³txa² Si³māu²ah³la² khon³ta³kxi²sxā³
 ka³ĩau³ta³kxi²jah¹la² sxi²ye³hē³na² Be³tān²ya³thĩ³na² yxa³ain¹to³jah¹lo²su²
 ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jah¹lai²na² a²sxi²nhāu³ā¹ Je³su²jah³la² ā³wxe³sxā³
 i³yain³yain¹ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³tāu³a² ā³wxe³sxā³ i³yai³nain¹tāu³a²
 txu¹ha³ka³lxa² ā³wxā³sxā³ tah³lxē¹na² wē³sa² a²i³lxa² A³la³bas²tro³ē¹na²,
 tē³sxā³ ā³wxā³ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³tē³nai²na² hĩ³ne³kxa² ha³hē³jau³xa²
 wi¹lũ³khai¹nxe³jau³xa² a³li²khai¹nxe³jau³xa² a²i³lxa² Nar²tu³yau³xa²
 wxē³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³te³nah¹li¹, txu¹ha³ka³lxa²na² sa²kxai³lu²
 tah³lxē¹nai²na² wxa²nāu²li³sxā³, wi¹lũ³jau³xai²na² sa²kxai³lu²
 Je³su²jah³la² ũ³nhe³kēn¹kxi²ta¹hxai²hē¹la². 4 Nxe³ain¹ka³tu³ a²nũ²a² kwa²
 i³yain³yain¹nũn³te²su² te²a² i³xan³ta³kxi²sxā³ a²ē¹nāu³a¹ i³ye³kxi²nha²te³nah¹li¹:

— A²nxe³jau³xai²na² a³li²khaix¹jau³xai²la¹wi¹. Txu¹ha³ka³lxa²na²
 ĩh¹nxe³kxa²ya³n³ti³ta³ kwa² hxa³kxi²nha²tā²nxān³khi³. Nha¹nhai¹.
 5 Nxe³jau³xai²na² ũ³yho³hi²ki³ke³la³te²kxai³ ũ³yho³hi²ki³txā³nxa² sa²kxai³lu²,
 a²nũ²a² yen³kxi²txa²te²su² te²a² ũ³hũ¹ai¹nhĩ³ki³tā³na¹. Ta¹hxai²hē¹la². Ain¹sxā³
 i³kwai²ta³li³ain¹ta¹hxai²hē¹la². 6 Yxān¹ta¹ Je³su²jah³la² a²wān³txi³kxai³lu¹
 a²nũ²a²nāu³xai²na² i³ye³kxain¹te³nah¹li¹:

— Ta¹ka³lxa²na² hāix¹nā¹jah³li³hē¹li¹. i³kwai²kxah¹li³txa³hē¹li¹.
 Kāi³ĩsain¹ju³ta²na² wi¹khaix¹na³li¹. 7 A²nũ²a² a²yen³kxi²txa²te²su²
 te²a² yxa²sa²tē³kxi²nyhah¹lxain¹te²ju²hē³li¹. Nxe³sxā³ i²li³tāu³a²
 wi¹kāi³ũ¹hain¹yah³li³n¹ju³ta³nũ³a² yũ²na³li¹. Yxān¹ta¹ Txai²na²
 yxa²sa²tē³nũ¹nx2ti³nxa³lho³li¹. 8 Ta¹ka³lxa²na² a²yen³kxa² yũ³ain¹kxa²
 yxo²ha³kxa¹ wxa²hau³kot³sain¹ten¹tu³wi¹. Nxe³ju³ta² txa²nũ²ai²na²
 ka³ten³sa²na¹kxa² ha³ta³nxān²txi³ hĩ³ne³ki³yau³xai²na² wi¹lũ³te²yau³xa²
 tē³sxā³ txa²nũ²āin²txi³ ũ³nhe³kēn¹ya³sai¹nhĩ¹na¹ ya³lu²na¹ju³ta³nũ³su²
 āu¹la³kxi²sain¹na²li¹.

9 A²ya³la³tu³ i³ye³kxi²nx2ta¹wi¹. Sũ³na² wān³txa² wi¹jau³xa² u²li³
 ha³ta³nxe³tu¹wi¹. Yuh³xan¹ko³nāu³a² a²yxo²ha³kxa¹ ha³ta³nxe³tu¹wi¹.
 Nxe³tāu³a² txu¹hai²li² wi¹kāi³ũ¹hain¹ju³ta² te²yā¹nxe² u²li³
 ha³ta³nxe³nũn³tu¹wi¹, sa²nēn¹kxi²si¹jau³su¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³la² ā³yũ¹ain¹si¹jau³nũ³su² i³yau¹ũ³jau³su²

10 Nxe³nxa²ha¹te¹, yān³ta²na² a²sa³wi³ha³lxa² ā³nhai¹tā³nũ³te²na²
 Ju³tas² Is³ka³ri³o²jah³lai²na² sa²kxai³lu² wā³nxĩn¹te² si³yxa³u³kxa³te²nāu³xa²
 ā³nxai³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³te²na² hxi²ka² ān³yā³yũ¹ain¹si¹hain¹jau³su²
 i³ye³kxi²ta¹hxai²hē¹la². 11 Nxe³jau³xai²na² ain³kxain¹ka³tu³ wā³nxĩn¹te²
 si³yxa³u³ka³txa² nũ³ka³txai²na² sa²kxai³lu² i³ka³li³kxi²khaix¹nyhain¹nha²kxai³
 ũ³yho³hi²txā³nxa² ũ³hũ¹kxi³nũ³su² e³hau³ko³nye²nyhain¹ta¹hxai²hē¹la².

Nxe³hī¹nān¹te²ty³ Ju³tas² Is³ka³ri³o²jah³lai²na² hi²sen³kxai³lu² Je³su²jah³la² ā³yū¹ain¹si¹jau³nū³su² o²la³kxi²ta¹hxi²hē¹la².

Yain³txa² wa²lo¹lo¹nxa³tū³xa²yain³kxi²nyhain¹jau³su²

12 Nxe³nxa²ha¹te¹ Ju³te²a² nū³ka³txai²na² ān³ya³nū²kxain¹sxā³ yain³txa² wa²lo¹lo¹nxa³tū³xai²na² ī³yai³nain¹nxa³je³na³ka² ye²ain¹ti³xa² o³ve²a² wē³sa² su²lain¹ti³wa³kwe³nxa² ān³si³wxe³tāu³a¹ hau³ko³ni² Txa²wā³sū³na² kxā³nxi¹nu¹tai²na² ā³wa²su¹tain¹ju³tu¹tai²na² ain³kxi²xain¹si¹hain¹jau³su² o³ve²a² wē³sa² ī³su²lhā³to³tāu³a¹ hau³kon³nū³ni² ta¹hxi²hē¹la². Nxe³tāu³a¹ a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xai²na² Je³su²jah³la² ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Yain³txa² wa²lo¹lo¹nxa³tū³xa² ī³wa¹ki³la³ sa²wi¹hxa³tū³xai²na² yain³ni² o³ve²a² wē³sa² ī³so¹ji² nxe³ki³kxi³ju³ta² ī¹nū¹ān¹thīn³ta³ yain³kxi²thi³nū³a² sa²hau³kot3sīn¹te³la¹ji¹wi¹? Ain¹ta¹hxi²hē¹la².

13 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² a²wān³txi³kxai³lu¹ a²sa³wi³ha³lxa² a²ha¹lin¹ya³ti³xa² ī³sa²si¹hā³ain¹te²an¹jau³kxai³lu¹:

— Sxi²je³na² ā³nxi³ja¹hē¹li¹. Ā³nxi³ya³hin¹kxai²nān²ty³ in³txa² ī³ha¹txi¹nx2ti³tu¹wi¹. Nxe³jah¹la² ī³yau³xē¹na² ū³whi¹so¹tē³na² sa²ka³la³ki²wxe³kxi²so¹nyhe¹nx2ti³tu¹wi¹. Nxe³jah¹la² ī³hi²txi¹jxa³hē¹li¹.

14 Ya³hin¹kxai²nān²ty³ sxi²ha² a²wa³kxēn³yah³la² ī³ye³kxi²txain¹ya³hē¹li¹: “Txa²wā¹yah³la² ī³ye³kxi¹nxa²si¹sa²sīn¹jau³su² sa²si¹hā³sa²sīn¹na²li¹. ‘Th¹thīn¹ta³ Txai²nāu³xai²na² yain³txa² wa²lo¹lo¹nxa³tū³xa² yai³na¹thi³nu³la³ sīn¹te²la¹xā³?’ Nxe³sa²sī¹nhē²li¹.” Nxe³ja³hē¹li¹. 15 Ya³hin¹kxai²nān²ty³ oh³xan¹thi³na², kāin²thi³na² wi¹thi³na² wā²na³ūh¹nx2ti³tu¹wi¹. A²nxe³thi³nāu³ai²na² a²yen³kxa² yxo²ha³kxa¹ wi¹lhau³kot3sxā³ sxa³tu¹wi¹. A²nxe³thi³nai²na² yain³txa² we²ja¹hē¹li¹. Ta¹hxi²hē¹la².

16 Nxe³ka³ty³ a²sa³wi³ha³lxa² a²ha¹lin¹ya³ti³xa² sxi²je³na² ā³wi¹hain¹ka³ty³, ha³lo²a² ī²ain¹ta¹hxi²hē¹la². Je³su²jah³la² ī³ye³kxain¹kxu¹jā¹nxe³ju³ta² ī²ain¹ta¹hxi²hē¹la². Ain¹ju³ta² thi¹nai²na² yain³txa² wet1ja³ta¹hxi²hē¹la².

17 Nxe³nxa²ha¹te¹ ka³nxa³hi²tāu³a¹, Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu² a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa² hxi²ka² hxi²sa³sā³ ha¹li¹ wxa²sa²so¹xi²nūn³tū³ka³txa² whāi²na¹, ā³sa²so¹nū²la² thi¹nai²na² ā³wi¹hain¹ta¹hxi²hē¹la². 18 Nxe³ain¹ka³ty³ ā³wxe³sā³ ī³yai³nain¹ka³ty³ Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu¹ ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— A²ya³la³ty³ ī³ye³kxi¹nx2ta¹wi¹. ī³yain³kxi²sah¹lxin¹tū³ka³txi³ ī³nxai²na² ka³na³ka³na³te²su² te² ī³nxai² ko¹ko¹xa² hxi²ka² ā³yū³sa²yai¹nīn¹tu¹wi¹. Nxe³ta¹hxi²hē¹la².

19 Nxe³ju³ta² a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xai²na² kāin² ī³āin²txi³khaix1ain¹ka³ty³ ā³si³wi¹wi¹sxā³ Je³su²jah³la² ī³wā³tain¹te³nah¹lxi¹:

— Txai²la³ te³la¹ji¹? Txai²li² nxe²nx3tho³li¹. Ta¹hxi²hē¹la².

20 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² a²wān³txi³kxai³lu¹ ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Wxāi²na² a²yain³txi³nū³xai²na² so¹sxā³ a²yau³xai²na² ū³hū¹kxa² yain³kxi²sah²lxin¹ti²tu¹wi¹. Wxa²yu³ta² hxi²ka²hxi²sa³sā³ ha¹li¹

wxa²sa²so¹xi²nūn³tū³ka³txe² ī³nxai² ka³na³ka³na³te²su² te² ī³nxai², ko¹ko¹xa² hxi²ka² ā³yū³sa²yai¹nīn¹tu¹wi¹. 21 Ya³la³ty³ su²lhā³sain¹tu¹wi¹. Nxe³jau³xai²na² ū³wha²li²txā³nxi¹ta¹na² nxe²3yau¹ū³nē³ta¹hxi²hē¹li¹. Yxān¹ta¹ ā³yū³sain¹jah¹lai²na² sa²kxai³lu² ko³nxe³ti³hin¹khaix1jah¹lo²su² na³li¹. Hai³txi³ a³li³lah¹xa³sxā³ txo¹nxa³ke³la³te²kxai³ ā²la² wi¹lhī³nx2na³li¹, jah¹lo²su¹. Je³su²jah³la² ta¹hxi²hē¹la².

Yain³tũ³xa²a²si³yxau³tũ³khai³xa²i³yau¹ũ³jau³su²

22 Nxe³nxa²ha¹te¹ i³yai³nain¹tũ³a² Je³su²jah³la² yain³txa³nũ³xai²na² wxa²sa²so¹sxã³ Txa²wã¹sũ³na² i³wi¹lxon³kxi²si¹jau³xa² i³ye³kxi²sãn²sxã³ wxa²nũ³li³sxã³ a²sa³wi³ha³lxa² ũ³hũ²xai³ain¹ka³tũ³ i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹.

— Yain³tũ³xai²li² Txa²nũ²ai² yã¹nx2na³li¹. So¹kxi²sa²sxã³ yain³jah¹lxi³hẽ¹li¹. Ta¹hxi²hẽ¹la².

23 Nxe³nũ²la² i³na²ki²tẽ³na² hxi²tẽ³nha²nũ²la² Txa²wã¹sũ³na² wi¹lxo³kxi²jau³nũ³a², i³ye³kxi²sãn²sxã³ ũ³hũ¹xai³ain¹ka³tũ³ a²nũ³ka³txai²na² yxo²ha³kxa¹ i³na²xai³ain¹ta¹hxi²hẽ¹la². 24 Nxe³ju³ta²na² sa²kxai³lu¹ Je³su²jah³la² i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹.

— Jau¹xai²na² Txa²ti³ha²yxau³xa² yã¹nx2na³li¹. Wãn³txa² tah²yau³xa² i³ye³kxi²nx2ta¹jau³xai³ jã¹nxe² kã³iũ¹nx2ta¹jau³nũ³ai²la¹wi¹. A²nũ²a² ko³nxe³ti³ kã³ju³ta² ã³wa²sut1si¹ha¹jau³nũ³su² Txa²ti³ha²yau³xa² ha³li³hxn³sa³tu¹wi¹.

25 Nxe³yã¹ta¹ nxe³kxa² yã¹nxa¹ju³ta² i³na²kxi²jau³xa² wa³su³txi³ i³na²xĩ³nxa³lho³li¹. Txa²wã¹sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tũ³lot3sa²hĩ¹na¹ i³na²xi²ki³tu¹wi¹. Je³su²jah³la² ta¹hxi²hẽ¹la². 26 Nxe³nxa²ha¹te¹ i³yain³ta³lu²nain¹ni² i³na²ta³lu²nain¹ni² nxain¹ka³tũ³ ka³li³nhẽ³jau³xa² i³hai³nain¹sãn²ka³tũ³ wã³la³ka³txa² O³li³ve²ra³kat3su¹ nxe³hxi²na²hẽ³ nxe³ka³ka¹txai²na² ã³nxai³ain¹ta¹hxi²hẽ¹la².

Pe²jah³lai²na² Je³su²jah³la² sa²yo²ã³jau³nũ³a²i³yau¹ũ³jau³su²

27 Nxe³te³na¹ Je³su²jah³la² i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹.

— Txa²wã¹sũ³na² ũ³wha²li¹txã³nxu¹ta²na² wãn³txa² nxe³te³nah¹lxi¹.

— “O³ve²a² nũ³ka³txa² a²wa³kxẽ³yah³la² i³su²lhã³a¹tu¹wi¹. Na¹ha²kxai³ o³ve²a² nũ³ka³txai²na² sa²kxai³lu² ã³ni³sxã³ i³hax3te¹hax3ten¹tain¹tu¹wi¹.” Nxe³ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu¹wi¹. Nxe³jau³ka³ yã¹nxe³kxe³hũ³nxe² wxa²nũ³ka³txai²na² hã¹nxe³tĩ³xa² i³yãũ²li²syah¹lxin¹tu¹wi¹, Txai²na²su¹. Nxe³sxã³ã³waix3sxã³ã³nih³yah³lxin¹tu¹wi¹. 28 Yxã¹ta¹ hã²wxã³txa³ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²na¹ka³tũ³, Ka³li³le²a²ko³xa²nũ³a¹ ã³ne³ka²ta¹nx2ta¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la² ta¹hxi²hẽ¹la².

29 Nxe³nxa²ha¹te¹ Pe²jah³la² a²wãn³txi³kxai³lu¹ Je³su²jah³la² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹.

— Kwa²nxĩ¹lxi¹. Æu²li¹nxa²sxã³ ã³nih²nxã²nxa³lho³li¹. A²nũ²a² ã³xa² ãũ²li¹hxn³txain³kxan²ti³nũ¹txai²li²ti³he¹nxẽ²nxa²hxa³lho³li¹. Ta¹hxi²hẽ¹la². 30 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² i³wa²lũ³xi²te³nah¹lxi¹.

— A²ya³la³tũ³ i³ye³kxi²nx2ta¹wi¹. Ka³nxah³ta²nãn²tu³ ka³la³ka³la²su² ye³ha¹li¹ i³yai²lxi¹nxa³tã³lxa¹ wxãĩ²na² sa²kxai³lu² Pe²jah³lo² i³nxai²na² sa²kxai³lu² ten³si¹sa²nxã³jau³nũ³su² ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ i³ye³kxi²xin¹tu¹wi¹. “Je³su²jah³lai²na² i²te²txã³wi¹.” Nxẽ¹jau³xai²na², ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ i³ye³kxi²xin¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la² ta¹hxi²hẽ¹la².

31 Yxã¹ta¹ Pe²jah³lai²na² yxo²xũ³txi³ i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹.

— Kox1ko¹su² i³su²lhã³sain¹kxa² ha³tã³nxã²txi³ hai³txi³ ten³nxa²hxa³jau³nũ³su² i³ye³ti³he¹nxe²nxa³lho³li¹. Pe²jah³la² ta¹hxi²hẽ¹la². Te²yã¹nxe³sxã³a²sa³wi³ha³lxa² hãĩ¹nxe³tĩ³xa¹ i³ye³kxu¹jã¹xain¹ta¹hxi²hẽ¹la².

Je³su²jah³la² Sũ³na²i³ye³kxi²jau³su²

32 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² a²sa³wi³ha³lxa² whãĩ²na¹, ha³lo²a² Jet3se³ma³ni²ko³xa² ã³nxai³ain¹ta¹hxi²hẽ¹la². Nxe³te³na¹ Je³su²jah³la² i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹.

— Ti¹na² ha³lo³kxa² ā³wxe³jah³lxi³sā²nhē³li¹. Txai²na² Txa²wā¹sū³na² i³ye³kxi²na¹tu¹wi¹. Ta¹hxi²hē¹la².

33 Nxe³sxā³ Pe²jah³la², Ti³a²kah³la², Jo³āu²ah³la² ā³sa²so¹sxā³ ā³nxai³ain¹ka³tu³ Je³su²jah³lai²na² kāin² hxi²waun³ta³kxi²nha²sxā³ āin²ta³kxi²nha²khaix1ta¹hxi²hē¹la². 34 Nxe³te³nah¹lxi¹:

— Āin²ti³ya³lu²te²hū³sa³nhai¹. Ti¹na² ā³wxe²yxau³sxā³ wah³nxe³sah¹lxi³hē¹li¹. Je³su²jah³la² ta¹hxi²hē¹la².

35 Nxe² e³kxi²nū²la² jū¹nxe² yan¹nāu³a² ā³nxai³sxā³ kīh³nū³xa² ān³yo²thu²kxa¹sxā³ Txa²wā¹sū³na² i³ye³kxi²ta¹hxi²hē¹la². Ha³lo²a² a²kō³nxe³ju³ta² ā³nxē³txi³nha²te³lhxā³ nxe³ju³ta² ā³wxe³sa²si¹ha¹jau³su² i³ye³kxi²ta¹hxi²hē¹la². 36 Nxe³te³nah¹lxi¹:

— Txa²wi³nāi³. A²yen³kxa² hāi¹nxe³tū³xa¹ hxi²kan¹te²si¹lxi¹. Nxe³ha²kxai³lu¹ a²kō³nxe³ju³ta²na² khāuh³lxa³ti³sa²ju³ta²na² sa²wa³to²kxi²sa²hē³li¹. Yxān¹ta¹ ten³nxa²nxa³kxai²nān²tu³ wxa²wān³txa² so¹lxi³ we¹ti³ten³sa³nhai¹. Ta¹hxi²hē¹la².

37 Nxe²e³ta³lun²nū²la² ā³wa³li²ka³tu³ a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa² āu³xi²yain¹ta¹hxi²hē¹la². Nxe³ju³ta² sa²kxai³lu² Je³su²jah³la² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Si³māu²ah³lāi³. Āu³xi¹lxi¹. Jū¹nxe²ju³ta² he³la³ku³ hxi²kan¹ti³ i³ye³ten³nha²sxā³ yxau²xai³lxan³ji¹wi¹? 38 Ye³ten³sxā³ yxau³jah¹lxi³sxā³ Txa²wā¹sū³na² i³ye³kxi²jah³lxi³hē¹li¹, kō³nxe³ju³ta³la³ ā³wih²kxi¹nxa²ti³kxa²yan³ti³su¹. Wxa²e¹nāu³a² a²wi¹ju³ta³la³ ten³khaix1yah³lxi¹lxi¹. Yxān¹ta¹ wxa²sū³nai²na² sī³wi¹lhin¹ju³ta² hau³kō³nxa²lxa³lxi¹. Je³su²jah³la² ta¹hxi²hē¹la².

39 I³ye³kxā¹ain¹ka³tu³ ā³nxai³ka³tu³ Txa²wā¹sū³na² i³ye³kxi²jau³xai³jau¹xain²txi³ āh¹ i³ye³kxi²ta¹hxi²hē¹la². 40 Nxe² e³ta³lun²nū²la² a²sa³wi³ha³lxa² ā³wa³li²xi²ta¹hxi²hē¹la². Yxān¹ta¹ āu³xain¹to³ta¹hxi²hē¹la², hxi²kan¹sxā³ ye³ten³sxā³ yxau³ai¹nxa³ha²kxai³la². Nxe³ha²kxai³la¹ i³ye³wā³nā³wā³nān³tai¹nha²kxai³ hxi²kan¹ti³ Je³su²jah³la² i³wa²lū³xin²tain¹ta¹hxi²nxa³hē¹la².

41 Nxe³sxā³ Je³su²jah³la² āh¹ ā³nxai³ka³tu³ ā³wa³li² āh¹ ā³ta³lo³hē²ti²to³ka³tu³ a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xai²na² i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Āu³xi²sxā³ i³ye¹nxī²sa²tē³ye²yah³lxin¹ta²lu¹wi¹. Hāi¹nxo¹nha¹jah³lxi³sā²nhē³li¹. Ha³lo²a² hau³kon³na³li¹. Hī¹nai²na² kō³nxe³thin¹te² hxi²ka²nāu³a² ā³yū³sain¹tu¹wi¹. 42 I³sa²yxau³sxā³ ā³nxai³ya³sah¹lxi³wxi¹. A²nū²a² ā³yā³yū³sa²jah¹lo²su² te²a² yau³son³nē³na³li¹. Je³su²jah³la² nxe³ta¹hxi²hē¹la².

Kō³nxe³thin¹tū³kā³txa² Je³su²jah³la² so¹ain¹jau³su²

43 Nxe³nxa²ha¹te¹ i³ye³ta³lu²nxa³ta³lxa¹ a²sa³wi³ha³lxa² a²hāi¹nxū³jah¹la² ka³na³ka³na³te²a² Ju³ta²sah³lo²kxai³lu² ā³tū³ta¹hxi²hē¹la². A²nū²a² ka³lxa¹tū³kā³txa² yu³la² kāin²te²a² tē³i², hī³ki²a³la² tē³i² nxain¹tū³kā³txa² ān³si²tē³kxa² ā³tū³ain¹ta¹hxi²hē¹la². A²nxe³tū³kā³txai²na² sa²kxai³lu² wā³nxīn¹te² si³yxau³ka³ta³nāu³xa², ha³teh³nxā³nxa² a²hoh³lxi³sa²nāu³xā² a²nū²a² hxi²kan¹te²nāu³xa² i³sa²si¹hā³ain¹tū³kā³txi³la³ ta¹hxi²hē¹la². 44 Jā¹nxex³ju³kxai³lu² a²kxā³nxai³tā² ā³yū³so¹jah¹la² i³ye³kxi²nyhain¹ta¹hxi²hē¹la². Nyhain¹te³nah¹lxi¹:

— Nxe³jah³lxi³hē¹li¹. In³txa² i³yo²sai¹la³kxi²na¹tu¹wi¹. Nxe³na¹kxe³su² nē²na³na¹, kan²txi³ i³sxā³ sa²so¹sxā³ tē³jah¹lxi³hē¹li¹. Ju³ta²sah³la² a²kxā³nxai³tā² nxēn³tain¹ta¹hxi²hē¹la².

45 Nxe³nxa²ha¹te¹ Ju³ta²sah³lai²na² sa²kxai³lu² Je³su²jah³la² ā³tū³sxā³ i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. Nxe³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nū²la² i³yo²sai¹la³kxi²ta¹hxai²hē¹la². 46 Nxe² e³ta³lun²nū²la² a²nū²a²

ko¹ko¹xa²nū³ka³txai²na² ā³tū³sxā³ i³ain¹ta¹hxai²hē¹la². 47 Yxān¹ta¹ a²nū²a² kwa² yxau³nūn³te²su² te²a² yu³la² kāin²te²a² hxi²so¹nha²sxā³, wā³nxīn¹te² si³yxau³ka³txa² a²sa³wi³sa² i³su²lhxā³ i³ne³nxē³ni²lā³kxain¹ta¹hxai²hē¹la².

48 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² a²wān³txi³kxai³lu¹ a²nū²a² kāi²lxi³tū³ka³txai²na² i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Hi³sa³ka³txa² hi³ki²a³la² tē³sxā³ wxā³yah³lxin¹ti²ti¹. A²nū²ai²na² yen³kxa² kāi³jah¹la² i³sxā³ sa²so¹kxa² yā¹nxe² i³sxā³ sa²so¹sah¹lxin¹ta¹lu¹wi¹.

49 A³lan²ta² hāi¹nxe² Sū³na² sxi²ha² ā³wxe³na¹sxā³ wān³txa² wi¹jau³xa² i³yau¹ū¹nx2ti³ta¹ti²tu³wi¹. Nxe³na¹tāu³ai³tā² i³sxā³

sa²so¹sah¹lxan³nxa³ta¹ti²ti¹. Yxān¹ta¹ Sū³na² ū³wha²li¹txā³nxu¹ta¹ta¹na² we¹ta³lun²si¹jau³su² kāi³ū¹sah³lxi¹lxi¹. Je³su²jah³la² nxe³ta¹hxai²hē¹la².

50 Ain¹ka³tu³ a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xai²na² a²hāi¹nxe³ti³xa² ā³waix3sxā³ i³h³sau³nain¹ta¹hxai²hē¹la².

51 Yxān¹ta¹ sa³nxe³la³kxa² ka³na³ka³na³te²su² te²a² wā²la²ka³lo³a² yxāi¹nxā²nxa³ka³lo³a² ā³wi²kxi²nha²te²su² te²a² ā³si³tē³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². Ain¹ka³tu³ ka³lxa¹tū³ka³txai²na² sa²kxai³lu² i³ye²nyhain¹ta¹hxai²hē¹la².

52 i³ye²nyhain¹ka³tu³ta¹ sa³nxe³la³kxah³lai²na² sa²kxai³lu² wā²la²ka³lo³ai²na² ā³na¹sxā³ a²nū²so¹lxi³ ā³nih³ta¹hxai²hē¹la².

Wā³nxīn¹te² hxi²kan¹te²nāu³xa² Je³su²jah³la² en²tain¹jau³su²

53 Nxe³nxa²ha¹te¹, wā³nxīn¹te² si³yxau³ka³ta³nāu³xa² a²nū²a² a²hxi²kan¹te²nāu³xa² ha³teh³nxā³nxa² a²hoh³lxi³si²nāu³xa² whāi²na¹ ān³yā³sa²ki³nū²kxain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ain¹ka³tu³ Ju³ta²sah³lai²na² nū³ka³txai²na² a²hi²sen³kxai³lu² Je³su²jah³la² tē³sxā³ wā³nxīn¹te² si³yxau³khaix3ka² hxi²ka² ā³yū³nyhain¹ta¹hxai²hē¹la².

54 Nxe³yān¹ta¹ Pe²jah³la² a²ha¹ u²la¹ i³hit1xai³ta¹hxai²hē¹la². Ai³lhxā³ wā³nxīn¹te² si³yxau³ka³txa² a²sxi²ha² wai²ha² yxo²tā³lxa² ā³wih¹ka³tu³ so³ta²to² nū³ka³txa²kxai³ ā³wxe³ye²ta¹hxai²hē¹la². Nxe³sxā³ ha³nxe²a² ā³yo²wxe³kxi²sxā³ hxi²kē³lain¹ta¹hxai²hē¹la². 55 Nxe³tū³kxai³lu² wā³nxīn¹ta²

hxi²kan¹te²nāu³xai²na² sa²kxai³lu² hxi²kan¹ta² ā³nū²kxi²tū³ka³txa² sa²kxai³lu² āin³nha²ti³te³nain¹ta¹hxai²hē¹la². Je³su²jah³lai²na² i³su²lhā³ain¹si¹hain¹jau³su² āin³nha²ti³te³nain¹ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹, hxi²kan¹ti³ āin³nha²ti³he¹nxain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la². 56 Nxe³ju³ta²

a²nū²a² ka³lxa¹te²hi²sen³su² wān³txa² ki³han³jau³xa² Je³su²jah³la² i³ye³ki³ha¹kxain¹ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹ hai³txi³ wān³txa² i³ye³ain¹jau³xai²na² i³we¹nyhain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la².

57 Jā¹nxe³ju³ta²na² a²nū²a² ka³na³ku² te²a² i³sa²yxau³ain¹ka³tu³ i³ye³ki³ha¹kxain¹ta¹hxai²hē¹la².

58 i³ye³ki³ha¹kxain¹te³nah¹lxi¹: — Je³su²jah³lai²na² a²wān³txa² ain³kxi²sī¹na¹hē³li¹. Nxe³jau³xa²sa¹:

“Txa²wā¹sū³na² sxi²hai²na², a²nū²a² hxi²ka² to³nain³thi³nai²na² sa²na¹a¹tu¹wi¹. Na¹kxai²nān²tu³ ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ a³la²ni²sxā³ sxi²ha² ā³lxi³thi³na² txa²hī³na² sa²ton³ta³lu²na²tu¹wi¹. A²nū²a² hxi²ka² sa²to³nai¹nxa³thi³na², Txa²li² sa²to³na¹tu¹wi¹.” Nxe³na²hē³li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

59 Nain¹ta¹ hai³txi³ we¹nyhain¹jau³la³ yū³ti³hex1ta¹hxai²nxa³hē¹la².

60 Nxe³nxa²ha¹te¹ wā³nxīn¹te²nāu³xa² a²hxi²kan¹jah¹lai²na² sa²kxai³lu² a²nū²a² nū³ka³txai²na² nxū²kwai³ye³ye³lo³tāu³a¹ i³sa²yxa³u³sxā³ i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³lai³. Jau³jau¹xai²na² i³wa²lū³xi¹nxān³ji¹wi¹? Īh¹nxe³jau³tā³ko³te³kxi²nxain¹thi²li¹? Ta¹hxi²hē¹la².

61 Yxān¹ta¹ Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu² ka³nahx²nxe³sxā³ yxau³ta¹hxi²hē¹la². Nxe³te³na¹ wā³nxīn¹te²nāu³xa² a²hxi²kan¹jah¹lo²kxai³lu¹ āh¹ i³wā³txi³te³nah¹lxi¹:

— Wxāi²na² Txa²wā¹sū³na² Tah²sin¹ji¹wi¹? Txa²wā¹sū³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxa³u³tāu³lo³txa²jah¹lo²sin¹ji¹wi¹? Ta¹hxi²hē¹la².

62 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Nxe³te²sa¹wi¹. Txa²wā¹sū³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxa³u³tāu³lot³sa²jah¹lo²sa¹wi¹. Yxān¹ta¹ Txa²wā¹sū³na² Si³yxa³u³kah³lai²na² a²wi¹nē³tāu³a² wxi²kin³ti³ton³ti³hit¹sa¹in¹sxā³ ā³wxe³na¹ha²kxai³ oh³sī³nāu³a² wxa²kan³sxā³ wā³li²na¹ha²kxai³ nxe³na¹ju³ta² i²sah²lxin¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la² ta¹hxi²hē¹la².

63 Nxe³nxa²ha¹te¹ wā³nxīn¹te²nāu³xa² a²hxi²kan¹jah¹lo²kxai³lu¹ ain³kxi²te³na¹ a²ha³la³se³nān¹ka³lo³khai³xa² wxa²ten²txi³ta¹hxi²hē¹la². Wxa²ten²txi³te³nah¹lxi¹:

— Hāi¹nxā¹a³sah¹lxi³wxi¹.

64 Wān³txai²li² Txa²wā¹sū³na² ko³nxe³te²lo³jau³xai²na² ain³kxi²ki³ti²tu³wi¹. Nxe³ki³sa²kxai³ Īh¹nxe³ki³te³ji¹wi¹? Nxe³yhai¹ta¹hxi²hē¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹ a²nū²a² ā³ki³nū²kxi²tū³ka³txai²na² a²hāi¹nxe³ti³xa¹ i³wa²lū³xain¹te³nah¹lxi¹:

— Su²lhā³ain¹ju³ta² so¹lxi³ wain³na³li¹. Nxe³ain¹ta¹hxi²hē¹la².

65 Ain¹ka³tu³ a²nū²a² i²li²te²a² hi²sen³su² Je³su²jah³la² i³ye³ka³su³hēn¹kxi²ha²kxai³ a²nū²a² āh¹ i²li²nūn³te² hi²sen³su² Je³su²jah³la² ū³yhe³tū¹sān²sxā³ i³wait¹sxā³ i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Īh¹nxe³te²tā³ i³wai¹txain¹sīn¹ji¹wi¹? Ī³ye³kxi²sa²sī¹nhē³li¹. Nxe³ain¹ta¹hxi²hē¹la². Nxe³ju³ta² so³ta²to² nū³ka³txa² wxa²wai¹tain¹nūn³ta¹hxi²hē¹la².

Pe²jah³la² a²yo²wān³txa² Je³su²jah³la² sa²yo²ā³jau³su²

66 Nxe³ain¹ti³kxai³lu² Pe²jah³lai²na² sa²kxai³lu¹ sxi²ha² wai²ha² yo²tā³lxā² ā³wih¹sxā³ ā³yo²wxe³ta¹hxi²hē¹la². Nxe³tāu³ān²tu³ta¹ wā³nxīn¹jah¹la² a²sa³wi³sxa² wāin²ta¹ka³lxu³na² wxā³ka³tu³ Pe²jah³lai²na² hxi²kē³li³ju³ta² i²ka³tu³ i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹. 67 — Wxāi²na² Je³su²jah³la² Na³sa³re²thī³na² yxa³jah¹la² ān³si³te³kxain¹nūn³to³hin¹tai¹ti²ti¹. Ta¹hxi²hē¹la².

68 Yxān¹ta¹ Pe²jah³lai²na² a²wān³txi³kxai³lu¹ i³ki³ha¹kxi²jau³su² i³wa²lū³xi²te³nah¹lxi¹:

— Jah¹lai²li² i²te²txā³xī¹. Wxa²wān³txai²na² ān³ne³wxe³ti³hex¹lsa²nxān³nhi¹. Ta¹hxi²hē¹la². Nxe³sxā³, sxih²yo²a² a³li³xi²ta¹hxi²hē¹la². A³li³xi²hī¹na¹ ka³la³ka³la²a² i³yxi²lxi²ta¹hxi²hē¹la². 69 Nxe³ka³tu³ wāin²ta¹ka³lxai²na² sa²kxai³lu² Pe²jah³lai²na² i²xi²tāu³ a²nū²a² kwa² yxa³u³xai³lain¹te²a² i³ye³kxa² ā³si³wxe³te³nah¹lxi¹:

— Jah¹lai²na² Je³su²jah³la² a²sa³wi³sxai²la¹wi¹. Wāin²ta¹ka³lxai²na² a²wān³txa² ta¹hxi²hē¹la².

70 Jā¹nxa²ha¹te¹ i³ki³ha¹kxi²jau³su² i³wa²lū³xi²te³nah¹lxi¹:

— Ti³he¹nx²nxa³xī¹. Pe²jah³la² nxe³ta¹hxi²hē¹la². Nxe³ai¹nha²kxai³ a²ha¹ kwēn¹tai²na² a²nū²a² kwa² yxa³u³xai³te²a² a²wān³txi³kxai³lu¹ Pe²jah³lai²na² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Ka³li³le²a²ko³nau³a¹ yxau³sxã³ tɔn¹khaix3nñn¹ko³lã²na³li¹. Nĩ¹nha²kxai³Je³su²jah³la² nũ³kã³txa² ka³na³ka³na³te²si¹li¹. Ta¹hxi²hẽ¹la².

71 Yxã¹ta¹ Pe²jah³lai²na² sa²kxai³lu² yxo²an³ta³ti³ i³ye³kxi²te²an¹jau³kxai³lu¹:

— Jah¹la² i³ye³kxah²lxin¹kxah³lai²na² i²ti³hexi²te²txã³i¹. Txa²wãn³txai²na² e³a¹jau³xai²na² Txa²wã¹sũ³na² wi¹lain³kxi²sain¹na³li¹. Ki³ha¹kxi¹nx2ta¹ke³la³te²kxai³ an³txi³ju³ta² ũ³hũ¹sai¹nhĩ³nx2na³li¹. Pe²jah³lo²su²ta¹hxi²hẽ¹la².

72 Nxe³ain¹tãu³ kwẽn¹ta²kxai³ ka³la³ka³lan¹ti² ye³ãn³ta³lo³hẽ²ti²sxã³i³yxai²li²ta¹hxi²hẽ¹la². Nxe³ka³ty³ Pe²jah³lai²na² sa²kxai³lu² Je³su²jah³la² wãn³txa² ain³kxi²xi²ta¹hxi²hẽ¹la². Nxe³jau³xai²na²:

— Ka³la³ka³la²a² ye³ãn³ta³lo³hẽ²ti² i³yxai²li²ta³lu²nxa³tã³lxã¹wxã¹na² sa²kxai³lu² ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ ten³si¹sa²nxã³jau³nũ³su²i³ye³ta³lu²nñ¹tu¹wi¹. Ha³la³je¹nai³tã² Je³su²jah³la² wãn³txa² ta¹hxi²hẽ¹la². Nxe³jau³xai²na² Pe²jah³lai²na² ain³kxi²xi²ka³ty³ kãin² i³ãn²ta³kxi²sxã³i³nñ³khaix1ain¹ta¹hxi²hẽ¹la².

15

Pi³la²jah³la² hxi²ka² ã³yũ³ain¹jau³su²

1 Nxe³nxa²ha¹te¹ a²ka³nxa³ha²ta³kxai³lu¹ ã¹ka³nxa³ha²ta³a¹, wã³nxñ¹ta²si³yxau³kã³ta²nũ³xa² i³kaix1ti², a²nũ²a² a²hxi²kan¹ta² nũ³kã³txa² i³kaix1ti² ha³teh³nxã³nxa² a²hoh³li³xi²su² tũ³kã³txa² i³kaix1ti², a²nũ²a²nũ³xa²a²hxi²kan¹ti³nũ³xa² i³kaix1ti² ain¹sxã³ ã³sa²ki³nũ²kxain¹ta¹hxi²hẽ¹la². A²nxe³tũ³kã³txa² hi²sen³kxai³lu² Je³su²jah³la² i³su²lhã³si¹hain¹jau³su²ain³nha²te³lhã³ nxain¹ta¹hxi²hẽ¹la². Ain³nha²ta³lu²nain¹ka³ty³ Je³su²jah³la² sa²ta³kxi²sxã³ sa²so¹sxã³ ha³lo²a² a²hxi²kan¹ta² si³yxau³jah¹la² Pi³la²jah³la² a²hxi²ka²nũ³a² ã³yũ³ain¹ta¹hxi²hẽ¹la². 2 Nxe³nxa²ha¹te¹ Pi³la²jah³lai²na² a²wãn³txi³kxai³lu¹ Je³su²jah³la² i³wã³txi³te³nah¹li¹:

— Wxã¹na² Ju³te²a² nũ³kã³txai²na² a²si³yxau³jah¹lo²sin¹ji¹wi¹? Nxe³ta¹hxi²hẽ¹la². Yxã¹ta¹:

— Wxa²wãn³txai²na² wain³na³li¹. Je³su²jah³la² ta¹hxi²hẽ¹la².

3 Nxe³ka³ty³ wã³nxñ¹ta² si³yxau³ka³te²nũ³xa² Je³su²jah³la² kɔ³nxe³ti³hit1si¹jau³su² kãin² i³ye³kxain¹ta¹hxi²hẽ¹la². 4 Nxe³nxa²ha¹te¹Pi³la²jah³lai²na² a²wãn³txi³kxai³lu¹ Je³su²jah³la² ãh¹ i³ye³kxi²te²nah¹li¹:

— Ĩh¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ ã³ka³nah²nxe³sxã³ yxaun¹ji¹wi¹? Tũ¹ka³txai²na²kɔ³nxe³ti³hi¹txa²si¹hain¹ju³ta³la³ i³tih³nxe³sa²ye²nxain¹jau³xa² ain³kxi²nhã¹ta¹nxe³ji¹wi¹? Ta¹hxi²hẽ¹la².

5 Yxã¹ta¹ Je³su²jah³la² ã³ka³nah²nxe³sxã³ yxau³yain¹ta¹hxi²hẽ¹la². Nxe³ju³kxai³lu² Pi³la²jah³lo²kxai³lu² kãin² i³wã³ta³kxi²nha¹ta¹hxi²hẽ¹la².

Pi³la²jah³la² Je³su²jah³la² ya³lu²si¹jau³su² kwa³na³jau³su²

6 Nxa²ha¹te¹ yain³tũ³xa² wa²lo¹lo¹nxa³tũ³xa² yai³nain¹je³na³kxa²nxe³xai³ti³wa³kxa² ha³lo²a² wa³kxẽn³yah³la² te²hi³sen³su² nxe²kã³ũ¹hain¹ta¹hxi²hẽ¹la². A²nũ²ai²na² sxi²ha² kan²thi³na²ũ³tũ¹kxi²sxa²te²na² i²li³te²na² ka³na³ka³na³kan²ty³ than²kxi²sa²tã³sxã³sa²nũ¹xi²nyhain¹to³ta¹hxi²hẽ¹la². Ju³te²a² nũ³kã³txai²na² te³nain¹kxah³lo²su²jah¹la² than²kxa² sa²nũ¹xi²nyhain¹to³ta¹hxi²hẽ¹la². 7 Nxe³ju³ta² sa²kxai³lu²in³jah³la² kɔ³nxe³thin¹jah¹la² Ba³ra³ba²sah³la² tũ³kxi²sxa³ta¹hxi²hẽ¹la². A²nxe³jah¹la² nũ³kã³txa² a²hi²sen³kxai³lu² ha³la³je¹nñĩn¹kxai³lu²

a²hxi²kan¹ti³nāu³xa² ā³nhe¹kxi²nyhain¹sxā³ a²nũ²a² su²lhā³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² tũ¹kxi²sxa³ain¹ta¹hxai²hē¹la². 8-10 Nxe³nxa²ha¹te¹ Ju³te²a² nũ³kā³txai²na² ka³lxa¹tũ³kā³txai²na² ya³so³nain¹ka³tu³ yxo²xũ³txi³ Pi³la²jah³la² i³wā³txi³sain¹te³nah¹lxi¹:

— A²nũ²a² ka³na³ka³na³te²su² than²kxa² sa²nũ¹xi²sa²to³nhĩn¹ta¹ti²ti¹. Kwēn¹ta²na² jā¹nxe³sa²sĩ¹nhē³li¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

Yxān¹ta¹ Pi³la²jah³lai²na² sa²kxai³lu² wā³nxĩn¹ta² si³yxau³kā³ta³nāu³xa² a²ē¹nān¹jau³la³ a³la³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². Kāin² i³ka³tā³nai¹nha²kxai³ Je³su²jah³la² ān³yũ³ain¹ju³ta²kxai³ a³la³kxain¹ta¹hxai²hē¹la².

Nxe³ha²kxai³ i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Ju³te²a² nũ³kā³txa² a²si³yxau³jah¹la² than²kxa² sa²nũ¹xi²nx2ta¹tu¹wi¹. Ju¹ta²na² ten³nxa²li³xa³ji¹wi¹? Pi³la²jah³la² a²wān³txa² nyhain¹ta¹hxai²hē¹la².

11 Yxān¹ta¹ wā³nxĩn¹ta² si³yxau³kā³ta³nāu³xai²na² a²hi²sen³kxai³lu² a²nũ²a² kāin²tũ³kā³txai²na² i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Ba³ra³ba²sah³la² so¹lxi³ than²kxi²sa²tā³sxā³ ũ³hũ¹xi²nē³lhi¹hain¹jau³su² i³wā³txi³sain¹txain¹yah³lxi³sĩ¹nhē³li¹. Yah³lxi¹nha²kxai³ Je³su²jah³la²

ten³kĩ³sxa³jau³su² i³ye³kxi¹txain¹yah³lxi³sĩ¹nhē³li¹. Nyhain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ha²kxai³ Ba³ra³ba²sah³la² so¹lxi³ te³nain¹si¹hain¹jau³su² a²nũ²a² kāi³li³tũ³kā³txai²na² i³ye³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². 12 Nxe³nxa²ha¹te¹ Pi³la²jah³la² i³wa²lũ³xain¹te³nah¹lxi¹:

— Ba³ra³ba²sah³la² ten³yah³lxi¹lxi¹. Yxān¹ta¹ jah¹lai²na² Ju³te²a² nũ³kā³txa² a²si³yxau³jah¹la² i³yĩ¹li²yah³lxi³to³hin¹jah¹la² ih¹nxet3sxā³ kāi³kxi²te³la¹ji¹wi¹? Nyhain¹ta¹hxai²hē¹la².

13 Nxe³nxa²ha¹te¹ a²nũ²a² kāi³li³tũ³kā³txai²na² kāin²i³wxa¹nain¹te³nah¹lxi¹:

— Hi³sa³ka³txa² i³hxi²kĩ¹la³kxi²sxā³ i³ya²lu¹tain¹sĩ¹nhē³li¹. Nx-ain¹ta¹hxai²hē¹la².

14 Nxe³nxa²ha¹te¹ Pi³la²jah³lai²na² a²wān³txi³kxai³lu¹:

— Ih¹nxe² ko³nxe³thin¹sxā³ kāi³hĩ³thai¹li¹? Nxe³ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹ a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ kāin²i³kaix1tain¹te³nah¹lxi¹:

— Hi³sa³ka³txa² i³hxi²kĩ¹la³kxi²sxā³ i³ya²lu¹tain¹sĩ¹nhē³li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

15 Nxe³ha²kxai³ Pi³la²jah³lai²na² a²hi²sen³kxai³lu² a²nũ²a² kāi³li³tũ³kā³txai²na² i³wi¹lxon³kxain¹si¹hain¹jau³su² Ba³ra³ba²sah³lai²na² than²kxi²sa²tā³si¹sxā³ ũ³hũ¹xain¹ta¹hxai²hē¹la². Te²yā¹nxe³sxā³ Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu²

ũn³txi³ i³ta³lo³wait1si¹hain¹ka³tu³ hi³sa³ka³txa² ũ³hxi²kĩ¹la³kxi²si¹hain¹jau³su² ā³yũ³yhai¹nha²kxai³ Pi³la²jah³la² ta¹hxai²hē¹la².

So³ta²to²nāu³xa² ko³nxe³ti³yxo²ka³lxi³lain¹jau³su²

16 Nxe³nxa²ha¹te¹ so³ta²to² nũ³kā³txa² hi²sen³su² Je³su²jah³la² so¹ka³tu³ a²hxi²kan¹ta² si³yxau³jah¹la² sxi²ha² kāin²thĩ³na² Prai³a³to³ri³ā²thĩ³nān²tu³ ā³wi¹hain¹ta¹hxai²hē¹la². Ain¹ka³tu³ so³ta²to² nũ³kā³txai²na² yxo²ha³kxa¹

ā³nũ²kxi²si¹hain¹jau³su² i³kaix1tain¹ta¹hxai²hē¹la². 17 Nxe³te³na¹ so³ta²to² nũ³kā³txai²na² sa²kxai³lu¹ wā²la²ka³lo³a² sau³saun³ka³lo³a² tē³sxā³ Je³su²jah³lai²na² ũ³whi²kxai¹nha²kxai³ wai³la² wxa²xu³kxain¹sxā³

ũ³nhē³hēn¹ta¹nha²kxai³ nxe³nyhain¹ta¹hxai²hē¹la². 18 Ain¹ka³tu³ i³sa²nēn¹kxi²kĩ³lxot3sxā³ i³kĩ³wai³ka³si³xain¹te³nah¹lxi¹:

— Wi¹lhin¹te²si¹lxi¹. Ju³te²a² nũ³kā³txa² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²si¹lxi¹. Ta¹hxai²hē¹la².

19-20 Ain¹sxā³, hi³sa³ka³txa² wē³sa² hxi²so¹xi²sxā³ Je³su²jah³la² i³ne³su²lai¹nha²kxai³ i³ye³ka³su³hēn¹kxai¹nha²kxai³ ā³ka³ti³wxe³kxain¹sxā³ wi¹lhin¹ki³lxo³jau³xa² i³ye³ki³ha¹kxain¹sxā³ko³nxe³ti³ i³yo²xwa³lxi³nyhain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxain¹te²ka³ka¹ wā²la² sau³saun³ka³lo³ai²na² sa²sai¹kxain¹sxā³, Je³su²jah³la² a²wā²la³ka³lo³khai³xa² ū³whi²kxi²xain¹ta¹hxai²hē¹la². Hā²wxān³txa³ i³hxi²kī¹la³kxi²si¹hain¹jau³su² sa²so¹ain¹ta¹hxai²hē¹la².

Hi³sa³ka³txa² ū³hxi²kī¹la³kxain¹jau³su²

21 Nxe³nxa²ha¹te¹ Si³māu²ah³la² Si³rē²ne²ko³xa² ton¹jah¹lo²su² ta¹hxai²hē¹la². A³le³syān²trah³la² Ru²fu²jah³la² a²wī³nu²su² ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jah¹lo²su² te²kxai³lu² a²kxā³nxa¹ ha³lo²a² wa²li³sxā³ wxā³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ka³tu³ so³ta²to² nū³kā³txai²na² sa²kxai³lu² hi³sa³ka³txa² Je³su²jah³la² i³hxi²kī¹la³kxi²ka³txa³nū³a² sa²tā³ka³la³kxi²hētiso¹nha²si¹jau³su² Si³māu²ah³lan²tu³ yxo²xūn³txi³ i³kwa³na³ain¹ta¹hxai²hē¹la². 22 Nxe³ka³tu³ ā³nxi³ain¹ka³tu³ wā³la³ka³txa² Ko²ko³ta³kat³su² nxe³jau³xa² a²si³yxau³tāu³a² sa²kxai³lu² txa²wā¹ne³ka³lo³su² nxe³hxai²na²hē³ ka³txa²nāu³a² sa²so¹ain¹ta¹hxai²hē¹la². 23 Nxe³hī¹na¹ vīn²yo³jau³xa² hī³ne³kxa² mī²ra³jau³xa² īh³nē³ju³ta² ā³wxe³lu¹nhē³jau³xa² nxe² ū³ke³ni²jau³xa² ū³hū¹ain¹ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹ Je³su²jah³la² i³nxūn³sain³nū²la² i³na²ta¹hxai²nxa³hē¹la². 24 Nxe³nū²la² hi³sa³ka³txa² i³hxi²kī¹la³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ka³tu³ Je³su²jah³la² wā²la²ka³lo³a² wxa²sa²so¹te²txai³ain¹sxā³ tah³lxa² wē³sa² o²la³kxain¹sxā³ a²wa³kxēn³ton³yah³la² nū¹hain³nyhain¹ka³tu³ wā²la²ka³lo³ai²na² sa²kxai³lu² wxa²nū³te²txai³ain¹ta¹hxai²hē¹la².

25 U³je³na³ka² wxa²ki³ka³la³nū²la² i³hxi²kī¹la³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². 26 Nxe³ju³ta² hi³a²ka³lo³a² wān³txa² ū³wha²li¹lhān²sxā³ a²ne³ta³lxo³ka³nāu³a¹ ū³kū¹tain¹ta¹hxai²hē¹la². Ū³wha²li¹lain¹jau³xa²sa¹:

— Je³su²jah³la² Ju³te²a² nū³kā³txa² a²hxi²kan¹ta² si³yxau³jah¹lai²la¹wi¹. Ta¹hxai²hē¹la².

27 Nxe³ju³ta² a²nū²a² kāi³su²lhā³to³jah¹la² ha¹lin¹jah¹la² i³hxi²kī¹la³kxain¹nūn³ta¹hxai²hē¹la². A²wi¹nē³tāu³a¹ ka³na³ka³na³jah¹la² i³hxi²kī¹wxe² a²wā³tāu³a¹ ka³na³ka³na³jah¹la² i³hxi²kī¹wxe² nxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la². 28 A²nxe³jut³su² kxā³nhxi¹nu¹ta¹ta²na² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ū³wha²li¹txā³nxu¹ta¹na² nxe³te³nah¹lxī¹:

— Jah¹lai²li² ko³nxe³ti³ kāi³tū³kā³txi³su² ti³hi¹tain¹na²hē³li¹. Nxe³txā³nxu¹ta¹na² ta¹hxai²hē¹la².

29 Nxe³nxa²ha¹te¹ a²nū²a² kwa² wa³to²hi²te²nāu³xa² i³ne³wa³nxīn¹wa³nxīn¹nha²sxā³ i³wai³ka³si³xi²jau³su² i³ye³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxain¹te³nah¹lxī¹:

— Ha³we¹. “Txa²wā¹sū³na² sxi²ha² sa²nai¹hxat³sān²sxā³ ye³ha¹li¹ ka³na³ki² a³la²ni²sxā³ āh¹sa²to³nxī²na¹tu¹wi¹.” Nxīn¹jau³su² e³in¹ta¹ti²ti¹.

30 Hī¹na² wā²nxūh¹ i³hxi²ta²la³kxi²nha²sxā³ hi³sa³ka³txa² ka³nxī¹nhu¹li¹. Nxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la².

31 Jā¹nxe³jau³xa² wā³nxīn¹ta² si³yxau³ka³ta²nāu³xa² ha³teh³nxā³nxā² a²hoh³lxi³si²nāu³xa² whāi²na¹, yxo²i²nyhai¹nxa³jau³su² i³wai³ka³si³xi²sxā³ i³ye³lain¹te³nah¹lxī¹:

— Jah¹lai²na² a²nū²a² ā³xa² sa²hau³ko³tain¹to³ta¹ti²tu³wi¹. Yxān¹ta¹ wā²nxūh¹lxī³ hxi²kan¹ti³ sa²hau³ko³nha²nxa³lho³li¹. 32 I³sa³e² a²wa³kxēn³yah³lo²su² ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lo³jah¹lo²su² ha²kxai³ nxe³ke³la³te²kxai³ hi³sa³ka³txa²

ĩ³hxi²ta²la³kxi²nha²sxã³ ĩ³ka³nxi²kxai²nãn²tu³ yxo²i²sĩ¹nhĩ³na¹wi¹.
 Nxe³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Te²yã¹nxe³sxã³ in³txa² kō³nxe³ti³ kãi³ya³te²na²
 hi³sa³ka³txa² ã³xa³ka³txa² ĩ³hxi²kĩ¹la³kxi²yain¹te²na² te²yã¹nxe³jau³su²
 yxo²i²nyhai¹nxa³jau³su² ĩ³wai³ka³si³xain¹nũn³ta¹hxai²hẽ¹la².

Je³su²jah³la²ya³lu²ju³ta²ĩ³yau¹ũ³jau³su²

33 Nxa²ha¹te¹ha³lo²a²whãi²na¹ka³nxa³hi²khaix¹nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². A³lan²ta²ne³ka³ka³nhĩ¹nãn¹te²tu³ ã³ka³nxa³hi²ta¹hxai²hẽ¹la². A³ki³kan³tãu³a¹so¹lxi³ĩ³ha²te¹txi²ye²ta¹hxai²hẽ¹la². 34 Ki³kan³nũ²la²Je³su²jah³la²kãin²ĩ³wxan¹sxã³ĩ³kaix¹te³nah¹lxi¹:

— E³li¹e³li¹la³ma³sa³ba³ka²ta³ni¹. Ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³jau³xai²na²a²si³yxau³tãu³a²nxe³te³nah¹lxi¹:

— Txa²sũ³nu²khai³jah¹lãi³. Txa²sũ³nu²khai³jah¹lãi³. Ĩh¹nxe³kxa²yan³ti³tã³ã³na¹san¹thi²li¹? Ta¹hxai²hẽ¹la².

35 Nxe³jau³xai²na²a²nũ²a²kwa²yxau³sxã³ĩ²tũ³ka³txa²wai³nxa³txi³ain¹kxain¹nũ²la²ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Ne³kat¹jah³sah¹lxi³si¹nhẽ³li¹. E³li²ah³lu¹tai²na² ĩ³kaix¹tain¹nĩn²tai¹.
 Nxe³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

36 Nxe³te³na²a²kwẽn¹tai²na¹kwa²yxau³sxã³ĩ²tũ³ka³txa²ka³na³ka³na³jah¹la²ã³nih³sxã³ĩ³yi¹lho¹tũ³xa²so¹sxã³yain³txa²yau³xa²kah³jau³xa²ũ³hũ¹sxã³ũ³whi¹sai¹te³na¹hi³sa³ka³txa²ũ³ki³wi²kxi²sxã³Je³su²jah³la²ĩ³xon³so¹si¹hain¹jau³su²ũ³hyxo²tẽ³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Ain¹te³nah¹lxi¹:

— Ha³lo³kxa²yxau³a³sah¹lxi¹hẽ¹li¹. E³li²ah³lu¹tai²na²wxã³sxã³sa²hxi²ta²la³kxi²te³lhxã³wxã³si¹jau³nũ³su²ĩ²wahx³nxe³yah³sah¹lxi³hẽ¹li¹?
 Ta¹hxai²hẽ¹la².

37 Nxe³ka³tu³Je³su²jah³la²kãin²ĩ³kwãix¹sxã³ya³lu²ta¹hxai²hẽ¹la².

38 Nxe³hĩ¹na¹wã²la²au³khaix¹ka³lo³a²Txa²wã²sũ³na²a²sxi²ha²nxũ²kwã³ye³la³nũ³a¹au³ti³yxau³thĩ³na¹yxo²tĩ¹ka³lo³a²ã³ten²ti³ta¹hxai²hẽ¹la².
 Oh³nũ³a¹ã³ten³txi²wxa²kan³ka³tu³yũ³hxai²na²sa²kxai³lu²ãn³ten³ti³sxã³ã³hyxo²hai²ta¹lxi¹ta¹hxai²hẽ¹la². 39 Nxe³ju³ta²so³ta²to²a²hxi²kan¹jah¹lai²na²sa²kxai³lu²Je³su²jah³la²yxo²i²tãu³a¹sa²nxũ³ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³jah¹la²Je³su²jah³la²ya³lu²ju³ta²ĩ²ain¹tãu³ĩ³ye³te³nah¹lxi¹:

— Jah¹lai²na²ya²la³tu³Sũ³na²Tah²yah³lo²sin²tai¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

40-41 Nxe³nxa²ha¹te¹ha³la³je¹nhĩ¹nai³kxai³Je³su²jah³la²Ka³li³le²a²kō³xa²he¹ai¹nhĩ¹kxai³txu¹ti³nũ³xa²hi²sen³su²Je³su²jah³la²ã³si³tẽ³kxi²a²yen³kxa²wi¹lã³non²ta³kxi²yhain¹to³ta¹hxai²hẽ¹la². Ka³lxa¹tũ³ka³txi³su²ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³tũ³ka³txa²ha¹li¹ka³na³ki¹ta¹ka³lxi³nũ³xa²a²ĩ³lxa²sa¹. Ma³ri¹a³Ma³ta³lẽ²na³ka³lxa²nxe³ha²kxai³Ma³ri²a³ka³lxa²Ti³a²kah³la²kau³kaun³jah¹la²a²hã³ka³na²Jo³se²ah³la²a²hã³ka³na²nxe³ha²kxai³sa³lo²ma³ka³lxa²nxe³ha²kxai³ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³tũ³ka³txa²hĩ¹na²u²yxau³sxã³Je³su²jah³la²hxi²ki¹la³kxain¹ju³ta²ĩ²ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².
 Nxe³ju³ta²ha³la³je¹nhĩ¹nai³kxai³txu¹ti³nũ³xa²ka³lxa¹tũ³ka³txa²Je³su²jah³la²ã³si³tẽ³kxa²sxã³Je³ru³sa³lẽ²thĩ³na²ã³wi¹hain¹ta¹hxai²hẽ¹la².
 A²nxe³tũ³ka³txai²na²u²lyxau³yain¹nũn³ta¹hxai²hẽ¹la².

Je³su²jah³la²txah³lxa³kxẽ¹na²sa²nĩ³kxain¹jau³su²

42-43 Nxe³hĩ¹na²sa²ba³to³nxe³ju³ta²ye³ka³na³ka³nat³sxã³a³la²ni²hĩ¹nai³kxai³Ju³te²a²nũ³ka³txa²a²yain³txa²wet¹sxã³ãu¹la³kxain¹to³tãu³a¹ta¹hxai²hẽ¹la².
 A²nxe³tãu³a¹sũ²ni²khai¹nxe³tãu³a¹Jo³se²ah³la²A³ri³ma³te²a³thĩ³nãn¹jah¹la²

Ju³te²a² nū³ka³txa² hxi²kan¹jah¹la²nāu³xa² ka³na³ka³na³jah¹la² wi¹lin¹khaix¹jah¹la² ta¹hxi²hē¹la². A²nxe³jah¹la² Txa²wā¹sū³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yau³tāu³lo³ju³ta² wahx³nxe³jah¹lo²su² ta¹hxi²hē¹la². Jah¹lai²na² sa²kxai³lo³ ya³lo³txi²sxā³ Pi³la²jah³lai²na² ā³nxai³sxi²ka³tu³ Je³su²jah³la²nū²a² i³wā³txi²ta¹hxi²hē¹la². 44 Nxe³jau³xai²na² sa²kxai³lu² Pi³la²jah³lai²na² sa²kxai³lu² ain³kxi²tāu³ i³wā³wā³txi²nha²ta¹hxi²hē¹la².

— Hī¹na² Je³su²jah³la² ya³lu²te²tān²ku². Nxe³nha²ta¹hxi²hē¹la². Nxe³ha²kxai³ so³ta²to² nū³ka³txa² hxi²kan¹jah¹la² i³kaix¹so¹sxā³ i³ye³kxi²te³nah¹li¹:

— Je³su²jah³lai²na² ya³lu²ta¹nx³thi²li¹? Nxe³yhu¹ta¹hxi²hē¹la².

45 Nxe³nxa²ha¹te¹ i³wa²lū³xi²te³nah¹li¹:

— Ya³lu²na²li¹. Ta¹hxi²hē¹la². Nxe³ha²kxai³ Pi³la²jah³lai²na²

a²wān³txi²kxai³lu¹:

— Ya³lu²jah¹la²nū²a² so¹txu¹li¹, ten³nxa²kxai²nān²tu³txa¹. Nxe³ta¹hxi²hē¹la².

46 Nxe³nxa²ha¹te¹ Jo³se²ah³lai²na² sa²kxai³lu² wā²la² hā³ta³ka³lo³a² tē³ka³tu³ a²nū²su² sa²ta¹la²kxi²nyhu¹sxā³ ān³ka³nxix²ka³tu³ wā²la²ka³lo³ai²na² sa²kxai³lu² wxa²wā³lāu²kxi²nyhu¹sxā³ tah³lxa³ka³tē¹nāu³a¹ ū³whi²wxe³ta¹hxi²hē¹la². A²ē¹nāu³a¹ wā³la³ka³txa² tah³lxa³ka³ta² wxa²xu³sxā³ wxa²we¹tē³nāu³a¹ ū³whi²wxe³ta¹hxi²hē¹la². Nxe³ka³tu³ a²ē¹nai²na² tah³lxa³kxa² kāin²ka³ta² ū³wa³ti³kxi² sa²tā³sxā³ ū³h³yo²tū¹kxi²ta¹hxi²hē¹la². 47 Nxe³ju³ta² Je³su²jah³la² sa²nū³kxi²ju³ta² txu¹ti³nāu³xa² Ma³ri²a³ Ma³ta³lē²na³ka³lxa² nxe³ha²kxai³ Ma³ri²a³ka³lxa² Jo³se²ah³la² a²hā³ka³na² nxe³ha²kxai³ ha¹lin¹ta¹ka³lxa² i³ain¹ta¹hxi²hē¹la².

16

Je³su²jah³la² ka³ten³su² i³sa²yau³xi²jau³su²

1 Nxe³nxa²ha¹te¹ sa²ba³to³ nxe³ti³xa² ha³nāu³hi²na³na¹ nxe³ka³tu³ ka³nxah³ti³wi³ta³lon³tāu³a¹ txu¹ti³nāu³xa² Ma³ri²a³ Ma³ta³lē²na³ka³lxa² nxe³ha²kxai³ Ma³ri²a³ka³lxa² Ti³a²kah³la² a²hā³ka³na² nxe³ha²kxai³ Sa³lo³ma³ka³lxa² nxe³ha²kxai³ ain¹sxā³ hī³ne³kxa² wi¹lū³tē³kxa² ū³yho³hi²sxā³ so¹ain¹ta¹hxi²hē¹la² Je³su²jah³la²nū²a² wxa²to¹la³kxi²te³lha³ka². 2 Ain¹ka³tu³ hā²wxān³txa³ To³mīn²ko³ nxe³ju³ta²kxai³ u³je³na³kai²na² a³li³xi²hīn¹kxai³ txu¹ti³nāu³xai²na² sa²kxai³lu² aun³ta² ā³nxai³ain¹ta¹hxi²hē¹la². Nū¹ka³na¹ sa²nū³kxain¹ju³ta² aun³ta² ā³nxai³ain¹ta¹hxi²hē¹la². 3 Aun³tain¹tāu³a² i³ye³kxi²nyhu¹te³nah¹li¹:

— Tah³lxa³ka³lo³ai²na² yxo²tū¹nha²ka³lo³ai²na² īh¹nxe³te²ta³

sa²yo²than²kxi²nē³lain¹te²ji¹xī¹, kāin²khaix¹ka³lo³sa²ha²kxai³lu¹? Nxe³ta¹hxi²hē¹la². 4 Yxān¹ta¹ ten³sa²tā³ain¹te³na¹ kāin²khaix¹nxe³ka³lo³ai²li² ū³h³yo²than²nha²ju³ta²nu¹ta¹na² i²lain¹ta¹hxi²hē¹la². 5 Nxe³ain¹ka³tu³ tah³lxa³kē¹nāu³ai²na² ā³wi¹hain¹ka³tu³ in³txa² sa³nxe³la³kxa² i²ain¹ta¹hxi²hē¹la². Sa³nxe³la³kxa² wā²la² hān³ka³lo³a² ū³whi²kxi²nha²jah¹la² yxau³ta¹hxi²hē¹la². A²nxe³jah¹la² txu¹ti³nāu³xa² a²wi¹nē³tāu³ai²nān²tu³ ā³wxe³ta¹hxi²hē¹la². O²khaix¹xain¹sxā³ yuh³lxi³khaix¹lain¹ta¹hxi²hē¹la².

6 Yxān¹ta¹ jah¹lai²na² wān³txi²kxai³lu¹ i³ye³kxain¹te²an¹jau³kxai³lu¹:

— Ō²lhxā³ i³wā³jah³lxi³txa³hē¹ni¹. Je³su²jah³la² Na³sā³re²thī³na² ton¹jah¹la² Ju³te²a² nū³ka³txa² hī³sa³ka³txa² i³hxi²ki¹la³kxi²sxā³ i³ya²lu¹kxe³su² jah¹la² ān³ten³yah³lxi¹nxī¹. Yxān¹ta¹ jah³lai²na² ka³ten³su² i³sa²yau³xi²na²ni¹. Hai³txi³ ti¹nān²ta³ he¹ti³he¹xai¹nxa³xi¹. Tē¹nai²li² hāi¹kxain¹te³nai¹ti²tu³ni¹. I²jah¹lxi³hē¹ni¹. 7 Jā¹nxa¹jau³su² hī¹na² sa²kxai³lu² i³sxā³ Pe²jah³la²

ĩ³hen³txi² a²sa³wi³ha³li³nāu³xā³xa² ĩ³hen³txi², whāi²na¹ nxe³jah³li³hē¹ni¹.
 ĩ³hen³txain¹yah³li³n¹jau³kxai³lu¹:

“Je³su²jah³la² ne³ka³ta²nx2ti³sxā³ Ka³li³le²a²ko³xa² ā³nxai³tu¹wi¹.
 Nū¹ā¹ ĩ²syah¹li³n¹tu¹wi¹.” Jau¹xai²na² ha³la³je¹nai³tā² Je³su²jah³la²
 ĩ³ye³kxi¹nx2ti³ta¹ti²tu³ni¹. Jā¹nxe³jau³su² nxe³txain¹yah³li³hē¹ni¹.
 Nxe³yhain¹ta¹hxai²hē¹la².

8 Nxe³nxa²ha¹te¹ txu¹ti³nāu³xai²na² tah³lxē¹na² a³li³ain¹sxā³
 ā³ni³hain¹ta¹hxai²hē¹la². Kāi²no²nha²ha²kxai³ ĩ³ka³ta³ta³tain¹ta¹hxai²hē¹la².
 Ai¹nha²kxai³hai³txi³wān³txi³la³a²nū²a²ā³xa²ĩ³ye³kxain¹ti³hex1ta¹hxai²nxa³hē¹la².

Ma³ri²a² Ma³ta³lē²na³ka³lxa² Je³su²jah³la² ĩ²jau³su²

9 Nxe³nxa²ha¹te¹ To³mīn²ko³ nxe³ju³ta² ĩ³yū¹li²nxa³ta³lxa² Je³su²jah³lo²su²
 te²kxai³lu² ka³ten³su² ĩ³sa²yxau³xi²te³na¹ Ma³ri²a² Ma³ta³lē²na³ka³lxa²
 ĩ³ha¹txi²ta¹hxai²hē¹la². A²kxā³nxai³kxai³ ta¹ka³lxa² a²nxū²kwa³i³nāu³a¹,
 kō³nxe³te²a² yāu³ka³txa² ka³lxa¹te²nāu³xa² ha¹li¹ ha¹li¹ ha¹li¹ ka³na³ki¹,
 tū³ka³txa² nxū²kwa³i³yxau³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³a²ta³a² nū³ka³txai²na²
 Je³su²jah³la² a²ka³te³na² yxau²xai³li¹nai³tā² nxū²kwa³i³li³si¹hain¹ta¹hxai²hē¹la².

10 Nxe³nxa²ha¹te¹ ta¹ka³lxi²na² sa²kxai³lu² ā³nxai³ka³tu³ Je³su²jah³la²
 a²yā³la²nāu³xa² ĩ³ye³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². A²yā³la²nāu³xai²na² kāin²
 āin²ta¹nha²kxai³ kāin² ĩ³nā³nai¹nha²kxai³ Ma³ri²a² Ma³ta³lē²na³ka³lxi²na²
 sa²kxai³lu² ā³wxā³yain¹sxā³ ĩ³ye³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². 11 Yxān¹ta¹
 Je³su²jah³la² ka³ten³su² ĩ³sa²yxau³xi²jau³xa² ta¹ka³lxi²na² Je³su²jah³la²
 ĩ²ain¹jau³xa² ĩ³yau¹ū¹hain¹to³ta¹ a²yā³la²nāu³xai²na² sa²kxai³lu²
 yxo²ti³he¹xain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la².

A²sa³wi³ha³lxa² ha¹lin¹ya³te²a² Je³su²jah³la² ĩ²ya³jau³su²

12 Nxe³ka³tu³ hā²wxān³txa³ a²yā³la²nāu³xai²na² ha¹lin¹te²su² te²a²
 ha³lo²a² ā³nxai³ya³tāu³ Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu² ā³li³ sa²yā¹nha²sxā³
 ā³li³te²hū³yain¹ta¹hxai²hē¹la². 13 Ha¹lin¹te²na² sa²kxai³lu² āh¹ ā³wa²li²ya³sxā³
 a²yā³la²nāu³xai²na² wā³kon³tū³ka³txa² ĩ³hen³txi³nyhain¹ta¹hxai²hē¹la².
 Je³su²jah³lai²na² ĩ³ā³li³te²hū³yain¹jau³xa² ĩ³hen³txain¹ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹
 a²wā³kon³tū³ka³txai²na² hai³txi³ ĩ³we¹nyhain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la².

A²sa³wi³ha³li³nāu³xa² Je³su²jah³la² ĩ²ain¹jau³su²

14 Hā²wxān³txa³ ye³jen¹nāu³a¹ a²sa³wi³ha³li³nāu³khai³xa² hxi²ka²
 hxa³sxā³ ka³na³ka³nat3sxā³ wxa²sa²so¹xi²nūn³tū³ka³txa² ā³wxe³sxā³
 ĩ³yai³nain¹tāu³a² Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu² wxā³yain¹ta¹hxai²hē¹la².
 Wxā³yain¹sxā³ sa²yxo²we¹nyhai¹nxa³ju³ta² ĩ³kwa³i³kxai¹ni² ā³ne³to³hai¹nxa³ju³ta²
 ĩ³kwa³i³kxai¹ni² nxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Ka³ten³su² ĩ³sa²yxau³xi²ju³ta²na² a²nū²a²
 ĩ²ain¹te²na² a²wān³txa² a²sa³wi³ha³li³nāu³xai²na² yxo²i¹ai¹nxa³ha²kxai³lu¹
 nxe³ta¹hxai²hē¹la². 15 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² a²wān³txi³kxai³lu¹
 ĩ³ye³kxain¹te³nah¹li¹:

— Ha³lo²a² yxo²ha³kxa¹ ā³nxai³jah³li³hē¹li¹. Ā³nxai³yah³li³n¹kxai²nān²tu³
 a²nū²a² hāi¹nxe³ti³xa¹ ĩ³yau¹ū¹tain¹yah³li³hē¹li¹. Ain¹yah³li³n¹te³nah¹li¹.
 Je³su²jah³la² ka³ten³su² ĩ³sa²yxau³xi²ju³tan¹te²kxa³yā³lhu² a²nū²a²
 kō³nxe³ti³ kāi³sxā³ yxau²xai³ju³ta² ĩ³āin²ta³kxi²nha²sxā³ Je³su²jah³la²
 yxo²i¹ain¹kxai²nān²tu³ kō³nxe³ti³ kāi³ain¹kxa² yo³ha² wa²su¹ti³hi¹tu¹wi¹.
 Nxe³jau³xai²na² a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ ĩ³yau¹ū¹txain¹yah³li³hē¹li¹.

16 Nxain¹yah³li³n¹kxai²nān²tu³ a²nū²a² a²ten³te²su² te²an²tu³

yxo²i²sain¹kxai²nān²tū³ ĩ³yau³xa² ũ³hũ¹kxi²sa²sai¹nē³jau³xa²
 sa²yxo²wet¹lsain¹kxai²nān²tū³ te²su²a²kō³nxe³ti³ kãi³ain¹ju³ta² wa²su¹tain¹tu¹wi¹.
 Yxān¹ta¹ a²nũ²a² sa²yxo²ā³sain¹te²su² te²an²tū³ a²kō³nxe³ti³ kãi³ju³ta²
 yxau²sa²tē³ai¹nha²kxai³ yxan¹nāu³a¹ Txa²wā¹sũ³na² kō³nxe³te²lo³jau³su²
 yxau²xai³lain¹tu¹wi¹. 17 A²nũ²a² yxo²i²sain¹kxai²nān²tū³ a²yen³kxa²
 wā³nxĩn¹ju³ta² kãi³ain¹tu¹wi¹. Kãi³ain¹ju³ta²sa¹: Txa²ĩ³lxa² ĩ³yĩ¹li²sa²sxā³
 kō³nxe³te²a² yāu³ka³txa² nxũ²kwai³li³si¹hi² wān³txa² yau³xā³xa²
 tah²yau³xa² ĩ³ye³i² nxe³ain¹tu¹wi¹. 18 Jā¹nxain¹kxai²nān²tū³ txih³xa²
 yxo²kō³nxe³te²a² wxa²sa²so¹ain¹kxai²nān²tū³ kho³nai¹nxa³ha²kxai³
 tih³na³la³yau³xa² ĩ³na²ain¹kxai²nān²tū³ kho³nai¹nxa³ha²kxai³ nxe³ain¹tu¹wi¹.
 Jā¹nxain¹kxai²nān²tū³ a²nũ²a² ĩ³ton³te²su² te²a² wxa²wxai³ain¹kxai²nān²tū³
 we²nxain¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la² nxe³ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³la² oh³nāu³a² wxa²ka³la³ye²jau³su²

19 Nxe³nxa²ha¹te¹ Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² Je³su²jah³la²
 ĩ³ye³ta³lu²nain¹nxa²ha¹te¹ oh³nāu³a¹ Txa²wā¹sũ³na² A²hi²sen³kxai³lu² so¹sxā³
 ka³la³ka³tū³ Sũ³na² wi¹nē³tāu³a¹ ā³wxe³ta¹hxai²hē¹la². 20 Nxe³jut³su²
 ha²kxai³ a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xai²na² ā³nxai³ain¹ka³tū³ ha³lo²a² ĩ²li³je³na²
 ā³nxai³ain¹kxai²nān²tū³ Txa²wā¹sũ³na² wān³txa² wi¹jau³xa² ĩ³yau¹ũ³ai¹nha²kxai³
 hau³hau³kon³nũ²la² Je³su²jah³la² a²hi²sen³kxai³lu² a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xai²na²
 hxi²nũ¹te³lhxā³ a²yen³kxa² nũ³kxũn³te²su² o²la³kxai¹nha²kxai³
 nxe³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ha²kxai³ wān³txai²na² a²sa³wi³ha³lxi³xai²na²
 ĩ³ye³ain¹jau³xai²na² Je³su²jah³la² a²hi²sen³kxai³lu² sa²hxi²ka¹tain¹ta¹hxai²hē¹la².

Lukas

Lu²ka³h³lai²na² wān³txa² i³ye³ān³si³wxe³jau³su²

1 Te³o²fah³lāi³. Wi¹lhin¹ti³ hxi²kan¹khaix¹jah¹lo²si¹lxa². Wān³txa² i³ye³kxi¹nxa²ha¹tu¹wa². A²nū²a² ka³lxa¹txi³ Txa²wā¹sū³na² A²hxi²kan¹jah¹la² wxā³sxā³ yxau³ya³sain¹jau³xa² ū³wha²li¹hai³nain¹na²hē³la². Nxe³jau³jau¹xai²na² ain³kxi²nē³lain¹tai¹ti²tu³wa². 2 Jā¹nxe³ju³ta² sa²kxai³la¹ Txa²wā¹sū³na² A²hxi²kan¹jah¹la²kxai³lu² wxā³sxā³ yxau³ya³sai¹nhī¹nān¹te²tu³ i²ain¹tū³ka³txi³su² yai¹nha²kxai³ a²sa³wi³ha³lxi³su² yai¹nha²kxai³ nxe³tū³ka³txi³su² na²hē³la². Nxe³te²kxai³la¹ wān³txai³tā² ū³wha²li¹lho¹sxā³ i³hen³txi³nē³lain¹tai¹ti²tu³wa². 3 A²nxe³ju³kxai³lu² tū¹ka³txa² yā¹nxe³sxā³ a²wi¹lhi¹nān¹te²tu³ i²sxā³ ā³si³tē³kxi²na¹kxah³lo²su² nūn³te²sa¹wa². Nxe³jah¹lo²sa¹ha²kxai³ nxe³jau³jau¹xai²na² wi¹wi¹nxe² wain³txi³ hau³kot³sxā³ ai³jau³xai³tā² i³hen³txi³nxa²ha¹tu¹wa². 4 Ū³wha²li¹ye¹nxa²ha¹tu¹wa². Nxe³nxa²ha¹ha²kxai³ wi¹kō³sxā³ a³la³kxin¹tu¹wa². Lu²ka³h³lo²na¹xai²na² nxe³nxa²ha¹wa².

Jo³āu²ah³la² a³li³lah¹hi¹nū¹tai²nān¹jau³su²

5 Nxe³te³nah¹lxi¹ kxān³nxa³tā² E³ro²jah³lai²na² Ju³te²a² nū³ka³txa² a²wa³kxēn³yah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³hi¹nai³tā² Sa³ka³ri²ah³la² Txa²wā¹sū³na² sxi²ha² hau³kō³ta¹hxai²hē¹la². A³bi²a³ nū³ka³txi³su² a²nu²la³ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jah¹la² a²sxe³xa² I³sa³be²la³ka³lxi²su² ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ta¹ka³lxa² A³bi³a²sah³la² a²nū³ka³txi³su² nūn³ta¹hxai²hē¹la². 6 A²nxe³te²syai¹ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² yen³nāu³a² wi¹lhin¹yain¹ya³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ya³ha²kxai³ a²nū²a² i²li³te²a² hxi²ka² hxi²kan¹txi³ kō³nxe³ti³hi¹tain¹ya³ta¹hxai²nxa³hē¹la². 7 Nxe³ain¹yah³xa³ha²kxai³la¹ ta¹ka³lxa²kxai³lu² hxi²kan¹txi³ wēh³ni²nxa³ha²kxai³ a²wē³sa³la³ yū³ya³ta¹hxai²nxa³hē¹la². Nxe³ya³kxa²yu³su² yah³lo¹ni² ā³ka³lxi²ni² ya³ta¹hxai²hē¹la².

8 Nxa²ha¹te¹ Txa²wā¹sū³na² sxi²ha² wxa²sa³ha³la³ti²lho¹xi²sxā³ tē³sxā³ wa³kō³nai¹nhxai²na²hē³la². Jā¹nxain¹ta¹hxai²hē¹la², in³txi³nāu³xa²sa³.

9 Ai¹nha²kxai³ wxa²wē³not³sa²kxai³ ha³nxe²a² wha³lxin¹txa² wi¹lū³ju³ta² ū³thū²hain¹ju³ta² tē³nū²la² thi¹na² ā³wi¹hain¹to³hxai²na²hē³la².

Jā¹nxain¹to³ta¹hxai²hē¹la², Sū³na² i³sa²nēn¹kxi²si¹jau³sa³. 10 Ā³wih¹tāu³ān²tu³ti¹ sxi²ti²ta³lo³kxai²li² a²nū²a² ka³lxa¹txi³ wah³nxain¹tāu³ān²tu³ti¹ Txa²wā¹sū³nai²li²i³ye³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². 11 Nxa²ha¹te¹ Sa³ka³ri²ah³la²kxai³lu² txah³lxa² ne³ka³nah²nāu³a² yax³txain¹tho³xa² a²wi¹nē³tāu³a² yxau³sxā³ wxa²kon³tāu³a² Txa²wā¹sū³na² ha³lo²an¹jah¹la² a³ka³nxī²sxā³ wxā³ta¹hxai²hē¹la².

12 Nxa²ha¹te¹ Sa³ka³ri²ah³la² i²ai¹nha²kxai³ hxi²waun³txi³sxā³ o²ta¹hxai²hē¹la². 13 Nxa²ha¹te¹ oh³xan¹jah¹lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— Sa³ka³ri²ah³lāi³. O²lha²txa³hē¹li¹. Txa²wā¹sū³na² i³ye³kxi²to³hin¹jau³xai³tā² ain³kxi¹nxain¹na²hē³li¹. Ain³kxi¹nxai¹nha²kxai³ wxa²sxe³xa³ka³lxa² I³sa³be²la³ka³lxa² wē³nhī³tu¹wi¹. Wē³nhī³ka³tu³ wxa²wē³sa² wē³tin¹kxi³nū³a² a³li³lah¹kxi²tu¹wi¹. Nxēn¹kxai²nān²tu³ wēh³sai²li² i³lxin¹jau³xa²sa¹: “Jo³āu²ah³lo²su¹.” Nxe³sē¹li¹. 14 Nxe³ya³hi¹nha²kxai³ kāin² ka³lih³nx2ti³tu¹wi¹. Te²yā¹nxe³sxā³ a²nū²a² ka³lxa¹te²nāu³xa² i³ka³li³hain¹nūn³tu¹wi¹. 15 A²nxe³jah¹lai²li² Txa²wā¹sū³na² kāin²ye²tu¹wi¹.

Hai³txi³ vīn²yau³sa² tã³nxa² ũn³jau³sa² tã³nxa² ĩ³na²ti³he¹xai¹nxa³lho³li¹.
 Hāi¹nxe³sxã³ a³li³lah¹xa³hī¹nān¹te²tu³ Txa²wã¹sũ³na² A²yāu³ka³txa²
 ā³nxũ²kwāi³wih¹sa²tẽ³tu¹wi¹. 16 Ai¹nha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² Si³yxa³juh¹lai¹na²
 wān³txa² ĩ³yau¹ũ³hain¹ju³tan¹te²kxa³yã³lhu² I³sa³e² nũ³ka³txa² a²nũ²a²
 ka³lxa¹txi³ sa²yo²wet¹ ā³si³wxe³ain¹tu¹wi¹. 17 E³li²ah³lu¹ta¹na² Txa²wã¹sũ³na²
 sa²si¹hã³ũ¹nx2ti³ta¹hxa¹ti³ai¹ti²tu³wi¹. A²nxe³jah¹lu¹ta²kxai³lu¹ Sũ³na²
 Yāu³ka³jxah¹la² ā³si³tẽ³kxi²ha²kxai³ ĩ³nũ³kxũn³si²ta¹hxa¹ti³ai¹ti²tu³wi¹.
 Nxe³kxa²yã¹nxe³sxã³ Jo³āu²ah³lo²su² nũn³tu¹wi¹. Sũ³na² Yāu³ka³jxah¹lain²txi³
 ā³si³tẽ³kxi²nũn³tu¹wi¹. Nxe³ju³tan¹te²kxa³yã³lhu² a²wi³na²nāu³xa²
 ā²wẽ³ha³li³kxi³khai³xa² a³lxa³kxin²ta¹nha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² wān³txa²
 sa²yo²ā³tũ³ka³txa² ĩ³wa²la³kxin²ta¹nha²kxai³ nxẽn³txain¹tu¹wi¹. Nxe³sxã³
 I³sa³e² nũ³ka³txa² hi²sen³su² Txa²wã¹sũ³na² hxi²kan¹jah¹lai¹na² wxã³ju³ta²nũ³a²
 sa²hau³ko³ta³lu²nain¹tu¹wi¹. Oh³xan¹jah¹la² nxe³ta¹hxa¹i²hẽ¹la².

18 Nxa²ha¹te¹ Sa³ka³ri²ah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— Nxex3txi¹. Txa²sxe³xa³ka³lxa² a³ka³lxo¹ni² txai²na² yah³lo¹ni²
 āh¹sa²sīn¹na³li¹. Īh¹nxet3sxã³ wẽh³ni³hĩ³na¹ji¹? Ta¹hxa¹i²hẽ¹la².

19 Nxa²ha¹te¹ oh³xan¹jah¹lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— Txi²li² Ka³bri³e²lah³lo²sa¹wi¹. Txa²wã¹sũ³na² a²yen³nāu³a²
 yxau³na¹ha²kxai³ wān³txa² wi¹jau³xa² ĩ³ti³h³nxe³nxa²si¹sain¹jau³su²
 sa²si¹hã³sain¹na²li¹. 20 Sai¹nha²kxai³ yo²i²nhxã³su³li¹. Nxẽn³nxãn³kxan²ti³
 ye³jen¹na² ya²la³tu³jex¹tu¹wi¹. Yxãn¹ta¹ yo²i²sa²nxã³nha²kxai³ ĩ³ye³xan³tho³li¹.
 Yxo²kan¹ta³kxi²nxa²tu¹wi¹. Kxãn³nāu³a² txa²wān³txa² kãi³ta³lu²nh¹na¹
 wi¹li³ye³xin¹tu¹wi¹. Nxe³ta¹hxa¹i²hẽ¹la².

21 Nxe³ain¹tāu³ãn²tu³ti¹ ha³lo²a² yxau³tũ³ka³txa² kãin² wah³nxe³sxã³
 e³lain¹te³nah¹li¹:

— Thi¹na² kxãn³sa² yxau³ain¹na²li¹. Nxe³nyhain¹ta¹hxa¹i²hẽ¹la².

22 Nyhain¹nxa²ha¹te¹ Sa³ka³ri²ah³la² a³li³xi²te³na¹ hxi²kan¹txi³ ĩ³ye³xa³ha²kxai³
 hãi¹sxã³ wxa²ye³wxãi³wxãi³sa²tã³ain¹ta¹hxa¹i²hẽ¹la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³yã³lhu²
 wã³lain¹ta¹hxa¹i²hẽ¹la². Nxain¹tāu³a² ĩ³ye³lain¹te³nah¹li¹:

— Hxi²sxã³nhon³jut3sũ³ju³ta² ĩ²in²ta¹. Ain¹ta¹hxa¹i²hẽ¹la².

23 Nxa²ha¹te¹ kxãn³nāu³a² Sa³ka³ri²ah³lo²nu¹ta²kxai³lu² in³jah³la² ā³xa²
 ā³si³wẽ³not3ha²kxai³ ĩ³xi²ye²ta¹hxa¹i²hẽ¹la². 24 Hã²wxãn³txa³ a²sxe³xa³ka³lxa²
 wẽh³ni³ha²kxai³ i³la³kxa² ki³ka³lxa¹tāu³kxai³la¹ a²sxi²ha² yxau³ta¹hxa¹i²hẽ¹la².

25 Nxa²ha¹te¹ ta¹ka³lxa¹na² a²wān³txi³kxai³la¹:

— Kxã³nhxi¹nai³tã² wẽ³sa³ txa²sa³ha²kxai³ āu²li²sxai²hẽ¹li¹. Yxãn¹ta¹ hĩ¹na²
 wẽh³nhai¹ha²kxai³ āu²li²sa²hxa¹i²nxa³hẽ¹li¹. Txa²wã¹sũ³na² wi¹lxo³kxi²sa³nhai¹.
 Nxe³ta¹hxa¹i²hẽ¹la².

Je³su²jah³la² a³li³lah¹ju³ta³nũ³su² ĩ³hen³txi³jau³su²

26 Nxe³nxa²ha¹te¹ ta¹ka³lxa²kxai³la¹ wẽh³ni² ā³si³wxe³hĩ¹nān¹te²tu³
 i³la³ka² ki³ha¹li¹ ki³ha¹li¹ ki³ha¹li¹ sa²tã²ti¹ka³tu³ hã²wxãn³txa³
 Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³kxai³lu² Ka³bri³e²lah³lai¹tã² oh³xan¹jah¹lai¹tã²
 āh¹ sa²si¹hã³xi²ta¹hxa¹i²hẽ¹la². Sxi²yhe³na² ne³nã³xan¹thi³na²
 Na³sa³re²thi³na² sa²si¹hã³xi²ta¹hxa¹i²hẽ¹la². A²nxe³thi³na²
 Ka³ji³le²a²ko³xan¹thĩn³su² ta¹hxa¹i²hẽ¹la². 27 A²nxe³thi³na² Ma³ri²a³ka³lxa²
 yxau²xai³ta¹hxa¹i²hẽ¹la². Jã¹nxe³ta¹ka³lxa² Ta³vi²yah³lo²nu¹txai²na² I³sa³e²
 nũ³ka³txa² wa³kxẽn³yah³lo²nu¹txai²na² a²ne³tah²nāu³su³ ta¹hxa¹i²hẽ¹la².
 A²nxe³ta¹ka³lxain²txi³ Jo³se²ah³la² hi²sen³su² so¹nyhu¹kxi³ju³ta³nũ³a²

e³hau³ko³ta³lun²ta¹hxai²hē¹la². 28 Jā¹nxe³ta¹ka³lxu²su² kxan²ta² Ka³bri³e²lah³la² hi²sen³kxai³lu² Ma³ri²a³ka³lxa² sa²kxai³lu² ũ³sxā³ ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Ma³ri²a³ka³lxi²ā³. Wi¹lhi¹nī¹nxi¹. Txa²wā¹sū³na² wi¹lhin¹sxā³ ĩ²nxa²ha²kxai³ wi¹lxo³kxi¹nxa²tū¹xī¹. Ta¹hxai²hē¹la².

29 Nxa²ha¹te¹ Ma³ri²a³ka³lxu³nu¹ta²kxai³lu² ā³ne³wxe²nxa³jau³su² e³kxi²nha²te³nah¹lxi¹:

— ĩh¹nxe³hī³te²la¹ku². Nxa¹nhai¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la². 30 Oh³xan¹jah¹lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— Wā³wā³ta³kxi²nha²txa³hē¹ni¹. Txa²wā¹sū³na² wi¹lhin¹sxā³ ĩ²nxa²na²hē³ni¹. 31 Nxī¹nha²kxai³ ye³jen¹na² wē³nhi¹n¹tū¹xī¹. Wē³nhi¹n¹ka³ty³wē³sa² a³li³lah¹kxi²nxa²tū¹xī¹. Nxe³ka³ty³ wē³nyhe³nxā¹kxa²,

“Je³su³jah³lo²su¹.” Nxe³se¹ni¹. 32-33 Txa²wā¹sū³na² kāin² ĩ³sa³nēn¹kxi²sxā³ a²ki³lha³lxa²khai³xa² ye²kxe³su² ĩ³yau¹ū³nyhain¹tū¹xī¹. Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³jah¹la² hi²sen³kxai³lu² wxa²ka³lxa¹ti³nāu³xa² ĩ³se²e² nū³ka³txan²ty³

wa³kxēn³ti³hit¹tū¹xī¹. A²nxe³jah¹lai²li² wxa²ki³lha³lxain²txi³ Ta³vi²yah³lu¹tai²na² wxa²wa³kxēn³yah³lu¹tai²na² a²ne³tah²nāu³su² jah¹lai²la¹xī¹. Kxā³nhi¹nai³tā² wxā³sxā³ ĩ³wa³kxēn³sain¹sa²tē³ju³ta³nū³su² ĩ³ye³kxū¹ta¹hxai²hē¹ni¹.

Wxa²wē³sai²na² jah¹lain²txi²na³ni¹. Nxe³ye¹nxa²ha¹xī¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

34 Nxa²ha¹te¹ Ma³ri²a³ka³lxi²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— Txa²li² in³txi³ txa²sa³ha²kxai³ nūh¹yxau²xai³la¹ha²kxai³ ĩh¹nxe³sī³nxa¹te²la¹ku². Nxa¹nhai¹. Ta¹hxai²hē¹la².

35 Nxa²ha¹te¹ oh³xan¹jah¹lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³jah¹lai²na² Yāu³ka³jxah¹la² hi²sen³su² wīn¹txi¹nxā²nxa³kxan²ti³ wē³sa² ũ³whēh³ni³nxa²tū¹xī¹. Nxīn¹te³na¹

wxa²wē³sa² Txa²wā¹sū³na² ki³lha³lhxu²tū¹xī¹. Wi¹lhin¹khai¹jah¹lo²si²tū¹xī¹. Nxe³kxi¹nxain¹tū¹xī¹. 36 Nxa²ha¹te¹ wxa²wā³tā³ta² ĩ³sa³be²la³ka³lxi²tā²

wēh³ni³nūn³na³ni¹. Nxe³ta¹ka³lxa² hxi²kan¹txi³ wēh³ni³hxai²nxa³tai¹tu³ni¹. Yxān¹tah¹lxa¹ ta¹ka³lxi²li² ĩ³la³kxa² ki³ha¹li¹ ki³ha¹li¹ ki³ha¹li¹

sa²tā³tī¹ka³ty³ wēh³ni³na²hē³ni¹, a³ka³lxon¹kxan²ti³nu¹. 37 A²nxe³jut³su² Txa²wā¹sū³na² hxi²ki³kxai³lu² ĩ²li³ju³ta² hxi²ka¹nhī³nx2na³ni¹. Oh³xan¹jah¹la²

nxe³ta¹hxai²hē¹la².

38 Nxa²ha¹te¹ Ma³ri²a³ka³lxu³nu¹ta²kxai³ ĩ³wa²ū³xi²ti³ān¹jau³kxai³lu¹:

— Txa²wā¹sū³na² a²wa³kxēn³no³sa²ka³lxu³sa¹wi¹. Sa³ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² e³kxi²nha²jau³xa² so¹lxi³ ten³sa³nhai¹. Nxe³ha²kxai³ wi¹nha¹wi¹. Ta¹hxai²hē¹la².

Nxe²e³ta³lun²nū²la² oh³xan¹jah¹la² a³li³xi²ta¹hxai²hē¹la².

Ma³ri²a³ka³lxi²na² ĩ³sa³be²la³ka³lxa² ai³sxi²jau³su²

39 Nxa²ha¹te¹ hā²wxān³txa³ Ma³ri²a³ka³lxi²kxai³lu² a³li³nū²la² wā³la³ka³txa² yū³ko³xa² Ju³te²a² ko³xan¹thi³na² wa³su³txi³ ai³ta¹hxai²hē¹la². 40 Ai³nū²la²

Sa³ka³ri²ah³la² sxi²ha² ā³wih¹ta¹hxai²hē¹la². Ā³wih¹nū²la² ĩ³sa³be²la³ka³lxa² ĩ³ye³kxi²nyha¹te³nah¹lxi¹:

— Nxe³nxi¹. Wi¹lhi¹nī¹nxi¹. Nyha¹ta¹hxai²hē¹la². 41 Nyha¹nxa²ha¹te¹ jau³jau¹xai²na² ĩ³sa³be²la³ka³lxa² ain³kxi²hi¹na¹ a²wē³sa² yxau³nit¹te²a²

hxa³li²ye²ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ka³ty³ Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³txa² nxū²kwai³wih¹nū²la² a²yxowān³txa² ĩ³ye³kxi²si¹ta¹hxai²hē¹la².

42 ĩ³ye³kxi²si¹te³nah¹lxi¹:

— Tu¹txi³nāu³xa² yxo²ha³kxa¹ ĩ³ye³kxi¹nxain¹tū¹xī¹. Nxain¹te³nah¹lxi¹: “Wxāi²na² sa²kxai³lu² wi¹lhin¹khai¹si¹nī¹nxi¹.” Nxe³nxain¹jau³su²

ĩ³ye³kxi¹nxain¹tū¹xī¹. Kxān³nāu³a¹ wxa²wē³sa² a³li³lah¹tū¹xī¹. Nxe³te²a²

wi¹lhin¹nūn³tū¹xī¹. 43 Txa²hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² a²hā³ka³na²
wxā³sxi²sain¹na³na¹. Kāin²ju³ta¹la³xā¹. Yxān¹ta¹txai²li²kāin²sa²nxa³xā¹.
44 Wxa²wān³txa² ain³kxi²sa¹nh¹na¹ wē³sa² yxau³ni¹sa³te²a² ka³lih³sxā³
hxa³ixi²nh¹. 45 Nxe³ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² yxo²i²nh¹na²kxai³
wi¹lhin¹khaixi¹n¹xi¹. I³sa³be²la³ka³lxa² nxe³ta¹hxai²hē¹la².

Ma³ri²a³ka³lxa²i³hain³jau³su²

46 Nxa²ha¹te¹ Ma³ri²a³ka³lxa²na² wān³txi³kxai³lu¹:
— Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³jah¹la² sa²nēn¹kxi²na¹nh¹. Nxe³jau³xai²na²
txa²ē¹nān¹jau³la³ e³kxi²nh¹nh¹.
47 Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³jah¹lai²na² txa²ē¹nāu³ai²na² kq³nxe³ti³ kâi³a¹kxa²
wah³xa² sa²sai¹kxi²sain¹jah¹lai²na² i³ka³lih³sa³nh¹.
48 Txai²na²sa²kxai³lu² kwa²hâi¹nxe² Txa²wā¹sū³na² a²wa³kxē³no³sa²ka³lxu³sa¹xī¹.
Nxe³sa³kxan²ti³ ne³wān²sai¹nxa³hē³ni¹. Nxe³hī¹nān¹te²tu³ a²nū²a²
yxo²ha³kxa¹ Txa²wā¹sū³na² wi¹lhin¹sxā³ i²sa²si¹hain¹jau³su²
i³ye³kxi²sain¹tū¹xī¹.
49 Txa²wā¹sū³na² Nū³kxūn³ta² Si³yxau³jah¹lai²la¹xi¹. Wi¹kâi³ūh¹sain¹na³ni¹.
Wi¹lhin¹khaixi¹jah¹lai²la¹xi¹.
50 Sa²yxo²we¹txain¹tū³kā³txa² wi¹lhin¹sxā³ thâi³ti³la² sa²hau³ko³tain¹to³tū¹xī¹.
Ha²ya³kxa²ti³he¹xai¹nxa³lho³ni¹.
51 A²nū²a² kâin²te²lo³nhain¹tū³kā³txa² yxo²ha³kxa¹ nū³kxūn³txi³
i³hxi²kau³kau³nain¹na³ni¹.
52 Nxa¹nhā²kxai³ a²nū²a² a²si³yxau³te²su² te²a² sa²hxi²ka¹txa³ha²kxai³
a²nū²a² kâi²nxa³te²lo³nh³te²su² te²a² hxi²kan¹ti³hi¹txai¹nhā²kxai³
ai¹nhxai²na²hē³ni¹.
53 Jā¹nxe³ju³kxai³lu² heh³khaixi¹te²a² yain³txa² ū³hū¹ai¹nhā²kxai³ yxān¹ta¹
yen³kxi¹te²a² hâi¹sxā³ yen³kxi³txa²sxā³ a³li³si¹jau³su² kwa³na³ha²kxai³
nxe³ai¹nhxai²na²hē³ni¹.
54-55 Nxe³jut³su² wān³txu¹ta¹na² txa²ka³lxa¹txi³nāu³xu¹txai²na²
i³ye³kxain¹jau³xa² yxo²ha³kxa¹ we¹ta³lu²nū¹hain¹na²hē³ni¹.
Nxe³te²kxai³la¹ A³bra³āu²ah³lu¹ta¹na² a²ne³tah²nāu³u¹ta¹na²nān²tu³
kq³nxe³ti³kâi³ain¹ju³ta² wi¹lhin¹sxā³ thâi³ti³la² sa²hau³ko³tain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³ni¹
Jā¹nxe³sa²tē³yain¹na³ni¹. I³sa³e² nū³kā³txa² txa²nū³kā³txi³khai³xan²tu³
ā³non²ta³kxi²nē³na³ni¹.
Nxe³jau³su² Ma³ri²a³ka³lxa² nxe³ta¹hxai²hē¹la².

56 Nxa²ha¹te¹ i³la³ka² ki³ha¹li¹ ka³na³ki¹ sa²tā³ti¹ka³tu³ I³sa³be²la³ka³lxa²na²
sxi²ha² yxau³kxi²ka³tu³ a³li³sxā³ wā³li²xi²ta¹hxai²hē¹la².

Jo³āu²ah³la²a³li³lah¹jau³su²

57 Nxa²ha¹te¹ ye³jen¹nāu³a² I³sa³be²la³ka³lxa² ti²kāin²nhā²ta¹hxai²hē¹la².
A²wē³sa² a³li³lah¹kxi²ta¹hxai²hē¹la². 58 A³li³lah¹kxi²tāu³ān²tu³ti¹
a²nū³kā³txi³nāu³xā² a²ya³li³nāu³xā² a²ka³lxa¹txi³nāu³xā² ain¹sxā³
Txa²wā¹sū³na² wi¹lhin¹sxā³ i²ye²si¹jau³su² ain³kxain¹nū²la² ka³lih³sxā³
i³ye³kxi²nyhain¹te³nah¹li¹.

— Txa²wā¹sū³na² wi¹lhin¹sxā³ thâi³ti³la² sa²hau³ko³tin²ta¹. Ny-
hain¹ta¹hxai²hē¹la².

59 Nxa²ha¹te¹ ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ a³lan²ni²sxā³ a²wē³sa²
ū³sa³si³tū³ko¹kxā¹nhā²te³lhxā³ wxā³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ain¹tāu³a² nxe²
e³lain¹te³nah¹li¹.

— “Sa³ka³ri²ah³lo²su².” ĩ³lxi²ki³tũ¹xī¹, a²wĩ³na² nxe² ĩ³lxih²nha²ha²kxai³lu¹. Ain¹tah¹lxa¹ a²hã³ka³na² ten³yain¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². 60 Nxa²ha¹te¹ a²hã³ka³na² ĩ³wa²li²yain¹te³nah¹lxi¹.

— Nxe²nxa³wi¹. Yxãn¹ta¹: “Jo³ãu²ah³lo²su¹.” Kĩ³tu¹wi¹. A²hã³ka³na² yain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

61 Nxa²ha¹te¹ ãh¹ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— A²nũ²a² te²yã¹nxe² ĩ³lxi²nha²te²la³ yũ³sĩ¹ki³sxa³xi¹. Ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

62 Ai¹nha²kxai³ ĩ³lxi²hain¹jau³nũ³a² a²wĩ³na² wxa²ye³wxãix3so¹ain¹sxã³ ĩ³wã³txain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 63 Nxa²ha¹te¹ Sa³ka³ri²ah³la² hi²sen³su² ũ³wha²li¹lho¹ain¹txã³nxa² wxa²so¹nũ²la² ũ³ye³hẽ³ka¹te³nah¹lxi¹:

— “Jo³ãu²ah³lo²su¹.” Nxe² ĩ³lxi²sĩ¹na¹wi¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

64 Nxe³ju³tan¹te²ty³ti¹ Sa³ka³ri²ah³la²kxai³lu² ãh¹ĩ³sai¹sxã³ ĩ³ye³xi²ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³te³nah¹lxi¹:

— Txa²wã¹sũ³na² wi¹lhin¹khai¹nx2na³li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la². 65 A²nxe³ju³ta¹i²li² ĩ²ai¹nha²kxai³ kãin² on²tain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³nũ²la² Ju³te²a²ko³nãu³a² wã³la³ka³txãn¹ko³nãu³a² u²la³ ha³tã³nxe³yhain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 66 Jã¹nxe³kxan²ta² Txa²wã¹sũ³na²nãu³xa² hxi²ka² yxau³ye²kxe³su² ĩ²ai¹nha²kxai³ wã²nxũ¹hain³nha²sãn²sxã³ ĩ³ye³lain¹te³nah¹lxi¹:

— Wẽ³sai²li² ĩh¹nxe³ton¹sxã³ kãĩ³hĩ³te³ji¹ku¹. Kĩ³nhai¹. Ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

Sa³ka³ri²ah³la² wãn³txa² ha³lo²a² wxã³jau³nũ³jau³su²

67 Ain¹nxa²ha¹te¹ Sa³ka³ri²ah³la² hi²sen³kxai³lu² Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³jxah¹la² nxũ²kwãĩ³wi¹ha²kxai³ ĩ³ye³kxi²ta¹hxai²hẽ¹la².

68 ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Txa²wã¹sũ³na² wi¹lhin¹khai¹nx2na³li¹. ĩ³sa³e² nũ³ka³txa² A²si³yxau³jah¹lai²la¹wi¹, txa²nũ³ka³txai²na²su¹. ĩ²nẽ³te¹lhxã³ wxã³na²hẽ³li¹. Wxã³nũ²la² txa²wã¹kq³nxe³ti³ kãĩ³kĩ³ju³ta² sa²hau³ko³tẽ³na²hẽ³li¹.

69 Txa²wã¹sũ³na² hxi²kan¹jah¹la² sa²si¹hã³sain¹jah¹la² kãin²khaix1nx2na³li¹. Nxe³jah¹la² Ta³vi²yah³lu¹ta¹na² Sũ³na² wãn³txa² sa²yo²we¹jah¹lo²su² ha²kxai³ a²ne³tah²nãu³su² na³li¹.

70 Nxe³jau³kxai²na² kxã³nhxĩ¹nu¹ta¹na² Sũ³na² wãn³txa² ĩ³hen³txi³tũ³ka³txu¹ta¹na² wi¹lhin¹tũ³ka³txai²na² ĩ³hen³txain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

71 ĩ³hen³txain¹te³nah¹lxi¹:

— “Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³su² ko¹ko¹nũ³ka³txa² an³ta³kxi²nẽ³lain¹tũ³ka³txa² a²yan³txi³su² ã³non²ta³kxi²nẽ³lain¹na²hẽ³li¹.” Ain¹ta¹hxai²hẽ¹li¹.

72 Nxe³jut3su² txa²wã¹ka³lxa¹txi³nũ³ka³txu¹ta¹na² wi¹lhin¹sxã³ thãĩ³ti³la² sa²hau³ko³tin²tain¹jau³su² kq³nxe³ti³ kãĩ³ain¹kxa² wah³xa² ũ³yhoh³xai¹nxa³ha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² ĩ³ye³kxũ¹jau³xu¹ta¹na² wi¹lhin¹khaix1jau³xan²ty³kãĩ³ta³lu²nha²kxai³ nxe³nũ¹hain¹na²hẽ³li¹.

73-74 Jã¹nxe³ju³kxai³lu² A³bra³ãu²ah³lu¹ta¹na² te²yã¹nxe² ĩ³ye³kxũ¹nũn³te³nah¹lxi¹: “Wxa²ko¹ko¹nũ³ka³txa² ã³non²ta³kxi¹nx2ta¹tu¹wi¹. Yuh³lxĩ³nx3txi³xa³lho³li¹.” Nxe³nx2ti³ju³tan¹te²kxa³yã³lhu² kan²txi³ sa²yo²wet1sah¹lxin¹tu¹wi¹.

75 Nxe³ha²kxai³ sa³ten³su² yxau³yah³lxin¹tãu³a² a³lan²ta² yxo²ha³kxah¹lxĩ³sxã³ wi¹lhin¹sxã³ kãĩ³sa²tẽ³yah³lxĩ³nha²kxai³ wain³te²lo³nha²sxã³ sa²yo²wet1sah¹lxĩ³nha²kxai³ nxe³sah²lxin¹tu¹wi¹. Txa²wã¹sũ³na² nxe³ta¹hxai²hẽ¹li¹.

76 Jã¹nxe² ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Txa²wē³sāi³. Wxāi²na² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³jah¹lai²li² a²wān³txa² ī³hen³txi³jah¹lo²sin¹tu¹wi¹. Nxi¹nha²kxai³ ne³ka³ta²a² wxā³sā³ Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² a³ka³nxi²sxā³ wxā³ju³ta²nū³a² a²nū²a² ē¹nāu³ai²na² wxa²hau³ko³tū²xai³si¹hain¹tu¹wi¹.

77 Nxi¹na²ka³tu³ a²nū³ka³txa² ī³yau¹ū¹hai¹nū¹te³nah¹li¹: “Wxa²ko³nxe³ti³ kāi³yah³lin¹ju³ta²ā³na¹yah³lin¹kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na²wi¹lhin¹sxā³ ī²nx2ti³sān²sxā³ko³nxe³ti³kāi³yah³lin¹ju³ta²nxe³wā²na³kxi¹nx2ti³tu¹wi¹, ī³āin²ta³li³sai¹nha²kxai³la¹.”

78-79 Te²yā¹nxe³ju³ta² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² wi¹lhin¹sxā³ thāi³ti³la² sa²hau³ko³tē³lha²kxai³ a³lan²ju³ta² ī³ha²te¹kxi²nē³jut3sū³nxe² txa²wā¹ē¹nāu³a² sa²hau³ko³tē³tu¹wi¹. Nxe³nē³kxai²nān²tu³ko³nxe³ti³kāi³ki¹ju³ta²ā³wa²su¹kxi²nē³li² hāu²nxe³sxā³ yxau²xai³nha²si¹nhē³li²nxe³nē³tu¹wi¹.

80 Sa³ka³ri²ah³la²nxe³ta¹hxai²hē¹la².

80 Nxa²ha¹te¹ a²wē³sa²kxai³lu² Jo³āu²ah³la²kxai³lu² wi¹txon¹nha²kxai³a²ē¹nāu³ai²na²wxi²kan¹to³nha²kxai³nxe³ta¹hxai²hē¹la². I³sa³e²nū³ka³txai²na²Sū³na²wān³txa²ī³hen³txi³nxa³ta³lxa¹ha³lo²a²a²nū²a²yū²nxa³ko³xu¹ta¹ai²na²yxau²xai³ta¹hxai²hē¹la².

2

Je³su²jah³la²a³li³lah¹jau³su²

1-3 Nxe³nxa²ha¹te¹nxe³ain¹tāu³a²Au³kus²jah³la²Ro³ma²no²ko³xa²kāin²ko³xa²a²wa³li³kha³lah³lo²sa²ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jah¹la²a²ha³lo²a²a²hāi¹nxe³ti³xa¹ī³kwa³na³ain¹ta¹hxai²hē¹la². A²sxi²jen³khai³xa²txon¹nū¹thi³nai³tā²a²nū²a²wxa²hau³ko³t3so¹si¹hain¹jau³su²ū³wha²li¹lho¹si¹hain¹jau³su²ī³kwa³na³ain¹ta¹hxai²hē¹la², jah¹la²sa². Nxe³ain¹tāu³a²a²wi¹lhi¹na²ū³wha²li¹lho¹hī¹nai³tā²Ki³ri²ah³la²Si²ri³a³ko³xa²sa²hau³ko³ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³hī¹nai³tān²tu³:

— Wxa²txon¹nū¹thi³nai³tā²īx3sīn¹sxā³a²nū²a²nū³ka³txa²ū³wha²li¹lho²ha³lo²a²ū³ha²li¹lho²nxex3si¹nhē³li¹. Nxe²ī³kwa³na³ain¹ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³ju³kxai³lu²a²nū²a²yxō²ha³kxa¹a²sxi²yhen³khai³xa²a²txo¹nain¹thi³na²ī³yain¹ta¹hxai²hē¹la².

4 Nxe³xai¹nha²kxai³Jo³se²ah³la²kxai³lu²Na³sa³re²thi³na²Ka³li³le²a²ko³xan¹thi³na²a³li³nū²la²a²sxi²yhe³na²a²txon¹jen³khai³xai³tā²Be³lē²thi³na²Ju³te²a²ko³xan¹thi³nān²tu³ā³nxi³te³lhxā³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³thi³na²Ta³vi²yah³lu¹ta¹na²a²sxi²su²ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jah¹la²Ta³vi²yah³lu¹ta¹na²a²ne³tah²nāu³su²ha²kxai³Be³lē²thi³na²ī³xi²ta¹hxai²hē¹la².

5 A²nxe³jah¹la²a²sxe³xa²so¹te³lhxā³nhya¹ta¹ka³lxa²tē³sxā³ī³nhya¹ta¹hxai²hē¹la².

6 Nxe³ha²kxai³ū³wha²li¹lha³ko³te³lhxā³ī³ya³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³sxā³ī³sa²yxau³ain¹tāu³a²ta¹ka³lxa²Ma³ri²a³ka³lxa²wēh³ni³ta¹hxai²hē¹la². 7 Nxe³nū²la²Be³lē²thi³na²ī³ai¹nhi¹na²a²ki¹lha³lxa²a²hxi²kan¹te²su²te²a²a³li³lah¹ta¹hxai²hē¹la². Po¹na²sxi²hē¹na²a³li³lah¹ta¹hxai²hē¹la², a²nū²a²sxi²ha²ne³ki³ha²kxai³la². Nxe³sxā³wā²la²tē³sxā³wxa²wā³lāu²kxi²so¹sxā³ko²syē¹na²ā³na¹sxā³ā³wih¹ta¹hxai²hē¹la².

O³ve²a²hau³ko³tū³ka³txa²ī²ain¹jau³su²

8 Ain¹nxa²ha¹te¹ha³lo²a²a²wa³kan¹ko³xa²o³ve²a²sa²hau³ko³tū³ka³txa²he¹lain¹ta¹hxai²hē¹la². Ka³nxah³ta¹na²wah³nxa³ki²lain¹ta¹hxai²hē¹la².

9 Nxe³ain¹tāu³a²nxe³hī¹na¹oh³xan¹jah¹la²wxa²kan¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³sxā³

wxã³hĩ¹na¹ ha³lo²a² sa²ko¹ko¹ta¹hxai²hẽ¹la². Sa²ko¹ko¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu²
kãin²on²tain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 10 Ain¹nxa²ha¹te¹ oh³xan¹jah¹la² a²wãn³txi³kxai³lu¹:

— On²txi³sah¹lxi³txa³hẽ¹li¹. Wãn³txa² wi¹jau³xa² a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹
ain³kxi²sah²lxin¹jau³nũ³a² i³hen³txi³nx2ti³te²lhxã³ wxã³na¹wi¹. A²nũ²a²
yxo²ha³kxa¹ i³ka³li³nx2ti³tu¹wi¹. 11 Hĩ¹na¹ Ta³vi²yah³la² sxi²yhe³na²
wẽ³sa² wi¹khaix1te²a² a³li³lah¹na²li¹. A²nxe³jah¹la² a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹
ko³nxe³ti³ kãi³yah³lxin¹ju³ta² ã³wa²su¹jah¹lo²nũ³su² tu¹wi¹. Txa²wã¹sũ³na²
Hxi²kan¹txa² Si³yxau³tãu³lo³jah¹lo²su² na³li¹. 12 A²nxe³te²a² po¹na² sxi²ha²
wxa²wã³lãu²kxi²nha²sã³ ko²syẽ¹na² ã³na¹sã³ ã³wi¹ha²kxai³ sxa²na³li¹.
Nxe³ju³ta² i²ah³lxin¹tu¹wi¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

13 Nxa²ha¹te¹ wa³su¹txi³ oh³xan¹ta² nũ³ka³txa² wxa²ka³nxi²
wxã³yain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Wxã³yain¹nũ²la² Txa²wã¹sũ³na²
i³sa²nẽn¹kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

14 Nxe³te³nah¹li¹:

— Txa²wã¹sũ³na² oh³xa² yxaut3jah¹la² kãi²te²a² Si³yxau³jah¹lai²la¹wi¹.
Nxe³ha²kxai³ i³wxi²kin³ti³ton³ti³hit1txai¹yah³lxi³hẽ¹li¹. Yxah³lxin¹sã³
a²nũ²a² yuh³xan¹ko³xan¹ta³ nũ³ka³txa² wi¹lhin¹sã³ yxau³ain¹tu¹wi¹,
Txa²wã¹sũ³na² wi¹lhin¹sã³ i²ai¹nha²kxai³lu¹.
Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

15 I³ye³ta³lu²nain¹nũ²la² oh³xa² wxa²ka³la³xi²yain¹ta¹hxai²hẽ¹la².
Ain¹nxa²ha¹te¹ o³ve²a² sa²hau³ko²tũ³ka³txi³nu¹ta²kxai³lu²
i³ye³kxi²nyhain¹te³nah¹li¹:

— Nũ¹ka³na¹ Be³lẽ²thĩ²na² ai³sĩ²a³sah¹lxi³wxi¹. Txa²wã¹sũ³na² kwẽn¹ta²
i³ye³kxi²nẽ³lain¹jau³xa² ain³kxi²i²i²a³sah¹lxi³wxi¹. Nxẽn³tain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

16 Nxe³ain¹nũ²la² wa³su³txi³ ai³ain¹nũ²la² po¹na² sxi²ha²
a³li³kxi²nyhain¹nũ²la² Ma³ri²a³ka³lxa² Jo³se²ah³la² i²ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³sã³
a²wẽ³sa² wãĩ²na¹ i²nxe³nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 17 Hã²wxãn³txa³ i²ta³lun²nũ²la²
i³xain¹tãu³a² wãn³txai³tã² oh³xan¹jah¹lai²na² wãn³txai³tã² a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹
i³hen³txain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 18 Nxe³ai¹nha²kxai³ o³ve²a² sa²hau³ko²tũ³ka³txai²na²
wãn³txa² ain³kxain¹te²na² i³yon²txi³nyhain¹te³nah¹li¹:

— Ih¹nxe³te²la¹ku². Wãn³txa² ya²la³ty³te²nha²ku². Ki³nhai¹.
Nxe³yhain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 19 Nxa²ha¹te¹ Ma³ri²a³ka³lxa²kxai³ ju¹ta²li²
i²sã³ ne³wa³kon³sa²tẽ³nha²ta¹hxai²hẽ¹la². 20 Nxa²ha¹te¹ o³ve²a²
sa²hau³ko²tũ³ka³txa² i³naun³ta² i³xain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³te³na¹ Txa²wã¹sũ³na²
sa²nẽn¹kxi²nyhain¹te³nah¹li¹:

— Txa²wã¹sũ³na² Kãin²ta² Si³yxau³jah¹lai²la¹wi¹. Oh³xan¹jah¹la²
sa²si¹hã³si¹nhe³jah¹lai²na² wãn³txin³txi²ya²la³ty³i²kĩ³ten¹tu³wi¹. Nxe³kĩ³sa²kxai³
Sũ³na² sa²nẽn¹kxi²a³sah¹lxi³wxi¹. Nxe³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

Je³su²jah³la² i³lxa² i³lxi²jau³su²

21 Ain¹nxa²ha¹te¹ ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ a³lan²ni²nũ²la²
nxe³hĩ¹na¹ wẽ³sa² ũ³sa³si³tũ³ko¹kã¹nha²te³lhxã³ a²nũ²kxi²xain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

— Je³su²jah³lo²su¹. Nxe² i³lxi²nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³te²i³lxa²
a²wi¹lhi¹na² Ma³ri²a³ka³lxa² wẽh³ni²nxa³hĩ¹nai²tã² oh³xan¹jah¹la² wxa²kan³sã³
i³lxi²hain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

— Je³su²jah³lo²su¹. Nxe² i³lxi²hain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

Txa²wã¹sũ³na² sxi²ha² ai³ain¹jau³su²

22-24 Ain¹nxa²ha¹te¹ a²wi¹lhi¹nu¹ta²na² Moi³se²ah³lu¹ta²na² hi²sen³su²
Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² ũ³wha²li¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³te³nah¹li¹:

— Txu¹ha² kwēn¹ta² wē³sa² a³li³la¹kxi²ta¹ka³lxu² i³nxai²na² wē³sa² tu³kxi²tāu³a¹ wa³ka³li³yu³ta² hāi¹nxā¹txa²sā²nhi¹. Moi³se²ah³lu¹ta¹i²na² nxe³ta¹hxai²hē¹la². Ain¹jau³su² ha²kxai³ Ma³ri²a³ka³lxa²kxai³ ain³kxi²nha²sxā³ ā³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nū²la² a²wē³sa² tu³kxi¹nxā²ha¹te¹ Txa²wā¹sū³na² sxi²ha² Je³ru³sa³lē²thi³nān²ta² sxi²ha² wē³sai²li² tē³sxā³ ā³wih¹ka³tu³ wā²nā³ū¹hi² yen³kxa² hxi²tē³nha²sxā³ ū³hū² nxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ju³kxai³lu¹ kxā³nhi¹nu¹ta¹i²na² Txa²wā¹sū³na² kwa³na³te³nah¹lxī¹:

— Wxa²ki³lha³lxa² a²hxi²kan¹te²nāu³xa² ten³sa³nhai¹. Nxe³te²nāu³xa² txa²sa³wi³ha³lxi³nāu³si²tu¹wi¹. Ah¹lxi³sxā³ kwa³sxa³xa² ki³ha¹li¹ kwa³jan³ta² kwa³sxa³xai²la³ tā³nxā² sa³wxe³nān¹te²la³ tā³nxā² nxex³sxā³ tē³sxā³ Txa²wā¹sū³na² sxi²nhāu³ai²na² ū³hū¹sē¹li¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

25 Nxa²ha¹te¹ nxe³ain¹tāu³a² a²nū²a² Si³me³āu²ah³la² Je³ru³sa³lē²thi³na² yxau²xai³ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jah¹lai²li² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wi¹lhin¹sxā³ wet¹ta¹hxai²hē¹la². Te²yā¹nxe³sxā³ I³sa³e² nū³ka³txa² A²hxi²kan¹jah¹la² Txa²wā¹sū³na² hxi²ka² wxā³jah¹la² kāin² wah³nxain¹ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jah¹lai²li² Txa²wā¹sū³na² A²yāu³ka³txa² ā³si³tē³kxi²ta¹hxai²hē¹la².

26 Ā³si³tē³kxi²sxā³ nxe³te³nah¹lxī¹:

— Si³me³āu²ah³lāi³. Hī¹na² wa³su³txi³ ya³lu¹nxā²nxa³lho³li¹. Txa²wā¹sū³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lo³jah¹la² i²sā²nū¹tu¹wi¹. Yan¹nāu³a¹ sa²kxai³lu¹ ya²lu¹ju³ta² yū³tu¹wi¹. Nxe³jau³xai²na² i³hen³txi³nyhai¹ta¹hxai²hē¹la².

27 Ai¹nha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³txa² ā³si³tē³kxi²sxā³ Si³me³āu²ah³la² ai³ya³sxā³ Txa²wā¹sū³na² sxi²ha² ā³wih¹ya³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³tāu³ān²tu³ti¹ a²wē³sāi¹ah³la² a²hā³ka³nai¹na² nxe³sxā³ Je³su²jah¹la² sa²ha³lxo¹so¹sxā³ wxā³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nū²la² Moi³se²ah³lu¹ta¹i²na² wān³txa² we¹te³lhxā³ ya³ta¹hxai²hē¹la². 28 Nxa²ha¹te¹ Si³me³āu²ah³la² sa²kxai³lu² wē³sa² sa²ha³lxo¹so¹kxi²nū²la² Txa²wā¹sū³na² i³sa²nēn¹kxi²ta¹hxai²hē¹la².

29-32 Nxe³te³nah¹lxī¹:

— Sū³na² nxe³txi¹. Wān³txa² i³ye³kxi²san¹jau³xai³tā² hī¹na² ta³lun²ye¹tu¹ti²tu³wi¹. Nxe³ju³ta² wxa²hxi²kan¹jah¹la² txa²yen³nāu³a² i²a¹wi¹. Nxe³jah¹la² kxā³nxā² ū³yhe³cxū¹sa²nhin¹jah¹la² a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ i²ain¹tu¹wi¹. A²nxe³jah¹la² I³sa³e² nū³ka³txi³sxa³te²nāu³xa² a²yxo²ha³kxa¹ wxa²wān³txa² i³hen³txi³nyhai¹nha²kxai³ I³sa³e² nū³ka³txa² Txa²wā¹sū³na² kāin²si¹hain¹jau³su² i²hen³txai¹nha²kxai³ nxe³ain¹tu¹wi¹. Ai¹nha²kxai³ ya³lu²na¹ju³ta² hī¹na² wi¹na³li¹. Ka³lih³khaixi³sa³nha²wi¹.

Ta¹hxai²hē¹la².

33 I³ye³ta³lun²nxa²ha¹te¹ a²wī³na² a²hā³ka³na² whāi²na¹ wān³txai²na² ain³kxai¹nha²kxai³ o²lya³ta¹hxai²hē¹la². O²lya³te³nah¹lxī¹:

— Ih¹nxe³te²la¹ku². Ki³nhai¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la². 34-35 Nxa²ha¹te¹ Si³me³āu²ah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— Nxe³jah¹wxi¹. Txa²wā¹sū³na² wi¹lhin¹ti³hi¹txa²ti³na³li¹. Nxe³jau³su² e³sān²ka³tu³ Ma³ri²a³ka³lxa² e³kxi²te³nah¹lxī¹:

— Ma³ri²a³ka³lxī¹. Wxa²wēh³sai²li² kxān³nāu³a² a²nū²a² I³sa³e² nū³ka³txa² ka³na³ka³nat3te²a² ā³kāi²non³si¹ha²kxai³ a²ka³na³ka³nat3te²a² a²kāi²nxā³tot3si¹ha²kxai³ nxe³ain¹tu¹xī¹. Nxain¹kxai²nān²tu³ a²nū²a² ka³lxa¹te²a² sa²yxo²ā³ain¹tū¹xī¹. Nxain¹kxai²nān²tu³ti² au³txi³ āin²ti³khai¹nxe³nxā²tu³xī¹. A²nxe³jah¹lo²kxai³lu² a²nū²a² a²e¹nān¹jau³la³ i³sai¹ai¹nxā³jau³la² wi¹ko³nha²hxat3tain¹tu¹xī¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

36-37 Nxa²ha¹te¹ nxe³ain¹tāu³ān²tu³ti¹ txu¹ha² A²na³ka³lxa² yxau³nūn³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ta¹ka³lxa²na² sa²kxai³lu² a²wī³na²

Fa³nu³e²lah³lo²su² ha²kxai³ a²ka³lxa¹ti³nāu³xa² A³se²ra³ nū³ka³txi³su² ha²kxai³ nxe³ta¹hxi²hē¹la². A²nxe³ta¹ka³lxa²kxai³lu² kwē³kxa² ko³ha¹li¹ ko³ha¹li¹ ko³ha¹li¹ ka³na³ki²tāu³a² in³txa² so¹nyhain¹sxā³ yxau³ya³ta¹hxi²hē¹la². Nxe³nū²la² jah¹la² ya³lu²kxi²ta¹hxi²hē¹la². Ya³lu²kxi¹nxa²ha¹te¹ kwē³kxa² ka³lxa¹txi³ 84 nxe² kwē³kon³tāu³a² nūh¹yxau³ha²kxai³ a¹ka³lxon³khaix¹nxe³sxā³ kxān³su² yxau²xai²ta¹hxi²hē¹la². A²nxe³ta¹ka³lxa²kxai³lu¹ Txa²wā¹sū³na² wi¹lhin¹ju³ta² i³hen³txi³to³ta¹hxi²hē¹la². Txa²wā¹sū³na² sxi²ha² wi³xi²ta¹hxi²hē¹la². Wi³xi²sxā³ i³ye³kxi²te³nah¹li¹:

— Kāin²khaix¹nxi¹li¹. Nxe² i³ye³sxā³ ā³ti³hex¹ta¹ka³lxu²su² nxa³ha²kxai³ yain³txa² ā³na¹ha²kxai³ hāi¹sxā³ Txa²wā¹sū³na² i³ye³kxi²ta¹hxi²hē¹la².
³⁸ Jā¹nxe³kxan²ta² Si³me³āu²ah²lo²kxai³lu² i³ye³ta³lun²kxan²ta² ta¹ka³lxa²kxai³lu² A²na³ka³lxa²kxai³lu² wi³xi²ta¹hxi²hē¹la². Wi¹xi²nū²la² Txa²wā¹sū³na² sa²nēn¹kxi²ta¹hxi²hē¹la². Nxe³jau³xai²na² sa²kxai³lu² Je³ru³sa³lē²thi³nān¹tū³ka³txa² Sū³na² Hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lai²na² wxā³ju³ta²nū³a² wah³nxain¹te²nāu³xa² a²yo²ha³kxa¹ ain³kxain¹ta¹hxi²hē¹la².

Na³sa³re²thi³na² i³ain¹jau³su²

³⁹ Ain¹nxa²ha¹te¹ Moi³se²ah³la² kwa³na³jau³xu¹tai²na² sa²yo²we¹ta³lu²nain¹nxa²ha¹te¹ Ka³li³le²a²ko³xa² i³ain¹ta¹hxi²hē¹la², Je³su²jah³la² a²wi³na² a²hā³ka³nū¹ta²sa³. A²sxi²yhen³khai³xa² Na³sa³re²thi³na² i³xi²sxā³ yxau³ain¹ta¹hxi²hē¹la².
⁴⁰ Nxe³tāu³a² a²wē³sa²kxai³lu² wi¹txo¹ni² nū³kxūn³txo¹ni² wxi²kan¹sxā³ txo¹ni² nxe³ta¹hxi²hē¹la². Nxe³kxa²yu³su² Txa²wā¹sū³na² wi¹lhin¹sxā³ i³ain¹ta¹hxi²hē¹la².

Txa²wā¹sū³na² sxi²nhāu³a² e³kxi²nyhu¹jau³su²

⁴¹⁻⁴² Kxā³nhxi¹nu¹tai²na² Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² I³sa³e² nū³ka³txa² ā³non²ta³kxi²ta¹hxi²hē¹la². E³ji²ta²ko³xa² a³li³si¹hain¹jau³su² ā³non²ta³kxi²ta¹hxi²hē¹la². Nxe³hī¹nu¹tai²nān¹te²tu³ kwē³kxa² hāi¹nxe³ti³xa¹ ye³ka³na³nat3sxā³ Sū³na² kāi³ū¹hain¹ju³tu¹tai²na² i³sa²wa²lho¹xain¹ta¹hxi²hē¹la². Je³ru³sa³lē²thi³na² ā³nūn²ta³kxai³sxā³ i³sa²wa²lho¹xain¹ta¹hxi²hē¹la². Nxe³ti³xai²na² sa²kxai³lu² pas²kwa²ti³xa²su¹. Nxe³ta¹hxi²hē¹la². Jā¹nxe³ju³ta² Je³su²jah³la² a²wi³na² a²hā³ka³nai²na² nxe³ya³sxā³ jā¹nxe³ya³to³ta¹hxi²hē¹la². Hā²wxān³txa³nū² Je³su²jah³la²kxai³lu² kwē³kxa² hxi²ka² hxi²an³sxā³ āh¹ ha¹li¹ wxā²sa²so¹xi²nūn³ka³ty³ kwē³kon³sxā³ txo¹nhī¹na¹ a²wi³na² a²hā³ka³nai²na² nxe³ya³te²kxai³lu² wē³sai²na² ā³sa²so¹sxā³ ai³yain¹to³ta¹hxi²hē¹la².

⁴³⁻⁴⁴ Nxa²ha¹te¹ ā³sa²wa²lho¹xi²ta³lun²nyhain¹nxa²ha¹te¹ a²wi³na² a²hā³ka³na² i³xi²te²lhxā³ a³li³ain¹ta¹hxi²hē¹la². Je³su²jah³la² ā³si³tē³kxain¹te²ji¹xā¹. Ain¹tah¹lxa² hai³txi³ ain¹ta¹hxi²nxa³hē¹la². Hāi¹sxā³ Je³ru³sa³lē²thi³na² yxau³ye²ta¹hxi²hē¹la². Nxe³ha²kxai³ a²wi³na² a²hā³ka³na² ju¹tai²na² ko³nhe²ya³nxa³ha²kxai³ ye³ka³na³ka³nat3sxā³ a³lan²ni²sxā³ a³li³sxā³ ā³nxī³ya³ta¹hxi²hē¹la².
⁴⁵ Hā²wxān³txa³ i²xi²ya³hxa³ha²kxai³ hxi²waun³ta³kxi²ya³ta¹hxi²hē¹la². Nxa²ha¹te¹ a²nū³ka³txa² ā³si³tē³kxain¹te²nāu³xa² whāi²na¹ i²ai¹nxa³ha²kxai³ Je³ru³sa³lē²thi³na² ā³te³nxī²te²lhxā³ wā³lain¹ta¹hxi²hē¹la².
⁴⁶ Wā³lain¹nū²la² ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ a³lan²nū²la² Txa²wā¹sū³na² sxi²ha² ā³wih¹ka³ty³ i²kxain¹ta¹hxi²hē¹la². A²kxā³nxa² wā³li²si²ai¹nxa³ta³lxa¹ jah¹la²kxai³lu² a²hoh³lxa³nū³ka³txa² ā³tū³xi²nū²la² nxū²kwai³ye³lot3sxā³ ā³wxe³ta¹hxi²hē¹la². Nxe³nū²la² ain³kxi²nyhu¹ha²kxai³ wān³txa² i³wā³txi³nyhu¹ai¹nha²kxai³ nxe³nyhu¹ta¹hxi²hē¹la².
⁴⁷ Nxe³nyhu¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² wē³sai²na² wān³txa²

ain³kxain¹te²a² on²tain¹ta¹hxai²hē¹la². Je³su²jah³lai²na² wān³txa² wxi²kan¹jau³su² ha²kxai³la². 48 Jā¹nxe³kxan²ta² a²wi³na² a²hā³ka³na² nxe³ya³sxā³ Txa²wā¹sū³na² sxi²nhāu³ai²na² ā³wih¹sxā³ ī²ai¹nha²kxai³ kāin² o²lai¹nha²kxai³ ta¹ka³lxa² ī²ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Wē³sāi³. Īh¹nxe³nhīn¹thai¹li¹? Kāin² ā³ten³nxa²nha¹hē³li¹. Hxi²waun³txi³khaix¹sa²si¹nhē¹li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

49 Nxa²ha¹te¹ ī³wa²lū³xi²ti³an¹jau³kxai³lu¹:

— Īh¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ ten³sya¹hin¹thai¹ni¹? Txa²wi³na² sxi²ha² ā³wih¹sxā³ ā³wxe³na¹ha²kxai³ ī²sya¹hxa³nthai¹ni¹? Ta¹hxai²hē¹la².

50 Nxa²ha¹te¹ jau¹xai²na² a³la³kxi²ti³hex¹ta¹hxai²nxa³hē¹la².

51 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la²kxai³lu² ā³si³tē³kxi²sxā³ Na³sa³re²thi³na² ī³xi²sxā³ yxau³ain¹to³ta¹hxai²hē¹la². A²wi³na² a²hā³ka³na² wān³txa² yxo²ha³kxa¹ we¹ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³ju³ta¹li² a²hā³ka³na² a²ē¹nāu³ai²na² āin³so¹tu³ta¹hxai²hē¹la².

52 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la²kxai³lu² wi¹txo¹ni² wxi²kan¹to³ni² nxe³ye²ta¹hxai²hē¹la². Nxe³kxa²yu³su² Txa²wā¹sū³na² wi¹lhin¹sxā³ ī²ai¹nha²kxai³ a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ ka³li³li³sxā³ ī²ai¹nha²kxai³ nxe³ta¹hxai²hē¹la².

3

Jo³āu² Ba³tis²jah³la² Sū³na² wān³txa² ī²hen³txi³jau³su²

1-3 Ju¹ta³la³ nxe³ha²kxai³ Ti³be³ri²ah³lai¹tā² Ro³ma²no²ko³xa² kāin²ko³ta² ā³wē³non³sxā³ ā³wa³li³khan³tot³ta¹hxai²hē¹la². Kwē³kxa² kāi³lxa¹ton³nū²ti³ 15 nxe² kwē³kon³nū²la² Jo³āu² Ba³tis²jah³la²kxai³lu² ha³lo²ai²li² a²nū²a² yxau³ai¹nxa³ko³xa² ho³tāu³a² Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² ī³ye³kxi²ta¹hxai²hē¹la². Nxe³jah¹la² Sa³ka³ri²ah³la² ki³lha³lhxu² ta¹hxai²hē¹la². Jā¹nxe³hī¹nai³tā² Ju³te²a²ko³xa² Pōn³si³o³ Pi³la²jah³la² a²wa³li³kha³lah³lo²lo³tha²kxai³ Ka³li³le²a²ko³xa² E³ro²jah³la² a²wa³li³kha³lah³lo²lo³tha²kxai³ I³te³ri²a²ko³xa² Tra³ko³ni²ta³ko³xa² ko³ha¹lin¹ko³xa² Fi³li²pah³la² a²wa³li³kha³lah³lo²lo³tha²kxai³ nxe³jah¹la² E³ro²jah³la² a²lon³syhe²nyha¹ta¹hxai²hē¹la². Jā¹nxe³sxā³ A³bi³le²nā²ko³xa² Li³sa³ni²ah³la² a²wa³li³kha³lah³lo²lo³tha²kxai³ nxe³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³hī¹na² Txa²wā¹sū³na² sxi²ha² Kai³fa²sah³lai¹tā² A³na²sah³lai¹tā² nxe³sxā³ sa²hau³ko³tain¹ta¹hxai²hē¹la². Jā¹nxe³tāu³ān²tu³ti¹ Jo³āu² Ba³tis²jah³lo²kxai³lu² Jor³tāu²yau³xan¹ko³nāu³a² ai³lha²thet³ta¹hxai²hē¹la². Yuh³xan¹ta² ha³lo²a² whāi²na¹ ai³lha²thet³te³na¹ a²nū²a² ka³lxa¹txi³ ā³yā³nū²kxain¹ta¹hxai²hē¹la². Ā³yā³nū²kxain¹nū²la² Jo³āu² Ba³tis²jah³la²kxai³la¹ ī³hen³txain¹te³nah¹lxi¹:

— Nxe³jah³lxi³wxi¹. Ko³nxe³ti³ kāi³yah³lxin¹ju³ta² yū³khaix¹yah³lxi¹lxi¹. Yxah³lxi¹nha²kxai³ ī²āin²ta³kxi¹nyha¹jah¹lxi³hē¹li¹. Nxe³nyhah¹lxin¹kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² kō³nxe³ti³ kāi³yah³lxin¹kxa² wah³xa² sa²wa²su¹txa²ti³tu¹wi¹. Nxe³nyhah¹lxin¹ju³tan¹te²kxa³yan³tu³ta¹ ī³yau³xa² ū³hū¹kxi²sa²sai¹si¹ha¹jau³su² ā³tū³kxi¹sah¹lxi³hē¹li¹. Jo³āu² Ba³tis²jah³la²kxai³ nxe³ta¹hxai²hē¹la².

4 Nxe³jut³su² I³sa³i²ah³lu¹ta¹na² kxā³nxa² ū³wha²li¹txā³nxu¹ta¹na² nxe²e³te³nah¹lxi¹.

— A²nū²a² ā³jah¹la² wxā³tu¹wi¹. Ha³lo²ai²na² a²nū²a² yxau³ai¹nxa³ko³nāu³a² ai³sxā³ ī³ye³kxi²tu¹wi¹. Ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹: “A²nū²a² hxi²kan¹jah¹lo²su² wxā³ju³ta²nū³a² yū³kxai²nān²tu³ ā³wxā³tīh³nū³a² wxa²hau³ko³tain¹te²ju²hē³li¹. 5 Wain³tīh³na² a³li³ha²kxai³ tīh³na²

kĩn³sxih²ju³ta² ĩ³wau³waut³sxi²ha²kxai³ tĩh³na² ka²yãu¹ka²yãu¹ju³ta²
 ĩ³ha³la³tu³la³kxi²ha²kxai³ tĩh³na² yax3lũ¹yax3lũ¹si¹ju³ta²
 sa²ne³ka³tũ²si²ha²kxai³ nxe³te²ju²hẽ³li¹. A²nxe³jut3su²
 tĩh³na²nũ³a² wa³su³hĩ³te²ju²hẽ³li¹. Nxe³kxa²yã¹nxe³sxã³
 Txa²wã¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² wxã³ju³ta²nũ³a² wxa²ẽ¹nãu³ai²na²
 wxa²hau³ko³nha¹jah³lxi³hẽ¹li¹. 6 Nxe³ju³tan¹te²kxa³yã¹lhu² a²nũ²a²
 yxo²ha³kxa¹ Txa²wã¹sũ³na² hxi²ka¹nain¹ju³ta² ĩ²ain¹tu¹wi¹. Nxe³sxã³
 ko³nxe³ti³ kãĩ³ain¹ju³ta² ĩ³ain²ta³kxi²nha²sxã³ Sũ³na² wãn³txa²
 yxo²ĩ²ain¹kxai²nãn²tu³ a²ẽ¹na² sa²hau³ko³tũ¹hain¹tu¹wi¹. Nxe³ju³ta²
 ĩ²ain¹tu¹wi¹. Ya²la³tu³ wxã³ti³wa³ki³lxon³na³li¹.” Nxe³jau³su²
 ĩ³ye³kxi²tu¹wi¹.

Ī³sa³i²ah³lu¹ta²kxai³ nxe³ta¹hxi²hẽ¹la².

7 Nxa²ha¹te¹ a²nũ²a² Ī³yau³xa² ũ³hũ¹kxi²sa²sai¹ju³ta² a²ten³te²nãu³xa²
 ka³lxa¹txi³ wxã³ain¹ta¹hxi²hẽ¹la². Nxa²ha¹te¹ Jo³ãu² Ba³tis²jah³la²
 ĩ²ain¹te³nah¹lxi¹:

— Nxe³jah³lxi³wxi¹.

Txa²wã¹sũ³nai²li² an³txi¹nx2ti³na³li¹.

Nxe³sxã³ wxa²ẽ¹nãn¹jau³su² nxe³nyha¹lxin¹te³nah¹lxi¹. “Ī³yau³xa²
 ũ³hũ¹kxi²sa²sai¹sain¹kxai²nãn²tu³ wi¹lhin¹yex¹sain¹tũ¹xã¹, a²nũ²a²
 yxo²ha³kxa²su¹.” Nxe³nyhah¹lxin¹kxan²ti³ ti³he¹nxe³nx2ti³xa³wi¹. Nxe³sxã³
 wi¹lhin¹ki³lxi³jah³lxin¹kxan²ti³ Txa²wã¹sũ³nai²li² ĩ³ki³ha¹kxi²yah³lxan³tho³li¹.

8-9 Nxe³ha²kxai³ wxa²ko³nxe³ti³ kãĩ³yah³lxin¹ju³ta² ya²la³tu³
 ã³yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ wi¹lhin¹yah³lxin¹ju³ta² wã²nã³ũ¹sah¹lxi³hẽ¹li¹.
 Īã¹nxe³ju³kxai³lu² hi³a³ ne³ka² ĩ²li³hxa³te²la³ wi¹nã³kxi²nxa³kxai²nãn²tu³
 a²nũ²a² hxi²ka² ĩ³tau³ka²tã³sãn²nũ²la² ha³nxe²a² yat3sxã³ hxa³te²ju²hẽ³li¹.
 Nxe³kxa²yã¹nxe³sxã³ wi¹kãĩ³yah³lxan³kxai²nãn²tu³ ko³nxe³ti³ ĩ³yĩ¹li¹nx2ti³tu¹wi¹.
 A²nxe³ju³kxai³lu²: “A³bra³ãu²ah³lu¹tai²na² a²ne³tah²nãu³su² sĩn¹te²sa¹wi¹.”
 Yah³lxin¹jau³xa² e³yah³lxi³txa³hẽ¹li¹. E³yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ Txa²wã¹sũ³na²
 hi²sen³su² txah³lxa³kxa² tẽ³sxã³ A³bra³ãu²ah³lu¹tai²na² a²ne³tah²nãu³su²
 wet1ti³hit1ju³ta² hxi²kan¹na³li¹. Nxe³ye¹nx2ta¹wi¹. Ta¹hxi²hẽ¹la².

10 Nxa²ha¹te¹ tũ¹ka³txai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

— Nxe³kxai²nãn²tu³ ĩh¹nxet3sxã³ o²la³kxi²sĩn¹te³la¹ji¹wi¹? Ain¹ta¹hxi²hẽ¹la².

11 Nxa²ha¹te¹ ĩ³wa²lũ³xi²ti³an¹jau³kxai³lu¹:

— A²nũ²ai²li² a²ha³la³san¹ka³lo³a² ka³lo³ha¹li¹ yũ³yah³lxin¹kxai²nãn²tu³
 ka³lo³ka³na³ka³nat3sxã³ tẽ³sxã³ a²nũ²a² a²ha³la³san¹ka³lo³la³
 yũ²nxa³te²a² wã²nhũ¹txai¹yah³lxi³hẽ¹li¹. Te²yã¹nxe³sxã³ yain³txa²
 wã²nhũ¹txai¹yah³lxi³nũ³nhẽ¹li¹. Nxe³ta¹hxi²hẽ¹la².

12 Nxa²ha¹te¹ in³txa² ũ³yho³hi²ki³ka² so¹kxi²nẽ³tũ³ka³txa² Ī³yau³xa²
 ũ³hũ¹kxi²sa²sai¹ju³ta² te³nai¹nha²kxai³ yxau³so³nain¹ta¹hxi²hẽ¹la².
 Nxe³tũ³ka³txa² hi²sen³su² ro³ma²no² ũ³yho³hi²txã³nxa²
 sa²so¹xai³lain¹ta¹hxi²hẽ¹la². Ī³sa³e² nũ³ka³txa² sa²so¹xai³lain¹ta¹hxi²hẽ¹la².
 A²nxe³tũ³ka³txai²lũ² ya³so³nain¹nũ²la² ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Hxi²kan¹jah¹lãĩ³. Txai²nãu¹xai²na² Ī³yau³xa² ũ³hũ¹kxi²sa²sai¹sa²nhĩn¹te³lhxã³
 ĩh¹nxe² o²la³kxi²sĩn¹te³la¹ji¹wi¹? Ain¹ta¹hxi²hẽ¹la².

13 Nxa²ha¹te¹ ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— A²yo³ha² wain³txã³nxa² so¹lxi¹ so¹kxi²txai¹yah³lxi³hẽ¹li¹. Wain³ta² a²yo³ha²
 ã³sen³sai¹te²la³ so¹kxai¹yah³lxi³txa³hẽ¹li¹. Ta¹hxi²hẽ¹la².

14 Nxa²ha¹te¹ so³ta²to² nũ³ka³txa² ĩ³wã³txi³ti³an¹jau³kxai³lu¹:

— Txa²nũ³ka³txi³nũu³xa²sa¹. Īh¹nxe³sxã³ o²la³kxi²sĩn¹te³la¹ji¹wi¹? Ain¹ta¹hxi²hẽ¹la². Nxa²ha¹te¹:

— Nũ³kxũn³txi³ yen³kxa² sa²so¹kxai¹yah³lxi³txa³hẽ¹li¹. Yah³lxi¹nha²kxai³ a²nũ²a² kq³nxe³te²lo³jah³lxi³txa³hẽ¹li¹. Yah³lxi¹nha²kxai³ yen³kxa² ũ³yho³hi²nxa²lxain¹txã³nxa² hã¹sxã³ĩ³ka³li³jah³lxi³hẽ¹li¹. Ta¹hxi²hẽ¹la².

15 Nxa²ha¹te¹ a²nũ²a² ya³lo³txi²sxã³ĩ³ye³kxi²nyhain¹te³nah¹lxi¹:

— Jah¹lai²li² Txa²wã¹sũ³na² Hxi²kan¹ta² Si³yxa³tãu³lo³jah¹lo¹la²te²la¹ku². Kĩ³nhai¹. Nyhain¹ta¹hxi²hẽ¹la². 16 Nxa²ha¹te¹ a²nũ³ka³txa²ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Txa²si³yo³na² a²nũ²a² hxi²kan¹txi³ wa³to²hi²sa²jah¹la² wxã³tu¹wi¹. Wxã³te³na¹ hxi²kan¹txi³ wa³to²hi²sa³ha²kxai³ a²yu³kxa² yu³wi²kxi²nha²ka³lo³a² sa²ta²la³kxi²nũ¹ha¹kxe³su² hxi²ka¹nhĩ²nxa³nha²wi¹. Nxe²nxa³ha²kxai³ ĩ³yau³xa² ũ³hũ¹kxi²sa³sai¹nx2ta¹ju³ta² hxi²ka¹nhĩ²na¹wi¹. Txa²si³yo³na² wxã³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³jxah¹la² ũ³hũ¹nx2ti³ha²kxai³ wxa²ẽ¹nãu³ai²na² ã³nhxan³ka²ti³nx2ti³ha²kxai³ nxe³jah¹lo²su² na³li¹. 17 Jã¹nxe³kxe³hũ³nxe²hai³sxa² wa³kxẽ³yah³lai²na² hai³sxa² wi¹we¹nha²kxai³ ki³kan²tãu³a² yain³ta³ki³a² wxa²so²te²ju²hẽ³li¹. Wxa²so¹kxai²nãn²tu³ wã³na³la³ka³lo³a² hxi²te³nha²sxã³ yain³txa³ki³a² ĩ³ya³lan³kxi²xai³te²ju²hẽ³li¹. ĩ³ya³lan³kxi²nũ²la² yain³ta³ki³a² a²wi¹ki³a² so¹sxã³ ũ³wha¹ha²kxai³ a²ka³lo³a² ã³na¹sxã³ sa²yat3sa²ha²kxai³ nxe³ki³te²ju²hẽ³li¹. Nxe³kxa²yã¹nxe³sxã³ a²nũ²a² wi¹lhin¹te²nãu³xa² oh³nãu³nũ¹ka³nãn¹ko³xa² ũh³wxe³ũh¹hai¹nha²kxai³ a²nũ²a² ĩ³lxa³thi¹nxa³te²a² yuh³nãn¹ta³ko³xa² ha³lo²a² ĩ³sa²tẽ³ko³xa² ã³na¹kxai¹nha²kxai³ nxẽn³tain¹tu¹wi¹. Jo³ãu² Ba³tis²jah³la² nxe³ta¹hxi²hẽ¹la².

18 A²nxe³jau³xa² wi¹jau³xa² yau³ka³lxa¹txi³ Sũ³na² wãn³txa² ĩ³hen³txi³sxã³ e³kxi²nyhain¹ta¹hxi²hẽ¹la². 19 Nxa²ha¹te¹ Jo³ãu² Ba³tis²jah³lo²nu¹ta²kxai³lu² E³ro²jah³la² ĩ³ye³kxi²ta¹hxi²hẽ¹la². ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— E³ro²jah³lãĩ³. Wxãĩ²na² kq³nxe³thin¹khaix1ni¹lxi¹. E³ro³ti²a³ka³lxa² so¹kxi²nyha¹hin¹ju³ta² kq³nxe³ti³ kãĩ³ju³taĩ²la¹wi¹. Wxa²lon³yah³la² a²sxe³xai²la¹wi¹. Nxe³ha²kxai³ wxãĩ²na² so¹kxi²nyha¹hin¹ju³ta² kq³nxe³ti³ kãĩ³ju³taĩ²la¹wi¹. Ta¹hxi²hẽ¹la². Nxe³ain¹kxan²ti³nũ¹ sa²yxo²we¹taĩ¹nxa³ha²kxai³la¹ kq³nxe³ti³ o²la³kxi² kãĩ³non³ta¹hxi²hẽ¹la². 20 Jã¹nxe³kxa²yu³kxai³la¹ kxã³ta³lon³tãu³a² E³ro²jah³la² hi²sen³kxai³lu² Jo³ãu² Ba³tis²jah³lo²kxai³ sa²so¹sxã³sxi²ha² kxan²thĩ³na² ũ³tĩ¹kxain¹ta¹hxi²hẽ¹la².

Je³su²jah³la² ĩ³yau³xa² ũ³hũ¹kxi²sa³sai¹kxi²jau³su²

21 Nxa²ha¹te¹ ũ³tĩ¹kxai¹nxa³ta³lxa¹ Jo³ãu² Ba³tis²jah³la²kxai³ a²nũ²a² ĩ³yau³xa² ũ³hũ¹kxi²sa³sai¹ta³lun²nũ²la² Je³su²jah³la² ĩ³yau³xa² ũ³hũ¹kxi²sa³sai¹nũn³ta¹hxi²hẽ¹la². Nxa²ha¹te¹ ũ³hũ¹kxi²sa³sai¹nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la²kxai³la¹ Txa²wã¹sũ³na² ĩ³ye³kxi²ta¹hxi²hẽ¹la². Nxe³tãu³a¹ oh³sĩn³na² sa²yxo²hai¹ta¹hxi²hẽ¹la². 22 Sa²yxo²hai¹ka³tu³ kwa³sxa³xa² hũ³nxe² Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³jxah¹la² oh³nãu³a² a³ka³nxi²xi²ye²ka³tu³ Je³su²jah³lai²na² a²ka³la³ki²wxe²kxi²ta¹hxi²hẽ¹la². Ain¹tãu³ãn²tu³ti¹ oh³nãu³an¹te²a² wãn³txa² ain³kxain¹ta¹hxi²hẽ¹la². Ain³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Wxãĩ²li² txa²ki³lha³ka³khai³si¹lxi¹. A³lxi¹nxa²ha¹kxah³lo²si¹lxi¹. Wi¹lxo³kxi²khaix1san¹nhai¹. Ta¹hxi²hẽ¹la².

Je³su²jah³la² si³kxã³nãu³an¹ta² wĩ³na²nãu³xan¹jau³su²

23 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² hi²sen³kxai³lu² a²wah³ka³li³yu³ta² ãn³si³wxe³ta¹hxi²hẽ¹la². A²nxe³jah¹lai²li² Jo³se²ah³la²ki³lha³lxin²taĩ¹. Ain¹ta¹hxi²hẽ¹la². Jã¹nxe³sxã³ Je³su²jah³la² sa²kxai³lu² kwẽ³kon³sxã³ 30 nxe²

ye³ka³lxa¹txi³ kwē³kon³sxā³ wa³ka³li³yu³ta² ā³si³wxe³ta¹hxai²hē¹la². Jā¹nxe³sxā³
 Jo³se²ah³la² wī³nu²tu³ E³li²ah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². 24 E³li²ah³la² wī³nu²tu³
 Ma³ta²jah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². Ma³ta²jah³la² wī³nu²tu³ Le³vi²ah³lo²su²
 ta¹hxai²hē¹la². Le³vi²ah³la² wī³nu²tu³ Me³ki²ah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la².
 Me³ki²ah³la² wī³nu²tu³ Ja³nai²ah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². Ja³nai²ah³la² wī³nu²tu³
 Jo³se²ah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². 25 Jo³se²ah³la² wī³nu²tu³ Ma³ta²ti²ah³lo²su²
 ta¹hxai²hē¹la². Ma³ta²ti²ah³la² wī³nu²tu³ A³mo²sah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la².
 A³mo²sah³la² wī³nu²tu³ Na³ū²ah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². Na³ū²ah³la² wī³nu²tu³
 Es³li²ah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². Es³li²ah³la² wī³nu²tu³ Na³ka³i²ah³lo²su²
 ta¹hxai²hē¹la². 26 Na³ka³i²ah³la² wī³nu²tu³ Ma³a³te²ah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la².
 Ma³a³te²ah³la² wī³nu²tu³ Ma³ta²ti²ah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². Ma³ta²ti²ah³la²
 wī³nu²tu³ Se³me³i²ah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². Se³me³i²ah³la² wī³nu²tu³
 Jo³se²ah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². Jo³se²ah³la² wī³nu²tu³ Jo³ta²ah³lo²su²
 ta¹hxai²hē¹la². 27 Jo³ta²ah³la² wī³nu²tu³ Jo³ā³nā²ah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la².
 Jo³ā³nā²ah³la² wī³nu²tu³ Re³sa²ah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². Re³sa²ah³la²
 wī³nu²tu³ So³ro³ba³be²lah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². So³ro³ba³be²lah³la² wī³nu²tu³
 Sa³la³ti³e²lah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². Sa³la³ti³e²lah³la² wī³nu²tu³ Ne³ri²ah³lo²su²
 ta¹hxai²hē¹la². 28 Ne³ri²ah³la² wī³nu²tu³ Me³ki²ah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la².
 Me³ki²ah³la² wī³nu²tu³ A³ti²ah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². A³ti²ah³la² wī³nu²tu³
 Ko³sā²ah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². Ko³sā²ah³la² wī³nu²tu³ E³ma³tā²ah³lo²su²
 ta¹hxai²hē¹la². E³ma³tā²ah³la² wī³nu²tu³ E²rah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la².
 29 E²rah³la² wī³nu²tu³ Jo³su³e²ah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². Jo³su³e²ah³la² wī³nu²tu³
 E³li²e²sah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². E³li²e²sah³la² wī³nu²tu³ Jo³rī²ah³lo²su²
 ta¹hxai²hē¹la². Jo³rī²ah³la² wī³nu²tu³ Ma³ta²jah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la².
 Ma³ta²jah³la² wī³nu²tu³ Le³vi²ah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². 30 Le³vi²ah³la²
 wī³nu²tu³ Si³me³āu²ah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². Si³me³āu²ah³la² wī³nu²tu³
 Ju³ta²ah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². Ju³ta²ah³la² wī³nu²tu³ Jo³se²ah³lo²su²
 ta¹hxai²hē¹la². Jo³se²ah³la² wī³nu²tu³ Jo³nā²ah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². Jo³nā²ah³la²
 wī³nu²tu³ E³lya³ki²mah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². 31 E³lya³ki²mah³la² wī³nu²tu³
 Me³le³a²ah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². Me³le³a²ah³la² wī³nu²tu³ Me³na²ah³lo²su²
 ta¹hxai²hē¹la². Me³na²ah³la² wī³nu²tu³ Ma³ta²ta²ah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la².
 Ma³ta²ta²ah³la² wī³nu²tu³ Na³tā²ah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². Na³tā²ah³la²
 wī³nu²tu³ Ta³vi²yah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². 32 Ta³vi²yah³la² wī³nu²tu³
 Je²sah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². Je²sah³la² wī³nu²tu³ O³be²jah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la².
 O³be²jah³la² wī³nu²tu³ Bo³a²sah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². Bo³a²sah³la² wī³nu²tu³
 Sa²lah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². Sa²lah³la² wī³nu²tu³ Na³sō²mah³lo²su²
 ta¹hxai²hē¹la². 33 Na³sō²mah³la² wī³nu²tu³ A³mi³na³ta²bah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la².
 A³mi³na³ta²bah³la² wī³nu²tu³ A³ta³mi²ah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². A³ta³mi²ah³la²
 wī³nu²tu³ A³nhi²ah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². A³nhi²ah³la² wī³nu²tu³ Es³rāu²ah³lo²su²
 ta¹hxai²hē¹la². Es³rāu²ah³la² wī³nu²tu³ Pe³re²sah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la².
 Pe³re²sah³la² wī³nu²tu³ Ju³ta²ah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². Ju³ta²ah³la² wī³nu²tu³
 Ja³ko²ah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². 34 Ja³ko²ah³la² wī³nu²tu³ I³sa²kah³lo²su²
 ta¹hxai²hē¹la². I³sa²kah³la² wī³nu²tu³ A³bra³āu²ah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la².
 A³bra³āu²ah³la² wī³nu²tu³ Te³ra²ah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². Te³ra²ah³la²
 wī³nu²tu³ Na³ko²rah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². 35 Na³ko²rah³la² wī³nu²tu³
 Se³ru²kah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². Se³ru²kah³la² wī³nu²tu³ Ra³ka³u²ah³lo²su²
 ta¹hxai²hē¹la². Ra³ka³u²ah³la² wī³nu²tu³ Fa³le²kah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la².
 Fa³le²kah³la² wī³nu²tu³ E³pe²rah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². E³pe²rah³la² wī³nu²tu³
 Sa²lah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². 36 Sa²lah³la² wī³nu²tu³ Kai³nā²ah³lo²su²
 ta¹hxai²hē¹la². Kai³nā²ah³la² wī³nu²tu³ A³fa³sat²jah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la².
 A³fa³sat²jah³la² wī³nu²tu³ Se²mah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². Se²mah³la² wī³nu²tu³

No³e²ah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². No³e²ah³la² wī³nu²tu³ La³ma²kah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². 37 La³ma²kah³la² wī³nu²tu³ Me³tu³sa³iē²ah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². Me³tu³sa³iē²ah³la² wī³nu²tu³ E³no²kah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². E³no²kah³la² wī³nu²tu³ Ja³re²jah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². Ja³re²jah³la² wī³nu²tu³ Ma³la³le²lah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². Ma³la³le²lah³la² wī³nu²tu³ Kai³nā²ah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². 38 Kai³nā²ah³la² wī³nu²tu³ E³no²sah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². E³no²sah³la² wī³nu²tu³ Se²tah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². Se²tah³la² wī³nu²tu³ A³tāu²ah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². Nxe³jah¹la² Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² wā²nxū¹wet¹ta¹hxai²hē¹la³, a²hā³ka³na² a²wī³na² yū²nxa³ha²kxai³la². Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

4

Sa³ta³na²jah¹la² hxi²ka² kQ³nxe³ti³ kǎi³sain³si¹hain¹jau³su²

1 Jā¹nxe³kxan²ta² Je³su²jah³la²kxai³lu² Jor³tāu²yau³xa² a³li³nū²la² ha³lo²a² a²nū²a² yxau³ai¹nxa³ko³xa² ai³lha²thet³ta¹hxai²hē¹la². Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³txa² hi²sen³su² nxū²kwai³yxau³sa²tē³ha²kxai³ ā³si³tē³kxi²ta¹hxai²hē¹la². Nxe³sxā³ i³tih³nxe³sxā³ ā³so¹xai³ya³ta¹hxai²hē¹la². 2 Nxe³nyhai¹nhī¹na² Sa³ta³na²jah¹la² wxā³nū²la² Txa²wā¹sū³na² a²ten³jau³su² sa²yo²ā³ i³wa³ka³nxe³sain³si¹ta¹hxai²hē¹la². A³lan²ta² ye³ka³lxa¹txi³sxā³ 40 nxe² ye³ka³lxa¹txi³ a³la²ni²ta¹hxai²hē¹la². Nxe³tāu³a² yain³txa² kwa² ā³na¹ha²kxai³ he³ha² yxau³ta¹hxai²hē¹la². 3 Nxa²ha¹te¹ Sa³ta³na²jah¹la²kxai³ i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³lāi³. Txa²wā¹sū³na² Tah²su² nxī¹nha²kxai³ txah³lxa³kxa² tē³sxā³ yain³txa³nū³xa² wxa²ya¹ta²sxā³ wxa²wet¹txa²hē³li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

4 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— Kwa²nxī¹lxi¹. Txa²wā¹sū³na² wān³txu¹tai²na² jau³xau³hxai²tēx¹ jau³xu¹tai²na² nxe³te³nah¹lxi¹: “Yain³txi³khai³xa² so¹lxi³ yain³sxā³ yxau²xai³yah³lxi³txa³hē¹li¹. Txa²wā¹sū³na² wān³txa² hāi¹nxe³ti³jau³xa¹ wet¹yxau²xai³jah¹lxi³hē¹li¹.” Ta¹hxai²hē¹li¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

5-7 Nxa²ha¹te¹ Sa³ta³na²jah¹la² hi²sen³su² Je³su²jah³la² sa²so¹sxā³ wā³la² kī³khai¹nxe³ka³txa² ūh³wxe³kxi²ta¹hxai²hē¹la². Nxe³tāu³a² ha³lo²ai²li² yo²ha³kxa¹ yuh³xan¹ta² nū³ka³txi³nāu³xa² a²yo²ha³kxa¹ a²kwēn¹tai²na¹ wā²nā³ū¹te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³lāi³. Ko¹xai²na² yo²ha³kxa¹ txa²ha³lo²su² tai¹tu³wi¹. Txai²na¹xai²na² ha³lo²a² a²wa³kxēn³su²na¹tai¹tu³wi¹. Nxe³ha²kxai³ ha³lo²ai²na² a²nū²a² ā³xa² ūh³wxe³ai¹na¹ju³ta² hxi²ka¹na¹wi¹. Ai¹na¹ha²kxai³ txa²yu³hē³na² sa²yo²we¹Je³san¹kxe³su² ā³ka³tih³wxe¹sē¹li¹. Nxīn¹ka³tu³ sa²nēn¹kxi²sa²hē³li¹. Nxe³san¹ju³tan¹te²kxa³yan³tu³ ju¹tai²li² ū³hū²nxa²ha¹tu¹wi¹. A²wa³kxēn³su²hit¹txā²ha¹tu¹wi¹. Ta¹hxai²hē¹la².

8 Nxa²ha¹te¹ i³wa²lū³xi²ti³an¹jau³kxai³lu¹:

— Kwa²nxī¹lxi¹. Txa²wā¹sū³na² wān³txu¹tai²na² jau³xau³hxai²tēx¹jau³xu¹tai²na² nxe³te³nah¹lxi¹: “Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³kah³la² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² so¹lxi³ ā³ka³ti³wxe³sxā³ sa²nēn¹kxi²txa²hē³li¹. Nxe³jah¹la² so¹lxi³ sa²yo²wet¹sxā³ yxau²xai³jah¹lxi³hē¹li¹.” Ta¹hxai²hē¹li¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

9 Nxa²ha¹te¹ Sa³ta³na²jah¹la² hi²sen³kxai³lu² Je³su²jah³la² sa²so¹ā³nū²la² Je³ru³sa³iē²thi³na² ā³wih¹nū²la² Txa²wā¹sū³na² sxī²ha² a²ne³ka³nah²nāu³a² ūh³wxe³kxi²ta¹hxai²hē¹la². Nxe³sxā³ i³ye³kxi²ti³ān¹jau³kxai³lu¹:

— Je³su²jah³lāi³. Wxāi²na² Txa²wā¹sū³na² Tah²su² nxī¹nha²kxai³a³li²sin³sxā³ ā³ya³hi¹sē¹li¹. Nxīn¹kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³jah¹la²a²hxi²ki³kxai³lu² wi¹lhu³ko³txa²tu¹wi¹. 10 Nxīn¹kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na²wān³txu¹tai²na² jau³xau³hxai²tēx¹jau³xu¹tai²na² yau³xā³xai²na²nxe³te³nah¹lxī¹. “Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² oh³xan¹ta² nū³kā³txa²wi¹lhu³ko³txa²si¹hain¹jau³su² i³ye³kxain¹na²hē¹li¹.” 11 Āh¹jau³xa²sa¹: “Wi¹lhu³ko³txain¹kxai²na² a²hxi²ki³khai³xa² ā³sa²so¹nxain¹tu¹wi¹. Txah³lxa³kxa² sa²tā³yu³kxih³to³txa²kxa²yan³txi³su² nxe³nxa²ha¹wi¹.” Ta¹hxai²hē¹la².

12 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹:

— Kwa²nxī¹lxī¹. Txa²wā¹sū³na² wān³txu¹tai²na² jau³xau³hxai²tēx¹jau³xu¹tai²na² yau³xā³xai²na² nxe³te³nah¹lxī¹: “Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³jah¹la² Wxa²hxi²kan¹txa² Si³yxau³jah¹la² wi¹la² ā³si²tē³kxi²ju³ta² ye²si¹jau³su²wā³nxīn¹ju³ta² o²la³kxi²sain³txa³hē¹li¹.” Ta¹hxai²hē¹la².

13 Nxa²ha¹te¹ Sa³ta³na²jah¹la²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² a²ten³jau³su² sa²yo²ā³i³wa³ka³nxe³sain³si¹jau³xa² e³hxa³tū²la² hāi¹nxai¹sxā³ ā³waix³tain¹ta¹hxai²hē¹la².

Ka³li³le²a²ko³nāu³a²o²la³kxi² ā³si³wxe³jau³su²

14 Nxa²ha¹te¹ ye³jen¹nāu³a² Ka³li³le²a²ko³xa² ā³wa³li²ta¹hxai²hē¹la², Je³su²jah³la²sa³. Nxe³te³na¹ Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² nū³kxūn³txi³ā³si³tē³kxi²ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ju³tsu² u²lxī³ ha³ta³nxe³ta¹hxai²hē¹la².

15 Jā¹nxe³nū²la² Ju³te²a² nū³kā³txa² ā³nū²kxi²thī³nāu³xa² ā³wi¹lha²the³to³ta¹hxai²hē¹la². Ā³wih¹nū²la² Sū³na² wān³txa²i³hen³txi³ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jau³xa²na² ain³kxain¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu²a²nū²a²yo²ha³kxa¹sa²nēn¹kxain¹ta¹hxai²hē¹la².

Na³sa³re²thī³na²i³xi²to³jau³su²

16 Nxa²ha¹te¹ Na³sa³re²thī³na² txo¹nain¹thī³na² i³xi²nū²la² sa²ba³to³nxe³hi¹na² Ju³te²a² nū³kā³txa² ā³nū²kxi²thī³na² wi²xi²to³hxai²kxai³jā¹nxe³to³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nū²la² Txa²wā¹sū³na² ū³wha²li¹txān³nxa²i³ya³uh¹si¹jau³su² i³sa³ya³xu³ta¹hxai²hē¹la². 17 i³sa³yxau³nū²la²

i³sa³jah³lu¹tai²na² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² i³hen³txi³jah¹lu¹tai²la³ha²kxai³kxā³nhxīn¹nū¹tai²na² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ū³wha²li¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³txā³nxa² ū³wha²li¹txān³nxai²li² ū³hū¹ain¹nū²la² sa²hai¹nū²la² wān³txai²li²a³txi²sxā³ i³ye³ta¹hxai²hē¹la². 18 i³ye³te³nah¹lxī¹:

— Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² ā³si²tē³kxi²sa²na³li¹. Txa²wā¹sū³na² wān³txa²wi¹jau³xa² a²nū²a² ko³nxe³te²a² i³hen³txi³te³lhxā³ sa²si¹hā³sain¹na³li¹. Sai¹nha²kxai³ a²nū²a² ū³tū¹kxi²yxau³te²a² wa³su³txi³ a³li³xi²si¹jau³nū³su²i³hen³txi³ha²kxai³ a²nū²a² ye³han³te²a² wi¹li²sxā³ wet¹si¹jau³nū³su²i³hen³txi³ha²kxai³ a²wah³ka³te²a² ā³wa²sut¹si¹jau³nū³su²i³hen³txi³ha²kxai³nxe³ai¹na¹tu¹wi¹.

19 Jā¹nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² ko³nxe³ti³ kāi³kxa² wah³xa²ā³wa²su¹tū¹hain¹ti³wa³kxa² yau³son³si¹jau³su²i³hen³txai¹na¹tu¹wi¹.

Nxe³jau³xa² Je³su²jah³lo²kxai³i²sxā³i³ye³kxi²ta¹hxai²hē¹la².

20 Nxe² i³ye³ta³lun²nū²la² ta²nxā¹nxai²na² sa²wa³lāu²kxi²sxā³ū³hū¹xi²ta¹hxai²hē¹la². Nxū²la² ā³wxe³xi²ta¹hxai²hē¹la². Ā³nū²kxi²tū³kā³txa²ain³kxi² yxau³xa³lain¹ta¹hxai²hē¹la². 21 Nxe³ha²kxai³la¹ Je³su²jah³lai²na²wān³txi³kxai³lu¹:

— Jau¹xa²na² e³ain¹jau³xu¹tai²li² hī¹na² ā³si³wxe²na³li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

22 Nxa²ha¹te¹ a²nũ²a² ain³kxain¹tũ³kā³txa² wi¹le³ha²kxai³
kwa²on²tain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³te³nah¹lxi¹:
— ĩh¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ nxe²e³kxi²ji¹? Jah¹lai²li² hāi¹sxā³ Jo³se²ah³la²
ta²hai²la¹wi¹. Nyhain¹ta¹hxai²hē¹la².

23 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:
— Nxe³jah³lxi³wxi¹. Wān³txai²na² e³kxi²sah¹lxin¹ta²lu¹wi¹.
Nxe³jau³xā²sa¹, wāi²na² hĩ³ne³kxa² wa³kxēn³si¹lxi¹. Nxi¹nha²kxai³
wā²nũh¹we³txi²nhi¹lxi¹. Nxe³jau³xai²na² e³kxi²sah¹lxin¹ta²lu¹wi¹.
Āh¹lxi³jau³xā²sa¹: Ka³far³na³ũ²thĩ³nai²na² wi¹lo²la³kxin¹ju³ta²
ain³kxi²sĩ¹na¹hē³li¹. Wxa²txo¹nĩn¹thĩ³na² te²yā¹nxe³we¹txa²hē³li¹.

24 Yān¹tah¹lxi¹ a²nũ²ai²na² Txa²wā¹sũ³na² wān³txa² hen³txi²te²nān²tu³
a²sxi²yhen³khai³xan¹ta³ nũ³kā³txa² en²tain¹te²ju²hē³li¹. Nxe³te²yā¹nxe³sxā³
en²txi³sain¹nũn³na³li¹. 25 Ne³kā³sah¹lxi³wxi¹. Kxā³nhi¹nu¹tai²kxai³lu²
E³ĩ²ah³lu¹ta²na² yxau³hi¹nũ¹ta²kxai³lu² Ju³te²a² tu¹ha²
a²wha³te³son³ta¹kā³lxu³nāu³xa² ya²la³tu³ ka³lxa¹txi³ yũ³ta¹hxai²hē¹li¹.
Nxe³ain¹ta¹ ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ ye³kwē³kon³ta¹hxai²hē¹li¹. 26 Ha³lo²a²
whāi²na¹ wēh³ha²yau³xa² ā³na¹xā³tāu³a² hai³txi³ Ju³te²a² tu¹ha³kā³lxa²
ka³lxa¹kxan²ti³ hai³txi³ ā³non²ta³kxi²te³lhxā³ sa²si¹hā³ũ¹hxa³ha²kxai³
yxān¹ta¹ Si³tō²ko³xa² Sa³rep²ta³thi³nān¹ta¹kā³lxa² a²wha³te³son³ta¹kā³lxa²na²
so¹lxi¹ ā³non²ta³kxi²te³lhxā³ sa²si¹hā³ũ¹ta¹hxai²hē¹li¹. 27 Te²yā¹nxe³sxā³
E³li³se²ah³la² yxau³hi¹nu¹ta²kxai³lu² Ju³te²a² nũ³kā³txi³nāu³a² a²nũ²a²
kion³ta³kxi²sxā³ ka³ĩ³un³ta³kxi²sxā³ kāin² ĩ³ton³tain¹ta¹hxai²hē¹li¹. Yxān¹ta¹
hai³txi³ we²txain¹ta¹hxai²nxa³hē¹li¹. Yxān¹ta¹ Na³māu²ah³la² so¹lxi³ Si²ri³a³
nũ³kā³txi³su² jah¹lai²na² so¹lxi³ we²txain¹ta¹hxai²hē¹li¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

28 Nxa²ha¹te¹ wān³txai²li² ain³kxain¹nxa²ha¹te¹ ā³nũ²kxain¹tũ³kā³txa² kāin²
an³ta³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². 29 Nxain¹ju³tan¹te²kxa³yā³lhu² ĩ³sa²yxau³ain¹nũ²la²
Je³su²jah³la² hxi²ki³sa²wa²yat¹sa²tā³ha³lo²sai¹ain¹ta¹hxai²hē¹la². Ai¹nha²kxai³
wā³la² ne³kā³nah³nān¹je³na² sxi²yhe³na² txo³nain¹jen³ka³si²ha²kxai³
ka³la³ain¹nũ²la² Je³su²jah³la² ā³na¹sxā³ a³kā³ti²sxā³ ā³ya²lu¹tũ¹xā¹. Ain¹jau³su²
ain¹ta¹hxai²hē¹la². 30 Ain¹ta¹ hxi²ka¹nain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la². Nxa²ha¹te¹
Je³su²jah³lo²kxai³lu² a²hāix¹tĩlĩ³na² ĩ³ka³nxi²sxā³ ā³waix³ta¹hxai²hē¹la².

Ko³nxe³te²a²yāu³ka³txa²nxũ²kwai³wih¹sxā³yxau³jah¹lo²su²

31 ĩ³ka³nxi²nũ²la² Ka³far³na³ũ²thĩ³na² Ka³li³le²a²ko³xan¹thĩ³nai²na²
ā³wih¹ta¹hxai²hē¹la². Ā³wih¹nũ²la² sa²ba³to³ nxa²hi¹na¹ a²nũ²a²
ā³nũ²kxi²te²a² Txa²wā¹sũ³na² wān³txa² ĩ³hen³txi²ta¹hxai²hē¹la².
32 Ai¹nha²kxai³ ain³kxain¹tũ³kā³txa² ĩ³yo²o²lhai¹ta¹hxai²hē¹la², wxi²kan¹txi³
ĩ³ye³kxi²nha²kxai³la². 33 Nxe³ain¹tāu³a² ā³nũ²kxi²thĩ³nāu³ai²na² in³txa²
ko³nxe³te²a² yāu³ka³txa² kxā³nxa² nxũ²kwai³wih¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³jah¹la²
ĩ³wxan¹sxā³kaix¹ta¹hxai²hē¹la².

34 Kaix¹te³nah¹lxi¹:
— Je³su²jah³lāi³. Na³sa³re²thĩ³nān¹jah¹lo²si¹lxi¹. ĩh¹nxe²3sa²nhĩn¹ji¹wi¹?
Sun²tā¹hxat³sa²sĩn¹te³lhxā³ wxā³nhĩn¹ji¹wi¹? ĩ²nxa²te²sa¹wi¹. Txa²wā¹sũ³na²
Tah²si¹lxi¹. Ko³nxe³ju³ta²yũ³ti³hex¹jah¹lo²si¹lxi¹. Ta¹hxai²hē¹la².

35 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu² ko³nxe³te²a² yāu³ka³txa²
wxi²kan¹txi³kwa³na³te³nah¹lxi¹:
— In³txai²li² ka³naxh²nxe³sxā³ nxũ²kwai³li³txa²hē³li¹. Ta¹hxai²hē¹la².
Nxa²ha¹te¹ ko³nxe³te²a² yāu³ka³txa² ā³nhē¹nhē¹yain¹te³na¹ ā³na¹nũ²la²
nxũ²kwai³li³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³yā³lhu² in³txai²li²

wi¹lain³kxi²xi²ye²ta¹hxi²hē¹la². Nxe³jut3su² we¹txain¹ju³ta² a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ i²ain¹ta¹hxi²hē¹la². 36 Nxa²ha¹te¹ a²nū³ka³txa² kāin² o²lain¹sxā³ i³ye³kxi²nyhain¹te³nah¹lxi¹:

— Ih¹nxe³ju³khai³nxe³hīn³te²lā¹xā³? Jah¹lai²li² ko³nxe³te²a² a²yāu³ka³txa² wxi²kan¹txi³ kwa³na³ha²kxai³ nxū²kwai³li³ain¹txā²na³li². Nxe³nyhain¹ta¹hxi²hē¹la².

37 Nxe³jut3tai²li² ha³lo²a² u²li³ ha³ta³nxe³ta¹hxi²hē¹la².

Je³su²jah³la² hxi²ka² a²nū²a² i³ton³te²nāu³xa² we²txain¹jau³su²

38 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la²kxai³lu² Ju³te²a² nū³ka³txa² ā³nū²kxi²thi³na² a³li³xi²nxa²ha¹te¹ Si³māu²ah³la² sxi²ha² ā³nxai³sxā³ ā³wih¹ta¹hxi²hē¹la². Nxe³ain¹tāu³a² a²hāi³na¹ka³lxa² kāin² i³hī¹la³kxi²ha²kxai³ Je³su²jah³la² i³hen³txain¹ta¹hxi²hē¹la². 39 Nxe³ha²kxai³ a²sxan³ka³lo³a² ā³nxai³sxā³ ā³yau³son³kxi²nū²la² i³ta³ka³txai²na² we²nxi²si¹jau³su² kwa³na³ta¹hxi²hē¹la². Nxe³nū²la² a²kwēn¹tai²na¹ we²txi²nū²la² i³sa²yxa³sxā³ yain³txa² hau³kot3sxā³ ū³hāu¹la³kxi²ta¹hxi²hē¹la².

40 Nxa²ha¹te¹ ka³nxa³hi²te³lhxā³ tāu³a² a²nū²a² i³ta³ka³txa² i³ton³te²a² yxo²ha³kxa¹ sa²so¹nū²la² Je³su²jah³la² ā³tū³ain¹ta¹hxi²hē¹la². Nxe³nū²la² wxa²wai³te²a² a²hāi¹nxe³ti³xa¹ we²txain¹ta¹hxi²hē¹la².

41 Nxa²ha¹te¹ ko³nxe³te²a² a²yāu³ka³txa² kāin² a³li³nū²la² i³wxan¹sxā³ kaixl¹jain¹ta¹hxi²hē¹la². Kaixl¹jain¹te³nah¹lxi¹:

— Wxāi²na² Txa²wā¹sū³na² Tah²si¹lxi¹. Ain¹ta¹hxi²hē¹la². Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² Txa²wā¹sū³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxa³tāu³lot3jah¹lo²sin¹kxe³su² a³la³kxai¹nha²kxai³ ka³nahx2sxā³ yxa³si¹hain¹jau³su² kwa³na³ain¹ta¹hxi²hē¹la².

Sū³na² wān³txa² wi¹jau³xa² i³hen³txi³jau³su²

42 Nxe³ai¹nha²kxai³ i³yū¹li²nxa³ta³lxa¹ sxi²yhe³na² a³li³xi²nū²la² ha³lo²a² a²nū²a² yxa³ai¹nxa³ko³xa² nūh¹xai³ta¹hxi²hē¹la². Nxa²ha¹te¹ Ka³far³na³ū²thi³nān¹tū³ka³txa² ā³nī²xi²te³lhxā³ a³li³ain¹ka³tu³ hā²wxān³txa³ i³ha¹txi²nū²la² a³li³sxā³ ā³wai³3si¹hai¹nxa³jau³su² i³ye³kxain¹ta¹hxi²hē¹la².

43 Nxa²ha¹te¹ i³wa²lū³xi²te³nah¹lxi¹:

— Sxi²yhe³na² yxo²ha³kxa¹ ai³lha²thet3sā²na¹tu¹wi¹. Nxa¹kxai²nān²ty³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wi¹jau³xa² A²hxi²kan¹ta² Si³yxa³tāu³lot3ju³ta³nū³su² nxe³jau³xa² i³hen³txai¹na¹tu¹wi¹. Nxe³ai¹na¹ju³ta²nū³su² Txa²wā¹sū³na² sa²si¹hā³sain¹na²hē³li¹. Nxe³ta¹hxi²hē¹la².

44 Nxe³ain¹jut3su² Ju³te²a² nū³ka³txa² ā³nū²kxi²thi³nāu³xa² Ju³te²a²ko³xan¹thi³nāu³xa² whāi²na¹ ai³lha²thet3tū²la² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wi¹jau³xa² i³hen³txa² ai³ain¹ta¹hxi²hē¹la².

5

Je³su²jah³la² a²sa³wi³ha³lxa² i³kaixlso¹ ā³si³wxe³jau³su²

1 Hā²wxān³txa³ i³ye³na² Je³ne³sa³re²ye³na² yxo²ka³teh³nāu³a² ai³sxā³ ā³yitl¹ta¹hxi²hē¹la². Nxe³tāu³a² a²nū²a² ka³lxa¹txi³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ain³kxi²te³lhxā³ wxā³sxā³ ā³nū²kxi²nyhain¹ta¹hxi²hē¹la². 2 Nxe³ai¹nha²kxai³ a²ne³kūn²nāu³a² ka³no¹a² ka³lo³ha¹li¹ i²yain¹ta¹hxi²hē¹la². A²nxe³te²a² ai³na² sai¹te³lhxā³ ain¹ka³lo³su² ta¹hxi²hē¹la². Yxān¹ta¹ ai³na² sai¹tū³ka³txa² a³li³nū²la² ta³lā²la²ka³lo³a² wxa²hī³la³kxi²yain¹ta¹hxi²hē¹la². 3 Nxe³ain¹kxan²ta² Je³su²jah³la²kxai³lu² ka²no¹a² ā³wih¹nū²la² a²wa³kxēn³yah³la² Si³māu²ah³lo²su² ta¹hxi²hē¹la². Jā¹nxe³sxā³ ā³wih¹nū²la² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Ha³lo²a² jū¹nxe² ā³nhai¹a³sa³wi¹. Nyha¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nū²la²
 ā³wxe³ka³tu³ ā³nū²kxi²tū³ka³txai²li² Txa²wā¹sū³na² wān³txa²
 i³yau¹ū³hain¹ta¹hxai²hē¹la².

4 Hā²wxān³txa³i³yau¹ū³ta³lu²nain¹nū²la² i³ye³kxi²nyha¹te³nah¹li¹:

— Si³māu²ah³lāi³. I³ye³na² ut¹lāu³a² ta³lā²na²ka³lo³a² tē³sxā³ ā³na¹sxā³
 ā³nū¹jah¹li³hē¹li¹. Ai³na²sai¹a³sah¹li³wxi¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

5 Nxa²ha¹te¹ Si³māu²ah³lai²na²i³wa²lū³xi²nyha¹ti³ān¹jau³kxai³lu¹:

— Je³su²jah³la² txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. O²la³kxi²sxā³ ā³a³lan²sīn¹na¹hē²li¹.
 Nxe³nha¹kxan²ti³ hai³txi³ ain³ta³ sai¹ti³hex¹lī¹nxa³hē²li¹. Yxān¹ta¹
 i³ye³kxi²sa²nhi¹nha²kxai³ ta³lā²na²ka³lo³a² ā³na¹sxā³ ā³nū¹ta¹tu¹wi¹.
 Nyha¹ta¹hxai²hē¹la².

6 Nxa²ha¹te¹ ā³na¹sxā³ ā³nū¹tain¹nū²la² ai³na²ka³lxa¹txi³sa²sai¹ai¹nha²kxai³
 ta³lā²na²ka³lo³ai²na²sa²ten²ta³kxi²te³lhxā³ ta¹hxai²hē¹la² ai³na²
 ka³lxa¹sxā³sax²txe¹yai¹nha²kxai³la². 7 Nxe³ai¹nha²kxai³a²ya³la²nāu³xa²
 ka³no¹a²ka³lo³ā³sa²nū³ka³lo³a²wxa²ye³wxāix³so¹nyhain¹ta¹hxai²hē¹la².
 Nxe³sxā³ā³wxā³ain¹nū²la²ka³no¹a²ka³lo³ha¹lin¹ti³xa²ai³na²ne³ki¹sxā³
 sa²sai¹ai¹nha²kxai³ā³nxū¹ti³te³lhxā³ain¹ta¹hxai²hē¹la². 8 Ain¹jut³su²
 Si³māu²Pe²jah³la²kxai³lu²Je³su²jah³la²hxi²kan¹khai¹nxe³jut³su²i²nxa²ha¹te¹
 a²ne³kxai³tāu³a²ā³ka³ti³lhu³ta³kxa²wxe³sxā³i³ye³kxi²nyha¹te³nah¹li¹:

— Je³su²jah³lāi³. Kō³nxe³ti³kāi³jah¹lo²sa¹wi¹. Nxe³na¹ha²kxai³ā³nix³txu¹li¹.
 Nyha¹ta¹hxai²hē¹la².

9 Jā¹xain¹jut³su²Pe²jah³lai²na²a²sa³wi³ha³li³nāu³xai²na²sa²kxai³lu²ain¹sxā³
 ai³na²ka³lxa¹txi³sai¹nha²kxai³on²tain¹ta¹hxai²hē¹la². 10 Te²yā¹nxe³jut³su²
 Si³māu²ah³la²ya³li²nyhain¹tū³ka³txa²Se³be³te²ah³la²ki³lha³nāu³su²
 ta¹hxai²hē¹la². Nxe³te²na²i³lxa²Ti³a²kah³lo²su²ha²kxai³Jo³āu²ah³lo²su²ha²kxai³
 ya³ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³ya³te²a²on²txain¹ta¹hxai²hē¹la². Jā¹nxe³ju³kxai³lu²
 Je³su²jah³la²kxai³lu²i³wa²lū³xi²nyha¹te³nah¹li¹:

— Pe²jah³lāi³. O²txa³hē¹li¹. Ai³na²ā³na¹to³hxain¹tai¹ti²tu³wi¹. Yxān¹ta¹
 a¹hī¹nān¹te²tu³ā³si³tē³san¹kxai²nān²tu³a²nū²a²i³kaix¹so¹nīn¹ju³ta²
 i³yau¹ū³nxa²ha¹tu¹wi¹, ā³si³tē³kxi²sa²si¹hain¹jau³su¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

11 Ain¹nxa²ha¹te¹ka²no¹a²sa²ne³ha³lo²sa²tā³nū²la²Je³su²jah³la²kxai³
 i³hit²txain¹ta¹hxai²hē¹la².

Khon³ta³kxi²sxā³ka³lāun³ta³kxi²jah¹la²we²txi²jau³su²

12 Nxa²ha¹te¹ye³jen¹nāu³kxai³lu²sxi²yhe³na²Je³su²jah³la²kxai³
 ā³wih¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nū²la²a²nū²a²khon³ta³kxi²sxā³
 ka³lāun³ta³kxi²ta¹hxai²hē¹la². Nxe³jah¹la²yau³son³kxi²ta¹hxai²hē¹la².
 Yau³son³kxi²nū²la²jah¹la²kxai³lu²Je³su²jah³la²kxai³i²nū²la²a²ne³kxaix³tāu³a²
 ā³ka³ti³wxe³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³sxā³win¹ta²te²li³i³ye³kxi²te³nah¹li¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. “Wxa²ti³ta³ka³txa²hxi²kan¹txi³we²txi²nxa²ha¹tū¹xā¹.”
 Sa¹ki³la³te²ki³lha³ti¹. Nyha¹ta¹hxai²hē¹la².

13 Nxa²ha¹te¹Je³su²jah³la²kxai³sa²nū³sin²sxā³wxa²wxai³nyha¹sxā³
 i³ye³kxi²te³nah¹li¹:

— Ten²sa³nhai¹. Wxa²i³ta³ka³txa²ā³wa²su¹tūh¹nxa²ha¹wi¹.
 Nxe³nyha¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nyha¹hī¹na¹a²nū²a²kwēn¹tai²na²i³to³nain¹te²a²
 a²kwēn¹tai²na¹we²txi²ta¹hxai²hē¹la². 14 A²nxe³jut³su²Je³su²jah³la²kxai³la¹
 i³ye³kxain¹ti³ān¹jau³kxai³lu¹:

— Nxe³nxa²ha¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² wā³nxīn¹ta² si³yxau³jah¹la² ai³sē¹li¹. Ain¹tāu³a² we²txi²nxa²ha¹ju³ta² a²nū²a² ā³xa² ī³hen³txi³txa³hē¹li¹. Hāi¹nxe³sxā³ wā³nxīn¹ta² si³yxau³jah¹lan²tu³ ka³yxuh³xa² Moī³se²ah³lu¹taī²na² ī³yau¹ūh¹nxain¹kxe³su² ū³hū¹txai¹nhē³li¹. Nxaī¹nūn¹kxai²nān²tu³ hā²wxān³txa³ wā³nxīn¹jah¹lai²na² sa²kxai³lu² ka³yxuh³xai²na² tē³sxā³ Sū³na² ū³hū¹yhai¹tu¹wi¹. Nxe³kxai²nān²tu³ti² a²nū²a² a²yo²ha³kxa¹ Txa²wā¹sū³na² we²txi²nxa²ju³ta² ī³yau¹ū³yhe²ai¹nūn¹tu¹wi¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

15 Nxe³yān¹tah¹lxa¹ nxe² ī³ye³kxi²kxan²ti³nū¹ ju¹taī²na² u²lxi³ ha³ta³nxe² ī³ye³e²nyhai¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² a²nū²a²nāu³xa² kāin² ā³nū²kxi²nū²la² Je³su²jah³lai²na² wān³txa² ain³kxi² ī³to³nain¹te²a² we²txi² nxe³te³lhxā³ ā³nū²kxi²nyhai¹ta¹hxai²hē¹la². 16 Nxe³nyhai¹to³ta¹ Je³su²jah³la²kxai³lu² ā³waix³tū²la² ha³lo²ai²li² a²nū²a² yxau³ai¹nxa³ko³xa² ā³nxai³to³ta¹hxai²hē¹la². Txa²wā¹sū³na² ī³ye³kxi²te³lhxā³ ā³nxai³to³ta¹hxai²hē¹la².

In³txa²kan²ta³kxi²jah¹la²we²txi²jau³su²

17 Ain¹nxa²ha¹te¹ kxā³non³tāu³a² a²nū²a² āh¹lxi³sxā³ kāin² ā³nū²kxi²nyhai¹ta¹hxai²hē¹la². Sxi²yhe³na² Ka³li³le²a²ko³xan¹thi³nāu³a² a³li³2 sxi²yhe³na² Ju³te²a²ko³xan¹thi³nāu³xa² a³li³2 Je³ru³sa³lē²thi³na² a³li³2 nxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Jā¹nxe³tū³ka³txa² fa³ri³se²a² nū³ka³txi²su² ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² wān³txai²na² ī³yau¹ū³tū³ka³txi²su² ha²kxai³ nxe³yain¹sxā³ sxi²yhe³na² a³li³sxā³ ā³nū²kxi²nyhai¹nū²la² ā³tū³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Ain¹tāu³a² Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² Je³su²jah³la² kāin² ā³nhi²ka¹tha²kxai³ a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ nū³kxūn³sxā³ ī³we²txa³lxain¹ta¹hxai²hē¹la². 18 Nxe³tāu³ān²tu³ti² in³txi³nāu³xa² wxā³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³tū³ka³txai²li² in³txa² kan²ta³kxi²ha²kxai³ hāi¹sxā³ ka²ma²ka³lo³a² sxa³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³te²a² ka²ma²ka³lo³a² whāi²na¹ ā³ki³wxen³ta³kxi²sxā³ sa²so¹sxā³ ā³nxai³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ain¹nū²la².

— Ā³wih¹sīn¹kj³tū¹xā¹. Kan²ta³kxi²jah¹la² tē³sxā³ Je³su²jah³la² a²ne³kxai³tāu³a² ū³ha³a³sīn¹kj³tū¹xā¹. In³txi³nāu³xa² ain¹ta¹hxai²hē¹la². 19 Nxe³ain¹tah¹lxa¹ sxi²hē¹nāu³a² a²nū²a² nū³ka³txa² nū³ka³tū³je³nyhai¹nha²kxai³ hxi²kan¹txi³ ā³wih¹hain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la². Nxe³nxa³ha²kxai³ sxi²ha² ne³ka³nah²nāu³a² ī³ka³la³nū²la² te²la²ka³lo³a² sa²sain¹ta³kxi²ain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nū²la² ī³ton³jah¹la² ka²ma²ka³lo³a² whāi²na¹ Je³su²jah³la² a²ne³kxai³tāu³a² a²nū²a² a²nxū²kwai³wit³ta² ū³yhu³lhxot¹sxā³ ū³ha¹ain¹ta¹hxai²hē¹la².

20 — Je³su²jah³la² hxi²ka² kan²ta³kxi²nē³ka³txa² we²txi²ju³ta² yū³tū¹xā¹. Ain¹jau³su² ū³ha¹ain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ju³taī²na² Je³su²jah³la²kxai³ wi¹ko³nh²nxa²ha¹te¹ ā³yo²xo²o³tū¹nū²la² ī³ton³jah¹la² ī³ye³kxi²te³nah¹li¹.

— Wxa²ko³nxe³ti³ kāi³in¹ju³ta² ā³wa²su¹txa²ha¹wi¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

21 Nxa²ha¹te¹ fa³ri³se²a² nū³ka³txa² ha³teh³nxā³nxa² a²hoh³lixi³su² tū³ka³txa² nxain¹sxā³ he³son³kxi²nyhai¹sxā³ ki³han³jau³su² e³lain¹te³nah¹li¹:

— A²nū²a² ko³nxe³ti³ kāi³ju³ta² Txa²wā¹sū³na² so¹lixi³ hxi²kan¹txi³ ne³wā²na³ain¹te²ju²hē³li¹. Yxān¹ta¹ Je³su²jah³lai²li² a²nū²khai³xai²la¹wi¹. Hxi²kan¹nxa³wi¹. Nxe³ha²kxai³ Sū³na² ko³nxe³te²lo³jah¹lo²su² na³li¹. Nxe³jau³su² ki³han³sxā³ e³lain¹ta¹hxai²hē¹la².

22-23 Ain¹nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la²kxai³ he³son³kxi²nyhai¹jau³su² wi¹ko³nh²nū²la² ī³ye³kxi²te³nah¹li¹:

— He³son³jah³lxin¹jau³xa² ha³ya³kxa² e³li³jah³lixi³hē¹li¹. Nxe³ka²a³sah¹lixi³wxi¹. Īh¹jaut³ta³ wān³txa² wa³sut³jau³la³te²la¹xā³? “Wxa²ko³nxe³ti³ kāi³in¹ju³ta²

ã³wa²su¹txa²ha¹wi¹.” Nxe³jau³xai²la³ta³nxa²: “İ³ton³jah¹lãi³. İ³sa²yxau³sxã³
ã³nxĩ³xi¹sẽ¹li¹.” Nxe³jau³xai²la³ta³nxa² nxe²hĩ³ji¹wi¹? 24 Yxã¹ta¹ Txai²na²
Sũ³na² Hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lot³sa²kah³lo²su² na¹ha²kxai³ wxi²ka¹na¹ju³ta²
İ³yau¹ũ³nx2ta¹tu¹wi¹. Nxe³ha²kxai³ İ³ton³jah¹lo² İ³nxai²na² İ³ye³kxi¹nxa²ha¹wi¹.
İ³sa²yxau³txi¹. Wxa²sxa¹ka³lo³ai²na² sa²so¹sxã³ ã³nxĩ³txu¹li¹. Nxe³nxa²ha¹wi¹.
Je³su²jah³la² nxe³ta¹hxi²hẽ¹la².

25 Nxe³ju³tan¹te²kxa³yan³tũ³ İ³ton³jah¹la² wa³su³txi³ İ³sa²yxau³nũ²la²
a²sxa³ka³lo³a² sa²so¹sxã³ ã³nxĩ³xi²ta¹hxi²hẽ¹la². Txa²wã¹sũ³na² sa²nẽn¹kxi²
kã¹non³jau³su² a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ İ³ye³kxi²İ³a¹in¹ta¹hxi²hẽ¹la².

26 Nxe³ai¹nha²kxai³ a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ İ³wã³wã³txi³sxã³
İ³ye³kxi²nyhain¹te³nah¹lxi¹:

— Txa²wã¹sũ³na² nũ³kxũn³khaix1nxe³sxã³ wi¹lhin¹khai¹nx2na³li¹.
Kwẽn¹tai²na¹ İ²kĩ³tã³li¹. Yxã¹ta¹ kxã³nxai³kxai³lu² te²xi²yã¹nxe³ju³ta²
İ²kĩ³sxai²nxa³tai¹tu³wi¹. Tah¹hĩ¹na¹ İ²kĩ³tã³li¹. Nxe³ta¹hxi²hẽ¹la².

Le³vi²ah³la² İ³kaix1so¹jau³su²

27 Hã²wxã³txa³ Je³su²jah³la²kxai³lu² a³li³xi²nũ²la² a²nũ²a² ü³yho³hi²ki³ka²
so¹kxi²nẽ³jah¹lai²na² Le³vi²ah³lo²su² ta¹hxi²hẽ¹la². A²nxe³jah¹lai²na² sa²kxai³lu²
sxi²ha² ü³yho³hi²ki³ka² ü³ha¹thĩ³na² ã³wxe³ta¹hxi²hẽ¹la². Nxe³te²na²
Pu³pli³ka²no² nũ³ka³txi³su² ta¹hxi²hẽ¹la². Nxe³ka³tũ³ta¹ Je³su²jah³la²kxai³lu²
İ²sxã³ İ³kaix1te³nah¹lxi¹:

— ã³si³tẽ³kxi²sẽ¹li¹. Nxe³ta¹hxi²hẽ¹la².

28 Nxe³ai¹nha²kxai³ Le³vi²ah³la²kxai³lu² a²yen³kxa² whã¹na¹
wxa²wxe²a³nũ²la² ã³si³tẽ³kxi²ta¹hxi²hẽ¹la². 29 Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu²
hã²wxã³txa³ Le³vi²ah³la² a²sxi²nhãu³a² yain³txa² kãin² we¹tain¹ta¹hxi²hẽ¹la².
Nxe³sxã³ Je³su²jah³la²kxai³ wxã³sxã³ İ³yain³si¹jau³su² kaix1tain¹ta¹hxi²hẽ¹la².
Nxe³ain¹tãu³a² ü³yho³hi²ki³ka² so¹kxi²nẽ³tũ³ka³txa² ka³lxa¹txi³
ã³wxã³ha²kxai³ a²nũ²a² ã³xa² ka³lxa¹txi³ nũ¹nain¹sxã³ yai³nain¹ta¹hxi²hẽ¹la².
30 Nxe³ain¹nxa²ha¹te¹ fa³ri³se²a² nũ³ka³txi³nãu³a² ha³te³h³nxã³nxa² a²hoh³lxi³su²
tũ³ka³txa² nxain¹sxã³ ju¹ta² İ²ain¹sxã³ kãin² İ³hĩ³ta³lxi³sxã³ Je³su²jah³la²
a²sa³wih³ha³lxa² İ³kwã¹kxain¹te³nah¹lxi¹:

— İh¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ a²nũ²a² ü³yho³hi²ki³ka² so¹kxi²nẽ³tũ³ka³txi³su²
ko³nxe³ju³ta² kãĩ³te²su² te²nãu³xa² nxe³te²su² ain¹sxã³ ã³nũ²kxi²sxã³ yain³ni²
İ³na² nxe³kxah³lxin¹si²li¹? Ain¹ta¹hxi²hẽ¹la².

31 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² İ³wa²lũ³xi²nyhain¹ti³ãn¹jau³kxai³lu¹:

— Ne³ka²sa²sa²lxi¹. A²nũ²a² wi¹lain³kxi²nha²te² hi²sen³su² hĩ³ne³kxa²
wa³kxẽn³yah³la² ã³ten³te²sxa³yu²hẽ³li¹. Yxã¹ta¹ a²nũ²a² İ³ton³te²su² te²a²
so¹lxi³ ã³ten³te²ju²hẽ³li¹. 32 Te²yã¹nxe³sxã³ a²nũ²ai²na²: “Wi¹lhin¹sa³nha¹.
Ko³nxe³ti³ kãĩ³a¹ju³ta² yũ²nxa³nha¹.” Nxe³te²su² te²na² İ³kaix1so¹ai¹na¹ju³ta²
yũ²nxa³wi¹. Yxã¹tah¹lxa¹ hãĩ¹sxã³ ko³nxe³jah¹la² so¹lxi³ a²ko³nxe³ti³
kãĩ³ju³ta² İ³ãin²ta³kxi²nha²sxã³ ã³na¹la³kxi²nha²te²su² te²na² so¹lxi³
wxa²wa²su¹tain¹te³lhxã³ İ³kaix1so¹ai¹na¹ju³ta² yũ²na³li¹. Ta¹hxi²hẽ¹la².

He³lxi²yxau³ju³ta² İ³yau¹ũ³jau³su²

33 Nyhain¹nxa²ha¹te¹ İ³ye³kxi²nyhain¹te³ãn¹jau³kxai³lu¹:

— Je³su²jah³lãi³. İh¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ Jo³ãu² Ba³tis²jah³la² sa³wi³ha³lxi²na²
sa²kxai³lu² Sũ³na² İ³ka³li³kxi²te³lhxã³ he³lxi² yxau³to³hain¹sxã³
Txa²wã¹sũ³na² İ³ye³kxain¹to³lhai¹li¹? Ai¹nha²kxai³ fa³ri³se²a² a²sa³wi³ha³lxa²

te²ya¹yxain¹nũ³nhxai²na²hẽ³li¹. Ain¹ta¹ wxa²sa³wi³ha³lxa² hai³txi³ ti³hexlyu³nxãn²nxa³wi¹. Nyhain¹ta¹hxai²hẽ³la².

34 Nxa²ha¹te¹ i³wa²lũ³xi²ti³an¹jau³kxai³lu¹:

— Yxau³nuh¹nx2ta¹tâu³a² i³ain²ta³kxi²nha²sxã³ he³lhxi² yxau³yah³lxin¹ju³ta² wai³nxa³wi¹. A²nxe³ju³ta² in³txa² txu¹ha² so¹nyhu¹kxai²nãn²tu³ a²ya³la²nũ³xa² i³kaix1so¹yhain¹te²ju²hẽ³li¹. Nxe³ju³ta² sa²kxai³lu² a²wẽ³sãi¹yah³la² yxau³ye²yhai¹hi¹na¹ i³kaix1so¹ain¹tũ³kã³txai²na² i³ain²ta³kxi²nha²sxã³ he³lhxi² yxau³ain¹ju³ta² wai³nxa³wi¹. 35 Yxãn¹ta¹ yxan¹nũ³a¹ a²wẽ³sãi¹yah³la²na² so¹kxain¹sxã³ sa²tã³tũ¹kxi²nyhain¹tu¹wi¹. Nxe³kxai²nãn²tu³ nxe³hi¹na¹ a²nũ²a² i³kaix1so¹ain¹tũ³kã³txa² i³ain²ta³kxi²nha²sxã³ he³lhxi² yxau³ain¹ju³ta² wain³tu¹wi¹. Jã¹nxe³ju³kxai³lu² fa³ri³se²a² nũ³kã³txai²na² Jo³ãu² Ba³tis²jah³la² a²sa³wi³ha³lxi³nũ³xa²na² nxain¹sxã³ txa²wã¹yah³la²nũ³xu¹ta²na² wãn³txa² sa²yo²wet1si¹hain¹jau³su² he³lhxi² yxau³ain¹te²ju²hẽ³li¹. Ne³to³ta¹ txa²sa³wi³ha³lxi²na² sa²kxai³lu² ã³waix3txai¹na¹hi¹na¹ so¹lxi³ he³lhxi² yxau³ain¹tu¹wi¹. ã³waix3txa¹na¹kxe³su² i³ain²ta³kxi²nha²sxã³ he³lhxi² yxau³ain¹tu¹wi¹.

36 Nxe³ha²kxai³la¹ i³yau¹ũ³jau³xa² ãh¹ i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— A²nũ²a² wã²la² kwẽn¹ta² yxã¹ka³lo³a² wi¹ka³lo³a² tẽ³sxã³ ko³nxe³ka³lo³a² ã³ten²ti³ka³lo³a² ũ³nhũ²kxi²sxã³ ũh³yxã¹yain¹te²sxa³yu²hẽ³li¹. Yxãn¹ta¹ ũh³yxã¹yain¹ke³la³te²kxai³ wã²la² wi¹ka³lo³a² ã³kho³te²ju²hẽ³li¹. Jã¹nxe³kxa²yu³su² wã²la² ti³ka³lo³a³ ã³sai¹hĩ³nx2nxa³wi¹. 37 Jã¹nxe³jau³su² yain³txi³yau³xa² txah²yau³xa² hai³txi³ ka³yxuh³xa² wã²lẽ¹na² ti³ka³lo³ẽ¹nãn²ta³ ã³nẽ¹na³wi¹sxã³ ũ³wha¹kĩ³te²sxa³yu²hẽ³li¹. ã³nẽ¹na³wi¹sxã³ ũ³wha¹kĩ³ke³la³te²kxai³ a²yain³txi³yau³xa²na² sa²kxai³lu² wã²lẽ¹nai²li² i³txi³hau³kxi²sxã³ a²yau³xa² ã³nẽ¹na³lxa³te²ju²hẽ³li¹. Nxe³ha²kxai³ a²yain³txi³yau³xa²in²txi³ ha³li³hxa³ni² wã²lẽ¹nain²ti³ ã³kho³ti² nxe³te²ju²hẽ³li¹. 38 Yxãn¹ta¹ yain³txi³yau³xa² tah²yau³xan²ta³ wã²lẽ¹na² ta²hẽ¹nũ³a² ã³nẽ¹na³wi¹sxã³ ũ³wha¹kĩ³te²ju²hẽ³li¹. Nxe³kĩ³kxai²nãn²tu³ wã²lẽ¹nai²na² ã³kho³txa³ha²kxai³ a²yain³txi³yau³xa² ã³nẽ¹a³na¹xa³ha²kxai³ nxe³te²ju²hẽ³li¹. 39 A²nxe³sxã³ a²nũ²a² vĩn²yau³xa² tĩn³yau³xa² tẽ³sxã³ i³na²ain¹kxai²nãn²tu³ tah²jau³xa² ãh¹ ã³te³nain¹te²sxa³yu²hẽ³li¹. Nxe³ha²kxai³lu¹: “Ti³yau³xa² ã²la² wi¹na³li¹.” Nxain¹te²ju²hẽ³li¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ³la².

6

Sa²ba³to³ nxe³hi¹na² a²wa³ka³li³yu³ta² i³yau¹ũ³jau³su²

1 Nxa²ha¹te¹ kxã³nũ³a² Je³su²jah³la² a²sa³wi³ha³lxa² whã²na¹ hai³sxa² ha³nũ³ha² ai³ain¹ta¹hxai²hẽ³la². Ain¹tâu³a² a²sa³wi³ha³lxa² yain³txa³nã³kxa² wxa²ni²lho¹nũ²la² wxa²ti³kxi²sxã³ wxa²ki³ka³tukikxa² sai¹sxã³ yai³nain¹ta¹hxai²hẽ³la². 2 Ain¹nxa²ha¹te¹ fa³ri³se²a² nũ³kã³txa² i²ain¹te³nah¹lxi¹:

— Yain³txa³nã³kxa² wxa²ni²lho¹yah³lxi¹lxi¹. Nxe³to³ta¹ Ju³te²a² nũ³kã³txa² sa²ba³to³ nxe³tâu³a² a²wa³ka³la² a²yo²ha³kxa¹ ã³na¹xai¹kĩ³te²jai¹ti²tu³wi¹. Nxe³yah³lxin¹ta¹ jau³jau¹xai²na² sa²yo²ã³yah³lxin¹ten¹tu³wi¹, yain³ti³nã³kxa² wxa²ni²lho¹yah³lxi¹nha²kxai³lu¹. Nxain¹ta¹hxai²hẽ³la².

3-4 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² i³wa²lũ³xi²ti³an¹jau³kxai³lu¹:

— Nxe³jah³lxi³sa²lxi¹. Sũ³na² ũ³wha²li²txã³nxa² i²nx2ti³ta²lu¹wi¹. Ta³vi²yah³lu¹ta²na² he³ha²kxai³ a²sa³wi³ha³lxi³nũ³xu¹ta²na² he³hai¹nha²kxai³ nxain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Nxain¹tâu³kxai³lu² Sũ³na² sxĩ²ha²

⁵Nxe³na¹kxa²yu³su²Txai²na²Sũ³na²Hxi²kan¹ta²Si³yxa³ũ³la³sa²kah³lo²na¹xai²na²sa²ba³to³nxe³ti³xa²a²wa³kxẽ³yah³lo²sa¹wi¹. Je³su²yah³la²nxe³ta¹hxi²hẽ¹la².

⁶ Hā²wxān³txa³ āh¹ sa²ba³to³ nxe³ti³xa² ju³te²a² nū³ka³txa² ā³nū²kxi²thi³na²
 ā³wih²xi²nū²la² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² i³hen³txi³to³hain¹ta¹hxi²hē¹la².
 Nxe³tāu³a² in³txa² a²hxi²wi¹nē³tāu³a² hxi²yā³nān³ta³kxi²sā³
 ā³wih¹sā³ ā³wxe³ta¹hxi²hē¹la². ⁷ Fa³ri³se²a² nū³ka³txa² wxā³sā³
 ā³wih¹hi² ha³teh³nā³xā³nxa² a²hoh³lxi³su² tū³ka³txa² wxā³sā³ ā³wih¹hi²
 nxe³ain¹ta¹hxi²hē¹la². Nxe³te²nāu³xai²na² sa²kxai³lu² hxi²we²txi²ju³ta²
 i²te³lhxā³ wahx³nxain¹ta¹hxi²hē¹la². Yxān¹ta¹ kō³nxe³thin¹sā³
 he³son³kxi²nhai¹te³nah¹lxi¹.

— Ne³kxa²sah¹xi³sa²xi¹. Sa²ba³to³ nxe³ti³xa² wi¹lo²la³kxi²ta³nxa²
ko³to²la³ki²ta³nxa² ih¹ju³ta² wai³nhĩ³te²la¹xã³? Te²yã¹nxe³sxã³ a²nũ²a²
su²lhã³ta³nxa² we²xi²ta³nxa² ih¹ju³ta² wai³nhĩ³te²la¹xã³? Ta¹hxi²he¹la².

— ĩh¹n¹xet³s³xã³ Je³su²jah³la² su²lhã³hĩ³kĩ³te³ji¹ku¹. Tũ¹ka³txai²li² nxe²
e³lain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

¹² Hā²wxān³txa³ Je³su²jah³la²kxai³lu² wā³la³ka³txa² ka³la³ta¹hxai²hē¹la²,
 Sū³na² ī³ye³kxi²te³lha³ka². Nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² e³kxa³lan²ta¹hxai²hē¹la².
¹³ Nxe³nū²la² a³lan²ni²nū²la² a²sa³wi³ha³lxa² ī³kai¹ta¹hxai²hē¹la²,
 A²nxe³tū³ka³txi³nāu³xa² a²sa³si³ha³lxa² hxi²ka² hxa³n³sxā³ ha¹li¹
 wxa²hait¹so¹xi²nūn³tū³ka³txa² ī³sxā³sa³so¹te³nah¹li¹.

ha^2kxai^3 $^{15} \text{Ma}^3\text{te}^3\text{ah}^3\text{lo}^2\text{su}^2$ ha^2kxai^3 $\text{To}^3\text{me}^3\text{ah}^3\text{lo}^2\text{su}^2$ ha^2kxai^3
 $\text{Ti}^3\text{a}^2\text{kah}^3\text{lo}^2\text{su}^2$ ha^2kxai^3 $\text{a}^2\text{nxe}^3\text{jah}^1\text{lai}^2\text{li}^2$ $\text{au}^3\text{fe}^3\text{ah}^3\text{la}^2$ $\text{ki}^3\text{lh}^3\text{a}^3\text{lhxu}^2$
 $\text{ta}^1\text{hxi}^2\text{h}^1\text{la}^2$ $\text{J}^1\text{a}^1\text{nxe}^3\text{sx}^3\text{a}^3$ $\text{Si}^3\text{mau}^2\text{ah}^3\text{lo}^2\text{su}^2$ ha^2kxai^3 $\text{a}^2\text{nxe}^3\text{te}^3\text{a}^2$ $\text{a}^3\text{xi}^3\text{sx}^3\text{a}^3$
 $\text{Se}^3\text{lo}^2\text{ti}^3$ $\text{n}^1\text{u}^3\text{ka}^3\text{txi}^3\text{si}^2\text{ta}^1\text{hxi}^2\text{h}^1\text{la}^2$ $^{16} \text{J}^1\text{a}^1\text{nxe}^3\text{sx}^3\text{a}^3$ $\text{Ju}^3\text{ta}^2\text{sah}^3\text{lai}^2\text{na}^2$
 $\text{ha}^1\text{lo}^2\text{ta}^3\text{li}^3\text{sx}^3\text{a}^3$ $\text{ka}^3\text{na}^3\text{ki}^2$ te^3a^2 $\text{Ti}^3\text{a}^2\text{kah}^3\text{la}^2$ $\text{ki}^3\text{lh}^3\text{a}^3\text{lhxu}^2$ ha^2kxai^3 $\text{a}^3\text{xai}^2\text{na}^2\text{su}^2$
 $\text{Is}^3\text{ka}^3\text{ri}^3\text{lo}^3\text{jah}^3\text{lo}^2\text{su}^2$ ha^2kxai^3 $\text{nxe}^3\text{ta}^1\text{hxi}^2\text{h}^1\text{la}^2$ $\text{A}^2\text{nxe}^3\text{te}^3\text{n}^1\text{an}^2\text{ty}^3$ $\text{kx}^3\text{a}^3\text{nau}^3\text{a}^2$
 $\text{Je}^3\text{su}^2\text{jah}^3\text{la}^2\text{kxai}^3$ $\text{i}^3\text{ki}^3\text{ha}^1\text{kxi}^2\text{jah}^1\text{lo}^2\text{su}^2$ $\text{ta}^1\text{hxi}^2\text{h}^1\text{la}^2$ $\text{i}^3\text{ki}^3\text{ha}^1\text{kxi}^2\text{sx}^3\text{a}^3$ $\text{a}^2\text{n}^1\text{u}^2\text{a}^2$

kq³nxe³thin¹tũ³ka³txa² ã³yã³yũ¹kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³tũ³ka³txai²na²
a²yo²ha³kxa¹ Je³su²jah³la²kxai³lu² ĩ²sxã³ sa²so¹ta¹hxai²hẽ¹la².

Je³su²jah³la² ĩ²tih³nxe³jau³su²

17-18 Nxe³nũ²la² ĩ³kaixlso¹ta³lun²nũ²la² a³ka³nxain¹tãu³a²
wã³la² yxe²ta²wau³waun³ju³ta² ã³yit1tãu³a² a²nũ²a² ka³lxa¹txi³
nũ²kxi²ta¹hxai²hẽ¹la². Ju³te²a²ko³xan¹te²a² wxã² Je³ru³sa³lẽ²thi³nãn¹te²a²
wxã² ĩ³ye³nai²na² yxo²ka³teh³xan¹ko³xa² a²sxi²je³nai²na²sa¹
Ti²ro³thi³nãn¹te²a² wxã² Si³tõ²thi³nãn¹te²a² wxã² nxe³ai¹nha²kxai³
Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² ain³kxi²te³lhxã³ nũ²kxi²ta¹hxai²hẽ¹la².
Ai¹nha²kxai³lu¹ ĩ³ta³ka³txa² ĩ³ton³te²a² we²txi²ju³ta³nũ³a²
wah³nxa³kxi² a²kq³nxe³te²a² a²yãu³ka³txa² nxũ²kwa¹i¹sxa³te²a²
nxũ²kwa¹i¹si¹jau³nũ³su² wah³nxa³kxi² nxe³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².
19 Nxe³ai¹nha²kxai³ wxã²wxai³sai³nain¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² a²hã¹nxe³ti³xa¹
we²txain¹ta¹hxai²hẽ¹la², Je³su²jah³la² wa³nxĩ¹nha²kxai³la².

A²nũ²a² ka³lih³kxi²jau³nũ³su²

20 Ain¹nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la²kxai³lu² a²sa³wi³ha³lxa² ĩ²sxã³
ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Nxex3jah³lxi³wxi¹. Yen³kxi³txa¹nxa²lxi³ji¹wi¹? Nxe³nx2ti³kxai²nãn²tu³
ka³lih³jah¹lxi³hẽ¹li¹. Yah³lxi¹nha²kxai³ kxãn³nãu³a¹ Txa²wã¹sũ³na²
A²hxi²kan¹ta² Si³yxa³ũ³lo³ju³ta³nũ³a² yxa²xai³yah³lxin¹tu¹wi¹.

21 Āh¹jau³xa²sa¹ hĩ¹na² he³ja³lu¹nxa²lxi³ji¹wi¹? Nxe¹nx2ti³kxai²nãn²tu³
ka³lih³jah¹lxi³hẽ¹li¹. Yah³lxi¹nha²kxai³ kxãn³nãu³a² ũ³kxi¹nx2ti³tu¹wi¹.
Hĩ¹na² kãin² nã³yah³lxin¹ji¹wi¹? Yah³lxin¹kxai²nãn²tu³
ka³lih³jah¹lxi³hẽ¹li¹. Yah³lxi¹nha²kxai³ kxãn³ton³sxã³ kãin²
ka³lxi¹yah³lxin¹tu¹wi¹.

22 Sa²yo²wet1sah¹lxin¹te² ĩ²nxai²na² ka³lih³jah¹lxi³hẽ¹li¹. Yah³lxi¹nha²kxai³
kxãn³ton³sxã³ ĩ³an³ta³kxi¹nx2txai¹nha²kxai³ ã³ten³nxa²lxi¹nxa³ha²kxai³
kq³nxe³ti³hi¹txa²txi³si¹hain¹jau³su² ha²kxai³ ha³ya³kxa³ti³lo³txa²ta¹nha²kxai³
nxe³nx2tain¹tu¹wi¹. 23 Nxe³nx2tain¹kxan²ti³nũ¹ kãin² ka³lih³jah¹lxi³hẽ¹li¹.
Nxe³nx2tain¹kxa² yã¹nxe³sxã³ yãn³ta²na¹ Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa²
ĩ³hen³txi³nũ³ka³txu¹ta²na² nxe³nyhain¹to³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹.
Jã¹nxe³nx2tain¹ju³kxai³lu² ka³lxi¹sxã³ a³li²sin³jah¹lxi³hẽ¹li¹. Nxe³nx2tain¹sxã³
khãuh³lxa³txi³yah¹lxin¹kxa²yo³ha²wi¹ju³ta² kãin²yũ³nx2ti³tu¹wi¹.

24 Yxãn¹ta¹ yen³kxi³te² ĩ³nxai²na² hĩ¹na² so¹lxi³ ka³lih³khaix1yah³lxi¹lxi¹.
Yxãn¹ta¹ kxã³ton³sxã³ ĩ³ain²ta³kxi¹nx2ti³tu¹wi¹.

25 Te²yã¹nxe³sxã³ yain³txa² kãin²yũh³te² ĩ³nxai²na² hĩ¹na²kxai³
ka³lih³yah³lxi¹lxi¹. Yxãn¹ta¹ kxã³nãu³a² he³ja³lun¹ti³nx2ti³tu¹wi¹.
Nxe³nx2ti³ha²kxai³ ye³khãuh³lxa³thi¹yah³lxin¹tu¹wi¹. Te²yã¹nxe³sxã³ hĩ¹na²kxai³
kãin²ka³lixi¹te² ĩ³nxai²na²ka³li³yah³lxi¹lxi¹. Yxãn¹ta¹ kxã³nãu³a² ãin²ti³sxã³
nãn³yah³lxin¹tu¹wi¹.

26 Te²yã¹nxe³sxã³ hĩ¹na²kxai³ a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ wi¹le³nx2ti³na³li¹.
Nxe³nx2ti³kxa² yã¹nxe³ju³ta² kxã³nxi¹nu¹ta²na² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa²
ĩ³hen³txi³ki³lxi³so²tũ³ka³txu¹ta²na²te²yã¹nxe³kãĩ³ũ¹nyhain¹to³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹.

A²nũ²a² a²kq¹kq¹nãu³xa² a³lxain¹kĩ³jau³su²

27 Nxa²ha¹te¹ ne³ka²kxi²syah¹lxin¹te² ĩ³nxai²na² ĩ³ye³kxi¹nx2ta¹tu¹wi¹.
Wxa²kq¹kq¹nũ³ka³txa² a³lxi¹ta¹yah³lxi³hẽ¹li¹. ĩ³an³ta³kxi¹nx2tain¹te²su²te²a²

ĩ³wa²lũ³xi²sxã³ ĩ³an³ta³kxi²nxã²nxa³sxã³ wi¹la³ kãi³ũh¹txain¹yah³lxi³hẽ¹li¹.
 28 A²nũ²a² kq³nxe³te²lo³txa²tain¹kxan²ti³ wi¹la³te²lo³txain¹yah³lxi³hẽ¹li¹.
 Te²yã¹nxe³sxã³ a²nũ²a² kq³nxe³ti³ kãi³ũh¹nx2tain¹kxan²ti³ Txa²wã¹sũ³na²
 nxe² ĩ³ye³kxi²txain¹yah³lxi³hẽ¹li¹. Nxe²e³kxain¹yah³lxin¹te³nah¹lx¹:
 “Txa²wã¹sũ³na² nex³txi¹. Tũ¹ka³txai²li² kq³nxe³ti³ kãi³ũ¹sain¹na²hẽ³li¹.
 Nxe³sain¹kxan²ti³ wi¹li²txai¹nhẽ³li¹.” Txa²wã¹sũ³na² nxe³txain¹yah³lxi³hẽ¹li¹.
 29 Te²yã¹nxe³sxã³ wxa²ne³su²nx2tain¹kxai²nãn²tu³ wxa²ne³ha³ti³h³nũ³a²
 ã³na³wa³ti³tũ¹txain¹yah³lxi³hẽ¹li¹. Wxa²wã²la²ka³lo³a² wi²kxi²nhãn¹ka³lo³a²
 kãi³kxi¹nx2tain¹kxai²nãn²tu³ wxa²ha³la³sẽ³nãn¹ka³lo³a² a³lxi²yah³lxi³txa³hẽ¹li¹.
 30 Te²yã¹nxe³sxã³ wxa²yen³kxa² yxo²kwãin³kxi¹nx2tain¹kxai²nãn²tu³
 ũ³hũ¹txain¹yah³lxi³hẽ¹li¹. Yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ ũ³hũ¹xi¹nx2ti³si¹hain¹jau³su²
 ĩ³ye³kxain¹yah³lxi³txa³hẽ¹li¹. 31 A²nxe³ju³ta² a²nũ²a² wi¹lo²la³kxi¹nx2tain¹ju³ta²
 ten³nxa²lxi³kxa² yã¹nxe³sxã³ kãi³ũh¹txain¹yah³lxi³hẽ¹li¹.

32-35 A²nũ²a² a³lxi¹nx2tain¹te²na² so¹lxi³ ĩ³wa²lũ³xi²sxã³
 a³lxain¹yah³lxin¹ji¹wi¹? A²nũ²a² wi¹kãi³ũh¹nx2tain¹te²na² so¹lxi³ ĩ³wa²lũ³xi²sxã³
 wi¹kãi³ũ¹hain¹yah³lxin¹ji¹wi¹? A²nũ²a² kãin² yen³kxi³te²a² so¹lxi³
 kwa²ũ³hũ¹ain¹yah³lxin¹ji¹wi¹? Nxe² kãi³ain¹yah³lxi³txa³hẽ¹li¹. A²nũ²a²
 kq³nxe³thin¹te²a² ju¹tai²na² a²yxo²ha³kxa¹ te²yã¹nxe² kãi³ai¹nhxai²na²hẽ³li¹.
 Yxãn¹ta¹ a²nũ²a² wxa²kq¹kqñ¹nũ³kq³txa² a³lxi²nha¹jah³lxi³hẽ¹li¹.
 Wi¹kãi³ũh¹txain¹yah³lxi³hẽ¹li¹. Yen³kxa² wã²nxũh¹ ũ³hũ¹nha¹jah³lxi³hẽ¹li¹.
 Ũ³yho³hxi¹nx2tain¹ju³ta³nũ³a² ne³wa³kon³nyhah¹lx¹txa³hẽ¹li¹.
 Nxe³yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ oh³nãu³nũ¹ka³na¹ wi¹kãi³yah³lxin¹kxa² yo³ha² kãin²
 yũ³nx2ti³tu¹wi¹. Yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ti² Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³jah¹lai²na²
 a²ki³lha³nãu³su² ti³hi¹txa²ti³tu¹wi¹. Nxe³ha²kxai³ te²yã¹nxe³ju³tai²li²
 Txa²wã¹sũ³na² kãi³jah¹lo²su² hxai²na²hẽ³li¹. 36 Jã¹nxe³jut3su² Txa²wã¹wi³na²
 Si³yxau³jah¹la² wi¹lhin¹sxã³ thã³ti³la² sa²hau³ko³te³lhxã³ wi¹ju³ta³lo³tẽ³na³li¹.
 Nxe³nẽ³kxa² yã¹nxe³sxã³ a²nũ²a² ã³xai²na² wi¹lhin¹sxã³ thã³ti³la²
 sa²hau³ko³jah³lxin¹sxã³ wi¹ju³ta³lo³txain¹yah³lxi³hẽ¹li¹.

Kq³nxe³ti³ ĩ³yĩ¹li² waun¹nyhu¹kxi³jau³su²

37 A²nũ²a² ã³xai²na² kq³nxe³ti³ ju³ta² a³ya³txi²yah³lxi³txa³hẽ¹li¹.
 Nxe³yah²lxan³kxai²nãn²tu³ kq³nxe³ti³ ju³ta² a³ya³txi¹nx2tai¹nxa³lho³li¹.
 Jã¹nxe³ju³kxai³la¹ a²nũ²a² ã³xai²na² kãi³ain¹ju³ta² kq³nxe³ti³
 ĩ³yĩ¹lai¹yah³lxi³txa³hẽ¹li¹. Nxe³yah²lxan³kxai²nãn²tu³ kq³nxe³ti³
 ĩ³yĩ¹li¹nx2tai¹nxa³lho³li¹. Te²yã¹nxũn³sxã³ kq³nxe³ti³ kãi³ũh¹nx2tain¹ju³ta²
 ne³wã²na³jah¹lx¹hẽ¹li¹. Nxe³yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ kq³nxe³ti³ kãi³yah³lxin¹ju³ta²
 ne³wã²na³nx2tain¹nũn³tu¹wi¹. 38 A²nũ²a² yen³kxi³txa²te²su² te²a²
 wxa²yen³kxa² wã²nhũ¹ah³lxin¹kxai²nãn²tu³ Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³su²
 yen³kxa² wã²nhũ¹nx2ti³nũn³tu¹wi¹. Nxe³sxã³ yen³kxa² ka³lxa¹txi³
 tẽ³sxã³ wxa²hxi²ka² ũ³hxi²kü²xai³nx2ti³tu¹wi¹. Nxe³sxã³ hxi²kan¹txi³
 hxi²tẽ³nyhah¹lxan³so³li¹, yen³kxa² ka³lxa¹txi³ hũ¹nx2ti³ha²kxai³la².
 Nxe³ju³kxai³lu² hxi²kxãu³ti²la³nxa³nha²sxã³ o²la³kxi²nyhu¹ah³lxin¹kxa² yã¹nxe²
 Txa²wã¹sũ³na² hxi²kxãu³ti²la³nxa³sxã³ kãi³ũh¹nx2ti³tu¹wi¹. ã³wa²to²hi²
 kãi³ũh¹nx2ti³tu¹wi¹.

39 Āh¹lx¹sxã³ ĩ³yau¹ũ³jau³xa² ĩ³ye³kxi²te³nah¹lx¹:

— A²nũ²a² ye³han³jah¹la² yã¹nx2na³li¹. Nxe³sxã³ a²nũ²a² nũ³kq³txa²
 ye³han³tũ³kq³txa² ne³ka³ta² ĩ³hau³ko³kxain¹sxã³ ai³kxai²nãn²tu³ kxĩh³nxẽ¹na²
 ne³ka³ta² ai³jah¹lai²li² a³hi² ĩ³hi²tain¹tũ³kq³txa² a³hai¹ni² nxe³yain¹tu¹wi¹.

40 Te²yā¹nxe³kxe³hũ³nxe² a²nũ²a² a²hoh³lxi³su² te²a² hxi²kan¹na³li¹. Yxān¹ta¹ a²hoh³lxi³su²nxa³te²a² hxi²ka¹nxa³wi¹. Yxān¹ta¹ tih³xain¹nũ³nhĩ¹na¹ a²hoh³lxi³su²nũn³tu¹wi¹. Nxe³sxā³ hxi²kan¹nũn³tu¹wi¹.

41 Wxa²wā³tā³xa² kō³nxe³ti³ kãi³jut3su² ju³ta² kō³nxe³ti³ i³yĩ¹li¹yah³lxi³txa³hē¹li¹. Kō³nxe³ti³ kãi³yah³lxin¹ju³ta² kãn² wa³to²hi²na³li¹. Nxe³yah³lxin¹ju³ta² wai³nxa³wi¹. A²nxe³ju³ta²na² yā¹nx2na³li¹. Wxa²wā³tā³xi²li² hi³a² sĩ³na² ye³we²kxe³su² yũ³hĩ³nx2na³li¹. Nxe³yān¹ta¹ hi³sa³ka³txa² ā³ye³wau¹kxi²nha²hĩ³nxa¹lxi¹. Nxe³kxe³su² wxa²ē¹nān¹jau³kxai³lu²: “Txa²wā³tā³xi²li² hi³a² sĩ³na² sa²ye³sai¹kxi²na¹tũ¹xā¹.” Nxe³yah³lxin¹jau³su² yxān¹ta¹ hi³sa³ka³txa² ā³ye³wau¹kxi²nha²kxe³su² i²nyhah¹lxan³kxe³su² wai³nhĩ³nx2na³wi¹. 42 Nxe³sxā³ wxa²wā³tā³xi²li² e³kxain¹yah³lxin¹te³nah¹lxi¹: “Hi³a² sĩ³na² sa²ye³sai¹kxi²sĩn¹nxa²ha¹tu¹wi¹.” Nxe³yah³lxin¹jau³su² yxān¹ta¹ hi³sa³ka³txa² ā³ye³wau¹kxi²nha²kxe³su² yũ³yah³lxi³hĩ³nxa¹lxi¹. Nxe³yah³lxin¹ju³kxai³lu² wxāi²li² wi¹lhin¹ki³lxo³jah¹lo²su² yah³lxi¹lxi¹. Hi³sa³ka³txa² sa²ye³sai¹nhat1jah³lxi³sā²nhē³li¹. Nxe³sān²nũ²la² wi¹li²nha²sxā³ wxa²wā³tā³xi²li² hi³a² sĩ³na² sa²ye³sai¹kxi²nyhah¹lxin¹tu¹wi¹.

Hi³a² ne³ka² a²nxā³kxa² i³yau¹ũ³jau³su²

43 Jā¹nxe³ju³kxai³lu² hi³sa³ka³txa² wi¹ka³txai²na² sa²kxai³lu² hai³txi³ kō³ta³nxā³kxa² ā³nxā³ki²te²sxa³yu²hē³li¹. Te²yā¹nxe³sxā³ hi³sa³ka³txa² kō³ka³txai²na² sa²kxai³lu² wi¹ta³nxā³kxa² ā³nxā³ki²te²sxa³yu²hē³li¹. 44 Jā¹nxe³ju³kxai³lu² hi³sa³ka³khai³xa² yxo²ha³kxa¹ ā³nxā³kxi³khai³xa² so¹lxi³ nxā³kxi³te²ju²hē³li¹. Fi²kō²nxā³kxa² kwa²hi³sa³kax3khai³xa² ā³nxā³kxi²te²sxa³yu²hē³li¹. Te²yā¹nxe³ju³kxai³lu¹ u²va²ki³a² kwa²hu³kxē¹ha² kūh²sxa³te²sxa³yu²hē³li¹. U²va²kxē¹ha² so¹lxi³ kūh²sxa³te²ju²hē³li¹. 45 Jā¹nxe³ju³kxai³lu¹ a²nũ²a² wi¹lhin¹te²a² a²ē¹nāu³ai²na² wi¹lhi¹nha²kxai³ wi¹lo²la³kxi²te²ju²hē³li¹. Nxe³ain¹ta¹ a²nũ²a² kō³nxe³thin¹te²a² a²ē¹na² whāi²na¹ kō³nxe³thi¹nha²kxai³ wi¹lo²la³kxi²nha²te²sxa³yu²hē³li¹. Nxe³ju³kxai³lu² a²ē¹nān¹jau³khai³xi²na² so¹lxi³ a²yxo²khai³xa² i³ye³kxi²te²ju²hē³li¹.

Sxi²ha² si³tah³nāu³a² i³yau¹ũ³jau³su²

46 Nxe³ain¹nxa²ha¹te¹ e³kxi²sah¹lxin¹jau³kxai³lu¹: “Txa²hxi²kan¹jah¹lo²si¹lxi¹.” Sah¹lxin¹tai¹ti²tu¹wi¹. Yxān¹ta¹ i³h¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ txa²wān³txa² sa²yxo²wet1sah¹lxan³ji¹wi¹? 47-49 Ne³ka³sah¹lxi³wxi¹. Hi¹na² i³yau¹li¹nx2ta¹jau³xa² i³ye³kxi¹nx2ta¹tu¹wi¹. A²nũ²a² sxi²ha² txon³te³lhxā³ ain¹nũ²nhai¹. Ain¹ka³tu³ta¹ ka³wā³lxa³ nxe³ku²nxa² au³txi³ wxa²xu³sxā³ ũh³ya³lāux3sxā³ kan²txi³ ũh³wxe³ain¹nũ²nhai¹. Hā²wxān³txa³ ka³wā³lxa² hũx1kxan²ti³ a³hi²yai¹nxa³nu²nhai¹. Jut1ai²li² a²nũ²a² yāx1nhĩ³nx2na³li¹. Txa²wān³txai²na² ain³kxi²sxā³ sa²yxo²we¹kxai²nān²tu³ nxe³jah¹lai²li² a²nũ²a² yā¹nxai¹nhĩ³nx2na³li¹. Hai³txi³ yxo²i²sxā³ hxi²tha²on³te²sxa³yu²hē³li¹. Yxān¹ta¹ Txa²wān³txa² ain³kxi²sxā³ sa²yxo²ā³ain¹kxai²nān²tu³ a²nũ²a² ā³xa² yā¹nxai¹nhĩ³nx2na³li¹. Nxe³te²na²sa¹, a²nũ²ai²li² sxi²ha² txon³nũn³nũ²nhai¹. Yxān¹ta¹ jah¹lai²li² hai³txi³ au³txi³ ũ³si³wxe³nxa³nũ²nhai¹. Nxe³ju³tan¹te²kxai³ya³lhu² hā²wxān³txa³nũ² ka³wā³lxa² hũx1thĩ¹na² a³hi²sxā³kxoh3je²nũ²nhai¹. Nxe³ju³ta²li² a²nũ²a² yāx1hĩ³nx2na³li¹. Txa²wān³txa² sa²yxo²ā³te²su² te²a² te²yāx1hĩ³nx2na³li¹. Yxo²i²sxā³ hxi²tha²on³te²ju²hē³li¹. Je³su²jah³la² nxe³ta¹hxi²hē¹la².

7

So³ta²to²jah¹la² sa³wi³sa²i³ton³te²a² we²txi²jau³su²

1 Nxa²ha¹te¹ tũ¹ka³txai²na² e³kxi²ta³lun²ka³tu³ Ka³far³na³ũ²thi³na² ai³ta¹hxai²hẽ¹la². 2 Ain¹tũ³a² Ro³ma²no² nũ³ka³txa² so³ta²to² a²wa³kxẽ³yah³la² yxau²ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³te²a² sxi²hẽ¹nai²na² a²sa³wi³sa² i³ton³sxã³ ya³lu²kxi²te³lhxã³ sxa³ye²ta¹hxai²hẽ¹la². 3 Ai¹nha²kxai³ a²sa³wi³sa² a³lxi²ha²kxai³ Je³su²jah³la² yau³son³jau³xa² ain³kxain¹ka³tu³ Ju³te²a² yah³la²nũ³xa² sa²si¹hã³ain¹te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³la² wxã³te³lhxã³ nxũ²nhai¹. Jau³xa³ ain³kxi²na¹wi¹. Tũ³a² ai³jah³lxi³sxã³ ne³kxauh²jah³lxi³hẽ¹li¹. Ne³kxauh²hah³lxin¹kxai²nãn²tu³ i³ye³kxi¹jah³lxi³hẽ¹li¹. I³ye³kxah¹lxin¹te³nah¹lxi¹: “Jah¹la² sa³wi³sxa² i³ton³kxi²sĩn¹na³li¹. Nxe³kxe³su² hxi²waun³ta³kxi²nha²sĩn¹na²li¹. Nxe³sĩn¹sxã³ wxã³sxã³ we²txi²si¹nxain¹sĩn¹jau³su² i³ye³kxi²sain¹sĩn¹na²li¹.” Nxe³na¹jau³su² i³ye³kxi¹jah³lxi³hẽ¹li¹. Nxe³nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 4-5 Nxa²ha¹te¹ yah³la²nũ³xa²kxai³lu² a³li³ain¹nũ²la² Je³su²jah³la² ne³kxauh²hain¹nũ²la² win¹ta²jau³lxi³ i³ye³kxah²lxi³te³nah¹lxi¹:

— Nxex³si¹lxi¹. Je³su²jah³lãi³. Jah¹lai²li² wi¹lhin¹khaix¹sĩn¹nhxai²na²hẽ³li¹. Txa²nũ³ka³txa² a³lxi²sa²sĩn¹nhxai²na²hẽ³li¹. Nxe³ha²kxai³ sxi²ha² a²nũ²kxi²nha¹thĩ³na² txon³kxi²sain¹sĩn¹na²hẽ³li¹. Nxe³ju³tan¹te²kxa³yã³lhu² jah¹la² wi¹lhin¹sxã³ ain³kxi¹txai¹nhẽ³li¹. Ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

6 Ai¹nha²kxai³ ne³kxauh²sxã³ ã³sa²so¹sxã³ tẽ³xĩ³xain¹nxa²ha¹te¹ jah¹la² sxi²ha² yau³son³nũ²la² so³ta²to² wa³kxẽ³yah³la² sa³wi³sa² ã³xa² i³hen³txain¹te³lhxã³ sa²si¹hã³ta¹hxai²hẽ¹la². Sa²si¹hã³te³nah¹lxi¹:

— Nxex³sa³lxi¹. Txa²sxi¹ha² wxã³txa³hẽ¹li¹. Txa²i²li² wxa²ye³na² kãin²sa²nxa³wi¹. Txa²sxi²nũ³a² wxã³sxã³ ã³wi¹hin¹ju³ta³nũ³a² ãu²li²sa³nhai¹.

7 Nxe³sa³ha²kxai³ wxã³sxã³ ã³tũ³nxa²sxã³ i³ye³kxi¹nxa²ha¹ju³ta² ãu²li²sa³nhai¹. Nxe³sa³ha²kxai³la¹ hãĩ¹nxe³sxã³ wãn³txa² u²lxi³ i³ye³a³na¹in¹kxai²nãn²tu³ txã²sa³wi³sai²na² we²txi²tu¹wi¹.

8 Jã¹nxe³na¹jut³su² te²yã¹nxũn³na¹wi¹. Hxi²kan¹jah¹lo²su² yũ³sa²nũ³nha²kxai³ sa²yo²wet¹lsain¹tũ³ka³txa² yũ³nũ³na¹ha²kxai³ te²sa¹wi¹. Nxe³sxã³ txa²sa³wi³sai²na² ai³si¹ha¹jau³su² i³ye³kxi²na¹kxai²nãn²tu³ ai³hĩ³nx2na³li¹. Te²yã¹nxe³sxã³ txa²sa³wi³sa² ã³xa²i²li² wxã³si¹jau³su² i³kaix¹so¹na¹kxai²nãn²tu³ ya²la³tu³

ã³wxã³hĩ³nx2na³li¹. Te²yã¹nxũn³sxã³ txa²wa³ka³lxah³la² wa³kon³si¹ha¹jau³su² i³ye³kxi²na¹kxai²nãn²tu³ ya²la³tu³ wa³kon³kxi²sai¹nhĩ³nx2na³li¹. Te²yã¹nxũn³te²sa¹wi¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

9 Nxa²ha¹te¹ jau¹xai²na² ain³kxi²nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² ã³yo²o³tũ¹nũ²la² tũ¹ka³txa² ã³nhĩ²tain¹tũ³ka³txa² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Ju¹taĩ²na² sa²kxai³lu² jah¹la²nũ¹taĩ²li² i²sain¹te²sai¹nxa³nũ²nhai¹. Nxe³ta¹ yxo²i²sain¹nũ²nhai¹. Yxãn¹ta¹ I³sa³e² nũ³ka³txa² a²yo²ha³kxa¹ hxi²ka¹na¹ju³ta² ye³ka³lxa¹txi³ i²sai¹nhxai²na²hẽ³li¹. Yxãn¹ta¹ kũ³we²ki²la² yxo²i²sai¹nhxai²nxa³hẽ³li¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

10 Nxe³nxa²ha¹te¹ a²sa³wi³ha³lxa² sa²kxai³lu² so³ta²to² wa³kxẽ³yah³lai²na² sxi²ha² wa³lxi¹nhĩ¹na² i³ton³jah¹la²kxai³ we²txi²ye²ta¹hxai²hẽ¹la².

Wẽ³sa²ka³ten³su²i³sa²yxau³xi²jau³su²

11 A³lan²nũn³tũ³a² Na³i²thĩ³na² Je³su²jah³la²kxai³lu² ai³ta¹hxai²hẽ¹la². Ai³tũ³ãn²tu³ a²sa³wi³ha³lxa² ã³si³tẽ³kxi² a²nũ²a² ka³lxa¹txi³ ã³nhit¹txi² nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². 12 Yãn³txai²na¹ sxi²je³nãn¹ta¹ka³lxu³su² a²wẽ³sa²

ka³na³ka³na³jah¹la² so¹lx³ a³li³lah¹ta¹hxai²hē¹la². Hā²wxān³txa³
tu¹hai²na² a²wē³sāi¹yah³la² ya³lu²ta¹hxai²hē¹la². Hā²wxān³txa³nū²
in³txa² wē³sa²kxai³ sa³nxe³la³kxi³lo³nh¹na² ya³lu²nūn³ta¹hxai²hē¹la².
Ya³lu²kxan²ta¹ in³txai²na² kwēn¹ta²kxai³ ya³lu²jah¹lai²li² ki³li³la³kxi²
sa²so¹sxā³ a³li³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ai¹nha²kxai³ sxi²je³na² yxau³tū³ka³txa²
ka³lxa¹txi³ ā³nh¹nyhain¹ta¹hxai²hē¹la². Ā³nh¹nyhain¹sxā³ sxi²je³na²
ā³yau³so³nh¹na¹ a³li³tū³ka³txin³ti² i³ha¹txain¹ta¹hxai²hē¹la². 13 i³ha¹txain¹nū²la²
Je³su²jah³lo²kxai³lu² i³yan³ta³kxi²nha²sxā³ i³ye³kxi²te³nah¹lx¹!:

— i³nān³ta³nxi¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

14 Nxe²e³kxi²ta³lun²nū²la² hi³a² ka³lo³ē¹na² kwā³kxē¹na² yau³son³kxi²nū²la²
wxa²wxai³sain³nū²la² ki³li³la³kxi² sa²so¹tū³ka³txa² ā³yit¹tain¹ta¹hxai²hē¹la².
Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la²kxai³lu² ya³lu²jah¹la²kxai³ i³ye³kxi²ti³an¹jau³kxai³lu¹!:

— Nxex3txi¹. I³sa²yxau³txi¹. Ta¹hxai²hē¹la².

15 Nxa²ha¹te¹ ya³lu²jah¹la²kxai³ kwēn¹ta²na¹ i³sa²yxau³nū²la²
i³ye³ā³si³wxe³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Je³su²jah³la²
hi²sen³kxai³lu² in³txai²li² kwēn¹ta² ka³ten³si²jah¹lai²na² sa²kxai³lu²
wi¹lxo³kxi²nha²sxā³ a²hā³ka³na² sxi²ha² ā³wā³li²ta¹hxai²hē¹la².
Ū³hū¹xi²ta¹hxai²hē¹la². 16 Jā¹nxe³ju³tan¹te²kxa³yān³tū³ti¹ tū¹ka³txai²na² kāin²
on²tain¹te³nah¹lx¹!:

— Txa²wā¹sū³na² kāin²khaix1nx2na³li¹. Wi¹lī²nē³lain¹na³li¹.
Nxe³nē³lai¹nha²kxai³ Sū³na² wān³txa² i³hen³txi³jah¹la² wxi²kan¹khaix1te²a²
i³sa²si¹hā³nē³lain¹na³li¹. Nyhain¹ta¹hxai²hē¹la².

17 Jā¹nxe³ain¹jut3su² jau¹xai²na² u²lx¹i³hen³txi³nyhain¹ta¹hxai²hē¹la².
Ju³te²a²ko³xa² yxo²ha³kxa¹ a²wa³kā¹ko³xa² yxo²ha³kxa¹ nxe³jau³jau¹xa²
ha³ta³nxe³ye²nyhain¹ta¹hxai²hē¹la².

Jo³āu² Ba³tis²jah³lai²na² wān³txa² i³wā³txi³jau³su²

18 Nxa²ha¹te¹ ju¹ta²na² Jo³āu² Ba³tis²jah³la² a²sa³wi³ha³lxa²
i²ain¹ta¹hxai²hē¹la². I²ain¹nū²la² Jo³āu² Ba³tis²jah³la² i³hen³txain¹ta¹hxai²hē¹la².
19 Ain¹nxa²ha¹te¹ Jo³āu² Ba³tis²jah³la²kxai³lu² a²sa³wi³ha³lxa² ha¹li¹
i³kaix1so¹nū²la² sa²si¹hā³ain¹te³nah¹lx¹!:

— Je³su²jah³lai¹tā³ nxe² i³wā³txi³txai¹ya³hē¹li¹. “Je³su²jah³lāi³.
Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³u¹ta²na² i³sa²si¹hā³ū¹sa³nxa²sīn¹jah¹la² nhīn¹ji¹wi¹?
Nxe²nxā³kxai²nān²tū³ a²nū²a² ā³xa² wah³nxe³sa²si¹sīn¹te³lin¹ji¹wi¹?”
Nxe³txai¹ya³hē¹li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

20 Nxa²ha¹te¹ a³li³ya³nhū²la² Je³su²jah³la² yau³so³nain¹nū²la²
i³ye³kxi²ya³te³nah¹lx¹!:

— Nxex3txi¹. Jo³āu² Ba³tis²jah³la² i³wā³txi¹nxa²si¹sain¹sīn¹jau³su²
e³kxi²sain¹sīn¹te³nah¹lx¹! “Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³u¹ta²na²
i³sa²si¹hā³ū¹sa³nxa²sīn¹jah¹la² nhīn¹ji¹wi¹? Nxe²nxā³kxai²nān²tū³ a²nū²a² ā³xa²
wah³nxe³sa²si¹sīn¹te³lin¹ji¹wi¹? Nxe³ta¹ya³hē¹li¹.” Nxe³sain¹sīn¹na²hē³li¹.
Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

21 Nxe³ain¹tū³kxai³lu² Je³su²jah³la² hi²sen³kxai³lu² a²nū²a² i³ta³ka³txa²
a²yo²ha³kxa¹ ā²la² we²txi² ko³nxe³te²a² yāu³ka³txa² nxū²kwāi³li³si¹jau³su²
ā²la² kwa³na³i² nxe³ta¹hxai²hē¹la². 22 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na²
wān³txi³kxai³lu¹!:

— Nxex3jah³wxi¹. Ju¹ta²li² kwēn¹ta² i²yah³hin¹ju³ta² wān³txai²li² kwēn¹ta²
ain³kxa¹hin¹jau³xa² i³hen³txi³ja¹hē¹li¹. Nxe³ju³ta²sa¹! Ye³han³te²su² te²a²

ye³we²txi²ha²kxai³ ha³lxu³ha² ai³te²su² te²a² a²yu³wi¹lha²kxai³ a²nũ²a² khon³ta³kxi²sxã³ ka³lãun³ta³kxi²te²su² te²a² we²txi²ha²kxai³ a²ne³nxẽ³na² ne³ka³tũ³te²su² te²a² nxe³we²txi²ha²kxai³ a²nũ²a² ya³lu²te²su² te²a² ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²ha²kxai³ a²nũ²a² yen³kxi³txa²te²su² te²a² Sũ³na² wãn³txa² wi¹jau³xa² kō³nxe³ti³ kãi³ain¹ju³ta² wa³hxa² ã³wa³su¹ti³hit1tain¹ju³ta³nũ³a² nxe³jau³xan²tu³ i³hen³txi³nyhai¹nha²kxai³ nxe³jau³su² ha³kxa¹ i³hen³txi³ja¹hẽ¹li¹. 23 Txa²wãn³txa² i³wã³wã³txi³sxã³ sa²yo²ã³sai¹nxa³te²su² te²a² wi¹lhin¹khaix1xain¹na³li¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hẽ¹la².

24 Nxa²ha¹te¹ ain³kxi²yah³nũ²la² i³ya³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu² ã³sa²wa³tĩ³nxa²xi²sxã³ a²nũ²a² ã³si³tẽ³la³kxi² te²nãu³xa² i³ye³kxain¹te³nah¹li¹.

— Jo³ãu² Ba³tis²jah³lai¹tã² ai³sxã³ i²yah³li¹nhĩ¹nai³tã² i^h1nxe³te²he³la³kah³la³ i²te³lhxã³ ai³lyah³lxin¹thai¹li¹? Ka³tĩ³ka³ti²nxã³nxa² kwa² sa³xit3sxã³ sa²hai³hain³jut3sũ³nxe² a²nũ²a² i³wã³wã³ta³kxi²sain¹jah¹la² i³te³lhxã³ ai³lyah³lxin¹thai¹li¹? 25 Nxe²nxa³kxai²nãn²tu³ i^h1te²he³la³kxah³la² i²te³lhxã³ ai³lyah³lxin¹thai¹li¹? A²nũ²ai²na² yen³kxi³hjah¹la² wã²la² a³li²xkhai¹nxe³ka³lo³a² au³khai¹nxe³ka³lo³a² wi¹khai¹nxe³ka³lo³a² i²te³lhxã³ ai³lyah³lxin¹thai¹li¹? Nxẽn²nxa³wi¹. A²nũ²a² wã²la² wi¹khaix1ka³lo³a² wi^h2kxi²nha²te²he³la³kxa² a²nũ²a² sxĩ²ha² kãin² te²si³yxau³kxah³la² sxĩ²ha² so¹li³ yxau²xai³lain¹te²jai¹ti²tu³wi¹. 26 Nxe²nxa³kxai²nãn²tu³ i^h1nxe³kxa²yan³ti³ta³ ai³lyah³lxin¹thai¹li¹? Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² i³hen³txi³jah¹la² i²te³lhxã³ ai³lyah³lxin¹thai¹li¹? Jau¹xai²na² wain³jau³xai²la¹wi¹. Yxãn¹ta¹ i³hen³txi³tũ³kã³txu²taĩ²nãn¹jau³xai²na² wxi²kan¹jau³xai²la¹wi¹. Yxãn¹ta¹ Jo³ãu² Ba³tis²jah³la² wãn³txa² i³tih³nxe³jau³xai²na² wxi²kan¹sxã³ wa³to²hi²na³li¹. Nxe³kxan²ti³nũ¹ Txa²sa³wi³ha³lxai²na² hxi²kan¹tũ³kã³txi³sai¹nxa³kxan²ti³nũ¹ wãn³txa² i³hen³txi³si¹hai¹na¹jau³xai²na² wxi²kan¹sxã³ wa³to²hi²sa²tẽ³na³li¹. Je³su²jah³la² nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

27 Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² jau³xau³hxi²tẽx1 jau³xu¹taĩ²na² nxe³nẽ³te³nah¹li¹: “Ne³ka²a³sah¹li³wxi¹. Txa²sa³wit3su² ne³ka³ta²nxa²sxã³ i³sa²si¹hã³a¹tu¹wi¹. Nxa¹kxai²nãn²tu³ a²nũ²a²nãu³xa² i³tih³nxain¹tu¹wi¹. Txa²wãn³txa² Hxi²kan¹txa² Si³yxau³tãu³lo³jah¹lo²sih¹nxa²ha¹jau³su² nxe³jau³xai²na² i³hau³ko³tain¹tu¹wi¹.” Nxe³ta¹hxai²hẽ¹li¹.

28 Jã¹nxa¹jau³su² ya²la³tu³ e³kxi¹nx2ta¹wi¹. Sũ³na² wãn³txa² i³hen³txi³tũ³kã³txu²taĩ²nãn¹jau³xai²na² wxi²kan¹jau³xai²la¹wi¹. Yxãn¹ta¹ Jo³ãu² Ba³tis²jah³la² wãn³txa² i³tih³nxe³jau³xai²na² wxi²kan¹sxã³ wa³to²hi²na³li¹. Nxe³kxan²ti³nũ¹ Txa²sa³wi³ha³lxai²na² hxi²kan¹tũ³kã³txi³sai¹nxa³kxan²ti³nũ¹ wãn³txa² i³hen³txi³si¹hai¹na¹jau³xai²na² wxi²kan¹sxã³ wa³to²hi²sa²tẽ³na³li¹. Je³su²jah³la² nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

29 Nxa²ha¹te¹ a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ wãn³txai²li² ain³kxain¹nũ²la² Txa²wã¹sũ³na² wain³txi³ kãi³ũ¹hain¹jau³su² Sũ³nu²kxai³lu² sa²nẽn¹kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³tũ³kã³txai²li² kxã³nxai³tã² Jo³ãu² Ba³tis²jah³la² hi²sen³su² i³yau³xa² ũ³hũ¹kxi²sa²sai¹ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Ai¹nha²kxai³ a²nũ²a² ũ³yho³hi²ki³ka² so¹kxi²nẽ³tũ³kã³txa² te²yã¹nxain¹nũn³ta¹hxai²hẽ¹la². 30 Ain¹ta¹ fa³ri³se²a² nũ³kã³txi³su² te²a² ha³teh³nxã³nxa² a²hoh³li³su² tũ³kã³txi³su² te²a² nxe³te²su² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² sa²yo²ã³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Kxã³nhxi¹nai³tã² Jo³ãu² Ba³tis²jah³la² hi²sen³kxai³lu² hai³txi³ i³yau³xa² ũ³hũ¹kxi²sa²sai¹ain¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹la².

31 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la²2kxai³lu² ãh¹li³ i³ye³kxi²te³nah¹li¹.

— Nxe³yãn¹ta¹ a²nũ²a² a²hi¹nãn¹te²nũ³kã³txi³nãu³xa² i^h1nxe³kxe³hũ³nhĩ³te²la¹xã³? 32 Wẽ³ha³lxa² yã¹nxain¹na³li¹. Sxi²je³na² kwa² wa³ni³lo³nain¹te²ju²hẽ³li¹. Wa³ni³lon³sxã³ kaix1nyhu¹ain¹te³nah¹li¹: “Wãn³txa² wi¹lhin¹jau³xa² i³hain³kxi²sĩn¹nx2ta¹tai¹ti²tu³wi¹. Yxãn¹ta¹

ĩ³ka³li³kxi²ya³sai¹nxān³tai¹ti²tu³wi¹. Hã²wxān³txa³nũ² ĩ³āin²ta³kxi²jau³xa² ĩ³hain³kxi²sĩn¹nx2ta¹tai¹ti²tu³wi¹. Yxān¹ta¹ nān³kxi²ya³sai¹nxān³tai¹ti²tu³wi¹.” Nxe³kxe³hũ³sxā³ a²nũ²a² a²hĩ¹nān¹te² nũ³ka³txi³nāu³xa² kã³nxai³tān¹tũ³ka³txa² yā¹nxa¹n¹na³li¹. Txa²wā¹sũ³na² wān³txa² ĩ³hen³txi³tũ³ka³txa² en²tain¹na³li¹.
 33 Jā¹nxe³jut³su² Jo³āu² Ba³tis²jah³la² wxā³hĩ¹nai³tā² yain³txa² kwa²hāi¹nxe² ā³na¹ha²kxai³ vīn²yau³xa² ĩ³na²xa³ha²kxai³ Jo³āu² Ba³tis²jah³la² ta¹hxi²hē¹li¹. Nxe³te³na¹ a²nũ²ai²na² en²txain¹sxā³ wān³txa² wai³nxa³jau³su² e³lain¹te³nah¹lx¹: “Jo³āu² Ba³tis²jah³lai²li² ko³nxe³te² yāu³ka³txa² nxũ²kwai³yxau³jah¹lo²sin²tai¹.” Nxe² e³lain¹na²hē³li¹. 34 Jā¹nxēn³ta¹ Txai²li² wxā³na¹hĩ¹nai³tā² yain³txa² ĩ³yai³ni² yain³jau³xa² ĩ³na² nxa¹tai¹ti²tu³wi¹. Nxe³na¹ta¹ a²nũ²ai²nān¹ta² wān³txi³kxai³lu¹, en²kxi²sain¹te³nah¹lx¹: “Je³su²jah³lai²na² yain³txa² kāin²yain³jah¹lai²la¹wi¹. Yain³jau³xa² ĩ³na²sa³wen¹jah¹lai²la¹wi¹. A²nũ²a² ũ³yho³hi²ki³ka² so¹kxi²nē³tũ³ka³txi³nāu³xa² ko³nxe³thin¹tũ³ka³txa² nxe³sxā³ ā³ya³li²nyhain¹jah¹lai²la¹wi¹.” Nxe²e³lain¹na²hē³li¹. 35 Nxe³lain¹kxan²ti³ a²nũ²ai²na² a²hoh³lx¹su² te²a² wain³txi³ kã³kxai²nān²tu³ a²wē³ha³lxa² wain³txi³ kã³ain¹nūn³tu¹wi¹. Je³su²jah³la² nxe³ta¹hxi²hē¹la².

Txu¹ha³ka³lxa² Je³su²jah³la² wxa²yu³hĩn³ta³kxi²jau³su²

36 Nxa²ha¹te¹ a²nũ²a² fa³ri³se²ah³la² ĩ³kaix¹so¹te³nah¹lx¹:

— Je³su²jah³lāi³. Ā³wxā³sē¹li¹. Txa²sxi²ha² yain³ya³sa³wi¹. Ta¹hxi²hē¹la². Ai¹nha²kxai³ Je³su²jah³la² ĩ³sa²yxau³sxā³ wxā³nũ²la² sxi²hē¹nāu³a² ā³wih¹sxā³ ā³wxe³ta¹hxi²hē¹la². 37-38 Ain¹nxa²ha¹te¹ txu¹ha² sxi²je³na² yxau²xai³ta¹ka³lxa² ko³nxe³thin¹ta¹ka³lxu³su² ta¹hxi²hē¹la². Nxe³ta¹ka³lxa² hi²sen³su² fa³ri³se²ah³la² sxi²ha² ĩ³yai³nain¹jau³xa² ain³kxi¹nxa²ha¹te¹ wi¹lũ³jau³xē¹na² ne³kih¹tē³na² tē³sxā³ tũ³ta¹hxi²hē¹la². Je³su²jah³la² a²yon³nāu³a² wxā³sxā³ ā³wxe³ta¹hxi²hē¹la². Ā³wxe³ka³tũ³ kāin² nān³kxe³su² a²ye³yāi³sxā² ā³yu³kxē¹kxi²ta¹hxi²hē¹la². Nxe³nũ²la² ta¹ka³lxai²na² a²ne³kĩ³sai²na² Je³su²jah³la² a²yu³kxa² sa²yu³hon³ta³kxi²ta¹hxi²hē¹la². ĩ³yu³jut¹sxā³ ĩ³yu³sai¹la³kxi²ta¹hxi²hē¹la². Nxe³ka³tũ³ wi¹lũ³jau³xai²na² ān³yu³kēn¹kxi²ta¹hxi²hē¹la². 39 Nxa²ha¹te¹ fa³ri³se²ah³la²kxai³lu² ju¹tai²na² ĩ²ain¹nũ²la² a²ē¹na² ĩ³ye³kxi²nha²jau³kxai³lu¹:

— Jah¹lai²li² Txa²wā¹sũ³na² wān³txa² ĩ³hen³txi³jah¹lo²su² ke³la³te²kxai³ ta¹ka³lxai²na² ko³nxe³thin¹te²sin¹ju³ta² wi¹ko³nha²hĩ³nx2na³na¹. Yxān¹ta¹ ti³he¹ye²nxān³tā¹. Nxe³nha¹ta¹hxi²hē¹la².

40 Nha¹nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la²kxai³ e³kxi²te³nah¹lx¹:

— Si³māu²ah³lāi³. ĩ³yau¹tũ³jau³xa² ĩ³ye³kxi¹nxa²ha¹tu¹wi¹. Ta¹hxi²hē¹la². Nxa²ha¹te¹:

— ĩ³ye³kxi²sē¹li¹. Ain³kxi¹nxa²ha¹tu¹wi¹. Fa³ri³se²ah³lai²na² ta¹hxi²hē¹la².

41 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— In³txa² ha¹lin¹te²su² te²a² yen³kxi³txa²ya³nhu²nhai¹. Ya³ha²kxai³ a²wa³kxēn³yah³la² kwa² ũ³hũ¹si²yha³jau³su² ĩ³ye³kxi²ya³nhũ²nhai¹. Ya³ka³tũ³ kwa² ũ³hũ¹nũ²nhai¹. Ka³na³ka³nat3te²a² ha³teh³nxā³nxa² 500 txā³nxa² kāin²txā³nxa² ũ³hũ¹ha²kxai³ ā³xah³la² ha³teh³nxā³nxa² 50 txā³nxa² kāin²nxa²txā³nxa² ũ³hũ¹ha²kxai³ nxe³nũ²nhai¹. 42 Hã²wxān³txa² ha³teh³nxā³nxa² ũ³hũ¹xi²je³na² ti³wa³ki³lon³ta¹ ha³teh³nxā³nxa² yũ³ya³hxa³ha²kxai³la¹ hxi²kan¹ya³hxa³nũ²nhai¹. Yah²hxa³ha²kxai³ a²wa³kxēn³yah³lai²na² hi²sen³kxai³lu² ĩ³yan³ta³kxi²nyha¹ha²kxai³ ũ³yho³hxi²txā³nxa² ũ³hũ¹xi²ya³ju³ta²

ā³wa²su¹kxi²nũ²nhai¹. A²nxe³ju³kxai³lu² nxe³ain¹kxai²nān²tu³ īh¹te²la³tā³ ha³teh³nxā³nxa² a²wa³kxēn³yah³la² a³lxi² wa³to²hi²te²la³hīn³te²la¹xā³? Ta¹hxai²hē¹la².

43 Nxa²ha¹te¹ Si³māu²ah³la² wān³txi³kxai³lu¹:

— Ha³teh³nxā³nxa² kāin²txā³nxa² ā³wa²su¹kxi²te²la³hī³nx2na³li¹. Ta¹hxai²hē¹la². Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² i³wa²lũ³xi²ti²an¹jau³kxai³lu¹:

— Wain³txi³i³y¹li¹lxi¹. Ta¹hxai²hē¹la².

44 Nxe³ha²kxai³la¹ txu¹hai²li² wxa²lak¹kxi²nũ²la² āh¹i³ye³te³nah¹lxi¹:

— Si³māu²ah³lāi³. Ne³ka²sa²sa²lxi¹. Wxa²sxi²ha² ā³wi¹ha¹ten¹tu³wi¹. Na¹ta¹ wxāi²li² wxa²yu³hīn³ta³kxi²h²sā²nxān³ten¹tu³wi¹. Nxe²nxān³ta¹ta¹ka³lxi²li² a²ye³yāu³sxa² wxa²yu³hīn³ta³kxi²sain¹nũ²la² a²ne³kxī³sxa²sa²yu³hon³ta³kxi²sain¹ten¹tu³wi¹.

45 Wxāi²li² i³yoxo²jut¹sā²nxān³ten¹tu³wi¹. Yxān¹ta¹ ta¹ka³lxi²li² i³yu³yut¹sa²sxā³ sa²ju³ti³na² hai³txi³ā³na¹xa³wi¹.

46 Wxāi²na² wxa²ne³to¹lyxau³sa²nxān³ten¹tu³wi¹.

Yxān¹ta¹ ta¹ka³lxa² wi¹lũ³jau³xa² tē³sxā³ ū³yhu³to¹la³kxi²sain¹ten¹tu³wi¹.

47 Nxe³ju³tan¹te²kxa³yā³lhu² ta¹ka³lxi²na² kuh³lxa³sin¹khaix¹ta¹ka³lxu³su²te²jai¹ti²tu³wi¹. Yxān¹ta¹ kuh³lxa³sin¹ta² kăi³kxai³tā² ā³na¹ha²kxai³ kăi³ju³tai³tā²wah³yu³ta² ne³wā²na³kxi²sa²tē³a¹hē³li¹. Nxe³ju³tan¹te²kxa³yān³tu³ti¹kāin² a³lxi²sain¹na³li¹. Nxe³kxa²ha³tih³xan²tu³ a²nũ²a² i²li²te²su²te²na²sa²kxai³lu² kō³nxe³ti³ kăi³kxa² a²wah³yu³ta² kăi³nxa³ke³la³te²kxai³ne³wā²na³kxi²sa²tē³a¹ju³ta² kăi²nhī³nx2nxa³wi¹. A²nxe³te²he³la³kxai²na² jũ¹nxa²so¹lxi³ a³lxi²sai¹nhī³nx2na³li¹. Je³su²jah³la² nxe³ta¹hxai²hē¹la².

48 Nxa²ha¹te¹ txu¹ha²e³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Wxa²kō³nxe³ti³ kăi³in¹ju³ta² ne³wā²na³kxi²sa²tē³kxi¹nxa²ha¹hē³ni¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hē¹la².

49 Nxa²ha¹te¹ yai³nain¹tũ³ka³txa²kxai³lu² i³ye³lain¹te³nah¹lxi¹:

— Īh¹te²la³tā³ kō³nxe³ti³ kăi³kī³ju³ta²ya²la³tũ³ne³wā²na³kxi²nē³te²la³hī³ji¹wi¹? Nxe³lain¹ta¹hxai²hē¹la².

50 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² sa²kxai³lu² txu¹ha³ka³lxa²kxai³lu² e³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Txa²wān³txa²yxo²sa²nha²kxai³ wxa²e¹nāu³ai²na²wi¹lhin¹ti³hi¹txa²ha¹hē²ni¹. Nxe³nxa²ha¹ha²kxai³wi¹lhin¹sxā³i³sē¹ni¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

8

Txu¹ti³nāu³xa² Je³su²jah³la² ā³si³tē³la³kxain¹jau³su²

1 Hā²wxān³txa³ sxi²jen³nāu³a² kāin²thīn³su² tā³nxa² kăi²nxa³thīn³su²ta³nxa² hăi¹nxe³thī³na¹ ai³lha²thet3ta¹hxai²hē¹la². Nxe³tāu³a²Txa²wā¹sũ³na² wān³txa²wi¹jau³xa² a²hxi²kan¹txa² si³yxau³tāu³lot3ju³ta³nũ³a²nxe³jau³xa² i³yau¹ũ³ta¹hxai²hē¹la².

Nxe³tĩ³kxai³lu² a²sa³wi³ha³lxa²hxi²ka² hxa³nsxā³ āh¹la¹li¹ wxa²sa²so¹kxi²sxā³ nxe³tũ³ka³txa²ā³si³tē³kxi²nyhain¹ta¹hxai²hē¹la².

2-3 Nxe³ain¹ka³tu³ta¹txu¹ti³nāu³xa²ka³lxa¹txi³ā³si³tē³kxi²nyhain¹nũn³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³tũ³ka³txa² kă³nxa² Je³su²jah³la²hxi²kī³kxai³lu² we²txi²nyhain¹ta¹hxai²hē¹la².

ĩ³ta³ka³khai³xa² we²txi² a²nũ²a²kō³nxe³te²a² yāu³ka³txa² nxũ²kwai³yxaut3te²a² nxũ²kwai³li³si¹hain¹jau³su²kwā³na³i² nxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la².

Nxe³tũ³ka³txa²sa¹: Ma³ri²a²Ma³ta³lĕ²na³ka³lxu³su² ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³ta¹ka³lxa² kō³nxe³te²a²yāu³ka³txa² hi²sen³su² ā³nxũ²kwai³yxaut3ta¹hxai²hē¹la².

Yāu³ka³txa² ha¹li¹ha¹li¹ ha¹li¹ ka³na³ki¹ ā³nxũ²kwai³wih¹ain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ta¹ka³lxi²na²Je³su²jah³lo²kxai³lu² nxũ²kwai³li³xi²si¹hain¹jau³su² kwā³na³ta¹hxai²hē¹la².

Ai¹ nha² kxai³ Jo³ ā² na³ ka³ lxi² na² su² in³ txa² so¹ ha² kxai³ Ku² sah³ lo² su¹ ta¹ hxi² hē¹ la². A² nxe³ jah¹ la² E³ ro² jah³ la² a² sa³ wi³ sa³ la³ ta¹ hxi² hē¹ la². Ai¹ nha² kxai³ Su³ sã² na³ ka³ lxi² ā³ si³ tē³ kxi² txu¹ ti³ nãu³ xa² ka³ lxi² txi³ Je³ su² jah³ la² hi² sen³ kxai³ lu² we² txi² nũ¹ hain¹ ju³ tan¹ te² kxa³ ya³ lhu² ā³ si³ tē³ kxi² nyhain¹ ta¹ hxi² hē¹ la². Nxe³ ain¹ jut³ su² Je³ su² jah³ la² nũ³ ka³ txa² yen³ kxi³ la³ yũ² nxa³ ha² kxai³ wã² nhũ¹ nyhain¹ ta¹ hxi² hē¹ la².

Hai³ sxa² ũ³ whi¹ ki³ ju³ ta² i³ yau¹ ũ³ jau³ su²

⁴ Nxe³ ain¹ nũ² la² a² nũ² a² ka³ lxi² txi³ nũ¹ nain¹ ta¹ hxi² hē¹ la². Nxe³ nũ² la² Je³ su² jah³ la² kxai³ lu² wãn³ txa² i³ yau¹ ũ³ jau³ xa² i³ ye³ kxi² ta¹ hxi² hē¹ la².

⁵ i³ ye³ kxi² te³ nah¹ lxi¹:

— A² nũ² ai² na² hai³ sxa³ nãu³ a² ai³ nũ² nhai¹. Yain³ ta³ ki³ a² wi¹ ki³ a² ũ³ whi¹ te³ lhxã³ wxa² sa² tãu³ wa³ ya² txũ³ lhai¹ sxã³ ũ³ whi¹ nũ² nhai¹. Ũ³ whi¹ tãu³ a² yain³ ta³ ki³ ai² na² ki³ ka³ na³ ku² ki³ su² ki³ a² tĩh³ na² yxo² ki³ sa² ā³ yun¹ na³ nũ² nhai¹. Ā³ yun¹ na³ tãu³ a² nũ² a² ai³ sxã³ tĩ³ ti³ ha² kxai³ ai³ ka³ nãu³ xa² wxã³ sxã³ yai³ nhxa³ kxi² ha² kxai³ nxe³ nũ² nhai¹. ⁶ Āh¹ ki³ ka³ na³ ku² ki³ su² ki³ a² kxĩh³ nũ³ xa² au³ txi³ si³ tah³ lxi³ kxĩh³ nũ³ xa² ā³ yun¹ na³ nũ² nhai¹. Nxe³ nũ² la² ka³ iũ³ nũ² la² i³ yau³ xa² yũ² nxa³ kxe³ su² i³ wa³ ne² ni² wxãn³ nũ² nhai¹. ⁷ Āh¹ ki³ ka³ na³ ku² ki³ su² ki³ a² ha³ lo² a² ũ³ yen³ ko³ xa² ā³ yun¹ na³ nũ² nhai¹. A² nxe³ ki³ ai² na² sa² kxai³ lu² ka³ iũ³ xi² nũ² nhai¹. Nxe³ ta¹ ũ³ yen³ ko³ su² ha² kxai³ hi³ a² kha¹ ka³ txa² ka³ lxi² txi³ ka³ iũ³ ye² nũ³ nha² kxai³ nxe³ te² kxai³ lu² yain³ ta³ nxe³ kxa² wã² ne³ sa³ te³ kxi² sxã³ ya² lun¹ txi² ye² nũ² nhai¹. ⁸ Nxe³ yãn¹ ta¹ āh¹ ki³ ka³ na³ ku² ki³ su² ki³ a² kxĩh³ nũ³ xa² tĩ³ tin³ kxĩh³ nxa² ā³ yun¹ na³ nũ² nhai¹. A² nxe³ ki³ ai² na² sa² kxai³ lu² wi¹ ka³ iũ³ ha² kxai³ wi¹ we¹ nha² kxai³ yain³ txa² kãin² ki³ kan² kxi² ha² kxai³ kãin² sxa³ nũ² nhai¹. Jã¹ nxa¹ jau³ su² wi¹ ko³ nyhah¹ lxi³ ti³ ten³ nxa² lxin¹ kxi² nãn² tu³ wi¹ lain³ kxi¹ sah¹ lxi³ hē¹ li¹. Je³ su² jah³ la² nxe³ ta¹ hxi² hē¹ la².

Hai³ sxa² ũ³ whi¹ kxi³ ju³ ta² a² si³ yxau³ jau³ su²

⁹ Nxe³ nxa² ha¹ te¹ a² sa³ wi³ ha³ lxi³ nũ³ ka³ txa² i³ wã³ txa¹ ta¹ hxi² hē¹ la². i³ wã³ txa¹ te³ nah¹ lxi¹:

— Je³ su² jah³ lãi³. Jau¹ xai² na² a² si³ yxau³ tãu³ khai³ xa² ĩh¹ te² tãn³ te² la¹ xã³? Ain¹ ta¹ hxi² hē¹ la². ¹⁰ Nxa² ha¹ te¹ i³ wa² lũ³ xi² te³ nah¹ lxi¹:

— Wxa² yu³ tai² na² so¹ lxi³ wãn³ txa¹ na² tah² yau³ xai² na² Txa² wã¹ sũ³ na² hi² sen³ kxai³ lu² a² nũ² a² ĩ² nãu³ a² sa² hau³ ko³ jau³ nũ³ su² nxe³ jau³ jau¹ xai² na² txa² nũ² ā³ ne³ wxe³ yah³ lxin¹ tu¹ wi¹. Yxãn¹ ta¹ tũ¹ kã² txa¹ na² hĩn¹ ti² ti³ he¹ xai¹ nxa³ wi¹. Wãn³ txa² i³ yau¹ ũ³ jau³ xa² so¹ lxi³ e³ kxai¹ na¹ wi¹. Nxai¹ na¹ kxan² ti³ i² ain¹ kxan² ti³ ā³ ye³ wxe³ ai¹ nxa³ lho³ li¹. Ain³ kxain¹ kxan² ti³ ā³ ne³ wxe³ ai¹ nxa³ lho³ li¹. Yxãn¹ ta¹ wxãi² na² wi¹ lĩ² yah³ lxin¹ tu¹ wi¹.

¹¹⁻¹² Jã¹ nxe³ ha² kxai³ la¹ wãn³ txa² i³ yau¹ ũ³ jau³ xa² a² si³ yxau³ tãu³ khai³ xa² sa¹. Yain³ txa³ ki³ ai² na² sa² kxai³ lu² Txa² wã¹ sũ³ na² wãn³ txa² te² yã¹ nx2na³ li¹. Ki³ ka³ na³ ki² tĩh³ na² ne³ kun² nãu³ a² a³ hi² yain¹ ki³ ai² na² a² nũ² a² ain³ kxain¹ te² la³ te² yã¹ nx2na³ li¹. Nxe³ te³ na¹ Sa³ ta³ na² jah¹ lai² na² sa² kxai³ lu² wxã³ nũ² la² a² ĩ² nãu³ ai² na² a² jau¹ xa² sa² kxai³ lu² sa² sai¹ lho¹ kxi² nyhain¹ na³ li¹. Sũ³ na² wãn³ txa² yxo² ĩ² ain¹ kxi² nãn² tu³ ko³ nxe³ ti³ kãi³ ain¹ kxa² yo³ ha² ā³ wa² su¹ tũ¹ hain¹ kxa² yan³ txi³ su² sa² sai¹ lho¹ kxi² nyhain¹ na³ li¹. ¹³ Ki³ lã³ xa² kxĩh³ nũ³ xa² a² si³ tah³ nãu³ a² tah³ lxa³ kxa² hãi¹ kxi² ju³ ta² a³ hi² yain¹ ki³ ai² na² ne³ ki³ ai² nãn² tu³ kxĩh³ nũ³ xa² nãu³ a² a² nxe³ ka² au³ txi³ yxau² nxa³ kxe³ su² wi¹ we¹ nxa³ wi¹. A² nxe³ kxa² yã¹ nxe³ sxã³ a² nũ² a² yã¹ nx2na³ li¹. Txa² wã¹ sũ³ na²

wān³txa² yxo²²ai¹nha²kxai³ ka³li³hain¹na³li¹. Yxān¹ta¹ hã²wxān³txa³
 ha³lo²a² ko³ton³tāu³a² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ā³na¹la³kxi²na³li¹.
 14 Te²yā¹nxūn³sxā³ ki³lā³xa² ū³yen³ko³xa² a³hi²yain¹ki³ai²na² nxe³ki³ai²nān²tu³
 hxi²kan¹txi³ wi¹we¹nxa³wi¹. Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² ki³kan²kxi²te²a²
 wxa²ni²lho¹kxi²nyhai¹nxa³wi¹. Nxe³ki³ai²na² a²nū²a² yā¹nx2na³li¹.
 Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ain³kxain¹na³li¹. Ain³kxain¹te³na¹ ha³lo²a²
 hxi²waut3ta³lxain¹to³ha²kxai³ a²yen³kxa² kāin² yxo²kwai³nai¹nha²kxai³ kwa²
 wa³ni³lon³sxā³ yxau²xai³lai¹nha²kxai³ nxain¹na³li¹. Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu²
 yxo²²sxā³ yxau³ai¹nxa³wi¹. 15 Te²yā¹nxūn³sxā³ ki³lā³xa² kxih³nū³xa²
 ti³ti³nū²tū³xa² a³hi²yain¹ki³ai²na² a²nū²a² yā¹nx2na³li¹. A²nxe³te²nān²tu³
 Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ain³kxi²sxā³ wi¹ko³nha²so¹ain¹na³li¹. A²nxe³te²a²
 a²e¹nāu³ai²na² wi¹lhin¹sxā³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ya³nān³ta³ki²la²sxā³
 kan²txi³ sa²yxo²we¹tain¹na³li¹. Je³su²jah³la² nxe³ta¹hxai²hē¹la².

Sxi²hē¹na² sa²kxī³kxi³ju³ta² i³yau¹ū³jau³su²

16 Āh¹lxī³sxā³ i³ye³kxi²te³nah¹lxī¹.

— Te²yā¹nxe³jut3su²: “Lā³pi³āu²tē³na² tē³sxā³ sa²kx3ta¹tū¹xā¹.”
 Nxe³ki³kxi²nān²tu³ ih¹nū¹la³ta³ ūh³wxe³hī³ki³te²la¹xā³? Hai³txi³
 kwa³ta³iē³tā³ ū³ti³kxi²kxi³sxā³ha²kxai³ hai³txi³ ka²ma²ka³lo³la³ yuh³hē³nāu³a²
 ūh³wxe³ki³sxa³ha²kxai³. Nxe³ki³sxa³kxan²ti³ oh³xa² ū³kūh¹sī³ki³tā³li¹.
 Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² sxi²ha² whāi²na¹ wxa²ko²ko²txi³hī³nx2na³li¹.
 Nxe³ki³kxi²nān²tu³ thī¹nai²na² a²nū²a² ā³wih¹kxi²nān²tu³ wi¹lī²ki³te²ju²hē³li¹.
 17 Jā¹nxa¹jut3su² kxān³nāu³ān²tu³ Txa²wā¹sū³nu²kxai³lu² Oh³na²
 yxau³jah¹la²kxai³lu² yen³kxa² hāi³te²a² whāi²na¹ wā²nā³ū¹nx2ti³tu¹wi¹.
 Jā¹nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² yen³kxa² ū³ho¹ain¹kxa² whāi²na¹
 i³yau¹ū¹nx2ti³tu¹wi¹.

18 Jā¹nxe³jut3su² wān³txa² ain³kxah²lxin¹jau³xai²na² wi¹lain³kxi¹jah³lxī³hē¹li¹.
 Yah³lxin¹kxi²nān²tu³ wān³txa² kāin² yxo²²yah³lxin¹kxi²nān²tu³ kāin²
 yen³kxi¹nxa²lxain¹tu¹wi¹. Yxān¹ta¹ yxo²²ti³he¹xah³lxan³kxi²nān²tu³:
 “Yen³kxa²yū³sa²sīn¹tū¹xā¹.” Nxe³yah³lxin¹kxan²ti³sa²so¹hxa³kxi¹nx2tain¹tu¹wi¹.
 Nxe³jau³su² Je³su²jah³la² nxe³ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³la² a²hā³ka³na² a²lon³ti³tāu³xa² wxā³ain¹jau³su²

19 Ain¹nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² a²hā³ka³na² a²lon³ti³tāu³xa²
 ā³wxā³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹ a²nū²a² ka³lxa¹txi³ ā³ka²lxa¹ti³nha²sxā³
 yxau³e²nyhai¹nha²kxai³ hxi²kan¹txi³ ā³nhe²kxi²nyhain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la².

20 Ain¹nxa²ha¹te¹ a²nū²a² sa²kxai³lu² Je³su²jah³la²kxai³
 i³hen³txi³nyhain¹te³nah¹lxī¹:

— Nxex3txi¹. Wxa²hā³ka³na² wxa²lon³txi³tāu³xa² i²nxa²te³lhxā³
 wxā³ain¹na³li¹. Ha³lo²a² yxau³ain¹na³li¹. Ain¹ta¹hxai²hē¹la².

21 Nxe³ha²kxai³ i³wa²lū³xi²nyhain¹ti³ān¹jau³kxai³lu¹:

— Txa²wā¹sū³na² wān³txa² sa²yxo²we¹nyhain¹te²a² txa²hā³ka³na²
 txa²lon³txi³tāu³xa² te²yā¹xain¹na³li¹. Nxe³yain¹ta¹hxai²hē¹la².

I³ye³na² i³txa² ā³wxe³lu²si¹jau³su²

22 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² sa²kxai³lu² a²sa³wi³ha³lxa² whāi²na¹ tē³nū²la²
 ka³no¹a² ā³wi¹hain¹ta¹hxai²hē¹la². Ā³wi¹hain¹nū²la² i³ye³kxi²te³nah¹lxī¹:

— I³ye³na² Ka³li³le²a²ye³na² yxo²ha³ti³li³yha³sah¹lxī³wxi¹. Nxe³jau³kxai³lu²
 e³kxi²nū²la² ūh³nxū³sa²tā³nū¹xi²sxā³ ai³ain¹ta¹hxai²hē¹la². 23 Ai³ain¹tāu³a²

Je³su²jah³la² āu³xi²te³lhā³ sxa³yain¹ta¹hxai²hē¹la². Āu³xi²yain¹kxa²si³yo³na² it3ta² ūn³te²a² sa²xit3jain¹ta¹hxai²hē¹la². Sa²xit3jain¹te³na¹ ka³no¹ai²li² ī³yau³xa² sa²ni³sa²wih¹yain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ain¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² ā³nxū¹te³lhā³ yain¹ta¹hxai²hē¹la². 24 Nxe³nxa²ha¹te¹ a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xai²na² sa²kxai³lu² Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu² wxa²yūn³kxi²sxā³ ī³ye³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³la² txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. Nxe³3si¹lxi¹. Ā³nxū¹txe³lhīn¹te³na³li¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la²kxai³lu² txu¹lxi²ka³ty³ it3tai²na² ī³ye³na² ūn³je³nai²na² yxo²xūn³txi³ ī³kwai²kxi²ta¹hxai²hē¹la², it3ta² ā³wxe³si¹jau³sa². Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² sa²hāu²not3sxā³ ā³yit1je²ta¹hxai²hē¹la². 25 Nxe³nxa²ha¹te¹ sa²hāu²not3sxā³ ā³yit1txā²ha¹te¹ Je³su²jah³la² a²wān³txi³kxai³lu¹:

— Hxi²ka¹na¹ju³ta² yxo²i²sah²lxin¹ta²nxa³wi¹. Ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹ on²txai¹nha²kxai³la¹:

— ĩh¹te²la³khai³nxe³ji¹ku¹. Kī³nhai¹. It3ta² ūn³te²a² ā³wxe³si¹jau³su² ī³ye³na² sa²hāu²not3si¹jau³su² ain¹ten¹tu³wi¹. Nxe³nyhain¹ta¹hxai²hē¹la².

Ko³nxe³te²yāu³ka³txa²nxū²kwai³li³si¹jau³su²

26 Nyhain¹nxa²ha¹te¹ ī³ye³na² yxo²ha³ti³li³nxa²ha¹te¹ Je³ra²sa²ko³xa² ai³ain¹ta¹hxai²hē¹la². 27-29 Ai³ain¹nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² sa²kxai³lu² ka³no¹a² a³li³nū²la² in³txa² ī³ha¹txi²ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³te²a² ko³nxe³te²a² a²yāu³ka³txa² ā³nxū²kwai³wi¹ta¹hxai²hē¹la². Ye³ka³lxa¹txi³ ā³wih¹to³ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jah¹la²kxai³ hai³txi³ wā²la²ka³lo³la³ ū³whi²kxi²nh²nxa³ha²kxai³ hai³txi³ a²sxi²lha³ sxa²nxa³ha²kxai³ nxe²nxa³ha²kxai³la¹ hāi¹sxā³ ha³lo²a² a²nū²a² ya³lu²te²a² sxa³ko³xa² so¹lxi³ ho³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ju³ta² Je³ra²sa² nū³ka³txa² hi²sen³kxai³lu² kwa³thi³līh³na² hxi²te³nha²sxā³ sa²hxi²ta³kxain¹to³ta¹hxai²hē¹la². Ain¹kxan²ti³nū¹ jah¹la²nū¹ta²kxai³lu² sa²hxi²hxa³u³kxi²nha²sxā³ sa²hxi²ta³kxain¹līh³na² sa²yo³li³yain¹to³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ju³kxai³lu² ko³nxe³te²a² yāu³ka³txa² hi²sen³kxai³lu² a²nxū²kwai³wi¹jah¹la² kwa³na³ain¹to³ta¹hxai²hē¹la². Ha³lo²a² a²nū²a² yxau³ai¹nxa³ko³xai²na² kwa³na³sxā³ ai³si¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹ jah¹la² sa²kxai³lu² Je³su²jah³la² ī²ain¹tāu³a² hxi²kan¹sxā³ ā³sen³sai¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³jut3su² a³la³kxi²nū²la² a²ne³kxaix3tāu³a² ā³ka³ti³wxe³ta¹hxai²hē¹la². Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹ ko³nxe³te²a² yāu³ka³txa² a²ne³nxē³na² kwa³na³te³nah¹lxi¹:

— In³txai²na² a³li³xi¹jah³lxi³hē¹li¹. Je³su²jah³la² nxe³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³te³na¹ in³txa² ī³wxan¹sxā³ ī³kaix1ta¹hxai²hē¹la². ī³kaix1te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³lāi³. Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³jah¹la² Tah²si¹lxi¹. ĩh¹nxe³sa²te³lin¹ji¹wi¹? ī³kāuh³lxa³ti³sa²txa³hē¹li¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

30 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² ī³ye³kxi²nyha¹te³an¹jau³kxai³lu¹:

— ĩh¹nxet3sxā³ ī³yī¹li²nhān¹ji¹wi¹ wxa²ī³lxa²su¹? Ta¹hxai²hē¹la². Nxa²ha¹te¹ ī³wa²lū³xi²nyhu¹ti³ān¹jau³kxai³lu¹:

— Txa²ī³lxa² Yxo²ka³lxa¹jah¹lo²sa¹wi¹, ka³lxa¹khaix1te²sa²sī¹nha²kxai³lu¹. Ta¹hxai²hē¹la².

31 Nxe³ha²kxai³la¹ āh¹ ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Ha³lo²a² ī³kāuh³lxa³ti³sa²sī¹nhīn¹jen³nū³a² sa²si¹hā³sa²sīn¹txa³hē¹li¹. Nxe³nyhain¹ta¹hxai²hē¹la².

32 Nxe³nyhain¹nxa²ha¹te¹ wā³la³ti²ka³nāu³a² ka³yuh³xa² yxa³kxa² ka³lxa¹txi³ ũ³nyhai¹tain¹to³ta¹hxi²hē¹la². Nxe³ain¹ye²ha²kxai³ kō³nxe³te²a² yāu³ka³txa² sa²kxai³lu² Je³su²jah³la²kxai³ i³wā³txain¹ti³an¹jau³kxai³lu¹:

— Yxa³kxa³nāu³xa² i³sa²si¹hā³sa²si¹nhē³li¹. Ka³yuh³xa²na² a²nxū²kwai³wi¹kxain¹ti³ten³sa²si¹nhai¹. Ain¹jau³kxai³lu² nxa²ha¹te¹:

— Jā¹nxe³jah³lxi³hē¹li¹. Je³su²jah³la² nxe³ta¹hxi²hē¹la². 33 Ain¹nxa²ha¹te¹ kō³nxe³te²a² yāu³ka³txai²na² sa²kxai³lu² in³txi³su² te²kxai³lu² nxū²kwai³li³xi²nū²la² yxa³kxa³nū¹ta²kxai³lu² a²nxū²kwai³wi¹hain¹ta¹hxi²hē¹la². Ain¹ju³tan¹te²kxa³ya³tu³ti¹ yxa³kxa³nū¹ta²kxai³lu² a²wā³la³ti²ka³nāu³ai²na² ā³ni³hi²kan³sxā³ i³ye³na² ā³yu¹nū³sxā³ i³lo³nxī² ya²lun¹ti²hxn³sa²ta¹hxi²hē¹la².

34 Nxe³te²kxa³yan³tu³ in³txai²na² yxa³kxai²na² wa³kxē³nāu³xa² i²ain¹nū²la² yuh³lxa³txi³ ā³ni³hain¹ta¹hxi²hē¹la². Sxi²ye³na² ā³ni³hi² Je³ra²sa²kō³xa² ā³ni³hi² ain¹sxā³ ha³lo²ai²na² i³ye³kxa²sa²sai¹ain¹ta¹hxi²hē¹la².

35 Nyhain¹nxa²ha¹te¹ tū¹ka³txai²li² wxā³sxā³ i²ye²nyhain¹ta¹hxi²hē¹la². Wxā³sxā³ i²ye²nyhain¹te³na¹ Je³su²jah³lo²kxai³ yau³so³nain¹te³na¹ kō³nxe³te²a² yāu³ka³txa² nxū²kwai³li³jah¹la² i²ain¹ta¹hxi²hē¹la². A²nxe³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² Je³su²jah³lai²na² a²ne³kxai³tāu³a² ā³wxe³sxā³ yxau³ye²ta¹hxi²hē¹la².

Nxe³ye²tū¹nān¹te²tu³ wā²la² ũ³whi²kxi²nha² wain³txi³ wā²nxū²hain³nha² nxe³ye²ta¹hxi²hē¹li². Nxe³ju³kxai³lu² tū¹ka³txai²li² wxā³ain¹tū³ka³txa² i²ain¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² on²txain¹ta¹hxi²hē¹la². 36 Ain¹nxa²ha¹te¹ i²ta³lu²nain¹nū²la² i³xain¹ta¹hxi²hē¹la². i³xain¹tāu³a² in³txa² we²nxī²ju³tī³na² i³hen³txi³nyhain¹ta¹hxi²hē¹la².

37 Nxe³nyhain¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² a²nū³ka³txa² Je³ra²sa² nū³ka³txa² a²yo²ha³kxa¹ on²ta¹nha²kxai³ Je³su²jah³lai²na² yuh³lxi³sxā³ a³li³xi²jau³su² kāin² i³ye³kxi²nyhain¹ta¹hxi²hē¹la². Nxe³jut³su²ha²kxai³ka³no¹a² ā³wi¹hain¹ta¹hxi²hē¹la². 38 Nxa²ha¹te¹ in³txai²na² kō³nxe³te²a² yāu³ka³txa² a³li³xain¹jah¹la² Je³su²jah³lo²su² te²kxai³ win¹ta²te²lxi³ i³ye³kxi²ti³ān¹jau³kxai³lu¹:

— Ā³si³tē³kxi¹nxa²ha³la²wi¹. Ta¹hxi²hē¹la².

39 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² i³wa²lū³xi²nyha¹ti³ān¹jau³kxai³lu¹:

— i³xi¹sē¹li¹. Wxa²nū³ka³txai²na² sa²kxai³lu² i³yau¹ū¹txai¹nhē³li¹. Txa²wā¹sū³na² we²txi²nxa²ju³ta² i³yau¹ū¹txai¹nhē³li¹. Ta¹hxi²hē¹la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² in³txai²na² sa²kxai³lu² sxi²hē¹nāu³a² ā³nxai³sxā³ ha³ta³nxe³ye²nyhain¹ta¹hxi²hē¹la². Je³su²jah³la² we²txi²ju³ta² ha³ta³nxe³ye²nyhain¹ta¹hxi²hē¹la².

Jai²rah³la²ka³ne³lxa²we²txi²jau³su²

40 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² yxo²ha³ti³lhi³xi²sxā³ wa³li²nū²la² a²nū²a² a²yo²ha³kxa¹ ka³li³sxā³ wah³xain¹ta¹hxi²hē¹la². 41 Ain¹nxa²ha¹te¹ a²nū²a² Jai²rah³lo²su² ta¹hxi²hē¹la². A²nxe³jah¹la² Ju³te²a² nū³ka³txa² a²nū²kxi²thi³na² hau³kō³ta¹hxi²hē¹la². A²nxe³jah¹lai²li² wxā³nū²la² Je³su²jah³lai²na² a²ne³kxai³tāu³a² ā³ka³ti³wxe³ye²ta¹hxi²hē¹la². Nxe³nū²la² win¹ta²te²lxi³ e³kxi²ti³ān¹jau³kxai³lu¹:

— Je³su²jah³lāi³. Txa²sxi²ha² wxā³sē¹li¹. Txa²ka³ne³lxa² i³ton³sxā³ ya³lu²kxi²te³lhxā³ sa³na²li¹. Ta¹hxi²hē¹la². 42 A²nxe³ta¹ka³lxa² kwē³kxa² hxi²ka² hxn³sxā³ āh¹ kō³ha¹li¹ kwē³kon³sxā³ yxau³ta¹hxi²hē¹la². Te²a² so¹lxi³ a²wē³sa³lo³ta¹hxi²hē¹la². Jā¹nxe³kxan²ta² i³ye³kxi²nyhah¹nū²la² ā³si³tē³kxa² ai³ain¹ta¹hxi²hē¹la². Nxe³ain¹tāu³a² a²nū²a²nāu³xa² ka³lxa¹txi³ ā³nū²kxi²sxā³ ā³ki³ka³tih³kxain¹ta¹hxi²hē¹la². 43 Nxa²ha¹te¹ txu¹ha² ā³si³tē³kxi²ta¹ka³lxu³su²

te²na² kãin² ti³ho³na¹sxã³ i³to³ta¹hxi²hẽ¹la². Kxã³nxai³tã² kwẽ³kxa² hxi²ka² hxa³sxã³ ah¹ ko³ha¹li¹ kwẽ³ko³nh¹ai³tã² txu¹ha² i³ta³ka³txai²na² ã³si³wxe³ta¹hxi²hẽ¹la². Nxe³ka³tu³ta¹ a²nũ²a² hĩ³ne³kxa² wa³kẽ³nyah³la² wã³nxĩ¹ti³ o²la³kxain¹kxan²ti³ hxi²kan¹txi³ we²txi²ta¹hxi²nxã³hẽ¹la².
 44 A²nxe²ta¹ka³lxa³kxai³la¹ a²yo³na² yau³son³sxã³ Je³su²jah³la² wã²la²ka³lo³a² wxa²wxai³nũ¹ta¹hxi²hẽ¹la². Nxe² wxa²wxai³nũ¹thĩ¹na¹ wa³su³txi³ we²txi³ta¹hxi²hẽ¹la². 45 Nxe³nxã²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² a²wã³txi³kxai³lu¹:

— İh¹te²la³tã³ wxa²wxai³syah²lxin¹si²lxi¹. Nxa²ha¹te¹:

— Txai²lan²nxã³li¹. A²yo²ha³kxa¹ nxe²i³ye³kxain¹ta¹hxi²hẽ¹la². Nxa²ha¹te¹ Pe²jah³la² i³wa²lũ³xi²te³nah¹lxi¹:

— Txã²hxi²kan¹jah¹lãi³. A²nũ²a² ka³lxa¹txi³ ã³to³to³la³kxi²nxain¹ten¹tu³wi¹. Nxe³ta¹hxi²hẽ¹la².

46 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la²kxai³ i³wa²lũ³xi²te³nah¹lxi¹:

— Hxi²kan¹sxã³ we²txain¹te²sa¹wi¹. Jã¹nxã¹jau³su² i²te²sa¹wi¹. Jã¹nxã¹li¹. Nxe³ha²kxai³ a²nũ²ain²txi³ wxa²wxai³nut¹sain¹te²nũ³sẽ²li¹. Ta¹hxi²hẽ¹la².

47 Nxa²ha¹te¹ tu¹hai²li² hxi²kan¹txi³ i³hã³ai¹nxã³kxe³su² Je³su²jah³la² o²ta¹hxi²hẽ¹la². Nxe³ha²kxai³ wxã³nũ²la² Je³su²jah³la² a²ne³kxai³tãu³a² ã³ka³ti³wxe³ta¹hxi²hẽ¹la². ã³ka³ti³wxe³nũ²la² we²nxĩ²si¹ja³kxã³nũ³su² wxa²wxai³sain³kxe³su² wa³su³txi³ we²txi²ju³ta² i³yau¹ũ³ta¹hxi²hẽ¹la². Nxe³jau³su² a²nũ²a²nãu³xa² a²yo²ha³kxa¹ ain³kxain¹ta¹hxi²hẽ¹la².

48 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la²kxai³ i³wa²lũ³xi²te³nah¹lxi¹:

— Nxe³thã²nxĩ¹. Yxo²i²sa¹nha²kxai³ we²txi¹nxã²ha¹xĩ¹. Wa²su¹wa²su¹ ai³txu¹ni¹. Ta¹hxi²hẽ¹la².

49 Nxa²ha¹te¹ i³ye³kxi²nyhain¹ti³kxai³lu² in³txai²na² Jai²rah³lai²na² a²sa³wi³sa² wxã³sxã³ i³ye³kxi²ti³ãn¹jau³kxai³lu¹:

— Jai²rah³lãi³. İ³tih³nxe³nẽ³jah¹lãi³. Wxa²wẽ³sin³txi² ya³lu²kxi²nẽ³na²li¹. İ³hxi²kau³kau³nha²sĩn¹txã³hẽ¹li¹. Ta¹hxi²hẽ¹la².

50 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lo²kxai³ jau³jau¹xai²na² ain³kxi²nũ²la² i³wa²lũ³xi²te³nah¹lxi¹:

— Yuh³lxah³li³txã³hẽ¹li¹. Hãĩ¹sxã³ yxo²i²syah¹lxi³hẽ¹li¹. Ta¹ka³lxa² we²nxĩ²tu¹wi¹. Ta¹hxi²hẽ¹la².

51 Nxe³nxã²ha¹te¹ Jai²rah³la² sxĩ²ha² yau³so³nain¹ka³tu³ ã³wi¹hain¹ta¹hxi²hẽ¹la². Je³su²jah³la² so¹lxi³ a²sa³wi³ha³lxa² so¹lxi³ nxe³te²su² Pe²jah³lo¹na² Jo³ãu²ah³lo¹na² Ti³a²kah³lo¹na² nxain¹ta¹hxi²hẽ¹la². A²nxe³te²a² so¹lxi³ wẽ³sa² a²wĩ³na² whãĩ²na¹ a²hã³ka³na² whãĩ²na¹ nxe³te²a² so¹lxi³ ã³wi¹hain¹ta¹hxi²hẽ¹la². ã³xa² nũ³ka³txa² ha³lo²a² yxau³sxã³ wah³nxẽ³si¹hain¹jau³su² i³ye³kxain¹ta¹hxi²hẽ¹la².

52 Hã²wxã³txã³nu² ã³wi¹hain¹tãu³a² a²nũ²a² ka³lxa¹txi³ yũ³ye²ta¹hxi²hẽ¹la². A²nxe³te²a² kãĩn² i³nãn³ti² kãĩn² wxã¹ni³ ain¹ta¹hxi²hẽ¹la². Nxe³te³na¹ Je³su²jah³la²kxai³ i³ye³kxi²ti³ãn¹jau³kxai³lu¹:

— Nãn³jah³li³ti³lxi¹. Ta¹ka³lxa² ya³lu²nxã³wi¹. Hãĩ¹sxã³ ãu³xi²na³li¹. Je³su²jah³lo²kxai³ nxe³ta¹hxi²hẽ¹la².

53 Nxa²ha¹te¹ wẽ³sai²na² ya³lu²sxa³ye²ain¹kxe³su² a³la³kxain¹nxã²ha¹te¹ yxo²ka³li³nyhain¹ta¹hxi²hẽ¹la². 54 Ain¹nxã²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu² a²wẽ³sa² hxi²ki³nũ²la² i³ye³kxi²ta¹hxi²hẽ¹la². İ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Nxe³nxĩ¹. İ³sa²yxau³nxĩ¹. Ta¹hxi²hẽ¹la².

55 Nxa²ha¹te¹ wē³sa² sa²kxai³lu² a²yāu³ka³txi³khai³xa² nxū²kwai³wih¹xi²sā³wa³su³txi³ ka³ten³su² i³sa²yau³xi²ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹:

— Yain³txa² ū³hū¹jah³lxi³hē¹li¹. Ta¹hxai²hē¹la². 56 Nxe³ain¹jut³su² wē³sa² a²wi³na² whāi²na¹ a²hā³ka³na² whāi²na¹ ka³lih³khai³1te³nah¹lxi¹:

— Ta¹ka³lxa² we²txi²na³li¹. Te²yā¹nxe³ju³ta² hai³txi³ i²ki³sxa³wi¹. Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² kāin²khai³1jah¹lo²sin²ta²wi¹. Ta¹hxai²hē¹la². Nxa²ha¹te¹:

— A²nū²a² ā³lxi³te²a² wē³sa² we²txi²ju³tin³txi³ i³ye³kxain¹yah³lxi³txa³hē¹li¹. Je³su²jah³la² nxe³ta¹hxai²hē¹la².

9

Je³su²jah³la² a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa² ū³sa²si¹hā³jau³su²

1 Ain¹nxa²ha¹te¹ a³lan²ton³tāu³a² Je³su²jah³la²kxai³lu² a²sa³wi³ha³lxa² hxi²ka² hxa³nsā³ āh¹ ha¹li¹ wxa²sa²so¹xi²nūn³sā³ nxe³tū³ka³txa² i³kaix¹so¹ta¹hxai²hē¹la². i³kaix¹so¹sā³ i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— A²nū²a² i³ta³ka³txa² a²hāi¹nxe³ti³xa¹ we¹txa²lxi¹yah³lxin¹ju³ta² hī¹na² hxi²kan¹ti³hi¹ta²lxa¹ha²kxai³ a²nū²a² kō³nxe³te²a² yāu³ka³txa² yū³te²a² nxū²kwai³li³si¹jau³su² kwa²na³yah³lxin¹ju³ta² hxi²kan¹ti³hi¹ta²lxa¹ha²kxai³ nxe³nxa²lxa¹wi¹. Nxe³nxa²lxa¹kxe³su² a²hxi²kan¹jah¹lo²la²yāx¹yah³lxin¹tu¹wi¹. Nxe³jau³su² Je³su²jah³la²kxai³ nxe³ta¹hxai²hē¹la². 2 Nxe² e³ta³lun²nū²la² sa²si¹haun³tain¹ta¹hxai²hē¹la². Sa²si¹haun³tain¹te³nah¹lxi¹:

— Sxi²je³na² yxo²ha³kxa¹ ā³naun³ti¹jah³lxi³hē¹li¹. Nxe³yah³lxin¹tāu³a² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wi¹jau³xa² A²hxi²kan¹ta² Si³yau³tāu³lot³ju³ta³nū³su² nxe³jau³xa² i³yau¹ū³txain¹yah³lxi³hē¹li¹. Yah³lxin¹kxai²nān²tu³

a²nū²a² i³ta³ka³txa² yū³te²a² hāi¹nxe³ti³xa¹ we²txi²txai¹yah³lxi³hē¹li¹. 3 Nxe³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ti² yen³kxa² tē³yah³lxi³txa³hē¹li¹.

Nxe³sā³ khauh²sa²ka³txa³la² tē³yah³lxa³nha²kxai³ wā²lēn¹ta³ tē³yah³lxa³nha²kxai³ yain³txi³la³ tē³yah³lxa³nha²kxai³ ha³te³h³nxā³nxa²

ū³yho³hxi²ki³txā³nxān²ta³ tē³yah³lxa³nha²kxai³ wā²la²ka³lo³la³ ū³whē³no³tā³wi²kxi²nyha¹lxin¹ka³lo³la³ tē³yah³lxa³nha²kxai³ nxe³jah³lxi³hē¹li¹.

Yxān¹ta¹ a²nū²so¹lxi³ aun³txi¹jah³lxi³hē¹li¹. 4 Yah³lxin¹kxai²nān²tu³ sxi²ha² wi¹lā³wi¹yah³lxin¹kxai²nān²tu³ kan²txi³ yxau³jah¹lxi³hē¹li¹.

Hen³txi³ta³lun²sān²na¹ yah³lxin¹ka³ty³ a³li³xi¹jah³lxi³hē¹li¹. 5 Yxān¹ta¹ wi¹lā³wi¹yah³lxin¹kxai²nān²tu³ti² Txa²wā¹sū³na² wān³txa²

ain³kxi²ti³ten³ti³he¹xai¹nxa³kxai²nān²tu³ sxi²je³nai²nān²tu³ wa²li³jah³lxi³hē¹li¹. Wa²li³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ kxi³h³nū³xa² wxa²yū³kxa² ti³son¹tū³xa²

ti³yū³tūn³ta³kxi²nha¹jah³lxi³hē¹li¹. Nxe³ain¹yah³lxin¹kxai²nān²tu³ kō³nxe³ti³ kāi³ain¹ju³ta² i³yau¹ū³ain¹yah³lxi³hī³nxa¹lxi¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

6 Nxa²ha¹te¹ i³ye³ta³lun²nxa²ha¹te¹ a²sa³wi³ha³lxi³nū³ka³txai²na² a³li³ain¹sā³ ai³lha²thet³tain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³tāu³a² Txa²wā¹sū³na² wi¹jau³xa²

i³hen³txi³ha²kxai³ i³ta³ka³txa² yū³te²a² we²txa²lxi¹nha²kxai³ ain¹tah¹hxai²hē¹la².

E³ro²jah³la² wā³wā³txi³nha²jau³su²

7 Nxa²ha¹te¹ E³ro²jah³la² Ka³li³le²a²kō³xai²na² a²hxi²kan¹jah¹lo²su² ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ka³ty³ta¹ a²sa³wi³ha³lxi³na² sa²kxai³lu²

wān³txai²na² jau³jau¹xai²na² ain³kxain¹nxa²ha¹te¹ E³ro²jah³la² ne³nxe³na² i³hen³txi³yah³lxi³ta¹hxai²hē¹la². i³hen³txi³yah³lxi³te³nah¹lxi¹:

— Jo³āu² Ba³tis²jah³la² ka³ten³su² ī³sa²yxa³xi²te²sin²tai¹. Jau³jau¹xai²na² ka³na³ku²te²na² ī³hen³txi³ta¹hxi²hē¹la².

⁸ Ā³jah¹lai²na² sa²kxai³lu²:

— E³li²ah³la² ka³ten³su² ī³sa²yxa³xi²te²sin²tai¹. Jau³jau¹xai²na² ī³hen³txi³ha²kxai³:

— Sū³na² wān³txa² ī³hen³txi³ nū³ka³txai³tā² ka³na³ka³na³te²a² ka³ten³su² ī³sa²yxa³xi²te²sin²tai¹. Nxe³jau³xai²na² ka³lxa¹txi³ E³ro²jah³la² ī³hen³txi³ha²kxai³ nxe³ain¹ta¹hxi²hē¹la². ⁹ Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² E³ro²jah³la²kxai³lu² ain³nha²te³nah¹lxi¹:

— Jo³āu² Ba³tis²jah³lai¹tā² ū³nhē³ki²lho¹si¹hai¹na¹jau³su² kwa³na³ai¹na¹hē³li¹. Yxān¹ta¹ jah¹lai²li² īh¹jah¹lo²tan³te²la¹ku². Nxa¹nhai¹. Ī²ti³ten³khaix¹sa³nhai¹. E³ro²jah³la²kxai³ nxe³ta¹hxi²hē¹la².

Yain³txa² wā²nū¹yhai¹jau³su²

¹⁰ Jā¹nxe³kxan²ta² nxe³nū²la² a²sa³wi³ha³lxi³nū³ka³txai³li² ā³wa³lain¹ta¹hxi²hē¹la². Ā³wa³lain¹nū²la² ā³nū¹nain¹nū²la² ai³lha²thet³tain¹ju³ta¹tā² nxe³kxe³su² ī³hen³txain¹ta¹hxi²hē¹la². Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² Bet³sa³i²ta³thi³na² kăi²nxa³thi³na² a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa² nū¹hi³ye³kxi²te³lhxā³ ā³sa²so¹ain¹ta¹hxi²hē¹la². ¹¹ Nxe³tah¹lxa¹ a²nū²a² ka³lxa¹te²a² ī²ain¹ti³kxai³lu² aun³txi² hit¹ta¹lain¹ta¹hxi²hē¹la². Nxe³te³na¹ Txa²wā²sū³na² wān³txa² wi¹jau³xa² A²hxi²kan¹ta² Si³yxa³tāu³lo³ju³ta³nū³su² nxe³jau³xa² ka³lih³sxā³ ī³yau¹ū³ha²kxai³ a²nū²a² ī³ton³txi³nū³ka³txa² wxā³kxai²nān²tu³ we²txi³ha²kxai³ nxe³ta¹hxi²hē¹la².

¹² Nxa²ha¹te¹ a¹sū²ni²tāu³a² a²sa³wi³ha³lxi³nū³ka³txa² ā³tū³sxā³ ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³lāi³. Ī²sa²sa²lxi¹. Hī¹na² sū²nē³lhīn¹na³li¹. Heh³sa²sīn¹nhai¹. Txa²nū³ka³txi³nāu³xai²li² heh³sa²sī¹nha²kxai³ wxā³ain¹tū³ka³txa² he³hai¹nha²kxai³ nxe³ain¹sīn¹na³li¹. Yxān¹ta¹ ti¹ai²li² yain³txi³la³ yū²nxa³ha²kxai³ sxa³ki³thīn³ta³ yū²nxa³ha²kxai³ nxe³sīn¹na³li¹. Nxe³sī¹nha²kxai³ sxi²jen³nāu³a² yain³txa² sa²so² sxa³sxāu³xain¹thi³na² āu¹la³kxi²nha² nxe³si¹hain¹jau³su² ī³sa²si¹hā³txai¹nhē³li¹. Nxin¹ta¹hxi²hē¹la².

¹³ Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— Wxāi²nāu³ ī³nxai²na¹ yain³txa² ū³hū¹txai¹yah³lxi³hē¹li¹. Ta¹hxi²hē¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹:

— Yxān¹ta¹ yain³txa² yū³ki³kxa² kăi²nxa³wi¹. Yain³tū³xa² nū³ha¹li¹ nū³ha¹li¹ ka³na³ki¹ so¹lxi³ ai³na² ha¹li¹ so¹lxi³ nxe³te²na² so¹lxi³ yū³nē³na³li¹. Nxe³nha¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² yain³txa² so¹kxi²nha¹ju³ta² ī³sa²si¹hā³sa²sīn¹te³lin¹ji¹, a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ ī³yain¹si¹sa²nhīn¹jau³su¹? Ain¹ta¹hxi²hē¹la².

¹⁴ A²nxe³tū³ka³txai²na² ka³lxa¹khaix¹ta¹hxi²hē¹la². In³txa² 5.000 nxe² ka³lxa¹khaix¹ta¹hxi²hē¹la². Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— A²nū²a² ā³nū²kxi²sxā³ ā³wxe³si¹hain¹yah³lxi³in¹jau³su² ī³ye³kxi¹txai¹yah³lxi³hē¹li¹. Nxe³ain¹yah³lxi³in¹ju³kxai³la¹, a²nū²a²nāu³xai²na² hxi²ka² hxi²sxā³ ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ wxa²sa²wa²la³kxi¹xi²tū³ka³txa² 50 nxe² a²nū³ka³txi³su² ha³na³ka³lxi³ ā³wxe² jā¹nxe² jā¹nxe² nxe²xai³si¹hain¹yah³lxi³in¹jau³su² ī³ye³kxi¹txai¹yah³lxi³hē¹li¹. Ta¹hxi²hē¹la².

¹⁵ Nxe³nū²la² wān³txai²na² sa²yxo²we¹thxa³tain¹ta¹hxi²hē¹la².

¹⁶ Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la²kxai³lu² yain³tū³xai²li² ai³nai²li² nxe³sxā³ hxi²tē³nha²nū²la² ten³sa²tā³ka³la³yxo²nū²la² Sū³na² ī³wi¹lxon³kxi²ki³jau³su²

ĩ³ye³ta¹hxaĩ²hẽ¹la². Nxe²e³ta³lun²ka³tu³ yain³tũ³xa² ai³na² nxe³sxã³ wã²nãu²lxi³sxã³ a²sa³wi³ha³lxa² ũ³hũ²xai³ka³tu³ a²nũ²a²nãu³xai²na² sa²nũ²xai³yain³ta¹hxaĩ²hẽ¹la². 17 Nxe³ha²kxai³ a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ yai³nai¹nha²kxai³ ũ³kxain¹ta¹hxaĩ²hẽ¹la². Nxe³nũ²la² hã²wxã³txa³ yain³txa² wxa²nãu²lxi³kxe³su² wã³kon³kxe³su² wxa²nxa³ki²so¹ka³tu³ ha³ti²a² hxi²ka² hxa³sxã³ nxẽ³nha¹li¹ wxa²sa²so²xi²nũ³tẽ³na² ĩ³ne³kxi²lhain¹ta¹hxaĩ²hẽ¹la². Yain³txa² kãin² wã³kon³ta¹hxaĩ²hẽ¹la².

Je³su²jah³la² Txa²wã¹sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lo³jah¹lo²ye²kxe³jau³su²

18 Ain¹nxa²ha¹te¹ ha³la³jen¹nãu³su² Je³su²jah³la²kxai³ a³li³nũ²la² Txa²wã¹sũ³na² nũh¹e³kxi²ta¹hxaĩ²hẽ¹la². Nxe³te³na¹ a²sa³wi³ha³lxa² ã³wxã³sxã³ ĩ³wã³tain¹te³nah¹li¹.

— A²nũ²a²nãu³xai²li² ĩh¹nxe³jau³ta³ ĩ³yĩ¹li²sain¹jau³su² e³lain¹te²la¹xã³? Ta¹hxaĩ²hẽ¹la².

19 Nxa²ha¹te¹ ĩ³wa²lũ³xain¹ti³an¹jau³kxai³lu¹:

— Nxe³nxa³wi¹. A²nũ²a²nãu³xai²na² a²ha³tih³xa² Jo³ãu² Ba³tis²jah³lo²su² ĩ³yĩ¹li¹nxaĩ¹nha²kxai³ ã³xa² ha³tih³xaĩ²na² sa²kxai³lu² E³li²ah³lu¹taĩ²na² ĩ³yĩ¹li¹nxaĩ¹nha²kxai³ ã³xa² ha³tih³xaĩ²na² sa²kxai³lu² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² ĩ³hen³txi³tũ³ka³txu¹txai²na² ka³ten³su² ĩ³sa²yxau³xi²ha²kxai³ wã³li² te²su² te²a² ĩ³yĩ¹li¹nxaĩ¹nha²kxai³ nxe³nyhain¹sĩ¹nhxaĩ²na²hẽ³li¹. A²sa³wi³ha³lxa² nxe³ta¹hxaĩ²hẽ¹la².

20 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

— Nxe³yãn¹ta¹ wxãĩ²nãn²ta³ ĩh¹nxe³jau³ta³ ĩ³yĩ¹li²syah¹lxin¹jau³su² e³yah³lxin¹ji¹wi¹? Ta¹hxaĩ²hẽ¹la². Nxa²ha¹te¹ Pe²jah³lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

— Wxãĩ²nãn²ta³ Txa²wã¹sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lo³txa²jah¹lo²si¹li¹. Txa²wã¹sũ³na² Ka³ten³ta² Si³yxau³jah¹lai²na² Tah²si¹li¹. Ta¹hxaĩ²hẽ¹la².

Je³su²jah³la² ya³lu²kxi²ju³ta³nũ³a² ĩ³yau¹ũ³hain¹jau³su²

21 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la²kxai³lu² ĩ³ye³kxi²te³nah¹li¹:

— Jau¹xai²na² a²nũ²a² ĩ³hen³txain¹yah³lxi³txa³hẽ¹li¹. Hãĩ¹sxã³ kwa² ain³kxa² so¹kxi²txai¹yah³lxi³hẽ¹li¹. 22 Yxãn¹ta¹ kxãn³ton³tãu³a¹ Txai²na² Sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lot³sa²jah¹lo²na¹xai²na² khãuh³lxa³txi³sa²ju³ta³nũ³a² yũ³tu¹wi¹. A²nũ²a² I³sa³e² hxi²kan¹txi³su² te²a² Sũ³na² sxi²ha² wã³nxĩn¹te² si³yxau³tũ³ka³txi³su² te²a² ha³teh³nxã³nxa² a²hoh³lxi³su² te²a² nxe³sxã³ te²nãu³xa² ĩ³yen²ta³kxi²sai¹nha²kxai³ ĩ³su²lhã³si¹sain¹tu¹wi¹. Nxe³nũ²la² hã²wxãn³txa³ ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ a³lan²ka³tu³ ka³ten³su² ĩ³sa²yxau³xi²na¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la² nxe³ta¹hxaĩ²hẽ¹la².

23 Hã²wxãn³txa³ a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ ãh¹ ĩ³ye³kxi²te³nah¹li¹:

— Ne³ka²sah¹lxi³wxi¹. A²nũ²a²ĩ³li³te²nãn²tu³ ã³si³tẽ³kxi²ti³ten³sain¹kxai²nãn²tu³ a²e¹nãu³a¹ au³txi³ ten³khaix¹nxe³ju³tãn²tu³ ã³na¹txai¹li¹. Te²yã¹nxe³sxã³ yxo²ĩ³sain¹ju³tan¹te²kxa³yã³tu³ ĩ³ya²lut¹ju³ta³nũ³a² yuh³lxin²nxa³sxã³ ã³si³tẽ³kxi²sain¹txai²li¹. 24 Te²yã¹nxe³ju³kxai³lu² a²nũ²a² te³nah¹li¹: “Yuh³xai²na² ti¹ai²na² yxau³na¹tãu³a² txa²ẽ¹na² wi¹la¹tãu³a² a³lxi²sah³nha¹. Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² sa²yo²ã³a¹kxan²ti³ ya³lu²ju³ta² ten³sa²nxa³nha¹.” Nxe³kxai²nãn²tu³ Txa²wã¹sũ³na² ha³lo²a² yxau²xai³ju³ta³nũ³a² yũ²nxa³lho³li¹. Yxãn¹ta¹: “Yuh³xai²na² ti¹ai²na² yxau³na¹tãu³a² txa²ẽ¹na² wi¹la¹tãu³la³ a³lxi²sa²nxa³nha¹. Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² yxo²ĩ³a¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² su²lhã³sain¹kxan²ti³ yxo²ĩ³a¹ju³ta² ã³na¹nxa³lho³na¹.” Nxe³kxai²nãn²tu³ Txa²sa³wi³ha³lxi³sain¹tu¹wi¹.

Nxe³kxa²yu³su² Txa²wā¹sū³na² ha³lo²a² yxau²xai³ju³ta³nū³a² yū³tu¹wi¹.
 25 Nxe³ha²kxai³ yuh³xan¹ko³xa² yxo²ha³kxa¹ a²wa³kxēn³syah³lxin¹kxan²ti³
 wxa²ē¹nāu³ai²na² wxa²ka³ten³su² yah³lxin¹ju³ta³kxai³ ā³tī¹kxi² kāin²
 khāuh³lxaxi³nyhah¹lxī¹ni² nxe³kxai²nān²tu³ wi¹lyah³lxī³hū³nxān¹ji¹wi¹?
 Hai³txi³ wi¹ti³he¹xai¹nxa³wi¹. 26 Nxe³ju³kxai³la¹ hī¹na² Txi²li² ī³yāu²lxī²
 Txa²wān³txa² wi¹jau³xa² ī³yāu²lxī² nxe³sah¹lxin¹kxai²nān²tu³ kxān³nāu³a¹
 wxā³na¹hī¹na² kāin² wxi²kin³ti³ton³na¹tu¹wi¹. Txa²wā¹sū³nu²kxai³
 a²wxi²kin³ti³ton³ju³tain²txi³ oh³xan¹tū³ka³txai²na² a²wxi²kin³ti³ton³ju³tain²txi³
 Txa²wxi²kin³ti³to³na¹ju³tain²txi³ nxe³nx2na³li¹. Jā¹nxe³hi¹na²
 āu²li²to³txa²lxa¹tu¹wi¹. 27 Jā¹nxa¹ju³kxai³lu² a²ya³la³tu³ ī³ye³kxi¹nx2ta¹wi¹.
 Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wi¹jau³xa² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lot3ju³ta³nū³su²
 nxe³jau³xai²na² yxau³son³na³li¹. Wxa²nū³kā³txe² ī³nxai²na² ka³na³ki²nū²
 ya³lu²yah³lxī³xa³ta³lxa¹ ju¹tai²na² ī²yah³lxin¹tu¹wi¹. Nxe³ye¹nx2ta¹wi¹.
 Je³su²jah³la² nxe³ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³la² ī³ā³lxī³jau³su²

28 ī³ye³ta³lun²nū²la² hā²wxān³txa³ ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹
 a³la²ni²sxā³ Je³su²jah³la²kxai³ Txa²wā¹sū³na² ī³ye³kxi²xi²nyha¹te³lhxā³
 a³li³nū²la² wā³la³ka³txa² ka³la³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ka³tu³ta¹ a²sa³wi³ha³lxai²na²
 Pe²jah³lo²su² ha²kxai³ Jo³āu²ah³lo²su² ha²kxai³ Tī³a²kah³lo²su² ha²kxai³
 nxe³sxā³ ā³sa²so¹sxā³ ai³nyhain¹ta¹hxai²hē¹la². 29 Ā³sa²so¹sxā³
 ai³nyhain¹ka³tu³ta¹ Txa²wā¹sū³na² e³kxain¹tāu³a² a²yen³nāu³a² ye³ā³lxī³hi²
 a²wā²la²ka³lo³a² whāi²na¹ kāin² hān³ni² nxe³ju³tan¹te²kxa³yan³tu³ti¹ kāin²
 ye³ha²te¹ta³lxī³ta¹hxai²hē¹la². 30 A²nxe³tū³kxai³lu² in³txa² ha¹li¹ kwēn¹ta²kxai³
 a²ta³lye²nyhain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³sxā³ ī³ye³kxin²txi³nyhain¹ta¹hxai²hē¹la².
 Nxe³te²a² Mo¹se²ah³lo²su² ha²kxai³ E³li²ah³lo²su² ha²kxai³ nxe²
 ī³yī¹li²nyhain¹ta¹hxai²hē¹la². 31 Jā¹nxe³te²na² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na²
 ha³tet¹ju³ta² ī¹ki³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ka³tu³ta¹ ī³ye³kxi²nyhain¹ka³tu³ta¹
 Je³su²jah³la²kxai³lu² Je³ru³sa³lē²thi³na² ā³wih¹tāu³a¹ an³txi³tū³ka³txa² hī³ka²
 su²lhā³si³hain¹ju³ta³nū²su² ī³ye³kxi²nyhain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³jau³xai²na²
 kxā³nhi¹na¹ta² Txa²wā¹sū³na² ī³ye³kxi²ta¹hxai²hē¹la². 32 A²nxe³yān³txai²na¹
 Pe²jah³la² sa²kxai³lu² a²ya³lxī³nū³ka³txai²na² sa²kxai³lu² nxe³sxā³
 hxi²tha³ai¹nha²kxai³ kāin² āu³xain¹ta¹hxai²hē¹la². Ain¹nū²la² ī³tu¹lxī²nū²la²
 Je³su²jah³lai²na² in³txai²na² ī³ye³kxi²nyhain¹ju³ta² ī² sa²ha²tet¹ju³ta² ī²
 nxe³ta¹hxai²hē¹la². 33 Nxa²ha¹te¹ in³txai²li² a³li³te³lhxā³ nx2na³na¹ ai¹nhi¹na¹
 Pe²jah³lai²na² sa²kxai³lu² ī³ye³kxi²te³nah¹lxī¹.

— Je³su²jah³la² txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. Tī¹ai²li² ha³lo²a² wi¹khaix1sī¹na¹nhai¹.
 Nxe³sī¹nha²kxai³ sxi²ha² nēn³nha¹li¹ ka³na³ki² txo³na¹tu¹wi¹. Wxa²sxi²ha²
 txo³ni² Mo¹se²ah³la² sxi²ha² txo³ni² E³li²ah³la² sxi²ha² txo³ni²
 nxe³nxa²lxa¹tu¹wi¹. Nxe³jau³su² Pe²jah³lai²na² a²yo²e³jau³su² kxan²ti³
 a²si³yxau³tāu³khai³xa² ā³ne³to³ta¹hxai²nxa³hē¹la².

34 Nxa²ha¹te¹ e³kxi²tāu³a² o³sī³na² ā³tī¹kxain¹nū²la² a²sa³wi³ha³lxī³nāu³xa²
 on²txain¹ta¹hxai²hē¹la². 35 Nxe³ain¹tāu³a² o³sī³nān¹jau³xa² ain³kxain¹te³nah¹lxī¹.

— Jah¹lai²li² Txa²ki³lha³lxai²la¹wi¹. Ī²sxā³ sa²so¹ai¹na¹hē³li¹.
 Ain³kxi¹txai¹yah³lxī³hē¹li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

36 Nxa²ha¹te¹ ī³ye³ta³lun²nū²la² Je³su²jah³la² so¹lxī³ ī²kxain¹ta¹hxai²hē¹la².
 Hā²wxān³txa³ a³la²ni²xi²tāu³a² a²ka³nxain¹ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹ ju¹tai²na²
 a²nū²a² ā³lxī²nūn³tū³ka³txa² ī³ye³kxi²nyhain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la².

Wē³sa² we²txi²jau³su²

37 Nxa²ha¹te¹ a²ka³nxi²nū²la² a²nū²a² ka³lxa¹nū³kā³txa² ne³kha²h²xi²nyhain¹ta¹hxi²hē¹la². 38 Nxa²ha¹te¹ a²nū²a²nāu³xai²na² in³txa² ka³na³ka³nat3sxā³ i³kaixl¹te³nah¹lxi¹.

— Ti³nxe³sa²jah¹lāi³. Txa²wē³sa² sa²hau³ko³kxi²sa²sā²nhē³li¹. Nū¹ta² we³ta¹jah¹lāi¹wi¹. Nxe³sxā³ a³lxi²khaixl¹sa³nhai¹. 39 Nxe³te²na² kō³nxe³te²a² yāu³ka³txa² an³txi³ ā³wih¹nū²la² kāin² wxan¹si¹hi² nū³kxūn³txā³nhe¹kxi²hi² nxe³to³hxi²na²hē³li¹. Jā¹nxe³na²li¹. Nxe³hī¹na² kāin² yxo²ka³sih¹xi²ha²kxai³ wa³su³txi³ a³li³ti³he¹xai¹nxa³hē³li¹. 40 Nxa²ha¹te¹ a³li³si¹hain¹jau³su² wxa²sa³wi³ha³lxa² win¹ta²te²lxi³ i³ye³kxai¹na¹li¹. Yxān¹ta¹ hxi²ka¹nai¹nxān³su²li¹. Nxi¹nxa³ha²kxai³ sa²hau³ko³kxi²sa²sā²nhē³li¹. Nxe³ye¹nxa²ha¹wi¹. Ta¹hxi²hē¹la².

41 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lāi²na² wān³txi³kxai³lu¹.

— Ā³ne³tot3syah¹lxa³lxi¹. Yxo²i²nxa³sxā³ wain³txain³kxah²lxa³lxi¹, kan²txi³yxau³kxi¹nx2ta¹kxan²ti³nu¹. Wē³sai²li²tē³sxā³ wxā³jah¹lxi³hē¹li¹. Ta¹hxi²hē¹la².

42 Nxa²ha¹te¹ so¹sxā³ wxā³tāu³a² kō³nxe³te²a² yāu³ka³txa² kāin² ā³nhe¹kxi²sxā³ wēn³sa²sa²tā³kxi²ta¹hxi²hē¹la². Nxe³ain¹nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² hi²sen³kxai³lu² kō³nxe³te²a² yāu³ka³txa² i³kwa²i²kxi¹nxa²ha¹te¹ wē³sai²li² we²txi²ta¹hxi²hē¹la². We²txi²nū²la² a²wi³na² ū³hū¹xi²ta¹hxi²hē¹la².

43 Nxe³jut3su² a²nū²a²nāu³xa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² nū³kxūn³sxā³ o²la³kxain¹ju³ta² i²ain¹ta¹hxi²hē¹la². Nxain¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² on²tain¹ta¹hxi²hē¹la².

Ya³lu²kxi²ju³ta³nū³a² i³yau¹ū³to³jau³su²

Ain¹nxa²ha¹te¹ nxe³ain¹ti³kxai³lu² Je³su²jah³la² ā³yo²o³tū¹nū²la² a²sa³wi³ha³lxa² i³ye³kxi²ta¹hxi²hē¹la².

44 i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹.

— Ain³kxi²khai¹nxe³sah¹lxi³hē¹li¹. A²nū²a²nāu³xai²na² ko¹ko¹xa²nāu³xai²na² hxi²ka² ā³yū³so¹sain¹tu¹wi¹. Nxe³jau³xai²na² ne³wā²yah³lxi³txa³hē¹li¹. Ta¹hxi²hē¹la².

45 Nxe³to³ta¹ nxe³jau³jau¹xai²na² a²si³yxau³tāu³khai³xa² tū²kxi²ha²kxai³ hxi²kan¹txi³ a³la³kxain¹ta¹hxi²nxa³hē¹la². Ain¹kxan²ti³ yuh³lxain¹jau³su² jau³jau¹xai²na² i³wā³txain¹ta¹hxi²nxa³hē¹la².

A²nū²a² kāin²txi³yxau³te²la³ i³yau¹ū³jau³su²

46 Nxe³nū²la² hā²wxān³txa³i³ye³nyhain¹ta¹hxi²hē¹la². i³ye³nyhain¹te³nah¹lxi¹.

— Txa²wā¹ki³nāu¹xai²na² ih¹jah¹lo²ta³ kāin²txi³yxau³jah¹lo²su²hi³te²la¹xā³? Ta¹hxi²hē¹la². 47 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la²kxai³lu² a²sa³wi³ha³lxi²na² ē¹nān¹jau³xai²li² a³la³kxi¹nxa²ha¹te¹ wēn³su²tē³sxā³ ā³ka³lu³sa³wxe³kxi²ta¹hxi²hē¹la².

48 Nxe³nū²la² a²sa³wi³ha³lxa²kxai³ i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹.

— Ne³ka²ka²sah¹lxi³wxi¹. A²nū²a² i²li³te² i³nxa² a³lxi³sa¹nha²kxai³ wē³sai²na² sa²hau³ko³tai¹nīn¹kxai²nān²tu³ Txi²na² hxi²nū¹san¹kxa² ya¹nxe³hī³nx2na³li¹. Hxi²nū¹san¹kxai²nān²tu³ Sū³na² i³sa²si¹hā³sa²jah¹lo²su² te²a² hxi²nū¹nain¹kxa² yā¹nxe³hī³nx2na³li¹. Te²yā¹nxe³sxā³ wxa²e¹nān¹jau³xan²tu³ e³kxi²nhā¹jau³xan²tu³.

“Txa²nū³kā³txa² i³kāin²txi³nha²sxā³ wa³to²hi²sain¹kxan²ti³ wi¹na³na¹.” Nxe²e³kxah¹lxin¹te² i³nxān²tu³ kāin²txi³yxau³jah¹lo²su² hī³nxa¹lxi¹. Je³su²jah³la² ta¹hxi²hē¹la².

Wxa²ya³lxah³lo²su² i³yau¹ū³jau³su²

49 Nxa²ha¹te¹ Jo³āu²ah³la²kxai³lu² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹.

— Je³su²jah³lāi³. Txa²si³yxau³jah¹lo²si¹lxi¹. A³lan²tai³tā² in³txa² i²si¹na¹hē³li¹. Nxe³jah¹la² wxi²ka¹nīn¹ju³ta² i³so¹nxain¹sxā³ kō³nxe³te²a² yāu³ka³txa²a³li³si¹jau³su² i³kwa³na³ai¹nhē³li¹. Yxān¹ta¹ i³hi²txi²nxai¹nxa³ha²kxai³: “Hāi¹nxā¹txai¹nhē³li¹.” Nxe³si¹hain¹nha¹jau³su² kwa³na³ain¹si¹na¹hē³li¹, wxa²sa³wi³ha³lxi³sxa³ha²kxai³lu¹. Ta¹hxai²hē¹la².

50 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— I³hi²ko²lain¹yah³lxi³txa³hē¹li¹. A²nū²ai²li² wxa²ko¹ko¹sai¹nxa³kxai²nān²tu³wxa²ya³lhxain¹na³li¹. Nxe³ha²kxai³ i³hi²ko²lain¹yah³lxi³txa³hē¹li¹. Je³su²jah³la²ta¹hxai²hē¹la².

Sa³ma³ri³ta²na²thi³nān¹te²su²te²a²Je³su²jah³la²e²nain¹jau³su²

51 Kxān³ta³lon³tāu³a² Txa²wā¹sū³na² ha³lo²a² i³ka³la³si¹ja³kxa³nū³su²yau³so³nhī¹na² Je³ru³sa³lē²thi³na² ā³nxai³ti³wa³kxa² yau³son³nha²kxai³nū¹kan¹sxā³ ai³ain¹ta¹hxai²hē¹la². 52 Nxe³ha²kxai³ Sa³ma²ri²a²thi³na²a²sxi²ha² āu³xi²thi³nū³a² sa²hau³kot³si¹jau³su² sa²si¹hā³ta¹hxai²hē¹la².

53 Sa²si¹hā³nxā²ha¹te¹ ai³nū²la² ā³wi¹hain¹nū²la² thi¹na²sa²hau³ko³ki³te²sa¹ji¹xā¹. Ain¹tah¹lxa¹ yxau²xai³tū³ka³txa² yxai¹ha²kxai³ūn³txi³e³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Ā³nxai³jah¹hē¹li¹. Je³su²jah³lai²na² wxāi²li² nxe³yah³lxi³ i³nxai²na²Je³ru³sa³lē²thi³nān¹tīh³na² ai³yah³lxi¹nha²kxai³ ten³nxa²lxi³nxa³nhai¹. Ain¹ya³ha²kxai³ aun³ta² wa³la² i³xi²ya³ta¹hxai²hē¹la². 54 Ain¹nxa²ha¹te¹Jo³āu²ah³la²kxai³ Ti³a²kah³la²kxai³ nxe³sxā³ i²ain¹tāu³ i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³lāi³. E³li²ah³lu¹ta¹na² yā¹nxe³sxā³ oh³xa² ha³nxe²a²sa²si¹hā³si¹na¹kxai²nān²tu³ Sa³ma³ri³tā²na² nū³ka³txa² ū³thū²kxain¹nha¹ju³ta²ten³nxa²sīn¹ji¹wi¹? Ain¹ta¹hxai²hē¹la².

55 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la²kxai³lu² ā³yxō²ko³tū¹te³nah¹lxi¹:

— Nxex³jah³wxi¹. Ten³sa²nxa³nhai¹. Txa²wā³nxī¹na¹ju³ta²wi¹ko³nh³yah³hxa³lxi¹. Ya³hxa³nha²kxai³ Txai²na² sa²kxai³lu² a²nū²a²su²lāh³te³lhxā³ wxā²nxa³ha²kxai³ yxān¹ta¹ we²txi²si¹ja³kxa³nū³a² so¹lxi³wxā²na¹ha²kxai³ nxa¹hē³li¹. Ta¹hxai²hē¹la². 56 Nxe³ain¹jut³su² ā³nxai³sxā³si³nā³xa²sxa³ain¹ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³la²ā³si³tē³kxi²ju³ta²te³nain¹jau³su²

57 Ā³nxai³ain¹tāu³a² in³txa² wxā³sxā³ i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³lāi³. Ha³lo²a²i³li³je³na² ā³nxai³lin¹tāu³a² ā³si³tē³kxi¹nxa²ha¹tu¹wi¹. Ta¹hxai²hē¹la².

58 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— Wai³a³lxa²si³ta³lā²tē¹nai²na² a²sxi²lho³tē³na² yū³te²ju²hē³li¹. Te²yā¹nxe³sxā³ ai³kai²na² a²ye³sa² wet¹sxā³ a²sxi²lho³ju³ta² yū³te²ju²hē³li¹. Nxe³ain¹ta¹ a²nū²a² oh³xa² wxā³jah¹lo²na¹xai²na² hai³txi³ ha³lo²a² kwa²sxa³na¹ju³ta³nū³a² yū²nxa³wi¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

59 Nxa²ha¹te¹ a²nū²a² ā³sa²nūn³te²a² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Ā³si³tē³kxi¹sē¹li¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la². Nxa²ha¹te¹i³wa²lū³xi²ti³an¹jau³kxai³lu¹:

— Txa²wī³na² ka³ten³su² hin¹tāu³a² yxau³kxi²nū³na¹tu¹wi¹. Hā²wxān³txa³ya³lu²kxi²sān²nū²la² sa²nī³kxi²sā²na¹ka³tu³ ā³si³tē³kxi¹nxa²ha¹tu¹wi¹. Ta¹hxai²hē¹la².

60 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— Nxe³sa²lxi¹. A²nũ²a² i²li³te²su² te²a² Txa²wā¹sũ³na² wān³txa²sa²yo²we¹txa³kxai²nān²tu³ a²nũ²a² ya³lu²te²a² yā¹nxe²na³li¹. Nxe³te²na²sa²kxai³lu² wxa²ka³lxa¹te²su² te²a² ya³lu²kxai²nān²tu³ sa²nĩ¹kxi²txai²li¹. Nxi¹nha²kxai³ wxāi²na² sa²kxai³lu² hāi¹nxe³sxā³ ā³si³tē³kxi¹sē¹li¹. Ta¹hxi²hē¹la².

61 Nxa²ha¹te¹ a²nũ²a² ā³sa²nũn³te²a² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³lāi³. Ā³si³tē³kxi²ti³ten³khaix¹sa³nhai¹. Yxān¹ta¹ i³xi²sā²na¹ka³tu³txa²ka³lxa¹ti³nāu³xa² i³yo²sai¹la³kxi²sā²na¹tu¹wi¹. Hā²wxān³txa³ā³si³tē³kxi¹nxa²ha¹tu¹wi¹. Ta¹hxi²hē¹la².

62 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— A²nũ²ai²nān²tu³ a²wa³ka³li³yu³khai³xa² ā³si³wxe³kxai²nān²tu³ hā²wxān³txa³ā³na¹sxā³ ā³waix³kxai²nān²tu³ nxe³te²a² he³la³ko³la³ hai³ya³khin¹te²ju²hē³li¹. Te²yā¹nxe³kxe³hũ³nxe² i³hit¹sa²lxin¹kxai²nān²tu³ nxe³yah³lxin¹ta¹ ā³na¹sxā³ā³waix³sa²lxin¹kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sũ³na² wān³txa² wi¹jau³xa² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lot³ju³ta³nũ³su² nxe³jau³xai²na² hxi²kan¹txi³ a³la³kxah²lxan³tho³li¹. Je³su²jah³la² nxe³ta¹hxi²hē¹la².

10

70 nxe³tũ³kq³txa² ũ³sa²si¹hā³jau³su²

1-3 Nxa²ha¹te¹ hā²wxān³txa³ Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la²kxai³lu²a²nũ²a² ā³lxixi³nũn³tũ³kq³txa² 70 nxe² i³kaix¹so¹ain¹ta¹hxi²hē¹la². Nxe³nũ²la²i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Ye³jen¹na² sxi²yhen³na² ka³lxa¹txi³ ā³nxai³lha²the³ta¹tu¹wi¹. Nxe³na¹ju³ta³nũ³su² ha²kxai³ i³sa²ne³ka³ta¹hā³nha²sxā³ ũ³sa²si¹hā³nx2ta¹tu¹wi¹. Txa²wā¹sũ³na² wān³txa² wi¹jau³xa² i³hen³txi³si¹ja³kxa³nũ³su² ũ³sa²si¹hā³nx2ta¹tu¹wi¹. Nxe³nx2ta¹ha²kxai³la¹ nũ¹a² ha¹li¹ sa²si¹hā³i² nũ¹a² ha¹li¹ sa²si¹hā³i² nũ¹a² ha¹li¹ sa²si¹hā³i² nxe³nx2ta¹tu¹wi¹. Nxe³nx2ta¹ka³tu³ta¹ o³ve²a² wēn³sa² yā¹yxah³lxi¹lxi¹. Nxe³te²na² sa²kxai³lu² ha³lo²a² he¹lain¹tāu³a² hau³xa² ka³lxa¹txi³ho³hai¹nha²kxai³ i³so¹i²te³lhxā³ ai¹nhĩ³nx2na³li¹. Nxe³kxa²yā¹nxe³kxe³hũ³nxe² ha³lo²a² ha³nxeh³lxi³ju³ta² i³ha¹txi¹nx2ti³to³ha³ta²wi¹. Te²yā¹nxe³ju³ta² hai³sxa² yain³txa² sxa³ko³xa² wa²ni²lho¹kxi³tũ³kq³txa² yā¹xah³lxi¹lxi¹. A²nxe³ko³xai²na² wi¹we¹nha²kxai³ hxi²kan¹txi³ wa²ni²lho²hxa³tai¹nxa³lho³li¹. Nxe³kxa²yā¹nxe³kxe³hũ³nxe² sxi²jen³nāu³xa² ka³lxan¹ti³ha²kxai³ hxi²kan¹ti³ai³lha²thet3thxa³jah²lxan³tho³li¹. Yah²lxa³nha²kxai³ a²wa³kxēn³ta²Si³yxau³jah¹la² wi¹li³ye³kxi²txain¹yah³lxi³hē¹li¹. Nxe³yah³lxin¹te³nah¹lxi¹: “A²nũ²a² ā³xa² hxi²nũn¹ta³kxi²si¹sain¹sĩn¹ja³kxa³nũ³su² ā³nũ²kxi²sxā³i³so¹ta²sĩn¹hē³li¹.”

Win¹ta²te²lxi³ nxe² i³ye³kxi¹txain¹yah³lxi³hē¹li¹. Nxe³yah³lxin¹te³na¹ ain³ta³kxi¹jxah³lxi³hē¹li¹. 4 Yxah³lxin¹kxai²nān²tu³wā²lēn¹ta³ tē³yah³lxa³nha²kxai³ ha³te³h³nxān³nxēn¹ta³ tē³yah³lxa³nha²kxai³yu³wi²kxi²nha²ka³lo³la³ wē³no³kxa² tē³yah³lxa³nha²kxai³ nxe³jah³lxi³hē¹li¹. Tĩh³na² ai³yah³lxin¹tāu³a² a²nũ²a² ne³kxauh²hah³lxin¹kxāi²nān²tu³i³ye³kxah¹lxi³txa³hē¹li¹. Hāi¹sxā³ ā³yit¹txa³sxā³ ā³wa²to¹jah¹lxi³hē¹li¹.

5 Yah³lxin¹kxai²nān²tu³ sxi²ha² ā³wih¹yah³lxin¹ti³wa³kxa¹i³ye³kxah¹lxi³sā²nĩn¹te³nah¹lxi¹: “Sũ³na² hāun²ju³ta² ā³wxe³nũh¹nxa²lxi³ju³ta²ten³sa³nhai¹.”

6 Yah³lxin¹ka³tu³ sxi²ha² wa³kxēn³yah³la²wi¹lhin¹ye¹nx2ti³kxai²nān²tu³ Sũ³na² hāun²ju³ta² wi¹lā³wxe³nũ¹hain¹tu¹wi¹. Yxān¹ta¹ sxi²ha² wa³kxēn³yah³la² wi¹lhi¹nxa³kxai²nān²tu³ Sũ³na² hāun²ju³ta²

ĩ³sa²si¹wha²nx2ti³tu¹wi¹. 7 Wi¹lhin¹sxã³ ã³wih¹yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ hã¹i¹sxã³yxau³jah¹lxĩ³hẽ¹li¹. Sĩn³ka³lxa¹ti³ yxau²sa²thet3jah³lxĩ³txa³hẽ¹li¹. Kwa²yain³txa²yũ³ain¹kxa² yai³ni² ĩ³na² nxe³jah³lxĩ³hẽ¹li¹. Wa³kon³kxi²sah¹lxĩ¹nha²kxai³yain³txa² kwa²ũ³hũ¹nx2tain¹tu¹wi¹.

8 Jã¹nxe³sxã³sxi²yhe³na²ã³wih¹yah³lxin¹tãu³a²wi¹li³hen³txi¹nx2tain¹kxai²nãn²tu³ kwa²yain³txi³su² yain³jah¹lxĩ³hẽ¹li¹.

9 ĩ³ta³ka³txa² yũ³te²su² te²a²ĩ²ain¹yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ we²txain¹yah³lxĩ³hẽ¹li¹. Nxe³ain¹yah³lxin¹ka³tu³ ĩ³ye³kxain¹yah³lxin¹te³nah¹lxĩ¹:

“Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa²wi¹jau³xa² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lot3ju³ta³nũ³su² nxe³jau³xa²ye³jen¹na² yũ³nũh¹nx2ti³tu¹wi¹.” Nxe³jah³lxĩ³hẽ¹li¹.

10 Yxãn¹ta¹sxi²je³na²nãn¹ta² wãn³txi³kxai³lu¹: “Wxã²na² ten³nxa²lxĩ³sĩ¹nxa³nhai¹.” Nxe³nx2tain¹kxai²nãn²tu³ wa²li³jah³lxĩ³hẽ¹li¹. Yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ ĩ³ye³kxi²txai¹yah³lxĩ³hẽ¹li¹.

11 Ain¹yah³lxin¹te³nah¹lxĩ¹: “Kxĩ³h³nũ³xa²sxi²je³nãn¹ta² kxĩ³h³nũ³xa² txa²yu³ti³son¹tũ³xa² ti³yu³hen²ta³kxi²ye²sĩ¹nx2ta¹wi¹. Nxe³ye²sĩ¹nx2ta¹kxe³su² kq³nxe³ti³ kãĩ³syah¹lxin¹ju³ta² yũ³khaix¹je¹nx2ti³na³li¹.

Nxe³yãn¹ta¹ Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² wi¹jau³xa² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lo³ju³ta³nũ³su² nxe³jau³xa² yau³son³na³li¹. Nxe³jau³su²wi¹kq³nha¹jah³lxĩ³hẽ¹li¹.” Nxe³yah³lxin¹jau³nũ³a² ĩ³ye³kxi²txai¹yah³lxĩ³hẽ¹li¹.

12 Jã¹nxe³ju³kxai³lu² kxãn³ton³tãu³a² Txa²wã¹sũ³nu²kxai³lu² a²nũ²a²yxo²ha³kxa¹ a²wa³kxẽn³su²tu¹wi¹. Nxe³tãu³a¹ Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³kxai³lu² So³to²ma²thĩ³nu¹taĩ²nãn¹tũ³ka³txa² kãĩn² ye³khãuh³lxa³ti³hi¹tain¹tu¹wi¹.

Yxãn¹ta¹ nyhain¹je³na² wi¹lhin¹sxã³ ã³wih¹yah²lxan³je³naĩ²nãn¹tũ³ka³txa² ye³khãuh³lxa³ti³hi¹tain¹ju³ta³nũ³a² wa³to²ha² he¹tain¹tu¹wi¹.

Sxi²jen³nãu³a² en²tain¹jau³su² ĩ³yau¹ũ³jau³su²

13 Nxa²ha¹te¹ Ko²ra³si²thĩ³na² Bet3sa³i²ta³thĩ³na² nxe³tũ³ka³txi³ĩ³nxai²na² kq³nxe³ton³khai¹yxah³lxin¹tu¹wi¹. Kxã³nhxĩ¹naĩ³tãn¹thĩ³na² Ti²ro³thĩ³nãn¹tũ³ka³txai³tã² Si³tõ²thĩ³nãn¹tũ³ka³txai³tã² nxe³sxã³kq³nxe³thin¹khai¹nxai¹nha²kxai³ ya³lu²hxa³nain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹.

Yxãn¹ta¹ wã³nxĩ¹sxã³ kãĩ³ũh¹nx2ta¹ju³ta² ĩ²ain¹ke³la³te²kxai³ a²kq³nxe³ti³kãĩ³ain¹ju³tu¹taĩ²na² ã³na¹sxã³ ã³yo²o³tũ³sai¹nhĩ³nx2na³li¹. Wã²la²sa²kẽ³nã²ka³lo³a² ã³wi³hi²kxi²nha²sxã³ ha³nxe²a² wã²nhxan³tũ³xa² ã³wxe³sãn²sxã³ ã³yo²o³tũ³sai¹nhĩ³nx2na³li¹.

14 Nxe³kxa²ha³ta³nxãn²ti³yan¹nãu³a¹ txa²wã¹o²la³kxi²kĩ³kxa² yo³ha² Sũ³na² ũ³yho³hi²nẽ³tãu³a¹ Ti²ro³thĩ³nãn¹tũ³ka³txai³tã² Si³tõ²thĩ³nãn¹tũ³ka³txai³tã² nxe³sxã³ kq³nxe³ti³kãĩ³ain¹kxa² yo³ha² kãĩ²nxã³lho³li¹.

Yxãn¹ta¹ kq³nxe³ti³ kãĩ³yah³lxin¹kxa²yo³ha² ã²la² kãĩ²non³tu¹wi¹.

15 Nxa²ha¹te¹ Ka³far³na³ũ²thĩ³nãn¹tũ³ka³txe²ĩ³nxai²na² sa²kxai³lu¹: “Oh³nãn¹ko³nãu³a² Sũ³na² ha³jo²a²nãu³a² ka³la³sxã³ã³wi¹ha¹tũ³xã¹.” Nxĩn¹jau³su² yxãn¹ta¹ yuh³xan¹ko³nãu³a² ha³nxe²ĩ³ko³nãu³a²sa²yu³lhot1tin¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la² nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

16 Nxa²ha¹te¹ 70 nxe³tũ³ka³txa² ãh¹ ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxĩ¹:

— Ai³lah³lxin¹tãu³a² wxa²wãn³txa² ain³kxi¹nx2tain¹kxai²nãn²tu³ Txa²wãn³txa²ain³kxi²sain¹nũn³na³li¹. Yxãn¹ta¹ wxa²wãn³txa² sa²yo²ã³nx2tain¹kxai²nãn²tu³ Txa²wãn³txa² sa²yo²ã³sain¹nũn³na³li¹. Te²yã¹nxe³sxã³ Txa²wãn³txa²sa²yo²ã³sain¹kxai²nãn²tu³ sa²si¹hã³sain¹jah¹la² sa²yo²ã³ain¹nũn³na³li¹. Je³su²jah³la²kxai³ nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

70 nxe³tũ³ka³txai²li² a²wã³lxain¹jau³su²

17 Nxa²ha¹te¹ kxān³nāu³a² aun³txa² wā³lxain¹tāu³a² kāin²ka³lih³lhe¹kxain¹te³nah¹lxi¹.

— Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. Kō³nxe³te²a² yāu³ka³txa² a³li³ain¹si¹nha¹jau³su² kwa³na³ain¹si¹na¹hē³li¹. Sa²hi²kat¹sah²nh¹nha²kxai³ yxo²ha³kxa¹ sa²yxo²wet¹sain¹si¹na²hē³li¹. Ain¹ta¹hxai²hē¹la².

18 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— Ha³lai³xa² wa³su³txi³ i³wa³tu³ki³kxa² yā¹nxe³sxā³ Sa³ta³na²jah¹la² sa²hi²kat¹txa³kxe³su² oh³nāu³a² wa³su³txi³ a³hi²sxā³ wa²ka³nxe² wxā²na³li¹.

19 Nxe³yān¹ta¹ ne³ka²a³sah¹lxi³sā²lxi¹. Wā³nxin¹na¹ju³ta² ū³hū¹nx2ta¹tai¹ti²tu³wi¹. Nxe³nx2ta¹ha²kxai³ txih³xa² i³nxā²lxi³kxan²ti³ sxe³sxe³kxa² ū³h³na²lxi³kxan²ti³ ū³h³h¹to³txa²lxi³xa³lho³li¹. Te²yā¹nxe³sxā³ Sa³ta³na²jah¹la² nū³kxūn³kxan²ti³ hxi²kan¹txi³ wa³ka³to³txa²lxi³xa³lho³li¹.

20 Nxe³ju³ta²li² wi¹na³li¹. Yxān¹ta¹ wxa²ti³lxi²li² oh³nāu³a² nū¹ka³na¹ Txa²wā¹sū³na² ū³wha²li¹txā³na² ū³wha²li¹la³kxi²sa²te³ju³ta² ā²la² wi¹lhi³nx2na³li¹. Nxe³jut3su² ka³lih³jah¹lxi³hē¹li¹. Je³su²jah³la² nxe³ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³la² wi¹lxo³kxi²jau³su²

21 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lo²kxai³la¹ Sū³na² Yāu³ka³txa² ka³lih³si¹ha²kxai³ i³ye³kxi²ta¹hxai²hē¹la². Txa²wā¹sū³na² ne³nxe³na² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Txa²wi³nāi³. Oh³xan¹thi³na² whāi²na¹ yuh³xan¹thi³na² whāi²na¹ A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²si¹lxi¹. Nxīn¹sxā³ ha³teh³nxā³na² a²hoh³lxi³su² te²nāu³xa² a³la³kxi²khai¹nxe³te²nāu³xa² nxe³sxā³ wa³ka³la² kāi³in¹ju³ta²na¹ wān³txa² i³ti³h³nxin¹jau³xai²na¹ i³yau¹ū³hain¹nxā³nhē³li¹. Yxān¹ta¹ a²hoh³lxi³sxa³te²nāu³xa¹ wxa²wān³txai²na² i³yau¹ū³hai¹nū¹nhē³li¹. Nxai¹nū¹nha²kxai³ sa²nēn¹kxi¹nxā²ha¹wi¹. Wā²nxūh¹lxi³sxā³ nxe²kāi³i¹nhē³li¹. Nxe³jau³su² Je³su²jah³lo²kxai³lu² Sū³na² i³ye³kxi²ta¹hxai²hē¹la².

22 Nxe³ha²kxai³lu¹ Je³su²jah³la² āh¹ i³ye³te³nah¹lxi¹:

— Yen³kxa² a²yxo²ha³kxa¹ Txa²wi³na² ū³hū¹sa³na²hē³li¹. Txa²wi³na² so¹lxi³ a²ki³lha³lxa²na¹xai²na² i²sa²jah¹lai²la¹wi¹. Te²yā¹nxe³sxā³ Txa²wi³na² i²te²la³ yū²nxā³wi¹. Txa²i²na² a²ki³lha³lxa²na¹xai²na² so¹lxi³ i²jah¹lo²sa¹wi¹. Te²yā¹nxūn³sxā³; “A²nū²a² ā³xai²na² Txa²wi³na² i³yau¹ū³hai¹na¹tū¹xā¹.” Nxa¹kxai²nān²ty³ nxe³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² Wī³na² i²jah¹lo²su² nū³nh³nx2na³li¹. Je³su²jah³lo²kxai³ nxe³ta¹hxai²hē¹la².

23 Nxa²ha¹te¹ hā²wxān³txa³ a²sa³wi³ha³lxa² hxi²ka² hxa³nxā³ āh¹ ha¹li¹ wxa²sa²so¹xi¹nūn³sxā³ nxe³tū³ka³txa² nū¹hī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Nxex3jah³lxi³sa²lxi¹. Ju¹ta²li² i²ah³lxi¹nha²kxai³ wi¹lhin¹yah³lxi¹lxi¹.

24 Te²yā¹nxe³ju³kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² i³hen³txi³ tū³ka³txu¹ta²na² a²yxo²ha³kxa¹ i³sa³e² nū³ka³txa² a²wa³kxēn³nai²tā² a²yxo²ha³kxa¹ ju¹ta² i²ti³te³nain¹ta¹hxai²hē¹li¹. Te²yā¹nxe³sxā³ wān³txa² ain³kxah²lxin¹jau³xa² ain³kxi²ti³te³nain¹ta¹hxai²hē¹li¹. Nxe³ain¹te²ji¹xā¹. Ain¹tah¹lxa¹ nxe³ain¹ta¹hxai²nxā³hē¹li¹. Nxe³ha²kxai³ i²yah³lxi¹nha²kxai³ wi¹lhin¹yah³lxi¹lxi¹. Nxe³ye¹nx2ta¹wi¹. Je³su²jah³la²kxai³ ta¹hxai²hē¹la².

A²wā³kxa²yxau³nū¹su²te²na² i³yau¹ū³jau³su²

25 Nxa²ha¹te¹ ha³teh³nxā³na² a²hoh³lxi³su² jah¹la² ā³tū³nū²la² i³ye³ta³lxi¹kxi²ye³si¹jau³su² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Ti³h³nxe³sa²jah¹lāi³. Ā¹te²ta³ wi¹ju³ta³la³ kāi³a¹ke³la³te²kxai³ ka³te³na² wi¹tāu³la³ so¹kxi²h³na¹te²la¹xā³? Ta¹hxai²hē¹la².

26 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² i³wa²lũ³xi²ti³an¹jau³kxai³lu¹:

— Txa²wã¹sũ³na² ũ³wha²li¹txã³nxu¹ta¹na² ĩh¹nxe³te²la¹xã³? ĩh¹nxet3sxã³ i³yau¹ũ³nxa²te³la¹xã³? Ta¹hxi²hẽ¹la².

27 Nxa²ha¹te¹ jah¹lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

— Txa²wã¹sũ³na² ũ³wha²li¹txã³sxu² te³nah¹li¹: “Txa²wã¹sũ³na² Si³yxa³ũ³kah³la² Txa²wã¹hxi²kan¹ta² Si³yxa³ũ³kah³lai²na² a³li¹ta¹nhẽ³li¹. Wxa²ẽ¹nãu³ai²na² whã²na¹ a³li¹ta¹nhẽ³li¹. Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² yxo²kwa³i³nhã²kxai³ nũ³kxũ³txi³ sa²yxo²we¹tha²kxai³ wi¹lain³kxi²nhã²ha²kxai³ nxe³txai¹nhẽ³li¹. Te²yã¹nxũ³sxã³ a²nũ²a² a²wã³kxa² yxa³ũ³nũ¹nx2ti³te²na² a³li²nha²kxa² yã¹nxe² a³li²txai¹nũ³nhẽ¹li¹.” Jau³jau¹xai²na² Txa²wã¹sũ³na² wha²li¹txã³nxu¹ta¹na² nxe³ta¹hxi²hẽ¹li¹. Jah¹la²kxai³ nxe³ta¹hxi²hẽ¹la².

28 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

— Wain³txi³e³i¹li¹. Jau³jau¹xai²na² hã¹nxe³ti³xa¹sa²yxo²wet¹lhxa³tin¹kxai²nãn²ty³ka³te³na² wi¹tãu³la³ yũ¹nxa²tu¹wi¹. Ta¹hxi²hẽ¹la².

29 Nxa²ha¹te¹ jah¹la²kxai³ wi¹lhin¹ye²nha²kxe³su² wã²nã³ũ¹sain¹sxã³ i³ye³kxi²te³nah¹li¹:

— Nxe³ha²kxai³ ĩh¹te²la³tã³ a²wã³kxa² yxa³ũ³sa²te²la³hĩ³te²la¹xã³? Ta¹hxi²hẽ¹la².

30 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² i³ye³kxi²te³nah¹li¹:

— Ne³ka²sa²sa²li¹. A²nũ²a² ai³nũ²nhai¹. Je³ru³sa³lẽ²thĩ³na² a³li³nũ²la² Je³ri³ko²thĩ³nãn¹tĩ³na² si³ka³la³hi²nũ²nhai¹. Nxe³sxã³ a³li³sxã³ si³ka³la³hi²tãu³a² kuh³lxa³thĩ³nũ³ka³txa² ne³kha³ũ²hain¹nũ²la² i³su²lhxã³ i³yĩ¹to³ta¹nha²kxai³ a²wã²la² kãĩ³kxai¹nha²kxai³ ain¹ka³ty³ ã³ain¹nũ²nhai¹. I³ya²lu¹te³lhxã³ ai¹nha²kxai³ ã³ain¹nũ²nhai¹. 31 Nxa²ha¹te¹ ye³jen¹na² a²nũ²ai²na² Sũ³na² yen³nãu³a² ã³ye³yxo²nũ¹nyhain¹jah¹la² ã³si³hẽ²kxi²nũ²nhai¹. Ā³si³hẽ²kxi²tãu³a² sun²ta³kxi²sã³ain¹jah¹lai²li² i²nũ²nhai¹. Ī²ka³ty³ta¹ tĩh³na² ya¹nãn²tĩh³na² ã³ni²lhxã³ si³ka³la³hi²nũ²nhai¹. 32 Nxa²ha¹te¹ ye³jen¹nũ³tãu³a² Le³vi²a² nũ³ka³txi³sa²jah¹la² a²jã¹nxe² ã³si³hẽ²kxi²nyhain¹nũ²nhai¹. Ai¹nha²kxai³ i²ain¹sãn²sxã³ tĩh³na² ne³ha³ti³hi²nãn¹tĩh³na² ã³ni²lhxã³ si³ka³la³hi²nũ²nhai¹.

33 Nxa²ha¹te¹ Sa³ma²ri²a²ko³xan¹jah¹la² a²jã¹nxe² ã³si³hẽ²kxi²nyhain¹nũ²nhai¹. Nxe³te²a²kxai³lu² i²ain¹te³na¹ i³yan³ta³kxain¹nũ²nhai¹. 34 Ā³tĩ³ain¹nũ²nhai¹. Nxe³nũ²la² o²lyau³xa² yũ³ha²kxai³ vĩn²yau³xa² yũ³ha²kxai³ nxe³sxã³ i²su²lain¹je³na² wxa²to¹lain¹nũ²nhai¹. Nxe³sãn²nũ²la² sa²ta³kxain¹nũ²la² hã²wxãn³txa³ a²ka³fa¹la³ khai³xa² tẽ³nũ²la² so¹sxã³ ũ³ka³ti³wxe³kxi²nũ²la² ã³sa²so¹xi²nũ²nhai¹. Ā³sa²so¹xi²nũ²la² sxa³sxã³xi²thĩ³na² ai³sxã³ ũ³hã¹nũ²nhai¹. Nxe³thĩ³nãn¹ta² wa³kxẽ³na² wi¹la³ i²nũ²nhai¹.

35 Ā³ka³nxa³ha²ta³a² thĩ¹nai²na² a²wa³kxẽ³yah³la² e³kxi²te³nah¹li¹: “Wi¹la³ hau³ko³txai¹nhẽ³li¹. Ā³wa³li²na¹tãu³a² ũ³yho³hi¹nxa²ha¹tu¹wi¹. Hĩ¹na² ki³ha¹li¹ ũ³yho³hi¹nxa²ha¹ka³ty³ kxãn³nãu³a² wã³kon³kxai²nãn²ty³ jã¹nxe² ũ³yho³hi¹nxa²ha¹tu¹wi¹.” Ain¹nũ²nhai¹. Je³su²jah³la²kxai³ nxe³ta¹hxi²hẽ¹la².

36 Ĵã¹nxe³jau³kxai³la¹:

— Nxe³jau³xai²li² in³txa² ha¹li¹ ka³na³ki² te²a² ĩh¹te²la³tã³ i³ton³jah¹la² a²wã³kxa² yxa³ũ³sa²te²la³hĩ³te²la¹xã³? Je³su²jah³la² ta¹hxi²hẽ¹la².

37 Nxa²ha¹te¹ jah¹lai²li² i³ye³kxi²te³nah¹li¹:

— I³yan³ta³kxain¹jah¹la² a²wã³kxa² yxa³ũ³sa²te²hũ³jah¹lai²lxã²na³li¹. Ta¹hxi²hẽ¹la². Nxũ²la² Je³su²jah³lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

— Nxe³kxai²nān²tu³ jah¹la² kăi³kxi²nũx¹ jā¹nxe² a²nũ²a² ā³xa² kăi³ũh¹txai¹nhē³li¹. Je³su²jah³la²kxai³ ta¹hxai²hē¹la².

Mar²ta³ka³lxa² Ma³ri²a³ka³lxa² ai³sxā³ĩ²jau³su²

³⁸ Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa² nxe³ain¹sxā³ aun³tain¹nũ²la² sxi²je³na² wxa²li³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Wxa²li³ain¹nxa²ha¹te¹ Mar²ta³ka³lxa² sxi²je³nān¹ta¹ka³lxu³su² ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³ta¹ka³lxai²na² wān³txi³kxai³lu¹.

— Txa²sxi²ha² ā³wi²kxi²sxā³ ĩ³yain³ya³sah¹lxi³sĩ¹nhē³li¹. Nxe³nyhain¹nxa²ha¹te¹ ā³wi²kxi²nyhain¹ta¹hxai²hē¹la². ³⁹⁻⁴⁰ A²nxe³ta¹ka³lxa² a²ha³lĩn³ta³ka³lxa² Ma³ri²a³ka³lxu³su² ta¹hxai²hē¹la². Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² ā³wih¹kxan²ta² Ma³ri²a³ka³lxai²na² sa²kxai³lu² Je³su²jah³lai²na² a²ne³kxai³tāu³a² ā³wxe³nũ²la² a²wān³txa² ĩ³yau¹ũ³jau³xa² ain³kxi²ta¹hxai²hē¹la². Nxa²ha¹te¹ Mar²ta³ka³lxai²na² sa²kxai³lu² a²wa³ka³li³yu³ta² hxi²ye¹ta¹lxi³nha²sxā³ ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹.

— Je³su²jah³lāi³. Txa²ha³lĩ³ta² wa³ka³li³yu³ta² a³nũ²la² hāi¹sxā³ ā³wxe²na³li¹. Ā³nhi²nũ¹sa²si¹hai¹nĩn¹jau³su² ĩ³ye³kxi¹tai¹lxi¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

⁴¹ Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— Mar²ta³ka³lxi³. ĩ²sā³ni¹. Wxa²wa³ka³lxi³yu³ta² kăin² hxi²waun³ta³txi²nha²khaix¹lĩn¹nxi¹. ⁴² Nxe³ai¹nĩn¹ta¹ yu³ka³na³ka³ju³ta² on³na³ni¹. Nxe³ju³ta² Ma³ri²a³ka³lxa² ĩ²sxā³ sa²so¹na²ni¹. Txa²wān³txa² ain³kxi²sa³na²ni¹. Ju¹ta¹na² ā²la² wi¹na³ni¹. Sa²sai¹kxin²nxa³lho³ni¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

11

Sũ³na² ĩ³ye³kxi²kĩ³jau³xa² ĩ³yau¹ũ³jau³su²

¹ Nxa²ha¹te¹ ha³la³jen¹nāu³a² Je³su²jah³la²kxai³lu² Txa²wā¹sũ³na² ĩ³ye³kxi²te³lhxā³ a³li³ta¹hxai²hē¹la². Hā²wxān³txa³ ĩ³ye³kxi²ta³lun²nxa²ha¹te¹ a²sa³wi³sa² ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³lāi³. Jo³āu² Ba³tis²jah³lai¹tā² a²yxo²wān³txa² a²sa³wi³ha³lxi³khai³xa² ĩ³ye³kxain¹sĩn¹ta¹hē¹li¹. Txa²wā¹sũ³nai²li² wain³txi³ ĩ³ye³kxi²jau³xa² ĩ³yau¹ũ³nyhain¹sĩn¹ta¹hē¹li¹. Nxe³jāx¹jau³xa² ĩ³yau¹ũ³sa²nhĩn¹ju³ta² ten³sa²nũn³sĩn¹nhai¹. Ta¹hxai²hē¹la².

² Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Ne³ka²sah¹lxi³wxi¹. “Txa²wā¹sũ³na² ĩ³ye³kxi²ti³ten³sa³nha¹.” Yxah³lĩn¹kxai²nān²tu³ nxe² e³kxi¹jah³lxi³hē¹li¹:

“Txa²wā¹ĩ³nāi³. Wi¹lhin¹sxā³ sa²nēn¹kxi² kăin²no³txa²ju³ta² ten³sah²sĩn¹nhai¹. Wa³su³txi³ A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lo³txa²ju³ta³nũ³su² ten³sa²sĩn¹nhai¹.

³ Yain³txa² hāi¹nxe² ũ³hũ¹sa²nhĩn¹tu¹xai³sa²sĩ¹nhē³li¹.

⁴ A²nũ²a² ā³xai²na² ko³nxe³ti³ kăi³ũ¹sain¹sĩn¹kxai²nān²tu³ ne³wā²na³ũ¹hain¹sĩ¹na¹wi¹. Nxe³ain¹sĩ¹na¹kxa² yā¹nxe³sxā³ ko³nxe³ti³ kăi³ũh¹nxa²sĩ¹na¹ju³ta² ne³wā²na³ũ¹sa²sĩ¹nhē³li¹. Ha³lo²a² ko³nxe³ti³ kăi³si¹sĩ¹na¹ju³ta³nũ³a² ā³sa²so¹sa²sĩn¹txa³hē¹li¹.”

Nxe³jau³xa² he³la³kxa² Txa²wā¹sũ³na² ĩ³ye³kxi²txai¹yah³lxi³hē¹li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

⁵⁻⁶ Nxe²e³ta³lun²nũ²la² a²sa³wi³ha³lxa² ĩ³ye³kxi²xi²te³nah¹lxi¹:

— Ne³ka²sah¹lxi³wxi¹. ĩ³yau¹ũ³nx2ta¹jau³xa² ĩ³ye³kxi¹nx2ta¹tu¹wi¹. A²nũ²a² sxi²lho³jah¹lo²su² nũ²nhai¹. A²nxe³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² kă³nxah³ta³wi³ta²

sxi²ha² a³li³nũ²la² a²ya³lxa² sxi²ha² ai³sxã³ ã³tĩ³nũ²la² i³kaix1so¹sxã³ i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹: “Nxex3sa²lxi¹. Yain³ta³nũ³xa² so¹kxi¹nx2te³lhxã³wxã³na¹wi¹. Txa²wã³tã³ah³la² sxi²ha² u²lxi³thĩ³na² i²sa²te³lhxã³wxã³na¹li¹. Yxãn³ta¹ yain³ti³la³ yũ²sa²nxa³ha²kxai³ ãũ²li²sa³hẽ²li¹. Nxe³sa²ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² yain³txi³nũ³xa² nũ³ha¹li¹ ka³na³ki¹ ã³hũ¹sẽ¹li¹.” Nxe³nũ²nhai¹.

7 Nxa²ha¹te¹ sxi²ha² wa³kxẽn³yah³la² i³wa²lũ³xi²ti³an¹jau³kxai³lu¹: “U³lha³nhai¹. Txa²wẽ³ha³lxa² ãũ³xa³kxi²sa³nhai¹. Nxe³ha²kxai³hxi²kan¹sa²nxa³nhai¹.” Nxe³nũ²nhai¹.

8 Nxe³jut3su² ne³ke³la³te²kxai³ ih¹nxe³tai¹nhĩn³te³ji¹wi[?] i³yau¹ũ³nx2ta¹tu¹wi¹. Ain³kxi²nha¹jxah³lxi³hẽ¹li¹. Yã³li³nyha¹ha²kxai³ u³kxan²ti³nũ¹ i³ye³ye³kxi²nyha¹ha²kxai³ yain³txa² te³nain¹tũ³xai²li² ã³hũ¹ai¹nhĩ³nx2na³li¹.

9 Te²yã¹nxe³kxe³hũ³sxã³ Txa²wã¹sũ³na² i³wã³jah³lxi¹nkxai²nãn²tu³ yen³kxa² wi¹kxa² ã³hũ¹nx2ti³tu¹wi¹. Te²yã¹nxe³sxã³ yen³kxa² ã³ten³yah³lxi¹ju³ta² ã³ya³jah³lxi¹tu¹wi¹. Te²yã¹nxũn³sxã³ sxi²ha² a²yo²xa² i³yo²to¹tot1jah³lxi¹nkxai²nãn²tu³ sa²yo²than²yex1tain¹tu¹wi¹.

10 Te²yã¹nxe³kxe³hũ³sxã³ Sũ³na² i³wã³jah³lxi¹nkxai²nãn²tu³ nxe³yah³lxi³te² i³nxãn²tu³ a²wi¹ju³ta² ã³hũ¹nx2ti³tu¹wi¹. Yen³kxa² ã³ten³yah³lxi³te² i³nxãn²tu³ a³ya³ti²yah³lxi¹tu¹wi¹. Sxi²ha² i³yo²to¹to¹jah³lxi¹te² i³nxãn²tu³ sa²yo²than²ye¹nx2ti³tu¹wi¹.

11 Te²yã¹nxe³ju³kxai³la¹ wxa²wẽ³sai²li² yain³tũ³xa² i³wã³txi³nx2ti³kxai²nãn²tu³ tah³lxa³kxa² ã³hũ¹yah³lxi³hĩ³nhãn¹te²la¹xã³? Te²yã¹nxe³sxã³ ai³na² i³wã³txi³nx2ti³kxai²nãn²tu³ txi³hxa² ã³hũ¹yah³lxi³hĩ³nhãn¹te²la¹xã³?

12 Te²yã¹nxũn³sxã³ ai³ka³nãu³xa² i³wã³txi³nx2ti³kxai²nãn²tu³ sxe³sxe³kxa² ã³hũ¹yah³lxi³hĩ³nhãn¹te²la¹xã³? 13 Ti³he¹nxa³wi¹. Kõ³nxe³ti³hin¹yah³lxi¹nkxan²ti³ yen³kxa² wi¹te²a² so¹lxi³ wxa²wẽ³ha³lxa² ã³hũ¹ain¹yah³lxi³hĩ³nxai¹lxi¹. Te²yã¹nxe³ha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² Si³yau³jah¹la² Oh³nãn¹jah¹la² sa²kxai³lu² i³wã³txi³yah³lxi¹nkxai²nãn²tu³ Sũ³na² Yãu³ka³txi³khai³xa² ã³sa²si¹hã³nx2ti³tu¹wi¹. Ta¹hxi²hẽ¹la².

Bel³se³bu²ah³la² i³yau¹ũ³jau³su²

14 Hã²wxãn³txa³ a²nũ²ai²na² kõ³nxe³te²a² yãu³ka³txa² nxũ²kwai³yau³te²a² i³ha¹txain¹ta¹hxi²hẽ¹la². A²nxe³jah¹lai²li² hxi²kan¹txi³ e³ta¹hxi²nxa³hẽ¹la². Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² hi²sen³kxai³lu² a²kõ³nxe³te²a² yãu³ka³txa² nũ³kwai³wi²sxa³te²a² yxo²xũn³txi³ a³li³si¹jau³su² kwa³na³ta¹hxi²hẽ¹la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² wa³su³txi³ a³li³ha²kxai³ we²txi³ha²kxai³ wi¹le³xi²ye²ta¹hxi²hẽ¹la². Nxe³jut3su² a²nũ²a²nãu³xa² on²txain¹sxã³ i³ye³lain¹te³nah¹lxi¹:

— Txa²wã¹sũ³na² kãin²khaix1nx2na³li¹. Ka³lih³khaix1sa²sĩ¹nhai¹. Nxe³ta¹hxi²hẽ¹la². 15 Nxe³to³ta¹ a²nũ²a² yxo²i³ai¹nxa³tũ³ka³txa² e³kĩ³ha¹kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Jah¹lai²li² Bel³se³bu²ah³la² a²ta³a² hxi²kan¹txi³su² te²a² a²sa³wi³sai²la¹wi¹. Nxe³ha²kxai³ hxi²kan¹ti³hi¹txai¹nha²kxai³ kõ³nxe³te²a² yãu³ka³txa² a³li³si¹jau³su² kwa³na³in²ta¹. Txa²wã¹sũ³nu²su² ti³he¹xai¹nxa³wi¹. Ain¹ta¹hxi²hẽ¹la².

16 Nxa²ha¹te¹ a²nũ²a² ã³xai²na² ã³wxã³ain¹ta¹hxi²hẽ¹la². Kõ³nxe³ti³hi¹nain¹jau³su² i³ye³kxi²sai³nain¹ta¹hxi²hẽ¹la². i³ye³kxi²sxã³ i³wã³txain¹te³nah¹lxi¹:

— Txa²wā¹sũ³na² ya²la³tu³ i³hxi²ka¹txain¹kxai²nān²tu³ oh³nāu³a² wā³nxīn¹sxā³ kǎi³ju³ta² wā²na³ũ¹sa²sī¹nhē³li¹. Ta¹hxi²hē³la². 17 Ain¹nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² te²kxai³lu² a²ē¹nān¹jau³xa² wi¹kō³nha²ha²kxai³ i³ye³kxi²te³nah¹lxī¹:

— Ne³ka²sah¹lxī³sa²lxī¹. A²nũ²a²nāu³xai²na² sa²kxai³lu² wā²nxũ¹lxī³sxā³ ā³nhe¹kxi²nyhu¹ain¹kxai²nān²tu³ ya³lu²kxa²hxa³kxi²nyhain¹te²ju²hē³li¹. Te²yā¹nxe³sxā³ sxi²ha² a²yu³tai²na² ā³nhai²ta³lxī²sxā³ yxau³ain¹kxai²nān²tu³ kan²txi³ yxau³sa²tē³ai¹nxa³lho³li¹. 18 Te²yā¹nxe³sxā³ Sa³ta³na²jah¹la² nũ³ka³txa² he¹kxi²nyhu¹ain¹kxai²nān²tu³ ā³nhai²ta³lxī³hain¹tu¹wi¹. Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² nũ³kxũn³yai¹nxa³ha²kxai³ wa³su³txi³ hxa³nain¹tu¹wi¹. Jā¹nxe³yah³lxin¹jau³kxai³lu¹: “Jah¹la² Bel³se³bu²ah³la² a²sa³wit³su² ha²kxai³ i³wā³nxīn¹txi³nīn²tai¹. Nxe³ha²kxai³ kō³nxe³te²a² yāu³ka³txa² a³li³si¹jau³su² wxi¹kan¹sxā³ kwa³na³in²tai¹.” Nxe² i³ye³lah³lxī¹nhē³li¹. 19 Nxe³ha²kxai³ wxa²wān³txa² e³yah³lxin¹te³nah¹lxī¹: “Je³su²jah³lai²li² Bel³se³bu²ah³la² sa³wi³sai²la¹wi¹.” Yah³lxin¹jau³su² yxān¹ta¹ wxa²nũ³ka³txe² i³nxai²na² wxa²wē³ha³lxa² kǎi³yah³lxin¹kxa² yā¹nxe² kǎin³ain¹nũ³na³li¹. Nxe³ai¹nha²kxai³ wxa²nũ³ka³txai²na² ih¹te²la³ta³ sa³wi³ha³lxin³ta³ hī³te²la¹xā³? 20 Yxān¹tah¹lxā¹ Txa²wā¹sũ³na² Yāu³ka³txa² Te²hi²sen³su² i³hxi²kat¹sa³ha²kxai³ hxi²kan¹txi³ kō³nxe³te² yāu³ka³txa² nxũ²kwai³li³si¹jau³su² i³ye³kxi²na¹wi¹. Nxe³na¹kxe³su² ya²la³txi³ Txa²wā¹sũ³na² A²hxi²kan¹txa² Si³yxau³tāu³lot³sa²jah¹lo²su² ye²te²sa¹wi¹.

21 Te²yā¹nxe³jut³su² a²nũ²a² nũ³kxũn³te²a² sxi²ha² wi¹lhou³kō³kxai²nān²tu³ a²yen³kxa² a²yo²ha³kxa¹ wi¹yxau³te²ju²hē³li¹. 22 Yxān¹ta¹ a²nũ²a² ā²la² nũ³kxũn³te²a² wxā³sxā³ he¹li³nũ²la² i³sun²txi³nyhain¹kxai²nān²tu³ hu³kxi³su² he¹kxi²nyhain¹ta³ka³tai²na² yxo²i²nyhain¹ka³txan²tu³ i³sxā³ sa²ni²lho¹kxi² a²yen³kxa² sa²so¹kxi²nxain¹ka³tu³ tē³sxā³ i³xain¹tu¹wi¹.

23 Jā¹nxe³jut³su² a²nũ²a² ā³ya³lxī²sai¹nxa³kxai²nān²tu³ txa²kō¹kō¹sain¹na³li¹. Te²yā¹nxe³sxā³ o³ve²a² yā¹nxe² ā³nũ²kxi²sxā³ yxau³ya³sai¹nxa³kxai²nān²tu³ ha³tēn¹txain¹tu¹wi¹.

Kō³nxe³te²a² yāu³ka³txa² wq³li²jau³su²

24 Te²yā¹nxe³ju³kxai²lu² kō³nxe³te²a² yāu³ka³txa² a²nũ²a² nxũ²kwai³li³kxai²nān²tu³ ha³lo²ai²na² i³yau³la³ yũ²nxa³kō³xai²na² sa²kxai³lu² i³ye¹nxi²te³lhxā³ ai³lha²thet³tin²tai¹. Nxe³to³ta¹ hxi²kan¹txi³ i³ye¹nxi²xa³kxai²nān²tu³ i³ye³kxi²nha²te³nah¹lxī¹: “Txa²sxi²ha² a³li³a¹thi³nai³tā² ā³wā³li²na¹tũ¹xā¹.” Ain¹jau³su² ha²kxai³ ā³wā³lin²tai¹. 25 Ā³wā³li²tāu³a² a²nũ²ē¹nai³ta³lxī³ a²nũ²yũ²nxa³ha²kxai³ wi¹we¹txi³ha²kxai³ wi¹lhou³kō³nha²kxai³ nxe³ye²tin²tai¹. 26 Nxe³ye²kxe³su² ha³lo²a² ai³lxī²nīn²tai¹. Ai³lxī²ka³tu³ kō³nxe³te² yāu³ka³txi³nāu³xa² ha¹li¹ ha¹li¹ ha¹li¹ ka³na³ki¹ nxe³te²nāu³xa² kō³nxe³ti³khaix¹ wa³to³hain¹te²nāu³xa² i³ha¹txin²txai¹nīn²tai¹. Nxe³te²nāu³xa² sa²so¹sxā³ ā³wā³li²xi²sa²tē³in²tai¹. Nxe³ju³tai²kxai³lu² in³txa² ē¹nāu³a² kō³nxe³ti³ ā³wa²to²hin²tai¹. Nxe³ye²nx2ta¹wi¹. Ta¹hxi²hē³la².

Wi¹hin¹sa²tē³nē³jau³su²

27 Nxe³ta³lun²nũ²la² txu¹ha² i³kaix¹te³nah¹lxī¹: — Je³su²jah³lāi³. Wxa²hā³ka³na² wēh³ni³nxa²sxā³ kūh¹txa²sxā³ we¹txa²ta¹ka³lxa² ka³lih³khaix¹ta¹ka³lxī³su² na³li¹. Ta¹hxi²hē³la².

28 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² a²wān³txi³kxai³lu¹:

— Wain³na³ni¹. Yxān¹ta¹ a²nũ²ai²li² Txa²wā¹sũ³na² wān³txa² ain³kxi²sxā³ sa²yo²we¹kxai²nān²tu³ nxe³te²a² ā²la² kǎin²ka³lih³hain¹na³ni¹. Ta¹hxi²hē³la².

Txa²wā¹sũ³na² wā³nxĩ¹ju³ta² i²ti³te³nain¹jau³su²

29 Nxa²ha¹te¹ i³ye³ta³lun²nũ²la² a²nũ²a² ã³wxã³wxã³ai¹nha²kxai³ ka³lxa¹txi³ ã³nũ¹tain¹ta¹hxi²hẽ¹la². Nxe³te³na¹ i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Kõ³nxe³thin¹khai¹yxah³lxi¹lxi¹. Sũ³na² i³sa²si¹hã³sa²jau³su² jau³xa² ten³ti³he¹yxah³lxa³lxi¹. Yah²lxa³nha²kxai³ Sũ³na² i³sa²si¹hã³sa²kxe³su² wā³nxĩ¹sxã³ kã³a¹ju³ta³la³ i³ye³kxi²sah¹lxi¹nhẽ³li¹. Nxe³yã¹ta¹ hĩ¹na¹ wā³nxĩ¹na¹ju³ta³la³ wā²nã³ũ¹nx2ti³nxa³lho³li¹. Wãn³txa² wā²nã³ũ¹nx2ta¹jau³xa² ti³yau³xu¹tai²na² so¹lxi³ i³yũ¹yah³lxin¹tu¹wi¹. 30 Nxe³jau³xu¹tai²na²sa¹. Jo²na³jah³lu¹tai²na² sa²kxai³lu² ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ a³la²ni²tãu³a² aĩ³na² a²ẽ¹nai²na² ka³ten³su² sxa³ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Hã²wxã³txa³ a³li³sa²sai¹ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Nxe³kxa²yã¹nxe³kxe³hũ³nxe² Txai²na² Sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lot3sa²jah¹lo²na¹xai²na² sa²kxai³lu² ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ a³la²ni²tãu³a¹ kxĩh³nxẽ¹na² ya³lu²sxã³ sxa³na¹tu¹wi¹. Hã²wxã³txa³ ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²na¹tu¹wi¹. Nxe³ju³tai²na¹ Sũ³na² sa²si¹hã³sa²ju³ta² e³lxah²lxi³ i²yah³lxin¹tu¹wi¹. 31 Jã¹nxe³jut3su² kxã³nhxĩ¹nu¹tai²na²

Se²ba³thi³na² a²wa³kxẽ³na¹ka³lxu¹tai²na² sa²kxai³lu² Sa³lo³mãu³ah³lu¹tai²na² wãn³txa² a²hoh³lxi³khai¹nxe³jau³xa² ain³kxi²te³lhxã³ u²lan¹thi³na² a³li³sxã³ wxã³ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wi¹. A²nxe³ta¹ka³lxa²na² sa²kxai³lu² yan¹nãu³a¹ Txa²wā¹sũ³na² sa²kxai³lu² a²nũ²a² kã³ain¹kxa² yo³ha² a³ya³ti³kxe³su² nxe³ti³xa¹ kõ³nxe³ti³ i³yĩ¹li¹nx2ti³tu¹wi¹. Kxã³nhxĩ¹nu¹tai²na² Sa³lo³mãu³ah³lu¹tai²na² wãn³txa² wi¹lain³kxi²ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Yxã¹ta¹ Txai²na² sa²kxai³lu² Sa³lo³mãu³ah³la² i³kãin²wa³to²hi²na¹jah¹lo²sa¹wi¹. Nxe³sa³kxan²ti³nũ¹ Txa²wãn³txa² ain³kxi²ti³ten³nxa³lxa³lxi¹. 32 Te²yã¹nxe³jut3su² yan¹nãu³a¹ Txa²wā¹sũ³na² sa²kxai³lu² a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ kã³ain¹kxa² yo³ha² a³ya³txi²kxe³su² nxe³ti³xa¹ Ni³ni³ve²thi³nã¹ta² nũ³ka³txu¹tai²na² nxe³te²hi²sen³kxai³lu² kõ³nxe³ti³ i³yĩ¹li¹nx2tain¹tu¹wi¹. A²nxe³te²nãu³xu¹tai²na² sa²kxai³lu² Jo²na³jah³lu¹tai²na² wãn³txa² ain³kxai¹nha²kxai³ kõ³nxe³thi¹nain¹ju³tu¹tai²na² ã³na¹ain¹ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Jo²na³jah¹la² hxi²kan¹jah¹lo²su² ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Yxã¹ta¹ kãin²wa³to²hi²jah¹lo²sa¹wi¹. Nxe³sa³kxan²ti³nũ¹ Txa²wãn³txa² sa²yxo²wet1sah²lxa³lxi¹. Je³su²jah³la² ta¹hxi²hẽ¹la².

Txa²wā¹nũ²a² sa²kxĩ³kxi²nẽ³jau³su²

33 Nxe³ha²kxai³lu¹ yau³xã³xa² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— A²nũ²ai²li² lã³pi³ãu²tẽ³na² tẽ³sxã³ ũ³thũ²kxi²sa²no¹ki³sxa³ha²kxai³ kwa³ta³lẽ³na² ũ³ti¹kxi²wxe³kĩ³sxa³ha²kxai³ nxe³kxi²te²sxa³yu²hẽ³li¹. Yxã¹ta¹ kĩ³txi³ ũ³kĩtũtũ²la² sxi²hẽ¹na² yxo²ha³kxa¹ wi¹sa²kĩx3te²ju²hẽ³li¹. A²nũ²a² ye³khe¹txi³ ã³wi¹hai¹nhĩ³nx2na³li¹. 34-36 Txa²wā¹ye³nai²li² ye³wi¹kxai²nã²tu³ txa²wā¹nũ²a² whã¹na¹ wi¹lo²la³kxi²nha²ki²te²ju²hẽ³li¹. Yxã¹ta¹ ye³wi¹lxa³kxai²nã²tu³ txa²wā¹nũ²a² whã¹na¹ hai³txi³ wi¹lo²la³kxi²nha²te²sxa³yu²hẽ³li¹. Nxe³kxa²yã¹nxe³jut3su² txa²wā¹ẽ¹nãu³ai²na² wi¹lxa³kxai²nã²tu³ wi¹kã³sxã³ yxau²xai³kĩ³sxa³wi¹. Je³su²jah³la²kxai³ ta¹hxi²hẽ¹la².

A²nũ²a² ũ³wha²li¹txã³nxu¹tai²na² fa³ri³se²a² nũ³kã³txai²na² i³yau¹ũ³nẽ³jau³su²

37 I³ye³ta³lun²nũ²la² fa³ri³se²a² in³jah³la² ã³tĩ³sxã³ i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Txa²sxi²ha² ã³wih¹sxã³ i³yain³kxi²sẽ¹li¹. Nxa¹nha²kxai³ ã³wi¹hain¹nũ²la² ã³wxe³ain¹ta¹hxi²hẽ¹la². Yxã¹ta¹ Je³su²jah³la² hxi²khai¹lxi²sa²nxa³sxã³

ā³wxe³ta¹hxa¹hē¹la². 38 Ā³wxe³ka³tu³ta¹ fa³ri³se²ah³la²kxai³ ju¹ta² i²nũ²la² o²nyha¹ta¹hxa¹hē¹la². 39 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lo²kxai³ Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxa³jah³lo²kxai³lu² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Ne³ka²sa²sa²lxi¹. Wi¹lhin¹ki³lxot³jah³lxi¹lxi¹. Yxān¹ta¹ ko³nxe³ton³khai¹yah³lxin¹tu¹wi¹. Ka³ne²kxēn³su² ta³nxa² pra²ta²ka³lo³su² ta³nxa² a²tai²na¹ wxa²hi³la³kxi²sxā³ wxa²hxa³kxa³txi³yah³lxi³h³nxa¹lxi¹. Yxān¹ta¹ wxa²ē¹nāu³ai²na² a²nũ²a² yen³kxa² kâi³kxi²nyhu¹ah³lxin¹ju³ta² yũ³ha²kxai³ ko³nxe³ti³hin¹ju³ta² kâin² yũ³ha²kxai³ nxe³kxa² yā¹yxah³lxi¹lxi¹. 40 A²hoh³lxi³sa²yah³lxa³lxi¹. A²wi¹lh¹nu¹tai²na² Txa²wā¹sũ³na² hi²sen³kxai³lu² a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ we¹jah³lo²su² ta¹hxa¹ti³ai¹ti²tu³wi¹. A²nũ²khai³su² we¹txi² a²ē¹nāu³ai²na² we¹txi² nxe³ta¹hxa¹ti³ai¹ti²tu³wi¹. 41 Nxe³ha²kxai³ ko²pē³na² pra²to²ka³lo³ai²na² yen³kxa² wxi²sxa³te²a² tē³nũ²la² a²nũ²a² yen³kxi³txa²sxā³ sxa³te²a² wā²nhũ¹txai¹yah³lxi³hē¹li¹. Nxe³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ wxa²ē¹nāu³a² i³ha³ne³nx2ti³jut³sũ³nxe² wi¹lhin¹nxa²lxi³tu¹wi¹.

42 Yxān¹ta¹ wxa²nũ³ka³txai²na² fa³ri³se²a² nũ³ka³txi³su² te² i³nxa¹na² wi¹lhin¹ki³lxo³jah³lxi¹lxi¹. Yxān¹ta¹ ko³nxe³ton³khai¹yah³lxin¹tu¹wi¹. Yah³lxi¹nha²kxai³ yen³kxa² jũ¹nxe³te²su² te²a² yain³kxi²ki³ki³a² or³ta³iā²ki³su² ta³nxa² a³ru²ta³ki³su² ta³nxa² hi³ne³ki³nxā³nxa² yũ³yah³lxin¹kxa² nxā³nha¹li¹ nxā³nha¹li¹ nxā³nha¹li¹ nxā³nha¹li¹ yũ³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ nxān³ka³na³ka³nat³sxā³ Txa²wā¹sũ³na² ũ³hũ¹yah³lxi³hxain¹tai¹ti²tu³wi¹. Yxān¹ta¹ ha³teh³nxā³nxu¹tai²na² i³yau¹ũ³nē³jau³su² ā²la² wxi²kan¹kxe³su² wain³txi³su² kâi³ũh¹kxe³su² ta³nxa² Txa²wā¹sũ³na² a³lxi¹yah³lxin¹kxe³su² ta³nxa² nxe³ju³tai²na² ha³kxa¹ sa²yo²ā³yah³lxi¹lxi¹. Nxe³ju³tai²na² a²wi¹lh¹nān¹te²a² yxo²ha³kxa¹ kâi³yah³lxin¹ju³ta² wain³na³li¹. Te²yā¹nxe³sxā³ ne³ki³san¹te²a² sa²yo²ā³yah³lxin¹ju³ta² wai³nxa³wi¹.

43 Te²yā¹nxe³sxā³fa³ri³se²a² nũ³ka³txi³i³nxa¹na² ko³nxe³ton³khai¹yah³lxin¹tu¹wi¹. Ju³te²a² nũ³ka³txa² ā³nũ²kxi²thi³na² wxi²kan¹ti³ton³te²na² ā³wxe³ju³ta² yxo²kwain³yah³lxi¹nha²kxai³ sxi²je³na² ā³nxa³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ sa²nēn¹kxi³sxā³ i³kaix¹nx2ti³te²ju²hē³li¹. A²nũ²a² ā³xai²na² i³kaix¹te³nah¹lxi¹: “Wxāi²li² txa²hxi²kan¹jah³lo²si¹lxi¹.” Nxe³jau³su² yxo²kwain³yah³lxi¹nha²kxai³ nxe³yah³lxi³hxa¹nhē³li¹.

44 Yxah³lxi³nha²kxai³ ko³nxe³ton³khai¹yah³lxin¹tu¹wi¹. Wxa²nũ³ka³txai²na² kxih³nxa² kwā³kxē¹na² yāx¹yah³lxi¹lxi¹. Nxe³je³nai²li² a²nũ²a²nāu³xai²na² sxa³ye²je³nai³tā² ko³nhxa¹nxa³ha²kxai³ sa²ka³nex³tai¹nha²kxai³ ko³to³nain¹te²ju²hē¹li¹. Nxe³kxa² yāx¹yah³lxin¹sxā³ wxa²ē¹nāu³ai²na² ko³nxe³khai¹na³li¹. Nxe³ha³kxai³ a²nũ²a² i²li²te²a² i³tih³nxe³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ ko³nxe³te²lo³tũn³tu¹wi¹. Nxe³ye¹nx2ta¹wi¹. Ta¹hxa¹hē¹la².

45 Nxa²ha¹te¹ ha³teh³nxā³nxa² a²hoh³lxi³sa²jah³la² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹: — Tih³nxe³sa²jah¹lāi³. Nxe³jau³xai²li² yxo²xũn³txi³ i³kwa¹kxi²sa²nhñ¹nhai¹. Ta¹hxa¹hē¹la².

46 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹: — Wxāi²na² wxa²nũ³ka³txai²na² ko³nxe³ton³khai¹yah³lxin¹tu¹wi¹. Yah³lxi¹nha²kxai³ wān³txa² sa³tē¹jau³xa² sa²yo²wet¹sxā³ kâi³si¹jau³su² a²nũ²a² ā³xa² kwa³na³yah³lxi¹lxi¹. Yxān¹ta¹ jau¹xain²txi³ sa²yo²we¹jah²lxa³lxi¹. Te²yā¹nxe³kxe³hũ³nxe² a²nũ²a² ā³xa² yen³kxa² sa³tē¹kxa² ā³ta³lo³hē¹so¹si¹yha³lxi¹lxi¹. Yxān¹ta¹ yen³kxain²txi³

a²hxi²ka² wē³sa²kxan²ti³ ũ³hxi²nũ¹yah³lxa³lxi¹. 47 Nxe³ha²kxai³ ko³nxe³ton³khai¹yxah³lxin¹tu¹wi¹. Yah³lxi¹nha²kxai³ Txa²wā¹sũ³na² wān³txa² i³hen³txi³tũ³ka³txu¹tai²na² wxa²ka³lxa¹ti³nāu³xu¹tai²na² hi²sen³kxai³lu² sun²tā¹ain¹te³nai¹ti²tu³wi¹. 48 Nxe³ain¹ju³tu¹tai²na² e³kxah²lxin¹te³nah¹lxi¹. “I³sun²tā¹nyhain¹ju³tu¹tai²na² wi¹lhi¹tain¹na²hē³li¹.” Yah³lxin¹jau³su² nxe³ha²kxai³ wxa²ka³lxa¹ti³nāu³xu¹tai²na² ya²la³tu³ sun²tā¹nyhain¹ti³ai¹ti²tu³wi¹. Yxān¹ta¹ wxa²nũ³ka³txi³nāu³xai²na² wxa²hxi²nũ¹nain¹tũ³ka³txa² yā¹yxah³lxi¹lxi¹. 49 Nxe³yah³lxin¹kxe³su² Txa²wā¹sũ³na² wān³txi³kxai³lu¹: “Txa²wān³txa² i³hen³txi³ta¹tũ³ka³txai²na² i³kaix¹lso¹ai¹na¹tũ³ka³txi³sa²te²a² nxe³sxā³ sa²si¹hā³a¹tu¹wi¹. Ai¹na¹ta¹ sun²tā¹ kāin² i³yī¹to³ti² nxe³nyhai¹nha³ta²wi¹.” Txa²wā¹sũ³na² nxe³ta¹hxai²hē¹li¹. 50-51 Nxe³ha²kxai³la¹ wxāi²na² wxa²nũ³ka³txi³khai³xa² Txa²wā¹sũ³na² hi²sen³su² ko³nxe³ti³ i³yī¹li¹nx2ti³tu¹wi¹. Kxā³nhxi¹nu¹ta²kxai³ txa²nũ³ka³txa² sun²tā¹sain¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² hī¹nai²na² ko³nxe³ti³ i³yī¹li¹nx2ti³tu¹wi¹. A²wi¹lhi¹nu¹ta²kxai³ A³be²lah³lu¹tai²na² su²lhā³ju³tu¹tai²na² Sa³ka³ri²ah³lai¹tā² sun²tā¹ju³tai³tā² nxe³jah¹la² Txa²wā¹sũ³na² sxi²hē¹nāu³a² sun²tā¹ain¹te³nai¹ti²tu³wi¹. Jā¹nxe³ju³kxai³la¹ wxa²nũ³ka³txa² sun²tā¹ain¹yah³lxin¹ju³ta² yxo²ha³kxa¹ ko³nxe³ti³ i³yī¹li¹nx2ti³tu¹wi¹. 52 Jā¹nxe³yah³lxin¹ju³kxai³la¹ wi¹lhin¹ki³lxo³jah³lxi¹lxi¹. Yxān¹ta¹ ko³nxe³ton³khai¹yxah³lxin¹tu¹wi¹. A²nũ²a² Txa²wā¹sũ³na² nũ³ka³txi³lxon³ju³ta² te³nain¹kxai²nān²tu³ ā³na¹ain¹yah³lxi¹nhē³li¹. Nxe³sxā³ Txa²wān³txa² en²yah³lxi¹nha²kxai³ a²nũ²ai²na² Txa²wān³txa² sa²yxo²we¹te³lhxā³ te²su²te²na² ā³na¹yah³lxi¹nha²kxai³ nxe³yah³lxi¹nhē³li¹. Nxe³ye¹nx2ta¹wi¹. Je³su²jah³la²kxai³ nxe³ta¹hxai²hē¹la². 53-54 Nxe²e³ta¹lun²nũ²la² a³li³ta¹hxai²hē¹la². Nxa²ha¹te¹ jau¹xai²li² i³an³ta³kxain¹nũ²la² ta³nxũ¹ka³txa²kxai³lu² ko³nxe³te²lo³tai¹nha²kxai³ ki³ha¹kxi²so¹te³lhxā³ i³wā³txi³sai³nain¹ta¹hxai²hē¹la². — Ū³tũ¹kxi²na¹tũ¹xā¹. Ain¹jau³su² nxe³ta¹hxai²hē¹la².

12

A²nũ²a² i³ki³ha¹ki²nē³jah¹la² i³yau¹ũ³jau³su²

1 Nxe³nxā²ha¹te¹ a²nũ²a² ka³lxa¹khai¹nx1xe³sxā³ ā³wā³wā³sxā³ ā³ka³tũx3tain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ain¹tāu³a² a²sa³wi³ha³lxa² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹: — Ne³ka²sah¹lxi³sa²lxi¹. Fa³ri³se²a² nũ³ka³txa² wi¹lĩ²jah¹lxi³hē¹li¹. I³ki³ha¹lxi²nx3ti³ha³ta¹. Wi¹lhin¹ki³lxo³tain¹na³li¹. Yxān¹ta¹ a²ē¹nāu³ai²na² ko³nxe³ti³ kãi³sxā³ yxau²xai³lain¹na³li¹. Nxe³ju³ta²li² ā³ke³tũ¹nx2ti³ha³ta²wi¹. Yain³txa² i³wā¹txi³nũ³xa² tē³ki³kxai²nān²tu³ yain³txa³nũ³xa² ā³kwa³lxi¹sān²sxā³ yain³tũ³xa² whāi²na¹ i³wā²te²ju²hē³li¹. Te²yā¹nxe³kxe³hũ³sxā³ fa³ri³se²a² nũ³ka³txai²na² wān³txa² jũ¹nxā² ain³kxi²yah³lxin¹kxai²nān²tu³ tũ¹ka³txai²na² yā¹nxe² kãi³yah³lxi¹nha³ta²wi¹. Ju¹ta²na² wi¹ko³nha¹jah³lxi³hē¹li¹. 2 Nxe³ha²kxai³la¹ hāi³a² kãi³sxā³ yxau²xai³lain¹ju³ta²na² Txa²wā¹sũ³na² hi²sen³kxai³lu² e³lxah²lxi³si¹hain¹tu¹wi¹. 3 Nxe³jut3su² ha²kxai³ ka³nxah³ta²na² wān³txa² e³kxah¹lxin¹jau³xai²na² a³lan²tāu³a² a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ jau¹xain²txi³ ain³kxain¹tu¹wi¹. Te²yā¹nxe³sxā³ sxi²hē¹nāu³a² wān³txa² hē³son³kxah²lxin¹jau³xai²na² jau¹xain²txi³ yxo²kāi²lxi³ e³kxi²jau³xan²ta³ a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ ain³kxain¹tu¹wi¹.

Yuh³lxi³ki³jah¹lo²su² i³yau¹ũ¹nhē³lain¹jau³su²

4 Nxa²ha¹te¹ txa²ya³lxah²lxin¹te² i³nxai²na² ne³ka²a³sah¹lxi³wxi¹. Txa²wā¹nū²ai²na² i³ya²lu¹tē³jah¹la² yuh³lxah³lxi³txa³hē¹li¹. Nxe³te²su² hxi²kan¹txi³ txa²wā¹yāu³ka³txa² i³ya²lu¹tē³lxa³lho³li¹. 5 Yxān¹ta¹ wxa²yāu³ka³txai²na² wxa²nū²ai²na² nxe³sxā³ whāi²na¹ tē³sxā³ ha³lo²a² kō³nxe³kō³xa² ha³nxe² i³sa²tē³kō³xa² ā³na¹kxi²jah¹la² Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³ka³jah¹lai²na² so¹lxi³ yuh³lxi³jah³lxi³hē¹li¹.

6 Jā¹nxe³ju³kxai³lu² ai³ka² wē³sa² ki³ha¹li¹ ki³ha¹li¹ ka³na³ki¹ nxe³te²a² hxi²tē³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ ū³yho³hi²ki³a² ki³ha¹li¹ ki³su² nxe³ki³a² ū³yho³hi¹nx2ti³hī³nx2na³li¹. A²yo³ha² kāi²nxax³wi¹, ai³ka² a³lxi²nxax³ha²kxai³lu¹. Nxe³kxan²ti³nū¹ Txa²wā¹sū³na² yen³nāu³a² ne³wā²na³ju³ta² yū³jah¹lo²sxa³wi¹. 7 Jā¹nxe³ju³kxai³la¹ Txa²wā¹sū³nu²kxai³lu² A²hoh³lxi³ Si³yxau³jah¹lo²su² na³li¹. Nxe³sxā³ txa²wā¹ne³kj³sxa² yxo²ha³kxa¹ i³hau³kot3tai¹nhxai²na²hē³li¹. Te²yā¹nxe³ju³kxai³lu² ai³ka² wē³sa² ki³kāi²nxax³kxan²ti³ a³lxi²te²ju²hē³li¹. Nxe³kxa²ha³tih³xan²tu³ wxāi²nān²tu³ a³lxi² wa³to²hi²nū¹nx2ti³te²ju²hē³li¹, Txa²wā¹sū³na² yen³nāu³a²su¹. Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² yuh³lxah³lxi³txa³hē¹li¹. Nxe³ye²nx2ta¹wi¹.

Je³su²jah³la² wi¹le³kxi²ki³jau³su²

8 Nxa²ha¹te¹ a²nū²a² i²li³te² i³nxai²na² a²nū²a² ā³xa² i³hen³txi³yah³lxin¹te³nah¹lxi¹: “Txa²li² Je³su²jah³la² a²sa³wi³sa¹wi¹.” Yah³lxin¹kxai²nān²tu³ oh³xan¹tū³ka³txa² i³hen³txi³na¹tu¹wi¹. Nxe³na¹te³nah¹lxi¹: “Jah¹lai²li² txa²sa³wi³sa¹la¹wi¹.” Nxe³na¹jau³su² nxe³ai¹na¹tu¹wi¹. 9 Yxān¹ta¹ a²nū²a² i²li³te² i³nxai²na² a²nū²a² ā³xa² i³hen³txi³yah³lxin¹te³nah¹lxi¹: “Txa²li² Je³su²jah³lai²na² a²sa³wit3sin²nxax³wi¹. Yah³lxin¹kxai²nān²tu³ oh³xan¹tū³ka³txa² i³hen³txi³na¹tu¹wi¹.” Nxe³na¹te³nah¹lxi¹: “Jah¹lai²li² txa²sa³wit3su²nxax³wi¹.” Nxe³na¹jau³su² nxe³ai¹na¹tu¹wi¹.

10 Jā¹nxe³ha²kxai³ a²nū²a² i²li³te²su² te²an²tu³ kō³nxe³ti³ kāi³kxai²nān²tu³ hā²wxān³txa³ i³āin²ta³kxi²nha²sxā³ ā³yo²o³tū¹kxai²nān²tu³ ā³wa²su¹tain¹ju³ta² yū²na³li¹. Txa²na² Sū³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lot3sa²jah¹lo²su² te²sa¹jah¹lo²na¹xai²na² kō³nxe³te²lot3sain¹kxan²ti³ ā³wa²su¹tain¹ju³ta²nū³a² yū³tu¹wi¹. Nxe³to³ta¹ wxāi²na² wai³nxax³jau³xa² e³lah³lxin¹jau³kxai³lu¹: “A²ta³a² hxi²kan¹ta² hi²sen³su² Je³su²jah³la² i³hxi²kat1tin²ta¹.” Yah³lxin¹jau³su² yah³lxin¹ta¹ Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² kō³nxe³te²lo³jah³lxi¹lxi¹. A²nxe³jau³xai²na² sa²kxai³lu² Sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² kō³nxe³te²lo³jau³xai²na² sa²kxai³lu² hai³txi³ ā³wa²su¹ju³ta² yū²nxax³wi¹.

11 Nxe³ha²kxai³lu¹ a²nū²a² an³txi³te²a² sa²kxai³lu² sa²so¹nxax²lxi³kxai²nān²tu³ Ju³te²a² nū³ka³txa² ā³nū²kxi²thi³nāu³a² sa²so¹ta³nxax² ha³lo²an¹ta² a²si³yxau³ka³txa² sa²so¹ta³nxax² nxe³nx2tain¹kxai²nān²tu³ i³wa³lxin³yah³lxin¹jau³nū³a² hxi²waun³jah³lxi³txa³hē¹li¹.

12 Sa²so¹nx2ti³hī¹na¹ Txa²wā¹sū³na² A²yāu³ka³txa² hi²sen³kxai³lu² wān³txa² i³wa²lū³xain¹yah³lxin¹jau³nū²a² i³yau¹ū¹nx2ti³tu¹wi¹. Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² yuh³lxah³lxi³txa³hē¹li¹. Nxe³ye¹nx2ta¹wi¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hē¹la².

Yen³kxi³khaix1jah¹la² i³yau¹ū³jau³su²

13 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la²kxai³lu² i³ye³ta³lun²nū²la² aun³txa² wxā³ain¹tū³ka³txa² a²nū²a² ka³na³ka³na³te²a² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— i³tih³nxe³nē³jah¹lāi³. Txa²wī³na² ya³lu²sa²sī¹nha²kxai³ yen³kxa² ū³hū¹sain¹sī¹na²hē³li¹. Sain¹sī¹nha²kxai³ txa²lon³na²

wā²nū²t3ja³sa²si¹hai¹na¹jau³su² nxa¹nhai¹. Na¹jau³xai²li² i³ye³kxi¹txai¹nhē³li¹. Ta¹hxi²hē¹la².

14 Nxe²ha²te¹ Je³su²jah³la²kxai³lu² i³kwai²kxi²te³nah¹lxi¹:

— Nxex3sa²lxi¹. Wxa²yen³kxa² wain³txi³ wxa²hau³kot3sān²sxā³ wā²nhū¹nx2ta¹ju³ta² yū²nxa³wi¹. Hai³txi³ txa²wa³ka³li³yut3sxa³wi¹. Je³su²jah³la² nxe³ta¹hxi²hē¹la².

15 Nxe³ha²kxai³la¹ tū¹ka³txai²li² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Yen³kxa² hāi¹nxe² yxo²kwain³yah³lxi³txa³hē¹li¹. Kāin² yen³kxi³yah³lxin¹kxan²ti³ kān³su² hin¹yah²lxan³so³li¹. Nxe³ta¹hxi²hē¹la².

16 Nxe³ha²kxai³lu¹ i³yau¹ū³jau³xa² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— A²nū²a² yen³kxi³khai³1te²a² hai³sxa² wi¹ko³xa² a³nū²nhai¹.

17 Nxe³nū²la² yain³txa² kāin²sa²so¹ha²kxai³ a²ē¹na² e³kxi²nh²te²nah¹lxi¹: “Txa²hai³sxa² wi¹wen¹khai³1nēn³ta²kū². Yxān¹ta¹ yain³txa² sa²ta³a¹thi³nū³a² sī³kāi²nxa³kū². Nxe³ha²kxai³ ih¹nxe³ta¹lhon³ku² nxa¹nha²kū². 18 Yxān¹ta¹ nxe² kāi³a¹tū¹xā¹. Yain³txa² sa²ta³a¹thi³nū³a² sa²hai¹sa²so¹na¹tū¹xā¹. Nxa¹kxai²nān²tu³ yain³txa² kāin² sa²ta³a¹ha²kxai³ txa²yen³kxa² yxo²ha³kxa¹ ū³ha¹a¹ha²kxai³ nxa¹tū¹xā¹. 19 Nxa¹kxai²nān²tu³ i³ye³kxi²nha¹tū¹xā¹. Nxe³nha¹te³nah¹lxi¹: “Txa²li² wi¹lhin¹khai³1na¹xā¹. Txa²yen³kxa² ka³lxa¹sa³xā¹. Nxe³sxā³ kwē³kon³ju³ta² ko³ka³lxa¹txi³ kwē³kon³sa³kxan²ti³ hxa³n³kxi²sa²nxa³lho³na¹. Nxe³sa²nxa³ha²kxai³ kāin² i³yai³ni² kāin² i³na² wi¹lxo³kxi²nha¹khai³1nxe² na¹tū¹xā¹. ” Nxe³ain¹nū²nhai¹. 20 Yxān¹ta¹ Txa²wā¹sū³na² i³wa²lū³xi²te³nah¹lxi¹: “Wxāi²na² ā³ne³wxe²nxa³lxi¹. Ka³nxah³ta²na² ya²lū¹nxa²tu¹wi¹. Nxān¹kxai²nān²tu³ ih¹te²ta³ wxa²yen³kxa² so¹kxi²nxain¹te³ji¹wi¹?” Txa²wā¹sū³na² nxe³nū²nhai¹.

21 Te²yā¹nxe³jut3su² a²nū²ai²li² yen³kxa² wā²nxū^h ū³ha¹te²su² te²na² sa²kxai³lu² yxān¹ta¹ Txa²wā¹sū³na² yen³nāu³a² yen³kxi³txa²jut3sa²kxai³ nxe³jah¹la² yā¹nx2na³li¹. Je³su²jah³la² nxe³ta¹hxi²hē¹la².

Hxi²waun³ta³kxi²nha²ki³sxa³jau³su²

22 Nxe³ha²kxai³la¹ a²sa³wi³ha³lxa² āh¹ i³ye³kxi²ti³ān¹jau³kxai³lu¹:

— Jā¹nxa¹jau³su² yain³txi³su² yain³yah³lxin¹kxe³nū³a²

hxi²waun³ta³kxi²nyhah¹lxi³txa³hē¹li¹. Te²yā¹nxe³sxā³ wā²la²ka³lo³ai²li² ū³whi²kxi²nhān¹ka³lo³nū³ai²li² hxi²waun³ta³kxi²nhā²sxā³

yxau²xai³ah³lxi³txa³hē¹li¹. 23 A²nxe³ju³kxai³lu² ka³te³na² yxau²xai³ki³ju³ta² sa²kxai³lu² yain³txi³su² a³lxi² wa³to²hi²te²ju²hē³li¹. Te²yā¹nxū³sxā³

txa²wā¹nū²ai²na² sa²kxai³lu² wā²la²ka³lo³su² a³lxi² wa³to²hi²te²ju²hē³li¹. 24 Ai³ka² i²jah¹lxi³hē¹li¹. Yain³txa² ū^hwi¹xa³ha²kxai³ yain³txa²

sa²so²nxa³ha²kxai³ yain³txa² sa²ta³thi³nū³a² yū²nxa³ha²kxai³ nxe³te²ju²hē³li¹. Nxe³kxan²ti³ Txa²wā¹sū³na² sa²kxai³lu² ai³ka² a³lxi²na³li¹. Yxān¹ta¹ wxāi²li² a³lxi² wa³to²hi² nxe³nx2ti³na³li¹. 25 Nxe³ha²kxai³lu¹ ka³te³na²

yxau²xai³lyah³lxin¹ju³ta²nū³a² hxi²waun³ta³kxi²nyhah¹lxin¹kxan²ti³ hai³txi³ ā²la² a³lu²on³sxā³ ka³te³na² yxau²xai³lyah³lxi³hū¹nxa³lxi¹.

26 Yxah³lxin¹ju³ta² ha³lo²a² yu³jūx1ju³ta² hxi²kan¹txi³ kāi³yah²lxan³kxai²nān²tu³ ha³lo²a² yu³tā³lxi³ju³ta² hxi²waun³jah³lxi³txa³hē¹li¹. 27 Te²yā¹nxe³sxā³

si³sa² yāu³sa² ha³lo²a² wen¹kxa² i²jah¹lxi³hē¹li¹. Hai³txi³ hai³sxa³la³ wa³ko³nai¹nxa³ha²kxai³ wān²ta³ wet1tai¹nxa³ha²kxai³

ain¹te²sxa³yu²hē³li¹. Sa³lo³māu²ah³lu¹ta²na² I³sa³e² nū³ka³txa² a²wa³kxēn³ta² kāin²jah¹lo²su² ta¹hxi²ti³ai²ti²tu³wi¹. Yen³kxi³khai³1nxe³ha²kxai³ wā²la²

wi¹khai³1ka³lo³a² ū³whi²kxi²nha²ta¹hxi²ti³ai²ti²tu³wi¹. Nxe³kxan²ti³nū¹

si³sa² yău³sa³kxai²na² wi¹wa³to²hi²te²ju²hē³li¹. 28 Nxe³ha²kxai³
 Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² si³sa² yău³sa² wi¹la³ we¹te²ju²hē³li¹.
 Nxe³te²a² hī¹na² wi¹la³ we¹nha²kxai³ ka³nxa³ha²ta³a² jī³hxa³nha²kxai³
 nxe³te²ju²hē³li¹. A²nxe³te²a² wi¹la³ we¹nhi¹na² wi¹lhi¹txu¹xai³te²ju²hē³li¹.
 A²nxe³ju³ta²li² yxo²i²yah²lxan³ta²lu¹wi¹. 29 Jā¹nxe³ju³kxai³lu²
 yain³txa² yain³yah³lxin¹ju³ta³nū³la³ i³na²kxi²yah³lxin¹jau³nū³la³ nxe²
 hxi²waun³txi³yah³lxi³txa³hē¹li¹. 30 Nxe³ju³ta²na² a²yxo²ha³kxai³
 Sū³na² wān³txa² yxo²i²ai¹nxa³tū³ka³txi³nāu³xai²na² yen³kxa²
 yxo²kwain³sxā³ ān³te³nain¹te²ju²hē³li¹. Nxe³yān¹ta¹ wxāi²kxai³ ha³lo²a²
 ā³taut3to³jah³lxin¹kxe³su² Wxa²wi³na² Si³yxau³tāu³a¹ hi²sen³kxai³lu²
 taut3to³jah³lxin¹kxa² whāi²na¹ i²jah¹lo²su² na³li¹. 31 Nxe³yah³lxi¹nha²kxai³
 Txa²wā¹sū³na² wān³txa² sa²yxo²wet1hxa³jah³lxi³sā²nhē³li¹.
 Yxah³lxin¹kxai²nān²tū³ yen³kxai²na² ā³taut3to³txai³yah³lxin¹kxai²li²
 ū³tet1sū³nx2ti³tu¹wi¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hē¹la².

Oh³nāu³nū¹ka³nāu³ān¹ta²yen³kxi³su²

32 Nxe³ha²kxai³la¹:

— Txa²sa³wi³ha³lxi³sah¹lxi¹li¹. Yuh³lxah³lxi³txa³hē¹li¹. Txa²wā¹sū³na²
 hi²sen³su² oh³xa² a²ha³lo²a² si³yxau³tāu³su² ti³hi¹txa²lxi³ju³ta² ten³na³li¹.
 33 Nxe³ha²kxai³ wxa²yen³kxa² sa²kxai³lu² a²nū²a² yen³kxi³txa²te²a²
 wā²nhū¹txai¹yah³lxi³hē¹li¹. Yah³lxin¹kxai²nān²tū³ oh³nāu³a² so¹lxi³
 Txa²wā¹sū³na² ha³lo²a² so¹lxi³ wxa²yan³txi³nū³a² a³lxi²kxi³nū³a²
 so¹lxi³ ū³ha¹jah¹lxi³hē¹li¹. Nxe³yah³lxin¹kxai²nān²tū³ hai³txi³
 kāi³kxi¹nx2tai¹nxa³ha²kxai³ hai³txi³ kho³nxa³ha²kxai³ hai³txi³ hxa³nxa³ha²kxai³
 nxe³ye¹nx2ti³tu¹wi¹. 34 Nxe³jut3su² wxa²yan³txi³nū³a² ū³ha¹ah³lxin¹ti³xa² so¹lxi³
 wxa²e¹nāu³a² nxū¹hain³nyhah¹lxin¹tu¹wi¹.

Ye³ten³nha²sxā³wah³nxe³kxi²jau³su²

35-38 Nxe³ha²kxai³lu¹ i³yau¹ū³jau³xa² i³ye³kxi¹nx2ta¹tu¹wi¹. Sxi²ha²
 wa³kxēn³yah³la² sa²kxai³lu² txu¹ha² so¹ju³tan¹te² yain³txa³nū³a²
 yain³te³lhxā³ a³li³nū²nhai¹. Nxe³nū²la² a²sa³wi³ha³lxa² whāi²na¹ wā³li²ju³ta²
 wah³nxa³kxi²nū²nhai¹. Hā²wxān³txa³ wā³li²tāu³a² i³yxo²to¹tot1s1¹na² wa³su³txi²
 sa²yxo²than²kxi²nū²nhai¹. Nxe³ha²kxai³ a²sa³wi³ha³lxi²na² ye³ten³kxe³su²
 wi¹lhin¹ye²nū²nhai¹. Ka³nxah³ta² wi³ta³lon³tāu³a² tā³nxa² a³lan²ti³li³lxi²
 tā³nxa² wā³li²kxai²nān²tū³ ye³ten³su² wi¹lhin¹ye²nū²nhai¹. Nxain¹kxai²nān²tū³
 wi¹lhin¹sxā³ wah³nxain¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² a²wa³kxēn³yah³la² sa²kxai³lu²
 yain³txa² tē³sxā³ kwa²ū³hū¹nū²nhai¹. Te²yā¹nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na²
 wxā³ju³ta² ye³ten³sxā³ wah³nxe³jah³lxi³hē¹li¹. Yen³kxa² hau³kot3sxā³ wxē³ti²
 wā²la²ka³lo³a² ū³whi²kxi²nha² lā³pi³āu²tē³na² sa²kīx3sxā³ ū³thū²ka²sa²wxe²
 nxe³kxa²yā¹nxe³kxe³hū³sxā³ hau³kot3sxā³ wah³nxe³jah³lxi³hē¹li¹.
 39 Te²yā¹nxe³ju³kxai³lu² ka³nxah³ti³na² so¹lxi³ yen³kxa² kāi³jah¹la² hāi³a²
 wxā³te²ju²hē³li¹. Nxe³kxi³sa²kxai³ sxi²ha² wa³kxēn³yah³lai²na² sa²kxai³lu²
 yen³kxa² kāi³jah¹la² wxā³jē³nāu³wa³kxa² wi¹kō³nha²ke³la³te²kxai³ ye³ten³sxā³
 wah³nxe³hī³nx2na³li¹. A²sxi²h²yxo²a² ū³kāu³txi²nxā³kxe³su² yen³kxa²
 ti¹kxi²nxa³kxe³su² nxe³hī²nxa³lxi¹. 40 Jā¹nxe³jut3su² ye³ten³nha²kxi³hū³nxe²
 wah³nxe³jah³lxi³hē¹li¹. Nxe³sxā³ wxa²e¹nān¹jau³kxai³: “Hī¹na²
 wxā²nxa³lho³na¹.” Nxīn¹jau³su² nxe³ti³wa³kxa² wxā³na¹ha³ta²wi¹. Je³su²jah³la²
 ta¹hxai²hē¹la².

Wi¹la³wa³kon³te²su²te²a²wi¹lũ³yho³hi²jau³su²

41 Nxa²ha¹te¹Pe²jah³lai²na²a²wān³txi³kxai³lu¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. Jau¹xai²li² txa²nũ³kā³txi³nāu³xa² so¹lxi³
ĩ³ye³kxi²tā³nxa² a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ ĩ³ye³kxi²tā³nxa² nxēn¹si²lxi¹?
Ta¹hxi²hē¹la².

42 Nxa²ha¹te¹Je³su²jah³la²kxai³lu²ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Sxi²ha²wa³kxēn³yah³la²a²sa³wi³sa²wi¹lhin¹te²na²so¹lxi³ne³kheh¹te²na²
so¹lxi³a²sxi²khai³xa²ĩ³hau³kot3si¹jau³su²ũ³wxe³te²ju²hē³li¹. A²nxe³jah¹lai²na²
sa²kxai³lu²wi¹lhi¹nha²kxai³yain³txi³su²ũ³hũ¹xai³lain¹te²ju²hē³li¹.

43 Wi¹kāi³kxai²nān²tũ³a²wa³kxēn³yah³la²wxā³tāu³a²ĩ³wi¹lxon³kxi²kxai²nān²tũ³
wi¹lhin¹ti³hi¹tain¹tu¹wi¹. 44 Ya²la³tũ³e³kxi¹nx2ta¹wi¹. Yen³kxa²yxo²ha³kxa¹
hau³kot3si¹jau³su²ũ³wxe³kxi²tu¹wi¹. 45 Yxān¹ta¹nxe²nxa³kxai²nān²tũ³

wā²nxũ¹e³kxi²te³nah¹lxi¹: “Txa²si³yxau³ka³txa³wa³sut3si¹nxa³lho³na¹.”
Nxe³jau³su²ha²kxai³a²si³yxau³ka³txai²na²sa³wi³ha³lxa²in³txi³su²tā³nxa²
txu¹su²tā³nxa²ĩ³wait1ān³si³wxe³hĩ³nx2na³li¹. Nxe³te³na¹kāin²ĩ³yai³ni²ĩ³na²sxā³

we¹ni²nxe³hĩ³nx2na³li¹. 46 Nxe³tāu³a²kō³nha²nxa³ku¹ha²a²si³yxau³jah¹la²
ĩ³xi²tu¹wi¹. Nxe³kxai²nān²tũ³jah¹lai²li²ũn³txi³ĩ³wait1sān²ka³tũ³
kō³nxe³thin¹tũ³kxa³txa²ha³lo²a²ũ³tũ³kxa²wxe³kxai¹nhĩ³nx2na³li¹.

47 Te²yā¹nxe³sxā³a²sa³wi³sai²li²kwa³na³kxain¹jau³xa²ā³ne³wxe³kxai²nān²tũ³
yxān¹ta¹kwa²hāi¹nxe²wet1txa³kxai²nān²tũ³nxe³te²na²sa²kxai³lu²kāin²
ĩ³wai¹txai¹nhĩ³nx2na³li¹. 48 Yxān¹ta¹a²sa³wi³sai²li²kwa³na³kxain¹jau³xa²

kũ³we¹ki²la²ā³ne³wxe²nxa³kxai²nān²tũ³kāin²ĩ³wai¹txai¹nxa³lho³li¹.
Jā¹nxe³jut3su²yen³kxa²kāin²ũ³hũ¹ain¹kxai²nān²tũ³nxe³jah¹lo²kxai³lu²
wā²nhũ¹si¹ja³kxa³nũ³su²kāin²ĩ³ye³kxi²tain¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la²kxai³
ta¹hxi²hē¹la².

Je³su²jah³la²yxo²i²kj³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu²ĩ³hait2ta³lxi³nē³jau³su²

49 — Nxa²ha²kxai³ha³lo²a²yxo²ha³kxa¹heh³ni³kxi³kxa²yāx1
wxā³na¹hē³li¹. Wa³su³txi³ā³si³wxe³na¹txai²lā¹. 50 Te²yā¹nxe³sxā³

ĩ³yau³xa²ũ³hũ¹kxi²sa³sai¹kxi³jut3sũ³nxe²ya³lu²na¹ju³ta²yũ³tu¹wi¹.
Nxe³na¹ju³kxai³lu²ta³lun²kxi³sxa³tā³lxa¹hxi²kau³kau³nha²te³lxa¹nhai¹.

51 Jā¹nxa¹ju³kxai³lu²wxā³na¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu²a²nũ²a²nāu³xa²
hāu²non³sxā³yxau²xai³nyhu¹ah³lxi³ju³ta³nũ³a²yũ²nxa³lho³li¹. Nxe³to³ta¹
he¹kxi²nyhu¹ah³lxi³ju³ta³nũ³a²yũ³tu¹wi¹. 52 A²hĩn¹tāu³a²a²nũ²a²ha¹li¹

ha¹li¹ka³na³ki¹sxi²ha²sĩ³ka³na³ka³na³thĩ³na²a²yut3su²nyhu¹ain¹te²nān²tũ³
a²nũ²a²ha¹lin¹te²na²a²nũ²a²ā³xa²ha¹li¹ka³na³ki¹nxe³tũ³ka³txa²
he¹kxi²nyhu¹ah³lxi³tu¹wi¹. 53 A²wi³na²a²ki³lha³lxa²ā³nhe¹kxi²nyhu¹ha²kxai³

a²hā³ka³na²a²ka³ne³lxa²ā³nhe¹kxi²nyhu¹ha²kxai³a²hāi³na²a²sā³nxe³lxa²
he¹kxi²nyhu¹ha²kxai³nxe³nyhu¹ain¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la²ta¹hxi²hē¹la².

Ha³lo²a²ĩ³yau¹u¹nhē³jau³su²

54 Nxa²ha¹te¹Je³su²jah³la²kxai³la¹a²nũ²a²nāu³xa²āh¹ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— U³je³na²kan³tāu³a²o³sĩ³na²yũ³kxai²nān²tũ³nxe³yah³lxin¹te³nah¹lxi¹:
“Wē³ha²yau³xa²wxān²tu¹wi¹. Yxah³lxin¹jau³su²ha²kxai³ya²la³tũ³
wxā³ye¹nx2ti³tu¹wi¹. 55 Te²yā¹nxe³sxā³u³je³na²ta³nān³nāu³a²kāin²
ik3kxai²nān²tũ³nxe³yah³lxin¹te³nah¹lxi¹: “A³lan²khaix1tu¹nhē³tu¹wi¹.”

Yxah³lxin¹jau³su²ha²kxai³ya²la³tũ³wxā³ye¹nx2ti³tu¹wi¹.
56 Nxe³yah³lxin¹ju³kxai³lu²wi¹lhin¹ki³lxo³jah³lxi¹lxi¹. Yxān¹ta¹

ko³nxe³thin¹khai¹yxah³lxi¹lxi¹. Ha³lo²ai²la³ ta³nxa² o³sĩ³nai²la³ ta³nxa² ye³khe¹yah³lxi¹lxi¹. Yxān¹ta¹ Txa²wā¹sũ³na² wān³txa² ā³ne³wxe³yah²lxa³lxi¹.

Txa²wā¹kō¹kō¹sa²jah¹la²hāu²no³nha²ki³jau³su²

57 Wain³txi³ o²la³kxah³lxin¹ju³ta³nũ³a² hxi²kan¹txi³ ā³ya³jah¹lxan³kxai²lē¹.
58 A²nũ²a² i³xan³ta³kxi¹nx2ti³kxai²nān²tu³ hxi²kan¹ta² si³yxau³jah¹la² ā³sa²so¹nx2ti³ha³ta²wi¹. Nxe³nx2ti³kxa²yan³txi³su² wa³su³txi³ i³hāu²no³nyhu¹jah³lxi³hē¹li¹. Yxān¹ta¹ nxe³yah²lxan³kxai²nān²tu³ a²hxi²kan¹ta² si³yxau³jah¹la²kxai³lu² sxi²ha² kan²thi³na² ũ³tĩ¹kxi²nx2ti³si¹hain¹jau³su² kwa³na³ai¹nha³ta²wi¹. 59 Nxe³nx2tain¹kxai²nān²tu³ wa³su³txi³ ā³wa²su¹kxi¹nx2ti³xa³lho³li¹. Yen³kxa² ũ³yho³hi²ta³lun²yah³lxi³sā²nĩn¹ka³tu³ hā²wxān³txa³ ā³wa²su¹kxi¹nx2ti³ju³ta³nũ³a² yũ³hĩ³nx2na³li¹. Nxe³ye¹nxa²lxa¹wi¹. Je³su²jah³la²kxai³lu² nxe³ta¹hxai²hē¹la².

13

Ko³nxe³ti³kāi³ju³ta²i³āin²ta³kxi²nha²jau³su²

1 Nxa²ha¹te¹ i³ye³ta³lun²nũ²la² a²nũ²a² ā³tĩ³sxā³ i³hen³txi³te³nah¹lxi¹:
— Je³su²jah³lāi³. Pi³la²jah³la² sa²kxai³lu² hxi²ki³te²la³ka³tu³ Ka³li³le²a² nũ³ka³txa² sun²tā¹nyhain¹nũ²hē³li¹. Txa²wā¹sũ³na² sxi²ha² kwēn¹ta²na¹: “Yen³kxa² ũ³hũ¹na¹tũ¹xā¹.” Ai¹nhĩ¹na¹ ā³wih¹nũ²la² ā³si³hē²kxi²te²a² hi²sen³su² sun²tā¹nyhain¹nũ²hē³li¹. Nxe³ha²kxai³ ko³nxe³thin¹khai¹nxēn³ta¹. Ain¹ta¹hxai²hē¹la². 2 Ain¹nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:
— Ka³li³le²a² nũ³ka³txai²li² ko³nxe³thin¹ wa³to²hain¹tũ³ka³txi³su² ha²kxai³ sun²tā¹ain¹thai¹li¹? 3 Ti³he¹nxa³wi¹. Yxān¹ta¹ wxāi² i³nxai²na² sa²kxai³lu² i³āin²ta³kxi²nha²sān²sxā³ wxa²ko³nxe³thin¹yah³lxin¹ju³ta² ā³na¹la³kxi²nyhah¹lxan³kxai²nān²tu³ ya²lu²nxa²lxĩ³ju³ta² yũ³nx2ti³tu¹wi¹. 4 Jā¹nxe³ju³kxai³lu² kxā³nhxi¹nu¹ta²na² sxi²ha² ki³thĩ³na² Si³lo³e²thĩ³na² nxe³thĩ³nu¹ta²na² ā³ya³hi²ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Ā³ya³hi²hi¹nu¹ta²na² a²nũ²a²nāu³xa² 18 nxe³te²nāu³xu¹ta²na² ā³ya²lu¹ta²lxĩ³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. A²nxe³tũ¹ka³txu¹ta²na² ko³nxe³thin¹ wa³to²hain¹tũ³ka³txi³su² ha²kxai³ ā³ya²lu¹ta²lxĩ³ta¹hxai²yu²lhai¹li¹? Te²yā¹nxe³sxā³ Je³ru³sa³lē²thĩ³nān¹tũ³ka³txa² wi¹lhĩn¹ wa³to²hain¹tũ³ka³txi³su² ta¹hxai²yu²lhai¹li¹? 5 Ti³he¹xai¹nxa³wi¹. Yxān¹ta¹ wxāi²na² sa²kxai³lu² i³āin²ta³kxi²nha²sān²sxā³ wxa²ko³nxe³thin¹yah³lxin¹ju³ta² ā³na¹la³kxi²nyhah¹lxan³kxai²nān²tu³ ā³ya²lu¹txa²lxĩ³ju³ta² yũ³nx2ti³tu¹wi¹. Je³su²jah³la²kxai³ ta¹hxai²hē¹la².

Fi³ke²ra²ka³txa²nxā³kxi¹hxa³ka³txa²i³yau¹ũ³jau³su²

6 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la²kxai³la¹ i³yau¹ũ³jau³xa² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:
— Hai³sxa³nāu³a² fi²ko²nē³ka² wi¹wen¹nũ²nhai¹. Wi¹wen¹ka³tu³ta¹ a²wa³kxēn³yah³lā² a²nā³ka³ wxa²so¹te³lhxā³ wxā³nũ²nhai¹. Yxān¹ta¹ hai³txi³ yũ³ye²nxa³nũ²nhai¹. 7 Yũ³ye³nxa³nũ²la² a²sa³wi³sa² i³kaxĩ¹so¹te³nah¹lxi¹: “Ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ kwē³kon³tāu³a² fi²ko²nā³ka² wxa²so¹te³lhxā³ wxā³na¹ta¹ hai³txi³ i²tuh³nxa³hē¹li¹. Nxe²nxa³ha²kxai³ tau³kxi²lũ³ā¹txa²hē³li¹. Hai³sxa² a³lxĩ²sa³nhai¹. Ki³lā³lxĩ²ki³a² ũh³wi¹la¹tu¹wi¹.” Nxe³nũ²nhai¹. 8 Nxa²ha¹te¹ a²sa³wi³sa² i³wa²lũ³xi²ti³an¹jau³kxai³lu¹: “Hāi¹nxe²wxe³sā²nhē³li¹. Ye³ka³na³ka³na²ssxā³ kwē³kxa² wahx3nxe³sxā³ i²ya³sa²sā²nhē³li¹. Nxe³ki³kxai²nān²tu³ kĩh³nxa² ũ³kxē³ni²sxā³ wxa²si³sa²ta³kxi²na¹tu¹wi¹. 9 Hā²wxān³txa³ nā³kxi²kxai²nān²tu³ wi¹tu¹wi¹. Ta¹ nā³kxi²hxa³kxai²nān²tu³

nxe³hī¹na²sa² tau³kxi²lũ³ã¹a¹tu¹wi¹.” Ain¹nũ²nhai¹. Je³su²jah³la²kxai³
nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

Txu¹ha²ĩ³ton³ta³kxi²ta¹ka³lxa²we²txi²jau³su²

10 Nxe³nũ²la² hã²wxãn³txa³ sa²ba³to³ nxe³tãu³a² Ju³te²a² nũ³ka³txa²
ã³nũ²kxi²thĩ³na² ã³wih¹nũ²la² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² ĩ³yau¹ũ³ta¹hxai²hẽ¹la².

11 ĩ³yau¹ũ³tãu³a² txu¹ha² ĩ³ton³ta¹ka³lxu³su² ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³ta¹ka³lxai²li²
ko³nxe³te²a² yãu³ka³txa² nxũ²kwai³yxa³ha²kxai³ hxi²kan¹txi³ ĩ³sin²kxi²nha²sã³
ai³ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². Hã¹isã³ ku²thu²kxa² ai³ta¹hxai²hẽ¹la². Kwẽ³kxa²
ye³ka³lxa¹txi³ kwẽ³kon³sã³ 18 nxe² kwẽ³kon³tãu³a² sxa²xai³ye²ta¹hxai²hẽ¹la².

12 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la²kxai³la¹ ĩ³kxi²nũ²la² ĩ³kaix¹so¹te³nah¹lxi¹:

— ĩ³sa³nĩ¹. Hĩ¹na² wxa²xĩ³ta³ka³txa² ã³wa²su¹txa²ha¹xĩ¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

13 Nxe²te³ta³lun²nũ²la² txu¹hai²na² wxa²ta³lo³wxai³nũ²la²
we²txi²ta¹hxai²hẽ¹la². We²txi¹nxa²ha¹te¹ wa³su³txi³ ĩ³sin²kxi²nha²sã³
ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Txa²wã¹sũ³na² wi¹lhin¹khai¹nx2na³li¹. Nũ³kxũn³khai¹nx2na³li¹.
Wi¹lxo³kxi²sa³nhai¹. Txu¹ha²kxai³ ta¹hxai²hẽ¹la². 14 Nxe³ju³ta¹na² thĩ¹na²
wa³kxẽn³yah³la² ĩ²ta¹hxai²hẽ¹la². ĩ²nxa²ha¹te¹ kãin² ħit3te³nah¹lxi¹:

— Ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ a³lan²tãu³a² so¹lxi³ wa³ka³li³yu³ta²
o²la³kxi²ki³te²jai¹ti³tu³wi¹. Nxe³kxi³sa²kxai³ sa²ba³to³ nxe³tãu³a² Ju³te²a²
nũ³ka³txa² wa³kon³ki³te²sxa³yu²hẽ³li¹. Kĩ³sxa³ha²kxai³ sa²ba³to³ nxe³hĩ¹na²
we²txi²sih¹nxa²lxi³jau³su² wxã³yah³lxi³txa³hẽ¹li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

15 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

— Wi¹lhin¹ki³lxo³jah³lxi¹lxi¹. Yxãn¹ta¹ ko³nxe³thin¹yah³lxi¹lxi¹. Wxa²pon¹su²
ta³nxa² wxa²ka³va¹lhu² ta³nxa² yũ³yah³lxin¹kxa² sa²ta²la³kxi²so¹sã³
ka³wã¹lxa² tẽ³sã³ ã³nxai³ka³ty³ ũ³ti¹yah³lxi³hxai¹nhẽ³li¹, sa²ba³to³
nxe³kxan²ti³nũ¹. 16 Te²yã¹nxe³ju³kxai³lu² ta¹ka³lxa² A³bra³ãu²ah³lo²nu¹ta²na²
a²sa³wĩ³sa³ka³lxu³su² na³li¹. Nxe³yãn¹ta¹ Sa³ta³na²jah¹la² ħi²sen³su² kwẽ³kxa²
ko³ka³lxa¹txi³ 18 nxe² kwẽ³kon³tãu³a² kan²ta³kxin²ta¹. Nxe³ha²kxai³
we²txai¹na¹ju³ta² wain³na³li¹, sa²ba³to³ nxe³kxan²ti³nũ¹. Je³su²jah³la²kxai³
ta¹hxai²hẽ¹la².

17 Nxa²ha¹te¹ jau¹xai²na² ain³kxi²nũ²la² ħit3txain¹tũ³ka³txai²na²
ãu²lxa²to³nain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Yxãn¹ta¹ tũ¹ka³txai²na² ĩ³hi²txain¹nũ³ka³txai²na²
sa²kxai³lu². Je³su²jah³lai²na² o²la³kxi²ju³ta² ĩ²ai¹nha²kxai³
ĩ³ka³lih³kxi²nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

Mos³tar²ta²ki³a²ĩ³yau¹ũ¹nhẽ³jau³su²

18 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la²kxai³la¹ ãh¹ ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Txa²wãn³txa² ĩ³yau¹ũ³nx2ta¹jau³xa² yã¹te²ta³ yãx1hĩ³te²la¹xã³?
Nxe³jau³jau¹xai²na² ĩ³yau¹ũ³nx2ta¹tu¹wi¹. 19 Mos³tar²ta²ki³a² yã¹nx2na³li¹.
Nxe³ki³ai²na² tẽ³sã³ ũh³wĩ¹nũ²la² wi¹wen¹te²ju²hẽ³li¹. Hã²wxãn³txa³ ħi³a²
kĩn³ka³txa² we¹nha²kxai³ ai³ka² a²ye³sa² ã³nhẽ¹ti³te²ju²hẽ³li¹. Je³su²jah³la²kxai³
ta¹hxai²hẽ¹la².

Yain³tũ³xa²ũ³wha¹kxi³ju³ta²ĩ³yau¹ũ³jau³su²

20 — Nxe³ha²kxai³la¹ Txa²wãn³txa² ĩ³yau¹ũ³nx2ta¹jau³xa² yã¹te²ta³
yãx1hĩ³te²la¹xã³? Nxe³jau³jau¹xai²na² ĩ³yau¹ũ³nx2ta¹tu¹wi¹.
Ain³kxi²sah¹lxi³hẽ¹li¹. 21 Yain³txa² ũ³wha¹tũ³xa² yã¹nx2na³li¹. Nxe³tũ³xa²
txu¹hai²li² tẽ³sã³ tri²ka²nũ³xa² ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ ũ³hau³kot3sã³

ũ³ka³lxĩ¹te²ju²hẽ³li¹. Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² tũ¹xai²na² yxo²ha³kxa¹ kãin² i³wa¹je²te²ju²hẽ³li¹. Ta¹hxi²hẽ¹la².

Sũ³na² wãn³txa² i³hit2tain¹tũ³kq³txi³su²

22 I³ye³kxi²ta³lun²nũ²la² Je³ru³sa³lẽ²thĩ³nãn¹tĩh³na² ai³ta¹hxi²hẽ¹la². Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² i³yau¹ũ³si¹ja³kxa³nxũ³su² sxĩ²je³na² yxo²ha³kxa¹ ã³nxi³lha²the³ta¹hxi²hẽ¹la². 23 Nxe²xai³ain¹tãu³a² in³txa² ã³tĩ³sxã³ i³wã³txi³te³nah¹li¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lãi³. Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² i³hi²txain¹tũ³kq³txi³nũ³a² ka³lxa²ai¹nxa³ji¹wi¹? Ta¹hxi²hẽ¹la².

24 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

— Txa²wã¹sũ³na² ha³lo²a² ã³wih¹kĩ³ju³ta³nũ³a² kan²na³li¹. I³li³ju³ta² kãi³sxã³ ã³wih¹kĩ³te²sxa³yu²hẽ³li¹. A²nũ²a² ka³lxa¹khaix¹nxe³te²nũ³xa² ã³wih¹ti³te³nain¹ta¹ wain³txi³ ã³te³nai¹nxa³ha²kxai³ ã³wi¹hai¹nxa³lho³li¹. Sxi²yo²a² kãi²nxa³te²yo²hũ³nxe² Sũ³na² wãn³txa² yxo²i²te²na² so¹li³ ã³wih¹te²ju²hẽ³li¹. Nxe³kxe³su² ha²kxai³ nxũ²kwai³lxũ¹sxã³ sxih²yo²a² kãi²nxa³te²yo²a² ã³wih¹kxe³hũ³nxe² Sũ³na² wãn³txa² yxo²i²sxã³ yxau²xai³jah¹lxĩ³hẽ¹li¹.

25 Te²yã¹nxe³sxã³ sxi²ha² wa³kxẽ³yah³la² i³sa²yxau³sxã³ sxih²yo²a² ũh³yo²wĩ¹tu¹wi¹. Nxe³kxai²nãn²tu³ ti²ta³lo³kan¹tũ³kq³txa² i³kai¹sxã³ i³ye³kxain¹te³nah¹li¹: “Txa²hxi²kan¹jah¹lãi³. Sa²yo²than²txa²si¹nhẽ³le¹.” Nxe³nũ²la² sxi²hẽ¹nãn¹jah¹lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹: “I³h¹nhu¹nãn¹te²tan³yah³lxin¹ji¹wi¹?” 26 Nxa²ha¹te¹ i³wa²lũ³xain¹ti³an¹jau³kxai³lu¹: “Txa²sxi²je³na²na² i³tih³nxe³nĩn¹tai¹tu³we¹. I³yai³ni² i³na² nxe³kĩ³tai¹tu³we¹.” Nxe³ain¹tu¹wi¹. 27 Nxe³ha²kxai³lu¹: “Wxãĩ²nãu³ i³nxi²na² i²nx2ti³te²txã³wi¹. ã³sxã³ ã³waix³jah¹lxĩ³hẽ¹li¹. Kq³nxe³thin¹sxã³ kãi³sxã³ yxau²xai³lyah³lxĩ³li¹.” Nxa¹tu¹wi¹.

28 A³bra³ãu²ah³lu¹taĩ²na² I³sa²kah³lu¹taĩ²na² Ja³ko²ah³lu¹taĩ²na² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² i³hen³txi³tũ³kq³txu¹taĩ²na² a²yo²ha³kxa¹ Txa²wã¹sũ³na² ha³lo²a² oh³xan¹ko³nãu³an²ta³ yxau²xai³ti³hi¹je²tain¹tu¹wi¹. Yxãn¹ta¹ wxãĩ²na² sa²kxai³lu² ha³lo²a² sa²tã³nx2ti³tu¹wi¹. Nxe³nx2ti³kxe³su² ye³khãuh³lxa³thi¹nx2ti³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² kãin² nã³ni² kãin² wxi²ka³ta³ti² nxe³sa²tẽ³yah³lxin¹tu¹wi¹. 29 Nxe³kxa²yon³kxai³lu² u³je³na² a³li³xi²tãu³su² tãu³a² u³je³na² kan³tãu³su² tãu³a² u³je³na² ta³nãn³nãu³su² tãu³a² a²nũ²a² ka¹lxi³ Txa²wã¹sũ³na² ha³lo²a² oh³xan¹ko³nãu³an²ta³ ã³nũt¹tain¹tu¹wi¹. Nxe³hi¹na² ã³wxe³sxã³ yain³kxi²nyhain¹tu¹wi¹. 30 Jã¹nxe³hi¹na² a²nũ²a² ã³ne³kĩ³so³te²na² sa²kxai³lu² ka³na³ki²nũ² ne³ka²ta¹xai³si¹ha²kxai³ a²nũ²a² ne³ka³ta² ã³si³sĩ³wxe³te²na² sa²kxai³lu² ka³na³ki²nũ² ã³ne³kĩ³sot³si¹ha²kxai³ nxe³ain¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la²kxai³ta¹hxi²hẽ¹la².

Je³ru³sa³lẽ²thĩ³nãn¹tũ³kq³txa² a³lxin²tain¹jau³su²

31 Fa³ri³se²a² nũ³kq³txa² a³hãĩ¹nxe³hi¹na² ã³wxã³sxã³ i³ye³kxain¹te³nah¹li¹:

— A³li³txu¹li¹. E³ro²jah³la² su²lhã³nxã²te³lhxã³ nxe³ain¹na³li¹. Ain¹ta¹hxi²hẽ¹la². 32 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² i³wa²lũ³xi²te³nah¹li¹:

— Jah¹lai²na² wai³a³lxa²ta³lã²tẽ¹nhũ³na³li¹. Wain³txi³ i³ye³ai¹nxa³wi¹. Nxe²nxa³ha²kxai³ i³wa²lũ³xi²tain¹yah³lxĩ³hẽ¹li¹. Nxe³yah³lxin¹te³nah¹li¹: “Hĩ¹na² kq³nxe³te²a² yãu³ka³txa² nxũ²kwai³li³si¹hai¹na¹ha²kxai³ i³ta³ka³txa² we²txai¹na¹ha²kxai³ nxa¹tu¹wi¹. Hĩ¹na² o²la³kxi²ka³nxa³ha²ta² o²la³kxi²nxe³sxã³ ka³nxa³ha²ta³nũn³tãu³a² ta³lun²na¹tu¹wi¹.” E³ro²jah³la² nxe³txain¹yah³lxĩ³hẽ¹li¹.

33 A²nxe³na¹kxan²ta² hī¹na² ā³nxai³li² ka³nxa³ha²ta² ā³nxai³li² te²yā¹nxūn³tāu³a² ā³nxai³li² nxe³na¹tu¹wi¹. Nxe³na¹te²kxai³lu² Je³ru³sa³lē²thi³na² so¹lixi³ Sū³na² wān³txa² i³hen³txi³tū³ka³txa² su²lhā³ain¹tai¹ti²tu³wi¹.

34 Nxe³ha²kxai³la¹ Je³ru³sa³lē²thi³na² yxau³xai³yah³lxin¹te² i³nxai²na² Sū³na² wān³txa² i³hen³txi³tū³ka³txa² su²lhā³ain¹yah³lxixi³to³hi¹nha²kxai³ wxa²nū¹nx2tain¹tū³ka³txai²na² wha³tin³kxain¹yah³lxin¹ha²kxai³ nxe³sxā³ kō³nxe³ton³khaixi¹yah³lxixi¹. Yah³lxin¹ha²kxai³ ka³la³ka³la²a² a²hā³ka³nai²na² wē³ha³lxa² a²nxe³ki³yu³hē³nāu³a² wā²nuti³te³ju²hē³li¹. Jāxite²hū³na¹tū¹xā¹. Wxa²wē³ha³lxa² nxe³nx2ti³to³ha¹tai¹ti²tu³wi¹. Ye³ka³lxa¹txi³nx2ti³to³ha¹tai¹ti²tu³wi¹. Yxān¹ta¹ ten³yah²lxan³tai¹ti²tu³wi¹. 35 Nxe³ha²kxai³ nxe³hī¹nān¹te²tu³ wxa²sxi²ha² a²nū²a² yū²ai¹nx3tho³li¹. Ya²la³tu³ wān³txan²tu³ i³ye³a¹wi¹. Hī¹nān¹te²tu³ i²xi²sah²lxan³tho³li¹. Kxān³nāu³a² wxa²wān³txi³nū³su² i³ye³kxah²lxin¹te³nah¹lxixi¹. “A²nū²ai²na² Txa²wā¹sū³na² sa²si¹hā³nē³jah¹la² wi¹lhin¹jah¹lo²su² na³li¹.” Yah³lxin¹jau³nū³su² yah³lxixi³sā²nīn¹ka³tu³ hā²wxān³txa³ i²xi²sah¹lxin¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la² nxe³ta¹hxai²hē¹la².

14

In³txa²i³ton³te²a² we²txi²jau³su²

1 Hā²wxān³txa³ sa²ba³to³ nxe³hī¹na² fa³ri³se²a² kāin²jah¹lai²na² sa²kxai³lu² a²sxi²ha² yain³ya³si¹jau³su² i³ye³kxi²ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nū²la² sxi²ha² ā³wi¹yha³ta¹hxai²hē¹la². Ā³wi¹yha³te³na¹ an³txi³tū³ka³txa² hāi³a² i²yxau³ain¹ta¹hxai²hē¹la². 2 Nxe³ka³tu³ta¹ i³ton³jah¹la² ā³tū³xain¹ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² a²nū²nāu³a² whāi²na¹ wan¹sxā³ i³ton³ta¹hxai²hē¹la². 3 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la²kxai³ i²kxi²nū²la² ha³te³h³nxā³nxā² a²hoh³lxixi³su² tū³ka³txi³su² te²a² fa³ri³se²a² nū³ka³txi³su² te²a² i³wā³xi²te³nah¹lxixi¹.

— Sa²ba³to³ nxe³ti³xa² a²nū²a² i³ton³te²su² te²a² we²txi²kxai²nān²tu³ wain³te²lā¹xā³? Moi³se²ah³lu¹tai²na² wān³txu¹txai²na² ih¹nxe³te²tū²lhai¹na²? Nxe³jau³jau¹xai²na² wi¹kō³nyhah¹lxin¹ta¹lu¹wi¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hē¹la².

4 Yxān¹ta¹ i³wa²lū³xain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la². Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² hi²sen³kxai³lu² i³ton³jah¹la² we²txi²sān²nū²la² ih³xi²si¹jau¹su² sa²si¹hā³xi²ta¹hxai²hē¹la². 5 Nxe³ha²kxai³la¹ i³ye³kxi²te³nah¹lxixi¹.

— Ne³ka²a³sah¹lxixi³wxi¹. Wxa²wē³sa² tā³nxa² wxa²po¹na² tā³nxa² nxe³te²a² kxih³nū³xē¹na² i³yau³xē¹na² ā³nāu²ke³la³te²kxai³ i²kxai¹nhī¹na¹ wa³su³txi³ sa²sai¹xi²h³nxān¹ji¹, sa²ba³to³ nxe³kxan²ti³nū¹? Je³su²jah³la²kxai³ ta¹hxai²hē¹la².

6 Nxa²ha¹te¹ hxi²kan¹txi³ i³wa²lū³xain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la².

Yu³hē³nāu³a² yxau³nyhu¹ki³jau³su² i³yau¹ū¹nhē³jau³su²

7 Nxa²ha¹te¹ a²nū²a²nāu³xa² yain³te³lhxā³ nū¹nain¹te²nāu³xa² sa²kxai³lu² a²si³yxau³ka³txai²na² ā³wxe³ka³lo³a² so¹lixi³ te³nain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³jut3su² i²nū²la² Je³su²jah³la²kxai³lu² wān³txa² i³yau¹ū³jau³xa² i³ye³kxi²ta¹hxai²hē¹la².

8 i³ye³kxi²te³nah¹lxixi¹:

— In³txa² sa³nxe³la³kon³te³lhxā³ ā³nū²kxi²sxā³ yain³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ a²si³yxau³ka³txa³ he³la³ka²na² ā³wxe³ka³lo³a² wxe³ah³lxixi³txa³hē¹li¹, a²nū²a² hxi²kan¹sxā³ wa³to²hi²te²a² i³kaixi¹ju³tan¹te²kxa³yan³ty³ wxā³kxa²yan³txi³sa³. 9 Wxā³kxai²nān²ty³ sxi²ha² wa³kxēn³yah³la²kxai³lu² wxāi²li² jah¹la² ha¹li¹ i³kaixi¹so¹nx2ti³jah¹lo²kxai³lu² i³ye³kxi²nx2ti³tu¹wi¹.

ĩ³ye³kxi¹nx2ti³te³nah¹lxi¹: “Jah¹lai²na² yxau³ka³lo³ai²na² ã³wxe¹lxi¹. ĩ³sa²yxau³txu¹li¹. Jah¹lai²li² kãin² wa³to²hi²na³li¹. Nxe³ha²kxai³ ju¹xa¹ ã³wxe³txu¹li¹.” Nxe³ain¹jau³su² ha²kxai³ kwa² ã³wxe³ka³lo³a² ãu²la²to²nha²ha²kxai³ ã³wxen¹tu¹wi¹. 10 Nxe³yãn¹ta¹ ã³wih¹xi¹nh¹na² kwa² ã³wxe³ka³lo³a² yxau³sẽ¹li¹. Nĩn¹kxai²nãn²tu³ kãin²jah³la² wxã²nxa³kxai²nãn²tu³ nxe²ĩ³ye³kxi²nxain¹te³nah¹lxi¹: Ya²ha³wi¹. Ti¹a² ã³wxe³ka³lo³a² wi¹ka³lo³a² yxaut3txu¹li¹. Nxe³nxa²kxai²nãn²tu³ wxã³ain¹tũ³kã³txa² a²yo²ha³kxa¹ wi¹le³kxi²nxain¹tu¹wi¹. 11 Nxe³ju³kxai³lu² wxã²nãn²ta³ ĩ²li³te² ĩ³nxãn²ta³ wi¹le³kxi¹nx2tain¹ju³ta³nũ³a² ten³yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ a²yu³hẽ³nãu³a² yxau³nha¹jah³lxixi³hẽ¹li¹. Te²yã¹nxe³sxã³ a²yu³hẽ³nãu³a² yxau³nyhah¹lxin¹kxai²nãn²tu³ ĩ³kã²non³si¹nx2ti³tu¹wi¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

12 Nxe³ha²kxai³lu¹ sxi²ha² wa³kxẽn³yah³lai²na² ĩ³ye³kxi²jau³su² nxe³te³nah¹lxi¹:

— Nxex3sa²lxi¹. A²nũ²a² ĩ³yain³kxi²te³lhxã³ ĩ³kaix1so¹ai¹nĩn¹kxai²nãn²tu³ wxa²yã³lxi²nũ³kã³txi³su² tã³nxa² wxa²lon³txi³tãu³su² tã³nxa² a²nũ²a² yen³kxi³te²su² ta³nxa² nxe³te²na² so¹lxi³ ĩ³kaix1so¹ain¹txa³hẽ¹li¹. Tah¹ nĩn¹kxai²nãn²tu³ ĩ³wa²lũ³xi²sxã³ ĩ³kaix1so¹nx2ti³nhyu¹tu¹wi¹. Nxain¹kxe³su² ũ³yho³hi²nxai¹nhĩ³nx2na³li¹. 13 Yxãn¹ta¹ a²nũ²a² yen³kxi³txa²te²a² a²ha³lxu²ha² ai³te²a² yu³kan²ta³kxi²te²a² ye³han³te²a² nxe³te² he³la³kxi³nãu³xa² ĩ³yain³te³lhxã³ si¹hin¹jau³su² ĩ³kaix1so¹txain¹nũ³nhẽ¹li¹. Nxain¹kxe³su² nxĩn¹tãu³a² hxi²kan¹txi³ ĩ³wa²lũ³xi²sxã³ ũ³yho³hi²nxai¹nhĩ³nx2nxa³wi¹. 14 Nxĩn¹kxai²nãn²tu³ hxi²kan¹txi³ ũ³yho³xi²nxai¹nxa³ha²kxai³ kxãn³ton³tãu³a² a²nũ²a² wi¹lhin¹te²a² yxo²ha³kxa¹ ya³lu²sãn²kĩ³ka³tu³ hã²wxãn³txa³ ka³ten³su² ĩ³sa²yxau³xi²kĩ³tãu³a² Txa²wã¹sũ³na² hxi²ka² ũ³yho³hi¹nx2ti³tu¹wi¹. Je³su²jah³la²kxai³ ta¹hxai²hẽ¹la².

Txa²wã¹sũ³na² wxã³ju³ta²nũ³a² ĩ³yau¹ũ¹nhẽ³jau³su²

15 Nxa²ha¹te¹ in³txa² yain³kxi²te²nãu³su² jah¹la² ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Txa²wã¹sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lo³jut3su² tãu³a² wxã³tu¹wi¹. Nxe³tãu³a² Txa²wã¹sũ³na² ã³wxe³sxã³ yain³ka³lo³nũ³a² ã³wxe³te²a² wi¹lhin¹jah¹lo²su² tu¹wi¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

16 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la²kxai³lu² ĩ³wa²lũ³xi²te³nah¹lxi¹:

— Wain³na³li¹. ã³wih¹sxã³ ã³wxe³te²la³ ke³la³ti¹. Nxe³ju³tai²li² ĩ³yau¹ũ³jau³xa² ĩ³ye³kxi¹nxa²ha¹tu¹wi¹. Nxe³te³nah¹lxi¹, ha³lo²a² wa³kxẽn³yah³la² yain³txa² kãin² we¹tũ²nhai¹. A²yã³lxi²nũ³kã³txa² ĩ³yain³si¹hain¹jau³su² ĩ³kaix1so¹ain¹nũ²nhai¹. 17 Yain³ti²wa²kxa²wxe³hĩ¹na¹ a²sa³wi³sa²kxai³lu² sa³wi³ha³lxixi³nãu³xa² wxã³si¹hain¹jau³su² ũ³sa³si¹hã³nũ²nhai¹. Ũ³sa³si¹hã³te³nah¹lxi¹: “Yã³hit¹jah³lhu¹li¹. Yain³txa² we¹ta³lun²na¹li¹.” Ain¹jau³su² ain¹nũ²nhai¹.

18 Nxa²ha¹te¹ hxi²kan¹txi³ wxã³ai¹nxa³nhai¹. A²yo²ha³kxa¹ ĩ³ki³han³sxã³ e³ain¹nũ²nhai¹. A²wi¹lhi¹nãn¹te²a² nxe³te³nah¹lxi¹: “Hai³sxa² kwẽn¹ta² so¹kxai¹na¹ha²kxai³ ĩ³te³lhxã³ nxa³nhai¹. Nxe³na¹ha²kxai³ hxi²kan¹sa²nxa³nhai¹.” Ain¹nũ²nhai¹.

19 ã³su² te²a² nxe³te³nah¹lxi¹: “Po¹na² ha¹li¹ ha¹li¹ ha¹li¹ ha¹li¹ ha¹li¹ nxe³sxã³ kwẽn¹ta² so¹kxai¹na¹hẽ³li¹. Wi¹la³ tẽ³sxã³ ã³nxai³nhai¹. Nxe³na¹tu¹wi¹. Nxe³ha²kxai³ hxi²kan¹sa²nxa³nhai¹.” Ain¹nũ²nhai¹.

20 ã³sa²nũn³te²a² nxe³te³nah¹lxi¹: “Kwẽn¹tai²na¹ txu¹ha² so¹na¹wi¹. Nxe³ha²kxai³ hxi²kan¹txi³ wxã³nxa³nhai¹.” Ain¹nũ²nhai¹.

21 Nxa²ha¹te¹ a²sa³wi³sa²kxai³lu² jau³jau¹xai²na² ain³kxi²sān²nū²la² ī³xi²nū²nhai¹. ī³xi²nū²la² a²wa³kxēn³yah³la² ī³hen³txi³nū²nhai¹. Nxa²ha¹te¹ a²wa³kxēn³yah³la²kxai³ ī³an³txi³sxā³ ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹. “Sxi²je³na² ā³wa³li¹sē¹li¹. Nīn¹kxai²nān²tu³ yen³kxi³txa²te²a² sa²so¹nha²kxai³ yu³kan²ta³kxi²te²a² sa²so¹nha²kxai³ ye³han³te²a² sa²so¹nha²kxai³ a²ha³lxu²ha² ai³te²a² sa²so¹nha²kxai³ nxe³sē¹li¹. Wa³su³txi³ ai³txu¹li¹.” Ain¹nū²nhai¹.

22 Ye³jen¹nāu³a² a²sa³wi³sa² ī³xi²tāu³a² ī³ye³kxi²xi²te³nah¹lxi¹: “Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. Wxa²wān³txa² ī³ye³kxi²san¹jau³xin³na² a²yo²ha³kxa¹ we¹ta³lu²na¹li¹. Yxān¹ta¹ wxa²sxi²ha² hai³txi³ ne³kxi³ha³wi¹.” Nxe³nū²nhai¹.

23 Nxa²ha¹te¹ a²wa³kxēn³yah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹: “Ha³lo²a²nāu³a² ai³txu¹li¹. Ain¹ka³tu³ a²nū²a² ī²li³te²na² ī³ye³kxi²nī¹nha²kxai³ sa²so¹ai¹nī¹nha²kxai³ nxe³sē¹li¹. Txa²sxi²ha² ā³ne³kih¹hain¹ju³ta² ten³sa³nhai¹.

24 Yxān¹ta¹ a²wi¹lhī¹na² ī³kaix¹txai¹na¹tu³ka³txa² wxā³ai¹nxa³lho³li¹. Txa²yain³txi³su² ī³wah³kā³nxe³kxi²sai²nxa³lho³li¹.” Ain¹nū²nhai¹. Je³su²jah³la² nxe³ta¹hxai²hē¹la².

Sū³na² sa³wi³ha³xi³si¹nhē³jau³su² ī³yau¹ū¹nhē³jau³su²

25 Nxe²e³ta³lun²nū²la² a³li³sxā³ ā³nxai³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nū²la² a²nū²a² ka³lxa¹khaix¹nxe³tū³ka³txa² ī³hi¹txai¹nha²kxai³ ā³yi¹ka³tu³ ā³yo²o³tū¹xi²sxā³ ī³ye³kxi²ta¹hxai²hē¹la².

26 ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Nxe³jah³lxi³sa²lxi¹.

A²nū²a² ā³si³tē³kxi²sa²ti³te³nain¹kxai²nān²tu³ kwa²ā³si³tē³kxi²sain¹ju³ta² yū²nxa³lho³li¹. Yxān¹ta¹ ya²la³tu³tain¹kxai²nān²tu³ a²wi³na² a²hā³ka³na² a²sxe³xa² a²wē³ha³lxa² a²lon³ti³tāu³xa² a²ha³līn³ti³tāu³xa² nxain¹sxā³ a³lxi²nyhai¹nhxai²na²hē³li¹. Ny-

hain¹kxan²ti³ txai²na² a³lxi² wa³to²hi²sain¹ju³ta² so¹li³ wain³na³li¹. Nxe³kxai²nān²tu³ te²na² so¹lxi³ txa²sa³wit3su² tu¹wi¹.

27 Te²ya¹nxe³sxā³ ī³hit1sah²lxin¹kxai²nān²tu³ ī³ye³kxi²hāuh³lxa³thi¹txa²lxain¹ju³ta²nū²su² ta³nxa² ī³ya²lu¹txa²lxain¹ju³ta²nū²su² ta³nxa² nxe³nxa²lxain¹ju³ta²nū²su² yuh³lxah³lxin¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² txa²wān³txa² sa²yo²ā³sah¹lxin¹kxai²nān²tu³ hxi²kan¹txi³ txa²sa³wit3sa²yah²lxan³tho³li¹.

28 Te²yā¹nxe³ju³kxai³lu² a²nū²ai²li² sxi²ha² kīn³thī³na² txon³te³lhxā³ ain¹kxai²nān²tu³ ā³si³wxe²nxa³ta³lxa¹ ū³yho³hi²txā³nxa² hau³kot3sā²nhī³nx2na³li¹. Hā²wxān³txa³ sxi²ha² kāin²thīn³su² ta³nxa² kāi²nxa³thīn³su² ta³nxa² hxi²ka¹nain¹thīn³ta³ txo³nhī³nx2na³li¹.

29 Hau³ko³txa³ke³la²te²kxai³ sxi²ha² txon³ā³si³wxe³hī¹na¹ hxi²kan¹txi³ ta³lu²nhī³nx2na³li¹. Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² ī³wā³ka³si³xai¹nhī³nx2na³li¹.

30 Nxe³ain¹te³nah¹lxi¹: “Jah¹lai²li² sxi²ha² txon³ā³si³wxe³kxan²ta¹. Hxi²kan¹txi³ ta³lun²ye²nxa³wi¹. Hxi²kan¹ye²nxān³ta²wi¹.” Nxe³ai¹nhī³nx2na³li¹.

31 Te²yā¹nxe³jut3su² ha³lo²a² a²si³yxau³kax3jah³la² sī³nā³xān¹jah¹la² su²nhyu¹te³lhxā³ wxā³hī³nx2na³li¹. Wxā³kxai²nān²tu³ ha³lo²a² wxa²hau³kot3sā²nhī³nx2na³li¹.

In³txi³nāu³xa² ka³lxa¹txi³ 10.000 nxe³tū³ka³txa² tē³kxai²nān²tu³ ā³xa² 20.000 nxe³tū³ka³txa² hxi²kan¹txi³ ā³wā³lxi³nyhe²nyhai¹kxai²nān²tu³ a³li³sxā³ ne³kha³nyhai¹nhī³nx2na³li¹.

32 Yxān¹ta¹ hxi²kan¹txi³ ā³wa³lxi³nyhe²nyhai¹nxa³kxai²nān²tu³ a²sa³wi³ha³lxa² hāu²not3si¹hain¹jau³su² ū³sa²si¹hā³ū¹nyhai¹nhī³nx2na³li¹.

33 Te²yā¹nxe³jut3su² wxa²yen³kxa² a³lxah³lxin¹kxai²nān²tu³ hxi²kan¹txi³ sa³wi³ha³lxin¹nxa²lxi³nxa³lho³li¹.

Sah²ne³ka² a²kah³ju³ta² ha³li³hxa³n³kxi²jau³su²

34 Te²yā¹nxe³ju³kxai³la¹ sah²ne³ki³su² tē³ki³kxai²nān²tu³
 yain³txa² ū³sa²wi²si²ki³kxai²nān²tu³ wi¹yain³kxi²ki³te²ju²hē³li¹.
 Yxān¹ta¹ a²kah³ju³ta² sū¹nxe³kxi²kxai²nān²tu³ hxi²kan¹txi³
 āh¹lxi³sxā³ ā³kah³nxe³xi²te²sxa³yu²hē³li¹. 35 A²nxe³ki³ai²na²
 tē³ki³kxai²nān²tu³ hai³sxa²nāu³a² ā³na¹xai³ki³kxa²ha³ta³nxān²txi³
 hai³txi³ wi¹la³ wen¹si¹te²sxa³yu²hē³li¹. Nxe³to³ta¹ hāi¹nxe³sxā³
 ha³lo²a² sa²yxu¹lxā³ki³te²ju²hē³li¹. Nxe³na¹jau³su² ya²la²tu³
 wi¹ko³nyhah¹lxi³ti³ten³nxa²lxin¹kxai²nān²tu³ wi¹lain³kxi¹sah¹lxi³hē¹li¹.
 Je³su²jah³la²kxai³ta¹hxai²hē¹la².

15

O³ve²a² wē³sa² ih³sa³tī¹kxi²jau³su²

1 Ain¹nxa²ha¹te¹ a²nū²a²nāu³xa² Je³su²jah³lai²na² wān²txa² ain³kxi²te³lhxā³
 ā³tū³ain¹ta¹hxai²hē¹la². A²nū²a² ū³yo³hi²ki³ka² so¹kxi²nē³tū³ka³txi³su²
 te²a² ā³tū³i² ko³nxe³ju³ta² kāi³te²su² te²a² ā³tū³i² nxe³tū³ka³txa²
 ka³lxa¹sxā³ ā³tū³xain¹ta¹hxai²hē¹la². 2 Ain¹nxa²ha¹te¹ fa³ri³se²a²
 nū³ka³txa² ā³nhai¹tū³te²nāu³xa²na² yxaih¹te³txi³ i³ye³kxi² ha³te³h³nxā³nxa²
 nū³hoh³lxi³su² tū³ka³txa² ā³nhai¹tū³te²nāu³xa²na² yxaih¹te³txi³ i³ye³kxi²
 nyhain¹ta¹hxai²hē¹la². i³ye³kxi²nyhain¹te³nah¹lxi¹:

— Jah¹lai²li² a²nū²a² ko³nxe³ju³ta² kāi³te²a² i³yain³kxi²te³lhxā³
 ā³si³tē³kxain¹na³li¹. Ain¹ta¹hxai²hē¹la².

3 Ain¹nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la²kxai³lu² i³yau¹ū³jau³xa² i³ye³kxain¹ta¹hxai²hē¹la².

4 Nxe³te³nah¹lxi¹:

— Ne³ka²kxi²sah¹lxi³sā²lxi¹. A²nū²ai²na² o³ve²a² ka³lxa¹txi³ 100 nxe³tū³ka³txa²
 a²wa³kxēn³yah³lo³su² nū²nhai¹. A²nxe³jah³la² wi¹lha³ko³tain¹tāu³a² o³ve²a²
 ka³na³ka³nat3sxā³ ha³lo²a² ih³sa³tī¹kxain¹nū²nhai¹. Nxe³ai¹nha²kxai³
 o³ve²a² a²ka³lxa¹te²nāu³xa² ha³lo²a² ā³nū²la² ih³sa³tī¹te²a² ā³ten³nū²nhai¹.
 Nxe³sxā³ ā³te³nxī² ā³te³nxī² ain¹ka³tu³ i²sxā³ at3txi²nū²la² sa²so¹xi²nū²nhai¹.
 5 Sa²so¹xi²te³na¹ sa²tā³ka³la³hē¹nha²nū²la² ka³lih³kxi²la²nha² i³xi²nū²nhai¹.
 i³xi²ka³tu³ a²ka³lxa¹txa² sa²tā³nū²kxi²xain¹nū²nhai¹. 6 i³xi²ka³tu³ta¹
 a²ya³la²nū³ka³txa² i³kaix1te³nah¹lxi¹: “Nxe3jah3lxi3wxi1. O³ve²a²
 ih³sa³tī¹kxi²sa²kxai³tā² so¹xi²na¹li¹. Nxe³na¹ha²kxai³ ka³lih³khaix1sa³nhai¹.
 Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² i³ka³li³ha³sah¹lxi³wxi1.” Nxe³ain¹nū²nhai¹.

7 Te²yā¹nxe³kxe³hū³nxe² a²nū²a² nū³ka³txa² ka³lxa¹tū³ka³txa² 99
 nxe³tū³ka³txa² wi¹lin¹sxā³ yxau³ain¹nū²nhai¹. Nxe³te²nāu³ān²tu³
 Txa²wā¹ū³na² nū³ka³txa² oh³xan¹tū³ka³txa² ka³li³hain¹tu¹wi¹. Yxān¹ta¹ a²nū²a²
 ko³nxe³thin¹te²a² ka³na³ka³nat3sxā³ i³āin²ta³kxi²nha²sxā³ a²ko³nxe³ti³ kāi³ju³ta²
 ā³na¹kxai²nān²tu³ ka³lih³ wa³to²hain¹tu¹wi¹.

Ū³yo³hi²ki³a² tī¹kxi²jau³su²

8 Te²yā¹nxe³sxā³ txu¹hai²li² ū³yo³hi²ki³a² ki³ha¹li¹ ki³ha¹li¹ ki³ha¹li¹
 ki³ha¹li¹ ki³ha¹li¹ 10 nxe³ki³ai²na² tē³sxā³ ū³ha¹nū²nhai¹. A²nxe³ki³ai²na²
 ki³ka³na³ka³nat3sxā³ tī¹kxi²kxai²nān²tu³ sxi²ha² whāi²na¹ sa²kxi³sxā³
 ū³h³wxe²txi³nū²la² kāin² ā³te³nxī²te²kxa³kxi¹ tī¹kxi²ki³ai³tā² i³ha¹txi²sxā³
 so¹xi²h³nx2na³li¹. Nxe³jut3su² nxe³ai¹nhxai²na²hē³li¹. 9 A²nxe³jut3su²
 tī¹kxi²ki³ai³tā² so¹xi²ka³tu³ a²ya³li³nū³ka³txa² txu¹ti³nāu³xā² ka³lxa¹txi³
 ā³nū²kxain¹te³nah¹lxi¹: “Ka³lih³ha³sah¹lxi³nxī¹. Ū³yo³hi²ki³ai²na²
 tī¹kxi²sa²ki³ai³tā² so¹xi²na¹ni¹. Nxe³na¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu²
 ka³lih³ha³sah¹lxi³nxī¹. Nxe³ai¹nhxai²na²hē³li¹.

10 Te²ya¹nxe³kxe³hũ³nxe² oh³xan¹ta² nũ³ka³txa² Txa²wā¹sũ³na² sa³wi³ha³lxa² kãin² ka³li³hain¹tu¹wi¹. A²nũ²a² kq³nxe³thin¹te²a² a²kq³nxe³ti³ kãi³ju³ta² ā³na¹kxai²nān²tu³ kãin² ka³li³hain¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la²kxai³ nxe³ta¹hxai²hē¹la².

Wē³sa² ih³sa³tĩ¹kxi²jau³su²

11 Nxe³ha²kxai³lu¹ āh¹ i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— A²nũ²a² yxau³nũ²nhai¹. A²ki³lha³lxa² ha¹li¹ yxau² a²wĩ³na² yxau² nxain¹nũ²nhai¹. 12 Ain¹nxa²ha¹te¹ ka³kaun³jah¹la² kãi²nxa³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² a²wi³na³ i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹: “Wĩ³na² nxex³txi¹. Wxa²yen³kxa² wxa²hau³kot³sxā³wā²nhũ¹sa²sĩ¹nhē³li¹.” Nxaĩ¹nha²kxai³yen³kxa²hau³kot³sxā³wā²nhũ¹nũ²nhai¹. 13 Wā²nhũ¹nũ²la² hā²wxān³txa³ ka³kaun³jah¹la² sa²kxai³lu² yen³kxa² wxa²nũ²kxa²so¹nũ²la² ha³lo²a² u²lan¹ko³xa² ai³nũ²nhai¹. Nxe³tāu³a² yen³kxa² wa³su³txi³ wxa²sa²ya¹txũ³nũ²nhai¹, kq³nxe³thin¹sxā³yxau²ai³lha²kxai³lu¹.

14 Nxa²ha¹te¹ ha³lo²ai²li² yain³txa² yai³nhxa³txai¹nha²kxai³ ha³lo²a² yxau²ai³tũ³ka³txa² whāi²na¹ he³hain¹nũ²nhai¹. Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² heh³khaix¹nxe³nũ²nhai¹. 15 Nxe³ka³tũ³ta¹ ha³lo²a² yxau²tũ³ka³txa² kwa²ā³ya³lxi³nũ²nhai¹. Nxa²ha¹te¹ kwa³jan³ta² yxa³kxa² ũ³yhai¹tsi¹jau³su² ha³lo²a² i³sa²sĩ¹hā³nũ²nhai¹. 16 Nxa²ha¹te¹ ũ³yhai¹tain¹tāu³a² he³ha²kxai³ yxa³kxa² yain³txa² yxo²kwain³to³nhũ²nhai¹. i³yain³kxi²te³lhxā³ ain¹tah¹lxa¹ hai³txi³ ũ³hũ¹nyhai¹nxa³nũ²nhai¹. 17 Ain¹jut³su² a²ē¹nāu³ai²na² wxa²nxũ¹hain³nha²te³nah¹lxi¹: “Txa²wĩ³na² a²sa³wi³ha³lxa² yain³txa² kãin² yũ³hxi²na²hē³na¹. Ain¹kxa²ha³tih³xan²tu³ txai²li² heh³ja³lut²sa³nha¹. 18 Nxe³na¹ha²kxai³ i³sa²yxau³sxā³ i³na¹tũ¹xā¹, txa²wĩ³na² sxā³thi³na²sā¹. Na¹kxai²nān²tu³ i³ye³kxi²na²te³nah¹lxi¹: ‘Wĩ³na² nxex³txi¹. Kq³nxe³thin¹te²sa¹wi¹. Oh³xa² nũ¹ka³na¹ Txa²wā¹sũ³na² kq³nxe³ti³ kãi³ũ¹ha¹ha²kxai³ wxāi²na² kq³nxe³ti³ kãi³ũ¹nxa²ha¹ha²kxai³ nxe³na¹hē³li¹. 19 Nxe³nx2ta¹ju³kxai³lu¹ hĩ¹nān¹te²tu³ wxa²ki³lha³lxu¹xi²na¹ju³ta³nũ³la³ hxi²kan¹sa²nxa³lho³li¹. Hāi¹sxā³ wxa²sa³wi³su¹xi²na¹tu¹wi¹. Nxe³ai¹na¹tũ¹xā¹. Nxe³nũ²nhai¹. 20 Ain¹jau³su² ha²kxai³ i³sa²yxau³sxā³ i³nũ²nhai¹. Nxe³nxa²ha¹te¹ u²lxi³xi²ti³kxai³lu² a²wi³na²kxai³lu² i²ain¹tāu³a² ye³khāuh³lxa³nha²yai¹nha²kxai³ ā³nih³sxā³ ā³ne³kha³uh²kxi²ha²kxai³ wxa²yxe²ta³wau¹kxi²ha²kxai³ ka³li³hain¹jau³su² i²yxo²sai¹la³kxi²ha²kxai³ nxe³nũ²nhai¹. 21 Nxa²ha¹te¹ wē³sa²kxai³lu² i³ye³kxi²ti³ān¹jau³kxai³lu¹: ‘Wĩ³na² nxex³txi¹. Kq³nxe³thin¹te²sa¹wi¹. Oh³xa² nũ¹ka³na¹ Txa²wā¹sũ³na² kq³nxe³ti³ kãi³ũ¹ha¹ha²kxai³ wxāi²na² kq³nxe³ti³ kãi³ũ¹nxa²ha¹ha²kxai³ nxe³na¹hē³li¹. Nxe³nxa²ha¹ha²kxai³ wxa²ki³lha³lxu¹xi²na¹ju³ta³nũ³la³ hxi²kan¹sa²nxa³lho³li¹. Ain¹nũ²nhai¹.

22 Nxa²ha¹te¹ a²wĩ³na² sa²kxai³lu² a²sa³wi³ha³lxa² i³ye³kxi²na²te³nah¹lxi¹: “Nxe³jah³lxi³wxi¹. Wā²lai²na² wi¹khaix¹ka³lo³a² sa²so³sxā³ ũ³whi²kxi²ya³lau³xa² ũ³hxi²wxe³kxi² a²yu³kxan¹ka³lo³a² ũ³yhu³wi²kxi² jah¹la² nxe³txain¹sĩ¹nhē³li¹. Sa²to³h³xā¹nxe³jah³lxi³hē¹li¹. 23 Yah³lxin¹tāu³a² po¹na² wē³sa² ha³nē³te²a² su²lhxā³ hĩ³jah¹lxi³hē¹li¹. Sa²kwxā³not³sxā³ sa²to³h³xā¹nxe³jah³lxi³hē¹li¹. 24 Txa²wā¹wē³sa³ta³lxi² kxā³nxai³tā¹ ya²lu³kxi²sa²te²nũ³tũ²hē³li¹. Yxān¹ta¹ hĩ¹na²ka³ten³su²i³xai¹nĩn²ta¹. Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² kãin²i³yain³sān²ka³tũ³ kãin² ka³lih³ki³tu¹wi¹. A²wĩ³nu²kxai³ nxe³nũ²nhai¹. Nxe³ha²kxai³ kãin²i³ka³lih³ ā³si³wxe³ain¹nũ²nhai¹. Hai³ni²sa²ha³te¹ti²yain¹nũ²nhai¹.

25 Nxe³ain¹ti³kxai³lu² a²sai³lah³la² hai³sxa² wa³kon³nũ²nhai¹. Hã²wxã³txa³ wa³kon³ta³lun²nũ²la² i³xi²nũ²nhai¹. i³xi²tãu³a² sxi²ha² yau³so³nxi²tãu³a² i³wi¹lxo³kxi²nyhai¹jau³xa² ain³kxi² sa²ha³te¹ju³ta² i²i² nxe³yain¹nũ²nhai¹. 26 Nxe³ha²kxai³la¹ a²sa³wi³sa² i³kaix¹tũ²la² sxi²hai²na² hai³nain¹ju³ta² i³ye³kxi²nũ²nhai¹. i³ye³kxi²te³nah¹lx¹i¹: “Hain³ye²nxain¹nhai¹. İh¹nxe³tain¹si²lx¹i¹?”

27 Nxa²ha¹te¹ a²sa³wi³sa² i³wa²lũ³xi²ti³an¹jau³kxai³lu¹: “Wxa²lon³yah³lai¹tã² i³xi²na²li¹. Wi¹lhin¹sã³ i³xi²ha²kxai³ wxa²wi³na² sa²kxai³lu² po¹na² wẽ³sa² ha³nẽ³te²na² su²lhi¹sain¹jau³su² i³ye³kxi²sain¹na²li¹.” Ain¹nũ²nhai¹.

28 Nxa²ha¹te¹ ain³kxain¹nxa²ha¹te¹ i³an³tain¹ju³ta³la³ te³nain¹te²nu³sxan³ta¹i¹. Nxe³ain¹jut³su² a²wi³na² jau³jau¹xai²na² ain³kxi²nũ²la² a³li³xi²nũ²la² win¹ta²te²lx¹i³ i³ye³kxi²nũ²nhai¹. Nxe²i³ye³kxi²te³nah¹lx¹i¹: “Wxa²lon³yah³lai¹tã² i³xi²na²li¹. i³ka³li¹ha³sẽ¹li¹.” Ain¹nũ²nhai¹. 29-30 Nxa²ha¹te¹ a²sai³lah³la² i³yxaih¹te³txi³ i³wa²lũ³xi²ti³an¹jau³kxai³lu¹: “Kwẽ³kxa² ko³ka³lxai¹txi³ wa³kon³kxi²nxa²ha¹ta¹ti²tu³wi¹. Nxe³nxa²ha¹tãu³a² i³ye³kxi²san¹jau³xa² wet¹txa²ha¹ju³ta² so¹lx¹i³ yũ³te²sa¹wi¹. Yxã¹ta¹ hĩ¹na² sa²kxai³lu² wxa²wẽ³sai²li² wxa²yen³kxa² sa²so¹nũ²la² sa²so¹hxat³tain¹nũ²nhai¹. Txu¹ti³nãu³xa² ko³nxe³thin¹ta³ka³lxĩ³nãu³xã² wã²nhũ²hxa³nyhai¹nũ²nhai¹. Nxe³ai¹nha²kxai³ i³xi²nũ²la² nxe³ain¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² po¹na² wẽ³sa² ha³nẽ³te²a² hĩ³lain¹si¹hin¹jau³su² i³ye³kxi²nĩn²ta¹i¹. Jã¹nxa¹ju³kxai³lu² ka³pri²ta² wẽ³sa² jũ¹nxe³kxan²ti³ ũ³sa²nxã³ta¹ti²tu³wi¹, txa²ya³lxĩ³nũ³ka³txa² i³ka³lxih³nũ³sĩn¹te³la³ku¹.” Ain¹nũ²nhai¹.

31 Nxe³nxa²ha¹te¹: “Wẽ³sa² nex³3txi¹. Txa²sxi²ha² kan²txi³ yxau³ya³ha¹tu¹wi¹. Txa²yen³kxa² yxo²ha³kxa¹ wxa²yen³kxi³su² nũn³na³li¹.

32 Ain¹jut³su² kãin² i³ka³lxih³hin¹ju³ta² wain³na³li¹. Wxa²lo³nai²li² kxã³nxa² ya³lu²kxi²nẽ³lha²kxai³ hĩ¹na² ka³ten³ti³ yxau³ha²kxai³ wi¹na³li¹. A²nxe³jah¹lai²li² ko³nxe³thin¹sã³ ih³sa³ti¹jah¹lai¹ta³lxĩ² i³xi²na²li¹. Nxe³ha²kxai³ wi¹na³li¹.” Ain¹nũ²nhai¹. Nxe³jau³su² Je³su²jah³la² nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

16

Yen³kxa² hau³ko³tũ¹jah¹la² kq³nxe³ti³ kãi³jau³su²

1 Nxa²ha¹te¹ i³ye³ta³lun²nũ²la² Je³su²jah³la²kxai³lu² a²sa³wi³ha³lxa² i³ye³kxi²ta¹hxai²hẽ¹la². i³ye³kxi²te³nah¹lx¹i¹:

— Sxi²ha² wa³kxẽn³yah³la² kãin² yen³kxi³nhũ²nhai¹. Nxe³ka³tu³ta¹ yen³kxa² i²u³hain¹si¹jau³su² a²sa³wi³sa² sa²wxe³ain¹nũ²nhai¹. Yxã¹ta¹ jah³lai²li² yen³kxa² wain³txi³ hau³ko³txa³ha²kxai³ ha³teh³nxã³nxa² kãĩ³hxat³sa²kxai³ nxe³nũ²nhai¹. Nxe³ju³ta¹li² a²wa³kxẽn³yah³lai²na² ne³nxẽn³kxai³lu² i³yau¹u¹hain¹nũ²nhai¹. 2 Nxa²ha¹te¹ a²wa³kxẽn³yah³la²kxai³la¹ i³kaix¹so¹te³nah¹lx¹i¹: “Nex³3sa²lxĩ¹. Ko³nxe³kxan²ti³ sa²hau³ko³tin¹jau³xa² ain³kxi²na¹hẽ³li¹. Nxe³ju³ta¹li² ten³sa²nxa³ha²kxai³ ha³teh³nxã³nxa² wxa²hau³kot³sã²nĩn¹ka³tu³ wa³kon³kxi²san¹ju³ta³ ne³ki³son³tu¹wi¹.” Ain¹nũ²nhai¹.

3 Nxa²ha¹te¹ yen³kxa² hau³ko³jah¹lai²na² a²ẽ¹nãn¹jau³kxai³lu¹: “Wa³kon³kxi²na¹ju³ta² ne³ki³son³te³lhxã³ nx2na³na¹. Nxe³kxi²nãn²tu³ i³h¹nxe³ta³ kãĩ³a¹lhon³ku² nxa¹nha¹. Nũ³kxũn³txi³ wa³ko³na¹ju³ta² hxi²kan¹sa²nxa³ha²kxai³ a²yo³ha² so¹lx¹i³ aĩ³nxũ³hai¹na¹ju³ta² ău²lxa²to³nha¹ha²kxai³ nxa¹nha¹. 4 Nxe³na¹jau³su² hĩ¹na¹ i²a¹xã¹ te²yã¹nxe²

we¹ta¹tũ¹xã¹. Wa³kon³kxai¹na¹ju³ta² ne³ki³son³na³na¹. Hã²wxãn³txa³txa²ya³lxa³nãu³xa² ka³lxa¹ha²kxai³ ã³nũ²kxi²sxã³ yxau³ya³sain¹tũ¹xã¹.” Nxe³nha²nũ²nhai¹.

5 Nxe³nũ²la² a²nũ²a²nãu³xai²li² a²si³yxau³ka³txa² yen³kxa²kwa²ũ³hũ¹tũ³ka³txa² ka³na³ka³nat3sxã³ i³kaix1te³nah¹lxi¹. “Nnex3txi¹. Txa²wã³si³yxau³ka³txa² yã¹ta² yen³kxi³ta³ ũ³hũ¹nxin¹thai¹li¹?” Ain¹nũ²nhai¹.

6 Nxa²ha¹te¹ i³wa²lũ³xi²ti³an¹jau³kxai³lu¹: “A³se³to²na²jau³xa² tã³po²rẽ¹na² nẽn³ka³lxa¹txi³ 100 nxe² ũ³sain¹na²hẽ³li¹.” Nxe³nũ²nhai¹. Nxa²ha¹te¹ i³ye³kxi²ti³ãn¹jau³kxai³lu¹: “Txãn¹nxi²li² ũ³hau³ko³txã³nxi²la¹wi¹. Nxe³ta³nxã¹nxi²li² tã³po²rẽ¹na² 50 nxe² ka³lxa²nxa³tẽ³na² ũ³wha²li¹txa²hẽ³li¹.” Nxe³nũ²nhai¹.

7 Nxe³nũ²la² a²ã³xah³la² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹: “Wxã²na²sa¹ yã¹te²yen³kxi³ta³ ũ³hũ¹nxin¹thai¹li¹?” Ain¹nũ²nhai¹. Nxa²ha¹te¹: “Tri²ka²ki³a² sa²kẽ³na² nẽn³ka³lxa¹txi³ 100 nxe² ũ³hũ¹sain¹na²hẽ³li¹.” Ain¹nũ²nhai¹. Nxa²ha¹te¹ jah¹lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹: “Nnex3sa²lxi¹. Sa²kẽ³na² 80 nxe² ka³lxa²nxa³tẽ³na² ũ³wha²li¹txa²hẽ³li¹.” Ain¹nũ²nhai¹.

8 Nxa²ha¹te¹ a²wa³kxẽn³yah³lai²na² sa²kxai³lu² jau³jau¹xai²na² ain³kxi²nũ²la² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹: “Jah¹lai²li² ne³khen¹ta¹. Ki³ha¹kxi²sain¹kxan²ti³ ne³khen¹ta¹. Ko³nxe³thin¹tũ³ka³txai²li² yen³kxa² so¹kxi²nyhu¹kxi³tãu³a² ne³khe¹khaix1xain¹te²ju²hẽ³li¹. Yxãn¹ta¹ Txa²wã¹sũ³na² i³hit1tain¹tũ³ka³txa² kũ³we²ki²la² ne³khe¹ain¹te²sxa³yu²hẽ³li¹.” Nxe³ain¹nũ²nhai¹.

9 Te²yã¹nxe³ju³kxai³la¹ nxe² o²la³kxah³lxin¹kxai²nãn²ty³ Txa²wã¹sũ³na² ha³lo²a² ya²la³ty³ ã³wi¹hah³lxi³hĩ³nxãn¹te²la¹xã³? 10 Ti³he¹nxa³wi¹. Nxe³yãn¹ta¹ yen³kxa² jũ¹lxi³te²a² wain³txi³ o²la³kxah³lxin¹kxai²nãn²ty³ ã²la² kãin²te²su² ju³ta² wain³txi³ o²la³kxah³lxi³nũ³nĩn¹tu¹wi¹. Yxãn¹ta¹ jũ¹nxe² ki³han³sxã³ o²la³kxah³lxin¹kxai²nãn²ty³ ã²la² kãin²te²su² ju³ta² ki³han³sxã³ o²la³kxah³lxi³nũ³nĩn¹tu¹wi¹.

11 Jã¹nxe³ju³kxai³lu² wxa²yen³kxi³khai³xa² wain³txi³ o²la³kxah²lxan³kxai²nãn²ty³ a²ha²jã¹nxe² Txa²wã¹sũ³na² yen³kxa² hxi²kan¹txi³ wain³txi³ o²la³kxah²lxan³so³li¹. 12 Wain³txi³ o²la³kxah²lxan³kxai²nãn²ty³ti² wi¹la³ wa³kon³yah³lxin¹kxa² yo³ha² Txa²wã¹sũ³na² sa²kxai³lu² ũ³yho³hi¹nx2ti³xa³lho³li¹.

13 A²nxe³jut3su² a²nũ²a² ha¹lin¹te²na² nxe³ya³sxã³ nxe³te²na² wãn³txai²na² hxi²kan¹ti³ sa²yxo²we¹ka³te²sxa³yu²hẽ³li¹. Nxe³sxã³ txa²wã¹hxi²kan¹ti³lo³tẽ³jah¹la² ka³na³ka³na³te²na² i³hi³ki³sa²kxai³ txa²wã¹hxi²kan¹ti³lo³tẽ³jah¹la² ã³xai²na² a³lxi²ki³sa²kxai³ nxe³hĩ³ki³te²ju²hẽ³li¹. Te²yã¹nxe³sxã³ txa²wã¹hxi²kan¹ti³lo³tẽ³jah¹la² ka³na³ka³na³te²na² sa²yxo²we¹ki³sa²kxai³ txa²wã¹hxi²kan¹ti³lo³tẽ³jah¹la² ã³xai²na² sa²yxo²ã³ki³sa²kxai³ nxe³ki³te²ju²hẽ³li¹. Jã¹nxe³jut3su² Txa²wã¹sũ³na² so¹lxi³ sa²yxo²we¹ta³nxa² yen³kxa² kwa² ũ³ha¹kxi²ki³ju³ta³nũ³a² o²la³ki³ti³ta³nxa² yu³ka³na³ka³na³ju³ta² so¹lxi³ hxi²kan¹txi³ kãĩ³ki³te²ju²hẽ³li¹. Je³su²jah³lo²kxai³ nxe³ta¹hxi²hẽ¹la².

Je³su²jah³lai²na² wãn³txa²i³yau¹ũ³jau³su²

14 Nxa²ha¹te¹ fa³ri³se²a² nũ³ka³txa² jau³jau¹xai²na² ain³kxain¹ta¹hxi²hẽ¹la². A²nxe³tũ³ka³txai²li² ũ³yho³hi²txã³nxa² a³lxi²khai¹xai¹nha²kxai³ i³wa³ka³si³xain¹ta¹hxi²hẽ¹la². 15 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

— Ko³nxe³ti³ o²la³kxah³lxi¹lxi¹. Yah³lxi¹nha²kxai³ a²nũ²a² wi¹le³kxi¹nx2tain¹ju³ta² ya³nĩ³li³yah³lxi¹lxi¹. Nxe² wi¹le³kxi¹nx2tain¹te³nah¹lxi¹:

“Wain³txi³ o²la³kxah³lxi¹lxi¹.” Nxe³jau³xa² ya³n³i³li³yah³lxi¹lxi¹. Yxān¹ta¹wi¹lhin¹ki³lxo³nyhah³lxi¹lxi¹. Nxe³ju³ta¹i²li² Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu²a²e¹na² e³yah³lxin¹jau³xa² yxo²ha³kxa¹ a³la³kxi¹nxa²lxi³na³li¹. A³la³kxi²ha²kxai³ten³nxa²lxi³xa³wi¹.

16 A²kxā³nxān¹jau³xu¹ta¹na² Sū³na² wān³txa² ũ³wha²li¹jau³xu¹ta¹na²Sū³na² wān³txa² i³hen³txi³tū³kā³txu¹ta¹na² nxe³jau³xu¹ta¹na²i³yau¹ū³nyhain¹ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Nxe³ka³tu³ hā²wxān³txa³ Jo³āu²Ba³tis²jah³la² wxā³sxā³ i³yau¹ū³nhē³te³nah¹lxi¹: “Txa²wā¹sū³na² A²hxi²kan¹ta²Si³yau³tāu³lot³ju³ta¹i²li² hī¹na² yū²na³li¹.” Nxe³nē³ti³ai¹ti¹tu³wi¹. Nxe³nē³lhi¹nān¹te²tu³ a²nū²a² i²li³te²na² ā³yxo²o³tū¹sxā³ Sū³na²yxo²i²kxai²nān²tu³ a²e¹na² sa²hau³ko³ju³ta² yū²na³li¹. Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu²a²nū²a² ka³lxa¹te²nāu³xa² Sū³na² wān³txa² ain³so¹ai¹nha²kxai³ ya³lo²txi²sxā³Sū³na² yxo²i²ain¹na³li¹.

17 Kxā³nāu³a¹ txa²wā¹ha³lo²ai²na² oh³nān¹ko³nāu³a² yuh³nān¹ko³nāu³a²nxe³sxā³ ti¹hxa³kxi²nē³ju³ta² yū³tu¹wi¹. Nxe³kxan²ti³nū¹ Txa²wā¹sū³na²wān³txa² a³lu²xa³ju³su² jau³kxan²ti³ hai³txi³ ti¹hxa³kxi²nē³lxa³lho³li¹. Wān³txu¹ta¹na² e³kxi²jau³xu¹jā¹nxe² we¹thxa³tu¹wi¹.

18 A²nxe³ju³kxai³lu² in³txai²li² txu¹ha² ti³na³ka³lxa² ā³nū²la² txu¹ha²ta²ha¹ka³lxa² so¹kxai²nān²tu³ txu¹ha² ā³xa² ũ³whīn¹ta³kxi²nyhu¹kxa² yā¹nxa²hxi²ki³lxo³jah¹lo²su² hī³nx2na³li¹. Ko³nxe³ti³kāi³ju³ta¹la¹wi¹. Āh¹lxi³sxā³ in³txa²txu¹ha² so³sxā³ye²nyhu¹in¹kxa² ti¹a² sxa³nūn³te²a² so¹ye³nyhu¹in¹kxai²nān²tu³txu¹ha² ā³xa² ũ³whīn¹ta³kxi²nyhu¹kxa² yā¹nxe² hxi²ki³lxo³jah¹lo²su² hī³nx2na³li¹. Ko³nxe³ti³kāi³ju³ta¹la¹wi¹. Ta¹hxi²hē¹la².

La²sa³rah³la² i³yau¹ū³ju³su²

19 — Nxa²ha¹te¹ a²nū²a² yen³kxi³khai³te²a² yxau³nū²nhai¹. A²wā²la³ka³lo³a² a³lxi²ka³lo³a² so¹lxi³ ũ³whi²kxi²nha²ha²kxai³ yain³txa²wi¹te²a² so¹lxi³ yai³nha²kxai³ ain¹nū²nhai¹. 20-21 Nxa²ha¹te¹ in³txa²yen³kxi³txa²te²a² yxau³nūn³nū²nhai¹. A²sxi²yxo²a² a³lan²ta² yxo²ha³kxa¹yxo²sxa³to³nhū²nhai¹. Jah¹la²kxai³la¹ i³yau³xa³kxi²sxā³ kā³lāun³ta³kxi²nū²nhai¹. Nxe³ha²kxai³ hxi²kan¹txi³ wa³ko³nxa³ha²kxai³ hāi¹sxā³ yain³txa²yen³kxi³jah¹la² wā³kon³kxe³su²: “Ā³yū³xi²sa²te³ji¹xā¹.” Ain¹tah¹lxa¹yain³txi³la³ ā³yū³xai¹nxa³nū²nhai¹. Nxe³yān¹ta¹ wai³a³lxa² wxā³nū²la²yau³xa³kxi²je³na² i³tūn³ta³kxi²nū²nhai¹. A²nxe³jah¹la² La²sa³ro³jah³lo²su²nū²nhai¹. 22 Hā²wxān³txa³ jah¹la²kxai³lu² ya³lu²nū²nhai¹. Ya³lu²nū²la²oh³xan¹tū³kā³txa² wxā³sxā³ oh³nāu³a¹ A³bra³āu²ah³la² yxaut³ju³ta²sa²so¹sūh³wxe³ain¹nū²nhai¹. Hā²wxān³txa³nū² yen³kxi³jah¹la²ya³lu²nū³nha²kxai³ sa²nī³kxain¹nū²nhai¹. 23 Sa²nī³kxain¹ka³tu³ ha³lo²a²ko³nxe³khai³lu³ta² kāin² ye³khāuh³lxa³ti³nha²khai¹nxū²nhai¹. Nxe³ain¹tāu³a²sa²yxo²ka²la¹nha²nū²la² u²ju²ta² A³bra³āu²ah³la² i²ha²kxai³ La²sa³ro³jah³la²ā³ka³lu³sa²wxe³nha²kxe³su² i²ha²kxai³ ain¹nū²nhai¹. 24 Nxa²ha¹te¹i³kai¹te³nah¹lxi¹: “A³bra³āu²ah³li¹. Txa²wi³nī¹. Nxex³txe¹. Wi¹lhin¹sxā³thāi³ti³la² sa²hau³ko³tsē¹le¹. La²sa³ro³jah³la² sa²si¹hā³txai¹nhē³le¹. I³yau³xa²wxa²hxi²kū³nha²sxā³ txa²yo²he³wax³sa³si¹hai¹na¹jau³su² nxe³na¹nha²we¹. Txi²li² khāuh³nha²khai¹nxa¹nha²we¹. Ha³nxe²a² a³lan²khai³nx3nha²we¹. Ain¹nū²nhai¹.”

25 Nxa²ha¹te¹ A³bra³āu²ah³lu¹ta¹na² wān³txi³kxai³lu¹: “Wē³sa² nxex³txe¹. Yuh³xan¹ko³xa² yxau¹nhīn¹ai³tā² yen³kxa² wi¹te²a² yū²khai³in¹nha²kxai³

jah¹la² kâin² ye³khâuh³lxa³ti³ha²kxai³ nyha¹hin¹ta¹tu³we¹. Yxân¹ta¹ hî¹na² jah¹lai²li¹ wi¹lhin¹sxã³yxau³ha²kxai³wxã²na²khâuhx3nha²khaix1nxî¹nha²kxai³ya³hin¹ti²tu³we¹. 26 Nxe³kxa²yu³su²wxa²ha³lo²a²txa²ha³lo²a²wit3txa²a²ê¹na²u³tê³na²yû³te²ju²hê³le¹. Nxe³tê³na²a²nû²a²yxo²ha³ti³lhi³te²nû³a²hxi²kan¹txi³yxo²ha³ti³lhi³ai¹nxa³lho³le¹.”

27-28 Nxa²ha¹te¹ yen³kxi³jah¹lai²na²wân³txi³kxai³lu¹: “Wî³na²nex3txe¹. Nxên²nxân³kxai²nân²tu³txa²sxi²je³nai³tã²sa²si¹hã³txai¹nhê³le¹. Txa²wã³tã³nâu³xa²ha¹li¹ka³na³ki¹yû³hxi²na¹hê³le¹. Wxã³sxã³khâuh³lxa³txi³nain¹kxa²yan³txi³su²nxa¹nha²we¹. Nxe³ha²kxai³wxã³si¹nyhai¹nxa³jau³su²i³hen³txi³nyhu¹si¹nyhai¹na¹jau³su²nxa¹nha²we¹. Nxe³ha²kxai³La²sa³ro³jah³la²sa²si¹hã³txai¹nhê³le¹.” Ain¹nû²nhai¹.

29 Nxa²ha¹te¹A³bra³âu²ah³lai²na²wân³txi³kxai³lu¹: “Wxa²lon³txi³tâu³xa²Sû³na²wân³txa²û³wha³li¹txã³nxu¹ta¹na²yû³ha²kxai³Sû³na²wân³txa²i³hen³txi³tû³ka³txu¹ta¹na²wân³txa²yû³ha²kxai³nxe³jau³xai²na¹ain³kxain¹txai²lê¹.” Nxe³nû²nhai¹.

30 Nxa²ha¹te¹yen³kxi³jah¹lai²na²wân³txi³kxai³lu¹: “Wî³na²nxex3txe¹. Kwa²nxî¹lxe¹. Ya³lu²tû³ka³txa²ka³ten³su²i³sa²yxau³xi²sxã³wxã³ke³la³te²kxai³nxe³jah¹la²ain³kxi²nû²la²i³ain²ta³kxi²nha²sxã³a²kq³nxe³ti³kâi³ju³ta²ã³na¹la³kxi²nhai¹nhî³nx2na³le¹.” Ain¹nû²nhai¹.

31 Nxa²ha¹te¹A³bra³âu²ah³lu¹ta¹na²wân³txi³kxai³lu¹: “Nxe²nxa³we¹. Txa²wã¹sû³na²wân³txa²û³wha³li¹txã³nxu¹ta¹na²Sû³na²wân³txa²i³hen³txi³tû³ka³txu¹ta¹na²wân³txa²ain³kxi¹nxa³kxai²nân²tu³a²nû²a²ya³lu²te²a²ka³ten³su²i³sa²yxau³xi²sxã³wxã³kxan²ti³ain³kxai¹nhî³nx2nxa³we¹.” Ain¹nû²nhai¹. Je³su²jah³la²kxai³nxe³ta¹hxi²hê¹la².

17

Ko³nxe³ti³kâi³ki³ju³ta²ne³wã²na³jau³su²

1 Nxa²ha¹te¹a²sa³wi³ha³lxa²i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Txa²wã¹yuh³xan¹ko³nâu³ai²na²hin¹ki³tâu³a¹ko³nxe³ti³kâi³si¹nhê³ju³ta²yû³hxi²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Nxe³sxã³ko³nxe³ton³tu¹wi¹. Yxân¹ta¹hxi²ki³su²te²lê¹. Ko³nxe³ton³khaix1nxe³tu¹wi¹. 2 A²nû²a²tah³lxa³kxa²sa²txe²khai¹nxe³ka³txa²tê³sxã³i³yxæ²ta³kû¹nha²te²su²jah¹lan²tu³i³yau³xa²u¹jau³xa²so¹sxã³ân³sa³nû¹ke³la³te²kxai³nxe³jah¹la²khâuh³lxa³ti³nha²ju³ta²kâin²hî³nx2na³li¹. Nxe³kxa²ha³tih³xan²tu³a²nû²ai²na²kwên¹ta²yxø²i²ã³si³wxe³te²na²sa²kxai³lu²Txa²wân³txa²sa²yxø²ã³sa²si¹hain¹jau³su²i³tih³nxe³te²su²jah¹lan²tu³ko³nxe³thin¹khaix1jah¹lo²su²hî³nx2na³li¹. A²nxe³jah¹la²kxai³la¹khâuh³lxa³ti³wa³to²hi²hai¹nhî³nx2na³li¹. 3 Jã¹nxe³ju³kxai³lu²wi¹li²jah¹lxi³hê¹li¹. Wxa²wã³tã³xai²li²ko³nxe³ti³kâi³ye²nxain¹kxai²nân²tu³i³kwai²kxi¹txai¹nhê³li¹. Nxên¹kxai²nân²tu³i³ain²ta³kxi²nha²kxai²nân²tu³nxe³wã²na³txai¹nhê³li¹. 4 Nxe³ha²kxai³la¹ye³ka³na³ka³nat3sxã³a³lan²tâu³a²yau³ha¹li¹yau³ha¹li¹ka³na³ki¹hî³txain¹kxai²nân²tu³hã²wxãn³txa³i³ain²ta³lxi²nxain¹kxai²nân²tu³ju¹ta¹na²yxø²ha³kxa¹nxe³wã²na³txa²hê³li¹. Je³su²jah³la²nxe³ta¹hxi²hê¹la².

Je³su²jah³la²yxø²i²ki³jau³su²

5 Nxa²ha¹te¹a²sa³wi³ha³lxi²na²a²wân³txi³kxai³lu¹:

— Je³su²jah³lãi³. Kâin²yxø²i²nxa²nha¹ju³ta²ten³sa²si¹nhai¹. Ta¹hxi²hê¹la².

6 Nxa²ha¹te¹Je³su²jah³lai²na²wân³txi³kxai³lu¹:

— Yxo²i²sah¹lxin¹jut3tai²na² yain³txa³ki³a² mos³tar²ta²ki³a²
 ki³jū¹nxe²ka² yā¹nxi³la²sxā³ jū¹nxe³ yxo²i²sah¹lxin¹kxai²nān²tu³ hi³a²
 a³mo³re²ra²nē³ka² nxe²i³ye³kxah³lxin¹te³nah¹lxi¹: “A³mo³re²ra²nē³kāi³.
 Sa²ha³txu²kxa²sai¹nhat1sxā³ i³ye³na² kāin²je³na² ūh³wi¹nha¹sē¹li¹.”
 Nhān¹kxai²nān²tu³ a³mo³re²ra²nē³kxai²li² i³we²txa²lxi³h³nx2na³li¹.

A²sa³wi³sa² wi¹kāi³jau³su²

7 Yxān¹ta¹ yxo²kāin²txi³nha²sxā³ ain³nyha¹yah³lxi³txa³hē¹li¹.
 Wxa²sa³wi³sai²na² hai³sxa² wa³kon³ta³nxa² o³ve²a² hau³ko³ta³nxa²
 nxe³h³nx2na³li¹. Nxe³sxā³ i³xi²nū²la² nxe²i³ye³kxai¹nh³nxān¹te²la¹xā³?
 “Wxāi²thā²ta³ i³yain³txa²sā²nhē³li¹.” Jau¹xai²na² i³ye³kxai¹nh³nxān¹te²la¹xā³?
 8 Ti³he¹nx2nxa³wi¹. Yxān¹ta¹ nxēn¹te³nah¹lxi¹: “Yain³txa²
 ū³txe³kxi¹sān²nū²la² ū³hū¹sa²sā²nū²ka³tu³ yain³ta³lun²na¹kxai²nān²tu³
 hā²wxān³txa³ txa²si³yo³na² yain³txa²hē³li¹.” Nxe³jau³xai²na²
 i³ye³kxai¹nh³nxā¹li¹, kwa²wa³kon³kxi¹nxa²jah¹lo²su² ha²kxai³la².
 9 Nxe³jau³kxai³la¹ i³ye³kxain¹yah³lxin¹jau³su² wet1txain¹kxai²nān²tu³:
 “Wi¹lxo³kxi³sa¹li¹.” Ain¹jau³su² wxa²sa³wi³sa² i³ye³kxi¹te²sxa³yu²hē³li¹.
 10 Te²yā¹nxe³ju³kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² kwa²wa³kon³kxi²yah³lxi¹nha²kxai³
 i³wa²lū³xai¹yah³lxin¹te³nah¹lxi¹: “Txa²li² kāin²sa²nxa³wi¹. Wxa²wa³ka³lxi³nū³a²
 so¹lxi³ nxe³te²si²na¹wi¹. i³ye³kxi²san¹ju³ta² yxo²ha³kxa¹ sa²wet1te²si²na¹wi¹.”
 Nxēn¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la²kxai³ ta¹hxai²hē¹la².

Ka³lāun³ta³kxi²sxā³i³to³nain¹te²nāu³xa² we¹txain¹jau³su²

11 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la²kxai³la¹ Je³ru³sa³lē²tīh³na² ai³ta¹hxai²hē¹la².
 Ai³te³na¹ Sa³ma²ri²a² ko³xa² Ka³li³le²a² ko³xa² wi³tān¹tīh³na² ai³ta¹hxai²hē¹la².
 12 Ai³tāu³ān²tu³ sxi²je³na² yxau³son³sxā³ ā³wih¹ta¹hxai²hē¹la².
 Nxe³tāu³ān²tu³ta¹ a²nū²a² in³txi³nāu³xa² ha¹li¹ ha¹li¹ ha¹li¹ ha¹li¹ ha¹li¹
 a²sī³na² ka³lāun³ta³kxi²sxā³ i³to³nain¹te²nāu³xa² i³ha¹txi²nyhain¹ta¹hxai²hē¹la².
 Sxi²je³na² yxo²ka³teh³xa² ai³tāu³a² u²lxi³je³na² ā³yit1tain¹ka³tu³ Je³su²jah³la²
 ten³tā³ain¹tāu³a² i²ain¹ta¹hxai²hē¹la². 13 Nxe³ain¹te³nah¹lxi¹:
 — Je³su²jah³li¹. Wxāi²li² Txa²wā¹hxi²kan¹jah¹lo²si¹lxe¹. Txa²i³ta³ka³txa²
 wi¹lhin¹sxā³ thāi³ti³la² sa²hau³kot3sa²si¹nhē³le¹. Ain¹ta¹hxai²hē¹la².
 14 Nxa²ha¹te¹ i²kxain¹nū²la² i³wa²lū³xi²te³nah¹lxi¹:
 — Wā³nxīn¹ta²si³yxau³jah³la²nāu³xa² ai³jah¹lxi³sxā³ wā²nā³ū¹nha¹je¹tain¹yah³lxi³hē¹li¹
 Je³su²jah³la²kxai³ nxe³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nū²la² aun³txa² ai³ain¹ta¹hxai²hē¹la².
 Nxe³ain¹tāu³a² wa³su³txi³ we²nxain¹ta¹hxai²hē¹la². 15 Nxe³te³na¹ in³txa²
 ka³na³ka³na³te²su² te²kxai³lu² we²nxī²ye²kxe³su² wā³li²ta¹hxai²hē¹la².
 16 Wā³li²nū²la² Je³su²jah³la² a²yen³na² ā³kxu²thu²kxa¹sxā³ i³kaix1te³nah¹lxi¹:
 — Txa²wā¹sū³na² wā³nxīn¹jah¹lo²si¹lxi¹. Nxī¹nha²kxai³ we²txi³sa¹nha²kxai³
 wi¹lxo³kxi³san¹nhai¹. Ain¹jau³su² ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jah¹lai²li²
 Sa³ma²ri²a²ko³xan¹jah¹lo²su² ta¹hxai²hē¹la². 17 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na²
 wān³txi³kxai³lu¹:
 — A²nū²a² ka³lxa¹txi³ 10 nxe³sxā³ we²txai¹na¹li¹. Yxān¹ta¹ ka³na³ka³na³te²a²
 so¹lxi³ Sa³ma²ri²a²ko³xan¹jah¹la² so¹lxi³ ā³wā³lin²ju²li¹. 18-19 Jah¹la² so¹lxi³
 txa²nū³ka³txi³sxa³kxan²ti³ ā³wā³lin²ju²li¹, Txa²wā¹sū³na² wi¹le³kxi²te³lha³ku¹.
 Ain¹jau³su² ha²kxai³ ā³kxu²thu²kxa¹jah¹la²kxai³ i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:
 — i³sa²yxau³sxā³ i³x3txu¹li¹. Yxo²i²sah¹lxin¹nha²kxai³ we²txi¹nx2ta¹ten¹tu³wi¹.
 Je³su²jah³la²kxai³ ta¹hxai²hē¹la².

Txa²wā¹sū³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lot3ju³ta³nū³a²i³yau¹ū³jau³su²

20 Nxa²ha¹te¹ i³ye³ta³lun²nũ²la² fa³ri³se²a²nũ³xa² ã³nhai¹tũ³te²nũ³xai²na² i³wã³txain¹te³nah¹lxi¹:

— Txa²wã¹sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxa³tãu³lo³ju³ta³nũ³su² tãu³su² tãu³a² ih¹nxe³hĩ¹na² ã³si³wxe³te³ji¹wi¹? Ain¹tah¹hxai²hẽ¹la². Ain¹nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

— Txa²wã¹sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxa³tãu³lot³sa²ju³tan¹ti²wa³kxa² i²yah³lxan³tho³li¹. 21 Txa²wã¹ẽ¹na² so¹lxi³ i²nha²kj³tu¹wi¹. Yxãn¹ta¹ wxa²ye³na² i²yah³lxan³tho³li¹. Nxe³jut³su² ha²kxai³: “Ti¹a² wxã²na³li¹.” Jau³xai²la³ tã³nxa²: “Ju¹xa² wxã³nai¹.” Jau³xai²la³ tã³nxa² nxe³jau³jau¹xai²na² e³yah²lxan³tho³li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

22 Nxa²ha¹te¹ a²sa³wi³ha³lxa² ãh¹ i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Kxãn³nũ³a² nũ³kxũn³sxã³ ã³wã³li²na¹ju³ta² i²nx2ti³lxun¹nxa²ti³tu¹wi¹. Yxãn¹ta¹ i²syah¹lxan³tho³li¹. 23 Nxe³hi¹na² i³ye³kxi¹nx2tain¹te³nah¹lxi¹:

“Ti¹kxai²lxã²na³li¹.” Ain¹jau³su² tã³nxa²: “Nũ¹ka³nai²lxã²na³li¹.” Nxe³jau³ta¹la³ tã³nxa² nxain¹kxai²nãn²tu³ ain³kxah²lxi³txa³hẽ¹li¹.

24 Ha³lai³xa² ha³lai³nĩ³kxai²nãn²tu³ ha³lo²a² whã²na¹ i³ko²ko²kxi²te²ju²hẽ³li¹. Nxe³kxa² yã¹nxe³sxã³ wã³li²na¹ju³ta³nũ³a² a²nũ²a² hã¹i¹nxe³ti³xa¹ ul²yxa³ain¹kxan²ti³ i²kxi²sain¹tu¹wi¹. 25 Nxe³yãn¹ta¹ wã³lin²nxa³tã³lxa¹ hĩ¹na² yxa³tũ³kã³txa² a²hxi²ki³kxai³lu² ye³kã³lxa¹txi³sxã³ khãu³lxa³ti³sain¹to³tu¹wi¹, en²txi³sain¹tũ³kã³txa²su¹. 26 Kxã³nhxi¹nu¹ta¹na² No³e²ah³lu¹ta¹na² yxa³hĩ¹nu¹ta² yã¹nxe³kxe³hũ³nxe² a²kan³sxã³ wxã³na¹ju³ta³nũ³a² yã¹nxe³tu¹wi¹.

27 Jã¹nxe³hĩ¹nu¹ta¹na² tũ¹kã³txu¹ta¹na² kwa²i³yain³kxi²nyhu¹i² kwa²i³na²kxi²nyhu¹i² txu¹ha² so¹kxi²nyhu¹i² txu¹ha² ũ³hũ²nyhu¹i² nxe³ta¹hxai²ti³ai²ti²tu³wi¹. Nxe³nyhu¹ain¹te³na¹ No³e²ah³lu¹ta¹na² sa²kxai³lu² na³vi²o²tẽ³na² ar²kã³tẽ³na² ã³wi¹nhũ²la² wẽ³ha²yau³xa² ã³ãn³si³wxe³ta¹hxai²ti³ai²ti²tu³wi¹.

Nxe² wẽ³hã¹hũ³sa²kxai³ a²nũ²a² hã¹i¹nxe³ti³xa¹ ya²lun¹ta² hxan²ta¹hxai²ti³ai²ti²tu³wi¹. Te²yã¹nxe³kxe³hũ³nxe² ha³lo²a² wah³nxi¹nxa³ti³wa³kxa² Txai²na² a²kan³sxã³ wxã³na¹tu¹wi¹. 28 Jã¹nxe³ju³kxai³lu¹ kxã³nhxi¹nu¹ta¹na² Lo²ah³lu¹ta¹na² yxa³hĩ¹nu¹ta¹na² a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ kwa²i³yain³kxi²nyhu¹i² kwa²i³na²kxi²nyhu¹i² yen³kxa² so¹kxi²nyhu¹i² hai³sxa² ũh³wĩ¹i² sxi²ha² txo³ni² ain¹ta¹hxai²ti³ai²ti²tu³wi¹.

29 So³to²ma²thĩ³nu¹ta¹na² Lo²ah³lu¹ta²kxai³lu² a³li³hĩ¹na¹ oh³xa² wẽh³ha²yau³xa² yã¹nxe³la²sxã³ ha³nxe² i³kxa² ah³hi² ěn³syo²fre²nũ³xa² i³kxa² ah³hi² nxe³ju³tan¹te²kxa³yã¹lhu² a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ wxã³ya²lun¹ta¹lxa² hxan²ta¹hxai²ti³ai²ti²tu³wi¹. 30 Te²yã¹nxe³kxe³hũ³nxe² a²nũ²a² wah³nxe³sai¹nxa³ti³wa³kxa² Txai²na² a²kan³sxã³ wxã³na¹tu¹wi¹. 31 Nxe³hĩ¹na¹ a²nũ²a² sxi²ha² ne³ka³nah²nũ³a¹ he¹kxai²nãn²tu³ yen³kxa² sxi²hẽ¹nũ³ai²na² wi²sxa³kxai²nãn²tu³ ã³wih²xi²sxã³ so¹ju³ta²nũ³a² yũ²nxa³lho³li¹. Hã¹i¹nxe³sxã³ u²lã³ni³txai²la¹. Te²yã¹nxe³sxã³ a²nũ²a² hai³sxa³nũ³a¹ he¹kxai²nãn²tu³ sxi²ha² ã³wih²xi²ju³ta² yũ²nxa³lho³li¹. Hã¹i¹nxe³sxã³ u²lã³ni³txai²la¹.

32 Nxe³ha²kxai³ Lo²ah³lu¹ta¹na² a²sxe³xa² ne³wã²yah³lxi³txa³hẽ¹li¹. 33 Te²yã¹nxe³ju³kxai³la¹ a²nũ²a² e³te³nah¹lxi¹: “Yuh³xai²na² ti¹ai²na² yxa³na¹tãu³a² txa²wi¹na¹tãu³a¹ a³li²sa²nha¹. Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² sa²yo²ã³a¹kxan²ti³ ya³lu²ju³ta² ten³sa²nxa³nha¹.” Nxe³kxai²nãn²tu³ Txa²wã¹sũ³na² ha³lo²a² yxa³u²xai³ju³ta³nũ³a² yũ²nxa³lho³li¹. Yxãn¹ta¹: “Yuh³xai²na² ti¹ai²na² yxa³na¹tãu³a² txa²wi¹na¹tãu³la³ a³li²sa²nxa³nha¹. Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² yxo²a¹ju³tan¹te²kxa³yã¹lhu² i³ya²lut¹sain¹kxan²ti³

yxō²a¹ju³ta² ā³na¹nxa³lho³na¹.” Nxe³kxai²nān²tu³ Txa²sa³wi³ha³lxi³sain¹tu¹wi¹. Nxe³kxa²yu³su² Txa²wā¹sū³na² ha³lo²a² yxau²xai³ju³ta³nū³a² yū³tu¹wi¹.
³⁴ Jā¹nxe³ju³kxai³la¹ ka³nxah³ta²na² in³txa² ha¹li¹ āu³xi²ya³tāu³a² ka³na³ki³ sa²so¹ha²kxai³ ka³na³ki³ ot3sa²kxai³ nxe³ya³tu¹wi¹.
³⁵ Nxe³ya³ha²kxai³ txu¹ha² ha¹li¹ nxū³sa² o²la³kxi²ya³tāu³a² ka³na³ki² sa²so¹ha²kxai³ ka³na³ki² ot3sa²kxai³ nxe³ya³tu¹wi¹.
³⁶ Nxe³ya³ha²kxai³ in³txa² ha¹li¹ hai³sxa² tau³ya³tāu³a² ka³na³ki² sa²so¹ha²kxai³ ka³na³ki² ot3sa²kxai³ nxe³ya³tu¹wi¹. Je³su²jah³la²kxai³ nxe³ta¹hxai²hē¹la².

³⁷ Nxa²ha¹te¹ a²sa³wi³ha³lxi²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. Jau¹xai²na² ih¹nxu¹la²tan³te³ji¹wi¹? Ta¹hxai²hē¹la². Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la²kxai³ i³yau¹ū³jau³xa² i³wa²ū³xi²ti³an¹jau³kxai³lu¹:

— Ka³yxuh³xa² ya³lu²sxa³je³na² wa³lu³hxa² ā³nū²kxi²te²ju²hē³li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

18

Tu¹ha² wā³ha³te³son³ta¹ka³lxu³su²

¹ Ain¹nxa²ha¹te¹ āh¹ i³ye³kxi²ta¹hxai²hē¹la²:

— i³nxū²kwāi³lxū¹nha²sxā³ Txa²wā¹sū³na² i³ye³kxi²sa²tē³to³jah¹lxi³hē¹li¹. Nxe³jau³xa² i³yau¹ū³te³lhxā³ āh¹ i³ye³kxi²ta¹hxai²hē¹la².

² Nxe³ha²kxai³lu¹:

— Sxi²hē¹nāu³ai²na² a²hxi²kan¹jah¹lo²su² nū²nhai¹. A²nxe³jah¹la²kxai³la¹ yuh³lxi³ti³hex¹lai¹nxa³nū²nhai¹. A²nū²a² yuh³lxi³ai¹nxa³ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² yuh³lxi³ai¹nxa³ha²kxai³ nxe³nū²nhai¹.
³ Nxe³ju³kxai³lu² txu¹ha² wā³ha³te³son³ta¹ka³lxu³su² nū²nhai¹. A²nxe³ta¹ka³lxu³ka³lxu³ i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹: “Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. Ain³kxi²sē¹li¹. Kō³nxe³ti³kāi³sain¹jah¹la² i³wai³ku¹sē¹li¹.” Nxe³jau³xa² i³ye³ye³kxi²to³nū²nhai¹.

⁴ Nxa²ha¹te¹ jah¹la²kxai³lu² a²ē¹nān¹jau³kxai³lu¹: “Ta¹ka³lxai²li² ain³kxai¹na¹ju³ta³la³ ten³sa²nxa³nha¹. Txa²wā¹sū³na² yuh³lxi³sa²nxa³ha²kxai³ a²nū²a² yuh³lxi³sa²nxa³ha²kxai³ nxa¹nha¹.
⁵ Nxe³sa²nxa³kxan²ti³nū¹ hxi²that3sain¹kxa²yan³txi³su² nxa¹nha¹. Kwa²i³wai³ku¹ai¹na¹tū¹xā¹.” Nxe³nū²nhai¹.

⁶ A²nxe³jut3su² hxi²kan¹jah¹la²kxai³lu² kō³nxe³thin¹kxan²ti³ i³wai³ku¹ye²nū²nhai¹.

⁷ Te²yā¹nxe³ju³kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² wi¹lhin¹sa²sai¹ye²kxe³su² nxe³te² hi²sen³kxai³lu² a²nū²ai²na² i³sxā³ ā³yū³so¹te²nāu³xa² ya²la³tu³ i³wai³ku¹ain¹tu¹wi¹. Ye³ka³lxai²txi³ a³jan²tāu³a² i³kaix¹to³hain¹kxan²ti³ i³hxi²nū¹nū¹hain¹tu¹wi¹.
⁸ Wa³su³txi³ i³wai³ku¹ain¹tu¹wi¹. Jā¹nxa¹ju³kxai³la¹ a²kan³sxā³ wā³li²na¹hī¹na¹ ti¹ai²nān¹ko³nāu³a¹ i³nxū²kwāi³lxū¹nha²sxā³ Sū³na² i³ye³kxi²sa²tē³to³te²na² ka³na³ki²te²a²yū³ye²tu¹wi¹. Je³su²jah³la² nxe³ta¹hxai²hē¹la².

In³txi³nāu³xa² ha¹lin¹ya³te²nāu³xa² Sū³na² i³ye³kxi²ya³jau³su²

⁹ Nxe³ha²kxai³la¹ yau³ā³xai²na² i³ye³kxi²ta¹hxai²hē¹la². In³txa² i³ye³kxi²nha²te³nah¹lxi¹:

— Txai²na² so¹lxi³ hxi²kan¹te²lā³na¹nha¹. Txai²na² so¹lxi³ wi¹lhin¹te²lā³na¹nha¹. Nxe²e³kxa²yā¹nxe³tū³kā³txa² i³yau¹ū³te³lhxā³ Je³su²jah³la² i³ye³kxain¹ta¹hxai²hē¹la².

¹⁰ — Nxe³nū²nhai¹. In³txa² ha¹lin¹ti³nū²nhai¹. Txa²wā¹sū³na² sxi²ha² ā³wi¹ya³nhū²nhai¹. Ā³ne³ka²ta¹te²a² fa³ri³se²ah³lo²su² nxe³ha²kxai³

ā³ta³lo³hē¹te²a² a²nū²a² ū³yho³hi²ki³ka² so¹kxi²nē³jah¹la² nxe³ha²kxai³ nxe³ya³nhū²nhai¹. ¹¹ Ain¹nxa²ha¹te¹ fa³ri³se²ah³la²kxai³ txa²nū² Txa²wā¹sū³na² yxo²ha³txe³ti³nha²sxā³ nūh¹e³kxi²ti³ān¹jau³kxai³lu¹: “Sū³na² nex³txi¹. A²nū²a² yxo²ha³kxa¹ kō³nxe³khai¹xai¹nhxai²na²hē³li¹. Kāi³kxi²nyhu¹i² wain³ju³ta² o²la³kxi²nyhu¹xa³i² tu¹ha² ā³xa² ū³whīn¹ta³kxi² nxe³ai¹nhxai²na²hē³li¹. Yxān¹ta¹ txai²li² ti³hex¹ite²txā³wi¹. Nxe³na¹kxa²yo³kxai³la¹ jah¹lai²li² a²nū²a² ū³yho³hi²ki³kxa² so¹kxi²nē³jah¹lai²na² yā¹nxēn²nxa³wi¹. Ā³li³xi³na¹wi¹. Nxe³jut³su² wi¹lxo³kxi²nha¹nha²wi¹. ¹² Yxān¹tah¹li¹ txai²na² sa²kxai³lu² ye³ka³na³ka³na³ta³ sa²ba³to³ nxe³hī¹na² i³yai³na¹ju³ta² ye³ha¹li¹ ā³na¹a¹ha²kxai³ yen³kxa² 10 nxe² so¹kxi²na¹ke³la³te²kxai³ ka³na³ka³nat³te²a² ū³hū¹nxa²ha¹ha²kxai³ nxe³te²sa¹wi¹.” Nxe³jau³xai²li² fa³ri³se²ah³la² i³ye³kxi²nū²nhai¹.

¹³ Ain¹nxa²ha¹te¹ ā³li³xi³jah¹la² u²li³yxau³jah¹la² āin²ti³nha²sxā³ ā³kxu²thu²kxa² ai³nū²nhai¹. Txa²wā¹sū³na² i³ye³kxi²te³nah¹li¹: “Sū³na² nxe³txi¹. Kō³nxe³khai¹ite²sa¹wi¹. Nxe³te²sa¹ha²kxai³ kō³nxe³ti³ kāi³a¹ju³ta² wi¹lhin¹sxā³ thāi³ti³la² sa²hau³kot³sē¹li¹.” Nxe³jau³su² nxe³nū²nhai¹.

¹⁴ Nxe²e³ta³lun²nū²la² jah¹la²kxai³lu² a³li³nū²la² ka³nxi²sxā³ i³xi²tāu³a² Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² kō³nxe³ti³ kāi³ju³ta² nxe³wā²na³kxi²nū²nhai¹. Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² wi¹lhin¹te²lot³sxā³ i³nū²nhai¹. Nxa²ha¹te¹ ā³li³xi³jah¹lai²na² fa³ri³se²ah³lai²na² hai³txi³ nxēn²nxa³nū²nhai¹. Nxe³ye¹nx²ta¹wi¹. Jā¹nxe³jut³su² a²nū²a² a²kāin²jah¹lo²su² kxe³su² yxo²kwa³i³no³tain¹kxai²nān²tu³ kxān³nāu³a¹ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² i³kāi²nxa³te²lo³tain¹tu¹wi¹. Yxān¹ta¹ hī¹nai²na² a²kāi²nxa³jah¹lo²su² kxe³su² yxo²kwa³i³no³tain¹kxai²nān²tu³ kxān³nāu³a¹ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² i³kāin²te²lo³tain¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hē¹la².

Sū³na² ha³lo²a² yxau²sa²tē³ju³ta³nū³su² i³yau¹ū³jau³su²

¹⁵ Ain¹nxa²ha¹te¹ a²nū²a² a²wē³ha³lxa² tē³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Je³su²jah³la² wxa²ne³wxaix³te³lhxā³ tē³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxa²ha¹te¹ a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa² i³ain¹nxa²ha¹te¹ i³hxi²ko²lain¹si¹jau³su² yxo²xūn³txi³ i³kwa³i³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². ¹⁶ Ain¹jut³su² Je³su²jah³la² jut³si²nū²la² a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa² i³ye³kxi²te³nah¹li¹:

— Ne³ka²sah¹li³sa²li¹. Wēh³ha³lxa² tē³sxā³ wxā³ain¹ju³ta²na² i³hxi²ko²lain¹yah³lxi³txa³hē¹li¹. Wē³sai²li² a²wi³na² wān³txa² yxo²te²ju²hē³li¹. Nxe³kxa²yā¹nxe³kxe³hū³nxe² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² yxo²te²jah³lxi³hē¹li¹. Nxe³yah³lxin¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Txa²wā¹sū³na² ha³lo²a² yxau³yah³lxin¹ju³ta³nū³a² yū³nx²ti³tu¹wi¹. ¹⁷ Ya²la³tu³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wi¹jau³xa² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lo³ju³ta³nū³su² nxe³jau³xa² ten³nxa²li³kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² sa²yo²we¹jah¹li³hē¹li¹. Nxe³yah³lxin¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Txa²wā¹sū³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lo³ju³ta³nū³ai²li² i²yah³lxin¹tu¹wi¹.

Yen³kxi³khai¹jah¹lo²su² i³yau¹ū³jau³su²

¹⁸ Hā²wxān³txa³ a²nū²a² hxi²kan¹te²su²te²a² yau³son³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³sxā³ i³wā³txi³ti³an¹jau³kxai³lu¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. Wi¹lhin¹jah¹lo²si¹li¹. Īh¹nxe² o²la³kxi²nha²sxā³ ka³te³na² wi¹tāu³la³ so¹kxi²hī³na¹te²la¹xā³? Ta¹hxai²hē¹la².

¹⁹ Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— ĩh¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ wi¹lhin¹te²su² san¹ji¹wi¹? Txa²wā¹sũ³na² so¹xi³ wi¹lhin¹jah¹lo²lxā²na³li¹. 20 Txa²wā¹sũ³na² wān³txu¹txai²na² ain³kxi²to³hxain¹tai¹ti²tu³wi¹. Nxe³jau³xa²sa¹: “Txu¹ha² ā³xa¹ka³lxa² ũ³whin¹ta³kxi²nyhu¹txa³hē¹li¹. A²nũ²a² ĩ³su²lhā³nyhu¹txa³hē¹li¹. Yen³kxa² kǎi³kxi²nyhu¹txa³hē¹li¹. A²nũ²a² kǒ³nxe³te²lo³nyhu¹txa³hē¹li¹. Wxa²wi³na² wxa²hā³ka³nu¹na² sa²nēn¹kxai¹nñ¹ju³ta² so¹xi³ kǎi³ũh¹txai¹nhē³li¹.” Nxe³jau³jau¹xu¹tai²na² yxo²ha³kxa¹ sa²yxo²we¹txa²hē³li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

21 Nxa²ha¹te¹ ĩ³wa²lũ³xi²ti³an¹jau³kxai³lu¹:

— Sa³nxe³la³kon³sa³hñ¹nān¹te²tu³ sa²yxo²wet¹sa²sai¹hxai²na¹hē³li¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

22 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² a²wān³txi³kxai³lu¹:

— Yu³ka³na³ka³na³ton³na³li¹. Wxa²yen³kxa² sa²so¹sxā³ a²nũ²a² ā³xa² so¹kxi²nxa²si¹jau³su² kǎi³txa²hē³li¹. Nxñ¹kxai²nān²tu³ so¹kxi²nxain¹kxa² yo³ha² tē³sxā³ a²nũ²a² yen³kxi³txa²te²na² wā²nhũ²xai³txai¹nhē³li¹. Nxñ¹kxai²nān²tu³ oh³nāu³nũ¹ka³na¹ yen³kxa² wi¹ju³ta³nũ³a² yũ³nxa²tu¹wi¹. Jā¹nxe³sxā³ nxe² kǎi³ta³lu²nñ¹kxai²nān²tu³ ā³wxā³sxā³ ā³si³tē³kxi¹sē¹li¹. Je³su²jah³la²kxai³ ta¹hxai²hē¹la².

23 Nxe³jau³xai²na² sa²kxai³lu² in³txai²na² sa²kxai³lu² ain³kxi²te³na¹ āin²ta³kxi²nha²ta¹hxai²hē¹la³, kǎin² yen³kxi³ha²kxai³la². 24 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la²kxai³ ĩ²kxi²nũ²la² ĩ³ye³kxi²te³nah¹lx¹:

— A²nũ²a² kǎin² yen³kxi³te²su² te²a² Txa²wā¹sũ³na² wān³txa² ain³kxi²sxā³ yxau²xai³ju³ta² wa³lxe³te²ju²hē³li¹. 25 Jā¹nxa¹jau³su² ka³me²la² ka³yxuh³xa² kǎin²khaix¹te²su² te²na² hai³txi³ a²ku¹wx¹si³xē¹na² ā³wih¹sxā³ ā³wa²to¹ti³he¹nxe³lhñ³nx²nxa³wi¹. Yxān¹ta¹ a²nũ²a² kǎin² yen³kxi³khai¹nxe³te²su² te²a² Txa²wā¹sũ³na² wān³txa² ain³kxi²sxā³ yxau²xai³ju³ta² wa³to²hi² wa³lxe³te²ju²hē³li¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hē¹la².

26 Nxa²ha¹te¹ a²nũ²a² ain³kxi²tũ³ka³txan¹te²a² a²wān³txi³kxai³lu¹:

— Txa²wā¹ha³lo²a²nāu³a² a²nũ²ai²li² yen³kxi³kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sũ³na²su² wi¹lhin¹sxā³ ĩ²jah¹lo²su² ye²te²ju²hē³li¹. Nxe³jut³su² ha²kxai³ a²nũ²a² yen³kxi³te²su² te²na² kxāu³nxa³sxā³ Txa²wā¹sũ³na² wān³txa² ain³kxi²sxā³ yxau²xai³kxai²nān²tu³ a²nũ²a²nāu³xa² hǎi¹nxe³ti³xa¹ Txa²wā¹sũ³na² wān³txa² ain³kxi²sxā³ yxau²xai³kḡ³sxa³lho³li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

27 Nxe³nũ²la² Je³su²jah³la² ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lx¹:

— A²nũ²a² hxi²kan¹ti³he¹xai¹nxa³wi¹. Yxān¹ta¹ Txa²wā¹sũ³na² hi²sen³su² hxi²kan¹te²lo³jah¹lai²la¹wi¹. Je³su²jah³la² nxe³ta¹hxai²hē¹la².

28 Nxa²ha¹te¹ Pe²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— Nxex³txi¹. Txa²wā¹yen³kxi³khai³xa² ā³na³sān²sī¹na¹ka³tu³ wxāi²na² so¹xi³ ā³si³tē³la³kxi¹sī¹na¹wi¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

29-30 Nxa²ha¹te¹ ĩ³wa²lũ³xi²ti³an¹jau³kxai³lu¹:

— Ya²la³tu³ ĩ³ye³kxi¹nx²ta¹wi¹. A²nũ²a² ĩ²li³te²na² Txai²na² a³li²sai¹nha²kxai³ sxi²ha² ā³na¹i² a²sxe³xa³ka³lxa² ā³na¹i² a²lon³ti³nāu³xa² ā³na¹ai¹ni² a²wĩ³na² ā³na¹i² a²hā³ka³na² ā³na¹i² a²wē³ha³lxi³khai³xa² ā³na¹ai¹ni² nxe³ain¹kxai²nān²tu³ ā³si³tē³la³kxi²sain¹te²na² sa²kxai³lu² kǎin² wa³to²hi²sxā³ ũ³yho³hai¹na¹ju³ta² yũ³tu¹wi¹. Nxe³ai¹na¹kxa²yu³su² a²kan³sxā³ wa³li²na¹hñ¹na¹ ka³tēn³su² ĩ³sa²yxau³xi²ti³hi¹tai¹na¹tu¹wi¹. Te²yā¹nxe³nñ³sxā³ kǎi³ũh¹nx²ti³nũ³na¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la² nxe³ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³la² su²lhā³ain¹ju³ta³nũ³a² ĩ³yau¹ũ³to³jau³su²

31 Hǎ²wxǎn³txa³ a²sa³wi³ha³lxa² hxi²ka² hxa³sxǎ³ āh¹ ha¹li¹
wxa²sa²so¹kxi²nūn³sxǎ³ nxe³te²nāu³xa² nūh¹lxi³sxǎ³ i³ye³kxi²ta¹hxa²i²hē¹la².
Nxe³te³nah¹lxi¹:

— Nxex³jah³lxi³wxi¹. Je³ru³sa³lē²thi³na² ā³nxa³i³ki³tu¹wi¹. Nxe³ki³kxai²nān²tu³
Sū³na² wān³txa² i³hen³txi³te²nāu³xu¹tai²na² e³kxi²syē¹nyhain¹jau³xu¹jā¹nxe²
kāi³hxa³je²sain¹tu¹wi¹. 32 Nxe³ju³kxai³la¹ Ju³te²a² nū³kǎ³txi³sxa³te²nāu³xa²
a²hxi²ki³kxai³lu² ā³yǎu³hū¹nha²sain¹tu¹wi¹. Nxe³sain¹nū²la²
khǎuh³lxa³ti³sain¹ni² i³wa³ka³si³sain¹ni² ye³ka³su³hē¹kxi² nxe³sain¹tu¹wi¹.
33 Hǎ²wxǎn³txa³ i³ta³lo³wait¹sain¹sǎn²nū²la² i³su²lhǎ³sain¹tu¹wi¹. Nxe³ka³tu³
hǎ²wxǎn³txa³ ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ a³lan²ni²sxǎ³ ka³tēn³su² i³sa²yxau³xi²na¹tu¹wi¹.
Je³su²jah³la²kxai³ nxe³ta¹hxa²i²hē¹la².

34 Nxa²ha¹te¹ a²sa³wi³ha³lxi³nū³kǎ³txai²na² sa²kxai³lu² jau³jau¹xai²na²
a²si³yxau³tǎu³khai³xa² ā³ne³to³ti³hex¹ta¹hxa²i²nxa³hē¹la².

Ye³han³nha²jah¹la² ye³we²txi²jau³su²

35 i³ye³ta³lu²nain¹nū²la² Je³ru³sa³lē²thi³nān¹tīh³na² ā³nxa³ain¹to³ta¹hxa²i²hē¹la².
Nxe³nū²la² Je³ri³ko²thi³na² yau³son³tǎu³a¹ a²nū²a² i³hat¹txi³nyhain¹ta¹hxa²i²hē¹la².
A²nxe³jah¹la² yen³kxa² ai³nxū³nyhu¹te³lhǎ³ ā³wxe³e²nyhu¹ta¹hxa²i²hē¹la².
Ye³ha³nha²kxai³ hxi²kan¹txi³ yen³kxa² i²sxǎ³ o²la³kxi²ta¹hxa²i²nxa³hē¹la².
Hǎi¹nxe³sxǎ³ tūh³na² ne³ku²nxa² ā³yi¹ka³tu³ a²yen³kxa²
ai³nxū³sa²tē³ain¹ta¹hxa²i²hē¹la². 36 Nxe³ha²kxai³la¹ a²nū²a² ka³lxa¹tū³ka³txa²
wxǎ³yain¹ju³ta² ain³kxai¹nha²kxai³ i³wǎ³txain¹ta¹hxa²i²hē¹la². Nxe³te³nah¹lxi¹:
īh¹te²tan³yah³lxi¹nhā¹. Nyhain¹ta¹hxa²i²hē¹la².

37 Nxa²ha¹te¹ i³wa²lū³xain¹ti³an¹jau³kxai³lu¹:

— Je³su²jah³la² Na³sa³re²thi³na² yxau²xai³jah¹lai²li² ā³wa²to²ka² wxǎ³tu¹wi¹.
Nxe³nyhain¹ta¹hxa²i²hē¹la².

38 Nyhain¹nxa²ha¹te¹ kāin² i³kaix¹ti³ǎn²jau³kxai³lu¹:

— Je³su²jah³lī¹. Txa²wǎ¹sū³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tǎu³lo³txa²kah³lo²si¹lxe¹.
Nxi¹nha²kxai³ wi¹lhin¹sxǎ³ thǎi³ti³la² sa²hau³kot³sē¹le¹. Nxe³ta¹hxa²i²hē¹la².

39 Nxe³nxa²ha¹te¹ a²nū²a²nāu³xa² ne³ka³ta²a² wxǎ³ain¹te²nāu³xa²
i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Ka³nahx²nxe³sē¹li¹. i³kaix¹txa³hē¹li¹. Ain¹jau³su² nxe² ain³kxi²kxan²ti³
kāin² i³kai¹xi²te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³lī¹. Txa²wǎ¹sū³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tǎu³lo³txa²kah³lo²si¹lxe¹.
Nxi¹nha²kxai³ wi¹lhin¹sxǎ³ thǎi³ti³la² sa²hau³kot³sē¹le¹. Nxe³ta¹hxa²i²hē¹la².

40 Nyhain¹nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la²kxai³lu² jau³jau¹xai²na² ain³kxi²tǎu³a²
ā³yit¹ta² ai³ain¹sxǎ³ jah¹la² ā³sa²so¹sxǎ³ wxǎ³si¹hain¹jau³su²
i³ye³kxain¹ta¹hxa²i²hē¹la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³yǎ³llhu² ā³sa²so¹sxǎ³ wxǎ³ain¹nū²la²
i³wǎ³txi³ta¹hxa²i²hē¹la².

41 Nxe³te³nah¹lxi¹:

— īh¹nxe³ju³ta³ kāi³ūh¹nxa²ha¹ju³ta³la³ ten³nxa²ji¹wi¹? Nxe³ha²kxai³lu¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. Ye³we²txi³san¹ju³ta² ten³sa³nhai¹. Ta¹hxa²i²hē¹la².

42 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la²kxai³ i³wa²lū³xi²ti³an¹jau³kxai³lu¹:

— Ye³we²txi¹nxa²ha¹wi¹. Yxo²i³sa¹nha²kxai³ hī¹na² ye³we²txi¹nxa²ha¹wi¹.
Nyhā¹ta¹hxa²i²hē¹la².

43 Nxe³ju³tan¹te²kxa³yǎ³llhu² kwēn¹tai²na¹ ye³we²nxi²ta¹hxa²i²hē¹la².
Nxe³hi¹nān¹te²tu³ Je³su²jah³la² ā³si²tē³kxi² Txa²wǎ¹sū³na²
i³sa²nēn¹kxi² nxe³ta¹hxa²i²hē¹la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³yǎ³kxai³lu²

a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ ye³we²txi²ju³ta² i²ain¹tũ³kā³txa² Txa²wā¹sũ³na²
sa²nēn¹kxain¹nũn³ta¹hxai²hē¹la².

19

Sa³ke²ah³lo²su²i³yau¹ũ³jau³su²

1 Nxa²ha¹te¹ Je³ri³ko²thĩ³na² wxa²li³ta¹hxai²hē¹la². 2 Nxe³ka³tu³ta¹
Sa³ke²ah³la² yen³kxi³khaixi¹jah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². A²nũ²a² ũ³yho³hi²ki³kxa²
so¹kxi²nē³tũ³kā³txa² a²hxi²kan¹jah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². 3 A²nxe³jah¹la²
hi²sen³su² Je³su²jah³la² i²ti³ten³khai¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³yān¹ta¹
kĩ³txi³ sa²nxũ²nxa³ha²kxai³ i³hit²tain¹tũ³kā³txa² ka³lxa¹ai¹nha²kxai³
ā³yxē²ta³sin²thĩn²te³lha³ta¹ ā³nhi²ka¹tain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la². 4 Ai¹nha²kxai³lu¹
Sa³ke²ah³la²kxai³lu² ne³ka³ta²sxā³ ā³nih³nũ²la² Je³su²jah³la² ā³wa²to¹tĩh³na²nũ³a²
ā³yit¹ta¹hxai²hē¹la². Ā³yit¹tũ²la² si³ko³mo²ra²nē³ka² i³ka³la³sxā³ yau³kxi²sxā³
wah³nxe³ta¹hxai²hē¹la². 5 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² ā³wa²to¹kxa² wxā³nũ²la²
sa²yxo²ka²la¹nha²sxā³ i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Sa³ke²ah³lāi³. Wa³su³txi³ i³ka³nxi¹sē¹li¹. Wxa²sxi²ha²
ā³wih¹ti³ten³khaixi¹sa³nhai¹. Ta¹hxai²hē¹la².

6 Nxa²ha¹te¹ Sa³ke²ah³la²kxai³ wa³su³txi³ i³ka³nxi²nũ²la² i³ka³lih³nũ²la²
sxi²ha² tē³sxā³ ā³wih²xi²ta¹hxai²hē¹la². 7 Ā³wih²xi²nũ²la² kwa²i²ain¹tũ³kā³txa²
a²yxo²wān³txi³su² nxe³te³nah¹lxi¹, hĩ³the³sot³tain¹te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³lai²li² a²nũ²a² ko³nxe³thin¹te²a² sxi²ha² yxau³kxain¹nĩn²ta¹.
Nxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la².

8 Nxa²ha¹te¹ Sa³ke²ah³la²kxai³ i³sa²yxau³sxā³ i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. Txa²yen³kxa² a²nũ²a² yen³kxi³txa²te²a²
wā²nhũ¹ai¹na¹tu¹wi¹. Te²yā¹nxe³sxā³ a²nũ²a² yen³kxa² ka³na³ka³nat³sxā³
i³ki³ha¹kxi²sxā³ kãi³kxi² so¹kxain¹na¹te²su² te²nān²tũ³ yen³kxa² ha¹li¹ ha¹li¹
nxe³ti³xa¹ ũ³hũ¹xai¹na¹tu¹wi¹. Ta¹hxai²hē¹la².

9 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu²:

— Hĩ¹na²su² sxi²ha² thĩ¹nai²nān¹tũ³kā³txa² ko³nxe³ti³ kãi³sxā³
yxau²xai³lain¹ju³ta² ā³wa²su¹ta¹na¹ju³ta² yũ²na³li¹, A³bra³āu²ah³lu¹ta¹na²
a²ne³tah²nāu³su² ha²kxai³lu¹. 10 Jā¹nxe³jut³su² a²nũ²a² ko³nxe³ti³ kãi³sxā³
yxau²xai³te²su² te²nān²tũ³ a²ē¹na² sa²hau³ko³tũh¹te³lhxā³ wxā³na¹hē³li¹.
Je³su²jah³la² nxe³ta¹hxai²hē¹la².

Ũ³yho³hi²ki³a² ũ³hũ²xai³jau³su²

11 Nxa²ha¹te¹ ain³kxain¹tũ³kā³txai²na²:

— Txa²wā¹sũ³na² wān³txa²wi¹jau³xa² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lot³ju³ta³nũ³su²
nxe³jau³xa² wa³su³txi³ yau³son³te²ji¹xā¹. Ain¹ta¹hxai²hē¹la². Ain¹ka³tu³ta¹
Je³ru³sa³lē²thĩ³na² ai³ain¹tāu³ān²tũ³ta¹ i³yau¹ũ³jau³xa² i³ye³kxi²ta¹hxai²hē¹la².

12 i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— A²nũ²a² ha³lo²a² yxau³nũ²nhai¹. A²nxe³jah¹la²kxai³lu² i³ye³nha²nũ²nhai¹.
i³ye³nha²te³nah¹lxi¹: “Ha³lo²a² u²ko³xa² a²si³yxau³kax³su² te²lo³sa²kxe³nũ³su²
ā³nxi³te³lhxā³ nxa¹nha¹. Nxe³sa³kxai²nān²tũ³ hā²wxān³txa³ i³xi²na¹tũ¹xā¹.”
Nxe³nũ²nhai¹. 13 Nxe³ka³tu³ a²sa³wi³ha³lxa² 10 nxe³te²a² ka³lxa¹txi³
i³kai¹so²te³nah¹lxi¹: “Hĩ¹na² ai³na¹tu¹wi¹. Nxa¹ha²kxai³ ũ³yho³hi²ki³a²
ki³ka³na³ka³nat³sxā³ ũ³hũ²xai³nx2ta¹tu¹wi¹. Nxe³nx2ta¹kxai²nān²tũ³ ai³na¹tāu³a²
yen³kxa² so¹kxi²nyhu¹ah³lxin¹nũ²la² yen³kxa² āh¹so¹kxi¹jxah³lxi³hē¹li¹.
Yah³lxin¹kxai²nān²tũ³ i³xi²na¹hĩ¹na¹ i³hau³ko³kĩ³tu¹wi¹.” Nxe³nũ²nhai¹.

14 Nxe³tah¹lxa¹ ai³ain¹ka²si³yo³na² a²ka³lxa¹ti³khai³xa² sa²kxai³lu² i³an³ta³kxai¹nha²kxai³ u²ko³xai²na² a²si³yxau³ka³txa² sa²si¹hā³ain¹te³nah¹lxi¹: “Jah¹lai²li² a²si³yxau³kax³su² sain¹sīn¹ju³ta²ten³sa²sīn¹nxa³nhai¹.” Ain¹nū²nhai¹.

15 Nxa²ha¹te¹ kxān³nāu³a² jah¹la²kxai³lu² a²hxi²kan¹jah¹la² son¹sxā³wa³li²nū²nhai¹. Wa³li³tāu³a² a²sa³wi³ha³lxa² ū³yho³hain¹tū³ka³txai³tā² i³kaix¹so¹xi²nū²la² ū³yho³hi²ki³ai³tā² hau³kot³si¹hain¹jau³su² i³wā³txain¹nū²nhai¹. 16 Nxa²ha¹te¹ a²wi¹lhī¹nān¹te²a² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹: “Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. Ki¹ai²na² ū³hū¹san¹ki³ai³tā² o²la³kxi²na¹ka³tu³ hī¹na² ki³ha¹li¹ ki³ha¹li¹ ki³ha¹li¹ ki³ha¹li¹ ki³ha¹li¹ 10 nxe³ki³a² so¹kxai¹na¹hē³li¹.” Nxe³nū²nhai¹.

17 Nxa²ha¹te¹ a²hxi²kan¹jah¹lai²na² a²wān³txi³kxai³lu¹: “Wi¹na³li¹. Yen³kxa² kāi²nxa³te²a² ū³hū¹nxa²ha¹tai¹ti²tu³wi¹. Nxe³ju³tai²li²wi¹wa³kon³kxi²san¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² hī¹na² sxi²je³na² ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ 10 nxe³je³na² a²sxi²jen³na² ka³lxa¹je³na² a²wa³kxēn³yah³lo²sin¹tu¹wi¹.” Ain¹nū²nhai¹.

18 Nxa²ha¹te¹ ā³ta³lo³hē²ti²jah¹lai²na² wān³txi³kxai³lu¹: “Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. Ki¹ai²na² ū³hū¹san¹ki³ai³tā² o²la³kxi²na¹ka³tu³ hī¹na² ki³ha¹li¹ ki³ha¹li¹ ka³na³ki¹so¹kxai¹na¹hē³li¹.” Nxe³nū²nhai¹.

19 Nxa²ha¹te¹ a²hxi²kan¹jah¹lai²na² a²wān³txi³kxai³lu¹: “Wi¹wa³kon³kxi²san¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² hī¹na² sxi²je³na² ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ ka³na³ki²sxi²jen³na² ka³lxa¹je³na² a²wa³kxēn³yah³lo²sin¹tu¹wi¹.” Nxe³nū²nhai¹.

20 A²sa²wi³sa² ā³xa²tū³sxā³i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹: “Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. Ki¹ai²na² ū³hū¹san¹ki³ai³tā² wā²la²ka³lo³a² wxa²wā³lāu²kxi²sā²na¹ka³tu³ kan²txi³ū³ha¹a¹hē³li¹. Ki¹ai³ta³lxi²na³li¹. 21 Nxa¹ka³tu³ta¹wxāi²na² ha²ya³kxa² yen³kxa²a³lxi²jah¹lo²sxa³lxi¹. Wa³ko³nxā³kxan²ti³ a²nū²a² yen³kxa² kwa² sa²so¹nha²kxai³ hai³sxa² ū³whī¹nxā³kxan²ti³ yain³txa² kwa² sa²so¹nha²kxai³ nxīn¹tai¹ti²tu³wi¹. Nxīn¹nha²kxai³yuh³lxi³nxa²ha¹hē¹li¹.” Nxe³nū²nhai¹.

22 Nxa²ha¹te¹ i³wa²lū³xi²ti³an¹jau³kxai³lu¹: “Wxāi²na²ko³nxe³thin¹khai¹nxī¹lxi¹.” Nxe²e²kxi³san¹jau³xi³na²sa¹: “Wxāi²na²sa²kxai³lu² ha²ya³kxa² yen³kxa² a³lxi²jah¹lo²sxa³lxi¹. Wa³ko³nxā³kxan²ti³yen³kxa² kwa² sa²so¹nha²kxai³ hai³sxa² ū³whī¹nxā³kxan²ti³ yain³txa² kwa² sa²so¹nha²kxai³ nxe³te²si¹lxi¹.” Nxīn¹jau³su² san¹ten¹tu³wi¹.

23 Nxe³na¹ju³kxai³lu²: “Ih¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ ki³ki¹ai²li² a²nū²a² ū³yho³hi²ki³a² o²la³kxain¹tū³ka³txa² ū³hū¹ai¹nxā³thai¹li¹? Nxīn¹ke³la²te²kxai³ i³na¹tāu³a² ki³ka³lxa¹ti³lo³nhī³nx2na³li¹.” Nxe³nū²nhai¹.

24 Nxa²ha¹te¹ kwa²wxā³ain¹tū³ka³txa² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹: “Ki³ka³na³ka³nat³sxā³ tē³ain¹kxa² sa²so¹kxi²txai¹nhē³li¹. Sa²so¹kxi²sxā³ jah¹la² ki³a² hxi²ka² hxi²sxā³ ki³ai²na² hxi²tē³nha²jah¹la² ū³hū¹txai¹nhē³li¹.” Nxe³nū²nhai¹.

25 Nxe³nxa²ha¹te¹ tū¹ka³txai²na² wān³txi³kxai³lu¹: “Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. Jah¹lai²li² ki³ka³lxa¹txi³ 10 nxe²yū³ten¹tu³wi¹.” Ain¹nū²nhai¹.

26 Nxa²ha¹te¹ i³wa²lū³xi²ti³an¹jau³kxai³lu¹: “A²nū²a² yen³kxi³te²na² āh¹kāi²non³sxā³ yen³kxa² ū³hū¹nyhain¹tu¹wi¹. Yxān¹ta¹ a²nū²a² yen³kxi³txa²jah¹la² yen³kxa² jū¹nxe² yū³kxan²ti³ sa²so¹xi²hxa³txain¹tu¹wi¹. Nxe³ye¹nx2ta¹wi¹.

27 Jā¹nxa¹ju³kxai³lu² i³an³ta³kxi²sain¹tū³ka³txai³tā³ a²hxi²kan¹jah¹lo²su² ai¹na¹ju³ta³nū³a² ā³ten³sai¹nxa³tū³ka³txai³tā² tē³sxā³ wxā³jah¹lxi³hē¹li¹. Yah³lxin¹kxai²nān²tu³ ti¹ai²na² sun²tā¹jah¹lxi³hē¹li¹.” Nxe³nū²nhai¹. Je³su²jah³la² nxe³ta¹hxi²hē¹la².

Je³ru³sa³lẽ²thĩ³na²ã³yatiã³wih¹jau³su²

28 Ī³ye³ta³lun²nũ²la² Je³ru³sa³lẽ²thĩ³nãn¹tĩ³na² wã³lxa²ka³la³xi²ta¹hxi²hẽ¹la². 29 Nxe³nũ²la² wã³la² o³li³ve²ra³kat³su²yau³son³ta¹hxi²hẽ¹la². A²nxe³ti³wa³kxa²sxi²jen³txa²thĩ³nha¹li¹wã³la³ka³txa²yo²yxau³ta¹hxi²hẽ¹la². Nxe³thĩ³txa² Bet3fa³je²thĩ³su²ha²kxai³Be³tãn²ya³thĩ³su²ha²kxai³nxe³ta¹hxi²hẽ¹la². 30 A²nxe³tãu³a²a²sa³wi³ha³lxa²ha¹li¹sa²si¹hã³te³nah¹li¹.

— Sxi²je³na²ha³ti³hi³nãu³a¹ai³jah³hẽ¹li¹. Ya³hin¹kxai²nãn²tu³ju³mẽn²ta²ka²va¹lhũ³nãn²ta²wẽ³sa²nxe³te²a²sa²tai³kxa²wxe³sain¹te²a²ĩyah³hin¹tu¹wi¹. A²nxe³te²a²ã³ka³ti³yau³ai¹nhxi²nxa³hẽ³li¹. Nxe³te²a²sa²ta²la³kxi²so¹jah³hẽ¹li¹. 31 Nxe³ya³hin¹te³na¹a²nũ²a²nxe²ĩwã³txi³nx2ti³kxai²nãn²tu³: “Ĩh¹nxe³kxa²yan³ti³ta³sa²ta²la³kxah³hin¹ji¹wi¹?” Nxe³nx2tain¹kxai²nãn²tu³ĩ³wa²lũ³xain¹ya³hin¹ti³ãn¹jau³kxai³lu¹: “Txa²hxi²kan¹jah¹la²a²ten³jau³su²ha²kxai³sa²si¹hã³sain¹sĩn¹na²li¹.” Nxe³txain¹ya³hẽ¹li¹. Je³su²jah³la²kxai³ta¹hxi²hẽ¹la².

32 Nxa²ha¹te¹ã³nxai³yah³nũ²la²ya²la³la¹Je³su²jah³la²e³kxi²ya³jau³xa²yã¹nxa²sxã³ha³lo²a²ĩha¹txi²ya³ta¹hxi²hẽ¹la². 33 Nxe³ha²kxai³sa²ta²la³kxi²ya³tãu³a²ju³mẽn²ta²wẽ³sa²a²wa³kxẽ³nxa²wãn³txi³kxai³lu¹:

— ĩh¹nxe³kxa²yan³ti³ta³sa²ta²la³kxi²ya³hin¹ji¹wi¹? Nxain¹ya³ta¹hxi²hẽ¹la².

34 Nxa²ha¹te¹ĩ³wa²lũ³xi²ti³an¹jau³kxai³lu¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹la²a²ten³jau³su²ha²kxai³sa²si¹hã³sain¹sĩn¹na²li¹. Nxe³ya³ta¹hxi²hẽ¹la².

35 Nxe²ĩ³ye³hau³ko³tũ²la²ju³mẽn²ta²wẽ³sa²sa²so¹sxã³ã³nxi³xi²ya³ta¹hxi²hẽ¹la². ĩ³xi²ya³tãu³a²wã²la²ka³lo³a²so¹sxã³ũ³ka³ti³hẽt¹ta¹hxi²hẽ¹la². Hã²wxãn³txa³Je³su²jah³la²kxai³ã³ka³ti³yau³ye²ta¹hxi²hẽ¹la². 36 Nxe³nũ²la²ju³mẽn²ta²ã³ka³ti³yau³sxã³ai³tãu³a²a²sa³wi³ha³li³nãu³xa²kxai³lu²a²wã²la³ka³lo³khai³xa²tẽ³nũ²la²tĩ³na²ũ³ha¹sxa²xai³ain¹ta¹hxi²hẽ¹la². 37 Nxe³nũ²la²Je³ru³sa³lẽ²thĩ³na²yau³son³nũ²la²o³li³ve²ra³ka³txa²a³ka³nxe³te³lhxã³tãu³a¹a²sa³wi³ha³lxa²ka³lxa¹khaix¹nxe³tũ³ka³txa²ã³nhe²kxi²yain¹ta¹hxi²hẽ¹la². Txa²wã¹sũ³na²wã³nxĩn¹sxã³o²la³kxi²ju³ta²ĩ²ai¹nha²kxai³ka³li³hain¹jau³su²Txa²wã¹sũ³na²sa²nẽn¹kxain¹ta¹hxi²hẽ¹la². 38 Nxain¹te³nah¹li¹:

— Je³su²jah³la²ĩ³sa²nẽn¹kxi²a³sah¹li³wxi¹. Txa²wã¹sũ³na²A²hxi²kan¹ta²Si³yxau³tãu³lot³jah¹lai²la¹wi¹. Nxe³ha²kxai³oh³nãn³nũ¹ka³nãn¹tũ³ka³txa²wi¹lhin¹sxã³yxau³ain¹tu¹wi¹Txa²wã¹sũ³na²wi¹lhin¹sxã³ĩ²ai¹nha²kxai³lu¹. Nxe³ha²kxai³Txa²wã¹sũ³na²ĩ³sa²nẽn¹kxi²jah³li³hẽ¹li¹. A²sa³wi³ha³lxa²na²nxe³ta¹hxi²hẽ¹la².

39 Nxa²ha¹te¹fa³ri³se²a²nũ³ka³txai²na²ĩ³kwa¹ĩ³kxain¹te³nah¹li¹:

— Je³su²jah³lãi³. Wxa²sa³wi³ha³lxa²ka³nahx2si¹hai¹nĩn¹jau³su²ĩ³kwa³na³txai¹nhẽ³li¹. Ain¹ta¹hxi²hẽ¹la².

40 Nxa²ha¹te¹Je³su²jah³lai²na²wãn³txi³kxai³lu¹:

— ĩ³ka³nahx2ain¹ke³la³te²kxai³txah³lxa³kxa³txa²sa²kxai³lu²ĩ³kaix¹txai¹nhĩ³nx2na³li¹. Txa²wã¹sũ³na²wi¹lhin¹jau³su²ĩ³sa²nẽn¹kxai¹nhĩ³nx2na³li¹. Nxe³ta¹hxi²hẽ¹la².

Je³ru³sa³lẽ²thĩ³na²ĩ²sxã³nãn³jau³su²

41 Nxa²ha¹te¹hã²wxãn³txa³Je³ru³sa³lẽ²thĩ³na²ten³sa²tã³te³na¹kain²ĩ³ain²ta³kxi²nha²ha²kxai³ĩ³nãn³ta¹hxi²hẽ¹la². 42 ĩ³nãn³te³nah¹li¹:

— Je³ru³sa³lẽ²tũ³kã³txi³ ĩ³nxãĩ³. KQ³nxe³ton³khai³yxah³lxi¹lxi¹.
 Wxa²ẽ¹nãu³ai²na² sa²hãu²no³nx2ta¹ju³ta² yũ³nx2ti³hĩ³nx2na³li¹.
 Yxãn¹ta¹ hxi²kan¹txi³ ĩ²yah³lxi³hĩ²nxã³lxi¹. 43 Yah²lxa³nha²kxai³
 ye³jen¹na² ko³kõn¹nũ³kã³txa² wxã³sãã³ ã³ki³wa³nũ³kxi¹nx2tain¹tu¹wi¹.
 Nxe³nx2tain¹kxai²nãn²tu³ hxi²kan¹txi³ a³li³si³kxah¹lxan³tho³li¹.
 44 Nxe³nx2tain¹kxai²nãn²tu³ti² wxa²nũ³kã³txa² a²yo²ha³kxai¹
 sun²tã¹nx2tain¹tu¹wi¹. Nxe³kxa²yu³ha²txah³lxa³kxa²ũ³hẽ²ta²ka³lã³yah³lxin¹ki²a²
 yxo²ha³kxa¹sa²nai¹ã³ain¹tu¹wi¹. Txa²wã¹sũ³na²kwẽn¹ta²wxã³nũh¹nx2ti³ju³ta²
 ã³ne³wxe³yah²lxa³nha²kxai³nxe³nx2tain¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la²kxai³ta¹hxai²hẽ¹la².

Sũ³na²sxi²ha²ã³wih¹sãã³o²la³kxi²jau³su²

45 Nxa²ha¹te¹Txa²wã¹sũ³na²sxi²ha²ã³wih¹nũ²la²a²nũ²a²yen³kxa³
 so¹kxi²nyhu¹tũ³kã³txa²ĩ²ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². ĩ²ka³tu³ta¹a³li³si¹jau³su²
 yxo²xũn³txi³kwa³na³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 46 Kwa³na³ain¹te³nah¹lxi¹
 Txa²wã¹sũ³na²ũ³wha²li¹txã³nxã²nxe³te³nah¹lxi¹; “Txa²sxi²ha²
 ĩ³ye³kxi²sah³lxin¹thũ³nai²la¹wi¹.” Nxe³jau³su²tai¹ti²tu³wi¹. Nxe³yãn¹ta¹
 yen³kxa²kãĩ³kxi²tũ³kã³txai²na²a²sxi²sin²ta²wi¹. Nxe³thĩn³su²
 sa²ne³yax¹jah³lxin¹tai¹ti²tu³wi¹. Je³su²jah³la²kxai³ta¹hxai²hẽ¹la².

47 Hã²wxã³txa³a³lan²ta²yxo²ha³kxa¹thĩ¹nai²na²Txa²wã¹sũ³na²
 wãn³txa²ĩ³yau¹ũ³hain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³yãn¹ta¹wã³nxĩn¹ta²
 si³yxau³ka³te²nãu³xa²ha³teh³nxã³nxã²a²hoh³lxi¹su²te²nãu³xa²a²nũ²a²
 a²hxi²kan¹txi³nãu³xa²nxe³sãã³su²lhã³te³lhã³o²la³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la².
 48 Ain¹tah¹lxa¹ã³si³tẽ³kxi²tũ³kã³txai²li²kãĩn²ain³kxain¹ju³tan¹te²kxa³yã³lhu²
 ĩ³hxi²ka¹nyhain¹ta¹hxai²nxã³hẽ¹la².

20

Je³su²jah³la²hxi²kan¹jah¹lo²lo³jau³su²

1 Nxa²ha¹te¹ha³la³jen¹su²Txa²wã¹sũ³na²wãn³txa²wi¹jau³xa²
 ĩ³yau¹ũ³tãu³a²tũ¹kã³txai²na²ãn³txi³tũ³kã³txai³ta³lxi²ã³nũ²kxi²nũ²la²
 aun³txa²tũ³yain¹ta¹hxai²hẽ¹la², Txa²wã¹sũ³na²sxi²ha²sa³. 2 Tĩ³ain¹nũ²la²
 ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— ĩh¹jah¹lo²tã³ĩ³sa²si¹hã³nxã²lhai¹li¹? ĩh¹nxe²ĩ³hxi²ka¹txa²hĩ³te²la¹xã³?
 Ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

3 Nxa²ha¹te¹Je³su²jah³lai²na²wãn³txi³kxai³lu¹:

— Nxe³jah³lxi³wxi¹. Yau³xã³lxi³jau³xa²ĩ³wã³txi¹nx2ti³nũ³na¹tu¹wi¹. 4 Jo³ãu²
 Ba³tis²jah³lai¹tã²sa²kxai³lu²a²nũ²a²tẽ³sãã³ĩ³ye³na²ũ³hũ¹kxi²sa²sai¹ain¹kxe³su²
 ĩh¹jah¹lo²tã³ĩ³sa²si¹hã³ain¹thai¹li¹? Txa²wã¹sũ³na²khai³xai²lã³tã³nxã²
 a²nũ²khai³xai²lã³tã³nxã²nxe²ĩ³yau¹ũ³jah¹lxi³txa²sã²nhẽ³li¹. Je³su²jah³la²
 ta¹hxai²hẽ¹la².

5 Nxa²ha¹te¹hit3the³so³nyhain¹te³nah¹lxi¹:

— ĩh¹jau¹la³tã³ĩ³wa²lũ³xi²kĩ³te³ji¹? Kĩ³sa²kxai³: “Txa²wã¹sũ³na²
 sa²si¹hã³ain¹nĩn²tai¹.” Nxe³kĩ³jau³su²nxe³kĩ³kxai²nãn²tu³
 ĩ³wa²lũ³xi²nẽ³te³nah¹lxi¹: “Wain³na³li¹. Yxo²ĩ²txai¹yah³lxi³hẽ¹li¹.” Nẽn³jau³su².

6 Nxe³yãn¹ta¹: “A²nũ²a²hi²sen³su²sa²si¹hã³ain¹nĩn²tai¹.” Nxe³kĩ³jau³su²
 nxe³kĩ³kxai²nãn²tu³ã³si³tẽ³kxain¹tũ³kã³txa²hi²sen³su²txah³lxa³kxa²
 hxi²tẽ³nha²sãã³wha³tin³kxi²nẽ³lain¹tu¹wi¹, Jo³ãu²Ba³tis²jah³lai¹tã²
 Txa²wã¹sũ³na²wãn³txa²ĩ³hen³txi³jah¹lo²su²ye²yhai¹nha²kxai³lu¹.

7 Nxe³ye²yhai¹jau³su²ha²kxai³ãn³txi³tũ³kã³txai²na²wãn³txi³kxai³lu¹:

— ĩh¹jah¹lo²ta³ ĩ³sa²si¹hã³ain¹te²la¹ku² sĭ¹na¹nhai¹. Kq³nxe³sĭ¹nxa³nhai¹.
Ta¹hxai²hẽ¹la².

8 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la²kxai³ ĩ³wa²lũ³xi²ti³an¹jau³kxai³lu¹:

— Nxe³kxai²nãn²tu³ ĩ³sa²si¹hã³sa³jah¹la² ĩ³yau¹ũ³nx2ti³nxa³lho³li¹.
Ta¹hxai²hẽ¹la².

Hai³sxa²kwa²hau³ko³tũ³kq³txa²ĩ³yau¹ũ³jau³su²

9 Nxe²e³ta³lun²nũ²la² ĩ³yau¹ũ³jau³xa² ĩ³ye³kxi²ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³te³nah¹lxī¹:

— Nxe³jah³lxī³sa²lxī¹. Hai³sxa² a²wa³kxẽn³yah³lo²su² nũ²nhai¹.

A²hai³sxai²na² u²va²tẽ³kxa² ũ³whĩ¹nũ²nhai¹. Ũ³whĩ¹ta³lun²nũ²la²
a²nũ²a² ã³xa² wi¹wa³kon³si¹hain¹jau³su² ũ³hũ¹ain¹nũ²nhai¹. Ain¹ka³tu³

hã²wxãn³txa³ ha³lo²a² u²lxan¹ko³xa² ã³nxai³nũ²nhai¹. 10 Hã²wxãn³txa³
ã³ki³tãu³a² sa²kxai³lu² yain³txa³kxa² wã²nhu¹nyhu¹si¹jau³su² a²sa³wi³sa²
sa²si¹hã³nũ²nhai¹. Yxãn¹ta¹ sa²hau³ko³tũ³kq³txa²kxai³lu² kãĩ³ye²ha²kxai³

wã²nhũ¹nyhai¹nxa³ke³tu³ hãĩ¹su²la³kxa² sa²wa²nyhain¹nũ²nhai¹. 11 Nxa²ha¹te¹
a²sa³wi³sa² ã³xa² yain³ta³ka² wã²nhũ¹nyhu¹si¹jau³su² sa²si¹hã³xi²nũ²nhai¹.

Yxãn¹ta¹ sa²hau³ko³tũ³kq³txa²kxai³lu² ĩ³wait¹txi²ha²kxai³ ko³nxe³ti³
ĩ³ãu²lxī²to³tha²kxai² nxe³nyhain¹nũ²nhai¹. Nxe³ka³tu³ wã²nhũ¹nyhai¹nxa³ke³tu³
sa²wa²nyhain¹nũ²nhai¹. 12 Nxa²ha¹te¹ a²sa³wi³sa² ã³xa² sa²si¹hã³xain¹ta¹

hai³txi³ wet¹txai¹nxa³ha²kxai³ ĩ³su²lain¹sxã³ kãĩn² ĩ³yix¹tot³sxã³ so¹sxã³
ã³na¹ai¹nha²kxai³ ain¹nũ²nhai¹. 13 Ain¹nxa²ha¹te¹ a²wa³kxẽn³yah³la²kxai³lu²

wã²nxũh¹hain³nha²te³nah¹lxī¹: “Ĩh¹nxe³ta¹lhon³kũ². Nxa¹nhai¹. Āh¹ hĩ¹na²
nũ¹ta²wẽ³sa³khai³xa² ĩ³sa²si¹hã³a¹tũ¹xã¹. Jah¹lai²na² so¹lxī³ yũ³na¹kxa²
a³lxī²na¹kxa² sa²nẽn¹kxain¹kxi³sã¹” Nxe³nũ²nhai¹.

14 Yxãn¹tah¹lxai¹ sa²hau³ko³tũ³kq³txa²kxai³ wxã³yai¹nhĩ¹na¹
ĩ³ye³lain¹te³nah¹lxī¹: “Txa²wã¹wa³kxẽn³yah³la² ki³lha³la² wxãn³na²wi¹.
Ĩ³su²lhã³a³sah¹lxī³wxi¹. Nxe³kĩ³kxai²nãn²tu³ hai³sxa² so¹kxi²kĩ³tu¹wi¹.”
Nxe³lain¹jau³su².

15 ĩ³su²lĩ³ya²lut¹sxã³ sa²tã³nyhain¹nũ²nhai¹. Nxe³ain¹jut³su² ha²kxai³
a²wa³kxẽn³yah³la² ĩ³xi²tãu³a² ĩh¹nxe³ta³ kãĩ³te³ji¹wi¹? 16 Ne³ka²sah¹lxī³wxi¹.
A²wa³kxẽn³yah³lai²na² hi²sen³kxai³lu² ĩ³xi²kxai²nãn²tu³ tũ¹ka³txai²li²
sun²tã³sãn²ka³tu³ nũ³ka³txi³ ã³xa² sa²si³wẽ³no³tain¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la²kxai³
ta¹hxai²hẽ¹la². Nxa²ha¹te¹ ain³kxain¹tũ³ka³txai²na² a²wãn³txi³kxai³lu¹:

— Nxe³sĩn¹txa³hẽ¹li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

17 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

— Txa²wã¹sũ³na² wha²li¹txã³nxu¹ta¹na² nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹.
Nxe³te³nah¹lxī¹.

“Txah³lxa³kxa³txa² a²nũ²a² sxi²ha² ton³te²nũ³ka³txai²na² q³nxa³jau³su²
ĩ³ye³kxain¹sxã³ so¹sxã³ ã³sxã³ ã³na¹ain¹ka³txa² kwẽn¹ta¹na²
si³ka³lah³ã³ka³khai³xa² hxi²kan¹khai¹nxe³ka³txa³lã²na³li¹.”

Ũ³wha²li¹txã³nxu¹ta¹na² nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Nxe³jau³xai²li²
ĩ²yah³lxin¹ta²lu¹wi¹. 18 Nxe³ha²kxai³la¹ txah³lxa³kxa³txai²li²

kwa²sa²tã³yu³to³kxai²nãn²tu³ kãĩn² ã³nĩ¹to³ta³lxĩ³hĩ³nx2na³li¹. Yxãn¹ta¹
txah³lxa³kxa³txai²li² ã³hi³sã³nhe¹ta¹lxĩ³kxai²nãn²tu³ sa³txe¹ha²kxai³
ã³ya²lu¹txa²lxĩ³hĩ³nx2na³li¹. Je³su²jah³la²kxai³ nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

Ha³lo²a²a²wa³kxẽn³yah³la²ũ³yho³hi²kĩ³jau³su²

19 Nxa²ha¹te¹ ha³teh³nxã³nxa² a²hoh³lxĩ³su² tũ³ka³txi²su² te²a²
wã³nxĩn¹ta² si³yau³ka³txe²nãu³su² te²a² ko³nxe³ti³ ĩ³yĩ¹li²hain¹jau³su²
a³la³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³yã³lhu²:

— Wā²nū³so¹sxā³ ū³tī¹kxi²ki³te²ji¹xā¹. Ain¹tah¹lxa¹ a²nū²a²nāu³xa²yuh³lxain¹jau³su² hi³ka¹nai¹nxa³ha²kxai³ hāi³a² wah³nxain¹ta¹hxai²hē¹la².
 20 Nxe³ha²kxai³la¹ kāin² i³an³ta³kxai¹nha²kxai³ a²sa³wi³ha³lxa²kwa³na³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Kwa³na³ain¹te³nah¹lxi¹:

— Jah¹lai²na²wān³txa²hāi³a²ain³kxi¹jah³lxi³hē¹li¹. Wi¹lhin¹ki³lxo³nxe³jah³lxi³hē¹li¹. Nxe³sxā³ ki³han³jau³su² e³kxai²nān²tu³ i³hen³txi³sah¹lxi³hē¹li¹. Sah¹lxin¹kxai²nān²tu³ Ro³ma²no² a²si³yxau³jah¹la² i³ye³kxai¹na¹ka³tu³ ū³tī¹kxain¹tu¹wi¹. Nxe³ju³ta²ten³sa²sīn¹nhai¹. Ain¹ta¹hxai²hē¹la². 21 Nxa²ha¹te¹sa²si¹hā³jah¹lai²na²wān³txi³kxai³lu¹:

— Je³su²jah³lāi³. Txa²wā¹hxi²kan¹jah¹lo²si¹lxi¹. Wān³txa² ya²la³lyau³xa²e³jah¹lo²si¹lxi¹. Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wain³txi³ i³yau¹ū³ai¹n¹hxai¹nhē³li¹. A²nū²a² i²li³te²a² ye³an³txa³nih¹kxan²ti³ hxi²kan¹khaix¹kxan²ti³ wxāi²na²yuh³lxi³jah¹lo²sxā³lxi¹. 22 Nxī¹nha²kxai³ wān³txa² wain³jau³xan²tu³ i³yau¹ū³sah¹lxi³sī¹nhē³li¹. Ro³ma²no² nū³kā³txa² a²hxi²kan¹jah¹la² Se²sa³jah¹lo²su² a²nū²a² ū³yo³hi²ki³ai²na² ū³hū¹ain¹ki³ta³nxaxa² hāi¹nxā¹ta³nxaxa² i³h¹nxe² wain³txi³kāi³sīn¹te³la¹ji¹wi¹? Nxain¹ta¹hxai²hē¹la².

23 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la²kxai³lu² a²e¹nān¹jau³xa² a³la³kxi²ta¹hxai²hē¹la².

24 I³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Ū³yo³hi²ki³a² wā²nā³ū¹sya¹hē¹li¹. A²nū²a² ye³na² ū³wha²li¹lain¹kxe³su²te²a² i³h¹nxe³te²a² a²ye³nhū³ji¹wi¹? I³h¹te²a² a²i³lxi³su² ji¹wi¹? Ta¹hxai²hē¹la². Nxa²ha¹te¹ i³wa²lū³xain¹ti³an¹jau³kxai³lu¹:

— Se²sa³jah¹la² a²yen³su² ha²kxai³ a²i³lxi³su² ha²kxai³ te²la¹wi¹. Ain¹ta¹hxai²hē¹la². 25 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na²wān³txi³kxai³lu¹:

— Se²sa³jah¹la² a²yen³kxi³khai³xa² ū³hū¹yah³lxi¹nha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² a²yen³kxi³khai³xa² ū³hū¹yah³lxi¹nha²kxai³ nxe²xai³jah³lxi³hē¹li¹. Je³su²jah³la²ta¹hxai²hē¹la².

26 Nxe³ju³kxai³lu² wain³txi³ i³wa²lū³xi²ha²kxai³ a²nū²a² ka³lxa¹txi³yxau³yai¹nha²kxai³ hxi²kan¹txi³ i³ki³han³si¹hai¹nxaxa³ha²kxai³ hāi¹sxā³ka³nahx2sxā³ yxau²xai³lain¹ta¹hxai²hē¹la².

A²nū²a²ya³lu²te²a²ka³ten³su²i³sa²yxau³xi²ju³ta³nū³a²i³yau¹ū³jau³su²

27 Nxa²ha¹te¹ i³ye³ta³lun²nū²la² sa³tu³se²a² nū³kā³txa²ā³wxā³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³tū³ka³txai¹na² sa²kxai³lu²a²nū²a² ya³lu²kxai²nān²tu³ ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²ju³ta³nū³a² yxo²i²ain¹ta¹hxai²nxaxa³hē¹la². A²nxe³te²nāu³xa² ā³nhait1tū³kā³txa²ā³tū³ain¹ta¹hxai²hē¹la². 28 A²tū³sxā³ i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³la² i³tih³nxe³nē³jah¹lāi³. I³yau¹ū³sa²sī¹nhē³li¹. Moi³se²ah³lu¹ta¹na² wān³txa² jau³xau³hxai²tēx1ta² Sū³na² wān³txa²i³yau¹tū³nē³te³nah¹lxi¹: “In³txi³su² ya³lu²kxi²kxai²nān²tu³ a²wē³ha³lxi³khai³xa²yū²nxa³kxe³su² ha²kxai³ a²lon³yah³lai²na² sa²kxai³lu² a²txu¹ha²so¹nyha¹ta¹ka³lxi³tā² so¹nyha¹txai²li¹, a²lon³ya³lu²jxah¹la² ta²ha²wet1si¹jau³sa¹.” Moi³se²ah³lu¹ta¹na² ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. 29 Nxa²ha¹te¹a²lon³ti³tāu³xa²ha¹li¹ha¹li¹ha¹li¹ka³na³ki¹yxau³ain¹nū²nhai¹. A²hxi²kan¹te²a²txu¹ha²so¹ka³tu³hā²wxān³txa³ye³jen¹na²ya²lu²nū²nhai¹. 30 Nxe³ha²kxai³wē³sa²yū²nxa³ha²kxai³a²lon³yah³la²so¹nū²nhai¹. Nxe³nū²la²in³txa²ya³lu²nū³nū²nhai¹. 31 Hā²wxān³txa³a²lon³na²ā³xa²so¹kxi²ya³lu²nxe²xai³sxā³a²lon³ti³tāu³xa²ya³lun¹txa²hxan³nū²nhai¹. Yxān¹ta¹hxi²kan¹txi³wē³sa²

we¹txi²nyhai¹ nxa³nũ²nhai¹. 32 Hã²wxãn³txa³ txu¹hai²na² ya³lu²nũn³nũ²nhai¹.
 33 Jã¹nxe³ha²kxai³lu¹ yan¹nãu³a¹ ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²kj³tãu³a¹ ta¹ka³lxai²na²
 sa²kxai³lu² ih¹te²la³ta³ in³txa² wẽ³sã¹ah³lo²khai³su² hĩ³te³ji¹wi¹, a²yo²ha³kxa¹
 so²nha²xai³ain¹na²ha²kxai³lu¹? Nxain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

34 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

— Ne³ka²sah¹lxi³wxi¹. Yuh³xan¹ta³nũ³ka³txa² in³txa² txu¹ha²
 so¹nyhai¹nhxai²na²hẽ³li¹. 35 Ai¹nha²kxai³ oh³nãu³nũ¹ka³na¹ Txa²wã¹sũ³na²
 hi²sen³su² a²nũ²a² sa²yo²we¹txain¹te²a² ka³ten³su² ti³hi¹ta¹nhĩ¹na¹
 so¹nyhu¹kxi³ju³ta² yũ²nxa³lho³li¹. 36 Nxe³ha²kxai³ oh³xan¹ta² nũ³ka³txa²
 txu¹ha² so¹nyhu¹xa³ha²kxai³ ya³lu²ju³ta² yũ²nxa³ha²kxai² nxain¹te²ju²hẽ³li¹.
 Nxe³kxa²yã¹xain¹tu¹wi¹. Ya³lu²xain¹ju³ta² yũ²nxa³ha²kxai² ka³ten³su²
 i³sa²yxau³xain¹ju³ta² yxau²sa²te³ai¹nha²kxai² nxain¹tu¹wi¹, Txa²wã¹sũ³na²
 wẽ³ha³lxi³su² ti³hi¹ta¹nhã²kxai³lu¹. 37 Kxã³nxu¹ta¹na² Moi³se²ah³lu¹ta¹na²
 wãn³txa² i³yau¹ũ¹nhẽ³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. A²nũ²a² ya³lu²te²na² ka³ten³su²
 i³sa²yxau³xi²si¹kxe³su² i³yau¹ũ¹nhẽ³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Wãn³txu¹ta¹na²
 hi³a² nxã³nxa² ka³ten³nxã³nxa² i³sa²te³kxan²ti³ i³hxa³txa³kxe³su²
 nxe³jau³xu¹ta¹nã¹jau³xa² nxe³te³nah¹lxi¹: “Txa²na² A³bra³ũ²ah³la² Sũ³na²
 Si³yxau³kah³lo²sa¹ha²kxai³ I³sa²kah³la² Sũ³na² Si³yxau³kah³lo²sa¹ha²kxai³
 Ja³ko²ah³la² Sũ³na² Si³yxau³kah³lo²sa¹ha²kxai³ hi¹na¹ nxe³te²sa¹wi¹.”
 Txa²wã¹sũ³na² nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. 38 Nxe³jau³su² ha²kxai³ ha¹li¹
 ka³na³ki² jah¹lo²nũu³xai²na² ka³ten³su² yxau³ain¹na³li¹. Txa²wã¹sũ³na²
 a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xa² yo²ha³kxa¹ ka³ten³su² na³li¹. Kxã³nãu³u¹ta²kxai³
 ya³lu²ain¹kxa²ha³ta³nxã²tu³ hi¹na² ka³ten³sain¹na³li¹. Nxe³ha²kxai³
 a²yo²ha³kxa¹ ka³ten³su² ye²nx2tain¹na³li¹. Je³su²jah³la² nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

39 Nxa²ha¹te¹ ha³teh³nxã³nxa² a²hoh³lxi³su² tũ³ka³txa² i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Wain³txi³ e³li¹li¹. Ain¹jau³su² ta¹hxai²hẽ¹la².

40 Ȧu²lxã²to³nha²kxai³ i³wã³txain¹kxe³su² ha²kxai³ hã¹nxa¹ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

Kris²tu³jah¹la² a²si³yah³lo²nu¹ta¹na² nxe³jau³su²

41 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Nxe³ai¹nhxai²na²hẽ³li¹.

“Kris²tu³jah¹la² Ta³vi²yah³lu¹ta¹na²
 a²ne³tah²nãu³ai²la¹wi¹.” Ain¹jau³su² hxai²na²hẽ¹li¹. 42 Ain¹ta¹
 Ta³vi²yah³lu¹ta¹na² hain³jau³xu¹ta¹nã¹jau³su² nxe³te³nah¹lxi¹:

“Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³jah¹la² a²yo²wãn³txi³kxai³lu² Txa²hxi²kan¹ta²
 Si³yxau³tãu³lo³jah¹la² ain³kxi²ti³an¹jau³kxai³lu¹: “Txa²wi¹nẽ²tãu³a²
 ã³wxe³txu¹li¹.”

43 Nxĩn¹kxai²nãn²tu³ wxa²ko¹ko¹xa² a²yo²ha³kxa¹ wxa²yu³hẽ³nãu³a²
 wa³ka³ti³lot3sxã³ ah³si¹hai¹na¹tu¹wi¹. Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³jah¹la²
 ta¹hxai²hẽ¹li¹.”

Ta³vi²yah³lu¹ta¹na² ta¹hxai²hẽ¹li¹. 44 Jã¹nxe³jau³su² Ta³vi²yah³lu¹ta¹na²
 a²yo²wãn³txa² a²hxi²kan¹jah¹lo²si¹ke³la³te²kxai³ ih¹nxe³sxã³
 a²ta²lhot3hĩ³te²la¹xã³? Je³su²jah³la² ta¹hxai²hẽ¹la².

Ha³teh³nxã³nxa² hoh³lxi³su² tũ³ka³txi³su² i³yau¹ũ³jau³su²

45 Nxe³e³ta³lun²nũ²la² a²yo²o³tũ¹nũ²la² a²sa³wi³ha³lxa²
 i³ye³kxi²ta¹hxai²hẽ¹la².

46 Nxe³te³nah¹lxi¹:

— Ha³teh³nxã³nxa² hoh³lxi³su² tũ³ka³txa² wi¹li²jah¹lxi³hẽ¹li¹.
 Nxe³tũ³ka³txa² hi²sen³su² wã²la² a²lu²ka³lo³a² ũh³wih²kxi²nha²nũ²la²

a²nũ²a² hxi²kan¹te²sa²ye²kxe³su² yxo²kwai³no³tai¹nhxai²na²hẽ³li¹. Tĩh³na²
 sxi²je³na² nxũ²kwai³ye³lo³tĩh³na² ă³nxai³tău³a² wxi²kan¹te²sa²si¹nyhain¹jau³su²
 yxo²kwai³no³tain¹nũ³nhxai²na²hẽ³li¹. Ju³te²a² nũ³ka³txa²
 ă³nũ²kxi²tĩh³nai²na² ă³wxe³ka³lo³a² sa²nẽn¹nha²khaix¹nxe³te²a² ă³wxe³ka³lo³a²
 yxo²kwai³no³tai¹nha²kxai² a²nũ²a² ă³nũ²kxi²sxă³ yain³kxi²nyhai¹nhxai²na²hẽ³
 nxe³tău³a² te²yă¹nxe³sxă³ ă³wxe³ju³ta² sa²nẽn¹kxi²khaix¹nxe³ta²
 ă³wxe³ka³lo³a² yxo²kwai³no³tai¹nha²kxai² nxe³nyhai¹nhxai²na²hẽ³li¹.
 47 Nxe³kxa²yu³su² txu¹ha² wha³te³son³ta¹ka³lxa² yen³kxa³ kăi³so¹kxi²te³lhxă³
 nxe³ai¹nhxai²na²hẽ³li¹. Nxe³ain¹tău³a² Txa²wă¹sũ³na² yau³ka³lxa¹txi³
 wi¹le³kxi²ki³lxo³xai¹nhxai²na²hẽ³li¹. Ain¹ta¹ ain³kxi²nyhai¹nxa³lho³li¹.
 Kxăn³nău³a¹ kô³nxe³khai¹nxe³sxă³ ĩ³yĩ¹li²nu¹hain¹tu¹wi¹. Yxăn¹ta¹
 nxe²kăi³ai¹nxa³tũ³ka³txa² kô³nxe³ti³ ĩ³yĩ¹li²nu¹hain¹ju³ta² kũ³we²ki²la²
 kăi²nxa³lho³li¹. Je³su²jah³la²kxai³ nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

21

Txu¹ha²yen³kxi³txa²ta¹ka³lxa²ĩ³yau¹ũ³jau³su²

1 ĩ³ye³ta³lun²nũ²la² a²nũ²a² yen³kxi³te²nău³xa² ĩ²ta¹hxai³hẽ¹la². Kai²syẽ¹na²
 ũ³yho³hi²ki³a² ũ³whi¹ye²tũ³ka³txa² yxau³sxă³ ĩ²yxau³ta¹hxai²hẽ¹la². A²nũ²a²
 yen³kxi³khaix¹te²a² wxă³nũ²la² ki³ka³lxa¹txi³ ũ³whi¹ye²ta¹hxai²hẽ¹la².
 2 Nxe³ain¹tău³a² txu¹ha²ka³lxa² wha³te³son³ta¹ka³lxa² yen³kxi³txa²ta¹ka³lxa²
 wxă³nũ²la² ki³jũ¹li³ki³a² ki³ha¹li¹ ũ³whi¹ye²ta¹hxai²hẽ¹la². 3-4 Nxe³ju³kxai³lu²
 ĩ²nũ²la² ĩ³ye³kxi²te³nah¹li¹:

— ĩ²sah¹li³să²li¹. Ta¹ka³lxi²li² ki³kăi²li²nxa³kxe³su² kxan²ti²
 Txa²wă¹sũ³na² yen³nău³a² a²yo³ha² kăin²ye²na³li¹. Yxăn¹ta¹ a²nũ²a² ă³xa²
 a²yo³ha² kăin²ye²nxa³wi¹. Nxe³ju³ta¹li² yen³kxi³tũ³ka³txa² a²wă³kon³ki³a²
 so¹li³ ũ³whi¹ye²ain¹na²li¹. Yxăn¹ta¹ ta¹ka³lxi²li² hăi¹ki³li³ ũ³whi¹ye²na²li¹.
 Nxe³ha²kxai³ a²yo³ha² kăin²ye²na³li¹, ta¹ka³lxa²su¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

Sũ³na²sxi²ha²a³lun²ta²hxa³kxi²te³lhxă³jau³su²

5 Nxa²ha¹te¹ a²sa³wi³ha³li³nău³xa² hi²sen³kxai³lu² Txa²wă¹sũ³na² sxi²ha²
 ĩ²nũ²la² e³li³xi³ain¹te³nah¹li¹:

— Txah³lxa³kxa² wi¹lũ³hẽ¹ti² wi¹lũ³wha²li¹li² nxai¹nĩn²ta¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

6 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wăn³txi³kxai³lu¹:

— ĩ²sah¹li³să²li¹. Txah³lxa³kxa² wi¹lhou³kot3thêx¹Je¹nxain¹nĩn²ta¹.
 Nxe³kxan²ti³ kxăn³nău³a² txah³lxa³kxa² a²yo³ha³kxa¹ sa²nai¹ain¹tu¹wi¹.
 Hai³txi³ka³tha¹li¹ ă³ne³hẽ²kxi²ka³txa²yũ²nx3tho³li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

Ha³lo²a²nũ³a²kô³nxe³ton³kxi²jau³su²

7 Nxa²ha¹te¹ ĩ³wă³tain¹te³nah¹li¹:

— Je³su²jah³la² ĩ³tih³nxe³sa²jah¹lăi³. ĩ³yau¹ũ³sa²sĩn¹nhẽ³li¹. Ĩh¹nxe³hi¹na²
 sa²nai¹ain¹te³ji¹wi¹? Ĩh¹nxe³ti³wă³kxa² yau³son³sxă³ wi¹kô³nha²hĩ³kĩ³te³ji¹wi¹?
 Nxain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

8 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wăn³txi³kxai³lu¹:

— Wi¹li²nha²khai¹nxe³jah¹li³hẽ¹li¹. ĩ³ki³ha¹kxi¹nx2ti³ha³ta¹. Nxe³ha²kxai³
 a²nũ²a² ka³lxa¹te²a² wxă³sxă³ ki³han³jau³su² e³yah³li³te³nah¹li¹:
 “Txa²wă¹sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tău³lot3sa²jah¹lo²sa¹wi¹.”
 Nxe³jau³su² e³yah³li³to³hi²: “Hĩ¹na² wxă²na³li¹.” Nxe³jau³su²
 e³yah³li³to³hi² nxe³nx2tain¹kxai²năn²tu³ wet1txai¹yah³li³txa³hẽ¹li¹.

9 Jā¹nxa¹jau³su² ti¹na² yxau³tū³ka³txi³nāu³xai²na² kāin² ā³nhe¹kxi²nyhu¹sxā³su²lhā³nyhain¹kxai²nān²tu³ nū¹ka³na¹ u²tāu³ai³tā² yxau³tū³ka³txi³nāu³xai²tā²kāin² ā³nhe¹kxi²nyhu¹sxā³ su²lhā³nyhain¹kxai²nān²tu³ nxe³jau³xa²ain³kxi²yah³lxin¹kxai²nān²tu³ i³yū³lyhah³lxix³txa³hē¹li¹. Ya²la³lyau³su² kxan²ti³hai³txi³hī¹nān²tu³ ha³lo²ai²nān²tu³ ne³ki³so³nx3tho³li¹.

10 Nxe³sxā³ a²nū²a² nū³ka³txa² a²nū²a² nū³ka³txi³ ā³xa² a²lhun³tu² ā³nhe¹kxi²nyhai¹nha²kxai³ a²hxi²kan²ta² si³yxau³tāu³a¹ a²hxi²kan²ta² si³yxau³tāu³ ā³xa² a²lhun³tu² ā³nhe¹kxi²nyhu¹ha²kxai³ nxe³nyhain¹tu¹wi¹.

11 Ha³lo²a² kxih³nxa² sa²wi¹win¹nūh¹lxix³ha²kxai³ i³ta³ka³txa² kāin²wxā³nūh¹lxix³ha²kxai³ a²nū²a² sxi²je³na² ka³lxa³je³na² yain³txi³txa²khaix¹nxe³sxā³ he³ja²lun¹ti³ha²kxai³ oh³sīn³nāu³a² i³yo²la²ti³ju³ta³nū³a²yū³ye²ha²kxai³ nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² kāin² yuh³lxain¹tu¹wi¹.

12 Yxān¹ta¹ wxā²nxa³ta³lxa¹ an³txi³tū³ka³txa² i³nx2tain¹sxā³ye³khāuh³la³thi¹nx2tain¹tu¹wi¹. Ju³te²a² nū³ka³txa² ā³nū²kxi²thi³na² ā³yū³nx2tain¹nū²la² ū³tū¹kxi¹nx2tain¹tu¹wi¹. Ha³lo²a² a²wa³kxēn³ti³nāu³xa² kō³nxe³ti³ i³yī¹li¹nx2tain¹tu¹wi¹. Txa²wān³txa² kan²txi³yxō²sah¹lxix³nha²kxai³ a²nū²a² nū³ka³txi³nāu³xa² i³an³ta³kxi¹nx2tain¹tu¹wi¹.

13 Nxe³nx2tain¹kxai²nān²tu³ a²ya³la³ty³jau³xa² sa²yxō²wet¹sah²lxin¹jau³xa²i³yau¹ū³hain¹yah³lxin¹tu¹wi¹. 14 Yah³lxix³nha²kxai³: “Ih¹nxe³ju³ta³wa³lxix³nha²lhon³ku².” Nxe³jau³xa² i³ye³kxah²lxix³txa³hē¹li¹. Hxi²waun³jah³lxix³txa³hē¹li¹.

15 Yxān¹ta¹ i³wā³txi¹nx2ti³hī¹na¹txa²wān³txi³khai³xa² ū³hū¹nx2ta¹tu¹wi¹. Na¹kxai²nān²tu³wxa²kō¹kōn¹nū³ka³txa² wān³txai²na² e³yah³lxin¹jau³xa²na²ain³kxain¹kxai²nān²tu³ hxi²kan²txi³en²nhai¹nxa³sxā³i³wa²ū³xi²nx2txai¹nxa³lho³li¹.

16 Nxe³kxa²yu³su² wxa²nū³ka³txi³khai³xa² an³ta³kxi¹nx2tain¹tū³ka³txa²hxi²ki³kxai³ ā³yāu³hū¹nx2tain¹tu¹wi¹. Wxa²wi³na² ta³nxa²wxa²lon³txi³tāu³xa² ta³nxa² wxa²wā³tā³xa² ta³nxa² kwa²ya³lxix³tū³ka³txi³su²ta³nxa² nxe³sxā³ ā³ke³tū¹nx2tain¹sxā³ sun²tā¹nx2tain¹tu¹wi¹.

17 Nxe³hī¹nai²na² yxō²sah¹lxin¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² a²nū²a² yxō²ha³kxa¹i³an³ta³kxi¹nx2tain¹tu¹wi¹. 18 Nxe³nx2tain¹kxan²ti³ wxa²ne³kī³sa²ka³na³ka³na³kxan²ti³ tū¹kxi¹nx2ti³xa³lho³li¹. 19 Ya³nān²ta³ki²la²sxā³yxō²i²yah³lxin¹kxai²nān²tu³ ya³lu²yah³lxan³tho³li¹.

Je³ru³sa³lē²thi³na² sa²nai¹ju³ta³nū³a² i³yau¹ū³jau³su²

20 Nxa²ha²te¹ a²nū²a² an³txi³tū³ka³txai²na² wxā³hī¹na¹ Je³ru³sa³lē²thi³na² ā³ki³ka³ti³ki²txai¹nhi¹na¹ sxi²je³nān²ta³ sa²nai¹ain¹ju³ta² yau³son³tu¹wi¹.

21 Nxe³kxai²nān²tu³ Ju³te²a²ko³xa² yxau³te²su² te² i³nxa² wā³la²ki³ka³txa² ā³nih³jah¹lxix³hē¹li¹. Sxi²je³na² yxau³te²su² te² i³nxa² ā³naun³tih¹jah³lxix³hē¹li¹. Te²ya¹nxe³sxā³ ha³lo²a² ā³nxai³te²su² te² i³nxa²a²sxi²khai³xa² wā³li¹yah³lxix³txa³hē¹li¹. 22 A²nxe³hī¹na² kō³nxe³ti³ kāi³te²nāu³xa²ta³lan²txai²na² ye³khāuh³lxa³thi¹nyhain¹kxi³ai²la¹wi¹. Nxe³ju³ta³nū³a²

Txa²wā¹sū³na² ū³wha²li¹txān³nxi¹ta²na² kxān³nxān¹txā³nxi¹ta²na²i³ye³kxū¹nē³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu¹wi¹. 23 Nxe³ha²kxai³ txu¹ha² wēh³nhain¹te²su²te²na² kāin² khāuh³nxain¹tu¹wi¹. Txu¹ha² a²wē³sa² ū³hi³lain¹te²su²te²na² kāin² khāuh³nxain¹nūn³tu¹wi¹. Nxe³kxa²yu³su² Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su²i³sa³e² nū³ka³txa² kō³nxe³ti³ kāi³ain¹kxa²yo³ha² kō³nxe³ti³ i³yī¹lai¹nha²kxai³

ha³lo²a² yxō²ha³kxa¹ kō³ton³tu¹wi¹. 24 Jā¹nxe³ju³ta² ā³nhe¹kxi²sxā³sun²tā¹sxā³ ya³lu²ai¹nha²kxai³ Ju³te²a² nū³ka³txi³sxa³te²nāu³xa² hi²sen³su²a²nū²a² sa²so¹sxā³ ha³lo²a² u²lxan¹ko³xa³nāu³xa² kan²txi³ ūh³wxe³ha²kxai³

nxe³ain¹ta¹hxai²hē¹li¹. Nxe³nū²la² tū¹ka³txai²li² Je³ru³sa³lē²thi³na² ā³wih¹nū²la² yxau²sa²tē³ain¹tu¹wi¹. Hā²wxān³txa³ wa³ka³to³nain¹ju³ta² ne³ki³so³nain¹tu¹wi¹.

Je³su²jah³la² wxā³ju³ta²nū³a²ĩ³yau¹ũ³jau³su²

25 Jā²nxe³ju³kxai³lu² u³je³na³ki³su² te²a² i³la³kxi³su² te²a² hi³ka²ta³su² te²a² sa²ne³yax¹tain¹tu¹wi¹. ĩ³ye³na² kāin² hxa³lxi²ha²kxai³ a²nū²a² hxi²kau³kau³nhain¹tu¹wi¹. 26 A²nxe³ju³kxai³lu² a²nū²a²nāu³xai²li² ĩ²ai¹nha²kxai³ yuh³lxi³ya²lun¹tain¹tu¹wi¹, o³sĩ³na² ko¹ko¹sa²ye²kxe³su² ĩ³ā³lxi³si¹ha²kxai³la². 27 Hā²wxān³txa³ oh³sĩn³nān¹ka³lo³a² hān³ta³ka³lo³a² whāi²na¹ ān³ka³nxi²na¹ka³tu³ wxā³na¹tu¹wi¹. Nū³kxūn³txi³ ĩ³kĩx³khai¹nxe³ha²kxai³ wxā³na¹tu¹wi¹. Wxā³na¹ju³ta²nān²tu³ a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ ĩ³sain¹tu¹wi¹. 28 Ju¹ta²li² ā³si³wxe³hĩ¹na¹ ĩ³sa²yxau³sxā³ sa²yo²ka²la¹nha¹jah³lxi³hē¹li¹. Txa²wā¹sũ³na² sa²yo²we¹tai¹yah³lxin¹tū³ka³txe² ĩ³nxai²na² ā³wa²su¹jah³lxin¹ju³ta²nū³a² ti³wa³ki³lon³tu¹wi¹. Je³su²jah³la²kxai³ ta¹hxai²hē¹la².

Hi³yāu³sa³kxa²ĩ³yau¹ũ³jau³su²

29 Nxe³ha²kxai³lu¹ ĩ³yau¹ũ³jau³xa² āh¹ ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹. — Te²yā¹nxe³jut³su² sa³wxe³na² ĩ²jah¹lxi³hē¹li¹. 30 Ta³kon³ta³ki³yāu³su² hau³ta³lun²sxā³ ān³ki³i²nha³na¹nxe³hĩ¹na¹ yxo²kwē³kon³ju³ta² yau³so³nhĩ³nx2na³li¹. 31 Te²yā¹nxe³ju³kxai³lu² ju¹ta²na² ĩ³yau¹ũ³nx2ta¹ju³tin³ti² ĩ²yah³lxi¹nhĩ¹na¹ Txa²wā¹sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lot3sa²ju³ta²nū³su² yũ³tu¹wi¹. Nxe³sxā³wa³su³txi³ wxā³na¹tu¹wi¹. Hi³yāu³sa³kxa² hau³ta³lun²sxā³ ān³ki³i²nha²ti³hũ³nxē²wa³su³txi³ wxā³na¹tu¹wi¹. 32 Ya²la³tu³ e³kxi¹nx2ta¹wi¹. Ju¹ta²na² ĩ²yah³lxin¹kxai²nān²tu³ hĩ¹na² ka³ten³su² tũ³ka³txa² ya³lu²ai¹nxa³ta³lxa¹ jau¹xai²na² yxo²ha³kxa¹ kái³ta³lun²tu¹wi¹. 33 Oh³nāu³nū¹ai²na² hxa³ni² ha³lo²a² yuh³xai²na² hxa³ni² nxe³ain¹tu¹wi¹. Nxe³yān¹ta¹ txa²wān³txa² so¹lxi³ ya²la³tu³ yxau²sa²tē³tu¹wi¹.

Ye³ten³nha²sxā³ĩ²yxau³sa²tē³ki³jau³su²

34 Nxe³jut³su² wi¹li²jah¹lxi³hē¹li¹. Wxā³na¹ju³ta² o²nx2ta¹kxa²yan³txi³su² nxa¹nhai¹. Kāin² ĩ³yai³ni² kāin² ĩ³na²sxā³ we¹ni² kāin² hxi²waun³txi² nxe³yah³lxi³txa³hē¹li¹. Nxe³ha²kxai³ wi¹li²syah²lxan³kxai²nān²tu³ ka³yxuh³xa² ta³lā²la² wi³kxai²nān²tu³ wa³su¹txi³ ũ³tĩ¹kxi²te²ju²hē³li¹. Nxe³ju³ta² yā¹nxe² wxā³na¹ju³ta² wa³su³txi³ yũ³tu¹wi¹. 35 Nxe³ju³ta²li² a²nū²a² yuh³xa² yxau³tũ³ka³txa² yxo²ha³kxa¹ ĩ²kxi²sah²lxin¹tu¹wi¹. 36 Wi¹li²jah¹lxi³hē¹li¹. Txa²wā¹sũ³na² ĩ³nũ³kūn³nxe³lhi¹hah³lxin¹jau³su² ĩ³ye³kxi¹jah³lxi³hē¹li¹. Yah³lxin¹kxai²nān²tu³ ju³ta² ā³wa²to¹ta³lun²ka³tu³ hā²wxān³txa³ Txa²wā¹sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lot3sa²jah¹lo²na¹xai²na² wxa²yen³nāu³a² ĩ²sah¹lxin¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la²kxai³ ta¹hxai²hē¹la².

37 A²nxe³tāu³a² a³lan²ta² hāi¹nxe³ti³xa¹ Txa²wā¹sũ³na² sxi²ha² ai³nū²la² a²nū²a² ĩ³yau¹ũ³to³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³yān¹ta¹ ka³nxah³ta² hāi¹nxe³ti³xa¹ a³li³nū²la² O³li³ve²ra³ka³txa² ka³la³to³ta¹hxai²hē¹la². 38 Ai¹nha²kxai³ ĩ³yũ¹li¹nxa³ta³lxa¹ a²nū²a²nāu³xa² ka³lxa¹khaix¹nxe³sxā³ Je³su²jah³lai²na² wān³txa² ain³kxi²te³lhxā³ ha²kxai³ Txa²wā¹sũ³na² sxi²ha² ā³wi¹hain¹to³ta¹hxai²hē¹la².

1 Nxa²ha¹te¹ Pas²kwa²nxe³tũ³xa² yai³nain¹ju³ta³nũ³a² yau³son³ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³ti³xi²ai²na² kxā³nxi¹nu¹ta²na² Txa²wā¹sũ³na² hi²sen³kxai³lu² I³sa³e² nũ³ka³txu¹ta²na² ā³non²ta³kxi²ta¹hxai²hē¹la². Nxe³hi¹nān¹te²tu³ kwē³kon³kxa² hāi¹nxe³ti³xa¹ ye³ka³na³ka³nat³sxā³ Sũ³na² kāi³ū¹hain¹ju³tu¹ta²na² ā³sa²wa²lho¹xi²yhain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³tāu³a² yain³txa² wa²lo¹lo¹nxa³tũ³xa² i³wa¹kxi³lu³ sa³wi¹hxa³tũ³xi²ai²na² so¹li³ yai³nain¹to³ta¹hxai²hē¹la².
2 Jā¹nxe³ju³kxai³lu² Pas²kwa²nxe³ti³xa² yau³son³ti³xa² a²nũ²a² kō³nxe³thin¹sxā³ kāi³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Wā³nxīn¹te²a² si³yxau³tāu³a² nxe³te²nāu³xa² ha³teh³nxā³nxa² hoh³li³su² te²nāu³xa² nxe³tũ³ka³txai²na² kō³nxe³thin¹sxā³ he³son³kxi²nyhain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ain¹tah¹lxa¹ Je³ru³sa³lē²thi³nān¹tũ³ka³txa² i³an³ta³kxi²nyhain¹kxa²yan³ti³su² yuh³lxain¹ta¹hxai²hē¹la².

Ju³ta²sah³la² i³ki³ha³kxi²sxā³ kāi³jau³su²

3 Nxa²ha¹te¹ nxe³nyhain¹ti³kxai³lu² Ju³ta²sah³la² Is³ka³ri³o²jah³la² i³yī¹lih²nũn³jah¹la² nxe³te²a² Sa³ta³na²jah¹la² hi²sen³su² ā³si³tē³kxi²ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jah¹la² Je³su²jah³la² a²sa³wi³ha³li³su² hxi²ka² hxa³n³sxā³ ha¹li¹ wxa²sa²so¹xi²tũ³ka³txi³su² nxe³tau³ta² ka³na³ka³na³jah¹lo²su² nxe³ta¹hxai²hē¹la². 4 A²nxe³sxā³ Sa³ta³na²jah¹lai²na² ā³si³tē³kxi²jah¹la² hi²sen³kxai³lu² ā³nxai³tāu³a² wā³nxīn¹te²a² si³yxau³kxa³te³nāu³xa² te²a² Txa²wā¹sũ³na² sxi²ha² a²so³ta²to² nũ³ka³txi³su² te²a² nxe³sxā³ ā³yā³nũ²kxi²nyhain¹ta¹hxai²hē¹la². Nyhain¹sxā³ i³ye³kxi²nyhain¹te³nah¹li¹.

— Je³su²jah³la² ā³yāu³hũ¹nx2ta¹tu¹wi¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la². 5 Nxa²ha¹te¹ jau³jau¹xai²na² ain³kxain¹nxa²ha¹te¹ ka³li³hai¹nha²kxai³ ũ³yho³hi²txā³nxa² ũ³hũ¹kxi³nũ³su² e³hau³ko³nye²nyhain¹ta¹hxai²hē¹la². 6 Nxe³jau³xai²na² Ju³ta²sah³la²kxai³lu² ain³kxi²nũ²la² ka³lih³kxi²la²nha² e³kxi²te³nah¹li¹.

— Wi¹na³li¹. Jah¹lai²li² ā³yāu³hũ¹nx2ta¹tu¹wi¹. Nxe² i³he³son³kxi²nyhain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nũ²la² Je³su²jah³la² ā³yāu³hũ¹te³lhxā³ yxai¹nha²kxai³ hāi³a² wāx³3nxain¹ta¹hxai²hē¹la².

Pas²kwa²nxe³tũ³xa² hau³kot³si¹jau³nũ³su² i³ye³kxi²jau³su²

7 Nxa²ha¹te¹ Pas²kwa²nxe³tũ³xa² wa³lo¹lo¹nxa³tũ³xa² yai³nain¹nxe³je³nāu³wa³ka² ye²ain¹ti³xa² o³ve²a² wē³sa² su²lain¹ti³wa³kwe³nxa² yxau³son³ta¹hxai²hē¹la². 8 Nxe³hi¹na¹ Je³su²jah³la² hi²sen³kxai³lu² Pe²jah³lo²su² te²a² Jo³āu²ah³lo²su² te²a² nxe³sxā³ sa²si¹hā³te³nah¹li¹.

— Pas²kwa²nxe³tũ³xa² yain³ki³thi³nũ³a² sa²hau³kot³3ja¹hē¹li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

9 Nxa²ha¹te¹:

— ĩh¹nũ¹ān¹thĩn³ta³ yain³kxi³thi³nũ³a² sa²hau³kot³3sĩn¹te³la¹ji¹wi¹? Nxe³ya³ta¹hxai²hē¹la².

10 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— ĩ²sah¹wxi¹. Sxi²je³na² ā³nxai³ja¹hu¹li¹. Nxe³ya³hin¹tāu³a² in³txa² i³ha¹txi¹nx2ti³tu¹wi¹. Nxe³jah¹la² ĩ³yau³xē¹na² ũ³whi¹so¹te³na² sa²ka³la³ki²wxe³kxi²so¹nyhe¹nx2ti³tu¹wi¹. Nxe³jah¹la² ĩ³hi²txi¹ja¹hē¹li¹. Sxi²ha² wi³xi²thi³na² ā³wih²kxi¹ja³hē¹li¹. 11 Ya³hin¹kxai³nān²tu³ sxi²ha² a²wa³kxē³nxa² i³ye³kxi²ya³hin¹te³nah¹li¹. “Txa²wā¹yah³la² i³ye³kxi²nxa²si¹sa²sĩn¹jau³su² sa²si¹hā³sa²sĩn¹na²li¹. ĩh¹thĩn¹ta³ Txi²nāu¹xai²na² Pas²kwa²nxe³tũ³xa² yai³na¹thi³nu³la³sĩn¹te²la¹xā³?” Nxe³sa²si¹nhē²li¹.” Nxex³ja¹hē¹li¹. 12 Ya³hin¹kxai³nān²tu³ oh³xan¹thi³na² kāin²thi³na² wi¹thi³na²

wā²na³ūh¹nx2ti³tu¹wi¹. Nxe³thi³na² wi¹lhau³kot3ja¹hē¹li¹. Je³su²jah³la²kxai³lu² nxe³ta¹hxai²hē¹la².

13 I³ye³ta¹lun²nū²la² a³li³xi²ya³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ya³ha²kxai³ wān³txa² e³kxi²jau³xa¹ yxo²ha³kxa¹ i²hxat3ja³ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³thi³nāu³ai²na² Pas²kwa²nxe³tū³xa² sa²hau³ko³tain¹ta¹hxai²hē¹la².

Pas²kwa²nxe³tū³xa²yai³nain¹jau³su²

14 Nxa²ha¹te¹ ha³lo²a² ā³nha³hau³kot3hī¹na¹ Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu² a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa² hxi²ka² hxa³nsxā³ ha¹li¹ wxa²sa²so¹xi²nūn³tū³ka³txa² ā³sa²so¹nū²la² thī¹nai²na² ā³wi¹hain¹ta¹hxai²hē¹la². Ā³wi¹hain¹nū²la² me²sa²ka³lo³a² ā³wxe²xai³ain¹ta¹hxai²hē¹la². 15 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Khāuh³lxa³ti³sxā³ su²lhā³sain¹ju³ta² ti³wa³ki³lon³na³li¹. Nxe³sa²ju³kxai³lu² sai¹nxa³ta³lxa¹ Pas²kwa²nxe³tū³xa² yain³ki³ju³ta² yxo²kwain³khaix1sa³hē²li¹.

16 Nxe³tū³xa² nxe³tū³xa²yā¹nxe³tū³xa² āh¹lxi³sxā³ wa³su³txi³ i³yai³nx²ki³sxa³lho³li¹. Kxān³ton³tāu³a² Txa²wā¹sū³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yau³tāu³lo³ju³ta²nū³su² ā³si³wxe³hī¹na² jā¹nxū³na¹tu¹wi¹. Nxe³hī¹na² Pas²kwa²nxe³ju³ta² yain³kxi²jau³xu¹ta²na² ta³lu²nha³tu¹wi¹. Nxe³ye³nx2ta¹wi¹. Je³su²jah³la²kxai³ ta¹hxai²hē¹la².

17 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la²kxai³la¹ i³na²kxē¹na² hxi²tē³nha²nū²la² Txa²wā¹sū³na² i³wi¹lxon³kxi²si¹jau³xa² i³ye³kxi²ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nū²la² a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— i³na²kxē¹na² tē³sxā³ i³na²xai³jxah³lxi³hē¹li¹. 18 Nxe³yān¹ta¹ nxe³kxa²yā¹nxa¹ju³ta² i³na²kxi³jau³xa² wa³su³txi³ i³na²xi²nxa³lho³li¹. Txa²wā¹sū³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yau³tāu³lot3sa²hī¹na¹ i³na²xi²yah³lxi³ki³tu¹wi¹. Ta¹hxai²hē¹la².

19 Hā²wxān³txa³ yain³tū³xa² hxi²tē³sān²nū²la² Sū³na² i³wi¹lxon³kxi²si¹jau³xa² i³ye³kxi²ta¹hxai²hē¹la². Nxe³sān²ka³tu³ a²sa³wi³ha³lxa² wā²nāu²xi²sxā³ ū³hū²xai³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Ū³hū²xai³sxā³ i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Yain³tū³xai²na² Txa²nū²a² yā¹nx2na³li¹. Ya³lu²kxi²nūh¹nx2ta¹tu¹wi¹. Yain³tū³xai²li² ya³lu²kxi²nūh¹nx2ta¹kxa² i²xi²sah¹lxin¹ti³xai²li² yain³nūh¹sah¹lxi³to³hē¹li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

20 Te²yā¹nxe³sxā³ yain³ta³lun²ka³tu³ hā²wxān³txa³ i³na²kxē¹na² ū³hū¹ain¹te³nah¹lxi¹:

— i³na²xai³jxah³lxi³hē¹li¹. A²nxe³jau³jau¹xai²na² Txa²ti³ha²yau³xa² yā¹nx2na³li¹. Wān³txa² tah²yau³xa² i³ye³kxi²nx2ta¹jau³xai³ jā¹nxe² kāi³ūh¹nx2ta¹jau³nū³ai²la¹wi¹. A²nū²a² ko³nxe³ti³ kāi³ju³ta² ā³wa³sut1si¹ha¹jau³nū³su² Txa²ti³ha²yau³xa² ha³li³hxa³nsa³tu¹wi¹.

21 Ne³ka²sah¹lxi³wxi¹. Jah¹lai²li² ā³yāu³hū¹sa²jah¹la² txa²wā¹me²sa³ka³lo³a² ā³wxe²na³li¹. 22 Su²lhā³sain¹sxā³ ya³lu²na¹tu¹wi¹. Nxe³ju³ta² Txa²wā¹sū³na² wān³txu¹ta²na² i³ye³kxū¹nē³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Yxān¹ta¹ ā³yāu³hū¹sa²jah¹lo²kxai²lē¹. Ko³nxe³ton³khai¹nxe³tu¹wi¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hē¹la².

23 Nxa²ha¹te¹ jau¹xai²li² ain³kxain¹te³na¹ e³lain¹te³nah¹lxi¹:

— I³h¹jah¹lo²tā³ ko³te³hin¹te²la¹xā³? Nxe² e³lain¹ta¹hxai²hē¹la².

Hxi²kan¹ta² Si³yau³jah¹lo²su² i³yau¹ū³jau³su²

24 Nxe² e³lain¹nxa²ha¹te¹ jau¹xai²li² ta³lun²nū²la² a²sa³wi³ha³lxa² e³kxi²nyhu¹ain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³te³nah¹lxi¹:

— Txai²li² hxi²kan¹txi³lxã³na¹wi¹. Yxã¹ta¹ wxã²li² kãin²te²sxa³lxi¹.
 Åh¹lxi³sxã³:

— Kwa²nxi¹lxi¹. Txai²na² so¹lxi³ hxi²kan¹te³lxã³na¹wi¹. Wxã²na²
 kãin²te²sxa³lxi¹. Nxe³nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la². ²⁵ Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la²
 i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Ju³te²a² nũ³kã³txi³sxa³te²nãu³xa² a²si³yxau³ka³txa² hi²sen³su²
 a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xa² yxo²xũn³txi³ kwa³na³nyhain¹te²ju²hẽ³li¹.
 Ai¹nha²kxai³ a²sa³wi³ha³lxa² nxe² e³lain¹te³nah¹lxi¹: “Jah¹lai²li² wi¹la³
 ã³non²ta³kxi²nẽ³jah¹lai²la¹wi¹.” Ain¹jau³su². Te³nai¹nhxai²na²hẽ³li¹.
²⁶ Nxain¹kxan²ti³ te²yã¹xah³lxi³txa³hẽ¹li¹. Yxã¹ta¹: “Hxi²kan¹te²sa¹wi¹.”
 Nxe³jau³jau¹xai²na² e³yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ a²nũ²a² hxi²ka¹nxa³te²a²
 yã¹nxe² i²ũ¹nha¹jah³lxi³hẽ¹li¹. Te²yã¹nxe³sxã³: “A²wa³kxẽn³su² te²sa¹wi¹.”
 Nxe³jau³jau¹xai²na² e³yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ kwa² sa³wi³sa²yã¹nxa²
 ã³non²ta³kxi²nũ¹nha¹jah³lxi³hẽ¹li¹. ²⁷ Te²yã¹nxe³ju³kxai³lu² ih¹jah¹lo²ta³ hxi²kan¹
 wa³to²hi² jah¹lo²la³te²la¹xã³? Yain³txi³su² ãu¹la³kxi²sxã³ ũ³hũ²jah¹lo²su²
 te²la³ ta³nxa², hãi¹nxe³sxã³ ã³wxe³sxã³ yain³jah¹lo²su² te²la³ ta³nxa²,
 ih¹jah¹lo²ta³ hxi²kan¹ wa³to²hi² jah¹lo²su² hĩ³te²la¹xã³? Nxe²nxa³wi¹. Hãi¹sxã³
 ã³wxe³sxã³ yain³jah¹lo²su² te²na² hxi²kan¹ wa³to²hi² jah¹lo²su² te²la¹wi¹.
 Nxe³to³ta¹ Txai²na² sa²kxai³lu² yain³txa² ãu¹la³kxi²jah¹lo²kxa² yã¹nxe³sxã³
 a²wa³ka³li³lo³jah¹la²yã¹nxa¹wi¹.

²⁸ Nxe³na¹ha²kxai³ ã³si³tẽ³kxi²sah²lxin¹tai¹tu³wi¹. Ha³lo²a²
 ko³ton³kxi²sa²kxan²ti³ kan²txi³ ã³si³tẽ³kxi²sah³lxin¹tai¹ti²tu³wi¹.

²⁹ Sah¹lxi¹nha²kxai³ Txa²wi³na² hxi²ki³kxai³lu² A²hxi²kan¹ta²
 Si³yxau³tãu³lot³sa²tu¹wi¹. Nxe²sa³kxai²nãn²tu³ ha³lo²a²
 a²yo²ha³kxa¹ a²wa³kxẽn³si¹ta¹tu¹wi¹. ³⁰ Nxa¹kxai²nãn²tu³
 Txai²yã¹nxe³sxã³ I³sa²e² nũ³kã³txi³nãu³xa² ha³ti³xa² hxi²ka²
 hxa³sxã³ ha¹li¹ wa²sa²so¹xi²nũn³ka³tu³ nxe³te²nũ³kã³txi³nãu³xa²
 a²wa³kxẽn³si¹yah³lxin¹nũ³nĩn¹tu¹wi¹. Nxe³yah³lxin¹kxa²yu³su²
 txa²yai³na¹ka³lo³a² ã³wxe³sxã³ yain³kxi²syah¹lxin¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la²kxai³
 nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

Pe²jah³lai²na² Je³su²jah³la² sa²yo²ã³jau³nũ³su²

³¹ Nxe³ha²kxai³la¹:

— Si³mãu²ah³lãi³. Ne³ka²sa²sa²lxi¹. Sa³ta³na²jah¹la² e³kxi²sain¹te³nah¹lxi¹:
 “Je³su²jah³lĩ¹. Wxa²nũ³kã³txai²li² ũ³hũ¹sẽ¹li¹. Sa²yo²ã³nxain¹ju³ta²
 i³ye³kxi²sai³nai¹na¹tu¹wi¹.” Sa³ta³na²jah¹la² nxe³sain¹na²hẽ³li¹. ³² Ain¹ta¹
 Txa²wã¹sũ³na² i³ye³kxai¹na¹hẽ³li¹, kan²txi³ yxo²i²sah¹lxi¹si¹hin¹jau³su¹.
 Nxe³ha²kxai³ ã³yo²o³tũ¹xi²san¹kxai²nãn²tu³
 yxo²i²sain¹nũn³si¹hin¹jau³su² ã³nxũ²kwa¹lxũ¹txi³txai¹nhẽ³li¹. Je³su²jah³la²kxai³
 ta¹hxai²hẽ¹la².

³³ Nxa²ha¹te¹ Pe²jah³lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lãi³. Kan²txi³ ã³si³tẽ³kxi²nxa²ha¹tu¹wi¹.
 Ũ³tũ¹kxi²sain¹kxan²ti³su²lhã³sain¹kxan²ti³ya²la³tu³sa²yo²ã³nxa²sa²sĩ¹nxa³lho³li¹.
 Ta¹hxai²hẽ¹la².

³⁴ Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Pe²jah³lãi³. Ne³ka²sa²sa²lxi¹. Ka³nxah³tai²na² ka³la³ka³la²a²
 i³yxai²li²nxa³ta³lxa¹ jau³nũ³a² nxe²e³in¹te³nah¹lxi¹: “Je³su²jah³la²
 i²ti³hex¹te²txã³wi¹.” Nxe²i³ki³ha¹kxi²san¹jau³xa² ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹
 i³ye³kxi²xin¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hẽ¹la².

Yen³kxa² āu¹la³kxi²jau³su²

³⁵ Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la²kxai³la¹ e³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Kxā³nħxī¹nai³tā² sa²si¹hā³nx2ta¹hī¹nai³tā² ha³teh³nxā³nxē¹tā³
yū²nxa³ha²kxai³ wā²lē¹tā³ yū²nxa³ha²kxai³ yu³wi²kxi²nha²ka³lo³a² wē³no³kxi³la³
yū²nxa³ha²kxai³ nxe³kxan²ti³ yā¹te²tā³ wā³kon³kxi¹nx2ti³lhai¹li¹? Ta¹hxi²hē¹la².
Nxa²ha¹te¹:

— Wā³kon³sīn¹nxa³tai¹tu³wi¹. Ain¹ta¹hxi²hē¹la².

³⁶ Nxa²ha¹te¹:

— Hī¹kxai³ ha³teh³nxā³nxē¹na² tā³nxa² wā²lē¹na² tā³nxa² yū³ke³la³te²kxai³
so¹xi¹jah³lxi³hē¹li¹. Yah³lxi¹nha²kxai³ yu³la² kāin² ta³wxi²a²
yū²nxa³kxai²nān²tu³ so¹kxi²txai¹yah³lxi³hē¹li¹, wxa²wā²la²ka³lo³a²
ū³hū¹ai¹yah³lxin¹kxan²ti³nū¹. ³⁷ Nxe³ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na²
ha³teh³nxā³nxu¹tai²na² nxe³te³nah¹lxi¹: “A²nū²a²nāu³xa² te²hi²sen³su²
Txa²wā¹sū³na² hxi²kan¹jah¹la² i³ye³ki³ha¹lxain¹te³nah¹lxi¹: ‘Jah¹lai²li²
ko³nxe³thin¹jah¹la² he³la³kxi³syē¹txi³na³li¹.’ Nxe²e³ain¹tu¹wi¹.’
Ū³wha²li¹txā³nxu¹tai²na² nxe³ta¹hxi²hē¹li¹. Hī¹na² nxe³kxa²yā¹nxe³jut³su²
kāi³ta³lun²sain¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la²kxai³ ta¹hxi²hē¹la².

³⁸ Nxa²ha¹te¹ a²sa³wi³ha³lxai²na² wān³txi³kxai³li¹:

— i²sa²si¹lxi¹. Ti¹ai²li² yu³la² kāin²ta³wxi²a² wxi²ha¹li¹ yū³sīn¹na³li¹.
Ain¹ta¹hxi²hē¹la². Nxa²ha¹te¹:

— Ān²na³li¹. Je³su²jah³la² nxe³ta¹hxi²hē¹la².

Je³su²jah³la² Sū³na² i³ye³kxi²jau³su²

³⁹ Nxa²ha¹te¹ e³ta³lun²nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la²kxai³lu² a³li³nū²la² wā³la³ka³txa²
O³li³ve²ra³ka³txa² ka³la³hxi²na²hē³ jā¹nxe³to³ta¹hxi²hē¹la². Nxe³tāu³a²
ā³si³tē³kxain¹ta¹hxi²hē¹la². ⁴⁰ Jā¹nxe³sxā³ ka³la³to³nhū²la² ā³yi¹ka³tū³
e³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Txa²wā¹sū³na² i³ye³kxi¹jah³lxi³hē¹li¹. Kō³nxe³ju³ta³la³
ā³wih¹kxi¹nx2ti³kxa²yan³txi³su² nxe³nx2ta¹nhai¹. Ta¹hxi²hē¹la².

⁴¹ Nxe³nū²la² jū¹nxe² ā³ya¹not3ta¹hxi²hē¹la². Nxe³nū²la² ā³ka³ti³lhu³ta³kxa²
wxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² i³ye³kxi²ta¹hxi²hē¹la². ⁴² E³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Wī³na² nxex3txi¹. Ten³nxa²ke³la³te²kxai³ a²ko³nxe³ju³ta²na²
khāuh³lxa³ti³sa²ju³tai²na² sa²wa²tot1so¹kxi²sē¹li¹. Yxān¹ta¹
ten³nxa²nxa³kxai²nān²tu³ wxa²wān³txa² so¹lxi¹ we¹txa²ha¹tu¹wi¹.
Ta¹hxi²hē¹la².

⁴³ Nxe²e³tj³kxai³lu² oh³xan¹jah¹la² a³ka³nxi²nū²la² ān³sī³nxūn³nxe³ta¹hxi²hē¹la².

⁴⁴ Nxe³ha²kxai³ jā¹nxe³sxā³ ā³ka³ti³lhu³ta³kxa² wxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na²
e³kxi²ta¹hxi²hē¹la². Nxe²e³kxi²tāu³a² āin²ti³sa²txē¹khaix1nxe³ha²kxai³
i³kax3lāux3ka³lāu¹nha²jau³xa² a²tih³yau³khai³xa² ha³li³at1ta¹hxi²hē¹la².

⁴⁵ Hā²wxān³txa³ e³ta³lun²nū²la² a²sa³wi³ha³lxa² ā³wā³li²sxī²nū²la²
āin²ti³khaix1nxe³ha²kxai³ āu³xain¹ta¹hxi²hē¹la². ⁴⁶ Āu³xain¹ka³tū³ta¹
Je³su²jah³la² e³kxi²te³nah¹lxi¹:

— ĩh¹nxe³ha²kxai³ āu³xah³lxin¹ji¹wi¹? Txa²wā¹sū³na² i³ye³kxi¹jah³lxi³hē¹li¹.
Kō³nxe³ju³ta³la³ ā³wih¹kxi¹nx2ti³kxa²yan³txi³su² nxe³nx2nhai¹. Ta¹hxi²hē¹la².

Kō³nxe³thin¹tū³kq³txa² Je³su²jah³la² so¹ain¹jau³su²

⁴⁷ Nxa²ha¹te¹ i³ye³kxi²ta³lun²nxa²tā³lxa¹ a²nū²a² ka³lxa¹tū³ka³txa²
yau³so³nain¹ta¹hxi²hē¹la². Nxain¹sxā³ a²sa³wi³ha³lxa² ā³nhai¹tū³jah¹la²
ka³na³ka³na³te²a² Jū³ta²sah³lo²kxai³lu² ne³ka³ta²a² wxā³ye²ta¹hxi²hē¹la².

Nxe³kxan²ta² yau³son³kxi²nũ²la² Je³su²jah³la² i³yo²sai¹la³kxi²ta¹hxai²hẽ¹la².
 48 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

— Ju³ta²sah³lãi³. i³yo²sai¹la³kxi²san¹jau³xa² ã³yau³hũ¹kxi²san¹ji¹wi¹?

Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

49 Nxa²ha¹te¹ a²sa³wi³ha³lxa² hi²sen³kxai³lu² wxã³ain¹tũ³kã²txa² i²ain¹tãu³a² i³ye³ain¹te³nah¹lxi¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lãi³. Yu³la² kãn²ta³wxi²a² hxi²tẽ³nha²sxã³ sun²tã¹sĩn¹te³la¹ji¹wi¹? Ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

50 Nxe²e³ain¹tũ³kai³lu² Je³su²jah³lai²na² a²sa³wi³ha³lxi²na² ka³na³ka³nat³sxã³ wã³nxĩn¹ta² si³yxau³kah³lai²na² a²sa³wi³sa² yau³son³kxi²nũ²la² yu³la² kãn²ta³wxi²a² hxi²tẽ³nha²ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³te³na¹ a²ne³nxẽ³na² a²nẽ³wi¹tãu³a² ũh³nxe³i²lã³ta¹hxai²hẽ¹la². 51 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

— Hãi¹nxã¹jah¹lxi³sã²nhẽ³li¹. Nxe³jau³su² nũ²la² in³txa² ne³nxẽ³na² txa²wã¹ne³wi¹nẽ³tãu³a² wxa²ne³wxai³sain³sxã³ wxa²ne³we²txi³ta¹hxai²hẽ¹la².

52 Nxa²ha¹te¹ wã³nxĩn¹ta² Si³yxau³kah³lo²su² te²a² a²so³ta²to² nũ³kã²txi³su² te²a² Ju³te²a² a²hxi²kan¹tũ³kã²txi³su² te²a² nxe³te²su² Je³su²jah³lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

— Yu³la² kãn²ta³wxi²a² tẽ³i² hi³sa³ka³txa² tẽ³i² yah³lxin¹sxã³ wxã³yah³lxin¹ti¹ti¹. A²nũ²a² yen³kxa² kãi³kxi²jah¹la² i³sxã³ sa²so¹kxa² yã¹nxe³ i³sxã³ sa²so¹sah¹lxin¹ta¹lu¹wi¹. 53 Txa²wã¹sũ³na² sxi²ha² ye³ka³lxa¹txi³ ã³yũh¹sxai²na¹tai¹ti²tu³wi¹. Na¹tãu³ai³tã² so¹sah¹lxi³hxai²nxã³tai¹ti²tu³wi¹. Yxãn¹ta¹ hĩ¹na² ka³nxã³hi²ha²kxai³ Sa³ta³na²jah¹la² nũ³kxũn³sxã³ o²la³kxi²te²ju²hẽ³li¹. Te²ya¹nxe³ha²kxai³ wxa²nũ³kã²txai²na² kq³nxe³ti³ o²la³kxah³lxin¹tu¹wi¹. Je³su²jah³lo²kxai³ nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

Pe²jah³la² a²yo²wãn³txa² Je³su²jah³la² sa²yo²ã³jau³su²

54 Ain¹nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lo²kxai³ i³sxã³ sa²so¹ai¹nha²kxai³ wã³nxĩn¹ta² si³yxau³kah³la² hxi²kan¹jah¹la² a²sxi²ha² tũ¹kxain¹sxã³ ã³wi¹hain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxain¹tãu³a² Pe²jah³la²kxai³ a²si³yo³na² sxi²ha² wai²ha² yxo²tã³lxa² ã³wih¹ta¹hxai²hẽ¹la². 55 A²nxe³thĩ³na² ti²ta³lo³ka² ha³nxe²a² sa²ya³tain¹ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³tho³xai²na² Pe²jah³lo²kxai³lu² tũ³nũ²la² a²yo²wẽ³ka²nũ¹hain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 56 Nxe³tãu³a² wã³nxĩn¹ta² si³yxau³kah³la² hxi²kan¹jah¹la² a²sa³wi³sa¹ka³lxa² e³te³nah¹lxi¹:

— Jah¹lai²li² Je³su²jah³la² a²si³tẽ³kye¹nxain¹na²li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

57 Nxa²ha¹te¹ Pe²jah³la² ki³ha¹kxain¹sxã³ e³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Nxex³sa²nxĩ¹. Jah¹lai²li² hai³txi³ i²te²txã³xĩ¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

58 Ye³jen¹nãu³a² in³txa² i²ain¹nũ²la² e³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Wxã²na² Je³su²jah³la² a²sa³wit³sin¹tai¹. Ta¹hxai²hẽ¹la². Nxa²ha¹te¹ Pe²jah³lai²na² i³ki³ha¹kxi²sxã³ a²wãn³txi³kxai³lu¹:

— Nxex³sa²lxi¹. Txai²li² ti³he¹nxẽ²nxã³wi¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

59 Ye³jen¹nũn³tãu³a² in³txa² ã³xa² i²ain¹te³nah¹lxi¹:

— Jah¹lai²li² ã³si³tẽ³kxain¹te²nu³tã³li¹. Ka³li³le²a² a²nũ³kã²txi³su² ye²ha²kxai³lu¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

60 Nxa²ha¹te¹ Pe²jah³la² i³ki³ha¹kxi²sxã³ i³wa²lũ³xi²ti³an¹jau³kxai³lu¹:

— Nxex³sa²lxi¹. Jau¹xai²li² kq³nha²ti³hex¹te²txã³wi¹. Ta¹hxai²hẽ¹la². Nxa²ha¹te¹ e³ta³lun²hĩ¹na¹ ka³la³ka³la² i³yxai²lxi²ta¹hxai²hẽ¹la². 61 Nxe³tãu³a² Je³su²jah³la² sa²ne³wa³ti³nha²sxã³ Pe²jah³la² ten³sa²tã³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³hĩ¹na¹

Pe²jah³la² sa²kxai³lu² Je³su²jah³la² a²wān³txai²li² ī³ne³sai¹xi²nha²ta¹hxi²hē¹la².
Nxe³jau³xa²sa¹:

— Ka³nxah³ta² ka³la³ka³la²a² ī³yxa²li²nxa³ta³lxa¹ wxāi²na² Pe²jah³lo²
ī³nxa²na² sa²kxai³lu² ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ ten³si¹sa²nxān³jau³nū³su²
ī³ye³kxi²xin¹tu¹wi¹. Ta¹hxi²hē¹la². 62 Nxe³jau³xai²na² Pe²jah³lai²na²
ain³kxi²xi²ka³tu³ ha³lo²a² a³li³xi²nū²la² āin²ta³kxi²nha²sxā³
kāin²nān³ta¹hxi²hē¹la².

Je³su²jah³la² ī³su²lain¹jau³su²

63 Nxa²ha¹te¹ so³ta²to² nū³ka³txa² Je³su²jah³la² tū³kxain¹tū³ka³txai²na²
ī³wai³ka³si³jau³su² ī³ye³kxai¹ni² ī³su²lai¹ni² nxe³ain¹ta¹hxi²hē¹la².

64 Nxe³ain¹kxa²yu³su² wā²la²ka³lo³a² tē³sxā³ ū³yhe³tī¹kxain¹nū²la²
ī³su²lain¹ka³tu³ ī³wā³txi³te³nah¹li¹:

— ĩh¹te²ta³ ī³su²nxain¹thi²li¹? ĩ³yau¹ū³sē¹li¹. Ain¹ta¹hxi²hē¹la².

65 Te²yā¹nxe³ju³ta² kō³nxe³te²lo³jau³xa² yau³ka³lxa¹txi³
ī³ye³kxain¹ta¹hxi²hē¹la².

Ju³te²a² a²hxi²kan¹ta² nū³kq³txa² ī³wā³txain¹jau³su²

66 A³lan¹ton³tāu³a² Ju³te²a² a²hxi²kan¹ta² nū³ka³txi³su² te²a² wā³nxīn¹ta²
si³yxau³tū³ka³txi³su² te²a² ha³teh³nxā³nxa² a²hoh³lxi³su² tū³ka³txi³su² te²a²
ain¹sxā³ ā³nū²kxi²nū²la² Je³su²jah³la² sa²so¹ain¹ka³tu³ e³kxain¹ta¹hxi²hē¹la².

67 E³kxain¹te³nah¹li¹:

— Txa²wā¹sū³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lo³txa²jah¹lo²sin¹ji¹wi¹?
Ī³yau¹ū³nha²sē¹li¹. Ain¹ta¹hxi²hē¹la². Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la²

ī³wa²lū³xi²te³nah¹li¹:

— ĩ³yau¹ū³nx2ta¹kxai²nān²tu³ yxo²r²sah²lxan³tho³li¹. 68 Yxān¹ta¹
ī³wā³txi³nx2ta¹kxai²nān²tu³ hai³txi³ ī³wa²lū³xi¹sah²lxan³tho³li¹.

69 Yxān¹tah¹lxa¹ ye³jen¹na² yan¹nāu³a¹ Txai²na² Sū³na² A²hxi²kan¹ta²
Si³yxau³tāu³lot3sa²jah¹lo²na¹xai²na² ĩ²sah¹lxin¹tu¹wi¹. Txa²wā¹sū³na²
Si³yxau³jah¹la² a²wi¹nē³tāu³a² ā³wxē³na¹tu¹wi¹. Je³su²jah³lo²kxai³ ta¹hxi²hē¹la².

70 Nxa²ha¹te¹ a²yxo²ha³kxa¹ ĩ³wā³txain¹te³nah¹li¹:

— Wxāi²na² Txa²wā¹sū³na² Ta²su² nīn¹ji¹wi¹? Ain¹ta¹hxi²hē¹la². Nxa²ha¹te¹
ī³wa²lū³xi²ti³an¹jau³kxai³lu¹:

— Wain³txi³ e³yah³lxi¹li¹. Txai²la³na¹wi¹. Je³su²jah³lo²kxai³
nxe³ta¹hxi²hē¹la².

71 Nxa²ha¹te¹ e³kxi²nyhain¹te³nah¹li¹:

— Hī¹na² ĩ²ki³ti²tu³wi¹. Je³su²jah³la² a²yxo²wān³txa² Sū³na²
kō³nxe³te²lo³jau³xa² ain³kxi²ki³ti²tu³wi¹. Hāi¹nxā¹a³syah¹lxi³sa²lxi¹.
Ain¹ta¹hxi²hē¹la².

23

Pi³la²jah³la² ī³wā³txi³jau³su²

1 Nxa²ha¹te¹ e³kxi²nyhain¹nū²la² ā³nū²kxi²tū³ka³txai²na² hi²sen³kxai³lu²
Je³su²jah³la²kxai³ ā³nū²kxa² so¹sxā³ ai³ain¹ta¹hxi²hē¹la². Pi³la²jah³la²

sxi²ha² ā³nxai³ain¹ta¹hxi²hē¹la². 2 Nxe³nū²la² ā³nū²kxa² so¹ain¹tū³ka³txa²
ī³ki³ha¹kxi²sxā³ ī³ye³kxi²te³nah¹li¹:

— Je³su²jah³lai²li² txa²wā¹nū³ka³txa² ā³ke³tū¹ain¹na²hē³li¹. Nxe³te³nah¹li¹:
“Ro³ma²no² nū³ka³txa² a²hxi²kan¹jah¹la² Se²sa³jah¹lo²su² a²nū²a²
ū³yho³hi²ki³ki³a² ū³yho³hi²yah³lxi³txa³hē¹li¹.” Nxe³jau³su² ha²kxai³:

“Txai²li² Txa²wā¹sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lot3sa²jah¹lo²sa¹wi¹. Wxa²si³yxau³kax3sa¹wi¹.” Nxe³jau³xa² yxo²ha³kxa¹ nxe² ain³kxi²si¹na¹hē¹li¹. Ī³ki³ha³nain¹jau³xa² ain¹ta¹hxai²hē¹la².

3 Nxa²ha¹te¹ Pi³la²jah³lai²na² a²wān³txi³kxai³lu¹:

— Wxāi²na² Ju³te²a² nũ³kā³txai²na² a²hxi²kan¹ta² si³yxau³jah¹lo²sin¹ji¹wi¹? Ta¹hxai²hē¹la². Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— Wxa²wān³txai²na² wain³na³li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

4 Nxa²ha¹te¹ Pi³la²jah³la² hi²sen³kxai³lu² e³kxi²te³nah¹li¹. Wā³nxīn¹ta² si³yxau³tũ³kā³txi³su² te²a² a²nũ²a²nāu³xa² a²yxō²ha³kxa¹ ain³kxain¹te³nah¹li¹:

— Jah¹lai²li² kō³nxe³ti³ kāi³ju³ta² hai³txi³ ĩ²a¹jah¹lo²sxa³wi¹. Wi¹lhin¹jah¹lo²syē¹nx2ti³na³li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

5 Nxa²ha¹te¹ ĩ³wa²lũ³xain¹te³nah¹li¹:

— Kwa²nxī¹li¹. Jah¹lai²na² wān³txa² he¹li²nha²si¹nyhain¹jau³su² ĩ³yau¹ũ³hxai²na²hē³li¹. Jā¹nxe³na³li¹. Nũ¹ka³na¹ Ka³li³le²a²kō³xa² ā³si³wxe³nũ²la² Ju³te²a²kō³xa² ā³wa²to²hi²ka³ty³ hī¹na² wxā²na³li¹. Ain¹jau³su² kāin²ki³han³jau³su² e³kxain¹ta¹hxai²hē¹la².

E³ro²jah³la² ĩ³wā³txi³jau³su²

6 Nxa²ha¹te¹ Pi³la²jah³la²kxai³lu² ĩ³ye³kxi²te³nah¹li¹:

— Jah¹lai²li² Ka³li³le²a² kō³xan¹jah¹lo²su² te²la¹xā³? Ta¹hxai²hē¹la².

7-8 Nxa²ha¹te¹:

— Wain³sīn¹na³li¹. Ta¹hxai²hē¹la². Nxe³te³na¹ Pi³la²jah³la² hi²sen³kxai³lu² ĩ³sa²si¹hā³nyhai¹nha²kxai³ E³ro²jah³la² sxi²ha² ā³wih¹si¹nyhain¹ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jah¹la²kxai³ Ka³li³le²kō³xa² a²wa³kxēn³yah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². Jā¹nxe³tāu³a² Je³ru³sa³lē²thi³na² yxau²xai³ta¹hxai²hē¹la². Kxān³su² Je³su²jah³la²kxai³ ĩ²ain¹ju³ta² ten³kxe³su² ka³lih³kxi²la²ta¹hxai²hē¹la². Kxā³nxi¹nai³tā² Je³su²jah³la² hxi²ka¹nain¹jau³xa² ain³kxai¹nha²kxai³ hī¹na² sa³kxai³lu² a²ya³la³lhu²si¹nhē³tũ¹xā¹. Ain³jau³su² nxe³ta¹hxai²hē¹la².

9 Nxa²ha¹te¹ E³ro²jah³la²kxai³ kāin² ĩ³wā³txi¹nyha¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ta¹ Je³su²jah³la²kxai³ hai³txi³ ĩ³we¹nyha¹ta¹hxai²nxa³hē¹la². 10 Nxe³ain¹kxa²yu³su² wā³nxīn¹ta² si³yxau³tũ³kā³txi³su² te²a² ha³teh³nxā³nxa² a²hoh³li³su² te²nāu³xa² ain¹sxā³ ki³ha¹kxi²sxā³ kō³nxe³ti³hi¹jau³su² ĩ³ye³kxain¹ta¹hxai²hē¹la².

11 Nxa²ha¹te¹ E³ro²jah³lo²su² te²a² a²so³ta²to² nũ³kā³txi³su² te²a² nxe³te²a² sa²kxai³lu² ĩ³wa³ka³si³ai¹ni² ĩ³ha³nũ³nxe² nxain¹ta¹hxai²hē¹la². Ai¹nha²kxai³ wā²la² wi¹khaix1ka³lo³a² tē³sxā³ Je³su²jah³la²kxai³ ũ³whi¹kxain¹nũ²la² Pi³la²jah³la² sxi²ha² ĩ³wha¹li²si¹ta¹hxai²hē¹la². 12 Nxa²ha¹te¹ kxā³nxi¹nai³tā³ E³ro²jah³la² Pi³la²jah³la² hī³nyha¹ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹ hī¹nān¹te²ty³ya³li³xi²nyha¹ta¹hxai²hē¹la².

Pi³la²jah³la² Je³su²jah³la² ya³lu²si¹jau³su² kwa³na³jau³su²

13 Nxa²ha¹te¹ wā³nxīn¹ta² si³yxau³tũ³kā³txi³su² te²nāu³xa² Ju²te²a² nũ³kā³txa² hxi²kan¹txi³nũ³kā³txi³su² te²nāu³xa² a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ Pi³la²jah³la² hi²sen³kxai³lu² ĩ³kaix1so¹ta¹hxai²hē¹la². 14 Nxe³sxā³ ĩ³ye³kxi²te³nah¹li¹ Je³su²jah³lai²li² hi²sen³kxai³lu² a²nũ²a² nũ³kā³txa² he¹li²nha²si¹nyhain¹jau³su² tē³sxā³ e³kxi²sah¹ixi¹ten¹tu³wi¹.

Yxān¹ta¹ wān³txa² ka³ix1a¹txi²wā³txai¹na¹ten¹tu³wi¹. ĩ³wā³txai¹na¹kxan²ti³ kō³nxe³ti³ kāi³ju³ta² hai³txi³ a³ya³txi²nxa³wi¹. 15 Na¹kxa²yu³su² E³ro²jah³la² te²yāx1ta¹hē¹li¹. Nxe³ha²kxai³ sa²si¹hā³xi²sain¹ta¹tu³wi¹. Ain¹jut3su² jah¹lai²li² kō³nxe³ti³ kāi³ha²kxai³

ĩ³ya²lut1si¹ha¹jau³nũ³su² hxi²ki³ye²nx2ti³xa³wi¹. 16 Nxe²nxa³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² hāi¹sxā³ ĩ³wai¹tain¹si¹sā²na¹ka³tu³ wxa²wa²sut1sxā³ ũ³hũ¹xi¹nx2ta¹tu¹wi¹. Pi³la²jah³la²kxai³ nxe³ta¹hxai²hē¹la². 17 Nxa²ha¹te¹ kxā³nhxi¹nai³tā² Pas²kwa²nxe³tũ³xa² yai³nai¹nh¹nai³tā³ a²nũ²a² ũ³tĩ¹kxi²tũ³ka³txa² a²nũ²a² ka³na³ka³na³te²a² wxa²wa²sut1sxā³ sa²tā³xi²to³ta²hxai²hē¹la². Nxe³sxā³ ye³ka³lxa³txi³ Pas²kwa²nxe³tũ³xa² yai³nain¹ju³ta² Pi³la²jah³la² hxi²ka²jā¹xain¹to³ta¹hxai²hē¹la².

18 Nxain¹kxan²ta² te²yā¹nxe³ju³ta² te³nai¹nha²kxai³ a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ kāin² ĩ³kaix1tain¹te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³la² su²lhā³txa²sĩ¹nhē³li¹. Ba³ra³ba²sah³la² so¹lxi³ wxa²wa²sut1sxā³ sa²tā³xit1sĩ¹nhē³li¹. Ain¹ta¹hxai²hē¹la². 19 Nxa²ha¹te¹ Ba³ra³ba²sah³la² sa²kxai³lu² a²kxā³nxai³tā² a²nũ²a² su²lhā³ha²kxai³ Je³ru³sa³lē²thĩ³na² a²wa³kxēn³nũ³ka³txa² he¹li²nha²si¹nyhain¹jau³su² o²la³kxi²ha²kxai³ ain¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² ũ³tĩ¹kxain¹ta¹hxai²hē¹la².

20 Nxa²ha¹te¹ Pi³la²jah³la² hi²sen³kxai³lu² Je³su²jah³la² wxa²wa²sut1sxā³ sa²tā³xi²ju³ta² ten³jau³su² āh¹ ĩ³ye³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². 21 Ain¹tah¹lxa¹ yxo²xũn³txi³ ĩ³wa²tũ³xain¹te³nah¹lxi¹:

— Hi³sa³ka³txa² ũ³hēt1sxā³ ĩ³hxi²kĩ¹la²kxi²sxā³ ĩ³ya²lu¹tai¹nhē³li¹. Ũ³hxi²kĩ¹hēt1txai¹nhē³li¹. Nxe³nyhain¹to³ta¹hxai²hē¹la².

22 Nxa²ha¹te¹ Pi³la²jah³la² āh¹ ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— ĩ³h¹nxe³ta³ ko³nxe³ti³ kãi³ te²la¹xā³? Ko³nxe³ti³ kãi³ha²kxai³ ĩ³ya²lut1si¹ha¹jau³nũ³su² hxi²ki³ye²nx2ti³xa³wi¹. Nxe³ha²kxai³ ĩ³wai¹txi²sā²na¹ka³tu³ wxa²wa²sut1sxā³ sa²tā³xi²si¹hai¹na¹tu¹wi¹. Ta¹hxai²hē¹la².

23 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² ĩ³hxi²kĩ¹la²kxi²si¹hain¹jau³xa² yxo²xũn³txi³ e³jau³xai²na² ĩ³ye³sxā³ ā³na¹ti³he¹xain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la². Ai³na¹ Pi³la²jah³la² ye³ye³non¹ta¹hxai²hē¹la². 24 Ain¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Je³su²jah³la²kxai³ su²lhā³si¹hain¹jau³su² Pi³la²jah³lai²na² a²yxo²wān³txa² kwa³na³nyhain¹ta¹hxai²hē¹la².

25 Nxe³ain¹kxa²yu³su² Ba³ra³ba²sah³la² a²nũ²a² nũ³ka³txa² he¹li²nha²si¹nyhain¹jau³su² a²nũ²a² su²lhā³ha²kxai³ nxe³jah¹la² ũ³tĩ¹kxain¹jah¹lai²tā² wxa²wa²sut1sxā³ sa²tā³xi²si¹nyhain¹jau³xa² te³nain¹ta¹hxai²hē¹la². Je³su²jah³la² su²lhā³si¹nyhain¹jau³su² te³nai¹nha²kxai³ Pi³la²jah³la² hi²sen³kxai³lu² sa²yxo²we¹nyhain¹ta¹hxai²hē¹la².

Hi³sa³ka³txa² ĩ³hxi²kĩ¹la²kxain¹jau³su²

26 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² tē³sxā³ a³li³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ain¹tāu³a² Si³māu²ah³la² Si³re²ne²ko³xan¹jah¹la² ne³khau²hain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³jah¹la² a²ha³lo²khai³xa² a³li³nũ²la² Je³ru³sa³lē²thĩ³na² ā³wih¹te³lhxā³ ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jah¹la²kxai³ tũ³ka³txai²na² hi²sen³kxai³lu² i³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Hi³sa³ka³txa² sa²tā³ka³lxi²kxi²hēt1so¹nha²si¹hain¹jau³su² kwa³na³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ha²kxai³ Je³su²jah³la² yo³na² ĩ³hit1ai³ta¹hxai²hē¹la².

27 Nxa²ha¹te¹ tũ³ka³txa² ka³lxa¹tũ³ka³txa³ ĩ³hi¹txain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³te²a² txu¹ti³nāu³xa² ĩ³hi¹txain¹te²a² āin²tai¹nha²kxai³ kāin² nān³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². 28 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² ĩ³ain¹nũ²la² sa²wa³ti³nha²sxā³ ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Nxe³jah³lxi³nxi¹. Je³ru³sa³lē²thĩ³na² a²wa³kxē³na³ka³lxi²nāu³syah¹lxi¹nxi¹. Txai²li² ĩ³nān³kxi²sah¹lxi³txa³hē¹ni¹. Yxāi¹ta¹ wxāi²na² wxa²wē³ha³lxi² wxa²nũ¹ ĩ³nān³kxi²nha³jah³lxi³hē¹ni¹. 29 Ye³jen¹nāu³a² wxa²ha³lo²a² ko³ton³kxi²khaix1nxe³nx2ti³tũ¹xĩ¹. Nxe³tāu³a² e³kxain¹tu¹xĩ¹. Nxe³te³nah¹lxi¹: “Txuh¹hai²li² wē³sa³ txa²te²a² ka³li³hi² txu¹hai²li² wēh³ni²nxa³te²a²

ka³li³hi² txu¹hai²li² wē³sa² i³lxa³te²a² ka³li³hi² nxe³nx2tain¹tū¹xī¹.
 30 Nxe³hī¹na¹ wā³la³ka³txa³ e³kxain¹te³nah¹lxi¹: “Ū³ti¹kxi²sē¹li¹. A³hi²sxā³ i³ya²lutisē¹li¹.” Nxe³ain¹tu¹xī¹. 31 Ai¹nha²kxai³ kō³nxe³ti³ kâi³ū¹sain¹na³li¹. Nxe³kxa²yā¹nxe³kxa²ha³tih³xan²tu³ kō³nxe³ti³ kâi³wa³to²hi²nū¹nx2tain¹tu¹wi¹. Ta¹hxai²hē¹la².

32 Nxa²ha¹te¹ in³txa² kō³nxe³ti³ kâi³sxā³ yxau²xai³jah¹la² ū³tī¹kxi²te²a² ha¹lin¹sxā³ su²lhā³si¹hain¹jau³su² ān³sa²so¹ain¹ta¹hxai²hē¹la².
 33 Nxe³ai¹nha²kxai³ wā³la³ka³txa² txau²wā¹ne³ka³lo³kat3su² ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ka³txa² ka³la³ain¹nū²la² Je³su²jah³la² tē³sxā³ hi²sa³ka³txa² i³hxi²kī¹wxe³ai¹nha²kxai³ in³txa² kō³nxe³ti³ kâi³sxā³ yxau²xai³jah¹la² ha¹lin¹te²a² hi²sa³ka³txa² i³hxi²kī¹wxe³ain¹ya³ha²kxai³ nxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³sxā³ wi³txā¹ka³txa² Je³su²jah³la² i³hxi²kī¹wxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la².

34 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² e³kxi²te³nah¹lxi¹:
 — Wī³na² nxe³txi¹. Kō³nxe³ti³ kâi³sain¹jut3su² wī¹kō³nhai¹nxā³wi¹. Nxe³ha²kxai³ ne³wā²na³txai¹nhē³li¹. Ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹ so³ta²to² nū³ka³txa² txah³lxa³ki³a² wxa²sa²tā³ain¹sān²sxā³ Je³su²jah³la² wā²la³ka³lo³a² so¹kxi²sxā³ wxa²nūt3tain¹ta¹hxai²hē¹la². 35 Nxa²ha¹te¹ a²nū²a²nāu³xa² i³yxau²xai³ain¹tāu³a² Ju³te²a² nū³ka³txa² a²si³yxau³ka³txa² i³wai³ka³si³xi²jau³su² i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— A²nū²a² ā³xa² sa²hau³ko³tain¹to³tai¹ti²tu³wi¹. Yxān¹ta¹ wā²nxūh¹sxā³ hxi²kan¹txi³ sa²hau³ko³nha²nxa³lho³li¹. Txa²wā¹sū³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lot3jah³lo²su² ke³la³te²kxai³ wā²nxūh¹sxā³ sa²hau³ko³nha²txai²li¹. Ain¹ta¹hxai²hē¹la².

36 Te²yā¹nxe³sxā³ so³ta²to² nū³ka³txa² yau³son³nū²la² i³wai³ka³si³xi²sxā³ yain³txa³yau³xa² kxah³yau³xa² i³na²si³jau³su² ū³hū¹ain¹ta¹hxai²hē¹la².

37 Nxe³sxā³ i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Ju³te²a² nū³ka³txa² a²hxi²kan¹txa² si³yxau³kax3sin¹ke³la³te²kxai³ sa²hau³ko³nha¹sē¹li¹. Ain¹ta¹hxai²hē¹la².

38 Ai¹nha²kxai³ hi²a²ka³lo³a² wān³txa² ū³wha²li¹lhān²sxā³ a²ne³ta³lxo³ka³nāu³a¹ ū³kū¹tain¹ta¹hxai²hē¹la². Ū³wha²li¹lain¹jau³xa²sa¹:

— Je³su²jah³lai²li² Ju³te²a² nū³ka³txa² a²hxi²kan¹ta² si³yxau³jah¹lai²la¹wi¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

39 Nxa²ha¹te¹ in³txa² kō³nxe³ti³ kâi³sxā³ yxau²xai³jah¹la² ka³na³ka³na³te²a² i³wai³ka³si³nūn³te³nah¹lxi¹:

— Wxāi²li² Txa²wā¹sū³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lo³txa²jah¹lo²su² nxīn¹ke³la³te²kxai³ sa²hau³ko³nha²sē¹li¹. Nhān¹kxai²nān²tu³ jāx1sa¹nhūn³si¹nhē³li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

40 Nxa²ha¹te¹ in³txa² kō³nxe³thin¹te²a² ā³xa² a²wān³txi³kxai³lu¹:

— Txa²wā¹sū³na² o²nxā²nxa³ji¹wi¹? Jah¹la² yā¹nxe² ya³lu²nūn³nūn¹tu¹wi¹.

41 Nxe³sxā³ su²lhā³nē³lain¹ju³ta² wain³na³li¹. Yxān¹ta¹ Je³su²jah³lai²li² hai³txi³ kō³nxe³thin¹sxā³ yxau²xai³jah¹lo²sxa³wi¹. Ta¹hxai²hē¹la².

42 Nxe³sxā³ āh¹ i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³lāi³. I³ye³kxi²nxā²ha¹tu¹wi¹. Kxā³ton³sxā³ a²nū²a² Txa²wā¹sū³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lot3txa²tāu³a¹ wxāi²na² nxe³wā²sa²txa³hē¹li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

43 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² i³wa²lū³xi²ti³an¹jau³kxai³lu¹:

— Hī¹na² Txa²wā¹sū³na² yxau³ju³ta² i³na¹tu¹wi¹. Nxa¹kxai²nān²tu³ ā³sa²so¹nxā²ha¹tu¹wi¹. Ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³la² ya³lu²ju³ta² i³yau¹ū³jau³su²

44 Nxa²ha¹te¹ ha³lo²a² whāi²na¹ ka³nxa³hi²khai¹nxe³ta¹hxai²hē¹la². A³lan²ta² ne³ka³ka³nhī¹nān¹te²tu³ ā³ka³nxa³hi²ta¹hxai²hē¹la². Ā³ki³kan³tāu³a¹ so¹lxi³ ī³ha²te¹txi²ye²ta¹hxai²hē¹la². 45 Nxe³hī¹na¹ wā²la²ka³lo³a² au³ka³lo³a² Txa²wā¹sū³na² sxi²ha² au³tan¹thi³na¹ yxo²tī¹ka³lo³a² ā³ten²ti²sxā³ ā³yo²hai²ta¹lxi³ta¹hxai²hē¹la². Ā³ka³lo³ha¹lo³ta³lxi³ta¹hxai²hē¹la². 46 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² kāin² ī³kaixite³nah¹lxi¹;

— Wī³na² nxe³xtxi¹. Txa²yāu³ka³txa² ū³hū¹nxa²ha¹wi¹. Ain¹jau³su² nxe³sxā³ ya³lu²ta¹hxai²hē¹la². 47 Nxa²ha¹te¹ so³ta²to²jah¹la² a²hxi²kan¹jah¹la² ju¹tai²na² ī²te³nah¹lxi¹;

— Jah¹lai²li² ya²la³tu³ wi¹lhin¹jah¹lo²su²te²nū³tā³li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

48 Nxe³ha²kxai³ a²nū²a²nāu³xa² kwa² ten³sa²tā³ain¹te²nāu³xa² ya³lu²yain¹nxa²ha¹te¹ āin²ti³sxā³ aun³txa² wā³li²xain¹ta¹hxai²hē¹la².

49 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² a²sa³wi³ha³lxa²kxai³lu² u²lxi³ yxau³sxā³ ten³sa²tā³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Ai¹nha²kxai³ txu¹ti³nāu³xa² Ka³li³le²a² ko³xa² yxau²xai³lhi¹nān¹te²tu³ ā³si³tē³la³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³te²nāu³xa² ten³sa²tā³ain¹nūn³ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³la² txah³lxa³kxē¹na² sa²nī³kxain¹jau³su²

50-51 Nxa²ha¹te¹ Jo³se²ah³la² A³ri³ma³te²a²thi³na² Ju³te²a²ko³xa² sxa³thīn³su² ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³thī¹nān¹jah¹la² yxau³sxā³ ī²nūn³ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jah¹la² wi¹lhin¹jah¹lo²su² ta¹hxai²hē¹la². Txa²wā¹sū³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lo³ju³ta³nū³su² wah³nxe³ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jah¹la²kxai³lu² Je³su²jah³la² su²lhā³ain¹ju³ta² ten³ta¹hxai²nxa³hē¹la². Ju³te²a² a²hxi²kan¹jah³lo²su² kxan²ti³ ten³ta¹hxai²nxa³hē¹la². 52 A²nxe³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² Pi³la²jah³la² ā³tū³ta¹hxai²hē¹la². Je³su²jah³la²nū²a² ya³lu²ta²nū²a² sa²nī³kxi²si¹jau³su² ī³wā³txi³ta¹hxai²hē¹la². 53 Nxa²ha¹te¹ wi¹li³wa²tū³xi²nxa²ha¹te¹ Jo³se²ah³la²kxai³lu² hi³sa³ka³txin³ti³ sa²sai¹kxā¹kxain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nū²la² wā²la²ka³lo³a² līn²yo²ka³lo³a² wi¹ka³lo³a² sa²wā³lāu³kxi²nū²la² txah³lxa³kxē¹na² sa²so¹sxā³ ū³whi¹sxā³ ū³ti³kxa²wih¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³tē³na² kwā³kxa² tah²hēn³su² ta¹hxai²hē¹la².

54-56 Nxa²ha¹te¹ txu¹ti³nāu³xa² Ka³li³le²an¹ta¹ka³lxu³nāu³xa² a²sa³wi³ha³lxi³su² ha²kxai³ Jo³se²ah³la²kxai³ ā³si³tē³kxi²nū²la² txah³lxa³kxē¹na² ī²ha²kxai³ Je³su²jah³la² ū³whi¹wxe³je³na² ī²ain¹ta¹hxai²hē¹la². Ī²ain¹nū²la² ā³ya³wa²lain¹ta¹hxai²hē¹la². Hā²wxān³txa³ a²nū²a² ya³lu²te²a² wxa²to¹la³kxi²jau³nū³a² hau³ko³tain¹ta¹hxai²hē¹la³, txu¹ti³nāu³xa²sa³. Nxai¹nha²kxai³ ka³nxa³ha²ta² Ju³te²a² nū³ka³txa² a²sa²ba³to³ nxe³nha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² ū³wha²li¹txā³nxa² wet¹si¹nyhain¹jau³su² hāi¹sxā³ ī³ye¹nxi²sxā³ yxau³ain¹ta¹hxai²hē¹la².

24

Je³su²jah³la² ka³ten³su² ī³sa²yxau³si¹jau³su²

1 Nxa²ha¹te¹ to³mīn²ko³ nxe³hī¹na² ī³yū¹li²nxa³ta³lxa¹ txu¹ti³nāu³xa² sa²kxai³la¹ a²jā¹nxe² wā³lain¹ta¹hxai²hē¹la². Ī³yau³xa² a²nū²a² ya³lu²te²a² wxa²to¹la³kxi²jau³xa² tē³sxā³ wā³lain¹ta¹hxai²hē¹la².

2 Nxa²ha¹te¹ kwā³kxē¹na²kxai³lu² txah³lxa³ka³lo³a² kāin²ka³lo³a² tē³sxā³ ū³yo²tī¹ain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³kxan²ta² txu¹ti³nāu³xa²kxai³lu² wā³lain¹tāu³a¹ kwā³kxē¹na²kxai³lu² a²ne³hē³txa¹ sa²yo²than²nha²sxā³ yxau³ye³ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³tē³na² ān³tū³tāu³a² ī²te³na¹ sa²yo²than²nha²sxā³ yxau³ye²ta¹hxai²hē¹la².

³ Nxe³ain¹nũ²la² yxo²than²nha²sxã³ yxau³ye²ha²kxai³ ã³wi¹hain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ka³tu³ a²nũ²la³ Je³su²jah³la² Txa²wã¹hxi²kan¹jah¹lai²na² a²nũ²la³ yũ³ne¹yhe²yhain¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². ⁴ Nxa²ha¹te¹ ĩ²ai¹nxa³ha²kxai³ e³lain¹te³nah¹lxi¹.

— ĩh¹nxe³te²sin²ta²ku². Kĩ³nhĩ¹. Ain¹tãu³a² in³txa² ha¹li¹ ĩ²ha¹txi²nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³te²a² a²wã²la³ka³lo³a² ha³te¹tha²kxai³ hxi²kan¹txi³ ĩ²nxũ³kxi²nyhain¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². ⁵ Txu¹ti³nãu³xa² ju¹ta² ĩ²sxã³ o²nha²sxã³ ĩ³ye³ãu²la²to³tha²kxai³ ĩ²sxã³ sa²kxu²thu¹nha²ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ain¹ti³kxai³lu² in³txi³nãu³xa² a²wã³txi³kxai³lu¹.

— ĩh¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ txah³lxẽ¹na² a²nũ²a² ya³lu²te²a² sa²nĩ³kxain¹tẽ³na² nũ²kxah¹lxin¹thi²ni¹? ⁶ Hĩ¹nai²li² a²nũ²a² yũ²nxa³xĩ¹. Ka³ten³su² ĩ³sa²yxau³xi²na²ni¹. A³li³xi²na²ni¹. Nxe³ju³kxai³lu² kxã³nxa³tã² Ka³li³le²a²ko³xa² yxau³hĩ¹nai³tã²jau³xa² nxe³hĩ¹nai³tã² ne³ka²kxah¹lxan³sai¹ni¹? Nxe³wã²nxa²lxin¹ji¹? ⁷ Nxe³jau³xa²sa¹: “Kõ³nxe³thin¹tũ³ka³txa² hi²sen³kxai³lu² sa²so³sain¹nũ²la² hi³sa³ka³txa² ĩ²hxi²kĩ¹la³kxi²sain¹sxã³ ĩ³ya²lut¹sain¹tu¹wi¹. Nxe³sain¹kxa²ha³ta³nxã²tu³ ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ a³lan²ni²sxã³ ka³ten³su² ĩ³sa²yxau³xi²na¹tu¹wi¹.” Nxe³jau³xai³tã² ain³kxi²yah³lxin¹tai¹ti²tu¹ni¹. Nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

⁸⁻⁹ Ain¹nxa²ha¹te¹ txu¹ti³nãu³xã² wã³ntxa² ti³yau³xai³tã² sa²wa²lho¹xain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Sa²wa²lho¹xain¹sxã³ ĩ³xain¹ka³tu³ a²sa³wi³ha³lxa² hxi²ka² hxi³sa³sxã³ ka³na³ka³nat³sxã³ wa²sa²so¹xi²nũ³ka³tu³ nxe³tũ³ka³txa² a²sa³wi³ha³lxa² hãĩ¹nxe³ti³xa¹ nxe³jau³xai²na² yxo²ha³kxa¹ ĩ³hen³txain¹ta¹hxai²hẽ¹la². ¹⁰ A²nxe³txu¹txi³nãu³xa² ĩ³li²nyhain¹tũ³ka³txa²sa¹: Ma³ri²a² Ma³ta³lẽ²na³ka³lxa² nxe³ha²kxai³ Jo³ã²na³ka³lxa² nxe³ha²kxai³ Ma³ri²a³ka³lxa² nxe³ha²kxai³ a²nxe³ta¹ka³lxa²na³ Ti³a²kah³la² a²hã³ka³nũ³la³ta¹hxai²hẽ¹la². Ai¹nha²kxai³ txu¹ti³nãu³xa² ka³lxa¹txi³ a³li³ain¹nũ²la² a²sa³wi³ha³lxi³nũ³ka³txa² ĩ³ha¹txi²sxã³ nxe³jau³xai²na² ĩ³hen³txi³nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la². ¹¹ Nxe³nyhain¹tah¹lxa¹ a²sa³wi³ha³lxi³nũ³ka³txa² jau³jau¹xai²na² hai³txi³ yxo²nyhain¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹la².

— Toh³li³ta² wã³ntxai²la¹wi¹. Nxe²e³lain¹ta¹hxai²hẽ¹la². ¹² Nxa²ha¹te¹ jau³jau¹xai²na² ain³kxi²nũ²la² Pe²jah³la² ĩ³sa²yxau²ã³ka³tu³ Je³su²jah³la² kwã³kxẽ¹na² txah³lxẽ¹nã²ta³ ã³nih³nũ²la² ã³ku²thu²kxa¹sxã³ ã³wih¹ta¹hxai²hẽ¹la². ã³wih¹nũ²la² wã²la²ka³lo³a² Je³su²jah³la² ě³kxain¹ka³lo³a² so¹lxi³ sxã³ne²yhe²ta¹hxai²hẽ¹la². Yxã¹ta¹ Je³su²jah³la² yũ³ne¹yhe²ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². Nxe³sxã³a³li³sxã³ĩ³xi²tãu³a².

— ĩh¹nxe³te²sin²sun²kũ¹. Nxe²e³nha²ta¹hxai²hẽ¹la².

E³ma³u²thĩ³nã¹ti³h³na² ai³ya³tĩ³nã¹jau³su²

¹³ Nxa²ha¹te¹ sũn²ta³txai²na² a²sa³wi³ha³lxa² ha¹lin¹te²a² Je³ru³sa³lẽ²thĩ³na² a³li³nũ²la² E³ma³u²thĩ³na² ai³ya³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³thĩ³na² 10 ki³lo²me³tro³ a³nxe² u²lxi³ye²ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². ¹⁴ Nxe³ya³ti³kxai³lu² Je³su²jah³la² ya³lu²ju³ta² e³kxi²nha²ta¹hxai²hẽ¹la². ¹⁵ Nxe³yah³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² ĩ³hi¹ta¹lhxã³ a²tĩ³h³na² ai³lẽ²tĩ³na²ĩ³ha¹txi²ya¹ta¹hxai²hẽ¹la². ĩ³ha¹txi²sxã³ã³sa²so¹ã³ya³ka³tu³ ai³yah³lxi³ta¹hxai²hẽ¹la². ¹⁶ Yxã¹ta¹ kõ³nyhain¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². ¹⁷ Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Ai³ya³hin¹tãu³a² ĩh¹nxe³jau³ta³ wã³wã³nx2ti³jau³ta³ e³la³hin¹thi²li¹? Ta¹hxai²hẽ¹la². ¹⁸ Nxa²ha¹te¹ ã³yit¹txã²ha¹te¹ Kle³o²pah³la² ãin²ta³kxi²nha²sxã³ e³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Je³ru³sa³lẽ²thĩ³na² ha³la³ka³lxa³lo³nĩn¹kxan²ti³ jau¹xai²na²
 ā³ne³wxe³nxa²nxa³ta³lu¹wi¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

19 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— ĩh¹nxe³jaut³ta³te²la¹xā³? Ta¹hxai²hẽ¹la². Nxa²ha¹te¹
 ĩ³wa²lũ³xi²ya³ti³an¹jau³kxai³lu¹:

— Je³su²jah³la² Na³sa³re²thĩ³nān¹jah¹lo²su¹. Nxe³jah¹lai²li² Txa²wā¹sũ³na²
 wān³txa² hen³txi³jah¹lo²su¹. Ain¹ta¹hẽ¹li¹. Ai¹nha²kxai³ hxi²kan¹nẽ³lxa³ju³ta²
 kāin² o²la³kxi²sain¹sĩn¹na²hẽ³li¹. Nxe³ju³ta²na² Txa²wā¹sũ³na² wān³txa²
 wain³txi³ sa²yo²we¹jah¹lo²su² ye²ta¹hẽ¹li¹. 20 Nxe³to³ta¹ wā³nxĩn¹ta²
 si³yau³tũ³ka³txi³su² te²nāu³xa² txa²wā¹hxi²kan¹ti³su² te²nāu³xa² ain¹sxā³
 ĩ³ya²lut¹isi¹jau³su² ĩ³yĩ¹li²hain¹ta¹hẽ¹li¹.

Nxain¹ju³tan¹te²kxā³ya³lhu²
 hxi²kĩ¹la³kxain¹ta¹hẽ¹li¹. 21 Nxe³kxan²ti³ Txa²wā¹sũ³na² A²hxi²kan¹jah¹lai²li²
 ĩ³sa³e² nũ³ka³txa² wxa²wa²su¹tũ¹nhẽ³jah¹lo²su² te²ji¹xā¹. Nha¹jau³su²
 nxe³sā²nha¹kxa²yu³su² ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ a³la²ni²te²jai¹tu³wi¹.

22 Jā¹nxe³kxa²yu³su² ĩ³yũ¹li²nxa³ta³lxa¹ txu¹ti³nāu³xa² kwā³kxẽ¹na²
 ai³ain¹tāu³a² ĩ³wā³wā³ta³kxi²sa²sĩ¹nhẽ¹li¹. 23 Je³su²jah³lo²la³ hai³txi³
 ĩ²ain¹ta¹hxa³hẽ²li¹. Hā²wxān³txa³ ĩ³xain¹nũ²la² e³kxi²sain¹te³nah¹lxi¹:

“Hxi²sxā³nho³jut³sũ³ju³ta² ĩ²sĩ¹na¹hẽ³li¹. Nxe³ju³ta²na² oh³xan¹jah¹la²nāu³xa²
 ĩ³hen³txi³sain¹sĩn¹te³nah¹lxi¹: ‘Je³su²jah³la² ka³te³su² yxau²na³ni¹,
 Nxe³sain¹sĩn¹na²hẽ³li¹.’ Nyhain¹ta¹hẽ¹li¹. Nxe³jau³xai²na²
 on²txi³khaix¹sa²sĩ¹nhẽ²li¹. 24 Jā¹nxe³ha²kxai³la¹ txa²wā¹nũ³ka³txa² ka³na³ki²
 sa²nĩ³kxi²te³na² ā³nxai³nũ²la² ĩ³hen³txi³sain¹sĩ¹kxa²yā¹nxe³jut³su² ĩ²ain¹ta¹hẽ²li¹.
 Nxe³ta¹ Je³su²jah³lo²la³ hai³txi³ ĩ²ain¹ta¹hxa³hẽ²li¹. Nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

25 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— Wxāĩ²na² ā³ne³to³ti³he¹nxe³nx²ti³xa³wi¹. Txa²wā¹sũ³na² wān³txa²
 ĩ³hen³txi³nũ³ka³txa² e³ain¹jau³xai³tā² wa³su¹txi³ ā³ne³wxe³yah²lxa³lxi¹.

26 Nxe³jau³xai³tā² ĩ³ye³kxũ¹ain¹te³nah¹lxi¹: “Txa²wā¹sũ³na² A²hxi²kan¹ta²
 Si³yau³tāu³lo³jah¹la² ju¹ta²na² ha³kxa¹ ye³khāu³lxa³ti³sain¹tu¹wi¹.
 Nxe³sxā³ ĩ³su²lhā³ain¹sān²ka³tu³ hā²wxān³txa³ ka³te³su² ĩ³sa²yxau³xi²tu¹wi¹.
 Nxe³te²kxa³kxa¹ kāin² wxi²kin³ti³ton³tu¹wi¹.’ Nxe³jau³su²
 ĩ³ye³kxũ¹nẽ³lain¹ta¹hxai²hẽ¹li¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

27 Nxe³nũ²la² ũ³wha²li¹txā³nxa² tẽ³nũ²la² Moi³se²ah³lu¹ta²na²
 ũ³wha²li¹jau³xa² a²yo²ha³kxa¹ Txa²wā¹sũ³na² wān³txa²
 ĩ³hen³txi³nũ²ka³txu¹ta²na² wān³txa² ũ³wha²li¹jau³xa² a²yo²ha³kxa¹ nxe³jau³su²
 tẽ³nũ²la² Je³su²jah³la² su²lhā³ain¹ju³ta² ĩ³yau¹ũ¹nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

28 Nxa²ha¹te¹ E³ma³u²thĩ³na² ya³son³nxa²ha¹te¹ ā³wa²to¹te³lhxā³
 ta¹hxai²hẽ¹la². 29 Yxān¹ta¹ ā³yit¹itũ²la² e³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Txa²sxi²ha² sxā³sxā³ āu³xi²sẽ¹li¹. Ka³nxah³hi²nẽ³te³na³li¹.
 Ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³jau³su² ha²kxai³ sxi²ha² ā³wi¹yah³lxi³ta¹hxai²hẽ¹la².

30 Nxa²ha¹te¹ ā³wi¹nhũ²la² ĩ³yain³te³lhxā³ ā³wxe³ain¹nũ²la² yain³tũ³xa²
 hxi²te³nha²nũ²la² Txa²wā¹sũ³na² ĩ³wi¹lxon³kxi²kĩ³jau³su² ĩ³ye³kxi²ta¹hxai²hẽ¹la².
 Hā²wxān³txa³ yain³tũ³xa² ha³la³tāu²lxũ¹ta¹hxai²hẽ¹la². 31 Nxe³ju³ta²na²
 ĩ²ai¹nhĩ¹na¹ ā³ye³wxe³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Ain¹ta¹ ā³ye³wxe³ai¹nhĩ¹na¹ wā³sā²
 yxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 32 Nxa²ha¹te¹ e³kxi²nyha¹te³nah¹lxi¹:

— Wān³txa² ĩ³yau¹ũ³nẽ³lhi¹na¹ ĩ³xi²kĩ³tāu³a² txa²wā¹ẽ¹nāu³ai²na²
 ka³lih³khaix¹nẽ³lhẽ²li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

33 Nxa²ha¹te¹ wa³su¹txi³ i³sa²yxau³nũ²la² Je³ru³sa³lẽ²thi³na² wa³lain¹ta¹hxi²hẽ¹la². Nxe³tãu³a² a²sa³wi³ha³lxa² hxi²ka² hxa³nsã³ka³na³ka³nat3sxã³ wa²sa²so²xi²nũn³ka³tu³ nxe³nũ³ka³txi³su² te²a²a²sa³wi³ha³lxa² ka³lxa¹txi³ nũ¹nain¹ta¹hxi²hẽ¹la². 34 Nxa¹nsã³i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Ya²la³tu³ Txa²wã¹hxi²kan¹jah¹la² ka³te³nai²la¹wi¹, Si³mãu²ah³la² i²ye²ha²kxai³lu¹. Ain¹ta¹hxi²hẽ¹la².

35 Nxa²ha¹te¹ i³ye³kxi²ya³te³nah¹lxi¹:

— i³xi²nha¹tãu³a² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² yxo²ha³kxa¹ i³hau³ko³tũh¹sa²sĩn¹na²li¹. Nxe³ha²kxai³ sxi²ha²wi³xi²sĩ¹na¹ka³tu³ hã²wxãn³txa³yain³tũ³xa² wxa²nxũ²xai³sa²sĩ¹nhĩ¹na¹ ã³ye³wxe³sa²sĩ¹nhẽ²li¹. Sĩ¹na¹jut3su²Je³su²jah³la² ka³ten³ti³ yxau²na³li¹. Ye¹nx2ta¹wi¹. Ta¹hxi²hẽ¹la².

Je³su²jah³la² a²sa³wi³ha³lxa² ã³yũ¹txi²jau³su²

36 Nxa²ha¹te¹ i³hen³txain¹tj³kxai³lu² Je³su²jah³la² hi²sen³kxai³lu² a²sa³wi³ha³lxa² a²nxũ²kwai³wi³tãu³a² wxã³sxã³ ã³yũ²txi²ta¹hxi²hẽ¹la². Nxe³sxã³i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Yuh³lxah³lxi³txa³hẽ¹li¹. Wi¹lxo³kxi¹jah³lxi³hẽ¹li¹. Ta¹hxi²hẽ¹la².

37 Yxãn¹ta¹ on²ta¹nha²kxai³ nxe²e³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— A²yãu³ka³txi³su² ji¹xã¹. Nyhain¹ta¹hxi²hẽ¹la². 38 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— ĩh¹nxe³ka²yan³ti³ta³ i³wã³wã³ta³kxi²nha²sxã³ on²txi³nx2ta¹ji¹wi¹?

39 Txa²hxi²ka²t²txa²yu³kxa²i² nxe³sah¹lxi³hẽ¹li¹. Wxa²wxai³sain³sah¹lxin¹kxai²nãn²tu³yxo²i²syah¹lxin¹tu¹wi¹. Txa²li² a²yãu³ka³txi³sin²nxa³wi¹. Yxãn¹ta¹a²nũ²khai³sa¹wi¹. Nxe³ju³ta²na² a²yãu³ka³txa² hai³txi³ a²sĩn³ta³yũ²nxa³ha²kxai³ hai³txi³ a²su³la³ yũ²nxa³ha²kxai³ nxe³te²jai¹tu³wi¹. Je³su²jah³la² ta¹hxi²hẽ¹la².

40 Nxe³nũ²la² a²hxi²ka² wã²nã³ũ¹hi² a²yu³kxa² wã²nã³ũ¹hi² nxe³sxã³wã²nã³ũ¹ta³kxi²nha²ta¹hxi²hẽ¹la². 41 Nxe³ta¹ ka³lih³khai¹lxan¹kxan²ti³ hai³txi³yxo²i²ain¹ta¹hxi²nxa³hẽ¹la². Nxa²ha¹te¹ ãh¹i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Yain³txa²ũ³hũ¹sah¹lxi³hẽ¹li¹. i³yain³te³la¹wi¹. Ta¹hxi²hẽ¹la².

42 Nxe³nũ²la² ai³na² ĩj³nha²te²a²ũ³hũ¹ain¹ta¹hxi²hẽ¹la². 43 Ai¹nha²kxai³wxa²nhĩ²yain¹ta¹hxi²hẽ¹la². 44 Nxa²ha¹te¹ ãh¹i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Nxe³na¹ju³ta²li²i³yau¹ũ³nx2ta¹ta¹tu³wi¹. Txa²wã¹sũ³na² ha³teh³nxã³nxa²yxo²ha³kxa¹ ya²la³tu³ta¹tu³wi¹. Moi³se²ah³lu¹ta²na² wãn³txa² ya²la³tu³ti²Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² i³hen³txi³tũ³ka³txu¹ta²na² wãn³txa² ya²la³tu³ti²Ta³vi³yah³lu¹ta²na² wãn³txa² ya²la³tu³ti²nxe³ta¹tu³wi¹. Sa²yxo²we¹nha²sxã³kã³ta³lun²na¹hẽ³li¹. Je³su²jah³la² ta¹hxi²hẽ¹la².

45 Nxe³te³na¹Txa²wã¹sũ³na² ha³teh³nxã³nxai³tã²i³la³kxi²ti³hi¹tain¹ta¹hxi²hẽ¹la².

46 — Jã¹nxe³sxã³ Txa²wã¹sũ³na² ha³teh³nxã³nxa² i³yau¹ũ³sa²jau³su²nxe³te³nah¹lxi¹. “Txa²wã¹sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lo³jah¹la²kãin² ye³khãuh³lxa³ti³sãn²nũ²la² ya³lu²tu¹wi¹. Yxãn¹ta¹ ye³ha¹li¹ka³na³ki¹ a³lan²ni²sxã³ ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²tu¹wi¹.” Txa²wã¹sũ³na² ha³teh³nxã³nxa² nxe³ta¹hxi²hẽ¹la². 47 Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² a²nũ²a²ko³nxe³ti³ kãĩ³sxã³ yxau²xai³ju³ta² i³ãin²ta³kxi²nha²sxã³ Je³su²jah³la²yxo²i²ain¹kxai²nãn²tu³ ko³nxe³ti³ kãĩ³ain¹kxa² yo³ha² ã³wa²su¹ti³hi¹tu¹wi¹.

Nxe³jau³xai²na² Je³ru³sa³lẽ²thi³na² i³hen³txi² ã³si³wxe³ka³tu³ hu³ a²nũ²a²nũ³ka³txa² ka³lxa¹txi³nãu³xa² yxo²ha³kxa¹ i³hen³txi³txain¹yah³lxi³hẽ¹li¹.

48 Nxe³jau³jau¹xai²na² wãn³txa² tĩ³yau³xu¹ta²na² i³ye³kxũ¹jau³xu¹ta²na²nãn²tu³

Txai²na²sa²kxai³lu²sa²yxo²we¹nha²sxã³kãi³ta³lu²na¹ta¹ti²tu³wi¹. Nxe³ju³ta²na²
 â³ye³yxo²nũ¹kxa²nũ³kã³txi³su²yah³lxi¹lxi¹. 49 Nxe³yah³lxi¹nha²kxai³ye³jen¹na²
 Txa²wã¹sũ³na²Yâu³ka³jxah¹la²ĩ³sa²si¹hã³ũh¹nx2ta¹tu¹wi¹. Nxe³ju³ta²
 Txa²wã¹wĩ³na²ĩ³ye³kxũ¹nx2ti³ta¹ti²tu³wi¹. Jã¹nxe³ha²kxai³Je³ru³sa³lẽ²thĩ³na²
 wah³nxe²yxa³uh¹lxi³sã²nhẽ³li¹. Sũ³na²Yâu³ka³txa²a³ka³nxa²wxã³sxã³
 â³si³tẽ³kxi¹nx2ti³hĩ¹na¹ĩ³hxi²ka¹ti³hi¹txa²ti³tu¹wi¹. Nxe³ye¹nx2ta¹wi¹.
 Je³su²jah³lo²kxai³nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

Je³su²jah³la²oh³nãu³a²wxa²ka³la³ye²jau³su²

50 ĩ³ye³ta³lun²nũ²la²a²sa³wi³ha³lxa²ã³sa²so¹nũ²la²Je³ru³sa³lẽ²thĩ³na²
 a³li³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². A³li³nũ²la²Be³tãn²ya³thĩ³na²ai³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².
 Ain¹ka³tu³ã³yit1tũ²la²a²hxi²ka³la¹nha²ta²hxai²hẽ¹la². Nxe³sxã³wãn³txa²
 wi¹lhin¹ti³hit1jau³su²a²sa³wi³ha³lxa²ne³nxẽ³na²ĩ³ye³kxi²ta¹hxai²hẽ¹la². 51 Nxe²
 ĩ³ye³kxi²tãu³a²ã³waix3sxã³oh³xa²ka³la³xi²ye²ta¹hxai²hẽ¹la². 52 Nxa²ha¹te¹
 a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xu¹ta²kxai³lu²Txa²wã¹sũ³na²sa²nẽn¹kxi²jau³su²
 e³kxain¹nũ²la²Je³ru³sa³lẽ²thĩ³na²ka³lih³kxi²sxã³ã³wã³lain¹ta¹hxai²hẽ¹la².
 53 Nxain¹ka³tu³Txa²wã¹sũ³na²sxi²ha²ã³wih¹to³hain¹sxã³Txa²wã¹sũ³na²
 sa²nẽn¹kxi²to³hain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

João

A²wân³txi³khai³su² jah¹la², ka³tē³na² si³yxau³tāu³su² nxe³jau³su²

1 Txa²wā¹si³kxā³nāu³u¹tai²na² A²wân³txi³khai³su² jah¹la² yxau³ta¹hxai²hē¹la². A²yen³kxa² yū²nxa³ha²kxai³ a²nū²a² yū²nxa³ha²kxai³ nxe³tāu³u¹tai²na² jah¹la² so¹lxī³ yxau³ta¹hxai²hē¹la². A²wân³txi³khai³su² Jah¹la²

2 Nxe³sxā³ A²wân³txi³khai³su² Jah¹la² sa²kxai³lu² yxau², Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³la³ yxau³ya³ta¹hxai²hē¹la². Si³yxau³tāu³la³ yxau², txa²wā¹si³kxā³nāu³u¹tai²na² nxe³ya³yhu¹ta¹hxai²hē¹la². A²wân³txi³khai³su² Jah¹lain²txi³, Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³ain²txi³ nxe³ta¹hxai²hē¹la².

3 A²nxe³jah¹la² hxi²ka² a²yen³kxa² yxo²ha³kxa¹ wet¹sa²sai¹ta¹hxai²hē¹la². A²yen³kxa² we¹txa³kxe³su² wā³ko³kxe³su² ta¹hxai²nxa³hē¹la². 4 A²wân³txi³khai³su² Jah¹la² sa²kxai³lu² ka³tē³na² si³yxau³tāu³su² tāu³a² sa²kxai³lu² nxe³ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jah¹la² sa²kxai³lu¹

ka³tē³na² wi¹tāu³a¹ ū³hū¹nhē³lha²kxai³, tīh³na² wain³tīh³na² so¹lxī³ wi¹tīh³na² so¹lxī³ i³yau¹ū³nē³lha²kxai³, nxe³sxā³ sa²ha²te¹kxi²nē³jut³sū³nxe² a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ nxe³te²ki³na¹xai²na¹ sa²hau³ko³tē³ta¹hxai²hē¹la². 5 Nxe³sxā³ sa²ha²te¹jah¹lai²na² sa²kxai³lu² ka³nxah³ju³ta² sa²ha²tet¹sa²tē³na³la². Nxe³kxan²ta² hxi²kan¹txi³ a²ta³a² hxi²ka², ka³nxah³ta² a²wa³kxē³yah³la² hxi²ka², ko³nxe³ti³ kái³si¹nhē³jah¹la² hxi²ka², wxa²nū¹li²nxa³wa². Ha³lo²a² nxe³jut³sū³na³la².

6 Nxe³nxa²ha¹te¹ in³txa² Jo³āu² Ba³tis²jah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jah¹la² Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ i³sa²si¹hā³kxe³su² jah¹la² ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ha²kxai³ txa²wā¹ha³lo²ai²na² wxā³ta¹hxai²hē¹la². 7 Wxā³nū¹la² sa²ha²te¹kxi²nē³jah¹lai²na² sa²kxai³lu², Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu² ū³yhe³ka¹tē³te³lhxā³ wxā³ta¹hxai²hē¹la². A²nū²a² hāi¹nxe³ti³xa¹ Sū³na² sa²yxo²wet¹si¹nhē³jau³nū³su² Jo³āu² Ba³tis²jah³la² wxā³ta¹hxai²hē¹la².

8 Hai³txi³ Jo³āu² Ba³tis²jah³lo²la³ sa²ha²te¹kxi²nē³jah¹lo²su² ta¹hxai²nxa³hē¹la². Hāi¹nxe³sxā³ sa²ha²te¹kxi²nē³jah¹la² ū³yhe³ka¹tē³te³lhxā³ Jo³āu² Ba³tis²jah³la² wxā³ta¹hxai²hē¹la². 9 Yxān¹ta¹ kwēn¹tai²na² sa²ha²te¹kxi²nē³jah¹lo²khai³xa², a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ sa²ha²te¹kxi²nē³jah¹lo²su² jah¹la², txa²wā¹ha³lo²ai²na² ā³wxā³te³lhxā³ ta¹hxai²hē¹la².

10-11 A²nxe³jah¹la² sa²kxai³lu² ha³lo²ai²na² yuh³xan¹ko³xai²na² yān³tai²na² wet¹sa²sai¹ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹ kwēn¹tai²na² ha³lo²ai²na² wxā³ye²yhain¹kxan²ti³ hxi²kan¹kxan²ti³ ha³lo²an¹tū³ka³txi³la³ hāi¹nxe³sxā³ wā³txi³nū¹yhain¹ta¹hxai²hē¹la². Jā¹nxe³kxan²ti³ a²ka³lxa¹ta² sxi²ha² ā³wxā³ye²yhain¹kxan²ti³ a²ka³lxa¹ti³su² te²la³ Ju³te²a² nū³ka³txi³la³ha²kxai³ ā³yxo²o³tū²ain¹to³ta¹hxai²nxa³hē¹la². 12 Ain¹nxa²ha¹te¹ a²nū²a² ka³na³ki² on³tāu³su² tāu³a¹ ā³yxo²o³tū²yah³lxī³ka³tu³ sa²we¹tain¹ta¹hxai²hē¹la².

— A²nxe³tāu³su² tāu³a¹ yxo²ha³kxa¹ Sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ wē³ha³lxai²la¹i. Je³su²jah³la² wān³txa² hxi²kan¹txi³ i³wē³ha³lxī³lo³tain¹jau³su² yain¹ta¹hxai²hē¹la². 13 Sū³na² wē³ha³lxa² wē³ha³lxī³lo³tē³ju³ta²sa¹. Hāi¹nxe³sxā³ Sū³na² wē³ha³lxī³lo³kxe³su² te²nāu³xa² so¹lxī³ Sū³na² wē³ha³lxin³te²ju²hē¹la². Yxān¹ta¹ a²nū²a² hxi²kan¹khai¹nxe³kxan²ti³ a²wē³sa² we¹kxa² yuh³xai²nān¹te² wē³sa² so¹lxī³ wet¹sa²kxai³, a²nū²a² a²ē¹nāu³a¹ wē³nhī²nha²kxan²ti³

yuh³xai²nān¹te² wē³sa² so¹lxi³ wet1sa²kxai³, in³txa² txu¹ha² ten³nha²yu³kxan²ti³
yuh³xai²nān¹te² wē³sa² so¹lxi³ wet1sa²kxai³ te²ju²hē³la². Jā¹nxe³sxā³ Sū³na²
wē³ha³lxi³lo³kxe³su² te²a² a²nū²a² Je³su²jah³la² sa²we¹tain¹te²su² te²nāu³xa²
so¹lxi³ wē³ha³lxi³lo³tain¹ta¹hxai²hē¹la².

14 Nxe³nxa²ha¹te¹ A²wān³txi³khai³su² jah¹lai²na² sa²kxai³lu² Je³su²jah³lo²su²
te²kxai³lu¹ ha³lo²ai²na² wxā³ta¹hxai²hē¹la². Txa²wā¹nū²āin²ti³ wen¹nū²la²
a²nū²khai³su² wen¹nū²la² ha³lo²a² yuh³xan¹ko³xai³na² wxā³ta¹hxai²hē¹la².
Jū¹nxe² kxān³su² yxau³ya³nhē³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ju³ta² a²ya³li³nāu³xa²
a²ye³na² i²ain¹ta¹hxai²hē¹la². I²ain¹ju³ta²su¹: A²wān³txi³khai³su² jah¹lai²na²
wxī²kin³ti³ton³ta¹hxai²hē¹la². Txa²wā¹wi³na² si³yxau³jah¹lo²khai³xa²
a²ki³lha³lxa² hāi¹nxe³te²a², hāi¹nxe² we¹kxe³su² te²a² sa²kxai³lu²
wxī²kin³ti³ton³khai³ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jah¹lo²su² te²kxai³lu¹ kāin²
hāun²ya¹ta² wi¹lhin¹jah¹lo²su² nxe³ha²kxai³ a²ya³li³lau³tu³ a²si³yxau³tāu³su²
nxe³ha²kxai³ta¹hxai²hē¹la².

15 Nxe³nxa²ha¹te¹ Jo³āu² Ba³tis²jah³la² i³kai¹sxā³, Je³su²jah³la²
hxi²kan¹khai¹ju³ta² i³yau¹ū³nhē³te³lhxā³ i³kai¹te³nah¹lxi¹:

— Jah¹lai²na² txa²si³yo³na¹ wxā³jah¹lai²la¹i¹. Yxān¹ta¹ sa²sen³sai¹sa²sxā³
hxi²kan¹khai¹jah¹lai²la¹i¹, yān³ta² yū³sa²nxa³hī¹nu¹ta¹na² yxau²xai³jah¹lo²su²
ha²kxai³lu¹. Ta¹hxai²hē¹la².

16 Jah¹lai²na² kāin² hāun²ya¹ta² wi¹lhin¹jah¹lo²su² ta¹hxai²hē¹la².
Nxe³ha²kxai³ kāin² hāun²ya¹ta² wi¹lhin¹sxā³ a²nū²a² yxo²ha³kxa¹
kī³na¹xai²na² whāi²na¹, sa²hau³ko³tē³ta¹hxai²hē¹la². 17 Jā¹nxe³ju³ta²sa¹
Mo³se²ah³lu¹ta¹na² Sū³na² wā²nxa³kxa² so¹jah¹lo²su² ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².
A²nxe³jah¹lu¹ta¹na² Sū³na² wān³txa² i³kwa³na³nē³jau³xu¹ta¹na² tē³nū²la²
txa²wā¹si³yah³la²nāu³u¹ta¹na² i³yau¹ū³nyhain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxa²ha¹te¹
Je³su²jah³lai²na² Sū³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lo³jah¹lo²su² te²la¹wa².
A²nxe³jah¹la²kxai³lu² Sū³na² a³lxi²nē³kxe³su² i³yau¹ū³nhē³lha²kxai³ Sū³na²
yen³nāu³a¹ ā³wa²sut1sxā³ yxau²xai³la³kxi²nē³jau³nū³su² ya²la³lyau³xan²tu³
i³yau¹ū³nhē³lha²kxai³ nxe³jah¹lai²la¹wa². 18 Jā¹nxe³jau³su² Sū³na² Si³yxau³tāu³la³
hxi²kan¹txi³ yuh³xai²nān¹tu³ka³txi³kī³na¹xai²na² i²kī³jah¹lo²sxa³wa².
Yxān¹ta¹, A²ta²ha² hāi¹nxe³te²a² so¹lxi³, Txa²wā¹wi³na² A²ta²ha² so¹lxi³
a³lxi²khai¹nxe³kxe³su² te²a² so¹lxi³ yxau²xai³ya³nhē³lain¹sxā³ Sū³na²
Si³yxau³tāu³a¹ wxa²ye³ka¹tū¹nhē³lain¹ta¹hxai²hē¹la².

Jo³āu² Ba³tis²jah³la² a²wān³txi³su² i³yau¹ū³jau³su²

19 Nxe³nxa²ha¹te¹ Jo³āu² Ba³tis²jah³lo²su² te²kxai³la¹ Be³tān²ya³thi³na²
he¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ka³tu³ta¹ a²nū²a² nū³ka³txa² wā³nxin¹te² nū³ka³txi³su²
ā³nhai¹tūn³tū³ka³txa², Le³vi²ta³ nū³ka³txi³su² ā³nhai¹tūn³tū³ka³txa²
ā³wxā³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Ju³te²a² nū³ka³txa² a²hxi²kan¹txi³nāu³xa²
Je³ru³sa¹lē²thi³nān¹te²nāu³xa² hi²sen³kxai³lu² i³sa²si¹hā³kxain¹ta¹hxai²hē¹la².
A²nxe³te² nū³ka³txa² sa²kxai³lu² Jo³āu² Ba³tis²jah³lai²na² sa²kxai³lu²
i³ha¹txain¹ta¹hxai²hē¹la². I³ha¹txain¹sxā³ i³wā³txain¹te³nah¹lxi¹:

— Wxāi²na² Sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lo³jah¹lo²su²
ta³nxa² a²nū²a² ā³su² ta³nxa² nhīn¹te²la¹xā³? Ta¹hxai²hē¹la². 20 Nxe³nxa²ha¹te¹
Jo³āu² Ba³tis²jah³lai²na² sa²kxai³lu¹ wai³wain³ki²txi³ i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Ti³he¹nxe²nxa³wi¹. Hai³txi³ Sū³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lo³jah¹lo²su²
te²txā³wi¹, txai²li¹. Ta¹hxai²hē¹la². 21 Nxe³nxa²ha¹te¹ tū¹ka³txai²na²
wān³txi³kxai³lu¹:

— Wxāi²na² E³li²ah³la² nhĩn¹ji¹wi¹? Ta¹hxaí²hē¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹ Jo³ău² Ba³tis²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— Ti³hexi¹te²txā³wi¹. Ta¹hxaí²hē¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹ tũ¹kₐ³txai²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— Sũ³na² wān³txa² i³hen³txi³jah¹lo²su² nhĩn¹ji¹wi¹? Ju¹ta² Moi³se²ah³lu¹tai²na² kxā³nhx¹nu¹tai²na² e³ain¹jau³xa² a²nũ²a² wxā³nũ¹nhē³jah¹lo²nu³su² e³kxi²ta¹hxaí²ti³ai¹ti²tu³wi¹. A²nxe³jah¹lo²su² nhĩn¹ji¹wi¹? Ta¹hxaí²hē¹la². Yxān¹ta¹:

— Ti³hexi¹te²txā³wi¹. Ta¹hxaí²hē¹la².

22 Nxe³nxa²ha¹te¹ a²nũ²a² nũ³kₐ³txa² wān³txi³kxai³lu¹:

— ĩh¹nxe³ju³tan¹nũ²su²khaix³nhĩn¹ji¹wi¹? ĩ³wa²lũ³xi²sa²sĩ¹nhē³li¹. Sa¹nhĩn¹kxai²nān²tu³ a²nũ²a² ĩ³sa²sĩ¹hā³sain¹sĩn¹tũ³kₐ³txa² ĩ³wa²lũ³xain¹nha¹txai²li¹. ĩh¹nxe³kāi³jah¹lo²sa²nhĩn¹te²la¹xā³? Ta¹hxaí²hē¹la².

23 Nxe³nxa²ha¹te¹ Jo³ău² Ba³tis²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹, ĩ³wa²lũ³xain¹te³nah¹li¹:

— Txai²li¹ ha³lo²ai²na² a²nũ²a² yxau³ai¹nxa³ko³nāu³a² ai³sxā³ ĩ³ye³kxi²jah¹lo²sa¹wi¹. ĩ³ye³kxi²na¹te³nah¹li¹:

“A²nũ²a² hxi²kan¹jah¹lo²su² wxā³ju³ta²nũ³a² yũ³kxai²nān²tu³ ā³wxā³tĩh³na²nũ³a² wxa²hau³ko³tain¹te²ju²hē³li¹. Nxe³kxa² yā¹nxe³sxā³ Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² wxā³ju³ta²nũ³a² wxa²ē¹nāu³ai²na² wxa²hau³ko³nha¹jah³li³hē¹li¹.”

Nxe³jau³xai²na² kxā³nhx¹nāu³u¹tai²na² I³sa³i²ah³lu¹tai²na² Sũ³na² wān³txa² i³hen³txi³jah¹lu¹tai²na² jau³xau³hxaí²tēx¹ta² nxe³ta¹hxaí²hē¹li¹. Jo³ău² Ba³tis²jah³la² ta¹hxaí²hē¹la².

24-25 Nxe³nxa²ha¹te¹ wxā³yain¹tũ³kₐ³txai²na² sa²kxai³lu¹ fa³ri³se²a² ye²te²nũ³kₐ³txa² ĩ³sa²sĩ¹hā³kxe³nũ³kₐ³txai²na² sa²kxai³lu² ĩ³ye³kxain¹te³nah¹li¹:

— Nxe³ti³si¹li¹. “Sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lot³sa²jah¹lo²su² te²txā³wi¹.” Nhĩ¹nha²kxai³: “E³li²ah³lo²su² te²txā³wi¹.” Nhĩ¹nha²kxai³: “Sũ³na² wān³txa² i³hen³txi³jah¹lo²su² te²txā³wi¹.” Nhĩ¹nha²kxai³, nhĩ¹li¹. Nhĩn¹kxai²nān²tu³, ĩh¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ a²nũ²a² ĩ³yau³xa² ũ³hũ¹kxi²sa²sai¹yhu¹ju³ta² kāi³nhĩn¹ji¹wi¹? Ta¹hxaí²hē¹la².

26-27 Nxe³nxa²ha¹te¹ Jo³ău² Ba³tis²jah³lai²na² ĩ³wa²lũ³xain¹jau³xa²sa¹:

— Txai²li² ĩ³yau³xa² so¹li³ a²nũ²a² ũ³hũ¹kxi²sa²sai¹yhu¹to³ha¹wi¹. Yxān¹ta¹ jah¹la² wxa²nũ³kₐ³txi³nāu³a¹ yxau²xai³ya³nx2ti³jah¹la², txa²si³yo³na¹ wxā³ya³nx2ti³tu¹wi¹. Jah¹la² ĩ²ain¹yah³li³te²sxā³li¹. A²nxe³jah¹la² sa³sen³sai¹sa²sxā³ hxi²kan¹khaix¹jah¹lai²la¹wi¹. Nxe³te²sa²jau³su² jah¹lai²na² wā²la² yũ³hē²ta³li³nha²ka³lo³a² hai³txi³ txai²li² hxi²kan¹txi³ sa²yxo²thu¹nha²sxā³ sa²yũ³ta²la³kxi²te²nũ³nhũ³te²txā³wi¹, hxi²kan¹jah¹lo²sin²nxa³ha²kxai³lu¹. Ta¹hxaí²hē¹la².

28 Nxe³jau³xai²na² sa²kxai³lu², Jo³ău² Ba³tis²jah³lai²na² sa²kxai³lu² a²nũ²a² nũ³kₐ³txa² ā³ti³xain¹tũ³kₐ³txa² ĩ³ye³kxain¹ta¹hxaí²hē¹la². Nxe³hĩ¹na¹ Jo³ău² Ba³tis²jah³lai²na² sxi²je³na² Be³tān²ya³thĩ³na² Jor³tāu²yau³xa² a²yan¹yxo²ha³ti³nhān¹je³na² yxau³sxā³ a²nũ²a² ā³xa² ĩ³yau³xa² ũ³hũ¹kxi²sa²sai¹yhu¹ta¹hxaí²hē¹la². Nxe³tāu³a¹ wān³txai²na² ĩ³ye³kxain¹ta¹hxaí²hē¹la².

Je³su²jah³la² O³ve²a² Wēn³sũ³jah¹lo²su² ĩ³yau¹ũ³jau³su²

29 Nxe³nxa³ha¹te¹ ka³nxa³ha²ta³kxai³lu¹ Je³su²jah³la² ân³t̃³yhai¹nxa²ha¹te¹ Jo³âu² Ba³tis²jah³lai²na² wân³txi³kxai³lu¹ e³te³nah¹lxi¹:

— Jah¹lai²na² wi¹l̃²jah¹lxi³hē¹li¹. Txa²wā¹sũ³na² Si³yxau³tāu³a¹ ĩ³sa²si¹hā³ũ¹nhē³kxah¹lo²su² na³li¹. Ye³jen¹na² ya³lu²kxi²nē³tu¹wi¹. Txa²wā¹ko³nxe³ti³ kâi³ki³ju³ta² ā³wa²su¹tē³txai²li¹. Ka³yxuh³xa² hũ³sxā³ O³ve²a² Wēn³sũ³jah¹lai²la¹i¹. O³ve²a² Wē³sa² ĩ³ya²lu¹ki³te²jai¹ti²tu³wi¹. Jā¹nxe³kxe³hũ³nxe² ye³jen¹na² a²nũ²a² ā³xa² ĩ³ya²lu¹tain¹tu¹wi¹, jah¹lai²na²su¹.

30 A²nxe³jah¹lai²na², ha³la³je³nai³tā² ĩ³ye³kxi¹nx2ta¹ta¹ti²ti¹. Na¹te³nah¹lxi¹: “Txa²si³yo³na¹ wxā³jah¹lo²nũ³su²sa²sen³sai¹sa²sxā³ hxi²kan¹khaix1jah¹lai²la¹wi¹, yān³ta² txai²na² a³li³la¹nhxa³h̃¹nu¹tai²na² yxau²xai³jah¹lo²su² ha²kxai³lu¹,” Nxe³nx2ta¹ta¹ti²tu³wi¹.

31-34 “Je³su²jah³lai²na² hxi²kan¹khaix1jah¹lai²la¹xā¹.” Na¹ta¹ kxān³su² a³la³kxi²sa²hxai²nxa³hē¹li¹. Yxān¹ta¹ kwēn¹tai²na² a³la³kxi²na¹nhai¹. Ha³la³je³nai³tā² Je³su²jah³la² a²hxi²kan¹ju³ta² ye³kan¹sxā³ a³la³kxi²na¹hē³li¹. Nxe³na¹ju³ta²sa¹: Kxā³nxai³tā² Txa²wā¹sũ³na² Si³yxau³tāu³a¹ ĩ³sa²si¹hā³sa²sxā³, a²nũ²a² ĩ³ya²uxa² ũ³hũ¹kxi²sa²sai¹te³lhxā³ ĩ³sa²si¹hā³sa²na¹hē³li¹.

ĩ³sa²si¹hā³sa²sxā³ ĩ³ye³kxi²sa²te²an¹jau³kxai³la¹: “A²hxi²kan¹khaix1jah¹lo²nũ³a² ye³kan¹txa²hē³li¹. Ye³ka¹ñn¹ju³ta²nũ³a²sa¹: Ye³jen¹nāu³a¹ Txa²yāu³ka³jxah³la² Wi¹lh̃n¹jah¹la² a³ka³nx̃i²xi²sxā³ kwa³sxa³hũ³sxā³ a³ka³nx̃i²xi²ka³ty³ a²nũ²a² ka³na³ka³na³jah¹la² so¹lxi³ ā³ka³la³ki³wē³kxi²tu¹wi¹.

Nxe³kxe³su² jah¹la² sa²kxai³lu² kwa³sxa³hũ³sxā³ ā³ka³la³ki³wē³kxi²kah¹lo²su² jah¹la² sa²kxai³lu² hxi²kan¹khaix1jah¹lai²la¹wi¹. Te²a² ye³kan¹txa²hē³li¹. A²nxe³jah¹lai²na² sa²kxai³ wxa²nũ³ka³txi³ ĩ³nxai²na² sa²hau³ko³nx2ti³sxā³ Txa²yāu³ka³jxah³la² ā³nxũ²kwai³wi¹ti³hi¹txa²lxi³tu¹wi¹.”

Sũ³na² Si³yxau³tāu³a¹ wân³txa² ĩ³sa²si¹hā³sa²te²an¹jau³su², sain¹na²hē³li¹. Jo³âu² Ba³tis²jah³lai²na² wân³txa² ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ka³ty³ta¹ Jo³âu² Ba³tis²jah³la² wân³txi³kxai³la¹, āh¹ ĩ³ye³te²an¹jau³kxai³la¹:

— Sain¹na²hē³li¹. Sain¹ka³ty³ta¹ ha³lo²a² nxe²xai³nũ²la², hā²wxān³txa³ten³sa²ka²la¹sxā³ ĩ²a¹hē³li¹. ĩ²a¹tāu³ Txa²wā¹sũ³na² Yāu³ka³jxah¹la² kwa³sxa³hũ³sxā³ a³ka³nx̃i²xi²ka³ty³, Je³su²jah³lai²na² a²ka³la³ki³nāu³ai²na² sa²kxai³lu² ā³ka³la³ki³wē³kxain¹na²hē³li¹.

Ju¹ta² ĩ²a¹hē³li¹. ĩ²a¹ka³ty³: “Hā³xā¹, Je³su²jah³lai²na² hxi²kan¹khaix1jah¹lai²la¹xā¹.” Nxe³jau³xai²na² a³la³kxi²na¹hē³li¹.

Na¹ha²kxai³ Je³su²jah³lai²na² a²hxi²kan¹khaix1nxe³ju³ta² ye³ka¹na¹hē³li¹. Na¹ha²kxai³ ĩ³ye³kxi¹nx2ta¹te³nah¹lxi¹: “Je³su²jah³lai²na² hxi²kan¹khaix1jah¹lai²la¹i¹.

Txa²wā¹sũ³na² Si³yxau³tāu³a¹ A²ta²hai²la¹i¹. Ya³nx2ta¹i¹.” Jo³âu² Ba³tis²jah³la² wân³txa² a²sa³wi³ha³lxa² ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³la² a²wi¹l̃²na² a²sa³wi³ha³lxi³lo³jau³su²

35-36 Nxe³nxa³ha¹te¹ ka³nxa³ha²ta³kxai³lu¹ Jo³âu² Ba³tis²jah³lai²na² yxau², a²sa³wi³ha³lxa² ha¹lin¹te²a² yxau³yai¹ni², nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu¹ ai³sxā³ wxa³ha³nāu³hain¹na³na¹. Nxe³te²i³, Jo³âu² Ba³tis²jah³lai²na² sa²kxai³lu² ten³sa²yo²ka²la¹nhā²tāu³ ĩ²ju³tan¹jau³kxai³lu¹:

— Jah¹la² wi¹l̃²jah¹lxi³hē¹li¹. Sũ³na² Si³yxau³tāu³a¹ ĩ³sa²si¹hā³ũ¹nhē³kxah¹lo²su² na³li¹. O³ve²a² Wēn³sũ³jah¹lai²la¹i¹. Jo³âu² Ba³tis²jah³la² wân³txa² ta¹hxai²hē¹la².

37-38 Ain¹nxa²ha¹te¹ a²sa³wi³ha³lxa² ha¹lin¹te²a² wân³txai²na², ain³kxi²te³na¹ ā³na¹yah³sxā³, Je³su²jah³la² aun³ti² ĩ³hi¹txai³li²ya³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ya³te³na¹ Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu²

ã³yxo²o³tã³xi²sxã³ ten³sa²wa²nha²tãu³, i³hi¹txai²ya³jah¹lo²nãu³xai²na² i²tãu³, i³wã³txain¹te³nah¹lx¹:

— Yã¹te² ã³ten³sxã³ i³hi¹txai³lx¹sa¹hin¹ji¹? Je³su²jah³la² wãn³txa² ta¹hxai²hê¹la². Te³nah¹lx¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lãi³. I¹ti¹la³tã³ yxau³nhñ¹ji¹? Ha¹lin¹jah¹lo²nãu³xa² wãn³txa² ta¹hxai²hê¹la². 39 Te³nah¹lx¹:

— Wxã³sx¹²sa²hê³li¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hê¹la². Nxe³h¹¹na² ã³yãn³wa²su¹ta¹hxai²hê¹la². Ya³ka³tu³ ai³sxã³ Je³su²jah³la² sxi²ha² yxau³thi³na² i²ya³sxã³, ã³yã³sũ²na³kxi²ya³ta¹hxai²hê¹la². 40 Nxe³ju³tai²na² ha¹lin¹jah¹lo²nãu³xai²nãn¹jah¹la², a²t³lxa² ã³tre²ah³la², Si³mãu² Pe²jah³la² a²lon³yah³lo²su² ta¹hxai²hê¹la². A²nxe³jah¹la², Jo³ãu² Ba³tis²jah³la² wãn³txa² ain³kxain¹ta¹hxai²hê¹la². Ain³kxain¹nũ²la² Je³su²jah³la² ã³si³tê³la³kxain¹ta¹hxai²hê¹la². 41 Nxe³nxa²ha¹te¹ kwên¹ta²kxai³lu¹ ã³tre²ah³lai²na² sa²kxai³lu² ã³sxã³, a²lon³yah³la² Si³mãu²ah³lan²tu³ ã³ten³sxã³, ã³yã³nã³t³xi²yhu¹te²ka³ka¹:

— Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lo³jah¹lo²nũ³su² jah¹la² i³ha¹txi²s¹¹na¹li¹. ã³tre²ah³la² wãn³txa² ta¹hxai²hê¹la². 42 Ain¹ka³tu³ a²lon³yah³lai²na² tê³sxã³ Je³su²jah³la² a³ya³txi¹xi²ya³ta¹hxai²hê¹la². Ain¹sxã³, Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu² Si³mãu²ah³lai²na² wi¹wi¹nxe² i²ain¹sxã³ i³ye³kxi²te³nah¹lx¹:

— Wxã¹na², Si³mãu²ah³lo²si¹lx¹. Jo³ãu²ah³la² tah²si¹lx¹. Yxãn¹ta¹ Se²fah³lo²su² i³yī¹li²nhñ¹tu¹wi¹. Ta¹hxai²hê¹la². Nxe³te²i³lxai²na², Se²fah³lo²su² nxe³te²i³lxain²txi³, Pe²jah³lo²su² nxe³te²i³lxain²txi³, ka³na³ka³na³te²si³yxau³tãu³a¹ so¹lx¹ te²ju²hê³la². I³yī¹li²nha²jau³xa² a²si³yxau³tãu³a¹, Tah³lx¹hũ³jah¹lo²su², nxe³te²ju²hê³la².

Je³su²jah³la²kxai³ Fi³li²pah³la² Na³ta³na³e²lah³la² i³kaix¹so¹ain¹jau³su²

43-44 Nxe³nxa²ha¹te¹ ka³nxa³ha²ta³kxai³lu¹ Je³su²jah³la² sa²kxai³lu¹:

— Ka³li³le²a²ko³xa² ã³nxai³la¹tũ¹xã¹. Nxe²xai³te²i³ Fi³li²pah³lai²na² ne³khau²ta¹hxai²hê¹la². Nxe³ju³ta² Fi³li²pah³lain²txi³ Bet3sa³i²ta³thi³na² yxau³jah¹lo²su² ha²kxai³, ã³tre²ah³lain²txi³ Bet3sa³i²ta³thi³na² yxau³jah¹lo²su² ha²kxai³, Pe²jah³lain²txi³ Bet3sa³i²ta³thi³na² yxau³jah¹lo²su² ha²kxai³, ta¹hxai²hê¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹ Fi³li²pah³lai²na² a³ya³ti²te²an¹jau³kxai³lu²:

— ã³si³tê³la³kxi²sê¹li¹. Ta¹hxai²hê¹la². 45 Nxe³te³na² Fi³li²pah³lai²na² sa²kxai³lu² ai³sxã³ Na³ta³na³e²lah³la² sa²kxai³lu² i³ha¹txi²sxã³ i³ye³kxi²te³nah¹lx¹:

— A²nũ²a² a³ti²s¹¹na¹li¹. Je³su²jah³lo²su² na³li¹. Na³sa³re²thi³na² yxau³jah¹lo²su² ha²kxai³, Jo³se²ah³la² tah²yah³lo²su² ha²kxai³ nx2na³li¹. A²nxe³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² kxã³nhx¹¹nu¹tai²na² Moi³se²ah³lu¹tain²txi³ ũ³wha²li¹la³kxi²nê³te³nah¹lx¹: “A²nũ²a² wxã³nũ¹nhê³jah¹lo²nũ³su² na³li¹.” Nxe³ha²kxai³, ha³na³ka³lx¹ Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² i³hen³txi³nũ³ka³txu¹tain²txi³ ũ³wha²li¹la³kxi²nê³te³nah¹lx¹: “A²nũ²a² wxã³nũ¹nhê³jah¹lo²nũ³su² na³li¹.” Nxe³ha²kxai³ ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹. Ũ³wha²li¹la³kxi²nê³kxah¹lo²su² Je³su²jah³lo²su² na³li¹. Ta¹hxai²hê¹la². 46 Ta¹ i³wa²lũ³xi²te³nah¹lx¹:

— Kō³nxe²nx3nhai¹. Na³sa³re²thi³na² tōn¹tū³ka³txa², a²nū²a² wi¹lhin¹te¹la³yū³te²la¹ku², nxa¹nhai¹. Na³ta³na³e²lah³lai²na² wān³txa² ta¹hxai²hē¹la². Nxe³te³na¹ Fi³li²pah³la² wān³txi³kxai³lu¹.

— Ā³wxā³sxi²txa²sa³ku¹. Ta¹hxai²hē¹la². ⁴⁷ Nxe³nxa²ha¹te¹Na³ta³na³e²lah³lai²na² ā³wxā³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹, ten³sa³ka²la¹sxi²sxā³i³ye³te³nah¹lxi¹.

— Wi¹lhin¹khai¹jah¹lo²su² wxā²na³li¹. Ta²ko¹ta²kon¹txi³i³ye³kxi²nīn¹nha²jah¹lo²sxa³i¹. I³sa³e² nū³ka³txi³khai³yah³lai²la¹i¹. Ta¹hxai²hē¹la². ⁴⁸ Nxe³te³na¹ Na³ta³na³e²lah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹.

— Ih¹nxe³ju³ta² i²sa²te²sin¹ji¹ku¹, nxa²ha¹nhai¹. Ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹:

— Fi³li²pah³lai²na² i³kaix¹txa²nxa³hī¹na¹, ha³lu³ha³lu²ka³ta² yu³hē³na¹ yxaun¹nhī¹na¹, i²nxa²ha¹li¹. Je³su²jah³la² wān³txa² ta¹hxai²hē¹la².

⁴⁹ Nxe³nxa²ha¹te¹ Na³ta³na³e²lah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. Wxāi²na² Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ A²tah²si¹lxi¹. I³sa³e² nū³ka³txai²na² a²hxi²kan¹ta² si³yxau³kat³si¹lxi¹. Ta¹hxai²hē¹la².

⁵⁰ Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹, i³wa²lū³xi²te³nah¹lxi¹:

— “Ha³lu³ha³lu²ka³ta² yu³hē³na² yxau¹nhī¹na¹ i²nxa²ha¹li¹.” Nxe³nxa²ha¹li¹. Nxe³nxa²ha¹jau³xai²na² so¹lxi³ ain³kxi²san¹ka³tu³ yxo²i²sa¹lxi¹. Yxo²i²sa¹nha²kxai³ a²yen³kxa² ā²la² nū³kxūn³khai¹nxe³ju³ta² i²in¹tu¹wi¹.

⁵¹ A²ya³ka³tu³ wān³txi³tu³ e³kxi¹nx2ta¹i¹. Yxan¹nāu³a¹ oh³sī³nāu³nū¹ka³nāu³a¹ ā³nxū²kwaī³hai¹sxā³, oh³xan¹ta² nū³ka³txai²na² sa²kxai³lu¹ ka³nxi²xi²sxā³ Txa²wā¹sū³na² Hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lot3sa²jah¹lo²na¹xai²na² yxau³na¹tāu³a¹ ka³nxi²xi²sxā³ a³ya³ti², wā³li² ka³la³xi², jā¹nxe³to³hi², nxe³kxi²sain¹to³tu¹wi¹. Nxe³kxi²sain¹ju³ta² wxāi²na² i²yah³lxin¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la² wān³txa² ta¹hxai²hē¹la².

2

Ka²na³thi³na², in³txa² txu¹ha² wa²ko³li²nyha¹jau³su²

¹ Nxe³nxa²ha¹te¹ ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ a³la²ni²ka³tu³, nū¹ā¹thi³na²a²i³lxa² Ka²na³thi³na², Ka³li³le²a²ko³xa² nxū²kwaī³ye³lan¹thi³na² ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³thi³nāu³a¹ a²nū²a² txu¹ha² wa²ko³li²ta¹hxai²hē¹la². Wa²ko³li²ju³tan¹te²ka³ya³tu³txi¹ a²nū²a² ka³lxa¹tū³ka³txa² yain³txa² i³yai³ni², yain³txa³yau³xa² i³na², nxe³te³lhxā³ ka²la¹tain¹sxā³ i³kaix¹tain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ju³ta² Je³su²jah³la² a²hā³ka³nū²la³ he¹yain¹nūn³ta¹hxai²hē¹la².

² Ain¹ka³tu³, a²wa³kxēn³yah³la² sa²kxai³lu² i³yain³te³lhxā³, Je³su²jah³lain²txi³ i³ka³la²ti², Je³su²jah³la² a²sa³wi³ha³li³nāu³sain²txi³ whāi²na¹, i³ka²la¹ti² yhain¹ta¹hxai²hē¹la².

³ Nxe³te³na¹ i³yai³nain¹te³na¹ a²yain³txi³yau³xa² hxan³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². Hxan³kxain¹nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² a²hā³ka³nū²su² te²kxai³lu¹ a²ki³lha³lxa² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— A²yain³txi³yau³la³ hxan³kxain¹na³li¹. Ta¹hxai²hē¹la². Ta¹:

⁴ — Hā³ka³nāi³. Nxe³sa¹nxi¹. i³kwa³na³sa²sān²txa³hē¹ni¹. Txa²ha³lo²a² hau³ko³nxa³xi¹. Je³su²jah³la² wān³txa² ta¹hxai²hē¹la². ⁵ Nxe³nxa²ha¹te¹, a²hā³ka³nai²na² wān³txi³kxai³lu¹, sxi²ha² wa³kxēn³yah³la² a²sa³wi³ha³lxa² i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³lai²na² wān³txa² a²ten³jau³jau¹xai²na² i³ye³kxi¹nx2ti³kxai²nān²tu³ sa²yxo²we¹txain¹yah³li³hē¹li¹. Ta¹hxai²hē¹la². ⁶ Nxe³ju³ta², kwa³ta³la² tah³lxēn³su², nē³nha¹li¹ nē³nha¹li¹ nē³nha¹li¹ ye²ta¹hxai²hē¹la². Kāin²khai¹nxe³tēn³su² tam3bo²rē²tēn³yā¹nxe³tēn³su², i³yau³xa² Ju³te²a²

nũ³ka³txa² wxa²hi³la³kxi²nha²jau³nũ³su² wxe³tēn³su² ta¹hxa²i²hē¹la².
 7 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹, sxi²ha² a²wa³kxēn³yah³la²
 a²sa³wi³ha³ixai²na² i³kwa³na²te³nah¹lxi¹:

— I³yau³xa² ũ³whi¹sai¹sxā³, tē¹nai²na² yxo²ha³kxa¹ ā³nē¹ne³ki¹jah¹lxi³hē¹li¹.
 Ta¹hxa²i²hē¹la². Nxe³ka³tu³ ā³nē¹ne³ki¹ki¹khaix¹ain¹ta¹hxa²i²hē¹la².

8 Ain¹ka³tu³ta¹:

— Tē¹nai²nān¹jau³xa² ũ³whi¹sai¹jah³lxi³sxā³, i³yai³nain¹tũ³ka³txai²na²
 wxa²hau³ko³jah¹la², tē³sxā³ ũ³hũ¹jah³lxi³hē¹li¹. Je³su²jah³la² wān³txa²
 ta¹hxa²i²hē¹la². Nain¹ka³tu³ sxi²hai²na² a²sa³wi³ha³ixi³nāu³xai²na²
 sa²kxai³lu², jā¹nxain¹ta¹hxa²i²hē¹la². 9 Ain¹ka³tu³, i³yai³nain¹tũ³ka³txai²na²
 wa²hau³ko³jah¹lai²na² a²yau³xai²na² i³na²sain³tāu³:

— Yain³txi³yau³xa² wi¹jau³xai²la¹i¹. Ta¹hxa²i²hē¹la². Yxān¹ta¹, i³yau³xa²
 so¹lxi³ Je³su²jah³la² sa²yat¹sxā³ sa²we¹jau³su², ta¹hxa²i²hē¹la². Yxān¹ta¹,
 ju¹ta²na², a³la³kxain¹nxā³kxe³su² wxa²hau³ko³jah¹lai²na² i³na²ta¹hxa²i²hē¹la².
 Nxe³ju³ta², a²sxi²ha² a²sa³wi³ha³ixi³nāu³xai²na² so¹lxi³ a³la³kxain¹ta¹hxa²i²hē¹la².

10 Nxe³nxa²ha¹te¹, wxa²hau³ko³jah¹lo²su² te²kxai³lu¹, i³ye³sxā³ a²wē³sāi¹yah³la²
 i³kaix¹sxā³ i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Nxe³3sā¹lxi¹. A²yain³txi³yau³xa² wi¹khai¹nxe³jau³xai²la¹i¹. A²nũ²a²
 ā³xa² o²la³kxain¹jut³su² nxe³te³nah¹lxi¹: A²wi¹lhīn¹khai¹xa² a²yain³txi³yau³xa²
 wi¹khai¹nxe³jau³xa² ũ³hũ¹nē³sān²ka³tu³, hā²wxān³txa³, kāin² i³na²nũ²la²,
 ā³ta³lo³hē²ti²jau³xan²tu³, kũ³we²ki²la² o³nxā³jau³xan²tu³, i³na²te³lhxā³
 ũ³hũ¹nē³te²ju²hē³li¹. Yxān¹ta¹ wxāi²li² nxe²nxā³lxi¹. A²yain³txi³yau³xa²
 wi¹khai¹nxe³jau³xa² ũ³hũ¹sa¹nhīn¹te¹ni²ti¹. Ta¹hxa²i²hē¹la².

11 Nxe³ju³ta², Je³su²jah³la² Ka²na³thi³na² Ka³li³le²a²ko³xa²
 nxũ²kwai³ye³lan¹thi³na² yxau³sxā³ nũ³kxũn³txi³ kãi³ju³ta²na², nũ³kxũn³
 ā³si³wxe³ta¹hxa²i²hē¹la². Kāi³ain¹te³na¹, Je³su²jah³la² a²wxi²kin³ti³ton³ju³ta²
 a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ i²i², a²sa³wi³ha³ixi³nāu³xa² sa²kxai³lu² Je³su²jah³la² yxo²i²i²
 nain¹ta¹hxa²i²hē¹la².

12 Nũ²la², ye³jen³nāu³a¹ Je³su²jah³la² a²hā³ka³na² a²lon³ti³tāu³xa²
 a²sa³wi³ha³ixi³nāu³xa² ain¹sxā³ Ka³far³na³ũ²thi³na² tē³li³yhu¹sxā³ aun³ti²
 si³ka³la³hxi²sxā³ ā³wi¹hain¹ta¹hxa²i²hē¹la². Yxān¹ta¹ ye³ka³lxa¹txi³
 a³la²nain¹ta¹hxa²i²nxā³hē¹la².

Je³su²jah³la² Txa²wā¹sũ³na² sxi²ha² ā³wih¹sxā³ o²la³kxi²jau³su²

13 Nũ²la² Ju³te²a² nũ³ka³txa² ā³yān³ki³nũ²kxi²xi²sxā³ i³yain³yah³lxi³ju³ta²
 ha³lo²a² yau³son³ye²ta¹hxa²i²hē¹la². Yān³ta²na², Txa²wā¹sũ³na²
 Si³yau³tāu³a¹ ā³wa²to²hi²sxā³ nũ³kxũn³txi³ sa²hau³ko³tain¹ta¹hxa²i²hē¹la².
 Nxe³ju³tu¹ta²kxai³lu² sa²wa²lha²so¹xi²sxā³ ain³kxi¹xi²te³lhxā³
 i³yain³yah³lxi³to³ta¹hxa²i²hē¹la². A²nxe³je³na³kxa² a²i³lxa²

Pas²kwa²nxe²je³na³kxa², ha³lo²a² yain³te³lhxā³ ah³lxi³je³na³kxa²,
 yau³son³ye²yah³lxi³ta¹hxa²i²hē¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³lo²su²
 te²kxai³lu¹, Je³ru³sa³lē²thi³na² wa²li³nhē¹ka³tu³, Txa²wā¹sũ³na²
 sxi²ha² ā³wi¹hain¹ta¹hxa²i²hē¹la².

14 Ain¹ka³tu³ ka³yuh³xa²
 ũ³yho²hain¹tũ³ka³txa² yxau³sxā³, po¹na² ũ³yho³hi², o³ve²a² ũ³yho³hi²,
 kwa³sxa³xa² ũ³yho³hi², nxe³ju³ta² Je³su²jah³la² i²ha²kxai³ a²nũ²a² ā³xa²
 ũ³yho³hi²ki³ta³ka³lo³nũ³a² sa²yat¹sxā³ o²la³kxi², nxe³ju³ta² Je³su²jah³la²
 i²ha²kxai³ ta¹hxa²i²hē¹la².

15 I²ain¹tāu³ Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu¹

hu³kxê¹ha² wê³sa² so¹sxã³, ka³yuh³xa² î³si³wxai¹ki³tî³nha²nũ³a²
 sa²xu³kxi²sxã³ we¹ta¹hxai²hê¹la². Wet1sân²nũ²la² a²nũ²a² nũ³ka³txai²na²
 yxo²ha³kxa¹ î³yo²la²tã³ha³lo²sai¹xain¹ta¹hxai²hê¹la². Ka³yuh³xa²
 yxo²ha³kxa¹ î³yo²la²tã³ha³lo²sai¹xi², û³yho³hi²ki³ta³ka³lo³a² sa²ya¹tũ³ka³txa²
 yxau³ain¹ta³ka³lo³a² nũ³kxũn³txi³ wxa²wa²yat1sa²tã³si³ka³la²kã¹kxai¹ni²,
 û³yho³hi²ta³ka³lo²ai²na² wxa²sa²tã³yxu¹kã³kxai¹ni², yain¹ta¹hxai²hê¹la².
 16 Nxe³ka³tu³ kwa³sxa³xa² û³yho³hi²tũ³ka³txa² yxo²xũn³txi³
 î³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— î³sah¹lxi³sã²lxi¹. A²yen³kxai²na² yxo²ha³kxa¹ sa²so¹sxã³ ha³lo²a²
 wa²li³jah³lxi³hê¹li¹. Txa²wi³na² sxi²ha² ã³yat1jah³lxi¹lxi¹. Thĩ³nã³xa²
 û³yho³hi²yah³lxin¹thĩ³na² î³ya¹kxah¹lxi¹lxi¹. Hxai²kxi²ai¹jã¹nxe³yah³lxi¹txa³hê¹li¹.
 Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² nxe²e³kxi²nha²ta¹hxai²hê¹la².

17 Nxe³ju³ta², a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xai²na² sa²kxai³lu² î²ain¹ka³tu³,
 Txa²wã¹sũ³na² a²ha³te³h³nxã³nxãn¹jau³xa² sa²wa²lho¹xi²sxã³
 ain³kxi¹xain¹ta¹hxai²hê¹la².

— Txa²wi³na² sxi²ha² a³lxi²khaix1sa³nhai¹, î³ya²lut1sain¹kxa²ha³ta³nxãn²ti³nũ¹.
 Ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹. Nxe³jau³xau³hxai²têx1tã² a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xai²na²
 ain³kxi¹xi²te³nah¹lxi¹:

— Nxe²na³na¹. Je³su²jah³lai²na² nxe³jau³xau³hxai²têx1 jã¹nxe³sxã³ a²wi³na²
 sxi²ha² a³lxi²khaix1jah¹lo²su²na³na¹. Nxe²e³kxi²nha²ta¹hxai²hê¹la².

18 Nxe³nxa²ha¹te¹ Ju³te²a² nũ³ka³txa² ã³nhai¹tũn³te²nãu³xa² wãn³txi³kxai³lu¹,
 Je³su²jah³la² û³sa²nũ¹xain¹jau³xa²sa¹:

— Î³h¹te²ta³ hxi²kan¹txi³lo³txa²ha²kxai³ kã³in¹thi²li¹? Wã³nxĩn¹sxã³ kã³ju³ta²
 kã³sxã³ û³hũ¹sa²sĩ¹nhê³li¹, wxa²hxi²ka¹nhĩn¹ju³ta² û³yhe³kat1sa²sĩn¹sax3ku¹.
 Ain¹ta¹hxai²hê¹la². 19 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹
 î³wa²lũ³xain¹te³nah¹lxi¹:

— Txa²wã¹sũ³na² sxi²hai²na² sa²nai¹hxat3jah³lxin¹kxai²nãn²tu³, ye³ha¹li¹
 ka³na³ki¹ a³la²ni²ka³tu³, sxi²ha² ta²hĩ³na² sa²ton³ta³lu²na¹tu¹wi¹. Ta¹hxai²hê¹la².

20 Nxe³nxa²ha¹te¹ Ju³te²a² nũ³ka³txa² ã³nhai¹tũn³te²nãu³xa² wãn³txi³kxai³lu¹:

— Kwa²nhi¹lxi¹. Ye³ko³ Txa²wã¹sũ³na² sxi²hai²na² kãn²yãx1sĩn¹na³lai².
 Nxe³thĩ³na² ton³ki³ju³ta²sa¹: In³txa² wê³sa² a³li³la¹hĩ¹na¹ sxi²hai²na²
 ton³ãn³si³wxe³ki³kxai²nãn²tu³, hau³hau³kon³sxã³ wê³sain²txi³ to¹ni²
 sxi²hain²txi³ a²nũ²a² ka³lxa¹tũ³ka³txa² to³ni², nxe²xai³ki³kxai²nãn²tu³ta¹
 hu³, hã³wxãn³txa³ wê³sai²na² a³li³la¹jah¹lain²txi³ yah³lo¹ni², sxi²hain²txi³
 ta³lu²ni² nxe³hĩ³nx2na³li¹. Jã¹nxe³ta¹hxai²hê¹li¹. Nxe³ha²kxai³, Je³su²jah³la²
 î³nxai²na², ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ a³la²ni²sxã³ wa³ko³nĩn¹kxai²nãn²tu³,
 ton³ta³lun²ti³he¹nxe³sĩ¹nxãn³tho³li¹. Ki³han³nhi¹lxi¹. Ta¹hxai²hê¹la².

21 Yxãn¹ta¹ Je³su²jah³la² wãn³txa² hãĩ³jau³xa² î²ye³ta¹hxai²hê¹la².
 Nxe³jau³xai²na² a²si³yxau³tãu³khai³xa²sa¹:

— Txa²nũ²ai²na² Txa²wã¹sũ³na² sxi²hũ³na³li¹. Na¹kxai²nãn²tu³
 ya³lu²na¹kxai²nãn²tu³, ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ a³la²ni²ka³tu³, ka³teĩ³su²
 î³sa²yxau³xi²na¹tu¹wi¹, a²si³yxau³tãu³a²su¹. Ta¹hxai²hê¹la².

A²nxe³jau³xa² hãĩ³jau³xai²na², a²nũ²a² ain³kxi²te²su² te²nũ³ka³txa²
 ã³ne³wxe³ain¹ta¹hxai²nxa³hê¹la². 22 Yxãn¹ta¹ kxã³nxũn³tãu³a¹ Je³su²jah³la²
 ya³lu²ju³ta² ka³teĩ³su² î³sa²yxau³xi²ta³lun²tãu³a¹ a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xai²na²
 sa²kxai³lu² wãn³txai²na² sa²wa²lho¹xi²sxã³ ain³kxi¹xain¹ta¹hxai²hê¹la².
 Ain¹ka³tu³ ha³teĩ³nxã³nxãn¹jau³xai²na² yxo²ĩ²ĩ², Je³su²jah³la² wãn³txai²na²
 yxo²ĩ²ĩ² ain¹ta¹hxai²hê¹la².

Je³su²jah³la², a²nũ²a² a²ẽ¹nãn¹jau³xa² a³la³kxi²jau³su²

23 Nxe³nxa²ha¹te¹ Pas²kwa²nxe³je³na³kxa², Je³ru³sa³lẽ²thi³na² Je³su²jah³la² yxau³hi¹na², yxau³sxã³ wã³nxĩn¹sxã³ kãi³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ju³ta² a²nũ²a² ka³lxa¹tũ³kã³txa² i²ain¹ka³tũ³, Je³su²jah³la² wãn³txa² yxo²ĩ²ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

24-25 Ain¹ta¹ Je³su²jah³la² a²ẽ¹nãn¹a¹ wi¹kõ³nha²sxã³ a³la³kxi²te²an¹jau³kxai³lu¹:

— Tũ¹kã³txai²na² yxo²ĩ²ũ¹hain¹nxa³lho³na¹. Na¹ju³ta² a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ ău³txi³ a²ẽ¹nãn¹jau³su² jau³xa² wã²nxũh¹ a³la³kxi²ta³lu²na¹nhã¹. Na¹ha²kxai³ na¹xã¹. Nxe³na¹jut3su², hai³txi³ a²nũ²a² ă³xa² i³hen³txi³sa²ju³ta³la³ yũ³sa²nxa³kxan²ti³ a³la³kxi²khai¹nxe³hĩ³na¹nhã¹, txai²lã¹. Nxe³nha²ta¹hxai²hẽ¹la².

3

Je³su²jah³la² Ni³ko³tẽ²yah³la² i³ye³kxi²nyhu¹jau³su²

1 Nxe³nxa²ha¹te¹ in³txa² a²i³lxa² Ni³ko³tẽ²yah³lo²su² ta¹hxai²hẽ¹la². Fa³ri³se²a² nũ³kã³txi³sain¹ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³jah¹la² Ju³te²a² nũ³kã³txa² a²hxi²kan¹txi³su² ta¹hxai²hẽ¹la². 2 Nxe³nxa²ha¹te¹ Ni³ko³tẽ²yah³lo²su² te²kxai³lu¹, ka³nxah³ti³na² wxã³sxã³, Je³su²jah³la² i³ye³kxi²te²an¹jau³kxai³lu¹:

— Nxe³t3sã³lxi¹. Hxi²kan¹txi³si¹lxi¹. Wãn³txa² wi¹jau³xa² i³yau¹ũ³sa²nhĩn¹jah¹lo²si¹lxi¹. Nxe³te³lhxã³, Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ i³sa²si¹hã³nxa²kxah³lo²sin¹tai¹. Nxe³te²sin¹jau³su², wxã²na² yxau³ye²sa²sĩn¹sxã³, wã³nxĩn¹sxã³ kãi³ye²sa²sĩn¹hxai¹nhẽ³li¹. Nhĩn¹ju³ta² Sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ yxau³ya³nxa²kxe³su² wã³nxĩn¹sxã³ kãi³si¹nxa¹nhẽ³li¹. Yxãn¹ta¹ Sũ³na² yxau³ya³nxa²nxa³kxai²nãn²tũ³ hxi²kan¹nxa²hĩ³nx2nxa³i¹. Wã³nxĩn¹sxã³ kãi³in¹kxu¹jã¹nxe³te²la³, hxi²kan¹txi³ kãi³hĩ³nx2nxa³lxi¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

3 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹ i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— ĩ¹ne³ka²sai¹. Wãn³txi³khai³xa² i³ye³kxi¹nxa²ha¹i¹. “Sũ³na² wẽn³su² na¹tũ¹xã¹.” Nĩn¹kxai²nãn²tũ³ ăh¹ a³li³la¹sxã³ tøn¹txa²hẽ³li¹. Yxãn¹ta¹ ăh¹ a³li³la¹sxã³ tõ¹nxãn³kxai²nãn²tũ³ hai³txi³ Sũ³na² wẽn³su² ti³he¹nxe²nxãn³tho³li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

4 Nxe³to³ta¹ Ni³ko³tẽ²yah³lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

— Kõ³nxe²nxãn³nhai¹. ĩh¹nxe³te²sin²ta²ku², nxa²ha¹nhai¹. Yah³lon¹sa³nhai¹, txai²li¹. Na¹ha²kxai³ hxi²kan¹txi³ ăn³ta³lo³hẽ²ti²sxã³ ăh¹ a³li³lah¹xin²nxa³lho³li¹. Kõ³nxe² txa²hã³ka³na² ẽ¹nãn¹a¹ ă²wa²lih²xi²sxã³ ăn³ta³lo³hẽ²ti²sxã³ ăh¹ a³li³lah¹xin²nxa³lho³li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

5 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹:

— ĩ³yau³xa² ũ³hũ¹kxi²sa²sai¹nxa²ha²kxai³, Txa²wã¹sũ³na² Yău³ka³jxah¹la² wi¹lhin¹jah¹la² ă³nxũ²kwai³wih¹nxa²ha²kxai³, nĩn¹kxai²nãn²tũ³, ăh¹ a³li³la¹nhĩn¹ju³ta² yũ³hĩ³nx2nxa³li¹. Nĩn¹kxai²nãn²tũ³, Sũ³na² wẽn³su² hĩ³nxa¹lxi¹. Ta¹, nxe²nxãn³kxai²nãn²tũ³, Sũ³na² wẽn³su² ti³hexi¹hĩ³nx2nxa³lxi¹. 6-7 “Ăh¹ tøn¹txa²hẽ³li¹.” Ye¹nxa²ha¹li¹. Nxe³na¹jau³xai²na² i³wã³txa³kxi²nha²txa³hẽ¹li¹. Jã¹nxa¹jau³su² txa²wã¹sĩ³na² so¹lxi¹ a³li³la¹nhẽ³kxai²nãn²tũ³, yuh³xai²nãn¹te²a² so¹lxi¹ yxau²xai³lhĩ³kĩ³tã³li¹. Yxãn¹ta¹ Txa²wã¹sũ³na² Yău³ka³jxah¹la² wi¹lhin¹jah¹la² we¹tẽ³kxai²nãn²tũ³, a²nũ²a² tah²xi³ wi¹we¹tẽ³lhĩ³nx2nxa³li¹.

8 Jã¹nxa¹jau³su² it3ti³su² a²ten³tău³a¹ sa²xit3te²ji²ti²ti¹. Nxe³ka³tu³ it3ta²nxon³jau³xa² ain³kxi²te²si¹lxi¹. Yxãn¹ta¹ a²si³yxau³tău³la³ kõ³nxe³te²sxã¹lxi¹. “ĩh¹nũ¹la³ta³ ai³te²la¹ku². ĩh¹nũ¹la³ta³ wxã³te²la¹ku².” Nxe³te²si¹lxi¹. Jã¹nxe³jut3sũ³nxe² Txa²wã¹sũ³na² Yău³ka³jxah¹la²

wxa²we¹tẽ³ju³ta² te²yã¹nxe³te²hũ³te²li³ wxa²we¹tẽ³te²ju³hẽ³li¹. Nxe³ha²kxai³ko³nxe³te²sxa³li¹. Ta¹hxi²hẽ¹la².

⁹ Nxe³nxa²ha¹te¹ Ni³ko³tẽ²yah³lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

— A²yen³kxai²na² i³ye³kxin¹kxai²na², ih¹nxet³sxa³ yũ³hĩ³te²sin²ta²ku², nxa²ha¹nhai¹. ¹⁰ Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹:

— Wxã¹na² I³sa³e² a²nũ³ka³txa² a²hxi²kan¹te²si¹li¹. Yxã¹ta¹hxi²kan¹te²xa³lhũ³nxe² a²yen³kxai²na² a³ne³wxe³te²sxa³li¹. ¹¹ A²ya³la³tu³wãn³txi³tu³ e³kxi¹nxa²ha¹i¹. Ha³lo²a² e³kxi¹nxa²ha¹kxai²na²a³la³kxi²khaixi¹si¹na¹ha²kxai³, i²ta³lun²si¹na¹ha²kxai³ nxe³si¹nhxai²na¹hẽ³li¹. Nxe³na¹kxe³a² so¹li³ e³kxi¹nx2ti³si¹na¹i¹. Nxe³nx2ti³si¹na¹ta¹ten³ti³he¹yxah³li³si¹nxã³li¹.

¹² A²yen³kxa² yuh³xai²nãn¹te² yen³kxa²so¹li³ i³ye³kxi²ya³nx2ta¹i¹. Na¹ta¹ ain³kxi² yxau²xai³ti³he¹nxe³syah¹lxa³li¹. Jã¹nxa¹kxai²nãn²tu³ ha³na³ka³li³ oh³nãu³u¹ta¹nãn¹te² yen³kxai²lẽ¹. i³ye³kxi¹nx2ta¹kxai²nãn²tu³ ain³kxi²yah³li³hĩ³nxãn¹ji¹ku¹. Nxe³nx2ta¹nhai¹.

¹³ Jã¹nxa¹jau³su² hai³txi³ a²nũ²la³ oh³nãu³nũ¹ka³nãu³a¹ i³ka³la³sxã³i²ki³te²sxa³yu²hẽ³li¹. Yxã¹ta¹ Txai²na², Txa²wã¹sũ³na² Hxi²kan¹txa²Si³yxau³tãu³lot3sa²jah¹lo² na¹xai²na² so¹li³, i²to³hxi²na¹hẽ³li¹. Na¹ha²kxai³kwẽ¹ta¹na² i³ka³nxĩ²xi²sxã³ yuh³xai²nãn¹ko³xai²na² wxã³ye¹nx2ta¹i¹.

¹⁴ Kxã³nhxi¹nu¹ta¹na² I³sa³e² nũ³ka³txa² ha³lo²a² a²nũ²a²yxau²xai³lai¹nxa³ko³xa² ho²xai³lain¹ta¹hxi²ti³ai¹ti²i¹. Nxe³hĩ¹nu¹ta¹na²Moi³se²ah³lu¹ta¹na², txih³xa² yãu³ka³txa², kwa³thi³la² we¹kxa², tẽ³sxã³ hi³sa³ka³txa² ki³txi³ ũ³kũ¹tain¹ta¹hxi²ti³ai¹ti²i¹. A²nũ²a²wĩx3txa² i³te²a² ten³sa²tã³kxai²nãn²tu³ i³we²nxĩ²si¹hain¹jau³su², ta¹hxi²ti³ai¹ti²i¹. Ju¹tau³hxi²tẽx¹ jã¹nxe³sxã³, Txai²na² Txa²wã¹sũ³na²Hxi²kan¹txa² Si³yxau³tãu³lot3sa²jah¹lo²na¹xai²na² hi³sa³ka³txa²ũ³kũ¹tsain¹tu¹wi¹. Hi³sa³ka³txa² i³hxi²ki¹la³kxi²sa²sxã³ ũ³kũ¹tsain¹tu¹wi¹.

¹⁵ Sain¹ju³tan¹te²kxa³yan³tu³ a²nũ²a² a²ten³te²su² te²an²tu³, yxo²i²sain¹kxai²nãn²tu³, te²nãn²tu³ Txa²wã¹sũ³na² i³xan³txi³ju³ta²yxau²sa²tẽ³ai¹nxa³kxe³su² ka³te³na² wi¹tãu³su² tãu³a¹ yxau²sa²tẽ³ain¹tu¹wi¹. Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² nxe³ta¹hxi²hẽ¹la².

¹⁶ Jã¹nxe³ju³kxai³lu² Txa²wã¹sũ³na² Hi²sen³kxai³lu² a³li²nẽ³na³la². A²nũ²a² yuh³xai²nãn¹tũ³ka³txi³ki³nãu³xai²na² whã¹na¹, Txa²wã¹sũ³na² Hi²sen³kxai³lu² a³li²nẽ³na³la². A³li²nẽ³jau³su², A²ta²hai²na² hã¹i¹nxe² wet¹sa²te²na² i³sa²si¹hã³ũ¹nhẽ³na²hẽ³la². Nxe³ha²kxai³ a²nũ²a² a²ten³te²su² te² i³nxãn²tu³, yxo²i²in¹kxai²nãn²tu³, Txa²wã¹sũ³na² i³xan³txi³ju³ta² yxau²sa²tẽ³nxãn³tho³la². Nxe³te² i³nxa²kxai³, Txa²wã¹sũ³na² i³xan³txi³ju³ta² yxau²sa²tẽ³nxãn³kxe³su², ka³te³na² wi¹tãu³a¹hã¹i¹nxe² yxau²sa²tẽ³in¹tu¹wa².

¹⁷ Jã¹nxe³te³lhxã³, Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹, ha³lo²a² yuh³xai²nãn¹ko³xai²na² A²ta²hai²li² Je³su²jah³lan²tu³i³sa²si¹hã³na²hẽ³la². Nxe³ju³ta²sa¹, hai³txi³ a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ nxe³te²i³nxai²na², ko³nxe³te²la³ i³yĩ¹li²si¹nx2ti³jau³la³, wxã³hĩ³nxã²nxa³wa². Yxã¹ta¹wxa²ko³nxe³ti³ kã³iyah³li³in¹ju³ta² wxa²wa²su¹kxi¹nx2ti³te³lhxã³ wxã³na²hẽ³la².

¹⁸ Nxe³ha²kxai³ a²nũ²a² Je³su²jah³la² yxo²i²te²su² te²an²tu³, hai³txi³Sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ ko³nxe³te²la³ i³yĩ¹li²kxah³lo²su² hĩ³nx2nxa³wa². “Ko³nxe³thin¹te²si¹li¹.” Sũ³na² wãn³txi³la³, ai¹nhĩ³nx2nxa³wa². Yxã¹ta¹a²nũ²a² Je³su²jah³la² yxo²i²xa³kxai²nãn²tu³, te²lẽ¹ Sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ko³nxe³te²la³ i³yĩ¹li²kxe³su² yxau²xai³lhĩ³nx2na³la², kwẽ¹ta¹nah¹li¹Sũ³na² Ta²hai²na² hã¹i¹nxe³te²na² sa²yo²ã³ha²kxai³la². ¹⁹ A²ko³nxe³te²la³i³yĩ¹lain¹ju³ta²sa¹: Je³su²jah³la² A²ha²te¹jah¹lai²na² ha³lo²a² ko³xai²na² wxã³sxã³

yxau³yain¹to³kxan²ti³, A²ha²te¹jah¹lai²na² te³nai¹nxa³kxe³tu³, hã¹ixe³sxã³ a²ka³nxah³ju³ta² so¹li³ te³nain¹na³la². Kō³nxe³ti³ kã³ain¹to³ha²kxai³, ain¹na³la². 20 A²nũ²a² i³li³thi¹nxa³te²su² te²an²tu³, ha³lo²a² a²ha²te¹ju³ta² yxo²kwĩ¹nxain¹jau³su² hã¹i³a² yxau³yain¹na³la². A²kō³nxe³ti³ kã³ain¹ju³ta², a²nũ²a² ã³xa² i²ain¹kxa²yan³ti³su², ain¹na³la². 21 Yxã¹ta¹ a²nũ²a² wain³txi³ kã³to³te²su² te²an²tu³, a²ha²te¹ju³ta² wxã³sxã³ yxau³sxi²yxau²xai³lain¹na³la². Ain¹sxã³ Txa²wã¹sũ³na² sa²yo²wet¹sxã³ wain³txi³ kã³ain¹ju³ta² wxa²ye³ka¹tẽ³lain¹na³la².

Je³su²jah³la² Jo³ãu² Ba³tis²jah³la² nxe³nyha¹jau³su²

22 Nxe³nxa²ha²te¹ ye³jen¹nãu³kxai³lu¹ Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu¹ a²sa³wi³ha³li³nãu³xa² tẽ³ain¹sxã³ whã¹na¹ Ju³te²a²kō³xa² ã³wi¹hain¹ka³tu³, kan²txi³ yxau³ain¹ka³tu³, a²nũ²a² i³yau³xa² ũ³hũ¹kxi²sa²sai¹yhain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 23-24 Hau³hau³kon³sxã³ Jo³ãu² Ba³tis²jah³lai²na² ha³lo²a² yu³tã³li³ yxau³sxã³ a²nũ²a² ũ³hũ¹kxi²sa²sai¹yhain¹nũ³ta¹hxai²hẽ¹la². Nũ¹ã¹, E³nãu²je³na² Sa³li²thĩ³na² un²ta³kxi²nxa³je³na², i³yau³xa² kãin² yũ³jen³su² ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ha²kxai³ nũ¹ã¹ Jo³ãu² Ba³tis²jah³lai²na² yxau³sxã³ o²la³kxi²ta¹hxai²hẽ¹la². Ain¹sxã³ a²nũ²a² ka³lxa¹tũ³ka³txa² ũ³hũ¹kxi²sa²sai¹yhain¹to³ta¹hxai²hẽ¹la². Yãn³ta²na² Jo³ãu² Ba³tis²jah³lai²na² sxi²ha² kan²thĩ³na² ũ³tĩ¹kxain¹sã²nxa³hĩ¹na¹ ũ³hũ¹kxi²sa²sai¹yhain¹to³ta¹hxai²hẽ¹la².

25 Nxe³nxa²ha²te¹ Jo³ãu² Ba³tis²jah³lai²na² a²sa³wi³ha³lxa² ã³nhai¹tũ³tũ³ka³txa² sa²kxai³lu² Ju³te²a² in³txa² sa²kxai³lu² i³yi²lho¹kxi²yhu¹sxã³ i³ye³kxi²yhain¹ta¹hxai²hẽ¹la². i³yau³xa² ũ³hũ¹kxi²sa²sai¹ain¹ju³ta² Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ a²yen³nãu³a¹ i³wi¹lhin¹nẽ³nhã²si¹hain¹ju³ta² i³ye³ i³yi²lho¹kxi²yhu¹sxã³ i³ye³kxi²yhain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 26 Nxe³ain¹te³na¹ a²sa³wi³ha³li³nãu³xa² sa²kxai³lu¹ wxã³sxã³ Jo³ãu² Ba³tis²jah³lai²na² i³ye³kxain¹te³nah¹li¹.

— Txa²hxi²kan¹jah¹lãĩ³. Ha³la³je¹nai³tã² Jor³tãu²yau³xa² a²yo²ha³tih³nãu³a¹ yxaun¹nhĩn¹nai³tã² in³txa² he¹ye¹nxa²sĩn¹ta¹ti²ti¹. A²nxe³jah¹lai²na², a²i³lxa² Je³su²jah³la², i³ye³kxi²sa²nhĩn¹ta¹ti²ti¹. Yxã¹ta¹ a²hĩ¹nai²na² Je³su²jah³lai²na² a²nũ²a² i³yau³xa² ũ³hũ¹kxi²sa²sai¹ain¹sĩn¹na³li¹. Ai¹nhã²kxai³ a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ ã³si³tẽ³la³kxain¹sĩn¹na³li¹. Yxã¹ta¹ wxã³ĩna² ã³si³tẽ³la³kxi¹nxain¹sĩ¹nxa³i¹, hĩ¹na²su¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

27 Nxe³nxa²ha²te¹ Jo³ãu² Ba³tis²jah³lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹, i³wa²lũ³xain¹te³nah¹li¹.

— Hã³xã¹, Je³su²jah³lai²na² hxi²kan¹khai¹nx2na³li¹. Yxã¹ta¹ txa²wã¹ki³na¹xai²na² yuh³xai²nãn¹tũ³ka³txi³ki³na¹xai²na¹: “Hxi²ka¹na¹xã¹.” Nxe³ki³kxai²nãn²tu³ hã¹ixe³sxã³ Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³u¹ta²na² hxi²kan¹txi³lox3tẽ³ju³ta² so¹li³ hxi²ka¹nhĩ³ki³tã³li¹. Yxã¹ta¹ hxi²kan¹txi³lox3tẽ³lxa³kxai²nãn²tu³, hai³txi³ hxi²kan¹txi³he¹nxe³hĩ³ki³sxa³i¹.

28 Na¹ha²kxai³, txai²li¹ hai³txi³ Sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lot3sa²kah³lo²txã³i¹. Yxã¹ta¹, Sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lo³kxah³lo²khai³jah¹la² a²ne³hẽ³txa² yxau³si¹sain¹jau³su² i³sa²si¹hã³sa³na²hẽ³li¹. Sa³ha²kxai³ wxã³ain¹ju³ta²nũ³a² a²ha³tã³nxa² ain³sxã³ e³ya³nx2ta¹i¹. Jã¹nxe³te³lhxã³ i³sa²si¹hã³sa³na²hẽ³li¹. Ya³nx2ti³to³hxai²na¹ta¹ti²ti¹. 29 Na¹ha²kxai³ txa²yxau²xai³la¹jut3sũ³ju³ta² e³ya³nx2ta¹i¹. Na¹kxai²nãn²tu³: a²wẽ³sã¹yah³la², a²sxe³xa³ka³lxa²

wa²kǒ³li²yhu¹kxai²nǎn²tu³, a²wē³sǎi¹ah³lai²na² so¹lxi³, txu¹hai²na² a²wa³kxēn³yah³lo²la³ hǐ³nx2na³li¹. Jah¹la² kǎin² i³ka³li³hǐ³nx2na³li¹. Yxǎn¹ta¹ a²nũ²a² ǎ³su² te²an²tu³, a²wē³sǎi¹ah³lai²na² a²ya³lxa²khai³su² te²an²tu³, hai³txi³ a²wa³kxēn³yah³lo²su² hǐ³nx2nxa³i¹. Hǎi¹nxe³sxǎ³ a²ya³lxa² hǐ³nx2na³li¹. “Hǎi¹nxe³sxǎ³ a²wē³sǎi¹ah³lai²na² ǎ³nhxi²nũ¹te³lhxǎ³ nxa¹nhǎ¹.” Nxe³jah¹lo²su² hǐ³nx2na³li¹. A²nxe³jah¹lo²su² te²an²tu³ a²wē³sǎi¹yah³la² wǎn³txa² kǎin² ka³lih³jau³xa² ain³kxain¹kxai²nǎn²tu³, te²yǎ¹nxe³sxǎ³ i³ka³li³khai¹nxe³hǐ³nx2na³li¹. “A²wē³sǎi¹ah³lai²na² txu¹ha² wa²kǒ³li²yhu¹sxǎ³ kǎin² i³ka³li³nhǎ³na¹. Nxe³ha²kxai³ txai²li² te²yǎ¹nxe³sxǎ³ ka³li³sa²nũ³nhǎ¹.” A²ya³lxa² a²ē¹nǎn¹jau³su² nxe³hǐ³nx2na³li¹. Jǎ¹nxe³jut3sũ³nxe² Je³su²jah³la² so¹lxi³ a²wē³sǎi¹ah³lo²hǐ³jah¹lo²su² hǐ³nx2na³li¹. Hxi²kan¹khaix1jah¹lai²la¹i¹. Yxǎn¹ta¹ txai²na² Jo³ǎu² Ba³tis²jah³lo²na¹xai²na² hǎi¹nxe³sxǎ³ a²ya³lxah³lo²hǐ³jah¹lo²sa¹i¹. Hxi²kan¹jah¹lo²txǎ³i¹, txai²li¹. Na¹ha²kxai³ Je³su²jah³lai²na² wǎn³txa² wi¹jau³xa², txai²na¹xai²na² ain³kxai¹na¹kxai²nǎn²tu³ ǎ³ka³li³khai¹nxe³sa³nhai¹. A²ya³lxah³lo²su² i³ka³li³khaix1ya³kxa²yǎ¹nxe² nxe³na¹nhai¹. 30 Nxe³ju³ta² Je³su²jah³la² so¹lxi³ hxi²kan¹kǎi²non³sxǎ³ yxau²xai³sa²tē³tu¹wi¹. Yxǎn¹ta¹ txai²na¹xai²na² hau³hau³kon³sxǎ³ hxi²kan¹kǎi²nxa³ton³sxǎ³ yxau²xai³sa²tē³a¹tu¹wi¹. Ju¹ta² wain³na³li¹. Nxe³ha²kxai³ ka³li³sa³nhai¹.

Oh³nǎu³a¹ ka³nxi²xi²sxǎ³ wxǎ³nũ¹nhē³jah¹lo²su² nxe³jau³su²

31 Nxe³ha²kxai³ jah¹lai²na² oh³nǎu³u¹tai²na² ka³nxi²xi² wxǎ³nũ¹nhē³jah¹lai²na² so¹lxi³ hxi²kan¹ta²si³yxau³khai³jah¹lai²la¹i¹. Yxǎn¹ta¹ a²nũ²a² ǎ³xa² yxo²ha³kxa¹ hxi²kan¹kǐ³sxa³i¹. A²nũ²a² yuh³xai²nǎn¹ta³ko³xai²na² yxau³sxǎ³ tǒn¹tũ³ka³txi³kǐ³na¹xai²na² yuh³xai²nǎn¹tũ³ka³txi³su² kǐ³tǎ³li¹. Kǐ³sa²kxai³ yuh³xai²nǎn¹jau³xa² so¹lxi³ e³tũ³ka³txi³su² kǐ³tǎ³li¹.

32 Yxǎn¹ta¹ oh³nǎu³u¹tai²na² ka³nxi²xi² wxǎ³nũ¹nhē³te²su² te²an²tu³, oh³nǎu³a¹ ha³lo²a² i²ta³lu²ni², ain³kxi²ta³lu²ni² nxe³jah¹lo²sain¹na³li¹. Nxe³jau³xa² so¹lxi³ i³hen³txi³nē³lain¹na³li¹. Nxe³nē³lain¹jau³xai²na² hai³txi³ a²nũ²a² ǎ³xa² ain³kxi²te²la³ ka³lxa²ai¹nxa³wi¹. 33 Yxǎn¹ta¹ i³hen³txi³nē³lain¹jau³xai²na² a²nũ²a² i²te²hũ³te²su² te²an²tu³, sa²yxo²we¹kxai²nǎn²tu³, a²nxe³te²su² kxai²nǎn²tu³, “Txǎ²wǎ¹sũ³na² Si³yxau³tǎu³a¹ wi¹le³jah¹lai²la¹xǎ¹. A²ya³la³tu³ jau³tu³ wi¹le³jah¹lai²la¹xǎ¹.” Nxe³jau³xai²na² sa²ye³ka¹tē³lhǐ³nx2na³li¹. 34-35 Txǎ²wǎ¹sũ³na² Si³yxau³tǎu³a¹ a²ē¹nǎn¹jau³kxai³lu¹. “Txǎ²kǐ³lha³lxa², a²i³lxa² Je³su²jah³la² i³sa²si¹hǎ³a¹tũ¹xǎ¹. A³lxi²khaix1na¹nhǎ¹. Na¹ha²kxai³ Txǎ²yǎu³ka³jxah³la² yxo²ha³kxa¹, kǎin² ũ³hũ¹khaix1ai¹na¹xǎ¹. Kwa² i³ta²ta²na³x3kxain¹nxa³lho³nǎ¹. A²nxe³jah¹la² txǎ²wǎn³txa² so¹lxi³ e³tũ¹xǎ¹. A²yen³kxa² yxo²ha³kxa¹ kǎin² hxi²kan¹txi³lox3tai¹na¹xǎ¹.” Sũ³na² Si³yxau³tǎu³a¹ nxe³nhǎ²ta¹hxai²hǎ¹li¹. 36 Nxe³ha²kxai³ a²nũ²a² i²li³te²su² te²an²tu³: “Txǎ²wǎ¹sũ³na² A²ta²ha² yxo²a¹xǎ¹.” Nxe³yxau²xai³jah¹lo²su² kxai²nǎn²tu³ ka³te³na² wi¹tǎu³a¹ yxau²xai³lain¹tu¹wi¹. Yxǎn¹ta¹: “Txǎ²wǎ¹sũ³na² A²ta²ha² sa²yxo²ǎ¹xǎ¹.” Nxe³yxau²xai³jah¹lo²su² kxai²lǎ¹. Hai³txi³ ka³tǎn³nǎu³la³ i²ai¹nxa³lho³li¹. “A²nxe³jah¹la² an³ta³kxai¹na¹nhǎ¹. An³ta³kxai¹na¹ju³ta² so¹lxi³ yxau²sa²tē³ain¹tũ¹xǎ¹.” Txǎ²wǎ¹sũ³na² Si³yxau³tǎu³a¹ a²ē¹nǎn¹jau³su² nxe³hǐ³nx2na³li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

4

Je³su²jah³la² Sa³ma³ri³tã²nãn¹ta¹ka³lxa² e³kxi²nyhu¹jau³su²

1 Nxe³nxa²ha¹te¹ fa³ri³se²a² nũ³ka³txa² a²ne³nxẽ³na² ain³kxain¹te³nah¹lxi¹.

— Je³su²jah³la² a²nũ²a² ka³lxa¹txi³ a²sa³wi³ha³lxi³lo³ti², ka³lxa¹txi³ ĩ³yau³xa² ũ³hũ¹kxi²sa²sai¹yhu¹i², ain¹na³li¹. Yxãn¹ta¹ hai³txi³ Jo³ãu² Ba³tis²jah³lo²la³ a²nũ²a² a²sa³wi³ha³lxi³lot³sxã³ ĩ³yau³xa² ũ³hũ¹kxi²sa²sai¹yhu¹kxe³la³ ka³lxa²nxa³wi¹. Nxe³jau³xai²na² ain³kxain¹ta¹hxi²hẽ¹la². 2 Nxe³yãn¹ta¹, a²ya³la³tu³ Je³su²jah³la² a²kxã³nxa¹ a²sa³wi³ha³lxi³nũ³ka³txi³su² te²a² so¹lxi³, a²nũ²a² ã³xa² hxi²ka² ũ³hũ¹kxi²sa²sai¹yhain¹ta¹hxi²hẽ¹la². Hai³txi³ Je³su²jah³lo² hxi²ki³la³, a²nũ²a² ũ³hũ¹kxi²sa²sai¹yhain¹ta¹hxi²nxa³hẽ¹la². 3 Nxe³nxa²ha¹te¹, fa³ri³se²a² nũ³ka³txa² a²ne³nxẽ³na² ain³kxain¹jau³xai²na², Je³su²jah³la² ain³kxi²sxã³ a³la³kxi²ka³tu³, Ju³te²a²ko³nãu³a¹ ã³na¹sxã³ wa²li³ta¹hxi²hẽ¹la². Wa²li³ka³tu³, nũ¹ã¹ Ka³li³le²a²ko³xa² a³wa³li²te³lhxã³ ai³ta¹hxi²hẽ¹la². 4 Nxe³ka³tu³, ka³nxũ³nxãn¹ko³xa² Sa³ma³ri²a²ko³xa² ã³ha³lih³sa²sai¹sãn²te³lhxã³ ai³ta¹hxi²hẽ¹la².

5 A²nxe³ko³xa² ã³nxi³ka³tu³, Si³ka²thĩ³na², Sa³ma³ri²a²ko³xai²na² nxũ²kwai³ye³lan¹thĩ³na² yau³so³nxi²ta¹hxi²hẽ¹la². A²nxe³thĩ³nai²na² kxã³nhx¹nu¹ta²kxai³ Ja³ko²ah³lu¹ta²kxai³ yxau³ta³ko³u¹ta²kxai³ un²ta³kxi²nxa³thĩ³su² ta¹hxi²hẽ¹la². A²nxe³ko³u¹ta²kxai³ Ja³ko²ah³lu¹ta²kxai³ yxau³sxã³, a²ki³lha³lxa² Jo³se²ah³la² ũ³si³wxẽ³nq³tũ¹hain¹ko³su² ta¹hxi²hẽ¹la². 6 Nxe³thĩ³nai²na² Si³ka²thĩ³nai²na², kxã³nxu¹ta²kxai³ ĩ³yau³xẽ¹na² po²su²tẽ³na² u¹khai¹nxe³tẽ³na², Ja³ko²ah³lu¹tai²na² u³sxã³ we¹ta¹hxi²hẽ¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu¹, u¹lxã³nxi³nxa²ha¹te¹, ai³hxi²tha³nha²ka³tu³ ĩ³yau³xẽ¹nai²na² a²yxo²ka³teh³xa² ã³wxe³ta¹hxi²hẽ¹la². Nxe³ka³kat³sxã³ ã³wxe³ta¹hxi²hẽ¹la².

7 ã³wxe³tẽ³na¹, txu¹ha² Sa³ma³ri²a²ko³xan¹ta¹ka³lxu³su² te²kxai³lu¹ tĩ³xi²ta¹hxi²hẽ¹la². Ũ³whi¹sai¹te³lhxã³ tĩ³xi²ta¹hxi²hẽ¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹ txu¹ha³ka³lxi²na² ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹.

— ĩ³yau³xa² ũ³hũ¹sẽ¹ni¹. ĩ³na²te³lhxã³ nxa¹nhi¹. Nain¹ta¹hxi²hẽ¹la². 8 Nxe³hĩ¹na², Je³su²jah³lai²na² a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xa² he¹yain¹ta¹hxi²nxa³hẽ¹la². Yain³txa² yo³hi²sxã³ so¹kxi²te³lhxã³, sxĩ²jen³nãu³a² aun³ta² hxa³nain¹ta¹hxi²hẽ¹la². Nxe³ha²kxai³ Je³su²jah³la² so¹lxi³ nũh¹ yxau³ta¹hxi²hẽ¹la².

9 Nxe³nxa²ha¹te¹, Sa³ma³ri²a²thĩ³nãn¹ta¹ka³lxi²na² wãn³txi³kxai³lu¹ Je³su²jah³lai²na² ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹.

— Wxãi²na² Ju³te²a² nũ³ka³txi³yah³lo²si¹lxi¹. Txai²lẽ¹. Nxẽn²nxa³i¹. Sa³ma³ri²a²thĩ³nãn¹ta¹ka³lxu³sa¹i¹. Nxe³kĩ³sa²kxai³, ĩh¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ ĩ³yau³xa³ ĩ³na²kxi²sa²te³lhxã³, nũn¹ji¹wi¹? Hai³txi³, Ju³te²a² nũ³ka³txi³ ĩ³nxa² Sa³ma³ri²a² nũ³ka³txi³na¹xai²na² wi¹lĩ³we¹yhu¹kĩ³ju³ta³la³ yũ²nxa³i¹. Ta¹hxi²hẽ¹la².

10 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹, ĩ³wa²lũ³xain¹te³nah¹lxi¹.

— Nxe³t³sã¹nxi¹. Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a² a²yen³kxa² wi¹te²a² ũ³hũ¹nxa²ti³ten³na³ni¹. Ta¹, ã³ne³wxe²nxã³nxi¹. Hai³txi³ wxãi²li² ĩ²sa²te²sxã³nxi¹. ĩ²sa²te²sin¹kxai²nãn²tu³, ĩ³yau³xa² ĩ³na²kxi¹nxa²te³lhxã³ nxe³na¹te³na¹xai²na², ĩ²sa²te²sin¹kxai²nãn²tu³, Sũ³na² yen³kxa² a³la³kxin¹kxai²nãn²tu³ ĩ³ye³kxi²sa²hĩ³nxã¹nxi¹. “ĩ³na²te³lhxã³ ũ³hũ¹sẽ¹li¹.” Nxe³sa²hĩ³nxa¹nxi¹. San¹kxai²nãn²tu³, Sũ³na² ĩ³yau³khai³xa² ũ³hũ¹nxa²hĩ³na¹xi¹.

A²nxe³jau³xai²na² i³nān¹kxai²nān²tu³, ka³te³na² wi¹tāu³a¹ yxau²xai³lh³nxā¹nx¹i¹.
Ta¹hxai²hē¹la².

¹¹ Nxe³nxa²ha¹te¹, txu¹ha³ka³lxai²na² wān³txi³kxai³lu¹,
i³wa²lū³xai¹te³nah¹lx¹i¹.

— Hxi²kan¹jah¹lāi³. I³yau³xa² u¹khai¹nxe³sxā³ si³hē³ta³nī¹khai¹nxe³ha²kxai³,
wxāi²na² kwa³ta³iēn³ta³ ū³whi¹sai¹kī³tēn³ta³ yū³nxān²nxa³ha²kxai³, nxe²na³li¹.
Nxe³kxa²yu³su², ih¹nū¹la³ta³ Sū³na² I³yau³khai³xai²na² ū³whi¹sai¹sxā³
ū³hū¹sa²hī³nxān¹ji¹ku¹, nxa²ha¹nhai¹. ¹² Kxā³nhx¹nu¹tai²na² Ja³ko²ah³lu¹tai²na²,
txa²sū³nu²su² sīn¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹. A²nxe³jah¹lo²nu¹tai²na² wxa²xu³sxā³
i³yau³xē¹nai²na² wet¹sxā³ ū³hū¹sain¹sīn¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹. A²nxe³jau³xai²na²
jah¹lu¹tain²txi³ i³na²ha²kxai³, a²wē³ha³lxī³nāu³xu¹tain²txi³ i³na²kxai¹nha²kxai³,
a²ka³yuh³nāu³xu¹tai²na² a²wāi²lo³tain¹kxe³nāu³xu¹tain²txi³ i³na²kxai¹nha²kxai³
ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹. Ja³ko²ah³lu¹tai²na² hxi²kan¹khai³1ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹.
Nxe³kxan²ti³ a²wi¹lh¹i¹na², “I³yau³xa² ū³whi¹sai¹na¹tū¹xā¹.” Nain¹kxai²nān²tu³,
hāi¹sxā³ I³yau³xē¹na² wxa²xu³sān²sxā³ ū³whi¹sai¹ain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹.
Yxān¹ta¹, wxāi²na² ā²la² hxi²kan¹khai³3nh³nxān¹te²la¹ku², nxa²ha¹nhai¹.
Ta¹hxai²hē¹la².

¹³ Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹, i³wa²lū³xi²te³nah¹lx¹i¹:

— I³yau³xai²na² ū³whi¹sain¹jau³xai²na² i³nān¹kxai²nān²tu³, hā²wxān³txa³
yā³lxu¹xi¹nxa²tū¹xi¹. ¹⁴ Yxān¹ta¹, a²nū²a² i²lī³te²su² te²an²tu³,
Sū³na² I³yau³khai³xa² ū³hū¹ai¹na¹jau³nū³a² i³na²kxi²sain¹kxai²nān²tu³,
a²ē¹nāu³nū¹na² i³na²wxe³nha³kxi²sain¹kxai²nān²tu³, i³nū³sa³la³la³kxi²hū³jau³la³
hāi¹nxe² kon³jau³hū³nxe² yen³kxi³hai¹nhī³nx2na³ni¹. A²ē¹nāu³a¹
yen³kxi³hai¹nhī³nx2na³ni¹. A²nxe³jah¹lo²su² kxai²nān²tu³,
yā³lxu²xi²ti³he¹nxa³ha²kxai³, ka³te³na² wi¹tāu³a¹ yxau²xai³lai¹nha²kxai³
ai¹nhī³nx2na³ni¹. Ta¹hxai²hē¹la².

¹⁵ Nxe³nxa²ha¹te¹ txu¹ha³ka³lxai²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— Hxi²kan¹jah¹lāi³. Nxe³jau³xai²na² ū³hū¹sē¹li¹. San¹kxai²nān²tu³,
yā³lxu¹xi²sa²nxa³kxe³su² ū³whi¹sai¹xi²te³lhxā³ ā³wxā³ti³hex1to³h³nxa³lho³li¹.
Nxe³te³lhxā³ nxa¹i¹. Ta¹hxai²hē¹la².

¹⁶ Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— I³txu¹ni¹. Nīn¹ka³tu³, wxa²wē³sāi¹ah³la² i³kaix1son¹ka³tu³, te²a² wxāi²na²
wā³li¹ja³hē¹ni¹. Ta¹hxai²hē¹la².

¹⁷ Nxe³to³ta¹:

— Txa²in³txi³la³ yū³te²txā³i¹. Ta¹hxai²hē¹la². ¹⁸ Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la²
wān³txi³kxai³lu¹, txu¹ha³ka³lxai²na² i³ye³kxi²te³nah¹lx¹i¹:

— Wxa²wān³txai²na² a²wē³sāi¹yah³la² yū³nxā²nxa³jau³xai²na²
wān³txi³khai¹xai²la¹xi¹. A²wē³sāi¹a² ha¹li¹ ha¹li¹ ka³na³kin¹jah³la², tē³sxā³
yxau²xai³li¹nhē³ni¹. Tē³sxā³ yxau²xai³lhxā³ ā³to³hi¹nhē³ni¹. Nīn¹ka³tu³,
a²ha² kwēn¹tai²na² tē³in¹jah¹lai²na², hai³txi³ wxa²wē³sāi¹sxa³xi¹. Nxe³ha²kxai³
wān³txi³tu³ i³ye³i¹nx¹i¹. Ta¹hxai²hē¹la².

¹⁹ Nxe³nxa²ha¹te¹, txu¹ha³ka³lxai²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— Hxi²kan¹jah¹lāi³. Hī¹na² i²a¹i¹. Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a² a²wān³txa²
i³hen³txi³jah¹lo²su² ye¹lx¹i¹. ²⁰ Jā¹nxa¹jau³su², Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹
i³wi¹lxon³ki²si¹kī³ju³ta² i³yau¹tū³sē¹li¹. Ih¹ti¹la²tā³ o²la³kxi²hī³kī³te²la¹ku²,
nha¹nhai¹. Nxe³ju³ta²su¹, kxā³nhx¹nu¹tai²na² txa²sū³nū²nāu³xu¹tai²na²
wā³la³ka³txai²na² so¹lx¹i³ o²la³kxain¹to³sīn¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹. Yxān¹ta¹,
wxa²nū³kā³txi³ i³nxai²na² ju³te²a² nū³kā³txi³ i³nxai²na² Je³ru³sa³lē²th³na²

so¹lxi³ i³ye³kxi²yah³lxi³to³hin¹tai¹ti²ti¹, Txa²wā¹sũ³na² Si³yxa³ũ³ta³a¹ i³wi¹lxon³kxi²si¹kj³ju³ta²su¹. Yah³lxi¹nha²kxai³: “i³wi¹lxon³kxi²si¹kj³jau³su² o²la³kxi²na¹tũ¹xã¹.” Nha¹kxai²nãn²tu³ i³h¹ti¹la³ta³ wain³txi³ o²la³kxi²h³nha¹te¹la¹ku², nha¹nhai¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

21 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹:

— Nxe³sã¹nxi¹. Txa²wãn³txai²na² yxo²i²sẽ¹ni¹. Ha³lo²a² hau³kon³tẽ³na³ni¹. Nxe³tãu³a¹: “Txa²wã¹wĩ³na² i³wi¹lxon³kxi²si¹kj³jau³la³ o²la³kxi²na¹tũ¹xã¹.” Yah³lxi¹nha²kxai³nãn²tu³, hai³txi³ wã³la³ka³ta²nũ³ai²na² so¹lxi³ o²la³kxah¹lxa³nha²kxai³, hai³txi³ Je³ru³sa³lẽ²thi³na² so¹lxi³ o²la³kxah¹lxa³nha²kxai³, yah³lxi¹nũ¹xĩ¹. Yxãn¹ta¹, ha³lo²a² i²li³jut³sũ³ju³ta² he¹yah³lxi¹nha²kxai³nãn²tu³, nxe³yah³lxi¹nũ¹tãu³a¹ sa²wai³wait³sxã³ Txa²wã¹wĩ³na² i³wi¹lxon³kxi²si¹yah³lxi¹nũ¹jau³la³ o²la³kxah¹lxi¹tũ¹xĩ¹. 22 Yxãn¹ta¹, kwẽn¹tai²na² Sa³ma³ri³tã²na² nũ³ka³txi³ i³nxai²na²: “Txa²wã¹wĩ³na² i³wi¹lxon³kxi²si¹kj³jau³su² o²la³kxi²si¹na¹xã¹.” Yah³lxi¹nha²kxai³nãn²tu³, hai³txi³ Txa²wã¹wĩ³na² wi¹lĩ²tũ³ka³txi³sah²lxa³nxi¹. Yxãn¹ta¹, txa²nũ³ka³txi³na¹xai²na² Ju³te²a² nũ³ka³txi³na¹xai²na² Txa²wã¹wĩ³na² wi¹lĩ²tũ³ka³txi³su² si¹na¹xĩ¹. Nxe³si¹na¹ju³ta²sa¹: Txa²wã¹wĩ³na² a²hxi²kan¹ta² Si³yxa³ũ³ta³lo³jah¹lo²su² jah¹la² Ju³te²a² nũ³ka³txi³jah¹lo²su² na³ni¹. A²nxe³jah³la² wxa²kõ³nxe³ti³ kãi³yah³lxi¹ju³ta² ha³lo²an¹tũ³ka³txi³ i³nxai²na² a²kõ³nxe³ti³ kãi³yah³lxi¹ju³ta² wxa²wa²su¹txa²lxi³tu¹xĩ¹. Nxe³ha²kxai³, Ju³te²a² nũ³ka³txi³na¹xai²na² Txa²wã¹wĩ³na² wi¹lĩ²tũ³ka³txi³si¹na¹xĩ¹. 23 Yxãn¹ta¹ ha³lo²a² hau³kon³tũ¹xĩ¹. A²ha¹kwẽn¹tai²na¹ hau³kon³na³ni¹. Nxe³kxai²nãn²tu³: “Txa²wã¹wĩ³na² wain³txi³ wi¹lxo³kxi²ti³hi¹ta¹tũ¹xã¹.” Nxe³kj³kxai²nãn²tu³, txa²wã¹ẽ¹nũ³a¹ wi¹lajn³nha²sxã³ wi¹lxo³kxi², wãn³txi³tu³ wi¹lxo³kxi² nxe³kj³kxai²nãn²tu³, wain³txi³ wi¹lxo³kxi²ti³hit¹hĩ³kj³tã³ni¹. Jã¹nxe³sxã³, wain³txi³ o²la³kxi²ti³hi¹kj³kxai²nãn²tu³ Txa²wã¹wĩ³na² ten³ẽ³kxe³su² hĩ³nx2na³ni¹.

24 Nxe³ju³ta² sa²kxai³lu¹, Txa²wã¹sũ³na² Si³yxa³ũ³ta³a¹ txa²wã¹ye³na² i³kj³kxah³lo²su² nxa³xĩ¹, txa²wã¹sĩ³na² yũ²nxa³jah¹lo²su² ha²kxai³lu¹. Nxe³kxan²ti³, ka³tẽ³na² a²si³yxa³ũ³ta³lo³su² ha²kxai³, txa²wã¹ẽ¹nũ³a¹ au³txi³ i²ta³lu²nẽ³jah¹lo²su² ha²kxai³, nx2na³na¹. Nxe³ha²kxai³: “Txa²wã¹sũ³na² Si³yxa³ũ³ta³a¹ wi¹lxon³kxi²txai²lã¹.” Nxe³kj³kxai²nãn²tu³, txa²wã¹ẽ¹nũ³a¹ whã²na¹ wi¹lajn³nha²sxã³ wi¹lxo³kxi², wãn³txi³tu³ wi¹lxo³kxi² nxe³si¹kj³jau³su² o²la³kxi²ya³sa³ni¹. Ju³ta² so¹lxi³ wain³na³ni¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

25 Nxe³nxa²ha¹te¹, txu¹ha³ka³lxai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

— Txa²wã¹sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxa³ũ³ta³lo³jah¹lo²su² te²a², a²i³lxa² Me³si²ah³la², wxã³nũ¹nhẽ³tu¹wi¹. Jau¹xai²na² so¹lxi³ ã³ne³wxe³sa³nhai¹. Wxã³nũ¹nhẽ³kxai²nãn²tu³ a²yen³kxa² yxo²ha³kxa¹ i³yau¹ũ³nhẽ³tu¹wi¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

26 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹.

— Txai²na², i³ye³kxi¹nxa²ha¹te³na¹xai²na² Txa²wã¹sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxa³ũ³ta³lot³sa²jah¹lo²sa¹xĩ¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

27 Nxe³hi¹na¹, i³ye³ta³lu²nxa³hi¹na¹ a²sa³wi³ha³lxi³nũ³xa² ã³wa³li² tĩ³xi²sxã³ Je³su²jah³la²na² txu¹ha³ka³lxai²na² i³ye³kxi²yhu¹ju³ta² i²ain¹ka³tu³, a²sa³wi³ha³lxi³nũ³xa² sa²kxai³lu² i³wã³txain¹kxan²ti³ kõn³ton³ti² yxa³yain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

— Yã¹te²ta³ ten³nxa²ji¹wi¹? Nxe³jau³xa² i³ye³kxai¹nxa³ha²kxai³:

— ĩ³h¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ txu¹ha³ka³lxai²na² i³ye³kxai¹nĩ¹ji¹ku¹, nxe³nxa²nha¹nhai¹. Nxe³jau³xa² i³ye³kxai¹nxa³ha²kxai³, ta¹hxai²hẽ¹la².

28 Nxe³te³na¹, txu¹ha³ka³lxa²na² a²kwa³ta³lê³na² ã³sxã³sxi²yhe³na² î³xi²ka³tu³, a²nũ²a²sxi²yhe³na² yxau³ain¹tũ³kã³txa² î³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

29 — Ne³ka²ki²sah¹lxi³sa¹lxi¹. Nũ¹ã¹ in³txa² yxau²na³li¹. A²nxe³jah¹la², txa²si³to¹na¹tâu³su² tâu³a¹ kãi³to³ha¹ju³ta² yxo²ha³kxa¹ î³tih³nxe³sain¹na²li¹. Wxã³sxã³ î²jah¹lxi³hê¹li¹. Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tâu³a¹ A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tâu³lo³jah¹lo²sin²ta²i¹, jah¹lai²na²su¹. Ta¹hxi²hê¹la². 30 Nxe³te³na¹, tũ¹kã³txai²na² sa²kxai³lu² sxi²yhe³na² aun³ti² wa²li³ain¹ka³tu³, Je³su²jah³la² a³ya³tain¹ta¹hxi²hê¹la².

31 Nxe³nxa²ha¹te¹ a³ya³tain¹nxa³ta³lxa¹ a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xai²na² sa²kxai³lu¹, Je³su²jah³la² î³ye³kxain¹ta¹hxi²hê¹la². Nxain¹te³nah¹lxi¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lãi³. Î³yain³txa²sî¹nhê³li¹. Ta¹hxi²hê¹la².

32 Yxã¹ta¹:

— Txa²yain³txi³la³ î³yai³na¹tũ³la³ yũ²na³li¹. Yxã¹ta¹, ã³ne³wxe³yah²lxa³lxi¹. Je³su²jah³la² wãn³txa² ta¹hxi²hê¹la².

33 Nxe³nxa²ha¹te¹, a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xai²na² e³lain¹ti³an¹jau³kxai³lu¹:

— A²nũ²a² ã³xa² yain³txa² tẽ³sxã³ ũ³hũ¹ain¹te²tãn²ku², kị³nhai¹. Nẽn³tain¹ta¹hxi²hê¹la².

34 Yxã¹ta¹, Je³su²jah³la² î³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— “Î³yain³sxã³ ũ³kxi²sa³nhã¹.” Na¹kxai²nãn²tu³, ka³li³sa²hĩ³nx2na³li¹. Ju¹ta² yã¹nxe³sxã³ Txa²wĩ³na² î³sa²si¹hã³sa²jah¹la² a²ẽ¹nãu³a¹ au³txi³ te³nain¹jau³su² sa²yo²we¹ta¹na¹kxai²nãn²tu³ Txa²wĩ³na² wa³ka³li³yu³ta² ta³lu²na¹kxai²nãn²tu³, ka³li³sa²hĩ³nx2na³li¹. “Î³yain³sxã³ ũ³kxi²sa³nhã¹.” Na¹ke³la³te²kxai³, ju¹ta² yã¹nxe² ai³sxã³ ka³li³sa²hĩ³nx2na³li¹.

35 Jã¹nxa¹jau³su², wxa²nũ³kã³txi³ î³nxai²na² wãn³txi³kxai³lu¹ î³ye³yah³lxin¹te³nah¹lxi¹: “Î³la³kxa² ki³ha¹li¹ ki³ha¹li¹ sa²tã³tĩ²tâu³a¹ so¹lxi³, ka³ya³txa² kan¹tâu³a¹ wxa²nãu²so¹jah³lxi³hê¹li¹.” Nxe³yah³lxi¹lxi¹. Yxã¹ta¹, txa²wãn³txi³kxai³lu¹ î³ye³kxi¹nx2ta¹jau³xa² sa²kxai³lu¹: “Ta¹wi¹. Ha³na³ka³lxi³ ten³sa²ka²la¹sxã³ ha³lo²ai²na² î²sa²sai¹jah³lxi³hê¹li¹. A²nũ²a² ka³lxa¹tũ³kã³txa² wxã³ain¹na³li¹. Txa²wãn³txa² te³nain¹jau³su² wxã³ain¹na³li¹. Wãn³txi³khaix3tu³ î³yau¹ũ³hain¹kị³kxai²nãn²tu³, tũ¹kã³txai²na² ye³jen¹na² sa²yo²wet1sain¹tu¹wi¹. Yxã¹ta¹, ha³lo²a² kâu³kị³jut3sxn³ta¹. Hau³kon³khai¹nx2na³li¹. Ka³ya³txa² kan¹ta³lun²sxã³ î³si³sa²te³kxi²na³na¹. Nxe³kxa² yã¹nxe³sxã³, tũ¹kã³txai²na² sa²yo²wet1sa²te³lhxã³, nxe³sain¹ju³ta³nũ³a² hau³kon³na³li¹.” 36 Jã¹nxa¹jau³su², yain³txa² wxa²nãu²so¹te²su² te²an²tu³, a²yo³ha² yũ³tu¹wi¹. Nxe³kxai²nãn²tu³ ka³lih³tu¹wi¹. Jã¹nxe³jut3sũ³nxe², a²nũ²a² sa²yo²wet1sai¹hain¹yah³lxin¹jau³nũ³su² o²la³kxi²yah³lxin¹kxai²nãn²tu³, a²nxe³tũ³kã³txa² sa²yo²wet1sain¹tũ³kã³txi³nũ³a², ka³te³na² wi¹tâu³a² yxau²xai³lain¹tu¹wi¹. Nain¹kxai²nãn²tu³, wxã²na² sa²kxai³lu² ka³lih³yah³lxin¹tu¹wi¹. Yain³txa² wxa²nãu²so¹te²su² te²a² ka³li³hain¹kxa² yã¹nxe² yah³lxin¹tu¹wi¹.

37 Txa²wã¹kị³na¹xai²na² Txa²wĩ³na² wa³ka³li³yu³ta² wa³kon³kị³jut3sũ³na³li¹. A²wi¹lhĩ¹nãn²tu³ txa²sa³wi³ha³lxi³su² te²an²tu³, txa²wãn³txa² wi¹jau³xa² î³ye³sxã³ a²nũ²a² î³yau¹ũ³hain¹sãn²kxai²nãn²tu³, hã²wxã³txa³ a²si³yo³nãn²ta³ txa²sa³wi³ha³lxi³ ã³su² te²kxai³lu¹, te²yã¹nxe³sxã³ txa²wãn³txa² wi¹jau³xa² ãh¹ î³ye³sxã³ î³yau¹ũ³hain¹to³kxai²nãn²tu³, ha³lo²a² hau³kon³na³na¹, nxe³kxai²nãn²tu³, ain³kxain¹tũ³kã³txai²na² sa²yo²wet1sain¹tu¹wi¹. Nxe³ju³ta² jut3sũ³nxe² txa²sa³wi³ha³lxa² a²wi¹lhĩ¹na² txa²wãn³txa² wi¹jau³xa² î³ye³sxã³ a²nũ²a² î³yau¹ũ³hain¹sãn²tũ³kã³txa² yain³txa³ki³a²

ũ³whĩ¹tũ³kã³txi³hũ³tũ³kã³txi³sai¹nha²kxai³, hã²wxãn³txa², ha³na³ka³lxi³
txa²sa³wi³ha³lxi³ ã³su² te²a² sa²kxai³lu¹, ân³ta³lo³hêt¹sxã³ txa²wãn³txa²
wi¹jau³xa² a²nũ²a² âh¹ i³yau¹ũ³hain¹ka³ty³, ain³kxain¹tũ³kã³txa²
sa²yo²wet¹sain¹tu¹wi¹. A²nxe³te²a² sa²wi³ha³lxi³ ã³xa² ã³ta³lo³hêt¹sxã³

wãn³txa² wi¹jau³xa² e³te²su² te²nũ³kã³txa² ka³ya³txa² kan¹ta³lun²te²ki³a²
wxa²nãu²so¹tũ³kã³txi³hũ³tũ³kã³txi³sai¹nha²kxai³ nxai¹nhĩ³nx2na³li¹.
Nxe³kxai²nãn²ty³, txa²sa³wi³ha³lxi³ yain³txa³ki³a² ã³whĩ¹te²hũ³te²ain²txi³
ĩ³ka³li³hi², ha³na³ka³lxi³, txa²sa³wi³ha³lxi³ ã³xa² ka³ya³txa² kan¹ta³lun²te²ki³a²
wxa²nãu²so¹te²hũ³te²ain²txi³ ĩ³ka³li³hi², nxe³hĩ³nx2na³li¹. Ha³lo²a²,
nxe³jut3sũ³na³li¹. Nxe³ju³taĩ²na², Sũ³na² wãn³txa², kxã³nxãn¹jau³xa²
ã³si³wxẽ³no³tẽ³jau³xu¹taĩ²na², nxe³te²nah¹li¹. “A²nũ²a² yain³txa³ki³a²

ũ³shĩ¹i², a²nũ²a² ã³su² te²an²ty³, yain³txa² wxa²nãu²so¹, ain³tu¹wi¹.
Ta¹hxi²ti³ai¹ti²ti¹. Nxe³jau³xai²na², a²ya³la³lyau³ty³ jau³xai²la¹i¹.

38 Jã¹nxe³kxe³hũ³nxe², Sa³ma³ri³tã²na² nũ³kã³txai²na² txa²wãn³txa² wi¹jau³xa²
ĩ³yau¹ũ³txain¹yah³lxi³hẽ¹li¹. Yah³lxin¹kxai²nãn²ty³, sa²yo²wet¹sain¹tu¹wi¹.
A²nxe³tũ³kã³txai²na², kxãn³su² a²nũ²a² ã³lxi³tũ³kã³txa² wãn³txa² wi¹jau³xa²
ĩ³yau¹ũ³hai¹nhxi²na²hẽ¹li¹. Yxãn¹ta¹, kwẽn¹taĩ²na² so¹lxi³ ha³lo²a²
hau³kon³yain¹na³li¹. Ain¹ka³ty³, wxa²wãn³txa² ain³kxi¹nx2tain¹ka³ty³,
sa²yo²wet¹sain¹tu¹wi¹. Sain¹kxai²nãn²ty³, wxa²nũ³kã³txai²nãn²ty³,
a²wi¹lhi¹na² o²la³kxah¹lxan³kxan²ti³, ha³lo²a² wi¹ju³ta² a²nũ²a² nũ³kã³txai²na²

sa²yo²wet¹sain¹ju³ta³nũ³a² a³ya³ti²yah³lxin¹tu¹wi¹. Yah³lxin¹ju³ta² jut3sũ³nx2e²,
a²nũ²a² ka³ya³txa² wxa²nãu²so¹te²hũ³nxe² a²yain³txa²ki³a² ã³whĩ¹xa³kxan²ti³
wxa²nãu²so¹te²hũ³nxe², yah³lxin¹tu¹wi¹. Ta¹hxi²hẽ¹la².

39 Nxe³nxã²ha¹te¹, ye³jen¹nãu³kxai³lu¹, a²nũ²a² ka³lxi¹tũ³kã³txa²
Si³ka²thĩ³nai²na² yxau³ain¹tũ³kã³txa² ân³yã³nhai¹tũn³tũ³kã³txi³su² te²kxai³lu¹,
Je³su²jah³la² sa²yo²we¹tain¹ta¹hxi²hẽ¹la². A²nxe³tũ³kã³txai²na² ha³la³je¹na²
txu¹ha³ka³lxi²na² wãn³txa² ain³kxain¹ta¹hxi²hẽ¹la². Ain³kxain¹jau³xa²
sa²kxai³lu¹:

— Je³su²jah³lai²na², txa²ha³lo²a² txa²wẽ³son³ti³na¹hĩ¹nãn²ty³
kãi³xi²yxau³xai³la¹ju³ta² hu³, yxo²ha³kxa² nũn²ta¹ ĩ³ye³kxi²tĩ¹li³ũ³sa³na²li¹.
Txu¹ha³ka³lxi²na² wãn³txa² ta¹hxi²hẽ¹la². Nxe³jau³xai²na², a²nũ²a²
nũ³kã³txai²na² ain³kxain¹ka³ty³, Je³su²jah³la² sa²yo²we¹tain¹ta¹hxi²hẽ¹la².

40 Ain¹ka³ty³, Sa³ma³ri³tã²na² nũ³kã³txai²na² sa²kxai³lu², Je³su²jah³la²
ĩ³ha¹txain¹ka³ty³, ĩ³ye³kxain¹te³nah¹li¹:

— Kan²txi³, txa²sxi²ha² yxau³ya³sa²sãn²sĩ¹nhẽ³li¹. Yhain¹ka³ty³,
Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu¹ ye³ha¹li¹ a³lan²yain¹ta¹hxi²hẽ¹la².

41 Yain¹ka³ty³, ha³na³ka³lxi³ Si³ka²thĩ³nai²na² wã³kon³tũ³kã³txa²
ân³yã³nhai¹txe³nũn³tũ³kã³txa² ka³lxi¹nũn³tũ³kã³txa² sa²kxai³lu², Je³su²jah³la²
wãn³txa² ain³kxain¹ka³ty³, sa²yo²we¹tain¹nũn³ta¹hxi²hẽ¹la².

42 Nxe³te²nah¹li¹, tũ¹kã³txai²na² wãn³txi³kxai³lu¹, txu¹ha³ka³lxi²na²
ĩ³ye³kxain¹te³nah¹li¹:

— Nxe³3sãn²si¹nxi¹. Hĩ¹na² sa²yo²we¹tain¹nha¹xĩ¹. Je³su²jah³la²
a²yo²wãn³txi³khai³xa² ain³kxain¹nha¹ka³ty³ sa²yo²we¹tain¹nha¹xĩ¹. Kxãn³su²,
wxa²wãn³txa² so¹lxi³ ain³kxi¹nxã²to³nhã¹taĩ²ty³ni¹. Yxãn¹ta¹, hĩ¹na²
wxa²wãn³txain²txi³ ain³kxi², Je³su²jah³lai²na² wãn³txain²txi³ ain³kxi²,
nxe³sa²sĩn¹jau³su² wi¹wi¹nxe² sa²yo²we¹tain¹nha¹xĩ¹. Nha¹ka³ty³,
Je³su²jah³lai²na² Sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lo³jah¹lo²su²

na³na¹. Yuh³xai²nān¹tũ³kā³txi³ki³na¹xai²na² kQ³nxe³thin¹ki³ju³ta² sa²wa²su¹tē³jah¹lo²su² na³na¹. Jau¹xa² a³la³kxi²nha¹xī¹. Ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³la² a²hxi²kan¹jah¹la² ki³lha³xa² i³we²txi²jau³su²

43 Nxe³nxa²ha¹te¹, ye³ha¹li³ a³lan²ti³kxai³lu¹, Je³su²jah³la² wa²li³ka³tũ³ ha³lo²a² Ka³li³le²a²ko³xa² ā³wih¹ta¹hxai²hē¹la².

44-45 Nxe³te³nah¹lxi¹:

— Txa²wā¹sũ³na² wān³txa² i³hen³txi³jah¹lai²na², a²ha³lo²khai³xa² ā³wih¹sxā³ i³xi²kxai²nān²tũ³, a²ka³lxa¹ti³khai³xa² i³wet¹lsi¹nyhain¹jau³la³ yũ³ai¹nxa³i¹. Jā¹xisain¹nũn³na³li¹. Je³su²jah³la² wān³txa², ta¹hxai²hē¹la². Ain¹sxā³, Ka³li³le²a²ko³xa² ā³wih¹ka³tũ³, Ka³li³le²a²ko³xan¹tũ³kā³txa² sa²kxai³lu² i³sa²nēn¹kxain¹ta¹hxai²hē¹la². I³sa²nēn¹kxain¹ju³tai²na²sa¹:

— Je³su²jah³lai²na² wi¹kāi³jah¹lo²su² na³na¹. Ha³la³je¹nhī¹nai³tā², a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ Je³ru³sa³lē²thi³na² ān³yān³ki³nũ²kxi¹xain¹sxā³ i³yai³ni², Sũ³na² Si³yxa³tāu³a¹ i³ka³li³te³lhxā³ o²la³kxi², ain¹ta¹ti²tu³na¹. Nxe³hī¹nai³tā² Je³su²jah³lai²na² yxa³u³ya³nhē³lain¹sxā³, ha³lo²a² nũ³kxũn³ju³ta² so¹lxi³ kāi³ya³nhē³lain¹ta¹tu³na¹. I²ta³lun²ki³tai¹tu³na¹. Wi¹kāi³jah¹lo²su² na³na¹. Ka³li³le²a²ko³xan¹tũ³kā³txai²na² wān³txa², nxe³nha²ta¹hxai²hē¹la². Ain¹sxā³, Je³su²jah³lai²na² i³sa²nēn¹kxain¹ta¹hxai²hē¹la².

46 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu¹, sxi²yhe³na² Ka²na³thi³na² ā³wih¹xi²ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³thi³nāu³ai²na², ha³la³je¹nhī¹nai³kxai³ Je³su²jah³la² i³yau³khai³xa² ā³sa²yāt¹sxā³ yain³txi³yau³ wi¹khaix¹jau³xa² sa²wet¹ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³thi³nāu³a¹, hī¹na² ā³wih¹xi²ka³tũ³, a²nũ²a² a²hxi²kan¹jah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². Ka³far³na³ũ²thi³na², Ka²na³thi³nai²na² kũ³we²ki²la² un²ta³kxi²nxa³thi³na² yxa³u³jah¹lo²su², ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jah¹la² a²ki³lha³xa² i³ton³kxi²ta¹hxai²hē¹la².

47 Nxe³nxa²ha¹te¹, a²wi³nai²na² sa²kxai³lu² a²ē¹nān¹jau³su² te³nah¹lxi¹:

— Hī¹na² wān³txa² wi¹jau³xa² ain³kxi²na¹nhā¹. Je³su²jah³la² he¹na³na¹. Ju³te²a²ko³xa² a³li³ka³tũ³ Ka³li³le²a²ko³xai²na² he¹na³na¹. I²sxā³ i³ye³kxai¹na¹tũ¹xā¹. Ain¹ka³tũ³ a²wi³nai²na² sa²kxai³lu² Je³su²jah³la² i³ha¹txi²sxā³ kāin² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Txa²wē³sa² ya³lu²saun³kxi²sa²na³li¹. Kan³si²sxā³ i²sxā³ we²txi²sxũ³xi²sē¹li¹. A²wi³na² wān³txa² ta¹hxai²hē¹la².

48 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu², i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— A²yen³kxa² nũ³kxũn³te²a² i²yah³lxan³kxai²nān²tũ³ yxo²i²sah¹lxin¹ju³ta² ten³ti³hex¹yah³lxa³lxi¹. Ta¹hxai²hē¹la².

49 Nxe³nxa²ha¹te¹, a²hxi²kan¹jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹, i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. Hī¹na² kan³sxā³ wxā³sē¹li¹. Kāu³kxi²txa³hē¹li¹. Txa²wē³sa² ya³lu²kxi²sa²ju³ta²yan³txi³su², na¹nhai¹.

50 Yxān¹ta¹:

— Ā³nxī³xi²txu¹li¹. Wāi³lxa² wi¹we²nxī²sxā³ wi¹yxa³ye³nx2na³li¹, hī¹na²su¹. Je³su²jah³la² wān³txa² ta¹hxai²hē¹la². Nxe³jau³xai²na², a²wi³nai²na² sa²kxai³lu¹ ain³kxi²ka³tũ³ ā³nxī³xi²te³lhxā³ nxe²xai³ta¹hxai²hē¹la². 51 Ai³ka³tũ³, tih³na² kan³si²ka³tũ³, a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa² sa²kxai³lu¹, a²hxi²kan¹jah³lai²na² sxi²ha² yxa³u³sxā³ a³li³ain¹te²nāu³xa² sa²kxai³lu¹, i³ha¹txi²sxā³ i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Wxa²wē³sa² wi¹we²nxī²sxā³ ka³ten³ti³ yxa³u³na²li¹. Nain¹ta¹hxai²hē¹la².

52 Ain¹ka³tũ³, a²hxi²kan¹jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹, i³wā³txi³sxi³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— ĩh¹nxe³hĩ¹naĩ³tā¹ we²nxi²lhai¹li¹? Ta¹hxi²hē¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹, ĩ³wa²lũ³xain¹te²an¹jau³kxai³lu¹.

— Sũn²ta³tai³tā² u³je³na³ka² ā³ni²ā³ni²hĩ¹naĩ³tā² wē³sa² ĩ³sũ²kxi²sxā³ ĩ³we²nxi²khai¹sĩn¹na²hē³li¹. A²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa² wān³txa² ta¹hxi²hē¹la².

53 Nxe³ju³ta², a²wĩ³naĩ²na² ain³kxi¹xi²nha²ta¹hxi²hē¹la². Nxe³te³nah¹lxi¹:

— Hā³xā¹. Sũn²ta³tai³tā² te²yā¹nxe³hĩ¹khai³xai³tā², tĩ¹kxi²na² son³txi³ai³tā², Je³su²jah³lai²na² ĩ³ye³kxi²sain¹na²hē³na¹. “Ā³nxi³txu¹li¹. Wxa²wē³sa² we²nxi²sxā³, ka³ten³ti³ yxau²na³li¹.” Sain¹na²hē³na¹. Wain³na³na¹. Je³su²jah³la² yxo²i²a¹xā¹. A²wĩ³na² a²ē¹nān¹jau³la³ ĩ³ye³kxi²nha²ta¹hxi²hē¹la². Nxe³ha²kxai³ a²wĩ³nāin²txi³, Txa²wā¹sũ³na² Si³yxau³tāu³a¹ yxo²i²i², a²sxi²ha² ya³lxi³hain¹tũ³ka³txain²txi³ yxo²ha³kxa¹ Txa²wā¹sũ³na² Si³yxau³tāu³a¹ yxo²i²i², ain¹ta¹hxi²hē¹la².

54 Nxe³ju³tai²na² Je³su²jah³la² nũ³kxũn³txi³ kãi³ain¹ju³ta², Ju³te²a²ko³xa² wa²li³sxā³ Ka³li³le²a²ko³xa² ā³wih¹sxā³ yxau³hĩ¹na¹ kãi³ain¹ju³ta¹, ā³ta³lo³hē²ti²sxā³ nũ³kxũn³txi³ kãi³ain¹ta¹hxi²hē¹la².

5

ĩ³ye³na² a²yo²ka³teh³nāu³a¹ yxau³jah¹la² ĩ³we²txi²jau³su²

1 Nxe³nxa²ha¹te¹ kwēn¹ta²kxai³lu¹ Ju³te²a² nũ³ka³txa² ā³yā³nũ¹tain¹sxā³ ĩ³yai³ni², Sũ³na² ĩ³wā³nxĩn²kxi², nxe³ain¹je³nāu³wa³kxa² hau³kon³ye²ta¹hxi²hē¹la². Jā¹nxe³te³lhxā³, Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu¹, Je³ru³sa³lē²thĩ³na² wā²ka³lka³sxā³ a³li³nhē¹ta¹hxi²hē¹la². 2 A²nxe³thĩ³nāu³a², sxih²yo²a²o³ve²a³nũ³ka³txa² ā³wi²xi²ta³yo²a²yũ³ta¹hxi²hē¹la². Nxe³ta³yo²a² a²yo²ka³teh³nāu³a², ĩ³ye³na² a²i³lxa² Be³te³sa²ta²yau³xa² ta¹hxi²hē¹la². A²nxe³je³naĩ²na² a²yo²ka³teh³nāu³a², sxi²ha² ha¹li¹ ha¹li¹ ka³na³ki¹ thĩ³na² yũ³ta¹hxi²hē¹la². 3 A²nxe³thĩ³nāu³a¹, a²nũ²a²nāu³xa² ĩ³ton³tũ³ka³txa² ye³han³tũ³ka³txa², su³kan²ta³kxi²tũ³ka³txa², txa²wā¹nũ²ai²na² whāi²na¹ kan²ta³kxi²tũ³ka³txa² sxa²ho³hain¹to³ta¹hxi²hē¹la². 4 Nxe³te³nah¹lxi¹:

— Sxa³sxā³ wah³nxe² sxa³na¹nhā¹. Na¹kxai²nān²tu³, ha³lo²a² Sũ³na² Si³yxau³tāu³a¹ wā²nũh¹ ĩ³yĩ¹li²nũ¹nhē³ju³ta² hau³kon³na³na¹. Nxe³kxai²nān²tu³, Sũ³na² a²sa³wi³sa² oh³xan¹jah¹la² a³ka³nxi²xi²sxā³ wxā³nũ²la² ĩ³yau³xai²na² sa²ta³kāu³ta³kāu³nxe²na³na¹. Nxe³kxai²nān²tu³, a²nũ²a² ĩ³ton³te²su² ĩ²li³te²su² te²an²tu³ ā³nxai³lhxā³, a²nũ²a² ā³xa² yxo²ha³kxa¹ ā³ne³ka²ta¹sai¹sxā³ ā³nxai³kxai²nān²tu³, ĩ³yau³xa² ā³nũ¹nha²na³na¹. A²nxe³jah¹lo²su² kxai²nān²tu³, we²nxi²ta³lu²naĩ¹nhĩ³nx2na³na¹. Kxān³su² te²yā¹nxe³to³hxi²na²hē³na¹. Jā¹nxe³nē³tũ¹xā¹. Nxe³tāu³a¹, ĩ³yau³xa² ā³nũ¹sa²sxā³ we²nxi²sa²ju³ta², txai²li² ten³sa³nhā¹. A²nũ²a² ĩ³ton³tũ³ka³txa² wān³txa², a²ē¹nāu³a¹ ĩ³ye³kxi²nha²sxā³, nxēn³tain¹ta¹hxi²hē¹la². Ain¹sxā³ sxa²ho³hain¹ta¹hxi²hē¹la². 5 A²nxe³tũ³ka³txai²na², in³jah³la² ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ hxi²ka² hxi³an³sxā³ ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ wxa²sa²wa²li³ki³sxā³ nxe³ko³xa², kan²ta³kxi² sxa²xai³kwē³kon³ta¹hxi²hē¹la². A²nxe³jah¹la² a²nũ²a²nāu³xai²na² nxũ²kwai³ye³ye³lo³tāu³a¹ sxa³ye²ta¹hxi²hē¹la². 6 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu¹ yau³son³ye²ka³tu³, sxa³yain¹jah¹la² ĩ²i², a³lu²txi³ ĩ³ton³ju³ta² ā³ne³wxe², ai¹nha²kxai³ ĩ³wā³txi³te³nah¹lxi¹:

— We²nxi²ti²ten³khai¹nxe³nxa²ji¹wi¹? Je³su²jah³la² wān³txa² ta¹hxi²hē¹la².

7 Nxe³nxa²ha¹te¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. Nxe²3sā¹lxi¹. We²nxi²txi³ ten³khai¹sa³nhai¹. Na¹ha²kxai³ yxau³sxā³ ĩ³yau³xai²na² ān³ta³kāu³ta³kāu³ju³ta³nũ³a²

wah³nxe³to³ha¹i¹. We²nxi²sa²txai²li¹. Na¹ta¹ a²nũ²a² i²sa³te²la³ yũ²nxa³i¹. Sa²nxa³kxe³su², i³yau³xai²na² a³ta³kāu³ta³kāu³kxai²nān²tu³, hai³txi³ a²nũ²a² sa²ha³lxo¹so¹sa²sxā³ i³ye³na² ũ³nhũ¹sa²te²la³ yũ³sa²nxa³kxe³su², a³nxai³lhxā³ ā³nũ¹a¹tũ¹xā¹. Nxe³na¹te²i³, a²nũ²a² ā³xa² so¹lxi³ ā³ne³ka²ta¹sain¹sxā³ i³yau³xa² ā³nũ¹ain¹ka³tu³, we²nxain¹na³li¹. Yxān¹ta¹ txai²na² ā³nũ¹sa²sxā³ we²nxi²sa³ju³ta³la³ yũ³sa²nxa³i¹. Ta¹hxi²hē¹la².

8 Yxān¹ta¹, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹:

— i³sa²yxau³sxā³ wxa²sxan¹ka³lo³ai²na² sa²sot¹sxā³ ā³nxai³txu¹li¹. Ta¹hxi²hē¹la².

9 Ai¹nha²kxai³, in³jah³lai²na² sa²kxai³lu² kwēn¹ta²kxai³ we²nxi²ta³lu²ni²ka³tu³, a²sxa³ka³lo³a² wā²nxũh¹ sa²so¹sxā³, a²yu³kxa² ā³nxai³ta¹hxi²hē¹la². Nxe³hī¹na¹, Sa²ba³to³ nxe³ju³ta², Ju³te²a² nũ³ka³txa² i³ye¹nxi²yhai¹to³ju³ta² ti³wa³ki³lon³ta¹hxi²hē¹la².

10 Nxe³nxa²ha¹te¹, Ju³te²a² nũ³ka³txa² a²hxi²kan¹txi³nāu³xa² ā³nhai¹tũ³tũ³ka³txa² wān³txi³kxai³lu¹, in³txa² we²nxi²jah¹lai²na² i²sxā³ i³ye³kxain¹te²an¹jau³kxai³lu¹:

— Hī¹na²sa²ba³to³ nxe³ki³tā³li¹. Ki³sa²kxai³, ha³ya³kxa² wxa²sxan¹ka³lo³ai²na² tē³sxā³ ā³nxai³sīn¹txa²hē¹li¹. On³sxā³ kái³xa³li¹. Ta¹hxi²hē¹la².

11 Yxān¹ta¹, i³wa²lũ³xain¹te²an¹jau³kxai³lu¹:

— A²nũ²a² i³we²txi²sa³jah¹la² i³ye³kxi²sa²te³nah¹li¹: “Wxa²sxan¹ka³lo³ai²na² sa²so¹sxā³ ā³nxai³txu¹li¹.” Sain¹na²li¹. In³jah³lai²na² wān³txa², ta¹hxi²hē¹la².

12 Nxe³nxa²ha¹te¹, Ju³te²a² nũ³ka³txai²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— ĩh¹te²ta³ i³ye³kxi¹nxain¹thi²li¹? “Wxa²sxan¹ka³lo³ai²na² sa²so¹sxā³ ā³nxai³sē¹li¹.” Nxe³nxain¹tē³nũ¹ta²li² ĩh¹te²khaix³ta³ i³ye³kxi¹nxain¹thi²li¹? Ta¹hxi²hē¹la².

13 Yxān¹ta¹, we²nxi²jah¹lai²na², Je³su²jah³la² a²i³lxa² a³la³kxi²ta¹hxi²nxa³hē¹la². Nxe³ju³ta²sa¹: Ha³la³je¹nĩn³kxai³, a²nũ²a² ka³lxa¹tũ³ka³txa² ā³yān³ki³nũ²kxai¹nha²kxai³, Je³su²jah³la² hāi³a² i³ha²li²si³ta¹hxi²hē¹la². Nxe³ha²kxai³, Je³su²jah³la² he¹yai¹nxa³ha²kxai³, we²nxi²jah¹lai²na² sa²kxai³lu² kō³nxe² i³yi¹li²hain¹ta¹hxi²nxa³hē¹la².

14 Nxe³nxa²ha¹te¹, ye³jen¹nāu³kxai³lu¹, Je³su²jah³lo²kxai³lu¹ Txa²wā¹sũ³na² sxi²ha²nāu³a¹ he¹ain¹tāu³kxai³lu¹, in³jah³lai²na² i³ha¹txain¹ka³tu³, i³ye³kxain¹te³nah¹li¹:

— Hī¹nai²li² wi¹lain³kxi²nħān¹nhai¹. Nĩ¹nha²kxai³, a²wēn³txa³ kō³nxe³ju³ta³la³ kái³xi²sxā³ yxau²xai³txa³hē¹li¹. Kái³in¹kxai²nān²tu³, ha³lo²a² ā²la² khāuh³lxa³thin¹khai¹nxe³ju³ta² a³ya³tin¹kxa²ya³n³ti³su² ya³nxa²ha¹i¹. Je³su²jah³lai²na² wān³txa² ta¹hxi²hē¹la².

15 Nxe³ka³tu³, in³jah³lai²na² sa²kxai³lu² a³li³sxā³ Ju³te²a² nũ³ka³txa² a²hāi¹tũ³te²nāu³xa² i³ye³kxain¹te²nah¹li¹:

— i³we²txi²sa³jah¹la² a²i³lxa², Je³su²jah³lai²na² i³we²txi²sa³hē²li¹. Ta¹hxi²hē¹la². 16 Nxe³ju³kxai³lu¹, Je³su²jah³lai²na² sa²ba³to³ nxe³ju³ta² i³we²txi²ju³kxai³lu¹, Ju³te²a² nũ³ka³txa² a²hāi¹tũ³te²nāu³xa² sa²kxai³lu¹ kāin² i³xan³tain¹ta¹hxi²hē¹la². i³xan³tai¹nha²kxai³, Je³su²jah³la² khāuh³lxa³tain¹ju³ta² te³ni², Je³su²jah³la² i³su²lhā³te³lhxā³ o²la³kxi², ain¹ta¹hxi²hē¹la². Nxe³si¹hain¹jau³su², Je³su²jah³la² a³ya³tain¹ta¹hxi²hē¹la².

17 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹, i³ye³kxain¹te³nah¹li¹:

— Txa²wi³na² wa³kon³na²wi¹. Ha³ya³kxa² wa³kon³ti³he¹xai¹nxa³wi¹. Ai¹nha²kxai³, Txai²na² sa²kxai³lu² wa³kon³nũ³na¹wi¹. Ta¹hxi²hē¹la².

18 Ain¹nxa²ha¹te¹, Ju³te²a² nũ³ka³txa² ã³nhã¹tũn³te²nãu³xai²na² sa²kxai³lu² Je³su²jah³la² i³su²lhã³ti³ten³khaix¹ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ain¹jau³xa²sa¹:

— Je³su²jah³lai²na² sa²ba³to³ nxe³ju³ta² sa²yo²ã³sxã³ wa³kon³nãn³khi³. Nain¹jau³su²: “Sũ³na² Si³yxa³tãu³a¹ Txa²wĩ³nai²la¹i¹.” Ain¹na³li¹. Ain¹sxã³ te²yã¹nxe³te²lox³nha³sxã³ ã³la² ko³nxe³khai¹nxe³ju³ta² kãi³nãn³khi³. Nain¹jau³su², i³su²lhã³te³lhã³ã³la² ten³khaix¹ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

Je³su²jah³la² hxi²kan¹khai¹nxe³jau³su²

19 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹, i³wa²lũ³xain¹te³nah¹li¹:

— A²ya³la³tu³ wãn³txan²tu³ i³ye³ya³nx2ta¹i¹. Hai³txi³ A²tah²na¹xai²na² a²yen³kxa² nũ¹h¹ kãi³a¹ju³ta²yũ²nxa³i¹. Hxi²kan¹txi³ nũ¹h¹ kãi³sa²hxai²nxa³hẽ¹li¹. Na¹ha²kxai³, hã¹sxã³ Txa²wĩ³na² yen³kxa² kãi³ju³ta² so¹li³, A²tah²na¹xai²na² i²sxã³ kãi³a¹i¹. Txa²wĩ³na² kãi³ju³ta² ha³kxa¹ kãi³hxi²so¹ya³nx2ta¹i¹.

20 Jã¹nxe³jau³su², Txa²wĩ³na² a²ẽ¹nãn¹jau³xa²sa¹: “Txa²ki³lha³lxa² a³li²na¹nhã¹. Na¹ha²kxai³, a²yen³kxa² kãi³a¹ju³ta² ha³kxa¹ i³ya¹ũ³ai¹nhxai²na¹hẽ³na¹.” Sa²na³li¹. Nxe³sa²ju³ta², hĩ¹na² i³ton³jah¹la² we²txi²ye¹nx2ta¹te¹ni²ti¹. Ye¹nx2ta¹ha²kxai³, a²yen³kxa² nũ³kxũn³te²a² kãi³ya³nx2ta¹te¹ni²ti¹. Yxãn¹ta¹, ye³jen¹na² a²yen³kxa² ã³la² nũ³kxũn³khai¹nxe³te²a² ka³lxa¹te²a², Txa²wĩ³na² i³ya¹ũ³sa³tu¹wi¹. Sa³kxai²nãn²tu³, kãi³ya³nx2ta¹tu¹wi¹.

Na¹ju³ta¹nãn²tu³, wxa²nũ³ka³txai²nãn²tu³, i²yah³lxin¹kxai²nãn²tu³: “Nũ³kxũn³khai¹nx2nxãn³ko¹. Jã¹nxũn³nxa³ko¹.” Wxã²i²kxai³ yah³lxin¹tu¹wi¹.

21 Jãx¹lnha¹ju³ta¹nãn²tu³ta¹, txa²nũ³kxũn³nha¹ju³ta¹nãn²tu³ta¹: Txa²wĩ³na² hxi²ka², a²nũ²a² ya³lu²kxan²ti³, hxi²kan¹txi³ i³we²ti¹xi²sxã³ ka³ten³su² i³sa²yxa³xi²ye²ha²kxai³, ka³ten³su² we²txi²jah¹lai²la¹i¹. Jã¹nxe³sxã³

A²tah²na¹xai²na² a²nũ²a² a²te³na¹kxa² so¹li³, ya³lu²ju³ta² ka³ten³txi³ we²txi²jah¹lo²sa¹i¹. 22 Jã¹nxa¹jau³xai²nãn²tu³ta¹, txa²hxi²kan¹txi³ ha³lo²a²

wã²nxũ¹hain³nha¹ju³ta¹nãn²tu³ta¹: A²nũ²a² ha³lo²ai²na² yxa³ai¹nhĩ¹na² kãi³yxa²xai³lain¹ju³ta¹nãn²tu³, Txai²na² A²tah²na¹xai²na², yxan¹nãu³a¹ ha³lo²a² wã²nxũ¹hĩ²sxã³ wã²nxũ¹hain³nha¹tu¹wi¹. Na¹ka³tu³, kãi³ain¹kxa² yã¹nxe³sxã³, wi¹lhin¹te²nũ³ka³txa² wi¹lhin¹sxã³ i³yĩ¹li²na¹ha²kxai³, ha³na³ka³li³ i³li³thi¹nxa³tũ³ka³txa² i³li³sxã³ i³yĩ¹li²nxa³ha²kxai³, a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ nxe²xai³lai¹na¹tu¹wi¹. Na¹kxai²nãn²tu³, Txa²wĩ³na²

hxi²kan¹txi³lot3sa²sxã³ ha³lo²a² wã²nxũ¹hain³nha¹tu¹wi¹. Nxe³ju³ta²su¹, Txa²wĩ³na² a²ẽ¹nãn¹ju³su² te³nah¹li¹: “Txai²li² hai³txi³ a²nũ²a²

kãi³yxa²xai³lain¹ju³ta² i³yĩ¹lain¹nxa³lho³na¹. Yxãn¹ta¹, Txa²tah²hai²na² so¹li³ i³yĩ¹lain¹tũ¹xã¹.” Sain¹na³li¹. Sai¹nha²kxai³, ha³lo²a²

hxi²kan¹txi³ wã²nxũ¹hain³nha¹tu¹wi¹. 23 Na¹ha²kxai³ a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ i³sa²nẽn¹kxi²sain¹tu¹wi¹. Txa²wĩ³na² i³sa²nẽn¹kxain¹kxa² yã¹nxe³sain¹tu¹wi¹. Ju¹ta² Txa²wĩ³na² ten³na³li¹. Yxãn¹ta¹, a²nũ²a² i²li²te²nãn²tu³, A²tah²na¹xai²na² i³sa²nẽn¹kxi²sai¹nxa³kxai²nãn²tu³, te²yã¹nxe² Txa²wĩ³nain²txi³

i³sa²si¹hã³sa²jah¹lain²txi³ i³sa²nẽn¹kxai¹nhĩ³nx2nxã³i¹.

24 A²ya³la³tu³ wãn³txi³tu³ e³kxi¹nx2ta¹i¹. A²nũ²a² a²ten³te²su² te²an²tu³, txa²wãn³txa² ain³kxi², Txa²wĩ³na² i³sa²si¹hã³sa²jah¹lu¹ta¹na² yxo²i², nxe³sain¹sĩn¹kxai²nãn²tu³, ka³te³na² wi¹tãu³a¹ a²lhun³tu² yxa²xai³lain¹na³li¹, kwẽn¹ta¹nah¹li¹. A²nxe³jah¹lo²su² kxai²nãn²tu³, wi¹wi¹nxe² kwẽn¹ta¹na² ya³lu²tãu³ã¹ a³li³ã³ya¹ka³tu³, ka³ten³nãu³a² sa²kxai³lu² ã³sa²ha³ti³sa²sai³sxã³ yxa³ain¹na³li¹. A²nxe³jah¹la², yxan¹nãu³a¹ hã¹nxe³sxã³

wi¹lhin¹sxã³ i³yĩ¹lain¹nha¹tu¹wi¹. A²hĩ¹na², kãi³ yxau²xai³lain¹ju³ta², ain¹nha¹tu¹wi¹. 25 A²ya³la³tu³ wãn³txi³tu³ i³ye³kxi¹nx2ta¹i¹. A²nũ²a² kq³nxe³ti³ kãi³ain¹te²su² te²an²tu³, ya³lu²te²hũ³sxã³ Sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ yxau²xai³lain¹tu³ka³txi³sain¹na³li¹. Yxãn¹ta¹ ha³lo²a² hau³kon³tu¹wi¹. Nxe³tãu³a¹ a²nũ²a² ya³lu²te² yã¹nxe³tu³ka³txai²nãn²tu³, Txa²wãn³txa² Sũ³na² Tah²na¹xai²na² wãn³txa² ain³kxi²sain¹kxai²nãn²tu³, a²ha¹ ain³kxi²sain¹te²a² whã²na¹ tah²lxĩ³ ka³ten³su² yxau²xai³lain¹tu¹wi¹. Kwẽn¹tai²na² ha³lo²a² hau³kon³na³li¹. 26 Nxe³ju³ta² Txa²wĩ³na² ka³te³na² six3ka³ti³yah³lo²khai³xai²la¹i¹. Nxe³te²sa²kxan²ta¹ ai¹nha²kxai³, A²tah²na¹xai²na² ka³te³na² si³ka³ti³na²kxa² yã¹nxe³te²su² te²yã¹nxe³sxã³ ti³hit1sa³na²hẽ³li¹. 27 Jã¹nxa¹jut3su² Txa²wĩ³na² i³ye³kxi²sa²te³nah¹lxĩ¹: “Wxã²i²na² a²nũ²a² Tah²si¹lxĩ¹. Nxa²ha¹i¹. Nxa²ha¹ha²kxai³ hxi²kan¹txi³lo³txa²ha¹i¹. Txa²wĩ³na² sa³na²hẽ³li¹. Sa³ha²kxai³ Txai²na² hxi²kan¹txi³ a²nũ²yo²ha³kxa¹ kãi³yxau²xai³lain¹ju³ta² wã²nxũ¹hain³nha²sxã³ i³yĩ¹lai¹na¹tu¹wi¹. Txai²na² a²nũ²a² Tah²sa¹i¹. Txa²wĩ³na² Tah²nũn³sa¹i¹. Na¹ha²kxai³ ai¹na¹tu¹wi¹. 28 Txa²wãn³txai²na² i³ye³kxi¹nx2ta¹jau³xai²na², i³wã³wã³txi³yah¹lxĩ³txa³hẽ¹li¹. “Ĩh¹nxe³jau³ta³ e³ji¹ku¹.” Sah¹lxĩ³txa³hẽ¹li¹. Ha³lo²a² nxe³xai³tu¹wi¹. Nxe³tãu³a¹ a²nũ²a² e³la² ya³lu²hãin¹kxi²te²su² te²a² txa²wãn³txa² ain³kxi²sain¹tu¹wi¹. Sain¹kxai²nãn²tu³ ka³ten³su² a³li³ain¹tu¹wi¹. 29 A³li³ain¹kxai²nãn²tu³ a²nũ²a² wi¹lhin¹sxã³ kãi³ain¹te²nũ³ka³txa² ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²sxã³ ka³te³na² wi¹tãu³a¹ yxau²xai³lain¹tu¹wi¹. Yxãn¹ta¹, a²nũ²a² i³lxĩ³thi¹nxa³txi³ kãi³ain¹te²nũ³ka³txa² ha³na³ka³lxĩ³ ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²sxã³, Sũ³na² i³hi³txain¹ju³ta² ã³yu¹kã³ain¹tu¹wi¹.

Je³su²jah³la² a²hxi²kan¹ju³ta² wxa²ye³ka¹tẽ³jau³su²

30 Txai²li² hxi²kan¹txi³ a²yen³kxa² nxũ¹hĩ²sxã³ kãi³te²txã³xi¹. Yxãn¹ta¹, Txa²wĩ³na² wãn³txa² ain³kxi²so¹sxã³ wã²nxũ¹hain³nha²sxã³ i³yĩ¹lai¹na¹i¹. Na¹ha²kxai³ wain³txi³ wã²nxũ¹hain³nha¹i¹. Na¹ha²kxai³ hai³txi³txa²ẽ¹nãu³a¹ au³txi³ te³na¹jau³la³ o²la³kxi²te²txã³i¹. Yxãn¹ta¹ Txa²wĩ³na² i³sa²si¹hã³sa²jah¹lo²nu¹tai²na² te³nain¹jau³xa² so¹lxĩ³ o²la³kxi²te²sa¹i¹.

31 Txa²yen³kxa² i³yau¹ũ³nx2ti³te³lhxã³ na¹i¹. Wãn³txa² so¹lxĩ³ e³kxi¹nx2ta¹i¹. Yxãn¹ta¹: “Wxa²wãn³txa² wãn³txi³sxa³i¹.” Nxe³sah²lxin¹nha¹. Nxe³na¹jau³xai²na² nũh¹ txai²na² so¹lxĩ³ i³ye³kxi¹nx2ta¹kxai²nãn²tu³, a²nũ²a² ã³xa² i³ye³yo²nũ¹si¹nxa³kxe³su² i³ye³kxi¹nx2ta¹kxai²nãn²tu³ i³wã³ti³sah¹lxĩ³hĩ³nxa¹lxĩ¹. 32 Yxãn¹ta¹, a²nũ²a² ã³jah¹la² txa²yen³kxa² i³hen³txi³nxa²lxĩ³si¹sain¹jau³su² e³na³li¹. A²nxe³jah¹lai²na² wãn³txa² i³ye³kxi¹nx2ti³ye²sain¹jau³xa² wãn³txi³khai³xai²la¹i¹. 33 Jã¹nxa¹jau³su², Jo³ãu² Ba³tis²jah³lai¹tã² i³ye³sxã³, txa²yen³kxa² i³yau¹ũ³nx2ti³na²hẽ³li¹. Nxe³jut3su², ha³la³je¹nai³tã² wxa²sa³wi³ha³lxĩ³nãu³xa² i³sa²si¹hã³ain¹yah³lxin¹tai¹ti²ti¹. A²nxe³tu³ka³txa² Jo³ãu² Ba³tis²jah³lai¹tã² wãn³txa² ain³kxain¹tai¹ti²ti¹. 34 Yxãn¹ta¹ a²nũ²a² i³ye³yo²nũ¹si¹sain¹jau³su² yũ³sa²nxa³kxan²ti³ wain³txi³ e³a¹wi¹. Na¹ta¹ Jo³ãu² Ba³tis²jah³la² i³ye³sxã³ txa²yen³kxa² i³yau¹ũ³nx2ti³na²hẽ³li¹. Ya³nx2ta¹i¹. Nxe³na¹jau³xai²na² ain³kxi²xi²si¹nx2ta¹jau³su² wxa²kq³nxe³ti³ kãi³yah³lxin¹ju³ta² sa²wa²sut1si¹nx2ta¹jau³su² e³kxi¹nx2ta¹i¹.

35 Jã¹nxa¹jau³su², Jo³ãu² Ba³tis²jah³lai¹tã² wi¹sa²ko²ko²kxi²nẽ³te²hũ³nxe² yxau²xai³la³kxi¹nx2tain¹to³tai¹ti²ti¹. Nxe³nx2txai¹nha²kxai³, jũ¹nxe² kxãn³su² wxa²sa²kĩ³kxi¹nx2tain¹ju³tai²na² wi¹lxon³kxi²

yxau²xai³la³ka³xai¹yah³lxi³to³hin¹tai¹ti²ti¹. 36 A²nxe³jah¹la², txa²yen³kxa²ĩ³yau¹ũ³nx2ti³tai¹ti²ti¹. Na¹ka³tu³ Jo³ãu² Ba³tis²jah³lai²na² wãn³txa²hxi²kan¹ju³ta² yũ²na³li¹. Nxe³ju³ta²sa¹: Txa²ĩ²na¹xai²na² ha³lo²a²kã³ya³nx2ti³to³ha¹i¹. Txa²wĩ³na² wa³ka³li³yu³ta² kã³ta³lun²si¹sa²jau³su²ĩ³sa²si¹hã³sa³na²hẽ³li¹. Nxe³si¹sa²jau³su² kã³ya³nx2ti³to³ha¹i¹. Ya³nx2ta¹ha²kxai³ Txa²wĩ³na² ĩ³sa²si¹hã³sa²jau³xa² wxa²ye³ka¹txa²lxa¹i¹. Jo³ãu² Ba³tis²jah³lai²na² wãn³txa² txa²yen³kxa² ĩ³yau¹ũ³nx2ti³kxa²yã¹nxe², txa²kã³a¹ju³ta² ã²la² hxi²kan¹khai¹nxe² wxa²ye³ka¹txa²lxa¹i¹. 37 Jã¹nxe³jut3su², Txa²wĩ³na² ĩ³sa²si¹hã³sa²jah¹lo²nu¹tai²na² ĩ³ye³sã³sa²wxi²kat1sa³na²hẽ³li¹. Txa²wĩ³na² sa²wxi²kat1si¹sa²jau³xai²na² ĩ³ye³kxi¹nx2ti³si¹sain¹to³nha²hẽ³li¹. Yxã¹ta¹, wxa²nũ³ka³txi³ ĩ³nxai²na² Txa²wĩ³na² wãn³txa² ain³kxah¹lxa³nha²kxai³, Txa²wĩ³na² ĩ²yah³lxa³nha²kxai³yah³lxi³lxa¹nhẽ³li¹. Yah³lxi¹kxan²ti³ ĩ³ye³kxi¹nx2ti³jah¹lai²la¹i¹. 38 Wxa²nũ³ka³txi³ ĩ³nxai²na², hai³txi³ Txa²wĩ³na² wãn³txi³la³ wxa²ẽ¹nãu³a¹au³txi³ ã³wih¹ti³he¹nxe³nx2ti³xa³i¹, Txa²wĩ³na² ĩ³sa²si¹hã³sa²kxah³lo²su²na¹xai²na² sa²yo²wet1sah²lxa³nha²kxai³lu¹. 39-40 Jã¹nxa¹jau³su², wxa²nũ³ka³txi³ ĩ³nxai²na², Sũ³na² ha³teh³nxã³nxã² kxã³nxai³tã²ũ³wha²lĩ³la³kxi¹nx2ti³jau³xu¹tai²na², kãin² o²la³kxah¹lxi³to³hin¹tai¹ti²ti¹. “Txã¹ti³xai²na² a³la³kxi²kĩ³kxai²nã²tu³ ka³tẽ³na² wi¹tãu³a¹ a³ya³ti²kĩ³tũ¹xã¹.” Nxe³yah³lxi³to³hin¹tai¹ti²ti¹. Yxã¹ta¹, nxe³ta³nxã³nxai²nã¹jau³xa²nxe³te³nah¹lxi¹: “Ka³tẽ³na² wi¹tãu³a¹ a³ya³ti²na¹tũ¹xã¹.” Yah³lxi¹kxai²nã²tu³, Sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lo³jah¹lo²su² te²a², wxã³sã³ĩ³ye³kxi¹txain¹yah³lxi³hẽ¹li¹. Ta¹hxi²hẽ¹li¹. Nxe³ha²kxai³, wxa²yu³ta², wxã³sah¹lxin¹ke³la³te²kxai³, ka³tẽ³na² wi¹tãu³a¹ ũ³yen³kxi¹nx2ti³hĩ³na¹i¹. Yxã¹ta¹ wxã³ti³he¹yah²lxan³tai¹ti²ti¹. Nxe³ha²kxai³ ka³tẽ³na² wi¹tãu³a¹ ũ³yhen³kxi¹nx2ta¹ju³ta² yũ²nxã³i¹.

41 Txa²li² a²nũ²a² wi¹lhin¹si¹sa²jau³la³ yxo²kwaĩn³sa²nxã³nhai¹. 42 Na¹ta¹, wxa²ẽ¹nã¹jau³la³ ĩ²ta³lun²nx2ta¹i¹, Txa²li². Wxa²ẽ¹nãu³a¹ au³txi³, hai³txi³ Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ a³li²ti³hex1yah³lxi³to³hxa³lxi¹. 43 Yah³lxi¹nha²kxai³, Txa²wĩ³na² ĩ³kwa³na³sa³ha²kxai³ wxã³sã³ yxau³ya³nx2ta¹i¹. Ya³nx2ta¹kxa²ha³ta³nxã²txi³ en²syah¹lxin¹tai¹ti²ti¹. Nxe³yã¹ta¹, a²nũ²a² ã³lxi³te²su² te²an²tu³, nũh¹ hxi²kan¹txi³lo³nha²jah¹lan²tu³wxã³ya³nx2ti³kxai²nã²tu³, te²su² ten³yah³lxi³hĩ³nxã¹lxi¹. 44 Wi¹lhin¹si¹nhyah¹lxin¹jau³xa² so¹lxi³ ten³kxi²nhyah¹lxi³to³hi¹lxi¹. Yah³lxi¹kxe³su², wi¹lhin¹si¹ye²yhu¹jau³su² wxa²yo²a² so¹lxi³ e³yah³lxi¹lxi¹. Yah³lxi¹ta¹, Sũ³na² Si³yxau³ka³txa² ka³na³ka³nat3so¹lxin³jah¹la² wi¹lhin¹si¹nx2ti³jau³la³ ten³kxah¹lxi³to³hxa³lxi¹. Yah³lxi¹nha²kxai³, kō³nxe² Sũ³na² Si³yxau³ka³jah¹la² sa²yo²we¹jah²lxan³tho³li¹. 45 Txa²li² wxa²ẽ¹nã¹jau³su² yuh³lxa³kxi²nhyah¹lxin¹jau³su² a³la³kxi²na¹nhai¹. Nxe³yah³lxi¹jau³su² te³nah¹lxi¹: “Je³su²jah³lai²na² ĩ³ye³sã³ Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ a²yen³nãu³a¹ kō³nxe³thin¹si¹nhẽ³jau³la³ ĩ³ye³kxain¹tũ¹xã¹. Jã¹nxe³te³lhxã³ txã²nã³khi³ kĩ³nhã¹.” Wxa²ẽ¹nãu³a¹ sah¹lxi¹hxi²nhẽ³li¹. Jã¹nxe³sah¹lxi³txã³hẽ¹li¹. Hai³txi³, txa²li² kō³nxe³thin¹si¹nx2ta¹jau³la³, Txa²wĩ³na² ĩ³ye³kxain¹nxã³lho³li¹. Yã¹ta¹, a²nũ²a² ã³xa² Moi³se²ah³lo²nu¹tai²na² on³si¹nx2txai¹nxã³jau³su² e³na³li¹. Nxe³ju³ta², wxa²ẽ¹nã¹jau³su² te³nah¹lxi¹: “Wi¹lhin¹sã³ yxau²xai³kĩ³tũ¹xã¹. Moi³se²ah³lo²nu¹tai²na² a²wãn³txa² o²la³kxi², a³la³kxi², to³kĩ³tã³na¹. Kĩ³sa²kxai³, kĩ³tã¹xã¹.”

Yah³lxi³to³hi¹lxi¹. Jā¹nxe³yah³lxi³txa³hē¹li¹. Moi³se²ah³lu¹ta¹na²
on³si¹nx2txai¹nxa³jau³xa² e³na³li¹. Wxa²nū³kā³txi³ i³nxai²na²
Moi³se²ah³lo²nu¹ta¹na² wān³txa² sa²yxo²ā³yah³lxi¹nha²kxai³ nx2na³li¹.
46 Nxe³ju³ta² sa²kxai³lu¹, kxā³nhxī¹nu¹ta¹na² Moi³se²ah³lo²nu¹ta¹na²
sa²kxai³lu² ha³te³h³nxā³nxa² ū³wha²li¹lain¹jau³xa², Sū³na² Si³yxa³ū³ta³a¹
A²hxi²kan¹ta² Si³yxa³ū³ta³lot3sa²ju³ta² ū³wha²li¹la³kxi¹nx2ti³ta¹hxi²ti³ai¹ti²ti¹.
Yxān¹ta¹ sa²yxo²ā³yah³lxi³hxi¹nhē³li¹. A²nxe³jau³xa² Moi³se²ah³lo²nu¹ta¹na²
wān³txai²na² sa²yxo²we¹tain¹yah³lxin¹ke³la³te²kxai³ txa²wān³txain²txi³
sa²yxo²wet1sah²lxi³nū³nh³lxi³na³li¹. 47 Yxān¹ta¹ Moi³se²ah³lo²nu¹ta¹na²
wān³txa² sa²yxo²ā³yah³lxi³hxi¹nhē³li¹. Ain¹yah³lxin¹kxai²lē¹, hai³txi³
txa²wān³txi³la³ sa²yxo²wet1sah²lxin¹ju³ta² yū²nxa³i¹. Je³su²jah³la² wān³txa²
ta¹hxi²hē¹la².

6

Je³su²jah³la² a²nū²a² ka³lxa¹tū³kā³txa² ū³yhai²ta³lxain¹jau³su²

1 Nxe³nxa²ha¹te¹ ye³jen¹nāu³kxai³lu¹ Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu¹, i³ye³na²
Ka³li²te²a²ye³na² a²i³lxi³ ā³xa² Ti³be³ri²a³ti²ye³na² ā³yxo²ha³ti³sa¹ta¹hxi²hē¹la².

2 Ain¹ka³tu³, a²nū²a² ka³lxa¹tū³kā³txa² ā³si³tē³la³kxain¹ta¹hxi²hē¹la².

— Je³su²jah³la² nū³kxūn³txi³, a²nū²a² i³ton³te²su² te²a² i³we²txi²na³na¹.
Nxe³ju³ta² i²ti³ten³sa³nhā¹. Ain¹sxā³ Je³su²jah³la² ā³si³tē³la³kxain¹ta¹hxi²hē¹la².

3 Ain¹nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu¹ wā³la³ka³txa²
txi²ta³lo³kxa² wa²li³nhē¹ta³nū²ti²sxā³ a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa² whāi²na¹
ā³wxe³yain¹ta¹hxi²hē¹la². 4 Nxe³hī¹na², Pas²kwa²tū³xa² i³yai³nain¹ju³ta³nū³a²
yau³son³yain¹ta¹hxi²hē¹la². A²nxe³je³na³kxa² Ju³te²a² nū³kā³txa²
ā³yān³hī¹nū³kxi¹xi²sxā³, kxā³nhxī¹nu¹ta¹kxai³ Sū³na² Si³yxa³ū³ta³a¹
nū³kxūn³txi³ sa²hau³ko³tain¹ju³tu¹ta²kxai³ sa²wa²lho¹xi²sxā³ ain³kxi¹xi²te³lhxā³
o²la³kxain¹to³ta¹hxi²hē¹la². A²nxe³je³na³kxa² hī¹na² yau³son³yain¹ta¹hxi²hē¹la².

5 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu¹ ten³sa²ka²la¹sxā³, a²nū²a²
ka³lxa¹tū³kā³txai²na² wxā³yain¹tū³kā³txai²na² i²ain¹ka³tu³, i³ye³sxā³ Fi³li²pah³la²
i³wā³txain¹te³nah¹li¹:
— i¹ti¹la³ta³ yain³txi³nū³xa² ū³yho³hi²sxā³ so¹kxi²ki³te³ji¹wi¹? A²nū²a²
kāi²li²tū³kā³txai²na² ū³yhai¹tain¹ki³txai²li¹. Je³su²jah³la² wān³txa² ta¹hxi²hē¹la².

6 Yxān¹ta¹, Je³su²jah³lai²na² a²e¹nān¹jau³su² te³nah¹li¹:
— Ha³lo²a² a³la³kxi²na¹nhā¹. Txa²kāi³a¹ju³ta³nū³a² a³la³kxi²na¹nhā¹. Yxān¹ta¹,
Fi³li²pah³lai²na² i³wā³txai¹na¹tū¹xā¹. Jah¹lai²na² ye³kan¹txi³ yxo²sa²ta³nxa²,
sa²nxa³ta³nxa², nxe³sa²ju³ta² i³wa³ka³nxe³sxā³ i²a¹tū¹xā¹. Nxe³sxā³ Je³su²jah³la²
i³ye³sxā³ Fi³li²pah³lai²na² i³wā³txain¹ta¹hxi²hē¹la².

7 Nxe³nxa²ha¹te¹, Fi³li²pah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹, i³wa²lū³xi²te³nah¹li¹:
— A²yain³txi³nū³xa² hxi²kan¹txi³ ū³yho³hxi¹sxā³ so¹kxi²ki³sxa³lho³li¹.
Nxe³ju³ta², a²nū²a² ka³na³ka³na³jah¹lo²na¹xai²na², kwē³kxa² hāi¹nxe³ti³xa²
wa³ko³ni² yxa³u²xai³lhxā³ wa³kon³sa²tē³na¹kxai²nān²tu³, hxi²kan¹txi³
ū³yho³hin²nxa³lho³li¹. A²nū²a² ka³lxa¹tū³kā³txai²na² yain³txa² jū¹nxe³tū³xa²
he³la³ko³ ū³hū²xai³ki³txai²li¹. Ta¹hxi²hē¹la².

8 Nxe³ain¹tāu³, a²sa³wi³sxa² a²i³lxa² Ān³tre²ah³la², Si³māu² Pe²jah³la²
a²lon³yah³la² te²wān³txi³kxai³lu¹:

9 — Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. In³txa² wēn³su²na³li¹. A²nxe³jah¹la² yain³txi³nū³xa²
nū³ha¹li¹ nū³ha¹li¹ ka³na³ki¹ yū², ai³na² ha¹li¹ yū², nx2na³li¹. Yxān¹ta¹, a²nū²a²

ka³lxa¹tũ³ka³txai²la¹i¹. Wi¹lhit1sxã³ yain³txai²na² ũ³hũ²xai³kĩ³kxe³su² te²la¹ku¹, na¹nhai¹.

10 Yxã¹ta¹ Je³su²jah³la² wãn³txa² nxe³te³nah¹lxi¹:

— Nxe²nxa³i¹. Ā³wxe³si¹hain¹yah³lxi¹n¹jau³su² a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ĩ³ye³kxi¹txain¹yah³lxi³hẽ¹li¹. Ta¹hxi²hẽ¹la². A²nxe³ko³xa², ha³lo²a² si³sa² au³nũ¹lhi²ko³xa² kãin²ko³xa² ye²ta¹hxi²hẽ¹la². Nxe³ha²kxai³ in³txi³nũ³ka³txa² wa³lĩ³kha³lhon¹tũ³ka³txa² 5.000 nxe²wa³lĩ³kha³lhon¹tũ³ka³txi³su² ta¹hxi²hẽ¹la². A²nxe³tũ³ka³txai²na² ā³wxe²xai³ain¹ta¹hxi²hẽ¹la².

11 Ā³wxe²xai³ain¹ka³tũ³ Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu², a²yain³txi³nũ³xai²na² sa²so¹sxã³ Txa²wã¹sũ³na² Si³yxa³tãu³a¹ ĩ³wi¹lxo³kxi²kĩ³jau³xa² ĩ³ye³ta³lun²ka³tũ³, a²nũ²a² ā³wxe³yain¹tũ³ka³txai²na² sa²kxai³lu² ũ³hũ²xai³ain¹ta¹hxi²hẽ¹la². Jã¹nxe³te²hũ³nxe² ai³na² ũ³hũ²xai³ain¹ta¹hxi²hẽ¹la². 12 Nxe³sxã³, a²nũ²a² wa³lĩ³kha³lhon¹tũ³ka³txai²na² yxo²ha³kxa¹ ũ³ki²ĩã³ain¹ta¹hxi²hẽ¹la². Ũ³ki²ta³lu²nain¹te²ka³ka¹:

— A²yain³txa² a²wa³kon³kxa²kxai³, wxa²sa²wxe³jah³lxi³hẽ¹li¹. Kwa²ã³ti¹kxi²nẽ³lha³ta¹. Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xa² nxe³yain¹ta¹hxi²hẽ¹la².

13 Jã¹nxain¹te²ka³ka¹, yain³txi³nũ³xai²na² ha¹li¹ ha¹li¹ ka³na³ki¹ nxe³tũ³xai²na² wxa²sa²so¹xi²nũ³sxã³ ha³ti²a² hxi²ka² hxi³na³sxã³ ha¹li¹ wxa²sa²so¹xi²nũ³tẽ³na², ne³ki²lhain¹ta¹hxi²hẽ¹la².

14 Nxe³nxa²ha¹te¹, a²nũ²a² nũ³ka³txai²na² wãn³txi³kxai³lu¹, ha³lo²a² nũ³kxũ³ju³ta²na² ĩ²ain¹ka³tũ³, ĩ³ye³kxi² nxe²ka³li³yhain¹te²nah¹lxi¹.

— A²ya³la³tũ³, Je³su²jah³lai²na² Txa²wã¹sũ³na² Si³yxa³tãu³u¹ta²na² wãn³txa² ĩ³hen³txi³nẽ³jah¹la² Sũ³na² hxi²ka²ĩ³sa²si¹hã³ũ¹nhẽ³kxah³lai²la¹i¹. Ta¹hxi²hẽ¹la².

15 Ain¹ka³tũ³:

— Je³su²jah³la² ĩ³a¹tũ¹xã¹. Hxi²kan¹txi³lot³si¹kxi³jau³su² ĩ³a¹tũ¹xã¹. A²nũ²a² ka³lxa¹tũ³ka³txai²na² a²ẽ¹nãu³a¹ ain¹ta¹hxi²hẽ¹la². Yxã¹ta¹ Je³su²jah³la² wã²nxũ¹ a³la³kxi²kxe³su², wã²nxũ¹ wa²li³sxã³ wã³la² kĩn³ka³ta² wa²li³nhẽ³ta¹hxi²hẽ¹la².

Je³su²jah³la² ĩ³ye³na² a²ne³ka³na²ha² wxã³jau³su²

16-17 Nxe³nxa²ha¹te¹, ĩ³yo²ka²nxah¹ti³kxai³lu¹, a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xai²na² sa²kxai³lu² ĩ³ye³na² ka³nain¹ka³tũ³, ka²no¹a² hãu¹ta³ka³lo³a² kan³sxã³ ã³wi¹hain¹ta¹hxi²hẽ¹la². Ain¹ka³tũ³, Ka³far³na³ũ²thĩ³na² ãn³yo²ha³ti³sai³te³lhxã³ ai³ain¹ta¹hxi²hẽ¹la². Ka³nxah¹hain¹kxan²ta², Je³su²jah³la² he¹yai¹nxa³kxan²txa¹, ai³ain¹ta¹hxi²hẽ¹la². 18 Nũ²la², kãin²sa²it3ti², ĩ³ye³na² kãin²sa²ta³kãu³hi², yain¹ta¹hxi²hẽ¹la². 19 Nũ²la², u²lxũ³kwa³lxi¹nha² ai³nũ²la², a²sa³wi³ha³lxi³nũ³ka³txi³su² te²kxai³lu¹, ten³sa²tã³ain¹tãu³, Je³su²jah³la² ĩ²ain¹ta¹hxi²hẽ¹la². ĩ³ye³na² ne³ka³nah²nãu³a¹ ti³ne³wxe³yxa²xi³sxã³, ka²no¹ai²na² ãn³tũ³xi²yain¹ta¹hxi²hẽ¹la². O²khaix1nxain¹ta¹hxi²hẽ¹la².

— ĩh¹nxe³khai³hĩn³te²la¹ku², kĩ³nhai¹. A²sa³wi³ha³lxi³nãu³xa² ta¹hxi²hẽ¹la².

20 Yxã¹ta¹:

— Txain²txi³na¹we¹. Ha³ya³kxa² yuh³lxi³jah³lxi³hẽ¹le¹. Je³su²jah³la² ĩ³kai¹tain¹jau³xa² ta¹hxi²hẽ¹la².

21 Ai¹nha²kxai³, a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xai²na² sa²kxai³lu¹ ĩ³ye³sxã³ Je³su²jah³la² ka²no¹ai²na² ã³wi¹hũ³si¹hain¹jau³su² ĩ³ye³kxain¹ka³tũ³, Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu² ã³wi¹hũ³ain¹ta¹hxi²hẽ¹la². Ain¹ka³tũ³, a²ha²kwẽn¹ta²na² ha³lo²a² ã³yo²ha³ti³sai³sxã³ a³ya³tain¹ko³nũ³a² a³tain¹ta¹hxi²hẽ¹la².

A²nũ²a² ka³lxa¹tũ³ka³txa² Je³su²jah³la² ã³te³nain¹jau³su²

22-24 Nxe³nxa²ha¹te¹, ka³nxa³ha²ta³kxai³lu¹, a²si³yo³nãn¹tũ³ka³txa² sa²kxai³lu² ĩ³ye³nai²na² a²yo²ha³tih³nãu³a¹ hã¹nxe³sxã³ yxau³tũ³ka³txa² sa²kxai³lu¹ kãi²li³tũ³ka³txa² sa²kxai³lu¹, Je³su²jah³la² ã³te³nain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³lain¹te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³la² ãh¹ ĩ²ti³ten³sa³nhã¹. Ti¹ai²na² sũn²ta³tai³tã² Je³su²jah³lai¹tã² yxau³ye²nẽ³lhxã³ yain³txi³nũ³xa² ũ³hũ¹nhẽ³tai¹tu³na¹. A²nxe³tũ³xa², Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ ĩ³wi¹lxo³kxi²sãn²sxã³ ũ³hũ¹nhẽ³tũ³xa²na², ĩ³yain³sxã³ ũ³ki²ki³tai¹tu³na¹, ti¹ai²na²sã¹. Yxãn¹ta¹, hũ¹na² Je³su²jah³lain²txi³he¹ai¹nxa³ha²kxai³, a²sa³wi³ha³lxain²txi³ he¹ai¹nxa³ha²kxai³, ain¹na³na¹. ĩh¹nũ¹ai²la³ta³ he¹ai¹nhĩ³te²la¹ku², ai¹na¹nhã¹. Sũn²ta³tai³tã², ka²no¹a² ka³lo³ka³na³ka³nat³sxã³ so¹lxi³ a³li³sxã³ ã³yo²ha³ti³sai¹ain¹na²hẽ³nã¹. A²nxe³ka³lo³ai²na² a²sa³wi³ha³lxĩ³nãu³xa² so¹lxi³ a³li³ain¹na²hẽ³na¹. Hai³txi³ Je³su²jah³lo³la³, ka²lo¹ai²na² ã³nxai³ai¹nxa³hẽ³na¹. ĩh¹nũ¹ai²la³ta³ yxau³ain¹te²la¹ku², ã³nxo²ha³tih³nãn¹thĩ³na² Ka³far³na³ũ²thĩ³na² yxau³ain¹te²la¹ku², ai¹na¹nhã¹. Yxãn¹ta¹, kwẽn¹tai²na² ka²no¹a² kãin²ka³lo³a² ka³lo³ha¹li¹ yũ³nẽ³na³na¹. Nũ¹ã¹, Ti³be³ri²a³ti²thĩ³na² a³li³sxã³ ti¹ai²na² ã³wi¹hũ³nẽ³lain¹ka³lo³a² nĩn²ju²na¹. A²nxe³ka³lo³ai²na² kan³sxã³ ã³wih¹lxsã³ ã³yo²ha³ti³sai¹na¹tũ¹xã¹. Nũ¹ka³nãu³a¹, Ka³far³na³ũ²thĩ³na² ã³nxai³sxã³, Je³su²jah³la² ã³te³nxĩ²na¹tũ¹xã¹. Kãi²li³tũ³ka³txai²na² ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Ain¹ka³tu³, te²yã¹nxe³sxã³ ka²no¹ai²na² kãin²ka³lo³ai²na² kan³sxã³ ã³yxu¹kxã³wi¹hain¹ka³tu³, ã³yo²ha³ti³sai¹ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

Je³su²jah³la² yain³txi³nũ³hũ³nxe² yxau³ya³nhẽ³jah¹lo²su² jau³su²

25 Ain¹ka³tu³, yxan¹yo²ha³tih³nãu³a¹ Je³su²jah³la² ĩ³ha¹txain¹ka³tu³ ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lãi³. ĩh¹nxe³hĩ¹nai³tã² wxãn¹thai¹li¹? Kãi²li³tũ³ka³txai²na² wãn²txa², ta¹hxai²hẽ¹la².

26 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹, ĩ³wa²lũ³xain¹te³nah¹lxi¹:

— ĩh¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ ã³ten³sah¹lxin¹ji¹? A²ya³la³tu³ wãn³txi³tu³ e³kxi¹nx2ta¹i¹. Sũn²ta³tai³tã² Txa²wã¹sũ³na² wã³nxĩn¹ju³ta² kãi³ya³nx2ta¹tai¹ti²ti¹. Ju¹ta² ĩ²yah³lxin¹tai¹ti²ti¹. Yah³lxin¹kxan²ti³ Txa²wã¹sũ³na² wã³nxĩn¹ju³ta² ye³kan¹yah³lxa³nha²kxai³: “Je³su²jah³lai¹na² Sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lo³jah¹lo²su²na³na¹.” Sah²lxa³nha²kxai³, hã¹nxe³sxã³ kwa² yain³txi³nũ³xa² so¹lxi³ ũ³ki¹khai¹yxah³lxin¹kxa² yã¹nxe³te³lhxã³ ã³ten³sah¹lxi¹lxi¹. 27 Ne³ka³sah¹lxi³sa¹lxi¹. A²yain³txi³nũ³xa² ã³ten³ya³lxin¹tũ³xa² wa³su³txi³ ã³nxhot³sxã³ hxan³tũ³xa²la¹i¹. A²nxe³tũ³xa²na² so¹lxi³ wa³kon³yah³lxi³txa³hẽ¹li¹. Yxãn¹ta¹, yain³txi³nũ³xã³xa² a²yain³txi³nũ³khai³xa² hxan³ti³he¹nx2nxa³tũ³xa², kxã¹nxa² ha³tã³nxãn²txi³ yxau²sa²tẽ³tũ³xa², yũ³nũn³na³li¹. A²nxe³tũ³xa²na² ĩ³yain³yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ a²ka³te³na² wi¹tãu³a¹ yxau²sa²tẽ³yah³lxin¹tu¹wi¹. Nxe³ha²kxai³ a²yain³txi³nũ³khai³xa²na² wa³kon³jah¹lxi³hẽ¹li¹. Nxe³tũ³xa²na², txai²na² Sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lot3sa²kah³lo²na¹xai²na² ũ³hũ¹nx2ta¹tu¹wi¹. Nxe³si¹nx2ta¹jau³su² Txa²wĩ³nu²khai³xa² hxi²kan¹txi³lot3sa³na²hẽ³li¹. Sa³ha²kxai³ Txa²hxi²ka¹na¹ju³ta² wxa²ye³ka¹nx2ti³tai¹ti¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

28 Nxe³nxa²ha¹te¹, a²nũ²a² kãi²li³tũ³ka³txai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

— Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ wa³ka³li³yu³ta² wa³kon³ti³ten³sa²sĩn¹nhai¹. Nha¹kxai²nãn²tu³, ĩh¹nxet³sxã³ kãi³sĩn¹te³la¹ji¹wi¹? Ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

29 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wân³txi³kxai³lu¹:

— “Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ a²wa³ka³li³yu³ta² wa³kon³ti³ten³sa³nhā¹.” Yah³lxin¹kxai²nān²tu³ Sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ ī³sa²si¹hā³sa²kxah³lo²na¹xai²na² sa²yo²wet¹sah¹li³hē¹li¹. Sah¹lxin¹kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ a²wa³ka³li³yu³ta² kâi³yah³li³hî³nxa¹li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

30 Nxe³nxa²ha¹te¹, kâi²li³tū³ka³txai²na² wân³txi³kxai³lu¹:

— A²yen³kxa² wā³nxīn¹ju³ta² kâi³ū²sa²sī¹nhē³li¹. Ju¹ta² ī²nha¹kxai²nān²tu³ sa²yo²wet¹txa²nha¹tu¹wi¹. Nxe³ju³ta², yā¹te² wa³ka³li³yu³ta² kâi³jah¹lo²sa²nhīn¹ji¹wi¹?

31 Jāxlnha¹ju³su², kxā³nhxī¹nu¹tai²na² txa²sū³na²nāu³xu¹tai²na² ha³lo²a² a²nū²a² yxau²xai³lxa³ko³xa² yxau²xai³lain¹to³ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹. Nxe³hī¹nu¹tai²na², yain³txi³nū³xa² ma²na³tū³xa², Moī³se²ah³lo²nu¹tai²na² ū³hū¹ain¹to³ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹. A²nxe³tū³xu¹tai²na², ī³yai³nain¹to³ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹. Nxe³ju³tu¹tai²na², Sū³na² ha³te³nxā³nxa² ū³wha²li¹ju³xa²sa¹: “Yain³txa² oh³nāu³u¹tai²nān²tū³xa², ī³yain³si¹hain¹ju³su² ū³hū¹ain¹ta¹hxai²hē¹li¹.” Nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹. Nxe³ju³xau³hxai²tēx¹ jā¹nxe³sxā³ kâi³ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹. Ta¹hxai²hē¹la².

32 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³lai²na² wân³txi³kxai³lu¹:

— Ta¹wi¹. Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a² hi²sen³su² so¹li³ a²yain³txi³nū³xa², ma²na³tū³xa², ū³hū¹nx2ti³ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹. Hai³txi³ Moī³se²ah³lo²nu¹tai²nān²ta³ ma²na³tū³lxa³ ū³hū¹nx2ti³ta¹hxai²nxa³ti³ai¹ti²ti¹. A²nxe³tū³xu¹tai²na² wxa²sū³na²nāu³xu¹tai²na² Ju³te²a² nū³ka³txi³ ī³nxu¹tai²na² ī³yain³yah³li³to³hxain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹. Yxān¹ta¹, hai³txi³ oh³nāu³si¹ta¹nān²tū³khai³su² ta¹hxai²nxa³hē¹li¹. Hāi¹nxe³sxā³ khon³sxā³ hxa³n³tū³su² ta¹hxai²hē¹li¹. Yxān¹ta¹, kwēn¹tai²na² Txa²wī³nu¹tai²na² ū³hū¹nx2ti³tū³xa², ā²la² wi¹khai¹nxe³tū³xa², a²yain³txi³nū³khai³xa² oh³nāu³u¹tai²nān²te² yain³txi³khai³su², ū³hū¹nx2ti³na³li¹. 33 A²nxe³tū³xa² a²yain³txi³nū³khai³xa² Txa²wī³nu¹tai²na² ū³hū¹nx2ti³tū³xa², oh³nāu³a¹ ī³sa²si¹ka³ti²nū¹nx2ti³ha²kxai³, ka³nxī²nū¹nx2ti³na³li¹. Nxe³ha²kxai³, nxe³tū³xa²na² ha³lo²an¹tū³ka³txi³ ī³nxai²na² ī³yain³yah³lxin¹kxai²nān²tu³, ka³te³na² wi¹tāu³a¹ yxau²xai³yah³lxin¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hē¹la².

34 Nxe³nxa²ha¹te¹, kâi²li³tū³ka³txai²na² wân³txi³kxai³lu¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. A²yain³txi³nū³khai³xa²na² wa³su³txi³ ān³si³wi¹wi¹sxā³ ū³hū¹sa²tē³kxi²sa²to³si¹nhē³li¹. Ten³khai¹sa²sīn¹nhai¹. Ta¹hxai²hē¹la².

35 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wân³txi³kxai³lu¹ ī³wa²lū³xain¹te³nah¹li¹:

— Txa²na² yain³txi³nū³khai³hū³nxe², ā²la² wi¹khai¹nxe³tū³hū³nxe² yxau³ya³nx2ta¹i¹. Nxe³ya³nx2ta¹jut3sū³ju³ta¹, “Heh³sa³nhā¹.” Yah³lxin¹kxai²nān²tu³, yain³txi³nū³xa² ī³yain³yah³li³hî³nxa¹li¹. Yah³lxin¹kxai²nān²tu³, ū³ki²sxā³ ī³ka³li³hi², ka³ten³su² yxau²xai³li², yah³li³hî³nxa¹li¹. Jā¹nxe³jut3sū³nxe², wxāi²na² wxā³sxā³ sa²yo²wet¹sah¹lxin¹kxai²nān²tu³, ka³te³na² wi¹tāu³a¹ yxau²xai³sa²tē³yah³lxin¹tu¹wi¹. Yah³lxin¹kxai²nān²tu³, wxa²yxau²xai³lyah³lxin¹jut3sū³ju³ta¹ heh³nxa²li³xa³ha²kxai³, ya³lxu¹nxa²li³xa³ha²kxai³, yah³lxin¹jut3sū³nxe², wa²su¹wa²sun¹khai¹nxe², ka³lih³khai¹nxe², ka³te³na² wi¹tāu³a¹ yxau²xai³yah³li³hî³nxa¹li¹.

36 Yxān¹ta¹, wxa²nū³ka³txi³ ī³nxai²na² wā³nxīn¹ti³ kâi³ya³nx2ta¹ju³ta² ha³ta³nxān²txi³ wxa²ye³na² ī²sah²lxin¹kxa²ha³ta³nxān²txi³ sa²yo²wet¹sah¹lxa³li¹. Ya³nx2ta¹i¹. 37 A²nū²a², Txa²wī³na² wxa²sa²hait¹sa²so¹sxā³ ū³hū¹sain¹kxe³su² te²a² yo²ha³kxa¹ ān³si³te³la³kxi²

wxã³sain¹tu¹wi¹. Na¹ha²kxai³, a²nũ²a² i²te²hũ³te²a² ã³si³tẽ³la³kxi²
 wxã³sain¹kxai²nãn²tu³ i³sa²si¹wha²lxain¹nxa³lho³li¹. 38 Nxe³ju³ta²
 Txai²na² oh³nãu³a¹ ka³nxi³xi²sxã³ wxã³ya³nx2ta¹i¹. Na¹tẽ³na¹xai²na¹,
 txa²ẽ¹nãu³a¹ yxo²kwai³na¹jau³su² e³kxi²nha¹jau³su² kãi³te²txã³i¹. Yxãn¹ta¹,
 Txa²wi³na² i³sa²si¹hã³sa²jah¹lo²nu¹ta¹na² te³nain¹tãu³lai¹nhĩ³nx2na³li¹.
 Nxe³jau³xa² sa²wai³wait3sxã³ kãi³te²sa¹wi¹. 39 Txa²wĩ³na²
 i³sa²si¹hã³sa²jah¹lu¹ta¹na² ten³ju³ta²sa¹: A²nũ²a² ũ³hũ¹sa²te²nũ³kã³txa²
 yxo²ha³kxa¹ yxan¹nãu³a¹ yuh³xai²nãn¹ta³ko³xai²na² hxa³tãu³a¹ ka³ten³su²
 i³sa²yxau³xi²ti¹hi¹tain¹si¹sa²jau³nũ³su² te³ni², hai³txi³ ka³na³ka³na³te²
 he³la³ko³ tau³ton³sxã³ ã³n³tĩ¹kxi²sa²si¹hxa³jau³nũ³su² te³ni² Txa²wĩ³na²
 nx2na³li¹. 40 A²nũ²a² nũ³kã³txa², Sũ³na² Tah²na¹xai²na² yxo²i²sa²sxã³
 sa²yxowet1sain¹tũ³kã³txa² yxo²ha³kxa¹ ka³te³na²wi¹tãu³a¹ yxau²xai³lain¹ju³ta²,
 Txa²wi³na² te³ni², yxan¹nãu³a¹ yuh³xai²nãn¹ta³ko³xai²na² hxa³tãu³a¹
 ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²si¹hai¹na¹ju³ta³nũ³a² Txa²wĩ³na² te³ni², nx2na³li¹.
 Ta¹hxi²hẽ¹la².

41 Ain¹ka³tu³, Ju³te²a² nũ³kã³txai²na² ã³nhai¹tũn³te²nãu³xai²na² sa²kxai³lu²
 i³we¹ta¹nxa³jau³su² i³he³son³txain¹ta¹hxi²hẽ¹la².

— Txai²li², yain³txi³nũ³khaix3hũ³nxe² oh³nãu³a¹ kã³nxa²
 wxã³ya³nx2ti³jah¹lo²sa¹i¹. Nxe³jau³xai²na². Je³su²jah³la² wãn³txai²na²,
 i³we¹tain¹ta¹hxi²nxa³hẽ¹la². 42 I³we¹ta¹nxa³te³nah¹li¹:

— Je³su²jah³lai²na² a²nũ²so¹lxin³na³li¹. Jo³se²ah³la² a²ki³lha³lxai³la¹i¹. A²wĩ³na²
 i²i², a²hã³ka³na² i²i², nxe³te²sa²ki²tã³li¹. Ain¹ki³sa²kxai³, ĩh¹nxe³jau³xa²yan³ti³ta³
 wãn³txai²na² oh³nãu³a¹ kã³nxa² wxã³ya³nhẽ³jau³xai²na² e³kxi²nẽ³te²sin²tã³?
 Ju³te²a² nũ³kã³txa² ta¹hxi²hẽ¹la².

43 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹, i³wa²lũ³xain¹te³nah¹li¹:

— Ha²ya³kxa² i³wet1sah¹lxan³jau³xa² i³he³son³kxi²sah¹li¹hẽ¹li¹.

44 A²nũ²a² kwa²to³to³h³li³ ã³si³tẽ³la³kxi²sa²jah¹la² yũ²nxa³i¹.
 Nxe³ju³ta² i³sa²si¹hã³sa²jah¹la² Txa²wĩ³nai²la¹i¹. Nxe³hã³kxai³
 txa²wĩ³nai²na² i³kaix1tain¹kxe³su² te²a² so¹li³ ã³si³tẽ³la³kxi²sain¹tu¹wi¹.
 ã³si³tẽ³la³kxi²sain¹kxai²nãn²tu³ yan¹nãu³a¹ ha³lo²ai²na² ne³ki³son³tãu³a¹
 ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²ti³hi¹ta¹na¹tu¹wi¹. Yxãn¹ta¹ Txa²wĩ³na² hi²se³na²
 te³nai¹nxa³kxe³su² te²la³ ã³si³tẽ³la³kxi²sai¹nxa³lho³li¹. 45 Jã¹nxa¹jau³su²
 e³a¹i¹. Ha³teh³nxã³nxãn¹jau³xu¹ta²kxai³lu¹, kxã³nxi¹nu¹ta¹na² a²nũ²a²
 Sũ³na² wãn³txa² i³hen³txi³tũ³kã³txu¹ta²kxai³lu¹, i²wha²li¹la³kxi²nẽ³te³nah¹li¹:
 “Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ a²ya³la³lyau³tu³
 i³yau¹ũ³hain¹tu¹wi¹.” Kxã³nxu¹ta¹nãn¹jau³la³ ta¹hxi²ti³ai¹ti²ti¹.
 A²nxe³jau³xau³hxi²tẽx1 jã¹nxe³sxã³ kwẽn¹ta¹nãn²tu³, Txa²wĩ³nai²nãn²tu³
 a²ya³la³lyau³tu³ i³yau¹ũ³nx2ti³na³li¹. Yah³lxin¹kxai²nãn²tu³, Txa²wĩ³na²
 wãn³txai²na² ain³kxi², ã³he³wxe², nxe³yah³lxin¹te²su² te² i³nxa² so¹li³
 ã³si³tẽ³la³kxi²sah¹lxin¹tu¹wi¹. 46 A²nũ²a² yuh³xai²nãn¹te²la³ hai³txi³ Txa²wĩ³na²
 i²te²sxa³yu²hẽ³li¹. Yxãn¹ta¹, Txai²na¹xai²na² Txa²wĩ³na² a²yen³nãu³a¹
 i²yxau³na¹ju³ta² wxã³na¹hẽ³li¹. Na¹ha²kxai³, Txai²na² so¹li³ Txa²wĩ³na²
 i²te²sa¹i¹.

47 Jã¹nxa¹jau³su², a²ya³la³tu³ wãn³txi³tu³ e³ya³nx2ta¹i¹. A²nũ²a²
 sa²yxowet1sain¹te²su² te²an²tu³ a²ka³te³na² wi¹tãu³a¹ yxau²xai³lain¹tu¹wi¹.

48 Nxe³na¹ju³ta², txai²na² yain³txi³nũ³khaix3hũ³nxe² yxau³ya³nx2ta¹i¹.
 Sa²yxowet1sah¹lxin¹kxai²nãn²tu³, heh³nx2ti³xa³jut3sũ³nxe², wi¹wi¹nxe²

yxau²xai³lyah¹lxin¹tu¹wi¹. 49 Jã¹nxa¹jau³su², wxa²sũ³na²nãu³xu¹ta²na²ha³lo²ai²na²a²nũ²a²yxau²xai³lai¹nxa³ko³nãu³u¹ta²na²yxau²xai³lain¹tãu³u¹ta²na²yain³txi³nũ³xa²ma²na³tũ³xa²i³yai³nain¹to³kxa²ha³tã³nxã²txi³, hã¹i¹nxe³sxã³ya²lun¹txi³hxa³nain¹ta¹hxi²ti³ai¹ti²ti¹. 50 Yxã¹ta¹oh³nãu³u¹ta²na²ka³nxi²nũ¹nx2ti³tũ³xa²i³ye³kxi¹nx2ta¹i¹. A²nxe³tũ³xai²na², a²nũ²a²i²li³te³la³i³yain³kxai²nãn²tu³ya³lu²nx3tho³li¹. 51 Txai²na²yain³txi³nũ³hũ³nxe²oh³nãu³u¹ta²na²ka³nxi³xi²sxã³a³ti¹nx2ta¹i¹. Nxe³tũ³xai²na², a²nũ²a²i²te²hũ³te²su²te²i³nxa²i³yain³kxi²sah¹lxin¹kxai²nãn²tu³, a²ka³ten³yu³ta²so¹li³yxau²xai³lha²tẽ³yah³lxin¹tu¹wi¹. Nxe³tũ³xa²i³hũ¹nx2ta¹tũ³xai²na²txa²sĩ³nai²la¹i¹. Txa²sĩ³nai²na²yuh³xai²nãn¹tũ³ka³txi³i³nxai²na²whã¹i²na¹ũ³hũ¹nx2ta¹i¹. A²ka³ten³yu³ta²yxau²xai³lyah³lxĩ³sih¹nx2ta¹jau³su²ya³nx2ta¹i¹. Ta¹hxi²hẽ¹la².

52 Nxe³jau³xai²na²Ju³te²a²nũ³ka³txa²ã³nhai¹tũ³te²nãu³xai²na²sa²kxai³lu²ain³kxi²yah³lxĩ³ka³tu³i³xan³ta³kxah¹lxĩ³ta¹hxi²hẽ¹la². Ain¹ka³tu³ã³kwa³lxĩ²wi²kxi²i³wã³txa³kxi²nha¹lxĩ³te³nah¹lxĩ¹:

— Ko³txi³hi¹kĩ³sxa³nhai¹. Ĩh¹nxet3sxã³, Je³su²jah³lai²na²a²sĩ³na², i³yain³si¹nhẽ³jau³su²ũ³hũ¹nẽ³lain¹te²la¹ku¹, kĩ³nhai¹. Yah³lxĩ³ta¹hxi²hẽ¹la².

53-54 Nxe³nxa²ha¹te¹Je³su²jah³la²wãn³txi³kxai³lu¹, i³ye³kxain¹te³nah¹lxĩ¹:

— A²ya³la³tu³wãn³txi³tu³i³ye³kxi¹nx2ta¹i¹. Txai²na², Sũ³na²A²hxi²kan¹ta²Si³yxau³tãu³lot3sa²jah¹lo²sa¹i¹. Na¹te³na¹xai²na¹, a²nũ²a²a²ten³te²su²te²i³nxai²nãn²tu³, txa²sĩ³nai²na²i³yai³ni², txa²ti³ha²yau³xai²na²i³na², nxe³yah³lxin¹kxai²nãn²tu³, ka³te³na²wi¹tãu³a¹hĩ¹na²yũ³nx2ti³ha²kxai³, yxan³nãu³a¹ha³lo²ai²na²hxa³nãu³a¹ka³ten³su²i³sa²yxau³xi²si¹nx2ta¹ha²kxai³, nxe³nx2ta¹tu¹wi¹. Yxã¹ta¹, txa²sĩ³nai²na²i³yain³yah³lxan³kxai²nãn²tu³, txa²ti³ha²yau³xai²na²i³na²yah³lxan³kxai²nãn²tu³, hai³txi³ka³te³na²wi¹tãu³la³yũ³nx2ti³xa³lho³li¹. 55 Wxã¹na²yain³txi³nũ³xa²wi¹tũ³xa²i³yai³ni², i³yau³xa²wi¹jau³xa²i³na², yah³lxin¹kxai²nãn²tu³, ũ³kĩ³sxã³ka³lih³yah³lxĩ³hĩ³nxa¹lxĩ¹. Yxã¹ta¹, ha³lo²a²ã²la²wi¹te²a²yũ²na³li¹. Nxe³ju³ta²sa¹: Txa²sĩ³nai²na²yain³txi³khai³su²ha²kxai³, txa²ti³ha²yau³xai²na²i³na²kĩ³jau³khai³su²ha²kxai³, nxe²na³li¹. A²nxe³te²a²i³yai³ni², i³na², nxe³kxi²sah¹lxin¹kxai²nãn²tu³, te²yã¹nxe³sxã³ãn³sen³sai¹khai¹nxe³sxã³kãin²i³ka³lih³yah³lxĩ³hĩ³nxa¹lxĩ¹. 56 A²nũ²a², txa²sĩ³nai²na²i³yai³ni², txa²ti³ha²yau³xai²na²i³na², nxe³sain¹te²su²te²an²tu³, ã³nũ²ti²sa²sxã³nxũ²kwã³yxau³sai¹nha²kxai³, nxũ²kwã³yxau³ai¹na¹ha²kxai³, ya³sai¹nhĩ³nx2na³li¹. 57 Jã¹nxa¹jau³su², Txa²wĩ³nu¹ta²na²ka³te³na²si³ka³ti³jah³lai²la¹i¹. A²nxe³jah¹la², i³sa²si¹hã²sa³na²hẽ³li¹. Sa³ha²kxai³, Txa²wĩ³na²a²ka³ten³yu³ta²ũ³hũ¹sa²kxa²so¹li³yxau²xai³to³ha¹i¹. Nha¹ha²kxai³, te²yã¹nxe³sxã³, a²nũ²a²txa²sĩ³na²i³yain³kxi²sain¹kxai²nãn²tu³, txa²ka³te³na¹ju³ta²ũ³hũ¹ai¹na¹kxa²so¹li³ka³ten³su²yxau²xai³lain¹tu¹wi¹. 58 Kxã³nhxi¹nu¹ta²na²wxa²sũ³nũ²nãu³xu¹ta²na²ma²na³tũ³xu¹ta²na²so¹li³i³yai³nain¹to³ta¹hxi²ti³ai¹ti²ti¹. Ain¹to³kxan²ti³, hã¹i¹nxe³sxã³ya²lun¹ti²hxa³nain¹ta¹hxi²ti³ai¹ti²ti¹. Yxã¹ta¹, txa²sĩ³nai²na²oh³nãu³u¹ta²na²ka³nxi³xi²nũ¹nx2ti³tũ³xa²la¹i¹. Hai³txi³ma²na³tũ³xa²yã¹nxe²tũ³sxa³i¹. Yxã¹ta¹, ã²la²wi¹khai¹nxe³tũ³xai²la¹i¹. A²nxe³tũ³xai²na², a²nũ²a²i²yain³kxi²sain¹kxai²nãn²tu³, hxa³nxa³kxe³su²ka³ten³su²so¹li³yxau²xai³sa²tẽ³ain¹tu¹wi¹.

59 Nxe³jau³xai²na² Je³su²jah³la², sxi²ha² Ju³te²a² nũ³ka³txa² ā³nũ²kxain¹thi³na² yxau³sxā³ i³yau¹ũ³hain¹ta¹hxai²hē¹la². Ka³far³na³ũ²thi³na² nxũ²kwa³ye³lan¹thi³na² yxau³yain¹sxā³ i³yau¹ũ³hain¹ta¹hxai²hē¹la².

— Je³su²jah³la² wān³txa² ka³ten³yau³la²na³li¹. Nxe³jau³su²

60 Nxe³jau³xai²na² sa²kxai³lu², Je³su²jah³la² ā³si³tē³la³kxain¹tũ³ka³txa² ā³nhai¹tũn³tũ³ka³txa² sa²kxai³lu² ka³lxa¹tũ³ka³txa² sa²kxai³lu² wān³txai²na² ain³kxain¹ka³tũ³, i³xan³ta³kxain¹sxā³ i³ye³kxi²yhai¹te³nah¹lxi¹.

— Je³su²jah³lai²na² wān³txa² an³txi³si¹nhē³jau³xai²la¹i¹. On³jau³sxa³i¹. Ain³kxa¹sah¹lxi³txa³hē¹li¹.

61 Ain¹jau³xai²na², Je³su²jah³la² a²ē¹nāu³a¹ wā²nxũ¹ a³la³kxi²nũ²la², ain³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². A²sa³wi³ha³lxi³nāu³xai²na² an³ta³kxain¹jau³xa² i³hē³son³kxi²yhai¹jau³xa² wā²nxũ¹ a³la³kxi²ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ka³tũ³, i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Txa²wān³txai²na² i³ye³kxi¹nx2ta¹jau³xai²na² i³xan³ta³kxi²sah¹lxin¹tā²na³li²?

62 Yah³lxin¹kxai²nān²tu³, ye³jen¹na² i³sa²yxau³sxā³ i³na¹tu¹wi¹. Ha³lo²a² kxān³su² yxau³na¹tāu³u¹ta¹na² ka³la³xi²sxā³ i³na¹tu¹wi¹. Na¹kxai²nān²tu³ i³na¹ju³ta³nũ³a² i²yah³lxin¹kxai²nān²tu³ ih¹nxet3sxā³ kăi³yah³lxi³te³lin¹ji¹?

63 Jā¹nxa¹jau³su² e³a¹i¹. Txa²wā¹sũ³na² Yāu³ka³jxah¹la² so¹lxi³ a²ka³te³na² wi¹tāu³a¹ ũ³hũ¹nx2ti³jah¹lai²la¹i¹. Yxān¹ta¹, txa²wā¹sũ³na² so¹lxi³ a²ka³te³na² wi¹tāu³a¹ yũ²nxa³i¹. Ya³nx2ta¹i¹. Yah³lxin¹kxai²nān²tu³, txa²wān³txa² i³ye³kxi¹nx2ta¹jau³xai²na² yxo²i²sah²lxin¹kxai²nān²tu³, Txa²wā¹sũ³na² Yāu³ka³jxah¹la² yxau³ya³nx2ti³ha²kxai³, ka³te³na² wi¹tāu³a¹ yxau³yah³lxin¹tu¹wi¹.

64 Yxān¹ta¹, wxa²yu³ta² ā³yā³nhai¹jah³lxin¹tũ³ka³txa² yxo²i²sah²lxa³lxi¹. Ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ju³ta² Je³su²jah³la² a²wi¹lhĩ¹nān¹ju³ta¹na² ta²nũ² a³la³kxi²ta³lun²ta¹hxai²hē¹la². A²nũ²a² yxo²i²ai¹nxa³te²su² te²a² a³la³kxi², ye³jen¹nāu³a¹ ko¹ko¹xa² hxi²ka²nāu³a¹ ā³yũ³jah¹lo²nũ³a² a³la³kxi², ta¹hxai²hē¹la².

65 Nxe³ha²kxai³ Je³su²jah³lai²na² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Txa²wi³nai²na² i³kaix1tai¹kxe³su² te²a² so¹lxi³, wxā³sxā³ ā³si³tē³la³kxi²sain¹tu¹wi¹. Yxān¹ta¹ i³kaix1tai¹nxa³ke³la³te²kxai³ te²la³ wxā³ti³hex1sai¹nxa³lho³li¹. Ye¹nx2ta¹ten¹ti¹. Kwēn¹tai²na² yxo²i²sah²lxan³ju³ta¹na², ha³la³je¹nhĩ¹nĩ³na² a³la³kxi²ye¹nx2ta¹li¹, txai²li¹. Na¹ha²kxai³ ye¹nx2ta¹li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

66 Nxe³ju³tan¹te²kxa³yan³tũ³ nxe³hĩ¹nān¹te²tu³ ān³si³tē³la³kxain¹tũ³ka³txa² ā³nhai¹tũn³tũ³ka³txai²na² sa²kxai³lu² ka³lxa¹tũ³ka³txai²na² sa²kxai³lu² Je³su²jah³la² ā³na¹sxā³ ha³ya³kxa² ā³si³tē³la³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². 67 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹, a²sa³wi³ha³lxi³khai³xai²na² hxi²ka² hxa³n³sxā³ ha¹li¹ wxa²sa²so¹xi²nũn³tũ³ka³txa² i³wā³txain¹te³nah¹lxi¹:

— Wxa²nũ³ka³txe² i³nxai²na² ā³na¹sah¹lxi³nũn³te³lin¹ji¹wi¹? Ta¹hxai²hē¹la².

68-69 Nxe³nxa²ha¹te¹, Si³māu² Pe²jah³la² i³wa²lũ³xain¹te³nah¹lxi¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. A²nũ²a² ā³lxi³te²la³ ān³si³tē³la³kxi²sĩn¹nxa³lho³li¹. Wxa²wān³txai²na² so¹lxi³ ka³ten³yau³la³ sĩn¹na³li¹. Nha¹ha²kxai³ yxo²i²nxa²nha¹nhai¹. Sũ³na² Si³yxau³tāu³a¹ Wi¹lhin¹ta² Si³yxau³tāu³lo³kxah³lo²su² nhi¹lxi¹. Jau¹xai²na² yxo²i², a³la³kxi² si¹na¹nhai¹. Ta¹hxai²hē¹la².

70 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹, i³wā²lũ³xain¹te³nah¹lxi¹:

— Wxa²yu³ta² hxi²ka² hxa³sa³xi³ha¹li¹ wxa²sa²so¹xi²nũ³tũ³ka³txa²ĩ³nxai²na² ĩ²sxã³ sa²so¹nxa²lxa¹ta¹ti²ti¹. Na¹kxa²ha³ta³nxã²ti³, wxa²nũ³ka³txi³nãu³ai²na² ka³na³ka³na³tin¹te²a², a²ta³hũ³te²si¹li¹. Ta¹hxi²hẽ¹la².

71 Nxe³jau³xai²na² a²si³yxau³tãu³a²su¹: Ju³ta²sah³la², Si³mãu²ah³la² Ki³lo²ko³xa² yxau³nũ³jah¹la² a²ki³lha³lxa², ĩ³ye³kxi²ta¹hxi²hẽ¹la². A²nxe³jah¹lai²na² Ju³ta²sah³lai²na² ye³jen¹su² ko¹ko¹xa² hxi²ka² Je³su²jah³la² ã³yũ³hũ¹te³lhã³ta¹hxi²hẽ¹la²:

— A²sa³wi³ha³lxi³su² na¹xã¹. Hxi²ka² hxa³sa³xi³ ha¹li¹
wxa²sa²so¹xi²sa²tũ³ka³txi³su² na¹xã¹. Ain¹kxa²ha³ta³nxã²txi³,
ĩ³kox¹ko¹son²kxain¹ta¹hxi²hẽ¹la².

7

Je³su²jah³la² a²wã³tã³nãu³xa² e³kxi²nyhain¹jau³su²

1 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² Ka³li³le²a²ko³xa² so¹lxi³
yxau²xai³to³ta¹hxi²hẽ¹la². Hai³txi³ Ju³te²a²ko³nãu³a¹
yxau²xai³ta¹hxi²nxa³hẽ¹la². Nxe³ju³ta², Ju³te²a² nũ³ka³txa²
ã³nhai¹tũ³te²nãu³xai²na² ĩ³su²lhã³ti³ten³ta¹hxi²hẽ¹la². Jã¹nxe³kxa²yan³ti³su²
ta¹hxi²hẽ¹la². 2-3 Nxe³hĩ¹na², Ju³te²a² nũ³ka³txa² sxi²ha²
wẽ³sa² sa²ton³sxã³ yxau³sxã³ ĩ³yain³yah³lxi³te³lhã³ nxe³je³na³kxa²
yau³son³ye²yah³lxi³ta¹hxi²hẽ¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² a²wã³tã³nãu³xa²
wãn³txi³kxai³lu¹:

— Ai³nhxu¹li¹. Ju³te²a²ko³nãu³ai³tã² ai³nhxu¹li¹. Nhĩn¹kxai²nãn²ty³,
wã³nxĩn¹ti³ kãĩ³in¹ju³ta² wxa²sa³wi³ha³lxi³nãu³xa² ĩ³yau¹ũ³txain¹sĩ¹nhẽ³li¹.

4 “A²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ sa²yo²wet¹sa³txai²lã¹.” Nhĩn¹kxai²nãn²ty³, hãĩ³a²
yxau³sxã³ kãĩ³sĩn¹txa³hẽ¹li¹. E³lẽ³na² yxau²xai³sxã³ kãĩ³je¹txain¹sĩ¹nhẽ³li¹.
5 Nxe³jau³xai²na², a²wã³tã³nãu³xa² yxo²ĩ²ai¹nxa³jau³su²ĩ³ye³kxain¹ta¹hxi²hẽ¹la².

6-7 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹:

— Nxe²nxa³wi¹. Txa²hxi²kĩ³li³la³ hau³ko³nxa³i¹. Yxã¹ta¹ wxa²nũ³ka³txa²
hxi²kĩ³la² hau³kon³na³li¹. Nxe³ha²kxai³ yuh³xan¹tũ³ka³txai²na²
yxo²kwĩn¹kxi¹nx2txai¹nxa³lho³li¹. Yxã¹ta¹ Txai²li² yxo²kwĩn¹kxi²sain¹na³li¹,
a²ko³nxe³ti³ kãĩ³ain¹ju³ta² ĩ³tih³nxai¹na¹ha²kxai³lu¹. 8-9 Wxãĩ²na² ai³jah³lxi³sxã³
ã³yãĩ³kxi²nũ²kxi¹xi²sxã³ ĩ³yain³ja¹hain¹yah³lxi³hẽ¹li¹. Nxe³yãĩ¹ta¹, Txai²li²
ain²nxa³lho³li¹, txa²hxi²kĩ³li³la³ hau³ko³nxa³ha²kxai³lu¹. Ta¹hxi²hẽ¹la².
Yhain¹ka³ty³, Je³su²jah³la² Ka³li³le²a²ko³xa² kan²txi³ yxau³ta¹hxi²hẽ¹la².

Sxi²ha² wẽ³sa² sa²ton³sxã³ yxau³yah³lxi³jau³su²

10 Yxau³ta¹, a²lon³ti³tãu³xa² ai³kxa² si³yo³nãn²ty³, Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu²
hãĩ³txen³su² ai³sxã³ ã³yãĩ³ki³nũ²kxi²yhain¹tũ³ka³txa² ã³nũ²kxain¹ta¹hxi²hẽ¹la².

11 Nxe³hĩ¹na², Ju³te²a² nũ³ka³txa² ã³nhai¹tũ³te²nãu³xa² hi²sen³su² Je³su²jah³la²
ãn²te³nain¹ta¹hxi²hẽ¹la². ã³te³nain¹te²an¹jau³kxai³lu¹:

— ĩh¹ti¹la³ta³ he¹ain¹ji¹, Je³su²jah³la²su¹? Ta¹hxi²hẽ¹la².

12 Ain¹sxã³, a²nũ²a² kãĩ²li²tũ³ka³txai²na² kãĩn²ĩ³he³son³kxain¹jau³kxai³lu¹:

— Wi¹lhin¹jah¹lai²la¹i¹. A²nũ²a² kwa² ha²yã³kxa² ka³lxa²nxa³tũ³ka³txa²
wãn³txa² nxe³ha²kxai³:

— Nxe²nxa³i¹. Jah¹la² wãn³txa² a²nũ²a² ã³xa² tĩh³na² wi¹tĩh³na² ã³na¹sxã³
ko¹tĩh³na² so¹lxi³ ã³ke³x3te³lhã³ e³sĩn¹na³li¹. ĩ³we¹kĩ³jau³sa²sĩ¹nxa³i¹. Kwa²
ha²yã³kxa² ka³lxa²nũ³nxa³tũ³ka³txa² wãn³txa² nxe³ha²kxai³, ta¹hxi²hẽ¹la².

13 Nain¹ta¹, hai³txi³ a²nũ²a² e³lẽ³na² i³ye³kxain¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². Ju³te²a²nũ³kã³txa²yuh³lxi³yhu¹jau³su²ta¹hxai²hẽ¹la².

14 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu² a²nũ²a² nũ³kã³txa²i³yai³nxai³lain¹ju³ta²i³yai³nã³wi³ti³lox3tai¹nhĩ¹na¹, Txa²wã¹sũ³na² Si³yxa³tãu³a¹sxi²ha²ã³wih¹ka³tu³, wãn³txa²wi¹jau³xa²hxi²kan¹jau³xa²a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹i³yau¹ũ³hain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 15 Nain¹jau³xai²na² sa²kxai³lu², Ju³te²a²nũ³kã³txa²sa²kxai³lu²i³wã³txi³sã³i³hxi²ka¹tai¹nxa³ha²kxai³, i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Jah¹lai²na², hai³txi³ ha³teh³nxã³yu³ta³la³ o²la³kxi²ki³kxa²yã¹nxain¹hxai²nxa³te³nai¹ti²ti¹. Nxe³kxan²ti³, wã²nxũh¹ a³la³kxi²na³li¹. Ĩh¹nxe³khai³nxe³sã³a³la³kxi²khai³nxe³sã³i³ye³ain¹te²la¹xã³? Ta¹hxai²hẽ¹la².

16 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹, i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Wãn³txai²na² i³yau¹ũ³nx2ta¹jau³xai²na², hai³txi³ txa²wãn³txi³khai³sxa³i¹. Nxe³jau³xai²na² Txa²wĩ³na² i³sa²si¹hã³sa²jah¹la² wãn³txai²la¹i¹. 17 Jã¹nxai¹jau³su², wxa²nũ³kã³txi³ i³nxai²nãn²tu³, “Txa²wã¹wĩ³na² a²e¹nãu³a¹ au³ti³te³nain¹jau³su²jau³xa² so¹lxi³, sa²yxo²we¹ti³ten³sa³nhã¹.” Nxe³yah³lxin¹kxai²nãn²tu³, a²hxi²ki³lxa² a³la³kxi²yah³lxi³hĩ³nxai¹lxi¹. Yah³lxin¹kxai²nãn²tu³, txa²wãn³txai²nãn²tu³ i³yau¹ũ³nx2ta¹jau³xai²nãn²tu³ Txa²wĩ³na² Si³yxa³tãu³a²wãn³txi³khai³xa², nxe³kxai²nãn²tu³ ha³na³ka³lxi³ ain³nha²sã³a³la³kxi², kwa²txa²e¹nãn¹jau³khai³xa² so¹lxi³ nxe³kxai²nãn²tu³ ha³na³ka³lxi³ ain³nha²sã³a³la³kxi² yah³lxi³hĩ³nxai¹lxi¹.

18 Nxe³ju³ta², wã²nxũh¹ Txi²li² hxi²kan¹txi³lo³nha²sã³i³ye³kxi¹nx2ta¹ke³la²te²kxai³, wi¹lhin¹si¹sah¹lxin¹jau³nũ³su² ten³hĩ³na¹i¹. Yxã¹ta¹, Txi²li² hai³txi³ te²txã³xi¹. Txa²wĩ³na² i³sa²si¹hã³sa²jah¹lu¹ta²na² wi¹lhin¹si¹sain¹jau³xa² so¹lxi³ ten³sa³nhai¹. Na¹ha²kxai³, wi¹lhin¹ki³lxo³nha²sã³e³jah¹lo²txã³i¹. Wãn³txi³khai³xa² so¹lxi³ i³ye³kxi¹nx2ti³to³ha¹i¹. 19 Jã¹nxai¹jau³su²kxã³nhxĩ¹nu¹ta²na² Moi³se²ah³lu¹ta²na² i³kwa³na³nx2tain¹jau³xa²ũ³wha²li¹la³kxi¹nx2tain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹. Nxe³kxa²ha³ta³nxãn²ti³wxa²nũ³kã³txi³ i³nxai² yxo²ha³kxa¹ sa²yxo²ã³yah³lxi³hxain¹ta¹ti²ti¹. Hã¹nxe³sã³ i³hã³nũx3sah¹lxi¹lxi¹. Ĩh¹nxe³kxa²yan³ti³tã³su²lhã³sah²lxun¹yah³lxin¹ji¹? Ta¹hxai²hẽ¹la².

20 Nxe³nxa²ha¹te¹, ka³lxa¹tũ³kã³txai²na² wãn³txi³kxai³lu¹i³wa²lũ³xain¹te³nah¹lxi¹:

— Kõ³nxe³te²yãu³kã³txa² nxũ²kwai³yxa³uxa²jah¹lo²sa²nhĩ¹lxi¹. Nxe³ha²kxai³e³wen¹nhĩ¹lxi¹. A²nũ²a² i³su²lhã³nxa²ti³ten³te²la³yũ³si¹nxai³i¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

21 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹, i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Nxe²nxa³i¹. Ĩ³wã³txa³kxi²nhyah¹lxi¹lxi¹. Txa²wã³nxĩ¹na¹ju³ta²ye³ka³na³ka³na³ta² so¹lxi³ sa²ba³to³ nxe³ju³ta² hã¹nxe² i³ye¹nxĩ²to³ki³ju³ta²kã³ya³nx2ta¹ta¹ti²ti¹. Kã³ya³nx2ta¹ha²kxai³ i³wã³txi³sã³i³xan³ta³kxi²sah¹lxi¹lxi¹. 22-23 Txa²wãn³txa² wi¹li²jah¹lxi³hẽ¹li¹. Kxã³nhxĩ¹nu¹ta²na², Moi³se²ah³lu¹ta²na² i³kwa³na³nx2ti³ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹. In³txa²wẽ³sa²ũ³sa³si³tũ³ko¹kxã¹si¹nx2ti³jau³su²i³kwa³na³nx2ti³ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹. Nxe³te³nah¹lxi¹: “In³txa²wẽ³sa²a³li³lah¹kxai²nãn²tu³, ye³ha¹li¹, ye³ha¹li¹, ye³ha¹li¹, ye³ha¹li¹a³la²ni²ka³tu³ ha³lo²a² hau³kon³sa³li¹. Nxe³tãu³a¹, wẽ³sai²na²ũ³sa³si³tũ³ko¹kxã¹jah¹lxi³hẽ¹li¹.” Ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹. Yxã¹ta¹,ũ³sa³si³tũ³ko¹kxã¹yah³lxin¹ju³ta² hai³txi³ Moi³se²ah³lu¹ta²nãn²tã³ãn³si³wxe³ain¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹li¹. A²nxe³jah¹lu¹ta²na² hã¹nxe³sã³ain³kxi¹xi²yah³lxin¹te³lhã³ i³kwa³na³nx2ti³ta¹hxai²hẽ¹li¹. Yxã¹ta¹,

kxã³nhx¹i¹nu¹ta²na² Moi³se²ah³la² yũ³ti³he¹nxa³hĩ¹nũ¹ta²na²
 wxa²sũ³nũ³nũ³xu¹ta²na² kã³i³ ã³si³wxe³ain¹ta¹hxai²hẽ¹li¹. Yah³lxi³nha²kxai³,
 “A²hxi²kĩ³li³yu³ta² ã³nhau³ko³tã³na¹. Hĩ¹na² wẽ³sa² ye³ha¹li¹
 ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ a³la²ni²na³na¹.” Yah³lxin¹kxai²nãn²tu³,
 kwẽ¹ta²kxai³, ũ³sa³si³tũ³ko¹kxã¹yah³lxi³hxain¹ta¹ti²ti¹. Yah³lxi³nha²kxai³,
 “A²hxi²kĩ³lxa² hau³kon³na³na¹.” Nxe³kxai²nãn²tu³, “Sa²ba³to³ nxe³ju³ta²
 i³ye³nxi²to³ki³ju³ta³la²na³na¹.” Yah³lxin¹kxa²ha³tã³nxãn²txi³, in³txa² wẽ³sa²
 ũ³sa³si³tũ³ko¹kxã¹yah³lxi³hxain¹ta¹ti²ti¹. Ān³kãu³kãu³la³kxah¹lxi³hxai²nxãn²ta¹ti²ti¹.
 Moi³se²ah³lu¹ta²na² a²wãn³txa² ũ³sa³si³tũ³ko¹kxã¹si¹nx2ti³jau³xu¹ta²na²
 sa²yxo²ã³yah³lxin¹kxa²yan³txi³su² yah³lxi³hxain¹ta¹ti²ti¹. Ju¹ta²,
 wi¹kã³yah³lxi³hxain¹ta¹ti²ti¹. Yxãn¹ta¹, txai²na¹xai²na² sa²ba³to³ nxe³ju³ta²na²
 a²nũ²a² i³ton³jah¹la² sa²we²txi²sã³, txa²wã¹nũ²na² whã²na¹ sa²we²txi²
 ta³lu²nai¹na¹ta¹ti²ti¹. Nxe² kã³i³a¹ju³ta², ã²la² wi¹ju³ta², ã²la² wã³nxĩ¹ju³ta²
 kã³ya³nx2ta¹ta¹ti²ti¹. Nxe³ya³nx2ta¹ha²kxai³, ĩh¹nxe³kxa²yan³ti³tã³,
 i³xan³ta³kxi²sah¹lxin¹ji¹wi¹? 24 Jã¹nxa¹jau³su², wxa²nũ³kã³txi³ i³nxai²na²
 txa²hxi²kĩ³li³la³ txa²kã³i³a¹ju³ta² a³la³kxi²yah³lxi³la¹. Yah²lxan³kxan²ti³,
 ko³nxe³thin¹te²la³ i³yĩ¹li²sah¹lxi¹lxi¹. Jã¹nxe³sah¹lxi³txa³hẽ¹li¹. Ju¹ta² wai³nxa³i¹.
 A²nũ²a² ã³xa², a²hxi²kĩ³lxa² kã³ain¹ju³ta² a³la³kxi²ta³lun²yah³lxan³kxai²nãn²tu³,
 kwa²to³toh³lxi³, ko³nxe³thin¹te²la³ i³yĩ¹lain¹yah³lxi³txa³hẽ¹li¹. Ju¹ta²,
 wai³nxa³i¹. Yxãn¹ta¹: “A²nũ²a² ã³xa², a²hxi²kĩ³lxa² kã³ain¹ju³ta²,
 wain³txi³ i³yĩ¹lai¹na¹tũ¹xã¹.” Yah³lxin¹kxai²nãn²tu³: “Ye³ka¹ka¹nha² i²sã³
 a³la³kxi²ta³lu²nain¹sã³ i³yĩ¹lai¹na¹tũ¹xã¹.” Yah³lxin¹kxai²nãn²tu³, wain³txi³
 i³yĩ¹lain¹yah³lxi³hĩ³nxa¹lxi¹. Jã¹nxe³jah³lxi³hẽ¹li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

Je³su²jah³la² Sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lo³jah¹lo²sain¹ji¹?

25 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³ru³sa³lẽ²thĩ³nãn¹tũ³kã³txa² ã³nhai¹tũ³tũ³kã³txa²
 ka³lxa²nxa³tũ³kã³txa² wã²nxũ¹h¹ i³ye³li³yah³lxi³te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³lai²na², fa³ri³se²a² nũ³kã³txa² i³su²lhã³lhu¹nain¹kxah³lo²nũ³su²
 ta²lu¹i¹. 26 Ain¹kxa²ha³tã³nxãn²txi³, e³lẽ³na² e³ti²tu³wi¹. Ta¹, fa³ri³se²a²
 nũ³kã³txai²na² kon³to³nxe² yxau²xain³tain¹na³li¹. Nxe³ain¹ka³ty³:
 “Je³su²jah³lai²na² Sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lo³jah¹lo²su²
 na³na¹.” Nxe³jau³xai²na² fa³ri³se²a² nũ³kã³txa² hxi²kan¹txi³nũ³kã³txa²
 a³la³kxi²sã³ kon³ton³tain¹ji¹ku¹, kĩ³nhai¹. 27 Yxãn¹ta¹, ti³hex1te²sxa³yu²hẽ³li¹.
 Je³su²jah³lai²na² yxau³sã³ to¹nain¹ko³xa² i²ta³lun²kĩ³tã³li¹. Yxãn¹ta¹,
 Sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lo³jah¹lo²nũ³su² jah¹la²
 wxã³ya³nhẽ³kxai²nãn²tu³, yxau³sã³ to¹nain¹ko³nũ³a² i²ti³he¹nxe³hĩ³ki³sxa³i¹.
 Ta¹hxai²hẽ¹la².

28 Nxe³ain¹nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² Txa²wã¹sũ³na² sxi²ha²yuh³xai²nãn¹thĩ³na²
 yxau³sã³ kãin²kait1sxã³ĩ³hen³txain¹te³nah¹lxi¹:

— Wxa²nũ³kã³txi³ i³nxai²na² i²sah¹lxi³te²jah³lin¹ji¹wi¹? Na¹ju³ta²,
 hai³txi³ kwa² hxi²kan³ti³lo³nha²sã³, Txai²li² wxã³hĩ³nã²nxa³i¹. Yxãn¹ta¹,
 a²ya³la³tu³ a²si³ka³ti³yah³lu¹ta²na² i³sa²si¹hã³sa³ha²kxai³, wxã³na¹hẽ³li¹.
 A²nxe³jah¹lu¹ta²na² i²ain¹te²jah³lxi³lxi¹. 29 Yxãn¹ta¹, Txai²li² i²ain¹te²sa¹i¹.
 Jah¹la² txa²si³yxau³na¹tãu³lu¹ta²na²na³li¹. ĩ³sa²si¹hã³sa³jah¹lo²sain¹na³li¹.
 Nxe³ha²kxai³, i²ain¹te²sa¹i¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

30 Nxe³sã³ i³sã³ sa²so¹ti³te³nain¹ta¹, hxi²ka¹nxa³to³tain¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹la²,
 Je³su²jah³la² a²hxi²kĩ³lxi³la³ A²wĩ³na² i³yĩ¹li²nũ³ju³ta² hau³kon³ye²nxa³ha²kxai³la².

31 Ain¹ka³tu³, ãn³yãn³ni²la³kxã¹ain¹nũn³tũ³kã³txa² sa²kxai³lu² Je³su²jah³la² sa²yo²we¹tain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ain¹te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³lai²na² wã³nxĩn¹ju³ta² ka³lxa¹ju³ta² kãi³sĩn¹na³li¹. Sũ³na² Si³yxa³tãu³a¹ A²hxi²kan¹ta² Si³yxa³tãu³lõ³jah¹lõ²su² sĩn¹na³li¹. A²hxi²kan¹ta² Si³yxa³tãu³lõ³txa³ke³la³te²kxai³, a²nũ²a² ã³xa² Sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxa³tãu³lõ³ke³la³te²kxai³, wxã³ya³nhẽ³ke³la³te²kxai³, te²su² hxi²kan¹txi³ a²hxi²kĩ³la² ã²la² wã³nxĩn¹ju³ta³la³ ã²la² ka³lxa¹ju³ta³la³ kãi³ya³nhẽ³lhĩ³nx2nxa³i¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

Fa³ri³se²a² nũ³ka³txa² Je³su²jah³la² i³sa²so¹te³lhã³i³kwa³na³jau³su²

32 Nxe³nxa²ha¹te¹, a²nũ²a² nũ³ka³txa² wãn³txai²na², Je³su²jah³la² a²hxi²kĩ³lxa² kãi³ju³ta² i³he³son³ti³sxã³ i³ye³lain¹jau³xai²na² sa²kxai³lu¹, fa³ri³se²a² nũ³ka³txai²na² sa²kxai³lu² ain³kxi²yhai¹ta¹hxai²hẽ¹la². Yhai¹ka³tu³, fa³ri³se²a² nũ³ka³txai²na² sa²kxai³lu² wã³nxĩn¹te² si³yxa³tũ³ka³txa² sa²kxai³lu² whã²na¹ nũ²la², po³li²sa² nũ³ka³txa² i³kaix1sxã³ i³sa²si¹hã³ain¹te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³la² i³sa²so¹sxã³ ã³wa²la¹sah¹lxi³sĩ¹nhẽ³li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

33 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu¹ a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ i³ye³kxain¹te²an¹jau³kxai³lu¹:

— Jũ¹nxe² kxãn³su² yxa³ya³nx2ta¹ka³tu³, hã²wxãn³txa³ ã³nxĩ³na¹tu¹wi¹. i³sa²si¹hã³sa²jah¹lu¹ta²na² yxa³tãu³a¹ ã³nxĩ³na¹tu¹wi¹. 34 Na¹kxai²nãn²tu³, ã³ten³sah¹lxin¹kxa²ha³ta³nxãn²txi³ a³ti¹xi²sah¹lxan³tho³li¹. Hxi²kan¹txi³ i³hi²txi²sa²sxã³ ai³la³kxi²sah¹lxan³tho³li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

35-36 Nxe³nxa²ha¹te¹ i³ye³te²a² nũ³ka³txai²na² e³kxi²yhu¹ah³lxi³te³nah¹lxi¹:

— ĩh¹nũ¹la³ta³ ã³nxĩ³te³lhã³ nain¹ji¹? ĩh¹nũ¹la³ta³ ã³nxĩ³ai¹nha²kxai³, hxi²kan¹txi³ i³hi²txi²sxã³ i³ha¹txi²xain¹kĩ³sxa³jau³la³ e³ain¹ji¹? Nũ¹ã¹ ha³lo²a² wa³ka³li³ko³u¹ta²na² Kre²ka² nũ³ka³txa² yxa³ain¹ta³ko³xu¹ta²la²na³li¹. A²nxe³ko³xu¹ta²na² txa²wã¹nũ³ka³txi³su² te²kĩ³na¹xai²na² ã³nhai¹tain¹nũn³tũ³ka³txa² ã³yãn³kwa³li²wi²kxi²sxã³ yxa³ya³yhai¹nhai¹. Nũ¹ka³nãn¹ta³ko³nãu³a¹ ã³nxĩ³si¹jau³nũ³su² e³ji¹ku¹, ã³yãn³kwa³li²wi²kxain¹tũ³ka³txu¹ta²na² tã³nxa² ã³nxĩ³sxã³ i³hen³txain¹te³lhã³ e³ji¹ku¹, Kre²ka² nũ³ka³txi³khai³xu¹ta²na² tã³nxa² i³hen³txain¹te³lhã³ e³ji¹ku¹, kĩ³nhai¹. Jah¹la² wãn³txa², “Ã³ten³sah¹lxin¹kxa²ha³ta³nxãn²txi³, i³ha¹txi²sah¹lxan³tho³li¹. Hxi²kan¹txi³ i³hi²txi²sa²sxã³ ai³la³kxi²sah¹lxan³tho³li¹.” Nxe³ain¹jau³xai²na² ĩh¹nxe² a²si³yxa³tãu³khai³su² ji¹ku¹, kĩ³nhai¹. A²nũ²a² nũ³ka³txai²na² wãn³txa², ta¹hxai²hẽ¹la².

ĩ³yau³xa²wi¹jau³xa²ka³wã³lxa²wxa²ẽ¹nãu³a¹ha³li³kan³nih¹nx2ti³ti³hũ³ju³ta³nũ³a²
ĩ³yau¹ũ³jau³su²

37 Nxe³nxa²ha¹te¹, a²nũ²a² ã³yãn³kĩ³nũ²kxi²yhai¹sxã³ i³yain³ye²yhai¹ju³ta², i³yain³ ne³kĩ³so³te³lhã³ hxi²kan¹khai¹nxe³te² a³la²ni²tãu³a¹, Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu¹ i³sa²yxa³sxã³ kãin² i³kaix1te³nah¹lxi¹:

— A²nũ²a² i²te²hũ³te²su² te² i³nxãn²tu³: “Ya³lxu²sa³nhã¹.” Yah³lxin¹kxai²nãn²tu³, wxã³sxã³ i³na²kxi²sah¹lxi³hẽ¹li¹. 38 Sa²yo²wet1sah¹lxin¹kxai²nãn²tu³, i³yau³xa² wi¹jau³xa² i³na²wxe³nhyah¹lxin¹kxai²nãn²tu³, nxe³jau³xai²nãn²tu³, hxa³ya³nx2ti³xa³lho³li¹. Yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ wxã³i²na² ya³lxu²yah³lxa³nha²kxai³, a²nũ²a² ã³xa² ya³lxu²te²su² te²a² i³na²kxi²nx2txai¹nha²kxai³, yah³lxin¹tu¹wi¹. Yah³lxin¹kxai²nãn²tu³, nxe³jau³xai²na², hxa³nxa³jau³xai²na², wi¹jau³xai²na² ka³wã³lxa² ka³lxa¹jau³xa²,

wxa²ē¹nāu³a¹ ha³li³kan³nih¹nx2ti³ti³hū³nxe² nxe³ye¹nx2ti³tu¹wi¹. A²nū²a² ā³xa² ya³lxu²te²su² te²a² ī³na²kxi¹nx2ti³si¹hai¹na¹jau³su² ya³nx2ta¹i¹. Wān³txai²na² Sū³na² ha³teh³nxā³nxān¹jau³su² ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹. Nxe³ha³kxai³wān³txi³khai³xai²la¹i¹. Sa²yo²wet1sah¹lxin¹kxai²nān²tu³, wxā³sxā³yxau²xai³lyah³lxin¹ju³ta², nxe³jau³xau³hxai²tēx1 jā¹yxah³lxin¹tu¹wi¹. Ta¹hxai²hē¹la².

39 A²nxe³jau³jau¹xai²na², Je³su²jah³lai²na² e³jau³xai²na², Txa²wā¹sū³na² A²yāu³ka³jxah¹la² ā³nxū²kwai³yxau³kxi²nē³ju³ta³nū³a² e³ta¹hxai²hē¹la². Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yo²i²sxā³ yxau²xai³ki³te²su² te²na² whāi²na¹ Txa²wā¹sū³na² A²yāu³ka³jxah¹la² ā³nxū²kwai³yxau³kxi²nē³ju³ta³nū³su² ta¹hxai²hē¹la². Nxe³hī¹na¹, Txa²wā¹sū³na² A²yāu³ka³jxah¹la² ū³hū¹nē³lxa³hī¹na¹, Je³su²jah³la² wān³txai²na² e³ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹, ye³jen¹nāu³a¹, Je³su²jah³la² ka³ten³su² ī³sa²yxau³xi²sxā³ oh³nāu³a¹ ka³la³xi²tāu³a¹ wxi²kin³ti³to³tain¹ta¹hxai²hē¹la². Ain¹ka³tu³, Jū¹nxe² ye³jen¹nūn³tāu³a¹, Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² ū³hū¹nē³ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹, yān³ta¹na² ū³hū¹nē³lxa³hī¹na¹, wān³txai²na² Je³su²jah³la² e³ta¹hxai²hē¹la².

A²nū²a² nū³kā³txa² ī³yo²nū¹yhai¹nxā³jau³su²

40 E³ka³tu³ta¹, a²nū²a² ā³yān³nū²kxain¹tū³ka³txai²na² ā³nhai¹tū³tū³ka³txa² nxe³jau³xai²na² ain³kxain¹ka³tu³, e³te³nah¹lxī¹:

— Jah¹lai²na², Sū³na² ī³sa²si¹hā³ū¹nhē³jah¹lo²khai³sin²ta¹. Ai¹nha²kxai³.

41-42 A²nū²a² ā³lxī³tū³ka³txa² ī³ye³te³nah¹lxī¹:

— Jah¹lai²na², Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³ka³txa² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lo³jah¹lo²sin²ta¹. Ain¹ta¹, a²nū²a² ā³lxī³te²nāu³xa² e³te³nah¹lxī¹:

— Nxe²nxā³i¹. Je³su²jah³lai²na² Ka³li³le²a²ko³xa² a³li³la¹sxā³ tōn¹jah¹lai²la¹i¹. Yxān¹ta¹ Sū³na² ha³teh³nxā³nxān¹jau³su² te³nah¹lxī¹: “Sū³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lo³jah¹lo²su² jah¹la², Ta³vi²yah³lu¹ta¹na² a²sa³wit3su² ha²kxai³, te²su² Be³lē²thī³na² Ta³vi²yah³lu¹ta¹na² tōn¹kxu¹jā¹nxe³thī³na² tōn¹jah¹lo²su² ha²kxai³, nxe³tu¹wi¹.” Ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹. Hai³txi³ Txa²wā¹sū³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lo³jah¹lo²la³ Ka³li³le²a²ko³xa² a³li³la¹te²sxa³jai¹ti²ti¹. Yhain¹ta¹hxai²hē¹la².

43 Yhain¹ka³tu³ yo²nū¹yhain¹ju³ta³la² yū³ta¹hxai²nxā³hē¹la². 44 Nxe³sxā³ Je³su²jah³la² i³te³lhxā³ ain¹ta¹, hai³txi³ hxi²ki³ain¹ta¹hxai²nxā³hē¹la².

Ju³te²a² nū³kā³txa² a²hxi²kan¹txi³nāu³xa² yo²i²ai¹nxā³jau³su²

45 Nxe³hī¹na¹, so³ta²to² nū³kā³txai²na² sa²kxai³lu² Je³su²jah³lai²na² i³sxā³ so¹ai¹nxā³kxe³su², aun³ta² wā³lāin¹ka³tu³ wā³nxīn¹te² si³yxau³ka³ta³nāu³xa² ī³xi²ye²yhu¹ha²kxai³ fa³ri³se²a² nū³ka³txa² ī³xi²ye²yhu¹ha²kxai³ nxe³ye²yhain¹nū²la²:

— Ih¹nxe³ju³ta²yan³ti³ta³ i³sxā³ so¹sxā³ tē³ain¹yah²lxan³kxe³su², hāi¹nxe³sxā³ aun³ta² wā³lxa²xī²xi²yah³lxin¹thi²li¹? Fa³ri³se²a² nū³ka³txai²na² wān³txa², wā³nxīn¹te² si³yxau³ka³ta³nāu³xa² wān³txa², ain¹ta¹hxai²hē¹la².

46 Nxe³ta¹, ī³wa²lū³xain¹te³nah¹lxī¹:

— Je³su²jah³lai²na² wān³txa² ain³kxain¹nha¹jau³xan²tu³, hxi²kan¹txi³ a²nū²a² so¹lxin³ke³la³te²kxai³e³hī³sī¹nxā³i¹. So³ta²to² nū³ka³txa² wān³txa² ta¹hxai²hē¹la².

47-49 Nxe³nxā³ha¹te¹, fa³ri³se²a² nū³ka³txai²na² wān³txi³kxai³lu¹ ī³wa²lū³xain¹te³nah¹lxī¹:

— Jah¹la² ki³han³jau³xa² yo²i²yah³lxī³nū³nhīn¹tan²ta²? Ī²sah¹lxī³sī¹nhē³li¹. Fa³ri³se²a² nū³ka³txi³na¹xain²txi³ yo²i²nha¹te²la³ yū³ti³hex1sīn¹nxā³ha²kxai³,

a²hxi²kan¹txi³nău³xain²txi³ yxo²i²ain¹te²la³ yũ³ti³hex1sĩn¹nxa³ha²kxai³,
nha¹nhai¹. Nxe³ta¹, a²nũ²a² nũ³ka³txai²na² ha³nxe¹khin¹tũ³ka³txai²na²
ha³te³h³nxă³na² â³ne³wxe³ti³he¹nxe¹nxa³tũ³ka³txai²na² so¹lxi³ yxo²i²ain¹na³li¹.
Te²su² khău³lxa³thin¹tũ³ka³txai²la¹i¹. Yhain¹ta¹hxai²hê¹la².

⁵⁰⁻⁵¹ Ain¹ka³tu³, Ni³ko³tê²yah³lo²su² te²kxai³lu¹, fa³ri³se²a² nũ³ka³txain²txi³
nxe³te²su² te²kxai³lu¹, ha³la³je¹nhĩ¹nai³kxai³ ka³nxah³ta² Je³su²jah³la² i²te³lhxă³
wxă³ta¹hxai²hê¹la². A²nxe³jah¹lo²su² te²kxai³lu¹, kwên¹ta²kxai³ i³ye³te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³la² ko³nxe³te²la³ kwa²lox³ki³ten¹tu³wi¹. Hai³txi³ wăn³txa²
e³ain¹jau³xa² ain³kxi²ki³sxa³ha²kxai³, ha³lo²a² kăi³ain¹ju³ta² i²ki³sxa³ha²kxai³,
nxe³ki³kxe³su² i³lxi³thin¹si¹ki³sxa³jau³su² kwa² ox³ki³ten¹tu³wi¹. Nxe³ki³ju³ta²
wi¹te²si³lxi²nxa³i¹. Ta¹hxai²hê¹la².

⁵² Yxăn¹ta¹, fa³ri³se²a² nũ³ka³txa² wăn³txi³kxai³lu¹, i³wa²lũ³xain¹te³nah¹lxi¹:

— Kwa²nhĩ¹lxi¹. Ĩh¹nxe³kxa²yan³ti³ta³, Je³su²jah³lai²na² ten³nxa²sĩn¹ji¹?
Je³su²jah³lai²na², Ka³li³le²a²ko³xa² tøn¹jah¹lo²su² na³li¹. Nxe³ha²kxai³,
hxi²kan¹txi³hex1jah¹lo²sxa³i¹. Wxăi²na² Ka³li³le²a²ko³xa² tøn¹jah¹lo²nũn³sĩn¹ji¹?
ĩ²sa²si¹nhê³li¹. Ka³li³le²a²ko³xa² tøn¹jah¹lo²nũ³ka³txa², hai³txi³
Txa²wă¹sũ³na² Si³yxa³tău³a¹ a²wăn³txa² i³hen³txi³nê³jah¹la² yũ²nxa³i¹.
Hai³txi³ ka³na³ka³na³te² he³la³ko³ yũ²nxa³i¹. Sũ³na² ha³te³h³nxă³na²,
wi¹wi¹nxe² i²txa²si¹nhê³li¹. Nhĩn¹kxai²năn²tu³, nxe³nhai¹jau³xai²na²
wxa²ye³ka¹nhat1sĩ¹nhê³li¹. Fa³ri³se²a² nũ³ka³txa² wăn³txa² ta¹hxai²hê¹la².

⁵³ Ain¹ka³tu³, i³ye³ â³na¹ain¹ka³tu³, ha³na³ka³lxi³ sxi²lho³ta² ai³thĩ³na² aun³ti²
ĩ²yxa³ain¹ta¹hxai²hê¹la².

8

Txu¹ha² ko³nxe³ti³ kăi³ta¹ka³lxa² i³so¹ain¹jau³su²

¹ Yxăn¹ta¹, Je³su²jah³la² wă³la³ka³txa² O³li³ve²ra³ka³txa² â³nxai³ta¹hxai²hê¹la².

² Nxe³nxa²ha¹te¹, ka³nxa³ha²ta³kxai³lu¹, Txa²wă¹sũ³na² sxi²ha²
yuh³xai²năn¹thĩ³na² â³wi²xi²ka³tu³, a²nũ²a² ka³lxa¹txi³ â³wă³nxê²kxain¹ka³tu³,
Je³su²jah³lai²na² â³wxe³yain¹sxă³ Sũ³na² wăn³txa² i³yau¹ũ³hain¹ta¹hxai²hê¹la².

³⁻⁴ Nxe³nxa²ha¹te¹, ha³te³h³nxă³na² hoh³lxi³su² nũ³ka³txa²
â³nhai¹tũn¹tũ³ka³txa², fa³ri³se²a² nũ³ka³txa² â³nhai¹tũn¹tũ³ka³txa² nũ²la²
txu¹ha² so¹sxă³ nxe³te²a² whăi²na¹ â³wi²kxain¹ka³tu³, a²nũ²a² nũ³ka³txai²na²
a²nxũ²kwăi³ye³la³nău³a¹ fa³ri³se²a² nũ³ka³txai²na² sa²kxai³ txu¹ha³ka³lxi²na²
ũh³wxe³ain¹ta¹hxai²hê¹la². Ũh³wxe³ain¹te²an¹jau³kxai³lu¹, fa³ri³se²a² nũ³ka³txa²
wăn³txa² Je³su²jah³lai²na² i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lăi³. Nxe²3să¹lxi¹. Txu¹ha³ka³lxi²na² ha³la³je¹nhĩ¹nĩ³na²
in³txa² wa³ka³lxa² kwa² sxa³te²su² te²a² ũ³whĩn¹ti³sĩn¹na²li¹.
A²nxe³ta¹ka³lxi²na² ko³nxe³ti³ kăi³ju³tan¹te²kxa²ya³lhu² i³so¹sxă³ tê³sxă³
wxă³si¹na¹li¹. Ko³nxe³thin¹ta¹ka³lxu³su² sĩn¹na³li¹. Ĩh¹nxe³ kăi³nhai¹lhon³ku²
nhai¹hê²li¹.

⁵ Nxe³ju³ta², Moi³se²ah³lu¹ta¹ta²na² ũ³wha²li¹la³kxi²nê³jau³xa²sa¹:
“Tah³lxa³ka³ta² so¹sxă³ â³nan³sxă³ txu¹ha² ko³nxe³thin¹ta¹ka³lxi²na²
ă³xa²lu¹jah¹lxi³hê¹li¹.” Moi³se²ah³la² wăn³txa² sĩn¹ta¹hxai²ti³ai²ti². Yxăn¹ta¹,
wxăi²na² Je³su²jah³la² i³nxai²na² Ĩh¹nxe² kăi³sĩn¹na¹ju³ta² i³ye³kxi²sa³sĩn¹te³lin¹ji¹?
Fa³ri³se²a² nũ³ka³txa² wăn³txa² ta¹hxai²hê¹la². ⁶ Nxe³jau³xai²na²,
ta²ko¹ta²kon¹jau³xai²na², fa³ri³se²a² nũ³ka³txai²na² i³ye³ain¹sxă³:

— Je³su²jah³la² ko³nxe³ti³ e³txai²lăi¹. Nxain¹jau³su²,
ĩ³wa³ka³nxe³sai³nain¹te³lhxă³ i³ye³kxain¹ta¹hxai²hê¹la². Nxe³yăn¹ta¹,

Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu² â³si³ka³tã³wxe³sxã³, kîh³nxa²wxa²wha²li¹lhên¹jain¹ta¹hxai²hê¹la². Ain¹ka³tu³, fa³ri³se²a² nû³kã³txai²na² âh¹î³ye³ye³lin³tain¹to³tâu³:

— Îh¹nxe³ju³ta³ kãi³kxi²kî³te³ji¹? Î³yau¹û³sa²sî¹nhê³li¹. Nxe³ain¹to³tâu³,

7-8 Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu² î³sa²yxau³yain¹sxã³ î³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Wxa²nû³kã³txi³nãu³xai²na² kuh³lxa³txi³ kãi³ti³he¹nxe²nxân³jah¹lo²su²te² î³nxa², tah³lxa³ka³ta² a²wi¹lhî¹nân¹ka³ta² sa²so¹sxã³, txu¹ha³ka³lxi²na² â³nã³nã³jah¹lxi³sã²nhê³li¹. Ta¹hxai²hê¹la². Ain¹sxã³ âh¹ân³si³ka³tã³wxe³sxã³ kîh³nxa² âh¹wxa²wha²li¹lhên¹jain¹ta¹hxai²hê¹la². 9 Nxe³nxa²ha¹te¹, fa³ri³se²a²nû³kã³txai²na² sa²kxai³lu², Je³su²jah³lai²na² wãn³txai²na² ain³kxain¹ka³tu³, a²hxi²kan¹ta² a²wi¹lhî¹na² ta²nû² tah³lxa³ka³ta² â³na³nxa³kxe³su² hâi¹nxe³sxã³wa²li³yhu³sân²nû²la² hã²wxân³txa³ a²wã³kon³tû³kã³txai²li² ha³na³ka³lxi³ka³na³ka³nat3sxã³ ai³lxa² wa²li³i², â³la³te²la³ ha³na³ka³lxi³ka³na³ka³nat3sxã³ ai³lxa² â³to³hi², jã¹nxe² nxe³ka³tu³, wax3ta³, ai³lxa² â³sxã³î²hxnã³kxain¹ta¹hxai²hê¹la².

— Kuh³lxa³txi³ kãi³jah¹lo²sa¹xã¹. Nxain¹jau³su², Je³su²jah³la² wãn³txa²ain³kxi¹xain¹jau³su², hâi¹nxe³sxã³ ai³lxa² â³sxã³, î²hxnã³kxain¹ta¹hxai²hê¹la². Ain¹ka³tu³, Je³su²jah³la² so¹lxi³yxau², txu¹ha³ka³lxi²na² so¹lxi³sax3nûn³sxã³yxau², nxe³ya³ta¹hxai²hê¹la². 10 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu¹, âh¹î³sa²yxau³sxã³, î³ye³te³nah¹lxi¹:

— Nxe³nxi¹. A²nû²a² î²hxnã³kxi¹nxai¹nî²ju²ni¹. Î³ya²lu¹txa²te³lhxã³nxe³nxain¹tû³kã³txa² î²hxnã³kxi¹nxai¹nî²ju²ni¹. Ta¹hxai²hê¹la².

11 Yxân¹ta¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lãi³. Î³ya²lut1sain¹te³lhxã³ nxe³tû³kã³txa² yû²nxa³i¹. Txu¹ha³ka³lxi²na² wãn³txa² ta¹hxai²hê¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

— Hai³txi³ Txai²li² î³ya²lu¹txa²lxa¹ju³ta³nû³la³ ten³sa²nxa³nhi¹. Î³txu¹ni¹. Nî¹nxai²nân²tu³, âh¹kô³nxe³ti³ kãi³sxã³yxau²xai³txa³hê¹ni¹. Ta¹hxai²hê¹la².

“Txai²na²ha²te¹te²hû³jah¹lo²sa¹i¹.” Nxe³jau³su²

12 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹, a²nû²a² nû³kã³txa² âh¹î³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Txai²na² Sû³na² yen³kxa² î³yau¹û³nx2ti³jah¹lo²sa¹i¹. Na¹ha²kxai³, sa²yo²wet1sah¹lxin¹kxai²nân²tu³, a²ya³la³tu³ wãn³txi³tu³ a³la³kxi², ka³te³na²wi¹tâu³a¹ yxau²xai³li² yah³lxin¹tu¹wi¹. Na¹ha²kxai³ ha²te¹te²hû³jah¹lo²sa¹i¹. Na¹te³na¹xai²na², ân³si³te³sah¹lxin¹kxai²nân²tu³, hai³txi³ a²ta³a² ha³lo²la³ka³nxah³jut3sû³ju³ta³lxa³ yxau²xai³yah²lxa³nha²kxai³, hai³txi³ kô³nxe³ti³ kãi³sxã³yxau²xai³yah²lxa³nha²kxai³, yah³lxin¹tu¹wi¹. Yah³lxin¹kxai²nân²tu³, hâi¹nxe³sxã³ha²te¹jut3sû³ju³ta³ so¹lxi³, ka³te³na² wi¹tâu³a¹ so¹lxi³, yxau²xai³yah³lxin¹tu¹wi¹. Ta¹hxai²hê¹la².

13 Nxe³nxa²ha¹te¹, fa³ri³se²a² nû³kã³txa² â³nhai¹tûn³tû³kã³txa² wãn³txi³kxai³lu¹, î³wa²lû³xain¹jau³xa²sa¹:

— Wã²nxû¹ wxãi²na² so¹lxi³ e³nhi¹lxi¹. A²nû²a² â³xa²î³ye³yo²nû¹nxa²nxa³kxe³su² e³nhi¹lxi¹. Nhî¹nha²kxai³, wãn³txi³khai³xa²e³sî¹nã³lxi¹. Ta¹hxai²hê¹la².

14 Yxân¹ta¹, Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹:

— Nxe²nxa³i¹. Txai²na², a²nû²a² â³xa²î³ye³yo²nû¹sa²nxa³kxe³su² e³a¹kxan²ti³, wãn³txi³khai³xa² e³a¹i¹. Na¹ha²kxai³, txa²si³yxau³na¹tâu³a¹ î²nha², yxan¹nãu³a¹î²te³lhxã³ na¹tâu³a¹ î²nha², te²sa¹i¹. Nxe³te³sa¹jau³su², wi¹la³la³kxi²te³sa¹jau³su²,

wân³txi³ty³ e³a¹i¹. Yxân¹ta¹, wxâi²na² txa²si³yxau³na¹tâu³a¹ i²sah¹lxa³nha²kxai³, yxan¹nâu³a¹ i³te³lhxã³ na¹tâu³a¹ i²sah¹lxa³nha²kxai³, nxe³sah²lxin¹tũ³kã³txi³su²syah¹lxi¹lxi¹. 15 Wxa²nũ³kã³txi³ i³nxai²na², txa²ẽ¹nâu³a¹ au³txi³ e³a¹jau³la³a³la³kxi²sah¹lxi³hxai²nxã³nhẽ³li¹. Sah²lxan³kxan²ti³ wã²nxũ¹ wxãin²txi³on³si¹sah¹lxan³jau³su² ain³sxã³ e³kxi²sah¹lxi¹lxi¹. Yxân¹ta¹, txain²txi³a²nũ²a² ã³xa² i³lxi³thi¹nxã³te²la³ ox3tain¹te²txã³i¹. 16 Na¹kxan²ti³, i³lxi³thi¹nxã³te²la³ ox3tai¹yxau³ke³la³te²kxai³: “i³lxi³thin¹te²sxã³lxi¹.” Nai¹na¹ke³la³te²kxai³, wân³txi³su² so¹lxi³ e³kxai¹nhĩ³na¹i¹. Hai³txi³ki³ha³nhĩ³nxã²nxã³i¹. Na¹ha²kxai³, txa²wĩ³na², i³sa²si¹hã³sa²jah¹lu¹taĩ²na²whãĩ²na¹ ain³nha²ya³sa²na³li¹. Ya³sa³ha²kxai³, wain³txi³ ox3ja³sain¹na³li¹. Hai³txi³ Txai²na² so¹lxi³ nũ¹hain³nha¹ju³ta³la³ yũ²nxã³i¹. 17 Nxe³ju³taĩ²na², Moi³se²ah³lu¹taĩ²na² ũ³wha²li¹la³kxi²nẽ³jau³xau³hxai²tẽx1tã² wxa²nũ³kã³txi³i³nxai²na² a³la³kxi²yah³lxin¹jau³xa² nxe³te³nah¹lxi¹: “Ha³lo²a² yxau²xai³ju³ta², a²nũ²a² ha¹li¹ i²sxã³ i³we²txi²yhai¹jau³xa² i³ye³kxi²nẽ³kxai²nãn²ty³, nxe³jau³xai²na² so¹lxi³ wân³txi³khai³xai²la¹i¹. Yxo²i²yhu¹ki³jau³sin²taĩ¹. Yxân¹ta¹, a²nũ²a² ka³na³ka³na³jah¹la² so¹lxi³, ha³lo²a² i²sxã³ i³ye³kxi²nẽ³kxai²nãn²ty³, nxe³jau³xai²na² so¹lxi³ yxo²i²yhu¹ki³jau³nũ³su² te²sin²ta²ku² nxe³hĩ³ki²tã³li¹.” Ta¹hxai²ti³ai²ti²ti¹. 18 Ju¹ta²yã¹nxe³sxã³, Txai²na¹xain²txi³ txa²yen³kxa²i³yau¹ũ³nx2ta¹ha²kxai³, Txa²wĩ³na² i³sa²si¹hã³sa²jah¹lu¹tain²txi³i³yau¹ũ³nx2ti³nũ³nha²kxai³, nxe³ya³nx2ti³to³nha¹nhai¹. Nha¹ha²kxai³, ha¹lin¹te³na¹xai²na² i³we¹txi²yhu¹nha¹jau³xai²na² wân³txi³khai³su² sîn¹na³li¹. Yxo²i²yhu¹ki³jau³su² sîn¹na³li¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

19 Nxe³nxã²ha¹te¹, a²nũ²a² nũ³kã³txai²na² wân³txi³kxai³lu¹, i³wã³txain¹te³nah¹lxi¹:

— İh¹nũ¹la³ta³ wxa²wĩ³na² yxau³sîn¹te²la¹xã³? Ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Yxân¹ta¹, Je³su²jah³la² wân³txi³kxai³lu¹, i³wa²ũ³xain¹te³nah¹lxi¹:

— Wxa²nũ³kã³txi³ i³nxai²na² Txain²txi³ i²sah¹lxi³te²sxa³nha²kxai³, Txa²wĩ³nãn¹txi³ i²yah³lxi³te²sxa³nha²kxai³, nxe³yah³lxi³hxai¹nhẽ³li¹. i²sah¹lxin¹ke³la³te²kxai³, Txa²wĩ³na² i²yah³lxi³nũ³nhĩ³te²si¹lxi¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

20 Nxe³jau³xai²na², Je³su²jah³la² i³ye³sxã³, Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tâu³a¹sxi²ha² yuh³xai²nãn¹thĩ³nâu³a² yxau³sxã³, kwa³ta³tĩ³na² kãin²tẽ³na², Ju³te²a² nũ³kã³txa² ũ³yho²hi²ki³ki³nũ³a² ũ³ha¹ain¹tẽ³na² u²lxi³yxau²nxã³sxã³ i³ye³jau³xai²na², a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ i³yau¹ũ³te³lhxã³ i³ye³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³jau³xai²na² Ju³te²a² nũ³kã³txa²a²hxi²kan¹txi³nãũ³xa² i³xan³tain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Yxân¹ta¹, i³sxã³sa²so¹ain¹ta¹hxai²nxã³hẽ¹la². A²hxi²ki³lxa² A²wĩ³na² i³yĩ¹li²nũ¹je³na²hau³kon³ye²nxã³ha²kxai³ ta¹hxai²hẽ¹la².

— Ā³nxĩ³na¹tâu³a¹ ā³si³tẽ³la³kxi²sah²lxan³tho³li¹. Nxe³jau³su²

21 Nxe³nxã²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wân³txi³kxai³lu¹, āh¹ i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Ye³jen¹na²i³na¹tu¹wi¹. Na¹kxai²nãn²ty³, ān³te³nxĩ²sah¹lxin¹kxa²ha³ta³nxãn²txi³a³ti²sah¹lxan³tho³li¹. Yah³lxin¹ka³ty³, wxa²kõ³nxe³ti³ kãĩ³yah³lxin¹ju³ta²sa²wa²su¹nyhah¹lxan³kxe³ty³, hãĩ¹nxe³sxã³ ya²lun¹jah³lxin¹tu¹wi¹. Ā³nxĩ³na¹tâu³a¹ wxa²yu³ta² hxi²kan¹txi³ ān³si³tẽ³la³kxi²sah²lxan³tho³li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

22 Yxân¹ta¹, Ju³te²a² nũ³kã³txa² wân³txi³kxai³lu¹:

— Jah¹la² e³jau³xa², “ĩ³na¹tãu³a¹ hxi²kan¹txi³ ã³si³tẽ³la³kxi²sah²lxan³tho³li¹.” Sĩn¹ten¹tu³wi¹. Nxe³jau³xai²na² a²si³yxau³tãu³a¹ kq³nũ¹kĩ³sxa³nhai¹. ĩ³ya²lu¹nha²te³lhxã³ e³ji¹ku¹ kĩ³nhai¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

²³ Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹:

— Wxa²si³yxau³yah³lxin¹tãu³a¹ ha³lo²ai²na² yuh³xan¹ko³xai²la²na³li¹. Yxãn¹ta¹ txa²si³yxau³na¹tãu³a¹ oh³nãn¹ko³xu¹ta¹la²na³li¹. Wxãi²na², ha³lo²ai²na² yuh³xan¹tũ³kã³txi³sah¹lxĩ¹lxĩ¹. Yxãn¹ta¹ Txa²li² ha³lo²ai²na² yuh³xai²nãn¹te²sin²nxa³i¹. ²⁴ Na¹ha²kxai³, oh³nãn¹jah¹lo²na¹xai²na² hxi²ka¹na¹jau³xa² ĩ³ye³kxi¹nx2ta¹ten¹ti¹. “Wxa²kq³nxe³ti³ kãĩ³yah³lxin¹kxa² yo³ha² sa²wa²su¹nhyah¹lxan³kxe³su². Ya²lun¹jah³lxin¹tu¹wi¹. Ya³nx2ta¹ten¹ti¹.” Yxãn¹ta¹, “Txa²kq³nxe³ti³ kãĩ³a¹kxa² yo³ha² sa²wa²su¹nha²ti³ten³sa³nhã¹.” Yah³lxin¹kxai²nãn²tu³: “Je³su²jah³lai²na² Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ txa²kq³nxe³ti³ kãĩ³a¹kxa² yo³ha² sa²wa²su¹nha²sa²kxah³lo²su² na³na¹.” Nxe³sah¹lxĩ³hẽ¹li¹. Sah²lxan³kxai²lẽ¹. Hãĩ¹nxe³sã³ wxa²kq³nxe³ti³ kãĩ³yah³lxin¹kxa² yo³ha² sa²wa²su¹nhyah¹lxan³kxe³su² ya²lun¹jah³lxin¹tu¹wi¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

²⁵ Nxe³nxa²ha¹te¹ Ju³te²a² nũ³kã³txa² wãn³txi³kxai³lu¹:

— ĩh¹ju³tan¹nũ²su² nhĩn¹te²sin²tã³? Ta¹hxai²hẽ¹la². Yxãn¹ta¹ Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹, ĩ³wa²lũ³xain¹te³nah¹lxĩ¹:

— Nxe²nxa³i¹. Txa²si³yxau³na¹tãu³a² kxã³nxai³tã² ĩ³ye³kxi¹nx2ta¹ta¹ti²ti¹. Na¹ka³tu³, a²wi¹lhĩn¹nãn¹jau³xai²na² ye³ka³lxa¹txi³ ĩ³ye³ya³nx2ti³to³hxai²na¹ta¹ti²ti¹.

²⁶ Jã¹nxai¹jau³su² wxa²kq³nxe³ti³ kãĩ³yah³lxin¹ju³ta² ĩ³ti³h³nx³nx2ta¹jau³nũ³a² kãĩn² wã³kon³na³li¹. Nxe³jau³xai²na² ĩ³ye³kxi¹nx2ta¹kxai²nãn²tu³ wãn³txa²so¹lxĩ³ ĩ³ye³kxi¹nx2ti³hĩ³na¹i¹. Yxãn¹ta¹ ĩ³sa²si¹hã³sa²jah¹lu¹ta¹na² a²ya³la³lyau³tu³ jau³tu³ e³jah¹lai²la¹i¹. Nxe³jau³xai²na² ain³kxi²so¹kxi²na¹ka³tu³, a²nũ²a² ha³lo²an¹tũ³kã³txai²na² ãh¹ ĩ³hen³txain¹to³ha¹i¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

²⁷ Yxãn¹ta¹ hai³txi³ Ju³te²a² nũ³kã³txi³la² ã³ne³wxe³ain¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². Je³su²jah³la² ĩ³sa²si¹hã³jah¹la² a²ĩ³lxa², Ju³te²a² nũ³kã³txa² a²hxi²kan¹txi³nãu³xa² ã³ne³wxe³ain¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹la².

— Txa²wĩ³na² ĩ³sa²si¹hã³sa³na²hẽ³li¹. Je³su²jah³la² wãn³txa², yhain¹to³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³jau³xai²na², kwẽn¹ta¹na² ha³ta³nxãn²txi³, hai³txi³ Ju³te²a² nũ³kã³txa² a²hxi²kan¹ti³nãu³xa² ã³ne³to³hain¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹la².

²⁸ Ai¹nha²kxai³, Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu¹ ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxĩ¹:

— Nxe³jah³lxĩ³sã²lxĩ¹. Txa²hxi²kĩ³la² kwẽn¹ta¹na² ã³ne³wxe³nx2ti³xa³i¹. Yxãn¹ta¹ ye³jen¹nãu³a¹ sa²ka¹la¹hẽt¹so¹sa²sã³ ĩ³hxi²kĩ³la²kxi³sah¹lxin¹tu¹wi¹. Nxe³tãu³a¹ ã³ne³wxe³yah³lxin¹tu¹wi¹. Nxe³yah³lxin¹jau³nũ³a²sa¹:

“Je³su²jah³lai²na², Sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lo³jah¹lo²su²na³li¹. Hai³txi³ wã²nxũh¹ hxi²kan¹txi³lo³nha²sã³ wã²nxũh¹ o²la³kxi²jah¹lo²sxa³i¹. A²wĩ³na² wãn³txa² ĩ³yau¹ũ³hain¹jau³xa² so¹lxĩ³sa²wai³wait³sã³ e³jah¹lo²su²na³li¹.” Sah¹lxin¹tu¹wi¹. Sah¹lxin¹kxai²nãn²tu³txa²ha³lo²a² ã³ne³wxe³yah³lxin¹tu¹wi¹.

²⁹ Na¹ha²kxai³ ĩ³sa²si¹hã³sa²jah¹lu¹ta¹na² whãĩ²na¹ yxau³ya³to³ha¹i¹. Nũh¹ yxau³ye²na¹ju³ta²yan³ti³su², Txa²wĩ³na² ã³na¹sa²ju³ta² yũ²nxa³i¹, a²yen³kxa² ĩ³ka³li³si¹hai¹na¹jau³su² sa²wai³wait³sã³ kãĩ³to³ha¹ha²kxai³lu¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

³⁰ Nxe³nxa²ha¹te¹, Nxe³jau³xai²na² Je³su²jah³la² ĩ³ye³kxain¹nxa²ha¹te¹, a²nũ²a² ka³lxa¹tũ³kã³txa² hi²sen³kxai³lu¹ yxo²ĩ²ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ha²kxai³ Ju³te²a² nũ³kã³txa² a²hxi²kan¹txi³nãu³xa² ã³nhait¹so¹tũ³kã³txa² wãn³txi³kxai³lu¹, ĩ³ye³lain¹te³nah¹lxĩ¹:

— Je³su²jah³lai²na², Txa²wā¹sũ³na² Si³yxau²tāu³a¹ ĩ³sa²si¹hā³kxah³lo²sin²ta¹. Wān³txa² so¹lxi³ e³jah¹lo²sin²ta¹. Ta¹hxai²hē¹la².

Wa²su¹wa²sun¹khai¹nxe²yxau²xai³yah³lxin¹tu¹wi¹. Nxe³jau³su²

31 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹, Ju³te²a² nũ³kā³txa²a²hxi²kan¹txi³nāu³xa² ā³nhaitso¹tũ³kā³txai²na² ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Txa²wān³txa² jau¹xai²na² a²lhun³tu² sa²wai³wait3sxā³ sa²yo²wet1sa²tē³sah¹lxin¹kxai²nān²tu³, txa²sa³wi³ha³lxin¹nāu³khai³sah¹lxi³hĩ³nxa¹lxi¹.

32 Yah³lxin¹kxai²nān²tu³, a²ya³la³tu³khai³nxe² ā³ne³wxe³yah³lxin¹tu¹wi¹. Yah³lxin¹kxai²nān²tu³, wa²su¹wa²su¹ yxau²xai³yah³lxin¹tu¹wi¹. Ta¹hxai²hē¹la².

33 Nxe³nxa²ha¹te¹, ĩ³wa²lũ³xain¹te²an¹jau³kxai³lu¹:

— Txa²yu³ta²na², Ju³te²a² nũ³kā³txi³na¹xai²na² A³bra³āu²ah³lu¹ta²na² a²ne³tah²nāu³su² nha¹i¹. Hxi²kan¹nha¹i¹. Nha¹ha²kxai³, hai³txi³a²nũ²a² ĩ²li²te²su² te²a² ĩ³kwa³na³sain¹sĩn¹ju³ta² wa³kā³li³lot3sxā³ yxau²xai³ti³hex1sĩ¹nhxain²nxa³hē³li¹. Wa²su¹wa²su¹ yxau²xai³tũ³kā³txi³su² sĩ¹nhxai²na¹hē³li¹. Nha¹ha²kxai³, ĩh¹nxe³kxa²ya³n³ti³ta³: “Wa²su¹wa²sun¹yah³lxin¹tu¹wi¹.” Sa²nhĩn¹thi²li¹? Ta¹hxai²hē¹la².

34 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹:

— A²ya³la³tu³ wān³txi³tu³ ĩ³ye³kxi¹nx2ta¹i¹. A²nũ²a² a²te³nĩn¹kxa²kq³nxe³ti³ kãi³yah³lxin¹kxai²nān²tu³, wxa²kq³nxe³ti³ kãi³yah³lxin¹ju³ta³lot3sxā³ yxau²xai³yah³lxĩ³hĩ³nxa¹lxi¹. Hxi²kan¹txi³ ā³na¹yah³lxĩ³hĩ³nx2nxā³li¹.

A²nũ²a² yxo²ha³nxi³lxĩ³txi³su² te²a² ĩ³kwa³na³nx2ti³ju³ta³lot3sxā³ yxau²xai³yah³lxin¹ju3sũ³nxe² yxau²xai³yah³lxĩ³hĩ³nxa¹lxi¹. Hai³txi³

wa²su¹wa²su¹ yxau²xai³ti³hex1yah³lxĩ³hĩ³nx2nxa³li¹, kq³nxe³ti³ kãi³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ti¹. 35 Jā¹nxa¹jau³su², sxi²ha² a²nũ²a² yxau³ju³ta²sa¹:

a²wa³kxēn³yah³la² a²ta²ha² so¹lxi³, kan²txi³ a²wa³kxēn³yah³la² sxi²ha² yxau³ya³tu¹wi¹. Yxān¹ta¹, a²nũ²a² ā³xa², a²wa³kxēn³yah³lai²na²

kwa² wa³kā³li³yu³ta³lo³kxe³su² te²a², kan²txi³ yxau²nxa³lho³li¹, hxi²ka¹nxa³ha²kxai³lu¹. 36 Jā¹nxa¹jau³su², wxāi²na² sa²kxai³lu² wxa²kq³nxe³ti³

kãi³yah³lxin¹ju³ta³lot3sxā³ yxau²xai³yah³lxĩ³to³hi¹lxi¹. Yxān¹ta¹, A²tah²na¹xai²na² hxi²kan¹txi³na¹xai²na² wxa²wa²su¹txa²lxa¹kxai²nān²tu³

wa²su¹wa²sun¹khai¹nxe³sxā³ yxau³yah³lxin¹tu¹wi¹. Hai³txi³ wxa²kq³nxe³ti³ kãi³yah³lxin¹ju³ta³lot3sxā³ yxau²xai³yah²lxan³tho³li¹.

37 Wxa²nũ³kā³txa², A³bra³āu²ah³lu¹ta²na² a²ne³tah²nāu³sah¹lxin¹ti²ti¹. Yah³lxin¹kxa²ha³ta³nxān²txi³, ĩ³su²lhā³sa²ti³ten³yah³lxĩ³li¹. Txa²wān³txa²

yo²sa²h²lxan³kxe³su² yah³lxĩ³li¹. 38 Nxe³ju³ta², txa²wān³txa² ĩ³ye³kxi¹nx2ta¹jau³xa², a²yen³kxa² Txa²wĩ³na² ĩ³yau¹ũ³sa²kxa² so¹lxi³

ĩ³ye³kxi¹nx2ta¹i¹. Te²yā¹nxe³sxā³, wxa²nũ³kā³txi³ ĩ³nxai²na² kãi³yah³lxin¹ju³ta², wxa²sũ³na² ĩ³yau¹ũ³nx2ti³ju³ta² so¹lxi³ kãi³yah³lxĩ³to³hi¹lxi¹. Ta¹hxai²hē¹la².

39-40 Nxe³nxa²ha¹te¹, Ju³te²a² nũ³kā³txa² wān³txi³kxai³lu¹, ĩ³wa²lũ³xain¹te³nah¹lxi¹:

— Nxe²nxa³i¹. A³bra³āu²ah³lu¹ta²na² txa²sũ³nu²su² sĩn¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹. Ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹:

— A³bra³āu²ah³lu¹ta²na² a²ne³tah²nāu³sah¹lxĩ³li¹. Yah³lxin¹kxan²ti³ sa²yo²we¹tain¹yah³lxĩ³hxai²nxā²nhē³li¹. Sa²yo²we¹tain¹yah³lxin¹ke³la³te²kxai³

wi¹kãi³yah³lxĩ³hĩ³nxa¹lxi¹. Wxa²kãi³yah³lxin¹ju³ta² A³bra³āu²ah³lu¹ta²na² kãi³ain¹ju³ta² yā¹nxe³sxā³ wi¹kãi³yah³lxĩ³hĩ³nxa¹lxi¹. Yxān¹ta¹,

yah³lxĩ³to³hxa³li¹. Ā³lxĩ³yah³lxĩ³li¹. ĩ³su²lhā³sa²ti³ten³yah³lxĩ³li¹. Txi²na²,

a²ya³la³tu³ wãn³txi³tu³: “Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ ain³kxi²so¹na¹jau³xa²so¹li³ i³ye³ka¹nxe³nx2ta¹xã¹.” Na¹ta¹ i³su²lhã³sa²ti³ten³yah³li¹li¹. Ju¹ta²yã¹nxe³ju³tan²ta³, hai³txi³ A³bra³ãu²ah³lu¹ta¹nã²ta³ ten³ta¹hxi²nxa³hẽ¹li¹. Yxãn¹ta¹, wxa²nũ³ka³txai²na² wxa²sũ³na² ã³yah³la² kã³jut3sũ³nxe²yxau²xai³yah³li¹li¹. ⁴¹ Nxe³nxa²ha¹te¹, Ju³te²a² nũ³ka³txai²na² a²hxi²kan¹txi³nãu³xa² wãn³txi³kxai³lu¹, Je³su²jah³la² i³ye³kxain¹te³nah¹li¹:

— Ti³he¹nxe²nxa³i¹. Txa²nũ³ka³txai²na², hai³txi³ a²nũ²a² wa³ka³lxa²a²wẽ³ha³li³su² ti³hexi¹sĩn¹nxa³i¹. Txa²wĩ³na² ka³na³ka³na³jah¹lo²su² sĩn¹na³li¹. Sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ oh³nãu³u¹ta¹nã²nã¹jah¹la² txa²wĩ³nu²su² sĩn¹na³li¹.

⁴²⁻⁴³ Yxãn¹ta¹, Je³su²jah³la² wãn³txa²nxe³te³nah¹li¹:

— Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ wxa²wĩ³nu²su² ke³la³te²kxai³, a³li²sah¹li³hĩ³nxa¹li¹. Yxãn¹ta¹, sah¹li³to³hxa³li¹. Txa²si³yxau³na¹tãu³su²tãu³a¹, Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³la²na³li¹. Nũ¹ã¹, yxau³na¹ka³tu³, a³li³sxã³ ko¹xai²na² wxã³na¹hẽ³li¹. Txa²wĩ³na² i³sa²si¹hã³sa³na²hẽ³li¹. Hai³txi³, txa²nũ³nãu³a¹ wã²nxũh¹ i³ye³kxi²nã²sxã³: “Wxã³na¹tũ¹xã¹.” Nxe³sxã³ wxãn²nxa³hẽ³li¹. Yxãn¹ta¹, wxã²i²na² hai³txi³ txa²wãn³txi³la³ ã³ne³to³nx2ti³to³hxa³i¹, ain³kxi²ti³ten³sah¹lxa³nha²kxai³lu¹.

⁴⁴ Wxa²sũ³nu²khai³xa², Sa³ta³na²jah¹lo²la³ sũ³ny²lo³jah³li¹li¹. Yah³lin¹jau³su², wxa²sũ³nai²na² a²ẽ¹nãu³a¹ ko³nxe³ti³ kã³i³ti³ten³na³li¹. Jã¹xah³lin¹jau³su², kã³i³yah³li¹li¹. A²nxe³jah³la² Sa³ta³na²jah¹la², txa²wã¹si³kxã³nãu³u¹ta¹nã²nã¹tu³ha²ya³kxa² a²nũ²a² i³su²lhã³ai¹nxxai²nxa³hẽ³li¹. Hai³txi³ a²ya³la³tu³wãn³txa² e³ti³he¹xai¹nxxai²nxa³hẽ³li¹, a²wãn³txa² wi¹le³jau³la³ a²ẽ¹nãu³a²yũ²nxa³ha²kxai³lu¹. I³ye³ki³ha¹kxi²nẽ³kxai²nã²tu³, a²ẽ¹nãu³a² a²ko³nxe³ti³e³jau³su² sa²sai¹nha²sxã³ e³kxi²nẽ³na³li¹, ki³han³ta² a²si³yxau³tãu³khai³jah¹lo²su²ha²kxai³lu¹.

⁴⁵ Yxãn¹ta¹ Txai²na² a²ya³la³lyau³tu³ jau³tu³ so¹li³e³to³ha¹i¹. Na¹ha²kxai³ wxã²i²na² sa²kxai³lu² yxo²ĩ²sah¹li³to³hxa³li¹.

⁴⁶ Txai²li² wi¹lhin¹jah¹lo²sa¹i¹. Na¹ha²kxai³, wxa²nũ³ka³txa² hxi²kan¹txi³ txa²ko³nxe³ti³ kã³i³a¹ju³ta³la³ a³ya³ti²kxi²sah¹lxan³tho³li¹, yũ³sa²nxa³ha²kxai³lu¹. “A³ya³ti²na¹xã¹.” Yah³lin¹ke³la³te²kxai³, ũ³ye³kat1sah¹li³hẽ¹li¹. Yxãn¹ta¹, ko³nxe³ju³ta² yũ³sa²nxa³kxai²nã²tu³, wãn³txa² so¹li³e³a¹kxai²nã²tu³, lh¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ yxo²ĩ²sah¹li³to³hxnã³ji¹? ⁴⁷ Nxe³ju³ta², wxa²yu³ta¹na²: “Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ a²wẽ³ha³li³su² nha¹xã¹.” Yah³lin¹ke³la³te²kxai³, Sũ³na² wãn³txa² ain³kxain¹yah³li³hĩ³nxa¹li¹. Yxãn¹ta¹, wxã²i²na² Sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ a²wẽ³ha³li³sah¹lxa³li¹. Yah³lin¹jau³su² Sũ³na² wãn³txa² ain³kxain¹yah³li³hxi²nxã³nhẽ³li¹. Ta¹hxi²hẽ¹la².

Je³su²jah³la² A³bra³ãu²ah³la², nxe³jau³su²

⁴⁸ Nxe³nxa²ha¹te¹, Ju³te²a² nũ³ka³txa² a²hxi²kan¹txi³nãu³xa² wãn³txi³kxai³lu¹:

— lh¹nxe³kxa²yan³ti³ta³: “Sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ a²wẽ³ha³li³sah¹lxa³li¹.” Sa²nhi¹ji¹? Wxã²i²na² ko³nxe³thin¹tũ³ka³txi³sa²nhi¹li¹. Sa³ma³ri³tã²na² nũ³ka³txi³sa²nhi¹li¹. Ko³nxe³te²na² yãu³ka³txa²nxũ²kwai³wxe³nha²jah¹lo²sa²nhi¹li¹. Wãn³txi³su² e³sĩn¹nxa³ji¹? Ta¹hxi²hẽ¹la².

⁴⁹ Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹.

— Txa²nxũ²kwai³nãu³a¹, hai³txi³ ko³nxe³te² yãu³ka³txi³la³ yũ³sa²nxa³i¹. Na¹ha²kxai³ Txa²wĩ³na² wi¹lhin¹si¹ha¹jau³xa² e³a¹i¹. Yxãn¹ta¹ wxã²i²li² on³si¹sah¹lxan³jau³su² i³ye³kxi²sah¹li³to³hi¹li¹. ⁵⁰ Na¹ta¹, wi¹lhin¹si¹sah¹lxin¹jau³su² yũ³sa²nxa³kxan²ti³ Txai²li¹ wi¹na³li¹. Txa²wĩ³na² ka³na³ka³na³jah¹la² wi¹lhin¹si¹sa²jau³xa² e³na³li¹. Jã¹nxe³ha²kxai³, jah¹la²

e³kxi¹nx2ti³te³nah¹lxi¹: “Ju³te²a² nũ³kā³txi³ i³nxai²na², Je³su²jah³la² wi¹lhin¹si¹yah³lxin¹jau³su² e³jah¹lxi³hē¹li¹.” Txa²wĩ³na² nxe³nx2ti³na³li¹. Nxe³nx2ti³ha²kxai³, nxe³si¹sah¹lxin¹jau³su² i³ye³kxi²sah¹lxin¹kxai²nān²tu³, Txa²wĩ³na² wi¹lhin¹te²la³ i³yĩ¹li²nx2ti³hĩ³nx2na³li¹. Yxān¹ta¹, sah²lxan³kxai²iē¹. i³lxi³sxā³ i³yĩ¹li²nx2ti³hĩ³nx2na³li¹. 51 A²ya³la³tu³ e³kxi¹nx2ta¹i¹. A²nũ²a² txa²wān³txai²na² sa²yo²wet1sain¹kxai²nān²tu³, hai³txi³ ya³lu²ain¹ju³ta³la³ a³ya³ti²xai¹nxa³lho³li¹. Ta¹hxi²hē¹la².

52 Nxe³nxa²ha¹te¹, Ju³te²a² nũ³kā³txa² wān³txi³kxai³lu¹:

— Hā³xā¹. A²ta³a² nxũ²kwa³yxa³u³nxa²sĩn¹na³li¹. Nxe³nxa²sĩ¹nha²kxai³, e³nhi¹lxi¹. “A²nũ²a², Txa²wān³txa² sa²yo²wet1sain¹kxai²nān²tu³ ya³lu²ain¹ju³ta³la³ a³ya³ta¹nxa³lho³li¹.” Nhi¹lxi¹. Nhĩn¹jau³xai²na² a²ta³a² wān³txai²la¹i¹. Ne³kxa¹sa²sĩ¹nhē³li¹. A³bra³āu²ah³lu¹ta²na² ya³lu²ju³ta² a³ya³ti²ha²kxai³, a²nũ²a² Txa²wā¹sũ³na² wān³txa² i³hen³txi³nē³tũ³kā³txain²txi³ ya³lu²ju³ta² a³ya³ti²sxā³ ya²lun¹ti³hxa³nai¹nha²kxai³, nxe³sĩn¹ta¹hxi²ti³ai¹ti²ti¹. Ki³ha³nhi¹lxi¹. 53 A³bra³āu²ah³lu¹ta²na², txa²sũ³nũ¹ta²na² ya³lu²jah¹lu¹ta²na² kāin²khai¹xain¹sĩn¹ta¹hxi²ti³ai¹ti²ti¹. Wxāi²na² ā³sen³sai¹nhĩn¹ji¹? Txa²wā¹sũ³na² wān³txa² i³hen³txi³nē³tũ³kā³txa² ya²lun¹ti³hxa³nain¹nũn³sĩn¹ta¹hxi²ti³ai¹ti²ti¹. Ĩh¹nxe³ju³tan¹jah¹lo²su² nhĩn¹ji¹? “A³bra³āu²ah³lu¹ta²na² ā³sen³sai¹na¹ha²kxai³, Sũ³na² Si³yxa³u³tāu³a¹ wān³txa² i³hen³txi³nē³tũ³kā³txa² ā³sen³sai¹na¹ha²kxai³, na¹xā¹.” Nhĩn¹ji¹? Ta¹hxi²hē¹la².

54 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹, i³wa²lũ³xain¹te³nah¹lxi¹:

— Txa²li², kwa² wxi²kin³ti³to³nha¹ju³ta³la³ yũ²nxa³i¹. Kwa² wxi²kin³ti³to³nha¹kxai²nān²tu³, txa²wān³txi³la³ i³wā²txi³sah¹lxin¹kxai²nān²tu³ wain³txi³ i³wā²txi³sah¹lxi³hĩ³nxa¹lxi¹. Yxān¹ta¹, Txa²wĩ³nu¹ta²na² wxi²kin³ti³tot3sa¹jah¹lu¹ta²la²na³li¹. A²nxe³jah¹lu¹ta²na² wxa²nũ³kā³txi³ i³nxai²na² i³ye³kxi²yah³lxin¹te³nah¹lxi¹: “Txa²wā¹sũ³nu²su² sĩn¹na³li¹.” Yah³lxi³hxi¹nhē³li¹. 55 Yah³lxin¹kxa²ha³ta³nxān²txi³, i²ain¹yah³lxi³te²sxā³lxi¹. Yxān¹ta¹, Txa²li² Txa²wĩ³nu¹ta²na² i²ain¹te²sa¹i¹. Na¹kxai²nān²tu³: “i²te²txā³i¹.” Nxe³na¹kxai²nān²tu³ ki³ha³nhi³na¹i¹. Ki³han³yah³lxin¹kxa² yā¹nxe³jah¹lo²su² hĩ³na¹i¹. Yxān¹ta¹, Txa²li² Txa²wĩ³na² i²i², Txa²wĩ³na² wān³txa² sa²yo²we¹ti² nxe³jah¹lo²sa¹i¹. A²ya³la³tu³ wān³txi³tu³ e³a¹i¹. 56 Jā¹nxa¹jau³su², wxa²sũ³nũ¹ta²na² A³bra³āu²ah³lu¹ta²na², txa²hxi²kĩ³la² i²i² txa²wxā³na¹ju³ta²na² i²i², kxā³nhxĩ¹nāu³u¹ta²na² i²sa³na²hē³li¹. Nxe³sa³ha²kxai³ ka³lih³kxi²khai³1na²hē³li¹. Ta¹hxi²hē¹la².

57 Nxe³ta¹, Ju³te²a² nũ³kā³txa² i³wa²lũ³xain¹te³nah¹lxi¹:

— Kwa²nhi¹lxi¹. Yah³lon¹te²sxā³lxi¹. Wxa²yxaun¹ju³ta² A³bra³āu²ah³lu¹ta²na² i²lxa²nxa³hēn³khi³, nxa²nha¹nhai¹. Ta¹hxi²hē¹la².

58 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹:

— A²ya³la³tu³ wān³txi³tu³ e³a¹i¹. Kxā³nxu¹ta²na² A³bra³āu²ah³lu¹ta²na² ton¹ti³he¹nxa³hĩ¹nũ¹ta²na² yxa³u³to³ha¹i¹, Txa²li². Je³su²jah³la² wān³txa², ju³te²a² nũ³kā³txa² a²hxi²kan¹txi³nāu³xa² ta¹hxi²hē¹la².

59 Yxān¹ta¹, Ju³te²a² nũ³kā³txai²na² a²hxi²kan¹txi³nāu³xai²na² sa²kxai³lu¹ tah³lxa³ka³ta² so²sxā³:

— Je³su²jah³la² ā³na³na¹tũ¹xũ³. Kxe³sxa³thai¹le¹. Je³su²jah³la² hāi³a² i³ha²li¹sxā³ Txa²wā¹sũ³na² sxi²nhāu³a¹ wa²li³ā¹sxā³ ha³lo²a² ā³waix3txi²ta¹hxi²hē¹la².

9

Ye³han³sxã³ wen¹jah¹la² Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu¹, a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xai²na²

1 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu¹, a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xai²na² whãi²na¹, ã³nxa¹ain¹te³na¹, in³jah³la² ye³han³jah¹la², a³li³la¹hĩ¹nũ¹tai²na² ye³han³sxã³ wen¹jah¹la², i²ain¹ta¹hxa¹hẽ¹la². 2 Nxe³ka³tũ³ta¹, a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xa² wãn³txi³kxai³lu¹, i³wã³txain¹te²an¹jau³kxai³la¹.

— Txa²hxi²kan¹jah¹lãi³. Jah¹la² ih¹nxe³ju³ta² ye³han³sxã³ a³li³la¹sĩ¹te²sin²tai¹? Jah¹la² ta³nxa², a²wĩ³nu²su² ta³nxa² a²hã³ka³nũ²su² ta³nxa², a²kõ³nxe³ju³ta² kãi³ai¹nha²kxai³, jah¹la² ye³han³sxã³ a³li³la¹sĩ¹te²sin²tai¹? Ain¹ta¹hxa¹hẽ¹la².

3 Yxã¹ta¹, Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹, i³wa²lũ³xain¹te²an¹jau³kxai³lu¹: — Nxe²nxa³i¹. A²wĩ³nai²la³ ta³nxa², a²hã³ka³nai²la³ ta³nxa², a²wẽ³sai²la³ ta³nxa², hai³txi³ kõ³nxe³ti³ kãi³ai¹nha²kxai³ ye³han³si¹hain¹ju³ta³la³ yũ²nxa³i¹.

Yxã¹ta¹, Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ nũ³kxũ³khaix¹ju³ta² ye³we²txi²tu¹wi¹. Nxe³kxai²nãn²tu³, Sũ³na² nũ³kxũ³ju³tai²nãn²tu³, a²nũ²a² yxo²ha³kxai¹ i²ain¹tu¹wi¹. Jã¹nxe³te³lhxã³, kxã³nãu³ai³tã² jah¹la² ye³han³sxã³ a³li³la¹nha²hẽ¹li¹. 4-5 Na¹ha²kxai³, hĩ¹na² wa³ko³na¹tu¹wi¹. Txai²na¹xai²na² yuh³xai²nãn¹ta³ko³xai²na² yxau³na¹tãu³a² sa²ha²te¹jah¹lo²hũ³nxe² yxau³yai¹na¹i¹. Na¹ha²kxai³, hĩ¹na² ha²te¹jut3sũ³nhĩ¹na¹ wa³ko³na¹tu¹wi¹. Txa²wĩ³nu¹tai²na² i³sa²si¹hã³sa²jah¹lu¹tai²na² a²wa³ka³li³yu³ta² wa³ko³na¹tu¹wi¹. Yxã¹ta¹, jũ¹nxe² ye³jen¹nãu³a¹, Txa²wĩ³na² yxau³tãu³a¹ ã³nxĩ³na¹tu¹wi¹. Txai²na² ha²te¹jah¹lo²na¹xai²na² ã³nxĩ³na¹tu¹wi¹. Na¹kxa²si³yo³na¹, yuh³xai²nãn¹ta³ko³xai²na² ka³nxah³jut3sũ³ju³ta² yxau³ain¹tu¹wi¹. Nxe³tãu³a¹, hxi²kan¹txi³ wa³kon³kĩ³sxa³lho³li¹. Jã¹nxe³kxa²yan³ti³su², a²hĩ¹nai²na², ha³lo²a² ha²te¹jut3sũ³nhĩ¹nai²na² wa³ko³na¹tu¹wi¹. Ta¹hxa¹hẽ¹la².

6-7 Nxe³ka³tũ³, wãn³txai²na² i³ye³ta³lun²ka³tũ³, yuh³xa² i³ka³su³hã¹ka³tũ³, a²nũ³xa² wxa²we¹ka³tũ³, ye³han³jah¹la² a²ye³na² wxa²sa²ye³to¹ka³tũ³, i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— i³txu¹li¹. ĩ¹nka³tũ³, i³ye³na² a²i³lxa² Si³lo³e²ye³na² wxa²ye³hĩ³lxi³nhã¹nhu¹li¹. Ta¹hxa¹hẽ¹la². A²nxe³te² i³lxa²

a²si³yxau³tãu³khai³xa², i³sa²si¹hã³kxe³su² nxe³te²ju²hẽ³la². Nxe³nxa²ha¹te¹, in³txai²na² sa²kxai³lu² i³te³na¹, wxa²ye³hĩ³nha²ka³tũ³, wi¹ i³ye³ten³nha²sxã³ ten³sa²tã³ta¹hxa¹hẽ¹la². 8-9 Nxe³nxa²ha¹te¹, in³txai²na² we²nxi²nxa²ha¹te¹, a²nũ²a² nũ³kã³txa² sa²kxai³lu² in³txai²na² i²sxã³ i³ye³ain¹ta¹hxa¹hẽ¹la². Nxe³sxã³, a²nũ²a² kxãn³su² i²ain¹to³tũ³kã³txai²na² kwẽ¹tai²na² i²sxã³ i³ye³i², ã³nũ³kã³txa² in³txai²na² a²sxi²yhe³na² kxãn³su² yxau³kxi²yhain¹tũ³kã³txan²ta³ kwẽ¹tai²na² i²sxã³ i³ye³i², nxe²i³ye³lain¹te³nah¹lxi¹:

— Jah¹lai²na² sa²kxai³lu², kxãn³su² ye³han³jah¹lo²sin²tai¹? Kxãn³su² a²yen³kxa² so¹te³lhxã³ hã¹nxe³sxã³ i³yai³nxũ³hain¹to³jah¹lo²sin²tai¹? Nxe³nxa²ha¹te¹, ha³na³ka³lxi³, a²nũ²a² ã³nũ³n³tũ³kã³txa² wãn³txi³kxai³lu¹, i³ye³lain¹te³nah¹lxi¹:

— Hã³xã¹. Jah¹la²khai³xai²la¹i¹. Nxe³nxa²ha¹te¹, ha³na³ka³lxi³, ã³nũ³n³tũ³kã³txa² wãn³txi³kxai³lu¹, i³ye³lain¹te³nah¹lxi¹:

— Nxe²nxa³i¹. Yxã¹ta¹ nxe³jah¹lo²hũ³na³li¹. Nain¹ta¹hxa¹hẽ¹la². Yxã¹ta¹, ye³han³jah¹lo²nũ¹tai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

— Txai²la³na¹i¹. Ta¹hxa¹hẽ¹la².

10 Nxe³nxa²ha¹te¹, a²nũ²a²nãu³xai²na² wãn³txi³kxai³lu¹, ye³han³sxã³ we²nxi²jah¹la² i³wã³txain¹te³nah¹lxi¹:

— ĩ¹nxi²t3sxã³ wxa²ye³na² i³ye³we²txi²nhãn¹thi²li¹? Ta¹hxa¹hẽ¹la².

11 Nxe³nxa²ha¹te¹, i³wa²lũ³xain¹te³nah¹lxí¹:

— In³txai²na², a²i³lxa² Je³su²jah³la², wxã³sxã³ a²nũ³xa² wet1sxã³ wxa²ye³to¹lhain¹na²li¹. Sain¹ka³tu³, i³ye³kxi²sa²te³nah¹lxí¹: “İ³txu¹li¹. İn¹kxai²nãn²tu³, Si³lo³e²ye³na² wxa²ye³hi³nha¹sê¹li¹.” Sain¹na²li¹. Sain¹ka³tu³, txai²na² sa²kxai³lu² i³na¹ka³tu³ wxa²ye³hi³lxí¹nha¹li¹. Na¹ka³tu³, txa²wã¹ye³nai²na² whã¹na¹ i³ye³ten³nha¹li¹. Ye³han³jah¹la² wãn³txa², ta¹hxi²hê¹la².

12 Nxe³nxa²ha¹te¹, a²nũ²a²nãu³xai²na² wãn³txi³kxai³lu¹, i³ye³kxain¹te³nah¹lxí¹:

— Ye³we²txi¹nxa²jah¹lai²na², İh¹ti¹la³ta³ yxau³ain¹ji¹wi¹? Ta¹hxi²hê¹la². Yxãn¹ta¹:

— Ko³xain¹nxa³nhai¹. In³txai²na² wãn³txa², ta¹hxi²hê¹la².

Fa³ri³se²a² nũ³kã³txa² kãin² i³wã³txain¹jau³su²

13-14 Nxe³ju³ta², Je³su²jah³la² a²nũ³xai²na² wet1sxã³ in³txai²na² i³ye³we²txain¹ju³ta², Sa²ba³to³ nxe³ju³ta², Ju³te²a² nũ³kã³txa² wa³kon³ti³he¹nxain¹to³hxa³je³na³kxa² i³ye³we²txain¹ta¹hxi²hê¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹, a²nũ²a² nũ³kã³txai²na² sa²kxai³lu², in³txa² ye³han³sxã³ a³li³lah¹jah¹lai²na² tẽ³sxã³, fa³ri³se²a² nũ³kã³txa² ã³nhai¹tũ³tũ³kã³txa² a²yen³nãu³a¹ ã³yxo²o³tũ¹yhain¹ta¹hxi²hê¹la². 15 Nxe³te³nah¹lxí¹, ãh¹ i³wã³txain¹te³nah¹lxí¹:

— İh¹nxe³sxã³ i³ye³ten³nhãn¹yu²lhai¹li¹? Fa³ri³se²a² nũ³kã³txai²na² wãn³txa², ta¹hxi²hê¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹, in³jah³lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

— A²nũ²a² hi²sen³su² a³lũ³nũ³xai²na² wxa²ye³to¹lhain¹na²hê³li¹. Sai¹nha²kxai³, wxa²ye³hi³nha¹ka³tu³, i³ye³ten³nha¹hê¹li¹. Ta¹hxi²hê¹la².

16 Nxe³nxa²ha¹te¹, fa³ri³se²a² nũ³kã³txai²na² i²li³te²a² e³te³nah¹lxí¹:

— Jah¹li²na², hai³txi³ Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ i³sa²si¹hã³kxah³lo²sxa³i¹, Sa²ba³to³ nxe³ju³ta² hã¹nxe³sxã³ i³ye¹nxi²to³kĩ³ju³ta² sa²yxo²ã³jah¹lo²su² ha²kxai³lu¹. Ta¹hxi²hê¹la². Yxãn¹ta¹, fa³ri³se²a² nũ³kã³txa² i²li³tũ³kã³txa² ã³lxí¹tũ³kã³txa² wãn³txi³kxai³lu¹:

— Nxe²nxa³i¹. Jah¹lai²na² wi¹lhin¹jah¹lai²la¹i¹. İ³lxí¹thi¹nxa³kxai²nãn²tu³, hxi²kan¹txi³ wã³nxĩn¹khai¹nxe³ju³tai²na² kã³ai¹nhĩ³nx2nxa³i¹. Ta¹hxi²hê¹la². Nxe³ain¹sxã³, hai³txi³ i³wi¹lhi²nxain¹ju³ta³la³ yũ³ti³hex1ain¹ta¹hxi²nxa³hê¹la².

17 Nxe³nxa²ha¹te¹, fa³ri³se²a² nũ³kã³txai²na² sa²kxai³lu², in³txai²na² ye³han³sxã³ we²nxi²jah¹lai²na² ãh¹ i³wã³txain¹te³nah¹lxí¹:

— “Je³su²jah³lai²na² i³ye³we²txi²sa³hê¹li¹.” Nhi¹lxí¹. Nhi¹nha²kxai³, jah¹lai²na² İh¹nxe³ju³tan¹nũ²su² hi³nhĩn¹te¹la¹xã³? Ain¹ta¹hxi²hê¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹, in³txai²na² wãn³txi³kxai³lu¹, i³wa²lũ³xain¹te³nah¹lxí¹:

— Nxe²nxa³i¹. Je³su²jah³lai²na², Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ wãn³txa² i³hen³txi³nê³jah¹lai²la¹i¹. Ta¹hxi²hê¹la².

18-19 Yxãn¹ta¹, Ju³te²a² nũ³kã³txai²na² ã³ne³to³hain¹ta¹hxi²nxa³hê¹la². In³txai²na² kxãn³su² ye³han³sxã³ yxau³xai³ju³ta², ã³ne³to³hai¹nxa³ha²kxai³, ha³la³je¹nĩn³kxai³ i³ye³we²txi²ju³ta² ã³ne³to³hai¹nxa³ha²kxai³, Ju³te²a² nũ³kã³txa² ta¹hxi²hê¹la². Ai¹nxa³kxe³su², a²wĩ³na² i³kaix1so², a²hã³ka³na² i³kaix1so², ain¹ka³tu³, i³wã³txain¹te³nah¹lxí¹:

— Jah¹lai²na², wxa²ki³lha³lxa²sĩn¹te¹la¹xã³? “Ye³han³sxã³ a³li³la¹jah¹lai²la¹i¹.” Ya³nhi¹lxí¹. Ya³hxi¹jau³su², İh¹nxe³sxã³ wi¹ten³sa²tã³sĩn¹ji¹wi¹, hi¹na²su¹? Ta¹hxi²hê¹la².

20-21 Nxe³nxa²ha¹te¹, a²wĩ³na² a²hã³ka³na² wãn³txi³kxai³lu¹, i³wa²lũ³xain¹te³nah¹lxí¹:

— Jah¹lai²na², txa²wēt³su² sîn¹na³li¹. Ye³han³sxã³ a³li³la¹sîn¹na²hē³li¹. Jau¹xai²na² so¹lxi³ ã³ne³wxe³nha¹nhai¹. Yxã¹ta¹, ìh¹nxet³sxã³, kwên¹ta¹na²wi¹ten³sa²tã³te²sin²ta²ku², ìh¹nxe³te²tã³ ye³we²txain¹te²sin²ta²ku², sî¹na¹nhai¹. Nxe³jau³xa² kô³txi³hexi³sîn¹nxa³nhai¹. Jah¹lai²na² in³txai²la¹i¹. Wên³sxa³i¹. Nxe³te²na² i³ye³kxi²sxã³ i³hau³ko³txa²lxain¹tu¹wi¹. Ta¹hxi²hē¹la².

22 Nxe³jau³xai²na², a²wî³na² a²hã³ka³na² wãn³txai²na², fa³ri³se²a² nũ³ka³txai²na² yuh³lxi³khaix¹nên³tain¹jau³su² i³ye³ain¹ta¹hxi²hē¹la². A²wî³na²na², a²hã³ka³na²na² a²ē¹nau³a² yuh³lxain¹jau³xa²sa¹.

— Ì³hen³txain¹ki³sxa³lho³na¹. “Je³su²jah³lai²na², Txa²wã¹sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxa³tãu³lo³jah¹lo²su² na³li¹.” Nxe³ki³kxai²nãn²tu³, fa³ri³se²a² nũ³ka³txai²na² sa²kxai³lu² Ju³te²a² nũ³ka³txa² ã³nũ²kxi²ki³thi³na² ũ³nhũ³sa²tã³ha³lo²sai¹nē³lhũ³nx2na³na¹. Nxe³ju³ta¹na², fa³ri³se² nũ³ka³txa² wã²nxũ¹hain³nhai¹te³nai¹ti²tu³na¹. Jã¹nxên³kxa²yan³ti³su² Ì³hen³txain¹ki³sxa³lho³na¹. A²wî³na² a²hã³ka³na² a²ē¹nãn¹jau³su², ta¹hxi²hē¹la².

23 Nain¹jau³su², i³wa²lũ³xain¹te³nah¹lxi¹:

— Kô³sîn¹nxa³nhai¹. Jah¹lai²na² wên³sxa³i¹. Ì³ye³kxi¹txain¹yah³lxi³hē¹li¹. A²wî³na² a²hã³ka³na² wãn³txa² fa³ri³se²a² nũ³ka³txa² yhain¹ta¹hxi²hē¹la².

24 Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³tu³ti¹, fa³ri³se²a² nũ³ka³txai²na² sa²kxai³lu¹ ã³na³ta³lo³hēt¹sxã³ in³txa² ye³han³jah¹lai²na² i³kaix¹tain¹sxã³ ũh³yo¹tu³nha²sxã³ i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Ye³we²txi²nxa²ju³ta², Txa²wã¹sũ³na² Si³yxa³tãu³a¹ so¹lxi³ sa²nên¹kxi¹txain¹sî¹nhē³li¹. Yxã¹ta¹, Je³su²jah³lai²na² i³lxi³thin¹jah¹lo²sxa³i¹. Sa²nên¹kxi¹txain¹sî¹nhē³li¹. Ta¹hxi²hē¹la².

25 Yxã¹ta¹, in³txai²na² wãn³txi³kxai³lu¹, i³wa²lũ³xain¹te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³lai²na² wi¹lhin¹jah¹lo²su² tã³nxa², i³lxi³thi¹nxa³jah¹lo²su² tã³nxa², nxe³yah³lxin¹jau³su², kô³nxe²nx2ti³nxa³nhai¹. Yxã¹ta¹, kxãn³su² ye³han³sxã³ yxa³u³hxi²na²hē³li¹. Hî¹na² wi¹ten³sa²tã³a¹nhai¹. Jau¹xai²na² so¹lxi³ ã³ne³wxe³na¹nhai¹. Ta¹hxi²hē¹la².

26 Nxe³nxa²ha¹te¹, fa³ri³se²a² nũ³ka³txai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

— ìh¹nxe³ju³ta² kã³kxi¹nxain¹sîn¹thai¹li¹? ìh¹nxe³sxã³ ã³ye³wex2nhîn¹thai¹li¹? Ta¹hxi²hē¹la².

27 Yxã¹ta¹, in³jah³lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

— Jau¹xai²na² Ì³hen³txi³nx2ta¹te¹ni²ti¹. Yxã¹ta¹ ain³kxi²sah¹lxan³te¹ni²ti¹. Nxe³jau³jau³xai²na² ìh¹nxe³kxa²yan³ti³tã³ ãh¹ ã³na³ta³lo³hē¹ti² ne³ka¹te³lhxã³ ten³yah³lxin¹ji¹wi¹? “Je³su²jah³lai²na² a²sa³wi³ha³lxi³su² sî¹na¹tũ¹xã¹.” Yah³lxi³nũ³nîn¹ji¹wi¹? Ta¹hxi²hē¹la².

28-29 Nxe³nxa²ha¹te¹, fa³ri³se²a² nũ³ka³txai²na² sa²kxai³lu¹, yxo²an³ta³ti³ on³sîh¹xa³jau³su² i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Wxã¹na² so¹lxi³, Je³su²jah³la² a²sa³wit³su² nhi¹lxi¹. Txa²nũ³ka³txai²na² Moi³se²ah³lu¹ta¹na² a²sa³wi³ha³lxi³su² sî¹na¹i¹. Kxã³nhxi¹nu¹ta¹na² Txa²wã¹sũ³na² Si³yxa³tãu³a¹ Moi³se²ah³lu¹ta¹na² i³ye³kxi²sîn¹ta¹hxi²ti³ai¹ti²ti¹. Yxã¹ta¹, Je³su²jah³lai²na² ìh¹nxe³ju³tu¹ta¹nãn¹te²nũ²su² te²sin²ta²ku², nha¹nhai¹. Ta¹hxi²hē¹la².

30-31 Nxe³nxa²ha¹te¹, in³txai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

— Nxe²nxa³i¹. Jah¹lai²na² txa²ye³na² ye³we²txi²sain¹na²hē³li¹. Nxe³kxan²ti³: “Ìh¹nxe³ju³tu¹ta¹nãn¹te²nũ²su² te²sin²ta²ku².” Yah³lxi³lxi¹. Yxã¹ta¹: “Ìh¹nxe³ju³ta²yan³ti³tã³ i³wã³txa³kxi²yah³lxin¹ji¹ku¹.” Ye¹nx2ta¹i¹.

ĩ¹ne³ka²sa¹h¹lxi³hē¹li¹. A²nũ²a² wi¹lhin¹jah¹lo²su² kxai²nān²tu³,
 “Txa²wā¹sũ³na² Si³yxau³tāu³a¹ sa²nēn¹kxi²na¹xā¹. Sa²yo²hau³ko³ta¹xā¹.”
 Nxe³kxai²nān²tu³, a²nxe³jah¹la² wān³txa² so¹lxi³, Txa²wā¹sũ³na² Si³yxau³tāu³a¹
 ain³kxai¹nhĩ³nx2na³li¹. Yxān¹ta¹ kō³nxe³thin¹jah¹lo²su² wān³txi³la³, hai³txi³
 Txa²wā¹sũ³na² Si³yxau³tāu³la³ ain³kxi²txi³hexl¹jau³sxa³i¹. 32-33 Jā¹nxa¹jau³su²,
 Je³su²jah³lai²na² txa²ye³nai²na² whāi²na¹ ye³we²txi²sa³na²hē³li¹. Nxe³ha²kxai³,
 wi¹lhin¹jah¹lai²la¹i¹. Jah¹lai²na² wān³txa², Sũ³na² Si³yxau³tāu³a¹
 ain³kxi²na³li¹. Nxe³ha²kxai³, ye³we²txi²sa³na²hē³li¹. Je³su²jah³lai²na²
 ān³si³wxe³tāu³a¹ Txa²wā¹sũ³na² Si³yxau³tāu³sin²tai¹. Nxe²nxa³ke³la³te²kxai³,
 hxi²kan¹txi³he¹xai¹nhĩ³nx2nxa³i¹. Hxi²kan¹txi³ sa²hau³kot3sai¹nhĩ³nx2nxa³i¹.
 Jā¹nxa¹jau³su², txa²wā¹ha³lo²a² ko¹xai²na², ān³si³wxe³hĩ¹nu¹tai²nān²tu³ta¹,
 kxān³su² nxe²xai³ka³tu³ta¹, hai³txi³ a²nũ²a² ye³han³sxa³ a³li³la¹jah¹lo²su²
 ye³we²txi²ju³ta³la³, yũ³ti³hex1ta¹hxi²nxa³ti³ai¹ti²ti¹. Yxān¹ta¹, kwēn¹tai²na²
 so¹lxi³, Je³su²jah³lai²na² ye³we²txi²sa³na²hē³li¹. Jah¹lai²na², wi¹lhin¹jah¹lai²la¹i¹.
 Ya³nx2ti³to³ha¹i¹. Ta¹hxi²hē¹la².

34 Nxe³nxa²ha¹te¹, fa³ri³se²a² nũ³ka³txai²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— Kō³nxe³thin¹jah¹lo²su² nhi¹lxi¹. Yān³tai²na², wxa²hā³ka²ē¹nāu³a¹
 a³li³la¹xan³tā³lxa² kō³nxe³ti³ kái³nhĩn¹nũ²hē³li¹. Nhĩ¹nha²kxai³, ye³han³sxa³
 a³li³la¹jah¹lo²su² nhi¹lxi¹. Kō³nxe³thin¹jah¹lo²su² nhi¹lxi¹. Wān³txai²na²
 i³ti³h³nxe³sa²nhĩn¹te²ji¹khi³. Nxe³nxa²ha¹nhai¹. Nxe³ain¹ka³tu³, Ju³te²a²
 nũ³ka³txai²na² sa²kxai³lu² Ju³te²a² nũ³ka³txa² ā³nũ²kxain¹thĩ³na²
 ũ³nhũ³sa²tā³ha³lo²sai¹xain¹ta¹hxi²hē¹la².

A²nũ²a²ye³han³te²hũ³nxe²yxau²xai³tũ³ka³txi³su²i³yau¹ũ³jau³su²

35 Nxe³ju³ta², ũ³nhũ³sa²tā³ha³lo²sai¹xain¹ju³tai²na² a²ha³tā³nxa²,
 Je³su²jah³lai²na² ain³kxi²te³na¹, i³ha¹txi²ka³tu³ i³wā³txi³te³nah¹lxi¹:

— Txa²wā¹sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lo³jah¹la² yxo²i²in¹ji¹wi¹?
 Je³su²jah³la² wān³txa², ta¹hxi²hē¹la².

36 Nxe³nxa²ha¹te¹, in³jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— Hxi²kan¹jah¹lāi³. Ĩh¹jah¹lo²tān³te²la¹xā³? Yxo²i²ti³ten³sa³nhai¹.
 Ta¹hxi²hē¹la².

37 Ai¹nha²kxai³, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹:

— Txa²na² i²sa¹lxi¹. Nxe³te²na¹xai²na² i³ye³kxi¹nxa²ha¹jah¹lo²na¹xai²na²,
 Txa²wā¹sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lot3sa²jah¹lo²sa¹wi¹. Ta¹hxi²hē¹la².

38 Nxe³nxa²ha¹te¹, in³jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. Yxo²i²nxa²ha¹nhai¹. Ain¹sxā³: “Je³su²jah³lai²na²
 hxi²kan¹khai¹nx2na³nā¹. Ye³ka¹na¹nhā¹, hĩ¹na²sā¹.” Ain¹ka³tu³,
 ā³ka³ti³wxe³kxain¹ta¹hxi²hē¹la².

39 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— Txa²na¹xai²na² wxa²ha³lo²ai²na² wxā³na¹hē³li¹. Na¹ka³tu³,
 txa²wān³txa² wi¹jau³xai²na² a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ i³ye³kxain¹to³ha¹i¹.
 Ai¹na¹ka³tu³, txa²wān³txai²na² sa²yo²wet1sain¹tũ³ka³txa² yũ², ha³na³ka³lxi³
 sa²yo²wet1sai¹nxa³tũ³ka³txa² yũ², nxe³tu¹wi¹. Nxe³ju³ta², a²nũ²a²
 yxo²ha³kxa¹ wā²nxũ¹hain¹ha¹ain¹tu¹wi¹. Nain¹ju³ta²sa¹: A²nũ²a²
 nxe³te²hũ³te²la³: “Ye³han³te²hũ³nxe² yxau²xai³la¹xā¹. Wān³txi³khai¹lxa³
 a³la³kxi²sa²nxā³nhā¹. Yxān¹ta¹, ten³khaix1sa³nhā¹.” Nxe³te²su²
 te²an²tu³, sa²yo²wet1sain¹kxai²nān²tu³, wān³txi³khai¹lxa³ a³la³kxain¹tu¹wi¹.
 Sain¹kxai²nān²tu³, wi¹ten³sa²tā³te²hũ³nxe² yxau²xai³lain¹tu¹wi¹. Yxān¹ta¹,

a²nũ²a² ã³su² te²hũ³te²la³: “Wãn³txi³khai¹lxa³ wi¹la³la³kxi²na¹nhã¹. Wi¹ten³sa²tã³te²hũ³na¹xã¹.” Nxe³te²su² kxai²lẽ¹. Sa²yo²ã³sain¹tũ³kã³txi³su² hĩ³nx2na³li¹. Te²lẽ¹. Wãn³txi³khai¹lxa³ a³la³kxi²nxã³kxe³su², hãĩ¹nxe³sã³ye³han³te²hũ³nxe² yxau²xai³tũ³kã³txi³su² hĩ³nx2na³li¹. Ta¹hxi²hẽ¹la².

40 Nxe³jau³xai²na² sa²kxai³lu², fa³ri³se²a² nũ³kã³txa², kwa²yxau³yain¹tũ³kã³txa² ka³lxa²nxã³tũ³kã³txa² sa²kxai³lu² ain³kxi²te³na¹, i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Txa²nũ³kã³txai²na² ha³ta³nxã²txi³ ye³han³te²hũ³nxe² yxau²xai³tũ³kã³txi³sa²nũ³sĩ¹te³ji¹wi¹? Ta¹hxi²hẽ¹la².

41 Nxe³nxã²ha¹te¹, Je³su²jah³lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

— Nxe²nxã³i¹. “Wi¹ten³sa²tã³te²hũ³na¹xã¹.” Yah³lxi¹hxi¹nhẽ³li¹. Nxe³ju³ta³su¹: “Ye³han³te²hũ³na¹xã¹. Wãn³txi³khai¹lxa³ a³la³kxi²nhã²nx3nhã¹,” Yah³lxi¹ke³la³te²kxi³, kq³nxe³te²la³ i³yĩ¹li¹nx2ta¹ju³ta³la² yũ³nx2ti³hĩ³nx2nxã³i¹. Yxã¹ta¹, wxa²yu³ta² yah³lxi¹hxi²nxã³nhẽ³li¹. “Wi¹ten³sa²tã³te²hũ³nhã¹nha¹.” Yah³lxi¹hxi²nhẽ³li¹. Yah³lxi¹nxai²lẽ¹. Wãn³txi³khai¹lxa³ a³la³kxi²yah³lxi¹nxã³kxe³su², wxa²kq³nxe³ju³ta² so¹lxi³ yxau²xai³yah³lxi¹to³hi¹nha²kxi³, Txai²li² kq³nxe³te²la³ i³yĩ¹li¹nx2ta¹ha²kxi³, nx2na³li¹. Je³su²jah³la² wãn³txa², ta¹hxi²hẽ¹la².

10

O³ve²a² nũ³kã³txi³hũ³tũ³kã³txi³su² i³yau¹ũ³jau³su²

1-2 Nxe³nxã²ha¹te¹ nxe³hĩ¹na² Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu², wãn³txa² i³yau¹ũ³jau³xa²i³ye³ta¹hxi²hẽ¹la². I³ye³sã³ha³lo²a² Je³su²jah³la² a²sa³wi³ha³lxa² yxau²xai³ye²yhu¹ju³ta³la³ i³yau¹ũ³nẽ³te³lhxã³ i³ye³ta¹hxi²hẽ¹la². Nxe³jau³xa²sa¹:

— Txa²sa³wi³ha³lxi³nãu³xa² ka³yxuh³xa² o³ve²a³ nũ³kã³txi³hũ³tũ³kã³txi³su² ha²kxi³, Txai²na¹xai²na² o³ve²a² a²wa³kxẽ³yah³lo²hũ³jah¹lo²sa¹ha²kxi³, nx2na³li¹. Nxe³jau³xai²na² i³ye³sã³ i³yau¹ũ³hain¹ta¹hxi²hẽ¹la². Nxe³te³nah¹lxi¹:

— Nxe³jah³lxi³sa²lxi¹. O³ve²a² a²wa³kxẽ³yah³lo²su² nxe³kxi²nãn²tu³: “O³ve²a² sxi²ha² ã³wi¹ha¹tũ¹xã¹.” Nxe³kxi²nãn²tu³, wain³txi³ sxih²yo²a² so¹lxi³ ã³wi¹hĩ³nx2na³li¹. Yxã¹ta¹, a²nũ²a² kq³nxe³thin¹te²su² te²a² o³ve²a² kãĩ³sa²no¹jah¹lo²su² te²a², hãĩ¹nxe³sã³ hãĩ³a² yu³tã³lxi³ i³kã³la³sã³ sxi²ha² ã³wi¹hai¹nhĩ³nx2na³li¹. Yxã¹ta¹, a²wa³kxẽ³yah³lo²su² te²kxi³lu¹, sxih²yo²a² so¹lxi³ ã³wi¹hai¹nhĩ³nx2na³li¹. 3 “Ã³wi¹ha¹tũ¹xã¹.” Nain¹kxi²nãn²tu³, a²nũ²a² ã³xa² sxih²yo²a² yxo²i²jah¹la² sa²yo²than²kxi¹nhĩ³nx2na³li¹. Ain¹nũ²la², a²wa³kxẽ³yah³lai²na² a²o³ve²a² i³kai¹x1tai¹nxi²nãn²tu³, a²wa³kxẽ³na² a²yo²wãn³txa² a²o³ve²ai²na² ain³kxi¹nhĩ³nx2na³li¹. Nxe³ha²kxi³, a²wa³kxẽ³yah³lai²na² sa²kxi³lu² a²o³ve²a² nũ³kã³txai²na² ka³na³ka³nat3sxã³ yau³ã³lxi³ i³yĩ¹li²xai³ain¹sã³, i³kai¹x1tai¹nha²kxi³, ã³ne³ka²ta¹sã³ ã³ne³tẽ³ain¹sã³ wa²li³ai¹nhĩ³nx2na³li¹. 4 Tũ¹kã³txai²na² yxo²ha³kxi¹ wa²li³ta³lu²nain¹ka³tu³, a²wa³kxẽ³yah³lai²nãn²tu³ ã³ne³ka²ta¹sã³ ai³lai¹nha²kxi³, a²o³ve²a² nũ³kã³txai²na² sa²kxi³lu² a²yon³nãn²ta³ ã³naun³ti² hi¹ta¹nha²kxi³, nxe³ai¹nhĩ³nx2na³li¹. A²wa³kxẽ³yah³la² a²yo²wãn³txa² a²ne³nxẽ³kxi³ ain³kxi¹nã³ ã³naun³ti² hi¹ta¹nhĩ³nx2na³li¹. 5 Yxã¹ta¹, hai³txi³ a²nũ²a² toh³lxa³ti³su² te²la³ o³ve²a² nũ³kã³txa² ã³naun³ti² hi¹ta¹nhĩ³nx2na³li¹. Hãĩ¹nxe³sã³ ã³naun³ti¹kxi¹nhĩ³nx2na³li¹. A²nũ²a² toh³lxa³ti³su² te²yo²wãn³txa² ne³nxẽ³kxi³ ain³kxi¹xai¹nxã³kxe³su² ã³naun³ti¹kxi¹nhĩ³nx2na³li¹.

6 Nxe³jau³xai²na² i³yau¹ũ³jau³xai²na², Je³su²jah³la² i³ye³kxain¹ta¹hxi²hẽ¹la². Yxã¹ta¹, a²si³yxa³ũ³ta³a¹ a²nũ²a² nũ³kã³txa² ã³ne³wxe³ain¹ta¹hxi²na³hẽ¹la².

— Txai²na² wi¹lhin¹te² wa³kxên³yah³lo²hũ³te²sa¹i¹. Nxe³jau³su²

7 ã³ne³wxe³ai¹nxa³ha²kxai³, Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹, ãh¹i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— A²ya³la³tũ³ i³ye³kxi¹nx2ta¹i¹. Txai²li² o³ve²a² yxau³thĩ³na² sxih²yxo²hũ³te²sa¹i¹. 8 Na¹ha²kxai³, a²nũ²a² ã³xa² ã³ne³ka²ta¹sain¹sxã³wxã³ye¹nx2tain¹ta¹ti²ti¹. Wxã³ye¹nx2tain¹sxã³ i³ki³ha¹kxi¹nx2tain¹ta¹ti²ti¹. Yxã¹ta¹, txa²nũ³kã³txai²na² ain³kxai¹nxa³ta¹ti²ti¹. I³ki³ha¹kxi¹nx2tain¹tũ³kã³txa², ko¹ko¹xa² a²o³ve²a² kãi³sa²no¹jah¹lo²su² kãi³jut3sũ³nxe², i³ki³ha¹kxi¹nx2tain¹ta¹ti²ti¹. Yxã¹ta¹, txa²nũ³kã³txa² ain³kxai¹nxa³sxã³a²o³ve²a² a²nũ²a² toh³lxa³ti³su² te²yxo²wãn³txa² ain³kxai¹nxa³jut3sũ³nxe², a²ki³han³jau³xai²na² txa²nũ³kã³txa² ain³kxai¹nxa³ta¹ti²ti¹. 9 Yxã¹ta¹, Txai²li² sxih²yxo²hũ³te²sa¹i¹. Na¹kxai²nãn²tũ³, o³ve²a² sxih²yxo²a² ã³wi¹hain¹kxai²nãn²tũ³, wa²su¹wa²su¹ yxau²xai³lai¹nhĩ³nx2na³li¹. Wi¹lha²hau³ko³kxe³su² te²a² wa²su¹wa²su¹ wa²li³i², ã³yã³wi²hi², jã¹nxe², si³sa² wi¹ju³ta² yain³te³lhã³ a³ti², ai¹nhĩ³nx2na³li¹. Te²yã¹nxe³te²hũ³nxe², a²nũ²a² a²ten³te²su² te²an²tũ³, Txai²na² yxo²i²sain¹kxai²nãn²tũ³, ka³te³na² wi¹tãu³a¹ wa²su¹wa²su¹ yxau²xai³lain¹tu¹wi¹. 10 Jã¹nxa¹jau³su², a²nũ²a² kãi³sa²no¹jah¹lo²su² kxai²nãn²tũ³, sxi²ha² ã³wxã³kxai²nãn²tũ³, hã¹i¹nxe³sxã³a²o³ve²a² kãi³i², i³su²lhã³i² wxa²kho³ti², nxe³te³lhã³ wxã³hĩ³nx2na³li¹. Yxã¹ta¹, Txai²na¹xai²na² ha³lo²ai²na² wxã³na¹ju³ta²na², txa²ka³te³na² wi¹la¹tãu³a¹, a²nũ²a² ũ³hũ³te³lhã³, kãin² ũ³hũ³te³lhã³ wxã³na¹hẽ³li¹. Na¹ha²kxai³, wa²su¹wa²sun¹khai¹nxe² ka³te³na² wi¹tãu³a¹ yxau²xai³lain¹tu¹wi¹.

11 Txai²li² wi¹lhin¹te² wa³kxên³yah³lo²hũ³te²sa¹i¹. A²wi¹lhin¹te² wa³kxên³yah³la² a²o³ve²a² a³li²khai¹nxe³te²su² na³li¹. Ain¹sxã³, ya³lu²ka¹nhĩ³nx2na³li¹. Te²yã¹nxe³te²hũ³nxe², Txai²na¹xai²na² txa²nũ³kã³txa² a³li²khai¹nxe³te²su² te³na¹xai²na², ya³lu²kxain¹te²su² na¹i¹. Txa²ka³te³na¹ju³ta² ã³na¹ũ³hain¹jah¹lo²su² na¹i¹. 12 Yxã¹ta¹, a²nũ²a² o³ve²a² wa³kxên³sxa³te²su² te²an²tũ³, kwa² a²yo³ha² so¹lxi³ yxo²kwain³jau³su² wa³kon³te²su² te²an²tũ³, hai³txi³ a²o³ve²a² ya³lu²kxain¹jah¹lo²su² ti³he¹nx2nxa³i¹. A²nxe³jah¹lo²su² kxai²nãn²tũ³: “Hau³xa² yau³son³na³na¹.” Nxe³kxai²nãn²tũ³, o³ve²ai²na² ã³na¹sxã³ yuh³lxa³txi³ ã³ni³hai¹nhĩ³nx2na³li¹. Nxe³kxai²nãn²tũ³, a²si³yo³nãn²ta³ hau³xai²na² sa²kxai³lu² ã³wxã³kxai²nãn²tũ³, o³ve²a² a³li²sin³sxã³ i³sxã³ so²sa²tã³ ã³na¹kã³txe²ta³lxi¹ni², nxe³ai¹nhĩ³nx2na³li¹. 13 Jah¹lai²na², kwa² yo³ha² so¹lxi³ yxo²kwain³jau³su² wa³kon³jah¹lai²na² yuh³lxa³txi³ ã³ni³hain¹ju³ta², a²yo³ha² so¹lxi³ yxo²kwain³jau³su², hai³txi³ o³ve²a² a³li²nxa³jau³su², ã³na¹sxã³ yuh³lxa³txi³ ã³ni³hai¹nhĩ³nx2na³li¹. 14 Yxã¹ta¹, a²wi¹lhin¹te² wa³kxên³yah³lo²su² te²ain²txi³ a²o³ve²a² ye³ka¹nai¹nha²kxai³, a²o³ve²ain²txi³ a²wa³kxên³yah³la² ye³ka¹nai¹nha²kxai³ yu³hain¹na³li¹. Jã¹nxe³kxe³hũ³nxe², Txai²na¹xain²txi³ txa²nũ³kã³txa² ye³ka¹nai¹na¹ha²kxai³, txa²nũ³kã³txain²txi³ ye³kan¹sai¹nha²kxai³ yu³sain¹na³li¹. 15 Txai²na² Txa²wi³na² ye³ka¹na²waun¹nyhu¹a³sa²na³li¹. Sa³kxa² yã¹nxe², txa²nũ³kã³txa² ye³ka¹na²waun¹nyhu¹a³sa²na³li¹. Na¹ka³tũ³, txa²nũ³kã³txa² a³li²na¹kxe³su² na¹ha²kxai³, txa²ka³te³na¹ju³ta² ã³na¹ũ³hain¹sxã³ ya³lu²kxai¹na¹jah¹lo²su² na¹i¹. 16 Na¹ha²kxai³, a²o³ve²a² wa³kxên³yah³la² ka³na³ka³na³jah¹lo²su² nxe³kxan²ti³, hai³txi³ o³ve²a² ka³na³ka³na³tũ³kã³txa² so¹lxi³ wã¹i²lo²tain¹te²sxa³yu²hẽ³li¹. Yxã¹ta¹, ã³li²i²tũ³kã³txi³nãu³xa²

ha³lo²a² yu³tā³xi³ yu³ta² ka³lxa¹ju³ta² yxau³tũ³ka³txi³nāu³xa² yxo²ha³kxa¹ wāi²lo³tain¹te²ju²hē³li¹. Jā¹nxe³kxe³hũ³nxe², txa²nũ³ka³txa² yu³tā³xi³ yu³ta² ka³lxa¹ju³ta² yxau³tũ³ka³txi³nāu³xa² yxo²ha³kxa¹, Txa²i²na¹xai²na² a³xi²nũ³na¹tũ³ka³txi³nāu³xai²la¹i¹. A²nxe³tũ³ka³txi³nāu³xai²na² sa²so¹ti³ten³sa³nhai¹. Te²su², txa²wān³txa² ain³kxi²sain¹nũ³tu¹wi¹. Sain¹kxai²nān²tũ³, Txa²i²na² a³li²sai¹nha²kxai³, a³li²wau¹nyhai¹nha²kxai³ ya³sain¹tu¹wi¹. Ya³sain¹kxai²nān²tu³, ha³lo²a² yu³tā³xi³ yu³ta² ka³lxa¹ju³ta² yxau³ain¹tũ³ka³txi³su² kxa²ha³ta³nxān²ti³, a²jut¹iso¹li³ yxau³jut³sũ³nxe² nxe³tũ³ka³txi³nũ³ai²la¹i¹. Nxe³sxā³, a²hxi²kan¹jah³lo²na¹xai²na² ka³na³ka³na³jah¹lo²na¹xai²na² so¹li³ na¹ha²kxai³, txa²nũ³ka³txai²na² sa²kxai³lu² txa²ka³lxa¹ti³hũ³tũ³ka³txi³su² nxe³ha²kxai³, ai¹nhi³na¹i¹.

17 Txa²i²li², txa²ka³te³na¹yu³ta² hxi²kan¹txi³ ā³na¹a¹kxai²nān²tu³, hā²wxān³txa³ sa²so¹xi²na¹tu¹wi¹. Na¹kxai²nān²tu³, ka³te³na² wi¹tāu³a¹ so¹li³ yxau²sa²tē³a⁴tu¹wi¹. Na¹ha²kxai³, ā³na¹a¹kxai²nān²tu³, sa²so¹xi²te³lhxā³ ā³na¹sā²na¹tu¹wi¹. Nxe³na¹ha²kxai³, Txa²wi³na² a³li²sain¹na³li¹. 18 Hai³txi³ a²nũ³a² ā³xa² hxi²kan¹txi³ txa²ka³ten³yu³ta³la³ sa²so¹kxi²sa²nxa³lho³li¹. Yxān¹ta¹. Txa²i²na¹xai²na² txa²ē¹nāu³a¹ te³na¹jau³xa² so¹li³ hxi²ka¹ka¹nhe²la² txa²ka³ten³yu³ta² ā³na¹a¹ka³tu³, ya³lu²na¹tu¹wi¹. Hxi²kan¹txi³ txa²ka³ten³yu³ta² ā³na¹u³sxā³ ya³lu²na¹ha²kxai³, hā²wxān³txa³, hxi²kan¹txi³ sa²so¹xi²sxā³ ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²na¹ha²kxai³, na¹tu¹wi¹. Nxe³na¹jau³xai²na², Txa²wi³na² a³li²sa³ha²kxai³, i³kwa³na³sa²jau³xai²la¹i¹. Je³su²jah³la² wān³txa², ta¹hxai²hē¹la².

19 Wān³txai²nān²tu³, Ju³te²a² nũ³ka³txai²na² ain³kxain¹ka³tu³, wi¹ i³we¹yhu¹xa³kxe³sxu², a²ē¹nāu³a¹ e³kxi²ni¹nha²sxā³ ā³nhai¹tā³yhai¹sxā³ yxau³ye²yhai¹ta¹hxai²hē¹la².

20 Nxe³te³nah¹li¹, ā³nhait¹so¹tũ³ka³txa² ka³lxa¹tũ³ka³txa² e³te³nah¹li¹.

— Hā³xā¹. Kō³nxe³te² yāu³ka³txa² nxũ²kwai³yxau³jah¹lai²la¹i¹. Wen¹sxā³ e³jah¹lo²txā³li¹. Ain³kxain¹ya³sah¹li³txa³hē¹li¹.

21 Yxān¹ta¹, ā³nhait¹so¹tũ³ka³txa² ā³xa² e³te³nah¹li¹: “Nxe²nxa³i¹. Jah¹lai²na² wi¹lhin¹jah¹lai²la¹i¹.” E³ain¹jau³xa², hai³txi³ kō³nxe³te² yāu³ka³txa² nxũ²kwai³yxau³jah¹la² wān³txi³sxa³i¹. Jā¹nxe³kxa¹, kō³nxe³te² yāu³ka³txa² nxũ²kwai³yxau³jah¹lo²su²kxa¹, hxi²kan¹txi³ ye³han³jah¹lo²su² a²ye³na² ye³we²ti²ti³hex¹hĩ³nx²nxa³i¹. Ta¹hxai²hē¹la².

Ju³te²a² nũ³ka³txa² hi²sen³su² Je³su²jah³la² e²nain¹jau³su²

22 Nxe³nxa²ha²te¹, wā³txi²tāu³a¹, ta¹hxai²hē¹la². Nxe³hĩ¹na¹, Ju³te²a² nũ³ka³txa² Je³ru³sa³lē²thĩ³na² ā³yān³ki³nũ³kxain¹sxā³ i³yain¹tai¹ni², i³ka³li³hai¹ni², Sũ³na² Si³yxau³tāu³a¹ i³ka³li³si¹hain¹jau³su² i³ye³kxi², ain¹ta¹hxai²hē¹la². Yān³tai²na², Sũ³na² sxi²ha² yuh³xai²nān¹thĩ³nũ¹tai²na², ko¹ko¹xa² nũ³ka³txa² sa²kho³tain¹ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹, Ju³te²a² nũ³ka³txu¹tai²na² āh¹ sa²hau³ko³txi¹xi²ta¹hxai²hē¹la². A²kxā³nxu¹tai²na² sa²hau³ko³txi¹xi²ju³tu¹tai²na², kwēn¹tai²na² a²nũ³a² nũ³ka³txai²na² ain³kxi¹xi²te³lhxā³ ā³yān³ki³nũ³kxi², i³ka³li³hi², i³yain³ti² ain¹ta¹hxai²hē¹la². Ain¹sxā³, sa²hau³ko³txi¹xi²ju³tu¹tai²na² ain³kxi¹xi²te³lhxā³ ta¹hxai²hē¹la². 23 Nxe³tāu³a¹, Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu¹, Txa²wā¹sũ³na² sxi²ha² a²ti²ta³lo³kxan¹thĩ³na², Sa³lo³māu²yah³lu¹tai²na² ton³thĩ³na² ā³nxai³lha²the³ta¹hxai²hē¹la². 24 Nxe³te³nah¹li¹, Ju³te²a² nũ³ka³txa² ā³nhai¹tũn³te²nāu³xa² ān³ki³ka³ti³kxain¹sxā³ i³ye³kxain¹te³nah¹li¹.

— Nxet3si¹lxi¹. Kxã³su² i³wã³wã³ta³kxi²sa²sĩ¹nhxai¹nhẽ³li¹. Jã¹nxe³sa²sĩ¹txa³hẽ¹li¹. Si³ka³ka³kxi² i³ye³kxi²sa²sĩ¹nhẽ³li¹. Nhĩn¹kxai²nãn²tũ³: “Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lo³jah¹lo²su²na¹xã¹.” Nhĩn¹kxai²nãn²tũ³, i³wa²su¹wa²sut¹sxã³ i³yau¹ũ³sa²sĩ¹nhẽ³li¹. “Nxe³sa²kxah³lo²sa¹i¹.” Nxe³sa²sĩ¹nhẽ³li¹. Ju³te²a² nũ³kã³txa²a²hxi²kan¹txi³nãu³xa², ta¹hxai²hẽ¹la².

25 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹, i³wa²lũ³xain¹te³nah¹lxi¹:

— A²lau³ya³nx2ti³to³ha¹tai¹ti²ti¹. Na¹ta¹, yxo²i²sah²lxan³tai¹. Jã¹nxa¹jau³su², txa²wa³ka³li³yu³tai²na² kãi³ya³nx2ta¹ju³tai²na², Txa²wĩ³nu¹tai²na² hxi²kan¹txi³lot3sa³ha²kxai³ kãi³ya³nx2ti³to³ha¹tai¹ti²ti¹. Na¹ha²kxai³, txa²hxi²ka¹na¹ju³ta² ã³ye³yxō²nũ¹sa²sxã³ i³yau¹ũ³nx2ti³to³ha¹tai¹ti²ti¹.

26 Nxe³ya³nx2ta¹kxa²ha³ta³nxãn²txi³, yxo²i²sah²lxan³tai¹. Wxã²na² txa²nũ³kã³txi³sah¹lxa³lxi¹. Nxe³ha²kxai³, yxo²i²sah²lxan³tai¹. 27 Yxãn¹ta¹, txa²nũ³kã³txa² ha³na³ka³lxin³na³li¹. Txa²wãn³txa² ain³kxi²sain¹tũ³kã³txi³su²na³li¹. Sain¹ju³ta², ka³yxuh³xa² o³ve²a² nũ³kã³txa² ain³kxi²sxã³, a²wa³kxẽn³yah³la² a²yxō²wãn³txa² so¹lxi³ ain³kxain¹kxe³hũ³nxe², txa²nũ³kã³txa² ain³kxi²sain¹na³li¹. i³lxa²ta³lu²nai¹na¹tũ³kã³txi³su²na³li¹. Nai¹nha²kxai³, ãn³si³tẽ³la³kxi²sa²tũ³kã³txi³su²na³li¹. 28 Ka³tẽ³na²wĩ³tãu³a¹ũ³hũ¹ai¹na¹i¹. Na¹ha²kxai³ i³xan³ta³kxai¹nĩn¹ju³ta²yxau²sa²tẽ³ti³he¹nxai¹nx3tho³li¹. Txai²li², txa²nũ³kã³txa² nũ³kxũn³txi³sa²hau³ko³jah¹lo²sa¹i¹. Na¹ha²kxai³, a²nũ²a²ko³nxe³thin¹jah¹lo²su²kxai²nãn²tũ³: “Je³su²jah³la² a²sa³wĩ³sxa²sa²so¹kxi²na¹tũ¹xã¹.” Nxe³kxan²ti³, txa²hxi²ka³nãu³a¹sa²so¹kxi²sa²nyhain¹ju³ta³la³yũ²nxa³i¹. 29 Jã¹nxa¹jau³su², txa²nũ³kã³txai²na²Txa²wĩ³na²ũ³hũ¹sa²tũ³kã³txai²la¹i¹. Txa²wĩ³na²hxi²ka³nãu³a¹yxau³tũ³kã³txi³su²na³li¹. Nxe³ha²kxai³, a²nũ²a²ko³nxe³thin¹jah¹lo²su²kxai²nãn²tũ³: “Je³su²jah³la² a²sa³wĩ³sxa²sa²so¹kxi²na¹tũ¹xã¹.” Nxe³kxan²ti³Txa²wĩ³na²hxi²ka³nãu³a¹sa²so¹kxi²nyhain¹ju³ta³la³yũ²nxa³i¹. Txa²wĩ³na²kãin²nũ³kxũn³khaix¹jah¹lai²la¹i¹. ã²la²kãin²nũ³kxũn³te²la³yũ²nxa³i¹. Nxe³ha²kxai³, Txa²wĩ³na²nyhai¹nx3lho³li¹. 30 Txai²na²A²tah²na¹xai²na², Txa²wĩ³nãn²txi³te²sa¹i¹. Je³su²jah³la²wãn³txa², ta¹hxai²hẽ¹la².

31 Nxe³te³na¹Ju³te²a²nũ³kã³txa²ã³nhai¹tũn³te²nãu³xai²na²sa²kxai³lu¹, tah³lxa³ka³ta²sa²so¹sxã³tẽ³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Je³su²jah³la²ã³nan³sxã³ã³ya²lu¹te³lhã³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 32 Ain¹ta¹, Je³su²jah³la²wãn³txi³kxai³lu¹i³wa²lũ³xain¹te³nah¹lxi¹:

— Txa²wĩ³na²wa³ka³li³yu³ta²wĩ³ju³ta²ka³lxa¹txi³kãi³sxã³i³yau¹ũ³nx2ti³to³ha¹tai¹ti²ti¹. Ĩh¹nxe²kãi³a¹ju³ta²i³xgn³ta³kxi²sa²sxã³su²lhã³sa²te³lhã³yah³lxin¹ji¹? Ta¹hxai²hẽ¹la².

33 Nxe³te³na¹, Ju³te²a²nũ³kã³txa²wãn³txi³kxai³lu¹:

— Hai³yo¹. Wi¹kãi³nhi¹lxi¹. Wi¹kãi³nhĩn¹ju³ta²kxai³, su²lhã³nxa²hĩ³sĩn¹nxa³i¹. Yxãn¹ta¹, wxa²yxō²a²ko³nxe³ti³e³nhi¹lxi¹. Txa²wã¹sũ³na²Si³yxau³tãu³a¹ko³nxe³te²lo³jau³su²e³kxi²nhĩ¹lxi¹. Wxã²na²a²nũ²so¹lxin³nhĩ¹lxi¹. Nhĩn¹kxan²ti³, Txa²wã¹sũ³na²Si³yxau³tãu³a¹hĩ¹nha²nhĩ¹lxi¹. “Txai²na²txa²wĩ³nãn²txi³te²sa¹i¹.” Nhĩ¹lxi¹. Nhĩ¹nha²kxai³, su²lhã³nxa²sĩ¹na¹ju³ta³nũ³a²wain³na³li¹. Ju³te²a²nũ³kã³txa²a²hxi²kan¹txi³nãu³xa²ta¹hxai²hẽ¹la².

34 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la²wãn³txi³kxai³lu¹, Ju³te²a²nũ³kã³txa²a²hxi²kan¹txi³nãu³xai²na²i³wa²lũ³xain¹te³nah¹lxi¹:

— Nxe³jah³lxi³sa²lxi¹. Txa²wã¹sũ³na² Si³yxa³ũ³ta³a¹ a²ha³tẽh³nxã³nxã²wi¹kõ³nha²sxã³ a³la³kxah¹lxi¹lxi¹. Nxe³jau³xai²na²sa¹: “Txa²i²na¹xai²na²Sũ³na² Si³yxa³ũ³te³na¹xai²na² e³kxi¹nx2ta¹te³nah¹lxi¹: ‘Wxa²nũ³kã³txi³i³nxai²na², txa²nũ³kã³txa² a²hxi²kan¹txi³sah¹lxi¹lxi¹. Yah³lxi¹nha²kxai³sũ³nãin²jah³lxi¹lxi¹. Ya³nx2ta¹i¹.’ ” Txa²wã¹sũ³na² Si³yxa³ũ³ta³a¹ wãn³txa²ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹. 35 Wãn³txi³khai³xai²la¹i¹. Hai³txi³sa²yo²ã³kij³jau³sxan³ta¹i¹. Nxe³ju³ta²Sũ³na² Si³yxa³ũ³ta³a¹, nxe³te³nah¹lxi¹: “Wxa²nũ³kã³txi³i³nxai²na², txa²wãn³txai²na² ũ³hũ¹nx2ta¹ta¹ti²ti¹. Yah³lxi¹nha²kxai³sũ³nãin²jah³lxi¹lxi¹. Ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹. “Sũ³nãin²tain¹na³na¹. Txa²i²yã¹nxain¹na³na¹.” Sũ³na²Si³yxa³ũ³ta³a¹, a²ẽ¹nãin¹jau³su², yhain¹ta¹hxai²hẽ¹li¹. 36 Jã¹nxai¹jau³su², Txa²i²na² Je³su²jah³lo²na¹xai²na² Txa²wĩ³na² Si³yxa³ũ³ta³a¹ A²hxi²kan¹ta²Si³yxa³ũ³ta³lot3sa²kah³lo²sa¹i¹. Nxe³sa²sxã³ yuh³xai²nãn¹kõ³xai²na²i³sa²si¹hã³sa³na²hẽ³li¹. Na¹ha²kxai³, Txa²wĩ³na² a²wa³kã³li³yu³ta² kã³te³lhxã³wxã³na¹hẽ³li¹. Jã¹nxe³sa²ju³tan¹te²kã³yã³tu³: “Txa²wã¹sũ³na² Si³yxa³ũ³ta³a¹A²tah²sa¹i¹.” Ya³nx2ta¹i¹. Na¹ha²kxai³, hai³txi³Sũ³na² Si³yxa³ũ³ta³a¹kõ³nxe³te²lo³jau³su² e³nhi¹lxi¹.” Sah¹lxin¹ji¹wi¹? 37-38 Txa²kã³a¹ju³ta², Txa²wĩ³na² kã³kxa²yã¹nxe³sxã³ kã³ya³nx2ta¹i¹. Na¹kxai²nãn²tu³, txa²kã³a¹ju³ta²na² i²sah¹lxi¹sxã³ wxa²ẽ¹nãu³a¹ au³txi³yo²i²sah¹lxi¹hẽ¹li¹. Sah¹lxin¹kxai²nãn²tu³: “Je³su²jah³la² yo²wãn³txa² yo²i²nxã³lho³na¹.” Yah³lxin¹kxan²ti³, txa²kã³a¹ju³ta² so¹lxi³ i²sah¹lxi¹hẽ¹li¹. Sah¹lxin¹kxai²nãn²tu³: “Txa²wã¹sũ³na² Si³yxa³ũ³ta³a¹ kã³kxa² yã¹xain¹na³na¹, Je³su²jah³lo²su¹.” Nxe³sah¹lxi³hẽ¹li¹. Sah¹lxin¹kxai²nãn²tu³, ha³lo²a² a³la³kxi²yah³lxin¹tu¹wi¹. “Sũ³nãin²txi³na¹xã¹. Txa²wã¹sũ³na² Si³yxa³ũ³ta³a¹ nxũ²kwã³yxa³na¹ha²kxai³, nxũ²kwã³yxa³sa³ha²kxai³ ya³ha¹xã¹.” Nxe³na¹jau³su² a³la³kxi²yah³lxin¹tu¹wi¹. Yxãn¹ta¹, txa²kã³a¹ju³ta², Txa²wĩ³na² kã³kxa² yã¹nxẽn²nxã³ke³la³te²kxai³, ki³ha³nhĩ³na¹i¹. Na¹ke³la³te²kxai³, txa²yo²wãn³txai²na² sa²yo²ã³sah¹lxin¹ju³ta²wai³nhĩ³nx2na³li¹. Yxãn¹ta¹, nxe²nxã³i¹. Ki³han³jah¹lo²txã³i¹. Txa²wĩ³na²kã³kxa²yã¹jah¹lo²sa¹i¹. Je³su²jah³la² wãn³txa²ta¹hxai²hẽ¹la².

39 Nxe³kã³tu³, Ju³te²a² nũ³kã³txa² a²hxi²kan¹txi³nãu³xai²na²i³xan³ta³kxain¹sxã³ i³sa²so¹te³lhxã³ ãh¹ o²la³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Ain¹ta¹Je³su²jah³lai²na² au³nain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

40 Nxe³nxã²ha¹te¹, Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu¹, ã³ain¹sxã³ Jor³tãu²yau³xa²ãn³yo²ha³ti³sa¹ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Ain¹ka³tu³, nũ¹ã¹ ha³lo²a²a²wi¹lhĩ¹nhĩ¹nai³tã² Jo³ãu² Ba³tis²jah³lai¹tã² a²nũ²a² i³yau³xa²ũ³hũ¹lxi²sa²sa¹yhu¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³tãu³a¹, kwẽn¹ta¹na² Je³su²jah³la²ã³wi¹hain¹sxã³ yxa³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 41 Ain¹te³na¹, a²nũ²a² ka³lxa¹tũ³kã³txa²ã³tũ³yhain¹sxã³ a³ya³txain¹sxã³ i³ye³te³nah¹lxi¹.

— Je³su²jah³lai²na² wã³nxĩn¹khaix¹jah¹lai¹la¹i¹. Jah¹lai²na² a²nũ³kxũn³ju³ta², kxã³nhxĩ¹nai³tã² Jo³ãu² Ba³tis²jah³lai¹tã² i³yau¹ũ³ta³lun²nẽ³te³nai¹ti²ti¹. Hai³txi³ Jo³ãu² Ba³tis²jah³lai¹tãn³ta³, ha³lo²a² wã³nxĩn¹ju³ta³la³kã³ya³nhẽ³lhĩ¹nxã³ta¹ti²ti¹. Nxe³kxan²ti³, wãn³txi³khai³xa²so¹lxi³ i³ye³kxi²nẽ³lhxã³ Je³su²jah³lai²na² wã³nxĩn¹sxã³ kã³ju³ta²i³yau¹ũ³nhẽ³lhĩn¹te³nai¹ti²ti¹. A²nũ²a² ka³lxa¹tũ³kã³txai²na² wãn³txa²ta¹hxai²hẽ¹la².

42 Ain¹kxe³tu³ a²nũ²a² kã³li²tũ³kã³txa² Je³su²jah³la²sa²yo²we¹tain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

11

La²sa³ro³jah³la²ya³lu²jau³su²

1-2 Nxe³nxa²ha¹te¹ a²nũ²a² a²i³lxa² La²sa³ro³jah³la² ta¹hxai²hẽ¹la². Sxi²je³na² Be³tãn²ya³thi³na² yxau³jah¹lo²su² ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³te²a² a²ha³lĩ³ta³ka³lxa² Mar²ta³ka³lxa² yxau², a²ha³lĩ³ta³ka³lxa² ā³xa² Ma³ri²a³ka³lxa² yxau² nxe³yain¹ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³ta¹ka³lxa² Ma³ri²a³ka³lxa²na² sa²kxai³lu², ye³je¹nhĩ¹kxai³lu², i³ka³li³sxā³ hĩ³ne³kxa² wi¹lũ²tẽ³kxa² sa²so¹sxā³, Je³su²jah³la² a²yu³kxa² whāi²na¹ ũ³yhu³to¹la³kxi²ka³tu³, a²ne³kĩ³sa³nāu³a¹ ne³kĩ³sa³lu²kxi²kxe³su² wxa²so¹sxā³ Je³su²jah³lai²na² a²yu³kxa² ũ³yhu³ho³la³kxi², ta¹ka³lu³nũ³su² ta¹hxai²hẽ¹la². Yxān²ta¹, a²hĩ¹nai²na¹ ũ³yhu³to¹la³kxi²nxa³hĩ¹na¹, Ma³ri²a³ka³lxa²na² a²lon³yah³la² La²sa³ro³jah³la², kāin² i³ton³yain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³hĩ¹na², Je³su²jah³la² u²yxau³yain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 3 Kāin² i³ton³ju³tan¹te²ka³ya³tu³ti¹, a²ha³lĩ³ti³nāu³xai²na² wān³txi³kxai³lu¹, Je³su²jah³la² u²lxi³ i³ye³kxi²ti³hi¹nyha¹te³nah¹lxi¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. Txa²wā³tā³xai²na² a³lxin¹kxah³lo²su² te²a² i³ton³kxi²sa¹sa²na³li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la². 4 Nxe³jau³kxai³lu¹, Je³su²jah³la² sa²kxai³lu¹, ain³kxi²sxā³ i³ye³te³nah¹lxi¹:

— i³ton³ta¹hẽ¹li¹. Nxe³yān¹ta¹, hai³txi³ ya³lu²ju³ta² wa³ka³li³yu³ta³lot³sxā³ yxau²nx3tho³li¹. Nxe³ju³ta², Sũ³na² Si³yxau³jah¹lu¹tain²txi³ wxi²kin³ti³ton³te²la³ ti³hi¹nhā²ha²kxai³, txain²txi³ Sũ³na² Tah²na¹xain²txi³ wxi²kin³ti³ton³te²la³ hi¹sa³ha²kxai³, nha¹tu¹wi¹. Nxe³nha¹ju³ta² a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ i²sain¹sĩn¹tu¹wi¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

5 Nxe³ju³ta², Je³su²jah³la² Mar²ta³ka³lxain²txi³ a³lxi², Mar²ta³ka³lxa²na² a²ha³lĩn³ta³ka³lxain²txi³ a³lxi², La²sa³ro³jah³lain²txi³ a³lxi², ain¹to³ta¹hxai²hẽ¹la².

6-7 Al¹nhā²kxai³, wān³txai²na² La²sa³ro³jah³lai²na² i³ton³ju³ta² a²ha³ta³nxa² ain³kxi²nha²ka³tu³, hāi¹nxe³sxā³ yxau³ta¹hxai²hẽ¹la². Ye³ha¹li¹ a³lan²ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³nũ²la² ye³ha¹li¹ a³lan²nũ²la² yxau²ta³lun²te²ka³kxah¹lxi¹, Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu¹, a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa² i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Ju³te²a²ko³nāu³a¹ ā³nxi³kĩ³kaĩ³ jāxlyah³sah¹lxi³hẽ¹li¹. La²sa³ro³jah³la² i²kĩ³txai²li¹. Je³su²jah³la² wān³txa², ta¹hxai²hẽ¹la².

8 Nxe³nxa²ha¹te¹, a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xai²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. Ju³te²a² nũ³ka³txa² ā³nhai¹tũn³te²nāu³xai²na² ha³la³ka¹xi¹tā² su¹lħā³nxain¹te²lħxā³, tah³lxa³ka³ta² ā³nan³nxain¹ju³ta² ten³khaixlain¹to³taĩ²ti²ti¹. Jā¹nxe³nxain¹kxa²yan³ti³su², nũ¹ā¹ Ju³te²a²ko³nāu³a¹ ā³nxai³lin¹ju³ta²nũ³a² wi¹khai¹nxe³hĩ³te²la¹ku², nha¹nhai¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

9-10 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹, i³wa²lũ³xain¹te²an¹jau³kxai³lu¹:

— Ne³ka²ki²sah¹lxi³hẽ¹li¹. Txi²li² yuh³lxi³sa²nxā³nhai¹. Txa²ha³lo²a² yut3sũ³ju³ta² i³yau¹ũ²nx2ta¹i¹. U³je³na³kai³li², a³li³xi¹nxa²ha¹te¹, i³ha²te¹te²jai¹ti²ti¹. A²ha²te¹ju³ta², ā³nxai³kĩ³kxai²nān²tu³, hxi²ka¹ka¹nhē² ai³lħĩ³kĩ³tā³li¹. Hai³txi³ ā³sa²tā³yxo²thu²kā¹hĩ³kĩ³sxa³i¹, txa²wā¹ha³lo²a² ha²te¹ju³ta² wi¹lĩ²ki³sa²kxai³lu¹. Nxe³yān¹ta¹, ka³nxa³hi²nē³na³na¹. Ha²te¹ju³ta² ne³kĩ³son³na³na¹. Nxe³kĩ³kxai²nān²tu³, ka³nxah³ju³ta² ā³nxai³kĩ³kxai²nān²tu³, ān³sa²tā³yxo²thu²kā¹hĩ³kĩ³tā³li¹. Ha²te¹ju³ta²la³ yũ²nxa³ha²kxai³ ye³ka³nxa³nhē³ha²kxai³, nxe³hĩ³kĩ³tā³li¹. Jā¹nxe³jut3sũ³nxe² kwēn¹tai²na² Twa²wĩ³na² a²hxi²kĩ³lxa² i³yĩ¹li²nũ¹sa²ju³ta² hau³ko³nxa³i¹. Hau³ko³nxa³tā³lxa¹ Txi²li²na¹xai²na² ha²te¹jut3sũ³ju³ta² ā³nxai³lħĩ³na¹i¹.

Na¹ha²kxai³, hxi²ka¹ka¹nhe² Ju³te²a²ko³nãu³a¹ ã³nxai³la¹tu¹wi¹. Ju³te²a²nũ³ka³txa² a²hxi²kan¹txi³nãu³xa² su²lhã³sa²ti³te³nain¹na³li¹. Sain¹kxan²ti³yuh³ixi³sa²nxã³nhai¹. Txa²wi³na² i³yĩ¹li²nũ³sa²ju³ta² hau³ko³nxã³tã³lxa², hai³txi³Ju³te²a² nũ³ka³txi³la³ hxi²kan¹txi³ su²lhã³sai¹nxã³lho³li¹.

11 Na¹ha²kxai³, txa²wã¹ya³la² La²sa³ro³jah³la², ãu³xi²na³li¹. Ju¹ta¹wxa²yũn³kxi²te³lhxã³ ã³nxai³la³kxi²na¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la² wãn³txa²ta¹hxi²hẽ¹la².

12-13 Nxe³nxã²ha¹te¹, a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xa² wãn³txi³kxai³lu¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lãi³. Jah¹lai¹tã² ãu³xi²ke³la³te²kxai³ we²nxi²tu¹wi¹. Ta¹hxi²hẽ¹la². Yxãn¹ta¹ ã³ne³to³hain¹ta¹hxi²nxã³hẽ¹la². Je³su²jah³lai²na²e³jau³xai²na², La²sa³ro³jah³la² ya³lu²jau³su² i³ye³ta¹hxi²hẽ¹la². Yxãn¹ta¹, a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xai²na² ã³ne³to³hain¹ta¹hxi²nxã³hẽ¹la². La²sa³ro³jah³la² ãu³xi²sxã³ i³ye¹nxi²sxã³ nxe³te²an¹jau³xa² so¹lxi³, ain³kxi²nhain¹ta¹hxi²hẽ¹la².

14-15 Nxe³nxã²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹ sa²wai³wait³sxã³i³ye³kxain¹jau³xa²sa¹:

— La²sa³ro³jah³la² ya³lu²na³li¹. He¹sxi²nxã³kxa²yu³hxa² ya³lu²na³li¹. Nxe³ju³ta² Txai²na² wi¹na³li¹. Ha³lo²a² wã³nxĩn¹ju³ta² i²yah³lxin¹tu¹wi¹. Yah³lxin¹kxai²nãn²tũ³, Txa²wã¹sũ³na² Si³yxa³tãu³a¹ yxo²i²yah³lxin¹tu¹wi¹. Yah³lxin¹kxai²nãn²tũ³ wi¹lxon³kxi¹nx2ti³tu¹wi¹. Ju¹ta² ka³li³sa³nhai¹. Yxãn¹ta¹ ã³nxai³la³kxa¹sah¹lxi³hẽ¹li¹. Ta¹hxi²hẽ¹la².

16 Ai¹nha²kxai³, To³me²ah³la² ha¹lin¹ti³xa¹ tøn²txi³ya³ta¹hxi²hẽ¹la². A²nxe³jah¹la² wãn³txi³kxai³lu¹, a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xa² i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— ã³nxai³ya³sah²lxi³nũ³nhẽ¹li¹. Txa²wã¹hxi²kan¹ta² ya³lu²kxai²nãn²tũ³, ya³lu²kxa¹sah¹lxi³nũ³nhẽ¹li¹. Yhain¹ta¹hxi²hẽ¹la².

Ya³lu²ju³ta² ka³tẽn³su² i³sa²yxa³xi²ti³hi¹khai³jah¹lo²su²

17 Nxe³nxã²ha¹te¹, nũ¹ã¹ko³xa² Je³su²jah³la² yau³son³nxã²ha¹te¹, wãn³txa²La²sa³ro³jah³lai²na² ya³lu²sxã³ ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ a³lan²nxe³hĩ¹nai³kxai³sa²nũ³kxain¹jau³su², ain³kxain¹ta¹hxi²hẽ¹la². 18 Nxe³thĩ³na² Be³tãn²ya³thĩ³na², a²ha³lĩn³ti³tãu³xa² ha¹lin¹te²nãu³xa² Mar²ta³ka³lxa² Ma³ri²a³ka³lxa²nxe³ta³ka³lxu³nãu³xa² yxa³ain¹thĩn³su² ta¹hxi²hẽ¹la². A²nxe³thĩ³na²hai³txi³ Je³ru³sa³lẽ²thĩ³na² kũ³we²ki²la² un²ta³kxi²nxã³thĩn³su² ta¹hxi²hẽ¹la².

19 Nxe³ha²kxai³, Ju³te²a² nũ³ka³txa² ka³lxa¹tũ³ka³txa² Je³ru³sa³lẽ²thĩ³na²a³li³ka³txa², a²ha³lĩn³ti³tãu³xa² ai³la³kxi²nyhain¹ta¹hxi²hẽ¹la². A²lon³yah³la²ya³lu²kxain¹ju³ta² sa²ye³kwẽ²kxi¹xi²yhain¹te³lhxã³, tũ³yhain¹ta¹hxi²hẽ¹la².

20 Nxe³ju³ta², Mar²ta³ka³lxa²na², a²wãn³txa² Je³su²jah³la² tũ³yhain¹jau³su²ain³kxi²te³na¹, sxi²ha² a³li³ka³tũ³, ã³ne³kxauh²sxã³ i³ha¹txi²ka³tũ³, hau³hau³kon³sxã³ Ma³ri²a³ka³lxa²na² sa²kxai³lu²sxi²ha²kan²txi³yxa³ha²kxai³, ain¹ta¹hxi²hẽ¹la². 21-22 Ai¹nha²kxai³, Mar²ta³ka³lxa²na² wãn³txi³kxai³lu¹, i³hã¹txi²sxã³ i³ye³kxi²te²an¹jau³kxai³lu¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lãi³. Wxã²i²na² he¹in¹ke³la³te²kxai³ txa²wã¹tã³xa²ya³lu²hĩ³nx2nxã³i¹. Yxãn¹ta¹, ya³lu²kxa²ha³ta³nxãn²txi³, hĩ¹na² a²yen³kxa²a²te³nĩn¹kxa² Txa²wã¹sũ³na² Si³yxa³tãu³a¹ i³wã³txai¹nĩn¹kxai²nãn²tũ³, te²su²ũ³hũ¹nxain¹tu¹wi¹. Ta¹hxi²hẽ¹la².

23 Nxe³ka³tũ³, Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹:

— Wxa²wã¹tã³xai²na² ka³tẽn³su² i³sa²yxa³xi²tũ¹xĩ¹. Ta¹hxi²hẽ¹la².

24 Yxãn¹ta¹, Mar²ta³ka³lxa²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

— Yxan¹nău³a¹ a²yen³kxa² yxo²ha³kxa¹ ne³ki³son³tău³a¹, a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ ka³tēn³su² i³sa²yxa³xain¹tu¹wi¹. Nxe³ki³tău³a¹, txa²wă³tă³xai²na² ka³tēn³su² i³sa²yxa³xi²nũn³tu¹wi¹. Jau¹xai²na² wi¹kô³nha¹i¹. Ta¹hxai²hê¹la².

25 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wăn³txi³kxai³lu¹, i³ye³kxi²te²an¹jau³kxai³lu¹:

— Txa²i²na², ya³lu²ju³ta² Ka³tēn³su² i³sa²yxa³xi²ti³hi¹khaix³jah¹lo²sa¹ha²kxai³, txa²wă¹ka³tēn³nău³a¹ a²si³yxa³jah¹lo²sa¹ha²kxai³ sa¹xi¹. Txa²i²na² a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ ka³tē³na² wi¹tău³a¹ ũ³hũ¹ai¹na¹jah¹lo²sa¹xi¹. Na¹ha²kxai³, a²nũ²a² a²ten³te²su² te²an²tu³ yxo²i²sa³kxai²năn²tu³, ya³lu²kxan²ti³ ka³tēn³sa²tũ¹xi¹. 26 Jă¹nxe³jut³su², a²nũ²a² a²ten³te²su² te²an²tu³, yxo²i²sa³să³ yxa³u²xai³kxai²năn²tu³, te²su² ya³lu²nxa³lho³ni¹. Txa²wăn³txai²na² ain³kxi²sa²să³ yxo²i²san¹ji¹xi¹? Ta¹hxai²hê¹la².

27 Nxe³nxa²ha¹te¹, ta¹ka³lxai²na² wăn³txi³kxai³lu¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lăi³. Nxe³nxa²ha¹nhai¹. Wxăi²na² Txa²wă¹sũ³na² Tah²si¹lxai¹. Txa²wă¹sũ³nu²khai³xa² A²hxi²kan¹ta² Si³yxa³tău³lo³txa²kah³lo²si¹lxai¹. Txa²ha³lo²ai²na² yuh³xai²năn¹ko³xai²na² ă³wă³kxi²sa²jah¹lo²sa²nhi¹lxai¹. Jau¹xai²na² yxo²i²nxa²ha¹i¹. Ta¹hxai²hê¹la².

Je³su²jah³la² i³năn³jau³su²

28 Nxe³nxa²ha¹te¹, i³ye³kxi²ta³lun²nxa²ha¹te¹, ta¹ka³lxai²na² ai³nũ²la², a²ha³lĩn³ta³ka³lxă² Ma³ri²a³ka³lxă² i³kaix¹ka³tu³, ha³na³ka³lxi³ so¹să³ i³ye³kxi²te³nah¹lxai¹:

— Txa²wă¹hxi²kan¹jah¹la² he¹na³ni¹. I³kaix¹txa²na³ni¹. Ta¹hxai²hê¹la².

29 Ai¹nha²kxai³, nxe³jau³xai²na² sa²kxai³lu² Ma³ri²a³ka³lxai²na² sa²kxai³lu² ain³kxi²te³na¹ i³sa²yxa³u²ă³să³ Je³su²jah³la² i³ha¹txi²te²lhxă³ ă³nxai³ta¹hxai²hê¹la². 30-31 Nxe³hi¹na¹, Ju³te²a² nũ³ka³txa² sxi²nhău³a² yxa³yain¹tũ³ka³txa², Ma³ri²a³ka³lxai²na² ăin²ti³ju³ta² wxa²ye³kwxên²ki¹xain¹te³lhxă³ yxa³yain¹ta¹hxai²hê¹la². A²nxe³tũ³ka³txai²na² sa²kxai³lu² Ma³ri²a³ka³lxai²na² i³sa²yxa³u²ă³să³ a³li³ju³ta² i²ain¹ka³tu³, aun³ta² i³hi¹txain¹ta¹hxai²hê¹la².

— Kwă³kxa² i³năn³te³lhxă³ a³li³să³ ai²na³li¹. Ain¹să³ i³hi¹txain¹ta¹hxai²hê¹la². Nxe³tău³a¹ Je³su²jah³la² sxi²yhen³nău³ai²năn²ta³ a³li³xa³kxe³su², hăi¹nxe³să³ ha³lo²a² Mar²ta³ka³lxai²na² i³ha¹txain¹tău³a¹ he¹ain¹ta¹hxai²hê¹la².

32-33 Nxe³nxa²ha¹te¹, Ma³ri²a³ka³lxai²na² sa²kxai³lu¹ ă³nxai³ka³tu³ Je³su²jah³la² i³ha¹txi²ju³tan¹te²kxa³yă³ti³ti¹, Je³su²jah³la² yu³kxa² ă³yu³nê³ka³la³kxi²te³nah¹lxai¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lăi³. A²kxă³nxai³tă² wxa²he¹ũ³xi²san¹ke³la³te²kxai³, txa²wă³tă³xai²tă² ya³lu²kxi²sa²hĩ³nx2nxa³nhai¹. Ta¹hxai²hê¹la². Nxe³să³, ta¹ka³lxain²txi³ i³nă³nha²kxai³, Ju³te²a² nũ³ka³txa² ta¹ka³lxai²na² ă³sa²si³hê¹yhu¹tũ³ka³txain²txi³ i³nă³nai¹nha²kxai³, nxe³ain¹ta¹hxai²hê¹la². Nxe³ain¹ju³ta² Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu¹ i²sa²tê³kxi²nha²să³ i³yat¹sai¹kxi²nha²să³, au³txi³ a²ê¹nău³a² ăin²ti³khaix¹ta¹hxai²hê¹la².

34 Nxe³te³nah¹lxai¹, i³ye³kxain¹te³nah¹lxai¹:

— ĩh¹ti¹la³ta³ sa²nĩ³kxah¹lin¹thai¹? Ta¹hxai²hê¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹, i³wa²tũ³xain¹te³nah¹lxai¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lăi³. Wă³să³txa²sĩ¹nhê³li¹. Ta¹hxai²hê¹la².

35 Ain¹ka³tu³, Je³su²jah³la² i³năn³ta¹hxai²hê¹la².

36 Nxe³ju³tan¹te²kxa³yă³ti³ti¹, Ju³te²a² nũ³ka³txai²na² wăn³txi³kxai³lu¹:

— Kāin² a³lxi²khaix¹nai¹nhxai²na²hē³li¹. Ī²jah¹lxi³hē¹li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

37 Yxān¹ta¹, a²nũ²a² kũ³we²ki²la² ka³lxa²nxa³tũ³ka³txa² e³te³nah¹lxi¹:

— Jah¹lai²na² a²nũ²a² ye³han³tũ³ka³txa² ye³we²txain¹jah¹lo²su² te³nai¹ti²ti¹.
Yxān¹ta¹, La²sa³ro³jah³lai²na² ya³lu²te³lhxā³ nxe³ju³ta² hxi²kan¹txi³
sa²hau³ko³tain¹hĩ³te²la¹ku², hxi²ka¹nxa³te²la¹ku², kī³nhai¹. Ta¹hxai²hē¹la².

La²sa³ro³jah³la² ka³teⁿ³su² ĩ³sa²yxau³xi²jau³su²

38 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu¹ a²ē¹nāu³a¹ au³txi³ kāin²
āin²ti³ha²kxai³ sa²nĩ³kxain¹ti³xa² tũ³xain¹ta¹hxai²hē¹la². Tah³lxē³na²
tah³lxa³ka³txa² a²ne³tā³lxa² ũ³nhe³tĩ¹kxi²wi¹hain¹ta¹hxai²hē¹la².

39 Tĩ³xain¹ka³tũ³ ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Tah³lxa³ka³txai²na², sa²ne³than²kxi¹jah³lxi³hē¹li¹. Yxān¹ta¹,
Mar²ta³ka³lxi²na² ya³lu²jah¹lai²na² a²ha³lĩn³ta³ka³lxi²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. Hī¹na² ka³lu²sxā³ ũn³nhai¹. Ye³ha¹li¹, ye³ha¹li¹
a³lan²hī¹nai³tā² ya³lu²na²hē³li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

40 Yxān¹ta¹, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹:

— Hāi¹nxe³sxā³, Txa²wā¹sũ³na² Si³yxau³tāu³a¹ yxo²i²txain¹yah³lxi³hē¹li¹.
Yah³lxin¹kxai²nān²tũ³, Sũ³na² wxi²kin³ti³ton³ju³ta² ĩ²yah³lxin¹tu¹wi¹.
Ya³nx2ta¹li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

41-42 Ain¹sxā³, a²nũ²a² nũ³ka³txai²na² tah³lxa³ka³tai²na²
sa²ne³than²kxain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ju³kxai³lu¹, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹,
sa²yxo²ka²la¹nha²sxā³ ĩ³ye³te³nah¹lxi¹:

— Wĩ³na² nxe³txi¹. Txa²wān³txai²na² ain³kxi²san¹te¹ni²ti¹.
San¹ju³ta² ka³lih³khaix¹sa³nhai¹. Txa²wān³txa² yxo²ha³kxa¹ wxāi²na²
ain³kxi²sa²jah¹lo²si¹lxi¹. Yxān¹ta¹, a²nũ²a² nũ³ka³txai²na² ā³nũ²kxi²sxā³
he¹ya³sain¹tũ³ka³txai²na² a²yxo²ha³kxa¹, ain³kxi²sa²si¹hai¹na¹jau³su², Wĩ³na²
ĩ³nxai²na² ĩ³si²si¹hā³san¹ju³ta² a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ yxo²i²sa²si¹hai¹na¹jau³su²,
wān³txai²na² e³a¹li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

43 Ain¹te³na¹ kāin² ĩ³kaix¹te³nah¹lxi¹:

— La²sa³ro³jah³lāi³. Yā²ha³we¹. Wa²li³txu¹le¹. Kxe³sxn³thai¹le¹.

44 A²nũ²a² ya³lu²te³nũ¹ta²kxai³lu² wa²li³ka³tũ³, wā²la²ka³lo³a²
sa²hxi²tai³kxi²nha²ha²kxai³, sa²yu³tai³kxi²nha²ha²kxai³, a²yen³nāu³a¹
wā²la²ka³lo³a² sa²ye³wa²lāu¹kxi²nha²ha²kxai³, nxe³sxā³ wa²li³ta¹hxai²hē¹la².
A³li³ka³tũ³:

— Sa²ta²lhon¹ta³kxi²sxā³ a²nũ² so¹lxi³ ā³na¹jah¹lxi³hē¹li¹. Ā³nxai³txai²li¹.
Je³su²jah³la² wān³txa², ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³la² hāi³a² wxa²i³so¹si¹hain¹jau³su²

45 Nxe³ju³ta², Je³su²jah³lai²na² a²nũ²a² ya³lu²te²a² sa²yxo²ka³ta³wxe³xi²ju³ta²,
Ju³te²a² nũ³ka³txa² Ma³ri²a³ka³lxi²na² ha³la³ka³lxa³lon³kxi²tũ³ka³txa²
ā³nhait¹so¹tũ³ka³txa² sa²kxai³lu² ka³lxa¹tũ³ka³txa² sa²kxai³lu²
ĩ²ain¹ta¹hxai²hē¹la². Ī²ain¹te³na¹, Je³su²jah³la² yxo²i²ain¹ta¹hxai²hē¹la².

46 Yxān¹ta¹, kwa² ha²ya³kxa² ha¹lin¹te²a² ā³sxā³ fa³ri³se²a² nũ³ka³txa²
ā³nhai¹tũn³tũ³ka³txa² ĩ³hen³txain¹ta¹hxai²hē¹la². Je³su²jah³lai²na²
kāi³ju³tai²na² ĩ³hen³txain¹ta¹hxai²hē¹la². 47-48 Ain¹ka³tũ³ta¹, wā³nxĩn¹te²
si³yxau³ka³khai³nāu³xa² sa²kxai³lu², fa³ri³se²a² nũ³ka³txa² sa²kxai³lu² whāi²na¹
nũ²la², a²hxi²kan¹ti³nāu³xa² so¹lxi³ ān³yān³ki³nũ²kxi¹xi²ti³hi¹tain¹ta¹hxai²hē¹la².
Ain¹te³nah¹lxi¹:

— ĩh¹nxe³sxã³ kãĩ³kĩ³te³ji¹? Je³su²jah³lai²na² wã³nxĩn¹sxã³ kãĩ³ju³ta² ha²ya³kxa² kãĩ³ti³he¹te³sxa³i¹. Nxe³ha²kxai³, hãĩ¹nxe² ã³ain¹kĩ³ju³ta² wi¹lxa³i¹. Hãĩ¹nxe² ã³ain¹kĩ³kxai²nãn²tu³, a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ yxo²ain¹tu¹wi¹. “Je³su²jah³la² so¹lxi³ sa²yxo²we¹jah³lxi³hẽ¹li¹. Yxãn¹ta¹, ko¹ko¹xa² nũ³ka³txa² ĩ³kwa³na³nẽ³tũ³ka³txa² Ro³ma²no³ nũ³ka³txa² sa²yxo²ã³ya³sah¹lxi³hẽ¹li¹.” A²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ nain¹tu¹wi¹. Jã¹nxain¹kxa²yan³ti³su², kĩ³nhai¹. Jã¹nxain¹kxai²lẽ¹. Ro³ma²no³ nũ³ka³txai²na² sa²kxai³lu², ĩ³xan³ta³kxi²nẽ³kxai²nãn²tu³: “Ju³te²a² nũ³ka³txai²na² sa²yxo²ã³sain¹nãn²khi³.” Nẽ³lain¹kxai²nãn²tu³, nũ³kxũn³txi³ Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ sxi²hxain²txi³ wi¹khai¹nxe³thĩ³nãn²txi³, sun²tã¹hxa³ti², txa²wã¹nũ³ka³txain²txi³ sun²tã¹hxa³ti², nxe³nẽ³lain¹tu¹wi¹. Jã¹nxe³nẽ³lain¹kxa²yan³ti³su², ha³lo²a² kq³nxe³khai¹nxe³ju³ta²nũ³ai²na² ũ³hũ¹nẽ³kxa²yan³ti³su² kĩ³nhai¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

49-52 Yxãn¹ta¹ a²nxe³te²a² kwẽ³kon³tãu³a¹ wã³nxĩn¹te² si³yxau³ka³khai³jah¹la², ka³na³ka³na³jah¹la², Kai³fa²sah³la², a²wãn³txi³kxai³lu¹, ĩ³ye³te³nah¹li¹:

— Ta¹wi¹. Kq³nha²sxã³ e³yah²lxa³li¹. Wã³nxĩn¹jau³su² sa²nẽn¹nha²sxã³ e³yah³li¹li¹. Ha³lo²a² ĩ³yau¹ũ³nx2ta¹tu¹wi¹. Nxe³ju³ta²su¹, a²nũ²a² ka³na³ka³na³te²a² so¹lxi³ ya³lu²kxi²nẽ³kxai²nãn²tu³ txa²wã¹kĩ³na¹xai²na² yxo²ha³kxa¹ ka³ten³su² yxau²xai³lhĩ³kĩ³tã³li¹. Ju¹ta² wi¹lhĩ³nx2na³li¹. Yxãn¹ta¹, jah¹la² ya³lu²kxi²nẽ³lxa³kxai²lẽ¹. Txa²wã¹kĩ³na¹xai²na² Ju³te²a² nũ³ka³txi³kĩ³na¹xai²na² yxo²ha³kxa¹ ko¹ko¹xa² nũ³ka³txa² sun²tã¹hxa³tẽ³tu¹wi¹. Ju¹ta² wi¹lxa³i¹. Jã¹nxe³ka²yan³ti³su², ya³nx2ta¹i¹. ã³ne³wxe³yah²lxan³ji¹? Kai³fa²sah³la² a²yxo²wãn³txa² ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³jau³xai²na², Kai³fa²sah³lai²na² yxo²a² e³kxan²ti³, Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ a²wãn³txi³khai³xa², ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³te³nah¹li¹, Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ a²ẽ³nãn¹jau³su²:

— Txa²wãn³txa², wã³nxĩn¹te² si³yxau³ka³khai³xa² Kai³fa²sah³la² a²nxũ²kwai³nãu³a¹, ã³nxũ²kwai³wxe³nũ¹hai¹na¹tũ¹xã¹. Ai¹na¹ka³tu³, Kai³fa²sah³lai²na² sa²kxai³lu² a³la³kxi²nx3kxe³tu³, a²yxo²a² so¹lxi³, wãn³txai²na² e³tũ¹xã¹. Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³jau³xai²na² a²si³yxau³tãu³khai³xa²sa¹:

— Ye³jen¹na² Je³su²jah³lai²na² ya³lu²tũ¹xã¹. Ya³lu²kxai²nãn²tu³, Ju³te²a² nũ³ka³txain²txi³ sa²hau³ko³ti², te²yã¹nxe³sxã³ Txa²wã¹sũ³na² a²wẽ³ha³lxa² yxo²ha³kxa¹ ha³lo²a² ĩ³li³ko³nãu³a¹ ã³nx3kax3te²kax3te²nũ¹li²kxi²tũ³ka³txain²txi³ ã³yãn³sa²kĩ³nũ²kxi² ain¹tũ¹xã¹. Jã¹nxe³te³lhxã³ Je³su²jah³la² ya³lu²tũ¹xã¹. Kai³fa²sah³lai²na² a²wãn³txa² a²si³yxau³tãu³a² ta¹hxai²hẽ¹la².

53 Nxe³ka³tu³, Kai³fa²sah³lai²na² ĩ³ye³ta³lun²ka³tu³, ain³kxain¹tũ³ka³txa² wãn³txi³kxai³lu¹, wi¹li³we¹yhu¹sxã³ ĩ³ye³lain¹te³nah¹li¹:

— Hai³yo¹. Je³su²jah³lai²na² ya³lu²ju³ta²nũ³a² wain³na³li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³hi¹nãn¹te²tu³, su¹lhã³si¹jau³nũ³su² ĩ³ne³wa³kon³nhain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

54 Nxe³ha²kxai³, hai³txi³ Ju³te²a²ko³xa² e³lẽ³na² Je³su²jah³lo²la³ ã³h¹ yxau²xai³ta¹hxai²nx3hẽ¹la². Yxãn¹ta¹, ko¹xai²na² ã³ka³tu³ ã³nxai³ka³tu³, ha³lo²ai²na² a²nũ²a² yxau³ai¹nx3ko³xai²na², yxo²ka³teh³xan¹thĩn³su² thĩ³na² ã³nxai³ka³tu³, sxi²yhe³na² E³fra³i²thĩ³na² ã³wih¹sxã³ a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xa² whãĩ²na¹, yxau³nũ¹hah³lxi³ta¹hxai²hẽ¹la².

55 Nũ²la², Pas²kwa²nxe³je³na³kxa² yau³son³nũ²la² a²nũ²a² ha³lo²a² yxau³ain¹tũ³kã³txa² ka³lxa¹tũ³kã³txa² Je³ru³sa³lẽ²thĩ³na² aun³ta² ã³tũ³xain¹ta¹hxaĩ²hẽ¹la². Ha³lo²an¹je³na³kxa² ã³ni¹li²nxa³hĩ¹na¹ aun³txa² ã³tũ³xain¹ta¹hxaĩ²hẽ¹la². A²nxã³ta² a²ko³nxe³thi¹nain¹ju³ta² wxa²han³kxi²ti³nha²te³lhxã³ nxain¹ta¹hxaĩ²hẽ¹la². 56 A²nxe³tũ³kã³txai²na² sa²kxai³lu², Je³su²jah³la² ã³te³nain¹ta¹hxaĩ²hẽ¹la². Nxe³te³nah¹li¹, Txã²wã¹tũ³na² sxi²ha² yuh³xai²nãn¹thĩ³na² yxau³sxã³ i³yẽ³li³yah³li³te³nah¹li¹:

— ã³yãn³ki³nũ²kxi¹xi²sxã³ i³yain³te³lhxã³ nxe³ki³tãu³nũ²ã¹, Je³su²jah³lai²na² wxã³ai¹nhĩ³te²la¹ku² ain¹ki³nhai¹. Ĩh¹nxe³tin¹jau³la³ e³in¹ji¹ku¹, nxa²ha¹nhai¹. Nxe³yhu¹ah³li³ta¹hxaĩ²hẽ¹la².

57 Nxe³ju³taĩ²na², ha³na³ka³li³ wã³nxĩn¹te² si³yxau³tũ³kã³txa² fa³ri³se²a² nũ³kã³txa² ain¹sxã³, i³kwa³na³ain¹te³nah¹li¹:

— A²nũ²a² kwa² i²te²hũ³te²su² te² ĩ³nxã²tu³, Je³su²jah³la² he¹tãu³la³ wi¹ko³nha²te²la³ na¹nhã¹. Yah³li¹nxai²nãn²tu³, ĩ³hen³txi³sah¹li³sĩ¹nhẽ³li¹. Je³su²jah³lai²na² i³sxã³ sa²so¹si¹hai¹nha¹jau³nũ³su²nha¹li¹. Ta¹hxaĩ²hẽ¹la².

12

Je³su²jah³la² Be³tãn²ya³thĩ³na² yxau³jau³su²

1 Nxe³xai³nũ²la² Pas²kwa²je³na³kxa² yau³son³nxe³hĩ¹na¹, ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ a³la²ni²sxã³ ã³te²ti²xai²nxa³hĩ¹na¹, Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu¹ Be³tãn²ya³thĩ³na² ã³wih¹ta¹hxaĩ²hẽ¹la². A²nxe³thĩ³na² La²sa³ro³jah³lo²su² te²a², ha³la³je¹nai³kxai³ ya³lu²ju³ta² Je³su²jah³la² a²hxi²ka² sa²yxo²ka³ta³wxe³xi²kxah³lo²su² te²a² a²yxau³thĩ³na² ta¹hxaĩ²hẽ¹la².

2 Nxe³nxa²ha¹te¹, a²nxe³thĩ³nãn¹tũ³kã³txa² yain³txa² wxa²we¹tain¹sxã³ Je³su²jah³la² i³yain³yain¹te³lhxã³ i³ka²la¹tain¹ta¹hxaĩ²hẽ¹la². ĩ³ka³li³kxi²sxã³ ĩ³sa²nẽn¹kxain¹te³lhxã³ i³ka²la¹tain¹ta¹hxaĩ²hẽ¹la². Nxe³ju³ta² La²sa³ro³jah³lai²na² i³yain³yain¹nũ³nha²kxai³, Mar²ta³ka³li³ai²na² a²yain³txa² wet¹sxã³ ũ³ai¹nha²kxai³ ta¹hxaĩ²hẽ¹la². 3 ĩ³yai³nai¹nhĩ¹na¹ Ma³ri²a³ka³li³ai²na² sa²kxai³lu² hĩ³ne³kxa² ha³nẽ³yau³xa² wi¹lũ³khai¹nxe³jau³xa² a³li²xikhai¹nxe³jau³xa² Nar²tu³khai³nxe³jau³xa², tẽ³sxã³ Je³su²jah³la² a²yu³kxa² whãĩ²na¹ ã³yu³kẽ¹kxi², ta¹ka³li³ai²na² a²nẽ³kĩ³sa³na¹ Je³su²jah³la² a²yu³kxa² ĩ³yu³ya³na²ta³kxi², nxe³kxain¹ta¹hxaĩ²hẽ¹la². Nxe³tãu³a¹ sxi²nhãu³ai²na² whãĩ²na¹ wi¹lũ³ne³yhai¹ta¹hxaĩ²hẽ¹la². 4 Yxã¹ta¹, Ju³ta²sah³lo²su² Ki³lo²thĩ³na² tøn¹jah¹lo²su², Je³su²jah³lai²na² a²sa³wit³su² ye³jen¹na² ko¹ko¹xa² hxi²ka² ã³nyũ³hũ¹ain¹jah¹lo²nũ³su² jah¹la²kxai³lu² e³ta¹hxaĩ²hẽ¹la².

5 E³te³nah¹li¹:

— Hĩ³ne³ka³yau³xai²na² a³li²xikhai¹nxe³jau³xai²la¹li¹. A²nxe³jau³xai²na² ũ³yho³hi²ki³kxai²nãn²tu³, ũ³yho³hi²ki³txã³nxa² kãĩn²khai¹nxe³txã³nxa² 300 nxe³txã³nxa² so¹kxi²hĩ³ki³tã³li¹. Nxe³ki³kxai²nãn²tu³ a²nũ²a² yen³ki³txa²khai¹nxe³tũ³kã³txa² ã³yxu¹nũ³ai¹nhĩ³ki³tã³li¹. Yxã¹ta¹ nxe³ki³sxa³wi¹. Ĩh¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ ã³yxu¹nũ³ain¹ki³sxa³ji¹? Na¹nhai¹. Ta¹hxaĩ²hẽ¹la².

6 Yxã¹ta¹, ki³han³ta¹hxaĩ²hẽ¹la². Hai³txi³ a²nũ²a² yen³ki³txa²tũ³kã³txa² a³li²yhu¹si¹jau³su², Ju³ta²sah³la² a²ẽ¹nãu³a¹ au³txi³ ĩ³ye³kxi²nha²ta¹hxaĩ²nxa³hẽ¹la². Yxã¹ta¹, Ju³ta²sah³lai²na² kãĩ³ũ³o¹jah¹lo²su² ta¹hxaĩ²hẽ¹la². Nxe³ju³ta²sa¹:

— Txa²wã¹ũ³yho³hi²ki³txã³nxũ³a² wi¹wi¹nxe² ũ³hã¹kxi²sa²sĩ¹nhẽ³li¹.
Ye³jen¹na² a²yen³kxa² ũ³yho³hi²ki³txai²li¹. Je³su²jah³la² wãn³txa²
ĩ³ye³sxã³ Ju³ta²sah³lai²na² ĩ³ye³kxain¹kxan²ti³, hãĩ¹nxe³sxã³ ũ³hã¹te³lhxã³
ũ³hũ¹yhai¹txã³nxũ³a², Ju³ta²sah³la² kãĩ³ũ³o¹kxain¹to³ta¹hxai²hẽ¹la².

7 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹, ĩ³wa²lũ³xain¹te³nah¹lxi¹:

— Hãĩ¹nxã¹txain¹yah³lxi³hẽ¹li¹, Ma³ri²a³ka³lxai²na²su¹. Ye³jen¹nãũ³a¹
ya³lu²na¹tu¹wi¹. Na¹ka³ty³ a²nũ²a² sa²nĩ³kxi²sain¹tu¹wi¹. Nxe³sa²ju³ta²nũ³su²,
a²ha² ka³ten³su² yxau²xai³la¹hĩ¹nai²na², ta¹ka³lxai²na² txa²nũ²ai²na²
ya³lu²na¹jut³sũ³nxe², hĩ³ne³kxa² wi¹khai¹nxe³ju³xa² ũ³hẽ¹ta³kxi²sa²sxã³
sa²hau³kot³sye²nx²ti³te¹ni²ti¹. Hãĩ¹nxã¹txain¹yah³lxi³hẽ¹li¹. 8 Jã¹nxã¹ju³su²,
a²nũ²a² yen³ki³txa²tũ³ka³txa² kan²txi³ yxau³ya³nx²tain¹tu¹wi¹. Yxã¹ta¹,
Txai²li² hai³txi³ kan²txi³ yxau³ya³nx²ti³nxa³lho³li¹. Nxe³ha²kxai³
yxau³ya³nx²ta¹hĩ¹nai²na² ta¹ka³lxai²na² sa²hau³kot³sain¹ju³ta²na² wain³na³li¹.
Ta¹hxai²hẽ¹la².

La²sa³ro³jah³la² su²lhã³te³lhxã³ju³su²

9 Nxe³nxa²ha¹te¹, Ju³te²a²nũ³ka³txa²ka³lxai¹tũ³ka³txa²sa²kxai³lu² Je³su²jah³la²
a²yxau³ju³ta² a²ha³ta³nxa² ain³kxai¹nha²kxai³, wxã³sxĩ²ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².
Je³su²jah³lain²txi³ wxã³sxĩ²i², La²sa³ro³jah³la² Je³su²jah³la² hxi²ka²
ya³lu²ju³ta² ka³ten³su² ĩ³sa²yxau³xi²si¹kxah³lo²su² jah¹lain²txi³ wxã³sxĩ²i²,
nxe³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

10-11 Ain¹ka³ty³, ya³lu²ju³ta² ka³ten³su²
ĩ³sa²yxau³xi²si¹kxah³lai²na² ĩ²ai¹nha²kxai³, ã³nhai¹tũ³tũ³ka³txa² sa²kxai³lu²
ka³lxai¹nũn³tũ³ka³txa² sa²kxai³lu², Je³su²jah³la² yxo²i²ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².
Nxe³ju³tan¹te³kxa³ya³kxai³lu¹, wã³nxĩ¹te²si³yxau³ka³txa²nũ³ka³txa²sa²kxai³lu¹
La²sa³ro³jah³lai²na² ĩ³su²lhã³te³lhxã³ ĩ³nẽ³wa³kon³nhain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

— Je³su²jah³lain²txi³ ĩ³su²lhã³i², La²sa³ro³jah³lain²txi³ ĩ³su²lhã³i², ju¹ta²
wi¹na³li¹. A²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ sa²yo²we¹tain¹kxa²yan³ti³su² kĩ³nhai¹.
Ta¹hxai²hẽ¹la².

Je³su²jah³la² Je³ru³sa³lẽ²thĩ³na² ã³wih¹ju³su²

12-19 Nxe³nxa²ha¹te¹, a²ka³nxa³ha²ta³kxai³lu¹, a²nũ²a² ka³lxai¹tũ³ka³txa²,
Pas²kwa²nxe³je³na³kxa² ĩ³yain³si¹ju³nũ³su² ã³yã³nki³nũ²kxain¹tũ³ka³txi³su²,
ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³tũ³ka³txai²na² sa²kxai³lu², Je³su²jah³la² Je³ru³sa³lẽ²thĩ³na²
yau³son³ju³ta² a²ha³ta³nxa² ain³kxain¹ka³ty³, he³la³nxã³nxa² sa²nãũ²so¹sxã³
ĩ³ne³khou²hain¹ka³ty³, ĩ³kaix¹tain¹te³nah¹lxi¹:

— ĩ³sa²nẽn¹kxi²sĩ¹nxa²ha¹tu¹wi¹. Nxe³ha²kxai³, wxãĩ²na²
Je³su²jah³lo² ĩ³nxai²na², Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãũ³a¹, A²hxi²kan¹ta²
Si³yxau³tãũ³lo³txa²kah³lo²su² te² ĩ³nxai²na², wxã³nhi¹lxi¹.
Txa²nũ³ka³txi³na¹xai²na² ĩ³sa³e² nũ³ka³txi³na¹xai²na², Txa²hxi²kan¹ta²
Si³yxau³tãũ³su² nhi¹lxi¹. Ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ka³ty³, Je³su²jah³la²
ju³mẽn²ta² wẽ³sa² a³ti²sxã³ ka³tih³yau³kxi²sxã³ wxã³yain¹ta¹hxai²hẽ¹la².
Wxã³yain¹ju³ta²na², Sũ³na² ha³teh³nxã³nxã¹ju³xau³hxai²tẽx¹tã² e³te³nah¹lxi¹:
— Si³ãũ²thĩ³na² yxau³tũ³ka³txa² nxe³txi¹. Ha²ya³kxa² yuh³lxi³sẽ¹li¹.

Wxa²hxi²kan¹txa² Si³yxau³tãũ³a¹ wxã³tu¹wi¹. Ju³mẽn²ta² wẽn³su²
ka³tih³yau³kxi²sxã³ wxã³tu¹wi¹. ĩ²txa²hẽ³li¹.
Kxã³nxã¹ju³xa² ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². A²nxe³ju³xau³hxai²tẽx¹ jã¹nxe³sxã³
hĩ¹na² Je³su²jah³la² wxã³yain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Wxã³yain¹nxa²ha¹te¹ a²nũ²a²
kãĩ²li³tũ³ka³txai²na² Je³su²jah³la² ĩ³sa²nẽn¹kxain¹ju³ta² a²ha³ta³nxa², fa³ri³se²a²

nũ³ka³txa² ā³nhai¹tũn³tũ³ka³txa² sa²kxai³lu² ain³kxain¹nũ²la² kãin² i³xan³txi³sxã³ i³ye³kxi³nyhu¹ah³lxi³te³nah¹lxi¹:

— I³sah¹lxi³hē¹li¹. Je³su²jah³la² hxi²kan¹ti³hex¹nē³lxa³nhai¹. A²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ ā³si³te³la³kxain¹na³li¹. Ā³na¹nē³lain¹sxã³ Je³su²jah³lai²na² so¹lxi³ sa²yxo²we¹tain¹te³ji¹khi³. Na¹nhai¹. Ta¹hxi²hē¹la². Yxã¹ta¹, Je³su²jah³la² a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xai²na² ha³lo²ai²na² ā³ne³wxe³ain¹ta¹hxi²nxa³hē¹la². Ā³ne³wxe³ai¹nxa³ju³ta²sa¹:

— Īh¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ kãi²li³tũ³ka³txai²na² Je³su²jah³lai²na² kãin² i³sa²nēn¹kxain¹te²la¹ku², Īh¹nxe³ju³khai³ta³ kãi³ain¹ji¹ku², na¹nha¹. A²sa³wi³ha³lxi³nãu³xa² a²ē¹nãn¹jau³su² ta¹hxi²hē¹la². Kwēn¹tai²na² ta¹hxi²hē¹la². Yxã¹ta¹, yxan¹nãu³a¹ Je³su²jah³la² ya³lu²sxã³ ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²sxã³ wxi²kin³ti³ton³te²la³ ne³ti³hi¹nha²tãu³a¹ ha³lo²ai²na² ā³sa²wa²la³kxi¹xain¹sxã³ ā³ne³wxe³ain¹ta¹hxi²hē¹la². Ain¹te³nah¹lxi¹:

— Hai³yo¹. Hī¹na² ā³ne³wxe³sa³nhã¹. Je³su²jah³la² Sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lo³kxah³lo²su² na³na¹. Nxe³ha²kxai³, Sũ³na² ha³teh³nxã³nxãn¹jau³xa², “Wxa²hxi²kan¹txa² Si³yxau³tãu³a¹ wxã³tu¹wi¹.” Nxe³jau³xai²na² wain³txi³ i³ye³i², ha³na³ka³lxi³ kxã³nxai³tã² a²nũ²a² kãi²li³tũ³ka³txai³tã² Je³su²jah³la² kãin² i³sa²nēn¹kxain¹ju³ta¹i²tã² wain³txi³ i³sa²nēn¹kxi² ain¹na²hē³na¹. A²sa³wi³ha³lxi³nãu³xa² nha²ta¹hxi²hē¹la².

Kre²ka²nũ³ka³txa²Je³su²jah³la²ā³te³nain¹jau³su²

²⁰ Nxe³nxa²ha¹te¹, nxe³hī¹na² a²nũ²a² ka³lxa¹khai¹nxe³tũ³ka³txa² Je³ru³sa³lē²thi³na² ā³yã³ki³nũ²kxi¹xi²sxã³ i³yain³yah³lxi³te³lhxã³ Sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ i³ka³li³si¹jau³xa² i³ye³yah³lxi³te³lhxã³ wxã³yah³lxi³ta¹hxi²hē¹la². Yah³lxi³ha²kxai³, Kre²ka² nũ³ka³txa² yau³xã³li³ e³ain¹tũ³ka³txa² kwa² ha²ya³kxa² ka³la²nxa³tũ³ka³txa² sa²kxai³lu², a²nũ²a² ka³lxa¹khai¹nxe³tũ³ka³txa² ā³nũ²kxi²yhu¹sxã³ ā³ya³lxi²yhu¹sxã³ tũ³nhaun¹nain¹nũn³sxã³ wxã³ain¹nũn³ta¹hxi²hē¹la². ²¹ A²nxe³tũ³ka³txai²na² Kre²ka² nũ³ka³txai²na² sa²kxai³lu² Fi³li²pah³lai²na² a³ya³ti²sxã³ i³ye³kxain¹ta¹hxi²hē¹la². A²nxe³jah¹lai²na², Fi³li²pah³lai²na², Bet3sa³i²ta³thi³na² Ka³li³le²a²ko³xa² wi³wi³to³thi³na² yxau³sxã³ ton¹jah¹lo²su² ta¹hxi²hē¹la². I³ye³te³nah¹lxi¹:

— Nxet3si¹lxi¹. Je³su²jah³la² i²ti³ten³sa²sĩn¹nhai¹. Kre²ka² nũ³ka³txa² wãn³txa² ta¹hxi²hē¹la².

²² Nxe³te³na¹, Fi³li²pah³lai²na² sa²kxai³lu² ain³kxain¹sxã³ wxē²ā³ain¹nũ²la², Ān³tre²ah³la² a³ya³ti¹xi²yha¹nũ²la² i³ye³kxi²yha¹nũ²la², ha¹lin¹jah¹lai²na² sa²kxai³lu² ā³tũ³xi²ya³nhũ²la², Je³su²jah³la² i³ye³kxain¹ta¹hxi²hē¹la².

²³ Ain¹ka³ty³, Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹, i³wa²i³xain¹te³nah¹lxi¹:

— Kwēn¹tai²na² wxi²kin³ti³to³ti³hit1sa³tu¹wi¹. Hī¹na² ye³jen¹na² ya³lu²na¹ju³ta² yũ³tu¹wi¹. Hã²wxã³txa³ ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²sxã³ oh³xan¹ko³xa² wã³li²na¹tu¹wi¹. Nxe³na¹hī¹na¹ wxi²kin³ti³to³ti³hit1sa³ju³ta³nũ³a² yũ³tu¹wi¹, Txai²na² Txa²wã³sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lot3sa²kah³lo²su² te²sa¹ha²kxai³lu¹.

²⁴ Jã¹nxa¹ju³ta² sa²kxai³lu¹ a²ya³la³ty³ wãn³txi³ty³ i³ye³kxi¹nx2ta¹i¹. Ha³lo²a², nxe³jut3sũ³ju³ta²sa¹: Ka³yã³ki³a² kũh³nũ³xa² i³whi¹ki³kxai²nãn²ty³, hau³hau³kon³sxã³ a²ki³ai²na² wa³lu³lon³sxã³ hxa³nka³ty³ a²nxã³nxa² tah²nxã³nxa² ā³kwa³lxi²xi²sxã³ wi¹ka³i³sxã³ ki³ka³lxa¹txi³ ā³ki³i²te²jai¹ti²ti¹. Nxe³yã¹ta¹, nxe³ki³ai²na² hxa³nxa³kxai²lê¹. Tah²nxã³ta³ ũ³sai¹nxa³kxe³su² hãi¹nxe³sxã³ nũh¹ yxau³te²jai¹ti²ti¹. Jã¹nxe³jut3sũ³nxe², Txai²na¹xai²na² ya³lu²na¹kxai²nãn²ty³, a²nũ²a²

ka³lxa¹tũ³ka³txa² ka³te³na² wi¹tãu³a¹ tah²lxi³ ũ³hũ¹ai¹na¹tu¹wi¹.
 25 Jã¹nxa¹jau³su², wxã²i²na² sa²kxai³lu² i³ye³kxi²nhyah¹lxin¹kxai²nãn²tu³:
 “Yuh³xai²na² ti¹ai²na² yxau³na¹hĩ¹na² txa²wi¹la¹tãu³a¹ so¹lxi³ a³lxi²sa³nhã¹.”
 Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² sa²yo²ã³a¹kxan²ti³ ya³lu²ju³ta² ten³sa²nxa³nha¹.
 Nxe³nhyah¹lxin¹kxai²nãn²tu³ Txa²wã¹sũ³na² ha³lo²a² yxau²xai³lyah²lxan³tho³li¹.
 Yxãn¹ta¹: “Yuh³xai²na² yxau³na¹hĩ¹na² txa²wi¹la¹tãu³la³ a³lxi²sa²nxa³nhã¹.
 Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² yo²i²a¹ju³tan¹te²kxa³ya³lu² su²lhã³sain¹kxan²ti³
 yo²i²a¹ju³ta² ã³na¹nxa³lho³na¹.” Nxe³yah³lxin¹kxai²nãn²tu³, ka³te³na²
 a²wi¹lxon³kxi²tãu³a¹ kan²txi³ yxau²xai³lyah²lxin¹tu¹wi¹. 26 Jã¹nxa¹jau³su²,
 a²nũ²a² i²li³te²su² te² i³nxãn²tu³: “Je³su²jah³la² a²sa³wit3so¹na¹tũ¹xã¹.”
 Nxe³yah³lxin¹kxai²nãn²tu³, sa²wai³wait3sxã³ ã³si³tẽ³la³kxi²sah¹lxi³hẽ¹li¹.
 Sah²lxin¹kxai²nãn²tu³, ha³lo²a² i²li³jut3sũ³ju³ta² he¹a¹kxai²nãn²tu³,
 txa²sa³wi³ha³lxi³ i³nxai²na² whã²i²na¹ ã³nho³ya³sah¹lxin¹tu¹wi¹.
 A³sah¹lxin¹kxai²nãn²tu³, sa²yo²wet1sah¹lxin¹kxai²nãn²tu³, Txa²wĩ³na²
 wi¹lhĩ¹si¹nx2ti³jau³la³ i³ye³kxi¹nx2ti³tu¹wi¹.

Je³su²jah³la² ya³lu²ju³ta²nũ³a², i³yau¹ũ³jau³su²

27 Na¹ha²kxai³, txa²ẽ¹nãu³a¹ au³txi³ hxi²waun³ta³kxi²nhã²ha²kxai³,
 ain²ta³kxi²nhã²ha²kxai³ nha¹nhai¹. Nha¹ha²kxai³ lh¹nxe² Txa²wĩ³na²
 e³kxi²te³la¹ji¹wi¹? “Wĩ³na² nxe³txi¹. Ha³lo²a² khãuh³lxa³ti³hit1sa²ju³ta³nũ³a²
 nxe³sa²ju³ta²yan³ti³su² sa²so¹xi²sẽ¹li¹.” Nxe³te³la¹ji¹? Yxãn¹ta¹, hxi²kan¹txi³
 jau¹xai²na² i³ye³kxin²nxa³lho³li¹. Txai²li² khãuh³lxa³ti³hit1sa²ju³ta³nũ³ai²na²
 ã³ne³kha²h²kxi²si¹sa²jau³su² wxã³na¹hẽ³li¹. Nxe³sa²ju³ta³nũ³a²
 ã³na²ti³ten³sa²nxãn³nhai¹. Je³su²jah³la² wãn³txa², ta¹hxai²hẽ¹la².
 28 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹, e³lẽ³na² A²wĩ³na² e³te³nah¹lxi¹:

— Wĩ³na², nxe³txi¹. Wxi²kin³ti³to³nhat1sxã³ i³yĩ¹li²nhat1je¹txai¹nhu¹li¹.
 Je³su²jah³la² wãn³txa², ta¹hxai²hẽ¹la². Nxa²ha¹te¹, oh³nãu³a¹ yxau³jah¹la²
 wãn³txi³kxai³lu¹:

— Wxi²kin³ti³to³nha²sxã³ i³yĩ¹li²nha²yai²na¹li¹. Jã¹yxai¹na¹tu¹wi¹.
 Ta¹hxai²hẽ¹la².

29 Nxe³jau³xai²na², a²nũ²a² ãn³yãn³nũ²kxain¹tũ³ka³txa² a²ne³nxẽ³na²
 ain³kxain¹ka³tu³, ha³lo²a² a³la³kxai¹nxa³kxe³su² e³ain¹te³nah¹lxi¹:

— Ta²li¹na²li¹. Nxe³nxa²ha¹te¹, ã³lxi³te² nũ³ka³txa² e³ain¹te³nah¹lxi¹:

— Oh³xan¹jah¹la² e³kxi²te²sin²ju²li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la². 30 Yxãn¹ta¹, Je³su²jah³la²
 wãn³txi³kxai³lu¹, a²nũ²a² nũ³ka³txai²na² i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Txa²wĩ³na² wãn³txi³na² i³ye³kxi²nẽ³jau³xĩ³na² ain³kxi²si¹nx2ti³jau³su²
 e³na³li¹. Hai³txi³, Txai²na² so¹lxi³ ain³kxi²si¹sa²jau³su² e³xa³wi¹.

31 Kwẽn¹taĩ²na² yuh³xai²nãn¹tũ³ka³txa² ko³nxe³ti³ kãĩ³ain¹ju³ta² a²yo³ha²
 ain³nha²ta³lu²nain¹na³li¹. Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ ain³nhain¹ka³tu³
 ko³nxe³te²lo³tain¹tu¹wi¹. Kwẽn¹taĩ²na² ha³lo²a² hau³kon³na³li¹. Nxe³ha²kxai³
 kwẽn¹taĩ²na² yuh³xai²nãn¹ko³xa² a²wa³kxẽn³yah³la² Sa³ta²na²jah¹la²
 ũ³nhũ³sa²tã³ain¹tu¹wi¹.

32 Ai¹nha²kxai³, Txai²na² Txa²wã¹sũ³na²
 A²hxi²kan¹ta¹ Si³yxau³tãu³lot3sa²kah³lo²na²xai²na² sa²kxai³lu² sa²so¹sa²sxã³
 sa²ka²la¹hẽt1sain¹sxã³ su²lhã³sain¹kxai²nãn²tu³, a²nũ²a² yo²ha³kxa¹
 i³kaix1sa²so¹ai¹na¹tu¹wi¹. Ta¹hxai²hẽ¹la². 33 Wãn³txai²na² Je³su²jah³lai²na²
 i³ye³ka³tu³, ye³jen¹na² su²lhã³ain¹ju³ta³nũ³a², hi³sa³ka³txa² ũ³hxi²kĩ¹la³kxi²sxã³
 ya²lu¹kxi²nẽ³lain¹ju³ta³nũ³a² i³yau¹ũ³nha²yain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

34 Nxe³nxa²ha¹te¹, a²nũ²a² ã³yãn³ki³nũ²kxi²xain¹tũ³kã³txai²na² wãn³txi³kxai³lu¹, i³wa²lũ³xain¹te³nah¹lxi¹:

— Txa²wã¹ha³teh³nxã³nxãn¹jau³xa²kxã³nxu¹ta²na²ũ³wha²li¹la³kxi²nẽ³jau³xu¹ta²na²sa² “Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lo³jah¹lo²su² jah¹la² kxã¹nãu³a¹ ha³tã³nxãn²txi³, ka³te³na² so¹lxi³ yxau²wa³to²hi²sa²tẽ³tu¹wi¹.” Ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹. Jau¹xai²na² wain³jau³xai²la¹i¹. Yxãn¹ta¹, wxa²wãn³txi³kxai³lu¹: “Txai²na² Sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lot³sa²kah³lo²na¹xai²na² sa²ka²la¹hêt¹sain¹sã³ su²lhã³sain¹tu¹wi¹.” Nxe³nhi¹lxi¹. Nhĩn¹kxai²nãn²tu³, ka³ten³su² yxau²wa³to²hi²sa²tẽ³hĩ³nx2nxã³lxi¹, Wxã²li¹. Nhĩ¹nha²kxai³, Wxã²na² Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lo³txa²kah³lo²su² nhĩn¹ji¹ku¹, ĩh¹nxe³ju³tãn¹nũ³su² nhĩn¹ji¹ku¹ nxa²nha¹nhai¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

35 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

— Jũ¹nxe² hĩ¹na²kxai³, ha²te¹jah¹lo²na¹xai²na², Sũ³na² yen³kxa² i³yau¹ũ³nx2ti³jah¹lo²na¹xai²na² yxau²xai³lyã³nx2ta¹tu¹wi¹. Na¹ka³ty³, yxau³ya³nx2ta¹hĩ¹na¹ txa²wãn³txa² ain³kxi²sah¹lxi³hẽ¹li¹. A²ya³la³ty³ wãn³txan²ty³ a³la³kxah¹lxin¹txai²lã¹. Yah³lxin¹kxai²nãn²ty³, a²ha²te¹ju³ta² ã³nxai³ti³hũ³nxe², a²ya³la³lyau³ty³ wi¹la³la³kxah¹lxin¹tu¹wi¹. Jã¹nxa¹jau³su², ka³nxah³ju³ta² ã³nxai³kĩ³kxai²nãn²ty³: “Ĩh¹nũ¹la³tã³ ã³nxai³lah¹lon³ku².” Nxe³hĩ³kĩ³tã³li¹. Jã¹nxe³kxe³hũ³nxe², Txai²na¹xai²na², ha²te¹jah¹lo²na¹xai²na² ã³nxĩ³sã³ he¹ya³nx2ti³nxa³kxai²nãn²ty³, na¹kxa²si³yo³na¹, ka³nxah³ju³ta² ai³yah³lxin¹jut3sũ³nxe²: “Ĩh¹nũ¹la³tã³ ai³na¹lhon³ku².” Nxe³yah³lxin¹jut3sũ³nxe², yxau²xai³yah³lxi³hĩ³nxa¹lxi¹. Yah³lxin¹kxai²nãn²ty³, hxi²kan¹txi³ txa²wãn³txa² ain³kxi²sah¹lxan³tho³li¹. Sah²lxan³kxe³su², a²ya³la³lyau³ty³, a³la³kxi²yah³lxi³hĩ³nx2nxã³lxi¹. 36 Nxe³ha²kxai³, he¹ya³nx2ta¹hĩ¹na¹ txa²wãn³txai²na² ain³kxi², sa²yo²we¹ti², nxe³sah¹lxi³hẽ¹li¹. Sah¹lxin¹kxai²nãn²ty³ Txai²yã¹xah¹lxin¹tu¹wi¹. Yah³lxin¹kxai²nãn²ty³, a²nũ²a² ã³xa² a²ya³la³lyau³xan²ty³ i³yau¹ũ³hain¹yah³lxin¹tu¹wi¹. Yah³lxin¹kxai²nãn²ty³sa²ha²te¹tain¹te²hũ³nxe² yxau²xai³yain¹yah³lxi³hĩ³nxa¹lxi¹. Ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³jau³xai²na² e³ta³lun²te²ka³ka¹ Je³su²jah³la² ã³na¹ain¹sã³ ã³no¹wxe³yain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

Ju³te²a²nũ³kã³txa² Je³su²jah³la² sa²yo²ã³ain¹jau³su²

37 Nxe³ju³ta², Je³su²jah³la² ha³lo²ai²na² yxau²xai³lhĩ¹na², wãn³nxĩn¹sã³kã³ju³ta² ka³lxa¹ju³ta² kã³yain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Yain¹kxan²ti³, Ju³te²a²nũ³kã³txa² a²hxi²kan¹txi³nãu³xa² sa²yo²we¹tain¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². 38 Ha³lo²a²sa²yo²we¹ta¹nxa³ju³ta²na², yãn³ta²na² I³sa³i²ah³lu¹ta²na², Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ wãn³txa² i³hen³txi³nẽ³jah¹lu¹ta²na² e³te³nah¹lxi¹:

— Sũ³nãĩ³. Txa²wã¹wãn³txain²txi³ i³hen³txain¹kĩ³jau³xain²txi³ sa²yo²we¹tẽ³lai¹nxa³ha²kxai³, Sũ³nu² i³nxai²na² nũ³kxũ³nĩn¹ju³txain²txi³ ye³kan¹ti³he¹nxai¹nxa³ha²kxai³, nxe²na³li¹. Kxã³nxãn¹jau³su² ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹.

A²nxe³jau³xu¹ta²kxai³ nxe³je³na³kxa² ti¹ai²na² so¹lxi³, a²ya³la³ty³ nxe³jau³xau³hxai²tẽx¹ jã¹nxe³sã³, Ju³te²a²nũ³kã³txa² a²hxi²kan¹txi³nãu³xa² Je³su²jah³la² sa²yo²we¹tain¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². 39 Jã¹nxain¹jut3su² Ju³te²a²nũ³kã³txai²na² sa²kxai³lu¹ hxi²kan¹txi³ Je³su²jah³la² sa²yo²we¹ta¹nxa³ju³ta² I³sa³i²ah³lu¹ta²kxai³ wãn³txa² yau³ã³lxi³ yãn³ta²na² e³te²an¹jau³kxai³lu¹:

40 — Txa²wā¹sũ³na² Si³yxau³tāu³a²ĩ³ye³sxã³a²nũ²a²ĩ³xi³thin¹ti³he¹nxa³tũ³ka³txa²ĩ³ye³te³nah¹lxi¹: “ĩ³xi³thin¹ti³hex1yah³lxi¹hxi²nxã³ta¹ti²ti¹. Yah³lxi¹nha²kxai³, ye³han³te²hũ³nxe² yxau², nex3kax3tũ³te²hũ³nxe² yxau², yah³lxin¹tu¹wi¹. Yah³lxin¹kxai²lẽ¹. Txa²nũ³kxũ³na¹ju³ta³la³ ye³kan¹txi³ i²ti³hex1sah¹lxa³nha²kxai³, Txa²wãn³txa² wi¹jau³xa² nex3kan¹txi³ ã³ne³to³yah²lxa³nha²kxai³, yah³lxin¹tu¹wi¹. Yah³lxin¹kxai²lẽ¹. Wxã³sxã³ wxa²kõ³nxe³ti³ kãi³yah³lxin¹ju³ta² wxa²wa²su¹txa²txi³si¹sah¹lxin¹jau³la³ wxã³yah²lxan³tho³li¹. Jã¹yxah³lxin¹kxa²yan³ti³su² ya³nx2ta¹i¹. Wxã³sah¹lxin¹ju³ta² ten³ti³hex1sa²nxã³nhai¹, kãin² i³xi³thin¹ti³hex1yah³lxa³nha²kxai³lu¹.” Sũ³na² Si³yxau³tāu³a¹ wãn³txa² na²hẽ³li¹.

I³sa³i²ah³lu¹ta²na² ta¹hxi²hẽ¹la².

41 Nxe³jau³xau³hxi²tẽx1tã², I³sa³i²ah³lu¹ta²kxai³lu² kxã³nhxĩ¹nu¹ta²kxai³, Je³su²jah³la² i²ain¹ta¹hxi²hẽ¹la². Ain¹te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³la² na² wxi²kin³ti³ton³khaix1jah¹lo²su² na³na¹. I³sa³i²ah³lu¹ta²na² a²ẽ¹nãn¹jau³la³, ta¹hxi²hẽ¹la². Ain¹sxã³:

— Je³su²jah³la², ha³lo²ai²na² wxã³ju³ta²nũ³a² i³ye³a¹tũ¹xã¹. Ain¹sxã³, wãn³txai²na², Ju³te²a² nũ³ka³txa² a²hxi²kan¹txi³nãu³xa², Je³su²jah³la² sa²yo²we¹ta¹nxa³jau³nũ³u¹ta¹ĩ³ye³kxũ³na¹hxi²hẽ¹la².

42-43 Nxe³kxa²ha³ta³nxã²ti³, Ju³te²a² nũ³ka³txai²na² a²hxi²kan¹txi³ nũ³ka³txa² ha³ta³nxã²txi³ wxa²hait1so¹yhain¹tũ³ka³txa² ka³lxa¹tũ³ka³txa² Je³su²jah³la² sa²yo²we¹tain¹ta¹hxi²hẽ¹la². Yxã¹ta¹, hai³txi³ sa²yo²wet1si¹hain¹jau³la³ txa²wã¹ẽ¹nãu³a² i³sai¹sxã³ e³lẽ³na² i³ye³ain¹ta¹hxi²nxa³hẽ¹la², fa³ri³se²a² nũ³ka³txa² yuh³li³yhu¹jau³su² ha²kxai³la².

— Ju³te²a² nũ³ka³txa² ã³nũ²kxi²ki³thĩ³na² ũh³nũn³sa²tã³ha³lo²sai¹nẽ³lain¹kxa²yan³ti³su² ki³nhai¹. Ki³sa²kxai³ kõn³to³ni² yxau³ki³tũ¹xã¹. Fa³ri³se²a² nũ³ka³txa² i³wi¹lhin¹si¹nhẽ³jau³xa² so¹lxi³ kãin² yxo²kwãin³ki³ta³nã¹, a²ẽ¹nãu³a²su¹. Ain¹ta¹hxi²hẽ¹la². Ain¹kxai²lẽ¹. A²nũ²a² wi¹lhin¹si¹hain¹jau³su² so¹lxi³, kãin² yxo²kwãin³nain¹kxai²lẽ¹. Hai³txi³ Sũ³na² Si³yxau³tāu³a¹ wi¹lhin¹si¹hain¹jau³la³ yxo²kwãin³nain¹ta¹hxi²nxa³hẽ¹la². Ain¹jau³su², hai³txi³ Je³su²jah³la² sa²yo²wet1si¹hain¹jau³la³ e³lẽ³na² i³ye³ain¹ta¹hxi²nxa³hẽ¹la².

Je³su²jah³la² wãn³txa², kõ³nxe³te²la² i³yĩ¹lain¹jau³su²

44 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹, kãin² i³kaix1te³nah¹lxi¹:

— A²nũ²a² a²ten³te²su² te²an²tu³, sa²yo²wet1sain¹kxai²nãn²tu³, Txa²wĩ³na² i³sa²si¹hã³sa²jah¹lu¹ta²na² sa²yo²we¹tain¹nũ³nhĩ³nx2na³li¹. Hai³txi³ Txai²na² so¹lxi³ sa²yo²wet1sain¹nhĩ³nx2na³i¹. 45 Jã¹nxa¹jau³su², Txain²txi³ a²nũ²a² yxo²ĩ²sain¹kxai²nãn²tu³ Txa²wĩ³na² i³sa²si¹hã³sa²jah¹lain²txi³ yxo²ĩ²ain¹nũ³nhĩ³nx2na³li¹. 46 Txai²li² yuh³xai²nãn¹ko³xai²na² wxã³na¹ju³ta², a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ sa²ha²te¹te²hũ³nxe² wxã³na¹hẽ³li¹. Na¹kxai²nãn²tu³, a²nũ²a² sa²yo²wet1sain¹kxai²nãn²tu³, hai³txi³ kõ³nxe³ti³ kãi³kxa² wah³yu³ta³la³ ka³nxah³jut3sũ³ju³ta³la³ yxau²xai³lai¹nx3tho³li¹. 47 Yxã¹ta¹, a²nũ²a² i²li³te²la³ txa²wãn³txai²na² a²ne³nxẽ³na² so¹lxi³ ain³kxi²sain¹kxan²ti³, a²ẽ¹nãu³a¹ au³txi³ sa²yo²wet1sain¹nxa³kxi²nãn²tu³, hai³txi³ kõ³nxe³te²la³ ox3tain¹nxa³lho³li¹, Txai²li¹. Na¹jut3su² a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ wxa²wa²sut1si¹hai¹na¹jau³su², ha³lo²ai²na² wxã³na¹hẽ³li¹. Hai³txi³ a²nũ²a² kõ³nxe³te²la³ ox3tain¹te³lhã³ nxe³jah¹lo²txã³i¹, Txai²li¹. 48 Yxã¹ta¹, a²nũ²a² en²sa³ha²kxai³, txa²wãn³txa²

sa²yo²xo²ã³sa³ha²kxai³, a²nxe³jah¹lo²su² kxai²nān²tu³, ko³nxe³te²la³ i³yī¹lāin¹ju³ta³nū³a² yū³tu¹wi¹. Nxe³ju³ta²sa¹, txa²wān³txai²nān²tu³, hī¹na² i³ye³kxai¹na¹jau³xai²nān²tu³, yxau²sa²tē³xai³ka³tu³ hu³, yxan¹nāu³a¹ ha³lo²ai²na² hxa³n³tāu³a¹, a²nxe³jah¹la² txa²wān³txai²na² wi¹jau³xai²na² ain³kxi¹xain¹tu¹wi¹. Ain¹kxai²nān²tu³, “Je³su²jah³la² wān³txa² wi¹jau³xa² kxā³nxa² sa²yo²xo²ã³a¹hē³li¹. Hī¹na² Sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ i³lxi³sxā³ i³yī¹li²sa²nxa³lho³li¹.” Ain¹tu¹wi¹.

49 Txa²wān³txa² e³a¹jau³xai²na², kwa² hxi²kan¹txi³lo³nha²sxā³ e³nxa³i¹. Nxe³yān¹ta¹, Txa²wī³nu¹ta²i²na² i³sa²si¹hā³sa²jah¹lu¹ta²i²na² i³kwa³na³sa²na²hē³li¹. Nxe³sa²jau³xa² i³wet¹sa²so¹sxā³ e³a¹i¹. 50 Txa²wī³na² wān³txa², i³kwa³na³nē³jau³xa², ka³te³na² wi¹tāu³a¹ a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ yxau²xai³te³lhxā³ i³kwa³na³nē³na³li¹. Nxe³ju³ta³, a³la³kxi²na¹nhai¹. Na¹ha²kxai³, Txa²wī³na² wān³txa² i³wet¹sa²so¹na¹jau³xa² so¹lxi³ e³ya³nx2ta¹i¹. Je³su²jah³la² ta¹hxi²hē¹la².

13

Je³su²jah³la² a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa² wxa²yu³hīn³ta³kxā¹jau³su²

1 Nxe³nxa²ha¹te¹ Pas²kwa²nxe³je³na³kxa², Ju³te²a² nū³ka³txai²na² ā³yān³ki³nū²kxain¹sxā³ kāin² i³yain³ta¹ni² Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ i³ka³li³si¹hain¹jau³su² i³ye³kxai¹ni², nxe³je³na³kxa² yau³son³kxain¹ta¹hxi²hē¹la². Nxe³hī¹na², Je³su²jah³la² a²sa³wi³ha³lxi³ whāi²na¹ sxī²ha² thī³nāu³xā¹ yxau³ain¹ta¹hxi²hē¹la². Yxau³ain¹nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu² a²e¹nān¹jau³kxai³lu¹:

— Txa²hxi²ki³la², Txa²wī³na² i³yī¹li²nū¹sa²ju³ta² hau³kon³na³na¹. Yuh³xai²nān¹ko³xai²na² wa²li³sxā³ Txa²wī³na² yxau³tāu³a¹ i³na¹ju³ta³nū³a² yau³son³kxi²na³na¹. Na¹ha²kxai³, txa²sa³wi³ha³lxi³na² yuh³xai²nān¹ko³xa² a²sa³wi³ha³lxi³ye²te²nū³ka³txai²na² kxān³su² a³lxi²hxi²na¹hē³nā¹. Ka¹txi³ a³lxi²sa²tē³hxi²na¹hē³na¹. Na¹ha²kxai³, kāin² a³lxi¹na¹ju³ta² txa²sa³wi³ha³lxi³na² i³yau¹ū³hai¹na¹tū¹xā¹. Ta¹hxi²hē¹la².

2 Yxān¹ta¹, Ju³ta²sah³la² Je³su²jah³la² a²sa³wi³sxa² ha³la³je¹nai³kxai³tā² Sa³ta³na²jah¹la² wān³txa² ain³kxain¹ta¹hxi²hē¹la².

— Ju³ta²sah³lāi³. Je³su²jah³la² i³kox¹ko¹son²kxi¹sē¹li¹. Sa³ta³na²jah¹la² yhain¹ta¹hxi²hē¹la². Yxān¹ta¹:

— Hā³xā¹, na¹tu¹wi¹. Ju³ta²sah³la² yhain¹ta¹hxi²hē¹la². Nxe³jau³xai²na² i³kox¹ko¹son²kxi¹si¹jau³nū³su², Ju³ta²sah³lai²na² ain³kxi²so¹sxā³ a²e¹nāu³a¹ wxa²sa²no¹kxin¹ta¹hxi²hē¹la². Nxe³kxe³su², Ju³ta²sah³lai²na² a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xai²na² wā³kon³te²nāu³xai²na² whāi²na¹, yxau³yain¹ta¹hxi²hē¹la². 3 Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³tu³ti¹, Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu¹ a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xai²na² sa²kxai³lu¹ whāi²na¹ ā³yān³ki³nū²kxi¹xi²sxā³ i³yai³nain¹ta¹hxi²hē¹la². Yxān¹ta¹, ha³lo²a² Je³su²jah³la² nūh¹ a³la³kxi²ta³lun²ta¹hxi²hē¹la².

— Txa²wī³na² hxi²kan¹txi³lot³sa³na²hē³nā¹. Na¹ha²kxai³ ha³lo²a² yxo²ha³kxa¹ hxi²ka¹na¹nhā¹. Kxā³nxa², Txa²wī³na² ye³na¹ a³li³sxā³ wxā³na¹hē³na¹. A¹hī¹na¹, Txa²wī³na² yxau³tāu³a¹ i³na¹tū¹xā¹. Yxān¹ta¹, txa²sa³wi³ha³lxi³na² kāin² a³lxi²na¹nhā¹. Na¹ha²kxai³, hī¹na² ĩn²nxa³ta³lxa¹ txa²a³lxi²khaix¹na¹ju³ta² i³yau¹ū³hai¹na¹tū¹xā¹. Nxe²e³kxi²nha²ta¹hxi²hē¹la².

4-5 Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³tu³ti¹, Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu¹ i³yain³ta³lun²sā²nxa³kxe³tu³, nūh¹

ĩ³sa²yxau³sxã³ a²wã²la² wi²kxi²nha²ka³lo³a² sa²sai¹kxi²nha²sxã³ ũ³ha¹nũ²la²,
to³a²ya³ka³lo³a² wã²la²ka³lo³a² ũ³yhu³yã³na³kxi²nha²kĩ³ka³lo³nũ³a² so¹sxã³
sa²si³wã³lãu²kxi²nha²ka³tu³, ĩ³yau³xa² kwa³ta³lẽ³nãu³a¹ ã³nẽ¹so¹nũ²la²,
a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xai²na² a²yu³kxa² sa²kxai³lu¹ wxa²yu³hin³ta³kxi²,
wã²la²ka³lo³ai²na² sa²si³wã³lãu²kxi²nha²ka³lo³ai²na² ũ³yhu³yã³na³ta³lxi³kxi²
ũ³yhu³ya³na³ta³kxi² nxe²xai³yain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 6 Nxe²xai³yain¹nũ²la², Pe²jah³la²
ã³wxã³nũ²la²;

— Txa²hxi²kan¹jah¹lãi³. Ĩh¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ wxa²yu³hin³ta³kxi²sa²te³lin¹ji¹?
Pe²jah³lai²na² wãn³txa², ta¹hxai²hẽ¹la².

7 Nxe³ta¹, Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹:

— Kãi³kxi¹nxa²ha¹ju³ta² kwẽ¹tai²na² ã³ne³wxe²nxã³lxi¹. Yxã¹ta¹,
a²yan¹nãu³a¹ wi¹lã³ne³wxe²nx2tu¹wi¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

8 Nxe³nxa²ha¹te¹, Pe²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹:

— Wxã¹na² ã³sen³sai¹sa²sxã³ hxi²kan¹khaix1te²si¹lxi¹. Nĩ¹nha²kxai³
wxa²yu³hin³ta³kxi²sa²txa³hẽ¹li¹. A²nũ²a² hxi²kan¹te²su² te²a² a²sa³wi³ha³lxi²
yu³kxa² wxa²yu³hin³ta³kxi²kĩ³ju³ta² wai³nxa³i¹. Nxe³ha²kxai³
yu³kex3nũ³nxa²hxa³lho³li¹. Pe²jah³lai²na² ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹,
Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹, ĩ³wa²lũ³xain¹te³nah¹lxi¹:

— Wxa²yu³hĩ³la³kxi¹nxa²hxa³kxai²nãn²tu³, txa²sa³wit3sa²hĩ³nx2nxa³lxi¹.
Ã³nhẽ¹txa²hĩ³nxãn²nxa³i¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

9 Nxe³nxa²ha¹te¹, Pe²jah³lai²na² wãn³txa² te³nah¹lxi¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lãi³. Txa²hxi²ka³na² whã¹na¹ wxa²hxi²hĩ³la³kxi²,
txa²yu³ka³na² whã¹na¹ wxa²yu³hin³ta³kxi², txa²ne³ka³nai²na²
whã¹na¹ wxa²ne³hĩ³la³kxi², nxe³sẽ¹li¹. Txa²yu³kxa² so¹lxi³
wxa²yu³hin³ta³kxi²sa²txa³hẽ¹li¹. Sah¹xin¹kxai²nãn²tu³,
wxa²sa³wi³sxa³khai³sa³tu¹wi¹. Ju¹ta² ten³sa³nhai¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

10 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹:

— Txa²wã¹nũ²a² whã¹na¹ ho³xi²han³kxi²te³nha², nxe³kĩ³kxai²nãn²tu³,
hã²wxãn³txa³, txa²wã¹yu³kxa² so¹lxi³ nã³ti³nẽ¹lĩ³nx2na³li¹. Nxe³kxai²nãn²tu³,
wxa²yu³hin³ta³kxi²nha²kĩ³kxai²nãn²tu³, txa²wã¹nũ²a² whã¹na¹
han³kxi²ta³lun²nẽ³lĩ³nx2na³li¹. Jã¹nxa¹jau³xai²na², wxa²nũ³ka³txi³
ĩ³nxa¹na² han³ta³lun²nx2ti³kxe³hũ³nxe² wxa²kõ³nxe³yah³lxin¹ju³ta²
wxa²wa²su¹txa²lxa¹tai¹ti¹ti¹. Yxã¹ta¹, wxa²yu³ta² ka³na³ka³na³jah¹la² so¹lxi³
on³yah³lxi¹lxi¹. A²nxe³jah¹la², kõ³nxe³ju³ta² yxau²xai³lain¹na³li¹. Txa²wã¹nã³ta²
han³kxi²nxa³te²hũ³nxe² a²kõ³nxe³ju³ta² yxau²xai³lain¹na³li¹. 11 Nxe³jau³xai²na²,
Je³su²jah³la² ha³lo²a² a³la³kxi²kxe³su²:

— Ju³ta²sah³lai²na² ye³jen¹na² ko¹ko¹xa² hxi²ka²nãu³a¹ ã³yũ³sain¹tũ¹xã¹.
Nxe³nha²ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³jau³xai²na², a³la³kxi²ta³lun²kxe³su², ĩ³ye³sxã³:

— Wxa²yu³ta² ka³na³ka³na³jah¹la² so¹lxi³ on³yah³lxi¹lxi¹. A²nxe³jah¹la²
kõ³nxe³ju³ta² yxau²xai³lain¹na³li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

12 Nxe³nxa²ha¹te¹, wxa²yu³hin³ta³kxain¹ta³lun²nxa²ha¹te¹, wã²la²
ũ³whi²kxi¹xi²nhã²nũ²la², ã³wxe³xi²nũ²la², Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu¹
a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xa² ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Wxa²yu³hin³ta³kxi¹nx2ta¹ju³txai²na² a²si³yxau³tãu³a¹ ĩ³yau¹ũ¹nx2ta¹tu¹wi¹.
Ã³ne³wxe²nx2ti³xa³ta²lu¹i¹. 13 Nxe³tãu³a² sa²kxai³lu¹: “Txa²sũ³nu²yah³lãi³,
Txa²hxi²kan¹jah¹lãi³.” Nxe³sah¹lxi³to³hi¹lxi¹. Jau¹xai²na², wain³txi³
e³yah³lxi³to³hi¹lxi¹, wxa²sũ³nũ²sa¹ha²kxai³, wxa²hxi²kan¹txi³sa¹ha²kxai³,

nxe³na¹i¹. 14 Yxân¹ta¹, wxa²yu³hîn³ta³kxi²nê³ju³ta² a²sa³wi³sxa²so¹lxi³ a²wa³ka³li³yu³ta²la¹i¹. Hai³txi³ a²hxi²kan¹jah³la² a²sa³wi³ha³lxa²yu³kxa² wxa²yu³hîn³ta³kxi²ju³ta³la² yû²nxa³i¹. Nxe³kxan²ti³, Txai²na¹xai²na² wxa²sû³nu²su² na¹kxan²ti³, wxa²hxi²kan¹txi³su²na¹kxan²ti³, wxa²yu³hîn³ta³kxi²nx2ta¹te¹ni²ti¹. Jâ¹nxe³nhat¹jah³lxi³hê¹li¹.

15 Kâi³kxi¹nx2ta¹ju³ta¹ i³ye³ûh¹nx2ta¹i¹. Nxe³nx2ta¹ju³txai²na²kâi³xi¹nx2ta¹kxa³yâ¹xinhat¹jah³lxi³hê¹li¹. 16 Jâ¹nxa¹jau³su², a²sa³wi³sxa²hxi²ka¹nxa³i¹. Yxân¹ta¹ a²sû³na²yah³la² hxi²kan¹te²lâ²na³li¹. Jâ¹nxe³sxâ³, i³kwa³na³nx2ta¹te²su² te³na¹xai²na² hxi²kan¹te²sa¹i¹. Yxân¹ta¹ i³kwa³na³nx2ta¹kxe³su² te² i³nxai²na² hxi²kan¹nx2ti³hî³nx2nxa³i¹. 17 Nxe³na¹jau³xai²na², â³ne³wxe³yah³lxin¹kxai²nân²tu³, sa²yo²wet¹sa²sxâ³kâi³jah¹lxi³hê¹li¹. Yah³lxin¹kxai²nân²tu³, wi¹lxon³kxi²yah³lxin¹tu¹wi¹.

18 Yxân¹ta¹, txa²wân³txai²na² i³ye³kxi¹nx2ta¹jau³xai²na², wxa²yu³ta²na² i²sxâ³â³yû³so¹nx2ta¹kxe³su² te² i³nxai²na² so¹lxi³ i³ye³kxi¹nx2ta¹i¹. Nxe³nx2ta¹kxe³sxa²te² i³nxai²na² ye³kan¹txi³ i²nx2ta¹jah¹lo²sa¹i¹. Yxân¹ta¹, wxa²yu³ta²na²sa²yo²â³san¹jah¹lo²nû³su² te² i³nxai² yû³ah³lxi¹lxi¹. A²nxe³jah¹lo²su², Sû³na² ha³teh³nxâ³nxân¹jau³xa² kxâ³nhxî¹nu¹ta²na² e³te³nah¹lxi¹: “A²nû²a² yain³txi³nû³xa² i³yain³ya³sain¹jah¹lo²su² te²a² ha³tâ³nxân²txi³i³kox¹ko¹son²kxi²sain¹tu¹wi¹.” Ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹. A²nxe³jau³xau³hxai²têx¹jâ¹nxe³sxâ³ ye³jen¹na² a²nû²a² kâi³kxi²sain¹tu¹wi¹. Sain¹kxai²nân²tu³, ha³teh³nxâ³nxân¹jau³xa² a²ya³la³tu³ ta³lun²tu¹wi¹. 19 Yxân¹ta¹, Txai²na¹xai²na²ha³lo²a² û³hî¹nx2ti³ka³ta³lxa² wân³txai²na² i³ti³hî³nxe³nx2ta¹i¹. Nxe³nx2ta¹ka³tu³, hâ²wxân³txa³ â³nhau³ko³khai¹nxe³tâu³a¹ ha³lo²a² i²yah³lxin¹kxai²nân²tu³, txa²wân³txai²na² yxo²i²sah¹lxin¹tu¹wi¹. “Hai³yo¹. Je³su²jah³la² wân³txi³khai³xa²so¹lxi³ i³ye³kxi²nê³ta¹ti²ti¹. Sû³na² Si³yxau³tâu³a¹ A²hxi²kan¹ta²Si³yxau³tâu³lo³kxah³lo²su² na³li¹.” Sah¹lxin¹tu¹wi¹. 20 A²ya³la³tu³ wân³txi³tu³e³kxi¹nx2ta¹i¹. A²nû²a² i²li³te²su² kxai²nân²tu³, txa²sa³wi³sa² i³sa²si¹hâ³a¹kxe³su²te²a² sa²yo²we¹tû³sain¹kxai²nân²tu³, a²nxe³jah¹lo²su² kxai²nân²tu³, Txai²na²Je³su²jah³lo²na¹xai²na² sa²yo²wet¹sain¹nû³nhî³nx2na³li¹. Sain¹kxai²nân²tu³, Txa²yo²nu¹ta²na² i²sa²si¹hâ³sa²jah¹lu¹ta²na² sa²yo²we¹tain¹nû³nhî³nx2na³li¹.

— Ko¹ko¹xa² hxi²ka²nâu³a¹ â³yû³sai¹nî¹tu¹wi¹. Nxe³jau³su²

21 Nxe³nx2ta¹ha¹te¹, i³ye³ta³lun²nx2ta¹ha¹te¹, Je³su²jah³la² a²ê¹nâu³a¹ au³txi³kâin²i³âin²ta³kxi²nha²ha²kxai³, i³ye³te³nah¹lxi¹:

— A²ya³la³tu³ wân³txi³tu³ e³kxi¹nx2ta¹i¹. Wxa²yu³ta² ka³na³ka³na³tin¹te²i³nxai² ko¹ko¹xa² hxi²ka²nâu³a¹ â³yû³sai¹nî¹tu¹wi¹. Ta¹hxai²hê¹la².

22 Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu², a²sa³wi³ha³lxi³nâu³xa² sa²kxai³lu²i³wâ³wâ³ta³kxi²nha²sxâ³â³nî²la³kxi² ta³lun²nhain¹te³nah¹lxi¹:

— Îh¹nxe³te²la³ta³ i³yxaih²kxi²ki³te²la³ji¹? A²ê¹nâu³a¹ nhain¹ta¹hxai²hê¹la².

23 A²nxe³tâu³a² a²sa³wi³sxa² Je³su²jah³la² a³li²khai¹nxe³kxah³lo²su²te²a² Je³su²jah³la² a²wi³lê³nâu³a¹ sa²nên¹kxi²khai¹nxe³je³nâu³a²â³wxe³ain¹ta¹hxai²hê¹la². 24 Nxe³nx2ta¹ha¹te¹, Pe²jah³lai²na² wân³txi³kxai³lu¹, a²sa³wi³sxai²na² hâi³a² i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Ya²ha³we¹. Je³su²jah³la² i³ye³kxi¹txai¹nhê³li¹. “Îh¹te²ta³ i³ye³kxin¹te²la¹xâ¹?” Nxe³txai¹nhê³li¹. Ta¹hxai²hê¹la².

25 Nxe³nx2ta¹ha¹te¹, a²sa³wi³sxai²na² Je³su²jah³la² sa²nên¹kxi²khai¹nxe³je³na²â³wxe³jah¹lai²na² wân³txi³kxai³lu¹, Je³su²jah³la² e³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lâi³. Îh¹te²tan³te²la¹xâ³? Yhain¹ta¹hxai²hê¹la².

26 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹ i³wa²lũ³xi²te³nah¹lxi¹:

— A²yain³txi³nũ³xa² sa²so¹sxã³ yain³txi³yau³xa² ũ³hũ¹kxi²sa²sai¹sã²na¹ka³tu³, i³kox¹kō¹son²kxi²sa²jah¹lo²nũ³ai²na² ũ³hũ¹ai¹na¹tu¹wi¹. Nxe³jah¹lo²su²na³li¹. Ta¹hxi²hẽ¹la². Nxe³ka³tu³, Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu² yain³txi³nũ³xa² sa²so¹sxã³ a²yau³xa² ũ³hũ¹kxi²sa²sai¹sã² Ju³ta²sah³la² sa²kxai³lu², Ki³lo²ko³xa² tøn¹jah¹la² sa²kxai³lu², Si³mãu²ah³la² a²tah²yah³la² sa²kxai³lu², ũ³hũ¹ain¹ta¹hxi²hẽ¹la². 27 Nxe³tũ³xai²na², Ju³ta²sah³lai²na² sa²so¹sxã³ i³yai³nain¹tãu³ Sa³ta³na²jah¹la² sa²kxai³lu² Ju³ta²sah³lai²na² a²nxũ²kwa³nũ³a¹ ã³nxũ²kwa³wi¹hain¹ta¹hxi²hẽ¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹, Ju³ta²sah³la² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Ha³lo²a² kãi³te³lhxã³ nãn¹ju³ta² hxi²wa³su³se¹li¹. Ta¹hxi²hẽ¹la².

28 Yxãn¹ta¹, wãn³txai²na² hã³jau³xai²na² a²si³yxau³tãu³la³ hai³txi³ a²sa³wi³ha³lxi³nũ³xai²na² ã³wxe³yain¹tũ³ka³txai²na² a³la³kxain¹ta¹hxi²nxa³hẽ¹la². 29 A³la³kxai¹nxa³ju³ta²sa¹, a²sa³wi³ha³lxi³nũ³xai²na² a²e¹nãn¹jau³xa² i³ye³kxi²nha²jau³xa²sa¹:

— Ju³ta²sah³lai²na², txa²wã¹yo³hi²kĩ²txã³nxũ³a² ũ³hã¹kxi²nẽ³jah¹lo²su²na³na¹. Nxe³ha³kxai³, Je³su²jah³lai²na² wãn³txai²na² Ju³ta²sah³la² i³ye³kxain¹jau³xai²na²sa¹: “Yain³txi³nũ³xa² Pas²kwa²nxe³je³na³kxa² i³yain³kĩ²tũ³nxũ³a² ũ³yho³hi²so¹kxi²si¹hain¹jau³su² tã³nxa², a²nũ²a² a²yen³kxi³hxa³te²su² te²a² txa²wã¹yo³hi²kĩ²txã³nxũ³a² ũ³hũ¹si¹hain¹jau³su² tã³nxa², nxe³hĩ³nx2na³na¹ Je³su²jah³la² wãn³txa²su¹.” A²sa³wi³ha³lxi³nũ³xa² a²e¹nãn¹jau³su² ta¹hxi²hẽ¹la².

30 Nxe³ka³tu³, Ju³ta²sah³lai²na² a²yain³txi³nũ³xai²na² sa²so¹kxi²sxã³ i³yain³ta³lun²ka³tu³, wa²li³ka³tu³ ka³nxah³ju³ta² wa²li³ta¹hxi²hẽ¹la².

Wãn³txa² tah²yau³xa² i³kwa³na³jau³su²

31 Nxe³nxa²ha¹te¹, wa²li³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹ a²sa³wi³ha³lxa² wã³kon³te²nũ³xa² i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Kwẽn¹ta¹na² ha³lo²a² hau³kon³na³li¹. Na¹ha²kxai³, Txai²na² wxi²kin³ti³to³ti³hit¹sa³tu¹wi¹. Nxe³sa²ju³ta², a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ i²sain¹tu¹wi¹. Sain¹kxai²nãn²tu³, a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ txa²kãi³a¹ju³ta² i²sain¹kxai²nãn²tu³: “Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ wxi²kin³ti³ton³khai¹nx2na³li¹.” A²nũ²a² yxo²ha³kxa¹, sain¹tu¹wi¹. 32 Sain¹kxai²nãn²tu³, Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ a²hxi²ka² wxi²kin³ti³to³ti³hit¹sa³tu¹wi¹, kwẽn¹ta¹nah¹lxi¹. Sa³kxai²nãn²tu³, a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ i²sain¹kxai²nãn²tu³: “Hai³yo¹. Je³su²jah³lai²na² wi²kin³ti³ton³khai¹nx2na³li¹. Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ wxi²kin³ti³ton³kxa² yã¹nx2na³li¹.” Sain¹tu¹wi¹. 33 Txa²wẽ³ha³lxi³. Jũ¹nxe² kxãn³su² yxau³ya³nx2ta¹ka³tu³ ã³nxĩ³na¹tu¹wi¹. Na¹tãu³a¹, ã³ten³sah¹lxin¹tu¹wi¹. Sah¹lxin¹ta¹, i³te³lhxã³ na¹tãu³a¹ hxi²kan³txi³ ã³si³tẽ³sah¹lxan³tho³li¹. Nxe³na¹jau³xai²na², Ju³te²a² nũ³ka³txai³tã² i³ye³kxai¹na¹ta¹ti²ti¹. Hĩ¹nai²na² jau³jau¹xai²na² yã¹nxe³jau³xa² ya³nx2ta¹i¹. 34 Na¹ha²kxai³, wãn³txa²tah²yau³xa² i³kwa³na³nx2ta¹i¹. Nxe³jau³xa²sa¹, a³li²waun¹nhat¹jah³lxi³hẽ¹li¹. A³lxi¹nx2ta¹kxa² yã¹nxe³nhat¹jah³lxi³hẽ¹li¹.

35 Nxe³nyah¹lxin¹kxai²nãn²tu³, txa²sa³wi³ha³lxi³lo³txa²lxa¹jau³xa² a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ ain³kxi²nx2tain¹tu¹wi¹. “Tũ¹ka³txai²na² Je³su²jah³la² a²sa³wi³ha³lxi³khai³nũ³ka³txai²la¹i¹.” Nxe³nyhain¹tu¹wi¹. Ta¹hxi²hẽ¹la².

Pe²jah³lai²na² Je³su²jah³la² sa²yxõ²ã³jau³nũ³a² i³yau¹ũ³jau³su²

36 Nxe³nxa²ha¹te¹, Si³mău² Pe²jah³lai²na² wăn³txi³kxai³lu¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lăi³. Ĩh¹nũ¹la³tă³ ĩ³te³lin¹ji¹? Ta¹hxai²hē¹la². Yxăn¹ta¹:

— ĩ³te³lhxă³ na¹tău³a¹ hxi²kan¹txi³ ăn³si³tē³kxi²sa²nxăn³tho³li¹, hĩ¹nai²na²su¹. Yxăn¹ta¹, yxan¹nău³a¹ ăn³si³tē³kxi²san¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la² wăn³txa², ta¹hxai²hē¹la².

37 Nxe³ta¹, Pe²jah³lai²na² wăn³txi³kxai³lu¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lăi³. Hĩ¹na² ăn³si³tē³nxa²ha¹ju³ta² ten³khaix¹sa³nhai¹. Ĩh¹nxe³kxa²yăn³ti³tă³ hĩ¹na² ăn³si³tē³nxa²ha¹ju³ta³la³ yũ²nxa³te²la¹xă³? A³lxi²khai¹nxa²ha¹nhai¹. Na¹ha²kxai³, su²lhă³sain¹kxan²ti³ ăn³nă¹nxa²hxa³lho³li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

38 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wăn³txi³kxai³lu¹:

— “A³lxi¹nxa²ha¹jau³su² su²lhă³sain¹kxan²ti³ ăn³nă¹nxa²hxa³lho³li¹.” Sah¹lxi¹lxi¹. Yxăn¹ta¹, kô³nha²sxă³ e³xă³lxi¹. A²ya³la³tu³, wăn³txi³tu³ e³kxi¹nxa²ha¹i¹. Ka³la³ka³la²a² ĩ³ya²li²nxa³tă³lxa¹, wxăi²na² ten³si¹sa²nxăn³jau³nũ³su² ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ nxe² ĩ³ye³xi²hĩn¹tu¹wi¹: “Je³su²jah³la² ĩ²ti³hexi²te²txă³i¹.” Nxe³kxi²san¹tu¹wi¹. Jau³su² ya³nxa²ha¹i¹. Ta¹hxai²hē¹la².

14

Txa²wă¹wĩ³na² ĩ³la³kxi²si¹nhē³jau³su² ĩ³ya¹ũ³jau³su²

1 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² wăn³txi³kxai³lu¹, a²sa³wi³ha³lxi³nău³xa² ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Hxi²waun³ta³kxi²yah¹lxi³txa³hē¹li¹. Txa²wă¹sũ³na² Si³yxa³tău³a¹ yxo²jah³lxi³hē¹li¹. Jă¹nxe³sxă³ yxo²ĩ²sah¹lxi³hē¹li¹. 2 Txa²wĩ³na² sxi²nhău³a¹ ka³lxa¹khai¹nxe³thĩ³na² yũ²na³li¹. Na¹ha²kxai³, nũ¹ka³nău³a¹ wxa²ha³lo²su² kô³su² nũn³tău³a¹ nũ¹ka³nău³a¹ sa²hau³kô³kxi¹nx2ti³te³lhxă³ ăn³nxĩ³na¹tu¹wi¹. Wxă²ha³lo²su² kô³su² nũ³ă¹ yũ²nxa³ke³la³te²kxai³ ĩ³hen³txi³nx2ti³hĩ³na¹i¹. “Yũ²nxa³i¹.” Nxe³nx2ti³hĩ³na¹i¹. Yxăn¹ta¹, yũ²na³li¹. 3 Na¹kxai²năn²tu³, ĩ³na¹kxai²năn²tu³, wxa²ha³lo²a² sa²hau³kô³ta³lun²kxi¹nx2ta¹kxai²năn²tu³, ăn³wă³li¹xi²na¹tu¹wi¹. Na¹kxai²năn²tu³, ăn³sa²so¹nx2ta¹tu¹wi¹. Kan²txi³yxau³ya³sa²si¹nx2ta¹jau³su² nx2ta¹tu¹wi¹. Na¹kxai²năn²tu³, ha³lo²a² ĩ²li³ju³tsũ³ju³ta² he¹a¹tău³a¹ yxau³ya³sah¹lxĩn¹tu¹wi¹. 4 Nxe³ju³ta², tĩh³na² ăn³nxĩ³na¹tĩh³na²nũ³a² wi¹la³la³kxah¹lxi¹nha²kxai³, ha³lo²a² ăn³nxĩ³te³lhxă³ na¹tău³a¹ wi¹la³la³kxah¹lxi¹nha²kxai³, yah³lxi¹lxi¹. Ta¹hxai²hē¹la².

5 Nxe³nxa²ha¹te¹, To³me²ah³la² wăn³txi³kxai³lu¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lăi³. Nxe²nxa³i¹. Ha³lo²a², ăn³nxĩ³nhĩn¹kô³nũ³a² kô³nũ¹ti³he¹nxe³nxa³sĩn¹nxăn³nhai¹. Sĩn¹nxa³ha²kxai³, ĩh¹nxet3sxă³ tĩh³na² ăn³nxĩ³nhĩn¹tĩ³nha²nũ³a² sa²kxai³lu² wi¹la³la³kxi²nha²hĩ³nha¹ji¹ku¹, nha¹nhai¹.

6 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wăn³txi³kxai³lu¹:

— Txai²li² tĩ³nhũ²sa¹ha²kxai³, Txai²li² a²ya³la³tu³ te²sa¹ha²kxai³, Txai²li² ka³te³na² Si³yxa³tău³sa¹ha²kxai³, te²sa¹i¹. A²nũ²a² a²ten³te²su² te²an²tu³, ăn³si³tē³sa³kxai²năn²tu³, Txa²wĩ³na² a³ya³ti²tu¹wi¹. Yxăn¹ta¹, ăn³si³tē³sa²nxa³kxai²năn²tu³, Txa²wĩ³na² a³ya³ti²sxi²ai¹nx3tho³li¹.

7 Wxă²yu³tai^{na²}, kxăn³su² Txa²wĩ³na² ĩ²ain¹yah³lxi³hxai²nxă³nhē³li¹, Txai²li² ye³kan¹txi³ ĩ²sah¹lxi³nhxi²nxă³nha²kxai³lu¹. Wi¹li²sah¹lxĩn¹ke³la³te²kxai³, Txa²wĩ³na² ye³kan¹txi³ ĩ²yah³lxi³nũ³nhĩ³nxa¹li¹. Yxăn¹ta¹, nxe³hĩ¹năn¹te²tu³ wi¹li²sah¹lxi¹lxi¹. Sah¹lxi¹nha²kxai³ Txa²wĩ³năn²txi³ ye³kan¹txi³ wi¹li²yah³lxi³nũ³nxa¹li¹.

8 Yxān¹ta¹, Fi³li²pah³la² wān³txi³kxai³lu¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. Wxa²wi³na² i³yau¹ū³sa²si¹nhē³li¹. Ju¹ta²na² so¹lxi³ten³sa²sīn¹nhai¹. Ta¹hxai²hē¹la².

9 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹:

— Fi³li²pah³lāi³. Kxān³su² yxau³ya³nx2ti³to³ha¹i¹. Ya³nx2ta¹kxan²ti³, txa²hxi²ka¹na¹ju³ta² ye³kan¹txi³ i²sah¹lxan³ji¹wi¹? A²nū²a² i²sa²te²su² te²an²tu³, Txa²wi³na² i²nūn³te²su² hī³nx2na³li¹. Nxe³ha²kxai³, ih¹nxe³kxa²yan³ti³ta³: “Wxa²wi³na² i³yau¹ū³sa²si¹nhē³li¹.” Nīn¹ji¹wi¹? 10 Ne³ka²kxi²sah¹lxi³hē¹li¹. Txain²txi³, Txa²wi³na² nxū²kwai³nāu³a¹ nxū²kwai³yxau³na¹ha²kxai³, Txa²wi³nāin²txi³ nxū²kwai³yxau³sa³ha²kxai³, nha¹i¹. Nxe³na¹jau³xai²na² ā³ne³to³nxa²lxi³ta²lu¹i¹. Na²ha²kxai³, wān³txai²na² i³ye³kxi¹nx2ta¹jau³jau¹xai²na², hai³ti³ txa²ē¹nāu³nū¹ai²na² wān³txa² ā³si³wxe³jau³su² jau³sxa³wi¹. Yxān¹ta¹, Txa²wi³na² nxū²kwai³yxau³sa²jah¹lai²na² i³wet1sa²so¹sxā³, wān³txa² wi¹jau³xain²txi³ i³ye³i², ha³lo²a² nū³kxūn³ju³txain²txi³ wxa²kāi³i², ya³nx2ta¹i¹. 11 Txa²wān³txai²na² yxo²i²sah¹lxi³hē¹li¹. Txain²txi³, Txa²wi³na² nxū²kwai³nāu³a¹ nxū²kwai³yxau³na¹jau³xain²txi³ yxo²i²i², Txa²wi³nāin²txi³ nxū²kwai³yxau³sa²jau³xain²txi³ yxo²i²i² nxe³sah¹lxi³hē¹li¹. Yxān¹ta¹, jau¹xai²na² hxi²kan¹txi³ yxo²i²sah¹lxan³kxai²nān²tu³, ha³lo²a² nū³kxūn³txi³ kāi³a¹ju³ta² i²sah¹lxi³sxā³, yxo²i²sah¹lxi³hē¹li¹. 12 A²ya³la³tu³ wān³txi³tu³ i³ye³kxi¹nx2ta¹i¹. Na¹ha²kxai³, Txa²wi³na² yxau³tāu³a¹ ā³nxī³na¹tu¹wi¹. Na¹kxa²si³yo³na¹, a²nū²a² sa²yxo²wet1sain¹te²su² te²an²tu³, hxi²kan¹txi³lox3tai¹na¹tu¹wi¹. Ai¹na¹kxai²nān²tu³, ha³lo²a² nū³kxūn³txi³ kāi³a¹kxa² yā¹nxe³sxā³ kāi³ain¹tu¹wi¹. Ā²la² nū³kxūn³khai¹nxe³te²su² sa²kāi³ain¹tu¹wi¹. 13 Jā¹nxa¹jau³su², a²yen³kxa² i²li³te²la³, Txa²wi³na² i³wā³jah³lxin¹kxai²nān²tu³, txa²i³lxa² i³yī¹li²sa²sxā³ i³wā³jah³lxin¹kxai²nān²tu³, a²nxe³te² yen³kxa² yxo²ha³kxa¹ kāi³kxi¹nx2ta¹tu¹wi¹. Na¹kxai²nān²tu³, a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ txa²kāi³a¹ju³ta² i²sain¹kxai²nān²tu³, Txa²wi³na² wxi²kin³ti³ton³ju³ta² i²ain¹tu¹wi¹: “Txa²wā¹wi³na² wxi²kin³ti³ton³khai¹nx2na³li¹.” A²nū²a² yxo²ha³kxa¹, nxe³ain¹tu¹wi¹. Jā¹nxe³te³lhxā³ kāi³a¹tu¹wi¹. 14 Jā¹nxa¹jau³su², a²yen³kxa² i²li³te²lxi³, txa²i³lxa² i³yī¹li²sa²sxā³, Txa²wi³na² i³wā³jah³lxin¹kxai²nān²tu³, a²nxe³te² yen³kxa² kāi³kxi¹nx2ta¹tu¹wi¹.

Sū³na² A²yāu³ka³jxah¹la² kan²txi³yxau³ya³nhē³jau³nū³su²

15 Ne³ka²sah¹lxi³hē¹li¹. “Txa²hxi²kan¹jah¹la² a³lxi²na¹nhā¹.” Nxe³sah¹lxin¹kxai²nān²tu³, Txa²wān³txa² i³kwa³na³nx2ta¹jau³xa² sa²yxo²wet1sah¹lxi³hē¹li¹. 16 Sah¹lxin¹kxai²nān²tu³, Txa²wi³na² i³ye³kxai¹na¹tu¹wi¹. i³ye³kxai¹na¹kxai²nān²tu³, Txa²wi³nai²na² sa²kxai³lu² a²nū²a² ā³xa² Txai²yā¹nxe³jah¹la² i³sa²si¹hā³ūh¹nx2ti³tu¹wi¹. A²nxe³jah¹la² ā³nhxi²nū¹nx2ti³jah¹lo²nū³su² na³li¹. Nxe³sxā³ kan²txi³ yxau²sa²tē³ya³nx2ti³tu¹wi¹. Ā³na¹nx2ti³xa³lho³li¹. 17 A²nxe³jah¹la² Txa²wā¹sū³na² A²yāu³ka³jxah¹lai²la¹i¹. A²ya³la³tu³khai³jah¹lai²la¹i¹. Jah¹lai²na², hai³txi³ ko³nxe³thin¹ko³xai²nān²tu³ka³txi³la³ i²ain¹tū³ka³txi³sai¹nxa³ha²kxai³, ā³ye³wxe³ai¹tū³ka³txi³sai¹nxa³ha²kxai³, nain¹na³li¹. Nai¹nha²kxai³, hai³txi³ ā³nxū²kwai³wi¹hain¹ju³ta³la³ hxi²kan¹txi³hex1tū³ka³txi³sai¹nxa³i¹. Yxān¹ta¹, wxāi²na² i²yah³lxi³te²si¹lxi¹. Nxe³yah³lxi³te²sin¹jau³su², Sū³na² Yāu³ka³jxah¹lai²na² ka³lu³sa³wxe³nha¹nx2ti³sxā³ yxau³ya³nx2ti³nha²kxai³,

wxa²nxũ²kwai³nãu³a¹ nxũ²kwai³yxau³nx2ti³tu¹wi¹. Nxe³sxã³
ĩ²ki²la²khai³yah³lxi³te²si¹lxi¹.

18 Txai²li² hai³txi³ kwa²hãi¹nxe² ã³na¹nx2ti³nxa³lho³li¹. Sai³ki³hũ³sxã³
yxau³yah³lxan³tho³li¹. Txai²yã¹nxe³jah¹la² wxã³ya³nx2ti³sxã³
yxau³ya³nx2ti³tu¹wi¹. 19 Jũ¹nxe² ye³jen¹nũ³tãu³a¹ yuh³xai²nãn¹tũ³kã³txai²na²
ĩ²sai¹nx3tho³li¹. Yxã¹ta¹ wxã²na² so¹lxi³ ĩ²sah¹lxin¹tu¹wi¹.
Sah¹lxin¹kxai²nãn²tu³, Txai²na² kã³te³na² a²si³yxau³tãu³lõ³khai³nxe³jah¹lo²sa¹i¹.
Nxe³na¹ju³ta², wxã²na² sa²kxai³lu² txa²kã³ten³sa²ju³ta²
yxau²xai³lya³sah¹lxin¹tu¹wi¹. 20 Yxan¹nãu³a¹, Sũ³na² Yãu³kã³jxah¹la²
yxau³ya³nx2ti³tãu³a¹, ha³lo²a² a³la³kxah¹lxin¹tu¹wi¹. Nxe³yah³lxin¹ju³ta²sa¹:
Txain²txi³, Txa²wĩ³na² nxũ²kwai³nãu³a¹ nxũ²kwai³yxau³na¹ha²kxai³,
wxãin²txi³ txa²nxũ²kwai³nãu³a¹ nxũ²kwai³yxau³sah¹lxi¹nha²kxai³, txain²txi³
nxũ²kwai³yxau³nx2ta¹ha²kxai³, nxe³kĩ³ju³ta² a³la³kxah¹lxin¹tu¹wi¹.

21 A²nũ²a², txa²wãn³txa² ĩ³kwa³na³a¹jau³xa² ã³ne³wi¹sxã³
sa²yo²wet1sa²jah¹lo²su² kxai²nãn²tu³, a³lxi²sa²jah¹lo²su² hũ³nx2na³li¹.
A³lxi²sa²ju³ta² nxe² ã³wxe²xai³nxa²ha¹te¹, Txa²wĩ³na² a²ẽ¹nãn¹jau³kxai³lu¹:
“A²nũ²a², Txa²ki³lha³lxa² a³lxi²nyhu¹sa³nha¹. Nxe³ha²kxai³, Txai²na²
a³lxi²yuh³na¹tũ¹xã¹.” Nxe³hũ³nx2na³li¹. Nxe³kxai²nãn²tu³, Txai²na² sa²kxai³lu²
Je³su²jah³lo²na¹xai²na² sa²kxai³lu² a³lxi²sa²jah¹lai²na² a³lxi²nũ³na¹tu¹wi¹.
Na¹kxai²nãn²tu³, ĩ³yau¹ũ³nha²ye²na¹tu¹wi¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

22 Nxe³nxa²ha¹te¹, Ju³ta²sah³la² ã³xa², Ki³lo²ko³xa² to¹nxa³jah¹la²
wãn³txi³kxai³lu¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lãi³. Ĩh¹nxe³ju³ta²yan³ti³ta³, txa²nũ³kã³txai²na² so¹lxi³
ĩ³yau¹ũ³nha²sa²sĩn¹te¹lin¹ji¹wi¹? A²nũ²a² yuh³xai²nãn¹tũ³kã³txai²na² yxo²ha³kxa¹
ĩ³yau¹ũ³nha²yain¹sĩn¹te¹sĩxan³ji¹wi¹? Ta¹hxai²hẽ¹la².

23 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹, ĩ³wa²lũ³xain¹te³nah¹lxi¹:

— A²nũ²a² ĩ²li²te²hũ³te²an²tu³ a³lxi²sa²sxã³ yxau²xai³lain¹kxai²nãn²tu³,
txa²wãn³txa² sa²yo²wet1sain¹tu¹wi¹. A²nxe³jah¹lo²su² kxai²nãn²tu³
Txa²wĩ³na² hi²sen³kxai³lu² a³lxain¹tu¹wi¹. Ai¹nha¹kxai²nãn²tu³ ãn³tũ³xain¹sxã³
yxau³yain¹nha¹tu¹wi¹. 24 Yxã¹ta¹, a²nũ²a² a³lxi²sa²nxa³sxã³ yxau²xai³jah¹lo²su²
kxai²nãn²tu³, txa²wãn³txa² sa²yo²wet1sai¹nx3tho³li¹. Jã¹nxa¹jau³su²
wãn³txai²na² ne³ka²ki²sah¹lxin¹jau³xai²na² hai³txi³ txa²wãn³txi³khai³sxa³wi¹.
Nxe³jau³xai²na² Txa²wĩ³na² ĩ³sa²si¹hã³sa²jah¹la² a²wãn³txai²la¹i¹.

25 Nxe³na¹jau³xai²na² yxo²ha³kxa¹ yxau³kxi¹nx2ta¹kxa²yu³su²
ĩ³hen³txi³nx2ta¹li¹. 26 Yxã¹ta¹ ye³jen¹na² ĩ³na¹tu¹wi¹. Na¹kxa³si³yo³na¹
ã³nhxi²nũ¹nx2ti³jah¹lo²nũ³a² A²yãu³kã³txa² wi¹lhin¹jah¹la² wxã³nx2ti³sxã³,
kan²txi³ yxau³ya³nx2ti³tu¹wi¹. A²nxe³jah¹la², Txa²wĩ³na² Si³yxau³tãu³su²
tãu³a¹ sa²wet1sa²sxã³ ĩ³sa²si¹hã³ũh¹nx2ti³kxah³lai²la¹i¹. A²nxe³jah¹lo²su²
te²kxai³lu¹ a²yen³kxa² yxo²ha³kxa¹ ĩ³yau¹ũ³nx2ti³ha²kxai³, txa²wãn³txai²na²
ĩ³ye³kxi¹nx2ti³jau³xai²na² yxo²ha³kxa¹ ain³kxi²ta²hot3si¹nx2ti³jau³su²
ĩ³ye³kxi¹nx2ti³ha²kxai³, Nxe³nx2ti³tu¹wi¹.

27 Txa²hãu²na¹ju³ta² ã³nhãu²no³txa²lxa¹i¹. Hĩ¹na² ĩn²nxa³ti³xa³tã³lxa¹
ã³nxũ²kwai³lxũ¹nx2ta¹i¹. Nxe³nx2ta¹ha²kxai³ wi¹lhin¹sxã³
yxau²xai³jah¹lxi³hẽ¹li¹. Yuh³xai²nãn¹tũ³kã³txai²na² hãu³non³sxã³
yxau²xai³tũ³kã³txi³sxa³i¹. “Hãu²no³ta¹xã¹.” Nain¹kxan²ti³,
hãi¹nxe², hxi²waut3ta³lxain¹sxã³ yxau²xai³yai¹nhĩ³nx2na³li¹. Yxã¹ta¹,
Txai²na¹xai²na² txa²hãu²na¹ju³ta² txa²wi¹lhin¹khai¹na¹ju³ta²

ā³nxū²kwaj³lxū¹nxa²lxa¹i¹. Nxe³nx2ta¹ha²kxai³, hāu²non³sxā³
 yxau²xai³lā¹kxa²yā¹nxe² yah³lxin¹tu¹wi¹. Yah³lxin¹kxai²nān²tu³,
 hxi²waut3ta³lxi³nhyah¹lxa³nha²kxai³, yuh³lxa³kxi²yah³lxa³nha²kxai³
 nxe³jah³lxi³hē¹li¹. 28 Txa²wān³txai²na²: “Ī³na¹tu¹wi¹. Na¹ka³tu³, ā³wa³la²
 ĩ³xi²sxā³ yxau³ya³nx2ta¹tu¹wi¹.” Nxe³na¹jau³xai²na² ain³kxi²sah¹lxi¹lxi¹.
 Nxe³na¹ju³ta³nū³a², a³lxi²sah¹lxin¹kxai²nān²tu³ ĩ³ka³li³kxi²sah¹lxi³hī³nxa¹lxi¹.
 Txa²wī³na² yxau³āu³a¹ ĩ³na¹ju³ta³nū³a² ĩ³ka³li³kxi²sah¹lxi³hī³nā¹lxi¹,
 Txa²wī³na² ā³sen³sai¹sa²sxā³ hxi²kan¹khaix¹jah¹lo²su² ha²kxai³lu¹. 29 Ha³lo²a²
 yan¹nāu³a¹ ai³ju³ta² ĩ³yau¹ū³nx2ta¹i¹. Hī¹na², ha³lo²a² ū³hū¹nx2ti³xa³ta³lxa²
 ĩ³yau¹ū³nx2ta¹i¹. Nxe³nx2ta¹kxai²nān²tu³, hā²wxān³txa³, ha³lo²ai²na²
 ū³hū¹nx2ti³kxai²nān²tu³, txa²wān³txai²na² ain³kxi¹xi²sah¹lxin¹tu¹wi¹.
 Sah¹lxin¹ka³tu³: “Hai³yo¹. Je³su²jah³la² wān³txi³khai³xa² so¹lxi³
 e³kxi²nē³te³nai¹ti²ti¹.” Yan¹nāu³a¹ nxe³sah¹lxin¹tu¹wi¹. 30 Jū¹nxe²ye³jen¹nāu³a¹
 so¹lxi³ āh¹ ĩ³ye³kxi¹nx2ta¹tu¹wi¹. Ha³lo²a² kō³nxe³thin¹kō³xai²nān¹tu³ka³txa²
 a²wa³kxēn³yah³la² Sa³ta³na²jāh¹la² yau³son³na³li¹. Ā³sen³sai¹sa²te³lhxā³
 yau³son³kxi²sa²na³li¹. Yxān¹ta¹, jah¹la² kū³we²ki²la² hxi²ka¹nxa³i¹.
 Txa²na² so¹lxi³ hxi²kan¹khaix¹jah¹lo²sa¹i¹. 31 Na¹kxan²ti³, Txa²wī³na²
 ĩ³kwa³na³sa²jau³xa² so¹lxi³ sa²wai³wait3sxā³ kāi³a¹i¹. “Ya³lu²na¹tū¹xā¹.”
 Na¹kxan²ti³nū¹. Na¹ha²kxai³, Txa²wī³na² a³lxi²na¹ju³ta², a²nū²a² yxo²ha³kxa¹
 wxa²ye³ka¹tai¹na¹tu¹wi¹. Nxe³ha²kxai³, ĩ³sa²yxau³sxā³ ā³nxai³yah³sah¹lxi³hē¹li¹.
 Je³su²jah³la² wān³txa² ta¹hxai²hē¹la².

15

Je³su²jah³la²yain³tē¹ha²wi¹khai¹nxe³tē¹ha²te²hū³ye²jau³su²

1 — Txa²li² yain³tē¹ha² u²vē¹nhu²khai³xa² wi¹khai¹nxe³tē¹ha² te²hū³te²sa¹i¹.
 Txa²wī³nai²na² sa²kxai³lu², hai³sxa² wa³kxēn³yah³lo²hū³te²la¹i¹. Wxāi²na²
 sa²kxai³lu², u²va²nxū³ki³hū³te²syah¹lxi¹lxi¹. 2 Nxe³nxa²ha¹te¹, a²nū³kxan²tu³
 yain³txa³ki³a² ān³ki³i²txa³tū³ka³txi³su² a²yxō²ha³kxan²tu³, Txa²wī³nai²na²
 ĩ³nū³kxi²lho¹sxā³ ā³sxā³ ā³na¹te²ju²hē³li¹. Yxān¹ta¹, a²nū³kxa² yxo²ha³kxa¹
 yain³txa³ki³a² ān³ki³i²tū³kxan²tu³, hāi¹nxe³sxā³ ū³nhū³we²kxi²te²ju²hē³li¹,
 ā²la² ka³lxa¹txi³ ā³ki³i²si¹jau³su². 3 Jā¹nxa¹jau³su², wān³txa²
 ĩ³ye³kxi¹nx2ti³to³ha¹ta¹ti²ti¹. Nxe³nx2ta¹jau³su², wxa²kō³nxe³yah³lxin¹ju³ta²
 ā³wa²su¹txa²lxi³sxā³, hī¹na² wi¹lhin¹nxa²lxi³na³li¹. 4 Yah³lxi¹nha²kxai³,
 nxū²kwaj³yxau³sah¹lxi³hē¹li¹. Yah³lxin¹kxai²nān²tu³, Txa²na² sa²kxai³lu²
 nxū²kwaj³yxau³nx2ta¹tu¹wi¹. Yain³txa³nū³kxa², wā²nxū¹h¹ ha³na³ka³lxi³
 yxau³kxai²nān²tu³, hxi²kan¹txi³ ā³ki³i²te²sxa³yu²hē³li¹. Yxān¹ta¹, a²nū³kxa²
 au³txi³ nū³yxau³kxai²nān²tu³, wi¹ki³i²te²ju²hē³li¹. Jā¹nxe³kxe³hū³nxe²,
 wxa²nū³ka³txai²nān²tu³, nxū²kwaj³yxau³sah¹lxan³kxai²nān²tu³, hxi²kan¹txi³
 a²yen³kxa² wi¹te²la³ kāi³yah²lxan³tho³li¹.

5 Txa²na² yain³tē¹ha²hū³te²sa¹ha²kxai³, wxāi²na² a²nū³kxa³nāu³hū³te²jah³lxi¹nha²kxa¹
 ki³te²ju²hē³li¹. A²nū²a² nxū²kwaj³yxau³sa³kxai²nān²tu³, Txa²na²
 nxū²kwaj³yxau³na¹kxai²nān²tu³, a²nxe³te²nān²tu³, ha³lo²a² wi¹ju³ta²
 kāi³hī³nx2na³li¹. Yain³txa³nū³kxa², wi¹ki³i²te²nū³kxe³hū³kxe², ha³lo²a²
 wi¹ju³ta² kāi³hī³nx2na³li¹. Yxān¹ta¹, ā³na³sa²sxā³ ha³na³ka³lxi³
 yxau³yah³lxin¹kxai²nān²tu³, hxi²kan¹txi³he¹yxah³lxan³tho³li¹. 6 A²nū²a²
 nxū²kwaj³yxau³sai¹nxa³kxai²nān²tu³, Txa²wī³na² hi²sen³kxai³lu²
 on³si¹hai¹nxa³jau³su² ĩ³ye³kxai¹nhī³nx2na³li¹. Wa³lu³la³nxū³kxa² o³nxa³tū³kxa²

wxa²sa²ki²nũ²ki²sxã³ ha³nxe²a² sa²ya³ki³te²ju²hẽ³li¹. Jã¹nxe³kxe³hũ³nxe², Txa²wĩ³na² on³si¹hai¹nxa³jau³su² i³ye³kxai¹nhĩ³nx2na³li¹. 7 Yxãn¹ta¹, txa²nxũ²kwai³nãu³a¹ nxũ²kwai³yxau³sah¹lxi¹nha²kxai³, txa²wãn³txa²au³txi³ wxa²ẽ¹nãu³a¹ yxau³ya³nx2ti³ha²kxai³, nxe³sah¹lxin¹kxai²nãn²tu³, a²yen³kxa² a²ten³yah³lxin¹kxa² yxo²ha³kxa¹ i³wã³txi³sah¹lxin¹kxai²nãn²tu³, a²nxe³te²su² yen³kxi³ta³lun²yah³lxin¹tu¹wi¹. 8 Yah³lxin¹kxai²nãn²tu³, ha³lo²a² wi¹ju³ta² so¹lxi³ kãi³yah³lxin¹tu¹wi¹. Yain³tẽ¹ha² ki³ka³lxa¹txi³, ã³ki³tũ³kxe³hũ³nxe² wi¹kãi³yah³lxin¹tu¹wi¹. Yah³lxin¹kxai²nãn²tu³, a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ wxa²wi¹kãi³yah³lxin¹ju³ta² i²nx2tain¹kxai²nãn²tu³, Txa²wĩ³na² i³sa²nẽn¹kxain¹tu¹wi¹. “Txa²wã¹wĩ³na² wxi²kin³ti³ton³khai¹nx2na³li¹.” A²nũ²a² yxo²ha³kxa¹, ain¹tu¹wi¹. Ain¹kxai²nãn²tu³, wxãi²nãn²ta³, txa²sa³wi³ha³lxi³nãu³khai³syah¹lxin¹tu¹wi¹. 9 A³lxi¹nx2ta¹i¹. Txa²wĩ³na² a³lxi²sa³kxa² yã¹nxe³sxã³ a³lxi¹nx2ta¹i¹. Nxe³nx2ta¹ha²kxai³, a³lxi¹nx2ta¹jau³xai²na² ain³kxi¹xi²sah¹lxi³sxã³ yxau²sa²tẽ³jah¹lxi³hẽ¹li¹. 10 Txa²wãn³txa², i³kwa³na³nx2ta¹jau³xai²na² sa²yo²wet¹sah¹lxin¹kxai²nãn²tu³, txa²a³lxi¹nx2ta¹jau³xai²na² yxau²xai³yah³lxi³nhĩ³nxa¹lxi¹. Txai²na² Txa²wĩ³na² wãn³txa² i³kwa³na³sa³jau³xa² sa²yo²we¹to³hxai²na¹ta¹ti²ti¹. Na¹ha²kxai³, Txa²wĩ³na² a³lxi²sa²jau³xai²na² yxau²sa²tẽ³to³hxai²na¹ta¹ti²ti¹. Jã¹nxe³sah¹lxi³hẽ¹li¹.

11 Txa²wãn³txai²na² i³ye³kxi¹nx2ta¹i¹. I³ka³li³si¹nx2ta¹jau³su², nxe³nx2ta¹i¹. Txai²na² kãn²ka³lih³sxã³ yxau²xai³khai¹nxe³na¹kxa² yã¹nxe³si¹nx2ta¹jau³su², nxe³nx2ta¹i¹. 12 Txa²wãn³txa² i³kwa³na³nx2ta¹jau³xa²sa¹: “A³lxi²waun¹nhat¹jah³lxi³hẽ¹li¹. Txai²li² a³lxi¹nx2ta¹i¹. Nxe³nx2ta¹kxa² yã¹nxe³nhat¹ju³yah³lxi³hẽ¹li¹.” 13 A³lxi²khai³xyhu¹ju³ta²sa¹, txa²ka³te³na² wi¹la¹tãu³a¹ ã³sxã³ txa²ya³lxa³nãu³ i³nxai²na² ya³lu²kxi¹nx2ta¹tu¹wi¹. Ju¹ta²na², a³lxi²khai³xyhu¹ju³ta³la³ te²ju²hẽ³li¹. A³lxi²yhu¹ju³ta³la³, ã²la²wi¹ju³ta³la³ yũ³te²sxa³yu²hẽ³li¹. 14 Jã¹nxa¹jau³su², i³kwa³na³nx2ta¹jau³xa² a²ha³kxa¹ sa²yo²wet¹sah¹lxin¹kxai²nãn²tu³, txa²ya³lxah¹lxi³hĩ³nxa¹lxi¹. 15 Hĩ¹na²: “Txa²ya³lxi³nãu³xa².” Nxe³nx2ta¹tu¹wi¹. Kxãn³su²: “Kwa²wa³ka³li³lo³kxi²sah¹lxin¹te²nãu³xa².” Nxe³nx2ti³hxai²na¹ta¹ti²ti¹. Yxãn¹ta¹, hĩ¹na² nxe³nx2ti³nxa³lho³li¹. Kwa²wa³ka³li³lo³kxi²kxai²nãn²tu³, a²sũ³na² ha³lo²la³ a³la³kxi²nũ¹ti³he¹xai¹nhĩ³nx2nxa³i¹. Yxãn¹ta¹, wxãi²na² txa²ha³lo²a² a³la³kxah¹lxi¹lxi¹. 16 Hai³txi³ wxa²yu³ta²li² ka³na³ki² i²sxã³ ã³yũ³so¹sah¹lxan³ta¹ti²ti¹. Yxãn¹ta¹, Txai²na¹xai²na² i²sxã³ ã³yũ³so¹nxa²ta¹ta¹ti²ti¹. I²sxã³ ã³yũ³so¹nxa²ta¹ka³tu³, ha³lo²a² wi¹ju³ta² kãi³sa²tẽ³si¹nx2ta¹jau³su² i³ka²lat¹so¹nx2ta¹ta¹ti²ti¹. Nxe³nx2ta¹ha²kxai³, a²yain³txa²ki³a² wi¹ki³i²txi³hũ³nxe² wi¹kãi³yah³lxin¹tu¹wi¹. Jã¹nxe³sxã³ a²yain³txa²ki³a² wi¹te²ta³ki³a² ã³kho³txa³kxe³su² wi¹lxi³yxau³ki³ai²la¹wi¹. Jã¹nxe³kxe³hũ³nxe², wxa²wi¹kãi³yah³lxin¹ju³ta³nũ³a² wi¹kãi³sa²tẽ³yah³lxin¹tu¹wi¹. Jã¹nxe³si¹nx2ta¹jau³su² i³ka²lat¹so¹nx2ta¹ka³tu³ hxi²kan¹txi³lo²txa¹ta¹ti²tu³wi¹. Yah³lxin¹kxai²nãn²tu³, a²yen³kxa² Txa²wĩ³na² i³wã³txain¹yah³lxin¹kxa² a²yo²ha³kxa¹, txa²zi³lxa² i³yĩ¹li²sa³sxã³ i³wã³txain¹yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ ũ³hũ¹nx2tain¹tu¹wi¹. Jã¹nxe³si¹nx2ta¹jau³su² i³ka²lat¹so¹nxa²lxa¹ta¹ti²ti¹. 17 Jã¹nxa¹jau³su², a³lxi²waun¹nhat¹jah³lxi³hẽ¹li¹. Nxe³na¹jau³xai²na² i³kwa³na³nx2ta¹i¹.

“Yuh³xan¹ta³ko³xan¹tũ³kq³txai²na² yxo²kwĩn¹lxi¹nx2tain¹tu¹wi¹.” Nxe³jau³su²

18 Ne³ka²ki²sah¹lxi³hē¹li¹. Yuh³xan¹ta³ko³tan¹tũ³ka³txa²
 ko³nxe³thin¹ko³xai²nān¹tũ³ka³txa² yxo²kwĩn¹kxi¹nx2tain¹na³li¹.
 Nxe³ju³ta² hxi²waut3ta³kxah³lxi³txa³hē¹li¹. A²nxe³tũ³ka³txa²
 kxān³su² yxo²kwĩn¹kxi¹sain¹to³hxai²tai¹ti²ti¹. Sai¹nha²kxai³
 jã¹nxe³nx2tain¹na³li¹. Yān³tai²na², yxo²kwĩn¹kxi¹nx2txai¹nxa³ta³lxa²
 yxo²kwĩn¹kxi¹sain¹to³hxai²tai¹ti²ti¹. 19 Wxa²yu³ta²li²: “Yuh³xan¹ta³ko³xan¹tũ³ka³txi³sa¹x
 Yah³lxin¹ke³la³te²kxai³, a³lxi¹nx2tai¹nhĩ³nx2na³li¹. “Hã³xa¹
 txa²wã¹nũ³ka³txi³sain¹na³li¹. A³lxi²ki³tu¹wi¹.” Nxe³nx2txai¹nhĩ³nx2na³li¹.
 Yxān¹ta¹, wxāi²na² yuh³xan¹ta³ko³xan¹tũ³ka³txi³sah¹lxa³lxi¹.
 Txai²na² yuh³xan¹ta³ko³xan¹tũ³ka³txa² ã³sa²hait1so¹nx2ta¹ha²kxai³
 txa²nũ³ka³txi³sah¹lxi¹lxi¹. Nxe³nx2ta¹tai¹ti²ti¹. Nxe³ha²kxai³
 yxo²kwĩn¹kxi¹nx2tain¹na³li¹. 20 Txa²wān³txa², i³ye³kxi¹nx2ta¹jau³xai²na²
 ain³kxi²sah¹lxi³hē¹li¹. Nxe³na¹jau³xa²sa¹: Kwa²wa³ka³li³lo³ah³lxin¹te²
 i³nxai²na² kũ³we²ki²la² hxi²kan¹yah³lxa³lxi¹. Sũ³nu²na¹xai²na² so¹lxi³
 ā²la² hxi²ka¹na¹wi¹. Yxān¹ta¹, yuh³xan¹ta³ko³xan¹tũ³ka³txai²na²
 Sũ³nu²na¹xai²na² ha³ta³nxān²txi³ ko³nxe³ju³ta² so¹lxi³ kãi³kxi²sain¹to³tai¹ti²ti¹.
 Ai¹nha²kxai³ kwa²wa³ka³li³lo³ah³lxin¹te² i³nxāin²txi³ jã¹nxe³nx2tain¹tu¹wi¹.
 Jã¹nxain¹kxai²nān²tu³, txa²wān³txa² sa²yxo²ã³sain¹to³tai¹ti²ti¹.
 Te²ya¹nxe³sxã³ wxa²wān³txain²txi³ sa²yxo²ã³nx2tain¹tu¹wi¹.
 21 Yuh³xan¹ta³ko³xan¹tũ³ka³txai²na² sa²kxai³lu², Txa²wĩ³na²
 i³sa²si¹hã³sa²jah¹lu¹tai²na² i²ain¹tũ³ka³txi³sxai¹nxa³wi¹. i²ai¹nxa³jau³su²
 yxo²kwĩn¹kxi¹sain¹na³li¹. Sai¹nha²kxai³, jã¹nxe³sxã³, Txa²li²sa²hē¹ta²lxa¹kxe³su²
 yxo²kwĩn¹kxi¹nx2tain¹nũn³tu¹wi¹, txa²sa³wi³ha³lxi³sah¹lxi¹nha²kxai³lu¹.
 22 A²nxe³tũ³ka³txai²na², wān³txa² wi¹jau³xa² i³ye³kxai¹na¹tai¹ti²tu³wi¹.
 Na¹kxan²ti³ sa²yxo²ã³sa²sxã³ ko³nxe³ti³ kãi³ai¹nhxai²tai¹ti²tu³wi¹. Ain¹ka³tu³,
 Txa²wĩ³na² ê¹nān¹jau³kxai³lu¹: “Yuh³xan¹ta³ko³xan¹tũ³ka³txai²na²
 ā²la² kãin² ko³nxe³ti³ kãi³ain¹tũ³ka³txai²la¹xã¹.” Ain¹na³li¹.
 A²nxe³tũ³ka³txai²na² wxã³sxã³ Txa²wān³txa² i³ye³kxain¹nxa³ke³la³te²kxai³,
 sa²yxo²ã³sain¹ju³ta³la³ yũ³ai¹nhĩ³nx2nxa³i¹. Ain¹ke³la³te²kxai³,
 hai³txi³ Txa²wĩ³nu²la³ ko³nxe³thin¹tũ³ka³txi³la³ i³yĩ¹lai¹nhĩ³nx2nxa³i¹.
 23 A²nũ²a² yxo²kwĩn¹kxi¹sain¹jah¹lo²su² kxai²nān²tu³, Txa²wĩ³nāin²txi³
 yxo²kwĩn¹kxain¹nũn³jah¹lo²su² hĩ³nx2na³li¹. 24 A²nxe³tũ³ka³txai²na²,
 Txai²na² yxau³yain¹sxã³ ha³lo²a² nũ³kxũn³ju³ta² kãi³yain¹to³hxai²na¹tai¹ti²ti¹.
 Ha³lo²a² a²nũ²a² ã³xa² hxi²kan¹txi³ kãi³ti³he¹nxa³kxa², Txai²na¹xai²na²
 kãi³yain¹to³hxai²na¹tai¹ti²ti¹. Yai¹na¹ha²kxai³, yuh³xan¹ta³ko³xan¹tũ³ka³txai²na²
 Txain²txi³ i²sai¹nha²kxai³, Txa²wĩ³nāin²txi³ i²yhai¹nha²kxai³
 ya³sai¹nhxai²tai¹ti²ti¹. Ya³sain¹kxan²ti³, ã³ne³to³ti³he¹xai¹nhxai²nxa³tai¹ti²ti¹.
 ã³ne³to³hxai²nxa³kxe³su², hãi¹sxã³ Txain²txi³ yxo²kwĩn¹kxi¹sai¹nha²kxai³,
 Txa²wĩ³nāin²txi³ yxo²kwĩn¹kxi¹yhai¹nha²kxai³, yuh³xan¹ko³xan¹tũ³ka³txai²na²
 ya³sai¹nhxai²tai¹ti²ti¹. Ai¹nha²kxai³, Txa²wĩ³nu²la³ ko³nxe³thin¹tũ³ka³txa²
 i³yĩ¹lain¹tu¹wi¹. “Ko³nxe³thin¹tũ³ka³txi³khaix1syah¹lxi¹lxi¹.”
 Ain¹tu¹wi¹. Yxān¹ta¹, Txa²wĩ³na² wi¹lhin¹khaix1jah¹lai²la¹i¹.
 Ain¹jut3su², yuh³xan¹ta³ko³xan¹tũ³ka³txai²na² wxã³sxã³, ha³lo²a²
 nũ³kxũn³ju³ta² kãi³yain¹nxa³ke³la³te²kxai³, txa²nũ³kxũn³na¹ju³ta²
 i³yau¹tũ³hain¹nxa³ke³la³te²kxai³, tũ¹ka³txai²na² i²sai¹nhĩ³nx2nxa³i¹.
 Sai¹nxa³ke³la³te²kxai³, sa²yxo²ã³sain¹ju³ta³la³ yũ³hĩ³nx2nxa³i¹.
 Ai¹nha²kxai³, hai³txi³ Txa²wĩ³nu²la³ ko³nxe³thin¹khai¹nxe³tũ³ka³txi³la³

ĩ³yũ¹lai¹nhĩ³nx2nxa³i¹. “Tũ¹kã³txai²na², hai³txi³ txa²nũ³kxũ³na¹ju³ta³la³
ĩ³yau¹ũ³hain¹nxa³hẽ³na¹. Nxe³ha²kxai³ sa²yo²ã³sain¹ju³ta³la³ yũ²nxa³xã¹.”
Txa²wĩ³na² ai¹nhĩ³nx2na³li¹. Yxãn¹ta¹, nxe²nxa³i¹. Tũ¹kã³txai²na²
ĩ³sain¹kxan²ti³ yxo²kwĩn¹kxi²sain¹na³li¹. 25 Yxo²kwĩn¹kxi²sain¹sĩn¹ju³tai²na²,
kxã³nhx¹nu¹tai²na² yuh³xan¹ta³ko³xan¹tũ³kã³txai²na² a²ha³teḡ³nxã³nxãn¹jau³xau³hxai²tẽ
e³te³nah¹lx¹: “Txai²na¹xai²na², hã¹nxe² wain³txi³ kã³yai¹nhxai²na¹hẽ³li¹.
Na¹kxan²ti³, kwa³hã¹nxe² yxo²kwĩn¹kxi²sai¹nhxai²na¹hẽ³li¹.” Kxã³nxãn¹jau³su²
ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹. Yxãn¹ta¹, kwẽn¹tai²na² nxe³jau³xau³hxai²tẽx¹ jã¹nxe³sxã³,
yuh³xan¹ta³ko³xan¹tũ³kã³txai²na² yxo²kwĩn¹kxi²sain¹to³hxai²tai¹ti²ti¹,
kwẽn¹tai²na², kxã³nxãn¹jau³xa¹ a²ya³la³tu³ta³lu²nain¹na³li¹.

26 Yxãn¹ta¹, i²ũ¹nx2ti³jah¹la², A²ya³la³tu³jah¹la², A²yãu³ka³jxah¹la²
ĩ³sa²si¹hã³ũh¹nx2ta¹tu¹wi¹. A²nxe³jah¹la² a²si³yxau³kax3khai³xa²,
Txa²wĩ³nai²la¹i¹. Txa²wĩ³na² a²yen³nãu³a¹ a³li³sxã³ ai³sxã³ tũ³nx2tain¹tu¹wi¹.
Ain¹ka³tu³, A²ya³la³tu³jah¹lai²na² sa²kxai³lu², Txai²na² a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹
ĩ³yau¹ũ³hain¹ya³sa³tu¹wi¹. 27 Ai¹nha²kxai³, wxã¹na² sa²kxai³lu² te²yã¹nxe³sxã³
Txai²na², a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ i³yau¹ũ³hain¹ya³sah¹lxin¹tu¹wi¹, a²wi¹lh¹na²
kxãn³su² ãn³si³tẽ³kxi²sah¹lx¹to³hi¹nha²kxai³lu¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

16

1 — Ne³ka²ki²sah¹lx¹hẽ¹li¹. Ye³jen¹nãu³a¹, yuh³xan¹ta³ko³xan¹tũ³kã³txai²na²
ye³khãuh³lxa³ti³nx2tain¹tu¹wi¹. Nxe³tãu³a¹, i³yxaih²kxi²sah¹lx¹sxã³
yxo²i²sah¹lxin¹ju³tai²na² ã³na¹sah¹lxin¹kxa²yan³ti³su² i³ye³kxi¹nx2ta¹i¹.
Kwẽn¹tai²na², ha³lo²a² ã³hũ¹nx2ti³xa³tã³lxa¹ wãn³txai²na² i³ye³kxi¹nx2ta¹i¹.
2 Na¹ka³tu³, Ju³te²a² nũ³kã³txa² ã³nũ²kxain¹thi³na² ã³wih¹yah³lxin¹ju³ta²
Ju³te²a² nũ³kã³txa² ã³nhũ³sa²tã³ha³lo²sai¹xi¹nx2tain¹tu¹wi¹. Yxãn¹ta¹,
ha³na³ka³lx¹ yxan¹nãu³a¹ ha³lo²a² ã²la² ko³nxe³ju³ta² yũ³tu¹wi¹.
Nxe³hi¹nãu³u¹tai²na² a²nũ²a² i³su²lhã³nx2tain¹kxai²nãn²tu³, a²ẽ¹nãu³a¹
i³ye³kxi²nha²te³nah¹lx¹: “Jah¹lai²na² ko³nxe³thin¹jah¹lai²la¹xã¹. Na¹ha²kxai³
i³su²lhã³ai¹na¹kxai²nãn²tu³, Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ a²wa³ka³li³yu³ta²
kã³si¹sa²jau³su² i³su²lhã³ai¹na¹xã¹, a²nũ²ai²na²sã¹.” Nxe³nhain¹tu¹wi¹.
3 Ko³nxe³ti³ kã³kxi¹nx2ti³ju³ta³nũ³a², Txa²wĩ³nãn²txi³ i²ai¹nxa³kxe³su²,
Txain¹txi³ i²sai¹nxa³kxe³su², ko³nxe³ti³ kã³kxi¹nx2tain¹tu¹wi¹. 4 Yxãn¹ta¹,
hi¹na² ha³lo²a² ã³hũ¹nx2ti³xa³tã³lxa² wãn³txai²na² i³ye³kxi¹nx2ta¹i¹.
Yah³lxin¹kxai²nãn²tu³, ha³lo²a² hau³kon³na³na¹ nxe³ye¹nx2ti³kxai²nãn²tu³,
txa²wãn³txai²na² ain³kxi¹xi²sah¹lxin¹tu¹wi¹. “Ha³lo²ai²na² kxã³nxa² Je³su²jah³la²
i³hen³txi³nẽ³na²hẽ³na¹.” Sah¹lxin¹tu¹wi¹. Wãn³txai²na² a²wi¹lh¹nh¹nai³tã²
i³ye³kxi¹nx2ti³nxa³tai¹ti²ti¹, yxau³ya³nx2ta¹ha²kxai³lu¹.

Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³jxah¹la² a²wa³ka³li³yu³ta² i³yau¹ũ³jau³su²

5 Yxãn¹ta¹ hi¹na² i³te³la¹i¹. I³sa²si¹hã³sa²jah¹lu¹tai²na² yxau³tãu³a¹
i³te³la¹i¹. Na¹jau³xai²na²: “Ih¹nũ¹la³ i³te³lin¹ji¹?” Nxe³sah¹lxa³lx¹. 6 Yxãn¹ta¹
wãn³txai²na² i³ye³kxi¹nx2ta¹jau³xai²na² wxa²ẽ¹nãu³a¹ kãin² i³ãn²txi³nx2ti³na³li¹.
7 Nxe³kxan²ti³, a²ya³la³tu³ i³ye³kxi¹nx2ta¹i¹. Txa²xi³na¹ju³ta³nũ³a²
wi¹lxon³kxi¹nx2ti³si¹ha¹jau³su² i³te³la¹i¹. In²nxa³kxai²nãn²tu³, hai³txi³
Hxi²nũ¹nx2ti³jah¹la³lxa² wxã³ye¹nx2ti³xa³lho³li¹. Yxãn¹ta¹ i³na¹kxai²nãn²tu³
i³sa²si¹hã³ũh¹nx2ta¹tu¹wi¹. Nxe³nx2ta¹kxai²nãn²tu³ ka³lih³nx2ti³tu¹wi¹.
8 Nxe³nx2ta¹kxai²nãn²tu³, wxã³ye¹nx2ti³kxai²nãn²tu³, Hxi²nũ¹nx2ti³jah¹lai²na²
sa²kxai³lu² wãn³txa² yau³ha¹li¹ ka³na³ki¹ yuh³xan¹ta³ko³xan¹tũ³kã³txai²na²

ĩyũ²kxain¹tu¹wi¹. Ha³na³ka³lxi³ a²kõ³nxe³ti³ kãi³ain¹ju³tain²txi³
 ĩyũ²kxai¹nha²kxai³, ha³na³ka³lxi³ txa²wai³na¹ju³ta² ĩyũ²kxai¹nha²kxai³,
 ha³na³ka³lxi³ a²nũ²a²: “Sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ yxo²kwĩn¹kxi²na¹nhã¹.”
 Nxe² yxau²xai³te²su² kxai²nãn²tu³, yxan¹nãu³a¹ Txa²wã¹sũ³na²
 Si³yxau³tãu³a¹ kõ³nxe³ti³ ĩyĩ¹lain¹sxã³ ĩ³wai¹tain¹tu¹wi¹. Nxe³ju³ta²nũ³ain²txi³
 ĩyũ²kxai¹nha²kxai³ ain¹tu¹wi¹. 9 Yuh³xan¹ta³kõ³xan¹tũ³kã³txai²na²
 yxo²t²ti³hex¹sa²tũ³kã³txi³sai¹nxa³i¹. Yxo²t²sai¹nxa³ju³tain²txi³sxã³
 kõ³nxe³ti³ kãi³ain¹ju³tai²la²na³li¹. Nxe³jau³xai²na² Hxi²nũ¹nx2ti³jah¹lai²na²
 ĩyũ²kxain¹tu¹wi¹. 10 Jã¹nxe³sxã³ ha³lo²ai²na² yxau³na¹hĩ¹na¹ txa²wai³na¹ju³ta²
 a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ ĩ³yau¹ũ³hai¹nhxai²na¹hẽ³li¹. Yxãn¹ta¹, ye³jen¹na²
 Txa²wi³na² yxau³tãu³a¹ ã³nxĩ³na¹tu¹wi¹. Na¹ka³tu³, wxãi²na² sa²kxai³lu¹
 ĩ²sah¹lxan³tho³li¹. Yxãn¹ta¹, ĩ³na¹kxa²si³yo³na¹ Sũ³na² Yãu³ka³jxah¹lai²na²
 sa²kxai³lu² ha³lo²ai²na² ã³wxã³sxã³ wain³txi³ kãi³tu¹wi¹. Wain³txi³ kãi³a¹kxa²
 yã¹nxe³tu¹wi¹. Nxe³ha²kxai³, yuh³xan¹ta³kõ³xan¹tũ³kã³txai²na² txa²wai³na¹ju³ta²
 ĩyũ²kxain¹tu¹wi¹. 11 Jã¹nxe³sxã³, yuh³xan¹ta³kõ³xan¹tũ³kã³txai²na²
 kõ³nxe³thin¹kõ³xai²nãn¹tũ³kã³txai²na² a²wa³kxẽn³yah³la² sa²kxai³lu²
 Sa³ta³na²jah¹la² sa²kxai³lu² Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹
 yxo²kwĩn¹kxi²khaix¹jah¹lai²la¹i¹. Nxe³ha²kxai³, yxan¹nãu³a¹ ha³lo²ai²na²
 ne³ki³son³tãu³a¹ Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ kõ³nxe³ti³ ĩyĩ¹lain¹sxã³
 ĩ³wai¹tain¹tu¹wi¹, Sa³ta³na²jah¹lai²na²su². Jã¹nxe³kxai²nãn²tu³ a²nũ²a² ã³xa²
 ĩ²li³te²su² te²an²tu³: “Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ yxo²kwĩn¹kxi²na¹nhã¹.”
 Nxe²yxau²xai³jah¹lo²su² kxai²lẽ¹. Yxan¹nãu³a¹ Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹
 kõ³nxe³ti³ ĩ³yĩ¹lain¹sxã³ ĩ³wai¹tain¹nũ³tu¹wi¹. Jã¹nxe³ju³ta²nũ³a²
 Hxi²nũ¹nx2ti³jah¹lai²na² ĩ³yũ²kxain¹tu¹wi¹.

12 Wãn³txa² ka³lxa¹jau³xa² wã³kon³na³li¹. Yxãn¹ta¹, hĩ¹na²
 ĩ³ye³kxi¹nx2ti³nxa³lo³li¹. ĩ³ye³kxi¹nx2ta¹ke³la³te²kxai³, wxãi²na²
 e³nxũ¹sah¹lxi³hĩ³nx2nxã³lxi¹. 13 Yxãn¹ta¹, A²yãu³ka³jxah¹la²
 A²ya³la³tu³jah¹la² wxã³ye¹nx2ti³kxai²nãn²tu³, a²ya³la³tu³jau³xa² yxo²ha³kxa¹
 ĩ³yau¹ũ³ta³lu²ni¹nx2ti³tu¹wi¹. A²nxe³jah¹la² e³jau³xa² hai³txi³ a²ẽ¹nãu³a¹
 ãñ³si³wxex¹jau³sxa³i¹. A²wãn³txa² Txa²wĩ³na² ain³kxi²sa²so¹kxi²jau³xa² so¹lxi³
 A²yãu³ka³jxah¹lai²na² sa²kxai³lu² ĩ³ye³ya³nx2ti³tu¹wi¹. Ya³nx2ti³kxai²nãn²tu³,
 ha³lo²a² yxan¹nãu³a¹ ai³ju³ta² ĩ³yau¹ũ³nx2ti³tu¹wi¹. 14-15 A²nxe³jah¹lai²na²,
 txa²wxĩ²kin³ti³to³na¹ju³ta² a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ ĩ³yau¹ũ³hain¹tu¹wi¹.
 Nxe³te³lhxã³, txa²ẽ¹nãn¹jau³xa² txa²wi¹lhi¹na¹jau³xa² ain³kxi²sa²so¹sxã³
 wxa²yu³ta² ĩ³yau¹ũ³nx2ti³tu¹wi¹. Nxe³ju³ta², Txa²wĩ³na² a²ẽ¹nãn¹jau³xa²
 yxo²ha³kxa¹ txa²ẽ¹nãn¹jau³xai²la¹i¹. Nxe³ha²kxai³, txa²ẽ¹nãn¹jau³xai²na²
 ain³kxi²sa²so¹sxã³ ĩ³yau¹ũ³nx2ti³tu¹wi¹. Ya³nx2ta¹i¹.

“Ãin²ti³nx2ti³kxan²ti³ ã³yat¹sxã³ ka³lih³nx2ti³tu¹wi¹.” Nxe³jau³su²

16 Jũ¹nxe² ye³jen¹nãu³a¹ ĩ²sah¹lxan³tho³li¹. Sah²lxan³kxai²nãn²tu³,
 hã²wxãn³txa³ ye³jen¹nũ³tãu³a¹ ĩ²xi²sah¹lxin¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hẽ¹la².

17 Nxe³nxa²ha¹te¹, ĩ²li³te²a² a²sa³wi³ha³lxi³lo³kxa² wãn³txi³kxai³lu¹,
 ha³na³ka³lxi³ ĩ³ye³kxi³lã³yhaiñ¹te³nah¹lxi¹:

— ĩh¹nxe³jau³ta³ ĩ³ye³te²sin²ta²ku²: “Jũ¹nxe² ye³jen¹nãu³a¹ ĩ²sah¹lxan³tho³li¹.
 Sah²lxan³kxai²nãn²tu³. Hã²wxãn³txa³ ye³jen¹nũ³tãu³a¹ ĩ²xi²sah¹lxin¹tu¹wi¹.”
 Nxe³jau³xai²na² a²si³yxau³tãu³khai³xa² kõ³kĩ³sxa³ha²kxai³, wãn³txa² yau³xã³xa²:
 “Txa²wĩ³na² yxau³tãu³a¹ ĩ³na¹tu¹wi¹. Na¹ha²kxai³ na¹i¹.” Nxe³jau³xai²na²

a²si³yxau³tâu³khai³xa² kô³nûn³kî³sxa³ha²kxai³, kî³nhai¹. 18 Jâ¹nxe³sxã³, jah¹lai²na² wân³txa²: “Jû¹nxe³ ye³jen¹nâu³a¹.” Nxe³nê³lain¹ten¹ti¹. Nxe³jau³xai²na² a²si³yxau³tâu³a¹ îh¹nxe³jau³tan³te²sin²ta²ku² kî³nhai¹. Je³su²jah³la² î³wã³txi³sain³ti³ten³kî³tã³li¹. Nxe² ha³na³ka³li³ yxau³sxã³ nxe² î³ye³lain¹ta¹hxai²hê¹la². Ain¹kxan²ti³, hã¹nxe³sxã³ kô³ton³tain¹ta¹hxai²hê¹la².

19 Yxân¹ta¹, a²sa³wi³ha³li³xî³nâu³xa² î³ye³lain¹jau³xai²na²sa¹:

— Wân³txa² kô³kî³sxa³nhai¹. Î³wã³txi³sain³ti³ten³kî³nhai¹. Nxe³jau³xai²na², Je³su²jah³la² a³la³kxi²ta¹hxai²hê¹la². Nxe³ha²kxai³la¹ Je³su²jah³la² wân³txa² î³ye³kxain¹te³nah¹li¹:

— Nxe³jah³li³sa²li¹.

Txa²wân³txai²na² a²si³yxau³tâu³a² î³wã³txa²kxi²nhyah¹lxin¹ta¹i. Txa²wân³txai²na²: “Jû¹nxe² ye³jen¹nâu³a¹ î²sah¹lxan³tho³li¹. Sah²lxan³kxai²nân²tu³, hã²wxân³txa³ ye³jen¹nûn³tâu³a¹ î²xi²sah¹lxin¹tu¹wi¹.” Nxe³nx2ta¹ten¹ti¹. Nxe³na¹jau³xai²na²

î³wã³wã³ta³kxi²nhyah¹lxin¹ta¹i. 20 A²ya³la³tu³ î³ye³kxi¹nx2ta¹i. Txa²li²ã³nxî³na¹tu¹wi¹. Na¹kxa²si³yo³na¹, wxâi²na² hxi²yen³txi² nân³yah³lxin¹tu¹wi¹. Au³ti³ âin²ti³nx2ti³tu¹wi¹. Yah³lxin¹ta¹, yuh³xan¹ta³ko³xan¹tû³ka³txa² î³ka³li³hain¹tu¹wi¹. Nain¹yah³lxin¹kxai²nân²tu³, nân³yah³lxin¹kxan²ti³, âin²ti³nx2ti³ju³ta² ha³na³ka³li³ ân³yât¹sxã³ î³ka³li³yah³lxin¹tu¹wi¹.

21 Wxa²ha³lo²a² nxe³jut3sû³ju³ta²sa¹. Txu¹ha² wê³nhi³sxã³ a³li³lah¹te³lhxã³nx2na¹na¹. Nxe³kxai²nân²tu³, îh³khaix1yain¹te²jai¹ti²ti¹. Kxân³su²na³na¹, ha³lo²a² hau³kon³na³na¹, wê³sa² a³li³la¹ju³ta³nû³a²su¹, te²jai¹ti²ti¹. Yxân¹ta¹ wê³sa² a³li³lah¹ta³lun²kxai²nân²tu³, û³hû¹nê³kxai²nân²tu³, kâin²ka³lih³khaix1nxe³te²sê¹li¹. Nxe³ha²kxai³, âin²ti³ju³ta²kxai³ ne³wã²nê³te²sê¹li¹. Jâ¹nxe³kxe³hû³nx2 yxau²xai³lah³lxin¹tu¹wi¹.

22 Yah³lxin¹kxai²nân²tu³, hî¹na² sa²kxai³ au³txi³ wxa²ê¹nâu³a¹ âin²ti³khaix1yah³li¹li¹, txa²xi³na¹ju³ta³nû³a²su¹. Yxân¹ta¹, â³wã³li² î³xi²sxã³ a³ti¹xi²nx2ta¹tu¹wi¹. Nxe³nx2ta¹ka³tu³, î²yhu¹kî³tu¹wi¹. Nxe³tâu³a¹, î³ka³lih³khaix1yah³lxin¹tu¹wi¹. Ka³lih³sa²tê³yah³lxin¹tu¹wi¹. Wxa²ka³lih³yah³lxin¹ju³ta³nû³a² hxi²kan¹txi³a²nû²a² â³xa²so¹kxi¹nx2ti³xa³lho³li¹.

23 Nxe³tâu³a¹, Txa²wã¹sû³na² Yâu³ka³jxah¹la² û³hû¹nx2ti³tâu³nû³ã¹ hai³txi³wân³txi³la³ î³wã³txi³sah¹lxan³tho³li¹. “Wân³txai²na² îh¹nxe² a²si³yxau³tâu³su²ji¹ku¹.” Sah²lxan³tho³li¹. A²ya³la³tu³ î³ye³kxi¹nx2ta¹i. A²yen³kxa² î²li³te²la³Txa²î³lxa² î³yî¹li²sa²sxã³ Txa²wî³na² î³wã³txain¹yah³lxin¹kxai²nân²tu³, û³yhen³kxi¹nx2tain¹tu¹wi¹.

24 A²si³ta³lo³nâu³hî¹nân²tu³, Txa²wî³na² î³ye³kxi²yah³lxin¹kxai²nân²tu³, hai³txi³ Txa²î³lxa² î³yî¹li²sa²sxã³ a²yen³kxa² î²wã³txi³yah³li³to³hxai²nxã²nhê¹li¹. Yxân¹ta¹, hî¹na² Txa²î³lxa² î³yî¹li²sa²sxã³, Txa²wî³na² î³wã³txi³sxã³ î³ye³kxi¹txain¹yah³li³hê¹li¹. Yah³lxin¹kxai²nân²tu³, û³yhen³kxi¹nx2tain¹tu¹wi¹. Yah³lxin¹kxai²nân²tu³, kâin²ka³lih³khaix1yah³lxin¹tu¹wi¹.

Yuh³xan¹ta³ko³xan¹tû³ka³txai²na² â³sen³sai¹ain¹sxã³ hxi²kan¹jah¹lo²su²

25 A²wi¹lhî¹nân²tu³, kxân³su² wân³txa² hã³jau³xa²so¹li³ î³ye³kxi¹nx2ti³to³hxai²na¹tai¹ti²ti¹. Yxân¹ta¹, ha³lo²a² hau³kon³tu¹wi¹. Nxe³tâu³a¹, e³lê³na¹ î³ye³kxi¹nx2ta¹tu¹wi¹. Na¹kxai²nân²tu³, wân³txa²si³ka³kan³jau³xa²so¹li³ î³ye³kxi¹nx2ta¹tu¹wi¹. Txa²wî³na² wân³txa²si³ka³kan³jau³xa²so¹li³ î³ye³kxi¹nx2ta¹tu¹wi¹. Txa²wî³na² î³yau¹û³nx2ti³te³lhxã³ î³ye³kxi¹nx2ta¹tu¹wi¹.

26 A²nxe³tâu³ai²nân²tu³, wxâi²nân²ta³ Txa²î³lxa²

ĩ³yĩ¹li²sa²sxã³ wi²ka¹ka¹nhe² Txa²wĩ³na² ĩ³wã³txain¹yah³lxin¹tu¹wi¹.
 Yah³lxin¹kxai²nãn²tu³, Txa²wĩ³na² hi²se³na² a³lxĩ¹nx2tain¹na³li¹.
 Nxe³nx2tain¹kxe³su² ain³kxi¹nx2tain¹ka³tu³, sa²hau³ko³nx2tain¹tu¹wi¹.
 Nxe³ha²kxai³, Txai²li² sa²hau³ko³kxi¹nx2ti³si¹hai¹na¹jau³la³ Txa²wĩ³na²
 ĩ³ye³kxain¹nxa³kxan²ti³, sa²hau³ko³kxi¹nx2txai¹nhĩ³nx2na³li¹. 27 Jã¹nxa¹jau³su²,
 wxãi²na² sa²kxai³lu² Je³su²jah³lo²na¹xain²txi³ a³lxĩ², Txa²wãn³txa²: “Txa²wĩ³na²
 yxau³tãu³a¹ a³li³sxã³ ha³lo²ai²na² wxã³na¹hẽ³li¹.” Nxe³na¹jau³xai²na² yxo²ĩ²i²
 nxe³sah¹lxĩ¹hxai¹nhẽ³li¹. Sah¹lxĩ¹nha²kxai³ Txa²wĩ³na² a³lxĩ¹nx2tain¹na³li¹.
 28 Jã¹nxa¹jau³su² a²ya³la³tu³ Txai²li², Txa²wĩ³na² yxau³tãu³a¹ a³li³sxã³
 ha³lo²ai²na² wxã³na¹hẽ³li¹. Na¹ha²kxai³, hĩ¹na² ha³lo²ai²na² a³li³sxã³ Txa²wĩ³na²
 yxau³tãu³a¹ ĩ³na¹tu¹wi¹. Ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

29 Nxe³nxa²ha¹te¹, a²sa³wi³ha³lxĩ³nãu³xai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

— Hã³xã¹. Kwẽn¹tai²na² si³ka³ka³ni³ e³nhĩ¹lxĩ¹. Hai³txi³ hãĩ³jau³la²
 e³sĩn¹nã³lxĩ¹. 30 Kwẽn¹tai²na² ain³kxi¹nx2nha¹nhai¹. A²yen³kxa² yxo²ha³kxa¹
 a³la³kxi², a²nũ²a² ĩ¹nãn¹jau³xa² ha³ta³nxãn²txi³ a³la³kxi²ta³lu²ni², nxe³jah¹lo²su²
 nhĩ¹lxĩ¹, a²nũ²a² ã³xa² ĩ³ye³kxi¹nxa²hxa³kxan²ti³nũ¹. Nha¹ha²kxai³,
 Wxa²si³yxau³te²khai³xa² Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³ai²la¹xã¹. Nxe³nhĩn¹ju³ta²
 hĩ¹na² yxo²ĩ²nxa²nha¹nhai¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

31 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹ ĩ³wa²lũ³xain¹te²an¹jau³kxai³lu¹:

— “Hĩ¹na² yxo²ĩ²nxa²nha¹nhai¹.” Nxe³sah¹lxĩ¹lxĩ¹. 32 Yxãn¹ta¹,
 txa²wãn³txai²na² ain³kxi²sah¹lxĩ³hẽ¹li¹. Ha³lo²a² nxe²xai³tu¹wi¹. Hĩ¹na²
 ai²na³li¹. Wxa²nũ³kã³txai²na² ã³nih³sxã³ ĩ³hax3te¹hax3ten¹jah³lxin¹tu¹wi¹.
 Sxi²khai³xa² ân³kẽ³nã¹la³kxi²yah³lxin¹tu¹wi¹. Sah¹lxin¹kxai²nãn²tu³, Txai²na²
 so¹lxĩ³ nũh¹ yxau³na¹tu¹wi¹. Yxãn¹ta¹, nũh¹ yxaun²nxa³lho³li¹. Txa²wĩ³na²
 whãi²na¹ yxau³kxi²sa³tu¹wi¹. 33 Txa²wãn³txai²na² hãĩ¹nxe³ti³xa²ĩ³yau¹ũ³nx2ta¹i¹.
 Yxo²ĩ²sa²sxã³, wxa²ẽ¹nãu³a¹ au³txi³ ã³nhãu²no³si¹nx2ta¹jau³su² e³kxi¹nx2ta¹i¹.
 Yuh³xan¹ta³ko³xan¹tũ³kã³txai²na² yxo²kwĩn¹kxi²sain¹tũ³kã³txi³sain¹na³li¹.
 Sai¹nha²kxai³, ha³lo²ai²na² yxau³yah³lxĩ¹nhĩ¹na¹ ye³khãu³lxa³ti³nx2tain¹tu¹wi¹.
 Yxãn¹ta¹, Txai²na² ân³sen³sai¹ain¹sxã³ ã²la² hxi²kan¹khai¹nxa¹i¹. Na¹ha²kxai³,
 wxãi²na² hxi²ka¹ka¹nhe² yxau²xai³jah¹lxĩ³hẽ¹li¹. Je³su²jah³la² wãn³txa²,
 a²sa³wi¹ha³lxĩ³nãu³xa² ĩ³ye³ta¹hxai²hẽ¹la².

17

Je³su²jah³la² A²wĩ³na² ĩ³ye³kxi²jau³su²

1 Nxe³nxa²ha¹te¹ wãn³txai²na² ĩ³ye³ta³lun²nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³lo²su²
 te²kxai³lu¹ o³sĩ³nãu³a¹ sa²yxo²ka²la¹nha²sxã³ ĩ³ye³te³nah¹lxĩ¹:

— Wĩ³na², nxe³txi¹. Ha³lo²a² hau³kon³na³li¹. Nxe³ha²kxai³,
 wxa²wẽ³sa³na¹xai²na² wxi²kin³ti³to³ti³hit1sẽ¹li¹. Wxi²kin³ti³to³nĩn¹kxa²
 yã¹nxe³ kãĩ³ti³hit1sẽ¹li¹. San¹kxai²nãn²tu³, wxi²kin³ti³to³nĩn¹kxa²
 yã¹nxe² kãĩ³a¹tu¹wi¹. Na¹kxai²nãn²tu³, a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ Wĩ³na²
 ĩ³nxa²na² sa²nẽn¹kxi¹nxain¹tu¹wi¹. 2 A²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ a²wa³kxẽn³tã³
 ti³hit1san¹tai¹ti²ti¹. Sa¹nha²kxai³, a²nũ²a² Wĩ³nu² ĩ³nxa²na² ũ³hũ¹san¹kxa²
 yxo²ha³kxa² so¹lxĩ³ ka³te³na² wi¹tãu³a¹ ũ³hũ¹ai¹na¹tu¹wi¹. Si¹san¹jau³su²,
 ti³hit1san¹tai¹ti²ti¹. 3 A²nxe³ju³ta²su¹: A²nũ²a² wi¹ĩ²nẽ³lhxã³
 sa²yxo²we¹tẽ³te²su² kxai²nãn²tu³, ka³te³na² wi¹tãu³a¹ yxau²xai³te²su²
 hĩ³nx2na³li¹. Nxe³kxai²nãn²tu³, wxãin²txi³ Sũ³na² Si³yxau³kat3su² te²
 ĩ³nxãin²txi³ hãĩ¹nxe²te² ĩ³nxãin²txi³ wi¹lĩ²nxa²sxã³ sa²yxo²we¹txai¹ni²,
 Txai²na¹xain²txi³ Je³su²jah³lo²na¹xain²txi³ Hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lot3sa²sxã³

ĩ³sa²si¹hã³san¹kxah³lo²na¹xain²txi³ wi¹lĩ²sa²sxã³ sa²yo²wet1sai¹ni²,
 nẽ³lain¹kxai²nãn²tu³, ka³tẽ³na² wi¹tãu³a¹ yxau²xai³lai¹nhĩ³nx2na³li¹.
 4 Txai²na¹xai²na², wxa²wa³ka³li³yu³ta² ũ³hũ¹san¹ju³ta² kãi³ta³lu²na¹te¹ni²ti¹.
 Na¹ha²kxai³ wxi²kin³ti³to³nĩn¹ju³txai²na² a²nũ²a² a²yo²ha³kxa¹
 i³yau¹ũ³hain¹to³hxai²na¹tai¹ti²ti¹. 5 Wĩ³na², nxe³ti¹. Jũ¹nxe³ ye³jen¹nãu³a¹
 wxa²yxau¹tãu³a¹ i³xi²na¹tu¹wi¹. Na¹ka³tu³, wxa²yen³nãu³a¹ yxau³na¹tu¹wi¹.
 Na¹ka³tu³ ne³hĩ¹na¹ wxi²kin³ti³to³ti³hit1sẽ¹li¹. Yuh³xai²nãn¹ko³xai²na²
 yũ³ti³he³nxe²nxa³hĩ¹nãu³u¹tai²na² wxi²kin³ti³to³ton³kĩ³kaix1 jã¹yxa³sẽ¹li¹.

6 Txa²nũ³kã³txi³su² ũ³hũ¹san¹tai¹ti²ti¹. A²nũ²a² yuh³xan¹ta³ko³xan¹tũ³kã³txai²na²
 ã³yã³nhai¹tã³nũ¹san¹tai¹ti²ti¹. A²nxe³tũ³kã³txa² a²wi¹lhi¹na²
 wxa²nũ³kã³txi³sin¹tai¹ti²ti¹. Hã²wxãn³txa³ ũ³hũ¹san¹tai¹ti²ti¹. Nxe³ha²kxai³,
 hĩ¹na² txa²nũ³kã³txi³su² na³li¹. Wxa²yo²wãn³txa² ain³kxi²so¹sxã³
 sa²yo²we¹txain¹tũ³kã³txi³su² ai¹nhxai²tai¹ti²ti¹. A²nxe³tũ³kã³txa² so¹lxĩ³,
 hxi²kan¹khai¹nxĩn¹ju³ta² i³yau¹ũ³hai¹na¹tai¹ti²ti¹. 7 Wĩ³na², nxe³txi¹. A²yen³kxa²
 ũ³yhen³kxi²san¹kxa² yxo²ha³kxa¹ wxa²yen³kxi³su² hxai²tai¹ti²ti¹. Nxe³jau³xai²na²
 txa²nũ³kã³txai²na² hĩ¹na² a³la³kxain¹na³li¹. 8 Wxa²wãn³txa² ũ³hũ¹san¹jau³xa²
 i³yau¹ũ³hain¹to³hxai²na¹tai¹ti²ti¹. Ai¹na¹ha²kxai³, a³la³kxain¹na³li¹.
 A²nxe³na¹jau³xai²na² ain³kxi²so¹kxi²sa²sxã³ a²ẽ¹nãu³a¹ sa²wi¹nhain¹to³tai¹ti²ti¹.
 Sai¹nha²kxai³, Wxãi²na² txa²si³yxau³kat3sin¹jau³su² ain³kxi²nha², Wxãi²na²
 i³sa²si¹hã³san¹jau³su² ain³kxi²nha², txa²nũ³kã³txai²na², sain¹to³hxai²tai¹ti²ti¹.

9 Txa²nũ³kã³txai²na² so¹lxĩ³ sa²hau³ko³tain¹sih¹nxa²ha¹jau³su²
 i³ye³kxi¹nxa²ha¹i¹. Hai³txi³ yuh³xan¹ta³ko³xan¹tũ³kã³txi³la³ yxo²ha³kxa¹
 i³ye³kxi¹nxa²hxa³i¹. Yxãn¹ta¹ txa²nũ³kã³txai²na² so¹lxĩ³ ũ³hũ¹san¹tũ³kã³txai²na²
 so¹lxĩ³ i³ye³kxi¹nxa²ha¹i¹. Wxa²nũ³kã³txi³su² nũ³nha²kxai³ ya³nxa²ha¹i¹.

10 Txa²nũ³kã³txa² wxa²nũ³kã³txi³sah¹lxĩ¹nha²kxai³, wxa²nũ³kã³txa²
 sa²kxai³lu² txa²nũ³kã³txi³su² nha¹ha²kxai³, nxe³kĩ³te³jai¹ti²ti¹.
 A²nxe³tũ³kã³txai²na² sa²kxai³lu², e³lẽ³na² yxau³sxã³ wi¹kãi³yxau²xai³lain¹na³li¹.
 Wi¹kãi³yxau²xai³la¹kxa² yã¹xain¹na³li¹. Ain¹sxã³, txa²wxi²kin³ti³to³na¹ju³ta²
 a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ i³yau¹ũ³hain¹na³li¹. 11 Na¹ha²kxai³, Txaí²na²
 i³xi²na¹tu¹wi¹. Na¹ka³tu³, yxau³ya³nxa²ha¹tu¹wi¹. Ha³lo²ai²na²

yxau²nxa³lho³li¹. Na¹kxa²si³yo³na¹ txa²nũ³kã³txai²na² ha³lo²ai²na² nũh¹
 yxau³ain¹tu¹wi¹. Wĩ³nãĩ³, hãĩ¹nxe² wi¹lhin¹khaix1jah¹lãĩ³. Nxe³txi¹.
 Wxãi²li² nũ³kxũn³khaix1te²sin¹jai¹ti²ti¹. Nxe³te²sin¹jau³su², a²nũ²a²
 ũ³hũ¹san¹kxa² ha³lo²ai²na² nũh¹ yxau³ain¹tũ³kã³txi³nũ³a², nũ³kxũn³txi³
 ã³non²ta³kxi¹tai¹nhẽ³li¹. 12 Yxau³yai¹na¹hĩ¹na², a²nũ²a² ũ³hũ¹san¹tũ³kã³txai²na²
 ã³non²ta³kxain¹to³hxai²na¹tai¹ti²ti¹. Wxãi²li² nũ³kxũn³khai¹nxi¹lxĩ¹.

Nxi¹nha²kxai³, nũ³kxũn³ti³hit1san¹kxe³su² ã³non²ta³kxain¹to³hxai²na¹tai¹ti²ti¹.
 Hai³txi³ a²ta³a² hxi²ka² sa²so¹kxi²nẽ³lhxã³ tĩ¹kxi²nẽ³te²la³ yũ²nxa³i¹.
 Yxãn¹ta¹, ka³na³ka³na³jah¹la² so¹lxĩ³ tĩ¹kxi²nẽ³na³li¹. A²nxe³jah¹la²,
 kxã³nxi³tã² Wĩ³na² i³nxi³na² ha³teh³nxã³nxa² ũ³wha²li³ti³hi¹tin¹te³nah¹lxĩ¹:
 “Jah¹la² i³xan³ta³kxi¹nĩn¹ju³ta² yxau²sa²tẽ³ain¹tu¹wi¹.” Ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹.
 A²nxe³jau³xau³hxai²tẽx1ta² jã¹nxe³sxã³, ye³jen¹na² ka³na³ka³nah¹lai²na²
 so¹lxĩ³ i³xan³ta³kxi¹nĩn¹ju³ta² yxau²sa²tẽ³ain¹tu¹wi¹. 13 Ye³jen¹na²
 yxau¹tãu³a¹ i³xi²na¹tu¹wi¹. Yxãn¹ta¹, hĩ¹na¹, yuh³xai²nãn¹ta³ko³xai²na²

yxau³na¹hĩ¹na¹, txa²nũ³kã³txai²na² a²yen³nãu³a¹ yxau³sxã³ txa²wãn³txai²na²
 i³ye³kxi¹nxa²ha¹i¹. Na¹kxai²nãn²tu³, a²nxe³tũ³kã³txai²na² ain³kxi²sain¹sxã³,
 wi¹lxon³kxi²ta³lun²sa²kxa² yã¹nxe³si¹hai¹na¹jau³su² e³a¹i¹. 14 Txa²nũ³kã³txai²na²,

Wĩ³na² ĩ³nxai²na² wãn³txa² ĩ³yau¹ũ³hain¹to³hxi²ai²na¹tai¹ti²ti¹. Ai¹na¹ha²kxai³, yuh³xan¹ta³ko³xan¹tũ³kã³txai²na² hi²sen³su² yxo²kwĩn¹kxain¹na³li¹. Yxo²kwĩn¹kxi²sain¹kxa² yã¹nxain¹na³li¹. Nxe³ju³ta², Txain²txi³ yuh³xan¹ta³ko³xan¹tũ³kã³txi³sin²nxa³ha²kxai³, txa²nũ³kã³txain²txi³ yuh³xan¹ta³ko³xan¹tũ³kã³txi³sai¹nxa³ha²kxai³, ya³sain¹na³li¹. Nxe³ha²kxai³, yuh³xan¹ta³ko³xan¹tũ³kã³txai²na² yxo²kwĩn¹kxi²sain¹sĩn¹na³li¹. 15 Ha³lo²ai²na², txa²nũ³kã³txai²na² sa²so¹sã³ ũ³ho¹ain¹si¹nxa²ha¹jau³su² ĩ³ye³kxi¹nxa²hxa³lho³li¹. Yxã¹ta¹, ĩ³lxi³thi¹nxa³jah¹la² a²si³yxau³ka³txa², Sa³ta³na²jah¹lai²na² txa²nũ³kã³txai²na² ã³non²ta³kxi¹txai¹nhẽ³li¹. Ye¹nxa²ha¹i¹. 16 Jã¹nxa¹jau³su², txa²nũ³kã³txai²na² yuh³xan¹ta³ko³xan¹tũ³kã³txi³sai¹nxa³i¹. Txai²li² yuh³xan¹ta³ko³xan¹tũ³kã³txi³sin²nxa³kxa² yã¹nxe², ain¹nũn³na³li¹. 17 Ai¹nha²kxai³, txa²nũ³kã³txai²na² sa²hait¹so¹txain¹sã³ a²ẽ¹nãũ³a¹ wxa²wãn³txa² a²ya³la³tu³khaix¹jau³xa² ũ³whi¹tai¹nhẽ³li¹. Wxã¹ya¹nxe³sã³ wi¹lhin¹ti³hit¹txai¹lxi¹. Wxa²wãn³txa² a²ya³la³tu³khaix¹jau³xa²la¹i¹. 18-19 Wxã¹ta² yuh³xan¹ta³ko³xai²na² ĩ³sa²si¹hã³san¹tai¹ti²ti¹. Jã¹xai¹na¹i¹. Txa²nũ³kã³txai²na²su¹ na¹i¹. Na¹ha²kxai³, Txai²na² wi¹lhi¹na¹i¹. Wxa²wa³ka³li³yu³ta² wi¹kã³te³lhxã³ wi¹lhi¹na¹i¹. Na¹ha²kxai³, txa²nũ³kã³txai²na² wi¹lhin¹si¹hai¹na¹jau³su² na¹i¹. Wxa²wa³ka³li³yu³ta² wi¹kã³ain¹txai²li¹.

20 Ain¹kxai²nãn²tu³, txa²nũ³kã³txai²na² ti¹ai²nãn¹tũ³kã³txai²na² wxa²wãn³txa² wi¹jau³xa² tah²yau³xa² ĩ³ye³ain¹tu¹wi¹. Nxe³ain¹jau³nũ³a², a²nũ²a² ã³xa² ain³kxain¹kxai²nãn²tu³, sa²yxowet¹lsain¹nũn³tu¹wi¹. Sain¹kxai²nãn²tu³ nxe³tãu³a¹ Txai²li² sa²yxowet¹lsain¹tũ³kã³txi³nũ³ai²na² yxo²ha³kxa¹, hĩ¹na² ĩ³ye³kxi¹nxa²ha¹i¹. Sa²hau³ko³tain¹sih¹nxa²ha¹jau³su², nxa²ha¹i¹. Hai³txi³ txa²nũ³kã³txai²na² ti¹ai²nãn¹tũ³kã³txai²na² so¹lxi³ sa²hau³ko³tain¹sih¹nxa²ha¹jau³la³ ĩ³ye³kxi¹nxa²hxa³i¹.

21 ĩ³ye³kxi¹nxa²ha¹jau³xa²sa¹: Sa²yxowet¹lsain¹tũ³kã³txi³nũ³ai²na² yxo²ha³kxa¹ wi¹lĩ³we¹yhu¹khai¹nxe³sã³ yxau²xai³lain¹te³lhxã³ ĩ³ye³kxi¹nxa²ha¹i¹. Ju¹ta² ten³khaix¹sa³nhai¹. Wĩ³nu² ĩ³nxãĩn²txi³ nxũ²kwai³yxau³sa²sã³ wi¹lĩ³we¹sa¹nha²kxai³, nxe²yxau²xai³ki³tã³li¹. Nxe³kĩ³sa²kxai³ nxe³kĩ³kxa² yã¹nxe³sã³ sa²yxowet¹lsain¹tũ³kã³txi³nũ³ai²na² nxũ²kwai³yxau³nẽ³lain¹sã³ wi¹lĩ³we¹te³lai¹nha²kxai³ wi¹lĩ³we¹yhai¹nha²kxai³, nxe²yxau²xai³la³nhẽ³lain¹ju³ta³nũ³a² ten³sa³nhai¹. Nxe³nẽ³lain¹ju³ta³nũ³ai²na² yuh³xan¹ta³ko³xan¹tũ³kã³txi³ tũ¹kã³txai²na² sa²kxai³lu² ĩ²nẽ³lain¹sã³ ĩ³ye³ain¹te²an¹jau³kxai³lu¹: “Hã³xã¹. Je³su²jah³la² Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ ĩ³sa²si¹hã³kxah³lo²khai³xi²la¹i¹.” Yuh³xan¹ta³ko³xan¹tũ³kã³txai²na² wãn³txa² nẽ³lain¹tu¹wi¹. 22 Wxi²kin³ti³to³ti³hi¹san¹tai¹ti²ti¹. Nxe³san¹kxa² yã¹nxe³sã³ txa²nũ³kã³txai²na² wxi²kin³ti³to³ti³hi¹tai¹na¹tai¹ti²ti¹. Nai¹na¹ha²kxai³, wi¹lĩ³we¹yhu¹sã³ yxau²xai³ki³kxa² yã¹xain¹tu¹wi¹. 23 Na¹kxai²nãn²tu³, sa²yxowet¹lsain¹tũ³kã³txain²txi³, wi¹lĩ³we¹tain¹sã³ yxau³kxi¹sa¹nha²kxai³, nxe³nẽ³lain¹tu¹wi¹. Nxe³nẽ³lain¹kxai²nãn²tu³, yuh³xan¹ta³ko³xan¹tũ³kã³txai²na² wãn³txi³kxai³lu¹, ĩ²nẽ³lhxã³ ĩ³ye³kxi¹nha²te³nah¹lxi¹: “Hai³yo¹. Je³su²jah³lai²na² Sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ ĩ³sa²si¹hã³kxah³lai²la¹xã¹. A²ya³la³tu³ Sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ Je³su²jah³lain²txi³, a³lxi², te²yã¹nxe³sã³ a²sa³wi³ha³lxain²txi³ a³lxi², ain¹na³na¹.” Yuh³xan¹ta³ko³xan¹tũ³kã³txa² a²ẽ¹nãn¹jau³su², sain¹tu¹wi¹. Ju¹ta² ten³sa³nhai¹.

24 Wĩ³na², nxe³txi¹. Ũ³hũ¹san¹tũ³kã³txai²na² kan²txi³ ãn³si³tẽ³la³kxi²sain¹ju³ta² ten³sa²nũn³nhai¹. Txai²nãn²tu³

wxa²ha³lo²a² oh³xan¹ko³nãu³a² ha³lo²lot3sxã³ he¹a¹kxai²nãn²tu³,
 ân³si³tẽ³la³kxi²sain¹ju³ta³nũ³a² ten³sa³nhai¹. Sain¹kxai²nãn²tu³,
 txa²wxi²kin³ti³to³na¹ju³ta² ũ³hũ¹san¹kxa² i²ain¹tu¹wi¹. Nxe³ti³ten³sa³nhai¹.
 Ha³lo²ai²na² yuh³xai²nãn¹ko³xai²na² ã³si³wxe³ti³he¹nxa³hĩ¹nũ¹tai²nãn²tu³
 a³lxi²sa²to³hxain¹tai¹ti²ti¹. San¹jau³su² wxi²kin³ti³to³ti³hit1san¹tai¹ti²ti¹.
 Nxe³na¹ju³ta², txa²nũ³kã³txai²na² yxo²ha³kxa¹ i²ain¹kxai²nãn²tu³,
 ka³lih³khaix1sa³tu¹wi¹. Ju¹ta²ten³sa³nhai¹. 25 Wi³nãĩ³. Wain³te²si³yxau³kã³txãĩ³.
 Yuh³xan¹ta³ko³xan¹tũ³kã³txai²na², hai³txi³ i²nxa²tũ³kã³txi³sai¹nxa³i¹.
 Nxain¹kxan²ti³, Txaĩ²na² wi¹lĩ²nxa²te²sa¹i¹. Na¹ha²kxai³, txa²nũ³kã³txai²na²
 ũ³hũ¹san¹tũ³kã³txai²na² yxo²i²sain¹na³li¹. Sai¹nha²kxai³: “Je³su²jah³lai²na²,
 Sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ i³sa²si¹hã³kxah³lo²su² na³na¹.” Sain¹na³li¹.
 Nxe³jau³xai²na², txa²nũ³kã³txai²na² a³la³kxain¹na³li¹. 26 Txa²nũ³kã³txai²na²,
 hxi²kan¹khaix1te²sin¹ju³ta² i³yau¹tũ³hain¹to³hxai²na¹tai¹ti²ti¹. Jã¹xai¹na¹tu¹wi¹.
 Ai¹na¹kxai²nãn²tu³, ha³lo²a² a³la³kxain¹tu¹wi¹. Nxe³ju³tan¹te²kxa³yan³tu³
 a³lxi²san¹kxa² yã¹nxe² a³lxi¹nĩn¹ju³ta² yũ²na³li¹. Nxai¹nĩ¹nha²kxai³ Txaĩ²na²
 Wxa²tah²na¹xai²na² nxũ²kwai³yxau³ai¹na¹ju³ta² yũ³nũn³na³li¹. Je³su²jah³la²
 wãn³txa²ta¹hxai²hẽ¹la².

18

Ko³nxe³thin¹tũ³kã³txa²Je³su²jah³la²i³sa²so¹ain¹jau³su²

1 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lo²kxai³lu² wãn³txai²na² i³ye³ta³lun²ka³tu³,
 a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xa² whãĩ²na¹ ãn³sa³si³wa³lu³lu²ne³kxi² ai³sxã³
 tẽ³li³yhu³sxã³, i³nũ³kxa² Se³trõ²yau³xa² ã³yxo²ha³ti³sa²sai¹ain¹ka³tu³,
 sa³wxe³na² ã³wi¹hain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 2 A²nxe³ko³xai²na²,
 Je³su²jah³lai²na² a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xai²na² a²kã³nxa², ye³ka³lxa¹txi³
 ã³nho³hain¹to³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxain¹sxã³, wi¹lĩ²ain¹to³ta¹hxai²hẽ¹la².
 Nxe³ha²kxai³, a²sa³wi³sxa² Ju³ta²sah³la², sa³wxe³nai²na²
 wi¹lĩ²nũn³to³ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³jah³lai²na², ye³jen¹na², Je³su²jah³la²
 a²ko¹ko¹xa² hxi²ka² ã³yã³yũ²kxi²jah¹lo²nũ³su², ta¹hxai²hẽ¹la².
 3 Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³tu³ti¹, Ju³ta²sah³lo²su² te²kxai³lu¹, fa³ri³se²a²
 nũ³kã³txain²txi³ i³wã³txi², wã³nxĩn¹te² si³yxau³tũ³kã³txain²txi³ i³wã³txi²,
 ain¹te³nah¹lxi¹, so³ta²to² nũ³kã³txa² ã³nũ³so¹ain¹nũ²la² tẽ³sxã³ whãĩ²na¹
 ai³nũ²la², sa³wxe³nai²na² Je³su²jah³la² kwẽn¹tai²na² yxau³ko³xai²na²,
 ã³yau³son³kxi² ai³lain¹ta¹hxai²hẽ¹la², yu³lxa² kãĩ²te²a² ã³tẽ³i², lã³pi³ãu²te³na²
 tĩh³na² sa²kĩ³kxi²ne³tẽ³nũ³a² ã³tẽ³i², ya³wi³ta² ã³tẽ³i² nxe²xai³nũ²la², aun³ti²
 ã³yau³son³kxi² ai³lain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 4 Ain¹ka³tu³, Je³su²jah³lai²na² a²ẽ¹nãu³a¹,
 ha³lo²a² yxan¹nãu³a¹ ũ³hũ¹ain¹ju³ta³nũ³a², a³la³kxi²ta³lu²nain¹ta¹hxai²hẽ¹la².
 Nxe³kxe³su² a³ya³tain¹sxã³ i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— ĩh¹te²la³ta³ ten³yah³lxin¹ji¹? Je³su²jah³la² wãn³txa², ta¹hxai²hẽ¹la².

5 Nxe³nxa²ha¹te¹, Ju³ta²sah³la² nũ³kã³txai²na² wãn³txi³kxai³lu¹,
 i³wa²lũ³xain¹te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³la², Na³sa³re²thĩ³na² tøn¹jah¹la², ten³yah³lxa¹nhai¹.
 Ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³hĩ¹na², Ju³ta²sah³la² hi²sen³su², Je³su²jah³la² kox1ko¹xa²
 hxi²ka² ã³yũ³ain¹jah¹lo²nũ³su² jah¹la², he¹yain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹,
 Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹, i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Txaĩ²la³na¹i¹. Ta¹hxai²hẽ¹la². 6 Ain¹tãu³, nxe³jau³xai²na², Ju³ta²sah³lai²na²
 nũ³kã³txai²na² ain³kxain¹tãu³, ã³si³tu³kxa² ai³sxã³, a²yu³hẽ³nãu³a¹
 a³hain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 7 Ain¹ka³tu³, ãh¹ i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— ĩh¹nxe³te³ta³ ten³yah³lxin¹ji¹? Ya³nx2ta¹i¹. Je³su²jah³la² wãn³txa², ta¹hxai²hẽ¹la². Ain¹ka³tu³:

— Je³su²jah³la², Na³sa³re²thĩ³na² tɔn¹jah¹la² ă³ten³sĩ¹na¹nhai¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

⁸ Nxe³nx²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹:

— Txai²li² Je³su²jah³lo²sa¹i¹. Ya³nx2ta¹ten¹ti¹. Txai²na² so¹lxĩ³ten³sah¹lxin¹kxai²nãn²tu³, tũ³ka³txai²na² ă³si³tẽ³kxi²sain¹tũ³ka³txai²na², hãĩ¹nxe²ă³txain¹yah³lxĩ³să²nhẽ³li¹. ă³wa²to¹tain¹txai²li¹. Je³su²jah³la² wãn³txa², ta¹hxai²hẽ¹la². ⁹ Nxe³ju³ta², ha³la³je¹nai³kxai³ Je³su²jah³lai²na² ĩ³ye³să³ A²wĩ³na² ĩ³ye³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³jau³xa²sa¹:

— Wĩ³nãĩ³. Txa²sa³wĩ³ha³lxĩ³nãũ³xai²na² ũ³hũ¹san¹tũ³ka³txai²na² tũ³kxi²sa³kxa², yũ²nxa³lho³li¹. Hai³txi³ ka³na³ka³na³te²a² ha³tă³nxãn²txi³ tũ³kxi²sa²nxa³lho³li¹. A²yo²ha³kxa¹ he¹lain¹na³li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³jau³xait³jă¹nxe³sxă³, a²ya³la³tu³ hĩ¹na², Je³su²jah³la² a²sa³wĩ³ha³lxĩ³nãũ³xa² wa²su¹wa²su¹yxau²xai³lain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Hai³txi³ a²sa³wĩ³sxa² ka³na³ka³na³te²a² ha³tă³nxãn²txi³, so³ta²to² nũ³ka³txa² ĩ³sa²so¹ain¹ju³ta³la³, yũ³ta¹hxai²nxa³hẽ¹la².

¹⁰ Yxãn¹ta¹, Pe²jah³lai²na² sa²kxai³lu² a²ĩ³lxĩ³ ă³xa² Si³măũ²ah³lo²su²te²kxai³lu¹, yũ³la² kăĩn²ta³wxi²a² sa²si³sai¹nha²să³, wă³nxĩn¹te²si³yxau³ka³khai³su² jah¹la² a²sa³wĩ³sxa², a²ĩ³lxa² Mau²kah³lo²su² nxe³jah¹la², txa²wă¹wi¹nẽ³tăũ³a¹ a²ne³nxẽ³năũ³a¹ ĩ³ne³i²ă³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

¹¹ Nxe³nx²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹, Pe²jah³lai²na² ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxĩ¹:

— Wxa²yũ³lai²na², ũ³si³wi²xi²nhat¹să²nhẽ³li¹. ă³nhe¹kxain¹txa³hẽ¹li¹. Txa²wĩ³na² ĩ³kwa³na³sain¹jau³xa², ye³kăhũh³lxa³ti³sa²ju³ta³nũ³a² ĩ³kwa³na³sain¹na²hẽ³li¹. Nxe³sain¹jau³xai²na¹ sa²yo²ă³ti³ten³sa²nxãn³nhai¹. Nxe³ha²kxai³, so³ta²to² nũ³ka³txai²na² ĩ³sa²so¹sain¹ju³ta³nũ³a², hãĩ¹nxe²ă³txai¹nhẽ³li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

A³na²sah³la² ĩ³wă³txi³jau³su²

¹²⁻¹⁴ Ain¹ka³tu³, Ro³ma²no² nũ³ka³txai²na² a²hxi²kan¹jah³la² ĩ³kwa³na³ta¹hxai²hẽ¹la². Ain¹ka³tu³, a²so³ta²to³ nũ³ka³txai²na² nxe³ha²kxai³, Ju³te²a² nũ³ka³txa² a²so³ta²to³ nũ³ka³txa² nxe³ha²kxai³, ain¹să³, Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³ ĩ³sa²so¹să³ sa²tai³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Ain¹ka³tu³, sxi²ha² kăĩn²thĩ³na² tẽ³să³ ă³nxai³ta¹hxai²hẽ¹la². Ain¹să³, wă³nxĩn¹te²si³yxau³ka³khai³su² jah¹la² a²ĩ³lxa² Kai³fa²sah³la² a²kũx³ka³nai²na² a²ĩ³lxa² A³na²sah³la² a²sxi²ha² sa²kxai³lu², tẽ³să³ ă³nxai³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ain¹sax³kũx¹, ha³la³je¹nhĩ¹nai³kxai³lũx¹, wă³nxĩn¹te² si³yxau³ka³khai³su² jah³lai²na² sa²kxai³lu² a²ĩ³lxa² Kai³fa²sah³lai²na² sa²kxai³lu¹, e³te³nah¹lxĩ¹:

— A²nũ²a² ka³na³ka³na³jah¹la² so¹lxĩ³, Je³su²jah³lai²na² so¹lxĩ³ ya³lu²kxi²nẽ³ju³ta² wi¹na³li¹. Kai³fa²sah³lai²na² wãn³txa² Ju³te²a² nũ³ka³txa² ă³nhai¹tũ³te²năũ³xa², ye²yhai¹ta¹hxai²hẽ¹la².

Pe²jah³la² a²yo²wãn³txa² Je³su²jah³la² sa²yo²ă³jau³su²

¹⁵ Nxe³nx²ha¹te¹, so³ta²to² nũ³ka³txai²na² Je³su²jah³la² tẽ³să³ ă³nxai³nxa²ha¹te¹, Pe²jah³lain²txi³ Je³su²jah³la² a²si³tĩ³nha² u²lxĩ³ ă³si³tẽ³kxi², a²sa³wĩ³sxa² ă³xain²txi³ Je³su²jah³la² a²si³tĩ³nha² ă³si³tẽ³kxi², ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxă²te²a² sa³wĩ³sxa² ă³xai²na², wă³nxĩn¹te² si³yxau³ka³khai³xa² wi¹li²ain¹kxah³lo²su² to³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ain¹kxe³su², a²sa³wĩ³sxa² ă³xai²na² sa²kxai³lu², Je³su²jah³lai²na² ă³si³tẽ³la³kxi², wă³nxĩn¹te² si³yxau³ka³khai³xa² sxi²ha² wai²ha² yxo²tă³lxa² ă³wi¹hain¹ta¹hxai²hẽ¹la². ¹⁶ Yxãn¹ta¹,

Pe²jah³lai²na² ha³lo²a² sxih²yo²a² ā³yo²wa³ti³kxi²sxā³ yxau³ain¹ta¹hxai²hē¹la².
 Nxe³ha²kxai³, a²sa³wi³sxa² ā³xai²na² sa²kxai³lu² wā³nxīn¹te² si³yxau³ka³khai³xa²
 wi¹lī²kxah³lo²su² te²kxai³lu¹, sxi²ha² a³li³ka³tu³, a²wāi²ta¹ka³lxa² sxih²yo²a²
 wxa²hau³ko³ta¹ka³lxa², a³ya³ti²sxā³ ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹, Pe²jah³lai²na²
 sa²kxai³lu² sa²so¹sxā³ tē³sxā³ whāi²na¹, sxi²ha² ā³wi¹hain¹ta¹hxai²hē¹la².
 17 Ā³wi¹hain¹ka³tu³, wāi²ta¹ka³lxa²na² sxih²yo²a² wxa²hau³ko³ta¹ka³lxa²na²
 wān³txi³kxai³lu¹, Pe²jah³lai²na² ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Wxāi²na², Je³su²jah³lai²na² a²sa³wit³sxan³ji¹wi¹? Ta¹hxai²hē¹la².
 Nxe³nxā²tho³xa², ki³han³jau³su² ī³wa²lū³xain¹te³nah¹lxi¹:

— Nxe²nxa³xī¹. Je³su²jah³la² a²sa³wit³sin²nxa³xī¹, txai²li¹. Pe²jah³la² wān³txa²,
 ta¹hxai²hē¹la².

18 Nxe³hī¹na², ha³lo²a² a³li³khai³lyain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ha²kxai³,
 wā³nxīn¹te² si³yxau³ka³txa² a²sa³wi³ha³li³nāu³xa² nxe³ha²kxai³, so³ta²to²
 nū³ka³txa² a²hxi²kan¹txi³nāu³xa² nxe³ha²kxai³, ain¹sxā³, ha³nxe²a²
 sa²ya³tain¹tāu³a² ī³wa³nēn³kxi²te³lhxā³ ā³nū²kxa² yxau³ain¹ta¹hxai²hē¹la².
 Nxe³ain¹tho³xa², Pe²jah³lai²na² sxa³yain¹sxā³ ī³wa³nēn³kxi²te³lhxā³
 sxa³yain¹nūn³ta¹hxai²hē¹la².

Wā³nxīn¹te² si³yxau³ka³khai³xa² Je³su²jah³la² ī³wā³txain¹jau³su²

19 Nxe³nxa²ha¹te¹, wā³nxīn¹te² si³yxau³ka³khai³xa² wān³txi³kxai³lu¹,
 Je³su²jah³la² ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Ī³sa³wi¹. Wxa²sa³wi³ha³li³nāu³xai²na² ha³lo²a² o²la³kxain¹ju³tain²txi³
 ī³yau¹ū³hi², wxa²wān³txa², a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ ī³ye³kxain¹to³hin¹jau³xain²txi³
 ī³yau¹ū³hi² nxe³sē¹li¹. Ta¹hxai²hē¹la². 20 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la²
 wān³txi³kxai³lu¹, ī³wa²lū³xain¹te³nah¹lxi¹:

— A²nū²a² yxo²ha³kxa¹, e³lē³na² yxau³sxā³ ī³ye³kxain¹to³hxai²na¹tai¹ti²ti¹.
 Nxe³na¹ju³ta²sa¹, Ju³te²a² nū³ka³txa² ā³nū²kxain¹thī³nāu³xain²txi³,
 kxān³su² yxau³sxā³ ī³ye³kxai¹ni², Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹
 sxi²khai³xa² yuh³xai²nān¹thīn³khai³xain²txi³ Ju³te²a² nū³ka³txa²
 yxo²ha³kxa¹ ā³nū²kxa² he¹ain¹tāu³ain²txi³, kxān³su² yxau³sxā³
 ī³ye³kxai¹ni², ain³to³hxai²na¹tai¹ti²ti¹. Hai³txi³ hāi³a² yxau³sxā³
 ī³ye³kxain¹to³hxain²nxa³tai¹ti²ti¹. 21 Īh¹nxe³kxa²yan³ti³ta³, Txai²na²
 ī³wā³txi³san¹ji¹? A²nū²a² Txa²wān³txa² ain³kxi²sain¹tū³ka³txa²
 ka³lxa¹khai³lxnxe³tū³ka³txai²la¹l¹. Ī³wā³txi³txai¹nhē³li¹. Tū¹ka³txai²na²
 ā³ne³wxe³ain¹te²la¹l¹, Txa²wān³txa² ī³ye³kxai¹na¹jau³xai²na²su¹. Ta¹hxai²hē¹la².

22 Nxe³ka³tu³ta¹, so³ta²to² nū³ka³txa² a²hxi²kan¹txi³nāu³xai²na²
 ka³na³ka³na³jah¹la² hi²sen³su², Je³su²jah³la² wxa²ne³su²lain¹ta¹hxai²hē¹la².
 Wxa²ne³su²lain¹sxā³ ī³ye³kxain¹te²an¹jau³kxai³lu¹:

— Wā³nxīn¹te² si³yxau³ka³khai³xa² hxi²kan¹khai³ljah¹lai²la¹l¹. Yxān¹ta¹,
 wxāi²lē¹. Ī³lxa³thi¹nxa³jau³xa² ī³ye³kxai¹ni¹lxi¹. Jā¹nxe³txa³hē¹li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

23 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹, ī³wa²lū³xain¹te³nah¹lxi¹:

— On³sxā³ ī³ye³nxa³ke³la³te²kxai³ ī³yau¹ū³sē¹li¹. Yxān¹ta¹,
 wi¹lī²ye³a¹kxai²nān²tu³ Īh¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ wxa²ne³su²lhan¹ji¹? Ta¹hxai²hē¹la².

24 Nxe³ka³tu³, A³na²sah³lai²na² sa²kxai³lu², Je³su²jah³la²
 sa²tai³ki²ti³hi¹tain¹sxā³ ī³sa²si¹hā³sxā³, Kai³fa²sah³lai²na² sa²kxai³lu² wā³nxīn¹te²
 si³yxau³ka³khai³sa²nūn³jah¹la² sa²kxai³lu², ī³sa²si¹hā³ū¹hain¹ta¹hxai²hē¹la².

Pe²jah³la² ā³ta³lo³hēt¹sxā³ Je³su²jah³la² sa²yo²ā³jau³su²

25 Nxe³nxa²ha¹te¹, hau³hau³kon³sxã³ Pe²jah³lai²na² sa²kxai³lu², sax3nũn³sxã³ wã³nẽn³kxi²ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ju³ta², a²nũ²a²nũ³xa², ha³nxe²a² yxo²ki³sa³nũ³a² kwa² yxau³ain¹te²nũ³xa², wãn³txi³kxai³lu¹, i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Wxã¹na², Je³su²jah³la² sa³wit3su² nũ³nhĩn¹ji¹wi¹? Ta¹hxai²hẽ¹la². Yxã¹ta¹, Pe²jah³lai²na² wãn³txa² ki³ha¹ki²ti³ãn¹jau³kxai³lu¹:

— Ti³hex1te²tã³i¹. Hai³txi³ Je³su²jah³la² a²sa³wit3su² te²txa³i¹, txai²li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

26 Ain¹ka³tu³, wã³nxĩn¹te² si³yxau³ka³khai³xai²na² a²sa³wi³sxa² wãn³txi³kxai³lu¹, Pe²jah³lai²na² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Sa³wxe³nai²na² he¹yai¹nĩn¹te³nai¹ti²ti¹. Nxe³tãu³a¹, wxã¹txi³ i²i², Je³su²jah³lain²txi³ i²i², nxe³nx2ta¹ta¹ti²ti¹. Ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³jau³xai²na² e³jah¹la² a²wã³tã³su² te²a², ha³la³je¹nhĩ¹nai³kxai³ Pe²jah³lai²na² i³ne³i²lã³kxi²kxah³lo²su² ta¹hxai²hẽ¹la².

27 Nxe³nxa²ha¹te¹, Pe²jah³lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹, ãh¹ i³ki³ha¹kxi²te³nah¹lxi¹:

— Hai³txi³ txai²li² Je³su²jah³la² a²sa³wit3sin²nxa³i¹. Ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ka³tu³ kwẽn¹ta²kxai³, ka³la³ka³la²a² i³yai²li²ta¹hxai²hẽ¹la².

Pi³la²jah³la² i³wã³txi³jau³su²

28 Nxe³nxa²ha¹te¹, Ju³te²a² nũ³ka³txa² sa²kxai³lu² Je³su²jah³lai²na² tẽ³sxã³, whã¹na¹ Kai³fa²sah³la² a²sxi²ha² a³li³ain¹ka³tu³, a²nũ²a² Ro³ma²no² nũ³ka³txa² hxi²kan¹ta² si³yxau³tãu³a¹ sxi²ha², sa²kxai³lu² ã³tj³xain¹ta¹hxai²hẽ¹la², i³yũ¹li¹nxa³ta³lxa¹ ta¹hxai²hẽ¹la². Yxã¹ta¹, hã¹nxe³sxã³ sxih²yo²a² ã³yo²wxe³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². ã³wi¹hain¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². ã³wi¹hai¹nxa³ju³ta²sa¹:

— A²nũ²a² Ro³ma²no² nũ³ka³txa² sxi²ha² ã³wih¹ki³sxa³lho³na¹. ã³wih¹sxã³, Ro³ma²no² nũ³ka³txai²na² ã³nka³li²wi²kxi²sxã³ he¹yain¹ki³kxai²nãn²tu³ ko³nxe³ti³hi¹te³kxa²yan³ti³su², Pas²kwa²nxe³je³na³kxa² a²yain³txa² hxi²kan¹txi³ i³yain³ki³sxa³kxa²yan³ti³su², ki³nhã¹. Ju³te²a² nũ³ka³txai²na² ta¹hxai²hẽ¹la².

29 ã³wi¹hai¹nxa³kxe³tu³, Ro³ma²no² nũ³ka³txa² a²hxi²kan¹te² si³yxau³ka³txa² sa²kxai³lu² a²i³lxa² Pi³la²jah³la² sa²kxai³lu², wa²li³sxã³ i³ha¹txain¹sxã³ i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Ih¹nxe³ju³ta² on³sxã³ kã³ai¹nxa³lhai¹li¹, Je³su²jah³lai²na²su¹? Ta¹hxai²hẽ¹la².

30 Nxe³nxa²ha¹te¹, i³wa²lũ³xain¹te²an¹jau³kxai³lu¹:

— Jah¹lai²na² ko³nxe³thin¹jah¹lai²la¹i¹. Ko³nxe³thin¹sxã³ kã³to³hxa³ke³la³te²kxai³ ã³yũ¹nxa²sĩ¹nhĩ³nxa²nxa³i¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

31 Nxe³nxa²ha¹te¹, Pi³la²jah³lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

— Ne³ka²sah¹li³sa²ti¹. Je³su²jah³lai²na², sa²so³jah³li³sxã³ a³li³jah¹li³hẽ¹li¹. Yah³lxin¹kxai²nãn²tu³, Moi³se²ah³lu¹ta¹na² ũ³wha²li¹la³kxi¹nx2ti³jau³xu¹ta¹na² i³we¹jah³li³sxã³ wã²nxũ¹hain³nha²sxã³, jah¹lai²na² kã³kxi¹txain¹yah³li³hẽ¹li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹, Ju³te²a² nũ³ka³txai²na² wãn³txi³kxai³lu¹, i³wa²lũ³xain¹te³nah¹lxi¹:

— Jah¹lai²na² i³ya²lu¹nha¹ju³ta² wain³sĩ¹nhĩ³nx2na³li¹. Yxã¹ta¹ hxi²kan¹sa²sĩ¹nxa³nhai¹. Wxa²nũ³ka³txai²na² i³kwa³na³sah¹li³nhĩn¹jau³xai²na² a²nũ²a² su²lhã³nhai¹ju³ta², hã¹nhxe² ã³sah¹li³to³sĩn¹nxã³ta¹ti²ti¹. Wxa²nũ³ka³txai²na² so¹li³, a²nũ²a² kuh³lxa³thin¹te²a² hxi²kan¹txi³ su²lhã³ain¹sĩ¹nhĩ³nxa¹lxi¹. Ta¹hxai²hẽ¹la². Ain¹ka³tu³, ye³jen¹nãu³a¹ Ro³ma²no² nũ³ka³txai²na² so¹li³ Je³su²jah³la² i³hxi²kĩ¹la³kxi²te³lhã³ ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

32 Yxân¹ta¹, Je³su²jah³la², a²kxã³nxa² ha³lo²a² a³la³kxi²ta³lun²kxe³tũ³, i³ye³te³nah¹lxi¹:

— Hi³sa³ka³txa² i³hxi²kĩ¹la³kxi²sain¹sxã³ su²lhã³sain¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la² wãn³txa² a²kxã³nxa², ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³jau³xai³ jã¹nxe³sxã³ kwên¹ta¹na² Ro³ma²no² nũ³ka³txai²na² Je³su²jah³lai²na² i³hxi²kĩ¹la³kxi²sxã³ su²lhã³ain¹te³lhã³, ta¹hxai²hẽ¹la².

33 Nxe³nxa²ha¹te¹, Pi³la²jah³lai²na² sa²kxai³lu² a²sxi²hai²na² ã³wi²xi²ka³tũ³, Je³su²jah³lai²na² i³kaix¹tain¹sxã³ i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Wxã²na² Ju³te²a² nũ³ka³txai²na² a²hxi²kan¹ta² si³yxau³khaix³jah¹lo²sin¹ji¹wi¹? Pi³la²jah³la² wãn³txa², ta¹hxai²hẽ¹la².

34 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu², i³wa²lũ³xain¹te³nah¹lxi¹:

— Nxe³sa³ĩ¹lxi¹. I³ye³kxi²san¹jau³xai²na², wxa²wãn³txi³khai³su² tã³nxa², wa³ka³li³yau³su² tã³nxa², nxe³hĩ³te²la¹xã³? Ta¹hxai²hẽ¹la².

35 Nxe³nxa²ha¹te¹, Pi³la²jah³lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

— I²sa³wi¹. Txai²li², hai³txi³ Ju³te²an¹jah¹lo²sin²nxa³i¹. Nxe³ha²kxai³, i³h¹nxe³sxã³ wxa²nũ³ka³txa² kãĩ³yah³lxin¹ju³ta² ã³ne³wxe³hĩ³na²te²la¹ku², nxa²ha¹nhai¹. Yxân¹ta¹, wxa²nũ³ka³txain²txi³, wxa²wã³nxĩ¹te² si³yxau³ka³ta²nũ³xain²txi³ ain¹sxã³, txai²hxi²ka²na² ã³yũ³syai¹nxain¹ta¹ti²ti¹. Nxe³ha²kxai³, i³h¹nxe³ju³tã³ on³sxã³ kãĩ³xã³thai¹li¹? Nxa²ha¹nhai¹? Pi³la²jah³la² wãn³txa², ta¹hxai²hẽ¹la².

36 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹, i³wa²lũ³xain¹te³nah¹lxi¹:

— Nxe²nxa³i¹. Txa²ha³lo²a² i³yau¹ũ³nx2ta¹tu¹wi¹. Yxân¹ta¹ yuh³xai²nãn¹ta³ko³xai²na² a²hxi²kan¹ta² si³yxau³jah¹lo²sxa³i¹. Nxe³na¹ke³la³te²kxai³ txa²sa³wi³ha³li³nũ³xai²na² ã³nhe¹kxain¹ti³hit¹si³na¹i¹. Ju³te²a² nũ³ka³txa² hxi²ka² ã³yũ³sain¹kxa²yan³ti³su² nxe³hĩ³na¹i¹. Yxân¹ta¹, Txai²li¹ yuh³xai²nãn¹ta³ko³xai²na² hxi²kan¹te²lot3sai¹nxa³i¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

37 Nxe³nxa²ha¹te¹, Pi³la²jah³lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

— Wxã²na², hxi²kan¹txa² si³yxau³ka³khaix³sin¹ta¹? Ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

— “Hxi²kan¹txa² si³yxau³ka³khai³sin¹ta¹?” Sa¹lxi¹. Yxân¹ta¹, Txai²na¹xai²na², a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ a²ya³la³jau³tũ³ i³yau¹ũ³hain¹si¹ha¹jau³su², yuh³xai²nãn¹ta³ko³xai²na² wxã³na¹hẽ³li¹. Jã¹nxe³te³lhã³, txa²hã³ka³na² ĕ¹nãu³a¹ a³li³la¹ha¹hẽ³li¹. Na¹ha²kxai³: “A²ya³la³jau³tũ³ ten³sa³nha¹.” A²nũ²a² i²li³te²su² nxe³kxai²nãn²tu³, Txa²wãn³txai²na² ain³kxi²sain¹na³li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

38-39 Nxe³nxa²ha¹te¹, Pi³la²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹ i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— A²ya³la³jau³tũ³ a²si³yxau³jau³tũ³, i³h¹nxe³te²la¹xã³? Ta¹hxai²hẽ¹la².

Pi³la²jah³la² Je³su²jah³la² su²lhã³si¹hain¹jau³su² kwa³na³jau³su²

Nxe³jau³xai²na² i³ye³kxi²ta³lun²ka³tũ³, Pi³la²jah³lai²na² sa²kxai³lu² wa²li³sxã³ Ju³te²a² nũ³ka³txai²na² i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³lai²na² ko³nxe³ti³ kãĩ³ha²kxai³ su²lhã³si¹ha¹jau³nũ³su² hxi²ki³ye²nx2ti³xa³wi¹. Yxân¹ta¹, wxa² Pas²kwa²nxe³je³na³kxa² yau³son³na³li¹. Nxe³ha²kxai³, a²nũ²a² sxi²ha² kan²thĩ³na² ũ³tĩ¹kxai¹na¹tũ³ka³txa² yũ²na³li¹. A²nxe³tũ³ka³txa² sa²kxai³lu², txaĩ²na² sa²kxai³lu² Pas²kwa²nxe³je³na³kxai²na² ka³na³ka³na³jah¹la² so¹li³, than²kxi²sa²tã³sxã³ sa²nũ¹xi¹nx2ti³to³hxai²na¹ta¹ti²ti¹. Hĩ¹na² jã¹nxe³nx2ta¹tu¹wi¹. Yã¹jah¹lo²tã³ than²kxi²sa²tã³sxã³ sa²nũ¹xi¹nx2ti³te³la¹ji¹? Je³su²jah³lai²na²,

Ju³te²a² nũ³kã³txai²na² a²si³yxau³ka³khai³xai²na² than²kxi²sa²tã³sxã³sa²nũ¹xi¹nx2ta¹ju³ta³nũ³a² ten³nxa²lxi³xa³ji¹? Ta¹hxai²hẽ¹la².

40 Yxãn¹ta¹, Ju³te²a² nũ³kã³txai²na² wãn³txi³kxai³lu¹, kãin²ĩ³wxan¹te³nah¹lxi¹: — Je³su²jah³lai²na² ten³ti³hex1sa²sĩn¹nxãn³nhai¹. Yxãn¹ta¹, Ba³ra³ba²sah³la²so¹lxi³ ten³sa²sĩn¹nhai¹. Ta¹hxai²hẽ¹la². Yxãn¹ta¹, Ba³ra³ba²sah³la²kãi³su²lhã³jah¹lo²su²ta¹hxai²hẽ¹la².

19

1 Nxe³nxa²ha¹te¹ Pi³la²jah³lai²na² sa²kxai³lu² ĩ³kwa³na³ka³tu³, Je³su²jah³la²sa²so¹sxã³ ĩ³ta³lo³wai¹ti³hi¹tain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 2 Ain¹ka³tu³, so³ta²to²nũ³kã³txai²na² sa²kxai³lu² wai³lxa² so¹sxã³ wxa²xu³kxain¹sxã³Je³su²jah³lai²na² a²ne³ka² ũ³nhe³hẽn¹kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Ain¹ka³tu³, wã²la²sau¹saun¹ka³lo³a² a²hxi²kan¹ta² si³yxau³ka³txa² ũ³whi²kxi²nha²ka³lo³hũ³ka³lo³a² ũ³whi²kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 3 Ain¹ka³tu³, ã³yau³son³kxain¹ka³tu³, ĩ³sa²nẽn¹kxi²ki³lxot3sxã³ ĩ³wai³ka³si³xain¹te³nah¹lxi¹:

— Wi¹lhin¹te²si¹lxi¹. Ju³te²a² nũ³kã³txa² a²hxi²kan¹te² si³yxau³kat3si¹lxi¹. Ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Ain¹ka³tu³, ye³ka³lxa¹txi³ wxa²ne³su²lain¹to³ta¹hxai²hẽ¹la². 4 Nxe³nxa²ha¹te¹, Pi³la²jah³lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹, a³li³xi²sxã³ Ju³te²a²nũ³kã³txai²na² ãh¹ ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— ĩ³ne³ka²sah¹lxi¹xi¹. Je³su²jah³lai²na² wxa²yen³nãu³a¹wã²sa²ũh¹xi¹nx2ta¹i¹. Jah¹lai²li² ko³nxe³ti³ kãi³ju³ta² hai³txi³ ĩ²a¹jah¹lo²sxa³i¹. Wi¹lhin¹jah¹lo²syē¹nx2ti³na³li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

5 Ain¹ka³tu³, Je³su²jah³lai²na² a³li³ye²ta¹hxai²hẽ¹la². Wai³lxa³ka³lo³ai²na²ne³hẽ¹nha²sxã³, wã²la² sau¹saun¹ka³lo³a² wi²kxi²nha²sxã³, a³li³ye²ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³te³nah¹lxi¹, Pi³la²jah³lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹, Ju³te²a² nũ³kã³txai²na² ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Nxe³jah³lxi³hẽ¹li¹. Jah¹lai²na² wi¹li²jah¹lxi³hẽ¹li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

6 Yxãn¹ta¹, wã³nxĩn¹ta² si³yxau³ka³ti³nãu³xain²txi³, a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xain²txi³, Je³su²jah³lai²na² ĩ²ain¹tãu³ kãin²ĩ³wxan¹te³nah¹lxi¹:

— Hi³sa³ka³txa² ĩ³hxi²ki¹lã³kxi²sxã³ su²lhã³txa²sĩ¹nhẽ³li¹. Hi³sa³ka³txa² ĩ³hxi²ki¹lã³kxi²sxã³ su²lhã³txa²sĩ¹nhẽ³li¹. Ain¹to³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹, Pi³la²jah³lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

— Wxãi²na² so¹jah³lxi³sxã³ hi³sa³ka³txa² su²lhã³jah¹lxi³hẽ¹li¹. Yxãn¹ta¹, jah¹lai²li² ko³nxe³ti³ kãi³ju³ta² hai³txi³ ĩ²a¹jah¹lo²sxa³i¹. Wi¹lhin¹jah¹lo²syē¹nx2ti³na³li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

7 Nxe³nxa²ha¹te¹, Ju³te²a² nũ³kã³txa² ã³nhai¹tũn³te²nãu³xai²na²wãn³txi³kxai³lu¹, ĩ³wa²lũ³xi²te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³lai²na² e³jau³sa² on³txi³hex1jau³sxa³i¹. “Txai²na², Txa²wã¹sũ³na²Si³yxau³tãu³a¹ A²ta²sa¹i¹.” Ain¹sĩ¹nhxi²na²hẽ³li¹. Nxe³jau³xai²na², on³jau³sa²sĩ¹nxa³i¹. Nxe³ha²kxai³, su²lhã³tain¹sĩ¹na¹ju³ta² wain³sĩn¹na³li¹. Su²lhã³tain¹sĩ¹na¹ju³ta³nũ³a², Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ a²ha³tẽh³nxã³nxa² ĩ³kwa³na³sa²sĩn¹ta¹hxai²hẽ¹li¹. Nxe³te³nah¹lxi¹: “A²nũ²a² Txa²wã¹sũ³na²Si³yxau³tãu³a¹ te²yã¹nxe³te²lox3nha²sxã³ ĩ³ye³jah¹lo²su² kxai²nãn²tu³, su²lhã³tain¹yah³lxi³hẽ¹li¹.” Sa²sĩn¹ta¹hxai²hẽ¹li¹. Jãx1nha¹ju³ta² ten³sa²sĩn¹nhai¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

8 Nxe³nxa²ha¹te¹, nxe³jau³xai²na² sa²kxai³lu² Pi³la²jah³lai²na² ain³kxain¹ka³tu³, ã²la² kãin² yuh³lxi³ta¹hxai²hẽ¹la². 9 Ain¹ka³tu³, sxĩ²hai²na² ã³wi²xi²ka³tu³, ĩ³ye³sxã³, Je³su²jah³la² ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— ĩh¹nũ¹la³ta³ yxau³jah¹lo²sin¹ji¹? Ain¹ta¹, Je³su²jah³lo²kxai³
wãn³txi³la³ yau³ka³na³ka³na³kxan²ti³ hai³txi³ ĩ³wa²lũ³xi²ta¹hxai²nxa³hẽ¹la².
10 Nxe³nxa²ha¹te¹, Pi³la²jah³lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹, Je³su²jah³la²
ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— ĩh¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ ĩ³wa²lũ³xi²sa²nxãn³te²la¹xã³? Txai²na²
hxi²kan¹te²sa¹i¹. Na¹ha²kxai³, ĩ³kwa³na³ai¹na¹kxai²nãn²tu³,
su²lhã³nxa²si¹hai¹na¹jau³su² e³a¹kxai²nãn²tu³, su²lhã³nxain¹tu¹wi¹.
Yxãn¹ta¹, sa²than²kxi²sa²tã³si¹hai¹na¹jau³su² e³a¹kxai²nãn²tu³,
sa²than²kxi²sa²tã³nxain¹tu¹wi¹. Txai²na² hxi²kan¹khai¹te²sa¹i¹.
Nxe³na¹ju³ta¹na² ã³ne³wxen¹ji¹? Ta¹hxai²hẽ¹la².

11 Yxãn¹ta¹, Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹:

— Nxet3sã¹lxi¹. Wxa²hxi²ka¹nĩn¹ju³ta¹na², Txa²wã¹sũ³na²
Si³yxau³tãu³u¹ta¹na² oh³nãu³a¹ yxau³jah¹lu¹ta¹na² ũ³hũ¹nxain¹ju³ta¹na²li¹.
Nxe²nxãn³ke³la³te²kxai³, hxi²ka¹nhĩ³nx2nã³lxi¹. Nxe³ha²kxai³,
wi¹kãĩ³txa²hẽ³li¹. Nxe²nxãn³kxai²nãn²tu³, Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹
ĩ³xan³ta³kxi¹nxa²kxa²yan³ti³su², nxe³nxa²ha¹nhai¹. Yxãn¹ta¹, Kai³fa²sah³lai²na²
wã³nxĩn¹te² si³yxau³kãx3khai³su² jah¹lai²na², wxa²hxi²ka³nãu³a¹
ã³yũ³syã¹nxain¹te¹ni²ti¹. A²nxe³jah¹la², Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹
sa²yxõ²ã³sã³ kãĩ³sã³ ã³yũ³syã¹nxain¹te³na¹ti²ti¹. Ain¹jau³su², ã²la²
kõ³nxe³khai¹nxe³txi³ kãĩ³ain¹na³li¹. Jã¹nxain¹jau³su², ain¹na³li¹.

12 Nxe³jau³xai²na², Pi³la²jah³lai²na² hi²sen³kxai³lu² ain³kxain¹ka³tu³,
Je³su²jah³la² sa²than²kxi²sa²tã³ti³ten³khai¹xain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Yxãn¹ta¹, Ju³te²a²
nũ³kã³txai²na² wãn³txi³kxai³lu¹ yxo²sa²te¹txi³ ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Jah¹la² sa²than²kxi²sa²tã³sĩn¹txa³hẽ¹la². Sa²than²kxi²sa²tã³in¹kxai²nãn²tu³,
hai³txi³ txa²wã¹hxi²kan¹ta² si³yxau³ka³khai³xa² Se²sa³jah¹la², a²ya³lhxa³lxi¹.
A²nũ²a² ĩ²lu³te²a² ĩ³ye³kxai²nãn²tu³: “Txai²na² hxi²kan¹txa²
si³yxau³ka³khai³sa¹i¹.” A²nxe³jah¹lo²su² kxai²nãn²tu³, Se²sa³jah¹la²
ĩ³kõx1kõ¹son²kxi²jah¹lo²su²hĩ³nx2na³li¹. Jã¹nxe³jah¹lo²su²na³li¹, Je³su²jah³lo²su¹.
Nxe³ha²kxai³, sa²than²kxi²sa²tã³sĩn¹txa³hẽ¹li¹. Ya³nxa²sĩ¹na¹i¹. Se²sa³jah¹la²
ĩ³xan³ta³kxi¹nxa²kxa²yan³ti³su², nxa²sĩ¹na¹nhai¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

13 A²nxe³jau³xai²na², Pi³la²jah³lai²na² ain³kxain¹ka³tu³, Je³su²jah³la²
te³sã³, ha³lo²a² a³li³ka³tu³, tah³lxa³ka³txa² Ju³te²a² nũ³kã³txa² wãn³txa²
a²i³lxa² Ka³ba³ta²ka³txa², ã³wxe³ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³ka³txai²na²,
kxãn³su² Pi³la²jah³lai²na² ã³wxe³to³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³sã³,
a²nũ²a² ĩ³lxa³thi¹nxa³te²a², ĩ²li³te²su² te²a², so³ta²to² nũ³kã³txa²
ã³yũ³ain¹kxe³nũ³su² te²a², a²ha³lo²a² Pi³la²jah³lai²na² wã²nxũ¹hain³nha²sã³
ĩ³kwa³na³ain¹to³ta¹hxai²hẽ¹la². “Jah¹lai²na², su²lhã³txain¹yah³lxi³hẽ¹li¹.”
Tã³nxa², “Sa²than²kxi²sa²tã³txain¹yah³lxi³hẽ¹li¹.” Tã³nxa², nxe³sã³
Pi³la²jah³lai²na² wã²nxũ¹hain³nha²sã³ ĩ³kwa³na³ain¹to³ta¹hxai²hẽ¹la². Hĩ¹na²,
jã¹nxe³sã³ Je³su²jah³la² ha³lo²a² wã²nxũ¹hain³nha²te³lhã³ Pi³la²jah³lai²na²
ã³wxe³ta¹hxai²hẽ¹la². 14 Nxe³hĩ¹na², Pas²kwa²nxe³je³na³kxa² a³lan²ti³hĩ¹na³tã²
ĩ³yũ¹li²nxa³tã³lxa² ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹, Pi³la²jah³lai²na²
wãn³txi³kxai³lu¹, Ju³te²a² nũ³kã³txai²na² ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Wxa²hxi²kan¹txa² si³yxau³ka³txa² ĩ²jah¹lxi³hẽ¹li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

15 Yxãn¹ta¹, Ju³te²a² nũ³kã³txai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

— Jah¹la² ũ³nhũ³ha³lo²sa²tã³sxã³, hi³sa³ka³txa² i³hxi²kĩ¹la³kxi²sxã³ su²lhã³txa²sĩ¹nhẽ³li¹. Ain¹ta¹hxi²hẽ¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹, Pi³la²jah³lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹.

— Wxa²hxi²kan¹txa² si³yxau³ka³txa² hi³sa³ka³txa² i³hxi²kĩ¹la³kxi²sxã³ su²lhã³a¹ju³ta³nũ³a² wain³te²la¹xã³? Ta¹hxi²hẽ¹la². Yxã¹ta¹, wã³nxĩ¹ta² si³yxau³ka³ti³nũ³xai²na² wãn³txi³kxai³lu¹, i³wa²lũ³xain¹te³nah¹lxi¹.

— Kwa²nhi¹lxi¹. Txa²nũ³ka³txa² hxi²kan¹ta² si³yxau³ka³txa² Se²sa³jah¹lo²so¹lxin³sĩ¹na³li¹. Ā³xa²yũ³sĩ¹nxa³i¹. Ain¹ta¹hxi²hẽ¹la².

16 Ain¹ka³tu³, Pi³la²jah³la² hi³sen³kxai³lu¹, Je³su²jah³la² sa²so¹ti³hit¹sxã³ Ju³te²a² nũ³ka³txai²na² hxi²ka³nũ³a¹ ā³yũ³yhain¹ta¹hxi²hẽ¹la². Hi³sa³ka³txa² i³hxi²kĩ¹la³kxi²sxã³ su²lhã³ain¹ju³ta³nũ³a² ā³yũ³yhain¹ta¹hxi²hẽ¹la². Nain¹ka³tu³, Ju³te²a² nũ³ka³txai²na² hi³sen³kxai³lu¹, Je³su²jah³la² sa²so¹sxã³ tẽ³sxã³ a³li³ain¹ta¹hxi²hẽ¹la².

Hi³sa³ka³txa² i³hxi²kĩ¹la³kxain¹jau³su²

17 Te³nah¹lxi¹, Je³su²jah³lo²kxai³lu¹ hi³sa³ka³txa² sa²ka³la³ki³hẽt¹so¹nha²sxã³ ā³nxai³ta¹hxi²hẽ¹la². Ha³lo²a²ko³xa² a²i³lxa² Txa²wã¹ne³ka³lo³a²je³na² Ju³te²a² nũ³ka³txa² i³yĩ¹li²jau³xa² Ko²ko³ta³jen³su² nxe³je³na² ā³nxai³ta¹hxi²hẽ¹la².

18 Nũ¹ā¹ hi³sa³ka³txa² i³hxi²kĩ¹la³kxain¹ta¹hxi²hẽ¹la². Ain¹ka³tu³ a²wi¹nẽ³tãu³a¹ a²nũ²a² ā³xa² ka³na³ka³nat3sxã³ i³hxi²kĩ¹i², a²wã³tãu³a¹ a²nũ²a² ā³xa² ka³na³ka³nat3sxã³ i³hxi²kĩ¹i², nain¹ka³tu³, wi³wi³tot3sxã³ Je³su²jah³la² i³hxi²kĩ¹i², nxe³ain¹ta¹hxi²hẽ¹la². 19 Nxe³ju³ta², Pi³la²jah³la² i³kwa³na³sxã³ wãn³txa² i³yĩ¹li²jau³xa² hi³a³ka³lo³a² ũ³wha²li¹lhã³ hi³sa³ka³txai²na² sa²kxai³lu² a²ne³ka³lo³ka³nũ³a¹ i³yĩ¹ne³hẽ¹ta¹hxi²hẽ¹la². Ũ³wha²li¹lain¹jau³xai²na²sa¹.

— Je³su²jah³lai²na² Na³sa³re²thĩ³na² tɔn¹jah¹lai²la¹i¹. Ju³te²a² nũ³ka³txai²na² hxi²kan¹ta² si³yxau³ka³khai³xai²la¹i¹. Nxe³ta¹hxi²hẽ¹la². 20 Nxe³jau³xai²na², Ju³te²a² nũ³ka³txa² wãn³txain²txi³ ũ³wha²li¹li², wãn³txa² yau³xã³xa² la³ti²yau³xain²txi³ ũ³wha²li¹li², ā³xa² wãn³txa² yau³xã³xa² Kre²ka² nũ³ka³txa² wãn³txain²txi³ ũ³wha²li¹li², ain¹ta¹hxi²hẽ¹la². A²nxe³je³na² ha³lo²a² Je³su²jah³la² i³hxi²kĩ¹la³kxain¹je³na² Je³ru³sa³i³tẽ²thĩ³na² sxĩ²ha² kãin²khai¹nxe³thĩ³na² un²ta³kxi²nxa³jen³su² ta¹hxi²hẽ¹la². Nxe³ha²kxai³, ũ³wha²li¹lain¹jau³xai²na² a²nũ²a² ka³lxa¹tũ³ka³txa² Ju³te²a² nũ³ka³txi³su² te²nũ³ka³txa² i²ain¹ta¹hxi²hẽ¹la². 21 I²ain¹ka³tu³, wã³nxĩ¹ta² si³yxau³ka³txa³nũ³a² wãn³txi³kxai³lu¹, Pi³la²jah³lai²na² i²ye³kxain¹te³nah¹lxi¹.

— Wãn³txa² ũ³wha²li¹lin¹jau³xai²na² ũ³sa²ya¹txa²sĩ¹nhẽ³li¹. Ũ³sa²ya¹tin¹kxai²nãn²tu³, wãn³txa² tah²yau³xa² ũ³wha²li¹txa²sĩ¹nhẽ³li¹. “Txa¹na² Ju³te²a² nũ³ka³txa² hxi²kan¹ta² si³yxau³ka³khai³sa¹i¹.” Jau¹xai²na² Je³su²jah³lai²na² e³ain¹sĩ¹na²hẽ³li¹. Nxe³jau³xai²na² so¹lxi³, ũ³wha²li¹lhã³ i³yĩ¹li²nẽ³hẽt¹ja³sain¹sĩ¹nhẽ³li¹. Ain¹ta¹hxi²hẽ¹la².

22 Yxã¹ta¹, Pi³la²jah³lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹, i³wã²lũ³xain¹te³nah¹lxi¹.

— Wãn³txa² ũ³wha²li¹la¹jau³xai²na², hãĩ¹nxe²yxau³tu¹wi¹. Ũ³sa²ya¹txã³lho³li¹. Ta¹hxi²hẽ¹la².

23 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³lai²na² i³hxi²kĩ¹la³kxi²sxã³ ũ³hwe³ta³lu²nain¹ka³tu³, so³ta²to² nũ³ka³txa² sa²kxai³lu² ha¹li¹ ha¹li¹ jah¹la¹nũ³a² sa²kxai³lu², Je³su²jah³lai²na² a²wã²la²ka³lo³a² wi²kxi²nha²ka³lo³a² wxa²sa²so¹te²tu³ ai³ain¹ta¹hxi²hẽ¹la². Yxã¹ta¹, a²ha³la³se³nãn¹ta³ka³lo³a² wã³kon³kxain¹ta¹hxi²hẽ¹la². A²nxe³ka³lo³ai²na² hãĩ¹nxe³sxã³ wxa²xu³ka³lo³su²

ta¹hxa¹i²hē¹la². Ūh³yxāi¹ka³lo³su² ta¹hxa¹i²nxa³hē¹la². 24 Ain¹ka³tu³, so³ta²to² nū³ka³txai²na² i³ye³lain¹te³nah¹lxi¹:

— Ta³ka²lo¹ai²na² wā²la² wi¹khai¹nx2na³li¹. Sa²ten²txi³te²txai³ya³sah¹lxi³txa³hē¹li¹. Hāi¹nxe³sxā³ tah³lxa² wē³sa² o²la³kxi²sxā³ wā²nxū¹hain³nha²ki³tu¹wi¹. Ain³nha²ki³jah¹lo²nū³a² ka³na³ka³na³jah¹lo²nū³a² a²wa³kxēn³yah³lo²nū³su²tu¹wi¹. Nxe³yhai¹ta¹hxa¹i²hē¹la². Yhai¹nsxā³, jā¹nxain¹ta¹hxa¹i²hē¹la². Ain¹ka³tu³, Sū³na² ha³teh³nxā³nxā² kxā³nhxi¹nu¹ta²kxai³ū³wha²li¹la³kxi²nē³ta¹hxa¹i²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³te³nah¹lxi¹: — Txa²wā²la³ka³lo³a² wxa²sa²so¹te²tu³ ai³li², txa²ha³la³sē³nān¹ta³ka³lo³a² sa²kxai³lu² tah³lxa² wē³sa² o²la³kxi²sxā³ a²wa³kxēn³yah³la² nū¹hain³nha², sain¹tu¹wi¹.

Ta¹hxa¹i²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³jau³xau³hxa¹i²tēx¹ jā¹nxe³sxā³ hī¹na² so³ta²to² nū³ka³txai²na² kâi³ain¹ta¹hxa¹i²hē¹la².

25 Yxān¹ta¹, hi³sa³ka³txa² a²si³ka³lah³yu³ta² Je³su²jah³la² a²hā³ka³na² sax3nū², a²hā³ka³na² ha³līn³ta³ka³lxa² sax3nū², Ma³ri²a³ka³lxa² Klo²pah³la² sxe³xa³ka³lxa² sax3nū², Ma³ri²a³ Ma³ta³lē²na³ka³lxa² sax3nū² nxe³ain¹ta¹hxa¹i²hē¹la². 26 Nxe³ka³tu³, Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu¹ i²sxā³ a²hā³ka³na² i²ai¹nha²kxai³, a²sa³wi³sxa² a³lxi²khai¹nxe³kxah³lo²su² jah¹la² i²ai¹nha²kxai³, ta¹hxa¹i²hē¹la². Nxe³te³nah¹lxi¹:

— Hā³ka² nxe³nx¹, jah¹lai²na² wxa²wē³3sū³na³li¹. i²txu¹ni¹. Je³su²jah³la² wān³txa², a²hā³ka³na², nxe³ta¹hxa¹i²hē¹la².

27 Nxe³nū²la² ha³na³ka³lxi³ i³ye³te³nah¹lxi¹:

— Nxe³txi¹. Ta¹ka³lxi²na² wxa²hā³ka³nu²hū³na³li¹. i²txa²hē³li¹. Je³su²jah³lai²na² wān³txa², a²sa³wi³sxai²na², nain¹ta¹hxa¹i²hē¹la². Nain¹sxā³ kwēn¹ta²kxai³ a²sa³wi³sxai²na² sa²kxai³lu², Je³su²jah³la² a²hā³ka³nai²na² ā³tē³sxā³ sxi²ha² ā³wih¹sxā³ yxau³sxā³ sa²hau³kot3sa²tē³ain¹ta¹hxa¹i²hē¹la².

Je³su²jah³la² ya³lu²ju³ta² i³yau¹ū³jau³su²

28 Nxe³nxā²ha¹te¹, Je³su²jah³lai²na² a²e¹nān¹jau³kxai³lu¹:

— Hī¹na², txa²wa³ka³li³yu³ta² ta³lu²na¹xā¹. Nxe³ha²kxai³ a²yo²a² e³te³nah¹lxi¹:

— Yā³lxu²sa²na³li¹. Ta¹hxa¹i²hē¹la². Nxe³ju³ta², kxā³nhxi¹nu¹ta²na² Txa²wā¹sū³na² ha³teh³nxā³nxā² ū³wha²li¹jau³xau³hxa¹i²tēx¹ jā¹nxe³sxā³, Je³su²jah³la² e³ta¹hxa¹i²hē¹la².

29 Nxe³ka³tu³ta¹, yain³txa² yau³xa², u²va²yau³xa² khon³sxā³ ka³ya²hau³xa² kwa³ta³lē³na² yxau³ye²ta¹hxa¹i²hē¹la². Nxe³te³nah¹lxi¹, a²nū²a² kwa²yxau³te²su²te²a²i³yi²lho¹tū³xa² sa²so¹sxā³ka³ya²hau³xa²na² ū³hū¹kxa²sai³sxā³, hi³sa³ka³txa²wa²tāi¹tāi¹ka³txa² ū³ki³wi²kxa²so¹sxā³tē³sxā³ Je³su²jah³la² a²yo²a² ū³h³yo²tē³ū¹hain¹ta¹hxa¹i²hē¹la². 30 Ain¹ka³tu³, Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu², i³yi²la³kxi² i³na²ta³lun²yain¹te²ka³ka¹:

— Txa²wī³na² wa³ka³li³yu³ta² ta³lu²na¹i¹. Nxe³ka³tu³, i³ku³thu²nha²sxā³, a²wi¹tāu³a¹ a³li³yain¹ta¹hxa¹i²hē¹la².

Je³su²jah³la² ū³txi²ta³nā³tau¹tain¹jau³su²

31 Nxe³hī¹na², sa²ba³to³ nxe³ju³ta² ā²la² hxi²kan¹khai¹nxe³te² sa²ba³to³ nxe³ju³ta² a²sū²ta³ti³kxai³ ta¹hxa¹i²hē¹la². Nxe³ha²kxai³, Ju³te²a² nū³ka³txa² a²hxi²kan¹txi³nāu³xa² hxi²waun³ta³kxain¹ta¹hxa¹i²hē¹la². Hxi²waun³ta³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Ka³nxa³ha²txai²na² Sa²ba³to³ nxe³kj³ju³tũ³a² a²hxi²kan¹khaix¹nxe³kj³ju³ta³nũ³a²ã³yõn³kj³tu¹wi¹. Kj³sa²kxai³, ya³lu²te²nũu³xa² nũ²a² hxi²ki¹la³kxi²sxã³hi³sa³ka³txa² sa²ka²la¹hêt¹sxã³, Sa²ba³to³ nxe³ju³ta²na² e³lẽ³na²wxe³kxi²nẽ³te³ji¹khi³. Ha³lo²a² yxo²ha³kxai²na² ã³kho³kxi²nẽ³kxa²yan³ti³su²nxe³nxa²ha¹nha²khi³. Kj³nhai¹. Ain¹jau³su², hxi²waun³ta³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Jã¹nxain¹kxa²yan³ti³su², ã³wxã³sxã³, Pi³la²jah³la² i³wã³txain¹te³nah¹lxi¹:

— A²nũ²a² i³hxi²ki¹la³kã¹in¹kxah³lo²nũu³xa², txa²wã¹su³ya³ta³la³ka³txai²na²whãi²na¹ i³su³ãu²la³kxã¹sxã³ su²lhã³ti³hi¹txa²sxã³ ya²lu²te²nũu³xa²nũ²a²sa²so¹ti³hi¹txa²si¹nhe³li¹. Ju³te²a² nũ³ka³txa² a²hxi²kan¹txi³nũu³xa² wãn³txa², ta¹hxai²hẽ¹la². Ain¹ka³ty³, Pi³la²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹:

— Hai³yo¹. Jã¹nxai²tu¹wi¹. Ta¹hxai²hẽ¹la². 32 Nxa²ha¹te¹, Pi³la²jah³la²i³kwa³na³nxa²ha¹te¹, so³ta²to² nũ³ka³txa² sa²kxai³lu¹ hi³sa³ka³txa² ã³tj³xain¹tãu³a²nũ²a² ã³xa² ha¹lin¹te²nũu³xa² Je³su²jah³la² i³hxi²ki¹la³kxi²yain¹kxah³lo²nũu³xa²yxau³tãu³a¹ ãn³tj³xain¹tãu³, a²wi¹lhi¹nãn¹jah¹lain²txi³ i³su³ãu²la³kxã¹sxã³i³ya²lu¹ti², ãn³ta³lo³hẽn²ti³jah¹lain²txi³ i³su³ãu²la³kxã¹sxã³ i³ya²lu¹ti², ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 33 Ain¹ta¹, Je³su²jah³la² yxau³tãu³a¹ ã³tj³xain¹tãu³:

— Ya³lun²ta¹. Ain¹sxã³ i³su³ãu²la³kxã¹ain¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². 34 Yxãn¹ta¹, so³ta²to² nũ³ka³txai²na² ka³na³ka³na³jah¹la² yu³la² a³lu²ta³wxi²a²tẽ³sxã³ Je³su²jah³lai²na² a²ti²ta³nã³yu³ta²na² ã³txi²ta³nã³jalu³kxi²sxã³ũ³tau¹tain¹ka³ty³, kwẽn¹ta²kxai³ a²ti³ha²yau³xa² ha³li³ka³ni², i³yau³xa²ha³li³ka³ni²ye²ta¹hxai²hẽ¹la².

35 Ha³lo²ai²na² a²nũ²a² i²sxã³ i³hen³txi³sa²sĩn¹na²hẽ³la². Nxe³sa²sĩn¹jau³su², i³ye³kxi²ti³hi¹txa²lxi³sĩn¹na²hẽ³la². Wãn³txi³ty³ yxo²i²si¹nx2ti³jau³nũ³su²i³ye³kxi²ti³hi¹txa²lxi³sĩn¹na²hẽ³la². A²nxe³jah¹lai²na², i³ye³kxi²sa²sĩn¹jah¹lai²na². Wãn³txi³khai³xa²so¹lxi³e³jah¹lo²su²sĩn¹na³la².

— Ha³lo²a² wi¹li²sxã³ wãn³txi³ty³ i³ye³kxi²nx2ta¹i¹. Nxe³sa²sĩn¹na²hẽ³la².

36 Kxã³nhxi¹nu¹ta²kxai³, Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ ha³te³nxã³nxãn¹jau³kxai³lu¹:

— Jah¹la², hai³txi³ txa²wã¹su³a²nũu³xa² su³ka³na³ka³na³te²su³a²ha³ta³nxãn²txi³ i³su³ãu²la³kxai¹nxa³lho³li¹. Nxe³jau³xain²txi³ha³te³nxã³nxãn¹jau³su²ha²kxai³, ha³na³ka³lxi³:

37 — Û³tau¹tain¹kxah³la² i²ain¹tu¹wi¹. Nxe³jau³xain²txi³ha³te³nxã³nxãn¹jau³su²ha²kxai³, ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³jau³xau³hxai²tẽx¹jã¹nxe³sxã³, kwẽn¹ta²na²a²ya³la³ty³kã³ain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².

Je³su²jah³la²tah³lxa³kẽ¹na²sa²nĩ³kxain¹jau³su²

38 Nxe³nxa²ha¹te¹, Jo³se²ah³la² A³ri³ma³te²a³thi³na² tøn¹jah¹lo²su²ta¹hxai²hẽ¹la². Je³su²jah³la² a²sa³wit3sxu²ta¹hxai²hẽ¹la². Yxãn¹ta¹, Ju³te²a²nũ³ka³txa² ã³nhai¹tũn³te²nũu³xa² yuh³lxi³yhu¹jau³su² hã¹sũ³ni²ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³jah¹lai²na²sa²kxai³lu², Pi³la²jah³lai²na²wxã³sxã³ i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³la²nũ²a²sa²ka³na³kxi²sah²lxun¹nhai¹. Hã¹nxũ¹sẽ¹li¹. Jo³se²ah³la²wãn³txa², ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ha²kxai³lu¹:

— Hã¹nxũ¹nxa²ha¹i¹. Jã¹nxe³sẽ¹li¹. Pi³la²jah³lai²na² wãn³txa², ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³sxã³ Jo³se²ah³lai²na²sa²kxai³lu², hi³sa³ka³txa²ã³tj³sxã³, Je³su²jah³la²nũ²a²sa²ta²la³kxi²sxã³sa²ka³na³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 39-40 Nxe³ju³ta², Ni³ko³tẽ²yah³lo²su², kxã³lxi³yahu¹jau³su² Je³su²jah³la²ka³nxah³ta²ha³la³ka³lxi³lon³kxi²jah¹lo²su²ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³jah¹lo²su²te²kxai³lu¹, kwẽn¹ta²na²ã³wxã³sxã³, hi³ne³kxa²wi¹lũ³khai¹nxe³tẽ³kxa²ha³ti²a²kãin²tẽ³na²wxa²ne³ki¹sxã³ah³sxã³tẽ³sxã³, Jo³se²ah³la²ã³tj³xi²ya¹te²lon³ta¹hxai²hẽ¹la².

Nxe³nxa²ha¹te¹, ha¹lin¹jah¹lo²nãu³xai²na² sa²kxai³lu², Je³su²jah³la² nũ²a² sa²so², hĩ³ne³kxai²na² wi¹lũ³tẽ³kxain³txi³ sa²so² ya³sxã³, whã²na¹ wã²la² a³lu²khaixi¹ka³lo³a² sa²wã³lãu²kxi²ta³lun²ya³ta¹hxai²hẽ¹la². Ju³te²a² nũ³ka³txa² a²nũ²a² ya³lu²te²a² sa²nĩ³kxi²kxa² yã¹nxe³te³lhxã³ kãĩ³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².
 41 Nxe³ha²kxai³, ha³lo²a² i³hxi²kĩ¹la³kxain¹ko³xa² ya³nũ³ta³ko³xa² ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³ko³nãu³a¹, tah³lxẽ¹na² ta²hẽ³na² wa³nũn³tẽn³su² tẽn³na² a²nũ²a² ã³xa² nũ²a² sa²wi¹sxã³ sa²nũ³kxai¹nxa³tẽn³na² ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³tẽn³na², Je³su²jah³la²kxai³ sa²nĩ³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la².
 42 — Ka³nxa³ha²txai²na², Pas²kwa²nxe³je³na³kxa² wa³kxẽ³non³ki³tu¹wi¹. Tẽ¹nai²na² u²lxa³tẽn³na² sa²wi¹yha³sẽ¹li¹. Ain¹sxã³, Je³su²jah³la² sa²nĩ³kxi²ya³ta¹hxai²hẽ¹la².

20

Kwã³kxa²sxa³sxã³yũ³nĩ¹yhe²nxa³jau³su²

1 Nxe³nxa²ha¹te¹ to³mĩn²ko³ nxe³hĩ¹na² i³yũ¹li²nxa³ta³lxa¹, Ma³ri²a³ Ma³ta³lẽ²na³ka³lxa² kwã³kxai²na² i²te³lhxã³ wxã³ta¹hxai²hẽ¹la². Wxã³ka³tu³ tah³lxa² ha³la³je¹nãu³a³kxai³tã² ã³yo²tĩ¹a²ne³tĩ¹xa² yũ³ye²ta¹hxai²nxa³hẽ¹la².
 2 Nxe³ha²kxai³lu¹, Ma³ri²a³ Ma³ta³lẽ²na³ka³lxa²lxi³kxai³lu¹ i²ã³nũ²la² ã³ni³hi² ã³wa²lhxã³ Si³mãu³ Pe²jah³la² i³ha¹txi², a²sa³wi³sxa² ã³xa² Je³su²jah³la² a³lxi²kxah³lo²su² jah¹la² i³ha¹txi², nxe³yhain¹ka³tu³ i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹.
 — Txa²wã¹hxi²kan²ta² Si³yxa³jah¹lai¹tã² o²kxi²sa²tã³kxi²nẽ³lain¹te²nũn³sin²ju²li¹.
 Ĩ¹nũ¹la³ta³ sa²tã³kxi²nẽ³lain¹te²sin²ta²ku², na¹hẽ²li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

3-4 Nũ²la², Pe²jah³lai²na² sa²kxai³lu², a²sa³wi³sxa² ã³xai²na² sa²kxai³lu² ain¹sxã³ aun³ti² ã³ni³hi² kwã³kxa² yxa³tãu³a¹ tĩ³xain¹ta¹hxai²hẽ¹la². ã³ni³hain¹nũ²la², a²sa³wi³sxa² ã³xa² sa²kxai³lu² ã³ne³ka²ta¹kxain¹ka³tu³, kwã³kxa² tĩ³xain¹nũ²la².
 5 Tah³lxẽ¹nãu³a¹, a²yo²we³sxã³ ã³si³ka³tã³wxe³ain¹sxã³ ã³ye³ka³tĩt3sxã³ i²ain¹tãu³, wã²la² wxa²ki³wã³lãu²kxi²nha²ka³lo³a² so¹lxi³ sxã³nih¹ta¹hxai²hẽ¹la².
 Yxã¹ta¹, a²ẽ¹nãu³a¹ ã³wi¹hain¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹la².
 6-7 Nũ²la², Si³mãu³ Pe²jah³lai²na² sa²kxai³lu² i³hi²ti² tĩ³yhain¹ka³tu³ ã³wi¹sxi²khaixi¹nũ²la², wã²la² wxa²ki³wã³lãu²kxi²nha²ka³lo³ai²na² ha³na³ka³lxi³ a²yuh³nãu³a¹ sxã², ya³lu²te²a² ne³ka² wxa²ne³wã³lãu²kxi²nha²ta³ka³lo³ai²na² ha³na³ka³lxi³ a²yuh³nãu³a¹ sxã², nxe³ye²ta¹hxai²hẽ¹la².
 8 Nxe³nxa²ha¹te¹, a²sa³wi³sxa² ã³xa² sa²kxai³lu² ã³ne³ka²ta¹sxã³ kwã³kxai²na² tĩ³jah¹lai²na² sa²kxai³lu², tah³lxẽ¹nãu³a¹ ã³wih¹nũn³ka³tu³, ha³lo²a² kwẽn¹tai²na² i²ha²kxai³, Je³su²jah³la² ka³tẽn³su² i³sa²yxa³xi²jau³xa² yxo²i²ta¹hxai²hẽ¹la².

— Hai³yo¹. Je³su²jah³la² ka³tẽn³su² i³sa²yxa³xin²ju²na¹. Nxe²e³kxi²nha²ta¹hxai²hẽ¹la².
 9 Ain¹ka³tu³ ha¹lin¹jah¹la²nãu³xai²na² sa²kxai³lu² ain³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Ain³kxain¹sxã³, i³ye³kxi²nhain¹te²an¹jau³kxai³lu¹.

— Hĩ¹na² so¹lxi³ Sũ³na² ha³teh³nxã³nxã¹jau³xau³hxai²tẽx1tã² ã³ne³wxe³na¹nhã¹. “Je³su²jah³la² ya³lu²kxan²ti³ ka³tẽn³su² i³sa²yxa³xi²tu¹wi¹.” Nxe³ta¹hxai²hẽ¹na¹. Nxe³jau³xau³hxai²tẽx1tã², kxã³su² ã³ne³wxe³hxain²nxa³hẽ³na¹. Kwẽn¹tai²na² so¹lxi³ ã³ne³wxe³na¹nhã¹. A²ya³la³tu³ Je³su²jah³la² ka³tẽn³su² i³sa²yxa³xin²ju²na¹. Pe²jah³lain²txi³, a²sa³wi³sxa² ã³xain²txi³ a²ẽ¹nã¹nã¹jau³la³ ta¹hxai²hẽ¹la².
 10 Ain¹ka³tu³, a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xai²na² sxi²ha² ã³wã³la² wi³xain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

Je³su²jah³la² Ma³ri²a³ Ma³ta³lẽ²na³ka³lxa²i²jau³su²

11 Yxã¹ta¹, Ma³ri²a³ Ma³ta³lẽ²na³ka³lxa²ina² sa²kxai³lu² nũh¹ tah³lxẽ¹na² yxo²ka³teh³xa² yxa³sxã³ i³nã³ta¹hxai²hẽ¹la².

ĩ³nã³ka³tu³, tah³lxa³ka³txa² ě¹nãu³a¹ ã³ye³ka³tit3sxã³ ĩ²tãu³, a²nũ²a² oh³xan¹jah¹la²nãu³xa² ha¹lin¹jah¹la²nãu³xa² sa²kxai³lu², wã²la² hã³ta³ka³lo³a² wi²kxi²lã³nha²ya³jah¹la²nãu³xa² sa²kxai³lu² yxau³ye²ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³te²nãu³xa² ĩ²ta¹hxai²hẽ¹la². Hai³txi³ Je³su²jah³la² nũ²a² yxau³ye²ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². 12 Yxã¹ta¹, ka³na³ye²kxa² si³yo³na¹ yã³ta¹na² a²ne³ka³nãu³a¹ a²wa³yã³ka² ka³na³ka³na³jah¹la² ã³wxe², ha³na³ka³lxi³ a²yu³kxa³nãu³a¹ a²wa³yã³ka² ka³na³ka³na³jah¹la² ã³xa² ã³wxe² nxe³ye²ta¹hxai²hẽ¹la². 13 A²nxe³jah¹lo²nãu³xai²na² wã³txi³kxai³lu¹:

— ĩh¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ ĩ³nã³nhĩ¹ji¹xĩ¹? Ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹, ta¹ka³lxai²na² wã³txi³kxai³lu¹, ĩ³wa²lũ³xain¹te³nah¹lxi¹:

— Txa²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³ai³tã² o²kxi²sa²no¹kxi²sain¹te²nũ³sin²ju²li¹. ĩh¹nũ¹la³ta³ sa²no¹kxi²sain¹te²sin²ta²ku², ai¹na¹nhai¹. KQ³nxe²nx3nhai¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

14 Yxã¹ta¹, hĩ¹na¹ Je³su²jah³la² sax3nũ³sxã³ yxau³yain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nũ²la², ta¹ka³lxai²na² sa²kxai³lu² ĩ³ye³ta³lun²nũ²la², sa²wa³ti³nha²tãu³ Je³su²jah³la² ĩ²ta¹hxai²hẽ¹la². Yxã¹ta¹, ã³ye³wxe³xi²ta¹hxai²nxa³hẽ¹la².

15 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wã³txi³kxai³lu¹:

— Txu¹hã³. Nxe³3sã¹nxi¹. ĩh¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ nã³kxĩ¹ji¹xĩ¹? ĩh¹te²ta³ten³sxã³ nã³kĩ¹ji¹xĩ¹? Ta¹hxai²hẽ¹la². Yxã¹ta¹ ta¹ka³lxai²na², hai³txi³ Je³su²jah³la² ã³ye³wxe³xi²nxa³kxe³su²:

— Hai³sxa³ wẽ³sa³ko³xai²na² wa³kxẽ³yah³lo²sin²tã¹. A²ẽ¹nãu³a¹ nxe²e³kxi²nha²ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³kxe³su², e³te³nah¹lxi¹:

— Nxe³3sã¹lxi¹. O²kxi²sa²no¹kxi²san¹kxai²nã²tu³, a²hxi²kĩ³lxa² ĩ³yau¹ũ³sẽ¹li¹, sa²no¹in¹ju³ta²su¹. San¹kxai²nã²tu³, ya³lu²te²nũ²a² sa²so¹xi²te³lhxã³ nxa¹nhai¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

16 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³lai²na² e³te³nah¹lxi¹:

— Ma³ri²a³ka³lxai³. Ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ka³tu³, ta¹ka³lxai²na² sa²kxai³lu² sa²wa³ti³nha²xi²tãu³, e³te³nah¹lxi¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lã³. Ta¹hxai²hẽ¹la².

17 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wã³txi³kxai³lu¹:

— ĩ³sa²txa³hẽ¹ni¹. A¹hĩ¹na² Txa²wĩ³na² yxau³tãu³u¹ta¹na² ka³la³xi²sxã³ ã³wxe³ta³lun²nxa³xi¹. Na¹ha²kxai³, ĩ³sa²txa³hẽ¹ni¹. Ye¹nxa²ha¹xĩ¹. Na¹ha²kxai³, ĩ³txu¹ni¹. Nĩ¹n¹kxai²nã²tu³, txa²wã³tã³nãu³xa² a³ya³txi²sxã³ ĩ³ye³kxi²txai¹nhẽ³ni¹. ĩ³ye³kxai¹nĩ¹te³nah¹lxi¹: “Je³su²jah³la² wã³txa², nxe³te³nah¹lxi¹: ‘Je³su²jah³lo²na¹xai²na² ka³la³xi²sxã³, Txa²wĩ³na² yxau³tãu³a¹ ã³nxi³na¹tũ¹wi¹. Nxe³na¹ha²kxai³, Txa²wĩ³nu²su² ha²kxai³, Wxa²wĩ³nu²su² ha²kxai³, Txa²sũ³na² Si³yxau³tãu³su² ha²kxai³, Wxa²sũ³na² Si³yxau³tãu³su² ha²kxai³ a²nxe³jah¹la² yxau³tãu³a¹ ĩ³na¹tũ¹wi¹.’ ” Nxe³na¹jau³xai²na² txa²wã³tã³nãu³xa² ĩ³ye³kxi²txai¹nhẽ³ni¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hẽ¹la².

18 Nxe³nxa²ha¹te¹, Ma³ri²a², Ma³ta³lẽ²na³ka³lxai²na² sa²kxai³lu², ã³nxi³nxa²ha¹te¹, a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xã² ĩ³ha¹txi²sxã³ ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Nxe³jah³lxi³sa²lxi¹. Txa²wã¹hxi²kan¹jah¹la² ĩ²a¹li¹. ĩ³ye³kxi²sain¹na²li¹. Sain¹te³nah¹lxi¹: “Je³su²jah³lo²na¹xai²na² ka³la³xi²sxã³ Txa²wĩ³na² yxau³tãu³a¹ ã³nxi³na¹tũ¹xĩ¹. Nxe³na¹ha²kxai³, Txa²wĩ³nu²su² ha²kxai³, Wxa²wĩ³nu²su² ha²kxai³, Txa²sũ³na² Si³yxau³tãu³su² ha²kxai³, Wxa²sũ³na² Si³yxau³tãu³su² ha²kxai³ nxe³jah¹la² yxau³tãu³a¹ ĩ³na¹tũ¹xĩ¹.’ ” Nxe³na¹jau³xai²na², txa²wã³tã³xai³tã² ĩ³ye³kxi²txai¹nhẽ³ni¹. Je³su²jah³la² sain¹na²li¹. Ma³ri²a² Ma³ta³lẽ²na³ka³lxai²na² wã³txa², ta¹hxai²hẽ¹la².

A²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa²Je³su²jah³la²ĩ²ain¹jau³su²

19 Nxe³hĩ¹na¹, to³mĩn²ko³ nxe³ju³ton³ta¹hxi²hē¹la². Nxe²xai³kxa²ka³nxah³ti³kxai³lu¹ a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xai²na² sxi²ha² ā³wi¹hain¹ka³tu³, Ju³te²a²nũ³ka³txa² yuh³lxi³yhu¹jau³su² sxih²yo²ai²na² yxo²wĩ¹la³kxi²nha²ka³tu³, ā³yān³nũ²ti²sxā³ yxau³ain¹nxā²ha¹te¹, Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu¹, sxih²yo²a²yo²wĩ¹la³kxi²nha²kxan²ti³ ā³wi¹hũ³ain¹ka³tu³, kax3nũ³kax3nũ³no³tē³na¹sax3nũn³sxā³ ā³wxe³yain¹sxā³ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Ā³nhāu²no³jah¹lxi³hē¹li¹. Ta¹hxi²hē¹la².

20 Yain¹ka³tu³, a²hxi²kain²txi³ whāi²na¹ ĩ³yau¹ũ³nha², a²ta³nā³ti³nhāin²txi³ĩ³yau¹ũ³nha², nxe³yain¹ta¹hxi²hē¹la². Yain¹te³na¹, a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xai²na²sa²kxai³lu² A²hxi²kan¹jah³la² ĩ²ain¹te³na¹ wi¹lxon³kxi²khaix1ain¹ta¹hxi²hē¹la².

21 Nxe³te³nah¹lxi¹, Je³su²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹, āh¹ ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Ā³nhāu²no³jah¹lxi³hē¹li¹. ĩ³sa²si¹hā³nx2ta¹i¹. Txa²wĩ³na² ĩ³sa²si¹hā³sa²kxa²yā¹nxe³nx2ta¹i¹. Yain¹ta¹hxi²hē¹la².

22 Ain¹ka³tu³, ĩ³ye³ti³hā¹sxā³ ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Txa²wā¹sũ³na² A²yāu³ka³jxah¹la² ā³nxũ²kwai³wi¹nx2ti³si¹hain¹jau³su²ĩ³ka²la¹txain¹yah³lxi³hē¹li¹. Yah³lxin¹kxai²nān²tu³, ā³nxũ²kwai³wi¹nx2tain¹tu¹wi¹. Yah³lxin¹kxai²nān²tu³, a²nxũ²kwai³wxe³nx2ti³jah³lo²nũ³ā²ĩ³wet1sa²so¹txain¹yah³lxi³hē¹li¹. 23 Yah³lxin¹kxai²nān²tu³, a²nũ²a²ĩ²li³te²su²te²an²tu³, ĩ³ye³kxain¹yah³lxin¹kxai²nān²tu³: “Hā³xā¹. Txa²wā¹sũ³na²Si³yxau³tāu³a¹ wxa²kō³nxe³ti³ kãi³in¹ju³ta² wxa²wa²su¹txa²na³li¹.” Nxe³ain¹yah³lxin¹kxai²nān²tu³, a²nxe³jah¹lo²su² kxai²nān²tu³, Txa²wā¹sũ³na²Si³yxau³tāu³a¹ ā²la² wxa²wa²su¹tain¹na²hē³li¹. Yxān¹ta¹, a²nũ²a²ĩ²li³te²su²te²ā³xān²tu³, ĩ³ye³kxain¹yah³lxin¹kxai²nān²tu³: “Hai³txi³ Txa²wā¹sũ³na²Si³yxau³tāu³a¹ wxa²kō³nxe³ti³ kãi³in¹ju³ta³la³ wxa²wa²su¹txa²nxa³i¹.” Nxe³ain¹yah³lxin¹kxai²nān²tu³, a²kō³nxe³ju³ta² so¹lxi³yxau²xai³lai¹nhĩ³nx2na³li¹. Ta¹hxi²hē¹la².

Je³su²jah³la²To³me²ah³la²nxe³nyha¹jau³su²

24 Yxān¹ta¹, nxe³hĩ¹na¹ Je³su²jah³la² ā³yān³te²tain¹sxā³a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xai²na² ā³yān³te²tai¹nhĩ¹na¹, a²sa³wi³sxa²ka³na³ka³na³jah¹la²so¹lxi³ he¹yain¹ta¹hxi²nxa³hē¹la². A²nxe³jah¹la², a²ĩ³lxa² To³me²ah³lo²su²a²ĩ³lxi³ ā³xa² hau³hau³kon³sxā³ ton²txi³jah¹lo²su² nxe³ha²kxai³, Je³su²jah³la²a²sa³wi³ha³lxi³khai³su² tũ³ka³txi³su² jah¹lo²su² ha²kxai³, hxi²ka² hxi²na³sxā³ha¹li¹ wxa²sa²so¹xi²nũn²tũ³ka³txi³su² jah¹lo²su² ha²kxai³, nxe³te²a² so¹lxi³he¹yai¹nxā³sxā³ Je³su²jah³la² ĩ²ain¹ta¹hxi²nxa³hē¹la². 25 Nxe³kxan¹ta¹, a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa² wā³kon²tũ³ka³txa² wān³txi³kxai³lu², To³me²ah³lai²na²a³ya³ti²sxā³ ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Txa²wā¹hxi²kan¹jah¹la² ĩ²si¹na¹hē³li¹. Ain¹ta¹:

— Yxo²ĩ²nx2ti³nxa³lho³li¹. A²hxi²ka² whāi²na¹ ũ³hxi²kĩ¹la³kxain¹jē³na¹ ĩ²i², txa²hxi²ka³wē³ha³lxa² wxa²hxi²kō¹li², a²ta³nā³ti³nha² ũ³txi²tau¹tain¹jē³na²wxa²txi²xo¹i² nxe²nxa³ta³lxa¹ yxo²ĩ²nxa³lho³li¹. To³me²ah³la² wān³txa², ta¹hxi²hē¹la².

26 Nxe³ha²kxai³lu¹, ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ wxa²sa²wa²la³kxi²sxā³a³lan²nũn²tāu³kxai³lu¹ a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xai²na² sa²kxai³lu² sxi²ha²nāu³ai²na²āh¹ he¹ye²yhai¹nha²kxai³, To³me²ah³lai²na² sa²kxai³lu² he¹yain¹nũ³nha²kxai³, ta¹hxi²hē¹la². Nxe³ju³ta² sxih²yo²ai²na² yxo²wĩ¹la³kxi²nha²kxan²ti³Je³su²jah³la² ā³yān³te²txi³xain¹ka³tu³ yxau³yai¹nha²kxai³, ĩ³hen³txain¹te³nah¹lxi¹:

— Ā³nhāu²no³jah¹lxi³hē¹li¹. Je³su²jah³la²wān³txa²ta¹hxai²hē¹la².

27 Nxe³ain¹ka³tu³, Je³su²jah³lo²kxai³lu² ĩ³ye³sxā³ To³me²ah³la² ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— To³me²ah³lāi³, wxa²hxi²ka³wē³ha³lxai²na² wxa²hxi²ko¹sain³sa¹nha²kxai³txa²hxi²kai²na² whāi²na¹ ĩ²sa¹nha²kxai³, ā³nxū³sin²sxā³ wxa²hxi²ka²txa²ta¹nā³tī³nhain²txi³ wxa²txi²xo¹sain³sa¹nha²kxai³, nxe³sē¹li¹. San¹kxai²nān²tu³, wā³txi³sa²txa³hē¹li¹. Hāi¹nxe³sxā³ yxo²i²sē¹li¹. Je³su²jah³la²wān³txa², ta¹hxai²hē¹la².

28 Ain¹ka³tu³, To³me²ah³lai²na²wān³txi³kxai³lu¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. Txa²sū³na²Si³yxau³ka³tāi³. Ta¹hxai²hē¹la².

29 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la²wān³txi³kxai³lu¹, To³me²ah³lai²na² ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Wxāi²na², To³me²ah³la² ĩ³nxa² kwēn¹tai²na² so¹lxi³ sa²yo²wet1sā¹lxi¹. Kwēn¹tai²na² wxa²ye³na² ĩ²sa¹lxi¹. Nxe³san¹jau³su², sa²yo²wet1sa¹lxi¹. Sa¹nha²kxai³ ka³li³hi¹lxi¹. Yxān¹ta¹, yān³txai²na² a²nū²a² ā³lxi³te²su²te²a² ĩ²la³kxi² txa²ye³na² ye³ĩ²li² sai¹nxa³kxan²ti³ sa²yo²wet1sain¹tu¹wi¹. Sain¹kxai²nān²tu³, a²nxe³te²su² te²a² ā²la² wi¹lon³kxi²sxā³ka³lih³khai¹xain¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la²wān³txa², ta¹hxai²hē¹la².

Sa²yo²we¹jah³lxin¹si¹nx2ta¹jau³su² ũ³wha²li¹la³kxi¹nx2ta¹jau³su²

30 Hī¹na² txa²wān³txa²ta³lu²na¹wa². Ha³lo²a² Je³su²jah³la²kāi³ain¹ju³ta² ũ³wha²li¹ta³lu²na¹wa². Yxān¹ta¹, a²yen³kxi³ ā³xa² nū³kxūn³te² ā³xa²ka³lxai²te²a² kāi³ain¹nūn³ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³te²su² te²a² txā¹nxai²na² ũ³wha²li¹nxa³hē³la². 31 Yxān¹ta¹, jau¹xai²na² so¹lxi³ ũ³wha²li¹la³kxi¹nx2ta¹hē³la². A²ya³la³tu³ wān³txi³tu³ sa²yo²we¹jah³lxin¹si¹nx2ta¹jau³su² ũ³wha²li¹la³kxi¹nx2ta¹hē³la². Nxe³nx2ta¹ha²kxai³, Je³su²jah³la²Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lo³kxah³lo²su²na³na¹. Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ A²tah²hah³lo²su²na³na¹. Nxe³jau³xai²na², sa²yo²we¹tain¹yah³lxin¹si¹nx2ta¹jau³su²nxe³ya³nx2ta¹hē³la². Sa²yo²we¹tain¹yah³lxin¹kxai²nān²tu³, ka³te³na²wi¹tāu³a¹yxau²xai³yah³lxin¹tu¹wa². Jā¹nxe³te³lhxā³ya³nx2ta¹wa².

21

A²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa²Je³su²jah³la²ā³yān³te²ti²jau³su²

1 Nxe³nxa²ha¹te¹ ye³jen¹nāu³kxai³lu¹ Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu¹a³ya³txi²xain¹sxā³āh¹a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xai²na²ā³yān³te²txi²xain¹ta¹hxai²hē¹la². ĩ³ye³na²Ti³be³ri²a³Je³na²a²yo²ka³te³h³nāu³a¹āh¹ā³yān³te²txi²xain¹ta¹hxai²hē¹la².

2 Nxe³te³nah¹lxi¹, Si³māu² Pe²jah³la² nxe³ha²kxai³, To³me²ah³la²hau³hau³kon³sxā³ ton¹jah¹la² nxe³ha²kxai³, Na³ta³na³e²lah³la² Ka²na³thi³na²Ka³li³te²a²ko³xa² nxū²kwai³ye³lan¹thi³na² ton¹jah¹la² nxe³ha²kxai³, Se³be³te²ah³la² a²tah²nāu³xa² ha¹lin¹ya³te²nāu³xa² nxe³ha²kxai³, a²sa³wi³ha³lxi³ā³su²nūn³te²a²ha¹lin¹yah³nūn³te²a² nxe³ha²kxai³, ain¹ta¹hxai²hē¹la². 3 Nxe³sxā³Si³māu² Pe²jah³la²wān³txi³kxai³lu¹:

— Ai³na² ā³na¹tu¹wi¹. Nxa²ha¹te¹, a²sa³wi³ha³lxa² wā³kon³tū³kā³txai²na²sa²kxai³lu²e³te³nah¹lxi¹:

— Ten³sa²nūn³sīn¹nhai¹. Ān³si³tē³la³kxi¹nxa²nha¹tu¹wi¹. Ta¹hxai²hē¹la². Ain¹ka³tu³, ka³nain¹ka³tu³, ka²no¹a² kāin²ta³ka³lo³a² kan³sxā³ā³wi¹hain¹ka³tu³, āi³na² o²la³kxa¹ a³la²nain¹ta¹, hai³txi³ka³na³ki²te²he³la³ko³sai¹ti³he¹xain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la². 4 Nxe³nxa²ha¹te¹, āh¹ka³nxa³ha²ta³kxai³lu¹

u³je³na³kxa² jũ¹nxe² ũ³nhe³sai¹xi²nh²tĩ³kxai³lu¹, Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu¹ ĩ³ye³na¹na² a²yo²ka³teh³nãu³a¹ yxau³yain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Yxãn¹ta¹, a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xai²na² ã³ye³wxe³ain¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². 5 Nxe³ka³tũ³, Je³su²jah³la² ĩ³kaix¹sa²tã³yain¹te³nah¹lxi¹:

— Txa²ya³lxa³nãu³xãĩ³. Aĩ³na²sai¹yah¹lxin¹ta¹nxe³lhe¹? Je³su²jah³la²wãn³txa², ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ta¹:

— Sa²to³kxi²txi³he¹nxe³sĩn¹nxa³nha²we¹. A²sa³wi³ha³lxi³nãu³xa² wãn³txa², ta¹hxai²hẽ¹la².

6 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹:

— Wxa²wi¹nx2ti³tãu³a¹ sa³we³la³ka³lo³taĩ²li² ã³na¹jxah¹lxu¹le¹? Ta¹hxai²hẽ¹la². Ai¹nha²kxai³ a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xai²na² a²wi¹tãu³a¹ ã³na¹ai¹nha²kxai³, aĩ³na² ka³lxa¹khaix¹sã³ ã³ne³kih¹sã³ ã³wi¹hũ³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Sa³txe¹khai¹nxe³yai¹nha²kxai³, hxi²kan¹txi³ sa³we³la³ka³lo³ai²na² sa²sai¹sã³ka²no¹a²ka³lo³a² a²ye³e¹nãu³a¹ so¹sã³ ũ³whi¹so¹ain¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². 7 Nxe³nxa²ha¹te¹, a²sa³wi³sxa² Je³su²jah³la² a³lxi²kxah³lo²su² jah¹la² wãn³txi³kxai³lu¹ Pe²jah³la² ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Jah¹lai²na² Txa²wã¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³ka³txai²la¹i¹. Ta¹hxai²hẽ¹la². Ai¹nha²kxai³, Si³mãu² Pe²jah³lai²na² sa²kxai³lu² a²nũ² so¹lxi³ nha²kxai³, wã²la² ha³la³sẽn³nãn¹ta³ka³lo³a² so¹lxi³ ũ³ha³la³wi²kxi²nha²ka³tũ³, ka²no¹a² a³ljĩ²sin³sã³ wã²li³sã³, ĩ³yau³xa² ã³sa³yu³kũ³ain¹ka³tũ³, Je³su²jah³la² yxau³tãu³a² sa²kxai³lu² ã³tũ³xain¹ta¹hxai²hẽ¹la². ĩ³ye³na² u²lxa³ha²kxai³ta¹hxai²hẽ¹la². Ain¹ka³tũ³, a²wã³kon³tũ³ka³txa² sa²kxai³lu² ka²no¹a² yxau³sã³ha³lo²a² a³yau³son¹ta¹hxai²hẽ¹la². 8 Ai¹nha²kxai³, sa³we³la³ka³lo³a² aĩ³na² ne³ki¹ta³ka³lo³a², ka²no¹a² sa²si³taĩ³kũ¹nha²sã³ sa²sĩ³nxe² tẽ³sã³ aĩ³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Ha³lo²a² yxo²hã³na³to³nha²kxai³, ta¹hxai²hẽ¹la².

9 Nain¹ka³tũ³, ha³lo²a² a²tain¹ka³tũ³, ha³nxe²a² jĩ³tho³xa² ĩ³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³tho³xa², a²ne³ka³nah²nãu³a¹ aĩ³na² yxau², yain³txi³nũ³xa² yxau², nxe³yain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 10 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² e³te³nah¹lxi¹:

— Aĩ³na² sa²sai¹yah¹lxin¹kxe³su² te²a² kwa² ha³ya³kxa² ha¹li¹ so¹sã³ũ³hũ¹sah¹lxi³hẽ¹li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

11 Ain¹ka³tũ³, Si³mãu² Pe²jah³lai²na² sa²kxai³lu² ka²no¹ai²na² wxa²kan³si²sã³ã³wi¹sã³ sa³we³la³ka³lo³ai²na² sa²kxai³lu² sa²ha³lo²sa²ta³ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³ka³lo³ai²na² ne³ki¹khaix¹ne³ka³lo³a² nxe³kxa²ha³ta³nxãn²ti³, aĩ³na²ka³lxa¹khai¹nxe³tũ³ka³txa² 153 nxe³tũ³ka³txa² nxe³kxa²ha³ta³nxãn²ti³, hai³txi³a²ka³lo³ai²na² sa²ten²txi³sã³ ã³kho³ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². 12 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹, ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Wxã³sã³ ĩ³yain³jah¹lxi³hẽ¹li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la². Yxãn¹ta¹, a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xai²na² hãĩ¹nxe³sã³ kon³to³nxe² yxau³yain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ha²kxai³:

— Txa²wã¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³ka³txai²la¹xã¹. Nxe³jau³xai²na², a²e¹nãu³a¹ ĩ³ye³kxi²nhain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Wxi²kan¹txi³ e³lẽ³na² ĩ³ye³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

— Wxãĩ²na², yã¹jah¹lo²ta³nhĩn¹te²sin²tã³? Nxe³ain¹jau³nũ³xai²na², a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xai²na², Je³su²jah³lai²na² ĩ³ye³kxain¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹la².

13 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu² ã³tũ³xain¹sã³, a²yain³txi³nũ³xai²na² sa²so¹sã³ ũ³hũ¹ai¹ni², aĩ³nai²na² sa²so¹sã³ ũ³hũ¹ai¹ni², ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

14 Nain¹ju³ta², Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu² a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xa²ã³yãn³te²txi²xain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nain¹sã³, Je³su²jah³la² ya³lu²ju³ta² ka³ten³su²

ĩ³sa²yxau³xi²hĩ¹nã¹te²tũ³, ãñ³yãñ³ta³lo³hẽ²ti¹xi²nũñ³sxã³, a²sa³wi³ha³lxa²
ãñ³yãñ³te²txi¹xi²ju³ta², ta¹hxaí²hẽ¹la².

Je³su²jah³la² Pe²jah³la² nxe³nha²jau³su²

15 Ĩ³yain³ta³lun²nũ²la², Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹, Si³mãu² Pe²jah³la²
ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Si³mãu²ah³lãi³. Jo³ãu²ah³la² ta²hãi³. Nxe³tsã¹lxi¹. A²ya³la³tũ³
a³lxi²khaix¹san¹ta¹nxe³ji¹wi¹? Txa²sa³wi³ha³lxa² wã³kon³tũ³kã³txai²na²
a³lxi²sain¹ju³ta² ãñ³sen³sai¹khai¹xain¹sxã³ a³lxi²khaix¹sa²tu³nxãñ¹ji¹?
Ta¹hxaí²hẽ¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lãi³. Ā³ya³lxi¹nxa²ha¹nhai¹. Ā³ya³lxi¹nxa²ha¹ju³ta²
a³la³kxi²sxã³ wi¹kq³nhã¹lxi¹. Pe²jah³la² wãn³txa² ta¹hxaí²hẽ¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹,
Je³su²jah³la² wãn³txa² te³nah¹lxi¹:

— Hã³xã¹. Txa²nũ³kã³txa² wãn³txa² wi¹jau³xa² ĩ³yau¹ũ³txai¹nhẽ³li¹.
Wi¹lhin¹te² wa³kxẽñ³yah³la² a²ka³yxuh³xa² wẽ³ha³lxa² ũ³yhai¹tain¹jut³sũ³nxe²
txa²nũ³kã³txa² wãn³txa² wi¹jau³xa² ĩ³yau¹ũ³txai¹nhẽ³li¹. Ta¹hxaí²hẽ¹la².

16 Nxe³ka³tũ³ta¹. Ā³ta³lo³hẽ¹sxã³ Je³su²jah³la² ĩ³wã³txi³te³nah¹lxi¹:

— Si³mãu²ah³lãi³, Jo³ãu²ah³la² ta²hãi³. A³lxi²san¹ta¹nxe³ji¹wi¹? Ta¹hxaí²hẽ¹la².
Ta¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lãi³. Ā³ya³lxi¹nxa²ha¹nhai¹. Ā³ya³lxi¹nxa²ha¹ju³ta²
wi¹kq³nhã¹lxi¹. Pe²jah³la² wãn³txa² ta¹hxaí²hẽ¹la². Te³nah¹lxi¹, Je³su²jah³la²
wãn³txa² te³nah¹lxi¹:

— Txa²nũ³kã³txa² wãn³txa² wi¹jau³xa² ĩ³yau¹ũ³txai¹nhẽ³li¹. Wi¹lhin¹te²
wa³kxẽñ³yah³la² a²o³ve²a² wi¹lũ³yhai¹tain¹jut³sũ³nxe², txa²nũ³kã³txa² wãn³txa²
wi¹jau³xa² ĩ³yau¹ũ³txai¹nhẽ³li¹. Ta¹hxaí²hẽ¹la².

17 Nxe³ka³tũ³ta¹, ĩ³ye³ãñ³ta³lo³hẽ²ti²nũñ³jau³xa² Je³su²jah³la² ĩ³ye³te³nah¹lxi¹:

— Si³mãu²ah³lãi³. Jo³ãu²ah³la² ta²hãi³. Ā³ya³lxi²san¹ta¹nxe³ji¹wi¹?
Ta¹hxaí²hẽ¹la². Nxe³ju³ta², Pe²jah³lai²na² a²ẽ¹nãu³a² au³txi³
ĩ³ãin²txi³ta¹hxaí²hẽ¹la². ĩ³ãin²txi³te³nah¹lxi¹:

— “A²ya³la³tũ³ ã³ya³lxi²san¹ji¹wi¹?” Nxe³jau³xai²na² Je³su²jah³la²
e³kxi²sa³na²na¹. Na¹ha²kxai³, ãin²ti³sa³nhã¹. Pe²jah³la²
nxe²e³kxi²nha²ta¹hxaí²hẽ¹la². Ai¹nha²kxai³ e³te³nah¹lxi¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lãi³. A²yen³kxa² yxo²ha³kxa¹ a³la³kxi²te²si¹lxi¹.
Jã¹nxe³te²sin¹jau³su², ã³ya³lxi¹nxa²ha¹ju³ta² wi¹kq³nha² a³la³kxi¹lxi¹.
Pe²jah³lai²na² wãn³txa², ta¹hxaí²hẽ¹la². Ain¹ka³tũ³, Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹:

— Txa²nũ³kã³txa² wãn³txa² wi¹jau³xa² ĩ³yau¹ũ³txai¹nhẽ³li¹. Wi¹lhin¹te²
wa³kxẽñ³yah³la² a²o³ve²a² wi¹lũ³yhai¹tain¹jut³sũ³nxe², txa²nũ³kã³txa²
wãn³txa² wi¹jau³xa² ĩ³yau¹ũ³txai¹nhẽ³li¹. 18 Jã¹nxa¹jau³su², a²ya³la³tũ³

wãn³txi³tũ³ e³kxi¹nxa²ha¹i¹. Sa³nxe³la³ku³ni¹nhĩñ¹nai³tã² sa³si³ĩ¹nha²ta³ka³lo³a²
ũ³si³wi²kxi²nha²sxã³ ha³lo²a² a²te³nĩñ¹ko³xa² ã³nxi³to³hxaí¹nhẽ³li¹. Yxãñ¹ta¹,
yxan¹nãu³a¹: “Yah³lon¹sa³nhã¹.” Nĩñ¹tãu³ãñ¹tũ³ ĩ³nũ³hã¹la³kxi²nhã¹nha²kxai³
a²nũ²a² ã³su² te²su² te²a² kan²txi³ sa²tai³ta³lxi³kxi¹nxa²ka³tũ³, ha³lo²a²
ai³ti³ten³ti³he¹nxe²nxãñ³tãu³nũ³ã¹ ã³te³nxa²sxã³ ã³nxi³nxain¹tu¹wi¹.
Je³su²jah³la² wãn³txa² ta¹hxaí²hẽ¹la².

19 A²nxe³jau³xai²na² a²si³yxau³tãu³a¹ nxe³te³nah¹lxi¹:

— A²yan¹nãu³a¹ Pe²jah³la² ĩ³nxi²na² a²ya²lun¹ju³ta³nũ³a², hĩ¹na²
ka³ten³su² yxau¹nhĩ¹na² ĩ³yau¹ũ³nxa²ha¹i¹. A²nũ²a² ã³su² te²su² te²a²
ĩ³nũ³hã¹la³kxi²nhã¹nha²kxai³ ĩ³hxi²kĩ¹la³kxi¹nxa²ka³tũ³, su²lhã³nxain¹tu¹wi¹.

Su²lhã³nxain¹kxai²nã²tu³, Txa²wã¹sũ³na² a²wxi²kin³ti³ton³ju³ta², a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ i³yau¹ũ³hai¹nĩ¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la² wãn³txai²na² a²si³yxau³tãu³a¹, ta¹hxai²hẽ¹la². Ain¹sxã³, ãh¹ i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— ã³si³tẽ³la³kxi¹sẽ¹li¹. Je³su²jah³la² wãn³txa² ta¹hxai²hẽ¹la².

Je³su²jah³la² a²sa³wi³sxa² ã³xa² nxe³nha²jau³su²

20 Ain¹ka³tu³, Je³su²jah³lain²txi³ ã³nxai³li², Pe²jah³lain²txi³ ã³si³tẽ³la³kxi², ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Ain¹te³nah¹lxi¹, Pe²jah³lai²na² sa²kxai³lu² sa²wa³tĩ³nha²sxã³ i²tãu³, a²sa³wi³sxa² ã³xa² Je³su²jah³la² a³lxi²khaix¹kxah³lo²su² jah¹la³, ã³si³tẽ³la³kxain¹ju³ta² i²ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³te²a² sa³wi³sxa² ã³xai²na² sa²kxai³lu², kxã³nhi¹nai³kxai³lu² a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xai²na² yxo²ha³kxa¹ sa²nẽ¹nxi²khaix¹nxe³je³na² ã³wxe³sxã³ i³yai³nain¹ti³wã³kxai²kxai³, Je³su²jah³la² a²wi³lẽ³nãu³a¹ sa²nẽ¹nxi²khaix¹nxe³je³na² ã³wxe³sxã³ i³wã³txain¹te³nah¹lxi¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lãi³. Ĩ¹nxe³te²khai³xan²tu³ i³kox¹lko¹son²kxi¹nxain¹te³ji¹wi¹? Kxã³nhi¹nai³kxai³, ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³te² a²sa³wi³sxa² kwẽ¹n¹ta¹na² ã³si³tẽ³la³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 21 Ain¹te³na¹, Pe²jah³lai²na² wãn³txi³kxai³lu², Je³su²jah³la² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lãi³. Jah¹lai²na² yxan¹nãu³a¹ ha³lo²a² yxau²xai³tãu³a¹ ĩ¹nxe² sa²ko¹ta¹nhĩ³te¹la¹ku¹, ka³tẽ³su² yxau²sa²tẽ³ai¹nhĩ³te¹la¹ku², ai¹na¹nhai¹. ĩ³ye³kxi¹sẽ¹li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

22 Nxe³ta¹, Je³su²jah³la² wãn³txi³kxai³lu¹, i³wa²lũ³xain¹te³nah¹lxi¹:

— Nxe³ta¹lxi¹. Jah¹lai²na² i³kwa³na³ai¹na¹kxai²nã²tu³: “Yxan¹nãu³a¹ yuh³xai²nã¹ko³xai²na² i³xi²na¹tãu³nũ³ã¹ wxã¹na² ka³tẽ³su² yxau²sxã³ wah³nxe³san¹tu¹wi¹.” Nxe³ai¹na¹jau³su², Je³su²jah³lo²na¹xai²na² jah¹lai²na² i³kwa³na³ai¹na¹kxai²nã²tu³, nxe² a²hxi²kĩ³lxi³su² kxai²nã²tu³, jah¹lai²na² a²hxi²kĩ³lxi³khai³su² hĩ³nx2na³li¹. Hai³txi³ Pe²jah³lo² i³nxai²na² wxa²hxi²kĩ³lxi³syu¹nx2nxa³ji¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

23 A²nxe³jau³xai²na², a²nũ²a² Je³su²jah³la² ã³si³tẽ³la³kxi²tũ³ka³txai²na² yxo²ha³kxa¹ i³ye³kxi² sa²nẽ³sai¹yhu¹to³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³te³nah¹lxi¹, a²sa³wi³sxai²na² ya³lu²ai¹nx3tho³li¹. Nxe³yhai¹ta¹hxai²hẽ¹la². Yxã¹ta¹, tũ¹ka³txai²na² ha³lo²a² a³la³kxi²nxa³kxe³tu³, wain³txi³ i³ye³ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². Yãn³ta¹na², Je³su²jah³la² e³jau³xa²:

— Jah¹lai²na² ya³lu²ai¹nx3tho³li¹. Nxe³jau³xa² hai³txi³ Je³su²jah³la² e³ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². Nxe³ju³ta², Je³su²jah³la² e³jau³xa²sa¹:

— Jah¹lai²na² i³kwa³na³ai¹na¹kxai²nã²tu³: “Txa² i³xi²na¹tãu³nũ³ã¹, wxã¹na² ka³tẽ³su² yxau²sxã³ wah³nxe³san¹tu¹wi¹.” Nxe³ai¹na¹kxai²nã²tu³, nxe² a²hxi²kĩ³lxi³su² kxai²nã²tu³, jah¹la² a²hxi²kĩ³lxi³khai³su² hĩ³nx2na³li¹. Jau¹xai²na² so¹lxi³ Je³su²jah³la² e³ta¹hxai²hẽ¹la².

24 A²nxe³te²a² a²sa³wi³sxai²na², Je³su²jah³la² a³lxi²khaix¹kxah³lo²su² jah¹lai²na², a²hxi²kĩ³lxi³ a² i³yau¹ũ³hi², wãn³txai²na² yxo²ha³kxa¹ ũ³ha²li¹la³kxi² sa²sĩ¹na²hẽ³la². Wãn³txi³tu³ e³jah¹lo²su² sĩ¹na³la².

A²ne³ki³san¹jau³su²

25 Jã¹nxai¹jau³su², ha³lo²a² yũ³tã³lxi³, Je³su²jah³la² ka³lxa¹txi³ kã³sa²sai¹ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³ju³ta² yxo²ha³kxa¹ hxi²kan¹txi³ ũ³wha²li¹ ũ³hau³ko³ta³lun²sa²so¹hĩ³ki³sxa³wa².

— ũ³wha²li¹ta³lu²na²tũ¹xã¹. Nxe³ki³kxai²nã²tu³, a²ha³tẽ³h³nxã³nxa² yuh³xai²nã¹ta³ko³xai²nã¹txã³nxai²na² yxo²ha³kxa¹ ũ³wha²li¹ã³yxu²ka³tu³kxi²sa²so²

wxa²nã¹la³kxi²nũ² nxe³kĩ³kxai²nãn²tũ³, ha³tẹh³nxã³nxai²na² yxo²ha³kxa¹
 hxa³n³khai¹nxe³tãu³a¹ ha³tã³nxãn²txi³, hxi²kan¹txi³ Je³su²jah³la² kãi³ju³ta²
 ka³lxa¹ju³ta² ha³kxa¹ ỹ³hau³ko³ta³lun²sa²so¹hĩ³kĩ³sxa³wa². Ta³lu²na¹wa².

Atos

1-2 Te³o²fah³lāi³. Wān³txa² tah²yau³xa² ū³wha²li¹lū³nxa²ha¹tu¹wa². Kxā³nxai³tā¹jau³la³. Je³su²jah³lai²na² wā³nxin¹sxā³ o²la³kxi²ju³ta² i³ye³kxi² i³yau¹ū³sain¹jau³xai³tā² i³ye³kxi² nxe³nxa²ha¹tai¹ti²tu³wa². Nxe³jah¹lo²nu¹ta²kxai³lu² txon¹sxā³ wi¹lo²la³kxi² ā³si³wxe³ka³tu³ oh³xa² wxa²ka³la³xi²nxe³hī¹nai³tā¹jau³la³ ū³wha²li¹lū³nxa²ha¹tai¹ti²tu³wa². Jā¹nxe³sxā³ wxa²ka³la³xi²nxa³ta³lxa¹ tū¹ka³txai²na² i³sa²si¹hā³ū¹hain¹tū³ka³txai³tā² wā²nxa³kxa² so¹ain¹tū³ka³txa² i³yau¹ū³ta¹hxai²hē¹la². Txa²wā¹sū³na² A²yāu³ka³txa² i³hxi²ka¹tain¹kxe³su² i³yau¹ū³yhain¹ta¹hxai²hē¹la². 3 Jā¹nxe³kxan²ta² khāuh³lxa³ti³nha²sxā³ ya³lu²kxi²nē³ka³tu³ ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²nū²la² a³lan²ta² ye³ka³lxa¹txi³ 40 nxe² a³lan²tāu³ai³tā² wā²nā³ū¹hain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxain¹ju³kxai³lu² ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²ju³ta³i³tā² a²ya³la³tu³jai¹nha²kxai³lu¹ Txa²wā¹sū³na² hxi²ki³kxai³lu² kō³nxe³ti³ kāi³sxā³ yxau²xai³ki³ju³ta² sa²hau³ko³tū¹nhē³jau³su² i³yau¹ū³hain¹ta¹hxai²hē¹la². 4 Nxain¹kxa²yu³su² ā³nū²kxi²nyhain¹nū²la² kwa³na³ain¹te³nah¹lxi¹: — Je³ru³sa³lē²thi³na² a³li³yah³lxi³sān²txa³hē¹li¹. Hāi¹nxe³sxā³ ha³lo³kxi² yxaut³jah³lxi³sā²nhē³li¹. Txa²wi³na² wān³txai³tā² i³ye³kxū¹nx2ti³jau³xai³tā² wah³nxe³jah³lxi³sā²nhē³li¹. Nxe³ju³ta² i³yau¹ū³nx2ta¹tai¹ti²tu³wi¹. 5 Yah³lxin¹kxai²nān²tu³ Jo³āu² Ba³tis³jah³lai¹tā² i³yau³xa² ū³hū¹kxi²sa²sai¹nx2ti³tai¹ti²tu³wi¹. Yxān¹ta¹ ye³jen¹na² Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² A²yāu³ka³jxah¹la² i³hxi²ka¹ta²sai¹nx2ti³tu¹wi¹. Je³su²jah³la² nxe³ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³la² oh³xa²nāu³a² a²wā³li²jau³su²

6 Nxa²ha¹te¹ ā³nū²kxi²nhyain¹tāu³u¹tai²nān²tu³ i³ye³kxi²nyhain¹te³nah¹lxi¹: — Je³su²jah³la² txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. Hī¹nai²nān²tu³ a²nū²a² nū³ka³txi³ ā³xa² nū³ka³txi³nāu³xa² ā³wa²sut¹sxā³ yxau²xai³ki³ju³ta³nū³su² I³sa³e² nū³ka³txa² i³nū³kxū¹non³nē³lhīn¹ju³ta³nū³su² Txa²wā¹sū³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lo³txa²ju³ta² sa²so¹kxi²sīn¹te³lin¹ji¹wi¹? Nxe³ain¹ta¹hxai²hē³la². 7 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lo²nu¹ta²kxai³lu¹ i³wa²lū³xi²ti³an¹jau³kxai³lu¹: — Nxe³jah³lxi³wxi¹. Txa²wi³na² e³kxi²nha²jau³nū³su² kō³nyhah¹lxa³lxi¹. Yxān¹ta¹ Txa²wi³na² so¹lxi³ e³kxi²nha²jau³su² na³li¹. 8 Nxe³yān¹ta¹ Txa²wā¹sū³na² A²yāu³ka³txa² wxa²ka³nxi²sxā³ a²nxū²kwai³wih¹nx2ti³tu¹wi¹. A²nxe³nx2ti³hī¹nai²na² i³hxi²ka¹txa²ti³tu¹wi¹. Nxe³nx2ti³ha²kxai³ ha³lo²a² a³la³kxi²yah³lxin¹ju³ta² a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ i³ye³kxi²nyhu¹sih¹nx2ta¹jau³nū³su² i³sa²si¹hā³nx2ta¹tu¹wi¹. Je³ru³sa³lē²thi³na² sa²si¹hā³i² Ju³te²a²ko³xa² sa²si¹hā³i² Sa³ma²ri²a²ko³xa² sa²si¹hā³i² ha³lo²a² yxo²ha³kxa¹ u²lxan¹ko³su² kxan²ti³ sa²si¹hā³i² nxe³nx2ta¹tu¹wi¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la². 9 Nxe³i³ye³ta³lun²nū²la² i³sa²tē³kxain¹tāu³a² wxa²ka³la³xi²ye²yah³lxi³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³sxā³ oh³si³na² ā³tū¹kxi²sa²so¹ye²yah³lxi³ta¹hxai²hē¹la². 10 Ain¹ti³xa² sa³kxai³lu² in³txa² ha¹li¹ u¹lā³na³ki²la² so¹sxā³ ū³h³wxe³jah³lxa¹txa² ai³lyain¹ya³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³te²a² wā²la² hā³ka³lo³a² so¹lxi³ wih²kxi²nha² yain¹ya³ta¹hxai²hē¹la². 11 Nxe³jah¹lo²nāu³xa² a²wān³ti³kxai³lu¹: — Nxe³jah³lxi³si¹lxi¹. Ka³li³le²a² in³txi³nāu³syah¹lxi³nhi¹lxi¹. Ĩh¹nxe³kxa²yān³ti³tā³ o³si³na² ten³sa²tā³ah³lxin¹ji¹wi¹? Je³su²jah³la² kwēn¹ta¹na¹

ka³la³xi²jah¹lain²txi³ wxa²ka³nxi³xi²tu¹wi¹. A²nxe³jah¹lain²txi³ ka³la³xi²kxa² yā¹nxe² ka³nxi³xi²tu¹wi¹. Nxe³ya³ta¹hxai²hē¹la².

Ma³ti²ah³la² i²sxā³ i³so¹ain¹jau³su²

12 Nxa²ha¹te¹ a³pos²to³lo² nū³ka³txu¹ta²kxai³lu² wā³la³ka³txa² O³li³ve²ra³ka³txa² wxa²ka³nxi³nū²la² Je³ru³sa³iē²thi³na² ā³wi²kxi²nyhain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³tih³na² ū²ki³lō²me³tro³ nxe² kū³we²ki²la² yan¹yain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la².

13 Nxe³ha²kxai³ sxi²ha² oh³xan¹ko³xan¹thi³nū³a² ā³wi²xain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³tū³ka³txai²na² i³lih¹jau³xa²sa¹, Pe²jah³lo²su² ha²kxai³ Jo³āu²ah³lo²su² ha²kxai³ Ti³a²kah³lo²su² ha²kxai³ Ān³tre²ah³lo²su² ha²kxai³ Fi³li²pah³lo²su² ha²kxai³ To³me²ah³lo²su² ha²kxai³ Bar³to³lo²me²ah³lo²su² ha²kxai³ Ma³te²ah³lo²su² ha²kxai³ Ti³a²kah³lo²su² ha²kxai³ a²nxe³te²a² Au³fe²ah³la² ki³lha³lhxu² ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ha²kxai³ Si³māu²ah³lo²su² ha²kxai³ a²nxe³jah¹la² se³lo²ti³nū³ka³txi³su² ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jah¹lai²na² a²ha³lo²ko³khai³xa² a³li²xkhai¹jah¹lo²su² ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ha²kxai³ Ju³ta²sah³lo²su² ha²kxai³ a²nxe³jah¹lai²li² Ti³a²kah³la² ki³lha³lhxu² ta¹hxai²hē¹la². Tū¹ka³txai²li² nxe³ta¹hxai²hē¹la².

14 A²nxe³te²nāu³xa² yxo²ha³kxa¹ ā³yā³nū²kxain¹nū²la² a²nū²a² ā³sa²nū³te²a² wxā³ain¹nū³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ha²kxai³ Ma³ri²a³ka³lxa² Je³su²jah³la² a²hā³ka³nū²su² wxā² Je³su²jah³la² a²lon³ti³tāu³su² wxā²txu¹ti³nāu³xa² ka³lxa¹txi³ wxā²nxain¹sxā³ ā³nū²kxi²nyhain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³tū³ka³txa² yxo²ha³kxa¹ Txa²wā¹sū³na² i³ye³kxain¹to³ta¹hxai²hē¹la².

15 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²ain¹tū³ka³txai²na² ka³lxa¹te²a² 120 nxe² ka³lxa¹tū³ka³txa² ā³nū²kxain¹tū³kxai³lu² Pe²jah³lo²nu¹ta²kxai³lu² i³sa²yxa³sxā³ i³ye³yain¹ta¹hxai²hē¹la².

16-19 i³ye³yain¹te³nah¹li¹:

— Txa²wā³tā³nāu³xāi³. Ju³tas² Is³ka³ri³o²jah³lai¹tā² txa²wā¹nū³ka³txi³su² tai¹ti²tu³wi¹. Je³su²jah³la² i³kaix¹so¹nū³jah¹lai¹li² kuh³lxa³thin¹tū³ka³txa² ne³ka³ta² wxā³nū²la² Je³su²jah³lai²na² sa²so¹sxā³ tū¹kxi²te³lhxā³ wā²nā³ū¹nyhain¹tai¹ti²tu³wi¹. Nxe³ha²kxai³ ū³yho³hi²ki³ai²na² ū³yho³hi²nyhain¹ki³ai²na² tē³sxā³ ha³lo²a² so¹kxi²tai¹ti²tu³wi¹. Nxe³ha²kxai³ kuh³lxa³thin¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² ha³lo²a² so¹kxain¹ko³xai²na² ā³ya³hi²sxā³ ā³tū³ha³lā³kxi²sxā³ ā³ya²lu¹tai¹ti²tu³wi¹. Nxe³ju³tan¹jau³su² Je³ru³sa³iē²thi³na² yxa²xai³tū³ka³txa² jau³jau¹xai²na² ain³kxi²nū²la² i³ye³kxi²nyhain¹te³nah¹li¹: “Ko¹xai²na² A³keu²ta³ma²su¹. Nx2na³li¹. A²i³lxa²su¹. Nxe³jau³xai²li² a²si³yxa²tāu³khai³xa² a²ti³ha²ya³xa² so¹kxi²ko³xai²la¹wi¹. Ain¹tai¹ti²tu³wi¹.” Nxe³ta¹hxai²hē¹li¹. Jā¹nxe³ju³kxai³lu² kxā³nhxi¹nu¹ta¹na² Txa²wā¹sū³na² A²yāu³ka³txa² hi²sen³su² Ta³vi²yah³lu¹ta¹na² sa²kxai³lu² a²nxū²kwai³wih¹sxā³ i³ye³kxi²ta¹hxai²hē¹li¹. Ju³ta²sah³la² ya³lu²ju³ta³nū³a² i³yau¹ū³nhē³ta¹hxai²hē¹li¹.

20 i³ye³kxi²te³nah¹li¹ sau²mo³jau³xai²na² nxe³te³nah¹li¹:

“Sxi²hai²li² a²nū²la³ ye³yū²nxa³wi¹. Yxa³ti³he¹xai¹nxa³lho³li¹.”

Ta¹hxai²hē¹li¹. Te²yā¹nxe³sxā³:

“A²wa³ka³li³yu³ta² sa²wē³not3txai¹nhē³li¹.”

Ta¹hxai²hē¹li¹.

21-22

Jā¹nxe³ju³kxai³la¹ a²nū²a² ā³sa²nū³te²a² ā³ten³sxā³ sa²so¹a³sah¹li³wxi¹. Je³su²jah³la² ka³ten³su² i³sa²yxa³xi²ju³ta² wān³txai²li² i³hen³ja³nhē³lain¹te²nū³a² so¹li³ ā³si³tē³nē³lain¹tu¹wi¹. Nxe³jah¹lai²na²su² kxā³nxā¹si³tē³kxi²nē³jah¹lo²nū³su² te²a² so¹li³ ā³ten³nē³nhai¹. A²nxe³jah¹la² a²wi¹li¹nai³tā² Jo³āu² Ba³tis²jah³lai¹tā² a²nū²a² ū³hū¹kxi²sa²sai¹ti³yu¹ta¹na²

ĩ²ha²kxai³ Je³su²jah³lai²na² ka³tẽn³su² ĩ³sa²yxau³xi²ju³tai³tã² ĩ²ha²kxai³
ĩ³ka³la³xi²ju³ta² ĩ²ha²kxai³ nxe³hxi²jah¹lai¹tã² so¹lxi³ ã³tẽn³sxã³
sa²so¹a³sah¹lxi³wxi¹. Pe²jah³lo²nu¹ta²kxai³lu² nxe³ta¹hxi²hẽ¹la².

23 Nxe³nxa²ha¹te¹ in³txa² ha¹li¹ ĩ³ye³kxi²nyhain¹ta¹hxi²hẽ¹la². Jo³se²
Bar³sa³ba²sah³lo²su² ha²kxai³ a²nxe³jah¹la² Jus²tu³jah¹lo²su¹ ta¹hxi²hẽ¹la².
Jã¹nxe³sxã³ Ma³ti²ah³lo²su² ha²kxai³ nxe³ain¹ta¹hxi²hẽ¹la². 24-25 Ain¹nxa²ha¹te¹
Txa²wã¹sũ³na² ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Sũ³na² nxe³txi¹. Wxãi²na² so¹lxi³ a²nũ²a² a²ẽ¹nãu³ai²nãn¹jau³xa²
a²hoh³lxi³si¹lxi¹. Nxe³te²si¹nha²kxai³ Ju³ta²sah³lai¹tã² sa²wẽ³not³jah¹lo²nu³su²
ĩ³yau¹ũ³sa²sĩ¹nhẽ³li¹. Ju³ta²sah³lai¹tã² ha³lo²a² ko³ko³ta²ko³xa²
sa²wẽ³xain¹na²hẽ³li¹. Nxe³ha²kxai³ a²wẽ³not³jah¹la²nũ³a² in³txa² ha¹lin¹jah¹la²
ĩ²sxã³ wxa²hait¹son¹jau³nũ³a² ĩ³yau¹ũ³sa²sĩ¹nhẽ³li¹. A²sa³wi³ha³lxa²
nxe³nyhain¹ta¹hxi²hẽ¹la².

26 Nxe³e³kxi²ta¹lu²nain¹nũ²la² txah³lxa³ki³a² ã³na¹sxã³ a²ĩ³lxa²
sa²so¹xai¹nha²kxai³ Ma³ti²ah³la² a²ĩ³lxa² ĩ³hait¹so¹ha²kxai³
ã³wẽ³non³ta¹hxi²hẽ¹la². Nxai¹nha²kxai³ ĩ³kaix¹so¹te² nũ³ka³txa² nxe²
ĩ³yĩ¹li²nyhai¹nha²kxai³ nxe³tũ³ka³txai²na² ã³yã³nũ²kxain¹ta¹hxi²hẽ¹la².

2

Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³jxah¹la² wxã³jau³su²

1 Nxa²ha¹te¹ yain³txa² ã³yã³nũ²kxain¹sxã³ yai³nai¹nhĩ¹nu¹tai²na²
Pẽn³ta³kos²ta²ti³xa² nxe³hĩ¹nu¹tai²na² Je³su²jah³lai²na² wãn³txa²
sa²yxo²we¹tũ³ka³txu¹ta²kxai³lu² sxi²hẽ¹na² ã³nũn¹txain¹ta¹hxi²hẽ¹la².

2 ã³nũn¹txai¹nhĩ¹nu¹tai²na² o³sĩ³na² it³ti³hũ³nxe² kãin²
nxon³yain¹ta¹hxi²hẽ¹la². 3 Nxe³ka³tũ³ ha³nxe²a² tho³hũ³nxe²

wxa²kan³yain¹nxa²ha¹te¹ a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ ã³wxe²xai³yain¹ta¹hxi²hẽ¹la².

4 Yain¹tãu³ãn²tu³ti¹ Txa²wã¹sũ³na² A²yãu³ka³txa² ã³nxũ²kwai³wi¹ha²kxai³
wãn³txai²li² a²nũ²a² ã³sa²nũn³te²a² wãn³txa² yau³ã³lxi³txi³
ĩ³ye³ain¹ta¹hxi²hẽ¹la², Txa²wã¹sũ³na² A²yãu³ka³txa² ã³nhi²ka¹jah³lxi³ha²kxai³la².

5 Nxain¹tũ³kxai³lu² Je³ru³sa³lẽ²thĩ³nu¹tai²na² Ju³te²a² nũ³ka³txa² sa²kxai³lu²
ha³lo²a² u²lxi³ yxau³ain¹nũn³tũ³ka³txa² nxe³sxã³ wxã³ai¹nha²kxai³
ain³kxi²yah³lxi³ta¹hxi²hẽ¹la². Nxe³tũ³ka³txai²li² Txa²wã¹sũ³na²

ha³tẽh³nxã³nxa² sa²kxai³ sa²yxo²we¹tain¹ta¹hxi²hẽ¹la². 6 Jã¹nxe³ju³kxai³lu²
jau¹xai²li² ain³kxi²xai³nyhai¹nha²kxai³ a²nũ²a² ã³no²lai¹nha²kxai³
ã³yã³ki³nũ²kxain¹ta¹hxi²hẽ¹la². 7 Ain¹sxã³ ĩ³ye³lain¹te³nah¹lxi¹:

— ĩh¹nxe³te²la¹ku¹. Ju¹tai²li² hai³txi³ ĩ²kĩ³sxa³tai¹ti²tu³wi¹. Tũ¹ka³txai²li²
Ka³li³le²a² nũ³ka³txi³su² yex¹txain¹nĩn²tai¹. 8 Nxain¹kxan²ti³

txa²wãn³txi³khai³xa² ha³na³ka³lxi³ e³xi²xai³yex¹txai¹nĩn²tai¹. 9 Ĩĩnãn²tu³

txa²wã¹nũ³ka³txa² ka³lxa¹khai¹nxe³sĩ¹na¹wi¹. Par²ti³a² nũ³ka³txi³su² ha²kxai³

Me²ta² nũ³ka³txi³su² ha²kxai³ E³la² nũ³ka³txi³su² ha²kxai³ Me³so³po³tã²mi²a²

nũ³ka³txi³su² ha²kxai³ Ju³te²a² nũ³ka³txi³su² ha²kxai³ Ka³pa³to³si² nũ³ka³txi³su²

ha²kxai³ Põn²to² nũ³ka³txi³su² ha²kxai³ A²si³a³ nũ³ka³txi³su² ha²kxai³

10 Fri²ji²a² nũ³ka³txi³su² ha²kxai³ Pãn³fi²li²a² nũ³ka³txi³su² ha²kxai³ E³ji²ta²

nũ³ka³txi³su² ha²kxai³ Li²bi³a³ nũ³ka³txi³su² ha²kxai³ Si³re²na² nũ³ka³txi³su²

ha²kxai³ Ro²ma²thĩ³nai²nãn¹te² Ju³te²a² nũ³ka³txi³su² ha²kxai³ a²nũ²a²

ã³lxi²nũn³te²a² yxãn¹ta¹ kwa²hã¹nxe² Txa²wã¹sũ³na² ũ³wha²li¹txã³nxai³txa²
sa²yxo²we¹te²su² ha²kxai³ 11 nxain¹kxa²yu³su² Kre²ta² nũ³ka³txi³su² ha²kxai³

A³ra²bi²a² nũ³ka³txi³su² ha²kxai³ nxe³tũ³ka³txi³nũ³xa² a²yo²ha³kxa¹
wãn³txa² ha³na³ka³lxi³ e³xi²xai³ki³kxan²ti³ txa²wã¹wãn³txi³khai³xa²
ain³kxi²nha²xai³ki³tã³li¹. Txa²wã¹sũ³na² kãin³khai³1nxe³jau³su²
nũ³ku³nũ³khai³1nxe³jau³su² ain³kxi²nha²xai³ki³tã³li¹. Ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

12 Nxe³ha²kxai³ ãh¹ i³ye³kxi²nyhain¹te³nah¹lxi¹:

— Ih¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ nxain¹te²la¹ku², nxain¹ki³nhai¹. Ny-
hain¹to³ta¹hxai²hẽ¹la².

13 ã³sa²nũ³te²a² wãn³txi³kxai³lu¹:

— Tũ¹ka³txai²li² vĩn²yau³xa² i³na²sxã³ we¹nai¹nĩn²ta¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

Pe²jah³lai²na² wãn³txa² i³wa²lũ³xi²jau³su²

14 Ain¹nxa²ha¹te¹ a³pos²to³lo² nũ³ka³txai²li² i³sa²yxau³ain¹nũ²la² Pe²jah³lai²na²
hi²sen³kxai³lu² yxo²kãin²i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Nxe³jah³lxi³wxe¹. I³ye³kxi¹nx2ta¹tu¹we¹. Txa²ka³lxa¹txi³sah¹lxi¹lxe¹.
Ain³kxi²sah¹lxi³hẽ¹le¹. 15 In³txi³nũ³xai²li² hai³txi³ vĩn²yau³xa² i³na²sxã³

we¹nain¹sĩ¹nxa³we¹. Wã²ki³ka³la³hĩ¹na² we¹nain¹te²sxa³yu²hẽ³le¹. 16 Yxãn¹ta¹
Jo³e²lah³lu¹ta²na² i³ye³kxain¹jau³xu¹ta²na² te²yã¹nx2na³le¹.

17 Nxe³jau³xa²sa¹:

“Txa²wã¹sũ³na² i³ye³kxi²sain¹te³nah¹lxi¹: ‘Ha³lo²a² yxo²ha³kxa¹
ne³ki³so³nxa³ta³lxa¹ a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ Txa²yãu³ka³txa²
ũ³hũ²xai³ai¹na¹tu¹wi¹. Wxa²wẽ³ha³lxa² sa²kxai³lu² Txa²wã¹sũ³na²
wãn³txa² i³hen³txain¹tu¹wi¹. In³txa² sa³nxe³la³kxi³nũ³xai²na²
hxi²sxã³nho³jut3sũ³ju³ta² i²ain¹tu¹wi¹. Wxa²yah³la³nũ³xain²txi³ kãin²
hxi²sxã³nho³tain¹tu¹wi¹.”

18 Nxai¹nhi¹na¹ txa²sa³wi³ha³lxa² in³txi³su² ta³nxa² txu¹su² ta³nxa² nxain¹sxã³
a²yo²ha³kxa¹ Txa²yãu³ka³txa² a²nxũ²kwa³wi¹hai¹nha²kxai³ txa²wãn³txa²
i³hen³txi³nyhain¹tu¹wi¹.

19 Nxe³na¹ha²kxai³ oh³sĩ³nũ³a² wã³nxĩn¹sxã³ o²la³kxi² yuh³nũ³a²
wã³nxĩn¹sxã³ kãĩ²i² nxe³na¹tu¹wi¹. A²ti³ha²yau³xa² yũ³ha²kxai³ ha³nxe²a²
yũ³ha²kxai³ ha³nxe²a² wha³lxin¹txa² yũ³ha²kxai³ nxe³tu¹wi¹.

20 Jã¹nxe³tãu³a² u³je³na³kai²li² ka³nxah¹ha²kxai³ i³lxai²li²
ki³he³hen³ka²tq³nha²kxai³ nxe³tu¹wi¹. Nxe³sãn²kxa²yu³su² hã²wxãn³txa³
Txa²wã¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³ka³jah³la² wxã³tu¹wi¹. Wxi²kin³ti³ton³sxã³
wxi²kan¹sxã³ a²nũ²a²nũ³xa² kãĩ³sxã³ yxau²xai³lain¹kxa² yã¹nxe²
ũ³yho³hxain¹tu¹wi¹.

21 A²nxe³hĩ¹na² a²nũ²ai²na² i²li²te²li³ kq³nxe³ti³ kãĩ³sxã³ yxau²xai³lain¹ju³ta²li²
Txa²wã¹sũ³na² i³ãn²ta³kxi²nha²sxã³ i³hen³txain¹kxai²nãn²tu³ nxe³te²na²
a²hãĩ¹nxe³ti³xa¹ kq³nxe³ti³ kãĩ³ain¹kxa² yo³ha² ne³wã²na³ain¹sxã³
wi¹lhin¹ti³hi¹tain¹tu¹wi¹. Nxe³jau³xai²na² Txa²wã¹sũ³na²
nxe³sain¹na²hẽ³li¹.” Jo³e²lah³lu¹ta²na² nxe³ta¹hxai²hẽ¹li¹.

22 Nxe³ain¹jau³su² ne³kxa²kxi¹jah³lxi³hẽ¹le¹. I³sa³e² nũ³ka³txi³syah¹lxi¹lxe¹.
Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³su² Je³su²jah³lai²na² Na³sa³re²thĩ³na² yxaut3jah¹la²
sa²kxai³lu² nũ³ku³nũ³khai³1nxe³sxã³ sa²si¹hã³na²hẽ³le¹. Nxe³ju³ta²li²
i²ki³ta¹ti²tu³wi¹. Kãin² i³wã³nxĩn¹ju³ta² i³yau¹ũ³nhẽ³lha²kxai³ on²tain¹kxe³su²
i³yau¹ũ³nhẽ³lha²kxai³ nxe³hẽ³lain¹ta¹ti²tu³we¹, Txa²wã¹sũ³na²su¹.

23 Jã¹nxe³ju³kxai³lu² Je³su²jah³lain²txi³ i³sa³so¹si¹yah³lxin¹ka³ty³
kq³nxe³thin¹tũ³ka³txa² hxi²ki³kxai³lu² hi³sa³ka³txa² i³hxi²ki¹la³kxi²sxã³
yã²lu¹tain¹jau³nũ³su² kwa³na³ain¹yah³lxin¹ta¹ti²tu³we¹. Nxe³ju³ta²na²

whāi²na¹ a²wi¹lhī¹nu¹tai²kxai³ kāi³yah³lxin¹ju³tai³kxai³lu² Txa²wā¹sũ³nu²kxai³lu² e³hau³ko³nha²ta¹hxai²hē¹le¹. Nxe³ju³tan¹te²kxa³yā³kxai³lu² wxa²nũ³kā³txa² su²lhā³ain¹jau³nũ³su² kwa³na³yah³lxin¹tai¹ti²tu³we¹. 24 Yxān¹ta¹ ya³lu²sa³ti¹ju³ta¹la³ nũ³kxũn³txi³ ā³sen³sai¹ha²kxai³ hxi²kan¹ti³ ya³lu²sa³ti¹ta¹hxai²nxa³hē¹le¹. Txa²wā¹sũ³na² hxi²ki³kxai³lu² ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²ta¹hxai²hē¹le¹. 25 Nxe³ju³kxai³lu² kxā³nhxī¹nu¹tai²na² Ta³vi²yah³lu¹tai²na² i³ye³kxi²ta¹hxai²hē¹le¹. i³ye³kxi²te³nah¹lxī¹:

“Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² i²ai¹nhxai²na¹hē³li¹. Txa²wi¹lha²tāu³a² yxau³hxai²na²hē³li¹.” Nxe³sxā³ hxi²waun³ta³kxi²nha²sxā³ yuh³lxī³sa²hxai²nxa³hē³li¹.

26 Nxe³sa²ju³kxai³lu² txa²ē¹nāu³ai²na² ka³lih³kxi²la²nha²sxā³ Txa²wā¹sũ³na² sa²nēn¹kxi²hxai²na¹hē³li¹. Ya³nān³ta³ki²la²sxā³ yxau³hxai²na¹hē³li¹.

27 Nxe³na¹ha²kxai³la¹. “Txa²yāu³ka³txa² a²nũ²a² ko³nxe³thin¹te²na² ya³lu²sxa³je³na² ā³na¹sa²nxān³tho³li¹. Wxa²ki³lha³lxa² wi¹lhin¹te²na² ya³lu²sxā³ khon³ju³ta² yũ²nxa³lho³li¹.

28 Yxān¹ta¹ tīh³na² ka³ten³tīh³na² i³yau¹ũ³san¹tai¹ti²tu³wi¹. Nxe³sa¹nha²kxai³ ā³si³tē³kxi²sa¹nha²kxai³ ka³li³ha² yxau²xai³la¹nhai¹.”

Nxe³jau³xai²li² Ta³vi²yah³lu¹tai²na² i³ye³kxi²ta¹hxai²hē¹le¹. Pe²jah³la² nxe³ta¹hxai²hē¹la².

29 Nxe³ha²kxai³ Pe²jah³lai²li² āh¹ i³ye³te³nah¹lxī¹:

— Txa²wā³tā³nāu³xāi³. Txa²wā¹hxi²kan¹jah¹lu¹tai²na² Ta³vi²yah³lu¹tai²na² wain³txi³ i³yau¹ũ³nx2ta¹tu¹we¹. Nxe³jah¹lu¹tai²na² ya³lu²ha²kxai³ sa²nũ³kxain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³we¹. A²kwā³kxa³yu³tai²li² yũ³te²jai¹ti²tu³we¹. 30 A²nxe³jah¹lai²li² Txa²wā¹sũ³na² wān³txa² i³hen³txi³jah¹lo²su² te²la³kxe³su² ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³we¹. Nxe³ha²kxai³ Txa²wā¹sũ³na² hi²sen³kxai³lu² i³ye³kxi²te³nah¹lxī¹:

“Ta³vi²yah³lāi³. Wxāi²na² I³sa³e² nũ³kā³txa² a²hxi²kan¹ta² si³yxau³jah¹lo²si¹lxī¹. Nxe³sxā³ ā³yā³wē³not3si¹nxa²jau³su² wxa²ne³tah²nāu³su² ūh³wxē³na¹tu¹wi¹. A²nxe³jah¹lai²li² Kris²tu³jah¹lo²sin¹tu¹wi¹. Nxe³ye¹nxa²ha¹wi¹.” Ta¹hxai²hē¹le¹. Nxe³jau³xai²li² Ta³vi²yah³lu¹ta²kxai³ a³la³kxi²ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³we¹. 31 Nxe³ha²kxai³ ju¹tai²na² a³la³kxi²ha²kxai³ Kris²tu³jah¹lai²tā² Txa²wā¹sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lo³jah¹lai²tā² ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²ju³ta³nũ³a² nxe²e³kxi²nũn³te³nah¹lxī¹:

“Kris²tu³jah¹lai²li² ya³lu²kxan²ti³ kxān¹su² tī¹xa³lho³li¹. A²nũ²ai²na² ka³lu²sxā³ tī¹xa³lho³li¹.”

Ta³vi²yah³lu¹ta²kxai³ nxe³ta¹hxai²hē¹le¹. 32 Jā¹nxe³ju³kxai³lu¹ ya²la³tu³ Txa²wā¹sũ³na² hi²sen³kxai³lu² Je³su²jah³lai¹tā² sa²kxai³lu² ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²na²hē³le¹. Nxe³ju³tai²na² i²sī¹na¹hē³le¹. 33 Nxe³ha²kxai³

ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²ka³tu³ Txa²wā¹sũ³na² yxau³ju³ta² ka³la³xi²nũ²la² a²wi¹tāu³a² ā³wxē³na²hē³le¹, jah¹la² Hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²su² ha²kxai³lu¹. Nxe³ka³tu³ Txa²wā¹sũ³na² Yāu³ka³txa² i³ye³kxi²nē³jah¹la² a³ka³nxe³na²hē³le¹. A²nxe³ju³tai²li² a²kxā³nhxī¹nu¹tai²na² Txa²wā¹sũ³na² hi²sen³kxai³lu²

nxe² i³yau¹ũ³ū¹nhē³ta¹hxai²hē¹le¹. Nxe³ju³ju¹tai²na² ā³ne³wxē³ki³tā³le¹. 34 Nxe³ha²kxai³lu¹ Je³su²jah³la² yā¹nxe³kxe³hũ³nxe² Ta³vi²yah³lu¹tai²na²

sa²kxai³lu² oh³xan¹ko³nāu³a² hai³txi³ i³ka³la³sī²ta¹hxai²nxa³hē³le¹. Hāi¹nxe³sxā³ i³ye³kxi²te³nah¹lxī¹:

“Txa²wā¹sũ³na² wān³txi³kxai³lu¹: ‘Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. Txa²wi¹lha²tāu³a²
ā³wxe³sē¹li¹.

35 Ye³jen¹nāu³a² wxa²ko¹ko¹nũ³ka³txa² a²wa³ka³ti³lo³txa²lain¹ju³ta²
yan³txi³su² i³hxi²ka¹txa²ha¹tu¹wi¹. Nxe³nxa²tu¹wi¹.’ Txa²wā¹sũ³na²
nxe³ta¹hxi²hē¹li¹.”

Nxe³jau³jau¹xai²na² Ta³vi²yah³lu¹ta²kxai³ nxe³ta¹hxi²hē¹le¹. 36 Jā¹nxe³jut³su²
Je³su²jah³lai¹tā² i³hxi²kī¹la³kxah¹lxin¹jah¹lai¹tā² Txa²wā¹sũ³na² hi²sen³kxai³lu²
Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³ka³jah³la² ne³te²lo³tha²kxai³ Kris²tu³jah¹lo²su²
ne³te²lo³tha²kxai³ nxe³ye¹nx²tain¹na²hē³le¹. Nxe³jau³su² I³sa³e² nũ³ka³txa²
yxo²ha³kxa¹ ain³kxi²jau³nũ³ai²la¹we¹. Na¹jau³su² nxe³ye¹nx²ta¹we¹.
Pe²jah³lu¹ta²kxai³ nxe³ta¹hxi²hē¹la².

37 Nxa²ha¹te¹ tū¹ka³txai²li² jau³jau¹xai²na² ain³kxain¹nũ²la² a²ē¹nāu³ai²na²
i³āin²ta³kxi²nha²sxā³ Pe²jah³lu¹ta²kxai³ i³ye³kxain¹te³nah¹lx¹:

— Nxe³si¹lx¹. Txa²wā³tā³sa²nhī¹lx¹. Īh¹nxe³ju³ta² o²la³kxi²sīn¹te³la¹ji¹wi¹,
ko³nxe³ti³ kāi³si¹na¹ju³ta² ū³hū¹sa²nhīn¹kxa²yan³txi³su¹? Ain¹ta¹hxi²hē¹la².

38 Nxa²ha¹te¹ Pe²jah³lu¹tai²na² sa²kxai³lu² i³wa²i³xi²ti³an¹jau³kxai³lu¹:

— Wxāi²na² yxo²ha³kxa¹ ko³nxe³ti³ kāi³yah³lxin¹ju³ta²
i³āin²ta³kxi²nha²sān²sxā³ ā³na¹jah¹lx¹hē¹le¹. Yah³lxin¹kxai²nān²tū³
wxa²ko³nxe³ti³ju³ta² ā³wa²su¹kxi¹nx²ti³tu¹we¹. Nxe³yah³lxin¹ka³tū³
i³yau³xa² ū³hū¹kxi²sa²sai¹nx²tain¹ju³ta³nũ³a² i³ye³kxi¹txai¹yah³lx¹hē¹le¹.
Nxe³yah³lxin¹kxai²nān²tū³ Je³su² Kris²tu³jah¹la² a²sa³wi³ha³lx¹nūn³syah¹lxin¹tu¹we¹.
Nxe³sxā³ Txa²wā¹sũ³na² A²yāu³ka³txa² nxū²kwai³yxau³nx³ti³tu³we¹.

39 Nxe³ha²kxai³ Txa²wā¹sũ³na² A²yāu³ka³txa² ū³hū¹nx²ti³kxe³nũ³syē²ah³lx¹nha²kxai³
Txa²wā¹sũ³na² ten³na³le¹. Wxāi²la³ ta³nxa² wxa²wē³ha³lxai²la³ ta³nxa²
ul²yxau³tū³ka³txai²la³ ta³nxa² Txa²wā¹sũ³na² i³kaix¹so¹nx²ti³kxai²nān²tū³
nxe³te² i³nxān²tū³ yxo²ha³kxa¹ ain³kxah²lxin¹jau³su² na³le¹.
Nxe³jau³xai²na² a²kxā³nhxī¹nu¹tai²na² Txa²wā¹sũ³na² wi¹yxo²ain³nha²sxā³
i³ye³kxū¹ta¹hxi²hē¹le¹. Pe²jah³lu¹ta²kxai³ ta¹hxi²hē¹la².

40 Nxe³jau³xai²li² ya³ka³lx¹txi³ win¹ta²te²lx¹ e³kxain¹te³nah¹lx¹:

— Ti¹ai²li² a²nũ²a² yxau³te²a² ko³nxe³thin¹khai¹nxa² kāi³ain¹na³li¹.
Nxain¹kxa² yo³ha² kāin² khāuh³lxa³thi¹nain¹tu¹wi¹. Nxe³sxā³ ko³nxe³ti³
kāi³yah³lxin¹ju³ta² ā³na¹ye²ah¹lxan³kxai²nān²tū³ jā¹nxe³nx²ti³ha³tai¹.
Nxe³ta¹hxi²hē¹la².

41 Nxe³jau³xai²na² ain³kxain¹nũ²la² a²nũ²a² ka³lx¹te²a² yxo²i²ain¹sxā³
i³yau³xa² ū³hū¹kxi²sa²sai¹ain¹ta¹hxi²hē¹la². A²nũ²a² ka³lx¹txi³
3.000, nxe² yxo²i² ā³si³wxe³ain¹ta¹hxi²hē¹la². 42 Nxe³tū³ka³txai²li²
i³kaix¹so¹tū³ka³txu¹ta²kxai³ ā³si³tē³kxi² wān³txa² i³yau¹ū³jau³xa²
ain³kxi² Txa²wā¹sũ³na² wān³txa² i³ye³kxi²nyhu¹i² yain³txi³su² wā²nhū²
nxe³nyhain¹ta¹hxi²hē¹la². Wi¹lhin¹sxā³ yxau³kxi²nyhain¹ta¹hxi²hē¹la².
Txa²wā¹sũ³na² i³ye³kxi²yah³lx¹to³ta¹hxi²hē¹la².

Yxo²i²tū³ka³txa² yxau³xai³lain¹jau³su²

43 Nxa²ha¹te¹ i³kaix¹so¹tū³ka³txu¹ta²kxai³ wā³nxīn¹khaix¹nxe³ju³ta²
o²la³kxain¹to³ha²kxai³ a²nũ²a² kwa²i²ain¹tū³ka³txa² on²txain¹to³ta¹hxi²hē¹la².
44-45 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²i²ain¹tū³ka³txa²
yxō²ha³kxa¹ ye³ka³lx¹txi² ā³nũ²kxi²to³hi² yen³kxa² wā²nhū¹nyhu¹i²
nxe³nyhain¹to³ta¹hxi²hē¹la². 46 Nxi¹nha²kxai³ a³lan²ta² yxo²ha³kxa¹
Txa²wā¹sũ³na² sxi²ha² ā³wi¹hain³to³hi² a²sxi²khai³xa² ā³nũ²kxi²sxā³ i³yai³ni²

ain¹to³ha²kxai³ ka³lih³kxi²la²nha² wi¹lhin¹sxã³ yxau³kxi²nyhain¹ta¹hxai²hê¹la².
 47 Txa²wã¹sũ³na² kãin²khaix¹si¹jau³su² sa²nên¹kxain¹ta¹hxai²hê¹la². A²nũ²a²
 yxo²ha³kxa¹ i³ye³kxi²nyhain¹te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² sa²yxo²we¹tain¹kxe³su² wi¹na³li¹.
 Ain¹ta¹hxai²hê¹la². A³lan²ta² hãi¹nxe³ti³xa¹ a²nũ²a² ã³nũ²kxain¹to³sxã³
 Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² yxo²i³si³wxe³ain¹ta¹hxai²hê¹la².

3

In³txa² kan²ta³kxi²sxã³sxa³jah³la²i³yau¹ũ³jau³su²

1-2 Ha³la³jen¹nãu³a² ã³sa²ti¹ta³xi²tãu³a² Txa²wã¹sũ³na² i³ye³kxi²te³lhxã³
 ai³ain¹ta¹hxai²hê¹la². Ai³ain¹ka³tu³ Pe²jah³lo²nu¹ta²kxai³ Jo³ãu²ah³lo²nu¹ta²kxai³
 ain¹sxã³ Txa²wã¹sũ³na² sxih²yxo²a² Fo³mo²sa² yxo²ai²na² ã³wih²kxain¹sxã³
 in³txa² sa²nah³so¹nyhu¹sxã³ ne³khou²nyhu¹ye²ya³ta¹hxai²hê¹la².
 A²nxe³jah¹lai²li² ko³nxe² i³hxa³la³kxi²nha²ye²ya³ta¹hxai²nxa³hê¹la².
 A³li³lah¹nxe³hĩ¹nu¹ta²na² ã³nxai³jah¹lo²su² ta¹hxai²nxa³hê¹la². A³lan²ta²
 hãi¹nxe³ti³xa¹ sxih²yxo²a² sa²we¹ta³ yxo²wxe²xai³lain¹to³ta¹hxai²hê¹la².
 Nxe³tãu³a² a²nũ²a² ã³wih²te³lhxã³ wxã³kxi²nãn²tu³ win¹ta²te²lxi³
 a²yen³kxa² ai³nxũ³si¹hain¹jau³su² i³ye³kxain¹ta¹hxai²hê¹la². 3 Nxe³ha²kxai³la¹
 Pe²jah³lu¹ta²kxai³ Jo³ãu²ah³lu¹ta²kxai³ ain¹sxã³ i²kxain¹nũ²la² yo³hi²ki³ai²na²
 ai³nxũ³si¹jau³su² i³ye³ta¹hxai²hê¹la². 4 Nxe³nxa²ha¹te¹ i²kxain¹nũ²la²
 Pe²jah³lu¹ta²na² i³wa²lũ³xi²ti³an¹jau³kxai³lu¹:

— i²txa²sãn²sĩ¹nhẽ³li¹. Ta¹hxai²hê¹la².

5 Nxe³nũ²la² i²kxain¹ka³tu³:

— Wã²nhũh¹sain¹te²ji¹xã¹. Nxe³ta¹hxai²hê¹la². 6 Nxa²ha¹te¹ Pe²jah³lu¹ta²na²
 wãn³txi³kxai³lu¹:

— Yen³kxi³la³ yũ³sa²sĩn¹nxa³wi¹. Nxẽn²nxa³kxan²ti³ i³hxi²nũ¹nxa²sĩn¹na¹tu¹wi¹.
 Je³su² Kris²tu³jah¹la² Na³sa³re²thĩ³na² yxau²xai³jah¹lai¹tã² i³sa²yxau³sxã³
 ã³nxai³si¹hin¹jau³su² i³ye³kxi²nxa²sĩn¹na³li¹. Nxe³ta¹hxai²hê¹la².

7 Nxe²e³ta³lun²nũ²la² txa²wã¹hxi²ka² wi¹nẽ³tãu³a² hxi²ki³nũ²la²
 sa²yxo²kax³ta³wxe³ka³tu³ wa³su³txi³ we²txi²ta¹hxai²hê¹la².

8 Nxe³ju²tan¹te²kxa³ya³lhu² ka³lih³nũ²la² a³li²si³ni² ã³nxai³li² nxe³ta¹hxai²hê¹la²,
 yu³we²ti²ha²kxai³la². Nxe³ka³tu³ Txa²wã¹sũ³na² sxi²hu¹ta²li² ã³wih²nũ²la²
 ã³nxai³li² a³li²si³ni² Txa²wã¹sũ³na² wi¹lhin¹ye²jau³su² i³ye³sa²nên¹kxi²
 nxe³ta¹hxai²hê¹la². 9-10 A²nxe³ju²tan¹te²kxa³ya³lhu² tũ³ka³txa²
 i²yxau³nyhu¹nũn³tũ³ka³txa² on²txai¹nha²kxai³ i³ye³kxi²nyhu¹te³nah¹lxi¹:

— Jah¹lain²txi³ si³kan²ta³kxi²hxai²jah¹lai¹ta³lxi³ yhe¹nx2ti³ha³ta². Sxi²yxo²a²
 Fo³mo²sa² yxo²a² yxo²yxau²xai³lhxai²jah¹lai¹ta³lxi³ yhe¹nx2ti³ha³ta².
 Ĩh¹nxe³te²la¹ku². Kĩ³nhai¹. Nyhu¹yah³lxi³ta¹hxai²hê¹la².

Txa²wã¹sũ³na² sxi²nhãu³a² Pe²jah³la²i³ye³jau³su²

11 Ain¹nũ²la² jah¹lu¹tain²txi³ we²txi²jah¹lain²txi³ Pe²jah³lo²nu¹ta²kxai³
 Jo³ãu²ah³lo²nu¹ta²kxai³ a²xai³lya³tĩh³na² ã³sxã³ ti³he¹yxã³ta¹hxai²nxa³hê¹la².
 Txa²wã¹sũ³na² sxi²nhu¹ta²na¹ a²ta³nã³nẽ³thĩ³na² Sa³lo³mãu²thĩn³su¹
 nxe³ta¹hxai²hê¹la². A²nxe³thĩ³nu¹ta²kxai³ a²nũ²a²nãu³xa²
 ã³ki³nũ²kxi²ye²nyhain¹ta¹hxai²hê¹la². 12 Pe²jah³lu¹ta²na² sa²kxai³lu²
 jut3sĩn²nũ²la² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Nxe³jah³lxi³wxi¹. I³sa³e² nũ³ka³txi³syah¹lxi¹lxi¹. Ĩh¹nxe³kxa²yan³ti³ta³
 on²jah³lxi¹te²sin²tã²? Ĩh¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ i²yxau²xai³syah¹lxi¹te²sin²tã²?

Txa²wā¹sũ³na² yen³nāu³a² txa²wā³nxī¹na¹ju³khai³xa² tā³nxa²
 txa²wi¹lhi¹na¹ju³khai³xa² tā³nxa² wet¹txai¹na¹te²sin²tā²? Tī³he¹nx2nxa³wi¹.
 13 Txa²wā¹sũ³na² Si³yxau³jah¹la² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lai²la¹wi¹.
 Txa²wā¹si³yah³la²nāu³xu¹tai²na² a²hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lai²la¹wi¹.
 A³bra³āu²ah³lu¹tai²na² I³sa²kah³lu¹tai²na² Ja³ko²ah³lu¹tai²na² ain¹sxā³
 A²hxi²kan¹txa² Si³yxau³jah¹lai²la¹wi¹. Txa²wā¹sũ³na² Si³yxau³jah¹lain²txi³
 Je³su²jah³lai²tā² A²ta²han²tu³ wā³nxī¹ti³ wxi²kin³ti³ton³si¹ta¹hxi²hē¹li¹.
 A²nxe³jah¹lain²txi³ sa²so¹yah³lxin¹ka³tu³ Pi³la²jah³la² hxi²ka²
 sa²nū¹yah³lxin¹tai¹ti²tu³wi¹. Nxe³yah³lxin¹ju³ta² Je³su²jah³lai²tā² en²sxā³
 ā³yah³lxin¹tai¹ti²tu³wi¹. Pi³la²jah³lai²na² ne³kxe³kxi²nha²jau³kxai³lu¹.
 “Ā³wa²sut¹sxā³ ā³ai¹na¹tū¹xā¹.” Nxe³jau³su² kxan²ti³ en²sxā³
 ā³yah³lxin¹tai¹ti²tu³wi¹. 14 A²nxe³jah¹lai²tā² wi¹lhin¹khai¹kxan²ti³
 wān³txi³su² e³kxan²ti³ sa²yxo²ā³yah³lxin¹tai¹ti²tu³wi¹. Nxe³yān¹ta¹
 Ba³ra³ba²sah³lai²tā² a²nū²a² su²lhā³jah¹lo²si²tai¹ti²tu³wi¹. Su²lhā³jah¹lo²su²
 kxan²ti³ ā³wa²sut¹si¹jau³su² Pi³la²jah³la² kwa³na³yah³lxin¹tai¹ti²tu³wi¹.
 15 Nxe³kxa²ha³ti³han²tu³ a²nū²a² ya³lu²te²a² we²txi²jah¹lai²li²
 su²lhā³si¹hah³lxin¹jau³su² yah³lxin¹tai¹ti²tu³wi¹, Je³su²jah¹la²su¹. Yxān¹ta¹
 Txa²wā¹sũ³na² hxi²ki³kxai³lu² ka³ten³su² I³sa²yxau³xi²na²hē³li¹. Nxe³hi¹nān²tu³
 ka³ten³su² yxau³nhai¹. I²si¹na¹hē³li¹. 16 Jā¹nxe³ju³kxai³lu² Je³su²jah³lai²na²
 a²wā³nxī¹ju³ta² ā³nhxi²ka¹txai¹nha²kxai³ yu³we²nxi²ten¹tu³wi¹. Je³su²jah³lai²na²
 wān³txa² yxo²i²ha²kxai³ yu³we²nxi²ten¹tu³wi¹. Yxo²i²xa³ke³la³te²kxai³
 yu³we²nxi²hī³nx2nxa³wi¹. Yxān¹ta¹ yxo²i²ha²kxai³ yu³we²nxi²ten¹tu³wi¹.

17 Jā¹nxe³ju³kxai³lu² txa²wā³tā³sah¹lxī¹lxī¹. I³ye³kxi¹nx2ta¹tu¹wi¹.
 Wxāi²li² wxa²hxi²kan¹txa² nū³ka³txai²li² yah³lxin¹sxā³ ju¹tai²li²
 ko³nyhah¹lxa³nha²kxai³ nxe²kāi³yah³lxin¹tai¹ti²tu³wi¹. 18 Kxā³nhxi¹nu¹tai²na²
 Kris²tu³jah¹la² Txa²wā¹sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lo³jah¹lu¹tan²tu³
 ye³khāuh³lxa³thi¹nain¹ju³ta³nū³a² nxe³ju³tai²na² Txa²wā¹sũ³na² wān³txa²
 i³hen³txi³tū³ka³txu¹tai²na² ā²la² i³hen³txain¹ta¹hxi²hē¹li¹. Nxe³ain¹ju³ta²
 kwēn¹ta¹ we¹ta³lun²yain¹tai¹ti²tu³wi¹. 19 Jā¹nxe³ju³tan²te²kxa³ya³tu³
 wxāi²li² sa²kxai³lu² wxa²ko³nxe³ti³ kāi³yah³lxin¹ju³ta² i³āin²ta³kxi²nha²sxā³
 ā³na¹la³kxi²nha¹jah³lxī¹hē¹li¹. Yah³lxin¹kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sũ³na²
 ā³yxo²o³tū¹yah³lxin¹kxai²nān²tu³ wxa²ē¹nāu³ai²na² sa²wa²su¹txa²ti³tu¹wi¹.
 Nxe³nx2ti³nūn³sxā³ ā¹jā¹nxe² ā³nxū²kwai³lxū¹nū³nx2ti³tu¹wi¹.
 20 Kxān³ton³tāu³a² Je³su²jah³la² a³ka³nxi²si¹jau³su² sa²si¹hā³ain¹tu¹wi¹.
 Nxe³jah¹lai²li² Kris²tu³jah¹lo²su² na³li¹. A²nxe³jah¹lai²kxai³lu²
 a²wi¹lhi¹nu¹tai²na² Sũ³na² hxi²kai²na² wā²nxa³kxa² so¹ta¹hxi²hē¹li¹.
 Nxe³ju³tan²te²kxa³yan³tu³ kxā³nāu³a¹ txa²wā²ko³nxe³ti³ kāi³ki³kxa² yo³ha²
 sa²wa²su¹tū¹nhē³si¹jau³nū³su² ya³lu²kxi²nē³tu¹wi¹. Nxe³si¹ju³ta³nū³su²
 Txa²wā¹sũ³nu²kxai³lu² Kris²tu³jah¹lo²nu¹ta²kxai³ wā²nxa³kxa² so¹ta¹hxi²hē¹li¹.
 A²nxe³jah¹lo²lxī²na³li¹. 21 Oh³xan¹ko³xa² yxau²na³li¹. Yxān¹ta¹ kxā³nāu³a²
 a³ka³nxi²tāu³a² ha³lo²a² wi¹lhxi²kxai³ jā¹nxe³sxā³ wi¹lhau³ko³txi²tu¹wi¹.
 Nxe³ju³tai²na² Txa²wā¹sũ³na² wān³txa² i³hen³txi³tū³ka³txu¹tai²na²
 wi¹lhin¹tū³ka³txan²tu³ e³kxain¹ta¹hxi²hē¹li¹. 22 Nxe³sxā³ Moi³se²ah³lu¹tai²na²
 wān³txi³kxai³lu¹. “Txa²wā¹sũ³na² hi²sen³su² A²wān³txi³kxai³xa²
 i³hen³txi³jah¹la² sa²si¹hā³nx2ti³tu¹wi¹. Wxa²nū³ka³txi³kxai³xai²na² wā²nxa³kxa²
 so¹sxā³ sa²si¹hā³nx2ti³tu¹wi¹. Txai²yāx¹ye¹nx2ti³tu¹wi¹. Nxe³te²na²
 wān³txa² i³ye³kxi¹nx2ti³jau³xa² wi¹lain³kxi¹jah³lxī¹hē¹li¹. 23 Yxān¹ta¹

wi¹lain³kxah²lxan³kxai²nān²tu² nxe³te² i³nxān²tu³ i³hait1so¹nx2ti³sān²nū²la² sū²lhā³nx2ti³tu¹wi¹.” A²nxe³jau³su² Moi³se²ah³lu¹ta¹na² nxe³ta¹hxai²hē¹li¹.
 24 Te²yā¹nxe³sxā³ Sa³mu³e²lah³lu¹ta¹na² yxau³hī¹nān¹te²tu³ Sū³na² wān³txa² i³hen³txi³tū³kā³txu¹ta¹na² nxe³sxā³ Kris²tu³jah¹lu¹ta¹kxai³lu² a³kā³nxī²sxā³ wxā³jau³nū³su² nxe² i³hen³txain¹ta¹hxai²hē¹li¹. 25 Txa²wā¹sū³na² wān³txa² i³hen³txi³tū³kā³txu¹ta¹na² a²ne³tah²nāu³syah¹lxi¹li¹. Sū³na² wān³txa² wi¹lain³nha²sxā³ e³kxain¹tū³kā³txu¹ta¹na² wxa²ne³tah²nāu³syah¹lxi¹li¹. Nxe³sxā³ A³bra³āu²ah³lu¹ta¹kxai³ i³ye³kxi²ta¹hxai²hē¹li¹. i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹: “Wxa²ne³tah²nū³a² yū¹kxe³nū³a² a²nū²a²nāu³xa² a²yo²ha³kxa¹ wi¹lhin¹si¹hain¹ju³ta¹nū³a² yū³yah³lxin¹tu¹wi¹.” Txa²wā¹sū³nu²kxai³lu² wi¹lain³nha²sxā³ e³ta¹hxai²hē¹li¹.
 26 Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³tu³ Sū³nu²kxai³lu² A²tah²khai³xa² i³sa²si¹hā³nx2ti³na²hē³li¹. Nxe³sxā³ kō³nxe³ti³ kāi³sxā³ yxau²xai³yah³lxin¹ju³ta² ā³na¹ah³lxi³sā²nīn¹kxai²nān²tu³ wi¹lhin¹sxā³ i²nx2ti³tu¹wi¹. Nxe³ya³nx2ta¹wi¹. Pe²jah³lu¹ta¹kxai³lu² nxe³ta¹hxai²hē¹la².

4

Pe²jah³la² Jo³āu²ah³la² sxā³ so²ā³ain¹jau³su²

1 Nxe² i³ye³kxi²tū³kxai³lu² a²nū²a² ka³lxa¹txi³ ā³tū³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Wā³nxīn¹te² si³yxau³te²nāu³xa² ā³nhai¹tū³tū³kā³txa² ā³wxā² Txa²wā¹sū³na² sxi²ha² hau³kō³jah¹la² ā³wxā² sa³tu³se²a² nū³kā³txa² ā³nhai¹tū³tū³kā³txa² ā³wxā² nxe³yain¹ta¹hxai²hē¹la². 2 Ai¹nha²kxai³ Pe²jah³lo²nu¹ta¹na² Jo³āu²ah³lo²nu¹ta¹na² nxe³sxā³ a²nū²a² i³ye³kxi²ya³ti³ān¹jau³kxai³lu¹: —Je³su²jah³la² ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²na²hē³li¹. Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³tu³ yxo²i²ah³lxin¹kxai²nān²tu³ te²yāx1ya³nx2ti³tu¹wi¹. Ain¹jau³su² tū¹kā³txai²li² kwēn¹ta²na² ā³tū³ain¹tū³kā³txai²na² sa²kxai³lu² jau¹xai²na² ain³kxain¹ka³tu³ i³yxai¹hain¹ta¹hxai²hē¹la². 3 i³yxaih¹nū²la² Pe²jah³lo²nu¹ta¹na² Jo³āu²ah³lo²nu¹ta¹na² i³yxaih¹sxā³ sa²so¹nū²la² ū³tū¹kxi²nyhain¹nū²la² wxe²a³la²nain¹ta¹hxai²hē¹la², sūn²ta³ta² tū¹kxai¹nha²kxai³la². 4 Ain¹nxa²ha¹te¹ a²nū²a² ka³lxa¹txe²nāu³xai²na² ain³kxi²nyhai¹nha²kxai³ yxo²i²ain¹ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³sxā³ in³txi³nāu³xa² yxo²i²ain¹tū³kā³txa² ā³yā³nu¹ta¹nha²kxai³ ka³lxa¹khaix1nxe² 5.000, nxe² yxo²i²ain¹ta¹hxai²hē¹la². 5 Ain¹nxa²ha¹te¹ a³lan²tāu³a² Ju³te²a² nū³kā³txa² a²hxi²kan¹ti³su² te²a² a²nū²a² yah³lon¹te²nāu³xa² ha³teh³nxā³nxaxa² a²hoh³lxi³nū³kā³txa² nxain¹sxā³ Je³ru³sa³lē²thi³nu¹ta¹kxai³ ā³nū²kxain¹ta¹hxai²hē¹la². 6 Ā³nū²kxain¹nū²la² A³na²sah³lai¹tā² wā³nxīn¹te² si³yxau³tāu³a² a²hxi²kan¹jah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². Jā¹nxe³sxā³ Kai³fa²sah³lai¹tā² Jo³āu²ah³lai¹tā² A³le³syān²trah³lai¹tā² yxo²ha³kxa¹ A³na²sah³la² a²sa³wi³ha³lxa² ka³lxa¹txi³ wxā³sxā³ ā³nū²kxain¹ta¹hxai²hē¹la². 7 Jā¹nxain¹ju³kxai³lu² Pe²jah³lu¹ta¹na² Jo³āu²ah³lu¹ta¹na² ā³sa²so¹si¹hain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ain¹nū²la² i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

—Īh¹te²tā³ i³hxi²ka¹txa²lxi³sxā³ we¹txai¹ya³hin¹thai¹li¹? Nxain¹ta¹hxai²hē¹la².

8 Nxa²ha¹te¹ Pe²jah³la²na² hi²sen³kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³txa² i³hxi²kat1sa²kxai³ i³wa²lū³xi²te³nah¹lxi¹:

—Nxe³jah³lxi³wxi¹. Ju³te²a² nū³kā³txa² a²hi³kan¹txa² si³yxau³tū³kā³txi³su² a²nū²a² hxi²kan¹te²nāu³su² nxe³yah³lxi¹li¹. i³ye³kxi²nx2ta¹tu¹wi¹. 9 “Jah¹lai²na² kwēn¹ta² we²nxī²jah¹la² Īh¹te²tā³ i³hxi²ka¹txa²lxi³sxā³ we¹txai¹ya³hin¹thai¹li¹? ”

Nxe²i³wã³txi³sah¹lxi³nhi¹na²li¹. 10 Nxe³jau³su² i³yau¹ũ¹nx2ta¹tu¹wi¹. I³sa³e² nũ³kã³txa² yxo²ha³kxa¹ nxe³te² i³nxai²na² i³yau¹ũ¹nx2ti³nha¹tu¹wi¹. Nxa¹jau³kxai³la¹ Je³su² Kris²tu³jah¹lai¹tã² Na³sa³re²thi³na² yxau²xai³jah¹lai¹tã² i³hxi²ki³la³kxah¹lxin¹jah¹lai¹tã² Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³kxai³lu² ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²na²hẽ³li¹. A²nxe³jah¹lai¹tã² hi²sen³kxai³lu² we²txi²nyhain¹na²hẽ³li¹, kãin² wã³nxl¹nha²kxai³lu¹. 11 Jã¹nxe³ju³kxai³lu² Txa²wã¹sũ³na² ũ³wha²li¹txã³nxai³tãn¹jau³su² nxe³te³nah¹lxi¹:

“Txah³lxa³kxa² sxi²ha² txo³nain¹tũ³kã³txa² ã³na¹ain¹ki³ai²na² kwẽn¹ta² sxi²ha² ũ³nhe³hẽ¹txain¹ki³a² ũh³wxe³ain¹na²hẽ³li¹.”

Nxe³ta¹hxai²hẽ¹li¹. A²nxe³ka³ka¹txai²li² Je³su²jah³la² yã¹nx2na³li¹. En²sã³ã³yah³lxin¹tai¹ti²tu³wi¹. 12 Nxe³to³ta¹ Je³su²jah³lai²na² so¹lxi³ txa²wã¹ko³nxe³ti³kã³ki³ju³ta² sa²wa²su¹tẽ³lain¹ju³ta² hxi²kan¹na³li¹. Ha³lo²a² yxo²ha³kxa¹ i²yah³lxin¹kxan²ti³ a²nũ²a² te²yã¹nxa² wã³nxĩn¹sã³ sa²wa²su¹tẽ³lain¹te²na² i²yah³lxan³tho³li¹. Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³kxai³lu² Je³su²jah³la² a²i³lxa² so¹lxi³ ũ³hũ¹nẽ³lain¹na²hẽ³li¹. Nxe³te²a² so¹lxi³ wã³nxĩn¹sã³ sa²wa²su¹tẽ³lain¹tu¹wi¹. Pe²jah³lu¹ta²kxai³ nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

13 Nxa²ha¹te¹ a²hxi²kan¹txa² he³la³kxa² nũ³kã³txa² sa²kxai³lu² Pe²jah³lo²nu¹ta²na² Jo³ãu²ah³lo²nu¹ta²na² ya³lo³txi²ye²kxe³su² i²ai¹nha²kxai³ i³wã³txi³nyhain¹te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³lai¹tã² ãn³si³tẽ³kxi²nyhain¹tũ³kã³txi³sin²ta¹. Yxãn¹ta¹ ha³teh³nxãn³yu³ta² hai³txi³ o²la³kxi²tũ³kã³txi³sxa³ha²kxai³ a²hxi²kan¹txa² he³la³kxi³si²ya³hxa³ha²kxai³ yah³na³li¹. Nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

14 Nxe³nyhain¹kxa²yo³su² jah¹li²li² we²txi²jah¹la² ka³lu³sa³yxau³ye²ya³ha²kxai³ hxi²kan¹txi³ i³hi³txain¹ya³ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². 15 Nxe³ju³tan¹te³kxa³ya³lhu² a³li³ain¹si¹jau³su² kwa³na³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³sãn²nũ²la² nũh¹i³ye³kxi²nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 16 Nxe³nyhain¹te³nah¹lxi¹:

— Ih¹nxe³te³ji¹ku²? Ki³nhai¹. Je³ru³sa³iẽ²thi³nãn¹tũ³kã³txa² yxo²ha³kxa¹ we²txain¹ju³ta² i²ye²nyhain¹nĩn²ta¹. Nxe³ha²kxai³ kãin² wã³nxĩn¹nain¹ju³ta² hxi²kan¹txi³ i³ki³han³sxã³ ũ³ho¹ki³sxa³lho³li¹. 17 Yxãn¹ta¹ Je³su²jah³lai²na² i³wã³nxĩn¹ju³ta² ka³nah²nxe³sxã³ yxau³ain¹si¹ki³jau³su² yxo²xũn³txi³ i³kwa³na³ya³sain¹yah³lxi³wxi¹, u²lxi³ ha³tã³nxe³kxa²yan³txi³su¹. Nxe³nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

18 Nxe²e³ta²nain¹nũ²la² i³kaix1tain¹nũ²la² yxo²xũn³txi³ i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³lai²na² a²i³lxa² jã¹nxĩ³ye³kxi²ja³txa³hẽ¹li¹. A²nũ²a² ã³nũ²kxain¹kxan²ti³ jã¹nxe³ i³hen³txain¹ya³txa³hẽ¹li¹. Nxain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

19 Nxa²ha¹te¹ i³wa²lũ³xi²ya³te³nah¹lxi¹:

— Nxe³jah³lxi³wxi¹. Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² sa²yo²we¹tã³nxa² wxa²wãn³txa² sa²yo²we¹tã³nxa² nũ¹hi²jah¹lxi³hẽ¹li¹. 20 Yxãn¹ta¹ Je³su²jah³la² ã³si³tẽ³kxi²si¹na¹hi¹nãn¹te²tũ³ i²nha¹ju³ta¹tã² so¹lxi³ ain³kxai¹nha¹jau³xai³tã² so¹lxi³ nxe³ju³ta² so¹lxi³ i³ye³kxi²nha¹tu¹wi¹. ã³sã³ i³ye³sĩn¹nxa³lho³li¹. Nxe³ya³ta¹hxai²hẽ¹la².

21 Nxa²ha¹te¹ wain³txi³ i³ye³ya³ha²kxai³ a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ sa²nẽn¹kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Txa²wã¹sũ³na² kãin²khaix1nx2na³li¹. A²nũ²a² we²txi²ha²kxai³ wi¹lhin¹khai¹nx2na³li¹. Ain¹jau³su² ha²kxai³ hxi²kan¹txi³ i³wa²lũ³xi²nyhain¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹la², a²hxi²kan¹ta² nũ³kã³txa²sa³. Nxe³ha²kxai³

hāi¹sxā³ yxo²xūn³txi³ ī³kwai²tain¹sān²ka³tū³ sa²wa²su¹kxain¹ya³ta¹hxai²hē¹la².
 22 A²nxe³jah¹lai²li² we²nxī²jah¹la² kwē³kxa² ye³ka³lxa¹txi³ 40 nxe² kwē³kon³sxā³
 yah³lon¹ta¹hxai²hē¹la².

Yxo²i²tū³kā³txai²na² a²yxo²wān³txa² Sū³na² ī³ye³kxain¹jau³su²

23 Nxa²ha¹te¹ ā³wa²su¹kxain¹yah³nū²la² a²nū³kā³txi³khai³xa²
 ī³xi²yah³nū²la² wān³txi³na² Ju³te²a² nū³kā³txa² hxi²kan¹te²nāu³xai²na²
 wā³nxīn¹te² si³yxau³te²nāu³xai²na² nxain¹sxā³ ī³kwai²kxi²nyhain¹jau³xi³na²
 ī³hen³txi³nyhain¹ta¹hxai²hē¹la². 24 ī³hen³txi³ta³lu²nain¹yah³nū²la² tū¹kā³txai²na²
 yxo²ha³kxa¹ Txa²wā¹sū³na² sa²nēn¹kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Txa²wā¹sū³na² nxe³txi¹. Wxāi²na² kāin²khai¹nxī¹lxi¹. Ha³lo²a² yxo²ha³kxa¹
 we¹txi² oh³sī³na² we¹txi² ī³ye³na² we¹txi² a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ we¹txi²
 nxe¹lxi¹. 25 Nxe³ha²kxai³ kxā³nhi¹nu¹ta¹na² Wxa²yāu³ka³txa² hi²sen³su²
 Ta³vi²yah³lu¹ta¹na² ū³wha²li¹si¹jau³su² kwa³na³te³nah¹lxi¹:

“Ju³te²a² nū³kā³txi³sxa³te²nāu³xai²na² īh¹nxe³kxa²yan³ti³ta³
 ī³xan³ta³kxain¹nū²lhai¹li¹? Te²yā¹nxe³sxā³ kwa²hāi¹nxe²
 su²lhā³ain¹si¹jau³su² hāi³a² ī³ye³kxi²nyhain¹nū²lhai¹li¹?”

26 Ha³lo²a² a²wa³li³kha³la³nāu³xa² he¹li²te³lhxā³ ī³hau³ko³nha²sxā³
 ā³yā¹nū¹txain¹na²hē³li¹. Txa²wā¹sū³na² he¹kxi² Txa²wā¹sū³na²
 A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lo³jah¹la² he¹kxi² nxe³te³lhxā³ ain¹na²hē³li¹.”

Ta³vi²yah³la² ū³wha²li¹txā³nxu¹txai²na² nxe³ta¹hxai²hē¹li¹. 27 Jā¹nxe³ju³kxai³lu²
 kxān³kxai³ E³ro²jah³lai¹tā² Pōn³si³o³ Pi³la³jah³lai¹tā² nxe³ya³sxā³ Ju³te²a²
 nū³kā³txa² whāi²na¹ ā³nū²kxi² Ju³te²a² nū³kā³txi³sxa³te²nāu³xa² ā³nū²kxi²
 nyhain¹na²hē³li¹. Nxe³sxā³ Je³su²jah³lai²na² wxa²ki³lha³lhxu² te²a²
 wi¹lhin¹khaix¹jah¹la² sun²tā¹te³lhxā³ ain¹na²hē³li¹. A²nxe³jah¹lai²li²

Wxa²hxi²kan¹txa² Si³yxau³tāu³lo³jah¹lo²su² nī¹nhē³li¹. 28 Jā¹nxe³sxā³
 tū¹kā³txai²li² ko³nxe³thin¹sxā³ o²la³kxi²te³lhxā³ nxain¹na²hē³li¹.
 Nxe³to³ta¹ a²wi¹lhi¹nu¹ta¹na² wxāi²na² sa²kxai³lu² ju¹ta¹na² yxo²ha³kxa¹
 a³la³kxi²nha²sxā³ ī³hau³ko³ta¹hi¹nhē¹li¹. Nxe³jau³xu¹ta¹na² a²kwēn¹ta¹na¹
 we¹ta³lu²nain¹na²hē³li¹. 29 Nxe³jut³su² ī³ha³nū³sain¹sī¹nai¹ju³su²

ain³kxi¹sē¹li¹. Txi²nāu¹xai²na² wxa²sa³wi³ha³lxi³su² sī¹na¹wi¹.
 Nxe³sī¹na¹ha²kxai³ ā³nhi²kat¹sa²so¹sa²sī¹nhē³li¹. Nxe³sa²nhīn¹kxai²nān²tu³
 wxa²wān³txa² wxi²ka¹ka¹nha²sxā³ ī³hen³txi³nxa²sī¹na¹tu¹wi¹.

30 Nxe³ha²kxai³ wā³nxīn¹khaix¹nhīn¹ju³ta² ī³hxi²kan¹txa²sī¹nhē³li¹.
 Ya³sa²nhīn¹kxai²nān²tu³ a²nū²a² ī³ton³te²a² we²txi² kāin² wā³nxīn¹sxā³
 o²la³kxi² nxe³sī¹na¹tu¹wi¹. Sī¹na¹ha²kxai³ wxa²ki³lha³lxa²
 Je³su²jah³lai²na² wi¹lhin¹khai¹nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² nxe²kāi³ū¹nhē³na³li¹.
 Nxe³nyhain¹ta¹hxai²hē¹la².

31 Nxa²ha¹te¹ ta³lu³ti²nyhain¹nū²la² sxi²ha² ā³nū²kxain¹thī³nu¹ta²kxai³ kāin²
 ka³ta³ta³tha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³txa² ī³hxi²ka¹ti³nhain¹ta¹hxai²hē¹la².
 Nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wxi²kan¹txi³ ī³hen³txain¹ta¹hxai²hē¹la².

Yen³kxa² wā²nhū¹nyhain¹jau³su²

32 Jā¹nxe³ju³kxai³lu² yxo²i²ain¹tū³kā³txu¹ta²kxai³ wi¹lhin¹sxā³
 yxau³ha³kxai³ wān³txa² yau³ka³na³ka³nat³sxā³ ne³kxe³kxi²nhai¹nha²ha²kxai³
 nxain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ai¹nha²kxai³ yen³kxa² wā²nhū¹yu¹lhu¹nai¹nxa³jau³la²
 ī³ye³lai¹nxa³ha²kxai³ hāi¹sxā³ wā²nhū¹nyhain¹ta¹hxai²hē¹la².

33 Jā¹nxe³ha²kxai³ Je³su²jah³lai²na² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lu¹ta²kxai³
 ka³ten³su² ī³sa²yxau³si¹jau³su² wxi²kan¹txi³ ī³hen³txain¹ta¹hxai²hē¹la².

Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Txa²wā¹sū³na² wi¹lhin¹sxā³ i²ta¹hxi²hē¹la².
 34-35 Nxe³ain¹ju³kxai³la¹ a²nū²a² yen³kxi³txa²te²a² yū³ain¹ta¹hxi²hē¹la².
 Ain¹sxā³ yen³kxi³su² ta³nxa² ha³lo²su² ta³nxa² yū³kxai²nān²tu³ yen³kxa²
 yxo²kwain³te²a² so¹kxain¹nxa²ha¹te¹ ū³yho³hi²txā³nxa² a³pos²to³lo² nū³ka³txa²
 hxi²ka² ū³hū¹ain¹ta¹hxi²hē¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹ so¹kxain¹sxā³ a²nū²a²
 yen³kxi³txa²te²a² wā²nhū²xai³nyhain¹ta¹hxi²hē¹la².

36-37 Nxe³ain¹jut3su² Jo³se²ah³la² hai³sxa² yū³ta¹hxi²hē¹la².
 Nxa²ha¹te¹ ha³lo²a² yxo²kwain³te²a² so¹kxain¹nxa²ha¹te¹ ā³yo³hi²txā³nxa²
 Jo³se²ah³la² hxi²ka² ū³hū¹ain¹nū²la² a³pos²to³lo² nū³ka³txa² hxi²kan²tu³
 ū³hū¹ain¹ta¹hxi²hē¹la². A²nxe³jah¹lai²li² Le³vi²ta² nū³ka³txi³su²
 ta¹hxi²hē¹la². Kxā³nxu¹ta²kxai³ Syi²pri²ko³xa² yxau²xai³lha²kxai³
 nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² a³pos²to³lo² nū³ka³txa² hi²sen³kxai³lu²
 Bar³na³be²ah³lo²su¹ nxe³ain¹ta¹hxi²hē¹la². Nxe³jau³xai²na² a²si³yxau³tāu³a²
 i³nū³cxūn³ti³hi¹tē³jah¹lo²su² nxe³ta¹hxi²hē¹la².

5

A³na³ni²ah³la² Sa³fī²ra³ka³lxa² nxe³ya³sxā³ i³ya²lun¹ti³ya³jau³su²

1 Nxa²ha¹te¹ A³na³ni²ah³la² a²sxe³xa³ka³lxa² Sa³fī²ra³ka³lxa²
 ya³jah¹la²nāu³xa² hai³sxa² yū³ya³ta¹hxi²hē¹la². A²nxe³ko³xa² ha³lo²a²
 yxo²kwain³te²a² ū³hū¹ain¹nū²la² a²yo³kxai³lu² A³na³ni²ah³la² hxi²ki³kxai³lu²
 sa²so¹kxi²ta¹hxi²hē¹la². 2 Nxe³nū²la² i³ye³li³ya³sān²nū²la² ha³teh³nxā³nxa²
 hai³sxa² a²yoh³nxā³nxa² wa²hait1so¹xi²ya³ta¹hxi²hē¹la². Yah³nū²la²
 A³na³ni²ah³lo²nu¹ta²kxai³lu² wā³kon³kxi³kxai³lu² a³pos²to³lo² nū³ka³txa²
 ū³hū¹ain¹ta¹hxi²hē¹la². 3-4 Nxa²ha¹te¹ Pe²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— A³na³ni²ah³lāi³. Sa³ta³na²jah¹la² hi²sen³su² ā³nxū²kwai³wih¹nxa²ha²kxai³
 Txa²wā¹sū³na² A²yāu³ka³jxah¹la² i³ki³ha¹ki¹lxi¹. Hai³sxa² a²yoh³nxā³nxa²
 jū¹nxe² ū³ho¹a³ya³sxā³ i³ki³ha¹ki¹lxi¹. A²wi¹lhi¹na² hai³sxai²li² wxa²hait3su²
 tai¹ti²tu³wi¹. Nxe³ha²kxai³ a²yoh³nxā³nxa²li² wxa²yen³kxi³syu¹nx2na²hē³li¹.
 Nxe²nxa³kxa³lhū³nxe² ū³hū¹ain¹sxā³ a²nū²a² i³ki³ha¹kxi² Txa²wā¹sū³na²
 A²yāu³ka³jxah¹la² i³ki³ha¹kxi² nxī¹nhē³li¹. Ih¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ nxīn¹thi²li¹?
 Pe²jah³lo²nu¹ta²kxai³ nxe³ta¹hxi²hē¹la².

5 Nxa²ha¹te¹ A³na³ni²ah³lo²nu¹ta²kxai³ jau¹xai²na² ain³kxi²nha²nū²la²
 yxo²ka³nxa² yxau³ju³ta¹ ya³lu²a³hi²ye²ta¹hxi²hē¹la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu²
 a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ ain³kxai¹nha²kxai³ o²lain¹ta¹hxi²hē¹la². 6 Yain¹ju³kxai³lu²
 in³txa² sa³nxe³la³kxa² wxā³nū²la² wā²la² sa²wā³lāu²kxi²so¹sxā³
 sa²nī³kxain¹ta¹hxi²hē¹la².

7 Ye³jen¹nāu³a² a²sxe³xa³ka³lxu¹ta²kxai³ ā³wih¹nūn³ta¹hxi²hē¹la². Yxān¹ta¹
 a²wē³sāi¹ah³la² ya³lu²kxi²jau³xa² ain³kxi²nha²ta¹hxi²nxa³hē¹la². 8 Nxa²ha¹te¹
 Pe²jah³lo²nu¹ta²kxai³ i³ye³ki³txē³nah¹lxi¹:

— i²sā³ni¹. Hai³sxa² so¹kxi¹nx2tain¹kxa² yo³ha² a²yo²ha³kxah¹lxi³te²la¹xā³?
 Nxe³ta¹hxi²hē¹la².

Nxa²ha¹te¹ a²sxe³xa³ka³lxu¹ta²na² i³wa²lū³xi²ti³an¹jau³kxai³lu¹:

— Wain³na³li¹. A²yo³ha² a²yo²ha³kxah¹lxi²na³li¹. Nxe³ta¹hxi²hē¹la².

9 Nxa²ha¹te¹ Pe²jah³lu¹ta²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— Wxa²wē³sāi¹ah³la² wxāi²na² sxā³ Txa²wā¹sū³na² A²yāu³ka³txa²
 i³ki³ha¹kxai¹ya³hin¹ta¹tu³ni¹. Nxe³ya³hin¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu²

sa³nxe³la³kxi³nāu³xai²na² wxa²wē³sāi¹ah³la² sa²nī³kxain¹sxā³ sxi²ha² yau³so³nain¹na³ni¹. Ya³lun¹tāu³a² sa²so¹nxain¹nūn³tū¹xi¹. Ta¹hxi²hē¹la².

10 Nxe³ha²kxai³ Pe²jah³la² ī³ye³kxi²sxā³ ā³na¹hī¹na¹ ta¹ka³lxu³nu¹ta²kxai³ wa³su¹txi³ ya³lu²ah³xi²ta¹hxi²hē¹la². Nxe³ye²tuh³nxa²ha¹te¹ sa³nxe³la³kxah³lo²nu¹ta²kxai³ wxā³toh³nū²la² ya³lu²ye²to³nxa²ha¹te¹ sa²so¹toh³nū²la² a²wē³sāi¹yah³la² sa²nī³kxain¹kxe³nu¹jā¹nxe² sa²nī³kxi²to³ta¹hxi²hē¹la². 11 Nxe³ye²tuh³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²i²sxā³ yxau²xai³tū³ka³txa² a²yxo²ha³kxa¹ o²lah³xi³ta¹hxi²hē¹la². Te²yā¹nxe³sxā³ a²nū²a² ā³sa²nūn³te²nu¹ta¹na² wān³txai²na² ha³tā³nxe³jau³xa² o²lah³xi³nūn³ta¹hxi²hē¹la².

Wā³nxīn¹sxā³ we²nxain¹jau³su²

12-16 Nxe³ju³kxai³la¹ a³pos²to³lo² nū³ka³txa² kāin² wā³nxīn¹sxā³ o²la³kxai¹nha²kxai³ a²nū²a² īh³ton³te²a² tē³sxā³ wxā³nū²la² tīh³na² ne³ha³tīh³hē³nāu³a² a²sxa³ka³lo³a² ū³ha¹sxā³ sxa³ain¹ta¹hxi²hē¹la². Pe²jah³lai²na² a²yāu³ka³txa² ā³tī¹kxa² wxa²ha³nāu³hi²sa³ta¹lā¹. Ain¹jau³su² sxa³sxā³ wah³nxain¹ta¹hxi²hē¹la². Ha³lo²a² wa³kan¹ko³xa² sxi²je³na² a³li³nū²la² a²nū²a² īh³ton³te²a² ka³lxa¹txi³ tē³sxā³ wxā³ha²kxai³ ko³nxe³te²a² yāu³ka³txa² nxū²kwai³wih¹te²su²nūn³te²a² tē³sxā³ wxā³ha²kxai³ ā³yxo²ha³kxa¹ we²txain¹ta¹hxi²hē¹la². Nxa²ha¹te¹ yxo²i²tū³ka³txa² Txa²wā¹sū³na² sxi²ha² na³hēx3thi³na² Sa³lo³māu²thi³nāu³a² ā³nū²kxain¹to³ta¹hxi²hē¹la². Nxe³ha²kxai³ a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ wi¹le³ye²nyhai¹nha²kxai³ a²nū²a² ka³lxa¹txi³ yxo²i² ā³si³wxe³ain¹ta¹hxi²hē¹la². Yxān¹ta¹ yxo²i²xa³te²a² hai³txi³ wxā³sxā³ ā³nū²kxi²nyhai¹ta¹hxi²nxa³hē¹la².

A³pos²to³lo² nū³ka³txa² khāuh³lxa³ti³nhain¹jau³su²

17 Nxe³ain¹nxa²ha¹te¹ wā³nxīn¹ta² si³yxau³ka³jxah³lu¹ta²kxai³ a²sa³wi³ha³lxi³su² te²u¹ta²kxai³ a²yxo²ha³kxa¹ sa³tu³se²a² nū³ka³txi³sai¹nha²kxai³ kāin² ī³an³ta³kxi²nyhai¹ta¹hxi²hē¹la². 18 Ai¹nha²kxai³ wā²nxū¹h¹ ne³kxe³kxi²nyhai¹lxi³ka³tū³ a³pos²to³lo² nū³ka³txu¹ta²kxai³ sa²so¹sxā³ ū³tī¹kxi²nyhu¹ah³lxi³ta¹hxi²hē¹la². 19 Nxe³nyhu¹nxa²ha¹te¹ ka³nxah³ta² wi³ton³tāu³a² Txa²wā¹sū³na² ha³lo²an¹jah¹la² wxa²kan³nū²la² tū¹kxa² wxe³ain¹thi³na² sa²yxo²than²kxi²nū²la² a³pos²to³lo² nū³ka³txa² sa²sai¹xain¹ta¹hxi²hē¹la².

20 Nxe³sxā³ ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Txa²wā¹sū³na² sxi²ha² ā³wih¹jah¹lxi³hē¹li¹. Yah³lxi¹nxai²nān²ty³ wān³txa² wi¹jau³xa² Je³su²jah³la² txa²wā¹e¹nāu²a² we¹tē³jau³nū³su² nxe³jau³nū³a² ī³yau¹ū³txai¹yah³lxi³hē¹li¹. Nxe²ta¹hxi²hē¹la².

21 Nxa²ha¹te¹ ī³yū¹li²nxa³tā³lxa¹ a³pos²to³lo² nū³ka³txu¹ta²kxai³ Sū³na² sxi²hai²na² ā³wih¹ain¹nū²la² wān³txa² wi¹jau³xa² ī³yau¹ū³ ā³si³wxe³ain¹ta¹hxi²hē¹la². Nxe³ain¹tī³kxai³lu² wā³nxīn¹ta² si³yxau³ka³jxah³lu¹ta²kxai³ ā³wxā² a²sa³wi³ha³lxi³yu¹ta²kxai³ ā³wxā² nxain¹sxā³ a²nū²a² hxi²kan¹te²su² te²nāu³xu¹ta¹na² kaix1tain¹ta¹hxi²hē¹la². Nxe³sxā³ Ju²te²a² hxi²kan¹tī³nāu³xu¹ta¹na² ī³kaix1tha²kxai³ Ju²te²a² wa³kxē³nāu³xu¹ta¹na² ī³kaix1tha²kxai³ nxain¹ta¹hxi²hē¹la². Nxain¹nū²la² ī³ye³kxi²nyhai¹ta¹hxi²hē¹la². ī³ye³kxi²nyhai¹sān²nū²la² tū¹kxa² wxe³thi³nai³tā² a³pos²to³lo² nū³ka³txu¹ta² sa²so¹xi²si¹hain¹jau³su² kwa³na³ain¹ta¹hxi²hē¹la². 22 Nxa²ha¹ta¹ a³pos²to³lo² nū³ka³txu¹ta²kxai³

ĩ³ha¹txain¹ta¹hxai²nxā³hē¹la². Nxai¹nxā³ha²kxai³ wā³li²sā³
ĩ³hen³txain¹ta¹hxai²hē¹la². 23 ĩ³hen³txain¹te³nah¹li¹:

— Tĩ³kxā² wxē³thĩ³nai³tā² ai³sĩ²nha¹tāu³a² kan²txi³ yxo²wĩ¹nha² so³ta²to²
nũ³kā³txa² a²sxi²h²yxo²a² kan²txi³ wah³nxā² yxo²yxa² nxain¹kxan²ti³
sa²yxo²tha²nain¹tāu³a² a²nũ²la³ yũ³ni³sĩ¹nxā³li¹. Ain¹ta¹hxai²hē¹la².

24 Nxa²ha¹te¹ Txa²wā¹sũ³na² sxi²ha² o²la³kxi²jah¹la² a²hxi²kan¹jah¹lo²su²
te²a² wā³nxĩn¹te² si³yxa³te²nāu³xa² ain¹sā³ jau¹xai²li² ain³kxain¹nũ²la²
nxe²e³yah³li³te³nah¹li¹:

— ĩh¹nxe³te²tũ³nha²ku². Ki³nhai¹. Ain¹ta¹hxai²hē¹la². 25 Nxe³ain¹tĩ³kxai³lu²
a²nũ²a² ā³xa² wxā³sā³ĩ³hen³txi³te³nah¹li¹:

— Nxe³jah³li³sa²li¹. Tũ¹kā³txai²li² ũ³tĩ¹kxai¹yah³li³in¹tũ³kā³ta¹tā²
Txa²wā¹sũ³na² sxi²ha² ĩ²kxain¹sĩ¹na¹li¹. A²nũ²a² ĩ³yau¹ũ³nyhain¹na²li¹.
Ta¹hxai²hē¹la².

26 Nxa²ha¹te¹ Sũ³na² sxi²ha² o²la³kxi²jah¹la² a²hxi²kan¹jah³lu¹ta²kxai³lu²
a²sa³wi³ha³li³nu¹ta²na² tē³sā³ a³li³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nũ²la²
ain³kxain¹tĩ³kā³txa² hxi²ka² wā³thin³kxā²ya²lu¹tain¹kxā²yan³txi³su²
yuh³lxai¹nha²kxai³ win¹ta²te²li³ a³pos²to³lo² nũ³kā³txu¹ta²kxai³ sa²so¹sā³
wā³lain¹ta¹hxai²hē¹la². 27 Nxa²ha¹te¹ wā³lain¹nxā²ha¹te¹ a³pos²to³lo²
nũ³kā³txu¹ta²kxai³ ā³wih¹si¹hain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³sā³ kāin²jah¹la²
a²nyhai²hē¹la². 28 Nxe³ain¹nũ²la² wā³nxĩn¹ta² si³yxa³ka³jxah³lu¹ta²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— Nxe³jah³li³sa²li¹. Jah¹lai²na² a²ĩ³lxa² ĩ³ye³kxah¹lxan³jau³nũ³su²
ĩ³ye³kxi¹nx2ta¹tai¹ti²tu³wi¹. Yxān¹ta¹ hai³txi³ ā³ka³nah²yaxh³lxa³nhē³li¹.
Hāi¹sā³ Je³ru³sa³ĩē²thĩ³na² yxa²xai²tũ³kā³txa² yxo²ha³kxā¹
ĩ³yau¹ũ³yah³li³ta¹hi¹nhē¹li¹. Nxe³yah³li³in¹te³nah¹li¹: “Wā³nxĩn¹te²
si³yxa³te²nāu³xa² hi²sen³su² Je³su²jah³lai¹tā² su²lhā³ain¹na²hē³li¹.
Wā²nxũh¹lxain¹na³li¹.” Nxe³jau³xa² e³kxah²li³ta¹hi¹nhē¹li¹.
Nxe³ah³li³in¹ju³tan¹te²kxā³ya³lhu² ĩ³an³txi³sa²sĩn¹nhai¹. Ta¹hxai²hē¹la².

29 Nxa²ha¹te¹ Pe²jah³lo²nu¹ta²na² a³pos²to³lo² nũ³kā³txu¹ta²na²
a²wān³txi³kxai³lu¹:

— Txa²wā¹sũ³na² wān³txa² so¹li³ sa²yxo²we¹kxi²ju³ta² wain³na³li¹. A²nũ²a²
wān³txa² kāi²nxā³wi¹. 30 Wxa²nũ³kā³txa² hi²sen³su² Je³su²jah³la² hi³sa³ka³txa²
ĩ³hxi²kĩ¹la³kxi²sā³ su²lhā³yah³li³in¹ta¹ti²tu³wi¹. Yxān¹ta¹ Txa²wā¹sũ³nain²txi³
txa²wā¹si³yah³la²nāu³xu¹ta²na² Sũ³nāin²ti³ nxe³te²na² hxi²ki³kxai³lu²
ka³ten³su² ĩ³sa²yxa³xi²ti³hi¹tā²hē³li¹. 31 Nxe³ka³ti³ Txa²wā¹sũ³na²
hi²sen³kxai³lu² Je³su²jah³lo²su² te²kxai³ a²wi¹tāu³a² ũ³whxe³na²hē³li¹.

Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxa³jah¹la² ti³hi¹tha²kxai³ txa²wā¹kō³nxe³ti³ kāi³ki³ju³ta²
sa²wa²su¹ti³hi¹tē³lhā²kxai³ nxe³jah¹lo²su² na²hē³li¹. Hĩ¹na²kxai³lu² a²nũ²a²
a²kō³nxe³ti³ kāi³ju³ta² ĩ³āin²ta³kxi²nha²sān²sā³ ā³na¹la³kxi²nha²kxai²nān²ty³
sa²wa²su¹tu¹wi¹. 32 Nxe³jut3su² ĩ²sĩ¹na¹hē³li¹. Txi²nāu¹xai²na² ĩ²sĩ¹sā³
ĩ³hen³txi³sĩ¹na¹ha²kxai³ Txa²wā¹sũ³na² A²yāu³ka³txa² ĩ²sā³ ĩ³hen³txi³ha²kxai³
sĩ¹na¹hē³li¹. A²nxe³ju³kxai³lu² Sũ³na² wān³txa² yxo²ki³kxai²nān²ty³
Sũ³na² Yāu³ka³txai²li² ā³nxũ²kwa³wih¹sa²tē³nē³tu¹wi¹. Pe²jah³lu¹ta²kxai³
nxe³ta¹hxai²hē¹la².

33 Nxa²ha¹te¹ jau¹xai²na² ain³kxain¹ju³tan¹te²kxā³ya³lhu²
ĩ³an³jah³li³ha²kxai³ ĩ³su²lhā³si¹jau³su² ĩ³ye³lain¹ta¹hxai²hē¹la². 34 Nxe³ain¹ta¹
Ka³ma³li³e²lah³lu¹ta²na² ĩ³ye³kxi²te³lhxā³ ĩ³sa²yxa³ta¹hxai²hē¹la².
Nxe³jah¹lai²li² fa³ri³se²a³ nũ³kā³txi³su² ha²kxai³ Txa²wā¹sũ³na²

ha³teḥ³nxā³nxā² a²hoh³lxi³su² ha²kxai³ nxe³ta¹hxai²hē¹la². Yain¹jah¹lo²su² ha²kxai³ sa²yo²hou³ko³tain¹to³jah¹lo²su² ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jah¹lai²li² i³sa²yxau³nū²la² a²pos²to³lo² nū³kā³txu¹ta²kxai³ a³li³sān²si¹hain¹jau³su² kwa³na³ain¹ta¹hxai²hē¹la². 35 A³li³ain¹kxa² si³yo³na² i³ye³yain¹te³nah¹lxi¹:

— Nxe³jah³lxi³sa²lxi¹. In³txi³nāu³xai²li² kâi³ain¹yah³lxin¹ju³ta³nū³a² wi¹lain³nha¹jah³lxi³sā²nhē³li¹. 36 Nxe³ha²kxai³lu¹ kxā³nhi¹nai³tā² Te³u³ta²sah³lai¹ta² txa²wā¹ha³lo²a² ā³wih¹sxā³ wxā³ta¹ti²tu³wi¹. Nxe³nū²la² in³txa² ka³la¹txi³ 400 nxe² ān³si³tē³kxain¹ta¹ti²tu³wi¹. “Txi²li² wxa²hxi²kan¹jah¹lo²su² te²sa¹wi¹.” Ain¹tah¹lxa¹ ye³jen¹na² su²lhā³ain¹ta¹ti²tu³wi¹. Nxe³ka³tu³ a²sa³wi³ha³lxa² ha³ten¹tain¹ta¹ti²tu³wi¹. 37 Ā³ta³lo³hē¹tū²la² a²nū²a²nāu³xa² a²yo²ha³kxa¹ ū³wha²li¹lhau³ko³tē³nhī¹nai³tā² Ju³ta²sah³lai¹tā² Ka³li³le²a²ko³xa² a³li³nū²la² nū³kxūn³txi³ o²la³kxi²nū²la² a²nū²a² ā³sa²so² ā³si³wxe³ain¹ta¹ti²tu³wi¹. Yxān¹ta¹ ye³jen¹nūn³tāu³a² su²lhā³nū²la² a²sa³wi³ha³lxa² ha³ten¹tain¹nūn³ta¹ti²tu³wi¹. 38 Nxe³ju³tsu² in³txi³nāu³xai²li² wxa²wxai³yah³lxi³tsa³hē¹li¹. Ju¹ta¹li² wā²nxūh¹ o²la³kxain¹kxi²nān²tu³ ye³jen¹na² ne³ki³son³tu¹wi¹. 39 Yxān¹ta¹ Txa²wā¹sū³na² sa²yo²we¹tain¹tū³kā³txi³su² kxi²nān²tu³ hxi²kan¹nē³lxa³lho³li¹. Txa²wā¹sū³na² he¹kxi²nē³lain¹ju³ta³nū³a² ten³ti³hexi¹kj³sxa³lho³li¹. Nxe³na¹ju³tsu² tai²li² nxe³ye¹nx2ta¹wi¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la². 40 Nxa²ha¹te¹ wā³nxin¹te² si³yxau³te²nāu³xa² whāi²na¹ jau¹xai²na² ain³kxain¹nū²la² sa²yo²we¹tain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxa²ha¹te¹ a³pos²to³lo² nū³kā³txa² i³kaix1so¹xain¹nū²la² i³ta³lo³wai¹txain¹ka³tu³ Je³su²jah³lai²na² a²3lxa² i³ye³kxi²si¹hai¹nxa³jau³nū³su² kwa³na³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Ain¹nū²la² sa²ta³xain¹ta¹hxai²hē¹la². 41 Nxa²ha¹te¹ a³pos²to³lo² nū³kā³txu¹ta²kxai³lu² a²hxi²kan¹ta² he³la³kxi²nū³kā³txa² ā³nū²kxain¹thi³na² wxa²li³ain¹nū²la² i³ye³lain¹te³nah¹lxi¹:

— Txa²wā¹sū³na² kâin²khai¹nx2na³li¹. Wi¹lxo³kxi²nē³lain¹na³li¹. Je³su²jah³lai²na² a²sa³wi³ha³lxi³sa²ki³sa²kxai³lu² ye³khāuh³lxa³ti³nha²ki³nhai¹. Nxe³kxan²ti³ ka³lih³khaix1nē³nhai¹. Ain¹ta¹hxai²hē¹la². 42 A³lan²ta² hāix1nxe³ti³xa¹ Txa²wā¹sū³na² sxi²ha² ta³nxa² a²sxi²khai³sa² ta³nxa² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wi¹jau³xa² i³yau¹ū³hain¹te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lo³jah¹lai²la¹wi¹. Nxe³jau³jau¹xai²na² i³yau¹ū³hain¹ta¹hxai²hē¹la².

6

Ā³non²ta³kxi²nū³kā³txa² wā²nxa³kxa² so¹ain¹jau³su²

1 Nxe³xain¹tāu³u¹ta¹nān²tu³ yxo²i²tū³kā³txa² wxā³sxā³ ā³nū²kxi² jā¹nxe² jā¹nxe² to³ta¹hxai²hē¹la². Kâin² ka³lxa¹txi³ ā³nū¹tain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³tāu³u¹ta¹nān²tu³ta¹ yxo²xūn³txi³ i³ye³kxi²nyhain¹ta¹hxai²hē¹la². Kre²ka³ko³xa² e³tū³kā³txa² ha³na³ka³lxi² i³ye³kxi² Ju³te²a²ko³xa² e³tū³kā³txa² ha³na³ka³lxi² i³ye³kxi² nyhain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³sxā³ Kre²ka² nū³kā³txu¹ta¹na² wān³txi³kxai³lu¹:

— Txa²wā¹txu¹txi³nāu³xai²na² wha³te³sa³ka³lxi³nāu³xai²na² ne³wā²na³yah³lxin¹nū²hē³li¹. Yen³kxa² wā²nhū¹ain¹yah²lxan³nū²hē³li¹. Nxe³ju³ta² wai³nxa³wi¹. Ain¹ta¹hxai²hē¹la². 2 Nxe³ju³tan¹te²kxa³yā³lhu² a³pos²to³lo² nū³kā³txu¹ta¹na² wān³txu¹ta¹na² ain³kxain¹nū²la² yxo²i²tū³kā³txa² yxo²ha³kxa¹ i³kaix1tain¹te³nah¹lxi¹:

— Txa²wā¹sū³na² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² i³yau¹ū³sī¹na¹ju³ta² so¹lxi³ o²la³kxi²si¹na¹wi¹. Yxān¹ta¹ yen³kxa² wā²nhū¹nyhain¹si¹hxa³jau³su² i³ye³kxain¹nū²hē³li¹. Ain¹tah¹ wa³ka³li³yu³ta² kăi²nha²kxai³ hxi²kan¹sa³si¹nxa³nhai¹. ³ Nxe³sa³si¹nxa³ha²kxai³ wxāi² i³nxai²na² txa²wā³tā³sah¹lxi¹nha²kxai³ ain³kxi²sah¹lxi³hē¹li¹. In³txa² ha¹li¹ ha¹li¹ ha¹li¹ ka³na³ki¹ wā²nxa³kxa² so¹jah³lxi³hē¹li¹. Nxe³te²a² Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² nxū²kwai³yxau³te²a² so¹lxi³ a²hoh³lxi³su² te²a² so¹lxi³ wā²nxa³kxa² so¹jah³lxi³hē¹li¹. Ah³lxin¹kxai²nān²tu³ yen³kxa² wā²nhū¹nyhain¹te²nū³su² ūh³wxe³ki³tu¹wi¹. ⁴ Nxe³ki³kxai²nān²tu³ txai²nāu¹xai²na² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² i³ye³kxi² A²wān³txa² i³yau¹ū³hi² nxe³si¹na¹tu¹wi¹. Nxe³ju³ta²na² ten³sa²si¹nha²wi¹. Nxe³ta¹hxi²hē¹la².

⁵ A²nxe³ju³kxai³lu² jau¹xai²na² i³ka³li³hain¹ta¹hxi²hē¹la². Nxi¹nha²kxai³ in³txi³nāu³xu¹ta²kxai³ wā²nxa³kxa² so¹ain¹te³nah¹lxi¹, Es³te³vāu²ah³lo²nu¹ta²na² wā²nxa³kxa² so¹ha²kxai³ nxe³jah¹lo²nu¹ta²na² Je³su²jah³lai²na² wān³txa² kăin² yxo²i²i² Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³txa² kăin² nxū²kwai³yxau² nxe³ta¹hxi²hē¹la². Jă¹nxe³sxā³ Fi³li²pah³lo²nu¹ta²na² wā²nxa³kxa² so¹ha²kxai³ Pro³ko³ro²ah³lo²nu¹ta²na² wā²nxa³kxa² so¹ha²kxai³ Ni³ka³no²rah³lo²nu¹ta²na² wā²nxa³kxa² so¹ha²kxai³ Ti³māu²ah³lo²nu¹ta²na² wā²nxa³kxa² so¹ha²kxai³ Par³me³na³sah³lo²nu¹ta²na² wā²nxa³kxa² so¹ha²kxai³ Ni³ko³lau²ah³lo²nu¹ta²na² wā²nxa³kxa² so¹ha²kxai³ a²nxe³jah¹lo²nu¹ta²na² Ān³ti³o³ki²a²thi³na² yxau²xai³lha²kxai³ Ju³te²a² nū³ka³txi³sxa³kxan²ti³ Ju³te²a² wān³txa² ain³kxi²nūn³jah¹lo²su² ta¹hxi²hē¹la². A²nxe³jah¹lo²nu¹ta²na² Ju³te²a² nū³ka³txi³sxa³kxan²ti³ yxo²i²ta¹hxi²hē¹la². Nxe³tū³ka³txu¹ta²na² wā²nxa³kxa² so¹ain¹ta¹hxi²hē¹la². ⁶ A²nxe³te²nāu³xu¹ta²kxai³la¹ wā²nxa³kxa² so¹ain¹nū²la² a³pos²to³lo² nū³ka³txu¹ta²na² yen³nāu³a² ūh³wxe³ain¹ta¹hxi²hē¹la². Nxe³ain¹nū²la² a²hxi²ka² wxa²ne³hē²ta³lă¹ain¹nū²la² Txa²wā¹sū³na² wi¹lhin¹sxā³ i²kxain¹si¹jau³su² i³ye³kxain¹ta¹hxi²hē¹la². ⁷ A²nxe³ju³tsu² Txa²wā¹sū³na² wān³txa²u²lxi³ha³ta³nxe³jau³xu¹ta²li²i³sa²nē³sin²ta¹hxi²hē¹la². Nxe³sxā³ yxo²i²ain²tū³ka³txa² kăin² ka³lxa¹txi³ ā³nū²tain¹ta¹hxi²hē¹la². Ai¹nū³ni² wā³nxin¹te² nū³ka³txa² ka³lxa¹txi³ Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²i²ain¹nūn³ta¹hxi²hē¹la².

Es³te³vāu²ah³lo²nu¹ta²na² ū³tī¹kxain¹jau³su²

⁸ Nxa²ha¹te¹ Es³te³vāu²ah³lo²nu¹ta²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² yen³nāu³a² wi¹lhin¹sxā³ i²ha²kxai³ kăin² i³hxi²ka¹ti³hi¹ta¹hxi²hē¹la². Nxe³ju³kxai³la¹ kăin² wā³nxin¹sxā³ o²la³kxi²ta¹hxi²hē¹la². ⁹ Nxe³tah¹lxa¹ yxo²i²xa³tū³ka³txai²na² hi²sen³tu³ti¹ ko³nxe³thi¹nha²kxai³ Es³te³vāu²ah³lo²nu¹ta²kxai³ wān³txa² yxo²xūn³txi³ i³wa²lū³xain¹ta¹hxi²hē¹la². Nxe³tū³ka³txu¹ta²na² Li³ber²to² nū³ka³txi³su² ha²kxai³ Si³re²ne² nū³ka³txi³su² ha²kxai³ A³le³syān³tri³a² nū³ka³txi³su² ha²kxai³ Si³li²si²a² nū³ka³txi³su² ha²kxai³ A²si³a³ nū³ka³txi³su² ha²kxai³ ain¹sxā³ ā³nū²kxain¹nū²la² Es³te³vāu²ah³lo²nu¹ta²kxai³ wān³txa² yxo²xūn³txi³ i³wa²lū³xain¹ta¹hxi²hē¹la². ¹⁰ Nxa²ha¹te¹ Es³te³vāu²ah³lo²nu¹ta²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² a²hoh³lxi³si¹ha²kxai³ hxi²kan¹txi³ i³wa²lū³xain¹ta¹hxi²hē¹la². ko³nxe³thin¹tū³ka³txa²sa³. ¹¹ Nxa²ha¹te¹ tū¹ka³txu¹ta² hi²sen³kxai³lu² in³txa² hăi³a² ū³yho³hi²sān²ka³tū³ i³ki³ha¹nī³ye³si¹jau³su² kwa³na³ain¹ta¹hxi²hē¹la². Nxe³te³nah¹lxi¹:

— Es³te³vâu²ah³lai²li² kô³nxe³te²lo³jau³su² e³na²hê³li¹. Txa²wâ¹sũ³na² kô³nxe³te²lo³ti² Moi³se²ah³lu¹ta²na² kô³nxe³te²lo³ti² nxe³na²hê³li¹. Txa²ne³nxê³na² ain³kxi²sî¹na¹hê³li¹. Nxe²î³ki³ha³nî³ye³kxain¹ta¹hxai²hê¹la².

12 Î³ki³ha³nî³ye³kxain¹nũ²la² a²nũ²a² hxi²kan¹txa³ he³la³kxi³su² te²a² ha³teh³nxâ³nxâ² a²hoh³lxi³su² te²a² nxain¹sxâ³ a²nũ²a² ka³lxa¹txi³ ain³nhain¹ta¹hxai²hê¹la². Nxai¹nha²kxai³ Es³te³vâu²ah³la² tĩ³nũ²la² nũ³kxũ³txi³ î³ain¹ta¹hxai²hê¹la². Ju²te²a² a²hxi²kan¹txa³ yen³nau³a² â³sa²so¹ain¹ta¹hxai²hê¹la². 13 Nxa²ha¹te¹ in³txai²li² kô³nxe³thin¹te²a² î³kaix¹so¹nũ²la² î³ki³ha³nî³ye³kxain¹te³nah¹li¹.

— Jah¹lai²li² Es³te³vâu²ah³lai²li² kô³nxe³jau³xa² so¹lxi³ e³kxi²toh³na²hê³li¹. Txa²wâ¹sũ³na² sxi²ha² kô³txe³i² Sũ³na² wân³txu¹txai²na² kô³txe³i² nxe³toh³na²hê³li¹. 14 Nxe³sxâ³ jah¹lai²na² wân³txa² ain³kxi²nha¹te³nah¹li¹. “Je³su²jah³la² Na³sa²re²thĩ³na² yxau²xai³jah¹lai¹tâ² hi²sen³su² Txa²wâ¹sũ³na² sxi²ha² sa²nai¹ain¹tu¹wi¹. Moi³se²ah³lu¹ta²na²nân¹jau³xa² î³yax¹txain¹to³tu¹wi¹.” A²nxe³jau³jau¹xai²li² ain³kxi²sî¹na¹hê³li¹. Nxe³sain¹sîn¹na²hê³li¹. Nxe²î³ye³ki³ha³nain¹ta¹hxai²hê¹la².

15 Nxe²e³ta³lun²nũ²la² a²hxi²kan¹txa² nũ³ka³txu¹ta²na² sa²kxai³lu² Es³te³vâu²ah³lo²nu¹ta²kxai³ ten³sa²tâ³sxâ³ î²lxain¹ta¹hxai²hê¹la². Ain¹tâu³a² Es³te³vâu²ah³la² a²yen³na² oh³xan¹jah¹la² ye³nhũ³ye²ta¹hxai²hê¹la².

7

Es³te³vâu²ah³lai²na² wân³txa²î³wa³lxi³nhâ²jau³su²

1 Nxa²ha¹te¹ wâ³nxîn¹ta² si³yxau³ka³jxah³lai²na² wân³txi³kxai³lu¹:

— Es³te³vâu²ah³lâi³. Jau¹xai²li² î³ye³kxain¹jau³xai²na² ya²la³tu³ji¹wi¹? Ta¹hxai²hê¹la².

2 Nxa²ha¹te¹ Es³te³vâu²ah³lo²nu¹ta² î³wa²lũ³xi²ti³an¹jau³kxai³lu¹:

— Nxe³jah³lxi³wxi¹. Txa²lon³ti³nũ³xa² txa²wi³na²nũ³su² nxe³syah¹li¹li¹. Ain³kxi²sah¹lxi³hê¹li¹. Kxâ³nhxî¹nu¹ta²na² A³bra³âu²ah³lo²nu¹ta²na² txa²wâ¹wi³nu²su² ta¹hxai²ti²ai¹ti²tu³wi¹. A²nxe³jah¹lo²nu¹ta²kxai³ Me³so³po³tâ²mi²a²kô³xu¹ta²na² yxau³hî¹nu¹ta²kxai³lu² A³râ²thĩ³nũ³xu¹ta²na² ai²nxa³thĩ¹nu¹ta²na² Txa²wâ¹sũ³na² Wxi²kin³ti³ton³khai¹nxe³jah¹lai²na² hi²sen³su² tĩ³sxâ³ î³ye³kxi²ta¹hxai²hê¹li¹. 3 Tĩ³sxâ³ î³ye³kxi²te³nah¹li¹: “A³bra³âu²ah³lâi³. Wxa²ka³lxa¹ti³nũ³xa² â³sxâ³ a³li³txa²hê³li¹. Ha³lo²a² u²lan¹kô³xa² î²xan³kô³xa² wâ²nâ³ũ¹nxa²ha¹tu¹wi¹.” Ta¹hxai²hê¹li¹.

4 Nxa²ha¹te¹ Kau²te²a² nũ³ka³txu¹ta²na² â³wxe²â³nyhain¹nũ²la² A³râ²thĩ³nũ³xu¹ta²na² â³wih¹ta¹hxai²hê¹li¹. Nxe³ti³kxai³lu² a²wi³nu¹ta²na² ya³lu²kxi²ta¹hxai²hê¹li¹. Hâ²wxân³txa³ kô¹xu¹ta²na² a³li³xi²nũ²la² txa²wâ¹ha³lo²khai³xai²na² yxau³ki³kô³xai²na² â³wih¹ta¹hxai²hê¹li¹.

Nxe³ju³tu¹ta²kxai³lu² kxân³su² Txa²wâ¹sũ³na² kwa³na³ain¹ta¹hxai²hê¹li¹.

5-6 Nxa²ha¹te¹ A³bra³âu²ah³lo²nu¹ta²kxai³lu² wê³sa² yũ²nxa³hî¹nu¹ta²kxai³lu² Txa²wâ¹sũ³na² hi²sen³kxai³lu² î³ye³kxi²te³nah¹li¹: “Hî¹nai²na² ta²kô¹xai²na² jũ¹xte²he³la³kô³ ũ³hũ¹nxa²hxa³lho³ji¹. Yxân¹ta¹ kxâ³non³tâu³a² ta²kô¹xai²na¹ yxo²ha³kxa¹ wxa²ne³tah²nũ³lo³tin¹tâu³a² ũ³hũ¹ai¹na¹tu¹wi¹.

Nxai¹na¹tâu³a² kan²txi³ yxau²xai³lain¹tu¹wi¹. Nxe³ai¹na¹hî¹na¹ ha³lo²a² â³sa²nũ³kô³xa² â³we¹ta³wxe³ain¹tu¹wi¹. Ain¹kxai²nân²tu³ ta²kô¹xai²na² yxau²xai³tũ³ka³txi³khai³xa² a²hxi²ki³kxai³ kwa²wa³ka³li³nũ³lo³nyhain¹tu¹wi¹.

Nxe³sxâ³ kwê³kxa² kô³ka³lxa¹txi³ 400 nxe² kwê³kon³tâu³a² khâuh³lxa³ti³nyhain¹tu¹wi¹.

7 Nxe³nyhain¹ka³tu³ wa³ka³ti³lo³te²nāu³xa² ko³nxe³ti³ i³yī¹li²hai¹na¹tu¹wi¹.
 Hā²wxān³txa³ a³li³sxā³ ā³wa²lā³wih²xain¹tu¹wi¹. Ā³wih²xain¹kxai²nān²tu³
 sa²yxo²wet¹sain¹sxā³ yxau²xai³lain¹tu¹wi¹. Txa²wā³sū³na²
 nxe³nyhain¹ta¹hxai²hē¹li¹. 8 Hā²wxān³txa³ ū³sa³si³tū³ko¹kxā¹kxi³ju³ta²
 i³ye³kxi²te³nah¹li¹. “Txa²wān³txa² ya²la³tu³tā³li¹. Nxe³sxā³
 wxa²ki³lha³lxa³nāu³xa² ū³sa³si³tū³ko¹kxā¹ain¹yah³lxin¹kxai²nān²tu³
 txa²wān³txa² ne³wān²yah³lxi³txa³hē¹li¹. Txa²wā³sū³nu²ta²kxai³lu²
 nxe³ta¹hxai²hē¹li¹. Jā¹nxe³nū²la² A³bra³āu²ah³lo²nu¹ta²kxai³lu²
 a²ki³lha³lxu¹ta²kxai³ I³sa²kah³lo²nu¹ta²na² a³li³lah¹hi¹na² ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹
 ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ a³lan²ni²sxā³ ū³sa³si³tū³ko¹kxā¹ta¹hxai²hē¹li¹. Hā²wxān³txa³
 I³sa²kah³lo²nu¹ta² a²ki³lha³lxu¹ta²na² a³li³lah¹nū²la² Ja³ko²ah³lo²su²
 ta¹hxai²hē¹li¹. Ā³ta³lo³hē¹tū²la² Ja³ko²ah³lo²nu¹ta² a²ki³lha³lxa³nāu³xu¹ta²na²
 hxi²ka² hxa³n³sxā³ ha¹li¹ wxa²sa²so²xi²nūn³te²nāu³xu¹ta²na²
 a³li³lah¹ah³lxi³ta¹hxai²hē¹li¹.

9 Hā²wxān³txa³ Ja³ko²ah³la² a²ki³lha³lxi³nāu³xu¹ta² hi²sen³kxai³lu²
 Jo³se²ah³lo²nu¹ta²na² ka³tā³ain¹ta¹hxai²nxa³hē¹li¹. Nxa¹nxa³hā²kxai³ E³ji²ta²
 nū³ka³txu¹ta²na² a²hxi²ka² ā³yū²ain¹ta¹hxai²hē¹li¹. Ain¹ta¹ Txa²wā³sū³na²
 ā³si³tē³kxi²ha²kxai³ ā³non²ta³kxi²ha²kxai³ ye³khāuh³lxa³thin¹ju³ta²
 ā³na¹ta¹hxai²hē¹li¹. 10 Txa²wā³sū³na² sa²kxai³lu² ā³nhi²ka¹ta¹nha²kxai³
 a²hoh³lxi³su² ta¹hxai²hē¹li¹. Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² E³ji²ta²ko³xu¹ta²na²
 a²hxi²kan¹jah³lu¹ta²na² Fa³ra³o²ah³lo²su¹ nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹.
 A²nxe³te²u¹ta²na² hi²sen³kxai³lu² Jo³se²ah³lu¹ta²kxai³ i³kaix¹so¹nū²la²
 ha³lo²u¹ta²na² whāi²na¹ a²hxi²kan¹te²lon³ta¹hxai²hē¹li¹. Nxe³sxā³
 Fa³ra³o²ah³la² a²sa³wi³ha³lxu¹ta²na² yxo²ha³kxa¹ a²sxi²yhu³ta²
 whāi²na¹ a²wa³kxēn³no³tain¹ta¹hxai²hē¹li¹. 11 Nxa²ha¹te¹ ha³lo²a²
 kāin² kwē³kon³ta¹hxai²hē¹li¹. E³ji²ta²ko³xu¹ta²na² whāi²na¹
 Ka³na³ā²ko³xa² whāi²na¹ wē³ha²yau³xa² ā³xa³ha²kxai³ yain³txa²
 wi¹we¹nxa³ha²kxai³ he³ja²lun¹tain¹ta¹hxai²hē¹li¹. Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu²
 txa²wā³wi³na²nāu³xu¹ta²kxai³ hxi²kan¹txi³ yain³txi³la³ wet¹sxā³ yai³nain¹ki³la³
 so¹kxain¹ta¹hxai²nxa³hē¹li¹. 12 Nxa²ha¹te¹: “E³ji²ta²ko³xu¹ta²na²
 yain³txa² sxa³nū²nha¹.” Nxe³jau³xa² Ja³ko²ah³lo²nu¹ta²na²
 ain³kxi²nha²nū²la² txa²wā³wi³na³nāu³xu¹ta²kxai³ i³sa²si¹hā³ain¹ta¹hxai²hē¹li¹.
 13 Ā³ta³lo³hē¹tāu³u¹ta²na² Jo³se²ah³lo²nu¹ta² hi²sen³kxai³lu²
 a²lon³ti³tāu³xu¹ta²kxai³ wā²nā³ū¹nyhain¹ta¹hxai²hē¹li¹. Nxe³nyhain¹nū²la²
 a²sa³wi³ha³lxi³nu¹ta² whāi²na¹ tē³li²nū²la² Fa³ra³o²ah³lo²nu¹ta²kxai³
 wā²nā³ū¹hain¹nūn³ta¹hxai²hē¹li¹. 14 Nxe³ka³tu³ Jo³se²ah³lo²nu¹ta²na²
 a²hi²sen³kxai³lu² a²wi³nu²su² te²a² a²ka³lxa¹txa² whāi²na¹ 75 nxe³tū³ka³txa²
 wxā³sxā³ yxau²si¹hain¹jau³su² sa²si¹hā³ta¹hxai²hē¹li¹. 15 Nxa²ha¹te¹
 sa²si¹hā³nxa²ha¹te¹ wxā³sxā³ yxau²xai³lyain¹ta¹hxai²hē¹li¹. Nxain¹ko³xu¹ta²na²
 Ja³ko²ah³lo²nu¹ta²kxai³ ya³lu²ha²kxai³ txa²wā³wi³na³nāu³xu¹ta²na² yxo²ha³kxa¹
 yah³lon¹sxā³ ya²lun¹ti³ha²kxai³ ain¹ta¹hxai²hē¹li¹. 16 Nxe³ai¹hha²kxai³
 Si³kē²ko³nāu³u¹ta²na² a²nū²a² tē³sxā³ ai³nū²la² i³kxain¹ta¹hxai²hē¹li¹.
 Nxe³ko³xu¹ta²na² A³bra³āu²ah³lo²nu¹ta²kxai³ so¹kxi²ta¹hxai²hē¹li¹. E³mo²ra²
 nū³ka³txu¹ta²na² Si³kē²ko³xan¹ta² wa³kxē³nu¹ta²na² ū³yho³hi²sān²nū²la²
 so¹kxain¹ta¹hxai²hē¹li¹. A²nxe³ko³xu¹tain²txi³ yah³lon¹sxā³ ya³lun¹ti³ te²nāu³xa²
 sa²nū³kxain¹ta¹hxai²hē¹li¹.

17-19 Nxa²ha¹te¹ kwē³kxa² ye³ka³lxa¹txi³ kwē³kon³tāu³u¹ta²na²
 txa²wā³nū³ka³txi³nu¹ta²na² ka³lxa¹txi³ ā³nū¹ta¹nhī¹nu¹ta²na² E³ji²ta²ko³xan¹ta²

a²hxi²kan¹jah³lo²nu¹ta¹na² wē³non³tain¹ta¹hxai²hē¹li¹. Nxe³jah¹lo²nu¹ta²kxai³ Jo³se²ah³lo²nu¹ta² i²jah¹lo²sxa³ha²kxai³ txa²wā¹nū³kā³txi³nu¹ta¹na² a³lxai¹nxa³ha²kxai³ nxe³ain¹ta¹hxai²hē¹li¹. Nxe³ha²kxai³ E³ji²ta²ko³xan¹ta² a²hxi²kan¹jah¹lo²nu¹ta²kxai³la¹ ki³ha¹kxi²nhai¹ni² nū³kxūn³txi³o²la³kxi²si¹hai¹ni² wē³ha³lxa²kwēn¹ta¹ a³li³lah¹te²u¹ta¹na² ha³lo²a² ā³na¹sxā³ya²lut¹si¹hain¹jau³su² kwa³na³ai¹ni² nxain¹ta¹hxai²hē¹li¹. Nxe³hi¹nu¹ta²kxai³lu¹ Txa²wā¹sū³na² wān³txi³nu¹ta¹na² A³bra³āu²ah³lo²nu¹ta¹na² i³ye³kxi²jau³xu¹ta¹na² we¹ta³lun²te³lhxā³ ta¹hxai²hē¹li¹. 20 Nxe³hi¹nu¹ta²kxai³la¹ Moi³se²ah³lo²nu¹ta¹na² a³li³lah¹sxā³ txon¹ta¹hxai²hē¹li¹. A²nxe³sxā³ wē³sa² wi¹lye¹nxa²ha¹te¹ i³la³ka² ki³ha¹li¹ ka³na³kin¹tāu³u¹ta¹nān²tu³ a²wī³nu¹ta¹na² a²sxi²khai³xa²hāi²a³sxā³txo¹ta¹hxai²hē¹li¹. 21 Yan¹nāu³a¹wē³sa²kāi²non³tāu³a¹ hxi²kan¹txi³ ū³ho¹ya³hxa³kxa²yan³txi³su² a²hā³ka³nū³nu¹ta¹na² hi²sen³su² ha³lo²a² ā³na¹ta¹hxai²hē¹li¹. Ā³na¹nū²la² E³ji²ta²ko³xan¹ta² a²hxi²kan¹jah³lo²nu¹ta¹na² a²ka³ne³lxa²nu¹ta¹na² wxā³ a³ya³txi²nū²la² i³āin²ta³kxi²sxā³ wēn³sa³nu¹ta²kxai³ so¹sxā³ i³nū²la² a²ki³lha³lhū³nxe³sxā³ txot¹la¹hxai²hē¹li¹. 22 Nxe³ha²kxai³ E³ji²ta² wān³txa² wi¹jau³xa² a²hoh³lxi³su² jau³xa² i³ya¹ū³ha²kxai³ Moi³se²ah³lu¹ta¹na² wain³txi³ e³i² wi¹lo²la³kxi² nxe³sxā³ wxi²kan¹txi³lon¹ta¹hxai²hē¹li¹.

23 Nxa²ha¹te¹ kwē³kon³ka³lxa¹ton³nū²la² 40 nxe³sxā³: “Txa²ka³lxa¹txa² I³sa³e² nū³ka³txa² ai³sī²a¹tū¹xā¹.” Moi³se²ah³lu¹ta²kxai³ ta¹hxai²hē¹li¹. 24-25 Nxe³sxā³ ai³tāu³ Fa³ra³o²ah³lo²nu¹ta¹na² sa³wi³sa² hi²sen³su² I³sa³e² in³txi³nu¹ta¹na² i³su²lye²ta¹hxai²hē¹li¹. Nxe³jut³su² i³nū²la² Moi³se²ah³lo²nu¹ta¹na² a²a¹nān¹jau³kxai³lu¹: “Wa³lxi³a¹tū¹xā¹ ā³non²ta³kxi²na¹tū¹xā¹. Fa³ra³o²ah³la² sa³wi³sa² su²lhā³a¹tū¹xā¹.” Nxe³jau³kxai³la¹ su²lhā³ta¹hxai²hē¹li¹. Nxe³nū²la² a²e¹nān¹jau³kxai³lu¹: “Kāi³a¹ju³ta¹na² txa²nū³kā³txa² ain³kxi²nhai¹sxā³ ā³wxā³sxā³non²ta³kxai¹na¹ju³ta² wi¹la³la³kxain¹tū¹xā¹. Txa²wā¹sū³na²i²li² I³sa³e² nū³ka³txa² khāuh³lxa³txi³nha²sxā³ wa³kon³kxain¹si¹hain¹ju³ta² a³la³kxain¹tū¹xā¹. Nxe³ha²kxai³ nū³kxūn³sxā³ ā³sa²so¹nū¹hain¹ju³ta³nū³su² a³la³kxain¹tū¹xā¹. Ain¹jau³su² nxe³kxan²ti³ a²ka³lxa¹txi³nāu³xu¹ta²kxai³ hai³txi³ a³la³kxi²ye²nyhu¹ain¹ta¹hxai²nxa³hē¹li¹. 26 Ha³la³jen¹nāu³u¹ta¹nān²tu³ I³sa³e² a²in³txi³nu¹ta¹na² ha¹lin¹te²nāu³xa² he¹li²ye²yhai¹ta¹hxai²hē¹li¹. Nxe³jut³su² i²ai¹nha²kxai³ ā³nha²u²no³si¹nyhu¹jau³su² i³ye³kxi²ya³te³nah¹lxi¹: “Nxe³ja³sa²lxi¹. Wxa²lon³sa²nyhu¹a³hi¹nha²kxai³ he¹li²nyha¹txa³hē¹li¹.” Nyhain¹ta¹hxai²hē¹li¹.

27 Nxa²ha¹te¹ hxi²ki²te²nu¹ta²kxai³lu² i²an³ta³kxi²nū²la² nū³kxūn³txi³ ūh³nxūn³sa²tā³ta¹hxai²hē¹li¹. Nxe³te³na¹ yxo²xūn³txi³ i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹: “Wxāi²na² txa²hxi²kan¹jah¹lo²sxā³xi¹. Sa²hāu²not³sa²jah¹lo²sxā³xi¹. 28 Sūn²ta³ta³i²tā² Fa³ra³o²ah³lai²na² sa³wi³sa² su²lhā³si¹nhē³li¹. Nxe³kxai³ jāx¹sa²te³lin¹ji¹wi¹?” Ta¹hxai²hē¹li¹. 29 Nxe³jau³xan¹te²kxa³ya³lhu² u²lxi³ ih³saun³sxā³ i³hāi³ta¹hxai²hē¹li¹. Mi³ti³ā²ko³xu¹ta¹na² ā³wih¹sxā³ yxau³nū²la² yxau³hi¹nu¹ta²kxai³lu² a²ki³lha³lxa² ha¹li¹ a³li³lah¹kxi²sxā³ txon²ti³ya³ta¹hxai²hē¹li¹.

30-31 Nxe³nū²la² ye³ka³lxa¹txi³ kwē³kon³sxā³ 40 nxe² kwē³kon³sxā³ yxau³tāu³u¹ta¹nān²tu³ ha³lo²a² a²nū²a² yxau³ai¹nxa³ko³xu¹ta¹na² ho³hain¹ti³kxai³lu² wā³la³ka³txu¹ta¹na² Si³na³i²ka³txu¹ta¹na² ā³tū³ta¹hxai²hē¹li¹. Ā³tū³nū²la² hi³a³ i³xi²yxau³ka³txu¹ta¹na² ten³sa²tā³sī²ta¹hxai²hē¹li¹. Ten³sa²tā³sī²nū²la² ā³tū³ta¹hxai²hē¹li¹. 32-34 Nxa²ha¹te¹ Txa²wā¹sū³na² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹: “Moi³se²ah³lāi³. Wxa²wī³na²nāu³xu¹ta¹na² A³bra³āu²ah³lo²nu¹ta¹na² I³sa²kah³lo²nu¹ta¹na² Ja³ko²ah³lo²nu¹ta¹na²

wxa²nũ³ka³txu¹ta²na² yxo²ha³kxa¹, 'Wxa²sũ³nu²sa¹wi¹.' ” Nxe³ta¹hxai²hẽ¹li¹. Nxa²ha¹te¹ Moi³se²ah³lo²nu¹ta²kxai³ yuh³lxi³khai¹nxe³ha²kxai³ hxi²kan¹txi³ i²nxũ³nxi²ta¹hxai²nxa³hẽ¹li¹. Nxa²ha¹te¹ āh¹ i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹: “Wā²nxĩ¹khai¹x1nxe³ju³ta²la¹wi¹. Nxe³ha²kxai³ yu³wi²kxi²nhā¹ka³lo³a² sa²yu³sai¹kxi²nha¹lxi¹. Txa²ha³lo²a² tũ³i¹lxi¹. Txa²sa³wi³ha³lxi²na² E³ji²ta²ko³xa² yxaut³te²a² a²nũ³ka³txa² ye³khāuh³lxa³thi¹nain¹ju³ta² i²ai¹na¹hẽ¹li¹. Kāin² i³nān³kxi³sai¹nha²kxai³ ā³non²ta³kxai¹na¹tu¹wi¹. Nxi¹na¹kxai²nān²tu³ E³ji²ta²ko³xa² sa²si¹hā³nxa³ha¹tu¹wi¹. Wa³su³txi³ ā³sa²wa²lxi¹sẽ¹li¹. Txa²wā¹sũ³na² nxe³ta¹hxai²hẽ¹li¹.

35 Nxe³jut³su² Moi³se²ah³lo²nu¹tain²txi³ I³sa³e² nũ³ka³txu¹ta²na² sa²kxai³lu² sa²yo²ā³ain¹te³nah¹lxi¹: “Moi³se²ah³lāi³. Wxāi²na² txa²wā¹hxi²kan¹jah³lo²sxā³lxi¹. Kāi³si¹na¹ju³ta² i³hau³kot³sa²sĩ¹te²sĩ¹nxā³lxi¹. Kxān³kxai³ ain¹ta¹hxai²hẽ¹li¹. Nxe³ka³tu³ Moi³se²ah³lo²nu¹tain²txi³ Txa²wā¹sũ³na² hi²sen³kxai³lu² E³ji²ta²ko³xu¹ta²kxai³ i³sa²si¹hā³ũ¹hain¹ka³tu³ I³sa³e² nũ³ka³txu¹ta²na² a²hxi²kan¹jah¹lo²su² ti³hi¹tha²kxai³ wa²su¹wa²su¹ a³li³kxain¹ti³hi¹jah¹lo²su² ti³hi¹tha²kxai³ nxe³ta¹hxai²hẽ¹li¹. Oh³xan¹jah¹la² hi³a² i³ka³txa² i³ye³kxi²jah¹lu¹ta²na² wxā³sxā³ ā³non²ta³kxi²ta¹hxai²hẽ¹li¹. 36 Hā²wxān³txa³ Moi³se²ah³lo²nu¹tain²txi³ I³sa³e² nũ³ka³txu¹ta²kxai³ ā³sa²so¹nũ²la² E³ji²ta²ko³xu¹ta²kxai³ aun³ta² a³li³xain¹ta¹hxai²hẽ¹li¹. i³ye³na² kāin²je³na², he³hen³jau³su¹, ta¹hxai²hẽ¹li¹. A²nxe³je³nu¹ta²kxai³ a²yo²ha³ti³li³ain¹ka³tu³ ha³lo²ai²li² a²nũ²a² yxau³ai¹nxa³ko³xu¹ta²na² ho³hain¹ta¹hxai²hẽ¹li¹. Nxe³tāu³u¹ta²nān²tu³ Moi³se²ah³lo²nu¹ta²na² wā²nxĩ¹sxā³ kái³ũ¹hain¹to³ta¹hxai²hẽ¹li¹. Ye³ka³lxa¹txi³ kwẽ³ko³nha²kxai³ 40 nxe² kwẽ³kon³sxā³ nxe² kái³ũ¹hain¹to³ta¹hxai²hẽ¹li¹. 37 Nxe³sxā³ Moi³se²ah³lo²nu¹tain²txi³ i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹: “Txa²wā¹sũ³na² hi²sen³kxai³lu² Sũ³na² wān³txa²i³hen³txi³jah¹la²sa²si¹hā³nx2ti³tu¹wi¹. Txi²yā¹ye¹nx2ti³tu¹wi¹. Txa²wā¹nũ³ka³txi³yah³lo²sa²tu¹wi¹. ” Moi³se²ah³lo²nu¹ta²kxai³ nxe³ta¹hxai²hẽ¹li¹. 38 Te²yā¹nxe³sxā³ I³sa³e² nũ³ka³txu¹ta²kxai³ ha³lo²ai²li² ho³hain¹tāu³u¹ta²na² jah¹lain²txi³ ān³si³tẽ³kxi²ta¹hxai²hẽ¹li¹. Wā³sa³ka³txa² Si³na³i²ka³txa² ā³nũ²kxi²sxā³ yxau³xi³lain¹tāu³a² oh³xan¹jah¹la² e³kxi²hĩ¹na² ā³si³tẽ³kxi²ta¹hxai²hẽ¹li¹. A²nxe³tāu³u¹ta²nān²tu³ Txa²wā¹sũ³na² wān³txa² ain³kxi²nũ²la² txah³lxa³ka³lo³a² ũ³wha²li¹lho¹ain¹ta¹hxai²hẽ¹li¹. Nxe³jau³xu¹ta²na² ain³kxi²kĩ³jau³nũ³a² ũ³hũ¹nẽ³ta¹hxai²hẽ¹li¹.

39 Ain¹nxa²ha¹te¹ txa²wā¹wĩ³na³nāu³xu¹ta²na² Moi³se²ah³lo²nu¹ta²na² wān³txa² te²nai¹nxa³ha²kxai³ en²sxā³ a³ain¹ta¹hxai²hẽ¹li¹. E³ji²ta²ko³xu¹ta²na² a²yen³kxu¹ta²na² yxo²kwain³nu¹hain¹jau³su² i³ye³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹li¹. 40 Nxe³tũ³ka³txu¹ta² wān³txi³kxai³lu¹: “A³rāu²ah³lāi³. Moi³se²ah³lai¹tā² E³ji²ta²ko³xa² ān³sa²so¹nẽ³jah¹lai¹tā² tĩ¹kxi²nẽ³nhai¹. Nxe³nẽ³lha²kxai³ txah³lxa³kxa² tẽ³sxā³ Txa²wā¹sũ³nu²lo³kxi³kxa² we¹txa²si¹nhẽ³li¹. Nxẽn¹kxai²nān²tu³ ne³ka³ta²nẽ³tu¹wi¹. Nxe³nẽ³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² wi¹lhin¹sxā³ yxau³ki³tu¹wi¹. ” Ain¹ta¹hxai²hẽ¹li¹. 41 Nxe³nũ²la² A³rāu²ah³lo²nu¹ta² hi²sen³kxai³lu² txah³lxa³kxa² tẽ³sxā³ a²wā³nxĩ¹jut³3sũ³ju³ta² po¹na² wẽn³sũ³ju³ta² we¹tũ²la² a²yo³ha² ũ³hũ¹ain¹ta¹hxai²hẽ¹li¹. Nxe³ka³tu³ a²nũ²nāu³xu¹ta²kxai³ kāin² yai³ni² i³na² nxain¹te³nah¹lxi¹: “Wā²nxĩ¹ju³ta² txa²wā¹hxi²ki³khai³sa² we¹ki³ti³tu³wi¹. Ka³lih³khai¹nẽ³nhai¹. ” Ain¹ta¹hxai²hẽ¹li¹. 42 Nxe³ain¹ta¹ Txa²wā¹sũ³na² hi²sen³kxai³lu² oh³sĩ³nai²na² hi³ka²ta³a² so¹lxi³ sa²yo²we¹tain¹si¹jau³su² ā³na¹la³kxi²ta¹hxai²hẽ¹li¹. Nxe³ju³ta²li² Sũ³na² wān³txa² i³hen³txi³tũ³ka³txu¹ta²na²

ũ³wha²li¹lain¹ta¹hxi²hē¹li¹. Ū³wha²li¹lain¹te³nah¹li¹:

“Txa²wā¹sũ³na² wān³txi³kxai³lu¹; ʔ³sa³e² nũ³kā³txāi³. Ha³lo²ai²li² a²nũ²a² yxau³ai¹nxa³ko³xa² yxau³yah³li³xĩ¹nhĩ¹nai³tā² 40 nxe² kwē³kon³sxā³ yxau³yah³li³nhĩ¹nhĩ¹nai³tā³ ka³yxuh³xa² su²lhxā³ ũ³hũ¹sah²lxan³ta¹ti²tu³wi¹.

43 Yxān¹ta¹ a²wā³nxĩn¹ju³ta² wxa²hxi²kai²na² we¹jah³lxin¹te²a² sa²yxowē¹txai¹yah³lxin¹ta¹ti²tu³wi¹. A²nxe³te²a² Mo³lo²kah³la² sxi²ha² wā²lē³nān¹thĩ³na² sa²ka³la³hēt¹so¹yah³lxin¹ta¹ti²tu³wi¹. Ah³li¹nha²kxai³ Rēn³fā²ah³la² hi³ka²ta³a² a²yāu³ka³txa² sũ³nu²sa²ki³lxo³te²a² wet¹jah³lxin¹ta¹ti²tu³wi¹. A²nxe³te²a² so¹li³ sa²yxowē¹jah³lxin¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² nũ¹ka³na¹ ha³lo²a² u²lan¹ko³xa² Ba³bi³lo²na²ko³xa² ya¹nān¹ta³ko³xai²li² sa²si¹hā³nx²ta¹tu¹wi¹, sa²yxowē¹sah³li¹nha²kxai³lu¹. Txa²wā¹sũ³na² nxe³ta¹hxi²hē¹li¹.”

Sũ³na² wān³txa² ʔ³hen³txi³tũ³kā³txu¹ta¹na² nxe² ũ³wha²li¹lain¹ta¹hxi²hē¹li¹.

44 Nxe³ha²kxai³la¹ txa²wā¹wĩ³na²nāu³xu¹ta¹na² ha³lo²a² a²nũ²a² yxau³ai¹nxa³ko³xu¹ta¹na² ho³hain¹tāu³a² wā²lē¹nu¹ta¹na² Txa²wā¹sũ³na² wān³txa² ũ³wha²li¹ka³lo³a² ũ³ha¹ain¹thĩ³nu¹ta¹na² sa²so¹sxā³ tē³ain¹ta¹hxi²hē¹li¹. Nxe³thĩ³nu¹ta¹na² Mo³se²ah³lu¹ta² hi²sen³kxai³lu² Txa²wā¹sũ³na² wān³txa² ʔ³yau¹ũ³jau³xu¹ta¹na² ain³kxi²sān²nũ²la² wain³txi³ we¹ta¹hxi²hē¹li¹. Nxe³thĩ³nu¹ta¹kxai³la¹ wā³la³ka³txa² Si³na³i²ka³txu¹ta¹na² ka³la³hi¹nu¹ta¹na² Txa²wā¹sũ³na² a²yxowān³txa² ʔ³hau³ko³tũh¹ta¹hxi²hē¹li¹.

45 Nxe³sxā³ tũ³kā³txu¹ta¹na² a²ne³tah²nāu³u¹ta¹na² Jo³su³e²ah³lu¹ta¹na² nxe³sxā³ thĩ¹nāin²txi³ sa²so¹sxā³ tē³ain¹nũ²la² ha³lo²a² tah²ko³xu¹ta¹na² ā³wih¹sxā³ yxau³ain¹ta¹hxi²hē¹li¹. A²wi¹lhi¹nu¹ta¹na² yxau²xai³lain¹ta³ nũ³kā³txu¹ta¹na² a³li³si¹jau³su² kwa³na³ain¹ta¹hxi²hē¹li¹. Nxe³sxā³ txa²wā¹wĩ³na²nāu³xu¹ta¹na² ā³wi¹hain¹ta¹hxi²hē¹li¹. Nxe³hĩ¹nān¹te²tu³ thĩ¹nāin²txi³ kan²txi³ yxau²xai³ta¹hxi²hē¹li¹. Yxau²xai³ka³tu³ hu³ Ta³vi²yah³lo²nu¹ta¹na² a²txon¹sxā³ yxau³hi¹na² yxau²xai³ta¹hxi²hē¹li¹.

46 Nxe³sxā³ Ta³vi²yah³lo²nu¹ta² hi²sen³kxai³lu² Txa²wā¹sũ³na² sxi²ha² kāin²thĩ³na² txon³te³lhxā³ ʔ³wā³txi³te³nah¹li¹: “Sũ³na² nxe³txi¹. Ja³ko²ah³lo²nu¹ta¹na² wxa²wān³txa² sa²yxowē¹txa²ta¹hxi²hē¹li¹. Te²yā¹nxũn³te²sa¹wi¹. Nxe³te²sa¹ha²kxai³ wi¹wi¹nxe³san¹kxai²nān²tu³ sxi²ha² kāin²thĩ³na² txon³kxi¹nxa²ha¹tu¹wi¹. Ta³vi²yah³lo²nu¹ta²kxai³ nxe³ta¹hxi²hē¹li¹. 47 Ain¹ta¹ Sa³lo³māu²ah³lo²nu¹ta¹na² hi²sen³su² Txa²wā¹sũ³na² sxi²ha² txon³jah¹lo²la³ ta¹hxi²hē¹li¹.

48 Nxe³yān¹ta¹ Txa²wā¹sũ³na² Si³yxau³jah¹la² sa²kxai³lu² sxi²ha² a²nũ²a² hxi²ka² we¹tain¹thĩ³nai²li² hxi²kan¹txi³ yxau³jah¹lo²su² te²sxa³wi¹. Nxe³jau³jau¹xai²na² Sũ³na² wān³txa² ʔ³hen³txi³jah¹lo²nu¹ta¹na² nxe² ũ³wha²li¹ta¹hxi²hē¹li¹. 49 Ū³wha²li²te³nah¹li¹:

“Txa²wā¹sũ³na² wān³txi³kxai³lu¹: ‘Oh³xan¹ko³xai²na² ā³wxe³na¹ka³lo³a² yā¹nxe³ha²kxai³ yuh³xan¹ko³xai²na² tĩ³yu³wxe³nha¹ka³lo³a² yā¹nxe³ha²kxai³ nxe²na³li¹. Nxe³ha²kxai³ sxi²ha² yxau³na¹thĩ³na² hxi²kan¹txi³ txon³yah³li³hĩ²nxa³li¹. Txon³yah³lxin¹kxan²ti³ hxi²kan¹txi³ yxau³hĩ³nxā²nxa³wi¹.

50 Yen³kxa² yxo²ha³kxa¹ we¹jah¹lo²sa¹wi¹. Txa²wā¹sũ³na² nxe³ta¹hxi²hē¹li¹.” Sũ³na² wān³txa² ʔ³hen³txi³jah¹lo²nu¹ta²kxai³ nxe² ũ³wha²li¹ta¹hxi²hē¹li¹.

51 Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² wxāi² ʔ³nxai²na² ko³nxe³thin¹khai¹yxah³li¹li¹. Ē³ton³yah³li¹li¹. Txa²wā¹sũ³na² wān³txa² sa²yxowē¹jah²lxa³li¹.

Wxa²si³yxau³yah³lxin¹tâu³u¹ta²na² yã¹xah³lxi¹lxi¹. Txa²wã¹sũ³na²
 A²yãu³ka³txa²wãn³txa²sa²yo²ã³ah³lxin¹ta¹ti²tu³wi¹. ⁵²Wxa²si³yxau³yah³lxin¹tâu³u¹ta²
 hi²sen³kxai³lu² Sũ³na² wãn³txa² i³hen³txi³ tũ³ka³txu¹ta¹na² yxo²ha³kxa¹
 ye³khãuh³lxa³ti³nyhain¹ta¹ti²tu³wi¹. Txa²wã¹sũ³na² Wi¹lhin¹te² Si³yxau³jah¹la²
 wxã³na²hẽ³li¹. Yãn³txai²na¹ wxã³ju³ta²nũ³su²jau³su²i³hen³txi³tũ³ka³txu¹ta¹na²
 su²lhã³ain¹ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Ai¹nha²kxai³hĩ¹na²sa²kxai³lu²Txa²wã¹sũ³na²
 Wi¹lhin¹te² Si³yxau³jah¹lai²li² wxã³hĩ¹na² i³ki³ha¹ka²so¹yah³lxin¹nũ²la²
 su²lhã³yah³lxin¹ta¹ti²tu³wi¹. ⁵³Wxã²na²sa²kxai³lu²oh³xan¹jah¹la²
 hi²sen³su²Txa²wã¹sũ³na²wãn³txa²i³hen³txi³nx2tain¹ta¹ti²tu³wi¹. Yxãn¹ta¹
 sa²yo²we¹jah²lxan³ta¹ti²tu³wi¹. Jã¹nxa¹jau³su²ta¹li²nxe³ye¹nx2ta¹wi¹.
 Es³te³vãu²ah³lo²nu¹ta²kxai³nxe³ta¹hxi²hẽ¹la².

Es³te³vãu²ah³la²su²lhã³ain¹jau³su²

⁵⁴Nxa²ha¹te¹hxi²kan¹txa³nũ³ka³txu¹ta²kxai³jau³jau¹xai²na²ain³kxi²nũ²la²
 kãin²i³yxai¹sxã³i³an³ta³kxi²khaix¹lxain¹ta¹hxi²hẽ¹la². ⁵⁵Nxe³nxa²ha¹te¹
 Es³te³vãu²ah³lo²nu¹ta²hi²sen³kxai³lu²Txa²wã¹sũ³na²A²yãu³ka³txa²
 nxũ²kwai³yxau³ha²kxai³sa²ye³ka²la¹nha²sxã³oh³xa²ten³sa²tã³ta¹hxi²hẽ¹la².
 Nxe³tâu³ãn²tu³ti¹Txa²wã¹sũ³na²a²wxi²kin³ti²ton³ju³ta²i²
 Je³su²jah³lo²nu¹ta²na²Txa²wã¹sũ³na²a²wi¹tâu³a²hxi²kan¹khai¹nxe³je³nãn²tu³
 ã³sa³nxũ³ju³ta²i²nxe³ta¹hxi²hẽ¹la². ⁵⁶Nxe³jah¹lai²na²a²wãn³txi³kxai³lu¹.
 — i²sah¹lxi¹wxi¹. Oh³sĩ³na²ã³ye³hai¹na³li¹. Nxe³sxã³Txa²wã¹sũ³na²
 A²hxi²kan¹te²Si³yxau³tâu³lo³jah¹la²Txa²wã¹sũ³na²a²wi¹tâu³a²ã³sa³nxũ²na³li¹.
 Es³te³vãu²ah³lo²nu¹ta²kxai³nxe³ta¹hxi²hẽ¹la².
⁵⁷Nxa²ha¹te¹kãin²i³wxan¹yah³lxi³nũ²la²wxa²ne³tũ¹la³kxi²nhain¹ka³tu³
 wa³su³txi³ã³tũ³yah³lxi³ta¹hxi²hẽ¹la². ⁵⁸Yah³lxi³ka³tu³yxo²xũn³txi³
 sxi²jen³nu¹ta¹na²a³li³si¹hain¹jau³su²nxẽ³ta¹nha²kxai³txah³lxa³kxa²
 wxa²so¹sxã³wha³tin³kxi²ya²lu¹tain¹ta¹hxi²hẽ¹la². Nxe³ain¹tĩ³kxai³lu²
 a²ha³sa³an¹ka³lo³a²sa²sai¹kxi²nha²sxã³Sau²lah³la²a²ne³kxaix³tâu³a²ã³sxã³
 ã³na¹ain¹ta¹hxi²hẽ¹la². ⁵⁹Ya³lu²nxa³tã³lxa¹Es³te³vãu²ah³lo²nu¹ta²kxai³lu²
 i³kaix¹sxã³i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹.
 — Je³su²jah³lãi³. Txa²yãu³ka³txa²sa²so¹sẽ¹li¹. ⁶⁰Nxe²e³nũ²la²
 ã³ka³ti³wxe³sxã³ãn¹i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹.
 — Je³su²jah³lãi³. Ju¹ta¹li²kõ³nxe³ti³kãi³sain¹ju³ta¹na²kõ³nxe³ti³
 i³yĩ¹lain¹txa³hẽ¹li¹. Nxe²e³ta³lun¹ka³tu³ya³lu²ta¹hxi²hẽ¹la².

8

Sau²lah³la²yxo²i²tũ³ka³txa²ye³khãuh³lxa³tain¹jau³su²

¹⁻³Nxe³nxa²ha¹te¹in³txa²Je³su²jah³lai²na²wãn³txa²yxo²i²te²a²
 ka³na³ku²te²nũ³xa²wxã³ain¹nũ²la²Es³te³vãu²ah³lo²nu¹ta²na²
 wha³tin³kxi²ya²lu¹tain¹jah¹lo²nũ¹tã²sa²so¹sxã³sa²nĩ³kxain¹ta¹hxi²hẽ¹la².
 Nxain¹ka³tu³i³ãn²ta³kxi²sxã³kãin²nãn³kxain¹ta¹hxi²hẽ¹la². Ain¹te³na¹
 Sau²lah³lo²nu¹ta²kxai³lu²yxau³sxã³i²nũ²la²i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹.
 — Es³te³vãu²ah³la²su²lhã³ain¹ju³ta²wi¹na³li¹. Te²yã¹nxa¹tu¹wi¹.
 Ta¹hxi²hẽ¹la². Nxe³ai¹nhĩ¹na²Je³ru³sa³lẽ²thĩ³na²Je³su²jah³lai²na²wãn³txa²
 yxo²i²sxã³yxau²xai³lain¹tũ³ka³txu¹ta¹na²khãuh³lxa³txi³khaix¹nyhain¹ta¹hxi²hẽ¹la².
 Nxa²ha¹te¹Sau²lah³lo²nu¹ta²hi²sen³kxai³la¹yxo²i²ain¹tũ³ka³txa²
 su²lhã³hxi²at3si¹jau³su²o²la³kxain¹ta¹hxi²hẽ¹la². Nxe³sxã³sxi²ha²
 yxo²ha³kxa¹ã³ten³sa²the³ta¹hxi²hẽ¹la². Nxe³sxã³i³ha¹txi²hĩ¹na¹

sa²so¹sxã³ ã³tĩ¹kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². In³txi³su² ta³nxa² txu¹su² ta³nxa² yxo²i²te³a² a³tain¹kxai²nãn²tu³ sa²so¹sxã³ ã³tĩ¹kxain¹to³ta¹hxai²hẽ¹la². Nyhain¹ju³tan¹te³kxa³ya³lhu² Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² yxo²i²ain¹tũ³ka³txai²na² a²yxo²ha³kxa¹ Je³ru³sa³lẽ²thĩ³na² a³li³nũ²la² ha³ten¹jah³li³nũ²la² Ju³te²a² ko³nũ³u¹ta¹na² ã³wi¹hi² Sa³ma²ri²a² ko³nũ³u¹ta¹na² ã³wi¹hi² yah³li³ta¹hxai²hẽ¹la². Ain¹nxa²ha¹te¹ a³pos²to³lo² nũ³ka³txu¹ta² so¹li³ Je³ru³sa³lẽ²thĩ³na² yxau³ye²yhain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

Sa³ma²ri²a²ko³xa² Sũ³na² wãn³txa² ain³kxain¹jau³su²

4 Ai¹nha²kxai³ a³li³sxã³ ha³ten¹txi³ tũ³ka³txi³nu¹ta² hi²sen³kxai³la¹ ha³lo²a² yxo²ha³kxa¹ ã³nxai³nũ²la² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² wi¹jau³xa² i³yau¹ũ³yah³li³ta¹hxai²hẽ¹la². 5-7 Ai¹nha²kxai³ Fi³li²pah³lo²nu¹ta¹na² a³li³nũ²la² Sa³ma²ri²a²ko³xan¹je³na² ã³wih¹ka³tu³ Txa²wã¹sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lo³jah¹la² wxã³ju³tu¹ta¹na² i³yau¹ũ³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxai¹nhi¹na¹ a²ta³a² ko³nxe³te²a² a²yãu³ka³jxah¹la² nxũ²kwai³yxau³te²a² i³wxan¹sxã³ wxa²li³ye²ha²kxai³ a²nũ²a² ã³xa² i³to³nain¹kxai²nãn²tu³ ka³lãun³ta³kxi²ta³nxa² ha³lu²ha² ai³ta³nxa² jah¹lo²su²ye²kxan²ti³nu¹ we²txi³ha²kxai³ nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². Yain¹jut³su² yxau²xai³tũ³ka³txu¹ta¹na² wã³nxĩn¹sxã³ o²la³kxi²yain¹ju³ta² i² wãn³txa² wi¹jau³xa² e³jau³xa² ain³kxi²yah³li³ka³tu³ ju¹ta¹na² whã²na¹ ain³so¹ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 8 Kãin²ka³li³yah³li³ta¹hxai²hẽ¹la².

9-11 Nxe³ha²kxai³ Si³mãu²ah³lo²nu¹ta¹na² sxi²ye³na²je³nu¹tain²txi³ yxau²xai³jah¹lo²nu²tain²txi³ kxã³nxa² wã³nxĩn¹ju³ta² o²la³kxi²ha²kxai³ kãin²ki³lxo³nha²te³nah¹li¹:

— Txa²li² a²hxi²kan¹jah¹lo²sa¹wi¹. Txa²wã¹sũ³na² i³wã³nxĩn¹ju³ta² yũ³na¹wi¹. Nxe² i³yau¹ũ³ha²kxai³ yxau²xai³tũ³ka³txu¹ta²kxai³lu² yxo²ha³kxa¹ kãin²nxa³kxan²ti³ ain³kxah¹li³nũ²la² i³ye³lain¹te³nah¹li¹:

— Txa²wã¹sũ³na² a²wã³nxĩn¹khai³ju³ta² hxi²kan¹ta²nut³tã³li¹. Yah³li³jau³su² nxe³to³ta¹hxai²hẽ¹la². 12 Kwẽn²ta¹na¹ Fi³li²pah³lo²nu¹ta¹na² wãn³txa² wi¹jau³xu¹ta² ain³kxain¹te³nah¹li¹:

— Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² wi¹jau³xa² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lot³ju³ta³nũ³su² nxe³jau³xai²na² ye³jen¹na² yũ³tu¹wi¹. Nxe³sxã³ Je³su² Kris²tu³jah³lai²li² Txa²wã¹sũ³na² tah²su² ha²kxai³ nxe³jah¹lai²li² wã³nxĩn¹khai³jah¹lai²li² yxo²i²jah³li³hẽ¹li¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³jau³xai²na² yxo²i²yah³li³nũ²la² in³txi³nãu³xa² ka³lxa¹ha²kxai³ tu¹txi³nãu³xa² ka³lxa¹ha²kxai³ ain¹sxã³ i³yau¹xa² ã³hũ¹kxi²sa²sai¹ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 13 Yain¹nxa²ha¹te¹ Si³mãu²ah³lo²nu¹tain²txi³ yxo²i²nũ³nha²kxai³ i³yau¹xa² ã³hũ¹kxi²sa²sai¹sãn²nũ²la² Fi³li²pah³lu¹ta¹na² ã³ne³hit¹ta¹hxai²hẽ¹la². ã³ne³hit¹tãu³ãn²tã³ Fi³li²pah³lu¹ta¹na² kãin² i³wã³nxĩn¹ye²ju³ta² i³ha²kxai³ o²lha²kxai¹xain¹sxã³ i³ye³kxi²te³nah¹li¹:

— Jah¹la² kãin²na³li¹, kãin² wã³nxĩ¹nha²kxai³lu¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

14 Nxa²ha¹te¹ a³pos²to³lo² nũ³ka³txu¹ta²kxai³lu² Je³ru³sa³lẽ²thĩ³na² yxau²xai³lain¹nũ³ka³txu¹ta²kxai³lu² wãn³txa² u²li³ ha³ta³nxe³jau³xu¹tain²txi³ ain³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

Sa³ma²ri²a² nũ³ka³txai²na² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² yxo²i²ain¹jau³su² nxe² ain³kxain¹ju³tan¹te³kxa³ya³lhu² Pe²jah³lo²nu¹ta¹na² Jo³ãu²ah³lo²nu¹ta¹na² nxe³sxã³ sa²si¹hã³ũ¹nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 15-17 A²kãã³nxu¹ta¹na² Fi³li²pah³lai²na² hxi²ka² a²nũ²a² i²li³te²a² Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² yxo²i²kxai²nãn²tu³ i³yau¹xa² ã³hũ¹kxi²sa²sai¹ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

— Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²i²a¹wi¹. Nxe³jah¹lo²su²
 kxai²nān²tu³ e³kxi²sān²nū²la² Fi³li²pah³lo²nu¹ta² hxi²ki³kxai³lu² i³yau³xa²
 ŭ³hū¹kxi²sa²sai¹ain¹ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹ Sū³na² Yāu³ka³jxah¹la²
 ā³nxū²kwai³wih¹ta¹hxai²nxa³hē¹la². Jā¹nxe³ha²kxai³ Pe²jah³la²
 Jo³āu²ah³la² nxe³ya³jah¹lo²nu¹ta²kxai³lu¹ ā³wxā³ya³tāu³a² a²nū²a²
 yxo²i²te²nāu³xu¹ta²kxai³ tē³li²ya³sxā³ a²hxi²ka² wxa²ne³hē²ta³li³sxā³
 Txa²wā¹sū³na² i³ye³kxi²te³nah¹li¹.

— Sū³na² nxe³txi¹. Wxa²yāu³ka³txa² ā³nxū²kwai³wi¹hai¹nīn¹ju³ta²
 ten³sa²sīn¹nhai¹. Nxe³ya³jau³xan¹te²kxa³ya³lhu² Txa²wā¹sū³na² A²yāu³ka³txa²
 nxū²kwai³wih¹yah³li³ta¹hxai²hē¹la².

18-19 Nxa²ha¹te¹ Si³māu²ah³lo²nu¹tai²na² sa²kxai³lu² jut³sī²nū²la²
 Pe²jah³lo²nu¹tai²na² Jo³āu²ah³lo²nu¹tai²na² nxe³sxā³ i³ye³kxi²te³nah¹li¹.

— Nxe³jah³wxi¹. Wā³nxīn¹khaix¹yah³hi¹li¹. A²nū²a² wxa²hxi²ka²
 wxa²ne³hē²ta³li³ya³hin¹kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na² A²yāu³ka³txa²
 nxū²kwai³wih¹ye¹nx2ti³hī³nx2na³li¹. Ya³hin¹kxa² yā¹nxa¹ju³ta² ten³sa²nhai¹.
 Sa¹hin¹kxai²nān²tu³ ŭ³yho³hi¹nx2ta¹tu¹wi¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

20-23 Nxa²ha¹te¹ Pe²jah³lo²nu¹ta²kxai³lu² wxi²kan¹txi³ i³wa²lū³xi²te³nah¹li¹.

— Nxe³3sa²li¹. Wxāi²na² ko³nxe³thi¹ni¹li¹. Ko³nxe³thin¹sxā³ o²la³kxi¹li¹.
 Wxāi²na² yāx¹te²a² ha³lo²a² ko³nxe³khaix¹ju³ta² sa²tā³kxi²te²ju²hē³li¹.
 Jā¹nxe³nxa²ha³ta²wi¹. Ha²ya³kxa² yxo²kwain³txa²hē³li¹. Ŭ³yho³hi²san¹ju³ta²
 ten³sa²nxa³nhai¹. Ko³nxe³thi¹nīn¹ju³ta² ā³na¹la³kxi²nha²nxā³nha²kxai³
 Txa²wā¹sū³na² wān³txa² sa²yxo²we¹ki³lxo³ni¹li¹. Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³txa²
 ŭ³yho³hi²sxā³ so¹kxi²kj³ju³ta² yū²nxa³wi¹. Nxe³ha²kxai³ ko³nxe³thi¹nīn¹ju³ta²
 i³āin²ta³kxi²nha²sxā³ ā³na¹la³kxi²nha¹sē¹li¹. Nxēn¹kxai²nān²tu³ ko³nxe³ti³
 kāi³in¹ju³ta² Txa²wā¹sū³na² nxe³wā²na³nxa²jau³nū³su² win¹ta²jau³li³
 i³ye³kxi²ta¹nhē³li¹. Nxe³ya³nxa²ha¹wi¹. Pe²jah³lo²nu¹ta²kxai³
 nxe³ta¹hxai²hē¹la².

24 Nxa²ha¹te¹ Si³māu²ah³lo²nu¹ta²kxai³ i³ye³kxi²te³nah¹li¹.

— Wxāi²na² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² i³ye³kxi²txai¹ya³hē¹li¹.
 Ju³ta² ko³nxe³ju³ta³la² khāuh³lxa³txi³nha¹kxa²yan³txi³su² nxa¹nhai¹.
 Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

25 Nxa²ha¹te¹ a³la²ni²nū²la² Je³su²jah³lai²tā² o²la³kxi²ju³ta² i²ya³kxe³su²
 i³hen³txi² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² i³yau¹ū³hi² nxe³ta³lun²ya³sān²ka³tu³
 Je³ru³sa³lē²thi³na² i³xi²te³lhxā³ ai³lha²thet³ja³ta¹hxai²hē¹la².
 Nxe³ya³ka³tu³ Sa³ma²ri²a² ko³xan¹thīn³ta² Txa²wā¹sū³na² wān³txa²
 i³yau¹ū³sa²the³tain¹ya³ta¹hxai²hē¹la². Je³su²jah³lu¹tai²na² hi²sen³su²
 a²nū²a² ko³nxe³ti³ kāi³ain¹kxa² yo³ha² sa²wa²su¹ju³ta³ yū³jau³nū³su²
 i³yau¹ū³sa²the³tain¹ya³ta¹hxai²hē¹la².

Fi³li²pah³la² E³ti³o³pi²ah³la² e³kxi²nyhu¹kxi³jau³su²

26 Nxe³ain¹nxa²ha¹te¹ oh³xan¹jah¹lo²nu¹ta² hi²sen³su² Fi³li²pah³lo²nu¹ta²kxai³
 i³ye³kxi²te³nah¹li¹.

— Fi³li²pah³lāi³. Ī³sa²yxa³sxā³ a³li³txu¹li¹. Tīh³nai²na² Je³ru³sa³lē²thi³na²
 Ka²sa³thi³na² nxe² ne³kī³son³ta³kxi²tīh³na² nxe³tīh³nān²tu³ u³je³na²
 ta³nān³nāu³a² ain¹tāu³a² tīh³na² ā³nhe¹tin¹tu¹wi¹. Nxe³tīh³na² sxi²ha²
 yū²nxa³tīh³na² ai³sē¹li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

27-28 Nxa²ha¹te¹ ā³nxai³nū²la² tīh³na² ai³sxā³ ā³nhē¹x¹tāu³a² a²nū²a²
 E³ti³o³pi²ah³lai²na² ne³kha³uh²ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jah¹la² a²i¹na² i³lxa²

Kān³ta²sa¹ka³lxi³su² ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jah¹lo²nu¹ta²na² hi²sen³kxai³lu² ta¹ka³lxa² a²sa³wit³su² ha²kxai³ ũ³yho³hi²txā³nxa² hau³ko³jah¹lo²su² ha²kxai³ nxe³jah¹lo²su² ta¹hxai²hē¹la². Kxā³nxa² Txa²wā¹sū³na² sa²nēn¹kxi²te³lhxā³ Je³ru³sa³lē²thi³na² ā³wih¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ta³lu²nu²la² kwēn¹ta²kxai³ a³li³sxā³ tīh³na² ai³lhi²ta¹hxai²hē¹la². Ka²va¹la² ũ³si³kūh¹nha²ka³lo³a² ā³wxe³ha²kxai³ I³sa³i²ah³lo²nu¹ta²na² ha³teh³nxā³nxu¹ta²na² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² i³hen³txi³jah¹la² ha³teh³nxā³nxu¹ta²na² i²tī³kxai³lu² Fi³li²pah³lo²nu¹ta²na² ne³kha²u²ta¹hxai²hē¹la². 29 Nxa²ha¹te¹ Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³txa² wān³txi³kxai³lu¹:

— Fi³li²pah³lāi³. Hi³ye³ka³lo³a² ka²va¹la² ũ³si³kūh¹nha²ka³lo³a² ā³tī³txa²hē³li¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

30-33 Nxe³nū²la² Fi³li²pah³lo²nu¹ta²kxai³ ā³nih³sxā³ ā³tī³nū²la² I³sa³i²ah³lo²nu¹ta²na² wān³txa² ain³kxi²ta¹hxai²hē¹la². Nxe³sxā³ I³sa³i²ah³lo²nu¹ta²na² wān³txai²na²sa¹:

— O³ve²a² su²ju²ta² yū³kxai²nān²ty³ ā³nhē¹te²sxa³yu²hē³li¹. Jā¹nxe³sxā³ a²wxe³txa² ũ³yho³kxi²son¹kxan²ti³ hai³txi³ i³wai¹te²sxa³yu²hē³li¹. Te²yā¹nxe³jut³su² a²nū²a² ko³nxe³thin¹sxā³ o²la³kxain¹na²hē³li¹. Yxān¹ta¹wi¹lhin¹jah¹lo²su² ha²kxai³ ka³nahx²sxā³ yxau³na²hē³li¹. Wain³txi³ o²la³kxi²nyhai¹nxa³hē³li¹. Nxe³ain¹kxa²yu³su² su²lhā³ai¹nha²kxai³ a²sa³wi³ha³lxa² yū²nxa³ha²kxai³ hxi²kan¹txi³ i³yau¹ū³nyhai¹nx3tho³li¹.

Nxe³jau³xai²li² I³sa³i²ah³lu¹ta²kxai³ nxe³ta¹hxai²hē¹la². Nxa²ha¹te¹ Fi³li²pah³lo²nu¹ta²kxai³la¹ i³ye³kxi²te³nah¹li¹:

— E³ti³o³pi²ah¹lāi³. Wān³txa² i³yī¹lin¹jau³xai²li² ā³ne³wxe³nxa²ji¹wi¹? Nxe³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³sxā³ i³wa²lū³xi²ti³an¹jau³kxai³lu¹:

— Fi³li²pah³lāi³. A²nū²a² i²li³te²a² i³yau¹ū³sai¹nxa³ha²kxai³ ā³ne³wxe³sa²nxa³nhai¹. Ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nū²la² Fi³li²pah³lo²nu¹ta²kxai³ ka³la³sxā³ ā³wxe³si¹jau³su² i³ye³kxi²ta¹hxai²hē¹la².

34 Jā¹nxe³jau³kxai³la¹:

— I³sa³i²ah³lo²nu¹ta²na² i³yau¹ū³nē³jah¹lo²su² tǎ³nxa² a²nū²a² ā³xa² i³yau¹ū³nē³jau³su² tǎ³nxa² nxe³te²sin²ta²ku² nxa¹nhai¹. Nxe³jau³xai²li² i³yau¹ū³sē¹li¹. E³ti³o³pi²ah³lu¹ta²kxai³ nxe³ta¹hxai²hē¹la².

35 Nxa²ha¹te¹ Fi³li²pah³lo²nu¹ta²na² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² ha³teh³nxā³nxa² wha²li¹txā³nxu¹ta²na² tē³nū²la² nxe³jau³xu¹tain²txi³ ā³si³wxe³ya³ka³tu³ Je³su²jah³lai²na² wān³txa² wi¹jau³xa² i³yau¹ū³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nū²la² yxo²i²ta¹hxai²hē¹la².

36 Nxa²ha¹te¹ ā³nxai³ya³tī³kxai³lu² ka³wā³lxa² ā³nhe²kxi²ya³ka³tu³ E³ti³o³pi²ah³lu¹jah¹la² wān³txi³kxai³lu¹:

— I²sa³wi¹. Ju¹xa² i³yau³sin²na²wi¹. Ū³hū¹kxi²sa²sai¹san¹ju³ta² wi¹ji¹wi¹? Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

37 Nxa²ha¹te¹ Fi³li²pah³lo²nu¹ta²na² i³wa²lū³xi²ti³an¹jau³kxai³lu¹:

— Je³su²jah³la² wān³txa² yxo²i²in¹kxai²nān²ty³ wi¹lhī³nx2na³li¹. Ta¹hxai²hē¹la². Nxa²ha¹te¹:

— Yxo²i²a¹wi¹. Je³su² Kris²tu³jah¹la² Txa²wā¹sū³na² Tah²su² na³li¹. E³ti³o³pi²ah³lu¹ta²na² nxe³ta¹hxai²hē¹la².

38 Nxe³ha²kxai³ ka²va¹la² ā³yix¹si¹jau³su² i³ye³kxi²nū²la² Fi³li²pah³lo²nu¹ta²na² hi²sen³kxai³lu² E³ti³o³pi²ah³lo²nu¹ta²na² nxe³sxā³ wxa²ka³nx¹i²yah³nū²la² i³yau³xa² ā³nū¹ya³ka³tu³ Fi³li²pah³lo²nu¹ta²na² hi²sen³kxai³lu² ū³hū¹kxi²sa²sai¹nyha¹ta¹hxai²hē¹la².

39 Nxe³nũ²la² ĩ³yau³xa² a³li³xi²yah³nũ²la² Txa²wā¹sũ³na² Yāu³ka³jxah¹la² hi²sen³kxai³lu² Fi³li²pah³lo²nu¹tai²na² sa²kxai³lu² ā³sa²so¹sxā³ nũ¹ka³na¹ A³so²to²thi³na² ā³wih¹si¹jau³kxai³lu² ta¹hxai²hē¹la². Nxa²ha¹te¹ E³ti³o³pi²ah³lo²nu¹ta²kxai³ a²wē³ta³te²la³ ĩ²xi²ti³he¹xain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la². Hāi¹sxā³ ka³lih³kxi²la²nha² ĩ³xi²ta¹hxai²hē¹la². 40 Nxa²ha¹te¹ Fi³li²pah³lo²nu¹tai²na² sa²kxai³lu² Se²sa³re²a²thi³nu¹tai²na² ā³nxa³tāu³a²sxi²je³na² yxo²ha³kxa¹ Txa²wā¹sũ³na² wān³txa² wi¹jau³xa² ĩ³hen³txi³lha²the³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ka³tu³ Se²sa³re²a²thi³nu¹tai²na² a³li³kxain¹ta¹hxai²hē¹la².

9

Sau²lah³la²yxo²ĩ²ā³si³wxe³jau³su²

1 Nxe³nxa²ha¹te¹ Sau²lah³lo²nu¹tai²na² hi²sen³kxai³lu² Je³su²jah³la² a²sa³wi³ha³lxa² ĩ³su²lhā³si¹hain¹jau³su² yxo²ha³nxe³lha³txi³ ĩ³ye³yain¹ta¹hxai²hē¹la². 2 Nxe³sxā³ wā³nxĩn¹ta² si³yxa³ka³jxah³la² ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Nxex3sa²lxi¹. Ta³mas²ko²thi³na² ai³te³la¹wi¹. Nxa¹kxai²nān²ty³ a²nũ²a² in³txi³su² ta³nxa² txu¹su² ta³nxa² Je³su²jah³lai²na² wān³txa² ā³si³tē³kxi²te²an²ty³ ĩ²ai¹na¹kxai²nān²ty³ sa²hxi²ta³kxi² so¹na¹nũ²la² Je³ru³sa³ĩē²thi³na² wa³li²na¹tu¹wi¹. Nxe³jut3su² ten³sa³nhai¹. Nxe³na¹ha²kxai³ Ju³te²a² nũ¹ka³txa² ā³nũ²kxain¹thi³nāu³a² yxo²ha³kxa¹ sa²si¹hā³sē¹li¹. San¹ka³ty³ ā³nxa³na¹ju³txān¹nxān³su² ũ³wha²li¹lhxā³ ũ³hũ¹sa²hē³li¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

3 Nxe³nũ²la² ā³nxa³ka³ty³ Ta³mas²ko²thi³na² yāu³so³nain¹ti³kxai³lu² wa³su²txi³oh²sĩ³na² ĩ³ha²te¹tha²kxai³ hxi²kan¹txi³ ĩ²nqũn³nha²ta¹hxai²nxa³hē¹la². 4 Ā³yah³xi²sxā³ ā³si³ka³ta³wxe³yain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³tāu³a² a²nũ²a² wān³txa² ain³kxi²jau³kxai³lu¹:

— Sau²lah³lāi³. Sau²lah³lāi³. Ĩh¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ khāuh³lxa³txi³san¹ji¹wi¹? Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

5 Nxa²ha¹te¹:

— Ĩh¹jah¹lo²ta³nĩn¹ji¹wi¹? Sau²lah³lo²nu¹ta²kxai³ nxe³ta¹hxai²hē¹la². Nxa²ha¹te¹:

— Txa²li² Je³su²jah³lo²lxi³na¹wi¹.

Ye³khāuh³lxa³ti³san¹jah¹lo²sa¹wi¹.

6 ĩ³sa²yxa³txu¹li¹. Nxēn¹ka³ty³ sxi²je³na² ā³wih¹txu¹li¹. Nxēn¹tāu³a² o²la³kxin¹ju³ta³nũ³a² ĩ³hen³txi³nxain¹tu¹wi¹. Ta¹hxai²hē¹la².

7 A²nxe³ti³kxai³lu² a²sa³wi³ha³lxi³nu¹ta²kxai³lu² ka³nahx2sxā³ ā³yit1tain¹ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹ a²nũ²a² ĩ²ain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la². Hāi¹sxā³ a²e³jau³xa² so¹lxi³ ain³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². 8 Jā¹nxe³nũ²la² Sau²lah³lo²nu¹tai²na² ye³han³ta³kxi²kxe³su³ ĩ³sa²yxa³ta¹ ĩ²nha²ta¹hxai²nxa³hē¹la². A²sa³wi³ha³lxi³nu¹tai²na² hi²sen³su² hxi²ki³ain¹sxā³ tē³sxā³ Ta³mas²ko²thi³na² tē³sxā³ ai³ain¹ta¹hxai²hē¹la². 9 Nxe³nũ²la² ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ a³lan²tāu³a² hai³txi³ ĩ³yai³nxa³ha²kxai³ ĩ³na²nxa³ha²kxai³ hāi¹sxā³ sxa³yain¹ta¹hxai²hē¹la².

10 Nxa²ha¹te¹ nxe³thi³nu¹tai²na¹ yxa³jah¹lo²su² A³na³ni²ah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². Je³su²jah³lai²na² a²sa³wit3su² ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jah¹lo²nu¹tai²na² sa²kxai³lu² hxi²sxā³nho³jut3sũ³ju³ta² ain³kxi²ta¹hxai²hē¹la². Ain³kxi²te³nah¹lxi¹:

— A³na³ni²ah³lāi³. Ta¹hxai²hē¹la². Nxa²ha¹te¹ A³na³ni²ah³lo²nu¹ta²kxai³ ĩ³wa²lũ³xi²te³nah¹lxi¹:

— Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxa³jah¹lāi³. Ĩh¹nxe³tin¹ji¹wi¹? Ta¹hxai²hē¹la².

11 Hxi²kan¹txa² Si³yxau³jah¹lo²nu¹ta²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— Nxex3sa²lxi¹. Ī³sa²yxau³sxā³ a³li³txu¹li¹. Tīh³nai²na² Wain³si²tīh³no²su¹ nxe³hxai²na²hē³li¹. Nxe³tīh³na² ā³nxain¹ka³tu³ Ju³ta²sah³lai²na² sxi²ha² ā³wih¹ta¹hē³li¹. Nxīn¹kxai²nān²tu³ Sau²lah³lai²na² Tar²so²thi³na² yxau²xai³jah¹lai¹tā² Ī³wā³txi³sain³txai¹nhē³li¹. 12 Nxe³jah¹lai²li² hī¹na² Txa²wā¹sū³na² Ī³ye³kxi²to³nha³li¹. Hxi²sxā³nho³jut3sū³ju³ta² Ī³nū²nhai¹. Ī³ju³ta²sa¹, in³txa² Ī³lxa² A³na³ni²ah³la² wxā³sxā³ wxa²ye³wxaih³nū²la² wxa²ye³we²txi²nū²nhai¹. Nxe³ju³ta²li² Ī³nū²nhai¹. Nxe³ta¹hxai²hē³la².

13 Nxa²ha¹te¹ A³na³ni²ah³lo²nu¹ta²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lāi³. Nxe³sa²lxi¹. Jah¹lai²li² ko³nxe³thin¹khaix1ta¹hē³li¹. Je³ru³sa³lē²thi³na² yxau³hī¹nai¹tā³ Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²ā²ain¹tū³ka³txa² ye³khāuh³lxa³ti³nyhain¹to³ta¹hē³li¹. 14 Jā¹nxain¹sxā³ kwēn¹ta²na¹ wā³nxīn¹te² si³yxau³jah¹lo²nāu³xa² hi²sen³kxai³lu² Ta³mas²ko²thi³nāu³a² Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²ā²ain¹te²a² sa²so¹sxā³ ū³tī¹kxi²si¹hain¹jau³su² sa²si¹hā³yhain¹txā³nxa² ū³hū¹nyhain¹ta¹hē³li¹. Kwēn¹ta²na¹ wxā³ain¹ta¹hē³li¹. Nxe³ta¹hxai²hē³la².

15 Nxa²ha¹te¹ Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²nu¹ta²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— Ī³kaix1so¹ai¹na¹jah¹lai²la¹wi¹. Hāi¹sxā³ ai³sē¹li¹. Ye³jen¹na² txa²wān³txa² u²xi³ tē³sxā³ ai³sxā³ Ī³hen³txi³tu¹wi¹. Ju³te²a² nū³ka³txi³sxa³te²su² te²a² a²si³yxau³ka³txa² hē³la³kxi³su² te²a² nxe³sxā³ Ī³hen³txai¹nha²kxai³ Ī³sa³e² nū³ka³txa² Ī³hen³txai¹nha²kxai³ nxe³tu¹wi¹. 16 Nxe³ha²kxai³ Txi²na² sa²kxai³lu² txa²wān³txa² yxo²ā²sai¹nha²kxai³ kāin² khāuh³lxa³ti³nyhain¹tu¹wi¹. Nxe³ju³ta²na² Ī³yau¹tū³ai¹na¹tu¹wi¹. Nxe³ta¹hxai²hē³la².

17 Nxe³nxa²ha¹te¹ A³na³ni²ah³lo²nu¹ta²kxai³ a³li³nū²la² Ju³ta²sah³la² sxi²ha² ā³wih¹ta¹hxai²hē³la². Ā³wih¹nū²la² Sau²lah³la² ye³na² wxa²ye³wxe³te³nah¹lxi¹:

— Sau²lah³lāi³. Txa²wā³tā³si¹lxi¹. Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lai²na² Je³su²jah³la² hi²sen³su² sa²si¹hā³sain¹na²li¹. A²nxe³jah¹lain²txi³ tīh³na² wxā¹nhī¹nai³tā² Ī³in¹nū²hē³li¹. A²nxe³jah¹la² ye³we²txi³sih¹nxa²ha¹jau³su² sa²si¹hā³sain¹na²li¹. Nxe³sxā³ ye³we²txi¹nxa²ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² ā³nxū²kwai³wih¹nxa²ha²kxai³ nxēn¹tu¹wi¹. Ta¹hxai²hē³la².

18 Nxe³te³na¹ ai³na²ka³lo³hū³nxe² ye³hē³jā¹nxe³kxe³hū³te²su² ā³ye³hai¹tā³nxa²ha¹te¹ Ī³ye³ten³nha²ta¹hxai²hē³la². Nxe³nū²la² Ī³sa²yxau³nū²la² Ī³yau³xa² ū³hū¹kxi²sa²sai¹ain¹ta¹hxai²hē³la². 19 Nxe³hī¹na¹ Ī³yai¹nxī²ha²kxai³ a²nū²nāu³la³ Ī³si³nxū³to³nxe²ha²kxai³ nxe³ye²yha¹ta¹hxai²hē³la².

Ta³mas²ko²thi³na² yxau²xai³jau³su².

Nxe³sxā³ Ta³mas²ko²thi³na² yxo²ā²tū³ka³txa² ā²la² kxān³su² yxau³a³nyhain¹ta¹hxai²hē³la². 20 Yxau³a³nyhain¹tāu³a² Ju³te²a² nū³ka³txa² ā³nū²kxi²thi³nāu³xa² ā³wih¹sxā³ Ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³lai¹tā² Txa²wā¹sū³na² Tah²hai²la¹wi¹. Nxe³jau³xa² wxi²kan¹txi³ Ī³hen³txi³ta¹hxai²hē³la².

21 Nxe³jut3su² a²nū²a² ain³kxain¹tū³ka³txu¹ta²kxai³ nxain¹te³nah¹lxi¹:

— Jah¹lai²li² Ī³kj³jah¹lo²su² te²la¹kū², kxā³nxa² Je³ru³sa³lē²thi³na² yxau³ain¹na²hē³kū², nxe³hī¹nai³tā² Je³su²jah³la² wān³txa² yxo²ā²ain¹tū³ka³txa² su²lā³te³lhxā³ ain¹na²hē³kū², nxe³kxa²yā¹nxe² kāi³te³lhxā³ wxā³ain¹te²la¹kū², wā³nxīn¹te² si³yxau³te²nāu³xa² hxi²ki³kxai³lu² a²nū²a² ū³tī¹kxi²si¹jau³su² sa²si¹hā³ai¹nhīn³te²la¹kū², kj³nhai¹. Nxe³ain¹ta¹hxai²hē³la².

22 Nxain¹kxan²ti³ Sau²lah³lo²nu¹ta² hi²sen³kxai³lu² e³te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³lai¹tā³ Txa²wā¹sū³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxa³u³tāu³lot³jah¹lai²la¹wi¹.
 Nxe³jau³jau¹xai²na² a²ya³la³tū³khai³nx²na³li¹. Nxe³jau³su² wxi²kan¹txi³
 i³hen³txi³ha²kxai³ hxi²kan¹txi³ i³wa²lū³xi²nyhain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la².

23 Nyhain¹ka³tū³ ye³ka³lxa¹txi³ a³lan²tāu³a² Ju³te²a² nū³ka³txa²
 ā³nhai¹tū³te²nāu³a² ā³yā³nū²kxi²nū²la² Sau²lah³lo²nu¹ta²kxai³
 su²lhā³si¹jau³su² hāi³tēn³su² i³ye³yah³lxi³ta¹hxai²hē¹la². 24 Nxe³sxā³
 sxi²thi³na² ki³tā¹kxi²nha²thi³na² yxo²a² yxo²ha³kxa¹ hāi³a²
 wah³xah³lxi³ta¹hxai²hē¹la². A³lan²ta² whāi²na¹ ka³nxah³ta² whāi²na¹
 su²lhā³te³lhxā³ ye³ten³kxa² wah³xah³lxi³ta¹hxai²hē¹la². Ain¹tah¹lxa¹
 Sau²lah³la² a²sa³wi³sa³nu¹ta²na² nxain¹jau³nu¹tā² ain³kxi²nha²nū²la²
 i³hen³jah³lxi³ta¹hxai²hē¹la². 25 Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² ka³nxah³hi²tāu³a²
 a²sa³wi³ha³lxi³nu¹ta² hi²sen³kxai³lu² Sau²lah³lo²nu¹ta²na² sa²so¹nū²la²
 sxi²ha² ki³tā¹kxi²nha²thi³na² a²ne³kan¹ta³yxo²a² sa²yxo²than²sxā³ ha³ti²a²
 u³ki³kū¹tain¹nū²la² Sau²lah³lo²nu¹ta²kxai³ sa²wi¹hain¹ka³tū³ win¹ta²te²lxi³
 sa²ha³lo²sa²tā³ain¹ta¹hxai²hē¹la².

Je³ru³sa³lē²thi³na² ai³jau³su²

26 Nxa²ha¹te¹ Sau²lah³lo²nu¹ta²kxai³la¹ a³li³nū²la² Je³ru³sa³lē²thi³na²
 ai³ta¹hxai²hē¹la². Ai³tāu³a²:

— Je³su²jah³lai²na² sa³wi³ha³lxa² ā³nū²kxai¹na¹tū¹xā¹. Jau³su² nxe³tah¹lxa¹
 a²kxā³nxa² yxa³u³tū³ka³txai²na² i³wā³wā³ta³kxi²yah³lxi³te³nah¹lxi¹.

— A²ya³la³tū³ Sau²lah³lai²na² Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²i²te²sin²ta²ku²
 ki³nhai¹. Ain¹ta¹hxai²hē¹la². 27 Nxa²ha¹te¹ Bar³na³be²ah³lo²nu¹ta²hi²sen³kxai³lu²
 Sau²lah³lo²nu¹ta²kxai³ a³ya³ti²sxā³ ā³yā³sa²so¹sxā³ a³pos²to³lo²nū³ka³txu¹ta²na²
 ai³sxā³ i²ya³ta¹hxai²hē¹la². i³ye³kxi²ya³te³nah¹lxi¹:

— Nxe³jah³lxi³si¹lxi¹. Sau²lah³lai²li² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxa³u³jah¹la²
 i²sxā³ i²ye³kxi²nū²nhai¹. Nxe³nū²la² Ta³mas²ko²thi³nāu³ai²na² Je³su²jah³lai²na²
 wān³txa² wxi²kan¹txi³ i³hen³txi³nū²nhai¹. Nxe³ya³ta¹hxai²hē¹la². 28 Nxe³nū²la²
 Sau²lah³lo²nu¹ta²kxai³la¹ Je³ru³sa³lē²thi³nāu³ai²na² Je³su²jah³lai²na²
 wān³txa² wxi²kan¹txi³ i³ye³sa²the³jain¹ta²hxai²hē¹la². 29 Ju³te²a² nū³ka³txa²
 Kre²ka² wān³txa² e³tū³ka³txu¹ta²na² i³hen³txain¹ta¹ Je³su²jah³lai²na²
 wān³txa² ain³kxi²ti³ten³ti³hex¹xai¹nxa³jau³su² su²lhā³ain¹jau³nū³su²
 i³ye³lain¹ta¹hxai²hē¹la².

30 Nxa²ha¹te¹ yxo²i²ain¹te² nū³ka³txai²na²
 hi²sen³kxai³lu² Sau²lah³la² su²lhā³te³lhxā³ nxain¹jau³xa² ain³kxi²nha²nū²la²
 Sau²lah³lo²nu¹ta²kxai³ Se³sa²re²a²thi³na² tē³sxā³ ā³nxai³ain¹ta¹hxai²hē¹la².
 Ya¹nān¹thi³na² Tar²so²thi³na² sa²si¹hā³ain¹ta¹hxai²hē¹la².

31 Nxe³ju³kxai³la¹ Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²i²tū³ka³txi³nāu³xu¹ta²na²
 yxo²ha³kxa¹ Ju³te²a²ko³xai²na² Ka³li³le²a²ko³xai²na² Sa³ma²ri²a²ko³xai²na²
 nxe³sxā³tū¹ka³txai²na²yxo²ha³kxa¹ka³lih³kxi²la²nha²yxa³u³ho³hah³lxi³ta¹hxai²hē¹la².
 Nxe³tāu³a² yxo²i²tū³ka³txu¹ta²kxai³la¹ kāin² ā³yā³tet¹sa²kxai³ Txa²wā¹sū³na²
 Yāu³ka³txa² ā³non²ta³kxi²ha²kxai³ nxe³ta¹hxai²hē¹la². Te²yā¹nxūn³sxā³
 a²nū²a² ain³kxi²khai¹nx³ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³txa²
 i³nxū²kwai³lxū¹txain¹ta¹hxai²hē¹la².

Pe²jah³la² Jo³pe²thi³na² yxa³u³xai³jau³su²

32 Nxe³ain¹tāu³a² Pe²jah³lo²nu¹ta² hi²sen³kxai³lu² u²lxi³
 ā³nxai³lha²the³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³tāu³a² Li²ta²thi³na² ā³wih¹ka³tū³ Je³su²jah³la²
 yxo²i²tū³ka³txu¹ta²kxai³ ai³si²ta¹hxai²hē¹la². 33 Nxe² ai³tāu³a² E³ne³i²ah³la²
 i³hat¹txi³ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jah³lo²nu¹ta²kxai³lu² si³kan²ta³kxi²ha²kxai³

hxi²kan¹txi³ ai³lxa³ha²kxai³ hāi¹sxā³ sxa²xai³ta¹hxi²hē¹la². Kwē³kxa²ka³lxa¹txi³
8 nxe² kwē³kon³tāu³a² sxa²xai³ta¹hxi²hē¹la². 34 Nxa²ha¹te¹ Pe²jah³lo²nu¹tai²na²
wān³txi³kxai³lu¹:

— E³ne³i²ah³lāi³. Hī¹na² Je³su² Kris²tu³jah¹la² we²txi²nxa²tu¹w¹.
Ī³sa²yxau³txu¹li¹. Sxan¹ka³lo³a² sa²hau³kot³sxā³ ā³nxi³txu¹li¹.
Nxe³ta¹hxi²hē¹la². Nxe² Ī³ye³kxi²yha¹hī¹na¹ wa³su¹txi³ Ī³sa²yxau³ta¹hxi²hē¹la².
35 Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Li²ta² nū³ka³txu¹tai²na² yxo²ha³kxa¹
Sa³ro²na² nū³ka³txu¹tai²na² yxo²ha³kxa¹ Ī²ai¹nha²kxi³ Je³su²jah³la² yxo²i²
ā³si³wxe³ain¹ta¹hxi²hē¹la².

36 Nxa²ha¹te¹ Jo³pe²thi³na² jū¹nxa² u²thīn³su² ta¹hxi²hē¹la².
Nxe³thi³nāu³ai²na² Ta³pi²ta¹ka³lxa² yxau²xai³ta¹hxi²hē¹la². Nxe³ta¹ka³lxu¹ta²
a²i³lxa² Kre²ka² wān³txa² Ī³yī¹li²nha²jau³xa² Tor²ka³ka³lxu¹su¹
ta¹hxi²hē¹la². A²nxe³ ta¹ka³lxa² yxo²i²ha²kxi³ wi¹lo²la³kxi²ha²kxi³
a²nū²a² yen³kxi³txa²te²a² a²hi²nū¹nha²kxi³ nxe³to³ta¹hxi²hē¹la².
37 Nxa²ha¹te¹ ta¹ka³lxu³nu¹ta²kxi³lu² Ī³ton³nū²la² ya³lu²ta¹hxi²hē¹la².
Nxa²ha¹te¹ a²nū²nāu³a² wxa²hi³la³kxain¹sān²ka³tū³ sxi²ha² jū¹nxa²
kīn³thi³na² ūh³wa¹ain¹ta¹hxi²hē¹la². 38 Nxa²ha¹te¹ Li²ta²thi³nu¹tai²nān²ta²
yxo²i²tū³ka³txu¹ta²na² ain³kxi²nyhain¹jau³kxi³lu¹ Pe²jah³lai²li² Jo³pe²thi³na²
yxau³nū²nha¹. Ain¹jau³su² ha²kxi³ in³txa² ha¹li¹ sa²si¹hā³nyhain¹ta¹hxi²hē¹la².
Nxain¹jau³kxi³la¹:

— Pe²jah³lāi³. Ī²sa²te³lhxā³ wa³su¹txi³ wxā³sxā³ Ī²sa²sī¹nhē³li¹.
Nxe²e³kxah¹lxī³ta¹hxi²hē³la².

39 Nxa²ha¹te¹ Pe²jah³lo²nu¹ta²kxi³lu² nxe³jau³kxi³lu² ain³kxi²nha²nū²la²
ā³sa²so¹nxa²ha¹te¹ ā³si³tē³kxa² Ī³xi²ya³ta¹hxi²hē¹la². Ya³ka³tū³
sxi²nhu¹ta² tē³sxā³ ā³wi²xi²ya³ta¹hxi²hē¹la² oh³xan¹thīn²ta²sa³.
Nxe³ha²kxi³ txu¹ti³nāu³xa² wha³te³se³na³ka³lxu³nāu³xa² ā³tū³xi²ka³tū³
Ī³nān³yah³lxī³ha²kxi³ wā²la²ka³lo³a² ya³lu²ta¹ka³lxi²na² wā²nhū¹
ū³hū¹ain¹ka³lo³nāu³xa² wā²nā³ū¹yah³lxī³ta¹hxi²hē¹la². Ka³lo³ka³lxi²txi³
wet¹sxā³ ū³hū¹ain¹ka³lo³nāu³xa² wā²nā³ū¹yah³lxī³ta¹hxi²hē¹la².
40 Nxa²ha¹te¹ Pe²jah³lo²nu¹tai²na² hi²sen³kxi³lu² a²yxo²ha³kxa¹ a³li³si¹jau³su²
Ī³ye³kxah¹lxī³ta¹hxi²hē¹la². Nxe³nū²la² ā³ka³tih³wxe³nū²la² Txa²wā¹sū³na²
e³kxi²ta¹hxi²hē¹la². Nxe² Ī³ye³kxi²sxā³ ā³na¹nxa²ha¹te¹ ā³yxo²o³tū¹sxā³
Ī³ye³kxi²te³nah¹lxī¹:

— Ta³pi²ta¹ka³lxi³. Ī³sa²yxau³txu¹ni¹. Ta¹hxi²hē¹la². Nxe² Ī³ye³kxi²hī¹na¹
ya³lu²ta¹ka³lxu³nu¹ta²kxi³ Ī³ye³ten³nha²ta¹hxi²hē¹la². Nxe³sxā³ Ī²tāu³
Pe²jah³lo²nu¹tai²na² Ī²ta¹hxi²hē¹la². 41 Nxa²ha¹te¹ Pe²jah³lo²nu¹ta²kxi³lu²
hxi²ki³nū²la² sa²yxo²ka³ta³wxe³ta¹hxi²hē¹la². Nxe³nū²la² Je³su²jah³lai²na²
wān³txa² yxo²i²tū³ka³txi²su² te²a² txu¹ha² wha³te³sa²te²su² te²a² nxe³sxā³
Ī³kaix¹sa²nū²kxi²xi²sxā³ Ī³ye³kxi²te³nah¹lxī¹:

— Ta¹ka³lxi²na² hī¹na² ka³teⁿ³su²xi²na³ni¹. Pe²jah³lo²nu¹ta²kxi³
nxe³ta¹hxi²hē¹la².

42 Nxe³jut³su² Jo³pe²nū³ka³txa² yxo²ha³kxa¹ ain³kxi¹nha²kxi³
a²nū²a² ka³lxa¹txi³ yxo²i² ā³si³wxe³ain¹ta¹hxi²hē¹la². 43 Nxe³nū²la²
Pe²jah³lo²nu¹ta² hi²sen³kxi³lu² Si³māu²ah³la² sxi²ha² ye³ka³lxa¹txi³
a³lan²ni²sxā³ yxau³ta¹hxi²hē¹la², Jo³pe²thi³na²sa³. A²nxe³jah¹la² po¹na³ wā²la²
o²la³kxi²jah¹lo²su² ta¹hxi²hē¹la².

10

Pe²jah³la² Ko³ne²lah³la² nxe³ya³jau³su²

1 Nxa²ha¹te¹ Se²sa³re²a²thi³nu¹tai²na² Ko³ne²lah³la² yxau³ta¹hxi²hē¹la². Yxau³ka³tu³i³ta³li³ā²na² nū³ka³txa²so³ta²to²nū³ka³txan²tu³a²hxi²kan¹jah³lo²su²ta¹hxi²hē¹la². A²nxe³jah¹lu¹tai²na² Ro³ma²no²ko³xa² a²wa³kxē³nxa²hxi²ki³kxai³lu² i³hxi²kat¹jah¹lo²su² ta¹hxi²hē¹la². 2 A²nxe³jah¹lo²nu¹tai²na² hi²sen³kxai³lu² Ju³te²an¹te²su² te²a² yen³kxi³txa²kxai²nān²tu³wā²nhū¹nyhain¹to³ta¹hxi²hē¹la². Nxe³kxa²yu³su² jah¹lain²txi³ a²sxe³xa³ka³lxa²a²wē³ha³lxa² whāi²na¹ Txa²wā¹sū³na² i³ye³kxain¹to³ta¹hxi²hē¹la². Nxe³sxā³Sū³na² wān³txa² sa²yxo²we¹jah³li³to³ta¹hxi²hē¹la². 3 A²nxe³jah¹lu¹ta²kxai³la¹ā³sa²ti¹ta³xi²tāu³a² i³hxi²sxā³nho³jut³sū³ju³ta² i²ta¹hxi²hē¹la². Oh³xan¹jah¹la² wxa²kan³sxā³i³ye³kxi²te³nah¹li¹.

— Ko³ne²lah³lāi³. Nxe³ta¹hxi²hē¹la².

4 Nxa²ha¹te¹ Ko³ne²lah³lo²nu¹ta²kxai³lu² ten³sa²tā³sxā³ yuh³li³tēn³txi³i³ye³kxi²te³nah¹li¹.

— Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. Īh¹nxe³tin¹ji¹wi¹? Ta¹hxi²hē¹la². Nxa²ha¹te¹oh³xan¹jah¹lo²nu¹tai²na² wān³txi³kxai³lu¹.

— Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² wxa²wān³txa² i³ye³kxai¹nīn¹jau³xa²ain³kxi²ha²kxai³ wi¹lo²la³kxin¹ju³ta² i²ha²kxai³ nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu²wi¹kāi³ūh¹nx2ti³tu¹wi¹. 5 Nxe³ūh¹nx2ti³ha²kxai³ Jo³pe²thi³na² wxa²sa³wi³ha³lxa²sa²si¹hā³txai¹nhē³li¹. Nxe³thi³tāu³ai²na² Si³māu² Pe²jah³la² yxau²na³li¹. 6 A²nxe³jah¹la² Si³māu²ah³lai²na² po¹na² wā²la² o²la³kxi²jah¹lai²na² sxi²ha²ha³la³ka³lxa³lon³na³li¹. Nxe³thi³na² i³ye³na² yxo²ka³teh³xan¹thīn³su² na³li¹. A²nxe³jah¹la² wxā³si¹jau³su² sa²si¹hā³txai¹nhē³li¹. Nxe³ta¹hxi²hē¹la².

7 Nxa²ha¹te¹ oh³xan¹jah¹lu¹tai²na² a³li³kxa²si³yo³na² Ko³ne²lah³lu¹ta²hi²sen³kxai³lu² a²sa³wi³ha³lxa² i³kaix1ta¹hxi²hē¹la². A²sa³wi³ha³lxa²ha¹li¹ a²so³ta²to² ka³na³ka³na³tha²kxai³ a²nxe³jah¹la² Txa²wā¹sū³na²i³ye³kxi²nūn³jah¹lo²su² ta¹hxi²hē¹la². A²nxe³te²na² i³kaix1ta¹hxi²hē¹la². 8 Ī³kaix1tū²la² hxi²sxā³nho³tēx³jut³sū³ju³ta² i³yau¹ū³ain¹sān²nū²la² Jo³pe²thi³na²sa²si¹hā³ain¹ta¹hxi²hē¹la².

9 Nxa²ha¹te¹ a³lan²nūn³tāu³a² tūh³na² ā³nxi³ain¹ti³kxai³lu² Jo³pe²thi³na²yau³so³nain¹ti³kxai³lu² Pe²jah³lo²nu¹ta² hi²sen³kxai³lu² sxi²ha²ki³txan¹thi³na² ka³la²ta¹hxi²hē¹la². Ne³ka³ka³ton³tāu³a² Txa²wā¹sū³na²i³ye³kxi²te³lhxā³ ta¹hxi²hē¹la². 10 Nxe³tāu³a² he³ha²kxai³ yain³txa²te³ki²ta³lun²sān²tai²lā¹ nxe³jau³su² wah³nxe³tāu³a² hxi²sxā³nho³jut³sū³ju³ta²i²ta¹hxi²hē¹la². 11 Nxe³ye²te³nah¹li¹ oh³sīn³na² ā³nhai²ta³li³ye²ha²kxai³wā²la²ka³lo³hū³ka³lo³a² kāin²ka³lo³a² sa³yu³ka³txū²la³kxi²kxe³jut³sū³nxe²ā³yu³lho¹je²ta¹hxi²hē¹la². 12 Ā³yu³lho¹je²nū²la² a²wā²lē¹nāu³a² ka³yxuh³xa²ka³lxa¹txi³ wi²sxa³ye²ta¹hxi²hē¹la². Ha³lo²a² ai³te²a² wi²sxa² sa³wxe³na²ai³te²a² wi²sxa² txih³nāu³xa² he³la³kxa² wi²sxa² ai³ka³nāu³xa² he³la³kxa² wi²sxa²ka³yxuh³xa² wi¹te²su² kxan²ti³ kq³nxe³te²su² kxan²ti³ wi²xai³ye²ta¹hxi²hē¹la². 13 Nxa²ha¹te¹ Pe²jah³lo²nu¹ta²kxai³lu² wān³txa² oh³xan¹jah¹la² e³jau³xa²ain³kxi²te³nah¹li¹.

— Pe²jah³lāi³. Ī³sa²yxau³txu¹li¹. Ā³nan³ta²sxā³ ū³hī³lī¹txu¹li¹. Ta¹hxi²hē¹la².

14 Nxa²ha¹te¹ Pe²jah³lo²nu¹tai²na² wān³txi³kxai³lu¹.

— Sũ³na² kãin²jah¹lãi³. Nxẽn²nxa³wi¹. Ju³te²a² nũ³kã³txa² ka³yxuh³xa² wi¹te²a² so¹lxi³ wxa²nhi²te²ju²hẽ³li¹. Jãx1te²sã¹wi¹. Ka³yxuh³xa² kox3te²la³ hai³txi³ wxa²nhi²te²txã³wi¹. Nxe³ha²kxai³ ten³sa²nxa³nhai¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

15 Nxa²ha¹te¹ oh³xan³jah¹la² wãn³txa² ain³kxi²te³nah¹lxi¹.

— Nxe²nxa³wi¹. Ka³yxuh³xai²li² Txa²wã¹sũ³na² wi¹te²lo³kxe³su² ko³te²lo³txa³hẽ¹li¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

16 Te²yã¹nxe³jut3su² ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ ãh¹ e³kxi²xi²ka³tu³ sa²ka³la¹so¹xet2ta¹hxai²hẽ¹la².

17 Ai¹nha²kxai³ Pe²jah³lo²nu¹ta²kxai³ i³wã³wã³ta³kxi²ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ti³kxai³lu² Ko³ne²lah³la² a²sa³wi³ha³lxi³nu¹ta²kxai³lu² Si³mãu²ah³la² sxa³thi³na² i³wã³txain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Ain¹ka³tu³ i³yau¹u³hain¹nũ²la² sxi²ha² a²yo²a² yau³son³sxã³ ã³yit1tain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 18 ã³yit1sxã³ i³kaix1tain¹te³nah¹lxi¹.

— Nxe³txe¹. Thi¹nãu³ai²na² Si³mãu² Pe²jah³la² yxau³ji¹we¹? Ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

19 Nxe³ju³tan¹ti³kxai³lu² Pe²jah³lo²nu¹ta²kxai³lu² hxi²sxã³nho³jut3sũ³ju³tu¹ta² ne³kxe³kxi²nha²yxau³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³tãu³a² Txa²wã¹sũ³na² A²yãu³ka³txa² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹.

— Nxex3sa²lxi¹. In³txa² ha¹li¹ ka³na³ki¹ i²nxa²te³lhxã³ wxã³ain¹na²li¹. 20 Nxe³ha²kxai³ i³sa²yxau³sxã³ a³ka³nxi¹txu¹li¹. Hxi²waun³txi²nhxãn³kxe³su² ã³si²tẽ³kxi¹txai¹nhẽ³li¹. Txai²li² sa²si¹hã³u¹nxi¹na¹hẽ³li¹. Sũ³na² Yãu³ka³txa² nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

21 Nxa²ha¹te¹ Pe²jah³lo²nu¹ta²kxai³ wxa²ka³nxi²nũ²la² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹.

— Nxe³jah³lxi³sa²lxi¹. A²nũ²a² ã³ten³yah³lxin¹jah¹lu¹txain²txi³na¹wi¹. Ìh¹nxe³ka²yan³ti³ta³ wxã³yah³lxin¹ji¹wi¹? Ta¹hxai²hẽ¹la².

22 Nxa²ha¹te¹ i³wa²lũ³xain¹te³nah¹lxi¹.

— Txa²hxi²kan¹jah¹la² Ko³ne²lah³la² sa²si¹hã³sa²sĩn¹na²hẽ³li¹. A²nxe³jah¹la² wi¹lhin¹jah¹lo²su² sĩn¹na³li¹. Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² sa²yo²wet1sĩ¹nhxai²na²hẽ³li¹. Nxe³ka³tu³ Ju³te²a² nũ³kã³txa² yxo²ha³kxa¹ ã³nũ¹ti³te²syu¹hain¹sĩn¹na³li¹. A²nxe³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² oh³xan¹jah¹lai²na² wãn³txa² ain³kxi²te³nah¹lxi¹. “Si³mãu² Pe²jah³la² i³kaix1so¹si¹jau³su² sa²si¹hã³txa²hẽ³li¹. Nĩn¹kxai²nãn²tu³ i³ye³kxi¹nxain¹jau³xa² wi¹lain³kxi¹txai¹yah³lxi³hẽ¹li¹.” Nxe³na²hẽ³li¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

23 Nxe²e³ta³lun²nũ²la² Pe²jah³lo²nu¹ta²na² wãn³txi³kxai³lu¹.

— ã³wih²jah¹lxi³hẽ¹li¹. Txa²sxi²ha² yxau³sxã³ ãu³xi¹jxah³lxi³hẽ¹li¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². Ai¹nha²kxai³ ka³nxa³ha²ta³a² i³sa²yxau³sxã³ ã³si²tẽ³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Jo³pe²thĩ³nãn¹ta² in³txa² Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² yxo²i²te²an²tu³ ka³na³ki¹nũ² ãn³si²tẽ³kxi²nyhain¹nũn³ta¹hxai²hẽ¹la².

24 Ka³nxa³ha²ta³nũn³tãu³a² Se²sa³re²a²thĩ³na² ã³wi¹hain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³tãu³a² Ko³ne²lah³lo²su² te²a² a²sa³wi³ha³lxi³su² te²a² a²wã³tã³txi³nãu³su² te²a² yxo²ha³kxa¹ wah³nxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². A²kxã³nxa² a²nũ²a² ka³lxa¹txi³ i³kaix1tai¹nha²kxai³ ã³yã³nũ²kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

25 Nxa²ha¹te¹ Pe²jah³lo²nu¹ta²na² sa²kxai³lu² sxi²ha² yau³so³nai¹nhĩ¹na² Ko³ne²lah³lo²nu¹ta²kxai³ ne³kxau²hain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Ne³kxau²hain¹ka³tu³ Pe²jah³la² a²ne³kxai³tãu³a² i³sa²nẽn¹kxi²te³lhxã³ ã³ka³tih³wxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

26 Nxa²ha¹te¹ Pe²jah³lo²nu¹ta²kxai³lu² hxi²ki³nũ²la² sa²yo²ka³ta³wxe³yha¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³sxã³i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹.

— İ̇sa²yxausē¹li¹. Txai²na² a²nũ²khai³su² nũn³te²sa¹wi¹. Wxa²hxi²kan¹txa² Si³yxaus¹jah¹lo²su² te²txā³wi¹. Ta¹hxi²hē¹la².

27 Nxe³ha²kxai³ İ̇ye³kxi²sxā³ ā³wi¹hain¹nũ²la² a²nũ²a² ka³lxa¹txi³ nũn¹sxā³ wah³nxe³yah³lxi³ta¹hxi²hē¹la². 28 Nxe³ha²kxai³la¹ Pe²jah³lu¹tai²na² wān³txi³kxai³lu¹.

— Txai²li² Ju³te²ah³lo²su² nxa¹ha²kxai³ wxāi²na² Ju³te²a² nũ³ka³txi³syah¹lxa³nha²kxai³ nxe³ki³sxai²tai¹ti²tu³wi¹. Nxe³ha²kxai³ ha³na³ka³lxi³ yxau²xai³ki³sxai²tai¹ti²tu³wi¹. Ju³te²a² nũ³ka³txa² ũ³wha²li¹txā³nxu¹tai²na² nxe³te³nai¹ti²tu³wi¹. Nxe³yān¹ta¹ kwēn¹tai²na¹ Txa²wā¹sũ³na² İ̇yau¹ũ³sain¹na²hē³li¹. İ̇yau¹ũ³sain¹ka³tu³ a²nũ²a² nũ³ka³txa² ā³sa³nũn³te²a² ha³na³ka³lxi² yxau³kxan²ti³ ko³nxe³ju³ta² kái³ain¹jau³su² İ̇y¹li²hai¹na¹ju³ta² wai³nxa³wi¹. 29 Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² sa²si¹hā³sai¹nh¹na² wa³su³txi³ wxā³ye¹nx2ta¹wi¹. Nxe³na¹ha²kxai³ İ̇h¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ İ̇kaix¹so¹sah¹lxin¹sai¹li¹? Pe²jah³lo²nu¹ta²kxai³ nxe³ta¹hxi²hē¹la².

30 Nxa²ha²te¹ Ko³ne²lah³lo²nu¹tai²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— Ye³ha¹li¹ ka³na³ki² a³la²nhĩn¹nai³tā² ā³sa²ti¹tā³xi²hĩ¹nai³tā² Txa²wā¹sũ³na² İ̇ye³kxi²na¹hē³li¹. Nxe³na¹tāu³a² a²nũ²a² wa³su³txi³ wxā³na²hē³li¹. A²wā²la²ka³lo³a² kāin² ha³te¹tha²kxai³ txa²ne³kxai³tāu³a² wxā³sxā³ İ̇ye³kxi²sa³na²hē³li¹. 31 Nxe³sa³te³nah¹lxī¹: “Ko³ne²lah³lāi³. Txa²wā¹sũ³na² hi²sen³su² wān³txai²li² İ̇ye³kxi²nĩn¹jau³sa² ain³kxi²nxa²ha²kxai³ wi¹lo²la³kxin¹ju³ta² İ̇nxa²ha²kxai³ nxe³na²hē³li¹. 32 Nxe³ju³ta² nxe³sē¹li¹. Jo³pe²thi²na² wxa²sa³wi³ha³lxa² tē³sxā³ ũ³sa²si¹hā³txai³nhē³li¹. Si¹māu² Pe²jah³la² İ̇kaix¹so¹sē¹li¹. A²nxe³jah¹lai²li² Si¹māu²ah³lai²na² po¹na² wā²la² o²la³kxi²jah¹la² sxi²ha² ha³la³ka³lxa³lon³na³li¹. İ̇ye³na² yxo²ka³teh³xan¹thi³na² yxau²na³li¹.” Sain¹na²hē³li¹. 33 Sai¹nha²kxai³ wa³su³txi³ ũ³sa²si¹hā³ai¹na¹hē³li¹. Nxe³ai¹na¹ha²kxai³ wa³su³txi³ wxān¹ten¹tu³wi¹. Jā¹nxe³na¹ju³kxai³lu² Txa²wā¹sũ³na² yen³nāu³a² yxau³ki³sa²kxai³ wān³txa² İ̇ye³kxi²nxain¹jau³xa² ain³kxi¹nxa²sĩn¹te³la¹wi¹. Nxe³ta¹hxi²hē¹la².

Pe²jah³lo²nu¹tai²na² wān³txa² İ̇yau¹ũ³jau³su²

34 Nxa²ha²te¹ Pe²jah³lo²nu¹ta²kxai³lu² İ̇ye³kxi²te³nah¹lxī¹:

— Txa²wā¹sũ³na² hi²sen³su² Ju³te²a² nũ³ka³txa² so¹lxī³ yũ³te²sxa³yu²hē³li¹. A²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ ten³te²ju²hē³li¹. Nxe³ju³tai²li² a²kwēn¹tai²na¹ e³kxi²nha¹wi¹. 35 Nxa¹ha²kxai³ a²nũ²a² nũ³ka³txi³nāu³xai²na² a²nũ²a² İ̇li³te²su² te²na² Txa²wā¹sũ³na² wān³txa² yxo²tē²sxā³ sa²yxo²we¹te²su² te²an²tu³ Txa²wā¹sũ³na² yen³nāu³a² wi¹lhin¹sxā³ İ̇tu³wi¹. 36 Nxe³jut³su² ha²kxai³ Ju³te²a²ko³xa² whāi²na¹ Txa²wā¹sũ³na² wān³txa² wi¹jau³xa² ha³ta³nxe³tai¹ti²tu³wi¹. Ha³ta³nxe³te³nah¹lxī¹: “Je³su² Kris²tu³jah¹lai²na² so¹lxī³ a²nũ²a² ē¹nāu³a² ā³sa²hāu²no³tain¹te³lhxā³ wxā³tai¹ti²tu³wi¹. A²nxe³jah¹lai²li² Txa²wā¹sũ³na² A²hxi²kan¹txa² Si³yxaus¹jah¹lo²su² tai¹ti²tu³wi¹.” 37-38 A²nxe³jah¹lai²na² hi²sen³kxai³lu² Txa²wā¹sũ³na² Yāu³ka³txa² ā³nxũ²kwai³wi¹hain¹sxā³ İ̇nxũ³kü³ti³lxon³tai¹ti²tu³wi¹. Je³su²jah³lain²txi³ Na³sa³re²thi³na² ton¹ta³lun²ka³tu³ Jo³āu² Ba³tis²jah³jai¹tā² a²hxi²ki³kxai³lu² İ̇yau³xa² ũ³hũ¹kxi²sa²sai¹ain¹tai¹ti²tu³wi¹. Nxe³ka³tu³ Ka³li³le²a²ko³xa² yxo²ha³kxa¹ a²wā³kan¹ko³xa² yxo²ha³kxa¹ nxe³sxā³ wā³nxĩn¹sxā³ o²la³kxi²tai¹ti²tu³wi¹. Nxe³ha²kxai³ Sa³ta³na²jah¹lai²tā² sa²kxai³lu² a²nũ²a² wa³ka³ti³lo³txain¹kxai²nān²tu³ Je³su²jah³lai²na² hi²sen³kxai³lu²

sa²wa²su¹txai¹nhxai²tai¹ti²tu³wi¹, Txa²wā¹sū³na² ā³si³tē³kxi²ha²kxai³lu¹.
 39 Nxe³ju³ta¹na² yxo²ha³kxa¹ i²sī¹na¹hē³li¹. Ju³te²a²ko³xa² yxau³sxā³ wi¹kāi³i²
 Je³ru³sa³lē²thi³na² yxau³sxā³ wi¹kāi³i² nxe³ju³ta¹na² whāi²na¹ i²sī¹na¹hē³li¹.
 Nxe³ka³tu³ hi³sa³ka³txa² i³hxi²kī¹la³kxain¹nū²la² i³ya²lu¹tain¹na²hē³li¹.

40 Nxe³yān¹ta¹ ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ a³lan²nxe³tāu³a¹ Txa²wā¹sū³na²
 hi²sen³kxai³lu² ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²na²hē³li¹. Nxe³nū²la² a²nū²a²
 a²yen³khai³xa² i²ain¹na²hē³li¹. 41 Yxān¹ta¹ kwa²nū³kā³txa² hai³txi³
 i²ai¹nxa³hē³li¹. Hāi¹nxe³sxā³ a³pos²to³lo² nū³ka³txa² i³kaix¹so¹tū³ka³txai³tā²
 so¹lxi³ i²ain¹sī¹na¹hē³li¹. i³yai³ni² i³na² nxe³ya³sī¹na¹hē³li¹. 42 Nxe³ha²kxai³
 kwa³na³sain¹sīn¹te³nah¹lxi¹: “Je³su²jah³la² ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²jau³su²
 a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ i³hen³txi³txai¹yah³lxi³hē¹li¹. A²nū²a² ka³ten³su²
 tā³nxa² ya³lu²te²su² tā³nxa² nxe³te²su² te²yo²ha³kxa¹ Je³su²jah³lain²txi³
 a²nū²a² wi¹lhin¹tā³nxa² kō³nxe³thin¹tā³nxa² kāi³ain¹kxa² yā¹nxe³jau³su²
 i³yī¹li²hain¹tu¹wi¹. i³hxi²ka¹ti³hi¹tai¹na¹hē³li¹, Txa²wā¹sū³na²
 i³hxi²ka¹tai¹nha²kxai³lu¹.” Nxe³sain¹sīn¹na²hē³li¹. 43 Te²yā¹nxe³ju³kxai³lu² Sū³na²
 wān³txa² i³hen³txi³tū³kā³txa² ū³wha²li¹txā³nxai³tān¹jau³su² e³ain¹te³nah¹lxi¹:
 “A²nū²a² i²li³te²na² sa²kxai³lu² Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²i²kxai³nān²ti³
 a²kō³nxe³ti³ kāi³ju³ta² ā³na¹la³kxi²nha²kxai²nān²tu³ kō³nxe³ti³ kāi³ain¹kxa²
 yo³ha² sa²wa²su¹tain¹tu¹wi¹, Je³su²jah³lai²na² i³lxa² wxi²ka¹nha²kxai³lu¹.” Sū³na²
 ū³wha²li¹txā³nxai³tā² nxe³ta¹hxai²hē¹li¹. Pe²jah³la² nxe³ta¹hxai²hē¹li¹.

Sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² Ju³te²a² nū³kā³txi³sxa³te²a² nxū²kwai³yxau³jau³su²

44 i³ye³ta³lu²nxa³tā³lxa¹ Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³txa² hi²sen³kxai³lu² a²nū²a²
 ain³kxi²nyhain¹te²a² ā³nxū²kwai³wi¹yah³lxi³ta¹hxai²hē¹li¹. 45-46 Nxe³tāu³a²
 wān³txa² a²nū²a² ā³sa²nūn³te²a² e³jau³xa² i³ye³kxi² Txa²wā¹sū³na²
 i³sa²nēn¹kxi² nxe³yah³lxi³ta¹hxai²hē¹li¹. Nxe³ain¹jut³su² Pe²jah³lai²na²
 ā³si³tē³kxi²tū³kā³txu¹tai²na² o²lain¹te³nah¹lxi¹:
 — Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³txa² hi²sen³su² Ju³te²a² nū³kā³txi³sxa³te²su² te²a²
 ā³nxū²kwai³wi¹hain¹nūn³nīn²tai¹. Nxe³ain¹ta¹hxai²hē¹li¹.

47 Nxa²ha¹te¹ Pe²jah³lo²nu¹tai²na² wān³txi³kxai³lu¹:
 — Txa²wā¹sū³na² A²yāu³ka³txa² ā³nxū²kwai³wi¹hain¹nūn³na³li¹.
 Txa²wā¹kxi³nāu¹xai² yā¹ye¹nxain¹na³li¹. Nxe³ha²kxai³ i³yau³xa²
 ū³hū¹kxi²sa²sai¹ain¹ju³ta² wain³na³li¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹li¹.

48 Nxe³ha²kxai³ Je³su² Kris²tu³jah¹la² a²wān³txa² yxo²i²ai¹nha²kxai³ i³yau³xa²
 ū³hū¹kxi²sa²sai¹ain¹ta¹hxai²hē¹li¹. Nxe³ta¹lun²nū²la² Ko³ne²lah³lo²nu¹tai²na²
 wān³txi³kxai³lu¹:

— Ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ a³lan²sxā³ yxau³syah¹lxi³hē¹li¹. Nhyai¹nha²kxai³
 a²ya³la³tu³ yxau³kxi²nyhain¹ta¹hxai²hē¹li¹.

11

Pe²jah³la² wān³txa² yxo²i²sxā³ hxi²kan¹te²nāu³xa² i³hen³txi³jau³su²

1 Jā¹nxe³jau³su² u²lxi³ ha³tā³nxe³ha²kxai³ yxo²i²tū³kā³txa² Ju³te²a²ko³xa²
 yxau³xai³tū³kā³txan²tu³ nxe³jau³jau¹xai²na² ain³kxi² a³pos²to³lo² nū³kā³txa²
 ain³kxi² nxe³ain¹ta¹hxai²hē¹li¹. Nxe³te³nah¹lxi¹:
 — Ju³te²a² nū³kā³txi³sxa³te²a² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ain³kxi²sxā³
 sa²yo²we¹tain¹nū²nhai¹. Ain¹ta¹hxai²hē¹li¹. 2-3 Nxa²ha¹te¹ Pe²jah³lai²na²
 sa²kxai³lu² Je³ru³sa³lē²thi³na² ā³wih¹ta¹hxai²hē¹li¹. Ā³wih¹nxa²ha¹te¹ Ju³te²a²
 nū³kā³txa² yxo²i²te²an²tu³ i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Pe²jah³lāi³. Ju³te²a² nū³kā³txi³sxa³te²na² sxi²ha² ā³wih¹ta¹hī¹nhē¹li¹. Nxe³kxa²yu³su² ī³yain³ya¹hain¹ta¹hī¹nhē¹li¹. Nxe³ju³ta²li² txa²wā¹nū³kā³txi³sxa³ha²kxai³ wai³nxa³wi¹. Ain¹ta¹hxai²hē¹la².

4 Nxai¹nha²kxai³ Pe²jah³lo²nu¹ta²kxai³ wān³txai²na² yxo²ha³kxa¹ nxe² ī³yau¹ū³ta¹hxai²hē¹la².

5 ī³yau¹ū³te³nah¹lxi¹:

— Nxe³jah³lxi³sa²lxi¹. Ju¹ta²na² ī³yau¹ū¹nx2ta¹tu¹wi¹. Ā³wi¹lhī¹na² Jo³pe²thi³na² ha³la³ka³lxa³lo³na¹hī¹nai³tā² Txa²wā¹sū³na² ī³ye³kxi²na¹tāu³a² hxi²sxā³nhot3sa²jut3sū³ju³ta² ī²a¹hē³li¹. ī²a¹ka³tu³ta¹ wā²la²ka³lo³hū³ka³lo³a² kāin²ka³lo³a² oh³sū³na² a³ka³nxī³sxā³ ā³yu³lho¹je²na²hē³li¹. 6 Ā³yu³lho¹je²nū²la² wā²lē¹nāu³ai²na² ka³yxuh³xa² ka³lxa¹txi³ wi²sxa³ye²na²hē³li¹. Ka³yxuh³xa² wi¹te²su² wi²sxa² ka³yxuh³xa² kō³te³su² wi²sxa² txih³xa² wi²sxa² ai³ka² wi²sxa² nxa²hē³li¹. 7 A²nxe³hī¹na² oh³xan¹ta² e³jau³xai²na² ain³kxai¹na¹te³nah¹lxi¹: “Pe²jah³lāi³. ī³sa²yxa³txu¹li¹. Ā³nan³txa²sxā³ nū¹hī³lhī¹txu¹li¹.” Sain¹na²hē³li¹.

8 Nxe³sain¹nxa²ha¹te¹: “Tī³hex1sa²nxa³nhai¹. Ka³yxuh³xa² wi¹lxa³te²a² hai³txi³ hī³lhī²te²txā³wi¹.” Nxe³ai¹na¹hē³li¹. 9 Nxa²ha¹te¹ oh³xan¹jau³xa² āh¹ain³kxi²na¹te³nah¹lxi¹: “Ka³yxuh³xai²li² Txa²wā¹sū³na² wi¹te²lo³jau³su² nxe³nxain¹kxai²nān²tu³ ī³so¹jī²se¹li¹. Ka³yxuh³xai²li² kō³nxe³te²lo³jau³su² ī³ye³txa³hē¹li¹.” Nxe³sain¹na²hē³li¹. 10 Te²yā¹nxe³jut3su² ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ ī³ye³kxi²xi²sain¹ka³tu³ sa²ka³la³so¹xi²na²hē³li¹. 11 Nxe³na¹tāu³a² in³txa² ha¹li¹ ka³na³ki¹ nxe³sxā³ Se²sa³re²a²thi³na² a³li³ain¹ka³tu³ sxi²ha² yxa³na¹thi³nai³tā² ā³si³tē³kxi²si¹hai¹na¹jau³su² ī³ye³kxi²sain¹na²hē³li¹. Nxe³sxā³ ye³jen¹nāu³a² ān³si³tē³kxai¹na²hē³li¹. 12 Nxe³tī³kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² A²yāu³ka³txa² ī³ye³kxi²sain¹te³nah¹lxi¹: “Ān³si³tē³kxai¹nīn¹ju³ta³nū³a² hxi²waun³txi³txa³hē¹li¹. Hāi¹sxā³ ā³si³tē³kxi²tain¹yah¹lxi³hē¹li¹.”

Nxe³sain¹na²hē³li¹. Nxe³sain¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Se²sa³re²a²thi³na² ai³si¹na¹hē³li¹. In³txa² yxo²ī²te²a² ha¹li¹ ha¹li¹ txai²na² nxe³sxā³ ā³si³tē³kxain¹si¹na¹hē³li¹. Nxe³te³na¹ Kō³ne²lah³lai²na² sxi²ha² ā³tī³sxā³ ā³wih¹si¹na¹hē³li¹. 13 Ā³wih¹si¹na¹nxa²ha¹te¹ Kō³ne²lah³la² ī³ye³kxi²sain¹si¹na¹te³nah¹lxi¹: “A²wi¹lhī¹na² oh³xan¹jah¹lai²na² wxā³sxā³ txa²sxi²ha² ā³wih¹sxā³ ī³ye³kxi²sain¹te³nah¹lxi¹: ‘Nex3sa²lxi¹. Jo³pe²thi³na² sa²si¹hā³txai¹nhē³li¹. A²nū²a² Si³māu² Pe²jah³la² ā³wxā³si¹hai¹nīn¹jau³su² ī³ye³kxi²txai¹nhē³li¹. 14 Nxe³jah¹lai²li² ī³ye³kxi²nx2tain¹tu¹wi¹.

Wān³txa² wi¹jau³xa² kō³nxe³ti³ kāi³sxā³ yxau²xai³lyah³lxin¹kxa² yo³su² sa²wa²su¹kxi¹nx2ti³jau³nū³xa² ī³yau¹ū¹nx2tain¹tu¹wi¹. A²nxe³jau³xai²na² wxa²sxi²ha² yxau²xai³te²a² yxo²ha³kxa¹ ain³kxah¹lxin¹jau³nū³ai²la¹wi¹. Nxe³sain¹na²hē³li¹. Kō³ne²lah³la²kxai³lu² nxe³sa³na²hē³li¹. 15 Nxa²ha¹te¹ ā³wxā³na¹nū²la² ī³yau¹ū³ai¹na¹tāu³a² Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³txa² ā³nxū²kwai³wi¹hain¹na²hē³li¹. Ā³wih¹nē³lain¹ju³taix³ jā¹xain¹na²hē³li¹.

16 Nxe³kxe³su² Je³su²jah³lai²na² wān³txa² ne³wān²sa²jau³xai³tā² hī¹na² ain³kxi²xi²nha¹hē³li¹. Nxe³ju³xai³sa¹: “Jo³āu² Ba³tis²jah³lai²tā² ī³yau³xa² ū³hū¹kxi²sa²sai¹ain¹tai¹ti²tu³wi¹. Yxān¹ta¹ ye³jen¹na² Txa²wā¹sū³na² A²yāu³ka³txa² ī³hxi²kat1sa²sai¹nx2ti³tu¹wi¹.” Nxe³nē³lain¹tai¹ti²tu³wi¹.

17 Nxe³ha²kxai³ Ju³te²a² nū³kā³txi³sxa³te²na² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² hī²sen³kxai³lu² A²yāu³ka³txa² ū³hū¹nē³kaix³ jā¹xain¹na³li¹, Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxa³uh³jah¹la² Je³su² Kris²tu³jah¹la² yxo²ī²ai¹nha²kxai³lu¹. Ai¹nha²kxai³

Txa²wā¹sũ³na² sa²yxo²ã³a¹jau³su² ten³sa²nxa³hẽ¹li¹. Nxe³na¹jau³su² tai²li² nxe³ye¹nx2ta¹wi¹. Pe²jah³lo²nu¹tai²na² nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

18 Nxa²ha¹te¹ a³pos²to³lo² nũ³kq³txa² nxe³jau³xai²na² ain³kxain¹nũ²la² hã¹nxa¹sxã³ i³kwa¹²kxain¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². Hã¹nxe³sxã³ Sũ³na² sa²nẽn¹kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Txa²wā¹sũ³na² wi¹lhin¹khai¹nx2na³li¹. Ju³te²a² nũ³kq³txi³sxa³te²nãu³xa² ko³nxe³ti³ kã¹sxã³ yxau²xai³lain¹ju³ta² ã³na¹la³kxi²nh²sãn²nũ²la² Je³su²jah³la² yxo²i²ain¹kxai²nãn²tu³ Txa²wā¹sũ³na² hi²sen³kxai³lu² ko³nxe³ti³ kã¹sxã³ yxau²xai³lain¹kxa² yo³ha² sa²wa²su¹kxain¹ju³ta³nũ³a² yũ³tu¹wi¹. Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² ka³te³na² wi¹tãu³a² kan²txi³ yxau³ain¹ju³ta³nũ³a² yũ³ye¹nxain¹na³li¹. Nxe³nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

Ãn³ti³o³ki²a²thi³na² yxo²i²tũ³kq³txi³su² i³yau¹ũ³jau³su²

19 Nxe³jut3su² Es³te³vãu²ah³la² su²lhã³ai¹nhĩ¹nãn¹te²tu³ yxo²i²tũ³kq³txa² kãin² ye³khãu³lxa³thi¹nain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³kxai³lu² u¹lxi³ ha³ten¹txa³nũ¹lhain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Fe³ni²si²a²ko³xa² aun³txi² Syi²pri²ko³xa² aun³txi² ã³ti³o³ki²a²thi³na² aun³txi² nxain¹kxan¹ti³nũ¹ Ju³te²a² nũ³kq³txa² so¹lxi¹ Txa²wā¹sũ³na² wãn³txa² wi¹jau³xa² i³hen³txi³nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 20 Ain¹tah¹lxa¹ Syi²pri² nũ³kq³txa² Si³re²na² nũ³kq³txa² nxe³sxã³ yxo²i²tũ³kq³txan²tu³ aun³txain¹nũ²la² ã³ti³o³ki²a²thi³na² ã³tũ³ain¹nũ²la² Ju³te²a² nũ³kq³txi³sxa³te²nãu³xa² i³hen³txi³nyhain¹nũ³ta¹hxai²hẽ¹la². Je³su²jah³lai¹tã² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lai¹tã² i³hen³txi³nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 21 Ai¹nha²kxai³ Txa²wā¹sũ³na² i³hxi²ka¹ta²so¹ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² a²nũ²a² yxau²xai³te²a² i³hen³txi³nyhain¹nũ²la² a²nũ²a² ka³lxa¹txi³ yxo²i² ã³si³wxe³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

22-24 Nxe³jut3su² Je³ru³sa³lẽ² nũ³kq³txa² nxe³jau³jau³xai²na² ain³kxain¹ka³tu³ Bar³na³be²ah³la² sa²si¹hã³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³jah¹la² wi¹lhin¹khai¹nxe³ha²kxai³ Txa²wā¹sũ³na² Yãu³ka³txa² ã²nxũ²kwai³wi¹ha²kxai³ kãin² yxo²i²ta¹hxai²hẽ¹la². Sa²si¹hã³ain¹ka³tu³ ã³ti³o³ki²a²thi³na² ã³wih¹tãu³a² yxo²i²tũ³kq³txa² i³ha¹txi²nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la². I³ha¹txi²nyhain¹te³nah¹lxi¹:

— Txa²wā¹sũ³na² wi¹lhin¹sxã³ i²nx2ti³na³li¹. Nxe³ha²kxai³ ka³lih³khaix1sa³nhai¹. Nxe³ha²kxai³ Txa²wā¹sũ³na² wãn³txa² sa²yxo²ã³ah³lxi³txa³hẽ¹li¹. Yxãn¹ta¹ nxũ²kwai³lxũ¹sxã³ sa²yxo²we¹jah¹lxi³hẽ¹li¹. Ain¹jau³xa² yxo²hã³kxa² a²nũ²a² ka³lxa¹txi³ yxo²i² ã³si³wxe³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

25 Nxe³ain¹nũ²la² Bar³na³be²ah³lo²nu¹tai²na² ã³ti³o³ki²a²thi³na² a³li³nũ²la² Tar²so²thi³na² ã³wih¹ta¹hxai²hẽ¹la², Sau²lah³lai²na² i³ha¹txi²si¹jau³sa³.

26 I³ha¹txi²nũ²la² ã³ti³o³ki²a²thi³na² ã³sa²so²xai³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ka³tu³ kwẽ³kxa² ka³na³ka³nat3sxã³ yxau³tãu³a² yxo²i²tũ³kq³txa² ã³nũ²kxain¹to³tãu³a² Sũ³na² wãn³txa² i³ti³h³nxain¹to³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³sxã³ a²nũ²a² ka³lxa¹txi³ i³ti³h³nxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³tãu³a² a²nũ²a² ã³sa²nũ³te²a² wãn³txi³kxai³lu¹:

— Tũ¹ka³txai²li² Kris²tu³ tũ³kq³txi³sin²ta²wi¹. Ain¹jau³su² nxe³sxã³ ã³ti³o³ki²a²thi³na² nxe²i³yĩ¹lih² ã³si³wxe³eh²nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

27 Nxe³ain¹tãu³a² Sũ³na² wãn³txa² i³hen³txi³tũ³kq³txa² hi²sen³kxai³lu² Je³ru³sa³lẽ²thi³na² a³li³ain¹nũ²la² ã³ti³o³ki²a²thi³na² ã³wxã³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

28 A²nxe³tãu³ai²na² a²nũ²a² A³ka²bah³la² Txa²wā¹sũ³na² Yãu³ka³txa² i³yau¹ũ³hain¹jau³su² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Nxe³jah³lxi³sa³lxi¹. Ye³jen¹na² wē³ha²yau³xa² wē³hā¹xa³lho³li¹. Nxe²nxa³ha²kxai³ ha³lo²a² yxo²ha³kxa¹ kân² kwē³kon³na²ha³ta¹. Nxe³ha²kxai³ yain³txa² hxa³n³kxi¹nx²ti³ha³ta¹. Ta¹hxa²i²hē¹la². Nxe³ju³ta²i²li² ya²la³lxa¹ Klau²jah³lo²nu¹ta²na² Ro³ma²no² a²wa³kxēn³su² hī¹nai³tā² kân² kwē³kon³ta¹hxa²i²hē¹la².

29-30

A²nxe³tāu³a² Ān³ti³o³ki²a²thi³na² yxo²i²tū³kā³txa² hi²sen³kxai³lu² ū³yho³hi²txā³nxa² sa²nū²kxi²sān²nu²la² hā²wxān³txa³ Ju³te²a²ko³xa² yxo²i²tū³kā³txa² ū³hū¹te³lhā³ ta³nxā¹nxu¹ta²kxai³lu² sa²si¹hā³ū¹nyhain¹ta¹hxa²i²hē¹la². Nxe³te³na¹ Bar³na³be²ah³lo²nu¹tā² Sau²lah³lo²nu¹tā² nxe³sxā³ ai³ya³tāu³a² ū³hū¹ain¹ta¹hxa²i²hē¹la². Nxe³yah³nū²la² Je³ru³sa³i²ē²thi³na² yxo²i²tū³kā³txai²na² sa²kxai³lu² ū³hū¹nyhain¹ta¹hxa²i²hē¹la², yxo²i²te²a² a²hxi²kan¹ta² he³la³kxa²sa³.

12

E³ro²jah³la² hxi²ka² ye³khāuh³lxa³thi¹nyhain¹jau³su²

1 Nxe³nxa²ha¹te¹ E³ro²jah³la² Ju³te²a²ko³xai²na² a²wa³kxēn³yah³lo²su² ta¹hxa²i²hē¹la². A²nxe³jah¹la² hi²sen³su² yxo²i²tū³kā³txa² kân² ye³khāuh³lxa³thin¹si¹hain¹ta¹hxa²i²hē¹la². 2 Nxe³ka³tū³ta¹ Ti³a²kah³la² sa²so¹ta¹hxa²i²hē¹la². Nxe³jah¹lo²nu¹ta²kxai³lu² Jo³āu²ah³la² a²lon³yah³lo²su² nyha¹ta¹hxa²i²hē¹la². Jā¹nxe³sxā³ Ti³a²kah³lo²nu¹ta²kxai³lu² sa²so¹sxā³ ū³ti¹kxi²nū²la² hi³ki²a³la² tē³sxā³ su²lhā³ta¹hxa²i²hē¹la². 3 Su²lhā³ain¹nxā²ha¹te¹ Ju³te²a² nū³kā³txa² i²sxā³ i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Su²lhā³ain¹ju³ta² wi¹na³li¹. Ain¹ta¹hxa²i²hē¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹ E³ro²jah³lo²nu¹ta²na² a²ē¹nān¹jau³kxai³lu¹:

— Ka²li¹hai¹na¹hē³na¹. Jā¹nxā²tū¹xā¹. Nxe³ta¹hxa²i²hē¹la². Nxe³nū²la² yain³txa³nū³xa² wa²tāi¹tāi¹tū³xa² yain³hi¹na¹ E³ro²jah³la² hi²sen³kxai³lu² Pe²jah³lo²nu¹ta²na² sa²so¹sxā³ ū³ti¹kxa² wxē³ta¹hxa²i²hē¹la². 4-5 Ū³ti¹kxa² wxē³ka³tū³ so³ta²to² nū³kā³txa² in³txa² ha¹li¹ ha¹li¹ wah³nxe³sxā³ i²yxau³ha³kxai³ ā²ta³lo³hē²tū³kā³txa² te²yā¹nxe³sxā³ yxau³sxi²yxau³to³hi²jā¹nxe² jā¹nxe² to³ta¹hxa²i²hē¹la². Nxe³ain¹ju³tan¹te¹kxa³ya³lhu² Pe²jah³lo²nu¹ta²na² sa²kxai³lu² ū³ti¹kxi² yxau³ta¹hxa²i²hē¹la². Yxān¹ta¹ yxo²i²tū³kā³txai²na² hi²sen³kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² i³ye³kxain¹to³ta¹hxa²i²hē¹la². Nxe³ain¹ka³tū³ E³ro²jah³lo²nu¹ta²na² a²ē¹nān¹jau³kxai³lu¹.

— Yain³txa² wa²tāi¹tāi¹tū³xa² i³yai³nain¹na³na¹ sxā³ hā²wxān³txa³ Pe²jah³lai²li² sa²sai¹xi²sa²na¹ka³tū³ Ju³te²a² nū³kā³txa² ko³nxe³ti³ i³hen³txi³si¹hai¹na¹jau³nū³su² wā²nā³ū¹hai¹na¹tū¹xā¹. Ain¹jau³su². Nxe¹ta¹hxa²i²hē¹la².

Pe²jah³la² sa²than²kxi²jau³su²

6 Nxa²ha¹te¹ ka³nxa³hi²tāu³a² ko³nxe³ti³ i³yī¹li²ju³ta² yxau³so¹nhī¹na¹ Pe²jah³lu¹ta²na² sa²kxai³lu² so³ta²to² ha¹li¹ nxū²kwai³ye³la³nāu³a² sxā³sxā³ āu³xi²ha²kxai³ kwa³thi³līh³na² tīh³nu²ha¹li¹ sa²hxi²ta³kxai¹nha²kxai³ nxe³ain¹tu³ka³tū³ sxi²ha² tū¹kxi²thi³nu¹ta²yo²a² so³ta²to² ha¹li¹ āh¹ yxo²yxau³ha²kxai³ sa²ye³te²nxa² yxau³a³la²nain¹ta¹hxa²i²hē¹la². Nxe³kxan²ti³nū¹ Pe²jah³la² wi¹lāu³xi²ta¹hxa²i²hē¹la². 7 Nxe³ain¹ti³kxai³lu² oh³xan¹jah¹la² wa³su³txi³ wxa²ka³nha²kxai³ tū¹kxain¹thi³na²ē¹nāu³a² kân² sa²ha²te¹ā³ni²ye²ta¹hxa²i²hē¹la². A²nxe³jah¹lu¹ta²na² hi²sen³kxai³lu² Pe²jah³lo²nu¹ta²kxai³ ka³la³ki³sxā³ wxa²yū³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Pe²jah³lāi³. Pe²jah³lāi³. Txu¹lxi¹txi¹. Ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ha²kxai³ Pe²jah³lo²nu¹ta²kxai³lu² txu¹lxi²ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ha²kxai³la¹:

— Wa³su¹txi³ i³sa²yxau³sē¹li¹. Nxe³ha²kxai³ kwa³thi³līh³na² hxi²ka³li³lah¹kxi²ta¹hxai²hē¹la².

⁸ Nxe³nū²la² i³ye³kxi²xi²ti³ān¹jau³kxai³la¹:

— Sīn²ta²ka³lo³a² sa²si³i¹nhā¹nha²kxai³ wxa²yu³kxa³ka³lo³a² ū³yu³wi²kxi²nhā¹nha²kxai³ wxa²ha³la³sē³nān¹ka³lo³a² ū³whi²kxi²nhā¹nha²kxai³ nxe³sē¹li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

⁹ Nxe³ta³lun²nū²la² āh¹ i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— i³hit²txi²sē¹li¹. Nxa²ha¹te¹ i³hit²ti²ta¹hxai²hē¹la². ¹⁰ Nxe³nū²la² thī¹nai²na² a³li³xi²ya³sān²ka³tu³ sī³nā³xa² a³li³xi²nūn³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ka³tu³ sxih²yo²a² kwa³thi³la² wet¹tain¹ka³lo³a² sxi²je³na² ā³wih¹ta³yo²a² yxo²tī¹nha²ka³lo³syē²ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³ti³xa² yau³son³ya³ta¹hxai²hē¹la². Yau³son³ya³nxa²ha¹te¹ sxih²yo²a² wā²nxū¹ yxo²than²ye²ya³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nū²la² sxi²ha² a³li³xi²ya³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ka³tu³ tīh³na² ka³na³ka³nat3sxā³ ā³nxai³ya³tāu³a² oh³xan¹jah¹lo²nu¹ta²kxai³lu² a³li³sih³sa³tī¹ta¹hxai²hē¹la². Nxa²ha¹te¹ Pe²jah³lai²na² sa²kxai³lu² a²wi¹līh¹na²:

— Hxi²sā³nhot3sa²jut3sū³ju³ta² i²a¹xā¹. Nxe³jau³su² nxe³ka³tu³ tīh³na² nūh¹xai³tāu³a² wain³txi³ ne³kxe³kxi²nha²ta¹hxai²hē¹la².

¹¹ Ne³kxe³kxi²nha¹ka³tu³ nxe³te³nah¹lxi¹:

— Hī¹na² ya²la³tu³ i²a¹xā¹. Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² oh³xan¹jah¹la² sa²si³hā³ū¹sa³ha²kxai³ ū³tī¹kxi²sai¹nha²kxai³ thī³na² sa²sai¹xi²sa³na²nā¹. E³ro²jah³la² nū³ka³xūn³txi³ khāuh³lxa³ti² Ju³te²a² nū³ka³txa² ko³ti³kāi³i² nxe³na¹tū¹xā¹. Sain¹na³na¹. Nxe³yān¹ta¹ Txa²wā¹sū³na² ā³non²ta³kxi²sa³na²na¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

¹²⁻¹⁴ Nxa²ha¹te¹ ā³nxai³xi²nū²la² Ma³ri²a³ka³lxa² sxi²ha² ā³nxai³ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³ta¹ka³lxa² a²ki³lha³lxa² Jo³āu² Mar²ko³jah³lo²su¹ nxe³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nū²la² sxi²ha² yau³son³nū²la² i³yo²to¹tot1sxā³ i³kaix1tū²la² sxi²ha² wa³kxē³na² ta¹ka³li³su² a²sa³wi³sa³ka³lxu²su² Ro²ta³ka³lxi³su¹ nxe³ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³ta¹ka³lxi³nu¹ta²kxai³lu² Pe²jah³lai²na² wān³txa² ain³kxi²nū²la² wxā³sxi²ta¹hxai²hē¹la². Wxā³sxi²nū²la² ka³lih³jau³su² sxih²yo²a² sa²yo²tha²nxa³ka³tu³ ne³wā²na³ka³tu³ i³xi²sxā³ i³hen³txain¹te³nah¹lxi¹:

— Pe²jah³lai²txa³li² ā³wxā²na³li¹. Wah³nxe³nē³na²li¹. Ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³thi³nai²na² kān¹su² a²nū²a² ka³lxa¹txi³ ā³nū²kxi²nū²la² Txa²wā¹sū³na² i³ye³kxi²te³lhxā³ ta¹hxai²hē¹la². ¹⁵ Nxe³tū³ka³txai²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— Wen¹sī¹ni¹nxi¹. Kī³han³sī¹ni¹nxi¹. Ta¹hxai²hē¹la². Ain¹tah¹lxa¹ Ro²ta³ka³lxa² i³wa²lū³xain¹te³nah¹lxi¹:

— Ya²la³tu³tā³li¹. Ta¹hxai²hē¹la². Nxa²ha¹te¹ tū³ka³txai²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— Pe²jah³la² a²yāu³ka³txi³su²na²xī¹. Ain¹ta¹hxai²hē¹la².

¹⁶ Nxe³nyhain¹ti³kxai³lu² Pe²jah³lai²li² sxi²ha² yxo²a² yxo²to¹to¹ta² ai³lye²ai¹nha²kxai³ sa²yo²than²yah³lxi³ta¹hxai²hē¹la². Nxa²ha¹te¹ ā³wih¹ta¹hxai²hē¹la². On²tain¹ta¹hxai²hē¹la². ¹⁷ Nxa²ha¹te¹ Pe²jah³lo²nu¹ta²kxai³lu² ā³ka³nahx2ye²si¹jau³su² wxa²ye³wxāi³tū²la² sxi²ha² ū³tī¹kxi²thi³nai²na² Txa²wā¹sū³na² ā³non²ta³kxi²sxā³ a³li³xi²si¹hain¹jau³xa² i³hen³txi³ta¹hxai²hē¹la². i³hen³txi³ta³lun²nū²la² āh¹ i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Jau¹xai²na² Ti³a²kah³la² i³hen³txi² yxo²tī²tū³ka³txa² yxo²ha³kxa¹ i³hen³txi² nxe³txai¹yah³lxi³hē¹li¹. Nxe³jau³su² nxe²e³ta³lun²nū²la² a³li³sih³xi²sa³tī¹ta¹hxai²hē¹la².

18 Nxa²ha¹te¹ a³la²ni²nũ²la² so³ta²to² nũ³ka³txa² hxi²kau³kau³nha²ha²kxai³ kãin² yuh³lxi³ha²kxai³ nxain¹ta¹hxai²hẽ¹la², Pe²jah³lo²nu¹ta²kxai³ ih³sau³nai¹nha²kxai³la². 19 Nxa²ha¹te¹ E³ro²jah³lo²nu¹ta²na² hi²sen³kxai³lu² a³te³nxi²si¹jau³su² so³ta²to² nũ³ka³txa² kwa³na³ain¹ta¹ hai³txi³ i³ha¹txain¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹ i³ha¹txai¹nxa³ju³tan¹te²kxa³ya³llu² sxi²ha² ũ³ti¹kxi²thi³na² a²nũ²a² wah³nxe³sxã³ i²yau³tũ³ka³txai³ta² sa²so¹ka³tu³ ko³nxe³ kãi³ki³lxo³yhai¹sxã³ a²nũ²a² a³xa² i³kwa³na³nyhai¹nha²kxai³ su²lhã³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxain¹ti³kxai³lu² Pe²jah³lo²nu¹ta²kxai³lu² Ju³te²a²ko³xa² a³li³xi²nũ²la² Se²sa³re²a²thi³na² yxau³ta¹hxai²hẽ¹la².

E³ro²jah³la²ya³lu²jau³su²

20 Nxa²ha¹te¹ kxã³nxai³tã² Ti²ro³tũ³ka³txi³su² te²a² Si³tõ²tũ³ka³txi³su² te²a² nxe³sxã³ E³ro²jah³la² hxi²ki³kxai³lu² i³an³ta³kxai¹nha²kxai³ yuh³lxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxa²ha¹te¹ a²sa³wi³ha³lxa² a³nhãu²no³si¹jau³su² sa²si¹hã³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Kxãn³su² a²yain³txi³khai³xa² E³ro²jah³lu¹ta²na² hxi²ki³kxai³lu² wã²nhũ¹nyhai¹tah¹lxa¹ i³an³ta³kxi²nyhai¹nha²kxai³ hãi¹nxã¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³llu² sa²si¹hã³ain¹tũ³ka³txu¹ta²na² Blas²to³jah¹la² win¹ta²te²lxi³ i³ye³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la², E²ro²jah³la² sa³wit³sa³ha²kxai³la². Hã²wxãn³txa³ Blas²to³jah¹la² hi²sen³kxai³lu² E³ro²jah³lu¹ta²kxai³ hãu²non³si¹nyhai¹jau³su² i³ye³kxi²ta¹hxai²hẽ¹la². 21 Nxe³jut³su² a³lan²tãu³a² E³ro²jah³lu¹ta²kxai³lu² wã²la²ka³lo³a² wi¹khai¹nxe³ka³lo³a² ũ³whi²kxi²nha²sãn²nũ²la² a²hxi²kan¹ta³ a³wxe³ka³lo³a² a³wxe³ka³tu³ a²nũ²a² kãin² i³ye³kxi²ta¹hxai²hẽ¹la². 22 Nxa²ha¹te¹ i³ye³kxi²ta³lun²nũ²la² ain³kxi² yxau³tũ³ka³txu¹ta²na² kãin² i³ye³lain¹te³nah¹lxi¹. — Jah¹lai²li² hai³txi³ a²nũ²sxa³wi¹. Yxãn¹ta¹ Txa²wã¹sũ³na² Oh³nãn¹jah¹lai²la¹wi¹. Nxain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

23 Nxa²ha¹te¹ jau³xai²na² E³ro²jah³lo²nu¹ta²kxai³ i³wi¹lxo³kxai¹nha²kxai³ nxe²i³ye³xa³te³nah¹lxi¹:

— Txa²wã¹sũ³na² so¹lxi³ kãin²khai¹nx2na³li¹. Yxãn¹ta¹ te²yãx1te²txã³wi¹. Kãi²nxa³wi¹. Txa²wã¹sũ³nu²sxa³wi¹. A²nũ²sã¹wi¹. Nxe³jau³xai²na² i³ye³xa³ha²kxai³ nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³llu² Txa²wã¹sũ³na² ha³lo²an¹jah¹la² wa³su²txi³ wxa²kan³nũ²la² i³ta³ka³txa² a²ẽ¹nãu³a² a³wih¹si¹jau³su² kwa³na³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ha²kxai³ yũ³yũ³kxa² hi²sen³su² a²ẽ¹nãu³ai²na² a³wih¹sxã³ i³ya²lu¹ta¹hxai²hẽ¹la².

24 Nxa²ha¹te¹ a²nũ²a² ka³lxa¹txi³ Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² yxo²i²ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ju³tan¹jau³xa²u²lxi³ ha³ta³nxe³ye²ta¹hxai²hẽ¹la².

25 Nxa²ha¹te¹ Bar³na³be²ah³lu¹ta²na² Sau²lah³lu¹ta²na² nxe³sxã³ ũ³yho³hi²txã³nxa² ũ³hũ¹ain¹yah³nxa²ha¹te¹ Je³ru³sa³lẽ²thi³na² a³li³yah³nũ²la² i³xi²ya³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ya³tãu³a² Jo³ãu² Mar²ko³jah³la² a³sa²so¹sxã³ i³ya³ta¹hxai²hẽ¹la².

13

Bar³na³be²ah³la²Sau²lah³la²nxe³sxã³i²sxã³so¹jau³su²

1 Nxa²ha¹te¹ Ân³ti³o³ki²a²thi³na² Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² yxo²i²ain¹te²nãu³xai²na² sa²kxai³lu² Sũ³na² wãn³txa² i³hen³txi³te²na² yũ³ha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² i³yau¹ũ³tũ³ka³txa² yũ³ha²kxai³ nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³tũ³ka³txa²sa¹ Bar³na³be²ah³lo²su² Si³me³ãu²ah³lo²su² jah¹la² a²tun³jah³lo²su¹ ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³sxã³ Lu³si³u²ah³lo²su² nxe³jah¹la²

Si³re²na²ko³xa² yxau²xai³ta¹hxai²hē¹la². Āh¹ jā¹nxe² Ma³na³ē²ah³lo²su² jah¹la² E³ro²jah³la² Ka³li³le²a²ko³xai²na² a²wa³kxēn³yah¹lo²su² te²a² a²wa³tā³xi²nhyu¹ta¹hxai²hē¹la². Āh¹ jā¹nxe² Sau²lah³lo²su² nxe³ta¹hxai²hē¹la².
 2 Jā¹nxe³tū¹ka³txu¹ta²kxai³lu² yain³txa² ā³ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² so²lxi³ o²la³kxi²ha²kxai³ nxe³ain¹tāu³a² Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³txa² wān³txi³kxai³lu¹:

— Nxe³jah³lxi³sa²lxi¹. Bar³na³be²ah³la² Sau²lah³la² nxe³sxā³ i²sxā³ so¹txain¹yah³lxi³hē¹li¹. Wa³ka³li³yu³ta² i³ye³kxai¹na¹ju³ta² o²la³kxain¹tu¹wi¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

3 Nxa²ha¹te¹ tū¹ka³txu¹ta²kxai³la¹ yain³txa² ā³na¹to³sān²nū²la² a²hxi²ka² wxa²ne³hē¹tain¹ka³tu³ Txa²wā¹sū³na² i³ye³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². Hā²wxān³txa³ sa²si¹hā³ain¹ta¹hxai²hē¹la².

Syi²pri²ko³xa² ai³ya³jau³su²

4 Nxa²ha¹te¹ Bar³na³be²ah³lo²nu¹tā² Sau²lah³lo²nu¹tā² nxe³ya³tū³ka³txai²na² sa²kxai³lu² Sū³na² Yāu³ka³txai²na² hxi²ka² i³sa²si¹hā³nxa²ha¹te¹ aun³ja³ta¹hxai²hē¹la², Ān³ti³o³ki²a²thi³na²sa³. Nxe³sxā³ aun³ja³te³na¹ Jo³āu² Mar²ko³jah³la² ā³non²ta³kxi²si¹jau³su² ā³sa²so¹ain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³sxā³ aun³tain¹nū²la² Se³lu²si²a²thi³na² ā³wi¹hain¹ta¹hxai²hē¹la². Ā³wi¹hain¹nū²la² Syi²pri²ko³xa² ā³nxi³te³lhxā³ ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³ko³xai²na² i³ye³na² kāin²je³na² wi³wi³ta³lot³sxā³ sxa³je³na² ka³no¹a²ka³lo³a² ā³wih¹sxā³ yxo²ha³ti³lhi³ain¹ta¹hxai²hē¹la².

5 Nxe³nū²la² Sa³la³mi²na³thi³na² ā³wi¹hain¹ta¹hxai²hē¹la². Ā³wi¹hain¹ka³tu³ Ju³te²a² nū³ka³txa² ā³nū²kxi²thi³na² ā³wi¹hain¹ta¹hxai²hē¹la². Ā³wi¹hain¹te³na¹ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wi¹jau³xa² i³yau¹ū³nyhain¹ta¹hxai²hē¹la².

6 Nxe³nū²la² Syi²pri²ko³xa² whāi²na¹ ai³lha²thet³tū²la² Pa²fo³thi³na² ā³wi¹hain¹ta¹hxai²hē¹la². Ā³wi¹hain¹ka³tu³ Bar³je³su²jah³la² Ju³te²a² in³txi³su² ha²kxai³ i³hat¹txi³nyhain¹ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jah¹la² E³li²mah³lo²su¹ Kre²ka² wān³txa² nxe²i³li²hain¹ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jah¹lo²nu¹ta²kxai³la¹ Sū³na² wān³txa² i³hen³txi²ki³ixō³jah¹lo²su² ta¹hxai²hē¹la². Ain¹ta¹ kāin²ki³han³ta¹hxai²hē¹la².

7 Nxe³kxa²yu³su² ko¹xai²na² a²wa³kxēn³yah³la² ā³ya³li²ta¹hxai²hē¹la². Nxa²ha¹te¹ a²wa³kxēn³yah³lai²na² sa²kxai³lu² Ser³ji³o³ Pau²lah³lo²su² nxe³ta¹hxai²hē¹la². A²hoh³lxi³sa²ta¹hxai²hē¹la². Bar³na³be²ah³la² nū³ka³txa² i³khaix¹so¹te³nah¹lxi¹:

— Bar³na³be²ah³lāi³. Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ain³kxi²ti³ten³sa³nhai¹. i³yau¹ū³sē¹li¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la². Nxa²ha¹te¹ Bar³na³be²ah³lo²nu¹ta²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² i³yau¹ū³hain¹ta¹hxai²hē¹la². 8 Nxe³ha²kxai³ i³yau¹ū³hain¹tāu³a² E³ji²mah³lo²nu¹ta²kxai³lu² i³ki³ha¹kxi²te³nah¹lxi¹:

— Ain³kxain¹txa³hē¹li¹. Wān³txa² wi¹lxa³wi¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la². 9 Nxa²ha¹te¹ Sau²lah³lo²nu¹ta²kxai³lu² Pau²lah³lo²su² i³li²nha²nūn³ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jah¹lo²nu¹ta²hi²sen³kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³txa² ā³si³tē³kxi²sxā³ ten³sa²tā³sxā³ i²nū²la² i³ye³kxi²ta¹hxai²hē¹la².

10 i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— E³li²mah³lāi³. Sa³ta³na²jah¹la² tah²si¹lxi¹. A²nū²a² i³ki³ha¹kxi²so¹ain¹te³lhxā³ o²la³kxi¹lxi¹. Kō³nxe³thin¹ju³ta² so¹lxi³ kāi³i³lxi¹. Wi¹lhin¹ju³tsu² ten³ti³he¹nxē²nxā³lxi¹. Txa²wā¹sū³na² wān³txa² i³kho³kxi¹lxi¹.

11 Nxē¹nha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² nū³kxūn³txi³ i³wai¹txa²tu¹wi¹. Ye³ha¹la² a³lan²tāu³a² ye³han³nxa²tu¹wi¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² wa³su³txi³ ye³han³ta¹hxai²hē¹la². Ye³han³khai¹nxe³ha²kxai³ a²nū²a² ā³xa²

hxi²ki³sxā³ tē³xai³lain¹ju³ta² ten³ta¹hxai²hē¹la². 12 Nxa²ha¹te¹ ha³lo²a²
a²wa³kxēn³yah³lo²nu¹ta¹na² sa²kxai³lu² ju³ta³nu¹ta¹na² i²nū²la² yxo²i²
ā³si³wxe³ta¹hxai²hē¹la². Txa²wā¹sū³na² wān³txa² i³ka³lih³kxain¹ta¹hxai²hē¹la².

Ān³ti³o³ki²a²thi³na² ai³ya³jau³su²

13 Ain¹nxa²ha¹te¹ i³ye³ta³lun²nū²la² Pau²lah³la² nū³ka³txa²
a³li³xain¹nū²la² Pā³fi²li²a²ko³xa² ā³nxa³ya³te³lhxā³ na³vi²o²tē³na²
ā³wi¹hain¹ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹ Jo³āu² Mar²ko³jah³la² ā³si³tē³kxai¹nxa³sxā³
Je³ru³sa³lē²thi³na² i³ta¹hxai²hē¹la². Āh¹ jā¹nxūn³tū³ka³txai²li² Per²je²thi³na³
ā³nxa³ain¹ta¹hxai²hē¹la². 14 Ā³nxa³ain¹nū²la² hā²wxān³txa³ a³li³xain¹nū²la²
An³ti³o³ki²a²thi³na² Pi³si²ti²a²ko³xan¹thi³nān²tu³ ā³wi¹hain¹ta¹hxai²hē¹la²
Nxe³tāu³a² sa²ba³to³ nxe³hi¹na² Ju³te²a² nū³ka³txa² ā³nū²kxi²thi³na²
ā³wi¹hain¹sxā³ ā³wxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la². 15 Hā²wxān³txa³ thi³na²
a²hxi²kan¹jah³lai²na² sa²kxai³lu² ha²teh³nxā³nxa²tē³sxā³ Moi³se²ah³lo²nu¹ta¹na²
wān³txa² i³ye³kxi² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² i³hen³txain¹tū³ka³txi³nu¹ta¹na²
ū³wha²li¹jau³xa² i³ye³kxi² nxe³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nū²la² Pau²lah³la² nū³ka³txa²
i³wā³txi³te³nah¹li¹.

— Wān³txa² i³nxū²kwai³lxū¹sa²nhi¹n¹jau³nū³su² yū³yah³lin¹kxai²nān²tu³
i³ye³kxi²sah¹li³si¹n¹hē³li¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

16 Nxa²ha¹te¹ Pau²lah³lo²nu¹ta¹kxai³lu² i³sa²yxa³nū²la² ka³nahx²si¹jau³su²
wxa²sa²ta³yi¹tain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nū²la² i³ye³kxi²te³nah¹li¹.

— Nxe³jah³si³wxi¹. Ju³te²a² nū³ka³txi³su² ta³nxa² ā³xa² nū³ka³txi³su²
ta³nxa² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² sa²yxo²we¹jah³lin¹kxai²nān²tu³
ain³kxi²sah¹li³hē¹li¹. 17 Kxā³n³hxi¹nu¹ta¹na² Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su²
txa²wā¹si³yah³la²nāu³h¹nu¹ta¹na² wā²nxa³kxa² so¹ain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹.

Hā²wxān³txa³ E³ji²ta²ko³xu¹ta¹na² yxau³ain¹tāu³u¹ta¹na² kāin²
ā³tet¹sxā³ ka³lxa¹ti¹lon³tain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Ka³lxa¹txi³lon³nū²la²
hā²wxān³txa³ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² kāin² wā³nxi¹nha²kxai³
ta²ko¹xai²na² sa²sai¹xain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. 18 Sa²sai¹xain¹nū²la²
ha³lo²a² a²nū²a² yxau³ai¹nxa³ko³xa² ho³hain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹.

Kwē³kxa³ ye³ka³lxa¹txi³ kwē³ko³nha²kxai³ 40 nxe² kwē³kon³tāu³a²
ho³hain¹tāu³a² Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² ā³sa²ya³nān³ta³kxi²nū²la²
sa²hau³ko³tain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. 19 Nxe³nū²la² Ka³na³ā²ko³xa² ā³sa²so¹sxā³
ā³wi¹hain¹nū²la² yxau³xai³tū³ka³txi³nu¹ta¹na² ka³lxa¹txi³ ha¹li¹ ha¹li¹

ha¹li¹ ka³na³ki¹ nxe³tū³ka³txi³nāu³sxu² ha²kxai³ kāin² ko³nxe³thi¹nha²kxai³
sun²tā¹nū²la² ta²ko¹xu¹tain¹txi³ ū³hū¹ain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹.

20 Ū³hū¹ain¹ka³tu³ kwē³kxa² ka³lxa¹txi³ kwē³kon³sxā³ 450 nxe²
kwē³kon³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Hā²wxān³txa³ a²hxi²kan¹txa² nū³ka³txa²
Txa²wā¹sū³na² wān³txai²na² a²hoh³li³su² te²a² sa²si¹hā³ain¹tot³sān²ka³tu³
hā²wxān³txi³nū² Sa³mu³e²lah³lo²nu¹ta¹na² Txa²wā¹sū³na² wān³txa²
i³hen³txi³jah³lan²tu³ ā³wxā²ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. 21 Nxe³nū²la² hā²wxān³txa³.

“A²si³yxa³kax³khai³xa² ten³sah²sīn¹nhai¹.” Ain¹jau³su² ha²kxai³
Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² Sau²lah³lo²nu¹ta¹na² Ki²jah³la² ki³lha³lxan²tu³
Bēn³ja³mī² nū³ka³txi³su² ha²kxai³ nxe³jah¹la² ū³h³wxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹.

A²nxe³jah¹la² kwē³kxa² ka³lxa¹txi³ 40 nxe² kwē³kon³sxā³ I³sa³e² nū³ka³txa²
sa²hau³kot³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. 22 Sa²hau³ko³tū²la² hā²wxān³txa³ ya³lu²nū²la²
Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² Ta³vi²yah³lo²nu¹ta¹na² ū³h³wxe³te³nah¹li¹.

“Ta³vi²yah³lai²li² Je²sah³la²ki³lha³lxa² ten³sa³nhai¹. Txa²wān³txa² yxo²ha³kxa¹
sa²yxo²wet¹sa²jah¹lo²su² tu¹wi¹. Wi¹lxo³kxi²sain¹ju³ta³nu³a² so¹li³

ten³tu¹wi¹.” Nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. 23 Hã²wxãn³txa³ Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³kxai³lu² Je³su²jah³lai²na² Ta³vi²yah³la² a²ne³tah²nãu³su² ha²kxai³ txa²wã¹ẽ¹na² sa²hau³ko³tẽ³jah¹lo²nũ³su² ũh³wxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Nxe³sxã³ I³sa³e² nũ³ka³txa² yxo²ha³kxa¹ a²ẽ¹na² sa²hau³ko³txa²lxain¹jah¹lo²su² nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Nxe³jut3su² kxã³nhxĩ¹nu¹taĩ²na² Txa²wã¹sũ³na² nxe² I³yau¹ũ¹hain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. 24 Yxãn¹ta¹ Je³su²jah³lo²nu¹ta²kxai³ wxã²nxa³ta³lxa¹ Jo³ãu² Ba³tis²jah³la² wxã³nũ²la² I³sa³e² nũ³ka³txa² yxo²ha³kxa¹ nxe² I³hen³txi²te³nah¹lxi¹: “Wxa²ko³nxe³ti³ju³ta² I³ãin²ta³kxi²nha²sãn²sxã³ ã³na¹la³kxi²nha¹jah³lxi³hẽ¹li¹. Hã²wxãn³txa³ I³yau³xa² ũ³hũ¹kxi²sa²sai¹nx2ti³ju³ta² kãĩ³jah³lxi³hẽ¹li¹.” Jo³ãu² Ba³tis²jah³lo²nu¹taĩ²na² nxe³na²hẽ³li¹. 25 Nxe³ka³tu³ta¹ a²wa³ka³li³yu³ta² ne³ki³son³si¹jau³nũ³su² I³ye³kxi²xi²te³nah¹lxi¹: “Txi²li² kãĩn²te²txã³wi¹. Txa²wã¹sũ³na² Hxi²kan¹jah¹lo²sin²nxa³wi¹. Yxãn¹ta¹ txa²si³yo³na² wxã³tu¹wi¹. Nxe³jah¹la² Txa²wã¹sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yau³jah¹lo²su² tu¹wi¹. Nxe³jah¹lo²su² ha²kxai³ a²yu³kxa² yu³wi²kxi²nha²ka³lo³a² sa²yu³sai¹kxai¹na¹ju³ta² ãu²la²to³nha¹nhai¹, kãĩn²khaix¹nha²kxai³li¹.” Jo³ãu² Ba³tis²jah³lo²nu¹ta²kxai³ nxe³ta¹hxai²hẽ¹li¹.

26 Nxe³na¹jut3su² txa²wã²tã³syah¹lxi¹lxi¹. A³bra³ãu²ah³lo²nu¹taĩ²na² a²ne³tah²nãu³su² ki³tã³li¹. Ju³te²a² nũ³ka³txi³sxa³te²su² yah³lxi¹te² I³nxa² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² sa²yo²we¹jah³lxi¹nkaĩ²nãn²tu³ wxa²ẽ¹nãu³ai²na² sa²hau³ko³txa²lxain¹ju³ta² yũ³tu¹wi¹. Nxe³jau³su² tai²li² I³ye³kxi¹nx2ta¹wi¹. 27 Nxe³yãn¹tah¹lxa¹ Je³ru³sa³lẽ² tũ³ka³txi³su² te²a² a²hxi²kan¹txa³ he³la³kxi³su² te²a² jau³jau¹xai²na² ã³ne³wxe³ai¹nxa³hẽ³li¹. Nxain¹kxa²yu³su² Sũ³na² wãn³txa² I³hen³txain¹tũ³ka³txai²na² ũ³wha²li¹jau³xai³tã² ã³ne³wxe³ain¹nũ³nxa³hẽ³li¹. Sa²ba³to³ nxe³ti³xa² yxo²ha³kxa¹ I²ain¹kan²ti³ ã³ne³wxe³ai¹nxa³jau³kxai³la¹ Je³su²jah³la² tẽ³sxã³ su²lhã³ain¹na²hẽ³li¹. Nxe³ha²kxai³ wã²nxũh¹lxi³ain¹na³li¹. Nxe³jau³xai²na² a²kxã³nhxĩ¹nu¹taĩ²na² Sũ³na² wãn³txa² I³hen³txi³nẽ³tũ³ka³txa² e³xain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. 28 Nxe³ain¹kxa²yu³su²ko³nxe³ti³ kãĩ³ai¹nxa³kxan²ti³ su²lhã³si¹hain¹jau³su² Pi³la²jah³la² I³ye³kxain¹na²hẽ³li¹. 29 Nxain¹ju³kxai³lu² ko³nxe³ti³ o²la³kxi²ta³lu²nain¹nũ²la² ya³lu²nũ²la² hi³sa³ka³txa² sa²sai²ã³nũ²la² kwã³kxẽ¹na² sa²nĩ³kxain¹ta¹hẽ¹li¹. 30 Nxe³yãn¹ta¹ Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³kxai³lu² ka³ten³su² I³sa²yau³xi²si¹ta¹hxai²hẽ¹li¹. 31 Hã²wxãn³txa³ a²sa³wi³ha³lxa² I²yau³nyhain¹ta¹hẽ¹li¹. Ka³li³le²a²ko³xa² ã³si³tẽ³kxi²hĩ¹nãn¹te²tu³ Je³ru³sa³lẽ²thĩ³na² ã³si³tẽ³kxain¹nũn³ta¹hẽ¹li¹. Ye³ka³lxa¹txi³ a³lan²ni²sxã³ I²yau³nyhain¹to³ta¹hẽ¹li¹. Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² I²ain¹ju³tai³tã² a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ I³hen³txi³nyhain¹ta¹hẽ¹li¹.

32-33 Jã¹nxa¹jut3su²jau¹xai²na²I³hen³txi¹nx2ti³te³lhxã³ã³wxã³ye¹nx2ti³nha¹wi¹. Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³kxai³lu² txa²wã¹si³yah³la²nãu³ai¹taĩ²na² I³ye³kxain¹jau³xu¹taĩ²na² kwẽn¹ta¹ we¹ta³lun²na²hẽ³li¹, Je³su²jah³la² ka³ten³su² I³sa²yau³xi²ha²kxai³lu¹. Nxe³ju³tai²li² kxã³nhxĩ¹nu¹taĩ²kxai³lu² Ta³vi²yah³lo²nu¹taĩ²na² Sa²mo³ 2 nxe³jau³xu¹taĩ²na² nxe³te³nah¹lxi¹:

“Wxãĩ²kxai³ txa²wẽ³si¹lxi¹. Hĩ¹na² wxa²wĩ³nu²sa¹wi¹.”

Ta³vi²yah³lo²nu¹ta²kxai³ nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹.

34 Nxe³ha²kxai³ ka³ten³su² I³sa²yau³xi²ju³tai²nãn¹jau³xa² a²nũ²a² ka³lu²nxa³ju³tai²nãn¹jau³xa² I³ye³kxi²nũn³te³nah¹lxi¹:

“Ta³vi²yah³lo²nu¹taĩ²na² I³ye³kxai¹na¹ju³tai²na² wi¹ju³ta² so¹lxi³ ũ³hũ¹ai¹na¹tu¹wi¹.”

Nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. 35 Te²yā¹nxūn³jau³xai²na²sa¹: “Wxa²sa³wi³sa²Wi¹lhin¹ta² Si³yxau³te²a² a²nū²nāu³ai²na² ka³lu²ju³ta³nū³a² yū²nxa³lho³li¹.” Nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹.

36 Nxe³ha²kxai³la¹ Ta³vi²yah³lo²nu¹ta²na² hi²sen³kxai³lu² Txa²wā¹sū³na²wān³txa² sa²yo²we¹ta³lun²ka³tu³ ya³lu²nū²la² a²si³yah³la²nāu³xu¹ta²na²yā¹nxe³sxā³ ya³lu²nū²la² a²nū²khai³xa² ka³lu²ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹.

37 Yxān¹ta¹ Jah¹lai²li² Txa²wā¹sū³na² ka³ten³su² i³sa²yxau³xij²jah¹lai²na²sa²kxai³lu² hai³txi³ ya³lu²sxā³ ka³lu²ti³he¹nxa³hē³li¹. 38-39 Jā¹nxe³ju³kxai³lu²Je³su²jah³lai²na² so¹lxi³ wxa²ko³nxe³ti³ kâi³yah³lxin¹ju³ta² ne³wā²na³kxe³su²hxi²kan¹na³li¹. Jah¹la² so¹lxi³ ka³ten³su² i³sa²yxau³jah¹la² so¹lxi³ a²nū²a²yo²ka³xai²nān²tu³ a²ē¹nāu³ai²na² wi¹lhin¹sxā³ sa²hau³ko³thi³nx2na³li¹. Yxān¹ta¹ Mo¹i³se²ah³lo²nu¹ta²na² wān³txa² hxi²kan¹txi³ a²ē¹na²sa²hau³ko³te³lhi³nx2na³wi¹. Je³su²jah³la² so¹lxi³ hxi²kan¹na³li¹. Nxe³na¹jau³su²nxe³ye¹nx2ta¹wi¹.

40 Nxe³jau³xai²na² ain³kxi¹jah³lxi³hē¹li¹. Yxān¹ta¹ain³kxah¹lxan³kxai²nān²tu³ Sū³na² wān³txa² i³hen³txi³tū³ka³txu¹ta²na²ū³wha²li¹jau³xu¹ta²na² wān³txa²ū³jau³xa² a³txi¹nx2ti³ha³ta¹. 41 Nxe³jau³xa²sa¹: “Yxo²i²xa³tū³ka³txāi³. Ī²sah¹lxi³sā²lxi¹. O²lhxā³ ya³lu¹ta²lxi³ha³ta¹. Txa²wa³ka³lxa² o²la³kxi²na¹ju³ta³nū³a² yxo²i²sah²lxan³tho³li¹. Wain³txi³i³yau¹ū³nx2ti³kxan²ti³ yxo²i²ah²lxan³tho³li¹.”

Nxe³jau³xai²na² Sū³na² wān³txa² i³hen³txi³tū³ka³txi³nu¹txai²na²ū³wha²li¹jau³xu¹ta²na² nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Nxe³ha²kxai³ wxāi²na²yo²i²ah²lxan³kxai²nān²tu³ te²jā¹nxe³nx2ti³ha³ta¹. Yxān¹ta¹ Je³su²jah³la²yo²i²si¹nx2ta¹jau³su² i³ye³kxi¹nx2ta¹wi¹. Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³nxe³ta¹hxai²hē¹la².

42 Nxa²ha¹te¹ Pau²lah³lo²nu¹ta² Bar³na³be²ah³lo²nu¹ta² nxe³sxā³i³ye³ta³lun²nū²la² a³li³xi²tāu³a² ya¹nān¹ta² sa²ba³to³ nxe³ti³xa²ā³wa³li²si¹hain¹jau³su² i³ye³kxi²lā³ain¹ta¹hxai²hē¹la². 43 Nxe³ain¹nū²la²a²nū²a² ka³lxa¹te²nāu³xa² Ju³te²a² nū³ka³txi³su² te²a² ā³jah¹la² Ju³te²a²nū³ka³txi³sxa³kxan²ti³ Ju³te²a² wān³txa² ain³kxi²te²su²te²a²yo²i²ain¹te²nāu³xa²ān³si³tē³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Pau²lah³lo²nu¹tā²Bar³na³be²ah³lo²nu¹tā² nxe³sxā³ Sū³na² wān³txa² i³yau¹ū³hain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³te³nah¹lxi¹:

— Txa²wā¹sū³na² wi¹lī²nx2ti³jau³nū³su² yxo²i²sxā³ yxau²xai³jah¹lxi³hē¹li¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

44 Nxa²ha¹te¹ sa²ba³to³ nxe³tāu³a² sxi²je³nān¹tū³ka³txa² ka³lxa¹khai¹nxe³sxā³ā³yā¹nū²kxain¹nū²la² Sū³na² wān³txa² ain³kxi²te³lhxā³ nxain¹ta¹hxai²hē¹la².

45 Nxe³ain¹ta¹ Ju³te²a² in³txi³nāu³xa² ā³nhai¹tū²te²nāu³xa² i²kxain¹nū²la²i³an³txi³jau³su² i³kwa¹i²kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Pau²lah³lai²na² wān³txa² ain³kxah¹lxi³txa³lxi¹. Ī³ki³ha¹kxi¹nx2ti³na³li¹. Nxe³jau³su² a²hxi²kan¹jah¹lo²sa²ki³lxo³nha²sxā³ ki³han³jau³xa²i³ye³kxain¹ta¹hxai²hē¹la².

46 Nxa²ha¹te¹ Pau²lah³lo²nu¹tā²Bar³na³be²ah³lo²nu¹tā² nxe³ya³sxā³ yxo²xūn³txi³ i³wa²lū³xain¹te³nah¹lxi¹:

— Txa²wā¹sū³na² wān³txa² tē³sxā³ wxa²nū³ka³txi³ i³nxai²na²i³yau¹ū³nx2ti³sān²nha¹ten¹tu³wi¹. Nxe³yān¹ta¹ ten³yah³lxi³si¹nxān³ten¹tu³wi¹. Ka³ten³su² i³sa²yxau³yah³lxin¹ju³ta³nū³a² ten³yah³lxi³sā²nxān³ta²lu¹wi¹. Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² wxa²nū³ka³txi³ i³nxai²na² ā³na¹nx2ta¹ka³tu³Ju³te²a² nū³ka³txi³sxa³te²nāu³xa² i³yau¹ū³hain¹si¹na¹tu¹wi¹. 47 A²nxe³ju³ta²li²Txa²wā¹sū³na² kwa³na³sa²sīn¹te³nah¹lxi¹:

“Ju³te²a² nũ³kā³txi³sxa³te²nāu³xai²na²ko¹kon¹tĩh³na²wā²nā³ũ¹tain¹yah³lxi³hē¹li¹.
 Nxe³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ a²nũ²a² i²li³te²na² u²lxi³ yxau³kxan²ti³
 yxo²i²sain¹sxā³ ko³nxe³ti³ kãi³sxā³ yxau²xai³lain¹ju³ta²
 ā³wa³su¹tain¹ju³ta³nũ³a²yũ³ain¹tu¹wi¹.”

Nxe³sa²sĩn¹na²hē³li¹. Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³ nxe³ta¹hxai²hē¹la².

48-52 Nxa²ha¹te¹ Ju³te²a² nũ³kā³txi³sxa³te²nāu³xa² jau³jau¹xai²na²
 ain³kxain¹nũ²la² ka³li³hain¹jau³su² e³kxain¹te³nah¹li¹:

— Ka³li³h³sa²sĩn¹nhai¹. Txa²wā¹sũ³na² wān³txa² so¹lxi³
 sa²yo²wet¹lĩs¹na¹tu¹wi¹. Txa²wā¹sũ³na² Yāu³ka³txa²ā³si³tē³kxi²sain¹nũn³sĩn¹na³li¹.
 Hĩ¹na² yxo²i²sĩ¹na¹nhai¹. Ain¹ta¹hxai²hē¹la². Jā¹nxe³sxā³ a²nũ²a² i²li³te²hũ³te²a²
 Txa²wā¹sũ³na² a²yo²wān³txa² i³kaix¹jau³su² ain³kxi²kxai²nān²tu³ nxe³te²su²
 te²a² yxo²i²ain¹nũn³ta¹hxai²hē¹la². Jā¹nxe³jut³su² ha³lo²ai²na² yxo²ha³kxa¹
 Txa²wā¹sũ³na² wān³txa² u²lxi³ ha³ta³nxe³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³yān¹ta¹
 Ju³te²a² nũ³kā³txa² ā³nhai¹tũ³te² nũ³kā³txa² hi²sen³kxai³lu² sxi²je³na²
 hxi²kan¹te²su² te²a² Ju³te²a² nũ³kā³txi³sxa³te²a² txu¹ta¹ka³lxi³nāu³xa²
 kāin²te²su² te²a² nxe³tũ³ka³txa² i³ki³ha¹kxi²sxā³ i³ye³kxai¹nha²kxai³
 i³an³ta³kxi²si¹hain¹ta¹hxai²hē¹la². i³an³ta³kxi²si¹hain¹ka³tu³ta¹ Pau²lah³lo²nu¹tā²
 Bar³na³be²ah³lo²nu¹tā² nxe³sxā³ khāuh¹lxa³ti³nyhain¹sān²ka³tu³ ha³lo²a²
 sa²tā³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ain¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Pau²lah³lo²nu¹tā²
 Bar³na³be²ah³lo²nu¹tā² nxe³sxā³ kũh³nũ³xa² sa²yu³sai¹kxi²nha²sān²sxā³
 sa²yxu¹kā³ain¹te³nah¹li¹:

— Txa²wā¹sũ³na² i³xan³ta³kxi¹nx²ti³na³li¹. Ain¹jau³su² ka³tu³ thĩ³na²
 a³li³xi²nũ²la² i³ko²ni²a²thĩ³na² ā³wi¹yha³ta¹hxai²hē¹la².

14

I³ko²ni²a²thĩ³na² ai³ya³jau³su²

1 I³ko²ni²a²thĩ³nu¹ta²kxai³ ā³wih¹yah³nũ²la² Ju³te²a² nũ³kā³txa²
 ā³nũ²kxi²thĩ³na² ai³ya³ka³tu³ wxi²kan¹txi³ i³hen³txi³nyhain¹ta¹hxai²hē¹la².
 Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Ju³te²a² nũ³kā³txa² yxo²i²ha²kxai³ Ju³te²a²
 nũ³kā³txi³sxa³te²nũ³kā³txa² yxo²i²ha²kxai³ nxe³sxā³ a²nũ²a²
 ka³lxa¹txi³ yxo²i² ā³si³wxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la². 2 Nxe³yān¹ta¹
 yxo²i²xa³tũ³kā³txa² Ju³te²a² nũ³kā³txan²tu³ i³xan³ta³kxi²nũ²la²
 yxo²i²tũ³kā³txa² Ju³te²a² nũ³kā³txi³sxa³txan²tu³ sa²yo²ā³si³hain¹jau³su²
 kāin² i³ye³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Ju³te²a²
 nũ³kā³txi³sxa³te²ain²txi³ i³an³ta³kxain¹nũn³ta¹hxai²hē¹la². 3 Nxa²ha¹te¹
 Pau²lah³lo²nu¹tā² Bar³na³be²ah³lo²nu¹tā² nxe³sxā³ ye³ka³lxa¹txi³
 yxau²a³lan²ya³ta¹hxai²hē¹la². Txa²wā¹sũ³na² wi¹lĩ²sa²tē³kain¹kxe³su²
 wxi²kan¹txi³ i³hen³txi³ya³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ya³ha²kxai³ wān³txai²na²
 ya²la³tu³je²ha²kxai³ Sũ³na² hxi²ki³kxai³la¹ i³nũ³kxũn³si¹yha³jau³nũ³su² kāin²
 wā³nxĩ²kxi²ya³ta¹hxai²hē¹la². 4 Nxe³ain¹ju³kxai³la¹ sxi²je³nān¹tũ³kā³txai²na²
 wān³txa² i³ye³yi²lho¹kxi²nyhain¹te³nah¹li¹:

— Pau²lah³la² nũ³kā³txa² wain³txi³ e³ain¹na³li¹. A²wā³kxi³kxai³ nxe²
 e³ai¹nha²kxai³:

— Kwa²yah³lxi¹li¹. Wain³ti³he¹xai¹nx³wi¹. Ju³te²a² nũ³kā³txa² wain³txi³
 e³ain¹na³li¹. A²wā³kxi³kxai³ nxe² e³ai¹nha²kxai³ nxe³nyhain¹ta¹hxai²hē¹la².

5 Ai¹nha²kxai³ tũ¹kā³txa² ā³nũ²kxi²nũ²la² a²hxi²kan¹ti³nāu³xa²
 ā³nũ²kxain¹nũ³nha²kxai³ yxo²xũn³txi³ an³ta³txi³ e³lain¹te³nah¹li¹:

— Pau²lah³la² nũ³ka³txa² khãuh³xa³sain¹yah³lxi³wxi¹. Txa³lxa³kxa²
tẽ³sã³ wha³tin³kxi²sã³ya²lu¹jah³lxi³wxi¹. Ta¹hxi²hẽ¹la². 6 Ain¹nxa²ha¹te¹
jau³jau¹xai²na² ain³kxi²nha²ya³ha²kxi³ ã³nih³sxaun³yah³nũ²la²
Li³kau³ni²a²ko³xa² Li³tra²thĩ³na² Ter²be²thĩ³na² nxe³ko³nãu³a¹
ai³ya³ta¹hxi²hẽ¹la².

Lis²tra²thĩ³na² Ter²be²thĩ³na² nxe³ya³thĩ³na² ai³ya³jau³su²

7 Nxe³ya³ha²kxi³ Lis²tra²thĩ³na² ã³wih¹yah³nũ²la² Txa²wã¹sũ³na²
wãn³txa² wi¹jau³xa² i³ya¹ũ³hain¹ta¹hxi²hẽ¹la². 8 ã³wih¹ya³te³na¹ in³txa²
yu³kan²ta³kxi²te²a² ã³wxe³ye²ta¹hxi²hẽ¹la². Nxe³jah¹la² a³li³la¹hĩ¹nu¹ta¹na¹
hai³txi³ ã³nxai³ti³hex¹jah¹lo²sxa³ha²kxi³ hã¹i³sã³ sxa³ye²ta¹hxi²hẽ¹la².
9 A²nxe³jah¹lo²nu¹ta¹kxi³lu¹ Pau²lah³lo²nu¹ta¹na² wãn³txa² ain³kxi²sã³
yu³we²txi²xi²si¹jau³nũ³su² yxo²i²ye²ta¹hxi²hẽ¹la². 10 Nxe³ju³kxi³lu¹
Pau²lah³lo²nu¹ta¹kxi³lu¹ i²kxi²nũ²la² yxo²kãin²i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Nxe³txi¹. I³sa²yau³txi¹. Txa²wã¹sũ³na² hxi²kan¹txi³
we²txi²xi¹nxa²si¹hin¹jau³su² yxo²i²na²hxi²kxi³ we²nxi¹lxi¹. Nxe³jau³su²
ha²kxi³ wa³su³txi³ a³li²sin³sã³ ã³nxai³ta¹hxi²hẽ¹la². 11 Nxe³ju³kxi³lu²
i³hi¹tain¹tũ³ka³txa² i²ain¹nũ²la² Li³kau³ni²a²ko³xa² a²wãn³txa² e³ain¹jau³xa²
yxo²kãin²i³ye³lain¹te³nah¹lxi¹:

— Txa²wã¹sũ³na² nũ³ka³txa² a³ka³ni²sã³ ã³wã³ain¹nĩn²ta¹.
A²nũ²tũ³kxi²ti³hai³txi³ a²nũ²sai¹nxa³wi¹.

12 Nxe³ha²kxi³ jah¹lai²na²su² a²hxi²kan¹txi³sin²ta¹. Ju³pi²jah³lo²sin²ta¹.
Nxe³jah¹lan²tu³ Bar³na³be²ah³lo²su² ta¹hxi²hẽ¹la². A²nxe³sã³ jah¹lai²na²su²
wi¹le³ha²kxi³ Mer³ku²ri²ah³lo²sin²ta¹. Nxe³jah¹lan²tu³ Pau²lah³lo²su²
ta¹hxi²hẽ¹la². Nxe³nyhain¹ta¹hxi²hẽ¹la². 13 Nxain¹kxa²yu³su² Ju³pi²jah³lai²na²
sxi²ha² hau³ko³jah¹la² ã³tũ³ta¹hxi²hẽ¹la². Nxe³thĩ³na² sxi²je³na²
a³li³kxi²nãn²tu³ tĩh³na² un²ta³kxi²ta¹hxi²nxa³hẽ¹la². A²nxe³jah¹la² po¹na²
tẽ³i² hi³yãu³sa³kxa² tẽ³i² nxe³nũ²la² sxi²je³na² yxo²ka³teh³nãu³a² tẽ³sã³
wah³nxe³ta¹hxi²hẽ¹la².

— In³txai²li² Txa²wã¹sũ³na² nũ³ka³txi³la³ha²kxi³ po¹na²
su²lã³ka³tu³ ã³hũ¹ai¹na¹tũ¹xã¹. Ain¹ta¹, 14 Bar³na³be²ah³lo²nu¹tã²
Pau²lah³lo²nu¹tã² nxe³te² hi²sen³kxi³lu² jau³jau¹xai²na² ain³kxi²yah³nũ²la²
ka³lih³ti³hex¹ya³ta¹hxi²nxa³hẽ¹la². Nxe³yah³xa³ha²kxi³ a²wã²la²
sa²te²lã³yah³nũ²la² tũ¹ka³txa² nxũ²kwai³ye³la³nãu³a² ã³tũ³ya³sã³ yxo²kãin²
i³ye³ya³ta¹hxi²hẽ¹la².

15 Nxe³ya³te³nah¹lxi¹:

— Nxe³jah³lxi³sa²lxi¹. I^hnxe³kxa²yan³ti³ta³ nxe²kãi³yah³lxi¹ji¹wi¹? Txai²na²
a²nũ²su²nũn³nha¹wi¹. Wxã¹yãx¹te²sa²nha¹wi¹. Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa²
wi¹jau³xa² i³hen³txi³nx2ti³te³lhxã³ wxã³si¹na¹wi¹. Txa²wã¹sũ³na² ka³ten³su²
yxau²na³li¹. Yxã¹ta¹ Ju³pi²jah³lai²na² nũ³ka³txa² hai³txi³ ka³ten³su²nxa³wi¹.
Tah³lxa³kxa²so¹lxi³we¹tain¹te²ju²hẽ³li¹. Yxã¹ta¹ Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³kxi³lu²
yen³kxa² yxo²ha³kxi¹ we¹ta¹hxi²hẽ¹li¹. Oh³xan¹ko³xa² we¹tha²kxi³
yuh³xan¹ko³xa² we¹tha²kxi³ i³ye³na² we¹tha²kxi³ yen³kxa² yxo²ha³kxi¹
we¹te²ju²hẽ³li¹. 16 Kxã³su² a²nũ²toh³la³ta² yxo²i²ain¹ju³ta² yũ³na²hẽ³li¹.
Nxe³kxi²ti³nũ¹ Txa²wã¹sũ³na² yxo²xũn³txi³ i³ye³kxi²nxa³hẽ³li¹. 17 Yxã¹ta¹
Txa²wã¹sũ³na² a²kãin²ju³ta² a²nũ²a² wã²nã³ũ¹nha²hxi²na²hẽ³li¹. Ya²la³tu³
wẽ³ha²yau³xa² sa²si¹hã³i² hai³sxa² wi¹wen¹ju³ta² kã³ũ¹hai¹ni² yain³txa²
sa²si¹hã³i² nxe²na³li¹. Nxe³ha²kxi³ i³ka³lih³yah³lxi³hxain¹ta¹ti²tu³wi¹.

Nxe³jut3su² Txa²wā¹sũ³na² so¹lxi³ kãin²khaix1nx2na³li¹. Nxe³jau³su² tai²li² i³ye³ye¹nx2ta¹wi¹. Nxe³ta¹hxi²hē¹la².

18 Nxe³sxā³ wān³txa² ka³lxa¹txi³ i³ye³kxain¹ya³sān²ka³tu³ hā²wxān³txa³ ain³kxain¹ta¹hxi²hē¹la². Nxe³sxā³ Txa²wā¹sũ³nu²su² ti³hit1sxā³ o²la³kxain¹ju³ta² hāi¹nxā¹ain¹ta¹hxi²hē¹la². 19 Nxa²ha¹te¹ ye³jen¹nāu³a² ko³nxe³thin¹tũ³ka³txi³nu¹ta¹na² wxā³ta¹hxi²hē¹la². Ān³ti³o³ki²a²thi³na² Pi³si²ti²a²ko³xa² sxa³jen³na²na² a³li³ha²kxai³ I³ko²ni²a²thi³na² a³li³ha²kxai³ nxe³ta¹hxi²hē¹la². Nxe³tũ³ka³txa² i³ki³ha¹kxain¹nũ²la² Pau²lah³la² wān³txa² sa²yxo²ā³si¹ha²kxai³ su²lhā³te³lhā³ ain¹ta¹hxi²hē¹la². Nxe³sxā³ txah³lxa³kxa² hxi²tē³nha²sxā³ wha³tin³kxain¹nũ²la².

— Ya³lun²ta¹. Nxēn³txain¹sxā³ Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³ hxi²ki³la³kxi²nũ²la² sxī²je³na² sa²si³nxe² a³li³sxā³ ā³na¹ain¹ta¹hxi²hē¹la². 20 Yxān¹ta¹ yxo²i²ain¹tũ³ka³txa² ā³nũ²kxain¹sxā³ i²yxa³ain¹tāu³a² Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³lu² a²nxũ²kwa³ye³la³nāu³a² ya³lu²te²hũ³sxā³ sxa³ta¹hxi²hē¹la². Sxa³nxa²ha¹te¹ i³sa²yxa³xi²nũ²la² nxe³thi³nu¹tain²txi³ ih³wi¹xi²ta¹hxi²hē¹la². Hā²wxān³txa³nũ² āh¹ a³lan²nũn³tāu³a² je³na² a³li³xi²ya³ka³tu³ Ter²be²thi³na² ā³nxai³ya³ta¹hxi²hē¹la².

Ān³ti³o³ki²a²thi³na² wq³li²xi²ya³jau³su²

21 Ā³nxai³ya³ka³tu³ta¹ Txa²wā¹sũ³na² wān³txa² wi¹jau³xa² i³hen³txi³nyhai¹nha²kxai³ a²nũ²a² ka³lxa¹txi³ yxo²i²sxā³ yxa³u²xai³lain¹ta¹hxi²hē¹la². Hā²wxān³txa³ i³xi²te³lhā³ a³li³xi²yah³nũ²la² Lis²tra²thi³na² ā³wih¹sxā³li³xi² I³ko²ni²a²thi³na² ā³wih¹sxā³li³xi² nxe³nũ²la² Ān³ti³o³ki²a²thi³na² Pi³si²ti²a²ko³xan¹thi³na²na² ā³wih¹ya³ta¹hxi²hē¹la². 22 23 Nxe³sxā³ ā³nxai³ain¹tĩ³kxai³lu² Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²i²sxā³ yxa³u²xai³tũ³ka³txi³nāu³xa² yxo²ha³kxa¹ sa²hau³kot3sxā³ a²hxi²kan¹ti³nũ²su² te²a² ūh³wxe³ya³ta¹hxi²hē¹la². Nxe³ya³te³nah¹lxi¹:

— Txa²wā¹sũ³na² wān³txa² wi¹jau³xa² A²hxi²kan¹ta² Si³yxa³tāu³lo³ju³ta³nũ²su² nxe³jau³xa² yxo²i²ki³kxai²nān²tu³ ye³khāuh³lxa³ti³nē³lha³ta¹. Nxe³nē³lha²kxai³ Je³su²jah³lai²na² wān³txa² ya³lo³txi¹jah³lxi³hē¹li¹. Wān³txai²li² sa²yxo²ā³yah³lxi³txa³hē¹li¹. Nxe³nyhai¹ta¹hxi²hē¹la². Nxe³nũ²la² yain³txa² ā³sān²ka³tu³ Txa²wā¹sũ³na² i³ye³kxain¹ta¹hxi²hē¹la². Nxe³te³nah¹lxi¹:

— Sũ³na² nxe³txi¹. Tũ¹kā³txai²li² yxo²i²nxain¹na³li¹. Nxe³te²na² wi¹lĩ²txai¹nhē³li¹. Nxe³ya³ta¹hxi²hē¹la².

24 Nxa²ha¹te¹ Pi³si²ti²a²ko³xa² a³li³xi²yah³nũ²la² Pā³fi²li²a²ko³xa² ā³wih¹ya³ta¹hxi²hē¹la². 25 Ā³wih¹yah³nũ²la² Per²je²thi³na² ā³yit1tũ²la² Txa²wā¹sũ³na² wān³txa² i³yau¹ũ³ya³ta¹hxi²hē¹la². Nxe³nũ²la² A³ta²li²a²thi³na² ā³nxai³ya³ta¹hxi²hē¹la². 26 Hā²wxān³txa³nũ² Ān³ti³o³ki²a²thi³na² Si²ri³a³ko³xa² sxa³thi³na²na² i³ya³ta¹hxi²hē¹la². Nxe³thi³na² ā³wi¹lhĩ¹na³tā² a³li³ya³hĩ¹na³tā² yxo²i²ain¹tũ³ka³txai²na² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sũ³na² wi¹lĩ²si¹hain¹jau³su² i³ye³kxain¹ta¹hxi²hē¹la².

27 Nxe³ha²kxai³ a²wa³ka³li³yu³ta² ta³lu²nha²kxai³ i³xi²nũ²la² yxo²i²tũ³ka³txa² i³kai¹sa²kxi³nũ²kxi²nũ²la² i³hen³txain¹ya³te³nah¹lxi¹:

— Txa²wā¹sũ³na² wi¹lhĩ¹na³li¹. Kāin²khaix1nx2na³li¹. Ju³te²a² nũ³ka³txi³sxa³te²nāu³xa² yxo²i²ain¹ju³ta² i³yau¹ũ³hain¹na²hē³li¹. Nxe³ha²kxai³ a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ yxo²i²ti³te³nain¹kxi²nān²tu³ hxi²ka¹nain¹tu¹wi¹. Nxe³ya³ta¹hxi²hē¹la². 28 Jā¹nxe³ha²kxai³ a²nũ²ai²na² yxo²i²te²na² sxī²ha² ha³la³ka³lxa³lon³sxā³ kxān³su² a³la²nain¹ta¹hxi²hē¹la².

15

Je³ru³sa³lẽ²thĩ³na² i³xi²sxã³ e³kxi²nyhu¹kxi³jau³su²

1 Nxa²ha¹te¹ in³txi³nãu³xa² Ju³te²a²ko³xu¹tai²na² a³li³xain¹nũ²la²
 ã³ni³ti³o³ki²a²thĩ³na² ã³wi¹hain¹ta¹hxa²hẽ¹la². ã³wi¹hain¹nũ²la² yxo²i²tũ³kã³txa²
 i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Kxã³nhxĩ¹nu¹tai²na² Moi³se²ah³lu¹tai²na² e³ta¹hxa²hẽ¹li¹.
 E³te³nah¹lxi¹: “Wxa²ki³lha³lxa² tẽ³sxã³ a²ki³wã²la² ü³sa³si³tũ³ko¹kxã¹ju³ta²
 i³yau¹ü³nx²ta¹ju³ta² wet¹sah¹lxi³hẽ¹li¹.” Nxe³jau³xai²li² Moi³se²ah³lu¹tai²na²
 ü³wha²li¹ta¹hxa²ti²ai¹ti²tu³wi¹. Nxe³ha²kxai³ Ju³te²a² nũ³kã³txi³sxa³te²su²
 te²syah¹lxan³kxan²ti³ te²yã¹nxe³jah³lxi³hẽ¹li¹. Yxã¹ta¹ yah²lxan³kxai²nãn²tu³
 Txa²wã¹sũ³na² hxi²ki³kxai³lu² wxa²ko³nxe³ti³ kã³yah³lxin¹ju³ta² hxi²kan¹txi³
 ne³si¹wã²na²nx²ti³xah³lho³li¹. Nxe³nyhain¹ta¹hxa²hẽ¹li¹.

2 Nxa²ha¹te¹ Pau²lah³lo²nu¹tã² Bar³na³be²ah³lo²nu¹tã² nxe³sxã³ yxo²xũn³txi³
 i³wa²lũ³xain¹te³nah¹lxi¹:

— Kwa²xah³lxi¹lxi¹. Jau³jau¹xai²na² wain³ti³he¹nxa³wi¹. Ain¹ta¹hxa²hẽ¹li¹.
 Nxe³ain¹jut³su² Je³ru³sa³lẽ²thĩ³na² a²pos²to³lo² nũ³kã³txa² a²hxi²kan¹ta³
 he³la³kxa² i³wã³txi³sain³te³lhxã³ sa²si¹hã³ain¹ta¹hxa²hẽ¹li¹. Nxe³ha²kxai³
 Pau²lah³lo²nu¹tã² Bar³na³be²ah³lo²nu¹tã² a²sa³wi³ha³lxi³nu¹tai²na² nxe³sxã³
 sa²si¹hã³ain¹ta¹hxa²hẽ¹li¹.

3 Nxe³jut³su² yxo²i²tũ³kã³txa² sa²si¹hã³ain¹ka³tu³ a³li³ain¹nũ²la²
 Fe³ni²si²a²ko³xa² ã³wa²to¹tha²kxai³ Sa³ma²ri²a²ko³xa² ã³wa²to¹tha²kxai³
 nxe³ain¹tãu³a² a²nũ²a² yxau²xai³tũ³kã³txa² i³hen³txi³nyhain¹ta¹hxa²hẽ¹li¹.
 i³hen³txi³nyhain¹te³nah¹lxi¹:

— Ju³te²a² nũ³kã³txi³sxa³te²nãu³xa² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² wi¹jau³xa²
 yxo²i²ain¹nũn³na³li¹. Ain¹jau³su² ha²kxai³ kãin² ka³li³hain¹ta¹hxa²hẽ¹li¹.

4 Nxe³nũ²la² a³li³xain¹nũ²la² Je³ru³sa³lẽ²thĩ³na² ã³wi¹hain¹ta¹hxa²hẽ¹li¹.
 ã³wi¹hain¹ka³tu³ yxo²i²tũ³kã³txi³su² te²a² a³pos²to³lo² nũ³kã³txi³su²
 te²a² a²hxi²kan¹txa³ he³la³kxi³su² te²a² ã³yã³nũ²kxain¹ta¹hxa²hẽ¹li¹.
 ã³yã³nũ²kxain¹ka³tu³ Ju³te²a² nũ³kã³txi³sxa³te²nãu³xa² yxo²i²ain¹ju³ta²
 i³hen³txain¹ta¹hxa²hẽ¹li¹. 5 Ain¹nxa²ha¹te¹ fa³ri³se²a² in³txi³nãu³xu¹tai²na²
 Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² yxo²i²ain¹te²an²tu³ i³sa²yxau³sxã³
 i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Wain³ti³he¹nxa³wi¹. Moi³se²ah³lu¹tai²na² wãn³txa²
 sa²yxo²wet¹si¹hain¹jau³su² kwa³na³txai¹yah³lxi³hẽ¹li¹. Nxe³kxa²yu³su²
 a²ki³lha³lxi²na² a²ki³wã²la² ü³sa³si³tũ³ko¹kxã¹si¹hain¹jau³su²
 kwa³na³txain¹yah³lxi³hẽ¹li¹. Ju¹tai²na² so¹lxi³ wain³na³li¹. Fa³ri³se²a²
 in³txi³nãu³xu¹tai²na² nxe³ta¹hxa²hẽ¹li¹.

6 Ai¹nha²kxai³ a³pos²to³lo² nũ³kã³txi³su² te²a² a²hxi²kan¹ta² he³la³kxi³su²
 te²a² ã³yã³nũ²kxain¹sxã³ i³ye³lain¹ta¹hxa²hẽ¹li¹. 7 Kxã³su² i³ye³lain¹nũ²la²
 Pe²jah³lo²nu¹ta² hi²sen³su² i³sa²yxau³sxã³ i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Nxe³jah³lxi³wx¹. i³ye³kxi¹nx²ta¹tu¹wi¹. Txa²wã³tã³sah¹lxi¹lxi¹.
 Kxã³nhxĩ¹nai³tã² Txa²wã¹sũ³na² i³kaix¹so¹sa³na²hẽ³li¹. i³kaix¹so¹sa³te³nah¹lxi¹:
 “Ju³te²a² nũ³kã³txi³sxa³te²nãu³xa² a²yxau²tãu³a² sa²si¹hã³nxa²ha¹tu¹wi¹.
 Nxa²ha¹kxai²nãn²tu³ Txa²wãn³txa² i³yau¹ü³hai¹nĩn¹tu¹wi¹. Nxe³ha²kxai³
 yxo²i²sain¹tu¹wi¹.” Txa²wã¹sũ³na² nxe³sa³na²hẽ³li¹. 8 Nxe³jut³su²
 Txa²wã¹sũ³na² sa²kxai³lu² a²e¹nãu³ai²na² hxi²kan¹txi³ i²jah¹lo²su² ha²kxai³
 wi¹lhin¹te²lo³txa²lain¹na²hẽ³li¹. Nxe³ju³tan¹te²kxa³yã³lhu² Txa²wã¹sũ³na²

Yâu³ka³txa² ā³nxū²kwai³wih¹hain¹na²hē³li¹. Txai²yā¹xain¹nūn³na²hē³li¹.
 9 Hai³txi³ ha³na³ka³lxi³ i²sa²sī¹nxa³hē³li¹. Tū¹ka³txai²na² a²ko³nxe³ti³
 kâi³ain¹ju³ta² sa²wa²su¹kxain¹nūn³na²hē³li¹, yxo²i²ai¹nha²kxai³lu¹.

10 Nxe³ain¹jut3su² ĩh¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ nxe²e³yah³lxin¹ji¹wi¹?
 Txa²wā¹si³yah³la²nāu³u¹ta²na² Moi³se²ah³lu¹ta²na² wān³txa² hxi²kan¹txi³
 sa²yo²we¹txain¹ta¹hxi²nxa³ti³ai¹ti²tu³wi¹. Ai¹nha²txai³ jā¹nxe³sxā³
 hxi²kan¹nē³ka³wi¹. Nxe²nē³lxa³ha²kxai³ tū¹ka³txi³sxa³te²nāu³xa² Ju³te²a²
 nū³ka³txi³sxa³ha²kxai³ hxi²ka¹nain¹nū³nxa³lho³li¹. 11 Nxe³yān¹ta¹ Je³su²jah³la²
 yxo²i²ki³sxa²kxai³ ko³nxe³ti³ kâi³ki³ju³ta² sa²wa²su¹kxi²nē³tu¹wi¹. Nxe³ha²kxai³
 Ju³te²a² nū³ka³txi³sxa³te²nāu³xa² te²yā¹nxain¹nūn³tu¹wi¹. Pe²jah³lo²nu¹ta²kxai³
 nxe³ta¹hxi²hē¹la².

12 Nxe³ha²kxai³ ain³kxain¹tū³ka³txa² ka³nahx2sxā³ yxau³ain¹ta¹hxi²hē¹la².
 Nxe³nū²la² Bar³na³be²ah³lo²nu¹tā² Pau²lah³lo²nu¹tā² nxe³sxā³
 Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² Ju³te²a² nū³ka³txi³sxa³te²nāu³xa² wā³nxin¹sxā³
 o²la³kxain¹ju³tu¹ta²nān¹jau³xa² a²yo²ha³kxa¹ i³hen³txi³nyhain¹ta¹hxi²hē¹la².

13 Nxe³nxā²ha¹te¹ i³hen³txi³nyhain¹nū²la² Ti³a²kah³lo²nu¹ta²na²
 wān³txi³kxai³lu¹:

— Nxe³jah³lxi³wxi¹. Ain³kxi²sah¹lxi³hē¹li¹. Txa²wā³tā³nāu³sah³lxi¹lxi¹.

14 Ju³te²a² nū³ka³txi³sxa³te²nāu³xa² a²wi¹lhi¹na² yxo²i² ā³si³wxe³ju³ta²
 Si³māu²ah³la² i³yau¹ū³nē³lain¹ten¹tu³wi¹. Nxe³ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su²
 yxo²i²ain¹tū³ka³txa² i²sxā³ so¹ain¹na²hē³li¹. 15 Nxe³ju³kxai³lu² Txa²wā¹sū³na²
 ũ³wha²li¹txā³nxu¹ta²na² 16 Nxe³te²nah¹li¹.

“Hā²wxān³txa³ ā³wa³li²na¹tu¹wi¹. Nxe³na¹tāu³a² Ta³vi²yah³la² a²ne³tah²nāu³a²
 ā³yā³nū²kain¹sxā³ i³kāin²te²lo³ta¹na¹tu¹wi¹.

17 Nxe³na¹kxai²nān²tu³ a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ Txa²wā¹sū³na² wān³txa²
 sa²yo²we¹tain¹kxi³nū³su² te³nain¹tu¹wi¹. Nxe³sxā³ i³kaix¹ta¹na¹te²a²
 yxo²i²sain¹tu¹wi¹.

18 Nxe³jau³xai²na² kxā³nhi¹nu¹ta²na² Txa²wā¹sū³na² nxe³ta¹hxi²hē¹li¹.”

Ū³wha²li¹txā³nxu¹ta²na² nxe³ta¹hxi²hē¹li¹.

19 Jā¹nxe³ju³kxai³lu² tū¹ka³txai²na² kwēn¹ta²na¹ yxo²i²ā³si³wxe³te²a²
 wān³txa² sa³txe¹jau³xa² i³ye³kxai¹yah³lxi³txa³hē¹li¹. 20 Nxe³yān¹ta¹ nxe²
 ũ³wha²li¹kain¹ki³te³nah¹lxi¹:

“Ju¹ta²na² so¹lxi³ sa²yo²we¹jah¹lxi³hē¹li¹.
 Yain³txa² ko³nxe³te²a² a²yāu³ka³txa² sa²nū¹txain¹kxai²nān²tu²

nxe³tū³xai²na² i³yain³yah³lxi³txa³hē¹li¹. A²nū²a² ā³xa² in³txi³su²
 tā³nxā² a²nū²a² ā³xa² sxe³xa³ka³lxi³su² tā³nxā² yxo²kwain³nha²sxā³
 ũ³whi¹na¹ta³kxi²nyhu¹ah³lxi³txa³hē¹li¹. Ka³yxuh³xa² a²ti³ha²yau³xa²

i³na²yah³lxi³txa³hē¹li¹. Te²yā¹nxe³sxā³ a²ti³ho³nxā³te²a²
 wā²nh²yah³lxi³txa³hē¹li¹.” 21 Nxe³jut3su² sxi²je³na² yxo²ha³kxa¹ sa²ba³to³

nxe³hīn¹su² kxai²nān²tu³ Moi³se²ah³lu¹ta²na² wān³txa² i³ye³hxi²na²hē³li¹.
 Ju³te²a² nū³ka³txa² ā³nū²kxi²thi³nāu³xa² nxēn³ta¹nha²na²hē³li¹.
 Ti³a²kah³lo²nu¹ta² nxe³ta¹hxi²hē¹la².

Ju³te²a² nū³ka³txi³sxa³te²nāu³xa² i³yau¹ū³hain¹jau³su²

22 Nxe²e³ta³lun²nū²la² a³pos²to³lo² nū³ka³txa² a²hxi²kan¹txa² he³la³kxai²na²
 nxe³sxā³ yxo²i²tū³ka³txa² yxo²ha³kxa¹ i³ye³kxi²nyhain¹ta¹hxi²hē¹la².
 i³ye³kxi²nyhain¹te³nah¹lxi¹:

— Pau²lah³la² Bar³na³be²ah³la² sxā³ Ān³ti³o³ki²a²thi³na² i³te³lhxā³ ain¹na³li¹.
 Ai¹nha²kxai³ in³txa² ha¹li¹ i²sxā³ so¹ki³kxai²nān²tu³ ā³si³tē³kxain¹si¹jau³su²

kwa³na³ain¹ki³kxai²nān²tu³ wi¹lh³nx2na³li¹. Nxe³nyhain¹ta¹hxi²hē¹la².
Ai¹nha²kxai³ Ju³ta²sah³la² ā³si³tē³kxi²ha²kxai³ nxe³jah¹la² Bar³sa³ba²sah³lo²su²
nxe³ta¹hxi²hē¹la². Jā¹nxe³sxā³ Si²lah³la² ā³si³tē³kxi²ha²kxai³ nxe³ya³te²a²
wi¹lhin¹ya³ha²kxai³ a²hxi²kan¹ti³la³ha²kxai³ nxe³ya³ta¹hxi²hē¹la².

23 Nxe³ha²kxai³ ha³teh³nxā³nxā² ū³wha²li¹lhū³ain¹te³nah¹li¹:

— Nxe³jah³li³wxi¹. A³pos²to³lo² nū³ka³txi³su² te²a² a²hxi²kan¹txi³su²
te²a² nxe³te²a² txa²wā³tā³xi²nyhain¹na³li¹. Nxe³ha²kxai³ Ju³te²a²
nū³ka³txi³sxa³te²nāu³xa² Ān³ti³o³ki²a²thi³na² yxau³ta³nxā² Si²ri³a³ko³xa²
yxau³ta³nxā² Si³li²si²a²ko³xa² yxau³ta³nxā² nxe³yah³lin¹te² i³nxai²na²
txa²wā¹wā³tā³sah¹li¹li¹.

24 Nxe³yah³li³nha²kxai³ txa²nū³ka³txa² wxā³sxā³ i³ye³kxi¹nx2tain¹ta¹hē¹li¹.
Nxe³jau³xa² hxi²waun¹txi³sxā³ i³yxaih¹yah³li³ta¹hi¹nhē¹li¹. Yxān¹ta¹
jau¹xai²na² hai³txi³ sa²si¹hā³nx2ti³sīn¹nxā³hē³li¹. 25-27 Nxe³na¹ju³kxai³lu²

a²nū²a² i²sxā³ so¹sī¹na¹tu¹wi¹. Sī¹na¹kxai²nān²tu³ Bar³na³be²ah³la²
Pau²lah³la² ya³li¹khai¹xai¹yah³lin¹kxe³su² ā³si³tē³kxi²nyhain¹tu¹wi¹.
Ju³ta²sah³lai²na² Si²lah³lai²na² nxe³sxā³ sa²sī¹hā³ain¹sī¹na¹tu¹wi¹.
Nxe³ain¹sī¹na¹ha²kxai³ Bar³na³be²ah³lai²na² Pau²lah³lai²na² nxe³sxā³
ā³si³tē³kxi²nyhain¹tu¹wi¹. Nxe³te²a² Je³su² Kris²tu³jah¹lai²na²

Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lai²na² wi¹lo¹la³kxain¹ju³ta² kāin²
i³hen³txi³nyhain¹na²hē³li¹. Su²lhā³te³lhā³ nyhain¹kxan²ti³nū¹ ya³lo³txi²sxā³
Sū³na² wān³txa² ha²ya³kxa³ i³hen³txi³nyhain¹toh³na²hē³li¹. Nxe³ha²kxai³
a³lxi¹nha¹nhai¹. A²nxe³tū³ka³txa² wxā³ain¹kxai²nān²tu³ wān³txai²li²

ū³wha²li¹lū³nx2ta¹jau³xain²txi³ i³ye³nha¹jau³xain²txi³ i³yau¹ū¹nx2tain¹tu¹wi¹.
Ki³ha¹kxi¹nx2ta¹ka²yan³txi³su² nxa¹nhai¹. 28 Jā¹nxe³ju³kxai³lu² Txa²wā¹sū³na²
Yāu³ka³txi³su² te²na² wān³txa² txa²nū³ka³txi³su² te²na² wān³txa² nxe³sxā³
ā³nha³ko³tā³li¹. Nxe³ha²kxai³ jau¹xai²na² so¹li³ sa²yo²wet¹si¹nx2ta¹jau³su²
kwa³na³nx2ti³sī¹na¹wi¹. 29 Nxe³jau³xa²sa¹ yain³txi³su² kō³nxe³te²a²

a²yāu³ka³txa² sa²nū¹tain¹kxai²nān²tu³ i³yain³yah³li³txa³hē¹li¹. A²ti³ha²yau³xa²
i³na²yah³li³txa³hē¹li¹. A²ti³ho³nxā³te²a² wā²nhī²yah³li³txa³hē¹li¹.

Ā³nū²a² ā³xa² in³txi³su² ta³nxā² a²nū²a² ā³xa² sxe³xa³ka³li³su² ta³nxā²
yo²kwāin³sxā³ ū³whīn¹ta³kxi²nyhu¹ah³li³txa³hē¹li¹. Nxe³jau³xai²na²
sa²yo²we¹jah³lin¹kxai²nān²tu³ wai³nhī³nx2na³li¹. Na¹jau³su² tai²li²
nxe³ye¹nx2ta¹wi¹. Ta³lun²na¹wi¹. Ti³a²kah³lo²nu¹ta²kxai³lu² nxe³ta¹hxi²hē¹la².

30 Nxa²ha¹te¹ tū¹ka³txai²li² sa²si¹hā³kxe³su² a³li³ain¹nū²la² Ān³ti³o³ki²a²thi³na²
ā³wi¹hain¹ka³tu³ yo²rī²tū³ka³txa² i³kaix¹sxā³ ā³nxū¹tū²la² ha³teh³nxā³nxai²li²
i³hū¹nyhain¹ta¹hxi²hē¹la². 31 Ai¹nha²kxai³ txa²nxā¹nxai²li² so¹kxi²sxā³

i²hxa³tain¹nū²la² ka³lih³kxi²la²nha² nxū²kwai³lxū¹txain¹ta¹hxi²hē¹la².

32 Ain¹nxā²ha¹te¹ Ju³ta²sah³lo²nu¹tā² Si¹lah³lo²nu¹tā² nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na²
wān³txa² i³hen³txain¹ya³ha²kxai³ ye³ka³lxa¹txi³ i³yau¹ū³ain¹ya³ha²kxai³
i³nxū²kwai³lxū¹txain¹ya³ha²kxai³ nxe³nyhain¹ta¹hxi²hē¹la². 33 Nxe³ha²kxai³
ye³jen¹nāu³kxai³lu².

— Wi¹lhin¹sxā³ i³xi¹jah³lxu¹li¹. Ain¹jau³su² ai¹nha²kxai³ Ju³ta²sah³la²
nū³ka³txi³nu¹ta²kxai³ wi¹lhin¹sxā³ i³xain¹ta¹hxi²hē¹la². 34 Yxān¹ta¹
Si²lah³lo²nu¹ta²so¹li³ a²yo³not¹sxā³ yxau³ta¹hxi²hē¹la².

35 Nxa²ha¹te¹ Pau²lah³lo²nu¹tā² Bar³na³be²ah³lo²nu¹tā² nxū²la² kan²txi³
yxau³ya³ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² i³yau¹ū³ya³ta¹hxi²hē¹la².
Te²ya¹nxe³sxā³ a²hxi²kan¹ta³ he³la³kxa³ wān³txai²na² jau³xain²txi³
i³yau¹ū³hain¹nūn³ta¹hxi²hē¹la².

Pau²lah³la² Bar³na³be²ah³la² ā³nhait¹ja³jau³su²

³⁶ Nxa²ha¹te¹ Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³ i³ye³kxi²te³nah¹li¹:

— Bar³na³be²ah³lāi³.

Sxi²jen³ti³nāu³xa² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² i³yau¹ū³sa²the³kī³thi¹tax³ta³tā² āh¹li³ ai³sxi²xa²sai¹. Wi¹lhin¹tin²tā¹ kī³txai²li¹. Ta¹hxi²hē¹la².

³⁷ Nxa²ha¹te¹ Bar³na³be²ah³lo²nu¹ta²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— Wi¹na³li¹.

Ai³ya³sa³wi¹. Nxe³kī³kxai²nān²tū³ Jo³āu² Mar²ko³jah³la² ka²lat¹ixā³ tē³ya³sē¹li¹. Ta¹hxi²hē¹la². ³⁸ Nxa²ha¹te¹ Pau²lah³lo²nu¹ta²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— Jau¹xai²na² wi¹lxa³wi¹.

Pā³fi²li²a²ko³xa² ā³nxi³kī³sī¹nai³tā² jah¹lai²na² sa²kxai³lu² ā³nē³lhā³ ih¹xi²ti³ai¹ti²tū³wi¹, ya³lo³txi²nxa³ha²kxai³lu¹. Nxe³ha²kxai³ tē³kī³ju³ta² wi¹lxa³wi¹. Ta¹hxi²hē¹la². ³⁹ Nxe³ha²kxai³

yxō²xūn³txi³ i³ye³li³ya³ha²kxai³ ā³nhai²ta³li³sxā³ ai³ya³ta¹hxi²hē¹la². Nxe³ha²kxai³

Bar³na³be²ah³lo²nu¹ta²kxai³ Mar²ko³jah³lo²nu¹ta² ā³sa²so¹sxā³ na³vi²o²tē³na² Syi²pri²ko³xa² ā³nxi³ka³lo³su² ā³wih¹sxā³ ā³nxi³ya³ta¹hxi²hē¹la².

⁴⁰⁻⁴¹ Nxe³ai¹nha²kxai³ Pau²lah³lo²nu¹ta²na² sa²kxai³lu² Si²lah³lo²nu¹tā² ā³sa²so¹ha²kxai³ Si²ri³a³ko³xa² Si³li²si²a²ko³xa² nxe³ko³nāu³a² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² yxo²i²tū³ka³txi³nāu³xa² ā³nxū²kwai³lxū¹te³lhā³ ā³nxi³ya³ta¹hxi²hē¹la². Nxe²nxa³ta³lxa¹ yxo²i²sxā³ yxau²xai³tū³ka³txi³nu¹ta²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— Txa²wā¹sū³na² wi¹li²nx²ti³tu¹wi¹.

Wi¹lhin¹sxā³ ā³nxi³jah³hē¹li¹. Nxe³ain¹ta¹hxi²hē¹la². Nxe³ain¹ya³ha²kxai³ ā³nxi³ya³ta¹hxi²hē¹la².

16

Ti³mo²jah³la² ā³nū²kxi²sxā³ ai³yah³li³jau³su²

¹ Nxa²ha¹te¹ Ter²be²thi³na² ā³nxi³ya³ta¹hxi²hē¹la². Nxe³nū²la² a³li³nū²la² Lis²tra²thi³na² ā³nxi³ya³ka³ty³ Ti³mo²jah³la² i³ha¹txi²ya³ta¹hxi²hē¹la².

A²nxe³jah¹lo²nu¹ta²na² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² yxo²i²ha²kxai³ a²hā³ka³na² Ju³te² ta¹ka³lxan²tū³ yxo²i²ha²kxai³ a²wi³na² Kre²kah³lo²su² te²an²tū³

nxe³ta¹hxi²hē¹la². ² A²nxe³jah¹lo²nu¹ta²na² sa²kxai³lu² Lis²tra² nū³ka³txa² yxo²ha³kxa¹ I³ko²ni²a² nū³ka³txa² yxo²ha³kxa¹ yxo²i²tū³ka³txan²tū³

Ti³mo²jah³lo²nu¹ta²kxai³ wi¹lhin¹ye¹nxa²ha¹te¹ e³kxain¹ta¹hxi²hē¹la². ³ Nxa²ha¹te¹ Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³lu² a²ē¹nān¹jau³kxai³lu¹:

— Ti³mo²jah³la² ā³sa²so¹na¹tū¹xā¹.

Nxe³yān¹ta¹ Ti³mo²jah³la² wī³nai¹tā² Kre²ka² nū³ka³txi³si²na²hē³na¹. Nxe³ha²kxai³ Ju³te²a² a²nū³ka³txi³sxa³xā¹.

Nxe²nxa³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Ju³te²a² nū³ka³txa² i³ha¹txi²kxai²nān²tū³ kū³we²ki²la² wi¹lxa³xā¹. Nxe³ha²kxai³ sa²yo²ā³xa³khih³.

Nxe³jau³su² nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² ā³sa²so¹nū²la² a²ki³wā²la² ū³sa³si³tū³ko¹kxā²ta¹hxi²hē¹la². ⁴ Nxe³thi³nāu³xai²li² ai³lha²thet³ā³u³a² ha³teh³nxā³nxi²li² Je³ru³sa³lē²thi³na² tē³sxā³ wxā³txā³nxi²li²

i³yau¹ū³nyhain¹ta¹hxi²hē¹la². Wān³txai²li² sa²yo²we¹nyhain¹si¹jau³su² i³ye³kxain¹ta¹hxi²hē¹la². Nxe³ta³nxā³nxu¹ta²kxai³la¹ a²kxā³nxi²tā²

a³pos²to³lo² nū³ka³txa² Je³ru³sa³lē²thi³na² a²hxi²kan¹txi³nāu³xa² sxā³ ū³wha²li¹lhā³ain¹ta¹hxi²hē¹la². ⁵ Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu²

Txa²wā¹sū³na² wān³txa² yxo²i²ain¹tū³ka³txi³nāu³xa² yxo²ha³kxa¹ ā³nxū²kwai³lxū¹nyhain¹ta¹hxi²hē¹la². ā³nxū²kwai³lxū¹sxā³ yxo²i²ain¹tū³ka³txa²

ā³te¹txain¹ta¹hxi²hē¹la².

Pau²lah³lai²na² hxi²sxã³nho³jut3sũ³ju³ta²

6 Nxe³nũ²la² Fri²ji²a²ko³xa² Ka³la²si²a²ko³xa² sxã³ ã³nxai³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². ã³nxai³ain¹tĩ³kxai³lu²:

— A²si³a³ko³xa² ã³wi¹ha¹tũ¹xã¹. Ain¹ta¹ Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³txa² hi²sen³su² ai³si¹hai¹nxai³jau³su² i³yau¹ũ³hain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 7 Hã²wxã³txa³ Mi²si²a²ko³xa² yau³son³nũ²la²:

— Pi³ti²ni²a²ko³xa² ai³na¹tũ¹xã¹. Ain¹tah¹lxa¹ Je³su²jah³la² Yãu³ka³txa² ai³si¹hai¹nxai³jau³su² i³yau¹ũ³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² ai³ain¹ta¹hxai²nxai³hẽ¹la².

8 Nxe³ha²kxai³ Mi²si²a²ko³xa² wain³txi³ ã³wa²to²ka² ai³nũ²la² Tro³a²te²thĩ³na² kan³sxã³ ã³wi¹hain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 9 Nxe³tãu³a² ka³nxai³hi²ta¹hxai²hẽ¹la².

Ka³nxai³hi²nũ²la² Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³lu² hxi²sxã³nho³jut3sũ³ju³ta² i²ta¹hxai²hẽ¹la². I²ka³tu³ta¹ in³txa² Ma³se³to²na²ko³xan¹jah¹la²

ã³wxã³ye²ta¹hxai²hẽ¹la². ã³wxã³ye²nũ²la² win¹ta²te²lxi³ i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Ma³se³to²na²ko³xa² ã³wxã³sẽ¹li¹. ã³non²ta³kxi²sa²si¹nhẽ³li¹.

Nxe³ye²ta¹hxai²hẽ¹la². 10 Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² yen³kxa² wxa²hau³ko³tũ²la² Ma³se³to²na²ko³xa² wa³su³txi³ ã³nxai³ya³sain¹na²hẽ³la². Txa²li²

Lu²kah³lo²na¹xai²na² ũ³wha²li¹jah¹lo²sa¹wa². ã³si³tẽ³kxai¹na¹hẽ³la².

Nxe³sxã³ Ma³se³to²na²ko³xan¹tũ³ka³txa² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² wi¹jau³xa² i³hen³txi²te³lhxã³ ai³ya³sain¹na²hẽ³la², Txa²wã¹sũ³na²

sa²si¹hã³sain¹sĩ¹nha²kxai³la².

Li²ta³ka³lxa² yxo²ĩ² ã³si³wxe³jau³su²

11 Nxe³ha²kxai³ na³vi²o²tẽ²na² ã³wih¹ya³sain¹nũ²la² Tro³a²te²thĩ³na² a³li³ya³sain¹nũ²la² i³ye³na² kãin²je³na² hãu¹sxã³ ai²ya³sain¹na²hẽ³la².

Nxe³nũ²la² Sa³mo³tra²si²a²ko³xa² kwa² u²te³na¹nha¹ka³tu³ a³lan²tãu³a² Ne³a²po³lis²thĩ³na² ã³nxai³sxã³ a³li³kxi²ya³sain¹na²hẽ³la². 12 Te²yã¹nxũ³ko³tãu³a²

i³ye³na²kxai³lu² ã³sxã³ Fi³li³pos²thĩ³na² a²yu³kxa² ã³nxai³ya³sain¹na²hẽ³la².

A²nxe³thĩ³na² Ma³se³to²na²ko³xan¹thĩn³su² ha²kxai³ sxi²ye³na² kãin²thĩn³su²

ha²kxai³ nxe³hxai²na²hẽ³la². Nxe³ha²kxai³ Ro³ma²no² nũ³ka³txa²

a²hxi²kan¹ta² yxau²thĩn³su² hxai²na²hẽ³la². A²nxe³thĩ³na² ye³ha¹li¹

yxau²a³lan²ya³sain¹na²hẽ³la². 13 Nxe³ya³sai¹nha²kxai³ sa²ba³to³nxe³ti³xa²

thĩ¹nai²na² a³li³ya³sain¹ka³tu³:

— Ka³wã³lxa² yxo²ka³teh³nãu³a² Ju³te²a² nũ³ka³txai²na² sa²kxai³lu²

Txa²wã¹sũ³na² i³ye³kxi²te³lhxã³ ã³wxã³sxã³ ã³nũ²kxai¹nhxai²na²hẽ³na¹.

Jã¹nxain¹tũ¹xã¹. Nha¹jau³su² ai³sxi²ya³sain¹na²hẽ³la². Ya³sai¹nha²kxai³

ã³wxe³nha¹nũ²la² txu¹ti³nãu³xa² i³yau¹ũ³ain¹si¹na¹hẽ³la². 14 Nxe³tãu³a²

Li²ta³ka³lxa² Ti³a³ti²ra²thĩ³nã¹ta¹ka³lxa² wxã³nũn³nũ²hẽ³la². A²nxe³sxã³

ta¹ka³lxa²na² sa²kxai³lu² wã²la²ka³lo³a² wi³win³ka³lo³a² au³ka³lo³an²tũ³

o²la³kxi²hxai²na²hẽ³la². A²nxe³sxã³:

— Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² ain³kxi²na¹tũ¹xã¹. Nxe³jau³su² Pau²lah³lai²na²

wãn³txa² wi¹lain³kxi²na²hẽ³la². Nxe³tãu³a² wãn³txai²na² wi¹la³la³kxi²si¹jau³su²

Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³su² i³hxi²ka¹tã²hẽ³la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² yxo²ĩ²

ãn³si³wxe³na²hẽ³la². 15 Nxa²ha¹te¹ ta¹ka³lxa²na² sxi²ha² yxau³kxi²tũ³ka³txa²

whã²na¹ yxo²ĩ²ai¹nha²kxai³ i³yau³xa² ũ³hũ¹kxi²sa²sai¹ain¹na²hẽ³la². Nxe³nũ²la²

i³ye³kxi²sain¹sĩn¹te³nah¹lxi¹:

— Hĩ¹na² yxo²ĩ²nũ³na¹wi¹. Nxe³na¹ha²kxai³ txa²sxi²ha² yxaut³jah³lxi³hẽ¹li¹.

Nxe³sain¹to³si¹nha²kxai³ ã³wih¹sxã³ yxau³ya³sain¹na²hẽ³la².

Sxi²ha² kan²thĩ³na² ũ³tĩ¹kxain¹ya³jau³su²

16 Ka³na³ha²ta³nũn³tãu³a² Txa²wã¹sũ³na²ĩ³ye³kxi²je³na² ai³li²ya³sain¹tãu³a² wã³i³xa² ĩ³ha¹txi²sĩ¹na¹hẽ³la². A²nxe³ta¹ka³lxi²na² sa²kxai³lu² kq³nxe³te²a² yãu³ka³txa² a²nxũ²kwai³wi¹ha²kxai³ wãn³txa² ye³jen¹na² wxã³ju³ta²nũ³a² ĩ³yau¹ũ³hxi²na²hẽ³la². Nxe³kxai³ a²wa³kxẽ³yah³la² kãin² ũ³yho³hi²nyhai¹nhxai²na²hẽ³la². 17 A²nxe³ta¹ka³lxi² ĩ³hit¹sain¹sĩn¹sã³ ĩ³kai¹te³nah¹lxi¹:

— In³txi³nãu³xai²li² Txa²wã¹sũ³na² Hxi²kan¹ta² Si³yxa³juh¹la² a²sa³wi²ha³lxi²la¹wi¹. Wãn³txa² wi¹jau³xa² wain³txi³ e³ain¹na³li¹. Txa²wã¹kq³nxe³ti³ kãĩ³kĩ³ju³ta² ã³na¹la³kxi²nha²sãn²sã³ ne³wã²na³ju³ta²nũ³a² ĩ³yau¹ũ³hai¹nhxai²na²hẽ³li¹. Nxe³na²hẽ³la².

18 Nxe³jau³xai²na² ye³ka³lxi²txi³ e³a³lan²ni²to³h³na²hẽ³la². Ai³la² Pau²lah³lo²nu¹taĩ²na² hi²sen³kxai³lu² hxi²ye¹ta³lxi³ha²kxai³ ã³yxo²o³tũ¹nũ²la² a²yãu³ka³txa² ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Je³su² Kris²tu³jah¹lai²na² a²sa³wit³sa¹wi¹. Nxa¹ha²kxai³ nxũ²kwai³li³si¹hin¹jau³su² Je³su²jah³la² kwa³na³nxãn²na³li¹. Nxe³jau³su² ha²kxai³ a²yãu³ka³txa² wa³su³txi³ nxũ²kwai³li³na²hẽ³la². 19 Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² a²wa³kxẽ³yah³la² a²yo³ha² so¹hxi²na¹kai³ jãx¹si¹sa²nxa³khi³. Nxe³jau³su² kãin² hĩt³txain¹na²hẽ³la². Nxe³ka³tu³ Pau²lah³lo²nu¹tã² Si²lah³lo²nu¹tã² nxe³sã³ nũ³kxũ³sã³ sa²so¹ain¹ya³sã³ sxi²je³na² nxũ²kwai³ye³lan¹je³na² a²hxi²kan¹ta³ nũ³ka³txa² hxi²ka²nãu³a² sa²nũ¹ain¹na²hẽ³la². 20-21 Ai¹nha²kxai³ Ro³ma²no² nũ³ka³txa² a²hxi²kan¹ta³ sa²nũ¹ain¹te³nah¹lxi¹:

— Jah¹la²nãu³xai²li² Ju³te²a² nũ³ka³txi³su² na³li¹. Yxãn¹ta¹ txa²wã¹kĩ³nãu³xai²li² Ro³ma²no² nũ³ka³txi³su² kĩ³tã³li¹. Nxe³kĩ³sa²kxai³ Ju³te²a² wãn³txa² sa²yxo²wet¹si¹hain¹jau³su² ĩ³hen³txi³nyhain¹na³li¹. Yxãn¹ta¹ txa²wã¹kĩ³nãu³xai²li² Ro³ma²no² nũ³ka³txi³su² kĩ³sa²kxai³ hxi²kan¹txi³ ĩ³we¹tain¹kĩ³sxa³nhai¹. Nxe³jau³su² sxi²jen³na² yxo²ha³kxa¹ ĩ³wã³txi³nyhain¹na³li¹. Nxe³na²hẽ³la².

22 Nxe³ain¹ka³tu³ tũ¹ka³txa² kwa² ten³sa²tã³si²ain¹tũ³ka³txa² te²yã¹nxe³jau³su² e³kxain¹na²hẽ³la². Nxe³nũ²la² a²hxi²kan¹jah³lo²nu¹taĩ²na² hi²sen³kxai³lu² Pau²lah³lo²nu¹tã² Si²lah³lo²nu¹tã² nxe³te²a² wã²la²ka³lo³a² sa²sai¹kxain¹sãn²nũ²la² hi³sa³ka³txa² ĩ³wait¹si¹hain¹jau³su² kwa³na³ain¹na²hẽ³la². 23 Kãin² ĩ³wai¹txain¹nũ²la² kan²txi³ ũ³tĩ¹kxain¹na²hẽ³la². Ye³ka³na³ka³nat³sã³ ka³nxa³hi²sã³ tũ¹kxi²si¹hain¹jau³su² kwa³na³ain¹na²hẽ³la². 24 Nxe³nũ²la² tũ¹kxi²thĩ³na² hau³ko³jah¹lai²na² hi²sen³su² sa²so¹yain¹nũ²la² nxũ²kwai³ye³lan¹thĩ³na² ũ³tĩ¹kxa² wxẽ³ain¹na²hẽ³la². Nxe³ka³tu³ hi³sa³ka³txa² kãin²ka³txa² tẽ³sã³ sa²yu³kĩ¹la³kxain¹na²hẽ³la². Nxe³ha²kxai³ yu³ke³nxa² yxa³ain¹na²hẽ³la².

25 Nxa²ha¹te¹ ka³nxah³ta² wi³ta³lon³tãu³a² Pau²lah³lo²nu¹tã² Si²lah³lo²nu¹tã² nxe³sã³ Txa²wã¹sũ³na² ĩ³ye³kxi² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² wi¹jau³xa² hai³ni² nxe³ain¹na²hẽ³la². Nxe³nxa²ha¹te¹ ũ³tĩ³kxain¹ya³tũ³ka³txi³nu¹ta² a²yxo²ha³kxa¹ ain³kxain¹na²hẽ³la². 26 Nxa²ha¹te¹ wa³su³txi³ kxĩh³nũ³xa² kãin² ĩ³ka³tã³tãt³sa²kxai³ sxi²nhu¹tain²txi³ tũ¹kxain¹ya³thĩ³nu¹tain²txi³ kãin² ĩ³ka³tã³tãt³sa²kxai³ sxi²ha² yxo²ha³kxa¹ ha³nxe³lxi²ha²kxai³. Sxi²hyxo²a² sa²yxo²than²nha²kxai³ kwa³thĩ³lĩh³na² hxi²kĩ¹la³kxain¹ya³thĩ³na² hxi²ka³li³lah¹kxi²ha²kxai³ nxe³na²hẽ³la². 27 Nxa²ha¹te¹ sxi²ha² hau³ko³jah¹lo²nu¹ta²kxai³lu² txu¹lxi²nũ²la² sxih²yxo²a² sa²yxo²than²kxe³su² ĩ³nũ²la² ĩ³ye³kxi²nha²te³nah¹lxi¹:

— Tũ¹kā³txai²li² ũ³tĩ¹kxai¹na¹tũ³kā³txa² aun³ta³li³si³lxā²hĩ². Nxe³jau³su² hi³ki²a³la² tẽ³sxā³ wā²nxũ¹ su²lhā³nha²te³lhxā³ nxa²hẽ³la². 28 Ain¹ta¹ Pau²lah³lo²nu¹ta¹kxai³ yxo²kāin²txi³ĩ³kai¹xite³nah¹lxi¹.

— Wā²nxũ¹ su²lhā³nha²txa³hẽ³le¹. A²yxo²ha³kxa¹ yxau³sĩ¹na¹we¹. Nxe³ain¹na²hẽ³la².

29 Nxa²ha¹te¹ sxi²ha² tĩ¹kxi²thĩ³na² hau³ko³jah³lo²nu¹taĩ²na² sa²kxai³lu² ya³wit3ta³ i³ka³txa² sxi²hẽ¹nāu³a² wxa²ko²ko²ta³ni²ye²si¹jau³su² sa²si¹hā³sān²nũ²la² ā³wih¹nũ²la² Pau²lah³lo²nu¹tā² i² Si²lah³lo²nu¹tā² i² nxe² ten³na¹na²hẽ³la². Ten³na¹nũ²la² kāin¹ka³ta³tat3sa²ha²kxai³ Pau²lah³la² a²yen³nāu³a² ā³ka³tih³wxe³na²hẽ³la². 30 Nxe³nũ²la² sa²sai¹xi²yhain¹na²hẽ³la². Nxe³te³nah¹lxi¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. Nxe³jah³wxi¹. Ĩh¹nxe³ju³ta² txa²ẽ¹nāu³ai²na² sa²hau³ko³nha¹ju³ta³ o²la³kxi²te³la¹ji¹wi¹? Nxe³na²hẽ³la².

31 Nxa²ha¹te¹ Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³ i³ye³kxi²nyha¹te³nah¹lxi¹:

— Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxa³ka³txa² Je³su² Kris²tu³jah¹la² yxo²i²in¹kxai²nān²tu³ wxa²ẽ¹nāu³ai²na³ sa²hau³ko³txa²tu¹wi¹. Wxa²sxi²ha² yxau³ain¹tũ³kā³txa² yxo²ha³kxa¹ te²yā¹nxain¹nũn³tu¹wi¹. Nxe³na²hẽ³la².

32 Nxe³ha²kxai³ tũ¹kā³txai²na² yxo²ha³kxa¹ ain³kxain¹sxā³ Txa²wā¹sũ³na² wān³txa² wi¹jau³xa² i³hen³txain¹na²hẽ³la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² yxo²i²ain¹na²hẽ³la². 33 Nxe³hĩ¹nu¹taĩ²na² tĩ¹kxi²thĩ³nu¹taĩ²na²

hau³ko³jah¹lo²nu¹taĩ²na² hi²sen³kxai³lu² waih¹nyhain¹ju³ta² wxa²hi³li³kxi²nyhain¹na²hẽ³la². Nxe³ain¹sān²ka³tu³ hā²wxān³txa³ sxi²ha² yxau³kxain¹tũ³kā³txa² yxo²ha³kxa¹ i³yau³xa² ũ³hũ¹kxi²sa²sai¹ain¹na²hẽ³la². 34 Nxain¹nũ²la² a²sxi²nhāu³a² tẽ³sxā³ ā³wih¹nũ²la² yain³txa² ũ³hũ¹ain¹na²hẽ³la². A²nxe³jah¹lo²nu¹ta²kxai³la¹ ka³lih³khaix1na²hẽ³la², Txa²wā¹sũ³na² yxo²i²ai¹nha²kxai³la².

35 Nxa²ha¹te¹ a³la²ni²tāu³a² Ro³ma²no² nũ³ka³txa² a²hxi²kan¹ta² nũ³ka³txa² sa²kxai³lu² po³li²sa² nũ³kā³txi³su² te²kxai³ kwa³na³ain¹te³nah¹lxi¹:

— In³txai²li² sa²ta²la³kxa²tā³txain¹ya³hẽ¹li¹. Nxe³na²hẽ³la². 36 Nxe³ha²kxai³ tĩ¹kxi²thĩ³nu¹taĩ²na² hau³ko³jah³lo²nu¹taĩ²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— Pau²lah³lāi³. A²hxi²kan¹ta² nũ³ka³txa² ha³lo²a² sa²than²kxi² sa²tā³nx2ti³si¹sain¹jau³su² kwa³na³sain¹na²li¹. Nxe³ha²kxai³ ka³lih³kxi²la²nha²sxā³ a³li³ja¹hẽ¹li¹. Nxe³nyhain¹na²hẽ³la².

37 Nxa²ha¹te¹ Pau²lah³lo²nu¹taĩ²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— A²wi¹li¹na² Ro³ma²no² wān³txa² sa²yxo²ā³sĩ¹nxa³taĩ²ti²tu³wi¹. Ro³ma²no² nũ³ka³txi³sa²sĩ¹na¹kxan²ti³ sxi²jen³nāu³ai²na² tẽ³sxā³ i³wait1sain¹sĩn¹taĩ²ti²tu³wi¹. Nxe³sain¹sĩn¹ju³ta² a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ i²sain¹sĩn¹taĩ²ti²tu³wi¹. Nxe³sain¹sĩn¹ka³tu³ ũ³tĩ¹kxi²sain¹sĩn¹taĩ²ti²tu³wi¹. Nxe³ha²kxai³: “Hĩ¹na² hāi³a² a³li³ja¹hẽ¹li¹.” Sain¹jau³su² sa²yxo²we¹tain¹sĩn¹nxa³lho³li¹. Nxe³yān¹ta¹ a²hxi²kan¹jah¹la² wxā³ka³tu³: “A³li³ja¹hẽ¹li¹.” Sa²sĩn¹kxai²nān²tu³ a³li³nha¹tu¹wi¹. Nxe³na²hẽ³la².

38 Nxe³ai¹nha²kxai³ po³li²sa² nũ³ka³txi³nu¹ta²kxai³lu² jau¹xai²na² yxo²ha³kxa¹ Ro³ma²no² hxi²kan¹jah¹lo²nu¹taĩ²na² i³hen³txi³nyhain¹na²hẽ³la². Nxe³yān¹ta¹:

— Ro³ma²no² nũ³ka³txi³sain¹na³li¹. Ain¹jau³su² Ro³ma²no² hxi²kan¹jah¹lo²nu¹ta²kxai³ ain³kxain¹ka³tu³ yuh³lxain¹na²hẽ³la².

39 Nxe³nũ²la² ũ³tĩ¹kxi²thĩ³na² ā³wi¹hain¹nũ²la² i³āin²ta³kxi²nyhain¹ka³tu³ sa²tā³nyhain¹te³nah¹lxi¹:

— Txa²sxi²je³na² wa³su³txi³ a³li³xi²jah¹hē¹li¹. Nxe³ain¹na²hē³la².
 40 Nxe³ain¹ya³nxa²ha¹te¹ a³li³xi²yah³nū²la² Li²ta³ka³lxa² sxi²ha²
 ā³nxi³sxā³ ā³wih¹yah³na²hē³la². Ā³wih¹yah³nū²la² wān³txa² wi¹jau³xa²
 i³nxū²kwai³lxū¹txain¹jau³xa² Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²i²tū³ka³txa²
 i³hen³txi³nyhain¹na²hē³la². Nxe³nū²la² a³li³xi²sxā³ ā³waix³txi²yah³na²hē³la²,
 Pau²lah³lo²nu¹tā² Si²lah³lo²nu¹tā² nxe³ya³sxā³ ā³waix³txi²yah³na²hē³la².
 Nxe³ha²kxai³ txai²li² Lu²kah³lo²na¹xai²li² Fi³li³pos²thi³na² yo³na²
 yxau³na¹hē³la².

17

Te³sa³lo²ni³ka²thi³na² ai³ain¹jau³su²

1 A³li³xi²yah³nū²la² Ā³fi²po³li²thi³na² ā³ya¹tā³wih¹ya³ta¹hxai²hē¹la².
 Ā³ya¹tā³wih¹yah³nū²la² a³li³xi²sxā³ A³po³lo²ni³a²thi³na² ā³ya¹tā³wih¹ya³tu³ta¹hxai²hē¹la².
 Ā³ya¹tā³wih¹yah³nū²la² a³li³xi²sxā³ Te³sa³lo²ni³ka²thi³na²
 ā³ya¹tā³wih¹ya³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³thi¹nāu³ai²na² Ju³te²a² nū³ka³txa²
 ā³nū²kxi²thi³na² yū³ta¹hxai²hē¹la². 2 Nxe³thi³na² Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³lu²
 ā³wih¹hxai²kxai³ jā¹nxe³tu³ta¹hxai²hē¹la². Ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹
 sa²ba³to³ nxe³sxā³ ā³wih¹nū²la² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wxi²kan¹txi³
 i³yau¹ū³nyhain¹tu³ta¹hxai²hē¹la². 3 I³yau¹ū³nyhain¹tu³te³nah¹lx¹:

— Kxā³nhxi¹nu¹tai²na² Txa²wā¹sū³na² ū³wha²li¹txā³nxu¹tai²nān¹jau³xa²
 e³te³nah¹lx¹: “Yan¹ye³jen¹nāu³ai²na² Hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lo²ta¹jah¹la²
 a³ka³nxa² wxā³tu³wi¹. Wxā³kxai²nān²tu³ kāin² khāuh³lxa³txi³nha²sxā³
 ya³lu²kxi¹nx2ti³tu¹wi¹. Nxe³yān¹ta¹ ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²tu¹wi¹.”
 Nxe³jau³xai²na² Txa²wā¹sū³na² ū³wha²li¹txā³nxu¹tai²nān¹jau³xa²
 nxe³ta¹hxai²hē¹li¹. Nxe³jah¹lain²txi³ Je³su²jah³la² i³yau¹ū¹nx2ta¹jah¹lain²txi³
 Txa²wā¹sū³na² Hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lo³jah¹lo²lx¹na³li¹.
 Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³ nxe³ta¹hxai²hē¹la².

4 Nxe³e³ta³lun²yain¹nxa²ha¹te¹ Ju³te²a² nū³ka³txai²na² i²li³jah¹lo²nāu³xa²
 so¹lx¹ yxo²i²ain¹ta¹hxai²hē¹la². Te²yā¹nxe³sxā³ Kre²ka² nū³ka³txa² ka³lxa¹txi³
 Txa²wā¹sū³na² wān³txa² yxo²i²ain¹nū³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ta³nū³ka³txu¹tai²na²
 sa²kxai³lu² Pau²lah³lo²nu¹tai²na² wān³txa² i³yau¹ū³nyhain¹jau³xa² hī¹na²
 so¹lx¹ ain³kxi²nyhai¹nha²kxai³ Je³su²jah³la² wān³txa² yxo²i²ain¹ta¹hxai²hē¹la².
 Te²yā¹nxe³nū³sxā³ txu¹ti³nāu³xa² a²hxi²kan¹ta³ka³lxu³nāu³xa²
 yxo²i²ain¹nū³ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³ta³nxū³ka³txi³nu¹ta² yxo²ha³kxa¹
 Pau²lah³la² Si²lah³la² nxe³sxā³ ān³sa²si³tē³kxi²yah³lx¹ta¹hxai²hē¹la².

5 Nxe³yā¹nū³tah¹lx¹ te³nxa³tū³ka³txi³sa²tū³ka³txa² ka³txā³nain¹jau³su²
 Pau²lah³lo²nu¹tai²na² wān³txa² te³nai¹nxa³jau³su² a²nū²a² kō³nxe³ti³
 kāi³tū³ka³txa² i³kaix¹ki³nū²kxi²nyhu¹sxā³ i³ki³han³sxā³ Pau²lah³la²
 kō³nxe³ti³ i³hen³txain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxain¹ka³tu³ i³xan³txin²tain¹ka³tu³
 Pau²lah³la² Si²lah³la² nxe³sxā³ sa²so¹ain¹te³lhxa³ sxi²ta² yxo²ha³kxa¹
 ā³ten³tain¹ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹ i³ha¹txain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la².
 Nxe³ai¹nha²kxai³ Ja³sāu²ah³la² sxi²ha² ūn¹txi³ sxih²yxo²a² ū³khot³sxā³
 ā³wi¹hain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ain¹to³ta¹ Pau²lah³lo²la³ Si²lah³lo²la³
 i³ain¹tu³ta¹hxai²nxa³hē¹la². 6 Nxe³ai¹nxa³ha²kxai³ Ja³sāu²ah³la² sa²so²
 in³txi³nāu³xa² i²li³tū³ka³txa² yxo²i²tū³ka³txa² sa²so² ain¹sxā³ a²nū²a²
 hxi²kan¹ta² o²la³kxain¹thi³na² tē³sxā³ ā³nxi³nyhain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxain¹ka³tu³
 yxo²kāin²i³ye³lain¹te³nah¹lx¹:

— Tũ¹ka³txai²li² kq³nxe³ti³ kã³i¹nhxai²na²hẽ³li¹. Sxi²je³na²
 yxo²ha³kxa¹ ju⁴ta² yã¹nxe² kã³ain¹nĩn²ta¹. Jã¹nxain¹te³lhxã³
 txa²wã¹sxi²je³na² wxã³ain¹nĩn²ta¹. 7 Jã¹nxain¹sxã³ Ja³sãu²ah³la² sxi²ha²
 ha³la³ka³lxa³lon³kxain¹nĩn²ta¹. Nxain¹ka³tu³ txa²wã¹hxi²kan¹jah¹la²
 Ro³ma²no²ko³xan¹ta² a²wa³li³kha³lah³lai²na² wãn³txa² sa²yxo²ã³yain¹sxã³
 Je³su²jah³la² txa²wã¹si³yxau³kax³su² ti³hi¹jai¹nha²kxai³ nxe³yain¹nĩn²ta¹.
 Nxe³nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

8 A²nxe³jau³kxai³lu² kq³nxe³ti³ kã³i¹tũ³ka³txain²txi² ain³kxai¹ni²
 a²hxi²kan¹te²nãu³xain²ti² ain³kxai¹ni² ain¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² yuh³lxi²
 hxi²waun³ta³kxi²nha² nxe³nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 9 Ain¹jau³su² Ja³sãu²ah³la²
 nũ³ka³txi³nu¹ta²kxai³ ũ³yho³hi²txã³nxa² ũ³yho³hi²si¹hain¹jau³su² yxo²xũn³txi³
 i³yai³nxũ³hain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ain¹ka³tu³ ũ³yho³hain¹nxa²ha¹te¹
 hã²wxãn³txa³ã³na¹ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

Be³re²a²thĩ³na² ai³ain¹jau³su²

10 Nxa²ha¹te¹ ka³nxa³hi²tãu³a² Pau²lah³lo²nu¹tã² Si²lah³lo²nu¹tã²
 nxe³sxã³ kwa³na³ain¹ya³sxã³ Be³re²a²thĩ³na² sa²si¹hã³ain¹ya³ta¹hxai²hẽ¹la².
 Nxa²ha¹te¹ Be³re²a²thĩ³na² ã²ya²tã³wih¹ya³ka³tu³ Ju³te²a² nũ³ka³txa²
 ã³nũ³kxi²thĩ³na² ã³wih¹ya³ta¹hxai²hẽ¹la². 11 ã³wih¹yah³nũ³la² Txa²wã¹sxi²je³na²
 wãn³txa² i³yau¹ũ³hain¹ya³tu³ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³jau³xa² Be³re²a²
 nũ³ka³txa² wi¹lain³kxi²ha²kxai³ a³lan²ta² hã¹i¹nxe³ti³xa¹ Txa²wã¹sũ³na²
 ũ³wha²li¹txã³nxu¹ta²na² win¹ta² i³yĩ¹li²sxã³i³ha²kxai³ nxe³ain¹tu³ta¹hxai²hẽ¹la².
 Wãn³txa² ki³han³jau³su² txa²nãn³khi³ ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Jã¹nxe³sxã³
 Te³sa³lo²ni³ka² nũ³ka³txa² kq³nxe³ti³ kã³i¹ain¹kxu¹jã¹nxe² Be³re²a²
 nũ³ka³txa² kã³i¹ti³he¹xain¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². 12 Jã¹nxain¹jau³su²
 tũ¹ka³txai²na² sa²kxai³lu² ka³lxa¹txi³ yxo²i²ai¹nha²kxai³ Kre²ka²
 hxi²kan¹ta³ka³lxi³nãu³xa² yxo²i²ai¹nha²kxai³ Kre²ka² in³txi³jah³lo²nãu³xa²
 yxo²i²ai¹nha²kxai³ nxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 13 Ain¹tah¹lxa¹ Ju³te²a² nũ³ka³txa²
 Te³sa³lo²ni³ka²thĩ³nãn¹tũ³ka³txa² ha³tan³sai¹ain¹sxã³ i³hi¹ta¹lain¹ta¹hxai²hẽ¹la².
 i³hi¹ta¹lain¹ka³tu³ta¹ wãn³txa² ki³han³jau³xa² i³hen³txi³nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la².
 Ain¹jau³xan¹te²kxa³ya³lhu² Be³re²a²thĩ³nãn¹tũ³ka³txa² jau¹xai²na²
 ain³kxi²nyhain¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Pau²lah³la² nũ³ka³txai²li²
 i³xan³ta³kxain¹ya³ta¹hxai²hẽ¹la². 14 Nxa²ha¹te¹ yxo²i²tũ³ka³txu¹ta²
 hi²sen³kxai³lu² Pau²lah³lu¹ta²na² sxi²ye³na² a²i³lxa² A³te²nas²thĩ³na²
 tẽ³sxã³ ai³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Yxãn¹ta¹ Si²lah³lo²nu¹ta²na² so¹lxi³
 Ti³mo²jah³lo²nu¹ta²na² so¹lxi³ on³sxã³ yxau³ya³ta¹hxai²hẽ¹la². 15 Nxa²ha¹te¹
 Pau²lah³lo²nu¹ta²na² wãn³txi³kxai³lu¹ tẽ³sxã³ ai³ain¹tũ³ka³txa²
 i³ye³kxain¹te³nah¹li¹.

— Nxe³jah³lxi³wxi¹. Wa³lxi¹jah³lxi³hẽ¹li¹. Nxe³ah³lxin¹ka³tu³
 Si²lah³la² Ti³mo²jah³la² wa³su¹txi³ ã³ne³hit¹sa³si¹hain¹yah³lxin¹jau³su²
 i³ye³kxi²txain¹yah³lxi³hẽ¹li¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

A³te²nas²thĩ³na² ai³ain¹jau³su²

16 Nxe³nũ²la² wah³nxai¹nhĩ¹na¹ A³te²nas²thĩ³na² ai³lha²thet³tãu³a²
 i²ta¹hxai²hẽ¹la². i²tãu³ãn²tu³ txa²wã¹sũ³nu² sa²ki³lho³xain¹jah¹la² ka³lxa¹txi³
 yũ³ye²ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ju³kxai³lu² hxi²ye¹txa³lxi³ta¹hxai²hẽ¹la². 17 Nxe³nũ²la²
 Ju³te²a² nũ³ka³txa² ã³nũ³kxi²thĩ³na² ã³wih¹ka³tu³ Ju³te²an¹tũ³ka³txa²
 wxi²kan¹txi³ i³yau¹ũ³ha²kxai³ Ju³te²an¹tũ³ka³txi³sxa³kxa²ha³ta³nxãn²ti³
 Sũ³na² wãn³txa² sa²yxo²we¹te²su² kxai²nãn²tũ³ wxi²kan¹txi³ i³yau¹ũ³ha²kxai³

Pau²lah³la² nxe³ta¹hxi²hē¹la². Sxi²je³na² e³lho¹lxin³ko³nāu³a² a³lan²ta² hāi¹nxe³ti³xa¹ wxi²kan¹txi³ i³yau¹ū³hain¹ta¹hxi²hē¹la². 18 Je³su²jah³la² ka³ten³su² i³sa²yxa³xi²jau³xa² i³yau¹ū³hain¹ta¹hxi²hē¹la². Nxa²ha¹te¹ E³pi³ku³le²o² nū³ka³txa² ā³wxā² e³sto³i²ko² nū³kā³txa² ā³wxā² nxe³yain¹sā³ i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— A²hoh³lxi³su² ki³tā³li¹. Yxān¹ta¹ jah¹la² ih¹nxe³jau³ta³ i³ye³kxi²nē³te³ji¹wi¹? Nxe³ain¹jau³su² nxai¹nha²kxi³ ā³nū³ka³txai²na² i³ye³te³nah¹lxi¹: “Txa²wā¹sū³na² ā³xa² i²ki³sxa³jah¹la² wān³txa² i³ye³kxi²te³na³li¹.” Nxain¹ta¹hxi²hē¹la².

19-21 A³te²nas²thi³nān¹tū³ka³txu¹ta¹na² kwa²ha³la³ka³lxa³lon³tū³ka³txu¹ta¹na² nxain¹sā³a³lan²ta²hāi¹nxe³ti³xa¹wān³txa²tah²yau³xa²ain³kxi²nyhain¹te³lhxā³e³kxi²nyhain¹tu³ta¹hxi²hē¹la². Jā¹nxe³nyhain¹ta¹hxi²hē¹la². Pau²lah³lo²nu¹ta²kxi³lu² ā³sa²so¹ā³nū²la² A³re³o²pa³ko²thi³na³ tē³sā³ā³wih¹sā³i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Pau²lah³lāi³. Wān³txa² tah²yau³xa² e³nhi¹lxi¹. Nxe³jau³xai²li² ā³ne³wxe³sa²sīn¹nxa³nha²wi¹. Nxe³ha²kxi³ wain³txi³ i³yau¹ū³sa²sī¹nhē³li¹. Ain¹ta¹hxi²hē¹la². 22 Nxa²ha¹te¹ thi¹nai²na² nxū²kwai³ye³la³nāu³a² a²nū²nāu³xa² nxū²kwai³ye³la³nāu³a² Pau²lah³lo²nu¹ta²kxi³lu² i³sa²yxa³sā³ i³ye³yain¹te³nah¹lxi¹:

— Nxe³jah³lxi³wxi¹. A³te²nas²thi³na² yxaut³ti³ka³txi³sah¹lxi¹lxi¹. Txa²wā¹sū³na²nāu³xa² a²yxo²ha³kxi³ i³ka³txā³nxe³nxa³sā³ a²yxo²ha³kxi³ i³sa²nēn¹kxah³lxi¹lxi¹. 23 Jā¹nxe³yah³lxin¹jau³su² sxi²je³na² ā³ye³xai³lxi³ha¹tāu³a² txah³lxa³kxi³ txa²wā¹sū³na² sa²ki³lxo³yah³lxin¹ka³txa² ka³ka³lxa¹txi³ i²a¹hē³li¹. i²a¹tāu³a² txah³lxa³kxi³li² ū³wha²li¹nha²ju³ta²: “Txa²wā¹sū³na² i²ki³sxa³kxah³lo²su¹.” Nxe³jau³xa² i²a¹hē³li¹.

A²nxe³jah¹la² i²yah³lxan³kxah³lo²sa²ki³lxo³yah³lxi¹lxi¹. Yah³lxin¹kxan²ti³wi¹lhin¹ki³lxo³yah³lxi¹lxi¹. A²nxe³jah¹lain²txi³ wain³txi³ i³yau¹ū³nx2ta¹tu¹wi¹. 24 Nxē¹ka³tu³ta¹ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxi³lu² ha³lo²a² a²yxo²ha³kxi³ we¹tha²kxi³ yen³kxi³ yxo²ha³kxi³ we¹tha²kxi³ ta¹hxi²hē¹li¹. Nxe³jah¹la² Txa²wā¹sū³na² A²si³yxa³tāu³ai²la¹wi¹. Oh³xan¹ko³xa² a²wa³kxēn³su² ha²kxi³ yuh³xan¹ko³xa² a²wa³kxēn³su² ha²kxi³ nxe³ta¹hxi²hē¹li¹.

Yxān¹ta¹ sxi²ha² a²nū²a² txo³nain¹thīn³su² kxi²ha³ta³nxān²ti³yxa³kxi²nē³tu³ta¹hxi²nxa³hē¹li¹. 25 Jā¹nxe³ju³kxi³lu² a²nū²a² yxo²ha³kxi³ we¹ta¹ni² a²nū²a² yen³kxi³ yxo²kwai³nxa³i² nxe³ju³tan¹te²kxi³yā³lhu² hxi²kan¹txi³ ā³non²ta³kxain¹ki³sxa³lho³li¹. Nxe³yān¹ta¹ a²nū²a² ka³ten³su² ki³ju³ta² ū³hū¹nē³lai¹nha²kxi³ i³yax¹ki³ju³ta² ū³hū¹nē³lai¹nha²kxi³ yen³kxi³ a²yxo²ha³kxi³ ū³hū¹nē³lha²kxi³ nxēn³ta¹hxi²hē¹li¹. 26 Jā¹nxe³ju³kxi³lu² a²wi¹lhi¹nu¹ta²kxi³lu² a²nū²a² ka³na³kxan²tsā³ wet¹sān²ka³tu³ hā²wxān³txa³ a²nū²nāu³xa² yxo²ha³kxi³ txon¹sā³ yxa²xi³ki³ta¹hxi²hē¹li¹.

A²nxe³ju³tan¹te²kxi³yā³lhu² Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxi³lu² a²wi¹lhi¹nu¹ta²kxi³lu² ā²la² ha³lo²a² wet¹sā³ ū³hū²xai³nē³ta¹hxi²hē¹li¹. Nxe³ha²kxi³ a²nū²a² yxo²ha³kxi³ yān³ta² yū³nē³lxa³hi¹na¹ ha³lo²a² sa²hau³ko³ta¹hxi²hē¹li¹. 27 Ā³te³nxī²si¹ki³jau³nū³su² we¹ta¹hxi²hē¹li¹. Jā¹nxe³jut³su² ā³te³nxī²ki³kxi³nān²tu³ i³ha¹txi²hī³ki³tā³li¹. Hai³txi³ u²lxi³he¹xa³nhai¹. 28 Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxi³lu² ka³ten³sa²ti³hē³na³li¹. Nxe³nhē³nha²kxi³ wi¹lhxai³lxi²ki³tā³li¹. Txa²wā¹nū²ai²na² wi¹lhe¹ki³tā³li¹. Nxe³jau³xa² yā¹nxe³sā³ wxa²nū³kā³txi³su² te²a² e³lain¹te³nai²ti²tu³wi¹.

Nxe² e³lain¹te³nah¹lxi¹. “Txa²wā¹sū³na² a²ne³tah²nāu³su² kī³tā³li¹.”
 Nxe³nx²tain¹te³nai¹ti²tu³wi¹. ²⁹ Jā¹nxe³te²su² a²ne³tah²nāu³su² kī³sa²kxai³
 Txa²wā¹sū³na² ka³ten³su² nūn³na³li¹. Hai³txi³ txah³lxa³kxi³sxa³wi¹.
 Nxe³ha²kxai³ a²nū²a² hi²sen³su² txah³lxa³kxa² tē³sxā³ hxi²kan¹txi³
 Txa²wā¹sū³na² we¹kī³jah¹lo²sxa³wi¹, Txa²wā¹sū³na² ka³ten³su² ha²kxai³lu¹.
³⁰ Nxe³ju³tu¹tai²nān¹te²kxa³ya³lhu² a²kxā³nhx¹lai²tā² Txa²wā¹sū³na²
 wān³txa² ā³ne³wxe³kī³sxa³ta²wi¹. Nxe³ju³tu¹tai²na² Txa²wā¹sū³nu²kxai³lu²
 ne³wā²na³kxi²nē³lin²ta¹. Yxān¹ta¹ hī¹na² sa²kxai³lu² ko³nxe³ti³ kāi³kī³ju³ta²
 hāi¹nxe³ti³xa¹ ā³na¹la³kxi²nha²si¹nhē³jau³su² kwa³na³nē³na³li¹. ³¹ Nxe³sxā³
 Txa²wā¹sū³na² a²ten³jau³su² i³yau¹ū¹nhē³ta¹hxai²hē¹li¹. Nxe³te³nah¹lxi¹:
 “Yan¹nāu³a¹ a²nū²a² a²yo²ha³kxa¹ txa²yen³nāu³a¹ wxa²ki³nū²kxai¹na¹tu¹wi¹.
 Ai¹na¹kxai²nān²tu³ Je³su²jah³la² i²sxā³ so¹ai¹na¹jah¹lo²su² na³li¹.
 A²nxe³jah¹lo²kxai³lu² wān³txa² ya²la³lyau³ka² so¹li³ e³jah¹lai²la¹wi¹. Kxā³nx²a²
 jah¹lain²txi³ ya³lu²na²hē³li¹. Yxān¹ta¹ ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²si¹ha¹jau³su²
 nxe³na¹hē³li¹. Nxe³jah¹lain²txi³ i²sxā³ sa²so¹ai¹na¹hē³li¹. i²sxā³
 sa²so¹ai¹na¹jah¹la²kxai³lu² Je³su²jah³lo²su² Jah¹lu¹ta²kxai³ nxe³te²hi²sen³kxai³lu²
 a²nū²a² a²yo²ha³kxa¹ wxa²ki³nū²kxai¹na¹tū³ka³txain²txi³ wā²nxa³kxa²
 so¹ha²kxai³ ko³nxe³thin¹tū³ka³txa² ha³na³ka³li³ wā²nxa³kxa² so¹ha²kxai³
 nxe³tain¹tu¹wi¹. Ha³lo²a²i³yī¹li²na¹jen³nāu³wa³kxa² nxe³tain¹tu¹wi¹. Nxe³jut³su²
 ha²kxai³ a²nū²a²nāu³xain²txi³ ko³nxe³ti³ kāi³sxā³ yxau²xai³lain¹ju³ta²
 i³āin²ta³kxi²nha²sxā³ ā³na¹la³kxi²nha²si¹nhē³lha²kxai³ Je³su²jah³la²
 yxo²ya³h³li³kxi²kxai²nān²tu³wi¹lhin¹te²lo³jah³li³tu¹wi¹.” Txa²wā¹sū³na² wān³txa²
 nxe³ta¹hxai²hē¹li¹. Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³ nxe³ta¹hxai²hē¹la².
³² Nxa²ha¹te¹ A³te²nas²thi³nān¹tū³ka³txu¹ta²kxai³lu¹ ka³ten³su²
 i³sa²yxau³xi²jau³xai²na² ain³kxain¹tāu³ kāin²ka³li¹lain¹ta¹hxai²hē¹la². Ā³xai²na²
 wān³txi³kxai³lu¹.
 — Hā²wxān³txa³ jah¹lai²na² wān³txa² āh¹ain³kxi²nxa²sah²lxun¹sīn¹nhai¹.
 Nxe³ta¹hxai²hē¹la².
³³ Nxe³nū²la² Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³ a³li³xi²ta¹hxai²hē¹la². ³⁴ A³li³kxain¹nū²la²
 a²nū²a² yxo²i² ā³si³wxe³ai¹nha²kxai³ ā³si³tē³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³sxā³
 Ti³o³ni²sah³la² ā³si³tē³kxi²ha²kxai³ a²nxe³jah¹la² A³re³o²pa³ko²thi³nān¹jah¹lo²su²
 ta¹hxai²hē¹la². Jā¹nxe³sxā³ Ta³ma²ri³sa³ka³lxa² ā³si³tē³kxi²ha²kxai³ a²nū²a²
 ka³lxa¹txi³ yxo²i²sxā³ ā³si³tē³kxain¹ta¹hxai²hē¹la².

18

Ko³rīn²to²thi³na² ai³ain¹jau³su²

¹ Nxa²ha¹te¹ Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³lu² A³te²nas²thi³na² a³li³ā¹ta¹hxai²hē¹la².
 A³li³ā¹nū²la² Ko³rīn²to²thi³na² ā³wih¹ta¹hxai²hē¹la². ² Ā³wih¹ka³tu³ a²nū²a²
 i³hat¹txi³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³jah¹la² A³kwi²lah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². Ju³te²a²
 nū³ka³txi³su² ain¹ta¹ Pōn²to²ko³xa² txon¹ta¹hxai²hē¹la². Kxā³nhx¹lai²kxai³lu²
 Klau²jah³lai²li² Ro³ma²no²ko³xa² a²wa³kxēn³yah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la².
 A²nxe³jah¹lo²nu¹ta²kxai³lu² Ju³te²a² nū³ka³txa² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Ro²ma²thi³na² a³li³hxan³jah¹lxi¹hē¹li¹. Nxe³ai¹nha²kxai³
 a³li³hxa³nain¹ta¹hxai²hē¹la², Ju³te²a² nū³ka³txa²sa³. Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu²
 A³kwi²lah³lo²nu¹ta²kxai³la¹ a²txu¹ha² Pri³si¹la³ka³li³nu¹ta²na²
 tē³sxā³ I³tal²ya²ko³xa² a³li³ā¹ya³sxā³ Ko³rīn²to²thi³na² ā³wih¹sxā³
 yxau³ya³ta¹hxai²hē¹la². ³ Nxe³ya³tāu³a² po¹na² wā²la² o²la³kxi²sxā³
 po¹na² wā²la² sxi²ha² we¹ja³ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³te²a² sxi²ha² wā²li³na²

yxō²kwain³te²a² so¹kxain¹ya³nxa²ha¹te¹ ũ³yho³hain¹ya³txā³nxa² A³kwi²lah³la² hxi²ka² so¹kxain¹ya³to³ta¹hxai²hē¹la². Te²yā¹nxe³jut³su² Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³ wa³kon³jut³su² ha²kxai³ i³ha¹txi²nyha¹ka³tū³ yxau³kxi²nyha¹nū²la² wa³kon³ hxi²nūn¹nyha¹ta¹hxai²hē¹la². ⁴Yxau³ya³ka³tū³ sa²ba³to³ nxe³ti³xa² yxo²ha³kxa¹ Ju³te²a² nū³ka³txa² ā³nū²kxain¹thi³na² ā³wi¹yha³nhū²la² i³hen³txi³ta¹hxai²hē¹la². A²nū²a² yxo²ha³kxa¹ Ju³te²an¹te²su² tã³nxa² Kre²kan¹te²su² tã³nxa² nxe³sxã³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² yxo²i²si¹hain¹jau³su² wxi²kan¹txi³ i³hen³txi³ta¹hxai²hē¹la².

⁵ Nxe³ti³xa² sa²kxai³lu² Si²lah³lo²nu¹tā² Ti³mo²jah³lo²nu¹tā² nxe³ya³sxã³ Ma³se³to²na²ko³xa² a³li³sxã³ wxã³yah³nxa²ha¹te¹ Pau²lah³la² sxi²ha² wā²la² wa³kon³ju³ta² ā³na¹nū²la² a³lan²ta² whāi²na¹ Ju³te²a² nū³ka³txa² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² i³hen³txain¹tu³ta¹hxai²hē¹la². Je³su²jah¹lain²txi³ Txa²wā¹sū³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lo³jah¹lo²lxi³si¹jau³su² i³hen³txain¹tu³ta¹hxai²hē¹la². ⁶ Nxe³nxa²ha¹te¹ tū¹ka³txu¹ta¹na² jau³jau¹xai²na² sa²yxō²ā³ha²kxai³ kō³te³ā³si³wxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Pau²lah³lo²nu¹ta¹na² a²wān³txi³kxai³lu¹:

— Nxe³jah³lxi³wxi¹. Txa²wā¹sū³na² wān³txa² i³yau¹ū¹nx2ta¹ti²tu³wi¹. Yxān¹ta¹ ten³yah²lxa³lxi¹. Nxe³yah²lxa³nha²kxai³ wān³txa² sa²yxō²ā³yah³lxin¹ju³ta² wā²nxūh¹lxah³lxin¹te²tu³wi¹. Nxe³jut³su² twa²wā²la³ka³lo³a² i³tū³kxi²ye¹nx2ta¹wi¹. Nxe³na¹ha²kxai³ txa²wān³txa² sa²yxō²ā³sah¹lxin¹ju³ta² e³lxah²lxi³ti²tu³wi¹. Nxe³ha²kxai³ hī¹nān²tū³ Ju³te²a² nū³ka³txi³sxa³te²nū³ka³txa² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² i³yau¹ū³ai¹na¹tu¹wi¹. Nxe³nx2ta¹wi¹. Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³lu² nxe³ta¹hxai²hē¹la².

⁷ Nxe³ka³tū³ ā³ain¹nū²la² sxi²ha² nēn³nxã³xa² Ju³te²a² nū³ka³txi³sxa³te²nān¹thi³na² ā³wih¹sxã³ yxau³ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³thi³na² Ti²si³o³ Jus²jah³la² a²wa³kxēn³yah³la² ha²kxai³ yxo²i²nūn³ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³thi³na² Ju³te²a² nū³ka³txa² ā³nū²kxi²thi³na² a²wā³kan¹thi³na² ta¹hxai²hē¹la². ⁸ Nxe³yān¹ta¹ Ju³te²a² nū³ka³txa² ā³nū²kxi²thi³na² a²wa³kxēn³yah³la² Kris³po²ah³lo²su² nxe³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³jau³xai²na² ain³kxi²nū²la² yxo²i²ha²kxai³ a²wē³ha³lxi³yu³ta² yxo²ha³kxa¹ yxo²i²ha²kxai³ Kō³rīn²to²thi³nān¹tū³ka³txa² ka³lxa¹txi³ yxo²i² ān³si³wxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ai¹nha²kxai³la¹ i³yau³xa² ũ³hū¹kxi²sa²sai¹ain¹ta¹hxai²hē¹la².

⁹ Nxa²ha¹te¹ ka³nxah³ti³nāu³a² Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³ i³ye³kxi²ta¹hxai²hē¹la². Hxi²sxã³nho³tēx³jut³su²ū³nxe² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Pau²lah³lāi³. Txa²wān³txa² i³hen³txai¹nūn¹ju³ta² kon³to³txa³hē¹li¹. Yuh³lxi³txa³hē¹li¹. Hāi¹nxet³sxã³ i³hen³txi³sa²tē³tain¹to³hē¹li¹. Txi²na² sa²kxai³lu² ā³si³tē³kxi¹nx2ha¹tu¹wi¹. ¹⁰ A²nū²a² hxi²ki³kxai³lu² i³su²nxai¹nxa³lho³li¹. Thi³nai²li² a²nū²a² yxo²i²sain¹te²nū³a² ka³lxa¹txi³ yū³ye¹nxa²tu¹wi¹. Txa²wā¹sū³na² a²wān³txi³su² nxe³ta¹hxai²hē¹la².

¹¹ Nxe³ha²kxai³ kwē³kxa² kō³ha¹li¹ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² i³hen³txi³ yxau³xai³lain¹ta¹hxai²hē¹la².

¹² Nxa²ha¹te¹ hā²wxān³txa³ Kre²sa²ko³xan¹ta² wa³kxēn³yah³la² ā³wē³no³tain¹ta¹hxai²hē¹la³, Rō³ma²no² nū³ka³txa² a²si³yxau³ka³txa² hxi²ka²sa³. Nxe³ha²kxai³ Ka²li³o³jah¹la² wxa²sa²ha³la³ti²lho¹ain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³tāu³a² Ju³te²a² hxi²kan¹jah¹la² hi²sen³su² i³yxaih¹sxã³ i³xan³txi³sxã³ a²nū²a² nū³ka³txa² ā³nhai¹tū³te² nū³ka³txa² ā³ki³nū²kxi²nū²la² Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³

ā³sa²so¹nū²la² Ka²li³o³jah¹la² sxi²ha² tē³sxā³ ai³ain¹ta¹hxai²hē¹la². 13 Nxe³sxā³ ki³han³yain¹jau³xa² i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Nxex3si¹lxi¹. Pau²lah³lai²na² wxa²wān³txa² sa²yo²ā³nxa²sīn¹na³li¹. Txa²wā¹sū³na² wān³txa² sa²yo²wet¹si¹hain¹jau³su² i³hen³txai¹nha²kxai³ wain³txi³ e³ai¹nxa³wi¹. Nxe³ha²kxai³ tai²li² tē³sxā³ wxā³sī¹na¹wi¹. Ain¹ta¹hxai²hē¹la².

14 Nxa²ha¹te¹ Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³ i³wa²lū³xi²te³lhxā³ nxain¹ta¹ Ka²li³o³jah¹lo²nu¹ta² so¹lxi³ i³wa²lū³xain¹te³nah¹lxi¹:

— Txa²wān³txa² sa²yo²ā³sa²ta³nxa² kō³nxe³thin¹sxā³ o²la³kxi²ta³nxa² nxe³ke³la³te²kxai³ sa²yo²we¹txa²lxi³h³na¹wi¹. 15 Yxān¹ta¹ hai³txi³ nxe²nxa³wi¹. Yxān¹ta¹ kwa²wān³txa² so¹lxi³ a²nū²a² i³lih¹ju³ta² so¹lxi³ wān³txa² i³kwa³na³yah³lxin¹jau³xa² so¹lxi³ i³ye³yah³lxi¹lxi¹. Nxe³ju³tai²li² nūh¹i²jah¹lxi³hē¹li¹. Ain³kxi¹nx2ta¹ju³ta² ten³sa¹nxa³nhai¹.

16 Nxe³ha²kxai³ sxi²ha² aun³ta² a³li³xi²si¹hain¹jau³su² kwa³na³ain¹ta¹hxai²hē¹la². 17 Nxa²ha¹te¹ Ju³te²a² nū³ka³txa² i³yxaih¹nū²la² Sos³te³ne²sah³la² ā³sa²so¹ain¹ta¹hxai²hē¹la². Ā³sa²so¹nū²la² Ka²li³o³jah¹la² a²ye³na² nū³kxūn³txi³ i³wai¹txain¹ta¹hxai²hē¹la².

A²nxe³jah¹la² Sos³te³ne²sah³lo²nu¹ta²kxai³lu² Ju³te²a² nū³ka³txa² ā³nū²kxi²thū³na² a²wa³kxēn³yah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹ Ka²li³o³jah¹lo²nu¹ta²kxai³lu² jut3su²i²kxan²ti³ hai³txi³ we¹txain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la².

Ān³ti³o³ki²a²thi³na² wq³lain¹jau³su²

18 Nxa²ha¹te¹ Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³lu² ye³ka³lxa¹txi³ yxau³a³lan²to³ta¹hxai²hē¹la². Hā²wxān³txa³ Ko³rīn²to²thi³nu¹ta²kxai³lu² ā³ā¹sxā³ a³li³xi²ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ha²kxai³ Pri³si²la³ka³lxi³nu¹tā² A³kwi²lah³lo²nu¹tā² nxe³sxā³ ā³si²tē³kxi²ya³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nū²la² Sē³kre²a²thi³na² ā³wih¹nū²la² Pau²lah³lo²nu¹ta²na² hi²sen³kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² i³ye³kxi²ha²kxai³ ū³nhē³ko¹la³kxi²ta¹hxai²hē¹la². 19-20 Nxe³nū²la² na³vi²o²te³na² ā³wi¹hain¹ka³tū² E²fe³so³thi³na² ā³wi¹hain¹ta¹hxai²hē¹la². Ā³wi¹hain¹nū²la² Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³lu² Ju³te²a² nū³ka³txa² ā³nū²kxi²thi³na² ā³wih¹ka³tū³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² i³hen³txi³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ta³lun²nū²la² ain³kxi²tū³ka³txa² wān³txi³kxai³lu¹:

— Pau²lah³lāi³. Ti¹ai²na² kan²txi³ yxaut3si¹nhē³li¹. Nxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la².

21 Nxa²ha¹te¹ i³wa²lū³xain¹ti³an¹jau³kxai³lu¹:

— Hī¹na² hxi²kan¹sa²nxa³nhai¹. Yxān¹ta¹ Txa²wā¹sū³na² wi¹lhin¹sxā³ i²sa³kxi²nān²tū² ā³wa³li²na¹tu¹wi¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nū²la² Pri³si²la³ka³lxi³nu¹tai²na² A³kwi²lah³lo²nu¹tai²na² sxā³ ā³ā¹sān²nū²la² Pau²lah³la² so¹lxi³ a³li³xi²ta¹hxai²hē¹la². 22 A³li³xi²nū²la² Se²sa³re²a²thi³na² ā³wih¹ta¹hxai²hē¹la². Hā²wxān³txa³ ā³ā¹sxā³ a³li³xi²nū²la² Je³ru³sa³lē²thi³na² ā³nxi³sxā³ ā³wih¹ta¹hxai²hē¹la². Ā³wih¹nū²la² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² yxo²ain¹tū³ka³txa² i²sxā³ wi¹lī³ka³lih³kxi²nyhain¹ta¹hxai²hē¹la². I²sxā³ wi¹lī³ka³lih³kxi²nyhain¹nū²la² a³li³xi²nū²la² Ān³ti³o³ki²a²thi³na² ā³wih¹ta¹hxai²hē¹la². 23 Nxe³nxa²ha¹te¹ ye³ka³lxa¹txi³ a³la²ni²nxa³tāu³a² a³li³xi²ta¹hxai²hē¹la². A³li³xi²nū²la² Ka³la²si²a²ko³xa² Fri²ji²a²ko³xa² nxe³tāu³a² ai³lha²thet3ta¹hxai²hē¹la². Nxe³sxā³ yxo²ain¹tū³ka³txi³nāu³xa² i³nxū²kwā³lxū¹nain¹ta¹hxai²hē¹la².

A³po²lah³la² i³yau¹ū³jau³su²

24-25 Nxa²ha¹ta¹ a²si³yon³nāu³a² E²fe³so³thi³nu¹ta²i²nān²tu³
 Pri³si²la³ka³li³nu¹ta²na² A²kwi²lah³lo²nu¹ta²na² nxe³sxā³ yxau³ya³tāu³a²
 A³po²lah³la² i³hat¹txi³nyhain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³jah¹la² A³le³syān³tri³a²thi³na²
 txon¹jah¹lo²su² ha²kxai³ Ju³te²a² a²nū³ka³txi³su² ha²kxai³ nxe³ta¹hxai²hē¹la².
 A²nxe³jah¹la² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ū³wha²li¹jau³xu¹ta²na² wxi²kan¹txi³
 i³hen³txi³ta¹hxai²hē¹la². Jo³āu² Ba³tis²jah³la² i³hen³txain¹jau³xa² so¹li³
 wain³txi³ i³hen³txi³ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹ Jo³āu² Ba³tis²jah³la² i³yau³xa²
 ū³hū¹kxi²sa²sai¹ju³ta² so¹li³ ā³ne³wxe³ha²kxai³ Je³su²jah³la² ka³ten³su²
 i³sa²yxau³xi²ju³ta² ā³ne³wxe³ha²kxai³ nxe³jah¹lo²su² ta¹hxai²hē¹la².
 26 Nxe³sxā³ Ju³te²a² nū³ka³txa² ā³nū²kxi²thi³na² ā³wih¹tāu³a² wxi²kan¹txi³
 i³hen³txi³ta¹hxai²hē¹la². Nxa²ha¹te¹ i³hen³txi³tāu³a² Pri³si²la³ka³li³nu¹tā²
 A³kwi²lah³lo²nu¹tā² nxe³sxā³ i³ha¹txi²ya³ta¹hxai²hē¹la². i³ha¹txi²yah³nū²la²
 sxī²ha² yxau³ya³thi³na² sa²so¹yah³nū²la² Je³su²jah³la² wān³txa² wain³txi³
 i³yau¹ū³ya³ta¹hxai²hē¹la². 27-28 i³yau¹ū³ya³nxa²ha¹ta¹ A³po²lah³lo²nu¹ta²kxai³
 a³li³sxā³:

— Kre²sa²ko³xa² a³li³sxā³ ā³nxi³na¹tū¹xā¹. Nxe³jau³su² ha²kxai³
 E²fe³so³thi³na² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² yxo²i²sxā³ yxau²xai³lain¹tū³ka³txa²
 ha³teh³nxā³nxa² ū³wha²li¹lhxā³ Kre²sa²ko³xan¹ta² yxo²i²te²nū³ka³txa²
 sa²si¹hā³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Sa²si¹hā³ain¹te³nah¹li¹:

— Nxex³jah³li³wxi¹. A³po²lah³lai²li² wi¹lhin¹na³li¹. Sū³na² wān³txa²
 yxo²i²jah¹lo²su² na³li¹. Ain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nū²la² Kre²sa²ko³xa²
 ā³wih¹tāu³a² Ju³te²a² nū³ka³txa² wxi²kan¹txi³ i³ye³kxi²te³nah¹li¹:

— Je³su²jah³lai²na² Txa²wā¹sū³na² Hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lo³jah¹lai²la¹wi¹.
 Nxe³jau³xai²na² Txa²wā¹sū³na² ū³wha²li¹jau³xu¹ta²na² nxe³ta¹hxai²hē¹li¹.
 Wain³jau³xai²la¹wi¹. Wxa²wān³txai²li² hai³txi³ wai³nxa³wi¹.
 Nxe³jau³su² ha²kxai³ yxo²i²tū³ka³txa² i³nxū²kwai³lxū¹txain¹ta¹hxai²hē¹la².
 Nxe³tū³ka³txa² a²wi¹lhi¹nai³tā² Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² wi¹lhin¹sxā³
 i²ain¹ju³tan¹te²kxa³yā³lhu² yxo²i² ā³si³wxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la².

19

Pau²lah³lai²na² E²fe³so³thi³na² yxau³jau³su²

1 Nxa²ha¹te¹ Ko³rīn²to²thi³na² Kre³sa²ko³xan¹thi³na²li² ā³wih¹sxā³
 yxau³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ain¹tū³kxai³lu² Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³ A²si³a³ko³xa²
 ā³nxi³lha²the³ta¹hxai²hē¹la². ā³nxi³lha²the³tū²la² E²fe³so³thi³na²
 ā³wih¹ta¹hxai²hē¹la². ā³wih¹nū²la² in³txi³nāu³xai²li² yxo²i²te²nū³ka³txa²
 i³ha¹txi²ta¹hxai²hē¹la². Nxe³tū³ka³txa² kū³we²ki²la² ka³lxa¹ye²ta¹hxai²nxa³hē¹la².
 Nxe³tū³ka³txa² 12 ye²ta¹hxai²hē¹la². 2 A²nxe³tū³ka³txa² i³ha¹txi²sxā³
 i³ye³kxi²te³nah¹li¹:

— Nxe³jah³li³wxi¹. Yxo²i²yah³li¹nhī¹nu¹ta²na² Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³txa²
 ā³nxū²kwai³wih¹nx2ti³lhai¹li¹? Nxe³ta¹hxai²hē¹la². Nxa²ha¹te¹ tū¹ka³txai²na²
 wān³txi³kxai³lu¹:

— Ko³sīn¹nxa³nhai¹. Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³txa² ain³kxi²sīn¹te²txā³wi¹.
 Ain¹ta¹hxai²hē¹la².

3 Nxa²ha¹te¹ nxe³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ i³yau³xa² ū³hū¹kxi²sa²sai¹yah³li¹nhī¹nu¹ta²na²
 i³h¹nxe³ju³ta² a²si³yxau³jut3su² lhai¹li¹? Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³
 nxe³ta¹hxai²hē¹la². Nxa²ha¹te¹:

— Jo³āu² Ba³tis²jah³lai¹tā² wān³txa² ĭ³hen³txi³sa²sīn¹jau³xai³tā²
a²si³yxau³ju³ta³la² sīn¹na³li¹. Ain¹ta¹hxai²hē¹la². 4 Nxa²ha¹te¹
Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³ ĭ³wa²lū³xi²ti³an¹jau³kxai³lu¹:

— Jau¹xai²na² wain³na³li¹. A²nū²a² a²ko³nxe³ju³ta² ĭ³āin²ta³kxi²nha²sān²sxā³
ā³na¹la³kxi²nha²ha²kxai³ ĭ³yau³xa² ŭ³hū¹kxi²sa²sai¹ain¹na²hē³li¹.
Nxe³ai¹nha²kxai³: “Txa²si³yo³na² wxā³jah¹lai²na² so¹lxī³ Je³su²jah³lai²na²
so¹lxī³ yxo²i²jah³lxī³hē¹li¹.” Nxe³jau³xai²na² Jo³āu² Ba³tis²jah³lai¹tā²
ĭ³hen³txi¹nx2tain¹ta¹hē¹li¹. Nxe³jau³su² Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³lu²
nxe³ta¹hxai²hē¹la².

5 ĭ³hen³txain¹nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² wān³txa² yxo²i²ain¹ta¹hxai²hē¹la².
Nxe³ju³tan¹te²kxai³:

— Je³su²jah³la² wān³txa² yxo²i²nha¹nhai¹. Ain¹jau³su² ai¹nha²kxai³ ĭ³yau³xa²
ū³hū¹kxi²sa²sai¹ain¹ta¹hxai²hē¹la². 6-7 Hā²wxān³txa³ Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³lu²
wxā²ne³wxai³nū²la² Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³txa² nxū²kwai³wih¹ta¹hxai²hē¹la².
Nxe³sxā³ wān³txa² yau³ā³lxī³jau³xa² ĭ³ye³kxai¹nha²kxai³ Txa²wā¹sū³na²
wān³txa² wi¹jau³xa² ĭ³hen³txai¹nha²kxai³ nxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la².

8 Kxān³su² i³la³kxa² ki³ha¹li¹ ka³na³ki¹ sa²tān³tī¹sxā³ Ju³te²a² nū³ka³txa²
ā³nū²kxi²thi³na² ā³wih¹to³nhū²la² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wxi²kan¹txi³
wain³txi³ ĭ³yau¹ū³to³ta¹hxai²hē¹la².

— Txa²wā¹sū³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lo³jah¹lo²su² Je³su²jah³lai²la¹wi¹.
Txa²wā¹ē¹nāu³ai²na² sa²hau³ko³tē³jah¹lai²la¹wi¹. Nxe³jau³su²
ĭ³hen³txi³ta¹hxai²hē¹la².

9 Hā²wxān³txa³ yxo²i²xa³te²a² sa²kai³lu³
ĭ³ye³ain¹te³nah¹lxī¹:

— Jau¹xai²na² Je³su²jah³lai²na² wān³txa² ā³si³tē³kxi²ju³ta²
wain³ti³hex1nxa³wi¹. We¹jah³lxī³txa³hē¹li¹. Ai¹nha²kxai³ Pau²lah³lo²nu¹ta²
hi²sen³kxai³lu² yxo²i²ain¹tū³ka³txa³ tē³sxā³ a³li³ain¹ta¹hxai²hē¹la².
Ti³ra²no³jah³la² sxi²ha² ha³teh³nxā³nxa² ĭ³hen³txi³thi³nān²tu³ ā³wih¹sxā³
ĭ³hen³txain¹ta¹hxai²hē¹la². 10 Kwē³kxa² ko³ha¹li¹ kwē³kon³tāu³a² a³lan²ta²
yxo²ha³kxa¹ ĭ³hen³txi³sxā³ ā³ti³hex1ta¹hxai²nxa³hē¹la². Nxe³ha²kxai³
A²si³a³ nū³ka³txa² yxo²ha³kxa¹ Ju³te²a² nū³ka³txi³su² te²a² Ju³te²a²
nū³ka³txi³sxa³te²nū³ka³txi³su² te²a² a²yxo²ha³kxa¹ Txa²wā¹sū³na² wān³txa²
ain³kxain¹ta¹hxai²hē¹la².

Se²vah³lai²na² a²ki³lha³lxa²nāu³xa² o²la³kxain¹jau³su²

11 Nxe³ain¹tāu³a² Txa²wā¹sū³nu²su² Jah¹lo²kxai³lu² Pau²lah³lo²su²
te²kxai³ kāin² ĭ³hxi²ka¹tai¹nha²kxai³ kāin² wā³nxīn¹ti³hi¹ta¹hxai²hē¹la².
12 Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Pau²lah³lai²na² wā²la²ka³lo³a² sa²so¹ka³tu³ a²nū²a²
ĭ³ton³te²a² ŭ³tī¹kxi²kxai²nān²tu³ we²txain¹tu³ta¹hxai²hē¹la². Te²yā¹nxe³sxā³
a²nū²a² ko³nxe³te²a² yāu³ka³txa² ā³nxū²kwai³wih¹te²a² jā¹nxe³ kāi³sxā³
wā²lain²ti³ tē³sxā³ ŭ³tī¹kxi²kxai²nān²tu³ nxū²kwai³li³ta¹hxai²hē¹la².

13-14 Nxe³nxa²ha¹te¹ a²nū²a²nāu³xa² ā³sa²nūn³te²nāu³xa² nxe³ain¹te³nah¹lxī¹.
— Ko³nxe³te²a² yāu³ka³txa² nxū²kwai³li³si¹jau³su² Pau²lah³la² hxi²ki³kxai³lu²
kwa³na³ain¹na²na¹. Pau²lah³la² yā¹nxe² kāi³si¹na¹tū¹xā¹. Nxe³jau³su²
ĭ³ye³lain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³tū³ka³txa² Ju³te²a² sxi²jen³nāu³a² ai³lha²thet3sxā³
o²la³kxi²sain³nyhah¹lxī³ta¹hxai²hē¹la². Jā¹nxe³sxā³ Se²vah³la² tah²nāu³xa²
ju¹ta²nū¹jā¹nxe² o²la³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jah¹la²nāu³xa² a²wī³nai²na²
sa²kxai³lu² Sū³na² sxi²ha² wā³nxīn¹te² si³yxau³jah¹lo²su² kxan²ti³
nxe²na³na¹ nxe²nxa³ka³tu³ a²ki³lha³nāu³xa² nxe² o²la³kxain¹ta¹hxai²hē¹la².
A²nxe³tū³ka³txi³nu¹ta¹li² ko³nxe³te²a² yāu³ka³txa² nxe²i³ye³kxain¹te³nah¹lxī¹.

— Nxũ²kwai³li³si¹hai¹nhĩn¹jau³su² Je³su²jah³la² kwa³na³nxa²sĩn¹na³li¹. Nxe³jah¹lai²li² Pau²lah³la² ĩ³hen³txi³jah¹lai²la¹wi¹. Nxe³jau³xai²li² kq³nxe³te²a² yũu³ka³txa² kwa³na³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 15 Nxa²ha¹te¹ kq³nxe³te²a² yũu³ka³txu¹tai²na² wãn³txi³kxai³lu¹.

— Je³su²jah³la² ĩ²a¹ha²kxai³ Pau²lah³la² o²la³kxi²ju³ta² ain³kxi²na¹ha²kxai³ te²sa¹wi¹. Yxãn¹ta¹ wxãi²na² ĩh¹jah¹lo²ta³yah³lxin¹ji¹wi¹?

16 Ain¹sxã³ in³txai²li² kq³nxe³te²a² yũu³ka³txa² nxũ²kwai³yxau³jah¹la² hi²sen³kxai³lu² nũ³kxũn³txi³ ã³nhe¹kai¹nha²kxai³ a²wã²la³ka³lo³a² sa²ten²ta³kxi²lã³ai¹nha²kxai³ kãn² ĩ³yIx1to³ta³lxai¹nha²kxai³ nxe³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³sxã³ hxi²ye¹ta³lxin³tai¹nha²kxai³

aun³tih¹hain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 17 Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² E²fe³so³thĩ³nãn¹ta² nũ³ka³txa² a²yo²ha³kxa¹ Ju³te²a² nũ³ka³txa² a²yo²ha³kxa¹ Ju³te²a² nũ³ka³txi³sxa³te²nũ³ka³txa² a²yo²ha³kxa¹ ĩ²ai¹nha²kxai³ on²tain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ha²kxai³ ĩ³ye³lain¹te³nah¹lxĩ¹.

— Je³su²jah³lai²li² Txa²wã¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lai²la¹wi¹. Sa²nẽn¹kxi²a³sah¹lxĩ³wxi¹. Nxe³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 18 Nxain¹ka³tu³ a²nũ²a² ka³lxai¹txi³ kq³nxe³ju³ta² ã³na¹la³kxi²nha²si¹hain¹jau³su² ĩ³hen³txain¹sãn²sxã³ yxo²ĩ²ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 19 Nxe³ka³tu³ tũ¹ka³txa² sa²kxai³lu² ha³teh³nxã³nxa² kq³nxe³jau³xa² wã³nxĩn¹ju³ta² ĩ³yau¹ũ³txã³nxa² yũ³kxai²nãn²tu³ wxa²sa²ta³sxã³ ũ³thũ²kxi²sa³hẽ¹txain¹ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³txã³nxa² a³lxĩ²khaix1txã³sa²ye²kxan²ti³ 50.000 nxe² a³lxĩ²kxan²ti³ hãĩ¹sxã³ ũ³thũ²kxi²sa³hẽ¹txain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ju³tai²li² a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ ĩ²ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 20 Nxe³jut3su² Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² wã³nxĩ¹nxe² wxi²kan¹yai¹ni² nxe³jau³xa² a²ha²te¹lhxã³ u²lon³ta³kxi²yain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

E²fe³so³thĩ³nãn¹ũ³ka³txa² he¹kxi²nyhain¹jau³su²

21 Nxe³nũ²la² Pau²lah³lo²nu¹tã² a²wãn³txi³kxai³lu¹:

— Hĩ¹na² ai³na¹tu¹wi¹. Ma³se³to²na²ko³xa² ai³sã²na¹ka³tu³ hã²wxãn³txa³ Kre³sa²ko³xa² ai³nũ³na¹tu¹wi¹. Jã¹nxa³ka³tu³ Je³ru³sa³lẽ²thĩ³na² ã³wi¹ha¹tu¹wi¹. Nũn³to³ha¹ka³tu³ Ro²ma²thĩ³na² ã³ya²sa³we¹ti¹ha¹tu¹wi¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

22 Nxe³ha²kxai³ Ti³mo²jah³lo²nu¹tã² E³ras²to³jah³lo²nu¹tã² nxe³sxã³ a²sa³wi³ha³lxai² Ma³se³to²na²ko³xa² ã³nxai³si¹jau³su² sa²si¹hã³ta¹hxai²hẽ¹la². Ain¹ka³tu³ Pau²lah³lo²nu¹tai²na² sa²kxai³lu² A²si³a³ko³xu¹tai²na² yo³na² yxau³tu³ta¹hxai²hẽ¹la².

23 Yo³na² yxau³ti³xa² sa²kxai³lu² Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² ã³si³te³kxain¹te² nũ³ka³txa² E²fe³so³thĩ³nãn¹te²a² ye³khãuh³lxai³ti³nyhain¹ju³ta² ãn³si³wxe³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la², Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² yxo²ta³tũ³ka³txa² hxi²ka²sa³. 24 ã³si³wxe³te³nah¹lxĩ¹ a²nũ²a² E²fe³so³thĩ³nãn¹jah¹la²

Te³me²tri³o³jah¹lo²su¹ nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³jah¹la² pra²ta²ki³a² ya³te³ya³ten³ki³a² o²la³kxi²ha²kxai³ Ti³a²na³ka³lxai² sũ³na² sa²ki³lxo³ta¹ka³lxai² txah³lxai³kxa² we¹tain¹ta¹ka³lxai² a²sxi²ha² wẽ³ha³lxai² jũ¹lxĩ³thĩ³na² wet1ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³ta¹ka³lxai²li² hai³txi³ ka³ten³sxa³ha²kxai³

txah³lxai³kxa² we¹tain¹ta¹ka³lxu³su² ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³ta¹ka³lxai² a²sxi²ha² wẽ³ha³lxai² yxo²kwain³te²a² so¹lxain¹kxai²nãn²tu³ a²yo³ha² Te³mi²tri³o³jah¹la² hxi²ka² ũ³yho³hain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ain¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu²

a²sa³wi³ha³lxai² kãn² yen³kxi³hain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³yain¹nxa²ha¹te¹ E²fe³so³ nũ³ka³txu¹txa² Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² yxo²ĩ² ã³si³wxe³ha²kxai³ a²nxe³hĩ¹na¹ Ti³a²na³ka³lxai² txah³lxai³kxa² we¹tain¹ta¹ka³lxai²

yxo²kwai³nain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la². 25 Jā¹nxain¹ju³kxai³lu² Te³me²tri³o³jah¹lu¹ta²
hi²sen³kxai³lu² pra³ta²ki³a² ya³te³ya³ten³ki³a² o²la³kxain¹tū³ka³txa²
i³kaix¹so¹sxā³ i³ye³kxi²nyhain¹te³nah¹li¹:

— Nxe³jah³li³sa²li¹. Pra³ta²ki³a² tē³sxā³ Ti³a²na³ka³lxa² txah³lxa³kxa²
we¹tain¹ta¹ka³lxa² a²sxi²ha² wē³ha³lxa² ju¹li¹thi³na² we¹ki³sa²kxai³
yen³kxi³ki³sxai²ta¹ti²tu³wi¹. 26 Nxe³yān¹ta¹ jah¹lai²li² Pau²lah³lai²na²
wān³txa² ko³te³kxi²nē³ta¹ti²tu³wi¹. Nxe³jau³xa²sa¹: “Txa²wā¹sū³nu²su²
ki³lxo³kxa² a²nū²a² hxi²ka² we¹txain¹kxa² hai³txi³ wā³nx¹i¹nxa³wi¹. Hai³txi³
ka³ten³su² nxa³wi¹.” Nxe³jau³su² A²si³a³ko³xai²na² yxau³tū³ka³txa² yxo²ha³kxa¹
E²fe³so³thi³na² yxau³tū³ka³txa² yxo²ha³kxa¹ i³hen³txai¹nha²kxai³ Txa²wā¹sū³na²
wān³txa² yxo²i² ā³si³wxe³xain¹na³li¹. 27 Ai¹nha²kxai³ txa²wā¹wa³ka³li³yu³ta²
ā³te³na¹i¹nxa³kxa²yan³txi³su² nxa¹nhai¹. Te²yā¹nxe³sxā³ Ti³a²na³ka³lxa²
ā³te³na¹i¹nxa³kxa²yan³txi³su² nxe³na¹nhai¹. Ta¹ka³lxa² kāin²khaix¹kxan²ti³
ne³wā²na³ain¹kxa²yan³txi³su² nxa¹nhai¹. A²si³a³ nū³ka³txi³su² te²a² a²nū²a²
yxo²ha³kxa¹ ta¹ka³lxa² sa²nēn¹kxain¹te²jai¹ti²tu³wi¹. Yxān¹ta¹ hī¹na²
ne³wā²na³ain¹kxa²yan³txi³su² nxa¹nhai¹. Na¹jau³su² tai²li² e³ye¹nx2ta¹wi¹.
Te³me²tri³o³jah¹la² nxe³ta¹hxai²hē¹la².

28 Nxe³nxa²ha¹te¹ wān³txa² e³yain¹jau³xa² ain³kxain¹nū²la² a²sa³wi³ha³lxa²
i³xan³txi³sxā³ yxo²kāin²txi³ i³ye³kxi²nyhain¹te³nah¹li¹:

— Ti³a²na³ka³lxa² E²fe³so³thi³nān¹ta¹ka³lxa² kāin²khaix¹sīn¹na³li¹.
Nxe³nyhain¹to³ta¹hxai²hē¹la².

29 Nxai¹nha²kxai³ sxi²je³nai²na² whāi²na¹ nxe² i³kaix¹tain¹ta¹hxai²hē¹la².
Nxe³ha²kxai³ Kai²ah³lai²na² A³ris³tar²ko³jah³lai²na² nxe³sxā³ hxi²ku³n³txi³
hxi²ki³ain¹yah³nū²la² ā³nū¹nain¹thi³na² ā³sa²so¹ain¹ya³ta¹hxai²hē¹la².
A²nxe³jah¹lo²nāu³xa² Ma³se³to²nān¹jah¹lo²nāu³su² ya³ta¹hxai²hē¹la².
Nxe³ya³jah¹lo²nāu³xa² Pau²lah³lo²nu¹ta¹na² kxān³su² ā³si³tē³kxi²ya³ta¹hxai²hē¹la².
30 Nxe³nxa²ha¹te¹ Pau²lah³lo²nu¹ta¹na² sa²kxai³lu¹:

— Ā³wih¹nūn³na¹tū¹xā¹. Nxe³tah¹li³na¹ Je³su²jah³lai²na² wān³txa²
yxo²i²tū³ka³txa² ā³na¹ain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la². 31 Nxe³kxa²yu³su² ha³lo²a²
hxi²kan¹te²a² kxān³su² ya³li³ha²kxai³ sa²si¹hā³te³nah¹li¹:

— Pau²lah³lāi³. Nū¹nain¹thi³nai²na² ā³wih¹txa³hē¹li¹. Su²lhā³nxain¹nha³ta¹.
Nxe³ta¹hxai²hē¹la². 32 Nxe³ye²nyhai¹nha²kxai³ ā³ki³nū²kxi²tū³ka³txa²

a²wā³kxi³kxai³ wān³txa² yau³ā³xa² i³kaix¹txi² a²wā³kxi³kxai³
wān³txa² yau³ā³xa² i³kaix¹txi² nxe³yah³li³ha²kxai³ i³khu³khu³nxe²
i³kaix¹jah³li³ha²kxai³ hxi²kan¹txi³ ain³kxi²nyhain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la².

33 Nxa²ha¹te¹ Ju³te²a² nū³ka³txa² sa²kxai³lu² A³le³syān²trah³la² sa²so¹sxā³
tē³sxā³ a²nū²a² yen³nāu³a² ūh³wxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ka³ty³
ka³nahx2nxe³si¹hain¹jau³su² wxa²sa²tā³yi¹tain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ain¹ka³ty³
i³ye³kxi² ān³si³wxe³ta¹hxai²hē¹la². 34 Yxān¹ta¹ Ju³te²a² nū³ka³txi³su² ha²kxai³
Ju³te²a² wān³txa² e³kxi²ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ju³ta¹li² i³ain¹tāu³a² āh¹li³sxā³
yxo²kāin²txi³ i³kaix¹ta¹lxain¹te³nah¹li¹:

— Ti³a²na³ka³lxa²na² E²fe³so³thi³nān¹ta¹ka³lxa²na² kāin²khaix¹nx2na³li¹. Ny-
hain¹to³ta¹hxai²hē¹la². Wa³su³txi³ kaix¹tā³ti³he¹nxēn³tain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la².

35 A²nxe³thi³nu¹ta¹na² a²hxi²kan¹jah¹lai²li² a²yen³nāu³a²
i³sa²yxau³nū²la² ā³ka³nahx2nxe³yain¹si¹hain¹jau³su² wah³nxain¹nū²la²
ā³ka³nahx2yxain¹nxa²ha¹te¹ i³ye³kxi²te³nah¹li¹:

— Nxe³jah³lxi³wxe¹. E²fe³so³thi³na² kãin²khaix¹nx²na³le¹. Nxe³ha²kxai³txa²wã¹nũ³ka³txai²na² sa²kxai³lu² Ti³a²na³ka³lxa² sxi²ha² sa²hau³ko³txi²txah³lxa³kxa² wã³nxĩn¹ki³ai²na² oh³xa² a³hi²ki³a² sa²hau³ko³txi² nxe³ki³tã³le¹. Te²jai¹ti²tu³we¹. 36 Nxe³jau³xai²li² a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ a³la³kxi²ki³jau³xai²la¹we¹. Nxe³ha²kxai³ hã¹inxai¹jah¹lxi³sã²nhẽ³le¹. Ā³to³toh³lxi²kã³ah³lxi³txa³hẽ¹le¹. 37 Nxe³ha²kxai³ in³txi³nũ³xai²li² tẽ³sxã³ wxã³yah³lxin¹te²a² ko³nxe³ti³o²la³kxai¹nxã³ta²we¹. A²wã³nxĩn¹thĩn³ta³ yen³kxa² hai³txi³kã³ai¹nxã³ha²kxai³Ti³a²na³ka³lxa² ko³nxe³ti³ e³kxai¹nxã³ha²kxai³ nxe³ai¹nxã³tai¹ti²tu³we¹. 38 Nxe³ai¹nha²kxai³ Te³me²tri³o³jah¹la² a²sa³wi³ha³lxa² nxe³sxã³ wãn³txa²i³kwai²kxi³jau³xa² yũ³ain¹kxai²nãn²tu³ ha³lo²ko³xai²na² hxi²kan¹txi³nũ³xa²ã³nũ²kxai¹nhĩ¹na¹ i³hen³txi³nyhain¹txai²lẽ¹. 39 Yxã¹ta¹ wãn³txa²an³txi³khaix¹nxe³jau³xa² yũ³kxai²nãn²tu³ yxau²xai²tũ³ka³txa² i³kaix¹sxã³sa²nũ²kxi²nyhain¹ka³tu³ i³hau³ko³nyhain¹tu¹we¹. 40 Nxe³ha²kxai³ hĩ¹na²kwã²hã¹nxe² ã³ki³nũ²kxah¹lxi¹lxi¹. Wã²nxũh¹lxi³ki³tã³lẽ¹. Nxe³ha²kxai³Ro³ma²no² a²hxi²kan¹jah¹la² jau³jau¹xai²na² ain³kxi²nẽ³lain¹kxai²nãn²tu³i³ye³kxi²nẽ³lain¹te³nah¹lxi¹: “Wxa²nũ³ka³txa² he¹kxi²sa²te³lhxã³ã³ki³nũ²kah³lxi¹lxi¹. Nxe³ha²kxai³ wã²nxũh¹lhxah³lxi¹lxi¹.” Nxe³nẽ³lain¹ke³la³te²kxai³ hxi²kan¹txi³ wãn³txa² wain³jau³la²i³wa²lũ³xai¹nhĩ³ki³sxa³we¹. Nxe³ha²kxai³ khãuhx³nẽ³lai¹nha³ta²we¹. A²hxi²kan¹jah³la² nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

41 Nxe³ha²kxai³ aun³txa²i³si¹hain¹jau³su³i³ye³kxi²ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ha²kxai³aun³txa²i³yain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

20

Pau²lah³lai²li² Ma³se³to²na²ko³xa² Kre²sa²ko³xa² ai³jau³su²

1 Aun³ta² i³yain¹sxã³ ã³nhãu²no³jain¹nxã²ha¹te¹ Pau²lah³lo²nu¹ta²hi²sen³kxai³lu² Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² yxo²i²te²nũ³ka³txa² i³kaix¹so¹sxã³ã³nũ²kxi²nũ²la² wãn³txa² wi¹jau³xa² i³nxũ²kwai³lxũ¹nain¹jau³xa²i³ye³kxi²ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³nũ²la² ã³waix³txi²ta¹hxai²hẽ¹la². Ā³waix³txi²nũ²la²Ma³se³to²na²ko³xa² ã³nxai³lha²the³ta¹hxai²hẽ¹la². 2 Ai³lha²thet³tãu³a²a²nũ²a² yxo²i²te²a² wãn³txa² wi¹jau³xa² i³nxũ²kwai³lxũ¹nain¹jau³xa²i³hen³txain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ha²kxai³ yxo²i² kã²no³nain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³nũ²la² a³li³sxã³ Kre²sa²ko³xa² ã³nxai³ta¹hxai²hẽ¹la². 3 Nxe²xai³ti³kxai³lu²i³la³ka² ki³ha¹li¹ ka³na³ki¹ sa²tã²ti¹sxã³ ta³ko¹xu¹ta¹na² yxau³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³nũ²la² Si²ri³a³ko³xa² ã³nxai³te³lhxã³ nxe³tah¹lxa¹ Ju³te²a² nũ³ka³txa²ã³nhai¹tũ³tũ³ka³txa²su²lhã²te³lhxã³ ain¹jau³su² ain³kxi²nha²nũ²la² ã³wa²li²sxã³: — Ma³se³to²na²ko³xa² wã³li²te³la¹wi¹. Nxe³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 4-5 Ai¹nha²kxai³a²ne³hẽ³ta² a²sa³wi³ha³lxa² wã³lain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Tro³a²te²thi³na²wah³nxe³sain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³tũ³ka³txa²sa¹, So²pa³trah³lo²su²ha²kxai³ A³ris³tar²kah³lo²su² ha²kxai³ Se³kũn²jah³lo²su² ha²kxai³Kai²ah³lo²su² ha²kxai³ Ti³mo²jah³lo²su² ha²kxai³ Ti²ki³kah³lo²su² ha²kxai³Tro³fi²mah³lo²su² ha²kxai³ nxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Jã¹nxe³tũ³ka³txu¹ta²kxai³la¹So²pa³trah³lai²na²su² Pi²rah³la² tah²su² ha²kxai³ Be³re²a²thi³nãn¹jah¹lo²su²ta¹hxai²hẽ¹la². Jã¹nxe³sxã³ A³ris³tar²kah³la² Se³kũn²jah³la² nxe³sxã³Te³sa³lo²ni³ka²thĩ³nãn¹jah¹lo²nũ³sxu² ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ha²kxai³Kai²ah³lai²na²su² Ter²be²thĩ³nãn¹jah¹lo²su² ta¹hxai²hẽ¹la². Jã¹nxe³sxã³Ti²ki³kah³la² Tro³fi²mah³la² nxe³sxã³ A²si³a³ko³xan¹jah¹la²nũ³sxu²ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³tũ³ka³txai²li² wah³nxe³sain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Txai²li²

Lu²kah³lo²na¹xai²na² Fi³li³pos²thi³na² yxau³na¹hē³la². 6 Nxa²ha¹te¹ yain³txa² wa³lo¹lo¹nxa³tũ³xa² yai³nain¹ju³ta² yain³ta³lun²ya³sain¹nũ²la² hā²wxān³txa³ Fi³li³pos²thi³na² a³li³xa³sain¹na²hē³la². Nxe³sxā³ ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ a³lan²sxā³ Tro³a²te²thi³na² ā³wi¹ha³sain¹na²hē³la². Ā³wi¹ha³sain¹nũ²la² ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ a³lan²sxā³ yxau³a³sain¹na²hē³la².

Tro³a²te²thi³na² ai³ya³sain¹jau³su²

7-8 Jā¹nxe³ha²kxai³ sa²ba³to³ nxe³hī¹na² i³tut³sa²kxai³ ā³nũ²kxi²sxā³ yain³ya³sain¹na²hē³la². Nxe³ya³sai¹nha²kxai³ sxi²ha² oh³xan¹thi³na² ka³la³sxā³ ā³wih¹ya³sain¹na²hē³la². Nxe³sxā³ ka³nxah³hi²ha²kxai³ lā³pi³āu²tē³na² ka³lxa¹tēn³ti³nāu³xa² ũ³thũ²kxi²sa²kũ²ta³ain¹na²hē³la². Nxe³nũ²la² Pau²lah³lo²nu¹tai²na² sa²kxai³lu².

— Ka³nxa³ha²tai²na² a³li³sxā³ ā³waix³txi²ki³tu¹wi¹. Sain¹sī¹nha²kxai³ wān³txa² wi¹jau³xa² i³hen³txi² ān³si³wxe³sain¹sīn¹na²hē³la². 9 I³hen³jah³lxi³sain¹ka³tũ³ i³ye³sxā³ ā³na¹ti³he¹xai¹nxa³ha²kxai³ wēn³sa² Eu³ti²kah³la² sa²kxai³lu² sxi²ha² kīn³ti³ yxo²u³nha²ta³yxo²a² ā³wxe³ha²kxai³ kxān³su² ain³kxi²yxau³ha²kxai³ kāin²hxi²tha³o³nha²kxai³ i³āu³xi²na²hē³la². I³au³xi²tāu³ kīn³txi³ yxau³ha²kxai³ i³āu³xa¹nha²ju³ta² ā³ya²lu¹tā²hē³la². Nxe³nxa²ha¹te¹ a²nũ²a² wxa³sa³non²ta³kxi²na¹tũ¹xũ³ ain¹nxa²ha¹te¹.

— Ā³ya²lu¹tā³li¹. Nyhain¹na²hē³la². 10 Nyhain¹nxa²ha¹te¹ Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³lu² a³ka³nxi²sxā³ ā³tj³xain¹na²hē³la². Ā³tj³xain¹nũ²la² ā³ka³ti³lhu³ta³kxa²wxe³sxā³ wxa²ha³la³wau¹kxi²na²hē³la². Nxe³sxā³ i³ye³kxi²te³nah¹lxī¹.

— Āin²jxah³lxi³txa³hē¹li¹. A²wi¹tāu³a² āh¹ nxũ²kwaj³yxaun³tai¹. Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³ nxe³na²hē³la².

11 Nxe³nũ²la² sxi²hē¹na² ka³la³xi²na²hē³la². Ka³la³xi²nũ²la² yain³tũ³xa² tē³sxā³ wā²nāu²lxa¹nũ²la² yain³ya³sa²sīn¹na²hē³la². Nxe³nũ²la² āh¹i³hen³txi³sa²sīn¹na²hē³la². Nxe³sa²sīn¹te³na¹ i³yũ¹li²nxa³ta³lxa¹ ta³lun²sīn¹na²hē³la². Nxe³ka³tũ³ ā³sxā³ ā³waix³ja³sa²sīn¹na²hē³la². 12 Ā³sxā³ ā³waix³ja³sa²sīn¹nũ²la² wē³sa² Eu³ti²kah³lo²nu¹tai²na² sa²so¹ain¹sxā³ i³xain¹na²hē³la². Ka³ten³su² tē³sxā³ i³xi²ha²kxai³ wi¹lxo³kxain¹na²hē³la².

Mi³le²to²thi³na² ai³jau³su²

13 Nxa²ha¹te¹ A³sos²thi³na² ā³nxai³sī¹na¹hē³la². Nxe³jut³su² Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³la¹ ā³sxā³ ā³waix³sa²sī¹nxa³ta³lxa¹ nxe² i³ye³kxi²sa²sīn¹na²hē³la². I³ye³kxi²sa²sīn¹te³nah¹lxī¹.

— A³sos²thi³na² ā³nxai³jah³lxi³hē¹li¹. Tāu³a² i³ha¹txi²xi¹nx2ta¹tu¹wi¹. Nxe³ha²kxai³ na³vi²o²tē³na² ā³wih¹sxā³ ā³nxai³jah³lxi³hē¹li¹. Yah³lxin¹kxai²nān²tũ³ txai²na² sa²kxai³lu² ha³lo²a² tūh³nān²ta³ ā³nxai³na¹tu¹wi¹. Nxe³sa²sī¹na¹hē³la². Nxe³ha³kxai³ na³vi²o²tē³na² ā³wih¹sxā³ ā³nxai³sī¹na¹hē³la². 14 Nxe³nha¹nũ²la² A³sos²thi³na² a³li³kxain¹sī¹na¹hī¹na¹ i³ha¹txi²xi²sa²sīn¹na²hē³la². I³ha¹txi²xi²sa²sīn¹nũ²la² ā³nũ²ti²sa²nha¹ka³tũ³ na³vi²o²tē³na² ā³wih¹nha¹ka³tũ³ A³sos²thi³na² a³li³xi²nha¹hē³la². A³li³xi²nha¹nũ²la² Mi³ti³le²na²thi³na² ā³ya²sā³wih¹nha¹hē³la².

15 Ā³ya²sā³wi¹sā²nha¹ka³tũ³ hā²wxān³txa³ a³li³xi²nha¹hē³la². A³lan²ni²nūn³tāu³a² Ki²os²ko³xa² yau³son³sxā³ ka³nxa³hi²nha¹hē³la². Nha¹ka³tũ³ ka³nxa³ha²ta²nūn³tāu³a² Sa²mos²ko³xa² ā³ya²sā³wih¹nha¹hē³la². Nxe³nha¹nũ²la² a³li³xi²nha¹nũ²la² a³lan²nūn³tāu³a² Mi³le²to²thi³na² yau³son³sxā³

ā³ya²sā³wih¹kxi²xai³nha¹hē³la². 16 Kxā³nxa²kxai³lu² Pau²lah³lo²nu¹tai²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— Je³ru³sa³lē²thi³na² wa³su³txi³ ā³nxai³na¹ju³ta² ten³sa³nhai¹. Pēn³te³kos²ta² nxe³ti³xa² ah³xi²nxa³ta³lxa¹ ā³wi¹ha¹tū¹xā¹. Nxa¹nhai¹. Nxe³na¹ju³ta² A²si³a³ko³xa² ā³nhxi²kat¹sai¹nxa³kxa²yan³txi³su² nxa¹nhai¹. Nxa¹ha²kxai³ E²fe³so³thi³na² wain³txi³ ā³wa²to¹ja³sah¹lxi³hē¹li¹. Nxe³sa²sī¹na²hē³la².

Pau²lah³lo²nu¹tai²na² wān³txa² i³hen³txi³jau³su²

17 Nxe³jut³su² E²fe³so³thi³na² Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²i²ain¹te² nū³ka³txai³tā² a²lxi²kan¹ta² wxā³si¹hain¹jau³su² i³kaix¹so¹na²hē³la². 18 Nxe³sxā³ Mī³le²to²thi³na² wxā³sxā³ ā³wi¹hain¹nū²la² Pau²lah³lo²nu¹ta² hi²sen³kxai³lu² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Nxe³jah³lxi³sa²lxi¹. i³ye³kxi¹nx2ta¹tu¹wi¹. Kxā³nhxī¹nai³tā² E²fe³so³thi³na² yxau³hxai²na¹tai¹ti²tu³wi¹. Yxau²xai³la¹ju³ta² ha³kxa¹ i²yah³lxi³hxain¹tai¹ti²tu³wi¹. 19 Nxe³na¹ju³kxai³lu² Ju³te²a² nū³ka³txa² ā³nhai¹tūn³tū³ka³txa² ye³ka³lxa¹txi³ khāuh³lxa³txi³sain¹to³tai¹ti²tu³wi¹. Nxe³sain¹ju³kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² a²sa³wit³su² na¹ha²kxai³ win¹ta²txe²lxi³ wet¹lta¹na¹tai¹ti²tu³wi¹. A²nū²ai²na² khāuh³lxa³txi³sain¹to³ha²kxai³ i²āin²txi³sxā³ nān³to³ha¹tai¹ti²tu³wi¹. 20 Nxe³yān¹ta¹ wān³txa² wi¹jau³xa² wi¹lyxau³yah³lin¹ju³ta² so¹lxi³ i³yau¹ū¹nx2ta¹tai¹ti²tu³wi¹. Wxa²sxi²ha² ta³nxa² nūn¹yah³lxin¹thi³na² ta³nxa² i³yau¹ū³nx2ta¹tai¹ti²tu³wi¹. Jau¹xai²na² o¹hxain²nxa³tai¹ti²tu³wi¹. 21 Te²yā¹nxe³sxā³ Ju³te²a² nū³ka³txa² yxo²ha³kxa¹ Ju³te²a² nū³ka³txi³sxa³te²nū³ka³txa² yxo²ha³kxa¹ ko³ti³hi¹nain¹ju³ta² ā³na¹la³kxi²nha²sxā³ Je³su²jah³lai²na² Txa²wā¹sū³na² Hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lo³jah¹la² yxo²i²si¹hai¹na¹jau³su² i³yau¹ū³ai¹na¹tai¹ti²tu³wi¹. Nxe³ju³ta² yxo²ha³kxa¹ i²yah³lxin¹tai¹ti²tu³wi¹. 22 Nxe³na¹ha²kxai³ hi¹na² Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³txa² hi²sen³su² Je³ru³sa³lē²thi³na² ā³nxai³si¹sa³jau³su² kwa³na³sa³ha²kxai³ we¹ta¹tu¹wi¹. Na¹kxai²nān²tu³ ai³na¹tāu³a² ih¹nxet³sxā³ kāi³sa²hī³te¹la¹ku². Nxa¹nhai¹. 23-24 Nxa¹na¹ha²kxai³ sxi²je³na² yxo²ha³kxa¹ ai³lha²thet³to³ha¹tāu³ai³tā² Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³txa² i³yau¹ū³sa²to³te³nah¹lxi¹: “A²nū²a² i³xan³ta³kxi²nxai¹nha³tai¹. Khāuh³lxa³ti³nxai¹nha³tai¹. Kan²txi³ ū³ti³kxi²nxai¹nha³tai¹. Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wain³txi³ sa²yxo²we¹txin¹ju³tan¹te²su² nxe³nxai¹nha³tai¹.” Nxe³sa³toh³na²hē³li¹. Nxe³sa³kxan²ti³ su²lhā³sain¹kxan²ti³ sa²yxo²we¹ta¹tu¹wi¹. Je³su²jah³lai²na² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³ka³txa² kwa³na³sa³ju³ta² so¹lxi³ o²la³kxi²na¹wi¹. Nxe³ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wi¹jau³xa² i³yau¹ū³hxain¹to³ha¹wi¹. Nxe³jau³xa²sa¹ wxa²ko³nxe³ti³ kāi³yah³lxin¹ju³ta²li² ā³na¹la³kxi²nhyah¹lxin¹sān²nū²la² Je³su²jah³la² yxo²i²ah³lxin¹kxai²nān²tu³ wi¹lhin¹te²lo³txa²ti²tu¹wi¹. Nxe³jau³xa² so¹lxi³ i³yau¹ū³hxain¹to³ha¹wi¹.

25 Nxe³jau³xai²na² so¹lxi³ i³yau¹ū¹nx2ti³hxai²na¹tai¹ti²tu³wi¹. Nxe³na¹jut³su² ā³waix³kxi²na¹hi¹na¹ āh¹i²kxi²xi²sah¹lxan³tho³li¹. 26 Nxe³na¹jut³su² hi¹na² e³lai²na¹ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² sa²yxo²ā³sxā³ ā³na¹ah³lxin¹kxai²nān²tu³ wā²nxūh¹lxah³lxin¹tu¹wi¹. Txa²lan²nxa³lho³li¹. 27 Txa²wā¹sū³na² wān³txa² a²ten³jau³xa² a²yxo²ha³kxa¹ i³yau¹ū³nx2ti³hxai²na¹tai¹ti²tu³wi¹. O¹hxain²nxa³tai¹ti²tu³wi¹. 28 A²nxe³ju³kxai³lu² wxā²i²na² sa²kxai³lu² wxa²e¹nāu³la³ wi¹li²nha¹jah¹lxi³hē¹li¹. Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²i²sxā³ yxau²xai³te² nū³ka³txa² wi¹li³hau³ko³nha¹jah³lxi³hē¹li¹. Nxe³sih¹nx2ti³jau³su² Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³txa² ūh³wxe³nx2ti³na²hē³li¹. Nxe³ju³kxai³la¹

tũ¹ka³txai²li² Txa²wã¹sũ³na² Ta²ha² ya³lu²hĩ¹nai³tã¹ju³ta³la² yxo²i²te²a²
 Txa²wã¹sũ³na² nũ³ka³txi³sah²lxin¹tu¹wi¹. Nxe³tũ³ka³txai²li² Txa²wã¹sũ³na²
 a²sa³wi³ha³lxai²la¹wi¹. 29 Nxe³na¹ha²kxai³ ã³waix3txi²na¹kxa²si³yo³na²
 a²nũ²a² kq³nxe³thin¹te²a² wxã³ye¹nx2tain¹tu¹wi¹. Wxã³kxai²nãn²ty³
 khãuh³lxa³thi¹ta²lxain¹sxã³ he¹kxa³ha³te²ta³lxi³nx2tai¹nha³tai¹.
 30 Nxain¹kxa²yu³su² wxa²nũ³ka³txai²na² i²li²te² i³nxai²na² Sũ³na²
 wãn³txa² ain³kxi²nxa³te²a² yũ³ah³lxi¹lxi¹. i³ki³ha¹kxi¹nx2tai¹nha³tai¹.
 Nxe³sxã³ Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² sa²yxo²ã³sa²si¹nx2tain¹jau³su²
 i³yau¹ũ³nx2tain¹sxã³ sa²so¹nx2tai¹nha³tai¹. 31 Nxe³ju³ta²nũ³a²
 wi¹li²khai¹nxe³jah³lxi³hẽ¹li¹. Kwẽ³kxa² ko³ha¹li¹ ka³na³ku²tãu³a²
 Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² hai³txi³ i³hen³txi³sxã³ ã³na¹ain¹to³nxa³tai¹ti²tu³wi¹.
 Ka³nxah³ti²sa²kxa²ha³ta³nxãn²ti³ a³lan²ti²sa²kxa²ha³ta³nxãn²ti³
 khãuh³lxa³txi³nha²sxã³ i³nãn³ti³hit¹sain¹kxa²ha³ta³nxãn²ti³
 i³ain²ta²kxi²nhã²nxa³sxã³ Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² wi¹jau³xa²
 i³yau¹ũ¹nx2tai¹ti²tu³wi¹.

32 Nxe³na¹jut3su² hĩ¹nãn¹te²ty³ Txa²wã¹sũ³na² hxi²ka²nãu³a² ũ³hũ¹nx2ta¹wi¹.
 Nxe³te²na² wãn³txa² yxo²i²yah³lxi¹nha²kxai³ wi¹li²nx2ti³tu³wi¹. Nxe³sxã³
 ã³nxũ²kwaj³lxũ¹nxa²lxi³tu¹wi¹. i³ya³lo³ti¹nx2ti³tu¹wi¹, yxo²i²yah³lxin¹ju³ta²
 ã³na¹yah³lxin¹kxa²yan³txi³su¹. Jã¹nxe³sxã³ wi¹lhau³ko³txa²lxi³tu¹wi¹.
 Hã²wxãn³txa³ Txa²wã¹sũ³na² wã³li²hĩ¹na¹ yxo²i²tũ³ka³txa² yxo²ha³kxa¹
 wxa²nũ¹txa²lxain¹nũ²la² ha³lo²a² wi¹ko³xa² sa²wxe³nx2tain¹tu¹wi¹.
 Nxe³tãu³a² a²kq³nxe³ti³ kãĩ³ain¹ju³ta³la³ yũ²nxa³lho³li¹. Txa²wã¹sũ³na²
 so¹lxi³ yxo²i²tũ³ka³txa² so¹lxi³ yxau³kĩ³tu¹wi¹. 33 Jã¹nxa¹jut3su²
 wxa²yen³kxai²li² wã²la²ka³lo³su² ta³nxa² ha³teh³nxãn³su² ta³nxa²
 so¹kxi¹nx2ti³hxain²nxa³tai¹ti²tu³wi¹. 34 Nxe³yãn¹ta¹ txa²hxi²ka² so¹lxi³
 nũ³kxũ³sxã³ wa³ko³nhxai²na¹tai¹ti²tu³wi¹. Jã¹nxe³sxã³ txa²nũ³ka³txa²
 nũ¹ nũ³kxũ³sxã³ sa²hau³ko³tai¹na¹tai¹ti²tu³wi¹. 35 Nxe³na¹ha²kxai³
 a²nũ²ai²na² hxi²ka¹nxa³te²a² ã³non²ta³kxi¹nx2ta¹ha²kxai³ te²u¹jã¹nxe²
 kãĩ³te²nũ³su² i³yau¹ũ³nx2tai¹ti²tu³wi¹. Te²yã¹nxe³jut3su² Je³su²jah³lai²na²
 Txa²wã¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² sa²kxai³lu² i³ye³kxi²sa²te³nah¹lxi¹: “Yen³kxa²
 so¹kxain¹kĩ³ju³ta² wi¹na³li¹. Nxe³yãn¹ta¹ yen³kxa² wã²nhũ¹ain¹kĩ³ju³ta²
 wi¹khaix1hĩ³nx2na³li¹.” Nxe³sain¹na²hẽ³li¹. Nxe³na¹jau³su² tai²li²
 nxe³ye¹nx2ta¹wi¹. Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³lu² nxe³na²hẽ³la².

36 Nxe²e³ta³lun²nũ²la² ã³ka³ti³wxe³ya³sain¹nũ²la² Txa²wã¹sũ³na²
 i³ye³kxi²na²hẽ³la². 37 Nxa²ha¹te¹ i³sa²yxau³xi²nũ²la² Pau²lah³la²
 kãĩn² i³nãn³kxin²tain¹na²hẽ³la². Nxe³sxã³ ha³la³ti³ain¹nũ²la²
 i³yxo²sai¹la³kxin²tain¹na²hẽ³la². Ai¹nha²kxai³ wi¹lhini¹sxã³ a³li³si¹hain¹jau³su²
 i³ye³kxain¹na²hẽ³la². 38 Nxa²ha¹te¹ Pau²lah³lo²nu¹tai²na² wãn³txa²
 ã³wã³li²nxa³jau³su² i³hen³txi³ha²kxai³ i³ain²ta²kxin²tain¹na²hẽ³la². Nxe³nũ²la²
 na³vi²o²te³na² sxã³je³na² ã³si³tẽ³kxi²sain¹sĩn¹nũ²la² i²sã³sain¹sĩn¹nxa²ha¹te¹
 ai³ya³sain¹na²hẽ³la².

21

Je³ru³sa³lẽ²thĩ³na² ai³jau³su²

1 Ai³ya³sain¹nũ²la² i³ye³na² yxo²ha³ti³lhi³ya³sain¹ka³ty³ Kos²thĩ³na²
 ã³yat1tã³wi¹ha³sain¹na²hẽ³la². ã³yat1tã³wi¹ha³sain¹nũ²la²
 ka³nxa³ha²ta²nũn³tãu³a² a³li³ya³sain¹nũ²la² Ro²tes³thĩ³na²

ā³yat1tā³wi¹ha³sain¹na²hē³la². Ā³yat1tā³wi¹ha³sain¹nū²la² hā²wxān³txa³
 Pa²ta³ra³thī³na² ā³yat1tā³wi¹ha³sain¹na²hē³la². 2 Nxe³ya³sain¹tāu³a²
 na³vi²o²tē³na² Fe³ni²si²a²ko³xa² ai³tē³na² ī³ha¹ja³sai¹nha²kxai³ ā³we¹ti¹sxā³
 ai³ya³sain¹na²hē³la². 3 Ai³ya³sain¹nū²la² Syi²pri²ko³xa² ten³sa²tā³sxā³
 ī²nha¹yu²hē³la². Nha¹tāu³a² a²wi¹tāu³a² yxo²wa³ti³kxi²sxā³ ai³ya³sain¹na²hē³la².
 Ti²ro³thī³na² Si²ri³a³ko³xan¹thī³na² ā³we¹ti¹ya³sain¹na²hē³la².
 Ā³we¹ti¹ya³sain¹ka³tu³ a²ye³nxka² wxa²sa²nū¹nyha¹sain¹tī³kxai³lu² tē¹nai²li²
 ā³sxā³ a³li³ya³sain¹na²hē³la². 4 Nxe³ka³tu³ Je³su²jah³lai²na² wān³txa²
 yxo²i²tū³ka³txa²ī³ha¹txi²nyha¹sai¹nha²kxai³ye³ha¹li¹ye³ha¹li¹ka³na³ki¹
 yxau³a³lan²ya³sain¹na²hē³la². Nxe³ya³sain¹tāu³a² Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³txa²
 hi²sen³kxai³lu² ī³ya¹ū³tin³tain¹nū²hē³la². Nxe³nx²ha¹te¹ Pau²lah³la²
 ī³hen³txain¹te³nah¹li¹:

— Je³ru³sa³lē²thī³na² ai³nhī¹kxai²nān²tu³ khāu³lx³ti³nxain¹sī¹nha³tai¹.
 Ain¹jau³su² yxo²i²tū³ka³txa² sa²kxai³lu² hxi²waun³ta³kxain¹sxā³
 ai³si¹hai¹nx²jau³su² Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³ ī³ye³kxain¹na²hē³la².
 5 Nxain¹kxan²ti³ ye³jen¹nūn³tāu³a² a³li³ya³sai¹nha²kxai³ tū¹ka³txai²na²
 whāi²na¹in³txa² txu¹ha² wē³ha³lx² yxo²ha³kx¹ ā³si³tē³kxi²sain¹sīn¹na²hē³la².
 Nxe³sxā³ ī³ye³na² yxo²ka³teh³nāu³a² ā³yit¹ta²xai³sxā³ ā³ka³ti³lhu³ta³kx²
 ā³wxe²xai³sxā³ Txa²wā¹sū³na² ī³ye³kx³sain¹na²hē³la². 6 ī³ye³li²ta³lun²nū²la²
 na³vi²o²tē³na² ā³wi¹ha³sain¹na²hē³la². Nxe³ya³sain¹nx²ha¹te¹ tū¹ka³txai²li²
 ī³ha¹txi¹ya¹sain¹tū³ka³txai²li² wā³lain¹na²hē³la².

7 Wā³lxain¹nx²ha¹te¹ Ti²ro³thī³na² ā³sxā³ a³li³ya³sain¹na²hē³la².
 Ā³sxā³ a³li³ya³sain¹nū²la² To³le³mai²ta³thī³na² ā³yat1ti¹ya³sain¹na²hē³la².
 Ā³ya¹ti¹ya³sain¹nū²la² ye³ka³na³ka³nat³sxā³ a³lan²ni²sxā³ Je³su²jah³lai²na²
 wān³txa² yxo²i²tū³ka³txa² ī³ha¹txi²ya³sain¹sxā³ ī³ye³li³ya³sain¹na²hē³la².
 8 Nxe³nū²la² a³lan²ni²tāu³a² ā³sxā³ a³li³xi²nyha¹sain¹na²hē³la².
 Nxe³nyha¹sain¹nū²la² Se³sa³re²a²thī³na² ā³we¹ti¹ya³sain¹na²hē³la².
 Ā³we¹ti¹ya³sain¹nū²la² Fi³li²pah³lai²na² sxi²ha² yxau³ya³sain¹na²hē³la².
 A²nxe³jah³lai²li² kxā³nhx¹nai³tā² Je³ru³sa³lē²thī³na² yxau³hi¹nai³tā²
 a³pos²to³lo² nū³ka³txa² ī²sxā³ sa²so¹ain¹jah³lo²su² tai¹ti²tu³wa².
 Nxe³jah³lo²su² ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ī³hen³txi³na²hē³la².
 9 A²nxe³jah³lai²na² sa²kxai³lu² ha¹li¹ ha¹li¹ a²ka³ne³nāu³xa² yū¹ta¹
 in³txa² yū²nx²ta¹ka³lxu²nāu³su² ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa²
 ī³hen³txain¹na²hē³la². 10 Nxain¹nx²ha¹te¹ ha³la³jen¹nāu³a² A²ka³bo³jah³la²
 Ju³te²a²ko³xan¹jah¹la² wxā³na²hē³la². A²nxe³jah³la² Txa²wā¹sū³na²
 wān³txa² ī³hen³txi³jah³lo²su² ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa²
 ī³hen³txain¹na²hē³la². 11 Jā¹nxe³sxā³ Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³lu²
 ī³ha¹txi²nyha¹nha²hē³la². ī³ha¹txi²nyha¹nhū²la² Pau²lah³lo²nu¹tai²na²
 sa²si³i¹nha²ka³lo³a² sa²so¹kxi²nyha¹sxā³ sa²hxi²tai³ta³kxi²nyha¹ha²kxai³
 sa²yu³tai³ta³kxi²nyha¹ha²kxai³ nxe³nyha¹nha²hē³la². Nxe³sxā³
 ī³ye³kxi²nyha¹te³nah¹li¹:

— Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³txa² ī³ye³kxi²sa²te³nah¹li¹: “Ju³te²a²nāu³xa²
 Je³ru³sa³lē²thī³na² yxau³xai³te²a² hi²sen³su² sa²si³i¹nha²ka³lo³ai²na²
 a²wa³kxēn³sin¹te² ī³nxai²na² sa²so¹nxain¹sxā³ sa²tai³kxi²nxain¹tu¹wi¹.
 Nxain¹kxai²nān²tu³ Ju³te²a² nū³ka³txi³sxa³te² nū³ka³txi³su² a²hxi²ka²
 ū³hū¹nxain¹tu¹wi¹.” Nxe³jau³xa² ī³ye³kxi²sa²na²li¹. A²ka³bo³jah³la²

nxe³nyha¹nha²hē³la².

12 Nxa²ha¹te¹ jau¹xai²na² sa²kxai³lu² Se²sa³re²a²thi³na² yxau²xai³tū³ka³txa² ain³kxi² txa²wā¹ki³na¹xai²na² ain³kxi² nxe³sīn¹sxā³ Pau²lah³lo²nu¹ta² i³ye³kxi²sī¹na¹te³nah¹li¹:

— Je³ru³sa³lē²thi³na² ai³sīn¹txa³hē¹li¹. Nxe³sī¹na¹hē³la². 13 Nxa²ha¹te¹ Pau²lah³lo²nu¹ta²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— i³nān³yah³li³txa³hē¹li¹. i³āin²ta³li³sah¹li¹nha³ta¹l. Yuh³li³ti³ti³sa²nxa³nhai¹. Je³su²jah³lai²na² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² a²sa²wit³sa¹ha²kxai³ su²lhā³sain¹kxan²ti³ yuh³lxain¹nxa³nhai¹. Nxe³ha²kxai³ hāi¹nxa¹sah¹li³hē¹li¹. Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³ nxe³sīn¹na²hē³la².

14 Nxe³ju³kxai³lu² hxi²kan¹txi³ i³wa²lū³xi²sī¹nxa³ha²kxai³ hāi¹nxā¹sī¹na¹hē³la². Nxe³sxā³i³ye³kxi²sī¹na¹te³nah¹li¹:

— Wi¹lhīn¹na³li¹. Txa²wā¹sū³na² a²ten³jau³su² sa²yo²wet¹sīn¹ki³tu¹wi¹. Nxe³sī¹na¹hē³la².

15 Nxe³nū²la² yen³kxa² tē³sxā³ ai³nha¹kxa² wxa²hau³kot³so¹xi²nha¹ka³ty³ ā³sxā³ a³li³ya³sain¹na²hē³la². 16 Ā³sxā³ a³li³ya³sain¹tāu³a² txa²wā³tā³nāu³xa² Se²sa³re²a²thi³nān¹tū³ka³txa² ā³si³tē³kxi²yah³li³sain¹na²hē³la². Nxe³sxā³ Je³ru³sa³lē²thi³na² ā³wi¹ha³sain¹na²hē³la². Ā³wi¹ha³sain¹nū²la² Me³na³sō²ah³la² sxi²ha² Se²sa³re²a²thi³na² yxau²xai³lhxi²na²hē³la². A²nxe³jah¹la² sxi²ha² ā³wi¹ya³sain¹na²hē³la². A²nxe³sxā³ Me³na³sō²ah³lai²li² kxā³nhi¹nai³tā² Syi²pri²ko³xa² yxau²xai³lhī¹nai³tā² a²wi¹lhī¹na² yxo²i²ta¹hē¹la².

Pau²lah³lai²na² Ti³a²kah³lai²na² e³kxi²nyhu¹jau³su²

17 Jā¹nxe²ya³sain¹ju³kxai³lu² txa²wā¹wā³tā³nāu³xa² Je³ru³sa³lē²thi³na² ai³la³ya³ti²nyhu¹sxā³ i³ka³lih³ya³sa²sīn¹na²hē³la². 18 Nxe³ya³sa²sīn¹nū²la² hā²wxān³txa³ ka³nxa³ha²ta³kxai³lu² Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³lu² Ti³a²kah³la² i³ye³kxi²te³lhxā³ ai³ya³sa²sīn¹na²hē³la². Nxe³ya³sa²sīn¹tāu³a² a²hxi²kan¹ta² Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²i²jah¹la²nāu³xa² ā³yā³sa²kxi²nū²kxain¹na²hē³la². 19 Nxain¹nū²la² Pau²lah³lo²nu¹ta²na² hi²sen³kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² i³hxi²ka¹txai¹nha²kxai³ Ju³te²a² nū³ka³txi³sxa³te² nū³ka³txa² Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²i² ān³si³wxe³ai¹nhī¹nu¹ta²nān¹jau³xa² i³hen³txi³nyhain¹na²hē³la². 20 Nxa²ha¹te¹ nxe³jau³xai²na² ain³kxain¹nū²la² ka³lih³kxi²la²nha² Txa²wā¹sū³na² sa²nēn¹kxain¹ta¹hxi²hē¹la². Nxain¹ka³ty³i³ye³kxain¹te³nah¹li¹:

— Pau²lah³lāi³. Ain³kxi²sa²sī¹nhē³li¹. Nxe³ju³ta²li² i²txa²sī¹nhē³li¹. Ti¹ai²li² Ju³te²a²nāu³xa² ka³lxa¹txi³ Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²i²ain¹na³li¹. Yxān¹ta¹ Moi³se²ah³lu¹ta²na² wān³txa² sa²yo²we¹tain¹na³li¹. 21 Nxai¹nha²kxai³ ki³han³jau³xa² ain³kxain¹te³nah¹li¹: “Pau²lah³lai²na² hi²sen³su² Ju³te²a² nū³ka³txa² sa²kxai³lu² Ju³te²a² nū³ka³txi³sxa³te²a² yxau³ain¹ko³xa² yxau³kxi²nyhain¹tū³ka³txa² Pau²lah³la² kwa³na³ain¹nu²hē³li¹. Moi³se²ah³lu¹ta²na² ū³wha²li¹txā³nxai³tā² sa²yo²ā³sī¹hain¹jau³su² kwa³na³ain¹nu²hē³li¹. A²wē³ha³lxa² a²ki³wā²la² ū³sa³si³tū³ko¹kxā¹ain¹ju³ta² hāi¹nxa¹si¹hain¹jau³su² kwa³na¹ai¹nha²kxai³ Ju³te²a² nū³ka³txa² o²la³kxi²hxi²ju³ta²i²tā² a²yo²ha³kxa¹ hāi¹nxa¹si¹hain¹jau³su² kwa³na³ai¹nha²kxai³ nxain¹nū²hē³li¹.” Nxe³jau³xai²na² ain³kxain¹na²hē³li¹. Yxān¹ta¹ ki³ha³nain¹nū²hē³li¹. 22 Jā¹nxai¹nha²kxai³ wxān¹jau³xa² ain³kxi²nxain¹tu¹wi¹. 23 Nxain¹kxi²nān²tu³ nxe³sē¹li¹. In³txi³nāu³xa² ha¹li¹ ha¹li¹ nxe³sxā³ kxā³nhi¹nai³tā² Txa²wā¹sū³na² i³ye³kxain¹na²hē³li¹, we¹tain¹ju³ta²nū³a²su¹. Hī¹na² e³kxain¹jau³xai²tā²

we¹ta³lu²nain¹tu¹wi¹. 24 Nxai¹nha²kxai³ ā³si³tē³kxi²txai¹nhē³li¹. Nīn¹kxai²nān²tu³ Moī³se²ah³lo²nu¹tai²na² wān³txa² sa²yo²we¹txa²sā²nhē³li¹. Nīn¹kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na² yen³nāu³a² ā³nhan³ka²ti³ye²yah³lxin¹tu¹wi¹. Sa²yo²we¹ta³lu²n²yah³lxin¹kxai²nān²tu³ a²yen³kxa²i²li²te²a² wā³kon³kxai²nān²tu³ so¹sxā³ ū³yho³hi¹txai¹nhē³li¹. Nxe² ta³lu²nīn¹kxai²nān²tu³ ū³nhē³ko¹la³kxin²tain¹tu¹wi¹. Nxe³yah³lxin¹te²ka³kxa¹ a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ kō³nxe³ti³ ū³ka³kxin¹ju³ta³tā² ī³ki³ha¹kxin¹jau³xa² a³la³kxain¹tu¹wi¹. Moī³se²ah³lo²nu¹tai²na² ū³wha²li¹txā³nxai³tā² sa²yo²we¹tin¹ju³ta² ī²ain¹tu¹wi¹. Nxe³jau³su² tai²li² ī³ye³a¹wi¹. 25 Nxa²ha¹te¹ Ju³te²a² nū³kā³txi³sxa³te²nū³kā³txa² yxo²i²te²a² ū³wha²li¹lhī¹na¹hē³li¹. Nxe³sī¹na¹te³nah¹lxī¹: “Jau¹xai²na² so¹lxī³ sa²yo²we¹jah³lxī³hē³li¹. Yain³txa² kō³nxe³te²a² a²yāu³ka³txa² sa²nū¹tain¹kxai²nān²tu³ ī³yain³yah³lxī³txa³hē³li¹. Ka³yxuh³xa² a²ti³ha²yau³xa² ī³na²yah³lxī³txa³hē³li¹. A²ti³ho³nxa³te²a² wā²nhi²yah³lxī³txa³hē³li¹. A²nū²a² ā³xa² in³txi³su² tā³nxa² a²nū²a² ā³xa² sxe³xa³ka³lxī³su² tā³nxa² yxo²kwain³nha²sxā³ ū³whīn¹ta³kxi²nyhu¹ah³lxī³txa³hē³li¹. Nxe³jau³xai²na² sa²yo²we¹jah³lxī³hē³li¹. ” Nxe³ain¹sī¹na¹hē³li¹. Tī³a²kah³lo²nu¹ta²kxai³lu² nxe³ta¹hxai²hē³la².

26 Nxa²ha¹te¹ in³txi³nāu³xai²li² Pau²lah³lo²nu¹tai²na² sa²kxai³lu² ā³si³tē³kxi²ta¹hxai²hē³la². Nxe³nū²la² ka³nxa³ha²ta³a² Moī³se²ah³lo²nu¹tai²na² wān³txa² sa²yo²we¹ta³lu²n²ju³ta³nū³su² ā³nhan³ka²ti³nha²yain¹ta¹hxai²hē³la². Nxe³ta³lu²n²sān²nū²la² Txa²wā¹sū³na² sxi²ha² ā³wih¹nū²la² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² sa²yo²we¹te³lxhā³ ī³hen³txi³ta¹hxai²hē³la². Nxe³hī¹na¹ Txa²wā¹sū³na² yen³nāu³a² ā³nhan³ka²ti³nha²yain¹ta¹hxai²hē³la². Nxe³ta³lu²n²ka³ty³ ka³yxuh³xa² ū³hū¹ain¹kxe³nū³a² sa²yo²we¹txain¹ta¹hxai²hē³la².

Pau²lah³la² i³sxā³ ū³tī¹kxain¹jau³su²

27 Nxa²ha¹te¹ ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ a³lan²tāu³a² Moī³se²ah³lu²tai²na² wān³txa² sa²yo²we¹ta³lu²n²te¹lxhā³ nxe³hī¹na¹ Txa²wā¹sū³na² sxi²ha² ā³wih¹sxā³ yxau³ain¹ti³kxai³lu² Ju³te²a²nāu³xai³tā² A²si³a³ko³xa² wxā³ain¹tū³kā³txai³tā² hi²sen³su² Pau²lah³la² ī²ain¹ka³ty³ i³ain¹ta¹hxai²hē³la². 28 ī²sxā³ i³sxā³ ī³kaix¹tain¹te³nah¹lxī¹:

— I³sa³e² nū³kā³txāi³. Ain³kxi¹sah¹lxī³hē³le¹. Ā³non²ta³kxi²sah¹lxī³hē³le¹. Jah¹lai²li² wān³txa² kō³nxe³jau³xa² ī³tih³nxai¹nīn²ta²we¹. I³sa³e² nū³kā³txa² kō³te³kxi²ha²kxai³ Moī³se²ah³lo²nu¹tai²na² wān³txa² kō³te³kxi²ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² sxi²ha² kō³te³kxi²ha²kxai³ nxain¹kxa²yu³su² Ju³te²a² nū³kā³txi³sxa³te²a² in³txa² sa²so¹ka³ty³ thī¹nai²na² tē³sxā³ ā³wi¹ha²kxai³ ā³kho³txain¹nīn²ta²we¹. Nxain¹ta¹hxai²hē³la².

29 Ain¹ta¹ wān³txai²li² wain³ta¹hxai²nxa³hē³la². A³lan²ta³tā² Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³lu² Tro³fi²mah³lai²na² E²fe³so³thi³nān¹jah¹la² nxe³sxā³ Je³ru³sa³lē²thi³na² ai³ya³ju³ta² ī²ai¹nha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² sxi²ha² ā³wi¹yah³lxā²na³na¹. Nxain¹jau³su² nxain¹ta¹ hai³txi³ ā³wi¹yah³in¹ya³ta¹hxai²nxa³hē³la². Pau²lah³lo²nu¹tai²na² so¹lxī³ ā³wih¹ta¹hxai²hē³la².

30 Nxain¹ju³kxai³lu² a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ jau³jau¹xai²na² ain³kxi²nū²la² kū³we²ki²la² ā³ne³wxe³ai¹nxa³ha²kxai³ ā³yā³nū²kxain¹ta¹hxai²hē³la². Ā³yā³nū²kxain¹nū²la² Pau²lah³lo²nu¹ta² hxi²kxūn³txi³ sa²so¹ka³ty³ Txa²wā¹sū³na² sxi²ha² sa²sai²ā³ain¹ta¹hxai²hē³la². Sa²sai²ā³hī¹na¹ sa²yo²ti¹ain¹ta¹hxai²hē³la². 31 Nxain¹ju³kxai³la¹ su²lhā³te³lxhā³ nxe²xai³ai¹nha²kxai³ so³ta²to² nū³kā³txi³su² te²a² hxi²kan¹jah¹lu¹tai²na² ī³hen³txain¹ta¹hxai²hē³la². ī³hen³txain¹te³nah¹lxī¹:

— Je³ru³sa³lĕ² tŭ³ka³txa² yxo²ha³kxa¹ he¹li²nyhain¹nĭn²ta¹. Nx-
ain¹ta¹hxi²hĕ¹la². 32 Nxa²ha¹te¹ so³ta²to² nŭ³ka³txa² a²hxi²kan¹ju¹tu¹ta¹na²
a²sa³wi³ha³lxa² wa³su³txi³ tĕ³sxā³ tŭ³ain¹ta¹hxi²hĕ¹la². Ai¹nha²kxai³
a²nŭ²a²nāu³xa² ĭ²ain¹ka³tu³ Pau²lah³lo²nu¹ta¹li² su²lhā³te³lhxā³ ain¹ta¹
wxā³ye²nyhai¹nha²kxai³ hāi¹nxa¹ain¹ta¹hxi²hĕ¹la². 33 Nxain¹nxa²ha¹te¹
so³ta²to² hxi²kan¹jah¹lo²nu¹ta² hi²sen³su² Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³
ŭ³tŭ¹kxi²si¹jau³su² sa²no¹te³lhxā³ ā³sa²so¹ta¹hxi²hĕ¹la². Ā³sa²so¹nŭ²la²
kwa³thi³lĭh³na² tĭh³no²ha¹li¹ sa²ta³kxi²ta¹hxi²hĕ¹la². Sa²ta³kxi²nŭ²la²
ĩ³wā³txi³te³nah¹lxi¹:

— Jah¹lai²li² ĭh¹jah¹lo²ta³te²la¹xā³? ĭh¹nxe³ka²yan³ti³ta³ he¹kxain¹si²lxi¹.
Nxe³ta¹hxi²hĕ¹la².

34 Nxa²ha¹te¹ a²nŭ²a²nāu³xa² ĭ³ye³ye³li³ha²kxai³ hxi²kan¹txi³
ain³kxi²ta¹hxi²nxa³hĕ¹la². Nxe³ha²kxai³ Pau²lah³lo²nu¹ta² ā³wih¹si¹jau³su²
ta¹hxi²hĕ¹la². 35 Nxa²ha¹te¹ es³ka²ta²ka³txa² ka³la³te³lhxā³ ain¹ta¹
a²nŭ²a² nŭ³ka³txa² ān³sa²ta³ti³hexi¹ye²yai¹nxa³ha²kxai³ hāi¹sxā³
su²lhā³ti³ten³khaixi¹ye²yhai¹nha²kxai³ ā³nhxi²ka¹nyhain¹ta¹hxi²nxa³hĕ¹la².
Nxe³ha²kxai³ sa²yxe²ta³wxe³kxi²so¹nyhain¹ta¹hxi²hĕ¹la². 36 Nxa²ha¹te¹
a²nŭ²a²nāu³xa² ĭ³kaixi¹te³nah¹lxi¹:

— Su²lhā³txa²si¹nhĕ³le¹. Su²lhā³txa²si¹nhĕ³le¹. Nxe³nyhain¹ta¹hxi²hĕ¹la².

Pau²lah³la² a²yxo²wān³txa² ĭ³wa³lxĭn³nha²jau³su²

37 Nxa²ha¹te¹ sxih²yxo²a² ā³wih¹te³lhxā³ tāu³a² Pau²lah³lo²nu¹ta¹na²
wān³txi³kxai³lu¹, so³ta²to² hxi²kan¹ta² ĭ³wā³txi³te³nah¹lxi¹:

— ĭ³ye³kxi¹nxa²ha³la²wi¹. Ta¹hxi²hĕ¹la². Nxa²ha¹te¹ so³ta²to² hxi²kan¹ta²
wān³txi³kxai³lu¹:

— Kre²ka² wān³txa² wxāin²txi³ e³in¹te²la¹xā³? 38 E³ji²jah³lo²sxan³ji¹wi¹?
Ha³la³je¹nh¹lai³tā² E³ji²jah³lai³tā² a²nŭ²a²nāu³xa² ka³lxa¹te²a² 4.000
nxe³tŭ³ka³txa² ā³sa²so¹sxā³ kāin² ko³nxe³ti³ kāi³ai¹nha²kxai³ sxi²je³na²
yxo²ha³kxa¹ ā³nhe¹kxi²nyhain¹nŭ²la² ha³lo²a² sxi²ha² yŭ²nxa³ko³xa² ā³sa²so¹sxā³
ai³nyhain¹nŭ²hĕ³li¹. A²nxe³jah¹lo²sxan³te²la¹xā³? Nxe³ta¹hxi²hĕ¹la².

39 Nxa²ha¹te¹ Pau²lah³lo²nu¹ta¹na² wān³txi³kxai³lu¹:

— Txai²na² sa²kxai³lu² Ju³te²ah³lo²sa¹wi¹. Tar²so³thi³na²
Si³li²si²a²ko³xan¹thi³na² txon¹jah¹lo²sa¹wi¹. A²nxe³thi³na²
nĕn³kāin²khaixi¹te²ju²hĕ³li¹. Nxe³ha²kxai³ a²nŭ²a²nāu³xai²li²
ĩ³ye³kxi²ti³ten³sa³nhai¹. Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³lu² nxe³ta¹hxi²hĕ¹la².

40 Nxa²ha¹te¹ so³ta²to² hxi²kan¹jah¹lo²nu¹ta¹na² wān³txi³kxai³lu¹:

— ĭ³ye³kxi²txai¹nu¹li¹. Nxe³ai¹nha²kxai³ es³ka²ta²ka³txa² ĭ³sa²yxa³nŭ²la²
ĩ³ka³nahx²si¹jau³su² wxa²ye³wxāix³sa²kxai³ ĭ³ka³nah²xain¹ta¹hxi²hĕ¹la².
Nxe³nŭ²la² E³bre²ah³la² wān³txa² ĭ³ye³kxi²ta¹hxi²hĕ¹la².

22

1 ĭ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Nxe³jah³lxi³wxi¹. Txa²wā³tā³nāu³sxu² txa²wi³na²nāu³su² yah³lxi¹lxi¹.
Nxa¹ju³ta¹li² ĭ³yau¹ĩ³nx²ta¹tu¹wi¹. Ain³kxi²sah¹lxi³hĕ¹li¹. Nxe³ta¹hxi²hĕ¹la².

2 Nxa²ha¹te¹ tŭ¹ka³txai²li² E³bre²ah³la² wān³txa² ain³kxain¹nŭ²la²
ka³nah²xain¹ta¹hxi²hĕ¹la².

3 Nxe³nŭ²la² Pau²lah³lo²nu¹ta¹na² wān³txi³kxai³lu¹:

— Txai²li² Ju³te²a² nŭ³ka³txi³sa¹wi¹. Tar²so³thi³na² Si²ri³a³ko³xan¹thi³na²
txon¹jah¹lo²sa¹wi¹. Txo¹na¹nŭ²la² Je³ru³sa³lĕ²thi³na² ai³na¹nŭ²la²

Ka³ma³li³e²lah³lo²nu¹ta²na² hi²sen³su² txa²wā¹si³yah³la²nāu³xu¹ta²na²
wān³txa² yxo²ha³kxa¹ i³yau¹ū³sain¹na²hē³li¹. Nxe³sai¹nha²kxai³
Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ya³lo³jah³lxin¹ka³tū³ sa²yxo²we¹jah³lxin¹kxa²
yāxi¹lah¹lo²sa¹wi¹. 4 Nxa¹ha²kxai³ a²nū²ai²li² Je³su²jah³lai¹tā² wān³txa²
ān³si³tē³kxi²te²a² i³hat¹txai¹na¹hē³li¹. A²nxe³tū³ka³txa² in³txi³su² ta³nxa²
txu¹su² ta³nxa² nxe³kxan²ti³ khāuh³lxa³txain²tu³ha¹hē³li¹. Nū³kxūn³txi³
sa²so¹ain¹sā²na¹ka³tū³ hā²wān³txa² ū³tū³kxi²ta³nxa² su²lhā³ta³nxa²
nxa¹na¹hē³li¹. 5 Nxe³na¹ju³ta² Sū³na² sxi²ha² wā³nxīn¹ta² si³yxa³jah¹la²
i²sai¹nha²kxai³ Ju³te²a² nū³ka³txa² a²hxi²kan¹txi³nāu³xa² i²sai¹nha²kxai³
nxe³sain¹na²hē³li¹. Kāi³a¹jau³su² i³wā³txi³txai¹nhē³li¹. Ki³han³txa²nān³khih³
nxe³nx2ta¹nhai¹. Jā¹nxain¹ju³kxai³lu² ha³te³h³nxā³nxa² ū³wha²li¹lain¹te³nah¹lxī¹.
“Ta³mas²ko²thi³na² ā³nxain¹kxai²nān²tu³ wxa²nū³ka³txa² Je³su²jah³lai¹na²
wān³txa² yxo²i²ain¹te²na² i³ha¹txin¹kxain²nān²tu³ sa²so¹ai¹nīn¹ka³tū³
Je³ru³sa³lē²thi³na² ū³tū³kxi²txai¹nhē³li¹. Nxēn¹ka³tū³ khāuh³lxa³ti³txai¹nhē³li¹.
Nxe³jau³su²wha²li¹txā³nxa²li² ū³hū¹sai¹nha²kxai³ ai³na¹hē³li¹.

Pau²lah³la²yxo²i²ā³si³wxe³jau³xai³tā²i³hen³txain¹jau³su²

6 Ai³na¹tū³kxai³lu² Ta³mas²ko²thi³na² yau³so³na¹hē³li¹. Nxe³ha²kxai³
ne³ka³ka³tāu³a² oh³xa² wa³su³txi³ ha³te¹sa²kxai³ hxi²kan¹txi³
i³sa²nxū²nxa³hē¹li¹. 7 Nxa¹tāu³a² ā³ya³hi²na¹tāu³a² wān³txa²li²
ain³kxi²na¹te³nah¹lxī¹: “Sau²lah³lāi³. Sau²lah³lāi³. Īh¹nxe³kxa²yan³ti³ta³
khāuh³lxa³txi³san¹thi²lxī¹?” Nxe³sain¹na²hē³li¹.
8 Nxa²ha²te¹ i³ye³kxi²na¹te³nah¹lxī¹: “Īh¹jah¹lo²ta³nhīn¹ji¹wi¹?”
Nxe³ai¹na¹hē³li¹. Nxa²ha²te¹: “Je³su²jah³la² Na³sa³re²thi³na²
yxa³kxi²na¹jah¹lai¹ta²lxī³na¹wi¹. Ye³khāuh³lxa³ti³san¹kxah³lo²sa¹wi¹.
Nxe³sain¹na²hē³li¹.

9 Nxe³jau³xai²na² txai²na² so¹lxī³ ain³kxai¹na¹hē³li¹. Txa²sa³wi³ha³lxai²na²
ha³lo²a² ha³te¹ju³ta² so¹lxī³ i²ain¹na²hē³li¹. Yxān¹ta¹ wān³txi³khai³la³
ain³kxai¹nxa³hē³li¹. 10 Nxe³sxā³ i³wa²lū³xi²na¹te³nah¹lxī¹: “Īh¹nxe³ju³ta²
kāi³te³la¹ji¹wi¹?” Nxe³na¹hē³li¹. Nxe³ha²kxai³: “Ī³sa²yxa³txu¹li¹.
Ta³mas²ko²thi³na² ā³wih¹txu¹li¹. Nxēn¹kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na²
kwa³na³nxa²ju³ta²i³hen³txi³nxa²tu¹wi¹.” Nxe³sain¹na²hē³li¹.

11 Nxa²ha²te¹ ha³lo²a² kāin² ha³te¹tha²kxai³ ye³ka³tū³ta³kxi²sa³hē¹li¹.
Nxe³ha²kxai³ txa²sa³wi³ha³lxai² hxi²ki³sa³nū²li² sxi²je³na² tē³sxā³
ā³nxa¹sa³na²hē³li¹. 12 Nxe³nxa²ha²te¹ sxi²je³na² A³na³ni²ah³la²
yxa²hxi²na²na²hē³li¹. A²nxe³jah¹la² Ju³te²a² wān³txu¹txai²na² yxo²ha³kxa¹
sa²yxo²wet¹lxai²na²hē³li¹. Nxe³ka³tū³ Ju³te²a² nū³ka³txa² yxo²ha³kxa¹
wi¹le³kxi²nyhain¹na²hē³li¹. 13 A²nxe³jah¹la²kxai³la¹ ā³wih²xa² wxā³sxā³
i³ye³kxi²sain¹te³nah¹lxī¹: “Sau²lah³lāi³. Txa²wā³tā³si¹lxī¹. Hī¹na²
wi¹li²nhān¹tu¹wi¹.” Nxe³sai¹nhī¹na¹ ye³we²nxī²sa³hē¹li¹. 14 Nxa²ha²te¹
i³ye³kxi²sain¹te³nah¹lxī¹: “Txa²wā¹sū³na² Si³yxa³jah¹lo²nu¹ta²na²
txa²si³yah³la²nāu³xu¹ta²na² sa²yxo²we¹tain¹kxah³la² Si³yxa³jah¹lo²nu¹ta²na²
te²hi²sen³su² i²sxā³ sa²so¹nxain¹na²hē³li¹. Nxe³ha²kxai³ a²wān³txai²li²
a²ten³jau³xai²na² a³la³kxi²ti³hi¹txa²tu¹wi¹. A³la³kxi²ti³hi¹txa²sān²kxa²yu¹su²
Je³su²jah³la² Wi¹lhin¹ta² Si³yxa³jah¹la² i²in¹ju³tain²txi³ a²wān³txa²
ain³kxin¹ju³tain²txi³ nxēn¹tu¹wi¹. 15 Nxē¹nha²kxai³ ju¹ta²li² i²in¹ju³ta²na¹
e³kxi²nxa²jau³xai²na¹ a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ i³ye³kxi²txai¹nīn¹tu¹wi¹.
16 Nxēn¹jut³su² ha²ya³kxa² wah³nxe³sē¹li¹. Ī³sa²yxa³sē¹li¹. Ī³yau³xa²

ũ³hũ¹kxi²sa²sai¹nxa²sih¹nxa²jau³su² i³ye³kxi¹txai¹nhẽ³li¹. Nxẽn¹kxai²nãn²tu³ Je³su²jah³la² wãn³txa² yxo²i²in¹kxai²nãn²tu³ wxa²kõ³nxe³nxa²ju³ta² Txa²wã¹sũ³na² sa²kxai³lu² nxe³wã²na³kxi¹nxa²tu¹wi¹. A³na³ni²ah³lo²nu¹ta²kxai³nxe³sain¹na²hẽ³li¹.

Pau²lah³la² e³kxi²ju³tan¹te²kxa³yq³la²yau³su²

17 Nxa¹nũ¹la² hã²wxãn³txa³ Je³ru³sa³lẽ²thĩ³na² ã³wa³li²na¹hẽ³li¹. ã³wa³li²na¹tãu³a² Txa²wã¹sũ³na² sxi²ha² ã³wih¹sã³ i³ye³kxi²na¹tãu³a² hxi²sã³nho³tẽx³jut³sũ³ju³ta² i²a¹hẽ³li¹. 18 I²a¹ju³ta²sa¹ Txa²hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² i³ye³kxi²sa²te³nah¹lxi¹: “Je³ru³sa³lẽ²thĩ³nãn¹ta² nũ³kã³txa² wxa²wãn³txa² i³ye³kxi¹nĩn¹jau³xa² sa²yo²ã³nxain¹tu¹wi¹. Nxe³ha²kxai³wa³su²txi³a³li³xi¹sẽ¹li¹. Nxe³sain¹na²hẽ³li¹.

19 Nxa²ha¹te¹ i³wa²lũ³xai¹na¹te³nah¹lxi¹: “Txa²hxi²kan¹jah¹lãi³. A²nũ²a²yo²ha³kxa¹ o²la³kxi²na¹ju³ta¹tã² e³lxah¹ i²sai¹nhxai²na²hẽ³li¹. Ju³te²a²nũ³kã³txa² ã³nũ²kxi²thĩ³na² ã³wih¹sa²the³tũ²la² wxa²sa³wi³ha³lxa²yo²nxain¹te²a² sa²so¹sã³ũ³ũ³xi²ta³na² i³wai¹ta³na² nxe³nhxai²na¹hẽ³li¹. Ju¹ta²yo²ha³kxa¹ e³lxah¹ i²sai¹nhxai²na²hẽ³li¹. 20 Nxe³ain¹kxa²yu³su²Es³te³vãu²ah³la² wxa²sa³wi³sa¹tã² su²lhã³ai¹nhĩ¹nai³tã² i²nũn³na¹hẽ³li¹. “Wi¹na³li¹. Ai¹na¹jau³su²ai¹na²hẽ³li¹. Nxa¹ha²kxai³su²lhã³ain¹ta²nũ³kã³txai²na²hxi²ki³te²na² sa²kxai³a²wã¹la² sa²hau³ko³kxain¹to³ha¹hẽ³li¹. Nxe³na¹hẽ³li¹.

21 Nxa²ha¹te¹ Txa²hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹: “Ai³txa²sã²nũ¹li¹. Nxẽ¹kxai²nãn²tu³ ha³lo²a² u²ko³xai²na² Ju³te²a²nũ³kã³txi³sxa³te²nãn¹ta³ko³xai²na² i³sa³si¹hã³na²ha¹tu¹wi¹. Nxe³sain¹na²hẽ³li¹. Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

22 Nxa²ha¹te¹ a²wi¹lhi¹na² wi¹lain³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Yxãn¹ta¹Ju³te²a² nũ³kã³txi³sxa³te²nãn¹ta³ko³xa² i³sa³si¹hã³si¹jau³su² jau³jau¹xai²na²ain³kxain¹tãu³hĩt³txain¹sã³i³kai¹xain¹te³nah¹lxi¹:

— Pau²lah³lai²li² su²lhã³txa²si¹nhẽ³le¹. I³la³thi¹ti³hexi¹si¹nxa³we¹. Ka³tẽn³su²yxau²xai³ju³ta²ten³ti³hexi¹sa²si¹nxa³nha²we¹. Nxain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

23 Nxe³ha²kxai³ i³an³ta³kxi²khaix¹ai¹nha²kxai³ kãin² i³wxan¹ta¹nha²kxai³wã¹la²ka³lo³a² hxi²tẽ³nha²sã³ i³txu³kxin²ta¹nha²kxai³ kĩh³nũ³xa²wxa²xuh³sa²ka²la¹lhin³ta¹nha²kxai³ yxain¹ta¹hxai²hẽ¹la², kãin²i³an³ta³kxin²tain¹sa³ka². 24 Ain¹nxa²ha¹te¹ so³ta²to² a²hxi²kan¹jah³lu¹ta²kxai³lu²ju¹ta²na²i²ain¹nũ²la² a²sa³wi³ha³lxa²i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Pau²lah³lai²li² sa²wi¹jah¹lxi³hẽ¹li¹, sxi²hẽ¹nai²na²su¹. Yah³lxin¹kxai²nãn²tu³tũ¹kã³txai²na² i³an³ta³kxain¹ju³ta² si³yxau³tãu³a² a³ya³ti²kĩ³tu¹wi¹. Nxe³ha²kxai³ye³ka³lxa²txi³ nũ³kxũn³txi³ i³ta³lo³wai¹txai¹yah³lxi³hẽ¹li¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

25 Nxa²ha¹te¹ sa²ta¹kxi²ain¹tãu³a² Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³lu²i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Txai²li² Ro³ma²no² nũ³kã³jxah¹lo²sa¹wi¹. Nxa¹ha²kxai³i³ta³lo³wait¹sa²lxin¹ju³ta² wain³ji¹wi¹? Txa²wã¹hxi²kan¹jah¹lai²na²yen³nãu³a² ko³nxe³ti³ i³yĩ¹li²sai¹nxa³ta¹tu³wi¹. Nxe³sai¹nxa³ha²kxai³txa²wãn³txa²ya²lan³tu³tã³na²ki³han³tu³tã³na²ã³ne³wxe³yah²lxan³ta¹ti²tu³wi¹. Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

26 Nxa²ha¹te¹ sa²ta¹kxi²tũ³kã³txa² ain³kxi²nũ²la² a²hxi²kan¹jah¹lo²nu¹ta²na²i³hen³txain¹nxa²ha¹te¹:

— Jah¹lai²li² Ro³ma²no² nũ³kã³jxah¹lo²su² na³li¹. Nxe³ha²kxai³wi¹li²jah³lxi³sã²nhẽ³li¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

27 Nxa²ha¹te¹ a²hxi²kan¹jah¹lo²nu¹ta²na² sa²kxai³lu² Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³i³wã³txi³te³nah¹lxi¹:

— Ro³ma²no² nũ³ka³txi³sin¹jau³xai²li² ya²la³tũ³tin¹te²la¹xã³?
 Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxa²ha¹te¹ Pau²lah³lo²nu¹tai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

— Ya²la³iyau³xai²la¹wi¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

28 Nxa²ha¹te¹ a²hxi²kan¹jah¹lo²nu¹tai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

— Txai²li² a²kã³nxa¹ ũ³yho³hi²txã³nxa² kãin² ũ³yho³hi²hain¹sã²na¹ka³tũ³
 Ro³ma²no² nũ³ka³txi³su² we¹na¹hẽ³li¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxa²ha¹te¹
 Pau²lah³lo²nu¹tai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

— Txai²li² Ro³ma²no² nũ³ka³txi³su² sxã³ txon¹te²sa¹wi¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

29 Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu²yxo²i²ain¹ta¹hxai²hẽ¹la². A²hxi²kan¹jah¹lo²nu¹ta²kxai³lu²
 Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³ yuh³lxi³ha²kxai³ ũ³tĩ¹kxi²ta¹hxai²nxa³hẽ¹la², Ro³ma²no²
 nũ³ka³txi³su² ha²kxai³la².

Hxi²kan¹ta² ã³nũ²kxi²tũ³kq³txa²ĩ³wã³tain¹jau³su²

30 Nxa²ha¹te¹:

— Ju¹tai²li² wain³txi³ ã³ne³wxe³ti³ten³sa³nha²khih³. Nxe³jau³su² ka³tũ³
 Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³ sa²ta²la³kxi²sãn²nũ²la² hã²wxãn³txa³ wã³nxĩn¹ta²
 si³yxau³te²nãu³xa² ĩ³kaix¹tha²kxai³ Ju³te²a² hxi²kan¹ta² ã³nũ²kxi²te²nãu³xa²
 ĩ³kaix¹tha²kxai³ nxe³tũ¹kã³txai²na² a²yen³nãu³a² Pau²lah³lo²nu¹tai²na²
 sa²so¹sxã³ ũh³wxe³tain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

23

1 Nxa²ha¹te¹ Pau²lah³lo²nu¹tai²na² hi²sen³kxai³lu² Ju³te²a² hxi²kan¹txa²
 ã³nũ²kxi²te²nãu³xa² ten³sa²tã³la³kxi²nha²sxã³ ĩ²sxã³ ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Nxe³jah³lxi³wxi¹. Txa²wã³tã³nãu³syah¹lxi¹lxi¹. Ain³kxi²sah¹lxi³hẽ¹li¹.
 Txa²wã¹sũ³na² yen³nãu³a² yxau²xai³la¹ju³ta² kq³nxe³ti³
 ĩ³yĩ¹li²nha²ti³he¹nxẽn²nxa³wi¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

2 Nxa²ha¹te¹ wã³nxĩn¹ta² si³yxau³jah¹la² A³na³ni²ah³lo²su² jah¹lan²tũ³
 a²sa³wi³ha³lxa² ka³lu³sa³ yxau³ain¹te²na² ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Pau²lah³lai²li² wxa²yxo²su²jah¹lxi³hẽ¹li¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². 3 Nxa²ha¹te¹
 Pau²lah³lo²nu¹tai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

— Wxã²na² wi¹lhin¹ki³lxo³nxĩ¹lxi¹. Yxãn¹ta¹ kq³nxe³thi¹ni¹lxi¹.
 ĩ³yĩ¹li²san¹ju³ta² wai³nxa³wi¹. Txa²wã¹yah³la²nãu³xai³tã² wãn³txa² wet¹txa³lxi¹.
 Wxa²yxo²su²lha²si¹hai¹nĩn¹jau³su² kwa³na³ai¹ni¹lxi¹. Jau¹xai²na² wai³nxa³wi¹.
 Nxe³ha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³kxai³lu² wxa²yxo²su²nxa²tu¹wi¹.
 Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

4 Nxa²ha¹te¹ jau³jau¹xai²na² ain³kxain¹nũ²la² in³txi³nãu³xa² ten³sa²tã³a²
 yxau³ain¹te²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

— Wã³nxĩn¹ta² si³yxau³jah¹la² Txa²wã¹sũ³na² wã²nxa³kxa² so¹jah¹lo²su²
 te²jai¹ti²tũ³wi¹. Nxe³ha²kxai³ kq³ti³hen³tai¹nĩn¹jau³xa² wai³nxa³wi¹.
 Nxain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

5 Nxa²ha¹te¹ Pau²lah³lo²nu¹tai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

— Txa²wã³tã³nãu³xãĩ³. Ju¹tai²na² wã³nxĩn¹ta² si³yxau³jah¹lo²su² ju¹ta³la³
 kq³nha²nxa³hẽ²li¹. Txa²wã¹sũ³na² wãn³txu¹tai²na² sa²yxo²we¹te²sa¹wi¹.
 A²nxe³jau³xu¹tai²na² nxe³te³nah¹lxi¹: “Wxa²hxi²kan¹jah¹la² kq³te³kxi²txa³hẽ¹li¹.”
 Nxe³jau³xu¹tai²na² sa²yxo²ã³a¹ju³ta² ten³sa²nxa³nhai¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

6-8 Nxa²ha¹te¹ Ju³te²a² a²hxi²kan¹ta² nũ³kã³txi³nãu³xa² a²wã³kxi³kxai³lu²
 sa³tũ³se²a² nũ³ka³txi³su² ha²kxai³ a²wã³kxi³kxai³lu² fa³ri³se²a² nũ³ka³txi³su²
 ha²kxai³ nxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Jã¹nxe³ju³kxai³lu² sa³tũ³se²a² nũ³ka³txai²na²
 sa²kxai³lu² a²nũ²a² ya³lu²khaix¹te²a² ka³te³n³su² ĩ³sa²yxau³xi²ju³ta³nũ³a²

yxō²i²xa³ha²kxai³ a²nū²a² yāu³ka³txa² yū³ju³ta² yxō²i²xa³ha²kxai³ oh³xan¹jah¹la² yū³ju³ta² yxō²i²ai¹nxa³ha²kxai³ nxain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxain¹ta¹ fa³ri³se²a² nū³ka³txai²na² sa²kxai³lu² ju¹ta² yxō²ha³kxa¹ yxō²i²ta³lu²nain¹ta¹hxai²hē¹la². Jā¹nxe³ju³kxai³lu² Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³lu² ju¹ta²na² a³la³kxi²nū²la² i³kai¹te³nah¹lxi¹:

— Nxe³jah³lxi³sa²lxi¹. Txa²wa³tā³nāu³syah¹lxi¹lxi¹. Txai²na² sa²kxai³lu² fa³ri³se²ah³lo²sa¹wi¹. Txa²wi³na² fa³ri³se²a²lo²su² te²ju²hē³li¹. Nxe³na¹jut³su² a²nū²a² ya³lu²khaix¹kxai²nān²tu² ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²ju³ta² yxō²i²a¹ha²kxai³ ya³nān³ta³ki²la²sxā³ wah³nxe³na¹ha²kxai³ nxe³na¹ju³ta² kō³nxe³ti³ i³yī¹li²sah¹lxi¹lxi¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la². Nxa²ha¹te¹ jau¹xai²na² ain³kxain¹nū²la² ā³nhai²ta³lxi³ka³tu³ fa³ri³se²a² nū³ka³txu¹ta²na² sa³tu³se²a² nū³ka³txu¹ta²na² yxō²xū³txi³ i³ye³i³yi²lho¹kxi²nyhain¹ta¹hxai²hē¹la². ⁹ Nyhai¹nha²kxai³ fa³ri³se²a² jah³la²nāu³xu¹ta²na² a²nū²a² wha²li¹txā³nxa² a²hoh³lxi³su² te²nāu³xa² yxō²xū³txi³ i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Jah³lai²li² kō³nxe³ti³ kâi³ju³ta³la³ yū²yai¹nxa³nū²nhai¹. Nxe³ha²kxai³ a²yāu³ka³txa² tō³nxa² oh³xan¹jah¹lai²la³ tō³nxa² i³ye³kxi²h³te²la¹ku² nxe³nū¹hain¹ki³nhai¹. Nxe³ha²kxai³ hāi¹nxa¹jah¹lxi³sā²lxi¹. Nx-ain¹ta¹hxai²hē¹la².

¹⁰ Ain¹tah¹lxa¹ ha²ya³kxa² i³kwai²ta³lxi³ti³he¹xai¹nxa³ha²kxai³ so³ta²to² hxi²kan¹jah¹lo²nu¹ta²na² a²ē¹nān¹jau³kxai³lu¹:

— Pau²lah³lai²li² nū³ki³la³kxi² sa²sin³so¹ain¹kxai²nān²tu³ sa²ya³lu¹tain¹te³lin¹ji²? Nxe³jau³su² Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³ sa²so¹xi²si¹nyhain¹jau³su² so³ta²to² a²sa³wi³ha³lxi³nu¹ta²na² sa²si¹hā³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxa¹nha²kxai³ tū¹kxi²th³ai²li² sa²wi¹hain¹ta¹hxai²hē¹la².

¹¹ Nxe³ha²kxai³ ka³nxa³ton³tāu³a² Txa²wā¹sū³na² ā³tū³sxā³ i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Pau²lah³lāi³. Yuh³lxi³txa³hē¹li¹. i³ya³lo³ti²khaix¹1nxe³sē¹li¹. Je³ru³sa³lē²th³i³nāu³ai²na² txa²wān³txa² wain³txi³ i³hen³txai¹nīn¹ta¹ti²tu³wi¹. Nxe¹kai³x3 jā¹nxe³sxā³ Ro²ma²thi³na² i³hen³txain¹nū³nīn¹tu¹wi¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

Pau²lah³la² hāi³a² he³son³kxi²sxā³ su²lhā³te³lhxā³ nxain¹jau³su²

¹² Nxa²ha¹te¹ ka³nxa³ha²ta³a² Ju³te²a² in³txi³nāu³xa² ā³ki³nū²kxain¹sxā³ hāi³a² i³ye³lain¹te³nah¹lxi¹:

— Pau²lah³lai²li² su²lhā³a³sah¹lxi³wxi¹. Yain³txa² ten³ni³lxa³ha²kxai³ i³na²kxi³jau³xa² ten³ni³lxa³ha²kxai³ nxe³ki³nhai¹. Su²lhā³sān²ki³kxai²nān²tu³ yain³ni²i³na² nxe³ki³tu¹wi¹. Nxain¹ta¹hxai²hē¹la². ¹³ A²nxe³tū³ka³txai²li² in³txa² ka³lxa¹txi³ 40 ta³nxa² 50 ta³nxa² nxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la². ¹⁴ Nxain¹nū²la² hāi³a² i³ye³li²ta² nū³ka³txai²tā² a²wān³txi³kxai³lu¹, Txa²wā¹sū³na² sxi²ha² wā³nxīn¹te² a²hxi²kan¹ti³nāu³xai²na² Ju³te²a² a²hxi²kan¹ti³nāu³xai²na² nxēn³tain¹sxā³ nxe³ain³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Nxe³jah³lxi³sān²si¹lxi¹. Pau²lah³lai²na² su²lhā³nha¹ju³ta² so¹lxi³ ten³sa²si¹nhai¹. Nxe³te³lhxā³ yain³txa² ā³na¹nha¹hē³li¹. Su²lhā³sā²nha¹ka³tū³ yai³nxī²si¹na¹tu¹wi¹. ¹⁵ Nxe³nha²ha²kxai³ wxāi²nāu³ i³nxai²na² Ju³te²a² hxi²kan¹ta³nāu³xai²na² nxe³yah³lxin¹sxā³ so³ta²to² a²hxi²kan¹ta² i³hen³txi³tain¹yah³lxi³si¹nhē¹li¹. Pau²lah³lai²li² tē³sxā³ wxā³ain¹si¹nha¹jau³su² i³hen³txi³txain¹yah³lxi³si¹nhē³li¹. Yah³lxin¹kxai²nān²tu³ āh¹i³wā³txi³sain³ki³lxi³xain¹nha¹tu¹wi¹. Nxe³nha¹ka³tū³ a²ha²th³na¹

su²lhā³te³lhā³ ā³wah³nxe³nha¹tu¹wi¹. Hāi³a² ī³ye³li³ta³nū³kā³txa²
nxain¹ta¹hxai²hē¹la².

16 Nxe³nxa²ha¹te¹ Pau²lah³la² a²ha³līn³ta³ka³lxa² a²ki³lha³lxa² nxe³jah¹la²
sa²kxai³lu² jau³jau¹xai²na² ain³kxi²nha²ta¹hxai²hē¹la². Pau²lah³lai²li²
su²lhā³te³lhā³ nxain¹jau³su² ain³kxi²nha²ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ha²kxai³ ū³tī¹kxa²
ā³wxe³ain¹thī³na² ā³wih¹nū²la² Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³ ī³hen³txi³ta¹hxai²hē¹la².
17 ī³hen³txi³nxa²ha¹te¹ Pau²lah³lo²nu¹ta²na² sa²kxai³lu² so³ta²to²
hxi²kan¹jah¹lo²nu¹ta² ī³kaix¹so¹sxā³ ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Wē³sai²li² tē³in¹ka³tu³ wxa²hxi²kan¹jah¹la² hxi²ka² ū³h³wxe³sē¹li¹.
Wān³txi³khai¹su² yū²ain¹nha²wi¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

18 Nxai¹nha²kxai³ ū³h³wxe³nū²la² ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Pau²lah³la² ū³tī¹kin¹jah¹lai²li² ī³kaix¹sain¹sxā³ wē³sai²li² wxa²hxi²ka²
ū³h³wxe³kxi¹nxa²si¹sain¹jau³su² kwa³na³sain¹na²li¹. Wān³txi³khai¹xa²
ī³ye³kxi¹nx2ti³ten³na³li¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

19 Nxe³ha²kxai³ wē³sa² hxi²ki³sxā³ tē³nū²la² nūh¹ ī³wā³txi³te³nah¹lxi¹:

— Īh¹nxe³jau³ta³ ī³ye³kxi²sa²ti³ten³nxa²ji¹wi¹? A²hxi²kan¹jah¹lo²nu¹ta²na²
nxe³ta¹hxai²hē¹la².

20 Nxa²ha¹te¹ ī³wa²lū³xi²ti³an¹jau³kxai³lu¹:

— Ju³te²a² nū³kā³txa² e³kxi²nyhain¹na²hē³li¹. E³kxi²nyhain¹te³nah¹lxi¹:
“Kā³nxa³ha²ta²na² Pau²lah³lai²li² āh¹ ī³wā³txi³te³lhā³ tē³sxā³
wxā³si¹hain¹jau³su² sa²si¹hā³ki³tu¹wi¹. Wxā³kxai²nān²tu³ wain³txi³
ā³ne³wxe³ki³lxo³te³lhā³ ī³wā³txi³si¹na¹tu¹wi¹.” Nxe³jau³xai²na²
e³kxi²nyhain¹sxā³ ī³wā³txi³nx2tain¹tu¹wi¹. 21 Nxain¹ta¹ we¹txain¹txa³hē¹li¹.
Nxe³sxā³ in³txi³nāu³xa² ka³lxa¹txi³ 40 ta³nxa² 50 ta³nxa² hāi³a²
wah³sxē³kxain¹tu¹wi¹. Nxe³tū³ka³txai²li² yain³txa² ā³i² ī³na²kxi²jau³xa²
ā³i² nxain¹na²hē³li¹. Nxai¹nha²kxai³ Pau²lah³lai²li² su²lhā³ain¹sān²ka³tu³
ī³yai³nxain¹tu¹wi¹. Nxe³ain¹jut3su² wxa²wān³txa² we¹ta¹nīn¹jau³nū³a²
wah³nxe³kxi¹nxain¹tu¹wi¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

22 Nxa²ha¹te¹ so³ta²to² hxi²kan¹jah¹lo²nu¹ta²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— Jau³jau¹xai²na² ī³ye³kxi²san¹jau³xa² a²nū²a² ī³hen³txain¹txa³hē¹li¹.
Nxe³nū²la² wē³sai²li² a²ha³lo²nāu³a² ī³si¹jau³su² ī³sa²si¹hā³xi²ta¹hxai²hē¹la².

Fe²lis³jah³la² hxi²ka² ā³yā³yū¹nyhain¹jau³su²

23 Nxa²ha¹te¹ a²sa³wi³ha³lxi²na² in³txa² ha¹li¹ ī³kaix¹sxā³
ī³sa²si¹hā³te³nah¹lxi¹:

— Nxe³jah³wxi¹. So³ta²to² nū³kā³txa² ka³lxa¹txi³ 200 nxe² wxa²hau³ko³ti²
ka²va¹la² yau³kxi²tū³ka³txai²li² ka³lxa¹txi³ 70 nxe² wxa²hau³ko³ti² a²nū²a²
ā³xa² nū³kā³txa² hī³ki²a³la² nū³khe¹txi³ o²la³kxain¹tū¹ka³txa² ka³lxa¹txi³
200 nxe² wxa²hau³ko³ti² nxe³jah³hē¹li¹. Nxe³ya³hin¹kxai²nān²tu³
ka³nxah³ta² sa²ka²nī¹nī¹tāu³a² Se²sa³re²a²thī³na² ā³nxai³jah³lxi³hē¹li¹.

24 Pau²lah³lai²li² ka²va¹lai²na² sa²ka³ti³wxe³kxi²so¹sxā³ ā³nxai³jah³lxi³hē¹li¹.
Yxah³lxin¹kxai²nān²tu³ Fe²lis³jah³la² Ju³te²a²ko³xa² a²wa³kxēn³yah³la² win¹ta²
ū³hū¹txain¹yah³lxi³hē¹li¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

25 Nxe³nū²la² ha³te³h³nxā³nxa² ū³wha²li¹lhū³ain¹ta¹hxai²hē¹la².

26 Ain¹te³nah¹lxi¹:

— Ko³ver³na³to² Fe²lis³jah³lāi³. Ju³te²a²ko³xa² wa³kxēn³yah³lo²si¹lxi¹.
Txai²li² Klau²ti³o³ Li²si³ah³lo²sā¹wi¹. Wa²su¹wa²su¹nīn¹ta¹ji¹wi¹? Txai²li²
wa²su¹wa²su¹na¹wi¹.

27 Hī¹na² a²nū²a² ī³sa²si¹hā³ūh¹nxa²ha¹wi¹. Nxa¹ha²kxai³ Ju³te²a² nū³ka³txa² ko³nxe³thin¹tū³ka³txai²na² hxi²ka² sa²so¹na¹hē³li¹. Su²lhā³te³lhxā³ nxe³te²nū³su² nū³kxūn³sxā³ ā³nū²kxain¹nū²hē³li¹. Nxa¹nha²kxai³ jah¹lai²li² Ro³ma²no² jah¹lo²su² ha²kxai³ txa²sa³wi³ha³lxa² sa²si¹hā³a¹ha²kxai³ ā³non²ta³kxai¹na¹hē³li¹. 28 Ko³nxe³ti³hin¹ye¹nx2ti³ta²nū²nhai¹. Na¹jau³su² na¹ka³tu³ ī³yau¹tū³nhi²yain¹kxai²nān²tu³ wain³txi³ ī³yī¹lain¹tai²lā¹na¹jau³su² Ju³te²a² hxi²kan³txi³ nū³ka³txa² hxi²ka² ī³sa²si¹hā³ai¹na¹hē³li¹. 29 Nxe³nū²la² ko³to²la³kxain¹ju³ta² yū²nxa³ha²kxai³ hxi²kan¹txi³ su²lhā³ain¹ta³nxa² ū³tū¹kxain¹ta³nxa² ye²nxain¹nxa³lho³li¹. Nxe³yān¹ta¹ Ju³te²a² wān³txu¹tai²na² so¹li³ sa²yxo²ā³ye¹nx2tin²tai¹. 30 Nxe³ha²kxai³ Ju³te²a² in³txi³nāu³xa² su²lhā³ti³te³nain¹jau³su² hāi³a² wah³nxain¹jau³su² ain³kxi²nha¹ka³tu³ ī³sa²si¹hā³ūh¹nxa²ha¹wi¹. Nxe³ha²kxai³ tū¹ka³txai²li² ā³wxā³sxā³ ī³hen³txi³nxa²si¹hai¹na¹jau³su² kwa³na³ai¹na¹hē³li¹. Nxe³na¹jau³su² nxa¹wi¹. Ta³lun²na¹wi¹. Klau²ti³o³ Li²si³ah³la² nxe³ta¹hxi²hē¹la².

31 Nxe³nū²la² so³ta²to² nū³ka³txa² wān³txa² whāi²na¹ sa²yxo²we¹tain¹ta¹hxi²hē¹la². Ka³nxa³hi²tāu³a² Ān³ti³pa²tri³te³thī³na² Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³ tē³sxā³ ā³nxai³ain¹ta¹hxi²hē¹la². 32 Ka³nxa³ha²ta³a² a²yu³kxa² ā³nxai³ain¹ta³ nū³ka³txa² ā³wa³la² ī³xain¹ta¹hxi²hē¹la². Nxain¹ti³kxai³lu² ka²va¹la² ā³nxai³ain¹ta³ nū³ka³txa² ā³nxai³li²sxā³ āh¹yan¹nāu³a² Se²sa³re²a²thī³na² ai³ain¹ta¹hxi²hē¹la². 33 Tē³sxā³ ā³wi¹hain¹ai²la² ha³te³h³nxā³nxa² Fe²lis³jah³lo²nu¹tai²na² hxi²ka² sa²nū¹ain¹ta¹hxi²hē¹la². Te²ya¹nxūn³sxā³ Pau²lah³lai²li² Fe²lis³jah³la² hxi²ka² ū³hū¹ain¹ta¹hxi²hē¹la². 34 Ain¹nxa²ha¹te¹ Fe²lis³jah³lai²li² ha³te³h³nxā³nxa² ī²sān²nū²la² ī³wā³txi³te³nah¹li¹.

— Pau²lah³lāi³. Īh¹nxe³ta³ko³xa² yxau³te²sin¹ji¹wi¹? Nxe³nxa²ha¹te¹ Pau²lah³lo²nu¹tai²na² ī³wa²lū³xi²te³nah¹li¹.

— Se³li²si²a²ko³xa² yxau³te²sa¹wi¹. Nxe³ta¹hxi²hē¹la². 35 Nxa²ha¹te¹ Fe²lis³jah³lo²nu¹ta²kxai³ ī³wa²lū³xi²ti³an¹jau³kxai³lu¹.

— Tū¹ka³txai²li² ko³te³kxi²nxain¹tū³ka³txai²li² ā³wxā³ai¹nhī¹na¹ wxa²wān³txa² ain³kxi¹nxa²ha¹tu¹wi¹. Nxain¹ka³tu³ E³ro²jah³la² sxi²ha² kāin²thī³na² ū³tū¹kxi²si¹jau³su² kwa³na³ta¹hxi²hē¹la².

24

Pau²lah³la² ko³nxe³ti³ kāi³jau³su² ī³ki³ha¹kxain¹jau³su²

1 Nxa²ha¹te¹ ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ a³lan²tāu³a² A³na³ni²ah³la² Sū³na² sxi²ha² wā³nxīn¹ta² si³yxau³jah¹la² wxā³ta¹hxi²hē¹la². Wxā³ka³tu³ta¹ a²nū²a²nāu³xa² ī³hi²txa² wxā³ain¹ta¹hxi²hē¹la². Ju³te²a² a²hxi²kan¹txa² nū³ka³txa² ā³wxā³ha²kxai³ Ter²tu³lo³jah³ai²na² ha³te³h³nxā³nxa² a²hoh³li³sa²khaix¹nxex³jah¹la² kxeh³kon³kxi²nxa³jah¹la² ā³wxā³ha²kxai³ nxain¹ta¹hxi²hē¹la². Nxain¹ka³tu³ta¹ Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³ ko³to²la³kxi²ki³lot³xain¹sxā³ ī³ki³han³jau³su² e³ain¹ta¹hxi²hē¹la². 2 Nxe³ha²kxai³la¹ Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³ ī³kaix¹iso¹sān²nū²la² Ter²tu³lo³jah³la² ko³te³kxi² ā³si³wxe³te³nah¹li¹.

— Fe²lis³jah³lāi³. Txa²wā¹ha³lo²a² sa²hāu²not³ja³sa²si¹nhxai¹nhē³li¹. A²hoh³li³si¹nhā²kxai³ wi¹lhau³kot³ja³sa²nhīn¹tai²ti²tu³wi¹. 3 Nxe³ha²kxai³ wi¹lxo³kxi²sa²nhīn¹tai²ti²tu³wi¹. Nxe³ha²kxai³ sa²nēn¹kxi¹nx2nha¹wi¹. 4 Nxe³nha¹jut³su² wān³txa² ain³kxi²sa¹nha²kxai³ hxi²tha³txa²ha¹kxa²yan³txi³su² nxe³nxa²ha¹nhai¹. Nxe³nxa²ha¹ha²kxai³ a³lu²te³nxa³lho³li¹. Jū¹nxa² so¹li³

ain³kxi²sē¹li¹. 5 Jah¹lai²li² ha³nxe³h³lxa³ti³ kãi³ũ¹nhē³lhxi²na²hē³li¹. Ju³te²a² nũ³kã³txi³nãu³xa² yxo²ha³kxa¹ ul²yxau³kxan²ti³ he¹li³si¹jau³su² kwa³na³hxi²na²hē³li¹. Nxe³ha²kxai³ Na³sa³rē²na² nũ³kã³txa² a²hxi²kan¹jah³lai²la¹wi¹.

6 Nxe³sân²kxa²yu³su² Txa²wã¹sũ³na² sxi²ha² ã³khot3te³lhã³ ã³wih¹na²hē³li¹. Nxe³ha²kxai³ ũ³tũ¹kxi²na¹hē³li¹. Txa²wã¹yah³la²nãu³xu¹ta²na² wãn³txa² sa²yo²wet¹si¹ja³kxa³jau³su²: “Kõ³nxe³thin¹ta³nxa² wi¹lhin¹ta³nxa² a³ya³txi²sĩ¹na¹tũ¹xã¹.” Nxe³nha¹hē³li¹. 7 Nxe³ta¹ Li²si³o³ah³la² so³ta²to² hxi²kan¹jah¹lan²tu³ ã³wã³nũ²la² nũ³kxũ³txi³ sa²so¹kxi²sain¹sĩ¹na²hē³li¹. 8 Nxe³sain¹sĩ¹na²nũ²la² i³yau¹ũ³nxa²si¹sain¹jau³su² kwa³na³sain¹na²hē³li¹. Nxe³jut3su² wãn³txa² i³wã³txain¹sã²nĩ¹ka³tu³ i³yau¹ũ³nxain¹kxai²nãn²tu³ wain³txi³ a³la³kxin¹tu¹wi¹. Nxe³ta¹hxi²hē¹la².

9 Nxe²e³nũ²la² Ju²te²a² nũ³kã³txu¹ta²na² i³ye³kxi²ti³ãn¹jau³kxai³lu¹:

— Wain³sĩ¹na³li¹. Wãn³txi³khai³xai²la¹wi¹. Nxain¹ta¹hxi²hē¹la². Nxain¹ta¹kãin²ki³ha³nain¹ta¹hxi²hē¹la².

Pau²lah³la² a²yo²wãn³txa² i³wa³lĩ³nha²jau³su²

10 Nxa²ha¹te¹ i³wa²lũ³xi²si¹jau³su² Fe²lis³jah³lo²nu¹ta²kxai³lu² wxa²ye³wxã³ta¹hxi²hē¹la². Nxe³ha²kxai³ Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³ i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Fe²lis³jah³lãi³. A²hoh³lxi³si¹lxi¹. A²nũ²a² wain³txi³ sa²hau³kot3sxi¹nhē³li¹. Nxe³na¹jut3su² ka³lih³kxi²la²nha² wain³txi³ i³yau¹ũ³nx2ta¹tu¹wi¹.

11 Jã¹nxai¹jut3su² a³lan²ti³hi¹nai³tã² ye³ 12 nxe² a³lan²ti³hi¹nai³tã² Txa²wã¹sũ³na² e³kxi²si¹jau³nũ³su² Je³ru³sa³lẽ²thĩ³na² ã³wi¹ha¹hē³li¹. Nxe³na¹ju³ta² ya²la³tu³tu²na³na¹. Nxe³et3sxã³ a²nũ²a²nãu³xa² i³wã³txi³txai¹nhē³li¹.

12 Jã¹nxe³na¹tãu³ai³tã² Txa²wã¹sũ³na² sxi²ha² ã³wi¹ha¹tãu³a² yxo²xũ³txi³ i³ye³nxa³ha²kxai³ a²nũ²a²nãu³xa² he¹li³si¹hain¹jau³su² kwa³na³nxa³ha²kxai³ nxe²nxa³hē³li¹. Ju³te²a² nũ³kã³txa² ã³nũ²kxi²thĩ³na² ta³nxa² Je³ru³sa³lẽ²thĩ³na² whã²na¹ nxe²nxa³hē³li¹.

13 Nxe³kxa²yu³su² kõ³nxe³ti³ ti³hit1sain¹jau³su² hxi²kan¹txi³ i³ye³yo²nũ¹nyhai¹nxa¹lho³li¹.

14-16 Nxe³na¹ju³kxai³lu² tũ¹kã³txai²na² sa²kxai³lu² kõ³te³kxi²sain¹tũ¹kã³txai²nãn²tu³ Moĩ³se²ah³lo²nu¹taĩ²na² ũ³wha²li¹txã³nxa² aĩ³nxi² Sũ³na² wãn³txa² i³hen³txi³tũ¹kã³txu¹taĩ²na² ũ³wha²li¹txã³nxa² aĩ³nxi² nxe³ai¹nhxi²taĩ¹ti²tu³wi¹. Nxain¹sxã³ a²nũ²a² kõ³nxe³thin¹te²sa² ta³nxa² wi¹lhin¹te²sa² ta³nxa² nxe³te²a² yxo²ha³kxa¹ ya³lu²kxai²nãn²tu³ kã³ten³su² i³sa²yxau³si¹jau³nũ³su² yxo²ain²te²jai¹ti²tu³wi¹. Nxain¹ka³tu³ wah³nxe³kxi²naĩ²te²jai¹ti²tu³wi¹. Nxain¹kxa² yã¹nxũ³te²sa²wi¹. Jau¹xai²na² yxo²ha³kxa¹ yxo²i²nũ³na¹wi¹. Nxa¹ha²kxai³ txa²ẽ¹nãu³ai²na² sa²kxai³lu² Txa²wã¹sũ³na² i²sa²ta³nxa² a²nũ²a² i²sa²ta³nxa² nxe³sain¹sxã³ txa²ẽ¹nãu³ai²na² wi¹lxi³ yxau²xai³nha¹ju³ta² ten³sa³nhaĩ¹. Nxe³na¹kxa²yu³su² Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² ã³si³tẽ³kxi²jah¹lo²sa¹wi¹. Nxe³na¹ha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³ka³txai²na² txa²wã¹yah³la²nãu³xu¹taĩ²na² sa²yo²we¹tain¹jah¹lain²txi³ sa²yo²we¹tũ³na¹wi¹. Nxe³na¹ta¹ tũ¹kã³txai²na² kõ³te³kxi²sain¹tũ¹kã³txan²tu³ nxe³te²na² wãn³txi³kxai³lu².

“Wãn³txa² Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² yxo²i²kxi²ju³ta² wai³nxa³wi¹.” Jau¹xai²na² nxe³ain¹na³li¹. Aĩ¹kxan²ti³nũ¹txai²na² sa²kxai³lu² Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² yxo²i²te³sa¹wi¹.

17 Nxe³na¹jut3su² kwẽ³kxa² kõ³ha¹li¹ kõ³ha¹li¹ kwẽ³kon³sxã³ ul²xai³na¹hē³li¹. Hã²wxãn³txa³ Je³ru³sa³lẽ²thĩ³na² ã³wã³li² i³xi²na¹hē³li¹. Nxe³na¹tãu³a² txa²nũ³kã³txa² ũ³yho³hi²txã³nxa² wã²nhũ¹nxe² Txa²wã¹sũ³na² kwa²u³hũ¹nxe²

nxe³na¹hē³li¹. 18 Nxe³sxā³ ā³ta³lu²na¹ti³kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² sxi²ha²ĩ³ha¹txi²sain¹na²hē³li¹. Nxe³sain¹to³ta¹ hai³txi³ ko³nxe³tū³ka³txa²ā³si³tē³kxi²sai¹nxa³ha²kxai³ ā³nhe¹li³na¹ju³ta³la³ yū²nxa³ha²kxai³nxe³na¹hē³li¹. 19 Nxe³na¹ka³tu³ Ju³te²a² nū³ka³txai²li² nū¹ka³na¹A²si³a³ko³xa² wxā³ain¹te²nū³ka³txai²li² thī¹nai²na² ĩ³ha¹txi²sain¹na²hē³li¹. Nxe³sain¹jut3su² ko³to²la³kxi²na¹ke³la³te²kxai³ ĩ³hen³txi³nxai¹nhĩ³nx2na³li¹. Yxān¹ta¹ wxā³ye¹nxai¹nxān³ta¹. 20 Ye¹nxai¹nxa³kxai²nān²tu³ ti¹ai²li²wxā³ain¹tū³ka³txai²na² sa²kxai³lu² Je³ru³sa³lē²thi³na² ĩ³wā³txi³sain¹jau³xai³tā²ĩ²sain¹na²hē³li¹. Ko³to²la³kxi²na¹ju³ta² yū³yai¹na¹ke³la³te²kxai³ĩ³yau¹ū³sa²si¹hai¹na¹jau³su² kwa³na³txai¹nhē³li¹. 21 Jā¹nxa¹jut3su²yau³ka³na³ka³nat3sxā³ ā³te³nai¹nxa³hē³li¹. Nxe³na¹te³nah¹lxī¹: “A²nū²a²ya³lu²te²a² ka³ten³ti³ ĩ³sa²yxa³xi²ju³ta³nū³su² yxo²i²a¹nhai¹.” Nxa¹jau³xai³tā²ĩ³ye³a¹ha²kxai³ hĩt3sain¹na²hē³li¹. Nxe³na¹jau³su² ĩ³ye³ye¹nx2ta¹wi¹. Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³ nxe³ta¹hxi²hē¹la².

22 Nxa²ha¹te¹ Fe²lis³jah³lo²su² hi²sen³kxai³lu² Je³su²jah³lai¹tā² wān³txa²ā³si³tē³kxi²kxe³su² ā³ne³wxe³ha²kxai³ hāi¹nxa¹si¹jau³su² kwa³na³te³nah¹lxī¹:
— Klau²ti³o³ Li²si³o³ah³la² wxā³hi¹na¹ āh¹ ĩ³ye³kxi¹nx2ta¹tu¹wi¹. Nxe³ta¹hxi²hē¹la².

23 Nxa²ha¹te¹ a²sa³wi³sai²li² ĩ³kwa³na³te³nah¹lxī¹:
— Pau²lah³lai²li² ū³ĩ¹kxi¹xi¹sē¹li¹. Yxān¹ta¹ a²sa³wit3su² wxā³kxai²nān²tu³hāi¹nxā¹txa²hē³li¹. Yain³txi³su² ta³nxa² yen³kxi³su² ta³nxa² tē³sxā³ wxā³kxe³su² ū³hū¹txai²li¹. Nxe³ta¹hxi²hē¹la². Nxai¹nha²kxai³ Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³ ū³ĩ¹kxi²xi²ta¹hxi²hē¹la².

Fe²lis³jah³la² Tru³si²la³ka³lxa² so¹sxā³ ā³kxi³jau³su²

24 Nxa²ha¹te¹ ye³ha¹la² a³lan²tāu³a² Fe²lis³jah³lo²nu¹ta²kxai³lu²wa³li²ta¹hxi²hē¹la². A²sxe³xa² Tru³si²la³ka³lxi³su² ta¹hxi²hē¹la². A²nxe³ta¹ka³lxa² Ju³te²a² nū³ka³txa¹ka³lxi³su² ta¹hxi²hē¹la². A²nxe³ya³te²na²ā³wxā³ya³ha²kxai³ Pau²lah³lo²nu¹ta²na² ĩ³kaix1te³nah¹lxī¹:

— Je³su² Kris²tu³jah³lai²na² wān³txa² yxo²i²kxi³ju³ta² ain³kxi²ti³ten³sa³nhai¹. Nxai¹nha²kxai³ jau¹xai²na² Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³la¹ ĩ³yau¹ū³ta¹hxi²hē¹la².

25 ĩ³yau¹ū³jau³kxai³la¹:

— Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wain³txi³ sa²yxo²we¹txa²hē³li¹. “Ko³nxe³ti³kāi³ti³ten³sa³nha¹.” Nxĩn¹jau³la³ e³kxi²nha²txa³hē¹li¹. Kxān³nāu³a²Txa²wā¹sū³na² yen³nāu³a² kāi³kĩ³kxa² yo³ha² ū³yho³hi²nē³tu¹wi¹. Wi¹lhin³sxā³ kāi³ta³nxa² ko³nxe³ti³ kāi³ta³nxa² Txa²wā¹sū³na² hxi²ti³kxai³lu²wain³txi³ ū³yho³hi²xai³nē³tu¹wi¹. Nxe³ta¹hxi²hē¹la². Nxa²ha¹te¹Fe²lis³jah³lo²nu¹ta²kxai³lu² jau¹xai²na² ain³kxi²ju³tan¹te²kxa³ya³lhu²yuh³lxi³khai¹nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxī¹:

— Hĩ¹na² a³li³xi¹txu¹li¹. Hāi¹nxo³kĩ³tu¹wi¹. Kxān³ton³sxā³: “Jā¹nxa¹tū¹xā¹.” Na¹kxai²nān²tu³ ĩ³kaix1txa²ha¹tu¹wi¹. Nxe³ta¹hxi²hē¹la².

26 Nxe³ha²kxai³la¹:

— Pau²lah³lai²li² ū³yho³hi²sain¹kxai²nān²tu³ wi¹wi¹nxa² sa²tā³a¹tū¹xā¹. A²ē¹nān¹jau³su² ye³ka³lxa¹txi³ ĩ³kaix1so¹sxā³ ĩ³ye³kxi²nhyu¹to³ta¹hxi²hē¹la².

27 Nxa²ha¹te¹ ye³ha¹li¹ kwā³kon³tāu³a² Por³si³o³ Fe²s³jah³la²ā³wē³non³jah¹lo²nū³su² wxā³ta¹hxi²hē¹la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu²Fe²lis³jah³lo²nu¹ta² hi²sen³kxai³lu² Ju³te²a² nū³ka³txai²na² ū³yhe³wāx3te³lhxā³ha²kxai³ Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³ ū³ĩ¹kxi²wxe³ain¹ta¹hxi²hē¹la².

25

Ro³ma²no² a²hxi²kan¹jah¹la² i³hau³ko³tũh¹si¹jau³nũ³su² i³ye³kxi²jau³su²

1 Nxa²ha¹te¹ Fes²jah³lo²nu¹ta²kxai³ ā³wē³not³te³na¹ ye³ha¹li¹ ka³na³ki² a³lan²tāu³a² Se²sa³re²a²thi³na² yxau³sān²nũ²la² hā²wxān³txa³ Je³ru³sa³lē²thi³na² ai³ta¹hxai²hē¹la². 2 Ai³tāu³a² Sũ³na² sxi²ha² wā³nxin¹ta² si³yxau³te²nāu³xa² Ju³te²a² nũ³kā³txa² hxi²kan¹txi³nāu³xa² nxe³sxā³ ā³wxā³nũ²la² Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³ ko³nxe³te²lo³tain¹ta¹hxai²hē¹la². 3 Ko³nxe³te²lo³tain¹ka³ty³ Pau²lah³lo²nu¹ta²li² ā³sa²so¹sxā³ wxā³si¹jau³su² i³ye³kxi²nyhain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ka³ty³ nũh¹he³son³tain¹te³nah¹li¹:

— Pau²lah³la² wxā³tāu³a² hāi³a² wah³nxe³sxā³ su²lhā³ki³tu¹wi¹. Ain¹ta¹hxai²hē¹la². 4 Nxa²ha¹te¹ Fes²jah³lo²nu¹ta²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— Se²sa³re²a²thi³na² kan²txi³ ũ³tĩ¹kxai¹na¹hē³li¹. Nxe³na¹ta¹ ye³jen¹na² i³na¹tu¹wi¹. 5 Nxe³na¹kxai²nān²ty³ wxa²hxi²kan¹txi³nāu³ i³nxai²na² ā³nhi¹ti³ten³sah¹lxin¹kxai²nān²ty³ ā³nhi¹syah¹lxin¹tu¹wi¹. Jā¹nxe³yah³lxin¹kxai²nān²ty³ti² ko³to²la³kxi²ju³ta² yũ³ke³la³te²kxai³ wain³txi³ i³yau¹ũ³sah²lxin¹tu¹wi¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

6 Nxe³nũ²la² a³lan²ta² ye³ 8 tā³nxā² ye³ 10 tā³nxā² nxe³tāu³su² tāu³a² yxaun³txain¹nũ²la² Se²sa³re²a²thi³na² i³xain¹ta¹hxai²hē¹la². I³xain¹ka³ty³ a³lan²nũn³tāu³a² ā³nũ²kxi²thi³na² ā³wih¹sān²nũ²la² a²hxi²kan¹ta² ā³wxe³ka³lo³a² ā³wxe³ta¹hxai²hē¹la². ā³wxe³nũ²la² Pau²lah³lo²nu¹ta²na² wxā³si¹jau³su² sa²si¹hā³ta¹hxai²hē¹la². 7 Nxa²ha¹te¹ Pau²lah³lo²nu¹ta²na² wxā³ye¹nxā²ha¹te¹ Je³ru³sa³lē²thi³na² wxā³tũ³kā³txi³su² te² hi²sen³kxai³lu² Pau²lah³lo²nu¹ta²na² tē³nũ²la² ki³han³sxā³ ko³nxe³te²lo³tain¹ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹ ya²lan³ty³jain¹ta¹hxai²nxā³hē¹la². 8 Nxa²ha¹te¹ Pau²lah³lo²nu¹ta²na² i³wā²ũ³xi²ti³an¹jau³kxai³lu¹:

— Txai²li² ko³to²la³kxi²na¹ju³ta² yũ²nxā³wi¹. Hai³txi³txa²wā¹si³yah³la²nāu³xu¹ta²na² wān³txa² sa²yo²ā³nxā³ha²kxai³ Txa²wā¹sũ³na² sxi²ha² ko³te³nxā³ha²kxai³ Ro³ma²no² si³yxau³tũ³kā³txai²na² wān³txa² sa²yo²ā³nxā³ha²kxai³ nxa¹ta¹ti²tu³wi¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

9 Nxa²ha¹te¹ Fes²jah³lo²nu¹ta²na² hi²sen³kxai³lu² Ju³te²a² nũ³kā³txa² ũ³ye³hē³wāx³te³lhā³ i³ye³kxi²te³nah¹li¹:

— Pau²lah³lāi³. Ko³nxe³te²lo³txain¹na³li¹. Nxe³ju³ta²li² Je³ru³sa³lē²thi³na² ai³lhā³ i³hau³ko³tũh¹nxā²ha¹ju³ta² ten³nxā²ji¹wi¹? Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

10-11 Nxa²ha¹te¹ Pau²lah³lo²nu¹ta²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— Wxāi²na² Ro³ma²no² hxi²kan¹jah¹lo²si¹li¹. Txai²na² sa²kxai³lu² Ro³ma²no² nũ³kā³jxah¹lo²sa¹wi¹. Nxe³na¹ju³ta² ti¹a² i³hau³ko³tũh¹san¹ju³ta² wain³na³li¹. Yxān¹ta¹ Ju³te²a² hxi²kan¹ta² i³hau³ko³tũh¹sain¹ju³ta² wai³nxā³wi¹. Su²lhā³sain¹ju³ta² so¹li³ te³nain¹na³li¹. Yxān¹ta¹ ko³to²la³kxai¹na¹ju³ta² yũ³hxain²nxā³ta¹ti²tu³wi¹. Yũ³ke³la³te²kxai³ su²lhā³sain¹ju³ta² yuh³li³hĩ³nxān²nxā³wi¹. Nxe³yān¹ta¹ i³ki³han³sxā³ i³yau¹ũ³nxain¹na³li¹. Nxe³na¹ju³ta² Se²sa³jah¹la² Ro³ma²no² si³yxau³ka³txai²na² so¹li³ i³hau³ko³tũh¹sa²ju³ta² ten³sa³nhai¹. Ju³te²a² i³hau³ko³tũh¹sain¹ju³ta² ten³sa²nxā³nhai¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

12 Nxa²ha¹te¹ Fes²jah³lo²nu¹ta²kxai³lu² a²hxi²kan¹txi³ te²nũ³kā³txa² i³ye³kxi²nyhain¹sān²nũ²la² i³yo²o³tũ¹nũ²la² i³ye³kxi²te³nah¹li¹:

— Pau²lah³lāi³. “Se²sa³jah¹lai²na² so¹lxi³ i³hau³ko³tūh¹sa²ju³ta²ten³sa³nhai¹.” Nxīn¹jau³su² nxīn¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Se²sa³jah¹la² sxi²ha²sa²si¹hā³nxa²ha¹tu¹wi¹. Nxe³ta¹hxi²hē¹la².

A³kri²pah³la² Be³re³ni²sa³ka³lxa² so¹sxā³ ā³ya³jau³su²

13 Nxa²ha¹te¹ hā²wxān³txa³ A³kri²pah³lai²na² Ju³te²a²ko³xa²a²si³yxau³ka³txai²na² wxā³ta¹hxi²hē¹la². Fes²jah³lo²nu¹ta²i³hen³txi³nyhu¹te³lhxā³ Se²sa³re²a²thi³na² ā³wih¹ta¹hxi²hē¹la². Nxe³sxā³a²ha³līn³ta³ka³lxa² Be³re³ni²sa¹ka³lxi²na² ā³sa²so¹nyha¹ta¹hxi²hē¹la². 14 Nxe³nū²la² ye³ha¹la² a³lan²tāu³a² Fes²jah³lo²nu¹ta² hi²sen³kxai³lu²Pau²lah³lo²nu¹ta²i³tai²na² ū³tī¹kxi²jut³su² i³yau¹ū³te³nah¹lxi¹:

— Kxā³nhi³ī¹nai³tā² Fe²lis³jah³lai²tā² ti¹a² yxau³hī¹nai³tā² a²nū²a²ū³tī¹kxa² ā³ain¹ta¹hē¹li¹. 15 Nxe³nū²la² ā³si³wē³no³tai¹na¹nū²la²Je³ru³sa³lē²thi³na² ai³na¹hē³li¹. Nxe³na¹tāu³a² Sū³na² sxi²ha² wā³nxīn¹te²hxi²kan¹txi³nū³ka³txa² Ju³te²a² hxi²kan¹txi³nū³ka³txa² nxe³sxā³ tī³sxā³i³yau¹ū³sain¹na²hē³li¹. Tī³sxā³ i³yau¹ū³sain¹te³nah¹lxi¹: “Jah¹lai²li²ko³nxe³thin¹khaix¹līn¹na³li¹. Su²lhā³si¹hai¹nīn¹jau³su² i³yī¹lit¹si¹nhē³li¹.” Nxe³sain¹na²hē³li¹.

16 Nxe³sai¹nha²kxai³ i³ye³kxai¹na¹te³nah¹lxi¹: “A²nū²a² kwa²su²lhā³kxi³ju³ta² Ro³ma²no² nū³ka³txa² yū³te²sxa³yu²hē³li¹. Nxe³yān¹ta¹ wān³txa² i³wa³lxi³nha²jau³xa² i³wa²lū³xi²nē³sān²nū²la²hā²wxān³txa³ ko³nxe³ti³ i³yī¹li²hain¹kxai²nān²tu³ nxe³ju³tan¹te²kxa³yan³tu³ti¹ū³tī¹kxi²ta³nxa² su²lhā³ta³nxa² nxe³si¹jau³nū³su² i³yau¹ū³nyhai¹nhī³nxn²na³li¹.” Nxe³ai¹na¹hē³li¹.

17-18 Nxe³na¹jut³su² a³lan²tāu³a² ā³wxā³sxā³ā³nū²kxi²nyhain¹nū²la² ā³nū²kxi²thi³na² ā³wih¹ha¹ka³tu³ a²hxi²kan¹ta²ā³wxe³ka³lo³a² ā³wxe³na¹hē³li¹. ā³wxe³na¹nū²la² Pau²lah³lai²li²i³kaix¹so¹nū²la² ko³nxe³te²lo³tain¹na²hē³li¹. Nxain¹tah¹lxa¹ Pau²lah³la²hxi²ka²na² ko³nxe³ti³ kāi³ju³ta³la³ a³ya³tin²nxa³hē³li¹. 19 Ju³te²a²yah³lū³nāu³xu¹ta²i³na² wān³txa² sa²yo²we¹ju³ta² so¹lxi³ i³yau¹ū³sain¹na²hē³li¹.

Nxe³te³nah¹lxi¹: “Je³su²jah³la² ya³lu²na²hē³li¹.” Sain¹na²hē³li¹. Yxān¹ta¹Pau²lah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹: “Je³su²jah³la² hai³txi³ ya³lu²sa³tī¹xa³wi¹. Ka³ten³su² yxau²na³li¹.” Nxe³sain¹na²hē³li¹. 20 Nxe³nyhain¹ju³kxai³lu²i³h¹nxe³ta¹lhon³ku² na¹hē³li¹. Nxe³sxā³ i³ye³kxai¹na¹te³nah¹lxi¹: “Pau²lah³lāi³. Ko³nxe³te²lo³txain¹ju³ta² i³yau¹ū³sain¹na²hē³li¹. Nxe³sai¹nha²kxai³Je³ru³sa³lē²thi³na² ai³ti³ten³nxa²kxai²nān²tu³ i³hau³ko³tūh¹nxa²ha¹tu¹wi¹.”

Nxe³ai¹na¹hē³li¹. 21 Nxe³yān¹ta¹ Se²sa³jah¹la² so¹lxi³ i³hau³ko³tūh¹si¹jau³su²te³nha²kxai³ ū³tī¹kxi²wxe³si¹hai¹na¹jau³su² i³wā³txi³sain³sain¹na²hē³li¹. Nxe³sain³sain¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Se²sa³jah¹la² sxi²ha² sa²si¹hā³si¹jau³nū³su²ū³tī¹kxi²wxe³ai¹na¹hē³li¹. Nxe³na¹jau³su² tai²li² Nxe³ye³nxa²ha¹wi¹. Fes²jah³lo²nu¹ta²kxai³lu² nxe³ta¹hxi²hē¹la².

22 Nxa²ha¹te¹ A³kri²pah³lo²nu¹ta²i³na² wān³txi³kxai³lu¹:

— Fes²jah³lāi³. Jah¹lai²li² ain³kxi²sa²nūn³sxun¹nhai¹. Ta¹hxi²hē¹la². Nxa²ha¹te¹:

— Ha³yo². Wi¹na³li¹. Ka³nxa³ha²ta² ain³kxi²ki³tu¹wi¹. Fes²jah³lo²nu¹ta²kxai³nxe³ta¹hxi²hē¹la².

23 Nxe³ha²kxai³ a³lan²tāu³a² A³kri²pah³lo²nu¹ta²i³na² Be³re³ni²sa³ka³lxi³nu¹ta²na²nxe³sxā³ wā²la²ka³lo³a² a³lxi²khaix¹ka³lo³a² ū³h³wih²kxi²nha²nū²la²a²sa³wi³ha³lxa² i³sa²nēn¹kxi²ti³hi¹txi² ā³sa²so¹ka³tu³ ā³nū²kxi²thi³na²ā³wi¹hain¹ta¹hxi²hē¹la². ā³wi¹hain¹tāu³a² so³ta²to² a²hxi²kan¹ta²

nũ³ka³txai²na² sxi²je³na² a²hxi²kan¹ta² nũ³ka³txai²na² nxe³sxã³ ã³wxã³sxã³ ã³wi¹hain¹nũ³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³nũ²la² Pau²lah³la² ã³sa²so¹si¹hain¹jau³su² Fes²jah³lo²nu¹ta²kxai³ kwa³na³ta¹hxai²hẽ¹la². ²⁴ Nxa²ha¹te¹ ã³nũ²kxain¹nxa²ha²te¹ Fes²jah³lo²nu¹ta²kxai³lu² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— A³kri²pah³lãi³. Wxã²li² a²nũ²a²nũ³xa² ã³nũ¹jah³lxin¹tũ³ka³txi³ i³nxai²na² a²yo²ha³kxa¹ i³ye³kxi¹nx2ta¹tu¹wi¹. Ain³kxi²sah¹lxi³hẽ¹li¹. Jah¹lai²li² kwẽ¹na² ã³wih¹jah¹lai²na² sa²kxai³lu² kō³nxe³te²lo³tain¹jah¹lai¹ta³lxa²na³li¹. Ju³te²a² nũ³ka³txa² Je³ru³sa³i³ẽ²thi³na² yxau²xai³te²a² i³ye³kxi² Ju³te²a² nũ³ka³txa² Se²sa³re²a²thi³na² yxau²xai³te²a² i³ye³kxi² yxo²kāin² i³ye³kxi²sai¹nhxai²na²hẽ³li¹. Nxe³sain¹te³nah¹lxi¹: “Kō³nxe³thin¹khaix1na³li¹. Su²lhã³si¹hai¹nĩn¹jau³su² i³yi¹li²txai¹nhẽ³li¹.” Nxe³sai¹nhxai²na²hẽ³li¹. ²⁵ Nxe³sain¹ta¹

kō³nxe³thi¹nain¹ju³ta³la² hai³txi³ i²nxa³ha²kxai³ we¹txai¹nhxain²nxa³hẽ³li¹. Hai³txi³ su²lhã³hxain²nxa³hẽ³li¹. Nxe³sān²kxa²yu³su² jah¹lai²na² wān³txi³kxai³lu¹: “Se²sa³jah¹la² hxi²ka² so¹lxi³ i³hau³ko³tũh¹sain¹ju³ta² ten³sa³nhai¹.” Nxa¹nha²kxai³ Se²sa³jah¹la² sxi²ha² i³sa²si¹hã³ai¹na¹tu¹wi¹. ²⁶ Nxe³yān¹ta¹ kō³nxe³thin¹ju³ta² i²nxa³ha²kxai³ hxi²kan¹txi³ wain³txi³ ũ³wha²li¹lhũ³ai¹nxa³nhai¹. Wi¹lhin¹ya¹nx2nān³ku¹. Nxa¹nhai¹. Nxe³na¹jut3su² ain³kxi²si¹hin¹jau³su² ã³sa²so¹na¹li¹. Nxe³ha²kxai³ Se²sa³jah¹la² sxi²ha² wain³ju³xa² ũ³wha²li¹lhũ³a¹tu¹wi¹. ²⁷ Nxe³ha²kxai³ a²nũ²a² ũ³tĩ¹kxi²te²nān²tu³ a²kō³nxe³ju³ta² wain³txi³ ũ³wha²li¹lhã³ i³ya¹ũ³ai¹nxa³kxi²nān²tu³ Se²sa³jah¹la² i³sa²si¹hã³a¹ju³ta² wain³ye¹nx2nxa³wi¹. Nxe³na¹jau³su² tai²li² nxe³ye¹nxa²ha¹wi¹. Fes²jah³lo²nu¹ta²kxai³ nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

26

A³kri²pah³la² Pau²lah³lo²nu¹tai²na² i³wa³lxĩn³nha²ju³su²

¹ Nxa²ha¹te¹ A³kri²pah³lo²nu¹tai²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— Pau²lah³lãi³. O²la³kxin¹ju³tai³tã² wi¹wi¹nxe² wa³lxĩ³nha²ju³su² i³ya¹ũ³sẽ¹li¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxa²ha¹te¹ i³hxi²ka²lah¹nha²nũ²la² e³kxi²ta¹hxai²hẽ¹la².

² E³kxi²te³nah¹lxi¹:

— A³kri²pah³lãi³. Ju³te²a²ko³xa² a²si³yxau³kat3si¹lxi¹. Ju³te²a² nũ³ka³txai²na² kō³nxe³te²lot3sain¹na²hẽ³li¹. Nxe³sain¹kxe³su² txa²wān³txa² i³ye³ i³wa³lxĩn³nha¹ju³su² i³ye³kxi¹nxa²ha¹ha²kxai³ ka³lih³sa³nhai¹. ³ Ju³te²a² a²si³yah³la²nāu³xu¹tai²na² wān³txa² a²yo²ha³kxa¹ a²hoh³lxi³si¹nha²kxai³ wān³txa² i³ye³ i³yi²lhon¹ta³kxi²nha¹ju³xai²na² yxo²ha³kxa¹ a²hoh³lxi³si¹nha²kxai³ nxi¹lxi¹. Nxe³na¹ju³kxai³lu² wān³txi³khai³su² i³ye³kxi¹nxa²ha¹tu¹wi¹. Ya³nān³ta³ki²la²sxã³ ain³kxi²sẽ¹li¹.

⁴ Nxe³na¹ju³kxai³la¹ kxān³su² txo¹na¹hĩ¹nān¹te²tu³ Ju³te²a²nāu³xa² i²sai¹nhxai²na²hẽ³li¹. Nxe³sai¹nha²kxai³ yxau²xai³la¹ju³tai²na² txa²ha³lo²khai³xa² yxau²xai³la¹ju³ta² i²sai¹nha²kxai³ Je³ru³sa³i³ẽ²thi³na² yxau²xai³la¹ju³ta² i²sai¹nha²kxai³ nxe³sai¹nhxai²na²hẽ³li¹. ⁵ Fa³ri³se²ah³lo²su² te²sa¹wi¹. Fa³ri³se²a² nũ³ka³txai²na² wān³txa² a²yo²ha³kxa¹ sa²yo²we¹jah¹lo²su² te²sa¹wi¹. Ju³te²a² in³txa² i²li³te²su² te²na² txa²wã¹si³yah³la²nāu³xu¹tai²na² wān³txa² sa²yo²we¹tai¹nhxai²na²hẽ³li¹. Ain¹ta¹ fa³ri³se²a² in³txa² wa³to²hi² sa²yo²we¹tai¹nhxai²na²hẽ³li¹. Te²yã¹nxũn³te²sa¹wi¹. Nxe³na¹ju³kxai³lu² Ju³te²a²nāu³xa² i²sai¹nhxai²na²hẽ³li¹. Hxi²kan¹txi³ i³ye³yo²nũ¹sai¹nhĩ³nx2na³li¹, te³nain¹ke³la³te²kxai³lu¹. ⁶⁻⁷ Kxã³nhxi¹nu¹tai²na² Txa²wã¹sũ³na²

a²yo²wān³txa² i³ye³sxā³ txa²wā¹yah³la²nāu³xu¹ta²na² i³yau¹ū³ta¹hxi²hē¹li¹. Txa²wā¹ē¹nāu³a² ā³wa²su¹tū¹nhē³ju³ta¹nū³a² i³yau¹ū³ta¹hxi²hē¹li¹. Nxe³sxā³ nxe³hī¹nān¹te²tu³ Ju³te²a² nū³kā³txi³nāu³xa² 12 nxe³tū³kā³txi³nāu³xa² a²yo²ha³kxa¹ Sū³na² wān³txa² sa²yo²we¹tain¹sxā³ wah³nxain¹ta¹hxi²hē¹li¹. Jā¹nxa¹ju³kxai³lu² te²yā¹nxūn³te²sa¹wi¹. Yo²i²nū³na¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² kq³nxe³te²lot³sain¹na²hē³li¹. 8 A²nū²a² ya³lu²kxai²nān²tu³ hā²wxān³txa³ Txa²wā¹sū³na² hxi²ki³kxai³lu² ka³ten³su² i³sa²yau³xi²si¹jau³su² nxe³jau³jau¹xai²na² toh³lxi³jau³su² ye¹nxa²hī³te²la¹xā³?

9 Jā¹nxa¹ju³kxai³la¹ Je³su²jah³lai²na² Na³sa³re²thi³na² yxau²xai³jah¹lai¹tā² a²wān³txai²na² yo²i²ain¹tū³kā³txai²li² khāuh³lxa³tai¹na¹kxe³su² wain³na³na¹ nxe³na¹hē³li¹. 10 Nxe³na¹ju³tan¹te²kxa³yan³kxai³lu² Je³ru³sa³lē²thi³na² ai³na¹tāu³a² khāuh³lxa³txai¹na¹hē³li¹. Nxa¹ha²kxai³ Sū³na² sxi²ha² wā³nxīn¹te² hxi²kan¹te²nāu³xa² nxe³te²na² hxi²ki³kxai³lu² i³hxi²kat¹sain¹te²nah¹li¹:

“Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yo²i²te²na² i³ha¹txin¹kxai²nān²tu³ sxi²ha² kan²thi³na² ū³tī¹kxi²txai¹nhē³li¹.” Nxe³sain¹jau³su² nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² yo²i²te²nāu³xa² ka³lxa¹txi³ ū³tī¹kxai¹na¹hē³li¹. Hā²wxān³txa³ ā³sa²so¹ain¹nū²la² su²lhā³ain¹na²hē³li¹. Nxe³na¹jau³su² i³ye³yo²nū¹nai¹na¹hē³li¹. 11 Nxe³na¹kxa²yu³su² Ju³te²a² nū³kā³txa² ā³nū²kxi²thi³nāu³xa² ai³lha²thet³ta¹tāu³a² yo²i²te²na² i³ha¹txai¹na¹kxai²nān²tu³ Je³su²jah³lai²na² kq³nxe³te²lot³si¹hai¹na¹jau³su² kwa³na³ai¹na¹ha²kxai³ kāin² khāuh³lxa³txai¹na¹ha²kxai³ nxe³ai¹na¹hē³li¹. Nxe³ha²kxai³ i³xan³txi³khaix¹sa³ha²kxai³ ai³lhxā³ sxi²je³na² u²kxan²ti³ ā³nxai³na¹nū²la² khāuh³lxa³tai¹na¹hē³li¹.

Pau²lah³la² yo²i² ā³si³wxe³jau³xai³tā² i³yau¹ū³jau³su²

12 Hā²wxān³txa³ Sū³na² sxi²ha² wā³nxīn¹te² hxi²kan¹txi³nāu³xa² a²hxi²ki³kxai³lu² ha³teh³nxā³nxa² khāuh³lxa³tai¹na¹si¹jau³su² ū³nū¹sai¹nha²kxai³: “Ta³mas²ko²thi³na² te²yā¹nxa¹tū¹xā¹.” Na¹jau³su² ai³na¹hē³li¹.

13 Ai¹na¹tāu³a² ne³kā³kā³ton³tāu³a² ha³lo²a² sa²ha²te¹tā²hē³li¹. U3je³na³ka² hai³txi³ kāin² sa²ko¹ko¹txa³wi¹. Yxān¹ta¹ i²a¹tāu³a² sa²ko¹ko¹kxi²la² wa³to²hi²na²hē³li¹. Nxe³kxe³su² txai²nāu³xai²na² txa²sa³wi³ha³lxa² yo²ha³kxa¹ a²ye³na¹ sa²ko¹ko¹je²na²hē³li¹.

14 Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² i³sa²ta³na¹xe²xai³sa²sīn¹na²hē³li¹. Nxe³sa²sīn¹nxa²ha¹te¹ wān³txai²li² E³bre²a² wān³txa² ain³kxi²na¹te³nah¹li¹: “Sau²lah³lāi². Sau²lah³lāi³. Īh¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ khāuh³lxa³txi¹san¹ji¹wi¹? Ā³wa³lxi³nhān¹kxai²nān²tu³ ā³nī¹to³nhā¹nha³tai¹. Te²yā¹nxe³ju³ta² ka²va¹la² tī³yī¹to³tai¹nhxi²na²hē³li¹. Ka²va¹lai²li² wxā²wān³txa² sa²yo²ā³ti³ten³kxai²nān²tu³ tī³ka²ya¹nhxe³kxai²nān²tu³ a²wa³kxēn³yah³lai²li² hi³sa³ka³txa² tē³ain¹ka²txa² tī³yī¹to³tai¹nhxi²na²hē³li¹. Te²yā¹nxe³sxā³ ā³wa³lxi³nhān¹kxai²nān²tu³ ā³nī¹to³nhā¹nha³tai¹.” Nxe³sain¹na²hē³li¹.

15 Nxe³sxā³ i³wa²lū³xai¹na¹te³nah¹li¹: “Īh¹jah¹lo²ta³nhīn¹ji¹wi¹?” Nxe³ai¹na¹hē³li¹. Nxa²ha¹te¹ i³wa²lū³xi²sain¹te³nah¹li¹: “Txa²li² Je³su²jah³lo²sa¹wi¹. Ye³khāuh³lxa³ti³san¹jah¹lo²sa¹wi¹. 16 Ī³sa²yau³txu¹li¹.

Txa²sa³wi³sa³nū³su² we¹txa²ha¹tu¹wi¹. Kwēn¹ta² i²in¹ju³ta¹na² ye³jen¹nāu³a² i²in¹ju³ta¹nū³su² nxe³sxā³ a²nū²a² yo²ha³kxa¹ i³yau¹ū³txai¹nhē³li¹. 17 Nxe³nhā²kxai³ Ju³te²a² nū³kā³txi³sxa³te² nū³kā³txi³su² sa²si¹hā³nxā²ha¹tu¹wi¹. Nxa²ha¹kxai²nān²tu³ Ju³te²a² nū³kā³txi³su² ta³nxa² Ju³te²a² nū³kā³txi³sxa³te² nū³kā³txi³su² ta³nxa² khāuh³lxa³ti³nxain¹kxai²nān²tu³ wxā³sxā³ ā³non²ta³kxi²nxa²ha¹tu¹wi¹. 18 Jā¹nxe³sxā³ sa²si¹hā³nxā²ha¹tāu³a² a²e¹nāu³ai²na²

sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ā³ne³wxe³si¹hai¹nīn¹jau³nū³su² i³yau¹ū³ai¹nīn¹tu¹wi¹. Nxe³sxā³ Sa³ta³na²jah¹lai²na² hxi²ka²nāu³a² a³li³yain¹si¹hain¹ka³tu³ Txa²wā¹sū³na² hxi²ka²nāu³a² yxau²xai³lain¹ju³ta³nū³su² yū³ain¹tu¹wi¹. Nxai¹nha²kxai³ yxo²i²sai¹nha²kxai³ a²kq³nxe³ju³ta² a²wēn³ta³te²la³ i³ye³kxi¹nxa²hxa³lho³li¹. Nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² i²sxā³ sa²so¹ai¹nha²kxai³ sa³wi³ha³li³su² te²lo³tai¹na¹tu¹wi¹. Hā²wxān³txa³ Txa²wā¹sū³na² yxau²ju³ta² ā³wi¹hain¹tu¹wi¹.” Nxe³sain¹na²hē³li¹.

Pau²lah³lo²nu¹tai²na² a²wa³ka³li³yu³ta² i³yau¹ū³jau³su²

19 Nxe³na¹ju³kxai³lu² hxi²sxā³nho³tēx³jut³sū³ju³ta³tā² wān³txa² oh³xan¹jau³xai³tā² sa²yo²we¹ta¹hē³li¹. 20 Ta³mas²ko²thi³na² Je³ru³sa³iē²thi³na² nxe³sxā³ ān³si³wxe³sā²na¹ka³tu³ hā²wxān³txa³ Ju³te²a² nū³ka³txi³su² te²a² ha³lo²ko³xa² yxo²ha³kxa¹ Ju³te²a² nū³ka³txi³sxa³te² nū³ka³txi³su² te²a² ha³lo²ko³xa² yxo²ha³kxa¹ ā³wih¹sxā³ Txa²wā¹sū³na² wān³txai²na² i³hen³txai¹na¹hē³li¹. i³hen³txai¹na¹te³nah¹li¹: “Kq³nxe³ti³ kāi³yah³lxin¹ju³ta² i³āin²ta³kxi²nha²sān²sxā³ ā³na¹la³kxi²nha¹jah³li³hē¹li¹. Txa²wā¹sū³na² wān³txa² sa²yo²we¹jah³li³hē¹li¹.” Nxe³jau³xai²na² i³hen³txai¹na¹hē³li¹. 21 Jā¹nxa¹jut³su² nxe² i³yau¹ū³ai¹na¹ju³tan²te²kxa³ya³lhu² Txa²wā¹sū³na² sxi²ha² ā³wi¹ha¹tāu³ai³tā² Ju³te²a² nū³ka³txa² ā³nhai¹tū³te² nū³ka³txa² i²sain¹na²hē³li¹. i²sain¹nū²la² i³sain¹sxā³ su²lhā³sain¹te³lhxā³ i³sain¹na²hē³li¹. 22 Nxe³yān¹ta¹ Txa²wā¹sū³na² hi³sen³kxai³lu² ā³non²ta³kxi²sa²hxai²na²hē³li¹. Jā¹nxe³sa³hē¹li¹. Nxe³ha²kxai³ ka³ten³su² yxau²xai³la¹ha²kxai³ a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ kāin²te²su² tā³nxa² kāi²nxa³te²su² tā³nxa² i³hen³txai¹na¹wi¹. E³kxai¹na¹jau³xai²na² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² i³hen³txi³tū³ka³txu¹tai²na² Mo³i³se²ah³lo²nu¹tai²na² nxe³te²na² wān³txain²txi³txa²wān³txa² i³hen³txai¹na¹jau³xain²txi²na³li¹. 23 Nxe³jau³xa²sa¹: “Kris²tu³jah¹la² Txa²wā¹sū³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lo³jah¹la² khāuh³lxa³txi³sān²nū²la² hā²wxān³txa³ su²lhā³ain¹tu¹wi¹. Hā²wxān³txa³ ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²si¹tu¹wi¹. Jā¹nxe³sxā³ i³sa²yxau³sā²nha²kxai³ a²wē³ta³te²li³ a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ Ju³te²a² nū³ka³txi³su² tā³nxa² Ju³te²a² nū³ka³txi³sxa³te² nū³ka³txi³nāu³sxu² tā³nxa² nxe³sxā³ ya³lu²ka³tu³ ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²te²nū³su² ya²la³tu³ yū³ain¹tu¹wi¹.” Nxe³ain¹ta¹hxai²hē¹li¹. Nxe³na¹jut³su² te²yā¹nxe³jau³xa² i³hen³txai¹na¹wi¹. Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³lu² nxe²ta¹hxai²hē¹la².

24 Nxa²ha¹te¹ Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³ nxe²e³jau³xa² Fes²jah³la² i³kaix¹te³nah¹li¹:

— Pau²lah³lāi³. Wen¹nxān²na³li¹. Ha³teh³nxā³nxa² kāin² o²la³kxi¹nha²kxai³ wen¹nxān²na³li¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

25 Nxa²ha¹te¹ Pau²lah³lo²nu¹ta²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— Fes²jah³lāi³. Nxēn²nxa³wi¹. Wen¹nxa³wi¹. Wān³txi³khai³su² i³ye³a¹wi¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la². 26 Nxe³ha²kxai³la¹ āh¹ i³ye³kxi²te³nah¹li¹:

— A³kri²pah³lāi³. Txa²hxi²kan¹jah¹lo²si¹li¹. Jau¹xai²na² yxo²ha³kxa¹ a²hoh³li³si¹li¹. Nxe³ha²kxai³ i³ya³lo³ti²sxā³ i³ye³kxi¹nxa²ha¹wi¹. Nxe³ha²kxai³ hāi³a² i³ye³kxain¹jau³sxa³wi¹. A²nū²a² yxo²ha³kxa¹ ā³ne³wxe³ai¹nha²hē³li¹. 27 Nxe³sxā³ A³kri²pah³lāi³. Sū³na² wān³txa² i³hen³txi³tū³ka³txu¹tai²na² wān³txa² yxo²i²in¹ji¹wi¹? Yxo²i²in¹ju³ta² i²nxa²te²sa¹wi¹. Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³ nxe²ta¹hxai²hē¹la².

28 Nxa²ha¹te¹ A³kri²pah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— Pau²lah³lāi³. Wa³su³txi³ yxo²i²nha¹si¹jau³nū³su² ī³yau¹ū³san¹ji¹wi¹? Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

²⁹ Nxa²ha¹te¹ ī³wa²ū³xi²ti³an¹jau³kxai³lu¹:

— Wa³su³txi³ ta³nxa² win¹ta²te²lxi³ ta³nxa² yxo²i²in¹ju³ta² wxa²nū³ka³txa² yxo²ha³kxa¹ txai²yā¹nxe² yxo²i²a¹kxa² yā¹nxe³yah³lxin¹ju³ta² ten³sa³nhai¹. Nxe³jut³su² Txa²wā¹sū³na² ī³wā³txai¹nhxai²na²hē³li¹. Yxān¹ta¹sa²hxi²ta¹kxi²sain¹kxa² yā¹nxe³yah³lxin¹ju³ta² so¹lxi³ ten³sa²nxa³nhai¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

³⁰ Nxa²ha¹te¹ e³ta³lun²nū²la² A³kri²pah³lo²nu¹tā² Fes²jah³lo²nu¹tā² Be³re³ni²sa³ka³lxu³nu¹tā² a²sa³wi³ha³lxu³nu¹tā² nxe³sxā³ ī³sa²yxau³ain¹nū²la² jū¹nxa² a³li³sxā³ ā³waix3tain¹ta¹hxai²hē¹la². ³¹ Ā³waix3tain¹nū²la² nūh¹e³kxi²nyhain¹te³nah¹lxi¹:

— Jah¹lai²li² kō³nxe³thin¹ju³ta² yū³yai¹nxān³ta¹. Ū3tū¹kxi²ta³nxa² su²lhā³ta³nxa² nxe³kī³jau³su² kwa³na³ain¹kī³ju³ta² wai³nxa³wi¹. Nxe³nyhain¹ta¹hxai²hē¹la².

³² Nxa²ha¹te¹ A³kri²pah³lo²nu¹ta² ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Fes²jah³lāi³. Jah¹lai²na² sa²kxai³lu² Se²sa³jah¹la² hxi²ki³la² ī³hau³ko³tūh¹te³lhxā³ sa²si¹hā³si¹ha¹jau³su² e³xxin²nxa³ke³la³te²kxai³ sa²ta²la³kxi²sxā³ ā³wa²su¹ta¹nhī³na¹wi¹. Yxān¹ta¹ ā²la² ī³ye³kxi²sai¹nha²kxai³ hxi²kan¹sa²nxa³nhai¹. Nxe³ha²kxai³ sa²si¹hā³ai¹na¹tu¹wi¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

27

Ro²ma²thī³na² so²ā³sxā³ ai³sxā³ ā³yā³ain¹jau³su²

¹ Nxe³nxa²ha¹te¹:

— ī³ta²lya²ko³xa² sa²si¹hā³ya³sain¹yah³lxi³wxi¹. Nxa¹nha²kxai³ Pau²lah³lo²nu¹ta²na² ū³tū¹kxi²jah¹lo²nu¹ta²na² ā³sa²so¹ain¹nū²la² Ju²lah³la² so³ta²to² a²hxi²kan¹jah¹lan²tu³ sa²nū¹nyhain¹ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jah¹lai²li² Au³kus²jah³la² nū³ka³txa² a²hxi²kan¹jah³lo²nu²su² ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ka³tu³ta¹ a²nū²a² ū³tū¹kxi²tū³ka³txa² ka³lxa¹txi³ sa²nū¹ain¹nū³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ha²kxai³ txai²li² Lu²kah³lo²sa²ha²kxai³ Pau²lah³lai²li² ā³ya³lxi²yai¹na¹ha²kxai³ ā³si³tē³kxi²ya³sain¹na²hē³la².

² Jā¹nxe³ka³tu³ta¹ na³vi²o²tē³na² A³tra³mi²ti²o²thī³na² ai³ta³ka³lo³a² ā³wxā³ta³ka³lo³a² ā³wih¹ya³sain¹na²hē³la². Nxe³ya³sai¹nha²kxai³ A³ris³tar²kah³lai²li² Te³sa³lo²nī³ka³thī³na² Ma³se³to²na²ko³xan¹thī³na² yxau²xai³jah¹la² ā³si³tē³kxi²sain¹nū³sīn¹na²hē³la². Nxa²ha¹te¹ A²si³a³ko³xa² sxi²jen³txi³nāu³xai²li² ai³lha²thet3te³lhxā³ a³li³ya³sain¹na²hē³la². ³ Nxe³ya³sain¹nū²la² a³lan²tāu³a² Si³tō²thī³na² ā³ya³tā³wih¹ya³sain¹na²hē³la². Nxe³tāu³a² Ju²lah³lo²nu¹ta² wi¹lhi¹nha²kxai³ ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Pau²lah³lāi³. Wxa²ya³li³nū³ka³txa² ī²ti³ten³nxa²kxai²nān²tu³ na³vi²o²tē³na² wxa²li³txa²sxā³ tū³sxi²txu¹li¹. Nxīn¹kxai²nān²tu³ yen³kxi³su² ta³nxa² yain³txi³su² ta³nxa² yū²nx2nxa³kxai²nān²tu³ sa²hau³kot3sxā³ ū³hū¹nxain¹tu¹wi¹. Nxa¹nha²kxai³ wxa²li³sxā³ ā³nxai³ya³sain¹na²hē³la². Ī²ta³lun²yha¹sain¹nū²la² na³vi²o²tē³na² ā³wā³la² ā³wih²xi²ya³sain¹na²hē³la². ⁴ Ā³wā³la² ā³wih²xi²ya³sain¹nū²la² hā²wxān³txa³ na³vi²o²tē³na² ā³nxai³ya³sain¹to³nha²hē³la². Nxe³ya³sain¹nū²la² txa²yen³nāu³a² it3ta² ūn³te²a² ne³kxauh²sa²sīn¹na²hē³la². Nxe³ha²kxai³ Syi²pri²ko³xai²li² ī³ye³na² nxū²kwāi³ye³lan¹ta³ko³su² te²ju²hē³la². Nxe³ko³xai²na²

nãu³wa³ti³na² ai³lya³sain¹na²hẽ³la², it3ta² yũ²nxa³ju³ta² i³ha¹txi²te³lha³ka².
 5 Si³li²si²a²ko³xa² Pã³fi²li²a²ko³xa² nxe³sxã³ wha³to²hi²ya³sain¹na²hẽ³la².
 Wha³to²hi²ya³sain¹nũ²la² Mi²ra³thĩ³na² Li²si³a³ko³xan¹thĩ³nai²li²
 ã³ya²sxã³wih¹ya³sain¹na²hẽ³la². 6 Nxe³ya³sain¹ti³kxai³lu² na³vi²o²tẽ³na²
 ka³lo³ã³xa² A³le³syã²ntre²thĩ³nai²na² wxã³ka³lo³a² i³ha¹txi²si¹na¹hẽ³la².
 A²nxe³ta³ka³lo³ai²na² ã³ya²sxã³wi¹si¹sain¹sĩ¹jau³su² kwa³na³sain¹sĩ¹nha²kxai³
 ã³ya²sxã³wih¹ya³sain¹na²hẽ³la². Nxe³ka³lo³ai²li² I³ta²ly²a²ko³xa² ã³nxai³te³lhxã³
 ka³lo³su² ta¹hxai²hẽ³la².

7 Nxe³nũ²la² ye³ka³lxa¹txi³ a³lan²ton³tãu³a² win¹ta²te²lxi³
 ã³nxai³ya³sai¹nha²kxai³ Kni²to²thĩ³na² yau³son³tãu³a² it3ta² sa²ne³it3tha²kxai³
 hxi²kan¹txi³ ã³nxai³si¹nxa³ha²kxai³la¹ hãĩ¹sxã³ Kre²ta²ko³xa² i³ye³na²
 sa³ki³wa³le³ka¹ko³xa² ã³ki³hain³kxi² ai³lya³sain¹na²hẽ³la², it3ta²
 ã³wxe³tãu³a² i³ha¹txi²te³lha³ka². Ai³ya³sain¹nũ²la² Sal³mo²na²ko³xa²
 wha³to²hi²ya³sain¹nũ²la² 8 Kre²ta²ko³xa² hxi²kau³kaun³ti³ ai³lha²sĩ¹n¹kxan²ti³nũ¹
 ã³ki³wa³ti³kxi² ai³ya³sain¹nũ²la² La³se²a²thĩ³na² yau³son³ya³sain¹na²hẽ³la².
 Yau³son³ya³sain¹nũ²la² Bõns³ Por²to²thĩ³na² ã³wih¹ya³sain¹na²hẽ³la².

9 Nxe³tãu³a² ye³ka³lxa¹txi³ a³lan²ni²sxã³ yxau³ya³sain¹na²hẽ³la².
 Nxe³ya³sain¹nũ²la² Ju³te²a² nũ³ka³txai²na² yain³txa² yain³ju³ta² ã³na¹ain¹je³na²
 yai³nai¹nxa³ju³ta² yũ³hĩ¹su² yũ³te²ju²hẽ³la². A²nxe³hi¹na² ã³wa²to¹kxai²nã²tu³
 ti³ha³lun³je³na² ã³si³wxe³ha²kxai³ na³vi²o²tẽ³na² ai³ju³ta² wi¹te²sxa³yu²hẽ³la².
 A²nxe³ju³taĩ²li² Pau²lah³lo²nu²ta²kxai³ i³ye³sĩ¹na²hẽ³la².

10 i³ye³sĩ¹te³nah¹lxi¹:

— Nxe³jah³lxi³wxi¹. Hi¹na² ha³lo²a² wi¹ju³ta² wa³to²hi²nẽ³na³li¹.
 Nxe³ha²kxai³ ti³ha³lun³nẽ³na³li¹. Na³vi²o²tẽ³na² sa²tã³kho³kxi²nẽ³li² yen³kxa²
 ã³kho³ta³lxi³kxi²nẽ³li² a²nũ²ki³na¹xain²ti³ i³lon³ti³nẽ³li² nxe³nẽ³lha³taĩ¹.
 Pau²lah³lo²nu²ta²kxai³ nxe³sĩ¹na²hẽ³la².

11-12 Nxe³nxa²ha¹te¹ na³vi²o²tẽ³na² a²wa³kxẽ³yah³lai²na² wãn³txi³kxai³lu¹:

— Nxe³jah³lxi³wxi¹. Ti¹ai²li² na³vi²o²tẽ³na² ã³ki³ju³ta² wi¹lxa³wi¹.
 Ti³ha³lun³kxai²nã²tu³ ka²lo²ai²li² it3sa²tã³kho³kxa²yan³txi³su² nxa¹wi¹.
 Nxe³ha²kxai³ Fe³ni²se²thĩ³na² Kre²ta²ko³xan¹thĩ³nai²li² ã²la² wi¹lhĩ³nx2na³li¹.
 It3ta² ti³ha³luh³xa² hai³txi³ yũ³te²sxa³yu²hẽ³li¹. Nxe³thĩ³na² ai³sxã³
 yxau³a³sah¹lxi³wxi¹. Nxe³sĩ¹na²hẽ³la². A²sa³wi³ha³lxa² te²yã¹nxe²
 e³ain¹sĩ¹na²hẽ³la². Nxe³yãn¹ta¹ so³ta²to² hxi²kan²te²na² hi²sen³kxai³lu²
 na³vi²o²tẽ³na² a²wa³kxẽ³yah³lai²na² wãn³txa² ain³kxi² a²sa³wi³ha³lxi²na²
 wãn³txa² ain³kxi² nxe³sĩ¹na²hẽ³la². Yxãn¹ta¹ Pau²lah³lai²na² wãn³txa²
 sa²yxo²ã³ain¹sĩ¹na²hẽ³la².

i³ye³na² kãĩn sa²xit3jau³su²

13 Nxe³nũ²la² a³lan²tãu³a² it3ta² win¹ta²te²lxi³ sa²xit3sa²kxai³:

— Ha³lo²ai²li² wi¹lxa²na³li¹. Ain¹jau³su² na³vi²o²tẽ³nai²na²
 kwa³thĩ³la³ka³txa² i¹nha²sxã³ sxã³ka³txa² sa²sai¹xi¹nũ²la²
 a³li³ya³sain¹na²hẽ³la². i³ye³na² ne³kwĩx3tẽ³tĩh³na² ai³ya³sain¹na²hẽ³la².
 14 Nxe³yãn¹ta¹ it3ta² ã³khaix1te²a² sa²ta³lo³xit3sa²kxai³ yu²tã³lxi³ kwa²
 ã³nxai³ya³sain¹na²hẽ³la². 15 A²nxe³tãu³a² ã³nhi²kat1sa³sĩ¹nxa³ha²kxai³
 hãĩ¹sxã³ ã³ne³ko³ta³wxe³ya³sain¹na²hẽ³la². 16 Nxe³ya³sain¹nũ²la²
 Kau²ta³ko³xa² i³ye³na² sa²ki³wa³le³ka¹ko³xa² yau³son³ya³sain¹tãu³a²
 ã³ki³hain³kxi² ai³lya³sain¹na²hẽ³la², it3ta² ã³wxe³lhu²ju³ta² i³ha¹txi²te³lha³ka².
 Nxe³nũ²la² it3ta² jũ¹nxe² ã³wxe³lhu²tãu³a² ã³yit1tũ²la² na³vi²o²tẽ³na²

ka³no¹a²ka³lo³khai³xa² sa²hau³ko³te³lhxã³ sa²ya¹ta³wi¹yha³sain¹na²hẽ³la².
 17 Sa²ya¹ta³wi¹yha³sain¹ka³tu³ hã²wxã³txa³ kwa³thi³lĩh³na² tẽ³nũ²la²
 na³vi²o²tẽ³khai³xa²kxai³lu² sa²ha³la³ta³i³kxain¹sĩn¹na²hẽ³la². Nxe²
 ta³lu²nain¹nũ²la²ĩ²ye³kxi²nyhain¹sĩn¹te³nah¹lxi¹:

— Ā³ne³ko³ta³wxe³xi²sxã³ ai³ki³kxai²nãn²tu³ nũ¹ka³na¹ Li²bi³a³ko³xai²li²
 yau³son³ki³kxai²nãn²tu³ ka³wã³lxẽ³na² ka³yã³la³nũ³xa² khãu³khãun³sa³li¹.
 Tãu³a² kãn² yũ²te²ju²hẽ³li¹. Ā³nxũ²tsxã³ na³vi²o²tẽ³na²
 ă³kho³kxi²nẽ³lha³ta¹. Nxe³ain¹jau³su² wã²la² kãn²khai³ka³lo³a²
 na³vi²o²tẽ³na² kũt¹so¹xai³lain¹ka³lo³ai²li² sa²so¹sxã³ ũ³ye³wih¹so¹ain¹nũ²la²
 kwa²ă³nxai³sĩn¹na²hẽ³la², it3ta² ũ³nha²kxai³la². 18 Nxa²ha¹te¹:

— Ha³ya³kxã¹nxe³sxã³ ha³ya³kxa² sa²xit3sxã³ ă³te²ji¹xã¹. Ain¹ta¹
 hai³txi³ yain¹nxa³ha²kxai³ yen³kxa² wi¹so²xai³lain¹kxa² ĩ³ye³na² wxa²nũ³ũ¹
 ă³si³wxe³ain¹sĩn¹na²hẽ³la². 19 A³lan²ni²nũn³tãu³a² na³vi²o²tẽ³na² yen³kxa²
 hau³ko³kxa²a²hxi¹ka² hxi²tẽ³nha²sxã³ ĩ³ye³na² wxa²nũ³ũ¹ain¹sĩn¹na²hẽ³la².

20 Nxe³yãn¹ta¹ it3ti³la² ha³ya²ti³nha²txi³he¹nx2nxa³ha²kxai³
 u³je³na²ka² hi³ka²ta² nxe³sxã³ kxãn³su² ĩ²ti³hex1sĩ¹nxa³ha²kxai³ ai³la²
 ĩ³ya³lo³ti²nxa³ti³lon³sa²sĩ¹nhẽ¹li¹. Nxain¹sĩn¹na²hẽ³la².

21 Nxe³ha²kxai³ a²nũ²a²nũ³xa² ye³ka³lxa¹txi³ a³la²ni²sxã³ yain³sxã³
 ă³nhai¹nxa³ha²kxai³ he³ja²lun¹txain¹sĩn¹na²hẽ³la². Nxe³ha²kxai³ Pau²lah³la²
 hi²sen³kxai³lu² ĩ³sa²yau³sxã³ ĩ³ye³kxi²sĩn¹te³nah¹lxi¹:

— Nxe³jah³lxi³wxi¹. Kre²ta²ko³xa² yxau³ki³sĩ¹nai³tã² txa²wãn³txai³tã²
 sa²yo²wet1sah¹lxin¹ke³la³te²kxai³ ju¹ta¹li² ĩ²yah³lxi³hĩ³nx2nxa³lxi¹.

22 Nxe³yãn¹ta¹ hi¹na²kxai³ ya³lo³txi¹jah³lxi³hẽ¹li¹. Hai³txi³ ya³lu²nẽ³lxa³lho³li¹.
 Na³vi²o²tẽ³na² so¹lxi³ ti¹kxi²nẽ³tu¹wi¹. 23 Jã¹nxa¹ju³kxai³lu² Txa²wãn³sũ³na²
 a²sa³wit3sa¹wi¹. Sa²yo²wet¹ta¹ai¹wi¹. Ka³nxah³ta³i³tã² oh³xan¹jah¹la² wxã³sxã³
 ĩ³ye³kxi²sain¹na²hẽ³li¹. 24 Nxe³sain¹te³nah¹lxi¹: “Pau²lah³lãi³. Yũh³lxi³txa³hẽ¹li¹.

Ai³tũ³ka³txa² yxo²ha³kxa¹ ka³tẽn³ti³ yxau²xai³lyah³lxin¹tu¹wi¹. In³txa²
 ka³na³ka³na³te² he³la³ku³ ya³lu²nxa³lho³li¹. Kxã³nũ³a² Se²sa³jah¹la² Ro³ma²no²
 si³yxau³kax3su² ha²kxai³ nxe³te²na² sxi²ha² ă³wi¹hin¹tu¹wi¹.” Nxe³sain¹na²hẽ³li¹.

25 Ne³sain¹ju³kxai³lu² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² yxo²i²a¹wi¹. Wãn³txin³txi²
 e³kxi²sain¹jau³xin³txi² wain³txi³ sa²hau³ko³tũ¹nhẽ³tu¹wi¹. Nxe³ha²kxai³
 ĩ³ya³lo³ti¹jah³lxi³hẽ¹li¹. Ya³lu²nẽ³lxa³lho³li¹. 26 Hãi¹sxã³ ha³lo²ai²na²
 ĩ³ye³na² sa²ki³wa³le³ka¹ko³xa² it3sa²tã³nẽ³tu¹wi¹. Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³
 nxe³sĩn¹na²hẽ³la².

27 Nxe³nũ²la² ye³ka³lxa¹txi³ a³lan²ni²nũ²la² ye² 14 nxe² ka³nxah³ti³lon³nũ²la²
 ĩ³ye³na² A³tri³a²ti³ka²ye³na² it3sa²tã³sa²sĩn¹ti³kxai³lu² ka³nxah³ta²
 wi¹ta³lon³tãu³a².

— Ha³lo²a² yau³son³ki³ta²nũ²nhai¹. Ain¹jau³su² 28 A³lo³xĩh³na²
 a³lu²tĩh³na² tẽ³sxã³ kwa³thi³la³ki³a² ũ³ki³kũh¹tũ²la² ĩ³ye³na² u¹ju³ta²
 ũ³hau³ko³te³lhxã³ ă³na³sxã³ ă³nũ¹ain¹sĩn¹na²hẽ³la². Nxe³ha²kxai³

36 me²tros³ ă³nhau³ko³jain¹sĩn¹na²hẽ³la². Nxe³nũ²la² 27 me²tros²
 ă³nhau³ko³jain¹sĩn¹na²hẽ³la². 29 Nxai¹nha²kxai³ tah³lxa³kxai²li² it3sa²tã³sxã³
 ă³kho³kxa²yã³ntxi³su² na³vi²o²tẽ³na² ă³yit1si¹hain¹jau³su² kwa³thi³la³ka³txa²
 kax3tha¹li¹ kax3tha¹li¹ tẽ³ain¹nũ²la² a³lo³xĩh³na² au³lha³kãn²tĩh³na²
 ũ³si³kũh²ta³lxain¹nũ²la² na³vi²o²tẽ³na² a²ki³ki³nũ³a² u¹txi³ ă³na¹ain¹na²hẽ³la².
 Nxe³nũ²la² a³lan²ni²si¹hain¹jau³su² wah³nxe² yxaun³tain¹na²hẽ³la².

30 Nxa²ha¹te¹ in³txi³nũ³xa² na³vi²o²tẽ³na² hau³ko³tũ³ka³txa² hãĩ³a²
 ih³xi²ti³te³nain¹na²hẽ³la². Ai¹nha²kxai³ kwa³thi³la³ka³txa² na³vi²o²tẽ³na²

a²ne³ka³na³u³a² ã³na¹ki³lxo³xain¹sxã³ ka³no¹a²ka³lo³a² win¹ta²te²lxi³ ã³ye³nai²li² sa²nu³ain¹na²hẽ³la². 31 Yain¹nxa²ha¹te¹ Pau²lah³lo²nu¹ta² hi²sen³kxai³lu² so³ta²to² hxi²kan¹jah¹la² a²so³ta²to² nũ³ka³txa² ain¹sxã³ ã³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Nxe³jah³lxi³wxi¹. Na³vi²o²tẽ³na² hau³ko³tũ³ka³txai²li² ih³xain¹kxai²nãn²tu³ hxi²kan¹txi³ ka³tẽn³su² a³li³xi²kĩ³sxa³lho³li¹. Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³nxe³sĩn¹na²hẽ³la².

32 Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² so³ta²to² nũ³ka³txa² ka²no¹a²ka³lo³a² ã³si³kũh¹je²yhain¹ka³lo³a² tẽ³sxã³ ã³whi²lho¹sxã³ ã³na¹ain¹sĩn¹na²hẽ³la².

33 Nxa²ha¹te¹ ã³yũ¹li²nxa³tã³lxa¹ Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³lu² ãh¹ ã³ye³kxi²sĩn¹te³nah¹lxi¹:

— Nxe³jah³lxi³sa²lxi¹. Ye³ka³lxa¹txi³ kho³ka³lon³kxi² ai³kĩ³tã²hẽ³li¹. A³lan²ta²ye³ka³lxa¹txi³ ye² 14 nxe² a³lan²tãu³a² hai³txi³ ã³yain³yah³lxa³nhẽ³li¹. Hãi¹sxã³ wah³nxa² yxau²ho³hah³lxi¹nhẽ³li¹. 34 Yah³lxi¹nha²kxai³hi¹na² yain³jah¹lxi³hẽ³li¹.

Ã³si³nũn³ta²ĩ¹nx2ti³tai²li¹. Hai³txi³ã³nĩn¹to³txa²lxi³xa³lho³li¹. Wxa²ne³kĩ³sa² ka³na³ka³na³te² he³la³ku³ã³ni²lã³kxi¹nx3ti³xa³lho³li¹. Nxe³ha²kxai³ ã³yain³jah¹lxi³hẽ³li¹. Nxe³sĩn¹na²hẽ³la².

35 ã³ye³ta³lun²nũ²la² yain³tũ³xa² hxi²tẽ³nha²sãn²nũ²la² ãh¹ ã³ye³sĩn¹te³nah¹lxi¹:

— Txa²sũ³nãi³. Yain³txa² ã³san¹tũ³xa² wi¹lxo³kxi²san¹nhai¹. Nxe²e³nũ²la²tũ¹xai²li² wxa²nãu²lxi³sxã³ ã³yain³sĩn¹na²hẽ³la². 36-37 Nxe³nxa²ha¹te¹yain³yain¹ju³ta² ã³txain¹nxa²ha¹te¹ ã³ya³lo³tain¹nũ²la² in³txi³nãu³xai²na²276 tũ³ka³txa² yxo²ha³kxa¹ yain³ya³sain¹na²hẽ³la².

38 Yain¹sxã³ ã³kxi²ya³sain¹ka³tu³ hã²wxãn³txa³ tri²ka²ki³a² wi¹so²xai³la³sain¹ki³a² tẽ³sxã³ ã³ye³na² wxa²nũ³ũ¹xain¹na²hẽ³la², na³vi²o²tẽ³na² ã³sa³tẽ¹ti³sxã³ã³ne³ka³tu¹ka²yan³txi³sa².

Û³yau³xai²li² sa²sai²hxa³tain¹jau³su²

39 Nxa²ha¹te¹ a³lan²ni²ha²kxai³ ha³lo²a² u²ten³sa²tã³sxã³ ã³ain¹kxan²ti³nu¹ha³lo²a² ã³lxi¹la³ ko³nxai¹nxa³hẽ³la². Nxai¹nxa³ha²kxai³ ã³ye³na² ne³kũn²tĩh³na¹tah³lxa³kxa² yũ²nxa³tĩh³na¹ ã³ai¹nha²kxai³:

— Ju¹xa¹ ã³nhe³ha³lo²sa²tã³ya³sah¹lxi³wxi¹. Nxain¹sĩn¹na²hẽ³la².

40 Kwa³thi³la³ka³txai²li² sa²ni²lã³nũ²la² hi³sa³ka³txai²li² na³vi²o²tẽ³na² ã³hau³ko³ta³ka³txai²na² sa²ta²la³kxi²ka³tu³ hã²wxãn³txa³ wã²la²ka³lo³a²kãin²ka³lo³a² ã³kũ²txi²ha²kxai³ it3ta² it3sa²ha³lo²sa²sai¹sa²sĩ¹nha²kxai³a³ĩ³ya³sain¹sĩn¹na²hẽ³la². 41 Nxe³ya³sain¹tãu³a² na³vi²o²tẽ³na² hi²sen³kxai³lu² ã³ye³nãu³ai²li² ka³yã³la² au³txi³sxa²nxa³ha²kxai³ it3sa²tã³sa²sĩ¹nha²kxai³hxi²kan¹txi³ ã³nxai³ya³sai¹nxa³ha²kxai³ it3ta² ã³nha²kxai³ na³vi²o²tẽ³na²a²ki³ki³nãu³a² ã³yo²ãu²so¹sxã³ ã³kho³thxa³kxi²sa²sĩn¹na²hẽ³la².

42 Nxa²ha¹te¹ so³ta²to² nũ³ka³txa² hi²sen³kxai³lu²:

— Tĩ¹kxain¹tũ³ka³txai²nã² sun²tã¹a³sah¹lxi³wxi¹. Wxa²ho²hi²aun³tĩh¹saun³kxa²yan³txi³su². Nxa¹nhai¹. Nxe³nyhain¹na²hẽ³la².

43 Nxe³ain¹ta¹ a²hxi²kan¹jah³lo²nu¹tai²na² sa²kxai³lu² Pau²lah³lo²nu¹ta²ã³non²ta³kxi²si¹jau³nũ³su² ã³ye³kxi²sĩn¹te³nah¹lxi¹:

— Sun²tã¹yah³lxi³txa³hẽ³li¹. Nxe³sĩn¹na²hẽ³la². Nxe³sxã³ ã³ye³kxi²xi²sĩn¹ti³ãn¹jau³kxai³la¹:

— Nxe³jah³lxi³wxi¹. Hxi²kan¹txi³ wxa²ho²tũ³ka³txi³ ã³nxai²na² wxa²ho²hi²nxa²lxi³jah¹lxi³hẽ³li¹. 44 Hã²wxãn³txa³ hxi²ka¹nxa³tũ³ka³txi³ ã³nxai²nãn²tu³hi³sa³ka³txa² sa²so¹sxã³ ã³tẽ³sxã³ ã³nho²jah¹lxi³hẽ³li¹. Nxe³nyhai¹nha²kxai³in³txi³ nũ³ka³txa² a²yxo²ha³kxa¹ ã³nho²xi² ai³sxã³ wxa²li³ya³sain¹na²hẽ³la².

28

Mal²ta²ko³xa² ai³ain¹jau³su²

1 Wxa²li³hxa³ya³sain¹nũ²la² ha³lo²a² i³lxa² i³ya¹ũ³sain¹sĩ¹te³nah¹lxi¹:

— Mal²ta²ko³su¹. Nxe³sain¹sĩ¹na²hẽ³la². 2 Nxe³nxa²ha¹te¹
wxa²li³ya³sain¹nũ²la² ko¹xai²nãn¹tũ³kã³txa² ne³kxauh²sxã³
ã³nũ²kxi²sain¹sĩ¹na²hẽ³la². Wẽ³ha²ya³xa² a³li³txa³sa²sĩ¹nha²kxai³ ha³nxe²a²
yax3sxã³ wã³nẽn³kxi²sĩ¹na²hẽ³la². 3 Nxe³nxa²ha¹te¹ Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³lu²
ha³nxe²a² so¹nũ²la² ã³na¹sxã³ ã³nhĩ³na²hẽ³la². Txih³xa² ha³nxe¹lxi³te²a²
ha³nxe²a² i³sxã³ wã²nha²kxai³ i³ha²li¹nũ²la² Pau²lah³la² hxi²ka²
hxi²kxi³sĩ¹na²hẽ³la². 4 Nxa²ha¹te¹ a²nũ²a² yxau²xai³tũ³kã³txa² i²ain¹ka³tũ³
i³ye³lain¹te³nah¹lxi¹:

— Jah¹lai²li² kō³nxe³thin¹jah¹lo²su² te²nu³tã³li¹. Nxe³ha²kxai³ i³ye³na²
i³lo³nxi²ya³lu²yã¹nx2nxa³hẽ³li¹. Nxe³kxa²ha³ta³nxãn²ti³ txih³xa² i³na³li¹.
Nxe³ha²kxai³ hĩ¹na² wan¹sxã³ ã³ya³hi²sxã³ ya²lu¹tu¹wi¹. Nxain¹na²hẽ³la².

5 Nxe³ain¹ta¹ Pau²lah³lo²nu¹ta² hi²sen³kxai³lu² i³hxi²wa³tã³nha²sxã³ txih³xa²
i³yi²i³sĩ¹na²hẽ³la². 6 Nxe³ha²kxai³ ã³yah³sxã³ ya³lu²ju³ta² i²te³lhxã³
wah³nxa³kxain¹sĩ¹na²hẽ³la². Yxãn¹ta¹ wi¹lain³nha²sĩ¹na²hẽ³la². Hai³txi³
ya³lu²sĩ¹nxa³hẽ³la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² i³wa²li²sxã³ e³lain¹sĩ¹te³nah¹lxi¹:

— Jah¹lai²li² Txa²wã¹sũ³nu²su² te²nu³tã³li¹. Nxain¹sĩ¹na²hẽ³la². Yxãn¹ta¹
wi¹la³la³kxi²sxã³ e³lai¹nxa³hẽ³la².

7 Nxain¹nxa²ha¹te¹ Pu²bli³o³jah³la² ha³lo²a² wa³kxẽn³yah³lo²su²
hxai²na²hẽ³la². A²nxe³jah¹lai²na² a²sxi²ta² u²lxa³ha²kxai³ wxã³sxã³
ã³wih¹yain¹si¹nha¹jau³su² i³ye³kxi²sain¹sĩ¹na²hẽ³la². Nxe³ha²kxai³
ã³wi¹nhãn¹nũ²la² ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ yxau²a³lan²sĩ¹na²hẽ³la². 8 Nxe²
yxau³nha¹tũ³kxai³lu² Pu²bli³o³jah³lai²na² wĩ³na² kãin² i³ton³na²hẽ³la².
Kãin² si³yuh²hi²ha²kxai³ kãin² i³hĩ¹la³kxi²nha²to³ha²kxai³ nxe³sĩ¹na²hẽ³la².
Nxa²ha¹te¹ Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³lu² ã³tũ³sxã³ i²sĩ¹na²hẽ³la².
i²te³na¹ Txa²wã¹sũ³na² i³ye³kxi²sãn²nũ²la² wxa²wxai³kxi²na²hẽ³la².
Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² we²txi²sĩ¹na²hẽ³la². 9 Nxe³ju³tan¹te²kxa³yan³tũ³ta¹
a²nũ²a² i³ton³te²na² i²li³te²a² yxo²ha³kxa¹ wxã³yain¹nũ²la² Pau²lah³lo²nu¹ta²
hxi²ki³kxai³lu² wxa²we²tain¹sĩ¹na²hẽ³la². 10-11 Nxe³ain¹jut3su²
i³ka³li³hai¹nha²ha²kxai³ yen³kxa² ka³lxa¹txi³ ũ³hũ¹sain¹sĩ¹na²hẽ³la².

Ro²ma²thĩ³na² ai³ain¹tãu³su² jau³su²

Nxa²ha¹te¹ i³la³kxa² ki³ha¹li¹ ka³na³ki¹ sa²tã³tĩn¹nũ²la² ti³ha³la²
ne³ki³so³nha²kxai³ na³vi²o²tẽ³na² A³le³syãn²tre²thĩ³na² wxã³ka³lo²a²
ti³ha³la² yxau³sxã³ka³lo³a² a³li³te³lhxã³ nxe³sĩ¹na²hẽ³la². Nxe³ka³lo³a²
Ti³o³sku²ru²ka³lo³su¹. Ai¹nhxai²na²hẽ³la². Nxe³ha²kxai³ a³li³xi²ya³sain¹ti³wa³kxa²
ya³li³sain¹sĩ¹tũ³kã³txa² a²yen³kxa² tẽ³sxã³ ã³nxai³nha¹kxi³nũ³a²
ãu¹la³kxi²sain¹sĩ¹kxe³su² ũ³hũ¹sain¹sĩ¹na²hẽ³la². 12 Nxe³ya³sain¹ka³tũ³
a³li³xi²sxã³ ai³nhãn¹nũ²la² Si²ra³ku²sa²thĩ³na² ã³ya²sxã³ ã³wi¹ha³sain¹na²hẽ³la².
Ã³ya²sxã³ ã³wi¹ha³sain¹nũ²la² ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ yxau²a³lan²nhãn¹nũ²la²
a³li³xi²ya³sain¹na²hẽ³la². 13 A³li³xi²ya³sain¹nũ²la² Re²ji³o³thĩ³na² ã³ya²sxã³
ã³wih¹ya³sain¹na²hẽ³la². Nxe³nũ²la² a³lan²tãu³a² txa²si³yo³na² it3ta²
wxã³ha²kxai³ a³li³xi²ka³tũ³ ye³ha¹li¹ ai³la³la²ni²tãu³a² Po³su³o²li²thĩ³na²
ã³ya²sxã³ ã³wi¹ha³sain¹na²hẽ³la². 14-15 Nxe³ya³sain¹tãu³a² a²nũ²a²
Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² yxo²te²te²a² i³ha¹ja³sain¹sĩ¹na²hẽ³la². Nxe³sxã³
i³ye³kxi²sain¹sĩ¹te³nah¹lxi¹:

— Txa²sxi²ha² ā³wih¹jah³lxi³hē¹li¹. Ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ yxau²a³lan²ni¹jah³lxi³hē¹li¹. Nxe³sain¹sī¹nha²kxai³ ā³wih¹sxā³ yxau³sī¹na¹hē³la². Yxau³a³lan²ya³sain¹tj³kxai³lu² nū¹ka³na¹ Ro²ma²thi³na² yxau³son³sī¹na¹jau³su² ha³ta³nxe³yain¹sī¹na¹nū²hē³la². Nxe³ha²kxai³ a³li³ain¹nū²la² Pra³sa³ ti³ A²pi²o²thi³na² Tres² Vēn²tas²thi³na² nxe³sxā³ wahx³sain¹sī¹nū²hē³la². Nxe³ain¹tj³kxai³lu² Po³su³o²li²thi³na² a³li³xi²nha¹nū²la² Pra³sa³ ti³ A²pi²o²thi³na² Tres² Vēn²tas²thi³na² sxā³ ā³wih¹sxā³ i³ha¹txi²sain¹sī¹na¹hē³la². Nxe³jut³su² Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³ ka³lih³kxi²la²nha² i³ya³lo³ti²sxā³ Txa²wā¹sū³na² wi¹lxo³kxi²si¹jau³su² i³ye³kxi²sī¹na¹hē³la². Nxe³ya³sain¹nū²la² ā³sa²so¹sain¹sī¹sxā³ ā³wa²li²sxā³ Ro²ma²thi³na² ā³ya²sxā³ ā³wi²xi²a³sain¹sī¹na¹hē³la².

Ro²ma²thi³na² yxau²xai³jau³su²

16 Ā³ya²sxā³ ā³wi¹ha³sain¹nū²la² Ju²lah³lo²nu¹ta² hi²sen³kxai³lu² Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³ ū³tj¹kxi²nxa³hē³la². Hāi¹sxā³ i³ye³kxi²te³nah¹li¹:

— Wxa²sxi²khai³xa² yxau³sē¹li¹. Ū³ti¹kxi²nxa²hxa³lho³li¹. Nxe³ha²kxai³ txa²sa³wi³sai²na² so³ta²to² ka³na³ka³na³jah¹lai²na² yxau³ya³nx²tu¹wi¹. Nxe³sī¹na¹hē³la².

17 Nxa²ha¹te¹ ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ a³lan²ni²sxā³ Pau²lah³lo²nu¹ta² hi²sen³kxai³lu² Ju³te²a² hxi²kan¹ta²nāu³xa² i³kaix¹so¹ta¹hxi²hē¹la². Nxe³ha²kxai³ wxā³sxā³ ā³nū²kxain¹nū²la² i³ye³kxi²te³nah¹li¹:

— Nxe³jah³lxi³wxi¹. Txa²wā³tā³sah¹li¹li¹. Ain³kxi²sah¹li³hē¹li¹. i³ye³kxi¹nx²ta¹tu¹wi¹. Kxā³nxi¹tā² Je³ru³sa³lē²thi³na² yxau³na²hi¹nai³tā² ū³tj¹kxi²sain¹na²hē³li¹. Txa²si³yah³la²nāu³xu¹tai²na² wān³txa² sa²yxo²ā³nxa³ha²kxai³ txa²wā¹nū³ka³txa² ko³to¹la³kxain¹nxa³ha²kxai³ nxe²nxa³kxan²ti³ ū³tj¹kxi²sain¹nū²la² Ro³ma²no² nū³ka³txa² sa²nūh¹sa²nyhai¹na²hē³li¹. Nxe³sa²nyhai¹nha²kxai³ kāin² i³wā³wā³txi³sain¹sān²ka³tu³ hā²wxān³txa³ i³ye³kxi²sain¹te³nah¹li¹:

“Ko³to¹la³kxin¹ju³ta² i²nxa²sī¹nxa³wi¹. Nxe³ha²kxai³ ā³wa²sut¹sī¹nī¹ju³ta² wain³sī¹na³li¹.”

19 Nxe³sain¹ta¹ Ju³te²a² nū³ka³txai²na² ā³nhai¹tū³te² nū³ka³txai²na² wān³txi³kxai³lu¹: “Kwa²xah³li¹li¹. Su²lhā³jah¹li³hē¹li¹.” Nxain¹na²hē³li¹. Nxai¹nha²kxai³ Se²sa³jah¹la² i³hau³ko³tūh¹sain¹ju³ta² i³kaix¹ta²lxan¹ta²wi¹. Yxān¹ta¹ Se²sa³jah¹la² i²a¹kxai²nān²tu³ txa²nū³ka³txa² ko³nxe³te²lo³tai¹na¹ju³ta³nū³a² yū²nxa³lho³li¹.

20 Nxa¹jut³su² i³ye³kxi²si¹nx²ta¹jau³su² i³kaix¹txa²lxa¹wi¹. Txa²wā¹sū³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lo³jah¹la² yxo²i²a¹wi¹. Nxe³na¹kxa²yā¹nxe² I³sa²e² nū³ka³txa² yxo²i³yah³li³nū³ni¹li¹. Jā¹nxe³na¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² kwa³thi³lī³na² tīh³nai²li² sa²hxi²tai³kxi²sain¹na²hē³li¹. Nxe³jau³su² tai²li² i³ye³ye¹nx²ta¹wi¹. Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³lu² nxe³ta¹hxi²hē¹la².

21 Nxe³nxa²ha¹te¹ Ju³te²a²nāu³xu¹tai²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— Jau¹xai²na² hai³txi³ ain³kxi²nha²sī¹nxa³hē³li¹. Ha³teḡ³nxā³nxa² wxā²nxa³hē³li¹. Txa²wā³tā³nāu³xa² ko³nxe³te²lo³nxain¹jau³xa² ain³kxi²nha²sī¹nxa³hē³li¹.

22 Nxe³yān¹ta¹ tū¹ka³txai²na² wxāi²yā¹nxa² yxo²i²ain¹te²nāu³a² ko³nxe³te²lo³tai¹nhxi²na²hē³li¹, ti¹ai²nān¹tū³ka³txa²su¹. A²nxe³ju³tai²li² i³yau¹ū³sa²nhīn¹jau³su² ten³sa²sī¹nhai¹.

23 Nxe³sa²sī¹nha²kxai³ ka³nxa³ha²ta² ā³wā³li²sī¹na¹tu¹wi¹. Nxe³hī¹na¹ i³yau¹ū³sa²sī¹nhē³li¹. Nxain¹ta¹hxi²hē¹la². Nxe³nū²la² ka³nxa³ha²ta³kxai³lu² a²nū²a² ka³lxa¹txi³ wā³lain¹ta¹hxi²hē¹la². Nxa²ha¹te¹ Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³lu²

Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wi¹jau³xa² Txa²wā¹sū³na² hxi²ki³kxai³lu²
 Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yau³tāu³lot³ju³ta² nxe³jau³xa² i³hen³txi³ta¹hxai²hē¹la².
 Nxe³ha²kxai³ e³sū²ni²ta¹hxai²hē¹la². i³yau¹ū³hain¹te³nah¹li¹:

— Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² Je³su²jah³la² sa²si¹hā³ū¹nhē³na²hē³li¹.
 Nxe³jah¹lai²li² Moi³se²ah³lo²nu¹ta²na² wān³txa² i³yau¹ū³nē³lha²kxai³
 Sū³na² wān³txa² i³hen³txi³tū³kā³txu¹ta²na² wān³txa² i³yau¹ū³nē³lha²kxai³
 nxe³jah¹lo²su² na²hē³li¹. Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³lu² nxe³ta¹hxai²hē¹la².

²⁴ Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² a²wā³kxi³kxai³ yxo²i²ai¹nha²kxai³ a²wā³kxi³kxai³
 yxo²i²ai¹nxa³ha²kxai³ nxain¹ta¹hxai²hē¹la². ²⁵ Nxai¹nha²kxai³
 hā²wxān³txa³ a³li³ain¹tāu³a² i³ye³ye³lain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxain¹nxa²ha¹te¹
 Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³lu² i³ye³kxi²te³nah¹li¹:

— Kxā³nhi¹nu¹ta²na² Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³txa² hi²sen³kxai³lu²
 I³sa³i²ah³lo²nu¹ta²na² i³ye³kxi²ta¹hxai²hē¹li¹. ²⁶⁻²⁷ i³ye³kxi²te³nah¹li¹:

“Wxa²nū³ka³txa² ko³nxe³thi¹nain¹na³li¹. Txa²wān³txa² te³nai¹nxa³wi¹.
 Yxo²i²sai¹nxa³wi¹. Nxai¹nha²kxai³ a²yen³na² whāi²na¹ wxa²ye³ti¹i²
 a²ne³nxē³na² whāi²na¹ wxa²ne³tū¹i² nxe³kxa²yā¹nxain¹na³li¹.
 Nxe³ha²kxai³ a²ē¹nāu³ai²na² ka²nha²kxai² ā³ne³wxe³ai¹nxa³lho³li¹.
 Nxe³yān¹ta¹ nxai¹nxa³ke³la³te²kxai³ a²yen³na² ā³ye³wxe³ai¹nha²kxai³
 a²ne³nxē³na² ain³kxai¹nha²kxai³ nxe³sxā³ a²ē¹nāu³ai²na² txa²wān³txa²
 ā³ne³wxe³ain¹kxai²nān²tū³ yxo²i²sai¹nhī³nx2na³li¹. Nxe³kxi²nān²tū³
 a²ē¹nāu³ai²na² sa²hau³ko³tai¹nhī³na¹wi¹. Yxān¹ta¹ te³nai¹nxa³wi¹.
 Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² txa²wān³txai²li² ā³ne³wxe³ai¹nxa³wi¹.
 Jā¹nxai¹nha²kxai³ wxa²nū³ka³txa² ai³sxā³ i³hen³txai¹nhē³li¹.
 i³hen³txai¹nīn¹te³nah¹li¹: ‘Hī¹na² wān³txa² ain³kxah¹lin¹tu¹wi¹.
 Yxān¹ta¹ ā³ne³wxe³yah²lxan³tho³li¹. Te²yā¹nxe³sxā³ i³ah³lin¹tu¹wi¹.
 Yxān¹ta¹ ā³ye³wxe³ah³lxan³tho³li¹.’ ”

Nxe³jau³xai²na² Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³txa² hi²sen³kxai³lu²
 I³sa³i²ah³lo²nu¹ta²na² nxe²i³hen³txi³ta¹hxai²hē¹li¹.

²⁸ Jā¹nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wxa²ē¹na² sa²hau³ko³nx2ti³jau³xai²na²
 ten³yah²lxan³ti²tū³wi¹. Yah²lxa³nha²kxai³ Ju³te²a² nū³kā³txi³sxa³te² nū³kā³txa²
 i³hen³txai¹na¹tu¹wi¹. Nxe³tū³kā³txa² ain³kxi²sain¹tu¹wi¹. Nxe³na¹jau³xai²li²
 wān³txi³khai³xai²la¹wi¹. Wi¹lain³kxi¹jah³li³hē¹li¹. Pau²lah³lo²nu¹ta²kxai³lu²
 nxe³ta¹hxai²hē¹la². ²⁹ Nxe²e³ta³lun²yain¹nxa²ha¹te¹ Ju³te²a²nāu³xu¹ta²na² kāin²
 i³ye³ye³li³sxā³ a³li³xain¹ta¹hxai²hē¹la².

³⁰ Nxa²ha¹te¹ Pau²lah³lo²nu¹ta²na² ye³ha¹li¹ kwē³kon³tū³kxai³lu²
 a²sxi²khai³xa² yxau³sxā³ wa³kon³ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³tāu³a²
 a²nū²a² ha³la³ka³lxa³lon³kxain¹sxā³ wxā³kxi²nān²tū³ wi¹lhin¹sxā³
 ā³wih¹kxain¹ta¹hxai²hē¹la². ³¹ Ā³wih¹kxain¹kxi²nān²tū³ Pau²lah³lo²nu¹ta²na²
 sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wi¹jau³xa² A²hxi²kan¹ta²
 Si³yau³tāu³lo³ju³ta²nū³su² nxe³jau³xa² i³hen³txi³ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na²
 wān³txa² i³hen³txi³ha²kxai³ Je³su² Kris²tū³jah¹la² Txa²wā¹hxi²kan¹jah¹lo²su²
 ti³hi¹jau³xa² i³hen³txi³ha²kxai³ nxe³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³jau³xa²
 hāi¹nxa¹si¹jau³su² i³ye³ta¹hxai²nxa³hē¹la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² e³lai²na¹
 i³hen³txi³ta¹hxai²hē¹la².

Romanos

1 Pau²lah³lo²na¹xai²na² ũ³wha²li¹lhxã³, wxã²na² Ro²ma²thi³na² yxau³yah³lxin¹tũ³kã³txi³ i³nxai²na² ũ³wha²li¹la³kxi¹nx2ta¹wa². Txai²na¹xai²na², Je³su² Kris²tu³jah¹la² a²sa³wit3sa¹ha²kxai³, Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² a²wa³ka³li³lot3sxã³ yxau³xai³jah¹lo²su² na¹ha²kxai³, Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ i³hait1so¹sa²kxe³su² na¹ha²kxai³:

— Sũ³na² Si³yxau³tãu³na¹xai²na², Txa²wãn³txa² wi¹jau³xa² i³ye³sxã³ a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ i³yau¹ũ³txai¹nhẽ³li¹. Nxe³sih¹nx2ta¹jau³su² i³hait1so¹nx2ta¹i¹. Nxe³sa²kxah³lo²su² na¹ha²kxai³, na¹wa².

2 A²nxe³te² wãn³txa² Je³su² Kris²tu³jah¹la² i³yau¹ũ³nẽ³jau³xa² wi¹jau³xai²na², Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a² kxã³nãu³u¹ta¹na² i³ye³ka³tu³ wã²nxũ¹h¹ sa²yxo²we¹nha²sxã³ sa²yxo²ã³nha²nxa³sxã³ i³ye³ta¹hxai²hẽ¹la². I³ye³jau³xai²na² sa²kxai³lu², a²nũ²a² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² i³hen³txi³tũ³kã³txu¹ta² i³sa²si¹hã³ũ¹nhẽ³kxah³lo²nãu³xu¹ta² sa²kxai³lu² ain³kxi²so¹sxã³ ha³teh³nxã³nxãu³a¹ ũ³wha²li¹la³kxi¹nẽ³to³ta¹hxai²hẽ¹la². 3-4 Nxe³nẽ³jau³xai²na², Txa²wã¹sũ³na² A²ta²ha², Txa²wã¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² a²i³lxa² Je³su² Kris²tu³jah¹la² i³yau¹ũ³nhẽ³jau³su² hĩ³nx2na³la². A²nxe³jah¹lo²su² te²kxai³lu¹, txa²wã¹ha³lo²ai²na² ã³wxã³nũ¹nhẽ³lhxã³, a²nũ²su² wen¹sxã³ Ta³vi²yah³lu¹ta¹na² a²sa³wi³sa²wen¹sxã³a³li³lah¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹, Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³jah¹la² wi¹lhin¹jah¹la² hi²sen³su², nũ³kxũn³txi³ Je³su²jah³lai²na² ya³lu²ju³ta² ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²si¹ta¹hxai²hẽ¹la². Ain¹sxã³:

— Je³su²jah³la² a²ya³la³tu³ Txa²tah²khaix¹la¹la¹. Na¹ha²kxai³, ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²si¹ha¹i¹. Sũ³na² Si³yxau³tãu³na¹xai²na² ya³nx2ta¹i¹. Nxe³jau³su², a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ nxe³te²qj³na¹xai²na² nũ³kxũn³txi³ wxa²ye³ka¹tẽ³ta¹hxai²hẽ¹la². 5 Nxe³ju³ta², Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a² hi²sen³su² Je³su²jah³lai²na² wxa²hait1so¹sa²te³lhxã³ i³ye³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹, A²si³yxau³tãu³a² wãn³txai²na² sa²kxai³lu¹, Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu¹ ain³kxi²so¹sxã³ wxa²hait1so¹sa²te²an¹jau³kxai³lu¹:

— Nxe³3sã¹lxi¹. Wxã²na² Pau²lah³lo²i³nxai²na² wxa²hait1so¹khai¹nxe³nxa²ha¹kxe³nũ³k Nxe³nxa²ha¹ka³tu³, a²nũ²a² yuh³xai²nãn¹te²nũ³kã³txi³nãu³xai²na²

yxo²ha³kxa¹ i³ye³sxã³, yxo²i²sa²si¹hai¹nĩn¹jau³nũ³su² i³ye³kxi², i³ye³ta¹hxai²hẽ¹la² sa²yxo²wet1sa²si¹hai¹nĩn¹jau³nũ³su² i³ye³kxi², tĩh³na² wi¹tĩh³na² ã³nxai³ain¹si¹hai¹nĩn¹jau³nũ³su² i³ye³kxi², nxe³txai¹nhẽ³li¹. Ai¹nĩn¹kxai²nãn²tu³, ã³yã³nhai¹tain¹tũ³kã³txa² Je³su²jah³lo²na¹xai²na² sa²yxo²wet1sain¹tu¹wi¹. Nxe³jau³xai²na² Je³su²jah³la² a³lxi²khai¹nxe³sa²kxe³su² sain¹na²hẽ³la².

6 Te²yã¹nxe³sxã³, wxã²na² sa²kxai³lu² Ro²ma²thi³nãn¹tũ³kã³txi³ i³nxai²na² sa²kxai³lu², Je³su²jah³la² ã³wxe³nũ¹yah³lxin¹te² i³nxai²na² sa²kxai³lu² Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ i³kaix1so¹nxa²lxi³kxe³nũ³kã³txi³yah³lxi³nũ³ni¹lxa². Yah³lxi¹nha²kxai³, Je³su²jah³la² a²wẽ³ha³lxi³syah¹lxi³nũ³ni¹lxa².

7 Yah³lxin¹jut3su², txai²na² Pau²lah³lo²na¹xai²na² ũ³wha²li¹la³kxi¹nx2ta¹wa². Wxã²na² Ro²ma²thi³nãn¹tũ³kã³txi³ i³nxai²na² Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ a³lxi¹nx2ti³sxã³ wxa²hait1so¹nx2ti³na³la². Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² yxo²i²yah³lxin¹te² i³nxai²na²:

— Sũ³na² Si³yxau³tãu³na¹xai²na² Txa²nũ³kã³txi³lo³txa²lxa¹i¹. Nxe³nx2ti³na³la². Nxe³tũ³kã³txi³ i³nxai²na² Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ Txa²wã¹wi³nu²su²

na³la². A²nxe³te²a² A²ki³lha³lxa² a²i³lxa² Je³su² Kris²tu³jah¹la²
Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lxā²na³la². Ha¹lin¹ya³te²nāu³xai²na²
kāin² thāi³ti³la² a³lxi¹nx2ti³si¹jau³nū³su² te³ni², wxa²nxū²kwai³nāu³a²
ā³nāu²no³txa²lxi³si¹jau³nū³su² te³ni², nxe³ti³ten³nxa²lxa¹nha²wa².

Pau²lah³lai²li² Sū³na²ĩ³ye³kxi²jau³su²

8 Nxe³nx2ta¹ka³tu³, nxe² e³kxi¹nx2ta¹wa². Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹
wi¹wi¹nxe² sa²yo²we¹jah³lxi³to³ta¹hxain¹ti³ai¹ti²tu³wa². Yah³lxin¹ju³ta²
a²ha³ta³nxa², a²nū²a² yuh³xai²nān¹tū³ka³txa² yo²ha³kxa¹ ain³kxain¹na³la².
Ju¹ta² ka³lih³khaix1sa³nha²wa². Na¹ha²kxai³, Je³su² Kris²tu³jah¹la²
ĩ³ye³kxi²to³ha¹wa².

— Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ wi¹lhin¹jah¹lai²la¹i¹. Nxe²to³ha¹wa².
9 Na¹ha²kxai³, Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ a²wa³ka³li³yu³ta³lot3sxā³
kāi³jah¹lo²sa¹wa². Na¹ha²kxai³, wān³txa² wi¹jau³xa² e³sxā³ Txa²wā¹sū³na²
A²ta²ha² a²i³lxa² Je³su²jah³la² a²yxau²xai³la³nhē³ju³ta² e³jah¹lo²sa¹wa².
Na¹ha²kxai³, txai²na² Sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ ĩ³ye³kxi²na¹kxai²nān²tu³,
sa²hau³ko³txa²lxi³si¹ha¹jau³nū³su² yo²ha³tin³ti³ ĩ³ye³kxi²to³ha¹wa².
Nxe³na¹ju³ta², wān³txi³khai³xa² e³a¹wa². Txa²wā¹sū³na² ain³kxi²sa²na³la².
Nxe³ha²kxai³, txa²wān³txai²na² ĩ³yo²nū¹nū³sa²jah¹la²nū³a² yū²na³la².

10 Na¹ha²kxai³, Sū³na² ĩ³ye³kxi²na¹kxai²nān²tu³:
— Ro²ma²thi³nān¹tū³ka³txa² ā³nxai³si²ti³ten³khai³1sa³nha²wi¹. Ha³lo²a²
hxi²kat1sē¹li¹. “Wī¹na³na¹. Sū³na² ĩ³nxai²na² nū¹lxai²nān²tu³ti¹.
Nxe²to³hxai²na¹hē³la². 11 Ā³nxai³si²nx2ta¹ju³ta³nū³a², ten³khai³1sa²to³nha²wa².
Na¹kxai²nān²tu³, ĩ²nx2ta¹kxai²nān²tu³, Sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² ha³lo²a²
wi¹ju³ta² ĩ³yau¹ū³sain¹kxe³su² ju³ta² wā²nhū¹nx2ta¹ka³tu³ ĩ³yau¹ū³nx2ta¹tu¹wa².
Ī³nxū²kwai³lxū¹nx2ti³txai²la². Nxe³nx2ta¹kxai²nān²tu³, hxi²ka¹ka¹nhe²la²
wxa²ē¹nāu³a¹ au³txi³ e³kxi²nha²sxā³ yxau²xai³lyah³lxin¹tu¹wa².
12 Nxe³ha²kxai³, ā³nhxi²nū¹yhu¹kī³tu¹wa². Nxe³kī³kxai²nān²tu³,
wxāin²txi³ Sū³na² sa²yo²we¹ta¹ju³ta² ĩ²sah¹lxin¹kxai²nān²tu³,
wxa²ē¹nāu³a¹ ĩ³nxū²kwai³lxū¹nx2ti³tu¹wa². Te²yā¹nxe³sxā³, txain²txi³
Sū³na² sa²yo²we¹jah³lxin¹ju³ta² ĩ²nx2ta¹kxai²nān²tu³, txa²ē¹nāu³a¹
ĩ³nxū²kwai³lxū¹sa³tu¹wa². Nxe³sxā³, ā³nhxi²nū¹yhu¹kī³tu¹wa².

13 Txa²wā³tā³nāu³xāi³. Txa²wān³txai²na² wi¹kō³nha¹jah³lxi³hē¹la². Txai²na²
ye³ka³lxa¹txi³ txa²ē¹nāu³a¹ e³kxi²nha²to³ha¹te³nah¹lxi¹.

— Ro²ma²thi³nān¹tū³ka³txa² ā³nxai³si²a¹tū¹xā¹. Nxe²to³ha¹hē¹la².
Na¹kxan²ti³, hxe³lo²a² ĩ²li³ju³ta² ā³nhxi²kat1sa²hxai²nxa³hē¹la². Jā³1sa³nha²wa².
Sa³ha²kxai³, nxe³nx2ti³to³h³nxa³hē¹la². Na¹ha²kxai³ ha³teh³nxā³nxai²na² so¹lxi³
ū³wha²li¹la³kxi¹nx2ta¹wa². Yxān¹ta¹, yxan¹nāu³a¹ wxā³si²nx2ta¹kxai²nān²tu³,
Sū³na² ā³ne³wxe³nū¹sih¹nx2ta¹jau³su² yo²nū¹nū¹nx2ta¹tu¹wa². A²nū²a²
nū³ka³txi³ ā³xa² yo²nū¹nū¹hai¹na¹kaix3 jā¹nxe² ya³nx2ti³ti³ten³sa³nha²wa².
14 Je³su²jah³la² wxa²hait1so¹sa²sxā³ wān³txa² wi¹jau³xa² a²nū²a² yo²ha³kxa¹
ĩ³yau¹ū³hxat3nx2ti³si¹ha¹jau³nū³su² ĩ³sa²si¹hā³sa³na²hē³la². Na¹ka³tu³,
ĩ³sa²si¹hā³sa²jau³xai²na² sa²yo²we¹ta¹lu²na¹ju³ta³nū³a² wain³hī³nx2na³la².
Na¹ha²kxai³, a²nū²a² Kre²ku²yau³xa² ĩ³ye³ain¹tū³ka³txain²txi³ Sū³na²
wān³txa² ĩ³yau¹ū³hai¹na¹ha²kxai³, a²nū²a² ā³xa² Kre²ku²yau³xa²
ĩ³ye³ai¹nxa³tū³ka³txain²txi³ jā¹nxe², a²nū²a² ha³teh³nxā³nxa²
ā³ne³wxe³khai³1tū³ka³txain²txi³ jā¹nxe², a²nū²a² ā³ne³wxe³nxa³tū³ka³txain²txi³
jā¹nxe², nxe²xai³na¹ju³ta³nū³a² ten³sa³nha²wa². 15 Te²yā¹nxe³kxe³hū³nxe²

wxa²nũ³ka³txai²na² Ro²ma²thi³nã¹tũ³ka³txi³ i³nxa²na² Sũ³na² wãn³txa² i³yau¹ũ³nhũ³nx2ta¹ju³ta³nũ³a² ten³khaix1sa³nha²wa².

Sũ³na² wãn³txa² wã³nxĩ¹jau³su²

16 Txai²na¹xai²na² Sũ³na² wãn³txa² wi¹jau³xa² i³yxo²kãin²ti²la²nha²sxã³ e³kxi²na¹wa². Hai³txi³ ãu²li²ti³hex1na¹jau³sxa³wa². Nxe³ha²kxai³, na¹wa². Nxe³jau³xai²na², a²nũ²a² i²li³te²a² yxo²ha³kxa¹.

— Sũ³na² wãn³txa² yxo²i²a¹xã¹. Nxe³te²su² kxai²nãn²tu³, Je³su² Kris²tu³jah¹la² hxi²ki³kxai³lu² a²ko³nxe³ti³ kãi³ju³ta² ã³wa²sut1sxã³ ka³te³na² wi¹tãu³a¹ yxau²xai³te²su² hũ³nx2na³la². Txa²wã¹sũ³na² nũ³kxũ³khai¹nxe³ha²kxai³ a²wãn³txa² wi¹jau³xa² wxi²kan¹jau³su² na³la². Nxe³ha²kxai³, nũ³kxũ³txi³, ã³wxex³nũ¹te²su² te²a² yxo²ha³kxa¹ sa²wa²su¹tai¹nhũ³nx2na³la². ã³wxex³nũ¹hain¹tũ³ka³txa² sa²kxai³lu², Ju³te²a² ye²tũ³ka³txa² Sũ³na² nũ³kxũ³txi³ sa²wa²su¹tain¹sãn²ka³tu³, hã²wxãn³txa³ a²wã³kon³tũ³ka³txa² sa²kxai³lu², Ju³te²a² nũ³ka³txi³su² ye²nxa³te²a² sa²kxai³lu², Sũ³na² nũ³kxũ³txi³ sa²wa²su¹tain¹nũ³nha²kxai³, nxe³hĩ³nx2na³la². 17 A²nxe³te² wi¹jau³xa² i³yau¹ũ³nhẽ³ju³ta², Txa²wã¹sũ³na² wain³te²lo³tẽ³ju³ta², a²nũ²a² Je³su²jah³la² yxo²i²te²su² te²a² so¹li³ wain³te²lo³tẽ³ju³ta² nxe³te³nah¹li¹.

— A²nũ²a² yxo²i²sa²te²su² te²a² a²yxo²ha³kxa² so¹li³ wain³te²lo³ta¹tũ¹xã¹. Nxe³na¹kxe³su² te²a², kãi³te³na² wi¹khai¹nxe³tãu³a¹ so¹li³ yxau²xai³lain¹tũ¹xã¹, yxo²i²sa³ha²kxai³lã¹. Sũ³na² a²ẽ¹nãn¹jau³su² nxe³hĩ³nx2na³la².

A²nũ²a² i³lxa³thi¹nxa³jau³su²

18 Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ oh³nãu³nũ¹ka³nãu³an¹jah¹la² hi²sen³su² i³xan³txi³sxã³ ko³nxe³ti³ i³yĩ¹li²hain¹na³la². A²nũ²a² i³li³thin¹kãi³xa³ha²kxai³, a²ẽ¹nãu³a¹ i³li³thin¹ne³ki²nh²nxa³ha²kxai³ nxe³te²nãu³xa² an³txi³sxã³ ko³nxe³ti³ i³yĩ¹li²hain¹na³la². A²nxe³te² i³li³thin¹nxa³tũ³ka³txa² i³li³thin¹sxã³ kãi³ai¹nxa³ha²kxai³, Sũ³na² wãn³txi³tu³ a²ya³la³jau³tu³ ã³tũ¹kain¹na³la².

— Sũ³na² wãn³txi³tu³ a²nũ²a² ã³xa² ain³kxi²sxã³ yxo²i²ain¹kxa²yan³ti³sã¹. Ain¹jau³su² ain¹na³la². 19-20 Nxe³ju³ta², Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ a²ẽ¹nãn¹jau³su² te³nah¹li¹.

— Txa²na¹xai²na², hãi¹nxe² ka³na³ka³nat3sxã³ Sũ³na² Si³yxau³tãu³su² na¹ha²kxai³, yxau²sa²tẽ³ ai³wa³to²hi²na¹ha²kxai³, nũ³kxũ³txi³ ha³nãu³hi² ai³na¹ha²kxai³, nxe³jah¹lo²su² na¹xã¹. Na¹ha²kxai³, ha³lo²a² yuh³xai²nãn¹ta³ko³xai²na² nũ³kxũ³txi³ wi¹we¹ta¹hẽ³na¹. We¹ta³lu²na¹hi¹nãn¹ju³tu³, a²nũ²a² i²li³te²su² te²an²tu³: “Txa²wã¹sũ³na² hxi²ka² kãi³kxa² i²a¹tũ¹xã¹.” Nxe³kxi²sa³kxai²nãn²tu³, ha³lo²ai²na² wi¹we¹ta¹ko³xai²na² ye³kan¹txi³ i²hũ³nx2na³na¹. Nxe³kxai²nãn²tu³, txa²nũ³kxũ³na¹ju³ta² a³la³kxi², Txai²na¹xai²na² hãi¹nxe³te² Sũ³nu²na¹xai²na² a³la³kxi², nxe³sa²hĩ³nx2na³na¹, Nxe³ha²kxai³, Sũ³na² Si³yxau³tãu³na¹xai²na² a²nũ²a² ye³na² i²sain¹ju³ta² yũ²nxa³kxan²ti³, a³la³kxi²sain¹ju³ta³la³ yũ³hĩ³nx2na³na¹, te³nain¹ke³la³te²kxai³lã¹. Yxãn¹ta¹, kwa² i³li³thin¹nai¹nxa³kxe³su² ten³sai¹nxa³xã¹. Na¹ha²kxai³ wã²nxũh¹ hxi²ki³te²la³ nxai¹nha²kxai³ ye³khãuh³lxa³ti³hi¹ta³lxa¹na¹xã¹. Sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ a²ẽ¹nãn¹jau³su², nxe³hĩ³nx2na³la². 21 Jã¹nxe³jau³su² te³nah¹li¹.

— A²nũ²a² nũ³ka³txai²na² Sũ³nu²na¹xai²na² wi¹kãi³a¹ju³ta² i²sain¹kxan²ti³ i³sa²nẽ¹kxi²sain¹to³hxi²nxa³hẽ³na¹, “Wxãi²na² Sũ³na² Si³yxau³tãu³khaix1si¹li¹. Ha³lo²a² wi¹kãi³in¹ju³ta² ka³li³sa³nhai¹.” Ti³hex1sai¹nhxai²nxa³hẽ³na¹. Nain¹kxan²ta², on³txi³he¹nxa³jau³xa² so¹li³, hxi²ka³ka³un³jau³xa² so¹li³, a²ẽ¹nãu³a¹ i³ye³kxi²nha²,

ĩ³ne³wa³nũn³ta³ki², ain¹sã³, ka³nxah³ti³hũ³jau³xa² so¹li³ ĩ³ye³kxi²nha² ain¹tũ³ka³txai²la¹xã¹. 22 “A³la³ki²nha¹wi¹.” Nxe³tũ³ka³txai²la¹xã¹. Ain¹kxan²ti³, a³la³kxi²txi³he¹xain¹tũ³ka³txi³sxa³xã¹. Hxi²kau³kaun³tũ³ka³txai²la¹xã¹. 23 Sũ³na² Si³yxa³tãu³na¹xai²na² ya³lu²ti³he¹nxẽ¹nxa³te³na¹xai²na² ĩ³sa²nẽ¹kxi²sain¹ju³ta² wai³nhĩ³nx2na³na¹. Yxã¹ta¹ sai¹nxa³xã¹. Hã¹ĩ³xe³sxã³ ã³sa²sxã³, a²yen³kxa² a²nũ²a² hxi²kã¹ĩ³nha²kxa² so¹li³ a²nũ²hũ³ĩ³ka³txa² sa²nẽ¹kain¹na³na¹. Nxe³sxã³, a²yãu³ka³txa² a²nũ²hũ³te² a²yãu³ka³txa² so¹li³, a¹ki³hũ³te² a²yãu³ka³txa² so¹li³, ka³yxuh³hũ³te² a²yãu³ka³txa² so¹li³ txi³hũ³te² a²yãu³ka³txa² so¹li³ hxi²ka² we¹tain¹ka³tũ³, sa²yxo²wet1sxã³ ĩ³sa²nẽ¹kxain¹na³na¹.

24 ĩ³li³thin¹ti³he¹xai¹nxa³xã¹. Nxe³ha²kxai³, hã¹ĩ³xe² ã³ai¹na¹xã¹. A²ẽ¹nãu³a¹ au³txi³ yxo²kwai³nain¹jau³su², ko³nxe³thi¹ne³ki²nhain¹jau³su² kã¹ĩ³ain¹txai²lã¹. Ai¹nha²kxai³, ko³nxe³ti³ kã¹ĩ³khaix1nhyain¹na³na¹. Āu²la²to³nha²si¹jau³su² nyhain¹na³na¹. 25 A²nxe³tũ³ka³txai²na², Sũ³nu²na¹xai²na² wãn³txa², ã³na¹ki²sain¹sxã³ sa²ya¹tain¹ka³tũ³, ki³han³jau³xa² so¹li³ sa²so¹sxã³ sa²yxo²we¹tain¹tũ³ka³txai²la¹xã¹. Nain¹kxe³su², a²yen³kxa² hxi²kã¹ĩ³nha²sa²sai¹na¹kxa² hxi²ka¹nxa³xã¹. Nxe³kxan¹ti³, te²a² so¹li³ sa²yxo²wet1sxã³ ĩ³sa²nẽ¹kxain¹na³na¹. Ta¹, Txai²na¹xai²na², a²yen³kxa² yxo²ha³kxa¹ hxi²kan¹txi³ wet1sa²sai¹jah¹lo²khaix3na¹xai²na² sa²yxo²ã³sain¹na³na¹. Nxe³sain¹tũ³ka³txai²la¹xã¹. Yxã¹ta¹, Txai²na² so¹li³, a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ sa²nẽ¹ki²sa²te³sa²ju³ta² wain³na³na¹. Wain³khai¹nx2na³na¹. 26 Nxe³ha²kxai³, ten³sai¹nxa³kxe³tũ³, ã³na¹ai¹na¹hẽ³na¹. Ha¹lo²a² wã²nxũ¹ ĩ²lain¹sxã³, ko³nxe³ti³ yxo²kwai³nain¹ju³ta² yã¹nxe³sxã³ kã¹ĩ³ain¹txai²lã¹. Nain¹ka³tũ³, txu¹ha² sa²kxai³lu² in³txa² wa²ko³li²yhu¹jau³su² sa²yxo²ã³sxã³, txu¹ta¹lhun³tũ² in³txi³lot3sxã³, o²la³kxi²yhu¹na³na¹. Hai³txi³ wain³txi³ o²la³kxi²ti³he¹nx2nxa³xã¹. 27 Jã¹ĩ³xe³kxe³hũ³nxẽ², in³txa² sa²kxai³lu², txu¹ha² wain³txi³ wa²ko³li²yhu¹jau³su² sa²yxo²ã³sxã³, in³txa²lhun³tũ² yxo²kwai³yhu¹khai¹nxẽ² ũ³whĩ¹ti³yhu¹na³na¹. Ain¹ju³ta², Txai²li² ãu²li²khai¹nxẽ³sa³nhã¹. Yxã¹ta¹, tũ¹ka³txai²na² ko³nxe³ti³ kã¹ĩ³ain¹ju³ta² yo³su² yxau²xai³lhxã³ sũ³ko³nxe³ti³ yxau²xai³te²lo³ta¹na¹xã¹.

28 “Sũ³na² wãn³txi³tũ³ ain³kxi¹xi²ti³ten³sa²nxa³nha¹. Sa²yxo²we¹ti³ten³sa²nxa³nha¹.” Sai¹nhxai²na²hẽ³na¹. Sai¹nha²kxai³, hã¹ĩ³xe² ã³ai¹na¹xã¹. Wain³jau³xa² ãh¹ ĩ³ti³hxain¹nxa³lho³na¹. Ai¹na¹ha²kxai³, a²ko³nxe³ti³ e³kxi²nha²jau³xa² so¹li³ yxau²xai³lain¹na³na¹. Hai³txi³ wain³txi³ yxau²xai³ti³he¹ĩ³na¹nxa³xã¹. 29 A²nxe³tũ³ka³txa² wain³ti³he¹nxa³ju³ta² so¹li³ kã¹ĩ³to³hi², a²in³txi³sxa³te²a² tã³nxa² a²sxe³xa³ka³li³sxa³te²a² tã³nxa² ũ³whĩ¹txi³nyhu¹sxã³ yxau²xai³li², ko³nxe³ti³ kã¹ĩ³to³hi², a²nũ²a² ã³xa² yen³kxa² kãin² yxo²kwai³ni², ko³nxe³ti³ kã¹ĩ³ki²nyhu¹i², ĩ²ka³txã³yhu¹i², su²lhã³yhu¹i², kwa² wãn³txa² ĩ³ye³sxã³ ĩ³yi²vi²lhon¹ta³ki²nyhu¹i² ki²ha³ki²yhu¹i², kãin² ĩ³an³ta³kxi²yhu¹i², a²nũ²a² ã³xa² ko³nxe³ti³ hã¹ĩ³a² ĩ³he³son³ki²yhu¹i², nxe³ain¹tũ³ka³txai²la¹xã¹. 30 Jã¹ĩ³xe³sxã³ a²nũ²a² ã³xa² o³nxa³ti³lot3sxã³ ĩ³ye³kxi²yhu¹i², Sũ³na² Si³yxa³tãu³na¹xai²na² yxo²kwĩ¹kxi², kwa² yxo²kau³ka³nxe³txi³ ĩ³ye³i², kãin²ki³lo³nxe³nha²sxã³ ĩ³ye³i², yxo²ha³txe³txi³ ĩ³ye³kxi²nha², ko³nxe³ti³ kã¹ĩ³te³lhxã³ ĩ³ne³wa³kon³nha², a²wĩ³na² sa²yxo²ã³i², a²hã³ka³na² sa²yxo²ã³i² nxe³ain¹tũ³ka³txai²la¹xã¹. 31 Jã¹ĩ³xe³sxã³ hxi²kau³kaun³ti³ ĩ³ye³kxi²nha², sa²yxo²ã³nha²sxã³ ĩ³ye³i², ã³xa² ĩ³yan³ta³ki²yhu¹xa³i², a²nũ²a² ã³xa² ko³nxe³ti³ kã¹ĩ³kain¹ju³ta² ne³wã²nã³ai¹nxa³i², hã¹ĩ³xe³sxã³ ĩ³wa³li³ĩ³nha²te³lhxã³ kã¹ĩ³i²,

nxe³ain¹tũ³kā³txai²la¹xā¹. 32 Tũ¹kā³txai²na², Txa²wān³txa² i³tih³nxai¹na¹jau³xa² ā³ne³wxe³ain¹tũ³kā³txai²la¹xā¹. “A²nũ²a² te²yā¹nxe³sxā³ kō³nxe³ti³ kãi³yxau²xai³te²su² te²a² ya³lu²tu¹wi¹. Ju¹ta² wain³na³li¹.” Nxe³ai¹na¹jau³xai²na² ā³ne³wxe³ta³lu²nain¹na³na¹. Nain¹kxa²ha³ta³nxān²ti³, ā³na¹ai¹nxā³kxe³su², hāi¹nxe³sxā³ kō³nxe³ti³ kãi³sa²tē³i², a²nũ²a² ā³xa² kō³nxe³ti³ kãi³nũn³tũ³kā³txa² i³sa²nēn¹kxi² ain¹na³na¹. Txa²wā¹sũ³na² a²e¹nān¹jau³su² hũ³nx2na³la².

2

Sũ³na² kō³nxe³te²lo³sxā³ i³yī¹li²jau³su²

1 Nxe³ha²kxai³ txa²ya³lxa³nāu³ i³nxai²na² i³ye³kxi¹nx2ta¹wa². A²nũ²a² ā³xa² kō³nxe³te²la³ i³yī¹li²yah³lxi¹txa³hē¹la². Ā³xa² kō³nxe³te²la³ i³yī¹li²yah³lxin¹kxai²nān²tu³, ā³xai²na² i³yī¹li²yah³lxin¹kxa² yā¹nxe³sxā³ wā²nxũh¹ kãi³yah³lxi¹lxa². Nxe³sxā³ a²ya³la³tu³ wā²nxũh¹ te²yā¹nxe³sxā³ kō³nxe³te²la³ i³yī¹li²nhyah¹lxi¹hĩ³nxai¹lxa². 2 Yxān¹ta¹, a²nũ²a² kō³nxe³ti³ kãi³ain¹ju³ta² i³tih³nxe³nx2ta¹te¹ni²tu³wa². Nxe³ha²kxai³, te²yā¹nxe³sxā³ kãi³ain¹tũ³kā³txa² Txa²wā¹sũ³na² hi²sen³su² wā²nxũh¹ ain³nha²sxā³ kãi³ain¹kxa² yā¹nxe³jau³nũ³su² i³yī¹li²xai³ain¹tu¹wa². Txa²wā¹sũ³na² wain³txi³ ain³nha²jah¹lai¹la¹wa². Nxe³ha²kxai³ jah¹lai²na² kō³nxe³te²la³ i³yī¹lain¹kxan²ti³ wain³txi³ i³yī¹lai¹nhĩ³nx2na³la². Ju¹ta² wain³na³la². Nxe³ju³ta²li² a³la³kxi²kĩ³tā³la². 3 Yxān¹ta¹, wxāi²na² a²nũ²a² ā³xa² kō³nxe³ti³ i³yī¹lain¹yah³lxin¹kxa² yā¹nxe³sxā³ kãi³yah³lxi¹hxai¹nhē³la². Yah³lxi¹nha²kxai³, Txa²wā¹sũ³na² kō³nxe³te²lo³sxā³ i³yī¹li²nx2ti³kxa²yan³ti³su², hxi²kan¹txi³ aun³yah³lxan³kxa²yan³ti³su² ye¹nx2ta¹wa². 4 Txa²wā¹sũ³na² wi¹lhin¹khai¹nxe², thāi³ti³la² wi¹lhi¹ni², kō³nxe³ti³ kãi³yah³lxin¹ju³ta² wxāi¹ta² i³xan³ta³kxi¹nx2ti³xa¹i² nxe³ya³nx2ti³jah¹lai²la¹wa². Nxe³nx2ti³ju³ta² sa²hā³nxē¹kot3jah³lxi¹txa³hē¹la²:

— A²nũ²a² kō³nxe³ti³ kãi³ain¹ju³ta² ān³ta³lo³ta³wxe³sxā³ ā³na¹ain¹sxā³ ā³yo³o³tũ¹sain¹txai²lā¹. Nxe³jau³su², Txa²wā¹sũ³na² wi¹lhin¹ya³nx2ti³na³la². Jau¹xai²na² a³la³kxi²nhyah¹lxin¹ta²lu¹wa². 5 Yxān¹ta¹, ā³ne³wi¹xa³sxā³ ā³ne³toh³ya³sxā³ ah³lxi³to³hxa³lxa². Yah²lxan³kxe³su², yxan¹nāu³a¹, Txa²wā¹sũ³na² wain³txi³ wā²nxũh¹ ain³nha²sxā³, txa²wā¹kō³nxe³ti³ kãi³kĩ³ju³ta² i³xan³ta³kxi², wā²nxũh¹ kãi³kĩ³kxa² yā¹nxe³sxā³ i³yī¹li²xai², nxe³nē³tu¹wa². Nxe³nē³lha²kxai³, hĩ¹na² ā³ne³to³yah²lxan³kxai²nān²tu³, yah³lxin¹kxa² yā¹nxe³ yxan¹nāu³ai²na² Txa²wā¹sũ³na² kō³nxe³te²lo³sxā³ i³yī¹li²nx2ti³tu¹wa². 6 Txa²wā¹sũ³na² ũ³yho³hi²nē³ju³ta²nũ³a², a²nũ²a² wā²nxũh¹ kãi³kĩ³kxa² yā¹nxe³sxā³ ũ³yho³hi²xai³nē³tu¹wa². 7 Nxe³ju³ta², a²nũ²a² ha³lo²a² wi¹ju³ta² so¹lxi³ wi¹kāi³sxā³ yxau²xai³kxai²nān²tu³:

— Sũ³na² ka³te³na² wi¹ti³hit1sa³txai²lā¹. Sũ³na² sa²nēn¹ki²sa³txai²lā¹. Nxe³jau³su², yxau²xai³jah¹lo²su² kxai²nān²tu³, Txa²wā¹sũ³na² Si³yxau²tāu³a¹ ka³te³na² wi¹tāu³a¹ ũ³yhen³kxi²kah³lo²su² hĩ³nx2na³la². 8 Yxān¹ta¹, a²nũ²a² ā³su² kxai²nān²tu³:

— Te³na¹jau³xa² so¹lxi³ kãi³a¹tũ¹xā¹. Sũ³na² wān³txa² sa²yo²we¹txā³lho³na¹. Hāi¹nxe³sxā³ kō³nxe³ti³ kãi³a¹tũ¹xā¹. Nxe³jah¹lo²su² kxai²nān²tu³, kō³nxe³ti³ kãi³ain¹ju³tan¹te²kxa²yan³tu³ Txa²wā¹sũ³na² i³xan³ta³kxi²sxā³ khāuh³lxa³txi³sxā³ i³wai¹tain¹kah³lo²su² hĩ³nx2na³la². 9 Jā¹nxai¹jau³su², a²nũ²a² kō³nxe³ti³ kãi³ain¹tũ³kā³txa² yxo²ha³kxa¹ Txa²wā¹sũ³na² Hi²sen³su² khāuh³lxa³ti³hi¹tain¹tu¹wa². Nxe³ju³ta²sa¹, Ju³te²a² nũ³kā³txa² ā³nhait1sxā³

ko³nxe³ti³ kãi³te²a² kãin² khãuh³lxa³ti³hi¹tai¹nha²kxai³, te²u¹ã¹nxe² Ju³te²a² nũ³kã³txi³sxa³tũ³kã³txa² ã³nhait¹sxã³ ko³nxe³ti³ kãi³te²a² yxo²ha³kxa¹ khãuh³lxa³ti³hi¹tain¹nũ³nha²kxai³, nain¹tu¹wa². ¹⁰ Yxã¹ta¹ a²nũ²a² wi¹kãi³tũ³kã³txa² yxo²ha³kxa¹, Txa²wã¹sũ³na² i³kã³li³hain¹sxã³ Ju³te²a² nũ³kã³txa² ã³nhait¹sxã³ wi¹kãi³te²a² kãin² wxi²kin³ti³to³ti³hi¹ti², kãin² i³sa²nẽn¹kxi²nũ³ni², kãin² wxa²hãu²no³ti², ain¹tu¹wa². Te²yã¹nxe³sxã³ Ju³te²a² nũ³kã³txi³sxa³tũ³kã³txa² ã³nhait¹sxã³ wi¹kãi³te²a² a²yxo²ha³kxa² sa²kxai³lu² wxi²kin³ti³to³ti³hi¹tũ³ni², i³sa²nẽn¹kxi²nũ³ni², wxa²hãu²no³tũ³ni², ain¹tu¹wa². ¹¹ Nxe³ju³ta², Txa²wã¹sũ³na² a²e¹nãn¹jau³su² te³nah¹lxi¹:

— A²nũ²a² wã²nxũ¹h¹ ain³nha¹tũ¹xã¹. Na¹kxai²nãn²tu³, ko³nxe³ti³ kãi³te²a² khãuh³lxa³ti³hi¹ti², wi¹kãi³te²a² wxi²kin³ti³to³ti³hi¹ti², ha³na³kã³li³ jau¹xai² yã¹nxe³jau³xa² so¹lxi³ i³yĩ¹li²xai³lai¹na¹tũ¹xã¹. Hai³txi³ jau¹xai²na² sa²yati¹sxã³ i³yĩ¹li²ha¹ju³ta³la³ yũ³jah¹lo²txã³xã¹. Nxe³te²ju³hẽ³la².

¹² Nxe³ju³ta², Ju³te²a² nũ³kã³txa² Moi³se²ah³lu¹tai²na² i³tih³nxain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². A²nxe³tũ³kã³txa², ko³nxe³ti³ kãi³ain¹kxai²nãn²tu³, Txa²wã¹sũ³na² Si³yxa³tãu³a² khãuh³lxa³ti³hi¹tain¹tu¹wa².

— Moi³se²ah³la² wãn³txa² ã³ne³to³hai¹nxa³xã¹. Nxe³ha²kxai³, wãn³txai² yã¹nxe³sxã³ khãuh³lxa³ti³hi¹tũ¹xã¹. Sũ³na² nxe³hĩ³nx2na³la². Yxã¹ta¹, Ju³te²a² nũ³kã³txi³sxa³tũ³kã³txa², hai³txi³ Moi³se²ah³lu¹tai²na² i³tih³nx³te²tũ³kã³txi³su² ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². Nxe³ha²kxai³, ko³nxe³ti³ kãi³ain¹kxai²nãn²tu³:

— Moi³se²ah³lu¹tai²na² wãn³txa² ã³ne³to³yah³lxi³to³hxai²nxã³nhẽ³li¹. Nxe³jau³la³ Txa²wã¹sũ³na² i³tih³nxain¹te²sxa³yu²hẽ³la². Nain¹kxan²ti³ kwa² ko³nxe³ti³ kãi³ain¹kxe³su² ain¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² hxa³nai¹nhĩ³nx2na³la². ¹³ Nxe³ha²kxai³, Moi³se²ah³lu¹tai²na² i³tih³nx³ne³nẽ³jau³xa² sa²yxo²we¹ki³sxa³kxe³su², kwa² txa²wã¹ne³nxẽ³na² so¹lxi³ ne³ka²ki²ki³kxai²nãn²tu³, hai³txi³ Txa²wã¹sũ³na² wain³te²lo³tẽ³lhĩ³nx2nxa³wa². Yxã¹ta¹, wãn³txai² yã¹nxe³sxã³ kãi³ki³kxai²nãn²tu³, Sũ³na² wain³te²lo³tẽ³ju³ta³nũ³a² yũ³nẽ³lhĩ³nx2na³la². ¹⁴ Jã¹nxa¹jau³su², a²nũ²a² ju³te²a² nũ³kã³txi³sxa³tũ³kã³txa² Moi³se²ah³lu¹tai²na² wãn³txa² yũ²nxa³ha²kxai³, a³la³kxi²nha²tũ³kã³txi³sxa³wa². Nain¹kxan²ti³, a²e¹nãn¹a¹ au³txi³ ain³nha²sxã³:

— Wain³na³na¹. Nxe³jau³su², Moi³se²ah³la² wãn³txa² yã¹nxe³sxã³ kãi³ain¹kxai²nãn²tu³, a²nxe³te² wãn³txa² a³la³kxi²nha²te²hũ³nxe² sa²yxo²wet¹sxã³ yxa³u³xai³lai¹nhĩ³nx2na³la². ¹⁵ Ain¹ju³ta² ko³nxe³ti³ kãi³ain¹kxai²nãn²tu³, a²e¹nãn¹a¹ au³txi³ ko³nxe³ti³ i³tih³nx³ne³nha²:

— Wai³nxã³xã¹. Nxe² wi¹kãi³ain¹kxai²nãn²tu³, a²e¹nãn¹a¹ au³txi³ wi¹lxo³ki²nha²:

— Wi¹na³na¹. Nxe² ai³ai¹nhĩ³nx2na³la². Ai¹nha²kxai³, Moi³se²ah³lu¹tai²na² wãn³txa² a²e¹nãn¹a¹ au³txi³ yũ²kxa² yã¹nxe² kãi³yxa³u³xai³lai¹tũ³kã³txai²la¹wa². ¹⁶ Txai²na¹xai²na² Pau²lah³lo²na¹xai²na² a²hĩ¹nai²na² wãn³txa² wi¹jau³xa² tah²yau³xa² a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ i³tih³nxai¹nhxai²na¹hẽ³la². Nxe³ai¹na¹jau³xai² yã¹nxe³sxã³ yxan¹nũ³a¹ sa²kxai³lu² Je³su² Kris²ti²jah¹la² sa²kxai³lu² Txa²wã¹sũ³na² Si³yxa³tãu³a¹ i³wet¹sa²so¹sxã³, a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ i³yĩ¹li²xai³nẽ³tu¹wa². Nẽ³lha²kxai³, txa²wã¹ki³na¹xai²na² a²hĩ¹nai²na² a²e¹nãn¹a¹ au³txi³ hãĩ³a² i³ye³kxi²nha²ki³jau³xa² ha³ta³nxãn²txi³, Je³su²jah¹la² wain³txi³ wã²nxũ¹h¹ ain³nha²sxã³ i³yĩ¹li²xai³nẽ³tu¹wa².

Ju³te²a² nũ³kã³txa² Moi³se²ah³lu¹tai²na² wãn³txa² i²ain¹jau³su²

¹⁷⁻¹⁸ Nxe³nxã²ha¹te¹, wxãĩ²na² sa²kxai³lu² Ju³te²a² nũ³kã³txi³ i³nxai²na² sa²kxai³lu² ne³ka²ki²sah¹lxi³hẽ¹la².

— Txai²na² Ju³te²a² nũ³ka³txi³sa¹i¹. Yah³lxi³hxai¹nhẽ³la². Yah³lxin¹ka³tu³:

— Moi³se²ah³lu¹tai²na² wãn³txa² a³la³kxi²nha¹xã¹. Na¹ha²kxai³, Txa²wã¹sũ³na² wi¹lin¹ti³hit¹sa³tũ¹xã¹. Txa²nũ³ka³txai²na² so¹lxi³ Txa²wã¹sũ³na² Sũ³ni¹khai¹ltũ³ka³txi³sa¹xã¹. Sa³ha²kxai³, Moi³se²ah³lu¹tai²na² wãn³txa² i²ta³lu²na¹xã¹. Na¹ha²kxai³, Txa²wã¹sũ³na² Si³yau³tãu³a¹ a²ẽ¹nãu³a¹ au³txi³ te³nain¹jau³su² wi¹la³la³kxi², ha³lo²a² wain³khai¹nxe³ju³ta² so¹lxi³ hxi²kan¹txi³ i³hau³kot³so², na¹xã¹. Yah³lxi³hxai¹nhẽ³la². 19 Yah³lxin¹ka³tu³:

— Ju³te²an¹jah¹lo²sa¹xã¹. Nxe³na¹ha²kxai³ a²nũ²a² ha³lo²a² wi¹ju³ta² a³la³kxi²nxa³te²su² te²a², ye³han³te²hũ³sxã³ yxau³te²su² te²a², ha³lo²a² wi¹ju³ta² i³yau¹ũ³te²hũ³jah¹lo²sa¹xã¹. Te²yã¹nxe³sxã³, a²nũ²a² Sũ³na² tĩh³na² i²xa³te²su² te²a², ka³nxah³tãu³a¹ ai³te²hũ³te²su² te²a², sa³ha²te²kxe³hũ³sxã³ sa³hau³ko³te²hũ³jah¹lo²sa¹xã¹. 20 Na¹ha²kxai³, a²nũ²a² nxũ²kwa¹wa³sã³sãn³te²su² te²a², i³wai³ki²so¹te²lhxã³ i³tih³nxe², te²yã¹nxe³sxã³ a²nũ²a² Sũ³na² tĩh³na² wẽn³sũ³sxã³ hxi²kau³kaun³te²su² te²a² i³tih³nxe², nxe³jah¹lo²su² na¹xã¹. Na¹ka³tu³, Moi³se²ah³lu¹tai²na² wan³txa² a³la³kxi²nha²ta³lu²na¹xã¹. Na¹ha²kxai³, ha³lo²a² i²li³ju³ta² a³la³kxi²ta³lu²ni², Sũ³na² wãn³txi³tu³ a³la³kxi²ta³lu²ni², nxe³jah¹lo²su² na¹xã¹. Yah³lxi³hxai¹nhẽ³la². 21 Yah³lxin¹ta¹, kwa² a³la³kxi²ki³lxi³o³nhyah¹lxi¹lxa². A²nũ²a² ã³xa² i³tih³nxe³yah³lxi³hxai¹nhẽ³la². Yah³lxin¹ta¹, te²yã¹nxe³sxã³ i³tih³nxe³nhyah¹lxi³hxai²nxã³nhẽ³la². Ya³nx2ta¹wa². Jã¹nxe³yah³lxin¹kxe³hũ³nxe²:

— Kã³sa²no¹ki²yah³lxi³txa³hẽ¹li¹. A²nũ²a² ã³xa², yah³lxi³hxai¹nhẽ³la². Yah³lxin¹kxan²ti³, a²nũ²a² ã³xa² yen³kxa² kã³sa²no¹ki²yah³lxi³hxai¹nhẽ³la². Ya³nx2ta¹wa². 22 Jã¹nxe³yah³lxin¹kxe³hũ³nxe²:

— ã³xa² sxe³xa³ka³lxa² i³wa³ni³lon³kxah¹lxi³txa³hẽ¹li¹. A²nũ²a² ã³xa² yah³lxi³hxai¹nhẽ³la². Yah³lxin¹kxan²ti³, ã³xa² sxe³xa³ka³lxa² i³wa³ni³lon³kxah¹lxi³hxai¹nhẽ³la². Ya³nx2ta¹wa². Jã¹nxe³yah³lxin¹kxe³hũ³nxe²:

— Sũ³nu²su² ki³lxi³te²a², a²nũ²a² hxi²ka² we¹kxe³su² te²a² yxo²kwĩn¹kxi²sa³nhai¹. Yah³lxi³hxai¹nhẽ³la². Yah³lxin¹ta¹, a²yen³kxa² Sũ³nu²su² ki³lxi³te²a² sxa³thĩ³nãn¹te² yen³kxa² kã³sa²no¹yah³lxi³hxai¹nhẽ³la². Nxe³ju³ta² wai³nxã³wa². Sũ³nu²su² ki³lxi³te²ain²txi³ kq³nxe³thi¹ni², a²yen³kxa² sxa³yain¹te² yen³kxain²txi³ sa³hẽt¹sa²kxai³ kq³nxe³thi¹ni², te²ju²hẽ³la². Ya³nx2ta¹wa².

23 Hã¹nxe³kxe³hũ³sxã³:

— Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² a²wa³kxẽ³nũ³ka³txi³su² na¹xã¹. Yah³lxin¹jau³su², kãin²ki³lxi³o³nha²sxã³ e³yah³lxi³hxai¹nhẽ³la². Yah³lxin¹ta¹, sa²yxõ²ã³yah³lxi³hxai¹nhẽ³la². Yah³lxi³nha²kxai³, a²nũ²a² ã³xa² sa²kxai³lu², wxa²kq³nxe³ti³, kã³yain¹yah³lxin¹ju³ta² i²nx2tain¹ka³tu³, wxã²nãn²ta³, kq³nxe³te²lo³txa²lxi¹nha²kxai³, Txa²wã¹sũ³nain²txi³ kq³nxe³te²lo³ta¹nha²kxai³, nai¹nhĩ³nx2na³la². 24 Nxe³ju³ta², Txa²wã¹sũ³na² ha³teh³nxã³nxãn¹jau³xau³hxai²tẽx1ta³la³te³nah¹lxi¹:

— Txai²li² Sũ³nu¹na¹xai²na² e³a¹wi¹. A²nũ²a² Ju³te²a² nũ³ka³txi³sxa³tũ³ka³txa² kq³nxe³te²lot3sa²sxã³ i³ye³kxi²sa²na³li¹, wxã²na² Ju³te²a² nũ³ka³txi³ i³nxai²na² kq³nxe³ti³ kã³yain¹yah³lxi³nha²kxai³lu¹. Txa²wã¹sũ³na² ta¹hxai²hẽ¹la².

25 Wxa²yu²ta² Ju³te²a² nũ³ka³txi³syah¹lxi¹lxa². Yah³lxi³nha²kxai³:

— Ũ³sa³si³tũ³ko¹kkã¹sa²kah³lo²sa¹xã¹. Sa³ha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² Si³yau³tãu³a¹ a²nũ³ka³txi³khai³su² i³yĩ¹li²nha¹xã¹. Yah³lxi³ta¹hxain¹ti³ai¹ti²tu³wa². Yah³lxin¹kxe³su², Moi³se²ah³lu¹tai²na² wãn³txa² sa²yxõ²we¹jah³lxin¹kxai²nãn²tu³, a²ya³la³tu³ Txa²wã¹sũ³na² Si³yau³tãu³a¹ a²nũ³ka³txi³khai³su² hĩ³nxã¹lxa².

Yxān¹ta¹, sa²yo²ā³yah³lxin¹kxai²lē¹. Ū³sa³si³tū³ko¹kxā¹nx2ti³xa³kā³lhū³nxe²,
 Sū³na² a²nū³kā³txi³khai³xa² i³yī¹li²nhyah¹lxan³kā³lhū³nxe²
 yxau²xai³yah³lxī³hī³nxa¹lxa². 26 Jā¹nxe³jut3su², Ju³te²a²
 nū³kā³txi³sxa³tū³kā³txi³su² te²a² ū³sa³si³tū³ko¹kxā¹nha²kah³lo²su²
 te²sxa³jai¹ti²tu³wa². Nain¹kxan²ti³, a²nxe³jah¹lai²nān²tū³, Moi³se²ah³lu¹tai²na²
 wān³txa² sa²yo²we¹tain¹kxai²nān²tū³, Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹
 wi¹lī²ai¹nhī³nx2na³la². Ain¹sxā³:

— Jah¹lai²na² ū³sa³si³tū³ko¹kxā¹nha²kxe³hxū¹jah³lo²su² na³na¹, txai²lā¹.
 Txa²wā¹sū³na² ai¹nhī³nx2na³la². 27 Nxe³sxā³, Ju³te²a² nū³kā³txi³
 i³nxai²na², Moi³se²ah³lu¹tai²na² wān³txa² ū³wha²li¹la³kxi¹nx2ti³jau³xa²
 yū², ū³sa³si³tū³ko¹kxā¹nha², yah³lxin¹kxa²ha³tā³nxān²txi³,
 wān³txai²na² sa²yo²ā³yah³lxī³hxi¹nhē³la². Yxān¹ta¹, Ju³te²a²
 nū³kā³txi³sxa³tū³kā³txi³nāu³xai²lē¹. Ū³sa³si³tū³ko¹kxā¹nhai¹nxa³kxan²ti³,
 Moi³se²ah³lu¹tai²na² wān³txa² sa²yo²we¹tain¹tū³kā³txi³sain¹na³la².
 Nxe³ain¹jau³su², wxa²ko³nxe³ti³ kāi³yah³lxin¹ju³ta², Ju³te²a²
 nū³kā³txi³sxa³tū³kā³txai²na² wxa²ye³ka¹txa²lxai¹nhī³nx2na³la². 28 Jā¹nxa¹jau³su²,
 Ju³te²a² nū³kā³txi³khai³su² jah¹lo²su² kxai²nān²tū³, sa²wai³wait3sxā³
 Txa²wā¹sū³na² wān³txa² sa²yo²wet1sxā³ yxau²xai³jah¹lo²su² hī³nx2na³la².
 Nxe³ha²kxai³, a²nū²a² kwa² txa²wā¹ye³na² i²yhu¹sxā³:

— Ju³te²a² nū³kā³txi³hū³na³na¹. A²nxe³ki³kah³lo²su² nxe³nha²ye²kxan²ti³,
 Ju³te²a² nū³kā³txi³khai³su² jah¹lo²su² tā³nxa², ā³lxī³jah¹lo²su² tā³nxa²,
 nxe³hī³nx2na³la². Jā¹nxe³sxā³, kwa² txa²wā¹wā²lai²na² so¹lxī³
 ū³sa³si³tū³ko¹kxā¹nha²sxā³, Txa²wā¹sū³na² i³lxa² i³yī¹li²nha²jah¹lo²su²
 kxai²nān²tū³, a²e¹nāu³a¹ au³txi³ sa²yo²we¹txa³kxai²nān²tū³, hai³txi³
 Ju³te²a² nū³kā³txi³khai³su² jah¹lo²la³ ti³hex1hī³nx2nxa³wa². 29 Yxān¹ta¹,
 Ju³te²a² nū³kā³txi³khai³su² jah¹lo²su² kxai²nān²tū³, Txa²wā¹sū³na²
 wān³txa² sa²yo²wet1sxā³ yxau²xai³jah¹lo²su² hī³nx2na³la². A²nxe³jah¹la²
 Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² sa²yo²we¹ti³hi¹kah³lo²su² hī³nx2na³la².
 Hxi²kan¹txi³ Moi³se²ah³lu¹tai²na² wān³txa² ū³wha²li¹la³kxi¹nx2ti³jau³xu¹tai²na²
 sa²yo²we¹ti³hi¹tē³hī³nx2nxa³wa², nxe³ha²kxai³la². Jā¹nxe³sxā³, Txa²wā¹sū³na²
 wān³txa² sa²yo²wet1sxā³ yxau²xai³jah¹lo²su² kxai²nān²tū³, Txa²wā¹sū³na²
 i³sa²nēn¹kxi²kah³lo²su² hī³nx2na³la². Hai³txi³ a²nū²a² yuh³xai²nān¹te²a²
 i³sa²nēn¹kxi²kah³lo²su² hī³nx2nxa³wa².

3

1 Yxān¹ta¹, wxāi²na² i³wā³ti³sah¹lxin¹kxai²nān²tū³:

— Ih¹nxtet3sxā³ Ju³te²a² nū³kā³txai²li² a²nū²a² nū³kā³txi³ ā³xa²
 ān³sen³sai¹yhain¹sxā³, ā²la² ha³lo²a² wi¹ju³ta² yū³tū³kā³txi³sain¹sīn¹ji¹?
 Ju³te²a² nū³kā³txa² ū³sa³si³tū³ko¹kxā¹nhain¹ju³ta², ih¹nxe³ju³ta² ha³lo²a²
 wi¹ju³ta³lo²te³lhxā³ nain¹sīn¹ji¹? 2 Nxe³sah¹lxin¹kxai²nān²tū³, txai²na¹xai²na²
 sa²kxai³lu² i³yau¹li²nx2ta¹tu¹wa². Ti³he¹nxe²nxa³wa². Sū³na² wān³txa²
 yū³sa¹nha²kxai³ kāin² ā²sen³sai¹yhain¹sxā³ wi¹ju³ta³lo²te³lhxā³ nain¹na³la².
 Wi¹ju³ta² a²hxi²kan¹khaix1nxe³ju³ta² nxe³te³nah¹lxī¹. A²wi¹lhī¹na²
 Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³su² tāu³a¹ a²wān³txi³khai³xa² Ju³te²a² nū³kā³txa²
 ūh³wxe³nū¹yhain¹ta¹hxai²hē¹la².

— Txa²wān³txi³khai³xa² i²ū³sah¹lxī³sā²nhē³li¹. Nyhain¹ta¹hxai²hē¹la².

3 Yxān¹ta¹, Ju³te²a² nū³kā³txa² ka³na³ki² te²a², Sū³na² wān³txai²na²

sa²yo²ā³sxā³ kâi³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Nain¹kxa²ha³ta³nxân²ti³, hai³txi³
Txa²wā¹sū³na² sa²yo²ā³nha²ti³hex¹jah¹lo²sxa³wa². ⁴ Txa²wā¹sū³na²
wân³txi³tu³ jau³xa² so¹lx³ e³jah¹lai²la¹wa². Ki³han³jah¹lo²sxa³wa².
Nxe³ha²kxai³, yuh³xai²nân¹tū³kā³txa² yxo²ha³kxa¹ ki³han³kxa² ha³ta³nxân²txi³,
Txa²wā¹sū³na² ki³han³ti³hex¹nxē³hī³nx²nxaxa³wa². Nxe³ju³ta², Txa²wā¹sū³na²
ha³te³h³nxā³nxân¹jau³su² te³nah¹lx¹:

— Sū³nu² Ī³nxai²na² Ī³ye³in¹kxai²nân²tu³, wain³jau³xa² so¹lx³
Ī³ye³te³si¹lx¹. Nī¹nha²kxai³, wxa²wai³nīn¹ju³ta², a²nū²a² yxo²ha³kxa¹
e³lxah²lx³tu¹wi¹. Te²yā¹nxē³sxā³, Sū³na² wân³txai²na² wain³txi³
e³xa³ki³lxo³nxē³nxain¹kxan²ti³ wxa²wân³txa² e³in¹jau³xan²tu³ e³lē³na¹
wain³txi³ e³in¹tu¹wi¹.

Ta¹hxai²hē¹la².

⁵ Jā¹nxē³kxē³hū³nxē², a²nū²a² yuh³xai²nân¹te²a² kō³nha²nxaxa³jau³su²
Ī³ye³te³nah¹lx¹:

— Kō³nxē³ti³ kâi³ki³kxai²nân²tu³, wi¹lhī³nx²na³li¹. Hâi¹nxē³sxā³,
Txa²wā¹sū³na² wain³ju³ta² wā²nxū¹h¹ ā³sai¹txi³, a²nū²a² yxo²ha³kxa¹
wi¹ wxa²ye³ka¹tai¹nhī³ki³tā³li¹. Ki³sa²kxai³, Txa²wā¹sū³na²
ā³nhxi²nū¹nū³hī³ki³tā³li¹. Nxe³ki³kxai²nân²tu³, kō³nxē³ti³ kâi³ki³kxa² yo³lha³
Ī³wai¹tē³kxai²nân²tu³, Txa²wā¹sū³na² wain³txi³ kâi³ū¹nhē³lhī³nx²nxaxa³wi¹.
Nxe³hī³nx²na³la². ⁶Yxān¹ta¹, txa²wân³txi³kxai³lu¹, Ī³wa²lū³xai¹na¹jau³xa²sa¹:

— Tā¹wi¹. Wain³txi³ kâi³jah¹lo²su² na³li¹. Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³su²
tāu³a¹, wain³txi³ kâi³jah¹lo²su² ha²kxai³, txa²wā¹ki³na¹xai²na²
kâi³ki³ju³ta² wain³txi³ wā²nxū¹h¹ ain³nha²sxā³ kâi³ki³kxa² yā¹nxē³sxā³
Ī³yī¹li²xai³nē³lha²kxai³, nxe³jah¹lo²su² na³li¹. Nxe³ai¹nhī³na¹wa².

⁷ Nxe³nxaxa²ha¹te¹, a²nū²a² ā³xa² kō³nha²nū³nxaxa³jah¹la² e³te³nah¹lx¹:

— Txa²wā¹ki³na¹xai²na² kâi³ki³ju³ta² sa²yo²ā³nha²sxā³ kō³nxē³ti³
kâi³ki³kxai²nân²tu³, Txa²wā¹sū³na² wi¹kâi³ju³ta² sa²yo²we¹nha²sxā³
wi¹ kâi³ju³ta² wā²nxū¹h¹ ā³sai¹txi³, a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ wi¹
wxa²ye³ka¹tai¹nhī³ki³tā³li¹. Ki³sa²kxai³, Txa²wā¹sū³na² kâin²
wxi²kin³ti³to³ti³hit¹si³ki³tā³li¹. Nxe³ki³kxai²nân²tu³, sa²yo²ā³nha²sxā³
kō³nxē³ti³ kâi³ki³kxai²nân²tu³, ĩh¹nxē³kxa²yān³ti³ta³ a²yoh³la³ Txa²wā¹sū³na²
kō³nxē³te²lo³sxā³ Ī³yī¹li²nē³lhī³te²la¹xā¹? A²nū²a² ā³xa² kō³nha²nxaxa³jah¹la²
ai¹nhī³nx²na³la². ⁸ Jā¹nxē³jau³su²:

— Kō³nxē³ti³ kâi³a³sah¹lx³hē¹li¹. Nxe³ki³kxai²nân²tu³, Txa²wā¹sū³na²
wxi²kin³ti³to³ti³hit¹si³ki³tā³li¹. Ju¹ta² wi¹lhī³nx²na³li¹. Jā¹nxē³jau³xai²na²
Pau²lah³lai²na² Ī³ti³h³nxē³nē³jau³xai²la¹i¹. A²nū²a² ka³na³ki² kō³nha²nxaxa³te²a²
Ī³ki³ha¹kxi²sai¹nhxai²na²hē³la². Yxān¹ta¹, Ī³wa²lū³xai¹na¹te³nah¹lx¹:

— Ā³ne³wxe³ti³he¹yxah³lxa³lx¹. Yah³lx¹nha²kxai³ e³yah³lx¹lx¹. A²ya³la³tu³,
Txa²wā¹sū³na² kō³nxē³te²lo³sxā³ Ī³yī¹li²nx²ti³tu¹wi¹. Ju¹ta² wain³na³li¹.
Nxe³ai¹nhī³na¹wa².

A²nū²a² wi¹lhī³n¹khaix¹te²a³yū²nxaxa³jau³su²

⁹ Hâi¹nxē³kxē³hū³nxē², a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ kō³nxē³ti³ kâi³ki³ju³ta³lot³sxā³
yxau²xai³ki³tā³la². Txa²nū³kā³txi³na¹xai²na² Ju³te²a² nū³kā³txi³na¹xai²na²,
hai³txi³ a²nū²a² ā³xa² ā³sen³sai¹ain¹sxā³ wi¹lhī³n¹sīn¹nxaxa³wa². Nxe³sxā³,
Ju³te²a² nū³kā³txain²txi³ kō³nxē³ti³ kâi³ki³ju³ta³lot³sxā³ yxau²xai³li², Ju³te²a²
nū³kā³txi³sxa³tū³kā³txain²txi³ kō³nxē³ti³ kâi³ki³ju³ta³lot³sxā³ yxau²xai³li²,
nxe³ki³tā³la². ¹⁰⁻¹¹ Nxe³ju³ta², Sū³na² ha³te³h³nxā³nxaxa³ nxe³te³nah¹lx¹:

— A²nũ²a² wain³txi³ kãi³te²la³ yũ²nxa³wi¹. A²nũ²la³ Txa²wã¹sũ³na² a³la³kxi²te²la³ yũ²nxa³wi¹. “Txa²wã¹sũ³na² ã³nũ²nxĩ²sxã³ yxau³ti³ten³sa³nhã¹.” Nxe³te²la³ yũ²nxa³wi¹. Nx2na³li¹.

12 A²nũ²a² yxo²hã³kxa¹ Sũ³na² ã³na¹ain¹sxã³ ã³ta³lo³ta³wxe³ain¹na³li¹. A²yo²hã³kxa¹ o³nai¹nxa³wi¹. Wi¹kãi³te²la³ ka³na³ka³na³te² he³la³ko³ yũ²nxa³wi¹.

13 A²nxe³tũ³ka³txa² yxo²ko³nxe³ti³ i³ye³sxã³, a²nũ²a² ã³xa² ya³lu²ti³hi¹jau³xa² so¹lxi³ e³ain¹na³li¹. Ain¹sxã³, ha³tin³ti³ ko³nxe³ti³ i³ye³sxã³ i³ki³ha¹ki², txih³xa² ko³nxe³te²a² a²wxi²yau³xa² i³ya²lu¹tẽ³kxa² yã¹nxe³sxã³ tũ¹ka³txai²na² e³jau³xa² i³ya²lut1si¹nhẽ³jau³xa² so¹lxi³ i³ye³i², nxe³tũ³ka³txi³sain¹na³li¹.

14 A²nũ²a² ã³xa² kãin² yxo²kwĩn¹kxi²ti³hi¹khai¹nxe³sxã³ khãuh³lxa³ti³hi¹jau³xa² so¹lxi³ ko³nxe³te²lo³jau³xa² so¹lxi³ e³tũ³ka³txi³sain¹na³li¹.

15 Hãi¹sxã³, a²nũ²a² ã³xa² khãuh³lxa³ti³hi¹ti², i³su²lhã³i², nxe³yhu¹si¹hain¹jau³su² so¹lxi³ yxau²xai³lain¹na³li¹.

16 Nxe³ha²kxai³, a²nũ²a² ã³xa² i³sun²tã¹hxa³ti², i³khãuh³lxa³txi², nxe³yhu¹si¹hain¹jau³su², yxau²xai³tũ³ka³txi³sain¹na³li¹.

17 Nxe³ha²kxai³, hai³txi³ i³hãu²no³ti³hi¹tẽ³ju³ta³la³ yũ²nxa³ha²kxai³,

18 Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ yxo²o²lxa³sxã³ yuh³lxi²nxa³ha²kxai³, nxe³tũ³ka³txi³sain¹na³li¹.

Sũ³na² ha³te³h³nxã³nxa² nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

19 Nxe³ha²kxai³, Txa²wã¹sũ³na² wãn³txai²na² i²so¹sxã³, i³ye³kxi¹nx2ta¹jau³xai²na², a²nũ²a² yxo²hã³kxa¹ ha³lo²a² i³ye³kxi¹nx2ta¹wa². Nxe³ha²kxai³, Ju³te²a² nũ³ka³txain²txi³ ko³nxe³ti³ kãĩ³yxau²xai³li², Ju³te²a² nũ³ka³txi³sxa³tũ³ka³txi³nãu³xain²txi³ ko³nxe³ti³ kãĩ³yxau²xai³li² nxe³te²jai¹ti²tu³wa². Nxe³ha²kxai³, nxe³jau³xai²na² ũ³wha²li¹la³kxi²nẽ³lhxã³ i³tih³nxe³nẽ³kxe³su² yuh³xai²nãn¹tũ³ka³txi³ki³na¹xai²na² hxi²kan¹txi³ Txa²wã¹sũ³na² i³yon²ta³kxi²nha²hĩ³ki³sxa³wa². Hãi¹nxe² te²ki³na¹xai²na² yxo²hã³kxa¹, Txa²wã¹sũ³na² ko³nxe³ti³ i³yĩ¹li²xai³nẽ³ju³ta³nũ³lot3sxã³ yxau³hĩ³ki³tã³la². Jã¹nxe³nẽ³si¹jau³su², wãn³txai²na² Txa²wã¹sũ³na² ũ³wha²li¹la³kxi²nẽ³ta¹hxai²hẽ¹la². 20 Yxãn¹ta¹:

— Moi³se²ah³lu¹taĩ²na² wãn³txa² yã¹nxe² kãĩ³a¹tũ¹xã¹. Txa²wã¹sũ³na² wain³te²la³ i³yĩ¹li²sa³txai²lã¹. Nxe³ki³kxa² ha³ta³nxãn²txi³, hai³txi³ nxe³ki³jau³xai² yã¹nxe³jau³la³ Txa²wã¹sũ³na² wain³te²la³ i³yĩ¹li²nẽ³ju³ta³la³ yũ³hĩ³nx2na³wa². Ka³na³ka³na³te² ki³na¹xai²na² te²he³la³ko³ nxe³nẽ³ju³ta³la³ yũ³hĩ³nx2na³wa². Yuh³xai²nãn¹te² ki³na¹xai²na² hxi²kan¹txi³ Moi³se²ah³lu¹taĩ²na² wãn³txa² yã¹nxe³sxã³ kãĩ³ki³sxa³wa². Hãi¹nxe³sxã³, txa²wã¹ko³nxe³ti³ kãĩ³ki³ju³ta² i³yau¹ũ³nha²si¹nhẽ³jau³nũ³su², Moi³se²ah³lu¹taĩ²na² ũ³wha²li¹la³kxi²nẽ³ta¹hxai²hẽ¹la².

Wain³te²lo³tẽ³jau³su²

21-22 Yxãn¹ta¹, a²hĩ¹nai²na² Txa²wã¹sũ³na² wain³te²lot3sxã³ i³yĩ¹li²nẽ³ju³ta² i³yau¹ũ³nhẽ³na². Nxe³ju³ta³sa¹. A²nũ²a²:

— Je³su² Kris²tũ³jah¹la² yxo²i²a¹xã¹. A²nxe³jah¹lo²su² kxai²nãn²tu³, Sũ³na² wain³te²lo³kah³lo²su² hĩ³nx2na³la². Jã¹nxe³jau³su², Je³su²jah³la² yxo²i²ain¹tũ³ka³txa² hãĩ¹nxe³tũ³ka³txa² whãĩ²na¹, Sũ³na² wain³te²lo³tũ³ka³txi³su² hĩ³nx2na³la². A²nxe³ju³ta², a²hĩ¹nai²na² wain³te²lo³tẽ³ju³ta³nũ³ai²na², Moi³se²ah³lu¹tain²txi³ a²kxã³nxa² i³ye³yo²nũ¹ni²,

Txa²wā¹sũ³na² Si³yxau³tāu³a² a²wān³txa² i³hen³txi³tũ³kₐ³txain²txi³ a²kxā³nxa²
i³ye³yxo²nũ¹ni² ain¹to³ta¹hxi²hē¹la². Yxān¹ta¹, kxā³nāu³u¹tai²nān¹jau³xa²
Moi³se²ah³lu¹tai²na² i³kwa³na³nē³jau³xau³hxi²tēxi²tā² hxi²kan¹txi³
sa²yxo²we¹ki³jau³sxa³wa². Nxe³ki³kxa² ha³ta³nxān²txi³, Je³su²jah³la² yxo²i²te²su²
te²a², Sũ³na² wain³te²lo³tai¹nhĩ³nx2na³la². Yxān¹ta¹:

— Je³su²jah³la² yxo²i²nxa³xā¹. Nxe³te²su² kxai²lē¹. Wain³te²lo³kah³lo²su²
ti³hē¹nxe³hĩ³nx2nxa³wa². Sũ³na² i³wai³ki²sa²so¹nē³tĩh³na² hāi¹nxe²
ka³na³ka³na³tĩh³no²su² hĩ³nx2na³la². 23 Txa²wā¹ki³na¹xai²na²
yxo²ha³kxa¹ i³lxi³thin¹ki³sxa³wa². Nxe³ha²kxai³, Ju³te²an¹jah¹lain²txi³
Ju³te²an¹te²sxa³jah¹lain²txi³ a²wā³kon³ye²ki³te²ki³na¹lxa³ yũ³ki³sxa³wa².
Ki³sxa³ha²kxai³ Txa²wā¹sũ³na² wi¹lhin¹ju³khai³xa² yā¹nxe² ā³nhau³kon³ki³te²la³
yũ³ki³sxa³wa². A²yxo²ha³kxa¹ kāin² tau³ton³ki³tā³la². 24 Yxān¹ta¹,
Txa²wā¹sũ³na² Si³yxau³tāu³a¹ thāi³ti³la² wi¹lhin¹jah¹lo²su² tāu³a¹,
kwa²hāi¹nxe² a³lxi²khai¹nxe³nē³jau³su² wain³te²lo³tē³na³la². Je³su²
Kris²tu³jah¹la² txa²wā¹kq³nxe³ti³ kāi³ki³ju³ta² sa²wa²su¹tē³lha²kxai³, Sũ³na²
Si³yxau³tāu³a² sa²kxai³lu² wain³te²lo³tē³na³la². Hai³txi³ txa²wā¹ki³na¹xai²na²
wi¹kai³ki³ju³ta³la³ yũ³ki³sxa³wa². Nxe³ha²kxai³:

— Wi¹kai³tũ³kₐ³txi³sain¹na³na¹. Nxe³ha²kxai³ ũ³yho³hai¹na¹jau³su²
wain³te²lo³tai¹na³xā¹. Sũ³na² Si³yxau³tāu³a¹ nē³lai¹nhĩ³nx2nxa³wa². Yxān¹ta¹,
kwa²hāi¹nxe² a³lxi²nē³jau³xa² so¹lxi³ wain³te²lo³tē³na³la². 25 Txa²wā¹sũ³na²
Si³yxau³tāu³su² tāu³a² Je³su²jah³la² i³sa²si¹hā³ũ¹nhē³ta¹hxi²hē¹la².
Nxe³nē³lha²kxai³, ya³lu²kxi²nē³ta¹hxi²hē¹la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³tu³,
yxo²i²te²su²te²ki³na¹xai²na² so¹lxi³ sa²wa²sutisxā³, txa²wā¹i³lxi³thin¹ki³sxa³ju³ta²
sa²wa²su¹tē³na³la². Jā¹nxe³si¹nhē³jau³nũ³su², a²wain³ju³khai³xa²
wxa²ye³kat1si¹nhē³jau³nũ³su², Je³su²jah³la² i³sa²si¹hā³ũ¹nhē³ta¹hxi²hē¹la².
Nxe³ju³ta², Txa²wā¹sũ³na² Si³yxau³tāu³su² tāu³a¹ txa²wā¹si³kxā³nāu³u¹tai²na²
yxau²xai³sa²tē³jah¹lo²su² tāu³a¹ nxe³nha²te³nah¹lxi¹:

— A²nũ²a² kxān³su² ko³nxe³ti³ kāi³ai¹nhxi²na²hē³na¹. Nain¹kxe³su² kwa²
sa²wa²su¹tai¹na¹ju³ta² yũ²nxa³lho³na¹. Yan¹nāu³a¹ Je³su²jah³la² ya³lu²kxi²hī¹na¹
i³lxa³thi¹nai¹nxa³ju³ta² sa²wa²su¹tũ¹hain¹ju³ta³nũ³a² yũ³tu¹wi¹. Nxe³ju³ta²nũ³a²
wah³nxe³sā²na¹tũ¹xā¹. Ya³nān³ta³ki²la² jah¹lo²sa¹xā¹. Sũ³na² Si³yxau³tāu³a¹
a²ē¹nān¹jau³su², ta¹hxi²hē¹la². 26 Yxān¹ta¹, a²hī¹nai²na² txa²wā¹kq³nxe³ti³
kāi³ki³ju³ta² sa²hau³ko³tē³na³la². Nxe³ha²kxai³:

— Sũ³nu²na¹xai²na² wain³jah¹lo²sa¹xā¹. Nxe³jau³xain²txi³
wxa²ye³ka¹tē³lha²kxai³:

— “A²nũ²a² Je³su²jah³la² yxo²i²sa²na³na¹.” A²nxe³te²su² kxai²nān²tu³,
Sũ³nu²na¹xai²na² wain³te²lo³ta¹xā¹. Nxe³jau³xain²txi³ wxa²ye³ka¹tē³lha²kxai³
nxe³nē³na³la². A²nxe³ju³tai²na² Sũ³na² a²wain³ju³ta² wxa²ye³kat1si¹nhē³jau³su²
Je³su²jah³la² wxā³ta¹hxi²hē¹la².

27-28 Nxe³ha²kxai³, yuh³xai²nān¹tũ³kₐ³txi³ki³na¹xai²na²
hxi²kan¹txi³lo³nha²sxa³ i³wi¹lhin¹si¹nhē³jau³nũ³su² e³hĩ³ki³sxa³wa².

— Wā²nxũ¹ o²la³ki³sxā³ wi¹kai³jah¹lo²sa¹i¹. Nxe³ki³jau³nũ³su²
yũ³hĩ³ki³sxa³wa². Txa²wā¹ki³na¹xai²na² hxi²kan¹txi³ sa²wai³wait3sxā³
wi¹kai³hĩ³ki³sxa³wa². Hxi²kan¹txi³ Moi³se²ah³lu¹tai²na² i³kwa³na³nē³jau³xu¹tai²
yā¹nxe³sxā³ wi¹kai³hĩ³ki³sxa³wa². Nxe³ki³kxe³su²:

— Sũ³na² wain³te²lot3sa²ju³ta² ten³sa³nhā¹. Nxe³ki³kxai²nān²tu³,
hāi¹nxe³sxā³, Je³su²jah³la² ya³lu²kxi²nē³ju³ta² yxo²i²ki³jau³su²

wain³te²lo³tē³lhī³nx2na³la². Kī³sa²kxai³, hxi²kan¹txi³ ī³kāin²ti³nha²sxā³e³hī³kī³sxa³wa². 29 Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ ka³na³ka³na³jah¹lai²la¹wa². Ju³te²a² nū³ka³txain²txi³ Sū³nu²lō³jah¹lo²su² ha²kxai³, a²nū²a² yuh³xai²nān¹te²a² a²wā³kon³tū³ka³txi³nāu³xai²na² a²yo²ha³kxain²txi³ Sū³nu²lō³jah¹lo²su² ha²kxai³ nxe³jah¹lai²la¹wa². 30 Txa²wā¹sū³na² ka³na³ka³na³jah¹lai²na² wain³te²lo³tē³ju³ta², Ju³te²a² nū³ka³txain²txi³ Je³su²jah³la² yxo²i²jau³nū³a² so¹lxī³ wain³te²lot3sa²kxai³, Ju³te²a² nū³ka³txi³sxa³tū³ka³txi³nāu³xai²na² a²yo²ha³kxain²txi³ Je³su²jah³la² yxo²i²jau³nū³a² so¹lxī³ wain³te²lot3sa²kxai³, nxe³nē³lhī³nx2na³la². 31 Nxe³kī³kxai²nān²tu³:
— Je³su²jah³la² yxo²i²a¹xā¹. Nxe³kī³kxai²nān²tu³, hai³txi³ Moi³se²ah³lu¹tai²na² ī³kwa³na³nē³jau³xu¹tai²na² sa²yo²wa²yat1sī³kī³sxa³wa². A²ya³la³tu³, Moi³se²ah³lu¹tai²na² wain³txi³ e³kxi²nē³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³jau³xu¹tai² yā¹nxe³sxā³ wi¹wi¹nxe² kāi³hī³kī³tā³la², Je³su²jah³la² yxo²i²kī³kxai²nān²tu³ta².

4

A³bra³āu²ah³lu¹tai²na² yxo²i²jau³su²

1 Nxe³ju³ta² A³bra³āu²ah³lu¹tai²na² Ju³te²a² nū³ka³txi³nāu³xai²na² kwa²txa²wā¹sū³nū²su² jah¹lu¹tai²na² ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². A²nxe³jah¹lu¹tai²na² kāi³yxau³xai³lain¹ju³tu¹tai²na² a²ha³tā³nxu¹tai²na², Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ a²ha³tēh³nxā³nxā² ū³wha²li¹la³kxi²nē³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². 2-3 Nxe³nē³te³nah¹lxī¹:

— Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ a²yo²wān³txa² A³bra³āu²ah³lu¹tai²na² yxo²i²ta¹hxai²hē¹li¹. Nxe³ha²kxai³, Txa²wā¹sū³na² Sa²kxai³lu² wain³te²lo³tain¹ta¹hxai²hē¹li¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹, A³bra³āu²ah³lu¹tai²na² hxi²kan¹txi³ wi¹kāi³sa²tē³ta¹hxai²nxa³hē¹la². Nxe³ha²kxai³:

— A³bra³āu²ah³lai²na² wi¹kāi³na³na¹. Nxe³kxa² yo³su² ū³yho³hi²sxā³ wain³te²lo³ta¹tū¹xā¹. Txa²wā¹sū³na² ti³hex1ta¹hxai²nxa³hē¹la². Hāi¹yxān¹ta¹, Txa²wā¹sū³na² yxo²i²kxe³su² nxe³ju³ta² so¹lxī³, A³bra³āu²ah³lu¹tai²na² wain³te²lo³ta¹hxai²hē¹la². Wi¹kāi³ain¹kxa² yo³lha³ ū³yho³hi²sxā³ wain³te²lo³tain¹kxai²nān²tu³, A³bra³āu²ah³lu¹ta²kxai³ wxi²kan¹txi³ ī³kāin²ti³nha²sxā³ ī³ye³hī³nx2na³la².

— Txai²na² wi¹kāi³jah¹lo²sa¹i¹. Nxe³sa²jau³su² Txa²wā¹sū³na² wain³te²lot3sa²na³li¹. Nxe² e³kxai²nān²tu³, wain³txi³ wxi²kan¹txi³ e³hī³nx2na³la². Yxān¹ta¹, ti³hex1te²sxa³yu²hē³la². Txa²wā¹sū³na² so¹lxī³ wi¹kāi³jah¹lo²su² te²ju²hē³la². Hai³txi³ A³bra³āu²ah³lu¹tai²na² wi¹kāi³ta¹hxai²nxa³hē¹la². Nxe³ha²kxai³ wxi²kan¹txi³ ī³kāin²ti³nha²ta¹hxai²nxa³hē¹la². 4 Nxe³ju³ta² jut3sū³ju³ta²sa¹: A²nū²a² ā³xa² wa³kon³kxi²kī³kxai²nān²tu³, wai³wain³ki²txi³ a²yo³ha² so¹kxi²hī³kī³tā³la². A²nxe³te² yo³hai²na² so¹kxi²kī³kxai²na², hai³txi³ a²wa³kxēn³yah³lai²na² kwa²hāi¹nxe² ū³hū¹nhe³kxa² yen³kxi³sxa³wa². Hāi¹yxān¹ta¹, wa³kon³kxi²kī³kxai²na² a²yo³khai³xai²la¹wa². 5 Jā¹nxe³jut3sū³nxe², wi¹kāi³sa²tē³kī³ke³la³te²kxai³, nxe³kī³kxa² yo³lha³ Txa²wā¹sū³na² wain³te²lo³tē³lhī³nx2na³la². A²nū²a² wi¹wa³kon³kxi²kxa² yo³ha² ū³yho³hi²kxa² yā¹nxe² nxe³nē³lhī³nx2na³la². Yxān¹ta¹, yuh³xai²nān¹tū³ka³txe² kī³na¹xai²na², hxi²kan¹txi³ wi¹kāi³sa²tē³hī³kī³sxa³wa². Nxe³kī³sxa³kxa² ha³ta³nxān²txi³, Txa²wā¹sū³na² yxo²i²kī³kxai²nān²tu³, a²ya³la³tu³ wain³te²lo³tē³tu¹wa². Nxe³nē³ju³ta², Txa²wā¹sū³na² a²e¹nān¹jau³kxai³lu¹:

— A²nũ²a² i³lxi³thi¹nxa³te²su² kxa²ha³ta³nxân²ti³, yxo²i²sa²kxai²nân²tu³ wain³te²lo³ta¹na¹tũ¹xã¹. Na¹ju³ta², Sũ³nu²na¹xai²na², a²nũ²a² yxo²i²sa²ju³ta² so¹lxi³ ten³sa³nhã¹. Txa²wã¹sũ³na² ta¹hxi²hẽ¹la². 6-8 Jã¹nxe³jau³su², Ta³vi²yah³lu¹ta¹na² a²ha³te³h³nxã³na² ũ³wha²li¹la³kxi²nẽ³te³nah¹lxi¹.

— A²nũ²su² kxai²nân²tu³, a²kq³nxe³ti³ kã³ju³ta² Txa²wã¹sũ³na² wxa²wa²sut¹sxã³ wxa²hxa³n³kxi²ti³kxai²nân²tu³, a²nxe³kah¹lo²su² jah¹la² ka³lih³khaix¹jah¹lo²su² hĩ³nx2na³li¹. Jã¹nxe³sxã³, a²nũ²su² kxai²nân²tu³, Txa²wã¹sũ³na² a²ẽ¹nân¹jau³xa² i³ye³kxi²nha²kxai²nân²tu³: “Jah¹lai²na² kq³nxe³ti³ kã³jah¹lo²sain¹na³na¹. Na¹ta¹, kq³nxe³te²lo³tain¹nxa³lho³na¹.” A²nxe³kah³lo²su² kxai²nân²tu³, ka³lih³khaix¹jah¹lo²su² hĩ³nx2na³li¹.

Ta¹hxi²hẽ¹la². A²nxe³jau³xai²na² Ta³vi²yah³lu¹ta¹na² ha¹lin¹jau³xai²na² i³ye³kxi²nẽ³jau³xai²na² a²si³yxa³ũ³tã³a²sa¹:

— Txa²wã¹sũ³na² Si³yxa³ũ³tã³a¹ wi¹kã³ũh¹ki³sxa³kxa² ha³ta³nxân²txi³: “Wain³te²lo³ta¹na²sa¹na¹.” Nxe³ki³kxai²nân²tu³, ka³lih³khaix¹jah¹lo²su² hĩ³ki³tã³li¹. Nxe³te²ju²hẽ³la².

9 A²nxe³jau³xu¹ta¹na² i³ka³li³jau³xu¹ta¹na² Ta³vi²yah³lu¹ta¹na² i³yau¹ũ³nhẽ³jau³xu¹ta¹na²sa¹: Txa²wã¹sũ³na² yxo²i²te² kĩ³na¹xai²na² yxo²ha³kxa¹ i³ka³li³nhẽ³lhĩ³nx2na³la². Hai³txi³ ũ³sa³si³tũ³ko¹kxã¹nha²jah¹lo²nãu³xa² so¹lxi³ Txa²wã¹sũ³na² Si³yxa³ũ³tã³a¹ i³ka³li³hĩ³nx2na³wa². Yxã¹ta¹, a²nũ²a² ũ³sa³si³tũ³ko¹kxã¹nha²jah¹lo²su² ta³na², ũ³sa³si³tũ³ko¹kxã¹nha²nxa³jah¹lo²su² ta³na², nxe³kxa² ha³ta³nxân²txi³, a²yxo²ha³kxa¹, Txa²wã¹sũ³na² Si³yxa³ũ³tã³a¹ i³ka³li³nhẽ³lhĩ³nx2na³la². Nxe³ju³ta², Txa²wã¹sũ³na² ha³te³h³nxã³nxã¹jau³su² te³nah¹lxi¹:

— A³bra³ãu²ah³lu¹ta¹na² Txa²wã¹sũ³na² yxo²i²ta¹hxi²hẽ¹li¹. Nxe³jau³su², wain³te²lo³ta¹hxi²hẽ¹li¹. Ta¹hxi²hẽ¹la². 10 A²nxe³ju³tu¹ta¹na²sa¹, Txa²wã¹sũ³na² A³bra³ãu²ah³lu¹ta¹na² wain³te²lo³ju³tu¹ta¹na²sa¹, yãn³ta¹na² A³bra³ãu²ah³lu¹ta¹na² ũ³sa³si³tũ³ko¹kxã¹nha²sãn²nxa³ta³lxa¹, Txa²wã¹sũ³na² Si³yxa³ũ³tã³a¹ wain³te²lo³ta¹hxi²hẽ¹la². 11 Nain¹sxã³, yãn³ta¹na² ũ³sa³si³tũ³ko¹kxã¹nha²nxa³kxe³ty³, hã¹i¹nxe³sxã³ Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² yxo²i²ain¹jau³su² wain³te²lo³tain¹ta¹hxi²hẽ¹la². Nxe³sxã³, hã²wxãn³txa³ wain³te²lo³ju³ta² a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ wxa²ye³ka¹nha²yhu¹te³lhxã³ ũ³sa³si³tũ³ko¹kxã¹nha²sxã³ i³yĩ¹li²nha²ta¹hxi²hẽ¹la². Nxe³ha²kxai³, a²wi¹lhĩ¹khai¹xa² Txa²wã¹sũ³na² Si³yxa³ũ³tã³a¹ A³bra³ãu²ah³lu¹ta¹na² txa²nũ² yxo²i²jau³su² wain³te²lo³ta¹hxi²hẽ¹la². Hã²wxãn³txa³, te²yã¹nxe³te²hũ³te²lxi³ txa²wã¹ki³na¹xain²txi³ yxo²i²ki³jau³su² wain³te²lo³tẽ³na³la². ũ³sa³si³tũ³ko¹kxã¹nha²ki³sxa³kxan²ti³nũ² nxe³nẽ³lhĩ³nx2na³la². Nxe³ha²kxai³, A³bra³ãu²ah³lo²su² jah¹lu¹ta¹na² Txa²wã¹wĩ³nu²hũ³ya³nhẽ³lhĩ³nx2na³la². A²wi¹lhĩ¹na² txa²nũ² jah¹lu¹ta¹na² txa²nũ² Sũ³na² wãn³txa² yxo²i²sãn²jah¹lo²su² ha²kxai³, txa²wã¹ki³na¹xai²na² Sũ³na² yxo²i²te² kĩ³na¹xai²na² txa²wã¹wĩ³nu²hũ³ya³nhẽ³lhĩ³nx2na³la². 12 Jã¹nxe³sxã³, ũ³sa³si³tũ³ko¹kxã¹nha²tũ³kã³txain²txi³ A³bra³ãu²ah³lo²su² jah¹lu¹ta¹na² a²wĩ³nu²hũ³ya³nhĩ³nx2na³la². A²nxe³tũ³kã³txai²na², Txa²wã¹sũ³na² yxo²i²ain¹te²a² so¹lxi³ wain³te²lo³ta¹hxi²hẽ¹la². A³bra³ãu²ah³lu¹ta¹na² yãn³ta¹na² ũ³sa³si³tũ³ko¹kxã¹nha²sã²nxa³hĩ¹na², Txa²wã¹sũ³na² yxo²i²jah¹lo²su² ta¹hxi²hẽ¹la². Nxe³kxu¹jã¹nxe³tũ³kã³txi³su² ta¹hxi²hẽ¹la².

— Sũ³na² wain³te²lot3sa²ju³ta² ten³sa³nha¹. Nxain¹kxai²nãn²tu³
ũ³sa³si³tũ³ko¹kxã¹ain¹kxan²ti³ Sũ³na² yxo²i²ain¹sãn²nũ²la² nxe³hĩ¹na² so¹lxi³
Sũ³na² wain³te²lo³tai¹ta¹hxi²hẽ¹la².

Tĩ³yau³xu¹tai²na² yxo²i²jau³su²

13 Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa², A³bra³ãu²ah³lu¹tai²na² i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Nxet3sã¹lxi¹. Ha³lo²ai²na² yuh³xai²nãn¹ta³ko³xai²na², wxãin²txi³
a²wa³kxẽn³to³ti² wxa²nẽ³kan²nxa²tãu³sin¹tãu³ain²ti³ nxe³nx2ta¹tu¹wi¹.
Sa²yxo²we¹nha¹i¹. Na¹ha²kxai³, wxãi²na² yxo²i²sa¹lxi¹. Nxe³te²sin¹jau³su²,
wain³te²lo³txa²ha¹i¹. Na¹ha²kxai³, ha³lo²ai²na² ũ³hũ¹nxa²ha¹i¹.
Moi³se²ah³lu¹tai²na² wãn³txu¹jã¹nxe³sxã³ wi¹kãi³xan³kxan²ti³,
wain³te²lo³txa²ha¹ha²kxai³, ha³lo²ai²na² ũ³hũ¹nxa²ha¹i¹. Ta¹hxi²hẽ¹la².

14 — Moi³se²ah³lu¹tai²na² wãn³txu¹tai² yã¹nxe³sxã³ kãi³tũ³ka³txa² so¹lxi³
ten³sa³nhã¹. Ta³nxũ¹ka³txai²na² so¹lxi³ ha³lo²a² wi¹ju³ta² ũ³hũ¹na¹tũ¹xã¹.
Txa²wã¹sũ³na² nxe³nẽ³lhĩ³nx2nxa³wa². Jã¹nxe³nẽ³ke³la³te²kxai³, hai³txi³:

— Yxo²i²a¹xã¹. Nxe³kĩ³ju³ta³la³ Txa²wã¹sũ³na² ten³ki²nũ¹nhẽ³lhĩ³nx2nxa³wa².
Jã¹nxe³nẽ³ke³la³te²kxai³la¹ Txa²wã¹sũ³na² yxo²i²ki³ju³ta³la³ yũ³nẽ³lxa³ha²kxai³,
hau³hau³kon³sxã³ Moi³se²ah³lu¹tai²na² wãn³txu¹jã¹nxe³sxã³
hxi²kan¹txi³ kãi³kĩ³sxa³ha²kxai³, nxe³hĩ³kĩ³tã³la². 15 Txa²wã¹sũ³na²
ĩ³kwa³na³nẽ³jau³xa² sa²yxo²ã³kĩ³kxai²nãn²tu³, i³xan³ta³kxi²nẽ³lhã³
ko³nxe³ti³ i³yĩ¹li²nẽ³lhĩ³nx2na³la². Yxãn¹ta¹, Txa²wã¹sũ³na² tĩh³na²
wi¹tĩh³na² i³kwa³na³nẽ³jau³la³ yũ³nẽ³lxa³kxai²nãn²tu³, hxi²kan¹txi³ wain³txi³
ai³lhĩ³kĩ³sxa³wa². Nxe³kĩ³kxe³su²:

— Ko³nxe³ti³ kãi³a¹xã¹. Nxe³kĩ³kxan²ti³, ko³nxe³te²lo³tẽ³ju³ta³la³
yũ³nẽ³lhĩ³nx2nxa³wa².

16 Kxã³nhxĩ¹nu¹tai²na² A³bra³ãu²ah³lu¹tai²na², Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa²
yxo²i²ta¹hxi²hẽ¹la². Nxe³te³nah¹lxi¹:

— A³bra³ãu²ah³lãi³. Txa²wãn³txai²na² yxo²i²sã¹lxi¹. Nxe³sa²te²sin¹jau³su²,
ha³lo²a² wi¹ju³ta² ũ³hũ¹nxa²lxa¹tu¹wi¹. Nxa²lxa¹ha²kxai³, wxãin²txi³ ũ³hũ²,
wxa²nẽ³kan²nxa²tãu³sin¹tãu³ain²txi³ yxo²ha³kxa¹ ũ³hũ², nxe³nx2ta¹tu¹wi¹.
Nxe³te²sa¹jau³su², sa²yxo²we¹nhũ¹nx2ta¹i¹. Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa²,
ta¹hxi²hẽ¹la². Nxe³ha²kxai³, a²nũ²a² Moi³se²ah³lu¹tai²na² wãn³txa²,
sa²yxo²we¹tain¹tũ³ka³txain²txi³, ha³lo²a² wi¹ju³ta² ũ³hũ², Txa²wã¹sũ³na²
yxo²i²te²ki³na¹xain²txi³ ha³lo²a² wi¹ju³ta² ũ³hũ², nxe³yain¹ta¹hxi²hẽ¹la².
Nxe³sxã³, A³bra³ãu²ah³lu¹tai²na² txa²wã¹wi³nu²hũ³ya³nhẽ³ta¹hxi²hẽ¹la²,
jah¹lu¹tai²na² txa²nũ², Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² yxo²i²sãn²te²su² ha²kxai³la².

17 Nxe³ju³ta², Txa²wã¹sũ³na² ha³tẽh³nxã³nxa² ũ³wha²li¹la³kxi²nẽ³te³nah¹lxi¹:

— A³bra³ãu²ah³lãi³, A²nũ²a² nũ³ka³txi³nãu³xai²na²ka³lxa¹khai¹nxe³tũ³ka³txi³nãu³xai²r
ĩ³hen²ki¹nxain¹te³nah¹lxi¹: “A³bra³ãu²ah³lai²na² txa²wã¹wi³nu²hũ³ya³nhẽ³na¹li¹.”
Nxain¹tu¹wi¹. Txa²wã¹sũ³na² sa²yxo²we¹nha²sxã³, A³bra³ãu²ah³la²
wẽ³sa² yũ²nxa³hĩ¹nu¹tai²na² nxe³ta¹hxi²hẽ¹la². Txa²wã¹sũ³na², a²nũ²a²
ya³lu²te²a² ka³ten³ti³hi¹ti², Txa²wã¹sũ³na² i³kwa³na³kxai²nãn²tu³, a²yen³kxa²
a²kxã³nxa² yũ³ti³he¹nxe²nxa³te²sa²tẽ³te² yen³kxa² kwẽn¹ta²kxai³ i³yũ¹hi²,
nxe³jah¹lai²la¹wa². A²nxe³jah¹la² A³bra³ãu²ah³lu¹tai²na² yxo²i²ta¹hxi²hẽ¹la².

18 Nxe³ain¹jau³xa²sa¹, A³bra³ãu²ah³lu¹tai²na² a²e¹nãn¹jau³xa²sa¹:

— Wẽ³sa² we¹ta¹kxa² yũ³ti³hex1sa²nxa³xã¹. Na¹kxa²ha³ta³nxãn²ti³,
Txa²wã¹sũ³na² kan²txi³ yxo²i²sa²tẽ³a¹xã¹. A²ya³la³tu³, ha³lo²a²
i³ye³kxi²sa²ju³ta² ũ³hũ¹sa³tũ¹xã¹. A³bra³ãu²ah³lu¹tai²na² nxe³ta¹hxi²hẽ¹la².

Ain¹ju³txan¹te²ka³ya³tu³, a²nũ²a² nũ³ka³txi³nũ³xa² ka³lxa¹tũ³ka³txi³nũ³xa²
A³bra³âu²ah³lu¹ta¹na² a²wĩ³nu²hũ³te²lo³tain¹ta¹hxi²hẽ¹la². Nxe³ju³ta²,

Txa²wã¹sũ³na² a²ha³teh³nxã³na² ũ³wha²li¹te³nah¹lxi¹:

— Wxa²ne³kan²nxa²tâu³sin¹tâu³su² ka³lxa¹khaix¹tũ³ka³txi³nũ³su²
ya³nxa²tu¹wi¹. Ta¹hxi²hẽ¹la². Nxe³jau³xai² yã¹nxe³jau³lxi³,

A³bra³âu²ah³lu¹ta¹na² yain¹ta¹hxi²hẽ¹la². 19 Jã¹nxe³jau³su²,

A³bra³âu²ah³lu¹ta¹na² nxe³te³nah¹lxi¹:

— Txi²na² yah³lon¹sa³nhã¹. Txa²nũ²ai²na² ya³lu²te²nũ³hũ³sa²na³na¹.
Hxi²kan¹txi³ wẽ³sa³la³ we¹ti³hex¹sa²nxa³nhã¹. Jã¹nxe³sxã³,

txa²sxe³xa³ka³lxi²na² Sa²ra³ka³lxi²na² a³ka²lon¹khai¹nx²na³na¹. Hxi²kan¹ti³
wẽ³sa³la³ wẽ³nhẽ³txi³he¹xai¹nxã³xã¹. 20-21 Nxe³na¹kxa²ha³ta³nxã²ti³,

hã¹nxe³sxã³, Txa²wã¹sũ³na² wãn³txai²na² kãin² yxo²i²a¹tũ¹xã¹.
ĩ³wã³txa²nũ¹ha¹ju³ta³la³ yũ²nxa³xã¹. Ha³lo²ai²na², Txa²wã¹sũ³na²

sa²yxo²we¹nha²sxã³ ĩ³ye³kxi²sa²ju³txai²na², a²ya³la³tu³ kãĩ³ũ¹sa³tũ¹xã¹.
Nxe³ta¹hxi²hẽ¹la². Nxe³sxã³, hã¹nxe³sxã³ Txa²wã¹sũ³na² yxo²i²kãĩ²no³ni²,

kãin² ĩ³sa²nẽn¹kxi², A³bra³âu²ah³lu¹ta¹na² nxe³ain¹ta¹hxi²hẽ¹la².
22 Nxe³ain¹kxe³su², Txa²wã¹sũ³na² ĩ³yĩ¹lain¹te³nah¹lxi¹:

— A³bra³âu²ah³lãi³. Yxo²i²sa¹lxi¹. Sa¹nha²kxai³ wain³te²lo³txa²ha¹i¹.
Ta¹hxi²hẽ¹la². 23-24 A²nxe³jau³xu¹ta¹na²:

— Wain¹te²lo³txa²ha¹i¹. Nxe³jau³xu¹ta¹na², Txa²wã¹sũ³na² ĩ³ye³sxã³,
A³bra³âu²ah³lu¹tain²txi³ ĩ³ye³kxi², txa²wã¹kĩ³na¹xain²txi³ ĩ³ye³kxi²nẽ³li²,

nxe³jau³su²ta¹hxi²hẽ¹la². Hai³txi³A³bra³âu²ah³lu¹ta¹na²so¹lxi³ĩ³ye³kxi²jau³su²
ta¹hxi²txa²hẽ¹la². Txa²wã¹kĩ³na¹xai²na²:

— Txa²wã¹sũ³na² yxo²i²a¹xã¹. A²nxe³jah¹la² nũ³kxũn³txi³
Je³su²jah³la² Txa²wã¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² ya³lu²tâu³a¹ ka³ten³su²

ĩ³sa²yxau³xi²ta¹hxi²hẽ¹na¹. Nxe³kĩ³kxai²nãn²tu³, a²nxe³te² kĩ³na¹xai²na²
yxo²ha³kxa¹ so¹lxi³ Txa²wã¹sũ³na² wain³te²lo³tẽ³lhĩ³nx²na³la².

25 Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tâu³a¹ Je³su²jah³la² ĩ³sa²si¹hã³ũ¹nhẽ³ta¹hxi²hẽ¹la².
Nxe³hẽ³ka³tu³, txa²wã¹kĩ³nxe³ti³ kãĩ³kĩ³ju³ta² a²wah³yũ³ta²

ũ³yho³hi²ki²nẽ³si¹jau³nũ³su² ya³lu²kxi²nẽ³ta¹hxi²hẽ¹la². Jã¹nxe³sxã³,
hã²wxã³txa³ta¹li²nũ¹ wain³te²lo³tẽ³si¹jau³nũ³su² ka³ten³su²

ĩ³sa²yxau³xi²ta¹hxi²hẽ¹la².

5

Sũ³na²hxi²ka²wain³te²lo³tẽ³jau³su²

1 Nxe³ha²kxai³ hĩ¹na² Je³su²jah³la² yxo²i²kĩ³kxai²nãn²tu³,
wain³te²lo³tẽ³lhĩ³nx²na³la². Nẽ³lha²kxai³, Je³su²jah³la²

wxa²hãũ²no³tẽ³lhĩ³nx²na³la². Kĩ³sa²kxai³:

— Sũ³na² Si³yxau³tâu³a¹ a²yen³nãũ³a¹ hãũ²non³sxã³ yxau³na¹xã¹.
Txa²wã¹ẽ¹nãũ³a¹ au³txi³ nxe³hĩ³kĩ³tã³la². 2 Yxo²i²kĩ³sa²kxai³, Je³su²jah³la²

sa²hau³ko³tẽ³lha²kxai³, Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tâu³a¹ a²yen³nãũ³a¹
sa²wxe³nẽ³lha²kxai³, thãĩ³ti³la² a³lxi²nẽ³jah¹la² a²yen³nãũ³a¹ kan²txi³

yxau³sa²tẽ³hĩ³kĩ³tã³la². Kĩ³sa²kxai³ ka³li³hĩ³kĩ³tã³la². Jã¹nxa¹jau³su²:

— A²ya³la³tu³, Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tâu³a¹ kãin²wxi²kin³ti³ton³khaix¹jah¹lo²su²
na³na¹. A²nxe³ju³ta² wã²nhũ¹nẽ³lha²kxai³, te²yã¹nxe³kĩ³tũ¹xã¹, yxan¹nãũ³a²sã¹.

Sũ³na² sa²yxo²we¹nha²jah¹lo²su² na³na¹. Nxe³ha²kxai³, nẽ³tũ¹xã¹.
Nxe³nha²kĩ³jau³su² ka³li³hĩ³kĩ³tã³la². 3 Jã¹nxe³sxã³:

— Khāuh³lxa³thin¹ki³ju³ta² ha³lo²a² ū³hū¹sxan³tā¹. Nxe³ki³kxai²nān²tu³, ka³li³hī³ki³tā³la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³yan³tu³ ya³nān³ta³ki²la²sxā³ Txa²wā¹sū³nai²li² yxo²i² kâi²non³ki³tā³la². ⁴ Nxe² ya³nān³ta³ki²la²sxā³ Txa²wā¹sū³nai²li² yxo²i² kâi²non³ki³ju³tan¹te²kxa³yan³tu³ Txa²wā¹sū³na² ā³waix3kxa² wxe³nū¹hī³ki³tā³la². Ki³sa²kxai³:

— A²ya³la³tu³, Txa²wā¹sū³na² wi¹te² yen³kxa² so¹li³ ū³hū¹nhē³tū¹xā¹. A²ya³la³tu³ e³jah¹lo²su² na³na¹. Ki³sa²kxai³, Sū³na² i³āu²li²ki³ju³ta³la³ yū²nxa³xā¹, ha³lo²a² ko³nxe³kxan²ti³nū¹. Nxe³hī³ki³tā³la². ⁵ Ki³sa²kxai³, Txa²wā¹sū³na² a³li²nē³jau³su²:

— Sū³na² a³li²nx2na³na¹. Nxe³nē³jau³su², Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² hi²sen³su², Sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ ū³hū¹nē³lhxā³ nxū²kwai³yxau³nē³kah³lo²su² jah¹la² hi²sen³su² i³ye³kxi²nē³lhxā³, sa²yo²so¹nha²nxa³sxā³ i³ye³kxi²sa²te³nē³na³la². Nxe³ki³sa²kxai³, txa²wā¹ē¹nāu³a¹ au³txi³, Sū³na² a³li²nē³jau³su² wi¹lain³nha²sxā³ yxau²xai³lhī³ki³tā³la². Nxe³ju³ta³na² ha³kxa¹ a³la³kxi²nha²ki³tā³la².

⁶ Jā¹nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² a³li²nē³jau³xa²sa¹. Yān³ta²na² txa²wā¹ki³na¹xai²na² ko³nxe³ti³ kâi³ki³kxa² yo³ha² ko³nxe³te²lo³tē³sxā³ yxau³ki³sī¹nai³tā² Txa²wā¹sū³na² ha³lo²a² sa²hau³ko³tē³ju³ta³nū³a² i³yī¹li²nū¹nhē³ta¹hxai²hē¹la². Nxe²xai³ti³kxai³lu², ha³lo²a² hau³kon³na³na¹, nxe³je³nax3ki³kxai³lu², Je³su²jah³la² ya³lu²kxi²nē³ta¹hxai²hē¹la². i³li³thin¹ki³sxa³tū³ka³txi³ki³na¹xai²na² sa²hau³ko³tē³te³lhxā³ nxe³kxi²nē³ta¹hxai²hē¹la². ⁷ Txa²wā¹ki³na¹xai²na² ya³lu²nē³ju³ta³la³ ten³ti³hex1ki³te²sxa³jai¹ti²tu³wa². Ki³sa²kxai³, a²nū²a² ā³xa² wain³khaix1jah¹lo²su² kxa³ha³ta³nxān²txi³:

— Ya³lu²te³lhxā³ nx2na³na¹. Nxe³ki³kxai²nān²tu³, hai³txi³:

— Ya³lu²kai¹na¹tū¹xā¹. Jah¹la² ka³ten³txi³ yxau²xai³txai²lā¹. Nxe³hī³ki³sxa³wa². Hai³txi³ ā³yat1sxā³ ya³lu²so¹ki³te²sxa³jai¹ti²tu³wa². Yxān¹ta¹, a²nū²a² wi¹lhin¹khaix1jah¹lo²su² kxai²nān²tu³:

— Ya³lu²te³lhxā³ nx2na³na¹. Nxe³ki³kxai²nān²tu³, ā³yat1so¹sxā³ ya³lu²kain¹ki³ju³ta³nū³a² yū³nū³nhī³nx2nxa³wa². Yxān¹ta¹, a²nū²a² ka³na³ka³na³te² he³la³ko³ ya³lu²kain¹ju³ta² yū³ta³nxa² nxe³hī³te²la¹ku² ki³nha²wa². ⁸ Nxe³kxa²ha³ta³nxān²ti³, txa²wā¹ki³na¹xai²na² i³li³thin¹ti³hex1ki³sxa³hī¹na², Je³su²jah³la² ya³lu²kxi²nē³ta¹hxai²hē¹la². Ain¹sxā³, Txa²wā¹sū³na² a³li²nē³ju³ta² kâin² wxa²ye³ka¹tē³ta¹hxai²hē¹la².

⁹ Ko³nxe³te²lo³tē³sxā³ yxau²xai³ki³sī¹nai³tā² Je³su²jah³la² ya³lu²kxi²nē³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nē³lha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ wain³te²lo³tē³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nē³lha²kxai³, a²ya³la³tu³ ā³sen³sai¹khai¹nxe³sxā³, yxan¹nāu³a¹ ko³nxe³ti³ kâi³sxā³ yxau²xai³ki³kxa²yo³su² Txa²wā¹sū³na² hxi²ki³kxai³lu² ko³nxe³ti³ i³yī¹li²nē³lhxā³ i³khāuh³lxa³ti³nē³ju³ta³nū³a² yū²nxa³lho³la², Je³su²jah³la² ya³lu²kxi²nē³lha²kxai³la². ¹⁰ Kxān³su², Sū³na² i³kox1ko¹son²ki²to³ki³sxai²tai¹ti²tu³wa². Yxān¹ta¹, Je³su²jah³la² ya³lu²kxi²nē³lha²kxai³, Sū³na² wi¹lī³we¹yhu¹ti³hi²te³lhxā³ wi¹lā³ya³li³xi²ti³hi²tē³ta¹hxai²hē¹la². Nē³lha²kxai³, hī¹na² Je³su²jah³la² ka³ten³su² nxū²kwai³yxau³nē³na³la². Nxe³nē³lha²kxai³, ā²la² ā³sen³sai¹sxā³ hxi²kâin²txi³ sa²hau³ko³tē³lhī³nx2na³la². Nxe³kxa²yo³su² yan¹nāu³a¹ Txa²wā¹sū³na² yxau³ya³sain¹ni² A²ki³lha³lxa² Je³su²jah³la² yxau³ya³sain¹ni²

nxe³sa²tē³ya³sain¹tu¹wa². 11 Jā¹nxe³nūn³jau³hū³nxe², Sū³na² ī³ka³lī³hī³kī³tā³lā². Nxe³sa³ku¹:

— Txa²wā¹sū³na² ka³lih³ti³hit¹sa³nhā¹. Sa²jut³su², hī¹nai²na² Sū³na² ā³ya³lxi²xi²yhu¹sxā³ yxau³sxā³, ka³lī³sa³nhā¹. Txa²wā¹hxi²kan¹jah¹lā² Je³su²jah³lā² ā³ya³lxi²xi²ti³hi¹tē³lha²kxai³lā¹. Nxe³kī³jau³su², ka³lī³hi²yxau²xai³lhī³kī³tā³lā².

A³tāu²ah³lu¹tai²na² Je³su²jah³lai²na² ī³yau¹ū³nē³jau³su²

12 Txa²wā¹si³kxā³ka³nāu³u¹tai²na², a²nū²a² ka³na³ka³na³jah¹lā² a²ī³lxa² A³tāu²ah³lā² txa²nū² ko³nxe³ti³ kāi³ān³si³wxe³ta¹hxi²hē¹lā². Ain¹jau³su², ya³lu²ain¹ta¹hxi²hē¹lā². Nxe³ju³tan¹te³kxa³ya³tu³, ko³nxe³ti³ kāi³ti³hi¹tē³lha²kxai³, ya³lu²nē³ju³ta¹nū³a² yū³ti³hi¹tē³lha²kxai³, nxe³nē³ta¹hxi²hē¹lā². Nxe³sxā³, a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ nxe³te³kī³na¹xu¹tai²na² ko³nxe³ti³ kāi³sxā³ yxau²xai³kī³ta¹hxi²hē¹lā². Kī³sa²kxai³, a²nū²a²nāu³xai²na² a²yxu²ha³kxa¹ ya²lu²nē³ju³ta² yū²hxi²nē³ta¹hxi²hē¹lā². 13 Txa²wā¹sū³na² a²tīh³na² wain³ti³tīh²na², Moi³se²ah³lu¹tai²na² ī³tīh³nxain¹ta¹hxi²hē¹lā². Nxe³jau³xai²na² ne³kat¹so¹ki²sxā³ ī³kwa³na³nē³ta¹hxi²hē¹lā². Nxe³ta¹lu²nē³te³ka³ka¹:

— Nxe³jah³lxi³xi¹. Sū³na² wān³txai²na² sa²yxu²ā³ah³lxi¹nha³ta¹. Nxe³nē³ta¹hxi²hē¹lā². Yxān¹ta¹, yān³ta²na² Moi³se²ah³lu¹tai²na² ī³kwa³na³nē³lxa³ta³lhl¹nū¹tai²na², a²nū²a²yuh³xai²nān¹tū³ka³txi³kī³na¹xu¹tai²na² ko³nxe³ti³ kāi³to³kī³ta¹hxi²hē¹lā². Nxe³kī³ta¹, hai³txi³ Sū³na² ko³nxe³te³lo³tē³lhxā³wxe³nē³ta¹hxi²nxa³hē¹lā².

— Yān³ta²nān¹tū³kā³txa² ī³kwa³na³ain¹nxa³hē³na¹. Na¹ha²kxai³, ko³nxe³te³lo³tain¹nxa³lho³na¹. Sū³na² ē¹nān¹jau³su² nxe³ta¹hxi²hē¹lā².

14 Nxe³kxa²ha³ta³nxān²ti³, a²wi¹lhī¹na² A³tāu²ah³lu¹tai²na² Sū³na² yxo²wān³txa² sa²yxu²ā³nū²lā² ko³nxe³ti³ kāi³ta¹hxi²hē¹lā². A²nxe³hī¹nū¹tai²nān¹ju³tu³, A³tāu²ah³lā² a²sa³wi³ha³lxa² wīn¹txi³sxā³ wet¹sxā³ sa³wi³ha³lxi³lo³txi³ ai³ka³tu³. Moi³se²ah³lu¹tai²na² sa³wi³ha³lxi³lo³tain¹nūn³ta¹hxi²hē¹lā². A²nxe³tū³ka³txu¹ta¹yo³lha²kxai³ ya²lu²n¹tain¹ju³ta² yū²hxi²n¹tain¹ta¹hxi²hē¹lā². A²nxe³tū³ka³txu¹tai²na², A³tāu²ah³lā² ko³nxe³ti³ kāi³ain¹kxu¹jā¹nxain¹ta¹hxi²nxa³hē¹lā². Ain¹ta¹, ko³nxe³ti³ kāi³ain¹ta¹hxi²hē¹lā². Nxe³ha²kxai³, ya²lu²na² hxi²n¹tain¹ta¹hxi²hē¹lā².

Jā¹nxe³sxā³ A³tāu²ah³lu¹tai²na² ko³nxe³ti³ kāi³ju³tan¹te³kxa³yan³tu³ a²nū²a²nāu³xa² a²yxu²ha³kxa¹ ko³nxe³ti³ kāi³si¹hain¹ta¹hxi²hē¹lā². Nxe³to³ta¹ Je³su² Kris²tu³jah¹lu¹tai²na² ya³lu²kxi²nē³ju³tan¹te³kxa³ya³tu³ a²nū²a² ī²lī³hxa³te²a² ka³ten³ti³hi¹tē³ju³ta¹nū³a² yū³hē³na³lā². 15 Yxān¹ta¹,

ha³na³ka³lxin³khai¹nxe³yhu¹ta¹hxi²hē¹lā². Nxe³yhu¹ju³ta²sa¹: A³tāu²ah³lā² ko³nxe³ti³ kāi³ta¹hxi²hē¹lā². Ai¹nha²kxai³ a²nū²a² ya²lu²n¹tain¹ju³ta² yū²hxi²n¹tain¹ta¹hxi²hē¹lā². Yxān¹ta¹, ha³na³ka³lxin³khai¹nxe³sxā³,

Txa²wā¹sū³na² kāin² thāi³ti³lā² a³lxi²nē³lhxā³, A³tāu²ah³lā² ko³nxe³ti³ kāi³ju³ta² ān³sen³sai¹khai¹nxe³sxā³ a³lxi²nē³na³lā². Nē³lha²kxai³,

a²nū²a² ka³na³ka³na³jah¹lā² Je³su²jah³lā² ī³sa²si¹hā³ū¹nhē³lha²kxai³, ya³lu²kxi²nē³ta¹hxi²hē¹lā². Nxe³ju³tan¹te³kxa³yan³tu³ Txa²wā¹sū³nu³ka³lxi²lā² wi¹lī²nē³ju³ta² yū³hē³na³lā². 16 Jā¹nxe³kxe³hū³nxe², a²nū²a²

ka³na³ka³na³jah¹lā² A³tāu²ah³lā² ko³nxe³ti³ kāi³ju³ta²kxai³, Txa²wā¹sū³na² ko³nxe³te³lo³tain¹ta¹hxi²hē¹lā². Nxe³xai³ti³kxai³, a²nū²a² yxo²ha³kxa²

te²kī³na¹xai²na² ko³nxe³ti³ kāi³te³lo³tē³xi³ta¹hxi²hē¹lā². Nē³lha²kxai³, ko³nxe³ti³

kāi³yxa²xai³kī³ta¹hxi²hē¹la². Nxe³kī³kxa²ha³ta³nxān²ti³, Txa²wā¹sū³na² thāi³ti³la² a³xi²nē³lha²kxai³ wain³te²lo³tē³ta¹hxi²hē¹la². Hai³txi³ kāi³kī³kxa² yā¹nxe³kī³ju³ta³lo³tē³ta¹hxi²nxa³hē¹la². Nxe³ta¹ ko³nxe³ti³ kāi³kī³te³sxa³kxa² yā¹nxe² wi¹lhi¹nū¹nhē³ta¹hxi²hē¹la². A²nxe³ju³tai²na² Txa²wā¹sū³na² ū³hū¹nhē³ju³tai²la¹wa². 17 Jā¹nxa¹jau³su², a²nū²a² ka³na³ka³na³jah¹la² ko³nxe³ti³ kāi³ju³ta²kxai³, a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ ya³lu²ju³ta³lot³sxā³, yxa²u²xai³lha²tē³kī³ta¹hxi²hē¹la². Yxā¹ta¹, wi¹lhin¹ ān³sen³sai¹khai¹nxe³sxā³ ka³na³ka³na³jah¹la² Je³su²jah³la² sa²hau³ko³tē³ta¹hxi²hē¹la². Nxe³ha²kxai³, Txa²wā¹sū³na² Si³yxa²u³tāu³a¹ kāin² thāi³ti³la² wi¹lhin¹ye²nē³lha²kxai³, wain³te²lo³tē³ju³ta² ū³hū¹nē³ti³ten³na³la². Nxe³kxai²nān²tu³.

— Ten³sa³nhā¹. Nxe³kī³kxai²nān²tu³, hxi²kan¹txi³ ka³te³na² wi¹tāu³a¹ yxa²u²xai³lhi³kī³tā³la², Je³su²jah³la² hxi²kan¹txi³lo³tē³lha²kxai³la².

18 A²wi¹lhi¹nu¹tai²na² A³tāu²ah³lu¹tai²na² ko³nxe³ju³ta² ka³na³ka³na³ju³ta² kāi³ta¹hxi²hē¹la². Nxe³ju³tu¹tai²na², sa²nē³hē¹tē³lhxā³ a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ te²kī³na¹xai²na² ko³nxe³te²lo³sxā³ wxē²xai³nē³ta¹hxi²hē¹la². Yxā¹ta¹ te²yā¹nxe³kxe³hū³sxā³ Je³su²jah³la², ha³lo²a² wain³ju³ta² ka³na³ka³na³ju³ta² kāi³ta¹hxi²hē¹la². Nxe³nē³ju³tan¹te²kxa³ya³tu³, a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ nxe³te²kī³na¹xai²na² ā³wa²su¹ti², ka³ten³ti³hi¹ti² nxe³nē³ta¹hxi²hē¹la². 19 Jā¹nxe³sxā³, a²nū²a² ka³na³ka³na³jah¹la² A³tāu²ah³la² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² sa²yxo²ā³ain¹ta¹hxi²hē¹la². Nxe³ju³tan¹te²a², a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ ka³lxa¹tū³ka³txi³kī³na¹xai²na² ko³nxe³ti³ kāi³ti³hi¹tē³ta¹hxi²hē¹la². Te²yā¹nxe³kxe³hū³nxe², a²nū²a² ā³xa² ka³na³ka³na³jah¹la² Je³su²jah³la², Txa²wā¹sū³na² Si³yxa²u³tāu³a¹ wān³txa² sa²yxo²we¹ta³lun²ta¹hxi²hē¹la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³tu³, ka³lxa¹kī³tū³ka³txi³ te²kī³na¹xai²na² Txa²wā¹sū³na² wain³te²lo³tē³ta¹hxi²hē¹la².

20 Txa²wā¹sū³na² i³ye³sxā³, Moi³se²ah³lu¹tai²na² i³kwa³na³nē³lhi¹jau³nū³su² i³ye³kxi²ta¹hxi²hē¹la², txa²wā¹ko³nxe³ti³ kāi³kī³ju³ta² i³tih³nxe³nē³te³lha³ka². Yxā¹ta¹, Txa²wā¹sū³na² wān³txa² en²kī³lha²kxai³ ko³nxe³ti³ kāi³kāi²non³kī³ta¹hxi²hē¹la². Nxe³kī³kxa²ha³ta³nxān²ti³ Txa²wā¹sū³na² Si³yxa²u³tāu³a¹ ā³sen³sai¹khai¹nxe³nē³lhxā³ thāi³ti³la² a³xi² kāi²non³nē³ta¹hxi²hē¹la². 21 Txa²wā¹ko³nxe³ti³ kāi³kī³ju³ta³lot³sxā³ ya³lu²kī³ta¹hxi²hē¹la². Yxā¹ta¹, Txa²wā¹sū³na² thāi³ti³la² a³xi²nē³lhxā³, wain³te²lo³tē³ta¹hxi²hē¹la². Nxe³ju³tan¹te²su², Je³su² Kris²tu³jah¹la² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxa²u³jah¹la² ka³te³na² wi¹tāu³a¹ ka³ten³su² wxē³nē³ta¹hxi²hē¹la².

6

Ka³ten³su² tah²xi³yxa²u²xai³kī³ju³ta²

1 — Ko³nxe³ti³ kāi³kāi²non³kī³kxa²ha³ta³nxān²txi³, Txa²wā¹sū³na² a³xi²kāi²non³khai¹nxe³sxā³ ā³ne³sen³sai¹khai¹nxē³lhxā³ a³xi²nē³lhi³nx2na³li¹. Ta¹hxi²hē¹la². Nxe³ha²kxai³:

— Ih¹nxtet³sxā³ kāi³kī³te³ji¹? Ko³nxe³ti³ kāi³sa²tē³kī³te³ji¹? Sū³na² thāi³ti³la² a³xi²kāi²non³nē³txai²li¹. Jau¹xai²na² wain³ji¹? Nxe³sah¹xin¹kxai²nān²tu³:

— Wain³ti³he¹nx2nxa³wi¹. Ko³nxe³ti³ kāi³sa²tē³kī³ju³ta² wain³ti³he¹nx2nxa³wi¹. Nxe³nx2ti³hi³na¹wa². 2 Wain³ti³he¹nxa³ju³ta²sa¹. Txa²wā¹ko³nxe³ti³ kāi³kī³ju³ta² ā³na¹kī³tai¹ti²tu³wa². Kī³sa²kxai³, a²nū²a² ya³lu²kxai²nān²tu³, a²yen³kxa² yxo²ha³kxa¹ ā³na¹sxā³ na¹xā¹. Te²sxa³jai¹ti²tu³wa². Jā¹nxe³kxe³hū³nxe²:

— Txa²wā¹kq³nxe³ti³ kâi³kij³ju³ta² ā³na¹a¹tū¹xā¹. Nxe³kij³kxai²nān²tu³, ā³na¹sxā³ na¹xā¹. Nxe³hij³kij³sxa³wa². Nxe³kij³kxai²nān²tu³, a²nū²a² ya³lu²te²a² ain³nha²nxa³te²hū³nxe², nxe³hij³kij³tā³la². Nxe³kij³kxai²nān²tu³:

— ĩ³we²nxe²te²hū³sxā³ āh¹ kq³nxe³ti³ kâi³yai¹na¹tū¹xā¹. Nxe³kij³kxai²nān²tu³, wain³ti³he¹nx²nxa³wa². 3 Je³su²jah³la² ā³nū²nxe²sxā³ yxau³hij³kij³tā³la².

— Ā³nū²nxi²sxā³ yxau³kij³txai²lā¹. Je³su²jah³la² ya³lu²ta¹hxi²hē¹na¹. Jā¹nxe³kxe³hū³nxe², kq³nxe³ti³ kâi³sxā³ yxau²xai³kij³kxai³tā² ā³na¹sxā³ yxau²xai³kij³tā³na¹. Nxe³jut³su² ha²kxai³ ā³nū²nxi²sxā³ ya³lu²yai¹na¹jut³sū³nxe² yai¹na¹tū¹xā¹. Nxe³kij³jau³su², ĩ³yau³xa² ũ³hū¹ki²sa²sai¹yhu¹ki²te²ju²hē³la². 4 Je³su²jah³la² ya³lu²sxā³ sa²nī³kain¹ta¹hxi²hē¹la². Te²yā¹nxe³kxe³hū³nxe²:

— Kq³nxe³ti³ kâi³sxā³ yxau²xai³kij³kxai³tā² ā³na¹sxā³ yxau²xai³kij³tā³na¹. Je³su²jah³la² ā³nū²nxi²sxā³ ya³lu²yain¹sxā³ sa²nī³ki²yai¹na¹jut³sū³nxe² yai¹na¹tū¹xā¹. Nxe³kij³jau³su², ũ³hū¹ki²sa²sai¹yhu¹ki²te²ju²hē³la². Kij³sa²kxai³, Txa²wā¹wī³na² wxi²kin³ti³ton³khai¹nxe² ka³ten³su² ĩ³sa²yxau³xi²ti³hi¹ta¹hxi²hē¹la². Ain¹sxā³, ka³ten³su² tah²lxī³ yxau²sa²tē³ain¹na³la². Te²yā¹nxe³kxe³hū³nxe², txa²wā¹kij³na¹xai²na² ā³nū²kxain¹sxā³ ka³ten³su² tah²lxī³ yxau²xai³hij³kij³tā³la². Jā¹nxe³te³lhxā³ yhu¹ki²te²ju²hē³la².

5 Je³su²jah³la² ya³lu²ju³tau³hxi²tēx¹ jā¹nxe³sxā³, txa²wā¹kij³na¹xai²na² ā³nū²kain¹kij³kxai²nān²tu³, kq³nxe³ti³ kâi³sxā³ yxau²xai³kij³kxai³tā² ā³na¹sxā³ yxau²xai³kij³kxai²nān²tu³ ka³na³ka³na³te²hū³nxe² ya³lu²yain¹kij³jut³sū³nxe² yxau²xai³yai¹nhj³kij³tā³la². Hā²wxān³txa³, Je³su²jah³la² ka³ten³su² ĩ³sa²yxau³xi²sxā³ ka³ten³su² yxau²xai³jut³sū³nxe², txa²wā¹kij³na¹xai²na² tah²lxī³ wet¹tē³sxā³ wi¹kâi³sxā³ yxau²xai³kij³kxe³nū³a² kâi³sxā³ yxau²xai³kij³kxai²nān²tu³ ka³na³ka³nat³sxā³ yxau²xai³yain¹te²hū³nxe² ka³ten³su² ĩ³sa²yxau³xi²jut³sū³nxe² yxau²xai³yai¹nhj³kij³tā³la². 6 Kxān³su² kq³nxe³ti³ kâi³sxā³ yxau²xai³kij³tai¹ti²tu³wa². Yxān¹ta¹, Je³su²jah³la² ĩ³hxi²ki¹la³ki²sxā³ ĩ³ya²lu²tain¹ta¹hxi²hē¹la². Nxe³tāu³au³hxi²tēx¹tā², Txa²wā¹kxā³nxān¹te²kij³na¹xai³tā² kq³nxe³ti³ kâi³sxā³ yxau²xai³te²kij³na¹xai³tā² ya³lu²kxi²te²hū³sxā³ Je³su²jah³la² ya³lu²kxa² yā¹nxe³te²hū³nxe² ya³lu²kij³te²hū³kij³ta¹hxi²hē¹la². Kq³nxe³ti³ kâi³kij³ju³ta³lo³kij³ju³ta² ā³wa²su¹tē³te³lhxā³ ta¹hxi²hē¹la². 7 A²nū²a² ya³lu²kxai²nān²tu³, kq³nxe³ti³ kâi³ti³he¹nxe³hij³nx²nxa³wa². Hai³txi³ kq³nxe³ti³ kâi³kij³ju³ta³lot³sxā³ yxau²xai³hij³nx²nxa³wa². Yxān¹ta¹, a²kq³nxe³ju³ta² yxo²ha³kxa¹ ā³wa²su¹tāu³la³ yxau²xai³hij³nx²na³la². 8 Jā¹nxe³jau³su²:

— Kq³nxe³ti³ kâi³sxā³ yxau²xai³kij³ju³tai³tā² Je³su²jah³la² ā³nū²nxi²sxā³ ya³lu²yai¹na¹jut³sū³nxe² yai¹na¹tū¹xā¹. Nxe³kij³kxai²nān²tu³, te²yā¹nxe³sxā³, Je³su²jah³la² ka³ten³su² ĩ³sa²yxau³xi²sxā³, ka³ten³su² tah²lxī³ yxau²xai³lain¹kxa² yā¹nxe² yai¹nhj³kij³tā³la². Jau¹xai²na² a³la³kxi²nha²kij³jau³sin²ta²wa². 9 Je³su²jah³la² ya³lu²ju³ta² ka³ten³su² ĩ³sa²yxau³xi²ta¹hxi²hē¹la². Nxe³ha²kxai³, wā³li² ya²lu²xi²ju³ta³la³ yū³ti³he¹nx²nxa³wa². Hai³txi³ a²wēn³ta³te²la³ ya³lu²ju³ta³lot³sxā³ yxau²xai³ti³he¹nx²nxa³lho³la². 10 Je³su²jah³la² ya³lu²ka³tu³, txa²wā¹kq³nxe³ti³ kâi³kij³ju³ta³lot³sxā³ ya³lu²ta¹hxi²hē¹la². Ye³ka³na³ka³nat³sxā³ so¹lxī³ ya³lu²ha²kxai³, ā³wa²su¹ta¹hxi²hē¹la². Nxe³ha²kxai³, hi¹nai²na² Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ ā³nū²nxi²khai¹nxe³sxā³ ka³ten³ta³ yxau²sa²tē³ain¹na³la². 11 Jā¹nxe³jut³sū³nxe²:

— Txa²wā¹kō³nxe³ti³ kâi³kǐ³ju³ta³lo³kǐ³tâu³a¹ ã³na¹sxã³ ã³wa²su¹nha²sxã³ a²nũ²a² ya³lu²te²a² ã³wa²su¹tain¹jut3sũ³nxe² wa²su¹wa²su¹ yxau²xai³la¹tũ¹xã¹. Na¹ka³tu³, Je³su² Kris²tu³jah¹la² ã³nũ²nxi²sxã³, Txa²wā¹sũ³na² Si³yxau³tâu³a¹ sa²yxo²we¹te³lhxã³ yxau²xai³la¹tũ¹xã¹. Nxe³jah³lxi³hẽ¹la².

12 Wxa²nũ² i³nxai²na², kō³nxe³ti³lxun¹nxa²lxi³jau³su² kâi³nx2ti³nxa²lxi³na³la². Ju¹ta², i³we¹jah³lxi³txa³hẽ¹la². Jã¹nxe³jau³su², wxa²ẽ¹nãu³ai²na² kō³nxe³ti³ yxo²kwain³yah³lxin¹jau³su², a²yu³ta³lot3sxã³ yxau²xai³yah³lxi³txa³hẽ¹la². 13 Yxã¹ta¹, wxa²nũ²ai²na² yxo²ha³kxa¹, Txa²wā¹sũ³na² Si³yxau³tâu³a¹ ũ³hũ¹nha¹jah³lxi³hẽ¹la². Wi¹ju³ta² so¹lxi³ kâi³ti³hi¹txa²lxi³txai²la².

Yah³lxin¹kxai²nãn²tu³, wxa²nũ²ai²na² ka³na³ka³na³ju³ta² ha³ta³nxãn²txi³, wã³kon³sxã³ kō³nxe³ti³yu³txa³lo³tâu³a¹ ũ³hũ¹nyhu¹ah³lxi³txa³hẽ¹la². Wxã¹na² a²ha² kxã³nxa² ya³lu²te²hũ³sxã³ yxau²xai³yah³lxi³hxai¹nhẽ³la². Yxã¹ta¹, Txa²wā¹sũ³na² ka³ten³ti³hi¹txa²lxi³na²hẽ³la². Nxe³nx2ti³ha²kxai³, wxa²nũ²ai²na² yxo²ha³kxa¹ ũ³hũ¹nha¹jah³lxi³hẽ¹la². Wi¹kâi³si¹yah³lxi³txai²la¹. 14 Wxa²yu³ta², Txa²wā¹sũ³na² thã¹ti³la² a³lxi²nẽ³jau³su² yxau²xai³yah³lxi³te²sin¹yu²hẽ³la². Nxe³ha²kxai³, sa²hau³kō³txa²lxi³ju³ta² yũ³nx2ti³hĩ³nx2na³la². Nxe³nx2ti³kxe³su²:

— Kō³nxe³ti³ kâi³a¹tũ¹xã¹. Yah³lxin¹jau³su² a²yu³ta³lot3sxã³ yxau²xai³yah³lxi³txa³hẽ¹la². Yah³lxin¹jut3su², kxã³nxu¹tai²na² Mo¹se²ah³lu¹tai²na² i³kwa³na³nx2ti³jau³xu¹tai²na² so¹lxi³ yxau²xai³yah³lxin¹ke³la³te²kxai³, kō³nxe³ti³hin¹sxã³ yah³lxin¹ju³ta³lo³jah³lxin¹tâu³a¹ hxi²kan¹txi³ a³li³yah³lxi³hĩ³nx2nxã³lxa². Yxã¹ta¹, hai³txi³ jau³la³ yxau²xai³yah³lxi³te²sxan³yu²hẽ³la². Nxe³ha²kxai³, sa²hau³kō³txa²lxi³ju³ta² yũ³khai¹nx2ti³na³la².

Sũ³na² hxi²ka²nãu³lon³sxã³ yxau²xai³kǐ³jau³su²

15 Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³tu³:

— Kō³nxe³ti³ kâi³a¹tũ¹xã¹. Ya³sah¹lxi³txa³hẽ¹la². Mo¹se²ah³lu¹tai²na² yxo²xũ³txi³ i³kwa³na³nẽ³jau³xu¹tai²na² yaun²nxa³xã¹. Hã¹nxe³sxã³ Sũ³na² thã¹ti³la² a³lxi²sa²na³na¹. Nxe³jau³su² yxau²xai³lhĩ³kǐ³tã³la². Nxe³kǐ³kxa²ha³ta³nxãn²ti³:

— Kō³nxe³ti³ kâi³a¹tũ¹xã¹. Nxe³kǐ³jau³su², wain³ti³he¹nx2nxa³wa².

16 Wai³nxa³ju³ta²sa¹:

— Kō³nxe³ti³ kâi³a¹tũ¹xã¹. Nxe² yxau²xai³yah³lxin¹kxai²nãn²tu³, kō³nxe³ti³ kâi³yah³lxin¹ju³ta³lot3sxã³ kan²txi³ yxau²xai³yah³lxi³hĩ³nxa¹la². Hai³txi³ a³li³sxã³ ã³wa²su¹nhyah¹lxin¹ju³ta³la³ yũ³nx2ti³hĩ³nx2nxa³wa². Hã¹nxe³sxã³, ya²lu¹nxa²lxi³hĩ³nx2na³la². Jã¹nxe³nx2ti³ha³ta²wa². Yxã¹ta¹:

— Txa²wā¹sũ³na² ũ³hũ¹nha¹tũ¹xã¹. Sa²yxo²we¹ta¹txai²lã¹. Yah³lxin¹kxai²nãn²tu³, Sũ³na² hxi²ka²nãu³a¹ a³li³yah³lxan³kxe³su² kan²txi³ yxau², wain³te²lo³txa²lxi², nxe³nx2ti³hĩ³nx2na³la². 17 Yxã¹ta¹, ti³he¹nx2nxa³wa². Txa²wā¹sũ³na² ka³li³si¹nhẽ³na³la². Nxe³si¹nhẽ³jau³xa²sa¹: wxa²yu³ta², kxãn³su² wxa²kō³nxe³ti³ kâi³yah³lxin¹ju³ta³lot3sxã³, yxau²xai³yah³lxi³ta¹hxai¹nhẽ¹la². Yah³lxin¹ta¹:

— A²hĩ¹nai²na² Txa²wā¹sũ³na² wãn³txa² wi¹jau³xa² a²ya³la³tu³jau³xa² i³yau¹ũ³nx2ti³sĩ¹na¹jau³xa² ain³kxi²so¹sxã³, au³txi³ wxa²ẽ¹nãu³a¹ whã¹na¹ sa²kxai³lu² ten³khai¹nxe³sa²tun³nhã¹. Nxe³sxã³ sa²yxo²we¹jah³lxi³ta¹hxain¹ti³ai¹ti²tu³wa². 18 Yah³lxin¹te²ka³ka¹, Txa²wā¹sũ³na² Hi²sen³kxai³lu¹, wxa²wa²su¹txa²lxi³ta¹ti³ai¹ti²tu³wa². Yah³lxin¹ka³tu³, Sũ³na² hxi²ka²nãu³lon³nũ²la² yxau²xai³yah³lxi³ta¹hxain¹ti³ai¹ti²tu³wa². Wain³txi³

kāi³yah³lxin¹txai²la². 19 Yxān¹ta¹, txai²na¹xai²na² e³kxi¹nx2ta¹jau³xai²na² yuh³xai²nān¹te² wān³txa² so¹lx³, wain³txi³ e³kxi¹nx2ta¹wa². Wxāi²na² yuh³xai²nān¹te² i³nx² wi¹lain³ki²sa²si¹nx2ta¹jau³su² na¹wa². Na¹jau³xa²sa¹, kxā³nxai³tā² kō³nxe³yah³lxin¹ju³ta² so¹lx³, wai³nx³aj³u³ta² so¹lx³, kāi³te³lhxā³ wxa²nū²a² whāi²na¹ ũ³hū¹nha²nhyah¹lx³i³ta¹hxai¹nhē¹la². Kō³nxe³ti³ kāi³yah³lxin¹ju³ta² so¹lx³ a²wa³ka³li³lot3sxā³, yxau²xai³yah³lx³i³ta¹hxai¹nhē¹la². Yxān¹ta¹, a²h¹nai²na² hāi¹nxe³kxe³hū³sxā³:

— Wain³txi³ kāi³a¹tū¹xā¹. Nxe³yah³lxin¹jau³su², a²wa³ka³li³lot3sxā³ wxa²nū²a² whāi²na¹ ũ³hū¹nha²nha¹jah³lx³i³hē¹la²:

— Je³su²jah³la² nū³ka³txi³khai³su² na¹txai²lā¹. Nxe³jah³lx³i³hē¹la².

20 Jā¹nx²a¹jau³su², kxā³nxai³tā² hāi¹nxe³sxā³:

— Txa²wā¹kō³nxe³ti³ kāi³ki³ju³ta²lot3sxā³ yxau³na¹xā¹. Yah³lx³i³ta¹hxai¹nhē¹la². Yah³lxin¹tāu³ai³tā², hai³txi³, Txa²wā¹sū³na² i³kwa³na³nē³jau³xa² a²yu³ta³lot3sxā³ yxau²xai³yah³lx³i³ta¹hxai¹nx³nhē³la².

21 Yxān¹ta¹:

— I³wi¹lxon³ki²nhyah¹lxin¹ju³ta²la³ yū³ah³lxin¹ta¹te²sin²ta¹. Ya³nx2ta¹wa². Yxān¹ta¹, yū³ti³he¹xah³lx³i³ta¹hxai¹nxā³nhē³la². Hāi¹sxā³, āu²li²to³nha²ki³ju³ta² so¹lx³, ya³lu²ti³hi¹tē³ju³ta² so¹lx³ kāi³yah³lx³i³ta¹hxai¹nhē¹li¹. Ya³nx2ta¹wa².

22 Yxān¹ta¹, Txa²wā¹sū³na² Hi²sen³su² sa²wa²su¹txa²lx³ka³tu³, kō³nxe³ti³hit¹sxā³ kāi³yah³lxin¹tāu³a¹ sa²wa²su¹txa²lx³ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³nx2ti³ha²kxai³, Sū³na² hxi²ka²nāu³lon³sxā³ yxau²xai³lyah³lx³i³to³hi¹lxa²:

— Txa²nū²ai²na² whāi²na¹ Sū³na² ũ³hū¹nha²nha¹xā¹. Wi¹kāi³a¹txai²lā¹. Nxe²yxau²xai³yah³lx³i³to³ta¹hin¹ti³ai¹ti²tu³wa². Yah³nha²kxai³, ka³te³na² wi¹tāu³a¹ yxau²xai³lha²tē³yah³lx³i³to³hi¹lxa². 23 Kō³nxe³ti³ kāi³sxā³ yxau²xai³ki³ju³ta² a²yo³su² ya³lu²nē³tu¹wa². Yxān¹ta¹, Txa²wā¹sū³na² a²yen³kxa² wā²nxū¹ ũ³hū¹nhē³kxe³su² te²a², a³lx³i²nē³jau³xa² so¹lx³, ka³te³na² wi¹tāu³a¹ ũ³hū¹nhē³na³la². Nxe³tāu³a¹, Je³su² Kris²tu³jah¹la² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² ā³nū²nx²i²sxā³ yxau²sa²tē³xai³ki³tu¹wa².

7

Txu¹ha² in³txa² tē³kxi²nyhu¹jut3sū³jau³su²

1 Txa²wā¹tā³nāu³xāi³. Wān³txai²na² i³ye³kxi¹nx2ta¹jau³nū³ai²na² wi¹lā³ne³wxe³yah³lxin¹tu¹wa², Moi³se²ah³lu¹tai²na² i³kwa³na³nē³jau³xu¹tai²na² wi¹ a³la³kxah¹lx³i³nha²kxai³la². Na¹jau³xa²sa¹, a²nū²a² i²li²te²su² kxai²nān²tu³ ka³te³na² yxau²na³na¹. Nxe³tāu³a¹ so¹lx³, Moi³se²ah³lu¹tai²na² a²wān³txa² i³kwa³na³nē³ju³ta²lot3sxā³ yxau²xai³lh³nx2na³la². Yxān¹ta¹, a²nxe³jah¹lai²na² ya³lu²kxai²nān²tu³, hai³txi³ Moi³se²ah³lu¹tai²na² wān³txi³lot3sxā³ yxau²xai³lh³nx2nxa³wa² 2 Jā¹nxe³jut3sū³nxe², txu¹ha² in³txa² tē³kxe³ta¹ka³lxu³su² kxai²nān²tu³, a²wē³sāi¹yah³lo²lot3sxā³ yxau³ta¹ka³lxu³su² te²jai¹ti²tu³wa². Ju¹ta², Moi³se²ah³lu¹tai²na² i³kwa³na³nē³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Yxān¹ta¹:

— Txa²wē³sāi¹ah³la² ya³lu²kxi²sa²na³na¹. Nxe³kxai²nān²tu³, ta¹ka³lxai²na² sa²kxai³lu² a²wē³sāi¹yah³lai²na² ya³lu²ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² ā³wa²sut¹si³nx2na³la². 3 Nxe³ha²kxai³, ta¹ka³lxai²na² sa²kxai³lu² a²wē³sāi¹yah³la² ā¹ha² ka³ten³su² yxau³ye²h¹nān²tu³, ā³nhai¹tā³yhu¹sxā³ in³txi³ā³xa², wa²kō³li²yhu¹kxai²nān²tu³, kō³nxe³ti³ kāi³ta¹ka³lxu³su² h³nx2na³la². Yxān¹ta¹, a²wē³sāi¹yah³lai²na² ya³lu²kxi²kxai²nān²tu³, a²wē³sāi¹ah³lai²na² yu³ta³lot3sxā³

yxau³ta¹ka³lxu³su² hĩ³nx2nxa³wa². Ā³wa²sut1sĩ³nx2na³la². Nxe³kxai²nān²tu³, in³txa² ā³su² te²a² wa²kō³li²yhu¹kxai²nān²tu³, kō³nxe³ti³ kãi³hĩ³nx2nxa³wa².
 4 Te²yā¹nxe³kxe³hũ³sxā³, Je³su²jah³la² ya³lu²kxi²nē³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nē³lha²kxai³, wxāi²na² sa²kxai³lu² txa²wā³tā³ i³nxai²na² sa²kxai³lu² Je³su²jah³la² ā³nũ²nxi²sxā³ ya³lu²te²nũ³nhũ³sxā³ yxau²xai³yah³lxi³hĩ³nxa¹lxa². Nxe³ha²kxai³, Moĩ³se²ah³lu¹taĩ²na² i³kwa³na³nē³jau³xu¹taĩ²na² ā³wa²su²te²hũ³sxā³ yxau²xai³yah³lxi³hĩ³nxa¹lxa². Yah³lxi¹nha²kxai³, a²hĩ¹nai²na² Je³su²jah³la² hxi²ka²nāu³a¹, Txa²wā¹sũ³na² Si³yxau³tāu³a¹ ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²ti³hi¹kah³lo²su² te²hxi²ka²nāu³a¹ yxau²xai³yah³lxi³hĩ³nxa¹lxa², Sũ³na² sa²yo²wet1sxā³ wi¹kāi³yah³lxi¹txai²la². 5 A²ha¹ kxā³nxa², txa²wā¹sĩ³na² kō³nxe³ti³ e³kĩ²nha²sxā³ yxau²xai³kĩ³sxai²taĩ²ti²tu³wa². Nxe³kĩ³ju³ta²sa¹, Moĩ³se²ah³lu¹taĩ²na² i³tih³nxe³nē³jau³xu¹taĩ²na² wi¹jau³xai²la¹wa². Ha³lo²a² kō³nxe³ju³ta² kãi³ye²kĩ³kxa²yan³ti³su² i³tih³nxe³nē³jau³xai²la¹wa². Yxān¹ta¹, nxe³nē³jau³xai²na² txa²wā¹kĩ³na¹xai²na² ne³kat1so¹kin¹ta¹, sa²yo²we¹kĩ³sxa³kxe³su², a²kō³nxe³jau³xa² so¹lxi³ ā³ya³la³kxi²so¹sxā³ i³yo²kwain³sxā³:

— Kō³nxe³ti³ kãi³a¹tũ¹xā¹. Nxe³kĩ³jau³su², hāi¹nxe³sxā³ ya³lu²kĩ³te¹lhxā³ kō³nxe³ti³ kãi³kĩ³sxai²taĩ²ti²tu³wa². 6 A²ha² kxā³nxa² Moĩ³se²ah³lu¹taĩ²na² i³kwa³na³nē³ju³ta²lo³nxe³nē³tāu³a¹ yxau²xai³kĩ³sxai²taĩ²ti²tu³wa². Yxān¹ta¹, a²hĩ¹nai²na² nxe³tāu³a¹ ā³wa²sut1sxā³ ain³kĩ³tā³la². Ya³lu²te²nũ³nhũ³sxā³ kō³nxe³ti³ kãi³sxā³ yxau²xai³kĩ³ju³taĩ²tā² ā³wa²sut1sxā³ yxau²xai³hĩ³kĩ³tā³la². Kĩ³sa²kxai³:

— Txa²wā¹sũ³na² sa²yo²we¹ta¹tũ¹xā¹. Nxe³kĩ³kxai²nān²tu³, tah²lxi³ Sũ³na² Yāu³ka³jxah¹la² sa²hxi²ka¹tē³lha²kxai³, sa²yo²wet1sĩ³kĩ³tā³la².

Moĩ³se²ah³lu¹taĩ²na² i³kwa³na³nē³jau³su²

7 Yxān¹ta¹, Moĩ³se²ah³lu¹taĩ²na² hai³txi³ kō³nxe³jau³la³ i³kwa³na³ti³hex1nē³ta¹hxai²nxa³hē¹la². Wi¹jau³xa² so¹lxi³ i³kwa³na³nē³ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jau³xai²na² txa²wā¹kĩ³na¹xai²na² kō³nxe³ti³ kãi³kĩ³ju³ta² a³la³kxi²si¹nhē³jau³nũ³ai²la¹wa². Jā¹nxe³sxā³ku¹, Moĩ³se²ah³lu¹taĩ²na² wān³txa² i³tih³nxe³nē³te³nah¹lxi¹:

— A²nũ²a² ā³xa² yen³kxa² yxo²kwain³yah³lxi³txa³hē¹li¹. Nxe³nē³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³jau³xau³hxai²tē¹xi¹tā², txai²na¹xai²na² ain³kxi²so¹na¹ka³tu³, i³ye³kxi²nha¹te³nah¹lxi¹:

— Nx2na³na¹. A²nũ²a² ā³xa² yen³kxa² yxo²kwai³na¹ju³ta² kō³nxe³khai¹nx2na³na¹. Jā¹nxe³hxai²na¹hē³na¹. Nxe³ha²kxai³, a²hĩ¹nai²na² txa²kō³nxa¹ju³ta² i²nha¹nha¹. Yxān¹ta¹, wān³txai²na² Moĩ³se²ah³lu¹taĩ²na² i³tih³nxe³nē³lxa³kxai²nān²tu³, txa²kō³nxa¹ju³ta² i²nha²hĩ³nā²nxa³xā¹. Na¹hē¹la².

8 Moĩ³se²ah³lu¹taĩ²na² wān³txa²:

— A²nũ²a² ā³xa² yen³kxa² yxo²kwain³yah³lxi³txa³hē¹li¹. Nxe³jau³xai²na², wi¹jau³xai²la¹wa². Yxān¹ta¹, txa²kō³nxa¹ju³ta² sa²kxai³lu² au³txi³yũ²sa³ha²kxai³, wi¹jau³xai²na² i³kāi²not3sxā³ i³khot3sxā³ i³kĩ³ha¹ki²nha¹ha²kxai³, a²nũ²a² ā³xa² yen³kxa² ka³lxa¹te²a² yen³kxa² kāin² yxo²kwain³ti³hit1sa²hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹, Moĩ³se²ah³lu¹taĩ²na² wān³txai²na² yũ³nē³lxa³kxai²nān²tu³, hxi²kan¹txi³ txa²kō³nxa¹ju³ta²la³, wān³txa² yũ³nē³lxa³jau³la³ i³kāi²not3sxā³ i³khot3sxā³ i³kĩ³ha¹ki²sa²hĩ³nx2nxa³wa². Sa³ha²kxai³, hxi²kan¹txi³ a²nũ²a² ā³xa² yen³kxa² yxo²kwain³ti³hit1sa²hĩ³nx2nxa³wa². Kō³nxe³ti³ kãi³ye²kxe³su² kō³nha²hĩ²kĩ³sxa³wa². 9 Txai²na¹xai²na² a²wi¹lhi¹na² txa²nũ²

Moi³se²ah³lu¹tai²na² i³kwa³na³nē³jau³xa² kō³nhān²nxa³kxe³su², kō³nxe³ti³kāi³a¹ju³ta² kō³nha²hxain²nxa³hē¹la². Na¹ta¹, hā²wxān³txa³:

— Moi³se²ah³lu¹tai²na² wān³txa² a³la³kxi²na¹xā¹. Na¹te³na¹, txa²kō³nxa¹ju³ta² sa²kxai³lu² au³txi³ yū³sa²ju³ta² sa²kxai³lu² kāin² i³ki³ha¹ki²sa²sxā³, wān³txa² wi¹jau³xai²na² sa²yo²ā³ti³hit1sa²hxai²hē¹la². Sa²jau³su², hxi²ye¹ta³lxi³sa²hxai²hē¹la²:

— Ya³lu²te²hū³sxā³ yxau³na¹nha¹. Sū³na² yen³nāu³a¹ yxau²xai³la¹ju³ta³nū³a² yū²nxa³lho³na¹. Na¹jau³su², hxi²ye¹ta³lxi³sa²hxai²hē¹la². ¹⁰ Na¹ha²kxai³:

— Moi³se²ah³lu¹tai²na² wān³txa² wi¹jau³xai²la¹xā¹. Sa²yo²we¹ta¹kxai²nān²tu³, ka³ten³su² ti³hit1sa³tū¹xā¹. Sū³na² yen³nāu³a¹ yxau²xai³la¹ju³ta³nū³a² yū³ti³hit1sa³tū¹xā¹. To³ha¹hē¹la². Na¹kxa²ha³ta³nxān²ti³, hāi¹nxe³sxā³ sa²yo²ā³a¹kxe³su², hxi²ye¹ta³lxi³sa²to³hxai²hē¹la². ¹¹ Nxe³ha²kxai³, txa²kō³nxa¹ju³ta² au³txi³ yū³sa²sxā³ i³ki³ha¹ki²sa²sxā³, wān³txa² wi¹jau³xa² Moi³se²ah³lu¹tai²na² i³kwa³na³nē³jau³xa² i³khot3sa³ha²kxai³, kō³nxe³ti³kāi³ti³hit1sa²hxai²hē¹la². Sa³ha²kxai³, ya³lu²te³lhxā³ ti³hit1sa²hxai²hē¹la², kō³nxe³ti³kāi³a¹ha²kxai³la².

¹² Nxe³ha²kxai³, Moi³se²ah³lu¹tai²na² i³kwa³na³nē³jau³xa² Sū³na² wān³txi³su² ha²kxai³, wain³jau³su² ha²kxai³, wi¹lhin¹jau³su² ha²kxai³, te²jai¹ti²tu³wa². ¹³ Nxe³ha²kxai³, ya³lu²te³lhxā³ ti³hit1sa²ju³ta²sa¹, hai³txi³ Moi³se²ah³lu¹tai²na² wān³txa² wi¹jau³xa² ya³lu²te³lhxā³ ti³hit1sa²jau³sxa³wa². Yxān¹ta¹, txa²kō³nxa¹ju³ta² au³txi³ yū³sa²sxā³ i³ki³ha¹ki²sa²sxā³, Moi³se²ah³lu¹tai²na² wān³txa² wi¹jau³xa² i³khot3sxā³ i³ki³ha¹ki²sa²sxā³ kō³nxe³ti³kāi³ti³hit1sa³ha²kxai³, ya³lu²te³lhxā³ ti³hit1sa³na²hē³la². Sa³ha²kxai³:

— Kāin² kō³nxe³khaix1te²ju²hē³na¹, txa²kō³nxa¹ju³ta²sa¹. Nxe³jau³su², i³tih³nxe³nē³lhxā³, Moi³se²ah³lu¹tai²na² wān³txai²na² i³kwa³na³nē³jau³xai²na² ū³hū¹nē³ta¹hxai²hē¹la².

Txa²wā¹ē¹nāu³ai²na² i³wā³wā³txi²nē³jau³su²

¹⁴ Moi³se²ah³lu¹tai²na² i³kwa³na³nē³jau³xu¹tai²na², Sū³na² wān³txi³khai³su² ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Yxān¹ta¹, txai²lē¹ yuh³xai²nān¹jah¹lo²khai³su² na¹ha²kxai³, txa²kō³nxa¹ju³ta³lot3sa²kah³lo²su² na¹ha²kxai³, nxe³jah¹lo²sa¹wa².

¹⁵ Na¹te³na¹xai²na², txa²yxau²xai³la¹ju³ta² wi¹kō³nha²ti³he¹nxēn²nx3nha²wa². Nxe³na¹te³nah¹lxi¹, ha³lo²a² wi¹ju³ta² te³na¹ju³ta² kāi³nxa³ha²kxai³, ha³lo²a² kō³nxe³ju³ta² yxo²kwīn¹kxi²na¹ju³ta² so¹lxi³ kāi³a¹ha²kxai³, nxe³jah¹lo²sa¹wa².

¹⁶ Na¹ha²kxai³, kō³nxe³ti³kāi³a¹kxan²ti³:

— Ha³lo²a² ten³nxa³ju³ta² kāi³a¹xā¹. Nxe³hū³na¹wa². Na¹kxai²nān²tu³:

— Moi³se²ah³lu¹tai²na² wān³txa² wain³jau³xai²la¹xā¹. Yxān¹ta¹ hxi²ka¹nhā²nx3nhā¹. Nxe³hū³na¹wa². Na¹kxai²nān²tu³, Moi³se²ah³lu¹tai²na² wān³txa² wain³ye²hū³na¹wa². ¹⁷ Na¹kxe³su², kō³nxe³ti³kāi³a¹wa². Na¹kxan²ti³, hai³txi³ wā²nxū¹ txai²khai³lxa³, Txa²wā¹sū³na² wet1sa²kxe³na¹khai³lxa³ kō³nxe³ti³kāi³hū³nā²nxa³wa². Ta¹, txa²kō³nxa¹ju³ta², au³txi³ txa²ē¹nāu³a¹ yū³sa²sxā³, kō³nxe³ti³hit1sa²sxā³ nxe³sa²jau³su² kāi³hū³na¹wa².

¹⁸ Txai²lē¹ wi¹kāi³ti³hit1sa²ju³ta³la³ yū³sa²nxa³wa². Txa²sū³nai²na² kō³nxe³ti³hit1sa²te²sain¹la². Na¹ha²kxai³:

— Wi¹kāi³a¹tū¹xā¹. Na¹kxa²ha³ta³nxān²ti³, hxi²kan¹txi³ wi¹kāi³hū³nā²nxa³wa².

¹⁹ Na¹ha²kxai³, txai²na¹xai²na² a²wi¹ju³ta² ten³khaix1na¹ju³ta² kāi³nxa³ha²kxai³, ta¹, a²kō³nxe³ju³ta² ten³ti³he¹nxē²nxa³ju³ta² kāi³a¹ha²kxai³, nxe³jah¹lo²sa¹wa².

²⁰ Nxe³ha²kxai³, ten³ti³he¹nxē²nxa³ju³ta² so¹lxi³ kāi³a¹kxai²nān²tu³, hai³txi³

txai²khai³lxa³ Sũ³na² tah²lxi³ wet1sa²kxe³na¹khai³lxa³ kãi³hĩ³nã²nxa³wa². Ta¹, txa²kõ³nxa¹ju³ta² au³txi³ txa²ẽ¹nãu³a¹ yũ³sa²sxã³ kõ³nxe³ti³hit1sa²sxã³ sa²jau³su², kãi³hĩ³na¹wa².

21 Hãi¹nxe³kxe³hũ³sxã³ ha³lo²lot3sa²ju³ta²sa¹:

— Txa²ẽ¹nãu³a¹ au³txi³ wi¹ju³ta² kãi³ti³ten³sa³nha¹. Nxe³jah¹lo²sa¹wa². Na¹kxan²ti³, a²kõ³nxe³ti³ kãi³a¹ju³ta²nũ³a² so¹lxi³ yũ³sa²hĩ³nx2na³la². 22-23 Txai²khai³nxa¹xai²na³, Txa²wã¹sũ³na² wet1sa²kxe³na¹xai²na² au³txi³ i³ye³kxi²nha¹te³nah¹lxi¹:

— Sũ³na² wãn³txa² ka³lih³khai¹nxe³sa³nhã¹. Na¹jau³su², na¹ta¹, txa²kõ³nxe³ti³ e³a¹jau³xa² au³txi³ yũ³sa²sxã³ nũ³kxũn³txi³ kõ³nxe³ti³hit1sa²sxã³, txai²khai³nxa¹xai²na² Sũ³na² tah²lxi³ wet1sa²kxe³na¹xai²na² nũ³kxũn³txi³ sa²ne³kha²ki²sa³ha²kxai³, nxe³sa²jau³su², kõ³nxe³na¹ju³ta²lot3sxã³ yxau³hĩ³na¹wa². 24 Na¹ha²kxai³:

— Khãuh³lxa³ti³khaix1san¹nhi². Hãi¹nxe³sxã³ kõ³nxe³ti³ kãi³jah¹lo²si¹nxa²ha¹i². Txa²nũ²ai²na² kõ³nxe³ti³ kãi³jah¹lo²si¹nxa²ha¹i². Ya³lu²ti³hit1san¹nhi². Yã¹jah¹lo²ta³ wxa²wa²sut1sa²te³lin¹ji². Na¹nha²wa². 25 Yxãn¹ta¹, Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ kãn² ka³lih³khaix1sa³nha²wa². A²nxe³jah¹la² wxa²wa²sut1sa²te³lhxã³ e³kxai²nãn²tu³, a²ya³la³ty³ Txa²wã¹hxi²kan¹jah¹la² Je³su² Kris³tu³jah¹la² Hi²sen³su² sa²wa²sut1sa²ju³ta² yũ³na³la². Hãi¹nxe³kxe³hũ³nxe², txai²khai³nxa¹xai²na², Sũ³na² tah²lxi³ wet1sa²kxe³na¹xai²na² Sũ³na² wãn³txi³lot3sxã³ yxau³na¹ha²kxai³, ha³na³ka³lxi³ txa²ĩ³nai²na² sa²kxai³lu² kõ³nxe³ti³ kãi³a¹ju³ta²nũ³lot3sxã³ yxau³na¹ha²kxai³, nxe³jah¹lo²sa¹wa².

8

Sũ³na² Yãu³ka³jxah¹la² yxau³ya³nhẽ³jau³su²

1 — Je³su²jah¹la² ã³nũ²nxĩ²sxã³ yxau²xai³jah¹lo²sa¹xã¹. Nxe³na¹kxai²nãn²tu³, Sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ o³nxa³te²lot3sa²ju³ta²la³ yũ³na³wa². A²nxe³sxã³ txa²wã¹ĩ³na² kõ³nxe³ti³ i³ye³kxi²nha¹jau³xa² sa²wet1so¹nxa³ha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³jxah¹lai²na² wãn³txa² sa²wet1so¹na¹ha²kxai³ nxe³te²sa¹wa². 2 Nxe³ju³ta² Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³jxah¹la² ka³ten³su² ti³hi¹tẽ³jah¹lo²su² na³la².

— Je³su² Kris³tu³jah¹la² ã³nũ²nxĩ²sxã³ yxau²xai³la¹tũ¹xã¹. Nxe³kĩ³kxai²nãn²tu³, Sũ³na². Yãu³ka³jxah¹la² hxi²kan¹ti³hi¹tẽ³lhĩ³nx2na³la². Kõ³nxe³ti³ kãi³sxã³ yxau²xai³kĩ³kxai²nãn²tu³ ya³lu²ki³tu¹wa². Yxãn¹ta¹, Sũ³na² Yãu³ka³jxah¹la² hxi²kan¹txi³ wxa²wa²su¹tẽ³na³la². Nxe³nẽ³lha²kxai³ kõ³nxe³ti³ kãi³ki³ju³ta² ã³wa²su¹ti² ya³lu²nẽ³ju³ta² ã³wa²su¹ti² nẽ³lha²kxai³ ka³ten³su² ti³hi¹tẽ³lhĩ³nx2na³la². 3 Kxã³nxãn¹jau³xu¹ta¹na² Moi³se²ah³lu¹ta¹na² i³kwa³na³nẽ³jau³xu¹ta¹na² wain³jau³su² ta¹hxi²hẽ¹la². Yxãn¹ta¹ txa²wã¹ki³na¹xai²na² hxi²kan¹txi³ jau³xu¹jã¹nxe³sxã³ yxau²xai³lhĩ³ki³sxa³wa², txa²wã¹ĩ³na² hxi²kan¹nẽ³lxa³ha²kxai³la². Yxãn¹ta¹ Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ hxi²kan¹na³la². Nxe³sxã³ A²ta²ha² a²ĩ³lxa² Je³su²jah¹la² i³sa²si¹hã³ũ¹nhẽ³ta¹hxi²hẽ¹la². A²nxe³jah¹la² wxã³sxã³ txa²wã¹ĩ³nhũ³ĩ³na² kõ³nxe³ti³ kãi³sxã³ yxau²xai³ki³ta³sxĩ³nhũ³ĩ³na² ã³wih¹sxã³ ton¹nũ²la² wxã³ta¹hxi²hẽ¹la². Txa²wã¹kõ³nxe³ti³ kãi³ki³ju³ta² hxi²kan¹nẽ³lhxã³ ya³lu²kxi²nẽ³ta¹hxi²hẽ¹la². Ain¹sxã³ ã³sen³sai¹khai¹nxe³sxã³ hxi²kan¹ti³ txa²wã¹kõ³nxe³ti³ kãi³ki³ju³ta² wxa²hxi²kan¹nẽ³ta¹hxi²hẽ¹la². 4 Hxi²kan¹nẽ³lha²kxai³, Moi³se²ah³lu¹ta¹na² i³kwa³na³nẽ³jau³xu¹jã¹nxe³sxã³

yxau²xai³ki³ju³ta² yũ³nẽ³lhĩ³nx2na³la². Nxe³sxã³ txa²wã¹ki³na¹xai²na² Sũ³na² Yãu³ka³jxah¹la² ten³jau³xa² so¹lxi³ yxau²xai³li² txa²wã¹sĩ³na² kq³nxe³ti³ e³kxi²nha²ki³jau³xa² sa²yo²we¹ki³sxa³ka³tu³ yxau²xai³li², nxe³te²ki³na¹xai²na², Moi³se²ah³lu¹tai²na² wãn³txa² yã¹nxe³sxã³ yxau²xai³ki³ju³ta² yũ³nẽ³lhĩ³nx2na³la². ⁵ Kĩ³sa²kxai³, txa²wã¹sĩ³nãu³ai²na² kq³nxe³ti³ e³kxi²nha²ki³jau³xa² i³wet1so¹sxã³ yxau²xai³ki³kxai²nãn²tu³, yuh³xai²nãn¹te²yen³kxa² kq³nxe³thin¹te² yen³kxa² so¹lxi³ yen³ki³sxã³ ten³ki³jau³su² yxau²xai³lhĩ³ki³tã³la². Jã¹nxe³yah³sah¹lxi³txa³hẽ¹la². Yxãn¹ta¹, Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³jxah¹la² i³ye³kxi²nẽ³jau³xa² i³wet1so¹sxã³ yxau²xai³ki³kxai²nãn²tu³, Txa²wã¹sũ³na² ha³lo²a² ten³ki³jau³xa² so¹lxi³ yxau²xai³lhĩ³ki³tã³la². Jã¹nxe³yah³sah¹lxi³hẽ¹la². ⁶ Jã¹nxa¹jau³su²:

— Yuh³xai²nãn¹te² yen³kxa² so¹lxi³ ten³sa³nhã¹. Nxe² e³kxi²nha²sxã³ yxau²xai³ki³kxai²nãn²tu³, Txa²wã¹sũ³na² u² ha³na³ka³lxi³ yxau², ya³lu²ju³tãn²ta³ a³ti² nxe³hĩ³ki³tã³la². Yxãn¹ta¹, Sũ³na² Yãu³ka³jxah¹la² i³wet1so¹sxã³ yxau²xai³ki³kxai²nãn²tu³, ka³te³na² wi¹tãu³a¹ yxau²xai³li², hãu²non³sxã³ yxau²xai³li² nxe³hĩ³ki³tã³la². ⁷ Nxe³ha²kxai³, yuh³xai²nãn¹te² yen³kxa² kq³nxe³thin¹kxa² yxo²kwai³ki³jau³su² yxau²xai³ki³kxai²nãn²tu³, Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ i³kq³1ko¹son²kxi²hĩ³ki³tã³la². Nxe³ki³kxai²nãn²tu³, Sũ³na² i³kwa³na³nẽ³jau³xa² sa²yo²we¹ki³ju³ta² yũ³nẽ³lhĩ³nx2nxa³wa², hxi²kan¹txi³ sa²yo²we¹ki³sxa³ha²kxai³lu¹. ⁸ Nxe³ki³kxai²nãn²tu³:

— Yuh³xai²nãn¹te² yen³kxa² ten³sa³nhã¹. Nxe² e³kxi²nha²sxã³ yxau²xai³ki³kxai²nãn²tu³, hxi²kan¹txi³ Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ i³wi¹lxo³kxi²hĩ³ki³sxa³wa².

⁹ Yxãn¹ta¹, wxãi²nãn²ta³ ha³na³ka³lxin³yah³lxi³hxi¹nhẽ³la². Wxa²sĩ³na² kq³nxe³ti³ e³ki²nhyah¹lxin¹jau³la³, ain³kxi²nha² yxau²xai³yah³lxi³hxi¹nxa³hẽ³la². Yah³lxin¹ta¹, hãi¹nxe³sxã³ Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³jxah¹la² e³ki¹nx2ti³jau³xa² ain³kxi²nha² yxau²xai³tũ³ka³txi³jah³lxi¹la², Sũ³na² Yãu³ka³jxah¹la² nxũ²kwai³yxau³nx2ti³ha²kxai³la². Yxãn¹ta¹, a²nũ²a² i²li²te³su² kxai²nãn²tu³, Sũ³na² Yãu³ka³jxah¹la² nxũ²kwai³yxau³nx2ti³ka³h³lo²su² kxai²nãn²tu³, hai³txi³ Je³su²jah³la² a²sa³wit3su² ti³he¹nx2nxa³wa². ¹⁰ Yxãn¹ta¹ Je³su²jah³la² nxũ²kwai³yxau³nẽ³kxai²nãn²tu³:

— Kq³nxe³ti³ kãi³ki³ju³ta² yũ³ju³tan¹te²kxa³yan³tu³ txa²wã¹nũ²ai²na² ya³lu²tũ³xã¹. Nẽn³kxan²ti³ a²kxã³nxu¹tai²na² Je³su²jah³la² txa²wã¹kq³nxe³ki³ju³ta² sa²wa²su¹tẽ³lha²kxai³ wain³te²lo³tẽ³ta¹hxi¹hẽ¹la². Nxe³ha²kxai³ ka³ten³su² ti³hi¹tẽ³na³la². ¹¹ Jã¹nxa¹jau³su² Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ nũ³kxũn³txi³ Je³su²jah³la² ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²ti³hi¹ta¹hxi¹hẽ¹la². Nxe³ha²kxai³, Sũ³na² Yãu³ka³jxah¹la² nxũ²kwai³yxau³nx2ti³kxai²nãn²tu³, te²yã¹nxe³sxã³ ka³ten³su² ti³hi¹tũ¹nx2ti³tu¹wa². Wxa²nũ²ai²na² ya³lu²te³lhxã³ nxe³te²nũ²ai²na² ka³ten³su² ti³hi¹tũ¹nx2ti³tu¹wa². Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³jxah¹la² nxũ²kwai³yxau³nx2ti³jah¹la² nxe³nx2ti³tu¹wa².

¹² Nxe³ju¹tan¹te²kxa³ya³tu³ i³ye³kxi¹nx2ta¹wa². Txa²wã¹tã³nãu³xãi³. Hãi¹nxe³sxã³ Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³jxah¹la² i³ye³kxi²nẽ³jau³xa² yã¹nxe³sxã³ yxau²xai³lya³sah¹lxi³hẽ¹la². Yxãn¹ta¹, Txa²wã¹sĩ³na² kq³nxe³ti³ i³ye³kxi²nha²ki³jau³xa² sa²wet1so¹sxã³ yxau²xai³ya³sah¹lxi³txa³hẽ¹la². Ya³nx2ta¹wa². ¹³ Txa²wã¹sĩ³na² sa²wet1so¹sxã³ yxau²xai³lyah³lxin¹kxai²nãn²tu³

ya³lu²ya³lxin¹tu¹wa². Jā¹nxe³nx2ti³ha³ta²wa². Yxān¹ta¹, Txa²wā¹sū³na²
Yāu³ka³jxah¹la² sa²wet1so¹sxā³ wxa²kō³nxe³ti³ kāi³ya³lxin¹ju³ta²
ā³nā¹hxa³jah³lxin¹kxai²nān²tu³:

— ī³su²lhā³nha¹jut3sū³nxe², txa²kō³nxe³ti³ kāi³a¹ju³ta²
ā³nā¹hxa³ta¹tū¹xā¹. Nyhah¹lxin¹kxai²nān²tu³, ka³te³na² wī¹tāu³a¹,
yxau²xai³lha²tē³khaix1yah³lxin¹tu¹wa². 14 Jā¹nxe³jut3su², Txa²wā¹sū³na²
Yāu³ka³jxah¹la² sa²wet1so¹ya³lxin¹kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na² wē³ha³lxī³su²
yah³lxī³hī³nxā¹la². 15 Jut3su², Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la²
nxū²kwai³yxau³nē³kxai²nān²tu³, Sū³na² wē³ha³lxī³lo³tē³na³la².
Wē³ha³lxī³lo³tē³lha²kxai³ yuh³lxī³jau³su² kwa² wa³ka³li³lot3sxā³
yxau²xai³kī³sxa³wa². Nxe³kī³sxa³ha²kxai³ a³lxī²sxā³ yxau²xai³kī³tā³la². Yxān¹ta¹
wē³ha³lxī³lo³tē³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Txa²wā¹wī³na² ī³ye³kxi³kī³kxai²nān²tu³:

— wī¹nāi³. Txa²wī³nu²si¹lxī¹. Nxe³kī³kxai²nān²tu³, Sū³na² Yāu³ka³jxah¹la²
ī³ye³ti³hi¹tē³jau³su² e³hī³kī³tā³la². 16 Nxe³kī³kxai²nān²tu³, au³txi³
txa²wā¹ē¹nāu³āin²txi³ ī³ye³kxi³nha², Sū³na² Yāu³ka³jxah¹lain²txi³ ī³ye³kxi³nē³li²,
nxe²ī³ye³yo²nū¹nyhu¹sxā³:

— Sū³na² wē³ha³lxī³su² kī³tā³li¹. Nxe³jau³su² ī³ye³hī³kī³tā³la².
17 Txa²wā¹kī³na¹xai²na²:

— Sū³na² wē³ha³lxī³su² na¹xā¹. Nxe³kī³kxai²nān²tu³,
Txa²wā¹wī³na², a²yen³kxa² kwēn¹ta¹na² ū³hā¹kxi²nē³kxe³su² te²
yen³kxa², yxan¹nāu³a¹ ū³yhen³kxi²nhē³tu¹wa². ī³ka³li³si¹nhē³jau³su²
ū³yhen³kxi²nhē³tu¹wa². Nxe³tāu³a¹, Je³su²jah³lain²txi³ ū³yhen³kxi²u¹jā¹nxe³sxā³
txa²wā¹kī³na¹xain²txi³ ū³yhen³kxi²ya³nhē³lain¹tu¹wa². Nxe³ju³ta², Je³su²jah³la²
khāuh³lxā³thin¹ta¹hxi²hē¹la². Te²yā¹nxe³sxā³, khāuh³lxā³ti³hi¹tē³kxai²nān²tu³,
yxan¹nāu³a¹ Je³su²jah³la² wxi²kin³ti³ton³ti³hi¹tāu³nū³ā¹ te²yā¹nxe²
wxi²kin³ti³ton³nē³nū³tu¹wa².

Wxi²kin³ti³ton³ti³hi¹tē³ju³ta²nū³su²

18 Ha³lo²a² wī¹li²sxā³ wī¹kō³nha²sxā³ e³ya³nx2ta¹wa². Hī¹nai²na²
ha³lo²a² khāuh³lxā³thi¹tē³na³la². Nē³kxan²ti³, yxan¹nāu³a¹ Txa²wā¹sū³na²
Si³yxau³tāu³a¹ kāin² wxi²kin³ti³to³ti³hi¹tē³tu¹wa². Ha³lo²a² kāin²
wī¹khai¹nxe³ju³ta² ī³yau¹ū³nhē³tu¹wa². Hī¹na¹ kwēn¹ta¹nān¹tā³ ha³lo²a²
khāuh³lxā³thi¹tē³na³la². Nxe³ta¹, yxa¹nān¹tā³ ha³lo²a² a²wēn³ta³te²la³
kāin² wxi²kin³ti³to³ ā³ne³sen³sai¹khai¹nxe³tu¹wa². 19 Nxe³ju³ta², a²yen³kxa²
Txa²wā¹sū³na² wxa²wet1sa²sai¹kxa² a²yo²ha³kxa² sa²kxai³lu² wah³xain¹na³la².
Ain¹te²an¹jau³kxai³lu¹:

— Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ a²wē³ha³lxā² e³lē³na²
wxa²ye³kat1sa²sīn¹tū¹xā¹. Nxe³ju³ta²nū³a² ī²ti³ten³khai¹nxe³sa²sīn¹nhā¹.
Nain¹jau³su², wah³xain¹na³la². 20 Kxā³nhxī¹nu¹ta¹na² a²nū²a² kō³nxe³ti³
kāi³ān³si³wxe³hī¹nāu³u¹ta¹na² Txa²wā¹sū³na² wā²nxū¹ ain³nha²te³nah¹lxī¹:

— A²nū²a² sa²yo²ā³sain¹na¹na¹. Sai¹nha²kxai³ ha³lo²a² wet1sa²sai¹na¹kxa²
yo²ha³kxa¹ ha²ya³kxa³lxī³hi¹ta¹xā¹. Ta¹hxi²hē¹la². Jā¹nxe³ju³ta²
a²lhun³tu², ha³lo²a² nxe²xai³hxai²ta¹ti²tu³wa². Hxi²kan¹txi³
ain³ha²hxa³kxa²ha²tā³nxān²txi³, ha²ya³kxa³thin¹sxā³ ai³hxai²ta¹ti²tu³wa².

21 Yxān¹ta¹, yxan¹nāu³a¹ Sū³na² wē³ha³lxī³su² te²kī³na¹xai²na² e³lē³na²
wxa²ye³ka¹tē³tu¹wa². Nxe³nē³tē³nāu³a¹, wa²su¹wa²su¹yxau²xai³kī³tu¹wa².
Nxe³ha²kxai³, Sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ a²yen³kxa² wet1sa²sai¹kxa² yo²ha³kxa¹
ā³wa²su¹tain¹sxā³, hī¹na² ha²ya³kxa³thin¹sxā³ ā³kho³jau³su² yxau²xai³lain¹te²na²

yen³kxa² yxo²ha³kxa¹ ā³wa²su¹tain¹tu¹wa². Ain¹ka³tu³, ha³lo²a² yxo²ha³kxa¹ wxi²kin³ti³ton³txi³ wa²su¹wa²su¹yxau²xai³ki³ju³tū³a² yā¹nxe² ain¹tu¹wa².

22 Ha³lo²a² nxe³jut3sū³ju³ta²sa¹. Txu¹ha² wē³nhi³sxā³, a³li³la¹te³lhxā³ nx2na³na¹. Nxe³kxai²nān²tu³, kāin² ih³khai¹xai¹ya¹nsā³ i³wxai¹h³nx2na³la². Jā¹nxe³te²an¹jau³nū³su², ha³lo²ai²na² i³wxai¹jau³hū³nxe² yxau²xai³lh³nx2na³la².

— Kwēn¹ta¹na² ā³wa²sut1sa³tū¹xā¹. Nxe³h³nx2na³la². 23 Jā¹nxe³ju³ta² a²wi¹lhi¹na², Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² ā³nxū³kwai³wi¹hū³nhē³na³la².

— A²ha² yxan¹nāu³a¹ wa²su¹wa²sun¹khai¹nxe² ka³lih³khai¹nxe² yxau²xai³lyah³lxin¹tu¹wi¹. Nxe³nē³jau³su², ā³nxū³kwai³wi¹hū³nhē³na³la². Nxe³ki³sa²kxai³, ha³lo²a² wah³nxe³sxā³, txa²wā¹e¹nāu³a¹ au³txi³ i³wxai¹ki³jau³hū³nxe² i³ye³kxi²nha²h³ki³tā³la².

— Yxan¹nāu³a¹ Txa²wā¹sū³na² wē³ha³li³lo³tē³tū¹xā¹. Nxe³tāu³nū³ā¹ txa²wā¹nū²ai²na² tah²lx³ wxen¹sxā³ wa²su¹wa²sun¹khai¹nxe² yxau²xai³ki³tū¹xā¹. A²nxe³je³na³kxa², wai¹ta¹na² yau³son³ki²nē³lxa³khi³. Nxe³nha²ki³jau³su² yxau²xai³lh³ki³tā³la². 24-25 Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹, txa²wā¹kō³nxe³ti³ kāi³ki³ju³ta² sa²wa²su¹tē³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³ju³ta², Txa²wā¹sū³na² wān³txa² e³kxi²nē³te³nah¹lx¹:

— Yxan¹nāu³a¹ wxa²nū²ai²na² tah²lx³ wet1sxā³ ū³hū¹nx2ta¹tu¹wi¹. Wā²nxū¹h¹sa²yo²we¹nha¹i¹. Sū³na² wān³txa² ū³wha²li¹la³kxi²nē³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³nē³jau³su², sa²wa²su¹tē³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Yxān¹ta¹, hai³txi³ hī¹nai²na² txa²wā¹nū²ai²na² tah²lx³i³ i³h³ki³sxa³wa². Txa²wā¹ye³na² i³ki³kxai²nān²tu³:

— A²yen³kxa² yū³nē³na³na¹. Nxe³h³ki³tā³la². Yxān¹ta¹, ki³sxa³wa². Nxe³ki³kxai²nān²tu³:

— Jā¹nxēn³tū¹xā¹. Sū³na² sa²yo²we¹nha²sxā³ e³na³na¹. Nxe³sxā³ yxau²wah³nxe³h³ki³tā³la². Ya³nān³ta³ki²li² txa²wā¹ye³na² i²ki³sxa³kxe³tu³, yxau²wah³nxe³ki² ai³lh³ki³tā³la².

26 Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² sa²hau³ko³tē³na³la². Txa²wā¹ki³na¹xai²na² hxi²kan¹nē³lxa³wa². Nē³lxa³ha³kxai³:

— Txa²wā¹wi³na² i³ye³kxi²na¹tū¹xā¹. Nxe³ki³kxai²nān²tu³, hai³txi³ wxi²kan¹txi³ i³hau³ko³tsxā³ i³ye³kxi²h³ki³sxa³wa².

— Ih¹nxe³jau³ta³ wain³txi³ e³kxi²na¹lhon³ku². Nxe³h³ki³tā³la². Nxe³ki³te²an¹tu³ti¹, Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² hi²sen³kxai³lu¹ i³ye³kxi²nū¹nhē³lh³nx2na³la², Txa²wā¹wi³na² wain³txi³ i³ye³kxi²ki³txai²la². Wān³txa² wxi²kan¹txi³ i³ye³kxi²ki³sxa³jau³xa² i³ye³kxi²nū¹nhē³lh³nx2na³la², i³wxai¹ki³jau³hū³nxe² i³ye³kxi²nū¹nhē³lh³nx2na³la². 27 Nxe³ha²kxai³, Txa²wā¹wi³nu²kxai³lu², txa²wā¹e¹nān¹jau³su² i²ta¹lun²nē³jah¹lo²su² te²kxai³lu², Sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² au³txi³ a²e¹na² a²ten³jau³su² a³la³kxi²nū³na³la².

Nxe³te³nah¹lx¹:

— Txa²yāu³ka³jxah¹la² i³ye³kxi²sa²sxā³, Txa²e¹nāu³ai²nān¹jau³xa² yā¹nxe³jau³su², Wī³nu²na¹xai²na² te³na¹jau³xa² yā¹nxe³sxā³ i³ye³kxi²sa²na³na¹. A²nū²a²nāu³xa² yxo²i²sain¹te²nāu³xa² sa²hau³ko³tain¹si¹sa²jau³su² sa²na³na¹. Txa²wā¹wi³na² a³la³kxi²nha²sxā³ nxe³h³nx2na³la². 28 Nxe³ha²kxai³:

— Ha³lo²la³ i²li³hxa³ju³ta³la³, wi¹ta³nx²a², kō³nxe³ta³nx²a² nxe³ko³la³, ha³lo²lo²ta¹xā¹. Nxe³ki³kxai²nān²tu³, Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ ha³lo²ai²na² o²la³kxi²nū¹nhē³lh³nx2na³la². i³wi¹lxon³ki²nē³lhi¹jau³nū³su² nxe³nū¹nhē³lh³nx2na³la². Txa²wā¹ki³na¹xai²na²:

— Sū³na² a³li³na¹nha¹. Kxā³nāu³u¹ta¹na² Sū³na² wā²nxū³h³ ain³nha²sxā³ i²sxā³ ā³yū³so¹nē³ta¹hxai²hē¹na¹. Wē³ha³li³lo³te³lhxā³ nē³ta¹hxai²hē¹na¹.

Nxe³te²ki³na¹xai²na² Sũ³na² o²la³kxi²nũ¹nhẽ³na³la². 29 A²wi¹lhi¹nu¹tai²nã²tu³
Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³kxai³lu² yxo²i²te²ki³na¹xa²nũ³a² i²sa²tẽ³ta¹hxi²hẽ¹la².
A²nxe³te²ki³na¹xa²nũ³ai²na² sa³kxai³lu² i²sxã³ ã³yũ³so¹nẽ³ta¹hxi²hẽ¹la².
Nxe³te²nah¹lxi¹:

— Txa²ki³lha³lxa² Je³su²jah³la² yã¹xain¹tũ¹xã¹. Nxe³si¹hai¹na¹jau³su²,
tũ¹ka³kxai²na²i²sxã³ ã³yũ³so¹ai¹na¹hẽ³na¹. Sũ³na² Si³yxa³tãu³a¹ a²ẽ²nã²jau³su²
nxe³kxi²nẽ³na³la². Nxe³jau³su², Je³su²jah³la² txa²nũ² txa²wã¹hxi²kan¹ti³su²
ha²kxai³, i²sxã³ ã³yũ³so¹nẽ³kxe³nũ³ka³txi³su² te²ki³na¹xai²na² sa³kxai³lu²
a²lon³nãu³su² ki³sa²kxai³, nxe³hi³ki³tã³la². 30 Kxã³nãu³u¹tai²na², Txa²wã¹sũ³na²
i²sxã³ ã³yũ³so¹nẽ³si¹jau³nũ³su², wã²nxũ¹h¹ ain³nha²ta¹hxi²hẽ¹la².

— i²sxã³ ã³yũ³so¹na¹tũ¹xã¹. Wain³te²lo³ta¹txai²lã¹. Nxe³nẽ³jau³su²,
i¹sxã³ ã³yũ³so¹nẽ³ta¹hxi²hẽ¹la². i²sxã³ ã³yũ³so¹nẽ³ka³tu³,
wain³te²lo³tẽ³ta¹hxi²hẽ¹la². Nxe³nẽ³lha²kxai³, wxi²kin³ti³to³ti³hi¹tai¹na¹tũ¹xã¹.
Sũ³na² nxe³nẽ³ta¹hxi²hẽ¹la².

Txa²wã¹sũ³na² Je³su² Kris²tu³jah¹la² a³lxi²jau³su²

31 Txa²wã¹sũ³na² Si³yxa³tãu³a¹ hxi²nũ¹nũ³nhẽ³jah¹lai²la¹wa².
Nxe³nẽ³ju³tan¹te²kxa³ya³tu³, a²nũ²a² ã³xa² i²li²te²hũ³te²la³.
i³ko¹1ko¹son²kxi²nẽ³kxan²ti³, hxi²kan¹txi³ ã³sen³sai¹nẽ³lhi³nx2nxa³wa²,
Txa²wã¹sũ³na² hxi²kãin²khai¹nxe³sxã³ hxi²nũ¹nũ³nhẽ³lha²kxai³la².

32 Txa²wã¹sũ³na² A²ta²ha² u³hũ¹nẽ³ta¹hxi²hẽ¹la².
— Tẽ²a¹ju³ta² tẽ²a¹xã¹. Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² nxe²nxa³kxe³hũ³nxe²,
u³hũ¹nẽ³lhxã³, ko³nxe³ti³ kãi³ki³kxa² yo³ha² ya³lu²kxi²nẽ³te²lhxã³
u³hũ¹nẽ³ta¹hxi²hẽ¹la². Tẽ²yã¹nxũ³kxe³hũ³sxã³, a²yen³kxa²

wi¹la² ã³sen³sai¹kxe³tu³ u³hũ¹nhẽ³nũ³tu¹wa². 33 A²nũ²a²
ko³nxe³te²lo³tẽ³jah¹la² yũ²nxa³wa², Txa²wã¹sũ³na² ã²la² hxi²kan¹txi³
wain³te²lo³tẽ³lha²kxai³la². Nxe³jut3su² txa²wã¹ki³na¹xai²na², Txa²wã¹sũ³na²
i²sxã³ ã³yũ³so¹nẽ³kxe³nũ³ka³txi³su² ha²kxai³, wain³te²lo³tẽ³kxe³nũ³ka³txi³su²
ha²kxai³, hi³ki³tã³la². Ki³sa²kxai³, a²nũ²a² ã³xa² hxi²kan¹txi³
ko³nxe³te²lo³tẽ³lhi³nx2nxa³wa². 34 Je³su²jah³la² ya³lu²sxã³, txa²wã¹ko³nxe³ti³
kãi³ki³ju³ta² wxa²wa²su¹tẽ³lhi¹jau³su² ya³lu²kxi²nẽ³ta¹hxi²hẽ¹la². Ain¹sxã³,
wi¹la² ka³ten³su² i³sa²yxa³u³tãu³a¹ a²yen³nãu³a¹ a²wi¹tãu³a²
yxa²xai³lain¹na³la². Ain¹sxã³, sa²wi¹wi¹nxe² e³kxain¹sxã³ a²si³yxa³u³tãu³a¹
wi¹li²nẽ³lhi¹jau³nũ³su² e³kxain¹na³la². 35 Je³su²jah³la² hxi²ka²nãu³a¹ a³lxi²nẽ³te²
hxi²ka²nãu³a¹ yxa²xai³ki³tã³la². Ki³sa²kxai³:

— Ha³lo²la³ i²ki³sxa³ko³la³ ha³lo²lo³ta¹xã¹. Khãuh³lxa³ti³hin¹sa³nhã¹.
Ta³nxa², a²ẽ¹nãu³a¹ kãin² hxi²waut3ta³lxi³sa³nhã¹. Ta³nxa², Sũ³na² wãn³txa²
yxo²i²a¹ha²kxai³ ko³nxe³ti³ kãi³sain¹na³na¹. Heh³sa³nhã¹. Ta³nxa², yen³kxa²
hxa³kxi²khai¹sa³nhã¹. Ta³nxa², ha³lo²a² ha³nxe³lha³thin¹ki²sa³na¹.
Ta³nxa², i³su²lhã³sa²tẽ³na³na¹. Ta³nxa², nxe² ha³lo²lo³ta¹xã¹.
Nxe³ki³kxa²ha³ta³nxãn²ti³, Je³su²jah³la² a³lxi²nẽ³te² hxi²ka²nãu³a¹ wi¹wi¹nxe²
yxa³hĩ³ki³tã³la².

— Ha³lo²a² ko³nxe³khai¹nxe³kxan²ti³, Txa²hxi²ka³nãu³ai²na²
sa²so¹ki²syã¹nx2ti³ju³ta³la³ yũ²nxa³i¹, Txa²wẽ³ha³lxi³ i³nxai²na²su¹.
Je³su²jah³la² nxe³nẽ³ta¹hxi²hẽ¹la². 36 Nxe³nẽ³ju³ta², Txa²wã¹sũ³na²
ha³tẽh³nxã³nxãn¹jau³su² nxe³te²nah¹lxi¹:

— Txa²sũ³nãi³. Nxtet3si¹lxi¹. Wxa²wãn³txa² sa²yxo²we¹txa²te²su²
si¹na¹i¹. Nxe³ha²kxai³, a²nũ²a² kuh³lxa³thin¹tũ³ka³txa²
khãuh³lxa³ti³hit1sa²tẽ³sain¹sĩn¹na³li¹. Nxe³sa²sĩn¹ju³ta²sa¹:

“Ha²ya³khin¹tũ³ka³txi³su² na³na¹. ‘Ka³yxuh³xa² o³ve²a² wã²nhit1te³lhã³te²nũ³a² su²lhã³a¹tũ¹xã¹.’ Nxe³na¹tũ³ka³txi³hũ³na³na¹.’ Nxe³sa²sĩn¹jau³su² khãuh³lxa³ti³hit1sain¹sĩn¹na³li¹. Nxe³ha²kxai³:

“Su²lhã³sa²ha³tã¹.” Nxe³sĩ¹na¹jau³su², yxau²xai³lhĩ¹nhxai²na¹tai¹ti²ti¹.

Ta³vi²yah³lu¹tai²na² wãn³txa² ta¹hxai²hẽ¹la². Jã¹nxe³jau³xau³hxai²tẽx¹jã¹nxe³sã³ha³lo²lo³tẽ³na³la².

37 Yxã¹ta¹:

— Ha³lo²la³ ĩ²li³ko³la³ ha³lo²lo³ta¹xã¹. Nxe³ki³kxai²nãn²tu³, Je³su²jah³la² a³li²nẽ³jah¹la² kãin² hxi²kan¹txi³lo³khaix1nẽ³na³la². Nẽ³lha²kxai³, ha³lo²an²ta³khãuh³lxa³ti³ti³hi¹tẽ³ju³tan¹ta³ hxi²kan¹ãn³sen³sai¹khai¹nxe³hĩ³ki³tã³la².

38-39 A³la³kxi²sã³ e³a¹wa². Na¹jau³xai²na²sa¹, Je³su²jah³la² a³li²nẽ³te²hxi²ka²nũ³a¹ yxau²xai³ki³sa²kxai³, ha³lo²a² ko³nxe³te²ha³ta³nxãn²txi³sa²hxi²so¹ki²nha²nẽ³ju³ta³la³ yũ²nxa³wa². Kĩ³sa²kxai³, ka³ten³su²ta³nxa², ya³lu²te²su²ta³nxa² yxau²xai³ki³kxai²nãn²tu³, Je³su²jah³la²hxi²ka²sa²so¹ki²nha²nẽ³ju³ta³la³yũ²nxa³wa².

Te²yã¹nxe³sã³a²ta³nũ³xa² oh³xai²nãn¹te²su²te²nũ³su²ta³nxa²a²ta³nũ³xa²hxi²kan¹ta²si³yxau³te²su²te²nũ³su²ta³nxa², a²ta³nũ³xa²nũ³kxũn³te²su²te²nũ³su²ta³nxa², nxe³kxai²nãn²tu³, hxi²kan¹txi³Je³su²jah³la²hxi²ka²sa²so¹ki²nha²nẽ³lĩ³nx2nxa³wa², Je³su²jah³la²hxi²ka²ã²la²i³khai¹nxe³sã³yãu³ki²khaix1nẽ³lha²kxai³la². Te²yã¹nxe³nũn³kxe³hũ³sã³, kwẽn¹tai²nãn¹te²ha³lo²a²su²ta³nxa², yxa¹nãn¹te²ha³lo²a²su²ta³nxa², oh³nũ³u¹tai²nãn¹te²ha³lo²a²su²ta³nxa², yuh³xu¹tai²nãn¹te²ha³lo²a²su²ta³nxa²nxe³sã³:

— Je³su²jah³la²hxi²ka²sa²hxi²so¹ki²na¹tũ¹xã¹. Nxe³kxi²nẽ³kxa²ha³ta³nxãn²ti³, hai³txi³Je³su²jah³la²hxi²ka²sa²hxi²so¹ki²nha²nẽ³ju³ta³la³yũ²nxa³wa². A²hã¹nxe³te²yã¹nxe³kxe³hũ³nxe², txa²wã¹ki³na¹xai²na²Je³su²Kris²tu³jah¹la²Txa²wã¹hxi²kan¹jah¹la²sa²hau³ko³tẽ³te²ki³na¹xai²na³, Sũ³na²Si³yxau³tãu³a¹te²hxi²ka³nũ³a¹a³li²nẽ³jah¹lo²su²te²hxi²ka³nũ³a¹wxa²sa²yãu³ki²nha²xi²nẽ³lhã³yxau³hĩ³ki³tã³la². Kĩ³sa²kxai³, Sũ³na²Si³yxau³tãu³a¹so¹li³hxi²kan¹na³la². Hai³txi³, a²yen³kxi³la³wet1sa²sai¹kxe³su²nxe³te²yen³ki³la³hxi²ka¹nxa³wa². Nxe³ha²kxai³, hxi²kan¹ti³sa²hxi²so¹ki²nha²nẽ³lĩ³nx2nxa³wa².

9

I³sa³e² nũ³ka³txa² ĩ³yau¹ũ³nẽ³jau³su²

1 A²ya³la³tu³wãn³txi³tu³e³a¹wa². Kĩ³han³nxa³wa². Txa²na¹xai²na²Je³su²Kris²tu³jah¹la²ãn³nũ²nxĩ²sã³ĩ³ye³i², txa²ẽ¹nũ³a¹au³txi³Txa²wã¹sũ³na²Yãu³ka³jxah¹la²e³ki²nũ¹sã³ĩ³ye³i², na¹wa². Na¹ha²kxai³, kĩ³han³nxa³wa². 2 Na¹jau³xa²sa¹. Kãin²ãĩ²ta³li³sai¹nha²kxai³, txa²ẽ¹nũ³a¹au³txi³hxi²ye¹ta³li³in³ti²sai¹nha²kxai³, sain¹nha²wa². Txa²nũ³ka³txa², a²ĩ³la²I³sa³e²nũ³ka³txa², txa²nũ³ka³ti³sain¹tũ³ka³txa²txa²ka³la¹ti³sain¹tũ³ka³txa², Txa²wã¹sũ³na²sa²yo²ã³tũ³ka³txi³sain¹na³la². Ain¹jau³su², ãĩ²ta³li³khaix1sain¹nha²wa². 3 Na¹ha²kxai³, yxo²ĩ²ain¹ju³ta³nũ³a²ten³khaix1sa³nha²wa². Nxe³sa²kxe³su²:

— Txa²wã¹sũ³na²ko³nxe³ti³hit1sa³tũ¹xã¹. Je³su²Kris²tu³jah¹la²ã³na¹sa³tũ¹xã¹. Nxe³sa³kxan²ti³, jã¹nxe³sa²kxa²yo³ha², Txa²wã¹sũ³na²Hi²sen³su²I³sa³e²nũ³ka³txa²sa²hau³ko³kxi²sain¹na³na¹. Na¹kxai²nãn²tu³:

— Sũ³na² kq³nxe³ti³hit1sa²ju³ta² wain³na³na¹. Nxe³hĩ³na¹wa².
 Yxã¹ta¹, nxe²nxa³wa². ⁴ A²nxe³tũ³ka³txai²na² I³sa³e² nũ³ka³txai²na²,
 Txa²wã¹sũ³na² wxa²hait1so¹ain¹tũ³ka³txi³sain¹na³la². Nxe³sã³,
 a²wẽ³ha³lxi³lo³ti², wã³nxĩ¹khaix1nxe³sã³ yxau³kxi²ye²nyhai¹ju³ta²ĩ³yau¹ũ³hi²,
 nxe³tũ³ka³txi³sain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Jã¹nxe³sã³, Txa²wã¹sũ³nu²su² te²kxai³lu²
 ha³lo²a² wi¹ju³ta² ĩ³ye³kxi²sã³ ĩ³hau³ko³tũ³hai¹ni², Sũ³na² wain³txi³
 ĩ³wi¹lxo³kxi²ki³jau³nũ³su² ĩ³yau¹ũ³hai¹ni², wãn³txa² wain³jau³xa²:

— Jau¹xai²yã¹nxe³sã³ kãĩ³txai²lã¹. Nxe³jau³xa² ĩ³kwa³na³ai¹ni², Sũ³na²
 wain³txi³ ĩ³ka³li³si¹hain¹jau³nũ³su² ĩ³yau¹ũ³hai¹ni², ta¹hxai²hẽ¹la². ⁵ Jã¹nxe³sã³:

— A³bra³ãu²ah³lu¹taĩ²na² a²nũ³ka³txi³nũ³u¹taĩ²na² hxi²kan¹khai¹nxe³tãu³u¹taĩ²na²,
 txa²si³yxau³na¹tũ³ka³txi³su² ta¹hxai²hẽ¹na¹. A²nxe³te²a² a²ne³kan²tãu³sa¹xã¹.
 I³sa³e² nũ³ka³txai²na² ĩ³ye³kxain¹jau³su² nxe³tũ³ka³txi³sain¹na³la².
 Hãĩ¹nxe³kxe³hũ³nxe², Je³su² Kris²tu³jah¹la² Sũ³na² A²hxi²kan¹ta²
 Si³yxau³tãu³lo³jah¹la² txa²wã¹sũ³na² wen¹nũ²la², I³sa³e² nũ³ka³txi³su²
 jah¹la² a³li³la¹sã³ ton¹jah¹lo²su² ta¹hxai²hẽ¹la². Ju¹ta² wi¹khai¹nx2na³la².
 Nxe³ha²kxai³, Txa²wã¹sũ³nain²txi³ Kris²tu³jah¹lain²txi³ a²yen³kxa²
 a²yo²ha³kxa¹ a²nũ²a² a²yo²ha³kxa¹ ã³sen³sai¹te²su² na³la². A²nxe³jah¹la²
 ĩ³sa²nẽn¹kxi²sa²tẽ³a³sah¹lxi³hẽ¹la². Ju¹ta² wain³na³li¹.

⁶ Yxã¹ta¹, I³sa³e² nũ³ka³txai²na², Sũ³na² wãn³txa²
 sa²yo²ã³ain¹to¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Ain¹sã³, a²hi¹nai²na² ha³lo²a²
 wi¹ju³ta³la³ yxau³xai²tũ³ka³txi³sai¹nxa³wa². Nain¹kxa²ha³ta³nxãn²ti³, hai³txi³
 Txa²wã¹sũ³na² wãn³txi³la³ sa²yo²ã³nha²jau³sxa³wa². Hai³txi³:

— Txa²wã¹sũ³na² ha³lo²a² wi¹ju³ta³lo³tain¹jau³nũ³a², I³sa³e² nũ³ka³txa²
 ĩ³ye³kxain¹ta¹hxai²hẽ¹na¹. Yxã¹ta¹, wi¹ju³ta³la³ yũ³ai¹nxãn²tã¹. Nxe³ki³jau³la³
 yũ²nxa³wa². Yxã¹ta¹, Txa²wã¹sũ³na² a²nũ²a² wxa²hait1so¹tũ³ka³txa²,
 hai³txi³ I³sa³e² nũ³ka³txa² yo²ha³kxa¹ sa²tĩ¹li³ta¹hxai²nxa³hẽ¹la².
 Hãĩ¹nxe³sã³ ã³ni²la³kxã¹tũ³ka³txa² so¹li³ ĩ²sã³ ã³yũ³so¹ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

⁷ Jã¹nxe³kxe³hũ³nxe², A³bra³ãu²ah³lu¹taĩ²na² a²ki³lha³nũ³xa² ka³lxa¹txi³
 ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Ain¹ta¹, Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹
 ĩ³ye³kxi²te³nah¹li¹:

— Wxa²ki³lha³lxi²na² I³sa²kah³lai²na² a²ne³tah²nũ³a² so¹li³
 wxa²sa³wi³ha³lxi³khai³su² na³li¹. A²nxe³te²a² so¹li³, txa²wẽ³ha³lxi³lo³taĩ²na¹wi¹.
 Sũ³na² wãn³txa², A³bra³ãu²ah³lu¹taĩ²na² ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ha²kxai³, hai³txi³
 A³bra³ãu²ah³lu¹taĩ²na² a²ne³kan²tũ³ka³txa² yo²ha³kxa¹ Txa²wã¹sũ³na²
 wẽ³ha³lxi³su² nxa³wa². ⁸ Nxe³ha²kxai³, hai³txi³ A³bra³ãu²ah³lu¹taĩ²na²
 a²tah²nũ³xa² yo²ha³kxa¹, Txa²wã¹sũ³na² a²wẽ³ha³lxi³su² ta¹hxai²nxa³hẽ¹la².
 Yxã¹ta¹, a²wẽ³saĩ²na² Txa²wã¹sũ³na² sa²yo²we¹nha²sã³ ĩ³ye³kxũ¹kxa²
 wẽ³saĩ²na² so¹li³, Txa²wã¹sũ³na² wẽ³sa³la³ ta¹hxai²hẽ¹la². ⁹ Nxe³ju³ta²,
 Txa²wã¹sũ³na² wãn³txi³kxai³lu¹, sa²yo²we¹nha²sã³ A³bra³ãu²ah³lu¹taĩ²na²
 ĩ³ye³kxi²te³nah¹li¹:

— Nxe³saĩ²li¹. Yxa¹nãn¹ta³ kwẽ³kxa³nũ³a¹, ha³lo²a² hau³kon³na³na¹.
 Na¹ka³tu³, ã³wa³li² ĩ³xi²ye¹nx2ta¹tu¹wi¹. Na¹ka³tu³ wxa²sxe³xa³ka³lxi²na²
 sa²kxai³lu¹ a²i³lxa² Sa²ra³ka³lxi²na² sa²kxai³lu¹, in³txa² wẽn³su² we¹tin¹kxa²
 a³li³la¹kxi¹nxa²tu¹wi¹. Ta¹hxai²hẽ¹la². Ain¹ka³tu³ nxe³tãu³a¹ wãn³txa²
 yã¹nxe³sã³ a²ki³lha³lxi²na² a²i³lxa² I³sa²kah³la² a³li³la¹kxi²ta¹hxai²hẽ¹la².

¹⁰ Nxe³nxa²ha¹te¹, I³sa²kah³lai²na² sa²kxai³lu¹ Ju³te²a² nũ³ka³txa²
 a²si³yxau³jah¹lo²su²te²kxai³lu¹, kan¹ton³ka³tu³, a²sxe³xa³ka³lxa² Re³be²ka³ka³lxa²
 so¹ta¹hxai²hẽ¹la². Ain¹sã³, a²ki³lha³nũ³xa² ha¹li¹ hau³hau³kot3sã³

wê³nhĩ³ta¹hxaí²hê¹la². Yxãn¹ta¹, a²wĩ³na² ka³na³ka³na³jah¹la² so¹lxi³ ta¹hxaí²hê¹la². 11-12 Nxe³tãu³a¹, a³li³la¹xa³hĩ¹nãu³a¹, Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ wãn³txi³kxai³lu¹ a²hã³ka³nai²na² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹.

— Nxe³sã²nxi¹. Wxa²ki³lha³lxa² sai³la³lha² jah¹la² a²kau³kaun³jah¹la² a²wa³ka³li³yu³ta³lot³sxã³ yxau³yain¹tũ¹xĩ¹. Nxe³ha²kxai³, a²kau³kaun³jah¹lai²na² so¹lxi³ hxi²kan¹ ã³sen³sai¹nyhu¹tũ¹xĩ¹. Ta¹hxaí²hê¹la². Nxe³jau³xai²na², yãn³tai²na² a²ki³lha³nãu³xai²na² a³li³la¹hai¹nxa³ta³lxa¹, ha³lo²a² wi¹ju³txain²txi³ kãĩ³ai¹nxa³ta³lxa², ko³nxe³ju³txain²txi³ kãĩ³ai¹nxa³ta³lxa² nxe³sxã³, Txa²wã¹sũ³na² wãn³txai²na² ain³nha²sxã³, a²hã³ka³nai²na² e³kxi²ta¹hxaí²hê¹la². Nxe³ha²kxai³, Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹, a²nũ²a² wã²nxũh¹lxi³sxã³ wã²nxa³ka² so¹nê³ju³ta² nxe³te³nah¹lxi¹.

— Hãí¹nxe³sxã³ Sũ³nu²na¹xai²na² wã²nxũh¹ ain³nha¹ka³tu³, kwa² jah¹la² ten³sa³nhã¹. Na¹ha²kxai³, wã²nxa³ka² so¹na¹tũ¹xã¹. Nxe³jau³xa² so¹lxi³, Txa²wã¹sũ³na² wã²nxa³ka² so¹nê³te²ju²hê³la². Hai³txi³ txa²wã¹kĩ³na¹xai²na² wi¹kãĩ³kĩ³ju³ta² yo³lha³, Txa²wã¹sũ³na² wã²nxa³ka² so¹nê³te²sxa³yu³hê³la². 13 Jã¹nxe³ju³ta², Sũ³na² ha³teh³nxã³nxãn¹jau³su² te³nah¹lxi¹.

— A²kau³kaun³jah¹la² Ja³ko²ah³la² so¹lxi³ a³li³na¹hê³li¹. Yxãn¹ta¹, a²sai³la³lhai²lê¹ E³sa³u²ah³lai²lê¹. Yxo²kwĩ¹kxi²na¹hê³li¹. Na¹ju³txai²na², Sũ³nu²na¹xai²na² wã²nxũh¹ ain³nha¹hê³li¹. Ta¹hxaí²hê¹la².

14 Nxe³kxa²ha³ta³nxãn²ti³, Txa²wã¹sũ³na² wain³txi³ kãĩ³jah¹lai²la¹wa². Nxe³ha²kxai³:

— Txa²wã¹sũ³na² wain³txi³ kãĩ³ain¹te³lxan³ji². Nxe³ki³jau³la³ yũ²nxa³wa². 15 Jã¹nxe³jut³su², Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa², Moi³se²ah³lu¹tai²na² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Sũ³nu²na¹xai²na² wã²nxũh¹ ain³nha¹ka³tu³, a²nũ²a² i²sxã³: “Jah¹la² wi¹lhin¹sxã³ thãĩ³ti³la² sa²hau³ko³ta¹nhã¹. Na¹jau³su², wi¹ju³ta³lo³ta¹na¹tũ¹xã¹.” Nai¹na³kãĩ³nãn²tu³, wi¹ju³ta³lo³ta¹na¹tu¹wi¹. Ta¹hxaí²hê¹la². 16 Nxe³ha²kxai³, Txa²wã¹sũ³na² wi¹ju³ta³lo³tê³ju³ta³la³ nxe³te³nah¹lxi¹, hai³txi³ yuh³xai²nãn¹tũ³ka³txi³ kĩ³na¹xai²na²:

— Sũ³na² wi¹ju³ta² ten³sa³nhã¹. Ta³nxa², wi¹kãĩ³a¹xã¹. Ta³nxa², nxe³ki³jau³la³, wi¹ju³ta³lo³tê³lhĩ³nx2nxa³wa². Nxe³ta¹, Txa²wã¹sũ³na² nxũh¹ ain³nha²sxã³:

— Jah¹la² wi¹lhin¹sxã³ thãĩ³ti³la² sa²hau³ko³ta¹nhã¹. Na¹ha²kxai³, wi¹ju³ta³lo³ta¹tũ¹xã¹. Nxe³nê³jau³xa² so¹lxi³ wi¹ju³ta³lo³tê³lhĩ³nx2na³la². 17 Jã¹nxe³kxe³hũ³nxe², kxã³nãu³u¹tai²na² Fa³ra³o²ah³lu¹tai²na² a²hxi²kan¹ta² si³yxau³jah¹lo²su² ta¹hxaí²hê¹la². A²nxe³jah¹lu¹tai²na², Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² ha³teh³nxã³nxa² ũ³wha³li¹la³kxi²nê³te³nah¹lxi¹:

— Sũ³nu²na¹xai²na² Fa³ra³o²ah³lo² i³nxai²na², kãĩ²n hxi²kan¹txi³lo³txa²ha¹hê³li¹. Nxe³nxa²ha¹ha²kxai³, nũ³kxũn³khai¹nxe³txi³ kãĩ³ya³nx2ta¹tu¹wi¹. Na¹ha²kxai³, a²nũ²a² yuh³xai²nãn¹tũ³ka³txi³nãu³xai²na² yxo²ha³kxa² i²sain¹ka³tu³: “Txa²wã¹sũ³na² hxi²kan¹khai¹jah¹lai²la¹xã¹.” Sain¹tu¹wi¹. Jã¹nxe³sa²si¹hai¹na¹jau³nũ³su², hxi²kan¹txi³lo³txa²ha¹hê³li¹. Ta¹hxaí²hê¹la². 18 Nxe³ha²kxai³, Txa²wã¹sũ³na² wã²nxũh¹ ain³nha²sxã³:

— Jah¹la² wi¹lhin¹sxã³ thãĩ³ti³la² sa²hau³ko³ta¹jau³su², wi¹ju³ta³lo³ta¹tũ¹xã¹. Nxe³kxai²nãn²tu³, a²ya³la³tu³ wi¹ju³ta³lo³te²ju²hê³la². Te²yã¹nxe³sxã³ a²nũ²a² ã³xa² ha³na³ka³lxi³te³nah¹lxi¹:

— Jah¹lai²na² Txa²wãn³txa² ã³ne³to³hxa³ti³hi¹ta¹tũ¹xã¹. Nxe³kxai²nãn²tu³, a²ya³la³tu³ ã³ne³to³hxa³ti³hi¹te²ju²hê³la².

Txa²wā¹sũ³na² kQ³nxe³te²la³ i³yī¹li²nē³jau³su²

19 Nxe³kxai²nān²tu³, a²nũ²a² i²li³te²la³ i³wā³txi³sain¹kxai²nān²tu³:

— Nxe³ti¹. Txa²wā¹sũ³na² ā³ne³to³hxa³ti³hi¹tē³kxa²ha³ta³nxān²txi³ hxi²kan¹txi³ i³yī¹li²nha²hī³kī³sxa³i¹. Nxe³kī³kxai²nān²tu³, Txa²wā¹sũ³na² ā³ne³to³kī³sxa³kxa²ha³ta³nxān²txi³, hāi¹nxe³sxā³ ne³ti³hi¹tē³ju³ta² so¹lxi³ kāi³hī³kī³tā³li¹. Kī³sa²kxai³, txa²wā¹ā³ne³to³kī³sxa³ju³ta²kxai³, Txa²wā¹sũ³na² kQ³nxe³te²la³ i³yī¹li²nē³kxai²nān²tu³, wai³nhī³nx2nxa³wi¹, hxi²kan¹txi³ yu³tā³la³ kāi³kī³sxa³ha²kxai³lu¹. 20-21 Sain¹kxai²nān²tu³, txai²na¹xai²na² i³wa²lũ³xai¹na¹te³nah¹lxi¹.

— Nxe²nxa³i¹. Wxāi²na² yuh³xai²nān¹te² a²nũ²a² so¹lxi³ ni¹lxi¹. Nī¹nha²kxai³, Txa²wā¹sũ³na² i³yī¹li²nhān¹jau³la³ yũ²nxa³wi¹. Nxe³ai¹nhī³na¹wa². Jā¹nxe³jut3sũ³ju³ta²sa¹:

— Kwa³ta³lē³na² ka³nxũ³sē¹na² we¹ta¹tũ¹xā¹. Nxe³kī³kxai²nān²tu³, a³lũ³nũ³xa² tē³sxā³ wxa²hait1so¹sxā³ a²ha³la³ha³ti³hē³nān²tũ³xa², kwa³ta³la² wi¹khai¹nxe³tē³na² we¹ti², a²yxo²ha³ti³hē³nān²tũ³xa² sa²kxai³lu², kwa³ta³la² ha²ya³kxa³lxi³su² tē³ta³ we¹ti², na¹tũ¹xā¹. Nxe³kī³kxai²nān²tu³, jā¹nxe³hī³kī³tā³la². Nxe³kī³kxai²nān²tu³, hxi²kan¹txi³ txa²wā¹hxi²ka² we¹kī³kxe³su² te²kwa³ta³lē¹nai²na² i³ye³sxā³ i³yī¹li²nha²sxā³:

— Ih¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ ha²ya³kxa³lxi³su² wet1san¹nũ¹lhai¹li¹? Nxe³nē³jau³la³ yũ³te²sxa³jai¹ti²tu³wa². Jā¹nxe³kxe³hũ³nxe², Txa²wā¹sũ³na² kwa³ta³lē³na² we¹jah¹lo²hũ³nha²kxai³, a²nũ²a² ā³ne³to³hxa³te²a² sa²kxai³lu², kwa³ta³lē³na² ha²ya³kxa³lxi³su² tē³nhũ³nha²kxai³, nxe³hī³nx2na³la². Te²yā¹nxũ³sxā³ a²nũ²a² wi¹ju³ta³lo³te²a² sa²kxai³lu² kwa³ta³lē³na² wi¹khai¹nxe³tē³nhũ³nha²kxai³ nxe³hī³nx2na³la².

22 Jā¹nxe³jut3sũ³nxe², Txa²wā¹sũ³na² a²ē¹nān¹jau³kxai³lu¹:

— Txai²na¹xai²na² hxi²ka¹ni², a²nũ²a² kQ³nxe³ti³ kāi³ain¹ju³ta² i³xan³ta³kxi², nxe³jah¹lo²sa¹xā¹. Nxe³na¹ju³ta² a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ i³yau¹ũ³hai¹na¹tũ¹xā¹. Na¹ha²kxai³, a²nũ²a² i³xan³ta³kxi²na¹tũ³ka³txi³nũ³ai²na² kwa³ta³la² ha²ya³kxa³lxi³su² tē³nhũ³tũ³ka³txai²na² sa²kxai³lu² yxan¹nāu³a¹ i³wai¹tai¹na¹ha²kxai³ khāuh³lxa³ti³sa²tē³ain¹tũ¹xā¹. Yxān¹ta¹ a²hī¹nai²na² ya³nān³ta³ki²li² en³txai¹na¹tũ¹xā¹.

23 Na¹ha²kxai³, a²nũ²a² ā³xa² sa²kxai³lu² wi¹lhin¹sxā³ thāi³ti³la² sa²hau³ko³tai¹nha²sxā³ wi¹ju³ta³lo³ta¹kxe³nũ³ka³txi³nũ³a² kwa³ta³la² wi¹khai¹nxe³tē³nhũ³tũ³ka³txai²na² sa²kxai³lu² wxi²kin³ti³to³ti³hi¹tai¹na¹tũ¹xā¹. A²nxe³tũ³ka³txi³nũ³ai²na² kxā³nāu³u¹tai²na² wā²nxa³ka² so¹ai¹na¹hē³na². Wxi²kin³ti³to³ti³hi¹tai¹na¹txai²lā¹. Na²hē³na¹. Na¹ha²kxai³ yuh³xai²nān¹tũ³ka³txai²na² yxo²ha³kxa¹ txa²wxi²kin³ti³to³na¹ju³ta² wā²nā³ũ³hai¹na¹tũ¹xā¹. Txa²wā¹sũ³na² nxe³nha²ta¹hxi²hē¹la². 24 Nxe³ha²kxai³ txa²wā¹kī³na¹xai²na² Txa²wā¹sũ³na² wā²nxa³ka² so¹nē³tũ³ka³txi³su² kī³tā³la². Nxe³kī³sa²kxai³, Ju³te²a² nũ³ka³txi³na¹xain²txi³, Txa²wā¹sũ³na² wā²nxa³ka² so¹nē³li², Ju³te²a² nũ³ka³txi³sxa³tũ³ka³txain²txi³ Txa²wā¹sũ³na² wā²nxa³ka² so¹nē³li² nxe³nē³tũ³ka³txi³su² kī³tā³la². 25 Jā¹nxe³jut3su², kxā³nāu³u¹tai²na² O³se²ah³lu¹tai²na² ũ³wha²li¹lhxā³, Txa²wā¹sũ³na² yxo²wān³txa² ũ³wha²li¹la³kxi²nē³te³nah¹lxi¹:

— “Txai²na² Sũ³nu²na¹xai²na², a²nũ²a² a²kxā³nxa² Txa²nũ³ka³txi³sxa³te²a² hī¹na² Txa²nũ³ka³txi³la³ hī¹tai¹na¹tu¹wi¹. Jā¹nxa¹ka³tu³, a²nũ²a² nũ³ka³txa² a²ha² kxā³nxa² a³lxi²ti³he¹nxēn²nxa³tũ³ka³txa², hī¹na² a³lxi²na¹tũ³ka³txi³la³ hī¹tai¹na¹tu¹wi¹, Txai²li¹.

26 Jā¹nxa¹jau³su²: ‘Wxāi²na² Txa²nū³kā³txi³syah¹lxa³lxi¹.’ Ai¹na¹hē³li¹.
Yxān¹ta¹, a²nxe³tū³kā³txai²na² hī¹na² ī³yat1sxā³ ī³yī¹lai¹na¹tu¹wi¹.
Nxe³na¹te³nah¹lxi¹: ‘Wxāi²na² Txa²tah²nāu³syah¹lxi¹lxi¹.
Sū³nu²na¹xai²na², kā³ten³ta³ yxau²wa³to²hi²na¹te³na¹xai²na²
a²tah²nāu³syah¹lxi¹lxi¹.’ Ai¹na¹tu¹wi¹.”

Sū³na² yxo²wān³txa² O³se²ah³lu¹ta¹na² ain³kxi²so¹sxā³
ū³wha²lī¹la³kxi²nē³jau³su², ta¹hxai²hē¹la².

27 Jā¹nxe³jau³su², I³sa³i²ah³lu¹ta¹na² yxo²sa³te¹txi³ī³ye³sxā³, I³sa³e² nū³kā³txa²
ha³lo³lo³tain¹ju³ta³nū³a² ī³yau¹ū³nhē³te³nah¹lxi¹:

— I³sa³e² nū³kā³txa² wa³lī³kha³lon¹tū³kā³txai²la¹i¹. Kā³yā³la³nū³hū³nxe²
I³sa³e² nū³kā³txa² nxe³ain¹na³li¹. Nain¹kxan²ti³, ā³si³kwa³lxi²lho¹tū³kā³txa²
so¹lxi³, kō³nxe³ti³ kāi³ain¹kxa² yo³ha² Txa²wā¹sū³na² hxi²kī³kxai³lu²
wxa²wa²su¹tain¹tu¹wi¹. 28 Nxe³ju³ta², Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹,
wa³su¹txi³ yuh³xai²nān¹tū³kā³txa² yxo²ha³kxa¹ kō³nxe³ti³ kāi³ain¹ju³ta²
ū³yho³hi²sa²sai¹ain¹tu¹wi¹. I³sa³i²ah³lu¹ta¹na² nxe³ta¹hxai²hē¹la².

29 Jā¹nxe³ju³ta², I³sa³i²ah³lu¹ta¹na² yān³ta¹na² ha³lo²a² ū³hū¹nē³lxa³tā³lxa²
ī³ye³kxi²nē³te³nah¹lxi¹:

— A²ya³la³ty³, Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ a²nū²a² yxo²ha³kxa¹
nū³kxūn³txi³ wa³to²hi²khai¹nxe³te²si³yxau³tāu³a¹ ā³non²ta³ki²nē³tu¹wi¹.
Nxe³nē³lha²kxai³, ā³si³kwa³lxi²lho¹nē³tū³kā³txa² kā³ten³su²
yxau²ya²nhē³tu¹wi¹. Yxān¹ta¹, nxe³nē³lxa³ke³la³te²kxai³ ya²lun¹ti²
hxn³nē³lhi³nx2na³li¹. Jā¹nxe³jut3sū³nxe², kxā³nāu³u¹ta¹na²
So³to²ma²thi³nu¹ta¹na² Kō³mo²ra²thi³nu¹ta¹na² ain¹sxā³
kuh³lxa³thi³nkhai¹xain¹ta¹hxai²hē¹li¹. Nxe³ha²kxai³, Txa²wā¹sū³na²
khāuh³lxa³ti³hit1sxā³ ya²lu¹thxa³tain¹ta¹hxai²hē¹li¹. Jā¹nxe³nē³lhi³nx2na³li¹,
Txa²wā¹sū³na² ā³non²ta³ki²nē³lxa³kxai²nān¹tū³ta². I³sa³i²ah³lu¹ta¹na²
nxe³nē³ta¹hxai²hē¹la².

Sū³na² hxi²kai²na² I³sa³e² nū³kā³txa² wain³te²lo³jau³su²

30 Hāi¹nxe³jau³xai²yā¹nxe³sxā³, a²nū²a² Ju³te²a² nū³kā³txi³sxa³te²nāu³xa²:

— Sū³na² wain³te²lo³tē³ju³ta² ten³khaix1sa³nhā¹. A²ha² kxā³nxa²
nxe³tū³kā³txi³su² ta¹hxai²nxa³ti³ai¹ti²tu³wa². Nain¹kxa²ha³tā³nxān²ti³,
a²hī¹nai²na² Txa²wā¹sū³na² yxo²ain¹na³la². Ai¹nha²kxai³,
wain³te²lo³tain¹na³la². 31 Nain¹ta¹, I³sa³e² nū³kā³txai²lē¹. Txa²wā¹sū³na²

sa²hait1so¹tū³kā³txai²lē¹:

— Sū³na² wain³te²lot3sa²ju³ta² ten³sa³nhā¹. Nxe³ha²kxai³, Moi³se²ah³lu¹ta²
wān³txu¹ta¹yā¹nxe³sxā³ kāi³a¹tū¹xā¹. Ain¹tū³kā³txai²la¹wa². Ain¹kxan²ti³,
a³ti²ti³he¹xain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la². 32 A³ta¹nxa³kxe³tu³ta¹, hai³txi³ Je³su²jah³la²
Tah³lxi³jū³jah¹la² yxo²ai¹nxa³kxe³su²:

— Wā²nxū¹ wi¹kāi³a¹xā¹. Na¹ha²kxai³, Sū³na² wain³te²lot3sa²tū¹xā¹.
Nain¹jau³su², hxi²kan¹ti³ Txa²wā¹sū³na² wain³te²lo³tain¹ju³ta³la³
a³tain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la². A²nxe³tū³kā³txa² Je³su²jah³la²
sa²yxō²ā³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ha²kxai³, a³tain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la².

33 Sa²yxō²ā³ain¹ju³ta², kxā³nāu³u¹ta¹na² Txa²wā¹sū³na² ha³te³h³nxā³nxa²
ū³wha²lī¹la³kxi²nē³te³nah¹lxi¹:

— Ne³kā³ki²sah¹lxi³hē¹li¹. Txi²na¹xai²na² Sū³nu²na¹xai²na² Txa²hxi²kan¹ta²
Si³yxau³tāu³lo³ta¹kah³lo²su² jah¹la² I³sa³si¹hā³ū¹hain¹sxā³, Si³āu²thi³na²
Ju³te²a² nū³kā³txa² yxau³ain¹thi³na² ū³h³wxe³nū¹hai¹na¹i¹. A²nxe³jah³la²
tah³lxa², a²nū²a² sa²tā³yxō²thu²kā¹sxā³ a³hi²kī³kat3sū³jah¹lai¹la¹i¹.

Nxe³kxai²nān²tu³, a²nũ²a² Txa²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lo³ta¹kah³lai²na²
 sa²yo²ā³kxai²nān²tu³, kō³nxe³ju³ta³lot³sxā³ yxau³tu¹wi¹.
 Tah³lxa³ka³txa² sa²tā³yo²thu²kā¹sxā³ a³hi²sxā³ hxi²kan¹txi³
 i²sa²yxau³xi²nxa³jut³sũ³nxe² kō³nxe³ju³ta³lot³sxā³ yxau³tu¹wi¹. Yxān¹ta¹,
 a²nũ²a² Txa²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lo³ta¹kah³lai²na² yo²i²kxai²nān²tu³,
 te²a² so¹lxi³ i³yxaih¹xa³lho³li¹.
 Txa²wā¹sũ³na² ha³teh³nxā³nxa² nxe³ta¹hxai²hē¹la².

10

¹ Txa²wā³tā³nāu³xāi³. Ne³ka²ki²sah¹lxi³hē¹la². Txa²ka³lxa¹ti³nāu³xa² a²i³lxa²
 I³sa³e² nũ³ka³txa² kō³nxe³thin²tain¹na³la². Nai¹na¹ha²kxai³, a²kō³nxe³ju³ta²
 sa²wa²su¹tain¹ju³ta³nũ³a² ten³khaix¹jah¹lo²sa¹wa². Au³txi³ txa²yo²ka³nāu³ai²na²
 whāi²na¹ ten³khaix¹jah¹lo²sa¹wa². Nxe³na¹jau³su², Txa²wā¹sũ³na² ha³tin³ti³
 i³ye³kxi²hxai²na¹hē³la²:

— I³sa³e² nũ³ka³txa² a²kō³nxe³ju³ta² wxa²wa²su¹txai¹nhē³li¹.
 Nxe³hxai²na¹hē³la². ² Jā¹nxa¹jau³su², txa²ka³lxa¹txi³nāu³xa² a²ē¹nān¹jau³xa²sa¹:

— Sũ³na² tih³na² ā³si³tē³a¹tũ¹xā¹, txa²yo²ka³nāu³ai²na² whāi²na²sā¹.
 Nxe³ain¹jau³su² yxau²ho³hain¹na³la². Nain¹kxa²ha³tā³nxān²ti³, a²ya³la³tu³
 Sũ³na² ē¹nān¹jau³su² a³la³kxi²ti³he¹xai¹nxa³kxe³tu³, yxau²ho³hain¹na³la².

³ Sũ³na² wain³te²lo³tē³jau³la³ ta³nxũ¹kā³txai²na² a³la³kxai¹nxa³wa².
 Nxe³kxa²yu³su²:

— Wā²nxũ¹ txai²na² so¹lxi³ sa²hau³ko³nha²sxā³ wain³te²lot³nha¹tũ¹xā¹.
 Nain¹jau³su², Sũ³na² wān³txi³la³ wain³te²lo³tē³jau³la³ sa²yo²we¹ta¹nxa³kxe³su²
 yxau²ho³hain¹tũ³ka³txi³sain¹na³la². ⁴ Txa²wā¹sũ³na² wain³te²lo³tē³te³nah¹lxi¹:

— A²nũ²a² Je³su² Kris²tu³jah¹la² hxi²ka² yo²i²a¹xā¹. A²nxe³jah¹lo²su²
 kxai²nān²tu³, Sũ³na² Si³yxau³tāu³a¹ wain³te²lo³kah³lo²su² hĩ³nx2na³la².
 Nxe³ha²kxai³, Moi³se²ah³lu¹ta¹na² i³kwa³na³nē³jau³xu¹ta¹na² Je³su²jah³la²
 hi²sen³su² sa²ha³yā³khit¹sxā³ sa²sen³sai¹hĩ³nx2na³la².

A²nũ²a² a²yo²ha³kxa¹ Je³su²jah³la² yo²i²ju³ta² yũ³jau³su²

⁵ Kxā³nāu³u¹ta¹na² Moi³se²ah³lu¹ta¹na² ũ³wha²li¹jau³xu¹ta¹na²sa¹:

— A²nũ²a² i³lxi³te² i³nxān²tu³, txa²wān³txai²na² Moi³se²ah³lo²na¹xai²na²
 i³kwa³na³nx2ta¹jau³xai²na² wā³kon³yah²lxan³kxe³tu³, sa²yo²we¹te²tu¹xai³syah¹lxin¹kxai²n
 Txa²wā¹sũ³na² yen³nāu³a¹ ka³ten³su² yxau²ho³yah³lxin¹tu¹wi¹.
 Ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². ⁶⁻⁸ Yxān¹ta¹:

— Je³su²jah³la² yo²i²a¹xā¹. Nxe³ki³jau³su², Sũ³na² wain³te²lo³tē³ju³ta³nũ³a²
 ha³na³ka³lxi³ Sũ³na² ha³teh³nxā³nxa² ũ³wha²li¹la³kxi²nē³na³la².
 Nxe³nē³te³nah¹lxi¹:

— Nxe³nhyah¹lxi³txa³hē¹li¹. Yah³lxin¹ka³tu³: “Oh³nāu³a¹ Je³su²jah³la²
 kĩn³txi³ yxau²na³na¹. Nxe³ha²kxai³ wxa²ka³la³sxā³ Je³su²jah³la²
 sa²hau³ko³tē³ju³ta³nũ³a² wxa²ka³la³sxā³ sa²so¹a³sah¹lxi³hē¹li¹. Yxān¹ta¹,
 hxi²kan¹txi³ wxa²kan³ki³sxa³nhai¹.” Nxe² e³kxi²nhyah¹lxi³txa³hē¹li¹.
 Te²yā¹nxe³sxā³: “Yuh³nāu³nũ¹ka³nāu³a¹ a²nũ²a² ya³lu²te²a²
 yxau³tāu³a¹, Je³su²jah³la² yxau²na³na¹. Wxa²kan³sxā³, Je³su²jah³la²
 sa²hau³ko³tē³ju³ta³nũ³a² wxa²kan³sxā³ sa²so¹a³sah¹lxi³hē¹li¹. Yxān¹ta¹,
 hxi²kan¹txi³ wxa²kan³ki³sxa³nhāi¹.” Nxe² e³kxi²nhyah¹lxi³nũn³txa³hē¹li¹.
 Nxe² ũ³wha²li¹la³kxi²nē³ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹tah¹lxa¹ Sũ³na² wān³txa²
 ũ³wha²li¹la³kxi²nē³te³nah¹lxi¹:

— Sũ³nu²na¹xai²na² e³kxi¹nx2ta¹jau³xai²na² wãn³txai²nãn²tu³ ã²la²
 e³kxi²yah³lxi¹nha²kxai³ wxa²ẽ¹nãu³ai²na² yxo²i²ya³lxi¹nha²kxai³
 nxe³yah³lxin¹ta¹ti²tu¹wi¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³jau³jau¹xain²txi³
 yxo²i²yah³lxin¹jau³xain²txi³ i³tih³nxe³nx2ta¹wa². 9 Wxa²yxo²a² i³sai¹sxã³
 i³ye³sxã³:

— Je³su²jah³la² Txa²hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lai²la¹i¹. Nxe³sxã³ wxa²yxo²a²
 e³lẽ³na² i³ye³i², wxa²ẽ¹nãu³a¹:

— Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ Je³su²jah³la² ya³lu²ju³ta² ka³ten³su²
 i³sa²yxau³xi²ti³hi¹jah¹lo²su² ta¹hxai²hẽ¹na¹. Nxe³sxã³, au³txi³ i³ye³kxi²nha²sxã³
 yxo²i²nha², nxe³yah³lxin¹kxai²nãn²tu³, Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a² sa²kxai³lu²
 wxa²kq³nxe³ti³ kãi³yah³lxin¹ju³ta² sa²wa²su¹txa²lxi¹tu¹wa².

10 Nxe³ju³ta²kxai³, txa²wã¹ẽ¹nãu³a¹ au³txi³:

— Sũ³na² wãn³txa² yxo²i²a¹xã¹. Nxe³ki³kxai²nãn²tu³, Sũ³na²
 wain³te²lo³tẽ³lha²kxai³, txa²wã¹yxo²a² e³lẽ³na² i³ye³sxã³:

— Je³su²jah³la² Txa²hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lai²la¹i¹. Nxe³ki³kxai²nãn²tu³,
 Sũ³na² txa²wã¹kq³nxe³ju³ta² sa²wa²su¹tẽ³lha²kxai³, nxe³nẽ³te²ju²hẽ³la².
 11 Jã¹nxe³jau³su², Sũ³na² ha³tẽh³nxã³nxãn¹jau³su² Je³su²jah³la² i³yau¹ũ³nẽ³jau³su²
 nxe³te³nah¹lxi¹:

— A²nũ²a² i²li³te²la³, Sũ³na² wãn³txa² yxo²i²ki³kxai²nãn²tu³:
 “Sũ³na² i³yxaih²kxi²na¹xã¹.” Ti³hex¹lki³sxa³lho³li¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².
 12 Nxe³jau³xau³hxai²tẽx¹tã² a²nũ²a² yuh³xai²nãn¹tũ³kã³txi³ ki³na¹xai²na²
 yxo²ha³kxa¹, ha³lo²a² wi¹ju³ta³lo³tẽ³jau³nũ³su² ta¹hxai²hẽ¹la².
 Txa²wã¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² ka³na³ka³na³jah¹lai²la¹wa². Nxe³sxã³,
 Ju³te²a² nũ³kã³txain²txi³ A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²su² ha²kxai³, Ju³te²a²
 nũ³kã³txi³sxa³tũ³kã³txain²txi³ A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²su² ha²kxai³,
 nxe³jah¹lai²la¹wa². Ha³na³ka³lxin¹ju³ta³la³ yũ²nxa³wa². A²nxe³jah¹la² yxo²i²sxã³
 i³ye³kxi²ki³kxai²nãn²tu³, ha³lo²a² wi¹ju³ta² so¹lxi³ ũ³yhen³kxi²nẽ³lhĩ³nx2na³la².
 13 Jã¹nxa¹jau³su², Sũ³na² ha³tẽh³nxã³nxãn¹jau³su² te³nah¹lxi¹:

— A²nũ²a² i²li³hxa³te²a² yxo²ha³kxa¹ Txa²wã¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la²
 yxo²i²sxã³, sa²wa²sut¹si¹hain¹jau³nũ³su² i³ye³kxain¹kxai²nãn²tu³, a²nxe³te²a²
 yxo²ha³kxa¹ sa²wa²su¹tain¹tu¹wi¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².

14.15 Sa²wa²su¹te²ju³ta²sa¹: A²wi¹lhĩ¹na² Txa²wã¹sũ³na² txã², a²nũ²a²
 i³sa²si¹hã³ũ¹nhẽ³lhan²sxã³ wãn³txa² wi¹jau³xa² i³tih³nxe³nẽ³lhĩ³nx2na³la².
 Nxe³nẽ³kxai²nãn²tu³, nxe³jau³xai²na² ne³ka²ki²ki³kxai²nãn²tu³, Je³su²jah³la²
 yxo²i²hĩ³ki³tã³la². Nxe³ki³kxai²nãn²tu³, yxo²i²sxã³ sa²wa²su¹tẽ³lhi¹ki³jau³nũ³su²,
 Je³su²jah³la² i³ye³kxi²ki³kxai²nãn²tu³, sa²wa²su¹tẽ³lhĩ³nx2na³la². Yxãn¹ta¹,
 Txa²wã¹sũ³na² a²nũ²a² i³sa²si¹hã³ũ¹nhẽ³lxa³kxai²nãn²tu³, wãn³txa²
 wi¹jau³la³ i³tih³nxe³nẽ³lhĩ³nx2nxa³wa². I³tih³nxe³nẽ³lxa³kxai²nãn²tu³,
 hxi²kan¹ti³ ne³ka²ki²hĩ³ki³sxa³wa². Ne³ka²ki²ki³sxa³kxai²nãn²tu³, hxi²kan¹txi³
 Je³su²jah³la² yxo²i²hĩ³ki³sxa³wa². Yxo²i²ki³sxa³kxai²nãn²tu³, Je³su²jah³la²
 sa²wa²su¹tẽ³si¹ki³jau³nũ³su² i³ye³kxi²hĩ³ki³sxa³wa². Nxe³ha²kxai³,
 sa²wa²su¹tẽ³ju³ta³nũ³la³ yũ³hĩ³ki³sxa³wa². Nxe³sxã³, wãn³txa² wi¹jau³la³
 i³tih³nxe³yhu¹xa³kxai²nãn²tu³, hxi²kan¹txi³ ne³ka²ki²nxa³ha²kxai³, hxi²kan¹txi³
 yxo²i²xa³ha²kxai³, nxe³hĩ³nx2na³la². Yxãn¹ta¹, nxe²nxa³wa². Jã¹nxe³ju³ta² Sũ³na²
 ha³tẽh³nxã³nxãn¹jau³xa² i³ye³kxi²nẽ³te³nah¹lxi¹:

— A²nũ²a² nũ³kā³txa² wxā³ain¹na³li¹. Wān³txa² wi¹jau³xa² i³tih³nxe³nē³lain¹te³lhxā³ ain¹na³li¹. Nxe³ju³ta², wi¹khai¹nxe³sxā³ ka³lin³khai¹nxe³ki³tā³li¹. Ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².

16 Nxe³kxa³ha³ta³nxān²ti³, wān³txa² wi¹jau³xai²na², a²nũ²a² kwa² ha²ya³kxa² ka³lxa²nxa³tũ³kā³txa² so¹lxi³ sa²yo²we¹tain¹na³la². Nxe³ju³ta² kxā³nāu³u¹tai²na² I³sa³i²ah³lu¹tai²na² i³ye³te³nah¹li¹.

— Sũ³nā³. Txa²wā¹wān³txai²na² wi¹jau³xai²na² a²nũ²a² sa²yo²we²ki²nē³tũ³kā³txi³la³ yũ²nxa³wi¹. Ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Jā¹nxe³jau³xau³hxai²tēx¹ jā¹nxe³sxā³ hī¹nai²na² Ju³te²a² nũ³kā³txa² sa²yo²we¹tai¹nxa³wa².

17 Jā¹nxa¹jau³su², wān³txa² wi¹jau³xa² i³tih³nxe³nē³kxai²nān²tu³, Je³su²jah³la² yxo²i²ki³ju³ta³nũ³a² yũ³hĩ³nx2na³la². A²nxe³jau³xai²na² wi¹jau³xai²na² a²si³yxau³tāu³a¹ Je³su² Kris²tu³jah¹lai²la²wa².

18 Yxān¹ta¹:

— ĩh¹nxe³kxa²yan³ti³tā³ I³sa³e² nũ³kā³txa² yxo²i²ai¹nxa³ji¹? Wān³txa² wi¹jau³xa² ne³kā³kai¹nxa³kxe³su² yxo²i²ai¹nxa³ji¹? Nxe³sah¹lxin¹kxai²nān²tu³.

— Nxe²nxa³wi¹. Wān³txa² kāin² ne³kā²ki²khai¹xain¹na³li¹. Ain¹ta¹, kwa²hāi¹nxe² ā³ne³to³hai¹nxa³wi¹. Nxe³nx2ti³hĩ³na¹wa². Nxe³ju³ta², Sũ³na² ha³teh³nxā³nxān¹jau³su² te³nah¹li¹.

— Txa²wā¹sũ³na² hi²sen³su² a²sa³wi³sa² i³sa²si¹hā³ũ¹nhē³na³li¹. A²nxe³tũ³kā³txai²na² yxo²wān³txa², yuh³xai²nān¹tũ³kā³txi³ki³na¹xai²na² a²ne³nxē³nāu³a¹ ne³kā²ki²ki³tā³li¹. Ha³lo²a² u³je³na² kan³tāu³a¹ tā³nxa², a³li³ki³tāu³a¹ tā³nxa² nxe³kxa²ha³tā³nxān²ti³, txa²wā¹ne³nxē³nāu³a¹ ne³kā²ki²ki³jau³lin³tai¹. Ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Yxān¹ta¹, wā³kon³sxā³ sa²yo²we¹txa³tũ³kā³txi³su² yũ³te²jai¹ti²tu³wa².

19 Jā¹nxa¹jau³su², I³sa³e² nũ³kā³txa² Sũ³na² wān³txa² a³la³kxain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Ain¹ta¹, hai³txi³ yxo²i²ain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la². Hāi¹nxe³sxā³, a²nũ²a² Ju³te²a² nũ³kā³txi³sxa³te²nāu³xa² so¹lxi³ Sũ³na² wān³txa² yxo²i²ain¹na³la². Yhain¹ju³ta², Moi³se²ah³lu¹tai²na² txā², Sũ³na² yxo²wān³txa² ain³kxi²so¹sxā³ ũ³wha²li¹la³kxi²nē³te³nah¹li¹.

— Txa²na¹xai²na² Sũ³nu²na¹xai²na² a²nũ²a² Ju³te²a² nũ³kā³txi³sxa³te²nāu³xa² wi¹ju³ta³lo³tai¹na¹tu¹wi¹. Na¹ha²kxai³, wxāi²na² sa²kxai³lu² I³sa³e² nũ³kā³txi³ i³nxai²na² sa²kxai³lu² yxo²kwai³no³txa²lxix²nx2ta¹tu¹wi¹. Nxe³nx2ta¹kxai²nān²tu³, nyhah¹lxin¹te³nah¹li¹. “A²nũ²a² Ju³te²a² nũ³kā³txi³sxa³te²nāu³xai²na² Sũ³na² wān³txa² hai³txi³ ā³ne³to³hai¹nxa³xā¹. Ha³yax3ka³li³nũ³kā³txi³sain¹na³na¹. A²nxe³tũ³kā³txai²na² i³yo²kwai³no³txa³li², i³xan³ta³kxi², na¹xā¹.” Yah³lxin¹tu¹wi¹.

Sũ³na² wān³txa² ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². 20 Jā¹nxe³kxe³hũ³nxe², I³sa³i²ah³lu¹tai²na² Sũ³na² yxo²wān³txa² ain³kxi²so¹jau³xa², Ju³te²a² nũ³kā³txi³sxa³te²nāu³xai²na² ha³lo²a² ya³lo³txi²sxā³ i³ye³kxi²nē³te³nah¹li¹.

— Tũ¹kā³txai²na² ā³te³nxix²sai¹nxa³kxa²ha³tā³nxān²ti³, a³ya³ti²sain¹na²hē³li¹. A²nxe³tũ³kā³txa²: “Txa²ko³nxa¹ju³ta², Sũ³na² sa²wa²su¹ki²sa²ti³ten³sa³nhā¹.” Nxe³sai¹nxa³kxa²ha³tā³nxān²ti³, i³yau¹ũ³nha²yai¹na¹hē³li¹.

Sũ³na² ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². 21 Yxān¹ta¹, I³sa³e² nũ³kā³txai²na² ha³lo²a² Sũ³na² wān³txa² i³ye³kxi²nē³te³nah¹li¹.

— Kxān³su² wi¹lĩ³we¹yhu¹si¹hai¹na¹jau³nũ³su², txai²li² yxau²sa²tē³yai¹nhxai²na¹hē³li¹. Nai¹na¹ta¹, ā³ne³to³lhai¹nxa³ha²kxai³, hāi¹nxe³sxā³ sa²yo²ā³sai¹nha²kxai³, sai¹nhxai²na²hē³li¹. Sũ³na² ta¹hxai²hē¹la².

11

Sû³nu²kxai³lu² I³sa³e² nû³kq³txa² a³lxin²tain¹jau³su²

1 Hai³txi³ Txa²wā¹sû³na² Si³yxa³tāu³a² hi²sen³su² I³sa³e² nû³kq³txa² i³yen²sxā³ ā³na¹ju³ta³la³ yû²nxa³wa². Kxā³nxi¹nu¹ta¹na² a²nû³kq³txi³lo³tain¹ta¹hxi²hē¹la². Nxe³ha²kxai³, hī¹na² i³yen²sxā³ ā³na¹ju³ta³la³ yû³ti³he¹nx2nxa³wa². Txai²na² Pau²lah³lo²na¹xai²na² ha³ta³nxān²txi³ I³sa³e² nû³kq³txu¹ta¹la³na¹wa². Na¹ha²kxai³, A³bra³āu²ah³lu¹tain²txi³ a²kan¹ti³nāu³su² na¹ha²kxai³, Bēn³ja³mī²ah³lu¹tain²txi³ a²kan¹ti³nāu³su² na¹ha²kxai³, na¹wa². Nxe³na¹kxe³su², Txa²wā¹sû³na² i³yen²sxā³ ā³na¹sa²sīn¹ju³ta³la³ yû³sī¹nxa³wa².
2 Jā¹nxa¹jau³su², Txa²wā¹sû³na² a²wi¹lhīn¹khai¹hī¹nu¹ta¹na² a²nū²a² yû²nxa³hī¹nu¹ta¹na² I³sa³e² nû³kq³txu¹ta¹na² sa²hait¹so¹sxā³:

— Txa²nû³kq³txi³lo³ta¹i¹. Ta¹hxi²hē¹la². A²nxe³tû³kq³txu¹ta¹na² a²hī¹na¹na² i³yen²sxā³ ā³na¹ju³ta³la³ yû³ti³he¹nx2nxa³wa². Jā¹nxe³jut3sû³ju³ta² a²kxā³nxi¹nu¹ta¹na² E³li²ah³lu¹ta¹na² wān³txa², Txa²wā¹sû³na² Si³yxa³tāu³a² i³ye³kxi²sxā³ I³sa³e² nû³kq³txu¹ta¹na² ko³nxe³te²lo³tain¹ta¹hxi²hē¹la². A²nxe³jau³xu¹ta¹na² Sû³na² ha³te³h³nxā³nxā² ũ³wha²li¹la³kxi²nē³te³nah¹lxi¹:

3 — Sû³nāi³. I³sa³e² nû³kq³txai²na² kuh³lxa³thin¹tû³kq³txi³sain¹na³li¹. A²nxe³tû³kq³txa² sa²kxai³lu² wxa²wān³txa² i³hen³txi³tû³kq³txain²txi³ i³sun²tā¹hxa³ti², ha³lo²a² yxa³sxā³ yen³kxa² ũ³hū¹nxa²sī¹na¹ju³ta³nû³ain²txi³ ũ³lhun²tā¹hxa³ti², nxe³tû³kq³txai²la¹i¹. Ai¹nha²kxai³, txai²na² so¹lxi³ ka³ten³su² on³sxā³ yxa³u²xai³na¹te³na¹xai²na², i³su²lhā³te³lhxā³ ten³khai¹sain¹na³li¹. E³li²ah³lu¹ta¹na² ta¹hxi²hē¹la². 4 Yxān¹ta¹ Txa²wā¹sû³na² wān³txi³kxai³lu¹, E³li²ah³lu¹ta¹na² i³tih³nxain²te³nah¹lxi¹:

— Ta¹wi¹. Txa²sa²wi³ha³lxi³nāu³xa² ka³lxa¹tû³kq³txa² 7.000 te²nû³kq³txa² on³sxā³ yxa³ya³sain¹na³li¹. A²nxe³tû³kq³txai²na² a³lxi²na¹jau³su² wxa²sa²no¹a¹tû³kq³txai²la¹i¹. Yxān¹ta¹, a²nū²a² ā³xa² kuh³lxa³thin¹tû³kq³txa² kâi²li³tû³kq³txa². Bau²ah³la² kwa² sû³nu²su² ki³lxo³tain¹sxā³ yxa³u²ho³hai¹nxi²ta¹ti²ti¹. Nain¹kxa²ha³ta³nxān²ti³, Txa²sa²wi³ha³lxi³nāu³xa²na² hai³txi³ Bau²ah³lo³la³ yuh³xai²na² ā³ka³tih³wxe³sxā³ i³sa²nēn¹kxi²ti³hex1tû³kq³txi³sxa³wi¹. Sû³na² wān³txa² ta¹hxi²hē¹la². 5 Kxā³nāu³u¹ta¹na² Txa²wā¹sû³na²i²kxai³lu² ka³lxa¹tû³kq³txin³ti² i²sxā³ ā³yû³so¹ta¹hxi²hē¹la². Kwēn¹ta¹na² nxe³kxa²yā¹nxe²na³la². Nxe³ju³ta²sa¹. Txa²wā¹sû³na² a³lxi²nē³jau³su² I³sa³e² nû³kq³txi³syē²tû³kq³txa² kwa² ha²ya³kxa² ka³lxa²nxa³tû³kq³txa² wxa²sa²hait¹so¹ain¹sxā³ a²sa³wi³ha³lxi³lo³tain¹na³la². 6 Nxe³ju³ta², Txa²wā¹sû³na² a²e¹nān¹jau³xa²sa¹:

— Hāi¹nxe³sxā³ thāi³ti³la²sxā³ a³lxi¹na¹jau³xa² so¹lxi³ i²sxā³ ā³yû³so¹ai¹na¹xā¹. Yxān¹ta¹: “Wi¹kāi³tû³kq³txi³sain¹na³na¹. Sai¹nha²kxai³, a²yoh³la³ i²sxā³ ā³yû³so¹ai¹na¹tū¹xā¹.” Nxe³na¹jau³la³, yūn²nxa³xā¹. Yû³sa²ke³la³te²kxai³, hāi¹nxe² a²yo³ha² so¹lxi³ kâi³jah¹lo²su² hī³na¹xā¹. Hai³txi³ a³lxi¹na¹jau³xa² so¹lxi³ kâi³jah¹lo²su² hī³nā²nxa³xā¹. Nxe²na³la².

7 Āh¹jau³hû³nxe², I³sa³e² nû³kq³txa²:

— Tih²na² wain³txi³ tih³na² ā³te³nxī²na¹xā¹. Nain¹kxa²ha³ta³nxān²ti³ a³ti¹xi²ti³hex1ta¹hxi²nxa³ti³ai¹ti²tu³wa². Kwa² ha²ya³kxa² ān³kwa³lxi²sai¹sxā³ ā³ya³la¹txa³tû³kq³txa² Txa²wā¹sû³na² i²sxā³ ā³yû³so¹tû³kq³txa² so¹lxi³ a³ya³ti¹xi²ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa². Yxān¹ta¹ a²wā³kon³tû³kq³txi³su² kâi²li³tû³kq³txi³su² tû³kq³txa² ne³ka³tû³te²hû³nxe², Sû³na² wān³txa² a³la³kxi²txi³hex1te²sxa³yu²hē³la².
8 Nxe³ju³ta², Txa²wā¹sû³na² ha³te³h³nxā³nxān²jau³xa²sa¹:

— Txa²wā¹sũ³na² I³sa³e² nũ³ka³txa² ã³ne³to³hxa³ti³hi¹tain¹ta¹hxa¹hē¹li¹.
 Nxe³kxe³su², ũ³yhe³tũ¹la³kxi²kxe³hũ³nxe², ũ³nhe³tũ¹la³ki²kxe³hũ³nxe²,
 nain¹kxe³su², a²hi¹nai²na² ha³ta³nxān²txi³. “Txa²ye³nai²na² i²a¹tũ¹xā¹.
 Txa²ne³nxē³nai²na² ne³ka²ki²na¹tũ¹xā¹.” Nain¹kxa²ha³ta³nxān²ti³, hxi²kan¹txi³
 Sũ³na² wān³txa² a³la³kxi²ti³hex¹ yxo²i²ti³hex¹ nxe³ai¹nxa³wi¹. Ta¹hxa¹hē¹la².
 9 Jā¹nxe³jau³hũ³nxe², Ta³vi²yah³lu¹tai²na² i³ye³te³nah¹li¹:

— Kāin² kuh³lxa³thin¹khai¹nxe³tũ³ka³txi³sain¹na³li¹. Nxe³ha²kxai³:
 “Ka³li³sa²nān³ka¹. Ā³yā³nũ²ki²sxā³ yain³txa² wxa²sa²wa²so³ta¹kxe³su²
 te²a² kāin² i³yai³na¹tũ¹xũ³.” Nain¹te²i³, a²yoh³la³ kwēn¹ta²kxai³
 Txa²wā¹sũ³na² Hi²sen³kxai³lu² khāuh³lxa³ti³hi¹tain¹tu¹wi¹. Ai¹nha²kxai³,
 a³li²sin³sxā³ aun³te²la³ yũ¹tai¹nx³tho³li¹.

10 Ye³han³te²hũ³sxā³ yxau²ho³hain¹tũ³ka³txi³sain¹na³li¹. Ain¹sxā³,
 jā¹nxe³jut³sũ³nxe² a²nũ²a² a²yen³kxa² sa³txe¹khai¹nxe³te²a²
 ah³xai³te²hũ³nxe², sa²yxo²thut¹sa²kxai³: “Khāuh³lxa³ti³khaix¹nha¹nhā¹.
 Sa²wa²su¹nha¹ju³ta³la³ yũn²nxa³xā¹.” Nxe³te²hũ³nxe², ta³nxũ¹ka³txai²na²
 a²kq³nxe³ju³ta³lo³tain¹sxā³ yxau²ho³lhain¹tũ³ka³txi³sain¹na³li¹.

Ta³vi²yah³lu¹tai²na² wān³txa² nxe³ta¹hxa¹hē¹la².

11 Ju³te²a² nũ³ka³txa² Je³su²jah³la² i³ye²nain¹na²hē³la². Nain¹sxā³,
 kq³nxe³ti³ kãi³ain¹na²hē³la². Nxe³ha²kxai³, a²nũ²a² sa²tā³yxo²thu²kxā¹sxā³
 a³hi²sxā³ yuh³xai²na² sxa³te²hũ³nain¹na³la². Yxān¹ta¹, Txa²wā¹sũ³na²
 sa²hau³ko³tain¹tu¹wa². Ain¹kxai²nān²tũ³, a²nũ²a² a³hi²te²a² i³we²nxi²sxā³
 i³sa²yxau³xi²te²hũ³nxe², Ju³te²a² nũ³ka³txa² yxau³ain¹tu¹wa².
 Hxa³nai¹nxa³lho³la². Yxān¹ta¹, hī¹nai²na² txā², Ju³te²a² nũ³ka³txai²na²
 txā²nũ², Sũ³na² wān³txa² i³ye²nain¹jau³xan¹te²ka³ya³tũ³, wxā³na¹nũ²la²,
 a²nũ²a² Ju³te²a² nũ³ka³txi³sxa³te²nũ³ka³txai²na² sa²kxai³lu², Sũ³na²
 wān³txa² ain³kxi²sxā³ sa²yxo²we¹tain¹sxā³ ka³te³na² wi¹tāu³a¹
 a³ti¹xai¹nhxa¹na²hē³la². Ain¹kxa²yu³su², a²hī¹na² Ju³te²a² nũ³ka³txa²
 a²yxo²kwain³ti³lo³nain¹na³la². 12 Jā¹nxe³sxā³ Ju³te²a² nũ³ka³txa² kq³nxe³ti³
 kãi³ain¹ju³tan¹te²kxa²ya³tũ³, yuh³xai²nān¹ko³xan¹tũ³ka³txa² a²yxo²ha³kxa¹,
 Sũ³na² ha³lo²a² wi¹ju³ta³lo³tē³lhi³nx²na³la². Yxān¹ta¹, yxan¹nāu³a¹
 Ju³te²a² nũ³ka³txa² sa²si³wa³tit³so¹xi²sxā³, Txa²wā¹sũ³na² wān³txa²
 sa²yxo²we¹ta³lun²tu¹wa². Nxe³tāu³a¹, Ju³te²a² nũ³ka³txi³su² te²a²
 Ju³te²a² nũ³ka³txi³sxa³te²su² te²a² ain¹sxā³ ha³lo²a² wi¹khai¹nxe³sxā³
 ā³sen³sai¹khai¹nxe³sxā³ wi¹ju³ta³lo³tain¹tu¹wa².

Sũ³nu²kxai³lu² Ju³te²a² nũ³ka³txi³sxa³te²na² ā³ya³lxi²yhain¹jau³su²

13 Jā¹nxa¹jau³su², a²hī¹nai²na² Ju³te²a² nũ³ka³txi³sxa³te² i³nxai²na²
 i³ye³kxi¹nx²ta¹wa². Na¹ka³tũ³, Txa²wā¹sũ³na² sa³wi³sa³lot³sa²sxā³
 i³sa²si¹hā³ũh¹nxa²sa¹nx²ti³na²hē³la². A²wa³ka³li³yu³ta² hxi²kan¹khai¹nxe³ju³ta²
 o²la³kxi¹nx²ti³te³lhxā³ nxe³sa¹nx²ti³na²hē³la². Na¹ha²kxai³,
 txa²wa³ka³li³yu³txai²na² kāin²ju³ta³lot³ja³nx²ta¹wa². 14 Na¹ha²kxai³,
 txa²ka³lxa¹ti³su² tũ³ka³txa² a²i³lxa² I³sa³e² nũ³ka³txai²na²:

— Txa²wa³ka³li³yu³txai²na² i²sain¹sxā³, yxo²kwai³no³tai¹na¹ji¹ku¹.
 Ain¹to³ha¹hē¹la².

— Txa²wā¹sũ³na² sa²yxo²we¹tain¹sxā³ a²kq³nxe³ti³ kãi³ain¹ju³ta² ā³na¹ain¹sxā³,
 ā³wa²su¹te³lhxā³ ain¹ji¹ku¹. Ain¹to³ha¹hē¹la². 15 A²kxā³nxa² Txa²wā¹sũ³na²
 Si³yxau³tāu³su² tāu³a¹, I³sa³e² nũ³ka³txai²na² i³ye²nain¹ta¹hxa¹ti³ai¹ti²tu³wa².
 Nain¹kxe³su², Txa²wā¹sũ³na² yuh³xai²nān¹tũ³ka³txi³ ā³su² yxo²ha³kxa¹

te²nāu³xa² ā³ya³lxi²hain¹ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹, yxan¹nāu³a¹ I³sa³e²
nū³kā³txai²na² ā³yān³ya³lxi¹xi¹xain¹tu¹wa². Nxe³tāu³nū³ā¹, ha³lo²a²
wi¹khai¹nxe³sxā³ ā³sen³sai¹nxe³hī³kī³tā³la². A²nū²a² ya³lu²te²hū³nxe² ka³ten³su²
ī³sa²yxau³xi²jut³sū³nxe², ha³lo²a² wi¹khai¹nxe³hī³nx2na³la².

16 Jā¹nxe³ti³hū³nxe²:

— Hi³a² kāin²ta³ka³txa², Txa²wā¹sū³na² ū³hū¹na¹tū¹xā¹.
Yah³lin¹kxai²nān²tu³, a²nxe²ka³ti³nāu³a¹ so¹lxi³ ū³hū¹yah³lin¹kxai²nān²tu³,
a²ka³ta²na² whāi²na¹ a²nū³ka³txai²na² whāi²na¹ ha³ta³nxān²txi³, Txa²wā¹sū³na²
wi¹lhin¹te²lo²ta³ka³ta³nū³ai²la¹wa². Jā¹nxe³jut³sū³nxe², A³bra³āu²ah³lu¹ta²na²
hi³a² nxe²ka³ti³hū³jah¹lo²su² ha²kxai³, a²ne³kan²tū³ka³txai²na² sa²kxai³lu²
Ju³te²a² nū³ka³txai²na² kwēn¹ta²nān¹tū³ka³txai²na² sa²kxai³lu² hi³a²
nū³ka³txi³hū³tū³ka³txi³su² ha²kxai³, te²ju²hē³la². Nxe³jau³su²,
a²wi¹lhi¹nu¹ta²na² Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³su² tāu³a¹ A³bra³āu²ah³lu¹ta²na²
wi¹lhin¹te²lo²ta¹hxai²ti³ai²ti²tu³wa². Te²yā¹nxe³sxā³ sa²nē³hēt¹sxā³

Ju³te²a² nū³ka³txai²na² kwēn¹ta²nān¹tū³ka³txai²na² Txa²wā¹sū³na²
wi¹lhin¹te²lo²tū³ka³txi³nū³ai²la¹wa². 17 Jā¹nxe³jut³sū³nxe², yain³ta³ka³ta²
O³li³ve²ra³ka³txa², a²nū²a² wa³kon³ka³ta² a²nxū³ka² nū³ka³na³ki²
ta³nxū³ka² ū³h³nxū³ki²lā³sān²ka³tu³, kwa² sa³wxe³na² wen¹ka³ta²
O³li³ve²ra³ka³txa² a²nxū³ka² sa²kxai³lu² ū³h³nhe³ki²lho¹sxā³ a²nxe³tū³ka²
sa²kxai³lu² ū³h³nxū³ne³wxen³ti³te²na¹. Hā²wxān²txa³ ka³lū³ā³nxū³kxi¹ka³tu³,
wi¹wen¹ye²nū²nha²wa². Jā¹nxe³jut³sū³nxe², Ju³te²a² nū³ka³txa²

sa²kxai³lu² hai³sxa² yain³txa³ka³ta², a²nū²a² wa³kon³kat³sū³nxe²
yxau²xai³lai¹nha²kxai³, wxāi²na² Ju³te²a² nū³ka³txi³sxa³te² ī³nxai²na²
sa²kxai³lu² kwa² sa³wxe³na² kwa² wen¹kat³sū³nxe² yxau²xai³yah³lxi¹nha²kxai³,
nxe³yain¹yah³lxi³te²sin¹yu²hē³la². Kxān³su², ha³lo²a² wi¹ju³ta²
un²ta³ki²sxā³ yxau²xai³yah³lxi³hxai¹nhē³la². Yxān¹ta¹, kwēn¹ta²na²

yain³txa³ka³ta² a²nū²a² wa³kon³ka³ta² ū³h³nxū³ne³wxen³ti³sxā³ wi¹wen¹
ā³nxū³ki¹jut³sū³nxe², yah³lxi³hī³nxai¹lxa². Nxe³ha²kxai³, Txa²wā¹sū³na²
Si³yxau³tāu³a¹ ha³lo²a² wi¹ju³ta³lot³sxā³ yxau²xai³yah³lxi³hī³nxai¹lxa².

18 Yxān¹ta¹, Ju³te²a² nū³ka³txa² yxau²xai³lain¹ju³ta², wa³kon³ka³ta²
a²wi¹lhi¹nān¹ta³nxū³ka² ū³h³nxū³ki²lā³txū³ki³hū³nxe² yxau²xai³lain¹na¹la².
Yain¹yah³lxi¹kxa²ha³ta³nxān²txi³, ha³ya³kxa³lxi³hit¹sxā³

ī³ye³kxain¹yah³lxi³txa³hē¹la². ī³ya³lo³nhyah¹lxi¹kxai²nān²tu³, hai³txi³
wain³txi³ ī³ye³kxi²nhyah¹lxi³hī³nx2nxā³lxa². Nxe³yah³lxi¹jut³sū³ju³ta²sa¹.
Yain³txa³ka³ta² a²nxe²ka³nāu³a¹ so¹lxi³ a²yā¹kī³tāu³su² te²jai¹ti²tu³wa². Hai³txi³
a²nxū³ki³nāu³la³ a²yā¹kī³tāu³sxa³wa². Wxāi²na² Ju³te²a² nū³ka³txi³sxa³te²
ī³nxai²na² a²nxū³ki³hū³sxā³ yxau²xai³yah³lxi³hī³nxai¹lxa². Yah³lxi¹nha²kxai³,
a²nxe²ka³ti³hū³tū³ka³txa² Ju³te²a² nū³ka³txa² ti³hi¹txa²txi³ha²kxai³, ka³ten³su²
yxau²xai³yah³lxi³hī³nxai¹lxa². Yxān¹ta¹, a²nxe²ka³ti³hū³tū³ka³txa², wxāi²na²
a²nxū³ki³hū³tū³ka³txi³ ī³nxai²na² ti³hi¹jah³lxi¹ju³ta³la³ yū²nxa³wa².

19 Jā¹nxe³yah³lxi¹kxai²nān²tu³:

— Hai³sxa³nān¹ta³ka³ta² a²wi¹lhi¹nān¹te²nxū³ka² txā² ū³h³nxū³ki²lā³nū²hē³li¹.
Txai²na² sa³wxe³nān¹ta³nxū³ka³na¹xai²na² ū³h³nxū³ne³wxen³ti³nha²sa³txai²li¹.
Nxe³ha²kxai³ kāi²na¹wi¹. Nxe³yah³lxi¹kxai²nān²tu³, nxe³yah³lxi³txa³hē¹la².
20-21 Jā¹nxe³jau³su², wxāi²na² sa²kxai³lu² yxo²ī²yah³lxi¹kxe³su²,
Sū³na² wē³ha³lxi³lo³txa²txi³te²jai¹ti²tu³wa². Yah³lxi¹ka³tu³,
hai³sxa¹ka³ta² wa³nūn³ta³nxū³ka² ū³h³nxū³ne³wxen³ti³nha²ti³hū³nxe²
yxau²xai³yah³lxi³hī³nxai¹lxa². Yah³lxi¹kxan²ti³, kāin²te²lo³nhyah¹lxi³txa³hē¹la².

Hāi¹nxe³sxā³ ī³yxuh³lxi³jah³lxi³hē¹la², sa²yo²ā³syah¹lxi³sxā³ ā³ni²lā³nx2ti³kxa²yan³txi³sa². A²ya³la³tu³, Ju³te²a² nū³kā³txa² txā², Sū³na² wān³txa² yxo²i²ai¹nxa³kxe³tu³, Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² ī³ye²nain¹ta¹hxa¹ti³ai¹ti²tu³wa². Hai³sxa² a²wi¹lhī¹nān¹ta³nxū³kxa² yain³txi³ka³ta² a²nxū³ka³ti³khai³xa² ūh³nxū³ki²lā³ti³hū³xain¹sxā³ ī³yen²sxā³ khāuh³lxa³ti³hi¹tain¹ta¹hxa¹ti³ai¹ti²tu³wa². Jā¹nxe³nx2ti³kxa²yan³ti³su² sa²yo²ā³syah¹lxi³txa³hē¹la². 22 Txa²wā¹sū³na² kāin² a³lxi²nē³na³la². Yxān¹ta¹, khāuh³lxa³ti³hi¹tē³ju³ta³la³ yū³nū³nhī³nx2na³la². Sa²yo²ā³kī³kxai²nān²tu³, Txa²wā¹sū³na² hxi²ki³kxai³lu² khāuh³lxa³ti³hi¹tē³ju³ta³la³ yū³nē³lhī³nx2na³la². Jā¹nxe³nx2ti³kxa²yan³ti³su²:

— Sū³na² a³lxi²nē³jah¹lo²su² na³na¹. Yxo²i²a¹xā¹. Nxe³nhyah¹lxin¹jau³su², yxau²sa²tē³jah¹lxi³hē¹la². Khāuh³lxa³ti³hi¹txa²txi³kxa²yan³ti³su², Ju³te²a² nū³kā³txa² ūh³nxū³ki²lā³tū³ki³hū³nxe² khāuh³lxa³ti³hin¹sxā³ yxau²xai³lain¹kxa² yā¹nxe³nx2ti³kxa²yan³ti³su² ya³nx2ta¹wa². 23 Yxān¹ta¹, Ju³te²a² nū³kā³txa² ha³yax3khin¹sxā³ sa²yo²ā³ain¹kxai²nān²tu³, Txa²wā¹sū³na² sa²hau³ko³tain¹tu¹wa². A²wi¹lhī¹nān¹txū³kxa² hai³sxan¹ka³ta² ūh³nxū³wxe³xi²jut3sū³nxe² sa²hau³ko³tain¹tu¹wa². Nxe³ha²kxai³, a²kxā³nxax² ka³lū³sxā³ ā³nxū³yaun³ti³jut3sū³nxe² yxau²ain¹tu¹wa². 24 Jā¹nxa¹jau³su², wxāi²na² Ju³te²a² nū³kā³txi³sxa³te² ī³nxai²na² yxau²xai³yah³lxin¹ju³ta², yain³txa³ka³ta² wa³nū³ta³ka³ta² kwa² sa³wxe³nān¹ka³ta² a²nxū³ka² ūh³nxū³ki²lho¹sxā³ yxau²xai³jut3sū³yah³lxi³hxa¹nhē¹la². Nxe³sxā³ hai³sxan¹ka³ta², a²wi¹lhī¹na² ka³lū³ye²nxa³ka³ta² sa²kxai³lu² ūh³nxū³ne³wxen³ti³sxā³ ā³nxū²ki²sa²so¹sxā³ wi¹wen¹jut3sū³nxe² yxau²xai³yah³lxi³hī³nxa¹lxa². Yxān¹ta¹, ha³na³ka³lxi² Ju³te²a² nū³kā³txa² sa²kxai³lu² yain³txa³ka³tā³xa² a²nū²a² wa³kon³kxe³su² te²kat3sū³nxe² yxau²ain¹tū³ka³txai²la¹wa². Txa²wā¹sū³na² ī³hait1so¹kxe³nū³ka³txi³khai¹xu¹ta¹lxā²na³la². Nxe³ha²kxai³:
— Ha³lo²a² hau³kon³na³na¹. Ju³te²a² nū³kā³txa² ūh³nxū³wxe³xi²jut3sū³nxe² sa²hau³ko³ta¹tū¹xā¹. Sū³na² nxe³kxai²nān²tu³, hxi²kan¹txi³ sa²hau³ko³tain¹tu¹wa².

Sū³nu²kxai³lu² a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ a³lxi²nē³jau³su²

25 Txa²wā³tā³nāu³xāi³. Wān³txi³khai³xa² hāi³jau³xa² ī³yau¹ū³nx2ta¹wa². Nxe³na¹jau³xai²na² a³la³kxi¹jah³lxi³hē¹la². Kwa² a³la³kxi²te²lo³nhyah¹lxin¹kxa²yan³ti³su² ya³nx2ta¹wa². Nxe³na¹jau³su² te³nah¹lxi¹. I³sa³e² nū³ka³txai²na² a²hī¹nai²na² Sū³na² sa²yo²ā³ain¹tū³ka³txi³sain¹na³la². Yxān¹ta¹, sa²ha³ya³khiti³sxā³ sa²yo²ā³ain¹tu¹wa². Nxe³ju³ta², a²ha² kwēn¹ta¹na² Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹, a²nū²a² Ju³te²a² nū³kā³txi³sxa³tū³ka³txi³nāu³xa² yxo²i²ain¹si¹jau³su² I³kaix1tain¹na³la². Yxān¹ta¹, yxan¹nāu³a¹:

— Ta³lu²na¹hē³na¹. I³kaix1ta¹tū³ka³txi³nū³a² Ju³te²a² nū³ka³txi³sxa³tū³ka³txi³nāu³su² nxe³ye²sa²ta¹nū³ka³txi³nū³a² hau³kon³na³na¹. Sū³na² Si³yxau³tāu³a¹, ain¹tu¹wa². Nain¹kxai²nān²tu³, nxe³tāu³nū³a² I³sa³e² nū³ka³txa² Sū³na² sa²si³wa³tit3so¹xain¹tu¹wa². 26 Nxe³tāu³a¹, Txa²wā¹sū³na² I³sa³e² nū³ka³txa² a²yo²ha³kxa¹ a²ko³nxain¹ju³ta² sa²wa³su¹tain¹tu¹wa². A²nxe³ju³ta²nū³a², Sū³na² ha³teh³nxā³nxax² ū³wha²li¹la³kxi²nē³te³nah¹lxi¹:

— Si³āu²thi³nān¹tū³ka³txa² a²nū²a² a³li³la³ki²nē³lhax³ ū³hū¹nhē³tu¹wi¹. Wxa²wa³su¹tē³jah¹lo²nū³ai²la¹i¹. A²nxe³jah¹lo²nū³ai²na²,

Ja³ko²ah³lu¹ta¹na² a²ne³kan¹tũ³ka³txa² yxo²ha³kxa¹ a²ko³nxain¹ju³ta²,
wxa²wa²su¹tain¹tu¹wi¹.

27 Nxe³ha²kxai³, Txai²na¹xai²na² Sũ³nu²na¹xai²na² a²ko³nxain¹ju³ta²
wxa²wa²su¹ta¹na¹kxai²nã²tu³, wãn³txa² tah²yau³xa²
wxa²si³yah³la²nã³xu¹ta¹na² i³ye³kxũ¹hai¹na¹jau³xu¹ta¹na²
sa²yxo²we¹nha²sxã³ ũ³hũ¹ai¹na¹tu¹wi¹.

Sũ³na² wãn³txa² ta¹hxai²hẽ¹la².

28 Jã¹nxa¹jau³su², Ju³te²a² nũ³ka³txai²na² Sũ³na² wãn³txa² wi¹jau³xa²
te³nai¹nxa³wa². Nain¹jau³su², Sũ³na² i³ko¹x1ko¹son²kain¹na³la².
Jã¹nxain¹sãn²kxa²yuh³su², wxã²na² sa²kxai³lu² Ju³te²a² nũ³ka³txi³sxa³tũ³ka³txi³
i³nxai²na² sa²kxai³lu² ha³lo²a² wi¹ju³ta³lo³txa²txain¹te²ju²hẽ³la². Yxãn¹ta¹,
Txa²wã¹sũ³na² Si³yxa³tãu³a¹ a²ẽ¹nãn¹jau³su² te³nah¹lxi¹:

— Ju³te²a² nũ³ka³txa² a³lxi²na¹nhã¹. Kxã³nãu³a¹ A³bra³ãu²ah³lu¹ta¹na²
I³sa²kah³lu¹ta¹na² Ja³ko²ah³lu¹ta¹na² nxe³te²nu¹ta¹na² a²ne³kan¹tãu³a¹
sa²yxo²we¹nha²sxã³ i³sxã³ ã³yũ³so¹na¹hẽ³na¹. Nxe³ha²kxai³ na¹xã¹.
Nxe³hĩ³nx2na³la². 29 Nxe³ju³ta², Txa²wã¹sũ³na² wã²nxũ¹hain³nha²sxã³:

— Ta³nxũ¹ka³txai²na² i³sxã³ ã³yũ³so¹na¹tũ¹xã¹. Ha³lo²a² wi¹ju³ta²
ũ³hũ¹ai¹na¹txai²lã¹. Nxe³kxai²nãn²tu³, wãn³txai²na² i³wa²la³ki²nha²sxã³
ã³na¹ju³ta¹la³ yũ³ti³hex1te²sxa³yu²hẽ³la². 30 Jã¹nxa¹jau³su², Ju³te²a²
nũ³ka³txi³sxa³tũ³ka³txi³ i³nxai²na² a²ha² kxã³nxa² Txa²wã¹sũ³na²
sa²yxo²ã³yah³lxi³ta¹hxain¹ti³ai¹ti²tu³wa². Yxãn¹ta¹, hĩ¹nai²na²
Txa²wã¹sũ³na² wi¹lhin¹sxã³ thã³ti³la² sa²hau³ko³nx2ti³na³la². Ju³te²a²
nũ³ka³txa² sa²yxo²ã³ain¹sãn²kxa²yu³tu³ Sũ³na² ã³nhxi²nũ¹nũ³nx2ti³na³la².
31 Jã¹nxe³jut3sũ³ju³ta², a²hĩ¹nai²na² Ju³te²a² nũ³ka³txai²na² Txa²wã¹sũ³na²
sa²yxo²ã³ain¹na³la². Nxe³ta¹, Txa²wã¹sũ³na² wi¹lhin¹sxã³ thã³ti³la²
sa²hau³ko³tain¹tu¹wa². Nxe³nx2ti³kxa²yã¹nxe² wi¹lhin¹sxã³ thã³ti³la²
sa²hau³ko³tain¹tu¹wa². 32 Txa²wã¹sũ³na² i³ye³kxi²ki²nha²nẽ³te³nah¹lxi¹:

— A²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ sa²yxo²ã³sa²te²sain¹na³na¹. Nxe³jut3su², hxi²kan¹txi³
wxa²wa²su¹nhai¹nx3tho³na¹. Nxe³nẽ³lhĩ³nx2na³la². Nxe³jau³xai²lot3sxã³
yxau²xai³lhĩ³kĩ³tã³la². Yxãn¹ta¹, a²yxo²ha³kxa¹lhxi³ te²kĩ³na¹xai²na² wi¹lhin¹sxã³
thã³ti³la² sa²hau³ko³tẽ³na³la². Jã¹nxe³nẽ³lhã³, sa²yxo²ã³te²lo³tẽ³ta¹hxai²hẽ¹la².

Sũ³na² i³sa²nẽ¹nxi²kĩ³jau³su²

33 Txa²wã¹sũ³na² Si³yxa³tãu³a¹ thã³ti³la² a³lxi²khaix1nẽ³na³la².
Te²yã¹nxe³nũ³sxã³, wãn³txa² wã²nxũ¹h¹ a³la³kxi²ta³lu²ni², wã²nxũ¹h¹
wi¹ko³nha²ta³lu²ni², nxe³kxa² Si³yxa³jah¹lo²su² na³la². A²nxe³jah¹la²
wã²nxũ¹h¹ a²ẽ¹nãu³a¹ au³txi³ ain³nha²jau³la³ ko³nxe² ã³ten³ki²kĩ³sxa³ha²kxai³,
ha³lo²a² kã³ain¹ju³ta³la³ a³la³kxi²kĩ³sxa³ha²kxai³, nxe³nẽ³lhĩ³jah¹lo²su² na³la².

34 Nxe³ju³ta², Sũ³na² ha³te³h³nxã³nxa² ũ³wha²li¹la³kxi²nẽ³te³nah¹lxi¹:

— Txa²wã¹sũ³na² a²ẽ¹nãn¹jau³su², hxi²kan¹txi³, a³la³kxi²kĩ³sxa³ha²kxai³,
Txa²wã¹sũ³na² hxi²kan¹txi³ i³tih³nxe³kĩ³sxa³ha²kxai³, nxe³kĩ³tã³li¹.

35 Jã¹nxe³ti³hũ³sxã³:

— Txai²na² txã² a²yen³kxa² wi¹te²a² Txa²wã¹sũ³na² ũ³hũ¹sã²na¹hẽ³na¹.
Na¹ha²kxai³, a²yo³ha² ũ³yho³hi¹xi²sain¹kxe³nũ²a² tãu³ton³ye²na³na¹.
Nxe³kĩ³kah³lo²nũ³la³ yũ³ti³he¹nx2nxa³wi¹.

Ta¹hxai²hẽ¹la². 36 Txa²wã¹sũ³na² Si³yxa³tãu³a¹ a²yen³kxa² yxo²ha³kxa¹
wet1sa²sai¹ta¹hxai²hẽ¹la². Ai¹nha²kxai³, a²hĩ¹nai²na² ye³ha³te³txi³ i³ha²kxai³,
a²yen³kxa² yxo²ha³kxa¹ ai²na³la². Nxe³ha²kxai³, a²yen³kxa² we¹kxa² yxo²ha³kxa¹

yxau³sxã³, Txa²wã¹sũ³na² i³sa²nên¹kxi²te³lhxã³ yxau²na³la². Nxe³ha²kxai³, Txa²wã¹sũ³na² i³sa²nên¹kxi² sa²wa²to¹ja³sah¹lxi³hê¹la². Ju¹ta² wain³na³la².

12

Txa²wã¹sũ³na² wa³ka³la² o²la³kxi²kxe³su²

1 Txa²wã¹tã³nãu³xã³. Ne³ka²ki²sah¹lxi³hê¹la². Txa²yo²ka³nãu³ai²na² whã²na¹ wi¹lain³nha²sxã³ i³ye³kxi¹nx2ta¹wa². Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ wi¹lhin³sxã³ thã³ti³la² sa²hau³ko³tê³na³la². Nxe³nê³lha²kxai³, wxa²nũ²nãu³ai²na² a²wi¹tãu³a¹. Txa²wã¹sũ³na² hxi²ka²nãu³a¹ a³wxe³je¹jah³lxi³hê¹la². Wxa²nũ²nãu³ai²na² ka³te³nsu² tãu³a¹ wi¹lhin³sxã³ Txa²wã¹sũ³na² i³ka³li³txai²lã¹. Yah³lxi¹jau³su² wxa²nũ²nãu³a¹ a²wi¹tãu³a¹ a³wxe³je¹jah³lxi³hê¹la². Yah³lxi¹nxai²nã²tu³, a³la³kxi²khai¹nxe³sxã³ Txa²wã¹sũ³na² sa²yo²we¹jah³lxi³hũ³nxai¹la². Jã¹nxe³si¹nx2ta¹jau³nũ³su² ye¹nx2ta¹wa². 2 Yah³lxi¹nxai²nã²tu³, yuh³xai²nã²tu³ka³txai²yã¹nxe³sxã³ kã³iyxau²xai³yah³lxi³txa³hê¹la². Yah³lxi¹ta¹, Txa²wã¹sũ³na² wxa²ẽ¹nãu³a¹ au³txi³ tah²lxi³ wxa²we¹txa²lxi³na³la². Nxe³nx2ti³jau³su², tah²lxi³ yxau²xai³jah¹lxi³hê¹la². Yah³lxi¹nxai²nã²tu³, Txa²wã¹sũ³na² a²ẽ¹nã²jau³su² jau³xa². Yah³lxi¹nxai²nã²tu³, Txa²wã¹sũ³na² a²ẽ¹nã²jau³su² jau³xa²:

— Txa²wẽ³ha³lxa² u³hũ¹ai¹na¹ju³ta² wi¹khai¹nxe³ju³ta² so¹lxi³, i³ka³li³sa²ju³ta³nũ³a² so¹lxi³, ka³na³ku² wã³ko³nxai³kxe³tu³ wain³khai¹nxe³ju³ta² so¹lxi³, u³hũ¹ai¹na¹tũ¹xã¹. Nxe³nx2ti³jau³su² jau³xa² a³la³kxi²yah³lxi¹tu¹wa².

3 Txa²wã¹sũ³na² thã³ti³la² a³lxi²sa²sxã³ hxi²kan¹txi³lot3sa³na²hê³la². Nxe³sa²kxe³su², wxa²yu³ta² yo²ha³kxa¹ i³ye³kxi¹nx2ta¹wa². Kwa² ha³lo²a² a³sen³sai¹sxã³ kwa² kã²n²te²lo³nhyah¹lxi³txa³hê¹la². Yah³lxi¹ta¹:

— Wi¹lain³nha²sxã³ wi¹lĩ²nha¹xã¹. A²ya³la³tu³ Txa²wã¹sũ³na² hxi²kan¹txi³lot3sa³jau³xa² yã¹nxe³jau³lxi³ yxau²xai³la¹tũ¹xã¹. Nxe³jah³lxi³hê¹la². 4 Yah³lxi¹nxai²nã²tu³, txa²wã¹nũ²ai²na² ka³na³kã³na²tã³la². Nxe³kxan²ti³ ka³lxan¹ta³kxi² kĩ³tã³la². Jã¹nxe³sxã³ ka³lxan¹ta³kxi²kxan²ti³ ha³na³ka³lxi³ ha³na³ka³lxi³ o²la³kxi²xai³kĩ³te²ju²hê³la². 5 Jã¹nxe³kxe³hũ³nxe², txa²wã¹kĩ³na¹xai²na², Sũ³na² wẽ³ha³lxi³su² te²kĩ³na¹xai²na² ka³lxa¹kĩ³te²jai¹ti²tu³wa². Nxe³kĩ³sa²kxai³ ha³na³ka³lxi³ o²la³kxi²xai³kĩ³kxan²ti³ Je³su²jah³la² a³nũ²nxĩ²sxã³ yxau²xai³ye²kĩ³te²ju²hê³la². Kĩ³sa²kxai³, wi¹lĩ³we¹yhu¹kĩ³kxe³su², a²hã¹nxe³jau³xa² so¹lxi³ a²nũ²a² ka³na³ka³na³kĩ³te²hũ³nxe²nũ² yxau²xai³ye²kĩ³te²ju²hê³la². Txa²wã¹nũ²ai²yã¹nxe³te²nãu³su² wi¹lĩ³we¹yhu¹sxã³ o²la³kxi²xai³kĩ³te²ju²hê³la². Jã¹nxe³kxe³hũ³nxe², Sũ³na² wẽ³ha³lxi³su² te²kĩ³na¹xai²na² wi¹lĩ³we¹waun¹yhu¹sxã³ yxau²xai³kĩ³ju³ta² so¹lxi³ wain³na³la². 6 Nxe³kĩ³kxai²nã²tu³, Txa²wã¹sũ³na² thã³ti³la² a³lxi²nê³kxe³su² i³la³kxi²te²lo³tũ³nê³na³la². Nxe³nê³jut3su², a²nũ²a² a²hoh³lxi¹khai¹inũ³ti³ i³la³kxi²te²lo³tũ³nê³li², a²nũ²a² a³su² te²an²tu³ a²hoh³lxi¹khai¹inũ³ã³nũ³tu³ ha³na³ka³lxi³ i³la³kxi²te²lo³tũ³ni², jã¹nxe², jã¹nxe², hu³ u³hũ²xai³nê³na³la². Nxe²xai³nê³jau³su², Sũ³na² wãn²txa² a²nũ²a² a³xa² i³yau¹ũ³si¹nhê³jau³nũ³su² i³la³kxi²te²lo³tũ³nê³kxai²nã²tu³, Sũ³na² wãn²txa² yo²i²kĩ³kxa² yã¹nxe² i³yau¹ũ³ya³sain¹yah³lxi³hê¹la². 7 Jã¹nxe³jut3sũ³nxe², txa²wã¹wã³tã³nãu³xa² a³nhxi²nũ¹nũ³si¹nhê³jau³su², Sũ³na² i³la³kxi²te²lo³tũ³nê³kxai²nã²tu³, a³nhxi²nũ¹nũ³ya³sain¹yah³lxi³hê¹la². Jã¹nxe³jut3sũ³nxe², Sũ³na²

wān³txa² i³yau¹ũ³hain¹si¹nhē³jau³su²
i³yau¹ũ³ya³sain¹yah³lxi³hē¹la².

ā³xa² i³nxū²kwai³lxū¹si¹nhē³jau³su²
jā¹nxe³ya³sah¹lxi³hē¹la². Te²yā¹nxe³sxā³:

— A²nũ²a² ā³xa² txa²yen³kxa²
i³la³kxi²te²lo³tū¹sa³ha²kxai³lā¹. Nxe³kᵢ³kxai²nān²tu³,

wā²nhū¹ya³sain¹yah³lxi³hē¹la². Te²yā¹nxe³nūn³sxā³, Sū³na²
hxi²nān²tu³lo³tē³kxai²nān²tu³, a²nũ²a² ā³xa² sa²hau³ko³ja³sain¹yah³lxi³hē¹la².
Nxe³nē³kxe³su², ā³wi¹wi¹nxe² nū³kxūn³txi³:

— Txa²yxo²ka³nāu³ai²na² whāi²na¹ wi¹lain³nha¹nha¹. Nxe³kᵢ³jau³su²,
a²nũ²a² ā³xa² sa²hau³ko³ja³sain¹yah³lxi³hē¹la². Te²yā¹nxe³nūn³sxā³, a²nũ²a²
khāuh³lxa³ti³hin¹sxā³ yxau²xai³lain¹tū³ka³txa², i³ton³tū³ka³txi³su² ta³nxa²
he³ja²lun¹tū³ka³txi³su² ta³nxa²:

— Wi¹lhin¹sxā³ thāi³ti³la² sa²hau³ko³ta¹tū¹xā¹. Nxe³kᵢ³kxai²nān²tu³,
ka³lih³kxi¹nha²kᵢ³jau³su² sa²hau³ko³ja³sain¹yah³lxi³hē¹la².

9 A²nũ²a² ā³xa² a³lxi²waun¹nha¹jah³lxi³hē¹la².

— Txa²wā¹yxo²ka³nāu³ai²na² whāi²na¹ wi¹lain³nha¹sxā³, a³lxi²khaix¹na¹nha¹.
Nxe³sxā³ a³lxi²waun¹nha¹jah³lxi³hē¹la². Hai³txi³ a³lxi²ki³lxo³xah³lxi³txa³hē¹la².
Jā¹nxe³sxā³, ha³lo²a² ko³nxe³ju³ta² ā³na¹jah¹lxi³hē¹la².

— Ko³nxe³ju³ta² yxo²kwīn¹kxi²na¹nhā¹. Yah³lxin¹jau³su²,
ā³na¹jah¹lxi³hē¹la². Yah³lxin¹ka³tu³, wi¹ju³ta² so¹lxi³ i³jah¹lxi³sxā³ ā³tē³sxā³
ā³kai³jah¹lxi³hē¹la². 10 A²nũ²a², Je³su²jah³la² yxo²i²ain¹tū³ka³txa² yxo²ha³kxa¹,
txa²wā¹wā³tā³nāu³hū³nxe² yxau²xai³ya³nhē³lain¹na³la². Nxe³ha²kxai³,
a³lxi²khai¹nxe²waun¹nha¹jah³lxi³hē¹la². Jā¹nxe³sxā³, a²nũ²a² ā³xa²:

— Wi¹kai³i², hxi²ka¹ni², ain¹na³na¹. Yah³lxin¹kxai²nān²tu³,
i³sa²nēn¹kxi¹tain¹yah³lxi³hē¹la². 11 Txa²wā¹sū³na² wa³ka³li³yu³ta²
u³yah³lxi³txa³hē¹la². Nxe³ta¹, Sū³na² Yāu³ka³jxah¹la²

nxū²kwai³yxau³nx2ti³jah¹la² ten³te²lo³txa²txi³na³la². Nxe³nx2ti³ha²kxai³,
wxa²yxo²ka³nāu³ai²na² whāi²na¹:

— Sū³na² a³lxi²khaix¹na¹nha¹. Yah³lxin¹jau³su², wa³kon³kxi¹jah³lxi³hē¹la².

12 — A²ya³la³tu³ Sū³na² yen³nāu³a¹ yxau³na¹tū¹xā¹. Sū³na²
sa²yxo²we¹nha²jah¹lo²su² na³na¹. Nxe³yah³lxin¹jau³su², i³ka³li³jah¹lxi³hē¹la².
Yah³lxi¹nha²kxai³, ha³lo²a² khāuh³lxa³ti³hi¹txa²txi³kxai²nān²tu³, kan²txi³
i³jah¹lxi³hē¹la². Yah³lxin¹ka³tu³, ā³na¹yah³lxan³kxe³su², sa²wai³wait3sxā³
Sū³na² i³ye³kxi¹jah³lxi³hē¹la². Sa²hau³ko³txa²txi³txai²la². 13 Sū³na²

wān³txa² yxo²i²te²nāu³xa² yen³kxi³txa²kxai²nān²tu³, wxa²yen³kxa²
wā²nhū¹txain¹yah³lxi³hē¹la². Jā¹nxe³kxe³hū³nxe², Sū³na² wē³ha³lxa²
ha³la³ka³lxa³lon³ki¹nx2ti³kxai²nān²tu³, wi¹lhen³txi³jah³lxi³hē¹la².

14 A²nũ²a² khāuh³lxa³ti³hi¹txa²txi³kxai²nān²tu³, Sū³na²
i³ye³kxi²ki¹txain¹yah³lxi³hē¹la².

— Wi³na². Nxe³ti¹. Ha³lo²a² wi¹ju³ta² so¹lxi³ ũ³hū¹txain¹si¹nhē³li¹.
Nxe³kxi²ki¹txain¹yah³lxi³hē¹la². Hai³txi³ha³lo²a² khāuh³lxa³ti³hi¹tain¹si¹yah³lxin¹jau³nū³
Sū³na² i³ye³kxi²kain¹yah³lxi³txa³hē¹la². Hāi¹nxe³sxā³:

— Wi¹lhin¹ju³ta² so¹lxi³ yxau³txai²lā¹, kuh³lxa³thin¹tū³ka³txai²na²sā¹.
Yah³lxin¹jau³su², Sū³na² i³ye³kxi²ki¹txain¹yah³lxi³hē¹la². 15 A²nũ²a² ā³xa²
i³ka³li³hain¹kxai²nān²tu³, wxāi²nān²ta³ i³ka³li³txa²ya³hain¹yah³lxi³hē¹la².
Te²yā¹nxe³te²hū³te²lxi³, a²nũ²a² ā³su² te²a² āin²ti³sxā³ i³nā³nain¹kxai²nān²tu³,

wxăi²nă²nă²ta³ i³nă³nă³txa²ya³hain¹yah³lxi³hē¹la². 16 Wi¹lī³yxo²we¹nha¹jah³lxi³sxă³
yxau²xai³jah¹lxi³hē¹la². Yah³lxin¹ka³tu³, kwa² kăin²te²la³
i³yī¹li²nhyah¹lxi³txa³hē¹la². Yah³lxin¹ta¹, a²nū²a² hxi²ka¹nxa³te²a²
ă³hxi²yu³hē³nău³lo³nha¹jah³lxi³hē¹la². Hai³txi³:

— Txai²na² so¹lxi³ a³la³kxi²na¹nhă¹. Yah³lxi³txa³hē¹la².

17 A²nū²a² i²li³te²a² kō³nxe³thin¹sxă³ ă³kăi³ū¹nx2ti³kxai²nă²tu³:

— Nxe³sain¹kxa² yă¹nxe³sxă³ ă³yo³hi²nha¹tū¹xă¹. Yah³lxi³txa³hē¹la².

Hăi¹nxe³sxă³:

— Wi¹te²tu³ ai²na³na¹. A²nū²a² yxo²ha³kxa¹ nxe³nx2tain¹jau³nū³a² so¹lxi³
ă³kăi³txa²ya³hain¹yah³lxi³hē¹la². 18 Jă¹nxe³sxă³:

— A²nū²a² yxo²ha³kxa¹ hău²non³sxă³ yxau²xai³lya³yhu¹na¹tū¹xă¹.
Na¹ha²kxai³, kō³nxe³ti³ i³ye³ăn³si³wxe³na¹ju³ta² yū²nxa³xă¹.
Nxe³si¹nx2ti³jau³nū³su² yxau²xai³jah¹lxi³hē¹la². 19 Jă¹nxe³jau³hū³nxe³, a²nū²a²
kō³nxe³thin¹sxă³ kăi³ūh¹nx2ti³kxai²nă²tu³, i³wa³lxī³nhyah¹lxi³txa³hē¹la².
Hăi¹nxă¹sxī²jah¹lxi³hē¹la². Txa²wă¹sū³na² hxi²ka² wain³txi³
i³wa³lxī³nē³lhī³nx2na³la². Nxe³jau³su² kxă³nău³u¹tai²na² Txa²wă¹sū³na²
ū³wha²li¹la³kxi²nē³jau³xau³hxai²tēx1tă² nxe³te³nah¹lxi¹:

— “Sū³nu²na¹xai²na² wxa²wă³lxī³nx2txi¹jah¹lo²sa¹i¹. Txai²na²
ū³yho³hai¹na¹tu¹wi¹.” Sū³na² wăn³txa² ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Sū³na²
ū³wha²li¹txă³nxa² nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³ha²kxai³ ya³nx2ta¹wa².
20 Yxăn¹ta¹, Sū³na² kxă³nău³u¹tai²na² ū³wha²li¹la³kxi²nē³jau³xau³hxai²tēx1
jă¹nxe³jah³lxi³hē¹li¹. Nxe³jau³xa²su¹ a²nū²a² kō¹kō¹son³ki¹nx2ti³jah¹lo²su²
kxai²nă²tu³:

— He³hai¹nīn²tă¹. Yah³lxin¹kxai²nă²tu³ ū³yhai¹txain¹yah³lxi³hē¹li¹.
Te²yă¹nxe³sxă³:

— Yă³lxu²ai¹nīn²tă¹. Yah³lxin¹kxai²nă²tu³, i³na²tai²lă¹.
Ain¹yah³lxin¹jau³su² ū³hū¹txain¹yah³lxi³hē¹la². Yah³lxin¹kxai²nă²tu³,
ău²li³to³tain¹yah³lxin¹tu¹wa². 21 A²nū²a² kō³nxe³ti³hin¹sxă³
kăi³ūh¹nx2ti³kxai²nă²tu³, hai³txi³ kō³nxe³ti³hi¹txa²txi³ju³txai²na²
ă³wa³ka³li³yu³txa³lot3sxă³ i³wa³lxī³nhyah¹lxi³txa³hē¹la². Yah³lxin¹ta¹,
hăi¹nxe³sxă³ wi¹kăi³ū³sxă³ ū³yho³hi¹txain¹yah³lxi³hē¹la². Yah³lxin¹kxai²nă²tu³,
a²kō³nxe³ju³txai²na² sa²tă³si³yo³not3sxă³ ă³sen³sai¹ain¹yah³lxin¹tu¹wa².

13

Txa²wă¹hxi²kan¹ti³nū³kă³txa² sa²yxo²we¹tain¹ki³jau³su²

1 Yuh³xai²nă²te² hxi²kan¹txi³ nū³kă³txa² Koverno nū³kă³txa²
sa²yxo²we¹jah¹lxi³hē¹la², a²nū²a² yxo²ha³kxah¹la². I³kwa³na³nx2ti³tū³kă³txai²na²,
Txa²wă¹sū³na² Hi²sen³su² hxi²kan¹txi³lon³kă³tu³, ū³h³wxe³nūh¹nx2ti³tū³kă³txi³su²
te²ju²hē³la². A²nxe³tū³kă³txai²na² Txa²wă¹sū³na² Hi²sen³su² hăi¹nxe²
ă³na¹ū³nx2ti³tū³kă³txi³su² te²ju²hē³la². Hăi¹nxe² ă³na¹u³nx2ti³xa³ke³la³te²kxai³
yū³hī³nx2nxa³wa². 2 Nxe³ha²kxai³, a²nū²a² i²li³te²la³:

— Koverno nū³kă³txa² sa²yxo²ă³a¹xă¹. A²nxe³te²su² kxai²nă²tu³,
Txa²wă¹sū³na² ū³h³wxe³nū¹nhē³tū³kă³txa² sa²yxo²ă³te²su²
hī³nx2na³la². Nxe³ha²kxai³, a²yoh³la³ khăuh³lxa³ti³hi¹nha²hī³nx2na³la².

3 Nxe³ha²kxai³, wi¹kăi³yah³lxin¹kxai²nă²tu³, Koverno nū³kă³txai²na²
i³kwa³na³nē³tū³kă³txai²na² yuh³lxah³lxin¹ju³ta³la³ yū³nx2ti³hī³nx2nxa³wa².

Yxân¹ta¹, kō³nxe³ti³ kâi³yah³lxin¹kxai²nân²tu³, Koverno nũ³kã³txai²na² yuh³lxah³lxin¹ju³ta³la³ yũ³nx2ti³hĩ³nx2na³la². Jã¹nxe³nx2ti³kxa²yan³ti³su²:

— Koverno nũ³kã³txai²na² yuh³lxĩ³na¹ju³ta² ten³sa²nxa³nhã¹. Yah³lxin¹kxai²nân²tu³, hã¹¹nxe³sxã³ wi¹kã³jah³lxĩ³hẽ¹la². Yah³lxin¹kxai²nân²tu³, tũ¹kã³txai²na² i³ka³li³ki¹nx2ti³jau³su² i³ye³kxi¹nx2ti³tu¹wa².

— Wi¹kã³tũ³kã³txi³syah¹lxĩ¹lxĩ¹. Nxe³nx2ti³tu¹wa². ⁴ Koverno nũ³kã³txi³su² jah¹la² Txa²wã¹sũ³na² ũ³whxe³nũ¹nx2ti³kxe³su² jah¹la², i³wi¹lhin¹ti³hi¹txa²lxĩ³sĩ¹jau³nũ³su² o²la³kxi²jah¹lai²la¹wa². Yxân¹ta¹, wain³txi³ kã³yah²lxan³kxai²nân²tu³, yuh³lxĩ³jah³lxĩ³hẽ¹la². Jah¹la² nũ³kxũn³na³la². Nxe³ha²kxai³, wxa²kō³nxe³ti³ kã³yah³lxin¹ju³ta² yo³lha³ nũ³kxũn³txi³ wai¹txa²lxain¹kxa²yan³ti³su² ye¹nx2ta¹wa². Jah¹la², Txa²wã¹sũ³na² i³kwa³na³ũ¹nx2ti³kah³lai²la¹wa². A²nũ²a² kō³nxe³ti³ kã³te²su² te²a² ũ³yho³hi²sxã³, Txa²wã¹sũ³na² an³txi³ju³ta² ũ³yho³hi²te³lhxã³ nxe³nx2ti³jah¹lai²la¹wa². ⁵ Nxe³ha²kxai³, Koverno nũ³kã³txa²

sa²yxo²we¹jah¹lxĩ³hẽ¹la². Yah³lxin¹ta¹, hai³txi³:

— Txa²wã¹sũ³na² i³xan³txi²sa²sxã³ kō³nxe³ti³ i³yĩ¹li²sa²kxa²yan³ti³sã¹. Yah³lxin¹jau³xa² so¹lxĩ³, Koverno nũ³kã³txai²na² sa²yxo²we¹jah³lxĩ³txa³hẽ¹la². Nxe³ju³ta², txa²wã¹e¹nãu³a¹ txa²wã¹yxo²ka³nãu³ai²na² whã¹na¹ au³txi³ ain³nha²sxã³:

— Ju¹ta² wain³na³na¹. Nxe² e³ki²nha²ki²te²jai¹ti²tu³wa². Nxe³nha²ki³jau³xai²yã¹nxe³sxã³ i³wet¹sa²so¹sxã³ Koverno nũ³kã³txa² sa²yxo²we¹jah¹lxĩ³hẽ¹la².

⁶ Jã¹nxe³jau³hũ³nxe², Koverno nũ³kã³txa² i³kwa³na³nx2ti³sxã³:

— A²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ ha³teh³nxã³nxa² ũ³yho³hi²txã³nxa² ũ³hũ¹sah¹lxĩ³hẽ¹li¹. Ha³lo²a² Koverno nũ³kã³txi³na¹xai²na² a²wa³ka³li³yu³ta² ũ³yho³hi²txai²li¹. Nxe³nx2ti³kxai²nân²tu³, ũ³hũ¹txain¹yah³lxĩ³hẽ¹la². A²nxe³tũ³kã³txai²na² wi¹ wa³kō³nain¹kxai²nân²tu³, Txa²wã¹sũ³na² wa³ka³li³yu³ta² kã³ai¹nhĩ³nx2na³la². Nxe³ha²kxai³, ya³nx2ta¹wa².

⁷ Yah³lxin¹kxai²nân²tu³, ũ³yho³hi²txã³nxa² Koverno nũ³kã³txa² ũ³yho³hi²tau³to³tain¹yah³lxin¹kxai²nân²tu³, ũ³yho³hi²hxa³tain¹yah³lxĩ³hẽ¹la². Jã¹nxe³jut3sũ³nxe², a²nũ²a² kãin²te²nãu³xa² yxo²ha³kxa¹ i³sa²nẽn¹kxi², kãin²te²lo³ti² nxe³txain²yah³lxĩ³hẽ¹la².

A²nũ²a² ã³xa² wi¹kã³kxi²ki³jau³su²

⁸ Yxân¹ta¹, a²nũ²a²i³li³te³la² ũ³yho³hi²txã³nxa² ũ³yho³hi²tau³to³tain¹yah³lxin¹jau³su² yxau²xai³yah³lxĩ³txa³hẽ¹la². Yxân¹ta¹, ha³lo²a² yu³ka³na³ka³na³ju³ta² so¹lxĩ³ tau³ton³ki²nẽ³na³la². Nxe³nẽ³ju³ta²sa¹:

— A²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ a³lxĩ²waun¹nha¹jah³lxĩ³hẽ¹li¹. Nxe³ju³ta², a²nũ²a² ã³xa² a³lxĩ²ki³kxai²nân²tu³, Moi³se²ah³lu¹tai²na² i³kwa³na³nẽ³jau³xu¹tai²na² ha³kxa¹ sa²yxo²we¹ta³lu²ni²hĩ³ki³tã³la². ⁹ Nxe³ju³ta², Moi³se²ah³lu¹tai²na² i³kwa³na³nẽ³jau³xu¹tai²na² nxe³te³nah¹lxĩ¹:

— A²nũ²a² ã³xa² sxe³xa³ka³lxa² ũ³whĩ¹ta³kxi²nyhu¹i² a²nũ²a² ã³xa² su²lhã³i², ã³xa² yen³kxa² kã³sa²no¹ki², ã³xa² yen³kxa² yxo²kwa³ni², nxe³yah³lxĩ³txa³hẽ¹li¹. Ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². A²nxe³jau³xau³hxai²tẽx¹ta² whã¹na¹, Sũ³na² i³kwa³na³nẽ³jau³xa² yau³ã³xa² ha³kxa² whã¹na¹ ka³lxa²na³la². Yxân¹ta¹, a²si³yxau³jau³xa² hã¹¹nxe² ka³na³ka³na³jau³xa² so¹lxin³na³la². Nxe²:

— A²nũ²a² ã³xa² a³lxĩ²waun¹nha¹jah³lxĩ³hẽ¹li¹. A³lxĩ²nhã¹kxa²yã¹nxe³ a³lxĩ²waun¹nha¹jah³lxĩ³hẽ¹li¹. Jau¹xa² so¹lxin³na³la².

10 — A²nũ²a² ã³xa² a³lxi²na¹nhã¹. Nxe³kj³kxai²nãn²tu³, hai³txi³ kq³nxe³ti³ kã³i³kain¹kj³ju³ta³la³ yũ³hĩ³nx2nxa³wa². Nxe³ha²kxai³, a²nũ²a² ã³xa² a³lxi³kj³kxai²nãn²tu³, Moi³se²ah³lu¹ta²na² i³kwa³na³nẽ³jau³xau³hxi²tẽ³x1tã² ha³kxa¹ sa²yxo²we¹ta³lu²ni²hĩ³kj³tã³la².

11-12 Txa²wãn³txa² i³ye³kxi¹nx2ta¹jau³xai²yã¹nxe³sxã³, a³lxi²waun¹nyhu¹sxã³ yxau²xai³jah¹lxi³hẽ¹la². Kq³nxe³ti³ kã³i³kj³kxa² ã³wa²su¹kxi²nẽ³jen³nũ³a² a²wa³kxa² yau³son³na³la². Nxe³ha²kxai³, ye¹nx2ta¹wa². Txa²wã¹ha³lo²a² ha³lo²lo³tẽ³ju³ta² jut3sũ³ju³ta²sa¹:

— Ka³nxah³ta² i³yũ¹li²nxa³ta³lxa² nx2na³na¹. Nxe³kj³kxai²nãn²tu³:

— Ka³nxah³ta² ha³nãu³hi²khai¹nx2na³li¹. Wa³su¹txi³ a³la²ni²xi²ju³ta² yau³so³nxẽ²na³li¹. Nxe³ha²kxai³, ha²ya³kxa² ãu³xi²ya³sah¹lxi³hẽ¹li¹. Nxe³sxã³ wxa²yũ³ki²zyhu¹sxã³ i³tu¹lxi²kj³tu¹wi¹. Nxe³kj³te²jai¹ti²tu³wa². Jã¹nxe³jut3sũ³nxẽ², yuh³xai²nãn¹ko³xai²na² yxau³kj³ko³xai²na² kq³nxe³ju³ta² ka³nxah³jut3sũ³ju³ta² a²yu³ta³lot3sxã³ yxau²na³la². Yxãn¹ta¹, jũ¹nxe² ye³jen¹nãu³a¹ Je³su²jah³la² ha²tet1jut3sũ³jah¹la² i³xi²tu¹wa². Nxe³kj³kxai²nãn²tu³, ha²te¹jut3sũ³ju³ta² yxau³nũ¹kj³tu¹wa². Kj³sa²kxai³, kwẽn¹ta²na² nũ³kxũn³txi³ wi¹kã³ya³sah¹lxi³hẽ¹la². Ha²ya³kxa² ãu³xi²kj³jut3sũ³nxẽ² u³ya³sah¹lxi³hẽ¹la². Kj³sa²kxai³, kq³nxe³ju³ta² ka³nxah³jut3sũ³ju³ta² ã³na¹ya³sah¹lxi³hẽ¹la². ã³na¹kj³sa²kxai³, Je³su²jah³la² ha²tet1jut3sũ³jah¹la² yxo²i²sxã³ kq³nxe³ju³ta² ka³nxah³jut3sũ³ju³ta² hxi²te³lhxã³ o²la³kxi²ya³sah¹lxi³hẽ¹la². Nxe³sxã³, ã³sen³sai¹khai¹nxe³kj³sa²kxai³, Je³su²jah³la² yxau²xai³kxa² yã¹nxe³sxã³ yxau²xai³ya³sah¹lxi³hẽ¹la². 13 Kj³sa²kxai³, wain³txi³ kã³ya³sah¹lxi³hẽ¹la². E³lẽ³na² ha²te¹ju³ta² yxau²xai³kj³kxe³hũ³nxẽ² yxau²xai³ya³sah¹lxi³hẽ¹la². Kj³sa²kxai³, hai³txi³ i³yain³sxã³ kq³nxe³ti³ wa³ni³lon³kxi²zyhu¹i² yain³jau³xa² uñ³jau³xa² i³na²sxã³ we¹ni², txu¹ha² ã³xa² wa³ni³lon³kxi², a²nũ²a² ã³xa² kuh³lxa³thin¹sxã³ o²la³kxi²ju³ta² so¹lxi³ yxo²kwain³to³hi², kwa² wãn³txa² i³ye³sxã³ i³yi²yi²lhon¹ta³kxi²zyhu¹i², i³ka³tã³nxẽ³zyhu¹i² ya³sah¹lxi³txa³hẽ¹la². Ju¹ta²wai³nxa³wa². 14 Yxãn¹ta¹, Je³su²jah³la² ã³nũ²nxĩ²sxã³ yxau²xai³la³nhẽ³kxa²yã¹nxe² yxau²xai³ya³sah¹lxi³hẽ¹la². Kj³sa²kxai³, txa²wã¹sĩ³nai²na² kq³nxe³ti³ qin³nha²kj³ju³ta² sa²yxo²we¹ja³sah¹lxi³txa³hẽ¹la².

14

I³yi²yi²lhon¹ta³kxi²nyhu¹xa³jau³su²

1 A²nũ²a² Je³su²jah³la² yxo²i²ha²kxai³ yxãn¹ta¹ Sũ³na² wãn³txai²na² wain³txi³ sa²yxo²we¹kxe³su² kq³nha²nxa³te²su² te²a², wxa²yu³ta²na² sa²kxai³lu², wi¹lhen³txi³zyhu¹sxã³ ã³nũ¹jah¹lxi³hẽ¹la². Yxãn¹ta¹, hai³txi³ kwa² wãn³txa² i³ye³sxã³ i³yi²yi²lhon¹ta³kxi²zyhu¹te³lhxã³ ã³nũ¹yah³lxi³txa³hẽ¹la². 2 i³ye³sxã³, i³yi²yi²lhon¹ta³kxi²zyhu¹yah³lxan³ju³ta²sa¹, a²nũ²a² ka³na³ku² te²a² nxe³te³nah¹lxi¹:

— Yain³txi³la³ i²li³te²la³ ha³kxa¹, nxe³kxan²ti³, i³yai³na¹kxai²nãn²tu³, wain³txi³ i³yai³nhĩ³na¹xã¹. Yxãn¹ta¹, a²nũ²a² ka³na³ku² te²ã³xa², Je³su²jah³la² yxo²i²ha²kxai³ yxãn¹ta¹ Sũ³na² wãn³txai²na² wain³txi³ sa²yxo²we¹kxe³su² kq³nha²nxa³te²su² te²a² a²ẽ¹nãn¹jau³kxai³la¹:

— Ta¹xã¹, txai²li² te²tã³xã¹. Ka³yxuh³lxa³ i²te²tã³xã¹. Hã¹isxã³ hi³ka² so¹lxi³ i³yai³na¹ju³ta² wain³na³na¹. Nxe³te²jai¹ti²tu³wa². 3 Nxe³ju³ta², Pau²lah³lo²na¹xai²na² wxa²yu³ta² whã²na¹ i³ye³kxi¹nx2ta¹wa². Na¹ha²kxai³, wxã²na²:

— Yain³txa² i²li³te²a² ha³kxa¹ yain³te²sa¹xā¹. Yah³lxin¹te² i³nx²a² txā² i³ye³kxi¹nx2ta¹wa².

— A²nū²a² ā³su² te²a² hi³ka² so¹lxi³ yain³te²su² te²a² ha³ya³kxa³lxu³su² i³yī¹lain¹yah³lxi³txa³hē¹li¹. Ya³nx2ta¹wa². Na¹ha²kxai³, te²ya¹nxe³te²hū³sxā³, wxāi²na²:

— Hi³ka² so¹lxi³ yain³te²sa¹xā¹. Yah³lxin¹te² i³nxān²tu³, i³ye³kxi²nū³nx2ta¹wa².

— A²nū²a² ā³su² te²a² yain³txa² i²li³te² ha³kxa¹ yain³te²su² te²a², ko³nxe³te²lo³tain¹yah³lxi³txa³hē¹li¹, jah¹la², Txa²wā¹sū³na² sa³wi³sa³lo³kah³lo²su² ha²kxai³lu¹. Ya³nx2ta¹wa². ⁴ Jah¹la², Txa²wā¹sū³na² sa³wi³sai²la¹wa². Nxe³ha²kxai³, ko³nxe³te²lo³tain¹yah³lxin¹kxai²nān²tu³, wain³txi³ kăi³yah³lxi³hī³nx2nxa³lxa². Kwa² hxi²kan¹txi³lo³nhyah¹lxi³hī³nxa¹lxa². Yxān¹ta¹, jah¹la² kăi³ain¹ju³ta² yā¹nxe³sxā³, a²wa³kxên³yah³la² so¹lxi³, Txa²wā¹sū³na² so¹lxi³ wā²nxū¹hain³nha²sxā³, wi¹kăi³ta³nxa², ko³nxe³ti³ kăi³ta³nxa², nxe³ti³lo³tai¹nhī³nx2na³la². A²ya³la³tu³, Txa²wā¹sū³na² hxi²kan¹khai¹nx2na³la². Nxe³ha²kxai³, hxi²kan¹txi³ a²sa³wi³sai²na² wi¹kăi³ti³hit1sī³nx2na³la².

⁵ Jā¹nxa¹jau³su², a²nū²a² ka³na³ku² te²a² a²e¹nān¹jau³su² te³nah¹lxi¹:

— A³lan²ta² ta³ko¹xai²na² so¹lxi³, hxi²kan¹khai¹nxe³ta³ko³xa² a³lan²ti³su² na³na¹. Yxān¹ta¹, a³lan²ta² ā³su² hxi²ka¹nxa³xā¹. Nxe³hī³nx2na³la². Hā²wxān³txa³, a²nū²a² ka³na³ku² ā³su² te²a² sa²kxai³lu² a²e¹nān¹jau³kxai³lu²:

— Nxe²nxa²xā¹. A³lan²ta² yxo²ha³kxa¹ ta²ko¹xain²txi³ ai²na³na¹. A³lan²tu¹tai²na² hxi²kan¹txi³ ā³sen³sai¹sxā³ a³lan²ti³la³ yū²nxa³xā¹. Nxe³hī³nx2na³la². Nxe³yah³lxin¹ju³tai²na² i³wā³wā³ta³kxi²nhyah¹lxi³txa³hē¹la². Hāi¹nxe³sxā³, wxa²e¹nāu³a¹ au³txi³ wā²nxū¹hain³nha²sxā³:

— Wain³na³na¹. Yah³lxin¹jau³su², nxe²yxau²xai³jah¹lxi³hē¹la².

⁶ — A³lan²ta² ta²ko¹xai²na² hxi²kan¹khai¹nxe³ta³ko³su² na³na¹. A²nxe³kah³lo²su² kxai²nan²tu³:

— Txa²wā¹sū³na² i³yo²we¹ti³ten³sa³nha¹. Nxe³jau³su², hxi²kan¹ta² a³lan²ta²ko³su² hit1sī³nx2na³la². Jā¹nxe³kxe³hū³nxe²:

— Yain³txa² i²li³te²ha³kxa¹ yain³te²sa¹xā¹. A²nxe³kah³lo²su² kxai²nān²tu³:

— Txa²wā¹sū³na² i³yo²we¹ti³ten³sa³nha¹. Nxe³jau³su², i³yai³nhī³nx2na³la². A²nxe³jah¹lai²na², yān³tai²na² i³yai³nxa³ta³lxa¹ Txa²wā¹sū³na² i³ka³li³ti³hi¹te³lhxā³ i³ye³kxi²sā²nhī³nx2na³la². Yxān¹ta¹, ha³na³ka³lxi³, a²nū²a² ā³xa²:

— Ka³yxuh³lxa³ i²te²tā³xā¹. A²nxe³kah³lo²su² kxai²nān²tu³, Txa²wā¹sū³na² i³yo²we¹ti³ten³sa³nha¹. Nxe³jau³su², hi³ka² so¹lxi³ i³yai³nhī³nx2na³la². A²nxe³jah¹lain²txi³, yān³tai²na² a²hi³kai²na² i³yai³nxa³ta³lxa¹, Txa²wā¹sū³na² i³ka³li³ti³hi¹te³lhxā³ i³ye³kxi²sā²nhī³nx2na³la². Nxe³ha²kxai³, a²yo²ha³kxa¹ Txa²wā¹sū³na² i³yo²we¹ti³ten³tū³ka³txi³sai¹nhī³nx2na³la². ⁷⁻⁸ Ka³ten³su² yxau²xai³kj³kxai²nān²tu³, Txa²wā¹sū³na² sa²yo²wet1si¹nhē³jau³su², yxau²xai³hī³kj³tā³la². Yxān¹ta¹, ya³lu²kj³kxai²nān²tu³, Txa²wā¹sū³na² hxi²ka²nāu³lon³sxā³ ya³lu²hī³kj³tā³la². Nxe³ha²kxai³, ka³ten³su² yxau²xai³kj³kxai²nān²tu³, Txa²wā¹sū³na² hxi²ka²nāu³āin²txi³, yxau²kj³sa²kxai³, ya³lu²kj³kxai²nān²tu³, Txa²wā¹sū³na² hxi²ka²nāu³āin²txi³, yxau²kj³sa²kxai³, nxe³hī³kj³tā³la². Nxe³kxa²yu³su²:

— Nxūh¹ txai²na² te³na¹ju³ta² so¹lxi³ kăi³a¹xā¹. Nxe³kj³jau³su², ka³ten³su² yxau²xai³ta³nxa², ya³lu²ta³nxa² nxe³kj³te²sxa³yu²hē³la². Nxūh¹, txa²wā¹yo²ka³nāu³a¹ au³txi³ aīn³nha²sxā³, ka³ten³su²

yxau²xai³ki³ju³ta² yũ²nxa³ha²kxai³, ya³lu²ki³ju³ta² yũ²nxa³ha²kxai³,
 te²ju²hẽ³la². 9 Je³su² Kris²tu³jah¹la² a²ha² kxã³nxa² ya³lu²ka³tu³,
 ka³tẽ³su² i³sa²yxau³xi²ta¹hxi²hẽ¹la². Nxe³hi¹nãn¹te²ka³ya³tu³, a²nũ²a²
 ka³tẽ³tu³kã³txain²txi³ Je³su²jah³la² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³la³ Hi¹kah³lo²su²
 ha²kxai³, a²nũ²a² ya³lu²tũ³ka³txain²txi³ Je³su²jah³la² A²hxi²kan¹ta²
 Si³yxau³tãu³la³ Hi¹kah³lo²su² ha²kxai³, nxe³jah¹lai²la¹wa². 10 Nxe³ha²kxai³,
 wxa²yu³ta² i²li³te² i³nxa², wxa²wã³tã³xa² kq³nxe³te²lo³jah³lxin¹kxai²nãn²tu³,
 wain³txi³ kãi³yah³lxi³hĩ³nx2nxa³lxa². Te²yã¹nxe³sxã³, i²li³te² ã³te²
 i³nxa² wxa²wã³tã³xa² ha³yax3ka³lxu³lo³jah³lxin¹kxai²nãn²tu³, wain³txi³
 kãi³yah³lxi³hĩ³nx2nxa³lxa². Kwa² hxi²kan¹ti³lo³nhyah¹lxi³hĩ³nxa¹lxa².
 Jã¹nxe³yah³lxi³txa³hẽ¹la². Yxan¹nãu³a¹, ha³lo²ai²na² ne³ki³son³tãu³a¹,
 txa²wã¹ki³na¹xai²na² yxo²ha³kxa¹, Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ a²yen³nãu³a¹
 sa²nxũ³sxã³ yxau³ye²ki³tu¹wa². Nxe³ha²kxai³, hĩ¹nai²na² kãi³yxau²xai³ki³kxa²
 yã¹nxe³sxã³ i³yĩ¹li²xai³nẽ³txai²la². Txa²wã¹sũ³na² wã²nxũ¹hain³nha²sxã³
 i³yĩ¹li²xai³nẽ³txai²la². 11 Nxe³ju³ta², Sũ³na² wãn³txa² ha³tẽh³nxã³nxãn¹jau³su²
 te³nah¹lxi¹.
 — Nxe³jah³lxi³sa²lxi¹. Sũ³nu²na¹xai²na²ka³tẽ³su²yxau²wa³to²hi²na¹te³na¹xai²na²
 e³sxã³, wãn³txi³tu³ e³a¹i¹. A²nũ²a² yxo²ha³kxa¹
 i³kãin²te²lot3syu¹sa²jau³su²yuh³xa²ã³wxe³nũ¹syu¹sa³ha²kxai³. “Wxãi²na²
 Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³jah¹lo²khaix1si¹lxi¹.” Nxe³sa³ha²kxai³, e³lẽ³na²
 a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ sain¹tu¹wi¹.

Sũ³na² wãn³txa² ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa².

12 Nxe³ha²kxai³, a²ya³ki³tu³ a²nũ²a²nãu³xai²na² yxo²ha³kxa¹ yxan¹nãu³a¹,
 Txa²wã¹sũ³na² i³ye³kxi³ki³sa²kxai³, txa²wã¹yxau²xai³ki³ju³txai²na² wã²nxũ¹
 i³yau¹ũ³nha²xai³ki³tu¹wa².

Wxa²wã³tã³xai²na² kq³nxe³ti³ kãi³si¹txa³hẽ¹la². Jau³su²

13 Nxe³jut3su² ha²kxai³, ha²yã³kxa² kq³nxe³te²lo³ta³waun¹nhyã¹sah¹lxi³hẽ¹la².
 Jã¹nxa¹jau³su²:

— Txai²na² ha³lo²ai²na² wi¹na³na¹. Kãi³a¹tũ¹xã¹. Yxãn¹ta¹, txa²wã³tã³xai²na²
 i²sa²so¹sa²sxã³ i³yxaih¹sxã³ kq³nxe³ti³ kãi³kxa²yã³ti³sã¹. Nxe³ki³kxai²nãn²tu³:

— Kãi³nxa³lho³na¹. Txa²wã³tã³xai²na² a³lxi²na¹nhã¹. Na¹ha²kxai³lã¹.
 Nxe³ki³jau³su² yxau²xai³ya³sah¹lxi³hẽ¹la². 14 Txai²na² Je³su²jah³la²
 ã³nũ²nxi²sxã³ yxau³jah¹lo²sa¹wa². Na¹te³na¹xai²na², yain³txa² kwa²hã¹nxe²
 kq³nxe³te²lo³ki³kxa² yain³txi³la³ yũ²nxa³wa². Nxe³jau³su² a³la³kxi²na¹wa².
 Yxãn¹ta¹, a²nũ²a² i²li³te²la³ a²e¹nãu³a¹ i³ye³kxi²nha²kxai²nãn²tu³:

— Yain³txa² te³xai²na² kq³nxe³thin¹na³na¹, txai²lã¹. A²nxe³jah¹lo²su²
 kxai²nãn²tu³, a²nxe³te² yain³txa² i³yain³kxai²nãn²tu³, kq³nxe³ti³
 kãi³hĩ³nx2nã³la². Jã¹nxe³jau³su², a³la³kxi²nũ³na¹nha²wa². 15 Nxe³ha²kxai³,
 wxa²wã³tã³xa² ka³na³ku²te²a²:

— Yain³txa² te³xai²na² yain³ki³kxe³sxan³ta¹. Nxe³kxai²nãn²tu³, i³yen²sxã³
 i³ye³kxi²kxai²nãn²tu³, a²nxe³te² a²yain³txai²na² i³yain³yah³lxi³txa³hẽ¹la².
 i³yain³yah³lxin¹kxai²nãn²tu³, wxa²wã³tã³xai²na² a³lxi²yah³lxin¹jau³su²,
 i³yain³yah³lxi³hĩ³nx2nã³lxa². Wxa²wã³tã³xai²na² i³yxaih¹sxã³, Sũ³na² tĩh³na²
 ã³na¹sxã³, ha³lo²a² kq³nxe³ju³ta³lot3sxã³ hxi²na³kxi²nx2ti³kxa²yã³ti³su²
 ya³nx2ta¹wa². Wxa²wã³tã³xai²na² Je³su²jah³la² ya³lu²kxi²ta¹hxi²hẽ¹la².
 Nxe³ha²kxai³, ye¹nx2ta¹wa². 16 Yah³lxin¹kxai²nãn²tu³:

— Ha³lo²a² wi¹na³na¹. Yah³lxin¹kxan²ti³, a²nũ²a² ã³xa² i³yen²kxai²nãn²tu³:

— Ha³lo²a² wi¹lxa³i¹. Nxe³kxai²nān²tu³ a²nxe³te²a² ha³lo²ai²na² kăi³yah³lxi³txa³hē¹la². Kăi³yah³lxin¹kxai²nān²tu³:

— Ha³lo²ai²na² wi¹na³na¹. Nxe³yah³lxin¹kxe³su², te² ha³lo²ai²na², a²nū²a² ā³xa² kō³nxe³ti³ i³yī¹li²nū¹nx2ti³kxa²yan³ti³su² ya³nx2ta¹wa².
 17 Hăi¹nxe³kxe³hū³nxe², yain³txa² i²li³te²la³ i³yain³ta³nxa², i³yai³nxa³ta³nxa², yain³txa³yau³xa² i²li³te²la³ i³na²ta³nxa², i³na²nxa³ta³nxa² nxe³txi³ju³ta³la³ ha³yax3ka³lxi²la¹wa². Hxi²ka¹nxa³wa². Hxi²kan¹ju³ta² nxe³te³nah¹lxi¹, Txa²wă¹sū³na² i³kwa³na³nē³ju³ta³lot3sxă³ yxau²xai³ki³tă³la². Kī³sa²kxai³, Sū³na² Yău³ka³jxah¹la² nxū²kwai³yxau³nē³jah¹la² sa²kxai³lu² wain³txi³ kăi³ki³ju³ta² ti³hi¹tē³li², hău²no³ti³hi¹tē³li², txa²wă¹ē¹nău³a¹ au³txi³ i³wi¹lxon³ki²ti³hi¹tē³li², nxe³nē³na³la². Nxe³ju³ta², hxi²kan¹khai¹nxe³ju³txai²la¹wa². 18 Jă¹nxe³ju³ta² yă¹nxe³sxă³, yxau²xai³ki³kxai²nān²tu³, Je³su² Kris²tu³jah¹la² sa²yo²wet1sī³ki³tă³la². Nxe³ki³kxai²nān²tu³, Txa²wă¹sū³na² Si³yxau³tău³a¹ ka³lih³kxi²nē³li², a²nū²a² ā³xa² wi¹lhin¹te²lo³tē³li², nxe³nē³li³h³nx2na³la².

19 Nxe³ha²kxai³:

— Txa²wă¹ki³na¹xai²na² hău²no³waun¹yhu¹ki³txai²lă¹. Sū³na² yxo²i² kăi²no³ki³txai²lă¹. Ju¹ta² ten³sa³nhă¹. Nxe³ki³jau³su², ā³nhxi²nū¹nū³yha¹sah¹lxi³hē¹la². 20 Jă¹nxa¹jau³su², yain³txa² yxo²ha³kxa¹ wi¹na³la². Yxăn¹ta¹, a²i²li³te² yain³txa² i³yain³yah³lxin¹ju³ta³nū³a² wxa²wă¹tă³xai²na² i²so¹sxă³ yxaih¹sxă³, kō³nxe³ti³ kăi³ain¹kxai²nān²tu³, i³yain³yah³lxi³txa³hē¹la². Wxa²wă¹tă³xai²na² Txa²wă¹sū³na² hxi²ka² we¹kah³lai²la¹wa². Nxe³nx2ti³kxa²yuh³su²:

— Yain³txai²na² yxo²kwain³sa³nhă¹. Yah³lxin¹kxan²ti³, i³yain³yah³lxi³txa³hē¹la². Wxa²wă¹tă³xai²na² i³yxaih¹sxă³, Sū³na² kō³nxe³ti³ i³yī¹li¹nx2ti³kxa²yan³ti³su², ya³nx2ta¹wa². 21 Nxe³ha²kxai³:

— Ka³yxuh³sa² wi¹na³na¹. Na¹kxan²ti³, wă²nhl²na¹kxai²nān²tu³, txa²wă¹tă³xa² hi³ka²so¹lxi³ yain³jah¹la² i²so¹sa²sxă³, i³yxaih¹sxă³ kō³nxe³ti³ kăi³kxa²yan³ti³să¹. Nxe³ki³kxai²nān²tu³, a²nxe³te²a² ka³yxuh³xa² wă²nhl²ya³sah¹lxi³txa³hē¹la². Te²yă¹nxe³sxă³, yain³txi³yau³xa² ũn³jau³xa² i³na²ki³ju³ta³nū³a²:

— Txa²wă¹tă³xai²na² i²so¹sa²sxă³, kō³nxe³ti³ kăi³kxa²yan³ti³să¹. Nxe³ki³kxai²nān²tu³, i³na²ya³sah¹lxi³txa³hē¹la². Te²yă¹nxe³nūn³te²nū³nhū³sxă³:

— Ha³lo²a² i²li³ju³ta² kăi³a¹tū¹xă¹. Yxăn¹ta¹, kăi³a¹kxai²nān²tu³, txa²wă¹tă³xa² i²so¹sa²sxă³ i³yxaih¹sxă³ ha³lo²a² kō³nxe³ti³ kăi³kxa²yan³ti³să¹. Nxe³ki³kxai²nān²tu³, a²nxe³te² ha³lo²a² kăi³ya³sah¹lxi³txa³hē¹la².

22 — Yain³txa² i²li³te²a² yxo²ha³kxa¹ ha³ta³nxăn²tu³, yain³te²sa¹xă¹. Yah³lxin¹kxai²nān²tu³, wă²nxū¹ Txa²wă¹sū³na² so¹lxi³ i³ye³sxă³ i³yau¹ū³nha²sxă³ i³hau³ko³nha¹jah³lxi³hē¹la². Yah³lxin¹kxai²nān²tu³:

— Ha³lo²ai²na² kăi³a¹tū¹xă¹. Txa²yo²ka³nău³a¹ nū¹hain³nha²sxă³ sa²yo²ă³nha²nx3nhă¹. Na¹jau³su² kăi³a¹tū¹xă¹. Yah³lxin¹kxai²nān²tu³, ka³lih³khai¹nxe³sxă³ yxau²xai³yah³lxi³h³nxă¹la². Nxe³kxa²yu³su² Txa²wă¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² wxa²ē¹nān¹jau³su² i²jah¹lai²la¹wa². 23 Yxăn¹ta¹:

— Yain³txai²na² i³wă³wă³ta³kxi²nha¹nha¹. Wain³txi³ i³yai³na¹kxe³su² te²ju²lhain¹ku². Na¹nhă¹. Yah³lxin¹kxai²nān²tu³, a²nxe³te²yain³txi³la³ i³yain³yah³lxi³txa³hē¹la². i³yain³yah³lxin¹kxai²nān²tu³, au³txi³ wxa²ē¹nău³a¹ sa²yo²ă³nha²sxă³ i³yain³yah³lxi³h³nxă¹la². Nxe³ha²kxai³, kō³nxe³ti³ kăi³yah³lxi³h³nxă¹la². Jă¹nxa¹jau³su², au³txi³ txa²wă¹ē¹nău³a¹

ĩ³ye³kxi²nha²kĩ³jau³xa² sa²yxo²ã³nha²sxã³ ha³lo²a² ĩ²li³ju³ta² kãi³kĩ³kxai²nãn²tu³,
kq³nxe³ti³ kãi³hĩ³kĩ³tã³la². Jã¹nxe³kxa²yan³ti³su² ya³nx2ta¹wa².

15

Ã³nxũ²kwqĩ³lxũ¹nũ³nyhu¹kĩ³jau³su²

1 Txa²wã¹kĩ³na¹xai²nãn²tu³, Je³su²jah³la² yxo²ĩ²khai¹nxe³ha²kxai³
Sũ³na² wãn³txai²na² wain³txi³ sa²yxo²we¹kxe³su² kq³nha²kĩ³sa²kxai³
nxe³te²kĩ³na¹xai²nãn²tu³:

— A²nũ²a² ã³xa² Je³su²jah³la² yxo²ĩ²ha²kxai³ yxãn¹ta¹ Sũ³na² wãn³txai²na²
wain³txi³ sa²yxo²we¹kxe³su² kq³nhai¹nxa³xã¹. Nxe³kĩ³kxai²nãn²tu³,
ya³nãn³ta³ki²la²sxã³ ã³nxũ²kwqĩ³lxũ¹nũ³yha³sain¹yah³lxi³hẽ¹la².

2 Nxe³kĩ³kxe³su²:

— Txai²na² so¹lxi³ ĩ³ka³li³ha¹tũ¹xã¹. Ya³sah¹lxi³txa³hẽ¹la². Yxãn¹ta¹
txa²wã³tã³xa² ĩ³ka³li³hi², ĩ³wi¹lhin¹ti³hi¹ti², nxe³si¹hain¹kĩ³jau³nu³su²
ã³nxũ²kwqĩ³lxũ¹nũ³yha³sain¹yah³lxi³hẽ¹la². Je³su²jah³la² yxo²ĩ²kãi²non³txai²la².

3 Jã¹nxe³jut3sũ³nxe², Je³su²jah³la² yxau²xai³la³nhẽ³ju³tau³hxai²tẽx1tã², hai³txi³:

— Txai²na² so¹lxi³ ĩ³ka³li³sa³txai²lã¹. Nxe³jau³su², yxau²xai³la³nhẽ³ta¹hxai²nxa³hẽ¹la².
Yxãn¹ta¹:

— A²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ sa²hau³ko³txai²lã¹. Nxe³jau³su² Je³su²jah³la²
khãuh³lxa³ti³hin¹sxã³ yxau²xai³la³nhẽ³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ju³ta², Sũ³na²
Si³yxau³tãu³a¹ ha³teh³nxã³nxa² yãn³tai²na² Je³su²jah³la² yxau³ya³nhẽ³lxa³hĩ¹na²
ũ³wha²li¹la³kxi²nẽ³te³nah¹lxi¹:

— Wĩ³nãĩ³. A²nũ²a² kq³nxe³ti³hin¹sxã³ ĩ³ye³kxi¹nxain¹tai¹ti²ti¹.
Jã¹nxain¹jau³hũ³nxe², ĩ³yen²sa²sxã³ khãuh³lxa³ti³hit1sain¹tai¹ti²ti¹. Je³su²jah³la²
wãn³txa² ĩ³ye³sxã³, a²ha¹ kxã³nxa² ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³jau³xau³hxai²tẽx1
jã¹nxe³sxã³ kwẽn¹ta²kxai³ Je³su²jah³la² yxau²xai³la³nhẽ³ta¹hxai²hẽ¹la².

4 Kxã³nãu³u¹tai²na², Sũ³na² ũ³wha²li¹la³kxi²nẽ³jau³xu¹tai²na², wãn³txi³tu³
ĩ³yau¹ũ³nhẽ³te³lhxã³ ũ³wha²li¹la³kxi²nẽ³ta¹hxai²hẽ¹la².

— Ha³lo²a² kq³nxe³kxan²ti³, ya³nãn³ta³ki²li² ãn³tẽ³a¹xã¹.
Nxe³si¹nhẽ³jau³nũ³su², ũ³ha²li¹la³kxi², ha³lo²a² wxa²kwẽ²ki²nẽ³si¹jau³nũ³su²
ũ³wha²li¹la³kxi², nxe³nẽ³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³nẽ³kxe³su²:

— Sũ³na² a²ya³la²tu³ yxan¹nãu³a¹ wxi²kin³ti³tot3sa³tũ¹xã¹. Nxe³kĩ³jau³su²,
yxau²xai³txai²lã¹. Nxe³nẽ³jau³su², ũ³wha²li¹la³kxi²nẽ³ta¹hxai²hẽ¹la².

5-6 Nxe³ha²kxai³, Txa²wã¹sũ³na² ĩ³ye³kxi²to³ha¹wa². Wxãĩ²na² Ro³ma²no³
nũ³kã³txi³ ĩ³nhai²na² wi¹lĩ³we¹yhu¹sxã³, Je³su² Kris²tu³jah¹la² yxau²xai³kxa²
yã¹nxe³jut3sũ³nxe² wi¹lĩ³we¹yhu¹yah³lxi³ju³ta² ten³sa³nha²wa². Jã¹nxe³te³lhxã³,
Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ ĩ³ye³kxi²to³ha¹wa².

Jã¹nxa¹jau³su²:

— Ha³lo²a² kq³nxe³jut3su² na³na¹. Nxe³kĩ³kxai²nãn²tu³, Txa²wã¹sũ³na²
Si³yxau³tãu³a¹ ĩ³ye³kxi²nha²ki²nẽ³te³nah¹lxi¹:

— Txa²wẽ³ha³lxa² wxa²kwẽ²ki², ha³lo²a² ya³nãn³ta³ki²li² i³sa²tẽ³ti³hi¹ti²,
ai¹na¹tũ¹xã¹. Nxe³kxi²nẽ³lhĩ³nx2na³la². Na¹kxai²nãn²tu³, wxa²yu³ta² whãĩ²na¹
wi¹lain³nha²sxã³ hãĩ¹nxe³jau³hũ³nxe² ĩ³ye³yah³lxi³ka³tu³, Txa²wã¹sũ³na²
Si³yxau³tãu³a¹, Txa²wã¹hxi¹kan¹jah¹la² Je³su² Kris²tu³jah¹lo²su² Jah¹la²
A²wĩ³nu²su² tãu³a¹ ĩ³sa²nẽn¹kxi¹jah³lxi³hẽ¹la². Ju¹ta² ten³sa³nha²wa².

Ju³te²a² nũ³kq³txi³sxa³te²na² wãn³txa² wi¹jau³xa² ain³kxain¹jau³su²

7 Wi¹lhen³txi³waun¹nha¹jah³lxi³hē¹la². Je³su² Kris²tu³jah¹la² wi¹lhen³txi³nx2ti³kxa² yā¹nxe³nha¹jah³lxi³hē¹la². Nxe³nhyah¹lxin¹kxai²nān²tu³, a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ Txa²wā¹sū³na² ī³sa²nēn¹kxain¹tu¹wa². Jā¹nxe³te³lhxā³ya³nx2ta¹wa². 8 Jā¹nxa¹jau³su², Je³su²jah³la² wxā³sxā³, Ju³te²a² nū³kā³txa² ā³nhxi²nū¹nū³hain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Ā³nhxi²nū¹nū³hai¹nha²kxai³:

— Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³jah¹la² sa²yo²we¹nha²jah¹lo²su² na³na¹. Nxe³jau³su², a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ wxa²ye³ka¹tē³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³sa³ku¹, kxā³nhxi¹nu¹ta¹na², Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³jah¹la² A³bra³āu²ah³lu¹ta¹na² ī³ye³kxū^hte³nah¹lxi¹:

— Txa²na¹xai²na² sa²yo²we¹nha¹i¹. Na¹te³na¹xai²na¹, wxa²kan¹sa²tāu³a¹ha³lo²a² wi¹ju³ta² ū³hū¹nx2ta¹tu¹wi¹. Ta¹hxai²hē¹la². Jā¹nxe³jau³xau³hxai²tēx¹jā¹nxe³sxā³ hī¹na² Je³su²jah³la² wxā³sxā³, Ju³te²a² nū³kā³txa²kāi³ū¹hain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ha²kxai³, kxā³nxa² ī³ye³kxū¹hain¹jau³xai³ta³lxi³sa²yo²we¹nha²ta³lun²ta¹hxai²hē¹la². 9 Jā¹nxe³sxā³, Je³su²jah³la² wxā³nū¹nhē³ju³ta²sa¹, a²nū²a² Ju³te²a² nū³kā³txi³sxa³tū³kā³txa², Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ ī³sa²nēn¹kxi²si¹hain¹jau³nū³su²:

— Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ wi¹lhin¹sxā³ thāi³ti³la² a³lxi²nē³jah¹lai²la¹i¹. Nxe³ha²kxai³, ī³sa²nēn¹kxi²ki³tā³li¹.

A²nū²a² Ju³te²a² nū³kā³txi³sxa³tū³kā³txa² yxo²a² nxe³si¹hain¹jau³nū³su², Je³su²jah³la² wxā³nū¹nhē³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ju³ta², kxā³nāu³u¹ta¹na² Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ ū³wha²li¹la³kxi²nē³lhxā³, Je³su²jah³la² a²yo²wān³txa² ī³yau¹ū³nhē³te³nah¹lxi¹:

— Txa²na¹xai²na², a²nū²a² Ju³te²a² nū³kā³txi³sxa³tū³kā³txa² yxau³yai¹na¹ka³tu³, Sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ ī³nxa² ī³ka³li³ti³hi¹ti², ī³hain¹sxā³ ī³sa²nēn¹kxi², nxe³nxa²ha¹tu¹wi¹.

Ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Hī¹nai²na² wān³txai²yā¹nxe³sxā³, Je³su²jah³la² kāi³ū¹nhē³ta¹hxai²hē¹la². 10 Jā¹nxa¹jau³su², Sū³na² ha³te^hh³nxā³nxān¹jau³su² yau³xā³xa², nxe³te³nah¹lxi¹:

— A²nū²a² Ju³te²a² nū³kā³txi³sxa³tū³kā³txāi³. ī³ka³li³jah³lxi³hē¹li¹. Yah³lxi¹nha²kxai³, Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹, ī³hait¹so¹tū³kā³txi³khai³xa² Ju³te²a² nū³kā³txa² ā³nū²nx²ya³hain¹yah³lxin¹ka³tu³, a²yo²ha³kxa¹ ī³ka³li³ja¹hain¹yah³lxi³hē¹li¹.

Ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². 11 Jā¹nxe³sxā³, ha³te^hh³nxā³nxān¹jau³xā³xa²sa¹:

— A²nū²a² Ju³te²a² nū³kā³txi³sxa³tū³kā³txi³nāu³xa² yxo²ha³kxah¹lxi³tū³kā³txāi³. Txa²wā¹sū³na² ī³sa²nēn¹kxi²jah³lxi³hē¹li¹. A²nū²a² yxo²ha³kxah¹lxi³tū³kā³txāi³. Txa²wā¹sū³na² ī³sa²nēn¹kxi²jah³lxi³hē¹li¹.

Ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². 12 Jā¹nxe³jau³su², kxā³nāu³u¹ta¹na² ī³sa³i²ah³lu¹ta¹na² ī³ye³te³nah¹lxi¹:

— In³txa² wē³sa² ton¹ye²nē³tu¹wi¹. Txa²wā¹yah³lu¹ta¹na² a²i³lxa² Je²se³jah³lu¹ta¹na² a²kan¹san¹tāu³su² tu¹wi¹. A²nxe³jah¹lai²na² a²i³lxa² Je³su²jah³la² wxā³nū¹nhē³lhxā³, Ju³te²a² nū³kā³txi³sxa³tū³kā³txi³nāu³xa² yxo²ha³kxa¹ ī³kwa³na³ain¹tu¹wi¹. ī³kwa³na³ai¹nha²kxai³, Ju³te²a² nū³kā³txi³sxa³tū³kā³txai²na² yxo²ha³kxa¹ yxo²i²ain¹tu¹wi¹.

Ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².

13 Hāi¹nxe³sxā³ Sū³na² yxo²i²nha²ti³hi¹txa²txi³na³la². Nxe³ha²kxai³, Sū³na² kāin² ka³lih³ti³hi¹txa²lxi³ha²kxai³, kāin² hāu²no³ti³hi¹txa²lxi³ha²kxai³, nxe³nx2ti³tu¹wa². Yxo²i²yah³lxi¹nha²kxai³ nxe³nx2ti³tu¹wa².

Nxe³nx2ti³kxai²nān²tu³, Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² nū³xxūn³txi³sa²hau³ko³txa²txi³kxe³su², ya³nān³ta³ki²la²sxā³Sū³na²sa²hau³ko³ta³lun²nx2ti³ju³ta³nū³a²yxō²nha²sxā³wah³yxah³lxin¹tu¹wa². Ju¹ta²ten³sa³nha²wa².

Pau²lah³la² e³lē³na¹ i³yau¹ū³jau³su²

14 Txa²wā³tā³nāu³xāi³. Wxa²yu³ta² wi¹lhin¹khai¹nxe³ha²kxai³, a³la³kxi²khai¹nxe³ha²kxai³, yah³lxin¹tū³ka³txi³syah¹lxī¹lxa². Yah³lxin¹kxe³su², hxi²kan¹txi³ Sū³na² ha³lo²a² i³yau¹ū³waun¹yhu¹sxā³ i³hau³ko³nū¹waun¹yhu¹tū³ka³txi³syah¹lxī¹lxa². Ju¹ta¹, wi¹lain³nha²sxā³ i³ye³ya³nx2ta¹wa². 15 Na¹kxan²ti³, ya³lot3sxā³ ha³lo²a² ka³na³ku² ju³ta¹na² te²yu³ta¹na² tau³to³nū¹nx2ti³ju³txai²na² ū³wha²li¹la³kxi¹nx2ta¹wa². Nxe³na¹jau³xai²na², ha³lo²a² sa²wa²lho¹xi²sxā³, ain³kxi¹nx2ti³te³lhxā³ ya³nx2ta¹wa². Txa²wā¹sū³na² a³li²sa²sxā³ wa³ka³li³yu³ta³lot3sa³na²hē³la². Sa³ha²kxai³, ya³nx2ta¹wa². 16 A²nū²a² Ju³te²a² nū³ka³txi³sxa³tū³ka³txi³nāu³xa² ā³nhxi²nū¹nū³si¹sain¹jau³su², Je³su² Kris²tu³jah¹la² sa³wi³sa³lot3sa³na²hē³la². Na¹ha²kxai³, txai²na² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wi¹jau³xa² tah²yau³xa² i³yau¹ū³jah¹lo²sa¹wa². Na¹kxai²nān²tu³, i³yau¹ū³hai¹na¹kxai²nān²tu³, Ju³te²a² nū³ka³txi³sxa³tū³ka³txi³nāu³xai²nān²tu³, Sū³na² wān³txai²na² yxo²ain¹kxai²nān²tu³, yxo²te²a² so¹lxī³, Sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² nū³xxūn³txi³, i³wi¹lhin¹ti³hi¹tain¹sān²ka³tu³, hā²wxān³txa³, txai²na² sa²kxai³lu² Sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ a²hxi²ka³nāu³a¹ ū³hū¹ai¹na¹tu¹wa². Na¹kxai²nān²tu³, Sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ i³ka³li³te³nah¹lxī¹:

— Txa³nū¹ka³txai²na² ka³li³h³khaix¹sa³nhā¹. Ain¹tu¹wa². Jā¹nxe³si¹ha¹jau³su², ya³nx2ta¹wa². 17 Na¹ha²kxai³, txai²na² Je³su² Kris²tu³jah¹la² ā³nū²nxī²sxā³ Sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ wa³ka³li³yu³ta² wa³ko³nū¹jah¹lo²sa¹wa². Nxe³na¹jau³su², txa²wa³ka³li³yu³ta¹na² hxi²kan¹ju³ta³la³ hit1sxā³ e³a¹wa². 18-19 Txai²na² ya³lot3nha²sxā³ i³ye³ya³nx2ta¹wa². Na¹kxai²nān²tu³, Je³su²jah¹la² hxi²ka²kāi³ū¹sain¹ju³ta² so¹lxī³ i³ye³ya³nx2ti³hī³na¹wa². Nxe³na¹te³nah¹lxī¹, Je³su²jah¹la² hxi²kan¹txi³lot3sa³na²hē³la². Ju³te²a² nū³ka³txi³sxa³tū³ka³txi³nāu³xa² Sū³na² sa²yxō²wet1si¹hai¹na¹jau³nū³su² i³sa²si¹hā³sa³na²hē³la². Na¹ha²kxai³, txai²na² sa²kxai³lu² Ju³te²a² nū³ka³txi³sxa³tū³ka³txi³nāu³xa² yxau³yai¹na¹ka³tu³, Sū³na² wān³txa² i³ye³kxai¹ni², ha³lo²a² kāi³ū¹hai¹ni², nū³xxūn³ju³ta² kāi³ū¹hai¹ni², nxe³yain¹to³ha¹hē³la². Na¹ha²kxai³, hau³hau³kon³sxā³, Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² hxi²kan¹khai¹nxe³sxā³ o²la³kxi²ya³sain¹to³nha²hē³la². Ya³sai¹nha²kxai³, Ju³te²a² nū³ka³txi³sxa³tū³ka³txi³nāu³xai²na² sa²kxai³lu² Sū³na² sa²yxō²we¹tain¹to³nha²hē³la². Je³su²jah¹la² kāi³ū¹sain¹ju³ta² i²ain¹sxā³ sa²yxō²we¹tain¹to³nha²hē³la². Nxe³sxā³, Je³ru³sa³lē²thī³na² a³li³sxā³ ai³la¹ka³tu³, wān³txa² wi¹jau³xa² tah²yau³xa² Je³su²jah¹la² i³yau¹ū³hai¹na¹jau³nū³a², a²nū²a² yxo²ha³kxi¹ sxi²ta² yxo²ha³kxi¹ i³yau¹ū²xai³lai¹na¹ka³tu³, nxe²xai³la¹nū²la², hā²wxān³txa³ ne³xxūh¹tān¹ko³xa² a²lī³xa² i³lī³ra³kū²ko³xa² ā³wi¹ha¹hē³la². 20 A²nū²a² Ju³te²a² nū³ka³txi³sxa³tū³ka³txa² Je³su²jah¹la² a²i³lxa² ko³nxe³nxai¹nxai³tū³ka³txa² kāin² yū²na³la². A²nxe³tū³ka³txa², Sū³na² wān³txa² wi¹jau³xa² i³hen³txi³ti³ten³khaix¹sa³nha²wa². Ju¹ta¹na² so¹lxī³ yu³ka³na³ka³nat3sxā³ i³ye³lxu¹na¹jau³su² yxau²xai³lhxai²na¹hē³la². Yxān¹ta¹ ha³lo²a² i²li³ko³xa² a²nū²a² ā³xa² Sū³na² wān³txa² i³hen³txi² ā³si³wxe³ain¹kxai²nān²tu³, txai²na² ā³si³wē³ni³sxā³ i³hen³txi³ti³ten³sa²nxā³nha²wa². 21 Kxā³nhxi¹nu¹ta¹na², Sū³na² wān³txa² ū³wha²li¹la³kxi²nē²te³nah¹lxī¹:

— A²nũ²a², kxã³nxa² wãn³txa² wi¹jau³xa² ã³ne³wxe²nxa³i², Je³su²jah³la² i³lxa² ko³nxe²nxa³i², nxe³ain¹tũ³kã³txa², hĩ¹na² i²i², a³la³kxi², ain¹tu¹wi¹. Nxe³jau³xau³hxai²tẽx¹lã². Nxe³nẽ³ta¹hxai²hẽ¹la².

Pau²lah³lo²kxai³lu² Ro²ma²thĩ³na² ai³st²ju³ta³nũ³su²

22 Txai²na² ã³wxã³sxã³ i²nx2ti³lxu¹nhxai²na¹hẽ¹la². Kxãn³su² wxã³te³lhxã³e³hxai²na¹hẽ¹la². Na¹ta¹, hxi²ka¹nha²hxain²nxa³hẽ¹la². A²nũ²a² Ju³te²a² nũ³kã³txi³sxa³tũ³kã³txai²na² Sũ³na² wãn³txa² kãin² i³hen³txi³hxai²na¹hẽ¹la². Na¹ha²kxai³, hxi²kan¹txi³ ã³na¹sxã³ ã³nxai³sxi²nx2ti³hxain²nxa³hẽ¹la². 23-24 Yxãn¹ta¹, Ju³te²a² nũ³kã³txi³sxa³tũ³kã³txai²na² hĩ¹na² i³hen³txi³ta³lu²na¹hẽ¹la². Na¹ha²kxai³:

— Kxãn³su² Ro²ma²nũ³kã³txa² Je³su²jah³la² wãn³txa² yxo²i²ain¹tũ³kã³txa² ã³nxai³sxi²lhxun¹to³ha¹hẽ¹na¹. Na¹jau³su² ye³jen¹su² ã³wxã³sxi²nx2ti³lxun¹sa³hẽ¹la². Na¹ka³tu³, Es³pã²ya³ko³xa² ã³nxai³la¹tũ¹xã¹. To³ha¹hẽ¹la². Ya¹nãn¹ta³ko³xa² wa³to²hi²na¹tãu³a² ã³nxai³la¹tãu³nũ³a² ha³la³kã³nxũ³nãn¹thĩ³na² wxa²yxau³yah³lxin¹thĩ³na² ã³nĩ²nx2ta¹tu¹wa². ã³nĩ²nx2ta¹kxai²nãn²tũ³ i³ka³li³kxi²sah¹lxin¹tu¹wa². Nxe³sah¹lxin¹kxai²nãn²tũ³, hã²wxãn³txa³:

— Ha³lo²a² ã³ne³sen³sai¹ko³xa² ã³nxai³la¹tũ¹xã¹. Na¹jau³su², ã³nhxi²nũ¹nũ³sah¹lxĩ³hẽ¹la². 25 Yxãn¹ta¹, hĩ¹na² sa²kxai³lu² Je³ru³sa³lẽ²thĩ³na² ã³nxai³sã²na¹tu¹wa². Na¹kxai²nãn²tũ³, Txa²wã¹sũ³na² yxo²i²ain¹tũ³kã³txa² Je³ru³sa³lẽ²thĩ³na²nãn¹tũ³kã³txa² nxe³yain¹thĩ³kã³txa² ã³nhxi²nũ¹nũ³hai¹na¹tu¹wa². 26 Nxe³ju³ta², Txa²wã¹sũ³na² yxo²i²tũ³kã³txi³nãu³xa², Ma³se³to²na²ko³xa² yxau³yai¹ni², Kre²sa²ko³xa² yxau³yai¹ni², nxe²ha¹lin¹yain¹tũ³kã³txi³nãu³xa² wã²nxũ¹hain³nhain¹te³nah¹lxĩ¹:

— Nũ¹ã¹ Je³ru³sa³lẽ²thĩ³nãu³a¹ Txa²wã¹sũ³na² yxo²i²yain¹tũ³kã³txa², a²nũ²a² yen³kxi³ txa²ye²tũ³kã³txa² yũ³ye²na³li¹. Yxãn¹ta¹, Txa²wã¹kĩ³na¹xai²na² yen³kxi³hĩ³kĩ³tã³li¹. Kĩ³sa²kxai³, Txa²wã¹ha³teh³nxã³nxa² wã²nhũ¹ya³sain¹yah³lxĩ³hẽ¹li¹. A²yen³kxi³ txa²tũ³kã³txai²na² ã³nhxi²nũ¹nũ³hain¹txai²la². Ka³lih³khai¹nxe³sxã³ ã³hũ¹ain¹kĩ³tã³li¹. Ain¹ta¹hẽ¹la². Nain¹sxã³, a²ha³teh³nxã³nxai²na² ã³hũ¹sain¹na²hẽ¹la².

— Nũ¹ã¹tũ³kã³txa² ã³hũ¹tĩ³nhẽ¹li¹. Sain¹sxã³ ã³hũ¹sain¹na²hẽ¹la². 27 Ain¹ju³ta², ã³nhxi²nũ¹nũ³hain¹ju³ta² wain³na³la². Nxe³sxã³ Je³ru³sa³lẽ²thĩ³nãn¹tũ³kã³txa² Ju³te²a² nũ³kã³txi³lxã²na³la². Yxãn¹ta¹, Ma³se³to²na²ko³xan¹tũ³kã³txain²txi³, Kre²sa²ko³xan¹tũ³kã³txain²txi³, hai³txi³Ju³te²a² nũ³kã³txi³sxa³wa². Ju³te²a² nũ³kã³txi³sxa³tũ³kã³txi³lxã²na³la². A²ha² kxã³nxã² Ju³te²a² nũ³kã³txai²na² ã³nxai³sxã³, Ju³te²a² nũ³kã³txi³sxa³tũ³kã³txai²na² Sũ³na² wãn³txa² wi¹jau³xa² oh³nãu³u¹taĩ²nãn¹jau³xa² i³yau¹ũ³hain¹ta¹ti³ai¹ti²tu²wa². Nxe³kxa²yo³ha² wã³kon³ye²na³la². Nxe³ha²kxai³, hĩ¹nai²na² Ju³te²a² nũ³kã³txi³sxa³tũ³kã³txai²na² a²ha³teh³nxã³nxa² ã³yho³hi²txã³nxa² a²yen³kxa² yuh³xai²nãn¹te² yen³kxa² tẽ³ain¹ka³tu³ Ju³te²a² nũ³kã³txa² ã³yho³hi²xain¹te³lhxã³nxe³taĩ²ti²tu²wa². Ain¹kxai²nãn²tũ³, hĩ¹nxe³sxã³ ha³lo²a² wã³kon³ye²ju³ta² so¹lxĩ³ o²la³kxai¹nhĩ³nx2na³la². 28 Na¹kxai²nãn²tũ³, Je³ru³sa³lẽ²thĩ³nãn¹tũ³kã³txa² ã³nhxi²nũ¹nũ³ta³lu²na¹kxai²nãn²tũ³, a²ha³teh³nxã³nxa² wã²nhũ¹yhain¹txã³nxũ³a² wã³ko³nxa³te²tũ³:

— ã³hũ¹ta³lu²nai¹na¹hẽ¹na¹. Na¹kxai²nãn²tũ³, Es³pã²ya³ko³xu¹taĩ²na² ã³nxai³la¹tũ¹xã¹. To³ha¹hẽ¹la². Na¹kxai²nãn²tũ³, tĩ³na² ya³la³sxan¹thĩ³na² txã² ã³nĩ²ain¹sã²na¹tũ¹xã¹. Na¹jau³su², ã³wxã³sxi²nx2ti³sã²na¹tu¹wa².

29 Na¹kxai²nān²tu³, txai²na² ā³wxā³sxi²nx2ta¹kxai²nān²tu³, Je³su² Kris²tu³jah¹la² a²wi¹ju³ta² hxi²kan¹ju³ta² yxo²ha³kxa¹ kāin² ā³tē³sxā³ wā³kon³ti³he¹nxa³kxe³su² ā³wxā³sxi²nx2ta¹tu¹wa². Jau¹xai²na² a³la³kxi²na¹wa².

30-31 Txa²wā³tā³nāu³xāi³. Ne³ka²ki²sah¹lxi³hē¹li¹. Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² Je³su² Kris²tu³jah¹la² yxo²tē³ki³sa²kxai³, Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jah¹la² a³lxi²ti³hi¹tē³lha²kxai³ a³lxi²waun¹yhu¹ki³sa²kxai³, nxe³ki³te³jai¹ti²tu³wa². Nxe³ki³kxe³su², txa²ē¹nāu³a¹ au³txi³ āin³nha²sxā³ ten³khaix¹na¹jau³su², i³ye³kxi¹nx2ta¹wa². Nxe³na¹te³nah¹lxi¹.

— Nū³kxūn³txi³, ha¹li¹ ā³nhxi²nū¹sah¹lxi³sxā³, Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ ha³tin³ti³ i³ye³kxi²nū¹nū³sah¹lxi³hē¹li¹. Sah¹lxin¹kxai²nān²tu³:

— Nū¹ka³na¹ Ju³te²a² ko³nāu³a¹ ā³nxai³la¹tū¹xā¹. Na¹ta³ko³nāu³a¹, a²nū²a² Sū³na² wān³txa² sa²yxo²ā³ain¹tū³kā³txa² yxau³ain¹na³la². A²nxe³tū³kā³txa²:

— Ih¹nxe³tsai¹nhxūn³te²la¹ku². Na¹jau³su², Txa²wā¹sū³na² hxi²ka² wxa²sa²naun¹sa²si¹yha³lxin¹jau³nū³su², ha³tin³ti³ i³ye³kxi²nū¹nū³sah¹lxi³hē¹la². Nxe³sah¹lxin¹kxai²nān²tu³, nū¹ā¹ Je³ru³sa³lē²thi³na² ā³nxai³lhxā³, Txa²wā¹sū³na² yxo²tē³tū³kā³txa² ā³nhxi²nū¹nū³hain¹te³lhxā³ ā³nxai³la¹tu¹wa². Na¹kxai²nān²tu³, a²nxe³te²a² hxi²nū¹nū³hai¹na¹ju³ta³nū³a² ka³lih³kxi²la² sa²so¹sai¹nxa³jau³lhu¹na¹jau³su² Txa²wā¹sū³na² i³ye³kxi²nū¹nū³sah¹lxi³nū³nhē¹la².

32 Na¹kxai²nān²tu³, hā²wxān³txa³ i³ka³li³khai¹nxe³sxā³, i³nxū²kwa³lxū¹sxā³ ā³wxā³sxi²nx2ta¹tu¹wa². Txa²wā¹sū³na² a²ten³jau³su² kxai²nān²tu³, ā³wxā³sxi²nx2ta¹tu¹wa². Nxe³nx2ta¹kxai²nān²tu³, i³ye³ya¹yhu¹ki³tu¹wa². Nxe³na¹jau³nū³su², jau³xa² a²yxo²ha³kxa³nū³a² Txa²wā¹sū³na² i³ye³kxi²nū¹nū³sah¹lxi³hē¹la². 33 Na¹ha²kxai³, Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³jah¹la² wxa²hāu²no³ti³hi¹tē³jah¹lo²su² jah¹la² sa²hau³ko³txa²txi³ju³ta² ten³sa³nha²wa².

16

A²ha³ta³nxa² ū³sa²si¹hā³jau³su²

1 Fe²ba³ka³lxa² i³sa²si¹hā³ūh¹nx2ta¹wa². A²nxe³ta¹ka³lxa² txa²wā¹wā³tā³ta²su² ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² yxo²tē³ta¹ka³lxu³su² ha²kxai³, nx2na³la². Nū¹ā¹ Sē³kre²a²thi³nān¹tū³kā³txa² Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²tē³sxā³ yxau²xai³tū³kā³txa² kāin² ā³nhxi²nū¹nū³hain¹ta¹ka³lxi²la¹wa². 2 Ta¹ka³lxa² Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²tē³ta¹ka³lxi²la¹wa². Nxe³ha²kxai³, wi¹lhen³txi³txain¹yah³lxi³hē¹la². Ju¹ta² wain³na³la², Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²tē³tū³kā³txi³syah¹lxi¹nhā²kxai³la². Jā¹nxe³sxā³, ta¹ka³lxi²na² ha³lo²a² i²li³ju³ta² wā³kon³ye²kxai²nān²tu³, i²ū¹tain¹yah³lxi³hē¹la². A²nū²a² ā³xa² wi¹li²yū¹hi², txain²txi³ ā³nhxi²nū¹nū³sa³i², sa³ta¹ka³lxi²la¹wa². Nxe³ha²kxai³ ye¹nx2ta¹wa².

3 Na¹ha²kxai³, Pri³si²la³ka³lxa², A³kwi²lah³la² nxe³sxā³, txa²ha³ta³nxa² i³hen³txi³jah³lxi³hē¹la². A²nxe³te²nāu³xa² ā³nū²ki²ya³sain¹sxā³, Je³su² Kris²tu³jah¹la² a²wa³ka³li³yu³ta² wa³kon³ya³sain¹na²hē³la². 4 A²nxe³te²nāu³xa², ha³lo²a² ha³nxe³lxi³khai¹nxe³ju³ta² wxa²sa²naun¹sain¹na²hē³la². Ya³lu²sain¹jau³su² wxa²sa²naun¹sain¹na²hē³la². Sai¹nhā²kxai³, txain²txi³ kāin² i³ka³li³hi², Ju³te²a² nū³ka³txi³sxa³tū³kā³txa² ā³nhai¹tūn³sxā³ Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²tē³sxā³ yxau²xai³ye²yhai¹tū³kā³txain²txi³ kāin² i³ka³li³hi² ya³sain¹na²hē³la². 5 Jā¹nxe³sxā³, Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²tē³sxā³ yxau²xai³tū³kā³txa², A²ki³lha³lxi²na² sxi²ha²

ā³ŷān³ki³nū²ki² tū³ka³txa² txa²ha³ta³nxa² ī³hen³txi³txain¹yah³lxi³nū³nhē¹la².
 Jā¹nxe³sxā³, E³pe³ne²tah³la² ī³hen³txi³txain¹yah³lxi³nū³nhē¹la². A²nxe³jah¹la²
 txa²ŷa³lxa³khai³su² ha²kxai³, a³lxi²na¹kxah³lo²su² ha²kxai³, nx²na³la².
 A²kxā³nxa² A²si³a³ko³xa² yxau³tū³ka³txa² jah³la² txā², Je³su²
 Kris²tu³jah¹la² sa²ŷxo²wet¹sān²na²hē³la². 6 Jā¹nxe³sxā³, Ma³ri²a³ka³lxa²
 txa²ha³ta³nxa² ī³hen³txi³txain¹yah³lxi³nū³nhē¹la². Ta¹ka³lxa² kāin²
 wa³kon³ŷa³nx²tain¹te³nai¹ti²tu³wa². 7 Jā¹nxe³sxā³ Ān³tro²na³kah³la²
 Jū²ni³a³ka³lxa² ain¹sxā³, txai²ŷā¹nxe³sxā³ Ju³te²a² nū³ka³txi³sain¹na³la².
 Txa²ha³ta³nxa² ī³hen³txi³txain¹yah³lxi³hē¹la². A²ha² kxā³nxa², a²nū²a² ā³xai²na²
 hxi²ka² sxi²ha² kan²thi³na² ūn³ti¹ki²wxe³sain¹na²hē³la². Nxe³na¹hī¹nai³tā²,
 a²nxe³te²nāu³xai²na² ū³ti¹ki²wxe³ŷa³sain¹to³nha²hē³la². A²nxe³te²nāu³xai²na²,
 txa²nū³ka³txi³na¹xai²na² wi¹li²si¹nhxai²na¹hē³la². Txa²wā¹sū³na²
 wān³txa² yuh³xai²nān¹tū³ka³txai²na² ī³tih³nxe³si¹na¹tū³ka³txi³na¹xai²na²
 wi¹li²si¹nhxai²na¹hē³la². A²nxe³te²nāu³xai²na², a²ha² kxā³nxa² txai²na²
 Je³su²jah³la² sa²ŷxo²we¹txa³ta³lxa² ā²la² sa²ŷxo²we¹tain¹ta¹hē¹la².

8 Jā¹nxe³sxā³, Ām³pli³a²jah³la² txa²ŷa³lxa³nū³ai²la¹wa².
 A³lxi²na¹kxah³lai²la¹wa². Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la²
 ā³nū²xi²sxā³ yxau³jah¹lai²la¹wa². A²nxe³jah¹la² txa²ha³ta³nxa²
 ī³hen³txi³txain¹yah³lxi³nū³nhē¹la². 9 Jā¹nxe³sxā³, U³bā²nah³la² Je³su²
 Kris²tu³jah¹la² wa³ka³li³ŷu³ta³lot³sxā³ ā³nhxi²nū¹nū³sa²sīn¹jah¹lo²su²
 nxe³ha²kxai³, Es³ta²kah³la² txa²ŷa³lxa² a³lxi²na¹kxah³lo²su²
 nū³nha²kxai³, nain¹na³la². A²nxe³jah¹la²nāu³xa² txa²ha³ta³nxa²
 ī³hen³txi³txain¹yah³lxi³nū³nhē¹la². 10 Jā¹nxe³sxā³, A³pe²lah³la² Je³su²jah³la²
 kan²txi³ sa²ŷxo²we¹khai³jah¹lai²la¹wa².

— Ha³lo²a² ha³nxe³lxi²na³na¹. Nxe³kxan²ti³, hāi¹ŷxān¹ta¹
 sa²ŷxo²we¹jah¹lai²la¹wa². A²nxe³jah¹la² txa²ha³ta³nxa² ī³hen³txi³txain¹yah³lxi³hē¹la².
 Jā¹nxe³sxā³, A³ris³to²bah³la² a²ka³lxa¹ti³su² te²a² txa²ha³ta³nxa²
 ī³hen³txi³txain¹yah³lxi³hē¹la². 11 Jā¹nxe³sxā³, E³ro³ti³āu²ah³la² txai²ŷā¹nxe³sxā³,
 Ju³te²a² nū³ka³txi³sain¹na³la². A²nxe³jah¹la² txa²ha³ta³nxa² ī³hen³txi²,
 Na³si²sah³la² a²ka³lxa¹ti³su² tū³ka³txa², ā³nhai¹tū³sxā³ Je³su²jah³la²
 ŷxo²ŷe²ŷhain¹tū³ka³txa² txa²ha³ta³nxa² ī³hen³txi², nxe³txain¹yah³lxi³hē¹la².

12 Jā¹nxe³sxā³, Tri³fē²na³ka³lxa² Tri³fo²sa³ka³lxa² ain¹sxā³,
 Txa²wā¹hxi²kan¹jah¹la² wa³ka³li³ŷu³ta³lot³sxā³ wa³kon³ta¹ka³lxi³nāu³xai²la¹wa².
 Nxe³ta¹ka³lxi³nāu³xa² txa²ha³ta³nxa² ī³hen³txi³txain¹yah³lxi³nū³nhē¹la².
 Jā¹nxe³kxe³hū³sxā³, txa²ŷa³lxa² Pe²si³ta³ka³lxa² a³lxi²kl³ta¹ka³lxa²
 Txa²wā¹hxi²kan¹jah¹la² kāin² wa³kon³kxi²ta¹ka³lxi²la¹wa². A²nxe³ta¹ka³lxa²
 txa²ha³ta³nxa² ī³hen³txi³txain¹yah³lxi³nū³nhē¹la². 13 Jā¹nxe³sxā³, Ru²fah³la²
 a²nū²a² ā³xa² ā³sen³sai¹sxā³, Txa²wā¹sū³na² kāin² sa²ŷxo²we¹jah¹lai²la¹wa².
 A²nxe³jah¹la² txa²ha³ta³nxa² ī³hen³txi³txain¹yah³lxi³nū³nhē¹la².
 A²nxe³jah¹la² a²hā³ka³na² sa²kxai³lu², txa²hā³ka³na² hū³sxā³
 ā³nhxi²nū¹nū³sai¹nhxai²na¹hē³la². A²nxe³ta¹ka³lxa² txa²ha³ta³nxa²
 ī³hen³txi³txain¹yah³lxi³hē¹la². 14 Jā¹nxe³sxā³, A³si²kri³jah³la², Fle³kō²jah³la²,
 Er²me³sah³la² Pa²tro³bah³la², Er²ma³sah³la² ain¹sxā³, txa²ha³ta³nxa² ī³hen³txi²,
 Txa²wā¹sū³na² nū³ka³txi³su² jah¹lo²nāu³xa² ā³xa² A³si²kri³jah³lai²na²
 nū³ka³txai²na² sxi²ha² yxau³yain¹jah¹lo²nāu³xa² txa²ha³ta³nxa² ī³hen³txi²,
 nxe³txain¹yah³lxi³nū³nhē¹la². 15 Jā¹nxe³sxā³, Fi³lo³lo²kah³la² Ju²li³a³ka³lxa²
 ain¹sxā³, txa²ha³ta³nxa² ī³hen³txi², Ne³re²ah³la², a²ha³līn³ta¹ka³lxa² ain¹sxā³

txa²ha³tā³nxa² i³hen³txi², O³lī²pah³la² txa²ha³tā³nxa² i³hen³txi², Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²i²sxā³ yxau²xai³tū³kā³txa² yxau²yain¹tū³kā³txa² txa²ha³tā³nxa² i³hen³txi² nxe³txain¹yah³lxi³hē¹la².

16 A³lxi²waun¹nha¹jah³lxi³sxā³ i³hen³txi²nha¹jah³lxi³hē¹la². Yah³lxi¹nha²kxai³, Je³su²jah³la² sa²yo²we¹tain¹tū³kā³txi³nāu³xa² yxo²ha³kxa¹ ha³lo²lo³txai³lain¹ju³ta² yxau²xai³lain¹sxā³ i³kā³li³si¹nx2ti³jau³su², i³sa²si¹hā³ūh¹nx2tain¹na³la².

I³tih³nxe³jau³xa² a²ne³ki³san¹jau³su²

17 Nxe³jah³lxi³sa²lxa². Txa²wā³tā³yah³lxi¹lxa². Na¹ha²kxai³, txa²yo²ka³nāu³ai²na² whāi²na¹ au³txi³ ain³nha²sxā³ i³ye³kxi¹nx2ta¹wa². Ain³kxi²sah¹lxi³hē¹la². A²nū²a² ku³lhxā³thin¹te²a² ya³nx2ti³ha³ta²wa². A²nxe³tū³kā³txa² wi¹lī³we¹yhu¹yah³lxin¹ju³ta² kho³te³lhxā³ o²la³kxi², Txa²wā³sū³na² sa²yo²we¹jah³lxin¹ju³ta² ā³ke³tā³nā¹sih¹nxa²ti³jau³nū³su² o²la³kxi², Txa²wā³sū³na² wān³txa² sa²yo²we¹jah³lxin¹jau³xa² sa²yo²ā³si¹nx2ti³jau³nū³su² i³tih³nxe², nxe³nx2ti³ha³ta²wa². A²nxe³tū³kā³txai²lē¹. Yxau²nū²kah³lxi³txa³hē¹la². Hāi¹nxe³sxā³ ā³nhait¹sxā³ ha³na³ka³lxi³ yxau²je²txain¹yah³lxi³hē¹la². 18 A²nxe³tū³kā³txa², hai³txi³ Txa²wā¹hxi²kan¹jah¹la² Je³su² Kris²tu³jah¹la² sa²yo²we¹tū³kā³txi³sxa³wa². Hāi¹nxe³sxā³ yuh³xai²nān¹te² yen³kxa² so¹lxi³ kō³nxe³ti³ yxo²kwain³tū³kā³txai²la¹wa². Wān³txa² wi¹ki³lxo³jau³xa² i³ki³ha¹ki¹nx2ti³sxā³ kwa² wi¹lhin¹ki³lxo³ti³hi¹txa²lxi³ha³ta²wa². Te²u²jā¹nxe³jau³xa², a²nū²a² a³la³kxi²nxa³te²su² te²a² ain³kxi²kxai²lē¹. Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ān³ke³tā³nā¹hī³nx2na³la². Jā¹nxe³nx2ti³ha³ta²wa². 19 Yxān¹ta¹, wxa²yu³ta² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² kan²txi³ sa²yo²we¹jah³lxi³to³ta¹hi¹nhē³la². Nxe³yah³lxin¹ju³tau³tēx¹tā², a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ a³la³kxain¹na³la². Nxe³ha²kxai³, ka³li³sa²si¹yah³lxin¹nha²wa². Jā¹nxa¹jau³su², ha³lo²a² wi¹ju³ta² so¹lxi³ a³la³kxi², ha³na³ka³lxi³ kō³nxe³ju³ta² sa²yo²we¹jah³lxan³kxe³su², wi¹lhin¹sxā³ yxau², nxe³jah³lxi³hē¹la². Yah³lxin¹ju³ta²nū³a² ten³sa³nha²wa².

20 Txa²wā¹sū³na² Si³yxau²tāu³a¹ ā³nhāu²no²ti³hi¹tē³jah¹lo²su² na³la². A²nxe³jah¹lo²su² jah¹la² jū¹nxe³ ye³jen¹nāu³a¹ Sa³ta³na²jah¹la² nū³kxūn³ju³ta² wa³ka³ti³lo³tu¹wa². Nxe³kxai²nān²ty³, Txa²wā¹sū³na² hxi²ki³kxai³lu² wxa²nū³kxūn³yah³lxin¹ju³ta³lot³sxā³ Sa³ta³na²jah¹la² yxau²syē¹nx2ti³tu¹wa². Hai³txi³, nū³kxūn³txi³ sa²nē³kxau²ki¹xi¹nx2ti³xa³lho³la². Yah³lxin¹kxai²nān²ty³, hāu²non³sxā³ yxau²yah³lxin¹tu¹wa². Nxe³ha²kxai³, Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau²jah¹la² Je³su²jah³la² kāin²thāi³ti³la² a³lxi¹nx2ti³ju³ta² ten³sa³nha²wa².

21 Ti³mo²jah³la² txai²yā¹nxe³sxā³ Je³su²jah³la² wa³ka³li³yu³ta² wa³kon³kxi²jah¹lo²su² jah¹la² a²ha³ta³nxa² ū³sa²si¹hā³ū¹nx2ti³na³la². Jā¹nxe³sxā³, Lu²si³ah³la², Ja³sāu²ah³la², So³si³pa²jah³la² ain¹sxā³, txai²yā¹nxe³sxā³ Ju³te²a² nū³kā³txi³sain¹na³la². A²nxe³jah¹lo²nāu³xa² Je³su²jah³la² yxo²i²ain¹tū³kā³txi³su² ha²kxai³ a²ha³ta³nxa² ū³sa²si¹hā³ū¹nx2tain¹na³la².

22 Jā¹nxe³sxā³, txai²na¹xai²na² Te²si³o³ah³lo²na¹xai²na² Pau²lah³la² yxo²wān³txa² ain³kxi²so¹sxā³, ta³nxā¹nxai²na² ū³wha²li¹la³kxi¹nx2ta¹wa². Wxāi²yā¹nxe³sxā³ Je³su²jah³la² a²sa³wit³sa¹wa². Na¹te³na¹xai²na² txa²ha³tā³nxa² i³hen³txi²nx2ta¹wa².

23 Jā¹nxe³sxā³, Kai²ah³la² a²ha³ta³nxa² i³hen³txi²nx2ti³na³la². A²nxe³jah¹la² sxi²ha², Pau²lah³lo²na¹xai²na² yxau²yai¹na¹ha²kxai³, Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²i²sxā³ yxau²xai³tū³kā³txai²na² thi¹nāin²txi³

ã³yã³nũ²kxi²ya³sain¹to³sĩn¹na³la². Jã¹nxe³sxã³, E³ras²jah³la² sxi²jen³na²
 kãin²je³na² yxau³na¹je³je¹nai²nãn¹tũ³ka³txa² ũ³yho³hi²txã³nxa²
 i³hau³kot3so¹ain¹jah¹lai²la¹wa². A²nxe³jah¹la² a²ha³ta³nxa² i³hen³txi³nx2ti³na³la².
 Jã¹nxe³sxã³, Kwa³jah³la² txa²wã³tã³jah¹la² a²ha³ta³nxa² i³hen³txi³nx2ti³na³la².
 24 Jã¹nxa¹jau³su², Txa²wã¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² Je³su² Kris²tu³jah¹la² kãin²
 thã¹ti³la² a³lxi¹nx2ti³ju³ta² ten³sa³nha²wa².

Sũ³na² i³sa²nẽn¹kxi²ki³jau³su²

25 Txa²wã¹sũ³na² i³sa²nẽn¹kxa¹sah¹lxi³hẽ¹la². A²nxe³jah¹la² so¹lxi³
 hxi²kan¹txi³lo³txa²lxi³jah¹lo²nũ³ai²la¹wa². Yah³lxin¹kxai²nãn²tu³, kan²txi³,
 Sũ³na² sa²yxo²wet1sa²tẽ³yah³lxin¹tu¹wa². Jã¹nxe³si¹nx2ti³jau³su²,
 nxe³nx2ti³na³la². Txai²na¹xai²na² i³ye³kxi¹nx2ta¹ka³tu³,
 Je³su²jah³la² Txa²wã¹sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lot3jah¹la³
 i³yau¹ũ³nx2ti³to³hxai²na¹tai¹ti²tu³wa². Nxe³na¹jau³xai²yã¹nxe³jau³lxi³
 Txa²wã¹sũ³na² hxi²kan¹txi³lo³txa²lxi³tu¹wa². Wãn³txai²na²
 tah²yau³xai²na² i³ye³kxi¹nx2ti³sxã³, Je³su²jah³la² i³yau¹ũ³nx2ti³te³lhxã³
 i³ye³kxi¹nx2ti³to³ha¹wa². Nxe³na¹jau³xai²na², kxã³nãu³u¹tai²na² a²lhun³tu²
 a³la³kxi²txi³hex1k³sxa³jau³su² ha²kxai³, wãn³txa² hã¹jau³su² ha²kxai³,
 ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Yxãn¹ta¹, a²jut1so¹lxi³ a²nũ²a² ũ³wha²li¹lhxã³
 ũh³yũ²ki²nẽ³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². 26 Nxe³ju³ta², ha³la³je¹nũ³wa³kxu¹tai²na²
 Txa²wã¹sũ³na² nũ³ka³txa² i³tih³nxe³tũ³ka³txi³su² tũ³ka³txi³nũ³a²
 i³sa²si¹hã³ũ¹nhẽ³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². A²nxe³tũ³ka³txai²na², Sũ³na²
 wãn³txa² ain³kxi²so¹ki²sxã³ ũ³wha²li¹la³kxi²nẽ³lhxã³, wãn³txi³tu³ tah²yau³tu³
 ũh³yũ²ki²nẽ³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³te²na¹, hĩ¹nai²na² sa²kxai³lu²
 Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³su² tãu³kxai³lu², ka³ten³su² yxau²wa³to²a³li³tãu³su²
 tãu³kxai³lu², i³kwa³na³te³nah¹lxi¹, a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xai²na² sa²kxai³lu²
 sa²yxo²we¹te³na¹, wãn³txai²na² tah²yau³xai²na² i³ye³sxã³, a²nũ²a²
 yuh³xai²nãn¹ko³xan¹tũ³ka³txi³nãu³xa² yxo²ha³kxa¹ e³lẽ³na² i³yau¹ũ³hain¹na³la².
 A²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ Sũ³na² wãn³txa² yxo²t²i², sa²yxo²we¹ti², nain¹txai²lã¹.
 Ain¹na³la².

27 Nxe³ha²kxai³, Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³su² tãu³a¹ hã¹nxe²
 a³la³kxi²ta³lun²khai¹nxe³tãu³su² tãu³a¹ wxi²kin³ti³ton³sxã³
 i³y¹li²wa³to²hi²ya³sah¹lxi³hẽ¹la². Je³su² Kris²tu³jah¹la² kãin²
 sa²hau³ko³tẽ³lha²kxai³, nxe³ya³sah¹lxi³hẽ¹la². Ju¹ta² wain³na³la². Ta³lu²na¹wa².

1 Korīntios

1 Pau²lah³lo²na¹xai²na² ũ³wha²li¹la¹txā³nxa² ũ³hū¹nx2ta¹tu¹wa².
 A²kxā³nxa² Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² i³sa²si¹hā³ū¹sa¹nx2ti³na²hē³la².
 i³sa²si¹hā³ū¹sa¹nx2ti³ha²kxai³ Je³su² Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txai³tā²
 i³hen³txi³jah¹lo²sa¹wa². Txa²wā¹sū³na² a²ten³jau³su² ha²kxai³
 hxi²kan¹txi³lot3sa³na²hē³la². Sos³tē²yah³lo²su² txa²wā¹lon³yah³lo²su²
 yxau³ya³sain¹nūn³na³la².

2 Ko³rīn²to²thi³na² yxau³yah³lxin¹tū³kā³txi³
 i³nxa² Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²i²sxā³ yxau²xai³tū³kā³txi³
 i³nxa² ain³kxi²sah¹lxi³hē¹la². Je³su² Kris²tu³jah¹la² sa²kxai³lu²
 txa²wā¹ē¹nāu³ai²na² sa²wa²su¹txa²lxi³ha²kxai³ ko³nxe³thin¹yah³lxin¹ju³ta²
 ā³wa²sut1sxā³ yxau³yah³lxi¹lxa². Yxo²i²yah³lxi³si¹nx2ti³nūn³jau³su²
 i³kaix1so¹nx2ti³nūn³na²hē³la². Te²yā¹nxe³sxā³ ha³lo²a² i²li³thi³na²
 yxau³yah³lxin¹tū³kā³txi³ i³nxai²na² Je³su² Kris²tu³jah¹la² Txa²wā¹hxi²kan¹ta²
 Si³yxau³jah¹lo²su² ha²kxai³ ā³non²ta³kxi¹nx2ti³si¹jau³su² i³ye³kxi²yah³lxin¹te²
 i³nxa² ũ³wha²li¹lhxū¹nx2ta¹wa². Ain³kxi²sah¹lxi³hē¹la².

3 Nxa¹ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a² Txa²wā¹wi³nu²su²
 nxe³te²nān²tu³ Je³su² Kris²tu³jah¹la² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²su²
 nxe³te²nān²tu³ nxe³ya³sxā³ kāin² thāi³ti³la² a³lxi²nx2ti³si¹hi²
 wxa²nxū²kwai³nāu³a² ā³nhāu²no³txa²lxi³si¹hi² nxe³nx2ti³si¹ha¹jau³su²
 ten³sa³nha²wa².

Txa²wā¹sū³na² wi¹lhin¹sxā³i²nē³jau³su²

4 Txa²wā¹sū³nu²kxai³lu² kāin² thāi³ti³la² a³lxi²nx2ti³ha²kxai³ Je³su²
 Kris²tu³jah¹la² ā³nū²nxi²sxā³yxau³yah³lxi¹lxa². 5 Nxe³yah³lxin¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu²
 Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wain³txi³ a³la³kxah¹lxi¹nha²kxai³ wxi²kan¹txi³
 i³tih³nxe³nyhu¹ah³lxi¹nha²kxai³ nxe³yah³lxi³ta¹hi¹nhē¹la². Jā¹xah³lxin¹ju³ta¹na²
 Txa²wā¹sū³na² sa²nēn¹kxi²to³ha¹wa².

6 Txa²wā¹sū³na² wān³txa²
 e³kxi¹nx2ta¹jau³xai³tā² Kris²tu³jah¹la² wi¹lhin¹ti³hi¹txa²ti³jau³xai³tā² ya²la³la¹
 kāi³ūh¹nx2ti³ta¹ti²tu³wa². 7 Nxe³sxā³ Je³su² Kris²tu³jah¹la² Txa²wā¹hxi²kan¹ta²
 Si³yxau³jah¹lo²su² ha²kxai³ a³ka³nxi²ju³ta³nū³a² wahx3yah³lxin¹tāu³a²
 wxa²ē¹nāu³ai²na² yen³kxa² wi¹te²a² wā³ko³txa²lxi³xa³hē³la². A²yxo²ha³kxa¹
 ũ³hū¹nx2ti³na²hē³la².

8 Nxe³hī¹nān¹te²tu³ a³ka³nxi²nxa³ta³lxa¹
 ā³nxū²kwai³lxū¹nxa²lxi³tu¹wa².

Ā³nxū²kwai³lxū¹nxa²lxi³ha²kxai³
 kxān³ton³tāu³a¹ Je³su² Kris²tu³jah¹la² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²su²
 ha²kxai³ a³ka³nxi²tāu³a¹ ko³nxe³ti³ kāi³yah³lxin¹ju³ta² wxāi³ti³nx2ti³xa³lho³la²,
 Sū³na² wān³txa² kan²txi³ yxo²i²yah³lxi¹nha²kxai³la².

9 Txa²wā¹sū³na²
 wān³txai²li² ya²la³lai²la¹wa². Wān³txa² e³kxai²nān²tu³ ya²la³ty³ i³yūt1se³tu¹wa².
 A²nxe³jah¹la² hi²sen³su² i³kaix1so¹nx2ti³ha²kxai³ Je³su² Kris²tu³jah¹la²
 Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²su² ha²kxai³ yxo²i²yah³lxi¹lxa².
 Wxa²ē¹nāu³ai²na² ā³nū²kxi¹nx2ti³sxā³ yxau²xai³lah³lxi¹lxa². A²nxe³jah¹lai²na²
 sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² Ta²hai²la¹wa².

Yxo²i²tū³kā³txa² ā³nhai²ta³lxi³yxau²xai³jau³su²

10 Txa²wā¹tā³nāu³xāi³. i³ye³kxi¹nx2ta¹tu¹wa². Wi¹lain³kxi²sah¹lxi³hē¹la².
 Je³su² Kris²tu³jah¹la² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²su² ha²kxai³
 nxe³te²na² a²wān³txa² i³yau¹ū¹nx2ta¹tu¹wa². i³ye³i³yi²lhon¹ta³kxi²sxā³

ā³nhai²ta³lxi³yah³lxi³txa³hē¹la². Hāi¹sxā³ wxa²ē¹nān¹jau³xa²
 yxau³ka³na³ka³nat3sxā³ aīn³nha¹jah³lxi³hē¹la². Ā³lxa²txi³
 aīn³waun¹txi³nyhu¹ah³lxi³txa³hē¹la². Kō³nxe³ti³i³yī¹li²waun¹nyhu¹ah³lxi³txa³hē¹la².
 11 Txa²wā³tā³nāu³xāi³. Klō³e²yah³la² a²sa³wi³ha³lxa² i³hen³txi³sain¹na²hē³la².
 Ī³ye³i³ylhon¹ta³kxi²sxā³ Ī³hait2ta³lxi³nyhu¹ah³lxi³ta¹hi¹nhē³la².
 12 Nxe³yah³lxin¹jau³xa²sa¹, wxa²ha³tih³xan¹tū³ka³txi³i³nxa² a²wān³txi³kxai³lu¹.
 — Txai²li² Pau²lah³lai²na² wān³txa² sa²yo²we¹jah¹lo²sa¹wi¹.
 Yxah³lxi¹nha²kxai³.
 — A³po²lah³lai²na² wān³txa² sa²yo²we¹jah¹lo²sa¹wi¹. Yxah³lxi¹nha²kxai³.
 — Txai²kxai³ Pe²jah³lai²na² wān³txa² sa²yo²we¹jah¹lo²sa¹wi¹.

Yxah³lxi¹nha²kxai³.
 — Yxān¹ta¹ txai²li² Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa² sa²yo²we¹jah¹lo²sa¹wi¹.
 Yxah³lxi¹nha²kxai³ yah³lxi³ta¹hi¹nhē¹la². Yau³xā³lxa²txi³
 e³xai³yah³lxi³ta¹hi¹nhē¹la². 13 Nxe³yah³lxi¹nha²kxai³ Kris²tu³jah¹la²kxai³lu²
 Ī³hait2ta³lxi²xai³hī³te¹la¹xa³? Pau²lah³lo¹na² sa²kxai³lu²
 Ī³hxi²kī¹la³kxi²nū¹nx2tain¹te¹la¹xā³? Pau²lah³la² i³lxa² yo²i²yah³lxi¹nha²kxai³
 Ī³yau³xa² ū³hū¹kxi²sa²sai¹nx2tain¹thai¹la²? Hai³txi³ti³he¹nx2nxa³wa².
 14 Ī³yau³xa² ū³hū¹kxi²sa²sai¹nx2ti³xa³ta¹ti²tu³wa². Yxān¹ta¹ Kris³po²ah³la²
 so¹lxi³ Kai²ah³la² so¹lxi³ tē³sxā³ ū³hū¹kxi²sa²sai¹ai¹na¹ta¹ti²tu³wa².
 Nxe³na¹jut3su² Txa²wā³sū³na² sa²nēn¹kxi²na¹wa². 15 Nxe³ha²kxai³ hxi²kan¹txi³
 e³yah²lxa³lxa². E³yah²lxan³te³nah¹lxi¹.
 — Pau²lah³lai²na² a²i³lxa²yo²i²a¹ha²kxai³ Ī³yau³xa² ū³hū¹kxi²sa²sai¹sa³na²hē³li¹.
 Yah³lxin¹jau³su², hxi²kan¹txi³ e³yah²lxan³tho³la². 16 Jā¹nxa¹jut3su²
 Es²te²fa³na²sa³h³la² nū³ka³txa²tē³sxā³ Ī³yau³xa² ū³hū¹kxi²sa²sai¹ain¹nū³na¹ta¹ti²tu³wa².
 A²nū²a² ā³xa² ū³hū¹kxi²sa²sai¹nū³na¹te²ta²hē³ku² nxa¹nha²wa². Yxān¹ta¹
 hāix1te²sī³lxi³nha³la². Te²na² so¹lxin³na³la². 17 A²nū²a² tē³sxā³ Ī³yau³xa²
 ū³hū¹kxi²sa²sai¹si¹sain¹jau³su² Ī³sa²si¹hā³sai¹nxa³hē³la². Yxān¹ta¹ Txa²wā³sū³na²
 wān³txa² wi¹jau³xa² Ī³yau¹ū³nx2ti³si¹sain¹jau³su² Ī³sa²si¹hā³sain¹na²hē³la².
 A²nū²a² a²hoh³lxi³su² jau³khai³xa² e³nxa³hē³la². Kris²tu³jah¹la²
 ya³lu²kxi³nē³jau³xai³tā² hi³sa³ka³txa² Ī³hxi²kī¹la³kxain¹ju³ta² so¹lxi³
 e³a¹ta¹ti²tu³wa². Nxe³yān¹ta¹ Je³su²jah³la² ya³lu²kxi²nē³jau³xai³tā²
 e³nxa³ke³la³te²kxai³ kwa²toh³lxi³jau³su² hū³nx2na³la².

Txa²wā³sū³na² wān³txa² wā³nxī¹ni² a²hoh³lxi³si² nxe³jau³su²

18 Nxe³yān¹ta¹ Kris²tu³jah¹la² ya³lu²kxi²nē³ju³ta² hi³sa³ka³txa²
 Ī³hxi²kī¹la³kxain¹ju³ta² nxe³jau³xai²na² te³nai¹nxa³te²na² yū²na³la². Ā³la²
 a²ē¹nāu³ai²na² ya³lu²ju³ta³nū²a² ā³la² yū²na³la², Kris²tu³jah¹lai²na²
 wān³txa² yo²i²ai¹nxa³ha²kxai³la². Nxe³yān¹ta¹ txa²wā³kī³na¹xai²na²
 kwa²toh³lxi³jau³sxa³wa². Nxe³nxa²ha¹te¹ Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa²
 yo²i²kī³sa²kxai³ txa²wā³ē¹nāu³ai²na² ka³te³na² wi¹tāu³a¹ ā²la² ū³hū¹nē³na³la².
 Wān³txa² wā³nxīn¹jau³su² na³la². 19 Kxā³kxai³ Txa²wā³sū³na² ū³wha²li¹jau³su²
 nxe³te³nah¹lxi¹.
 — A²nū²a² a²hoh³lxi³si²ju³khai³xa² ā³na¹a¹tu¹wi¹. Te²yā¹nxe³sxā³ a²nū²a²
 wain³txi³wā²nxū¹hain³nhain¹ju³khai³xa² ā³na¹nū³na¹tu¹wi¹.
 Nxe³ta¹hxai²hē¹la². Je³su² Kris²tu³jah¹la² ya³lu²kxi²nū¹nhē³ju³ta²
 te³nai¹nxa³ha²kxai³ nxe² ū³wha²li¹ta¹hxai²hē¹la².
 20 Jā¹nxe³ju³kxai³lu² a²nū²a² wān³txa² a²hoh³lxi³su² te²na² kī²nxa³ha²kxai³
 ha³teh³nxā³nxa² ū³wha²li¹txā³nxai³tā² Ī³yau¹ū³te²su² te²na² kī²nxa³ha²kxai³

a²nū²a² a²hoh³lxi³su² ha²kxai³ i³ye³i³yi²lhon¹ta³kxi²nyhu¹te²su² te²na² kâi²nx³a³ha²kxai³ nxe²na³la². Txa²wā¹sū³na² yen³nāu³a¹:

— Kwa²toh³lxi³jau³xai²la¹wi¹, yuh³xai²nān¹jau³xa²su¹. Txa²wā¹sū³na² nxēn³ta²wa².

21 Nxe³ha²kxai³ yuh³xai²nān¹te²a² a²hoh³lxi³su² ju³ta² so¹lxi³ yū³kxai²nān²tu³ hxi²kan¹txi³ Txa²wā¹sū³na² i²hī³ki³sxa³wa². Nxe³yān¹ta¹ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² yxo²i²te²su² te²a² so¹lxi³ a²ē¹na² sa²hau³ko³tain¹na³la². Txa²wā¹sū³na² wān³txa² i³yau¹ū³sī¹na¹jau³xa² a²nū²a² ā³xa² kwa²toh³lxi³jau³hū³ye²kxan²ti³ a²ē¹na² sa²hau³ko³tū¹nhē³jau³xai²la¹wa². Nxe³ju³ta² so¹lxi³ Txa²wā¹sū³na² ten³te²ju³hē³la². 22 Jā¹nxe³sxā³ Ju³te²an¹te²su² te²a² sa²kxai³lu² wā³nxīn¹sxā³ kâi³ju³ta² so¹lxi³ te³nai¹nha²kxai³ Kre²ka² nū³ka³txe²nān¹te²su² te²a² sa²kxai³lu² a²hoh³lxi³sa²ju³ta² so¹lxi³ te³nai¹nha²kxai³ nxain¹na³la². 23 Nxain¹kxan²ti³ Je³su² Kris²tu³jah¹lo²su² te²kxai³lu² hi³sa³ka³txa² i³hxi²kī¹la³kxain¹sxā³ ya³lu²kxi²nē³tai¹ti²tu³wa². Nxe³jau³xai²na² so¹lxi³ i³yau¹ū³nx2ti³jah¹lo²sa¹wa². Jā¹nxe³jau³xai²na² Ju³te²an¹te²su² te²a² ain³kxi²nha²kxai²nān²tu³ i³xan³tai¹nha²kxai³ Ju³te²an¹te²sxa³te²a² ain³kxi²nha²kxai²nān²tu³ kwa²toh³lxi³jau³su² yai¹nha²kxai³ nxe³yain¹na³la². 24 Nxe³kxan²ti³ a²nū²a² i²li³te²su² te²a² Txa²wā¹sū³na² i²sxā³ i³so¹tu¹wa². Ju³te²an¹te²su² te²la³ ta³nx² Ju³te²an¹te²sxa³te²su² te²la³ ta³nx² Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² i²sxā³ i³so¹tu¹wa². Nxe³te²nān²tu³ Kris²tu³jah¹lo²su² te²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² a²wā³nxīn¹ye²kxe³la³ ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² a²hoh³lxi³ye²kxe³la³ ha²kxai³ nxe²na³la². Kris²tu³jah¹lo²su² na³la². 25 Nxe³sxā³ a²nū²a² yuh³xai²nān¹te²a² a²hoh³lxi³su² ju³ta² jū¹nxe² a²hoh³lxi³su² na³la². Nxe³yān¹ta¹ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² kwa²toh³lxi³jau³su² ki³lxo³yxah³lxin¹jau³xai²na² ā²la² ā³sen³sai¹sxā³ a²hoh³lxi³su² jau³xai²la¹wa². Te²yā¹nxe³sxā³ a²nū²a² a²nū³kxūn³ju³ta² jū¹nx² yū²na³la². Nxe³yān¹ta¹ Txa²wā¹sū³na² kū³we²ki²la² nū³kxū³nx³ki³lxo³xa³lhin¹kxan²ti³ ā²la² ā³sen³sai¹sxā³ nū³kxūn³khaix¹nx2na³la².

26 Txa²wā¹sū³tā³nāu³xā³i³. Ain³kxi²sah¹lxi³hē¹la². Txa²wā¹sū³na² i²sxā³ i³so¹nx2ti³hī¹nai¹tā² i²xi²nha¹jah³lxi³hē¹la². Nxe³hī¹nai¹tā² yuh³xai²nān¹te²a² a²hoh³lxi³su² te² i³nx² ka³lxa¹yah³lxa³nha²kxai³ hxi²kan¹khai¹nxe³te² i³nx² ka³lxa¹yah³lxa³nha²kxai³ a²nū²a² kâin² sa²nēn¹kxi¹nx2ti³xa³ha²kxai³ nxe³nx2ti³tai¹ti²tu³wa². 27 Te²yā¹nxe³sxā³ yuh³xai²nān¹te²a² a²hoh³lxi³su² te²a² kâin² yū³yah²lxa³lxa². Nxe³yah²lxan³kxan²ti³ Txa²wā¹sū³na² a²hoh³lxi³su² ju³ta² ne³ti³hi¹txa²lxi³ha²kxai³ ā³sen³sai¹ain¹yah³lxi¹lxa². Te²yā¹nxūn³sxā³ yuh³xai²nān¹te²a² a²nū³kxūn³ju³ta² kâin² yū³yah²lxa³lxa². Nxe³yah²lxan³kxan²ti³ Txa²wā¹sū³na² a²nū³kxūn³ju³ta² i³nū³kxūn³ti³nx2ti³ha²kxai³ ā³sen³sai¹ain¹yah³lxi¹lxa².

Nxe³yah³lxin¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² āu²lxa²to³tain¹yah³lxin¹tu¹wa². 28 A²nū²a² hxi²ka¹nx³jah¹lo²hū³jah¹la² Txa²wā¹sū³na² i²sxā³ i³so¹ain¹na²hē³la². Ko³te²hū³te²a² i²sxā³ i³so¹ain¹na²hē³la². Nxe³ha²kxai³ yuh³xai²nān¹te²su² te²a² kâin²ki³lxo³nha²ju³ta² ā³na¹la³kxi²nha²ti³hi¹tu¹wa². 29 Jā¹nxe³jut3su² ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² yen³nāu³a¹ hxi²kan¹txi³ yxo²kâin²txi³ e³te²sxa³yu²hē³la². 30 Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² ka³te²na² wi¹tāu³laj³ ū³hū¹nx2ti³na³la².

Nxe³sxā³ Je³su² Kris²tu³jah¹la² ā³nū²kxi²wxe³nū¹nx2ti³na³la². Kris²tu³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² txa²wā¹kī³na¹xai²na² a²hoh³lxi³su² nū¹nhē³na³la². Kris²tu³jah¹lo²kxai³lu² yxo²i²ki³sa²kxai³ Txa²wā¹sū³nu²su² te²kxai³lu² wain³te²lo²tē³na³la². Nxe³ha²kxai³ wi¹lhin¹sxā³ yxau²xai³ti³hi¹tē³na³la². Ko³nx³te³ti³ kâi³kī³kxa²

yo³ha² ā³wa²su¹kxi²nē³sxā³ yxau³ya³nhē³na³la². ³¹ Nxe³ju³tai²li² Txa²wā¹sū³na² ū³wha²li¹txā³nxai³tā² nxe³te³nah¹li¹:

— A²nū²a² ī²li³te²a² wā²nxū¹h yxo²kāin²e³kxai²nān²tu³ wai³nxax³wi¹. Yxān¹ta¹ Txa²wā¹sū³na² ī³hau³ko³tū¹nhē³ju³ta² so¹li³ yxo²kāin²e³kxai²nān²tu³ wain³na³li¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

2

Je³su²jah³la²ya³lu²kxi²nē³jau³su²

¹ Txa²wā³tā³nāu³xāi³. A²wi¹lhī¹nai³tā² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ī³yau¹ū³nx2ti³te³lhxā³ wxā³na¹hī¹nai³tā² wān³txa² wa³lxe³jau³su² e³kxi¹nx2ti³nxax³ha²kxai³ nxe³nx2ta¹tai²ti²tu³wa². ² Nxe³yān¹ta¹ Je³su² Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa² so¹li³ ī³yau¹ū³nx2ta¹ju³ta² ten³sa³hē¹la². Hī³sa³ka³txa² ī³hxi²kī¹la³kxai¹nha²kxai³ ya³lu²kxi²nē³ju³ta² so¹li³ ī³yau¹ū³nx2ta¹tai²ti²tu³wa². Yau³xā³xa² yxo²ha³kxai¹ nxe³wā²na³a¹tai²ti²tu³wa². ³ Nxe³nx2ta¹hī¹nai³tā² ya³lo³txi³na¹ju³ta² yū³sa²nxax³ha²kxai³ yuh³li³sa³sxā³ ka³ta³ta³sa³ha²kxai³ sa³tai²ti²tu³wa², Sū³na² wān³txai²na² wain³txi³ ī³yau¹ū³nx2ti³nxax³kxa²yan³txi³sa³. ⁴ Txa²wān³txa² e³kxi¹nx2ta¹jau³su² wa³lxe³txax³ha²kxai³ yuh³xai²nān¹te²a² a²hoh³li³su² jau³xa² e³kxi¹nx2ti³nxax³ha²kxai³ nxe²nx2ta¹tai²ti²tu³wa². Hāi¹sxā³ Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jah¹la² ī³hxi²kat¹sa²jau³su² wxi²kan¹txi³ ī³yau¹ū³nx2ta¹tai²ti²tu³wa². Nxe³nx2ta¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Kris²tu³jah¹la²kxai³ yxo²i²yah³lxin¹tai²ti²tu³wa². ⁵ Nxe³sxā³ yxo²i²yah³lxin¹ju³ta² hai³txi³ a²nū²a² a²hoh³li³su² khai³xan¹jau³xa² hxi²kan¹txi³ ā³nhxi²wxe³nūh¹ki³sxa³wa². Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wā³nxin¹jau³khai³xai²la²wa². Nxe³jau³xai²na² so¹li³ ā³nhxi²wxe³nūh¹ki³tā³la².

Txa²wā¹sū³na²wān³txa²a²hoh³li³su²jau³su²

⁶ Nxa²ha¹te¹ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ā³ne³wxe³te²su² te²a² kāi²non³te²na² so¹li³ wān³txa² a²hoh³li³su² jau³xa² ī³yau¹ū³ai¹na¹wa². Yuh³xai²nān¹te²a² a²hoh³li³su² jau³xa² e³nxax³ha²kxai³ yuh³xai²nān¹te²a² hxi²kan¹te²na² wān³txa² a²hoh³li³su² jau³xai²li² e³nxax³ha²kxai³ te²sa¹wa². A²nxe³jau³xai²na² yxo²ha³kxai¹ ye³jen¹na² ā³wa²sut¹sxā³ ne³ki³son³tu¹wa². ⁷ Txa²wā¹sū³na² a²hoh³li³su² jau³xa² so¹li³ e³a¹wa². A²nū²khai³xa² kō³nhain¹jau³sxa³wa². A²wi¹lhī¹nu¹tai²nān²tu³ txa²wā¹ha³lo²a² yū²nxax³hī¹nū¹tai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na² hī²sen³kxai³lu² a²ē¹nān¹jau³kxai³ e³te³nah¹li¹:

— A²nū²ai²na² sa²kxai³lu² Txa²ki³lha³lxa² yxo²i²te²na² sa²kxai³lu² wi¹lhī¹ti³hī¹tai¹na¹tū¹xā¹. Txa²ki³lha³lxa²na² sa²kxai³lu² ī³hxi²kī¹la³kxi²sxā³ su²lāh³ain¹tū¹xā¹. Nxain¹kxai²nān²tu³ kō³nxex³ti³ kāi³ain¹ju³ta² sa²wa²su¹kxai¹na¹tū¹xā¹. Txa²wē³sa² yā¹xain¹tū¹xā¹. Txa²wā¹sū³na² a²ē¹nān¹jau³kxai³lu² nxe³ta¹hxai²hē¹la². Nxe² kāi³jau³nū³a² Txa²wā¹sū³nu²kxai³lu² a³la³kxi²ta¹hxai²hē¹la². ⁸ Yuh³xai²nān¹te²a² a²hxi²kan¹ti³nāu³xai²na² Txa²wā¹sū³na² a²hoh³li³su² jau³xa² a³la³kxain¹jau³sxa³wa². A³la³kxain¹ke³la³te²kxai³ Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² Txa²wā¹sū³na² Tah²si²ha²kxai³ tē³sxā³ hī³sa³ka³txa² ī³hxi²kī¹la³kxai¹nhī³nx2nxa³wa². ⁹ Jā¹nxe³jut³su² Txa²wā¹sū³na² ū³wha²li¹txā³nxai³tān¹jau³xa² e³te³nah¹li¹:

— Txa²wā¹sū³na² a³li²ki³te²nāu³xai²na² Txa²wā¹sū³na² hxi²ki³kxai³lu² yen³kxa² wi¹te²a² āu¹la³kxi²nē³na²hē³li¹. A²nxe³te²na² txa²wā¹ye³na² ī²ki³sxa³ha²kxai³ txa²wā¹ne³nxē³na² ain³kxi²nha²ki³sxa³ha²kxai³

txa²wā¹ē¹nāu³a² a³la³kxi²kj³sxa³ha²kxai³ kj³sxa³ju³ta²la¹wi¹.
Wi¹ju³ta³nū³a² so¹lxi³ yū³nē³tu¹wi¹.

Nxe³ta¹hxai²ti³ai²ti²tu³wa².

10 Nxe³ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² wā²nxū^h1 au³txi³ e³kxi²nha²jau³khai³xa² i³yau¹ū¹nhē³na³la². Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² hi²sen³su² i³yau¹ū¹nhē³jah¹lai²la¹wa². A²hoh³lxi³su² khai¹jah¹lai²la¹wa². Txa²wā¹sū³na² kw³txi³ e³kxi²nha²jau³khai³xa² i³yau¹ū¹nhē³na³la². 11 Nxa²ha¹te¹ a²nū²a² ka³na³ka³na³te²a² wā²nxū^h1 e³kxi²nha²jau³xa² hxi²kan¹txi³ a²nū²a² ā³xa² e³kxi²nha²ye²nyhu¹in¹jau³xa² ain³kxi²nyhu¹ki³te²sxa³yu²hē³la². Wān³txa² wā²nxū^h1 e³kxi²nha²jah¹la² so¹lxi³ a³la³kxi²te²ju²hē³la². Te²yā¹nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² wā²nxū^h1 e³kxi²nha²jau³xa² a²nū²a² ā³xa² a³la³kxi²h³kj³sxa³wa². Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² so¹lxi³ Txa²wā¹sū³na² e³kxi²nha²jau³xa² a³la³kxi²h³nx2na³la². 12 Nxe³ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² A²yāu³ka³txi³khai³xa² nxū²kwai³yau³nē³ye²si¹jau³nū³su² ū³hū¹nē³na³hē³la². Hai³txi³ yuh³xan¹te²a² yāu³ka³txi³la³ kq³nxe³te²la³ ū³hū¹nē³jxa³hē³la². Yxān¹ta¹ Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³txa² i³sa²si¹hā³ū^h1nē³kxah³lai²na² ū³hū¹nē³na³hē³la². Nxe³lha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ā³ne³wxe³nū^h1kj³tā³la². Txa²wā¹sū³na² wi¹lhin¹sxā³ i³nē³jau³nū³su² ā³ne³wxe³nū^h1kj³tā³la².

13 Jā¹nxe³jau³su² wān³txai²li² i³yau¹ū³nx2ta¹jau³xai²na² Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² i³yau¹ū¹sa²jau³xa² so¹lxi³ i³yau¹ū¹nx2ta¹wa². Hai³txi³ a²nū²a² kw³a² a²hoh³lxi³su² kj³lxo³te²a² wān³txi³sxa³wa². Oh³nān¹jau³xa² so¹lxi³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² so¹lxi³ tē³sxā³ i³yau¹ū³nx2ta¹wa². 14 Yxān¹ta¹ a²nū²ai²li² Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² nxū²kwai³yau³nxa³jah¹la² sa²kxai³lu² hxi²kan¹txi³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ā³ne³wxe³te²sxa³yu²hē³la². Hāi¹nxe³sxā³:

— Kwa²toh³lxi³jau³syex¹inx2na³li¹. Nxe³nyhu¹te²ju²hē³la². Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³txai²na² nxū²kwai³yau³jah¹la² so¹lxi³ oh³xai²nān¹jau³xa² a³la³kxi²te²ju²hē³la². 15 Nxe³yān¹ta¹ Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² nxū²kwai³yau³jah¹la² sa²kxai³lu² i²li³ju³ta² wi¹tā³nxa² wi¹lxa³tā³nxa² a³ya³txi²te²ju²hē³la². Yxān¹ta¹ yuh³xai²nān¹jau³xa² so¹lxi³ ain³kxi²jah¹la² sa²kxai³lu² ha³lo²a² wi¹tā³nxa² wi¹lxa³tā³nxa² hxi²kan¹txi³ a³ya³txi²te²sxa³yu²hē³la². 16 Nxe³jau³xai²li² Txa²wā¹sū³na² ū³wha²li¹txā³nxai³tān¹jau³xa² e³te³nah¹li¹:

— Txa²wā¹sū³na² wā²nxū^h1 e³kxi²nha²jau³xa² a³la³kxi²nū¹te²la³ yū³kj³te²sxa³yu²hē³li¹. A²nū²a² Txa²wā¹sū³na² i³tih³nxe³kj³ju³ta² yū³te²sxa³yu²hē³li¹.

Nxe³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³yān¹ta¹ wā²nxū^h1 Kris²tu³jah¹lai²na² ain³nha²jau³xa² so¹lxi³ ū³hū¹nē³na³la².

3

Txa²wā¹sū³na² wa³ka³la² kāi³kj³tā³la².

1 Txa²wā¹tā³nāu³xai³. Ain³kxi²sah¹lxi³hē¹la². Wē³ha³lxa² yā¹yah³lxi¹lxa². Je³su²jah³lai²na² wān³txa² kwēn¹ta² yxo²i² ā³si³wxe³jah¹la² yā¹yah³lxi¹lxa². Yuh³xai²nān¹ta² wān³txa² so¹lxi³ ain³kxi²yah³lxi¹lxa². Wxa²e¹nāu³ai²na² hxi²kan¹yah³lxa³nha²kxai³ hxi²kan¹txi³ wān³txa² hxi²kan¹jau³la³ i³yau¹ū¹nx2ti²nxa³hē³la². 2 Wē³sai²na² a²su³su³yau³xa² so¹lxi³ i³te²ju²hē³la². Yain³txi³khai³xa² hxi²kan¹txi³ i³yain³te²sxa³yu²hē³la². Jā¹nxe³jut3sū³nxe²yah³lxi¹lxa². Txa²wā¹sū³na² wān³txa² kwēn¹ta²na¹ yxo²i² ā³si³wxe³te²yā¹yah³lxi¹lxa². Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wxi²kan¹jau³khai³xa²

hxi²kan¹txi³ ā³ne³wxē³yah¹lxa¹lxa². 3 Yuh³xai²nān¹jah¹la² yā¹nxe²
yxau³yah³lxi¹lxa². Wxa²nū³k³a³txi³ i³nxai²na² i³ka³tā³nxe³nyhu¹ah³lxi¹nha²kxai³
kwa² wān³txa² i³ye³sxā³ i³yi²yi²lhon¹ta³kxa¹ah³lxi¹nha²kxai³
nxe³yah³lxi¹ta¹hi¹nhē¹la². Nxe³yah³lxi¹nha²kxai³ yuh³xai²nān¹jah¹la²
yā¹yxah³lxi¹lxa². Yuh³xai²nān¹jah¹la² yā¹nxe² kāi³yah³lxi¹lxa².

4 Wxa²nū³k³a³txai²na² i²li³te²a² e³lah³lxin¹te³nah¹lxi¹:
— Pau²lah³lai²na² wān³txa² so¹lxi³ sa²yxo²we¹jah¹lo²sa¹wi¹. Nxe² e³i², āh¹
i²li³te²a² e³lah³lxin¹te³nah¹lxi¹:

— Txai²li² A³po²lah³lai²na² wān³txa² so¹lxi³ sa²yxo²we¹jah¹lo²sa¹wi¹. Nxe² e³i²,
nxe³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ yuh³xai²nān¹jah¹la² yā¹nxe² kāi³yah³lxi³h³nxa¹lxa².

5 Nxe³ha²kxai³ A³po²lah³lai²li² hxi²kan¹jah¹lo²sxa³wa². Te²yā¹nxe³sxā³
txai²li² Pau²lah³lo²na¹xai²li² hxi²kan¹jah¹lo²su²nū³nxa³wa². Hāi¹sxā³
Txa²wā¹sū³na² a²sa³wi³ha³lxi³su² sī¹na¹wa². Txa²wā¹sū³na² wān³txa²
i³yau¹ū¹nx2ti³sī¹na¹ha²kxai³ yxo²i² ā³si³wxē³yah³lxin¹tai¹ti²tu³wa².
Txa²wā¹sū³nai²li²i³kwa³na³sa²sī¹nha²kxai³ ju¹tai²li²i³yau¹ū²xai³nxa²lxi³sī¹na¹wa².

6 Hai³sxa²na² wa³kon³ki³ju³ta² yā¹nx2na³la². Hai³sxa²na² ū³wh¹i¹ki³jut3sū³nxe²
Txa²wā¹sū³na² wān³txa² i³ti³h³nxe³nx2ta¹tai¹ti²tu³wa². Yain³ta³ne³kxa²
i³yau³xa² ū³whā³kxi³ki³jut3sū³nxe² A³po²lah³lai²kxai³ Txa²wā¹sū³na²
wān³txa² i³yau¹ū¹nx2ti³ta¹hē¹la². Nxe³nx2ti³ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na²
hi²sen³kxai³lu² yain³ta³ne³kxai²na² i³wi¹we¹kxa² yā¹nxe² a²nū² i³nxai²na²
yxo²i²sī¹nx2ti³na³la².

7 Nxe³yān¹ta¹ ki¹ai²na² ū³wh¹i¹jah¹lai²li² hai³txi³
hxi²kan¹jah¹lo²sxa³ha²kxai³ ka³lū³ju³ta³nū³a² i³yau³xa² ū³whā³kxi²jah¹lai²li²
hai³txi³ hxi²kan¹jah¹lo²sxa³ha²kxai³ nxe³te²ju²hē³la². Nxe³yān¹ta¹
Txa²wā¹sū³nai²na² so¹lxi³ yain³ta³ki³ai²na² ka³lū³ti³hi¹tha²kxai³
wi¹wen¹ti³hit1tha²kxai³ nxe³te²ju²hē³la². Nxe³jah¹la² so¹lxi³

hxi²kan¹sa²sai¹jah¹lai²la¹wa². 8 Nxe³ha²kxai³ ū³wh¹i¹kxi²jah¹lo²su²
ta³nxa² i³yau³xa² ū³whā³kxi²jah¹lo²su² ta³nxa² ā³sen³sai¹nyhu¹ki³ju³ta³la³
yū³ai¹nxa³wa². A²hxi²kan¹ju³ta² hau³kon³yah³na³la². Wi¹kāi³xa²
ai³ya³ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² ū³yho³hxi²te²ju²hē³la².

9 Jā¹nxe³nha¹ha²kxai³
Txa²wā¹sū³na² wa³ka³li³lot3sa²tū³k³a³txi³si²nha¹wa². Nxe³ha²kxai³
wxāi²na² Txa²wā¹sū³na² hai³sxa² yā¹xah³lxi¹lxa². Nxe³nx2ta¹ti²tu³wa².
Te²yā¹nxe³nū³sxā³ Txa²wā¹sū³na² sxi²ha² yā¹yxah³lxi³nū³ni¹lxa².

10 Sxi²ha²
txah³lxa³kxa² au³txi³ ā³katita³ka³ta³nū³su² ū³wha¹kxi²ju³ta²yā¹nxe²na³la²,
Kris²tu³jah¹la²sa². Au³txi³ ā³ka³ti³si¹hin¹jau³su² ū³si³ya³ki³kxai²nān²tu³
sxi²ha² hai³txi³ ā³ya³hxi²sxā³ ā³kho³te²sxa³yu²hē³la². Jā¹nxe³jut3sū³nxe²
khāuh³lxa³txon³nyhah¹lxin¹kxa²yan³txi³su² Kris²tu³jah¹lai²na²

wān³txa² yxo²i²ah³lxi³si¹nx2ta¹jau³su² i³yau¹ū¹nx2ti³to³ha¹tai¹ti²tu³wa².
Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² yxo²i²xa³te²nāu³xa² i³yau¹ū³si¹hai¹na¹jau³su²
i³hxi²kat1sain¹na²hē³la². Jā¹nxe³kxe³su² Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txan²tu³
i³hen³txi³ki³kxe³su² sxi²ha² au³txi³nāu³xa² yā¹nx2na³la². Txai²yā¹nxe³sxā³
a²nū²a² ā³xa² wi¹lī³sxa³kat3sū³na³la². A²nxe³te²na² sxi²ha² txon³tū³k³a³txa²
yā¹nxain¹na³la². Wain³txi³ i³ti³h³nxe³txai¹lxa².

11 Jā¹nxe³ju³kxai³lu²
Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² Je³su² Kris²tu³jah¹la² i³sa²si¹hā³ū¹nhē³na²hē³la².
i³sa²si¹hā³sxā³ i³ye³kxi²nē³te³nah¹lxi¹:

— Txa²ki³lha³lxa² so¹lxi³ yxo²i²sa²tē³jah¹lxi³hē¹li¹. A²nū²a² ā³xai²na²
yxo²i²ah³lxi³txa³hē¹li¹. Nxe³nē³lain¹na²hē³la². A²nxe³jah¹la² sxi²ha²
txah³lxa³ki³a² au³txi³ ū³si³ya³kxi²ki³ka³ta² yā¹nxe² Txa²wā¹sū³na² A²ki³lha³lxa²

— Txa²ki³lha³lxa² so¹lxi³ yxo²i²sa²tē³jah¹lxi³hē¹li¹. A²nū²a² ā³xai²na²
yxo²i²ah³lxi³txa³hē¹li¹. Nxe³nē³lain¹na²hē³la². A²nxe³jah¹la² sxi²ha²
txah³lxa³ki³a² au³txi³ ū³si³ya³kxi²ki³ka³ta² yā¹nxe² Txa²wā¹sū³na² A²ki³lha³lxa²

ũ³whxe³ũ¹nhẽ³na²hẽ³la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lu² yxo²i²ki³kxai²nãn²tu³en²nẽ³nxa³lho³la². ¹² Nxe³tũ³ka³txai²na² sxi²ha² ton³tũ³ka³txa² yã¹nxain¹na³la². Jã¹nxe³nũ²la² a²nũ²a² i²li³te²a² ou²ro²ki³su² ta³nxa² pra²ta²ki³su² ta³nxa²txah³lxa³kxa² a³li²ki³a² i²li³ki³su² ta³nxa² nxe³ki³a² tẽ³sxã³ sxi²ha²wi¹thĩ³na² txo³nai¹nhĩ³nx2na³la². A²nxe³thĩ³nai²na² wãn²ju³ta³la³yũ³hĩ³nx2nxa³wa². Jã¹nxe³jut3sũ³nxe² i³tih³nxe³nx2ti³tũ³ka³txa²kxai³wain³jau³su² i³tih³nxe³nx2ti³kxai²nãn²tu³ sxi²ha² wã²nxa³thĩ³na²ton³tũ³ka³txa² yã¹nxain¹na³la². Te²yã¹nxũ³jut3su² a²nũ²a² ã³xa²hi³sa³kat3su² ta³nxa² wai³nhxãn³sxu² ta³nxa² si³sa³nxãn³su² ta³nxa²nxe³sxã³ tẽ³nũ²la² sxi²ha² txo³nai¹nhĩ³nx2na³la². A²nxe³thĩ³nai²na²wãn²ju³ta² yũ³hĩ³nx2na³la². Jã¹nxe³jut3sũ³nxe² i³tih³nxe³nx2ti³tũ³ka³txa²wai³nxa³jau³su² i³tih³nxe³nx2ti³kxai²nãn²tu³ sxi²ha² wãn²thĩ³na² ton³tũ³ka³txa²yã¹nxai¹nhĩ³nx2na³la². ¹³ Nxain¹kxai²nãn²tu³ kxã³non³tãu³a¹ Kris²tu³jah¹la²a³ka³nxĩ²sxã³ wxã³tãu³a¹ txa²wã¹wa³ka³li³yu³ta² i²te³lhxã³ wxã³tãu³a¹kãĩ³ki³ju³ta² i²nẽ³lain¹tu¹wa². Kãĩ³ki³ju³ta² wi¹ta³nxa² wi¹lxa³ta³nxa² e³lxa¹i²nẽ³lain¹tu¹wa². I²nẽ³lhxã³ a³ya³txi²sxã³ i³yĩ¹li²nẽ³tu¹wa². I³yĩ¹li²nẽ³ju³ta²ha³nxe²a² yã¹nxe³hĩ³nx2na³la². Kãĩ³ki³ju³ta² ha³nxe²a² yan³sxã³ wãn²ki³kxa²yã¹nxe³sxã³ Kris²tu³jah¹lai²na² i²nẽ³lhãn²sxã³ i³yĩ¹li²nẽ³lain¹tu¹wa². ¹⁴ A²nxe³jah¹la² sxi²ha² txon³thĩ³na² wã²na³kxi²ti³hi¹txa³jah¹lo²su² kxai²nãn²tu³wi¹wi¹nxe² ũ³yho³hi²nyhain¹tu¹wa². ¹⁵ Nxe³yãn¹ta¹ sxi²ha² ũ³txo³nain¹ju³ta²wã²nhxan³kxai²nãn²tu³ ũ³yho³hi²kxe³nũ³a² tĩ¹kxi²hĩ³nx2na³la². Nxe³ha²kxai³sxi²ha² ũ³ton³jah¹la² sa²kxi³lu² ha³nxe²a² wãn²kxi²kxai²nãn²tu³ a²nũ²a²so¹li³ i³h³hĩ³nx2na³la². Nxe³kxa² yã¹nxe² Txa²wã¹sũ³na² wa³ka³li³yu³ta²wi¹kãĩ³xa³te²su² te²a²a²yo³ha²yũ³hĩ³nx2na³wa². ¹⁶ Nxe³yãn¹ta¹ wxa²nũ³ka³txi³i³nxai²na² Je³su²jah¹lai²na² wãn³txa² yxo²i²yah³lxin¹te² i³nxai²na² Txa²wã¹sũ³na²sxi²ha² yã¹xah³li¹lxa². Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³txa² nxu²kwaĩ³yxau³nx2ti³na³la². ¹⁷ Jã¹nxe³jut3su² Txa²wã¹sũ³na² sxi²ha² yxo²ha³kxa¹ wi¹lhin¹khai¹nx2na³la². Wxa²nũ³ka³txi³ i³nxai²na² Txa²wã¹sũ³na² sxi²su² yã¹xah³li¹lxa². Nxe³ha²kxai³Txa²wã¹sũ³na² sxi²ha² sa²nai¹te³lhxã³ a²nũ²a² nxe³ke³la³te²kxai³ a²nxe³te²a²sa²kxi³lu² Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³su² ko³nxe³ti³ i³yĩ¹li²tu¹wa².

¹⁸ Nxa²ha¹te¹ wxa²ẽ¹nãu³ai²na² i³ki³ha¹kxi²nha²yah³li³txa³hẽ¹la². Wxa²nũ³ka³txi³ i³nxai²na² wãn³txi³kai³lu¹, e³yah³lxin¹te³nah¹li¹:

— Txaĩ²na² a²nũ²a² a²hoh³li³sa²ju³ta² yũ³na¹nha¹. Nxa¹ha²kxai³a²hoh³li³sa¹nha¹. Wxa²ẽ¹nãn¹jau³xa² yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ hai³txi³a²hoh³li³syah¹li³hĩ³nx2na³lxa². Oh³xai²nãn¹ta² a²hoh³li³su² jah¹la² so¹li³a²hoh³li³khai³lxa³hĩ³nx2na³la².

— Nxe³jau³xai²na² kwa²toh³li³jau³xai²la¹wi¹. Yuh³xai²nãn¹te²su² te²a²nxe³nx2tai¹nha³ta²wa². ¹⁹ Nxe³sxã³ yuh³xai²nãn¹te²a² a²hoh³li³su² jau³xai²na²sa²kxi³lu² Txa²wã¹sũ³na² ye³i²tãu³a² kwa²toh³li³jau³su² na³la². Nxe³sxã³Txa²wã¹sũ³na² ũ³wha²li¹txã³nxai²tãn¹jau³xa² e³te³nah¹li¹:

— Yuh³xai²nãn¹te²a² a²hoh³li³su² te²su² te²a² ku³kuh³nxe² e³te²ju²hẽ³li¹. Nxe³te²na² Txa²wã¹sũ³nu²su² hi²sen³su² kwa²to³toh³li³jau³xai²la¹wi¹. Nxe²i³yĩ¹li²jah¹lai²la¹wi¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². ²⁰ Te²yã¹nxe³te³nah¹li¹:

— Yuh³xai²nãn¹te²a² a²hoh³li³su² ju³ta² hai³txi³ wã³nxĩ¹te²sxa³yu²hẽ³li¹. Kwa²hãĩ¹nxe²toh³li³jut3su² te²ju²hẽ³li¹. Txa²wã¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lai²na²so¹li³ ju¹taĩ²li² wi¹la³la³kxi²te²ju²hẽ³li¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². ²¹ Nxe³ha²kxai³yuh³xai²nãn¹te²a² a²hoh³li³su² jah¹la² ã³si³te³kxi²te² i³nxai²na²

yxo²kāin²txi³ āu²la²ti³ e³yah³lxi³txa³hē¹la². Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu²
 yen³kxa² yxo²ha³kxa¹ ū³hū¹nē³kxai²la¹wa². 22 Pau²lah³lo²na¹xai²na²,
 A³po²lah³la², Pe²jah³la², nxe³sīn¹sxā³ hxi²nū¹nxa²lxi³si¹sa²sīn¹jau³su²
 Txa²wā¹sū³na² ū³hū¹nxa²sah¹lxi³sīn¹na³la². Wi¹lhin¹nxa²lxi³si¹sīn¹jau³su²
 Txa²wā¹sū³nu²su² te²kxai³lu² txa²wā¹ha³lo²a² ū³hū¹nxa²lxi³na³la².
 Ka³te³na² wi¹tāu³a² ū³hū¹nxa²lxi³na³la². Ya³lu²yah³lxi³n¹kxan²ti³
 wi¹lha²hau³ko³ti³hū¹nxa²lxi³tu¹wa². Yen³kxa² tau³ton³kxi¹nx2ti³kxa²
 Txa²wā¹sū³nu²su² te²kxai³lu² ū³hū¹nxa²lxi³tu¹wa². Ha³lo²a² hāi¹nxe³ti³xa¹
 ū³hū¹nxa²lxi³tu¹wa². 23 Nxe³nxa²ha¹te¹ Kris²tu³jah¹lai²na² sa²kxai³lu²
 Wxa²hxi²kan¹txa² Si³yxau³jah¹lai²la¹wa². Jā¹nxūn³sxā³ Kris²tu³jah¹lai²na²
 sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² Ta²hai²la¹wa².

4

Kris²tu³jah¹la² ī³sa²si¹hā³sa²sīn¹jau³su².

1 A³po²lah³la² txai²na² nxe³sxā³ Kris²tu³jah¹la² ī³sa²si¹hā³sa²sīn¹na²hē³la².
 Txa²wā¹sū³na² wān³txu¹tai²na² hāi³jau³xu¹tai²na² ī³yau¹u³sain¹sīn¹jau³xa²
 ī³hen³txi³jah¹lo²su² sī¹na¹wa². 2 Nxe³na¹kxa²yā¹nxe³te²he³la³kxi³ ī³nxai²na²
 sa²kxai³lu²:

— Txa²wā¹sū³na² wān³txa² a²yxo²ha³kxa¹ sa²wai³wait3sxā³
 wi¹kāi³xa²xai³txai¹lxi¹. Nxe³te²ju²hē³la². 3 Jā¹nxa¹jut3su² a²nū²ai²li² ī²sa²sxā³
 ī³yī¹li²sa²ju³ta³nū³a² hxi²waun³txin²nxa³lho³la². Wxāi²la³ tā³nxa² a²nū²a²
 hxi²kan¹te²la³ tā³nxa² ī³yī¹li²sa²ju³ta³nū³a² hxi²waun³txin²nxa³lho³la².
 Kāi³a¹ju³khai³su² kxan²ti³ ī²nha²sxā³ ī³yī¹li²nha²ye²sa²nxa³lho³la².
 4 Txa²ē¹nāu³ai²na² kō³nxe³ti³ kāi³a¹ju³ta² txai²na² ī²nha²nxa³nha²wa².
 Wā²nxū²hū¹lxi³txi³ wi¹lhin¹ti³hi¹nha²ju³ta³la³ te²txā³wa². Txa²wā¹hxi²kan¹ta²
 Si³yxau³jah¹lai²na² so¹lxi³ ī²sa²sxā³ ī³yī¹li²sa²ju³ta³nū³su² hxi²ka¹nhj³nx2na³la².
 5 Jā¹nxe³sxā³ a²nū²ai²li² kō³nxe³ti³ ī²yī¹li²hain¹yah³lxi³txa³hē¹la². Ha³lo²a²
 ā³nhau³ko³txā³wa². Nxe³ta¹ Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lai²na²
 a³ka³nxī²ju³ta² wah³nxe³jah³lxi³hē¹la². A³ka³nxī²hī¹na¹ a²nū²a² hāi³jau³xa²
 a²ē¹na² āu³txi³ hāi³jau³xa² yxo²ha³kxa¹ ī³yau¹ū¹nhē³tu¹wa². A²ē¹na² kō³nxe³ti³
 kāi³so¹nhain¹ju³ta² yxo²ha³kxa¹ ī³ko²ko²txa²ne¹nhē³tu¹wa². Jā¹nxe³sxā³
 Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² a²nū²ki³na¹xai²na² sa²nēn¹kxi²xai³nē³tu¹wa².

6 Txa²wā¹tā³nāu³xāi³. Wain³txi³ ī³yau¹ū¹nx2ta¹jau³su² txai²na²
 Pau²lah³lo²na¹xai²na² A³po²lah³lai²na² kāi³a¹jau³hū³jau³syē¹nx2ti³na³la².
 Wxa²hxi²kan¹jah¹lo²nāu³xa² txai²la³ tā³nxa² A³po²lah³lai²la³ tā³nxa²
 ī²li³te²a² hxi²kan¹te²su² te²la³ tā³nxa² ā³kāi³xai³ju³ta²na² so¹lxi³
 sa²nēn¹kxi²xai³txai¹yah³lxi³hē¹la². Nxe³yān¹ta¹ a²nū²a² ā³xa²
 ā³kāi³nūn³ju³ta²na² ā³kāi³so¹ain¹sxā³ sa²nēn¹kxain¹yah³lxi³txa³hē¹la². A²nū²a²
 ā³xa² ha³ya³kxa³lxi³su² hī¹ain¹jau³su² ī³kāu³kxain¹yah³lxi³txa³hē¹la². 7 Ī²h²te²a²
 hxi²ka²sa²sen³sai¹sxā³ hxi²kan¹te²lo³txa²lxi³te²la¹xā³? Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su²
 yen³kxa² yxo²ha³kxa¹ ū³hū¹nx2ti³xa³lhai¹la²? Nxe³ha²kxai³ Ī²nxe³kxa²yan³ti³ta³
 nūh¹ so¹kxi²ki³xo³nyhah¹lxi³te²la¹xā³? Yxo²kāin² e³yah³lxi³n¹kxan²ti³
 Txa²wā¹sū³na² hxi²ki³kxai³lu² yen³kxa² yxo²ha³kxa¹ ū³hū¹nx2ti³jah¹lai²la¹wa².

8 Nxe³sxā³ wxa²ē¹nān¹jau³kxai³lu¹:

— Yen³kxa² yxo²ha³kxa¹ yū³sī¹na¹xā¹. Yen³kxi³h³khai³1sī¹na¹xā¹. Ha³lo²a²
 wa³kxēn³sa²sī¹na¹xā¹. Yxān¹ta¹ wxa²nū³ka³txai²li² yah³lxi³sī¹nxā³xā¹.
 Yah³lxi³n¹jau³su² ya²la³tu³ ha³lo²a² wa³kxēn³ti³nāu³su² yah³lxi³n¹ke³la³te²kxai³

ha³lo²a² yxo²ha³kxa¹ hau³ko³ja³syah¹lxi³si¹hī³nx2na³la². Yxān¹ta¹
 yxah²lxa³lxa². 9 Je³su²jah³la² ī³kaix1so¹sain¹sīn¹nha²wa². Nxe³kxan²ti³
 ā³si³wxē³not3sa²sīn¹ta²nū³nha²wa². A²nū²a² su²lhā³tū³ka³txi³
 hū³sa²sīn¹nha²wa². Ī²sa²sān²sīn¹sxā³ ko³nxe³ti³ kâi³tū³ka³txa²
 yā¹nxa² su²lhā³te³lhxā³ sa²sīn¹ta²nū³nha²wa². Oh³xan¹tū³ka³txa² ī²i²,
 yuh³xan¹tū³ka³txa² ī²i², nxe³sain¹sīn¹nha²wa². 10 Nxe³ha²kxai³lu¹
 Kris²tu³jah¹la² wān³txa² sa²yxo²wet²ha²kxai³ kwa²toh³lxi³jau³su²
 e³e¹nx2ti³si¹na¹wa². Wxāi²na² Kris²tu³jah¹la² ā³nū²kxi¹nx2ti³ha²kxai³
 a²hoh³lxi³su² khai¹yxē²yah³lxi³nhi¹lxa². Hxi²tha²on³sa²sīn¹kxan²ti³
 nū³kxūn³khaix1ye²yah³lxi³nhi¹lxa². Ko³te³kxi²sain¹sīn¹kxan²ti³ wxāi²na²
 sa²nēn¹kxi¹nx2tain¹sīn¹na³la². 11 Ye³ka³lxa¹txi³ he³ja³lu²sa²to³sī¹nha²kxai³
 ya³lxu²ja³lu²sa²to³sī¹nha²kxai³ sa²sīn¹toh³na³la². Wān³txa²sa²to³sī¹nha²kxai³
 kâin² waix1sain¹to³sī¹nha²kxai³ nxe³sain¹te²sa²sī¹na¹wa². Hai³txi³
 txa²sxi²khai³lxa³ yū³sa²sī¹nxa³wa². 12 Txa²yain³txa² so¹kxi²te³lhxā³ kâin²
 wa³kon²nha¹wa². Yxo²xūn³txi³ ī³ye³kxi²sain¹sīn¹kxan²ti³ wi¹lhit1sxā³
 ī³yī¹li²hain¹nha¹wa². Nū³kxūn³txi³ khāuh³lxa³txi³sain¹sīn¹kxan²ti³
 ya³nān³ta³ki²la²sxā³ yxau²xai³si¹na¹wa². 13 Ko³te³kxi²sain¹sīn¹kxan²ti³ wān³txa²
 wi¹jau³xa² ī³wa²lū³xain¹nha¹wa². A²kuh³lxa³txi³su¹ syex1tain¹sīn¹na³la².
 Nxe³hī¹nān¹te²tū³ sxi²ha² a²nxa³ti³ju³ta² ha³lo²a² sa²tā³kxi²te²jai¹ti²tu³wa².
 Jā¹nxe³jut3sū³nxe² nxe³sain¹sīn¹na³la².

14 Jā¹nxa¹jau³su² ū³wha²li¹la³kxi¹nx2ti³si¹na¹tāu³a² āu²lxa²to³txa²lxa¹ju³ta²
 ten³sa²nxa³nha²wa². Hāi¹sxā³ txa²wē³ha³lxi³hū³nxe² a³lxi²na¹kxa² yā¹nxe³sxā³
 ī³tih³nxe³nx2ti³te³lhxā³ nxe³nx2ti³nha¹wa². 15 Ī³tih³nxe³nx2ti³jah¹la²nāu³xa²
 ka³lxa¹txi³ yū³yah³lxin¹kxan²ti³ a²wi³nu²khai³xa² ka³na³ka³nat3sxā³
 yū³nx2ti³hī³nx2na³la². A²nxe³te²a² wxa²wi³nu²khai³hū³na¹wa².
 Je³su²jah³lai²na² wān³txa² wi¹jau³xa² a²wi¹lhi¹na² ī³yau¹ū¹nx2ta¹tai¹ti²tu³wa².
 Nxe³nx2ta¹ha²kxai³ nxe³hī¹nān¹te²tū³ Kris²tu³jah¹la² ā³nū²kxi²sxā³
 yxau²xai³yah³lxi¹lxa². Jā¹nxe³nx2ta¹ha²kxai³ wxa²wi³nu²khai³hū³na¹wa².
 16 Nxe³na¹ha²kxai³ wi¹kāi³a¹kxa² yā¹nxe² kâi³jah³lxi³hē¹la². 17 Jā¹nxa¹jut3su²
 Ti³mo²jah³la² ī³sa²si¹hā³ūh¹nx2ta¹tu¹wa². A²kxā³nxa² Txa²wā¹hxi²kan¹ta²
 Si³yxau³jah¹lai²na² wān³txa² ī³tih³nxe³na¹ha²kxai³ yxo²i² ā³si³wxe³na²hē³la²
 Ti³mo²jah³la²sa³. Nxe³ha²kxai³ a³lxi²na¹wa². Txa²wē³sa² yā¹nx2na³la².
 Sa²wai³wait3sxā³ wi¹kāi³jah¹lai²la¹wa². A²nxe³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² Je³su²
 Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa² wain³txi³ sa²yxo²wet1sa²tē³si¹nx2ti³jau³su²
 ī³yau¹ū³nx2ti³tu¹wa². A²nxe³jau³xai²na² Je³su² Kris²tu³jah¹la² ka³te³na²
 wi¹tāu³su² ū³hū¹nx2ti³si¹jau³su² ī³yau¹ū³xi¹nx2ti³tu¹wa². Nxe³jau³jau³xai²na²
 Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²i²tū³ka³txi³nāu³xa² yxo²ha³kxa¹
 ī³yau¹ū³hain¹to³ha¹wa².

18 Yxān¹ta¹:

— Pau²lah³la² wā³li²nxa³lho³na¹. Wxa²nū³ka³txa² ha³tih³nū³ka³txa²
 wxa²e¹nāu³ai²na² e³kâi²non³sxā³ ī³ye³yah³lxi³ta¹hī¹nhē¹la².
 19 Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² a²ten³jau³su² kxai²nān²tū³ wa³su²txi³
 wā³li²na¹tu¹wa². Wā³li²na¹kxi¹nān³ti³ yxo²kâin²ne³te² ī³nxa² i²nxa²lxa¹tu¹wa².
 Wxa²wān³txa² ain³kxi¹nxa²lxa¹tu¹wa². Jā¹nxe² wā³nxīn¹sxā³ kâi³yah³lxin¹ju³ta²
 i²nxa²lxi³nū³na¹tu¹wa². 20 Txa²wā¹sū³na² wā³nxīn¹ta² Si³yxau³jah¹lai²la¹wa².
 Nxe³sxā³ Kris²tu³jah¹la² ā³nū²nxi²sxā³ yxau²xai³kī³kxai²nān²tū³:

— Txa²wā¹sũ³nu²su² Txa²hxi²kan¹jah¹lai²la¹wi¹. Nxe² e³kxi²ki³kxai²nān²tu³ ā³ya²la³la¹ Txa²wā¹sũ³na² wā³nxīn¹sxā³ ā³si³tē³kxi²nē³na³la². Yxān¹ta¹ Je³su²jah³la² ā³nũ²nxi²sxā³ yxau²xai³ki³sxa³kxai²nān²tu³.

— Txa²wā¹sũ³nu²su² Txa²hxi²kan¹jah¹lai²la¹wi¹. Nxe²e³kxi²ki³kxan²ti³ kwa² wān³txi³su² hũ³nx2na³la². 21 Nxe³ha²kxai³ ju¹tai²li² nũ¹hĩ²jah¹lxi³hē¹la². Wā³li²na¹tāu³a² ī³kwa¹kxi²sxā³ ī³wai³si¹nx2ta¹jau³su² tǎ³nxa² txa²ē¹nāu³ai²na² thāi³ti³la² a³lxi²si¹nx2ta¹jau³su² tǎ³nxa² nũ¹hĩ²jah¹lxi³hē¹la².

5

Yxo²tū³kǎ³txi³nāu³xai²na² kǒ³nxe³thin¹nain¹jau³su².

1 Nxa²ha¹te¹ wxa²nũ³kǎ³txi³ ī³nxa² kǒ³nxe³thin¹khaix1te²a² yũ³yah³lxi³ta¹hi¹lxa². Kǒ³nxe³khaix1ju¹tai²la¹wa². Hai³txi³ Ju³te²a² nũ³kǎ³txi³su² te²a² tǎ³nxa² Ju³te²a² nũ³kǎ³txi³sxa³te²su² te²a² tǎ³nxa² te²yā¹nxe² kǎi³ain¹te²sxa³yu²hē³la². Wxa²wī³na² sxe³xa³ka³lxi³khai³xa² tē³sxā³ so¹yah³lxi³ta¹hi¹nhē¹la². 2 Nxe³kxan²ti³nũ¹ yxo²kāin²e³yah³lxi³ta¹hi¹nhē¹la². Hai³txi³ ī³āin²ta³kxah¹lxi³ta¹hxā³nhē¹la². Jah¹lai²li² ī³sa²ha³lo²sa²tā³ah³lxi³ta¹hxā³nhē¹la². 3 Nxe³yān¹ta¹ txai²li² nxũ²kwa¹ye³lot3sxā³ yxaun²nxa³tai¹ti²tu³wa². Yxān¹ta¹ txa²ē¹nāu³ai²na² ī²nx2ta¹wa². Nxe³ha²kxai³ wxa²yen³nāu³a² yxau³na¹kxe³hũ³nxe² kǒ³nxe³ti³ ī³yī¹li²hai¹na¹wa². Kǒ³nxe³thin¹sxā³ kǎi³jah¹la² ā²la² kǒ³nxe³ti³ ī³yī¹li²hai¹na¹wa². Je³su²jah³la² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²su² ha²kxai³ ī³ye³kxi²sa²jau³xa² ī³ye³kxi¹nx2ta¹wa². 4 Nxe³ha²kxai³ ā³yā³nũ²kxi¹jxah³lxi³hē¹la². Ā³yā³nũ²kxah³lxin¹kxai²nān³tu³ txa²ē¹nāu³ai²na² ā³nũ²kxi¹nx2ti³nũ³na¹tu¹wa². Je³su²jah³la² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²su² ha²kxai³ a²wā³nxīn¹ju³khai³xa² ā³si³tē³kxi²nē³tu¹wa². 5 A²nxe³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² kǒ³nxe³thin¹sxā³ kǎi³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² ī³ye³kxi¹jah³lxi³hē¹la². ī³ye³kxah²lxin¹te³nah¹lxi¹:

— Kǒ³nxe³ti³ kǎi³i¹nhē³li¹. Sa³ta³na²jah¹la² a²wa³kxēn³syē¹txai¹li¹. Yah³lxin¹jau³su² ī³ye³kxi¹jah³lxi³hē¹la². Kǒ³nxe³ti³ kǎi³jah¹lo²kxai³lu² Txa²wā¹sũ³na² ā³yxo²o³tū¹si¹yhah³lxin¹jau³su² ī³ye³kxi¹jah³lxi³hē¹la². Nxe³kxai²nān²tu³ a²nũ²khai³xa² ā³kho³kxan²ti³ Je³su²jah³la² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² a³ka³nxi²sxā³ wxā³hī¹na¹ a²wi¹tāu³khai³xa² ā³wa²sut1sxā³ yxau³tu¹wa².

6 Jā¹nxe³jut3su² yxo²kāin²txi³ e³lah³lxin¹ju³ta² wai³nxa³wa². Te²yā¹nxe³jau³su² txa²wā¹yah³la²nāu³xa² e³lain¹te³nah¹lxi¹:

— Yain³tū³xa² ī³wa¹kxi²ki³a² jū¹nxa² so¹lxi³ ũ³sa²wi¹ki³kxai²nān²tu³ ye³jen¹na² tū¹xai²na² yxo²ha³kxa¹ ī³wat1te²ju²hē³li¹. Txa²wā¹yah³la²nāu³a² nē³lai¹nhxai²tai¹ti²tu³wa². 7 Nxe³ha²kxai³ kǒ³nxe³ti³ kǎi³ju³tai²tā² a²wī³na² sxe³xa² so¹kxi²ju³tai³ jā¹nx2na³la². Ī³wa¹kxi²ki³a² yā¹nx2na³la². Jā¹nxe³sxā³ kǒ³nxe³ti³ kǎi³ju³ta² ī³wa¹kxi²ki³hũ³nxe² ā³na¹jah¹lxi³hē¹la². Yxah³lxin¹kxai²nān²tu³ wxa²ē¹nāu³ai²na² ā³nhxan³ka²ti³nx2ti³hũ³nx2na³la². Nxe³sxā³ yain³tū³xa² tah²nũ²xa² yā¹yxah³lxi³hĩ³nxa¹lxa². Nxe³kxai²nān²tu³ kǒ³nxe³ti³ kǎi³ju³ta² ī³wa¹kxi²ki³hũ³nxe² yū³yah³lxi³hĩ³nx2nxa³lxa². A²kǎ³nxa² Txa²wā¹sũ³na² sa²kxai³lu² txa²wā¹yah³la²nāu³xu¹tai²na² e³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Wxa²kǒ³nxe³ti³ kǎi³yah³lxin¹ju³ta² yū³yah³lxi¹nha²kxai³ o³ve²a² wē³sa² tē³sxā³ su²lhā³jah¹lxi³hē¹li¹. Yah³lxin¹kxai²nān²tu³ kǒ³nxe³ti³ kǎi³yah³lxin¹ju³ta² ne³wā²na³kxi¹nx2ta¹tu¹wi¹. Nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Te²yā¹nxe³ju³kxai³lu²

Kris²tu³jah¹la² hi²sen³kxai³lu² o³ve²a² wē³sa² su²lhā³yah³lxin¹kxa² yā¹nx2na³la².
 Ā²la² ya³lu²kxi²nē³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². 8 Jā¹nxe³hī¹nān¹te²tu³ Kris²tu³jah¹la²
 ya³lu²kxi²nē³ju³ta² i²xi²kī³je³na² Pas²kwa² yain³txa² yain³kī³tu¹wa².
 Yain³kī³tāu³a¹ hai³txi³ i²wa¹lxki²ki³a² yain³kī³sxa³lho³la². Hāi¹sxā³
 yain³txa² tah²nū³xa² i²wa¹lxki²ki³la³ yū²nxa³tū³xa² so¹lxī³ yai³nhi³kī³tā³la².
 Jā¹nxe³kxe³hū³nxe² kō³nxe³ti³ kāi³kī³ju³ta¹na² a²nū²a² ā³xa² kō³nxe³ti³
 ain³kxain¹kī³ju³ta² ā³na¹kī³sa²kxai³ kō³nxe³ti³ kāi³kī³ju³ta² ā³na¹kī³sa²kxai³
 nxe³kī³tu¹wa². Nxe³sxā³wi¹lhin¹ju³ta² so¹lxī³ kāi³kī³sa²kxai³ ya²la³lyu³ta² so¹lxī³
 kāi³kī³sa²kxai³ nxe³kī³tu¹wa². Nxe³ju³ta² so¹lxī³ ten³ya³sah¹lxī³hē¹la².

9 Jā¹nxa¹ju³kxai³lu² wān³txa² ū³wha²li¹la³kxi¹nx2ta¹hī¹nai³tā²
 e³kxi¹nx2ta¹ta¹ti²tu³wa². A²nū²a² kō³nxe³thin¹te²a² ā³na¹sxā³
 a³li³si¹nxa²lxa¹jau³su² kwa³na³nx2ta¹ta¹ti²tu³wa². 10 Yxān¹ta¹ ha³lo²a²
 yuh³xai¹nān¹ta²ko³xai²na² hin¹yah³lxin¹tāu³a² a²nū²a² kō³nxe³ti³
 kāi³te²su² te²a² ha³ten¹jah³lxin¹ju³ta² ten³sa²nxa³nha²wa². A²nū²ā³xa²
 yen³kxa² yxo²kwain³jah¹lo²su² tā³nxa² a²nū²a² ā³xa² ā³ke³tū¹sxā³
 yen³kxa² so¹kxi²jah¹lo²su² tā³nxa² txah³lxa³kxa² Txa²wā¹sū³nu²su²
 ki³lxo³sxā³ ten³ju³ta³lot3jah¹lo²su² tā³nxa² nxe³ju³ta² kāi³sxā³
 ha³ten¹jah³lxin¹ju³ta² kwa³na³nxa²lxī³nxa³hē³la². Nxe³tū³kā³txa² yxo²ha³kxa¹
 ha³ten¹jah³lxin¹ke³la³te²kxai³ yuh³xai¹nān¹ta³ko³xa² a³li³yah²lxī³hī³nxa¹lxa².
 11 Nxe³yān¹ta¹ a²nū²a² nxe²e³kxi²te³nah¹lxī¹:

— Txa²li² Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²i²jah¹lo²sa¹wi¹. Nxe³jau³su²
 kō³nxe³thin¹sxā³ o²la³kxi²tā³nxa² a²nū²ā³xa² yen³kxa² kāin² yxo²kwain³tā³nxa²
 txah³lxa³kxai²li² tē³sxā³ txa²wā¹sū³nu²su² ki³lxo³sxā³ sa²yxo²we¹tā³nxa²
 a²nū²a² ā³xa² i²wa³ka³si³nyhu¹te²la³ tā³nxa² i²na²jau³xa² ūn³jau³xa² i²na²sxā³
 wen¹tā³nxa² a²nū²a² ā³xa² ā³xa² ā³ke³tū¹sxā³ yen³kxa² so¹kxi²tā³nxa² nxe³sxā³
 nxe³te²he³la³ka² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² yxo²i²te²a² so¹lxī³ a³li³si¹jah³lxī³hē¹la².
 i²yain³kxi²ti³hex1nyhu¹lxī³txa³hē¹la².

12-13 Nxe³na¹jut3su² a²nū²a² ā³xai²li² yxo²i²xa³te²a² kō³nxe³ti³
 i²yī¹li²hai¹na¹ju³ta² hxi²kan¹sa²nxa³nha²wa². Txa²wā¹sū³na²
 hi²sen³kxai³lu² kō³nxe³ti³ i²yī¹li²hain¹tu¹wa². Yxān¹ta¹ wxa²nū³kā³txi³
 i²nxai²na² Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²i²tū³kā³txi³ i²nxai² kō³nxe³ti³
 i²yī¹li²waun¹nyhu¹ah³lxī¹lxa². Nxe³yah³lxī¹nha²kxai³ a²nū²ai³ta³lxī³ kō³nxe³ti³
 kāi³jah¹lai¹ta³lxī³ ā³na¹sxā³ wxa²li³ti³hi¹jah¹lxī³hē¹la².

6

Yxo²i²tū³kā³txa² ā³nhe¹kxi²nyhu¹ain¹jau³su².

1 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²i²tū³kā³txi³ i²nxai²na²
 ā³nhe¹kxi²nyhu¹ah³lxin¹kxai²nān²tu³ Je³su²jah³lai²na² wān³txa²
 te³nai¹nxa³tū³kā³txa² a²hxi²kan¹jah¹la² i²hen³txain¹yah³lxī³txa³hē¹la².
 Txa²wā¹sū³na² sa³wi³ha³lxī³ i²nxai²na² wxa²hxi²kan¹jah¹la² so¹lxī³
 i²yau¹ū¹nha¹jah³lxī³hē¹la². 2 Nxe³ha²kxai³ kxān³ton³tāu³a¹ yan¹nāu³a¹
 Txa²wā¹sū³na² sa³wi³ha³lxī³ Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²i²tū³kā³txa²
 sa²kxai³lu² yuh³xai¹nān¹ta³ nū³kā³txi³nāu³xa² yxo²ha³kxa¹ kāi³ain¹ju³ta¹li²
 wi¹tā³nxa² kō³tā³nxa² a³ya³txi²yah³lxin¹tu¹wa². Nxe³ju³ta¹li²
 a³la³kxi²yah²lxan³ta²lu¹wa². Nxe³yah³lxī¹nha²kxai³ ha³lo²a² kāi²nxa³ju³ta²
 hxi²kan¹txi³ a³ya³tain¹yah³lxī³hī³nx2nxa³lxa². 3 Kxān³nāu³a¹ oh³xan¹tū³kā³txa²

kāi³ain¹ju³ta³nū³a² a³ya³txi²nū¹hain¹nūn³ki³tu¹wa². Nxe³ha²kxai³ hī¹na² yxau²xai³ki³ju³ta³na² kāi³ki³ju³ta² hxi²kan¹txi³ a³ya³txi²yah³lxi³hī³nxa¹lxa².
 4 Jā¹nxe³jut³su² Txa²wā¹sū³na² yxo²i²xa³tū³ka³txai²na² a²hxi²kan¹jah³la² yen³kxa² toh³lxa³ta² wān³txa² toh³lxa³ta² i³hau³ko³txa²lxi³si¹hah³lxin¹jau³su² i³ye³kxai¹yah³lxin¹kxai²nān²tu³ wai³nxa³wa². Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²i²sxā³ yxau²xai³tū³ka³txi³ i³nxa²na² a²hxi²kan¹te²su² te²a² so¹lxi³ i³hau³ko³txa²lxi³si¹hah³lxin¹jau³su² i³ye³kxain¹yah³lxi³hē¹la².
 5 Āu²lxa²tot³sah²lxin¹nha²wa². Wxa²nū³ka³txi³ i³nxa²na² a²hoh³lxi³su² jah¹lo²su² yū³nx2ti³xa³te²la¹xā³? Yen³kxa² toh³lxa³ta² wān³txa² toh³lxi³jau³xa² i³hau³ko³te²la³ yū³nx2ti³xa³te²la¹xā³? 6 Yū³te²jai¹ti²tu³wa². Nxe³kxan²ti³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ko³nxe²nxa³jah¹la² i³yau¹ū³hain¹yah³lxi¹nha²kxai³ yxān¹ta¹ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ain³kxi²jah¹la² i³yau¹ū³hain¹yah³lxi³nha²kxai³ nxe³yah³lxi³ta¹hi¹nhē¹la². Nxe³ju³ta³li² wai³nxa³wa².

7 Nxe³yah³lxi¹nha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ā³ne³wih¹nxa²lxi³xa³wa². Nxe³ha²kxai³ ko³nxe³ti³ kāi³nxa²lxain¹ju³ta³nū³a² tā³nxa² yen³kxa² kāi³kxi²nxa²lxain¹ju³ta³nū³a² tā³nxa² nxe³ju³ta² ko³nha²sxā³ en³yah³lxi³lxa², wi¹ju³ta² so¹lxi³ kāi³yah³lxin¹kxan²ti³na². Nxe³yān¹ta¹ ā³nhē²kxi²yah³lxi¹nha²kxai³ wxa²hxi²kan¹jah¹la² yen³nāu³a² i³ye³sxā³ i³yi²yi²lhon¹ta³kxi²nyhu¹ah³lxi³ta¹hi¹nhē¹la². 8 Yxān¹ta¹ ti³hex¹yah³lxi³lxa². Nxe³yah²lxan³kxa²ha³ti³xan²tu³ ko³nxe³ti³ o²la³kxi²nyhu¹i², yen³kxa² kāi³kxi²nyhu¹i² yxah³lxi³ta¹hi¹nhē¹la². Wxa²nū³ka³txi³su² kxan²ti³ nxe² kāi³nyhu¹yah³lxi³ta¹hi¹nhē¹la². 9-10 Wai³nxa³ju³ta² kāi³te²su² te²na² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² ha³lo²ai²li² hxi²kan¹txi³ ā³wih¹te²sxa³yu²hē³la². Ā³ke³tū¹nyhah¹lxi³txa³hē¹la². Kuh³lxa³thin¹sxā³ o²la³kxi²nxe³jah¹lo²su² tā³nxa² txah³lxi³kxa² Txa²wā¹sū³na² ki³lxot³sxā³ ten³ju³ta³lot³nxe³jah¹lo²su² tā³nxa² txu¹su² in²txa² ā³xo²la³kxi²ta¹ka³lxu³su² tā³nxa² in³txa² txu¹ha² ā³xū³whi¹ta³kxi²nyhu¹jah¹lo²su² tā³nxa² in³txah²lxi³ in³txah²lxi³ yxo²kwain³sxā³ o²la³kxi²nyhu¹te²su² tā³nxa² txu¹ha²lxi³ txu¹ha²lxi³ yxo²kwain³sxā³ o²la³kxi²nyhu¹te²su² tā³nxa² yen³kxa² kāi³jah¹lo²su² tā³nxa² a²nū²a² ā³xa² yen³kxa² kân² yxo²kwain³jah¹lo²su² tā³nxa² i³na²jau³xa² ūn³jau³xa² i³na²sxā³ wen¹jah¹lo²su² tā³nxa² a²nū²a² ā³xa² i³wa³ka³si³nxe³nyhu¹jah¹lo²su² tā³nxa² a²nū²a² ā³xa² ā³ke³tū¹sxā³ yen³kxa² kāi³so¹kxi²nxe³jah¹lo²su² tā³nxa² nxe² kāi³in¹tū³ka³txa² yxo²ha³kxa¹ hai³txi³ Txa²wā¹sū³na² yxau³ju³ta² ā³wxe³kxi²hī³ki³sxa³wa². 11 Wxa²nū³ka³txi³ i³nxa²na² i²li³te²su² te² i³nxa² kxān³kxai³ te²yā¹yxah³lxin¹tai¹ti²tu³wa². Nxe³yān¹ta¹ ko³nxe³ti³ kāi³yah³lxin¹ju³ta² sa²wa²su¹kxi¹nx2ti³na²hē³la². Txa²wā¹sū³na² so¹lxi³ sa²yxo²we¹tū³ka³txi³sah¹lxi¹lxa². Je³su² Kris²tu³jah¹la² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²su² ha²kxai³ ya³lu¹kxi²nē³lha²kxai³ wi¹lhin¹te²lo³txa²lxi³na³la². Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³txa² nxū²kwai³yxau³nx2ti³ha²kxai³ wi¹lhin¹te²lo³txa²lxi³na³la².

Txa²wā¹nū²ai²na² wain³txi³ kāi³ki³jau³su²

12 Nxa²ha¹te¹ wxa²nū³ka³txi³ i³nxa²na² i²li³te²su² te² i³nxa² wān³txi³kxai³lu¹, e³kxi²yah³lxin¹te³nah¹lxi¹:

— “I²li³ju³ta² kāi³ti³ten³sa³nha¹.” Na¹kxai²nān²tu³ hxi²kan¹txi³ kāi³hī³na¹wi¹. Nīn¹jau³su² kxai²nān²tu³ wain³na³la². Yxān¹ta¹ yu³ka³na³ka³na³ju³ta² so¹lxi³ wi¹lhin¹nū¹nhē³te²ju²hē³la². Te²yā¹nxe³yah³lxi³nū³nīn¹te³nah¹lxi¹:

— “Ī²li³ju³ta² kâi³ti³ten³sa³na¹.” Na¹kxai²nân²tu³ hxi²kan¹txi³ kâi³hî³na¹wi¹. Na¹jau³su². Wain³na³la². Yxân¹ta¹ ju¹ta¹li² a¹thūn³jut3su² ju³ta² a²wa³kxēn³sa¹ju³ta² ten³te²txā³wa². 13 Ī²li³jah¹lai²na² wān³txi³kxai³lu¹ e³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Yain³txa² so¹lxi³ yain³weh³na²ki³ta³yo²ka³nū³su² te²ju²hē³li¹. Nxe³ha²kxai³ txa²wā¹yo²kxai²li² yain³txa² so¹lxi³ yain³weh³na²ki³te²ju²hē³li¹. Yxân¹ta¹ yan¹ye³jen¹nāu³a¹ txa²wā¹yo²kxai²li² ne³ki³son³ti³hit1sa²kxai³ yain³txa² ne³ki³son³ti³hit1sa²kxai³ nxe³tu¹wa², Txa²wā¹sū³na² hxi²ka²sa³. A²wi¹lhî¹nu¹ta¹i²na² Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² a²nū²a² we¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². A²nxe³te²a² kō³nxe³thin¹sxā³ o²la³kxi²ki³ju³ta³nū³a² sa²yo²wet1si¹ki³jau³nū³a² so¹lxi³ we¹txa³ha²kxai³ hāi¹sxā³ Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² sa²yo²wet1si¹ki³jau³nū³a² we¹tha²kxai³ nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³hi¹nu¹ta¹i²nān¹ju³ta² so¹lxi³ yxau²xai³ki³tā³la². Nxe³ha²kxai³ wain³txi³ sa²yo²wet1si¹ki³jau³nū³a² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² i³hxi²ka¹tūh¹sa²tē³nē³na³la². 14 Jā¹nxe³jut3su² Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² Kris²tu³jah¹la² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²su² ha²kxai³ a²nxe³jah¹lo²su² jah¹lo²kxai³lu² ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²si¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Jā¹nxe³jut3su² kxān¹non³tāu³a¹ wā³nx¹ni² hxi²ka¹ni² nxe³ha²kxai³ ka³ten³su² i³sa²yxau³ti³hi¹tē³nūn³tu¹wa².

15 Txa²wā¹nū²khai³ki³na¹xai²na² whāi²na¹ Kris²tu³jah¹la² hi²sen³su² a²wa³kxēn³ta²nē³na³la². Nxe³te²jai¹ti²tu³wa². Nxe³ha²kxai³ txa²wā¹nū²khai³ki³na¹xai²na² a²ki³li³te²su² te²a² tē³sxā³ tu¹ha² kō³nxe³thin¹ta¹ka³lxa² o²la³kxi²ki³ke³la³te²kxai³ kō³nxe³ju³ta² a²wa³kxēn³ti³hi¹tē³hî³nx2na³la². Ju¹ta¹li² wain³ti³he¹nx2nxa³wa².

16 Jā¹nxūn³sxā³ kō³nxe³thin¹ta¹ka³lxa² ū³whīn¹ti³ki³kxai²nān²tu³ nxēn¹ta¹ka³lxu³su² ta¹ka³lxa² kō³nxe³thin¹ta¹ka³lxa² a²nū²a² ā³nū²kxi²sxā³ yu³ka³na³ka³na³ju³ta³nū³su² kâi³hî³ki³tā³la². Jā¹nxe³jut3su² Txa²wā¹sū³na² ū³wha²li¹txā³nxa² nxe³te³nah¹lxi¹:

— Ū³whīn¹ta¹kxi²ki³kxai²nān²tu³ ā³nū²kxi²sxā³ wxa²nū²a²nāu³a² yu³ka³na³ka³na³ju³ta³nū³su² kâi³hî³ki³tā³li¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

17 Te²yā¹nxe³jut3su² Kris²tu³jah¹la² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²su² ha²kxai³ yo²i²sxā³ ā³yā³nū²kxi²ki³kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na² yen³nāu³a¹ nū¹ka³na³ka³nat3ja³nhē³na³la².

18 Nxe³ha²kxai³ kuh³lxa³thin¹sxā³ o²la³kxin¹ju³ta² u²lā³na¹sxā³ ā³waix3jah¹lxi³hē¹la². Kō³nxe³ti³ kâi³ju³ta² i²li³ju³ta² kâi³ki³kxai²nān²tu³ txa²wā¹nū²khai³xa² hāi¹txi³ ā³kâi³ti³hi¹tē³te²su² jut3su² nxa³wa². Yxân¹ta¹ txu¹ha² ta³nxa² in³txa² ta³nxa² ā³xa² ū³whīn¹ta¹kxi²ju³ta² o²la³kxi²ki³kxai²nān²tu³ txa²wā¹nū²khai³xa² kuh³lxa³thin¹sxā³ kâi³ju³ta² ā³kâi³ti³hi¹nha²ki³tā³la². 19 Txa²wā¹nū²khai³xa² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jah¹la² nxū²kwai³yxau³nē³jah¹la² a²yxau³ju³khai³su² ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² sa²si¹hā³ū¹nhē³jah¹lo²su² ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Txa²wā¹nū²khai³xa² nxū¹ wa³kxēn³ta³kxi²sxa³wa².

20 Txa²wā¹sū³na² so¹lxi³nē³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². A²yo³ha² ū³yho³hi²sxā³ so¹kxi²nē³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³nē³lha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² i³kāin²ti³hit1jah¹lxi³hē¹la². Wxa²nū²khai³xa² hāi¹nxe³ti³xa¹ sa²nēn¹kxi¹jah³lxi³hē¹la².

7

A²nū²a² so¹nyhu¹ju³ta² i³tih³nxe³jau³su²

1 Ju¹ta³la³ nxe³ha²kxai³ i³wā³txi³sah¹lxin¹jau³xa²sa¹. I³yau¹ū³nx2ta¹tu¹wa². Ain³kxi²sah¹lxī³hē¹la². Jah¹lai²li² wxa²ha³tih³ i³nxai²nān¹jah¹la² nūh¹yau³ju³ta² wi¹na³la². Txu¹ha² so²nxa³kxan²ti³ wi¹na³la². 2 Nxe³yān¹ta¹ kuh³lxa³thin¹sā³ kāi³ju³ta² yū³khaix1te²jai¹ti²ti¹. Txu¹ha² so²nxa³ta¹ka³lxu²su² ū³whīn¹ta³kxi²nyhu¹kxi³ju³ta² yū³khaix1te²jai¹ti²ti¹. Nxe³ha²kxai³ in³txi³nāu³xa² hāi¹nxe³ti³xa¹ a²txu¹khai³xa² so²xai³ju³ta² wain³na³la². Te²yā¹nxe³sā³tu¹txi³nāu³xa² hāi¹nxe³ti³xa¹ a²in³txi³khai³xa² yū²xai³ju³ta² wain³na³la². 3 Nxe³sā³ a²wē³sāi¹yah³lai²na² sa²kxai³lu² a²sxe³khai³xa² sxe³xi²kxi³ju³ta² wain³na³la². Te²yā¹nxe³sā³ a²sxe³xa³ka³lxai²na² sa²kxai³lu² a²in³txi³khai³xa² in³txi³nhīn³ju³ta² wain³na³la². Nxe²kāi³nyhu¹kxi³ju³ta² wain³na³la². 4 A²sxe³xai²na² sa²kxai³lu² a²nū²khai³xa² a²wa³kxēn³na³ka³lxu²sxa³wa². Yxān¹ta¹ a²wē³sāi¹yah³lai²na² sa²kxai³lu² a²wa³kxēn³yah³lai²la¹wa². Te²yā¹nxe³sā³ a²wē³sāi¹yah³lai²na² sa²kxai³lu² a²nū²khai³xa² a²wa³kxēn³yah³lo²sxa³wa². Yxān¹ta¹ a²sxe³xa³ka³lxai²na² sa²kxai³lu² a²wa³kxēn³na³ka³lxai²la¹wa². A²wa³kxēn³su²nyhu¹ki³tā³la². 5 Wxa²nū²khai³xa³ a³lxi²nha¹ja³hē¹la². Hāi¹sā³ a²sxe³xi²kxi³ti³ten³na²kxai²nān²tu³ nxe³hī¹na¹ so¹lxi³ ā³nha¹ja³hē¹la². Txa²wā¹sū³na² nūh¹e³kxi²ta³lu²nīn¹nū²la² ā³nū²kxi²xi¹nha¹ja³hē¹la². Jā¹nxe³ wī¹ti³nyha¹to³hin¹kxai³ jā¹nxe³ja³hē¹la². A²nū²kxi²xi²ya³hxa³kxai²nān²tu³ Sa³ta³na²jah¹lo²su² hi²sen³kxai³lu² txu¹ha² ā³xa² ū³whīn¹ti³sih¹nxa²ha³ta²wa², wxa²nū²khai³xa² hxi²kan¹txi³ ā³wa³kxēn³txa³ya³hxa³nha²kxai³la².

6 Nxe³jau³xai²li² kwa³na³nxa²lxi³jau³sxa³wa². Hāi¹sā³ kwa²ti³h³nxe³nx2ti³jau³xai²la¹wa². 7 Txa²e¹nān¹jau³la³:

— A²nū²a² yxo²ha³kxai¹ nūh¹yau³na¹kxa² yā¹nxe³sā³ yxau³ain¹kxai²nān²tu³ wi¹na³na¹. Nxe³na¹tah¹lxa¹ Txa²wā¹sū³na² sa²kxai³lu² a²nū²a² ha³tih³xa² so¹nyhu¹ju³ta² i³hxi²ka¹ta¹nha²kxai³ a²nū²a² ā¹jā¹nxe² ā³sa²nūn³te²a² nūh¹yau³ju³ta² i³hxi²ka¹tain¹nū³nha²kxai³ nxe³nē³na³la².

8 Nxa²ha¹te¹ nūh¹yau³te²su² te²na² wha³te³sa³ka³lxi³su² te²na² nxe³sā³ txai²yā¹nxe³sā³ nūh¹yau³ain¹kxai²nān²tu³ ā²la² wi¹na³la². 9 Yxān¹ta¹ wxa²nū²khai³xa² hxi²kan¹txi³ ā³wa³kxēn³txi³nxa³kxai²nān²tu³ txu¹ha² a²yxō²kwaīn³nxa²te²la³:

— Te²na² ten³khaix1sa³nha¹. Nxēn¹te²la³ yū²nxā³ka³tu³:

— Hāi¹sā³ ta¹ka³lxa² te³ni² ā³ta¹ka³lxa² te³ni² nxe² hu³ nxe²xai³na¹nhā¹. Nxēn¹kxai²nān²tu³ wa³su¹txi³ wxa²txu¹khai¹xa² so¹sē¹la².

10 Nxa²ha¹te¹ a²nū²a² ā²la² so¹nyhain¹te²su² te²a² wān³txa² e³kxai¹na¹ju³ta² yū³nūn³na³la². Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yau³jah¹lai²na² wān³txai²la¹wa². Wān³txi³khai¹xai²la¹wa². Txu¹ha² in³txa² so¹ta¹ka³lxa² sa²kxai³lu² in³txa² ā³ju³ta² wai³nxa³wa². 11 Nxe³yān¹ta¹ in³txa² ā³na¹in¹kxai²nān²tu³ in³txa² ā³xa² so¹txa³hē¹na². Yxān¹ta¹:

— Āh¹ in³txa² ā³xa² so¹na¹tū¹xā¹. Nxēn¹kxai²nān²tu³ in³txa² a²kā³nxa² tē³sā³ ā³na¹in¹kxah³la² so¹lxi³ hāu²not3sā³ āh¹so¹xi¹sē¹na². Te²yā¹nxūn³kxe³hū³nxe² in³txi³ i³nxai²na² sa²kxai³lu² wxa²sxe³khai³xa² ā³na¹txa³hē¹la².

12 Nxa²ha¹te¹ a²nū²a² ā³xai²na² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² e³kxai¹na¹ju³xa² yū²nxa³wa². Txa²e¹nān¹jau³xai²na² so¹lxi³ wā²nxūh¹ain³nha¹jau³xai²na² so¹lxi³ e³kxi²na¹tu¹wa². A²sxe³xa³ka³lxu²sxu¹nxa²te²a² sa²kxai³lu²

Txa²wā¹sũ³na² wān³txa² yxo²i²xa³kxan²ti³ a³li²sa²na³na¹ nxēn¹kxai²nān²tu³ kwa²a³na¹txa³hē¹la². Yxau³ya³nxa²ju³ta² ten³kxai²nān²tu³ ā³na¹txa³hē¹la², ta¹ka³lxa¹na²sa². 13 Te²yā¹nxe³sxā³ a²wē³sāi¹yah³lo²su¹nxa²te²a² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sũ³na² wān³txa² yxo²i²xa³kxan²ti³ a³li²sa²na³na¹ nxēn¹kxai²nān²tu³ yxau³ya³nxa²ju³ta² ten³kxai²nān²tu³ ā³na¹txa³hē¹na², jah¹lai²na²sa³. 14 Te²yā¹nxe³sxā³ in³txa² yxo²i²xa³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² a²sxe³xa³ka³lxa² yxo²i² ā³si³wxe³kxai²nān²tu³ a²so¹nyha¹ju³tai³tā² wain³ti³hit¹te²ju²hē³la², Txa²wā¹sũ³na²sa³. Te²yā¹nxūn³sxā³ txu¹ha² yxo²i²xa³ta¹ka³lxa¹na² sa²kxai³lu² a²wē³sāi¹yah³la² yxo²i² ā³si³wxe³kxai²nān²tu³ a²so¹nyha¹ju³tai³tā² wain³ti³hit¹te²ju²hē³la², Txa²wā¹sũ³na²sa³. Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² a²wē³ha³lxi³khai³xa² a²kuh³lxa³thi¹nai¹nxa³lho³la². 15 Nxe³yān¹ta¹ yxo²i²xa³te²su² te²na² sa²kxai³lu² yxau³kxi²nyha¹ju³ta² te³nxa³kxai²nān²tu³ a³li³ju³ta² wain³na³la². Nxe³ju³tai²na² yxo²i²sxā³ yxau³te²na² sa²kxai³lu² a²wē³sāi¹yah³lo²su² tā³nxa² a²sxe³xa³ka³lxu³su² tā³nxa² txa²wā³tā³su² ha²kxai³ a²ē¹nāu³a² ā³wa²su¹kxi²nha²sxā³ yxau³hī³nx2na³la². Hāu²non³txi³sxā³ yxau³ki³ju³ta² Txa²wā¹sũ³na² ten³na³la². 16 Nxe³sxā³ yxo²i²xa³te²su² te²ai²ta³lxi³ ain³kxi¹nxa²ha²kxai³ yan¹nāu³a¹ yxo²i² ā³si³wxe³nūn³tā³nxa² nxe³ki³tu¹wa². Nxe³sxā³ a²sxe³xa² yxo²i²ta³ka³lxu³ i³nxai²na² wxa²wē³sāi¹ah³la² yxo²i²xa³jah¹lai¹tā² ain³kxi¹nxa²kxai²nān²tu³ yan¹nāu³a¹ yxo²i² ā³si³wxe³tā³nxa² nxe³ki³tū¹xā². Jā¹nxūn³sxā³ a²wē³sāi¹a² yxo²i²jah¹lo² i³nxai²na² wxa²sxe³xa³ka³lxa¹tā² yxo²i²xa³ta¹ka³lxa¹tā² ain³kxi¹nxa²kxai²nān²tu³ yan¹nāu³a¹ yxo²i² ā³si³wxe³tā³nxa² nxe³ki³tu¹wa².

Txa²wā¹sũ³na² wān³txa² sa²yxo²wet1sxā³ yxau²xai³ki³jau³su²

17 Kris²tu³jah¹la² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²su² ha²kxai³ i³hxi²ka¹txa²lxi³ju³ta² ū³hū²xai³nx2ti³na²hē³la². Nxe³sxā³ Txa²wā¹sũ³na² tīh³na² ai³si¹nx2ti³jau³su² nxe³nxa²lxi³tīh³na² ā³si³tē³xai³jah¹lxi³hē¹la². Nxe³jau³jau¹xai²na² Txa²wā¹sũ³na² wān³txa² yxo²i²tū³ka³txi³nāu³xa² yxo²ha³kxa¹ nxe² i³yau¹ū³hain¹to³ha¹wa². 18 In³txai²na² Txa²wā¹sũ³na² tīh³na² ai²ān³si³wxe³hī¹nai³tā² Ju³te²a² yah³la²nāu³u¹tai²na² wān³txu¹tai²na² sa²yxo²wet1si¹hain¹jau³su² ā²la² ū³sa³si³tū³ko¹kxā¹kxai²nān²tu³ i³ki³we²nxi²si¹jau³su² ā³ten³txa³hē¹la². Te²yā¹nxe³sxā³ Txa²wā¹sũ³na² tīh³na² ai²ān³si³wxe³hī¹nai³tā² ū³sa³si³tū³ko¹kxā¹ju³ta² ā²la² kái³xa³kxai²nān²tu³ ū³sa³si³tū³ko¹kxā¹ju³ta² ā³ten³txa³hē¹la². 19 Nxe³ha²kxai³ ū³sa³si³tū³ko¹kxā¹ju³ta² Ju³te²a² nū³ka³txa² o²la³kxai¹nhxai²kxai³ jāx1ju³ta² we²ta³nxa² we¹txa³ta³nxa² nxēn¹kxai²nān²tu³ hai³txi³ Txa²wā¹sũ³na² a²yen³nāu³a² kái²nxa³wa². Txa²wā¹sũ³na² wān³txa² kwa³na³nē³jau³xu¹tai²na² sa²yxo²we¹ki³ju³ta² so¹lxi³ kái²na³la². 20 Nxe³yah³lxin¹ju³tai³ta²sa¹ kxā³nxai³tā² Txa²wā¹sũ³na² wān³txa² sa²yxo²we¹jah²lxa³nhī¹nai³tā² hī¹nho³ah³lxi³hxain¹kxai³ jā¹nxe³jah³lxi³hē¹la². 21 A²kxā³nxai³tā² kwa²wa³ka³li³lot3sxā³ wa³kon³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ hxi²waun³jah³lxi³txa³hē¹la². Ā³na¹sxā³ o²la³kxah¹lxi³txa³hē¹la². Yxān¹ta¹ ā³wa²sut1sxā³ yxau³ah³lxin¹ju³ta³nū³a² i³hxi²kan¹ya³nx2tain¹kxai²nān²tu³ i³wet1sa²so¹jah³lxi³hē¹la². 22 Nxe³sxā³ kwa²wa³ka³li³lo³te²su² te²a² Txa²wā¹sũ³na² wān³txa² yxo²i² ā³si³wxe³kxai²nān²tu³ nxe³hī¹nān¹te²tu³ a²ē¹nāu³ai²na² ā³wa²sut1sxā³ yxau³hī³nx2na³la². Te²yā¹nxe³sxā³ a²nū²a² ā³xa² ā³wa²sut1sxā³ yxau³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa² yxo²i² ā³si³wxe³kxai²nān²tu³

Kris²tu³jah¹la² kwa²wa³ka³li³lot3sxã³ o²la³kxi²jah¹la² yã¹nx2na³la².
 23 Kxã³nxai³tã² Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³su² a²ki³lha³lai²li² sa²si¹hã³ũ¹nhẽ³lhxã³
 kãin² a³li²ñẽ³sxã³ so¹kxi²nẽ³tai¹tu¹wa². Txa²wã¹hxi²kan¹ta²
 Si³yxau³jah¹lai²la¹wa². Nxe³ha²kxai³ a²nũ²a² yuh³xai²nãn¹jah¹la² kwa²
 wa³ka³li³lot3ju³ta² ã³ya³wa²lah³li³txa³hẽ¹la². 24 Txa²wã¹tã³nũ³xãi³.
 Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³jah¹la² i²sxã³ i²so¹nx2ti³jah¹lai²la¹wa². A²kxã³nxã²
 i²so¹nx2ti³hĩ¹nai³tã² hi¹nho³ah³li³hxain¹kxai³ jã¹nxe² hi¹nho³jah¹li³hẽ¹la².
 Txa²wã¹sũ³na² yen³nũ³a¹ ã¹hi¹nho³jxah¹li³hẽ¹la².

A²nũ²a² nũh¹yxau²xai³jau³su²

25 Nxa²ha¹te¹ txu¹ha² nũh¹li³ ta¹ka³lai²na²sa¹. Txa²wã¹sũ³na²
 e³kxi²sai¹nxa¹wa². Txa²ẽ¹nãn¹jau³xa² so¹li³ e³kxi²nx2ta¹tu¹wa².
 Txa²wã¹sũ³nai²li² wi¹lhin¹sxã³ thãi³ti³la² sa²hau³kot3sa³ha²kxai³ txa²wãn³txa²
 e³kxi²nx2ta¹jau³nũ³a² yxo²2sah¹li³hẽ¹la².

26 Ha³lo²a² yxau³ki³tãu³a¹ kan²khai¹nxe³sxã³ wa³lxe³tã³la².
 Khãuh³lxa³ti³nha²khaixi¹ki³ju³ta² yũ³te²tu³wa². Nxe³ha²kxai³ in³txa²
 nũh¹yxau³kxai²nãn²tu³ hai³txi³ txu¹ha² so²nxa³kxai²nãn²tu³ ã²la² wi¹na³la².
 27 A²sxe³xa² hĩ¹na² yũ³kxai²nãn²tu³ ta¹ka³lxa² ã³txa³hẽ¹la². Yxãn¹ta¹
 yũ²nxã³kxai²nãn²tu³ txu¹ha² so¹txa³hẽ¹la². 28 Nxe³yãn¹ta¹:

— Txu¹txa²sa³nha¹. So¹na¹tũ¹xã¹. Nxĩn¹kxai²nãn²tu³ hai³txi³ ko³nxe³ti³
 kãi³hĩ³nx2nxã³lxa². Te²yã¹nxe² nũh¹li³ta¹ka³lxa² in³txa² so¹kxai²nãn²tu³
 hai³txi³ ko³nxe³ti³ kãi³hĩ³nx2nxã³wa². Ha³lo²a² kan²ton³kxi²nẽ³lha²kxai³ a²nũ²a²
 so¹nyhu¹kxi³ti³wa² khãuh³lxa³ti³nha²hã³ta²wa². Jã¹nxe³nx2ti³kxa²yan³ti³su²
 ã³wa²su¹kxi¹nx2ti³si¹ha¹jau³su² ye³nx2ta¹wa².

29 Txa²wã¹tã³nũ³xãi³. E³kxi²nx2ta¹tu¹wa². Ha³lo²a² yuh³xan¹ko³xai²na²
 yxau³ki³ju³ta² hai³txi³ a³lu²xa³wa². Ye³jen¹na² txa²wã¹ha³lo²a²
 ne³ki³son³tu¹wa². Nxe³ha²kxai³ nxe³hĩ¹na² txuh¹xi³jah¹la² txu¹txa²kxa²
 yã¹nxe³jut3sũ³nxe² yxau³ain¹tu¹wa². 30 Te²yã¹nxe³sxã³ i²ãin²ta³kxi²nh²te²su²
 te²a² ãin²ta³kxi²nh²nxa³jah¹la² yã¹txe²hũ³nxe² yxau³ha²kxai³ ka³lih³jah¹lo²su²
 te²a² ka³lih³xa³jah¹la² yã¹txe²hũ³nxe² te²yã¹nxũn³sxã³ yxau³ha²kxai³ nxe²
 yxau³ain¹tu¹wa². Te²yã¹nxe³sxã³ yen³kxa² so¹kxi²te²su² te²a² yen³kxa²
 yũ²nxa³jah¹la² yã¹txe²hũ³nxe² yxau³ain¹tu¹wa². 31 Yxẽ³xan¹ta¹ yen³kxa² kãin²
 o²la³kxi²kxan²ti³ hai³txi³ wi¹lxon³kxai¹nxa³lho³la². Nxe³ju³ta²na² yxo²ha³kxa¹
 yuh³xai²nãn¹ju³ta² so¹li³ yxo²i²ki³kxai²nãn²tu³ ye³jen¹na² ti¹kxi²nẽ³tu¹wa².
 Oh³xai²nãn¹ju³ta² so¹li³ yxo²i²ki³kxai²nãn²tu³ hai³txi³ ti¹kxi²nẽ³lxa³lho³la².

32 Jã¹nxe³jut3su² ha³lo²a² i²li³ju³ta² o²la³kxah¹lxin¹kxai²nãn²tu³
 hxi²waun³txi³yah³li³txa³hẽ¹la². In³txai²li² txu¹txa²jah¹lai²na² sa²kxai³lu²
 Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² sa²yo²we¹ju³ta² hãi¹nxe² o²la³kxi²hĩ³nx2na³la².
 i²ka³li³kxi²si¹jau³xa² so¹li³ te³nhĩ³nx2na³la². 33 Yxãn¹ta¹ txu¹hxi²jah¹lai²na²
 sa²kxai³lu² yuh³xan¹ta² yen³kxa² o²la³kxi²te²ju³hẽ³la². A²sxe³xa² ka³li³txi³ju³ta²
 so¹li³ te³nhĩ³nx2na³la². 34 Nxe³ha²kxai³ tĩh³na² ha¹lon³txi²na³la².
 Nxa²ha¹te¹ txu¹ti³nũ³xa² yã¹nxe² ai³hĩ³nx2na³la². In³txi²txa²ta¹ka³lxa²
 a³ka³lxon¹ta¹ka³lxu³su² tã³nxã² wãi²ta¹ka³lxu³su² tã³nxã² te²yã¹nxe²
 ai³nhĩ³nx2na³la². Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² sa²yo²wet1si¹jau³su² te³nain¹na³la².
 A²nũ²a² whãi²na¹ a²ẽ¹nãn¹jau³xa² whãi²na¹ Txa²wã¹sũ³na² a²yan³txi³nũ³a²
 so¹li³ o²la³kxi²nhĩ³nx2na³la². Yxãn¹ta¹ in³txi²ta¹ka³lxa² a²wẽ³sãi¹yah³la²
 ka²li¹txi²te³lhxã³ o²la³kxi²te²ju³hẽ³la².

35 Jā¹nxa¹jau³su² ā³non²ta³kxi¹nxa²lxi³te³lhxā³ e³kxi¹nx2ta¹wa². Hai³txi³ī³wā³txa¹lxi³nxa³lho³la². Hāi¹sxā³ wain³kxa²ti³ o²la³kxi²yah³lxin¹ju³ta³nū³a²ten³sa³nha²wa². Wxa²s³nxū³nxa²lxi³ju³ta² hāi¹nxe³ti³xā¹ Txa²wā¹sū³na²ī³ka³li³hū¹hah³lxin¹ju³ta²ten³sa³nha²wa².

36 Nxe³yān¹ta¹txu¹txa²jah³lai²na² a²ē¹nān¹jau³kxi³lu¹, e³kxi²nha²te³nah¹lxi¹.

— Txu¹hai²li² so¹na¹tū¹xā¹. Ta¹ka³lxi²li² kxān³su² nūh¹sxa³ju³ta²wai³nxa³xā¹. Ta¹ka³lxa² yxo²kwain³khai¹sa³nha¹. Nxe³kxi²nān²ty³so¹ain¹ju³ta² wain³na³la². Ko³nxe³ti³ kāi³ai¹nxa³wa². 37 Nxa²ha¹te¹ jah³lai²li²txu¹ha² so¹ju³ta²te³nxa³jau³su² nxe³te³nah¹lxi¹:

— Txu¹hai²li² kāin² yxo²kwain³sa²nxa³nhā¹. Nūh¹yxau³na¹tū¹xā¹. Nxa¹kxan²ti³ kuh³lxa³thin¹sxā³ o²la³kxi²nuh¹nxa³lho³na¹. Ain¹jau³su²kxi²nān²ty³txu¹ha² so²nxa³ju³ta³nū³a² wain³nūn³na³la². Nūh¹yxau³ju³ta²wain³nūn³na³la². 38 Jā¹nxe³nūn³sxā³ in³txai²li²txu¹ha² so¹jah³lai²li² wain³txi³o²la³kxi²te²ju²hē³la². Jā¹nxūn³sxā³txu¹lha³ so²nxa³jah³lai²na² sa²kxi³lu² ā²la²wain³txi³o²la³kxi²te²ju²hē³la².

39 Txu¹ta³ka³lxi²na² sa²kxi³lu² a²wē³sāi¹yah³la² ka³ten³su² hin¹kxi²nān²ty³hxi²kan¹txi³ in³txa² ā³xa² so²nxa³lho³la². Ko³nxe³ti³ kāi³h³nx2na³la². Yxān¹ta¹a²wē³sāi¹yah³la² y³lu²kxi²kxi²nān²ty³ ā³wa²sutl¹sxā³ yxau³h³nx2na³la². Nxe³h¹na² in³txa² ā³xa² so¹ti³ten³kxi²nān²ty³ hxi²kan¹ta¹ka³lxu³su²h³nx2na³la². Ta¹ka³lxi²li² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² yxo²i²ta¹ka³lxu³su²ha²kxi³ in³txi³nū³a² te²yā¹nxe² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² yxo²i²jah³la²so¹lxi³ so¹ju³ta²nū³a² wain³na³la². 40 Yxān¹ta¹txa²ē¹nān¹jau³la³ ta¹ka³lxi²li²nūh¹yxau³kxi²nān²ty³ ā²la² ka³lih³h³nx2na³la². Nxe³jau³jau¹xi³na²txa²ē¹nān¹jau³xai²la¹wa². Yxān¹ta¹ Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah³la²nxū²kwai³yxau³sa³ha²kxi³ Txa²wā¹sū³na² wān³txain²txi²na³la².

8

Txa²wā¹sū³na² ki³lxo³kxa²yain³txa² ū³ye³wxe³lxi³jau³su²

1 Ju¹ta³la² nxe³ha²kxi³ yain³txa² a¹thūn³te²su² Txa²wā¹sū³nu²su²ki³lxo³ka³txa² ū³ye³wxe³te²ju²hē³la². Nxe³ju³ta²ī³yau¹ū¹nx2ta¹tu¹wa². Wān³txa²ti³yau³u¹tai²li¹. Nxe³hxai²na²hē³la². Nxe³te³nah¹lxi¹:

— Txa²wā¹ki³na¹xai²li² a³la³kxi²ki³tā³li¹. Nxe³hxai²na²hē³la². Nxe³ju³ta² a³la³kxi²ki³ju³ta²li² txa²wā¹ē¹nāu³ai²na² yxo²kāin²txi³ī³ye³kxi²nha²ki³te²ju²hē³la². Nxe³na¹ta¹ a³lxi²waun¹nyhu¹ki³kxi²nān²ty³ī³nxū²kwai³lxū¹waun¹nyhu¹h³ki³tā³li¹. 2 A²nū²a² ī²li³te²su² te²a²a²ē¹nān¹jau³kxi³lu¹ e³kxi²nha²te³nah¹lxi¹:

— A²hoh³lxi³sa¹xā¹. Jau³su² kxan²ti³ hai³txi³ a²hoh³lxi³su² ju³ta² kāi²nxa³wa². A²hoh³lxi³su²kxi³ju³ta² ā²la² kāin² tau³ton³na³la². 3 Yxān¹ta¹ Txa²wā¹sū³na²a³lxi²ki³kxi²nān²ty³ Txa²wā¹sū³nu²kxi³lu² ī²nē³te²la¹wa². Nxe³sxā³Txa²wā¹sū³na² a²ē¹nān¹jau³kxi³lu¹ e³kxi²nha²te³nah¹lxi¹:

— Jah¹lai²li² a³lxi²san³tā¹. Nxe³ha²kxi³ Txa²yā³lxi²la¹xā¹. Nxe³jau³su²Txa²wā¹sū³na² nxe³tu¹wa².

4 Jā¹nxe³jut3su² Txa²wā¹sū³na²su² ki³lxo³nxe³kxah³la² so¹lxi³ hai³txi³ka³ten³yah³lo²sxa³wa². Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³kah³lo²khai³xa² ka³ten³yah³la²ka³na³ka³na³tā³la². 5 Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³jah³la² ā³xa² yū³te²sxa³jai¹ti²tu³wa². Txa²wā¹sū³nu²su² ki³lxo³ain¹kxah³lai²na² yū², txa²wā¹hxi²kan¹ti³su²te²na² yū² nxe³te²ju²hē³la². Oh³nāu³nū¹ka³na¹ yū² yuh³xai²na² yū²

nxe³te²ju²hē³la². Ka³lxa¹txi³ yū³te²ju²hē³la². ⁶Yxān¹ta¹ Txa²wā¹sū³nu²khai³su² ka³na³ka³na³tā³la². Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a² hi²sen³kxai³lu² txa²wā¹ha³lo²a² whāi²na¹ i³yūt¹sā³ kwa³na³jah¹lo²su² ta¹hxai²ti³ai²ti²tu³wa². A²nxe³jah¹lai²li² sa²yo²wet¹isi¹ki³jau³su² yxau³nūh¹ki³tā³la². Te²yā¹nxe³sxā³ Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² Je³su² Kris³tu³jah¹lo²su² ha²kxai³ ka³na³ka³na³tā³la². Yen³kxa² whāi²na¹ wet¹jah¹lo²su² ta¹hxai²ti³ai²ti²tu³wa². A²nxe³jah¹lai²li² ka³te³na² wi¹tāu³la³ ū³hū¹nhē³lha²kxai³ ka³ten³su² ti³hi¹tē³jah¹lai²la¹wa².

⁷Nxe³ha²kxai³ wxa²nū³ka³txa² yxo²i²yah³lxin¹te² i³nxai²na² a²ha³tih³xai²na² jū¹nxai² so¹lxix³ a³la³kxah¹lxix¹la². A²kxā³nxai³tā² Sū³na²ki³lxo³nxe³ka³txa² so¹lxix³ sa²yo²we¹jah³lxix¹hxai¹nhē³la², yuh³lxah³lxix¹nha²kxai³la¹. Nxe³sxā³ yain³txi³su² sū³na²ki³lxo³nxe³ka³txa² ū³hū¹yah³lxin¹te² yain³txa² yuh³lxah³lxix¹jau³su² i³yain³yah³lxix¹ta¹hxā³nhē³la². Jā¹yxah³lxix¹la². Nxe³sxā³ i³ye³yah³lxin¹te³nah¹lxix¹:

— Yain³txi³su² Sū³na²ki³lxo³nxe³ka³txa² ū³hū¹ain¹kxa² yain³ki³kxai²nān²tu³ wai³nh³nx2nxa³i¹. Yah³lxin¹jau³su² nxe³yah³lxix¹ta¹hi¹nhē³la². ⁸Wi¹li²yū¹nhē³ju²ta³la³ yū²nxa³wa². Yain³ki³ju³txain²txi³ yain³ki³sxa³ju³tain²txi³ Txa²wā¹sū³na² yen³nāu³a¹ hau³hau³kon³ye²na³la². Yain³ki³sxa³kxai²nān²tu³ kō³nxe³ju³ta² i²ū¹nhē³lxix¹lho³la². Te²yā¹nxe³sxā³ a²yain³kxi²ki³kxai²nān²tu³ wi¹li²yū¹nhē³nū³nxa³lho³la². I²li³ju³ta²na¹ hau³hau³kon³na³la².

⁹Nxe³ha²kxai³la¹ wi¹la³ a³la³kxi²ki³kxan²ti³nū¹ txa²wā³tā³nāu³ i³nxai² a²ē¹na² a³la³kxi²nxa³te²a² i²jah¹lxix¹hē¹la². Ya³lo³txi²sxā³ yain³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ a²ē¹na² a³la³kxi²nxa³te²na² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² a³la³kxi²nxa³ha²kxai³ kō³nxe³ti³ kăi³yain¹kxa²yan³txi³su² nxe³ya³nx2ta¹wa². ¹⁰Te²yā¹nxūn³sxā³ a³la³kxi²te² i³nxai²na² txa²wā¹sū³na²su² ki³lxo³te² sxi²ha² i³yain³te³lhxā³ ā³wih¹yah³lxin¹kxai²nān²tu³ a²ē¹na² a³la³kxi²nxa³te²na² sa²kxai³lu² a²wān³txi³kxai³lu¹ a²ē¹na² e³kxi²nha²te³nah¹lxix¹:

— Jah¹lai²li² txa²wā¹sū³nu²sa²ki³lxo³te² sxi²ha² ā³wih¹na³na¹. Ā³wih¹sxā³ yain³na³na¹. Nxe³ye²ha²kxai³ te²yā¹nxe² kăi³nū³na¹tū¹xā¹, kō³nxe³ti³ kăi³a¹kxan²ti³nā¹. Nxe² e³kxi²nha²h³nx2na³la². ¹¹Nxe³kxai²nān²tu³ jah¹lai²li² a²ē¹na² a³la³kxi²nxa³jah¹la² sa²kxai³lu² wā³txi³nū¹h³nx2na³la². Je³su²jah³lai²na² wān³txa² wā³txi³ha²kxai³ jau¹xai²na² yxo²i²xa³lho³la². Nxe³kxai²nān²tu³ ā²la² a³la³kxi²te² i²nxai²na² wxāi³ti³thin¹te²lah³lxix¹h³nxix¹la², Je³su²jah¹la² hi²sen³kxai³lu² a²ē¹na² sa²hau³kō³te³lhxā³ ya³lu²kxa²nu¹hain¹kxan²ti³na². ¹²Nxe³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ a³la³kxi²nxa³jah¹la² wxa²wā³tā³su² jah¹lan²tu³ kō³nxe³ti³ kăi³ti³hi¹tain¹yah³lxix¹h³nxix¹la². Nxe³sxā³ Kris³tu³jah¹la² kō³nxe³ti³ kăi³si¹yah³h³lxix¹nū³nh³nxix¹la². ¹³Jā¹nxai¹jut³su² ka³yxuh³xa² s³j³na² i³so¹j²na¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² kăin² a³la³kxi²nxa³jah¹la² kăi³a¹kxe³su² i²sai¹nha²kxai³ wā³txi³sxā³ kō³nxe³ti³ kăi³si¹hai¹na¹kxa²yan³txi³su² ka³yxuh³xa² s³j³na² i³so¹j²xin²nxa³lho³la². Nxe³h³na¹wa².

9

Txa²wā¹sū³na² i³kai³lxo³te²su² yxau²xai³kxi³jau³su²

¹Nxa²ha¹te¹ ā³wa²sut¹sxā³ yxau³na¹wa². Je³su²jah³lai²na² i³kai³lxo³sa²jah¹lo²su² na¹wa². Je³su²jah³lai²na² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²su² ha²kxai³ txa²yen³khai¹xai²na² wi¹wi¹nxe² i²jah¹lo²su² te²sa¹wa². Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²i²yah³lxin¹ju³ta³nū³su² kăin²

o²la³kxi²nūh¹nx2ta¹ta¹ti²tu³wa². ² Je³su²jah³lai²na² i³kaix1so¹sa²ju³ta² a²nū²a² ā³xa² yxo²i²yū¹sai¹nxa³wa². Nxe³sain¹kxan²ti³ wxāi²na² yxo²i²yū¹sah¹lxi¹lxa². Txa²hxi²kan¹ta² Si³yxa³jah¹la² Kris²tu³jah¹lo²su² te²a² i³yau¹ū¹nx2ti³jah¹lo²su² te²sa¹jai¹ti²tu³wa².

³ Nxe³sxā³ yxo²i²sai¹nxa³te²na² i³wā³txi³sain¹kxai²nān²tu³ nxe² i³wa²lū³xai¹na¹wa². ⁴ Jā¹nxe³sxā³ wa³ko³na¹tāu³a² yain³txi³su² ta³nxa² i³na²kxi²jau³su² ta³nxa² ū³hūh¹sain¹kxai²nān²tu³ sa²so¹kxai¹na¹ju³ta² wain³na³la². Hxi²ka¹nhī³na¹wa². ⁵ Te²yā¹nxe³sxā³ txu¹ha² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² yxo²i²ta¹ka³lxa² so¹na¹tū¹xā¹. Nxa¹kxai²nān²tu³ wain³na³la². Ū²lxi³ hai³kxa² ai³li² kan²txi³ tē³i² nxe³na¹ju³ta² wain³na³la². Txa²wā¹sū³na² i³kaix1so¹tū³ka³txa² te²yā¹nxe² kāi³i² Je³su²jah³lai²na² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxa³jah¹lai²na² a²lon³ti³nāu³xa² te²yā¹nxe² kāi³ai¹ni² Pe²jah³lo¹na² te²yā¹nxe² kāi³i² nxain¹te²ju²hē³la². Te²yā¹nxe² kāi³ai¹ju³ta² hxi²kan¹nūn³na¹wa². ⁶ Nxe³sxā³ Bar³na³be²ah³la² txai²na² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² o²la³kxi²nūh¹nx2ti³ya³ha¹tāu³a² ū³yho³hi²si¹sah¹lxi³nhīn¹jau³nū³su² kwa³na³sih¹nxa²lxa¹jau³su² wai³nhī³nx2na³la². ⁷ Te²u¹jā¹nxe³jut3su² so²ta²to² nū³ka³txa² wa³ko³nain¹kxai²nān²tu³ nūh¹na¹wā³kon³sxā³ yain³txa² so¹kxain¹te²sxa³yu²hē³la². Yxān¹ta¹ o²la³kxain¹kxa² yo³ha² ū³yho³hi²hain¹te²jai¹ti²tu³wa². Te²yā¹nxe³sxā³ hai³sxa² ū³whī¹jah¹lai²na² sa²kxai³lu² a²hai³sxa³khai³xa² yain³txa² ka³to³kxa² i³yain³te²jai¹ti²tu³wa². Te²yā¹nxūn³sxā³ po¹na² wa³kxēn³yah³la² sa²kxai³lu² po¹na² a²su³su³yau³xa² wxa²wxi¹so¹sxā³ i³na²te²jai¹ti²tu³wa². Te²u¹jā¹nxe³nū³nhī³na¹wa².

⁸ Nxe³nxa²ha¹te¹ ū³wha²li¹txā³nxu¹ta¹i²nān¹jau³xa² te²yā¹nxe² e³kxi²nē³ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa². ⁹ Nxe³sxā³ Moi³se²ah³lo²nu¹ta¹i²na² ū³wha²li¹txā³nxu¹ta¹i²nān¹jau³xa² e³te³nah¹lxi¹:

— Po¹nai²na² yū¹te²a² yain³txa³ki³a² tū³ka³la³sxā³ tū³hau³si¹hin¹jau³su² ā³ki³hain³kxi²xai³tāu³a² nxēn¹tāu³a² po¹na² yxo²a² sa²yxo²ta¹txa³hē¹li¹. I³yain³ti³ten³kxai²nān²tu³ i³yain³ta¹i²li¹. Nxe³ta¹lxa¹i²hē¹la². Nxe³jau³xu¹ta¹na² sa²kxai³lu² po¹na² ū³yhai¹ki³ju³ta² so¹lxi³ e³kxi²hi²nē³te²la¹xā³?

¹⁰ Ti³he¹nx2nxa³wa². Wa³kon³ki³kxa² yo³ha² i³hau³ko³tū¹nhē³te²lhxā³ nxe² i³tih³nxe³nē³lain¹te²jai¹ti²ti¹. Hai³sxa² ū³whī¹jah¹lai²na² sa²kxai³lu² yain³txa² ki³kan¹ju³ta³nū³a² wah³nxe³ha²kxai³ yain³txa² ki³kan¹ki³a² wa²ni²lho¹jah¹la² wah³nxe³ha²kxai³ nxe³te²jai¹ti²ti¹. Wa²ni²lho¹hxa³tāu³a¹ yain³txa² wā²nhū¹nyhu¹si¹nyhain¹jau³nū³su² wah³nxain¹te²jai¹ti²tu³wa². ¹¹ Jā¹nxa¹jut3su² wxa²e¹nāu³ai²na² wān³txa² wi¹jau³xa² i³tih³nxe³nx2ti³nha¹ha²kxai³ wxa²yen³kxi³khai³xa² wā²nhūh¹sah¹lxi³nhīn¹ju³ta² wain³na³la².

¹² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² i³hen³txi³tū³ka³txai²na² sa²kxai³lu² a²yxo²ha³kxa¹ nxe²kāi³ū¹hain¹yah³lxin¹nū²hē³la². Te²yā¹nxūn³si¹na¹wa². Sa²sen³so¹sain¹si¹nxa³wa². Yen³kxa² wā²nhū¹nyhu¹ah³lxin¹kxa²

so¹kxi¹nx2ti³si¹na¹ju³ta² wai³nhī³nx2na³la². Yxān¹ta¹ wain³kxan²ti³ hai³txi³ wxa²yen³kxa² ten³sin¹te²txā³wa². Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa² wi¹jau³xa² i³wā³wā³txi³yah³lxin¹kxa²yan³txi³su² txa²hxi²ka² wa³kon³si¹na¹ta¹ti²tu³wa².

¹³ Te²yā¹nxe³ju³kxai³lu¹ a²nū²a² i²li³te²a² ka³yuh³xa² tē³sxā³ wxā³nū²la² Txa²wā¹sū³na² ū³hū¹te²lhxā³ nxain¹kxai²nān²tu³ txah³lxa³kxa² a²ne³ka³na²nhāu³a² a²wā³kxi³kxai³ ū³h²wxe² a²wā³kxi³kxai³ sa²so² nxe³sxā³ yai³nain¹te²jai¹ti²tu³wa². Te²yā¹nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² sxi²ha² hau³ko³tū³ka³txa² wa³ko³nain¹tāu³a² yain³kxi³kxai³ yāx1te²a²

yai³nain¹te²jai¹ti²tu³wa². 14 Nxe³kxa² yā¹nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na²
wān³txa² ī³yau¹ū³tū³kā³txai²na² sa²kxai³lu² ain³kxi²tū³kā³txa² hxi²ka²
ū³yhai¹txain¹te²ju²hē³la².

15 Jā¹nxa¹ju³kxai³lu¹ te²yā¹nxe² hxi²ka¹na¹kxan²ti³nū¹ ten³sa²nxa³hē¹la².
Hai¹txi³ a²hī¹na¹ ten³sa²nxa³lho³la². He³ja³lu²sa²te³lhxā³ sa³kxan²ti³
yain³txa² ī³yai³nxū³nxa³lxi¹te²txā³wa². Jā¹nxe³sxā³ wxa²yen³kxa²
wā²nhū¹sah¹lxin¹ju³ta² ten³sa²nxa³nha²wa². Txa²wā¹sū³na²
hī²sen³su² yen³kxa² ten³sa²kxa² tā³nxa² yain³txa² yai¹na¹kxa² tā³nxa²
ī³hau³ko³tū¹sain¹na²hē³la². Jā¹lxain¹tu¹wa². Nxe³ju³ta² so¹lxi³ te³na¹jau³su²
yxo²kāin²txi³ ī³hen³txi³na¹tu¹wa². 16 Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wi¹jau³xa²
ī³yau¹ū³hai¹na¹ju³ta² ten³jau³su² ī³sa²si¹hā³sa³na²hē³la². ī³sa²si¹hā³sa³ha²kxai³
nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² ju¹tai²li² o²la³kxi²na¹wa². Nxe³na¹ju³ta²
o²la³kxi²na¹ha²kxai³ yxo²kāin²txi³ kwai¹te²txā³wa². Yxān¹ta¹ ju¹tai²li²
ī³hen³txain¹nxa³kxai²nān²tū³ Txa²wā¹sū³na² kō³ton³kxi³sa²kxa²yan³txi³su²
nxa¹nha²wa². 17 Te²yā¹nxe³ju³kxai³lu¹:

— Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wā²nxū¹lxi³ ī³hen³txi³na¹tū¹xā¹.
Na¹ke³la³te²kxai³ ī³hen³txi³na¹kxa² yo³ha² yū³sa³hī³nx2na³la². Nxe³na¹ta¹
Txa²wā¹sū³na² kwa³na³sa³na²hē³la². Nxe³sa³ha²kxai³ te³na¹jut3su² tā³nxa²
ten³nxa³jut3su² tā³nxa² yū²nxa³wa². Sa²wai³wait3sxā³ sa²yxo²we¹ta¹na¹ju³ta²
so¹lxi³ yū²na³la². 18 Nxe³na¹jut3su² yā¹te²ta³ ū³yho³hi²sa²te³ji¹wa²? Wān³txai²li²
ī³hen³txi³na¹tāu³a¹ a²yo³ha² ten³nxa³ju³ta²ka³lih³kxi²sa³tu¹wa². Ju¹tai²na² so¹lxi³
ten³sa³nha²wa². Wā²nxū¹ ī³hen³txi³na¹wa². Ū³yho³hi²sa²si¹yah¹lxin¹jau³su²
hxi²kan¹txi³ kwa³na³nx2ta¹kxan²ti³ wxa²yen³kxa² ten³te²txā³wa².

19 Ā³wa²sut1sxā³ yxau³jah¹lo²sa¹wa². Ū³yho³hi²sa²jah¹lo²la³ yū³sa²nxa³ha²kxai³
sa²yxo²we¹ta¹ju³ta³la³ yū³sa²nxa³nha²wa². Nxe³yān¹ta¹ a²nū²a² ī²li³te²su²
te²a² Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa² ī³yau¹ū³te³lhxā³ nxa¹wa². Nxe³sxā³
wā²nxū¹ wi¹lhit1sxā³ kwa²wa³ka³li³yu³ta³lo³tū¹ha¹tu¹wa². 20 Jā¹nxa¹ju³kxai³lu²
Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa² sa²yxo²we¹ta¹ha²kxai³ ā³wa²sut1sxā³
yxau³na¹wa². Hai³txi³ Ju³te²a² nū³kā³txai²na² yxau²xai³lain¹ju³ta³la³
a²wa³kxēn³tot3sai¹nxa³ha²kxai³ Moi³se²ah³lu¹ta¹na² kwa³na³jau³xu¹ta¹na²
a²wa³kxēn³tot3sa²nxa³ha²kxai³ nxe³jah¹lo²sa¹wa². Nxe³te²sa¹kxan²ti³ Ju³te²an¹ta²
sxi²nhāu³a² yxau²xai³la¹kxai²nān²tu³ Ju³te²an¹tū³kā³txa² yxau²xai³kxa³yā¹nxe²
yxau²xai³la¹wa². Nxa¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Je³su²jah¹lai²na² wān³txa² yxo²i²
ā³si³wxe³ain¹tu¹wa². Te²yā¹nxe³sxā³ Moi³se²ah³lo²nu¹ta¹na² wān³txa²
sa²yxo²we¹jah¹lai²na² sxi²nhau³a² yxau²xai³la¹kxai²nān²tu³ nxe³jah¹lu¹ta²
yā¹nxe² yxau²xai³la¹wa², Je³su²jah¹lai²na² wān³txa² yxo²i²si¹hain¹jau³sa³.
21 Te²yā¹nxe³sxā³ Ju³te²a² nū³kā³txi³sxa³te²nāu³xa² a²sxi²nhāu³a²
yxau²xai³la¹kxai²nān²tu³ Moi³se²ah³lo²nu¹ta¹na² kwa³na³jau³xu¹ta¹na²
nxe³wā²na³a¹wa², Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa² sa²yxo²wet1si¹hai¹na¹jau³sa³.
Jā¹nxa¹jut3su² Txa²wā¹sū³na² kwa³na³jau³xa² sa²yxo²ā³nxa³hē³la². Nxe³yān¹ta¹
Kris²tu³jah¹lai²na² kwa³na³jau³xa² sa²yxo²we¹ta¹jau³lo³na¹wa². 22 A²nū²a²
a²e¹nāu³a² a³la³kxi²nxa³te²a² yxau³kxai¹na¹kxai²nān²tu³ ā²la² kāin²
a³la³kxi²na¹jau³xai²na² yxo²kāin²txi³ ī³yau¹ū³hai¹na¹ju³ta² yū²nxa³wa².
Nxe²nxa³ju³ta²sa¹:

— Toh³li³jau³su² e³i¹li¹. A³la³kxi¹nxa³li¹. Nxa¹jau³la³ e³sa²nxa³nha²wa².
Nxe³na¹ju³kxai³lu² a²nū²a² ī²li³te²su² te²a² hxi²kan¹txi³ ī³yan³ta³kxi²sxā³

yxau³nũ¹ha¹kxai²nãn²tu³ nxe²kãi³ũ¹ha¹wa². Kris²tu³jah¹lai²na² wãn³txa² yxo²ain¹jau³nũ³a² so¹lxi³ ten³sa³nha²wa².

²³ A²nũ²a² a²yo²ha³kxa¹ Kris²tu³jah¹lai²na² wãn³txa² ain³kxi²si¹hai¹na¹jau³su² nxe²kãi³a¹wa². Nxe³sxã³ ain³xxain¹kxai²nãn²tu³ i³ka³li³kxi²nũ¹sain¹na³la².

²⁴ Nxa²ha¹te¹ a²nũ²a² kwa²wa³ni³lon³sxã³ ã³naun³ti¹hain¹kxai²nãn²tu³ ka³na³ka³nat3sxã³ ne³ka³ta²xi²te²an²tu³ a²yo³ha² so¹kxi²te²ju²hẽ³la², a²yo²ha³kxa¹ ã³naun³ti¹hain¹kxan²ti³na². Ne³ka³ta²xi²jah¹la² so¹lxi³

yãn¹txi³ nũ³kxũn³txi³ ã³ni³ha²kxai³ a²yo³ha² so¹kxi²te²ju²hẽ³la². Ju¹ta² yã¹nxe³jut3sũ³nxe² nxũ²kwa³i³lxũ¹txi³ Je³su²jah³lai²na²

wãn³txa² sa²yo²we¹jah³lxi³hẽ¹la². ²⁵ Kwa²wa³ni³lon³kxi²te²su² te²a² a²yo³ha² ã³nhe³hẽ¹nha²ka³lo³a² so¹te³lhxã³ ne³ka³ta²ain¹te²ju²hẽ³la².

ũ³nhe³hẽ¹nha²ka³lo³a² so¹te³lhxã³ ain¹kxai²nãn²tu³ a²nũ²khai³nãu³ai²na² nũ³kxũn³txi³ a³wa³ni³lon³sai³nhain¹sãn²te²ju²hẽ³la². Ain¹kxai²nãn²tu³

ũ³nhe³hẽ¹nha²ka³lo³a² so¹hĩ³nx2na³la². ²⁶ ã¹nxe³ka³lo³a² wa³su³txi³ khon³kxi²te²ju²hẽ³la². Yxãn¹ta¹ Kris²tu³jah¹lai²na² wãn³txa²

wain³txi³ sa²yo²wet1sxã³ yxau³kxi²ki³kxai²nãn²tu³ kxãn¹nãu³a¹ oh³nãu³a¹ yxau³ki³tãu³a¹ ã³yho³hi²nẽ³tu¹wa². A²nxe³nẽ³te²a²

khon³kxi²ti³he¹nxe³lxa³lho³la². ²⁶ Nxe³te²yo³ha² so¹kxi²te³lhxã³ nũ³kxũn³txi³ ã³ni³hĩ³jut3sũ³nxe² o²la³kxi²na¹wa². Jã¹nxũn³sxã³ a²nũ²a²

ha¹li¹ ã³wa³ni³lon³sxã³ ã³nhe¹lain¹te²ju²hẽ³la². Nxe³ya³kxai²nãn²tu³ a²nxe³jah¹lo²su² jah¹la² nũ³kxũn³jah¹la² a²hxi²kan¹jah¹lo²su² hĩ³nx2na³la².

Yxãn¹ta¹ nũ³kxũn³yah³xa³kxai²nãn²tu³ hxi²kan¹txi³syã¹hĩ³nx2nxa³wa². Jã¹nxe³jut3sũ³nxe² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txai²li² i³yau¹ũ³a¹jau³xai¹li²

nũ³kxũn³sxã³ o²la³kxi²na¹wa². ²⁷ Nxe³na¹ju³ta² txa²nũ²nãu³khai³xai²na² sa²yo²we¹nha²si¹sa²jau³su² txa²nũ²khai³xa² wxa²ka³to³nha² yxau²xai³nha¹wa².

Nxe³ha²kxai³ kxã³nãu³a¹ Je³su²jah³la² yen³nãu³a¹ wãn³txa² wi¹jau³xa² i³yau¹ũ³ta³lu²na¹tãu³a¹ txa²nũ²nãu³khai³xa² wxa²ka³to³nha²

yxau²xai³na¹ju³ta²i³tã² wi¹li²sa²nxa³kxa²yãn³txi³su² nxe²o²la³kxi²na¹wa².

10

Sũ³na²ki³lxo³ka³txa²sa²yo²we¹jau³su²

¹ Nxa²ha¹te¹ txa²wã³tã³nãu³xã³i³. Txa²wã¹yah³la²nãu³xu¹ta²na² i²xi²nha¹jah³lxi³hẽ¹la². Moi³se²ah³lo²nu¹ta²na² ã³tẽ³sxã³ ai³tũ³ka³txu¹txai²na² i²xi²nha¹jah³lxi³hẽ¹la². E³ji²ta²ko³xa² a³li³ai¹nhĩ¹nu¹ta²na² a³lan²ta²

Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³su² o³sĩ³na² i³sa²si¹hã³ũ¹ha²kxai³ ã³ti¹kxa² ai³nu¹hain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ain¹tãu³a¹ i³ye³na² kah³je³na²

yau³son¹kxai¹nha²kxai³ hxi²kan¹txi³ yxo²ha³ti³lhi³ain¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². Ai¹nha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² sa²kxai³lu² wã³nxĩn¹sxã³ o²la³kxi²sxã³ i³ye³na²

nxũ²kwa³i³ye³la²tĩh³na¹ jã¹tĩh³na¹ a²yu³kxa² ai³tĩh³na²nũ³a² sa²we¹ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³tĩh³na² te²tĩh³na² we¹tũ²la² Moi³se²ah³lo²nu¹ta²na² a²nũ³ka³txai²na²

yxo²ha³kxa¹ i³ha³la³te²ti³hi¹tĩh³na¹ aun³ta² yxo²ha³ti³lhi³yah³lxi³ta¹hxai²hẽ¹la². ² Ai¹nha²kxai³ a²yo²ha³kxa¹ Moi³se²ah³lo²nu¹ta²na² yxo²ai¹nha²kxai³

a²nũ³ka³txi³khai³su² so¹nain¹ta¹hxai²hẽ¹la². A²yo²ha³kxa¹ ã³nũ²nxĩ² o³sĩ³na²na² ã³ti¹kxa² ai³ai¹nha²kxai³ i³ye³na² nxũ²kwa³i³ye³la²tĩh³na²

yxo²ha³ti³lhi³ai¹nha²kxai³ nxain¹ta¹hxai²hẽ¹la². ³ Ai¹nha²kxai³ a²yo²ha³kxa¹ yain³tũ³xa² oh³nãu³a² i³sa²si¹hã³tũ³xa² yai³nain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

⁴ A²yo²ha³kxa¹ i³yau³xa² wã³nxĩn¹jau³xa² na²ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

A²kxã¹nxa¹ Ì³yau³xa² yũ²nxa³ko³xa² ã³nxai³ai¹nha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³su² Mo¹se²ah³lo²nu¹tai²na² Ì³kwa³na³ha²kxai³ hi³sa³ka³txa² hxi²tẽ³nha²sxã³ txah³lxa³kxa² Ì³su²ta¹hxi²hẽ¹la². Ì³su¹lha²kxai³ Ì³yau³xa² ha³li³ ã³si³wxe³ye²ta¹hxi²hẽ¹la². Ha³li³ye¹nxa²ha¹te¹ Mo¹se²ah³la² nũ³ka³txi³nu¹tai²na² a²yxo²ha³kxa¹ na²ain¹ta¹hxi²hẽ¹la². Jã¹nxain¹jut3su² Tah³lxa³kxi³nũ¹tai²li² wã³xnĩ¹ka³txa³nũ¹tai²li² ã³si³tẽ³kxain¹ta¹hxi²hẽ¹la². A²kxã¹ka³txa³nu¹tai²li² Kris²tu³jah³lo²su² ta¹hxi²hẽ¹la². 5 Nxe²xai³ain¹kxan²ti³ a²ka³lxa¹txi³su² nũn³tãu³a² hai³txi³ Txa²wã¹sũ³na² Ì³wi¹lxo³kxi²sxã³ Ì³ka³li³kxai¹nxa³ju³tan¹te²kxa³yẽ³lhu² ha³lo²a² Ì²ai¹nxa³ko³nãu³a² ya³lun¹ti²hxa³nain¹ta¹hxi²hẽ¹la², a²nũ²a² hxi²kan¹ta³nũ³ka³txa²sa².

6 A²nxe³jau³jau³xai²na² Ì³yau¹ũ³nhẽ³jau³xai²la¹wa². Ko³nxe³ti³ kã³sxã³ yxo²kwai³nain¹kai³ jã¹nxe³kĩ³kxa²yan³ti³su² Ì³yau¹ũ³nhẽ³jau³xai²la¹wa². 7 Te²yã¹nxe² txa²wã¹sũ³nu²su² ki³lxo³ka³txa² sa²yxo²we¹tain¹ku¹jã¹xah³lxi³txa³hẽ¹la². A²kxã³nxa¹ sa²yxo²we¹tain¹ku¹jã¹xah³lxi³txa³hẽ¹la². Nxe³jau³xai²li² Txa²wã¹sũ³na² ð³wha³lĩ²ã³nxai³tãn¹jau³xa² e³te³nah¹lx¹.

— A²nũ²a² ã³wxe³ain¹sãn²nũ²la² txa²wã¹sũ³nu²su² ki³lxo³ka³txa² yain³txa² yai³ni² Ì³na²kxi²jau³xa² Ì³na² ain¹ta¹hxi²hẽ¹li¹. Nxe³nũ²la² Ì³sa²yxau³nũ²la² kuh³lxa³thin¹sxã³ ko³txi³ wa³ni³lo³nain¹ta¹hxi²hẽ¹li¹. Nxe³ta¹hxi²hẽ¹la². 8 Te²u¹jã¹nxe² kuh³lxa³thin¹sxã³ ko³txi³ o²la³kxi²yah³lxi³txa³hẽ¹la². A²kxã³nhxĩ¹nu¹tai²na² kuh³lxa³thin¹sxã³ ko³txi³ o²la³kxi³nyhai¹ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa². Kuh³lxa³thin¹sxã³ ko³txi³ o²la³kxi³nyhai¹nha²kxai³ ye³ka³na³ka³nat3sxã³ a³la²ni²hl¹na¹ a²hĩn¹so¹li³ a²nũ²a²nãu³xa² ka³lxa¹khai¹nxe³kxan²ti³ 23.000 nxe³tũ³ka³txa² ya²lun¹txain¹ta¹hxi²hẽ¹la². 9 Txa²wã¹sũ³na² hxi²ye¹ta³lxi³yah³lxi³txa³hẽ¹la². Nxe³ju³tan¹jau³xa² e³yah³lxi³txa³hẽ¹la². Te³nah¹lx¹:

— Ko³nxe³ti³ kã³a¹kxan²ti³ Txa²wã¹sũ³nai²li² hai³txi³ ko³nxe³ti³ kã³a¹kxa² yo³ha² ð³hũ¹sa²nxa³lho³na¹. Yah³lxin¹jau³la³ e³yah³lxi³txa³hẽ¹la². A²kxã³nxu¹tai²na² nxe²kã³ain¹ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe²kã³ai¹nha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² hi³sen³kxai³lu² txih³xa² wĩx1te²a² Ì³sa²si¹hã³ũ¹hai¹nha²kxai³ ka³lxa¹txi³ Ì³lxa²ya²lu¹ta³lxain¹ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa². 10 Txa²wã¹sũ³na² kã³ũ¹nhẽ³ju³ta² yxo²xũn¹txi³ Ì³kwai²txa³lxi³yah³lxi³txa³hẽ¹la². A²kxã³nxu¹tai²na² Txa²wã¹sũ³na² Ì³kwai²txa³lxi³yai¹nha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³kxai³lu² oh³xan¹jah¹la² sa²si¹hã³ha²kxai³ a³ka³nxi²sxã³ a²nũ²a² ka³lxa¹txi³ Ì³ya²lu¹ta³lxi³ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa².

11 Nxe³ju¹tai²na² yxo²ha³kxa¹ ð³yhe³ka¹tẽ³ju³ta² ta¹hxi²hẽ¹la². Nxe³hĩ¹nãn¹te²tu³jau³jau³xu¹tai²na² Ì²ki³kxai²nãn²tu³Ì³ti³h³nxe³nẽ³jau³xai²la¹wa². Txa²wã¹ha³lo²a² yuh³xan¹ko³ko¹xai²na² ne³ki³son³ju³ta³nũ³su² yau³son³na³la².

12 Jã¹nxe³jut3su² Ì²li²te²a² a²wãn³txi³kxai³lu¹ a²e¹na² e³kxi²nha²te³nah¹lx¹: — A³la³kxi²khai¹na¹xã¹. Hai³txi³ ko³nxe³ti³ kã³nxa³lho³nã¹ txai²lã¹. Nxe³kxan²nãn²tu³ wi¹lĩ²nha²khai¹nxe³jah¹lx¹hẽ¹la². Ko³nxe³ti³ ã³ni²lhã³ ã³wi¹hã³sxã³ ko³nxe³ti³ kã³yah³lxi¹nha³ta²wa². 13 Ko³nxe³ti³ kã³si¹yah³lxin¹jau³su² a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ kã³sain³te²ju²hẽ³la². Nxe² ko³nxe³ti³ kã³sain³si¹nxa²lxi³tãu³a² Txa²wã¹sũ³na² sa²kxai³lu² ne³wã²na³nx2ti³xa²lho³la². E³kxi¹nx2ti³jau³xa² sa²yxo²ã³nha²nxa³sxã³ kã³ũ¹nx2ti³tu¹wa². Nxe³ha²kxai³ Ì³nxũ²kwai³lxũ¹nx2ti³tu¹wa². Nxe³nx2ti³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² ko³nxe³ti³ kã³sain³si¹nx2ti³ju³ta³la² a²ta³a² hxi²ka² hxi²tha³txa¹lxi³xa³lho³la². Hã¹sxã³ nũ³kxũn³txi³ ã³sen³sai¹ah³lxin¹tu¹wa².

14 Jā¹nxe³jut3su² a³lxi¹nx2ta¹wa². Ka³lih³kxi²la²nha² thāi³ti³la²sxā³e³kxi¹nx2ta¹tu¹wa². Ain³kxi²sah¹lxi³hē¹la². Txa²wā¹sū³nu²su² ki³lxo³te²su² sa²nēn¹kxi²yah³lxi³txa³hē¹la². Ā³jxah¹lxi³hē¹la². 15 A³la³kxah¹lxi¹nha²kxai³e³la¹ i³ye³kxi¹nx2ta¹wa². Nxe³sxā³ e³kxi¹nx2ta¹jau³xai²li² wā²nxū¹i²nha¹jah³lxi³hē¹la². 16 Je³su² Kris²tu³jah¹la² ya³lu²kxi²nē³lhi¹nai³tān¹jau³xa²i²xi²nha¹jah³lxi³hē¹la². A²sa³wi³ha³lxa² i³kaix¹sxā³ ā³yā³nū²kxi²sān²nū²la²yain³jau³xa² na²sxā³ sa²ni²lhon¹ta³kxi²xai³ain¹na²hē³la². Nxe³ki³jau³xa²yā¹nxe² na²sxā³ sa²ni²lhon¹ta³kxi²xai³ki³tāu³a² Kris²tu³jah¹la² a²ti³ha²yau³xa²ha³li³ū¹nhē³ju³tai³tā² i²xi²ki³tā³la². Te²yā¹nxū³sxā³ yain³tū³xa²yain³yah³lxi³na²hē³la². Yain³tū³xa² yā¹nxe² yain³ki³te³na¹ Kris²tu³jah¹la² ya³lu²kxa²nu¹nhē³ju³ta² i²xi²ki³tā³la². 17 Txa²wā¹ki³na¹xai²na²ka³lxa¹ki³kxan²ti³ tū¹xai²na² yain³tū³xa² nū³ka³na³ka³nat3sxā³ yain³ki³tā³la². Te²yā¹nxe³kxe³hū³nxe² Kris²tu³jah¹la² yxo²ki³tū³ka³txi³ki³na¹xa²ka³na³ka³na³ki³tā³la². A²nū²a²ka³na³ka³na³kxa² yā¹nxe²ki³tā³la².

18 Nxa²ha¹te¹ Ju³te²a² nū³ka³txa² i²xi²nha¹jah³lxi³hē¹la². Yain³txi³nū³su² tū³xa² Txa²wā¹sū³na² ū³hū¹ain¹tū³xa² tē³sxā³yai³nain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Txah³lxa³kxa³txa² ū³nhe³hēt¹tain¹sān²nū²la²hā²wān³txa³ yai³nain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³ki³sā²kxai³ yai³nain¹te³na¹a²yo²ha³kxa¹ ā³nū²nx²sxā³ Txa²wā¹sū³na² sa²nēn¹kxain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². 19 Jā¹nxe³jut3su² Txa²wā¹sū³nu²su² ki³lxo³ka³txa² yain³txa² ū³hū¹ki³kxai²nān²tu³wā³nxīn¹ki³ju³ta² kāi³hī³ki³te²la¹xā³? 20 Hai³txi³ ti³he¹nx2nxa³wa². Hāi¹sxā³Txa²wā¹sū³na² yxo²ai¹nxā²tū³ka³txai²na² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³nu²su²ki³lxo³ka³txa² yain³txa² ū³hū¹sxā³ sa²nēn¹kxi²kxai²nān²tu³ kō³nxe³te²a²yāu³ka³txa² ū³hū¹nyhai¹nhī³nx2na³la². Hai³txi³ Txa²wā¹sū³na² wi¹tāu³la³ ū³hū¹nyhai¹nhī³nx2nxa³wa². Jā¹nxe³jut3su² ha²kxai³ kō³nxe³te²a²yāu³ka³txa² o²la³kxi²nu¹nyhah³lxin¹ju³ta² ten³ti³hex1sa²nxa³nha²wa². 21 Txa²wā¹sū³na² na²jau³xai²na² sa²kxai³lu² Txa²wā¹hxi²kan¹ta²Si³yxau³jah¹la² ya³lu²kxi²nū¹nhē³ju³tai³tā² i²xi²ki³jau³xai²na² sa²kxai³lu²i³na²sxā³ sa²ni²lhon¹ta³kxah³lxin¹kxai²nān²tu³ kō³nxe³te²a² yāu³ka³txa²na²jau³xa² i³na²sxā³ sa²ni²lhon¹ta³kxah³lxin¹ju³ta² wai³nxa³wa². Yau³ha¹li¹ i³na²yah³lxin¹kxai²nān²tu³ wai³nxa³wa². Te²yā¹nxe³sxā³Txa²wā¹sū³na² yain³tū³xai²na² sa²kxai³lu² Txa²wā¹hxi²kan¹ta²Si³yxau³jah¹la² ya³lu²kxi²nū¹nhē³ju³tai³tā² i²xi²ki³jau³xai²na² sa²kxai³lu²yain³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ kō³nxe³te²a² yāu³ka³txa² yain³tū³xa²yain³yah³lxi³nū³nīn¹kxai²nān²tu³ wai³nxa³wa². Kō³nxe³te²a²yāu³ka³txa² yain³tū³xa² yain³yah³lxin¹ju³ta² wai³nxa³wa². Tū³ha¹li¹yain³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ wai³nxa³wa². 22 Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la²i³xan³ta³kxi²nē³ju³ta² ten³yah³lxin¹ta¹ji¹wa²? Txa²wā¹hxi²kan¹ta²Si³yxau³jah¹la² nū³kxūn³te²jai¹ti²tu³wa². Nxe³to³ta¹ nū³kxūn³sxā³ā³sen³sai¹yah³lxi³hī³nxān¹ji¹wa²? Hai³txi³ ti³he¹yah³lxi³hī³nxā³lxa².

A³lxi²waun¹nyhu¹sxā³kāi³nyhu¹ki³jau³su²

23 Nxa²ha¹te¹ wxa²ha³tih³ i³nxa² nxe²e³kxah¹lxin¹te³nah¹lxi¹:

— “Tī²li³ju³ta² kāi³a¹tū¹xā¹.” Nxa¹kxai²nān²tu³ hxi²kan¹txi³ kāi³hī³na¹wi¹. Yah³lxin¹jau³xa² wain³na³la². Yxān¹ta¹ wi¹lye²nxa³kxai²nān²tu³ wai³nxa³wa². Ā³nxū²kwai³lxū¹waun¹nyhu¹xa³kxai²nān²tu³ wai³nxa³wa². 24 Te²yā¹nxe³sxā³

wxa²ten³yah³lxin¹ju³khai³xa² so¹lxī³ ā³no²la³kxi²nyhah¹lxī³txa³hē¹la².
Wxa²wā³tā³xai²na² a²ten³ju³ta² ā³no²la³kxi²nū¹txain¹yah³lxī³nū³nhē¹la².

25 Nxe³sxā³ nxe²kāi³jah¹lxī³hē¹la². Ka³yuh³xa² sī³na² sxi²ha²
so¹kxi²nyhu¹lxī³thī³na² ai³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ ka³yuh³xa² ī²li³thī³na²
ten³yah³lxin¹kxa² so¹kxi²txain¹yah³lxī³hē¹la². Kō³nxe³te²a² yāu³ka³txa²
ī³yain³jau³nū³la³ ī³wā³txain¹yah³lxī³txa³hē¹la². ī³wā³txain¹yah³lxan³ka³tu³
e³kxi²nha²yah³lxan³ka³tu³ hāi¹sxā³ wā²nhī¹tjah³lxī³hē¹la². 26 Nxe³ju³ta²li²
Txa²wā¹sū³na² ū³wha²li¹txā³nxai³tā² nxe³te³nah¹lxī¹:

— Txa²wā¹ha³lo²a² yxo²ha³kxa¹ yen³kxai²na² yxo²ha³kxa¹ Txa²wā¹hxi²kan¹ta²
Si³yau³jah¹la² a²wa³kxēn³txa²na³li¹. Nxe³ta¹hxi²hē¹la².

27 Nxe³ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² yxo²ī²xa³te²a² ī³yain³te³lhxā³
ka²la¹txa³lxī³kxai²nān²tu³:

— Ai³sxā³ yain³kxi²ti³ten³sa³nha¹. Yxah³lxin¹kxai²nān²tu³ yain³txa²
ū³hū¹nx2ti³kxa² hāi¹sxā³ yain³jah¹lxī³hē¹la². Kāin²a³la³kxi²nxa³jah¹la² yain³txa²
ī³wā³txi¹nū¹hain¹yah³lxī³txa³hē¹la². 28 Nxe³yān¹ta¹ kāin²a³la³kxi²nxa³jah¹lo²su²
te²su²te²a² ī³ye³kxi¹nx2ti³te³nah¹lxī¹:

— Yain³txai²li² sū³nu²su² ki³lxo³jah¹lai²na² yain³txai²la¹wi¹.
Nxe³nx2tain¹kxai²nān²tu³ yain³yah³lxī³txa³hē¹la². E³kxi¹nx2ti³jah¹la²
a³la³kxi²nxa³ha²kxai³ kō³nxe³ti³ kāi³si¹hain¹yah³lxin¹kxa²yan³ti³su²
yain³yah³lxī³txa³hē¹la². 29 Wxa²ē¹nāu³ai²na² a³la³kxi²khai¹xah³lxī³nha²kxai³
yxān¹ta¹ jah¹la² a³la³kxi²nxa³ha²kxai³ hāi¹nxa¹jah¹lxī³hē¹la². Nxa²ha¹te¹
wxa²ha³tih³ī³nxai²na² wān³txi³kxai³lu¹ ī³wa²lū³xi²sah¹lxin¹te³nah¹lxī¹:

— Ju¹ta²li² ten³sa²nxa³nhai¹. A³la³kxi²nxa³jah¹lai²li² o²la³kxi²na¹kxe³su²
ī³kāi²nxa³tot3si¹hai¹na¹kxai²nān²tu³wi¹lxa³wi¹. Ten³sa²nxa³nhai¹. 30 Yain³txai²li²
Txa²wā¹sū³na² sa²nēn¹kxi²nu¹sān²nū²la² wi¹lhit1sxā³ yai³na¹kxai²nān²tu³
jah¹lai²li² a³la³kxi²nxa³jah¹la² ī³kwai²kxi²sain¹ju³ta² wai³nxa³wi¹. Nxēn¹jau³su²
ha²kxai³,

31 Txa²wā¹sū³na² sa²nēn¹kxi¹jah³lxī³hē¹la². ī²li³ju³ta² kāi³yah³lxin¹ju³ta²
yain³txa² yain³ta³nxa² ī³na²jau³xa² ī³na²ta³nxa² ī²li³ju³ta²
kāi³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na² wxi²kin³ti³ton³ti³hi¹tai¹yah³lxī³hē¹la².

32 A²nū²a² kō³nxe³ti³ kāi³ti³hi¹tain¹yah³lxī³txa³hē¹la². Ju³te²an¹te²su²
ta³nxa² Ju³te²an¹te²sxa³te²su² ta³nxa² Je³su²jah³lai²na² wān³txa²
yxo²ī²sxā³ yxau²xai³ttū²ka³txi³su² ta³nxa² ī²li³te²hū³te²a² kō³nxe³ti³
kāi³ti³hi¹tain¹yah³lxī³txa³hē¹la². 33 Txai²yā¹nxe² kāi³jah³lxī³hē¹la². A²nū²a²
yxo³ha³kxa¹ a³la³kxain¹kxa² yā¹nxe² kāi³ū¹hai¹na¹wa². Hai³txi³ wā²nxū¹
kāi³nxa³wa². Kō³nxe³ti³ kāi³yah³lxin¹ju³ta² ā³wa²sut1sxā³ yxau³si¹nx2ta¹jau³su²
kāi³na¹wa².

11

1 Nxa²ha²kxai³ kāi³a¹kxa² yā¹nxe² kāi³jah¹lxī³hē¹la². Txai²li² Kris²tu³jah¹la²
kāi³kxa² yā¹nxe² kāi³jah¹lo²su²te²sa¹wa².

Txu¹ha² wain³txi³ kāi³jau³su²

2 Ju¹ta³la³ nxa²ha²kxai³ wi¹lxo³kxi²sah¹lxī¹lxa². Wān³txa²
ī³yau¹ū¹nx2ta¹jau³xai³tā² yxo²ha³kxa¹ sa²yxo²wet1sah¹lxī³ta¹hi¹nhē¹la².
Nxe³wā²na³yah³lxī³ta¹hxā³nhē¹la². Nxe³ju³ta²li² sa²nēn¹kxi¹nx2ta¹wa².

3 Yau³ā³xa² ī³yau¹ū¹nx2ta¹tu¹wa². ī³yau¹ū¹nx2ta¹jau³xa²sa¹, a²hxi²kan¹te²
in³txi³nāu³xa² Kris²tu³jah¹lai²la²na³la². Te²yā¹nxe³sxā³ txu¹hai²na²

a²hxi²kan¹txan²ty³ a²wē³sāi¹yah³lai²la²na³la². Te²yā¹nxūn³sxā³ Kris²tu³jah¹la²
a²hxi²kan¹txan²ty³ Txa²wā¹sū³nai²la²na³la². ⁴ Nxe³ha²kxai³ in³txai²na²
sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² ī³ye³kxi²kxai²nān²ty³ ū³nhe³hē¹nha²ka³lo³a²
sa²ne³sai¹nha²sān²sxā³ ī³ye³kxi²h³nx2na³la². Te²yā¹nxe³sxā³
Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ī³yau¹ū¹te³lhxā³ jah¹lo²su² kxai²nān²ty³
ū³nhe³hē¹nha²ka³lo³a² sa²ne³sai¹nha²sān²sxā³ ī³yau¹ū¹h³nx2na³la².
Nxe³sxā³ sa²ne³sai¹nha²nxa³kxai²nān²ty³ Kris²tu³jah¹la² a²ī³lxa²
ko³te²lo³ta¹nh³nx2na³la². ⁵ Te²yā¹nxe³ju³ta² txu¹hai²li² Txa²wā¹sū³na²
ī³ye³kxi²kxai²nān²ty³ ū³nhe³hē¹nha²ka³lo³a² yū²nxa³kxai²nān²ty³
a²wē³sāi¹yah³la² a²ī³lxa² ko³te²lo³te²ju²hē³la². Te²yā¹nxe³sxā³
Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ī³yau¹ū¹te³lhxā³ txu¹ha³ka³lxu³su² kxai²nān²ty³
ū³nhe³hē¹nha²ka³lo³a² yū²nxa³kxai²nān²ty³ a²wē³sāi¹yah³la² a²ī³lxa²
ko³te²lo³te²ju²hē³la². Nxe³ta¹ka³lxai²na² ū³nhe³hē¹nha²ka³lo³a²
yū²nxa³ta¹ka³lxai² ū³nhe³ko¹lhxa³nha²ta¹ka³lxai² yā¹nxe³te²ju²hē³la². Ju¹ta¹li²
wai³nxa³wa². ⁶ Nxe³yān¹ta¹:

— Ū³nhe³hē¹nha²ka³lo³a² ten³sa²nxa³nha¹. Ta¹ka³lxu³su² kxai²nān²ty³
ū³nhe³ko¹la³kxi¹txai¹nhē³la². A²wē³sāi¹yah³la² a²ī³lxa² ko³te²lo³te²ju²hē³la².
Yxān¹ta¹ ū³nhe³ko¹lhxa³kī³nha²ju³ta² ta³nxa² kwa²hāi¹nxe² ū³nhe³ko¹kxe³su²
ta³nxa² te³nai¹nxa³jau³su² ū³nhe³tī¹kxi²txai¹nhē³la². ⁷ In³txai²na²
sa²kxai³lu² hai³txi³ ū³nhe³hē¹nha²te²sxa³yū²hē³la². A²wi¹lhī¹nu¹ta¹i²na²
Txa²wā¹sū³na² yā¹nxe² in³txa² we¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na²
a²nū²a²nāu³xai²na² yxo²ha³kxa¹ Txa²wā¹hxi²kan¹ta¹la¹wa². Te²yā¹nxe³sxā³
in³txai²na² sa²kxai³lu² txu¹ha² a²hxi²kan¹jah¹lo²su² te²ju²hē³la². Txa²wā¹sū³na²
wxi²kin³ti³ton³ju³khai³xa² wā²nā³ū¹jah¹la¹wa². Txu¹ha² sa²kxai³lu² in³txa²
wxi²kin³ti³ton³ju³khai³xa² wā²nā³ū¹ta¹ka²lxai²la¹wa². ⁸ A²wi¹lhī¹nu¹ta¹i²na² kxai³lu²
Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² in³txa² we¹ta¹hxai²hē¹la². Wet¹sān²nū²la²
in³txa² a²nxī³ta² tē³sxā³ txu¹ha² we¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². ⁹ In³txi³nū¹ta²
nūh¹yxau³kī³nū³a² te³nxa³ha²kxai³ txu¹ha² we¹tūn³ta¹hxai²hē¹la².
¹⁰ Nxe³ha²kxai³ oh³xan¹tū³ka³txa² ī²nē³lai¹nha²kxai³ txu¹hai²na² sa²kxai³lu²
ū³nhe³hē¹nha²ka³lo³a² ū³nhe³tī¹nha²te²ju²hē³la². ¹¹ Jā¹nxe³jut³su²
Kris²tu³jah¹la² tūh³na² ā³nxai³kī³ju³ta² txu¹hai²na² sa²kxai³lu² in³txai²li²
ā³sxā³ nūh¹xai³ju³ta² hxi²kan¹te²sxa³jai¹ti²tu³wa². Te²yā¹nxe³sxā³ in³txai²na²
sa²kxai³lu² txu¹hai²li² ā³sxā³ nūh¹xai³ju³ta² hxi²kan¹nūn³te²sxa³jai¹ti²tu³wa².
¹² A²wi¹lhī¹nu¹ta¹i²na² kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² in³txai²li² wet¹sān²nū²la²
in³txai²na² a²nxī³ta² tē³sxā³ a²txu¹ha³ka³lxai² we¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².
Nxe³hī¹nān¹te²ty³ in³txa² wē³sai²na² sa²kxai³lu² txu¹ha² ē²nāu³a¹ yxau³nī³sxā³
a³li³lah¹sxā³ txon¹te²jai¹ti²tu³wa². Nxe³ha²kxai³ yen³kxa² yxo²ha³kxa¹
Txa²wā¹sū³na² we¹jah¹lo²su² ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².

¹³ Jā¹nxe³jut³su² txu¹hai²li² Txa²wā¹sū³na² e³kxi²tāu³a²
ne³hē¹nha²ka³lo³a² yū²nxa³kxai²nān²ty³ wai³nxa³wa². Te²yā¹nxūn³sxā³
ū³nhe³ko¹la³kxi¹nha²sān²sxā³ Txa²wā¹sū³na² e³kxi²kxai²nān²ty³
wain³nūn³nxa³wa². Ju¹ta¹li² wā²nxūh¹ ain³nha¹jah³li³hē¹la². ¹⁴ In³txai²li²
a²ne³kī³sxa² a³lu²kxai²nān²ty³ āu²li²jut³su² te²ju²hē³la². ¹⁵ Yxān¹ta¹
txu¹hai²na² sa²kxai³lu² a²ne³kī³sxa² a³lu²kxai²nān²ty³ ī³wi¹lxo³kxi²te²ju²hē³la².
A²ne³kī³sxa²li² ū³nhe³tī¹kxi²nha²ha²kxai³la². ¹⁶ Jā¹nxe³ju³ta²li²
ī³kwai²kwai²kxi²ta²yah³lxin¹kxai²nān²ty³ hai³txi³ wain³txi³ kāi³yah²lxa³lxa².
Sxi²ta² hāi¹nxe³ti³xa¹ jau¹xai²na² so¹li³ ī³yau¹ū¹nxa²lxa¹wa². Txa²wā¹sū³na²
yxo²ti²tū³ka³txi³nāu³xai²na² yxo²ha³kxa¹ nxe² ī³yau¹ū¹hai¹nhxai²na¹hē³la².

Je³su²jah³la²ya³lu²kxi²nū¹nhē³ju³tai³tā²ī²xi²jau³su²

17 Nxe³ha²kxai³ yu³tā³xai²li² e³kxi¹nx2ta¹tu¹wa². Nxe³ju³tai²li² wi¹kāi³yah²lxa³lxa². Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ain³kxi²te³lhxā³ ā³yā³nū²kxah¹lxin¹tāu³a¹ sa²nēn¹kxi¹nx2ta¹ju³ta² hxi²kan¹sa²nxa³nha²wa². Kō³thi¹non³yah³lxi¹lxa². 18 Nxe³sxā³ Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²ī²sxā³ yxau²xai³yah³lxin¹tū³kā³txi³ ī³nxai²na² ā³yā³nū²kxah¹lxin¹te³na¹ a²ha³tih³nāu³ ī³nxā² ī³ye³ī³yi²lho¹kxi²nyhu¹ah³lxi³ta¹hi¹nhē¹la². Kwa²wān³txi³sxa³nū²nha²wa². Wān³txi³khai³su²nū²nha²wa². 19 Ha³na³ka³lxi³ ain³nha²kī³ju³ta² yū²xai³kī³te²ju²hē³la². Yū²xai³kī³sa²kxai³ a²nū²a² a²hoh³lxi³su² te²su² te²a² e³la¹ a³la³kxi²nūn³ye²kī³tu¹wa². 20 Jā¹nxe³jut3su² ī³yain³kxi²te³lhxā³ ā³yā³nū²kxah³lxin¹kxai²nān²ty³ hai³txi³ Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² ya³lu²kxi²nū¹nhē³ju³tai³tā² ī²xi²kxi³jut3sxa³wa². Ha³na³ka³lxin³na³la². 21 Nxe³ha²kxai³ yain³te³lhxā³ yah³lxin¹tāu³a² ha³na³ka³lxi³ yai³nxā²xai³yah³lxi³ta¹hi¹nhē¹la². Wah³nxū¹hah³lxa³lxa². Hāi¹sxā³ a²yain³txi³khai³xa² wa³su³txi³ yai³nxā²xai³yah³lxi³ta¹hi¹nhē¹la². Nxe³yah³lxin¹sxā³ a²ha³tih³ ī³nxā² sa²kxai³lu² heh³hi² yxah³lxi¹nha²kxai³ a²ha³tih³ ī³nxā² sa²kxai³lu² ī³na²jau³xa² ī³na²sxā³ wen¹yah¹lxi¹nha²kxai³ nxe³yah³lxi³ta¹hi¹nhē¹la². 22 Wxa²sxi²khai³xa² yain³txi³su² tā³nxā² ī²na³kxi³jau³su² tā³nxā² yū³nxā²lxi³ta²lu¹wa². Nxe³sxā³ nxe² o²la³kxi²yah³lxin¹kxai²nān²ty³ Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²ī²sxā³ yxau²xai³tū³kā³txa² kō³nxe³ti³ kāi³ū¹hah³lxi¹nhē³la². Te²yā¹nxe³sxā³ a²nū²a² yain³kxi³txa²te²a² wxā³te²su² te²a² yai³nhxa³je²yah³lxi¹nha²kxai³ āu²li²to³tain¹yah³lxi¹lxa². Nxe²kāi³yah³lxi¹nha²kxai³ hxi²kan¹txi³ wi¹le³kxi¹nx2ti³nxa³lho³la².

23 Jā¹nxa¹jut3su² ī³yau¹ū³ye¹nx2ta¹jau³xai³tā² Txa²wā¹sū³na² ī³tih³nxe³sa²jau³xai²la¹wa². Nxe³te³nah¹lxi¹, Je³su²jah¹la² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²su² ha²kxai³ txa²wā¹ha³lo²a² yxau³hī¹nai³tā² nxe³ta¹hxai²hē¹la². Ju²ta³sah³lai¹tā² ī³kōx1kō¹son²kxi²te³lhxā³ ka³nxah³hi²nxā³tā³lxa¹ Je³su²jah¹la² yain³tū³xa² hxi²tē³nha²sān²nū²la². 24 Txa²wā¹sū³na² ī³wi¹lxon³kxi²si¹jau³xa² e³kxi²ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nū²la² yain³tū³xai²li² wā²nāu²lxi²sxā³ ū³hū²xai³te³nah¹lxi¹, a²sa³wi³ha³lxa² e³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Tū¹xai²li² Txa²nū²a² yā¹nx2na³li¹. Ya³lu²kxi²nūh¹nx2ta¹tu¹wi¹. Yain³tū³xai²na² yain³yah³lxi¹nhī¹na¹ ya³lu²kxi¹nx2ta¹ju³ta² ī²xi²sa²sxā³ yain³jah¹lxi³to³hē¹li¹. Nxe³nyhain¹ta¹hxai²hē¹la². 25 Te²yā¹nxūn³sxā³ yain³ta³lu²nain¹sān²nū²la² a²kō²pē³na² ī³na²tē³nai²li² hxi²tē³nha²te³nah¹lxi¹:

— Txa²kō²pē³na² ī³na²na¹jau³xai²li² Txa²ti³ha²yau³xa² yā¹nx2na³li¹. Wān³txa² tah²yau³xa² ī³ye³kxi¹nx2ta¹jau³xai³ jā¹nxe² kāi³ū¹h¹nx2ta¹jau³nū³ai²la¹wi¹. A²nū²a² kō³nxe³ti³ kāi³ju³ta² ā³wa²sut1si¹ha¹jau³nū³su² Txa²ti³ha²yau³xa² ha³li³hxan³sa³tu¹wi¹. Nxe³sxā³ jau³jau¹xai²na² ī³na²yah³lxi³to³hin¹kxai²nān²ty³ āh¹ ī²xi²sa²si¹nx2ti³jau³su² yain³jau³xai²li² ya³lu²kxi²nūh¹nx2ta¹kxa² ī²xi²sah¹lxin¹jau³xai²li² ī³na²ūh¹sah¹lxi³to³hē¹li¹. 26 Nxe³sxā³ te²yā¹nxe² yain³tū³xai²li² ya³lu²kxi²nūh¹nx2ta¹ju³ta² ī²xi²sa²sxā³ yain³tū³xai²li² ī³yai³ni² ī³na²jau³xai²li² ya³lu²kxi²nūh¹nx2ta¹ju³ta² ī²xi²sa²sxā³ ī³na²jau³xai²li² ī³na² nxe³yah³lxi³to³hi¹nhī¹na¹ wxa²e¹na² sa²hau³kō³tūh¹nx2ta¹ju³ta² ī³hen³txi³yah³lxi³to³hin¹tu¹wi¹. A³ka³nxi²sxā³ wā³li²nxa³tā³lxa¹ jā¹nxe³jah³lxi³to³hē¹li¹. Je³su²jah³la² nxe³nyhain¹ta¹hxai²hē¹la².

27 Te²yā¹nxe³sxā³ a²nū²a² i²li³te²su² te²a² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxa³u³jah¹lai²na² yain³tū³xai²li² ya³lu²kxi²nū¹nhē³ju³ta² i²xi²sa²sxā³ yain³ki³tū³xai²li² yah³son³sxā³ yai³ni² i³na²jau³xai²li² ya³lu²kxi²nū¹nhē³ju³ta² i²xi²sa²sxā³ i³na²ki³jau³xai²li² yah³son³sxā³ i²na² nxe³jah¹lo²su² jah¹la² a²hi²ki³te²lxa²na³la². Kris²tu³jah¹la² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxa³u³jah¹lo²su² ha²kxai³ a²ti³ha²yau³xa² kō³nxe³ti³ kăi³ū¹hi² a²nū²khai³xa² kō³nxe³ti³ kăi³ū¹hi² nxe² kăi³jah¹lo²su² hī³nx2na³la². Nxe³sxā³ Kris²tu³jah¹la² ya³lu²kxi²nū¹nhē³ju³ta² kō³nxe³ti³ e³kxi²jau³su² hī³nx2na³la². 28 Nxe³ha²kxai³ yain³tū³xai²li² ya³lu²kxi²nū¹nhē³ju³ta² i²xi²sa²sxā³ yain³ki³tū³xai²li² i³yain³yah³lxan³ta³lxa¹ i³na²jau³xai²li² ya³lu²kxi²nū¹nhē³ju³ta² i²xi²sa²sxā³ i³na²ki³jau³xai²li² i³na²yah³lxan³ta³lxa¹ wxa²ē¹nău³xai²na² wā²nxū^h1 aīn³nha¹jah³lxi³hē¹la², kwa²to³toh³lxi³ e³kxi²nyhah¹lxin¹kxa²yan³ti³su². 29 Nxe³sxā³ i³yai³ni² i³na² yxah³lxin¹tău³a² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxa³u³jah¹lai²na² kăi³ū¹nhē³ju³ta² âh¹ aīn³nyhah¹lxan³kxai²năn²ty³ a²hi²ki³te²la³ yah³lxi³hī³nxa¹lxa². Nxe³yah³lxin¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² kō³nxe³ti³ i³yī¹li¹nx2ti³ju³ta² yū²tu¹wa². 30 Te²yā¹na² kăi³yah³lxi³to³hi¹nha²kxai³ wxa²ha³tih³ i³nxai²na² i³ton³nxa²lxi³i² hai²la³kxi²nxa²lxi³i² nxe³nx2ti³kxa²yā¹nxū³sxā³ nū³kă³txi³ â³tū³kă³txi³ i³nxa² ya²lun¹ta³kxi²nx2tain¹na³la². 31 Nxe³ha²kxai³ aīn³nyhah¹lxin¹jau³khai³xa² i²xai³nha¹jah³lxi³sā²nhē³la². Nxe³sxā³ i²nyhah¹lxi³sā²nīn¹kxai²năn²ty³ Txa²wā¹sū³na² kō³nxe³ti³ i³yī¹li¹nx2na²lxi³ju³ta³nū³lo³nyhah¹lxi³hī³nx2nxā³lxa². 32 Nxe³yān¹ta¹ Txa²wā¹sū³nai²li² hī¹na² kō³nxe³ti³ i³yī¹li¹nhē³ju³ta³lon³kxai²năn²ty³ i³wai¹te³kxai²năn²ty³ kxān³nău³a¹ a³kă³nxī²sxā³ wā³li²tău³a¹ a²nū²a² kō³nxe³thin¹te²su² te²a² kō³nxe³ti³ i³yī¹li¹hain¹tu¹wa². Nxai¹nhī¹na¹ te²yā¹nxe³nē³lxa³lho³la².

33 Jā¹nxe³jut3su² Txa²wā¹sū³na² yain³ki³tū³xai²li² ya³lu²kxi²nū¹nhē³ju³ta² i²xi²sa²sxā³ yain³ki³tū³xai²li² i³yai³ni² i³na²ki³jau³xai²li² ya³lu²kxi²nū¹nhē³ju³ta² i²xi²sa²sxā³ i³na²ki³jau³xai²li² i³na² nxe³ki³te³lhxā³ â³nū²kxi²yah³lxi¹nhī¹na¹ wah³nxe³nha¹jah³lxi³hē¹la². 34 Nxe³yān¹ta¹ wxa²ha³tih³ i³nxai²na².

— Heh³khaix1sa³nha¹. Yah³lxin¹kxai²năn²ty³ wxa²sxi²khai³xa² yain³jah¹lxi³sā²nhē³la². Nxe³yah³lxin¹kă³ty³wxā³sxā³â³yā³nū²kxi²yah³lxin¹sxā³ Txa²wā¹sū³na² yain³tū³xai²li² ya³lu²kxi²nū¹nhē³ju³ta² i²xi²sa²sxā³ yain³ki³tū³xai²li² i³yai³ni² i³na²jau³xai²li² ya³lu²kxi²nū¹nhē³ju³ta² i²xi²sa²sxā³ i³na²ki³jau³xai²li² i³na² nxe³jah³lxi³hē¹la². Txa²wā¹sū³na² kō³nxe³ti³ i³yī¹li¹nx2ti³kxa²yan³ti³sa². Nxa²ha¹te¹ wān³txa² yau³â³xa² yū³nūn³na¹wa². Yxān¹ta¹ hăi¹nxa¹a¹tu¹wa². Wxā³na¹tău³a¹ i³yau¹ū¹nx2ta¹tu¹wa².

12

Txa²wā¹sū³na² Yău³kă³jxah¹la² i³hxi²ka¹tū¹nhē³jau³su²

1 Txa²wā¹tă³nău³xai³. Txa²wā¹sū³na² Yău³kă³jxah¹la² i³hxi²ka¹tē³ju³ta² ū³hū¹ne³kxa² i³yau¹ū³nx2ta¹tu¹wa². A³la³kxi²si²nx2ta¹jau³su² i³tih³nxe³nx2ta¹tu¹wa². 2 i³yau¹ū³nx2ta¹jau³xa²sa¹, a²kxā³nhi¹nai³tā² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² yxo²i²yah³lxa³nhī¹nai³tā² txah³lxa³kxa² sū³nu²su² ki³lxo³jah³la² so¹lxi³ sa²yxo²we¹jah³lxin¹jah¹lo²lo³jah³lxi³to³hin¹tai¹ti²tu³wa², hxi²kan¹txi³ e³kxi²nx2ti³xa³kxan²ti³na². Th³na² kō³nxe³ tih³na² so¹lxi³

ā³nxai³yah³lxin¹tīh³na²lot3txa²lxi³sa²ki³lxo³jah³lxi³to³hin¹tai¹ti²tu³wa².

³Nxe³ha²kxai³ a²nū²a² ī²li³te²su² te²a² ī³ye³te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³lai²li² kō³nxe³ti³hin¹na³li¹. A²ta³ai²la¹wi¹. Nxe³jah¹lo²su² kxai²nān²tu³ hai³txi³ Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² nxū²kwa¹yau²nxa³wa². Yxān¹ta¹ ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³la² a²hxi²kan¹ti³su² jah¹lai²la¹wi¹. Nxe²e³jah¹lo²su² kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² so¹lxi³ ī³tih³nxe³jah¹lo²su² hū³nx2na³la².

⁴ ī³tih³nh³nxe³kxai²nān²tu³ ī³hxi²ka¹tē³ju³ta² ī³la³kxi²te²lo³tū¹nhē³ju³ta² yxo²ha³kxa¹ yau³ka³lxa²na³la². Yxān¹ta¹ ka³lxa¹kxan²ti³ Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² a²ī³yau¹ū³nē³jah¹la² ka³na³ka³na³tā³la². ⁵ Te²yā¹nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² ā³nhī²nū¹nū³si¹ki³jau³su² Txa²wā¹sū³na² ī³la³kxi²te²lo³tū¹nhē³kxa² nxe³ju³ta² ka³lxa²na³la². Yxān¹ta¹ Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yau³jah¹la² ka³na³ka³na³jah¹lai²la¹wa². ⁶ Te²yā¹nxū³nsxā³ Txa²wā¹sū³na² ī³hxi²kat1si¹nhē³jut3su² ī³la³kxi²te²lo³tū¹nhē³kxa² ka³lxa²na³la². Yxān¹ta¹ Txa²wā¹sū³na² ī³hxi²kat1tē³jah¹la² ka³na³ka³na³tā³la². ⁷ Nxe³sxā³ yxo²ī²te²ki³na¹xai²na² ī³hxi²nū¹si¹nhē³jau³su² Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³txa² ū³yhe³ka¹tūh¹xai³nē³na³la². ī³hxi²ka¹txa²xai³nē³ju³ta² ū³yhe³ka¹tūh¹xai³nē³na³la². ⁸ Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² hi²sen³su² wxa²nū³kā³txai²na² ī²li³te² ī³nxā² a²hoh³lxi³su² ju³ta² ī³hxi²ka¹ta²lxi³ha²kxai³ āh¹ ī²li³te² ī³nxā² Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹lain²txi³ wa³lxe³jau³nū³a² a³la³kxah¹lxin¹ju³ta² ī³hxi²ka¹ta²lxi³ha²kxai³, ⁹ Āh¹ ī²li³te² ī³nxā² Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹lain²txi³ yxo²ī²yah³lxin¹jut3su² ī³hxi²ka¹ta²lxi³ha²kxai³ āh¹ ī²li³te² ī³nxā² ī³ta³ka³txa² wā³nxīn¹sxā³ we²txi²kxi³ju³ta² ī³hxi²ka¹ta²lxi³ha²kxai³, ¹⁰ Āh¹ ī²li³te² ī³nxā² Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹lain²txi³ wā³nxīn¹khai¹nxe³sxā³ kāi³ju³ta² ī³hxi²ka¹ta²lxi³ha²kxai³ āh¹ ī²li³te² ī³nxā² Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹lain²txi³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wi¹jau³xa² ī³yau¹ū³nxā²lxi³ju³ta² ī³hxi²ka¹ta²lxi³ha²kxai³ āh¹ ī²li³te² ī³nxā² ī³hxi²ka¹ta²lxi³ju³ta²su¹ a²nū²a² ī²li³te²na² kāi³ju³ta² ī²kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² ī³hxi²kat1si¹jut3su² tā³nxā² kō³nxe³te² yāu³ka³txa² ī³hxi²kat1si¹jut3su² tā³nxā² wain³txi³ a³ya³txi²ju³ta²nū³a² ī³hxi²ka¹ta²lxi³ha²kxai³ āh¹ ī²li³te² ī³nxā² Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹lain²txi³ wān³txa² yau³ā³lxa³ti³ a²nū²a² ī³yau¹ū³xa³jau³su² e³si¹jau³su² ī³hxi²ka¹ta²lxi³ha²kxai³ āh¹ ī²li³te² ī³nxā² wān³txa² yau³ā³xa² a²si³yau³tāu³khai³xa² ī³yau¹ū³ju³ta² ī³hxi²ka¹ta²lxi³ha²kxai³ nxe²xai³hū³nx2na³la². ¹¹ Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² ka³na³ka³na³jah¹lo²su² kxan²ti³ nxe² ī³hxi²ka¹ta²xai³nē³na³la². Nxūh¹ ī²sxā³ a²ten³jut3su² ju³ta² ha³na³ka³lxi³ ī³hxi²ka¹ta²xai³nē³na³la².

Kris²tu³jah¹la² a²nū²khai³xa² sa²we¹nyhu¹si¹nhē³jau³su²

12-13

Jā¹nxe³jut3su² txa²wā¹nū²khai³xa² ka³na³ka³na³tā³la². Ka³na³ka³na³kxan²ti³ txa²wā¹kāi²ne³kxi²nē³tāu³ai²na² ka³lxa¹ta³kxi²nē³na³la². Te²yā¹nxe³sxā³ txa²wā¹kāi²ne³kxi²nē³tāu³ai²na² ka³lxa¹ta³kxi²nē³kxan²ti³ txa²wā¹nū²khai³xa² ka³na³ka³na³tā³la². Te²yā¹nxe³jut3sū³na³la². Txa²wā¹nū³ka³txi³ki³nāu¹xa² Ju³te²a²jah¹la² yū³ha²kxai² Ju³te²a² nū³ka³txi³sxa³te²a² yū³ha²kxai³ a²wa³kxēn³yah³lo²lo³nha²sxā³ yxau²xai³te²a² yū³ha²kxai³ ā³wa³sut1sxā³ yxau³te²a² yū³ha²kxai³ nxe³ki³tā³la². Nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹lain²txi³ ū³hū¹nhān²nē³na³la². Nxe³ha²kxai³ a²nū²ki³na¹xai²na² ka³na³ka³nat3sxā³ sa²we¹nyhu¹si¹nha²nē³na³la².

Nxe³te²hũ³sxā³ Kris²tu³jah¹la² a²nũ²khai³xa² sa²we¹nyhu¹si¹nha²nē³na³la². Nxe³sxā³ Txa²wā¹sũ³na² Yāu³ka³jxah¹la² nxũ²kwai³yxau²xai³nē³na³la², yxo²te²ki³nāu¹xai²na²sa³. Jā¹nxe³sxā³ yxo²ti²tũ³ka³txi³ki³na¹xai²na² a²nũ²a²ka³lxa¹ki³tā³la². Yxān¹ta¹ Txa²wā¹sũ³na² Yāu³ka³jxah¹la² hi²sen³su² a²nũ²a²ka³na³ka³na³ti³hi¹tē³na³la².

14 Te²yā¹nxe³sxā³ txa²wā¹nũ²nāu³khai³xa² ka³na³ka³na³tē³lxa³wa². Ka³lxan¹ta³kxi²nē³na³la². 15 Nxa²ha¹te¹ txa²wā¹yu³kxi³su² e³te³an¹jau³kxai³lu¹ e³te³nah¹lxi¹:

— Txa²wā¹hxi²ki³su² te²txā³wi¹. Nxe²nxa³ha²kxai³ hai³txi³ txa²wā¹nũ²nāu³khai³xai²na² hai³txi³ te²txā³wi¹. Nxe²e³kxan²ti³ txa²wā¹nũ²nāu³khai³xai²na² ā³nhai²ta³lxā¹kxi²nē³lh³nx2nxa³wa².

16 Te²yā¹nxe³sxā³ txa²wā¹ne³nxēn³su² e³te³an¹jau³kxai³lu¹ e³te³nah¹lxi¹:

— Txa²wā¹yen³su² te²txā³wi¹. Nxe²nxa³ha²kxai³ hai³txi³ txa²wā¹nũ²nāu³khai³xai²na² hai³txi³ te²txā³wi¹. Nxe²e³kxan²ti³ txa²wā¹nũ²nāu³khai³xai²na² ā³nhai²ta³lxā¹kxi²nē³lh³nx2nxa³wa².

17 Txa²wā¹nũ²ai²na² whāi²na¹ txa²wā¹ye³na² so¹lxi³kxai²nān²tu³ ih¹nxet3sxā³ ain³kxi²nha²h³ki³te²la¹xā³? Te²yā¹nxe³sxā³ Txa²wā¹nũ²nāu³ai²na² whāi²na¹ a²ne³nxē³na² so¹lxi³kxai²nān²tu³ ih¹nxet3sxā³ i³nxūn³sain³nha²h³ki³te²la¹xā³? 18 Nxe³ha²kxai³la¹ Txa²wā¹sũ³na² hi²sen³su² txa²wā¹nũ²nāu³ai²li² i²li³te²nāu³ai²na² ha³na³ka³lxi³ we¹ta²lxi³kxi²nē³lha²kxai³ Txa²wā¹sũ³na² a²ten³ju³ta² sa²we¹ta³lxi³kxi²nē³nīn²ta²wa².

19 Txa²wā¹nũ²nāu³ai²li² ka³lxan¹ta³kxi²nē³lxa³ke³la³te²kxai³ txa²wā¹nũ²a² yū¹nē³lh³nx2nxa³wa². 20 Nxe³yān¹ta¹ txa²wā¹nũ²nāu³ai²na² ka³lxan¹ta³kxi²nē³kxan²ti³ txa²wā¹nũ²nāu³a² ka³na³ka³na³tē³na³la².

21 Nxa²ha¹te¹ txa²wā¹yen³nāu³a² e³te²sxa³yu²hē³la². E³sxā³ txa²wā¹hxi²ka² ain³kxi²ti³an¹jau³kxai³lu¹:

— Txa²na² a²ye³na¹xai²na² hxi²kan¹khai¹nxa¹ha²kxai³ wxāi²na² a²hxi²kxah¹lhō³ i³nxai²na² hxi²ka¹nxa³lxi¹. Nxe³ha²kxai³ ten³nxa²hxa³nhai¹. Nxe² e³te²sxa³yu²hē³la². Te²yā¹nxe³jut3su² txa²wā¹ne³ki³su² e³te²sxa³yu²hē³la². E³sxā³ txa²wā¹yu³kxa² ain³kxi²ti³an¹jau³kxai³lu¹:

— Txa²na² a²ne³ki³na¹xai²na² hxi²kan¹khai¹nxa¹ha²kxai³ wxāi²na² a²yu³kxah³lo² i³nxai²na² ten³nxa²hxa³nhai¹. Nxe² e³te²sxa³yu²hē³la².

22 Nxe³yān¹ta¹ ya²la³tu³ txa²wā¹nũ²nāu³khai³xai²na² i²li³te²a² sī³nxūn³nxa³ju³ta² ū³whi²lā³nhā¹kxai²nān²tu³ hxi²kan¹ti³ ā³yat1sxā³ yxau²xai³lh³ki³sxa³wa².

23 Nxe³sxā³ txa²wā¹nũ²nāu³khai³xa² i²li³te²a² jū¹nxe² ā³lxi³kxe³su² kxan²ti³ wā²la²ka³lo³a² ū³whi²kxi²nha²sxā³ ū³ti¹kxi²nha²ki²te²ju²hē³la².

i²li³te²nāu³a² wi¹nē³lxa³kxai²nān²tu³ ā²la² wi¹li²nha²ki³tā³la².

24 Txa²wā¹nũ²nāu³ai²na² i²li³te²a² wi¹nē³te²su² ā²la² wi¹lha²kxai³ i²li³ju³ta² wā²nxū¹ hau³ko³nha²h³nx2na³la². Nxe³ki³ju³tai²li² txa²wā¹nũ²nāu³a²

hau³ko³nha²nxa³ju³ta² so¹lxi³ wi¹wi¹nxe² hau³ko³nha²h³ki³tā³la². Nxe³kxi³ju³tai²na² Txa²wā¹sũ³na² hi²sen³su² txa²wā¹nũ²nāu³khai³xa²

nxe² we²ta³lxi³kxi²nē³ta¹hxi²hē¹la². 25 Nxe³nha²ki³sa²kxai³

txa²wā¹nũ²nāu³khai³xa² hai³txi³ ā³nhai²ta³lxā¹nha²h³ki³sxa³wa². Hāi¹nxe³sxā³

txa²wā¹nũ²nāu³a² yxo²ha³kxa¹ wi¹lo²la³kxi²waun¹nyhe²h³ki³tā³la².

Hai³txi³ ā³nhai²ta³lxi²te²ten³txi³ o²la³kxi²h³ki³sxa³wa². 26 Nxe³nxa²ha¹te¹

txa²wā¹nũ²nāu³a² sī³nī³ton³nē³nha²kxai²nān²tu³ a²nũ²a²nāu³ai²na² a²sī³na²

whāi²na¹ khāuh³lxa³te³nha²h³ki³tā³la². Txa²wā¹nũ²nāu³a² i²li³te²a²

i³wi¹lain³kxi²nha²kxai²nān²tu³ a²nũ²a²nāu³ai²na² a²sī³na² whāi²na¹

i³wi¹lain³kxi²nha²h³ki³tā³la².

27 Jā¹nxe³jut3su² txa²wā¹nū²khai³xa² a²sī³na² yā¹nxe² wxāi² ī³nxai²na² sa²kxai³lu² Kris²tu³jah¹la² a²sī³na² yāx¹yah³lxi¹lxa². Kris²tu³jah¹la² a²nū²nāu³khai³xa² ī²li³te²a² yā¹ yxah³lxi¹lxa². 28 Jā¹nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² hī²sen³su² yxo²ī²ūh¹tū³kā³txa² wain³txi³ ī³hau³ko³ta³wxe³na²hē³la². A²wi¹lhī¹nān¹te²a²su² a²hxi²kan¹te²la³je³na² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² ī²sxā³ sa²so¹tū³kā³txa² ūh³wxe³na²hē³la². Ā³ta³lo³hē¹tū³kā³txa² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ī³hen³txi³tū³kā³txi³la³ ūh³wxe³na²hē³la². Āh¹ā³ta³lo³hē¹tū³kā³txi³nāu³a² yxo²ī²tū³kā³txi³nāu³xa² ī²yau¹ū³te²nāu³xa² ūh³wxe³na²hē³la². Āh¹ā³ta³lo³hē¹tū³kā³txi³nāu³a² wā³nxīn¹sxā³ o²la³kxi²te²su² te²na² ūh³wxe² āh¹ ā³ta³lo³hē¹tū³kā³txi³nāu³a² ī³ta³ka³txa² we²txi²si¹kxi³nū³su² te²a² ūh³wxe², Āh¹ ā³ta³lo³hē¹tū³kā³txi³nāu³a² a²nū²a² ā³non²ta³kxi²te²su² te²a² ūh³wxe², āh¹ ā³ta³lo³hē¹tū³kā³txi³nāu³a² hxi²kan¹txi³ a²nū²a² hau³ko³te²su² te²a² ūh³wxe² a²ne³ki³san¹tū³kā³txan²tu³ hxi²kan¹txi³ a²nū²a² wān³txa² yau³xā³lxa³txi³ e³te²su² te²a² ūh³wxe² nxe²xai³na²hē³la². 29 Nxe³ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² ī²sxā³ ī³sa²so¹nē³tū³kā³txi³su² ka³lxa¹nē³lxa³ha²kxai³, Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ī³hen³txi³tū³kā³txi³su² ka³lxa¹nē³lxa³ha²kxai³, yxo²ī²tū³kā³txa² ī³yau¹ū³hain¹tū³kā³txi³su² ka³lxa¹nē³lxa³ha²kxai³, wā³nxīn¹sxā³ o²la³kxi²tū³kā³txi³su² ka³lxa¹nē³lxa³ha²kxai³, 30 ī³ta³ka³txa² we²txi²si¹tū³kā³txi³su² ka³lxa¹nē³lxa³ha²kxai³, wān³txa² yau³xā³lxa³txi³ e³kxi²tū³kā³txi³su² ka³lxa¹nē³lxa³ha²kxai³, yau³xā³lxa³txi³ wān³txi³la³ a²si³yxau³tāu³khai³xa³ ī³yau¹ū³tū³kā³txi³su² ka³lxa¹nē³lxa³ha²kxai³ nxe³ki²tā³la². 31 Nxe³ki³sa²kxai³lu¹ ha³lo²a² wi¹ju³tai²na¹ ā²la² hxi²kan¹kxi²ju³tai²na¹ ā³ten³jah¹lxi³hē¹la². Nxa²ha¹te¹ tūh³na² ā²la² wi¹tūh³na² ī³yau¹ū³nx2ta¹tu¹wa².

13

Txa²wā¹ē¹nāu³ai²na² a³lxi²nha²kxi³jau³su²

1 ī³yau¹ū³nx2ta¹jau³xa²sa¹, a²nū²a² nū³kā³txi³nāu³xai²na² wān³txa² yxo²ha³kxa¹ hxi²kan¹txi³ ī³ye³kxi²na¹ha²kxai³ na¹kxa²yu³su² oh³xan¹te²nāu³xai²na² wān³txa² yxo²ha³kxa¹ hxi²kan¹txi³ ī³ye³kxi²na¹ha²kxai³ nxe³na¹kxan²ti³ txa²ē¹nāu³ai²na² a³lxi²waun¹nyhu¹ju³ta³la³ yū³sa²nxa³ke³la³te²kxai³ txa²wān³txa² e³a¹jau³xai²na² kwa²wān³txa² toh³lxi³jau³su² hī³nx2na³la². Kwa³thi³la³ka³txa² ī³su²ki³sa²kxai³ kwa²nxon³nē³te²jai¹ti²tu³wa². Jā¹nxe³hī³na¹wa². 2 Te²yā¹nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² hxi²kan¹txi³ ī³hen³txi³na¹ha²kxai³, yen³kxa² yxo²ha³kxa¹ a²hoh³lxi³sa¹ha²kxai³, wān³txa² hāi³jau³xa² hxi²kan¹txi³ ī²a¹ha²kxai³, nū³kūn³txi³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² yxo²ī²a¹ha²kxai³ wā³lxa³ka³txa² sa²ya²ta³wxe³si¹ha¹jau³su² hxi²ka¹na¹ha²kxai³, ju¹ta²na² yxo²ha³kxa¹ hxi²ka¹na¹kxan²ti³ yxān¹ta¹ txa²ē¹nāu³ai²na² a³lxi²waun¹nyhu¹ki³ju³ta³la³ yū³sa²nxa³ke³la³te²kxai³ hai³txi³ a²hxi²kan¹jah¹lo²su² hī³nxān²nxa³wa². 3 Te²yā¹nxūn³sxā³ txa²yen³kxi³khai³xa² wā²nhū²hxa³ta¹na¹ha²kxai³ na¹kxa²yu³su² ai³lhxā³ Je³su²jah³la² ī³lxa² kan²txi³ yxo²ī²a¹kxe³su² txa²nū²a²nāu³khai³xa² ha³nxe²khai³ wā²kxi²sai¹nha²kxai³ nxe³sain¹kxan²ti³ txa²ē¹nāu³ai²na² a³lxi²waun¹nyhu¹ki³ju³ta³la³ yū³sa²nxa³ke³la³te²kxai³ Txa²wā¹sū³na² yen³nāu³a² hai³txi³ kāin²sa²hī³nx2nxa³wa². 4 A²nū²a² a³lxi²waun¹nyhu¹ki³kxai²nān²ty³ ya³nān³ta³ki²la²sxā³ kāi³ū¹nyhu¹ki³te²ju²hē³la². Thāi³ti³la²sxā³ kāi³ū¹nyhu¹ki³te²ju²hē³la². A²nū²a² yen³kxa² kwa²to³toh³lxi³ yxo²kwain³nū¹nyhu¹ki³te²sxa³yu²hē³la². Yxo²kāin² e³kxi²ki³te²sxa³yu²hē³la². A²ē¹nāu³ai²na² ī³kāin²txi³nha²sxā³

ĩ³ye³kxi²ki³te²sxa³yu²hē³la². 5 A²nũ²a² a³li²waun¹nyhu¹ki³kxai²nān²tu³
 wi¹lo²la³kxi²nũ¹hain¹tāu³a² ai¹nhĩ¹na¹ a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ ā³sen³sai¹sxā³
 a²hoh³li³sa²sxā³ o²la³kxi² nxe³ki³lxo³nha²ki³te²sxa³yu²hē³la².
 Yā³nĩ³li³nũ¹nhē³ju³ta² so¹li³ ten³nha²ki³te²sxa³yu²hē³la².
 Kwa²hi²ye¹ta³li³nha²ki³te²sxa³yu²hē³la². A²nũ²a² ko³nxe³ti³
 o²la³kxi²nũ¹nhē³kxan²ti³ hai³txi³ yxaih²kxi²nhũ¹ki³te²sxa³yu²hē³la².
 6 A²nũ²a² ā³xa² ko³nxe³ti³ kái³kxai²nān²tu³ i³ka³li³kxi²ki³te²sxa³yu²hē³la².
 Hāi¹sxā³ ya²la³li²ju³ta² wi¹kāi³kxai²nān²tu³ i³ka³li³ki³te²ju²hē³la².
 7 A³li²waun¹nyhu¹ki³kxai²nān²tu³ ko³to²la³kxi²nũ¹nhē³kxan²ti³
 ya³nān³ta³ki²la²sxā³yxau³ki³te²ju²hē³la². A²nũ²a² a³li²waun¹nyhu¹ki³kxai²nān²tu³
 wain³txi³ yxo²i²nyhu¹ki³te²ju²hē³la². Wi¹kāi³ju³ta² wah³nxe³kxi²nũ¹hain¹ki³te²ju²hē³la².
 Kōn³ton³kxi²nē³kxan²ti³ nxũ²kwai³lxũ¹txi³ yxau²xai³ki³te²ju²hē³la².
 8 A³li²waun¹nyhu¹ki³ju³ta² ne³ki³so³nxa³lho³la². Yxān¹ta¹ Txa²wā¹sũ³na²
 wān³txa² i³yau¹ũ¹ki³ju³ta² ne³ki³son³tu¹wa². Wān³txa² yau³ā³lxa³ti³
 e³kxi²ki³jau³su²i³hxi²ka¹ti³hi¹te³ju³ta² ye³jen¹na² ne³ki³son³tu¹wa². A²hoh³li³su²
 ki³ju³ta² ye³jen¹na² ne³ki³son³nũn³tu¹wa². 9 Nxe³sxā³ hĩ¹nai²li² ũ³hũ¹nhē³ju³ta²
 a²hoh³li³si¹nhē³ju³ta² tã³nxa² Txa²wā¹sũ³na² wān³txa² i³yau¹ũ¹hain¹ki³ju³ta²
 tã³nxa² nxe³ju³ta² jũ¹nxa² so¹li³ yũ³nũ¹nhē³na³la². 10 Nxe³ta¹ yan¹nāu³a¹
 Kris²tu³jah¹la² a³ka³nxi²sxā³ wã³li²tāu³a¹ jũ¹nxa² so¹li³ yũ³nũ¹ki³ju³ta²
 ne³ki³son³tu¹wa².

11 Txa²i²na² txa²wē³sĩ¹nai³tā² wē³sa² o²la³kxi²ju³ta² so¹li³
 kái³hxai²na¹hē³la². Wē³sa² e³jau³xa² so¹li³ e³a¹ha²kxai³ wē³sa² o²la³kxi²ju³ta²
 so¹li³ o²la³kxi²na¹ha²kxai³ wē³sa² wã²nxũ¹hain³nha¹jau³xa² so¹li³
 e³a¹ha²kxai³ nxe³nhxai²na¹hē³la². Nxe³yān¹ta¹ in³txi³lo³na¹hi¹nai²na¹
 hxi²kan²to³na¹hi¹nān²te³tu³ wēn³sxũ³na¹ju³ta³la² ā³na¹a¹hē³la². Nxe³te³sa¹wa².
 12 Es³pe²ya²ka³lo³a² i²nha²ki³kxai²nān²tu³ txa²wā¹yāu³ka³txa² ku³kuh³nxe²
 i²hĩ³ki³tā³la². Yxān¹ta¹ yan¹nāu³a¹ a²nũ²khai³xa² i²ki³kxai²nān²tu³ hai³txi³
 ku³kuh³nxa² i²ki³sxa³lho³la². Jā¹nxe³ju³ta³sũ³nxe² wain³txi³ i²ki³tu¹wa².
 Te²yā¹nxũn³sxā³ hĩ¹nai²li² jũ¹nxe² ā³ye³wxe³ki³tā³la². Yxān¹ta¹ yan¹nāu³a¹
 kāin² ā³ye³wxe³ki³tu¹wa². Txa²wā¹sũ³na² i²nē³kxa² yā¹nxe³sxā³ i²ki³tu¹wa².

13 Jā¹nxe³ju³ta³ ha³lo²a² yu³ta² yu³tha¹li¹ ka³na³ki¹ hxi²kan¹te²la³
 yũ²na³la². Yxo²i²ki³ju³ta² yũ³ha²kxai³ Kris²tu³jah¹la² wã³li²je³na³wa³kxa²
 wahx3nxe³ki³ju³ta² yũ³ha²kxai³ a²nũ²a² a³li²waun¹nyhu¹ki³ju³ta² yũ³ha²kxai³
 nxe³te²ju²hē³la². Nxe³ju³ta² hã³kxa¹ a³li²waun¹nyhu¹ki³ju³ta² ā²la² hxi²kan¹sxā³
 ā³sen³sai¹ki³ju³ta³la³ te²ju²hē³la².

14

Txa²wā¹sũ³na² Yāu³ka³jxah¹la² i³hxi²ka¹tũ¹nhē³jau³su²

1 A³li²waun¹nyhu¹ah³lxin¹ju³ta² ā³ten³jah¹li³hē¹la². Txa²wā¹sũ³na²
 Yāu³ka³jxah¹lai²na² hxi²kan¹te²lo³tũ¹nhē³ju³ta² yxo²kwain³jah¹li³hē¹la².
 Txa²wā¹sũ³na² wān³txa²i³hen³txa³kxain¹yah³lxin¹ju³ta² yxo²kwain³khai¹nxe³jah¹li³hē¹la².
 2 Nxe³sxā³ wān³txa² yau³ā³li³ti³ e³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sũ³na²
 ne³nxē³na² so¹li³ ain³ki²sxā³ ā³ne³wxe³hĩ³nx2na³la². A²nũ²a² hai³txi³
 ain³ki²nha²hĩ³ki³sxa³wa². Hxi²kan¹txi³ ā³ne³wxe³te²sxa³yu²hē³la².
 Txa²wā¹sũ³na² Yāu³ka³jxah¹la² i³hxi²kat1sxā³ ya²la³lyau³xan²tu³
 hāi³wā²nxĩn¹jau³xan²tu³ e³kxi²te²ju²hē³la². 3 Yxān¹ta¹ Txa²wā¹sũ³na²
 wān³txa² i³yau¹ũ¹ki³kxai²nān²tu³ a²nũ²a² hāi¹nxe³ti³xa¹ ain³kxain¹jau³su²

hī³nx2na³la². Ā³non²ta³kxi²jau³su² ha²kxai³, ī³nxū²kwai³lxū¹jau³su² ha²kxai³, sa²ye³kwē²kxi²jau³su² ha²kxai³ nxe³hī³nx2na³la². 4 Te²yā¹nxe³sxā³ wān³txa² yau³ā³lxa³ti³ e³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² nū¹hxi²kan¹ti³lon³te²ju²hē³la². Jā¹nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ī³yau¹ū¹jah¹lai²na² sa²kxai³lu² yxo²i²tū³kā³txa² hāi¹nxe³ti³xa¹ a²hxi²kan¹nū¹hī³nyhai¹nhī³nx2na³la².

5 Wxa²nū³kā³txa² yxo²ha³kxa¹ wān³txa² yau³ā³lxa³ti² e³yah³lxin¹ju³ta³nū³a² te³nhī³na¹wa². Yxān¹ta¹ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ī³yau¹ū¹yah³lxin¹ju³ta² ten³khaix1sa³nha²wa². Nxe³sxā³ wān³txa² yau³ā³lxa³ti² e³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ wi¹lhī³nx2na³la². Yxān¹ta¹ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ī³yau¹ū³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ ā²la² wi¹khaix1jau³la³ hī³nx2na³la². Jā¹nxe³jut3su² yau³ā³lxa³ti² e³kxi²sxā³ ain³kxah³lxin¹kxai²nān²tu³ wān³txai²li² a²si³yxau³tāu³khai³xa² ī³yau¹ū¹nx2ti³jah¹la² yū³kxai²nān²tu³ wi¹na³la². Yxān¹ta¹ yū²nxa³kxai²nān²tu³ hxi²kan¹txi³ a³la³kxah¹lxī³hī³nx2nxā³lxa². 6 Nxa²ha¹te¹ txa²wā²tā³nāu³xa² yā¹yxah³lxi¹lxa². Nxe³sxā³ wxā³si²nx2ta²tāu³a¹ wān³txa² yau³ā³lxa³ti² jau³jau¹xai²na² so¹lxi³ e³kxi¹nx2ta¹kxai²nān²tu³ hxi²kan¹ti³ ā³non²ta³kxi¹nx2ti³nxa³lho³la². Yxān¹ta¹ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ī³yau¹ū¹nx2ta²jau³su² tā³nxa² a²hoh³lxi³sa²jau³su² tā³nxa² wān³txa² wi¹jau³su² ī³hen³txi³nx2ta¹jau³su² tā³nxa² nxe³nx2ta¹kxai²nān²tu³ ī³hxi²ka¹txa²lxi³hī³na¹wa².

7 Nxa²ha¹te¹ yau³tā³xa²sa¹, yen³kxa² ka³te³nxa³te²na²sa¹, wāi²lhū³ka³txa² tā³nxa² ar²pa²kax3su² tā³nxa² hain³kxai²nān²tu³ wain³txi³ wxa²hai³nxa³kxai²nān²tu³ a²nū²a² ā³xa² ain³kxi²nē³jah¹la² hxi²kan¹ti³ a²si³yxau³tāu³khai³xa² ain³kxai¹nhī³nx2nxa³wa². 8 Te²yā¹nxūn³sxā³ kwa³jan¹ta² so³ta²to² nū³kā³txa² he¹li³te³lhxā³ ai³ain¹te²ju²hē³la². Nxe³te³na¹ wāi²lhū³ka³txa² trū³be²ta²kax3su¹ nxe³ka³txa² tē³sxā³ ī³hain³te²ju²hē³la². Wi¹lhain³kxai²nān²tu³ a²si³yxau³tāu³a² ā³ne³wxe³ha²kxai³ he¹lain¹te²ju²hē³la². Yxān¹ta¹ wain³txi³ hai³nxa³kxai²nān²tu³ ko³nhai¹nxa³ha²kxai³ hāi¹sxā³ he¹lai¹nxa³ka³ty³ yxau³ain¹te²ju²hē³la². 9 Te²yā¹nxe³jut3su² wān³txa² yau³ā³lxa³ti³ e³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ a²si³yxau³tāu³a² ā³ne³wxe³nxa³kxai²nān²tu³ hai³txi³ wi³ti³he¹nxē²nxa³wa². Wxa²wān³txa² ha³lo²a² kwa² he¹sa³ti¹hī³nx2na³la². 10 Yuh³xan¹ko³xai²na² whāi²na¹ a²nū²a² nū³kā³txi³nāu³xa² kā³lxa¹khai¹xain¹na³la². Wān³txai²li² yau³ā³lxa³ti³ e³xi²xai³ain¹te²ju²hē³la². E³xi²xai³ha²kxai³ a²si³yxau³tāu³a² ha³na³ka³lxi³ nxe² ai³te²ju²hē³la². 11 Nxe³sxā³ e³jau³xai²na² ā³ne³wxe³sa³nxa³kxai²nān²tu³ ā³lxin³tā¹. Ai¹nhī³na¹wa². Te²yā¹nxūn³sxā³ txa²wān³txa² e³a¹jau³xa² ā³ne³wxe³ai¹nxa³kxai²nān²tu³ ā³lxin³tai¹. Sai¹nhī³nx2na³la². Jā¹nxūn³sxā³ ā³ne³wxe³ai¹nhī³nx2nxa³wa². 12 Jā¹nxe³jut3su² Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jah¹la² ī³hxi²ka¹tē³ju³ta² ten³yah³lxi¹nha²kxai³ ā²la² wi¹ju³ta² ā³ten³jah¹lxi³hē³la². Yxo²i²tū³kā³txai²na² ā³nxū²kwai³lxū¹sxā³ a²hi²ka¹txa²lxain¹ju³ta² ten³jah¹lxi³hē³la².

13 Nxe³yān¹ta¹ wān³txa² yau³ā³xa² hxi²kan¹txi³ e³te² ī³nxa² Txa²wā¹sū³na² ī³wā³txi¹jah³lxi³hē³la². Wān³txai²li² a²si³yxau³tāu³a² ī³wā³txi¹jah³lxi³hē³la², ī³yau¹ū³nxa²lxi³si¹yah³lxin¹jau³nū³sa³. 14 Wān³txa² yau³ā³xa² e³sxā³ Txa²wā¹sū³na² e³kxi²na¹kxai²nān²tu³ txa²yāu³ka³txa² so¹lxi³ e³kxi²hī³nx2na³la². Hai³txi³ txai²na² a²hoh³lxi³sa¹ju³ta³la³. 15 Nxe³jut3su² ha²kxai³ īh¹nxe² kāi³a¹lhon³ku² nxa¹nha²wa². Yau³ha¹li¹ e³a¹tu¹wa². Txa²yāu³ka³txai²na² wān³txa² yau³ā³xa² e³i² txa²ē¹nāu³ai²na² wān³txi³khai³xa² e³i² na¹tu¹wa². Te²yā¹nxe³sxā³ txa²yāu³ka³txai²na²

hain³jau³xa² yau³ā³xa² hai³ni² txa²ē¹nāu³ai²na² hain³jau³khai³xa²
 hai³ni² na¹tu¹wa². 16 Ī³wi¹lxon³kxah¹lxin¹jau³xai²li² Txa²wā¹sū³na²
 ĩ³ye³kxah¹lxin¹tāu³a¹ a²yāu³ka³txi³khai³xa² e³kxi²kxai²nān²tu³ wān³txa²
 yau³ā³xa² so¹lx³ e³kxi²kxai²nān²tu³ a²nū²a² a³la³kxi²nxa³te²a²
 wxā³sxā³ ā³yā³nū²kxi¹nx2ti³kxai²nān²tu³ e³kxi²jau³xai²li² hxi²kan¹ti³
 ā³ne³wxe³ai¹nh³nx2nxa³wa². Hxi²kan¹ti³ ā³ye³yo²nū¹nxa²lx³jau³la³
 e³ya³nx2ti³xa³lho³la². Hai³txi³ ā³ne³to³ti³he¹nxai¹nh³nx2nxa³wa².

17 Ī³wi¹lxon³kxah¹lxin¹jau³xai²li² wi¹khai¹kxan²ti³ a²nū²a² a³la³kxi²nxa³te²a²
 hai³txi³ ĩ³nxū²kwa³lxū¹h³nx2nxa³wa², ā³ne³wxe³ai¹nxa³la²kxai³la².

18 Txa²i²na² sa²kxai³lu² wān³txa² yau³ā³lx³jau³xa² ā²la² yxau³ka³lxai¹txi³
 e³khai¹nxa¹wa². Nxe³na¹ju³tai²li² Txa²wā¹sū³na² ĩ³wi¹lxo³kxi²na¹wa².

19 Nxe³na¹kxan²ti³ yo²z²k³tū³kā³txi³nāu³xai²na² ā³yā³nū²kxi²k³tāu³a¹
 txa²wān³txi³khai³xa² wān³txa² ā³ne³wxe³ain¹jau³xai²na² yau³ha¹li¹
 yau³ha¹li¹ ka³na³ki¹ ĩ³yau¹ū³na¹kxai²nān²tu³ wi¹lh³nx2na³la². Yxān¹ta¹
 wān³txa² yau³ā³lx³ jau³jau¹xai²li² wān³txa² ā³ne³wxe³ai¹nxa³jau³xa²
 yau³ka³lxai¹txi³ ĩ³yau¹ū³ai¹na¹kxai²nān²tu³ wai³nh³nx2nxa³wa². Nxe³ha²kxai³
 ā³ne³wxe³ain¹jau³xai²li² ā²la² te³nh³na¹wa².

20 Txa²wā¹tā³nāu³xāi³. Ī³kāi²non³nyhah¹lxin¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² wān³txa²
 yau³ā³xa² e³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ wē³son³txi³sxā³ hain³nyhah¹lx³i³h³nxai¹lxa².
 Jā¹nxe³yah³lx³i³txa³hē¹la². Wxi²kan¹sxā³ hain³nyhah¹lxin¹kxai²nān²tu³ wān³txa²
 e³yah³lxin¹jau³nū³a² ā³ne³wxe³ain¹tu¹wa². 21 Nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na²
 ū³wha²li¹txā³nxai³tā² nxe³te³nah¹lx¹i:

— Txa²wā¹hxi²kan¹jah¹la² e³na²hē³li¹. E³te³nah¹lx¹i: “Txa²nū³kā³txi³khai³xa²
 ĩ³hen³txi³na¹tu¹wi¹. A²nū²a² ā³xa² wān³txa² ĩ³ye³kxai²na¹tu¹wi¹.
 Nxe³ai¹na¹kxan²ti³ ā³ne³to³sai¹nh³nx2nxa³wi¹.” Txa²wā¹hxi²kan¹jah¹la²
 nxe³na²hē³li¹.

Txa²wā¹sū³na² ū³wha²li¹txā³nxai³tā² nxe³ta¹hxai²hē¹la².

22 Jā¹nxe³jut3su² wān³txa² yau³ā³lx³ti³ e³kxi²kxai²nān²tu³ yo²i²xa³te²a²
 ĩ³yau¹ū³jau³su² h³nx2na³la². Yo²i²te²a² ĩ³yau¹ū³jau³sxa³wa². Yxān¹ta¹
 Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ĩ³hen³txi³kxai²nān²tu³ yo²i²tū³kā³txa² ĩ³yau¹ū³jau³su²
 h³nx2na³la². Yo²i²xa³te²na² ĩ³yau¹ū³jau³sxa³wa². 23 Nxe³ha²kxai³
 ĩ³jah¹lx³hē¹la². Yo²i²tū³kā³txi³ ĩ³nxa² ā³yā³nū²kxi²yah³lxin¹tāu³a²
 a²nū²ai²na² a³la³kxi²nxa³te²su² tā³nxa² yo²i²xa³te²su² tā³nxa² wxā³sxā³
 ā³yā³nū²kxi¹nx2ti³h³nx2na³la². Nxe³kxai²nān²tu³ wān³txa² yau³ā³lx³ti³
 e³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ jah¹lai²na² sa²kxai³lu² ā³ne³wxe²nxa³jau³su²
 nxe³te³nah¹lx¹i:

— Tū³kā³txai²na² wen¹tū³kā³txi³sin²tā¹. Nxai¹nh³nx2na³la². 24 Yxān¹ta¹
 hāi¹sxā³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ĩ³hen³txi³nyhu¹ah³lxin¹kxai²nān²tu³
 yo²i²xa³te²la³tā³nxa² a³la³kxi²nxa³te²su²tā³nxa² ā³yā³nū²kxi¹nx2ti³h³nx2na³la².
 Nxe³kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ain³kxi¹nx2tain¹kxai²nān²tu³
 a²kō³nxe³ti³ kāi³nha²ju³ta² ĩ²nha²sxā³ ā³yo²o³tū¹hain¹tu¹wa². Txa²wā¹sū³na²
 wān³txa² ain³kxi¹nx2tai¹nha²kxai³ ā³yo²o³tū¹hain¹tu¹wa². 25 A²ē¹na²
 ain³nha²jau³xa² Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² e³lxah²lx³ye²tu¹wa². Nxe³sxā³
 ā³ka³ti³wxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² sa²nēn¹kxi²tu¹wa². Sa²nēn¹kxi²te³nah¹lx¹i:

— Ya²la³ty³ Txa²wā¹sū³na² yxau³a³nhē³lin²tai¹. Nxe³tu¹wa².

Yo²i²sxā³ yxau²xai³lain¹tū³kā³txa² wain³txi³ o²la³kxain¹jau³su²

26 Txa²wā³tā³nāu³xāi³. Ī³ye³kxi¹nx2ta¹tu¹wa². Ī³ye³kxi¹nx2ta¹te³nah¹lxi¹, yxo²i²tū³kq³txi³ Ī³nxa² ā³yā³nū²kxi²yah³lxin¹kxai²nān²tu³ a²nxū²kwai³lxū¹nyhu¹ah³lxin¹ju³ta² so¹lxi³ o²la³kxi¹jah³lxi³hē¹la². Ka³na³ki³ hain³jau³xa² yū³yah³lxi¹nha²kxai³ ka³na³ki² Ī³yau¹ū¹nyhah¹lxin¹jau³xa² yū³yah³lxi¹nha²kxai³ āh¹ ka³na³ki² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² tah²yau³xa² yū³yah³lxi¹nha²kxai³ ka³na³ki² wān³txa² yau³ā³lxa³ti³ e³te²a² yū³yah³lxi¹nha²kxai³ ka³na³ki² yau³ā³lxi³jau³xa² a²si³yxau³tāu³a² Ī³yau¹ū³ju³ta² hxi²kan¹te²a² yū³yah³lxi¹nha²kxai³ nxe³jah³lxi³sxā³ ā³nxū²kwai³lxū¹nyhah¹lxin¹ju³ta² kái³jah³lxi³hē¹la². 27 Nxe³sxā³ ka³na³ki² wān³txa² yau³ā³lxa³ti² e³ti³ten³nxa²lxi³kxai²nān²tu³ ha¹lin¹tā³nxa² ha¹li¹ ka³na³ki¹ tā³nxa² jau¹xai²na² so¹lxi³ e³xai³jah¹lxi³hē¹la². Nxe² e³xai³yah³lxin¹ka³tu³ wān³txa² jau¹xai²na² a²si³yxau³tāu³a² Ī³yau¹ū³txain¹yah³lxi³hē¹la². 28 Yxān¹ta¹ Ī³yau¹ū¹nx2ti³jah¹la² yū²nxa³kxai²nān²tu³ kōn³ton³jah¹lxi³hē¹la². Nxe³sxā³ wxa²ē¹nāu³ai²na² so¹lxi³ Txa²wā¹sū³na² e³kxi¹jah³lxi³hē¹la². 29 Te²yā¹nxe³sxā³ ha¹li¹ tā³nxa² ha¹li¹ ka³na³ku² te² Ī³nxa² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² Ī³yau¹ū¹nx2ti³jau³xa² yū³kxai²nān²tu³ a²wā³kxi³ Ī³nxai²na² sa²kxai³lu² ka³nahx2sxā³ yxau³sxā³ ain³kxi¹txai¹yah³lxi³hē¹la². Ya²la³tu³ jau³su² tā³nxa² ki³han³jau³su² tā³nxa² a³ya³txi²yah³lxin¹tu¹wa². 30 Ā³wxe³te²a² Ī³li³te² Ī³nxa² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² kwēn¹ta² ain³kxi²nha²kxai²nān²tu³ a²wi¹lh¹na² e³jah¹la² sa²kxai³lu² ā³na¹sxā³ ā³wxe³sē¹la². Nxē¹kxai²nān²tu³ kwēn¹ta² wxā³jah¹la² Ī³ye³ ā³si³wxe³txai²la². 31 Wxāi² Ī³nxa² yxo²ha³kxa¹ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² Ī³yau¹ū³nyhu¹sxā³ Ī³yi²lho¹kxa² ai³jah³lxi³hē¹la². Nxe³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na² wān³txai²li² ā³ne³wxe³yah³lxin¹tu¹wa². Yxah³lxi¹nha²kxai³ ā³nxū²kwai³lxū¹nyhah¹lxin¹tu¹wa². 32 Txa²wā¹sū³na² wān³txa² Ī³yau¹ū¹yah³lxin¹kxai²nān²tu³ wā²nxūh¹ Ī²nha¹yah³lxi³sxā³ wain³txi³ hau³hau³kot3sxā³ Ī³yau¹ū¹nha¹jah³lxi³hē¹la². 33 Nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² Ī²sxā³ Ī³kaix1so¹nē³te²jai¹ti²tu³wa². Ku³kuh³nxa² kái³kij³ju³ta² te³nxa³wa², Txa²wā¹sū³na²sa³. Wain³txi³ hau³ko³kij³ju³ta² ten³na³la². Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²i²sxā³ yxau²xai³tū³kq³txi³nāu³xai²na² yxo²ha³kxa¹ Ī³yau¹ū¹hai¹nhxai²na¹hē³la². 34 Txa²wā¹sū³na² sa²nēn¹kxi²te³lhxā³ ā³yā³nū²kxi²yah³lxin¹kxai²nān²tu³ txu¹ti³nāu³xai²na² ka³nahx2nxe³sxā³ yxau³sxā³ ain³kxi²si¹hai¹na¹jau³su² kwa³na³ai¹na¹wa². E³xa² yxau³ain¹kxai²nān²tu³ wai³nxa³wa². Nxe³jah³xai²na² Txa²wā¹sū³na² ū³wha²li¹tā³nxai³tā² nxe² Ī³yau¹ū³nē³ta¹hxai²hē¹la². 35 Nxe³sxā³ wān³txa² wā³txi³jau³su² yū³kxai²nān²tu³ a²sxi²nhāu³a² a²wē³sāi¹yah³lai²li² Ī³wā³txi³txai¹la². Jā¹nxe³sxā³ yxo²i²yah³lxin¹tū³kq³txi³ Ī³nxai²na² ā³yā³nū²kxah³lxin¹tāu³a¹ txu¹ha³ Ī³ye³ye¹nx2ti³ju³ta² wai³nxa³wa². 36 Yxān¹ta¹ wxa²nū³kq³txi³ Ī³nxai²na² so¹lxi³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² yū³nxa²lxi³ji¹wa²? Wxa²nū³kq³txi³nāu³ Ī³nxai²na² so¹lxi³ Ī³ti³h³nxe³nx2ti³te²la¹xā³? Hai³txi³ ti³he¹nx2nxa³wa². 37 Nxe³ha²kxai³: — Txa²wā¹sū³na² wān³txa² Ī³hen³txi³jah¹lo²sa¹xā¹. Wā³nxīn¹khai¹nxe³ju³ta² txai²na² so¹lxi³ ū³hū¹sa²na³nā¹. Yxah³lxin¹kxai²nān²tu³ txa²wān³txa² ain³kxi²khaix1sah¹lxi³hē¹la². Txa²wā¹sū³na² kwa³na³nē³jau³xa² ū³hū¹sa³ha²kxai³ ū³wha²li¹lye¹nx2ta¹wa². 38 Yxān¹ta¹ txa²wān³txa² ain³kxi²sa²nxa³jah¹lo²su² yū³kxai²nān²tu³ a²nxe³jah¹lai²na² wān³txa² ain³kxah¹lxi³txa³hē¹la².

39 Jā¹nxe³jut3su² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² Ī³yau¹ū¹ju³ta²

ā³ten³khai¹nxe³jah³lxi³hē¹la². Yxān¹ta¹ wān³txa² yau³ā³lxa³ti³ e³jah¹la²
 ī³kwai²kxah¹lxi³txa³hē¹la². Txa²wā¹sū³na² wān³txi³su² nū¹kxan²ti³na².
 40 Jā¹nxe³ha²kxai³ kăi³yah³lxin¹ju³ta² ī²li³ju³ta² hau³hau³kot³sxā³
 o²la³kxi¹jah³lxi³hē¹la². Ku³kuh³nxe² o²la³kxi²yah³lxi³txa³hē¹la².

15

Kris²tu³jah¹la² ka³ten³su² ī³sa²yxa³xi²jau³su²

1 Nxa²ha¹te¹ txa²wā³tā³nāu³xāi³. Ain³kxi²sah¹lxi³hē¹la². Txa²wā¹sū³na²
 wān³txa² e³kxi¹nx2ta¹jau³xai³tā² ain³kxi¹jah³lxi³hē¹la². Nxe³jau³xai³tā²
 ain³so¹yah³lxin¹jau³xai³ta³lxi³ yxo²i²ah³lxin¹jau³xai³txa³lxi²na³la².

2 A²nxe³jau³xai²li² ī³yau¹ū¹nx2ta¹jau³xai³tā² Txa²wā¹sū³na² wān³txa²
 wi¹jau³xai²la¹wa². Nxe³sxā³ ain³kxi²sxā³ yxo²i²yah³lxi¹nha²kxai³
 wxa²ē¹nāu³ai²na² sa²hau³ko³tūh¹nx2ti³na²hē³la². Nxū²kwai³lxū¹txi³
 yxa³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ sa²hau³ko³nha²sxā³ yxa³yah³lxin¹tu¹wa².
 Yxān¹ta¹ jau¹xai²na² yxo²i²yah²lxan³kxai²nān²tu³ wxa²ē¹nāu³ai²na²
 sa²ha³ko³txa²lxi³ju³ta³la³ yū²nxa³wa².

3 Nxe³sxā³ wān³txai³tā² Txa²wā¹sū³na² ū³hū¹sa²jau³xain²ti³
 ī³hen³txi³nx2ta¹jau³xain²txi²na³la². Nxe³jau³xai²na² wxi²kan¹jau³xai²la¹wa².
 Kris²tu³jah¹la² ya³lu²kxi²nē³lha²kxai³ txa²wā¹ko³nxe³ti³ kăi³kj³ju³ta²
 sa²wa²su¹tū¹nhē²te³lhxā³ ta¹hxai²hē¹la². Nxe³jau³xai²na² Txa²wā¹sū³na²
 ū³wha²li¹txā³nxai³tā² nxe³ta¹hxai²hē¹la². 4 Jā¹nxe³sxā³ ya³lu²kxi²nē³nū²la²
 sa²nj³kxain¹ta¹hxai²ti³ai²ti²tu³wa². Hā²wxān³txi³nū² ye³ha¹li¹

ka³na³ki¹ a³lan²ni²ka³tu³ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² ka³ten³su²
 ī³sa²yxa³xi²sa¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³hī¹nān¹te²tu³ ka³ten³su² yxa²xai³nha²wa².
 Txa²wā¹sū³na² ū³wha²li¹txā³nxai³tā² nxe³ta¹hxai²hē¹la². 5 Nxe³ha²kxai³
 Pe²jah³la² ā³yū²txi²xi² a²to²se³ nū³ka³txa² ā³yū²txi²xi² nxe³ta¹hxai²hē¹la².

6 Nxe³ka³tu³ yxo²i²tū³ka³txa² ka³lxa¹txi³ 500 nxe² a²nū²a² ka³lxa¹txi³
 ā³sa²nū¹lxsā³ ā³yū²tain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe²tū³ka³txa² yxo²ha³kxa¹ ka³ten³ti³
 hi¹nain¹nha²wa². Yxān¹ta¹ ī²li²te²su² te²a¹ ya³lu²ain¹nha²wa². 7 Nxe³ha²kxai³
 Ti³a²kah³lai¹tā² ī²nūn³ta¹hē¹la². Āh¹ jā¹nxe² yan¹nāu³a¹ ī³kaix¹so¹tū³ka³txa²
 yxo²ha³kxa¹ ī²ain¹nūn³ta¹hē¹la².

8 A²ne³ki³sa³nāu³a¹ txai²li² ī²nū³na¹hē³la². Wē³sa² yxa³ni¹te²a²
 wa³su³ti³ a³li³lah¹te²sxa³jai²ti²tu³wa². Jā¹nxe² a²ne³ki³sa³nāu³a¹ Je³su²jah³la²
 wā²nā³ū¹sa³jah¹lo²sa¹wa². 9 Ī³kaix¹so¹sa²nūn³jah¹lo²sa¹wa². Txai²na²
 kăin²sa²nxa³jah¹lo²sa¹wa². Nxe³ha²kxai³ Ī³kaix¹so¹tū³ka³txa² yxo²ha³kxa¹
 ā³sen³sai¹sain¹nha²wa². Kxā³nhxi¹nāu³ai³tā² Je³su²jah³lai²na² wān³txa²
 yxo²i²tū³ka³txa² khāuh³lxa³txai¹na¹hē³la². Nxe³na¹ju³ta²:

— Wain³txa²na³nā¹. Txa²ē¹nān¹jau³xa² te²sa¹wa². 10 Nxe³yān¹ta¹
 Txa²wā¹sū³na² sa²kxai³lu² kăin² thāi³ti³la² a³li²sa²ha²kxai³ txa²ē¹nāu³a²
 sa²hau³kot³sa³ha²kxai³ ī³hxi²kat¹sa³na²hē³la². Ī³hxi²kat¹sa³ju³ta²
 kwa²hāi¹nxe² ī³hxi²kat¹sa³nxa³hē³la². Nxe³sa²nxa³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu²

ya³lo³txi²sxā³ o²la³kxi²na¹ju³ta² Ī³kaix¹so¹tū³ka³txa² yxo²ha³kxa¹
 txa²wā¹wa³ka³li³yu³ta² ā³sen³sai¹ai¹na¹hē³la². Nxe³na³kxan²ti³ nxū¹txai²na²
 txa²nū³kxū³na¹ju³ta³la³ o²la³kxi²te²txā³wa². Txa²wā¹sū³na² Ī³hxi²kat¹sa³ju³ta²
 so¹li³ o²la³kxi²jah¹lo²sa¹wa². 11 Jā¹nxe³jut³su² txai²la³ ta³nxa² tū¹ka³txai²la³
 ta³nxa² Ī³hen³txi³nx2ti³nha¹jau³xa² kwa²hāi¹nxū¹hī³nx2na³la². Ī³hen³txi³jah¹la²
 ī²li³te²a¹ kwa²hāi¹nxū¹hī³nx2na³la². Nxe³yān¹ta¹ Ī³hen³txi³nx2ti³jau³xai³tā²

yxō²i²yah³lxin¹jau³xa² nxe³jau³xai²na² so¹lxī³ ka³lih³kxi²na¹jau³xai²la¹wa².
Ain³kxah¹lxī¹nha²kxai³ yxo²i²yah¹lxī³hxai¹nhē³la².

Yxo²i²tū³kq³txi³ki³na¹xai²na² ka³ten³su²i³sa²yxau³si¹nhē³nū³jau³su²

12 Nxa²ha¹te¹ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² Kris²tu³jah¹la² ka³ten³su²
i³sa²yxau³xi²si¹jau³xa² i³hen³txi³nx2ta¹tai¹ti²tu³wa². Nxe³nx2ta¹ha²kxai³

ih¹nxe³kxa²yan³ti³ta³i²li³te²i³nxai²na¹ e³yah³lxin¹thai¹la²? E³yah³lxin¹te³nah¹lxī¹:

— A²nū²a² ya³lu²kxai²nān²tu³ hai³txi³ ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²ju³ta²
yū²nxa³lho³li¹. Nxe³yah³lxī³ta¹hi¹nhē¹la². 13 Nxe³yān¹ta¹ ka³ten³su²

i³sa²yxau³xi²ju³ta² yū²nxa³ke³la³te²kxai³ Kris²tu³jah¹la² hai³txi³ ka³ten³su²

i³sa²yxau³xi²h²nxa³wa². 14 Yxān¹ta¹ Te²yā¹nxe³sā³ Kris²tu³jah¹la² ka³ten³su²

i³sa²yxau³xi²nxa³ke³la³te²kxai³ i³yau¹ū¹nx2ta¹jau³su² yū³h³nx2nxa³wa².

Te²yā¹nxūn³sā³ wān³txa² yxo²i²yah³lxin¹jau³xa² yū³nū³nh³nx2nxa³wa².

15 Jā¹nxe³ju³tan¹te²kxa³yā³lhu² nxe³ke³la³te²kxai³la¹ txa²wā¹wān³txa²
i³ye³kxi²ki³te³nah¹lxī¹:

— Txa²wā¹sū³na² ki³han³jah¹lai¹la¹wi¹. Nxe³h³ki³tā³la². Nxe³sā³

Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² Kris²tu³jah¹la² ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²si¹ju³ta³

i³hen³txi³si¹na¹ha²kxai³ txa²wā¹wān³txa² i³ye³kxi²ki³te³nah¹lxī¹:

— Txa²wā¹sū³na² ki³han³jah¹lai¹la¹wi¹. Nxe³h³ki³tā³la².

Jā¹nxūn³sā³ a²nū²a² ya³lun¹ti³te²nāu³xai³tā² ya²la³tu³ ka³ten³su²

i³sa²yxau³xi²ti³hi¹ta¹nxa³ke³la³te²kxai³ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu²

Kris²tu³jah¹la² hai³txi³ ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²ti³hit¹1s¹nx2nxa³wa².

16 Jā¹nxe³sā³ya³lun¹ti³te²nāu³xa²ka³ten³su²i³sa²yxau³xain¹si¹hxa³ke³la³te²kxai³

Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² Kris²tu³jah¹la² ka³ten³su²

i³sa²yxau³xi²nūn³si¹h³nx2nxa³wa². 17 Nxe³sā³ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu²

Kris²tu³jah¹la² ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²si¹hxa³ke³la³te²kxai³ Je³su³jah³lai²na²

wān³txa² yxo²i²yah³lxin¹jau³xa² kwa²to³toh³lxī³jau³su² h³nx2na³la².

Kwa³to³toh³lxī³jau³su² ke³la³te²kxai³ kō³nxe³ti³ kāi³yah³lxin¹ju³ta²

kan²txi³ i³sā³ yxau²xai³lyah³lxī³nxa¹lxa². Hai³txi³ wxa²e¹nai²na²

sa²wa²su¹txa²lxī³h³nx2nxa³wa². 18 Jā¹nxe³ke³la³te²kxai³ Kris²tu³jah¹lai²na²

wān³txa² yxo²i²tū³ka³txa² ā²la² ya³lu²te²nāu³xa² a²kō³nxe³ju³ta²

āh¹yū³ai¹nh³nx2na³la². Hai³txi³ wxa²wa²su¹tai¹nh³nx2nxa³wa².

19 Nxe³sā³ ka³te³na² hin¹ki³tāu³a² so¹lxī³ Kris²tu³jah¹lai²na²

hxi²ka² sa²hau³kot3sa²tē³ū¹nhē³ke³la³te²kxai³ ya³lu²ki³si¹na¹

sa²hau³ko³tū¹nhē³ju³ta¹li² yū³nē³lh³nx2nxa³wa². Nxe³ke³la³te²kxai³la¹

i³āin²ta³kxi²nha²khaix¹nxe³tū³ka³txi³su² h³ki³tā³la².

20 Nxe³yān¹ta¹ ya²la³tu³ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² Kris²tu³jah¹la²

ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²ti³hi¹ta¹hxai³hē¹la². Wān³txi³khai¹xai²la¹wa². Nxe³sā³

ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²si¹ha²kxai³ ya³lun¹ti³tū³ka³txa² yxo²ha³kxa¹ ka³ten³su²

i³sa²yxau³xi²si¹hain¹nūn³tu¹wa². 21-22 Nxe³sā³ kxā³nhxi¹nu¹tai²na² in³txa²

ka³na³ka³na³jah¹la² A³tāu²ah³lo²su² ha²kxai³ nxe³jah¹la² so¹lxī³ kō³nxe³ti³

kāi³ha²kxai³ ya³lu²ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³hī¹nān¹te²tu³ a²nū²a² yxo²ha³kxa¹

ya³lu²nē³ju³ta³nū³a² yū³ki³tā³la². Te²yā¹nxe³ju³ta² a²nū²a² ka³na³ka³na³jah¹la²

Kris²tu³jah¹lo²su² ha²kxai³ nxe³jah¹la² so¹lxī³ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu²

ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²si¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³hī¹nān¹te²tu³ a²nū²a²

yxō²ha³kxa¹ ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²ti³hi¹tē³ju³ta³nū³a² yū³ki³tā³la².

23 Jā¹nxe³ju³tan¹te²kxa³yā³lhu² ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²ki³tu¹wa². Yxān¹ta¹

Kris²tu³jah¹la² txā² ka³ten³su² ī³sa²yxau³xi²ta¹ti²tu³wa². Nxe³sān²ka³ty³hā²wxān³txa³a³ka³nxi²sxā³wā³li²tāu³a¹yxō²i²tū³kā³txi³kī³na¹xai²na²sa²kxai³lu²ā³ta³lo³hēt¹sxā³ ka³ten³su² ī³sa²yxau³xi²ti³hi¹tē³tu¹wa². 24 Nxe³te²ka³kxa¹ne³kī³son³ju³ta² wxā³tu¹wa². Nxe³sxā³ Kris²tu³jah¹la² hi²sen³su²yuh³xai²nān¹ta² wa³kxēn³ti³nāu³xa² ā³na¹ai¹nha²kxai³ a²hxi²kan¹ti³nāu³xai²na²ā³na¹ai¹nha²kxai³ nū³kxūn³txi³ o²la³kxi²jah¹la² ā³na¹ai¹nha²kxai³ nxe³sān²nū³la²Txa²wā¹sū³na² Txa²wā¹wī³na² Si³yxau³jah¹lo²su² ha²kxai³ nxe³jah¹la² hxi²ka²ūh³wxe³ain¹tu¹wa². 25 Jā¹nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² sa²kxai³lu² a²kō¹kō¹nū³kā³txa²ā³na¹xa³ta³lxa¹ Kris²tu³jah¹la² hxi²ka² ūh³wxe³ai¹nxa³ta³lxa¹ Kris²tu³jah¹la² hxi²kī³kxai³lu² ī³kwa³na³ain¹tu¹wa². 26 Nxe³sxā³ a²kō¹kō¹nū³kā³txa²a²ne³kī³son³sxā³ yu³lu²nē³ju³ta³nū³a² ne³kī³so³tu¹wa², Txa²wā¹sū³na² hxi²ka²sa². 27 Nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² ū³wha²li¹txā³nxi³tā² nxe³te³nah¹lxi¹.

— Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² yen³kxa² yxo²ha³kxa¹ ā³na¹sxā³ wa³ka³ti³lot³sxā³Kris²tu³jah¹la² hxi²ka² ūh³wxe³ain¹na²hē³li¹. Nxe³ta¹hxi²hē¹la². Nxe³jau³su²ha²kxai³ yen³kxa² yxo²ha³kxa¹su¹ jau³jau³ai²na² ūh³wxe³ain¹jau³su²hai³txi³ Kris²tu³jah¹la² hxi²kī³kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² wa³ka³ti³lo³txa³lho³la². Nxe³ju³ta² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² Kris²tu³jah¹la² a²hxi²kan¹ti³sa²ye²na³la². 28 Nxe³nū³la² yen³kxa² yxo²ha³kxa¹ Kris²tu³jah¹la² hi²sen³su² a²wa³kxēn³su²hī¹na¹ Txa²wā¹sū³na² kwa³na³kxi²ju³ta³nū³a² wā²nxūh¹ ūh³wxe³nūh¹tu¹wa². Hā²wxān³txa³ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² yen³kxa² yxo²ha³kxa¹kwa³na³tāu³lon³tu¹wa². A²nxe³jah¹la² sa²kxai³lu² a²kxā³nxa² yen³kxai²na²yxo²ha³kxa¹ Kris²tu³jah¹la² hxi²ka² ūh³wxe³jah¹lai²la¹wa².

29 Nxa²ha¹te¹ a²nū²a² sa²kxai³lu² ya³lu²te²a² ī³yau³xa²ū³hū¹kxi²sa²sai¹xi²nūh¹kxai²nān²tu³īh¹nxe³3sī³te¹la¹xā³? īh¹nxe³kxa²yan³ti³ta³nhī²te¹la¹, Ka³ten³su² ī³sa²yxau³xi²ju³ta² yū²nxa³ke³la³te²kxai³ īh¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ya³lu²te²a² ī³yau³xa² ū³hū¹kxi²sa²sai¹xi²nūh¹hī³te¹la¹xā³? Kwa²hāi¹nxe³hī³nx2na³la². 30 Te²yā¹nxe³sxā³ ka³ten³su² ī³sa²yxau³xi²ju³ta³nū³a²yū²nxa³ke³la³te²kxai³ īh¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ ye³khāuh³lxi²sin¹to³hī³te¹la¹xā³? Kwa²hāi¹nxe³hī³nx2na³la². 31 A³lan²ta² hāi¹nxe³ti³xa¹ ī³ya²lu²te¹lhxā³khāuh³lxa³txi³sai¹nhxai²kxai³ jā¹nxe³sxā³ khāuh³lxa³txi³sain¹nha²wa². Ya²la³lyau³xai²la¹wa². Nxe³sxā³ Je³su² Kris²tu³jah¹la² Txa²wā¹hxi²kan¹ta²Si³yxau³jah¹lo²su² ha²kxai³ nxe³jah¹lai²na² wān³txa² yxo²i²yah³lxi¹nha²kxai³ā²la² a³la³kxi²ti³lon³yah³lxi¹nha²kxai³ ka³lih³khaxi³1sa³nha²wa². Jau³xai²na²yo²la³tu³jau³su² nūn³na³la². 32 E²fe³so³thi³na² yxau³na¹tāu³a² kāin²o²la³kxi²na¹wa². Ya²na¹la² ūn³txi³su² te²a² a²nū³kxūn³ju³ta² yā¹nxe³sxā³Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ya³lo³txi²sxā³ i³hen³txai¹na¹wa². E²fe³so³ nū³kā³txai²li²txa²wān³txa² te³nai¹nxa³kxan²ti³ ya³lot³sxā³ o²la³kxi²na¹wa². Yuh³xai²nān¹txe²yen³kxa² a²yo³ha² hāi¹sxā³ so¹kxi²na¹ju³ta² ten³na¹ke³la³te²kxai³īh¹nxe³kxa²yan³ti³ju³ta² khāuh³lxa³txi³nha²hī³na¹te¹la¹xa³? Ka³ten³su²ī³sa²yxau³xi²ju³ta² ya²la³ty³ yū²nxa³ke³la³te²kxai³ wān³txa² tūn³yau³xai³tā²sa²yxo²wet¹sxā³ kāi³hī³kī³tā³la². Nxe³ju³ta³tān¹jau³xa² nxe³te³nah¹lxi¹.

— Hī¹na² kāin² yain³ya³sah¹lxi³wxi¹. Kāin² ī³na¹a³sah¹lxi³wxi¹. Kwa²wa³nī³lon³ya³sah¹lxi³wxi¹. Nxe³ha²kxai³ ka³nxa³ha²ta³a² ya³lu²kī³ju³ta³nū³a²yū³tu¹wi¹. Nxe³hxai²na²hē³la².

33 Nxe³sxā³ ā³ke³tū¹nyhah¹lxi³txa³hē¹la². Wxa²ya³la³nāu³xa²yxau²xai³lyā³hai¹nīn¹te²nāu³xa² kuh³lxa³thin¹sxā³ kāi³ain¹kxai²nān²ty³wxa²e¹nāu³ai²na² kō³nxa³thin¹kāi²no³nxa²lxi³ha³ta²wa². 34 Hxi²ka¹ka¹nha²sxā³

a³la³kxi¹jxah³lxi³hē¹la². Wain³ju³ta² so¹lxi³ kãi³jah¹lxi³hē¹la². Kō³nxe³ti³ kãi³yah³lxin¹ju³ta² o²la³kxi²yah³lxi³tā³lxa². Āu²lxa²to³nha²lxi³si¹nx2ta¹jau³su² nxe³ye¹nx2ta¹wa². Wxa²nū³kā³txi³nāu³xa² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² yxo²xa³te²a² yū³yah³lxi¹lxa².

Txa²wā¹nū²nāu³ai²na² ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²jut3su²

35 Nxa²ha¹te¹ a²nū²a² i³wā³txi³nx2ti³te³an¹jau³kxai³lu¹ i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Txa²wā¹nū²nāu³ai²na² ih¹nxe³sxā³ ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²te³ji¹wi¹? Txa²wā¹nū²nāu³ai²na² ih¹nxe³khaix1nxe³sxā³ txa²wā¹nū²nāu³ai²la³te³ji¹wi¹? Nxe² i³wā³txi³nx2tai¹nhī³nx2na³la². 36 To³h³la² e³yah³lxi³txa³hē¹la². Yain³ta³ki³a² ū³whī¹ki³kxai²nān²tu³ ye³jen¹na² ya³lu²te²jai¹ti²tu³wa². Nxe² ya³lu²sān²nū²la² ka³lū³xi²te²jai¹ti²tu³wa². Jā¹nxe³tu³wa². 37 Nxe³sxā³ ū³whī¹ki³ki³ai²li² a²ki³a² so¹lxi³ ū³whī¹ki³te²ju²hē³la². Tri²ka²ki³a² tā³nxax² i²li³ki³a¹ ū³whī¹ki³te³ju²hē³la². A²nxe³ta³ne³kxā² wi¹wen¹ta³nē³ka³nū³a² hai³txi³ ū³whī¹ki³te²sxa³yu²hē³la². Wi¹we¹nxa³ta³ne³ka³nū³a² ū³whī¹ki³te²ju²hē³la². 38 Jā¹nxe³sxā³ ki¹ai²li² ū³whī¹ki³ki³ai²na² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² a²nū²khai³xa² ten³ju³ta³nū³a² sa²wet1sxā³ ū³hū²xai³te²ju²hē³la². Nxe³sxā³ ki¹ai²na² yxo²ha³kxai¹ ki³ka³na³ka² a²nū²khai³xa² ū³hū²xai³te²ju²hē³la².

39 Ka³ten³su² yxo²ha³kxai¹ a²sī³na² ha³na³ka³lxi³nxax² ai³te²ju²hē³la². In³txa² a²sī³na² ha³na³ka³lxi³nha²kxai³ ka³yxuh³xa² a²sī³na² ha³na³ka³lxi³nha²kxai³ ai³ka² a²sī³na² ha³na³ka³lxi³nha²kxai³ ai³na² a²sī³na² ha³na³ka³lxi³nha²kxai³ nxe³te²jai¹ti²tu³wa².

40 Te²yā¹nxe³sxā³ oh³xan¹te²a² a²nū²khai³xa² ha³na³ka³lxi³nha²kxai³ yuh³xan¹te²a² a²nū²khai³xa² ha³na³ka³lxi³nha²kxai³ nxe³te²jai¹ti²tu³wa². Nxe³sxā³ oh³xan¹te²a² a²ha²tai²na¹ ha³na³ka³lxi³ ye³yan³txi³ha²kxai³ nxe³te²jai¹ti²tu³wa².

41 U³je³na³ka² a²ha²te¹ju³ta² ha³na³ka³lxi³nxax² ai³ha²kxai³ i³la³kxax² a²ha²te¹ju³ta² ha³na³ka³lxi³nxax² ai³ha²kxai³ hi³ka²ta³a² a²ha²te¹ju³ta² ha³na³ka³lxi³nxax² ai³ha²kxai³ nxe³te²jai¹ti²tu³wa². Hi³ka²ta³nāu³xai²li² te²yā¹nxe³sxā³ a²ha²te¹ju³ta² ha³na³ka³lxi³nxax² ai³nū³te²jai¹ti²tu³wa².

42 Jā¹nxe³sxā³ te²yā¹nxū³ki³tu¹wa². Ya³lu²te²a² ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²tāu³a¹ ā³lxa³txi³ i³sa²yxau³xi²tu¹wa². A²nū²a² sa²nī³kxi²ki³kxai²nān²tu³ khon³hxn³te²ju²hē³la². Yxān¹ta¹ ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²tāu³a¹ hai³txi³ khon³hxn³ju³ta³la³ yū²nxax³lho³la². 43 Sa²nī³kxi²ki³tāu³a² a²nū²khai³xa² kō³nxe³ha²kxai³ nū³kxū³nxax³ha²kxai³ te²jai¹ti²tu³wa². Yxān¹ta¹ ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²hī¹na¹ wi¹lha²kxai³ nū³kxū³nha²kxai³ nxe³ki³tu¹wa².

44 Sa²nī³kxi²ki³tāu³a² a²nū²a² yuh³xan¹te²a² sa²nī³kxi²hī³ki³tā³la². Yxān¹ta¹ ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²hī¹na¹ a²nū²a² oh³xan¹te²su² i³sa²yxau³xi²tu¹wa². Nxe³sxā³ yuh³xan¹te²nū²nāu³a² yū³kxai²nān²tu³ yan¹nāu³a¹ oh³xan¹te²nū²nāu³a² ā³lxi³ton³tu¹wa². 45 Nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² ū³wha²li¹txā³nxai³tān¹jau³xa² e³te³nah¹lxi¹:

— A²wi¹lhī¹nān¹jah¹lai²na² A³tāu²ah³lo²su² ha²kxai³ a²nū²khai³xa² ka³ten³su² sa²we¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu¹wi¹. Yxān¹ta¹ ā³ta³lo³hē²tāu³a¹ ye³jen¹nū³nān¹jah¹la² Kri³s2tu³jah¹lo²su² ha²kxai³ a²ka³ten³yu³ta² ā²la² yū³jah¹lai²la¹wi¹. A²nū²a² i³ka³ten³su² ti³hi¹jah¹lai²la¹wi¹. Oh³xan¹te²a² wxā³jah¹lai²la¹wi¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la². 46 Nxe³sxā³ oh³xai²nān¹jah¹la² ne³ka³ta²sxā³ wxā³ta¹hxai²nxax³ti³ai¹ti²tu³wa². Yuh³xai³nān¹jah¹lo²nu¹tai²na²

ne³ka³ta²sxā³ wxā³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Ā³ta³lo³hē¹jah¹la² oh³xai³nān¹jah¹la² wxā³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².
 47 A²wi¹lhi¹nān¹jah¹lo²nu¹tai²na²su² A³tāu²ah³lo²nu¹tai²na²su² kīh³nū³khai³xa² Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² we¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Ā³ta³lo³hē¹jah¹la² oh³xa² wxā³jah¹lo²su² ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².
 48 Te²yā¹nxe³sxā³ yuh³xai²nān¹tū³ka³txa² yxo²ha³kxa¹ kīh³nū³xa² sa²we¹jah¹lu¹jā¹nxe³ hū³nx2na³la². Yxān¹ta¹ oh³xai²nān¹tū³ka³txai²na² sa²kxai³lu² oh³xa² wxā³jah¹lu¹jā¹nxe³ hū³nx2na³la².
 49 Jā¹nxe³jut3su² hī¹nai²na² yuh³xai²nān¹jah¹lu¹jā¹txe²su² kī³tā³la². Yxān¹ta¹ kxā³nāu³a¹ oh³xai²nān¹jah¹la² yā¹txe²su² kī³tu¹wa².

50 Txa²wā³tā³nāu³xāi³. Nxe³jau³xai²na² ī³yau¹ū¹nx2ti³jau³xai²la¹wa². A²nū²khai³xa² txa²wā¹sīn³su² txa²wā¹txi³ha²yau³su² txa²wā¹nū²su² ha²kxai³ nxe² hxi²kan¹txi³ Txa²wā¹sū³na² yxau³ju³khai³xa² ā³wih¹kī³sxa³lho³la². Nxe³sxā³ yuh³xai²nān¹te²a² sa²kxai³lu² khon³hxn³ju³ta² yū³ha²kxai³ hxi²kan¹txi³ oh³nān¹te²lo³nxa³lho³la².

51 Ain³kxi²khai¹nxe³sah¹lxi³hē¹la². Wān³txa² hāi³jau³xai³tā² ī³yau¹ū¹nx2ta¹tu¹wa². Txa²wā¹nū³ka³txi³kī³na¹xai²na² a²wā³kxi³kxai³ ya³lu²kī³ju³ta³nū³a² yū³nē³lha²kxai³ a²wā³kxi³kxai³ ya³lu²kī³ju³ta³nū³la³ yū³kī³sxa³ha²kxai³ nxe³kī³tu¹wa². Nxe³yān¹ta¹ txa²wā¹nū²nāu³ai²na² yxo²ha³kxa¹ ā³lxa³ton³kī³tu¹wa². Ā³lxa³ti³hi¹tē³tu¹wa², Txa²wā¹sū³na² hxi²ka²sa³.
 52 Wa³su¹txi³ ye³ka³tē³kī³kxa² yā¹nxe³sxā³ ā³lxa³ton³kī³tu¹wa². Trū³be²ta²ka³txa² wāi²la² hū³ka³txa² ne³kī³san¹ka³txa² wxa²no²la³kxain¹tāu³a¹ ā³lxa³ton³kī³tu¹wa². Nxe³tāu³a² ya³lun¹ti³tū³ka³txa² yxo²ha³kxa¹ ka³ten³su² ī³sa²yxau³xi²si¹hain¹tu¹wa². Ka³ten³su² ī³sa²yxau³xi²ti³hi¹ta¹nha²kxai³ kho³nhxn³ju³ta³la³ yū²nxa³lho³la². Nxe³sxā³ yxo²ha³kxa¹ ā³lxa³ton³ya³nhē³lain¹tu¹wa².
 53 Jā¹nxe³ha²kxai³ khon³hxn³te³kī³nāu¹xa² yxau²xai³kī³tāu³a² ya³lu²kī³ju³ta³nū³a² yū³nē³na³la². Yxān¹ta¹ hā²wxān³txa³ khon³hxn³kxi²nē³lxa³ju³ta² ā³lxa³ton³kī³tu¹wa². Nxe³kxai²nān²tu³ ya³lu²kī³ju³ta³nū³la³ yū³nē³lxa³lho³la².
 54 Jā¹nxe³sxā³ txa²wā¹nū²kī³nāu¹khai³xai²na² khon³hxn³te²kī³nāu¹xai²na² ā³nā³lxi³to³tu¹wa². Txa²wā¹nū²kī³nāu¹khai³xai²na² khon³hxn³te²sxa³kī³nāu¹xai²na² wen¹kī³tu¹wa². Te²yā¹nxe³sxā³ a²nū²kī³nāu¹khai³xai²na² ya³lu²te²kī³nāu¹xa² ā³nā³lxi³to³tu¹wa². A²nū²kī³nāu¹khai³xai²na² ya³lu²nxa³te²kī³nāu¹xa² wen¹kī³tu¹wa². Nxe³hī¹na¹ Txa²wā¹sū³na² ū³wha²li¹txā³nxai³tā² e³lxah²lxi³tu¹wa². Nxe³jau³xai²na²sa¹.
 — Ya³lu²kī³ju³ta² hxn³sxā³ ne³kī³son³na³li¹. Kō³nxe³kī³ju³ta² ā³wa²sut1sxā³ yxau³kī³tā³li¹.

Sū³na² ū³wha²li¹txā³nxai³tā² nxe³ta¹hxai²hē¹la².
 55 Nxe³nē³lha²kxai³ ya³lu²ti³hit1sa²jah¹lāi³. Īh¹nū¹la³tā³ kwā³non³nha¹ju³ta³la³ sīn¹te²la¹xā³? Īh¹nū¹la³tā³ khāuh³lxa³ti³sa²nhīn¹tāu³la³sīn¹te²la¹xā³?

56 Kō³nxe³ti³ kāi³kī³ju³tan¹te²kxa²ya³lhu² ya³lu²ju³ta³nū³a² yū³nē³na²hē³la². Nxe³nē³ju³tan¹te²kxa²ya³lhu² Txa²wā¹sū³na² ū³wha²li¹txā³nxai³tā² kō³nxe³ti³ ī³yī¹li²ne³na²hē³la². Nxe³nē³kxan²ti³ ya³lu²kī³ju³ta³kai³ ne³kī³son³na³la². Te²yā¹nxe³sxā³ kō³nxe³ti³ ī³yī¹li²nē³ju³ta³kai³ ne³kī³son³na³la².
 57 Je³su² Kris²tu³jah¹la² Txa²wā¹hxi²kan²ta² Si³yxau³jah¹lo²su² ha²kxai³ ī³hxi²ka¹tū¹nhē³ju³tan¹te²kxa²ya³lhu² ā³wa²sut1sxā³ yxau³kī³tā³la². Nxe³ju³ta²li² Txa²wā¹sū³na² sa²nēn¹kxi²kī³tā³la².

58 Jā¹nxe³jut3su² txa²wā³tā³syah³lxi¹nha²kxai³ ain³kxi²sah¹lxi³hē¹la². Ka³ten³su² ī³sa²yxau³xi²si¹nhē³ju³ta³nu³a² ya²la³tu³ yū³nē³lha²kxai³

Txa²wā¹sũ³na² wān³txa² yxo²²jah³lxi³hē¹la². Wxi²kan¹nũn³jah³lxi³hē¹la².
 Txa²wā¹sũ³na² i³ye³kxi¹nx2ti³ju³ta² so¹lxi³ ya³lo³txi²sxā³ o²la³kxi¹jah³lxi³hē¹la².
 Yxah³lxin¹kxai²nān²tu³ wi¹lo²la³kxah¹lxin¹kxai²nān²tu³ kxā³nāu³a¹
 wi¹lo²la³kxah¹lxin¹kxai² yo³ha² ũ³yhoh³xi¹nx2ti³tu¹wa². Ju¹tai²li² ā²la²
 i²yah³lxin¹tai¹ti²tu³wa².

16

Txa²wā¹yen³kxa² wā²nhũ¹nyhu¹ki³jau³su²

1 Ju¹ta³la³ nxe³ha²kxai³ yxo²²tũ³ka³txai²na² Ju³te²a²ko³xa² yxau³te²nũ³ka³txa²
 sa²kxai³lu² yen³kxa² so¹kxi²txā³nxa² wā²nhũ¹ain¹yah³lxin¹ju³ta²
 i³yau¹ũ¹nx2ta¹tu¹wa². Yxo²²tũ³ka³txi³nāu³xa² Ka³la²si²a² ko³xan¹te²nāu³xa²
 yxo²ha³kxa¹ i³yau¹ũ¹hai¹nhxai¹na¹kxai³, jā¹nxe³nx2ta¹tu¹wa². 2 To³mĩn²ko³
 nxe³hĩn¹ta² yxo²ha³kxa¹ ā³nũn¹yah³lxin¹tau³a¹ yen³kxa² so¹kxi²txā³nxa²
 wā²nhũ¹yah³lxin¹ta³nxā³nxũ³a² wxa²hau³kot3sxā³ ũ³wha¹jah¹lxi³hē¹la².
 Ta³nxā¹nxai²li² yũ³yah³lxin¹kxa² a²wā³kxi³kxai³ ũ³wha¹i² a²wā³kxi³kxai³
 sa²so² nxe³jah³lxi³hē¹la². Yxah³lxin¹kxai²nān²tu³ ye³jen¹na² wxā³na¹tāu³a¹
 ta³nxā¹nxai²li² ũ³wha¹ta³lun²yah³lxi³hĩ³nxa¹lxa². 3 Na¹kxai²nān²tu³ hā²wxān³txa³
 wxā³na¹ka³tu³ ta³nxā¹nxai²li² i³sa²si¹hā¹ũ¹ha¹tu¹wa². Ha³teh³nxā³nxa²
 i³yau¹ũ³jau³xa² ũ³wha²li¹lā¹ka³tu³ wxa²nũ³ka³txi³ i³nxa² i²li³te²a² i²sxā³
 i³sa²so¹ah³lxin¹jah¹la² hxi²ka² i³sa²si¹hā³ũ¹ha¹tu¹wa². Nxe³ha²kxai³
 Je³ru³sa³lē²thi³na² yxo²²i²sxā³ yxau³te²ki³nāu¹xa² ai³yah³lxin¹ka³tu³
 ũ³hũ¹ain¹yah³lxin¹tu¹wa². 4 Nxe³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ hxi²ka¹na¹kxai²nān²tu³
 ai³nũ³na¹tu¹wa². Nxe³na¹kxai²nān²tu³ ā³si²tē³kxi²sain¹tu¹wa².

Pau²lah³la²: “Nxe³na¹tũ¹xā¹.” Jau³su²

5 Nxa²ha¹te¹ wxā³sxā³i²nx2ta¹tu¹wa². Ma³se³to²na²ko³xa² ai³lha²thet3sān²sxā³
 hā²wxān³txa³ wxā³na¹tu¹wa². 6 Nxa¹kxai²nān²tu³ jũ¹nxa² kan²txi³
 yxau³ya³nx2ta¹ju³ta² ten³sa³nha²wa². Kwē³kon³tāu³a¹ yxau³ya³nx2ta¹ju³ta²
 ten³sa³nha²wa². Nxa¹kxai²nān²tu³ ā³nxai³na¹ju³ta³nũ³a² hxi²kan¹txi³
 ā³non²ta³kxi²sah¹lxi³hĩ³nxa¹lxa². 7 Kwa²a³nī²ā³wa³to¹ta¹lxa¹ju³ta²
 ten³sa²nxa³nha²wa². Txa²wā¹sũ³nai²li² ten³kxai²nān²tu³ kan²txi³
 yxau³ya¹nx2ta¹ju³ta² ten³sa³nha²wa².
 8 Ti¹ai²li² E²fe³so³thi³na² āh¹yxau³na¹tu¹wa². Pēn³ta³kos²ta² ti³wa³ka² ti¹a¹
 āh¹yxau³na¹tu¹wa². 9 Nxe³sxā³ txa²wa³ka³la² kái²non³na³la². Txa²wān³txa²
 wi¹lain³kxi²sain¹te²a² yũ³khai¹nx2na³la². Yxān¹ta¹ ten³sai¹nxa³te²a²
 kāin²yũ³nũn³na³la².

10 Nxa²ha¹te¹ Ti³mo²jah³la² ne³ka³ta² wxā³kxai²nān²tu³ wi¹lhit1sxā³
 yxau³ya³nx3ti³ju³ta³nũ³a² hau³ko³jah¹lxi³hē¹la². Nxe³sxā³ jah¹lai²na²
 sa²kxai³lu² txai²yā¹nxe³sxā³ Txa²wā¹sũ³na² wa³ka³li³yu³ta² o²la³kxi²nũn³na³la².
 11 Kō³te³si¹hain¹yah³lxan³jau³su² i²txai¹yah³lxi³hē¹la². Nxe³yān¹ta¹
 wā³li²ju³ta³nũ³a² hau³kot3sxā³ ā³non²ta³kxi¹txai¹yah³lxi³hē¹la², wi¹lhin¹sxā³
 wxā³si¹yah³lxin¹jau³sa². Nxe³ha²kxai³ jah¹lai²li² a²lon³ti³tāu³xa² tē³lxi²sxā³
 i³xain¹ju³ta² kāin² wahx3nxai¹na¹wa².

12 Nxa²ha¹te¹ A³po²lah³la²sa¹. Jah¹lai²na² a²lon³ti³tāu³xa² ā³si²tē³lxi³sxā³
 wxā³si²nx2ti³si¹hai¹na¹jau³su² e³kxain¹to³ha¹hē³la². Nxe³ta¹ ha³lo²ai²li²
 wai³nxa³ha²kxai³ hāi³sxā³ yxau³nha²wa². Yan¹nāu³a¹ hxi²kan¹kxai²nān²tu³
 wxā³si²nxa³lxi³tu¹wa².

Pau²lah³lai²na² a²wān³txa² a²ne³ki³sot3jau³su²

13 Nxa²ha¹te¹ a³la³kxi²sxā³ ī²yxau³jah¹lxi³hē¹la². Nxū²kwai³lxū¹txi³yxō²i²sxā³ yxau³jah¹lxi³hē¹la². Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ya³lo³txi¹jah³lxi³hē¹la². Sa²yxō²ā³yah³lxi³txa³hē¹la². 14 A³lxi²waun¹nyhu¹sxā³ kāi³jah³lxi³hē¹la².

15-16 Es³te²fa³na²sah³la² a²yu³ta² whāi²na¹ ī²yah³lxin¹tai¹ti²tu³wa². A²nxe³jah¹la² a²wi¹lhi¹na² Kre²si²a²ko³xa² yxau²xai³lain¹tai¹ti²tu³wa². Nxe³hi¹nai³tā² Txa²wā¹sū³na² yxo²i²te²a² yū²nxa³hi¹nai³tā² jah¹lai²na² a²yu³tai²li² yxo²i² ā³si³wxe³ain¹na²hē³la². Nxe³hi¹nān¹te²tu³ Txa²wā¹sū³na² a²wa³ka³lji³yu³ta² so¹lxi³ o²la³kxi¹nhxai²na²hē³la². Nxe³jah¹lai²na² ī³tih³nxe³nx2ti³jau³xai²na² sa²yxō²wet1sxā³ yxau³jah¹lxi³hē¹la². A²nū²a² ā³non²ta³kxi²waun¹nyhu¹kj³ju³ta² yā¹nxe³jah³lxi³hē¹la².

17 Es³te²fa³na²sah³la² Fo³tu³na²to²jah¹la² A³ka³i²ko²jah¹la² nxe³sxā³wxā³ya³sai¹nha²kxi³ wi¹lxo³kxi²sai¹nhē¹la². Kāin² ā³non²ta³kxi²sain¹na²hē³la². Ul²yxau³yah³lxi¹nha²kxi³ hxi²kan¹txi³ ā³hxi²nūn¹sah²lxa³nha²kxi³ ā³non²ta³kxi²sain¹na²hē³la². 18 Kāin² ā³nxū²kwai³lxū¹sain¹na²hē³la². Nxe³nx2tain¹kxaix3 jāx1sain¹na²hē³la². Nxe³tū³ka³txa² yā¹tū³ka³txa² sa²nēn¹kxain¹kj³ju³ta² wain³na³la².

19 Nxa²ha¹te¹ A²si³a³ko³an¹tū³ka³txa² yxo²i²te²ki³nāu³xa² sa²kxi³lu²wi¹yxau³si¹nx2tain¹jau³su² ī³sa²si¹hā³ūh¹nx2tain¹na³la². A³kwi²lah³la² Pri³si²la³ka³lxa² yxo²i²tū³ka³txa² a²sxi²hai²na² ā³nū¹nain¹tū³ka³txa² a²yxō²ha³kxa¹ Txa²wā¹sū³na² wi¹lhin¹sxā³ ī²si¹nx3tain¹jau³su² ī³sa²si¹hā³ūh¹nx2tain¹na³la². 20 Txa²wā³tā³nāu³xai²li² ti¹na² yxau³te²a² a²yxō²ha³kxa¹ te²yā¹nxe³jau³xa² ī³sa²si¹hā³nx2tain¹nūn³na³la². Txa²wā¹sū³na² wān³txa² yxo²i²yah³lxi¹nha²kxi³ ī³yo²sai¹la³kxi²nha¹ju³ah³lxi³hē¹la².

21 Jā¹nxe³na¹jau³su² txa²hxi²ka² ū³wha²li¹lye¹nx2ta¹wa². Txi²li² Pau²lah³lo²su²nxa¹wa².

22 Wxa²nū³ka³txi³ ī³nxa² ī²li³te²a² sa²kxi³lu² Txa²wā¹sū³na² a³lxi²nxa³kxi²nān²tu³ kō³nxe³ti³ ī³yi¹li²ū¹jah¹lai²la¹wa². Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lai²na² a³ka³nxi²sxā³ wā³li²ju³ta³nū³a² yau³son³na³la².

23 Je³su²jah³la² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²su² ha²kxi³ kāin² thāi³ti³la² a³lxi¹nx2ti³si¹jau³nū³su² ten³sa³nha²wa².

24 Jā¹nxa¹jut3su² Je³su² Kris²tu³jah¹la² a²sa³wi³ha³lxi³su² kj³sa²kxi³a³lxi¹nx2ta¹wa². Jā¹nxa¹jau³su² txi²li² Pau²lah³lo²na¹xai²na² ta³lu²na¹wa².

2 Korīntios

¹ Pau²lah³lo²na¹xai²na² ũ³wha²li¹le¹nx2ta¹wa². A²kxã³nxa²
Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³su² i³sa²si¹hã³ũ¹sa³na²hẽ³la². Sa³ha²kxai³
Je³su² Kris²tu³jah¹lai²na² wãn³txai³tã² i³hen³txi³jah¹lo²sa¹wa².
Txa²wã¹sũ³na² a²ten³jau³su² ha²kxai³ hxi²kan¹txi³lot3sa³na²hẽ³la².
Wxa²nũ³ka³txa² Ko³rĩn²to²thi³na² yxau²xai³lyah³lxin¹tũ³ka³txi³
i³nxa² ũ³wha²li¹la³kxi¹nx2ti³nha¹wa². Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa²
yxō²i²yah³lxin¹tũ³ka³txi³ i³nxa² ũ³wha²li¹la³kxi¹nx2ti³nha¹wa². Te²yã¹nxe³sxã³
Kre²sa²ko³xan¹tũ³ka³txi³ i³nxa² Sũ³na² wãn³txa² yxo²i²yah³lxin¹tũ³ka³txi³
i³nxa² ain³kxi²sah¹lxi³hẽ¹la². Ti³mo²jah³lai²na² txa²wã¹lon³yah³lo²su²
yxau³ya³sain¹nũn³na³la².

² Nxa¹ha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a² Txa²wã¹wĩ³nu²su²
Jah¹lai²nãn²tu³ Je³su² Kris²tu³jah¹la² Txa²wã¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²su²
Jah¹lai²nãn²tu³ nxe³ya³sxã³ kãin² thãĩ³ti³la² a³lxi²nx2ti³si¹hi²
wxa²nxũ²kwai³nãu³a² ã³nhãu²no³txa²lxi³si¹hi² nxe³nx2ti³si¹ha¹jau³su²
ten³sa³nha²wa².

Pau²lah³lai²li² Txa²wã¹sũ³na² sa²nẽn¹kxi²jau³su²

³ Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³jah¹la² sa²nẽn¹kxi²a³sah¹lxi³wxa². A²nxe³jah¹la²
Je³su² Kris²tu³jah¹la² Txa²wã¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²su² ha²kxai³ nxe³te²a²
A²wĩ³nai²la¹wa². Wi¹lhin¹sxã³ thãĩ³ti³la² sa²hau³kot3si¹nhẽ³jah¹lo²su²
ha²kxai³ sa²ye³kwẽ²kxi²nẽ³jah¹lo²su² ha²kxai³ nxe³jah¹lai²la¹wa².

⁴ Nxe³sxã³ i²li²tãu³a¹ khãuh³lxa³thin¹ki³ju³ta² sa²ye³kwẽ²kxi²nẽ³na³la².
Nxe³na¹ju³tan¹te²kxa³ya³kxai³la¹ a²nũ²a² ã³xai²na² khãuh³lxa³thi¹nain¹ju³ta²
sa²ye³kwẽ²kxain¹nũn³ki³tu¹wa². ⁵ Kris²tu³jah¹lai²na² wãn³txa² yxo²i²ki³sa²kxai³
khãuh³lxa³txi³nẽ³ju³ta² kãin² yũ³nẽ³na³la². Nxe³kxan²ti³ Kris²tu³jah¹la²
sa²ye³kwẽ²kxi²nẽ³ju³ta² kãin² ũ³hũ¹nẽ³nũn³na³la². ⁶⁻⁷ Txa²wã¹sũ³na²
sa²ye³kwẽ²kxi²nx2ti³jau³xa² i³hen³txi² kq³nxe³ti³ kãĩ³yah³lxin¹ju³ta²
ã³wa²su¹ti³hi¹txa²lxi³jau³xa² i³hen³txi² nxe³nx2ta¹ti³ai¹ti²tu³wa².
Nxe³nx2ta¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² kxã³nxai³tã² khãuh³lxa³ti³sain¹sĩn¹na²hẽ³la².
Yxãn¹ta¹ khãuh³lxa³ti³sain¹sĩn¹kxan²ti³ Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³kxai³lu²
sa²ye³kwẽ²kxi²sa²sĩn¹na²hẽ³la². Nxe³sa²sĩn¹ju³tan¹te²kxa³ya³n³tu³ti¹
ã³non²ta³kxi²nx2ti³sĩn¹ju³ta³nũ³a² yũ³tu¹wa². Khãuh³lxa³ti³sain¹sĩn¹ju³taĩ²tã²
Txa²wã¹sũ³naĩ²na² sa²ye³kwẽ²kxi²sa²sĩn¹na²hẽ³la². Jã¹nxe³sxã³
khãuh³lxa³ti³nx2tain¹kxai²nãn²tu³ Txa²wã¹sũ³na² sa²ye³kwẽ²kxi²sa²sĩn¹kxai³
jã¹nxe³sxã³ sa²ye³kwẽ²kxi²nx2ti³nũn³tu¹wa².

⁸ Jã¹nxa¹jut3su² A²si³a³ko³xa² yxau²xai³la¹hĩ¹nai³tã¹ju³taĩ²tã²
i³yau¹ũ¹nx2ta¹tu¹wa². Ye³khãuh³lxa³ti³sain¹ju³taĩ²tã² i³yau¹ũ¹nx2ta¹tu¹wa².
Ya³lo²txi³ti³hex1sa²nxa³hẽ¹la². Ya³lu³sa²te³lxa²nãn³khih³ na¹hẽ¹la².
⁹ Su²lhã³sain¹ju³ta³nũ³a² ã²la² i³yĩ¹li²sain¹na²hẽ³la². Ai³lã²nũ²:

— wã²nxũh¹ ã³nhxi²kat1sa²ju³ta³nũ³la³ yũ³sa²nxa³lho³na¹. Nha¹jau³su²
nxa¹hẽ¹la². Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³jah¹la² so¹lxi³ a²nũ²a² ya³lu²te²a²
ka³ten³su² i³sa²yxau³ti³hit1jah¹la² so¹lxi³ yxo²i²a¹hẽ³la². ¹⁰ A²nxe³jah¹la²
hi²sen³kxai³lu² ya³lu²sa²ju³ta³nũ³a² ã³non²ta³kxi²sxã³ so¹xi²sa³hẽ¹la².
Sa²ju³taix3 jãx1sa²ju³ta³nũ³a² yxo²i²sxã³ wah³nxe³na¹wa². ¹¹ Txa²wã¹sũ³na²
i³ye³kxi²nũ¹sah¹lxin¹kxai²nãn²tu³ ã³non²ta³kxi²nũ¹sah¹lxi³nhi¹lxa².

Nxe³sah¹lxin¹kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na² sa²kxai³lu² ain³kxi²nē³tu¹wa².
 Nxe² ain³kxi²nē³kxai²nān²tu³ ā³non²ta³kxi²sa²ju³ta² e³lxah²lxi³tu¹wa².
 E³lxah²lxi³ha²kxai³ a²nū²a² ka³lxa¹txi³ Txa²wā¹sū³na² kāin² sa²nēn¹kxain¹tu¹wa².

Pau²lah³lai²li² a²ten³ju³ta³nū³a² i³ā³lxa³tot³jau³su²

12 Jā¹nxa¹jut³su² wxa²ha³ti³xan¹tū³kā³txi³ i³nxa²na² e³yah³lxin¹jau³kxai³lu¹:

— Pau²lah³lai²li² Sū³na² i²sxā³ i³so¹jah¹lai²kxai³ wain³txi³
 kāi³xa³xā¹. Nxe³yah³lxin¹jau³su² ha²kxai³ kxā³nxa² kāi³a¹ju³ta³tā²
 i³ye³kxi¹nx2ta¹tu¹wa². E³lxah²lxi³sxā³ o²la³kxi²na¹tai¹ti²tu³wa².
 A²nū²a²nāu³xa² ā³xa² o²la³kxi²nū¹hai¹na¹ju³tain²ti³ wxa²yen³nāu³a²
 o²la³kxi²nūh¹nx2ta¹ju³tain²ti³ nxe² kāi³a¹tai¹ti²tu³wa². Ā²la² kāi²non³sxā³
 o²la³kxi²nūh¹nx2ta¹tai¹ti²tu³wa². Wā²nxūh¹ txa²hoh³lxi³sa²ju³khai³lxa³
 ti³he¹nx2nxa³wa². Txa²wā¹sū³na² thāi³ti³la² a³lxi²sa³ha²kxai³ wain³txi³
 kāi³i² txa²ē¹nāu³ai²na² wi¹le³kxi²nha²sxā³ kāi³i² nxe³nūh¹nx2ta¹tai¹ti²tu³wa².
 Nxe³na¹ju³ta³li² i³ka³li³kxi²nha¹nha²wa². 13-14 Nxe³sxā³ wān³txa²
 ū³wha²li¹lhā³ū¹nx2ta¹jau³xai³tā² a²yxo²ha³kxa¹ hxi²kan¹txi³ e³lai²na¹
 i²yah³lxi¹nha²kxai³ a²si³yxa³tāu³khai³xa² ā³ne³wxe³yah³lxi¹nha²kxai³
 nxe³yah³lxi¹lxa². Kxā³nxa³tā² ha³lo²a² o²la³kxi²nūh¹nx2ta¹ju³ta³na²
 jū¹nxe² ā³ne³wxe³nū¹shā³lxi¹lxa². Nxe³sah³lxi¹nha²kxai³ kxā³nāu³a¹
 Je³su²jah³la² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxa³jah¹la² wā³li²sxā³ a³ka³nxi²tāu³a¹
 e³lxah²lxi³ju³ta³khai³xa² kāin² ā³ne³wxe³nū¹sah¹lxin¹tu¹wa². Te²yā¹nxe³sxā³
 Sū³na² sa²nēn¹kxi²nū¹yah³lxin¹kxa² yā¹nxe² sa²nēn¹kxi²nū³na¹tu¹wa².

15 Nxe³sxā³:

— Jau¹xai²na² ya²la³lhu²ji¹xā¹. Nxe³nx2ta¹jau³su² a²wi¹lhī¹na² wxā³sxā³
 i²nx2ta¹ju³ta³ten³sa³hē¹la². 16 Nxe³na¹ha²kxai³:

— Ma³se²to²na²ko³xa² ai³na¹tāu³a² ā³nī²xai³ai¹na¹tū¹xā¹. Ā³wa³li²na¹tāu³a²
 ā³yit¹sxā³ i²ai¹na¹tū¹xā¹. Nxa¹kxi²nān²tu³ ye³ha¹li¹tāu³su²
 i³ka³lih³ti³hi¹tain¹to³ha¹tū¹xā¹. Nxe³na¹kxi²nān²tu³ Ju³te²a²ko³xa²
 ai³na¹ju³ta³nū³a² ā³non²ta³kxi²sain¹tū¹xā¹. Nxa¹hē¹la². Na¹ta¹
 wxā³si²nx2ti³nxa³tai¹ti²tu³wa². 17 Nxe³to³ta¹ wān³txa² u²lxan¹jau³su²
 ha³tā³nxe³sa²sxā³ ā³nhxi²kat¹isa²nxa³ha²kxai³ wān³txai²li² e³kxi¹nx2ta¹jau³xai³tā²
 i³ya¹tū²la² hāi¹sxā³ yxa³sxā³ wah³nxe³na¹hē³la². Jā¹nxa¹ju³ta³
 kwa²e³sxā³ ā³a¹jut³su² hī³na¹te²la¹xā³? Yuh³xai²nān¹jah¹la² yā¹nxe²
 ain³nha²hī³na¹te²la¹xā³? Jā¹nxe³sxā³:

— Nxe²kāi³a¹tū¹xā¹. Na¹jau³su² na¹ta¹ i³ya¹ta¹ka³tu³ ka³nxa³ha²ta³sa¹:

— Nxe²nxa³lho³na¹. Na¹jau³su² nxe²kāi³a¹jah¹lo²su² hī³na¹te²la¹xā³?

18 Hai³txi³ nxe³te²txā³wa². Txa²wā¹sū³na² i²sa²ha²kxai³ wān³txi³khai³xa²
 so¹lxi³ e³a¹wa². Yxo²i²kj³jau³xai²la¹wa². 19 Jā¹nxe³sxā³ Je³su² Kris²tu³jah¹la²
 Txa²wā¹sū³na² Tah²su² ha²kxai³ i³yau¹ū¹nx2ti³nha¹tai¹ti²tu³wa². Txai²na²
 Si²jah³la² Ti³mo²jah³la² nxe³sin³sxā³ i³yau¹ū¹nx2ti³nha¹tai¹ti²tu³wa².
 A²nxe³jah¹la² Je³su² Kris²tu³jah¹lai²nān²tu³ i³wā³wā³txi³ki³jah¹lo²sxa³wa².
 Yxo²i²kj³jah¹lai²la¹wa². 20 Kxā³nhxi¹nu¹tai²na² Txa²wā¹sū³nu¹tai²na²
 hi²sen³su² Ju³te²a² nū³ka³txa² i³yau¹ū¹ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa². Ha³lo²a²
 wxā³ju³ta³nū³a² i³yau¹ū¹ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa². Hā²wxā³txa³ jau³jau¹xu¹tai²na²
 a²yxo²ha³kxa¹ Je³su²jah¹la² hxi²ka² we¹ta³lun²ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³sxā³
 hī¹nai²na² Je³su²jah³la² we¹ju³ta³tā² a²nū²a²nāu³xa² i³hen³txi³si¹na¹wa².
 Nxe³si¹na¹ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² sa²nēn¹kxi²ya³sain¹na³la². 21 Nxe³sxā³
 Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² i³yau¹ū¹nhē³nha²wa². Je³su² Kris²tu³jah¹la²

ka³te³na² wi¹tāu³a¹ yxau²sa²tē³ti³hi¹tē³ju³ta² i³yau¹ū¹nhē³nha²wa².
Te²yā¹nxūn³sxā³ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² i²sxā³ i³so¹nē³jah¹lo²su² na³la².
Jā¹nxe³jut³su² txa²wā¹ē¹nāu³a² ā³nxū²kwai³lxū¹nē³nha²wa². 22 Txa²yen³kxa²
yen³kxi³ha¹kxa² tē³sxā³ txa²i³lxa² ū³wha²li¹lhē¹te²sa¹wa². Nxe³na¹kxai²nān²tu³
a²nū²a² i²li³te²su² te²na² i²kxai²nān²tu³ a²ē¹nān¹jau³kxai³lu¹.

— Jah¹lai²na² a²yen³kxi³sin²tā¹. A²i³lxa² sa²hē¹tin²tā¹. Nxe³h³nx2na³la².
Te²yā¹nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² A²yāu³ka³txi³khai³xa²
i³sa²si¹hā³ū¹nhē³na²hē³la². Nxe³nē³lha²kxai³ a²nū²a² ā³xai²na² i²nē³lhxā³
a²ē¹nān¹jau³kxai³lu¹.

— Txa²wā¹sū³na² sa³wi³ha³lxi³yhen²tā¹. Sū³na² Yāu³ka³jxah¹la²
nxū²kwai³yxau³tā¹. Nxe³nē³nha²ha²kxai³ yen³kxa² ū³hū¹nhē³kxi³nū³a²
ya²la³tu³ a³la³kxi²kj³tā³la².

23 Jā¹nxa¹jau³su² wān³txi³khai³xa² e³a¹wa². Txa²wā¹sū³na² i²sa²na³la².
Txa²ē¹na² i²sa²jah¹lai²la¹wa². Wxā³sxā³ i²nx2ta¹ju³ta² ten³khai³1sa³nha²wa².
Nxe³yān¹ta¹ wxā³na¹kxai²nān²tu³ kō³nxe³ti³ kāi³yah³lxin¹ju³ta²
i³kwai²kxi¹nx2ti³h³na¹wa². Nxe³nx2ta¹kxai²nān²tu³ i³āin²ta³lxi²nx2ti³h³na¹wa².
Nxe³ju³ta¹na² ten³sa²nxā³hē¹la². Jā¹nxe³nx2ta¹kxa²yan³ti³su² Kō³rīn²to²thi³na²
ai³na¹ju³ta³nū³a² ā³na¹la³kxi²nha¹hē³la². 24 Yxo²i²yah³lxin¹ju³ta²
kwa³na³nx2ti³nxā³lho³la². Nū³kxūn³txi³ yxo²i²yah³lxi¹nhē³la².
Yxah³lxi¹nha²kxai³ i³ka³li³yah³lxin¹ju³ta³nū³a² kāi³ūh¹nx2ta¹wa².

2

1 Jā¹nxa¹jau³su²:

— Kō³nxe³ti³ kāi³ain¹kxai³tā² sa²hau³ko³tū¹hai¹nxa³ha²kxai³
i³kwai²kxai¹na¹hē³na¹. Nxa¹na¹kxe³su² i³āin²ta³lxi¹na¹hē³na¹. Jā¹xai¹na¹ha³tā¹.
Nxa¹jau³su² nxa¹hē¹la². 2 Nxe³sxā³ i³āin²ta³lxi²nx2ta¹kxai²nān²tu³
ka³lih³kxi²sain¹te²a² yū³ai¹nhj²nxā³wa². Wxāi²na² so¹lxi³
i³āin²ta³lxi²nx2ta¹tū³ka³txi³ i³nxai²na² so¹lxi³ i³ka³li³kxi²sah¹lxi³h³na¹lxa².
3 Jā¹nxe³na¹jau³su² ū³wha²li¹la¹hē³la². Wxā³sxā³ i³ka³lih³kxi²sah¹lxa³nha²kxai³
hāi¹sxā³ i³āin²ta³lxi²sah¹lxi¹nha²kxai³ sah²lxin¹ka²yan³ti³su² nxa¹hē³la².
Nxe³sxā³ ka³li³ha¹kxai²nān²tu³ ka³lih³yah³lhi³nū³nhj³nxā¹lxa³.
Nxe³ju³ju³ta¹na² i²te²sa¹wa². 4 Jā¹nxe³na¹ju³kxai³lu² ha³teh³nxā³nxā²
ū³wha³li¹la³kxi¹nx2ta¹txā³nxai³tā² āin²ti³sxā³ nān³ti³ten³khai³1sa³hē¹la².
Hxi²waun³ta³kxi²nha²khai¹nxe³nx2ta¹hē¹la². i³āin²txi³te³ji¹khi³.
Nxe³nx2ta¹hē¹la². Yxān¹ta¹ a³lxi²nx2ta¹ju³ta² so¹lxi³ i³yau¹ū¹te³lhxā³
nxe³nx2ta¹hē¹la².

Kō³nxe³ti³ kāi³ūh¹nx2ti³kxe³su² ne³wā²na³yah³lxin¹jau³su²

5 A²nxe³jah¹lai²kxai³lu² kō³nxe³ti³kāi³jah¹lai²kxai³lu²i³āin²ta³kxi²khai³1na¹hē¹la².
Jā¹nxe³sxā³ i³āin²ta³kxi²nx2ti³nūn³na¹hē³la². Nxe³nx2ti³kxe³su² ūn³txi³
i³kwai²kxi²yah³lxi³txā³hē¹la². Thāi³ti³la²sxā³ i³ye³kxain¹yah³lxi³hē¹la².

6 Kxā³kxai³ i³wait¹si¹hain¹yah³lxin¹jau³su² ā²na³la². 7 Nxe³ha²kxai³la¹
hī¹nai²ka³la¹ kō³nxe³ti³ kāi³ju³ta¹tā² nxe³wā²na³txain¹yah³lxi³hē¹la².
i³nxū²kwai³lxū¹nxe³txain¹yah³lxi³hē¹la², hxi²ye¹ta³lxi³txi³kxa²yan³ti³sa³.

8 Jā¹nxe³jut³su² a³lxain¹yah³lxin¹jau³su² i³yau¹ū¹txain¹yah³lxi³hē¹la².
9 Jā¹nxa¹jut³su² ha³teh³nxā³nxā² ū³wha³li¹la³kxi¹nx2ta¹ta¹ti²tu³wa².

Wain³txi³ sa²yxo²wet¹sah³lxin¹ju³ta² i²nxa²lxi³te³lhxā³ nxe³ye¹nx2ta¹wa².
10 Kō³nxe³ti³ kāi³ju³ta¹tā² ne³wa²na³yah³lxin¹kxai²nān²tu³

te²yā¹nxe² ne³wā²na³nū³na¹tu¹wa². Yxo²i²tū³kā³txi³ i³nxai²na²
i³āin²ta²kxi²nha²sxā³ yxau²xai³lah²lxan³jau³su² ne³wā²na³nū³na¹tu¹wa².
Kris²tu³jah¹la² ye³na² nxe³ye¹nx2ta¹wa². 11 Sa³ta³na²jah¹la² kō³nxe³ti³
kāi³sain³si¹nhē³ju³ta³nū³a² ā³ne³wxe³nūh¹ki²tā³la². A²nxe³jah¹la²
Sa³ta³na²jah¹lai²li² i³ki³ha¹kxi²nē³kxa²yan³txi³su² kō³nxe³ti³ kāi³ju³txai¹tā²
ne³wā²na³kxi²nū³na¹wa².

Pau²lah³lai²li² hxi²waun³ta³kxi²jau³su²

12 Nxa²ha¹te¹ Tro³a²te²thi³na² ā³wi¹ha¹hī¹nai³tā² Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa²
wi¹jau³xa² i³yau¹ū¹te³lhxā³ nxa¹hī¹nai³tā² o²la³kxi²na¹ju³ta³nū³a² ā²la²
āu¹la³kxi²sa³na²hē³la².

— Wi¹lhit1sxā³ o²la³kxi²na¹tū¹xā¹. 13 Na¹ta¹ hxi²waun³txi³sa³hē¹la².
Ti²to³jah¹la² txa²wā¹lon³yah³lo²su² kxah³la² ha²kxai³ i³ha¹txi²sa²nxa³ha²kxai³
hxi²waun³txi³khaix1sa³hē¹la². Nxe³ha²kxai³ ā³waix3sxā³ Ma³se³to²na²ko³nāu³a²
ai³na¹hē³la².

Je³su²jah³la² i³ka³lih³kxi²nē³jau³su²

14 Kxā³nhxī¹nai³tā² Ro³ma²no²ko³nāu³a² yxau²xai³lain¹tū³kā³txi³nāu³xa²
he¹lain¹to³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³ka³tu³ta¹ ā²la² nū³kxūn³te²na²
sa²kxai³lu² a²kō¹ko¹nū³kā³txa² sa²yu³lho¹tain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².
Hā²wxān³txa³ i³xi²tāu³a² sa²yu³lho¹tū³kā³txai²na² tē³nū²la² a²ha³lo²khai³xa²
ā³nxai³nū²la² a²nū³kā³txi³khai³xa² wā²nā³ū¹hain¹to³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².
Ka³lih³kxi²nyhain¹to³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxain¹kxa²yā¹nxe³jut3sū³nxe²
a²nū²a² sa²yu³lho¹kxa²yāx1sī¹na¹wa². Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu²
nū³kxūn³jah¹la² yā¹nx2na³la². A²kxā³nxai³tā² kō³nxe³ti³ kāi³ju³ta² so¹lxi³
yxau²xai³sī¹na¹ju³kxai³lu² sa²yu³lhot1sa²sīn¹jut3sū³na³la². Nxe³hī¹nān¹te²tu³
Je³su²jah³la² sa²yo²wet1sī¹hai¹na¹jau³nū³su² a²nū²a² a²yo²ha³kxa¹
i³yau¹ū¹hain¹to³hxai²na¹hē³la². Jā¹nxe³nha¹hī¹nān¹te²tu³ Je³su²jah³la²
sa²yo²wet1sī¹na¹kxai²nān²tu³ ka³li³sa²to³sī¹nha²wa². Nxe³sī¹na¹jau³su²
Txa²wā¹sū³na² sa²nēn¹kxi²to³sī¹na¹wa². Te²yā¹nxūn³ju³ta² Je³su²jah³lai²na²
wān³txa² wi¹jau³xa² tē³sxā³ sxi²jen³ti³nāu³xa² ā³nxai² i²li³je³na² ā³nxai²
nxe³sī¹na¹tāu³a² Je³su² Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa² wi¹jau³xai²na²
sa²kxai³lu² i³yau³xa² wi¹lū³jau³hū³na³la². To¹nha²kj³jau³hū³na³la².
Nxe³kxe³su² a²nū²a² u²lyxau³kxan²ti³ i³nxūn³so¹ai¹nhī³nx2na³la².

Jā¹nxe³kxe³hū³nxe² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² i³yau¹ū³sī¹na¹tāu³a²
a²nū²a² a²yo²ha³kxa¹ jau³jau³xai²na² i³thi³nxain¹sī¹nhxai²na¹hē³la².

15 Jā¹nxe³jut3su² Txa²wā¹sū³na² a²yen³nāu³a² yā¹nxūn³sī¹na¹wa². Ha³nxe²a²
wi¹lū³tho³xa² yā¹nxe³sī¹na¹wa². A²nxe³tho³tho¹xai²na² sa²kxai³lu²
a²nū²a² a²yo²ha³kxa¹ i³nxūn³so¹ain¹te²ju²hē³la². Te²yā¹nxe³kxe³hū³nxe²
a²nū²a² a²yo²ha³kxa¹ i²sain¹to³sīn¹na³la². Je³su²jah³lai²na² wān³txa²
sa²yo²wet1sī¹na¹ju³ta² i²sain¹sīn¹na³la². Kō³nxe³ti³ kāi³ju³ta² yo³ha²
wxa²wa²su¹te²nāu³xa² i²sain¹sī¹nha²kxai³ kō³nxe³ti³ i³yī¹li²hū¹te²nāu³xa²
i²sain¹sī¹nha²kxai³ nxe³sain¹to³sīn¹na³la². 16 Kō³nxe³ti³ i³yī¹li²hū¹nē³te²su²
te²a² kō³tū³nū¹hain¹sī¹na¹wa². Yxān¹ta¹ kō³nxe³ti³ kāi³ju³ta² yo³ha²
wxa²wa²su¹te²nāu³su² te²a² wi¹lū³nū¹hain¹sī¹na¹wa². Nxe³ju³tai²na¹
ih¹te²ta³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wain³txi³ i³yau¹ū¹sī¹jau³su²

hxi²kan¹te²la³ hī³kj³te²la¹xā³? 17 Txa²wā¹sū³na² wān³txa² yau³ā³li³ti³
i³hen³txi³te²sa²sī¹nxa³wa² yen³kxi³te³la³ka³. Yxān¹ta¹ Txa²wā¹sū³na²
hi²sen³kxai³lu² i³sa²si¹hā³sa²tū³kā³txi³su² sī¹na¹wa². Nxe³sī¹na¹ha²kxai³

e³lxa¹ i³hen³txain¹jah¹lo²nāu³su² nha¹wa², Txa²wā¹sū³na² i²nē³lha²kxai³la².
Kris²tu³jah¹la² ā³nū²kxi²sa²si¹nha²kxai³ yxau²xai³si¹na¹wa².

3

Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² ūh³ti³hit¹tē³jau³su²

1 Nxe²e³kxi²si¹na¹kxai²nān²tu³ kwa² i²sa²nēn¹kxi²nha²hī³nha¹te²la¹xā³?
Sa²nēn¹kxi²si¹sah²lxin¹ju³tan¹txā³nxa² ten³sa²hī³sīn¹te²la¹xā³?
Sa²nēn¹kxi²si¹sain¹sīn¹txā³nxa² ū³hū¹nx2ti³te³lhxā³ nxe³txā³nxū³a²
ten³sa²hī³sīn¹te²la¹xā³? Nxe²kāi³jah¹lo²su² jah¹la² i²yah³lxin¹to³hxai¹nhē³la².
Hai³txi³ jah¹la² yāx¹si¹nxa³wa². 2-3 A²nū²a² wān³txa² ū³sa²si¹hā³kj³jau³xa²
yā¹nx2na³la². Kxā³nhxi¹nai³tā² nxe³te²ju²hē³la². A²nū²a² hxi²ka²
a²nū²a² wān³txa² ū³wha²li¹te²ju²hē³la². Nxe³ka³tu³ a²nū²a² ā³xa² hxi²ka²
ū³sa²si¹hā³kj³te²ju²hē³la². A²nxe³jau³xai²na² ū³sa²si¹hā³kj³jau³xan¹txā³nxa²
txah³lxa³ka³lo³su² te²ju²hē³la². Nxe³ka³lo³ai²na² tē³sxā³ tīn²ta²yau³xa²
ū³wha²li¹te²ju²hē³la². Kxā³nxai³tā² nxe³te²ju²hē³la². Nxe³ju³ta²
yā¹nxe³kxe³hū³sxā³ wān³txa² i³wxi²ka¹txa²lxi³si¹sah²lxin¹jau³su²
yā¹yxah³lxi¹lxa². A²nū²a²i²li³te²a²i²jau³xa²yā¹yxah³lxi¹lxa². i²nx2ti³kxai²nān²tu³
wain³txi³ yxau²xai³yah³lxin¹ju³ta² i²nx2ti³tu¹wa². i²nx2ti³sxā³
i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Pau²lah³lai²li² ya²la³tu³ Sū³na² i³sa²si¹hā³jah¹lai²la¹xā¹.
Ko³rīn²to²thi³nān¹tū³ka³txai²na² a²kō³nxe³ti³ kāi³ju³ta² ā³na¹ha²kxai³ wain³txi³
kāi³sxā³ yxau²si¹jau³su² i³yau¹ū³ye²sain¹na¹na¹. Nxe²e³kxi²hī³nx2na³la².
Jā¹nxe³sxā³ Kris²tu³jah¹la² hxi²ka² ū³wha²li¹jau³xai²la¹wa². Nxe³sxā³
txai²na¹xai²na² jau¹xai²na² ū³sa²si¹hā³jah¹lo²sa¹wa². Jā¹nxe³jut3sū³nxe² kāi³sxā³
txah³lxa³ka³lo³la³ hai³txi³ ū³wha²li¹nxa³wa². Yxān¹ta¹ a²nū²a² ē¹nāu³a¹
i³wha²li¹la³kxi²na¹wa². Te²yā¹nxū³sxā³ tīn²ta²yau³xa² tē³sxā³ ū³wha²li¹nxa³wa².
Yxān¹ta¹ Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² ka³ten³su² yxau²sa²tē³jah¹la² hi²sen³su²
a²nū²a² a²ē¹nāu³ai²na² i³yau¹ū³nhē³jah¹lo²su²na³la².

4 Kris²tu³jah¹la² ā³nū²kxi²sxā³ yxau²sa²tē³si¹na¹ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na²
yxo²i²si¹na¹wa². Nxe³ha²kxai³ e³kxi¹nx2ta¹wa². 5 Txa²hxi²ka¹na¹ju³ta²
yū³sa²nxa³wa².

— Hxi²ka¹na¹xā¹. Na¹kxai²nān²tu³ ki³ha¹kxi²nha¹jau³su² hī³nx2na³la².
Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² i³hxi²kat1ti³hit1sa³na²hē³la². 6 A²nxe³jah¹lai²na²
hi²sen³kxai³lu² wān³txa² tah²yau³xa² i³ye³i³yo²ka²la¹hū³nyhu¹kxi³jau³xa²
i³yau¹ū³nhē³na²hē³la². Nxe³jau³xai²na² a²nū²a² a²ē¹nāu³ai²na²
ā³wa²su¹tū¹nhē³jau³xai²la¹wa². A²nxe³jau³xai²na² a²nū²a² yxo²ha³kxa¹
i³yau¹ū³nyhu¹si¹ja³kj³jau³nū³su² i³hxi²ka¹tē³na²hē³la². Kxā³nxai³tān¹jau³xai³tā²
wān³txa² yxo²ha³kxa¹ sa²yo²we¹thxa³kj³sxa³kxai²nān²tu³ ya³lu²ju³ta² so¹lxi³
yū³nē³hī³nx2na³la². Yxān¹ta¹ wān³txa² tah²yau³xai²li² yxo²i²kj³kxai²nān²tu³
ka³tē³na² wi¹tāu³la³ yū³ki³tā³la².

7 Moi³se²ah³lu¹ta²na² wān³txu¹ta²na² au³jau³xu¹ta²na² hxi²kan¹ti³
sa²yo²we¹thxa³kj³sxa³jau³xai²la¹wa², wi¹jau³su² kxan²ti³na³. Tah³lxi³ka³lo³a²
tē³sxā³ ū³wha²li¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³te³na¹ Moi³se²ah³lu¹ta²na²
jau¹xu¹ta²na² so¹hī¹nu¹ta²na² i³ye³ha²te²ta³lxi³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².
Nxe³ju³tan¹te²kxa³yā³lhu² a²sa³wi³ha³lxi³su² te²kxai³lu² hxi²kan¹txi³
a²ye³na² ten³sa²tā³ain¹ta¹hxai²nxa³ti³ai¹ti²tu³wa², a²wxi²kin³ti³ton³ju³ta²
kāi²nha²kxai³la². 8 Nxe³kxa²ha³tih³xan²tu³ tah²yau³xa²

ĩ³ye³i³yo²ka²la¹hũ³nyhu¹kxi³jau³xa² ĩ³yau¹ũ¹nhẽ³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu²
 Sũ³na² Yũ³ka³jxah¹la² nxũ²kwai³yxau³nẽ³na³la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu²
 Txa²wã¹sũ³nu¹ta¹na² a²wi¹ju³ta² ã²la² kãi²non³ye²ha²kxai³ ã³sen³sai²na³la².
 9 Moi³se²ah³lu¹ta¹na² wãn³txa² au³hxai²hĩ¹nau³tẽxitãn¹jau³xa²
 kãin² wxi²kin³ti³ton³khaix1ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa², hxi²kan¹ti³
 sa²yo²we¹thxa³kĩ³jau³sxa³kxan²ti³na³. Nxe³yãn¹ta¹ Txa²wã¹sũ³na²
 Yũ³ka³jxah¹la² ã²la² kãin² wxi²kin³ti³ton³na³la². Txa²wã¹kĩ³q̃nxe³ti³kãi³kĩ³ju³ta²
 ã³wa²su¹tẽ³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² kãin² wxi²kin³ti³ton³na³la². 10 Jã¹nxe³jut3su²
 a²wxi²kin³ti³ton³ju³tu¹ta¹nãn¹ju³ta² kãin²khai¹nxe³hxai²hĩ¹nau³tẽx1ta²
 ĩ³kãi²nxa³tot3tã³la². Txa²wã¹sũ³na² A²yũ³ka³jxah¹la² a²wxi²kin³ti³ton³ju³ta²
 kãin² ã³sen³sai²na³la². 11 Jã¹nxe³ju³kxai³la¹ Moi³se²ah³lu¹ta¹na² wãn³txa²
 ne³kĩ³son³na³la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² a²wxi²kin³ti³ton³ju³ta²
 ã³jũ¹nxo¹tã³la². Yxãn¹ta¹ te²yã¹nxe³jut3sũ³nxe² Txa²wã¹sũ³na² Yũ³ka³jxah¹la²
 nxũ²kwai³yxau³sa²tẽ³nẽ³na³la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³tu³ a²wxi²kin³ti³ton³ju³ta²
 kãi²non³na³la². Kãin²sa²tẽ³tu¹wa².

12 Nxe³jau³jau¹xai²na² yxo²i²a¹ha²kxai³ wxi²kan¹txi³ e³a¹wa².
 13 Moi³se²ah³lu¹ta¹na² kãi³hxai²kxau³tẽx1 jãx1sĩ¹nxa³wa².
 Moi³se²ah³lu¹ta¹kxai³lu² ĩ³sa³e² a²nũ³kã³txa² ĩ³ye³kxi²te³lhxã³
 ã³tĩ³ain¹kxai²nãn²tu³ jah¹lu¹ta¹kxai³lu² wã²la²ka³lo³a² tẽ³sxã³
 ũ³yhe³tĩ¹nha²ta¹hxai²ti¹ai¹ti²tu³wa². Yxãn¹ta¹ ũ³yhe³tĩ¹nhã²nxa³kxai²nãn²tu³
 ĩ³ye³ha²te¹tẽ³ju³ta² ĩ³jũ¹nxon¹ju³ta² e³la¹ ĩ²ai¹nhĩ³nx2na³la². 14 Nxe³hĩ¹nãn¹te²tu³
 txa²wã¹ye³na² wã²la² ũ³yhe³tĩ¹kxi²nha²sxã³ yxau²xai³kĩ³jut3sũ³nxe²
 txa²wã¹ẽ¹nũ³ai²na² a³la³kxi²hĩ³kĩ³sxa³wa² Moi³se²ah³lu¹ta¹na² wãn³txa² so¹lxi³
 ain³kxi²nha²kxai³ ã³wa²su¹tẽ³lhxĩ³nx2nxa³wa². Kris²tu³jah¹la² ã³nũ³kxi²sxã³
 yxau³hĩ¹na¹ sa²ye³than²kxi²nha²kĩ³jut3sũ³sxã³ a³la³kxi²ta³lu²nhĩ³kĩ³tã³la².
 15 Jã¹nxain¹ju³ta² Moi³se²ah³lu¹ta¹na² wãn³txa² ĩ²ain¹ju³tu¹ta¹nãn¹jau³xa²
 ĩ²ai¹nhxai²kxai³ jã¹nxain¹kxai²nãn²tu³ a²ye³na² ũ³yhe³tĩ¹kxi²nha²sxã³
 yxau²xai³te²hũ³sxã³ a²ẽ¹na² a³la³kxi²ta³lu²nai¹nhĩ³nx2nxa³wa².
 16 Te²yã¹nxe³sxã³ kq̃³nxe³ti³ kãi³kĩ³ju³ta² ã³na¹hxa³kĩ³kxai²nãn²tu³ wã²la²
 sa²sai¹kxi²nha²kĩ³jut3sũ³nxe² txa²wã¹ẽ¹na² ã³wa²su¹tẽ³tu¹wa². Je³su²jah³lai²na²
 wãn³txa² yxo²i²kĩ³sa²kxai³ txa²wã¹ẽ¹nũ³a² ã³wa²su¹tẽ³tu¹wa². Txa²wã¹sũ³na²
 wãn³txa² au³hxai²tẽxitãn¹jau³xai³tã² nxe³te³nah¹lxi¹:

— Moi³se²ah³lu¹ta¹na² sa²kxai³lu² Txa²wã¹hxi²kan¹ta²
 Si³yxau³jah¹la² ã³yo²o³tũ¹kxai²nãn²tu³ ũ³yhe³tĩ¹kxi²nha²ka³lo³a³
 sa²ye³than²kxi²nha²ta¹hxai²hẽ¹li¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². 17 A²nxe³sxã³
 Txa²wã¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lain²txi³ Txa²wã¹sũ³na² Yũ³ka³jxah¹lain²txi³
 te²ain²txi²na³la². Jã¹nxe³ha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² Yũ³ka³txa²
 nxũ²kwai³yxau³nẽ³nha²kxai³ ã³wa²sut1sxã³ yxau³kĩ³tã³la². 18 Wã²la²ka³lo³a²
 yen³kxa² ĩ³tũ¹kxi²ka³lo³a² yã¹nx2na³la². Nxe³ta³ka³lo³ai²na²
 sa²than²kxi²nãn²tu³ yen³kxai²na² e³lxah¹ ĩ²kĩ³te²jai¹ti²tu³wa². Nxe³kxa²
 yã¹nxe³sxã³ Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² yxo²i²te²kĩ³na¹xai²na² sa²kxai³lu² Sũ³na²
 a²wi¹ju³ta² e³lxah¹ ũ³kã¹nha²ye²kĩ³tã³la². Te²yã¹nxe³sxã³ es³pe²ya²ka³lo³a²
 ĩ²nha²kĩ³jut3sũ³nxe² Txa²wã¹sũ³na² a²wi¹ju³ta² e³lah²lxi³ ye²kĩ³tã³la².
 Nxe³kĩ³sa²kxai³ Sũ³na² Yũ³ka³jxah¹lai²li² nxu²kwai³yxau³nũ¹nhẽ³na³la².
 Nxe³kĩ³ju³tan¹te²kxa³ya³n³tu³ti¹ Txa²wã¹sũ³na² yã¹nxe³kĩ³tã³la².

Txa²wā¹sũ³na² wān³txa² nũ³kxũ³nxa³hā²kxai³ nxe³jau³su² txa²wā¹nũ²ai²na²

1 Jāx¹nha¹jut³su² Txa²wā¹sũ³na² wi¹lhin¹sxā³ thāi³ti³la²
sa²hau³kot³sa²sī¹nha²kxai³ wa³ka³ji³yu³tai²li² Sũ³na² wān³txa²
i³hen³txain¹sī¹na¹ju³tai²li² nxe³ti³hit¹sa²sīn¹na²hē³la². Nxe³ti³hit¹sa²sīn¹ju³tan¹te²kxa³ya³l¹
nxũ²kwai³lxũ¹sa²tē³nha¹wa². 2 Nxe³sa²sī¹nha²kxai³ hāi³a² ko³nxe³ti³
kāi³sīn¹te²txā³wa². Āu²li²thin¹nha¹ju³ta² kāi³sīn¹te²txā³wa². A²nũ²a² ā³xa²
ā³ke³tũ¹sīn¹te²txā³wa². Txa²wā¹sũ³na² wān³txa² ko³nxe³ti³ yau³xā³lxī³
i³yat³sīn¹te²txā³wa². Nxe³ha²kxai³ hāi¹nxe³sxā³ ya²la³tũ³ju³ta² so¹lxi³
o²la³kxi²sīn¹te²sa¹wa². Nxe³nha¹jut³su² Txa²wā¹sũ³na² yen³nāu³a¹
wi¹kāi³nha¹ju³ta² a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ a³la³kxain¹jau³su² i³sain¹sīn¹na¹la².
3-4 Kris²tu³jah¹lai²na² a²wxi²kin³ti³ton³ju³tain²txi³ Txa²wā¹sũ³na²
a²wxi²kin³ti³ton³ju³tain²txi³ nxe²na³la². Nxe³ju³tai²na² Kris²tu³jah¹lai²na²
wān³txa² wā³nxīn¹jau³xai²na² i³hen³txi³ki³kxai²nān²tũ³ txa²wā¹ē¹na²
sa²hau³ko³tũ¹nhē³jau³xa² i³hen³txi³ki³tā³la². Ha³lo²a² i³ha²te¹kxi²nē³jut³sũ³nxe²
Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa²kxai³lu² txa²wā¹ē¹nāu³ai²na² i³la³kxi²ti³hi¹tē³na³la².
Nxe³yān¹ta¹ Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa² i³hen³txi³ki³sxa³kxai²nān²tũ³
a²nũ²a² ko³nxe³ti³ i³yi¹li²ju³ta³nũ³a² yũ³te²nũ³k³txai²na² so¹lxi³
wān³txai²na² Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa² yũ³ai¹nxa³lho³la².
A²nxe³tũ¹k³txai²na² sa²kxai³lu² Sa³ta³na²jah¹la² yuh³xan¹ko³xai²na²
a²sũ³nu²su² ki³lxo³nha²jah¹lai²na² hi²sen³su² wā²la² ā³ye³ti¹jut³sũ³nxe²
wān³txai²na² sa²no¹te²ju²hē³la², yxo²i²ain¹kxa²yan³txi³sa³. 5 Jā¹nxa¹jut³su²
wān³txa² i³yau¹ū¹nx2ti³sī¹na¹jau³xai³tā² hai³txi³ txa²wān³txi³khai³xa²
sa²wxi²ka¹txa²lxī³sī¹nxa³tai¹ti²tu³wa². Yxān¹ta¹ Je³su² Kris²tu³jah¹la²
Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²su² ha²kxai³ nxe³jah¹lai²na² wān³txa²
so¹lxi³ sa²wxi²kat¹txa²lxī³sī¹na¹tai¹ti²tu³wa². Hai³txi³ wxa²hxi²kan¹jah¹lo²su²
sī¹nxa³wa². Kwa² wa³kon³kxi¹nx2ti³sī¹na¹wa². Je³su² Kris²tu³jah¹la²
a²nũ²kxi²sxā³ yxau³nha¹ha²kxai³la². 6 A²kxā³nxu¹tai²na² Txa²wā¹sũ³na²
wān³txi³kxai³lu¹ e³kxi²te³nah¹lxī¹:

— Ka³nxah³ju³ta² i³ha²te¹tu¹wi¹. Nxe³ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa².
A²nxe³jah¹lain²txi³ txa²wā¹ē¹nāu³ai²na² i³ha²te¹tũ¹nhē³jah¹lain²txi²na³la².
Txa²wā¹sũ³na² wxi²kin³ti³ton³ju³ta² a³la³kxi²nũ¹nhē³te³lhxā³ txa²wā¹ē¹na²
i³ha²te¹tē³na³la². Txa²wā¹sũ³na² wxi²kin³ti³ton³ju³tai²na² Kris²tu³jah¹la²
wxi²kin³ti³ton³ju³tain²txi²na³la². Nxe³sxā³ Kris²tu³jah¹lai²na²
wxi²kin³ti³ton³ju³ta² i²ki³kxai²nān²tũ³ Txa²wā¹sũ³na² wxi²kin³ti³ton³ju³ta²
i³nūn³ki³tā³la².

7 Txa²wā¹sũ³na² wān³txa² i³yau¹ū³sī¹na¹jau³su² Txa²wā¹sũ³na²
hi²sen³kxai³lu² i³hxi²kat¹sa²sīn¹na²hē³la². Nũ³kxũn³sa²sīn¹nxa³kxan²ti³
Sũ³na² wān³txa² i³yau¹ū³sī¹na¹to³ha¹wa². Nxe³sxā³ Txa²wā¹sũ³na²
nũ³kxũn³ju³ta² a²nũ²a²nāu³xa² i³yau¹ū³sī¹hai¹na¹jau³su² nũ³kxũ³nxa³ju³ta²
yũ³sī¹na¹wa². Kwa³ta³lē³na² kxīh³nxē¹nhũ³sī¹na¹wa². Txa²wā¹sũ³na²
so¹lxi³ nũ³kxũn³jah¹lai²la¹wa². Nxe³sxā³ Sũ³na² wān³txa²
i³yau¹ū³sī¹na¹jau³su² wxi²kan¹txi³ i³ye³ti³hit¹sa²sīn¹na¹la². 8 A²nũ²a²
ā³xa² ye³ka³lxa¹txi³ ā³sa²ki³wa³ti³kxi²sxā³ khāuh³kxa³ti³sain¹kxan²ti³
hai³txi³ ā³nhxi²kat¹sai¹nxa³hē³la². Wā³wā³ta³kxi²nha¹to³ha¹kxan²ti³
hai³txi³ yxo²i²a¹ju³ta² ā³na¹la³kxi²nha²nxa³hē³la². 9 Ko¹ko¹sain¹tũ³k³txa²
ka³lxa¹khai³xain¹kxan²ti³ hai³txi³ txa²ya³lxa² hxa³n³kxi³sa²nxa³hē³la².

ĩ³yĩx1tot3sxã³ ã³na¹sain¹to³kxan²ti³ hai³txi³ ya³lu²sa²nxa³hẽ³la². 10 Je³su²jah³la² ya³lu²kxi²nẽ³ju³ta² ĩ³yau¹ũ³ai¹na¹ha²kxai³ a³lan²ta² hãĩ¹nxe³ti³xa¹ su²lhã³te³lhxã³ sain¹to³nha²hẽ³la². Yxãn¹ta¹ Kris²tu³jah¹la² ka³tẽn³su² ĩ³sa²yxau³si¹jah¹lai²nãn²tu³ ĩ³hxi²kat1sa²ju³ta²ĩ²sai¹nha²kxai³ hai³txi³hxi²kan¹txi³ su²lhã³sai¹nxa³hẽ³la². 11 Je³su²jah³la² yxo²ĩ²ai¹nxa³tũ³kã³txai²na² sa²kxai³lu² Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² ĩ³yau¹ũ³ai¹na¹ju³ta² te³nai¹nxa³wa². Nxai¹nxa³ha²kxai³ su²lhã³sain¹ju³ta² so¹lxi³ o²la³kxi²sain¹na³la². Nxe³yãn¹ta¹ Kris²tu³jah¹la² ĩ³hxi²kat1sa²ju³ta²ĩ²sain¹na³la². Nxe³sxã³ Txa²wã¹sũ³na² ĩ³ye³kxi²sa²te³nah¹lxi¹.

— Khãuh³lxa³txi³nxain¹tu¹wi¹. Nxain¹tãũ³ãn²tu³ta¹ĩ³nxũ²kwai³lxũ¹txi³nxa²ha¹tu¹wi¹. Nxe³nxa²ha¹kxai²nãn²tu³ nxe³na¹ju³ta² ĩ²ain¹tu¹wi¹. Jã¹nxe³nxa²ha¹ju³taĩ²li² wain³na³li¹. Txa²wã¹sũ³na² nxe³sa²to³nha³la². 12 Nxe³ha²kxai³ Je³su² Kris²tu³jah¹lai²na² wãn³txa² ĩ³yau¹ũ³nx2ta¹ha²kxai³ khãuh³lxa³txi³nha²sxã³ ya³lu²na¹ju³ta³nũ³a² yũ³khai¹nx2na³la². Nxe³nha¹ju³taĩ²nãn¹ta¹kxa²ya³lhu² khãuh³lxa³txi³nha¹ha²kxai³ wxa²ẽ¹nãũ³ai²na² ka³te³na² wi¹tãũ³la³ yũ³sxã³ yxau³yah³lxi¹lxa².

13 A²kxã³nxa² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² ũ³wha³li¹ta¹hxai²hẽ¹la². Ũ³wha³li¹te³nah¹lxi¹:

— Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² yxo²ĩ²a¹wi¹. Nxa¹ha²kxai³ jau³jau¹xai²na² ĩ³yau¹ũ³jah¹lo²sa¹wi¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². Te²u¹jã¹nxũ³na¹ha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² yxo²ĩ²a¹ha²kxai³ jau¹xain²txi³ ĩ³yau¹ũ³jah¹lo²su²nũ³na¹wa². 14 Nxe³na¹ha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³kxai³lu² Je³su²jah³la² Txa²wã¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²su² ha²kxai³ nxe³jah¹la² sa²kxai³lu² a²kxã³nxa² ka³tẽn³su² ĩ³sa²yxau³xi²si¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³kxa² ya¹nẽ³sxã³ kã³nũ³a¹ Je³su²jah³la² ka³tẽn³su² ĩ³sa²yxau³xi²ti³hit1sxi²txai³ jã¹nxe² ka³tẽn³su² ĩ³sa²yxau³xi²ti³hit1sa²nũ³tu¹wa². Nxe³sa³kxai²nãn²tu³ txai²na² wxa²nũ³kã³txai²na² nxe³sxã³ ã³sa²so¹xi²nẽ³lhxã³ a²yxau³ju³khai³xa² ũh³wxe²xai³nẽ³tu¹wa². 15 Jã¹nxa¹jut3su² khãuh³lxa³ti³hit1sa²ju³taĩ²tã² ĩ³yau¹ũ³nx2ti³jau³xai²la¹wa², nũ³kxũn³sxã³ yxo²ĩ²si¹nx3ti³jau³sa³. Nxe³kxai²nãn²tu³ Txa²wã¹sũ³na² thãĩ³ti³la² a³lxi²nẽ³kxe³su² txa²wã¹nũ³kã³txi³ki³na¹xai²na² ã³kã³lxa¹ton³sxã³ thãĩ³ti³la² a³lxi²nẽ³tu¹wa². Nxe³nẽ³kxai²nãn²tu³ Txa²wã¹sũ³na² sa²nẽn¹kxi²yah³lxin¹ju³taĩ²li² ã³kãĩ²non³khai¹tu¹wa². Nxe³kxai²nãn²tu³ta¹ Txa²wã¹sũ³na² wxi²kin³ti³ton³ju³taĩ²li² ã³kãĩ²non³nũ³tu¹wa².

Yxo²ĩ²nha¹kxe³su² ka³tẽn³ti³ yxau²xai³ki³jau³su²

16 Jã¹nxe³jut3su² yxo²ĩ²ki³ju³ta² hxi²tha²on³ki³sxa³lho³la². Txa²wã¹sũ³na² ko³nxe³ton³nẽ³kxan²ti³ txa²wã¹wi¹tãũ³a² a³lan²ta² hãĩ¹nxe³ti³xa¹ ã³ta²ho³tẽ³na³la². 17 Jã¹nxe³ju³kxai³lu¹ khãuh³lxa³tẽ³nha²ki³ju³ta² kãĩ²nxa³wa². Kxãn³nãũ³a¹ ne³ki³son³tu¹wa². Nxe³tãũ³a¹ Txa²wã¹sũ³na² a²wxi²kin³ti³ton³ju³ta² nxe³ti³hi¹tẽ³ju³taĩ²li² yxau²sa²tẽ³si¹nhẽ³tu¹wa². 18 Nxe³ki³sa²kxai³ yen³kxa² txa²wã¹yen³na² ĩ²ki³kxa² ten³sa²tã³sxã³ ĩ²sxã³ yxo²kwain³ki³sxa³wa². Yxãn¹ta¹ hxi²kan¹txi³ ĩ²ki³sxa³kxa² yxo²kwain³ki³tã³la². Nxe³sxã³ ĩ²ki³ki³ai²na² kxãn³su² yxau²xai³te³sxa³yu²hẽ³la². Yxãn¹ta¹ hxi²kan¹txi³ ĩ²ki³sxa³kxa² ã²la² kãn³su² yxau²sa²tẽ³tu¹wa².

5

1 Txa²wã¹nũ²a²nãũ³ai²na² sxi²hũ³na³la². Sxi²hai²li²ti³non³kxai²nãn²tu³sxi²ha² txa²hi³na² wẽ³non³te³lhxã³ txon³ki³te³jai¹ti²tu³wa². Te²yã¹nxe³ki³hũ³nxe² txa²wã¹nũ²ai²na² hi¹na² hin¹te²ki³na¹xai²na² yah³lon¹nẽ³tu¹wa².

Yah³lon¹sxā³ ya³lu²ki³kxai²nān²tu³ nū¹ka³na¹ oh³nāu³a¹ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² tah²sī³na² sa²ta²lho³tē³tu¹wa². Wā²nxū^h1 we¹tē³tu¹wa². Nxe³nē³kxai²nān²tu³ hai³txi³ sīn³kxon³ti³nē³ju³ta³nū³la³ yū²nxa³lho³la². Hāi¹sxā³ wi¹yxau³sa²tē³ki³tu¹wa², oh³xan¹ko³nāu³a¹sa³. ² Nxe³ha²kxai³ oh³xan¹te²a² a²sī³na² sa²wē³not3sa²ju³ta³nū³a² wah³nxe³khaix1na¹wa². Yxo²kwain³sxā³ wah³nxe³na¹wa², ³ Nxe³ha²kxai³ oh³xan¹te²a² a²sī³khai³nū³a² sa²wē³not3sa²ju³ta³nū³a² yū³hī¹na² yuh³xan¹ta³sī³khai³su² na¹ju³ta² yū²nxa³lho³la². A²yāu³ka³txi³khai³xa² so¹li³ nū¹he¹ju³ta³la³ yū²nxa³lho³la². Oh³xan¹te²a² a²sī³na² txah²sī³na² sa²wē³not3sa²ju³ta³nū³a² yū³tu¹wa². ⁴ Jā¹nxa¹ha²kxai³ ti¹a² yxau²xai³la¹tāu³a² yuh³xan¹ta³sī³na² sī³nxe³sxā³ yxau²xai³la¹tāu³a² āin²ta³kxi²nha²sxā³ wahx3na¹wa². Khāuh³lxa³txi³khaix1nha²sxā³ yxau²xai³la¹ha²kxai³ āin²ta³kxi²nha²sxā³ wahx3na¹wa².

— Txa²sī³khai³xa² ā³na¹a¹tū¹xā¹. Nxe²nxa³wa². Yxān¹ta¹:

— Oh³xan¹ta² sī³na² so¹li³ ā³wē³no³ta¹tū¹xā¹. Nxa¹nha²wa². Te²yā¹nxe³sxā³ ka³tē³na² wi¹tāu³a² sa²kxai³lu² yuh³xai²nān¹ta³ko³xai²na² sī³nai²na² sa²sai¹kxa²hxa³tē³tu¹wa². ⁵ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² txah²sī³na² wē³no³tē³sīn³nū³a² āu¹la³kxi²sa³na²hē³la². Jah¹lain²txi³ Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² ū³hū¹sa³na²hē³la². Txa²wā¹sī³na² tah²sī³na² ū³hū¹sa²ju³ta² ya²la³tu³ a³la³kxi²si¹nhē³jau³nū³ai²la¹wa².

⁶ Nxe³kxan²ti³ ya³lo³txi³khaix1sxā³ yxau²xai³lhxā³ wah³nxe³na¹wa². Yuh³xai²na² yxau²xai³la¹tāu³a² yuh³xan¹ta³sī³na² sīn³nxe³ha¹ju³ta² yxau²xai³la¹ju³ta²na² Txa²wā¹sū³na² yxau³tāu³a² un²ta³kxi²na³la². Nxe³kxa²ha³ta³nxān²ti³ ya³lo³txi³khaix1sxā³ yxau²xai³lhxā³ wah³nxa¹wa². ⁷ Nxe³ha²kxai³ yxo²i²nha¹ju³ta²na² so¹li³ yxau²xai³la¹wa². Hai³txi³ txa²ye³na² i²a¹ju³ta² yxau²xai³nxa³wa². ⁸ Nxe³ha²kxai³ ya³lo³txi³khaix1sa³nha²wa². Yuh³xan¹ta³sī³na² sīn³nxe³ha¹ju³ta² ā³na¹sxā³ ā³tī¹kxi²nha²ti³ten³sa³nha²wa². Na¹kxai²nān²tu³ nxe³hī¹na² Txa²wā¹sū³na² yxau³ju³ta² ai³sxā³ yxau²xai³la¹ju³ta² so¹li³ ten³sa³nha²wa². ⁹ Yxān¹ta¹ kwa²hāi¹nxe² i³ka³lih³sa²ju³ta² ten³sa²nxa³nha²wa². Txa²wā¹sū³na² i³ka³lih³kxi²na¹ju³ta² so¹li³ ten³sa³nha²wa². Ti¹ai²na² yuh³xan¹ta³sī³na² sīn³nxe³sxā³ yxau²xai³ta³nxa² oh³nāu³nū¹ka³na¹ yxau²xai³ta³nxa² i²li³je³na¹ yxau²xai³la¹kxan²ti³ Txa²wā¹sū³na² i³ka³lih³kxi²na¹ju³ta² so¹li³ ten³sa³nha²wa². ¹⁰ Nxe³ha²kxai³ kā³nāu³a¹ Kris²tu³jah¹la² yen³nāu³a¹ ā³ka¹nha²ye²ki³tu¹wa². Ā³ka¹nha²ye²ki³tāu³a¹ o²la³kxi²ki³ju³ta² i²li³nē³tu¹wa². Nxe³ki³kxai²nān²tu³ wi¹jut3su² ta³nxa² ko³nxe³jut3su² ta³nxa² a³ya³txi²xai³nē³tu¹wa². Yuh³xan¹ko³xai²na² yxau³ki³tāu³a² o²la³kxi²ki³ju³ta² yo³ha² a³ya³ti³nē³tu¹wa².

Txa²wā¹sū³na² a²ya³lhu²ti³hi¹tē³jau³su²

¹¹ Nxe³ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² yen³nāu³a¹ o²la³kxi²ki³kxa² yo³ha² a³ya³ti³nē³ju³ta² yū²ki³sa²kxai³ Txa²wā¹sū³na² o²nē³na³la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Kris²tu³jah¹la² yxo²i²si¹jau³su² a²nū²a² a²yo²ha³kxa¹ i³hen³txai¹na¹wa². Nxe³na¹ju³ta²li² wain³txi³ kāi³ye²nha¹kxe³su² Txa²wā¹sū³na² yen³nāu³a² e³lxah²li²na³la². Te²yā¹nxe² wxa²yen³nāu³a² e³lxah²li³ye²nūn²te²sī³xi²na³la². ¹² Nxe³na¹ha²kxai³ txai²na² sa²kxai³lu² wi¹kāi³a¹ju³ta² yxo²kāin²txi³ i³ye³xa³lho³la². Nxe²nxa³ha²kxai³ Sū³na² i³kaix1so¹tū³ka³txi³su² ki³lxo³te²nāu³xa² i³lxa³thi¹nai¹nxa³wa². Wān³txa² wi¹le³kxi²nū¹hain¹jau³xa² so¹li³ yxo²kwāi³no³tain¹na³la². Yxān¹ta¹ Sū³na²

wān³txa² au³txi³ a²ē¹nāu³ai²na² i³sa²hē²txa³lxai¹nxa³wa². A²nxe³tū¹kā³txai²li² wxā³nūh¹nx2tain¹kxai²nān²tu³ au³txi³ a²ē¹nāu³ai²na² i³sa²hē²txa³lxai¹ju³ta² i²ai¹nxa³ha³kxai³ ko³nxe³te²lot3sain¹ta¹hē¹la². Nxain¹kxai²nān²tu³ wain³txi³ kāi³si¹na¹ju³ta² i³ye³sxā³ i³wa²lū³xain¹yah³lxin¹kxai²nān²tu³ ko³nxe³ti³ kāi³ain¹ju³ta² e³lxah²lxī³ i³yau¹ū³ain¹yah³lxī³h³nxa¹lxā². 13 A²nxe³tū³kā³txai²na² a²ha³tih³xai²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— Pau²lah³lai²li² wen¹te²hū³jah¹lai²la¹wi¹. A²hoh³lxī³su² nxa³wi¹. Nxain¹ju³su² ta¹hē¹la². Nxe³to³ta¹ wen¹te²hū³jah¹lo²sa¹kxan²ti³ Txa²wā¹sū³na² a²ten³ju³su² kāi³a¹wa². Jā¹nxe³sxā³ tū¹kā³txai²na² wxa²nū³kā³txi³ ā³xai²na² ā¹ha² ha³tih³xai²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— Pau²lah³lai²li² kkeh¹khai¹nxe³ha²kxai³ a²nū²a² ā³ke³tū¹ain¹na³li¹. Nxain¹ju³su² ta¹hē¹la². Nxe³ain¹kxan²ti³ wā²nxū¹ o²la³kxin²nxa³wa². Hxi²nū¹nx2ti³te³lhxā³ o²la³kxi²na¹wa². 14 Kris²tu³jah¹la²

a³lxī²nē³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² ā³wa³kxēn³ta³sxā³ yxau³ki³tā³la². Nxe³sxā³ a²nū²a² ka³na³ka³na³jah¹la² so¹lxī³ nxe³te²a² hi²sen³su² a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ ya³lu²kxi²nūh¹nē³ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu²

a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ ya³lu²te²lo³tē³ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa². 15 Nxe³ha²kxai³ a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ ya³lu²kxi²nū¹nhē³lha²kxai³ hai³txi³ wā²nxū¹lxī³sxā³ o²la³kxi²nē³ju³ta² so¹lxī³ yū³h³ki³sxa³wa². Yxān¹ta¹ ya³lu²kxi²nū¹nhē³jah¹la² so¹lxī³ yxau³nxū¹h³ki³tā³la². A²nxe³jah¹lai²li² ya³lu²kxi²nūh¹nē³lhān²ka³tu³ hā²wxān³txa³ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²ti³hi¹tū¹nhē³ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa², txa²wā¹ē¹nāu³ai²na² wxa²wa²su¹tē³te³lha³ka².

16 Nxe³ha²kxai³ nxe³hī¹nān¹te²tu³ yuh³xai²nān¹jah¹la² yā¹nxe³sxā³ a²nū²a² te²li² a³la³kxi²ju³ta² i³yī¹lin²nxa³lho³la². A²kxā³nxa² te²yā¹nxe² Kris²tu³jah¹la² i³yī¹li²ha¹hē³la². Yxān¹ta¹ hī¹nai²li² nxe²nxa³lho³la².

17 Nxe³sxā³ Kris²tu³jah¹la² ā³nū²kxi²sxā³ yxau²xai³ki³kxai²nān²tu³ txa²wā¹ē¹nāu³ai²na² tah²lo³tē³na³la². Nxe³hī¹nān¹te²tu³ ko³nxe³ti³ kāi³sxā³ yxau²xai³ki³ju³ta²ā³na¹ki³tā³la². Ha³lo²a² tah²lxī³ sa²wē³no²tū¹nhē³na³la².

18 Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² we¹tē³jah¹lai²la¹wa². We¹tē³te³na¹ Kris²tu³jah¹la² a²hxi²ka² sa²ta²lho³tē³na²hē³la². A²kxā³nxi³tā² a²kō¹kō¹su² ki³tai¹ti²tu³wa². Nxe³ki³kxan²ti³ sa²ta²lho³tē³lhi¹nai²na¹ a²ya³lhu²ti³hit1tē³na³la². Nxe³kxa²yu³su² Sū³na² ko¹ko¹nū³kā³txa² i³sa²si¹hā³kxi²nē³na³la². i³sa²si¹hā³kxi²nē³lha²kxai³ Kris²tu³jah¹la² ya³lxī²hain¹ki³ju³ta³nū³a² i²hen³txain¹te³lhxā³ kwa³na³nē³na³la². 19 i³sa²si¹hā³kxi²nē³jau³xa²sa¹,

Kris²tu³jah¹la² ā³nū²kxi²sxā³ yxau²xai³lain¹kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na² ya³lxī²ti³hi¹tain¹tu¹wa². Nxain¹kxai²nān²tu³ ko³nxe³ti³ kāi³ain¹ju³ta² yxo²ha³kxa¹ ne³wā²na³kxi²ti³hi¹tain¹tu¹wa². Nxa²ha²te¹ txai²na²xai²na² nxe³ti³hit1sa²te³nah¹lxī¹, a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ i³yau¹ū³hai¹na¹ju³ta² ten³si¹hain¹ju³su² kwa³na³sa³na²hē³la².

20 Kris²tu³jah¹la² i³sa²si¹hā³sa³ha²kxai³ i³ye³kxi¹nx2ta¹wa². Txa²wā¹sū³nu²khai³xa² i³ye³kxi¹nx2ti³kxa² yā¹nxe² e³kxi¹nx2ta¹wa². Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² ā³ya³lxī¹nx2ti³te³lhxā³ nx2na³la². Sa²yxō²ā³ah³lxī³txa³hē³la². 21 Nxe³sxā³ Kris²tu³jah¹la² ko³nxe³ti³

kāi³ti³hex1ta¹hxi²nxa³ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³kxan²ta² Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² ko³nxe³ti³ kāi³ki³kxa² yo³ha² so²hxa³kxi²nē³jah¹lo²su² ti³hi¹ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa², Kris²tu³jah¹la²sa³. Nxe³ha²kxai³ txa²wā¹ki³na¹xai²na²

sa²kxai³lu² Kris²tu³jah¹la² a²nũ²kxi²sxã³ yxau³nũ¹kĩ³kxai²nãn²tu³
Txa²wã¹sũ³na² yen³nãu³a¹ wain³te²lo³tẽ³na³la².

6

1 Jã¹nxe³jut3su² Txa²wã¹sũ³na² ya³lxi³nũ¹sa²sĩn¹na²hẽ³la².
Nxe³nũ¹sa²sĩ¹nha²kxai³ Sũ³na² a²wa³ka³la² wa³kon³kxi²sĩ¹na¹wa²,
ĩ³hxi²kat1sa²sĩ¹nha²kxai³la². Nxe³sa²sĩ¹nha²kxai³ wxãĩ²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² kãin²
thãĩ³ti³la² a³lxi¹nx2ti³ju³ta² kwa²ã³na¹yah³lxi³txa³hẽ¹la². 2 Nxe³yah³lxi¹nha²kxai³
Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² ain³kxi¹jah³lxi³hẽ¹la². Nxe³te³nah¹lxi¹:
— Wi¹lĩ²nx2ti³tãu³a² ain³kxi¹nx2ta¹wi¹. Nxe³ha²kxai³ã³non²ta³kxi¹nx2ta¹je³nãu³wa³kxa²
wxa²kõ³nxe³ti³kãĩ³yah³lxi¹ju³ta²ã³wa²su¹txa²lxa¹wi¹.

Txa²wã¹sũ³na² nxe³ta³hĩ³hxi¹hẽ¹la². Nxe³ha²kxai³ wi¹lain³kxi²sah¹lxi³hẽ¹la².
Hĩ¹na¹ Txa²wã¹sũ³na²ã³non²ta³kxi¹nx2ti³ju³ta² yũ²na³la². Wxa²ẽ¹nãu³ai²na²
sa²wa²su¹txa²lxi³ju³ta² hĩ¹na² yũ²na³la².

3 Jã¹nxe³jut3su² ha²kxai³ kõ³nxe³ti³ o²la³kxi³na¹ju³ta² a³ya³ti³kxa²yan³txi³su²
wi¹ju³ta² so¹lxi³ kãĩ³a¹wa². Nxe³ha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa²
ĩ³wã³wã³txi²si¹hai¹na¹ju³ta² ten³sa²nxa³nha²wa². 4 Ha³lo²a² ĩ²li³ju³ta²
ĩ³ha¹txi²na¹kxai²nãn²tu³ Sũ³na² wãn³txai²na² so¹lxi³ wain³txi³
sa²yo²we¹ti³ten³sa³nha²wa². Nxe³na¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Sũ³na² sa³wit3su²
ye²na¹kxe³su² ĩ²kxi¹xi²sah¹lxi¹tu¹wa². Ha³lo²a² ĩ²li³ju³ta² wi¹ta³nxa² kõ³ta³nxa²
nxe³ju³ta² nxe³kxauh²sa³kxai²nãn²tu³ ya³lo³txi²sa³nha²wa². A²nũ²a² sa²kxai³lu²
Sũ³na² wãn³txa² sa²yo²a³te²a² nxe³te²a² sa²kxai³lu² kõ³ton³kxi²sai¹nha²kxai³,
txa²wa³ka³la² sa³te¹ju³ta³lot3sa³ha²kxai³, ha³lo²a² hxi²kan¹sa²nxa³kxe³su²
hxi²kaũ³kaũ³ot3sa³ha²kxai³, Nxe³sa³kxan²ti³ ya³lo³txi²sa³nha²wa². 5 Kãin²
ĩ³wait1sai¹nha²kxai³ ye³ka³lxa¹txi³ sxi²ha² kan²thĩ³na² ũ³tĩ¹kxi²sai¹nha²kxai³,
a²nũ²a² kõ³nxe³thin¹tũ³ka³txa² ã³nhai¹nha¹kxi²sai¹nha²kxai³,
khãuhx3sai¹nha²kxai³ nxe³sain¹to³hxai²na²hẽ³la². Te²yã¹nxe³sxã³

Txa²wã¹sũ³na² wa³ka³la² wa³kon³sxã³ hxi²tha³khaix1sa²to³ha²kxai³ wa³ka³lai²li²
kãĩ³a³lan²to³ha¹ha²kxai³ he³ja³lut2sa²to³ha²kxai³ nxe² yxau²xai¹lhxai²na¹hẽ³la².

6 Wi¹lhin¹sxã³ kãĩ³a¹ha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² wa³ka³la² e³la¹ kãĩ³a¹wa².
Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² wi¹jau³xa² wxi²kan¹txi³ ĩ³hen³txi³na¹wa².
Ya³nãn³ta³ki²la²sxã³ o²la³kxi²na¹wa². A²nũ²a² yo²ha³kxa¹ thãĩ³ti³la²
ã³non²ta³kxai¹na¹wa². Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³jxah¹la² nxũ²kwaĩ³yxau³sa²na³la².

Kris²tu³jah¹lai²na² wãn³txa² yo²ĩ²tũ³ka³txa² yo²ha³kxa¹ a³lxi²nyhu¹a¹wa².

7 Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² so¹lxi³ ya²la³lyau³xa² so¹lxi³ ĩ³hen³txi³na¹wa².
Txa²wã¹sũ³na² ĩ³hxi²kat1sa³na²hẽ³la². ĩ³nu³kxũn³ti³sa³na²hẽ³la².

Nxe³sa³ha²kxai³ so²ta²to²te²hũ³na¹wa². Nxe³tũ³ka³txai²na² sa²kxai³lu² ha³lo²a²
ha³nxe³lxi³ju³ta² ĩ³ha¹txain¹kxai²nãn²tu³ nũ³kxũn³txi³ he¹kxi² wai³nxa³ju³ta²
ĩ²ain¹kxai²nãn²tu³ sa²wai³kxi²te³lhxã³ o²la³kxi² nxain¹te²ju³hẽ³la². Te²a²
yã¹nxe³jut3sũ³nxe² Txa²wã¹sũ³naĩ²li² ĩ³hxi²kat1sa³ha²kxai³ kõ³nxe³ju³ta²
ã³na¹la³kxi²la² nxe² sa²tẽ³a¹wa². Nxe³ha²kxai³ a²wi¹ju³ta² so¹lxi³

sa²wai³kxi²so¹na¹wa². 8 A²nũ²a² ĩ²li³te²a² sa²nẽn¹kxi²sain¹ta³nxa²
sa²yo²ã³ta³nxa² nxe³sa³kxan²ti³ Txa²wã¹sũ³na² sa²yo²ã³nxa³wa². Te²yã¹nxe²
kõ³nxe³ti³ e³kxi²ta³nxa² wi¹le³kxi²ta³nxa² nxe³sa³kxan²ti³ Txa²wã¹sũ³na²
sa²yo²ã³nxa³wa². Jã¹nxe³sxã³ ya²la³lyau³xa² so¹lxi³ e³a¹kxan²ti³.

— Joh¹lai²li² a²nũ²a² ã³ke²tũ³jah¹lai²wi¹. Nxe² ki³ha¹kxi²sain¹sxã³
nxe³sain¹to³na³la². Nxe³sain¹kxan²ti³ Txa²wã¹sũ³na² sa²yo²ã³nxa³wa².

9 Tũ¹ka³txa² a²ha³tih³xa² ĩ²sai¹nxa³hẽ³la². Yxãn¹ta¹ nũ³ka³txi³ ã³xa²
ĩ²sain¹na²hẽ³la². A²ha³tih³xai²na² ya³lu²ye²na¹ju³ta² ĩ²sain¹na²hẽ³la². Yxãn¹ta¹

ka³ten³su² yxau³ye¹nx2ta¹tai¹ti²tu³wa². Khāuh³lxa³ti³sain¹kxan²ti³ hai³txi³ya³lun²nxa³hē³la². 10 Ī³āin²ta³kxi²sain¹kxan²ti³ au³txi³ ka³li³sa³nha²wa². Yen³kxi³khai³xa²yū³sa²nxa³kxan²ti³ oh³xa²i²nān¹ta² yen³kxa² ū³hū¹sa²kxi³sa¹wa², Txa²wā¹sū³na² ū³yhe³wāx3sa²ju³ta²sa³. Yen³kxi³khai³xa² yū³sa²nxa³kxan²ti³nū¹ka³na¹ oh³xa²i²nān¹ta² yen³kxa²yū³khai³l1na¹wa².

11 Ko³rīn²to²thi³na² yxau³yah³lxi¹te² i³nxa² txa²wā¹tā³syah¹lxi¹lxa². Nxe³jah³lxi³wxa². E³la¹ e³kxi¹nx2ta¹wa². A³lxi¹khai¹nxe³nx2ta¹nha²wa².

12 Txa²e¹nāu³ai²na² au³txi³ a³lxi¹nx2ta¹ju³ta² ūh³wxe³nūh¹nx2ta¹nha²wa². Jā¹nxe³sa²sxā³ wxāi²na² sa²kxai³lu² a³lxi²syah¹lxi¹ju³ta² ūh³wxe³nū¹syah¹lxa³lxa². 13 Txa²wē³ha³lxa² yā¹nxe² e³kxi¹nx2ta¹wa². A³lxi¹nx2ta¹kxai²yā¹nxe² a³lxi²sah¹lxi³hē¹la².

Yxo²i²xa³te²la³ ā³ya³lxi²kj³jau³su²

14 Txa²wā¹sū³na² wān³txa² yxo²i²xa³te²a² ā³ya³lxi²nyhu¹ah³lxi³txa³hē¹la². A²nū²a² wain³txi³ kāi³te²na² kō³nxe³ti³ kāi³te²na² nxe³sxā³ ya³lxi³nyhu¹sxā³yxau³te²sxa³yu²hē³la². Te²yā¹nxe³sxā³ a²nū²a² ha²te¹ta² a²wa³kxēn³yah³la² ka³nxah³ta² a²wa³kxēn³yah³la² nxe³sxā³ hxi²kan¹txi³ ya³lxi²nyhu¹sxā³ai³te²sxa³yu²hē³la². 15 Te²yā¹nxe³sxā³ Kris²tu³jah¹la² sa²kxai³lu² Sa³ta³na²jah¹la² sa²kxai³lu² hxi²kan¹txi³ ya³lxi³nyha¹te²sxa³yu²hē¹la². Kris²tu³jah¹la² wān³txa²yxo²i²jah¹lai²na² a²e¹nān¹jau³xa² ha³na³ka³lxi³ni² yxo²i²xa³jah¹lai²na² a²e¹nān¹jau³la³ ha³na³ka³lxi³ni² nxe³te²ju²hē³la². 16 Txa²wā¹sū³na²sxi²ha² ā³wi¹hain¹to²te²a² ha³na³ka³lxi³nha²kxai³ Txa²wā¹sū³nu²su²ki³lxo³nxe³te²a² sxi²ha² ā³wi¹hain¹to²te²a² ha³na³ka³lxi³nha²kxai³ te²ju²hē³la². Nxe³sxā³ yxo²i²kj³tū³kā³txi³kj³na¹xai²na² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na²sxi²ha² ka³ten³su² thi³nhū²kj³tā³la². Nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² sa²kxai³lu²e³kxi²ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². E³kxi²te³nah¹lxi¹.

— Tū¹kā³txai²na² ya³lxi²hain¹sxā³ nxū²kwai³yxau³ai¹na¹tu¹wi¹. Na¹kxai²nān²ty³A²sū³nu²su² yai¹na¹tu¹wi¹. Nxe³te²nāu³xa² Txa²sa³wi³ha³lxi³su²ti³hi¹tai¹na¹tu¹wi¹.

Nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². 17 Te²yā¹nxe³jau³xa² Ju³te²a² nū³kā³txu¹tai²na²a²ne³nxē³na² āh¹e³te³nah¹lxi¹.

— Yxo²i²xa³tū³kā³txai²na² kāi³hxai²kxai³ jā¹xah³lxi³tā³lxi¹. Kō³nxe³ju³ta²wxa²wxai³yah³lxi³txa³hē¹li¹. Wxa²wxai³yah²lxan³kxai²nān²ty³

wi¹lhin¹sxā³ i²nx2ta¹tu¹wi¹. 18 Wi¹lhin¹sxā³ i²nx2ta¹kxai²nān²ty³ wxa²wi³nu²su² ye¹nx2ta¹tu¹wi¹. Nxe³sxā³ txa²wē³ha³lxi³lot3txa²lxa¹tu¹wi¹. Txai²na¹xai²na² Sū³na²nū³kxūn³khai³lxnxe³sxā³ A²si³yxau³kah³lo²na¹xai²na² e³kxi¹nx2ta¹wi¹.

Nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².

7

1 Txa²ya³lxi³yah³lxi¹lxa². A³lxi¹nx2ta¹wa². Jau¹xai²na² ha³kxa¹ain³kxi²kj³jau³xai²la¹wa². Txa²wā¹nū²a² kō³nxe³ti³ kāi³kj³ju³ta² ā³na¹i², txa²wā¹e¹nāu³ai²na² kō³nxe³ti³ ain³nha¹jau³xa² ā³na¹i² Txa²wā¹sū³na² wān³txa²so¹lxi³ sa²yxox²wet1sxā³ yxau³xai³li² nxe³a³sah¹lxi³wxa². Nxe³kj³kxai²nān²ty³txa²wā¹nū²a²nāu³sa² whāi²na¹ wxa²hxan³kxa²ti³sxā³ wxe²xai³nē³tu¹wa². Txa²wā¹sū³na² kāin² sa²nēn¹kxi²a³sah¹lxi³wxa².

Pau²lah³la² i³ka³lxi³kxi²jau³su²

2 Jā¹nxe³ju³kxai³lu¹ wxa²e¹nāu³ai²na² wi¹lhit1sxā³ yxo²i²nha²ya³sah¹lxi³hē¹la². Kō³nxe³te²lot3sain¹te²na² ain³kxain¹yah³lxi³txa³hē¹la². Wxa²nū³kā³txi³ i³nxa²

ĩ²li³te²a³ hai³txi³ ko³nxe³ti³ kãĩ³ũh¹nx2ti³nxax³ha²kxai³ hai³txi³ i³ki³ha¹kxi²sxã³
 i³tih³nxe³nx2ta¹ju³ta³la³ yũ²nxax³ha²kxai³ hai³txi³ ã³ke³tũ¹nx2ti³sxã³
 wxa²yen³kxa² kãĩ³so¹kxi¹nx2ta¹ju³ta³la³ yũ²nxax³ha²kxai³ nxe³nx2ta¹tai¹ti²tu³wa².
 3 Nxe³na¹jau³xai²li² ko³nxe³ti³ i³yĩ¹li¹nx2ta¹ju³ta² ten³te²txã³wa².
 Ā²la² e³kxi¹nx2ta¹la². A³li¹nx2ta¹wa². Ā³nũ²kxi²sxã³ yxau³ki³kxa²
 yã¹nxe³sxã³ ain³sa²tẽ³kxi¹lxa¹nx2ta¹wa², wi¹yxau³ta³nxax² ya³lu²ta³nxax²
 yã³na¹kxan²ti³na². 4 Yxo²ĩ²nx2ta¹wa². Kãin² i³sa²nẽn¹kxi¹nx2ta¹nha²wa².
 Sa²ye³kwẽ²kxi²sah¹lxin¹nha²wa². Khãuh³lxa³ti³khaix¹sain¹kxan²ti³ txa²ẽ¹na²
 au³txi³ ka³li³ha¹ju³ta² wa³kxi³h wxe³nha¹wa².

5 Nxa²ha¹te¹ Ma³se³to²na²ko³xai²na² ã³wih¹sxã³ ai³lha²thet3ta¹hĩ¹nãn¹te²tu³
 i³ye³nxi²na¹ju³ta² yũ³tu³nxax³hẽ³la². Yxo²xũn³txi³ i³kwai²kxi²sa²te²a²
 yũ³ha²kxai³ txa²ẽ¹nãu³ai²na² au³txi³ yuh³li³khaix¹lsa³hẽ¹la². 6 Nxe³na¹ka³tu³
 Txa²wã¹sũ³na² sa²kxai³lu² a²nũ²a² yuh³li³te²a² ã³non²ta³kxi²jah¹lai²la¹wa².
 Jã¹nxe³sa³hẽ¹la². Ti²to³jah¹lai¹tã² wxã³hi¹na¹ i³ya³lot3ti²lot3sai¹nhẽ¹la².
 7 Nxe³kxa²yu³su² wxa²ha³ta³nxax² i³hen³txi³sain¹na²hẽ³la².
 Ti²to³jah¹la² sa²ye³kwẽ²kxi²sah¹lxin¹ju³ta²nũ³a² i³hen³txi³sain¹na²hẽ³la².
 Ne³kan²kxi²sah¹lxi³ta¹hxã³nhẽ¹la². i³ye³yon²ta³kxi²sa²te³lhxã³
 sah¹lxi³ta¹hĩ¹nhẽ¹la². Nxe³sah³lxin¹jut3su² ka³lih³khaix¹lsa³hẽ¹la².

8 Txa²ha³teh³nxã³nxai³tã² ũ³wha²li¹la¹txã³nxai³tã² i³ain²ta³li³nx2ta¹kxan²ti³
 ũ³wha²li¹la¹hĩ¹na¹ hai³txi³ yu³tã³li³ti³ e³kxi²nha²nxax³hẽ¹la². A²hĩ¹na¹
 i³ain²ta³li³na¹tũ¹xã¹. Nxa¹hẽ¹la². A²nxe³txã³nxax² txa²ha³teh³nxã³nxai³tã²
 yan¹nãu³a¹ ha³la³jen¹nãu³a¹ i³ain²ta³li³nx2ta¹jau³xa² ain³kxi²na¹hĩ¹na¹
 ũ³wha²li¹la¹ju³ta²nũ³a² yu³tã³li³ti³ e³kxi²nha²hẽ¹la². 9 Nxe³na¹ta¹ hĩ¹na²
 ka³li³sa³nha²wa². Txa²ha³teh³nxã³nxai³tã² i³ain²ta³li³nx2ta¹jau³xa²
 i³ka³li³sa²nxax³hẽ¹la². Yxãn¹ta¹ i³ain²ta³li³jah³lxin¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu²
 yu³tã³li³ti³ ain³nyha¹li³ta¹hĩ¹nhẽ¹la². Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³su²
 i³ain²ta³li³nx2ti³na²hẽ³la², ko³nxe³ti³ kãĩ³yah³lxin¹ju³ta³tã²
 ã³na¹si¹yhah³lxin¹jau³sa². Nxe³ha²kxai³ ũ³wha²li¹la¹kxi¹nx2ta¹jau³xai³tã²
 wain³na²hẽ³la². 10 Txa²wã¹sũ³na² hxi²ka² i³ain²ta³kxi²nẽ³na³la², ko³nxe³ti³
 kãĩ³ki³ju³ta² ã³na¹si¹nhẽ³jau³sa². Ā³na¹ki³kxai²nãn²tu³ txa²wã¹ẽ¹nãu³ai²na²
 wxa²hau³ko³tẽ³lhĩ³nx2na³la². Nxe³ju³ta²li² ka³lih³kxi²sa²na³la².
 Yxãn¹ta¹ yuh³xai²nãn¹jah¹la² hxi²ka² i³ain²ta³kxi²nẽ³kxai²nãn²tu³
 hai³txi³ a²ko³nxe³ti³ kãĩ³ki³ju³ta² ã³na¹hĩ³ki³sxa³wa². Nxe³sxã³
 Txa²wã¹sũ³na² ha³lo²a² ã³wih¹ju³ta²nũ³a² yũ²nxax³lho³la². 11 Txa²wã¹sũ³na²
 sa²kxai³lu² i³ain²ta³li³nx2ti³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² wxi²kan¹txi³
 ain³nyhah¹li³ta¹hĩ¹nhẽ¹la². Hã²wxãn³txa³ ko³nxe³ti³ kãĩ³ju³ta²li²
 ã³wa²sut1sxã³ yxau³yah³lxin¹kxe³su² wã²nã³ũh¹sah¹li³ta¹hĩ¹nhẽ¹la².
 ĩ³ãu²lxah¹li³ta¹hĩ¹nhẽ¹la². Txa²wã¹sũ³na² i³an³ta³kxi¹nx2ti³kxa²yan³txi³su²
 hxi²waun³txi³yah³li³ta¹hĩ¹nhẽ¹la². Ne³kan²kxi²sah¹lxi³ta¹hxã³nhẽ¹la².
 Wã²nxũh¹ hxi²kan¹txi³ wi¹lhau³kot3jah³li³ta¹hĩ¹nhẽ¹la². Ko³nxe³ti³
 kãĩ³jah¹lai¹tã² i³wait1si¹yhah³lxin¹jau³su² o²la³kxi²yah³li³ta¹hĩ¹nhẽ¹la².
 Ju²ta²na² a²yxo²ha³kxa¹ Txa²wã¹sũ³na² kãĩ³si¹nx2ti³na²hẽ³la². Ā²la²
 sa²yxo²we¹jah³li³ta¹hĩ¹nhẽ¹la².

12 Nxe³na¹ha²kxai³ a²kxã³nxax² ũ³wha²li¹la¹kxi¹nx2ta¹tai¹ti²tu³wa².
 Ko³nxe³ti³ kãĩ³jah¹la² sa²wai³wai³jut3su² ta³nxax² khãuh³lxa³tẽ³nh²jah¹la²
 i³tih³nxe³nx2ti³jut3su² ta³nxax² ũ³wha²li¹lhũ³nx2ti³nxax³hẽ³la². Yxãn¹ta¹
 Txa²wã¹sũ³na² yen³nãu³a¹ txa²wãn³txax² e³kxi¹nx2ta¹jau³xai²na²

sa²wai³wait3sxā³ sa²yo²wet1sa³lxin¹ju³ta² e³lxah²lx¹ye¹nx2ti³si¹ha¹jau³su²
 nxe³nx2ta¹ta¹ti²tu³wa². 13 Nxe³na¹jau³su² sa²ye³kwē²kxi²sah¹lxin¹nha²wa².
 Nxe³sah¹lxin¹ju³tan¹te²kxa³ya³kxai³la¹ Ti²to³jah¹la² ka³lih³kxi²la²nha²
 wxā³ha³kxai³ ka³lih³khaix1sa²nūn³nha²wa². Jah¹lai²na²
 hxi²wau³ta³kxi²nx2ti³ju³ta¹tā² ā³wxe³nūh¹yah³lx¹lxa². 14 A²kxā³nxa²
 wxa²ha³ta³nxa² wi¹le³kxi²khai¹nxū¹hai¹na¹hē³la². Nxe³na¹kxan²ta²
 i³āin²ta³kxi²si¹sah¹lxa³nhē¹la². Wān³txa² e³kxi¹nx2ta¹jau³xai³tā² ya²la³lyau³xa²
 so¹lx¹ e³kxi¹nx2ta¹ta¹ti²tu³wa². Te²yā¹nxe³sxā³ i³hen³txi³nūh¹nx2tai¹na¹jau³xa²
 ya²la³tu³je¹nx2ti³na³la². 15 Sa²yo²we¹tain¹yah³lx¹ta¹hi¹nhē¹la². Sū³na²wān³txa²
 sa²yo²ā³ti³ten³yah³lx¹ta¹hxa³nhē¹la². Nxe³ha²kxai³ a³lx¹nx2ti³ju³ta² ā²la²
 kái²non³na³la². 16 Jā¹nxe³na¹jut3su² ka³lih³khaix1sa²nha²wa². Ha³lo²a²i²li³ju³ta²
 hxi²ka¹ka¹nha²la² txa²yen³nāu³a²yxau³yah³lx¹lxa².

8

Txa²wā¹yen³kxa²wā²nhūh¹jau³su²

1 Ju¹ta³la³nxe³ha²kxai³ Ma³se³to²na²ko³nāu³ai²na²yo²i²ti²tū³ka³txi³nāu³xai²na²
 kái³ain¹ju³ta² i³yau¹ū³nx2ta¹tu¹wa². Txa²wā¹sū³na²kāin²thāi³ti³la²a³lx¹ju³ta²
 i³yau¹tū³nx2ta¹tu¹wa². 2 A²e¹nāu³ai²na²khāuh³lx¹ta²ē³nha²khaix1nhai¹nha²kxai³
 ko³txi³khai¹xain¹ta¹hē¹la². Nxe³kxan²ti³au³txi³ka³lih³si¹jau³su²hxi²kxāu³sxā³
 ū³hū¹ain¹ta¹xa³hē¹la². Yen³kxa²hxi²txa³yain¹kxan²ti³ū³yho³hi²txā³nxa²
 hxi²kxāu³sxā³wā²nhū¹nyhain¹ta¹xa³hē¹la². 3 Yen³kxa²yū³ain¹kxa²
 wā²nhū¹nyhain¹ta¹hē¹la². Nxe³nyhain¹kxa²yu³su²ya³lo³txi³khai¹nxe³sxā³
 ā²la²kāin²ū³hū¹nyhain¹ta¹hē¹la². Ya²la³tu³tā³la². Kwa³na³ain¹nxa³kxan²ti³
 ya³lo³txi³nyhain¹ta¹hē¹la². 4 Nxe³sxā³e³kxi²sain¹te³nah¹lx¹:

— Txa²wā¹sū³na²yo²i²ti²ain¹te²a²Ju³te²a²ko³xan¹te²a²ā³non²ta³kxi²ti³ten³sa²sīn¹nha²wi²
 Nxe³sain¹na²hē³la². Nxe³jau³xa²ye³ka³lx¹txi³e³kxi²sain¹to³nha²hē³la².

5 Nxe³ain¹nū²la²ten³si¹hai¹na¹kxa²yu³su²Txa²wā¹sū³nai³li²
 sa²yo²wet1sān²nū²la²hā²wxān³txa³sa²yo²wet1sain¹nūn³na²hē³la²,
 Txa²wā¹sū³na²ten³jau³su²ha²kxai³la². 6 Nxa²ha¹te¹nxai¹nha²kxai³Ti²to³jah¹la²
 sa²kxai³lu²yen³kxa²i³sa²si¹hā³ā³si³wxe³jah¹lai²na²i³ye³kxi²na¹te³nah¹lx¹:

— Ko³rīn²to²thi³na²ā³nxai³txu¹li¹. Yen³kxa²wā²nhūh¹sxā³
 ū³hū¹nyhain¹te³na³li¹. Yen³kxi³txa²te²nāu³xa²a³lx¹nūn²ta³kxi²tū³ka³txi³su²
 ha²kxai³ū³hū¹nyhain¹te³na³li¹. Nxe³ha²kxai³ā³nxai³sxā³i²txai¹nū¹li¹.
 Nxe³na¹hē³la². 7 Nxe³ju³ta¹li²a²nū²a²yo²hā³kxa¹ā³sen³sai¹ain¹yah³lx¹lxa².
 Yxo²yah³lxin¹kxa²kāi²nha²kxai³, Txa²wā¹sū³na²wān³txa²kāin²
 i³hen³txi³yah³lx¹nha²kxai³a²hoh³lx¹su²khai¹yxah³lx¹nha²kxai³, a²nū²a²ā³xa²
 ā³non²ta³kxi²ju³ta²ten³khai¹yxah³lx¹nha²kxai³, a³lx¹khaix1syah¹lx¹nha²kxai³,
 nxe³ju³ta¹na²yo²hā³kxa¹ā³sen³sai¹ain¹yah³lx¹lxa². Nxe³ha²kxai³ā²la²
 kái²non³sxā³a²nū²a²ā³xa²wxa²yen³kxa²wā²nhū¹ain¹yah³lxin¹ju³ta²
 ten³sa³nha²wa².

8 Na¹jau³jau¹xai²na²kwa³na³nx2ti³nxa³lho³la². Yxān¹ta¹yo²i²ti²tū³ka³txai²li²
 ya³lo³txi³khai¹xain¹ju³ta²i³yau¹ū³nx2ti³te³lhxā³ye¹nx2ta¹wa².
 Nxe³nx2ta¹kxai²nān²tu³ya²la³tu³kāin²a³lx¹ta³nxa²jū¹nxe²so¹lx¹
 a³lx¹ta³nxa²sah¹lxin¹ju³ta²a³ya³ti¹nx2ta¹tu¹wa². 9 Txa²wā¹hxi²kan¹ta²
 Si³yxau³jah¹la²Je³su²Kris²tu³jah¹lo²su²te²kxai³lu²kā³nxai³kxai³Txa²wā¹sū³na²
 yxau³ju³ta²yxau³ya³ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa². Txa²wā¹sū³na²yen³kxa²ha³kxa¹
 yū³ya³ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa². Yxān¹ta¹kāin²thāi³ti³la²a³lx¹nē³nha²kxai³

yen³kxai²li² a³lx²ix²na³ha²kxai³ ha³lo²ai²na² a³lx²ix²na³ha²kxai³, ju¹ta²i²na² a²yo²ha³kxai¹ ā³na¹nū²la² yen³kxi³txa²jah¹la² yā¹nxe³sxā³ a³ka³nxi²sxā³ wxā³nū¹nhē³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Yen³kxa² ā³na¹ū¹nhē³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³ha²kxai³ yen³kxi³sih¹nx2ti³jau³su² nxe³nx2ti³kxe³su² yen³kxi³yah³lx¹lxa². Nxe³nx2ti³sxā³ yen³kxi³txa²ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa², Je³su²jah³la²sa³.

10 Jā¹nxa¹ju³ta²i²li² kwē³ko³nhī¹nai³tā² yen³kxa² wā²nhū¹sxā³ ū³sa²si¹hā³yah³lxin¹ju³ta² ā³si³wxe³yah³lxin¹ta¹ti²tu³wa². Yah³lx¹nha²kxai³ hī¹na²ta³lun²yah³lxin¹kxai²nān²tu³ wain³te³sī³lxih³na³la². A²wi¹lhī¹na²wxāi²na² so¹lx³ Ju³te²a²ko³xan¹te²a² yxo²i²tū³ka³txa² wxa²yen³kxa² wā²nhū¹sxā³ ū³sa²si¹hā³yah³lx¹ta¹hī¹nhē¹la². Hai³txi³ a²nū²a² ā³xai²na² sa²kxai³lu² yen³kxa² wā²nhū¹nyhain¹ta¹hxai²nxa³ti³ai¹ti²tu³wa². 11 Yxah³lxin¹ju³ta² yen³kxa² wā²nhū¹ain¹yah³lxin¹ju³ta² ā³na¹ah³lx¹txa³hē¹la². A²wi¹lhī¹na² ya³lo³jah¹lxin¹kxu¹ jā¹nxe³jah³lx¹hē¹la². Ū³yho³hi²txā³nxa² yū³yah³lxin¹kxa² yā¹nxe³sxā³ wā²nhū¹txai¹yah³lx¹hē¹la². 12 Jā¹nxe³sxā³:

— Yo³hi²ki³a² yū³na¹kxa² wā²nhū¹ai¹na¹tū¹xā¹. Yxah³lxin¹kxai²nān²tu³ wxa²e¹nāu³ai²na² ten³yah³lxin¹ju³ta²nū³a² Txa²wā¹sū³na² i²nx2ti³tu¹wa². Wi¹lh¹it1sxā³ i²nx2ti³tu¹wa². Yū³nx2ti³xa³kxe³su² Txa²wā¹sū³na² i²āin²txi³si¹nxa²lx¹xa³lho³la².

13-14 Jā¹nxe³ju³kxai³lu² kāin² wa³ka³li³yu³ta³lo³txa²lx¹ha²kxai³ a²nū²a² ā³xa² wa³ka³la² ā³wa²sut1sxā³ yxau³ai¹nha²kxai³ nxe³ju³ju¹ta²i²li² wai³nhī³nx2nxa³wa². Ten³te²txā³wa². Yxān¹ta¹wxāi²na² yen³kxa² yū³yah³lx¹nha²kxai³ wā²nhū¹ain¹yah³lxin¹ju³ta² hī¹na² wain³na³la². Nxe³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ kā³nāu³a¹ yen³kxi³txa²yah³lxin¹kxai²nān²tu³ yen³kxa² yū³ain¹te²a² te²yā¹nxe² ā³non²ta³kxi²xi¹nx2tain¹tu¹wa². Nxe³ki³kxai²nān²tu³ a²yo²ha³kxai¹ hau³kon³txi³hī³ki³tā³la². 15 Te²yā¹nxe³jau³xa² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ū³wha²li¹jau³xai²na² nxe³te³nah¹lx¹i:

— Yain³txa² kāin² wxa²so¹te²su² te²a² hai³txi³ wā³kon³ta¹hxai²nxa³hē¹li¹. Te²yā¹nxe³sxā³ jū¹nxa² so¹lx³ wxa²so¹te²su² te²a² yain³txa² taut3ton³ta¹hxai²nxa³hē¹li¹. Nxe³yain¹ta¹hxai²hē¹la².

Ti²to³jah¹la² he¹jau³su²

16 Jā¹nxa¹jut3su² Ti²to³jah¹la² txai²yā¹nxe² kāi³nūn³na³la². Ā³non²ta³kxi¹nx2ta¹ju³ta² ten³sa²hxai²kxai³ jāx1jah¹lo²su² nūn³na³la². Nxe³ju³ta²i²li² Txa²wā¹sū³na² sa²nēn¹kxi²to³ha¹wa². 17 A²nxe³jah¹lai²li² ain³kxi²sa³na²hē³la². Nxe³sa³kxa²yu³su²:

— Tū¹kā³txai²li² ā³non²ta³kxi²na¹tū¹xā¹. Nxe³nūh¹nx2ti³jau³su² ha²kxai³ wi¹lh¹nha²kxai³ wxā³sī²nx2ti³ju³ta²nū³a² wā²nxūh¹ āu¹la³kxi¹nx2ti³na³la², Ti²to³jah¹la²sa³. 18 Nxe³nx2ti³kxai²nān²tu³ tū³nx2ti³kxai²nān²tu³ txa²ya³lxa² i²sa²si¹hā³nūn³na¹tu¹wa². A²nxe³jah¹lai²li² txa²wā³tā³yah³lai²la¹wa². Txa²wā¹sū³na² yxo²i²tū³ka³txi³nāu³xa² yxo²ha³kxa¹ nxe²e³kxain¹te³nah¹lx¹i:

— Txa²wā¹sū³na² wān³txa² i³hen³txi³jah¹lai²la¹wi¹. Sa²nēn¹kxain¹ki³tu¹wi¹. Nxe³ain¹na³la². 19 Nxe³kxa²yu³su² yxo²i²tū³ka³txa² hxi²ka² i²sxā³ sa²so¹ain¹na²hē³la². Ā³si³tē³kxi²sa²sīn¹si¹jau³su² i²sxā³ sa²so¹ain¹na²hē³la². Ū³yho³hi²ki³a² tē³sxā³ wā²nhū¹ain¹jah¹lo²nū³su² ā³si³tē³kxi²sa²sīn¹tu¹wa². Nxe³kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na² sa²nēn¹kxi²sī¹na¹tu¹wa². Te²yā¹nxe³sxā³ a³lx¹sxā³ ā³non²ta³kxi²waun¹nyhu¹ki³ju³ta² i²nē³lain¹tu¹wa².

20 Nxe² ai³lyā³sain¹sīn¹kxai²nān²tu³ a²nū²a² ī²li³te²a²
 kō³nxe³te²lot³sain¹sīn¹jau³nū³a²yū³hī³nx2nxa³wa². Yxo²i²sain¹sī¹nhī³nx2na³la².
 Ū³yho³hi²ki³a² ki³ka³lxa¹txi³ tē³li³nha¹ha²kxai³ kō³nxe³ti³
 ī³kwa²i²kxi²sain¹sīn¹kxa²yan³txi³su²txa²wā¹lon³nāu³xa²ā³si³tē³kxi²sain¹sīn¹tu¹wa².
 21 Wain³txi³ kāi³ū¹nha¹ju³ta² ten³sa²si¹nha²wa². Txa²wā¹sū³na²
 ye³nān²txi³ a²nū²a²nāu³xa² ye³nān²txi³ e³la¹ wain³txi³ kāi³ū¹sī¹na¹ju³ta²
 ten³sa²sīn¹nha²wa².

22 Jā¹nxe³ju³kxai³la¹ wxā³ye¹nx2ti³tāu³a² txa²wā³tā³xa² ā³xai²na²
 ā³si³tē³la³kxain¹sxā³ sa²si¹hā³nū³na¹tu¹wa². Kris²tu³jah¹lai²na²
 wān³txa² sa²yxo²we¹jah¹lo²su² na³la². Ā³non²ta³kxi¹nx2ti³ju³ta² so¹li³
 ten³jah¹lo²su² na³la². Ju¹ta¹li² ī²sxā³ yxau²xai³la¹ha²kxai³ ya²la³ty³tā³la².
 Jā¹nxe³sxā³ wi¹le³kxi¹nx2ta¹jau³su² yxo²i²ha²kxai³ wxā³si²nx2ti³ju³ta²nū³a²
 ten³khaix¹nx2na³la², ā³non²ta³kxi¹nx2ti³te³lha³ka³. 23 Nxe³nxa²ha¹te¹
 Ti²to³jah¹la² sa²kxai³lu² ī²ū³sa²jah¹lai²la¹wa². Wa³kon³kxi²ya³sain¹na²hē³la².
 Nxa²ha¹te¹ a²wā³tā³xai²na² ā³si³tē³la³kxain¹te²na² sa²kxai³lu²
 yxo²i²tū³ka³txi³nāu³xa² ū³sa²si¹hā³jah¹lo²su² yah³na³la². Kris²tu³jah¹la²
 sa²nēn¹kxi²yah³na³la². 24 Nxe³ju³ta² a³li¹tain¹yah³li³hē¹la².
 Yah³lxin¹kxai²nān²tu³ yxo²i²tū³ka³txi³nāu³xai²na² a²yxo²ha³kxa¹
 a³li¹sah¹lxin¹ju³ta² e³la¹ ī²ain¹nūn³tu¹wa². Te²yā¹nxūn³sxā³
 sa²nēn¹kxi²si¹nx2ta¹jau³su² ī²ye³kxai¹na¹jau³xai³tā²ya²la³ty³je¹nx2ti³tu¹wa².

9

Yxo²i²tū³ka³txi³ki³nāu³xa² ī²ū³h¹ki³jau³su²

1 Yxo²i²tū³ka³txa² Ju³te²an¹ko³xa² yxau³te²nāu³xa² ā³non²ta³kxi²si¹hain¹yah³lxin¹jau³su²
 ū³wha²li¹la³kxi¹nx2ti³xa³lho³la². Txa²wān³txa² yū³sa²nxa³wa². Ā²la²
 e³kxi¹nx2ta¹ta¹ti²tu¹wa². 2 Ā³non²ta³kxain¹yah³lxin¹ju³ta² ten³yah³li³lxa².
 Ju¹ta¹li² ī²te²sa¹wa². Nxe³ha²kxai³ Ma³se³to²na²ko³xan¹te²nāu³xa²
 yxo²i²tū³ka³txa² yxau³te²nāu³xai²na² nxe²e³kxai¹na¹hē³la².
 E³kxai¹na¹te³nah¹li¹:

— Txa²wā¹lon³ti³nāu³xa² Kre²sa²ko³xan¹te²nāu³xa² yo³hi²ki³a²
 wā²nhū¹te³lhxā³ Ju³te²an¹te²a² yxo²i²tū³ka³txa² nxe³ain¹na²hē³li¹,
 kwē³kxi³hī¹nai³tā²su¹. Nxa¹na¹jau³su² ain³kxi¹nx2tai¹nha²kxai³ kāin²
 ka³li³hain¹na²hē³la². Wxāi²yā¹nxe² kāi³ti³te³nain¹nūn³na²hē³la². 3 Jā¹nxa¹jut³su²
 txa²wā³tā³nāu³xai³tā² ū³sa²si¹hā³ū³nxa²tu¹wa². Nxe³na¹ju³tan¹te²kxa³ya³ty³ta¹
 wān³txa² wi¹le³kxi¹nx2ta¹jau³xai³tā²:

— Ya²la³ty³tā³li¹. Nxe³yah³lxin¹tu¹wa². Nxe³ha²kxai³ ū³yho³hi²ki³ki³nū³a²
 wā²nhū¹yah³lxin¹ki³nū³a² āu¹la³kxi²ta³lun²yah³lxin¹tu¹wa². Ju¹ta¹li²
 nxe² yxo²i²nx2ta¹wa². 4 Nxe³yān¹tah¹li³na¹ nxe²nxa³ke³la³te²kxai³la¹
 Ma³se³to²na²ko³xan¹te²a² wxā³jah¹la²nāu³xa² ā³si³tē³la³kxi²sa³kxai²nān²tu³
 āu¹la³kxi² ta³lun²yah²lxan³ke³la³te²kxai³ āu²li²sa²si¹nhī³nx2na³la².
 Nxe³sa²sīn¹kxan²ti³ āu²li²khaix¹yah³li³nū³nhī³nxa¹lxa². Yxo²i²nx2ti³sī¹na¹ha²kxai³
 āu²li²khaix¹yah³li³hī³nxa¹lxa². 5 Jā¹nxe³na¹jut³su² txa²wā³tā³nāu³xa²
 ī³sa²si¹hā³ ne³ka²ta¹hai¹na¹hē³la². Yen³kxa² wā²nhū¹yah³lxin¹ki³nū³a²
 hau³ko³te³lhxā³ wxā³ain¹tu¹wa². A²kxā³nxai³tā² e³kxain¹yah³lxin¹kxa²
 hau³ko³je²yah³lxin¹kxai²nān²tu³ ta³lun²ye²yah³li³nha²kxai³
 ū³wha¹yah³lxin¹tu¹wa². Yah³lxin¹kxai²nān²tu³ wxā³na¹hī¹na²
 ū³nhū²ka¹yah³li³hī³nxa¹lxa². Nxe³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ wā²nxūh¹li³sxā³

ũ³nhũ²kxi²yah³lxin¹ju³ta² hxi²cxāu³sxā³ wā²nhũ¹yah²lxan³ju³ta²
e³lxah²lxī³tu¹wa². Kwa³na³nx2ti³nxa³ju³ta² e³lxah²lxī³tu¹wa².

6 Txa²wā¹e³kxi²nyhu¹kxi³jau³xai³tā³ ain³kxi¹xi²nha¹jxah³lxī³hē¹la².
Ain³kxi¹xi²nhyah¹lxin¹te³nah¹lxī¹:

— Yain³txa³ki³a² tē³sxā³ hxi²cxāu³txi³ ũ³whī¹ki³kxai²nān²tu³ kxā³nāu³a¹
jū¹nxa² so¹hī³ki³tā³li¹. Yxān¹ta¹ yain³txa³ki³a² hxi²cxāu³ki³sxa³kxe³tu³
ũ³whī¹ki³kxai²nān²tu³ kxā³nāu³a¹ yain³txa² kāin² so¹hī³ki³tā³li¹.
Nxe³hxa²ta¹tu³wa². Nxe³kxa² yā¹nxe³sxā³ jū¹nxa² so¹lxī³
wā²nhũ¹yah³lxin¹kxai²nān²tu³ kxā³nāu³a¹ jū¹nxa² so¹lxī³ so¹yah³lxin¹tu¹wa².

7 Te²yā¹nxe³sxā³ i²li³te²a² a²wān³txi³kxai³lu¹:

— Txa²yen³kxa² wā²nhũh¹nxa²sa²nxa³nha¹. Nxēn¹ke³la³te²kxai³
wxa²yen³kxa² wā²nhũh¹txa³hē¹la². Te²yā¹nxe³nūn³nū²la² a²nū²ai²li² wxā³sxā³
kwa³na³nxa²kxai²nān²tu³ wet1txa³hē¹la². Yxān¹ta¹ wxa²e¹nāu³ai²na²:

— Wi¹lhin¹sxā³ wā²nhũ¹ai¹na¹tū¹xā¹. Nxēn¹kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na²
a³lxī²nxa²tu¹wa². Ju¹ta¹na² so¹lxī³ Txa²wā¹sū³na² ten³na³la². 8 Txa²wā¹sū³na²
hi²sen³su² yen³kxa² wi¹kxa² whāi²na¹ hxi²kan¹txi³ ũ³hū¹nx2ti³tu¹wa².
Ten³nxa²lxī³kxa² ũ³hū¹nx2ti³sān²sxā³ āh¹ kāin² ũ³hū¹nx2ti³ju³ta³nū³a²
hxi²ka¹nhī³nx2na³la². Nxe³kxai²nān²tu³ wxa²yen³kxa²:

— Wā²nhũ¹ai¹na¹tū¹xā¹. Nxīn¹kxai²nān²tu³ hxi²ka¹nhī³nxa¹lxā².
Nxēn¹kxan²ti³ hai³txi³ hxa³n³kxi¹nx2ti³xa³lho³la². 9 Jā¹nxe³jut3su² Txa²wā¹sū³na²
wha²li¹txā³nxa¹tā² nxe³te³nah¹lxī¹:

— A²nū²a² wi¹lhin¹te²a² a²yen³kxi³khai³xa² tē³sxā³ wi¹lhit1sxā³
wā²nhũ²xai³te²ju²hē³li¹. Yen³kxi³txa²te²a² wā²nhũ²xai³te²ju²hē³li¹.
Hai³txi³ā³na¹sxā³ wā²nhũ²ti³hex1nx2nxa³wi¹. Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³kxai³lu²
wain³txi³kāi³sxā³ yxau³xai³lha²tē³ain¹tu¹wi¹.

Nxe³ta¹hxa²ti²ai¹ti²tu¹wa².

10 Te²yā¹nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² yain³ta³ki³a²
ũ³whī¹ki³ai¹na² ũ³hū² yain³tū³xa² i³yain³kxi²ki³tū³xa² ũ³hū²
nxe³nē³jah¹lai²la¹wa². Te²yā¹nxe³kxe³hū³nxe² ũ³whī¹ki³kxa²
yā¹nxe³kxe³hū³nxe² yen³kxa² ũ³hū²xai³nē³na³la². Nxe³nē³lha²kxai³
yen³kxa² ā²la² ka³lxā¹txi³ wā²nhūh¹ a²nū²a² ka³lxā¹txi³
ā³non²ta³kxi² yah³lxin¹tu¹wa². 11 Txa²wā¹sū³nu²su² te²kxai³lu²

yen³kxi³ti³hit1txa²lxī³tu¹wa². Nxe³nxa²lxī³ha²kxai³ a²nū²a² ka³lxā¹te²a²
ā³non²ta³kxain¹yah³lxī³hī³nxa¹lxā². Nxe³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ ũ³yho³hi²ki³a²
txa²hxi²ka² ũ³sa²si¹hā³ūh¹sah²lxin¹ki³nū³a² i²sxā³ ā³ne³wxe³ain¹na³na¹.
Nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² sa²kxai³lu² sa²nēn¹kxi²nyhain¹tu¹wa².

12 Nxe³sxā³ ũ³yho³hi²ki³ai²li² ũ³sa²si¹hā³ūh¹ah³lxin¹ki³ai²li²
ũ³hū¹ta³lun²yah³lxin¹kxai²nān²tu³ ka³lih³khai¹xain¹tu¹wa². Txa²wā¹sū³na²
yxo²i²tū³ka³txa² yen³kxi³txa²tū³ka³txai²li² so¹kxi²nx2tain¹tu¹wa².
Nxe³nx2tain¹kxa²yu³su² Txa²wā¹sū³na² kāin² sa²nēn¹kxi²khaix1xain¹tu¹wa².

13 Nxe² kāi³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa²
wi¹jau³xa² sa²yxo²wet1sxā³ yxau³yah³lxin¹ju³ta² i²nx2tain¹tu¹wa².
Wxa²yen³kxi³khai³xa² tē³sxā³ a²nū²a² a²yxo²ha³kxa¹ Ju³te²an¹te²a²
yxo²i²te²la³ tā³nxa² a²nū²a² ā³xa² tā³nxa² hxi²cxāu³xa³sxā³
wā²nhū¹yah³lxin¹ju³ta² i²nx2tain¹nūn³tu¹wa². Nxe³nx2tain¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu²
Txa²wā¹sū³na² sa²nēn¹kxain¹tu¹wa². 14 Jā¹yxah³lxin¹ju³kxai³lu²

a³lxī¹nx2tain¹tu¹wa². A³lxī¹nx2tai¹nha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² kāin² thāi³ti³la²
a³lxī²nx2tain¹ju³ta² i³hen³txi³nū¹nx2tain¹tu¹wa². Jā¹nxe³jut3su² Txa²wā¹sū³na²

sa²kxai³lu² a³lxi¹nx2ti³ha²kxai³ sa²nēn¹kxain¹tu¹wa² Txa²wā¹sū³na²sa³.
 15 Jā¹nxe³jut3su² Txa²wā¹sū³na² a³lxi¹nē³ju³ta² kāin²khaix1na³la².
 A³lxi¹nē³lha²kxai³ a²ki³lha³lxa² Je³su² Kris²tu³jah¹la² ya³lu²kxi²si¹nhē³jau³su²
 i³sa²si¹hā³ū¹nhē³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². A²nxe³jau³xai²na² a²si³yxa²ū³tāu³khai³xa²
 kū³we²ki²la² kāin² ā³ne³wxe³kī³sxa³lho³la². Jā¹nxe³jut3su² ha²kxai³
 sa²nēn¹kxi²khaix1nū¹ha¹wa².

10

Pau²lah³la² i³hxi²ka¹si¹jau³su²

1 Ju¹ta³la³ nxe³ha²kxai³ txai²li² Pau²lah³lo²na¹xai²na²
 ko³nxe³te²lot3sah¹lxin¹te² i³nxai²na² thāi³ti³la² e³kxi¹nx2ta¹wa². Kris²tu³jah¹la²
 thāi³ti³la² e³kxi²kxa² yā¹nxe² e³kxi¹nx2ta¹wa². Wā²nxūh¹ e³lyah¹lxin¹te³nah¹lxi¹.
 — Pau²lah³lai²na² wxā³sā³ e³kxi²nē³tāu³a¹ wi¹lhit1sxā³ e³kxi² thāi³ti³la²
 e³kxi² nxe³nē³na³li¹. Yxān¹ta¹ u¹nxūh¹yxa²ū³tāu³a¹ yxo²xūn³txi³
 e³kxi²nē³na³li¹. Sah¹lxin¹jau³su² nxe³sah¹lxin¹jah¹lo²sa¹wa². 2 Nxe³na¹ha²kxai³
 wxā³si²nx2ta¹tāu³a² nūh¹i²jah¹lxixi³hē¹la². Yxo²xūn³txi³ i³ye³sxā³
 wxā³na¹ju³ta² ten³sa²nxa³nha²wa². Yxān¹ta¹ wxa²ha³tih³ i³nxai²na² wān³txa²
 ain³kxi¹nx2ta¹hē³la². Ain³kxi¹nx2ta¹te³nah¹lxi¹.

— Pau²lah³lai²li² yuh³xai²nān¹te²a² wān³txa² sa²yxo²we¹jah¹lai²la¹wi¹.
 Yen³kxa² kāin² so¹kxi²si¹jau³su² Sū³na² wān³txa² i³yau¹ū³hain¹na²hē³li¹.
 Yah³lxin¹jau³xa² e³kxi²sah¹lxixi³ta¹hi¹nhē¹la². Jā¹nxe³na¹ha²kxai³ wxā³na¹tāu³a²
 ya²la³tu³kxai²nān²tu³ wxi²kan¹txi³ yxo²xūn³txi³ i³ye³kxi¹nx2ta¹tu¹wa².
 3 Nxe³na¹jut3su² yuh³xai²nān¹ta³ko³xai²na² hī¹na¹ he¹a¹kxan²ti³ hai³txi³
 yuh³xai²nān¹jah¹la² yā¹nxe³sxā³ yxa²ū³tāu³te²txā³wa². 4 Yuh³xai²nān¹te²na²
 a²wā³nxlī¹ju³khai³xa² tē³sxā³ he¹kxi²te²txā³wa². Yxān¹ta¹ Txa²wā¹sū³na²
 a²wā³nxlī¹ju³khai³xa² i³hxi²kat1sa³ha²kxai³ Sa³ta³na²jah¹la² ha³lo²a²
 wxi²kan¹txi³ e³sxā³ ā³na¹a¹wa². Hxi²kan¹txi³ i³wa²lū³xi²sai¹nxa³wa². 5 Wān³txa²
 ki³han³jau³xai²na² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² yxo²i²xa³jau³xai²na²
 sa²kxai³lu² i³ye³sxā³te²sa¹wa². i³ye³sxā³a¹kxai²nān²tu³ ka³nahx2nxe³sxā³
 yxa²si¹hain¹tu¹wa². Ka³nahx2nxe³sxā³ yxa²si¹hain¹kxai²nān²tu³
 Kris²tu³jah¹la²na² wān³txa² sa²yxo²wet1sa²tē³ain¹txai²lā¹. Nxe³na¹nha²wa².
 6 Hā²wxān³txa² sa²yxo²wet1sxā³ yxa²si¹yah³lxi³sā²nīn¹ka³tu³ hā²wxān³txa²
 wxa²nū³kā³txi³ i³nxai²na² Txa²wā¹sū³na² sa²yxo²a³ah³lxin¹ju³ta²
 a³ya³txi²na¹kxai²nān²tu³ i³wai¹txa²lxa¹ju³ta²yū³tu¹wa².

7 Nxe³yān¹ta¹ wxāi² i³nxai²na² sa²kxai³lu² i²sah¹lxin¹sxā³ kāi³ye¹nx2ta¹ju³ta²
 i³yī¹li²sah¹lxixi³ta¹hi¹nhē¹la². Nxe³sah¹lxin¹te³nah¹lxi¹.

— Pau²lah³lai²li² wxi²kan¹sxā³ nū³kxūn³jah¹lo²sxa³wi¹. Nxe³yān¹ta¹
 Kris²tu³jah¹la² hxi²ka² wxi²kan¹txi³ i³hxi²kat1sa³na²hē³li¹.
 Nxe³yah³lxi¹nha²kxai³ wxāi²yā¹nxe³sxā³ Kris²tu³jah¹la² hxi²ka² wxi²kan¹txi³
 i³hxi²kat1te²lot3sa²nūn³na²hē³la². 8 A²kxā³nxa² e³kxi¹nx2ta¹tai¹ti²tu³wa².
 E³kxi¹nx2ta¹te³nah¹lxi¹.

— Kris²tu³jah¹la² hē¹sen³kxai³lu² i³hxi²kat1sa³na²hē³li¹. Ju¹tai²li²
 yxo²kāin²txi³ e³kxi¹nx2ta¹wi¹. Nxa¹jau³su² e³kxi¹nx2ta¹tai¹ti²tu³wa².
 Nxe²e³kxi¹nx2ta¹kxan²ti³ hai³txi³ āu²li²to³nha¹ju³ta² yū²nxa³wa². Nxe³yān¹ta¹
 Kris²tu³jah¹la² yxo²i²yah³lxin¹kxe³su² ā²la² kāi²non³sih¹nx2ti³jau³su²
 i³hxi²kat1sa³na²hē³la². Hai³txi³ ā³na¹hxa³nx2ta¹ju³ta³la³ te³nxa³wa².

9 O²nx2ti³te³lhxā³ ũ³wha²li¹la³kxi¹nx2ti³nxa³hē³lā². Ju¹ta¹li² ten³te²txā³wa².

10 Nxe³sxā³ wxa²ha³tih³ ī³nxai²na² wān³txi³kxai³lu¹, e³lxa²lxin¹te³nah¹lxi¹:

— Pau²lah³lai²na² wān³txa² a²ha³teh³nxā³nxān¹jau³xai²li² yxo²xūn³khaix1nx2na³li¹. Yxān¹ta¹ txa²wā¹yen³nāu³a¹ wxā³sxā³

ī³ye³kxi²nē³kxai²nān²tu³ hai³txi³ yxo²xū³nxa³wi¹. Wān³txa² e³kxi²nē³jau³xai²li² kwa²hāi¹nx2na³li¹. Nxe³nyhu¹yah³lxi³ta¹hi¹nhē¹lā². 11 Nxa²ha¹te¹ jah¹lai²na² wān³txa² ī³wa²lū³xina¹te³nah¹lxi¹:

— Wxā³sī²nx2ta¹tāu³a² u²lxi³ ũ³wha²li¹lhxā³ ũ³hū¹nx2ta¹jau³xain²txi³ txa²wān³txain²txi³ e³kxi¹nx2ta¹tu¹wi¹. Hai³txi³ yau³ā³lxi³ yū³sa²nxa³wi¹. Nxe³na¹jau³xa² ī³ye³kxi¹nx2ta¹wa².

12 Jā¹nxe³ju³kxai³lu² wxa²ha³tih³ ī³nxa² wxi²kan¹ki³lxo³nha²yah³lxin¹ta²wa². Wā²nxūh¹ ī²nha²sxā³:

— ī²li³ju³ta² kāi³a¹ju³ta² wain³txi³ kāi³a¹xā¹. Nxe³yah³lxin¹ta²wa².

Kwa²toh³lxa³ti³su² yah³lxin¹ta²wa². Ā³ne³wxe³yah²lxa³lxa². Wxa²nū³ka³txa² ha³tih³ ī³nxai²na² kāi³yah³lxin¹ju³ta² ā³nhau³ko³txa²lxi³sxā³ kāi³te²txā³wa².

13 Hai³txi³ wā²nxūh¹lxi³sxā³ hxi²kan¹kāi²non³ki³lxo³nxa¹ju³ta² yxo²kāin²txi³ e³te²txā³wa². Txa²wā¹sū³na² a²ten³si¹sa²ju³ta² so¹lxi³ yxo²kāin²txi³

e³te²sa¹wa². Nxe³sxā³ ten³si¹sa²ju³ta³nū³ai²na² sa²kxai³lu² Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa² ī³hen³txi¹nx2ta¹ju³ta³nū³a² ten³sa²na³la², Txa²wā¹sū³na²sa³.

14 Nxe³nx2ta¹jau³su² Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa² ī³hen³txi³nx2ta¹kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na² ten³si¹sa²ju³ta² kāi³a¹tu¹wa². A²kxā³nxa² txai²na² so¹lxi³ wxā³na¹ta¹ti²tu³wa². Wxā³na¹nū²la² Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa²

ī³hen³txi¹nx2ta¹ta¹ti²tu³wa². 15 Jā¹nxa¹jut3su² hai³txi³ a²nū²a² ā³xa² wa³ka³la² ā³wih¹sxā³ o²la³kxi²hī³nx2nxa³wa². Wa³ka³la² ā³wih¹sxā³ o²la³kxin²nxa³ju³ta²

yxō²kāin² e³sa²nxa³nha²wa². Txa²wā¹sū³na² kwa³na³si¹sa²nxa³ju³ta² yxo²kāin² e³sa²nxa³nha²wa². Nxe³sa²nxa³ha²kxai³ yxo²ī²yah³lxin¹ju³ta²

ā²la² kāi²non³ju³ta³nū³su² ten³sa³ha²kxai³, Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa² ī³hen³txi³nx2ta¹ju³ta² ā²la² kāi²non³ju³ta³nū³su² ten³sa³ha²kxai³,

nxe³sa³nha²wa². Txa²wā¹sū³na² ten³si¹sa²ju³ta³nū³a² so¹lxi³ ten³sa³nha²wa².

16 Nxe³sa³kxai²nān²tu³ ha³lo²a² yxau³yah³lxin¹ko³xa² ko³xā³xa² ā²la² ya¹nān¹ta²ko³nāu³a¹ ai³sxā³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wi¹jau³xa²

ī³hen³txain¹te³lhxā³ ai³hī³na¹wa². Nxe³na¹kxai²nān²tu³ a²nū²a² ā³xa² wa³ka³la² yxo²kāin²e³hī³nxā²nxa³wa². O²la³kxi²na¹kxa² so¹lxi³ yxo²kāin²txi³ e³hī³na¹wa².

17 Jā¹nxe³jut3su² Txa²wā¹sū³na² wha²li¹txā³nxai³tā² a²kxā³nxān¹jau³xa² nxe³te³nah¹lxi¹:

— A²nū²a² ī²li³te²a² yxo²kāin²txi³ e³ti³ten³kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na² o²la³kxi²ju³ta² so¹lxi³ sa²nēn¹kxi²jau³xa² yxo²kāin²txi³ e³kxi¹txai¹lxi¹.

Nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². 18 Jā¹nxe³jut3su² nū¹txai²na² e³kxi²nha¹kxai²nān²tu³:

— Wi¹kāi³a¹xā¹. Nū¹ta²wān³txa² wxi²kan¹jau³sxa³wa². Yxān¹ta¹ Txa²wā¹sū³na² wān³txa²:

— Wi¹lo²la³kxi¹lxi¹. Nxe³sa³kxai²nān²tu³ wxi²kan¹jau³su² hī³nx2na³la².

11

Txa²wā¹sū³na² ī²sxā³ ī³so¹ki³lxo³tū³ka³txa² ī³yau¹ū³jau³su²

1 Toh³lxa³ti³hū³jau³su² e³kxi¹nx2ta¹tu¹wa². Ya³nān³ta³ki²la²sxā³ wi¹lain³kxi²sah¹lxi³hē¹la². Txa²e¹nān¹jau³xa² ī³ye³kxi¹nx2ta¹kxai²nān²tu³

ya³nān³ta³ki²la²sxā³ wi¹lain³kxi²sah¹lxi³hē¹la². 2 Hxi²waun³txi³nūh¹nx2ta¹nha²wa².

Kris²tu³jah¹la² a³li²yah³lxin¹sxā³ yxo²i²yah³lxin¹ju³ta² so¹li³ ten³sa³nha²wa². Txu¹hai²na² kah³ne³ta¹ka³lxai²na² sa²kxai³lu² in³txa² te²hi²te³lhxā³ jah¹lai²na² so¹li³ a³li²nha²ya³te²ju²hē³la². In³txa² ā³xa² a³li²te²sxa³yu²hē³la². Nxe³te²yā¹nxe³sxā³ Kris²tu³jah¹la² so¹li³ a³li²nūh¹yah³lxin¹ju³ta² wain³na³la². Txa²wā¹sū³na² a²ten³ju³ta² ju¹tain²txi²na³la². Nxe³jau³jau¹xai²na² ā³na¹yah³lxin¹kxa²yan³txi²su² hxi²waun³ta³kxi¹nx2ta¹nha²wa².
 3 A²kxā³nhxī¹nu¹ta²kxai³lu² Sa³ta³na²jah¹lu¹ta¹na² txih³xu¹ta²kxai³lu² ā³nxū²kwai³wih¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Ā³nxū²kwai³wih¹ka³tu³ti¹E²va³ka³lxu¹ta²kxai³lu² i³ki³ha¹kxi²ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³nū²la² kō³nxe³ti³kāi³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Jāx¹ju³ta² kō³nxe³ti³ kāi³yah³lxin¹kxa²yan³ti³su²nxe³nx2ta¹nha²wa². Kris²tu³jah¹la² so¹li³ yxo²i²yah³lxin¹ju³ta² ten³sa³nha²wa².
 4 Nxe³yān¹ta¹ te²yā¹yxah³lxa³lxa². A²nū²a²i²li³te²a² wxā³sxā³ tah²yau³xa² i³yau¹ū³nx2ti³ke³la³te²kxai³ Je³su²jah¹la² ā³li³jah¹la² i³ye³kxi¹nx2ti³nxa³jah¹la²nū³a² i³yau¹ū³nx2ti³ke³la³te²kxai³w¹lhin¹sxā³ yxo²i²yah³lxī³h³nxā¹lxa². Te²yā¹nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³txa² a²nxū²kwai³yxau³nx2ti³ai¹ti²tu³wa². Yxān¹ta¹ yāu³ka³txa² ā³xa² i³yau¹ū³nx2ti³ke³la³te²kxai³ sa²so¹nuh¹yah³lxī³h³nxā¹lxa². Te²yā¹nxūn³sxā³ txa²wā¹e¹nāu³ai²na² sa²hau³ko³tū¹nhē³jau³nū³su²i³yau¹ū³nx2ta¹ai¹ti²tu³wa². Yxān¹ta¹ wān³txa² yau³ā³xa² e³kxi¹nx2ti³ke³la³te²kxai³ ā³kāi³so¹yah²lxī³h³nxā¹lxa².

5 Nxe²e³kxi¹nx2tain¹tū³ka³txa² Txa²wā¹sū³na² wān³txi³su² ki³lxo³tū³ka³txai²li²hai³txi³ ā³sen³so¹sai¹nxa³wa². Hxi²kan¹jah¹lo²su²nūn³na²wa². 6 Wxa²ne³nxē³na²wi¹lā³ne³wih¹nx2ti³xa³kxan²ti³ wxi²kan¹txi³ e³jah¹lo²sa¹wa². Ye³ka³lxa¹txi³e³kxi¹nx2ti³to³ha¹tai¹ti²tu³wa². Wān³txa² wain³jau³xa² so¹li³ e³a¹ju³ta²a³ya³txa³kxi²nūh¹sah¹lxin¹tai¹ti²tu³wa².

7 Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wi¹jau³xa² i³hen³txi³nx2ta¹hī¹nai³tā² hai³txi³ū³yho³hi²sah¹lxin¹ju³ta² ten³sa²nxa³tai¹ti²tu³wa². Nxe³nx2ta¹ju³ta¹tā²i³jū¹nxot¹lsa³ha²kxai³ wxāi²na² so¹li³ i³kāi²not³txa²lxa¹ha²kxai³nxe³nx2ta¹ai¹ti²tu³wa². Jā¹nxe³ju³ta² wxa²e¹nān¹jau³la³ kō³nxe³ti³kāi³nxa²lxī³h³na²te²la¹xā³? Hai³txi³ ti³he¹nxe³nx2ti³nxa³tai¹ti²tu³wa².
 8 Nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² i³hen³txi³nx2ta¹hī¹nai³tā²yxo²i²tū³ka³txi³nāu³xa² ā³xa³ a²yen³kxa² wā²nhūh¹sain¹na²hē³la². Yxau³ya³sain¹sxā³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² i³hen³txain¹nxa³kxan²ti³a²yen³kxa² wā²nhūh¹sain¹na²hē³la². Wxa²nū³ka³txi³ i³nxai²na² a²yen³kxa²wā²nhūh¹sah²lxan³tai¹ti²tu³wa². Nxe³sxā³ a²nū²a² ā³xa² a²yen³kxa²so¹kxai¹na¹ha²kxai³ wxa²nū³ka³txa² Sū³na² wān³txa² i³hen³txi³nx2ta¹hā²kxai³nxe³ye¹nx2ta¹ai¹ti²tu³wa².
 9 Te²yā¹nxe³sxā³ yxau³ya³sain¹ti³kxai³lu²Sū³na² wān³txa² i³yau¹ū³nx2ta¹hī¹nai³tā² yxo²i²tū³ka³txa²Ma³se³to²na²ko³xan¹te²nāu³xai²li² yen³kxa² wā²nhūh¹sain¹na²hē³la². Yxān¹ta¹wxa²nū³ka³txi³ i³nxā² a²yen³kxa² i³yai³nū³nxa²lxī³nxa³tai¹ti²tu³wa². Jā¹nxe³sxā³yan¹nāu³a¹ a²yen³kxa² a²yo³ha² ai³nxū³nxa²lxī³nxa³lho³la². Nxe³ha²kxai³wāt³txa²lxa¹ju³ta² ten³sa²nxa³nha²wa².
 10 Jā¹nxa¹jut³su² Kre²sa²ko³xa²hāi¹nxe³ti³xa¹ kāi³ūh¹nx2ti³te³lhxā³ ai³lha²thet³ta¹tāu³a² Txa²wā¹sū³na²wān³txa² wi¹jau³xa² i³hen³txi³nx2ti³te³lhxā³ ai³lha²thet³ta¹tāu³a² hāi¹txi³wxa²yen³kxa² wā²nhūh¹sah¹lxin¹ju³ta² ten³sa²nxa³nha²wa². Kris²tu³jah¹lai²na²wān³txa² ya²la³tu³ jau³xan²tu³ nxū²kwai³yxau³sa³ha²kxai³ nxe²e³kxi¹nx2ta¹wa².
 11 Jā¹nxa¹jut³su² ih¹nxe³kxa²yan³ti³tā³ nxe²kāi³nx2ti³hī³na²te²la¹xā³?

A³lxi¹nx2ti³h³ī³nxā²nxa³te²la¹xā³? Hai³txi³ ti³he¹nxe²nxa³wa².
 A³lxi²khaix1nxe³nx2tai¹nha²wa². Ju¹tai²na² Txa²wā¹sū³na² ī²nē³nha²wa².
 Nxe³ha²kxai³ ya²la³tu³tā³la².

12 Jā¹nxa¹jut3su² kāi³hxai²na¹kxai³ jā¹nxa¹tu¹wa². Txa²wā¹sū³na²
 ī³kai³x1so¹tū³kā³txi³su² ki³lxo³tū³kā³txa² kwa² sa²nēn¹kxi²nhain¹kxa²yan³txi³su²
 na¹ha²kxai³.

— Pau²lah³lai²tā² kāi³hxai²kxai³ jāx1s¹na¹wi¹. Ain¹jau³nū³su²
 kxa²yan³txi³su² nxa¹ha²kxai³ nxe³ye¹nx2tai¹wa². 13 Jā¹nxe³tū³kā³txai²li²
 ya²la³tu³ki³lxo³tū³kā³txai²la¹wa². A²wa³ka³li³yu³khai³xa² ā³ke³tū¹nx2tain¹na¹la².
 Ī³xā³lxi³ti³lot3sxā³ Kris²tu³jah¹lai²li² ī³kai³x1so¹tū³kā³txi³su² ki³lxo³nxain¹na¹la².
 Yxān¹ta¹ ā³ke³tū¹nxa²lxain¹na¹la². Nxe³ju³tai²li² sa²nēn¹kxi²nx2tai¹jut3su²
 ti³he¹nx2nxa³wa². 14 Nxe³yān¹ta¹ Sa³ta³na²jah¹lai²na² hi²sen³su²
 ī³xā³lxi³to³nha²te²ju²hē³la². Oh³xan¹jah¹la² a²ha²tet1jah¹lo²hū³sxā³
 ī³xā³lxa³ti³lo³nha²te²ju²hē³la², Sa³ta³na²jah¹la²sa³. 15 Te²yā¹nxe³sxā³
 Sa³ta³na²jah¹la² a²sa³wi³ha³lxa² yā¹nxe³sxā³ ī³ā³lxa³ti³lxo³nha²yain¹nūn³na¹la².
 Wain³txi³ kāi³tū³ka³txi³su² ki³lxo³nhain¹na¹la². Nxe³kxan²ti³ nxe²
 o²la³kxi²ki³lxo³nhain¹kxan²ti³ kāi³ain¹ju³ta² a³ya³txi²tu¹wa². Kq³nxe³ti³
 kāi³ain¹kxa² yo³ha² ī³wai¹txain¹ju³ta² yū³ain¹tu¹wa².

Pau²lah³lai²na² khāuh³lxa³thin¹kxi³jau³su²

16 Jā¹nxa¹jut3su² we¹na¹ki³lxo³syah¹lxi³txa³hē¹la². Yxān¹ta¹
 nxe² e³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ toh³lxi² e³kxi¹nx2tai¹ha³ta²wa².
 Ain³kxi²sah¹lxi³hē¹la². Yxo²kāin²txi³ e³kxi¹nx2tai¹tu¹wa². 17 Toh³lxi²
 e³a¹jau³xai²na² hai³txi³ Txa²wā¹sū³na² ī³yau¹ū³sa²jau³sxa³wa².
 Ya²la³tu³ kwa²toh³lxi² e³a¹tu¹wa². 18 Yuh³xai²nān¹te²a² yen³kxa²
 yxo²kāin²e³ain¹te³ju²hē³la². Te²yā¹nxe³sxā³ yxo²kāin²e³nūn³na¹tu¹wa².
 19 A²hoh³lxi³su² khai¹yxah³lxi³ta¹hi¹nhē¹la². Nxe³yah³lxin¹kxan²ti³
 toh³lxa² e³tū³kā³txai²li² wi¹lain³kxi²yah³lxi³ta¹hi¹nhē¹la². 20 Yxo²xūn³txi³
 kwa³na²nx2tai¹nha²kxai³ ī²ū³nx2tai¹nxa³kxan²ti³ ū³yho³hain¹yah³lxi¹nha²kxai³
 ī³ki³ha¹kxi²nx2tai¹nha²kxai³ ī³kāi²nxa³tot3sih¹nxa²lxain¹jau³su²
 nxe³nx2tai¹nha²kxai³ wxa²yxo²su²nxa²lxai¹nha²kxai³ nxe³nx2tain¹ta¹hē¹la².
 Nxe³nx2tai¹nha²kxai³ hai³txi³ wa³lxi³nha²yain¹yah³lxi³ta¹hxā³nhē¹la².
 21 Te²yā¹nxe² kāi³ūh¹nx2tai¹ju³ta² ya³lo³txi³ti³hex1sa²nxa³tai¹ti²tu³wa².
 Nxe³jau³jau¹xai²na² e³kxi¹nx2tai¹ha²kxai³ āu²li²to³nha¹nha²wa². Nxe³yān¹ta¹
 toh³lxa² e³kxi¹nx2tai¹wa². Yuh³xai²nān¹te²a² yen³kxa² yxo²kāin²txi³
 e³sa²tē³ain¹ke³la²te²kxai³ hxi²kan¹txi³ e³ain¹kxa² yā¹nxūn³na¹wa². 22 E³bre²a²
 nū³kā³txi³su² si¹hain¹te²la¹xā³? Te²yāx1te²su² nūn³na¹wa². I³sa³e² nū³kā³txi³su²
 si¹hain¹te²la¹xā³? Te²yāx1te²su² nūn³na¹wa². A³bra³āu²ah³la² a²ne³tah²nāu³su²
 si¹hain¹te²la¹xā³? Te²yā¹nxe² A³bra³āu²ah³la² a²ne³tah²nāu³su² na¹wa².
 23 Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa² sa²yxo²we¹tain¹te³la¹xā³? Te²yā¹nxū³na¹wa².
 Yxān¹ta¹ ā²la² kāi²non³sxā³ sa²yxo²wet1sa²sen³sai¹ai¹na¹kxah³lo²sa¹wa²,
 toh³lxi³sxā³ e³a¹kan²ti³na³. Ī³kāi²non³sxā³ wa³ko³na¹ha²kxai³, ā²la²ye³ka³lxa¹txi³
 sxī²ha²kan²thi³na² ū³ti¹kxi²sain¹to³ha²kxai³, nxe³sain¹toh³na³la². Ye³ka³lxa¹txi³
 ī³wait1sai¹nha²kxai³ khāuh³lxa³txa² ya²lut1sa²te³lhxā³ sai¹nha²kxai³
 sain¹toh³na³la². 24 Po¹na² wā²la² we¹tūh³na² tē³sxā³ ī³ta³lo³wait1sain¹na²hē³la².
 Ye³ka³lxa¹txi³ 39 nxe² ī³ta³lo³wait1sain¹na²hē³la². Te²yā¹nxe³sxā³
 ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ nxe² ī³ta³lo³wai²ta³kxi²sain¹na²hē³la²,
 Ju²te²a² nū³kā³txa² txa²nū³kā³txi³khai³xa² a²ha³tih³xa²nāu³xa²

ten³sai¹nx³a³ha²kxai³la³. 25 Jā¹nxe³sxā³ro³ma²no²nū³kā³txa²hi³sa³ka³txa²tē³sxā³ī³sun²ta³kxi²sain¹to³ha²hē³la². Ye³ha¹li¹ka³na³ki¹ī³sun²ta³kxi²sain¹na²hē³la². Ye³ka³na³ka³nat³sxā³tah³lxa³kxa²tē³xain¹sxā³ā³nan³sa²sxā³ā³ya²lu¹ti³ten³sain¹na²hē³la². Ī³ye³nai²li²ai³la¹tāu³a²na³vi²o²tē³na²ā³ne³hē³kxi²ai³na¹tāu³a²ā³ni³sa²wih¹sxā³ā³nxūt¹l³sa³hē³la². Ye³ha¹li¹ka³na³ki¹ā³nxūt¹l³sa²to³hē³la². Nxe³na¹hi¹na²ka³nxah³ta²whāi²na¹a³lan²ta²whāi²na¹ne³ho²kxa²ho³ha³sain¹to³ha²hē³la². 26 Ha³lo²a²ā³nxai³lha²the³ta¹tāu³a²ha³nxeh³lxi³ju³ta²ī³ha¹txi²sa²to³nha²hē³la². Ka³wā³lxa²yxō²ha³ti³lhi¹a¹tāu³a²kāi²nhū³sxā³ā³nxūt¹l³sa²sxā³ī³lo³nxe³ti³ten³sa³ha²kxai³, a²nū²a²kuh³lxa³thin¹te²nāu³xa²ā³ī³sain¹sxā³yen³kxa²kāi³kxi²h³at³sai¹nha²kxai³Ju³te²a²nū³kā³txa²txa²nū³kā³txi³khai³sai¹nha²kxai³ha³lo²a²ha³nxeh³lxi³ju³ta²ai³la¹ha²kxai³, Ju³te²a²nū³kā³txi³sxa³te²nāu³xa²te²yā¹nxe³si¹sai¹nha²kxai³nxe³sain¹to³nha²hē³la². Ha³lo²a²ī²li³je³na²ha³nxeh³lxi³ju³ta²ī³ha¹txi²to³ha²hē³la². Sxi²je³na²ī³ha¹txi²kwa²ha³lo²a²ī²li³je³na²ī³ha¹txi²ī³ye³na²ū³je³na²ī³ha¹txi²nxe³sxā³ha³nxeh³lxi³ju³ta²ka³lxa¹txi³ī³ha¹txi²to³ha²hē³la². Txa²ya³lhxu²ki³lxo³nha²te²a²ha³nxeh³lxi³ju³ta²ai³lhi¹sain¹na²hē³la². 27 Kāin²wa³ko³na¹ha²kxai³kāi²nhxi²thah³sa²ha²kxai³sa²to³nha²hē³la². Ye³te³nxaxa²a³la²ni²to³ha¹ha²kxai³he³ja³lu²sa²to³ha²kxai³ya³lxu²ja³lu²sa²to³ha²kxai³a³lxi³tan³ya³lu²sa²to³ha²kxai³, yain³txi³txa²sa²to³ha²kxai³wān²txa³yū³sa²to³hxa³ha²kxai³nxe³sa²to³nha²hē³la². 28 Nxe³sa³kxa²yu³su²yxō²ī²tū³kā³txi³nāu³xa²ha³kxa¹ī³hau³ko³tū¹hai¹na¹ju³ta²hxi²wau³txi³sa²to³nha²wa². 29 Txa²wā³sū³na²wān³txa²yxō²ī²te²a²wain³txi³kāi³xa³kxai²nān²tu³jah¹lain²txi³txai²na¹xain²txi³nxe³sxā³āin²ta³kxi²nha²ya³ha¹nha²wa². Kō³nxe³ti³kāi³kxai²nān²tu³jah¹lain²txi³txai²na¹xain²txi³ī³āin²ta³kxi²nha²ya³ha¹nha²wa².

30 Jā¹nxai¹jut³su²yxō²kāin²e³a¹ke³la³te²kxai³txa²hxi²kan¹sa²nxaxa³ju³ta²so¹lxi³yxō²kāin²e³hū³na¹wa². 31 Txa²wā³ī²sū³na²sa²kxai³lu²ī³ki³ha¹kxi¹nx2ti³nxaxa³ju³ta²ī²sa³jah¹lai²la¹wa². A²nxe³jah¹lai²li²Je³su²jah³la³Txa²wā³hxi²kan¹ta²Si³yxau³jah¹lo²su²ha²kxai³a²nxe³jah¹la²A²wī³na²Si³yxau³jah¹lo²su²na³la². A²nxe³jah¹la²sa²nēn¹kxi²sa²te³to³ha¹wa². 32 Nxa²ha¹te¹a²kxā³nxai³tā²Ta³mas²ko²thi³na²yxau³na¹hī¹nai³tā²thi¹na²a²wa³kxēn³yah³la²hi²sen³su²sxi²h²yo²a²a³li³ta³yo²a²whāi²na¹ī²sa²tē³kxi²si¹hain¹jau³su²kwa³na³ain¹ta¹hē¹la². Txai²na²ū³tī¹kxi²sa²te³lhxā³kwa³na³ain¹ta¹hē¹la². A²nxe³jah¹la²sa²kxai³lu²A³re²jah³la²ha³lo²a²hxi²kan¹khaix¹jah¹lai²na²wān³txa²sa²yo²wet¹si¹hain¹jau³su²nxe²kāi³ain¹ta¹hē¹la². 33 Jā¹nxai¹jut³su²Txa²ya³lxi³nāu³xa²ā³non²ta³kxi²sain¹na²hē³la². Ā³non²ta³kxi²sain¹te³nah¹lxi¹, sxi²jen³nai²na²ki³tā¹kxi²nha²je³na²nxe³sxā³kī³tan¹ta²yo²a²sa²so¹sain¹nū²la²ha³ti²a²kū³ni³nha²ū³ki³kū²kxi²sain¹nū²la²ū³whi¹hit³sain¹nū²la²win¹ta²te²lxi³sxi²ti²ta³lo³kxa²tē³sxā³ū³ha³lo²sa²tā³kat³sain¹na²hē³la². Nxe³sai¹nha²kxai³ih³sau³nai¹na¹hē³la².

12

Pau²lah³lai²na²hxi²sxā³nho³tē³x3jut3sū³ju³ta²

1 Āh¹lxi³yxō²kāin²e³a¹tu¹wa², to³h³lxi³jau³hū³kxan²ti³na². Yxān¹ta¹hxi²sxā³nho³tē³x3jut3sū³ju³ta²ī²a¹ju³ta²ī³ye³kxi¹nx2ta¹tu¹wa². Yen³kxa²ī³yau¹ū³sa²ju³ta²ī³ye³kxi¹nx2ta¹tu¹wa². 2 Ī³ye³kxi¹nx2ta¹ka³tu³ti¹kwē³kxa²ye³ka³lxa¹txi³hxi²ka²hxn³sxā³ye³ha¹li¹ye³ha¹li¹wxa²sa³wa²la³kxi²xi²nūn³sxā³nxe²kwē³ko³nhī¹nai³tā²in³txa²Kris²tu³jah¹la²

wān³txa² yxo²i²jah¹la² in³txai²li² i²a¹hē³la². Ī²a¹jah¹lai²na² sa²kxai³lu² oh³xan¹ko³xa² kī³khaix¹ko³xai²na² Txa²wā¹sū³na² yxau³ju³khai³xa² ka³la³si²nū²nha²wa². Nxe³ju³ta²li² a²nū²khai³xa² ka³la³si²hī³te²la¹ku² hāi¹sxā³ hxi²sxā³nho³tēx³jut³sū³ju³ta² i²te²tū²nha²ku² nxa¹nha²wa². Txa²wā¹sū³na² so¹lxi³ a³la³kxi²jah¹lai²la¹wa². ³ Jā¹nxe³sxā³ jah¹lai²li² oh³nān¹ko³xa² Txa²wā¹sū³na² yxau³ju³khai³xa² ka³la³si²nū²nha²wa². A²nū²khai³xa² ka³la³sxā³ i²te²tū²nha²ku² hxi²sxā³nho³tēx³jut³sū³ju³ta² i²hī³te²tū²nha²ku² nxa¹nha²wa². Txa²wā¹sū³na² so¹lxi³ ko³nh²jah¹lai²la¹wa². ⁴ A²nxe³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² wān³txa² wa³nūt³jau³su² ain³kxi²nū²nha²wa². A²nxe³jah¹lxain²ti³na¹wa². A²nxe³jau¹xai²na² a²nū²a² wān³txa² hxi²kan¹txi³ i³yau¹ū¹jau³sxa³nū²nha²wa². A²nū²a² wān³txa² hxi²kan¹txi³ e³xa³nū²nha²wa². ⁵ Jā¹nxa¹jau³su² ju¹ta²li² yxo²kāin² e³kxi²na¹tu¹wa². Yxān¹ta¹ txai²na¹xai²na² o²la³kxi²na¹ju³khai³xa² e³h¹nxa³nha²wa². Ha³lo²a² hxi²ka¹nhā²nxa³ju³ta² so¹lxi³ i³yau¹ū¹te³lhxā³ e³kxi²h³na¹wa². ⁶ Nxe³yān¹ta¹ yxo²kāin² e³ti³ten³sa³ke³la³te²kxai³ hai³txi³ kwa²to³h³li³jau³su² hī³nx²nxa³wa². Ya²la³lyau³su² ha²kxai³ kwa²to³h³li³jau³su² hī³nx²nxa³wa². Yxān¹ta¹ yxo²kāin² e³h¹nha²sa²nxa³nha²wa². Ha³lo²a² i²a¹ju³ta² so¹lxi³ wān³txa² ain³kxi²na¹jau³xa² so¹lxi³ e³a¹tu¹wa². Na¹kxai²nān²tu³ a²nū²a² i²sain¹kxai²nān²tu³ kāi³a¹ju³ta² wain³txi³ a³la³kxi²nū²h¹sain¹tu¹wa². Ju¹ta²li² ten³sa³nha²wa².

⁷ Nxe³na¹ta¹ yen³kxa² wi¹khai¹nxe³te²a² i²nha¹hē³la². Nxe³na¹ha²kxai³ yxo²kāin²khaix¹nxe³sxā³ e³a¹kxa²yān³txi³su² txa²sī³na² ā³nīx³ton³sa²ju³ta² yū³nha¹nha²wa². Sa³ta³na²jah¹la² hxi²ka² i³tot³sa³na²hē³la². Yxo²kāin²khaix¹nxe³sxā³ e³a¹kxa²yān³txi³su² i³ton³sxā³ yxau²xai³la¹wa². ⁸ Jā¹nxe³sa²ju³ta²li² ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ Txa²wā¹sū³na² e³kxi²to³ha¹hē³la². Ī²ta³ka³txa² i³ton³sa²ka³txa² ā³kut³Si¹ha¹jau³su² e³kxi²to³ha¹hē³la². ⁹ Nxe³na²ha¹te¹ i³wa²ū³xi²sa³te³nah¹li¹ Txa²wā¹sū³na² e³kxi²sa³te³nah¹li¹.

— Kāin² thāi³ti³la² a³li¹nxa²ha¹ju³ta² āh¹ kāi²non³na³li¹. Yu³tā³xa² yū²nxa³kxan²ti³ ān²na³li¹. Nxe³sa²jut³su² ha²kxai³ hxi²kan¹nxā²nxa³kxi²nān²tu³ txa²hxi²ka¹na¹ju³ta²li² āh¹ kāi²non³na³li¹. Nxe³sa³na²hē³la². Nxe³sa²ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² ka³li³sa³nha²wa². Ka³li³sa³ha²kxai³ txa²hxi²kan¹sa²nxa³ju³ta² yxo²kāin² e³to³ha¹tu¹wa². Jā¹nxe³sa³kxi²nān²tu³ Kris²tu³jah¹la² a²hxi²kan¹khai³ju³ta² nxū²kwa¹yxau²xai³lha³tu¹wa². ¹⁰ Nxe³na¹jut³su² Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa² i³hen³txi³na¹ha²kxai³ ka³li³sxā³ yxau²xai³la¹wa². Txa²sī³na² ā³nhxi²kat¹sa²nxa³ju³kxi²lē¹. Kō³nxe³ti³ e³kxi²sain¹ju³ta² yū³sa³ju³kxi²lē¹. Yen³kxa² yū³sa²nxa³ju³kxi²lē¹. Txa²wā¹sū³na² wān³txa² yxo²a¹ha²kxai³ khāuh³lxa³te³sain¹ju³kxi²lē¹. Ha³lo²a² kō³ton³kxi²sa²ju³kxi²lē¹. Nxe³ju³ta² yxo²ha³kxa¹ ka³li³sxā³ yxau²xai³la¹wa². Nxe³sxā³ txa²sī³na² ā³nhxi²kat¹sa²nxa³kxi²nān²tu³ Kris²tu³jah¹la² i³hxi²kat¹ti³hit¹sa²na³la².

Pau²lah³la² hxi²waun³ta³kxi²jau³su²

¹¹ Nxa²ha¹te¹ to³h³lxa³ti³yah³la² yā¹nxe² e³a¹wa². Yxān¹ta¹ wxāi² i³nxa² wā²nxū¹h¹li¹yah³li¹lxa². Wi¹le³kxi²nū²h¹sah²li¹in¹ke³la³te²kxai³ wai³nh³nx²na³la². Yxān¹ta¹ sah²lxa³lxa². Tū¹ka³txain²txi³ Txa²wā¹sū³na² wān³txi³su² ki³lxo³tū³ka³txain²txi³ hai³txi³ ne³ka³ta²sai¹nxa³wa² txai²li² kāi²ti³he³nxē³nxa³kxan²ti³na². ¹² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ya²la³lyau³xa² i³yau¹ū³na¹jah¹lo²su² te²sa¹kxe³su² wā²nā³ū¹nx²ta¹ta¹ti²tu³wa². Ya³nān³ta³ki²la²sxā³ kāi³ū¹nx²ta¹ta¹ti²tu³wa². Wā³nxīn¹sxā³ o²la³kxi²na¹ju³ta²

ĩyah³lxi¹nha²kxai³, on²ta³kxi¹nx2ta¹ju³ta² ĩyah³lxi¹nha²kxai³, Txa²wā¹sũ³na²
 ĩ³hxi²ka¹ti³hit1sa²ju³ta² ĩyah³lxi¹nha²kxai³, sah¹lxin¹tai¹ti²tu³wa².
 A²nxe³jut3su² ā³ye³yxo²nũ¹sa²na³la². 13 Yxo²ĩ²tũ³ka³txa² ā³xai²na²
 a²yxo²ha³kxa¹ wi¹kãi³ũ¹hai¹na¹ha²kxai³ wxāi² ĩ³nxi²na² so¹lxi³
 ko³nxe³ti³ kãi³ũh¹nx2ta¹ha²kxai³ nxe³nx2ti³hĩ³na¹te²la¹xā³?
 Ti³he¹nxe²nxa³wa². Tũ¹ka³txi³nãu³xain²txi³ wxa²nũ³ka³txain²txi³
 te²yā¹nxe² kãi³ũh¹nx2ta¹tai¹ti²tu³wa². Hāi¹nxe³sxā³ kwa²
 hxi²tha³txa²lxi³nx2ti³kxa²yan³ti³su² yen³kxa² yũ³yah³lxin¹kxa²
 wā²nhũh¹sah¹lxin¹jau³nũ³a² ĩ³ye³kxi¹nx2ti³nxa³tai¹ti²tu³wa². Ju¹tai²na²
 ne³wā²na³ya³sah¹lxi³hē¹la².

14 Ye³ha¹li¹ wxā³sĩ²nx2ta¹tai¹ti²tu³wa². Jā¹nxe³te³lhxā³
 āu¹la³kxi² ta³lu²ni¹nx2ta¹wa². Nxa¹kxai²nān²tũ³ wxa²yen³kxa²
 wā²nhũh¹sah¹lxin¹ju³ta³nũ³a² e³kxi¹nx2ti³nxa³lho³la². Ũ³yho³hi²sah¹lxin¹txā³nxa²
 ten³sa²nxa³nha²wa². Wxāi² ĩ³nxa² whāi²na¹ ten³nxa²lxa¹nha²wa²
 Sũ³na² wān³txa² yxo²ĩ²sxā³ yxau²xai³lyah³lxin¹si¹jau³sa². A²wi³nu²su²
 ta³nxa² a²hā³ka³nũ²su² ta³nxa² nxe³te²kxai³lu² a²wē³ha³lxi³khai³xa²
 yen³kxa² ũh³kxi³nũ³a² hau³kot3sxā³ ũ³nyhain¹te²ju²hē³la². Hai³txi³
 wē³ha³lxi³su² te²kxai³lu² a²wi³na² ta³nxa² a²hā³ka³na² ta³nxa² sa²hau³kot3sxā³
 ũ³nyhain¹te²sxā³yu²hē³la². Nxe³te²sē¹la². Txa²wē³ha³lxa² yā¹yxah³lxi¹lxa².
 15 Nxe³kxa²yā¹nxe² txa²yen³kxa² ha³kxa¹ ũ³hau³ko³tũh¹nx2ta¹kxan²ti³
 ĩ³ka³li³hĩ³na¹wa², hxi²kxũ³na¹ju³ta² hxn³kxi²sa³kxan²ti³na². Nxe³na¹ha²kxai³
 a³lxi¹nx2ta¹ju³ta² ĩ³kãi²no³tũh¹nx2ta¹wa². Nxe³nx2ta¹ta¹ a³lxi²sah¹lxin¹ju³ta²
 ĩ³kãi²nxa³to³je¹nx2ti³na³la².

16 Nxe³sxā³ yxau³ya³sah¹lxi¹nhĩ¹nai³tā³ kwa²hi²tha³txa²lxi³nxa³tai¹ti²tu³wa².
 Nxe³nx2ti³nxa³kxan²ti³ wxa²nũ³ka³txa² a²ha³tih³ ĩ³nxa² wān³txi³kxai³lu¹
 e³kxah²lxin¹te³nah¹lxi¹.

— Pau¹lah³lai²li² ĩ³ki³ha¹kxi²nē³na³li¹. Wān³txa² ka²yāu¹ka²yāu¹jau³xa²
 e³kxi²nē³lain¹na²hē³li¹. Nxe³sa²yah³lxi³ta¹hi¹nhē¹la². 17 In³txai²li²
 ĩ³ki³ha¹lxi¹nx2ti³sxā³ wxa²yen³kxa² kwa² sa²so¹kxi¹nx2ti³si¹jau³su²
 ũ³sa²si¹hā³ũh¹nx2ta¹lhai¹la²? Hai³txi³ ti³hex1ye¹nx2ti³nxa³hē³la².

18 Kxā³nhxĩ¹nai³tā² Ti²to³jah¹la² ũ³sa²si¹hā³ũh¹nx2ta¹tai¹ti²tu³wa². In³txa²
 yxo²ĩ²nũn³te²a² ā³si³tē³kxi²si¹ha¹jau³su² ũ³sa²si¹hā³a¹hē³la². Jā¹nxe³hĩ¹nai³tā²
 ĩ³ki³ha¹kxi¹nx2ti³sxā³ wxa²yen³kxa² kwa²sa²so¹kxi¹nx2ti³ta¹lhai¹la²?
 Ti³he¹nxe²nxa³wa². Txa²ē¹nān¹jau³xain²txi³ Ti²to³jah¹la² a²ē¹nān¹jau³xain²txi³
 yxa³ha¹wa². Yxa³ha¹ha²kxai³ ya²la³lyau³xa² sa²yxo²wet1sxā³
 kãi³si¹na¹tai¹ti²tu³wa².

19 — ĩ³ye³ĩ³wa³lxĩn³nē³jau³xa² e³kxi²ti³ten³ji¹xā¹. Yah³lxin¹jau³su²
 yxān¹ta¹ ten³sa²si¹nxa³nha²wa². Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa²
 ĩ³yau¹ũ³sa²sĩn¹jau³xa² so¹lxi³ ĩ³ye³kxi¹nx2ta¹wa². Txa²wā¹sũ³na²
 yen³nãu³a² e³kxi¹nx2ta¹wa². A³lxi¹nx2ta¹wa². Kris²tu³jah¹lai²na²
 wān³txa² yxo²ĩ²kãi²non³yah³lxin¹ju³ta² so¹lxi³ ten³sa²sĩn¹nha²wa².

20 Wxā³sĩ²nx2ta¹kxai²nān²tũ³ ĩ³ā³lxa³ti³nha²hĩ³txa²nān³khih³
 nxe³nx2ta¹nha²wa². Nxe³nx2ta¹kxai²nān²tũ³ ā³lxi²ye¹nx2ti³nũ³nhĩ³na¹wa².
 Hxi²waun³txi³sa³nha²wa². Wxā³sĩ²nx2ta¹kxai²nān²tũ³ ko³nxe³ti³
 kãi³yah³lxin¹ju³ta² yũ³te³lxā²nān³khih³ nxe³nx2ta¹nha²wa². Kwa²
 wān³txa² ĩ³ye³sxā³ ĩ³yi²yi²lhon¹ta³kxi²nyhu¹ah³lxi³hĩ³nxān¹ji¹ku¹. A²nũ²a²
 ā³xa² yen³kxa² ko³nxe³ti³ yxo²kwain³kxi²nyhu¹ah³lxi³hĩ³nxān¹ji¹ku¹.
 ĩ³yxaih²kxi²nyhu¹ah³lxi³hĩ³nxān¹ji¹ku¹. Kāin²ki³lxo³nha²sxā³

ĩ³hait2ta³lxi³nyhu¹ah³lxi³hĩ³nxān¹ji¹ku¹. A²nũ²a² ā³xa²
 q³nxa³ti³lon³sxā³ i³ye³kxi²nyhu¹ah³lxi³hĩ³nxān¹ji¹ku¹. Kq³nxe³ti³ hāi³a²
 i³he³son³kxi²nyhu¹ah³lxi³hĩ³nxān¹ji¹ku¹. ĩ³kāin²ti³nha²ki³lxo³nxe²
 i³ye³kxi²nha²yah³lxi³hĩ³nxān¹ji¹ku¹. An³txi³sxā³ ā³nhai²ta³lxi²nyhu¹ah³lxi³hĩ³nxān¹ji¹ku¹.
 Nxe³nx2ta¹nha²wa². 21 Hxi²waun³ta³kxi¹nx2ta¹nha²wa². Wā³li²na¹tāu³a¹
 Txa²wā¹sũ³na² yen³nāu³a¹ ĩ³āin²ta³kxi²nũ¹sah¹lxin¹kxa²yan³txi³su²
 nxe³nx2ta¹nha²wa². A²kxā³nxa² kq³nxe³ti³ kāi³yah³lxin¹tai¹ti²tu³wa². Txu¹ha²
 ā³xa² ta³nxa² in³txa² ā³xa² ta³nxa² ũ³whĩn¹ta³kxi²nyhu¹ah³lxin¹tai¹ti²tu³wa².
 ĩ²li³ju³ta¹ kq³nxe³thin¹txi³khaix¹sxā³ o²la³kxi²yah³lxin¹tai¹ti²tu³wa².
 Nxe²kāi³yah³lxin¹ta¹ hai³txi³ i³āin²ta³kxi²nha²sxā³ ā³na¹yah²lxan³ka²yan³txi³su²
 hxi²waun³ta³kxi¹nx2ta¹nha²wa².

13

Pau²lah³lai²na² wān³txa² a²ne³ki³san¹jau³su²

1 Ye³ha¹li¹ wxā³sxā³ i²nx2ta¹tai¹ti²tu³wa². Jā¹nxa¹tu¹wa². Nxe³sxā³
 Txa²wā¹sũ³na² ũ³wha²li¹txā³nxai³tā² nxe³te³nah¹lxī¹;
 — A²nũ²a² ĩ²li³te²a² kq³nxe³ti³ kāi³ju³ta² a³ti²te³lhxā³
 yah³lxin¹kxai²nān²tu³ a²nũ²a² ha¹li¹ ta³nxa² ha¹li¹ ka³na³ki¹
 ta³nxa² jau¹xain²txi³ ĩ³yau¹ũ¹nx2tain¹kxai²nān²tu³ a²wān³txai²na²
 i³ye³yxo²nũ¹nyhain¹kxai²nān²tu³ nxe³hī¹na² so¹lxi³ a²nũ²a² kq³nxe³ti³
 i³yī¹li²tai¹nhē³li¹. Nxe²ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². 2 A²kxā³nxa² wxā³na¹hī¹nai³tā²
 e³kxi¹nx2ta¹tai¹ti²tu³wa². Kq³nxe³ti³ kāi³te² i³nxa² e³kxi¹nx2ta¹tai¹ti²tu³wa².
 Yxo²ha³kxa¹ ain³kxi²sah²lxin¹jau³su² tai¹ti²tu³wa². Jā¹nxe³nx2ta¹tu¹wa².
 Nxe³nx2ta¹te³nah¹lxī¹;
 — Wxā³sī²xi¹nx2ta¹kxai²nān²tu³ wxāi²nāu¹ ĩ³nxa² a²yxo²ha³kxa¹
 i³an³ta³kxi¹nx2ta¹tu¹wi¹. Kq³nxe³ti³ kāi³yah³lxin¹te²a² ĩ³wai²txa³lxi³nx2ta¹tu¹wi¹.
 Nxe³nx2ta¹nha²wa². 3 Nxe³nx2ta¹kxai²nān²tu³ Kris²tu³jah¹lai²na²
 wān³txa² i³ye³kxi¹nx2ti³ju³ta² ya²la³tu³ ĩ²yah³lxin¹tu¹wa². A²nxe³jah¹lai²li²
 Kris²tu³jah¹lai²li² hxai²yah³lxi³kxi²nxa³wa². Nũ³kxũn³khaix¹nxe³ju³tai²li²
 wxa²ye³na² wā²nā³ũ¹nx2ti³tu¹wa². 4 A²kxā³nxai³tā² Kris²tu³jah¹lai²na²
 yuh³xan¹ko³xa² yxau³hī¹nai³tā² a²hxi²kan¹ju³ta² ā³na¹hī¹nai³tā²
 kq³nxe³thin¹tũ³ka³txa² sa²kxai³lu² ĩ³hxi²kī¹la³kxain¹ta¹hxai²hē¹la².
 Nxe³nũ²la² hā²wxān³txa³ Txa²wā¹sũ³na² hī²sen³kxai³lu² ka³ten³su²
 ĩ²sa²yxau³ti³hi¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³hī¹nān²te²tu³ Txa²wā¹sũ³na²
 ĩ³nũ³kxũn³ti³ta¹hxai²hē¹la². Te²yā¹nxe³sxā³ Kris²tu³jah¹la² hxai²ya³lxi³kxi²kxa²
 yā¹nxe³sxā³ hai²ya³lxi³kxi²nũ³na¹wa². Yxān¹ta¹ ĩ³nxũ²kwai³lxũ¹txi³sa²ju³ta²
 nxũ²kwai³yxau³sa²na³la², Txa²wā¹sũ³na² ĩ³hxi²kat¹sa²ha²kxai³la².
 Ā³non²ta³kxi¹nx2ti³te³lhxā³ nxe³nx2ta¹wa².
 5 Wā²nxũh¹ ĩ²xai³nha¹jah³lxi³hē¹la². Kris²tu³jah¹la² yxo²i²ah³lxin¹ju³ta²
 wā²nxũh¹ ĩ²sa²tē³kxi²xai³nyha¹jah³lxi³hē¹la². Kris²tu³jah¹la² hī²sen³kxai³lu²
 nxũ²kwai³yxau³xai³nx2ti³na³la². Kwa² yxo²i²yah³lxin¹ju³ta³la³
 nxe³yah²lxan³kxai²nān²tu³ nxũ²kwai³yxau³sa²tē³nx2ti³na³la².
 Ju¹tai²li² ĩ²yah³lxi¹la². 6 Te²yā¹nxũn³sxā³ Kris²tu³jah¹lo²su²
 nxũ²kwai³yxau³nx2ti³kxa² yā¹nxe³sxā³ nxũ²kwai³yxau³sa²nũn³na³la².
 7 Te²yā¹nxũn³sxā³ Sũ³na² ĩ³kaix¹so¹jah¹lo²su² na¹ha²kxai³ yxo²xũn³sxā³
 ĩ³kwai³kxi¹nx2ta¹ju³ta² hxi²ka¹nhī³na¹wa². Nxe³na¹ha²kxai³
 nũh¹i²jah¹lxi³hē¹la². Txai²na² wxā²nxa³tā³lxa¹ kq³nxe³ti³ kāi³jah¹lai²tā²

wain³txi³ i³hau³ko³tūh¹jah¹lxi³sā²nhē³la². Wxā³sxā³ yxo²xūn³txi³ i³kwai²kxi¹nx2ta¹kxa²yan³txi³su²nxe³ye¹nx2ta¹wa². 8 Nxe³ha²kxai³:

— Ya²la³lyau³xa² ā³a¹tū¹xā¹. Na¹kxan²ti³ hxi²kan¹txi³ ā³sa²sī¹nxa³nha²wa². Wain³txi³ ā³non²ta³kxi²sa²sih¹nx2ta¹ju³ta² so¹lxi³ ten³sa²sīn¹nha²wa². 9 Nxe³na¹ha²kxai³ txai²na² hxai²ya³lxi³kxi²ye²sa³ha²kxai³ wxāi²na³ i³nxai²na² nū³kxūn³ye²yah³lxi¹nha²kxai³ ka³lih³sa³nha²wa². Jā¹nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² e³kxi²to³ha¹wa². E³kxi²na¹te³nah¹lxi¹:

— Ko³rīn²to² tū³ka³txai²na² wī¹lī²txai¹nhē³li¹. Jū¹nxa² sa²yxo²we¹txain¹na³li¹. Yxān¹ta¹ ā²la² nū³kxūn³sxā³ sa²yxo²we¹txain¹ju³ta³nū³a² ten³sa³nhai¹. Nxe³na¹jau³xa² Txa²wā¹sū³na² e³kxi²to³ha¹wa². 10 Jā¹nxe³na¹jut3su² ū³wha²li¹lye¹nx2ta¹wa². Ne³ka³ta²sxā³ ū³sa²si¹hā³ū¹nx2ta¹tu¹wa². Nxa¹kxai²nān²tu³ wxā³na¹tāu³a² yxo²xūn³txi³ e³kxi¹nx2ta¹ju³ta² ten³sa²hī³nx2nxa³wa². Txa²wā¹sū³na² i³hxi²kat1sa³kxan²ti³ yxo²xūn³txi³ e³kxi¹nx2ta¹ju³ta² ten³sa²nxa³nha²wa². Yxān¹ta¹ ā²la² nū³kxūn³ kāi²non³sxā³ yxo²ah³lxi¹nxi³nū³a² i³hxi²kat1sa³na²hē³la². Hai³txi³ ā³na¹nx2ti³ju³ta³nū³a² ten³sa²nxa³nha²wa².

11 Nxa²ha¹te¹ txa²wā³tā³nāu³xāi³. Ā³wa²su¹ta¹tu¹wa². Ka³lih³sxā³ yxau²xai³jah¹lxi³hē¹la². Txa²wān³txai²li² sa²yxo²wet1sah¹lxi³hē¹la². Sa²ye³kwē²kxi²waun¹nyha¹jah³lxi³hē¹la². Wī¹yxo²we¹nyhu¹sxā³ yxau²xai³jah¹lxi³hē¹la². Hāu²non³sxā³ yxau²xai³jah¹lxi³hē¹la². Nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² sa²kxai³lu² a³lxi²waun¹nyhu¹ki³ju³ta² ū³hū¹nē³jah¹lo²su² te²kxai³lu² sa²hāu²no³tē³ju³ta² ū³hū¹nē³jah¹lo²su² te²kxai³lu² ā³si³tē³kxi¹nx2ti³tu¹wa².

12 Txa²wā¹sū³na² wān³txa²yxo²ah³lxi¹nha²kxai³ i³yxo²sai¹la²kxi²nyha¹ju³ah³lxi³hē¹la².

13 Ti¹ai²li² yxo²i²tū³ka³txa² a²yxo²ha³kxa¹ a²ha³tā³nxa² i³sa²si¹hā³ūh¹nx2tain¹na³la². 14 Nxe³na¹jut3su² Je³su² Kris²tu³jah¹lai²na² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²su² ha²kxai³ kāin² thāi³ti³la² a³lxi¹nx2ti³si¹ha¹jau³su² te³ni² Txa²wā¹sū³na² a³lxi¹nx2ti³si¹ha¹jau³su² te³ni² Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² a²nū²kxi²sxā³ yxau³nūh¹nx2ti³si¹ha¹jau³su² te³ni² sa³nha²wa². Txai²li² Pau²lah³lo²na¹xai²na² nxe³ye¹nx2ta¹wa². Ta³lu²na¹wa².

Kálatas

Pau²lah³lai²na² wān³txa² wa²su¹wa²sun¹jau³su²

¹ Pau²lah³lo²na¹xai²na² ũ³wha²li¹la¹txā³nxa² ũ³hũ¹nx2ta¹tu¹wa². Ka³la²si²a²ko³xa² yxau³tũ³ka³txi³ i³nxa², Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²ĩ²sxā³ yxau²xai³tũ³ka³txi³nāu³ i³nxa² ain³kxi²sah¹lxi³hē¹la². A²nũ²khai³xa² kwa²ĩ²sa²si¹hā³sa²tā³nxa² a²nũ²a² i³hxi²kat1sain¹tā³nxa² jah¹lo²sin²nxa³wa². Je³su² Kris²tu³jah¹la² Txa²wā¹wi³na² Si³yxau³ka³khai³xa² nxe³ya³sxā³ i³hxi²kat1sa²sxā³ i³sa²si¹hā³sa³na²hē³la². Je³su² Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txai³tā² i³hen³txi³si¹ha¹jau³su² i³sa²si¹hā³sa³na²hē³la². Jā¹nxe³sxā³ Je³su² Kris²tu³jah¹la² ka³ten³su² i³sa²yxau³ti³hi¹ki³yah³lai¹ta³lxa²na³la², Txa²wā¹sũ³na²sa³.

² Jā¹nxa¹jau³xa² txa²wā³tā³nāu³xai²na² yxau³a³sain¹tũ³ka³txi³nāu³xa² yxo²ha³kxa¹jau¹xain²txi³e³kxi²nxa²lxain¹na³la².

³ Nxe³ha²kxai³ Txa²wā¹sũ³na² Si³yxau³jah¹la² Txa²wā¹wi³nu²su² ha²kxai³ Je³su² Kris²tu³jah¹la² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²su² ha²kxai³ nxe³ya³sxā³ kāin² thāi³ti³la² a³lxi²nx2ti³si¹hi² wxa²nxũ²kwai³nāu³a² ā³nhāu²no³txa²lxi³si¹hi² nxe³nx2ti³si¹jau³su² ten³sa³nha²wa².

⁴ Jā¹nxe³jut3su² Je³su²jah³lain²txi³ ko³nxe³ti³ kāi³sxā³ yxau²xai³ki³ju³ta² sa²so¹kxi²nē³lhxā³ ya³lu²kxi²nē³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Ya³lu²kxi²nē³lha²kxai³ a²ta³a² ko³nxe³te²a² hxi²ka² ā³non²ta³kxi²nē³na³la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu²ti¹ai²na² yuh³xan¹ko³xai²na² yxau²xai³ki³tāu³a¹ a²nũ²a² ko³nxe³ti³ kāi³ain¹kxa² yā¹nxe³ju³ta³la² a³ya³ti²nē³lxa³lho³la². Jā¹nxe³ju³ta²li² Txa²wā¹sũ³na² Si³yxau³jah¹la² a²ten³jut3su² na³la². ⁵ Jā¹nxe³ju³ta² sa²nēn¹kxi²ki³jah¹lai²la¹wa². Sa²nēn¹kxi²ā³ki³sxa³lho³la². Wān³txi³khai³xai²la¹wa².

Txa²wā¹sũ³na² wān³txa² wi¹jau³xa² yxau³ka³na³ka³na³tā³la².

⁶ Txa²wā¹sũ³na² hi²sen³kxai³lu² i²sxā³ i³so¹nx2ti³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Je³su² Kris²tu³jah¹la² kāin² thāi³ti³la² a³lxi²nx2ti³ha²kxai³ Txa²wā¹sũ³na² hi²sen³kxai³lu² i²sxā³ i³so¹nx2ti³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³nx2ti³kxan²ti³ sa²yxo²ā³yah³lxi³ta¹hi¹nhē¹la². A²nũ²a² ā³xa² hi²sen³kxai³lu² wān³txa² wi¹jau³xa² Txa²wā¹sũ³na² wān³txi³sa²ki³lxo³jau³xai²na² i³yau¹ũ¹nx2ti³ta¹hē¹la². i³yau¹ũ¹nx2ti³ha²kxai³ wān³txa² e³kxi²nx2ta¹jau³xai³tā² wa³su³txi³ ā³yah³lxi³nũ²hē³la². Wi¹lhin¹ki³lxo³tũ³ka³txai²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— Yau³ā³xai²li² i³ti³h³nxe³nx2ta¹jau³xai²na² so¹lxi³ wi¹jau³xai²la¹wi¹. Nxe² ki³ha¹kxi¹nx2ti³ta¹hē¹la². Nxe³ju³ta² hxi²ye¹ta³lxi³sah¹lxi¹nhē¹la². Nxe³ha²kxai³ āin²ti³sa³si¹yah³lxi¹nhē¹la². ⁷ Jā¹nxe³jau¹xai²li² yau³ā³xa² wān³txa² wi¹jau³la³ yũ²nxa³wa². Hāi¹nx2na³la². Hāi¹sxā³ ā³ke³tũ¹nx2tain¹ju³ta² so¹lxi³ te²nain¹na²hē³la². Nxe³nx2txai¹nha²kxai³ wān³txai²li² Je³su² Kris²tu³jah¹la² i³yau¹ũ³jau³xai²li² ko³nxe³ti³ i³ya¹te³lhxā³ ain¹nũ²hē³la². ⁸ Nxe³to³ta¹ oh³xan¹jah¹lai²la³ tā³nxa² a²nũ²a² i²li³te²la³ tā³nxa² wān³txa² e³kxi²nx2ta¹jau³xai³tā² i³yat1sxā³ i³yau¹ũ¹nx2ti³ke³la³te²kxai³ Txa²wā¹sũ³na² hi²sen³su² ko³nxe³ti³ i³yī¹lain¹tu¹wa². Te²yā¹nxe³sxā³ Sũ³na² wān³txa² i³ya¹ta¹ke³la³te²kxai³ ko³nxe³ti³ i³yī¹li²sa²nũ³nhĩ³nx2na³la². Nxe³te³nah¹lxi¹:

— Ko³nxe³ti³hin¹khaix1ni¹lxi¹. Txa²ye³nāu³a² wxā³sxā³ yxau³ya³sah¹lxin¹ju³ta² yũ²nxa³lho³li¹. Sũ³na² a²wān³txi³kxai³lu² nxe³sa²hĩ³nx2na³la². ⁹ Kxā³nxa² e³kxi²nx2ta¹ta¹ti²tu³wa². Jā¹nxa¹wa². A²nũ²a²

wxã³kxai²nãn²tu³ wãn³txa² Je³su² Kris²tu³jah¹la² ain³kxi²sah²lxin¹jau³xai³tã²
 ã³sxã³ i³yat1sxã³ yau³xã³xa² i³yau¹u¹nx2ti³kxai²nãn²tu³ Txa²wã¹sũ³na²
 hi²sen³kxai³lu² kq³nxe³ti³ i³yī¹li²hain¹tu¹wa². 10 Jã¹nxa¹jut3su² a²nũ²a²
 so¹lxī³ wi¹le³kxi²sain¹ju³ta² ten³sa²nxa³nha²wa². Hã¹sxã³ Txa²wã¹sũ³na²
 wi¹le³kxi²sa²ju³ta² ten³sa³nha²wa². Te²yã¹nxe³sxã³ a²nũ²a² so¹lxī³
 wi¹lxo³kxai¹na¹kxe³su² kã¹a¹kxai²nãn²tu³ wai³nhī³nx2nxa³wa². Kris²tu³jah¹la²
 so¹lxī³ wi¹lxo³kxai¹na¹kxe³su² kã¹a¹kxai²nãn²tu³ wai³nhī³nx2na³la².
 Nxe³na¹kxai²nãn²tu³ Kris²tu³jah¹lai¹na² wãn³txa² a²wa³ka¹li³lot3sxã³
 yxau²xai³lhī³na¹wa².

Txa²wã¹sũ³na² hxi²ka² Pau²lah³la² i²sxã³ i³so¹jau³su².

11 Txa²wã¹tã³nãu³xã¹. I³ye³kxi¹nx2ta¹tu¹wa². Wãn³txa² wi¹jau³xa²
 e³kxi¹nx2ta¹jau³xai³tã² hai³txi³ a²nũ²a² wãn³txi³sxa³wa². 12 Nxe²nxa³ha²kxai³
 hai³txi³ a²nũ²la³ i³tih³nxe³sa²jau³sxa³ha²kxai³ kwa²wãn³txa² toh³lxī³jau³su²
 i³yau¹u¹nxa²lxī³nxa³ha²kxai³ nxe³na¹wa². Nxe³na¹ha²kxai³ Je³su² Kris²tu³jah¹la²
 hi²sen³su² i³yau¹u³sa³na²hẽ³la².

13 Ju³te²a² in³jah³lo²sa¹wa². Nxe³ha²kxai³ wãn³txa² Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³su²
 Moi³se²ah³lu¹tai¹na² kwa³na³ain¹jau³xu¹tai¹na² sa²yxo²we¹te²jah¹lo²sa¹hẽ³la².
 Je³su²jah³lai¹na² wãn³txa² yxo²tũ³kã³txa² sa²yxo²ã¹hxa³te³lhxã³ nũ³kxũ³txi³
 khãu³lxa³tai¹na¹hẽ³la². Kxã³nxai³tã² kã¹a¹ju³ta² nxa¹tai¹ti²tu³wa².

14 Txa²wẽ³sī¹nu¹tai¹na¹ ya³lo³txi³khaix1nxe³sxã³ sa²yxo²we¹te²sa¹wa².
 Txa²nũ³kã³txa² txa²ha³tih³xa² ya³lo³txi²sxã³ sa²yxo²we¹tain¹na¹hẽ³la².
 Nxain¹kxan²ti³ txai²li² ã²la² kãin² ya³lo³txi²sa³hẽ¹la². Wãn³txu¹tai¹na²
 ã³na¹ti³hex1sa²nxa³hẽ¹la².

15 Nxe³nxa²ha¹te¹ a²ha² kxã³nxa¹ txa²hã³ka³na² a²e¹na²
 yxau³ne³ha¹hi¹nũ¹tai¹na² Txa²wã¹sũ³nu²kxai³lu² i²sa²sxã³ so¹sa³nũ²hẽ³la².
 Na¹te²sa¹ha²kxai³ txo¹na¹tãu²a² kãin² thã¹ti³la² a³lxī²sa²sxã³ Sũ³na² wãn³txa²
 wi¹jau³xa² u²lxai³lhxã³ i³hen³txi³si¹hai¹na¹jau³su² i³sa²si¹hã³sa³na²hẽ³la².

16 Te²yã¹nxe³nũ²la² Sũ³na² wãn³txa² wi¹jau³xa² i³yau¹u³sa²jau³xai³tã² jãx1jau³xa²
 Ju³te²a² nũ³kã³txi³sxa³te²a² i³yau¹u¹te³lhxã³ i³sa²si¹hã³sa³na²hẽ³la². Nxe³ha²kxai³
 a²ki³lha³lxa² Je³su²jah³lo²si²ha²kxai³ i³yau¹u³sa³na²hẽ³la². Nxe³na¹ha²kxai³
 hai³txi³ a²nũ²a² e³kxain¹sãn²nxa³hẽ³la². E³kxain¹nxa³ju³ta²sa¹:

— I³h¹jau³ta³ i³yau¹u³ain¹te³la¹ji¹wi¹?

Na¹jau³su² e³kxain¹nxa³hẽ³la².

17 Te²yã¹nxe³sxã³ Ta³mas²ko²thī³na² yxau³na¹hi¹nai³tã² a²wi¹lhī¹na² Sũ³na²
 i²sxã³ i³so¹tũ³kã³txa² Je³ru³sa³lẽ²thī³na² yxau³ain²te²a² ai³sxã³ i²ain¹nxa³hẽ³la².
 Hã¹sxã³ A³ra²bi²a²ko³xa² so¹lxī³ ai³la¹hẽ³la². Ai³la¹ka³tu³ Ta³mas²ko²thī³na²
 sa²kxai³ i³xi²sxã³ yxau²xai³la¹hẽ³la². 18 Nxe³na¹nũ²la² ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹
 kwẽ³kon³sxã³ yxau³sã²na¹nũ²la², Pe²jah³la² i²te³lhxã³ Je³ru³sa³lẽ²thī³na² ai³sxã³
 ka³la³na¹hẽ³la². Ai³sxã³ ka³la³na¹nũ²la² ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹
 ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ a³lan²ni²tãu²a² 15 nxe² a³la²ni²sxã³
 yxau³ya³ha¹hẽ³la². 19 Yxau³ya³ha¹tãu²a² Je³su²jah³la² Txa²wã¹hxi²kan¹ta²
 Si³yxau³jah¹lo²si²ha²kxai³ nxe³jah¹la² a²lo³na² kãin²nxa³jah¹la² so¹lxī³ i²a¹hẽ³la².
 A²nxe³jah¹lai²li² a²r³lxa² Ti³a²kah³lo²su² na²hẽ³la². Txa²wã¹sũ³na² i²sxã³
 i³so¹tũ³kã³txu¹tai¹li² ã³xa² i²nxa³hẽ¹la².

20 Jã¹nxa¹jut3su² wãn³txa² kwẽn¹ta² ũ³wha²li¹lũ³hũ¹nx2ta¹txã³nxai²li²
 ya²la³tu³tã³la². Wãn³txi³khai³xai²la¹wa². Txa²wã¹sũ³na² i²nẽ³na³la².
 Nxe³ha²kxai³ kq³nxa² i³ki³han³jau³xa² i³ye³ya³nx2ti³nxa³lho³la².

21 Jā¹nxe³jut3su² nxe³na¹nũ²la² Je³ru³sa³lẽ²thĩ³na² a³li³sxã³ ai³na¹hẽ³la². A³li³sxã³ ai³na¹nũ²la² Si²ri³a³ko³xa² Si³li²si²a²ko³xa² nxe³tãu³a² ko³ha¹li¹ ai³lha²thet3ta¹hẽ³la². 22 Nxe³na¹tãu³a² Kris²tu³jah¹la² wãn³txa² yxo²i²tũ³ka³txa² Ju³te²a²ko³xan¹te²a² hai³txi³ i²sai¹nxa³hẽ³la². 23 Hãi¹sxã³ o²la³kxi²na¹ju³ta² so¹li³txa²ha³ta³nxa² so¹li³ai³n³kxi²sain¹ta²nũ³sẽ¹la². Ain³kxi²sain¹te³nah¹li¹. — Khãuh³lxa³ti³nẽ³jah¹lai¹ta³li³ Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² yxo²i²kĩ³ju³ta² te³nxa³jau³su² hxa³kxi²nẽ³te³lhxã³ jah¹lai¹ta³li³ a²kwẽ¹tai²na¹ yxo²i²ã³si³wxe³ta¹hẽ¹li¹. Nxẽ³tain³tain¹to³ta¹hẽ¹la². 24 Nxe³ha²kxai³ yxo²i²a¹ju³ta² i³ka³lih³ ã³si³wxen³tain¹ta¹hẽ¹la². Nxe³sxã³ Txa²wã¹sũ³na² kãin²i³sa²nẽ¹nxain¹ta¹hẽ¹la².

2

Sũ³na²i²sxã³i³so¹tũ³ka³txi³nãu³xa²i³ha¹txi²jau³su²

1 Nxe³nũ²la² kwẽ³kxa² ka³lxa¹txi³ 14 nxe² hxi²ka² hxa³sxã³ ãh¹ ha¹li¹ ha¹li¹ wxa²sa³wa²la³kxi²nũ³ka³tu³ kwẽ³kon³tãu³a² Je³ru³sa³lẽ²thĩ³na² ã³wa³li²na¹hẽ³la². Bar³na³be²ah³lai¹tã² txai²na² nxe³sxã³ Ti²to³jah¹la² tẽ³sxã³ wa³li²ya³ha¹hẽ³la². 2 A²kxã³nxai³tã¹ Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³kxai³lu² wã³li²si²sa²jau³su² wã²nxũh¹ e³kxi²sa³na²hẽ³la². Wã³li²nũ²la² a²nũ²a² hxi²kan¹txi³su² ye²yhai¹te²a² yxo²i²te²si²ha²kxai³ nũh¹e³kxai¹na¹hẽ³la². Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² wi¹jau³xai²na² Ju³te²a² nũ³ka³txi³sxa³te²a² i³hen³txai¹na¹jau³xai³tã² i³yau¹ũ³hai¹na¹hẽ³la². O²la³kxai¹na¹ju³ta² ten³sai¹nhi³txa²nxa³khih³ nxa¹hẽ¹la². Nxe³sxã³ ã³ne³wxe³sai¹nxa³ke³la²te²kxai³ a²yan¹nãu³a² o²la³kxi²na¹kxe³nũ³su² ã³na¹sain¹kxa²yan³txi³su² na¹hẽ¹la². 3 Nxe³na¹kxan²ti³ Ti²to³jah¹la² ã³si³tẽ³kxi²sa²jah¹la² Ju³te²a² nũ³ka³txi³sxa³kxan²ti³ wi¹le³kxi²nyhai¹na²hẽ³la². Ju³te²ah³la² a²ki³lha³nãu³xa² a²ki³wã²la² ũ³sa³si³tũ³ko¹kã¹nyhai¹nxxai²na²hẽ³la². Jã¹nxe³ju³ta² wet¹si¹jau³su² hai³txi³kwã³na³ai¹nxa³hẽ³la². 4 Nxe³ju³ta²i²li² a²kxã³nxai¹ yxo²i²ki³lxa³tũ³ka³txa² hãi³sa² wi³h³sxã³ ã³ya³wi²kxi²xain¹sĩ¹na²hẽ³la². Nxe³sain¹sĩ¹sxã³ Je³su² Kris²tu³jah¹lai²na² wãn³txa² yxo²i²sĩ¹na¹ha²kxai³ ã³wa²sut¹lxsã³ yxau³sĩ¹na¹ju³ta² te³nain¹sĩ¹nxa³hẽ³la². Hãi¹sxã³ Moi³se²ah³lu¹tai²na² kwa³na³jau³xu¹tai²na² ãh¹sa²yxo²wet¹si¹na¹ju³ta² so¹li³ te³nain¹sĩ¹na²hẽ³la². Nxe³si¹sain¹sĩ¹jau³su² nxẽ³tain¹sĩ¹na²hẽ³la². 5 Nxẽ³tain¹sĩ¹nxan²ti³ Je³su²jah³lai²na² yxo²i²ki³kxe³su² ya²la³lyau³su² ha²kxai³ i³ya¹tain¹ju³ta² ten³sa²sĩ¹nxa³hẽ³la². Ju³te²a² nũ³ka³txi³sxa³te²i³na² yah³lxin¹kxan²ti³ hxi²kan¹txi³ yxo²i²yah³li¹lxa². Ju³te²a² nũ³ka³txa² wen¹yah²lxan³kxan²ti³na². Nxe³ha²kxai³ hai³txi³ ã³ne³to³ti³hex¹lyain¹sĩ¹nxa³hẽ³la².

6 Nxe³yã¹ta¹ hxi²kan¹ti³ nũ³ka³txa² txah²yau³xa² e³kxi²sai¹nxa³hẽ³la². Txa²wã¹sũ³na² ye³na² kãin²te²su² ta³nxa² kãi²nxa³te²su² ta³nxa² yũ³ye²te²sxa³yu²hẽ³la². Te²yã¹nxũ³te²sa¹wa². 7 Jã¹nxa¹jut3su² txai²na² sa²kxai³lu² Ju³te²a² nũ³ka³txi³sxa³te²a² i³sa²si¹hã³ũ¹sai¹nha²kxai³ Pe²jah³la²kxai³lu² Ju³te²a² nũ³ka³txa² i³sa²sa¹hã³ũ¹ha²kxai³ nxe³sain¹sĩ¹na²hẽ³la². Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² i³yau¹ũ³si¹yhe²nha¹jau³su² i³sa²si¹hã³ũ¹sain¹sĩ¹na²hẽ³la². Txa²wã¹sũ³na²sa³. Ju¹ta²i²li² a³la³kxain¹na²hẽ³la². 8 Nxe³ha²kxai³la¹ Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³kxai³lu² i³hxi²kat¹lxsã³ i³sa²si¹hã³ũ¹yha³sain¹na²hẽ³la². Pe²jah³lai²na² sa²kxai³lu² Ju³te²a² nũ³ka³txa² i³hxi²kat¹lxsã³ i³sa²si¹hã³ũ¹hi² txai²li² Pau²lah³lo²na¹xai²na² Ju³te²a² nũ³ka³txi³sxa³te²a² i³hxi²kat¹lxsã³ i³sa²si¹hã³ũ¹hi² ya³sain¹na²hẽ³la². 9 Jã¹nxa¹jut3su² Ti³a²kah³la² Pe²jah³la² Jo³ãu²ah³la²

yah³lxi³sxā³ a²hxi²kxan¹ti³la³ye²ha²kxai³ Txa²wā¹sū³nai²na² kāin²
 thāi³ti³la² a³lxi²sa³kxe³su² e³lxah²lxi³ye²ha²kxai³ ī³sa²si¹hā³ū¹ha¹ju³ta²
 wi¹le³kxi²sain¹na²hē³la². Nxe³sai¹nha²kxai³ Bar³na³be²ah³la² txai²na²
 ya³sxā³ ī³nxū²kwai³lxū¹ya³sain¹te³lhxā³ hxi²ki³ya³sain¹na²hē³la².
 Hxi²ki³ya³sain¹te³nah¹lxi¹:

— Txa²wā¹sū³na² a²ten³jau³su² hī¹na² kāin² ā³ne³wxe³si¹na¹wi¹.
 Nxe³si¹na¹ha²kxai³ Bar³na³be²ah³la² wxāi²na² nxe³ja³hin¹sxā³ Ju³te²a²
 nū³ka³txi³sxa³te²a² ai³ya³hin¹ju³ta² wai³ni² txai²na¹xai²na² Ju³te²a²
 nū³ka³txi³su² txa²wā¹nū³ka³txi³khai³xa² ai³la¹ju³ta² wai³ni² nxe²na³li¹. 10 Nxe²
 ai³yah³lin¹kxai²nān²tu³ hāi¹sxā³ txa²wā³tā³nāu³xa² Je³ru³sa³lē²thi³nān¹te²na²
 yen³kxi³txa²te²na² nxe³wā²na³ain¹ya³txa³hē¹li¹. Nxe³sain¹sin¹na²hē³la².
 Nxe³ju³tai²li² wi¹lhin¹sxā³ kái³yah³hxai²na¹hē³la².

Pau²lah³lai²na² a²yo²wān³txa² Pe²jah³la² ī³kwai²kxi²jau³su²

11 Nxe³yān¹ta¹ Ān³ti³o³ki²a²thi³na² yxau³na¹hī¹nai³tā² Pe²jah³lai¹tā²
 wxā³na²hē³la². Wxā³nū²la² hā²wxān³txa³ wain³txi³ o²la³kxi²nxa³ha²kxai³
 ī³kwai²kxi²na¹hē³la². 12 A²kxā³nxa² Ti³a²kah³lai¹tā² a²sa³wi³ha³lxa²
 sa²si¹hā³ū¹sxā³ wxā³ain¹na²hē³la². Ain¹ta¹ wxā³ai¹nxa³ta³lxa¹ Pe²jah³lai²na²
 sa²kxai³lu² Ju³te²a² nū³ka³txi³sxa³te²su² kxan²ti³ ā³nū²kxi²sxā³ ā³wxe³sxā³
 yain³yah³lxi³na²hē³la². Nxe³nxa²ha¹te¹ Ti³a²kah³lai²na² sa³wi³ha³lxa²
 wxā³yai¹nhī¹na¹ Pe²jah³lai²na² hi²sen³kxai³lu² Ju³te²a² nū³ka³txi³sxa³te²a²
 ā³ya²sa³wxe³sxā³ yain³na²hē³la².

— Ju³te²a² wān³txa² so¹lxi³ sa²yo²we¹nha²tū³ka³txa² ko³then³txi³sa³ha³tā¹.
 Nxe³jau³su² yuh³lxi³jau³su² ā³ya²sa³wxe³sxā³ yain³na²hē³la². 13 Nxe³kxa²yu³su²
 Ju³te²ah³la² nū³ka³txa² yxo²i²te²a² yuh³lxi³jau³su² ā³ya²sa³wxe³
 ā³si³wxe³yah³hain¹na²hē³la². Ai³lhxā³ Bar³na³be²ah³la² hi²sen³su² te²yā¹nxe²
 ā³kāi³ ā³si³wxe³nūn³na²hē³la². 14 Nxe³ju³tai²li² Je³su²jah³la² wān³txa² wain³txi³
 sa²yo²we¹tai¹nxa³ha²kxai³ Pe²jah³la² ī³kwai²kxi²na¹hē³la². A²nū²a² yxo²ha³kxa¹
 ā³nū¹tain¹tāu³a² hī³ta¹hē³la². Hī³ta¹te³nah¹lxi¹:

— Nxe³sa²lxi¹. Wxāi²na² Pe²jah³lo² ī³nxa² Ju³te²a² in³txi³si¹lxi¹. Nxe³yān¹ta¹
 Ju³te²a² nū³ka³txi³sxa³te²a² yā¹nxe² kái³i¹lxi¹. Hai³txi³ Ju³te²a² in³txa²
 yā¹nxe² kái³xa³lxi¹. Nxe³ha²kxai³ a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ Ju³te²an¹jah¹la²
 yā¹nxe² kái³si¹hai¹nīn¹jau³su² kwa³na³ai¹ni¹lxi¹. Nxe³sxā³ kái³xān³kxe³su²
 a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ sa²yo²we¹txain¹si¹ja³kxā³ni¹lxi¹. Ju¹tai²li² wai³nxa³wi¹.
 Nxe³ai¹na¹hē³la².

A²nū²a² a²yo²ha³kxa¹ yxo²i²kxi³jau³nū³su²

15 Jā¹nxe³jut³su² Ju³te²a² nū³ka³txa² nxe³sin¹te²sa¹wa². Hai³txi³
 a²nū²a² ā³xa² nū³ka³txi³su² nūn³sin¹nxa³wa². Ko³nxe³ti³ kái³ain¹kxa²
 yā¹nxūn³sin¹te²txā³wa². 16 Nxe³si¹na¹kxan²ti³ Moi³se²ah³lu¹tai²na²
 kwa³na³jau³xa² sa²yo²wet¹sī¹na¹kxan²ti³ hai³txi³ Txa²wā¹sū³na² sa²kxai³lu²
 wain³te²lot³sa²sī¹nhī³nxa³wa². Hāi¹sxā³ Je³su² Kris³tu³jah¹la² wān³txa²
 yxo²i²sī¹na¹kxai²nān²tu³ wain³te²lot³sa²sī¹nhī³nx2na³la². Jā¹nxe³jut³su²
 Je³su² Kris³tu³jah¹lai²na² wān³txa² yxo²i²sī¹na¹wa². Yxo²i²sī¹na¹ha²kxai³
 Txa²wā¹sū³na² sa²kxai³lu² wain³te²lot³sa²sī¹nhī³nx2na³la². Yxān¹ta¹
 Moi³se²ah³lu¹tai²na² kwa³na³jau³xa² sa²yo²wet¹sī¹na¹kxan²ti³ nxe³ju³tai²li²
 hai³txi³ wain³te²lot³sa²sī¹nhī³nx2nxa³wa². Nxe³jau³xu¹tai²na² hxi²kan¹txi³
 wain³te²lot³sa²sin¹te²sxa³yu²hē³la². 17 Nxe³ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na²
 wain³te²lot³sa²sin¹ju³ta² so¹lxi³ ten³sa²sī¹nha²kxai³ Moi³se²ah³lu¹tai²na²

kwa³na³jau³xa² ā³a¹hē³la². Je³su²jah³lai²na² wān³txa² so¹lxi³
 yxo²i²si¹na¹hē³la². Nxe³si¹na¹ha²kxai³ a²nū²a² nxe² e³kxi²sain¹sīn¹na²hē³la².
 Nxe³sain¹sīn¹te³nah¹lxi¹;

— Moi³se²ah³lu¹tai²na² kwa³na³jau³xa² ā³yah³lxi¹nha²kxai³ Ju³te²a²
 nū³kā³txi³sxa³te²a² yā¹nxe² kō³nxe³ti³ kâi³yah³lxi¹lxi¹. Nxe²
 ān³kxe³tū¹sain¹sīn¹na²hē³la². Jā¹nxe³ju³kxai³lu² nxe³si¹na¹ke³la³te²kxai³ Je³su²
 Kris²tu³jah¹la² kō³nxe³ti³ kâi³ti³hi¹sain¹si¹nh³nx2na³la². Yxān¹ta¹ Je³su²
 Kris²tu³jah¹la² hai³txi³ kō³nxe³ti³ kâi³ti³hit1sain¹si¹nxa³wa². 18 Te²yā¹nxe³sxā³:

— Kō³nxe³ti³ kâi³a¹ju³ta² sa²wa²su¹sa²te²ji¹xā¹. Na¹jau³su²
 Moi³se²ah³lu¹tai²na² kwa³na³jau³xai²na² sa²kxai³lu² yxo²i²xi²na¹ke³la³te²kxai³
 kō³nxe³ti³ kâi³a¹ju³ta² kâin² yū³h³na¹wa². Nxe³na¹ke³la³te²kxai³
 kō³nxe³ti³ kâi³a¹ju³ta² e³lai²na¹ yū³sa²h³nx2na³la². Nxe³ju³ta²li²
 ten³ti³hex1sa²nxa³nha²wa². 19 Jā¹nxe³ha²kxai³ Moi³se²ah³lu¹tai²na²

kwa³na³jau³xai²li² a²ē¹na² sa²hau³kot3si¹sa²ju³ta² ten³sa²nxa³nha²wa².
 Nxe³sa²nxa³kxe³su² Moi³se²ah³lu¹tai²na² kwa³na³jau³xai²li² ā³wa²sut1sxā³
 yxau³na¹wa². Je³su²jah³lai²na² wān³txa² i³yau¹ū³sa³na²hē³la².
 i³yau¹ū³sa²jau³xa²sa¹, txa²ē¹nāu³ai²na² kō³nxe³khaix1ye²na¹ha²kxai³
 wā²nxū¹h¹ sa²hau³ko³sa²ju³ta² hxi²kan¹sa²nxa³ha²kxai³ nxe²
 i³yau¹ū³sa³na²hē³la². Nxe³na¹ha²kxai³ nxe³hī¹nān¹te²tu³

kwa³na³jau³xu¹tai²na² ā³na¹la³kxi²na¹ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² ka³ten³su²
 yxau²xai³la¹ha²kxai³ nxe³na¹wa². 20 Jā¹nxe³sxā³ Je³su²jah³lai²na² wān³txa²
 yxo²i²a¹hī¹nai³tā² kwa³na³jau³xu¹tai²na² ā³wa²sut1sxā³ yxau³na¹hē³la².
 ā³wa²sut1sxā³ yxau³na¹ha²kxai³ Kris²tu³jah¹la² txa²ē¹nāu³ai²na² yxau²
 ā³si³wxe³ya³sain¹na²hē³la². Nxe³ya³sain¹kxe³su² kxā³kxai³ Je³su²

Kris²tu³jah¹la² i³hxi²kī¹la³kxain¹sxā³ ya³lu²kxi²nē³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².
 Te²yā¹nxe³kxe³hū³nxe² i³hxi²kī¹la³kxi²ya³sain¹nūn³na²hē³la².
 Ne³ya³sai¹nhī¹nān¹te²tu³ kwa³na³jau³xu¹tai²na² ā³wa²sut1sxā³

yxau²xai³te²sa¹wa². Nxe³ha²kxai³la¹ txa²sī³khai³xa² ka³ten³su²na¹kxan²ti³
 Kris²tu³jah¹la² a²ka³ten³si³na² so¹lxi³ nxu²kwai³yxau³sa²na³la².
 Nxe³sa³ha²kxai³ nxe³hī¹nān¹te²tu³ Je³su² Kris²tu³jah¹la² so¹lxi³ nū³kxūn³txi³
 i³hxi²kat1sa³jah¹lai²la¹wa². Je³su² Kris²tu³jah¹lai²li² Sū³na² Ta²hah³lo²su²
 ha²kxai³ a³lxi²nē³jah¹lai²la¹wa². A³lxi²nē³lha²kxai³ wā²nxū¹h¹lxi³

ya³lu²kxi²nē³lain¹jah¹lai²la¹wa². A²nxe³jah¹la² yxo²i²sxā³ yxau²xai³la¹wa².
 21 Jā¹nxa¹jut3su² Txa²wā¹sū³na² kâin² thâi³ti³la² a³lxi²nē³lha²kxai³ Je³su²
 Kris²tu³jah¹la² ya³lu²kxi²nē³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe²e³kxi²nē³ke³la³te²kxai³
 nxe³te³nah¹lxi¹:

— Moi³se²ah³lu¹tai²na² kwa³na³jau³xu¹tai²na² yxo²i²yah³lxi¹nha²kxai³
 e³kxi¹nx2ta²te³nah¹lxi¹; “Wain³te²lo³ti¹lxi¹. Nxa²lxa¹wi¹.” Nxe³ke³la³te²kxai³
 kwa² ya³lu²kxi²nē³lai¹nh³nx2na³la². Yxān¹ta¹ hai³txi³ ti³hex1sa²nxa³wa².
 Kris²tu³jah¹la² so¹lxi³ a²ē¹na² sa²wa²su³kxi²sain¹ju³ta² yxo²i²sxā³
 yxau²xai³te²sa¹wa².

3

Wān³txa² kwa³na³jau³xu¹tai²na² wxa²wa²su¹kxi²nē³te²la¹xā³?

1 Nxe³ha²kxai³ Ka³la²si²a²ko³xan¹te²nāu³ i³nxa² ne³the³the³kxi²yah³lxa³lxa².
 Kâin² i³ki³ha¹kxi¹nx2tain¹nū²hē³la². Je³su² Kris²tu³jah¹la²
 i³hxi²kī¹la³kxain¹ju³ta² wain³txi³ i³yau¹ū³nx2ta¹tai²ti²tu³wa².

Wi¹la³la³kxi²yah³lxin¹tai¹ti²tu³wa².

2

Nxe³yah³lxin¹nha²kxai³yau³ka³na³ka³nat3sxā³ i³yau¹ū¹sah¹lxihē¹la². Txa²wā¹sū³na² A²yāu³ka³txa²īh¹nxe² i³nxū²kwai³wi¹nx2ti³lhai¹la²? Moi³se²ah³lu¹tai²na² kwa³na³jau³xu¹tai²na²sa²yo²we¹jah³lxin¹ju¹tan¹te²kxa³yan³tu³ ta³nxax² hāi¹sxā³ Je³su²jah³lai²na²wān³txa² yxo²i²ah³lxin¹ju¹tan¹te²kxa³yan³tu³ ta³nxax² īh¹jau³su² hū³te³la¹xā³?

3 Ne³kan²kxi²khaix¹yah³lxin¹lxa².

Nxe³ha²kxai³Je³su²jah³lai²na²

wān³txa² ān³si³tē³kxi²yah³lxin¹nhī¹nai³tā² Txa²wā¹sū³na² A²yāu³ka³txa²i³hxi²ka³txa²lxix³tai¹ti²tu³wa². Yxah³lxin¹ta¹ hī¹nai²li² Sū³na² Yāu³ka³txa²ā³yah³lxin¹ta¹lu¹wa². Nxe³yah³lxin¹sxā³ wxa²e¹nān¹jau³kxai³lu¹:

— Txa²sa²nē¹nha¹ju³khai³xa²

so¹lxi³ān³si³tē³kxai¹na¹nha¹.

Yah³lxin¹jau³xai²li² wain³ti³he¹nx2nxa³wa².

4

Te²yā¹nxe³sxā³

Je³su²jah³lai²na² wān³txa² ān³si³tē³kxi²yah³lxin¹ju¹tan¹te²kxa³ya³lhu²khāuh³lxa³ti³nha²khai¹yxah³lxin¹tai¹ti²tu³wa². Nxe³yah³lxin¹sxā³ Txa²wā¹sū³na²Yāu³ka³txa² i³hxi²kat¹jah³lxin¹tai¹ti²tu³wa². Nxe³ju³tai³tā² kwa²

ā³na¹sxā³ sa²yo²ā³ah³lxin¹ta¹thai¹la²? 5 Te²yā¹nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na²

hi²sen³kxai³lu² A²yāu³ka³txa² ū³hū¹nx2ti³ha²kxai³ wā³nxīn¹sxā³o²la³kxi²nx2ti³ha²kxai³ nxe³nxax²lxix³tai¹ti²tu³wa². Hai³txi³ Moi³se²ah³lu¹tai²na²kwa³na³jau³xu¹tai²na² sa²yo²we¹jah³lxin¹ju¹tan¹te²kxa³ya³lhu² Sū³na²Yāu³ka³txa² ū³hū¹nx2ti³xa³tai¹ti²tu³wa². Yxān¹ta¹ Txa²wā¹sū³na²

wān³txa² wi¹jau³xa² yxo²i²sxā³ yxau³yah³lxin¹nha²kxai³ Sū³na² Yāu³ka³txa²ū³hū¹nx2ti³tai¹ti²tu³wa².

6 Nxe³ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² ū³wha²li¹txā³nxu¹tai²na² e³te³nah¹lxi¹:

— A³bra³āu²ah³la² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² yxo²i²ta¹hxi²hē¹li¹. Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² a²kō³nxex²ti³ kāi³ju³ta²ne³wā²na³sxā³ wain³te²lo³ta¹hxi²hē¹li¹. Nxe³ta¹hxi²hē¹la². 7 Nxe³ha²kxai³te²yā¹nxe² Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²i²sxā³ yxau³te²na² so¹lxi³A³bra³āu²ah³la² a²ne³tah²nāu³la³ti³hit¹jah¹lai²la¹wa².

8

Te²yā¹nxe³sxā³

a²kxā³nxi¹nu¹tai²na² Ju³te²a² nū³kā³txi³sxa³te²a² yxo²i²ju³tan¹te²kxa³ya³lhu²Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² wain³te²lo³tain¹si¹ja³kxa³nū³sxu² ā²la²a³la³kxi²ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa². Txa²wā¹sū³na² ū³wha²li¹txā³nxū¹tai²na²

nxe³ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³ha²kxai³ A³bra³āu²ah³lu¹tai²na² sa²kxai³lu²Sū³na² wān³txa² wi¹jau³su² i³yau¹ū¹ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³te³nah¹lxi¹:

— Wxāi²kxai³ hī¹na² yxo²i²in¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² kxā³nāu³a¹a²nū²a² nū³ka³txi³nāu³xa² yxo²ha³kxa¹ ul²yxau³na³ta³kxi² kxan²ti³wi¹lhin¹ti³hi¹tai¹na¹tu¹wi¹.

Txa²wā¹sū³na² nxe³ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa². 9 Jā¹nxe³ha²kxai³ A³bra³āu²ah³lu¹ta²kxai³ yxo²i²ju³tan¹te²kxa³ya³lhu²Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² wi¹lhin¹ti³hi¹ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa². Te²yā¹nxe³sxā³ a²nū²a² i²li³te²a² yxo²i²kxai³nān²tu³ wi¹lhin¹ti³hi¹tūn³tu¹wa².

10 Nxe³yān¹ta¹ a²nū²a² i²li³te²a² a²e¹nān¹jau³kxai³lu¹:

— Wain³te²lot3sa²ju³ta² ten³sa³nha¹. Nxe³nha¹ha²kxai³ kwa³na³jau³xu¹tai²na²sa²yo²wet1sxā³ kāi³a¹tū¹xā¹. Nxe³jau³tu³ nxe³to³ta¹ hai³txi³ wain³te²lo³ju³ta²yū²nxax³lho³la². Moi³se²ah³lu¹tai²na² kwa³na³jau³xu¹tai²na² hxi²kan¹txi³sa²yo²we¹thxa³te²sxa³yu²hē³la². Nxe²nxax³sxā³ Sū³na² ū³wha²li¹txā³nxu¹tai²na²e³te³nah¹lxi¹:

— A²nū²a² i²li³te²la³ kwa³na³jau³xu¹tai²na² sa²yo²wet1sxā³kāi³kxai²nān²tu³ yxān¹ta¹ yau³ka³na³ka³nat3sxā³ sa²yo²we¹txa³jau³su²on³kxai²nān²tu³ a²nxe³jah¹la² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² hxi²ki³kxai³lu²

ko³nxe³te²lo³ju³ta³lon³na³li¹. Nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². 11 Jā¹nxe³ha²kxai³Sũ³na²wān³txu¹tai²na²ũ³wha²li¹txā³nxu¹tai²na²jā¹nxũ³te³nah¹li¹:

— Sũ³na²wān³txa²yo²i²sxā³yxau²xai³te²na²so¹li³wain³te²lo³jah¹lo²su²na³li¹. Nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³ha²kxai³kwa³na³jau³xu¹tai²na²hāi¹nxe³jau³xa¹hxi²kan¹txi³sa²yo²we¹thxa³te²sxa³yu²hē³la². Nxe²nxa³sxā³. Txa²wā¹sũ³na²wi¹lin¹ti³hi¹ju³ta²yũ²nxa³wa². Ju¹tai²li²e³lxah²li²na³la². 12 Jā¹nxe³ha²kxai³kwa³na³jau³xu¹tai²na²sa²kxai³lu²yo²i²kxe³ju³ta²hai³txi³ā³wxe³nũh¹hxa³wa². Hāi¹sxā³sa²yo²wet¹sxā³kāi³kxe³ju³ta²so¹li³ā³wxe³nũh¹na³la². Nxe³ju³tai²li²Txa²wā¹sũ³na²ũ³wha²li¹txā³nxu¹tai²na²e³te³nah¹li¹:

— Kwa³na³jau³xu¹tai²na²sa²yo²wet¹sxā³kāi³te²na²sa²kxai³lu²kwa³na³jau³xai²na²so¹li³ā³wxe³nũh¹na³li¹. Nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nain¹ta¹yau³ka³na³ka³na³jau³xa²sa²yo²ā³kxai²nān²tu³Txa²wā¹sũ³na²hi²sen³su²ko³nxe³te²lo³tu¹wa².

13-14 Jā¹nxe³jut³su² kxā³nhxī¹nu¹tai²na² Txa²wā¹sũ³na³ũ³wha²li¹txā³nxu¹tai²na²e³kxi²ta¹hxai²hē¹la². Nxe³te³nah¹li¹:

— Ko³nxe³ti³kāi³jah¹la² i³ya²lu¹tain¹kxai²nān²tu³ i³hxi²kī¹la³kxain¹te³lhxā³nx2na³na¹sxā³a²nũ²a²nxe²e³kxi²te³nah¹li¹: “Ko³nxe³ti³kāi³i¹nha²kxai³hxi²ki³te²si¹li¹. Nxi¹nha²kxai³ i³hxi²kī¹la³kxi²sa²sih¹nxa²ha¹jau³su²Txa²wā¹sũ³na²kwa³na³sa³na²hē³li¹.” A²nũ²a²nxa²hē³li¹. Ū³wha²li¹txā³nxu¹tai²na²nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Te²yā¹nxe³sxā³ko³nxe³ti³kāi³sīn¹te²sa¹ha²kxai³a²hxi²ki³te²la³nũn³sīn¹na¹wa². Nxe³sīn¹na¹kxe³su²Kris²tu³jah¹la²hi²sen³su²sa²so²kxi²sa²sīn¹sxā³ko³nxe³ti³kāi³kxe³hũ³nxe³la²sxā³ko³nxe³te²lo³nha²sxā³ya³lu²kxi²sain¹sīn¹na²hē³la². Txa²wā¹ko³nxe³ti³kāi³sīn¹na¹ju³ta²sa²wa²su¹te³lhxā³ya³lu²kxi²sain¹sīn¹na²hē³la². Nxe³sxā³i³hxi²kī¹la³kxain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³ha²kxai³ko³nxe³ti³kāi³sīn¹na¹ju³ta²sa²wa²sut¹sain¹sīn¹sxā³wain³te²lot³sain¹sīn¹na²hē³la². Te²yā¹nxe³sxā³kxān³kxai³A³bra³āu²ah³lu¹tai²na²hi²sen³su²Sũ³na²wān³txa²yo²i²ha²kxai³wain³te²lo³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³sxā³A³bra³āu²ah³lu¹jāx¹sain¹sīn¹na²hē³la². Txa²wā¹sũ³na²yo²i²sīn¹na¹ha²kxai³Sũ³na²Yāu³ka³txa²ā³nxũ²kwa³wi¹sa²sīn¹si¹jau³su²ũ³hũ¹sa²sīn¹na²hē³la². Te²yā¹nxe³sxā³Ju³te²a²nũ³ka³txi³sxa³te²nāu³xa²yo²ha³kxa¹yo²i²sxā³yxau³ain¹kxai²nān²tu³Sũ³na²Yāu³ka³txa²ũ³hũ¹ain¹nũn³tu¹wa². Nxe³jau³xa²wi¹jau³xai²li²i³ye³ũ¹sain¹sīn¹na²hē³la².

Txa²wā¹sũ³na²wān³txa²i³ye³ũ¹nhē³jau³su²

15 Txa²wā³tā³nāu³xāi³. A²nũ²a²kāi³kxi²nyhu¹ki³jut³sũn³ju³ta²i³yau¹ũ³nx2ta¹tu¹wa². A²nũ²a²ha¹li¹ta³nxaxa²yen³kxa²e³kxi²sxā³ten³ya³kxai²nān²tu³i³ye³yo²ka²la¹hũ³nyhu¹sxā³ũ³wha²li¹lya³te²ju²hē³la². Ne³wā²na³kxa²yan³txi³su²a²i³lxa²ũ³wha²li¹lhē¹ja³te²ju²hē³la². Ya³kxai²nān²tu³kxān¹ton³tāu³a¹ũ³wha²li¹lhē¹txā³nxa²sa²yo²ā³tā³nxa²wān³txa²yau³xā³li³ũ³wha²li¹lũ³nhe³wxe³ta³nxa²nxe³na¹tũ¹xā¹. Ya³nxa²ha³tā³nxān²ti³ya³kxai²nān²tu³hxi²ka¹nai¹nhj³nx2nxa³wa². 16 Te²yā¹nxe³ju³kxai³lu²a²kxā³nhxi¹nai³tā²Txa²wā¹sũ³na²hi²sen³su²A³bra³āu²ah³lu¹tai²na²a²sa³wit³ta¹ui²na²i³ye³ũ¹jau³xa²e³kxi²ta¹hxai²hē¹la². Hai³txi³:

— Wxa²sa³wi³ha³li³su¹. Nxe²nxa³te²tu³:

— Wxa²sa³wit³su¹. Ka³na³ka³na³ta²so¹li³nxe²i³ye³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jah¹lai²li²Kris²tu³jah¹lain²txi²na³la². Nxe³kxi²ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².

17 Jā¹nxe³na¹ju³ta² wān³txa² e³kxi²na¹jau³xa² a²si³yxa³tāu³a²sa¹,
a²wi¹lhī¹nu¹ta¹na² Txa²wā¹sū³na² Si³yxa³ka³la² hi²sen³su²
A³bra³āu²ah³lu¹ta¹na² wān³txa² wi¹jau³xa² i³ye³ūh¹tain¹ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa².
Hā²wxān³txa³nū² kwē³kxa² ka³lxa¹tāu³u¹ta²kxi³lu² 430 nxe² kwē³kon³tāu³a¹
Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² kwa³na³jau³xu¹ta¹na² i³yau¹ū¹ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa².
Jā¹lxau³su² A³bra³āu²ah³lu¹ta¹na² i³ye³ūh¹jau³xai²na² Txa²wā¹sū³na²
wān³txain²txi³ Moi³se²ah³lu¹ta¹na² kwa³na³jau³xu¹ta¹na² Txa²wā¹sū³na²
wān³txain²txi³ ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa². Jā¹nxe³jut3su² A³bra³āu²ah³lu¹ta¹na²
i³ye³ū¹jau³xu¹ta¹na² u²khaix1nxe³ha²kxi³ Moi³se²ah³lu¹ta¹na²
kwa³na³jau³xu¹ta¹na² a²si³yo³na² wxā³ha²kxi³ nxe³ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa².
Nxe³ha²kxi³ Moi³se²ah³lu¹ta¹na² kwa³na³jau³xu¹ta¹na² a²si³yo³na²
wxā³kxan²ti³ hxi²kan¹txi³ wān³txa² Sū³na² i³ye³ūh¹jau³xa² ā²la²
u²lxan¹jau³xan²ty³ i³yat1te²sxa³yu²hē³la². 18 Nxe³te²sxa³ha²kxi³ yen³kxa²
wi¹te²a² ū³hū¹nē³lain¹kxe³nū³su² Txa²wā¹sū³na² kwa³na³jau³xu¹ta¹na²
ā³wxe³nū¹ke³la²te²kxi³ i³ye³ū¹jau³xu¹ta¹na² ā³na¹hī³nx2na³la². Wān³txa²
kwa³toh³lxī³jau³la³hī³nx2na³la². Yxān¹ta¹ ū³hū¹nē³lain¹kxe³nū³su² hai³txi³
kwa³na³jau³xu¹ta¹na² ā³wxe³nū¹hī³nx2na³wa². Yxān¹ta¹ Txa²wā¹sū³na²
i³ye³ūh¹jau³xu¹ta¹na² ā³wxe³nū¹hī³nx2na³la².

19 Nxe³te²kxi³lu² ih¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ kwa³na³jau³xu¹ta¹na²
wxā³hī³ta¹hxi²yu²lhāi¹la²? Txa²wā¹kō³nxe³ti³ kái³kī³ju³ta² yū³kxe³su²
i³ye³ūh¹te³lhxā³ wxā³ta¹hxi²hē¹la². A³bra³āu²ah³lu¹ta¹na² sa³wi³su²
ā²la² e³kxi¹nx2ta¹jah¹lai¹tā² wxā²nxa³tāu³a² nxe³hī¹nu¹ta¹na² so¹lxī³
kwa³na³jau³xu¹ta¹na² yū³ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa². Jā¹nxe³ju³kxi³lu²
Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² kwa³na³jau³xu¹ta¹na² i³yau¹ū³te³lhxā³
oh³xan¹tū³ka³txa² i³sa²si¹hā¹ta¹hxi²hē¹la². i³sa²si¹hā³sān²nū²la² ā³yaun³ta²
a³ka³nxain¹sxā³ a²nū²a² ka³na³ka³na³te²a² i³ye³ūh¹hain¹ta¹hxi²hē¹la².
Nxe³nū²la² jah¹lai²na² sa²kxi³lu² a²nū²a² a²yo²ha³kxi¹ i³yau¹ū³jah¹lo²su²
ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa². 20 Jā¹nxe³jut3su² A³bra³āu²ah³lu¹ta¹na²
i³ye³kxi²hī¹nu¹ta¹na² nūh¹lxī³ e³kxi²nyha¹ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa². Hai³txi³
oh³xan¹tū³ka³txa² i³sa²si¹hā³xa³ha²kxi³ a²nū²khai³xa² i³sa²si¹hā³xa³ha²kxi³
hāi¹sxā³ A³bra³āu²ah³la² so¹lxī³ i³ye³kxi²nyha¹ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa².

Īh¹nxe³ha²kxi³ kwa³na³jau³xu¹ta¹na² i³ye³kxi²nē³te²la¹xā³?

21 Nxe³kxi²nān²ty³ wān³txa² kwa³na³jau³xu¹ta¹na² sa²kxi³lu² kan²txi³
ka³te³na² wi¹tāu³a² hxi²kan¹txi³ ū³hū¹nhē³nū³nhī³te²la¹xā³? Hai³txi³
ū³hū¹ti³hex1nē³lxa³wa². Kwa³na³jau³xu¹ta¹na² i²li³jau³xa² kan²txi³ ka³te³na²
wi¹tāu³a² ū³hū¹nē³nū³kxe³su² yū³ke³la²te²kxi³ txa²wā¹ē¹nāu³ai²na²
sa²wa²su¹kxi²nē³ju³ta² yū³hī³nx2na³la². Yxān¹ta¹ hai³txi³ ti³hex1hī³nx2na³wa².
22 Nxe³kxa²yu³su² Txa²wā¹sū³na² ū³wha²li¹txā³nxu¹ta¹na² sa²kxi³lu² a²nū²a²
yo²ha³kxi¹ kō³nxe³te²lo³tāu³lo³nha²kxe³su² i³yau¹ū³nhē³ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa².
Nxe³ha²kxi³ Je³su² Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa² yo²h²kī³kxi²nān²ty³
Txa²wā¹sū³na² i³ye³ūh¹nhē³ju³ta² ū³hū¹nē³te²la¹xā³.

23 Jā¹nxe³ha²kxi³ Je³su²jah¹lai²na² wān³txa² yo²h²kī³kxe³su²
yū²nxax³hī¹nu¹ta¹na² Txa²wā¹sū³na² kwa³na³nē³jau³xu¹ta¹na² ain³kxi²sxā³
yxau²xai³kī³ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa². 24 Nxe³sxā³ Je³su² Kris²tu³jah¹la²
wxā²nxa³ta³lxa¹ Txa²wā¹sū³na² kwa³na³nē³jau³xu¹ta¹na² yxau²sxā³
sa²yo²we¹kī³ta¹ti²tu³wa². Je³su² Kris²tu³jah¹la² wxā³sxā³ txa²wā¹ē¹nāu³ai²na²

sa²wa²su¹tē³si¹ki³jau³nū³su² yxo²i²sxā³ wah³nxe³ki³tai¹ti²tu³wa².
 25 Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² nxe³hī¹nān¹te²tu³ wah³nxe³ki³ju³ta²
 ne³ki³son³na³la².

26 Je³su² Kris²tu³jah¹la² yxo²i²yah³lxi¹nha²kxai³ Txa²wā¹sū³na²
 a²ki³lha³lxa²nū³lot3txa²lxi³na³la². 27 Te²yā¹nxe³sxā³yxo²i²yah³lxi¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu²
 i³yau³xa² ū³hū¹kxi²sa²sai¹yah³lxi¹tai¹ti²tu³wa². Nxe³sxā³yxo²i²yah³lxi¹ju³ta²
 e³lxah²lxi³hī³nx2na³la². Kris²tu³jah¹la² yā¹nxe³te²lo³jah³lxi¹lxa².
 28 Nxe³sxā³yxo²i²yah³lxi¹te² i³nxā² a²yxo²ha³kxai¹ Je³su² Kris²tu³jah¹la²
 sa³wi³ha³lxi³syah¹lxi¹lxa². Yxah¹lxi¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Ju³te²an¹te²a² tã³nxā²
 Ju³te²an¹te²sxa³te²a² tã³nxā² nxe³yah³lxi¹kxan²ti³ a²wa³kxēn³yah³lo²lot3sxā³
 yxau³te²a² tã³nxā² wxa²wa²sut1sxā³ yxau³te²a² tã³nxā² nxe³yah³lxi¹kxan²ti³
 in³txi³su² tã³nxā² tu¹su² tã³nxā² nxe³yah³lxi³nū³nū³n¹kxan²ti³ Txa²wā¹sū³na²
 yen³nāu³a¹ hxi²kan¹kxi³ju³ta² ā³sen³sai¹nyhu¹kxi³ju³ta³la³ yū²nxā³wa².
 A²yxo²ha³kxai¹ yxo²hau³hau³kon³nhī³ki³tã³la². 29 Nxe³ki³sa²kxai³
 Kris²tu³jah¹la² a²sa³wi³ha³lxi³lon³ki³kxai²nān²tu³ A³bra³āu²ah³la²
 a²sa³wi³ha³lxi³su² nū³nhī³ki³tã³la². Nxe³ki³kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na²
 i³ye³uh¹nē³lain¹ki³nū³sa²ki³tã³la².

4

1 Jā¹nxe³ju³kxai³la¹ a²ki³lha³lxi²li² yān³ta² kāin²to³nxā³hī¹na² hxi²kan¹txi³
 yen³kxa² wā³nxīn¹te²a² o²la³kxi²hī³nx2nxā³wa². Yen³kxa² yū³hī³nx2nxā³wa².
 Yan¹nāu³a¹ a²yen³kxa² yxo²ha³kxai¹ a²hxi²kxe³lon³tu¹wa². Yen³kxa² ka³lxa¹txi³
 yū³tu¹wa². Yxān¹a¹ kāin²nxā³hī¹na¹ a²wa³kxēn³yah³lo²lon³sxā³ yxau³kxa²
 yā¹nxe³ju³ta²sū³nhī³nx2na³la². Kwa³na³kxai²nān²tu³ sa²yxo²wet1hī³nx2na³la².
 2 Nxe³tāu³a² a²wēt3si¹na¹ wē³sa² i³tih³nxe³jah¹la² i³sa²si¹hā³ū¹hi² yen³kxa²
 yxo²ha³kxai¹ hau³ko³jah¹la² i³sa²si¹hā³ū¹hi² a²wī³nu²su² te²kxai³lu²
 nxe³hī³nx2na³la². In³txi³lo³nxā³tāu³a² nxe³hī³nx2na³la². Nxe³te²ju²hē³la².
 A²wi³na² wān³txi³kxai³lu¹.

— Hī¹na² in³txi³si¹lxi¹. Nxe²nxā³ta³lxa¹ nxe³hī³nx2na³la².
 3 Te²yā¹nxe³ju³kxai³lu² wē³sxa² yā¹nxe³ki³si¹nai³tā² a²nū²a² yuh³xan¹te²a²
 wā³nxīn¹ju³ta² so¹lxi³ ain³kxi²sxā³ sa²yxo²we¹ki³tai¹ti²tu³wa². 4 Nxe³ki³sa²kxai³
 ha³lo²a² hau³hau³kon³na³na¹ sxā³ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² a²ki³lha³lxa²
 i³sa²si¹hā³ū¹nhē³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Sū³na² ki³lha³lxa²khai³su² kxan²ti³
 i³sa²si¹hā³ū¹nhē³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². I³sa²si¹hā³ū¹nhē³hī¹na² txu¹hē²na²
 a²nū²khai³su² a³li³lah¹sxā³ wen¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Moi³se²ah³lu¹tai²na²
 kwa³na³jau³xa² sa²yxo²we¹jah¹lo²lon³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². 5 Jā¹nxe³ju³kxai³lu²
 a²nū²ai²li² kwa³na³jau³xu¹tai²na² sa²yxo²we¹tāu³lo²te²nān²tu³
 i²li³te²hū³te²a¹ kō³nxe³te²lo³tāu³lo³tain¹jau³xa² ā³wa²sut1si¹jau³su² a²nū²su²
 wen¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa², Je³su²jah³la²sa³. Nxe³sxā³ txa²wā¹kō³nxe³ti³
 kāi³ki³ju³ta² ā³wa²su¹tē²te³lhxā³ ya³lu²kxi²nē³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².
 Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² a²ki³lha³lhxu² khai³txi³hi¹tē³nū³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².

6 Nxe³ti³hi¹tē³lha²kxai³ Je³su²jah³la² Yāu³ka³txa² nxū²kwai³yxau³nē³lhi¹jau³su²
 i³sa²si¹hā³ū¹nhē³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².

— Wī³nāi³. Txa²wī³nu³sa²nhī¹lxi¹. Yxo²i²nxā²ha¹kxe³su²
 nhi¹lxi¹. Nxe³hī³ki³tã³la². 7 Jā¹nxe³ju³kxai³lu² wxāi²kxai³ hī¹na²
 a²wa³kxēn³yah³lo²lo³te²la³ yah²lxa³lxa². Hī¹na¹ Txa²wā¹sū³na²
 a²ki³lha³nāu³khai³su² yah³lxi¹lxa². Yah³lxi¹nha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² yen³kxa²
 ū³ha¹te²a² yan¹nāu³a¹ ū³yhen³kxi³nhē³tu¹wa².

Pau²lah³lai²na²ĩ³hxi²waun³ta³kxi²jau³su²

8 Jā¹nxe³jut3su² kxā³nxai³kxai³lu² Txa²wā¹sū³nu²khai³xa²
 ĩ²yah³lxa³nhĩ¹nai³kxai³ a²nū²a² wā³nxĩn¹ki³lxo³nha²te²a²
 txa²wā¹sū³nu²sa²ki³lxo³te²an²tu³ sa²yo²we¹jah³lxin¹tai¹ti²tu³wa². 9 Yah³lxin¹ta¹
 hĩ¹na² Txa²wā¹sū³na² ĩ²yah³lxi¹lxa². Te²yā¹nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na²
 ĩ²nx2ti³na³la². Nxe³nx2ti³kxan²ti³ hĩ¹na²kxai³lu² ĩ³yat1jah³lxin¹sxā³ yen³kxa²
 wā³nxĩn¹nxa³kxa² ha³ya³kxa³lxi³sa²te²a² yuh³xai²nān¹ta²yen³kxan²tu³
 nxe³te²na² ān³ten³yah³lxi¹lxa². Ĩh¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ yah³lxin¹ji¹wa²?
 Yen³kxai²na² a²wa³kxēn³yah³lo²lo³ju³ta² ān³ten³yah³lxin¹ji¹wa²?
 10 Nxe³yah³lxi³sxā³ ha³lo²a² ĩ²lu³jut3sū³ju³ta² a³lan²ti³su² tã³nxa²
 i³la³kxi³su² tã³nxa² kwē³kon³ti³xa² tã³nxa² txi³wa³kxa² wā³nxĩn¹ki³lxo³ju³ta²
 so¹lxi³ yuh³xan¹te² wān³txa² so¹lxi³ ten³yah³lxi³ta¹hĩ¹nhē¹la².
 11 Yah³lxin¹nha²kxai³ hxi²waun³ta³kxi¹nx2ta¹nha²wa². E³kxi¹nx2ta¹jau³xai³tã²
 sa²yo²ã³sah¹lxin¹kxai²nān²tu³ kwa²o²la³kxi¹nx2ta¹kxa²yan³txi³su²
 hxi²waun³ta³kxi¹nx2ta¹nha²wa².

12 Jā¹nxai¹jut3su² txa²wā³tã³syah¹lxi¹lxa². E³la² e³kxi¹nx2ta¹tu¹wa².
 A²kxā³nxai³tã² Moi³se²ah³lu¹tai²na² kwa³na³jau³xu¹tai²na² yxo²ã²a¹ju³ta²
 ā³a¹ha²kxai³ Moi³se²ah³lu¹tai²na² kwa³na³jau³xu¹tai²na² wxa²wa²sut1sxā³
 yxau³na¹hē³la². Jā¹nxe³na¹kxa² yā¹nxe³sxā³ Moi³se²ah³lu¹tai²na²
 kwa³na³jau³xu¹tai²na² wxa²wa²sut1sxā³ yxau³yah³lxi³nū³nĩn¹tai¹ti²tu³wa².
 Jā¹nxe³hĩ¹nai³tã² kō³nxe³te²lot3sah²lxan³tai¹ti²tu³wa². 13 Nxe³sah¹lxa³nha²kxai³
 a²wi¹lhĩ¹na² ĩh³ton³sxā³ yxau³kxi²ya³sain¹tai¹ti²tu³wa². Nxe³ya³sain¹tãu³a²
 Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wi¹jau³xa² ĩ³yau¹ũ¹nx2ta¹tai¹ti²tu³wa².
 14 Nxe³na¹ha²kxai³ ĩh³ton³sa²kxe³su² kō³nxe³khai¹sa³kxan²ti³
 sa²yo²ã³sah²lxan³tai¹ti²tu³wa². Oh³xan¹jah¹la² wxā³tã³nxa² Je³su²
 Kris²tu³jah¹lo²khai³xa² wxā³tã³nxa² nxe³te²na² ain³kxah¹lxin¹kxa² yā¹nxe³sxā³
 ain³kxi²sah¹lxin¹tai¹ti²tu³wa². 15 Wi¹lhin¹khai¹yxah³lxin¹tai¹ti²tu³wa².
 Yah³lxi¹nha²kxai³ a³lxi²sah¹lxin¹tai¹ti²tu³wa². Sah¹lxi¹nha²kxai³
 hxi²kan¹txi³ wxa²ye³nai²li² wxa²ye³sai¹nha²lxin¹ke³la³te²kxai³
 ũ³yhe³wi²xi²sah¹lxi³hĩ³nxai¹lxa². Nxe³sah²lxi¹nhĩ³nxān¹kxan²ti³
 ĩh¹nxe³jah³lxin¹thai¹la²? 16 Wān³txa² ya²la³lyau³xan²tu³ e³kxi¹nx2ta¹kxan²ti³
 hĩ¹nai²li² ĩ³ã³lxa³txi³nha²sxā³ an³ta³kxi²sah²lxi³hĩ³nxān¹ji¹wa²?

17 Jā¹nxe³ju³kxai³lu² jah¹la²nāu³xai²li² yxo²ĩ²ki³lxo³te²nāu³xai²li²
 kō³nxe³ti³ kãĩ³tũ³ka³txai²la²wa². Wi¹lhen³txi¹nx2tain¹kxan²ti³
 ā³sxā³ ā³waix3sa²si¹hain¹yah³lxin¹jau³nū³a² sah¹lxin¹kxai²nān²tu³
 sa²yo²ã³sah¹lxi³sān²sxā³ sa²yo²we¹tain¹yah³lxi³hĩ³nxai¹lxa². Nxe³ju³tai²na²
 so¹lxi³ te³nain¹na³la². 18 Jā¹nxe³jut3su² a²nū²a² wi¹lhen³txi¹nx2tain¹jut3su²
 wai³nhĩ³nx2na³la², a²ē¹na² wi¹lhin¹ke³la³te²kxai³la². U²lxi³ yxau³tã³nxa²
 u²lxi³ yxaun²nxa³tã³nxa² nxe³kxan²ti³ wi¹lhĩ³nx2na³la². 19 Jā¹nxai¹ju³kxai³lu²
 wxāĩ²kxai³ txa²wē³ha³lxi³hũ³yah³lxi¹lxa². Kris²tu³jah¹la² wān³txa²
 kũ³we²ki²la² ā³ne³wxe³yah²lxa³lxa². Ā³ne³wxe³ kãĩ²non³yah²lxan³tã³lxa¹
 khāuh³lxa³tē³nha²sxā³ yxau³si¹sah¹lxin¹nha²wa². Tu¹ha³ka³lxa² wēh³ni³te²a²
 wē³sa² āh¹yxau³ni²tãu³a² a³li³lah¹xa³tã³lxa¹ khāuh³lxa³tē³nha²te²ju²hē³la².
 Jā¹nxe²ti³hũ³nxe² ā³ne³wxe³kãĩ²non³yah²lxan³tã³lxa¹ khāuh³lxa³tē³nha²sxā³
 yxau³si¹sah¹lxin¹nha²wa². 20 Wxa²ye³na² wxā³sxā³ ĩ³ye³kxi²ti³ten³sa³nha²wa².
 Yau³ã³lxi³ti³ e³kxi¹nx2ti³hĩ³na¹wa². Nxe³ta¹ ti³he¹nxe²nxa³wa².

Ul²yxa³na¹ha²kxai³ wān³txa² wain³txi³ e³kxi¹nx2ta¹jau³nū³a²
hxi²kan¹sa²nxa³nha²wa². Wān³txa²sa²wai³wait3sxā³ĩ³ye³kxi¹nxa²lxi³te²nū³hū³nxa³nha²wa²

A³bra³āu²ah³lu¹tai²na²wē³ha³lxa²ha¹lin¹kxi³jau³su²

21 Jā¹nxe³jut3su² yau³ka³na³ka³nat3sxā³ ĩ³yau¹ū³sah¹lxi³hē¹la². Nxe²
e³yah³lxin¹te³nah¹lxi¹:

— Moi³se²ah³lu¹tai²na² kwa³na³jau³xa² sa²yo²we¹ju³ta² ten³sa²sīn¹nhai¹.
Yah³lxin¹jau³su²kxan²ti³jau³jau¹xai²na²yo²ha³kxa¹ain³kxi²yah²lxan³ta²lu¹wa².

22 Kxā³nhi¹nu¹tai²na² A³bra³āu²ah³lu¹tai²na² sa²kxai³lu² wē³sa² ha¹li¹
we¹ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa². A²wi¹lhi¹na²tu¹ha²nū¹ha²a²wa³kxēn³yah³lo²lot3sxā³
yxau³ta¹ka³lxa² ũ³whīn¹ti³sxā³ wet1sān²sxā³ a²ki³lha³lxa² a²wi¹lhi¹nān¹te²a²
hxi²kan¹te²nān²ta³ a³li³lah¹ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa². A²yan¹nāu³a¹
a²sxe³xa³ka³lxu³khai³xa² ũ³whīn¹ti³sxā³ sa²we²txi²nūn³sxā³ jā¹nxe²
a³li³lah¹ye²nūn³ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa².

23 Nxe³sxā³ a²ki³lha³lxa²
hxi²kan¹txa² a²hā³ka³na² kwa²hāi¹nxe² wa³kon³kxi²sxā³ yxau³ta¹ka³lxa²
kwa²hāi¹nxe² wēh³ni³sxā³ we¹ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa². Yxān¹ta¹ a²ki³lha³lxa²
ā³sa²nūn³te²na² sa²kxai³lu² a²hā³ka³na² wēh³ni³nxa³hī¹nu¹tai²na²
wē³sa²na² a³li³lah¹si¹jau³nū³su² Txa²wā¹sū³na² a²yo²wān³txa²
ĩ³ye³ūh¹ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa². A²nxe³jau³xai²na² yo²ha³kxa¹

Txa²wā¹sū³na² ũ³wha²li¹txā³nxu¹tai²na² nxe³ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa².
24-25 Jā¹nxe³jau³xai²li² ĩ³yau¹ū³nhē³jau³xai²la¹wa². Txa²wā¹sū³na² sa²kxai³lu²
a²nū²a¹nāu³xa² ĩ³ye³yo²ka³la¹hū³nyhu¹kxi³jau³xa² yau³ha¹lin¹jau³xa²
yū²na³la². Yau³ka³na³ka³na³jau³xai²li² kwa³na³jau³xu¹tai²na²

sa²yo²wet1si¹hain¹jau³su² ũ³hū¹ain¹ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa². Wā³la³ka³txa²
a³ka³nxi²sxā³ ũ³hū¹ain¹ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa². A²nxe³ka³txai²na² a²3³lxa²
Si³na³i²kax3su¹ ju³te²a² ko³xan¹te²a² a²wān³txi³su² ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa².
A²nxe³ka³txai²na² sa²kxai³lu² A³ra²bi²a²ko³xan¹ta³kax3su² ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa².
A²nxe³ka³txai²na² a²wa³ka³li³lot3sxā³ yxau³ta¹ka³lxa² te²yā¹nxe³hī³nx2na³la².
Nxe³ha²kxai³ a²wē³ha³lxi³nāu³xa² a²yo²ha³kxa¹ a²wa³kxēn³yah³lo²lot3sxā³
yxau³tū³ka³txi³su² nūn³na³la². Jā¹nxe³sxā³ a²kxā³nxai³tān²tu³ nxe³hī¹nān¹te²tu³
Je³ru³sa³lē²thī³na² yuh³xan¹ta² a²hxi²kan¹thī³nai²la¹wa². Kwa³na³jau³xu¹tai²na²
sa²yo²we¹tū³ka³txa² a²sxi²hai²la¹wa². Hai³txi³ Je³su²jah³la² wān³txa²

yo²ti²tū³ka³txi³sxa³wa². Nxe²nxa³ha²kxai³ a²nū²a²i²li³te²a² Moi³se²ah³lu¹tai²na²
kwa³na³jau³xu¹tai²na² sa²yo²we¹kxai²nān²tu³ ta¹ka³lxi²na²

a²wē³ha³lxi³hū³nha²kxai³ a²wa³kxēn³yah³lo²lot3sxā³ yxau³hī³nx2na³la².
26 Nxe³yān¹ta¹ yau³xā³xa² sa²kxai³lu² ĩ³ye³ūh¹nē³jau³xai²tā² yo²i²ki³sa²kxai³
oh³xan¹thī³nū³a² Je³ru³sa³lē²thī³nū³a² tah²hī³na² txa²wā¹hā³ka³nu²hū³na³la².
A²nxe³ta¹ka³lxi²na² sa²kxai³lu² Moi³se²ah³lu¹tai²na² kwa³na³jau³xu¹tai²na²
sa²yo²we¹ta¹ka³lxu³sxa³wa². Txa²wā¹sū³na² ĩ³ye³ūh¹nē³jau³xa² so¹lxi³
yo²i²ta¹ka³lxi²la¹wa².

27 A²nxe³ju³ta²li² a²kxā³nxān¹jau³xu¹tai²na²
Txa²wā¹sū³na² ũ³wha²li¹txā³nxu¹tai²na² tah²yau³nū³a² nxe³te³nah¹lxi¹:

— Wxāi² ĩ³nxa² wē³sa² yū²nxa³ta¹ka³lxi³ ĩ³nxa² kwa²i³ka³lih³txa²hē³ni¹.
Wē³sa³la³ yū³nxa²nxa³kxan³ti³ ka³lxi¹sxā³ wxan¹txu¹ni¹. Nxe³sxā³
ye³je¹na² wē³sa² ka³lxi¹txi³ wē³nhīn¹tū¹xl¹. Ta¹ka³lxa² ā³xa²
a²wa³kxēn³yah³lo²lot3sxā³ yxau³ta¹ka³lxa² wē³ha³lxa² ka³lxi¹txi³
wē³ha³lxin³kxan²ti³ wxa²wē³ha³lxa² ā³sen³son¹tū¹xī¹.

Nxe³ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa².

28 Te²yā¹nxe³sxā³ wxāi²kxai³ Je³su²jah¹lai²na² wān³txa² yxo²i²a¹kxa² yā¹yxah³lxi¹lxa². Txa²wā³tā³nāu³syah¹lxi¹lxa². Nxe³sxā³ I³sa²kah³lu¹tai²na² A³bra³āu²ah³la² i³ye³ūh¹ka² ki³lha³lxah³lo²su² ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa². A²ki³lha³lxa²khai³su² ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa². Te²yā¹nxe³kxe³hū³nxe² i³ye³ūh¹tū³ka³txa² wē³ha³lxi³si¹yah³lxi¹lxa². Je³su²jah¹lai²na² wān³txa² yxo²i²yah³lxi¹nha²kxai³ i³ye³ūh¹tū³ka³txa² wē³ha³lxi³su² yah³lxi¹lxa².
29 Te²yā¹nxe³ju³kxai³lu² a²wa³kxēn³yah³lo²lot3sxā³ yxau³ta¹ka³lxa² wē³sa² hi²sen³kxai³lu² A³bra³āu²ah³lu¹tai²na² a²sxe³xa² khai³xai²na² wē³sa² i³ye³ūh¹jah¹lo²su² kxan²ti³khāuh³lxa³tain¹ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa². Te²yā¹nxe³sxā³ Moi³se²ah³lu¹tai²na² kwa³na³jau³xu¹tai²na² sa²yxo²we¹tū³ka³txa² hi²sen³su² Je³su²jah¹lai²na² wān³txa² yxo²i²tū³ka³txi³nāu³xa² i³khāuh³lxa³tē³lain¹na³la². Txa²wā³sū³na² A²yāu³ka³txa² i³nxū²kwa³yxau³nē³tū³ka³txa² i³khāuh³lxa³tē³lain¹na³la². 30 A²nxe³ju³kxai³lu² Txa²wā³sū³na² ū³wha²li¹txā³nxu¹tai²na² nxe³te³nah¹lxi¹;

— A²wa³kxēn³yah³lo²lot3sxā³ yxau³ta¹ka³lxa² a²ki³lha³lxa² whāi²na¹ ā³waix3si¹hain¹jau³su² kwa³na³txai¹nhē³li¹. Nxe³sān²nū²la² A³bra³āu²ah³la² a²sxe³xa² khai³xai²na² a²ki³lha³lxa² so¹lxi³ a¹yxau³te²a² so¹lxi³ ha²yan¹nāu³a² yen³kxa² ū³wha²lxi²kxa² yxo²ha³kxa¹ yū³ain¹tu¹wi¹. Nxe³ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa².
31 Jā¹nxe³jut3su² txa²wā³tā³syah¹lxi¹lxa². A²wa³kxēn³yah³lo²lot3sxā³ yxau³ta¹ka³lxa² wē³ha³lxi³sa²nūn³ki³sxa³wa². Moi³se²ah³lu¹tai²na² kwa³na³jau³xu¹tai²na² sa²yxo²we¹ju³ta³lon³ki³sxa³wa². Nxe³ki³sxa³ha²kxai³ a²sxe³xa³ka³lxi³khai³xa² a²wē³ha³lxi³hū³ki³tā³la². Yxo²i²tū³ka³txi³su² ki³tā³la².

5

Moi³se²ah³lu¹tai²na² kwa³na³jau³xu¹tai²na² wxa²wa²su¹jau³su²

1 Jā¹nxe³jut3su² Kris²tu³jah¹la² i³hxi²ka¹tē³tai²ti²tu³wa². Moi³se²ah³lu¹tai²na² kwa³na³jau³xai³tā² sa²yxo²we¹ki³ju³ta² ne³ki³so³nha²kxai³ wxa²wa²sut1sxā³ yxau³ki³tā³la². Nxe³ha²kxai³ hāi¹sxā³ wxa²wa²sut1sxā³ yxau²sa²tē³a³sah¹lxi³hē¹la². Yxah³lxin¹kxai²nān²tu³ kwa²wa³ka³li³lot3sxā³ yxau³ju³ta² ā³wā³li²yah³lxi³txa³hē¹la².

2 Nxe³yah³lxi¹nha²kxai³ wi¹lain³kxi²sah¹lxi³hē¹la². Txai²na¹xai²na² Pau²lah³lo²na¹xai²na² wān³txi³khai³xa² e³kxi¹nx2ta¹wa². Ju³te²a² nū³ka³txa² a²ki³lha³lxa² kāi³ai¹nhxai²kxai³ jā¹yxah³lxin¹ju³ta² ā³wxe³nū¹hah³lxin¹kxai²nān²tu³ Kris²tu³jah¹la² ā³non²ta³kxi¹nx2ti³xa³lho³la².
3 Jā¹nxe³sxā³ a²nū²a² i²li³te²su² te²a² Ju³te²a² nū³ka³txa² a²ki³lha³lxa² kāi³ai¹nhxai²kxai³ jā¹yxah³lxin¹ju³ta² kāi³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ Moi³se²ah³lu¹tai²na² kwa³na³jau³xu¹tai²na² yxo²ha³kxa¹ wā³ko³nxa³te²tu³ sa²yxo²wet1sxā³ kāi³ju³ta³lot3jah³lxi³hī³nxa¹lxa². 4 Wāi²kxai³ kwa³na³jau³xu¹tai²na² sa²yxo²wet1sxā³ kāi³yah³lxin¹ju³ta² ā³wā³li²sxā³ ā³wxe³nū¹hah³lxin¹kxai²nān²tu³ Kris²tu³jah¹la² ā³na¹sxā³ a³li³sxā³ ā³waix3jah³lxi³hī³nxa¹lxa². Nxe³sxā³ Kris²tu³jah¹lai²na² kāin² thāi³ti³la² a³lxi¹nx2ti³ju³ta² yū³ah³lxi³hī³nxa¹lxa². 5 Nxe³sxā³ txai²kxai³ Txa²wā³sū³na² Yāu³ka³txa² i³hxi²kat1sa²sīn¹sxā³ Je³su² Kris²tu³jah¹la² ya³lu²kxi²nū¹nhē³ju³ta³tā² yxo²i²sī¹na¹wa². Ko³nxe³ti³ kāi³ki³kxa² yo³ha² ā³wa²su¹kxi²sa²sīn¹sxā³ Txa²wā³sū³na² yen³nāu³a² wain³te²lot3sa²sīn¹kxe³su² ā³wxe³nū¹sī¹na¹wa². 6 Nxe³ha²kxai³ hāi¹nxe³sxā³ Je³su² Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa² yxo²i²sī¹na¹wa². Sī¹na¹ha²kxai³ Ju³te²a² a²ki³lha³lxa²

kāi³ai¹nhxai²kxai³ jā¹nxe³kǐ³ju³ta² kāi³ta³nxa² hāi¹nxā¹ta³nxa² ī²lu³ju³ta²
kwa²hāi¹nxe³hǐ³nx2na³la². Yxān¹ta¹ Je³su² Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa²
yxo²i²sxā³ a³li²waun¹nyhu¹kǐ³kxai²nān²tu³ wain³te²lo³tē³ju³ta² yū²na³la².
Nxe³ju³ta² so¹li³ wain³na³la².

7 A²wi¹lhī¹na² yxo²i²yah³li¹nhī¹nai³tā² wi¹lxai³yah³lxin¹tai¹ti²tu³wa².
Nxe³sxā³ a²nū²a² kwa² ā³nih³kxai²nān²tu³ yān³txi³ ā³nxai³te²ju²hē³la².
Te²yā¹nxe³kxe³hǐ³yah³lxin¹tai¹ti²tu³wa². Je³su² Kris²tu³jah¹la² wān³txa²
wi¹la² ā³si³tē³kxi²yah³lxin¹tai¹ti²tu³wa². Yxah³lxin¹kxan²ti³ wān³txa²
yau³xǎ³xa² kǐ³han³jau³xan²tu³ ain³kxah¹li¹nha²kxai³ ā³ne³hi¹jah³lxin¹ta²lu¹wa².
Ī¹te²la³ wān³txa² nxe² e³kxi¹nx2ti³te²la³ ain¹sai¹la²? 8 Txa²wā¹sū³nai²na²
ī³kaix1so¹nx2ti³jah¹lai²la¹wa². A²nxe³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² wān³txa²
ā³li³jau³xa² yxo²i²yah³lxin¹ju³ta² ten³jah¹lo²sxa³wa². 9 Yain³txa³nū³xa²
ī³wat1tū³hǐ³hǐ³nx2na³la². Kǐ³ka³na³ku² so¹li³ hxi²tē³nha²sxā³ yain³txa³nū³xa²
ū³kxē³ni²kǐ³kxai²nān²tu³ tū³xa² whāi²na¹ ī³wat1thǐ³nx2na³la². Nxe³te²ju²hē³la².
Te²yā¹nxe³sxā³ wān³txa² yau³xǎ³xai²li² a²nū²a² ka³na³ku² kxan²ti³
yxo²i²kxai²nān²tu³ ye³jen¹na² a²nū²a² a²yxo²ha³kxai¹ yxo²i²ain¹tu¹wa².
10 Nxe³yān¹ta¹ wān³txa² yau³xǎ³xa² sa²yxo²ā³sih¹nxa²lxa¹jau³su²
ā³wxe³nūh¹nx2ta¹wa², Je³su² Kris²tu³jah¹lai²li² hxi²kan¹ti³hi¹tē³jah¹lo²su²
ha²kxai³la². Nxe³yān¹ta¹ jah¹la² kǐ³han³jau³su² ī³tih³nxe³nx2ti³jah¹la² ī²li³te²su²
te²na² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² kō³nxe³ti³ ī³yī¹li²tu¹wa².

11 Yxān¹ta¹ txa²wā³tā³syah¹li¹lxa². Ain³kxi²sah¹li³hē¹la². Txai²na²
sa²kxai³lu² Ju³te²a² a²kǐ³lha³lxa² kāi³ai¹nhxai²kxai³ jā¹nxa¹ju³ta²
nxe³jau³jau¹xai²na² yxo²i²si¹hain¹jau³su² ī³yau¹ū³ai¹na¹kxai²nān²tu³
īh¹nxe³kxa²yān³ti³ta³ Ju³te²a² wān³txa² sa²yxo²we¹tū³ka³txa²
khāuh³lxa³ti³sain¹to³lhai¹la²? Ya²la³tu³ nxe² ī³yau¹ū¹hai¹na¹ke³la³te²kxai³
wān³txa² ī³hen³txi³na¹jau³xa² Kris²tu³jah¹la² ī³hxi²kǐ³la³kxain¹ju³ta²
ya³lu²kxi²nē³ju³ta² kwa²wān³txi³sa²hǐ³nx2na³la². Yxān¹ta¹ ti³he¹xai¹nxa³wa².
Jā¹nxe³ke³la³te²kxai³la¹ Ju³te²a² wān³txa² sa²yxo²we¹tū³ka³txa²
ī³xan³ta³kxi²sai¹nhǐ³nx2nxa³wa². Yxān¹ta¹ jau¹xai²na² ī³yau¹ū³ain¹nxa³hē³la².

12 A²nxe³te²na² sa²kxai³lu² e³kǐ³ha¹ki¹nx2tain¹tū³ka³txa² ā³waix3txain¹ju³ta²
ten³sa³nha²wa².

13 Nxe³yān¹ta¹ txa²wā³tā³syah¹li¹lxa². Wxa²wa²sut1sxā³ yxau³yah³li¹lxa².
Yxah³li¹nha²kxai³ nxe³yah³lxin¹te³nah¹li¹:

— Wxa²wa²su¹khaix1na¹wi¹. Nxa¹ha²kxai³ ī²li³ju³ta² wi¹lī²ye²na¹ha²kxai³
o²li³kxi²na¹tu¹wi¹. Yah³lxin¹jau³su² yah³li³txa³hē¹la². A³li²nyhah¹li¹nha²kxai³
ā³non²ta³kxi²nyha¹yu³sxā³ yxau³jah¹li³hē¹la². 14 Nxe³ha²kxai³
kwa³na³jau³xu¹tai²na² wān³txa² si³yxau³tāu³a² yau³ka³na³ka³na³tā³la².

— A³li²nhxān¹kxa² yā¹nxe³sxā³ a²nū²a² ā³xa² a³li¹tai¹nhē³li¹.
Nxe³ta¹hxai²hē¹la². 15 Nxe³to³ta¹ a³li²waun¹nyhu¹ah³lxan³kxai²nān²tu³
kō³nxe³te²lo³nxe³nyhu¹ah³lxin¹kxai²nān²tu³ hai³txi³ hāu²non³sxā³
yxau²xai³lyah²lxa³nha²kxai³ ā³nhai²ta³li³sxā³ yxau²xai³lyah³li¹nha²kxai³
nxe³yah³lxin¹sxā³ wxa²wa²sut1sxā³ yxau²xai³lyah³li³hǐ³nx2nxa³lxa².

Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² ī³tih³nxe³nx2ti³jau³su²

16 Jā¹nxa¹ha²kxai³ī³ye³kxi¹nx2ta¹tu¹wa². Ain³kxi²sah¹li³hē¹la². Txa²wā¹sū³na²
Yāu³ka³txa² hi²sen³su² ī³tih³nxe³nx2ti³jau³xa² ain³kxi²jxah³li³hē¹la².
Yxah³lxin¹kxai²nān²tu³ yuh³xai²nān¹ta² yxo²kwān³yah³lxin¹jau³xa²

sa²we¹jah³lxi³h³nx2nxa³lxa². 17 Nxe³sxá³ yuh³xai²nán¹te² ain³nha²ki³ju³ta² ain³kxi²ki³kxai²nán²tu³ yau³xá³lxi³jau³su² h³nx2na³la². Txa²wá¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² a²wān³txi³sxa³wa². Nxe³jau³xai²li² Sū³na² Yāu³ka³txa² te³nxa³jau³xai²la¹wa². Te²yā¹nxe³sxá³ Sū³na² Yāu³ka³txa² a²ten³kxa² sa²kxai³lu² yuh³xai²nán¹te² he³la³kxa² te³nai¹nxa³jau³xai²la¹wa². Nxe³jut3su² ha²kxai³ wā²nxū^hlxi³sxá³ wain³txi³ kái³ki³ju³ta²nū³a² hxi²kan¹nē³lxa³wa². 18 Jā¹nxe³ju³kxai³la¹ Txa²wá¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² nxū²kwai³yxau³nx2ti³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Moí³se²ah³lu¹tai²na² kwa³na³jau³xu¹tai²na² wxa²wa²sut1sxá³ yxau³yah³lxi¹lxa².

19 Jā¹nxe³jut3su² yuh³xai²nán¹ta² yxo²kwain³kxi²kxa² a³la³kxi²ki³tā³la². Nxe³sxá³ a²nū²a² i²li³te²a² yuh³xai²nán¹ta² yxo²kwain³kxi²kxai²na² nxe²kái³te²ju²hē³la². Nxe³te³nah¹lxi¹: kuh³lxa³thin¹sxá³ o²la³kxi²ha²kxai³, ko³nxe³thin¹sxá³ ū³whin¹ta³kxi²nyhu¹ha²kxai³, kuh³lxa³thin¹sxá³ o²la³kxi²ju³ta² so¹lxi³ yxo²kwain³to³ha²kxai³, 20 Tah³lxa³kxa² tā³nxa² kwa³thi³la² tā³nxa² i²li³ju³ta² Txa²wá¹sū³na²ki³lxi³ju³ta² ten³ju³ta³lot3sa²kxai³, tih³na³la² ā³nan³nyhu¹ju³ta² so¹lxi³ ten³nha²kxai³, an³ta³kxi²waun¹nyhu¹ha²kxai³, kwa²wān³txa² i³ye³sxá³ i³yi²yi²lhon¹ta³kxi²nyhu¹ha²kxai³, i³ka³tā³nxe³yhu¹ha²kxai³, i³wā³lon³kxi²nyhu¹ha²kxai³, kái²nki³lxi³o³nha²sxá³ i³hait2ta³lxi³nyhu¹ha²kxai³ a²nū³ka³txi³khai³xa² kwa² ā³nhai²ta³lxi³ha²kxai³ i³ye³i³yi²lho¹kxi²nyhu¹sxá³ yxau²xai³lyah³lxi¹nha²kxai³, 21 A²nū²a² ā³xa² a²yen³kxa² kái²n yxo²kwai³ni²yain³jau³xa² ūn³jau³xa² i³na²sxá³ wen¹to³ha²kxai³, i³yain³sxá³ ko³nxe³ti³wa²ni³lon³kxi²nyhu¹ha²kxai³, nxe³kxa²yu³su² yen³kxa² ā¹jā¹nxe³ju³ta² ko³nxe³ti³ kái³ha²kxai³, nxe³sxá³ ju¹tai²na² yxo²ha³kxa¹ yuh³xai²nán¹te² yxo²kwain³kxi²te²a² kái³ju³tai²la¹wa². Nxe³sxá³ a²nū²a² i²li³te²a² te²yā¹nxe²kái³kxai²nán²tu³ Txa²wá¹sū³na² ha³lo²a² yxau²xai³ju³ta²nū³a² yū²nxa³lho³la².

22 Nxe³yān¹ta¹ Txa²wá¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² nxū²kwai³yxau³nhē³kxai²nán²tu³ yen³kxa² wi¹ju³ta² so¹lxi³ ā³kái²nnon³sxá³ o²la³kxi²ki³tā³la². Nxe³ju³ta²sa¹: a³lxi²waun¹nyhu¹kxi³sa²kxai³, Txa²wá¹sū³na² wi¹lhin¹sxá³ i³yī¹li²nē³jau³su² i³ka³lih³kxi²nē³lha²kxai³, txa²wá¹ē¹nāu³ai²na² ā³nhāu²no³tē³lha²kxai³, ya³nān³ta³ki²la²sxá³ wi¹kāi³ki³sa²kxai³, a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ wi¹lhin¹sxá³ i²ki³sa²kxai³, a²nū²a² i²li³te²a² wi¹lhin¹sxá³ hxi²nūn¹ki³sa²kxai³, a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ yxo²i²nyhu¹ki³sa²kxai³, 23 Wa³su³txi³ hxi²ye¹ta³lxi³nē³lxa³ha²kxai³, ko³nxe³ti³ kái³u¹nhē³lain¹kxan²ti³ te²yā¹nxe²i³wa²lū³xain¹ki³sxa³ha²kxai³, nxe³sxá³ ju¹tai²na² yxo²ha³kxa¹ Sū³na² Yāu³ka³txa² nxū²kwai³yxau³nhē³lha²kxai³, nxe² kái³ki³tā³la². Nxe² kái³ki³ju³ta²li² i³hxi²ko²nē³lain¹ju³ta² yū³te²sxa³yu²hē³la². 24 Jā¹nxe³ha²kxai³ Je³su² Kris²tu³jah¹la² a²sa³wi³ha³lxi³su² ki³tā³la². A²sa³wi³ha³lxi³su² ki³sa²kxai³ txa²wá¹ko³nxe³ti³ kái³ki³ju³ta² ko³nxe³ti³ yxo²kwain³ki³ju³ta² nxe³sxá³ yuh³xai²nán¹ta² yxo²kwain³ki³ju³ta² yxo²ha³kxa¹ ā³sxá³ ā³wa²sut1sxá³ yxau³ki³tā³la². A²kxā³nxa² Je³su² Kris²tu³jah¹la² hi³sa³ka³txa² i³hxi²ki³lxi³kxai¹nh¹nai³ jā¹nxe³sxá³ ko³nxe³ti³ kái³ki³ju³ta² ā³na¹sxá³ ā³wa²sut1sxá³ yxau³ki³tā³la². 25 Jā¹nxe³jut3su² Txa²wá¹sū³na² wān³txa² yxo²i² ā³si³wxe³ki³si¹nai³tā² txa²wá¹ē¹nāu³a² tah²ti³te³lo²tē³tai¹ti²tu³wa². Nxe³te³no³tē³lha²kxai³ Sū³na² Yāu³ka³txa² i³hxi²ka³tē³ju³ta² yxau²xai³la³sah¹lxi³wxa². 26 Kāin²khai¹nxe³ki³lxi³nyha¹sah¹lxi³txa³hē¹la². Kāin²ki³lxi³sxá³ he¹kxi²a³sah¹lxi³txa³hē¹la². A²nū²ai²li² ā²la² kāin²yen³kxi³h²te²a² i²yah³lxin¹kxai²nán²tu³ yxo²kwain³nū¹hain¹yah³lxi³txa³hē¹la².

6

Ā³non²ta³kxi²waun¹nyhu¹ki³jau³su²

1 Txa²wā³tā³syah¹lxi¹lxa². Nxe³yah³lxi¹nha²kxai³ wxa²nū³kā³txa² wxa²ha³tih³xa² kq³nxe³te²sin¹tāu³a² ī³ye³i³so¹kxain¹yah³lxin¹kxai²nān²tu³ wxāi²kxai³ Txa²wā³sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² sa²yo²wet¹sxā³ yxau³yah³lxin¹te² ī³nxai²na² sa²kxai³lu² kq³nxe³ti³ kâi³ju³ta² ā³na¹si¹hai¹nñ¹jau³su² thāi³ti³la² wi¹lhin¹sxā³ ī³ye³kxi¹txai¹nhē³la². Yxo²kāin²i³ye³kxain¹yah³lxi³txa³hē¹la². Kq³nxe³te³ū¹yah¹lxin¹kxa²yan³txi³su² nxe³nx2ta¹wa². 2 Nxe³yān¹ta¹ a²nū²a² a²ē¹nāu³ai²na² sa²txe¹ju³ta³lo³te²na² ī²yah³lxin¹kxai²nān²tu³ ā³nxū²kwāi³lxū¹jah¹lxi³hē¹la². Nxe³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ Kris²tu³jah¹la² a²ten³jau³su² kâi³yah³lxi³hī³nxai¹lxa². 3 Jā¹nxe³sxā³.

— Txi²li² kâin²te²sa¹wi¹. Nxīn¹kxai²nān²tu³ yxān¹ta¹ hai³txi³ kâin²nxā²nxai³kxe³su² ī³ki³ha¹kxi²nha²hī³nxai¹lxa². 4 Nxe³yān¹ta¹ o²la³kxah¹lxin¹ju³khai³xa² so¹lxi³ wi¹lī²nha¹jah¹lxi³hē¹la². Nyhah¹lxin¹kxai²nān²tu³ wi¹lo²la³kxah¹lxin¹kxai²nān²tu³ ka²lih¹txi³nyhah¹lxi³hī³nxai¹lxa². Ī³ka³lih¹nyhah¹lxin¹te³nah¹lxi¹:

— Wi¹lo²la³kxi²na¹te²tu³wi¹. Nxa¹ha²kxai³ ka³lih¹kxi²nha¹nhai¹. Nyhah¹lxi³hī³nxai¹lxa². Ju¹ta²li² wi¹lī³nx2na³la². Yxān¹ta¹ wi¹lo²la³kxah¹lxan³kxai²nān²tu³ nxe²e³kxah¹lxi¹nñ¹te³nah¹lxi¹:

— O²la³kxi²na¹ju³ta² kū³we²ki²la² wi¹lxa³wi¹. Nxe²nxai³kxan²ti³ a²nū²a² ā³xai²na² o²la³kxi²ju³ta² kq³nxe³khai¹nx2na³li¹. Nxe³ha²kxai³ ā³sen³sai¹ai¹na¹wi¹. Yah³lxin¹jau³su² wi¹lo²la³kxah²lxan³kxai²nān²tu³ nxe² e³kxah¹lxi³hī³nxai¹lxa². A²nxe³ju³ta²li² wai³nxai³wa². Wi¹lo²la³kxah¹lxin¹ju³khai³xa² so¹lxi³ ī³ka³lih¹kxi²nyha¹jah³lxi³hē¹la². 5 Nxe³sxā³ ū³lxah³lxin¹jau³su² a²nū²a² ā³xa² ā³non²ta³kxi¹nx2tain¹ju³ta³nū³a² wāh³yah³lxi³txa³hē¹la². Wxa²wa³ka³li³yu³ta³lot3sih¹nxai²lxi³kxe³su² nūh¹ta³kon³kxa² ai³nha¹jah³lxi³hē¹la².

6 Txa²wā³sū³na² wān³txa² ī³yau¹ū¹nx2ti³jah¹la² wxa²yen³kxi³khai³xa² wi¹te²a² wā²nhūh¹jah³lxi³hē¹la². 7-8 Wā²nxūh¹ ī³ki³ha¹kxi²nha²yah³lxi³txa³hē¹la². Nha²yah³lxin¹te³nah¹lxi¹:

— Kq³nxe³ti³ kâi³a¹kxan²ti³ Txa²wā³sū³na² wi¹lī²sain¹tu¹wi¹. Jau¹xa² ī³ye³sxā³ ī³ki³ha¹kxi²nyhah¹lxi³txa³hē¹la². A²nū²ai²li² yain³ta³ki³a² tē³sxā³ ū³whī¹kxai²nān²tu³ ha²yan¹nāu³a¹ a²jā¹nxe² ū³whī¹xi²ki³nū³a² wxa²so¹hī³nx2na³la². Te²yā¹nxe² si³sa³ki³a² kwa²to³h³lxa² wen¹te²a² tē³sxā³ ū³whī¹ke³la³te²kxai³ ha²yan¹nāu³a¹ jā¹nxe² ū³whī¹xi²ki³nū³a² wxa²so¹hī³nx2na³la². Hai³txi³ ki³lā³xa² wxa²so¹hī³nx2na³wa². Kī¹ain²txi³ wxa²so¹hī³nx2na³la². Te²yā¹nxe³sxā³ yuh³xai²nān²ta² yxo²kwain³nū³kxai²nān²tu³ ha²yan¹nāu³a¹ ha³lo²a² hau³kon³tāu³a¹ ya³lu²ju³ta² so¹lxi³ yū³tu¹wa². Yxān¹ta¹ Sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² te³nain¹ju³sa²ju³ta² o²la³kxi²kxai²nān²tu³ ha²yan¹nāu³a¹ ha³lo²a² hau³kon³tāu³a¹ kan²txi³ ka³ten³su² yxau³ju³ta² so¹lxi³ yū³tu¹wa². 9 Nxe³sxā³ yen³kxa² wi¹kxa² kâi³ki³kxai²nān²tu³ kwa²hxi²tha³a³sah¹lxi³txa³hē¹la². Yxa³sah¹lxin¹kxai²nān²tu³ ha³lo²a² hau³kon³tāu³a¹ yen³kxa² wi¹te²a² ū³yho³hxi²nē³lain¹tu¹wa², u³nē³lxa³ke³la³te²kxai³la². 10 Nxe³ha²kxai³ a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ wi¹lā³non²ta³kxi²waun¹nyhu¹i² nxe³nha¹jah³lxi³hē¹la². Yxo²i²tū³kā³txa² ya³lo³txi³khai¹nxe³sxā³ ā²la² nū³kxūn³sxā³ ā³non²ta³kxi²waun¹nyhu¹i² nxe³jah³lxi³hē¹la².

*Pau*²*lah*³*lai*²*na*² *wān*³*txa*² *a*²*ne*³*ki*³*san*¹*jau*³*su*²

11 *Jā*¹*nxa*¹*jau*³*xa*² *ū*³*wha*²*li*¹*ye*¹*nx2ta*¹*wa*². *Wān*³*txa*² *kāin*²*jau*³*xa*²
*ū*³*wha*²*li*¹*ye*¹*nx2ta*¹*wa*². 12 *Jā*¹*nxe*³*jut3su*² *jah*¹*la*²*nāu*³*xa*²*li*²
*ĩ*³*tih*³*nxe*³*nx2ti*³*ki*³*lxo*³*tũ*³*ka*³*txa*² *wain*³*txi*³ *o*²*la*³*kxai*¹*nxa*³*hē*³*la*². *A*²*nũ*²*a*²
*kwa*²*ĩ*³*ye*³*kxi*²*nũ*¹*si*¹*nyhain*¹*jau*³*su*² *te*³*nain*¹*na*²*hē*³*la*². *Nxe*² *kwa*²
*ĩ*³*ye*³*kxi*²*nyhain*¹*te*³*nah*¹*li*¹;

— *Wi*¹*lhin*¹*khai*¹*yxah*³*li*¹*li*¹. *Ju*³*te*²*a*² *nũ*³*ka*³*txa*² *a*²*ki*³*lha*³*lxa*²
*kāi*³*ai*¹*nhxai*²*na*²*hē*³*li*¹. *Jā*¹*nxe*³*yah*³*li*¹*li*¹. *Nxe*³*yah*³*li*¹*nha*²*kxai*³
*wi*¹*lhin*¹*khai*¹*yxah*³*li*¹*li*¹. *Nxe*² *kwa*² *ĩ*³*ye*³*kxi*²*nũ*¹*si*¹*nyhain*¹*jau*³*su*²
*ten*³*khai*¹*xain*¹*na*²*hē*³*la*². *Nxe*³*ha*²*kxai*³ *nxe*² *e*³*kxi*²*nũ*¹*si*¹*nyhain*¹*jau*³*su*²
*Ju*³*te*²*a*² *nũ*³*ka*³*txa*² *a*²*ki*³*lha*³*lxa*² *kāi*³*ai*¹*nhxai*²*na*²*hē*³*la*².
*Jā*¹*sih*¹*nxa*²*lxain*¹*jau*³*su*² *te*³*nain*¹*na*²*hē*³*la*². *A*²*ē*¹*na*² *wa*³*lo*³*lon*³*na*³*la*².
*A*²*nũ*²*a*² *ā*³*xa*² *khāuh*³*lxa*³*tain*¹*kxa*²*yan*³*txi*³*su*² *yuh*³*lxain*¹*na*²*hē*³*la*².
*Je*³*su*²*jah*³*la*² *ya*³*lu*²*kxi*²*nē*³*jau*³*su*² *yxō*²*ĩ*²*ain*¹*ju*³*tan*¹*te*²*kxa*³*ya*³*lhu*²
*khāuh*³*lxa*³*tain*¹*kxa*²*yan*³*txi*³*su*² *yuh*³*lxain*¹*na*²*hē*³*la*². *Jā*¹*nxe*³*ha*²*kxai*³
*nxe*²*e*³*ain*¹*te*³*nah*¹*li*¹;

— *Ju*³*te*²*a*² *nũ*³*ka*³*txa*² *a*²*ki*³*lha*³*lxa*² *kāi*³*ai*¹*nhxai*²*na*²*hē*³*li*¹.
*Jā*¹*nxe*³*jah*³*li*¹*hē*³*li*¹. *Ain*¹*jau*³*su*² *khāuh*³*lxa*³*txain*¹*kxa*²*yan*³*txi*³*su*²
*ain*¹*na*²*hē*³*la*². 13 *Nxe*²*e*³*kxi*²*nx2tain*¹*kxan*²*ti*³ *kxā*³*nxa*² *kwa*³*na*³*jau*³*xu*¹*ta*¹*na*²
*sa*²*yo*²*we*¹*ta*¹*nxa*³*wa*². *Kwa*²*hāi*¹*nxe*² *Ju*³*te*²*a*² *nũ*³*ka*³*txa*² *a*²*ki*³*lha*³*lxa*²
*kāi*³*ai*¹*nhxai*²*na*²*hē*³*la*². *Jā*¹*xah*³*lxin*¹*ju*³*ta*³*nũ*³*a*² *te*³*nain*¹*na*²*hē*³*la*².
*Yah*³*lxin*¹*ke*³*la*²*te*²*kxai*³ *yo*²*kāin*²*e*³*ai*¹*nhĩ*³*nx2na*³*la*². *E*³*te*³*nah*¹*li*¹;

— *Txa*²*wān*³*txa*² *e*³*si*¹*nau*³*xa*² *sa*²*yo*²*wet*¹*lsain*¹*nũn*³*sĩn*¹*na*³*li*¹.
*Nxai*¹*nhĩ*³*nx2na*³*la*². 14 *Nxain*¹*kxan*²*ti*³ *yo*²*kāin*²*e*³*ain*¹*kxan*²*ti*³
*txai*²*li*² *yo*²*kāin*²*txi*³ *e*³*a*¹*ju*³*ta*² *ten*³*te*²*txā*³*wa*². *Je*³*su*² *Kris*²*tu*³*jah*¹*la*²
*ya*³*lu*²*kxi*²*nē*³*jau*³*xa*²*na*² *so*¹*li*³ *e*³*kxi*²*jah*¹*lo*²*sa*¹*wa*². *Nxe*³*ha*²*kxai*³
*ya*³*lu*²*kxi*²*nē*³*lha*²*kxai*³ *yen*³*kxa*² *yuh*³*xa*²*nān*¹*te*²*a*² *wā*³*nxĩn*¹*kxi*³*kxan*²*ti*³
*a*³*li*²*sa*²*nxa*³*nha*²*wa*². *Hĩ*¹*na*² *e*³*kxin*²*nxa*³*lho*³*la*². *E*³*kxin*²*nxa*³*te*³*nah*¹*li*¹;

— *Yuh*³*xa*²*nān*¹*ju*³*ta*² *a*²*hxi*²*kan*¹*ti*³*lxo*³*ju*³*ta*² *ten*³*sa*³*nhai*¹. *Nxe*²
*e*³*kxin*²*nxa*³*lho*³*la*². 15 *Nxe*³*ha*²*kxai*³ *Ju*³*te*²*a*² *nũ*³*ka*³*txa*² *kāi*³*ain*¹*jut3sa*²*kxe*³*su*²
*sa*²*yo*²*kā*³*tā*³*nxa*² *hāi*¹*nxe*² *kāi*³*tā*³*nxa*² *ĩ*²*li*³*ju*³*ta*² *kwa*²*hāi*¹*nxe*³*hĩ*³*nx2na*³*la*².
*Yxān*¹*ta*¹ *Je*³*su*² *Kris*²*tu*³*jah*¹*lai*²*na*² *wān*³*txa*² *yo*²*ĩ*²*kxai*²*nān*²*tu*³ *a*²*ē*¹*nāu*³*ai*²*na*²
*sa*²*hau*³*ko*³*tũ*¹*ha*²*kxai*³ *ā*³*li*³*txi*³ *we*¹*nha*²*hĩ*³*nx2na*³*la*². *Nxe*³*ju*³*ta*²*na*²
*so*¹*li*³ *wi*¹*na*³*la*². 16 *Nxe*³*ju*³*ta*²*li*² *yo*²*ĩ*²*nhain*¹*kxai*²*nān*²*tu*³ *a*²*ē*¹*nāu*³*ai*²*na*²
*Txa*²*wā*³*sũ*³*na*² *ā*³*nhāu*²*no*³*ju*³*ta*² *yũ*³*ha*²*kxai*³ *thāi*³*ti*³*la*² *wi*¹*ĩ*²*ju*³*ta*² *yũ*³*ha*²*kxai*³
*nxēn*³*tain*¹*tu*¹*wa*². *Yxo*²*ĩ*²*tũ*³*ka*³*txa*² *yo*²*ha*³*kxa*¹ *te*²*yā*¹*nxa*²*xa*³*ain*¹*tu*¹*wa*².

17 *Jā*¹*nxa*¹*jut3su*² *Je*³*su*²*jah*³*lai*²*na*² *wān*³*txa*² *ya*³*lo*³*txi*²*sxā*³ *ĩ*³*hen*³*txi*³*na*¹*ha*²*kxai*³
*khāuh*³*x3sain*¹*ta*¹*ti*²*tu*³*wa*². *Txa*²*nũ*²*nāu*³*ai*²*na*² *sa*²*kxai*³*lu*² *khāuh*³*x3sain*¹*kxe*³*su*²
*hxi*²*yxāi*¹*nxa*² *yũ*³*ye*²*sa*³*ha*²*kxai*³ *Je*³*su*²*jah*¹*la*² *wa*³*ka*³*li*³*lon*³*kxi*²*jah*¹*lo*²*sa*¹*wa*².
*Nxe*³*sa*³*ha*²*kxai*³ *hĩ*¹*nān*¹*te*²*tu*³ *en*²*sah*¹*lxin*¹*jau*³*xa*² *e*³*kxi*²*sah*¹*li*³*txa*³*hē*¹*la*².

18 *Jā*¹*nxe*³*jut3su*² *txa*²*wā*³*tā*³*syah*¹*li*¹*lxa*². *Je*³*su*² *Kris*²*tu*³*jah*¹*la*²
*Txa*²*wā*³*hxi*²*kan*¹*ta*² *Si*³*yxau*³*jah*¹*lo*²*su*² *ha*²*kxai*³ *nxe*³*jah*¹*la*² *thāi*³*ti*³*la*²
*a*³*li*²*nx2ti*³*ju*³*ta*² *ten*³*sa*³*nha*²*wa*². *Jā*¹*nxa*¹*jau*³*su*² *txai*²*li*² *Pau*²*lah*³*lo*²*na*¹*xa*²*na*²
*ta*³*lu*²*na*¹*wa*².

Efesios

1 Pau²lah³lo²na¹xai²na² ũ³wha²li¹la³kxi¹nx2ta¹wa². Txa²i²na¹xai²na² Je³su² Kris²tu³jah¹lo²su² Jah¹la², Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ a²ten³jau³su² i³wet¹so¹sxā³ hxi²kan¹txi³lot3sa³na²hē³la². Sa³ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wi¹jau³xa² a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ i³hen³txain¹si¹ha¹jau³nū³a² i³sa²si¹hā³sa²kxah³lo²sa¹wa². Nxe³sa²kxah³lo²na¹xai²na² ũ³wha²li¹la³kxi¹nx2ta¹wa². E²fe³so³thi³na² yxau²xai³yah³lxin¹te² i³nxai²na² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wi¹wi¹nxe² yxo²i²yah³lxin¹ha²kxai³ Je³su² Kris²tu³jah¹la² ā³nū²nx²isxā³ yxau³ya³nx2ti³na³la². Nxe³yah³lxin¹te² i³nxai²na² ũ³wha²li¹la³kxi¹nx2ta¹wa².

2 Txa²wā¹wi³na² Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³su² tāu³a¹ Je³su² Kris²tu³jah¹la² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³a¹ nxe³ya³sxā³ kāin² thāi³ti³la² a³lx¹i²nx2ti³si¹hi² wxa²nxū²kwai³nāu³a² ā³nhāu²no³txa²lx¹i²si¹hi² nxe³nx2ti³si¹ha¹jau³su² ten³sa³nha²wa².

Kris²tu³jah¹lai²na² hxi²ka²yen³kxa²wi¹kxa² ũ³hū¹nē³jau³su²

3 Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³jah¹la² sa²nēn¹kxi²a³sah¹lx¹i³wxa². A²nxe³jah¹la² Je³su² Kris²tu³jah¹la² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²su² ha²kxai³ a²nxe³jah¹lo²su² Jah¹la² A²wi³nai²la¹wa². Kris²tu³jah¹la² ā³nū²nx²isxā³ yxau³ya³nhē³lha²kxai³ txa²wā¹ē¹nāu³ai²na² yen³kxa²wi¹kxa² ũ³hū¹nē³na²hē³la². Oh³xan¹te²a² yen³kxa² ũ³hū¹nē³na²hē³la². 4 Kxā³nhxi¹nu¹ta²kxai³ a²wi¹lhi¹nu¹ta²kxai³ txa²wā¹ha³lo²a² yū²nxā³hī¹nu¹ta²kxai³lu¹ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² Kris²tu³jah¹la² ā³nū²nx²isxā³ yxau³ya³nhē³ja³kxa³nū³su² ā²la² i²sxā³ ā³yū³so¹nē³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Wi¹lhin¹sxā³ kāi³si¹nhē³lha²kxai³ kō³nxe³ju³ta² yū³ye²ki³sxa³ha²kxai³ nxe³si¹ki³jau³nū³su² i²sxā³ ā³yū³so¹nē³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². A³lx¹i²nē³lha²kxai³ nxe² kāi³ū¹nhē³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². 5 A³lx¹i²nē³lha²kxai³ kxā³nāu³u¹ta¹i²na² Txa²wā¹sū³na²:

— i²sxā³ ā³yū³so¹na¹tū¹xā¹. Nxe³jau³su² wā²nxū¹hāin³nha²ta¹hxai²hē¹la².

— Ā³yū³so¹ai¹na¹tū¹xā¹. Ai¹na¹kxai²nān²tu³ txa²wē³ha³lx¹i³lo³ta¹na¹tū¹xā¹. Je³su² Kris²tu³jah¹la² yxo²i²ai¹nha²kxai³ nxe³te²nū³su² nxai¹na¹tū¹xā¹. Ju¹ta¹i²na² nūh¹lx¹i³sxā³ a²ten³jau³su² ha²kxai³lā¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

6 Txa²wā¹sū³na² Ta²hai²na² Kris²tu³jah¹lai²na² a³lx¹i²khai¹nxe³jah¹lai²na² nxe³te²na² wā²nxū¹lx¹i³sxā³ a²sa³wi³ha³lx¹i³su² ti³hi¹tē³na²hē³la². Nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² te²kxai³lu² thāi³ti³la² a³lx¹i²nē³jau³su² i²nē³lha²kxai³ wi¹lhin¹sxā³ i²nē³lha²kxai³ nxe³nē³na²hē³la². Nxe³nē³ju³ta¹i²li² i³sa²nēn¹kxi²a³sah¹lx¹i³wxa².

7 Jā¹nxe³sxā³ Kris²tu³jah¹la² ya³lu²kxi²nē³lha²kxai³ ā³wa²sut¹sxā³ yxau³ki³ta³la². Txa²wā¹kō³nxe³ti³ kāi³ki³ju³ta² ne³wā²na³ū¹nhē³na³la². Kāin² thāi³ti³la² a³lx¹i²nē³ju³ta² kāin²khai¹nxe³ha²kxai³ nxe²kāi³sa²tē³ū¹nhē³na³la².

8 Kwa²hāi¹nxe² wā²nxū¹lx¹i³sxā³ kāin² thāi³ti³la² a³lx¹i²nē³lha²kxai³ wi¹lhin¹sxā³ i²sa²te³nē³na³la². Txa²wā¹sū³na² te²nān²tu³ a²hoh³lx¹i³su² khai¹nxe³ha²kxai³ a²ē¹nāu³ai²na² āin³nha²sxā³ wain³txi³ a³la³kxi²ha²kxai³, 9 a²ten³khai³ju³ta² kāi³ta¹hxai²hē¹la². Kxā³nāu³u¹ta¹i²na² Txa²wā¹sū³na² ē¹nān¹jau³kxai³lu¹, e³te³nah¹lx¹i¹.

— Kris²tu³jah¹la² ĩ³sa²si¹hã¹a¹tũ¹xã¹. Na¹kxai²nãn²tu³ya³lu²kxi²nũ¹hain¹tũ¹xã¹. Ya³lu²kxi²nũ¹hain¹kxai²nãn²tu³ a²ẽ¹nãu³ai²na²sa²hau³ko³tũ¹hai¹na¹tũ¹xã¹. Nxe³jau³su² nũh¹lxi³sxã³ Txa²wã¹sũ³na²e³ta¹hxai²hẽ³la². Nxe³jau³su² ha²kxai³ hĩ¹nai²na¹ jau³xu¹ta¹i²na²kãi³ta³lun²na²hẽ³la². A²nxe³ju³ta¹i²li² kãi³kxe³su² ĩ³yau¹ũ¹nhẽ³na³la².
 10 A²nxe³jut³su² kxã³nãu³a¹ ha³lo²a² hau³hau³kon³na³na¹ nxe³tãu³a¹yen³kxai²na² a²yo²ha³kxa¹ a²nũ²a²nãu³xai²na² a²yo²ha³kxa¹ ha³lo²ai²na²a²yo²ha³kxa¹ oh³xan¹te²a² whãi²na¹ yuh³xan¹te²a² whãi²na¹ nxe³sxã³Kris²tu³jah¹la² hi²sen³kxai³lu² nxe³ju³ta¹i²na² whãi²na¹ a²wa³kxẽn³ta³tu¹wa².

11 Jã¹nxe³jut³su² a²wi¹lhĩ¹nu¹ta¹i²na² Txa²wã¹sũ³nu²kxai³lu²a²ẽ¹nãn¹jau³kxai³lu¹:

— Kxã³nãu³a¹ wẽ³ha³lxi³lo³ta¹tũ³kã³txi³nũ³a² yũ³sa³tũ¹xã¹, ĩ²sxã³ã³yũ³so¹ai¹na¹tũ³kã³txi³nũ³su¹. A²nxe³te²nũ³su² te²a² Kris²tu³jah¹lai²na²wãn³txa² yxo²ĩ²ain¹sxã³ ã³nũ²nxĩ²sxã³ yxau³ya³hain¹tũ¹xã¹. Nxe³ju³ta¹i²na²kxã³nãu³a¹ nxe³kãi³a¹tũ¹xã¹. Txa²te²na¹jau³sa²na³na¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ³la².
 12 Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² hĩ¹nai²na² Kris²tu³jah¹la² yxo²ĩ²si¹na¹wa². Jã¹nxe³sxã³ a²nũ²a² ã³xa² yxo²ĩ²ain¹nũ³tu¹wa². Jã¹nxe³ha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na²Si³yxau³jah¹la² wxi²kin³ti³to³nha²kxai³ sa²nẽn¹kxi²a³sah¹lxi³hẽ³la². Nxe³ju³ta¹i²na² Txa²wã¹sũ³na² a²ten³jau³su² na³la².

13 Te²yã¹nxũn³sxã³ wxa²nũ³kã³txi³ ĩ³nxai²na² yxo²ĩ²yah³lxi³nũ³nĩ¹nhẽ³la². Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² ya²la³lyau³xai²na² wi¹jau³xai²na² yxo²ĩ²yah³lxi³nhĩ¹na¹Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³kxai³lu² wxa²wa²su¹tũ¹nxã²lxi³na²hẽ³la². Nxe³yah³lxi³in¹te³na¹ Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³su² A²yãu³kã³jah¹la² ã³nũ²nxĩ²sxã³yxau³ya³nx2ti³jau³su² ũ³hũ¹nx2ti³na²hẽ³la². Ũ³hũ¹nx2ti³te³nah¹lxi¹:

— Wxãi²na² yxo²ĩ²yah³lxi³in¹te² ĩ³nxai²na² txa²sa³wi³ha³lxi³khai³su²we¹ti³hi¹txa²lxa¹tu¹wi¹. Kxã¹nxãn¹jau³xu¹txain²txi³ e³kxi²na¹hẽ³li¹. Hĩ¹na² kãi³ũh¹nx2ti³ta³lu²na¹tu¹wi¹. 14 Yan¹nãu³a¹ yen³kxa² wi¹kxa²ũ³hũ¹nx2ta¹ju³ta¹nũ³a² yũ³tu¹wi¹. Nxe³kxe³su² wãn³txa² e³kxi¹nx2ta¹jau³xã²ya²la³lyau³su²ye²kxe³su² Txa²yãu³kã³txa² ũ³hũ¹nx2ta¹hẽ³li¹. Nxe³nx2ta¹ha²kxai³wxa²wa²su¹khai¹nxe³sxã³ yxau³yah³lxi³in¹ju³ta¹nũ³su² yũ³nx2ti³tu¹wi¹. Nxe³jau³su² nxe³nx2ti³na²hẽ³la². A²nxe³jut³su² Sũ³na² wxi²kin³ti³ton³ju³ta²ĩ³kãi²not³Sxã³ ĩ³sa²nẽn¹kxi¹jah³lxi³hẽ³la².

Pau²lah³lai²na² a²yo²wãn³txa² Sũ³na² ĩ³ye³kxi²jau³su²

15 Wxa²nũ³kã³txi³ ĩ³nxai²na² Txa²wã¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² Je³su²jah³la² yxo²ĩ²yah³lxi³ta¹hi¹nhẽ³la². Yxo²ĩ²tũ³kã³txi³ ĩ³nxai²na² a²yo²ha³kxa¹a³lxi²waun¹nyhu¹ah³lxi³ta¹hi¹nhẽ³la². 16 Nxe³yah³lxi³nha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na²e³kxi²na¹tãu³a² e³kxi²na¹wa². E³kxi²na¹te³nah¹lxi¹:

— Txa²sũ³nu²yah³lãi³. Tũ¹kã³txai²na² yxo²ĩ²nxain¹na³li¹. Nxe³kxe³su² ĩ³sa²nẽn¹kxi²nxã²si¹na¹nhai¹. Nxe³ha²kxai³ tũ¹kã³txai²na²ã³nxũ²kwai³lxũ¹txai¹nhẽ³li¹. 17 Wxãi²li² Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³kah³lo²si¹lxi¹. Txa²wã¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² Je³su² Kris²tu³jah¹la² A²wĩ³nu²si¹lxi¹. Wxi²kin³ti³ton³te²a² A²si³yxau³jah¹lo²si¹lxi¹. Nxe³si¹ha²kxai³ a²ẽ¹nãu³a²a²hoh³lxi³si²nũh¹txai¹nhẽ³li¹. Wxa²ha³lo²a² ĩ³yau¹ũ¹txai¹nhẽ³li¹, Je³su² Kris²tu³jah¹la² a³la³kxi²nũ¹si¹hain¹jau³su¹. 18 Te²yã¹nxũn³sxã³ha³lo²a² ĩ³ha²te¹jut³sũ³nxe² a²ẽ¹nãu³ai²na² wi¹la³la³kxi²ti³hit¹txai¹nhẽ³li¹. Nxai¹nĩn¹kxai²nãn²tu³ ĩ³hi¹txain¹si¹hin¹jau³su² ĩ³kai³iso¹ai¹nĩn¹ju³ta¹na²

wi¹wi¹nxe² wah³nxe³nxain¹kxe³nũ³su² ã³ne³wxe³ain¹tu¹wi¹. Yxo²i²tũ³kã³txa² yen³kxai²na² ha³lo²ai²na² wi¹ju³ta³nũ³a² ũ³hũ² kã³i²no³ta¹nĩn¹ju³ta³nũ³a² ã³ne³wxe³ain¹ta¹li¹. 19 Yxo²i²nxain¹tũ³kã³txai²na² nũ³kxũn³txi³ hxi²kan¹ti³lo³ta¹nĩn¹kxe³su² ã³ne³wxe³ain¹tu¹wi¹. Jã¹nxe³sxã³ nũ³kũ³nĩn¹ju³tain²txi³ nũ³kxũn³txi³ hxi²kan¹ti³hi¹ta¹nĩn¹tu¹wi¹. 20 Nũ³kxũ³nĩn¹ju³txai²nã¹te²kxa³yã³lhu² Kris²tu³jah¹la² ka³ten³su² i³sa²yxau³si¹hi¹nha²kxai³ nxe³te²la¹wi¹. A²nxe³sxã³ Kris²tu³jah¹la² ka³ten³su² i³sa²yxau³si¹hin¹ka³tu³ ha³lo²a² oh³xan¹ko³xai²na² wxa²wi¹nxa²tãu³a² ũ³h³wxe³si¹hin¹nũ²hẽ³li¹, ha³lo²a² yxo²ha³kxa¹ a²wa³kxẽn³su² ya³hin¹jau³sa¹. 21 Ũ³h³wxe³si¹hin¹tau³a¹ a²nũ²a² a²yo²ha³kxa¹ ã³sen³sai¹sxã³ ne³ka³ta²si¹hin¹nũ²hẽ³li¹. Oh³nãu³u¹ta¹i²nã¹tũ³kã³txa² a²hxi²kan¹ti³nãu³xa² ã³sen³sai¹ha²kxai³ a²ta³nãu³xa² a²hxi²kan¹ti³nãu³xa² ã³sen³sai¹ha²kxai³ nũ³kxũn³khaix¹nxte²nãu³xa² a²hxi²kan¹ti³nãu³xa² ã³sen³sai¹ha²kxai³ sa²ki³la³xi²te²nãu³xa² ã³sen³sai¹ha²kxai³ nxe³si¹hin¹nũ²hẽ³li¹. Jã¹nxe³sxã³ hĩ¹nã¹tũ³kã³txai²na² nũ³kxũn³te²nãu³xa² ã³sen³sai¹ha²kxai³ yan¹nãu³ã¹tũ³kã³txi³nũ³a² nũ³kxũn³te²nãu³nũ³a² ã³sen³sai¹ha²kxai³ nxe² Kris²tu³jah¹lai²na² nxe³si¹hin¹nũ²hẽ³li¹. 22 Te²yã¹nxe³sxã³ Kris²tu³jah¹lai²na² a²yu³hẽ³nãu³a² yen³kxa² yxo²ha³kxa¹ ũ³h³wxe³yen¹nũ²hẽ³li¹. A²wa³kxẽn³ta³ti³hi¹tin¹nũ²hẽ³li¹. Nxe³ha²kxai³ yxo²i²tũ³kã³txi³nãu³xa² a²yo²ha³kxa¹ A²hxi²kan¹txa² Si³yxau³kah³lo²su² ti³hi¹tin¹nũ²hẽ³li¹. 23 Txa²wã¹ne³ka³nãu³ai²na² sa²kxai³lu² txa²wã¹nũ²ai²na² whã¹i²na¹ wi¹lhau³ko³te²ju²hẽ³li¹. Nxe³kxa² yã¹nxe³sxã³ Kris²tu³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² yxo²i²nha¹tũ³kã³txi³nãu³xai²na² wi¹lhau³ko³jah¹lai²la¹wi¹. Nxe³kxe³su² ha²kxai³ Kris²tu³jah¹lo²kxai³lu² yxo²i²tũ³kã³txai²li² wi¹lhau³ko³tũ¹nha³li¹. Nxe³ha²kxai³la¹ Kris²tu³jah¹la² yã¹nxe³sxã³ yxo²i²tũ³kã³txi³ki³nãu³xai²na² sxi²je³na² i²li²je³na² yxau²ho³hain¹kxan²ti³ wi¹lhau³ko³tũ¹hain¹nũn³si¹na¹wi¹, Kris²tu³jah¹lo²kxai³ Txa²wã¹hau³ko³jah¹lo²su² ha²kxai³lu¹. Nxe³jau³xai²na² Txa²wã¹sũ³na² e³kxi²na¹tãu³a¹ nxe²e³kxi²to³nha¹wa².

2

Ya³lu²sxã³yxau³kĩ³te²nãu³xa²ka³ten³ti³hi¹tẽ³jau³su²

1 A²kxã³nxai³tã² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² sa²yo²ã³yah³li¹nha²kxai³ ko³nxe³ju³ta² kã³yah³li¹nha²kxai³ nxe² yxau²xai³yah³li¹hxain¹ti³ai¹ti²tu³wa². Txa²wã¹sũ³na² ten³yah²lxa³nha²kxai³ ya³lu²te²hũ³nxe² Txa²wã¹sũ³na² yxau²xai³ye²yah³li¹to³hin¹ta¹hxain¹ti³ai¹ti²tu³wa². 2 Nxe³yah³li¹nhĩ¹naĩ³tã² yuh³xai²nã¹tĩh³na² ko³nxe³tĩh³naĩ²na² ã³si³tẽ³la³kxi²yah³li¹hxain¹ti³ai¹ti²tu³wa². Ko³nxe³khai¹nxe³jah¹lai²na² oh³si³nã¹te²a² hxi²kan¹jah¹lai²na² wãn³txa² sa²yo²we¹jah³li¹hxain¹ti³ai¹ti²tu³wa². Sa³ta³na²jah¹lo²khai³xai²la¹wa². A²ta³sa² wãn³txai²la¹wa². A²nxe³te²kxai³lu² Sũ³na² wãn³txa² sa²yo²ã³tũ³kã³txai²na² wa³ka³ti³lo³tain¹te²ju²hẽ³la². 3 Nxa²ha¹te¹ tũ¹kã³txai² yã¹nxe² kã³i²nũn³kĩ³taĩ¹ti²tu³wa². Tũ¹kã³txai² yã¹nxe³sxã³ txa²wã¹si³na² a²ten³ju³ta² ko³nxe³ti³ kã³kĩ³taĩ¹ti²tu³wa². Kwa² kuh³lxa³thin¹sxã³ ain³nha²kĩ³jau³xa² we¹kĩ³taĩ¹ti²tu³wa². Nxe³sxã³ tũ¹kã³txai² yã¹nxe³sxã³ Txa²wã¹sũ³na² ko³nxe³ti³ i³yĩ¹li²nẽ³ju³ta³lot³sxã³ yxau²xai³kĩ³te²ju²hẽ³la². 4 Nxe³yã¹ta¹ Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³su² a³li²khaix¹nxte²nãu³lha²kxai³ wi¹lhĩn¹sxã³ thãĩ³ti³la² sa²hau³ko³tẽ²ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². 5 Nxe³sxã³ txa²wã¹ko³nxe³ti³ kãĩ³kĩ³kxe³su² yxau²xai³kĩ³tãu³ai³tã² Txa²wã¹sũ³na² te²hi²sen³su² a³li²nẽ³lha²kxai³ txa²wã¹ẽ¹nãu³ai²na² sa²hau³ko³tũ¹nhẽ³na²hẽ³la². Kris²tu³jah¹la²

ā³nū²nxī²sxā³ yxau³ya³nhē³lha²kxai³ ka³ten³su² ti³hi¹tē³na²hē³la².
 Txa²wā¹sū³nān²tu³ kāin² thāi³ti³la² a³lxi²nē³lha²kxai³ ka³ten³su²
 ti³hi¹tē³na²hē³la². 6 Je³su² Kris²tu³jah¹la² ā³nū²nxī²sxā³ yxau³ya³nhē³lhxā³
 yxau³ki³sī¹nān²te²tu³ oh³nāu³u¹tai²nān¹ko³xai²na² yxau³ya³nhē³lhi¹jau³nū³su²
 i³hxi²ka¹tē³na²hē³la². 7 Txa²wā¹sū³nu²kxai³lu² a³lxi²nē³ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa².
 Nxe³nē³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Je³su² Kris²tu³jah¹la² ā³nū²nxī²sxā³
 yxau³ya³nhē³te²ju²hē³la². Nxe³nē³lha²kxai³ nxe³hī¹nān¹te²tu³
 Txa²wā¹sū³na² kāin² thāi³ti³la² a³lxi²nē³ju³ta² kāin²khai¹nxe³ju³tan²tu³
 a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ hxi²kan¹ti³ i²si¹nhē³tu¹wa². 8 Txa²wā¹sū³nai²na²
 wā²nxū^h a³lxi¹nx2ti³na³la². A³lxi¹nx2ti³ha²kxai³ Je³su²jah¹la²
 ya³lu²kxi²nūh¹nx2ti³ai¹ti²tu³wa², txa²wā¹kā³nxe³ti³ kāi³ki³kxa² wah³xa²
 ā³wa²su¹tū¹nhē³si¹jau³sa³. Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² yxo²i²yah³lxi¹nha²kxai³
 wxa²ē¹na² ā³wa²su¹tūh¹nx2ti³ai¹ti²tu³wa². Hxi²kan¹txi³ wā²nxū^hlxi³
 wxa²ē¹na² ā³wa²su¹jah¹lxi³h³nx2nxa³lxa². Txa²wā¹sū³na² so¹lxi³ ē¹na²
 ā³wa²su¹tū¹nhē³jah¹lai²la¹wa². 9 Jā¹nxe³sxā³wi¹kāi³yah³lxi¹nkan²ti³hxi²kan¹txi³
 ē¹na² sa²wa²su¹tū¹yah¹lxi³h³nx2nxa³lxa², yxo²kāin²e³yah³lxi¹nka²yan³txi³sa³.
 10 Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² tah²lxi³ sa²we¹tē³jah¹lai²la¹wa². Yen³kxa²wi¹kxa²
 so¹lxi³kāi³si¹nhē³jau³su² Je³su² Kris²tu³jah¹la² ā³nū²nxī²sxā³ yxau³ya³nhē³lhxā³
 yxau³sa²tē³ki³tā³la². Nxe³ju³ta²kxā³nxu¹tai²na² Txa²wā¹sū³na² a²ē¹nān¹jau³la³
 nxe²e³ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa².

Kris²tu³jah¹la² ā³nū²nxī²sxā³ yxau³ya³nhē³jut3su²

11 Nxa²ha¹te¹ i³ne³kxe³kxi²sxā³ sa²wa²lho¹xi²nha¹jah³lxi³hē¹la². Ju³te²a²
 nū³ka³txi³syah¹lxa³lxa². Yxah²lxa³nha²kxai³ txai²na¹xai²na² Ju³te²a²
 nū³ka³txi³na¹xai²nān²tu³ a²nū²a² hxi²ki³la³ ū³sa³si³tū³ko¹kxā¹tū³ka³txi³su²
 Txa²wā¹sū³na² i²sxā³ i³so¹kxi²sa²sīn¹tu³ka³txi³su² nxe³te²su²
 si¹na¹wa². Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Sū³na² sa³wi³ha³lxi³sa²ye²ki³ju³ta²
 a²nū²a² a²yxo²ha³kxa¹ a³la³kxain¹te²ju²hē³la². Jā¹nxe³kxan²ta¹
 wxāi²nāu³ i³nxai²nān²tu³ Ju³te²a² nū³ka³txi³sxa³te²nāu³ i³nxai²nān²tu³
 ū³sa³si³tū³ko¹kxā¹nha²tū³ka³txi³sxah¹lxa³lxa². 12 Nxe³yah²lxa³nhī¹nai³tā²
 Kris²tu³jah¹la² ā³nū²kxi²sxā³ yxau³yah³lxi³te²sxan³yu²hē³la².
 I³sa³e² nū³ka³txi³su² yah³lxi³te²sxan³yu²hē³la². Ā³waix3sxā³
 yxau³si¹nxa²lxain¹te²ju²hē³la². Kxā³nxi¹nu¹tai²na² Txa²wā¹sū³na²
 wān³txi³kxai³lu¹, I³sa³e² nū³ka³txa² ain³kxi²ti³an¹jau³kxai³lu¹:

— Txa²sa³wi³ha³lxi³nāu³su² yah³lxi¹lxi¹. Wi¹lhu³ko³tū¹nx2ta¹tu¹wi¹.
 Nxe³jau³xu¹tai²na² kxā³nxai³tā² yū³yah³lxi³te²sxan³yu²hē³la². Txa²wā¹sū³na²
 yen³nāu³a² yxau³kxi²yah³lxi¹ju³ta²nū³a² wahx3yah³lxi³te²sxan³yu²hē³la².
 Yuh³xai²nān¹ko³nāu³a² yxau²xai³yah³lxi¹tāu³a² Txa²wā¹sū³na²
 ā³ten³yah³lxi¹ju³ta² yū³yah³lxi³te²sxan³yu²hē³la². U²lxi³ ā³si³ty³lxi²sxā³
 yxau³si¹nxa²lxain¹te²ju²hē³la². Nxe³yah³lxi¹jut3su² nxe²
 kāi³yah³lxi³ta¹hxi²nhē¹la². 13 Nxe³yān¹ta¹ hī¹na² sa²kxai³lu²
 wxāi²nāu³ i³nxai²na² ā³waix3sxā³ yxau³yah³lxi¹te² i³nxai²na² hī¹na²
 jā¹nxe³sxā³ ā³si³ty³lxi²sxā³ yxau³yah²lxa³lxa². Je³su² Kris²tu³jah¹la²
 hi²sen³su² ā³nū²nxī²sxā³ yxau³ya³nx2ti³na³la². Je³su² Kris²tu³jah¹la²
 ya³lu²kxi²nūh¹nx2ti³ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa². A²ti³ha²yau³khai³xa²
 ha³li³hxan³nū¹nx2ti³sxā³ ya³lu²kxi²nūh¹nx2ti³ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa².
 Nxe³nūh¹nx2ti³ha²kxai³ wxa²ē¹nāu³ai²na² ā³wa²su¹tū¹nx2ti³na²hē³la².
 Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² ā³tū³si¹h¹nx2ti³na²hē³la². 14 Je³su² Kris²tu³jah¹la²

sa²kxai³lu² hâu²no³tũ¹nhê³jah¹lo²su² na³la². Nxe³sxã³ Ju³te²a² nũ³kã³txi³su² sa²so¹ha²kxai³ Ju³te²a² nũ³kã³txi³sxa³te²nâu³xa² sa²so¹ha²kxai³ tũ¹kã³txai²na² yxo²ha³kxa¹ nũ³kã³txi³ ka³na³ka³na³ti³hi¹tê³na²hê³la². Ko¹kõn¹su² kji³sxai³jũ³tai³tã² ã³na¹ti³hi¹tê³nha²kxai³ nxe³sxã³ ã³nũ²kxi²si¹nhê³na²hê³la².
 15 Nxe³ha²kxai³lu¹ Ju³te²a² nũ³kã³txai²na² ũ³wha²li¹tã³nxu¹txai²na² wãn³txai²li² ã³na¹ha²kxai³ kwa³na³jau³xu¹tai²na² wãn³txai²li² ã³na¹ha²kxai³ wãn³txai³tã² hxi²kan¹txi³ sa²yxo²we¹jah²lxan³jau³xai²na² ã³na¹ha²kxai³ nxe³jah¹lo²su² ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³hi¹nãn¹te²tu³ a²nũ²ai²na² Ju³te²a² nũ³kã³txi³su² te²na² nxe³tã³nxã² Ju³te²a² nũ³kã³txi³sxa³te²la³ tã³nxã² i²li³te²na¹ ã³nũ²kxi²si¹hai¹nha²kxai³ a²nũ²a² tah²li³ we¹tha²kxai³ hâu²no³nhai¹na²hê³la². 16 Nxe³sxã³ Kris²tu³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² hxi²kĩ¹la³kxi²sxã³ ya²lu²kxi²nũ¹nhê³lha²kxai³ an³tã³kxi²nyhu¹kxi³ju³ta² ã³na¹hxa³tã²hê³la². Hxi²kĩ¹la³kxi²sxã³ ya²lu²kxi²nũ¹nhê³lha²kxai³ Ju³te²a² nũ³kã³txi³su² te²na² Ju³te²a² nũ³kã³txi³sxa³te²su² te²na² ã³nũ²kxi²sxã³ nũ³kã³txi³ ka³na³ka³tũ³kã³txi³su² ti³hi¹tai¹na²hê³la². Nxe³ti³hi¹tai¹nha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² Si³yxa³ũ³tã³a¹ a²e¹nãn¹jau³su² e³te³nah¹li¹.
 — Tũ¹kã³txai²na² i³wi¹lhit¹sa²sxã³ ã³ya³li²xi²ti³hi¹tai¹na¹tũ¹xã¹.
 Nxe³ta¹hxai²hê¹la². 17 Jã¹nxe³jut³su² Kris²tu³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² Sũ³na² wãn³txa² hâu²no³tũ¹nhê³jau³su² wi¹jau³su² i³hen³txi³te³lhxã³ wxã³ta¹hxai²hê¹la². Wxã³i²nã³ i³nxai²na² Sũ³nai²li² ul²yxa²ũ³xai³lyah³lxin¹te²nã³ i³nxã²in²txi³ i³hen³txi³nx2ti³ha²kxai³ Ju³te²a² nũ³kã³txi³su² Sũ³nai²li² ul²yxa²ũ³xai³nxã³te²nã³hãn²txi³ i³hen³txai¹nha²kxai³ nxe³nx2ti³na²hê³la². 18 Jã¹nxe³jut³su² Kris²tu³jah¹la² ã³nũ²kxi²sxã³ yxa³ũ³kĩ³tã³la². Nxe³kĩ³sa²kxai³ Ju³te²a² nũ³kã³txain²txi³ Ju³te²a² nũ³kã³txi³sxa³te²ain²txi³ nxe³tũ³kã³txi³kĩ³nã¹xain²txi³ Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³jxah¹la² i³hxi²ka¹ti³hi¹tê³na³la². Nxe³nê³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Txa²wã¹sũ³na² Si³yxa³ũ³tã³a² hxi²kan¹txi³ i³ye³kxi²hĩ³kĩ³tã³la².

19 Nxe³ha²kxai³ nxe³hi¹nãn¹te²tu³ wxa²nũ³kã³txi³ i³nxai²na² Ju³te²a² nũ³kã³txi³sxa³te²su² yah³lxin¹kxan²ti³ ã³li²tũ³kã³txi³su² yah²lxa³nha²kxai³ kwa²ha³la³ka³lxa³lon³yah³lxa³nha²kxai³ yah³li³hĩ³nx2nxa³lxa². Yxãn¹ta¹ ha³lo²a² yxa²ũ³xai³te²nã³su² nxe³kxa² yã¹nxe³sxã³ Sũ³na² sa³wi³ha³lxi³lon³yah³lxi¹lxa², yxo²i²tũ³kã³txi³su² yah³lxi¹nha²kxai³la².
 20 Sxi²ha² kãn²thĩ³na² txon³jut³sũ³ju³tai²la¹wa². Sxi²ha² au³txi³ txah³lxa³kxa² sa²ta²te²na² sa²kxai³lu² i³kaix¹so¹tũ³kã³txi³su² te²na² Sũ³na² wãn³txa² hen³txi³tũ³kã³txi³su² te²na² nxe³te²nã³xai²na² tah³lxa³kxan²tu³ sa²tã³kĩ³te²hũ³nain¹na³la². Te²yã¹nxe³ju³ta² Je³su² Kris²tu³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² txah³lxa³kxa² hxi²kan¹khai¹nxe³ka³thũ³jah¹lai²la¹wa².

21-22 Nxe³ha²kxai³ Kris²tu³jah¹lo²su² te²hi²sen³kxai³lu² a²nũ²a² yxo²i²tũ³kã³txai²na² a²yxo²ha³kxa¹ yxo²i² kãi²non³si¹hai¹nha²kxai³ wi¹la³la³kxi² kãi²non³si¹hai¹nha²kxai³ nxe³sa²tê³ũ¹hain¹na³la². Te²yã¹nxũ³sxã³ wxa²nũ³kã³txi³ i³nxai²na² sa²kxai³lu² Kris²tu³jah¹la² yxo²i²yah³lxi¹nha²kxai³ Sũ³na² Yãu³ka³jxah¹la² ã³nxũ²kwai³wih¹nx2ti³sxã³ yxa²ũ³sa²tê³nũ¹nx2ti³na³la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² nũ³kã³txi³ ka³na³ka³na³tã³lot3si¹nhê³na³la². Nxe³sxã³ Txa²wã¹sũ³na² sxi²ha² ka³na³ka³na³thĩ³nhũ³kĩ³tã³la², Sũ³na² Yãu³ka³tã² ã³nxũ²kwai³yxa³ũ³nê³nha²kxai³la².

3

Pau²lah³la² Ju³te²a² nũ³kã³txi³sxa³te²nã³xa² wa³ka³li³yu³ta³lot3jau³su²

1 Jā¹nxe³jut3su² txai²li² Pau²lah³lo²na¹xai²li² Je³su² Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa² sa²yo²we¹te²sa¹ti²tu³wa². Te²sa¹ha²kxai³ wxāi²nān²ta³ Ju³te²a² nū³kā³txi³sxa³te² i³nxān²tu³ wān³txain²txi³ i³yau¹ū³nx2ti³te³lhxā³ o²la³kxi²ye¹nx2ta¹wa². Nxe² o²la³kxi²na¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu²sxi²ha² kan²thi³na² ū³ti¹kxi²sain¹na²hē³la². 2 Jā¹nxa¹ju³ta² Je³su²jah³lai²na² wān³txa² Sū³na² kāin² thāi³ti³la² a³li¹nx2ti³jau³xa² wān³txai²na² i³yau¹ū³sih¹nx2ta¹jau³su² a²wa³ka³li³yu³ta³lot3sa³na²hē³la². A²nxe³jut3su² ne³kat1jah³lxin¹ta²lu¹wa². 3-6 Nxe³sxā³ kxā³nāu³u¹tai²na² Txa²wā¹sū³nu²kxai³lu² e³kxi²ta¹hxai²hē¹la². E³kxi²te³nah¹lxī¹:

— Ju³te²a² nū³kā³txi³sxa³te²na² i²li³te²na² Je³su² Kris²tu³jah¹la² yxo²i²ain¹kxai²nān²tu³ Ju³te²a² nū³kā³txa² yā¹nxe³sxā³ Sū³na² yen³kxa² wi¹kxa² ū³hū¹ai¹nha²kxai³ Kris²tu³jah¹la² sī³na² a²nū²nāu³khai³xa² a²ha³ti³h³nāu³a² yā¹nxe³te²lon³txai¹nha²kxai³ Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa² sa²yo²we¹nha²sxā³ i³ye³kxi²jau³xai³tā² we¹ta³lu²nain¹nū³nha²kxai³ nxe³nū¹hain¹tu¹wi¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la². Jā¹nxe³sxā³ wān³txa² hāi³jau³xu¹ta²na² hī¹nai²na² so¹lxī³ i³yau¹ū³sa²na²hē³la². A²nxe³jau³xai²na² kxā³na² ū³wha²li¹la³kxi¹nx2ta¹tai¹ti²tu³wa². Nxe³txā³nxai³tā² ā³nī²xi²sxā³ i³sa²wa²lho¹xi²yah³lxin¹kxai²nān²tu³ wān³txa² e³kxi¹nx2ta¹jau³xai²na² ā³ne³wxe³yah³lxin¹tu¹wa². Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa² hāi³jau³xu¹ta²na² wān³txain²txi³ kwēn¹ta² i³yau¹ū³sa²jau³xai²na² wān³txain²txi³ nxe³jau³xai²na² ā³ne³wxe³yah³lxin¹tu¹wa². Jā¹nxe³ju³ta² wān³txai²na² kxā³nhxī¹nu¹ta²nān²tu³ ā²la² ā³no¹sa²tē³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Txa²wā¹yah³la²nāu³xu¹ta²na² a²nū²a²nāu³xu¹ta²na² hāi³txi³ ā³ne³wxe³ain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la². Nxe³yāyān¹ta¹ hī¹nai²na² so¹lxī³ Sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² hi²sen³su² i³kaixiso¹tū³ka³txi³su² wi¹lhin¹te²su² te²nāu³xa² Sū³na² wān³txa² i³hen³txi³tū³ka³txi³su² te²nāu³xa² nxe³ya³sxā³ Sū³na² Yāu³ka³jxah¹lo²kxai³lu² i³yau¹ū³yah³li³ta¹hxai²hē¹la².

7 Te²yā¹nxūn³sxā³ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² kāin² thāi³ti³la² a³li¹sa²sain¹na²hē³la². Nxe³sai¹nha²kxai³ wā³nxīn¹khai¹nx3e³sxā³ wā²nxūh¹lxī³ wi¹lhin¹te²lot3sain¹na²hē³la². Nxe³sain¹te³nah¹lxī¹:

— i³hxi²ka¹txa²ha¹tu¹wi¹. A²nū²a² yxo²ha³kxa¹ u²lxī³ yxau³ain¹te²nāu³xa² Je³su²jah³lai²na² wān³txa² i³yau¹ū³si¹hai¹nhīn¹jau³su² i³hxi²ka¹txa²ha¹tu¹wi¹. Nxe³sain¹na²hē³la². 8 Kāin²te²txā³wa². Yxo²i²tū³ka³txai²na² a²yo²ha³kxa¹ ā³sen³sai¹sain¹na³la². Nxe³sain¹kxan²ti³ Txa²wā¹sū³nai²li² ū³sa²si¹hā³sain¹na²hē³la². Ū³sa²si¹hā³sain¹te³nah¹lxī¹:

— Pau²lah³lāi³. Ju³te²a² nū³kā³txi³sxa³te²nāu³xa² ū³sa²si¹hā³nxa²ha¹tu¹wi¹. Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa² wxa²e¹nāu³ai²na² sa²hau³ko³tūh¹nx2ti³jau³xa² wān³txai²li² hxi²kan¹txi³ a³la³kxi²ta³lu²nhxa³jah³lxan³jau³xai²na² wān³txai²li² ū³hū¹nxa²sxā³ ū³sa²si¹hā³nxa²ha¹tu¹wi¹. Nxe³sain¹kxe³sa²wa². 9 A²nxe³jau³xai²na² yen³kxu¹ta²na² whāi²na² Txa²wā¹sū³na² sa²we¹jah¹la² hi²sen³su² wān³txu¹ta²na² ā³sa²hāi³kxi²xai³ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jau³jau³xai²na² ū³hū¹sa²sxā³ a²nū²a² a²yo²ha³kxa¹ i³yau¹ū³si¹hai¹na¹jau³su² i³la³kxi²si¹hai¹na¹jau³su² i³hxi²kat1sa²sxā³ ū³sa²si¹hā³sa²na²hē³la².

10 Nxe³sa²te³na¹ oh³xan¹te²a² hxi²kan¹ti³ nū³kā³txi³su² te²na² oh³xan¹te²a² nū³kxūn³ta³ nū³kā³txi³su² te²na² ain¹sxā³ Txa²wā¹sū³na² sa²kxai³lu² txa²wā¹e¹na² sa²hau³ko³tū³hain¹ju³ta² ū³hū¹hain¹ju³ta³nū²a² wā²nā³ū¹hain¹tu¹wa². Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²i²sxā³ yxau³xai²tū³ka³txai²na² hxi²ka² wā²nā³ū¹hain¹tu¹wa². 11 Kxā³nāu³u¹ta²na² txa²wā¹ha³lo²a² yū²nxa³hī¹nu¹ta²na² Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³jah¹la²

a²wē³ha³lxi³nāu³nxū³a² wā²nxūh¹hain³nha²ta¹hxai²hē¹la². Txa²wā¹ha³lo²an¹ta²
 nū³kā³txi³nū³a¹ i²li³te²nū³a¹ Je³su² Kris²tu³jah¹la² Txa²wā¹hxi²kan¹ta²
 Si³yxa³jah¹lan²tu³ yxo²i²ain¹ju³ta³nū³a² ten³ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³ju³kxai³lu²
 yxo²i²ain¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² a²wē³ha³lxi³khai³lo³tain¹ta¹hxai²hē¹la².
 Nxe³jau³xa²whāi²na¹ Txa²wā¹sū³na² a²ē¹nān¹jau³su²ta¹hxai²hē¹la². 12 Nxe³sxā³
 Je³su² Kris²tu³jah¹la² ā³nū²nxī²sxā³ yxau³ya³nhē³ju³ta² yxau³ki³sa²kxai³
 yxo²i²ki³sa²kxai³ Txa²wā¹sū³na² yuh³lxi³ki³sxa³kxe³su² ā³yxo²o³tū¹ki³sa²kxai³
 yxo²i²sxā³ ā³ti³ki³sa²kxai³ nxe³ki³tā³la². 13 Jā¹nxe³na¹jut3su²
 khāuh³lxa³txi³sa²ju³ta² hxi²waun³jah³lxi³txa³hē¹la². Nxū²kwai³lxū¹txi³
 yxau²xai³jah¹lxi³hē¹la². Khāuh³lxa³txi³ye²sa²ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Je³su²
 Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa²wi¹kō³nh²yah³lxin¹tu¹wa².

Kris²tu³jah¹la² a³lxi²nē³jau³su²

14 Jā¹nxa¹jut3su² Txa²wā¹sū³nu²kxai³lu² Je³su² Kris²tu³jah¹lai²na²
 A²wi³nu²su² ha²kxai³ nxe³te²yen³nāu³a² ā³ka³ti³wxe³nū¹sxā³ sa²nēn¹kxi²na¹wa².
 15 A²nxe³jah¹lai²na² sa²nēn¹kxi²na¹jah¹lai²na² sa²kxai³lu² oh³xan¹ko³nāu³a¹
 a²yut3sain¹tāu³a¹ a²yxo²ha³kxa¹ yuh³xan¹ko³nāu³a¹ a²yut3sain¹tāu³a¹
 a²yxo²ha³kxa¹ i³yī¹li²ju³ta³lot3txi² ai³ain¹ta¹hxai²hē¹la². 16 Jā¹nxe³na¹jut3su²
 Txa²wā¹sū³na² e³kxi²to³ha¹tāu³a² e³kxi²na¹te³nah¹lxi¹;

— Sū³na² nxe³txi¹. Wxi²kin³ti³to³nīn¹ju³ta² kāin²khaix¹lnhxi¹lxi¹.
 Wā³nxī¹khaix¹lnhxi¹lxi¹. Nxī¹nha²kxai³ yuh³xan¹tū³kā³txa² Ju³te²a²
 nū³kā³txi³sxa³te²nāu³xa² yxo²i²nxain¹te²nāu³xa² nū³kxūn³ti³hi¹txai¹nhē³li¹.
 Wū³yāu³ka³jxah³la² sa²kxai³lu² nxū²kwai³yxau²xai³si¹hain¹to³hī¹nhē³li¹.
 Nxī¹nha²kxai³ ā³nxū²kwai³lxū¹txai¹nhē³li¹. 17 Nxai¹nīn¹kxai²nān²tu³
 Kris²tu³jah¹la² yxo²i²ai¹nha²kxai³ hi³sa³ka³txa² nxē²kxa² yā¹te²hū³nxain¹tu¹wi¹.
 Hi³sa³ka³txa² a²nxe²kxa² au³txi³ ai³kxai²nān²tu³ wa³su³txi³
 it3sa²nāu²ā³te²sxa³yu²hē³li¹. Nxe³kxa² yā¹nxe³sxā³ wxa²wān³txa²
 kan²txi³ yxo²i²nxain¹kxai²nān²tu³ an³ta³kxai¹nīn¹ju³ta³nū³a²
 yū³ai¹nxa³lho³li¹. Te²yā¹nxe³sxā³ sxi²ha² a²si³tah³nāu³a² au³txi³
 txah³lxa³kxa² ūh³wxe³ain¹kxai²nān²tu³ sxi²ha²kxai³lu² wa³su³txi³
 a³hi²sxā³ ā³kho³te²sxa³yu²hē³li¹. Te²yā¹nxe³kxe³hū³nxe² wxa²wān³txa²
 yxo²i²nxain¹kxai²nān²tu³ sa²yxo²ā³nxai¹nxa³lho³li¹. A²nxe³ju³ta²na²
 a³lxi²xai³ti³hit1si¹ja³kxa³nxai¹nī¹nha²kxai³ nxe³ti³hit1sa²tē³ai¹nīn¹tu¹wi¹.
 Nxe³kxai²nān²tu³ Kris²tu³jah¹la² a³lxin²tain¹kxe³su² ā³ne³wxe³ain¹tu¹wi¹.

18 Kris²tu³jah¹la² a³lxi²nē³kxa² Si³yxau³jah¹lai²la¹wi¹. Nxe³ju³ta²li²
 ā³ne³wxe³si¹txai¹nhē³li¹. 19 Kris²tu³jah¹lai²na² a³lxin²tain¹kxe³su²
 hxi²kan¹txi³ wā²nxūh¹ ā³ne³wxe³sīn¹te²txā³wi¹. Hāi¹sxā³ a²a¹nāu³a²
 au³txi³ e³kxi²nha²ti³hi¹txai¹nhē³li¹. Nxai¹nīn¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu²
 ā³nū²kxi²sxā³ yxau²xai³lhi¹hai¹nīn¹tu¹wi¹. Nxe³kxa²yu³su² a²ē¹nāu³ai²na²
 a³la³kxi²sa²sai¹si¹hai¹nīn¹tu¹wi¹. Nxe³na¹jau³su² Txa²wā¹sū³na² nxe³to³ha¹wa².

20 Jā¹nxe³jut3su² Txa²wā¹sū³na² hxi²kan¹khaix¹jah¹lai²la¹wa².
 Ā³sen³sai¹nē³jah¹lai²la¹wa². Txa²wā¹sū³na² i³ye³kxi²ki³kxai²nān²tu³
 wa³to²hi²sxā³ i³we¹tū¹nhē³tu¹wa². Txa²wā¹ē¹nāu³ai²na² au³tāu³ai²na²
 so¹lxi³ e³kxi²nha²sxā³ nxe³ki³kxan²ti³ wa³to²hi²sxā³ ain³kxi²nū¹nhē³tu¹wa².
 A²nxū²kwai³lxū¹sxā³ hxi²kat1sa²tē³nū¹nhē³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu²
 nxe²kāi³ū¹nhē³tu¹wa². 21 Jā¹nxe³jut3su² Je³su² Kris²tu³jah¹la²kxai³lu² kō³nxe³ti³
 kāi³ki³kxa² wah³xa²i³hau³ko³tū¹nhē³jah¹lai²la¹wa². Je³su²jah¹lai²na² wān³txai²li²
 yxo²i²sxā³ yxau²xai³tū³kā³txi³ki³nāu¹xai²na² a²yxo²ha³kxa¹ txa²wā¹ē¹na²

ĩ³hau³ko³tũ¹nhẽ³jah¹lai²la¹wa². Nxe³nẽ³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Je³su²jah³lai²li² ĩ³sa²nẽn¹kxi²a³sah¹lxi³hẽ¹la². ĩ³sa²nẽn¹kxi² ĩ³sa²wa²to¹ja³sah¹lxi³hẽ¹la².

4

Je³su²jah³la² yxo²ĩ²tũ³ka³txai²na² a²nũ²ka³na³ka³na³te²lot³jau³su².

1 Nxa²ha¹te¹ txai²na² sa²kxai³lu² Txa²wā¹hxi²kan¹jah¹lai²na² wān³txa² sa²yxo²wet¹sxā³ yxau³na¹ha²kxai³ ũ³tĩ¹kxi²sain¹tai¹ti²tu³wa². A²nxe³jah¹lo²su² na¹wa². Nxe³na¹ha²kxai³ txa²wān³txa² e³kxi¹nx2ta¹jau³xai²na² wān³txai²li² ain³kxi²sah¹lxi³hẽ¹la². Yxo²thāi³ti³la² e³kxi¹nx2ta¹wa². Txa²wā¹sũ³nu²su² te²hi²sen³kxai³lu² a²ten³jau³khai³xa² wain³txi³ kãi³sxā³ yxau²xai³si¹nx2ti³jau³su² ĩ³kaix¹so¹nx2ti³tah¹ti³ai¹ti²tu³wa². 2 Nxe³ha²kxai³ a²nũ²a² ã³xa² ĩ³kāin²te²lon³si¹sxā³ yxau³ya³nyhu¹i² ĩ³kwa³ya³nyhu¹xa³i² ya³nān³ta³ki²la²sxā³ yxau³ya³nyhu¹i² nxe³jah³lxi³hẽ¹la². A²nũ²a² ã³xa² kō³nxe³ti³ kãi³ũ¹sa²na³na¹ nxe³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ wxāi¹ta² ĩ³kwa²kxi²nhyu¹ah³lxan³kxe³su² hāi¹nxa² a²kit³su² a³lxi²waun¹nyha¹jah³lxi³hẽ¹la². 3 Nxe³sxā³ Txa²wā¹sũ³na² Yāu³ka³jxah¹la² ā³nũ²kxi²sxā³ yxau²xai³la³nha¹ju³ah³lxi³hẽ¹la². Ju¹tai²na² Txa²wā¹sũ³na² Yāu³ka³jxah¹la²kxai³lu² ĩ³hxi²ka¹txa²lxi³ha²kxai³ hāu²non³sxā³ yxau²xai³lah³lxin¹tu¹wa². 4 Te²yā¹nxe³kxe³hũ³nxe² Je³su²jah³la² yxo²ĩ²tũ³ka³txai²na² sa²kxai³lu² a²nũ²nāu³khai³xa² ka³na³ka³na³ĩ³la². Sũ³na² Yāu³ka³jxah¹la² nxũ²kwai³yxau³nẽ³jah¹la² ka³na³ka³na³jah¹lai²la¹wa². Te²yā¹nxe³sxā³ ha³lo²a² yu³ka³na³ka³na³ju³ta² so¹lxi³ wah³nxe³ki³tā³la². Txa²wā¹sũ³na² ĩ³kaix¹so¹nẽ³lha²kxai³ yan¹nāu³a¹ Sũ³nai²li² ā³ti³nẽ³lhxā³ yxau²sa²tẽ³ju³ta³nũ³a² wah³nxe³ki³tu¹wa². 5 Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² ka³na³ka³na³jah¹lai²la¹wa². Yxo²ĩ²ki³jau³xai²na² yau³ka³na³ka³nat³sxā³ yxo²ĩ²ki³tā³la². ĩ³yau³xa² ũ³hũ¹kxi²sa²sai¹nx2ti³ta¹hxi²hẽ¹la², Je³su²jah³la² ka³na³ka³na³jah¹la² a²sa³wi³ha³lxi³su² ti³hi¹tẽ³lha²kxai³la². Nxe³jah¹la² so¹lxi³ yxo²ĩ²ki³tā³la². 6 Txa²wā¹sũ³na² Si³yxau³tāu³a² Txa²wā¹wĩ³na² Si³yxau³jah¹la² ka³na³ka³na³jah¹lai²la¹wa². A²nũ²a²nāu³xa² a²yxo²ha³kxa¹ nẽ³te²ki³nāu¹xai²na² ā³si³tẽ³ki³ĩnẽ³jah¹lo²su² ka³na³ka³na³jah¹lo²su² na³la². Nxũ²kwai³yxau²sa²tẽ³kxi²nẽ³jah¹lai²la¹wa².

7 Txa²wā¹sũ³na² kāin² thāi³ti³la² a³lxi²sa²tẽ³nẽ³na³la². Nxe²nẽ³lha²kxai³ Kris²tu³jah¹la² hi²sen³su² hxi²kan¹khai³kxe³su² ĩ³la³kxi²sa²tẽ³nẽ³te²ju²hẽ³la². Ha³na³ka³lxi³nxe² ai³sxā³ ten³si¹nhẽ³kxe³su² ĩ³la³kxi²sa²tẽ³nẽ³te²ju²hẽ³la². 8 Nxe³jut³su² Txa²wā¹sũ³na² wha²li¹txā³nxu¹tai²na² wān³txu¹tai²na² e³kxi²nẽ³ta¹hxi²hẽ¹la². Je³su²jah³la² ĩ³yau¹ũ¹nhẽ³jau³su² e³kxi²nẽ³ta¹hxi²hẽ¹la². Nxe³te³nah¹lxi¹:

— A²ko¹na³nāu³xa² yxo²ha³kxa¹ a²nũ³cxũn³ju³ta² sa²so¹kxa²hxa³kain¹sxā³ sa²yu³lho¹tain¹ta¹hxi²hẽ¹li¹. Ain¹ka³tu³ Jah¹lai²na² so¹lxi³ nũ³cxũn³txi³ ā³sen³sai¹yain¹ta¹hxi²hẽ¹li¹. Nxe³te²nāu³xa² sa²so¹ā³ain¹sxā³ ka³la³xi²ta¹hxi²hẽ¹li¹. Nxe³tāu³a² a²nũ²a²nāu³xa² ĩ³hxi²ka¹tain¹ju³ta² ĩ³la³kxi²ti³hi¹tain¹ta¹hxi²hẽ¹li¹. Nxe³ta¹hxi²hẽ¹la².

9 Jā¹nxe³jau³xu¹tai²na¹:

— Ka³la³xi²ta¹hxi²hẽ¹li¹. Jau³jau¹xu¹tai²na²sa¹, a²si³yxau³tāu³a²sa¹. A²kxā³nxa² a³ka³nxi²sā²nxa³ke³la³te²kxai³ hxi²kan¹ti³ ka³la³xi²hĩ³nx2nxa³wa². Nxe³sxā³ yuh³xan¹ko³nāu³a² yuh³nāu³a² a³ka³nxi²sān²ta¹hxi²hẽ¹la². 10 Te²yā¹nxũn³sxā³ nxe³jah¹lain²txi³ a³ka³nxi²jah¹lain²txi³ ka³la³xi²jah¹lain²txi³

ta¹hxi²ai²hē¹la². Ka³la³xi²ka³tu³ oh³xan¹ko³nāu³a² oh³xan¹ko³xu¹ta²na²
ka³la³xi²ta¹hxi²ai²hē¹la². Ka³la³xi²tāu³a² A²yāu³ka³jxah¹lo²khai³xa²
yxau²sxā³ sa²si¹hā³ka³tu³ nxe³hī¹nān¹te²tu³ yuh³xan¹ko³nāu³a²
whāi²na¹ a²yāu³ka³jxah¹lan²tu³ yxau²xai³la³kxi²nē³na³la².
11 Jā¹nxe³jut3su² ī³la³ka³ti³lō³tē³kxe³su² nxe³te³nah¹lxi¹.
Txa²wā¹nū³ka³txai²na² a²wān³kxi³nū³ka³txi³kī³nāu¹xai²na² ī³kaix¹so¹tū³ka³txa²
ī³la³ka³ti³lō³tē³lha²kxai³ a²wān³kxi³nū³ka³txi³kī³nāu¹xai²na² Sū³na²
wān³txa² ī³ye³ūh¹nyhu¹kī³jau³nū³ai²na² ī³la³ka³ti³lō³tē³lha²kxai³
a²wān³kxi³nū³ka³txi³kī³nāu¹xai²na² ha³lo²a² u²lxan¹ko³xai²na² ai³sxā³
wa³nūn³tū³ka³txa² ī³hen³txi³si¹jau³nū³su² ī³la³ka³ti³lō³tē³lha²kxai³
a²wān³kxi³nū³ka³txi³kī³nāu¹xai²na² sa²kxai³lu² Je³su²jah³lai²na² wān³txa²
yxo²tū³ka³txa² ī³hau³ko³ti² ī³ye³kxi²sa²tē³i² nxe³si¹jau³nū³su²
ī³la³ka³ti³lō³tē³lha²kxai³ nxe³xai³nē³te²ju²hē³la². 12 Nxe³ha³kxai³ Je³su²jah³la²
yxo²tē²te²nāu³xa² a²yxo²ha³kxa¹ wain³txi³ yxo²tē²kāi²not3si¹hain¹jau³nū³su²
ī³hxi²kat1txa²lxi³tu¹wa². Nxe³kxi³nū³su² Kris²tu³jah¹la² a²nū²hū³sxā³
yxo²tū³ka³txan²tu³ nxū²kwai³lxū¹nū¹hain¹tu¹wa². 13 Nxe³kī³kxai²nān²tu³
yxo²tē²yah³lxin¹jau³xain²txi³ yxo²tē²a¹jau³xain²txi³ nxe³tu¹wa². Je³su²jah³lo²su²
Txa²wā¹sū³na² A²kī³lha³lhxu² jau³jau¹xai²na² wi¹la³la³kxi²kī³tu¹wa².
Nxe³kxa²yu³su² hxi²kan¹txi³lon³kī³tu¹wa². Nxe³te²kxa³kxa¹ Kris²tu³jah¹la²
yā¹nxe² kāi²non³kī³tu¹wa². 14 Nxe³hī¹nān¹te²tu³ wē³ha³lxa²
yā¹nxe³kī³sxa³lho³la². Te²yā¹nxe² na³vi²o²tē³na² yā¹nxe³kī³sxa³lho³la².
A²nxe³tē³na² it3ta² ūn³kxa² sa²ik3kxai²nān²tū³ na³vi²o²tē³na² kwa²sa²xai³li²
kwa²sa²wa²lho¹xi² jā¹nxe² nxe³xai³te²ju²hē³la². Te²yā¹nxe³jut3sū³nxe²
kāi³kī³sxa³lho³la². Wān³txa² tah²yau³xai²na² ain³kxi²kī³kxai²nān²tu³
ka²yāu¹ka²yāu¹jau³su² kxai²nān²tu³ ain³kxi²kī³sxa³lho³la². Wān³txa²
ī³kī³ha¹kxi²nē³te³lhxā³ e³kxi²nē³lain¹kxan²ti³ hai³txi³ ain³kxi²kī³sxa³lho³la².
15 Nxe³yān¹ta¹ a³lxi²waun¹nyhu¹sxā³ wān³txa² ya²la³lyau³xa³ so¹lxi³
e³kxi²tā³la². Kris²tu³jah¹la² txa²wā¹ne³ka³nāu³ai²na² ne³kīh¹nha²kī³kxa²
yā¹nxe³kī³tā³la². Nxe³jah¹la² yā¹nxe² kāi²non³sxā³ ā³nū²kxi²sxā³
yxau³kī³tu¹wa². 16 Jā¹nxe³kxe³hū³nxe² txa²wā¹nū²a² yā¹nxe³hū³nx2na³la².
Txa²wā¹ka³ti³tā³nāu³xai²na² yxo²ha³kxa¹ txa²wā¹ne³ka³nāu³ai²na²
sa²yxo²wet1sxā³ wi¹lain³ki²sa²sain¹ta³kxi²nha²kī³kxai²nān²tu³ txa²wā¹nū²ai²na²
wi¹lain³ta³kxi²nha² wi¹wen²ta³ki² nxe³nē³lhū³nx2na³la². Te²yā¹nxe³kxe³hū³nxe²
Kris²tu³jah¹la² a²nū²nāu³su² kī³tā³la². Kris²tu³jah¹la² txa²wā¹ne³kai²la¹wa².
Nxe³sxā³ sa²yxo²we¹kī³kxai²nān²tu³ wi¹lha³ko³nha²si¹nhē³kxai²nān²tu³
a³lxi²waun¹nyhu¹i² nxū²kwai³lxū¹waun¹nyhu¹i² wi¹we¹kāi²no³nyhu¹i²
nxe³hū³kī³tā³la².

Kris²tu³jah¹la² hxi²ka² tah²lxi³yxau²xai³kī³jau³su²

17 Kxā³nxai³tā² Ju³te²a² nū³ka³txi³sxa³te²nāu³xa² yā¹nxe² kāi³sxā³
yxau²hoh³yah³lxi³ta¹hī¹nhē¹la². Yxān¹ta¹ te²yā¹nxe² kāi³xi²yah³lxi³txa³hē¹la².
Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² wān³txain²txi³ txa²wān³txain²txi³
nxe³ya³nx2ta¹wa². A²nxe³tū³ka³txai²na² a²ē¹nān¹jau³xai²na² ko³nxe³ti³
ā³nhain¹te²ju²hē³la². 18 Au³txi³ wā²nxū¹hāi³nhain¹jau³xai²na²
ka³nxah³jut3sū³ju³ta² so¹lxi³ āi³nhain¹te²ju²hē³la². Txa²wā¹sū³na² wān³txa²
sa²yxo²ā³ai¹ni² wi¹la³la³kxai¹nxai³i² nxai¹nha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su²
wi¹lhin¹sxā³ yxau³nū¹hain¹ju³ta² u²sa²tā³ain¹na²hē³la². 19 Nxe³te³na¹ ko³nxe³ti³
kāi³ain¹kxe³su² ha²yā³kxa² ī³āu²lxai¹nxai³wa². Kwa² yxo²kau³ka³nxe³txi³

e³kxi²ju³ta² so¹lxi³ kâi³sa²tê³ain¹te²ju²hê³la². KQ³nxe³ju³ta² so¹lxi³ yxo²kwai³nain¹te²ju²hê³la².

20 Nxe³nxa²ha¹te¹ wxâi²nân²ta³ Kris²tu³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² te²yâ¹nxe² kâi³te²sxa³yu²hê³la². Te²yâ¹nxe² î³tih³nxe³nx2ti³xa³tai¹ti²tu³wa².
 21 Wân³txa² wi¹jau³xa² î³tih³nxe³nx2ta¹tai¹ti²tu³wa². Nxe³sxâ³ Kris²tu³jah¹la² a²sa³wi³ha³lxi³su² yah³lxi¹nha²kxai³ Je³su²jah³lai²na² txa²wâ¹ha³lo²a² yxau³hi¹nai³tâ¹jau³la³ wân³txi³khai³xai²na² ya²la³lyau³xan²tu³ ain³so¹yah³lxin¹tai¹ti²tu³wa². 22 Jâ¹nxe³sxâ³ kxâ³nxân¹te² î³nxai³tâ² kQ³nxe³ti³ kâi³yah³lxin¹te² î³nxai³tâ² â³nâ¹yah³lxin¹te²sin¹jai¹ti²tu³wa². Yah³lxi¹nha²kxai³ ha³ya³kxa²sin¹sxâ³ kâi³yah³lxi³txa³hê¹la². Î³ki³ha¹kxi²nx2ti³sxâ³ kQ³nxe³ti³ kâi²non³nxa²lxi³ha³ta²wa². 23 Yah³lxin¹kxai²nân²tu³ Txa²wâ¹sû³na² Si³yxau³tâ³u³a¹ wxa²ê¹nâ³ai²na² tah²lxi³ we¹txa²lxi³te²ju²hê³la². Jâ¹nxe³sa²tê³nxa²lxi³tu¹wa². 24 Nxe³nx2ti³ju³ta² Txa²wâ¹sû³na² a²ê¹nân¹jau³su² te³nah¹lxi¹:

— Txa²wê³ha³lxa² tah²lxi³ wet1sa²tê³ai¹na¹xâ¹. Na¹ka³tu³ Txai²yâ¹nxe³ sa²tê³ain¹tû¹xâ¹. Wain³ju³ta² kâi³sa²tê³ain¹tû¹xâ¹. Wi¹lhin¹sxâ³ î²sain¹tû¹xâ¹. Nxe³nx2ti³jau³su² Txa²wâ¹sû³na² sa²wet1sa²tê³nxa²lxi³na³la².

25 Jâ¹nxe³sxâ³ Kris²tu³jah¹la² a²nû²nâ³a² a²nû²ka³na³ka³na³kxa² yâ¹nxe³ki³tâ³la². Nxe³ha²kxai³ î³ki³ha¹kxi²jau³xa² â³na¹hxa³jah¹lxi³hê¹la². Wân³txa² ya²la³lyau³xa² so¹lxi³ e³kxi²nyha¹jah³lxi³hê¹la². 26 A²nû²a² â³xa² î³an³ta³kxi²yah³lxin¹kxai²nân²tu³ kQ³nxe³ti³ kâi³yah³lxi³txa³hê¹la². Ka³nxa³hi²nxa³ta³lxa¹ â³nhâ²no³jah¹lxi³hê¹la². 27 A²ta³a² kân²te²a² a²nxû²kwai³wih¹nx2ti³ha³ta²wa². 28 A²nû²a² yen³kxa² kâi³kxi²nyhu¹te² î³nxai²na² sa²kxai³lu² ha²ya³kxa² kâi³kxi²nyhu¹ah³lxi³txa³hê¹la². Hâi¹sxâ³ wxa²hxi²ki³khai³xai²na² wxa²no²la³kxi²sxâ³ yen³kxa² wi¹kxa² so¹lxi³ kâi³jah³lxi³hê¹la². Yah³lxin¹kxai²nân²tu³ a²nû²a² â³xa² yen³kxi³txa²te²na² â³ne³kxauh²kxi²yah³lxin¹kxai²nân²tu³ hxi²kan¹txi³ hxi²nû¹nû³hain¹yah³lxi³hî³nxa¹lxa². 29 Wân³txa² kQ³nxe³jau³xa² wxa²yo²ai²na² î³ye³sxâ³ sa²yo²sai¹yah¹lxi³txa³hê¹la². Wân³txa² wi¹jau³xa² so¹lxi³ â³nhxi²nû¹nû³yha¹lxin¹jau³xa² so¹lxi³ e³kxi²nha¹ju³ah³lxi³hê¹la². Nxe³yah³lxin¹kxai²nân²tu³ wxa²yo²wân³txa² î³wi¹lhi¹nû¹nyhu¹ah³lxin¹tu¹wa². 30 A²wi¹lhi¹nai²li² Kris²tu³jah¹lai²na² wân³txa² yxo²î²yah³lxi³nhî¹na² Txa²wâ¹sû³na² hî²sen³kxai³lu² A²yâ¹ka³jxah¹la² wi¹lhin¹khai¹jah¹la² î³sa²si¹hâ³î²nhê³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa², txa²wâ¹ê¹nâ³a² yxau³kxi²nê³te³lha³ka². Nxe³nê³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Txa²wâ¹sû³na² wxa²wa²su¹ta³lun²nû¹nhê³ju³ta³nû³a² a³la³kxi²ton³nê³na³la². A³la³kxa²ti³lon³nê³lha²kxai³ Sû³na² Yâ¹u³ka³jxah¹lo²nu¹ta²kxai³ î³ân²ta³kxah¹lxi³txa³hê¹la². 31 KQ³nxe³ti³ kâi³yah³lxi³txa³lxa². Yah³lxin¹kxai²nân²tu³ wâ²nxû¹h¹ kwa²to³toh³lxi³ î³xan³ta³kxi² î³wâ³lon³kxi² a²nû²a² â³xa² î³xan³ta³kxi² î³kaix¹sxâ³ î³yo²xû³ni² a²nû²a² â³xa² kQ³nxe³ti³ kâi³û²te³lhxâ³ î³ye³kxi²nyhu¹i² a²nû²a² â³xa² kQ³nxe³ti³ î³yî¹li²hi² nxe³yah³lxi³txa³lxa². 32 Â³na¹yah³lxin¹kxai²nân²tu³ wi¹lhin¹ye²nyhu¹i², î³ân²ta³kxi²nyhu¹sxâ³ a³lxi²nyhu¹i², nxe³jah³lxi³hê¹la². Yah³lxin¹kxai²nân²tu³ Txa²wâ¹sû³nai²na² Kris²tu³jah¹la² hxi²kai²na² te²hi²sen³su² kQ³nxe³ti³ kâi³yah³lxin¹ju³ta² wxa²wa²su¹txa²lxi³kxa² yâ¹nxe³sxâ³ a²nû²a² â³xai²na² wxa²wa²su¹jah³lxi³hê¹la².

5

Txa²wā¹sũ³na² a²wē³ha³lxi³lo³tē³jau³su²

1 Jā¹nxe³jut3su² Txa²wā¹sũ³na² wē³ha³lxi³su² yah³lxi¹lxa².
Yah³lxi¹nha²kxai³ Sũ³na² kâi³kxa² yā¹nxe² kâi³jah³lxi³hē¹la².

2 A³lxi²waun¹nyhu¹ah³lxin¹jau³su² yxau²xai³jah¹lxi³hē¹la². Kxā³nxai³tā²
Kris²tu³jah¹la² a³lxi¹nx2ti³ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa². A³lxi¹nx2ti³ha²kxai³
wā²nxũh¹lxi³sxā³ ya³lu²kxi²nũh¹nx2ti³ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³sxā³
Txa²wā¹sũ³na² wi¹lhin¹sxā³ i²si¹nx2ti³ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa².

3 Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²i²sxā³ yxau²xai³yah³lxi¹nha²kxai³
wi¹lhin¹ti³hi¹txa²lxi³te²jai¹ti²tu³wa². Nxe³nx2ti³ha²kxai³ a²nũ²a² ā³xa²
kuh³lxa³thin¹sxā³ o²la³kxin¹ju³ta² ā³na¹hxa³ti² kuh³lxa³thin¹sxā³
wā²nxũh¹ain³nyhah¹lxin¹ju³ta² ā³na¹hxa³ti² a²nũ²a² ā³xa² yen³kxa² ha²ya³kxa²
yxo²kwain³kxi²nha² nxe³jah³lxi³hē¹la². 4 Te²yā¹nxe³sxā³ wān³txa² wxa²yxo²a²
e³yah³lxin¹jau³xa² wi¹jau³xa² so¹lxi³ e³jah¹lxi³hē¹la². Kuh³lxa³thin¹jau³xa²
e³yah²lxa³nha²kxai³ kwa²toh³lxi³jau³xa² ko³nxe³thin¹jau³xa² e³yah²lxa³nha²kxai³
ko³nxe³thin¹sxā³ ha²ya³ka³lxi³sa²jau³xa² e³yah²lxa³nha²kxai³ nxe³jah³lxi³hē¹la².
Hāi¹nxe³sxā³ Sũ³na² wi¹lxo³kxi²jau³xa² so¹lxi³ e³jah¹lxi³hē¹la². 5 Jā¹nxe³jut3su²
ko³nxe³thin¹ko³xai²nān¹tũ³ka³txa² yā¹nxe² kâi³yah³lxin¹kxai²nān²tu³
hxi²kan¹txi³ Txa²wā¹sũ³na² Si³yxau³tāu³a¹ Kris²tu³jah¹la² nxe³sxā³ te²na²
ha³lo²la³ ā³wih¹sxā³ yxau²xai³lyah³lxi³h³nx2nxa³lxa². Nxe³sxā³ a²nũ²ai²na²
kuh³lxa³thin¹sxā³ a²nũ²a² ā³xa² o²la³kxi²nyhu¹kxi³te²na² ā³wih¹xa³ha²kxai³
kuh³lxa³thin¹sxā³ wā²nxũh¹hain³nha²ju³ta² kâi³kxai²nān²tu³ nxe³te²na²
ā³wih¹xa³ha²kxai³ a²nũ²a² ā³xa² yen³kxa² yxo²kwain³kxi²nyhu¹kxi³te²na²
ā³wih¹xa³ha²kxai³ nxe³h³nx2na³la². A²nxe³te²na².

— A²nũ²a² ā³xa² yen³kxa² yxo²kwain³na¹nha¹. Nxe³kxai²nān²tu³ a²nxe³te²na²
yen³kxai²na² a²sũ³nu³lot3sxā³ sa²yxo²we¹jut3sũ³nxe² yxau²xai³h³nx2na³la².

6 A²nxe³te² he³la³kxai²na² Sũ³na² i³xan³ta³kxain¹ju³ta³nũ³a²
yũ²na³la². Sũ³na² wān³txa² sa²yxo²we¹txa³kxai²nān²tu³ nxe³te²nāu³xa²
i³xan³ta³kxain¹ju³ta³lon³tu¹wa². Nxe³kxe³su² wān³txa² kwa²toh³lxi³jau³su²
ain³kxah¹lxin¹kxai²nān²tu³ i³ki³ha¹kxi¹nx2ti³kxa²yan³txi³su² nxe³ye¹nx2ta¹wa².

7 Nxe³ha²kxai³ te³xai²yā¹nxe² kâi³ũh¹ah³lxi³txa³hē¹la². 8 Kxā³nhxi¹nai³tā²
ka³nxah³ti³hũ³nxe² yxau²xai³lyah³lxi³te²sin¹yu²hē³la². Yxān¹ta¹

hī¹nai²na¹ Kris²tu³jah¹la² yxo²i²yah³lxi¹nha²kxai³ ha²te¹te²a² wē³ha³lxa² yā¹nxe²
yxau²xai³lyah³lxi³lxa². Yxah³lxi¹nha²kxai³ ha²te¹te²a² a²wē³ha³lxa² yā¹nxe²
yxau²xai³jah³lxi³hē¹la². 9 Jā¹nxe³jut3su² Txa²wā¹sũ³na² Yāu³ka³jxah¹la²

nxũ²kwai³yxau³kxai²nān²tu³ wi¹lhin¹ju³ta² kâi³ha²kxai³ wain³ju³ta² so¹lxi³
ten³yah³lxi¹nha²kxai³ a²ya³la³tu³ jau³xa² so¹lxi³ ten³yah³lxi¹nha²kxai³
yah³lxi³te²sin¹yu²hē³la². Nxe³yah³lxin¹kxe³su² ha²te¹te²a² wē³ha³lxa²

yā¹nxe² yxau²xai³lyah³lxi³h³nxa¹lxa². 10 Jā¹nxe³ha²kxai³ Txa²wā¹sũ³na²
a²ten³ju³ta² i³wi¹lxo³ki²ki³ju³ta³nũ³a² so¹lxi³ kâi³ũh¹jah³lxi³hē¹la². 11 Ka³nxah³ta²
kâi³ki³jut3sũ³nxe² kâi³yah³lxi³txa³hē¹la². Ko³nxe³ti³ kâi³ki³ju³tai²la¹wa².

Yxān¹ta¹ wi¹lain³nha¹jah³lxi³sā²nhē³la². Ko³nxe³kxai²nān²tu³
i³yau¹ũ³waun¹nha¹jah³lxi³hē¹la². 12 A²nxe³te²na² hāi³a² kâi³ain¹ju³ta²

ko³nxe³khai¹nha²kxai³ i³hen³txi¹nx2ta¹kxe³su² āu²li²to³nha²h³na¹wa².
13 Jā¹nxe³jut3su² ha³lo²a² sa²ha²te¹kxai²nān²tu³ yen³kxa² a²yxo²ha³kxa¹
e³la³nah¹lxi³te²ju²hē³la². E³la³nah¹lxi³kxai²nān²tu³ a²ē¹nāu³ai²na² wi¹ta³nxa²

ko³nxe³ta³nxa² a³ya³ti³h³nx2na³la². 14 Te²yā¹nxe³jau³su² Txa²wā¹sū³na²
ū³wha²li¹txā³nxu¹tai²na² nxe³te³nah¹lxi¹.
— Au³xi²te²hū³te² i³nxai²na² txu¹lxi¹jah³lxi³hē¹li¹. Ya³lu²te²hū³te² i³nxai²na²
ka³ten³su² i³sa²yxau³xi¹jah³lxi³hē¹li¹. Kris²tu³jah¹lo²su² te²hi²sen³su²
wxa²e¹nāu³ai²na² i³ha²te¹ti³hi¹txa²ti³tu¹wi¹.

Nxe³ta¹hxai²hē¹la².
15 Jā¹nxe³ha²kxai³ ha³lo²ai²na² yxau²xai³sa²tē³yah³lxin¹kxa²
i²khai¹nxe³jah³lxi³hē¹la². A³la³kxi²nxa³te²yā¹nxe³yah³lxi³txa³hē¹la².
Wi¹le³kxi²nha²te²a²yāx¹jah³lxi³hē¹la². 16 Ha³lo²a² wa³su³txi³
ha³nāu³hi²nē³na³la². Nxe³nē³lha²kxai³ wain³txi³ yxau²xai³jah¹lxi³hē¹la².
Wain³txi³ yxau²xai³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ a²nū²a² yxo²i²xa³te²nāu³xa²
Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa² i³yau¹ū³yah¹lxi³h³nxai¹la². Ha³lo²a²
ko³ton³na³la². Nxe³ha²kxai³ wi¹yxau²xai³jah¹lxi³hē¹la². 17 Kwa²toh³lxa³ti³su²
yah³lxi³txa³hē¹la². Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lai²na² ten³sih¹nxa²ti³jau³su²
a³la³kxi¹jah³lxi³hē¹la².

18 Vīn²yau³xa² ūn³jau³xa² i³na²sxā³ wen¹yah³lxi³txa³hē¹la².
i³na²sxā³ wen¹yah³lxin¹kxai²nān²tu³ hin¹yah³lxin¹kxe³su² ko³nxe³ti³
kai²nōn³yah³lxi¹nha³ta²wa². Hāi¹sxā³ Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jah¹la²
wxa²e¹nāu³ai²na² aīn³sa²tē³kxi²nha¹jah³lxi³hē¹la². 19 Jā¹nxe³te³na¹ wān³txa²
wi¹jau³xa² Ta³vi²yah³lu¹tai²na² wān³txa² i³hai³ni² i²no³jau³xa² hain³sxā³
Txa²wā¹sū³na² i³sa²nēn¹kxi² wān³txa² wi¹lxon³kxi¹nx2ti³jau³xa² i³hai³ni²
nxe³waun¹nyha¹jah³lxi³hē¹la². Nxe³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ wxa²e¹nāu³ai²na²
ka³lih¹nxa²lxi³hā²kxai³ Txa²wā¹sū³na² i³wi¹lxo³kxi²nū¹ah³lxin¹tu¹wa².
20 Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ Txa²wā¹wī³na² Si³yxau³jah¹la²
i³sa²nēn¹kxi¹jah³lxi³hē¹la². Ha³lo²a² i²li³hxa³ju³ta² i³ha¹jah³lxin¹kxai²nān²tu³
Txa²wā¹sū³na² sa²nēn¹kxi¹jah³lxi³hē¹la². Je³su² Kris²tu³jah¹la²
Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²su² ha²kxai³ nxe³jah¹la² i³lxa²
i³yī¹li¹jah³lxi³sxā³ sa²nēn¹kxi¹jah³lxi³hē¹la².

A²wē³sāi¹yah³la² a²sxe³xa³ka³lxa² wain³txi³yxau²xai³lain¹jau³su²

21 Kris²tu³jah¹la² i³kāin²te²lon³si¹sxā³ yxau³sxā³ sa²nēn¹kxi²kī³tā³la².
Nxe³kī³sa²kxai³i³kāin²te²lon³si¹sxā³ yxau³yah³lxi³sxā³ sa²yxo²we¹ta³waun¹nha¹jah³lxi³hē¹

22 A²sxe³xa³ka³lxu³nāu³ i³nxai²na² te²yā¹nxe³sxā³:

— Kris²tu³jah¹la² a²sa³wit3su² na¹xa¹. Sa²yxo²we¹te²sa¹xa¹.
Yah³lxin¹kxai²nān²tu³ wxa²wē³sāi¹ah³lai²na² sa²yxo²we¹ta³xai³tain¹yah¹lxi³hē¹na².
Nxe³na¹jau³su² nxe³ya³nx2ta¹xa². 23 Jā¹nxe³jut3su² a²wē³sāi¹yah³lai²na²
sa²kxai³lu² a²sxe³xa³ka³lxu³khai³xa² ne³ti³hi¹kxah³lai²la¹wa². Te²yā¹nxe³sxā³
Kris²tu³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² yxo²i²tū³ka³txi³kī³nāu¹xai²na²
ne³ti³hi¹tē³jah³lo²su² na³la². Nxe³sxā³ Kris²tu³jah¹lai²na²
a²nū²a²nāu³lo³kī³tā³la². Jā¹nxe³sxā³ Jah¹la²kxai³lu² ya³lu²kxi²nē³lha²kxai³
txa²wā¹e¹nāu³ai²na² sa²hau³ko³tē³jah¹lai²la¹wa². 24 Te²yā¹nxe³jut3su²
yxo²i²tū³ka³txi³kī³na¹xai²na² sa²kxai³lu² Kris²tu³jah¹la² i³kāin²te²lon³sxā³
yxau²xai³kī³tā³la². Nxe³kxi³kxa² yā¹nxe³sxā³ a²sxe³xa³ka³lxu³nāu³xai²na²
sa²kxai³lu² nxe³kxa² yā¹nxe² a²wē³sāi¹ah³lo²khai³xa² i³kāin²te²lon³sxā³
yxau²xai³lain¹txai²la².

25 Nxa²ha¹te¹ a²wē³sāi¹yah³lo²nāu³ i³nxai²na² wxa²sxe³xa³ka³lxu³khai³xa²
a³lxi¹jah³lxi³hē¹la². Kris²tu³jah¹la² hi²sen³su² yxo²i²tū³ka³txa²
a³lxi²nē³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². A³lxi²nē³ju³tan¹te²kxa³yā³lhu²

wā²nxūh¹lxi³ ya³lu²kxi²nē³ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa². 26 Ya³lu²kxi²nē³lha²kxai³ i³wi¹lhin¹ti³hi¹tē³ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³te³na¹ i³yau³xa² tē³sxā³ wxa²ho³kxi²sxā³ wxa²han³kxi²ti³nē³kxa² yā¹nxe³sxā³ Sū³na² wān³txi³su² te²kxai³lu² tah²lxi³ sa²we¹tē³ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa². Sū³na² wān³txa² sa²yo²wet¹lxi³kjau³sa³. Nxe³nē³te²ju²hē³la². 27 Nxe³ka³tu³ kxā³nāu³a¹ yxo²i²tū³ka³txi³ki³na¹xai²na² wxi²kin³ti³ton³khai¹nxe³sxā³ Kris²tu³jah¹lo²nu¹txa² hxi²ka³txi³lu² wā²nxūh¹ tah²lxi³ sa²we¹tē³ka³tu³ta¹:

— Wi¹lhin¹khai¹yah³lxi¹lxi¹. Je³su²jah³lai²na² wān³txi³su² nxe²e³kxi²nē³jau³su² nxe³nū¹nhē³tu¹wa², Je³su²jah¹la²kxai³ a²ha³lo²a² ā³tū³ki³hi¹na²sa³. A²nxe³te²ki³na¹xai²na² hai³txi³ ko³nxe³ti³ kāi³ki³ju³ta² yū³nē³lxa³ha²kxai³ kāin² khon³ti³nē³ju³ta² yū³nē³lxa³ha²kxai³ i³kuh³lxa³ti³nē³ju³ta² yū³nē³lxa³ha²kxai³ nxe²nē³lxa³ho³la². Nxe³yān¹ta¹ wi¹lhin¹khai¹nxe² a²nū²a² ā³xa² hxi²kan¹ti³ ko³nxe³te²lo³tē³lxa³ha²kxai³ nxe² sa²tē³nē³tu¹wa². 28 Te²yā¹nxe³kxe³hū³nxe² a²wē³sāi¹yah³lai²na² sa²kxai³lu² a²nū²a²nāu³khai³xa² a³lxi²nha²kxa² yā¹nxe³sxā³ a²sxe³xa³ka³lxi²na² a³lxi²nū¹txai¹nhē³la². Nxe³sxā³ a²wē³sāi¹yah³lai²na² i²li³te²na² a²sxe³xa³ka³lxi³khai³xai²na² a³lxi²kxai²nān²tu³ a²nū²a²nāu³khai³xa² a³lxi²nū³nhj³nx2na³la². 29 Jā¹nxe³sxā³ a²nū²a² a²sīn³khai³xa² yxo²kwīn¹kxi²te²na² yū³te²sxa³yu²hē³la². Hāi¹nxe³sxā³ wi¹yai¹ya¹ha²kxai³ wi¹lhou³ko³tha²kxai³ nxe³te²ju²hē³la². Te²yā¹nxe³kxe³hū³nxe² Kris²tu³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² yxo²i²tū³ka³txa² wi¹lhou³ko³tū¹te²ju²hē³la². 30 Kris²tu³jah¹la² a²nū²nāu³sa²kxa² yā¹nxe³ki³tā³la². 31 Txa²wā¹sū³na² ū³wha²li¹txā³nxu¹tai²na² e³te³nah¹lxi¹:

— In³txai²na² txu¹ha² so¹nyhu¹te³lhxā³ nxe³kxai²nān²tu³ a²wī³na² ā³na¹i² a²hā³ka³nai²na² ā³na¹i² nxe³ka³tu³ a²sxe³xa³ka³lxi²na² so¹nū²la² ā³nū²kxi²sxā³ yxau³ya³tu¹wi¹. Ā³nū²kxi²sxā³ yxau³ya³kxai²nān²tu³ a²nū²ka³na³ka³na³te²hū³nxe² yxau³ya³te²ju²hē³li¹. Nxe³ta¹hxi²hē³la². 32 A²nxe³jau³ju¹xu¹tai²na² i³hāi³kxi²nē³jau³xai²la¹wa². Hxi²kan¹txi³ ā³ne³wxe³ta³ju¹nē³jau³sxa³wa². Te²yā¹nxe³jut3su² Kris²tu³jah¹la² yxo²i²sxā³ yxau²xai³lain¹tū³ka³txa² kāi³ū¹hain¹ju³ta² wān³txa² hāi³jau³xai²la¹wa². Hxi²kan¹txi³ a³la³kxi²ki³jau³sxa³wa². Nxe³jau¹xa² e³kxi¹nx2ta¹wa². 33 Jā¹nxa¹jau³su² a²wē³sāi¹nāu³ i³nxai²na² wxa²nū²khai³xai²na² a³lxi²nyha¹lxin¹kxa² yā¹nxe³sxā³ wxa²sxe³xa³ka³lxu³khai³xai²na² a³lxi¹jah³lxi³hē³la². Te²yā¹nxūn³sxā³ a²sxe³xa³ka³lxu³nāu³ i³nxai²na² wxa²wē³sāi¹ah³lo²khai³xa² sa²nēn¹kxi¹jah³lxi³hē³na².

6

A²wē³ha³lxa² a²wī³na² a²hā³ka³na² wain³txi³ yxau²xai³lin³tain¹jau³su²

1 Nxa²ha²te¹ wē³ha³lxi³ i³nxai²na² sa²kxai³lu².

— Sū³na² wē³ha³lxi³su² na¹xā¹. Yah³lxin¹kxai²nān²tu³ wxa²wī³na² sa²yo²we¹txi² wxa²hā³ka³nai²na² sa²yo²we¹txi² nxe³jah³lxi³hē³la². Ju¹tai²na² wain³na³la². 2-3 Txa²wā¹sū³na² ū³wha²li¹txā³nxu¹tai²na² e³te³nah¹lxi¹:

— Wxa²wī³na² wxa²hā³ka³na² wi¹kāi³ūh¹xai³jah¹lxi³hē³li¹. Nxe³jau³jau¹xu¹tai²na² kwa³na³nē³jau³xai²la¹wa². Sa²yo²we¹ki³kxai²nān²tu³ ka³lih³kxi²la²yah¹lxi¹nha²kxai³

— Sa²yo²we¹jah³lxin¹kxai²nān²tu³ ka³lih³kxi²la²yah¹lxi¹nha²kxai³ yuh³xai²nān¹ta³ko³xai²na² kwē³kxa² ka³lxa¹txi³ yxau²xai³yah³lxi¹nha²kxai³ nxe³yah³lxin¹tu¹wi¹. Sū³na² wān³txu¹tai²na² nxe³ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa².

A²nxe³jau³xu¹ta²na² wi¹lhin¹ki³ju³ta³nũ³a² i³yau¹ũ¹nhẽ³jau³su²
ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa², sa²yo²we¹ki³kxe³su² ha²kxai³la².

4 A²wĩ³na² i³nxai²na²sa¹. Wxa²wẽ³ha³lxi³nũ³xa² i³xan³txi³
te²lot3jah³lxi³txa³hẽ¹la². Hãi¹sxã³ Sũ³na² wãn³txa² i³tih³nxe² wain³txi³
i³yau¹ũ¹hi² nxe³txain¹yah³lxi³hẽ¹la².

Kwa²wa³ka³li³lon³kxi²jah¹la² a²wa³kxẽn³yah³la² yxau²xai³lya³jau³su²

5 Jã¹nxai¹jau³su² a²wa³kxẽn³yah³lo²lot3sxã³ yxau³yah³lxin¹te²
i³nxai²na² i³ye³kxi¹nx2ta¹wa². Wxa²wa³kxẽ³yah³lai²na²
txa²wã¹ha³lo²a² yxau²xai³te²na² wa³kxẽn³yah³lai²na² a²wãn³txa²
yo²ha³kxa¹ sa²yo²we¹jah³lxi³hẽ¹la². Wi¹sa²nẽn¹kxi¹jah³lxi³hẽ¹la².
Kris²tjuh¹la² wa³kon³kxi²yah³lxin¹kxa² yã¹nxe³sxã³ wxa²ha³lo²a²
a²wa³kxẽn³yah³lai²na² wi¹wa³kon³kxi¹jah³lxi³hẽ¹la². 6 I²nx2ti³hi¹na² so¹lxi³
wi¹wa³kon³yah³lxi³txa³hẽ¹la². I²nx2ti³xa³kxan²ti³ wi¹wa³kon³jah¹lxi³hẽ¹la².
A²nũ²a² so¹lxi³ i³wi¹lxon³kxi²sih¹nx2ti³jau³nũ³su² nxe³yah³lxi³txa³hẽ¹la².
Yxãn¹ta¹ Kris²tu³jah¹la² a²wa³kxẽn³yah³lo²lot3jah³lxi¹nha²kxai³
wxa²ẽ¹nũ³ai²na².

— Wain³txi³ kãi³a¹tũ¹xã¹. Txa²wã¹sũ³na² a²ten³ju³ta³nũ³a² so¹lxi³
kãi³a¹tũ¹xã¹. Nxe³yah³lxin¹jau³su² nxe³jah³lxi³hẽ¹la². 7 Nxe³kxa²yu³su²
wi¹kãi³yah³lxin¹kxa²yu³su² ka³lih¹nha²sxã³:

— Txa²wã¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² wa³kon³kxi²na¹xã¹. Hai³txi³
yuh³xan¹te²na² hxi²kan¹jah¹lai²na² so¹lxi³ wa³kon³kxin²nxa³xã¹.
Nxe³jah³lxi³hẽ¹la². 8 Jã¹nxe³ha²kxai³ a²nũ²a² i²li³te²na²
wi¹wa³kon³kxi²kxai²nãn²tu³ a²nxe³te²na² sa²kxai³lu² Txa²wã¹hxi²kan¹jah¹la²
hi²sen³su² ũ³yho³hi²xi²tu¹wa². Kwa²wa³kon³kxi²jah¹la² tã³nxa² a²nũ²a² ã³xa²
wa³kon³kxi²nxa³sxã³ kwa²yxau³jah¹lo²su² tã³nxa² i²li³te²na² ũ³yho³hi²xi²tu¹wa².
Nxe³ya³nx2ta¹wa².

9 Nxe³nxa²ha¹te¹ a²nũ²a² a²wa³kxẽn³yah³lo²lo³tain¹yah³lxin¹te²
i³nxai²na² te²yã¹nxe³sxã³ wi¹kãi³tã³lot3txa²lxi³kxa² yã¹nxe³sxã³
wi¹kãi³ũh¹txain¹yah³lxi³hẽ¹la². Kõ³nxe³ton³sih¹tain¹yah³lxin¹jau³su²
e³kxain¹yah³lxi³txa³hẽ¹la². Oh³nãu³nũ¹ka³na¹ Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹
tũ¹kã³txai²na² a²wa³kxẽn³yah³lain²txi³ wxa²wa³kxẽ³yah³lain²txi³
nxe³jah¹lai²la¹wa². A²nũ²a² ka³na³ki² te²na² sa²kxai³lu² Txa²wã¹sũ³na²
ten³kxi²kxa² yã¹nxe³sxã³ a²nũ²a² i³lxi³te²na² yã¹nxe³sxã³ ten³kxi²te²ju²hẽ³la².

Txa²wã¹sũ³na² hxi²ka¹tẽ³lha²kxai³ wa²ni²li²nha²ki³jau³su²

10 Jã¹nxe³jut3su² txa²wã¹tã³yah¹lxi¹lxa². Ain³kxi²sah¹lxi³hẽ¹la².
Txa²wã¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² nũ³kxũn³te²a² si³yxau³jah¹lai²la¹wa².
Nxe³sxã³ Je³su²jah³la² ã³nũ²kxi²sxã³ yxau³yah³lxin¹kxai²nãn²tu³
i³nũ³kxũn³ti³hit1txa²lxi³tu¹wa². I³hxi²ka¹ta¹lxi³ju²ta³nũ³a²
ten³yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ nxe² kãi³ti³hit1txa²lxi³tu¹wa². 11 Kxã³nhi¹nai³tã²
a²nũ²ai²li² a²nũ²a² ã³xai²li²:

— He¹kxi²nyhu¹a¹tũ¹xã¹. Nxe³kxai²nãn²tu³ wã²la² kan²ka³lo³a²
ũ³whi²kxi²nha²te²ju²hẽ³la². Ũ³whi²kxi²nha²te²nũ¹ta²kxai³la¹ sãn²ta³ka³lo³a²
ũ³yha³li³kũ¹nha²te²ju²hẽ³la². A²nxe³ka³lo³ai²na² hi³ki²a³li³khai³xa²
ũ³si³wi¹nha²te²ju²hẽ³la². A²ha³la³se³nãn¹ka³lo³a² kan²ka³lo³a²
ũ³ha³la³wih²kxi²nha²te²ju²hẽ³la². A²nxe³ka³lo³ai²na² a²nxũ²kwai³la³tih³na²
ã³ti¹kxi²nha²te³lhxã³ haut3ta³ka² tã³nxa² hi³ki²a³la² tã³nxa² txo¹kxa²yan³txi³sa².

Jā¹nxe³sxā³ a²yu³kxan¹ka³lo³a² ū³yhu³wih²kxi²nha²te²ju²hē³la².
 Nxe³kxai²nān²tu³ tīh³na² ai³tīh³na² u²lxi³ ai³kxan²ti³ wi¹lā³nxai³hī³nx2na³la².
 Kwa³thi³la³ka³lo³a² wa³tāu³wa³tāu³ka³lo³ai²na² hxi²tē³nha² nx-
 ain¹te²ju²hē³la². Hxi²tē³nha²kxai²nān²tu³ a²kō¹kō¹nāu³xa² haut3txa²
 ha³nxe³h³lxi³ka³txa² ā³na³nain¹kxan¹ti³ hai³txi³ txo¹hī³nx2nxa³wa². Jā¹nxe³sxā³
 a²ne³ka³nāu³a² kwa³thi³la³ka³lo³a² ū³nhe³hē³nha²te²ju²hē³la², ī³ne³su²lhxā³
 ī³ya²lu¹tain¹kxa²yan³txi³sa³. Jā¹nxe³sxā³ a²hxi²ka³nāu³a² hi³ki²a³la²
 kāin²ka³txa² tē³te²ju²hē³la², a²kō¹kō¹xa² so¹lxi³ wa³ka³ti³lo³lha³ka².
 Nxe³ka³tu³ hā²wxān³txa³ ā³nhe¹lxi³te³lhxā³ ai³ain¹te²ju²hē³la². Nxe³kxa²
 yā¹nxe³jut3sū³nxe² a²ta³a² nū³ka³txa² he¹kxi²nē³ju³ta² yū³te²ju²hē³la².
 Nxe³kxe³su² wi¹la³non²ta³kxi²nē³ju³ta³nū³su² sa²so¹kxi¹jah³lxi³hē¹la²,
 Txa²wā¹sū³na² hxi²ka²sa³. Nxe³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ a²ta³a² nū³ka³txa²
 hxi²kan¹txi³ ī³ki³ha¹kxi¹nx2ti³sxā³ wa³ka³ti³lo³txa²lxi³sxā³ we³nxa²lxi³xa³lho³la².
 12 Jā¹nxe³sxā³ he¹kxi²nē³te²na² hai³txi³ a²nū²khai³su² ti³he¹nx2nxa³wa².
 Yxān¹ta¹ a²ta³a² a²hxi²kan¹te²nāu³xa² he¹kxi²nē³lha²kxai³ a²ta³a²
 kwa²nū³kxūn³te²na² he¹kxi²nē³lha²kxai³ ka³nxah³ti³na² yuh³xai²nān¹te²
 hxi²kan¹te²nāu³xa² he¹kxi²nē³lha²kxai³ oh³nāu³an¹te²a² a²ta³a² nū³ka³txa²
 kō³nxe³khaix1te²nāu³xa² he¹kxi²nē³lha²kxai³ nxe³nē³te²nāu³xa² a²yo²hā³kxa¹
 he¹kxi²nē³te²ju²hē³la². 13 Nxe³nē³lha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² ī³hxi²ka²tē³te²a²
 whāi¹na¹ sa²so¹jah³lxi³hē¹la². Yxah³lxin¹kxai²nān²tu³ kō³nxe³te²nāu³xa²
 hai³txi³ wa³ka³ti³lo³txa²lxi³xa³lho³la². Hāi¹nxe³sxā³ nū³kxūn³sxā³
 yxau²xai³jah¹lxi³hē¹la².

14 Nū³kxūn³sxā³ yxau²xai³te²na² so³ta²to²khai³su² te²ju²hē³la².
 A²nxe³jah¹lo²kxai³la¹ sīn²ta³ka³lo³ai²na² tē³kxai²nān²tu³ a²wā²la³ka³lo³a²
 sa²si³nū³nha²te²ju²hē³la². Nxe³kxa²yā¹nxe³sxā³ a²ya³la³ty³jau³xa²
 wain³txi³ sa²yo²we¹ta²xai³jah¹lxi³hē¹la². Jā¹nxe³sxā³ a²ha³la³san¹ka³lo³a²
 kwa³thi³la³ka³lo³a² ū³whi²kxi²nha²te²ju²hē³la². Nxe³kxa²yā¹nxe³sxā³
 wain³te³lo³nha²sxā³ yxau²xai³jah¹lxi³hē¹la². 15 Jā¹nxe³sxā³
 so³ta²to²jah¹la²kxai³lu² a²yu³kan¹ka³lo³a² wi¹ka³lo³a² ā³yū³wi¹nha²kxai²nān²tu³
 wi¹lā³nxai³te²ju²hē³la². Nxe³kxa²yā¹nxe³sxā³ wān³txa² hāun²jau³xa²
 tē³sxā³ yxau²xai³jah¹lxi³hē¹la². 16 Nxe³kxa²yu³su² so³ta²to²jah¹la²kxai³
 kwa³thi³la³ka³lo³a² wa³tāu³wa³tāu³ka³lo³a² hxi²tē³nha²sxā³ ai³lain¹te²ju²hē³la².
 Ai³lain¹te³na¹ a²nū²a² an³txi³te²na² yxau²son³kxi²kxai²nān²tu³
 ha³nxe²a² i³tho³xa² ā³na¹kxi²kxai²nān²tu³ kwa³thi³la³ka³lo³ai²li²
 ā³non²ta³kxi²nha²te²ju²hē³la². Nxe³kxa²yā¹nxe³sxā³ nxū²kwa³i³lxū²txi³
 Kris²tu³jah¹la² yo²xo²jah³lxi³hē¹la². Yah³lxin¹kxai²nān²tu³ kō³nxe³te²a² a²ta³a²
 ā³ke³tū¹nx2ti³kxai²nān²tu³ hxi²kan¹txi³ sa²yo²we¹jah³lxi³hī³nx2nxa³lxa².
 17 Jā¹nxe³sxā³ so³ta²to²jah¹la²kxai³ kwa³thi³la³ka³lo³a² ne³hē¹nha²te²ju²hē³la².
 Nxe³kxa²yā¹nxe³sxā³ ā³wa²sut1sxā³ yxau²yah³lxin¹kxai²nān²tu³ a²ta³ai²li²
 hxi²kan¹txi³ ka³te³na² wi¹tāu³la³ sa²sai¹kxi¹nx2ti³hī³nx2nxa³wa².
 Jā¹nxe³sxā³ so³ta²to²jah¹lan²tu³ hi³ki²a³la² kāin²ka³txa² tē³sxā³
 he¹kxi²nyhu¹te²ju²hē³la². Nxe³kxa²yā¹nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na²
 Yāu³ka³jah¹la² nxū²kwa³i³yxau³nx2ti³ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa²
 ī³tih³nxe³nx2ti³hī³nx2na³la². 18 Nxe³kxa²yu³su² ha³lo²a² ī²li³ju³ta²
 ten³yah³lxin¹ju³ta² Txa²wā¹sū³na² ī³ye³kxi¹txai¹yah³lxi³hē¹la².
 Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jah¹la² ā³nū²nxi²sxā³ yxau³ya³nx2ti³sxā³
 ī³ye³sa²tē³kxi¹txain¹yah³lxi³hē¹la². Ye³te³nxe² yxau²xai³jah¹lxi³hē¹la².

— Hxi²kan¹sa²nxa³nha¹. Ā³a²tū¹xā¹. Yah³lxin¹jau³su² nxe³yah³lxi³txa³hē¹la².

Yxo²i²tũ³ka³txai²na² a²yxo²ha³kxa¹ wxa²ẽ¹nãu³ai²na² i²li³te²na²
 wxa²sa²wa²lho¹xi²kxai²nãn²tu³ nxũ²kwai³lxũ¹si¹jau³su² Sũ³na²
 e³kxi²txain¹yah³lxi³to³hẽ¹la². 19-20 Te²yã¹nxũn³sxã³ Txa²wã¹sũ³na²
 e³kxi²yah³lxin¹tãu³a² kãi³a¹ju³ta² e³kxi²txain¹nũn³yah³lxi³hẽ¹la².
 Kãi³a¹ju³ta²sa¹, Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² kxã³nhxi¹nai³tã² hãi³jau³su²
 ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Yxã¹ta¹ hĩ¹nai²na² hãi³jau³xai²na²
 i³yau¹ũ¹nx2ti³si¹sa²jau³su² i³sa²si¹hã³sain¹tai¹ti²tu³wa². Nxe³ha²kxai³
 wãn³txai²na² i³yau¹ũ¹nxai²lxai¹ju³tan¹te²kxa³ya³tu³ti¹ ũ³tĩ¹kxi²sain¹na²hẽ³la².
 Ũ³tĩ¹kxi²sain¹sxã³ kwa³thi³lĩh³na² tẽ³sxã³ sa²hxi²tai³kxi²sain¹na²hẽ³la².
 Nxe³tai¹ti²tu³wa². Nxe³sain¹kxan²ti³ wãn³txa² ha³ya³kxa³lxi³su² jau³xa²
 i³yau¹ũ¹hain¹nxai³lho³la². Nxe³na¹ha²kxai³ Sũ³na² e³kxi²yah³lxin¹tãu³a²
 i³yau¹ũ¹sxã³ i³hxi²ka¹tũh¹sa²jau³nũ³su² i³ye³kxi²txain¹yah³lxi³hẽ¹la².

Paul²lah³lai²na² a²ne³ki³san¹jau³su²

21 Nxa²ha¹te¹ txa²ha³tã³nxai² ã³ne³wxe³si¹nxai²lxai¹jau³su² Ti³ki²kah³la²
 i³sa²si¹hã³ũh¹nxai²lxai¹tu¹wa². Txa²wã¹lon³yah³lai²la¹wa². A³lxi²nẽ³jah¹lai²la¹wa².
 Txa²wã¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lai²na² wãn³txa² wi¹lhit¹sxã³
 sa²yxo²we¹jah¹lo²su² na³la². Wãn³txa² kãi³a¹jau³xa² a²yxo²ha³kxa¹
 i³yau¹ũ¹nx2ti³tu¹wa². 22 Nxe³jau³nũ³ai²na² so¹lxi³ i³sa²si¹hã³ũ¹hai¹na¹tu¹wa².
 Na¹kxai²nãn²tu³ txai²na¹xai²na² ha³lo²a² yxau²xai³sĩ¹na¹ju³tai²na²
 i³yau¹ũ¹nx2ti³tu¹wa². Nxe³nx2ti³kxai²nãn²tu³ nxũ²kwai³lxũ¹nx2ti³nũn³tu¹wa².
 23 Nxe³nx2ti³ju³kxai³lu² Txa²wã¹sũ³na² Txa²wã¹wĩ³nu²su² ha²kxai³ Je³su²
 Kris²tu³jah¹la² Txa²wã¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²su² ha²kxai³ nxe³ya³te²na²
 sa²kxai³lu² a³lxi²nyhu¹ah³lxin¹ju³ta² yũ³ha²kxai³ ã³nhãu²no³nyhu¹ah³lxin¹ju³ta²
 yũ³ha²kxai³ yxo²i²yah³lxin¹ju³ta² yũ³ha²kxai³ nxe³sih¹nx2ti³jau³su²
 ten³sa³nha²wa². 24 Jã¹nxe³jut³su² Je³su² Kris²tu³jah¹la² Txa²wã¹hxi²kan¹ta²
 Si³yxau³jah¹lo²su² ha²kxai³ ya²la³tu³ wxa²ẽ¹nãu³ai²na² au³txi³
 a³lxi²sa²tẽ³yah³lxi³te²si¹lxa². Nxe³yah³lxin¹te² i³nxai²na² Sũ³na² thãi³ti³la²
 a³lxi¹nx2ti³ju³ta² ten³sa³nha²wa². Jã¹nxai¹jau³su² jau¹xai²li² nxe³ya³nx2ta¹wa².
 Ta³lun²na¹wa².

Filipēnses

1 Pau²lah³lo²na¹xai²na² Ti³mo²jah³la² nxe³sxā³ Je³su² Kris²tu³jah¹lai²na² a²sa³wi³ha³lxi³su² si¹na¹wa². Je³su² Kris²tu³jah¹la² ā³nū²nxī²sxā³ ai³si¹na¹ha²kxai³ Je³su²jah³lai²na² wān³txa² a²wa³ka³li³lot³si¹na¹wa². Nxe³si¹na¹ha²kxai³ txai²li² Pau²lah³lo²na¹xai²na² wān³txa² ū³wha²li¹lhxā³ ū³hū²xai³nx2ti³si¹na¹wa². Fi³li³po²thi³na² yxau²xai³yah³lxin¹te² i³nxā², Txa²wā¹sū³na² wān³txa² sa²yxō²we¹tū³kā³txi³su² te² i³nxā² Je³su² Kris²tu³jah¹la² ā³nū²nxī²sxā³ yxau²yah³lxin¹te² i³nxā² nxe³yah³lxin¹te² i³nxā² ain³kxi¹sah¹lxi³hē¹la². Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxō²i²tū³kā³txa² a²hxi²kan¹te²nāu³xa² ain³kxi² yxō²i²tū³kā³txa² i²ū³te²nāu³xa² ain³kxi² nxe³sah¹lxi³hē¹la².

2 Nxe³nha¹ha²kxai³ Txa²wā¹wī³na² Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² Je³su² Kris²tu³jah¹la² Txa²wā¹hxi²kan¹jah¹lai²na² nxe³ya³sxā³ kāin² thāi³ti³la² a³lxi¹nx2ti³si¹hi² wxa²nxū²kwai³nāu³a² ā³nhāu²no³txa²lxi³si¹hi² nxe³nx2ti³si¹jau³su² ten³ya³sa³nha²wa².

Pau²lah³lai²li² Txa²wā¹sū³na² i³ye³kxi²jau³su²

3 Wxa²nū³kā³txi³ i³nxai²na² i²xi¹nx2ti³to³ha¹kxai²nān²tu³ hāi¹nxe³to³ta¹ Txa²wā¹sū³na² sa²nēn¹kxi²to³ha¹wa². 4 Txa²wā¹sū³na² e³kxi²na¹tāu³a² wxa²nū³kā³txi³ i³nxai²na² hāi¹nxe³ti³ i³nxai²na² e³kxi²to³ha¹wa². Txa²wā¹sū³na² e³kxi²na¹tāu³a² ka³li³h³kxi²la²nha²sxā³ e²kxi²to³ha¹wa². 5 A²wi¹lhi¹nai³tā² kwēn¹ta² wxā³sxā³ i³hen³txi³nx2ta¹hī¹nai³tā² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wi¹jau³xa² i³hen³txi³nx2ta¹hī¹nai³tā² ā³non²ta³kxi²sah¹lxin¹tai²ti²tu³wa². Nxe³hī¹nān¹te²tu³ te²yā¹nxe³sah³lxi¹nhē¹la². A²nxe³ju³tai²li² ka²li¹sah¹lxin¹nha²wa². 6 Jā¹nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² wxa²ē¹na² sa²hau³ko³tū¹nhē³jah¹lai²la¹wa². Te²yā¹nxe³sxā³ ā³non²ta³kxi²xai³sxā³ sa²hau³ko³ta³lun²nxa²lxi³tu¹wa². Je³su² Kris²tu³jah¹la² a³ka³nxī²sxā³ wa³li²tāu³a¹ sa²hau³ko³ta³lun²nxa²lxi³tu¹wa². Ju¹tai²li² ya²la³lai²la¹wa². i²te²sa¹wa². 7 Txa²ē¹nāu³ai²na² i²xi¹nx2ti³to³ha¹wa². Kxā³nxi¹nai³tā³ yān³ta² tū¹kxi¹sai¹nxa³hī¹nai³tā² wa²su¹wa²su¹yxau³na¹hī¹nai³tā² ā³non²ta³kxi²sah¹lxi¹nha²kxai³ hā²wxān³txa³ sxī²ha² kan²thi³na² ū³qū¹kxi²sai¹nha²kxai³ yxau²xai³la¹hī¹nai³tā² ā³non²ta³kxi²sah¹lxi¹nha²kxai³ sah¹lxin¹tai²ti²tu³wa². Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wi¹jau³xa² ya²la³lyau³xa² wxi²kan¹txi³ i³til³nxe³ai¹na¹hī¹nai³tā² ā³non²ta³kxi²sah¹lxi¹nha²kxai³ a²nū²a² yxō²i²ai¹nxa³te²na² Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxō²i²ain¹si¹ha¹jau³su² i³ye³kxi²ai¹na¹hī¹nai³tā² ā³non²ta³kxi²sah¹lxi¹nha²kxai³ nxe³sah¹lxi¹nhē¹la². Jā¹nxe³sah³lxi¹lxa². Nxe³sah¹lxi¹nha²kxai³ a³lxi²nx2ta¹ju³ta² wain³na³la². 8 Je³su² Kris²tu³jah¹la² a³lxi²sa²na³la². Txa²ē¹nāu³ai²na² whāi²na¹ au³txi³ a³lxi²sa²tē³sa²na³la². A³lxi²sa²kxa² yā¹nxe² a³lxi¹nx2ta¹wa². Ya²la³tu³ a³lxi²khaix¹nxe³nx2ta¹wa². Txa²wā¹sū³na² yen³nāu³a² e³kxi²nx2ta¹wa².

— Nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² e³kxi²na¹tāu³a² nxe² e³kxi²na¹te³nah¹lxi¹:

— Sū³na² nxe³txi¹. Fi³li³po²thi³na² yxō²i²nxain¹tū³kā³txa² a³lxi²nxain¹na³li¹. Nxe³ju³ta² ā²la² kāi²non³sxā³ kāi³ūh¹txai¹nhē³li¹. Nxe³ai¹nīn¹ka³tu³ wxa²wān³txa² ā³ne³wxe³nūh¹nxain¹ju³ta² ā²la² kāi²no³nha²kxai³ wxa²wān³txa² a²si³yxau³jau³xa² wxi²kan¹txi³ a³la³kxi²nū¹nha²kxai³ nxe³nxa²si¹hai¹na¹jau³su² e³kxi²nxā²ha¹wi¹. Nxa¹jau³su² Txa²wā¹sū³na² e³kxi²to³ha¹wa². 10 Jā¹nxe³sxā³

Fi³li³po²thi³na² yxau²xai³yah³lxin¹te² i³nxai²na² nxe³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ ha³lo²a² ā²la² wi¹ju³ta² i²sxā³ sa²so¹yah³lxin¹tu¹wa². Hā²wxān³txa³ Kris²tu³jah¹la² a³ka³nx¹ixā³ wa³li²tāu³a¹ kō³nxe³ti³ kăi³yah³lxin¹ju³ta² yū³nx2ti³xa³ha²kxai³ ha³lo²a² i³āu²lxin¹nx2ti³ju³ta² yū³nx2ti³xa³ha²kxai³ nxe³nx2ti³tu¹wa². 11 Nxe³nx2ti³kxai²nān²tu³ Je³su² Kris²tu³jah¹la² hi²sen³kxai³lu² wxa²ē¹nāu³ai²na² sa²kxai³lu² yen³kxa² wi¹te²a² ā²la² kăi²non³sxā³ ū³hū¹nx2ti³tu¹wa². Nxe³nx2ti³kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na² sa²nēn¹kxi²yah³lxin¹tu¹wa².

Kris²tu³jah¹la² sa²yo²we¹ki³jau³su²

12 Txa²wā³tā³nāu³xāi³. Wān³txa² i³yau¹ū¹nx2ta¹tu¹wa². Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wi¹jau³xa² ā²la² kăi²non³sxā³ ha³ta³nxe³na³la². Khāuh³ixā³tot3sain¹kxan²ti³ wān³txai²li² wi¹la³ ha³ta³nxe³nha³la². 13 So³ta²to² nū³kā³txa² i²yxau³nū¹sain¹tū³kā³txa² a³la³kxi²nūh¹sain¹na³la². Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa² sa²yo²we¹ta¹ha²kxai³ kxā³kxai³ ū³tī¹kxi²sain¹ju³ta² a³la³kxi²nūh¹sain¹na³la². Nxe³sain¹kxe³su² a²nū²a² a²yo²ha³kxa¹ i²sain¹na³la². 14 Nxe³ha²kxai³ yxo²i²tū³kā³txa² i²sai¹nha²kxai³ tī¹kxi²nha²sxā³ yxau³na¹ju³ta²kxai³ i²sai¹nha²kxai³ Txa²wā¹sū³nu²su² te²kxai³lu² i³nxū²kwai³lxū¹nyhain¹na²hē³la². i³nxū²kwai³lxū¹sxā³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wi¹jau³xa² kăin² i³hen³txain¹na²hē³la². Hai³txi³ kōn³ton³tai¹nxa³hē³la². 15 Săi³tih³xan¹tū³kā³txai²na² i²sai¹nha²kxai³ a²ē¹nān¹jau³kxai³lu¹:

— Txa²wā¹sū³na² wān³txa² i³yau¹ū³ai¹na¹tū¹xā¹. Wxi²kan¹khai¹nxe³sxā³ Pau²lah³la² ā³sen³sai¹a¹tū¹xā¹. Ain¹jau³su² nxe³nyhai¹nhxai²na²hē³la². Nxe³kxa²yu³su² i³ye³i³yi²lhon¹ta³kxi²nyhai¹nhxai²na²hē³la². Nxe³nyhain¹kxan²ti³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² i³hen³txain¹na³la². Nxe³yān¹ta¹ nū³kā³txi³ ā³xai²na² sa²kxai³lu² a²ē¹nān¹jau³kxai³lu¹:

— Txa²wā¹sū³na² i³ka³lit3ju³ta² so¹li³ kăi³a¹tū¹xā¹. Ain¹jau³su² nxe²Sū³na² wān³txa² wi¹lhin¹sxā³ i³hen³txain¹na³la². 16 A²nxe³tū³kā³txai²li² a³li³sai¹nha²kxai³ nxe² kăi³ū¹hain¹na³la². Txa²wā¹sū³na² i³kaix1so¹sa²ju³ta¹tā² i²sain¹na³la². i²sxā³ i³kaix1so¹sa³ha²kxai³ sxi²ha² kan²thi³na² ū³tī¹kxi²sxā³ wxe³sain¹kxan²ti³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wi¹jau³xa² ya²la³lyau³sa²kxe³su² wxi²kan¹txi³ i³tih³nxe³na¹ju³ta² a²yo²ha³kxa¹ Txa²wā¹sū³na² kwa³na³si¹sa²jau³su² i²sain¹na³la². 17 Nū³kā³txi³ ā³nū³kā³txin³na² e³kxi¹nx2ta¹tū³kā³txin³na² hi²sen³su² Je³su²jah³lai²na² wān³txa² kō³txi³ i³hen³txain¹na³la², ā³sen³sai¹ain¹te³lha³ka². Nxe² kăi³ain¹kxe³su¹:

— Pau²lah³lai²li² tī¹kxa² wxe³ain¹tāu³a² khāuhx3nha²ju³ta² kăi²not3ti³hi¹ta¹tū¹xā¹. A²nū²a²nāu³sa² txa²wān³txa² so¹li³ ain³kxi²sain¹sīn¹kxai²nān²tu³ Pau²lah³la²kxai³ i³āin²ta³kxain¹tū¹xā¹. A²ē¹nān¹jau³la² ain¹na³la².

18 Nxe³sain¹kxan²ti³ i³āin²ta³kxi²nha²nxa³wa². Je³su²jah³lai²na² wān³txa² ā²la² kăi²non³sxā³ ha³ta³nxe³ju³ta² ten³sa³nha²wa². Kō³te³ain¹ta³nxa² wain³txi³ e³ain¹ta³nxa² nxe³kxan²ti³ Je³su²jah³lai²na² wān³txa² ha³ta³nxe³na³la². Ju³ta¹li² ka³li³sa³nha²wa². Ka³li³sxā³ yxau²xai³la¹tu¹wa². 19 Jā¹nxe³na¹ju³ta² kan²txi³ tī¹kxi²sain¹ju³ta¹li² ye³jen³na² ā³wa²su¹kxi²sa³tu¹wa². Wxa²nū³kā³txai²na² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² kăin² i³ye³kxi²yo²nūh¹sah³li¹nha²kxai³ Je³su² Kris²tu³jah¹la² A²yāu³ka³jxah¹la² ā³non²ta³kxi²sa³ha²kxai³ nxe³sa²kxe³su² ā³wa²su¹kxi²sxā³ yxau³na¹tu¹wa². Tī¹kxi²sain¹thi³na² a³li³a¹tu¹wa². 20 Txa²ē¹na² au³txi³ ten³sa²kxe³su², Je³su² Kris²tu³jah¹la² i³sa²nēn¹kxi²ti³ten³sa³nha²wa².

Ka³ten³su² yxau³na¹jut3su² ta³nxa² ya³lu²na¹jut3su² ta³nxa² nxe³na¹kxan²ti³
txa²nũ²nũ³xai²na² whã¹na¹ i³ya³lo³txi³khaix1nxe³sã³ Je³su² Kris²tu³jah¹la²
i³sa²nẽn¹kxi²ti³ten³sa³nha²wa². I³nxũ²kwai³lxũ¹txi³hxai²na¹kxai³ jã¹na¹ju³ta²
ten³sa³nha²wa². Hxi²tha²on³sã³ ã³na¹nxa³lho³la². Ju¹ta² ten³sa³nha²wa².
21 Nxe³sã³ txai²na² sa²kxai³lu² hin¹sã³ yxau³na¹tãu³a² Kris²tu³jah¹la²
sa²yo²we¹ta¹ju³ta² so¹lx³ ten³sa³nha²wa². Yxã¹ta¹ ya³lu²na¹kxai²nãn²tu³ ã²la²
wi¹la³ yxau³hĩ³na¹wa². 22 Nxe³yã¹ta¹ ka³ten³su² hin¹sã³ yxau³na¹kxai²nãn²tu³
wi¹kã³a¹ju³ta²nũ³a² yũ³tu¹wa². Nxe³na¹ha²kxai³ ih¹nxe³nah¹lxon³ku².
Ka³ten³su² yxau³na¹ta³nxa² ya³lu²na¹ta³nxa² nxe³hĩ³na¹te²la¹ku². Nxa¹nha²wa².
23 Ju³tha¹li¹ i²sã³ sa²so¹na¹ju³ta² yũ²na³la². Txa²hi¹nxai³la¹ju³ta² ã³na¹sã³
Kris²tu³jah¹la² yxau³ju³ta² ã³wi¹hũ³ha¹ju³ta² ten³khaix1sa³nha²wa².
Wi¹kã²no³nhĩ³nx2na³la². 24 Nxe³yã¹ta¹ ã³non²ta³kxi¹nx2ta¹ju³ta²nũ³a²
yuh³xai²nãn¹ko³xai²na² ãh¹ hi¹nxai³la¹tu¹wa². 25 Nxe³na¹ju³ta²
a³la³kxi²na¹jau³su² ãh¹yxau³ya³nx2ta¹tu¹wa². Yxau³ya³nx2ta¹kxe³su²
kã²non³ yxo²i²si¹nx2ta¹jau³su² ha²kxai³ wxa²ẽ¹nãu³ai²na² au³txi³ kã²non³
ka³lih³si¹nx2ta¹jau³su² ha²kxai³ yxau³ya³nx2ta¹tu¹wa². 26 Nxe³sã³ wã³li²sã³
i²xi¹nx2ta¹kxai²nãn²tu³ yuh³xai²nãn¹ko³xai²na² Je³su² Kris²tu³jah¹la²
ã³nũ²kxi²sã³ yxau³yah³li¹nha²kxai³ kã²in² ka³lih³yah³lxin¹tu¹wa².
Sxi²ha² kan²thĩ³na² a³li³sã³ i³xi²na¹ju³ta²nũ³a² i²sah¹li¹nha²kxai³
ka³lih³nxa²lxĩ³tu¹wa². 27 Nxa²ha¹te¹ Kris²tu³jah¹lai²na² wãn³txai²na²
wain³txi³ sa²yo²wet1sã³ kã³jah¹lxĩ³hẽ¹la². Yxah³lxin¹kxai²nãn²tu³
wxã³si¹nx3ti³ta³nxa² wxã³si²nx2ti³nxa³ta³nxa² nxa¹kxan²ti³ wxa²ha³ta³nxa²
ain³kxi¹nx2ta¹tu¹wa². ã³ten³nxa²lxĩ³ju³ta²nũ³a² a²nũ²a² ka³na³ka³na³te²hũ³nxe²
ain³kxi²nha² hin¹yah³lxin¹ju³ta²nũ³a² ain³kxi¹nx2ta¹tu¹wa².
Nxe³yah³lxin¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² wain³txi³ ã³non²ta³kxi²nyhu¹sã³
o²la³kxi², Je³su² Kris²tu³jah¹lai²na² wãn³txa² yxo²i²yah³lxin¹jau³xã²
a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ i³yau¹ũ³nyhu¹i² nxe³yah³lxin¹ju³ta²nũ³a²
ain³kxi¹nx2ta¹tu¹wa². 28 Wxa²ko¹ko¹nũ³ka³txa² Sũ³na² wãn³txa²
yxo²i²xa³tũ³ka³txa² yuh³lxah³lxĩ³txa³hẽ¹la². Yuh³lxah²lxan³kxai²nãn²tu³
tũ¹ka³txai²li² Sũ³na² wãn³txai²na² sa²yo²ã³ain¹kxe³su² ko³nxe³ti³
kã³nha²ju³ta²nũ³a² i³yĩ¹li²jau³nũ³a² so¹lxĩ³ e³lxah¹ a³la³kxain¹tu¹wa².
Te²yã¹nxũn³sã³ wxã²i²na² sa²kxai³lu² ka³te³na² wi¹tãu³la³
yũ³yah³lxin¹kxe³su² e³lxah¹ a³la³kxain¹nũn³tu¹wa². Txa²wã¹sũ³na²
hxi²ka² kã³ũh¹nx2ti³tu¹wa². 29 Je³su² Kris²tu³jah¹la² yxo²i²yah³lxin¹ju³ta²
i³hxi²ka¹txa²lxĩ³na³la². Yxo²i²yah³lxĩ³nha²kxai³ Je³su²jah³lai²na² wãn³txa²
te³nai¹nxa³te²nãu³xã² kwi²ti³ti³hi¹txa²lxain¹kxe³su² yũ³yah³lxin¹tu¹wa².
Ju¹ta²na² a²yo²ha³kxa¹ Txa²wã¹sũ³na² ten³ju³ta² ã³kã³te²ju³hẽ¹la².
30 Jã¹nxe³sã³ Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² te³nai¹nxa³te²nãu³xã²kxai³lu²
khãuh³lxa³ti³sain¹ti³ai¹ti²tu³wa². Jã¹nxe³sain¹to³nha³la². Nxe³sain¹kxa²
yã¹nxe³sã³ khãuh³lxa³ti³nx2tain¹nũn³tu¹wa², Je³su²jah³lai²na² wãn³txa²
i³yau¹ũ¹yhah¹li¹nha²kxai³la².

2

Kris²tu³jah¹la² a²hxi²kan¹khaix1nxe³nha²ju³ta² ã³na¹jau³su²

1 Nxa²ha¹te¹ Kris²tu³jah¹la² ã³nũ²kxi²sã³ yxau³yah³li¹nha²kxai³
ã³non²ta³kxi¹nx2ti³ti³ai¹ti²tu³wa². A³lxĩ¹nx2ti³ha²kxai³i³nxũ²kwai³lxũ¹nũh¹nx2ti³ti³ai¹ti²tu³
Sũ³na² Yãu³ka³jah¹la² ain³kxi²nha² hin¹yah³lxin¹ti³ai¹ti²tu³wa².

- A³lxi²waun¹nyhu¹ah³lxin¹ti³ai¹ti²tu³wa².
 ain³nha² sa²ha³te¹jah³lxi³txa³hē¹la².
 A²nū²a² ka³na³ka³na³ju³ta² yā¹nxe² ain³kxi²nha² hin¹jah¹lxi³hē¹la².
 A²nū²a² ka³na³ka³na³ju³ta² yā¹nxe² o²la³kxi²nha² kâi³jah³lxi³hē¹la².
 Yah³lxin¹kxai²nân²tu³ kâin² ka³lih³ti³sah¹lxin¹tu¹wa².
 so¹lxi³ o²la³kxah¹lxi³txa³hē¹la².
 kâin²kî³lxo³xah³lxi³txa³hē¹la².
 Win¹ta²te²lxi³ thâi³ti³la² i³ye³ū¹nha¹jah³lxi³hē¹la².
 Wxa²ē¹nāu³ai²na²:
 — Hxi²kan¹txi³ ā³sen³sai¹ai¹na¹xā¹.
 4 Wxa²yan³txi³nū³a² so¹lxi³ i²sxā³ kâi³yah³lxi³txa³hē¹la².
 a²yan³txa²i²sxā³ ā³non²ta³kxi²waun¹nha¹jah³lxi³hē¹la².
 5 Je³su² Kris²tu³jah¹la² ain³nha²hxi²kxai³ jā¹nxa² ain³nha¹jah³lxi³nū³nhē¹la².
 6 A²nxe³jah¹la² Txa²wā¹sū³nu²khai³su² ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa².
 Txa²wā¹sū³na² a²nū³kxū³ju³ta² hâix¹te²ten³ti³ya³ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa².
 Nxe³ya³kxan²ti³wā²nxū¹i³nū³kxū³te³lhxā³ o²la³kxi²nha²ya³ta¹hxi²nxa³ti³ai¹ti²tu³wa².
 7 Nxe²nxa³ka³ti³ta¹ Txa²wā¹sū³nu²khai³su² kxan²ti³ wā²nxū¹i³nū³kxū³khai¹nxe³kxe³su² ā³na¹ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa².
 a²nū²a² kwa²wa³ka³lxi³lon³te²a² wen¹ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa².
 a²nū²khai³hū³nxe² yxau³ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa².
 ye²ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa².
 8 A²nū²khai³su² ye²nū²la² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² win¹ta²te²lxi³ thâi³ti³la² sa²yo²we¹ton³sxā³ kâi³ta¹ ya³lu²ju³ta³nū³a² yū³kxan²ti³ sa²yo²we¹txa³kxe³tu³ yū³ta¹hxi²nxa³ti³ai¹ti²tu³wa².
 su²lhā³ain¹ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa².
 9 Txa²wā¹sū³na² wān³txa² win¹ta²te²lxi³ thâi³ti³la² sa²yo²wet¹lsxā³ ya³lu²kxi²nē³lha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² Je³su²jah³la² tē³sxā³ kâin²ti³hit¹sxā³ a²i³lxi³la² kâin²khaix¹nxe³jau³xa² i³yī¹li²ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa².
 i³kâi²not³sa²so¹ta¹hxi²nxa³ti³ai¹ti²tu³wa².
 10 Nxe³sxā³ kâin²ti³hi¹tha²kxai³ oh³xan¹tū³ka³txa² ha³kxa¹ yuh³xan¹tū³ka³txa² ha³kxa¹ ya³lun¹txi³tū³ka³txa² ha³kxa¹ ā³ka³ti³wxe³nūh¹hain¹sxā³ sa²nēn¹kxain¹tu¹wa².
 11 Nxe³sxā³ e³kxain¹te³nah¹lxi¹, a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ i³yau¹ū³hain¹te³nah¹lxi¹:
 — Je³su² Kris²tu³jah¹lai²li² Txa²wā¹hxi²kan¹jah¹lo²khai³xai²la¹wi¹.
 Txa²wā¹sū³nu³khai³xai²la¹wi¹.
 i³sa²nēn¹kxi²a³sah¹lxi³wxi¹.
 Nxe³ain¹tu¹wa².

Hi³ka²ta²yā¹nxe³kxe³hū³nxe²ki³jau³su²

- 12 Jā¹nxa¹jut³su² ain³kxi²sah¹lxi³hē¹la².
 A²kxā³nxa² yxau³ya³nhē³lhī¹nai³tā² txa²wān³txa² wain³txi³ sa²yo²wet¹sah³lxin¹tai¹ti²tu³wa².
 kxan²ti³ sa²yo²wet¹sah¹lxi³hē¹la².
 wān³txa² sa²yo²we¹jah¹lxi³hē¹la².
 so¹lxi³ kâi³jah¹lxi³hē¹la².
 wi¹lī²jah¹lxi³hē¹la².
 13 Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² a²ten³kxi³nū³a² kâi³yah³lxin¹ju³ta² ā³nhi²ka¹txa²lxi³jah¹lai²la¹wa².
 A³lxi¹nx²ta¹wa².
 u²lyxau³na¹tāu³a² Kris²tu³jah¹lai²na² kâi³non³sxā³ Kō³nxe³ti³ kâi³yah³lxin¹kxa²yan³txi³su² a²ten³kxi³nū³a² Nxe³nx²ti³ha²kxai³

hxi²kan¹txi³ sa²yo²wet1jah³lxi³h³nx¹la¹la². Nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² ka³li¹jah¹lxi³h³nx¹la¹la².

14 Wa³ka³lxa² kâi³yah³lxin¹kxe³su² i³kwai²kxi²sxā³ kâi³yah³lxi³txa³hē¹la². Kwa² i³ye³i³yi²lhon¹ta³kxah¹lxi³txa³hē¹la². 15 Nxe³yah³lxin¹kxai²nân²tu³ kq³nxe³ti³ kâi³yah³lxin¹ju³ta³la³ yū³yah²lxa³nha²kxai³ wxa²ē¹nâu³ai²na² wi¹ju³ta² so¹lxi³ yū³yah³lxin¹nha²kxai³ nxe³yah³lxin¹tu¹wa². A²nū²a²nâu³xa² Sū³na² wân³txa² te³nai¹nxa³te²nâu³xa² a²wân³txai²na² wai³nxa³jau³xa² e³ih² i³k³i³ha¹kxi¹nx2ti³te³lhxā³ o²la³kxi² nxain¹te²jai¹ti²tu³wa². Nxe³nx2tain¹kxan²ti³ Txa²wā¹sū³na² wē³ha³lxi³syah¹lxi¹nha²kxai³ wi¹ju³ta² so¹lxi³ kâi³jah¹lxi³hē¹la². Nxe³yah³lxin¹kxai²nân²tu³ Hi³ka²ta² sa²kxai³lu² sa²ko¹kot1sa²tē³te²ju²hē³la². Jā¹nxe³kxa² yā¹hah³lxi³h³nx¹la¹la². Te²yā¹nxe³sxā³ a²nū²a²

yuh³xai²nân¹te²a² Sū³na² wân³txa² te³nai¹nxa³te²a² wân³txa² wain³jau³xa² ka³ten³yau³xa² i³yau¹ū³yah³lxi¹nha²kxai³ sa²ko²ko²kxain¹yah³lxi³h³nx¹la¹la².

16 Nxe²kâi³yah³lxin¹kxai²nân²tu³ Kris²tu³jah¹la² hi²sen³su² kq³nxe³ti³ kâi³k³i³ju³ta² yū³ta³nx² yū²nx³ta³nx² a³ya³txi²tāu³a¹ nxe³h¹i¹na¹ ka³li¹ti³sah¹lxi³h³nx¹la¹la². Nxe³sah²lxin¹ka³tu³ta¹ kâi³ū¹nx2ta¹ju³ta³i³tā² wa³kon³kxi¹nx2ta¹ju³ta³i³tā² Kris²tu³jah¹la² i²sxā³ i³ye³kxi²sain¹tu¹wa².

— Kwa²hâi¹nxe³kwa² hxi²tha³nha²nx³hē³li¹. Nxe³sain¹tu¹wa².

17 A²nū²a² Sū³na² wân³txa² we¹txa³te²nâu³xa² su²lhā³sai¹nha³ta²wa². Txa²ti³ha²yau³xa² ha³li³kxa² hxat3sa²sxā³ su²lhā³sai¹nha³ta²wa². Sū³na² wân³txa² i³hen³txi¹nx2ta¹ha²kxai³la². Jā¹nxe³sain¹kxa² ha³ta³nxân²txi³ ka³li³ha¹tu¹wa². Sū³na² a²ten³jut3su² we¹ta¹kxe³su² i²sain¹kxai²nân²tu³ Sū³nu²kxai³lu² wi¹lxo³kxi²na¹tu¹wa². 18 Te²yā¹nxe³sxā³ i³ka³li³ha³sah¹lxi³nū³nhē¹la², su²lhā³sain¹kxan²ti³na².

Ti³mo²jah³lai¹tā² E³pa³fro³ti²jah³la² sxā³wxā³nūn³jau³su²

19 Je³su²jah³la² Txa²wā¹hxi²kan¹jah¹la² i³hxi²kat1sa³kxai²nân²tu³ Ti³mo²jah³lai¹tā² i²nx2ti³te³lhxā³ i³sa²si¹hā³a¹tu¹wa². Nxa¹kxai²nân²tu³ wxa²ha³ta³nx² ain³kxi²nx2ta¹tu¹wa². Ain³kxi²nx2ta¹kxai²nân²tu³ i³ya³lo³ti²sah¹lxin¹tu¹wa². 20 Nxe³sxā³ txa²sa³wi³ha³lxi³nā³nâu³xa² jah¹la² so¹lxi³ wi¹la³non²ta³kxi¹nx2ti³jah¹lai¹la¹wa². A³lxi¹nx2ta¹kxa² yā¹nxe² a³lxi¹nx2ti³na³la². 21 Txa²sa³wi³ha³lxa² ā³xa² hâi¹nxe³ti³xa¹ a²wa³ka³lxa³yan³txa² so¹lxi³ te³nain¹na³la². Yxān¹ta¹ jah¹la² ti³he¹nx2nxa³wa². Je³su² Kris²tu³jah¹la² sa²yo²wet1sxā³ kâi³ju³ta² ten³na³la². 22 Txa²wā¹sū³na² wân³txa² sa²yo²ā³xa³ta¹ti²tu³wa². Wi¹kâi³ju³ta² so¹lxi³ o²la³kxi²ta¹ti²tu³wa². A²w³nu³su² a²k³i³hā³lhxu² wi¹wa³kon³ya³te²ju²hē³la². Nxe³kxa² yā¹nxe² jah¹lai²na² txai²na² kâi³ya³ha¹wa². Txa²wā¹sū³na² wân³txa² wi¹jau³xa² i³hen³txi³ya³ha¹ta¹ti²tu³wa². Ju¹ta¹li² i²yah³lxin¹ta¹ti²tu³wa². 23 A²nxe³jah¹lai¹li² Ti³mo²jah³lai¹tā² i³sa²si¹hā³ū¹nx2ta¹tu¹wa². Sxi²ha² kan²thi³na² ti¹kxi²ta³lun²sain¹ju³ta³nū³a² txa²nū² i²sân²sxā³ i³sa²si¹hā³ū¹nx2ta¹tu¹wa².

24 Nxa²ha²te¹ txai²na² sa²kxai³lu² wxā³si²nx2ta¹ju³ta² yau³son³na³la². Txa²wā¹hxi²kan¹jah¹la² i³hxi²kat1sa³kxai²nân²tu³ wa³su³txi³ wxā³na¹tu¹wa².

25 Nxe³na¹ha²kxai³ txa²wā¹lon³yah³lai²na² E³pa³fro³ti²jah³la² i³sa²si¹hā³xi²nū³na¹tu¹wa². So³ta²to²jah¹lai¹la¹wa². Wi¹wa³kon³kxi²ya³sain¹na²hē³la². Nū³3kxūn³txi³ o²la³kxi²ya³sain¹na²hē³la². A²kxā³nx² ā³non²ta³kxi²si¹sxā³ i³sa²si¹hā³ū¹sah¹lxin¹ta¹ti²tu³wa². Hi¹na² ā³na¹ū³xi¹nx2ta¹tu¹wa².

26 A²nxe³jah¹la² i²nx²lxi³ju³ta² ten³khaix1nx2na³la². i³ton³kxi²ju³ta³i³tā² ain³kxah¹lxi³ta¹hi¹nhē¹la². Nxe³kxah¹lxi¹nha²kxai³ hxi²waun³ta³kxi¹nx2ti³ta¹hē¹la².

27 Ya²la³tu³ i³ton³khai¹na²hē³la². Ya³lu²ti³ten³khai¹na²hē³la².
 Yxān¹ta¹ Txa²wā¹sū³na² wi¹lhin¹sxā³ thāi³ti³la² sa²hau³ko³tā²hē³la².
 Nxe³kxa²yu³su² wi¹lhin¹sxā³ thāi³ti³la² sa²hau³kot3sa²nū³nhē³la². Nxe³sxā³
 ya³lu²si²hain¹ke³la³te²kxai³ ā²la² kǎi²non³sxā³ i³āin²txi³khai¹sa²hī³nx2na³la².
 Yxān¹ta¹ ti³he¹nxe²nxa³hē³la². 28 Nxe³na¹jut3su² i³sa³si¹hā³ūh¹xi¹nx2ta¹ju³ta²
 ten³khai¹sa³nha²wa². Nxe³na¹kxai²nān²tu³ i²ain¹yah³ixi¹kxai²nān²tu³
 ka³lih³kxi¹nx2ti³tu¹wa². Nxe³sxā³ i³āin²ta³kxi²sa²ju³ta² ā³wa²sut1sa³tu¹wa².
 29 i³xi²kxai²nān²tu³ wi¹lhin¹sxā³ hen³txi³txain¹yah³ixi³hē³la².
 Txa²wā¹hxi²kan¹jah¹la² yxo²i²nū³nha²kxai³ txa²wā¹lon³yah³lai²la¹wa².
 Jah¹la² yāx1te²he³la³ka² wi¹lhen³txi³txain¹yah³ixi³hē³la². 30 Jā¹nxe³sxā³
 Kris²tu³jah¹la² wān³txa² sa²yxo²we¹tha²kxai³ ya³lu²te³lhxā³ nxa²hē³la².
 Wxāi²na² wxā³sxā³ ā³non²ta³kxi²sah²lxin¹kxe³su² hxi²kan¹yah³lxa³nha²kxai³
 ā³si³wē³no³txa²lxi³na²hē³la².

3

Kris²tu³jah¹la² so¹lxi³yxo²i²ki³tā³la²

1 Jā¹nxe³jut3su² nxe³nx2ta¹wa². Txa²wā³tā³nāu³xāi³. A³lxi¹nx2ta¹nha²wa².
 Txa²wā¹hxi²kan¹jah¹la² ā²la² kǎi²non³sxā³ i³ka³lih³kxi¹nx2ti³ju³ta²
 ten³nxa²lxa¹nha²wa². Ā²la² ū³wha²li¹lye¹nx2ta¹la². Nxe²
 i³yau¹ū³xi¹nx2ta¹kxai²nān²tu³ āu²li²sa²nxa³nha²wa². Wi¹lhin¹sxā³
 yxau³si¹nx2ta¹jau³su² ū³wha²li¹lye¹nx2ta¹wa². 2 Ko³nxe³ti³
 kǎi³tū³ka³txa² wi¹lī²khai¹nxe³jah¹lxi³hē³la². i³ki³ha¹kxi¹nx2tai¹nha²ta²wa².
 i³lxa³thin¹ti³he¹xai¹nxa³wa². A²nū²nāu³ai²na² ū³whi²lho¹nha²sxā³
 ū³kho³nyhain¹na³la². 3 A²kxā³nhi¹nu¹ta¹na² Moi³se²ah³lo²nu¹ta¹na²
 kwa³na³nē³jau³xai²li² ā³si³wxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³sxā³ in³txa² wāi³lxa²
 wē³sa² tē³sxā³ ū³sa³si³tū³ko¹kxā¹si¹nhē³jau³su² e³kxi²nē³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².
 Nxe³jau³xu¹ta¹na² txa²wā¹kxi³na¹xai²na² so¹lxi³ Ju³te²a² nū³ka³txi³ki³na¹xai²na²
 so¹lxi³ wain³txi³ sa²yxo²we¹ki³tā³la². Sa²yxo²we¹ki³kxan²ti³ yen³kxa²
 ā²la² wi¹khai¹nxe³te²a² yū³ki³tā³la². Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la²
 i³hxi²ka²tē³lha²kxai³ Sū³nu²kxai³lu² sa²nēn¹kxi²ki³tā³la². Je³su² Kris²tu³jah¹la²
 ā³nū²nxi²sxā³ yxau³kxi²nē³lha²kxai³ ka³li³sxā³ yxau³ki³tā³la². Yuh³xai²nān¹te²
 yen³kxa² hai³txi³ yxo²i²ki³sxa³wa². 4 Nxe³sxā³ yuh³xai²nān¹te² yen³kxa²
 yxo²i²ki³ke³la³te²kxai³ txai²li² ā²la² ā³sen³sa¹sxā³ yxo²i²hī³na¹wa². A²nū²a²
 yxo²ha³kxa¹ ā³sen³sai¹ai¹nhī³na¹wa². 5 Txa²wē³si¹na² txo³na¹hī³na¹ti³tā²
 kwēn¹ta² a³li³la¹ha¹hī¹nai³tā² a³la²ni²sxā³ ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹
 ye³ha¹li¹ a³la²ni²ju³ta² hau³hau³kon³sxā³ ū³sa³si³tū³ko¹kxā¹sa³na²hē³la².
 I³sa³e²ah¹lo²sa¹wa². Nxe² a³li³lah¹sxā³ txon¹jah¹lo²su² te²sa¹wa². Bēn³ja³mī²
 nū³ka³txi³yah³lo²sa¹wa². Txa²wi³na²nāu³xai²na² yxo²ha³kxa¹ E³bre²a²
 nū³ka³txi³nāu³sain¹na³la². Nxe³nxa³ha²te¹ Moi³se²ah³lo²nu¹ta¹na² wān³txa²
 sa²yxo²we¹kxe³su² a²ha³ti³nū³ka³txai²li² fa³ri³se²a² nū³ka³txi³sa¹wa².

6 — Moi³se²ah³lo²nu¹ta¹na² wān³txa² wain³txi³ kǎi³a¹tū¹xā¹.
 Na¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Je³su²jah¹lai²na² wān³txa² yxo²i²sxā³
 yxau²xai³tū³ka³txa² khāuh³lxa³tin³txai¹na¹hē³la². Nxe³kxa²yu³su²
 Txa²wā¹sū³na² wān³txa² kwa³na³nē³jau³xai²tā² wā³ko³nxa³te²tu³
 sa²yxo²we¹thxai²na¹hē³la². A²nū²a² i²li³te²la³ hxi²kan¹txi³
 ko³te³kxi²sa²nxa³hē³la². Jā¹nxe³te²su² hxai²na¹hē³la². 7 Nxa²ha¹te¹

Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa² yxo²i² ā³si³wxe³na¹hī¹na¹ yen³kxai³tā² hāi¹nxe³ti³xa¹ ā³na¹a¹hē³la².

— A²kxā³nxa² a³lxi²ti³ tē³a¹hē³na¹. Na¹jau³su² hī¹na² yxo²kwain³te²txā³wa².
 8 Yen³kxa² yxo²ha³kxa¹ ā³na¹sxā³ yen³kxa² ā²la² wi¹te²a² so¹lxi³ ten³te²sa¹wa². Je³su² Kris²tu³jah¹la² Txa²wā¹hxi²kan¹jah¹lo²su² ha²kxai³ nxe³jah¹la² i²sa²tē³kxi²na¹ju³ta² ā²la² ā³sen³sai²na³la². Nxe³na¹ha²kxai³ yen³kxa² ā³xai²li² kō³nxe³kxe³su² ā³na¹a¹ha²kxai³ Kris²tu³jah¹la² sa³wit³sa² na¹ju³ta² so¹lxi³ ten³sa³nha²wa².
 9 Nxe³sxā³ ā³nū²nxi²sxā³ yxau²xai³nha¹ju³ta² ten³sa³nha²wa². A²wi¹lhi¹n¹khaix¹ju³khai³xa² wi¹lhit¹sain¹na²hē³la². Nxe³te³nah¹lxi¹. Hai³txi³ Txa²wā¹sū³na² kwa³na³jau³xu¹ta²na² sa²yxo²we¹ta¹kxe³su² wi¹lhit¹sai¹nxa³hē³la². Yxān¹ta¹ Kris²tu³jah¹la² yxo²i²a¹kxe³su² wi¹lhit¹sain¹na²hē³la².
 10 Jā¹nxe³sxā³ yxo²i²a¹kxai²nān²tu³ Kris²tu³jah¹la² i²yxau²xai³la¹tu¹wa². Kris²tu³jah¹la² a²wā³nxīn¹ju³khai³xa²ka³ten³su²i²sa²yxau²xi²sxā³yau²xai³ju³khai³xa²ā³ne³wxe² yxau²xai³la¹tu¹wa². Kris²tu³jah¹lo²kxai³lu² Sū³na² wān³txa² sa²yxo²we¹tha²kxai³ ye³khāuh³lxa³thin¹khaix¹ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³kxa² yā¹nxe³sxā³ Sū³na² wān³txa² sa²yxo²we¹ti³ten³sa³nha²wa², khāuh³lxa³txi³sain¹kxan²ti³na². Jā¹nxe³sxā³ Kris²tu³jah¹lo²kxai³lu² A²wi³na²khai³xa² wān³txa² sa²yxo²we¹tha²kxai³ ya³lu²kxi²nē³ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³kxa² yā¹nxe³sxā³ Sū³na² wān³txa² so¹lxi³ sa²yxo²we¹ti³ten³sa³nha²wa², ya³lu²na¹ju³ta²nū³a² yū³ti³hit¹sain¹kxan²ti³na².
 11 Jā¹nxe³na¹kxe³nū³su² ka³ten³su²i²sa²yxau²xi²si¹sa²jau³nū³su²a²ya³la³tu³ū³hū¹sa³tu¹wa². Jā¹nxe³sxā³ Sū³na² ha³lo²ai²na² yxau²sa²tē³si¹sa³tu¹wa².

Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa² sa²yxo²wet¹sa¹na¹ju³ta²

12 Jā¹nxe³na¹jau³su² txa²wān³txa² e³nxa³jau³xa²sa¹:

— Kō³nxe³ti³ kāi³a¹ju³ta² yū³ti³he¹nxa³wi¹. Wi¹ju³ta² so¹lxi³ kāi³te²sa¹wi¹. Nxe³na¹jau³su² hxi²kan¹txi³ e³nxa³wa². Yxān¹ta¹ Kris²tu³jah¹la² a³lxi²sa²ju³ta² yxau²xai³te²sa¹wa². Nxe³te²sa¹ha²kxai³ wain³txi³ sa²yxo²wet¹sa¹na¹ju³ta² ten³khaix¹sa³nha²wa².
 13 Txa²wā³tā³nāu³xāi³.

— Wi¹kāi³sa³sai¹na¹xā¹. Na¹jau³la³ e³ti³he¹nxe²nxa³ta¹ti²tu³wa². Nxe³na¹ta¹ kō³nxe³ti³ kāi³a¹hī¹nai³tā² ha³nāu³ha² hxa³na³la². Yon³nāu³ai³tā² kāi³a¹ju³ta² ne³wā²na³a¹ha²kxai³ yan¹nāu³a¹ wi¹kāi³a¹ju³ta²nū³a² aīn³nha¹ha²kxai³ Sū³na² wān³txa² so¹lxi³ sa²yxo²we¹ta¹ju³ta²nū³a² aīn³nha¹ha²kxai³ nxe³na¹nha²wa².
 14 Sa³nxe³la³kxi³nāu³xa² kwa² ā³ni³hain¹ju³ta² yā¹nx2na³la². Ā³ni³h³sxā³ ā³ne³ka²ta¹ta³lun²kxi³nū³su² o²la³kxain¹nīn²ta²wa². Ā³ne³ka²ta¹ta³lun²jah¹lai²na² sa²kxai³lu² hi³yāu³sa³kxa² tūh³na² ū³nhe³hē¹nha¹te²ju²hē³la². Te²yā¹nxūn³te²sa¹wa². Oh³nāu³a¹ Je³su² Kris²tu³jah¹la² i²kaix¹sa²ju³ta²nū³a² wah³nxe³na¹wa². Txa²wā¹sū³na² ten³si¹sa²jau³nū³a² wah³nxe³na¹wa². Nxe³sa³kxi²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na² hxi²ki³kxai³lu²ka³te³na²wi¹tāu³a²ā³wi¹ha¹ju³ta²nū³a²i²ye³kxi²sain¹tu¹wa².

15 Nxe³sxā³ ye³kan¹sxā³ yxo²i²te²ki³na¹xai²na² ye³kan¹sxā³ hain³nha²ki³ju³ta² so¹lxi³ wain³na³la². Kris²tu³jah¹lai²na² a²ten³jau³su² a³la³kxi²ki³sa²kxai³ nxe³jau³jau¹xain²txi³ sa²yxo²wet¹sxā³ kāi³jah³lxi³hē¹la². Yxān¹ta¹ nxe²nxa³kxe³su² te²a² yū³kxi²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² e³lai²na¹ i²yau¹ū¹nx2ti³tu¹wa².
 16 Jā¹nxe³ki³sa²kxai³ Sū³na² wān³txa² wain³txi³ sa²yxo²wet¹sxā³ kāi³ki³kxa² yā¹xa³sah¹lxi³wxa².
 17 Txa²wā³tā³nāu³xāi³. Kāi³a¹kxai³yā¹nxe²kāi³yah³lxi³n¹ta¹ti²tu³wa². Te²yā¹nxe²

wain³txi³kāi³jah¹lxi³hē¹la². Nxa¹ju³kaixi³la¹ txai²yā¹nxa² kāi³te²na² a²e³jau³xa² sa²yo²we¹jah³lxi³hē¹la². 18 Txa²wā¹sū³na² wān³txa² yo²i²ki³lxo³te²a² yū²na³la². Nxe³te²na² sa²kaixi³lu² Kris²tu³jah¹lai²na² i³hxi²ki¹la²kxi²sxā³ i³ya²lut¹jah¹lai¹tā² yo²kwīn¹kxain¹na³la². Ko¹ko¹so¹nain¹na³la². Nxe³nx2ti³to³ha¹tai¹ti²tu³wa². Nxe³ju³ta²li² i³āin²ta³kxi²nha²khaix1nxe³sxā³ nān³sxā³ i³hen³txi¹nx2ta¹wa². 19 A²nxe³tū³ka³txai²li² ha³lo²a² hā³nxe²a² i³ju³ta³nū³a² ko³nxe³ti³ i³yī¹li²hain¹tu¹wa², Txa²wā¹sū³na²sa³. A²nxe³tū³ka³txai²li² Txa²wā¹sū³nu²khai³xa² sa²yo²we¹tai¹nxa³wa². A²e¹nān¹jau³khai³xa² ten³nyhain¹kxa² so¹lxi³ sa²yo²wet1sxā³ kāi³ain¹na³la². Kuh³lxa³thin¹sxā³ kāi³ain¹kxan²ti³ āu²li²ju³ta² yū³ai¹nxa³wa². Nxe³yān¹ta¹ ju¹tai²li² yo²kāin²txi³ e³ain¹na³la². Yuh³xai²nān¹te² yen³kxa² so¹lxi³ ain³nhai¹nhaixi²na²hē³la². A²nxe³tū³ka³txai²li² Txa²wā¹sū³na² hxi²ka² ko³nxe³ti³ i³yī¹li²hain¹tu¹wa². Nxain¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² ha³lo²a² hā³nxe²a² i³ju³ta³nū³a² i³hau³hau²na²sa²tē³ū¹hain¹tu¹wa². 20 Nxe³nxa²ha¹te¹ txa²wā¹ki³nāu³xai²na² yo²i²tū³ka³txi³ki³nāu³xai²na² sa²kaixi³lu² oh³xai²nān¹ko³xai²li² txa²wā¹ha³lo²khai³su² na³la². Nxe³sxā³ yuh³xan¹ko³xai²li² yxau³sxā³ hin¹sxā³ wah³nxe³ki³tā³la². Txa²wā¹ē¹na² sa²hau³kot3jah¹lai²na² Je³su² Kris²tu³jah¹lai²na² Txa²wā¹hxi²kan¹jah¹lo²su² ha³kxi³ nxe³jah¹la² wxā³sxā³ a³ka³nxi²sxā³ wa³li²ju³ta³nū³a² wah³nxe³ki³tā³la². 21 A²nxe³jah¹la² hi²sen³kaixi³lu² ā³wa³li²tāu³a² txa²wā¹nū²nāu³ai²na² hxi²tha³nhē³kxan²ti³ ya³lu²ju³ta² yū³nē³kxan²ti³ sī³nā³lxi³ tah²lxi³sī³ti³hi¹tē³tu¹wa². Nxe³sxā³ Kris²tu³jah¹la² a²nū³nāu³xai²lā² wxi²kin³ti³ton³kxa² yā¹nxe² sī³nā³lxi³ti³hi¹tē³tu¹wa². Nū³kaū³n³khaix1jah¹lai²la¹wa². Ha³lo²ai²na² ha³kxi³ a²wa³kxē³su² na³la². Nxe³ju³kaixi³lu² Je³su² Kris²tu³jah¹la² hi²sen³su² a²nū³kaū³n³ju³txai²li² sī³nā³lxi³ti³hi¹tē³tu¹wa².

4

Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa² yo²i²sxā³ yxau²xai³ki³jau³su²

1 Jā¹nxe³jut3su² kan²txi³ yo²i²yah³lxi¹nha²kxi³ i³sa²nēn¹kxi¹nx2ta¹wa². Nxe³sxā³ Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa² yo²i²sxā³ yxau²xai³lyah³lxin¹tai¹ti²tu³wa². Te²yā¹nxe³jah³lxi³hē¹la². Txa²wā¹tā³nāu³sah¹lxi¹lxa². A³lxi¹nx2ta¹wa². Ne³kan²kxi²ti³hex1nxe³nx2ti³nxa³nha²wa². Ka²li¹txi²sah¹lxin¹nha²wa². Nxe³ye¹nx2ta¹wa².

2 Nxa²ha¹te¹ E³vo³ti²a³ka³lxāi³. Sī³ti²ka³kxa³lxāi³, Nxe³jah³nxa². Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa² yo²i²ya³hi¹nha²kxi³ hāu²non³sxā³ yxau³a³nha¹jah³he¹na². 3 Nxa²ha¹te¹ wxāi²na² yo²i²tū³ka³txa² ā³non²ta³kxi²khaix1nxe³jah¹lo³ i³nxa² txu¹ti³nāu³xin³ti² i³wai³txai¹nhē³la². Nxe³sxā³ txu¹ti³nāu³xin³ti² Kle³mē²te²yah³la², txa²ya³lxi³nāu³xa² yo²ha³kxi³wi¹lo²la³kxain¹na²hē³la². Txa²wā¹sū³na² wān³txa² i³yau¹ū³hain¹kxa²wi¹wa³ko³nain¹na²hē³la². Nxain¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Txa²wā¹sū³na² ha³te³h³nxā³nxa² oh³nāu³a² ka³te³n³su² yxau²xai³te²nu³a² ha³te³h³nxā³nxa² ā²la² ū³wha²li¹la³kxi²na²hē³la².

4 Txa²wā¹sū³na² wān³txa² yo²i²tū³ka³txi³ i³nxa² kāin² ka³lih³jah¹lxi³hē¹la². Jā¹nxe² e³kxi¹nx2ti³sxā³ ka³li³sa²tē³jah¹lxi³hē¹la².

5 Thāi³ti³la² kāi³ūh¹nhyah¹ju³ah³lxi³hē¹la². Txa²wā¹sū³na² a³ka³nxi²sxā³ wā³li²ju³ta³nū³a² nxe³je³nāu³wa³kxi³lon³na³la².

6 Ha³lo²a² he¹yah³lxin¹ju³ta³nū³a² hxi²waun³txi³yah³lxi³txā³lxa².

Nxe³yān¹ta¹ yen³kxa² i²li³ju³ta² a²ten³nxa²li³ju³ta² nū¹hī²sxā³
 Txa²wā¹sū³na² i³ye³kxi¹txai¹yah³li³hē¹la². Nxe³yah³li³xin¹kxai²nān²tu³
 ain³kxi¹nx2ti³jau³nū³su² yxo²i²jah³li³hē¹la². Nxe³yah³li³to³hin¹kxai²nān²tu³
 i³ka³lih³kxi¹nx2ti³jau³nū³su² i³hen³txi¹jah¹li³hē¹la², Txa²wā¹sū³na²sa³.
 7 Yxah³li³xin¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Txa²wā¹sū³na² hāun²ju³ta² ū³hū¹nx2ti³tu¹wa².
 A²nxe³ju³ta² a²nū²a² hxi²kan¹txi³ ā³ne³wxe³ye²hī³kī³sxa³wa². Txa²wā¹sū³na²
 hāu²no³nha²kī³ju³ta² ū³hū¹nē³jah¹lai²la¹wa². A²nxe³sxā³ Je³su²
 Kris²tu³jah¹la² ā³nū²nxī²sxā³ yxau³ya³nx2ti³ha²kxai³ wxa²ē¹nāu³ai²na²
 hāu²nū¹sa²tē³nx2ti³tu¹wa².

8 Jā¹nxe³na¹jut3su² txa²wā³tā³syah¹li¹lxa². Ain³nhyah¹li³xin¹kxe³su²
 i²khaix1nha¹jah³li³hē¹la². Ha³lo²a² wi¹ju³ta³nū³a² yū³ta³nxa²
 sa²nēn¹kxi²nē³kxe³nū³a² yū³ta³nxa² nxe³kxai²nān²tu³ ain³nha³sxā³
 i²khaix1nha¹je²jah³li³hē¹la². Nxe³te³nah¹li¹, ha³lo²a² wain³te²lo³ju³ta² so¹li³
 ha³lo²a² wi¹lhin¹kī³kxe³nū³a² so¹li³ Txa²wā¹sū³na² ye³na² tā³nxa² a²nū²a²
 ye³na² tā³nxa² wain³ye²kī³kxa² so¹li³ ha³lo²a² kō³ti³he¹nxa³kxa² so¹li³ ha³lo²a²
 a³li²si¹nhē³kxe³nū³a² so¹li³ ha³lo²a² wi¹le³kxi²kj³ju³ta³nū³a² so¹li³ nxe³te²
 he³la³kxa² ain³nha¹je²jah³li³hē¹la². 9 Txa²wān³txa² e³so¹kxi²sah³li³xin¹ju³xai²na²
 a²yo²ha³kxa¹ sa²yo²wet1sah¹li³hē¹la². Txa²wān³txain²txi³ kī³a¹ju³tain²txi³
 sa²yo²wet1sah¹li³hē¹la². Nxe³yah³li³xin¹kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na²
 hāu²non³ju³ta² wa³kxi³nxe³sxā³ ā³si³tē³la³kxi²xai³nx2ti³tu¹wa².

Pau²lah³lai²na² wi¹lxo³kxi²jau³su²

10 Nxe³nxa²ha¹te¹ hī¹nai²li² ā³non²ta³kxi²sah¹li³xin¹ju³ta²
 ā³si³wxe³xi²yah³li¹nhē³la². A²kxā³nxai³tā² te²yā¹nxe²
 ā³non²ta³kxi²sah¹li³xin¹tai¹ti²tu³wa². Nxe³nū²la² hxi²ka¹yah³lxa³nha²kxai³
 hāi¹nxa¹sah¹li³xin¹tai¹ti²tu³wa².

— Wxāi²li² ten³nxa²sīn¹nxa³nhai¹. Nxe³yah²lxa³nhē³la². Yxān¹ta¹:

— Hxi²kan¹txi³ ā³non²ta³kxi²nx2ti³nxa³nhai¹. Sah¹li¹nhē³la². Yxān¹ta¹
 hī¹na² te²yā¹sah¹li¹lxa². Nxe³sah¹li¹nha²kxai³ Kris²tu³jah¹la²
 ā³nū²nxī²sxā³ yxau³ya³sa³ha²kxai³ i³ka³lih³khaix1sa³nha²wa². 11 Yxān¹ta¹
 yen³kxi³txa²sa²kxe³su¹ nxe²nxa³nha²wa². Ha³lo²a² i²li³ju³ta³nū³a²
 ka³lih³kxi²la²nha² yxau²xai³nha¹nha²wa². 12 Yen³kxa² yū³sa²nxa³kxe³su²
 i²a¹ha²kxai³ yen³kxa²tau³ton³kxi²sa²kxe³su² i²a¹ha²kxai³ te²sa¹wa². Nxe³ha²kxai³
 ha³lo²a² i²li³je³na² hī¹na¹kxan²ti³ ha³lo²a² i²li³ju³ta² i³ha¹txi²na¹ha²kxai³
 ka³lih³kxi²nha¹nha²wa², ū³kxi²sa²jut3su² tā³nxa² he³ja³lu²sa²jut3su² tā³nxa²
 yen³kxi³ha¹kxe³su² tā³nxa² yen³kxi³txa²sa²kxe³su² tā³nxa² nxe³kxan²ti³
 ka³lih³kxi²la²nha¹nha²wa². 13 Kris²tu³jah¹la² ā³nū²nxī²sxā³ yxau³ya³sa²kxe³su²
 i³hxi²kat1sa³ha²kxai³ ha³lo²a² i²li³ju³ta² wxā³nū¹sa²kxan²ti³ hxi²ka¹na¹wa².

14 Nxe³na¹kxan²ti³ khāuh³nha¹ju³tai³tā² ā³non²ta³kxi²sah¹li³xin¹tai¹ti²tu³wa².
 Ju¹tai²li² wain³na³la². 15 Kxā³nxai³tā² Ma³se³to²na²ko³xa²
 a³i³ja¹hī¹nai³tā² a²wi¹lhi¹na² wxā³sxā³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wi¹jau³xa²
 i³hen³txi¹nx2ta¹hī¹nai³tā² wxa²nū³ka³txi³nāu³ i³nxa² Fi³li³po²thi³na²
 yxau³yah³li³te² i³nxa² so¹li³ ā³non²ta³kxi²sah¹li³xin¹tai¹ti²tu³wa².

16 A²kxā³nxa² Te³sa³lo²ni³ka²thi³na² yxau³na¹hī¹nai³tā² yen³kxi³txa²kxe³sā¹.
 Sah¹li³xin¹ju³su² wxa²nū³ka³txai³na² sa²kxai³lu² yen³kxi³khai³xa² wā²nhū¹sxā³
 i³sa²si¹hā³xi²sah¹li³to³hin¹tai¹ti²tu³wa².

17 — Kwa²hāi¹te³lhxā³ yen³kxa² yxo²kwain³kxai¹na¹nha¹. Hai³txi³ te²txā³wa².
 Wi¹kāi³sa²tot1jah³li³xin¹ju³ta³nū³a² ten³sa³nha²wa². Yxah³li³xin¹kxai²nān²tu³

ka³lih³khaix¹sah¹lxin¹tu¹wa². 18 Jā¹nxa¹jut³su² ũ³yho³hi²ki³a²
 ũ³sa²si¹hā³sah¹lxin¹kxa²a²yo²ha³kxa¹so¹kxi¹nx2ta¹hē³la². So¹kxi¹nx2ta¹ha²kxai³
 yen³kxa²wā³kon³kxi²sa³ju³ta²yū³na¹wa². E³pa³fro³ti²jah³la²wxā³na²hē³la².
 Wxā³nū²la²wxa²yen³kxa²ũ³hū¹ah³lxin¹kxa²ũ³hū¹sa³na²hē³la². Nxe³ha²kxai³
 hī¹nai²li²yen³kxa²tau³ton³nha²wa². Nxe²kāi³ũ¹sah¹lxin¹ju³tai²li²ha³nxe²a²
 wi¹lū³tho³xa²yā¹nxe³hī³nx2na³la². Txa²wā¹sū³na²i³nxūn³so¹nūh¹nx2ti³kxa²
 yā¹nx2na³la². Nxe³tho³xa²Txa²wā¹sū³na²i³nxūn³so¹kxai²nān²tu³
 i³ka³li³lxhun¹na³la². Te²yā¹nxe³sxā³wi¹kāi³ūh¹sah¹lxin¹ju³tai²li²
 i³ka³li³lxhun¹nūn³na³la². i³ka³li³lxhu¹nha²kxai³wi¹lhit¹sxā³i²nxā²lxix³na³la².
 19 Jā¹nxe³jut³su²tau³ton³kxi¹nx2ti³kxe³su²Txa²wā¹sū³na²hi²sen³su²
 ũ³hū¹nx2ti³tu¹wa². Je³su²Kris²tu³jah¹la²ā³nū²nxi²sxā³yxau³ya³nx2ti³ha²kxai³
 tau³ton³kxi¹nx2ti³ju³ta²ũ³hū¹nx2ti³tu¹wa². Je³su²Kris²tu³jah¹la²sa²kxai³lu²
 oh³nān¹ta³yen³kxa²kāin²yū³ha²kxai³nxe²ūh¹nx2ti³tu¹wa². 20 Nxe³ha²kxai³
 Txa²wā¹sū³na²Si³yxau³jah¹lai²li²Txa²wā¹wi³nu²su²ha²kxai³nxe³jah¹lai²li²
 wxi²kin³ti³ton³ju³ta²ā²la²kāi²non³ju³ta²ten³sa³nha²wa². Hai³txi³
 ne³ki³so³nxa³ju³ta³nū³su²yū³ti³he¹nxa³lho³la². Nxe³ju³ta²ye¹nx2ta¹wa².

Pau²lah³lai²na²a²ne³ki³san¹jau³su²

21 Je³su²Kris²tu³jah¹la²yo²i²yah³lxin¹te²nāu³i³nxa²
 Txa²wā¹sū³na²a²sa³wi³ha³lxi³syah¹lxin¹te²nāu³i³nxa²nxe³sxā³
 txa²ha³ta³nxa²wi¹lhen³txi¹nx2ta¹wa². Txa²wā¹lon³ti³tāu³xai²na²
 yxau³ya³sain¹tū³ka³txi³nāu³xai²na²a²ha³ta³nxa²wi¹lhen³txi¹nx2ti³nūn³ya³sain¹na³la².
 22 Ro²ma²thi³nān¹ko³xa²kāin²ko³xai²na²a²wa³kxēn³yah³lai²na²sxi²ha²
 yxau³tū³ka³txi³nāu³xa²Txa²wā¹sū³na²wān³txa²yo²i²tū³ka³txai²na²
 sa²kxai³lu²a²ha³ta³nxa²wi¹lhen³txi¹nx2ti³nūn³ya³sain¹na³la². Txa²wā¹sū³na²
 yo²i²tū³ka³txa²a²yo²ha³kxa¹te²yā¹nxe³nūh¹nx2ti³nūn³ya³sain¹na³la².
 23 Jā¹nxe³jut³su²Je³su²Kris²tu³jah¹la²Txa²wā¹hxi²kan¹ta²Si³yxau³jah¹lo²su²
 ha²kxai³nxe³jah¹la²kāin²thāi³ti³la²a³lxi¹nx2ti³ju³ta²ten³sa³nha²wa².
 Jā¹nxa¹jau³su²txai²li²Pau²lah³lo²na¹xai²na²nxe³ye¹nx2ta¹wa².

Kolossēnses

1 Pau²lah³lo²na¹xai²na², Txa²wā¹wā³tā³jah¹lai²na² Ti³mo²jah³lai²na² nxe³sīn¹sxā³ ū³wha²li¹la³kxi¹nx2ti³sī¹na¹wa². Txa²i²na¹xai²na², Je³su² Kris²tu³jah¹lo²su² Jah¹la², Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ a²ten³jau³su² i³wetIso¹sxā³ i³hxi²kan¹txi³hit1sa³na²hē³la². Sa³ha²kxai³, Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wi¹jau³xa² a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ i³hen³txi³tain¹si¹ha³jau³nū³a² i³sa²si¹hā³sa²kxah³lo²sa¹wa². Nxe³sa²kxah³lo²na¹xai²na² wxa²nū³ka³txi³ i³nxai²na² Ko³lo²se³thi³na² yxau³ye³yah³lxin¹te² i³nxai²na² ū³wha²li¹la³kxi¹nx2ta¹wa². 2 Nxe³ha²kxai³, wxā²na² Je³su² Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa² yxo²i²ah³lxī¹nha²kxai³, wi¹wi¹nxe² sa²yo²we¹jah³lxī¹nha²kxai³, nxe³yah³lxī¹la². Txa²wā¹tā³nāu³syah¹lxī¹la². Nxe³yah³lxin¹te² i³nxai²na² ain³kxi²sah¹lxī¹hē¹la². Txa²wā¹wī³na² Si³yxau³tāu³su² tāu³a¹ Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³su² tāu³ān²tu³ kāin² thāi³ti³la² a³lxī¹nx2ti³si¹ha³jau³nū³su² wxa²nxū²kwai³nāu³a² ā³nhāu²no³txa²lxī³si¹ha³jau³nū³su² nxe³nx2ti³ju³ta² ten³sa³nha²wa².

Sū³na² i³wi¹lxon³kxi²jau³xa² Pau²lah³la² i³ye³kxi²jau³su²

3-4 Wxa²nū³ka³txai²na², Je³su² Kris²tu³jah¹la² yxo²i², Je³su² Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa² yxo²i²te²nāu³xa² yxo²ha³kxa¹ a³lxī², yah³lxī³sīn¹ta¹hin¹ti³ai¹ti²tu³wa³. A²nxe³yah³lxī³nhīn¹jau³xa² ha³tā³nxa² ain³kxi¹nx2ti³sī¹na¹hē³la². Nxe³nx2ti³sī¹na¹ha²kxai³, Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³su² tāu³a¹ ha³tin³ti³ i³ye³kxi²to³sī¹na¹hē³la².

— Txa²wā¹sū³nāi³. Je³su² Kris²tu³jah¹la² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²su² ha²kxai³ nxe³jah¹la² wī³nu²si¹lxī¹. Nxē¹nha²kxai³ Ko³lo³sē²sa³ nū³ka³txa² Je³su² Kris²tu³jah¹la² wi¹wi¹nxe² yxo²i²khai¹nxe³nxain¹sīn¹na³li¹. Nxe³ha²kxai³ ju¹ta²li² sa²nēn¹kxi²sīn¹nxa²ha¹nhai¹. Nxe³to³si¹na¹hē³la². Jā¹nxe³sī¹na¹wa². 5 A²kxā³nxa² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wi¹jau³xa² a²ya³la³lyau³xan²tu³ ain³kxi² ān³si³wxe³yah³lxin¹ti³ai¹ti²tu³wa². Ā²la² a³la³kxi²yah³lxī³ta¹hin¹ti³ai¹ti²tu³wa². Yah³lxin¹ka³tu³:

— Oh³nāu³a¹, Txa²wā¹sū³na² sxi²nhāu³a¹ ha³lo²a² wi¹khai¹nxe³sxā³ ka³lih³khai¹nxe³ju³ta³nū³a² yū³nē³na³na¹. A²hi¹nai²na² Txa²wā¹sū³na² hxi²ka² ū³ha³kxi²nē³na³na¹. Yxan¹nāu³a¹ ū³yhen³kxi²nē³ti³xā¹. Nxe³jau³xai²na² yxo²i²sa²tē³yah³lxin¹ka³tu³ Kris²tu³jah¹la² yxo²i² Je³su² Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa² yxo²i²te²nāu³xa² a³lxī² yah³lxī³ta¹hin¹ti³ai¹ti²tu³wa². 6 A²nxe³jau³xai²na² wān³txa² wi¹jau³xai²na² ain³kxi²yah³lxin¹ka³tu³:

— Txa²wā¹sū³na² kāin² thāi³ti³la²sxā³ a³lxī²nē³jah¹lo²su² na³na¹. A²ya³la³tu³ jau³xai²la²xā¹. Hī¹na² a³la³kxi²na¹nhā¹. Nxe³yah³lxī³ta¹hin¹ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³yah³lxī¹nhī¹nān¹jau³xau³tēx1tān²tu³, wxa²yu³ta² ā³ka³lxa¹ton³sxā³ ain³kxi² sa²yo²we¹ti² ha³lo²a² wi¹ju³ta² kāi³i² nxe³yah³lxī³to³ta¹hin¹ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³yah³lxī³to³hin¹kxa² yā¹nxe³sxā³, a²nū²a² yuh³xai²nān¹ta³ko³xa² yxo²ha³kxa¹ nxe³ta³ko³xai²nān¹te² nū³ka³txa² wān³txa² wi¹jau³xai²na² Je³su² Kris²tu³jah¹la² i³yau¹ū³nē³jau³xai²na² ain³kxi² sa²yo²we¹ti² ha³lo²a² wi¹ju³ta² kāi³i² nxe³ye²tū³ka³txi³nū³a² ā³ka³lxa¹ton³sa²tē³yain¹ta¹hē¹la². 7 Jā¹nxa¹jau³su² E³pa²frāh³lo²su² jah¹la² a³lxī²na¹kxah³lai²la¹wa². Txa²i²yā¹nxe³sxā³, Je³su² Kris²tu³jah¹la² a²wa³ka³li³lot3sxā³ yxau²xai³jah¹lai²la¹wa².

Na¹ha²kxai³ txai²li² hxi²kan¹txi³ ā³wxā³sxi²nx2ti³nxa³tai¹ti²tu³wa².
 Nxe³na¹kxa²yu³su² jah¹lai²na² ā³si³wē³not3sa²sxā³ ān³tū¹nx2ti³sxā³ Je³su²
 Kris²tu³jah¹lai²na² ī³yau¹ū³nx2ti³ta¹ti³ai¹ti²tu³wa².⁸ Nxe³nx2ti³nū²la²
 wxa³li²ka³tu³, wxa²ha³ta³nxa² a³li²waun¹nha¹yah³lxin¹jau³xa² Txa²wā¹sū³na²
 Yāu³ka³jxah¹la² a³li²waun¹nhyah¹lxin¹ti³hi¹txa²li³jau³xa² E³pa²frāh³lai²na²
 ī³sen³txi³sa²sīn¹na²hē³la².

⁹ Nxe³sa²sīn¹jau³xa² ain³kxi¹nx2ti³sī¹na¹hī¹nān¹ju³tu³, hu³ wxa²ha³lo²a²
 sa²hau³ko³tūh¹nx2ti³si¹nha¹jau³nū³su², Txa²wā¹sū³na² ha³tin³ti³
 ī³ye³kxi²to³sī¹na¹hē³la². Nxe³sī¹na¹te³nah¹li¹:

— Sū³na², nxe³3sī¹li¹. Nū¹ān¹tū³ka³txa² Ko³lo³sē²sa³ nū³ka³txa²
 sa²hau³ko³tain¹sxā³, Wxa²yāu³ka³jxah¹la² wī¹lhin¹jah¹la² ā³nxū²kwai³wi¹sxā³
 yxau³ai¹nhīn¹ka³tu³ kāin² a³la³kxi²ti³hi¹txain¹sī¹nhē³li¹. Ain¹nhīn¹kxai²nān²tu³
 Txa²sū³nu² ī³nxai²na² wxa²ē¹nān¹jau³xa² au³txi³ ain³nha²nhīn¹jau³xa²
 a²ten³nhīn¹jau³xa² ta³nxū¹ka³txai²na² a³la³kxi²ti³hi¹ta³lu²ni²
 wī¹ko³nha²ti³hi¹ta³lu²ni² nxe³txain¹sī¹nhē³li¹. Nxe³to³sī¹na¹hē³la².

¹⁰ Sī¹na¹ha²kxai³ wxāi²nān²ta³ Txa²wā¹sū³na² au³txi³ te³nain¹jau³su²
 so¹li³ yxau²xai³li², Txa²wā¹sū³na² ī³ka³li³si¹yah³lxin¹jau³su² so¹li³ kāi³i²,
 ha³lo²a² wī¹ju³ta² ka³lxa¹txi³ kāi³i², Txa²wā¹sū³na² wī¹la² a³la³kxi²sxā³
 yxau²xai³li², yah³li³hī³nxa¹lxa². Jā¹nxe³nx2ti³si¹nha¹jau³su², Txa²wā¹sū³na²
 ī³ye³kxi²to³sī¹na¹hē³la².¹¹ Txa²wā¹sū³na² wxi²kin³ti³ton³khai¹nxe³sxā³
 hxi²kan¹khai¹jah¹lai²la¹wa². Nxe³sxā³ sa²hē¹txa²txi³jau³su²

hxi²kan¹kāi²non³nxa²li³tu¹wa². Nxe³nx2ti³kxai²nān²tu³:

— Ha³lo²a²ye³khāuh³lxa³thin¹ju³ta³lot3sa²na³na¹. Yah³lxin¹kxa²ha³ta³nxān²txi³
 nxū²kwai³lxū¹ti³ hxi²ka¹ka¹nha²la² yxau²xai³yah³li³hī³nxa¹lxa².

¹² Yah³lxin¹kxai²nān²tu³:

— Txa²wā¹wī³nāi³. Ha³lo²a²ye³khāuh³lxa³ti³sa²sīn¹jut3su² kxan²ti³nū¹
 ka³li³sa²sīn¹tu¹wi¹. Wain³te²lot3sa²nhī¹nha²kxai³ hxi²waun³txi³nha¹ju³ta²
 yū²nxa³wi¹. Nxa¹jau³su². Txa²wā¹wī³na² Si³yxau³jah¹la² ī³ye³kxi²kī³tā³la².
 Nxe³ha²kxai³ ha³lo²a² wī¹ju³ta² ha²tet1jut3sū³ju³ta² Txa²wā¹wī³na²
 ū³ha¹kxi²nē³na³la².¹³ A²ha² kxā³nxa² Sa³ta³na²jah¹la² a²ha³lo²lot3sxā³
 ka³nxah³jut3sū³ju³ta³lot3sxā³ yxau²xai³kī³sxai²ta¹ti²tu³wa². Yxān¹ta¹
 Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³jah¹la² hi²sen³kxai³lu² wxa²wa²su¹tē³ta¹hxai²hē¹la².
 Nxe³nē³lha²kxai³ ha³lo²a² wī¹ju³ta² sa²kxai³lu² A²ta²ha² Kris²tu³jah¹la²
 Txa²wā¹wī³na² a³li²kah³lo²su² jah¹la² hi²sen³su² sa²hau³ko³ta³ko³xa²
 sa²kxai³lu² wī¹wi¹nxe² wxē³nē³ta¹hxai²hē¹la².¹⁴ Txa²wā¹ko³nxe³ti³
 kāi³kī³ju³ta² a²wah³yu³ta² ya³lu²kī³ju³ta³nū³ai²la¹wa². Yxān¹ta¹ Kris²tu³jah¹la²
 hi²sen³kxai³lu² ko³nxe³ti³ kāi³kī³ju³ta² wah³yu³ta² sa²so¹kxi²nē³lhxā³
 ya³lu²kxi²nē³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³sxā³ Kris²tu³jah¹la² a²ha³lo²lot3sxā³
 yxau²xai³kī³tā³la².

Kris²tu³jah¹la² wxā³ju³tu¹ta¹na² ī³yau¹ū³jau³su².

¹⁵ Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³la³ txa²wā¹yen³na² ī²kī³kxe³sxa³wa².
 Yxān¹ta¹ Kris²tu³jah¹lai²na² ī²kī³kah³lo²su² jah¹lai²na² Txa²wā¹sū³na²
 Si³yxau³tāu³āin²ti²na³la². Txa²wā¹sū³na² a³la³kxi²si¹nhē³jah¹lai²la¹wa².
 Jā¹nxe³sxā³ Kris²tu³jah¹lai²na² hxi²kan¹khai¹nxe³sxā³ a²yen³kxa²wet1sa²sai¹kxa²
 yxo²ha³kxa¹ hxi²kan¹txi³ ā³sen³sai¹khai¹nxe³jah¹lai²la¹wa².¹⁶ A²nxe³jah¹la²
 hi²sen³su² a²yen³kxa² yxo²ha³kxa¹ wet1sa²sai¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ju³ta²
 oh³nāu³u¹ta¹nān¹te² yen³kxa² yxo²ha³kxa¹ we¹ti², yuh³xai²nān¹te²

yen³kxa² yxo²ha³kxa¹ we¹ti², txa²wā¹yen³na² i²ki³kxe³su² te²yen³kxa²
 yxo²ha³kxa¹ we¹ti², a²yen³kxa² i²ki³sxa³kxe³su² te²yxo²ha³kxa¹ we¹ti²,
 oh³nāu³u¹tai²nān¹tū³ka³txa² a²hxi²kan¹txi³nāu³xa² hxi²kan¹khai¹nxe³te²
 nāu³xāin²txi³ we¹ti², ā³sa²ki³la³xi²te² nāu³xāin²txi³ yxo²ha³kxa¹ we¹ti²,
 yuh³nāu³ai²nān¹tū³ka³txa² a²hxi²kan¹txi³nāu³xain²txi³ yxo²ha³kxa¹
 we¹ti², ā³sa²ki³la³xi²te² nāu³xa² a²hxi²kan¹txi³nāu³xain²txi³ we¹ti², nxe²
 sa²nai¹ta¹hxi²hē¹la². Ain¹sxā³ a²yen³kxa² yxo²ha³kxa¹ Kris²tu³jah¹la²
 wet1sa²sai¹ha²kxai³:

— Wxi²kin³ti³tot3sa³txai²lā¹. Nxe³jau³su² wet1sa²sai¹ta¹hxi²hē¹la².

17 A²wi¹lhin¹khai¹xu¹tai²na² a²yen³kxa² ka³na³ka³na³te² he³la³ko³
 yū³ti³he¹nxa³hī¹nu¹tai²na² Kris²tu³jah¹la² so¹lxi³ yxau²xai³ta¹hxi²hē¹la².
 Nxe³ha²kxai³ a²hī¹nai²nān¹te² yen³kxa² yxo²ha³kxa¹, Kris²tu³jah¹la²
 hxi²ki³kxai³lu² yen³kāin²txi³ ā³nha³ko³tū¹sxā³ ai³ye²na³la².

18 Txa²wā¹ne³ka³nāu³ai²na² sa²kxai³lu² txa²wā¹nū²na² whāi²na¹
 sa²hau³ko³tū¹hxi²te²ju²hē³la². Nxe³kxa² yā¹nxe³sxā³ Je³su² Kris²tu³jah¹lai²na²
 sa²kxai³lu² Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa² yxo²i²sxā³ yxau²xai³te²ki³nāu³xai²na²
 sa²hau³ko³tū¹nhē³na³la². Ka³ten³su² ti³hi¹tē³jah¹lai²la¹wa². A²kxā³nxa²
 ya³lu²kxi²nū¹nhē³lhxā³ ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²ta¹hxi²hē¹la².
 Nxe³nū¹nhē³kxe³su² yxo²i²sxā³ yxau²xai³te²ki³nāu³xai²na² A²hxi²kan¹ta²
 Si³yxau³tāu³su² tāu³a¹ Kris²tu³jah¹lai²la¹wa². Nxe³jau³su² ha³lo²a² i²li³ju³ta²
 yxo²ha³kxa¹ A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³su² tāu³a¹ Kris²tu³jah¹lai²la¹wa².
 19 Nxe³ju³ta² Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ a²e¹nān¹jau³kxai³lu¹:

— Kris²tu³jah¹la² Txa²yā¹nxe³jah¹lo²khai³xai²la¹xā¹. Hāi¹nxe³te²hū³te²la³sī¹na¹xā¹.
 Nxe³jau³xai²na² nxū¹hain³nhā²sxā³ i³ka³li³ta¹hxi²hē¹la². 20 Nxe³te³na¹
 Txa²wā¹sū³na² āh¹ i³ye³kxi²nhā²te³nah¹lxi¹:

— Kris²tu³jah¹lai²na² a²yen³kxa² yxo²ha³kxa¹ i³wi¹lhi²ti²sa²sxā³
 ā³yā³lxi²xi²ti³hit1sa³tū¹xā¹. Jā¹nxe³te³lhxā³ Jah¹la² wā²nxū¹lxi³sxā³
 hi³sa³ka³txa² i³hxi²ki¹la³ki²sxā³ a²ti³ha²yau³xa² ha³li³ka²hxn³sxā³ ya³lu²tū¹xā¹.
 Nxe³kxai²nān²tu³ oh³nāu³u¹tai²nān¹te² yen³kxa² a²yxo²ha³kxain²txi³,
 yuh³xai²nān¹te² yen³kxa² a²yxo²ha³kxain²txi³, nxe³sxā³ hāu²non³ti³sxā³
 ā³yā³lxi²xi²sa³tū¹xā¹. Ju¹ta²ten³sa³nhā¹. Txa²wā¹sū³na² ta¹hxi²hē¹la².

21 Jā¹nxa¹jau³su² wxa²yu³ta² sa²kxai³lu² a²ha² kxā³nxa¹
 Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ i³kox1ko¹son²ki² u² ha³na³ka³lxi³ yxau³ye²
 nxe³ye²yah³li³to³ta¹hxain¹ti³ai¹ti²tu³wa². Ko³nxe³ti³ kāi³i² ko³nxe³ti³
 i³ye³i² yah³lxin¹kxe³su² yah³li³to³ta¹hxain¹ti³ai¹ti²tu³wa². 22 Yxān¹ta¹
 Txa²wā¹sū³na² A²ta²ha²yuh³xai²nān¹te²ha³lo²ai²na² a²nū²khai³su²ye²hī¹nai³tā²
 ya³lu²kxi¹nx2ti³ta¹hxi²hē¹la². Nxe³ha²kxai³ a²hī¹nai²na² Txa²wā¹sū³na²
 Si³yxau³tāu³a¹ a²e¹nān¹jau³su² te³nah¹lxi¹:

— Txa²ta²hai²na² Kris²tu³jah¹lai²na² ya³lu²kxain¹na²hē³na¹. Ain¹sxā³
 Txa²nū³ka³txai²na² wxa²wa²su¹tain¹na²hē³na¹. Nxe³ha²kxai³ a²hī¹nai²na²
 txa²ya³lxa³nū³ka³txai²la¹xā¹. Nxe³sxā³ ā³nhan³ka²ti³khai¹nxe² wi¹lhin¹khai¹nxe²
 a²nū²a² ā³xa² hxi²kan¹txi³ ko³nxe³te²lo³txa³kxe³su² nxe² nxe³sxā³
 Txa²yen³nāu³a¹ yxau³ya³sain¹na³na¹. Txa²te³na¹jau³su²na³xā¹. Txa²wā¹sū³na²
 a²e¹nān¹jau³su² nxe³ya³nx2ti³na³la². 23 Yah³lxin¹kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na²
 wān³txa² yxo²i²sa²tē³jah¹lxi³hē¹la². Jū¹te²he³la³ko³ ā³na¹yah²lxan³kxe³su²
 kan²txi³ i³jah¹lxi³hē¹la². Ha³lo²a² ye³khāuh³lxa³thin¹ju³ta³lo³txa²lxi³kxai²nān²tu³
 Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ā³na¹yah³lxi³txa³hē¹la². Hāi¹nxe³sxā³:

— Txa²wā¹sũ³na² wān³txa² wi¹jau³xa² ain³kxi²na¹hē³na¹.
 Jā¹nxe³jau³xai²yā¹nxe³sxā³a²ya³la³tu³yxan¹nāu³a¹wxa²wa²su¹ta³lun²khaix¹nxe³tũ¹xā¹.
 A²ha² hī¹nai²na² ha³lo²a² ye³khāuh³lxa³thin²ki²sa²na³na¹. Nxe³ta¹
 sxi²ha² kan²thi³na² it3ta² hxi²kan¹txi³ sa²it3sa²we¹txa³wxe³hī³nxnxa³xā¹.
 Jā¹nxe³thi³nhũ³nxe² kan²txi³ Sũ³na² wān³txa² i³sxā³ yxau³na¹tũ¹xā¹.
 Ā³na¹nxa³lho³na¹. Nxe³jah³lxi³hē¹la². A²nxe³te² wān³txa² wi¹jau³xai²na²
 yuh³xai²nān¹tũ³kā³txa² a²yo²ha³kxa¹ i³tih³nxe³si¹sain¹jau³nũ³su²
 Txa²wā¹sũ³na² i³sa²si¹hā³sain¹sīn¹na²hē³la². Nxe³ha²kxai³ i³tih³nxain¹sī¹na¹wa².
 Jā¹nxe³nx2ti³si¹sa²jau³nũ³su² txai²na² Pau²lah³lo²na¹xai²na²
 wa³ka³li³lo³sa²jah¹lo²sa¹wa².

Yxo²i²sxā³yxau²xai³tũ³kā³txa² ā³nhxi²nũ¹nu¹hain¹jau³su².

24 Kxā³nxai³tā² Kris²tu³jah¹la² e³kxi²sain¹te³nah¹lxi¹:

— Ye³khāuh³lxa³thi¹na¹kxai³ jā¹nxin¹tu¹wi¹. Nxe³sain¹na²hē³la². Hī¹nai²na²
 ye³khāuh³lxa³thi¹na¹wa². Nxe³na¹ju³ta² wi¹na³la². Kris²tu³jah¹la²
 ye³khāuh³lxa³thin¹kxa² yā¹nxa¹kxai²nān²tu³ka³li³sa³nha²wa². Kris²tu³jah¹lai²na²
 wān³txa² yxo²i²sxā³ yxau²xai³tũ³kā³txai²na² Je³su² Kris²tu³jah¹la²nũ²a²
 yā¹xain¹na³la². Nxe³ha²kxai³ txa²nũ²ai²na² sa²kxai³lu² Je³su²
 Kris²tu³jah¹la²nũ²a² ye³khāuh³lxa³thin²kxi²nũ³na¹wa². Nxe³na¹ha²kxai³
 ka³li³sa³nha²wa². **25** Wxa²yu³txai²na² Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa² yxo²i²sxā³
 yxau²xai³te² i³nxai²na² ā³nhxi²nũ¹nũ³nx2ti³te³lhxā³ Txa²wā¹sũ³na²
 Si³yxau³tāu³a¹ ti³hit1sa³na²hē³la². Wān³txa² wi¹jau³xai²na² Sũ³na²
 a³la³kxi²si¹nx2ti³jau³nũ³ai²na² yxo²ha³kxa¹ i³tih³nxe³ta³lun²nx2ti³te³lhxā³
 ti³hit1sa³na²hē³la². **26** A²nxe³te² wān³txai²na² a²yo²ha³kxa¹
 txa²wā¹si³kxā³nāu³u¹ta¹nān¹ju³tu³ ā³ne³wxe³sa²te³ain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la².
 Hai³txi³ wān³txai²na² a²si³yxau³tāu³la³ yuh³xai²nān¹tũ³kā³txai²na²
 ā³ne³wxe³ti³he¹xain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la². Hāi¹nxe³sxā³ a²si³yxau³tāu³a²
 ā³sa²no¹sa²te³kain¹ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹ a²hī¹nai²na² so¹lxi³ Txa²wā¹sũ³na²
 sa²kxai³lu² wān³txu¹ta¹na² a²yo²ha³kxa¹ i³yau¹ũ³nhē³lhxā³ Je³su²
 Kris²tu³jah¹lai²na² Wān³txa² yxo²i²tũ³kā³txi³ kī³na¹xai²na² so¹lxi³
 i³yau¹ũ³nhē³na³la². **27** A²nxe³jau³xai²na² kwēn¹ta¹na² Txa²wā¹sũ³na²
 i³yau¹ũ³nhē³jau³xai²na² nxe³te³nah¹lxi¹:

— Je³su² Kris²tu³jah¹la² nxu²kwai³yxau³nx2ti³na³li¹. Nxe³ha²kxai³
 a²ya³la³tu³ yxan¹nāu³a¹ wxi²kin³ti³to³ti³hi¹txa²lxi³tu¹wi¹. Nxe³nē³na³la².
 A²nxe³jau³xai²na² wi¹khai¹nxe³jau³xai²la¹wa². Wxi²kin³ti³ton³sxā³
 ā³sen³sai¹khai¹nxe³jau³xai²la³wa². Kxā³nhxi²nu¹ta¹nān²tu³
 ā³ne³wxe³ai¹nxa³jau³su² ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹ a²hī¹nai²na²
 Txa²wā¹sũ³na² a²nũ²nāu³xai²na² yuh³xai²nān¹tũ³kā³txai²na² yxo²ha³kxa¹
 nxe³jau³xai²na² Je³su² Kris²tu³jah¹la² nxũ²kwai³yxau³nx2ti³ju³ta²
 ten³jau³su² i³yau¹ũ³hain¹thxun¹na³la². **28** Na¹ha²kxai³ Je³su² Kris²tu³jah¹la²
 wān³txa² a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ i³yau¹ũ³hain¹sī¹nhxai²na¹hē³la².
 Nxe³sxā³ tīh³na² wi¹lxa³tīh³na² ā³na¹ain¹si¹hain¹jau³su² i³tih³nxe²,
 wān³txa² wi¹jau³xa² i³tih³nxe², a³la³kxi²khai¹nxe³jau³xa² i³tih³nxe²,
 nxe³ain¹sī¹nhxai²na¹hē³la². A²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ Je³su² Kris²tu³jah¹la²
 ā³nũ²nx2sxā³ wa³nūn³ta³ki²la²sxā³ i³wi¹lhin¹txai²lā¹. Nxe³sxā³ Txa²wā¹sũ³na¹
 Si³yxau³tāu³a¹ a²yen³nāu³a¹ yxau³txai²lā¹. Nxe³ain¹si¹hain¹jau³su²
 sī¹nhxai²na¹hē³la². **29** Jā¹nxain¹si¹nha¹jau³su² kāin² o²la³kxi²sī¹nhxai²na¹hē³la².

Je³su² Kris²tu³jah¹la² nũ³kxũn³txi³ hxi²kan¹txi³lot3sa²kxe³su² sa²wai³wait3sxã³ nũ³kxũn³txi³ ã³no¹la³ki²si¹nhxai²na¹hẽ³la².

2

1 Wxa²yu³tai²na² Ko³lo²se³thi³nãn¹tũ³ka³txi³ i³nxai²na² txa²e¹nũ³a¹ au³txi³wxa²ha³lo²a² i³hxi²waun³ta³kxi¹nxat²i², ha³lo²a² wi¹lyah³lxin¹ju³ta³nũ³a² so¹lxi³ ã³ten³kxi¹nx2ti² nxe³nx2ti³hxai²na¹hẽ³la². Na¹ha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² sa²hau³kot3si¹nx2txai¹na¹jau³su² kãin² i³ye³kxi²hxai²na¹hẽ³la². Jã¹nxai³jau³su² La³o³ti³se²a²thi³nãn¹tũ³ka³txain²txi³, a²nũ²a² ã³xa² i²sai¹nxat³tũ³ka³txain²txi³, ain¹sxã³ nxe³nx2ta¹kxa² yã¹nxe³sxã³ ai¹nhxai²na¹hẽ³la². 2 Na¹ha²kxai³wxa²e¹nũ³a¹ au³txi³ hxi²ka¹ka¹nha²la² ain³nha², a³lxi²waun¹nyhu¹i², nxe³yah³lxin¹ju³ta² ten³sa³nha²wa². Yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ wxa²e¹nũ³a¹ wi¹lãin³nha²waun¹nha²yu³sxã³ yxau²xai³waun¹ya³nha²yu³yah³lxin¹tu¹wa². Yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ Txa²wã¹sũ³na² ha³lo²a² a³lã³kxi²ta³lu²ni², wi¹kõ³nha², yah³lxin¹tu¹wa². Yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² ã³ne³wxe³ai¹nxat³jau³xu¹tai²na² ha³ta³nxãn²txi³ a³lã³kxi²yah³lxin¹tu¹wa². Je³su² Kris²tu³jah¹lo²khai³xa² wi¹la² a³lã³kxah¹lxin¹tu¹wi¹. 3 A²nxe³jau³xu¹tai²na² sa²kxai³lu² Je³su² Kris²tu³jah¹la² i³yau¹ũ³nhẽ³jau³xai²la¹wa². Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ so¹lxi³ a³lã³kxi²khai¹nxe² wi¹kõ³nha²khai¹nxe² nxe³jah¹lai²la¹wa². Nxe³kxe³su² Je³su² Kris²tu³jah¹la² yxo²i²kĩ³kxai²nãn²tu³ ju¹ta² yã¹nxe³sxã³ a³lã³kxi²ton³nẽ³lhĩ³nx2na³la².

4 Nxe³ha²kxai³ a²nũ²a² ã³xai²na² wãn³txa² ain³kxain¹yah³lxi³txa³hẽ¹la². Txa²wãn³txa² so¹lxi³ ain³kxi²sah¹lxi³hẽ¹la². A²nũ²a² ã³su²te²a² wãn³txa² wai³nxat³jau³xa² i³yxo²wi¹wi¹nxe³nha²sxã³ i³ye³kxi¹nx2ti³sxã³ Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² ã³na¹si¹nx2ti³jau³nũ³su² i³ye³kxi¹nx2ti³kxa²yan³ti³su² ya³nx2ta¹wa². 5 Txa²i²na¹xai²na² Pau²lah³lo²na¹xai²na² u² hã³na³kxa³lxi³ yxau³ya³nx2ti³hxai²na¹tai¹ti²tu³wa². Nxe³nx2ta¹kxa²ha³ta³nxãn²ti³ txa²yo²ka³nũ³nũ¹ai²na² whãi²na¹ ain³nha¹nx2ti³sxã³ ã³nũ²ki¹nx2ta¹kxe³hũ³nxe² ain³ta³ki¹nx2ti³nha²sa³nha²wa². Na¹ha²kxai³ wxa²yxau³yah³lxin¹ju³ta² a²ha³ta³nxat³ ain³kxi¹nx2ta¹ha²kxai³ kãin²ka³li³sa²si¹yha³lxin¹nha²wa². Nxe³sxã³ wxa²yu³txai²na² wi¹li³we¹yhu¹sxã³ yxau²xai³lye²yhu¹i² Kris²tu³jah¹la² hxi²ka² kan²txi³ yxo²i² nxe³yah³lxin¹ju³ta² kãin²ka³li³sa²si¹yha³lxin¹nha²wa². Na¹ha²kxai³ yxau³ya³nx2ta¹kxe³hũ³nxe² wxa²ha³lo²ai²na² wi¹ju³txai²na² txa²yen³nai²na² i²ũh¹nx2ta¹kxe³hũ³nxe² kãin²ka³li³sa²si¹yha³lxin¹nha²wa².

Kris²tu³jah¹la² ã³nũ²nxĩ²sxã³ yxau³ye²kĩ³jau³su²

6 Jã¹nxai³jau³su² e³a¹wa². A²wi¹lhĩ¹na² txã² Kris²tu³jah¹la² yxo²i² ã³ni³si³wxe³yah³lxi¹nhĩ¹nai³tã² nxe³sxã³:

— Je³su² Kris²tu³jah¹lai²na² Txa²hxi²kan¹ta² Si³yxau³ka³khai³xai²la¹xã¹. Jah¹lai²na² so¹lxi³ yxo²i²a¹tũ¹xã¹. Yah³lxin¹jau³su² yah³lxi³ta³hin¹ti¹ai¹ti²tu³wa². Yah³lxin¹ka³tu³ a²hĩ¹nai²na² jã¹nxe³yah³lxin¹jau³xai³ jã¹nxe³jau³lxi³ Kris²tu³jah¹la² ã³nũ²kxi²yah³lxin¹sxã³ yxau²sa²tẽ³ye¹txain¹nũ²hẽ³la².

7 Yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ hi³sa³ka³txa² wi¹lã³nxe²kxi³sxã³ au³txi³ u²lã³nxe²kxi²ai³kxai²nãn²tu³, wi¹wi¹nxe² we¹ni² kan²txi³ i³nhã²sxã³ yxau² nxe³kxat3su²te²jai¹ti²tu³wa². Jã¹nxe³kat3sũ³jah¹lxi³hẽ¹la². Yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ Kris²tu³jah¹la² so¹lxi³ kan²txi³ i³jah¹lxi³sxã³ a²wi¹lhĩ¹nãn¹te² wãn³txa² wi¹jau³xa² i³yau¹ũ³nx2ti³hxai²jau³nai¹tã² i³wet1so¹jah³lxi³sxã³, Kris²tu³jah¹la²

yxō²i² kâi³nõn³jah¹lxi³hê¹la². Yah³lxin¹kxai²nân²tu³ Txa²wâ¹sũ³na²
ĩ³ka³li³ki²khai¹nxe³nx2ti³jau³su²ĩ³ye³kxi²txai¹yah³lxi³hê¹la².

8 Ha³lo²a² wĩ¹ĩ²jah¹lxi³hê¹la². A²nũ²a² ĩ³ki³ha¹ki¹nx2ti³ha³ta²wa².
A²nxe³tũ³ka³txai²na² yuh³xai²nân¹jau³xa² so¹lxi³ ĩ³ye³i², wai³nxa³jau³xa²
so¹lxi³ ĩ³ye³i², ha³yax3khin¹jau³xa² so¹lxi³ ĩ³ye³i², hai³txi³ Je³su²jah³la²
wân³txa² e³xa³i² nxe³tũ³ka³txi³su² ya³nx2ti³ha³ta²wa². Nxe³sxã³
ĩ³ki³ha¹ki¹nx2ti³sxã³ Txa²wâ¹sũ³na² hxi²ka² yxo²i²yah³lxin¹ju³ta²
sa²tã³ki¹nx2ti³kxa²yan³ti³su² ye¹nx2ta¹wa². 9-10 Kris²tu³jah¹la² Txa²wâ¹sũ³na²
Si³yxa³tãu³a² yã¹nxe³jah¹lai²la¹wa². Nxe³ha²kxai³ a²si³yxa³jah¹la²
ne³te²hxi²kan¹khai¹nxe³sxã³, wxi²kin³ti³ton³khai¹nxe³ju³ta² a²yxo²ha³kxa²
whã²na¹ wã³ko³txa³kxe³su² Kris²tu³jah¹la² ne³te²nũ²ai²na² yxau³te²ju²hê³la².
Nxe³ha²kxai³ wxã²na² sa²kxai³lu² Kris²tu³jah¹la² ã³nũ²nxi²sxã³
yxau³yah³lxin¹kxai²nân²tu³, a²hxi²kan¹ju³ta² wa³nũn³ta³ki²la²sxã³
yxau²xai³yah³lxi³hĩ³nxa¹lxa². Kris²tu³jah¹lai²na² hxi²kan¹txi³
ãn³sen³sai¹khaix1jah¹lai²la¹wa². Yuh³xai²nân¹te² hxi²kan¹te²nũ³xa² ã³sen³sai²
oh³xai²nân¹te² hxi²kan¹te²nũ³xa² ã³sen³sai² nxe³jah¹lai²la¹wa². Nxe³ha²kxai³
ya³nx2ta¹wa².

11 Kris²tu³jah¹la² ã³nũ²nxi²sxã³ yxau³yah³lxi¹lxa². Yah³lxi¹nha²kxai³
wxa²ẽ¹nũ³ai²na² ko³nxe³thin¹ju³ta³lo³nx2ti³kxe³su² ã³wa²su¹txa²ti³na²hê³la².
Hai³txi³ yuh³xai²nân¹ta² hxi²ki³la³ kã³ĩ³uh¹nx2ti³xa³hê³la². Kris²tu³jah¹la²
kã³ĩ³uh¹nx2ti³na²hê³la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² wxa²wa²sut1sxã³
yxau²sa²tẽ³yah³lxi¹lxa². 12 Ja¹nxe³kxe³hũ³nxe² a²kxã³nxa²
e³kxah¹lxin¹te³nah¹lxi¹.

— Hĩ¹nân¹te²tu³ Je³su² Kris²tu³jah¹la² so¹lxi³ yxo²i²a¹tũ¹xã¹.
Sa²yxo²we¹ta¹tũ¹xã¹. Nxe³yah³lxin¹jau³tu³ hã²wxãn³txa³ ĩ³yau³xa²
ũ³hũ¹ki¹sa²sai¹nx2ti³ta¹ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³nx2ti³tãu³a¹ ĩ³yau³xa²
ũ³hũ¹ki¹nx2ti³tãu³a¹ e³kxi²yah³lxin¹te³nah¹lxi¹.

— Hĩ¹na² ko³nxe³ti³ kã³ĩ³sxã³ yxau²xai³la¹ju³ta² ã³na¹a¹xã¹.
Nxe³yah³lxin¹jau³tu³ Kris²tu³jah¹la² ã³nũ²nxi²sxã³ kwã³kxa²
sa²nĩ³ki¹nx2ti³jut3sũ³nxe² ũ³hũ¹ki¹nx2ti³na³la². Nxe³ha²kxai³ hã²wxãn³txa³
ĩ³yau³xa² sa²sai¹xi²nx2ti³tãu³a¹ Kris²tu³jah¹la² ã³nũ²nxi²sxã³, nũ³kxũn³txi³
ya³lu²yah³lxin¹jut3sũ³ju³ta² ka³ten³su² ĩ³sa²yxau³xi¹nx2ti³jut3sũ³nxe²
sa²sai¹xi²nx2ti³ta¹ti²tu³wa². Jã¹nxe³sxã³ Kris²tu³jah¹la² yxo²i²yah³lxi¹nhĩ¹na¹
Txa²wâ¹sũ³na² hi²sen³kxai³lu² nũ³kxũn³nha²sxã³ wxa²ẽ¹nũ³ai²na² tah²lxi³
we¹tũ¹nx2ti³na²hê³la². 13 Jã¹nxa¹jau³su² kxã³nxa² ko³nxe³ti³ kã³ĩ³sxã³
yxau²xai³yah³lxin¹ta¹ti³ai¹ti²tu³wa². Ko³nxe³ti³ kã³ĩ³ju³ta³lo³jah³lxin¹kxe³su²
wxa²wa²sut1sxã³ yxau²xai³lyah²lxan³ta¹ti³ai¹ti²tu³wa². Txa²wâ¹sũ³nu²kxai³lu²
ten³ti³hex1yxah³lxan³kxe³su² Txa²wâ¹sũ³na² ya³lu²kxi²nẽ³jut3sũ³nxe²
yxau²xai³yah³lxin¹ta¹ti³ai¹ti²tu³wa². Te²yã¹nxe³sxã³ ya³lu²te²nũ³nhũ³nxe²
Txa²wâ¹sũ³na² yxau²xai³ye²ain¹yah³lxi³to³hin¹ta¹ti³ai¹ti²tu³wa².
Yxãn¹ta¹ a²hĩ¹nai²na² Je³su² Kris²tu³jah¹la² yxo²i²sxã³ ã³nũ²nxi²sxã³
yxau²xai³yain¹yah³lxi³ta¹hin¹ti³ai¹ti²tu³wa². Yah³lxi¹nha²kxai³
Txa²wâ¹sũ³na² Si³yxa³tãu³su² tãu³a¹ ka³ten³ti³hi¹txa²lxi³ha²kxai³
wxa²ko³nxe³ti³ kã³ĩ³yah³lxin¹ju³ta² wxa²wa²su¹txa²lxi³ha²kxai³
nxe³nx2ti³ta¹ti³ai¹ti²tu³wa². 14 Nxe³jut3sũ³nxe² ko³nxe³ti³ kã³ĩ³ki³kxa²
a²yxo²ha³kxa¹ ũ³wha²li¹la³kxi²ta¹hxai²hê¹la². A²nxe³txã³nxi²nân¹jau³su²
ko³nxe³ti³ kã³ĩ³ki³kxa² yo³ha² ya³lu²kxi²nẽ³ju³ta³nũ³a² sa²hê¹tẽ³ta¹hxai²hê¹la².

Nxe³to³ta¹ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² ta³nxā¹nxai²na²
 tē³sxā³ ū³ka³net³hxa³ta¹hxai²hē¹la². Kris²tu³jah¹la² hi³sa³ka³txa²
 ū³hxi²kī¹la³kxi²jut³sū³nxe² ū³hē¹jut³sū³nxe² hxa³kxi²nē³ta¹hxai²hē¹la².
 15 Nxe³sxā³ Kris²tu³jah¹lo²su² te²hi²sen³kxai³lu² a²ta³a²
 hxi²kan¹txi³nāu³xa² yxo²ha³kxa¹ a²nū³kxūn³ju³ta² sa²so¹ki²hxa³kxi²ka³tu³
 sa²yu³hē³nāu³lo³tain¹ta¹hxai²hē¹la². Ain¹ka³tu³ Kris²tu³jah¹la² so¹li³
 nū³kxūn³txi³ ān³sen³sai³yain¹ta¹hxai²hē¹la². Ain¹kxe³su² e³lē³na¹ a²nū²a²
 yxo²ha³kxa¹ i²ain¹ta¹hxai²hē¹la². Kris²tu³jah¹la² ya³lu²kxi²nē³li² ka³ten³su²
 i³sa²yxa³xi² oh³xan¹ko³nāu³a¹ i³ka³la² nxe³hī¹nai³tān²tu³ e³lē³na¹
 i²yain¹ta¹hxai²hē¹la².

16 Nxe³ha²kxai³ a²nū²a² a³la³kxi²nxa³tū³ka³txi³su² te²a² ā³ke³tū¹nx2tain¹sxā³
 i³kwa³na³nx2ti³kxai²nān²tu³.

— Kris²tu³jah¹la² ya³lu²kxi²nē³ti³ai¹ti²tu³wi¹. Yxān¹ta¹ yu³tā³xa²
 tau³ton³kxi²nē³ju³ta³nū³a² yū²na³li¹. Nxe³ju³ta²sa¹: “Te²li²
 i³yain³yah³li³txa³hē¹li¹.” Ta³nxa²: ‘Jau¹xai²li² i³na²yah³li³txa³hē¹li¹.’
 Ta³nxa²: ‘I³la³kxai²na² ā³ki³wa³tāu³kxi²tāu³a² ā³ki³nū²ki¹xi²sxā³
 kāin² i³yai³ni², sa²ba³to³nxe³ki³tāu³a¹ ā³ki³nū²ki¹xi²sxā³ kāin²
 i³yai³ni², nxe³jah³li³hē¹li¹.’ Ta³nxa² nxe³jah³li³hē¹li¹.’
 Nxe³jau³su² kwa³na³nx2tain¹nūn³na³li¹. Nxe³nx2ti³kxai²nān²tu³

i³we¹txain¹yah³li³txa³hē¹la². I³we¹tain¹yah³lxan³kxa²ha³ta³nxān²txi³
 wain³txi³ kāi³yah³li³hī³nxa¹lxa², i³ye³kxi¹nx2tain¹jau³xa² wai³nxa³ha²kxai³lu¹.

17 A²nxe³jau³xai²na² i³yain³ki³jau³nū³su² tā³nxa² i³na²ki³jau³nū³su²
 tā³nxa² a²yxo²ha³kxa¹ hxi²kan¹jau³sxa³wa². Yān³ta²na² Kris²tu³jah¹la²
 wxā²nxa³hī¹nāu³ti³ai²na² sa²yxo²we¹ki³jau³su² ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jau³xai²na²
 a²yen³kxa² a²yū³ka³txi³hū³jau³su² ha²kxai³ a²yen³kxa² i²ki³sxa³kxa²
 wā²nā³ū¹nhē³te³lhā³ nxe³jau³su² ha²kxai³ ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹ a²hī¹nai²na¹
 hū³sxā³ Kris²tu³jah¹la² yū³ki³tā³la². Jah¹la² so¹li³ hxi²kan¹khai¹nx2na³la².
 Nxe³ha²kxai³ ti³yau³xai²na² a²hxi²ka¹nxa³jau³xai²na² ā³na¹jah¹li³sxā³
 Kris²tu³jah¹la² so¹li³ sa²yxo²we¹jah¹li³hē¹la². 18-19 Nxe³ha²kxai³ a²nū²a²
 wi¹lhin¹ki³lxo³jau³xa² i³ye³kxi¹nx2ti³kxai²nān²tu³:

— Txai²li² kāin²txi³he¹jah¹lo²txā³i¹. Na¹ha²kxai³, wxi²kan¹txi³
 Txa²wā¹sū³na² i³hen³txi³jah¹lo²txā³i¹. Hāi¹nxe³sxā³ oh³xan¹jah¹la²nāu³xa²
 so¹li³ i³hen³txi², i³sa²nēn¹kxi², nxe³jah¹lo²sa¹i¹. Wān³txa² wi¹jau³xa²
 hxi²sxā³nhō³jut³sū³jau³xa² a³la³kxi²jah¹lo²sa¹i¹. Ju¹ta² wain³na³li¹.
 Jā¹nxe³jah³li³hē¹li¹. Nxe³nx2ti³kxai²nān²tu³ i³we¹txain¹yah³li³txa³hē¹la².
 I³ki³ha¹ki¹nx2txai¹nhī³nx2na³la². I³we¹tain¹yah³lxin¹kxai²nān²tu³
 Txa²wā¹sū³na² wān³txi³khai³xa² ā³na¹sxā³ ha³lo²a² wi¹khai¹nx2ti³ju³ta²
 ān³tū¹ki¹nx2ti³kxa²yan³ti³su² ye¹nx2ta¹wa². A²nxe³jah¹lai²na²
 yuh³xai²nān¹jau³xa² so¹li³ ha³tin³ti³ i³ye³kxi¹nha²kxe³su². Kwa²
 kāin²ki³lxo³nha²jah¹lo²su² hī³nx2na³la². Hai³txi³ Txa²wā¹sū³na²
 wān³txa² i³ye³kxi²nha²jah¹lo²su² hī³nx2nxa³wa². Hāi¹nxe³sxā³
 Kris²tu³jah¹la² ā³na¹jah¹lo²su² hī³nx2na³la². Ha³lo²a² nxe³jut³sū³ju³ta²sa¹:
 A²nū²ai²na² a²ne³kxi³khai³xa² ā³na¹sa²tā³jah¹la² yā¹nxe³hī³nx2na³la².
 Nxe³kxa²ha³tih³xan²tu³:

— Je³su² Kris²tu³jah¹la² so¹li³, txa²wā¹ne³ki³hū³jah¹lo²su² jah¹la² so¹li³
 sa²yxo²we¹ta¹tū¹xā¹. Nxe³ki³kxai²nān²tu³ txa²wā¹ki³na¹xai²na² whāi²na¹
 Txa²wā¹sū³na² ten³ki²nē³jau³su² jau¹li³ wi¹lain³ta³kxi²sa²sai¹nha²sxā³

a³la³kxi² kâi²nô³ni², hxi²kan¹ kâi²nô³ni², a³li² kâi²nô³waun¹yhu¹i², hxi²nũ¹nũ³ kâi²nô³waun¹yhu¹i², nxe³hĩ³kĩ³tã³la².

Kris²tu³jah¹la²ya³lu²kxa²yã¹nxe³kxe³hũ³sxã³yxau³kĩ³jau³su²

²⁰ Jã¹nxa¹jau³su² Kris²tu³jah¹la² ya³lu²kxi¹nx2ti³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³hi¹nai³tã²te²tu³ oh³nãu³a¹ yxau³te²sin²ta²wa². Yuh³xai²nãn¹jah¹lo²su² jã¹nxe³jah¹lo²sxa³lho³la². Nxe³ha²kxai³ wxã²na² Kris²tu³jah¹la² ã³nũ²nxĩ²sã³ yxau³yah³lxin¹tũ³kã³txi³ i³nxai²na² yuh³xai²nãn¹te² yen³kxa² ya³lu²te²nũ³nhũ³yah³lxĩ³te²sin¹yu²hẽ³la². Yah³lxin¹kxe³su² yuh³xai²nãn¹te² yen³kxa² yxo²ha³kxa¹ ã³na¹jah¹lxĩ³sxã³ wxa²wa²su¹nha²sã³ yxau²xai³jah¹lxĩ³hẽ¹la². Nxe³ha²kxai³ Sũ³na² wi¹la³ i²nx2ti³si¹jau³nũ³su² a²nũ²a² yuh³xai²nãn¹te² wãn³txa² i³kwa³na³nx2ti³kxai²nãn²tu³ sa²yo²we¹jah³lxĩ³txa³hẽ¹la². Yah³lxin¹kxai²nãn²tu³:

— Yuh³xai²nãn¹tũ³kã³txi³su² na¹xã¹. Na¹ha²kxai³ yuh³xai²nãn¹te² wãn³txai²na² sa²yo²we¹ta¹tũ¹xã¹. Nxe³te²hũ³yah³lxĩ³txa³hẽ¹la². ²¹ A²nxe³te² wãn³txai²na² wxa²yah³la²nãu³xu¹ta²na² wãn³txai²na²sa¹:

— Te²li² wxa²wxai³txa³hẽ¹li¹. Tã³nxa²:

— Te²li² i³so¹jĩ²sain³txa³hẽ¹li¹. Yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ Sũ³nu²kxai³lu² wi¹la³ i²nx2ti³xa³lho³li¹. Tã³nxa². Nxe³jau³su² i³kĩ³ha¹kxi¹nx2ti³sxã³ wã²nxũ¹h¹e³kxi¹nx2ti³hxai²ta¹ti²tu³wa². ²² A²yen³kxa² i³ye³kxi¹nx2ti³kxai²na²:

— Wxa²wxai³txa³hẽ¹li¹. i³so¹jĩ²sain³txa³hẽ¹li¹. Nxe³nx2ti³kxa² yen³kxa² yain³txi³su² ta³nxa² i³na²kĩ³jau³su² ta³nxa² âti¹sũ³te² yen³kĩ³su² ta³nxa² nxe³sxã³ ã³nhxi²te³nha²sã³ o²la³kxi²kĩ³kxai²nãn²tu³ ko³nxe³ti³ kâi²kĩ³kxa² yo³ha² wxa²wa²su¹kxi²nẽ³lxa³lho³la². ²³ Nxe³ha²kxai³ wãn³txa² i³ye³kxi¹nx2ti³jau³xai²na² kwa² a³la³kxi²kĩ³lxo³nha²jau³xai²la¹wa². Oh³nãu³u¹ta²nãn¹jah¹la²nãu³xa² i³sa²nẽn¹kxi² kwa² kâi²nxa³te²lo³nxe³nha² txa²wã¹nũ²ai²na² kâin² khãuh³lxa³ti³hi¹nha² nxe³si¹nhẽ³jau³nu³ai²la¹wa².

— A³la³kxi²jau³su² te²sĩ³li²na³na¹. Nxe³nx2ti³na³la². Nxe³nx2ti³kxa²hã³ta³nãn²ti³ a²nxe³jau³xai²na² sa²yo²we¹jah³lxin¹kxai²nãn²tu³ txa²wã¹sĩ³nai³na² ko³nxe³ti³ ain³nhyah¹lxin¹ju³ta² hxi²kan¹txi³ sa²hau³ko³nyhah¹lxĩ³nx2nxã³lxa².

3

¹ Jã¹nxa¹jau³su² Kris²tu³jah¹la² ya³lu²nũ²la² ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²ta¹hxai²hẽ¹la². Ain¹ka³tu³, a²hi¹nai²na² oh³nãu³nũ¹ka³nãu³a¹ Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³jah¹la² a²wi¹tãu³a¹ hxi²kan¹khai¹nxe³tãu³a¹ yxau³yain¹na³la². Nxe³kxa² yã¹nxe³kxe³hũ³nxe² wxã²na² sa²kxai³lu² Kris²tu³jah¹la² ã³nũ²nxĩ²sã³ ya³lu²nũ²la² ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²sã³ sa²yo²ka³ta³wxe³yah³lxin¹jut3sũ³nxe² wxa²ẽ¹nãu³ai²na² tah²lxĩ³ wet1sũ³nx2ti³na³la². Nyhah¹lxin¹kxe³su² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² so¹lxĩ³ ain³kxi²sã³ sa²yo²wet1si¹hah³lxin¹ja³kxa³nũ³su² ãn³ten³jah¹lxĩ³hẽ¹la².

² Wxa²yo²ka³nãu³a¹ whã²na¹ wi¹lãin³nha¹jah³lxĩ³sã³ Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² so¹lxĩ³ ain³nha¹jah³lxĩ³sã³ sa²yo²wet1si¹hah³lxin¹ja³kxa³nũ³su² ã³ten³jah¹lxĩ³hẽ¹la². Hai³txi³ yuh³xai²nãn¹te² yen³kxa² ain³nha¹jah³lxĩ³sã³ ya³nĩ³li³yah³lxĩ³txa³hẽ¹la². ³ Kris²tu³jah¹la² ã³nũ²nxĩ²sã³ ya³lu²yah³lxin¹jut3sũ³nxe² yuh³xai²nãn¹te² yen³kxa² ã³na¹yah³lxĩ³te²sin¹yu²hẽ³la². Yah³lxin¹ka³tu³ a²hi¹nai²na² Kris²tu³jah¹la² ã³nũ²nxĩ²sã³ yxau³nyhah¹lxin¹sã³ oh³nãu³a¹ Txa²wã¹sũ³na²

yen³nāu³a¹ ka³ten³ti³ yxau³yah³lxi³te³sin¹yu²hē³la². Yah³lxi¹nha²kxai³
wxa²ka³ten³syah¹lxin¹ju³ta² Kris²tu³jah¹la² hxi²ka²nāu³a¹ wi¹wi¹nxe²
ū³whā¹ki¹nx2ti³kxe³su² wa²su¹wa²su¹ yxau²xai³yah³lxi¹lxa². 4 Yah³lxin¹ka³tu³
yxan¹nāu³a¹ Kris²tu³jah¹lai²na² txa²wā¹ē¹nāu³ai²na² ka³ten³ti³hi¹tē³jah¹lai²na²
ā³wxā³ye²nx2ti³tu¹wa². Nxe³ye²nx2ti³tāu³a¹ wxi²kin³ti³ton³kxa²yā¹nxe²
e³lē³na¹ ti³hi¹txa²lxi³tu¹wa². Nxe³nx2ti³ha²kxai³ wai³na² wxi²kin³ti³ton³sxā³
yxau³yain¹yah³lxin¹tu¹wa².

Sū³na² hxi²ka² tah²lxi³ we¹tē³ju³ta² i³yau¹ū³jau³su²

5 Kris²tu³jah¹la² ā³nū²nx¹isxā³ yxau³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ yuh³xai²nān¹te²
yen³kxa² yxo²kwain³yah³lxin¹jau³su² ā³nā¹hxa³jah¹lxi³hē¹la².

— I³su²lhā³nha²ki³jut3sū³nxe² txa²kō³nxe³ju³ta² yxo²kwai³na¹ju³ta²
ā³nā¹hxa³ta¹tū¹xā¹. Yah³lxin¹jau³su² nxe³jah³lxi³hē¹la². Yah³lxin¹kxai²nān²tu³
a²nū²a² ā³xa² sxe³xa³ka³lxu³su² ta³nxā² a²nū²a² ā³xa² in³txi³su² ta³nxā²
wa³nj³lon³kxi²nyhu¹kxi³ju³ta² ā³na¹i², in³txa² in³txa² ā³xa² kō³nxe³ti³
wa³nj³lon³kxi²nyhu¹kxi³ju³ta² ā³na¹i², kō³nxe³ti³ yxo²kwain³yah³lxin¹ju³ta²
ā³na¹i², a²nū²a² ā³xa² yen³kxa² kāin² yxo²kwain³yah³lxin¹ju³ta² ā³na¹i²,
nxe³jah³lxi³hē¹la². Nxe³ju³ta²:

— Yen³kxa² ā²la² kāi²non³sxā³ yxo²kwain³sa³nhā¹. Yah³lxin¹kxai²nān²tu³
a²nxe³te² yen³kxai²na² wxa²sū³na²lon³sxā³ sa²yxo²we¹jah³lxin¹jut3sū³nxe²
yxau²xai³lyah³lxi³hi³nxā¹lxa². Ju¹ta² wai³nxā³wa². 6 A²nxe³te²
hxi²lo²ai²na² kō³nxe³ju³txai²na² a²nū²a² ka³lxa¹khaix1nxe³te²nāu³xa²
Txa²wā¹sū³na² sa²yxo²ā³sxā³ yxau²xai³lain¹tū³ka³txa² kāi³ain¹na³la².
Nxe³ain¹ju³ta² a²wah³yu³ta² Txa²wā¹sū³na² kō³nxe³ti³ i³y¹li²hain¹nūn³tu¹wa².
7 Nain¹sxā³ wxa²yu³ta²na² nxe³ain¹kxa² yā¹nxe³sxā³ kō³nxe³ju³ta²lot3sxā³
yxau²xai³lyah³lxi³ta¹hain¹ti³ai¹ti²tu³wa². Yah³lxin¹kxe³su² kō³nxe³ti³ kāi³ain¹kxa²
yā¹nxe² yxau²xai³lyah³lxi³ta¹hain¹ti³ai¹ti²tu³wa².

8 Yxān¹ta¹ wxa²ē¹nāu³ai²na² tah²lxi³ we¹tūh¹nx2ti³ha²kxai³ a²h¹lai²na²
te²u¹jā¹nxe³te² kō³nxe³ju³ta² ā³nā¹hxa³jah¹lxi³hē¹la². Wā²la² kō³nxe³ka³lo³a²
sa²sai¹ka²na¹yah³lxin¹jut3sū³nxe² wxa²kō³nxe³ti³ kāi³yah³lxin¹ju³ta²
ā³nā¹hxa³jah¹lxi³hē¹la². Yah³lxin¹kxai²nān²tu³ a²nū²a² ā³xa² i³xan³ta³kxi²,
i³wā³lon³kxi², a²nū²a² kō³nxe³ti³ kāi³ki²nyhu¹i², a²nū²a² ā³xa² q³nxā³te²lot3sxā³
i³ye³kxi²yhu¹i², yxo²kō³nxe³ti³ i³ye³i², nxe³yah³lxin¹ju³ta² yxo²ha³kxa¹
ā³na¹jah¹lxi³hē¹la². 9 Jā¹nxe³sxā³ kxā³nhxi¹nān¹te² i³nxai³tā² kō³nxe³ti³
kāi³yah³lxin¹te² i³nxai³tā² ā³na¹yah³lxi³te²sin¹yu²hē³la². Nxe³ha²kxai³
ha³ya³kxa² i³ki³ha¹ki²nha¹ju³ah³lxi³hē¹la². 10 Yah³lxin¹kxai²nān²tu³
Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ wxa²ē¹nāu³ai²na² tah²lxi³ we¹txa²lxi³te²ju³hē³la².
Nxe³nx2ti³ju³ta² Sū³na² ē¹nān¹jau³su² te³nah¹lxi¹:

— Txa²wē³ha³lxa² a²ē¹nāu³ai²na² tah²lxi³ wet1sa²tē³ai¹na¹xā¹.
Na¹ka³tu³ Txi²yā¹nxe² sa²tē³ain¹tū¹xā¹. Ye³kan¹txi³ i²sain¹txai²lā¹.
Nxe³nx2ti³jau³su² Txa²wā¹sū³na² wxa²ē¹nāu³ai²na² wet1sa²tē³nx2ti³na³la².

11 Nxe³ha²kxai³ txa²wā¹ki³na¹xai²na² Sū³na² wē³ha³lxi³su²
te²ki³na¹xai²na² a²hāi¹nxe³tū³ka³txain²txi³ txa²wā¹ē¹nāu³ai²na² tah²lxi³
we¹tū¹nhē³na³la². Nxe³sxā³ a²nū²a² Ju³te²a² nū³ka³txi³su² ta³nxā² Ju³te²a²
nū³ka³txi³sxa³tū³ka³txi³su² ta³nxā² nxe³ki³kxa²ha³ta³nxān²ti³ hai³txi³
ha³na³ka³lxin³ye²nyhu¹ki³sxa³ha²kxai³, ū³sa³si³tū³ko¹kxā¹nha²jah¹lo²su²
ta³nxā² ū³sa³si³tū³ko¹kxā¹nha²nxā³jah¹lo²su² ta³nxā² nxe³ki³kxa²ha³ta³nxān²ti³
hai³txi³ ha³na³ka³lxin³ye²nyhu¹ki³sxa³ha²kxai³, kwa³jan³ti³su² ta³nxā²

wa³nũn³khaix1tũ³ka³txi³su² ta³nxa² nxe³ki³kxa²ha³ta³nxãn²ti³
 hai³txi³ ha³na³ka³lxin³ye²nyhu¹ki³sxa³ha²kxai³, a²wa³kxẽn³yah³la²
 wa³ka³li³yu³ta³lot3sxã³ yxau³jah¹lo²su² ta³nxa² hãi¹nxe³sxã³
 wxa²wa²sut1sxã³ yxau³jah¹lo²su² ta³nxa² nxe³ki³kxa²ha³ta³nxãn²ti³
 ha³na³ka³lxin³ye²nyhu¹ki³sxa³ha²kxai³, nxe³hĩ³ki³tã³la². Ha³na³ka³lxin³ye²nyhu¹ki³ju³ta²
 yũ²nxa³wa². Yxãn¹ta¹ Je³su² Kris²tu³jah¹lo²su² jah¹la²
 Txa²wã¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²su² ha²kxai³, txa²wã¹nxũ²kwai³nãu³a¹
 nxũ²kwai³yxau³nẽ³jah¹lo²su² ha²kxai³, nxe³nẽ³na³la². Txa²wã¹ki³na¹xai²na²
 yxo²ha³kxa¹ txa²wã¹ẽ¹nãu³ai²na² tah²li³ we¹tũ¹nhẽ³na³la². Nxe³jau³xai²na²
 so¹li³ hxi²kan¹khai¹nxe³jau³xai²la¹wa².

12 Wxãi²na² Txa²wã¹sũ³na² nũ³ka³txi³syah¹li¹la². A³li¹nx2ti³ha²kxai³
 wã²nxa³ka² so¹nx2ti³ha²kxai³ nxe³nx2ti³tũ³ka³txi³syah¹li¹la².
 Yah³lxin¹kxe³su² wã²la² wi¹ka³lo³a² ũ³whi²kxi²nyhah¹lxin¹jut3sũ³nxe² wi¹la³
 kãi³ũ¹nyha¹jah³li³hẽ¹la². Ī³yan³ta³kxi²nyhu¹i² wi¹kãi³kxi²nyhu¹i² a²nũ²a²
 ã³xa² kãin²te²lo³nyhu¹i² hxi²kwa³ya²nyhu¹xa³i² ya³nãn³ta³ki²la²sxã³ yxau²
 nxe³jah³li³hẽ¹la². 13 Ĵã¹nxe³sxã³:

— A²nũ²a² ã³xa² wain³txi³ kãi³ũ¹sa²nxa³xã¹. Nxe³yah³lxin¹kxai²nãn²tu³
 wxãi¹ta² ĩ³kwai²kxi²yah³li³txa³hẽ¹la². Yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ Je³su²
 Kris²tu³jah¹la² wxa²kõ³nxe³ti³ kãi³yah³lxin¹ju³ta² wxa²wa²su¹txa²li³kxa²
 yã¹nxe³sxã³ a²nũ²a² ã³xai²na² wxa²wa²su¹txain¹yah³li³hẽ¹la².
 14 Hãi¹nxe³kxe³hũ³nxe²hxi²ka¹na³wha³to²hi²nxe³sxã³a³li²waun¹nha¹jah³li³hẽ¹la².
 Yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ wxa²yo²kẽn¹tĩn³nãu³xai²na² whãi²na¹ au³txi³
 wi¹lain³nyhu¹sxã³ hãi¹nxe³kxe³hũ³nyhu¹ah³lxin¹tu¹wa². 15 Txa²wã¹nũ²ai²na²
 ka³na³ka³na³kxan²ti³ ka³lxa¹kxi²nẽ³te²jai¹ti²tu³wa². Nxe³te²na²
 wi¹lain³ta³kxi²nyhu¹te²ju²hẽ³la², ha³na³ka³li² we¹nxai³kxan²ti³na².
 Te²yã¹nxe³kxe³hũ³nxe² txa²wã¹ki³na¹xai²na² ka³lxa¹kxan²ti³
 wi¹lain³nha¹jah³li³hẽ¹la². Nxe³si¹nyhah³lxin¹jau³su² Kris²tu³jah¹la² wã²nxa³kxa²
 sa²so¹nx2ti³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ha²kxai³ wxa²ẽ¹nãu³ai²nãn¹jau³kxai³lu¹.

— Wxãn³txai²na² e³kxi²na¹jau³nu³a² e³kxi²na¹kxai²nãn²tu³
 txa²wã¹ki³na¹xai²na² wi¹lain³nha² kãi³no³nhĩ³ki³ji¹wi¹? Kãi³no³nhĩ³kxai²nãn²tu³
 e³kxi²yah³lxin¹ju³ta²nũ³a² wain³tu¹wa². Yxãn¹ta¹ kãi³nxa³to³nhĩ³kxai²nãn²tu³
 e³kxi²yah³lxin¹ju³ta²nũ³a² wai³nxa³lho³la². Ĵã¹nxe³kxa²yo³su² Txa²wã¹sũ³na²
 ĩ³ye³kxi²yah³lxin¹tãu³a¹ nxe³jah³li³hẽ¹li¹:

— Txa²wã¹sũ³nãi³. Wi¹lxo³kxi²sa¹li¹. Nxe³jah³li³to³hẽ¹la². 16 Nxe³ha²kxai³
 Kris²tu³jah¹la² wãn³txa² yxo²ha³kxa¹ ã³nxũ²kwai³wi¹nha¹jah³li³sxã³
 sa²wai³wait3sxã³ ain³kxi¹jah³li³hẽ¹la². Yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ wãn³txai²na²
 a³la³kxi²te²lon³nx2ti³nũ²la² tĩh³na² wi¹tĩh³na² hain³sxã³ ĩ³yau¹ũ³nyhu¹i²
 tĩh³na² kõ³nxe³tĩh³na² ã³na¹si¹ja³ka³nũ³su² hain³sxã³ ĩ³tih³nxe³nyhu¹i²
 nxe³waun¹nha¹jah³li³hẽ¹la². Yah³lxin¹kxai²nãn²tu³, wxa²ẽ¹nãu³ai²na²
 ka³lilh¹khai¹nxe³sxã³ Txa²wã¹sũ³na² ĩ³wi¹lxo³kxi²nx2ti³jau³su² hain³sxã³
 Txa²wã¹sũ³na² ĩ³hain³kxi¹jah³li³hẽ¹la².

17 — Hãi¹nxe³kxe³hũ³nxe² ha³lo²a² ĩ²li³ju³ta² ĩ³ye³kxi²ta³nxa² kãi³ta³nxa²
 na¹tũ¹xã¹. Yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ Txa²wã¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la²
 Je³su²jah³la² sa²yo²we¹jah³li³sxã³ kãi³jah¹li³hẽ¹la². Yah³lxin¹kxai²nãn²tu³
 Je³su²jah³la² ã³nũ²nxĩ²sxã³ Txa²wã¹wi³na² Si³yxau³tãu³a¹ Txa²wã¹sũ³na²
 Si³yxau³tãu³a¹ ĩ³wi¹lxon³ki¹jah³li³hẽ¹la².

Wi¹la³yxau²xai³la³kxi³nyhu¹ki³jau³su²

18 A²sxe³xa³ka³lxu³nāu³xāi³, ain³kxi²sah¹lxi³hē¹na².

— Sū³na² wē³su² na¹xā¹. Yah³lxin¹kxai²nān²tu³ wxa²wē³sāi¹ah³lai²na² wi¹la³sa²yo²we¹jah³lxi³hē¹na². Ju¹ta² wain³na³na¹. Ya³nx2ta¹xa².

19 Jā¹nxe³sxā³ a²wē³sāi¹yah³lo²nāu³xāi³, ain³kxi²sah¹lxi³hē¹la². Wxa²sxe³xa³ka³lxai²na² a³lxi¹jah³lxi³hē¹la². Ī³xan³ta³kxah¹lxi³txa³hē¹la². Thāi³ti³la² wi¹kāi³ūh¹jah³lxi³hē¹la². Ya³nx2ta¹wa².

20 Jā¹nxe³sxā³, a²wē³ha³lxi³nāu³xāi³, ain³kxi²sah¹lxi³hē¹la². Wxa²wī³nai²na²sa²yo²we¹ti² wxa²hā³ka³nai²na² sa²yo²we¹ti² a²hāi¹nxe³ti³xa¹nxe³jah³lxi³hē¹la².

— Sū³na² wēn³su² na¹xā¹. Nxe³na¹ha²kxai³ sa²yo²we¹ta¹tū¹xā¹. Yah³lxin¹kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na² ĩ³ka³li³kxi²yah³lxin¹tu¹wa². Ya³nx2ta¹wa².

21 A²wī³nu¹nāu³xāi³, nxe³jah³lxi³sā²nhē³la².

— Sū³na² wēn³su² na¹xā¹. Nxe³na¹ha²kxai³ txa²wē³sai²na² ĩ³wai³ki²so¹na¹tū¹xā¹. Yah³lxin¹kxai²nān²tu³:

— ĩ³kwai²kwai²ki² ān³sen³sai¹sxā³ ĩ³wai³ku¹yu³nha¹tū¹xā¹. Yah³lxi³txa³hē¹la². ĩ³hxi²ka¹nyhah¹lxa³nha²kxai³:

— Hxi²kan¹txi³ wain³txi³ kai³a¹nxā³nhi². Wxa²wē³sai²na²nxe³ye¹nx2ti³kxa²yan³txi³su². Ya³nx2ta¹wa².

22 Jā¹nxa¹jau³su² a²wa³kxēn³yah³lo²lot3sxā³ yxau³yah³lxin¹te² ĩ³nxai²na² ĩ³ye³kxi¹nx2ta¹wa². Wxa²wa³kxē³yah³lai²na² yuh³xai²nān¹te²wa³kxēn³yah³lai²na² a²wān³txa² yxo²ha³kxa¹ sa²yo²we¹jah³lxi³hē¹la². Yah³lxin¹kxai²nān²tu³:

— Txa²hxi²kan¹ta² Si³yxau³khaix3jah¹la² Je³su² Kris²tu³jah¹la² ĩ²sa²tē³sa³nha¹. Sa³ha²kxai³ Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa²whāi²na¹ kāi³hxa³ta¹tū¹xā¹. Yah³lxin¹jau³su² yuh³xai²nān¹te²na²wa³kxēn³yah³lai²na² sa²yo²we¹jah³lxi³hē¹la². Yah³lxin¹kxai²nān²tu³ kwa²wi¹wa³kon³ki³lxo³yxah³lxi³txa³hē¹la².

— Txa²wa³kxēn³yah³lai²na² ĩ²so¹sa³kxai²nān²tu³ wi¹ wa³kon³kxai¹na¹tū¹xā¹. Wi¹lxo³kxai¹na¹txai²lā¹. Yxān¹ta¹ ĩ²so¹sa²nxa³kxai²nān²tu³ yai¹nh³ī³nxa²nxa³xā¹. Hāi¹nxe³sxā³ ũ³lha²h³ī³nx2na³na¹. Nxe³yah³lxi³txa³hē¹la². 23 Nxe³ha²kxai³:

— A²wa³ka³li³yu³ta² ĩ²li³ju³ta² kāi³a¹tū¹xā¹. Yah³lxin¹kxai²nān²tu³ wxa²yo²ka³nāu³ai²na² whāi²na¹ wi¹lāin³nyhah¹lxin¹kxai²nān²tu³:

— Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² wa³kon³kxi²na¹kxa²yā¹nxe³sxā³ yuh³xai²nān¹tū³ka³txa² wa³kon³kxai¹na¹tū¹xā¹. Nxe³yah³lxin¹jau³su² kāi³jah¹lxi³hē¹la². 24 Yuh³xai²nān¹ta² wa³kxēn³yah³la²wa³kon³kxi²yah³lxin¹kxan²ti³ Je³su² Kris²tu³jah¹la² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² Hi²sen³su² wxa²wa³kxē³yah³lo²khai³xai²la¹wa². Nxe³te²su²ha²kxai³yan¹nāu³a¹hā²wxān³txa³ũ³yho³hi¹nx2ti³ju³ta²yū³tu¹wa². A²nxe³jut3su²ha²kxai³ yuh³xai²nān¹te² wa³kxēn³yah³la² wi¹la³ wa³kon³kxi¹jah³lxi³hē¹la². Nxe³ya³nx2ta¹wa². 25 Yxān¹ta¹ a²nū²a² ĩ²li³te²la³ wain³txi³ kāi³xa³kxai²nān²tu³wain³txi³ kāi³ai¹nxa³kxa² yā¹nxe³jau³su² Txa²wā¹sū³na² ũ³yho³hi²hain¹tu¹wa². Hai³txi³ Txa²wā¹sū³na² jau¹xai²na² sa²yat1sxā³ wain³txi³ kāi³xa³jah¹la²wi¹lū³yho³hi²hain¹ju³ta³la³ yū²nxa³wa². Jā¹nxe³nx2ti³ha³ta²wa².

4

1 A²nū²a² wa³kxēn³yah³lo²nāu³xāi³, nxe³jah³lxi³sa²lxa². Wxa²sa³wi³ha³lxi²na² wxa²wa³ka³li³yu³ta³lo³tain¹sxā³ ā³wa³kon³ki¹nx2tain¹tū³ka³txai²na² wain³txi³ān³kāi³ū¹txain¹yah³lxi³hē¹la². Yah³lxin¹kxai²nān²tu³:

— Txai²na² Kris²tu³jah¹la² a²wa³kxēn³ngt3sa²kah³lo²sa¹xā¹. Oh³nāu³u¹tai²nān¹jah¹lai²la¹xā¹. Nxe³sxā³ wa³ka³li³yu³ta³lot3sain¹te²nū³ka³txa² a²wa³kxēn³not3tai¹na¹kah³lo²sa² kxa²yā¹nxe² Kris²tu³jah¹la² wa³ka³li³yu³ta³lo³ta¹wi¹. Nxe³jah³lxi³hē¹la². Nxe³ya³nx2ta¹wa².

Wān³txa² ī³tih³nxe³nē³jau³su²

2 Hāi¹nxe³kxe³hū³nxe², Txa²wā¹sū³na² ha³tin³ti³ ī³ye³kxi¹txain¹yah³lxi³hē¹la². Ha³lo²a²ī²li³ju³ta²ī³ha¹txi¹nx2ti³ju³ta²Txa²wā¹sū³na²ī³ye³kxi¹txain¹yah³lxi³hē¹la². Nxe³sxā³ ī³ye³kxi¹yah³lxin¹kxai²nān²tu³ ī³ye³jah¹lxi³hē¹la².

— Txa²sū³nāi³. ī³ye³kxi¹nxa²ha¹ju³ta² kāi³ū¹sa¹nha²kxai³ wi¹lxo³kxi²sa¹lxi¹. Nxe³jah³lxi³hē¹la². 3-4 Yah³lxin¹kxai²nān²tu³:

— Kris²tu³jah¹la² sa²hau³ko³tē³jah¹lai²la¹xā¹. Nxe³jau³xai²na² kxā³nāu³u¹tai²na² a³la³kxai¹nxa³jau³su² ta¹hxa²hē¹la². Yxān¹ta¹ a²nxe³te²wān³txai²na² a²hī¹nai²na² a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ ī³yau¹ū³jah¹lo²sa¹wa². Na¹kxa² yo³ha² sxi²ha² kan²thi³na² Sū³na² wān³txa² sa²yxo²ā³tū³ka³txa² hxi²ki³kxai³lu² ū³tī¹ki²sain¹na²hē³la². Nxe³ha²kxai³ nxe³na¹ju³tai²na² ha³lo²ai²na² Txa²wā¹sū³na² ī³ye³kxi¹txain¹yah³lxi³hē¹la². Yah³lxin¹te³nah¹lxi¹:

— Sū³na² nxe²t3si¹lxi¹. Pau²lah³lai²na² wxa²wān³txai²na² a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ ī³yau¹ū³lxhun¹na³li¹. Nxe³ju³ta² sa²hxi²ka¹tū¹txain¹si¹nhē³li¹. Nhīn¹kxai²nān²tu³ a²nū²a² ka³lxa¹tū³ka³txa² wi¹lain³ki²nha²ti³hi¹tū³txain¹si¹nhē³li¹. Nai¹nhīn¹kxai²nān²tu³ Pau²lah³lai²na² wxa²wān³txa² wi¹wi¹nxe² a²si³yxau³tāu³a¹ ā³no¹xa³kxe³su² ī³ye³kxi¹yah¹tu¹wi¹. A²nū²a² yxo²ha³kxa¹ ā³ne³wxe³txai²li¹. Nxe³ka²ki²sah¹lxi³hē¹la².

5 Ju¹ta³la³ na¹ha²kxai³, a²nū²a² Sū³na² wān³txa² yxo²i²ai¹nxa³tū³ka³txa² yxau³yain¹yah³lxi³lxa². Nxe³ha²kxai³ a³la³kxi²khai¹nxe³sxā³ yxau³je¹txain¹yah³lxi³hē¹la². Yah³lxin¹kxai²nān²tu³:

— Je³su²jah³la² ī³yau¹ū³hai¹na¹txai²lā¹, kwēn¹tai²na²sā¹. Yxan¹nāu³a¹ sa²hxi²kat1sa²nxa³kxa²yan³ti³sā¹. Yain¹yah³lxin¹jau³su² Sū³na² wān³txa² ī³yau¹ū³txain¹yah³lxi³hē¹la². 6 Nxe³ha²kxai³ a²nū²a² ā³xa² ī³ye³kxi¹yah³lxin¹kxai²nān²tu³ thāi³ti³la² wi¹lhin¹jau³xa² so¹lxi³ a³la³kxi²jau³xa² so¹lxi³ ī³ye³kxi¹txain¹yah³lxi³hē¹la². Yah³lxin¹kxai²nān²tu³ jā¹nxe³sxā³ a²nū²a² ī³lxi³te²la³ Sū³na² wān³txa² ī³wā³txi¹nx2tain¹kxai²nān²tu³ wān³txa² wain³txi³ ī³tih³nxain¹yah³lxin¹jau³su² a³la³kxi²sxā³ ī³wa²lū³xain¹yah³lxi³hū³nxa¹lxa².

A²ha³tq³nxa² ū³sa²si¹hā³jau³su²

7-8 Nxe³nxa²ha¹te¹ Ti³ki²kah³la² txa²wā³tā³jah¹la² a³lxi²na¹kxah³lai²la¹wa². A²nxe³jah¹la² txai²yā¹nxe³te²hū³sxā³ Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² wa³kon³kxi²jah¹lai²la¹wa². Ha³ya³kxa² Sū³na² wa³ka³li³yu³ta² ā³na¹ti³hex1jah¹lo²sxa³wa². A²nxe³jah¹la² ī³sa²si¹hā³ūh¹nx2ta¹wa².

Nxe³nx2ta¹ka³tu³ txa²ha³lo²a² yxau²xai³la¹ju³ta² a²ha³tq³nxa² ī³ye³kxi² txa²nū³ka³txa² tū¹nān¹ta³nū³ka³txi³ na¹xai²na² yxo²ha³kxa¹ yxau²xai³lhi¹na¹ju³ta² a²ha³tq³nxa² ī³ye³kxi² nxe³nx2tain¹tu¹wa². Nxe³nx2tain¹kxai²nān²tu³ ī³kwxē²kxi² wi¹lxo³kxi² nxe³nx2tain¹tu¹wa². Jā¹nxe³si¹nx2ta¹jau³su² ī³sa²si¹hā³ūh¹nx2ta¹wa². 9 Nxe³sxā³ O³ne²si³mah³la² wxa²nū³ka³txi³su² ha²kxai³ ha³ya³kxa² Sū³na² wa³ka³li³yu³ta²

ā³na¹ti³hex1jah¹lo²sxa³ha²kxai³ a³li²na¹kxah³lo²su² ha²kxai³ nxe³jah¹lai²la¹wa².
 A²nxe³jah¹lai²na² O³ne²si³mah³lai²na² Ti³ki²kah³lai²na² ain¹sxā³
 ān³tū³xi¹nx2tain¹tu¹wa². Nxe³nx2ti³sxā³ tī¹nān¹te² ha³lo²a² a²ha³ta³nxa²
 yxo²ha³kxa¹ i³yau¹ū³nx2ti³tu¹wa².

10 Jā¹nxe³sxā³ A³ris³tar²kah³la² sxi²ha² kan²thi³ thī¹nai²na²
 ū³ti¹ki²sa²sxā³ yxau³na¹kxa² yā¹nxe² yxau³ya³sain¹na³la². A²nxe³jah¹la²
 i³hen³txi³nx2ti³ha²kxai³, Mar²kah³la² Bar³na³be²ah³la² a²sa³wi³sah³la²
 i³hen³txi³nx2ti³ha²kxai³, nxe³nx2ti³na³la². A²nxe³te² Mar²kah³lai²na²
 ā³tū³xi¹nx2ti³kxai²nān²tū³ wi¹li³hen³txi³txain¹yah³li³hē¹la². Yxau³ain¹ju³ta²
 wā²nā³ūh¹txai¹yah³li³hē¹la². Jā¹nxe³nx2ta¹jau³su² a²kxā³nxa²

ū³wha²li¹la³kxi¹nx2ta¹ta¹ti²tu²wa². 11 Jā¹nxe³sxā³ Jo³su³e²ah³la² a²i³li³
 ā³xa² Jus²tu³jah¹la² i³hen³txi³nx2ti³nū³na³la². A²nxe³jah¹lo²nāu³xai²na²
 ha¹li¹ ka³na³ku² jah¹lo²nāu³xai²na² A³ris³tar²kah³lai²na² Mar²kah³lai²na²
 Jo³su³e²ah³la²na² nain¹sxā³ Ju³te²a² nū³ka³txi³sain¹na³la². Te²na² so¹li³
 txai²yā¹nxe³sxā³ Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa² ā³si³tē³kxi²si¹hain¹jau³su²
 ko³nxe³ti³ kāi³ain¹kxa² yo³ha² ā³wa²su¹ju³ta² i³hen³txain¹nū³na³la².
 Nxe³ha²kxai³ i³nxū²kwai³lxū¹sain¹to³nha²hē³la². Yxān¹ta¹ ti¹na² sxi²je³na²
 yxau³na¹thi³nai²na² Ju³te²a² nū³ka³txi³sain¹tū³ka³txi³su² jah¹lo² ā³xa²
 ā³hxi²nū¹nūh¹sain¹ju³ta³la³ yū³sai¹nhxai²nxa³hē¹la².

12 Jā¹nxe³sxā³ E³pa²frah³la² wxa²nū³ka³txi³sain¹nū³nha²kxai³, Je³su²
 Kris²tu³jah¹la² wa³ka³li³yu³ta³lot3jah¹lo²su² nx2na³la². A²nxe³jah¹la²
 i³hen³txi³nx2ti³nū³na³la². A²nxe³jah¹lai²na² Txa²wā¹sū³na² ha³tin³ti³
 ā³nxū²kwai³lxū¹ti³nha²sxā³ i³ye³kxi²te³nah¹li¹.

— Sū³na² nxe³ti¹. Ko³lo³sē²sa³ nū¹ka³txai²na² wxa²ē¹nān¹jau³xa²
 kan²txi³ yxo²sa³ a³la³kxi²ta³lun²sxā³ sa²yo²we¹ta³lu²ni² wa³nū³ta³ki²la²
 wi¹lhin¹khai¹nxe² nxe² yxau²xai³lain¹ju³ta³nū³a² ti³hi¹txai¹nhē³li¹.
 Nxe³nx2ti³to³hxai²na²hē³la². 13 A²ya³la³tū³ txa²yen³nāu³a¹ jah¹lai²na²
 wxāin²txi³ Txa²wā¹sū³na² sa²hau³ko³ti³hi¹txa²li³si¹jau³nū³su² kāin² i³ye³kxi²,
 La³o³ti³se²a²thi³nān¹tū³ka³txain²txi³ Txa²wā¹sū³na² sa²hau³ko³tain¹si¹jau³nū³su²
 kāin² i³ye³kxi², I³ra²po³li³thi³nān¹tū³ka³txain¹txi³ jā¹nxe², nxe³jah¹lai²la¹wa².

14 Jā¹nxe³sxā³ Lu²kah³la² hī³ne³kxa² a²hoh³lxah³la² a³li²sī¹na¹kah³la²
 i³hen³txi³nx2ti³sī¹nha²kxai³ Te³ma²sah³la² i³hen³txi³nx2ti³sī¹nha²kxai³
 nxe³nx2ti³sī¹na³la².

15 Jā¹nxe³sxā³ txai²na¹xai²na² Txa²wā¹sū³na² wē³ha³li³nū³ka³txa²
 i³hen³txi³ti³ten³sa³nha²wa². Na¹ha²kxai³ La³o³ti³se²a²thi³nān¹tū³ka³txa²
 i³hen³txai¹na¹ha²kxai³ Nī²fa³ka³lxa² i³hen³txi³na¹ha²kxai³ Kris²tu³jah¹lai²na²
 wān³txa² yxo²sa³ yxau²xai³tū³ka³txa² ā³nhai¹tū³ye²tū³ka³txa² ta¹ka³lxai²na²
 sxi²ha² ā³yān³ki³nū²ki²sxā³ Txa²wā¹sū³na² hain³jau³xa² i³hain³kain¹ni²
 Sū³na² wān³txa² i³yau¹ū³nyhu¹i² nxe³te²nū³ka³txa² i³hen³txai¹na¹ha²kxai³
 sī¹na¹wa². 16 Nxa²ha¹te¹ ta³nxā¹nxai²na² ū³wha²li¹la³kxi¹nx2ta¹jau³xai²na²
 i²sxā³ wxa²nū³ka³txai²na² a²yen³nāu³a¹ i³yī¹li²sxā³ i³yau¹ū³tain¹yah³li³hē¹la².
 Yah³lxin¹ka³tū³:

— Ta³lu²na¹xā¹. Yah³lxin¹ka³tū³ La³o³ti³se²a²thi³nān¹tū³ka³txa²
 i³sa²si¹hā³ū¹hain¹yah³lxin¹ka³tū³, nū¹ā¹tū³ka³txa² Kris²tu³jah¹lai²na²
 wān³txa² yxo²sa³ yxau²xai³te² yen³nāu³a¹ ta³nxā¹nxai²na² i³yī¹li²sxā³
 i³yau¹ū³ti³hi¹txain¹yah³li³hē¹la². Te²yā¹nxe³sxā³ La³o³ti³se²a²thi³nān¹tū³ka³txa²
 a²ha³teh³nxā³nxa² nxā³nxā³xa² i³sa²si¹hā³ai¹na¹txā³nxai²na² sa²kxai³lu²
 i³sa²si¹hā³ū¹nx2tain¹tu¹wa². A²nxe³txā³nxū³ai²na² wxa²nū³ka³txa²

Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa² yxo²i²sxā³ yxau²xai³yah³lxin¹te²
 yen³nāu³a¹ i³yī¹li²sxā³ i³yau¹ũ³nha¹jah³lxi³hē¹la². 17 Ar³ki²pah³la²
 i³ye³kxi¹txain¹yah³lxi³hē¹la².

— Txa²wā¹hxi²kan¹jah¹la² a²wa³ka³li³yu³ta² kãi³ju³ta³lo³txa²sīn¹tai¹ti²tu³wi¹.
 A²nxe³ju³ta² kãi³ta³lun²txa²ya³hain¹sī¹nhē³li¹. Nxe³txain¹yah³lxi³hē¹la².

18 Txai²na¹xai²na² Pau²lah³lo²na¹xai²na² i³hen³txi³nx2ta¹wa². Wān³txai²li²
 ne³ki³san¹jau³xai²li² txa²hxi²kai²na² ũ³wha²li¹la³kxi¹nx2ta¹wa². Txai²na²
 sxi²ha² kan²thi³na² ũ³ti¹ki²sai¹nha²kxai³ yxau³na¹wa². Nxe³sa²ju³ta²
 Txa²wā¹sũ³na² i³ye³kxi²yah³lxin¹tāu³a¹ txa²ha³lo²a² wi¹lhau³kot3si¹sa²jau³su²
 i³ye³kxi¹jah³lxi³hē¹la². Txa²wā¹sũ³na² thāi³ti³la² a³lxi¹nx2ti³ju³ta²
 ten³sa³nha²wa². Ta³lu²na¹wa².

1 Tesalonisēnses

1 Pau²lah³lo²na¹xai²na² Si²lah³la² Ti³mo²jah³la² nxe³sīn¹sxā³ ū³wha²li¹lhxā³ ū³hū²xai³nx2ti³nha¹wa². Wxa²nū³ka³txa² Te³sa³lo²ni³ka²thi³na² yxau²xai³yah³lxin¹tū³kā³txi³ ī³nxai²na² Je³su²jah³la² ā³nū³kxi²sxā³ yxau²xai³lyah³lxin¹te² ī³nxai²na² ū³wha²li¹lhxā³ ū³hū²xai³nx2ti³nha¹wa². Nxe³nx2ti³nha¹te² ī³nxai²na² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² a²sa³wi³ha³lxain²txi³ Je³su² Kris²tu³jah¹la² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²su² ha²kxai³ nxe³jah¹la² a²sa³wi³ha³lxain²txi³ yah³lxī¹lxa². Nxe³nx2ti³nha¹ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² kāin² thāi³ti³la² a³lxī¹nx2ti³si¹hi² wxa²nxū²kwaī³nāu³a² ā³nhāu²no³txa²lxī³si¹hi² nxe³nx2ti³si¹nha¹jau³su² ten³sa²sīn¹nha²wa².

Te³sa³lo²ni³ka²thi³nān¹tū³kā³txa² yxo²i²ain¹jau³su²

2 Yxo²i²sxā³ yxau²xai³yah³lxin¹jau³su² Txa²wā¹sū³na² e³kxi²to³sī¹na¹wa². E³kxi²sī¹na¹jau³xa²sa¹:

— Sū³na² nxe³tsi¹lxī¹. Yxo²i²sxā³ yxau²xai³lai¹nha²kxai³ ī³sa²nēn¹kxi²nxa²sī¹na¹wi¹. Nxe³sīn¹to³ha¹wa². 3 Yxo²i²yah³lxī¹nhī¹nān¹te²tu³ Sū³na² wān³txa² wī¹jau³xa² a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ ī³yau¹ū¹te³lhxā³ o²la³kxah¹lxī¹lxa². Sū³na² a³lxī¹yah³lxin¹jau³su² wī¹lo²la³kxi²yah³lxī¹lxa². Je³su² Kris²tu³jah¹la² a³ka³nxī²sxā³ wā³li²ju³ta³nū³a² thāi³ti³la² wah³yah³lxī¹lxa². Nxe³yah³lxin¹kxe³su² ī²sīn¹te²sa¹wa². Txa²wā¹sū³na² e³kxi²sīn¹na¹tāu³a² sa²wa²lho¹xi²sxā³ ī²sīn¹to³ha¹wa².

4 Nxe³sxā³ yxo²i²yah³lxī¹nha²kxai³ txa²wā¹tā³xa² yā¹xah³lxī¹lxa². Txa²wā¹sū³na² a³lxī¹nx2ti³ha²kxai³ ī²sxā³ ā³yū³so¹nx2ti³sin²ta²wa². Nxe³ju³taī²li² ī²sīn¹te²sa¹wa². 5 Sū³na² wān³txa² wī¹jau³xai²li² ī³yau¹ū³nx2ti³sī¹na¹jau³xai³tā² kwa² wān³txi³su² te²sxa³yu²hē³la². Txa²wā¹sū³na² A²yāu³ka³jxah¹la² a²wān³txain²txi²na³la². Nxe³jau³xai²li² wā³nxīn¹jau³su² ha²kxai³ ya²la³tu³jau³xai²la¹wa². Yxau³ya³nx2ti³sī¹na¹hī¹nai³tā² wain³txi³ o²la³kxi²nūh¹nx2ti³sī¹na¹ju³ta² ī²yah³lxin¹tai¹tu³wa².

6 Yxau³sī¹na¹kxa² yā¹nxe² yxau³yah³lxī¹nha²kxai³ Je³su²jah³la² yxau³hxai²kxai³ jā¹nxe² yxau³yah³lxī¹nha²kxai³ nxe³yah³lxin¹tai¹ti²tu³wa². Nxe³sxā³ khāuhx3nyhah¹lxin¹kxan²ti³ wxa²ē¹nāu³ai²na² ka³lih³yah³lxin¹tai¹ti²tu³wa². Sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² ī²ka³li¹ti¹nx2ti³tai¹ti²tu³wa². 7 Nxe³yah³lxin¹kxa²yu³su² Ma³se³to²na²ko³xa² yxau³te²a² Kre²sa²ko³xa² yxau³te²a² nxe³sxā³ Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²i²ain¹te²nāu³xai²na² ī²kxi¹nx2tain¹ta¹hē¹la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² yxo²i²yah³lxin¹kxa² yā¹nxe² yxo²i²ain¹nūn³ta¹hē¹la².

8 Nxe² yxo²i²yah³lxī¹nhī¹nai³tān¹te²tu³ Sū³na² wān³txa² wī¹jau³xa² u²lxī³ ha³tā³nxe³ta¹hē¹la². Ma³se³to²na²ko³xa² Kre²sa²ko³xa² ya¹nān¹ta³ko³xa² jau¹xai²li² yxo²i²yah³lxin¹kxe³su² ha³tā³nxe³ta¹hē¹la². Nxe³jut3su² ha²kxai³ u²lxī³ ai³ain¹kxan²ti³ ā²la² ain³kxain¹ta¹hē¹la². ī³ye³kxain¹sī¹nxa³tā³lxa¹ wxa²wān³txa² ā²la² ain³kxi¹nx2tain¹ta¹hē¹la². 9 Jā¹nxe³tū³kā³txai²na² sa²kxai³lu² wā²nxūh¹ ī³hen³txi³sain¹sī¹na²hē³la². Wxā³sxā³ ī²nx2ti³nha¹hī¹nai³tān¹jau³xa² ī³yau¹ū³sain¹sīn¹na²hē³la². Txa³h³lxa³kxa³txai²li² Sū³nu²sa²ki³lxo³ka³txai²li² ā³yah³lxī¹nha²kxai³ nxe³sxā³ hā²wxān³txa³ Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a² so¹lxī³ ya²la³tu³ te²an²tu³ ka³ten³su² te²an²tu³ sa²yo²we¹jah³lxin¹jau³xai³tā² e³kxi²sain¹sī¹na²hē³la². 10 Jā¹nxe³ju³kxai³lu² Je³su²jah³la² Sū³na² Tah²si²ha²kxai³ ā¹jah¹lai²li² oh³nāu³a¹ a³ka³nxī²ju³ta³nū³a² wah³nxe³yah³lxin¹ju³ta²

ĩ³yau¹ũ¹sain¹sĩn¹na¹hē³la². Nxe³jah¹lain²txi³ kxã³nhxĩ¹nai³tã² txa²wã¹ha³lo²a² yxau³hĩ¹nai³tã² ya³lu²ha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³kxai³lu² ka³ten³su² ĩ³sa²yxau³xi²na²hē³la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² txa²wã¹ko³nxe³ti³ kãĩ³kĩ³ju³ta² a²wa³ha² so¹kxi²nē³na²hē³la². So¹kxi²nē³lha²kxai³ Sũ³na² ko³nxe³ti³ ĩ³yĩ¹li²nē³ju³ta³nũ³a² wxa²wa²su¹kxi²nē³tu¹wa². Jã¹nxe³ju³kxai³lu² ul²yxau³tũ³ka³txai²na² sa²kxai³lu² jau¹xai²na² ĩ³hen³txai¹yah³lxin¹jau³xa² ĩ³yau¹ũ³sain¹sĩn¹na¹hē³la².

2

Te³sa³lo²ni³ka²thĩ³na² Pau²lah³la² o²la³kxi²jau³su²

1 Jã¹nxe³ju³kxai³la¹ wxã³sĩ¹na¹hĩ¹nai³tã² ĩ³tih³nxe³nx2ti³sĩ¹na¹tai¹ti²tu³wa². Kwa²wãn³ti³su² ĩ³tih³nxe³nx2ti³sĩ¹nxa³tai¹ti²tu³wa². Nxe³sxã³ain³kxi²sah¹lxĩ¹nhĩ¹nha²kxai³ sa²yo²wet1sah¹lxĩ¹nhĩ¹nhē³la². 2 A²kxã³nxa²Fi³li³po²thĩ³na² ai³sĩ¹na¹ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³hĩ¹nai³tãn²tu³ Sũ³na²wãn³txa² wi¹jau³xa² ĩ³yau¹ũ³ain¹sĩ¹na¹hē³la². Nxe³tãu³ãn²tu³ta¹ Sũ³na²wãn³txa²kxai³lu² e²nai¹nha²kxai³ ye³khãu³h³lxai³ti³sain¹sĩn¹na¹hē³la². Hã²wxãn³txa³ ã³waix3tũ²la² wxã³sĩ¹na¹tai¹ti²tu³wa². Wxã³sĩ¹na¹ka³ty³Sũ³na² wãn³txain²txi³ ya³lo³txi²sxã³ ĩ³yau¹ũ³nx2ti³sĩ¹na¹tai¹ti²tu³wa². Sũ³na² wãn³txa² e²nain¹te²a² wa³ka³ti³lot3sain¹sĩn¹kxan²ti³Txa²wã¹sũ³nu²kxai³lu² ĩ³ya³lo³ti²te²lot3sa²sĩ¹nha²kxai³ Sũ³na² wãn³txa²kxai³lu² ĩ³yau¹ũ³nx2ti³sĩ¹na¹tai¹ti²tu³wa². 3 ĩ³yau¹ũ³nx2ti³sĩ¹na¹hĩ¹nai³tã² wãn³txa²wain³jau³xa² ã³na¹sxã³ ã³waix3si¹yah³lxin¹jau³su² kãĩ³ũh¹nx2ti³sĩn¹nxa³ha²kxai³ ko³nxe³ti³ kãĩ³si¹yah³lxin¹jau³su² kãĩ³ũh¹nx2ti³sĩn¹nxa³ha²kxai³ ã³ke³tũ¹si¹yah³lxin¹jau³su² kãĩ³ũh¹nx2ti³sĩn¹nxa³ha²kxai³ nxe³nx2ti³sĩ¹na¹tai¹ti²tu³wa². 4 Nxe³yãn¹ta¹ kã³nxai³kai³lu² Txa²wã¹sũ³na²hi²sen³su² ĩ³sxã³ sa²so¹sa²sĩn¹te³nah¹lxĩ¹.

— Wxãĩ²na² txa²wãn³txa² wi¹jau³xa² ĩ³yau¹ũ³sih¹nx2tai¹na¹jau³su² ĩ³sa²si¹hã³nx2ta¹tu¹wi¹. Sain¹sĩ¹nha²kxai³ Sũ³na² wãn³txa² so¹lxĩ³ ĩ³yau¹ũ³nx2ti³sĩ¹na¹tai¹ti²tu³wa². Txa²wã¹sũ³na² wi¹ĩ²sa²sĩn¹ju³ta² so¹lxĩ³ten³sa²sĩ¹nha²kxai³ a²nũ²a² so¹lxĩ³ kwa² ĩ³wi¹lxo³kxi²sain¹sĩn¹ju³ta³la³ten³sa²sĩ¹nxa³ha²kxai³ sĩ¹na¹hē³la². Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³su²txa²wã¹ẽ¹nãu³ai²nãĩ¹jau³xa² ĩ³ye³sxã³ ĩ³sai¹kĩ³sxa³jau³xa²a³la³kxi²nē³lha²kxai³la². 5 Kwa²hãĩ¹nxe² wi¹le¹nx2ti³sĩ¹nxa³kxe³su²nxe³sĩn¹nxa³tai¹ti²tu³wa². Te²yã¹nxe³sxã³ ĩ³yau¹ũ³nx2ti³sĩ¹na¹kxa²yo³ha² ten³sĩn¹nxa³tai¹ti²tu³wa². Jã¹nxe³nha¹jau³xai²na² yxo²ha³kxa¹Txa²wã¹sũ³na² ĩ²sain¹sĩn¹nha²wa², ĩ³kĩ³ha³kxi¹nx2ti³sĩ¹na¹kxa²ya³n³ti³sa². 6 Jã¹nxe³jut3su² wxa²nũ³ka³txai²la³ tã³nxaxa² a²nũ²a² ã³su² tã³nxaxa²kwa² sa²nẽn¹ki²sah¹lxĩ¹nhĩ¹ju³ta² a²nũ²a² ten³sa²sĩn¹nxa³tai¹ti²tu³wa². Kris²tu³jah¹la² ĩ³sa²si¹hã³sa²sĩn¹tai¹ti²tu³wa². Nxe³ha³kxai³ yxo²xũn³jau³xa²hxi²kan²txi³ e³kxi¹nx2ti³sĩ¹nhĩ¹na¹wa². Yxãn¹ta¹ ten³sa²sĩn¹nxa³hĩ¹la². 7 Sa²sĩn¹nxa³ha²kxai³ txu¹ha² a²wẽ³sa³khai³xa² a³lixĩ²sxã³ wi¹wi¹nxe³sa²hau³ko³kxa² a²su³su³yau³xa² ũ³hũ¹te²ju²hē³la². Nxe³kxa²yã¹nxe³sxã³wi¹wi¹nxe² thãĩ³ti³la² Sũ³na² wãn³txai²na² ĩ³yau¹ũ³nx2ti³sĩ¹na¹hē³la². 8 A³lixĩ²khai¹nxe³nx2ti³sĩ¹na¹wa². Nxe³ha³kxai³ Sũ³na² wãn³txa²wi¹jau³xa² ĩ³yau¹ũ³nx2ti³sĩ¹na¹tai¹ti²tu³wa². Ya³lu²ye¹nx2ti³sĩ¹na¹kxan²ti³ã³nx2ti³sĩ¹nhĩ¹nãĩn²nxa³wa². 9 Txa²wã¹tã³nãũ³xãĩ³. Wxa²nũ³ka³txa²he¹ya³nx2ti³sĩ¹na¹ju³taĩ³tã² ain³kxi¹xi²nha³jah³lxĩ¹hē¹la². Nxe³sxã³Sũ³na² wãn³txa² wi¹jau³xa² ĩ³yau¹ũ³nx2ti³te³lhxã³ wxã³sĩ¹na¹tai¹ti²tu³wa².

Nxe³sî¹na¹ka³tu³ta¹ a³lan²ta² yxo²ha³kxa¹ ka³nxah³ta² yxo²ha³kxa¹
wa³ka³li³yu³khai³xa² nũ³kxũn³txi³ wa³kon³sî¹na¹tai¹ti²tu³wa², yen³kxa²
wã²nhũ²hxat3sah¹lxi³nhĩn¹kxa²yan³txi³sa².

10 Sũ³na² ye³na² ko³nxe³ti³ o²la³kxi²sî¹nxa³ha²kxai³ wxa²ye³na²
yxo²i²yah³lxin¹tũ³ka³txai²nãn¹ta² ye³na² ko³nxe³ti³ o²la³kxi²sî¹nxa³ha²kxai³
sî¹na¹tai¹ti²tu³wa². Hxi²kan¹sxã³ wain³ju³ta² so¹lxi³ o²la³kxi²nha¹tai¹ti²tu³wa².
Ko³nxe³te²lot3sain¹sĩn¹ju³ta³la³ yũ²nxa³tai¹ti²tu³wa². Ju¹tai²li² Txa²wã¹sũ³na²
ĩ²sa²nũn³sĩn¹nha²wa². 11 A²wĩ³nu²su² a²wãĩ³lxi³khai³xa² wi¹ĩ³ti³h³nxe²
ĩ³nxũ²kwaĩ³lxũ¹txi² nxe³ũh¹te²ju²hẽ³la². Nxe³kxa²yã¹nxe³sxã³ Sũ³na²
wãn³txa² wi¹jau³xa² ĩ³ti³h³nxe³nx2ti³ha²kxai³ ĩ³nxũ²kwaĩ³lxũ¹jau³su²
ĩ³ye³kxi¹nx2ti³ha²kxai³ wãn³txa² yxo²ha³kxa¹ sa²hxi²kãu²lxa³ki²la²
ĩ³yau¹ũ¹nx2ti³ha²kxai³ nxe³jau³xai²na² whãĩ²na¹ nxe³sî¹na¹tai¹ti²tu³wa².

12 ĩ³ti³h³nxe³nx2ti³sî¹na¹te³nah¹lxi¹:

— Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² sa²yxo²we¹jah³lxi³si¹nhẽ³li¹. Nxe³nha¹jau³su²
ĩ³ya³lõ3txa²lxi³to³nha¹ha²kxai³ ĩ³ti³h³nxe³nx2ti³sî¹na¹tai¹ti²tu³wa².
Nxe³nha¹jau³xai²li² we¹jah³lxin¹kxai²nãn²tu³ yxau²xai³lyah³lxin¹kxe³su²
Txa²wã¹sũ³na² ĩ³ka²li¹jah³lxin¹tu¹wa². Nxe³kxa²yu³su² kxãn³nãu³a¹
wxi²kin³ti³ton³sxã³ ĩ³hxi²kat1sxã³ ã³wa³kxẽn³to³tẽ³nũ³nhĩ¹na¹ ka²li¹txa²lxi³sxã³
Sũ³na² ha³lõ²a² yxau³kxah¹lxin¹tu¹wa².

13 Sũ³na² wãn³txa² wi¹jau³xa² ĩ³yau¹ũ¹nx2ti³sî¹na¹hi¹nai³tã²
nxe²e³kah¹lxin¹te³nah¹lxi¹:

— Jau¹xai²na² a²nũ²a² wãn³txi³sxa³wi¹. Sũ³na² wãn³txi³khai³xai²la¹wi¹.
Yxo²i²nha¹nhai¹. Nxe²e³kxah¹lxin¹jau³su² ha²kxai³ Sũ³na²
sa²nẽn¹kxi²to³nha¹hẽ³la². Jau¹xai²na² yxo²i²yah³lxi¹nhĩ¹nãn¹te²tu³
wxa²e¹nãu³ai²na² nũ³kxũn³txi³ sa²hau³ko³txa²lxi³na³la².
14-15 Txa²wã¹tã³nãu³xãĩ³. Wxa²nũ³ka³txa² ha³ti³h³xa² hxi²ka²
Te²sa³lõ²ni³ka²thĩ³na² yxau³te² ĩ³nxax² khãuh³lxa³ti³nx2tain¹tai¹ti²tu³wa².
Te²u¹jã¹nxe³sxã³ ha³la³je¹nhĩ¹nai³kxai³ Ju³te²an³ko³xan¹tũ³ka³txai²na²
wã²nxũh¹lxi³sxã³ yxo²i²tũ³ka³txa² khãuhx3nhyain¹tai¹ti²tu³wa². Nxe³tũ³ka³txa²
ko³nxe³ti³ kãĩ³ain¹tai¹ti²tu³wa². Nxe³tũ³ka³txai²na² hi²sen³kxai³lu² kãn³kxai³
Sũ³na² wãn³txa² ĩ³hen³txi³tũ³ka³txai³tã² su²lhã³ai¹ni² Je³su²jah³lai²na²
Txa²wã¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lai²na² su²lhã³i² nxain¹tai¹ti²tu³wa².
Te²yã¹nxũn³sxã³ tũ¹ka³txain²txi³ khãuh³lxa³thit1sain¹sĩn¹nũn³na²hẽ³la².
Sũ³na² wãn³txa² sa²yxo²we¹tai¹nxa³tũ³ka³txai²lẽ¹. Hãĩ¹sxã³ a²nũ²a²
a²yxo²ha³kxa¹ a²ko¹ko¹nũ³ka³txai²la¹wa². 16 Jũ¹nxaĩn¹kxa²yu³su² Ju³te²a²
nũ³ka³txi³sxa³te²a² ĩ²li²te²a¹ Sũ³na² wãn³txa² wi¹jau³xa² ain³kxi²sain¹sĩn¹sxã³
ko³nxe³ti³ kãĩ³ain¹kxa²yo³ha² ã³wa²su¹tũ¹hain¹te³na¹ ko¹ko¹nũ³ka³txa²
hi²sen³kxai³lu² ã³nhxi²kat1sa²sĩn¹nxa³kxe³su² o²la³kxi²sai³nain¹na²hẽ³la².
Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² ko³nxe³ti³ kãĩ³ain¹ju³ta² ã²la² kãĩ²non³na³la².
Nxe³ju³tan¹te²kxa³yan³tu³ti¹ Txa²wã¹sũ³na² kãĩn²xan³txi²na³la².
Ye³khãuh³lxa³tain¹ju³ta³nũ³a² ã²la² kãĩ²non³sxã³ yũ³ain¹tu¹wa².

Pau²lah³la² Te³sa³lõ²ni³ka²thĩ³nãn¹tũ³ka³txa² ĩ²xi²lxun¹jau³su²

17 Txa²wã¹tã³nãu³xãĩ³. Kxãn³su² ã³sxã³ wai³ta²lxi³sî¹na¹kxan²ti³
ãh¹i²xi²ti³ten³khai¹nxe³nx2ti³sî¹na¹hẽ³la². Ne³kan¹ti³hex1sa²sî¹nxa³hẽ³la².
Ul¹yxau¹sî¹na¹kxan²ti³ ne³wã²nxa²lxi³sî¹nxa³hẽ³la². Nxe³sî¹nxa³ha²kxai³
wã³li²sî¹na¹ju³ta³nũ³a² ne³wa³kon³nha²sî¹na¹hẽ³la². 18 ĩ²xi²ti³ten³khai¹nxe³nx2ti³sî¹na¹hẽ³
txai²na¹xai²na² Pau²lah³lõ²na¹xai²na²sa³. Yxãn¹ta¹ Sa³ta³na²jah¹la²
hxi²kat1sa²sĩn¹to³hxa³hẽ³la². 19-20 Nxe³kxan²ti³ a²yan¹nãu³a¹ Je³su²jah³lai²na²

wān³txa² nū³kxūn³txi³ sa²yxo²we¹ta² yxau²xai³lyah³lxin¹ju³ta²
 yxo²²nx2ta¹nha²wa². Nxe³ha²kxai³ Je³su²jah³la² Txa²wā¹hxi²kan¹jah¹la²
 a³ka³nxi²tāu³a¹ ka²li¹txi³sah¹lxi³nhīn¹tu¹wa². Nxe³ha²kxai³ Je³su²jah³la²
 e³kxi²sain¹sīn¹tu¹wa². E³kxi²sain¹sīn¹te³nah¹lxi¹;

— Wain³txi³ o²la³kxi²yah³lxin¹tai¹ti²tu³wi¹. Txa²wān³txa²
 wi¹jau³xa² a²nū²a² yxo²²ha³kxa¹ i³hen³txain¹yah³lxin¹tai¹ti²tu³wi¹.
 Nxe³sain¹sīn¹tu¹wa². Jā¹nxe³ju³kxai³lu² sa²yxo²we¹jah³lxi¹nha²kxai³ yxo²²kain²txi³
 i³hen³txain¹sī¹na¹wa². Ka²li¹txi³khaix¹sah¹lxi³nhī¹lxa².

3

1 Nxe³nxa²ha¹te¹;

— Ha³ta³nxe³nyha¹lxi³te²sin¹ji¹xā¹. Nxe³nx2ta¹ta¹ yah²lxa³nha²kxai³la¹
 Ti³mo²jah³la² sa²si¹hā³ain¹sī¹na¹hē³la². Nxe³sī¹na¹nū²la² A³te²nas²thi³na²
 yxau³sxā³ wah³nxain¹sī¹na¹hē³la². 2 A²nxe³jah¹lai²li² Ti³mo²jah³lai²li²

Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²²i²jah¹lo²su² ha²kxai³ ā³si³tē³kxi²sa²sxā³
 wa³kon³ya³sa²jah¹lo²su² ha²kxai³ txai²yā¹nxe³sxā³ Sū³na² wān³txa² wi¹jau³xa²
 i³yau¹ū¹jah¹lai²la¹wa². A²nxe³jah¹la²kxai³la¹ i³nxū²kwai³lxū¹nxa²lxi³te³lhxā³
 ū³sa²si¹hā³sī¹na¹hē³la². I³nxū²kwai³lxū¹nxa²lxi³kxai²nān²tu³ ā²la² kāi²non³sxā³
 Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²²i²yah³lxin¹tu¹wa². 3 Nxe³sxā³ khāuh³lxa³thin¹sxā³
 ai³yah³lxin¹ju³tai³tā² Txa²wā¹sū³na² a²ten³jau³su² na³la². Nxe³jut³su²
 ha²kxai³ Je³su²jah³lai²na² wān³txa² i³wā³wā³ta³kxah¹lxi³txa³hē¹la².
 Nxe³ju¹tai²na² ā²la² a³la³kxi²yah³lxi³te²si¹lxa². 4 Jā¹nxe³ju³ta² wxa²yu³ta²
 yxau³ya³nx2ti³sī¹na¹hī¹nai³tā² nxe³nx2ti³sī¹na¹te³nah¹lxi¹;

— Khāuh³nxē³lain¹ju³ta³nū³a²kain²yū³nē³lha³tai¹. Nxe³nx2ti³sī¹na¹tai¹ti²tu³wa².
 Nxe³nha¹te³na¹ ya²la³tu³ wxā³sīn¹tai¹ti²tu³wa². 5 Nxe³nū²la²

wah³nxa² hxi²tha³nha¹ha²kxai³ Sū³na² wān³txa² kan²txi³
 sa²yxo²we¹tain¹te²nha²ku² Sa³ta³na²jah¹lai²na² sa²kxai³lu² i³hxi²tha³tai¹nha²kxai³
 sa²yxo²ā³ain¹te²nha²ku² kwa²i³yau¹ū¹ai¹na¹te²nha²ku² nxa¹jau³su² Ti³mo²jah³la²
 sa²si¹hā³sī¹na¹tai¹ti²tu³wa².

6 Nxe³nū²la² Ti³mo²jah³la²kxai³lu² i³xi²sxā³ i³hen³txi³sa²sī¹nha²kxai³
 ka³li³sa²sīn¹nha²wa². Sū³na² wān³txa² yxo²²i²khai¹yxah³lxi¹nha²kxai³
 a³lxi²waun¹nyha¹lxi¹nha²kxai³ wā³li²si¹sah¹lxin¹sīn¹jau³su²
 ten³khai¹yxah³lxi¹nha²kxai³ nxe³sah¹lxi³nhī¹nha²kxai³ wxa²e¹nāu³ai²na²
 ain³sxā³ ain³kxi²xi¹nx2ti³to³tāu³a² i³ka³li³kxah¹lxi³to³hi¹nha²kxai³
 nxe³sxā³ ka³lih³khaix¹sa²sīn¹nha²wa². Te²yā¹nxe³sxā³ i²nx2ti³sī¹na¹ju³ta²
 ten³khaix¹sa²nū³sīn¹nha²wa². 7 Txa²wā³tā³nāu³xāi³. Sū³na² wān³txa²
 kan²txi³ yxo²²i²yah³lxi¹nha²kxai³ i³nxū²kwai³lxū¹khaix¹sah¹lxi³nhī¹nhē¹la².
 Khāuh³lxa³ti³khaix¹sain¹sīn¹kxan²ti³ ka²li¹txi²sah¹lxi³nhī¹nhē¹la².

8 Sū³na² wān³txa² nū³kxūn³txi³ sa²yxo²we¹jah³lxi¹nha²kxai³
 i³nxū²kwai³lxū¹khaix¹nha²sxā³ yxau²xai³sī¹na¹wa². 9 Nxe³ha²kxai³
 wxa²ha³ta³nxān¹jau³xai²na² ain³kxi²sī¹na¹ha²kxai³ ka²li¹txi³sah¹lxi³nhī¹nhē¹la².
 Nxe³sxā³ i³hen³txi³sain¹sī¹nha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² sa²nēn¹kxi²khaix¹sī¹na¹wa².
 10 Ka³nxah³ta² i³hen³txi²a³lan²ta² i³hen³txi²to³sī¹na¹wa².

— Sū³nāi³. Te³sa³lo²ni³ka²thi³nān¹tū³ka³ta² āh¹i²ti³ten³khaix¹sa²sīn¹nhai¹.
 Wā³li²sī¹na¹ju³ta² i³hxi²kat¹sa²sān²sī¹nhē³li¹. Wxa²wān³txa² yxo²²i²ain¹na²hē³li¹.
 Jā¹nxain¹sxā³ yxo²²i²wa³to²hi²si¹hai¹nha¹jau³su² ten³sa²sīn¹nhai¹. Wxa²wān³txa²
 taut³ton³jau³xai²na² wā³ko³nxa³te²tu³ wā³li²sxā³ i³hen³txain¹sī¹na¹jau³nū³su²
 ten³sa²sīn¹nhai¹. Nxe³yah³lxi³sīn¹to³ha¹wa².

11 Jã¹nxe³ju³ta² Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³jah¹la² hi²sen³kxai³lu²
 Je³su²jah³la² Txa²wã¹hxi²kan¹jah¹lo²kxai³lu² nxe³ya³sã³
 wã³li²nha¹ju³ta³nũ³a² sa²hau³kot3sa²sĩn¹ju³ta³nũ³a² ten³sa²sĩn¹nha²wa².
 12 A³li²waun¹nyhah¹lxin¹ju³ta² ã²la² kã²i²non³ju³ta² ten³sa²sĩ¹nha²kxai³
 a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ a³li²nyhu¹si¹nx2ta¹jau³su² ten³sa²sĩ¹nha²kxai³
 a³li¹nx2ti³sĩ¹na¹kxa² yã¹nxe² a³li²waun¹nha¹jah³li³sã³ nxe³si¹nx2ta¹jau³su²
 Sũ³na² e³kxi²sĩn¹to³ha¹wa². 13 Jã¹nxe³nx2ti³jut3su² ha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na²
 hi²sen³kxai³lu² i³nxũ²kwai³lxũ¹txi³nx2ti³tu¹wa². Hã²wxã³txa³nũ²
 kxã³nãu³a¹ Je³su²jah³la² Txa²wã¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² wxa²kan³sã³
 wã³li²tu¹wa². Wã³li²kxai²nãn²tu³ a²sa³wi³ha³li³nãu³xa² yxo²te²nãu³xai²na²
 ã³si²tẽ³la³kxain¹tu¹wa². Nxain¹kxai²nãn²tu³ Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³jah¹la²
 Txa²wã¹wi³nu²su² ha²kxai³ nxe³te²a² yen³nãu³a¹ wain³te²lo³je¹nx2ti³ha²kxai³
 wi¹lhin¹te²lo³je¹nx2ti³ha²kxai³ nxe³ye¹nx2ti³tu¹wa².

4

Txa²wã¹sũ³na² i³ka³li³kxi²sã³yxau²xai³kĩ³jau³su²

1 Txa²wã¹tã³nãu³xã³. Txa²wã¹sũ³na² i³ka³li³kxi²sã³ yxau³sã³
 kã³yah³lxin¹ju³ta² ã²la² i³yau¹ũ¹nx2ti³nha¹tai¹ti²tu³wa². Je³su²jah³la²
 Txa²wã¹hxi²kan¹jah¹la² i³yau¹ũ¹sa²sĩn¹jau³xa² jau¹xain²txi³
 i³yau¹ũ¹nx2ti³nha¹tai¹ti²tu³wa². Sa²yo²we¹jah³lxin¹kaix³ jã¹nxe³sã³
 ã²la² nũ³kxũn³txi³ sa²yo²we¹ta² wa³to²hi¹jah³li³hẽ¹la². Thã³ti³la²
 e³kxi¹nx2ti³sĩ¹na¹wa². 2 Nxe³jau³xai²li² Je³su²jah³la² Txa²wã¹hxi²kan¹jah¹la²
 i³ti³h³nxe³jau³xain²txi³ i³yau¹ũ¹nx2ti³nha¹tai¹ti²tu³wa². 3 A²nxe³jau³xai²na²
 Txa²wã¹sũ³na² a²ten³jau³xai²la¹wa². Nxe³te³nah¹lxĩ¹.
 — Txa²wã¹txa² yxo²ha³kxa¹ wi¹lĩ²nha²sã³ sa²yo²we¹thxa³jah¹li³hẽ¹li¹.
 Kõ³nxe³thin¹sã³ ũ³whĩn¹ta³kxi²nyhu¹ah³lxin¹ju³ta² ã³na¹hxa³jah¹li³hẽ¹li¹.
 Nxe³nx2tain¹na³la². 4 Wxa²ẽ¹nãu³ai²na² wi¹lhin¹sã³wã²nxũ¹hã³nha¹jah³li³hẽ¹la².
 Yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ txu¹su² ta³nxã² in³txi³su² ta³nxã² kõ³nxe³thin¹sã³
 o²la³kxi²yah²lxan³tho³la². Nxe³ha²kxai³ a²nũ²ai²na² sa²kxai³lu² txu¹su²
 ta³nxã² in³txi³su² ta³nxã² so¹yhu¹sã³ tẽ³khaix¹yhu¹te²a² so¹li³
 ũ³whĩn¹ti³kxai²nãn²tu³ wai³nhĩ³nx2na³la². Yxã¹ta¹ a²nũ²a² ã³xa²
 ũ³whĩn¹ti³kxai²nãn²tu³ kõ³nxe³ti³ kã³hĩ³nx2na³la². Te²yã¹nxe³sã³
 in³txai²li² txu¹txa²jah¹lai²li² txu¹ha² ã³xa³ka³lxa² ũ³whĩn¹ti³kxai²nãn²tu³
 wai³nhĩ³nx2na³la². Kõ³nxe³ti³ kã³hĩ³nx2na³la². 5 Nxe³ju³tai²li² Ju³te²a²
 nũ³ka³txi³sã³te²nãu³xa² kõ³nxe³thin¹sã³ o²la³kxi²nyhu¹ain¹te²ju²hẽ³la²,
 Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² i²ai¹nxa³ha²kxai³la². A²nxe³ju³tai²li²
 Txa²wã¹sũ³na² yxo²kwĩ¹kxi²ju³tai²la¹wa². 6 Te²yã¹nxe³ju³ta² a²nũ²a²
 ã³xa² ã³ke³tũ¹sã³ a²sxe³xa² ũ³whĩn¹ti³yah³li³txa³hẽ¹la². Yxã¹ta¹
 nxe³yah³lxin¹kxai²ĩ¹. Txa²wã¹sũ³na² hxi²ki³kxai³lu² i³waitĩsã³
 i³khãu³nxe³nx2ti³tu¹wa². Nxe³jau³xai²li² Sũ³na² wãn³txi³su² ha²kxai³
 e³lai²na¹ e³kxi¹nx2ti³sĩn¹to³ha¹hẽ³la². 7 Jã¹nxe³jut3su² txa²wã¹ẽ¹nãu³ai²na²
 kõ³nxe³ti³ o²la³kxi²si¹kĩ³jau³su² i³kaix¹so¹nẽ³lxa³tai¹ti²tu³wa², Txa²wã¹sũ³na²sa³.
 Yxã¹ta¹ Txa²wã¹sũ³na² sa³wi³ha³lxa² yã¹nxe² o²la³kxi²si¹kĩ³jau³su²
 nxe³nẽ³lain¹tai¹ti²tu³wa². 8 Nxe³jau³xai²li² e³kxi¹nx2ta¹jau³xai²na² i²li³te²a²
 en²sã³ sa²yo²ã³yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ hai³txi³ kwa²wãn³txi³khai³su² en²sã³
 sa²yo²ã³yah³li³hĩ³nx2na³lxa². Txa²wã¹sũ³na² wãn³txi³khai³su² en²sã³
 sa²yo²ã³yah³li³hĩ³nxa¹lxa². Nxe³kxa²yu³su² Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³jah¹la²

nxū²kwai³yxau³nx2ti³jah¹la² en²sxā³ sa²yo²ā³yah³lxi³hī³nxa¹lxa². Nxe³jut3su² Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² A²yāu³ka³jxah¹la² ū³hū¹nx2ti³jah¹lai²la¹wa².

9 Nxa²ha¹te¹ yxo²i²yah³lxin¹te² i³nxa² a³lxi²waun¹nyhah¹lxin¹ju³ta² a³la³kxi²yah³lxi¹lxa². Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² jau¹xain²txi³ ā²la² i³yau¹ū¹nx2ti³tai¹ti²tu³wa².

10 Txa²wā¹tā³nāu³xāi³. Yxo²i²tū³ka³txa² Ma³se³to²na²ko³xan¹te²a² hāi¹nxe³ti³xa¹ a³lxi²nū¹hain¹yah³lxi³ta¹hi¹nhē¹la². i³a³lxi² kāin²non³tain¹yah³lxi³hē¹la². Thāi³ti³la² e³kxi¹nx2ti³sī¹na¹wa².

11 Ha³nxe³lxa³ti³nha²sxā³ yxau³ya³nyhu¹ah³lxi³txa³hē¹la². Jā¹nxe³sxā³ a²nū²a² ā³xa² a²wa³ka³li³yu³ta² wxa²wxai³kxi²yhu¹ah³lxi³txa³hē¹la². Wi¹yxau³yah³lxin¹ju³ta² a²yen³kxa² wā²nxū¹h¹lxi³ wa³kon³sxā³ so¹jah³lxi³hē¹la².

Nxe³jau³xa² whāi²na¹ kwa³na³nxa²lxa¹jau³xai³txa³lxi²na³la². Wi¹wi¹nxe² ān³ten³jah¹lxi³sxā³ kāi³jah³lxi³hē¹la². 12 Jā¹nxe³sxā³ nxe³yah³lxin¹kxai²nān²ty³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² yxo²i²xa³te²a² sa²nēn¹ki¹nx2tain¹tu¹wa². Nxe³nx2tai¹nha²kxai³ wxa²yen³kxa² hxa³nxi¹nx2ti³xa³lho³la².

Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² a³ka³nxi²sxā³ wq³li²ju³su²

13 Txa²wā¹tā³nāu³xāi³. Wān³txa² tah²yau³xa² i³tih³nxe³nx2ti³sī¹na¹tu¹wa². A²nū²a² Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²i²te²ki³nāu¹xai²na² ya³lu²ki³ju³ta² i³yau¹ū¹nx2ti³sī¹na¹tu¹wa².

Nxe³ju³ta²sa¹ ya³lu²ki³kxai²nān²ty³ kāin² āin²ti³yah³lxi³txa³hē¹la². A²nū²ai²li² Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²i²xa³te²su² te²a² Je³su²jah³lai²li² a³ka³nxi²ju³ta³nū³a² wah³nxi¹nxa³ha²kxai³ kāin² i³āin²ta³kxi²nha²ha²kxai³ nxe³hī³nx2na³la². Ta¹wxāi²na² ti³he¹yxah³lxan³tho³la².

14 Nxe³ha²kxai³ kā³nxi¹na³kxai³ Je³su²jah³la² ya³lu²ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³to³ta¹ a²nū²khai³su² ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa². jau¹xai²na² ya²la³ty³ yxo²i²ki³tā³la². Jā¹nxe³kxe³hū³nxe² yxo²i²sxā³ ya²lu²ti³tū³ka³txai²na² yxo²ha³kxa¹ Txa²wā¹sū³na² ka³ten³su² tē³xi²tu¹wa², Je³su²jah³la² a³ka³nxi²tāu³a²sa³. jau¹xai²li² hxi²kan¹txi³ yxo²i²nū³ki³tā³la².

15 Nxe³hī¹na¹ a³ka³nxi²tāu³ Sū³na² wān³txa² yxo²i²sxā³ ya²lu²ti³tū³ka³txa² txa²nū² a²nū²khai³su² tē³sxā³ i³ka³ten³su² ti³hit¹sxā³ a³ka³nxi²tu¹wa². Txa²i²na¹xai²na¹ ka³ten³su² yxau³te²ki³nāu¹xai²na² ā³sxā³ ne³ka³ta²nē³lain¹tu¹wa². A²nxe³jau³xai²na² Txa²wā¹sū³na² wān³txi³khai³xai²la¹wa².

16 Jā¹nxe³ju³kxai³lu² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² kāin² i³kaix¹sxā³ a³ka³nxi² oh³xan¹jah¹la² a²hxi²kan¹te²su² te²a² kāin² wxa¹ni² Txa²wā¹sū³na² wāi²lhū³ka³txa² nxe³sxā³ a³ka³nxi²tu¹wa², Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²i²sxā³ ya²lu²ti³tū³ka³txa² ka³ten³su² i³sa²yxau³sxā³ ka³la³nū¹hain¹sān²tu¹wa².

17 Nxe³hī¹na¹ txa²wā¹ki³nāu¹xai²na² yxo²i²ki³tū³ka³txi³ki³nāu¹xai²na² yuh³xan¹ko³xa² ka³ten³su² yxau³tū³ka³txi³ki³nāu¹xai²na² sa²so¹xi²nē³lha²kxai³ i³ka³la³si¹nhē³tu¹wa². Nxe³ti³kxai³lu² oh³sī³nāu³a¹ yxo²i²sxā³ ya²lu²ti³tū³ka³txai²na² kwēn¹ta¹ a²nū²khai³su² ka³ten³su² i³sa²yxau³sxā³ ka³la³nū¹hain¹tū³ka³txai²na² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² kwēn¹ta² a³ka³nxi²ya³hain¹tū³ka³txai²na² i³ha¹txain¹ki³tu¹wa². Nxe³ki³sī¹nān¹te²tu³ Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² yxau²xai³la³kxi²ki³tu¹wa².

18 Nxe³ju³ta²li² wān³txi³khai³xai²la¹wa². Ki³han³nxa³wa². Nxe³jut3su² i³nxū²kwai³lxū¹nyhu¹te³lhxā³ i³yau¹ū³nha¹jah³lxi³hē¹la². Je³su²jah³la² wān³txa² yxo²i²te²na² ya³lu²ju³ta² i³āin²txi¹nx2ti³kxa²yan³txi³su² jau¹xai²na² i³yau¹ū¹jah³lxi³hē¹la².

5

Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² wq³li²ju³ta³nũ³a² i³yau¹û³nē³jau³su²

1 Txa²wā³tā³nāu³xāi³. Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² wxā³ju³ta²nũ³su² jau³su² ā²la² i³ye³kxi¹nx2ti³sī¹na¹ten¹tu³wa². Nxe³ha²kxai³ i³ka³la³ki³txi³wa³ka² ũ³wha²li¹la³kxi¹nx2ti³sī¹nxa³lho³la². Wa³su¹txi³ wxā³ha²kxai³ ũ³wha²li¹la³kxi¹nx2ti³sī¹nxa³lho³la². 2 Nxe³jut3su² a²nũ²ai²li² yen³kxa² kâi³kxi²te²la³ wxā³kxai²nân²tu³ wa³su¹txi³ wxā³te²ju²hē³la². Nxe³kxa² yā¹nxe³te²hũ³nxe² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² wa³su¹txi³ wxā³tu¹wa². Ka³nxah³ti³na² tã³nxa² a³lan²tāu³ai²la² tã³nxa² wa³su¹txi³ wxā³tu¹wa². Nxe³jut3su² ha²kxai³ wi¹li²jah¹lxi³hē¹la². A²nxe³jau³xai²na² ha³kxa¹ ā²la² i²yah³lxin¹jau³su² te²jai¹ti²tu³wa². Ne³wân²yah³lxi³txa³hē¹la². 3 Nxe³ha²kxai³ a²nũ²a² yxo²i²xa³te²a² e³ain¹jau³nũ³a² e³ain¹te³nah¹lxi¹.

— Yen³kxa² ha³kxa¹ wa²su¹wa²su¹nain¹na³li¹. Ha³lo²a² wi¹lhāu²non³na³li¹. Ai¹nh¹na¹ ha³lo²a² ko³ju³ta³la³ wxā³yain¹tu¹wa². Txa²wā¹sũ³na² wa³su¹txi³ wxā³tāu²a² ko³nxe³ti³ i³yi¹lain¹tu¹wa². Nxain¹kxai²nân²tu³ hxi²kan¹txi³ i³hāi³ai¹nxa³lho³la². Txu¹ha² wēh³ni³khaixi¹te²a² yā¹nxe³nũ³nh³nx2na³la². Ta¹ka³lxi²na² nxe² e³te³nah¹lxi¹.

— Txai²na² wēh³nIn²nxa³xī¹. Ain¹kxan²ti³ ye³jen¹nāu³a² wē³sai²na² ya²la³tu³ a³li³lah¹h³nx2na³la². Nxe³kxa² yā¹nxe³ti³hũ³nxe³ ya²la³tu³ a³ka³nxi²tu¹wa². 4 Txa²wā³tā³nāu³xāi³. Ju¹tai²li² wi¹ko³nyhah¹lxi¹lxa². Wxa²ē¹nāu³ai²na² i³ye³ka²nah¹nē³jut3sũ³ju³ta² yũ³yah²lxan³tho³la². Yah²lxa³nha²kxai³ Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² wxā³ju³ta²nũ³a² i²wq³wq³jah²lxan³tho³la². A²nũ²a² yen³kxa² kâi³kxi²sxā³ sa²no¹kxi²nē³jah¹la² wa³su¹txi³ wxā³ti³hũ³nxe² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² wa³su¹txi³ wxā³tu¹wa². 5 Nxe³yān¹ta¹ Je³su²jah¹lai²na² wān³txa² yxo²i²yah³lxi¹nha²kxai³ a³lan²ta² wē³ha³lxi³hũ³yah³lxi¹lxa². Ka³nxah³ta² wē³ha³lxi³hũ³yah³lxi¹lxa². 6 Nxe³ki³jut3su² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² a³ka³nxi²ju³ta³nũ³a² ye³ten³ki³jut3sũ³nxe² wahx3yah³sah¹lxi³hē¹la². Āu³xi²ya³sah¹lxi³txa³hē¹la². Wi¹li²sxā³ yxau³ya³sah¹lxi³hē¹la². 7 Ka³nxa³hi²tāu³a² āu³xi²tã³nxa² ũn³jau³xa² i³na²sxā³ wen¹tã³nxa² ain¹te²ju²hē³la². 8 Jā¹nxe³sxā³ kwa³jan³ta² so³ta²to²nāu³xa² a²wā²la²ka³lo³a² kwa³thi³la³ka³lo³a² ũ³whi²kxi²nyhain¹te²ju²hē³la². Kwa³thi³la² a²ha³la³san¹ka³lo³an²tu³ ũ³whi²kxi²nha² kwa³thi³la² ũ³nhe³hē¹nha²ka³lo³an²tu³ ũ³nhe³hē¹nha² nxe³ain¹te²ju²hē³la². Nxain¹ju³tan¹te²kxa³yan³tu³ ā³nhe¹lain¹kxai²nân²tu³ ũ³hixi¹to³nyhai¹nh³nx2nxa³wa². Jā¹nxe³kxe³hũ³nxe² nxe³te²ki³na¹xai²na² a³lan²ti³hũ³ju³ta² yxau³ki³te²ki³na¹xai²na² Je³su²jah¹lai²na² wān³txa² yxo²i²sxā³ yxau²xai³ki³sa²kxai³ a³lxi²waun¹nyhu¹sxā³ yxau²xai³ki³sa²kxai³ Je³su²jah¹la² txa²wā¹ko³nxe³ti³ kâi³ki³ju³ta² ā³wa²su¹tē³jah¹la² a³ka³nxi²ju³ta³nũ³a² yxo²i²sxā³ yxau²xai³ki³sa²kxai³ nxe² yxau²sa²te³a³sah¹lxi³hē¹la². 9 Kxā³nxai³tā² txa²wā¹ē¹nāu³ai²na² ā³wa²su¹kxi²nē³lhi¹nai³tā² hai³txi³ ko³nxe³ti³ i³yi¹li²si¹nhē³jau³nũ³su² ũh³wxe³kxi²nē³lxi³hē³la². Yxān¹ta¹ Je³su² Kris²tu³jah¹la² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²su² ha²kxai³ nxe³jah¹la² ko³nxe³ti³ kâi³ki³kxa² yo³ha² so¹kxi²nē³na²hē³la². Nxe³nē³lhi¹jau³su² ũ³whxe³kxi²nē³na²hē³la². 10 Nxe³sxā³ ya³lu²kxi²nũ¹nhē³ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³kxai³lu² ya³lu²sxā³ sxa³tã³nxa² ka³ten³su² yxau³tã³nxa² i²li³jut3su² kxan²ti³ kxā³nāu³a¹ ka³ten³su² yxau²sa²tē³ya³hain¹ki³tu¹wa².

11 Nxe³jut3su² ā³nxũ²kwāi³lxũ¹waun¹nyhu¹ah³lxi¹nha²kxai³

ā³non²ta³kxi²waun¹nyhu¹ah³lxi¹nha²kxai³ nxe³yah³lxin¹tai¹ti²tu³wa². Hī¹na²
ā²la² kâi²non³jah¹lxi³hē¹la².

Pau²lah³lai²na² ā³wa²su¹kxi³jau³su²

12 Txa²wā³tā³nāu³xāi³. Yxo²i²yah³lxin¹kxa² a²hxi²kan¹txi³su² te²a²
sa²nēn¹kxi¹jah³lxi³hē¹la². A²nxe³te²a² kâin² hxi²nū¹nu¹nx2ti³ha²kxai³
Txa²wā¹sū³na² wân³txa² wain³txi³ i³tih³nxe³nx2ti³ha²kxai³
nxe³nx2tain¹to³hxi²na²hē³la². Nxe³nha¹jau³su² thâi³ti³la² e³kxi¹nx2ti³si¹na¹wa².
13 A²nxe³te²a² wi¹lhen³txi³tain¹yah³lxi³hē¹la². Nū³kxūn³sxā³ i²ti³nx2tai¹nha²kxai³
a³lxi¹tain¹yah³lxi³hē¹la². Hâu²non³sxā³ yxau²waun¹jah¹lxi³hē¹la².

14 Txa²wā³tā³nāu³xāi³. Wxa²yu³ta² ha³tih³ i³nxai² a²nū²ai²na²
u³lha²kxai³ wxa²wa³ka³la² i²ti³nx2ti³kxe³su² en²kxai²nân²tu³
i³kwai²kxi¹txain¹yah³lxi³hē¹la². Wxa²yu³ta² ha³tih³ i³nxai²
yuh³lxi³te²sa²kxai²nân²tu³ i³nxū²kwai³lxū¹txi³txain¹yah³lxi³hē¹la².
Āh¹ a²ha³tih³ i³nxai² nū³kxūn³txi³ yxo²i²xa³te²a² Sū³na² wân³txa²
wain³jau³su² i³tih³nxe³txain¹yah³lxi³hē¹la². Ya³nân³ta³ki²la²sxā³
yxau²xai³la³nha¹jah³lxi³hē¹la². 15 Kō³nxe³ti³ o²la³kxi¹nx2tain¹kxan²ti³ te²yā¹nxe²
i³wa²lū³xain¹yah³lxi³txa³hē¹la². Yxân¹ta¹ wi¹lo²la³kxi²waun¹nha¹jah³lxi³hē¹la².
A²nū²a² i²li³te²a² yxo²ha³kxa¹ te²yā¹nxe³txain¹yah³lxi³hē¹la².

16 Hâi¹sxā³ ka³li³sxā³ yxau²xai³jah¹lxi³hē¹la². 17 Ha³lo²a² i²li³ju³ta²
i³ha¹txi¹nx2ti³kxe³su² Txa²wā¹sū³na² i³ye³kxi¹jah³lxi³to³hē¹la². 18 Yen³kxa²
wi¹ta³nxai² kō³nxe³ta³nxai² nxe³te²a² wxā³kxan²ti³ Je³su² Kris²tu³jah¹la²
wân³txa² yxo²i²ki³sa²kxai³ wi¹lxo³kxi¹tain¹yah³lxi³hē¹la². Nxe³ju³tai²li²
Je³su² Kris²tu³jah¹la² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²su² jah¹la²
ā³nū²kxi²sxā³ yxau³yah³lxi¹nha²kxai³ jau³xai²na² yxo²ha³kxa¹ sa²yo²wet¹sxā³
yxau²xai³lyah³lxi¹la². Nxe³ju³tai²li² Txa²wā¹sū³na² a²ten³ju³tai²la¹wa².

19 Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² i³ye³kxi¹nx2tain¹kxai²nân²tu³ en²jau³su²
i³wa²lū³xain¹yah³lxi³txa³hē¹la². 20 Wxa²yu³ta² ha³tih³ i³nxai²na² ne³te³nah¹lxi¹.

— Txa²wā¹sū³na² wân³txa² tah²yau³xa² yū³nha¹wi¹. Nxe³nx2tain¹kxai²nân²tu³
i³kwai²kxain¹yah³lxi³txa³hē¹la². 21 Wân³txa² ne³ka¹jah³lxin¹jau³xa²
yxo²ha³kxa¹ wi¹lhain³nha¹jah³lxi³sā²nhē³la², wain³jau³sxa³kxa²yan³txi³sa³.
Yah³lxin¹kxai²nân²tu³ wân³txa² wain³jau³xa² so¹lxi³ sa²so¹jah³lxi³hē¹la².
22 Yxân¹ta¹ a²kō³nxe³ju³ta² yxo²ha³kxa¹ ā³na¹hxa³jah¹lxi³hē¹la².
Yu³ka³na³ka³na³kxan²ti³ kō³nxe³ti³ kâi³yah³lxi³txa³hē¹la².

23 Nxe³jut3su² Txa²wā¹sū³na² sa²kxai³lu² sa²hâu²no³tē³ju³ta²
ū³hū¹nē³jah³lo²si²te²kxai³lu² wxa²ē¹nāu³ai²na² whâi²na¹ sa²wa²su¹tha²kxai³
a²kō³nxe³ju³ta² wxa²hxn³kxa²ti³nx2ti³ju³ta² nxe² yxau³yah³lxin¹ju³ta²
ten³sa³sîn¹nha²wa². Nxe³nx2ti³ha²kxai³ wxa²nū²nāu³ai²na² whâi²na¹
wxa²ē¹nāu³ai²na² whâi²na¹ wi¹lhau³ko³txa²lxi³ju³ta² nxe² yxau³yah³lxin¹ju³ta²
ten³sa³sîn¹nha²wa². Hâ²wxân³txa³ Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la²
Je³su² Kris²tu³jah¹la² a³ka³nx1tāu³a² wi¹lī²nx2ti³tu¹wa². Hai³txi³ kō³nxe³ti³
kâi³yah³lxin¹ju³ta² a³ya³txi¹nx2ti³xa³lho³la². 24 Nxe³jut3su² Txa²wā¹sū³na²
wân³txi³khai³su² ha²kxai³ i²sxā³ i³so¹nx2ti³ha²kxai³ sa²yo²ā³nx2ti³xa³lho³la².

25 Txa²wā³tā³nāu³xāi³. Txa²wā¹sū³na² e³kxi²yah³lxi³to³hin¹tāu³a²
txa²wā¹ki³na¹xai²na² nxe³wân²yah³lxi³txa³hē¹la².

26 Txa²wā¹sū³na² wân³txa² yxo²i²yah³lxi¹nha²kxai³ ne³khaui²xi²nyhu¹ah³lxin¹kxai²nân²
i³yo²sai¹la³kxi²nha¹ju³ah³lxi³hē¹la².

²⁷ Jā¹nxa¹jau³su² Sũ³na² wãn³txa² ũ³wha²li¹la³kxi¹nx2ta¹wa². Nxe³jau³xai²na² yxo²i²ain¹tũ³kā³txa² a²yxo²ha³kxa¹ i³hen³txi³tain¹yah³li³hē¹la². A²nxe³ju³tai²li² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² i³kwa³na³kxi²nē³jau³su² na³la².

²⁸ Nxe³na¹jut3su² Je³su² Kris²tu³jah¹lai²na² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²su² ha²kxai³ thāi³ti³la² a³li¹nx2ti³ju³ta² ten³sa³nha²wa². Txai²li² Pau²lah³lo²na¹xai²li² ta³lu²na¹wa².

2 Tesalonisēnses

1 Pau¹lah³lo²na¹xai²na² Si²lah³la² Ti³mo²jah³la² nxe³sīn¹sxā³ ū³wha²li¹lhxā³ ū³hū²xai³nx2ti³nha¹wa². Wxa²nū³kā³txa² Te³sa³lo²ni³ka²thi³na² yxau²xai³yah³lxin¹tū³kā³txi³ ī³nxai²na² Je³su²jah³la² ā³nū²kxi²sxā³ yxau³yah³lxin¹te² ī³nxai²na² ū³wha²li¹lhxā³ ū³hū²xai³nx2ti³nha¹wa². Nxe³nx2ti³nha¹te² ī³nxāi²na² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² sa³wi³ha³lxain²txi³ Je³su² Kris²tu³jah³la² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah³lo²su² ha²kxai³ nxe³jah³la² sa³wi³ha³lxain²txi³ yah³lxī¹lxa².

2 A²nxe³jah³lo²nāu³xa² kāin² thāi³ti³la² a³lxī¹nx2ti³si¹hi² wxa²nxū²kwa³i³nāu³a² ā³nhāu²no³txa²lxī³si¹hi² nxe³nx2ti³si¹jau³su² ten³sa²sīn¹nha²wa².

O²la³kxi²ki³kxa²yo³ha²ī³yī¹li²kxi²nē³jau³su²

3-4 Txa²wā³tā³nāu³xa². Ka³li³sa²sīn¹nha²wa². Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ā³la² nū³kxūn³sxā³ sa²yo²we¹ti² wxa²nū³kā³txai²na² ā³la² kāin² a³lxī²waun¹nyhu¹i² nxe³yah³lxī³sīn¹ta¹hi¹nhē¹la². Yah³lxī¹nha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² nxe³sī¹na¹te³nah¹lxī¹.

— Sū³nāi³. Tū¹kā³txai²li² wxa²wān³txa² kxan²ti³ sa²yo²we¹txai¹nha²kxai³ ī³sa²nēn¹kxi¹nxa²sī¹na¹nha¹. Nxe³sī¹na¹jau³xa² wain³na³la². Jā¹xah³lxin¹ju³kxai³lu² wxa²nū³kā³txa² kāin²khāu³nha² a²nū²a² ā³xa² ī³kox¹ko²son²ki² nxe³nx2ti³ta¹hai¹nhē¹la². Nxe³nx2tain¹kxan²ti³ ha³ya³kxa² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² sa²yo²we¹txa³i² ī³nxū²kwa³i³lxū¹nyhu¹i² yah³lxī³sīn¹ta¹hi¹nhē¹la². Nxe³ju³ta² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² yxo²i²tū³kā³txi³nāu³xa² ī³hen³txain¹sī¹nhxai²na¹hē³la². Ju¹ta¹li² Txa²wā¹sū³na² sa²nēn¹kxi²sīn¹to³ha¹wa².

5 Jā¹nxe³jut3su² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² sa²yo²we¹jah³lxin¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² khāuh³nxa²lxi²ta¹hai¹nhē¹la². Nxe³nxa²lxain¹kxan²ti³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² sa²yo²we¹ti²kāi²non³yah³lxī¹nha²kxai³ ī³nxū²kwa³i³lxū¹ kāi²non³yah³lxī¹nha²kxai³ nxe³yah³lxī³ta¹hi¹nhē¹la². Nxe³yah³lxin¹kxa²yo³su² Txa²wā¹sū³nu²kxai³lu² wain³txi³ ū³yho³hi¹nx2ti³ju³ta² e³lxah²lxī²na³la². Nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² ha³lo²ai²na² ā³wi¹yah³lxin¹ju³ta³nū³a² wain³te²lo³txa²ti³tu¹wa². 6 Jā¹nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² wain³ye²kxe³jau³su² e³kxi¹nx2ti³tu¹wa². Nxe³nx2ti³te³nah¹lxī¹.

— Txa²wān³txa² sa²yo²we¹tsai¹nxa³tū³kā³txa² khāuh³lxa³ti³nx2tain¹na²hē³li¹. Yxān¹ta¹ hā²wxān³txa³ khāuh³lxa³ti³nx2tain¹kxa² yā¹nxe³sxā³ khāuh³lxa³tain¹nū³na¹tu¹wi¹. Nxe³nx2ti³tu¹wa². 7 Nxe³ha²kxai³ Je³su²jah³la² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah³lan²tu³ a³ka³nxī²tāu³a¹ oh³xan¹tū³kā³txa² nū³kxūn³te²su² te²a² ka³lxa¹txi³ tē³la³xi²tu¹wa². Ha³nxe²hū³ju³ta² tē³xi²tu¹wa². Nxe³hī¹na¹ Txa²wā¹sū³na² hī²sen³kxai³lu² khāuh³lxa³ti³nx2tain¹ju³ta² ā³wa²su¹tū¹nx2ti³tu¹wa². Jā¹nxe³nx2ti³kxa² yā¹nxe³sxā³ ā³wa²su¹tū¹sa²nūn³sīn¹tu¹wa².

8 Nxe³hī¹na² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² e²nain¹te²su² te²a² Je³su²jah³la² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah³la² te²su² te²a² nxe³te²nāu³xa² ko³nxe³ti³ kāi²ain¹kxa²yo³ha² ko³nxe³te²lo³tain¹tu¹wa². 9 Nxe³ain¹te³nah¹lxī¹ khāuh³lxa³ti³sa²tē³si¹nyhain¹tu¹wa². Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah³la² yen³nāu³a² sa²sai¹sa²tē³si¹nyhain¹tu¹wa². Jā¹nxain¹jut3su² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah³la² sa²kxai³lu² wxi²kan¹sxā³ ā³waix3sa²tā³si¹ha²kxai³ a²wxi²kin³ti³ton³ju³ta² ī²ai¹nxa³ha²kxai³ nxe³si¹hain¹tu¹wa². 10 Jā¹nxe³ju³kxai³la¹

Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la²kxai³lu² a³ka³nxi²hī¹na² yxo²i²tū³ka³txai²na²
 a²yo²ha³kxa¹ wxi²kin³ti³to³nain¹tu¹wa². Nxe³kxa²yu³su² kāin²
 i³sa²nēn¹kxain¹tu¹wa². Te²yā¹nxe³sxā³ wxāi²nāu¹ i³nxai²na²
 kxān³su² Je³su²jah³lai²na² wān³txa² i³yau¹ū¹nx2ti³sī¹na¹jau³xai³tā²
 yxo²i²yah³lxin¹tai¹ti²tu³wa². Nxe³yah³lxin¹te² i³nxai²na² te²yā¹nxe³sxā³
 wxi²kin³ti³to³ni² i³sa²nēn¹kxi² nxe³yah³lxain¹nū³nīn¹tu¹wa².

11 Nxe³jut3su² Txa²wā¹sū³na² e³kxain¹to³sī¹nhxain²na²hē³la². Jāx1sī¹na¹wa².
 Nxe³ha²kxai³ wxa²ē¹nāu³ai²na² wain³txi³ i³ti³h³nxe³nx2ti³tu¹wa². Wi¹lhin¹sxā³
 yxau³yah³lxī³si¹hin¹ja³kxa³nū³su² Txa²wā¹sū³nu²kxai³lu² i²sxā³ so¹nx2ti³na³la².
 Nxe³kxe³su² sa²hxi²kat1si¹nxa²lxī³jau³su² Sū³na² i³ye³kxi²sīn¹to³ha¹wa². Je³su²
 Kris²tu³jah¹la² yxo²i²yah³lxī¹nha²kxai³ wi¹kāi³ju³ta² so¹lxī³ ten³yah³lxī¹lxa².
 Jau¹xai²na² yxo²ha³kxa¹ Txa²wā¹sū³na² e³ki²to³sī¹nhxai²kxai³ jāx1sī¹na¹wa².

12 Jā¹nxe³sxā³ a²nū²a² ā³xa² wi¹kāi³yah³lxin¹ju³ta² i²nx2tain¹kxai²nān²tu³
 Txa²wā¹sū³na² sa²nēn¹kain¹tu¹wa². Te²yā¹nxe³sxā³ Je³su²jah³la²
 yxo²i²ye²yah³lxin¹jau³su² sa²nēn¹kain¹nūn³tu¹wa². Nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na²
 Je³su² Kris²tu³jah¹la² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lan²tu³ nxe³ya³sxā³
 thāi³ti³la² a³lxī¹nx2tai¹nha²kxai³ ju¹tai²na² yxo²ha³kxa¹ nxe³nx2tain¹tu¹wa².

2

Je³su²jah³la² wq³li²ti³wa³kxi³lon³jau³su²

1 Txa²wā³tā³nāu³xāi³. Je³su² Kris²tu³jah¹la² a³ka³nxi²ju³ta³nū³a² i³yau¹ū³hi²
 ā³yā³nū²kxi²ki³ju³ta³nū³a² i³yau¹ū³hi² nxe³nx2ti³nha¹tu¹wa². 2 Kwa²wān³txa²
 yxo²i²yah³lxī³sīn¹txa³hē¹la². Nxe²e³kxi¹nx2tain¹te³nah¹lxī¹:

— Je³su²jah³la² ā²la² a³ka³nxi²na²hē³li¹. Jau³su² tā³nxa²:

— Hxi²sxā³nho³tēx³jut3sū³ju³ta² i²a¹hē³li¹. Ā²la² a³ka³nxi²na²hē³li¹. Jau³su²
 tā³nxa²:

— Txa²wā¹sū³na² wān³txi³khai³xa² ain³kxi²na¹hē³li¹. Ā²la²
 a³ka³nxi²na²hē³li¹. Jau³su² tā³nxa², nxe³jau³jau¹xai²na²
 ain³kxah¹lxin¹kxai²nān²tu³ hxi²waun³txi³sxā³ i²wā³wā³jah³lxī³sīn¹txa³hē¹la².
 i³ki³ha¹kxi¹nx2tain¹sī¹nha³ta²wa². Ha³te³h³nxā³nxa²i³sa²si¹hā³nx2ti³sī¹na¹ki³lxo³nxe³tain¹k
 we¹tain¹yah³lxī³sīn¹txa³hē¹la². 3 Wān³txa² ka³lxai³txi³ e³kxi¹nx2tain¹kxan²ti³

ain³nyha¹lxī³sīn¹txa³hē¹la². i³ki³ha¹kxi¹nx2tai¹nha³ta²wa². Nxe³ha²kxai³
 a³ka³nxi²ju³ta² wa³su¹txi³ wā²nxa³tā³lxai¹ju³tha¹li¹ wxā³sān²tu¹wa².

— Txa²wā¹sū³na² ten³ti³hex1sa²nxa³nhai¹. Yxo²kwī¹ki²sa³nhai¹. A²nū²a²
 ka³la¹txi³ nxe²e³kain¹sān²tu¹wa². Nain¹sān²ka³tu³ a²nū²a² ka³na³ka³nat3sxā³
 ko³nxe³thin¹khai³lte¹a² wxā³nūn³tu¹wa². Nxe³jah³lai²li² a²ko³nxe³ju³ta²
 kāin² yū²na³la². Yxān¹ta¹ kxā³nāu³a¹ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² ko³nxe³ti³
 i³yī¹li²nū¹sxā³ ha³lo²a² j³sa²tē³ko³xa² ā³na¹sxā³ wxe³ha²kxai³ nxe³te³na¹
 j³sa²tē³si¹tu¹wa², ko³nxe³thin¹khai³ljah¹la²sa³. 4 A²nxe³jah¹lai²na²
 wān³txi³kxai³lu¹ ki³ha¹kxi¹nx2ti³te³nah¹lxī¹:

— Txai²li² Sū³na² Si³yxau³jah¹lo²sa¹wi¹. Sū³na² ā³xa² yū³te²sxa³yu²hē³li¹.
 Nxe³nū²la² Sū³na² sxi²ha² ā³wih¹ka³tu³ Sū³na² ā³wxe³ka³lo³a² ā³wxe³tu¹wa².
 Nxe³nū²la² sū³nu²su²ki³lxo³tu¹wa². Yxān¹ta¹ kāin²ki³han³jah¹lo²su²hī¹nx2na³la².

5 Jau¹xai²na² yxo²ha³kxa¹ wxā³sxā³ i³ye³kxi¹nx2ti³nha¹tai¹ti²tu³wa².
 6-8 Jā¹nxe³sxā³ ha³lo²a² hau³ko³nhī¹na¹ wxā³tu¹wa². Ko³nxe³thin¹khai³ljah¹la²
 wxā³tu¹wa². Jau¹xai²na² ya³nx2ti³nha¹hē³la². A²nxe³jah¹la²
 ko³nxe³thin¹khai³ljah¹lai²na² o²la³kxi²ju³ta³nū³a² ā²la² ān³si³wxe²na³la².

Yxān¹ta¹ jah¹la² sa²kxai³lu² hī¹na² hxi²kan¹txi³ wxā²nxa³lho³la².
 Jā¹nxe³sxā³ wi¹lhin¹khaix¹jah¹la² ā²la² yxau³ya³nhē³na³la². Nxe³ha²kxai³
 yxau³ya³nhē³tāu³a² kō³nxe³thin¹khaix¹jah¹la² hxi²kan¹txi³ wxā²nxa³lho³la².
 Yxān¹ta¹ wi¹lhin¹khaix¹jah¹la² ā³sxā³ ā³waix³sān²ka³tu³ hā²wxān³txa³
 kō³nxe³thin¹khaix¹jah¹la² wxā³tu¹wa². 9 A²nxe³jah¹la² sa²kxai³lu²
 Sa³ta³na²jah¹la² ī³nū³cxū³nū¹hai¹nha²kxai³ wā³nxīn¹sxā³ o²la³kxi²ki³lxo³tu¹wa².
 10 Nxe³ha²kxai³ kō³nxe³tīh³na² ai³ain¹te²na² yxo²ha³kxa¹ ī³ki³ha¹kain¹tu¹wa².
 Wā³nxīn¹sxā³ o²la³kxi²ki³lxot³sa²kxai³ ī³ki³ha¹kxain¹tu¹wa². Txa²wā¹sū³na²
 wān³txa² te³nai¹nxa³ha²kxai³ jau¹xai²na² a³lxai¹nxa³ha²kxai³ a²ē¹nāu³ai²na²
 sa²hau³ko³tai¹nxa³ha²kxai³ nxe³ain¹tu¹wa². 11 Nxain¹jut³su²
 ī³ki³ha¹kain¹jau³xai²li² sa²yxo²we¹tain¹kxe³su² Txa²wā¹sū³na² ū³hū¹ain¹tu¹wa².
 12 Nxain¹ka³tu³ tū¹ka³txai²na² yxo²ha³kxa¹ ya²la³tu³jau³xa² te³nai¹nxa³te²na²
 a²yxo²ha³kxa¹ kō³nxe³ti³ kāi³ki³ju³ta² te³nain¹te²na² a²yxo²ha³kxa¹ nxe³sxā³
 Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² ā³na¹ain¹tu¹wa². A³ka³nxī²sxā³ wxā³hī¹na¹
 ā³na¹ain¹tu¹wa². Hāi¹sxā³ kō³nxe³ti³ ī³yī¹li²hai¹nha²kxai³ kō³nxe³ti³ kāi³ain¹kxa²
 yo³ha² ū³yho³hi²hain¹tu¹wa², Txa²wā¹sū³na² hxi²ka²sa³.

Txa²wā¹sū³na² ī³kaix¹iso¹nē³jau³su²

13 Txa²wā¹tā³nāu³xāi³. Txa²wā¹hxi²kan¹jah¹la² a³lxī¹nx²ti³na³la².
 Nxe³nx²ti³ha²kxai³ kā³nhxī¹nai³kxai³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa²
 ya²la³tu³ jau³xan²tu³ yxo²i² ān³si³wxe³yah³lxī¹nhī¹nai³tā²
 Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² wxa²ē¹nāu³ai²na² sa²hau³ko³tsxā³ ī²sxā³
 ī³so¹nx²ti³tai¹ti²tu³wa². Nxe³hī¹nai³tā² Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³txa²
 nxū²kwai³wi¹nxa²lxī³te³lhxā³ sa²si¹hā³na²hē³la². Nxe³jut³su² Txa²wā¹sū³na²
 ī³sa²nēn¹kxi²to³si¹na¹wa². 14 Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ī³hen³txi³nha¹jau³xai²na²
 ain³kxah¹lxin¹tai¹ti²tu³wa². Nxe³yah³lxī¹nha²kxai³ jau³xai²na²
 ain³kxi²sah¹lxī¹nha²kxai³ kxā¹nāu³a¹ Je³su² Kris²tu³jah¹la² Txa²wā¹hxi²kan¹ta²
 Si³yxau³jah¹lo²su² te²a² a³ka³nxī²tāu³a¹ a²wxi²kin³ti³ton³khai³ju³ta²
 wā²nhū¹nx²ti³tu¹wa². 15 Txa²wā¹tā³nāu³xāi³. Txa²wān³txa²
 ī³yau¹ū¹nx²ti³nha¹jau³xai²li² wxa²ne³nxē³na² ain³kxi²sah¹lxin¹nhīn¹jau³su²
 tā³nxa² ha³te³h³nxā³nxa² ī³sa²si¹hā³nx²ti³nha¹jau³su² tā³nxa² nxe³sxā³ jau¹xai²li²
 nxe³wā²na³yah³lxī³txa³hē¹la². Yxān¹ta¹ ī³nxū²kwai³lxū¹sxā³ yxo²i² kan²txi³
 sa²yxo²so² nxe³jah³lxī³hē¹la².

16 A²nxe³jut³su² Je³su² Kris²tu³jah¹la² Txa²wā¹hxi²kan¹ta²
 Si³yxau³jah¹lo²su² ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² nxe³ya³sxā³ a²nxe³te²a² hi²sen³su²
 a³lxī²khai¹nxe³lain¹na³la². A³lxī²nē³lhxā³ ī³nxū²kwai³lxū¹txi³nē³lain¹na³la².
 A³ka³nxī²sxā³ wā³lain¹ju³ta³nū³a² wah³nxe³ki³tā³la². 17 Te²ya¹nxe³sxā³
 wi¹lo²la³kxah¹lxin¹jut³su² tā³nxa² wān³txa² wi¹jau³xa² wi¹le³yah¹lxin¹jut³su²
 tā³nxa² nxe³si¹yah³lxin¹jau³su² ya³lot³sxā³ nū³cxūn³txi³
 ī³hxi²ka¹ta³lxī³si¹ha¹jau³su² Txa²wā¹sū³na² e³kxi²ya³to³ha¹wa².

3

Txa²wā¹sū³na² a²ne³nxē³na² ī³ye³kxi²ah³lxin¹jau³su²

1 Txa²wā¹tā³nāu³xāi³. Txa²wā¹sū³na² e³kxah¹lxin¹tāu³a¹
 ne³wā²na³sah¹lxī³īn¹txa³hē¹la². Nxe³sxā³ ā³nxai³nha¹tāu³a² Sū³na²
 wān³txa² wi¹jau³xan²tu³ wa³su³txi³ ha³tā³nxe³hi² a²nū²a² yxo²ha³kxa¹
 sa²yxo²we¹txi² wxāi²yā¹nxe³kxe³ju³ta² ten³sa²sin¹nha²wa². 2 Jā¹nxe³sxā³ a²nū²a²
 kuh³lxa³thin¹te²su² te²a² kō³nxe³ti³ kāi³te²su² te²a² nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na²

ã³non²ta³kxi²sa²si¹hain¹sī¹na¹jau³su² ten³sa²sīn¹nha²wa², yxo²i²xa³te²a² kãin²
yũ³ha²kxai³la².

3 Nxe³sa²sīn¹ju³ta² Je³su² Kris²tu³jah¹la² nũ³kxũn³khai¹nxe²na³la².
Sa³ta²na³jah¹la² hxi²ka² wxa²wxai³nxa²lxi³kxa²yan³txi³su²
ã³non²ta³kxi¹nx2ti³tu¹wa². A²nxũ²kwai³lxũ¹nxa²lxi³tu¹wa². Hai³txi³
sa²yxo²ã³ti³hex¹nxe³nx2ti³xa³lho³la². 4 Nxe³ha²kxai³ Txa²wā¹sũ³na²
wān³txa² kwa³na³nx2ti³nha¹jau³xa² a²yxo²ha³kxa¹ we¹jah³lxin¹tai¹ti²tu³wa².
Yah³lxi¹nha²kxai³ yan¹nau³a² ã³na¹yah²lxan³tho³la². Txa²wā¹sũ³na² hi²sen³su²
ĩ³hxi²ka¹ta²lxi³jah¹lai²la¹wa².

5 Jā¹nxe³jut3su² Txa²wā¹sũ³na² a³lxi²nẽ³ju³ta² jũ¹nxe² ã³ne³wxe³kĩ³sa²kxai³
Kris²tu³jah¹la² nũ³kxũn³txi³ ã³si³tẽ³kxi²kĩ³ju³ta² jũ¹nxe² ã³ne³wxe³kĩ³sa²kxai³
nxe³kĩ³tã³la². Nxe³kĩ³kxan²ti³ ju¹tai²li² ã²la² kãin²non³sxã³
ã³ne³wxe³nx2ti³si¹ha¹jau³su² Txa²wā¹sũ³na² e³kxi²to³ha¹wa².

U³txi³ wa³kon³te²su² kãĩ³ũ¹hah³lxin¹jau³su²

6 Txa²wā³tã³nau³xãĩ³. Wxa²nũ³ka³txa² ha³tih³ ĩ³nxai²na² u³txi³
wa³ko³nain¹te²su² ta¹hẽ¹la². Te²yā¹xah³lxi³txa³hẽ¹la². A²nxe³jah¹lai²li²
txa²wā³tã³su² kxan²ti³ te²yā¹nxe² kãĩ³yah³lxi³txa³hẽ¹la². Nxe³jah¹lai²li²
ã³sxã³ u²lxi³ ã³si³tu³lxi²sxã³ yxau³jah¹lxi³hẽ¹la². Te²yā¹nxe³jau³xa²
e³kxi¹nx2ti³to³nha¹tai¹ti²tu³wa². Je³su² Kris²tu³jah¹la² Txa²wā¹hxi²kan¹ta²
Si³yxau³jah¹lo²kxai³lu² jau³jau¹xai²na² ĩ³kwa³na³sain¹jau³jau¹xain²txi³
ĩ³kwa³na³nx2ti³nha¹wa². 7 Te²yā¹nxe³ kãĩ³sīn¹te²txã³jai¹ti²tu³wa².
Nxe³nha¹ha²kxai³ o²la³kxi²nha¹kxa² yā¹nxe³jah³lxi³hẽ¹la². 8 Wxa²yain³txa²
so¹kxi¹nx2ti³nha¹kai³tã² ũ³yho³hi¹nx2ti³nha¹tai¹ti²tu³wa². Na¹ha²kxai³
hãĩ¹sxã³ wa³ko³na³la²ni²na¹kxan²ti³ yen³kxa² kwa² ũ³hũ¹sah¹lxin¹ju³ta²
ten³sīn¹te²txã³wa². Kwa² hxi²tha³txa²lxa¹kxa²yan³txi³sa². 9 Wxa²yain³txi³nũ³xa²
ai³nxũ³nxa²lxi³nha¹ju³ta² hxi²kan¹txi³ kwa³na³nx2ti³sī¹nhĩ³na¹wa². Yxãn¹ta¹
wain³txi³ ĩ³tih³nxe³nx2ti³te³lhxã³ ye¹nx2ti³nha¹hẽ³la². 10 Nxe³kĩ³sī¹nai³tã²
kwa³na³nx2ti³nha¹te³nah¹lxi¹.

— U³txi³ wa³kon³te²a² wxa²yain³txa² wā²nhũ¹ain¹yah³lxi³txa³hẽ¹li¹.
Nxe³nx2ti³sī¹na¹tai¹ti²tu³wa².

11 Jā¹nxe³sxã³ wxa²nũ³ka³txa² ha³tih³ ĩ³nxai²na² u³te²a² yũ³ta¹hẽ¹la².
Nxe³kxa²yu³su² kwa²he¹ye²nyhain¹to³ta¹hẽ¹la². Nxe³nyhai¹nhxai²na²hẽ³la².

12 Nxe³ũ³ka³txai²na² sa²kxai³lu² ĩ³ye³kxi²sxã³ ĩ³kwa³na³ain¹sī¹na¹te³nah¹lxi¹,
Je³su² Kris²tu³jah¹la² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² nxe³sai¹nha²kxai³
ĩ³kwa³na³ain¹sī¹na¹te³nah¹lxi¹.

— U³lah³lxi³txa³lxi¹. Hãĩ¹sxã³ ka³nahx2sxã³ wa³kon³yah³lxin¹kxa²
yo³ha² yain³sxã³ yxau³xai³jah¹lxi³hẽ¹li¹. Nxe³ain¹to³ha¹wa².

13 Txa²wā³tã³nau³xãĩ³. Wi¹lo²la³kxah¹lxin¹ju³ta² hxi²tha³yah³lxi³txa³hẽ¹la².
Ĩ³nxũ²kwai³lxũ¹jah¹lxi³hẽ¹la². 14 Yah³lxin¹ju³ta² a²nũ²a² ĩ³li³te²a² ta²nxã¹nxai²na²
wān³txa² sa²yxo²wet¹sah¹lxi³sī¹nxãn³kxai²nãn²tu³ ĩ²khai¹nxe³tai¹yah³lxi³hẽ¹la².
Sa²ye³yā¹not3sxã³ ã³jxah¹lxi³hẽ¹la². Ain¹yah³lxin¹kxai²nãn²tu³
ãũ²li²to³nha²hĩ³nx2na³la². 15 Ain¹yah³lxin¹kxan²ti³ kq¹kq¹sai¹nxa³wa².
Wxa²wā³tã³khai³xai²la¹wa². Nxe³ha²kxai³ ĩ³xan³ta³kxai¹yah³lxi³txa³hẽ¹la².

Pau²lah³lai²na² a²ne³kĩ³san¹jau³su²

16 Nxe³jut3su² nxe³kxan²ti³ Txa²wā¹sũ³na² ã³nhãu²no³tẽ³ju³ta²
wxa²e¹nau³ai²na² kxan²ti³ ĩ³hãu²no³tẽ³lhi¹nha¹jau³su² ĩ³ye³kxain¹sī¹na¹wa²,

Txa²wā¹sũ³na²sa³. A²nxe³jah¹la² hi²sen³su² wxa²nũ³kā³txa² yxo²ha³kxa¹
 ā³si³tē³kxi¹nx2ti³tu¹wa².

¹⁷ Jā¹nxe³jut3su² Pau²lah³lo²na¹xai²na² wān³txa² yxo²ha³kxa¹ txa²hxi²ka²
 ũ³wha²li¹lhxā³ ũ³hũ¹nx2ta¹wa². Ũ³wha²li¹lhxai²na¹hē³ jā¹nxe³sxā³
 ũ³wha²li¹le¹nx2ta¹wa².

¹⁸ Nxe³na¹jut3su² Je³su² Kris²tu³jah¹lai²na² Txa²wā¹hxi²kan¹ta²
 Si³yxau³jah¹lo²su² ha²kxai³ thāi³ti³la² a³lxi¹nx2ti³ju³ta² ten³sa³nha²wa². Txai²li²
 Pau²lah³lo²na¹xai²na² ta³lu²na¹wa².

1 Timoteo

1 Pau²lah³lo²na¹xai²na² ũ³wha²li¹le¹nxa²ha¹wa². Je³su² Kris²tu³jah¹la² i³sa²si¹hā³ū¹sa²jah¹lo²sa¹wa². Je³su² Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa² i³hen³txi³si¹ha¹jau³su² i³sa²si¹hā³ū¹sa²na²hē³la². Txa²wā¹sū³nu²kxai³lu² txa²wā¹ē¹na² sa²hau³ko³tē³jah¹la² i³kwa³na³sai¹ni² Je³su² Kris²tu³jah¹la² wah³nxe³ki³jah¹la² i³kwa³na³sai¹ni² nxe³sain¹na²hē³la². 2 Nxe³na¹jut³su² Ti³mo²jah³lo²si¹nha²kxai³ ain³kxi²sē¹la². Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ain³kxi²sa¹nha²kxai³ txa²wē³sū³te³si¹lxa². Nxe³ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³jah¹la² Txa²wā¹wi³nu²su² ha²kxai³ Je³su² Kris²tu³jah¹la² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²su² ha²kxai³ nxe³ya³sxā³ kâin² thâi³ti³la² a³lxi²nxa²si¹hi² wi¹lhin¹sxā³ thâi³ti³la² sa²hau³ko³txa²si¹hi² wxa²nxū²kwai³nâu³a² â³nhâu²no³txa²si¹hi² nxe³nxa²si¹jau³su² ten³sa³nha²wa².

Wān³txa² ki³han³jau³su² i³tih³nxe³nyhai¹jau³su²

3-4 Nxe³ha²kxai³ Ma³se³to²na²ko³xa² ai³te³lhxā³ nxa¹hī¹nai³tā² e³kxi¹nxa²ha¹tai¹ti²tu³wa². Nxe³nxa²ha¹te³nah¹lxi¹:

— E²fe³so³thi³na² hāi¹sxā³ yxau³sē¹li¹. A²nū²a² i²li³te²a² wān³txa² ki³han³jau³xa² i³tih³nxe³nyhai¹nha³tai¹. Nxe³te²a² ha³ya³kxa² o²la³kxain¹si¹hin¹jau³su² i³ye³kxi¹tai¹nhē³li¹. Wān³txa² ki³han³jau³su² jau³xa² ā³na¹i² wxa²wi³na²nâu³xu¹tai²na² he¹ta¹hxai²hē¹li¹. Nxe³jau³xai²na² ya²la³tu³txa³kxi²nān²tu³ ā³na¹i² nxe³ain¹si¹hin¹jau³su² i³ye³kxi¹tai¹nhē³li¹. Nxe³jau³xai²li² a²ē¹nâu³ai²na² hxi²kan¹txi³ yxo²i²ki³jau³sxa³wa². Yxān¹ta¹ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² so¹lxi³ hxi²kan¹txi³ yxo²i²ki³jau³xai²la¹wa². 5 Nxe³sxā³ wain³txi³ i³tih³nxain¹ki³kxi²nān²tu³ a²ē¹nâu³ai²na² wi¹lhin¹ju³ta² so¹lxi³ yū³ha²kxai³ wain³ye¹nxa²ju³ta² so¹lxi³ kâi³ha²kxai³ Je³su²jah¹la² txa²wā¹ē¹nâu³a² sa²hau³ko³tē³ju³ta² yxo²i²ha²kxai³ ai¹nhj³nx2na³la². Ain¹kxi²nān²tu³ a³lxi²wau¹nyhu¹ki³ju³ta² ā²la² kâi²nhj³nx2na³la². Ju¹tai²li² ten³sa³nha²wa². 6 Yxān¹ta¹ a²nū²a² i²li³te²a² wān³txa² toh³lxi³jau³xa² ain³so¹ain¹ka³tu³ wān³txi³khai³xa² sa²kxi³lu² ā³na¹ain¹na²hē³la². Kwa²toh³lxi³jau³xa² i³tih³nxain¹te²ju²hē³la². 7 Nxe³sxā³:

— Mo¹se²ah³lu¹tai²na² wha²li¹txā³nxu¹tai²na² wān³txa² i³tih³nxe³jah¹lo²sa¹wi¹. Nxain¹na³la². Nxe³yān¹ta¹ jau¹xai²na² i³tih³nxain¹jau³xai²na² a³la³kxi¹nxa³ha²kxai³ a²si³yxau³tāu³a² a³in³nha²nxa³ha²kxai³ nxe³ain¹na³la².

8 Ai¹nha²kxai³ Mo¹se²ah³lu¹tai²na² wān³txa² i³tih³nxain¹jau³xu¹tai²na² wain³txi³ sa²yxo²we¹tain¹kxi²nān²tu³ wi¹te²ju²hē³la². 9 Yxān¹ta¹ wi¹lhin¹tū³ka³txi³ki³nâu³xai²na² i³tih³nxe³nē³jau³sxa³wa². Yxān¹ta¹ a²nū²a² ko³nxe³ti³ kâi³te²na² Txa²wā¹sū³na² i³xan³ta³kxain¹te²su² te²na² a²ē¹nâu³ai²na² i³ne³wā³nūn³ta³kxi²te²su² te²na² Txa²wā¹sū³na² sa²nēn¹kxi²nxa³te²su² te²na² Txa²wā¹sū³na² ko³nxe³ti³ e³kxi²te²su² te²na² a²wi³nu²su² ta³nxa² a²hā³ka³nū²su² ta³nxa² i³xan³txa³kxain¹te²su² te²na² a²nū²a² su²lîhā³nyhu¹ki³te²su² te²na² nxe³te²a² yxo²ha³kxi¹ Txa²wā¹sū³na² i³kwa³na³nē³jau³xai²tā² i³tih³nxe³jau³nū³ai²la¹wa². 10 Te²yā¹nxe³sxā³ tū¹ka³txa² te²yā¹xain¹nūn³na³la². Kuh³lxa³thin¹khai¹te²su² te²na² in³txi³su² ta³nxa² txu¹su² ta³nxa² kuh³lxa³thin¹sxā³ ũ³whīn¹ta³kxi²nyhu¹ki³te²su² te²na² a²nū²a² ā³xa² nū³kxūn³txi³ kâi³so¹sxā³ kwa²wa³kon³kxi²si¹jau³su²

kwa³na³te²su² te²na² i³ki³ha¹kxi²te²su² te²na² a²nũ²a² i³ki³ha¹kxi²sxã³
 ko³nxe³ti³ e³kxi²nyhu¹te²su² te²na² wi¹lhin¹jau³xa² yxo²kwĩn¹kxi²te²su²
 te²na² nxe³te²a² yxo²ha³kxa¹ Moi³se²ah³lu¹ta²i²na² wãn³txu¹ta²i²na²
 i³tih³nxe³jau³xai²la¹wa². Nxe³jau³xai²na² yxo²ha³kxa¹ a²nũ²a²
 wi¹lhin¹te²a² ã²la² sa²yo²we¹tain¹te²ju²hẽ³la². 11 Yxã¹ta¹ wãn³txa²
 wxi²kin³ta³ton³khaix¹si¹nhẽ³jau³su² yũ³na¹wa². Nxe³jau³xai²na² Txa²wã¹sũ³na²
 wi¹lhin¹ta² Si³yxau³jah¹la² ũ³hũ¹sa²jau³xai²la¹wa². Txa²wã¹ẽ¹nau³ai²na²
 sa²ha³ko³tũ¹nhẽ³jau³xai²la¹wa². i³tih³nxe³nxa²ha¹jau³xai³ta³lxa²na³la².

Je³su² Kris²tu³jah¹la² sa²nẽn¹kxi²jau³su²

12 Nxa²ha¹te¹ Je³su² Kris²tu³jah¹la² Txa²wã¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²su²
 ha²kxai³ sa²nẽn¹kxi²to³ha¹wa². i³nũ³kxũn³txi³sai¹nha²kxai³
 ya³nãn³ta³ki²la²sxã³ wi¹kã³a¹kxe³su² nxe³ye²sa²jau³su² i³kaix¹so¹sai¹nha²kxai³
 nxe³sain¹na²hẽ³la². Sũ³na² wãn³txa² wi¹jau³xa² i³hen³txi³te³lhxã³
 i³kaix¹so¹sain¹na²hẽ³la². 13 Nxe³na¹hĩ¹nai³kxai³lu² nxe³na¹hẽ³la².
 Txa²wã¹sũ³na² ko³nxe³te²lo³txai¹na¹ha²kxai³ Je³su²jah¹la² a²sa³wi³ha³lxa²
 khãuh³lxa³ta¹na¹ha²kxai³ nũ³kxũn³txi³ an³txi³ti³hin¹sxã³ o²la³kxi²na¹ha²kxai³
 nxe³na¹hẽ³la². Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² ko³nha²nxa³ha²kxai³:

— Wain³txi³ kã¹a¹xã¹. Nxa¹jau³tu³ ko³nxe³ti³ kã³a¹hẽ³la².
 Nxe³na¹kxan²ti³ wi¹lhin¹sxã³ thã³i³ti³la² sa²hau³kot³sa³na²hẽ³la².
 14 Nxe³sa³nũ²la² Je³su² Kris²tu³jah¹lo²kxai³lu² thã³i³ti³la² a³lxi²
 wa³to²hi²ha²kxai³ wi¹lhin¹khai¹nxe³ha²kxai³ yxo²si²sain¹jau³su² i³yau¹ũ³sai¹ni²
 a³lxi²na¹ju³ta³nũ³a² ũ³hũ¹sai¹ni² Je³su² Kris²tu³jah¹la² nxe³sa³na²hẽ³la².
 ã³nũ²nxi²sxã³ yxau³a³sa³ha²kxai³ nxe³sa³na²hẽ³la². 15 Nxe³na¹jut³su²
 Je³su² Kris²tu³jah¹lo²su² te²kxai³lu² a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ a²ẽ¹nau³ai²na²
 sa²hau³ko³txi² ko³nxe³ju³ta² wã³ko³txa³te²tu³ sa²wa²su¹txi² nxe³te³lhxã³
 wxã³na²hẽ³la². Nxe³te²jai¹ti²tu³wa². Txi²li² kxã³nxa² ko³nxe³ti³
 kã³i³ wa³to²hi² jah¹lo²su² na¹hẽ³la². Ki³han³nxa³wa². Wãn³txi³tu³
 e³a¹wa². 16 Jã¹nxe³na¹ju³kxai³lu² nxe³na¹kxan²ti³nũ¹ Txa²wã¹sũ³na²
 wi¹lhin¹sxã³ thã³i³ti³la² sa²hau³kot³sa³na²hẽ³la². Sa²ju³tan¹te²kxa³ya³lhu²
 Je³su² Kris²tu³jah¹lo²kxai³lu² ya³nãn³ta³ki²la²ha²kxai³la¹ txa²ẽ¹nau³ai²na²
 sa²hau³kot³sa³na²hẽ³la². Nxe³ha²kxai³ nxe³hĩ¹nãn¹te²tu³ a²nũ²a² i²li³te²a²
 yxo²ka²i²nãn²tu³ ka³te³na² wi¹tãu³a² nxe³ti³hi¹tain¹nũn³tu¹wa². 17 Nxe³jut³su²
 Txa²wã¹sũ³na² so¹lxi³ Txa²wã¹si³yxau³jah¹lai²la¹wa². A²wi¹lhi¹nu¹ta²i²na²
 yen³kxa² yũ²nxa³hĩ¹nũ¹nãn¹te²tu³ Txa²wã¹sũ³na² yxau²sa²te³jah¹lai²la¹wa².
 Hai³txi³ ya³lu²ju³ta² yũ³jah¹lo²sxa³wa². i²ki³sxa³hĩ¹nu¹ta²i²nãn¹jah¹lo²su² na³la².
 Hã¹nxe² sa²nẽn¹kxi²yxau²xai³ki³jah¹lo²su² na³la².

18 Nxa²ha¹te¹ Ti³mo²jah¹lã¹i³. Txa²wẽt³si¹lxa². Wãn³txa²
 e³kxi¹nxa²ha¹jau³xai²na² ain³so¹sẽ¹la². Sa²yo²wet¹isẽ¹la². Kxã³nxi³tã²
 Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² e³kxi²tũ³ka³txai²na² e³kxi²nẽ³lain¹jau³xai³tã²
 ne³wã²na³txa³hẽ¹la². Ne³wã²na³xan³kxai²nãn²tu³ i³nxũ²kwai³lũ¹txi¹nxa²tu¹wa².
 Nxe³nxa²ha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² wa³ka³li³yu³ta² wain³txi³ o²la³kxin¹tu¹wa².
 19 ã³na¹sxã³ yxo²i²nxã²nxa³lho³la². Wxa²ẽ¹nau³ai²na² wain³txi³
 i³ye³kxi²nha¹tu¹wa². Nxe³to³ta¹ a²nũ²a² i²li³te²a² Sũ³na² wãn³txai²li²
 nxe³wã²na³ai¹nha²kxai³ yxo²i²ain¹ju³ta² ne³wã²na³ain¹na²hẽ³la².

20 I³me³ne²u²jah¹la² A³le³syãn²trah¹la³ nxe³ya³sxã³ te²yã¹nxe² kã³ain¹na²hẽ³la².
 Ai¹nha²kxai³ Sa³ta³na²jah¹la² hxi²ka² ũ³hũ¹ai¹na¹hẽ³la². Nxi¹na¹ha²kxai³
 Txa²wã¹sũ³na² a²i³lxa² ko³nxe³ti³ e³kxin¹jau³xa² ã³na¹si¹hai¹na¹jau³sa².

2

Txa²wā¹sũ³na² i³ye³kxi²ki³ju³ta² i³yau¹ũ³jau³su²

1 Ju²ta³la³ nxa²ha¹te¹ Txa²wā¹sũ³na² e³kxi²yxau²xai³txa²hē³la².
Nxe²e³kxin¹te³nah¹lxi¹:

— Jah¹lai²li² hxi²ka¹nai¹nxa³wi¹. Ā³non²ta³kxi¹txai¹nhē³li¹. Nxe³ta³nxa²:

— Jah¹lai²li² wi¹li²txai¹nhē³li¹. Nxe³ta³nxa²:

— Jah¹la² a²ē¹nāu³ai²na² sa²hau³ko³txai¹nhē³li¹. Nxe³ta³nxa²:

— Jah¹lai²li² ā³non²ta³kxi¹nñ¹tai¹ti²tu³wi¹.

Wi¹lhin¹khaix¹ni¹lxi¹.

Sa²nēn¹kxi¹nxa²ha¹wi¹. Nxe³ta³nxa² nxe³txain¹to³hē¹la². A²nũ²a²
yxo²ha³kxa¹ nxe³nũ¹txai¹nhē³la². 2 Nxe³sxā³ kwa³na³nē³tũ³ka³txa²

Txa²wā¹hxi²kan¹ti³nāu³xā² yxo²ha³kxa¹ Sũ³na² nxe²e³kxi¹txai¹nhē³la².

Nxē¹kxai²nān²tu³ ha³lo²a² sa²hāu²no³ti² txa²wā¹ē¹nāu³ai²na² sa²hāu²no³ti²

nxe³kxai²nān²tu³ wi¹yxau³hī³ki³tā³la². Nxē¹kxai²nān²tu³ wi¹lhin¹sxā³

yxau² wi¹lhen³txi³nyhu¹sxā³ yxau² nxe³hī³ki³tā³la². 3 Nxe³ki³kxai²nān²tu³

wi¹lhj³nx2na³la². Txa²wā¹sũ³na²kxai³lu² txa²wā¹ē¹nāu³ai²na²

sa²hau³ko³tē³jah¹la²kxai³lu² ka³lih³khai¹nxe³hī³nx2na³la². 4 Nxe³ha²kxai³ a²nũ²a²

yxō²ha³kxa¹ a²kō³nxe³ju³ta² wxa²wa²su¹txū¹hai¹ni² wān³txa² ya²la³lyau³xa²

a³la³kxi²si¹hai¹ni² nxain¹ju³ta³nũ³a² Txa²wā¹sũ³na² a²ten³ju³tai²la¹wa².

5 Txa²wā¹sũ³na² ka³na³ka³na³tā³la². Te²yā¹nxe³sxā³ a²nũ²a² ka³na³ka³na³te²a²

Je³su² Kris²tu³jah¹la² so¹lxi³ a²nũ²nāu³xai²na² Txa²wā¹sũ³na² yen³nāu³a²

i²sa²si³tē³kxi²nē³jah¹lai²la¹wa². A²nũ²a² ā³xa² hxi²kan¹te²sxa³yu²hē³la².

6 A²nxe³jah¹la² wā²nxū¹hī²nha²sxā³ ya³lu²kxi²nē³tai¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa².

Nxe³jau³xai²li² ha³lo²a² ā³nhau³ko³thī¹nai³tā² Txa²wā¹sũ³na² sa²kxai³lu²

a²nũ²nāu³xa² hāi¹nxe³ti³xa¹ wā³ko³nxa³te²tu³ i³yau¹ũ³nhē³te³lhxā³

ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa². 7 A²nxe³jau³xai²na² i³yau¹ũ³hain¹te³lhxā³

i³kaix¹so¹sa³na²hē³la². Sa³ha²kxai³ a²nũ²a² Ju³te²a² nũ³ka³txi³sxa³te²a²

a²yxo²ha³kxa¹ wān³txa² ya²la³lyau³xa² wān³txa² yxo²i²si¹nhē³lain¹jau³nũ³a²

i³hen³txi³sa²sān²nũ²la² i³sa²si¹hā³sa³na²hē³la². Ki³han³nxa³wa². Wān³txi³su²

i³ye³a¹wa².

8 Jā¹nxe³jut3su² in³txi³nāu³xa² ha³lo²a² i²li³je³na² he¹ain¹tāu³a²

Txa²wā¹sũ³na² i³ye³kxain¹ju³ta² ten³sa³nha²wa². A²ē¹nāu³ai²na² wi¹lhi¹nha²kxai³

wxa²hxi²ka²la¹nha²sxā³ e³kxi²nxain¹ju³ta² ten³sa³nha²wa². Jā¹nxe³sxā³

a²ē¹nāu³ai²na² i³xan³txi³ju³ta² yū²nxa³ha²kxai³ kō³txi³ wā²nxū¹hain³nha²ju³ta²

yū²nxa³ha²kxai³ ain¹ju³ta² ten³sa³nha²wa².

9 Te²yā¹nxe³sxā³ txu¹ti³nāu³xa² sa²kxai³lu² wā²la² wi¹khaix¹ka³lo³a²

ũ³whi²kxi²nhain¹kxai²nān²tu³ hxi²kan¹jut3sxa³wa². Te²yā¹nxe³sxā³

kāi³ta³kxē¹ha² a³li²khaix¹tīh³na² ũ³yhxe²ta³hē¹nha² ta³nxa² ou²ra³ka²

a³li²ki³ai²na² a²ne³kxī³sa² ũ³nhe³kū¹nha² ta³nxa² nxain¹ju³tai²na² whāi²na¹

hxi²kan¹jut3sxa³wa². A²nũ²a² kwa² i²kxain¹sxā³ i³sa²nē¹kxain¹ju³ta²

wai³nxa³wa². Yxān¹ta¹ wā²la² kwa² wi¹ka³lo³a² wi¹lhau³ko³nha²ka³lo³a²

wain³na³la². 10 Yxān¹ta¹ wi¹lhin¹ye²te²a² yen³kxa² wi¹lo²la³kxi²kxai²nān²tu³

ā²la² wai³nhj³nx2na³la². 11 Te²yā¹nxe³sxā³ txu¹ha² wān³txa²

wi¹jau³xa² i³tih³nxain¹kxai²nān²tu³ ka³nah²nxe³sxā³ yxau³sxā³

ain³kxain¹kxai²nān²tu³ wai³nhj³nx2na³la². 12 Yxān¹ta¹ txu¹sa²te²kxai³lu²

in³txa² i³tih³nxe³ta³nxa² i³kwa³na³ta³nxa² nxe³ju³ta²na² ten³sa²nxa³nha²wa².

Wai³nxa³wa². Hāi¹sxā³ ka³nah²nxe³sxā³ yxau³sxain³kxi²kxai²nān²tu³

wai³nhj³nx2na³la². 13 Nxe³ha²kxai³ a²wi¹lhī¹nu¹ta²kxai³lu²

A³tāu²ah³lu¹tai²na² txa²nũ² we¹ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa². Hā²wxān³txa³

E²wa³ka³lxu¹ta¹txai³lu² we¹tũn³ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa² Txa²wã¹sũ³na²
 hxi²ka²sa². Hã²wxã³txa³ Sa³ta³na²jah¹lai²na² hi²sen³su² ta¹ka³lxix³nu¹ta²txai³
 i³ki³ha¹kxi²ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa². 14 Te²yã¹nxe³sã³ A³tãu²ah³lu¹ta¹na²
 hai³txi³ ã³ke³tũ¹ta¹hxi²nxa³ti³ai¹ti²tu³wa². Yxã¹ta¹ txu¹ha³ka³lxai²na²
 ã³ke³tũ¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² kq³nxe³ti³ kã³ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa². 15 Jã¹nxe³sã³
 wẽ³sa² a³li³lah¹tãu³a² txu¹ha² khãuhx3nha²te²jai¹ti²tu³wa². Yxã¹ta¹
 Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² yxo²i²a² a²nũ²a² a³lxi²waun¹nyhu¹i² ai¹nha²txai³
 a²ẽ¹nãu³ai²na² a²kq³nxe³ju³ta² ã³wa²su¹tu¹wa².

3

Yxo²i²tũ³ka³txa²a²hxi²kan¹te²nãu³xa²

1 Nxa²ha¹te¹ txa²wã¹nũ³ka³txi³ki³na¹xai²na² yxo²i²tũ³ka³txi³ki³na¹xai²na²
 a²hxi²kan¹ti³su² ki³ju³ta² ten³ki³txai²nãn²tu³ wi¹lhĩ³nx2na³la².
 Wai³nhĩ³nx2na³la². Ki³han³nxa³wa². 2 Nxe³ki³txai²nãn²tu³ a²hxi²kan¹ti³su²
 ki³ju³ta² ten³ki³txai²nãn²tu³ wi¹lhĩ³ki³ju³ta² kãin² yũ³ki³sa²txai³ a²nũ²a²
 ã³xa² i²li³te²a² hxi²kan¹txi³ kq³nxe³ti³ e³kxi²nẽ³lai¹nhĩ³nx2nxa³wa².
 Nxe³nẽ³lai¹nha²txai³ txu¹ha² ka³na³ka³na³te²a² so¹lxi³ tẽ³i² wain³txi³
 wã²nxũ¹hain³nha² txa²wã¹o²la³kxi²ki³ju³ta² wain³txi³ kã³i² a²hoh³lxi³su²
 a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ wi¹le³kxi² nxe³nẽ³lhĩ³nx2na³la². Te²yã¹nxe³sã³
 a²nũ²a² u²lxi³ wxã³txai²nãn²tu³ wi¹lhĩ³xsã³ yain³txa² wã²nhũ¹hĩ³ki³tã³la².
 Te²yã¹nxe³sã³ wãn³txa² ã³ne³wxe²nxa³te²a² wxã³txai²nãn²tu³ hxi²kan¹txi³
 i³yau¹ũ³hĩ³ki³tã³la². 3 Jã¹nxe³ju³txai³lu² yain³jau³xa² ũn³jau³xa² i³na²sã³
 wen¹ki³sxa³ha²txai³ txa²wã¹nũ³ka³txa² kwa² ã³nhe¹kxi²nyhu¹ki³sxa³ha²txai³
 nxe³hĩ³ki³tã³la². Te²yã¹nxe³sã³ a²nũ²a² hã¹nxe³ti³xa¹ wi¹lhĩ³xsã³
 i²ha²txai³ hãu²non³sã³ yxau³ha²txai³ yen³kxa² yxo²kwain³nẽ³lxa³ha²txai³
 nxe³hĩ³ki³tã³la². 4 Te²yã¹nxe³sã³ txa²wã¹sxi²ha² yxau³tũ³ka³txa²
 yxo²ha³kxa¹ hxi²kan¹txi³ hau³kot3sĩ³ki³tã³la². Txa²wã¹wẽ³ha³lxa²
 wain³txi³ i³thix³nxe³ki³sa²txai³ wain³txi³ sa²yxow²we¹tẽ³lai¹nhĩ³nx2na³la².
 5 Nxe³ha²txai³ txa²wã¹wẽ³ha³lxa² hxi²kan¹txi³ hau³ko³ki³sxa³txai²nãn²tu³
 yxo²i²ki³tũ³ka³txi³ki³na¹xai²na² hxi²kan¹txi³ i³hau³kot3hĩ³ki³sxa³wa².
 6 A²nxe³jah¹la² kwẽn¹ta¹na¹ yxo²i² ã³si³wxe³txai²nãn²tu³ hxi²kan¹txi³
 i³hau³ko³tẽ³lxa³lho³la². Nxe³ke³la³te²txai³:
 — Kãin² yxo²i²te²sa¹wi¹. Ain¹jau³su² nxe³txai²nãn²tu³ a²ẽ¹nãu³a²
 i³yxow²kãin²ti³nha²sã³ kq³nxe³ti³ kã³i²hĩ³nx2na³la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu²
 Sa³ta³na²jah¹la² kq³nxe³ti³ i³yĩ¹li²ta² yã¹nxe³sã³ kq³nxe³ti³ i³yĩ¹li²nũn³tu¹wa²,
 Txa²wã¹sũ³na² hxi²ka²sa². 7 Nxe³kxa²yu³su² a²nũ²a² yxo²i²ai¹nxa³te²a²
 wi¹le³ai¹nxa³txai²nãn²tu³ Sa³ta³na²jah¹la² hi²sen³su² yxo²i²tũ³ka³txai²na²
 kq³nxe³te²lo³jau³su² ha³ta³nxe³ha³ta²wa².

Yxo²i²tũ³ka³txa²i²ũ³te²nãu³xa²

8 Txa²wã¹nũ³ka³txi³ki³na¹xa² yen³kxa² wã²nhũ¹ki³ju³ta²
 o²la³kxi²ti³ten³ki³txai²nãn²tu³ txa²wã¹yxau³xai³ki³tãu³a² wi¹lhĩ³xsã³
 yxau³ye² yau³ka³na³ka³nat3sxã³ a²ya³la³lyau³tu³ e³i² yain³jau³xa² ũn³jau³xa²
 i³na²sã³ we¹nxa³i² yen³kxa² kwa² yxo²kwai³nxa³i² nxe³hĩn³ki³tã³la².
 9 Txa²wã¹ẽ¹nãu³ai²na² au³txi³ Je³su² Kris²tu³jah¹la² tah²lxi³ we¹tẽ³jah¹la²
 nxe³te²na² wãn³txa² so¹lxi³ sa²yxow²so¹sã³ kã³i²te³la³ hĩ³nx2na³la².
 10 A²nxe³jah¹la² wa³ka³la² ã³xa² o²la³kxi²sãn²sã³ ain³sã³ i²ain¹ki³txai²nãn²tu³
 wi¹li² wai³ni² nxe²na³na¹ ki³txai²nãn²tu³ hai³txi³ a²ko³nxe³ti³
 kã³ain¹ju³ta² i²ki³sxa³txai²nãn²tu³ nxe³hĩ³na¹ yen³kxa² wã²nhũ¹xai³ki³ju³ta²

o²la³kxi²ki³kxai²nān²tu³ wai³nh³i³nx2na³la². 11 Nxa²ha¹te¹ te²yā¹nxe³sxā³ txu¹ti³nāu³xa² a²yxau²xai³lain¹tāu³a² wi¹lhin¹sxā³ yxau³ain¹ye²ha²kxai³ wān³txa² ya²la³lyau³xa² so¹lxi³ e³ha²kxai³ yain³jau³xa² ūn³jau³xa² i³na²sxā³ we¹nxa³ha²kxai³ a²wa³ka³li³yu³ta² wain³txi³ o²la³kxi²ha²kxai³ nxe³h³i³nx2na³la². 12 A²nxe³jah¹lai²na² yen³kxa² wā²nhū¹xai³ki³ju³ta² o²la³kxi²jah¹la² sa²kxai³lu² txu¹ha² ka³na³ka³na³ta² so¹lxi³ tē³ha²kxai³ a²wē³ha³lxai²na² whāi²na¹ wain³txi³ i³ti³h³nxe³ha²kxai³ nxe³h³i³nx2na³la². Nxe³sxā³ a²sxi²ha² yxau³ju³ta² wain³txi³ i³hau³ko³tū¹h³i³nx2na³la². 13 Nxe³ha²kxai³ ju¹ta²na² ha³kxa¹ wain³txi³ o²la³kxi²ki³kxai²nān²tu³ wxa²nū³ka³txai²na² wi¹le³kxi²nyhai¹nh³i³nx2na³la². Nxe³nyhai¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Je³su² Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa² wxi²kan¹ton³sxā³ i³ti³h³nxai¹nh³i³nx2na³la².

Ā³no¹sa²tē³kxi²nē³jau³su²

14 Nxe³na¹jau³su² ū³wha²li¹le¹nxa²ha¹wa². Ki³han³nxa³wa². Ye³jen¹na² wxā³sxā³ i³nxa²ha¹ju³ta² ten³khaix1sa³nha²wa². 15 Nxe³na¹ta¹ hxi²kan¹sa²nxa³ke³la²te²kxai³ wān³txa² i³yau¹ū¹nxa²ha¹jau³xai²li² ā²la² a³la³kxi²h³i³nxai¹lxai². Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²i²tū³ka³txa² wain³txi³ yxau²xai³lain¹ju³ta² wi¹wi¹nxe² i³hau³ko³tū¹hai¹nh³i³nxai¹lxai². A²nxe³tū¹ka³txai²li² Txa²wā¹sū³na² ka³ten³yah¹la² a²sa³wi³ha³lxai²la¹wa². Ya²la³lyau³xan²tu³ Sū³na² wān³txi³su²ye²ha²kxai³ain³kxi²yxau²xai³tū³ka³txai²la¹wa². 16 Ya²la³tu³ Txa²wā¹sū³na² ā³ne³hi¹kxi³ju³ta² wa³lxe³ju³ta²la¹wa². Nxe³ta¹ Je³su²jah³la² ā³nhxi²ka¹tē³jah¹lai²la¹wa². A²nxe³jah¹la² a²nū²khai³hū³nxe² a³ka³nxi²ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Te²yā¹nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³txi³su² Jah¹lo²su² te²a² wi¹lhin¹sa²sai¹ye²kxe³su² i³ti³h³nxe³nē³ta¹hxai¹ti³ai¹ti²tu³wa². Te²yā¹nxe³sxā³ oh³xan¹tū³ka³txa² i²ain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Je³su²jah³la² sa³wi³ha³lxai² Sū³na² wān³txa² wi¹jau³xa² a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ i³hen³txain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². A²nū²a² ha³lo²a² i²li³ko³xa² yxau³kxan²ti³ yxo²i²yah³li³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³te²kxa³kxa¹ oh³nāu³nū¹ka³na¹ wā³li²ka³la³xi²ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².

4

Wān³txa²ya²la³lha²ki³lxo³nxe³ki³jau³su²i³ti³h³nxe³te²nāu³xa²

1 Jau¹xai²na² Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³txi³su² jah¹la² wi¹wi¹nxe² i³yau¹ū³nē³na²hē³la². Nxe³te³nah¹li¹ kxān³nāu³a¹ yxo²i²tū³ka³txi³nāu³xai²na² a²ha³ti³xa² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² sa²yxo²ā³ain¹tu¹wa². A²nxe³te²a² sa²yxo²ā³ain¹ka³tu³ wān³txa² a²ta³a² ko³nxe³jah¹la² ā³ke³tū¹ain¹jau³su² ain³kxain¹tu¹wa². Nxain¹kxai²nān²tu³ a²ta³a² nū³ka³txa² wān³txa² i³ti³h³nxain¹jau³xa² ki³han³jau³xan²tu³ yxo²i²sxā³ sa²yxo²we¹tain¹tu¹wa². 2 Jā¹nxe³sxā³ ki³han³jau³xai²li² i³ti³h³nxain¹te²na² sa²kxai³lu² ki³han³jau³xa² so¹lxi³ i³ti³h³nxain¹tu¹wa². I³ti³h³nxain¹kxan²ti³nū¹ ain²ti³sxā³ i²ā³ain¹ju³ta² te³nai¹nxa³lho³la². 3 A²nxe³te²a² nxe²e³kxain¹tu¹wa². Nxe³ain¹te³nah¹li¹. — Txu¹ha² so¹ki³ju³ta² wai³nxa³wi¹. Nūh¹yxau³ju³ta² so¹lxi³ wain³na³li¹. Te²yā¹nxe³sxā³ ka³yxuh³xa² sī³na² wā²nhī²yah³li³txai³hē¹li¹. Nxe³jau³su² nxe³ain¹tu¹wa². Yxān¹ta¹ ki³han³jau³xai²la¹wa². Je³su² Kris²tu³jah¹la² yxo²i²ki³kxai²nān²tu³ wān³txa² wain³jau³xa² sa²yxo²we¹ki³kxai²nān²tu³ yain³txi³su² tā³nxai² ka³yxuh³sxu² tā³nxai² te²a² a²whāi²na¹ wi¹na³la². Txa²wā¹sū³na² hxi²ki³kxai³lu² we¹te²ju²hē³la². Nxe³ha²kxai³ wā²nhī²kxi²sxā³

Sũ³na² i³ka³lih³kxi²nẽ³jau³su² e³kxi²kj³kxai²nãn²tu³ wain³na³la². 4 Nxe³ha²kxai³Txa²wã¹sũ³na² ka³yxuh³xa² we¹kxa² a²yo²ha³kxa¹ wi¹te²ju²hẽ³la². Nxe³kxe³su²i³ha¹txi²kj³kxai²nãn²tu³ Sũ³na² i³wi¹lxo³kxi²nẽ³jau³su² i³ye³kxi²kj³kxai²nãn²tu³en²kj³ju³ta² wai³nxa³wa². 5 Yxãn¹ta¹ e³kxi²kj³te³nah¹lxi¹.

— Txa²sũ³nãi³. Ka³yxuh³xa²li² ũ³hũ¹sa²nhĩ¹kxa² wi¹lxo³kxi²sa²sĩ¹nĩ¹nha²wi¹. Nxe³kj³kxai²nãn²tu³ Sũ³na² yen³nãu³a² wi¹lye²ha²kxai³ i³wi¹lxo³kxi²nẽ³jau³su²i³ye³kxi²kj³sa²kxai³ ka³yxuh³xa² wã²nhĩ²kj³ju³ta² wain³na³la².

Je³su² Kris²tu³jah¹la² wain³txi³ã³si³tẽ³kxi²kj³jau³su²

6 Nxe³jut³su² jau¹xai²na² yxo²ha³kxa¹ txa²wã³tã³nãu³xa² i³yau¹ũ¹txai¹nhẽ³la². Nxe¹kxai²nãn²tu³ Je³su² Kris²tu³jah¹la² wain³txi³ã³si³tẽ³kxin¹tu¹wa². Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² wain³txi³ yxo²i² i³tih³nxe³nxain¹jau³xa² wain³txi³ã³ne³wxe² nxẽ¹kxai²nãn²tu³ã²la² kãi²non³sxã³ yxo²i²sxã³ yxau²xai³lin¹tu¹wa².

7 Nxe³yãn¹ta¹ wãn³txa² ya²la³tu³txa³jau³xa² ain³kxi²ti³he¹txa³hẽ¹la². Yxãn¹ta¹wãn³txa² wi¹jau³xa² so¹lxi³ sa²yo²we¹te³lhxã³ kãin² o²la³kxi¹sẽ¹la².

8 Txa²wã¹nũ²ai²li² sxĩ³nxũn³te³lhxã³ o²la³kxi²kj³kxai²nãn²tu³ jũ¹nxe² wi¹na³la². Yxãn¹ta¹ Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² nũ³kxũn³txi³ sa²yo²we¹kj³kxai²nãn²tu³ã²la² wi¹na³la². Nxe³kj³sĩ¹nãn¹te²tu³ txa²wã¹ẽ¹nãu³ai²na² ka³lih³kj³tã³la². Nxe³kj³ka³tu³ta¹ kxãn³nãu³a¹ ka³lih³khaix¹nxe³kj³tu¹wa². 9 Jau¹xai²na²ya²la³tu³jau³xai²la¹wa². A²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ ain³kxi²sxã³ yxo²i²kj³jau³xai²la¹wa².

10 Jau¹xai²na² Txa²wã¹sũ³na² ka³ten³su² yxau²jah¹la² a²wãn³txi³khai³xai²la¹wa². Je³su²jah³la² wãn³txa² yxo²i²kj³sa²kxai³ txa²wã¹ẽ¹nãu³ai²na²sa²hau³ko³tẽ³jah¹lai²la¹wa². A³ka³nxĩ²ju³ta² wah³nxe² yxau³kj³tã³la². Nxe³ha²kxai³ khãuh³lxa³txi³nẽ³lain¹kxan²ti³ a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ain³kxi²te³lhxã³ o²la³kxi²sxã³ i³hen³txain¹kj³tã³la².

11 Nxe³jut³su² a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ jau¹xai²na² i³yau¹ũ¹txai¹nhẽ³la².

12 Nxa²ha¹te¹ sa³nxe³lxa³kxi³sin¹kxan²ti³ yah³lon¹nxã²nxa³kxan²ti³i³ãn²txi³sxã³ hxi²waun³txi³txa³hẽ¹la². Yxo²i²tũ³ka³txa² yxo²ha³kxa¹i²nxai¹nha²kxai³ i³tih³nxai¹nĩn¹jah¹lo²sin¹tu¹wa². Wãn³txa² wain³jau³xa²so¹lxi³ i³ye³i² wain³ju³ta² so¹lxi³ o²la³kxi²nyhu¹i² a³lxi²waun¹nyhu¹i²Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² kan²txi³ sa²yo²we¹txi² wxa²ẽ¹nãu³ai²nãn¹jau³xa²Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² yã¹nxe³jau³xa² wã²nxũ¹hain³nha² nxe³sẽ¹la².

13 Ye³jen¹na² wxã³na¹tu¹wa². Hĩ¹na² hxi²kan¹sa²nxa³nha²wa². Nxe³sa²nxa³hĩ¹nai²na¹ wxã²i²na² sa²kxai³lu² a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹sa²nũ²tai¹nhẽ³la². Nẽn¹kxai²nãn²tu³ Txa²wã¹sũ³na² ha³teh³nxã²nxa² i²sxã³i³ye³kxi²tai¹nhẽ³la². Wãn³txai²li² wain³txi³ sa²yo²wetisi¹hain¹jau³su²i³yau¹ũ¹txai¹nhẽ³la². Wãn³txa² wa³lxe³jau³xa² i²in¹kxai²nãn²tu³ wain³txi³i³tih³nxe³txai¹nhẽ³la². 14 Txa²wã¹sũ³na² i³hxi²ka¹txa²ju³ta² nxe³wãn²txa³hẽ¹la². Ain³kxi¹xi²khaix¹nxe³sẽ¹la². Kxã³nhxi¹nai³tã² yxo²i²te²a² hxi²kan¹txi³nãu³xa²a²hxi²ka² wxa²ne³hẽ¹nhain¹tai²ti²tu³wa². Nxe³nxain¹te³nah¹lxi¹.

— Txa²wã¹sũ³na² i³hxi²ka¹txa²ju³ta² hĩ¹na²ã³si³wxe²na³li¹. Nxain¹tai²ti²tu³wa². 15 Nxe³jau³xai²na² i²khai¹nxe³sẽ¹la². Wãn³txa² yxo²ha³kxa¹sa²yo²we¹txa²hẽ³la². Nxẽn¹kxai²nãn²tu³ wxa²nũ³ka³txai²na² wain³txi³kãi³in¹ju³ta² i²nxain¹tu¹wa². 16 I²nxai¹nha²kxai³ wãn³txa² e³in¹jau³xa²wi¹li²i²nha²kxai³ i³yau¹ũ¹hai¹nĩn¹jau³xa² wi¹li²i²nha²kxai³ nxe³sẽ¹la². Ko³nxe³ti³o²la³kxin¹kxa²yan³txi³sa². Nxẽn¹kxai²nãn²tu³ wxa²nũ³ka³txa² yxo²ha³kxa¹Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² yxo²i²ah³lxin¹kxai²nãn²tu³ wxa²ẽ¹nãu³ai²na²sa²hau³ko³ta²lxi³tu¹wa².

5

Yxo²i²tũ³kq³txa² wi¹kāi³waun¹nyhu¹kxi³jau³su²

1 Nxa²ha¹te¹ in³txa² yah³lon¹te²su² te²a² yxo²xũn³sxã³ i³kwai²kxain¹txa³hẽ¹la². Wxa²wĩ²na² hũ³nxe² i³tih³nxe³txai¹nhẽ³la². Sa³nxe³la³ku³su² te²a² wxa²lon¹hũ³nxe³ i³tih³nxe³txai¹nhẽ³la². 2 Te²yā¹nxe³sxã³ txu¹ha² a³ka³lxon¹te²a² wxa²hã³ka³na² hũ³nxe¹nha²kxai³ wāin²ta²su² te²a² wxa²ha³lĩn³ta³ka³lxu³hũ³nxe¹nha²kxai³ nxẽn¹ka³tu³ i³tih³nxe³txai¹nhẽ³la². Kō³nxe³jau³su² e³kxi²nha²txa³hẽ¹la².

3 Wã³ha³te³sa³ka³lxu³khai³xa² wi¹lĩ²txai¹nhẽ³la². Yen³kxa² wxa²hau³kot3sxã³ wã²nhũ¹txai¹nhẽ³la². 4 Yxãn¹ta¹ a³ka³lxon¹ta¹ka³lxa² wã³ha³te³son³ta¹ka³lxa² sa²kxai³lu² a²wẽ³ha³lxa² yũ³ta³nxa² a²sa³wi³ha³lxa² yũ³ta³nxa² i²txa²sã²nhẽ³la². Yũ³kxai²nãn²tu³ nxe³tũ³ka³txai²li² wi¹lĩ²txai¹lxa². Nxe³te²na² hxi²ki³kxai³lu² sa²hau³ko³tain¹ju³ta² a²ha³lo²ai²la¹wa². Kxã³nhxi¹nai³tã² kãĩ²nxa³sxã³ txo¹nai¹nxa³hĩ¹nai³tã² a²ha³ka³na² hxi²ka²sa²hau³ko³tain¹te²ju²hẽ³la². Nxe³kxa²ha³tih³xan²tu³ hĩ¹nai²na² wẽ³ha³lxa² hxi²ki³kxai³lu² wã²ha³te³son³ta¹ka³lxa² hxi²nũn¹ sa²wa³li²ju³ta² wain³na³la², Txa²wã¹sũ³na² yen³nãu³a²sa³. 5 Jã¹nxe³jut3su² wã³ha³te³son³ta¹ka³lxu³khai³xa² a²sa³wi³ha³lxa² yũ²nxa³ha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² a³ka³nxi²ju³ta² wah³nxe²na³la². Ā³nhxi²ka¹nxa³ju³ta² i³ye³kxi²na³la². Nxe³sxã³ ka³nxah³ta² i³ye³kxi² a³lan²ta² i³ye³kxi² nxe²na³la², Txa²wã¹sũ³na² ne³nxẽ³na²sa³. 6 Yxãn¹ta¹ wã²nxũh¹ta¹ka³lxa² so¹lxi³ i³ka³lih¹ti²nha²kxai²nãn²tu³ Sũ³na² i³ye³kxi²to³ha³kxai²nãn²tu³ nxe²ta¹ka³lxi²na² a²ẽ¹nãu³ai²na² ya³lu²te²hũ³nxe² yxau²xai³te²ju²hẽ³la². 7 A²nxe³jut3su²jau¹xai²na² yxo²ha³kxai¹ wxa²nũ³ka³txai²li² i³tih³nxe³txai¹nhẽ³la². Nxai¹nũn¹kxai²nãn²tu³ a²nũ²a² ã³xa² hxi²kan¹txi³ kō³nxe³ti³ e³ai¹nxa³lho³la². 8 A²nxe³jut3su² a²yah³la²nãu³su² ta³nxa² a²xa³ka³lxu²nãu³su² ta³nxa² a²nũ³ka³txa² sa²hau³ko³tai¹nxa³kxai²nãn²tu³ Je³su² Kris²tu³jah¹la² wãn³txa² e²nai¹nhĩ³nx2na³la². Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² yxo²i²xa²te²a² wi¹wa³to²hi²hĩ³nx2na³la².

9 Jã¹nxe³ju³kxai³la¹ wã³ha³te³son³ta¹ka³lxa² ye³ka³lxa¹txi³ kwẽ³kon³sxã³ txã²wã¹lxi²ka² hxi²an³sxã³ ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ wxa²sa²wa²la³kxi²xi²nũn³sxã³ kwẽ³kon³sxã³ 60 nxe² kwẽ³kon³sxã³ yxau²xai³ta¹ka³lxa² so¹lxi³ a²i³lxa² ũ³wha²li¹lhxã³ ã³nhau³ko³txai¹nhẽ³la². A²nxe³ta¹ka³lxa² kxã³nxai³kxai³ in³txa² ka³na³ka³na³te²a² so¹nhya¹sxã³ yxau²xai³lah²na²hẽ³la². 10 A²nxe³ta¹ka³lxa²kxai³la¹ wi¹ju³ta² so¹lxi³ kãĩ²ha²kxai³ a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ wi¹le³kxi² kxã³nhxi¹nai³kxai³ wẽ³ha³lxa² wi¹wain³txi³ wãĩ²lo³ti² a²nũ²a² ha³la³ka³lxa³lon³te³lhxã³ wxã³kxai²nãn²tu³ ũ³nyhai¹ti² a²nũ²a² yxo²i²te²a² wxa²yu³hĩn³ta³kxi² a²nũ²a² khãu³lxa³thin¹te²a² ã³non²ta³kxi² wi¹lo³la³kxi²ju³ta² so¹lxi³ kãĩ²i² nxe³ta¹ka³lxa² i³lxa² so¹lxi³ ũ³wha²li¹lhxã³ ũ³hau³ko³tai¹nhẽ³la².

11 Yxãn¹ta¹ txu¹ha² wã³ha³te³son³ta¹ka³lxa² kwa²a³ka³lxo¹nxa³ta¹ka³lxa² i³lxa² ũ³wha²li¹txa³hẽ¹la². Nxe³ta¹ka³lxa² ye³jen¹nãu³a² in³txa² yxo²kwai³nai¹nha²kxai³ Je³su²jah³la² wãn³txa² a³lxi²nxa³ha²kxai³ in³txa² ã¹so¹hĩ³nx2na³la².

12 Nxe³kxai²nãn²tu³ a²wãn³taĩ²tã² e³kxi²jau³xai³tã² sa²yxo²ã³ha²kxai³ wã²nxũh¹lxi³hĩ³nx2na³la². 13 Nxain¹kxai²nãn²tu³ sxi²ha² ai³lha²thet3sxã³ u³txi³ wa³ko³nai¹nhĩ³nx2na³la². Nxe³sxã³ kwa²wãn³txa² ya²la³lhxã³jau³xa² kwa² hen³txai¹nhĩ³nx2na³la². Nain¹kxa²yu³su² wxa²nũ³ka³txa² i³ki³ha¹kxi²sxã³ kō³txe²lo³nx2tai¹nhĩ³nx2na³la². 14 Nxe³jut3su² ha²kxai³ wã³ha³te³sa³ka³lxa² a³ka³lxo¹nxa³te²a² e³kxai¹na¹te³nah¹lxi¹:

— In³txa² ā¹so¹txu¹ni¹. Wē³nhīn¹kxai²nān²tu³ wē³sa² wi¹we¹txa²hē³ni¹. Wxa²sxi²ha² wi¹lhau³ko³txa²hē³ni¹. Nīn¹kxai²nān²tu³ hxi²kan¹txi³ ko³nxe³te²lo³txa²nxa³lho³ni¹. Nxai¹nhī³na¹wa². 15 Jā¹nxe³jut3su² wā³ha³te³son³ta¹ka³lxa² a²ha³tih³xa² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² sa²yo²ā³ha²kxai³ Sa³ta³na²jah¹lai²na² wān³txa² sa²yo²we¹tha²kxai³ nxe³hī³nx2na³la². 16 Jā¹nxe³jut3su² txu¹ha² a³ka³lxo¹nxa³te²a² hi²sen³su² a³ka³lxon¹te²na² a²hā³ka³nū²su² ta³nxa² a²hāi³nū²su² ta³nxa² ka³ten³su² yxau³kxai²nān²tu³ nxe³te²a² sa²kxai³lu² wi¹lhau³ko³txai¹lxa². Nxain¹kxai²nān²tu³ yxo²ti²tū³ka³txai²na² sa²kxai³lu² wā³ha³te³son³ta¹ka³lxu³khai³xa² so¹lxi³ wi¹lhau³ko³tai¹nhī³nx2na³la².

17 Nxa²ha¹te¹ wxa²hxi²kan¹txi³nāu³xa² wi¹lo²la³kxain¹kxai²nān²tu³ sa²nēn¹kxi²sxā³ ū³yho³hai¹nīn¹ju³ta² wai³nhī³nx2na³la². Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wain³txi³ i³tih³nxe³ha²kxai³ wā³lxe³jau³xa² i³yau¹ū¹ha²kxai³ nxain¹kxai²nān²tu³ nxe³txai¹nhē³la². 18 Txa²wā¹sū³na² ū³wha²li¹txā³nxai³tā² e³te³nah¹lxi¹:

— Po¹nai²li² yain³ta³ki³a² ti³lo³te³lhxā³ ti³ha³te³kxi²xai³tāu³a² sa²yo²ta¹txa³hē¹li¹. Jā¹nxe³sxā³yau³xā³sa²sa¹:

— A²nū²a² wa³kon³kxi²nē³lain¹kxai²nān²tu³ ū³yho³hain¹ki³ju³ta² wain³na³li¹. Txa²wā¹sū³na² ū³wha²li¹txā³nxai³tā² nxe³ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa². 19 A²nū²a² wxā³sxā³ wxa²hxi²kan¹te²a² ko³nxe³ti³ e³kxi²kxai²nān²tu³ ain³kxi²txa³hē¹la². A²nū²a² ka³na³ka³na³te²a² wxā³kxan²ti³ ain³kxain¹txa³hē¹la². Yxān¹ta¹ a²nū²a² ha¹li¹ ka³na³ki² nxe²e³kxain¹kxai²nān²tu³ ain³kxi²txai¹nhē³la². 20 Wxa²nū³ka³txai²na² ha³tih³xa² ko³nxe³ti³ kāi³ain¹to³kxai²nān²tu³ ā³nū²kxi²txai¹nhē³la². Ai¹nīn¹kxai²nān²tu³ jah¹la² e³lai²na¹ i³kwai²kxi²txai¹nhē³la², a²nū²a² ka³lxa¹txi³ ko³nxe³ti³ kāi³ain¹kxa²yan³ti³sa². Nxe³sxā³ wi¹kāi³ain¹tu¹wa².

21 Nxe³na¹jut3su² jau¹xai²na² a²yo²ha³kxa¹ sa²yo²we¹txa²hē³la². Wān³txa² yau³jū¹jau³su² kxan²ti³ sa²yo²ā³txa³hē¹la². A²nū²a² i²li³te²a² sa²yo²ā³si¹nxain¹jau³su² i³ye³kxi¹nxa²kxan²ti³ ain³kxain¹txa³hē¹la², hxi²kan¹jah¹lo²su² kxan²ti³na². Nxe³jau³xai²li² i³kwa³na³nxa²ha¹wa². Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³jah¹lai²na² a²ye³na² Je³su² Kris²tu³jah¹la² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lai²na² a²ye³na² oh³xan¹tū³ka³txa² wi¹lhin¹te²ai²na² a²ye³na² i²sain¹jau³su² i³ye³kxi¹nxa²ha¹wa².

22 Wxa²hxi²kan¹ti³su² te²a² i²sxā³ sa²so¹ti³ten³nxa²kxai²nān²tu³ wa³su²txa³hē¹la². Jū¹nxe² ha³lo³kxit¹isā²nhē³la², ko³nxe³ti³ kāi³ju³ta² kāi³yxau²xai³te²sa² kxa²yan³txi³sa². Nxe³te²su² kxai²nān²tu³ wxāin²txi³ a²hxi²ki²te²la³nū³nhī³nxa¹lxa².

23 Wxa²e¹nāu³ai²na² i³ton³nxa²to³ha²kxai³ i³yau³xa² so¹lxi³ i³na²txa³hē¹la². Yxān¹ta¹ u²va²yau³xa² jū¹nxe² i³na¹sē¹la².

24 Jā¹nxe³jut3su² a²nū²ai²li² ko³nxe³ti³ kāi³sxā³ yxau²xai³te²na² sa²kxai³lu² a²wā³ki³kxai³ e³lxah²lxi³ ha²kxai³ a²wā³ki³kxai³ hāi³a² kāi³ha²kxai³ nxe³te²ju²hē³la². E³lxah²lxi³sxā³ kāi³ain¹kxai²nān²tu³ wxāi²kxai³ hxi²kan¹ti³ i³kwai²kxai¹nhī³nxa¹lxa². Yxān¹ta¹ hāi³a² kāi³ain¹kxai²nān²tu³ a²yan¹nāu³a² so¹lxi³ ko³nxe³ti³ kāi³ain¹ju³ta² e³lxah²lxi³tu¹wa². 25 Te²yā¹nxe³sxā³ a²nū²a² wi¹kāi³te²na² sa²kxai³lu² a²wā³ki³kxai³ e³lxah²lxi³ ha²kxai³ a²wā³ki³kxai³ a²yan¹nāu³a² so¹lxi³ wi¹kāi³ain¹ju³ta² e³lxah²lxi³tu¹wa².

wi¹wa³kon³kxi²ha²kxai³ a²hxi²kan¹jah¹lo²khai³xa² i³sa²nēn¹kxi²ha²kxai³ nxe³txai¹nhē³la². Nxain¹kxai²nān²tu³ a²nū²a² i²li³te²a² Txa²wā¹sū³na² i³lxa² ta³nxa² a²wān³txa² i³yau¹ū¹nxa²ha¹jau³xa² ta³nxa² ko³nxe³te²lo³te²a² yū²nxa³lho³la². 2 Te²yā¹nxe³sxā³ a²wa³kxēn³yah³lai²li² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² sa²yo²we¹kxai²nān²tu³ a²wa³kxēn³yah³lo²lot3sxā³ yxau²xai³jah¹lai²na² hi²sen³kxai³lu² nxe³te³nah¹li¹.

— Kwa³na³sa²jah¹la² Je³su²jah³lai²na² wān³txa² sa²yo²we¹jah¹lo²su² nū³nha²kxai³ txa²wā³tā³xai²la¹wi¹. Nxe³ha²kxai³ wi¹wa³kon³nxa³kxan²ti³ wain³na³li¹. Nxe³jau³su² kxai²nān²tu³ wai³nxa³wa². Yxān¹ta¹ yxo²i²jah¹lo²su² nū³nha²kxai³ ā²la² nū³kxūn³txi³ ā²la² wi¹wi¹nxe² wa³kon³kxain¹ju³ta² wain³na³la². A²wa³kxēn³yah³lai²li² Je³su²jah³lai²na² Wān³txa² yxo²i²ha²kxai³ txa²wā³tā³su² hī³nx2na³la². Jā¹nxe³jau³jau¹xai²li² i³tih³nxe³txai¹nhē³la².

Wān³txa²ya²la³lyau³xa²i³tih³nxe³jau³su²

3 Jā¹nxe³na¹jau³su² a²nū²a² i²li³te²a² wān³txa² yau³xā³xa² tē³sxā³ wxā³kxai²nān²tu³ i²khai¹nxe²3sā²nhē³la². Je³su² Kris²tu³jah¹la² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lai²na² wān³txain²txi³ wān³txa² i³tih³nxe³nxa²ha¹jau³xa² wi¹lhin¹sxā³ yxau²xai³kj³jau³xa² wān³txain²txi³ hāi¹jau³xa²yāxi²jai¹ti²tu³wa². Yxān¹ta¹ kwēn¹ta¹na² wxā³jah¹lai²na² wān³txa² yau³xā³li³ti³ e³kxai²nān²tu³ ain³kxain¹txa³hē¹la². 4 A²nxe³jah¹la² wān³txa² yxo²kāin²e³jah¹lai²la¹wa². Hai³txi³ ā³ne³wxe³ti³he¹xai¹nhī³nx2nxa³wa². A²wān³txa² so¹li³ kwa² toh¹lxe¹hī³nx2na³la². Nxe²e³kxai²nān²tu³ i³xan³ta³kxi²nyhu¹i² i³kāi²non³nha²si¹jau³su² yxo²xūn³txi³ i³ye³kxi² kwa²he¹kxi²nyhu¹i² ko³nxe³te²lo³kxi²nyhu¹i² a²nū²a² ā³xa² yxo²i²xa³sxā³ i³wā³wā³ta³kxi²nyhu¹i² nxe³jah¹lo²su² hī³nx2na³la². 5 Jā¹nxe³te²a² a²e¹nāu³ai²na² ko³nxe³ti³ ain³nha²ju³ta² so¹li³ yū³ha²kxai³ wān³txa² ya²la³lyau³xa² i³tih³nxa¹nxa³ha²kxai³ nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² an³ta³txi³ i³ye³ye³kxi²nyhu¹ain¹na³la².

— Kāin² yen³kxi³nha²te³lhxā³ yxo²i²a¹tū¹xā¹. Nxe³jau³su² nxe³hī³nx2na³la². 6 Jā¹nxe³jut3su² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² yxo²i²kj³kxai²nān²tu³ txa²wā¹ē¹nāu³ai²na² wi¹lhin¹sxā³ hāu²no³nha²hī³kj³tā³la². Nxe³ju³ta²li² yen³kxi³nha²ju³ta² ā³wa²to²hi²sxā³ wi¹la² ai²na³la². 7 Nxe³sxā³ kxā³nxai³tā² txa²wā¹wē³si¹nai³tā² yen³kxa² tē³sxā³ a³li³lah¹kxi³sxa³ta¹ti²tu³wa². Te²yā¹nxe³sxā³ yah³lon¹sxā³ ya³lu²kj³tāu³a¹ yen³kxa² tē³kj³sxa³lho³la². 8 Nxe³ha²kxai³ yain³txa² yū³kj³sa²kxai³ sxī²ha² yū³kj³sa²kxai³ nxe³kj³te²a² so¹li³ ān³nhī³nx2na³la². 9 Yxān¹ta¹ yen³kxa² yxo²kwain³jah¹la² sa²kxai³lu² ko³nxe³ti³ wā²nxū¹hain³nha² ā³si³wxe³hī³nx2na³la². Nxain¹kxai²nān²tu³ hā²wxān³txa³ tih³nai²li² ko³nxe³ti³ ain³nhain¹tih³na² ai³kxai²nān²tu³ khāuh³lxa³thin¹sa²tē³tu¹wa². 10 Jā¹nxe³sxā³ yen³kxa² yxo²kwain³kxi²kj³kxai²nān²tu³ ko³nxe³ju³ta² ka³lxa¹txi³ wxā³kxi²nē³na³la². Jā¹nxe³jut3su² yxo²i²tū³ka³txa² a²ha³tih³xa² yen³kxa² kwin² yxo²kwai³nai¹nha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² sa²yo²ā³ain¹na²hē³la². Nxe³ai¹nha²kxai³ kuh³lxa³thin¹khai¹xain¹na²hē³la².

Pau²lah³la²a²yo²wān³txa²Ti³mo²jah³la²i³yau¹ū³jau³su²

11 Yxān¹ta¹ wxāi²na² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² sa³wit3si¹nha²kxai³ ju¹ta²na² yxo²ha³kxa¹ ā³na¹txa²hē³la². Nxīn¹kxai²nān²tu³ wain³ju³ta² so¹li³ ān³ten³txa²hē³la². Wi¹lhin¹ju³ta² so¹li³ kāi³txa²hē³la². Txa²wā¹sū³na² wān³txa² kan²txi³ yxo²i²txa²hē³la². A²nū²a² yxo²ha³kxa¹ a³li³i³khai¹nxe³ta¹nhē³la².

Ko³nxe³ti³ e³kxi¹nxain¹kxan²ti³ ya³nān³ta³ki²la²sxā³ wain³txi³ kãi³txa²hē³la². Hāi¹sxā³ thāi³ti³la² wi¹kāi³txai¹nhē³la². 12 A²nū²a² nū³kxūn³txi³ ā³nhe¹kxi²nyhu¹kxa² yā¹nxe³sxā³ nū³kxūn³txi³ ā³nhe¹kxit¹sxā³ ko³nxe³ju³ta² ā³na¹txa²hē³la². Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ka³ten³yau³xa² hxi²ki³kxa² yā¹nxe³sxā³ ain³so¹khai¹nxe³sē³la². Nxe³sih¹nxa²jau³su² Txa²wā¹sū³na² i²sxā³ i³so¹nxa²tai¹ti²tu³wa². Nxe³sxā³ kxā³nhxī¹nai³tā² yxo²i² ā³si³wxe¹i¹nhī¹nai³tā² a²nū²a² ka³lxa¹ti³i³hen³txai¹nīn¹tai¹ti²tu³wa². Te²yā¹nxe²ā³ hī¹o²la³kxi¹to³hē³la². 13-14 Nxe³na¹jau³su² wān³txa² e³kxi¹nxa²ha¹jau³xai²li² a²yxo²ha³kxa¹ sa²yxo²we¹txa²hē³la². Nxīn¹kxai²nān²ty³ ko³nxe³te²lo³txa²ju³ta² yū²nxa¹lho³la². Nxe³jau³xai²li² txa²wān³txi³sxa³wa². Txa²wā¹sū³na² wān³txai²la¹wa². Je³su² Kris²tu³jah¹la² wxā²nxa³tā³lxa¹ nxe²kāi³txa²hē³la². Jau¹xa² yxo²ha³kxa¹ Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³jah¹la² ka³ten³yu³ta² ū³hū¹nē³lain¹jah¹la² i²nxa²na³la². Te²yā¹nxe³sxā³ Je³su² Kris²tu³jah¹la² a²wān³txa² ka³ten³yau³xa² sa²kxai³lu² Pōn³si³o³ Pi³la²jah³lai¹tā² i³hen³txi³te³nai¹ti²tu³wa². Jā¹nxe³sxā³ Je³su² Kris²tu³jah¹lain²txi³ i²nxān²nūn³na³la². 15 Jā¹nxe³jut³su² ye³jen¹na² Kris²tu³jah¹la² a³ka³nxi²tāu³a² wā²nā³ū¹nhē³lain¹tu¹wa². Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³jah¹la² wi¹lhin¹khaix¹jah¹la² kāin²khaix¹nx2na³la². Ā²la² kāin² ā³sen³sai¹jah¹la² yū²nxa³wa². Nū³kxūn³khaix¹jah¹lai²la¹wa². A²nū²a² a²wa³kxē³nxa² kāin²na³la². Yxān¹ta¹ jah¹lai²na² sa²kxai³lu² a²wa³kxēn³ti³nāu³xai²na² yxo²ha³kxa¹ a²wa³kxē³nxa² a²si³yxau³jah¹lo²la²na³la². 16 Jah¹lai²na² so¹lxi³ ya³lu²ju³ta² yū³ti³hex¹jah¹lo²sxa³wa². Ha³te²ti³hū³ju³ta² so¹lxi³ yxau²xai³jah¹lai²la¹wa². Ka³nxah³ju³ta² yū³jah¹lo²sxa³wa². A²nū²a² hxi²kan¹txi³ i²nxūn³kxi²ti³he¹nxe³hī³ki³sxa³wa². A²nū²a² i²ti³he¹jah¹lo²sxa³wa². Hxi²kan¹txi³ i²ki³sxa³jah¹lo²su²na³la². A²nū²a² yxo²ha³kxa¹ sa²nēn¹kain¹tu¹wa². Nū³kxūn³ju³ta² ne³ki³son³sxā³ hxan³kxi²nxa³lho³la². Nxe³te²sē³la². 17 Nxa²ha¹te¹ hī¹na²su² a²nū²a² yen³kxi³khaix¹te²a² e³kxi¹txai¹nhē³la². E³kxai¹nīn¹te³nah¹lxi¹: — A²nū²a² yen³kxi³txa²te²a² nxe²e³kxain¹yah³lxi³txa²hē³li¹. “Txi²na² kāin²te²sa¹wi¹. Wxa²nū³ka³txa² kāi²nxa³wi¹.” Nxe³yah³lxin¹jau³su² e³yah³lxi³txa²hē³li¹. Yen³kxa² wa³su³txi³ hxan³kxi¹nx2ti³ha³tai¹. Yxān¹ta¹ Txa²wā¹sū³na² yxo²i²jah³lxi³hē³li¹. Yah³lxin¹kxai²nān²ty³ wxa²ē¹nāu³ai²na² sa²hau³ko³txa²lxi³tu¹wi¹. Nxe³yah³lxin¹kxai²nān²ty³ ka³lih³kxi²txi³ wi¹lhin¹yah³lxi¹nha²kxai³ yen³kxa² yxo²kwain³yah²lxan³tho³li¹. 18 Yah³lxi¹nha²kxai³ wi¹lhin¹kxi³ju³ta² so¹lxi³ o²la³kxi¹jah³lxi³hē³li¹. Wxa²yen³kxa² a³lxi²nxa³sxā³ wā²nhū¹txai¹yah³lxi³hē³li¹. 19 Yah³lxin¹kxai²nān²ty³ kxān³nāu³a¹ kxan²ti³ ka³ten³su² yxau³ki³tāu³a¹ yen³kxa² wi¹ju³ta²nū³a² kāin²yū³tu¹wi¹. Nxe²e³kxi¹txai¹nhē³la². 20 Ti³mo²jah³lāi³. Txa²wā¹sū³na² wān³txa² e³kxi¹nxa²jau³xa² yxo²ha³kxa¹ sa²yxo²we¹txa²hē³la². A²nū²a² ā³xa² toh³lxa³te³ain¹jau³xa² i³wa²lū³xain¹txa³hē³la². — A²hoh³lxi³sa¹wi¹. Ain¹kxan²ti³ ā³ne³wxe³ai¹nxa³ha²kxai³ i³wa²lū³xain¹txa³hē³la². 21 A²nū²a² nxe²kāi³te²a² yū²na³la². Kāi³sxā³ Je³su²jah³lai²na² wān³txa² ā³na¹ain¹na²hē³la². Jā¹nxēn¹kxa²yan³ti³su² na¹jau³xai²li² i³ye³ye¹nxa²ha¹wa². Txa²wā¹sū³na²kxai³lu² kāin² thāi³ti³la² a³lxi¹nxa²ju³ta² ten³sa³nha²wa². Txi²na² Pau²lah³lo²na¹xai²na² ta³lun²ye¹nxa²ha¹wa².

2 Timoteo

¹ Pau²lah³lo²na¹xai²na² āh¹ ū³wha²li¹le¹nxa²ha¹wa². Je³su² Kris²tu³jah¹lai²na² i³sa²si¹hā³ū¹sa²jah¹lo²sa¹wa². Je³su² Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txai³tā² i³hen³txi³si¹ha¹jau³su² i³sa²si¹hā³ū¹sa²na²hē³la². Ju¹tai²li² Txa²wā¹sū³na² Si³yau³jah¹la² ten³nūn³jau³sa²na³la². Nxe³ha²kxai³ Je³su² Kris²tu³jah¹la² wān³txai³tā² ka³ten³yau³xa² ū³hū¹sa²jau³xai³tā² yxo²i²nū³na¹kxa² i³yau¹ū³nxa²te³lhxā³ nxe³ye¹nxa²ha¹wa². ² Jā¹nxe³jut³su² Ti³mo²jah³lo²si¹lxa². Ain³kxi²sē¹la². Txa²ki³lha³lxi¹lxa². A³lxi¹nxa²ha¹nha²wa². Nxe³ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² Si³yau³jah¹la² Txa²wā¹wi³nu²su² ha²kxai³ Je³su² Kris²tu³jah¹la² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yau³jah¹lo²su² ha²kxai³ nxe³ya³sxā³ kâin² thāi³ti³la² a³lxi²nxa²si¹hi² wi¹lhin¹sxā³ thāi³ti³la² sa²hau³ko³txa²si¹hi² wxa²nxū²kwai³nāu³a² ā³nhāu²no³txa²si¹hi² nxe³nxa²si¹ha¹jau³su² ten³sa³nha²wa².

Pau²lah³lai²na² i³nxū²kwai³lxū¹jau³su²

³ Nxe³ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² sa²nēn¹kxi²to³ha¹wa². Txa²wi³nu²nāu³xu¹tai²na² sa²yxo²we¹tain¹kxu¹jā¹nxa¹wa². Ju¹tai²na² so¹lxi³ txa²ten³sa²ju³tai²la¹wa². Nxe³na¹ha²kxai³ ka³nxah³ta² whāi²na¹ a³lan²tāu³a² whāi²na¹ Txa²wā¹sū³na² i³ye³kxi²to³ha¹wa². Nxe³na¹tāu³a² Sū³na² i³nxū²kwai³lxū¹txi³nxa²si¹ha¹jau³su² i³ye³kxi²to³ha¹wa². ⁴ Nxe³ha²kxai³ i³āin²txin¹ju³tai³tā² i²nxa²ha¹ha²kxai³ āh¹i²xi²ti³ten³khai¹nxa²ha¹nha²wa². i³ka³lih¹nxa²ha¹ju³ta² ten³khai¹sa³nha²wa². Nxe³kxi²nān²tu³ i³ka³li¹ti³san¹tu¹wa². ⁵ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² kxan²ti³ sa²yxo²we¹tin¹ju³tai³tā² i²nxa²ha¹wa². A²wi¹lhi¹na² wxa²hāi³na² Lo³i²ta³ka³lxa² yxo²i² wxa²hā³ka³na² Eu³ni²sa³ka³lxa² yxo²i² yah³ixi³te³sin¹yu²hē³la². Te²yā¹nxe³sxā³ wxāi²kxai³ yxo²i²khai¹nxū³ni¹lxa². ⁶ Kxā³nxi¹nai³kxai³ txa²hxi²ka² wxa²ne³hēh¹nxa²ha¹tai¹ti²tu³wa². Nxe³nxa²ha¹te³nah¹lxi¹:

— Txa²wā¹sū³na² ā³nxi²ka¹txa²ju³ta² hī¹na² ā³si³wxe²na³li¹. Nxa²ha¹tai¹ti²tu³wa². Nxēn¹jut³su² Txa²wā¹sū³na² i³hxi²ka¹txa²ju³ta² ain³kxi²xi²khai¹nxe³sē¹la². Nxīn¹kxi²nān²tu³ i³nxū²kwai³lxū¹txi³nha¹sē¹la².

⁷ Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² nxū²kwai³yau³nē³na³la². Nxe³ha²kxai³ a²nū²a² yuh³lxain¹ki³ju³ta² yū²nxa³wa². Te²yā¹nxe³sxā³ i³nū³kxūn³txi³nē³na²hē³la². A²nū²a² yxo²ha³kxa¹ a³lxi²wa²so³tē³na²hē³la². Wi¹lain³nha²ti³hit¹sa¹na²hē³la².

⁸ Nxe³ha²kxai³ Je³su²jah¹lai²na² wān³txa² i³yāu²lxi²txa³hē¹la². Te²yā¹nxe³sxā³ sxi²ha² kan²thi³na² ū³ti¹kxi²sain¹tai¹ti²tu³wa². Je³su²jah¹la² wān³txa² i³yau¹ū³hai¹na¹ha²kxai³la². A²nxe³jut³su² i³yāu²lxi²sa²nūn³txa³hē¹la². Hāi¹sxā³ i³ya³lo³ti³sē¹la². Nxēn¹kxi²nān²tu³ Je³su² Kris²tu³jah¹la² wān³txa² i³yau¹ū³ai¹nīn¹tāu³a² khāuh³nxe³sain¹kxa² yā¹nxe² khāuh³nxe³nxain¹kxan²ti³ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² i³nū³kxūn³txi³nxa²tu¹wa².

⁹ A²nxe³jah¹lain²txi³ kxā³nxi¹nai³tā³ txa²wā¹ē¹nāu³ai²na² sa²wa²sut¹sa²kxai³ i³kaix¹tū³so¹nē³lai¹nha²kxai³ nxe³nē³lain¹te³nai¹ti²tu³wa², wi¹lhin¹ki³sxa³kxan²ti³na². Nūh¹i²sxā³ o²la³kxi²nē³nu³hē³la². Nxe³sxā³ a³lxi²nē³ju³ta²li² wā²nā³ū¹hi² thāi³ti³la²sxā³ wi¹li²nē³lain¹ju³ta² wā²nā³ū¹hi² nxe³te³lhxā³ nxe³nē³lain¹nu²hē³la². Nxe³ju³tai²li² txa²wā¹ha³lo²a² yū²nxa³hī¹nu¹tai²kxai³ kāi³ju³ta³nū³a² a³la³kxi²sxā³ ā²la² nūh¹i²ta¹hxai²hē¹la². ¹⁰ Jā¹nxe³ju³kxai³lu² Je³su² Kris²tu³jah¹la² txa²wā¹ē¹nāu³a² sa²hau³ko³tē³jah¹la² wxā³tai¹ti²tu³wa².

Wxã³nũ²la² ya³lu²kxi²nẽ³na²hẽ³la². Ya³lu²kxi²nẽ³lhi¹nãn¹te²tu³
ya³lu²kxi²kĩ³kxai²nãn²tu³ yuh³lxi³nẽ³lxa³lho³la². Je³su²jah³la² ka³tẽn³su²
yxau²sa²tẽ³sih¹nẽ³ju³ta² e³lxah²lxi³ĩ³tih³nxe³nẽ³na²hẽ³la².

11 Nxa²ha²te¹ Je³su² Kris²tu³jah¹la²kxai³lu²ĩ²sxã³so¹sain¹na²hẽ³la².

— Sũ³na² wãn³txa² u¹lxa³nãu³a¹ ai³sxã³ ĩ³hen³txi³txai¹nhẽ³li¹.
Kwa³na³nxa²ha¹jau³xai²na² ĩ³hen³txi³txai¹nhẽ³li¹. Wãn³txa² wa³lẽ³jau³xa²
ĩ³tih³nxe³txai¹nhẽ³li¹. Nxe³sain¹na²hẽ³la². 12 Nxe³na¹jut³su²
khãuh³lxa³txi³sa³nha²wa². Nxe³sa³kxan²ti³ ãu²li²sa²nxa³nha²wa². Je³su²
Kris²tu³jah¹la² yxo²ĩ²a¹jah¹la² ĩ²te²sa¹wa². Wa³ka³li³yu³ta² ũ³hũ¹sai¹nha²kxai³
ĩ³hxi²kat¹sain¹tu¹wa². Nxe³sai¹nhĩ¹nãn¹te²tu³ ã³na¹sai¹nxa³lho³la². Je³su²jah³la²
ã³wã³li²sxã³ a³ka³nxi²nxa³tãu³a² ã³na¹sai¹nxa³lho³la². 13 Wãn³txai²li² ya²la³tu³
jau³xai²li² ĩ³tih³nxe³nxa²ha¹jau³xai²li² ain³so¹sẽ¹la². ĩ³tih³nxe³nxa²ha¹kxa²
yã¹nxe³sẽ¹la². A²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ a³lxi¹tai¹nhẽ³la². Je³su² Kris²tu³jah¹la²
yxo²ĩ²sxã³ yxau²xai³kĩ³sa²kxai³ ju¹tai²li² ũ³hũ¹nẽ³lain¹tai¹ti²tu³wa².
14 Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³jxah¹la² ĩ³hxi²ka¹txa²ju³ta² ĩ²khai¹nxe³sẽ¹la².
Sa²yxo²ã³txa³hẽ¹la².

15 Nxe³nxa²ha¹te¹ a²nũ²a²nãu³xa² A²si³a³ko³xan¹tũ³ka³txa² yxo²ha³kxa¹
sa²yxo²ã³sain¹na²hẽ³la². Fi³je²lah³la² Her³mo²je³ne³sah³la² te²yã¹nxe²
sa²yxo²ã³sain¹na²hẽ³la². 16 Yxãn¹ta¹ O³ne³si²fo³ro³jah¹la² hai³txi³
ti³he¹xai¹nxa³wa². Nxe³yãn¹ta¹ kwa³thi³la² sa²hxi²tai³nha²sxã³
sxa³na¹kxan²ti³ ãu²li²sai¹nxa³hẽ³la². ĩ³nxũ²kwa³lxũ¹txi³sain¹to³nha²hẽ³la².
Nxe³ha²kxai³ sxi²ha² yxau³tũ³ka³txa² a²yxo²ha³kxa¹ Txa²wã¹sũ³na²
thãĩ³ti³la² wi¹li²ain¹ju³ta² ten³sa³nha²wa². 17 A²nxe³jah¹la² Ro²ma²thĩ³na²
ã³wi¹lhi¹nãn¹te²tu³ ã³ten³sain¹na²hẽ³la². Ai³lhxã³ ĩ³ha¹txi²sain¹na²hẽ³la².
18 Te²yã¹nxe³sxã³ E²fe³so³thĩ³na² yxau³nũ³na¹hi¹nai³ta² jah¹la²kxai³ kãin²
ã³non²ta³kxi²sain¹tai¹ti²tu³wa². Nxe³jut³su² Txa²wã¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la²
a³ka³nxi²tãu³a¹ thãĩ³ti³la² wi¹li²ain¹ju³ta² ten³sa³nha²wa².

2

Je³su² Kris²tu³jah¹lai²na² wãn³txa² ya³lo³txi³kĩ³jau³su²

1 Txa²wẽ³sãĩ³. Je³su² Kris²tu³jah¹la² ã³nũ²nxi²sxã³ yxau³nĩ¹nha²kxai³
thãĩ³ti³la² a³lxi¹nxa²ha²kxai³ ĩ³ya³lo³ti¹sẽ¹la². 2 Wãn³txa² wi¹jau³xa²
ĩ³tih³nxe³nxa²ha¹tai¹ti²tu³wa². A²nũ²a² ka³lxa¹te²nãu³xa² ĩ²nẽ³lain¹tai¹ti²tu³wa².
A²nxe³jau³xai²na² a²nũ²a² ã³xa² ya³nãn³ta³ki²la²sxã³ yxo²ĩ²te²na²
ĩ³tih³nxe³txai¹nhẽ³la². Nxe³sxã³ Wain³txi³ o²la³kxin¹kxai²nãn²tu³ ãh¹a²nũ²a²
ã³xa² ĩ³tih³nxe³nyhain¹tu¹wa².

3 Nxe³ha²kxai³ kwa³jan³ta² so³ta²to² yã¹nxe³sxã³ khãuh³lxa³txi³nha¹kxan²ti³
Je³su² Kris²tu³jah¹la² wãn³txa² ya³lo³txi¹sẽ¹la². 4 So³ta²to²jah¹la² yen³kxa²
toh³lxi³ta² kwa² o²la³kxi²te²sxa³yu²hẽ³la². Yxãn¹ta¹ a²hxi²kan¹jah³la²
a²ten³ju³ta² so¹lxi³ o²la³kxi²te²ju²hẽ³la². 5 Te²yã¹nxe³jut³su² sa³nxe³la³ki³nãu³xa²
sa²kxai³lu² bo²la²nã³ka² tẽ³sxã³ kwa²wa³ni³lo³nain¹te²jai¹ti²tu³wa². Wain³txi³
wa³ni³lo³nain¹kxai²nãn²tu³ a²yo³ha² yũ³hĩ³nx2na³la². Yxãn¹ta¹ wain³txi³
wa³ni³lo³nai¹nxa³kxai²nãn²tu³ a²yo³ha² yũ³hĩ³nx2nxa³wa². 6 Te²yã¹nxe³jut³su²
hai³sxa² wa³kon³jah¹la² nũ³kxũ³n³txi³ wa³kon³ye²kxai²nãn²tu³ kxãn³nãu³a¹
jah¹lai²na² txa²nũ² yain³txa² kãin² so¹hĩ³nx2na³la². 7 Nxe³na¹jut³su²
a²si³yxau³tãu³a² ĩ²khai¹nxe³sẽ¹la². Nẽn¹kxai²nãn²tu³ Txa²wã¹hxi²kan¹ta²
Si³yxau³jah¹la² wain³txi³ ĩ³yau¹ũ³nxa²tu¹wa².

8 Nxe³ha²kxai³ Je³su² Kris²tu³jah¹la² ya³lu²sxā³ ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²jah¹lain²txi³ Ta³vi²yah³lu¹tai²na² a²ne³tah²nāu³su² jah¹lain²txi³ nxe³te²jai¹ti²tu³wa². Ju¹tai²li² wān³txa² wi¹jau³xa² i³hen³txai¹na¹jau³xai²la¹wa². Txa²wā¹sū³na² kwa³na³sain¹jau³xai²la¹wa². 9 Nxe³sain¹ju¹tan¹te²kxa³ya³lhu² hī¹na² sxi²ha² kan²thi³na² ū³tī¹kxi²sain¹thi³na² ko³nxe³thin¹te²a² ū³tī¹kxi²sa²thi³na² khāuhx3nha²sxā³ yxau³na¹wa². Sain¹kxan²ti³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² hxi²kan¹ti³ ū³tī¹ki²wxe³kxi³te²sxa³yu²hē³la². 10 Nxe³na¹jut3su² ū³tī¹kxi²nha²sxā³ yxau³na¹kxan²ti³ ya³lo²txi²sa³nha²wa². A²nū²a² ā³xa² Txa²wā¹sū³na² i³sxā³ ā³yū³so¹te²na² Je³su² Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa² wi¹jau³xa² sa²yo²we¹tain¹kxai²nān²tu³ kxān³nāu³a¹ Txa²wā¹sū³na² yxau³ju³ta² wi¹lin¹sxā³ yxau³xai³lain¹nūn³tu¹wa². Nxe³ju³tai²li² ten³khaix1sa³nha²wa², khāuhx3sa³kxan²ti³na².

11 Jā¹nxe³jut3su² Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²i²ki³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² khāuhx3nha²sxā³ ya³lu²ki³kxan²ti³ kxān³nāu³a¹ Txa²wā¹sū³na² hxi²ka² ka³ten³su² yxau³xai³la¹kxi²ki³tu¹wa². Wān³txi³khai³xai²la¹wa².

12 Khāuhx3nha²ki³jut3su² e³nxū³ki³kxai²nān²tu³ kxān³nāu³a¹ Txa²wā¹sū³nu²su² te²kxai³lu² a³ka³nxi²sxā³ a³wa³li²hī¹na¹ a²nū²a² a²yo²ha³kxa¹ a²hxi²kan¹ta² si³yxau³tāu³lo³tain¹tu¹wa². Nxe³hī¹na¹ ā³si³tē³kxi²ki³sxā³ hxi²kan¹ti³hi¹tē³nūn³tu¹wa².

Yxān¹ta¹ hī¹na² sa²yo²ā³ain¹ki³kxai²nān²tu³ kxān³nāu³a¹ sa²yo²ā³nē³nūn³tu¹wa².

13 Yxo²i²nha²ki³ju³ta² hxi²tha³nha²sxā³ sa²yo²ā³nha²ki³kxan²ti³ jah¹lai²li² hai³txi³ hxi²tha³nha²sxā³ sa²yo²ā³nha²jah¹lo³sxa³wa².

Wā²nxū¹h¹en²nha²jah¹lo²sxa³wa².

Jau¹xai²na² yxo²ha³kxa¹ ya²la³tu³jau³xai²la¹wa².

Txa²wā¹sū³na² i³āu²lxin²kxa²yān³txi³su² wi¹wa³kon³ki³jau³su²

14 Jā¹nxe³jut3su² jau¹xai²na² yxo²ha³kxa¹ i³hen³txi³txai¹nhē³la². Txa²wā¹sū³na² hi¹sen³kxai³lu² ne³wā²na³ai¹nha³ta²wa². Nxai¹nūn¹te³nah¹lxi¹:

— Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³jah¹la² i²nē³na³li¹. Nē³lha²kxai³ wān³txa² toh³lxi³jau³xa² i³ye³i³yi²lhon¹ta³kxi²nyhu¹ah³lxi³txa³hē¹li¹, yxo²i²yah³lxin¹ju³ta² ā³na¹yah³lxin¹kxa²yān³ti³su¹. Nxēn¹jau³su² nxe³txai¹nhē³la². 15 Jā¹nxe³sxā³ wa³ka³li³yu³ta² wi¹lo²la³kxi²jah¹la² yā¹nxe² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ya²la³lyau³xan²tu³ wain³txi³ i³yau¹ū³txai¹nhē³la². Wi¹lo²la³kxin¹kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na² yen³nāu³a² i³āu²lxin¹ju³ta² yū³nxa²hī³nx2nxa³wa².

16 Jā¹nxe³sxā³ wān³txa² Txa²wā¹sū³na² ko³nxe³ti³ e³kxi²jau³xa² ā³na¹i² kwa²toh³lxi³jau³xa² ā³na¹i² nxe³sē¹la². Nxe³jau³jau¹xai²na² e³kxi²sxā³ kāi³jah¹la² sa²kxai³lu² ā²la² ko³nxe³thin¹sxā³ o²la³kxi²hī³nx2na³la². Nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² sa²yo²ā³nū³nhī³nx2na³la², ko³nxe³thin¹jah¹la²sa³.

17 Jā¹nxe³jut3su² txa²wā¹sū³na² jū¹nxī³ton³sxā³ ko³nxe³ti³ a³un³kxai²nān²tu³ hī³ne³ki³nū³xa² wxa²to¹la³kxi²nha²ki³sxa³kxai²nān²tu³ ye³jen¹na² kāin² ko³nxe³ton³nē³lhī³nx2na³la².

Jā¹nxe³jau³su² te²yā¹nxe³sxā³ kāin² ko³to³nhī³nx2na³la². Hi³me³ne²yah³la² Fi³le²to²jah³la² nxe²kāi³ain¹te²ju²hē³la².

18 Ya²la³lyau³xa² ā³na¹ain¹sxā³ i³ki³ha¹kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³la² sa²so¹kxi²nē³ju³ta² ā²la² ha³nāu³hi²nē³nhai¹. Ain¹jau³su² ha²kxai³ a²nū²a² nū³kxūn³ti³ yxo²i²xa³te²na² hi²sen³su² Je³su²jah³lai²na² wān³txa² wā³tain¹na²hē³la². 19 Nxa²ha¹te¹ yxo²i²ki³ju³ta² a²si³yxau³ju³ta²

ya²la³lai²la¹wa². Wxi²kan¹txi³ kan²khai¹nxe²na³la². Nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² e³kxi²nē³te³nah¹lxi¹.

— Yxo²i²sain¹tū³ka³txa² yxo²ha³kxa¹ i²xai³te²sa¹wi¹. Te²yā¹nxū³jau³xa³sa¹.

— Txa²wā¹sū³na² i³lxa² yxo²i²so¹te²a² kō³nxa³thin¹ju³ta² ā³na¹tai¹lxi¹. Nxe³sain¹na²hē³la².

20 Te²yā¹nxe³jut³su² sxi²ha² kāin²thi³na² yen³kxi³khai¹te²a² sxi²ha² yen³kxa² wi¹khai¹te³na² yū³hxi²tai¹ti²tu³wa². Ou²ro²tē³na² yū²pra²ta²tē³na² yū²nhxai²tai¹ti²tu³wa². Te²yā¹nxe³sxā³ kū³we²ki²la² wi¹lxa³tē³na² yū³nū³nhxai²tai¹ti²tu³wa². Hi³sa³ka³tē¹na² yū²kxi³h³xē¹na² yū²nhxai²tai¹ti²tu³wa². Te²yā¹nxe³sxā³ yen³kxa² wi¹te²a² ū³ha¹tē³na² yū²yen³kxa² kō³nxe³te²a² ū³ha¹tē³na² yū²nhxai²tai¹ti²tu³wa².

21 Jā¹nxe³jut³su² jau¹xai²li² kō³nxe³jau³xa² ā³na¹ki³kxi²nān²tu³ txa²wā¹ē¹nāu³ai²na² wi¹lhxan³ka²ti³nha²ki³kxi²nān²tu³ yen³kxa² wi¹tē³hū³nē³lh³nx2na³la². Tē¹nai²li² hxi³an³ki²tēn³su² ha²kxi³ Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² a²wa³ka³li³yu³khai³xa² wi¹ju³ta³nū³a² o²la³kxi²ki³si¹jau³su² sa²hau³kō³kxi²nē³lai¹nh³nx2na³la².

22 Nxa²ha¹te¹ a²nū²a² sa³nxe³la³ki³su² jah¹la² kō³nxe³ti³ kāi³ju³ta² yū³te²ju²hē³la². Jā¹nxe³sxā³ kāi³txa³hē¹la². Ju¹tai²li² ā³na¹txa²hē³la². Hāi¹sxā³ wi¹ju³ta² so¹lxi³ nū³kxū³txi³ kāi³txa²hē³la². Wain³txi³ o²la³kxi¹sē¹la². Yxo²i²khai¹nxe³sē¹la². A²nū²a² yxo²ha³kxa¹ a³lxi²khai¹nxe³txai¹nhē³la². Nxe³sxā³ hāu²no³txain¹sxā³ yxau³jah³lxi³hē¹la².

Nxe³ju³ta¹na² yxo²ha³kxa¹ a²ē¹nāu³ai²na² wi¹lhin¹sxā³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² sa²yxo²we¹te²a² nxe² kāi³ai¹nhxai²na²hē³la². Jā¹nxe³sē¹la².

23-24 Yxān¹ta¹ wān³txa² wa³lxe³jau³xa² hxi²kan¹ti³ ā³ne³wxe²nxa³jau³xa² kwa²i³ye³ki²nyhu¹txa³hē¹la², i³xan³ta³kxi²nyhu¹in¹kxa²yan³txi³sa². A²nū²a² kwa²to³h³lxi²te²a² kwa²he¹ki²te³lhxā³ i³ye³i³ylhon¹ta³kxi²te²ju²hē³la². Yxān¹ta¹ Txa²wā¹sū³na² sa³wit³su² ti³hex¹te²sxa³yu²hē³la². A²nū²a² ā³xa² thāi³ti³la² wi¹lhin¹sxā³ i²ū¹h¹jah¹lai²la¹wa². Wān³txa² wi¹jau³xa² a²nū²a² ya³nān³ta³ki²la²sxā³ wain³txi³ ai²nxa³te²a² hxi²kan¹ti³ i³tih³nxe³h³nx2na³la².

25 Nxe³sxā³ wān³txa² ya²la³lyau³xa² ā³ne³wxe²nxa³te²a² yxo²xū³txi³ i³ye³kxi¹nxain¹kxan²ti³ thāi³ti³la²sxā³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² i³yau¹ū³txai¹nhē³la². Nxai¹nū¹nxai²nān²tu³ a²kō³nxain¹ju³ta² ā³na¹ain¹ka³tu³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² yxo²i²si¹hai¹nū¹nū¹jau³su² nxe³te³lhxā³ nxe³txai¹nhē³la².

26 Nxain¹kxi²nān²tu³ Sa³ta³na²jah¹la² tih³na² ā³ai¹nhū³nx2na³la². Nxain¹kxi²nān²tu³ sa²yxo²ā³sain¹te²a² i²ā³nha²sxā³ wi¹lhin¹sxā³ ā³wa³li²hū³nx2na³la², Txa²wā¹sū³na² wān³txa² sa²yxo²we¹te³lha³ka².

3

Kō³nxe³ti³ kāi³te²a² wxā³ju³ta²nū³an¹jau³su²

1 Nxa²ha¹te¹ Je³su² Kris²tu³jah¹la² wa³li²ju³ta³nū³a² yau³so³nh¹na¹ yxo²i²tū³ka³txa² khāuh³lxa³ti³khai¹xain¹tu¹wa², kō³nxe³ti³ kāi³ain¹te²a² ka³lxa¹a³lxi²kxi²la². Ju¹tai²li² ne³wān²txa³hē¹la². 2 Nxe³hī¹na² a²nū²khai³xa² so¹lxi³ a³lxi²nha² yen³kxa² so¹lxi³ yxo²kwai³ni² nxe³ain¹tu¹wa². Yxo²ha³txe³ti³ i³ye³kxi²nha² i³kāin²ti³nha²sxā³ i³ye³i² Txa²wā¹sū³na² i³wai³ka³si³nai¹ni² a²wi³na² a²hā³ka³na² nxe³ya³sxā³ sa²yxo²ā³ai¹ni² a²nū²a² ā³non²ta³kxi²kxan²ti³ wi¹lxon³kai¹nxa³i² a²ē¹nāu³ai²na² wi¹lhin¹te²lo³ju³ta² te³nxa³i² nxe³ain¹tu¹wa².

3 Te²yā¹nxe³sxā³ a²nū²a² ā³xa² i³āin²ta³ki²nyhu¹jau³la³ yū²nxa³i² a²nū²a²

ẵ³xa² ko³nxe³ti³ o²la³kxi²kxai²nă²tu³ ne³wă²na³ai¹nxa³i² ko³nxe³ti³
 hăi³a² i³he³son³kxi²nyhu¹i² i²li³ju³ta² ko³nxe³thin¹să³ o²la³kxi² a²nũ²a²
 ẵ³xa² kăin²khăuh³lxa³txai¹ni² wi¹lhin¹să³ o²la³kxi²ju³ta² yxo²kwin¹kxi²
 nxe³ai¹nhj³nx2na³la². 4 Te²yă¹nxe³să³ a²ya³la²te²a² khăuh³lxa³ta¹ni²
 i³ne³wa³nũ³ta³kxi²să³kăi³i² a²ē¹nău³ai²na² yxo²kăin²e³i² kwa² wa³ni³lon³ju³ta²
 so¹lxi³ te³nha²kxai³ Txa²wă¹sũ³na² wăn³txa² te³nxa³i² nxe³ai¹nhj³nx2na³la².
 5 Nxe³să³ Txa²wă¹sũ³na² wăn³txa² kwa² sa²yxo²we¹kxan²ti³ a²ē¹nău³ai²na²
 Txa²wă¹sũ³na² nũ³kxũn³ju³ta² yxo²i²ai¹nxa³wa². Nxe³jah¹lo²su² kxai²nă²tu³
 ẵ³să³ ẵ³waix3txai¹nhē³la². 6 A²nxe² kăi³te²su² te²a² he³la³kxi³su² te²na²
 sa²kxai³lu² a²nũ²a² ẵ³xa² sxi²ha² ẵ³wih¹te²ju²hē³la². ẵ³wih¹kxai²nă²tu³ txu¹ha²
 yxau²xai³ta¹ka³lxa² ẵ³ke³tũ¹ain¹să³ wai³nxa³jau³su² i³tih³nxe³te²ju²hē³la².
 A²nxe³ta¹ka³lxa² kxă³nhxĩ¹nai³tă² ko³nxe³ti³ kăi³i² kwa² a²ten³jau³su² kăi³i²
 nxe³te²ju²hē³la². 7 Wăn³txa² tah²yau³xa² wa³nũt3jau³xa² so¹lxi³ ten³kxan²ti³
 hai³txi³ a³la³kxi²ti³he¹nxi¹nxa³wa². Ya²la³lyau³xa² a³ti²ti²he¹nxi¹nxa³wa².
 8 Jă¹nxe³să³ kxă³nhxĩ¹nu¹ta¹i²kxai³ Ja³ne²sah³lu¹ta¹i²na² Jă³pre²sah³lu¹ta¹i²na²
 nxe³să³ ya²la³lyau³xa² te³nain¹ta¹hxai²nxa³ti³ai¹ti²tu³wa². Nxai¹nha²kxai³
 Moi³se²ah³lu¹ta¹i²na² wăn³txa² sa²yo²ẵ³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². A²nxe³jah¹lai²li²
 te²yă¹nxe³ kăi³ain¹te²la¹wa². Ya²la³lyau³xa² te³nai¹nxa³i² a²hoh³lxi³su² ki³ju³ta²
 yũ³ai¹nxa³i² nxe³ain¹na³la². Nxe³ain¹kxa²yũ³su² Txa²wă¹sũ³na² wăn³txa²
 yxo²i²ki³lxo³xain¹na³la². Nxe³ain¹kxan²ti³ kăin²ki³ha³nain¹na³la². 9 A²nxe³te²na²
 ko³nxe³ti³ kăi³ain¹ju³ta¹li² ye³je¹na² a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ e³lai²na¹ i²ain¹tu¹wa².
 Ja³ne²sah³lu¹ta¹i²na² Jă³pre²sah³lu¹ta¹i²na² nxe³să³ a²ko³nxe³ti³ kăi³ain¹ju³ta²
 e³lai²na¹ i²ain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Te²u¹jă¹xain¹tu¹wa².

Pau²lah³lai²na² wăn³txa² i³yau¹ũ³jau³xa² ne³ki³son³jau³su²

10 Nxai¹nha²kxai³ txai²na² sa²kxai³lu² wăn³txa² i³tih³nxai¹na¹ju³ta²
 i²i² wi¹kăi³a¹ju³ta² i²san¹ta¹ti²tu³wa². Ain³nha¹jau³xa² yxo²ha³kxa¹
 i²i² Je³su²jah³lai²na² wăn³txa² yxo²i²a¹ju³ta² i²i² a²nũ²a² wa³su³txi³
 a³la³kxai¹nxa³kxan²ti³ ya³năn³ta³ki²la²să³ i³tih³nxai¹na¹ju³ta² i²i²
 a²nũ²a² a³lxi¹na¹ju³ta² i²i² a²nũ²a² khăuh³lxa³txi³sain¹kxan²ti³
 ẵ³na¹nxa³să³ o²la³kxi²na¹ju³ta² i²i² nxe³na¹ju³ta² yxo²ha³kxa¹
 i²san¹ta¹ti²tu³wa². 11 Te²yă¹nxe³să³ kxă³nhxĩ¹nai³tă² Ăn³ti³o³ki²a²thi³na²
 i³ko³ni²a²thi³na² Lis³tra²thi³na² nxe³să³ ẵ³nxai³na¹hi¹nai³tă²
 i³ko³na³txi²khaix1sain¹ta¹ti²tu³wa². Khăuh³lxa³txi³khaix1sai¹nhē³la².
 Nxe³sain¹kxan²ti³ Txa²wă¹sũ³na² hi²sen³su² ẵ³non²ta³ki²sa³hē³la². Ju¹ta¹li²
 i²san¹ta¹ti²tu³wa². 12 Jă¹nxe³jut3su² a²nũ²a² i²li³te²su² te²a² Je³su²
 Kris²tu³jah¹lai²na² wăn³txa² sa²yo²we¹ti³ten³kxai²nă²tu³ i³xan³ta³kxain¹ju³ta²
 yũ² khăuh³lxa³thi¹nain¹ju³ta² yũ² nxe³ain¹tu¹wa². 13 Nxe³să³ a²nũ²a²
 ko³nxe³ti³ kăi³te²a² i³ki³ha¹kxi² wă³nxĩn¹ki³lxo³nxe² nxain¹tu¹wa².
 A²nũ²a² ẵ³ke³tũ¹ain¹tu¹wa². Yxăn¹ta¹ a²nũ²a² ẵ³xa² ẵ³wa³li²să³
 ẵ³ke³tũ¹nyhain¹nũn³tu¹wa². Hĩ¹na² jũ¹nxe² kăi³ain¹na³la². Ye³jen¹nău³a² ẵ³la²
 kăi²non³să³ ko³nxe³ti³ kăi³ain¹tu¹wa². 14 Nxain¹kxan²ti³ wxăi²na² sa²kxai³lu²
 wăn³txa² ya²la³lyau³xa² i³tih³nxe³nxa²sĩ¹na¹jau³xai³tă² yxo²i²so¹sē¹la².
 Sa²ya²lă³txa³hē³la². Ya²la³lyau³xa² so¹lxi³ i³tih³nxe³nxa²ha¹ju³ta²
 wi¹la²ẵ³kxi¹lxa². 15 Wxa²wă³sĩ¹nai³tă² Txa²wă¹sũ³na² ũ³wha²li¹txă³nxa²
 i²in¹ta¹ti²tu³wa². Nxe³jau³xai²li² yxo²i²i¹nha²kxai³ wxa²ē¹nău³ai²na²
 sa²wa²sut1să³ wxa²ko³nxe³ju³ta² sa²hxa³nka³ti³nxa²ta¹ti²tu³wa²,
 Txa²wă¹sũ³na²sa³. Nxe³hĩ¹năn¹te²tu³ Je³su²jah³la² wăn³txa² kan²txi³

sa²yo²we¹tin¹ai¹ti²tu³wa². 16 Jā¹nxe³sxā³ kxā³nhxī¹nai³tā² a²nū²a²nāu³u¹ai²na²
Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ain³kxi²sxā³ ū³wha²li¹lain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².
Nxe³jau³xa² yxo²ha³kxa¹ wā³ko³nxa³te²tu³ Txa²wā¹sū³na² wān³txai²la¹wa².
Nxe³sxā³ jau³jau¹xai²na² tē³sxā³ a²nū²a² ī³tih³nxe³i² a²nū²a² ko³nxe³ju³ta²
wā²nā³ū¹hi² ko³nxe³ti³ kái³ju³ta² ī³wai³kxa²so¹sxā³ wain³txi³ kái³ju³ta²
ī³yau¹ū³hi² nxe³te³lhxā³ kxi³jau³xai²la¹wa². 17 Nxe³jau³xai²li²
sa²yo²we¹kxai²nān²tu³ hxi¹kan¹ti³ wain³txi³ o²la³kxi²hī³nx2na³la².
Wi¹lo²la³kxi²nū¹hain¹te³lhxā³ sa²hau³ko³kxi²nē³lhī³nx2na³la².

4

1 Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ī³tih³nxe³txai¹nhē³la². Wxi²kan¹sxā³
ī³ye³kxi¹nxa²ha¹wa². Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³jah¹lai²na² Je³su²jah³lai²na²
nxe³ya³sxā³ ī³yau³kxi²nē³lain¹na³la². Hī¹na² ye³jen¹na² Je³su² Kris²tu³jah¹la²
wa³li²tu¹wa². Wā³li²tāu³a² a²nū²a² ká³ten³su² ta³nxa² ya³lu²te²su²
ta³nxa² nxe³te²a² yxo²ha³kxa¹ kái³ain¹kxai³ jā¹nxe² kái³ain¹kxa² yo³ha²
a³ya³tain¹tu¹wa². Wi¹kái³ain¹kxai²nān²tu³ txa²wā¹ha³lo²a² a²yo²ha³kxa¹
Hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lo³thi¹na¹ wi¹la² kái³in¹kxa²yo³ha² ū³yho³hi¹nxa²tu¹wa².
2 Nxe³ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wi¹jau³xa² ya³lo³txi²sxā³
a²nū²a² ī³yau¹ū³tai¹nhē³la². Ain³kxi²te³lhxā³ wxā³ain¹kxai²nān²tu³
ī³yau¹ū³tai¹nhē³la². Yxān¹ta¹ nxai¹nxa³kxan²ti³ ā³sxā³ ī³yau¹ū³hain¹txa³hē¹la².
Ko³nxe³ti³ kái³ain¹kxai²nān²tu³ ī³kwai²kxi¹txai¹nhē³la². Yxo²ī²nxa²sxā³
hxi²tha³nhein¹kxai²nān²tu³ ya³nān³ta³ki²la²sxā³ ī³nxū²kwai³lxū¹sxā³
ī³yau¹ū³txai¹nhē³la². 3 Nxe³sxā³ kxān³nāu³a¹ wān³txa² ya²la³lyau³xa²
te²nai¹nxa³lho³la². Yxān¹ta¹ wi¹le³ain¹te²a² so¹lxī³ ī³wi¹lxon³kxi²jau³xa²
so¹lxī³ te³nain¹tu¹wa². Nxe³ain¹te²su² te²an²tu³ ā³yā³nū²kain¹tu¹wa².
4 A²nxe³te²na² wān³txa² ain³kxi²ha²kxai³ wān³txa² ya²la³lyau³xa²
sa²yo²ā³ain¹tu¹wa². Nxe³sxā³ kwa²wān³txa² toh³lxī³jau³xa² so¹lxī³
ain³kxain¹tu¹wa². 5 Nxai¹nha²kxai³ wxāi²na² sa²kxai³lu² wain³txi³ o²la³kxi²sē¹la².
Khāu³lxā²txi³nhān¹kxan²ti³ ya³lo³txi²sē¹la². Txa²wā¹sū³na² wān³txa²
ī³yau¹ū³ai¹nīn¹ju³ta² so¹lxī³ kái³txa²hē³la². Je³su²jah³la² wān³txa² a²nū²a²
yxo²ha³kxa¹ ī³yau¹ū³hain¹si¹jau³su² Txa²wā¹sū³na² kwa³na³nxa²tai¹ti²tu³wa².
Txa²wā¹sū³na² kwa³na³nxa²jau³xa² yxo²ha³kxa¹ sa²yo²we¹txa²hē³la².
6 Nī¹nha²kxai³ txai²na² sa²kxai³lu² ya³lu²te³lhxā³ nxa¹wa². Hai³txi³
kxā³non³nxa³lho³la². Je³su²jah³la² wān³txa² sa²yo²we¹te²sa¹wa². Nxa¹ha²kxai³
ka³ten³su² yxau²xai³la¹ju³ta² sa²so¹kxi²sai¹nha²kxai³ ya³lu²na¹kxan²ti³ hai³txi³
ka³ten³sa¹ju³ta² a³lxī²sa²nxa³nha²wa². 7 Jā¹nxa¹jut3su² Txa²wā¹sū³na²
wān³txa² kwa³na³sain¹jau³xa² a²yo²ha³kxa¹ nū³kxūn³txi³ sa²yo²we¹ta¹hē³la².
Nxe³na¹ha²kxai³ Je³su²jah³lai²na² wān³txa² wā³ko³nxa³te²tu³ a²nū²a²
ī³tih³nxai¹na¹hē³la². 8 Kxān³nāu³a² wain³txi³ o²la³kxi²na¹kxa² yo³ha²
yū³sa³tu¹wa². Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² wain³ju³ta² so¹lxī³ kái³jah¹la²
nxe³te² hi²sen³su² ū³yho³hi²sa³tu¹wa². Te²yā¹nxe³sxā³ Je³su² Kris²tu³jah¹lai²na²
a³ka³nxi²ju³ta² wah³nxain¹te²a² yxo²ha³kxa¹ ū³yho³hain¹nūn³tu¹wa²,
Kxān³nāu³a²sa².

Pau²lah³lai²na² ha³tq³nxe³jau³su²

9 Nxe³na¹jut3su² wa³su³txi³ wxā³sē¹la². Kāu³txa³hē¹la². 10 Nxa²ha¹te¹
Te³ma²sah³lai¹tā² a²yan³txi³nū³a² a³lxī²khai¹nxe³ha²kxai³ ā³sa³na²hē³la².
Nxe³nū²la² Te³sa³lo²ni³ka²thi³na² ā³waix3tā²hē³la². Kre³sēn²jah³lai¹tā²

sa²kxai³lu² Ka³la²si²a²ko³xa² ā³waix3txi² Ti²to³jah¹lai¹tā² sa²kxai³lu²
 Tai³ma²si²a²ko³xa² ā³waix3txi² nxe³sain¹na²hē³la². 11 Lu²kah³la² so¹lxi³
 yxau³ya³sa²na²la². Nxe³ha²kxai³ wxān¹tāu³a¹ Mar²ko³jah³la² tē³sxā³
 wxā³sē¹la². A²nxe³jah¹la² txa²wa³ka³li³yu³ta² ā³nū²sā²ju³ta² yū²na³la².
 12 Nxa²ha¹te¹ ti²ki³ko³ah³la² sa²kxai³lu² E²fe³so³thi³na² i³sa²si¹hā³ai¹na¹hē³la².
 13 Jā¹nxa¹jut3su² Tro³a²te²thi³na² Kar²po³jah¹lai²na² sxi²hā² yxau³na¹hi¹nai³tā²
 txa²wā²la³ka³lo³a² ā³a¹ka³lo³nai¹tā² sa²so¹nha²kxai³ txa²ha³teh³nxā³nxa²
 sa²so¹nha²kxai³ ū³wha²li¹la¹txā³nxa² sa²so¹nha²kxai³ nxe³sxā³ tē³sxā³
 wxā³sē¹la².

14 A³le³syān²trah³la² kwa³thi³la² o²la³kxi²jah¹la² ko³nxe³ti³
 o²la³kxi²sain¹na²hē³la². Nxe³sain¹ju³ta² Txa²wā¹sū³na² hxi²ka²
 ū³yho³hi²tu¹wa². 15 Jā¹nxe³jut3su² wi¹li²khai¹nxe³txai¹nhē³la². Txa²wā¹wān³txa²
 i³yau¹ū³ain¹ki³jau³xai²na² yxo²kwīn¹kxi²ha²kxai³ i³hxi²ka¹te³lxa³ju³ta²
 o²la³kxi²khai¹sīn¹na²hē³la².

16 Nxa²ha¹te¹ Ro³ma²no²ko³xa² a²hxi²kan¹jah¹la² ne³nxē³na²
 a²wi¹lhi¹na² txa²wa³ka³li³yu³ta² i³yau¹ū³hai¹na¹hi¹nai³tā² a²nū²la³ hai³txi³
 i³yo²nūn¹sai¹nxa³hē³la². A²yo²ha³kxa¹ ā³sxā³ ā³wait3san³sain¹na²hē³la².
 Nxe³sa²te²sain¹kxan²ti³ Txa²wā¹sū³na² ne³wā²na³ain¹ju³ta² ten³sa³nha²wa².
 17 Sain¹ta¹ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² ā³non²ta³ki²sxā³ ā³nū²kxūn³tot3sai¹nhē³la².
 Sai¹nha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² yxo²ha³kxa¹ i³yau¹ū³hai¹na¹hē³la².
 Ju³te²a² nū³ka³txi³sxa³te²a² yxo²ha³kxa¹ ain³kxi²sain¹na²hē³la². Nxe³sain¹jut3su²
 i³ya³lut1sain¹ju³ta² ā³non²ta³kxi²sain¹na²hē³la². 18 Jā¹nxa¹jut3su² hi¹na²
 Txa²wā¹sū³na² ā³non²ta³ki²xi²sain¹tu¹wa², ko³nxe³ti³ o²la³kxi²sain¹tū³ka³txa²sa².
 Sain¹kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na² yxau³ju³ta² sa²so¹sxā³ ū³whxe³sain¹tu¹wa².
 Jā¹nxe³jut3su² Txa²wā¹sū³na² e³kxi²ya³sah¹lxi³wxa². Nxe²e³kxi²kj³te³nah¹lxi¹.

— Wxāi²na² so¹lxi³ kāin²khai¹nxi¹lxi¹. Ā²la² kāin²jah¹lo²su² yū²nxa³wi¹.
 Nxe³ki³jau³su² e³kxi²kj³sxai²na²hē³la². Jāx1ki³tu¹wa². Te²yā¹nxe³sxā³.

— Jau¹xai²na² wain³khai¹nx2na³li¹. Ya²la³lai²la¹wi¹. Nxe³to³ki³tu¹wa².

A²nū²a² ā³xa² a²ha³ta³nxe³jau³su²

19 Jā¹nxe³jut3su² Pri³si²la³ka³lxa² A³kwi²lah³la² nxe³sxā³ txa²ha³ta³nxa²
 i³ye³kxi¹txai¹nhē³la². Te²yā¹nxe³sxā³ O³ne³si³fo²rah³la² wē³ha³lxi³yu³ta²
 i³ye³kxi¹txai¹nū³nhē³la². 20 E³ras²to³jah³lai¹tā² sa²kxai³lu² Ko³rīn²to²thi³na²
 ā³ai¹na¹hē³la². A³li³xa³hē³la². Nxa²ha¹te¹ Tro³fi²mah³lai¹tā² sa²kxai³lu²
 i³to³nha²kxai³ Mi³le²to²thi³na² ā³ai¹na¹hē³la². 21 Jā¹nxe³jut3su² wxāi²na²
 sa²kxai³lu² kwē³ko³nxa³ta³lxa¹ i³ya³lo³ti¹sxā³ ā³wxā³sē¹la². Nxe³ju³ta²sa¹
 Eu³bu²jah³lai¹tā² Pru²tēn²jah³lai¹tā² Li²no³jah³lai¹tā² Klau²ti³o³jah³lai¹tā²
 txa²wā¹wā³tā³nāu³xa² yxo²ha³kxa¹ a²ha³ta³nxa² i³ye³kxi²si¹hai¹na¹jau³su²
 e³kxi²sain¹na²hē³la².

22 Je³su² Kris²tu³jah¹la² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² wi¹li²nxa²tu¹wa².
 Jā¹nxi¹jut3su³ Txa²wā¹sū³nu²kxai³lu² thāi³ti³la² a³lxi¹nxa²ju³ta² ten³sa³nha²wa².
 Txai²li² Pau²lah³lo²na¹xai²na² ta³lun²ye¹nxa²ha¹wa².

Tito

1-2 Pau²lah³lo²na¹xai²na² ũ³wha²li¹le¹nxa²ha¹wa². Txa²wā¹sū³na² wān³txa²a²wa³ka³li³lot³sxā³ yxau²xai³jah¹lo²sa¹wa². Je³su² Kris²tu³jah¹lai²li² i³sa²si¹hā³ū¹sa²jah¹lo²sa¹wa². Je³su² Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txai³tā² i³hen³txi³si¹ha¹jau³su² i³sa²si¹hā³ū¹sa³na²hē³la². Nxe³sa³ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² sa²kxai³lu² ki³ha¹kxi² e³nē³jah¹lo²sxa³jah¹la² a²nū²a² i²sxā³ ā³yū³so¹te²a² yxo²ha³kxa¹ i³nxū²kwai³lxū¹txi³te³lhxā³ nxa¹wa².

— Txa²wā¹sū³na² yxo²i²ā³yah³lx³txa³hē¹li¹. Ain¹si¹ha¹jau³su² nxe³na¹wa². Te²yā¹nxe³sxā³ wān³txa² ya²la³lyau³xa² yxo²i²ki³jau³xai²li² sa²yxo²we¹ki³kxai²nān²tu³, wi¹lhin¹sxā³ yxau³h³ki³tā³la². Te²yā¹nxe³sxā³ kxān³nāu³a² kxan²ti³ ka³ten³su² yxau³ki³tu¹wa². Nxe³jau³xai²li² kxā³nxān¹jau³xai³ta³lxā²na³la². 3 Nxe³sxā³ hī¹na² ha³lo²a² ā³nha³ko³tha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wi¹jau³xa² i³hen³txi³sa³na²hē³la². Txa²wā¹sū³nai²li² txa²wā¹ē¹nāu³ai²na² sa²wa²su¹jah¹lai²li² kwa³na³sa³na²hē³la². Kwa³na³sa²te³nah¹lx¹:

— A²nū²a² yxo²ha³kxa¹ txa²wān³txa² wi¹jau³xa² i³yau¹ū³txai¹nhē³li¹. Nxe³sa²jau³su² ha²kxai³ nxe²o²la³kxi²na¹wa².

4 Jā¹nxe³jut³su² Ti²to³jah¹lo²si¹nha²kxai³ ain³kxi¹sē¹la². Txa²wā¹sū³na² wān³txa² yxo²i²a¹jau³xa² yxo²i²nū³nī¹nha²kxai³ txa²wē³si¹lxā². Nxe³ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³jah¹la² Txa²wā¹wi³nu²su¹ ha²kxai³ Je³su² Kris²tu³jah¹la² txa²wā¹ē¹nāu³ai²na² sa²wa²su¹tē³jah¹lo²su² ha²kxai³ nxe³ya³sxā³ kāin² thāi³ti³la² a³lx¹nx2ti³si¹hi² wxa²nxū²kwai³nāu³a² ā³nhāu²no³txa³lx¹si¹hi² nxe³nx2ti³si¹ha¹jau³su² ten³sa³nha²wa².

Kre²ta²ko³nāu³a² Ti²to³jah¹la² a²wa³ka³li³yut³su²

5 Nxa²ha¹te¹ Kre²ta²ko³xa² a³li³a¹hī¹nai³tā² ā³nxa²ha¹tai¹ti²tu³wa². Yxo²i²tū³ka³txi³nāu³xa² sxi²jen³nāu³xa² yxo²ha³kxa¹ i³nxū²kwai³lxū¹txi³te³lhxā³ sa²hau³ko³tai¹nha²kxai³ a²hxi²kan¹ti³su² te²a² i²sxā³ i³so¹xai¹si¹nxa²ha¹jau³su² kwa³na³nxa²ha¹tai¹ti²tu³wa². A²hxi²kan¹te²a² wain³txi³ i²sxā³ i³so¹xai¹nīn¹ju³tai²li² i³yau¹ū³nxa²ha¹tai¹ti²tu³wa². 6 A²nxe³jah¹la² kwēn¹tai²na¹ a²hxi²kan¹ti³su² k³ju³ta² ā³si³wxe³te³lhxā³ nxe³te²na² sa²kxai³lu² nxe²h³nx2na³la². Nxe³te³nah¹lx¹ a²wi¹lhin¹ju³ta² kāin² yū³ha²kxai³ a²nū²a² ā³xa² i²li³te²a² hxi²kan¹ti³ kō³nxe³te²lo³jau³su² yū³h³nx2nxa³wa². A²sxe³xa² ka³na³ka³na³te²a² yū³h³nx2na³la². A²wē³ha³lxā² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² yxo²i²ain¹nū³nh³nx2na³la². Hai³txi³ kō³nxe³ti³ kāi³ju³ta² yū²nxa³ha²kxai³ a²wi³na² a²hā³ka³na² nxe³sxā³ sa²yxo²ā³ai¹nxa³ha²kxai³ hxi²kan¹txi³ kō³nxe³ti³ i³ye³ i³yxo²nū¹nai¹nh³nx2nxa³wa².

7 A²nxe³jah¹la²kxai³lu² wi¹lhin¹ju³ta² kāin² yū³ha²kxai³ a²nū²a² ā³xa² i²li³te²a² hxi²kan¹ti³ kō³nxe³te²lo³tai¹nxa³lho³la², Txa²wā¹sū³na² wa³su³txi³ i³wā³lo³nxa³ha²kxai³ ũn³jau³xa² i³na²sxā³ we¹nxa³ha²kxai³ nū³kxūn³sxā³ ā³nhe¹kxi²nxa³ha²kxai³ yen³kxa² i³ki³ha¹kxi²sxā³ so¹ju³ta² yxo²kwain²nxa³ha²kxai³ nxe³ju³ta² whāi²na¹ jah¹lo²kxai³lu² kāi³txa³hē¹la². 8 Yxān¹ta¹ a²nū²a² ha³la³ka³lxā³lon³te³lhxā³ u²lx¹ wxā³kxai²nān²tu³ yain³txa² wi¹lhit¹sxā³ wān³hū¹h³nx2na³la². Wi¹lhin¹ju³ta² so¹lx¹ a³lx¹h³nx2na³la².

Wain³txi³ wā²nxū¹hain³nha²sxā³ kǎi³ha²kxai³ wain³ju³ta² so¹lxi³ kǎi³ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wi¹lhit1sxā³ sa²yo²wet1sa²kxai³ nxe³h³j³nx2na³la². Kō³nxe³ti³ kǎi³tū¹hain¹kxan²ti³ te²yā¹nxe² i³wa²iū³xi²h³j³nx2nxa³wa².
 9 Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ya²la³lyau³xa² sa²yo²we¹th³j³nx2na³la². Wān³txa² i³tih³nxe³sxā³ yxo²i²nh³j³nx2na³la². Nxe³ha²kxai³ wān³txa² wi¹jau³xa² wain³jau³xan²tu³ i³yau¹u³h³j³nx2na³la². Wān³txa² wain³jau³xa² en²te²na² i³kwai²kxi²h³j³nx2na³la².

10 Nxe³ha²kxai³ a²nū²a² ko³nxe³ti³ kǎi³te²a² ka³lxa¹txi³ yū²na³la². Txa²wā¹sū³na² wān³txa² sa²yo²ā³te²a² yū² kwa²toh³lxi² e³ain¹te²a² yū² a²nū²a² ā³ke³tū¹te²a² yū² nxe³ai¹nhxai²na²hē³la². A²wā³kxi³kxai³ Ju³te²a² nū³ka³txi³su² ha²kxai³ a²wā³kxi³kxai³ Ju³te²a² nū³ka³txi³sxa³ha²kxai³ ain¹na²hē³la².
 11 A²sxi²yhu³ta² whāi²na¹ ā³ke³tū¹jau³xai²li² nxe² ain³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Jau³jau¹xai²li² yxo²i²yah³lxin¹jau³xai²li² hai³txi³ Txa²wā¹sū³na² wān³txi³sxa³wi¹. Yxān¹ta¹ e³kxi²sīn¹nx2ta¹jau³xai²li² Sū³na² wān³txai²la¹wi¹. Nxe³jau³xai²li² ā³ke³tū¹jau³xai²li² ain³kxain¹na²hē³la². Nxe² ain³kxai¹nha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² wān³txi³khai³xa² sa²yo²ā³ain¹na²hē³la². Nxe³ha²kxai³ ka³nahx2sxā³ yxau³si¹hai¹nīn¹jau³su² kwa³na³txai¹nhē³la². Jā¹nxe²te²nāu³xa² i³h¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ ā³ke³tū¹ai¹nh³te²la¹xā³? Hāi¹sxā³ wai³nxa³txi³ ū³yho³hi²txā³nxa² so¹lxi³ yxo²kwai³nain¹na²hē³la².
 12 Jā¹nxe³sxā³ Kre²ta²ko³xan¹tū³ka³txai²na² a²ha³tih³xa² wān³txa² i³yau¹ū³jah¹lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— Kre²ta²ko³xan¹tū³ka³txa² yxo²ha³kxa¹ ki³ha³nain¹tū³ka³txi³sin²tai¹. Ha³ya³khin¹tū³ka³txi³sin²tai¹. U³txi³ wa³ko³nha²kxai³ hāi¹sxā³ yai³nain¹te²sin²tai¹. Nxain¹na²hē³la².
 13 A²nxe³jau³xai²na² ya²la³lyau³xai²la¹wa². Nxe³ha²kxai³ yxo²xūn³txi³ i³kwai²kxi¹txai¹nhē³la². Nxai¹nīn¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² yxo²i² kǎi²no³nain¹tu¹wa².
 14 Te²yā¹nxe³sxā³ Ju³te²a² wān³txa² tūn³yau³xa² ya²la³lyau³sxa³jau³xa² e³ain¹na²hē³la². Nxe³sxā³ ya²la³lyau³xa² te³nxa³te²a² wān³txi³kxai³lu¹:

— Txa²wān³txa² so¹lxi³ sa²yo²we¹jah¹lxi³hē¹li¹. Nxe³jau³xai²li² ha³ya³kxa² ain³kxi²si¹hain¹jau³su² e³kxi¹txai¹nhē³la², wān³txa² ya²la³lyau³xa² ā³na¹ain¹kxa²yan³ti³sa².
 15 Jā¹nxe³jut3su² a²nū²a² wi¹lhin¹jah¹la² ē¹nāu³ai²na² sa²kxai³lu² yen³kxa² wi¹te²a² so¹lxi³ ten³na³la². Yxān¹ta¹ a²nū²a² a²ē¹nāu³ai²na² kō³nxe³ju³ta² yū³ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² yxo²i²xa³ha²kxai³ nxe³te²su² te²na² sa²kxai³lu² a²ē¹nāu³ai²na² whāi²na¹ kō³nxe³ha²kxai³ kō³nxe³jau³xa² so¹lxi³ ain³nha²ha²kxai³ nxe²na³la². Nxe³sxā³ o²la³kxi²ju³khai³xa² wi¹ta³nxa² wi¹lxa³ta³nxa² hxi²kan¹txi³ i²nhā²nxa³wa². Nxe³te²ju²hē³la².
 16 A²nxe³jah¹la² Txa²wā¹sū³na² yxo²i²ki³lxo³nxe³h³j³nx2na³la². Yxān¹ta¹ o²la³kxi²ke³su² sa²yo²ā³ai¹nh³j³nx2na³la². Yxo²kwīn¹kxi²ju³ta² so¹lxi³ o²la³kxi²h³j³nx2na³la². A²ē¹nāu³ai²na² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² sa²yo²ā³i² nxai¹nh³j³nx2na³la². Nxe³ha²kxai³ wi¹lo²la³ki²ju³ta² hxi²ka¹nai¹nh³j³nx2nxa³wa². Nxe³te²ju²hē³la².

2

Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ya²la³lyau³xa² i³yau¹ū³jau³su²

1 Nxa²ha¹te¹ tū¹ka³txai²li² kō³nxe³ti³ kǎi³ain¹na²hē³la². Yxān¹ta¹ wxāi²na² sa²kxai³lu² te²yā¹nxe³ kǎi³txa³hē¹la². Yxān¹ta¹ Txa²wā¹sū³na²

wān³txa² wi¹jau³xa² ya²la³lyau³xan²tu³ wain³txi³ i³hen³txai¹nīn¹kxai³ jā¹nxe³sē¹la². ² Nxe³sā³ in³txa² yah³lon¹te²su² te²na² sa²kxai³lu² yain³jau³xa² ūn³jau³xa² i³na²sxā³ we¹nxa³ha²kxai³ txa²wā¹o²la³kxi²kj³ju³ta² so¹li³ wain³txi³ kăi³ai¹nha²kxai³ wain³txi³ ain³nha²sxā³ a²hoh³li³su² ha²kxai³ nxe³si¹hai¹nīn¹jau³su² kwa³na³txai¹nhē³la². Te²yā¹nxe³sā³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² nū³kxūn³txi³ yxo²i²ha²kxai³ a³li²waun¹yah³lxin¹ju³ta² ā³yah³lxā³nha²kxai³ khāuh³lxā³txi³nx2tain¹kxan²ti³ Sū³na² wān³txa² kan²txi³ yxo²i²ah³li¹nha²kxai³ nxe³si¹hai¹nīn¹jau³su² kwa³na³txain¹nū³nhē³la². ³ Te²yā¹nxe³sā³ txu¹ha² a³ka³lxon¹te²na² sa²kxai³lu² wain³txi³ o²la³kxi²ju³ta² so¹li³ wā²nxū¹hain³nha²ha²kxai³ wān³txa² ya²la³lyau³xa² so¹li³ e³ha²kxai³ yain³jau³xa² ūn³jau³xa² i³na²sxā³ we¹nxa³ha²kxai³ wān³txa² wi¹jau³xa² i³yau¹ū³nyhu¹ha²kxai³ nxe³si¹hai¹nīn¹jau³su² kwa³na³txai¹nhē³la². ⁴ Nxe³sā³ txu¹hai²na² sa²kxai³lu² txu¹ha² ā³xa² a³ka³lxo¹nxa³te²a² i³tih³nxai¹nhī³nx2na³la². i³tih³nxain¹te³nah¹li¹!

— Wxa²in³txa² a³li¹jah³li³hē¹ni¹. Wxa²wē³ha³lxā² a³li¹jah³li³nū³nhē¹ni¹.

⁵ A²hoh³li³su² wain³txi³ ain³nha¹jah³li³hē¹ni¹. A²e¹nāu³ai²na² kō³nxe³thin¹yah³lxin¹ju³ta² ain³yah³li³txa³hē¹ni¹. Sxi²ha² wa³ka³li³yu³ta² wi¹lo²la³kxi² wxa²sxi²yu³ta²na² yxo²ha³kxā¹ ā³non²ta³kxi² wxa²wē³sā¹ah³la² sa²yxo²we¹ti² nxe³jah³li³hē¹ni¹. Yah³lxin¹kxai²nān²tu³ a²nū²a² i²li³te²a² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² kō³nxe³te²lo³te²a² yū²nxā³lho³la².

⁶ Te²yā¹nxe³sā³ sa³nxe³la³ku³nāu³xa² e³kxi²txai¹nhē³la². E³kxai¹nīn¹te³nah¹li¹!

— A²hoh³li³su² wā²nxū¹hain³nha¹jah³li³sān²sxā³ wain³txi³ o²la³kxi²jah³li³hē¹li¹. Nxe² e³kxi²txai¹nhē³la². ⁷ Nxa²ha¹te¹ wxāi²kxai³ wān³txa² wi¹jau³xa² so¹li³ i³yau¹ū³txa²hē³la². Kō³nxe³jau³la³ i³yau¹ū³txa²hē¹la². Nxe³sā³ jau¹xa² sa²yxo²we¹tin¹kxai²nān²tu³ a²nū²a² i²li³te²a² kăi³in¹ju³ta² i²nxain¹te²a² wain³txi² o²la³kxin¹kxā² yā¹nxe³sā³ kăi³ain¹nūn³tu¹wa². ⁸ Nxe³sā³ wān³txa² ya²la³lyau³xa² wain³jau³xan²tu³ nxe³jau¹xai²na² so¹li³ e³txa²hē³la². Nxīn¹kxai²nān²tu³ kō³nxe³ti³ kăi³jah¹la² e³kxi²hī³te³nah¹li¹!

— Jah¹lai²li² wain³txi³ e³ha²kxai³ hxi²kan¹txi³ kō³te³kxain¹nxa³nha²wi¹. Wxa²kō¹kōn¹so²kxi¹nxa²jah¹la² nxe² e³hī³nx2na³la². Nxe³sā³ i³āu²li²to³tai¹nhī³nx2na³la².

⁹ Te²yā¹nxe³sā³ a²nū²a² wa³ka³li³lot3sxā³ yxau²xai³te²a² nxe² e³kxi²txai¹nhē³la². Nxe³ai¹nīn¹te³nah¹li¹!

— Wxa²hxi²kan¹jah¹lai²na² wān³txa² yxo²ha³kxā¹ sa²yxo²we¹jah³li³hē¹li¹. Wi¹wa³kon³sā³ i³wi¹lxo³kxi¹txai¹nhē³li¹. i³kwai²kxi²sā³ i³wa²ū³xain¹yah³li³txa³hē¹li¹. ¹⁰ Hāi³a² kăi³kxain¹yah³li³txa³hē¹li¹. Wi¹lhin¹ye²ah³li¹nha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³jah¹la² txa²wā¹e¹nāu³a² sa²hau³ko³tē³jah¹lai²na² wān³txa² yxo²ha³kxā¹ ain³kxain¹tu¹wi¹. Nxe³nxain¹te³nah¹li¹! “Jau¹xai²na² wi¹jau³xai²la¹wi¹. Yxo²i²nūn³kj³tu¹wi¹.” Nxai¹nhī³nx2na³li¹. Jau¹xai¹li² nxe³txai¹nhē³la².

¹¹ Jā¹nxe³jut3su² Txa²wā¹sū³na² kăin² thāi³ti³la² a³li²nē³ju³ta² hī¹na² i³yau¹ū¹nhē³na²hē³la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² a²nū²a² i²li³te²a² yxo²ha³kxā¹ kō³nxe³ti³ kăi³ju³ta² ā³wa²su¹kxi²ju³ta³nū³a² yū²na³la². ¹² A²nxe³jau³xai²li² i³tih³nxnē³te³nah¹li¹!

— Kō³nxe³ti³ kăi³sā³ yxau²xai³kxi³ju³ta² e²nha²kxai³ yen³kxā² Txa²wā¹sū³na² te³nxa³kxe³su² yxo²kwain³yah³lxin¹kxe³su² e²nha²kxai³ nxe³jah³li³hē¹li¹. Wain³txi³ wā²nxū¹hain³nha²sxā³ wi¹lo²la³kxi²jah³li³hē¹li¹. Wain³ju³ta² so¹li³

kāi³i² wi¹lhin¹sxā³ yxau²xai³li² nxe³jah³lxi³hē¹li¹. 13 Nxe³sxā³ kxān³nāu³a¹ Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³jah¹la² Je³su² Kris²tu³jah¹la² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² nxe³ya³sxā³ i²ki³ju³ta³nū³a² wah³nxe³jah³lxi³hē¹li¹. 14 A²nxe³jah¹la² ya³lu²kxi²nē³lha²kxai³ txa²wā¹kō³nxe³ti³ kāi³ki³ju³ta² sa²wa²su¹tū¹nhē³lha²kxai³ txa²wā¹ē¹nāu³ai²na² sa²hxa³n³kxi²nē³lha²kxai³ nxe³tu¹wi¹. Nxe³sxā³ Je³su²jah³la² a²sa²wi³ha³lxi³te²lo³tē³tu¹wi¹. Nxe³sxā³ wi¹kāi³ju³ta²kxai³lu² ya³lo³txi²sxā³ kāi³ki³tu¹wi¹.

15 A²nxe³jau³xai²li² i³yau¹ū³txai¹nhē³la². Ā³ne³to³hai¹nxa³kxai²nān²tu³ wain³txi³ i³tih³nxe³txai¹nhē³la². A²nū²a² ha³tih³xa² te³nai¹nxa³kxai²nān²tu³ wxi²kan¹sxā³ i³kwa²i²kxi¹txai¹nhē³la². Wān³txai²li² e³kai¹nīn¹jau³xa² sa²yo²ā³nxain¹ju³ta² ten³sa²nxa³nha²wa².

3

Yxo²i²jah¹la² wain³txi³yxau²xai³kxi³jau³su²

1 Nxa²ha¹te¹ jau¹xai²na² i³yau¹ū³txai¹nhē³la². Wxa²hxi²kan¹ti³nāu³xa² sa²yo²we¹jah³lxi³hē¹la². Wxi²kan¹ta² Si³yxau³te²nāu³xa² sa²yo²we¹txain¹nū³nhē¹la². Hai³txi³ sa²yo²ā³ain¹txa³hē¹la². Wa³ka³li³yu³ta² i²li³ju³ta² wain³kxai²nān²tu³ wa³kon³kxi¹jah³lxi³hē¹la². 2 A²nū²a² ā³xa² kō³nxe³te²lo³jah³lxi³txa³hē¹la². Ā³nhē¹kxi²nh²yah³lxi³txa³hē¹la². Wi¹lhin¹sxā³ ā³non²ta³kxi¹txai¹yah³lxi³hē¹la². A²nū²a² yxo²ha³kxa¹ thāi³ti³la² wi¹kāi³ūh¹txain¹yah³lxi³hē¹la². Jau¹xai²na² yxo²ha³kxa¹ i³yau¹ū³txai¹nhē³la². 3 Jā¹nxe³jut³su² kxā³nhxī¹nai³kxai³ Txa²wā¹sū³na² i²ki³sxa³ha²kxai³ a²wān³tai²li² sa²yo²ā³ki³sa²kxai³ a²nū²a² i³ki³ha¹kxi²nē³lain¹te²a² sa²yo²we¹ki³sa²kxai³ nxe³ki³te²jai¹ti²tu³wa². Te²yā¹nxe³sxā³ kō³nxe³thin¹sxā³ o²la³kxi²ju³ta² so¹lxi³ ten³ki³sa²kxai³ a²nū²a² ā³xa² yen³kxa² kāin² yxo²kwa²in³ki³sa²kxai³ kō³nxe³khaixi¹ki³sa²kxai³ i³xan³ta³kxi²nyhu¹ha²kxai³ nxe³ki³te²jai¹ti²tu³wa². Nxe³kxa²yu³su² hxi²kan¹txi³ nūh¹lxi³ sa²hau³ko³ki³sxa³tai¹ti²tu³wa². 4 Nxe³yān¹ta¹ Txa²wā¹sū³na² sa²kxai³lu² a²ē¹nāu³ai²na² sa²wa²su¹tē³jah¹lo²su² wxā³te²jai¹ti²tu³wa². Wxā³sxā³ a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ thāi³ti³la² a³lxi³nē³te²jai¹ti²tu³wa². Nxe³sxā³ wi¹li²nē³lain¹na³la². 5 Nxe³ha²kxai³ wi¹lo²la³kxi²ki³ju³ta² hxi²kan¹txi³ txa²wā¹ē¹na² sa²hau³ko³tū¹nhē³lxa³wa². Hāi¹sxā³ Txa²wā¹sū³na² sa²kxai³lu² wi¹lhin¹sxā³ thāi³ti³la² sa²hau³ko³tē³lha²kxai³ txa²wā¹ē¹na² sa²hau³ko³tū¹nhē³na³la². Nxe³sxā³kō³nxe³ti³kāi³ki³ju³ta²hxa³n³kxi²nē³lha²kxai³ Sū³na² Yāu³ka³txi³su² hi²sen³su² txa²wā¹ē¹nāu³ai²na² tah²lxi³ti³hi¹tē³lha²kxai³ nē³lain¹na³la². Nxe³ha²kxai³ kō³nxe³ti³kāi³ki³te²ju²hē³la². Jā¹nxe³ki³sxa³wa². 6 Je³su² Kris²tu³jah¹la² txa²wā¹ē¹nāu³ai²na² sa²wa²su¹tha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² wi¹khaixi¹jah¹la² wi¹lhit¹sxā³ ū³hū¹nē³lain¹te²jai¹ti²tu³wa². 7 Nxe³ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² thāi³ti³la² a³lxi³nē³lha²kxai³ wi¹lhin¹ti³hi¹tē³na³la². Nxe³nē³lha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² a²ki³lha³lhxu² ti³hi¹tē³na³hē³la². Nxe³nē³lha²kxai³ kan²txi³ a²ka³ten³su² yxau³ki³ju³ta³nū³a² ā³ye³wā³tē³lha²kxai³ ya³nān³ta³ki²la²sxā³ wah³nxe³ki³tu¹wa². 8 Jā¹nxe³jut³su² ya²la³lyau³xai²la¹wa². Wxa²nū³ka³txa² wxi²kan¹sxā³ i³yau¹ū³txai¹nhē³la². Nxīn¹kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² yxo²ain¹te²a² yxo²ha³kxa¹ wain³txi² o²la³kxain¹tu¹wa². Ju¹tai²li² wi¹na³la². A²nxe³ju³tai²li² a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ wi¹kāi³ain¹kxai²nān²tu³ wi¹li² i³nxū²kwa²i³lxū¹ni²

nxain¹tu¹wa². 9 Yxān¹ta¹ wān³txa² wa³lxe³jau³xa² hxi²kan¹ti³
 ā³ne³wxe³nxa³jau³xa² kwa²i³ye³ki³nyhu¹txa³hē¹la². Wxa²wi³nu²nāu³xu¹ta²na²
 he¹ta¹hxi²hē¹la². Jau³xai²na² ya²la³tū³txa³kxai²nān²tū³ hāi¹nxā¹txa²hē³la².
 Wān³txai²li² Moi³se²ah³lu¹ta²na² ū³wha²li¹jau³xai³tā² i³ye³li³sxā³
 i³nu²kah¹li³txa³hē¹la². Kwa²to³toh³li³ju³ta²la¹wa². 10 A²nū²a² wxa²nū³ka³txa²
 kwa²i³ha³te²ta³li³tain¹te²a² ye³ha¹lo³txa³li³sxā³ i³kwai²kxi¹txai¹nhē³la².
 Nxē¹ka³tū³ ā³sxā³ ā³waix³txai¹nhē³la². 11 A²nxe³jah¹la² a²kō³nxe³ju³ta²
 kâi²nha²kxai³ kō³nxe³ti³ kâi³ju³ta² so¹li³ ten³na³la². A²kâi³kxi³ju³khai³xa²
 kō³nxe³ti³ i³yī¹li²nha²hī³nx2na³la².

Pau²lah³lai²na² wān³txa² i³tih³nxe³jau³xa² a²ne³kxi³san¹jau³su²

12 Jā¹nxa¹jut³su² Ar²te³ma³jah¹la² Ti²ki³kō³jah¹la² nxe³sxā³
 i³sa²si¹hā³ai¹na¹tu¹wa². Nxai¹na¹kxai²nān²tū³ Ni³kō²po³li³thi³na² wxā³sxā³
 nxe³kxauh²xi²sah¹li³hē¹la². Nxe³thi³na² kwē³kon³kxi²na¹tu¹wa².
 13 Se³na²sah³la² ha³teh³nxā³nxa² a²hoh³li³su² jah¹la² A³po²lah³la²
 nxe³ya³sxā³ a³li³te³lhxā³ ain¹ta¹hē¹la². Nxai¹nha²kxai³ yain³txa²
 sa²so¹ain¹kxe³nū³a² āu¹la³kxi¹txai¹nhē³la². 14 Te²yā¹nxe³sxā³
 txa²wā¹nū³ka³txa² i³tih³nxe³txai¹nhē³la². A²nū²a² yen³ki³txa²kxai²nān²tū³
 ā³non²ta³kxi²si¹hai¹nīn¹jau³su² i³tih³nxe³txai¹nhē³la². Ain¹kxai²nān²tū³
 a²wa³ka³li³yu³ta² wi¹kâi³ain¹kxai²nān²tū³ ū³yho³hi²txā³nxa² yū³tu¹wa².
 15 Jā¹nxe³jut³su² txa²nū³ka³txa² yxau³ya³sain¹tū³ka³txa² a²ha³ta³nxa²
 i³sa²si¹hā³si¹na¹wa². Nxe³na¹jau³su² yxo²i²tū³ka³txa² a³li³sain¹te²a² yxo²ha³kxa¹
 jā¹nxa¹jau³su² i³hen³txi³txai¹nhē³la². Jā¹nxe³jut³su² Txa²wā¹sū³nu²kxai³lu² kâin²
 thāi³ti³la² a³li³nxa²li³ju³ta² ten³sa³nha²wa². Txai²li² Pau²lah³lo²na¹xai²na²
 ta³lun²ye¹nx2ta¹wa².

Filemō

¹ Fi³le³mō²ah³lāi³. Txi²li² Pau²lah³lo²na¹xai²na² ain³kxi²san¹jau³nū³a² ũ³wha²li¹la¹wa². Je³su² Kris²tu³jah¹la² wān³txa² i³yau¹ū³jah¹lo²su² na¹ha²kxai³ ũ³tī¹kxi²sain¹na²hē³la². Nxe³jah¹lo²sa¹wa². Txa²wā¹lon³na² Ti³mo²jah³la² ya³sxā³ ũ³wha²li¹le¹nx2ti³nha¹wa². Fi³le³mō²ah³lo² i³nx²a² txa²ya³lxī¹nha²kxai³ wa³kon³kxi²ki³tai¹ti²tu³wa². Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wi¹lhen³txi³ki³tai¹ti²tu³wa². ² A²nxe³sxā³ yxo²i²tū³ka³txai²na² wxa²sxi³ha² ā³nū²kxi²te²nū³ka³txi³ i³nx²a² yxo²ha³kxi³nx¹ ne³ka²kxi²sah¹lxī³hē¹la². Te²yā¹nxe³sxā³ A³fi²a³ka³lxa² txa²wā¹wā³tā³ta²su² ha²kxai³ Ar³ki²po³jah³la² so³ta²to²jah¹lan²tu³ nxe³te²su² te²a² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wi¹lhen³txi³ya³sain¹jah¹lo²su² ha²kxai³ nxe² ne³ka²kxi²sah¹lxī³hē¹la².

³ Nxa¹ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³jah¹lo²su² ha²kxai³ Je³su² Kris²tu³jah¹la² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²su² ha²kxai³ nxe³ya³sxā³ kāin² thāi³ti³la² a³lxī¹nx2ti³si¹hi² wxa²nxū²kwai³nāu³a² ā³nhāu²no³txa³lxī³si¹hi² nxe³nx2ti³si¹jau³su² ten³sa²sīn¹nha²wa².

Pau²lah³lai²na² a²yo²wān³txa² Sū³na² sa²nēn¹kxi²jau³su²

⁴ Fi³le³mō²ah³lāi³. A³lxī¹nx²a²ha¹wa². A³lan²ta² hāi¹nxe³ti³xa¹ Txa²wā¹sū³na² e³kxi²xai³nx2to³ha¹wa². Ain³nx²a²lx¹a¹kxi²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na² sa²nēn¹kxi²to³ha¹wa². ⁵ Wxa²ha³ta³nx²a² ain³kxi¹xi¹nx2to³ha¹hē³la². Txa²wā¹sū³na² yxo²i²te²nāu³xa² ha³kxa¹ a³lxain¹to³ta¹hi¹nhē¹la². Je³su²jah³la² Txa²wā¹hxi²kan¹jah¹lo²su² ha²kxai³ kāi²non³sxā³ yxo²i²ta¹hi¹nhē¹la². Jā¹nxīn¹jut3su² ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² sa²nēn¹kxi²to³ha¹wa². ⁶ Wxāi²nāu³ i³nxai²na² txai²na¹xai²na² nxe³sxā³ yxo²i²ki³sa²kxai³ hāix1te²ten³ti³ki³tā³la². Nxe³ha²kxai³ Kris²tu³jah¹la² ā³nū²kxi²sxā³ yxau³ki³sa²kxai³ hāix1te²ten³te²ti³ yxau³ki³tā³la². Nxe³nūh¹ki³sa²kxai³ yen³kxa² wi¹te²a² ũ³hū¹nē³na³la². Nxe³ju²tā²li² ā²la² kāi²non³te³lhxā³ Txa²wā¹sū³na² e³kxi²to³ha¹wa². ⁷ Txa²wā¹tā³xāi³. A³lxī²khai¹nx²a²ha¹nha²wa². Yxo²i²tū³ka³txa² ha³kxa¹ ā²la² kāi²non³sxā³ a³lxai¹nī¹nha²kxai³ ka³li¹txi²san¹nha²wa². i³nxū²kwai³lxū¹san¹nha²wa². Yxo²i²tū³ka³txai²na² yxo²ha³kxa¹ i³nxū²kwai³lxū¹nain¹ta¹hi¹nhē¹la². Nxe³na¹jut3su² Txa²wā¹sū³na² sa²nēn¹kxi²to³ha¹wa².

Pau²lah³la² hxi²ka² O³ne²si³mo³ah³la² ũ³sa²si¹hā³xi²jau³su²

⁸ Nxa²ha¹te¹ Kris²tu³jah¹la² yxo²i²xai³ki³sa²kxai³ lo³nxe³nyhu¹ki³tā³la². Nxe³ha²kxai³ wān³txa² i³ye³kxi¹nx²a²ha¹tu¹wa². O³ne²si³mo³ah³lai²tā² he¹hī¹nai³tā² i³ye³kxi¹nx²a²ha¹tu¹wa². Nxe³na¹ha²kxai³ Kris²tu³jah¹lai²na² i³kaix1sa³sxā³ ne³ti³hit1su² te²su² ha²kxai³ txai²na² sa²kxai³lu² hxi²kan¹txi³ kwa³na³nx²a²hī³na¹wa². ⁹ Yxān¹ta¹ a³lxī²khai¹nx²a²ha¹nha²wa². Nxe³nx²a²ha¹ha²kxai³ hāi¹sxā³ i³ye³kxi¹nx²a²ha¹tu¹wa². Txi²na¹xai²na² Pau²lah³lo²na¹xai²na² yah³lon¹jah¹lo²na¹xai²na² Je³su² Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa² yxo²i²a¹ha²kxai³ ũ³tī¹kxi²sain¹jah¹lo²na¹xai²na² i³ye³kxi¹nx²a²ha¹tu¹wa². ¹⁰ O³ne²si³mo³ah³lai²li² wa³kxēn³yah³lo²lo³kxi¹nx²a²jah¹lai²tā² txa²wē³sa²yā¹nx2na³la². A²nxe³jah¹lai²na² i³ye³kxi¹nx2ta¹wa². ũ³tī¹kxa² wxē³sain¹tāu³a² jah¹la² ne³kxauh²xi²na¹hē³la². Ne³kxauh²xi²sxā³ Kris²tu³jah¹la² wān³txa² i³yau¹ū³ha¹hē³la². Nxe³nū²la² i³yau¹ū³ha¹tāu³a² yxo²i²a³si³wxē³na²hē³la². Nxe³ha²kxai³ txa²wē³sa²

khai³xa² yā¹nx2na³la², O³ne²si³mo³ah³la²sa³. 11 A²nxe³jah¹lai²li²
a²kxā³nxai³tā² ko³nxe³ti³hin¹khai¹ye¹nxa²na²hē³la². Sa²yo²ā³nxa²sxā³
ih³saun³nxa²tai¹ti²tu³wa². Yxān¹ta¹ kwēn¹ta¹na¹ Je³su²jah³lai²na² wān³txa²
yo²ā³ā³si³wxe³ha²kxai³ ā³non²ta³kxi²sa²ju³ta² wi¹kāi³ūh¹sa²na³la².
Txai²na¹xai²na² wi¹lhi²nxū¹sa³ha²kxai² wxāi²na² wi¹lhi²nxū¹nxa²ha²kxai³
nxe³kj³tā³la².

12 Nxe³ha²kxai³ i³si¹ha¹jau³su² i³sa²si¹hā³xi²na¹tu¹wa². Txa²ē¹nāu³ai²na²
a³li²khaix1sa³kxan²ti³ ū³hū¹xi¹nxa²ha¹tu¹wa². 13 Ti¹ai²li² yxau³ya³sa²ju³ta²
ten³sa³nha²wa². Ū³tī¹kxi²sai¹nha²kxai³ yxau³na¹tāu³a² kāin²
ā³non²ta³kxi²sa²na³la². Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa² i³hen³txai¹na¹ha²kxai³
tī¹kxi²sain¹na²hē³la². Nxe² tī¹kxi²nha²sxā³ yxau³na¹tāu³a²
ā³non²ta³kxi²nuh¹san¹ju³ta² ten³khaix1sa³hē¹la². Yxān¹ta¹ u²lyxau¹nha²kxai³
hxi²kan¹nxā²nxa³hē¹la². Nxe²nxa³ha²kxai³ jah¹la² O³ne²si³mo³ah³la²
kāin² ā³non²ta³kxi²sa²na³la². 14 Nxe³yān¹ta¹ ā³non²ta³kxi²san¹ju³ta²
kwa³na³nxa²hxa³lho³la². Wā²nxū¹ten³nxa²kxai²nān²tu³ nxe³sih¹nxa²ha¹jau³su²
te³nhī³na¹wa². Hāi¹sxā³ ten³nxa²kxe³su² nxīn¹kxai²nān²tu³ yxau³sxā³
ā³non²ta³kxi²sa²hī³nx2na³la².

15 A²kxā³nxai³tā² ih³saun³nxa²lixi³tai¹ti²tu³wa². I³la³kxa² ka³lxa¹txi³
tī¹kxi²nū¹nxa²hē¹la². Yxān¹ta¹ hī¹na² wxa²li¹xi²nū¹nxa²tu¹wa². Hai³txi³
jā¹nxe² ih³saun³nxān²nxa³lho³la². Kan²txi³ yxau³nūh¹nxa²tu¹wa².

16 A²nxe³jah¹la² wa³kxēn³yah³lo²lo³kxi¹nxa²jah¹lo²su² nxa³lho³la². Je³su²
Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa² yo²ā³ha²kxai³ txa²wā¹lon³yah³lai²la¹wa².
A³li²khaix1na¹kxah³lo²su² na³la². Te²yā¹nxe³sxā³ a³li¹nxa²ju³ta³nū³a²
kāi²non³tu¹wa². Wa³kxēn³yah³lo²lo³kxi¹nxa²jah¹lo²su² ha²kxai³ Kris²tu³jah¹la²
wān³txa² yo²ā³ha²kxai³ wxa²lon³su² ha²kxai³ nxe³jah¹lai²la¹wa².

17 Txai²na² wxāi²na² nxe³sxā³ yā³li²khaix1nyhu¹kj³tā³la².
Nxe³nyhu¹kj³sa²kxai³ wxā³si²nxa²ha¹ke³la³te²kxai³ wi¹lhit1sxā³
ā³wih¹si¹san¹jau³su² e³kxi²sa³hī³nxa¹lxa². Te²yā¹nxe³sxā³
O³ne²si³mo³ah³la² wi¹lhit1sxā³ i³xi²si¹hin¹jau³su² i³ye³kxi¹txai¹nhē³la².
i³ka³lih³kxi²ti³ten³san¹kxai²nān²tu³ wi¹lhit1sxā³ i³xi²ti³hit1txai¹nhē³la².
18 A²kxā³nxai³tā² ko³nxe³ti³ kāi³ūh¹nxa²tai¹ti²tu³wa², O³ne²si³mo³ah³la²sa³.
Nxe³kxa² yo³ha² yen³kxa² kāi³kxi¹nxa²kxai³tā² a²yo³ha² wā³kon³kxai²nān²tu³
ū³yho³hi¹nxa²ha¹tu¹wa². 19 Txa²hxi²ka²i²wha²li¹la¹wa². Nxe³na¹te³nah¹li¹.

— Txai²li² Pau²lah³lo²na¹xai²na² ū³yho³hxi²na¹txā³nxa²
ū³wha²li¹lye¹nxa²ha¹wi¹. Nxa¹wa². Nxa¹jau³su² yxān¹ta¹ a²kxā³nxai³tā²
Je³su² Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa² i³yau¹ū³nxa²ha¹ha²kxai³ yo²ā³
ā³si³wxen¹tai¹ti²tu³wa². i³yau¹ū¹nxa²hxa³ke³la³te²kxai³ hai³txi³
yo²ā³hī³nx2nxa³lxa². Nxe³hī¹nān¹te²tu³ ka³te³na² wi¹tāu³la³ yū¹lxa².
A²nxe³jut3su² ne³wā²na³txa³hē¹la². 20 Txa²wā³ā³xi³. Txa²wā¹sū³na²
yo²ā³hī³nha²kxai³ ain³kxi²sē¹la². Kris²tu³jah¹la² ā³yu³txi²nyhu¹sxā³
yxau³kj³sa²kxai³ i³nxū²kwai³lxū¹sē¹la².

21 Nxe³na¹jut3su² ū³wha²li¹le¹nxa²ha¹wa². Wān³txa²
ū³wha²li¹la³kxi¹nxa²ha¹jau³xai²na² ain³kxi²san¹jau³nū³su² yo²ā³nxa²ha¹wa².
Nxe³kxa²yu³su² ā²la² kāi²non³sxā³ wet1sa³tū¹xā¹. Nxa²ha¹nha²wa².
22 Jā¹nxū³na¹ju³ta²sa¹ sxi²ha² sxa³sxā³ āu³xi²na¹thi³nū³a² āu¹la³kxi²sa²hē³la².
Nxe³sxā³ ū³tī¹kxi²sain¹ju³ta² Txa²wā¹sū³nai²li² i³hen³txi¹nha²kxai³

ain³kxi¹nxa²tu¹wa². Ain³kxi¹nxa²kxai²nã²tu³ ã³ta³lu³txi²sain¹tu¹wa².
 Wxã³sxĩ²nxa²ha¹ju³ta³nũ³a²ĩ³hau³ko³tũh¹sain¹tu¹wa².

Pau²lah³lai²na²a²ne³ki³san¹jau³su²

²³ E³pa³fra²sah³la² sxi²ha² kan²thĩ³na² ũ³tĩ¹kxain¹jah¹lo²su²nũn³na³la².
 A²nxe³jah¹la² a²ha³tã³nxa² ĩ³sa²si¹hã³ũh¹nxa²nũn³na³la². ²⁴ Te²yã¹nxe³sxã³
 txa²ya³lxa³nãu³xa² sa²kxai³lu² Mar²ko³jah¹lai¹tã² A³ris³tar²ko³jah³lai¹tã²,
 Te³ma²sah³lai¹tã², Lu²kah³lai¹tã² nxe³ain¹sxã³ a²ha³tã³nxa²
 ĩ³sa²si¹hã³ũh¹nxain¹nũn³na³la².

²⁵ Jã¹nxa¹jut³su² Je³su² Kris²tu³jah¹la² Txa²wã¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²su²
 ha²kxai³ nxe³jah¹la² kãin² thã³ti³la² a³lxi¹nx2ti³tu¹wa². Jã¹nxa¹jau³su² txai²li²
 Pau²lah³lo²na¹xai²na² ta³lu²na¹wa².

Ebreus

Txa²wā¹sũ³na² a²ki³lha³lhxu²

1 Kxā³nhxī¹nu¹tai²na² Txa²wā¹sũ³na² e³ta¹hxi²hē¹la².
Txa²wā¹si³yah³la²nāu³xu¹tai²na² ye³ka³lxa¹txi³ e³kxain¹to³ta¹hxi²hē¹la².
Txa²wā¹sũ³na² wān³txa² i³hen³txi³te²kxi³nāu¹xa² i³yau¹ũ³ain¹sān²nũ²la²
txa²wā¹si³yah³la²nāu³xu¹tai²na² i³tih³nxain¹to³ta¹hxi²hē¹la². Wi¹wi¹nxe²
wi¹wi¹nxe² i³tih³nxain¹ta¹hxi²hē¹la². Yu³ka³lxa¹txi³ ā³lxi³kxan²ti³
i³tih³nxain¹to³ta¹hxi²hē¹la². 2 Nxe³ai¹nhī¹nu¹tai²nān²tu³ta¹ hī¹na²
sa²kxai³lu² a²ki³lha³lxa² Je³su²jah¹lo²su² ha²kxai³ nxe³jah¹lai²na²
a²wān³txa² i³ye³kxi²nē³ta¹hxi²hē¹la². Nxe³ka³tũ³ta¹ a²ki³lha³lxi²li²
i³hxi²kat¹sa²kxai³ nxe³te²hi²sen³kxai³lu² txa²wā¹ha³lo²a² a²yxo²ha³kxa¹
i³yūt¹jah¹lo²su² ta¹hxi²hē¹la². A²nxe³jah¹la² sa²kxai³lu² ha³lo²a²
a²yxo²ha³kxa¹ ā³wa³kxēn³txa³si¹jau³nũ³su² Txa²wā¹sũ³na² hi²sen³kxai³lu²
i³yī¹li²ta¹hxi²hē¹la². 3 A²nxe³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² a²hxi²kan¹ju³tain²txi³
Txa²wā¹sũ³na² a²hxi²kan¹ju³tain²txi³ ā³nhau³ko³ja³ta¹hxi²hē¹la². Nxe³ka³tũ³ta¹
a²ki³lha³lxa² a²wi¹tāu³ain²txi³ Txa²wā¹sũ³na² a²wi¹tāu³ain²txi³ nxe³te²ju²hē³la².
Ha³lo²a² yxo²ha³kxa¹ oh³xan¹ko³su² ha²kxai³ yuh³xan¹ko³su² ha²kxai³
ha³lo²a² yxo²ha³kxa¹ i³ye³sxā³ i³hau³ko³tūh¹ta¹hxi²hē¹la². Jā¹nxe³sxā³
a²kxā³nxi³tā² a²nũ²a² ko³nxe³ti³ kāi³ki³kxe³su² ā³wa³su¹tū¹nhē³si¹ja³kxa³nũ³su²
ya³lu²kxi²nē³ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe² ta³lun²nũ²la² oh³nāu³a¹ nū¹ka³na¹
Txa²wā¹sũ³na² Si³yxau³jah¹la² a²wi¹nē³tāu³ai²na² ūh³wxē³ta¹hxi²hē¹la².
Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² ha³lo²a² a²yxo²ha³kxa¹ a²wa³kxēn³si²ta¹hxi²hē¹la².

Sũ³na² a²ki³lha³lxa² oh³xan¹tũ³kq³txa² nxe³nyhu¹kxi³jau³su²

4 Ūh³wxē³ka³tũ³ta¹ Txa²wā¹sũ³na² a²ki³lha³lhxu² i³yī¹li²ta¹hxi²hē¹la².
A²nxe³te²a² i³lxa² wxi²kan¹ta² i³lxi³la³ yā¹nxe³te²la³ oh³xan¹tũ³kq³txai²nān²tu³
nxe² i³yī¹li²ti³hex¹ta¹hxi²nxa³hē¹la². Wā³lī³kha³lai²la¹wi¹. Nxe²
i³yī¹li²ta¹hxi²hē¹la². 5 Nxe³sxā³ Txa²wā¹sũ³nu²su² te²kxai³ oh³xan¹tũ³kq³txa²
i³ye³kxai¹nxa³wa². Nxe²nxa³te³nah¹lxi¹:
— Wxāi²li² Txa²wēt³su²khai³nxi¹lxi¹. Hī¹na¹ wxa²wī³nu²khai³sa¹wi¹. A²nũ²a²
yxo²ha³kxa¹ i³hen³txai¹na¹tu¹wi¹.
Nxe³jau³xai²li² i³ye³kxain¹nxa³wa². Te²yā¹nxe³jau³xa² oh³xan¹te²su² te²la³
e³kxi²nūn³nxa³wa². Nxe²nxa³te³nah¹lxi¹:
— Oh³xan¹jah¹lo² i³nxi²na² wī³nu²khai³sa¹wi¹. Txa²ki³lha³lhxu² nha¹lxi¹.
Nxe³jau³la³ Txa²wā¹sũ³na² nxe² e³ta¹hxi²nxa³hē¹la². 6 Nxe³yān¹ta¹
kxā³nhxī¹nu¹tai²na² Txa²wā¹sũ³nai²li² a²ki³lha³lxa² i³sa²si¹hā³hī¹nū¹tai²kxai³lu²
a²ki³lha³lxa² ka³na³ka³nat³sxā³ yū³jah¹la² yuh³xan¹ko³xai²na²
ũ³sa²si¹hā³ū¹nhē³lhi¹nū¹tai²kxai³lu² Txa²wā¹sũ³nu²su² te²kxai³ e³kxi²te³nah¹lxi¹:
— Oh³xan¹tũ³kq³txai²na² a²yxo²ha³kxa¹ sa²nēn¹kxi²nxain¹txai²lxi¹.
Nxe³ta¹hxi²hē¹la². 7 Te²yā¹nxe³sxā³ e³kxi²te³nah¹lxi¹:
— Oh³xan¹tũ³kq³txi³su² nxe³tũ³kq³txai²li² we¹tai¹na¹tũ³kq³txai²la¹wi¹.
Sũ³nu²na¹xai²na² we¹tai¹na¹tũ³kq³txai²la¹wi¹. It³ta² we¹ta¹kxa²
yā¹nxe³sxā³ we¹tai¹na¹tũ³kq³txai²la¹wi¹. Ha³lai³xa² we¹ta¹kxa²
yā¹nxe³sxā³ sa²si¹hā³a¹tũ³kq³txi³su² we¹tai¹na¹jah¹lo²sa¹wi¹.
Nxe³ta¹hxi²hē¹la². 8 Nxe³yān¹ta¹ A²ki³lha³lxi²li² nxe² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Sũ³nu²khai³si¹lxi¹. Wxa²hxi²ka¹nĩn¹ju³ta² hai³txi³ ne³ki³so³nxa³lho³li¹.
A²wa³kxēn³sai¹nĩn¹tũ³kā³txa² a²yxo²ha³kxa¹ wain³txi³
sa²hau³kot3sa²tē³ai¹nĩn¹tu¹wi¹.

9 Wain³txi³ kãi³kxe³su² a³lxi¹nha²kxai³ ko³nxe³ti³ kãi³kxe³su²
yxo²kwĩ¹kxi¹nha²kxai³ nxi¹lxi¹. Nxe³ha²kxai³ Sũ³na²
Si³yxa³jah¹lo²na¹xai²na² wxa²sũ³nu²su²na¹ha²kxai³ nxe³na¹te²na¹xai²na²
ĩ²sxã³ so¹nxa²ha¹hē³li¹. Nxe³nxa²ha¹kxah³lo² ĩ³nxi²li²
wxĩ²kin³ti³to³nĩn¹ju³taĩ²li² wxa²ya³li³nũ³xa² ã³sen³sai¹ai¹ni¹lxi¹.
Nxi¹nha²kxai³ kãin²ka³lih³kxi¹nxain¹na³li¹.

Txa²wã¹sũ³nu²kxai³lu² nxe³ta¹hxai²hē¹la². 10 Te²yã¹nxe³sxã³ ãh¹
e³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Hxi²kan¹ta² Si³yxa³jah¹lãĩ³. A²wi¹lhĩ¹nu¹taĩ²kxai³lu² ha³lo²ai²li²
yuh³xan¹ko³xu¹taĩ²li² ĩ³yũ¹tin¹nhē³li¹. Wxa²hxi²kan¹khai³nxĩn¹ju³taĩ²na²
sa²kxai³lu² oh³xan¹ko³xai²na² we¹tĩ¹nhē³li¹.

11 Nxe³ta³ko³xai²na² sa²kxai³lu² ĩ³yũ¹tin¹ko³xai²na² sa²kxai³lu² ne³ki³son³sxã³
hxa³tu¹wi¹. Txa²wã¹wã²la³ka³lo³a² wa³su¹txi³ tĩ³non³te²ju²hē³li¹.
Nxe³kxa²yã¹nxe³ju³ta²ha³lo²ai²na² a²yxo²ha³kxa¹ tĩ³non³khai¹nxe³tu¹wi¹.
Yxãn¹ta¹wxãĩ²lã²nxãn³tho³li¹. Kxan²ti³yxa²u²xai³lin¹tu¹wi¹.

12 Jã¹nxe³sxã³ wã²la² tĩ³ka³lo³ai²li² wxa²ka³lũ³sxã³ ũ³ha¹sãn²nũ²la² wã²la²
ka³lo³xã³xai²li² sa²wē³not3nha²hĩ³ki³tã³li¹. Te²yã¹nxe³ju³ta²ha³lo²ai²na²
a²yxo²ha³kxa¹ tah²ko³xai²na² ã³wē³not3tu¹wi¹. Nxe³yãĩ²ta¹wxãĩ²kxai³
ã³nã³li³to³txã²nxa³lho³li¹. Hai³txi³tĩ³non³nxã²nxa³lho³li¹.

Txa²wã¹sũ³nu²kxai³lu² nxe³ta¹hxai²hē¹la². 13 Jã¹nxe³jut3su²
oh³xan¹tũ³kã³txi³su² te²la³ e³kxain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la². E³kxi²nxa³te³nah¹lxi¹,
Txa²wã¹sũ³nai²nãĩ¹jau³kxai³lu²:

— Txa²wi¹nē³tãu³a² ã³wxe³txu¹li¹. Nxĩn¹tãu³a² wxa²ko¹ko¹nũ³kã³txa²
sa²yxo²we¹txa²si¹hai¹na¹ju³ta² wa³ka³ti³lo³taĩ¹na¹tu¹wi¹.

Nxe³jau³xa² yã¹nxe³jau³xa² oh³xan¹tũ³kã³txa² e³kxain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la².
A²ki³lha³lxa²khai³xa² Je³su²jah³la²so¹lxi³ e³kxi²ta¹hxai²hē¹la².

14 Jã¹nxe³jut3su² oh³xan¹tũ³kã³txai²li² ĩh¹nxe³tũ³kã³txi³si²te²la¹xã³? Hãĩ¹sxã³
ã³non²ta³kxi²nē³lain¹tũ³kã³txai²la¹wa². A²nũ²ai²li² yuh³xan¹ko³xan¹te²su² te²a²
ko³nxe³ti³ kãi³ain¹ju³ta² sa²wa²su¹tain¹tũ³kã³txi³nũ³su² ã³non²ta³kxi²te³lhã³
sa²si¹hã³ain¹ta¹hxai²hē¹la².

2

Sa²wa²su¹tũ¹nhē³jau³su²

1 Jã¹nxe³jut3su² ha²kxai³ wãn³txa² ya²la³lyau³xai²li² ain³kxi²kĩ³jau³xai²li²
wi¹lain³kxi²a³sah¹lxi³hē¹la². Yxãĩ²ta¹ wi¹lain³kxi²kĩ³sxa³kxi²nãĩ²tu³
wãn³txai²li² yo³na² ã³nē³lha³ta²wa². 2 Nxe³sxã³ wãn³txu¹taĩ²na²

oh³xan¹tũ³kã³txu¹taĩ²na² wãn³txa² ya²la³tu³jau³su² ta¹hxai²ti³ai²ti²tu³wa².
Nxe³sxã³ a²nũ²a²nũ³xai²tã² te²la³ wãn³txai²li² wi¹lain³kxi²nha²sxã³
sa²yxo²we¹taĩ¹nxa³te²nũ³xai²tã² ko³nxe³ti³ kãi³ain¹ta¹hxai²ti³ai²ti²tu³wa².
Nxain¹ju³tan¹te²kxa³ya³tu³ ko³nxe³ti³ kãi³ain¹kxa²yo³su²

sa²so¹ain¹ta¹hxai²ti³ai²ti²tu³wa². 3 Te²yã¹nxe³jut3su² txa²wã¹nũ³kã³txi³na¹xai²li²
te²yã¹nxa²sxã³ sa²wa³su¹tũ¹nhē³jau³nũ³a² ã³na¹kĩ³kxai²nãĩ²tu³
ã³non²ta³kxi²nē³te²la³ hai³txi³ yũ³nē³lxa³lho³la². Jã¹nxe³ju³taĩ²li²
Je³su²jah³la² Txa²wã¹hxi²kan¹jah¹lo²su² ha²kxai³ nxe³jah¹lo²su² hi²sen³kxai³lu²
txa²nũ² wãn³txa² sa²wa²su¹tũ¹nhē³jau³nũ³a² ĩ³yau¹ũ³nhē³lain¹na²hē³la².

Nxe³nē³lhān²ka³ty³ yxo²i²ain¹tū³ka³txa² jau¹xain²txi³ i³yau¹ū¹nhē³lain¹na³la².
Nxe³nē³lain¹te³nah¹lxi¹:

— Txa²wā¹ē¹nai²na² sa²wa²su¹tū¹nhē³jau³nū³a² ya²la³lai²la¹wi¹.
Nxe³nē³lain¹na³la². 4 Nxe³ti³kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su²
i³ye³ū¹hain¹nūn³ta¹hxai²hē¹la². i³ye³ū¹hain¹te³nah¹lxi¹, kāin²
wā³nxīn¹nū¹hai¹nha²kxai³ a²nū²a² hxi²ka¹nai¹nxa³kxe³su² i³kāi³ha²kxai³
a²nū³kxūn³ju³ta² on²txai¹nha²kxai³ nxe³ju³ta¹na² yxo²ha³kxa¹
nxe² i³ye³ū¹hain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³kxa²yu³su² Txa²wā¹sū³na²
A²yāu³ka³jxah¹la² i³la³kxi²nū¹hain¹kxe³su² ū³hū²xai³ain¹ju³ta² te²yā¹nxe³sxā³
i³ye³ū¹hain¹nūn³ta¹hxai²hē¹la², Txa²wā¹sū³na² a²ten³jau³su² ha²kxai³la².

Je³su² Kris²tu³jah¹la² sa²wa²su¹tū¹nhē³jah¹lo²su¹

5 Nxe³sxā³ yān³txai²na¹ oh³xan¹tū³ka³txa²kxai³lu² ha³lo²a² txah²ko³nū³a²
i³yū¹txa³ko³nū³a² hai³txi³ ū³hū²ain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la², ā³wa³kxēn³txa³si¹jau³sa³.

6 Yxān¹ta¹ Txa²wā¹sū³na² ū³wha²li¹txā³nxai³tā² nxe²e³te³nah¹lxi¹:

— A²nū²khai³xa² ĩh¹nxe³kxa²yan³ti³su² hxi²ka¹nai¹nxa³kxan²ti³
ne³wā²na³ai¹nxān³te²la¹xā³? ĩh¹nxe³kxa²yan³ti³tā² a²nū²a²
tah²nāū³xai²li² wi¹ĩ²ai¹nūn¹te²la¹xā³?

7 Nxe³sxā³ oh³xan¹tū³ka³txai²na² sa²kxai³lu² hxi²kan¹sxā³
ān³sen³sai¹ain¹si¹nhī¹lxi¹. Jū¹nxa² yan¹nāu³a¹ te²yā¹nxe³te²ty³
nxe²yxau³ain¹tu¹wi¹. A²nxe³te²nāu³xa² wxi²kin³ti³ton³si¹hai¹nī¹nha²kxai³
i³sa²nēn¹kxi²ha²kxai³ nxai¹nī¹nhē¹li¹. Yen³kxa² whāi²na¹
ā³wa³kxēn³to³ta¹nī¹nhē¹li¹.

8 Yen³kxai²na² a²yxo²ha³kxa¹ wxa²hxi²ka² ū³hwe³nū¹hai¹nī¹nhē¹li¹.

Txa²wā¹sū³na² ū³wha²li¹txā³nxai³tā² nxe³ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³ju³kxai³lu²
yen³kxai²li² ū³hwe³nū¹hain¹kxe³su² ū³hū²hxa³ta¹nhē¹la².
Hai³txi³ a²yen³kxi³la³ wā³ko³nxa³wa². Nxe³yān¹ta¹ hī¹nai²li²
txa²wā¹ye³nai²na² i²kī³sxa³wa². Ū³hwe³hxa³tū¹hain¹kxe³su²
i²kī³sxa³wa².

9 ĩ²kī³sxa³kxan²ti³ Je³su²jah³lho²khai³su² i²kī³tā³la².
A²nxe³jah¹lo²kxai³lu² kxā³nhi¹nai³tā² oh³xan¹tū³ka³txai²na² sa²kxai³lu²
ā³sen³sai¹si¹hain¹ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹ kwē³kxa² ka³lxa²nxa³hē³la².
A²nxe³hī¹nai³tā² Txa²wā¹sū³nai²li² wi¹ĩ²ū¹nhē³kxe³nū³su² jah¹lo²kxai³lu²
Je³su²jah¹lo²kxai³lu² i³sa²si¹hā³ū¹nhē³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu²
khāuh³lxa³txi³nha²sxā³ ya³lu²kxi²nē³ta¹hxai²hē¹la². Ya³lu²kxi²nē³nxa²hai¹te¹
nxe³sxā³ hī¹na² sa²kxai³lu² wxi²kin³ti³ton³ni² kāin² sa²nēn¹kxi²
nxe³ti³hit¹ta¹hxai²hē¹la².

10 Jā¹nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su²
yen³kxa² a²yxo²ha³kxa¹ i³yū¹tisi¹jah¹lo²su² ta¹hxai²hē¹la². Te²yā¹nxe³sxā³
yen³kxai²li² i³yū¹tisi¹kxa² wi¹lha²te³si¹jah¹lo²su² ta¹hxai²hē¹la².
Nxe³ha²kxai³ Je³su²jah³lo²nu¹ta²kxai³lu² ye³khāuh³lxa³thin³khaix¹nha²sxā³
ya³lu²kxi²nū¹nhē³ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jah¹lai²na² hi²sen³kxai³lu²
txa²wā¹ko³nxe³ti³ kāi³kī³ju³ta² ā³wa²su¹tū¹nhē³jah¹lai²la²wa². Nxe³nū¹nhē³lhxā³
Txa²wā¹sū³nu²kxai³lu² i³hxi²ka¹ta³jun²sxā³ yxau³ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³ju³ta¹na²
wain³ye²na³la². A²nxe³ju³tan¹te²kxa³yan³tu³ hā²wxān³txa³ oh³nāu³nū¹ka³na¹
Sū³na² ha³lo²a² yxau²xai³kī³tu¹wa².

11 Jā¹nxe³ju³kxai³lu² Je³su²jah³lai²li² Txa²wā¹sū³na² Ta²hai²la¹wa².
Te²yā¹nxe³sxā³ txa²wā¹ko³nxe³ti³ kāi³kī³ju³ta² sa²han³kxi²ti³nē³na³la².
Nxe³nē³lha²kxai³ Sū³nu²kxai³lu² a²wē³ha³lxi³su² ti³hi¹tē³na³la².

Nxe³ti³hi¹tē³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Je³su²jah³la² hi²sen³su² āu²li²nē³lxa³wa².
Yxān¹ta¹e³kxi²nē³te³nah¹lxi¹:

— Txa²lon³ti³tāu³su² yxah³lxi¹lxi¹. Nxe³nē³na³la². 12 Nxe³sxā³
e³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Txa²wā¹sū³nāi³. Txa²lon³txi³tāu³xa² a²yxo²ha³kxa¹ wxi²kin³ta³ton³nīn¹ju³ta²
ī³yau¹ī³ai¹na¹tu¹wi¹. Yxo²i²tū³kā³txi³nāu³a² sa²nēn¹kxi¹nxa²ha¹jau³su²
ī³hain³kxai¹na¹tu¹wi¹.

Nxe³ta¹hxai²hē¹la². 13 Te²yā¹nxe³jau³xa²sa¹, āh¹e³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Txa²wā¹sū³nu²khai³xa² yxo²i²a¹wi¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

Te²yā¹nxe³to³ha²kxai³:

— Wē³ha³lxa² Sū³na² ū³hū¹sa³kxa² txai²na² sa²yxo²we¹txa²te³lhxā³ sī¹na¹wi¹.

Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

14 Jā¹nxe³jut³su² wē³ha³lxa²kxai³lu² a²sī³khai³xa² yū² a²ti³ha²yau³khai³xa²
yū² nxain¹na³la². Nxai¹nha²kxai³ Je³su²jah³la² sa²kxai³lu² tū¹kā³txa²
yā¹nxe² wen¹nūn³te²jai¹ti²tu³wa². A²nū²khai³su² yū³ta¹hxai²hē¹la².

Nxe³ju³ta²kxai³lu¹ Sa³ta³na²jah¹lo²su² te² hi²sen³su² a²nū²a² ī³ya²lu¹tain¹ju³ta²
hxi²kan¹te²jai¹ti²tu³wa². Nxe³te²a²yan³txi³su² Je³su²jah¹lai²na² sa²kxai³lu²
ya³lu²kxi²nē³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Ya³lu²kxi²nē³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu²

a²ta³a² a²hxi²kan¹jah³lo²kxai³lu² ī³ya²lu¹tē³ju³ta³nū³a² hxi²ka¹nxa³ti³hi¹tā³la².

15 Te²yā¹nxe³sxā³ a²nū²ai²li² ya³lu²kxi²ju³ta³nū³a² yuh³lxi³sxā³
yxau²xai³te²la³ ā³non²ta³kxi²si¹nhē³jau³su² Je³su²jah¹lo²kxai³lu²

ya³lu²kxi²nē³ta¹hxai²hē¹la². Ya³lu²kxi²nē³lha²kxai³ a²nū²a² i²li³te²su² te²a²

ya³lu²ju³ta³nū³a² yuh³lxa³kxi²nha²sxā³ yxau²xai³ju³ta³nū³a² wxa²wa²su¹tu¹wa².

16 Jā¹nxe³ju³kxai³lu² oh³xa² sa²si¹hā³tū³kā³txa² kō³nxe³ti³ kāi³ju³ta³la³

Je³su²jah³la² hxi²ki³kxai³lu² sa²wa²su¹te³lhxā³ wxā³ta¹hxai²nxa³ti³ai¹ti²tu³wa².

Yxān¹ta¹ A³bra³āu²ah³lu¹tai²na² a²ne³tah²nāu³su² te²a² kō³nxe³ti³ kāi³ju³ta²

Je³su²jah³lain²txi³ sa²wa²su¹te³lhxā³ wxā³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². 17 Nxe³ha²kxai³

a²lon³ti³tāu³xa²kxai³lu² nxe³tū³kā³txa² yā¹nxe³khai¹xa² Je³su²jah³la²

nxe³sih¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Wā³nxīn¹te²a² a²si³yxau³jah¹lo²su² te²lo²tā³la².

Txa²wā¹sū³na² yen³nū³a² ī³ye³ū¹nhē³na³la². A²nxe³jah¹lan²tu³ wi¹lin¹sxā³

thāi³ti³la² sa²hau³ko³tē³lha²kxai³ wi¹wi¹nxe² kāi³ū¹nhē³lha²kxai³ nxe³te²sē¹la².

A²nxe³ju³kxai³lu² kō³nxe³ti³ kāi³ki³ju³ta² a²wah³xa² sa²wa²su¹tē³na³la².

18 Jā¹nxe³ju³kxai³lu² a²kxā³nxa² Je³su²jah¹lai²na² sa²kxai³lu² kō³nxe³ti³

kāi³si¹jau³nū³su² khāuh³lxa³ti³nū¹hain¹na²hē³la². Nxe³kxan²ti³ hai³txi³

kō³nxe³ti³ kāi³xa³hē³la². Nxe²nxa³ha²kxai³lu¹ nxe³hi¹nān¹te²tu³ kō³nxe³ti³

kāi³si¹jau³nū³su² khāuh³lxa³ti³nū¹nhē³kxai²nān²tu³ Je³su²jah³lo²kxai³lu²

ā³non²ta³kxi²nē³kxi³nū³su² hxi²kan¹nū¹nhē³na³la².

3

Je³su²jah³la² Moi³se²ah³la² nxe³nyhu¹kxi³jau³su²

1 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²i²ki³sa²kxai³

a²lon³sa²nyhu¹ki³tā³la². Txa²wā¹sū³nu²kxai³lu² ī³kaix¹so¹nē³na³la².

Oh³xai²nān¹jau³xa² sa²yxo²wet¹sxā³ yxau²xai³nē³si¹ja³kxa³nū³su²

ī³kāix¹so¹nē³na³la². Nxe³nē³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Je³su²jah³lo²kxai³lu²

ī²yxau²xai³la³sah¹lxi³hē¹la². A²nxe³te²a² Txa²wā¹sū³na² hxi²ki³kxai³lu²

ī³sa²si¹hā³ū¹nhē³kxah³lai²la¹wa². Txa²wā¹ē¹nāu³ai²na² yxo²i²ki³sa²kxai³

Txa²wā¹wā³nxīn¹te²a² a²si³yxau³jah¹lo²lot³sxā³ ī³ye³ū¹nhē³kxah³lai²la¹wa²,

Txa²wā¹sū³na² yen³nāu³a²sa³. 2 Kxā³nhi¹nu¹tai²na² Txa²wā¹sū³na²

$a^2yo^2w\ddot{a}n^3txa^2$ $Moi^3se^2ah^3lu^1ta^2kxai^3$ $kwa^3na^3ta^1hxai^2ti^3ai^1ti^2tu^3wa^2$.
 $Txa^2w\ddot{a}^1s\ddot{u}^3na^2$ $sa^3wi^3ha^3lxa^2$ $wain^3txi^3$ $sa^2hau^3kot3si^1jau^3su^2$
 $kwa^3na^3ta^1hxai^2ti^3ai^1ti^2tu^3wa^2$. $Kwa^3na^3ha^2kxai^3$ $Moi^3se^2ah^3lo^2nu^1tai^2n\ddot{a}n^2tu^3$
 $wain^3txi^3$ $sa^2yo^2we^1ta^1hxai^2ti^3ai^1ti^2tu^3wa^2$. $Te^2y\ddot{a}^1nxe^3kxe^3h\ddot{u}^3nxe^2$
 $Je^3su^2jah^3lo^2nu^1ta^2kxai^3$ $S\ddot{u}^3na^2$ hxi^2ka^2 $sa^2si^1h\ddot{a}^3\ddot{u}^1nh\ddot{e}^3kxah^3lai^2na^2$ $S\ddot{u}^3na^2$
 $w\ddot{a}n^3txai^2na^2$ $wain^3txi^3$ $sa^2yo^2wet1sx\ddot{a}^3$ $yxau^2xai^3ta^1hxai^2ti^3ai^1ti^2tu^3wa^2$.
³ $Nxe^3sx\ddot{a}^3$ $Moi^3se^2ah^3lo^2kxai^3lu^2$ $a^2wxi^2kin^3ti^3ton^3ju^3ta^2$ $k\ddot{a}in^2na^3la^2$.
 $Yx\ddot{a}n^1ta^1$ $Je^3su^2jah^3la^2$ $sa^2kxai^3lu^2$ $wxi^2kin^3ti^3ton^3khai^1nxe^3sx\ddot{a}^3$
 $\ddot{a}^3sen^3sai^2na^3la^2$. $Nxe^3sx\ddot{a}^3$ sxi^2su^2 $a^2wi^1ju^3ta^2$ $i^2k\ddot{u}^3te^2ju^2h\ddot{e}^3la^2$.
 $Yx\ddot{a}n^1ta^1$ sxi^2ha^2 $ton^3jah^1la^2$ $sa^2n\ddot{e}n^1kxi^2khaix1nxe^3k\ddot{u}^3te^2ju^2h\ddot{e}^3la^2$.
 $Te^2y\ddot{a}^1nxe^3kxe^3h\ddot{u}^3sx\ddot{a}^3$ $Moi^3se^2ah^3lu^1tai^2na^2$ $sa^2kxai^3lu^2$ $sxi^2khai^3xa^2$
 $y\ddot{a}^1nxe^3ha^2kxai^3$ $Je^3su^2jah^3la^2$ $sa^2kxai^3lu^2$ sxi^2ha^2 $txon^3jah^1la^2$ $y\ddot{a}^1nxe^3ha^2kxai^3$
 $nxe^3h\ddot{u}^3nx2na^3la^2$. $Nxe^3kxe^3su^2$ ha^2kxai^3 $Je^3su^2jah^3lai^2na^2$ $a^2wxi^2kin^3ti^3ton^3ju^3ta^2$
 $\ddot{a}^3sen^3sai^2na^3la^2$. ⁴ $J\ddot{a}^1nxe^3sx\ddot{a}^3$ sxi^2ha^2 $i^2li^3thi^3na^2$ $txon^3jah^1la^2$ $y\ddot{u}^3na^3la^2$.
 $Te^2y\ddot{a}^1nxe^3sx\ddot{a}^3$ $Txa^2w\ddot{a}^1s\ddot{u}^3na^2$ $hi^2sen^3kxai^3lu^2$ yen^3kxa^2 $a^2yo^2ha^3kxa^1$
 $wet1jah^1lai^2la^1wa^2$. ⁵ $J\ddot{a}^1nxe^3sx\ddot{a}^3$ $Moi^3se^2ah^3lo^2kxai^3lu^2$ $Txa^2w\ddot{a}^1s\ddot{u}^3na^2$
 $a^2sa^3wit3su^2$ ha^2kxai^3 $Txa^2w\ddot{a}^1s\ddot{u}^3na^2$ $a^2yen^3kxi^3su^2$ $te^2kxai^3lu^2$ $wi^1lhit1sx\ddot{a}^3$
 $sa^2hau^3kot3sa^2t\ddot{e}^3ta^1hxai^2ti^3ai^1ti^2tu^3wa^2$. $Nxe^3sx\ddot{a}^3$ $Txa^2w\ddot{a}^1s\ddot{u}^3na^2$ $w\ddot{a}n^3txa^2$
 $tah^2yau^3n\ddot{u}^3a^2$ yan^1na^2 $e^3kxi^2jau^3n\ddot{u}^3a^2$ $i^3ye^3n\ddot{u}n^1ta^1hxai^2ti^3ai^1ti^2tu^3wa^2$.
⁶ $Nxe^3nxa^2ha^1te^1$ $Kris^2tu^3jah^1lo^2kxai^3lu^2$ $Txa^2w\ddot{a}^1s\ddot{u}^3na^2$ $ta^2hai^2la^1wa^2$.
 $Txa^2w\ddot{a}^1s\ddot{u}^3na^2$ $sa^3wi^3ha^3lxi^2na^2$ $A^2hxi^2kan^1jah^3lai^2la^1wa^2$. $Txa^2w\ddot{a}^1k\ddot{u}^3na^1xai^2na^2$
 $Txa^2w\ddot{a}^1s\ddot{u}^3na^2$ $w\ddot{a}n^3txa^2$ $yo^2i^2k\ddot{u}^3t\ddot{u}^3ka^3txi^3k\ddot{u}^3na^1xai^2na^2$ $Txa^2w\ddot{a}^1s\ddot{u}^3na^2$
 $w\ddot{e}^3ha^3lxi^3su^2$ $k\ddot{u}^3t\ddot{a}^3la^2$. $Ya^3n\ddot{a}n^2ta^3ki^2la^2sx\ddot{a}^3$ $yo^2i^2sa^2t\ddot{e}^3k\ddot{u}^3kxe^3su^2$ ha^2kxai^3
 $wah^3nxe^3kxi^2sa^2t\ddot{e}^3k\ddot{u}^3kxi^3ju^3ta^3n\ddot{u}^3su^2$ kan^2txi^3 $i^3k\ddot{u}^3kxe^3su^2$ ha^2kxai^3
 $nxe^3k\ddot{u}^3kxai^2n\ddot{a}n^2tu^3$ $Txa^2w\ddot{a}^1s\ddot{u}^3na^2$ $w\ddot{e}^3ha^3lxi^3su^2$ $k\ddot{u}^3t\ddot{a}^3la^2$.

$Txa^2w\ddot{a}^1s\ddot{u}^3na^2$ $sa^3wi^3ha^3lxa^2$ $i^3ye^1nxi^2kxi^3jau^3su^2$

7-8 $J\ddot{a}^1nxe^3ha^2kxai^3lu^1$ $Txa^2w\ddot{a}^1s\ddot{u}^3na^2$ $Y\ddot{a}u^3ka^3jxah^1lai^2na^2$ $a^2w\ddot{a}n^3txi^3su^2$
 $nxe^3te^3nah^1lxi^1$:

— $H\ddot{u}^1na^2su^2$ $Txa^2w\ddot{a}^1s\ddot{u}^3na^2$ $w\ddot{a}n^3txa^2$ $i^3ye^3kxi^1nx2ti^3jau^3xa^2$
 $ain^3kxah^1lxin^1kxai^2n\ddot{a}n^2tu^3$ $wxa^2\ddot{e}^1n\ddot{a}u^3ai^2na^2$ $sa^2yo^2\ddot{a}^3sa^2t\ddot{e}^3ah^3lxi^3txa^3h\ddot{e}^1li^1$.
 $Nxe^3sx\ddot{a}^3$ $a^2kx\ddot{a}^3nhx\ddot{u}^1nu^1tai^2na^2$ $wxa^2wi^3na^2n\ddot{a}u^3xu^1tai^2na^2$
 $sa^2kxai^3lu^2$ $txa^2w\ddot{a}n^3txa^2$ $sa^2yo^2\ddot{a}^3sain^1na^2h\ddot{e}^3li^1$. $Ha^3lo^2ai^2na^2$
 $a^2n\ddot{u}^2a^2$ $yxau^3ai^1nxa^3ko^3xu^1ta^2kxai^3lu^2$ $ai^3lha^2thet3tai^1nh\ddot{u}^1nu^1tai^2na^2$
 $hxi^2ye^1ta^3lxi^3nha^2si^1sain^1na^2h\ddot{e}^3li^1$. $Nxe^3sx\ddot{a}^3$ $a^2\ddot{e}^1na^2$
 $e^3kxi^2nyhain^1te^3nah^1lxi^1$. “ $S\ddot{u}^3na^2$ $w\ddot{a}n^3txa^2$ $sa^2yo^2\ddot{a}^3k\ddot{u}^3kxan^2ti^3$ $k\ddot{u}^3nxe^3ti^3$
 $k\ddot{a}i^3k\ddot{u}^3kxa^2yo^3ha^2$ $\ddot{u}^3h\ddot{u}^1sain^1s\ddot{u}^1nxa^3lho^3na^1$.” $Nxe^3nyhain^1na^2h\ddot{e}^3li^1$.
 $J\ddot{a}^1xah^3lxi^3txa^3h\ddot{e}^1li^1$.

9 $A^2nxe^3h\ddot{u}^1nu^1tai^2kxai^3lu^2$ $wxa^2wi^3na^2n\ddot{a}u^3xu^1tai^2kxai^3lu^2$
 $txa^2w\ddot{a}^3nx\ddot{u}^1n\ddot{u}^1hai^1na^3ju^3ta^2$ $i^2sain^1to^3kxan^2ti^3$ $kw\ddot{e}^3kxa^2$ $ka^3lxa^1txi^3$ 40
 nxe^2 $kw\ddot{e}^3kon^3sx\ddot{a}^3$ $i^2sain^1to^3kxan^2ti^3$ $txa^2w\ddot{a}n^3txa^2$ $sa^2yo^2\ddot{a}^3sain^1to^3sx\ddot{a}^3$
 $hxi^2ye^1ta^3lxi^3sain^1to^3h\ddot{e}^1li^1$.

10 $Nxe^3sain^1to^3ju^3tan^1te^2kxa^3ya^3lhu^2$ $i^3\ddot{a}n^3ta^3kxai^1na^1h\ddot{e}^3li^1$.
 $i^3\ddot{a}n^3ta^3kxai^1na^1te^3nah^1lxi^1$: “ $T\ddot{u}^1ka^3txai^2na^2$ $a^2\ddot{e}^1n\ddot{a}n^1jau^3xai^2li^2$
 $k\ddot{u}^3nxe^3ti^3$ $\ddot{a}i^3nhain^1na^2h\ddot{e}^3na^1$. Hai^3txi^3 $\ddot{u}^3ha^2$ $i^3yau^1\ddot{u}^3hai^1na^1t\ddot{u}^3ha^2$
 $\ddot{a}^3nxa^1sain^1nxa^3h\ddot{e}^3na^1$.” $Nxe^3sain^1na^2h\ddot{e}^3li^1$.

11 Nxe³sai¹nha²kxai³lu¹ i³an³ta³kxi²nha²sxā³ i³ye³kxai¹na¹te³nah¹lxi¹:
 “Txa²ha³lo²a² ā³wih¹sxā³ i³ye¹nxi²sa²tē³ya³sai¹nxa³lho³li¹.”

Nxe³ai¹na¹hē³li¹.
 Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².

12 Jā¹nxe³ju³kxai³lu² txa²wā³tā³sa²yah³lxi¹lxa². Wxa²ē¹nāu³ai²na²
 i²khai¹nxe³nha¹jah³lxi³hē¹la². Wxa²ē¹nāu³ai²li² kō³nxe³ti³hin¹nha²sxā³
 yxo²i²yah²lxan³kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na² Ka³ten³yah³lo²kxai³lu²
 ā³nxi²lot³jah³lxin¹nha³ta²wa². 13 Txa²wā¹sū³nai²na² ū³wha²li¹txā³nxa²
 i³yau¹ū³nhē³jau³xa² yū³kī³tā³la². Txa²wā¹ē¹nāu³ai²na² e³kxi²nū¹nhē³na³la².
 Nxe³nē³tāu³a² txa²wā¹nū³kā³txai²na² i³nxū²kwai³lxū¹waun¹nha¹jah¹lxi³hē¹la².
 Nxe³yān¹ta¹ a²hī¹nai²na² i²li³te² i³nxai²na² kō³nxe³ti³ ain³yah³lxin¹ju³ta²
 i³kī³ha¹kxi¹sa²kex³so³nx2ti³sxā³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa²kxai³lu²
 ā³na¹yah³lxin¹kxa²yān³txi³su² nxe³nx2ta¹wa². 14 Jā¹xah³lxin¹jut3su²
 yxo²i²yah³lxin¹ju³ta¹tā² ya³lo³txi²yah³lxi¹nha²kxai³ hai³txi³
 ā³na¹yah²lxan³ha²kxai³ nxe³yah³lxin¹ta¹ti³ai¹ti²tu³wa². Jā¹yah³lxi¹nha²kxai³
 Kris²tu³jah¹la² sa²yxo²wet1sxā³ yxau²xai³lah³lxi¹lxa².

15 A²nxe³ju³tu¹ta¹na² Txa²wā¹sū³na² ū³wha²li¹txā³nxi²ta¹na² e³ta¹hxai²hē¹la².
 E³te³nah¹lxi¹:

— Hī¹na²su² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² i³ye³kxi¹nx2ti³jau³xa²
 ain³kxah¹lxin¹kxai²nān²tu³ wxa²ē¹nāu³ai²na² sa²yxo²ā³sa²tē³yah¹lxi¹txa³hē¹li¹.
 Nxe³sxā³ a²kxā³nhxi¹nu¹ta¹na² wxa²wī³na²nāu³xu¹ta¹na²
 sa²kxai³lu² txa²wān³txa² sa²yxo²ā³sain¹na²hē³li¹. Nxe³sxā³ a²ē¹na²
 e³kxi²nyhain¹te³nah¹lxi¹: “Sū³na² wān³txa² sa²yxo²ā³kī³kxan²ti³kō³nxe³ti³
 kāi³kī³kxa² yo³ha² ū³hū¹sain¹sī¹nxa³lho³na¹.” Nxe³nyhain¹na²hē³li¹.
 Jā¹xah³lxi¹txa³hē¹li¹.

Txa²wā¹sū³nu²kxai³lu² nxe³ta¹hxai²hē¹la².

16 Jā¹nxe³ju³kxai³lu² ih¹te²ta³ kxā³nhxi¹nu¹ta¹na²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na²
 wān³txa² ain³kxain¹sān²sxā³ sa²yxo²ā³ain¹ta¹hxai²te²sē¹na²?
 Kwa²hāi¹nxe³sxā³ tū³kā³txai²na² sa²kxai³lu² Moi³se²ah³lu¹ta¹na² hxi²ka²
 sa²hau¹kō²tū³kā³txai¹la¹wa². E³ji²ta²kō³xa² sa²sai¹si¹hain¹tū³kā³txa² sa²kxai³lu²
 Sū³na² wān³txu¹ta¹na² sa²yxo²ā³ain¹ta¹hxai²hē¹la². 17 Te²yā¹nxe³sxā³
 kwē³kon³ka³lxa¹txi³ 40 nxe² kwē³kon³tāu³a² Txa²wā¹sū³nu²kxai³lu²
 ih¹te²ta³ i³an³ta³kxi²ta¹hxai²te²sē¹na²? Kwa²hāi¹nxe³sxā³ ha³lo²a² a²nū²a²
 yxau³ai¹nxa³kō³xai²na² ai³lhxā³ yxau²xai³tāu³a² kō³nxe³ti³ kāi³tū³kā³txa²
 yan¹nāu³a¹ ya³lu²ain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³tū³kā³txai²na² sa²kxai³lu²
 Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² i³an³ta³kxi²ta¹hxai²hē¹la². 18 Te²yā¹nxūn³sxā³
 Txa²wā¹sū³nai²li² a²kxā³nxa² e³kxi²jau³xai²na² nxe³te³nah¹lxi¹:

— Txa²ha³lo²a² ā³wih¹sxā³ i³ye¹nxi²sa²tē³ya³sai¹nxa³lho³li¹.
 Nxe³jau³jau¹xu¹ta¹li² ih¹te²ta³ ain³kxi²tū³kā³txi³su² hī³te²la¹xā³? Txa²wā¹sū³na²
 ha³lo²a² ā³wih¹xa³kxi³nū³su² ih¹te²ta³ ā³wih¹si¹hai¹nxa³te²la¹xā³?
 Kwa²hāi¹nxe³sxā³ tū¹kā³txu¹ta¹txai³lu² wān³txai³tā² sa²yxo²ā³tū³kā³txu¹ta¹na²
 e³kxi²ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². 19 Nxe³jut3su² hī¹na² i²kī³tā³la². Txa²wā¹sū³na²
 wān³txa² yxo²i²ai¹nxa³ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² ha³lo²a² ā³wi¹hain¹ju³ta³nū³su²
 hxi²ka¹nai¹nxa³lho³la². Ju¹ta¹li² txa²wā¹ē¹nāu³a² i²nha²kī³tā³la².

4

1 Jā¹nxe³ju³kxai³lu² Txa²wā¹sū³nai²na² ha³lo²a² ā³wih¹sxā³
 i³ye¹nxi²kī³ju³ta³nū³su² ā²la² i³ye³kxi²nē³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³nē³lha²kxai³

ĩ²khaix1nha²xai³jah³lxi³hẽ¹la².

— Ha³lo²a² ĩ³ye¹nxi³na¹ju³ta³nũ³a² ā³wih¹si¹sa²nxa³jau³su² ĩ³yĩ¹li²sa²na³na¹.
 Nxe³yah³lxin¹kxa²yan³ti³su² ya³nx2ta¹wa². 2 Jā¹nxe³jau³xu¹tai²na²
 ĩ³hen³txi³nx2ti³jau³xu¹tai²li² jau³xain²txi³ ĩ³hen³txi³nẽ³jau³xain²txi³
 nxe³jau³xai²li² ain³kxi²nũ³ki³tai¹ti²tu³wa². Nxe³jau³jau¹xu¹tai²na²
 ain³kxain¹kxan²ti³ hai³txi³ yxo²i²ai¹nxa³ha²kxai³lu¹ ĩ³hxi²ka¹tain¹ju³ta³nũ³a²
 yũ³ain¹ta¹hxai²nxa³ti³ai¹ti²tu³wa². 3 A²kxã³nhxī¹nu¹tai²na² Txa²wā¹sũ³na²
 hi²sen³kxai³lu² ha³lo²a² yxo²ha³kxa¹ ĩ³yũ¹ta³lu²nhī¹nu¹tai²kxai³lu²
 ĩ³ye¹nxi³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². A²kxã³nhxī¹nu¹tai²kxai³lu²
 nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Yxān¹ta¹ yxo²i²te²ki³na¹xai²na² sa²kxai³lu²
 Txa²wā¹sũ³na² ha³lo²a² ā³wih¹sxā³ ĩ³ye¹nx2sa²tẽ³kij³ta³nũ³a² yũ³ki³tu¹wa².
 Yxān¹ta¹ tũ¹ka³txi³nu¹ta²kxai³lu² kxã³nāu³a¹ yũ³ai¹nxa³lho³la². Nxe³jau³xai²li²
 Txa²wā¹sũ³na² wān³txu¹tai²na² nxe³te³nah¹lxi¹:
 — ĩ³an³ta³kxai¹na¹ha²kxai³ Txa²ha³lo²a² ā³wih¹sxā³ ĩ³ye¹nxi²sa²tẽ³ya³sai¹nxa³lho³li¹.
 Nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². 4 Nxe³ha²kxai³la¹ āh¹ wān³txa² ā³xa²
 e³kxi²ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ a³la²ni²ti³xa²
 e³kxi²ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². E³kxi²te³nah¹lxi¹:
 — Ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ a³lan²tāu³a² wa³kon³sān²nũ²la²
 a³lan²nũ³tāu³a¹ ĩ³ye¹nxi²ta¹hxai²hẽ¹li¹, Txa²wā¹sũ³na²su¹. Txa²wā¹sũ³na²
 sa²kxai³lu² a²wa³ka³la² ā³na¹sān²nũ²la² ĩ³ye¹nxi²ta¹hxai²hẽ¹li¹.
 Nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². 5 A²nxe³jau³su² Txa²wā¹sũ³na² ũ³wha²li¹txã³nxa²
 nxe³te³nah¹lxi¹:

— Txũ¹ka³txai²na² sa²kxai³lu² Txa²ha³lo²a² ā³wih¹kxi²sān²sxā³
 ĩ³ye¹nxi²sa²tẽ³ya³sai¹nxa³lho³na¹. Nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². 6 A²nxe³jut3su²
 a²wi¹lhi¹na² Txa²wā¹sũ³na² wān³txa² ain³kxi²tũ³ka³txai²na² sa²kxai³lu²
 yxo²i²ai¹nxa³ha²kxai³ hai³txi³ Txa²wā¹sũ³na² ha³lo²a² ā³wih¹sxā³
 ĩ³ye¹nxi²ta¹hxai²nxa³ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³ai¹nxa³ha²kxai³ a²nũ²a²
 ā³xa² ā³wih¹sxā³ ĩ³ye¹nxi²ju³ta³nũ³a² yũ³tu¹wa². 7 Nxe³ha²kxai³
 ju¹tai²li² āh¹ ĩ³yau¹ũ³te³lhxā³ ha²kxai³ Txa²wā¹sũ³nu¹kxai³lu² āh¹
 a³la²ni²tāu³a¹ ĩ³hau³ko³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³je³nai²li² hī¹nai²la²na³la².
 A²nxe³jau³jau¹xai²li² kwẽ³kxa³ ko³ka³lxa¹tāu³a¹ Txa²wā¹sũ³na² wān³txu¹txai²na²
 Ta³vi²yah³lu¹tai²na² ũ³wha²li¹jau³xu¹tain²txi³ nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².
 Nxe³te³nah¹lxi¹:

— Hī¹na²su² Txa²wā¹sũ³na² wān³txa² ĩ³ye³kxi¹nx2ti³jau³xa²
 ain³kxah¹lxin¹kxai²nān²tu³wxā²e¹nāu³ai²na² sa²yxo²ā³sa²tẽ³ah³lxi³txa³hẽ¹li¹.
 Nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².

8 Jā¹nxe³ju³kxai³lu¹ a²kxã³nhxī¹nu¹tai²na² Moi³se²ah³lu¹tai²na² yah³lon¹sxā³
 ya³lu²ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³nũ²la² a²wẽ³not3jah¹la² Jo³su³e²ah³lu¹tai²na²
 sa²kxai³lu² ĩ³sa³e² nũ³ka³txu¹tai²na² a²wa³kxẽ³txi³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².
 A²nxe³jah¹lu¹tai²na² sa²kxai³lu² ĩ³sa³e² nũ³ka³txu¹tai²na²
 ĩ³ye¹nxi³si¹hain¹ke³la³te²kxai³ hai³txi³ Txa²wā¹sũ³nu²la³ hai³txi³ āh¹
 yan¹nāu³la³ ĩ³ye¹nxi²ju³ta² ā³yu³ta³la³ ĩ³ye³kxi¹nhī³ta¹hxai²nxa³ti³ai¹ti²tu³wa².
 Nxe³yān¹ta¹ e³kxain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². 9 Nxe³ha²kxai³ Txa²wā¹sũ³na²
 yxo²i²ain¹tũ³ka³txa² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sũ³na² ha³lo²a² ĩ³ye¹nxi²ju³ta³nũ³a²
 yũ³ain¹tu¹wa². A²kxã³nxu¹ta²kxai³lu² Txa²wā¹sũ³nu¹ta²kxai³ a²wa³ka³la²
 ta³lun²sān²nũ²la² a²lan²ta² ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ a³lan²tāu³a²
 wa³kon³sān²nũ²la² a³lan²nũ³tāu³a¹ ĩ³ye¹nxi²ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Jā¹nxe³sxā³
 ĩ³ye¹nxi²ki³ju³ta³nũ³su² yũ³nũ¹nhũ³ki³tu¹wa². 10 Nxe³sxā³ a²nũ²a²

ĩ²li³te²la³ Txa²wā¹sũ³na² ha³lo²a² ā³wih²kxi²sxā³ ĩ³ye¹nxi²kxai²nān²tu³
a²wa³ka³li³yu³khai³xa² a²yo²ha³kxa¹ ā³na¹hĩ³nx2na³la². Kxā³nhxĩ¹nai³kxai³
Txa²wā¹sũ³na² ĩ³ye¹nxi²hĩ¹nai³kxai³ jā¹nxe³sxā³ a²nũ²a² ĩ²li³te²la³
ĩ³ye¹nxi²nũ³nhĩ³nx2na³la². 11 A²nxe³jut3su² Txa²wā¹sũ³na² ha³lo²a²
ĩ³ye¹nxi²si¹nhē³ki³jau³nũ³su² ā³wih¹ki³sxa³kxa²yan³txi³su² sa²yo²ā³ain¹kxai³
jā¹xa³sah¹li³txa³hē¹la². Ya³lo³txi²sxā³ ā³wih¹ha³sah¹li³wxa².

12 Txa²wā¹sũ³na² wān³txa² ka³ten³jah¹la² yā¹nx2na³la². Wā³nxĩn¹jah¹la²
yā¹nx2na³la². Yu³la² kāin²ta³wxi²a² txo¹khai¹nxe³te²ju²hē³la². A²wxi²ai²na²
txo¹ha²kxai³ a²ha³ti³h³nāu³a² txo¹ha²kxai³ nxe³te²ju²hē³la². Ka³yuxh³xai²na²
a²sĩ³nai²na² ũ³whi²lho¹ki³te²ju²hē³la². Nxe³ki³kxai²nān²tu³ a²su³ai²na²
e³lxah¹ ĩ²ki³te²ju²hē³la². Nxe³ta³wxi²a² yā¹nx2na³la², Sũ³na² wān³txa²sa³.
Nxe³sxā³ Sũ³nai²na² wān³txa² ain³kxi²ki³tāu³a² txa²wā¹ē¹nān¹jau³xai²na²
e³lxah²li³nē³ye²na¹la². Te²yā¹nxe² txa²wā¹ten³nha²ki³jau³xai²na²
e³lxah²li³ye²nũn³ki³tā³la². 13 Jā¹nxe³ju³kxai³lu² Txa²wā¹sũ³na² yen³nāu³ai²li²
hxi²kan¹txi³ hāi³a² yxau³ki³sxa³wa². Ha³lo²a² whāi²na¹ e³lxah²li³ye²na¹la².
Kāi³ki³ju³ta² e³lxah²li³ye²ha²kxai³ ain³nha²ki³jau³xa² e³lxah²li³ye²ha²kxai³
nxe³ye²na³la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² txa²wā¹si¹yah³la²nāu³xu¹ta¹na²
kāi³ain¹kxai³ jā¹xa³sah¹li³txa³hē¹la². Wain³txi³ sa²yo²we¹ja³sah¹li³wxa²,
Sũ³na² ha³lo²a² ā³wih¹sxā³ ĩ³ye¹nxi²ki³sxa³kxa²yan³txi³nũ³sa³.

Je³su²jah³lai²na² Txa²wā¹sũ³na² yen³nāu³a² ĩ³ye³ũ¹nhē³kxah³la²
ĩ³yau¹ũ¹nhē³jau³su²

14 Jā¹nxe³jut3su² kan²txi³ yo²ĩ²a³sah¹li³wxa². Je³su²jah³la² Txa²wā¹sũ³na²
Tah²hai²la¹wa². Txa²wā¹sũ³na² yen³nāu³a² ā³wih¹sxā³ yxau²na³la².
A²nxe³jah¹lxain²txi³ Txa²wā¹wā³nxĩn¹te²a² a²si³yxau³jah¹lai²la¹wa².
Txa²wā¹sũ³na² yen³nāu³a¹ ĩ³ye³ũ¹nhē³na³la². 15 Nxe³sxā³ txa²wā¹wā³nxĩn¹te²a²
a²si³yxau³jah¹la²kxai³lu² txa²wā¹ē¹nāu³ai²na² nũ³kxũn³nē³lxai³ju³ta²
yan³ta³kxi²nē³na³la². Jah¹la²kxai³lu² txa²wā¹ki³nāu¹xai²na² yā¹nxe³la²sxā³
kō³nxe³ti³ kāi³sain³si¹jau³nũ³su² o²la³kxi²nũh¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².
Nxe³yān¹ta¹ hai³txi³ we¹ta¹hxai²nxa³ti³ai¹ti²tu³wa². Kō³nxe³ti³
kāi³ta¹hxai²nxa³ti³ai¹ti²tu³wa². 16 Jā¹nxe³jut3su² ya³lo³txi² nxe³sxā³
Je³su²jah³la² ā³ti³a³sah¹li³hē¹la². Nxe³ki³kxai²nān²tu³ wi¹lhin¹sxā³
thāi³ti³la² sa²hau³ko³tē³lha²kxai³ kō³nxe³ti³ kāi³ki³kxa² whāi²na¹
ā³wa²su¹tũ¹nhē³tu¹wa². Wĩ¹lhin¹sxā³ yan³ta³kxi²nē³tu¹wa².
Hxi²kan¹nē³lxai³tāu³a² ĩ³nxũ²kwai³lxũ¹nē³tu¹wa².

5

1-3 Jā¹nxe³ju³kxai³lu² Ju³te²a² nũ³ka³txa² nxe²na³la². Txa²wā¹sũ³na²
yen³nāu³a² wā³nxĩn¹ti³ ĩ³ye³ũ¹hain¹jah¹lai²li² a²si³yxau³jah¹lai²li² Ju³te²a²
nũ³ka³txi³su² te²a² ĩ²sxā³ ĩ³so²na³la², Ju³te²a²nāu³xai²na² hxi²ka²sa³.
Nxe³sxā³ a²nũ²khai³su² kxan²ti³ a²ka³lxai¹txi³nāu³xa² Txa²wā¹sũ³na²
ye³na¹ wā³nxĩn¹ti³ ĩ³ye³ũ¹hain¹na³la². Nxe³ju³kxai³lu² yen³kxa² tē³sxā³
Txa²wā¹sũ³nu²kxai³lu² ũ³hũ²na³la². Te²yā¹nxe³nũn³sxā³ a²nũ²a² kō³nxe³ti³
kāi³ain¹ju³ta² ā³ti³si¹ja³kxa³nũ³su² ka³yuxh³xa² a²ti³ha²yau³xa² tē³sxā³
Txa²wā¹sũ³nu²kxai³lu² ũ³hũ²na³la². Jah¹la²kxai³ kō³nxe³ti³ kāi³kxe³su²
ũ³ti¹kxi² a²nũ²a²nāu³xa² a²yo²ha³kxa¹ kō³nxe³ti³ kāi³ain¹kxe³su²
ũ³ti¹kxi² nxe³si¹ja³kxa³nũ³su² ũ³hũ²na³la². Nxe³te²jai¹ti²tu³wa².
Te²yā¹nxe³ju³kxai³lu² jah¹la²kxai³ a²nũ²khai³su² ye²ha²kxai³ a²ē¹nāu³ai²na²

sa²kxai³lu² ko³nxe³ti³ kâi³ju³ta² ten³kxi²nha²jau³su² o²la³kxi²sain³nha²na³la². Nxe³sain³si¹nha²ha²kxai³ a²nũ²a²nũ³xai²li² i²li³te²a² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² wain³txi³ ko³nha²nxa³te²su² te²a² ko³nxe³ti³ kâi³te²su² te²a² nxe³te²he³la³kxa² yan³ta³kxi²nũ¹nyhah¹na³la². Nxe³te²na² sa²kxai³lu² a²ẽ¹nũ³a²kxai³lu² a³la³kxi²nũ¹yha¹hĩ³nx2na³la². 4 Nxe³nxa²ha¹te¹ a²nũ²a² a²ẽ¹nãn¹jau³xai²li² hai³txi³ e³xa³jau³su² nxe³te²nah¹lxĩ¹:

— wã²nxũh¹ Txa²wã¹sũ³na² yen³nũ³a¹ a²nũ²a² wã³nxĩn¹ti³ i³ye³ũ¹hain¹kxe³nũ³su² o²la³kxi²na¹tũ¹xã¹. Nxa¹kxai²nãn²ty³ i³sa²nẽn¹kxi²ti³hit1sain¹tũ¹xã¹. Nxe³jau³su² e³xa³wa². Yxãn¹ta¹ Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³kxai³lu² i²nx2ti³kxai²nãn²ty³:

— Jah¹lai²li² i³ye³ũ¹hain¹kxe³nũ³su² o²la³kxi²si¹ha¹ja³kxa³nũ³su² i²sxã³ so¹na¹tũ¹xã¹. Nxe³jau³su² nxe³hi¹na¹ so¹lxĩ³ Txa²wã¹sũ³na² yen³nũ³a² wã³nxĩn¹ti³ i³ye³ũ¹hain¹kxe³su² o²la³kxi²na¹la². Kxã¹nhxĩ¹nu¹taĩ²na² te²yã¹nxe³jut3su² A³râu²ah³lu¹taĩ²na² ju¹taix3 ja¹nxe³sxã³ o²la³kxi²si¹ja³kxa³nũ³su² i³kaix1so¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².

5 Jã¹nxe³ju³kxai³lu² kxãn³su² a²ha² yãn³taĩ²na¹ Kris²tu³jah¹la² sa²kxai³lu² A³râu²ah³lu¹taĩ²na² yã¹nxe³sxã³ wã³nxĩn¹ti³ i³ye³ũ¹hain¹kxe³su² wã²nxũh¹lxĩ³sxã³ o²la³kxi²ta¹hxai²nxa³ti³ai¹ti²tu³wa². Wã²nxũh¹ i³sa²nẽn¹kxi²nha²si¹nha²ju³ta²nũ¹a² kwa²sa²so¹ta¹hxai²nxa³ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³ju³ta²kxai³lu² Je³su²jah³la² i³yau¹ũ³nhẽ³jau³su² Txa²wã¹sũ³na² ũ³wha²li¹txã³nxai²li² nxe³te²nah¹lxĩ¹:

— Wxã²li² Txa²wẽt3su²khai³nxĩ¹lxĩ¹. Hi¹na¹ wxa²wĩ³nu²khai³sa¹wi¹. A²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ i³hen³txai¹na¹tu¹wi¹.

Nxe³jau³xai²li² nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². 6 Yau³xã³xa²kxai³lu² Je³su²jah³la² i³yau¹ũ³nhẽ³jau³su² nxe³nũn³te³nah¹lxĩ¹:

— Txa²yen³nũ³a² a²nũ²a² wã³nxĩn¹ti³ i³ye³ũ¹si¹ju³ta² o²la³kxi²sa²tẽ³in¹tu¹wi¹. Me³ki³se³te²kah³la² he³la³ko³si¹lxĩ¹.

Nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².

7 Kxã³nhxĩ¹nai³kxai³ Je³su²jah³lo²kxai³lu² txa²wã¹ha³lo²a² yxau²xai³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³ti³kxai³lu² Txa²wã¹sũ³na² kãn²txi³ si³yxau³jah¹la² i³ye³kxi²ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Ya³lu²kxi²nẽ³ju³ta³nũ³a² ã³non²ta³kxi²nũ¹nhẽ³jah¹la² i³ye³kxi²ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². A²nxe³jah¹lain²txi³ a²ẽ¹nãn¹jau³xa² i³ye³kxi²nha²ha²kxai³ kãn² i³kaix1sxã³ i³ye³kxi²nha²ha²kxai³ au³txi³ i³ãn²ta³kxi²nha²sxã³ i³ye³kxi²nha²ha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² win¹ta² thãĩ³ti³la² sa²yo²we¹kxi²nha²ha²kxai³ Je³su²jah¹la²kxai³lu² ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³ju³tan¹te²kxa³yã³kxai³lu² Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³kxai³lu² wãn³txai²li² jau³xai²na² a²yo²ha³kxa¹ ain³kxi²sxã³ we¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².

8 A²nxe³jah¹la²kxai³lu² Je³su²jah³la²kxai³lu² Txa²wã¹sũ³na² A²tah²su² ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³kxan²ti³ Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² sa²yo²we¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Khãuhx3nha²tãu³a² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² sa²yo²we¹ju³ta³nũ³a² ã³ne³wxe³ton³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².

9 Nxe³sxã³ sa²yo²we¹ta³lun²ka³ty³ a²nũ²a²nũ³xa² i²li³te²a² te²yã¹nxe² sa²yo²we¹te²su² te²nũ³xa² a²ẽ¹nũ³ai²na² i³hau³ko³tũ¹hain¹te²la³ te²su² te²na² nxe³te²lo³ta¹hxai²hẽ¹la². A²hĩ¹nai²na¹ ãh¹xai²na³la². 10 Jã¹nxe³jut3su² Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³kxai³lu² Je³su²jah¹lo²kxai³lu² i²sxã³ i³so¹sxã³ wã³nxĩn¹ta² si³yxau³jah¹lo²su² te²lo³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Txa²wã¹sũ³na² yen³nũ³a² a²nũ²a² wã³nxĩn¹ti³ i³ye³ũ¹hain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Me³ki³se³te²kah³la² a²he³la³ko³ty³ nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².

Sû³na² wân³txa² sa²yo²wetl³sân²ka³ty³ hã²wxãn³txa³ã³na¹kxe³jau³su²

11 Jã¹nxa¹ju³kxai³lu² wân³txa² i³yau¹ũ¹nx2ta¹jau³xai²na² ka³lxa¹jau³xai²na² ã³tau³to³tã³la². Yxãn¹ta¹ wa³lxe³jau³xai²la¹wa². Nxe³ha²kxai³ wi¹lain³kxi²yah²lxa³nha²kxai³ hxi²kan¹txi³ ã³ne³wxe³yah²lxa³tho³la². 12-14 Kwã³kxa² ka³lxa¹ko³xai²li² yxo²i²sa²tẽ³yah³lxi¹lxa².

— Wân³txa² wa³lxe³jau³su² a²hoh³lxi³su² yah³lxin¹ji¹xã¹. A²nũ²a² ã³xai²na² i³tih³nxain¹yah³lxin¹ji¹xã¹. Na¹jau³su² na¹ta¹ yah²lxa³lxa². Wân³txa² Txa²wã¹sũ³na² wân³txa² a²wi¹lhĩ¹nãn¹jau³xai²na² hai³txi³ a³la³kxi² ta³lun²yah³lxa³lxa². Nxe³yah²lxa³nha²kxai³ ãh¹lxi³sxã³ i³yau¹ũ¹nx2ti³to³ju³ta² so³lxi³ yũ²na³la². Txa²wã¹wẽ³ha³lxa³ jũ¹lxi³hĩ¹na² a²su³su³yau³xa² so³lxi³ i³te²jai¹ti²tu³wa². Yxãn¹ta¹ txon²ti³tãu³a¹ yain³txi³khai³su² yain³te²jai¹ti²tu³wa². Te²yã¹nxe³kxe³hũ³nxe² wẽ³ha³lxa² yã¹yxah³lxi¹lxa². Wa³lxe³jau³xa² a²hoh³lxi³si²yah³lxa³nha²kxai³ a²su³su³yau³hũ³nxe² wân³txa² wi¹lhĩ¹nãn¹jau³xa² so³lxi³ a³la³kxah¹lxi¹lxa². Yxãn¹ta¹ wân³txai²li² ain³kxah¹lxin¹jau³xai²na² wain³jau³su² ta³nxã² wai³nxã³jau³su² ta³nxã² hxi²kan¹txi³ a³ya³txi²yah³lxa³lxa². Te²yã¹nxe³sxã³ kq³nxe³ti³hin¹kxe³su² ta³nxã² wi¹lhĩ¹nkxe³su² ta³nxã² a²hoh³lxi³si²yah³lxa³lxa².

6

1 Yxah²lxa³nha²kxai³ a²nũ²a² hxi²kan¹te²a² yã¹nxe³sxã³ wân³txai²li² a²hoh³lxi³si²a³sah¹lxi³hẽ¹la². A²wi¹lhĩ¹nai³tãn¹jau³xa² Kris²tu³jah¹lai²na² wân³txa² i³yau¹ũ¹nx2ta¹jau³xai²tã² i³ha³nãu²kxi²sxã³ wân³txa² ã³ta³lo³hẽ²ti²jau³nũ³a² wa³lxe³jau³xan²tu³ ã³ne³wxe³nũh¹a³sah¹lxi³hẽ¹la². A²si³yxau³jau³xai²tã² ãh¹ o²la³kxi²xi²a³sah¹lxi³ta³lxa². A²yen³kxi³yu³ta² ha³ya³kxa³lxi³sin¹ju³ta¹i²tã² ã³na¹ki³sa²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² wân³txa² so³lxi³ yxo²i²ki³sa²kxai³ nxe³jau³jau¹xai³ta³lxi³ ã²la² kãi³ki³tã³la². Kãi³ki³sa²kxai³ txa²wã¹si³yon³nãu³a² ã³nũ²la² ya¹nãn¹jau³nũ³a² wa³lxe³jau³xan²tu³ wi¹lain³kxa¹sah¹lxi³hẽ¹la². 2 Te²yã¹nxe³sxã³ wân³txa² au³hxai²jau³xai²tã²:

— Yen³kxa² wi¹sa²hxan³kxa³ti³jah³lxi³hẽ¹li¹. Nxe³jau³jau¹xai²na² ã³ne³wxe³ki³sa²kxai³ a²nũ²a²te²na² Kris²tu³jah¹lai²na² wân³txa² yxo²i²te²na² wxa²ne³wxaih³ki³ju³ta² ã³ne³wxe³ki³sa²kxai³ nxe³ki³tã³la². Te²yã¹nxe³ju³kxai³la¹ a²nũ²ki³nãu¹xai²li² ya³lu²ki³kxai²nãn²tu³ yan¹nãu³a² ka³tẽn³su² i³sa²yxau³xi²ki³kxe³nũ³su² ã³ne³wxe³yah³lxi¹nha²kxai³ ã²la² yan¹nãu³a¹ txa²wã¹kq³nxe³ti³ kãi³ki³ju³ta² a³ya³ti³nũ¹nhẽ³ju³ta³nũ³su² ã³ne³wxe³yah³lxi¹nha²kxai³ nxe³yah³lxi¹lxa². Nxe³jau³xai²na² ha³kxa¹ ã³ne³wxe³ki³tã³la². ã³ta³lo³hẽ²ti²jau³nũ³a² wa³lxe³jau³nũ³a² a³la³kxi²jah³lxi³nũ³nhẽ¹la². 3 A²nxe³kxe³kxai³lu² kãi³ki³tu¹wa². Txa²wã¹sũ³na² ã³nhi²ka¹tũ¹nhẽ³kxai²nãn²tu³ nxe²kãi³ki³tu¹wa².

4 Nxe³yãn¹ta¹ a²nũ²a² i²li³te²a² Txa²wã¹sũ³na² wân³txa² sa²kxai³lu² a²e¹nãu³ai²na² ã³wih¹sxã³ sa²ha²te¹tũh¹sãn²ka³ty³ hã²wxãn³txa³ wân³txai²li² ã³na¹sxã³ sa²yo²ã³kxai²nãn²tu³ nxe³jah¹lo²su² jah¹lo²sin¹kxai²nãn²tu³ hxi²kan¹txi³ Txa²wã¹sũ³na² ã³wa³li²xi²sxã³ ã³yo²o³tũ¹ai¹nxa³lho³la². A²kxã³nxã² Txa²wã¹sũ³na² wân³txa² wi¹lhĩ¹sxã³ i²yxau³nũ¹hai¹nha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³jxah¹la² nxũ²kwai³wi¹hai¹nha²kxai³ nxe³kxe³su² nxe³ain¹na²hẽ³la². 5 Txa²wã¹sũ³na² wân³txa² wi¹lhĩ¹jau³su² ha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² wã³nxĩ¹sxã³ o²la³kxi²nũ¹ha²kxai³ nxe² i²sxã³ yxau²xai³lain¹na²hẽ³la². 6 Jã¹nxe³jut3su²

ha³ya³kxa² yxo²i²ain¹ju³ta² ā³na¹ain¹kxai²nān²tu³ hxi²kan¹txi³ ko³nxe³ti³ kăi³ain¹ju³ta² ī³āin²ta³kxi²nhain¹sxā³ Txa²wā¹sū³na² ā³wa²li²xi²sxā³ ā³yxo²o³tū¹ai¹nhī³nx2nxa³wa². A²nxe³tū³kā³txai²na² hi²sen³su² Txa²wā¹sū³na² Ta²ha² Kris²tu³jah¹lo²si²ha²kxai³ āh¹li³sxā³ tē³sxā³ hi³sa³ka³txa² ū³hxi²kī¹la³kxi²sxā³ su²lhā³ain¹kxa² yā¹nxe³jut3sū³ju³ta² kăi³ai¹nhī³nx2na³la². Te²yā¹nxe³sxā³ a²nū²a²nāu³xai²na² a²yen³nāu³a¹ tū¹kā³txai²na² hi²sen³su² Kris²tu³jah¹lo²kxai³lu² āu²lxa²to³tai¹nhī³nx2na³la².

7 Nxa²ha¹te¹ txa²wā¹ha³lo²a² kxīh³nū³xai²na² wi¹la³ wax3tu²tū³xai²li² yain³txa² wi¹lwen¹te²ju²hē³la². Hai³sxa²a²wa³kxēn³yah³la² yain³txa² kăin²wxa²so¹xi²te²ju²hē³la². Nxe³kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² wi¹lhin¹sxā³ ī²hī³nx2na³la². 8 Yxān¹ta¹ si³sa² wai³la² ū³yhen³kxa² wen¹ko³sxa²kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² ko³nxe³ti³ ī³yī¹li²hī³nx2na³la². Nxe³sxā³ yan¹nāu³a¹ ha³nxe²a² ū³hī¹lhxa³thī³nx2na³la². Nxe³kxa²yā¹nxe³kxe³hū³nxe² hai³sxa² au³sa³xi²ko³xa² yā¹nx2na³la². Sū³na² wān³txai²na² ha³ya³kxa² yxo²i²ai¹nha²kxai³ hai³sxa² au³sa³xi²ko³xa² yā¹xain¹na³la². Ko¹xai²na² yā¹nxe³sxā³ Sū³nai²na² yen³nāu³a¹ wi¹lye²te²sxa³yu²hē³la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² ko³nxe³ti³ ī³yī¹li²hain¹tu¹wa². Sū³na² yen³nāu³a² u²li³ ā³waix3si¹hain¹sxā³ khāuh³lxa³txi³sa²tē³ain¹tu¹wa².

9 Txa²ya³lxah¹li¹lxa². A³li¹nx2ta¹wa². Nxe²e³a¹kxan²ti³ te²xa²yā¹xah³lxa³lxa². Sū³na² wān³txai²na² ha³ya³kxa² yxo²i²yah²lxa³lxa². ī²nx2ta¹wa². Wxa²e¹nāu³ai²na² sa²hau³kot3jah¹la² Kris²tu³jah¹la² ī²yxau³yah³li¹nha²kxai³ Txa²wā¹sū³nu²kxai³lu² wi¹lī²nx2ti³na³la². Ju¹ta² ī²te²sa¹wa². 10 Nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² sa²kxai³lu² ka²yāu¹ka²yāu¹sxā³ kăi³ū¹nhē³ju³ta² yū³te³sxa³jai¹ti²tu³wa². Wain³txi³ kăi³ū¹nx2ti³tu¹wa². Wain³txi³ kăi³yah³lxin¹ju³ta² ne³wā²na³xa³lho³la². A²kxā³nxa² Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²i²sxā³ yxai²xai³te²nāu³xa² a³la³kain¹yah³li¹nha²kxai³ ā³non³ta³kxain¹yah³lxin¹tai¹ti²tu³wa². Jā¹xah³li³xi³ta¹hi¹nhē¹la². Nxe² kăi³yah³lxin¹ju³ta²li² Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² ne³wā²na³ū¹nx2ti³xa³lho³la². 11 Nxe³ha²kxai³ te²yā¹nxe² nxū²kwaj³lxū¹txi³ kăi³sa²tē³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ a²ha² yan¹nāu³a¹ kăi³yah³lxin¹kxa² yo³ha² yū³yah³lxin¹tu¹wa². Ā³ten³sxā³ wahx3xah³lxin¹kxi³nū³a² yū³yah³lxin¹tu¹wa². Nxe³ju³ta²na² ten³khaix1sa³nha²wa². 12 Ū³lhxā³ kwa²hxi²tha³sxā³ yxo²i²yah³li³txa³hē¹la². Txa²wā¹si³yah³la²nāu³xu¹tai²na² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² yxo²i²ain¹ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa². Yen³kxi³kxe³nū³a² ī³yau¹ū¹hain¹jau³xai³tā² yxo²i²nha²sxā³ ya³nān³ta³ki²la²sxā³ wah³nxain¹ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa². Te²yā¹nxe² kăi³jah³li³hē¹la². Txa²wā¹sū³na² wān³txa² yxo²i²nha²sxā³ ya³nān³ta³ki²la²sxā³ wah³nxe³sa²tē³jah¹li³hē¹la².

Sū³na² wān³txa²ya²la³tu³ we¹tū¹nhē³kxe³nū³su² jau³su²

13 A²kxā³nhxi¹nu¹tai²kxai³lu² Txa²wā¹sū³nu²kxai³lu² ī³ye³kxi²sxā³ A³bra³āu²ah³lu¹ta²kxai³lu² wān³txai²na² ain³kxi²so¹ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa². Yen³kxa² kxā³nāu³a¹ yan¹khai¹tāu³a¹ kăi³ū¹hju³ta³nū³a² ī³yau¹ū¹h¹ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa². ī³yau¹ū³ū¹h¹ka³tu³ta¹ a²nū²a² te²li² Sū³na² kăin²ju³ta² yā¹nxe³te²la³ yū³te²sxa³wa². Txa²wā¹sū³na² hxi²kan¹khai¹nxe² yxau³te²la¹wa². Nxe³ha²kxai³ ā³sen³sai³sxā³ kăin²jah¹la² yū²nxa³ha²kxai³

a²i³lxi³khai³xa² i³ye³sxã³ wã²nxũh¹ i³ye³ũ¹nha²ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².
 14 i³ye³ũ¹nha²sxã³ A³bra³ãu²ah³lu¹ta¹na² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Kxã³nãu³a¹ i³ka³li¹ti¹nx2ta¹tu¹wi¹. Wxa²ne³tah²nãu³su² kãin²
 ka³lxa¹ton³tu¹wi¹. Nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². 15 Nxe³ka³tu³
 A³bra³ãu²ah³lu¹ta¹txai³lu² ya³nãn³ta³ki²la²sxã³ wah³nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².
 Wah³nxe³ha²txai³ yan¹nãu³a¹ i³ye³ũh¹jau³xai³tã² sa²yo²we¹nha²sxã³
 a²ki³lha³lxa²khai³xa² a³li³lah¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². 16 Jã¹nxe³ju³kxai³lu²
 a²nũ²ai²na² i³ye³kxai²nãn²tu³ a²ya³la³lhu² jau³su² kxai²nãn²tu³ a²nũ²a²
 ã³xa² ã²la² kãin²txi³ i³lxi³nha²jah¹la² i³ye³yo²nũ¹si¹te²ju²hẽ³la².
 Nxe³sxã³ ã²la² kãin²txi³ i³lxi³nha² te²na² a³txi²ki³kxai²nãn²tu³
 i³wã³wã³ta³kxi³jau³xa² yũ³hĩ³nx2nxa³wa². Hãi¹sxã³ yo²i²sxã³ yxau³hĩ³ki³tã³la².

17 Txa²wã¹sũ³nu²kxai³lu² a²wãn³txai²na² hai²txi³ yau³ã³xa² i³yaxi¹jau³sxa³wa².
 Hãi¹sxã³ jau³xain²txi³ yxau²sa²tẽ³jau³xai²la¹wa². Nxe³ju³kxai³lu²
 yo²i²ain¹tũ³kã³txa² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² yo²i²ain¹tũ³kã³txa²
 e³lxah²lxi³yain¹na³la². 18 Nxa²ha¹te¹ Txa²wã¹sũ³nu²kxai³lu² wãn³txa²
 ya²lan³tu³khaixi¹jau³xa² yau³ha¹li¹ yũ²na³la². Yen³kxa² yan¹khaixi¹nãu³a¹
 kãi³ũh¹jau³nũ³a² yũ² a²wãn³txi³khai³xa² i³ye³ũ¹nha²kxi³jau³xa² yũ²
 nx2na³la². A²nxe³jau³xai²li² Txa²wã¹sũ³nu²kxai³lu² hxi²kan¹txi³
 i³ki³ha¹kxi²nha²nxa³jah¹lai²la¹wa². Nxe³nha²nxa³ha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² hxi²ka²
 yxau²xai³ki³tã³la². i³nxũ²kwaĩ³lxũ¹txi³nẽ³jau³xai²la¹wa². Txa²wã¹sũ³na²
 ha³lo²ai²na² ã³nũ²kxi²sxã³ yxau³ya³nhẽ³ju³ta³nũ³a² ya³nãn³ta³ki²la²sxã³
 wah³nxe³ki³tã³la². Nxe³ju³taĩ²li² ã³na¹ki³sxa³lho³la². Kan²txi³ yo²i²ki³tã³la².
 19-20 Wah³nxe³ki³sa²kxai³na³vi²o²tẽ³na² yã¹nxe³ki³tã³la². Nxe³tẽ³na² sa²kxai³lu²:

— ã³yit1sxã³ yxau³na¹tũ¹xã¹. Nxe³kxai²nãn²tu³ ta³nu³lhũ³ka³txa²
 kãin²khaixi¹nxe³ka³txa² kwa³thi³lĩh³na² sa²ka³tũ³kxi²ka³txa² tẽ³sxã³
 ã³na¹ain¹te²ju²hẽ³la². ã³na¹ain¹kxai²nãn²tu³ kwa² ã³nxai³ju³ta²
 yũ²te²sxa³yu²hẽ³la². It3ta² nũ³kxũn³kxan²ti³ ã³nxai³te²sxa³yu²hẽ³la².
 Jã¹nxe³jut3sũ³ju³ta² Txa²wã¹sũ³na² ha³lo²ai²na² ã³wih¹sxã³
 yxau²ya³nhẽ³ju³ta³nũ³ai²na² kan²txi³ wah³nxe³sa²tẽ³ki³tã³la².
 Yo²i²hĩ³ki³tã³la². A²kxã³nxi¹naĩ³tã² I³sa³e² nũ³ka³txu¹taĩ²na² nxe³te²ju²hẽ³la².
 Txa²wã¹sũ³na² sxi²ha² yuh³xan¹thĩ³na² so¹lxi³ wã³nxĩn¹ti³ i³ye³ũ¹hain¹jah¹la²
 a²hxi²kan¹te²a² so¹lxi³ ã³wih¹te²ju²hẽ³la². Kwẽ³kxa² ka³na³ka³nat3sxã³
 ã³wih²xai³te²ju²hẽ³la². A²nũ²a²i²li³te²a².

— ã³wi¹ha¹tũ¹xã¹. Nxe³jau³su² kxan²ti³ ã³wih¹hĩ³nx2nxa³wa².
 Te²yã¹nxe³kxe³hũ³nxe² Je³su²jah³lo²kxai³lu² Txa²wã¹sũ³na² yen³nãu³a²
 ka³la³xi²sxã³ yxau²sa²tẽ³na³la². Yxau³te³na¹ i³ye³ũ¹nhẽ³na³la², Txa²wã¹sũ³na²
 yen³nãu³a²sa³. Te²yã¹nxũn³sxã³ ye³jen¹na² yan¹nãu³a¹ yo²i²ki³tũ³ka³txa²
 ka³la³sxã³ yxau²sa²tẽ³nũn³ki³tu¹wa². Nxe³kxe³su² wah³nxe³ yxau²xai³ki³kxe³su²
 yan¹nãu³a¹ ã³na¹nẽ³lxa³lho³la². Jã¹nxe³jut3su² Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³kxai³lu²
 Je³su²jah³lo²kxai³lu² i³sxã³ i³so¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Txa²wã¹sũ³na² yen³nãu³a²
 a²nũ²a² wã³nxĩn¹ti³ i³ye³ũh¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Me³ki³se³te²kah³la²
 a²he³la³ko³tu³ nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².

7

Me³ki³se³te²kah³lu¹txai²na² a²nũ²a² i³ye³ũh¹jah¹lo²su¹jau³su²

1 Jã¹nxe³jut3su² Me³ki³se³te²kah³lu¹ta¹kxai³lu² sxi²je³nu¹taĩ²li² Sa³lẽ²thĩ³na²
 a²wa³kxẽn³jah¹lo²su² ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³jah¹lai²na²

yen³nāu³a² a²nū²a² wā³nxīn¹ti³ i³ye³ūh¹jah¹lo²su² ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa².
 Nxe³ka³tu³ta¹ nxe³hī¹nu¹ta²kxai³lu² A³bra³āu²ah³lu¹ta²kxai³lu²
 nxe³te²hi²sen³kxai³lu² a²ko¹ko¹nū³ka³txi³nāu³xu¹tai²na² he¹li³sxā³
 sun²tā¹hxa³tain¹ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³te²na¹ Me³ki³se³te²kah³lu¹ta²kxai³lu²
 ne³kxauh²xi²ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa². Ne³kxauh²xi²te²na¹ Txa²wā¹sū³na²
 ka³lih³ti³hit¹jau³su² e³kxi²nyha¹ta¹hxi²hē¹la². 2 E³kxi²nyha¹te²na¹
 A³bra³āu²ah³lu¹tai²na² hi²sen³kxai³lu² yen³kxai²na² a²ko¹ko¹nū³ka³txa²
 ā³nhe¹kxi²sxā³ so¹kxi²kxai²na² tē³sxā³ wā²nhū¹nyha¹ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa².
 Nxe³sxā³ yen³kxa² hxi²ka² hxi²sxā³ yen³kxai²na² yū³kxai²nān²tu³
 yen³kxa² ki³ka³na³ka³nat³sxā³ wā³kot³sxā³ so¹sxā³ ū³ha¹kxi²te²ju²hē³la².
 Nxe³sxā³ yen³kxa² ka³lxa¹sxā³ nxe²xai³sxā³ ū³wha¹nū²la² Me³ki³se³te²kah³la²
 hxi²ka² ū³hū¹nyha³ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa². A²nxe³jah¹lu¹ta²kxai³lu²
 Me³ki³se³te²kah³lu¹ta²kxai³lu² a²i³lxa² a²si³yxa³ū³tāu³a² txa²nū² ha³lo²a²
 wain³ju³ta² so¹li³ kāi³sxā³ yxa³ū³xai³kxa² a²wa³kxēn³yah³lo²su¹.
 Nxe³hxi²na²hē³la². Te²yā¹nxe³sxā³ Sa³lē²thi³na² a²wa³kxēn³yah³lo²su²
 ha²kxai³ a²i³lxa² āh¹ a²si³yxa³ū³tāu³a²su² ha³lo²a² hāun²kxa² yxa³ū³xai³kxa²
 a²wa³kxēn³yah³lo²su¹. Nxe³hxi²na²hē³la². 3 A²nxe³jah¹lu¹tai²li² a²wi³na²
 i²ki³sxa³ha²kxai³ a²hā³ka³na² i²ki³sxa³ha²kxai³ a²si³yah³la²nāu³xu¹tai²na²
 i²ki³sxa³ha²kxai³ nxe³ki³tā³la². Hai³txi³ wē³sa² a³li³lah¹je³nu¹tai²li²
 i²ki³sxa³ha²kxai³ yah³lon¹sxā³ ya³lu²je³na³kxa² i²ki³sxa³ha²kxai³ nxe³ki³tā³la².
 Yxān¹ta¹ Txa²wā¹sū³na² A²ta²ha² te²hū³jah¹lo²su² na³la². Nxe³sxā³
 Txa²wā¹sū³na² yen³nāu³a¹ a²nū²a² wā³nxīn¹ti³ i³ye³u¹sa²tē³na³la²,
 Me³ki³se³te²kah³la²sa³.

4 Jā¹nxe³ju³kxai³lu² Me³ki³se³te²kah³lu¹ta²kxai³lu² i²khai¹nxe³jah³li³hē¹la².
 Hxi²kan¹khai¹jah¹lai²la¹wa². Nxe³sxā³ A³bra³āu²ah³lu¹ta²kxai³lu²
 a²ko¹ko¹nū³ka³txa² yen³kxa² ka³lxa¹txi³ so¹kxi²nyhain¹kxu¹tai²na²
 wā²nhū¹ta¹hxi²hē¹la². Yen³kxai²li² hxi²ka² hxi²sxā³ yen³kxai²nān²tu³
 ki³ka³na³ka³nat³sxā³ wā³kot³so¹xi²sxā³ ū³ha¹nū²la² yen³kxa² ka³lxa¹sxā³
 Me³ki³se³te²kah³la² hxi²ka² wā²nhū¹xi²xai³ta¹hxi²hē¹la². 5 Te²yā¹nxe³jut³su²
 Le³vi²ah³lu¹tai²na² a²sa³wi³ha³li³nāu³xa² so¹li³ a²nū²a² i³ye³ūh¹tū³ka³txi³su²
 ta¹hxi²hē¹la². Nxe³tū³ka³txi³nāu³xai²na², Moi³se²ah³lu¹tai²na²
 kwa³na³jau³xai²na² nxe²e³te³nah¹li¹.

— Yen³kxa² hi³ka² hxi²sxā³ yen³kxai²na² yū³kxe³su² ki³ka³na³ka³nat³sxā³
 so¹kxi²txai¹nhē³li¹. Nxe³te²ju²hē³la². A²nū³ka³txi³khai³xa²
 so¹kxi²nyhain¹te²ju²hē³la², a²yxo²ha³kxa¹ A³bra³āu²ah³lu¹tai²na²
 a²ne³tah²nāu³syu¹kxan²ti³na². 6 Nxa²ha¹te¹ Me³ki³se³te²kah³lu¹ta²kxai³lu²
 hai³txi³ Le³vi²ah³lu¹tai²na² a²sa³wi³sa³la³ ta¹hxi²nxa³hē¹la². Nxe²nxa³kxan²ti³
 A³bra³āu²ah³lu¹tai²na² yen³kxa² wā²nhū¹xai³kxe³su² so¹kxi²ta¹hxi²hē¹la².
 A³bra³āu²ah³lu¹tai²na² a²yen³kxa² a²ko¹ko¹nū³ka³txa² so¹kxain¹kxa²
 wā²nhū¹xai³kxe³su² so¹kxi²ta¹hxi²hē¹la². So¹kxi²te²na¹ i³ka³lih³ti³hit¹jau³su²
 i³ye³kxi²nū¹ta¹hxi²hē¹la². A³bra³āu²ah³lu¹tai²na² hi²sen³kxai³lu²
 Txa²wā¹sū³na² wān³txa² i³ka³lih³ti³hit¹jau³su² so¹kxi²jah¹lai²la¹wa².
 Wān³txa² wi¹jau³nu³a²kxai³lu² so¹kxi²jah¹lai²la¹wa². Nxe³jah¹lo²su²
 te²kxai³lu¹ Me³ki³se³te²kah³lu¹ta²kxai³lu² i³ka³lih³ti³hit¹jau³su²
 i³ye³kxi²nū¹ta¹hxi²hē¹la². 7 Jā¹nxe³jut³su² a²nū²a² ā²la² hxi²kan¹te²a²
 a²yxo²wān³txa² so¹li³ i³ka³lih³ti³hit¹jau³su² kū³we²ki²la² hxi²ka¹nxa³te²a²
 i³ye³kxi²te²ju²hē³la². 8 Nxe²nxa³ha¹te¹ Le³vi²ah³lu¹tai²na² a²ne³tah²nāu³su²
 yah³lon¹sxā³ ya³lu²ain¹ka³tū³ hā²wxān³txa³ a²nū²a² ā³su² i³ye³ūh¹kxe³su²

ā³wē³no³tain¹te²ju²hē³la². Yxān¹ta¹ Me³ki³se³te²kah³la² a²wē³no³te²a² i³ye³kxi²nē³lxa³wa². Nxe³ha²kxai³ a²nū²a² ya³lu²ju²ta²nū³a² yū³te²na² te² hi²sen³kxai³lu² yen³kxa² wā²nhū²xai³kxe³su² so¹kxi²ye²ta¹hxi²hē¹la². Txa²wā¹sū³na² wān³txu¹ta²ina² nxe³ta¹hxi²hē¹la². Nxe³yān¹ta¹ Me³ki³se³te²kah³la² a²wē³not³jah¹la² i³ye³kxi²nē³ta¹hxi²nxa³hē¹la². Yen³kxa² wā²nhū²xai³kxe³su² so¹kxi²jah¹la² ka³ten³ti³ yxau²xai³jah¹lo²nū³su² ta¹hxi²hē¹la², Me³ki³se³te²kah³la²sa³. 9-10 Jā¹nxe³hī¹nu¹ta²kxai³lu² Le³vi²ah³lu¹ta²ina² hai³txi³ a³li³lah¹ta¹hxi²nxa³hē¹la². A³li³lah¹xa³kxan²ti³ a²si³yah³lu¹ta²ina² A³bra³āu²ah³lu¹ta²ina² a²ē¹nāu³u¹ta²ina² āh¹yū³ta¹hxi²hē¹la². Me³ki³se³te²kah³la² i³ha¹txi²hī¹nu¹ta²kxai³lu² nxe³ta¹hxi²hē¹la². Jā¹nxe³sxā³ A³bra³āu²ah³lu¹ta²ina² sa²kxai³lu² yen³kxa² tē³sxā³ wā²nhū²xai³kxa² Me³ki³se³te²kah³la² hxi²ka² ū³hū¹tāu³a² Le³vi²ah³lu¹ta²li² A³bra³āu²ah³lu¹ta² a²ne³tah²nāu³su² ha²kxai³ yen³kxa² wā²nhū²xai³kxe³su² ū³hū¹nūn²ta¹hxi²hē¹la². Nxe³ha²kxai³ Le³vi²ah³lain²txi³ a²sa³wi³ha³lxi²na² sa²kxai³lu² nxe³te²hi²sen³su² hā²wxān³txa³nu² yen³kxa² wā²nhū²xai³kxe³su² so¹kxi²nyhain¹ta¹hxi²hē¹la².

11 Nxa²ha¹te¹ I³sa³e² nū³ka³txu¹ta²ina² sa²yo²we¹jau³xu¹ta²ina² nxe³ta¹hxi²hē¹la². A²kxā³nxa² I³sa³e²ah³lu¹ta²ina² a²ki³lha³lxa²khai³su² ka³lxa¹ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa². A²nxe³sxā³ ka³na³ka³na³jah¹la² so¹lxi³ Le³vi²ah³lo²su² ta¹hxi²hē¹la². Nxa²ha¹te¹ hā²wxān³txa³ Le³vi²ah³lu¹ta²ina² a²ne³tah²nāu³su² A³rāu²ah³lo²su² ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³jah¹la²kxai³lu² A³rāu²ah³lo²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² yen³nāu³a² a²nū²a² wā³nxīn¹ti³ i³ye³ūh¹kxe³su² a²hxi²kan¹jah¹lo²su² ta¹hxi²hē¹la². I³sa³e² nū³ka³txu¹ta²ina² a²yo²hā³kxa¹ nxe² kāi³ū¹ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³kxa²ha³ta³nxān²ti³. Txa²wā¹sū³na² wi¹lhin¹sxā³ i²nē³kxe³nū³su² hxi²kan¹txi³ sa²hau³kot³tū¹nhē³ta¹hxi²nxa³ti³ai¹ti²tu³wa². Yxān¹ta¹ hxi²kan¹txi³ sa²hau³kot³tū¹nhē³ke³la³te²kxai³ A³rāu²ah³lu¹ta²ina² wa³ka³la² a²nū²a² wā³nxīn¹ti³ i³ye³ū¹hain¹kxe³su² ā³nhī³nx2na³la². Me³ki³se³te²kah³la² a²wē³no³kxa² yū³hī³ta¹hxi²nxa³ti³ai¹ti²tu³wa². Yxān¹tah¹lxa¹ hai³txi³ ta¹hxi²nxa³ti³ai¹ti²tu³wa². 12 Nxe³ha²kxai³la¹ a²nū²a² i³ye³ū¹nhē³kxa² he³la³kxa² ā³lxa³txi³ i³ya¹kxai²nān²tu² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² sa²yo²we¹kxi³jau³xa² yau³ā³lxi² wē³non³jau³xa² i³ye³kxi²nūn³tu¹wa². 13 Nxe³sxā³ Je³su²jah³la² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²su² ha²kxai³ a²nxe³jah¹lai²li² hai³txi³ Le³vi²ah³lu¹ta²ina² a²ne³tah²nāu³sxa³wa². A²lo³nu¹ta²li² Ju³ta²jah³lu¹ta²ina² a²ne³tah²nāu³xai²la¹wa². A²nxe³tū³ka³txu¹txai²na² kxā³kxai³ hai³txi³ Txa²wā¹sū³na² yen³nāu³a¹ a²nū²a² i³ye³ū¹hain¹kxe³su² o²la³kxain¹ta¹hxi²nxa³ti³ai¹ti²tu³wa². Le³vi²ah³la² a²ne³tah²nāu³xa² so¹lxi³ o²la³kxain¹ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa². 14 Jā¹nxe³sxā³ Je³su²jah³lu¹ta²kxai³lu² Ju³ta²jah³lu¹ta² a²ne³tah²nāu³su² a³li³lah¹sxā³ txon¹ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³kxe³su² Mo³se²ah³lu¹ta²ina² kwa³na³nē³jau³xu¹ta²ina² e³kxi²nē³ta¹hxi²nxa³ti³ai¹ti²tu³wa². Le³vi²ah³lu¹ta²ina² a²ne³tah²nāu³xa² so¹lxi³ nxe² o²la³kxi²si¹jau³nū³su² kwa³na³ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa².

Me³ki³se³te²kah³la² yā¹nxe³jah¹lo²su² jau³su²

15 Jā¹nxe³ju³kxai³lu¹ Txa²wā¹sū³na² yen³nāu³a² a²nū²ai²na² wā³nxīn¹ti³ i³ye³ūh¹jah¹la² ā³lxi³jah¹la² yū²na³la². Me³ki³se³te²kah³la² yā¹nxe³te² he³la³kxa² yāxite²la³wa². 16 Hai³txi³ yuh³xai²nān¹jau³xa² i³hxi²ka¹ti³hi¹txa³wa². Yxān¹ta¹ ka³ten³su² yxau²sa²tē³ha²kxai³ ya³lu²ju²ta² yū³jah¹lo²sxa³wa². 17 A²nxe³ju³ta²li²

Txa²wā¹sū³na² ũ³wha²li¹txā³nxu¹ta¹i²na² Je³su²jah³la² kâi³ti³hit¹jau³su²
ĩ³yau¹ũ³nhē³ta¹hxai²hē¹la². Ĩ³yau¹ũ³nhē³te³nah¹lxi¹:

— Txa²yen³nāu³a² a²nũ²a² wā³nxĩn¹ti³ ĩ³ye³ũ¹si¹ju³ta²
o²la³kxi²sa²tē³in¹tu¹wi¹. Me³ki³se³te²kah³la² he³la³ko³si¹lxi¹.
Nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². 18 Kxā³nxai³tā² wān³txa² kwa³na³nē³jau³xu¹ta¹i²na²
ain³kxi²kj³ta¹ti²tu³wa². Ain³kxi²kj³kxan²ti³ ko³nxe³ti³ kâi³kj³ju³ta¹i²tā²
hxi²kan¹txi³ ā³wa²su¹tũ¹nhē³lxa³ta¹ti²tu³wa². Wān³txa³tā² kâin²
wā³nxĩn¹nxa³kxan²ti³ ha³lo²a² wi¹ju³ta³nũ³a² wah³nxe³kj³ta¹ti²tu³wa².
19 Nxe³kxa² ha³tih³nāu³ān²ty³ Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa² tah²yau³xan²ty³
ain³kxi²kj³ta¹ti²tu³wa². A²nxe³jau³jau¹xai²na² ko³nxe³ti³ kâi³kj³ju³ta²
hxi²kan¹txi³ ā³wa²su¹tũ¹nhē³na³la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³yā³lhu² ha³lo²a² ā²la²
wi¹ju³ta² wah³nxe³kj³tā³la².

20 Nxe³kxa²yu³su² Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² a²wān³txi³khai³xa²
ĩ³ye³sxā³ ĩ³ye³ũ¹na³la². Kxā³nxi¹nu¹ta²kxai³lu² A³rāu²ah³la² nũ³ka³txa²
a²wa³ka³li³yu³ta²kxai³lu² ā³si³wxe³tāu³a¹ hai³txi³ ĩ³ye³ũ¹jau³xa²
yũ³ain¹ta¹hxai²nxa³ti³ai¹ti²tu³wa². 21 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²li² Txa²wā¹sū³na²
yen³nāu³a² a²nũ²a² wā³nxĩn¹ti³ ĩ³ye³ũ¹ ā³si³wxe³ta¹hxai²hē¹la². Txa²wā¹sū³na²
sa²kxi³lu² Je³su²jah³la² ne³nxē³na²na² e³te³nah¹lxi¹:

— Sū³na² Si³yau³kah³lo²na¹xai²na² ā³sen³sai¹sxā³ kâin²jah¹la² yũ²nxa³kxan²ti³
txai²na² so¹lxi³ ĩ³ye³a¹wi¹. Hai³txi³ Txa²wān³txai²na² ĩ³yat¹jah¹lo²txā³wi¹.
Nxe³na¹ha²kxai³ wxāi²kxai³ Txa²yen³nāu³ai²na² a²nũ²a² wā³nxĩn¹ti³
ĩ³ye³ũ¹si¹ju³ta² o²la³kxi²sa²tē³in¹tu¹wi¹.

Txa²wā¹sū³na² nxe³ta¹hxai²hē¹la².

22 Nxe³ha²kxai³ Je³su²jah¹lo²kxai³ ĩ³ye³ũ¹nhē³kxe³nũ³su²
wi¹khai¹jau³xai²la¹wa². Wi¹lha²tē³na³la². Je³su²jah¹la² hxi²ka²
yxau²sa²tē³kj³sa²kxai³ yxo²i²kj³jau³xai²la¹wa².

23 Nxe³ha²kxai³la¹ kxā³kxai³ A³rāo²ah³la² sa³wi³ha³li³nu¹ta¹i²na² a²nũ²a²
ĩ³ye³ũ¹tē³ka³txu¹ta¹i²na² ka³lxa¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Txa²wā¹nũ³nāu³a²
ya³lu²ju³ta³nũ³a² yũ³yah³lxi³te²ju²hē³la². Ya³lu²ju³ta³nũ³a² yũ³yah³lxi³ha²kxai³
hxi²kan¹txi³ o²la³kxi²sa²tē³yah³lxi³te²sxa³yu²hē³la². 24 Nxa²ha¹te¹
Je³su²jah³lo²kxai³lu² ka³ten³su² yxau²sa²tē³ha²kxai³ a²wa³ka³la² ā³na¹sxā³
a²nũ²a² ā³xa² a²wē³not³jah¹la³nũ³a² yũ³te²sxa³yu²hē³la². Txa²wā¹sū³na²
yen³nāu³a¹ a²nũ²a² wā³nxĩn¹ti³ ĩ³ye³ũ¹sa²tē³nē³na³la². 25 Nxe³ha²kxai³la¹
txa²wā¹ē¹nāu³ai²na² whāi²na¹ sa²hau³kot³sa²tē³ũ¹nhē³na³la². A²nũ²a² ĩ³li³te²a².

— Txa²wā¹sū³na² ā³non²ta³kxi²sa²ju³ta² ten³sa³nha¹. Nxe³te²nān²ty³
Je³su²jah³la² ā³tē³kxai²nān²ty³ hai³txi³ sa²yxo²ā³hĩ³nx2nxa³wa². A²ē¹na²
sa²hau³kot³sa²tē³ũ¹tu¹wa². Nxe³kxe³su² Je³su²jah³lo²kxai³lu² ka³ten³su²
yxau²xai²na³la². Txa²wā¹sū³nu²kxai³lu² ā³non²ta³kxi²si¹nhē³jau³su²
ĩ³ye³kxi²sa²tē³na³la², Txa²wā¹sū³na² ne³nxē³na² ain³kxi²sa³kxa³.

26 Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² yen³nāu³a¹
wi¹lhin¹jah¹lai²la¹wa². Yxaih¹ju³ta² yũ²nxa³wa². Ko³nxe³ti³ kâi³jah¹lo²sxa³wa².
Ko³nxe³ti³ kâi³te² nũ³ka³txa² sa²hait¹so²sa²tē³na³la². Hā²wxān³txa³nũ²
oh³nāu³nũ¹ka³na¹ ka³la³xi²sxā³ wxi²kin³ti³ton³sa²tē³ũ¹na³la².
Nxe³ju³tan¹te²kxa³yā³lhu² jah¹lain²txi³ ĩ³ye³ũ¹nhē³jah¹lo²lxi³ ha²kxai³
wain³na³la². 27 Jā¹nxe³jut³su² yuh³xai²nān¹te²nũ²a² wā³nxĩn¹ti³
ĩ³ye³ũ¹hain¹te²su²te²a² hai³txi³te²yāx¹jah¹lo²sxa³wa². Nxe³sxā³ yuh³xai²nān¹te²
nũ³ka³txai²na² te²nān²ty³ nxe² kâi³te²ju²hē³la². Nxe³te³nah¹lxi¹, a³lan²ta²

hāi¹nxe³ti³xa¹ ka³yxuh³xa² wi¹te²a² tē³sxā³ Txa²wā¹sū³na² ū³hū¹te²ju²hē³la². Nxe³ju³ta² txa²nū² a²kō³nxe³ti³ kâi³ju³khai³xa² ā³wa²su¹te³lhxā³ ū³hū¹sân²nū²la² hā²wxân³txa³ a²nū²a²nāu³xa² a²yo²ha³kxa¹ kō³nxe³ti³ kâi³yah³xi³ju³ta² ā³wa²su¹si¹jau¹nū³su² Txa²wā¹sū³na² ū³hū¹te²ju²hē³la². Nxe³to³ta¹ Je³su²jah³la² yāx¹jah¹lo²sxa³wa². Ye³ka³na³ka³nat3sxā³ yen³kxa² Txa²wā¹sū³na² ū³hū¹ta¹hxai²hē¹la². Ū³hū¹ka³tu³ti¹ a²nū²khai³xa² wā²nxū¹h¹ ū³hū¹ha²kxai³ ya³lu²kxi²nē³ta¹hxai²hē¹la². Ye³ka³lxa¹txi³ ya³lu²kxi²nē³ta¹hxai²nxā³hē¹la². ²⁸ A²kā³na² Moi³se²ah³lu¹ta¹na² kwa³na³jau³xu¹ta¹na² i³yau¹ū³nē³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². A²nū²ai²na² a²yo²ha³kxa¹ a²ē¹nāu³a² au³txi³nāu³a² a²kō³nxe³kxe³su² yū³te²jai¹ti²tu³wa². Nxe²yain¹kxa² ha³ta³nxân²txi³ Txa²wā¹sū³na² yen³nāu³a² a²nū²a² wā³nxîn¹ti³ i³ye³ū¹h¹jah¹la³nū³a² i²sxā³ so¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³yân¹ta¹ Txa²wā¹sū³na² wân³txa² i³ye³ū¹nhē³jau³xa² ā³ta³lo³hēt¹sxā³ i³ye³kxi²ta¹hxai²hē¹la². Nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² sa²kxai³lu² A²ta²hai²na² i²sxā³ so¹ta¹hxai²hē¹la². i²sxā³ so¹jah¹lai²li² wi¹kâi³sxā³ yxau²xai²na³la².

8

Je³su²jah³la² i³ye³ū¹nhē³jah¹lo²khai³su¹jau³su²

¹ Jā¹nxe³jut3su² Jah¹lai²li² Je³su²jah¹lai²li² wā³nxîn¹ti³ i³ye³ū¹nhē³jah¹lai²la¹wa². Oh³nāu³nū¹ka³na¹ ā³wxe²sa²tē³na³la². Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³jah¹la² ā³wxe³ka³lo³ai²na² a²wi¹nē³tāu³a² ā³wxe³sxā³ ha³lo²a² whāi²na¹ a²wa³kxē³ton³yah³na³la². ² Kxā³nxai³tā² a²nū²a² i³ye³ū¹h¹jah¹lai²na² a²hxi²kan¹te²na² sa²kxai³lu² Sū³na² sxi²ha² yuh³xan¹thi³na² wi¹khai³1thi³na² ā³wih¹to³te²ju²hē³la². Txa²wā¹sū³na² ne³nxē³na² i³ye³kxi²ha²kxai³ a²nū²a² i³ye³ū¹jau³su² i³ye³kxi²ha²kxai³ nxe³si¹jau³nū³su² ā³wih¹to³te²ju²hē³la². Nxe³kxa² ha³tih³xan²tu³ Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu² oh³nāu³a¹ Sū³na² ha³lo²khai³xa² ā³wih¹ka³tu³ Sū³nu²kxai³lu² i³ye³ū¹nhē³na³la².

³ Jā¹nxe³jut3su² I³sa³e² nū³kā³txa² wā³nxîn¹ti³ i³ye³ū¹hain¹ju³ta² a³la³kxain¹te²ju²hē³la². Ju³te²a²nāu³xai²na² hxi²ka² i²sxā³ so¹jah¹lo²su² te²ju²hē³la². Nxe³ha²kxai³ i²sxā³ so¹kxah¹lai²na² sa²kxai³lu² yen³kxa² yuh³xai²nān¹ta² yen³kxa² tē³sxā³ Txa²wā¹sū³na² ū³hū¹ha²kxai³ ka³yxuh³xa² wi¹te²a² tē³nū²la² su²lhxā³ a²ti³ha²yau³khai³xa² Txa²wā¹sū³na² ū³hū¹ha²kxai³ nxe³te²ju²hē³la². Yen³kxa² hxi²tē³nhā²nxā³kxai²nān²tu³ hxi²kan¹txi³ Txa²wā¹sū³na² yen³na² ā³wih¹te²sxa³yu²hē³la². Te²yā¹nxe³kxe³hū³nxe² Txa²wā¹hxi²kan¹jah¹la² wā³nxîn¹ti³ i³ye³ū¹nhē³jah¹la² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² ā³tū³si¹jau³nū³su² ā³wih¹kxai²nān²tu³ yen³kxa² ū³hū¹hī³nx2na³la².

⁴ Txa²wā¹ha³lo²ai²na² a²nū²a² yū³te²ju²hē³la². Moi³se²ah³lu¹ta¹na² wân³txa² sa²yo²we²te²a² yū³te²ju²hē³la². A²nxe³te²nāu³xa² yen³kxa² Sū³na² ū³hū¹ju³ta² o²la³kxi²te²a² ā²la² yū³te²ju²hē³la². Nxe³sxā³ ā²la² yū³ha²kxai³ Txa²wā¹hxi²kan¹jah¹lo²nu¹ta¹li² wxa²kan³sxā³ yxau³kxi²nē³kxan²ti³ hai³txi³ Moi³se²ah³lu¹ta¹na² wân³txa² sa²yo²wet¹si¹jau³nū³su² yen³kxa² ū³hū¹ju³ta³la³ o²la³kxi²hī³nx2nxā³wa². ⁵ Oh³nāu³nū¹ka³na¹ Txa²wā¹sū³na² yxau³thīn³khai³xa² yū³te²ju²hē³la². Nxe³sxā³ yuh³xan¹ko³xan¹thi³na²na² Txa²wā¹sū³na² yxau³thi³nhū³na³la². Hai³txi³ Txa²wā¹sū³na² yxau³thīn³khai³sxa³wa². Yxân¹ta¹ thi³nhū³na³la². Te²yā¹nxe³jau³xa² Txa²wā¹sū³na² i³ye³kxi²ha²kxai³ Moi³se²ah³lu¹ta¹na² ain³kxi²so¹ha²kxai³ nxe³te³nah¹li¹:

— Txa²yxa³na¹thi³na² wã²nã³ũ¹nxa²ha¹ta¹ti²tu³wi¹, wã³la³ka³txa²
 wxa²ka³la³sxã³ i³ye³kxi²ki³sĩ¹na¹ta²su¹. Nxe³te²yã¹thi³nhũ³thi³na²
 we¹txa²hẽ³li¹. Txa²wãn³txa² i³yax¹sxã³ we¹txa²hẽ³li¹. Txa²wã¹sũ³nu¹kxai³lu²
 nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Jã¹nxe³ju³kxai³lu² Je³su²jah³lo²kxai³lu²
 a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xa² yuh³xai²nãn¹ko³xa² yxa³te²ki³na¹xai²na²
 ã³non²ta³kxi²nẽ³na³la². Nxe³ha²kxai³la¹ Je³su²jah³la² yã¹nxe³sxã³
 Sũ³na² sxi²ha² yuh³xai²nãn¹ta² sxi²han²tu³ i³ye³uh¹tũ³ka³txai²na²
 hxi²ka² a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xa² ã³non²ta³kxain¹te²ju²hẽ³la². Yxãn¹ta¹
 Je³su²jah¹lo²kxai³lu² ã³sen³sai¹sxã³ ã³non²ta³kxi²nẽ³na³la². 6 Te²yã¹nxe³jut³su²
 yuh³xai²nãn¹te² nũ³ka³txa² i³ye³ũ¹hain¹tũ³ka³txai²li² a²wa³ka³la²
 kũ³we²ki²la² hxi²kan¹yu³jut³sxa³wa². Je³su²jah³la² wa³ka³la² hxi²kan¹sxã³
 ã²la² ã³sen³sai¹yuh³na³la². Nxe³ha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa²
 i³ye³kxi²nyhu¹jau³xa² ã²la² hxi²kan¹jau³su²na³la². A²nũ²a² kãi³ũ¹hain¹jau³nũ³a²
 i³hen³txain¹jau³xai³tã² ã²la² wi¹lxi² nxe² si³yxa²na³la². Oh³xai²nãn¹te²a²
 yen³kxa² nxe² si³yxa²na³la².

7 Jã¹nxe³jut³su² a²kxã³nxai³tãn¹jau³la³ i³ye³kxi²nyhu¹hĩ¹na¹i³tãn¹jau³la³
 wain³kxa²txi³ ai³si¹hain¹ke³la³te²kxai³ wãn³txa² tah²yau³xa² wẽ³not³jau³nũ³la³
 i³ye³kxi²nyhu¹ai¹nhĩ³nx2nxa³wa². 8 Nxe³yãn¹tah¹lxa¹ wain³txi³
 kãi³ai¹nxa³kxe³su² Txa²wã¹sũ³na² i²ha²kxai³ i³wait³sxã³ e²kxi³ta¹hxai²hẽ³la².
 E³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Ye³jen¹na² yan¹nãu³a¹ Txai²li² Sũ³nu²na¹xai²na² wãn³txa² tah²yau³xa²
 i³ye³kxai³na¹tu¹wi¹. I³sa³e² nũ³ka³txa² i³ye³kxi² Ju³te²a² nũ³ka³txa²
 i³ye³kxi² nxe³ai¹na¹tu¹wi¹. Kãi³ũ¹hai¹na¹ju³ta³nũ³a² i³ye³kxai³na¹tu¹wi¹.

9 A²kxã³nxa²a²si³yah³la²nãu³xu¹ta¹na² E³ji²ta²ko³xa²yxa²u³lain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹.
 Nxe³hĩ¹nu¹ta²kxai³lu² ta²ko¹xu¹ta¹na² sa²sai¹si¹hai¹na¹jau³su²
 wi¹kãi³ũ¹hai¹na¹jau³nũ³a² i³ye³kxai³na¹hẽ³li¹. Yxãn¹ta¹ Txa²wãn³txa²
 sa²yo²wet¹sa²tẽ³sain¹ta¹hxai²nxa³ti³ai¹ti²tu³wi¹. Nxe³sai¹nxa³ha²kxai³
 wi¹kãi³ũ¹hai¹na¹ju³ta² ã³na¹a¹hẽ³li¹.

10 Nxe³ha²kxai³ yan¹nãu³a¹ wi¹kãi³ũ¹hai¹na¹ju³ta³nũ³a² I³sa³e²
 nũ³ka³txa² i³ye³kxai³na¹jau³nũ³a² nxe³te³nah¹lxi¹, Sũ³nu²na¹xai²na²
 nxe²e³kxai³na¹te³nah¹lxi¹: “Tũ¹ka³txai²na² a²ne³nxẽ³nai²na²
 i³kwa²na³ai¹na¹jau³xa² ã³wih¹tu¹wi¹. A²ẽ³nãu³ai²na² Txa²wãn³txa²
 tah²yau³nũ³a² ũ³wha²li¹la³kxai³na¹tu¹wi¹. Txai²na² so¹lxi³
 ta²nxũ¹ka³txai²na² A²sũ³na² Si³yxa³kah³lo²syu¹hai¹na¹tu¹wi¹.
 Ta²nxũ¹ka³txai²na² Txa²sa³wi³ha³lxi³nãu³sain¹tu¹wi¹.”

11 Nxe³ai¹na¹kxai²nãn²tu³ i³ye³kxi²nyhu¹kxi³jau³xa² yũ²nxa³lho³li¹.
 Nxe² i³ye³kxi²nyhu¹xa³te³nah¹lxi¹: “Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa²
 ain³kxi¹jah³lxi³hẽ³li¹.” Nxe² i³ye³kxi²nyhu¹xa³lho³li¹. A²nũ²a²
 a²yo²xa³kxa¹ ã²la² i²yxa²u³xai³lhai¹nha²kxai³ nxe² i³ye³kxi²nyhu¹xa³lho³li¹.
 Tũ¹ka³txai²na² a²yo²ha³kxa¹ i²yxa²u³xai³lhain¹tu¹wi¹.
 Hxi²ka¹nxa³jah¹lo²su² tã³nxa² hxi²kan¹khaix¹jah¹lo²su² tã³nxa²
 i²yxa²u³xai³lhain¹tu¹wi¹.

12 Nxe³sxã³ ko³nxe³ti³ kãi³ain¹ju³ta² sa²wa²su¹ta¹na¹tu¹wi¹.
 Nxe³wã²na³kxai³na¹tu¹wi¹.
 Txa²wã¹sũ³na² nxe³ta¹hxai²hẽ³la².

13 Jā¹nxe³jut3su² Txa²wā¹sū³nai²li² wān³txa² tah²yau³xa³ kãi³ūh¹hain¹jau³nū³a² i³ye³kxai¹nhī¹na¹ a²wi¹lhī¹nān¹jau³xai²li² ā³wa²sut1tā³la². Wa³su³txi³ tī³non³sxā³ tī¹ū¹nhē³tu¹wa².

9

Txa²wā¹sū³na² sa²nēn¹kxi²ki³jau³su²

1 A²wi¹lhī¹nān¹jau³xai²na² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² i³sa²nēn¹kxi²jau³xa² i³ti³h³nxe³te²ju²hē³la². Ha³lo²a² sa²nēn¹kxi²thīn³nū³a² a²nū²a² hxi²ka²we¹thī³na² wā²nā³ūh¹te²ju²hē³la². 2 Nxe³thī³nai²li² nē³nhai¹lin¹thīn³su² te²ju²hē³la². A²wi¹lhī¹nān¹thī³na² sa²kxai³lu², “Wi¹lhīn¹thīn³su¹.” Nxe³te²ju²hē³la². A²nxe³thī³nāu³ai²na² lā³pi³āu²tē³na² ūh³wxe³ha²kxai³ me²sa³ka³lo³a² ūh³wxe³ha²kxai³ yain³ta³nū³xa² Txa²wā¹sū³na² ū³hū¹tū³nū³a² ūh³wxe³ha²kxai³ nxe³te²ju²hē³la². 3 Ā³ta³lo³hē¹thī³na² jū¹nxe² si³tah³xan¹thī³na² sa²kxai³lu², “Wi¹lhīn¹khai¹thīn³su¹.” Nxe³te²ju²hē³la². 4 A²nxe³thī³nāu³ai²na² kwa³thi³lē³na² ha³nxe² i³tho³xa² wi¹lū³tho³xa² nxe³tē³na² wi²sxa³ha²kxai³ nxe³thī³na² yū³te²ju²hē³la². A²nxe³tē³na² a²tai²na¹ ya³te³ya³ten³ka³lo³a² ou²ro²ka³lo³a² we¹te²ju²hē³la². Nxe³ha²kxai³ yen³kxa² ā³xa²sa¹, kai¹syē³na² yū³nūn³te²ju²hē³la². A²nxe³tē³nai²na² a²tai²na¹ ya³te³ya³ten³ka³lo³a² ou²ro²ka³lo³a² ū³ta³lo³hē²kxi²te²ju²hē³la². Nxe³tē³nai²na² sa²kxai³lu² yen³ka² wi²sxa³te²ju²hē³la². Wi²sxa³te²a²sa¹. Kwa³ta³lē³na² yain³txu¹tai²na² ma²na³ki³a² ū³whi¹ha²kxai³ A³rāu²ah³lu¹tai²na² a²hi³sa³ka³txa² ū³hai¹kxi²nha² ai³ka³txai²li² wi²sxa³ha²kxai³ a²nxe³ta³ka³txai²li² ha³teh³nxā³nxā² wā²nxū¹ ne³ka³lū³kxi¹xi²te²ju²hē³la². Nxe³ha²kxai³ txah³lxa³ka³lo³a² ū³wha²li¹la³kxi²nha²ka³lo³a² wi²sxa³ha²kxai³ nxe³te²ju²hē³la². A²nxe³sxā³ ū³wha²li¹la³kxi²nha²ka³lo³a² ka³lo³ha¹lin¹kxa² Txa²wā¹sū³na² wān³txu¹tai²na² i³hau³ko³tūh¹te³lhxā³ ain¹jau³su² ū³wha²li¹la³kxi²nha²te²ju²hē³la². 5 Nxa²ha¹te¹ kai²syē¹na² a²ne³ka³nah²nāu³ai²na² a²nū²hū³te²a² wxi²kin³ti³ton³khai¹nxe³te²a² ha¹lin¹jah¹la²nāu³xa² sxā³ya³te²ju²hē³la². Nxe³te²na² ha³lo²ai²na² txa²wā¹kō³nxe³ti³ kãi³ki³ju³ta² Txa²wā¹sū³na² hxi²ki³kxai³lu² ā³wa²su¹kxe³su² i³sa²wa²lho¹xi²si¹nhē³te²su² ne³yau³kxi²ya³te²ju²hē³la². A²nxe³jut3su² wi¹wi¹nxe² wi¹wi¹nxe² i³yau¹ū¹nx2ta¹ke³la³te²kxai³ wān³txa² yxau³ka³lxa¹txi³ e³hī³na¹wa². Yxān¹ta² hī¹na² nxe³sa²nxa³nha²wa².

6 Nxa²ha¹te¹ yen³kxai²na² hāi¹nxe³ti³xa¹ hau³ko³ta³lun²te³na³na¹ hā²wxān³txi³nū² a²nū²a² i³ye³ū¹hain¹jah¹la² ā³wih¹ta¹hxai²hē¹la². A²lan²ta² hāi¹nxe³ti³xa¹ thī¹nai²na² a²wa³kxan¹thī³na² ā³wih¹xai³to³ta¹hxai²hē¹la². Txa²wā¹sū³na² sa²nēn¹kxi²ju³ta³nū³a² o²la³kxi²to³ta¹hxai²hē¹la². 7 Nxa²ha¹te¹ sxi²ha² au³txi³ si³tah³xan¹thī³nai²na² sa²kxai³lu² a²nū²a² wā³nxīn¹ti³ i³ye³ū¹h¹jah¹la² i²li²te²la² hai³txi³ ā³wih¹to³ta¹hxai²nxā³hē¹la². Wā³nxīn¹ta² hxi²kan¹jah¹la² so¹lxi³ a³lan²ta² kwē³kxa² ko³ka³na³ka³nat3sxā³ ā³wih¹to³ta¹hxai²hē¹la². Nxe² ā³wih¹kxai²nān²ty³ ka³yxuh³xa² a²ti³ha²yau³xa² hxi²tē³nha²nū²la² Txa²wā¹sū³na² ū³hū¹ta¹hxai²hē¹la², a²kō³nxe³ti³ kãi³nha²ju³ta² sa²wa²su¹si¹jau³sa². Nxe³nū²la² ū³hū¹ka³tu³ti¹ a²ti³ha²yau³xa² nxū¹lxi³ hxi²tē³nha²sxā³ ā³wi²xi²ta¹hxai²hē¹la². Nxe³sxā³ a²nū²a² nū³ka³txa² a²yo²ha²kxa¹ ko³nha²nxa³sxā³ kō³nxe³ti³ kãi³te²li² sa²wa²sut1si¹jau³su² Txa²wā¹sū³na² ū³hū¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³te²ju²hē³la². 8 Nxe³jau³jau¹xai²na² Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² i³yau¹ū³nhē³na³la². i³yau¹ū³nhē³ka³tu³ta¹ thī¹nai²li² yū³ye²tāu³a² hai³txi³ Txa²wā¹sū³na² wi¹lhīn¹khai¹nxe³thī³na² ā³wih¹ki³ju³ta³nū³a² yū³ki³sxa³wa². 9 Nxe³jau³xai²na² sa²kxai³lu²

ĩ³yau¹ũ³nhẽ³jau³xai²la¹wa². Nxe³sxã³ ka³yxuh³xa² a²ti³ha²yau³xa² tẽ³sxã³
Txa²wã¹sũ³na² ũ³hẽ³kxan²ti³ Txa²wã¹sũ³na² sa²nẽn¹kxi²kxan²ti³ hai³txi³
txa²wã¹ẽ¹nãu³ai²na² sa²hau³ko³tẽ³jut³sxa³wa². 10 Ju¹tai²na² sa²kxai³lu²
yain³kxi²ki³ju³ta² so¹lxi³ ĩ³na²ki³ju³ta² so¹lxi³ ã³nhxan³ka²ti³ki³ju³ta²
so¹lxi³ ĩ³yau¹ũ³nhẽ³jau³xai²la¹wa². Txa²wã¹nũ²khai³xa² so¹lxi³
sa²hau³ko³tjau³xai²la¹wa². Wa³nũt³jau³xa² wã²nã³ũ³nhẽ³lxa³ta³lxa¹
txa²wã¹yah³la²nãu³xu¹ta²na² nxe²kãi³ain¹ta¹hxi³ai²ti³tu³wa².

11 Yxãn¹ta¹ Kris²tu³jah¹la² wxã³tai²ti²tu³wa². Txa²wã¹sũ³na² yen³nãu³a¹
wã²nxĩn¹ti³ ĩ³ye³ũ³nhẽ³kxe³nũ³su² wxã³tai²ti²tu³wa². Nxe³hĩ¹nãn¹te²ty³
yen³kxa² wi¹kxa² ã³si³wxe³nũ¹nhẽ³tai²ti²tu³wa². Jã²nxe³sxã³ sxi²ha²
o²la³kxi²nũ¹nhẽ³thĩ¹nai²na² sa²kxai³lu² thĩ³nã³lxi²na³la². A²kxã³nxãn¹thĩ³nai³tã²
a²nũ²a² hxi²ka² we¹thĩn³su² te²jai¹ti²tu³wa². Yuh³xai²nãn¹thĩn³su²
te²jai¹ti²tu³wa². Yxãn¹ta¹ hĩ¹nai²nãn¹thĩ³nai²li² te²yãx¹thĩn³su²
ti³he¹xai¹nxã³lho³la². Ā²la² wi¹thĩn³su² na³la². 12 Te²yã¹nxe³jut³su²

Kris²tu³jah¹la² wxã³sxã³ ã³wi¹hĩ¹na² thĩ¹na² wi¹khai¹thĩ³na² ã³wi¹hĩ¹na²
hai³txi³ ka³yxuh³xa² a²ti³ha²yau³xa² ka³brĩ²ta² a²ti³ha²yau³su² ta³nxã² po¹na²
wẽ³sa² a²ti³ha²yau³su² ta³nxã² a²nxe³jau³xa² tẽ³sxã³ ã³wih¹te²sxa³yu²hẽ³la².
A²ti³ha²yau³xai²li² Txa²wã¹sũ³na² ũ³hũ¹jau³nũ³su² nxa³wa². Nxe²nxa³ha²kxai³
a²ti³ha²yau³khai³xa² tẽ³nũ²la² Txa²wã¹sũ³na² ũ³hũ¹na³la². Ũ³hũ¹ha²kxai³
ka³te³na² wi¹tãu³la³ ũ³hũ¹nhẽ³ju³ta³nũ³a² hau³ko³ta³lun²na²hẽ³la².

13 Jã¹nxe³ju³kxai³lu² ka³yxuh³xa² a²ti³ha²yau³xa² ka³brit²su² ta³nxã² pon¹su²
ta³nxã² a²ti³ha²yau³xa³ tẽ³sxã³ ã³wih¹nũ²la² Txa²wã¹sũ³na² ũ³hũ¹te²ju²hẽ³la².
Po¹na² wẽ³sa³ a²sĩ³na² ũ³thũh²hxat³sãn²nũ²la² a²yã³nũ³ka² tẽ³nũ²la²
a²nũ²a² ĩ²li³te²nãu³xa² Moi³se²ah³lu¹ta²na² wãn³txa² sa²yxo²ã³kxai²nãn²ty³
a²nxe³te²na² a²nũ²khai³xa² a²ta²na¹ nxa³txi³te²ju²hẽ³la². Nxe³kxai²nãn²ty³
a²yã³nũ³kai²li² tẽ³nũ²la² wxa²ne³sa²hẽ¹txai³te²ju²hẽ³la². A²nxe³ju³ta²li²
o²la³kxi²nũh¹kxan²ti³ txa²wã¹nũ²ai²na² so¹lxi³ ã³nhxan³ka²ti³te²ju²hẽ³la².

14 Nxe³kxi³te²ju²hẽ³la². Nxe³ki³kxa² ha³ta³nxãn²txi³ Kris²tu³jah¹la³
ya³lu²kxi²nũ¹nhẽ³lhi¹nai³tã² a²ti³ha²yau³khai³xa² ã³nẽ¹na³ũ³nhẽ³ta¹hxi³ai²hẽ¹la².
A²nxe³jau³xai²li² ã²la² kãn² wã²nxĩn¹jau³xai²la¹wa². Kris²tu³jah¹lain²txi³
wã²nxũh¹lxi³sxã³ ya³lu²kxi²nũ¹nhẽ³ta¹hxi³ai²hẽ¹la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu²
txa²wã¹ẽ¹nãu³ai²na² au³txi³ e³kxi²nẽ³jau³xa² kwa² toh³lxi² e³kxi²nha²sxã³
kwa² o²la³kxi²ki³ju³ta³nũ³a² nxe³jau³xai²na² yxo²ha³kxa¹ txa²wã¹ẽ¹nãu³ai²na²
ã³nhxan³ka²ti³ nxe²na³la², Kris²tu³jah¹lo²kxai³lu² a²ti³ha²yau³xa²
ha³li³hxan³sxã³ ya³lu²kxi²nũ¹nhẽ³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Txa²wã¹sũ³nu²kxai³lu²
wxa²wa²su¹tũ¹nhẽ³na³la². Nxe³te³na¹ Txa²wã¹sũ³na² ka³ten³yah³la²
wi¹lhin¹sxã³ sa²yxo²wet¹sxã³ yxau²xai³ki³tã³la².

15 Kris²tu³jah¹la² hi²sen³kxai³lu² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² tah²yau³xa²
kãi³ũ³nhẽ³jau³nũ³a² sa²hau³ko³tũ¹nhẽ³jah¹lai²la¹wa². Nxũ¹nhẽ³lha²kxai³
a²nũ²a² ĩ²li³te²nãu³xa² Txa²wã¹sũ³na² ĩ²sxã³ so¹kxa² te²kxi³na¹xai²na² yen³kxa²
wi¹te²a² ũ³hũ¹nhẽ³tu¹wa². Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² tĩn³yau³xai³tã² a²wi¹lhi¹na²
kãi³ũ³nhẽ³jau³nũ³ai³tã² sa²yxo²wet¹sxã³ yxau³ki³tai²ti²tu³wa². Nxe³tãu³a²
a²nũ²a² ya³lu²kxi²nũh¹jah¹la² Kris²tu³jah¹la² yũ³na²hẽ³la². Yũ³hĩ¹nai³tã²
ko³nxe³ti³ kãi³ki³ju³ta³i³tã² ne³wã²na³kxi²nẽ³na²hẽ³la².

16 Nxe³te²ju²hẽ³la². Kwa³jan³ta² nxe³te²ju²hẽ³la². A²yen³kxi³khai³xa²
sa²ha³la³ti²lho¹kxi³jau³nũ³a² ũ³wha²li¹lhãn²te²ju²hẽ³la². Kxã³nãu³a¹
jah¹la² ũ³wha²li¹jah¹lai¹tã² ya³lu²kxai²nãn²ty³ hã²wxãn³txa³ nxe³hĩ¹na¹

ũ³wha²li¹jau³xai³tã² i²sxã³ sa²hau³ko³te²ju²hẽ³la². Ka³te³na² yxau³tãu³a¹
 ũ³wha²li¹jau³xai²li² i²sxã³ sa²hau³ko³te²sxa³yu²hẽ³la². 17 Yxã¹ta¹
 ya³lu²hi¹na¹ wãn³txa² ũ³wha²li¹jau³xai²na² wi¹lain³kxi²hĩ³nx2na³la².
 Hxi²kan¹jau³sa²hĩ³nx2na³la². Ka³te³na² yxau³xai³tãu³a² hai³txi³
 hxi²kan¹jau³sa²hĩ³nx2na³wa². 18 Jã¹nxe³ju³kxai³lu² Txa²wã¹sũ³na²
 wãn³txa² tĩn³yau³xai³tã² sa²yo²ka²la¹hũ³nyhu¹kxi³jau³xai³tã²
 nxe³jau³xai²na² sa²kxai³lu² ka³yxuh³xa² a²ti³ha²yau³xa² tẽ³sãn²nũ²la²
 Sũ³nu²kxai³lu² ũ³hũ¹ain¹ta¹hxi²hẽ¹la². Hã²wxãn³txa³ tĩn³yau³xa²kxai³lu²
 i³hxi²kat¹si¹ta¹hxi²hẽ¹la². 19 Nxe³sxã³ Moi³se²ah³lu¹ta¹i²na² te²hi²sen³kxai³lu²
 tĩn³yau³xai³tã² kwa³na³nẽ³jau³xai³tã² i³yau¹ũ³ta¹hxi²hẽ¹la². I³sa³e² nũ³ka³txa²
 i³yau¹ũ³jah¹lo²su² ta¹hxi²hẽ¹la². Nxe³te³ihxã³ nxe³hi¹na¹ ka³yxuh³xa²
 a²ti³ha²yau³xa² tẽ³ta¹hxi²hẽ¹la². Po¹na² wẽ³sa² a²ti³ha²yau³xa² tẽ³i² ka³bri²ta²
 in³txa² a²ti³ha²yau³xa² tẽ³i² nxe³ta¹hxi²hẽ¹la². A²ti³ha²yau³xai²li² tẽ³nũ²la²
 i³yau³xa² tẽ³i² o³ve²a² a²wxe³txa² ũ³tãu³kxi²so¹sxã³ ũ³he³het³sxã³ tẽ³i²
 i³so²pa²tũ³xa² es³pu²ma² hũ³tũ³xa² tẽ³i² nxe³ta¹hxi²hẽ¹la². Nxe³nũ²la²
 ha³teh³nxã³nxã² tũ³txã³nxai³tã² sa²kxai³lu² a²ti³ha²yau³xa² tẽ³sxã³
 i³yi³sa²nẽn¹kxi² ai² a²nũ²a²nãu³xai²na² a²yo²ha³kxa¹ a²ti³ha²yau³xai²li² tẽ³sxã³
 i³yi³sa²nẽn¹kxi²lã³i² nxe³ta¹hxi²hẽ¹la². 20 Nxe³te³na¹ e³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² tah²yau³xa² kã³ũ¹nhẽ³jau³nũ³a²
 i³ye³kxi²nẽ³ta¹ti²tu³wi¹. Sa²yo²wet¹si¹ki³jau³su² kwa³na³nẽ³ta¹ti²tu³wi¹.
 A²nxe³jau³jau¹xai²na² ya²la³tu³ye²si¹jau³nũ³su² a²ti³ha²yau³xai²li²
 tẽ³a¹jau³xin³txi² i³yi³sa²nẽn¹kxi²na¹li¹. Nxe³ye¹nx2ta¹wi¹. Moi³se²ah³lu¹ta¹i²na²
 nxe³ta¹hxi²hẽ¹la². 21 Nxe³sxã³ sxi²ha² Moi³se²ah³lo²kxai³lu²
 a²ti³ha²yau³xai²li² tẽ³sxã³ i³yi³sa²nẽn¹kxi²ta¹hxi²hẽ¹la². Te²yã¹nxe³sxã³
 thĩ¹nai²na² yen³kxa² wxi²sxa³kxa² Txa²wã¹sũ³na² sa²nẽn¹kxi²kxe³nũ³a²
 i³yi³sa²nẽn¹ta³kxi²nũn³ta¹hxi²hẽ¹la². 22 Āh¹ jau³xai²na² nxe³te³nah¹lxi¹:

— Ya²la³tu³ yen³kxa² hã¹i¹nxe³ti³xa¹ a²ti³ha²yau³xa² tẽ³sxã³
 ā³nhxan³ka²ti³te²ju²hẽ³li¹. Te²yã¹nxe³sxã³ a²ti³ha²yau³xa² ha³li³ã¹sxã³
 ya³lu²kxi²nẽ³sãn²nũ²la² nxe³hi¹na² so¹lxi³ txa²wã¹ko³nxe³ti³ kã³ki³ju³ta²
 sa²wa³su³tũ¹nhẽ³te²ju²hẽ³li¹. Kwa³na³nẽ³jau³xu¹ta¹i²li² nxe³nẽ³ta¹hxi²hẽ¹la².

KQ³nxe³ti³ kã³ki³kxa² a²wah³yu³ta² ũ³yo³hi²kxi²nũ¹nhẽ³jau³su²

23 Oh³nãu³nũ¹ka³na¹ so¹lxi³ yen³kxa² si³yxau³ka³khai³te²a²
 yũ²na³la². Yuh³xai²nãn¹te²a² yen³kxa² a²si³yxau³te²su² te²sxa³yu²hẽ³la².
 Hã¹i¹sxã³ a²si³yxau³te²hũ³na³la². Nxe³sxã³ a²si³yxau³te²sxa³ha²kxai³
 ka³yxuh³xa² a²ti³ha²yau³xa² tẽ³sxã³ ā³nhxan³ka²ti³te²ju²hẽ³la². Yxã¹ta¹
 oh³xai²nãn¹te²yen³kxa² ā³li³ha²kxai³ ka³yxuh³xa² a²ti³ha²yau³la³ hxi²kan¹txi³
 ā³nhxan³ka²ti³te²sxa³yu²hẽ³la². 24 Jã¹nxe³ju³kxai³lu² Kris²tu³jah¹la²
 sa²kxai³lu² sxi²ha² wã³nxĩn¹thĩ³na² a²nũ²a² hxi²ka² wet¹thĩ³na² hai³txi³
 ā³wih¹ta¹hxi²nxa³hẽ¹la². Nxe³thĩ³nai²na² hã¹i¹sxã³ wã³nxĩn¹thĩ³nhũ³na³la².
 Yxã¹ta¹ oh³nãu³nũ¹ka³na¹ Txa²wã¹sũ³na² yxau³ko³xa² ā³wih¹ta¹hxi²hẽ¹la².
 Txa²wã¹sũ³na² yen³nãu³a¹ i³ye³ũ¹nhẽ³kxe³su² kã³ũ¹nhẽ³na³la². 25 Ju³te²a²
 nũ³ka³txa² a²wã³nxĩn¹te² si³yxau³jah¹la² Txa²wã¹sũ³na² yen³nãu³a²
 a²nũ²a² i³ye³ũ¹nhẽ³jah¹la² nxe³te²a² sa²kxai³lu² kwẽ³kxa² hã¹i¹nxe³ti³xa¹
 a³lan²ta² ye³ka³na³ka³nat³sxã³ sxi²ha² wi¹thĩ³na² ā³wih¹to³te²ju²hẽ³la².
 Ka³yxuh³xa² a²ti³ha²yau³xa² tẽ³sxã³ ā³wih¹to³te²ju²hẽ³la². Kwẽ³kxa²
 yxo²ha³kxa¹ ā³wih²xai³te²ju²hẽ³la². Nxe³yãn¹ta¹ Kris²tu³jah¹la² hai³txi³ ju³ta²
 yã¹nxe³kã³ti³he¹xai¹nxa³wa². A²ti³ha²yau³khai³xa² ye³ka³lxa¹txi³ ha³li³hxan³sxã³

ya³lu²kxi²nũ¹nhẽ³lxa³hẽ³la². Ye³ka³na³ka³nat3sxã³ ya³lu²kxi²nũ¹nhẽ³na²hẽ³la².
 26 Yxãn¹ta¹ ye³ka³na³ka³nat3sxã³ ya³lu²kxi²nũ¹nhẽ³lxa³ke³la²te²kxai³
 txa²wã¹ha³lo²a² i³yũ¹thi¹nãn¹te²tu³ Kris²tu³jah¹la² sa²kxai³lu² ye³ka³lxa¹txi³
 khãuh³lxa³txi³ha³to³hĩ³nx2na³la². Yxãn¹ta¹ ti³he¹nx2nxa³wa². Txa²wã¹ha³lo²a²
 hxan³nẽ³ju³ta³nũ³a² yxau³son³na³la². Yãn³ta² hxa³nxa³tã³lxa¹
 wxã³kxi²nẽ³na²hẽ³la². Ye³ka³na³ka³nat3sxã³ wxã³kxi²nẽ³na²hẽ³la².
 Wxã³sxã³ ya³lu²kxi²nũ¹nhẽ³na²hẽ³la². Txa²wã¹kõ³nxe³ti³ kãi³kĩ³ju³ta²
 ã³wa²sut1si¹nhẽ³jau³su² nxe³nũ¹nhẽ³na²hẽ³la². 27 A²nũ²su² ka³ten³su²
 hin¹sãn²nũ²la² ye³ka³na³ka³nat3sxã³ yah³lon¹sxã³ ya³lu²ju³ta²nũ³su²
 yũ³kĩ³te²ju²hẽ³la². Hã²wxãn³txa³ kãi³kĩ³ju³ta² wah³nũ³a² a³ya³ti²nẽ³tu¹wa².
 Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³su² i³yĩ¹li²nẽ³tu¹wa². Wi¹lhin¹tã³nxa² kõi³txi³hin¹tã³nxa²
 kãi³kĩ³kxa² yã¹nxe³sxã³ i³yĩ¹li²nẽ³tu¹wa². 28 Te²yã¹nxe³jut3su²
 Kris²tu³jah¹la² sa²kxai³lu² ye³ka³na³ka³nat3sxã³ so¹lxi³ ya²lu²kxi²nẽ³na²hẽ³la².
 A²nũ²a² a²yo²ha³kxa¹ txa²wã¹kõi³nxe³ti³ kãi³kĩ³ju³ta² a²wah³yu³ta²
 ũ³yho³hi²ta³lun²si¹jau³nũ³a² ya³lu²kxi²nẽ³na²hẽ³la². Hã²wxãn³txa³
 wã³li²ye¹nx2tu¹wa². Wã³li²ye¹nxa²kxai²nãn²tu³ hai³txi³ ya²lu²kxi²nẽ³na²hẽ³
 jã¹nxe³sxã³ ya³lu²kxi²nẽ³lxa³lho³la². Yxãn¹ta¹ a²nũ²a² i²li³te²nãu³xa²
 wã³li²ju³ta³nũ³a² wah³nxe³te²su² te²an²tu³ sa¹so¹nẽ³tu¹wa². A²ka³tẽ³na²
 wi¹tãu³lo³ti³hi¹tẽ³tu¹wa².

10

1 Nxe³ha²kxai³la¹ Txa²wã¹sũ³na² wãn³txu¹ta²na² sa²yo²we¹ta¹nhxai²jau³xai³tã²
 yen³kxa² ya²la³tu³kxa² wã²nã³ũ¹nhẽ³kxi³nũ³su² nxe³jau³xai²la¹wa².
 Ka³tẽ³na² oh³xai²nãn¹jau³sxa³wa². Hã¹nxe³kxe³hũ³nhĩ³nx2na³la². Wãn³txa²
 ya²la³tu³jau³xa² a³la³kxi² ta³lu²nai¹nxa³hẽ³la². A²nxe³jau¹xai²na² sa²kxai³lu²
 nxe²3yau¹ũ¹nhẽ³na³la². I³yau¹ũ¹nhẽ³te³nah¹lxi¹:
 — Ka³yuh³xa² wi¹te²a² i³ya²lut1sãn²nũ²la² tẽ³nũ²la² Txa²wã¹sũ³na²
 ũ³hũ¹jah³lxi³hẽ¹li¹. Kwẽ³kxa² hã¹nxe³ti³xa¹ ũ³hũ²xai³jah¹lxi³to³hẽ¹li¹.
 Nxe²ta¹nhxai²hẽ¹la². Nxe³jau³su² kxan²ti³ hai³txi³ jau³jau¹xu¹ta²na² sa²kxai³lu²
 hxi²kan¹txi³ i³wi¹ti³hi¹tẽ³lxa³lho³la². A²nũ²a² i²li³te²nãu³a²:
 — Txa²wã¹sũ³na² ã³tĩ³a¹tũ¹xã¹. Nxe³kxan²ti³ Txa²wã¹sũ³na² wãn³txu¹ta²na²
 a³la³kxi² ta³lu²nai¹nxa³jau³xu¹ta²na² i³wi¹ti³hi¹tẽ³lxa³lho³la². 2 Nxe³yãn¹ta¹
 Txa²wã¹sũ³na² wãn³txu¹ta²na² a²nũ²a² i³wi¹ti³hi¹ke³la³te²kxai³ Txa²wã¹sũ³na²
 ã³tĩ³te²a² sa²kxai³lu² a²kõi³nxe³ti³ kãi³ju³ta² ã³wa²su¹tũ¹hĩ³nx2na³la². Nxe³sxã³:
 — Te²yã¹nxe² kõi³nxe³ti³ kãi³a¹ju³ta² wã¹x3ti³nha²sa²nxa³nha¹.
 Nxe³hĩ³nx2na³la². Nxe³sxã³ ka³yuh³xa² a²ti³ha²yau³xa² Txa²wã¹sũ³na²
 ũ³hũ¹hxai²kxai³ jã¹nxe³hĩ³nx2nxa³la². ã³wa²su¹thĩ³nx2na³la². 3 Nxe³yãn¹ta¹
 kwẽ³kxa² hã¹nxe³ti³xa¹ ka³yuh³xa² a²ti³ha²yau³xa² tẽ³nũ²la²
 Txa²wã¹sũ³na² ũ³hũ²to³tãu³a¹ kõi³nxe³ti³ kãi³ju³ta²i³tã² sa²wa²lho³xi²sxã³
 ain³kxa²xai³hĩ³nx2na³la². 4 Nxe³ha²kxai³ hai³txi³ po¹na² in³txa² a²ti³ha²yau³su²
 tã³nxa² ka³bri²ta² in³txa² a²ti³ha²yau³su² tã³nxa² nxe³jau¹xai²li² tẽ³sxã³
 Txa²wã¹sũ³na² ũ³hũ²xai³kxan²ti³ kõi³nxe³ti³ kãi³kĩ³ju³ta² ã³wa²su¹tẽ³lxa³wa².
 5 Nxa²ha¹te¹ Kris²tu³jah¹la² a²kan³sxã³ wxã³hĩ³nu¹ta²na² Kris²tu³jah¹lo²kxai³lu²
 i³ye³kxi²na²hẽ³la². Txa²wã¹sũ³na² ain³kxi²te³nah¹lxi¹:
 — Yen³kxa² yuh³xai²nãn¹tũ³ka³txa² ũ³hũ¹nxain¹kxa² ten³nxa²nxa³ha²kxai³
 ka³yuh³xa² a²ti³ha²yau³xa² ũ³hũ¹nxain¹kxa² ten³nxa²nxa³ha²kxai³
 nxe¹lxi¹. Nxe³yãn¹ta¹ yuh³xai²nãn¹te²su² te²na² a²nũ²khai³xa²
 ũ³hũ¹san¹kxe³nũ³a² ãu¹la³kxi²sa¹nhẽ³li¹.

6 Txa^h3lxa³kxa³txa² a²ne³ka³na²nhau³a² ka³yxuh³xa² sī³na²
 ū³thū²hxa³tū¹nxain¹kxe³su² ī³ka³li³kxi²sa²nxa³lxi¹. Te²yā¹nxe³sxā³
 a²kō³nxe³ti³ kâi³ain¹kxa² ā³wa²sut1sa²si¹hain¹jau³nū³su² ka³yxuh³xa²
 a²ti³ha²yau³xa² ū³hū¹sain¹kxe³su² ī³ka³li³kxi²sa²nxa³lxi¹.

7 Nxēn²nxa³ha²kxai³ ī³wa²lū³xi³na¹te³nah¹lxi¹:

— Sū³na² nxe³txi¹. Ten³nxa²kxe³nū³su² kâi³te³lhxā³ wxā³na¹nhai¹. Wān³txa²
 au³hxain²jau³yai¹tā² wā²nā³ū¹san¹jau³nu³ai³tā² kâi³te³lhxā³ wxā³na¹nhai¹.
 Kris²tu³jah¹la² nxe³ta¹hxai²hē¹la².

8 A²wi¹lhi¹nān¹jau³xa²:

— Yen³kxa² yuh³xai²nān¹tū³ka³txa² ū³hū¹nxain¹kxe³su² tã³nxa² ka³yxuh³xa²
 a²ti³ha²yau³xa² ū³hū¹nxain¹kxe³su² tã³nxa² txa^h3lxa³kxa³txa² a²ne³ka³na²nhau³a²
 ka³yxuh³xa² sī³na² ū³thū²hxa³tū¹nxain¹kxe³su² tã³nxa² a²kō³nxe³ti³
 kâi³ain¹kxa² ā³wa²sut1sa²si¹hain¹jau³nū³su² ka³yxuh³xa² a²ti³ha²yau³xa²
 ū³hū¹sain¹kxe³su² tã³nxa² nxe³jau³xu¹ta¹na² yxo²ha³kxa¹ ten³nxa²nxa³ha²kxai³
 ī³ka³li³nxā²nxa³ha²kxai³ nxe³nxān²ta¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³jau³jau¹xai²na²
 Txa²wā¹sū³na² a²wān³txu¹ta¹na² nxe² au³nē³jau³xu¹ta¹na² wain³txi³
 sa²yo²we¹thxa³kxan²ti³ ī³ka³li³ta¹hxai²nxa³hē¹la². 9 Ā³ta³lo³hē¹jau³xai²na²sa¹:

— Ten³nxa²kxe³nū³su² kâi³te³lhxā³ wxā³na¹nhai¹. Nxe³jau³xai²li²
 ā³ta³lo³hē²ti²sxā³ e³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe²e³kxi²sxā³ Txa²wā¹sū³na²
 sa²kxai³lu² a²wi¹lhi¹na² ū³hū²xai³kxa² a²wē³ta³ te²lxi³ Kris²tu³jah¹la²
 ya³lu²kxi²nē³ju³ta² ā³wē³not3sxā³ ne³ka²ta¹ wxē²na¹la². 10 Nxe³ju³ta²li²
 Txa²wā¹sū³na² a²ten³jut3su² na³la². Nxe³kxe³su² Je³su² Kris²tu³jah¹la²
 sa²yo²we¹ta¹hxai²hē¹la². Sa²yo²we¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² txa²wā¹kō³nxe³ti³
 kâi³kj³ju³ta² ā³wa²su¹tē³na³la². Kris²tu³jah¹la²nū²khai³xa² ye³ka³na³ka³nat3sxā³
 ya³lu²kxi²nū¹nhē³hī¹nān¹te²tu³ txa²wā¹kō³nxe³ti³ kâi³kj³ju³ta²
 ā³wa²su¹tē³na³la².

11 Nxa²ha¹te¹ Txa²wā¹sū³na² yen³nāu³a² a²nū²a² wā³nxn¹ti³
 ī³ye³ūh¹te²nāu³xai²na² sa²kxai³lu² a³lan²ta² hāi¹nxe³ti³xa¹ sxi²ha²
 yuh³xan¹thi³na² ā³wih¹sxā³ a²wa³ka³li³lo³kxe³su² o²la³kxai¹nhxai²na²hē³la².
 Ka³yxuh³xa² a²ti³ha²yau³xa² tē³sxā³ Txa²wā¹sū³na² ū³hū¹kxe³su²
 o²la³kxain¹to³hxai²na²hē³la². Nxe³yān¹ta¹ a²nū²a² kō³nxe³ti³ kâi³kxa²
 ā³wa²su¹jut3su² nxe³te²sxa³yu²hē³la².

12 Hxi²kan¹te²sxa³kxan²ti³nu¹
 Je³su² Kris²tu³jah¹la² hi²sen³kxai³lu² ye³ka³na³ka³nat3sxā³
 ya³lu²kxi²nū¹nhē³lhi¹nān¹te²tu³ kō³nxe³ti³ kâi³kj³ju³ta² a²wah³yut3su²
 ā³wa²su¹tā³la². A²nxe³jah¹la² Txa²wā¹sū³na² a²wi¹tāu³a² ā³wxe³ya³ha²kxai³
 a²wa³li³kha³lah³lo²lon³ya³ta¹hxai²hē¹la².

13 Nxe³hī¹nān¹te²tu³
 hāi¹sxā³ yxau³sxā³ wah³nxe³ta¹hxai²hē¹la². Wah³nxe³te³nah¹lxi¹,
 Txa²wā¹sū³nu²su² te²kxai³lu² Kris²tu³jah¹la² a²kō¹kō¹nū³ka³txa²
 sa²yo²wet1si¹hain¹ju³ta³nū³su² wah³nxe³ta¹hxai²hē¹la². 14 Jā¹nxe³sxā³
 ye³ka³na³ka³nat3sxā³ ya³lu²kxi²nū¹nhē³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² a²nū²ai²na²
 kō³nxe³ti³ kâi³ju³ta² ā³wa²su¹te²nāu³xai²na² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na²
 yen³nāu³a¹ ī³wi¹ti³hit1sa²tē³ain¹na³la².

15 Nxe³ju³ta²na² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jah¹la²
 te²yā¹nxe³kxe³hū³jau³xa² e³kxi²nūn³ta¹hxai²hē¹la². A²wi¹lhi¹nān¹jau³xa²
 nxe³te³nah¹lxi¹:

16 — Kxā³nāu³a¹ wi¹kâi³ū¹hai¹na¹ju³ta³nū³a² ī³ye³yo²ka²la¹hū³nyhu¹kxi³jau³nū³a²
 nxe³te³nah¹lxi¹, Sū³nu²na¹xai²na² nxe²e³kxi¹na¹te³nah¹lxi¹:

“Tû¹kā³txai²na² a²ne³nxē³nai²na² î³kwa³na³ai¹na¹jau³xa² ā³wih¹tu¹wi¹.
A²ē¹nāu³ai²na² Txa²wān³txa² tah²yau³nū³a² ū³wha²li¹la³kxi²na¹tu¹wi¹.”

Txa²wā¹sū³na² nxe³ta¹hxai²hē¹li¹.

Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² nxe³ta¹hxai²hē¹la².

17 Ā³ta³lo³hē¹txi³sxā³ āh¹ e³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Kō³nxe³ti³ kâi³ain¹jut3su² ha²kxai³ sa²yxo²ā³sain¹jut3su² ha²kxai³
ne³wā²na³a¹tu¹wi¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la². 18 Jā¹nxe³jut3su² kō³nxe³ti³ kâi³kij³ta²
a²yo³ha² ā²la² ū³yho³hi²kj³sa²kxai³ āh¹lxi³sxā³ ū³yho³hi²xi²ju³ta³nū³a²
yū³te²sxa³yu²hē³la².

Txa²wā¹sū³na² ā³tj³kxi²kjau³su²

19 Nxe³ha²kxai³lu¹ txa²wā³tā³yah³lxi¹lxa². Nxe³ha²kxai³ Je³su²jah³lai¹tā²
ya³lu²kxi²nē³lha²kxai³ a²ti³ha²yau³xa² ha³li³hxan³nū¹nhē³lha²kxai³ ā³wa²sut1sxā³
yxau³kj³tā³la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² nxe³hī¹nān¹te²tu³ hxi²kan¹txi³ Sū³na²
e³kxi²to³kj³tā³la².

20 Txa²wā¹sū³na² yen³nāu³a² î³ye³ū¹nhē³tū³ka³txa² a²si³yxau³jah¹lai²na²
so¹lxi³ thī¹nai²na² wi¹khaix1thi³na² ā³wih¹to³te²ju²hē³la². Wā²la²
ū³tī¹kxi²ka³lo³a² ā³ha³nāut1sxā³ ā³wih¹to³te²ju²hē³la², Sū³na² î³ye³kxi²te³lha³ka³.
Nxe³kxa² ha³tih³xan²tu³ txa²wā¹kj³na¹xai¹na² sa²kxai³lu² Je³su²jah³la²
ya³lu²kxi²nē³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² hxi²kan¹txi³ Sū³na² î³ye³kxi²to³kj³tā³la².
Je³su²jah³lo²kxai³lu² ka³ten³ti³ yxau²sa²tē³jah¹lo²su² na³la². Tīh³na² wi¹tīh³na²
Sū³na² ā³ti³kj³tīh³na² yā¹nxe³te²la¹wa². Nxe³te²la³ha²kxai³ î²li³tāu³a¹
Sū³nai²li² hxi²kan¹txi³ î³ye³kxi²to³kj³tā³la². 21 Wā³nxīn¹ta² Si³yxau³jah¹la²
Txa²wā¹sū³na² yen³nāu³a² a²nū²a² wā³nxīn¹ti³ î³ye³ū¹nhē³jah¹lan²tu³
hxi²kan¹khaix1jah¹lai²la¹wa².

22 Jā¹nxe³jut3su² Txa²wā¹sū³na²
yen³nāu³a¹ ā³ti³a³sah¹lxi³wxa². Txa²wā¹ē¹nāu³a² au³txi³ Txa²wā¹sū³na²
wain³txi³ î²nyha¹ya³sah¹lxi³wxa². Nū³kxūn³sxā³ yxo²î²a³sah¹lxi³wxa².
Au³txi³ a³la³kxi²nha²kj³jau³sa² kō³nxe³ti³ kâi³kj³ju³ta² ā³wa²sut1sxā³
yxau³a³sah¹lxi³wxa². Î³yau³xa² tē³sxā³ wxa²ho³kxi²nha²kj³kxai²nān²tu³
txa²wā¹nū²ai²na² whāi²na¹ wi¹lhan³kxi²nha²kj³te²ju²hē³la². Nxe³kxa²
yā¹nxe³kxe³hū³sxā³ Sū³na² wān³txa² sa²yxo²we¹kj³kxai²nān²tu³
txa²wā¹ē¹nāu³ai²na² wi¹lhou³ko³tē³tu¹wa². 23 Txa²wā¹sū³nu²su²
te²kxai³lu² kâi³ū¹nhē³ju³ta³nū³a² au³ū¹nhē³ta¹ti²tu³wa². Nxe³jau³xai³tā²
ya²la³tu³ kâi³ū¹nhē³tu¹wa². Yxo²î²kj³jau³xai²la¹wa². A²nxe³sxā³
nxū²kwaj³lxū¹sxā³ wah³nxe³a³sah¹lxi³wxa². 24 Te²yā¹nxe³sxā³
wi¹kâi³ū¹nyhu¹a³sah¹lxi³wxa². A³lxi²waun¹nyhu¹a³sah¹lxi³wxa².

Ju¹ta²na² ā²la² kâi²non³sxā³ î³nxū²kwaj³lxū¹waun¹nyhu¹a³sah¹lxi³wxa².
25 Î³nxū²kwaj³lxū¹waun¹nyhu¹te³lhxā³ ā³yā³nū²kxi²yah³lxi³hxain¹ta¹ti²tu³wa².
Nxe³yah¹lxi¹nha²kxai³ a²nū²a² wxa²ha³tih³nāu³a² ju¹ta²li² ā³na¹ain¹ta¹ti²tu³wa².
Jā¹nxe³a³sah¹lxi³txa³hē¹la². Txa²wā¹hxi²kan¹jah¹la² a³ka³nxī²sxā³
wā³li²ju³ta² yxau³son³na³la². Wā³li²kxai²nān²tu³ kō³nxe³ti³ kâi³tā³nxa²
wi¹lhin¹sxā³ kâi³tā³nxa² nxe³kj³ju³ta² a³ya³txi²nē³tu¹wa². Nxe³ha²kxai³
î³nxū²kwaj³lxū¹txi³nyhu¹ah³lxi³hxain¹kxai³ jā¹nxe² ā²la² kâi²non³sxā³
kâi³nyhu¹a³sah¹lxi³hē¹la².

26 Nxa²ha¹te¹:

— Je³su²jah³lai²na² wān³txa² î²a¹xā¹. Nxe³na¹ta¹ sa²yxo²wet1sa²nxa³nha¹.
Kō³nxe³ti³ kâi³hxai²na¹kxai³ jā¹nxa¹tū¹xā¹. Nxe³kj³kxai²nān²tu³ hai³txi³
kō³nxe³ti³ kâi³kj³ju³ta² sa²wa²su¹tū¹nhē³ju³ta³nū³a² yū²nxa³lho³la².

27 Nxe³yān¹ta¹ wxā³ju³ta²nū³a² yuh³lxi³si¹nhē³tu¹wa². Kō³nxe³ti³ i³yī¹li²nhē³ju³ta²nū³a² so¹lxi³ yū³nē³tu¹wa². Nxe³sān³ka³tu³ ha³nxe² i³tho³xa² Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² a²kō¹kō¹nū³ka³txa² i³hxa³si¹hain¹ju³ta²nū³a² we³ta¹hxai²hē¹la². I³hxa³yain¹tu¹wa², Txa²wā¹sū³na² hxi²ka²sa³. Te²yā³nxe³ju³ta² kō³nxe³ti³ i³yī¹li²nhē³kxai²nān²tu³ te²yā¹nxe² i³lhxan³nē³lha³ta²wa². 28 Nxe³hxai²na²hē³la². Moī³se²ah³lu¹taī²na² kwa³na³jau³xu¹taī²na² sa²yxo²ā³te²u¹taī²na² kō³nxe³ti³ i³yī¹li²hxai²na²hē³la². Kō³nxe³ti³ i³yī¹li²nū³la² wxāi³ti²yhe²kxai²nān²tu³ a²nū²a² ha¹li¹ ta³nxa² ha¹li¹ ka³na³ki¹ ta³nxa² te²yā¹nxe² kō³nxe³ti³ i³yī¹li²nyhah¹lxi³kxai²nān²tu³ i³ya²lut¹ju³ta²nū³a² i³yī¹li²yah³lxi³hxai²na²hē³la². 29 Te²yā¹nxe³kxe³hū³nxe² a²nū²a² Txa²wā¹sū³na² Ta²ha² ti³ka³la³kxi³hū³nxe² sa²yxo²ā³kxai²nān²tu³ ā²la² kāi²non³sxā³ wxāix3ti³yut3sa²hū³nx2na³la².

— Kris²tu³jah¹lai²na² a²ti³ha²yau³xa² ha³li³hxa³sxā³ ya³lu²kxi²ju³taī³tā² kwa²hāi¹nx2na³na¹. Hai³txi³ txa²wā¹ē¹nai²na² sa²wa³su³tū¹nhē³lxa³lho³na¹. Nxe³kxai²nān²tu³ ā²la² kāi²non³sxā³ wxāix3ti³nha²hū³nx2na³la². A²nū²a² Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² wi¹lhin¹sxā³ i²nē³jah¹lai²na² kō³nxe³ti³hit1sxā³ i³yī¹li²kxai²nān²tu³ ā³wxāix3ti³yut3su² ā²la² kāi²no³nhū³nx2na³la².

30 Nxe³ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² wān³txu¹taī²na² nxe³te³nah¹lxi¹:

— Txai²na² so¹lxi³ ha³lo²a² kō³nxe³ju³ta³lo³kxe³su² i³wa³lxi³nha²sxā³ ū³yho³hi²jah¹lo²sa¹wi¹. Te²yā¹nxe³jau³xa²sa¹:

— Txa²wā¹sū³nu²na¹xai²na² so¹lxi³ a²nū²a²nāu³xa² kāi³ain¹kxa² wi¹ta³nxa² kō³nxe³ta³nxa² a³ya³ti³jah¹lo²sa¹i¹. Txa²wā¹sū³na² nxe³ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jah¹lai²ti² txa²wā¹ē¹nāu³a² a³la³kxi²kj³jah¹lai²la²wa². 31 Jā¹nxe³jut3su² kō³nxe³ti³ kāi³kj³kxe³nū³su² Txa²wā¹sū³na² ka³ten³jah¹la² hxi²ka²wa³ka³ton³nē³kxai²nān²tu³ o²khaix1nxe³nē³ju³taī²la¹wa².

32 Nxa²ha¹te¹ kxā³nxa² he¹yah³lxin¹ju³taī³tā² sa²wa²lho¹xi²sxā³ ain³kxi¹xi²nha¹jxah³lxi³hē¹la². Nxe³hī¹nai³tā² Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²i²ah³lxin¹taī²ti²tu³wa². Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Je³su²jah³lai²na² wān³txa² sa²yxo²ā³te²nāu³xa² kāin² khāuh³lxa³ti³nx2tain¹taī²ti²tu³wa². Nxe³nx2tain¹kxan²ti³ Je³su²jah³lai²na² wān³txa² ā³na¹yah³lxi³ta¹hxa³nhē¹la².

33 Wxa²ha³tih³ i³nx²a² kō³nxe³te²lo³nx2tai¹nha²kxai³ a²nū²a²nāu³xai²na² yen³nāu³a¹ kō³nxe³ti³ kāi³ū¹nx2tai¹nha²kxai³ nxe³nx2tain¹taī²ti²tu³wa². Āh¹ wxa²ha³tih³ i³nxai²na² khāuh³nxe³nxain¹ju³ta³ so¹nū¹nx2tain¹sxā³ kwa² wa³ka³ti³lon³nxe³nx2tain¹ta¹hē¹la², Je³su²jah³lai²na² wān³txa² sa²yxo²we¹jah³lxi¹nha²kxai³la².

34 Sxi²ha² kan²thi³na² wxa²nū³ka³txa² ū³tū¹kxi²nx2tain¹kxai²nān²tu³ i³sxā³ ā³nxū²kwai³lxū¹nain¹yah¹lxi³ta¹hi¹nhē¹la². Wxa²yen³kxi³khai³xa² nū³kxūn³sxā³ so¹kxi¹nx2tain¹kan²ti³ wxa²ē¹nāu³ai²na² hāu²non³sxā³ yxau²sa²tē³yah³lxi³ta¹hi¹nhē¹la². Nxe³sxā³ wxa²ē¹nān¹jau³kxai³lu¹:

— Oh³nāu³nū¹ka³na¹ yen³kxa² ā²la² wi¹kxa² yū³sa³tū¹xā¹, Txa²wā¹sū³na² hxi²ka²su¹. Hai³txi³ kho³nhxa³nxa³lho³na¹. Nxe³yah³lxi³ta¹hi¹nhē¹la².

35 Nxe³yah³lxi³nha²kxai³ nxū²kwai³lxū¹txi³ yxau²xai³jah¹lxi³hē¹la². Kxā¹nāu³a¹ Txa²wā¹sū³na² hxi²ki³kxai³lu² yen³kxa² wi¹kxa² ū³yho³hi¹nx2ti³tu³wa².

36 Ya³nān³ta³ki²la²sxā³ wahx3nxe³jah³lxi³hē¹la². Nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² a²ten³ju³ta² sa²yxo²we¹jah¹lxi³hē¹la². Nxe³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ yen³kxi³nū³a² au³u¹nx2ti³jau³xai³tā² ū³hū¹nx2ti³tu¹wa², Txa²wā¹sū³na²sa³. 37 Txa²wā¹sū³na² ū³wha²li²txā³nxa² nxe³te³nah¹lxi¹:

— Jũ¹nxe² yan¹nãu³a¹ jah¹la² wxã³ju³ta²nũ³a² au³ũ¹nx2ta¹jah¹la² ya²la³ty³
wxã³tu¹wi¹. Hai³txi³ kxã³su² nxa³lho³li¹.

38 Nxe³yã¹ta¹ txa²sa³wi³ha³lxi³khai³xa² yxo²i²sain¹tu¹wi¹. Yxo²i²sai¹nha²kxai³
ka³ten³su² yxau²xai³lain¹tu¹wi¹. Yxã¹ta¹ a²nũ²a² i²li³te²a²
sa²yo²ã³sain¹sã³ã³wa³li²kxai²nãn²tu³ i³ka³li³kxi²sah¹lxan³tho³li¹.

Txa²wã¹sũ³na² ũ³wha²li¹txã³nxa² nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

39 Nxa²ha¹te¹ txa²wã¹xai²na² te²yã¹nxe³ki³sxa³wa². Hai³txi³
txa²wã¹si³yon³nãu³a² i²sxã³ sa²si³wa²nha²ki³sxa³lho³la². Yxã¹ta¹
sa²si³wa²nha²ki³kxai²nãn²tu³ txa²wã¹ẽ¹nãu³ai²na² khon³hxn³kxi²nẽ³lha³ta²wa².
Yxã¹ta¹ hai³txi³ nxe³ki³sxa³wa². Yxo²i²ki³tã³la². Nxe³ki³sa²kxai³
txa²wã¹ẽ¹nãu³ai²na² sa²hau³kot3sxã³ yxau³ya³nhẽ³na³la².

11

Txa²wã¹sũ³na² yxo²i²ki³jau³su²

1 Txa²wã¹sũ³na² yxo²i²ki³kxai²nãn²tu³ ha³lo²a² wah³nxe³ki³kxe³khai³nũ³a²
ya²la³ty³ wxã³tu¹wa². Nxe³sxã³ yen³kxi³khai³xa² i²ki³sxa³kxan²ti³:

— Yen³kxi³khai³xai²li² ya²la³ty³tã³na¹. Nxe³hĩ³ki³tã³la².

2 Txa²wã¹si³yah³la²nãu³xu¹ta¹na² sa²kxai³lu² Txa²wã¹sũ³na² yxo²i²ai¹nha²kxai³
Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³kxai³lu² wi¹lhin¹sã³ i²kxain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

3 A²wi¹lhi¹nu¹ta¹na² Txa²wã¹sũ³nu²su² te²kxai³lu² hã¹sã³ i³ye³ka³ty³
txa²wã¹ha³lo²ai²na² i³yũ¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³kxe³su² Txa²wã¹sũ³na²
yxo²i²ki³sa²kxai³ ã³ne³wxe³ki³tã³la². Nxe³sxã³ yen³kxa² i²ki³kxa² he³la³kxa²
tẽ³sxã³ yu³tã³xa² we¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². Hã¹sã³ a²wãn³txa² i³ye³hĩ¹na¹
i³yũ¹ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³ju³ta¹li² yxo²i²ki³tã³la².

4 Nxa²ha¹te¹ A³be²lah³lu¹ta¹na² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² yxo²i²ha²kxai³
yen³kxa²tẽ³sxã³ Txa²wã¹sũ³na² ũ³hũ¹ta¹hxai²hẽ¹la². Ka³ah³lu¹ta¹na² yen³kxa²
tẽ³sxã³ Txa²wã¹sũ³na² ũ³hũ¹nũ³ta¹hxai²hẽ¹la². Yxã¹ta¹ Txa²wã¹sũ³na²
yxo²i²ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Txa²wã¹sũ³na² yen³nãu³a¹:

— A³be²lah³lai²na² yen³kxa² ã²la² wi¹na³na¹. Yxo²i²sai¹nha²kxai³
wi¹lhin¹te²lo³txa¹xã¹. Yen³kxa² ũ³hũ¹sa³kxa² wi¹li³li²na¹xã¹. Txa²wã¹sũ³na²
nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². Jã¹nxe³jut3su² A³be²lah³lu¹ta¹na² kxã³su² ya³lu²kxan²ti³
nxe³hĩ¹nãn¹te²ty³ i³tih³nxe³nẽ³na³la².

5 Nxa²ha¹te¹ E³no²kah³lu¹ta¹na² hin¹hĩ¹nũ¹ta¹nãn²tu³ Txa²wã¹sũ³na²
yxo²i²ta¹hxai²hẽ¹la². Yxo²i²ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² ya³lu²ta¹hxai²nxa³hẽ¹la².
Hã¹sã³ Sũ³na² hxi²kai²na² ã³sa²so¹nũ²la² Sũ³nai²na² ha³lo²ai²nãn²tu³
oh³xa²nãn¹ko³xai²nãn²tu³ ã³wih¹ta¹hxai²hẽ¹la², ya³lu²nxa³kxan²ti³na². Sũ³nai²li²
yxo²i²sã³ i³wi¹lxon³kxi²ha²kxai³ ã³sa²so¹ta¹hxai²hẽ¹la². Txa²wã¹sũ³na²
ũ³wha²li¹txã³nxa² nxe³te³nah¹li¹:

— E³no²kah³lu¹ta¹na² ã³sa²so²nxa³tã³lxa¹ Txa²wã¹sũ³na² yen³nãu³a²
i³wi¹lxo³kxi²sa²tẽ³ta¹hxai²hẽ¹li¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³kxai³la¹
yuh³xai²nãn¹ko³xan¹tũ³ka³txai²na² sa²kxai³lu² ã³te³nain¹kxan²ti³ hai³txi³
i³ha¹txain¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². 6 Jã¹nxe³jut3su² yxo²i²ki³sxa³kxai²nãn²tu³

hxi²kan¹txi³ Txa²wã¹sũ³na² i³wi¹lxo³kxi²hĩ³ki³sxa³wa². Nxe³sxã³:

— Txa²wã¹sũ³na² ã³tĩ³a³tũ³xã¹. Nxe³ki³kxai²nãn²tu³.

— Txa²wã¹sũ³na² ya²la³ty³ ka³ten³su² yxau²na³na¹. Txa²wã¹sũ³nai²li²
ã³te³na¹kxai²nãn²tu³ wi¹li²sa²sxã³ ain³kxi²sa³tũ³xã¹. Nxe³ki³jau³su²
yxo²i²ki³kxai²nãn²tu³ Txa²wã¹sũ³na² i³wi¹lxo³kxi²hĩ³ki³tã³la².

7 Nxa²ha¹te¹ No³e²ah³lu¹ta¹na² te²yā¹nxe³nūn³jah¹lo²su² ta¹hxai²hē¹la². Txa²wā¹sū³nu²kxai³lu² wān³txa² an³txi³jau³su² ha³lo²a² ko³ton³kxi³nū³su² jau³jau¹xai²na² au³ta¹hxai²hē¹la². Ko³ton³kxi³ju³ta² i²xa³ta³lxa¹ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² yxo²i²sxā³ sa²yxo²we¹ta¹hxai²hē¹la². Sa²yxo²we¹tū²la² na³vi²o²tē³na² ar²ka³tē³na² a²sxe³xa³ka³lxa² whāi²na¹ a²wē³ha³lxa² whāi²na¹ ā³wih¹sxā³ yxau³ka³lo³nū³a² txon³ ā³si³wxe³yah³lxi³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³te³na¹ kāin² wē³hāi¹ha³kxai³ i³yau³xa² kāin² hū³tha²kxai³ nxe² ā³si³wxe³ye²ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³kxan²ta² No³e²ah³la² wē³ha³lxi³yu³ta² so¹lxi³ i³yau³xa² ka³ten³ta² hāu¹ya²xai³lhxā³ yxau³ah³lxi³ta¹hxai²hē¹la². A²nū²a² a²yxo²ha³kxa¹ ya³lun¹txa²hxan³kxan²ti³nū¹ No³e²ah³la² wē³ha³lxi³yu³ta² so¹lxi³ ka³ten³ti³ yxau³ah³lxi³ta¹hxai²hē¹la². Txa²wā¹sū³na² wān³txa³ jau¹xai²kxai³lu² No³e²ah³lu¹ta¹na² yxo²i²ha²kxai³ nū³ka³txi³ ā³xa² yxo²i²ai¹nxa³te²a² nxe³ye²ha²kxai³ nxe³ye²ta¹hxai²hē¹la².

8 Nxa²ha¹te¹ A³bra³āu²ah³lu¹ta¹na² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² yxo²i²ha²kxai³ sa²yxo²we¹ta¹hxai²hē¹la².

— Ha³lo²a² tah²ko³nū³a² ū³hū¹nxa²ha¹tu¹wi¹. A³li³sxā³ ā³nxain¹tāu³a² ū³hū¹nxa²ha¹jen³nū³a² wain³txi³ au³ū¹nxa²ha¹tu¹wi¹. Txa²wā¹sū³na² i³ye³kxi³jau³su² ha²kxai³ A³bra³āu²ah³lu¹ta¹na² yxo²i²ta¹hxai²hē¹la². Nxe³te³na¹ ha³lo²a² tah²ko³nū³a² ai³tū¹na² i²xa³kxan²ti³ a²si³yah³la²nāu³xu¹ta¹na² a²ha³lo²khai³xu¹ta¹na² ā³sxā³ ai³ta¹hxai²hē¹la². 9 Txa²wā¹sū³na² wān³txa² yxo²i²sa²tē³ha²kxai³ ha³lo²a² tah²ko³xa² Txa²wā¹sū³na² ū³hū¹jen³nū³ai³tā² kwa²hāi¹nxe² yxau² ā³la³kxi³sa²the³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³sxā³ a²wē³sa² i³sa²kah³lu¹ta¹la³ha²kxai³ a²sa³wi³sa² Ja³ko²ah³lu¹ta¹la³ha²kxai³ ha³lo²a² ko¹xai²na² sxi²ha² ka³yuh³xa² wā²la² we¹thi³na² kwa²hāi¹nxe² yxau² ā³la³kxi³sa²the³tain¹ta¹hxai²hē¹la². Txa²wā¹sū³na² wān³txa² jau¹xu¹tain²txi³ ain³kxi³sxā³ yxo²i²ain¹ta¹hxai²hē¹la². 10 Jā¹nxe³jut³su² A³bra³āu²ah³lo²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² sxi²je³na² ta²hī³na² wah³nxe²sa²thet³xai³ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³thi³nai²na² Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² thi³nū³ai²na² i³hau³kot³sān²nū²la² txon²ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³thi³na² txah³lxa³kxa³txa² a²si³yxau³tāu³a² au³tū³whxe³ha²kxai³ hxi¹kan¹txi³ ā³kho³te²sxa³yu²hē³la². Jā¹nxe²na³la². Nxe³thi³nthi¹nai²li² A³bra³āu²ah³lu¹ta¹na² wah³nxa³kxi²xai³ta¹hxai²hē¹la².

11 Nxa²ha¹te¹ Sa²ra³ka³lxu¹ta¹na² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² yxo²i²ha²kxai³ a³ka³lxon¹kxan²ti³ Txa²wā¹sū³nu²su² te²kxai³lu² wāi²lxa² we²nxi²ki³lxo³nxe³yah³hī¹na¹ wēh³ni²ta¹hxai²hē¹la². A³bra³āu²ah³la² wē³sa² wēh³ni³ya³ta¹hxai²hē¹la², wēh³ni³kxi³je³na² wa³to²hi²kxan²ti³na².

— Txa²wā¹sū³na² wān³txa² i³ye³kxi³sa²jau³xai³tā² kāi³ū¹sa³tū¹xā¹. Yxo²i²a¹xā¹. Ta¹ka³lxu¹ta¹na² nxe³ta¹hxai²hē¹la². 12 Nxe³ha²kxai³ A³bra³āu²ah³lu¹ta¹na² yah³lon¹khai¹nxe³sxā³ hin¹kxan²ti³ jah¹la²kxai³lu² a²nū²a² ka³na³ka³na³kxan²ti³nu¹ ka³lxa¹khai¹nxe³sxā³ a²ne³tah²nāu³lon³ta¹hxai²hē¹la². Oh³sī³na² i³la³ka² wē³ha³lxa² ka³lxa¹kxe³jā¹nxe² a²ne³tah²nāu³lon³ta¹hxai²hē¹la². Te²yā¹nxe³sxā³ ka³wā³lxa² kxun²nāu³a² ka³yā³la³nū³a² ki³ka³lxa¹ti³te²jai¹tu³wa². Nxe³kxa² yā¹nxe³sxā³ a²ne³tah²nāu³lon³ta¹hxai²hē¹la².

13 Jā¹nxe³jut³su² tū¹ka³txi³nāu³xai²na² a²yxo²ha³kxa¹ yah³lon¹sxā³ a³ka³lxon¹sxā³ nxain¹nū¹la² ya³lu²te³lhxā³ tāu³a² ā²la² kan²txi³ yxo²i²ain¹ta¹hxai²hē¹la². Yen³kxi³nū³a² Txa²wā¹sū³na² au³ū¹hain¹kxai³tā² so¹kxain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la². Hāi¹sxā³ u²ten³sa²tā³kxi³hū³nxe² a²yen³kxa² u²lan¹te²hū³nxe² so¹kxain¹ta¹hxai²nxa³hē³la².

— Yuh³xan¹ko³xai²na² yxau²xai³ko³xai²na² hai³txi³ txa²ha³lo²khai³sxa³wi¹. Hāi¹sxā³ ai³la¹ko³xai²la¹wi¹. Ten³sai¹nhxai²nxa³hē¹li¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

14 Nxe³sxā³ jau³jau¹xai²na² nxe²e³kxain¹tū³ka³txa² e³la¹ ha³lo²a² tah²ko³xa² yxau²khai³ain¹ko³nū³a² ā³ten³ye¹nx2tain¹na³la². 15 Hai³txi³ ta³ko¹xai²na² yxau³ai¹nhxai²ko³xai³tā² a³li³ain¹ko³xai³tā³ ā³wa³li²sxā³ yxau³xain¹te³lhxā³ te³nain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la². Te³nain¹ke³la³te²kxai³ ā³wa³lai¹nh³nx2na³la². Nxe³yān¹ta¹ te³nain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la². 16 Nxe³yān¹ta¹ ha³lo²a² yxau³khai³xain¹ko³nū³a² ā²la² wi¹ko³nū³a² ā³te³nain¹ta¹hxai²hē¹la². Oh³xan¹ko³xa² ā³te³nain¹ta¹hxai²hē¹la². Oh³xan¹ko³xa² ā³te³nai¹nha²kxai³ Txa²wā¹sū³nu²su² te²kxai³lu² āu²li²te²sai¹nxa³wa².

— Txa²wā¹sū³nu²su² nhi¹lxī¹. Nxe³si¹hain¹kxan²ti³ āu²li²te²sai¹nxa³wa². Nxe³kxa²yan³ti³tu³ti¹ sxi²ha² oh³xan¹thi³na² āu¹la³kxi²nū¹hain¹ta¹hxai²hē¹la².

17 Nxa²ha¹te¹ A³bra³āu²ah³lu¹ta²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² yxo²ta²ta¹hxai²hē¹la². Nxe³hī¹nu¹ta²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² sa²kxai³lu² A³bra³āu²ah³lu¹ta²na² yxo²ta²kxe³ju³ta² a³ya³txi²te³lhxā³ ta¹hxai²hē¹la².

A³bra³āu²ah³la² wē³sa² a³li²ju³ta² ā³sen³sai¹sxā³ a³li²sain¹te²la¹ku¹. Nxa¹nha¹. Nxe³sxā³ a²wē³sa³khai³xa² I³sa²kah³la² sa²kxai³lu² tē³nū²la² Txa²wā¹sū³na² ū³hū¹xi²si¹jau³su² i³ya³lu¹te³lhxā³ ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jut3su² Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² i²kxi²nū²la² hāi¹nxā¹si¹jau³su¹ i³ye³kxi²ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² kāin² a²ne³tah²nāu³lon³kxe³nū³su² ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² a²yxo²a² au³ta¹hxai²hē¹la². I³sa²kah³lu¹ta²i² a²ki³lha³lxan²tu³ ka³na³ka³na³te²a² so¹li³ wē³h³ni²sxā³ wet¹ja¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³kxe³su² sa²wa²lho¹xi²sxā³ ain³kxi²xi²kxan²ti³ wē³sa² nū¹ta² ki³lha³lxa²khai³xa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² ū³hū¹te³lhxā³ nxe³ta¹hxai²hē¹la². 18 Kxā³nhxi¹nai²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² e³kxi²ta¹hxai²hē¹la². A³bra³āu²ah³la² a²ne³nxē³na² i³ye³kxi²te³nah¹lxī¹.

— A³bra³āu²ah³lāi³. Wxa²ki³lha³lxa² I³sa²kah³la² so¹li³ we¹tin¹jah¹la² ka³lxa¹tū³ka³txi³su² txon¹tu¹wi¹. Kāin² a²ne³tah²nāu³lot3tu¹wi¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la². 19 Nxa²ha¹te¹:

— Txa²wā¹sū³na² hxi²kai²na² sa²kxai³lu² txa²wē³sa² ya³lu²kxi²sa²kxan²ti³ ka³ten³ta³ i³sa²yxau³xi²sxā³ ka³ten³yah³lo²nū³a² ū³hū¹xi²sa²tū¹xā¹. A³bra³āu²ah³lu¹ta²na² nxe³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ka³tu³ti¹ a²nū²a² ya³lu²te²nāu³xai²na² I³sa²kah³lo²kxai³lu² ka³ten³ta³ i³sa²yxau³xi²kxe³hū³nxe² A³bra³āu²ah³lo²kxai³lu² ka³ten³ta³ so¹kxi²xi²ta¹hxai²hē¹la².

20 Nxa²ha¹te¹ I³sa²kah³lo²kxai³lu² yxo²i²ha²kxai³ a²wē³ha³lxi³khai³xa² ha¹lin¹te²kxai³lu² tē³sxā³ yen³kxa² wi¹kxa² ū³hū¹ju³ta³nū³a² au³ya³ta¹hxai²hē¹la². Wē³ha³lxa² a²sa³lxa² Ja³ko²ah³lo²su² ha²kxai³ E³sa³u²ah³lo²su² ha²kxai³ nxe³ya³ta¹hxai²hē¹la².

21 Nxa²ha¹te¹ te¹yā¹nxe³sxā³ Ja³ko²ah³lu¹ta²na² yxo²i²jah¹lo²su² ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jah¹la² yah³lon¹sxā³ ya³lu²te³lhxā³ tāu³u²ta²na¹ Jo³se²ah³lu¹ta²na² wē³ha³lxa² a²ne³tah²nāu³lot3te³lhxā³ i³kaix1ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³te²na² tē³li²sxā³ wān³txa² wi¹jau³xa² wi¹lxon³kxi²nū¹ju³ta³nū³a² au³ya³ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jah¹la²kxai³lu² Ja³ko²ah³la²kxai³lu² tāu²nxax² ū³haik1ka³txa² ū³hī¹nha²sxā³ yxau³sxā³ Txa²wā¹sū³na² i³sa²nēn¹kxi²ta¹hxai²hē¹la².

22 Nxa²ha¹te¹ Jo³se²ah³lu¹ta²na² yxo²i²nūn³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³sxā³ yah³lon¹sān²nū²la² ya³lu²ju³ta² yau³son³tāu³a¹ a²sa³wi³ha³lxi³nū³ka³txa² i³kaix1sxā³ i³ye³kxi²ta¹hxai²hē¹la². i³ye³kxi²sxā³ au³ain¹te³nah¹lxī¹, I³sa³e²

a²nũ³ka³txa² E³ji²ta²ko³xa² a³li³sxã³ ih³hain¹ju³ta³nũ³a² au³ũ¹hain¹ta¹hxai²hẽ¹la².
Au³ũ¹hain¹ka³tu³ti¹:

— Txai²li² ya³lu²na¹ju³ta² yau³son³na³li¹. Nxe³na¹ha²kxai³ ya³lu²na¹kxan²ti³
ta²ko¹xai²na² E³ji²ta²ko³xai²na² a³li³hxa³nah³lxin¹tãu³a¹ txa²su³a²
ya³lu²na¹ta³su³a² ã³tẽ³jah¹lxĩ³hẽ¹li¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

23 Nxa²ha¹te¹ Moi³se²ah³lu¹taĩ²na² a²wĩ³na² a²hã³ka³na² khai³su²
ye²te²kxai³lu² a²wẽ³sa² Moi³se²ah³lo²kxai³lu² kwẽ¹ta² a³li³lah¹jah¹li¹sa²
so¹sxã³ hãĩ³a² sa²no¹wxe³ya³ta¹hxai²hẽ¹la². Txa²wã¹sũ³na² yxo²i²ya³ha²kxai³
nxe³ya³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³sxã³ i³la³ka² ki³ha¹li¹ ka³na³ki¹ sa²tã³ti¹tãu³a² hãĩ³a²
sa²no¹ya³ta¹hxai²hẽ¹la².

— Wẽ³sai²na² wi¹khaixi²te²la¹xã¹. Ha³lo²a² a²wa³kxẽ³nah³lai²na²
wãn³txi³su² i³ye³kxi²sain¹jau³xai³tã²: “Wxa²wẽ³ha³lxa² in³txi³su²
kxai²nãn²tu³ su²lhã³jah¹lxĩ³hẽ¹li¹.” Nxe³jau³xai³tã² yuh³lxĩ³ya³sa²nxa³nha¹.
Sa²yxo²ã³ya³ha¹tũ¹xã¹. Ya³jau³su² Txa²wã¹sũ³na² yxo²i²ya³ha²kxai³
nxe³ya³ta¹hxai²hẽ¹la².

24 Nxa²ha¹te¹ kxã³nãu³a¹ Moi³se²ah³lu¹taĩ²na² in³txi³lon³tãu³a¹
Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² yxo²i²ha²kxai³ a²ẽ¹nãn¹jau³kxai³lu¹:

— Fa³ra³o²ah³la² a²ka³ne³lxai²na² wẽ³sa²ki³lot³sa²ju³ta² ten³sa²nxa³nha¹.
Ã³na¹a¹tũ¹xã¹. 25 I³sa³e² nũ³ka³txa² Txa²wã¹sũ³na² nũ³ka³txi³su² ha²kxai³
kãĩn² khãuh³lxa³txi³nyhain¹kxan²ti³ te²ya¹nxe² khãuh³lxa³txi³nhain¹kxa² yã¹nxe²
nxe³ju³ta² ten³sa³nha¹. “Ko³nxe³ti³ kãĩ³a¹kxe³su² i³wi¹lxo³kxi²na¹tũ¹xã¹.”
Nxe³na¹jau³su² ten³sa²nxa³nha¹. 26 Nxe³sxã³ E³ji²ta²ko³xa² a²wa³kxẽ³nah³lai²na²
sa²kxai³lu² a²yen³kxa² ùh³wxe³ain¹kxa² a²yxo²ha³kxa¹ ùh³hũ¹sain¹kxan²ti³
ten³sa²nxa³nha¹. Txa²wã¹sũ³na² wa³ka³la² o²la³kxi²na¹ju³ta² so¹lxĩ³ ten³sa³nha¹.
Nxe² o²la³kxi²na¹kxai²nãn²tu³ khãuh³lxa³txi³sain¹ta³nxa² ko³te³kxi²sain¹ta³nxa²
nxe³sain¹ju³ta³nũ³a² ã²la² wai³nhĩ³nx2na³na¹. Kxãn¹ton³tãu³a¹ a²yo³yhu³ta²
wain³txi³ ùh³hũ¹sa³tũ¹xã¹. Txa²wã¹sũ³na² ùh³yho³hi²sa²ju³ta³nũ³a² so¹lxĩ³
ten³sa³nha¹. Moi³se²ah³lu¹taĩ²na² nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

27 Nxe³ka³tu³ hã²wxãn³txa³ E³ji²ta²ko³xa² a³li³ta¹hxai²hẽ¹la². Txa²wã¹sũ³na²
wãn³txa² yxo²i²ha²kxai³ Moi³se²ah³lu¹taĩ²na² a³li³ta¹hxai²hẽ¹la².
E³ji²tan¹ko³xa² a²wa³kxẽ³nah³lu¹taĩ²li² kãĩn² i³an³ta³kxi²kxan²ti³ hai³txi³
i³yuh³lxĩ³ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². Txa²wã¹sũ³na² hxi²kan²txi³ i²kĩ³sain¹jah¹lai²li²
i²kxi³te²hũ³nxe² ya³lo³txi²sxã³ yxau²xai³ta¹hxai²hẽ¹la². 28 Jã¹nxe³tãu³a²
yxo²i²ha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² sa²yxo²we¹ta¹hxai²hẽ¹la².
Sa²yxo²we¹te³an¹jau³kxai³lu²:

— Ka³yuh³xa² wi¹te²a² a²ti³ha²yau³xa² tẽ³sxã³ sxi²ha² a²yxo²a²
a²yxo²hẽ²tsi²ka³txa² ùh³to¹la³kxi¹nha²kxai³ sxih²yxo²a² a²yxo²ka³kxi²ka³txa²
ùh³to¹la³kxi¹nha²kxai³ a²ti³ha²yau³xa² tẽ³sxã³ kãĩ³jah³lxĩ³hẽ¹li¹.
Sa²yxo²wet1sah¹lxĩ³hẽ¹li¹. Sa²yxo²wet1sah¹lxin¹kxai²nãn²tu³ wi¹lhĩn¹sxã³
yxau³yah³lxin¹tu¹wi¹. Yxãn¹ta¹ sa²yxo²wet1sah¹lxan³kxai²nãn²tu³ wxa²wẽ³sa²
in³txa² wẽ³sa² hxi²kan¹te²nãu³xa² a²yxo²ha³kxa¹ i³ya²lu¹taĩ²nha³ta²wi¹.
Yxãn¹ta¹ a²ti³ha²yau³xai²li² sxi²ha² ùh³yxo²hẽ¹jah³lxin¹kxai²nãn²tu³
i³ya²lu¹tain¹ju³ta³nũ³a² yũ²nxa³lho³li¹. Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² kxã³nxai³kxai³
txa¹hxai²hẽ¹ nxe³jau³kxai³lu² yxo²i²ha²kxai³ wain³sxã³ kãĩ³ta¹hxai²hẽ¹la².

29 A²lan²nũ³tãu³kxai³lu² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² yxo²i²ha²kxai³
Moi³se²ah³lu¹taĩ²na² hi²sen³kxai³lu² I³sa³e² nũ³ka³txa² a²yxo²ha³kxa¹
i³ye³na² kah³je³na² i³yxo²ha³ti³sa¹yah³lxĩ³ta¹hxai²hẽ¹la². i³ye³na²

tîh³na² î³nxû²kwai³hai¹tîh³na² î³nxû²kwai³tet2tîh³nu³su² ha²kxai³
î³yo²ha³ti³sa¹yah³li³ta¹hxai³hê¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹ E³ji²ta²ko³xan¹tû³ka²txa²
î³hi²txi²nyhain¹sxâ³ a²ê¹nân¹jau³xa² nxe³te³nah¹li¹:

— î³sa³e² nû³ka³txai²na² î³ye³na² î³nxû²kwai³hai¹tîh³na²
yo²ha³ti³li³ain¹na¹na¹. Te²a² yâ¹nxû³na¹tû¹xâ¹. Ain¹jau³su² kxan²ti³
â³nxa³te²i³ î³ye³na²kxai³lu¹ î³wa³nû³kxi²xi²nha²te³nah¹li¹ ân³si³hê¹tû³ka²txa²
î³lo³nxe² î³ya²lun¹ta² hxa³nain¹ta¹hxai²hê¹la².

30 Nxa²ha¹te¹ kwê³kon³ ka³lxa¹tâu³ân²tu³ Je³ri³ko²thi³na² ko³nxe³ti³
kâi³yah³li³thi³na² î³ki³hain³kxain¹ta¹hxai²hê¹la². î³ki³hain³kxi²sxâ³ ye³ha¹li¹
ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ a³lan²tâu³a² î³ki³hain³kxi²xi²ain¹ta¹hxai²hê¹la².
Txa²wâ¹sû³na² wân³txa² yo²i²ai¹nha²kxai³ nxe² kâi³ain¹ta¹hxai²hê¹la².
Nxe³te²kxa³kxa¹ sxî³je³nai²na² ki³tâ¹kxi²nha²thi³na² kî³kxan²ti³
wâ²nxû¹li³sxâ³ â³yxun¹na³ah³li³ta¹hxai²hê¹la². 31 Nxe²

â³yxun¹na³ah³li³nû²la² Je³ri³ko²thi³na² yxau²xai³tû³ka³txai²na²
â³ya²lu¹ta³li³hxa³jah³li³ta¹hxai²hê¹la². Hâi¹nxe³sxâ³ Ra³a²ba³ka³lxa²
so¹li³ hin¹ye²ta¹hxai²hê¹la². Nxe³ta¹ka³lxa² yân³txai²na¹ ko³nxe³thin¹sxâ³
o²la³kxi²ta¹ka³lxu³su² ta¹hxai²hê¹la². A²nxe³sxâ³ ta¹ka³lxa²kxai³lu²
Txa²wâ¹sû³na² wân³txa² yo²i² â³si³wxe³ha²kxai³ I³sa³e² nû³ka²txa²
a²in³txai²na² sa²no¹wxe³ha²kxai³ wi¹lhin¹sxâ³ kâi³u¹hain¹ta¹hxai²hê¹la².
Nxe³ju³tan¹te²kxa³yâ³kxai³lu² hin¹ye²ta¹hxai²hê¹la².

32 Nxe³nxa²ha¹te¹ yo²i²tû³ka³txu¹ta¹na² ka³lxa¹txi³lon³ta¹hxai²hê¹la².
Nxe³yân¹ta¹ a²yo²ha³kxa¹ î³yau¹û¹nx2ta¹ju³ta² hxi²kan³sa¹nxa³nha²wa².
Ha³lo²a² a³lu²xa³wa². Ji³ti³â²ah³lu¹ta¹na² Ba³ra²kah³lu¹ta¹na²
Sâ³sâ²ah³lu¹ta¹na² Je²tah³lu¹ta¹na² Ta³vi²yah³lu¹ta¹na²
Sa³mu³e²lah³lu¹ta¹na² Txa²wâ¹sû³na² wân³txa² î³hen³txi³tû³ka³txu¹ta¹na²
nxe³yah³li³sxâ³ Txa²wâ¹sû³na² wân³txa² yo²i²yah³li³te²nâu³xa²
ka³lxa²on³yah³li³ta¹hxai²hê¹la². 33 Nxe³sxâ³ yo²i²ai¹nha²kxai³

a²ko¹ko¹nû³ka³txa² nû³kxûn³khai¹nxe³tû³ka³txi³su² nxain¹kxan²ti³
wa³ka³ton³yah³li³ta¹hxai²hê¹la². Wain¹ju³ta² kâi³ai¹nha²kxai³
Txa²wâ¹sû³nai²na² kâi³û¹ju³ta³nû³a² au³û¹hain¹jau³xai³tâ²
û³hû¹ain¹ta¹hxai²hê¹la². Ka³yxuh³xa² ha³nxe³li³te²a² le³â²su¹

nxe³hxai²na²hê³la². A²nxe³te²a² a²yo²a² Txa²wâ¹sû³na² hxi²ka²
kwa² ûh³yo²tû¹ha²kxai³ a²nû²a² hxi²kan²ti³ î³so¹jî²ta¹hxai²nxa³hê¹la².

34 Ha³nxe²a² î³tho³xa² û³he³nha³kain¹kxan²ti³ hai³txi³ â³nî³xa³ha²kxai³
wân²nxa³ha²kxai³ nxe³ta¹hxai²hê¹la². A²nû²a² â³xa² yo²i²te²na²
a²ko¹ko¹nû³ka³txa² hi³ki²a²la² ha³nxe³li³ka³txa² tē²sxâ³ wxâ³kxan²ti³
ka³ten³ti³ îh³sau³nain¹ta¹hxai²hê¹la². A²nû²a² â³xai²na² sa²kxai³lu²
hxi²tha²on³khai¹nxe³kxan²ti³ Txa²wâ¹sû³na² wân³txa² yo²i²ai¹nha²kxai³
î³nû³kxûn³tain¹ta¹hxai²hê¹la². A²nû²a² â³xai²na² sa²kxai³lu² a²ko¹ko¹nû³ka³txa²
he¹kxi²te²lhxâ³ wxâ³kxai²nân²tu³ nû³kxûn³txi³ sa²hxi²ka¹tain¹ta¹hxai²hê¹la².
Wa³nû²3tû³ka³txa² wxâ³sxâ³ wa³ka³ti³lo³te²lhxâ³ wxâ³kxan²ti³
ih³hain¹ta¹hxai²hê¹la². 35 Te²yâ¹nxe³jut3su² tu¹txi³nâu³xai²na² sa²kxai³lu²
a²wê³ha³lxa² ya³lu²kxi²ta¹tâ² ka³ten³su² î³sa²yxau³xain¹ta¹hxai²hê¹la²,
yo²i²ai¹nha²kxai³la². Yxân¹ta¹ â³xai²na² sa²kxai³lu² Txa²wâ¹sû³na² wân³txa²
â³na¹si¹jau³su² î³khâuh³lxa³tain¹yah³li³ta¹hxai²hê¹la²:

— Txa²wâ¹sû³na² â³na¹yah²lxan³kxai²nân²tu³ wâ²nhxa³txa²lxa¹tu¹wi¹.
Nxe³jau³xai²na² â²la² ain³kxain¹kxan²ti³ Txa²wâ¹sû³na² yo²i²ain¹kxe³su²
â³na¹ain¹ta¹hxai²nxa³hê¹la².

— Oh³nāu³nū¹ka³na¹ kxā³nāu³a¹ ka³te³na² wi¹yxau³na¹ju³ta³nū³a² wah³nxa¹tū¹xā¹. A²ē¹nān¹jau³su² ta¹hxai²hē¹la². 36 A²nū²a² ā³xai²na² sa²kxai³lu² kō³te³kxi²nū¹hai¹nha²kxai³ ā³xai²na² po¹na² wā²la² tē³sxā³ u³kxi²tīh³na² wet¹lāsān²nū²la² khāuh³lxa³txi³sxā³ i³ta³lo³wai¹tū¹hai¹nha²kxai³ a²nū²a² ā³xai²na² sa²txai³kxi²sān²nū²la² sxi²ha² kan²thi³na² so¹sxā³ ū³whi¹hi² nxe³sxā³ ū³i¹kxain¹yah³lxi³ta¹hxai²hē¹la². 37 A²nū²a² ā³sa²nūn³te²na² sa²kxai³lu² yxo²i²ai¹nha²kxai³ txah³lxa³kxa² tē³sxā³ ā³nan³sxā³ ā³ya²lut¹txa³lxi³ta¹hxai²hē¹la². Ā³xai²na² sa²kxai³lu² se³ho²ta²ka³lo³a² tē³sxā³ ū³ha³la³jo³li² ya²lu¹tain¹ta¹hxai²hē¹la², yxo²i²ai¹nha²kxai³la². Ā³xai²na² sa²kxai³lu² kō³nxe³ti³ kāi³sain³si¹nyhain¹ta¹hxai²hē¹la², Sū³na² wān³txa² sa²yxo²ā³si¹hain¹jau³sa³. Ā³xai²na² sa²kxai³lu² hi³ki²a³la² tē³sxā³ ū³ja³lu³kxi²sxā³ ū³yha³lu¹txa³lxi³yhain¹ta¹hxai²hē¹la², yxo²i²ai¹nha²kxai³la². Ā³xai²na² sa²kxai³lu² wā²la²ka³lo³la³ yū²ai¹nxa³ha²kxai³ o³ve²a² wā²la² tē³i² ka³bri²ta² wā²la² tē³i² nxain¹sxā³ ū³whi²kxi²nha²ka³lo³a² we¹tain¹ta¹hxai²hē¹la². Ā³xai²na² sa²kxai³lu² he³ja³lu²jut³su² ha²kxai³ nxe³ta¹hxai²hē¹la². Āh¹ ā³xai²na² sa²kxai³lu² kāin² i³khāuh³lxa³txai¹nha²kxai³ āh¹ ā³xai²na² sa²kxai³lu² kō³nxe³thin¹sxā³ kāi³ū¹hai¹nha²kxai³ nxe²xai³nyhain¹ta¹hxai²hē¹la², yxo²i²ai¹nha²kxai³la². 38 Ha³lo²ai²na² a²nū²a² yū²nxa³ko³xai²na² ā³nxai³sxā³ ho³hai¹nha²kxai³ ain¹ta¹hxai²hē¹la². Wā³la³ka³tē¹na² yxau³ai¹nha²kxai³ kxīh³nxē¹na² yxau³ai¹nha²kxai³ nxain¹ta¹hxai²hē¹la². Wi¹lhin¹tū³ka³txi³su² ha²kxai³ hxi²kan¹ti³ yuh³xai²nān¹te²a² hxi²ki³kxai³lu² ā³te³nain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la².

39 Jā¹nxe³jut³su² tū³ka³txai²na² a²yxo²ha³kxa¹ Txa²wā¹sū³na² yxo²i²ai¹nha²kxai³ Txa²wā¹sū³nu²su² te²kxai³lu² wi¹lhin¹sxā³ a³ya³tain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxain¹kxan²ti³ yen³kxa² wi¹khai¹nxe³ju³ta³nū³a² au³hxai²kxai³tā² so¹kxain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la². 40 Nxe³yān¹ta¹ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² ha³lo²a²nū³su² ā²la² wi¹ju³ta³nū³su² ā²la² āu¹la³kxi²nū¹nhē³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³sxā³ tū¹ka³txai³ta³lxi³ txa²wa¹kxi³na¹xain²txi³ a²wi¹lhin¹si¹ki³jau³su² ta³lu³ti²nū¹nhē³ta¹hxai²hē¹la².

12

Sū³nu²khai³su² Txa²wā¹wi³nu²su¹ jau³su²

1 Jā¹nxe³jut³su² txa²wā¹ki³nāu¹xai²na²sa¹. Tū¹ka³txai²na² yxo²i²ain¹tū³ka³txai³tā² i²nē³lain¹na³la². Nxe³nē³lai¹nha²kxai³ i²wā³txa²kxi²nha¹ki³jau³xai²na² whā²i²na¹ ā³na¹a³sah¹lxi³wxa². Kō³nxe³ti³ kāi³ki³ju³ta³i³tā² ā³na¹a³sah¹lxi³wxa². Nxe³sxā³ sa³nxex³la³kxi²nāu³xa² kwa² ā³nih³yah³lxi³te²ju²hē³la². Kwa² ā³nih³yah³lxi³kxai²nān²ty³ ā³ni³ha² i³ne³ka³ta³yah³lxi³te²ju²hē³la². Tīh³na² ne³ki³san¹tīh³na² so¹lxi³ u²kxan²ti³ ten³sa²tā³yah³lxi³te²ju²hē³la². A²wā³tāu³a² nxe³ta³nxa² a²wi¹nē³tāu³a² nxe³ta³nxa² ten³sa²tā³yah³lxi³te²sxa³yu²hē³la². Te²yā¹nxe³te²hū³ki³tā³la². Txa²wā¹sū³na² yxo²i²te²ki³nāu¹xa² wain³tīh³na² so¹lxi³ ya³nān³ta³ki²la²sxā³ ā³nxai³a³sah¹lxi³wxa². Kō³nxe³tīh³na² ten³sa²tā³a³sah¹lxi³txa³hē¹la². 2 Je³su²jah³la² so¹lxi³ ten³sa²tā³sxā³ i²a³sah¹lxi³wxa². Nxe³sxā³ Je³su²jah³lai²na² ya³lu²kxi²nē³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Ya³lu²kxi²nē³lhī¹nān¹te²ty³ jah¹lai²na² so¹lxi³ yxo²i²ki³jah¹lai²la¹wa². A²nxe³jah¹lai²li² kxā³nxai³kxai³lu² ū³hxi²ki²la³kxain¹ju³ta³nū³a² yān³ta¹ yxau³so²nxa³ta³lxa¹ a³la³kxain¹kxan²ti³ hai³txi³ i³yuh³lxa³kxi²sxā³ ā³na¹ta¹hxai²nxa³hē¹la². Nxe³yān¹ta¹:

— Yxan¹nāu³a¹ i³ka³li³sa²ju³ta³nū³a² yū³sa³tū¹xā¹. Nxe³sa³ha²kxai³ hī¹na² khāuh³lxa³ti³sain¹ju³ta² hxi²waun³ta³kxi²nha²nxa³lho³na¹. Hi³sa³ka³txa² i³hxi²ki¹la³kxi²sain¹kxan²ti³ Txa²sū³na² āu²li²sa²nxa³lho³na¹. Je³su²jah³la² a²ē¹nān¹jau³kxai³lu² ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ka³tu³ ka³te³su² i³sa²yxa³xi²nū²la² nxe³hī¹nān¹te²tu³ Txa²wā¹sū³na² Si³yxa³ka³txa² a²wi¹nē³tāu³a² ā³wxe²xai³ta¹hxai²hē¹la². Ha³lo²a² a²yo²ha³kxa¹ a²wa³kxē³si²ya³ta¹hxai²hē¹la².

3 Jā¹nxe³sxā³ khāuh³lxa³tain¹ju³kxai³lu² sa²wa²lho¹xi²sxā³ ain³kxi¹xi¹jxah³li³hē¹la². Kō³nxe³ti³ kâi³tū³ka³txa² hi²sen³kxai³lu² Je³su²jah³la² i³an³ta³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nūh¹kxan²ti³ nxū²kwai³lxū¹txi³ hxi²tha³ta¹hxai²nxa³hē¹la². Te²yā¹nxe³kxe³hū³nxe² yo²hxi²tha³yah³li³txa³hē¹la². Yxo²i²yah³lxin¹ju³ta² ā³na¹ah³li³txa³hē¹la².

4 Kō³nxe³ti³ kâi³ju³ta² nū³kxūn³sxā³ sa²yo²ā³yah³li³ta¹hxa³nhē¹la². Wxa²ti³ha²yau³xa² ha³li³kxa² hxa³n³kxi¹nx2ti³sxā³ ya³lu²kxi¹nx2ti³kxan²ti³ nū³kxūn³sxā³ sa²yo²ā³yah³li³ta¹hxa³nhē¹la². Nxe³hī¹nān¹te²tu³ wxa²ti³ha²yau³xa² ha³li³kxa² hxa³n³kxi¹nx2ti³kxan²ti³ ya³lu²kxi¹nx2ti³xa³ta³lxa¹ kō³nxe³ti³ kâi³kxe³su² nū³kxūn³sxā³ sa²yo²ā³jah¹li³hē¹la². 5 Txa²wā¹sū³na² wān³txu¹ta¹na² ne³wān²yah³lhin¹thai¹la²? Wī³nu²su² a²ki³lha³lxa²nāu³xai²na² i³yon²ta³kxi²te³lhxā³ i³kwai²kxain¹te²ju²hē³li¹. Nxe³kxa²yā¹nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³nu²kxai³lu² i³nxū²kwai³lxū¹nū¹nhē³jau³su² i³ye³kxi²nē³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³jau³kxai³lu¹:

— Txa²ki³lha³lxāi³. Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxa³jah¹la² i³wai²kxi¹nxa²kxai²nān²tu³ wix¹nha²sxā³ ain³sē¹li¹. i³kwai²kxi²sxā³ i³ti³h³nxe³nxa²kxai²nān²tu³ yo²i²in¹kxa² yo²ā³ā³na¹txa³hē¹li¹.

6 Jā¹nxe³kxe³hū³nxe² txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxa³jah¹la² hi²sen³su² a³li²te²a² i³wai²tū¹sa²tē³na³li¹. Te²yā¹nxe³sxā³: “Jah¹lai²na² txa²ki³lha³lhxu² ti³hi¹ta¹tū¹xā¹.” Nxe³te²na² sa²kxai³lu² sa²wai³kxa² wxe³te³lhxā³ i³wai²te²ju²hē³li¹.

Txa²wā¹sū³na² wān³txu¹ta¹na² nxe³ta¹hxai²hē¹la².

7 Wxa²wī³na² yā¹te³hū³na³la². A²wī³nu²su² te²kxai³lu² a²ki³lha³lxa² i³sa³wai³kū¹te³lhxā³ i³kwai²kxi²te²ju²hē³la². Wī³na² i³kwai²kxi²kxe³nū³a² kâi³uh¹xa³te²a² yū³te²sxa³yu²hē³la². Te²yā¹nxe³kxe³hū³nxe² wxāi² i³nxai²na² sa²kxai³lu² khāuh³lxa³txi³nx2ti³ju³ta² i³wai²kxū¹nx2ti³ju³ta³nū³ai²la¹wa².

— Txa²wēn³su² ti³hi¹ta¹ha²kxai³ i³kwai²kxi²na¹xā¹. Txa²wā¹sū³nān¹jau³su² nxe²na³la².

8 Txa²wā¹sū³na² wē³ha³li³khai³xa² i³kwai²kxi²ju³ta² kâi³ū¹hain¹te²jai¹ti²tu³wa². Wxāi² i³nxai²na² nxe³kxa² yā¹nxe² kâi³uh¹yah³lxan³kxai²nān²tu³ hai³txi³ Sū³na² wē³ha³li³khai³su² ti³hi¹ta¹xi³hū³nx2nxa³wa². Hāi¹sxā³ ka³yuxh³xa² wē³ha³li³hū³nxe² yah³li³hū³nxai¹lxa².

9 Txa²wā¹wī³nu²khai³xa² wīn¹txi³sxā³ we¹tē³jah¹la² i³kwai²kxi²nē³kxan²ti³ sa²nēn¹kxi²sa²tē³ki³tā³la². Te²yā¹nxe³kxe³hū³nxe² Txa²wā¹sū³na² Si³yxa³jah¹la² ā²la² kâin²khai¹nxe³jah¹la² txa²wā¹ē¹nāu³ai²na² sa²hau³ko³tū¹nhē³jah¹la² ā²la² kâi²non³sxā³ sa²yo²we¹ki³tāu³lon³ki³tā³la².

10 Kho³kho³xi²nē³lhi¹nai³tā² hxi²kan¹ton³ki³sxa³hī¹nai³tā² jū¹nxai² ha³la³jen¹nāu³a² Txa²wā¹wī³nu²khai³xa² i³wai²kxi²te³lhxā³ i³kwai²kxi²sa²tē³nē³lain¹to³hxai²na²hē³la².

— Ju¹ta¹na² wain³na³na¹. Nxain¹te²jai¹ti²tu³wa². Te²yā¹nxe³kxe³hū³nxe² Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² sa²wai³wai³kxi²sa²tē³ū¹nhē³lain¹te³lhxā³ i³kwai²kxain¹to³h³na³la². Nxe³sxā³:

— Nxe²kāi³ũ¹hai¹na¹kxai²nān²tu³ wi¹li¹na¹ju³ta³la³ wā²nhũ¹ai¹na¹tũ¹xā¹. Txa²wā¹sũ³na² a²ē¹nān¹jau³la³ nxe²na³la². 11 Ī³kwai²kxi²nē³ju³ta² kāi³ũ¹nhē³tāu³la³ ĩ³ka³li³kxi²nē³jau³sxa³wa². Yxān¹ta¹ jũ¹nxa² yan¹nāu³a¹ āin²ta³kxi²nē³ju³ta³la³ ne³wā²na³kĩ³sa²kxai³ wain³txi³ kāi³kĩ³sa²kxai³ txa²wā¹ē¹nāu³ai²na² hāu²non³nxe³nē³lha²kxai³ nxe²na³la².

Wān³txa²ĩ³tih³nxe³nē³jau³su²

12 Jā¹nxe³jut³su² nxe³ha²kxai³ ya³nān³ta³ki²la²sxā³ yxo²ĩ²jah³li³hē¹la². Ī³nxũ²kwai³lxũ¹jah¹li³hē¹la². 13 Te²yā¹nxe³sxā³ wain³tih³na² so¹li³ ā³nxai³yah³lxin¹tĩh³nũ²nũ³a² ā³ten³jah¹li³hē¹la², wain³txi³yxau²xai³yah²lxan³kxa²yan³txi³sa³.

14 Nxa²ha¹te¹ hāu²non³sxā³ yxau²xai³nyhu¹jah¹li³hē¹la². Wi¹li¹na¹ju³ta³ so¹li³ ya³lo³txi²sxā³ kāi³jah³li³hē¹la². Nxe³kxe³su² kāi³yah²lxan³kxai²nān²tu³ hxi²kan¹txi³ Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² ā³nũ²kxi²sxā³ yxau³yah²lxan³so³la². 15 Wxa²ē¹nāu³ai²na² yxo²ĩ²yah³lxin¹jau³xa² ĩ²khai¹nxe³nha¹jah³li³hē¹la². Yxān¹ta¹ nxe³yah²lxan³kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sũ³nai²na² kāin² thāi³ti³la² a³li¹nx2ti³ju³ta¹ ha³nāu³hi²ye²yah³li¹nha³ta²wa². Wxa²nũ³ka³txa² a²ha³tih³ ĩ²nxa² wā²nxũ¹li³sxā³ kwa²to³toh³li³ ĩ³an³ta³kxi¹nyhu¹yah³li³txa³hē¹la². Wxa²ē¹nāu³ai²na² wā²nxũ¹li³sxā³ kwa²to³toh³li³ ĩ³an³ta³kxi²nyhu¹yah¹lxin¹kxai²nān²tu³ ĩ²kāi²non³sxā³ wen¹nyhah¹lxin¹kxai²nān²tu³ wxa²wā³tā³xai²na² yxo²ĩ²sxā³ hxi²tha²o³nha³ta²wa². 16 Te²yā¹nxe³sxā³ txu¹ha² ā³xa² wa³nĩ³lon³nyhu¹ah³li³txa³hē¹la². Te²yā¹nxe³sxā³ Txa²wā¹sũ³na² wān³txa² ā³te³nxa³te²a² te²xa²yā¹xah³li³txa³hē¹la². Nxe³sxā³ E³sa³u²ah³lu¹ta²na² te²xa²yā¹nxe² kāi³ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jah¹lu¹ta²kxai³la¹ E³sa³u²ah³lu¹ta²kxai³la¹ ye³kan¹jah¹lo²su² a³li³lah¹ta¹hxai²hē¹la². Ā³ta³lo³hē¹thĩ¹nai²na² sa²kxai³lu² Ja³ko²ah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³te²kxai³lu¹ E³sa³u²ah³lu¹ta²kxai³lu² he³ja³lu²ha²kxai³ a²yen³kxi³khai³xa² ye³kan¹te²na² a²yen³kxi³khai³xa² tē³nũ²la² Ja³ko²ah³la² hxi²ka² ũ³hũ¹nyha³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³te³na¹ Ja³ko²ah³la² sa²kxai³lu² yain³txi³yau³xa² tē³sxā³ ũ³hũ²nyha¹ta¹hxai²hē¹la². Jā¹nxe³kxan²ta² E³sa³u²ah³lu¹ta²na² a²ē¹nān¹jau³kxai³lu².

— He³ja³lu²sa²te³nha¹. Na¹ta¹ yain³txa² yũ³sa²nxa³nha¹. Nxe³ha²kxai³ yen³kxa² ye³kan¹jah¹lo²na¹xai²nān¹ta² yen³kxa² a³li²sa²nxa³nha¹. Ũ³hũ¹na¹kxai²nān²tu³ yain³txa² ũ³hũ¹sain¹tũ¹xā¹. A²ē¹nān¹jau³kxai³ nxe³nha²ta¹hxai²hē¹la². 17 Nxe³nũ²la² hā²wxān³txa³nũ² a²wĩ³nu²khai³xa² yah³lon¹sxā³ ya³lu²te³lhxā³ nxe³hĩ¹nu¹ta²na² yen³kxa² wi¹kxa² so¹kxi²ju³ta³nũ³a² E³sa³u²ah³lu¹ta²na² sa²kxai³lu² a²wĩ³nu²kxai³lu² e³kxi²ta¹hxai²hē¹la². Nxe² e³kxi²kxan²ti³nũ¹ a²wĩ³nu²su² te²kxai³lu² hxi²kan¹txi³ wān³txai²na² ĩ²ya²ta¹hxai²nxa³hē¹la². E³sa³u²ah³la² kāin²nān³kxan²ti³ wān³txi³la³ ĩ³ya³txi³ta¹hxai²nxa³hē¹la².

18 Nxa²ha¹te¹ kxā³nhxĩ¹nu¹ta²na² I³sa³e² nũ³ka³txu¹ta²na² nxe³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³te²nāu³xai²na² wā³la³ka³txa² Si³na³ĩ²ka³txa² ā³tĩ³sxā³ yxau³ain¹ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³ka³txai²na² sa²kxai³lu².

— Wxa²wxai³yah³li³txa³hē¹li¹. Txa²wā¹sũ³nu²kxai³lu² nxe² kwa³na³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nũ²la² Txa²wā¹sũ³na² a³ka³xi²kxai²nān²tu³ wā³lai²na² a²ne³ka³nah²nāu³a² ha³nxe²a² kāin² ĩ³ha²kxai³ ha³lo²a² yxo²ha³kxai¹ kāin² ka³nxa³hi²ha²kxai³ nxe³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² a²nũ²a²nāu³xu¹ta²na² ĩ³yuh³lxain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³sxā³ it3ta² waun³txa²

ĩ²ah³lxi³ha²kxai³, ¹⁹ wăi²lhũ³ka³txa² ĩ³yau¹je²yah³lxi³jau³xa² ain³kxah²lxi³ha²kxai³
a²nũ²a² wăn³txa² yxo²kăin²e³jah¹la² ain³kxai¹nha²kxai³ nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².
A²nxe³jau¹xai²na² ain¹kxain¹te³na¹ ĩ³yuh³lxi³yah³lxi³ta¹hxai²hẽ¹la².
Ĩ³yuh³lxi³yah³lxi³te³nah¹lxi¹:

— Hăi¹nxă¹sa²sĩ¹nhẽ³li¹. E³kxi²sah¹lxi³sĩn¹txa³hẽ¹li¹. Nxe³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².
²⁰ Nxe³ju³tai²na² wăn³txa² e³kxi²nyhain¹jah¹lai²na² wăn³txa² kăin²
ĩ³yon²txi³nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Jă¹nxe³kxan²ta² ĩ³yon²txi³nyhain¹jau³kxai³lu²
Txa²wă¹sũ³na² e³kxi²ti³ăn¹jau³kxai³lu¹:

— Wă³la³ka³txai²li² ka³yuh³xa² wăi²lot³jah³lxin¹kxa² wxa²wxai³kxai²năn²tu³
wxa²nũ³kă³txi³ ĩ³nxai²na² a²hxi²ki³kxai²li² txah³lxa³kxa² hxi²tẽ³nha²să³
ă³tĩ³jah¹lxi³hẽ¹li¹. Ă³tĩ³yah³lxin¹kxai²năn²tu³ ka³yuh³xa²li² txah³lxa³kxa²
ă³nan³să³ă³ ya²lu¹jah¹lxi³hẽ¹li¹, a³ka³nxi²să³ yxau³na¹ha²kxai³lu¹.
Nxe³nyhain¹ta¹hxai²hẽ¹la². ²¹ Nxe³ju³tan¹te²kxa³yă³lhu² Moi³se²ah³lu¹ta²kxai³lu²
kăin² ĩ³yo²lha²kxai³ e³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Yuh³lxi³khaix¹sa³nha¹. Hxi²ka³tă³ta³să³ yuh³lxi³khaix¹sa³nha¹,
Txa²wă¹sũ³na² a³ka³nxi²jen³su² ha²kxai³lu¹. Moi³se²ah³lu¹ta²na²
nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². Jă¹nxe³jut³su² te²yă¹nxe³ka³txa² hai³txi³ă³tĩ³yah³lxa³lxa².

²² Nxe³nxă³ha²kxai³la¹ Txa²wă¹sũ³na² wăn³txa² ĩ³tih³nxe³nx2ti³te³na¹
oh³xai²năn¹te²a² ha³lo²a²ă³tĩ³kxe³hũ³nxe² yxau³yah³lxi¹lxa².
Wă³la³ka³txa² Si³ău²ka³txa²ă³tĩ³yah³lxi¹nha²kxai³ Txa²wă¹sũ³na²
ka³ten³yah³lai²na² a²sxi²je³na²ă³tĩ³yah³lxi¹nha²kxai³ Je³ru³sa³lẽ²thĩ³na²
oh³xan¹thĩ³na² nxe³thĩ³nău³a² oh³xan¹te²nău³xai²na² ka³lxa³khai¹xain¹să³
yxau²xai³lain¹na¹la². A²nxe³thĩn³năn²tu³ă³tĩ³yah³lxi¹nha²kxai³ nxe³yah³lxi¹lxa².
Nxe³te²hũ³nxe² yxau³yah³lxi¹lxa². ²³ A²nxe³să³ Je³su²jah³lai²na² wăn³txa²
yxo²te²să³ yxau²xai³tũ³ka³txa²kă³nxai³tă²yuh³nău³a²yxau²xai³lain¹na¹hẽ³la².
Yxăn¹ta¹ ya²lun¹txi³hă²kxai³ oh³nău³năn¹te²a² ha³lo²a² yxau³ah³lxin¹nha²wa².
Nxe³tũ³ka³txai²na² Txa²wă¹sũ³na² ha³teh³nxă³nxă² a²ĩ³lxa² a²yxo²ha³kxa¹
ũ³wha²li¹lah³lxi³ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³tũ³ka³txai²na²ă³tĩ³yah³lxi¹nha²kxai³
ka³lin³khai¹nxe³tũ³ka³txa²ă³yă³nũ²kxi²kxa²ă³tĩ³yah³lxi¹nha²kxai³
nxe³te²nũ³ka³txai²na² nxe³yah³lxi¹lxa². Txa²wă¹sũ³na² Si³yxau³jah¹lai²na²
yuh³xai²năn¹te²a² nũ³ka³txa² a²yxo²ha³kxa¹ kăi³yah³lxi³kxe³su²
a³ya³ti²să³ wi¹lhin¹tă³nxă² kô³nxe³thin¹tă³nxă² nxe² ĩ³ĩ¹li²jah¹lai²na²
ă³tĩ³yah³lxi¹nha²kxai³ yuh³xai²năn¹te²a² Sũ³na² wăn³txa² sa²yxo²wet¹săn²nũ²la²
ya³lũ²kxai²năn²tu³ Txa²wă¹sũ³na² ĩ³wi¹lhin¹ti³hi¹tain¹na¹hẽ³la². Nxe³tũ³ka³txa²
ă³tĩ³yah³lxi¹nha²kxai³ nxe³yah³lxi¹lxa². ²⁴ Je³su²jah³lo²kxai³lu² wăn³txai²na²
tah²yau³xai²na² ĩ³ye³yxo²ka²la¹hũ³nyhu¹kxi³jau³xa²ă²la² ĩ³ye³kxi²nẽ³na²hẽ³la².
A²ti³ha²yau³xa² ha³li³hxn³să³ ya³lu²kxi²nẽ³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ha²kxai³
A³be²lah³lu¹ta²na² Ka³ĩ²ah³la² hxi²ka² su²lăhă³nyha¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².
Nxe³ti³ku¹ta²kxai³lu² ĩ³sa²wa²lho¹xi²kĩ²tău³a¹ nxe³hi¹na¹ txa²wă¹ẽ¹năn¹jau³su²
nxe³te³nah¹lxi¹:

— Txa²sũ³năi³. A³be²lah³lu¹ta²na² ya³lu²ti³u¹ta²na²
ĩ³wa³lxĩn³txai¹nhẽ³li¹. Nxe³jau³su² nha²kĩ²tă³la². Nxe³kxa²ha³tih³xan²tu³
Je³su²jah³lu¹ta²kxai³lu² nxe³kxa²ha³tih³xan²tu³ Je³su²jah³lu¹ta²kxai³lu²
ya³lu²kxi²nũ¹nhẽ³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³ju³kxai³lu² ĩ³sa²wa²lho¹xi²kĩ²tău³a¹
nxe³hi¹na¹ txa²wă¹ẽ¹năn¹jau³su² nxe³te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³lăi³. Ya³lu²kxi²nũ¹sa²nhên¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² txa²wă¹kô³nxe³ti³
kăi³kĩ³ju³ta² ne³wă²na³kxi²nũ¹nhẽ³na²hẽ³li¹. Nxe³jau³su² nha²kĩ²tă³la².

A²nxe³jah¹lain²txi³ Je³su²jah³lain²txi³ ā³tū³yah³lxi¹lxa². 25 Jā¹nxe³jut³su²wān³txa² ne³kat¹jah¹lxin¹jau³xai²na² Je³su²jah³lai²na² wān³txai²na² ne³kat¹jah¹lxin¹jau³xai²na² ain³kxi²sxā³ sa²yxo²ā³yah³lxi³txa³hē¹la². Kxā³nhxi¹nu¹ta¹na² I³sa³e² nū³ka³txu¹ta¹na² o³nhān¹jau³xai²na² i³yau¹ū¹hain¹jah¹la² sa²yxo²ā³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Txa²wā¹sū³na² wān³txa² e³kxain¹jah¹la² sa²yxo²ā³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Sa²yxo²ā³ain¹te³na¹ hxi²kan¹txi³ ā³nih³sxā³ hāi³ain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la². Te²yā¹nxe³jut³su² Txa²wā¹sū³na² wān³txi³khai³xa² o³nhān¹jau³xa² ne³kat¹sxā³ ain³kxi²ki³sān²nū²la² hā²wxān³txa³ sa²yxo²ā³ki³kxai²nān²tu³ hxi²kan¹txi³ ā³nih³sxā³ hāi³ki³sxa³lho³la². Txa²wā¹sū³nu²khai³xa² i³ye³kxi²nē³lha²kxai³ nxe³jau³xai²na² ā²la² wā³nxīn¹jau³xai²la¹wa².

26 Jā¹nxe³hī¹nu¹ta²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² jau³jau¹xu¹ta¹na² ne³ka²kain¹jau³xai²na² ha³lo²a² yuh³xan¹ko³xu¹ta¹na² kāin² ka³ta³ta³ti³hi¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹ jah¹lain²txi³ Txa²wā¹sū³nain²txi³ e³kxi²to³na³la². E³kxi²to³te³nah¹lxi¹:

— Kxā³nhxi¹nu¹ta¹na² e³kxi²na¹hī¹nu¹ta¹na² ha³lo²a² yuh³xan¹ko³xai²na² kāin² ka³ta³ta³ti³hi¹ta¹hē³li¹. Te²yā¹nxe³sxā³ e³kxi²xi²na¹tu¹wi¹. Nxa¹kxai²nān²tu³ yuh³xan¹ko³la³ so¹lxi³ ka³ta³ta³ti³hi¹txa³lho³li¹. Yuh³xan¹ko³xai²na² whāi²na¹ oh³xan¹ko³xai²na² whāi²na¹ ha¹lin¹ko³xai²na² ka³ta³ta³ti³hi¹ta¹tu¹wi¹. Nxe² e³kxi²to³na³la². 27 Nxe³ha²kxai³lu¹ wān³txa² e³kxi²jau³xai²na¹:

— Te²yā¹nxa¹tu¹wi¹. Nxe³jau³jau¹xai²na² i³yau¹ū¹nhē³na³la². i³yau¹ū¹nhē³te³nah¹lxi¹ yen³kxa² a²wi¹lhī¹nu¹ta¹na² i³ye³sxā³ i³yū¹te³nu¹te²a² a²yxo²ha³kxa¹ ka³ta³ta³ti³hi¹tu¹wa². Ka³ta³ta³ti³hi¹te³na¹ yen³kxai²na² a²yxo²ha³kxa¹ ā³na¹sa²sai¹ti³hi¹tu¹wa². A²nxe³jut³ta¹na² i³yau¹ū¹nhē³jau³xai²la¹wa². Hā²wxān³txa³nū² yen³kxa² ka³ta³ta³ti³hi¹txa³te²a² so¹lxi³ yxau²sa²tē³tu¹wa².

28 Jā¹nxe³jut³su² Txa²wā¹sū³na² ha³lo²a² oh³xan¹ko³xa² tah²ko³nū³a² a²wa³kxēn³su² si¹nhē³jau³su² ū³hū¹nē³na³la². Nxe³ko³xai²na² hai³txi³ ka³ta³ta³ti³hi¹txa³ha²kxai³ nxe³ko³xai²la¹wa². Nxe³jut³su² ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² sa²nēn¹kxi²a³sah¹lxi³wxa². A³lxi²nha²sxā³ sa²yxo²we¹ja³sah¹lxi³wxa². Sū³na² i³ka³lxih³ju³ta² so¹lxi³ wet¹ja³sah¹lxi³wxa².

29 Jā¹nxe³jut³su² a²ya³la³tu³ Txa²wā¹sū³na² Si³yau³jah¹la² sa²kxai³lu² ha³nxe²hū³jah¹lai²la¹wa². Ha³nxe²a²kxai³lu² yen³kxa² kō³nxe³kxa² j¹hxn³te²ju²hē³la². Te²yā¹nxe³kxe³hū³nxa² yen³kxa² yuh³xai²nān¹te²a² a²yen³kxa² Sū³na² hxi²ki³kxai³lu² ā³na¹hxa³tu¹wa².

13

Txa²wā¹sū³na² sa²nēn¹kxi²ki³kxe³su² i³tih³nxe³jau³su²

1 A³lxi²waun¹nyhu¹sa²tē³jah¹lxi³hē¹la². Kris²tu³jah¹la² ā³nū²kxi²sxā³ yxau³kxi²nyhu¹ah³lxi¹nha²kxai³ txa²wā³tā³yah³lxi¹lxa². 2 A²nū²a² wa³nū³ta²wxā³te²a² wi¹kāi³ū¹txain¹yah³lxi³hē¹la². Wxa²yain³txa² wā²nhū² sxa³sxā³ ā³xah³nhīn¹ju³ta²nū³a² hau³ko³ti² nxe³nū¹nha¹jah³lxi³hē¹la². Te²yā¹nxe³ju³ta²kxā³nhxi¹nu¹ta¹na² txa²wā¹si³yah³la²nāu³xu¹ta¹na² kāi³ū¹hain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ai¹nhīn¹nu¹ta¹na² oh³xan¹tū³ka³txa² wi¹kāi³ū¹hain¹ta¹hxai²hē¹la², wa³nūt³su² nxe³ye²nyhain¹kxa² ha³ta³nxān²txi³na². 3 A²nū²ai²na² sxi²ha²kan²thi³na² ū³tū¹kxi²si¹hain¹kxai²nān²tu³ ne³wā²na³yah³lxi³txa³hē¹la².

Ū³tī³kxi¹nx2tain¹kxa² yā¹nxe² wxa²ē¹nāu³ai²na² au³txi³
 ī³yan³ta³kxi¹tain¹yah³lxi³hē¹la². Khāuh³lxa³thi¹nain¹te²a² te²yā¹nxe³sxā³
 au³txi³ ī³yan³ta³kxi¹tain¹yah³lxi³hē¹la², Je³su² Kris²tu³jah¹la² ā³nū²kxi²sxā³
 yxau³kxi²nyhu¹yah³lxi¹nha²kxai³la².

4 In³txa² txu¹ha² so¹nhyu¹kxi³ju³ta² wain³na³la². Ā³na¹sxā³
 ā³waix3kxi²nyhu¹ah³lxi³txa³hē¹la². Nxe³sxā³ wxa²txu¹khai³xa²
 tā³nxa² wxa²in³txi³khai³xa² tā³nxa² so¹lxi³ ū³whīn¹ti²nyhu¹sxā³
 yxau²xai³jah¹lxi³hē¹la². A²nū²a² ā³lxi³jah¹la² tā³nxa² ā³lxi³ta¹ka³lxa²
 tā³nxa² ū³whīn¹ti²nyhu¹ah³lxi¹nha²kxai³ a²nū²a² ī²li³te²a² kuh³lxa³thin¹sxā³
 wa³nī³lon³yah³lxi¹nha²kxai³ yxah³lxin¹kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su²
 ko³nxe³ti³ ī³yī¹li¹nxa²lxi³ha³ta²wa².

5 Yen³kxa² yxo²kwain³tāu³lot3sa²tē³ah³lxi³txa³hē¹la². Hai¹nxe³sxā³ ha³lo²a²
 hi¹nho³yah³lxin¹kxa² hāu²non³sxā³ yxau²xai³jah¹lxi³hē¹la². A²nxe³ju³ta¹li²
 ī³nxū²kwai³lxū¹nē³jau³xai²na² Txa²wā¹sū³na² ī³ye³kxi²nē³ta¹hxi²hē¹la².
 ī³ye³kxi²nē³te³nah¹lxi¹:

— Hai³txi³ a³li³kxi¹nx2ti³sxā³ ā³waix3kxi²nx2ta¹ju³ta³nū³a²
 yū³ti³he¹nxē²nx3tho³li¹. Hai³txi³ sa²yxo²ā³nx2ti³sxā³ ā³na¹nx2ta¹ju³ta³nū³a²
 yū³ti³he¹nxē²nx3tho³li¹. Txa²wā¹sū³na² nxe³ta¹hxi²hē¹la². 6 Jā¹nxe³jut3su²
 nxe³ha²kxai³ nxū²kwai³lxū¹sxā³ ī³wa²lū³xi²kī²tu¹wa². Nxe³kī²te³nah¹lxi¹:

— Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³jah¹la² hxi²nū¹nē³jah¹lai²wi¹.
 Hxi²waun³txi³kī³ju³ta³la³ yū³nē³lxa³lho³li¹. Nxe³kxe³su² ha²kxai³
 hxi²kan¹txi³ a²nū²a² ī²li³te²a² ko³nxe³ti³ kī³ū¹nhē³kxan²ti³
 yuh³lxi³kī³sxa³lho³li¹.

Nxe³hī³kī³tā³la².

7 Sa²wa²lho¹xi²sxā³ ain³kxi¹xi¹jxah³lxi³hē¹la². A²wi¹lhī¹na²
 Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ī³hen³txi¹nx2ti³jau³xai³tā² ain³kxi¹xi¹jah³lxi³hē¹la².
 Wxa²hxi²kan¹txi³nāu³xai³tā² ain³kxi¹xi¹jah³lxi³hē¹la². Wī¹lhin³sxā³ hin¹sxā³
 yxau³ain¹sān²nū²la² hā²wxān³txa³ hāu²non³sxā³ ya³lu²ain¹na²hē³la².
 Nxe³kxe³su² ain³kxi¹xi²sxā³ kan²txi³ yxo²i²ain¹kxai³ jā¹nxe³sxā³ Je³su²
 Kris²tu³jah¹la² yxo²i²jah³lxi³hē¹la². 8 Nxe³sxā³ Je³su² Kris²tu³jah¹la²kxai³lu²
 yxo²i²kī³jah¹lai¹ta³lxi²na³la². Kxā³non³kxan²ti³ hai³txi³ ā³lxi³to³nxa³lho³la².

9 Wān³txa² wain³jau³xa² so¹lxi³ ain³kxi¹jah³lxi³hē¹la². Wān³txa²
 yau³xā³xai²na² tah²yau³xai²na² ī²yah³lxan³jau³nū³ai²na² ī²li³jau³xai²na²
 ī³tih³nxe³nx2tain¹kxai²nān²tu³ sa²yxo²we¹jah³lxi³txa³hē¹la². Wain³jau³xa²
 so¹lxi³ sa²yxo²we¹jah³lxi³hē¹la². Txa²wā¹sū³na² sa²kxai³lu² kāin² thāi³ti³la²
 a³lxi²nē³na³la². Yxān¹ta¹:

— Yain³txi³su² wain³txi³ yain³kxi³te²ju²hē³. Nxe³jau³jau¹xai²na² ī³tih³nxe³sxā³
 sa²yxo²we¹kī³kxai²nān²tu³ hai³txi³ hxi²kan¹ti³ ī³wi¹lhin¹ti³hi¹tē³jau³sxa³wa².

10 Ju³te²a² nū³ka³txa² wā³nxīn¹ti³ ī³ye³ū¹hain¹kxe³su² o²la³kxain¹tū³ka³txa²
 o²la³kxain¹ta¹hxi²hē¹la². A²nū²a² ko³nxe³kxe³su² ā³wa²su³ju³ta²nū³a²
 o²la³kxain¹kxai²nān²tu³ ka³yxuh³xa² sī³na² Txa²wā¹sū³na² ū³hū¹kxai²nān²tu³
 nxe³ta³sī³na² ī³yain³yah³lxi³ta¹hxi²nxa³hē¹la².

11 Hāi¹nxe³sxā³
 tū¹ka³txa²kxai³lu² a²wa³li³kha³lah³la² sa²kxai³lu² ka³yxuh³xai²na²
 a²ti³ha²yau³xa² so¹ta¹hxi²hē¹la². So¹nū²la² sxi²hai²na² Txa²wā¹sū³na²
 sxi²ha² wī¹lhin¹thi³na² ā³wih¹nū²la² a²ti³ha²yau³xan²tu³ tē³ta¹hxi²hē¹la².
 Tē³nū²la² Txa²wā¹sū³na² ū³hū¹ta¹hxi²hē¹la². Nxe³nū²la² hā²wxān³txa³
 ka³yxuh³xa²kxai³lu² a²sī³na² tē³sxā³ sxi²je³na² a³li³ta¹hxi²hē¹la².

A³li³nũ²la² ha³lo²a² i³hxa³n³ye²ta¹hxa¹i²hẽ¹la². 12 Te²yã¹nxe³kxe³hũ³nxe² Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu² sxi²je³na² a³li³sã²nũ²la² ya³lu²kxi²nẽ³ta¹hxa¹i²hẽ¹la². A²ti³ha²yau³khai³xa² ha³li³hxa³n³sxã³ ya³lu²kxi²nẽ³ta¹hxa¹i²hẽ¹la². Ha³li³hxa³n³sxã³ ya³lu²kxi²nẽ³lha²kxai³ a²nũ²a²nãu³xa² kq³nxe³ti³ kã³i³kĩ³ju³ta² hxa³n³kxi²nẽ³ju³ta³nũ³a² ta³lu³ti³nũ¹nhẽ³ta¹hxa¹i²hẽ¹la². 13 Jã¹nxe³ju³kxai³lu² Je³su²jah³lo²kxai³lu² i³ya²lut¹ju³ta³nũ³a² yau³son³ye²kxan²ti³ hai³txi³ wa³li³xĩ³nhã²nxa³ha²kxai³ wi¹lhit¹sxã³ khãuh³lxa³ti³nũ¹nhẽ³ta¹hxa¹i²hẽ¹la². Te²yã¹nxe³kxe³hũ³nxe² a²nũ²ai²na² Sũ³na² wãn³txa² yxo²i²ai¹nxa³te²na² khãuh³kxi²nẽ³kxan²ti³ Sũ³na²i²na² a²ten³ju³ta² sa²yxo²wet¹sxã³ kã³i³sa²tẽ³a³sah¹li³wxa². 14 Yuh³xai²nãn¹ta³ko³xa² ha³lo²a² yxau³kĩ³ko³xai²na² hai³txi³ sxi²je³na² ha³lo²lo³kĩ³thĩ³na²i²na² yũ³nẽ³lxa³wa². Oh³xan¹thĩ³nũ³a² wxã³nũ¹nhẽ³thĩ³nũ³a² so¹li³ wah³nxe³kĩ³tã³la². 15 Jã¹nxe³jut³su² Je³su²jah³la² ya³lu²kxi²nẽ³lha²kxai³ txa²wã¹kq³nxe³ti³ kã³i³kĩ³ju³ta² ã³wa²su¹kxi²nẽ³na²hẽ³la². Nxũ¹nhẽ³lha²kxai³ i³ka³li³kxi²kĩ³jau³su² Txa²wã¹sũ³na² i³sa²nẽn¹kxi²a³sah¹li³wxa². Nxe³sxã³ i³sa²nẽn¹kxi²sa²tẽ³a³sah¹li³hẽ¹la². 16 Wxa²nũ³kã³txai³nãu³xa² wi¹kã³ũh¹nyha¹jah¹li³hẽ¹la². Hxi²nũ¹nha¹jah³li³hẽ¹la². Nxe² kã³ĩ³ũ¹nyhah¹lxin¹kxai²nãn²tu³ Txa²wã¹sũ³na² yen³nãu³a² i²nx2ti³tu¹wa². i²nx2ti³te³nah¹li³: — Txa²sa³wi³ha³lxa²na² wi¹kã³ĩ³ũ¹whaun¹nyhain¹na³na¹. i³ka³li³li³sain¹nha¹. Txa²wã¹sũ³na² nxe²na³la². 17 Wxa²hxi²kan¹txi³nãu³xai²na² wãn³txa² ain³kxi¹jah³li³hẽ¹la². i³ye³kxi¹nx2tain¹jau³xa² sa²yxo²we¹jah¹li³hẽ¹la². A²nxe³tũ³kã³txai²na² sa²kxai³lu² Txa²wã¹sũ³na² yen³nãu³a² sa²hau³ko³tũh¹nx2tain¹tũ³kã³txai²la¹wa². Nxai¹nha²kxai³ wxa²ẽ¹nãu³a² wi¹lhin¹si¹yah³lxin¹ju³ta³nũ³su² o²la³kxi²yah³nx2ti³na³la². Nxe³nx2tai¹nha²kxai³ sa²yxo²we¹tain¹yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ kã³li³h³kxi²nha²sxã³ o²la³kxi²nũh¹nx2tain¹tu¹wa². Yxãn¹ta¹ i³ãn²ta³kxi²si¹hain¹yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ hxi²kan¹txi³i³hau³ko³tũh¹nx2tai¹nxa³lho³la². 18 Txa²wã¹sũ³na² i³nxũ²kwa³li³xũ¹si²sa²jau³nũ³a² ten³sa²sĩn¹nha²wa². Nxe³sa²sĩn¹nha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² i³ye³kxi²xai³yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ nxe³sa²sĩn¹si¹yah³lxin¹jau³su² i³ye³kxi²sa²tẽ³jah¹li³hẽ¹la². Txa²wã¹ẽ¹nãu³ai²na² au³txi³ e³kxi²nha¹kxi³jau³xa² wi¹lhin¹jau³su² na³la². Wain³ju³ta² kã³i³sĩn¹na¹ju³ta² so¹li³ ten³sa²sĩn¹nha²wa². 19 Jã¹nxe³na¹jut³su² wa³su³txi³ wã³li²sxã³ i²nx2ta¹ju³ta³nũ³a² ten³khai³1sa³nha²wa². Nxe³si¹sa²jau³su² Txa²wã¹sũ³na² i³ye³kxi¹jah³li³to³hẽ¹la².

Txa²wã¹sũ³na² i³ye³kxi³jau³su²

20 Nxa²ha¹te¹ kxã³nhxi¹nai³tã² Je³su²jah³la² Txa²wã¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² ya³lu²kxi²nẽ³ta¹hxa¹i²ti³ai¹ti²tu³wa². A²ti³ha²yau³xa² ha³li³hxa³n³sxã³ ya³lu²kxi²nẽ³ta¹hxa¹i²hẽ¹la². Ya³lu²kxi²nũ¹nhẽ³ka³tu³ Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³su² Hãun²te²a² Si³yxau³jah¹lo²su² ha²kxai³ kã³ten³su² i³sa²yxau³xi²ta¹hxa¹i²hẽ¹la². Nxe³te³na¹ kq³nxe³ti³ kã³i³kĩ³ju³ta² a²yo³wa³hxa² ũ³yho³hi²ta³lun²ta¹hxa¹i²hẽ¹la². A²nxe³jah¹lo²su² Je³su²jah¹lo²kxai³lu² o³ye²a² a²wa³kxẽn³yah³lo²hũ³nxe² txa²wã¹wa³kxẽn³yah³la² A²si³yxau³jah¹lo²lo³ta¹hxa¹i²hẽ¹la². 21 A²nxe³jah¹lo²su² Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³jah¹la² i³hxi²ka¹txa²li³ju³ta² ten³sa³nha²wa². A²ten³kxi³su² wi¹lhin¹sxã³ sa²yxo²we¹jah³lxin¹kxi³nũ³a² i³hxi²ka¹txa²li³ju³ta³nũ³a² ten³sa³nha²wa². A²nxe³sxã³ Kris²tu³jah¹lai²na² hxi²ka² nxe²kã³ya³nhẽ³tu¹wa².

Nxe²kāi³ya³nhē³kxai²nān²tu³ Je³su² Kris²tu³jah¹la² ĩ³sa²nēn¹kxi²sxā³
yxau³kī³tu¹wa².

Ā³wa²sut1jau³su²

22 Jā¹nxe³na¹jau³su² wān³txa² ũ³wha²li¹la³kxi¹nx2ta¹jau³xa² a³lu²xa³wa².
Yau³ka³lxa²jau³sxa³wa². Nxe³sxa³ha²kxai³ wi¹lain³kxi²sa²sxā³
sa²yo²wet1sah¹lxi³hē¹la². 23 Nxa²ha¹te¹ Ti³mo²jah³lai¹tā² txa²wā³tā³ah³lai¹tā²
sxi²ha² kan²thī³na² ũ³ti¹kxain¹te²jai¹ti²tu³wa². Nxe³ta¹ kwēn¹tai²na² sxi²ha²
kan²thī³nai²na² ā³wa²sut1sxā³ a³li³xi²na²hē³la². Wa³su¹txi³ ĩ³xi²kxai²nān²tu³
wxā³si²nx2ta¹tāu³a¹ ā³sa²so¹ai¹na¹tu¹wa².

24 Txa²ha³tā³nxa² ĩ³hen³txi³txai¹nhē³la². Je³su²jah³lai²na² wān³txa²
yxo²i²sxā³ yxau²xai³yah³lxin¹te² ĩ³nxai²na² wxa²hxi²kan¹txi³nāu³ ĩ³nxai²na²
nxe³sxā³ txa²ha³tā³nxa² ĩ³hen³txi³txain¹nũ³nhē¹la². Te²yā¹nxe³sxā³
I³ta²lya²ko³xan¹te²a² txai²yā¹nxe³sxā³ yxo²i²te²nāu³xa² a²ha³tā³nxa²
ũ³sa²si¹hā³ũh¹nx2tain¹nũ³na³la².

25 Jā¹nxe³jut3su² Txa²wā¹sũ³nu²kxai³lu² thāi³ti³la² wi¹lhin¹ti³hi¹txa²lxin¹ju³ta²
ten³sa³nha²wa². Nxe³ya³nx2ta¹wa². Ta³lu²na¹wa².

Tiako

1 Txai²li² Ti³a²kah³lo²sa¹wa². Txa²wā¹sū³na² a²wa³kxē³no³ti² Je³su²
Kris²tu³jah¹lo²su² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²su² ha²kxai³
a²wa³kxē³no³ti² nxe³sa²kxah³lo²sa¹wa². Txa²ha³teh³nxā³nxā²
ū³wha²li¹lhā³ ū³sa²si¹hā³ū¹nx2ta¹tu¹wa². I³sa²e²ah³lu¹ta²na²
a²ne³tah²nāu³syah¹lxi¹lxa². A²nxe³jah¹lu¹ta²na² wē³ha³lxi³khai³xa²
hxi²ka² hxi³sa³ a²jā¹nxe² ha¹li¹ wxa²sa²so¹xi²nūn³sxā³ nxe³ 12
nxe³sxā³ a²wē³ha³lxi³lo³ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³te²nāu³xu¹ta²na²
a²ne³tah²nāu³syah¹lxi¹lxa². Ha³lo²a² ko³ka³lxa¹txi³ ha³ten¹txi³sxā³
yxau²xai³yah³lxi¹lxa². Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²i²yah³lxin¹te²nāu³
i³nxā² ū³wha²li¹lhā³ū¹nx2ta¹wa². Wa²su¹wa²sun¹yah³lxin¹ta¹ji¹wa²? Txai²li²
wa²su¹wa²su¹yxau³na¹wa². Jā¹yxah³lxin¹ta¹ji¹wa²?

Yxo²i²ki³jau³su² a²hoh³lxi³su² ki³jau³su²

2-3 Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²i²yah³lxin¹nha²kxai³ txa²wā³tā³yah³lxi¹lxa².
Nxe³sxā³ ha³lo²a² ko³ton³kxi¹nx2ti³kxai²nān²tu³ ka³li³sxā³ yxau³jah¹lxi³hē¹la².
Nxex3jah³lxi³sxā³ ko³ton³kxi²si¹nx2ti³kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa²
ya³nān³ta³ki²la²sxā³ yxo²i²sxā³ yxau²xai³jah¹lxi³hē¹la². 4 Ya³nān³ta³ki²la²sxā³
yxo²i²sxā³ yxau²xai³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ ā²la² ya³lo³txi¹jah³lxi³hē¹la².
Ā³na¹yah³lxi³txa³hē¹la². Nxe³sxā³ ya³lo³txi³khai¹yah³lxin¹kxai²nān²tu³ a²nū²a²
kāin²jah¹la² hxi²kan²ti²hū³nxe² yxau³yah³lxin¹tu¹wa². 5 Yxān¹ta¹ i²li³te² i³nxā²
nxe²e³in¹kxai²nān²tu³.

— Txai²li² a²hoh³lxi³su² nxa³nhai¹. Nxīn¹kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na²
i³wā³txi³sxā³ i³hen³txi³txai¹nhē³la². Nxe³sxā³ i³wā³txi³sxā³
i³hen³txain¹yah³lxin¹te³nah¹lxi¹.

— Txa²sū³nāi³. A²hoh³lxi³su² sa²nxa³nhai¹. A²hoh³lxi³sa²nūh¹sē¹li¹.
Nxe³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ a²hoh³lxi³sa²nūh¹nxā²tu¹wa². Wi¹lhin¹khai¹nxe³ha²kxai³.

— Īh¹nxe³tin¹jau³ta³ i³wā³txi³san¹si²lxi¹. Nxe³nxain¹jau³su²
i³kwāi²kxi²nxai¹nxā³lho³la². Wi¹lhin¹sxā³ ū³hū¹nxā²tu¹wa². 6 Nxe³yān¹tah¹lxa¹
nxe² i³wā³txi³sxā³ i³hen³txai¹nīn¹kxai²nān²tu³ yxo²i²khai¹nxe³sē¹la².
i³wā³ta³kxi²nh²txa³hē¹la². i³wā³ta³kxi²nhān¹kxai²nān²tu³ i³ye³na² ūn³je³na²
yā¹nxe³hī³nxā¹lxa². Nxe³sxā³it3ta² ūn³txi³sa²ne³so¹kxi²kxa² yā¹nxe³hī³nxā¹lxa².
i³ye³na² sa²xit3sa²tā³i² sa²wa²lho¹xi² nxe³te²ju²hē³la². Te²yā¹nxe³jut3su²
wxāi²kxai³ i³wā³ta³kxi²nhān¹kxai²nān²tu³ wi¹jau³xa² yxo²i² wi¹lxa³jau³xa² yxo²i²
nxe² sa²the³jah³lxi³hī³nxā¹lxa². Ju¹ta²li² wai³nxā³wa². 7 Nxīn¹kxai²nān²tu³
wā³txi³nhān¹kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na² a²hoh³lxi³sa²nū¹nxā²ju³ta²
wahx3nxi¹lxan²ti³ i³ti³h³nxe³nxān²nxā³lho³la². 8 Nxe³jah¹la²
he³la³kxa² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wā³txi³nū¹ha²kxai³ yau³ka³lxa¹txi³
sa²ne³ya²ta² ai³te²ju²hē³la². Nxe³ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su²
a²hoh³lxi³sa²nū¹hain¹ju³ta² yū³ye²te²sxa³yu²hē³la². Te²yā¹xah³lxi³txa³hē¹la².

Yen³kxi³ki³jau³su²

9 Nxa²ha¹te¹ a²nū²a² yen³kxi³txa²jah¹lai²na² sa²kxai³lu² Je³su²jah³lai²na²
wān³txa² yxo²i²te²su² te²a² Txa²wā¹sū³na² yen³nāu³a¹ wi¹lhin¹ye²jah¹lai²la¹wa².
10 Te²yā¹nxe³sxā³ a²nū²a² yen³kxi³yhe²jah¹lai²na² sa²kxai³lu²
Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²i²te²su² te²a² Txa²wā¹sū³na² yen³nāu³a¹

wi¹lhin¹ye²jah¹lo²su²nũn³na³la². Nxe³yān¹ta¹ kāin² yen³kxi³ye²kxan²ti³
 Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²i²xa³kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sũ³na²
 yen³nāu³a² hai³txi³ kái²nō³nxa³wa². Hi³yāu³sa³kxa² yā¹nxe³hĩ³nx2na³la².
 11 Hi³yāu³sa³kxai²li² a²wi¹lhi¹na² wi¹khai¹te²ju²hē³la². Nxe³ta¹ ye³je¹na²
 it3ta² a³lan²te²a² wxā³nũ²la² wān³ya³lu²sxā³ i³sa³li³te²ju²hē³la². Nxe³sxā³
 a²wi¹ju³ta² a³lu²txi³ wi¹te²sxa³yu²hē³la². Te²yā¹nxe³ju³ta² yen³kxi³jah¹la²
 te²yā¹nxe³hĩ³nx2na³la². Yen³kxi³sxā³ hin¹tāu³a¹ ya³lu²te²ju²hē³la².
 jh¹nxe³hā³ta²wa². Hi³yāu³sa³kxa² a²txai²na¹ wi¹kxan²ti³ yan¹nāu³a¹
 khon³tu¹wa². Nxe³kxa² yā¹nxe³sxā³ yen³kxi³khai¹jah¹la² sa²kxai³lu²
 ya³lu²ju³ta² ye³jen¹na² yũ³hxi²na²hē³la².

Ko³nxe³ti³kāi³sain³si¹nhē³jau³su²

12 Nxa²ha¹te¹ ko³nxe³ton³kxi²jah¹lo²su² te²an²tu³ Txa²wā¹sũ³na² wān³txa²
 nxũ²kwai³lxũ¹sxā³ yxau³kxai²nān²tu³ wi¹lhin¹khai¹nxe³hĩ³nx2na³la².
 Nxũ²kwai³lxũ¹nha²kxai³ wi¹lxo³kxi²ha²kxai³ Txa²wā¹sũ³na² hi²sen³su²
 wi¹lhin¹sxā³i²tu¹wa². Nxe³te³nah¹lxi¹.

— Jah¹lai²li² a³li²sain¹na³na¹. Txa²wān³txa² sa²yxo²ā³sain¹nxa³xā¹.
 Nxe³ha²kxai³ wi¹lhin¹sxā³ i²ai¹na¹xā¹. A²ē¹nān¹jau³su² nxe³tu¹wa².

13 Nxe³ha²kxai³ ko³nxe³ti³ o²la³kxi²sain³sain¹jau³xa² wxā³kxai²nān²tu³ Sũ³na²
 ko³nxe³te²lo³txa³hē¹la². Ko³nxe³te²lo³txan³te³nah¹lxi¹.

— Txa²wā¹sũ³na² hi²sen³su² ko³nxe³ti³ o²la³kxi²sain³sain¹te³na³li¹.
 Nxĩn¹jau³su² nxe²e³txa³hē¹la². Nxe³sxā³ha³lo²a² ko³ton³kxi²nē³kxan²ti³ Sũ³na²
 ko³nxe³ti³kāi³kĩ³ju³ta² te³nxa³wa². Ko³nxe³ti³kāi³jah¹lo²sxa³wa². Te²yā¹nxe³sxā³
 a²nũ²a² i²li³te²a² ko³nxe³ti³ kái³si¹hain¹jau³su² o²la³kxi²nũ¹hai¹nxa³wa².

14-15 Nxe³yān¹ta¹ wā²nxũh¹ain³nha²sxā³ yxo²kwai³sān²kĩ³ka³tu³
 ko³nxe³ti³kāi³hĩ³kĩ³tā³la². Nũ²la² hā²wxān³txa³ kái²not³sxā³ ko³nxe³ti³
 kái³hĩ³kĩ³tā³la². Nxe³te²kxa³yan³tu³ti¹ hā²wxān³txa³ ya³lu²nē³te³nāu³a¹
 hxi²kan¹txi³ Txa²wā¹sũ³na² yxau³ju³ta²nũ³a² ā³wih¹sxā³ yxau³kĩ³sxa³lho³la².
 Nxe³tāu³ān²tu³ti¹ Txa²wā¹sũ³nu²kxai³lu² nxe²e³kxi²te³nah¹lxi¹.

— Ko³nxe³ti³kāi³i¹nhē³li¹. Nxĩ¹nha²kxai³ yxau³khai³nxĩ¹ju³ta² ā³wih¹sxā³
 yxau²nxān³so³li¹. Txa²wā¹sũ³na² nxe³hĩ³nx2na³la².

16 jh¹nxe³ha²kxai³ txa²wā²tā³yah³li¹nha²kxai³ a³li¹nx2ta¹nha²wa².
 Wxa²ē¹nāu³ai²na² wā²nxũh¹ ā³ke³tũ¹kxi²nyhah¹lxi³txa³hē¹la². 17 Ha³lo²a²
 wi¹te²a² yxo²ha³kxa¹ oh³nān¹ta³ko³nāu³a¹ wxā³nũ¹nhē³lha²kxai³
 ko³nxe³ju³ta² oh³nān¹ta³ko³nāu³a¹ wxā³nũ¹nhē³lxa³ha²kxai³ nxe³te²ju²hē³la².
 Yen³kxai²na² wi¹te²na² sa²kxai³lu² u³je³na³ka² i³la³kxa² we¹jah¹la² hxi²ka²
 wxā³nũ¹nhē³te²ju²hē³la². Ī³ā³li³to³nha²te²ju²hē³la². Yxān¹ta¹ jah¹lai²li²
 hai³txi³ ā³li³to³nha²jah¹lo²su² te²sxa³yu²hē³la². A²nxe³jah¹lai²li² Txa²wā¹sũ³na²
 Si³yxau³jah¹lai²la¹wa². 18 A²nxe³jah¹la² hi²sen³su² wā²nxũh¹lxi³ wān³txa²
 ya²la³lyau³xa² ũ³hũ¹nē³lain¹na²hē³la². Nxe³jau³xan²tu³ sa²yxo²wet¹so¹kĩ³sa²kxai³
 ĩ³kaix¹sa²so¹nē³na³la². Sũ³na² wē³sa² hxi²ka¹kxa² yā¹nxe³ti³hi¹tē³na³la².

Txa²wā¹sũ³na² wān³txa² ain³kxi²nha²sxā³kāi³kĩ³jau³su²

19 Txa²wā²tā³yah³li¹lxa². A³li¹nx2ta¹nha²wa². Wān³txai²li²
 wi¹la³ na³ka²kxi¹jah¹li³hē¹la². Wa³su³txi³ ain³kxi²nha¹jah³li³hē¹la².
 Yxān¹ta¹ wa³su³txi³ e³yah³li³sān²txa³hē¹la². Te²yā¹nxe³sxā³ wa³su³txi³
 yxai¹yah³li³sān²txa³hē¹la². 20 Nxe³sxā³ ĩ³xan³ta³kxi²jah¹lai²li² hxi²kan¹txi³
 Txa²wā¹sũ³na² wān³txa² wi¹la³ kái³te²sxa³yu²hē³la². 21 Nxe³jut³su²
 ha²kxai³ kuh³lxa³thin¹yah³lin¹ju³ta² ā³na¹yah³li¹nha²kxai³ ko³nxe³ti³

kāi³yah³lxin¹ju³ta² ha³kxa¹ ā³na¹yah³lxin¹ha²kxai³ nxex³jah³lxin³hē¹la².
 Nxe³yah³lxin¹ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wxa²ē¹nāu³ai²na²
 i³tih³nxe³nx2ti³jau³xai²na² wi¹lhin¹sxā³ yxo²i²jah³lxin³hē¹la². A²nxe³jau³xai²na²
 sa²kxai³lu² txa²wā¹ē¹nāu³ai²na² sa²hau³ko³tē³jau³xai²la¹wa².

22 Nxe³sxā³ wxa²ē¹nāu³ai²na² ā³ke³tū¹kxi²nyah¹lxin³txa³hē¹la².
 Txa²wā¹sū³na² wān³txai²li² kwa² ain³kxi²yah³lxin¹ju³ta² wai³nxa³wa².
 Wān³txai²na² yxo²ha³kxa¹ wain³txi³ sa²yo²we¹jah³lxin³hē¹la². 23 Jā¹nxe³sxā³
 wān³txai²li² kwa² ain³kxi²jah¹lai²na² sa²kxai³lu² a²nū²hū³nh³nx2na³la².
 Nxe³te³nah¹lxin¹, es³pe²ya²ka³lo³a² i²nha²te²hū³nh³nx2na³la². A²nū²khai³nāu³a²
 i²kxi²nha²h³nx2na³la². 24 I²nha²sxā³ kwa² a³li³h³nx2na³la².
 A³li³te²ān¹tū³ti¹ a²nū²khai³nāu³ai²na² ha²ya³kxa² ain³nha²h³nx2na³wa².
 Te²yā¹nxe³kxe³hū³sxā³ kwa² ain³kxi²jah¹lo²kxai³lu² hai³txi³ Sū³na²
 wān³txa²kxai³lu² ain³so¹jah¹lo²su²h³nx2na³wa². 25 Yxān¹ta¹ es³pe²ya²ka³lo³a²
 wi¹li²nha²kxai²nān²tū³ ne³wā²na³nha²nxa³kxai²nān²tū³ a²nū²ai²na²
 Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wain³jau³su² ain³kxi²jah¹lo²su² kxa²yāx¹h³nx2na³la².
 A²nxe³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wain³jau³su² ha²kxai³
 ko³nxe³ju³ta² ā³wa²sut¹sxā³ yxau³ha²kxai³ ne³jau¹xai²na² wi¹lain³nha²sān²sxā³
 hā²wxān³txi³te²li³ sa²yo²we¹th³nx2na³la². Sa²yo²wet¹sxā³ kāi³ha²kxai³
 Txa²wā¹sū³na² sa²kxai³lu² wi¹li²ai¹nh³nx2na³la².

26 Jā¹nxe³jut³su² a²nū²a² i²li³te²a² a²ē¹nān¹jau³kxai³lu¹:

— Txa²li² Sū³na² wān³txa² wain³txi³ yxo²i²a¹xā¹. Wi¹lhin¹khai³na¹xā¹.
 Nxe³ta¹ a²yo²e³jau³xa² wai³nxa³kxai²nān²tū³ a²ē¹nāu³ai²na²
 ā³ke³tū¹kxi²nha²h³nx2na³la². Wā²nxū¹ yxo²i²nha²jau³xa² wai³nxa³wa².
 Wā³nxin¹te²sxa³yu²hē³la². 27 Nxe³yān¹ta¹ Txa²wā¹sū³na² Txa²wā¹wi³nu²su²
 ha²kxai³ yxo²i²ki³ju³ta² ten³kxi²nē³na³la². Nxe³kxa²yu³su² sai³ki³nāu³xa²su²
 tā³nxā²tu¹ha²wha³te³son³te³su²tā³nxā²a²wē³sāi¹yah³la² ya³lu²kxi²ta¹ka³lxu³su²
 te²su²tā³nxā²i²ain¹kxai²nān²tū³ ai³sxā³ ā³non²ta³kxain¹ju³ta² wain³ni²
 ko³nxe³ti³kāi³ju³ta² ā³na¹kxai²nān²tū³ wain³ni²nxe³te²ju²hē³la². Jā¹nxe³jut³su²
 nxe²kāi³kxai²nān²tū³ yxo²i²nha²kxe³ju³ta² wā³nxin¹te²ju²hē³la². Ju¹ta²
 Txa²wā¹sū³na²ten³na³la².

2

Hau³hau³kon³sxā³kāi³uh¹ki³jau³su²

1 Txa²wā¹tā³nāu³xāi³. Je³su² Kris²tu³jah¹la² Txa²wā¹hxi²kan¹ta²
 Si³yxau³jah¹lo²su² ha²kxai³ wxi²kin³ti³ton³jah¹lo²su² ha²kxai³
 yxo²i²yah³lxin¹te² i³nxai²na² nxe³yah³lxin¹ta¹hi¹nhē¹la². A²nū²a²
 yen³kxi³te²a² sa²nēn¹kxi²yah³lxin¹ta¹hi¹nhē¹la². Te²yā¹nxe³sxā³
 a²nū²a² ā³xai²li² yen³kxi³xa³te²a² ko³txi³ e³kxi²yah³lxin¹ta¹hi¹nhē¹la².
 Jā¹yxah³lxin¹txa³hē¹la². Ju¹ta²na² wai³nxa³wa². A²nū²a² yxo²ha³kxa¹
 yxo²hau³hau³kon³sxā³ sa²nēn¹kxi²jah³lxin¹hē¹la². 2 Nxe³sxā³
 ā³yā³nū²kxi²yah³lxin¹kxai²nān²tū³ yen³kxi³khai³lxin¹ja¹la² ya³lau³xa²
 wa²tu¹wa²tun¹ka³lo³a² ā³nhxi²wxe³nha²ha²kxai³ wā²la² wi¹khai³1ka³lo³a²
 ū³whi²kxi²nha²ha²kxai³ a²nxe³jah¹lai²li² ā³nū²kxi²nx2ti³h³nx2na³la².
 Te²yā¹nxe³sxā³ a²nū²ā³xa² yen³kxi³txa²jah¹la² wā²la² ko³nxe³khai³1ka³lo³a²
 ū³whi²kxi²nha²ha²kxai³ nxe³jah¹lai²li² ā³nū²kxi²nx2ti³nū³nh³nx2na³la².
 3 Nxe³nx2ti³kxai²nān²tū³ wā²la² wi¹ka³lo³a² wi²kxi²nha²jah¹lai²na²
 wi¹le³kxi²yah³lxin¹te³na¹li¹:

— Yen³kxi³hi¹nha²kxai³ hxi²kan¹jah¹la² ā³wxe³ka³lo³ai²li² ā³wxe³txu¹li¹.
Yah³li¹nha²kxai³ nxe³yān¹ta¹ yen³kxi³txa²jah¹la² e³kxi²yah³lin¹te³nah¹li¹:

— Yen³kxi³txa¹nha²kxai³ kwa² ā³sa²nū³txu¹li¹. Ta³nxa²:

— Yuh³xa² u²lā³wxe³txu¹li¹. Nxe² e³kxah¹li³txa³hē¹la². 4 Ko³nxe³ti³
kai³yah³li³hī³nxa¹lxa². A²nū²a² ha³na³ka³li² ha³na³ka³li²
ī²nyha¹lin¹kxai²nān²tu³ wain³txi³ hain³nyhah¹lxa¹lxa².

5 Jā¹nxe³jut3su² txa²wā³tā³yah³li¹lxa². A³li¹nx2ta¹wa². Ain³kxi²sah¹li³hē¹la².
Txa²wā³sū³na² hi²sen³su² a²nū²a² yen³kxi³txa²te²a² ī²sxā³ sa²so¹ain¹na²hē³la².
Nxe³sxā³ e³kxi²te³nah¹li¹:

— Jah¹lai²li² yen³kxi³txa²na³li¹. Yxān¹ta¹ nxe³kxan²ti³ a³li²sa²na³li¹.
Txa²wān³txa² yxo²i²sa²na³li¹. Nxe³ha²kxai³ kxān³nāu³a¹ a³ka³nxa¹tāu³a¹
yxau³khai³nxa¹ju³ta² a²nū²a² a³li²sain¹te²nāu³xa² a²yxo²ha³kxa¹
yxau²sa²tē³ya³sain¹tu¹wi¹. A²nxe³tāu³a¹ yxau²sa²tē³ya³sa²nū³nīn¹tu¹wi¹,
hī¹na² yen³kxi³txa²nxa²kxan²ti³nū¹. Txa²wā³sū³na² nxe³ta¹hxai²hē¹la².

6 Nxe³yān¹ta¹ jah¹lai²li² yen³kxi³txa²jah¹lai²li² kō³te³kxah¹li³ta¹hi¹nhē¹la².
Nxe³yah³lin¹ka² ha³tih³xan²tu³ yen³kxi³khai¹jah¹lai²li²
wi¹le³kxah¹li³ta¹hi¹nhē¹la². Yxah³lin¹ka³tu³ta¹ yen³kxi³te²na² sa²kxai³lu²
wa³kon³kxi¹nxa²li³si¹hain¹jau³su² kwa³na³nxa²li³jah¹lai²la¹wa². Te²yā¹nxe³sxā³
kō³nxe³ti³ ī³yī¹li¹nx2ti³si¹hain¹jau³su² ī³wā³txi³nx2tain¹te²kxa³ya³lhu²
a²nū²a² hxi²kan¹te²nāu³xa² ūh³wxe³kxi¹nx2ti³hī³nx2na³la².

7 Jā¹nxe³jut3su² Je³su²jah¹lai²na² wān³txa² yxo²i²yah³lin¹te²kxa³ya³lhu²
a²sa³wi³ha³li³su²khai³ti³hi¹ta¹li³na³la². Nxe³nx2ti³kxa² ha³tih³xan²tu³
yen³kxi³khai¹jah¹lai²na² a²yxo²wān³txa² Je³su²jah¹la² kō³nxe³te²lo³tain¹na³la².

8 Jā¹nxe³jut3su² Txa²wā³sū³na² ū³wha²li¹txā³nxa² nxe³te³nah¹li¹:

— A³li²nyhah¹lin¹kxa² yā¹nxe³sxā³ a²nū²a² ā³xa² a³li²txai¹yah³li³hē¹li¹.
Nxe³jau³xai²na² sa²yxo²we¹jah³lin¹kxai²nān²tu³ wain³txi³
kai³yah³li³hī³nxa¹lxa². 9 Yxah³lin¹ta¹ a²nū²a² yen³kxi³ye²te²na² so¹li³
ī³wi¹lxo³kxi²nū¹hain¹yah³lin¹kxai²nān²tu³ kō³nxe³ti³ kai³yah³li³lxa².
Txa²wā³sū³na² wān³txi³nu¹txa²kxai³ sa²yxo²ā³yah³li³lxa². 10 Jā¹nxe³jut3su²
Sū³na² wān³txa² yxau³ka³na³ka³na³kxan²ti³ sa²yxo²ā³in¹ke³la³te²kxai³ Sū³na²
kwa³na³jau³xai³tā² yxo²ha³kxa¹ yxau³ka³lxa¹kxan²ti³ sa²yxo²ā³in¹ju³ta²
hxi²ki²te²la³ yah³li³hī³nxa¹lxa². 11 Jā¹nxe³sxā³ Sū³na² ū³wha²li¹txā³nxa² nxe³te³nah¹li¹:

— Tu¹ha² ā³xa² so¹sxā³ ū³whīn¹txi³txa³hē¹li¹. Txa²wā³sū³na²
nxe³ta¹hxai²hē¹la². Te²yā¹nxūn³te³nah¹li¹:

— A²nū²a² ī³su²lhā³txa³hē¹li¹. Txa²wā³sū³na² wān³txi³su²nūn³ta¹hxai²hē¹la².
Nxe³sxā³ a²nū²a² ī³su²lhā³in¹kxai²nān²tu³ wā²nxūh¹li³hī³nxa¹lxa².
txu¹ha² ā³xa² ū³whīn¹ta¹kxi²nxā²nxa³kxan²ti³na². Txa²wā³sū³na² wān³txa²
sa²yxo²ā³hī³nxa¹lxa². 12 Nxe³yān¹ta¹ Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa²
ā³wa²su¹kxi²nē³jau³xa² txa²wā³ē¹nāu³ai²na² ī²nē³jau³xan²tu³ ī³yī¹li¹nē³tu¹wa².
Nxe³ha²kxai³ e³in¹jau³su² tā³nxa² kai³in¹jut3su² tā³nxa² ī²khai¹nxe³sē¹la²,
kō³nxe³te²la³ ī³yī¹li¹nxa²kxa²yan³txi³sa³. 13 Nxe³ha²kxai³ kxā³nāu³a¹
Txa²wā³sū³nai²li² a²nū²a² ī³yī¹li¹nhē³te³lhxā³ a³ka³nxī²tu¹wa². Nxe³ha²kxai³
wxa²ē¹nāu³ai²na² sa²kxai³lu² a²nū²a² ā³xa² wi¹lhin¹sxā³ thāi³ti³la²
sa²hau³kō³nyhu¹xan³kxai²nān²tu³ kxān³nāu³a¹ Txa²wā³sū³na² wi¹lhin¹sxā³
thāi³ti³la² sa²hau³kō³txa²nxa³lho³la². Yxān¹ta¹ a²nū²a² ā³xa² wi¹lhin¹sxā³
thāi³ti³la² sa²hau³kō³nyhu¹in¹kxai²nān²tu³ kxā³nāu³a¹ Txa²wā³sū³na²
wi¹lhin¹sxā³ thāi³ti³la² sa²hau³kō³txa²tu¹wa². Nxe³sxā³ Txa²wā³sū³na²

wi¹lhin¹sxã³ thã³ti³la² sa²hau³ko³tẽ³kxai²nã²tu³ kɔ³nxe³ti³ i³yĩ¹li²nẽ³ju³ta²
yũ²nxa³lho³la².

Txa²wã¹sũ³na²wãn³txa²ain³kxi²sxã³sa²yxo²we¹kĩ³jau³su²

14 Nxa²ha¹te¹ txa²wã³tã³yah³lxi¹lxa². A²nũ²a² i¹li³te²a² e³te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² yxo²i²te²sa¹wi¹. Nxe³ta¹ Hai³txi³
wi¹lhin¹ju³ta³la³ kã³xa³ke³la³te²kxai³ yxo²i²nha²kxe³su² ya²la³lhu²hĩ³nx2nxa³wa².
A²ẽ¹nã³ai²na² sa²hau³kot3sĩ³nx2nxa³wa². Nxe³yãn¹tah¹lxa¹ wi¹lhin¹ju³ta²
kã³ke³la³te²kxai³ yxo²i²nha²kxe³su² ya²la³lhu²hĩ³nx2na³la². A²ẽ¹nã³ai²na²
sa²hau³kot3sĩ³nx2na³la². 15 Te²yã¹nxe³jut3su² Je³su²jah³lai²na² wãn³txa²
yxo²i²te²na² wxa²wã³tã³te²nã²tu³ wã²txa²ha²kxai³ he³ja³lu²ha²kxai³
nxe³hĩ³nx2na³la². 16 Nxe³ke³la³te²kxai³ yen³kxi³la³ yũ³ai¹nxa³kxa² wã²nhũ¹
i³nx2nxa³lxa². Nxẽ²nxa³kxan²ti³ e³kxai¹nĩ¹te³nah¹lxi¹:

— Txa²wã¹sũ³na² wi¹li²nxa²tu¹wi¹. Ha³lo²a² a³lxi³kxan²ti³ sa²lat1sxã³
yxau³sẽ¹li¹. Te²yã¹nxe³sxã³ he³ja²lu¹nxa²kxan²ti³ ũ³kxi²sxã³
Nxĩ¹jau³su² kxan²ti³ wã²nhũ¹ai¹nxã³ke³la³te²kxai³
hai³txi³ wai³nhĩ³nx2nxa³wa². 17 Te²yã¹nxe³jut3su² yxo²i²nha²kĩ³kxan²ti³
wi¹lhin¹ju³ta² kã³ti³ten³kĩ³sxa³ke³la³te²kxai³ yxo²i²nha²kĩ³ju³ta³la³
ya²la³lhu²nẽ³hĩ³nx2nxa³wa².

18 Nxe³ha²kxai³lu¹ a²nũ²a² e³kxi²sa²ke³la³te²kxai³ nxe³te³nah¹lxi¹:

— Wxã²li² yxo²i²nhã¹ju³ta² yũ³nhĩ¹lxi¹. Yxãn¹ta¹ txai²li² hã¹nxe³sxã³
wi¹lhin¹ju³ta² kã³a¹kxe³su² so¹lxi³ nxe³jah¹lo²sa¹wi¹, yxo²i²nha²nxa³kxan²ti³nũ¹.
Nxe³sa²jau³su² nxe³hĩ³nx2na³la². Nxe³ha²kxai³ i³wa²lũ³xi²na¹te³nah¹lxi¹:

— Hai³txi³ ha³na³ka³lxin³jut3su² te²sxa³wi¹. Wi¹lhin¹ju³ta²
kã³xãn³kxai²nã²tu³ yxo²i²ye¹nx2nxa³ta¹i¹. Nxe³yãn¹ta¹ txai²li²
yxo²i²te²sa¹wi¹. Nxe³te²sa¹ha²kxai³ wi¹lhin¹ju³ta² kã³a¹kxe³su²
yxo²i²ye¹nxãn³ta¹: 19 Nxe³yãn¹ta¹:

— Txa²wã¹sũ³nu²su² kãin²khaix1jah¹la² ka³na³ka³na³tã³li¹. Nxẽ¹jau³su²
ha²kxai³ yxo²i²nxa²ta²lu¹wa². Ju¹ta²li² wain³na³la². Nxe³yãn¹ta¹ a²ta³a²
nũ³ka³txa² yxo²i²ain¹nũn³te²ju²hẽ³la². Yxo²i²sxã³ yũh³lxain¹te²ju²hẽ³la².
Yũh³lxi³sxã³ ka³ta³ta³tain¹te²ju²hẽ³la². Yxo²i²ain¹kxan²ti³nũ¹ Sũ³na² wãn³txa²
sa²yxo²we¹ta¹nxa³wa², a²ta³a² nũ³ka³txa²sa³. 20 I³yxah³son³txa³hẽ¹la².
Wi¹lain³kxi³sah¹lxi³hẽ¹la². Je³su²jah³la² wãn³txa² yxo²i²kxan²ti³ yxãn¹ta¹
sa²yxo²we¹txa³kxai²nã²tu³ kwa² yxo²i²hĩ³nx2na³la². 21 A³bra³ãu²ah³lu¹ta²na²
txa²wã¹wĩ³nu¹kxai³lu² i²jah¹lxi³hẽ¹la². Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³kxai³lu²
A³bra³ãu²ah³lu¹ta²na² e³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Wxa²ki³lha³lxa² I³sa²kah³lai²li² tẽ³ka³tu³ wã³la³ka³txa² ka³la³ja¹hẽ³li¹.
Ka³la³ya³hin¹kxai²nã²tu³ txah³lxa³kxa³txa² ũh³wxe³ja¹hẽ³li¹.
Ya³hin¹kxai²nã²tu³ wxa²wẽ³sa² i³su²lhã³txa²hẽ³li¹. Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².
Nxe³nũ²la² Sũ³na² wãn³txa² sa²yxo²we¹te³lhxã³ ka³la³ya³ta¹hxai²hẽ¹la².
Nxe³nũ²la² nxa²ha¹te¹ Txa²wã¹sũ³na² sa²yxo²we¹nha²ju³ta² i²ha²kxai³
hã¹nxã¹si¹jau³su² kwa³na³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³sxã³ Txa²wã¹sũ³na²
a²wãn³txi³kxai³lu¹:

— Sa²yxo²wet1sa¹nha²kxai³ wxa²ẽ¹nã³ai²na² wain³te²lo³txa²ha¹wi¹.
Nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². 22 Nxe³ha²kxai³ A³bra³ãu²ah³lu¹ta²na² sa²kxai³lu²
Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² yxo²i²ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³kxa²yu³su² wãn³txai²na²
yxo²ha³kxa¹ sa²yxo²we¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³sxã³ sa²yxo²we¹tha²kxai³

Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ā²la² kâi²non³sxā³ wain³txi³ yxo²i²ta¹hxi²hē¹la².
 23 Jā¹nxe³jut3su² Txa²wā¹sū³na² ū³wha²li¹txā³nxai³tā² nxe³te³nah¹lxi¹:

— A³bra³āu²ah³lu¹tai²na² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² wān³txa²
 yxo²i²ta¹hxi²hē¹li¹. Nxe³ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su²
 wi¹lhi¹ti³hi¹ta¹hxi²hē¹li¹. Nxe³ta¹hxi²hē¹la². Jā¹nxe³nū²la² Txa²wā¹sū³na²
 āh¹e³kxi²te³nah¹lxi¹:

— A³bra³āu²ah³lai²li² txa²sa³wi³sai²la¹wi¹, A³lxi²na¹nhai¹, Nxe³ta¹hxi²hē¹la².
 24 Jā¹nxe³jut3su² yxo²i²nha²ki³ju³ta² wain³na³la². Yxān¹ta¹ Sū³na² wān³txa²
 sa²yxo²we¹ki³sxa³kxai²nān²tu³ hxi²kan¹txi³ wain³te²lo³tē³hī³nx2nxa³wa².

25 Te²yā¹nxe³jut3su² Ra³a²ba³ka³lxa² te²yā¹nxūn³ta¹hxi²hē¹la². A²kxā³nxā²
 kuh³lxa³sin¹sxā³ o²lā³kxi²ta²ka³lxu³su² ta¹hxi²hē¹la². A²nxe³ta¹ka³lxai²na²
 sa²kxai³lu² in³txi³nāu³xa² Txa²wā¹sū³nai²na² i³sa²si¹hā³jah³la²nāu³xai²li²
 wi¹lhaui³ko³ta¹hxi²hē¹la². Wi¹lhaui³ko³te³nah¹lxi¹:

— Tih³na³ wxā³ya³hin¹tih³nai²li² wa³li²ya³txa³hē¹li¹. Sun²tā¹nx2tai¹nha³tai¹.
 Tih³nu² ā³lxi³tih³na² wā³li²ja¹hē³li¹. Nxe³ta¹hxi²hē¹la². Nxe³kxan²ta²
 wi¹lhin¹ju³ta² kâi³ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² wi¹lhit1sxā³ i³yī¹li²ta¹hxi²hē¹la².

26 Jā¹nxe³jut3su² txa²wā¹nū²ai²li² i³ya¹txa³sxā³ ya³lu²te²jai¹ti²tu³wa².
 Te²yā¹nxe³sxā³ Je³su²jah³lai²na² wān³txa² kwa² yxo²i²ki³kxai²nān²tu³
 yxān¹ta¹ sa²yxo²we¹ki³sxa³kxai²nān²tu³ txa²wā¹yxo²i²kxi²ki³ju³ta²
 wā³nxin¹te²sxa³yu²hē³la².

3

Txa²wā¹e³kxi²ki³jau³su²

1 Txa²wā¹tā³nāu³xāi³. Kō³nxe³ti³ kâi³sxā³ yxau²xai³ki³kxai²nān²tu³
 Txa²wā¹sū³na² a²yen³nāu³kxai³lu² kō³nxe³ti³ i³yī¹li²nē³hī³nx2na³la².
 Nxe³yān¹ta¹ a²nū²a² i³tih³nxe³te²su² te²a² wen¹ki³te³na¹ hā²wxān³txa³
 kō³nxe³ti³ kâi³sxā³ yxau²xai³ki³kxai²nān²tu³ kâi²non³sxā³ kō³nxe³ti³
 i³yī¹li²nē³hī³nx2na³la². Nxe³ju³tan¹te²kxai³lu² a²nū²a² i³tih³nxe³te²nū³su²
 ka³lxa¹te²nū³a² wen¹yah³lxin¹ju³ta³nū³a² wai³nxā³wa². Yxān¹ta¹

ka³lxa²nxā³te²nāu³xa² wen¹yah³lxin¹ju³ta³nū³a² wain³na³la². 2 A²nū²a²
 hāi¹nxe³ti³xa¹ kō³nxe³ti³ kâi³ki³te²jai¹ti²tu³wa². Nxe³yān¹ta¹ e³ki³jau³xai²na²
 wain³jau³xa² so¹lxi³ e³ki³kxai²nān²tu³ kō³nxe³ti³ e³ki³sxa³kxai²nān²tu³
 a²nū²a² hxi²kan¹te²su² ki³tu¹wa². Nxe³sxā³ twa²wā¹nū²nāu³ai²na²
 whāi²na¹ hxi²kan¹txi³ i³hau³kon³nha²hī³ki³tā³la². 3 Te²yā¹nxe³jut3su²
 kwa³thi³la³ka³txa² ka³jū¹lxi³kat3su² tē³sxā³ ka²va¹la² sa²yxo²wi¹kxai²nān²tu³
 wain³txi³ sa²yxo²wet1sai¹nhī³nx2na³la². Sain¹kxai²nān²tu³ ha³lo²a²
 i²li³ju³ta² ai³si¹ha¹jau³su² kwa³na³a¹kxai²nān²tu³ wain³txi³ ai³hī³nx2na³la².

4 Te²xa²yā¹nxe³jut3su² na³vi²o²tē³na² i²jah¹lxi³hē¹la². Ka³lo¹ai²li²
 ka³lo³kāin²khaix1ka³lo³a² yū²te²jai¹ti²tu³wa². It3tai²li² ūn³te²a²
 sa²so²xai³te²jai¹ti²tu³wa². Nxe³ka³lo³ai²li² ka³lo³kāin²kxan²ti³ ā³nxai³ju³ta²
 hau³ko³ka³txa² yū²te²ju²hē³la². Ka³jū¹lxi³kat3su² te²ju²hē³la². Nxe³sxā³
 a²wa³kxēn³yah³la² ha³lo²a² i²li³ju³ta² ai³ju³ta² ten³kxai²nān²tu³ sa²hau³kot3sxā³
 ai³te²jai¹ti²tu³wa². 5 Jā¹nxe³ha²kxai³ txa²wā¹yxo²hē³lxa² yā¹nxūn³te²ju²hē³la².

Yxo²hē³jū¹nxe³kxan²ti³ wān³txa² wxi²kan¹jau³jau¹xai²na² e³to³te²ju²hē³la².
 Te²yā¹nxe³jut3su² ha³lo²a² i²jah¹lxi³hē¹la². Kwē³kon³tāu³a¹ hāix1ta³ka³txa²
 ka³ka³na³ka³nat3sxā³ hāix1tū¹kxai²nān²tu³ ha³lo²a² yxo²ha³kxa¹
 j³hxn³te²jai¹ti²tu³wa². 6 Jā¹nxe³ju³tai²li² txa²wā¹yxo²hē³lxa² wān³txa²

ha³nxe² yā¹nx2na³la². Ko³nxe³ju³ta² kāin² e³te²ju²hē³la². Txa²wā¹nū²a² whāi²na¹ ā³kho³tē³toh³te²ju²hē³la². Jā¹nxe³te²a² sa²kxai³lu² wē³sa² we¹nh¹i¹nān¹te²tu³ ko³nxe³jau³xa² e³to³te²ju²hē³la². Ko³nxe³khai¹l¹jah¹lai²na² wān³txa² Sa³ta³na²jah¹lai²na² wān³txa² e³to³te²ju²hē³la². Ha³nxe² i³sa²tē³ko³xa² yxau³jah¹lai²na² wān³txa² so¹lxi³ e³to³te²ju²hē³la². ⁷ A²nū²a² hi²sen³su² ka³yxuh³xa² yxo²ha³kxa¹ wāi²lot3si¹jau³su² hxi²ka¹nain¹te²jai¹ti²tu³wa². Ka³yxuh³sxu² ta³nxa² ai³ki³su² ta³nxa² txih³sxu² ta³nxa² ain³su² ta³nxa² a²yo²ha³kxa¹ hxi²kan¹txi³ wāi²lo³te²jai¹ti²tu³wa². ⁸ Nxe³yān¹ta¹ txa²wā¹yo²he³lhxu² wāi²lot3si¹ju³ta² hxi²kan¹ki³sxa³lho³la², ko³nxe³ti³ e³jau³xa² yū³khai¹nxe³ha²kxai³la². Wx̄ix1te²hū³na³la². Wx̄ix1ta² sa²kxai³lu² ko³nxe³khai¹te²ju²hē³la². Te²yā¹nxe³sxā³ e³kxi²ki³jau³xa² ko³nxe³nūn³na³la². ⁹ Nxe³ha²kxai³ txa²wā¹yo²he³lxa² ka³na³ka³na³kxan²ti³ Txa²wā¹sū³nai²li² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²si²ha²kxai³ sa²nēn¹kxi²ki³tā³la². Hā²wxān³txa³ txa²wā¹yo²he³lain²txi³ a²nū²a² ko³txi³ e³kxi²ki³tā³la². A²nū²a² hāi¹nxe³ti³xa¹ Txa²wā¹sū³na² we¹tē³tū³ka³txi³su²ki³tā³la². Txa²wā¹ē¹nāu³ai²na² sa²kxai³lu² sū³na² yā¹nxe² we¹tē³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³nē³kxan²ti³ a²nū²a² ā³xa² ko³txi³ e³kxi²to³ki³sxai²na²hē³la². ¹⁰ Yxo²ka³na³ka³na³tē³kxan²ti³ wān³txa² wi¹jau³xa² e³i² wān³txa² ko³jau³xa² e³i² nxe³ki³tā³la². Txa²wā¹tā³nāu³xāi³. Ain³kxi²sah¹lxi³hē¹la². Ju¹tai²li² wai³nxa³wa². ¹¹ Te²yā¹nxe³ju³ta² i³yau³xē¹nai²li² hxi²kan¹txi³ txan³jau³xa² ū³whi¹so² tē¹nāin²txi³ nāun³jau³xa² ū³whi¹so² nxe³hī³ki³te²la¹xā³? ¹² Te²yā¹nxe³sxā³ fi²ko³ne³kxa² hxi²kan¹txi³ a³se³to³na³ka² ā³nxa³ki²hī³te²la¹xā³? Ti³he¹nxa³wa². Nxe³sxā³ i³yau³xē¹na² txan³tē¹nai²li² hxi²kan¹txi³ nāun³jau³xa² ū³whi¹so¹hī³ki³sxa³wa².

A²hoh³lxa²ya²la³tu³jau³su²

¹³ Nxa²ha¹te¹:

— A²hoh³lxi³sa¹wi¹. Sū³na² wān³txa² ā³ne³wxe³jah¹lo²sa¹wi¹. Nxe³jau³su² nxe²e³kxi¹nxa²hī³ji¹wa²? Yah³lxin¹kxai²nān²tu³ wi¹lhin¹ju³ta² so¹lxi³ kāi³jah¹lxi³hē¹la². Yah³lxin¹kxai²nān²tu³ wi¹lhin¹yah³lxin¹ju³ta² a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ i²nx2tain¹tu¹wa². Nxe³sxā³ yxo²kāin²e³yah³lxan³kxai²nān²tu³ ya²la³tu³ a²hoh³lxi³su² yah³lxin¹tu¹wa². ¹⁴ Yxān¹ta¹ a²nū²a² a²hoh³lxi³su² te²a² i³an³ta³kxi²yah³lxi¹nha²kxai³ a²nū²a² hāi¹nxe³ti³xa¹ ne³ka³ta²si¹hain¹yah³lxin¹jau³nū³a² so¹lxi³ o²la³kxi²yah³lxi¹nha²kxai³ nxe³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ wxa²ē¹nāu³ai²na² ā³ke³tū¹kxi²nyha¹lxi¹nha³ta²wa². Wān³txa² ya²la³yau³xa² sa²yo²ā³yah³lxi¹nha³ta²wa². Nxe³yah³lxi³txa³hē¹la². Yxo²kāi²non³sxā³ e³yah³lxi³txa³hē¹la². ¹⁵ Nxe³jau³jau³xai²li² hai³txi³ Txa²wā¹sū³na² i³tih³nxe³nē³jau³sxa³wa². Hāi¹sxā³ yuh³xan¹jau³xai²la¹wa². A²ta³a² wān³txai²la¹wa². ¹⁶ Jā¹nxe³jut3su² a²nū²a² a²hoh³lxi³su² te²a² i³an³ta³kxi²yah³lxi¹nha²kxai³ a²nū²a² hāi¹nxe³ti³xa¹ ne³ka³ta²si¹hain¹yah³lxin¹jau³nū³su² so¹lxi³ ten³yah³lxi¹nha²kxai³ nxe³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ khu³khu³nxa² o²la³kxah³lxin¹ju³ta² yū³ha²kxai³ ko³nxe³ti³ kāi³yah³lxin¹ju³ta² yū³ha²kxai³ nxe³te²sa²hī³ki³tā³la². ¹⁷ Nxe³yān¹ta¹ a²hoh³lxi³su² jau³xa² Txa²wā¹sū³na² i³tih³nxe³nē³jau³xai²li² wi¹lhin¹khai¹jau³xai²la¹wa². Nxe³jau³jau³xai²li² sa²yo²we¹ki³kxai²nān²tu³ wān³txa² tah²yau³xa² wain³txi³ e³hī³ki³tā³la². Ko³nxe³thin¹sxā³ e³ki³sxa³ha²kxai³ wi¹lhin¹jau³xa² so¹lxi³ e³hī³ki³tā³la². Hāun³jau³xa² so¹lxi³ e³hī³ki³tā³la². Kwa²he¹kxi²nyhu¹ki³jau³xa² e³hī³ki³sxa³wa². A²nū²a² ā³xa² i³tih³nxe³nē³kxai²nān²tu³ wi¹lhit1sxā³ ain³kxi²hī³ki³tā³la². A²nū²a² a³lxi²ki³kxa²

khāuh³lxa³tain¹kxai²nān²tu³ wi¹lhin¹sxā³ thāi³ti³la² sa²hau³ko³thi³ki³tā³la².
 Wi¹lhin¹ju³ta² so¹lxi³ kái³hī³ki³tā³la². Ī³wā³wā³txi³jau³xa² e³kxi²hī³ki³sxa³wa².
 A²nū²a² ā³ke³tū¹kxain¹ki³sxa³lho³la². Ya²la³lyau³xa³ so¹lxi³ e³kxi²hī³ki³tā³la².
 18 Jā¹nxe³jut3su² hāun²ju³ta² ten³ki³kxai²nān²tu³ hāun²non³sxā³
 kái³nū¹hain¹ki³tu¹wa². Nxe³ki³kxai²nān²tu³ wi¹lhin¹ju³ta² so¹lxi³
 kái³ū¹nhē³lain¹tu¹wa².

4

Yuh³xai²nān¹ta² wān³txa² sa²yxo²we¹ki³jau³su²

1 Nxa²ha¹te¹ ĩh¹nxe³kxa²yan³ti³tā³ ĩ³ye³ĩ³yi²lhon¹ta³kxah¹lxin¹ji¹wa²?
 ĩh¹nxe³kxa²yan³ti³tā³ he¹kxi²nyhu¹ah³lxin¹ji¹wa²? Wxa²ē¹nāu³ai²na² ko³txi³
 e³kxi²nha²sxā³ yxo²kwai³no³nyhah¹lxin¹nha²kxai³ he¹lah³lxin¹ta²wa². 2 Yen³kxi³la³
 yū³nx2ti³xa³kxe³su² ya³ni³li³yah³lxin¹nha²kxai³ ai³lhxā³ so¹kxi²te³lhxā³ a²nū²a²
 ĩ³ye³ĩ³yi²lhon¹ta³kxah¹lxin¹hī³nxa¹lxa². Kāin² yxo²kwain³yah³lxin¹kxan²ti³
 hai³txi³ so¹kxah²li³hī³nx2nxa³lxa². Yxah²lxa³nha²kxai³ kāin² he¹kxi²nyhu¹i²
 su²lḥā³nyhu¹i² yah³lxin¹ta²wa². Ju¹tai²na² wai³nhī³nx2nxa³wa². Nxe³yān¹ta¹
 Txa²wā¹sū³na² e³kxah²lxa³nha²kxai³ yū³nx2ti³xan³ta²wa². 3 Te²yā¹nxe³sxā³
 Txa²wā¹sū³na² e³kxi²yah³lxin¹tāu³a² ko³nxe² ĩ³wā³txi³yah³lxin¹nha²kxai³
 ū³hū¹nx2ti³xan³ta²wa². Kwa² wa³ni³lon³te³lhxā³ yen³kxa² ĩ³wā³jah³lxin¹ta²wa².
 4 Kuh³lxa³thin¹ta¹ka³lxa² yā¹yxah³lxin¹lxa². A²nxe³ta¹ka³lxa²na² sa²kxai³lu²
 in³txa² ā³xa² ko³nxe³ti³ yxo²kwai³nha²kxai³ a²wē³sāi¹ah³lo²khai³xa²
 ā³na¹sān²nū²la² in³txa² ā³xa²kxai³lu² ko³nxe³ti³ ā³nyhu¹te²ju²hē³la².
 A³nyhu¹kxa²yu³su² a²wē³sāi¹yah³lai²na² te²hi²sen³kxai³lu² in³txa² ā³xa²kxai³lu²
 ū³ha³lo²sa²tā³hī³nx2na³la². Jā¹nxe³kxe³hū³nxe² wxāi²nāu³xai²nān²ta³
 Txa²wā¹sū³na² wān³txa² sa²yxo²we¹jah³lxin¹ta¹hi¹nhē¹la². Yxah³lxin¹ta¹
 yuh³xai²nān¹ta² wān³txa² ain³kxi² ā³si³wxē³yah³lxin¹kxai²nān²tu³
 Txa²wā¹sū³na² te²hi²sen³kxai³lu² ĩ³an³ta³kxi¹nx2ti³tu¹wa². Nxe³sxā³
 yuh³xai²nān¹ta² wān³txan²tu³ sa²yxo²we¹jah³lxin¹kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na²
 yā³li²yah³lxa³lxa². A²ko¹ko¹nū³ka³txi³su² yah³lxin¹lxa². 5 Te²yā¹nxe³jut3su²
 Txa²wā¹sū³na² ū³wha²li²txā³nxai³tā² nxe³te³nah¹lxin¹:

— Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² ĩ³nxū²kwai³wi¹nhē³jah¹la²
 wi¹lḥau³ko³tē³na³li¹, ko³nxe³ti³ kái³ki³kxa²yan³txi³su¹. A³li²kxai³inē³na³li¹.
 A²ē¹na² au³txi³ yxo²kwain³nē³na³li¹. Nxe³jau³jau¹xai²na² kwa²wān³txi³sxa³wa².
 Ya²la³lyau³xai²la¹wa². 6 Nxe³sxā³ ĩ³nxū²kwai³lxū¹nē³lha²kxai³ ko³nxe³ti³
 yxo²kwain³nē³lxa³lho³la². Txa²wā¹sū³na² ū³wha²li²txā³nxai³tā² nxe³te³nah¹lxin¹:
 — Txa²wā¹sū³na² sa²kxai³lu² a²nū²a² yxo²kāin²e³te²su² te²a²
 ā³na¹ha²kxai³ a²nū²a² yxo²kāin²e³xa³te²su² te²a² ĩ³nxū²kwai³lxū¹nha²kxai³
 nxain¹tu¹wi¹. Nxe³ta¹hxai²hē¹la². 7 Jā¹nxe³jut3su² Txa²wā¹sū³na²
 sa²yxo²we¹jah¹lxin¹hē¹la². A²ta³a² a²hxi²kan¹jah³la² wxā³sxā³
 ĩ³ye³kxi¹nx2ti³kxan²ti³ ĩ³wa²lū³xah³lxin¹te³nah¹lxin¹:

— Wxa²wān³txa² ten³sa²sī¹nxa³nhai¹. Txa²wā¹sū³na² wān³txa² so¹lxi³
 ten³sī¹na¹wi¹. Yxah³lxin¹jau³su² kxai²nān²tu³ ā³waix3je¹nx2ti³tu¹wa².
 8 Txa²wā¹sū³na² ĩ³sa²tē³kxi¹jah³lxin¹hē¹la². Yxah³lxin¹kxai²nān²tu³
 Txa²wā¹sū³na² ĩ³sa²tē³nxa²xi³nū³n³tu¹wa². Nxe³hā²kxai³
 ko³nxe³ti³ kái³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ wxa²hxi²khai²lxa²lxin¹kxa²
 yā¹nxe³sxā³ ko³nxe³ju³ta² ā³na¹jah¹lxin¹hē¹la². Te²yā¹nxe³sxā³
 Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wā³jah³lxin¹kxai²nān²tu³ wxa²ē¹nāu³ai²na²

ĩ³ha³na³ti³nha¹jah³lxi³hẽ¹la². Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² so¹lxi³
 yxo²ĩ²jah³lxi³hẽ¹la². 9 ĩ³ain²ta³kxi²nha¹jah³lxi³hẽ¹la², kq³nxe³ti³
 kãi³yah³lxi¹nha²kxai³la². ĩ³wxan¹sxã³ nãn³jah¹lxi³hẽ¹la²,
 Yxo²ka³lxi³nyhah¹lxin¹jau³xa²kxai³ ã³na¹sxã³ ĩ³nãn³jah¹lxi³hẽ¹la².
 Yxo²ka³lxi³nyhah¹lxin¹jau³xa²kxai³ ã³na¹sxã³ ĩ³ain²ta³kxi²nha¹jah³lxi³hẽ¹la².
 10 Yxah³lxin¹kxai²nãn²tu³ Txa²wã¹sũ³na² e³kxain¹yah³lxin¹te³nah¹lxi¹:
 — Sũ³nãi³. Ain³kxi¹sẽ¹li¹. Kq³nxe³ti³ kãi³jah¹lo²sa¹wi¹. Yxãn¹ta¹
 ĩ³ain²ta³kxi²nha¹nha¹. Nxĩn¹jau³su² kxai²nãn²tu³ ye³jen¹nãu³a²
 ĩ³nxũ²kwai³lxũ¹txi³sxã³ ã³nhq³kxi¹nx2ti³tu¹wa². Wxa²ẽ¹nãu³ai²na² tah²lxi³
 we¹nxi¹nx2ti³tu¹wa².

A²nũ²a² ã³xa² kq³nxe³te²lo³kxi²ki³jau³su²

11 Txa²wã¹tã³nãu³xãi³. Kq³nxe³te²lo³nyhah¹lxi³txa³hẽ¹la². Nxe³sxã³
 kq³nxe³te²lo³tã³nxa² wxa²ya³la² kq³nxe³ti³ ĩ³yĩ¹li²tã³nxa² yxah³lxin¹kxai²nãn²tu³
 Txa²wã¹sũ³na² ũ³wha²li¹jau³xai³tã² kq³nxe³te²lo³ti² kq³nxe³ti³ ĩ³yĩ¹li²hi²
 yxah³lxi³nũ³nhĩ³nxa¹lxa². Hã¹sxã³ Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa²
 sa²yxo²we¹jah³lxi³hẽ¹la². A²nxe³jau³jau¹xai²na² wain³tã³nxa² wai³nxa³tã³nxa²
 nũ¹hĩ²sxã³ ĩ³yĩ¹li²yah³lxi³txa³hẽ¹la². 12 Txa²wã¹sũ³na² so¹lxi³ kwa³na³jau³xai²li²
 hxi²kan¹txi³ ĩ³ye³kxi²jah¹lai²la¹wa². Jah¹la² so¹lxi³ o²la³kxi²ki³ju³ta² wi¹tã³nxa²
 kq³nxe³tã³nxa² a³ya³txi²jah¹lai²la¹wa². Jah¹la² so¹lxi³ a²nũ²a² sa²wa²su¹tã³nxa²
 ã³na¹hxa³tã³nxa² hxi²kan¹jah¹lai²la¹wa². Nxe³ha²kxai³ wxãi²na² sa²kxai³lu²
 wxa²ẽ¹nãn¹jau³kxai³lu¹:

— Hxi²kan¹jah¹lo²sa¹xã¹, txai²lã¹. Nxa¹ha²kxai³ txa²wã¹tã³xa²
 yxo²ĩ²jah¹lan²ta³ a²kq³nxe³ti³ kãi³ju³ta² kq³nxe³ti³ ĩ³yĩ¹li²na¹ju³ta² hxi²ka¹na¹xã¹.
 Nxĩn¹jau³su² nxe² e³kxi²nha²yah³lxi³txa³hẽ¹la².

“Ka³nxa³ha²ta² nxe² kãi³a¹tũ¹xã¹.” Nxe³ki³jau³su²

13 Nxe³jah³lxi³sa²lxa². Yxo²kãin²e³yah³lxi³txa³hẽ¹la². Nxe³yah³lxin¹te³nah¹lxi¹:
 — Hĩ¹na² tã³nxa² ka³nxa³ha²tai²la³ tã³nxa² sxi²jen³na² kãin²je³na² ai³na¹tu¹wi¹.
 Na¹kxai²nãn²tu³ ye³ka³na³ka³nat3sxã³ kwẽ³kon³tãu³a¹ yxau³sxã³ yen³kxa²
 kãin² so¹kxi²na¹tu¹wi¹. Nxe³jau³xai²na² yxo²kãin²e³yah³lxi³txa³hẽ¹la².
 14 Ka³nxa³ha²tan³na²su² hxi²kan¹txi³ ĩ²ki³sxa³wa². Ya³lu²tã³nxa² ka³ten³su²
 yxau³tã³nxa² nxe³ki³sxa³lho³la². Kan²txi³ yxau³ki³te²sxa³yu²hẽ³la².
 Ha³lo²a² wi³ki²ta² yã¹ki³tã³la². Ha³lo²a² wi³ki²tai²li² wa³su³txi³
 ti¹te²ju²hẽ³la². Te²yã¹nxe³sxã³ kan²txi³ yxau³ki³sxa³lho³la². 15 Nxe³yãn¹ta¹
 nxe²e³yah³lxin¹jau³nũ³a² wai³nhĩ³nx2na³la². Nxe³yah³lxin¹te³nah¹lxi¹:

— Nxe² kãi³tã³nxa² nxe² ã³nxai³tã³nxa² Txa²wã¹sũ³na² a²ten³jut3su²
 kxai²nãn²tu³ nxa¹tu¹wi¹. Nxe³yah³lxin¹jau³su² nxe²e³yah³lxin¹kxai²nãn²tu³
 wai³nhĩ³nx2na³la². 16 Nxẽn²nxa³kxai²nãn²tu³ yxo²kãin² e³yah³lxi³hĩ³nxa¹lxa².
 A²nxe³jau³xai²li² kq³nxe³ti³ kãi³yah³lxi³hĩ³nxa¹lxa². 17 Nxe³ha²kxai³
 wi¹li²nha¹jah¹lxi³hẽ¹la². Wain³jau³xai²li² ã³ne³wxe³yah³lxi¹nha²kxai³
 sa²yxo²we¹jah³lxi³hẽ¹la². Yxãn¹ta¹ sa²yxo²we¹jah²lxan³kxai²nãn²tu³ kq³nxe³ti³
 kãi³yah³lxi³hĩ³nxa¹lxa².

5

Yen³kxih³te²nãu³xa² wãn³txa² ĩ³yau¹ũ³hain¹ki³jau³su²

1 Nxa²ha¹te¹ yen³kxih³khaix1te² ĩ³nxai²na² ain³kxi²sah¹lxi³hẽ¹la².
 Ha³lo²a² kq³ton³kxi¹nx2ti³ha³ta²wa². Kãin² khãuhx3nyhah¹lxi¹nha³ta²wa².

Yen³kxi³txa²yah³lxi¹nha³ta²wa². Nxe³ju³ta²nũ³a² kãin² nã³ni²
 kãin² wxa¹ni² yxah³lxi¹nha³ta²wa². 2 Yen³kxi³yah³lxin¹kxa²
 khon³kxi¹nx2ti³ha³ta²wa². Wxa²wã²lai²li² wã³sa³ti³hũ³te²a²
 i³kho³lxi¹nx2ti³ha³ta²wa². 3 A³lxi²khaix¹yah³lxin¹kxa² ya³te¹ya³teñ¹ki³a²
 ki³nãñ³ki²sã³ khon³kxi¹nx2ti³tu¹wa². Kwa² so¹kxi²sã³ a³yah³lxi¹nhẽ³la².
 Kxã³nãu³a¹ Txa²wã¹sũ³na² oh³xan¹ko³xa² a³ka³nxĩ²sã³ wxã³tãu³a¹
 i³yĩ¹li²nẽ³tu¹wa². Wĩ¹lhit1sxã³ i³yĩ¹li²ta³nxã² kq³nxe³ti³ i³yĩ¹li²ta³nxã²
 nxe³nẽ³tu¹wa². Jã¹nxe³yah³lxin¹tãu³a¹ yen³kxa² a³lxi²yah³lxin¹kxe³su² ha³nxe²a²
 wã²nhxan³kxa² yã¹nxe³sã³ kq³nxe³ti³ i³yĩ¹li²nx2ti³tu¹wa², Txa²wã¹sũ³na²sa³.
 Kwẽn¹taĩ²na² yen³kxa² kãin² ũ³ha¹yah³lxi¹nhẽ³la². 4 Nxe³yãñ¹ta¹ kxãñ³kxai³
 kwa² wa³kon³kxi¹nx2tain¹tũ³ka³txa² wxa²hai³sxa² i³lih¹kxi¹nx2tain¹tũ³ka³txa²
 ũ³yho³hi²hain¹yah³lxan³ta²wa². Kãin² añ³ta³kxi¹nx2tain¹jau³xa²
 ain³kxi²nha¹jxah³lxi³hẽ¹la². Te²yã¹nxe³sã³ wxa²hai³sxaĩ²li² ki³kan²ki²
 ki³ai¹li² wxa²so¹si¹hain¹yah³lxin¹jau³su² kwa³na³yah³lxin¹tũ³ka³txa²
 i³wxa¹nain¹na²hẽ³la². I³wxa¹nain¹jau³xai²li² Txa²wã¹sũ³na² Txa²wã¹hxi²kan¹ta²
 Si³yxau³jah¹lo²si²ha²kxai³ nũ³kxũñ³khaix¹jah¹lo²si²ha²kxai³ nxe³jah¹la²
 ne³nxẽ³na² ain³kxain¹na²hẽ³la². Wain³txi³ yo³hain¹yah³lxan³ju³ta²
 ain³kxain¹na²hẽ³la². Jã¹nxe³yah³lxin¹ju³taĩ²li² Txa²wã¹sũ³na²
 hxi²ki³kxai³lu² kq³nxe³ti³ i³yĩ¹li²nx2ti³tu¹wa². 5 Txa²wã¹ha³lo²nãu³xai²li²
 yxau³yah³lxin¹tãu³a² wi¹la³ yxau³khaix¹yah³lxin¹taĩ²ti²tu³wa².
 Wxa²yan³txi³nũ³a² so¹lxi³ i³ka³lih³ti³ten³yah³lxi¹nhẽ³la². Nxe³sã³ po¹na²
 su²li²ha²tũ¹xã¹. Nxain¹kxai²nãñ²tu³ ũ³yhai¹taĩ¹nha²kxai³ ha³nẽ³te²ju²hẽ³la².
 Te²yã¹nxex³kxe³hũ³nxex² wxa²ẽ³nãu³ai²na² i³ka³li¹nyhah¹lxin¹ju³ta² so¹lxi³
 o²la³kxah¹lxi¹lxa². Nyhah¹lxi¹nha²kxai³ kq³nxe³ti³ i³yĩ¹li²nx2ti³kxe³nũ³su²
 wxã³nũh¹nx2ti³ha³ta²wa². 6 Nxe³kxa²yu³su² a²nũ²a² wi¹lhin¹te²a³
 su²li²hã³te³lhxã³ ã³ke³tũ¹kxain¹yah³lxi¹nhẽ³la². Nxain¹yah³lxin¹kxan²ti³ hai³txi³
 wa³lxi³nha²yai¹nxa³hẽ³la².

Je³su²jah³la² wxã³ju³ta² ya³nãñ³ta³ki²la²sa³ wah³nxe³ki³jau³su²

7 Nxa²ha¹te¹ txa²wã³tã³nãu³xãĩ³. Ya³nãñ³ta³ki²la²sa³ wah³nxe³jah³lxi³hẽ¹la².
 Je³su²jah³la² Txa²wã¹hxi²kan¹jah¹la² a³ka³nxĩ²ju³ta² ya³nãñ³ta³ki²la²sa³
 wah³nxe³jah³lxi³hẽ¹la². Hai³sxa² wa³kon³jah¹lo²su² i²jah¹lxi³hẽ¹la².
 Ũ³whĩñ¹ta³lun²nũ²la² wi¹la³ wen¹ju³ta² wah³nxe³kxi²ki³te²ju²hẽ³la².
 Wẽ³ha²yau³xa² ã³wax3sãn²ka³tu³ hã²wxãn³txa³ ã³wax3ta³lun²nũ²la²
 yain³txa²kxai³ kan¹te²ju²hẽ³la². Nxe³te²hũ³nxex² yain³txa² kan²kxi²ju³ta³nũ³a²
 wah³nxe³kxa² yã¹nxe² Je³su²jah³la² a³ka³nxĩ²ju³ta² wah³nxe³jah³lxi³hẽ¹la².
 8 Te²yã¹nxe³kxe³hũ³sã³ ya³nãñ³ta³ki²la²sa³ wah³nxe³jah³lxi³hẽ¹la².
 I³nxũ²kwai³lxũ¹nha¹jah³lxi³hẽ¹la². Txa²wã¹hxi²kan¹jah¹lai²na² a³ka³nxĩ²ju³ta²
 yau³son³na³la².

9 Txa²wã³tã³nãu³xãĩ³. I³yxaih¹sã³ i³kwai²kxi²nyhah¹lxi³txa³hẽ¹la². Nxe²
 e³kxi²nyhah¹lxin¹kxai²nãñ²tu³ Txa²wã¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² a³ka³nxĩ²sã³
 wã³li²tãu³a² kq³nxe³ti³ i³yĩ¹li²nx2ti³tu¹wa². Ha³lo²ai²li² yau³son³na³la². Sxi²ha²
 a²yo²a² ã³wih¹ki³te³lhxã³ nxe³kxa² yã¹nxe³sã³ wã³li²ju³ta² yau³son³na³la².
 10 Txa²wã¹sũ³na² e³jau³xa² i³hen³txi³tũ³ka³txai²na² i²jah¹lxi³hẽ¹la².
 Nxe³tũ³ka³txu¹taĩ²li² kãin² khãuh³lxa³thi¹nain¹kxan²ti³ Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa²
 ya³nãñ³ta³ki²la²sa³ yxo²ai¹nha²kxai³ nxũ²kwai³lxũ¹nain¹ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa².
 11 Nxe³sã³ Txa²wã¹sũ³na² sa²yo²ã³ai¹nxa³ha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na²

hi²sen³kxai³lu² i³ka³li¹tain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Jā¹nxe³sxā³ Jo²ah³lu¹tai²li²i²jah¹li³hē¹la².

Khāuh³lxa³tē³nha²khaix1ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³hī¹nu¹tai²na² hai³txi³ Txa²wā¹sū³na² sa²yo²ā³ta¹hxai²nxa³ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe²nxa³ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² i³ka³li¹ti³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Jā¹nxe³ju³ta² Jo²ah³lu¹tai²na² a²ha³lo²a² wi¹ta³lun²si¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Txa²wā¹sū³na² sa²kxai³lu² wi¹lhin¹khaix1te²la¹wa². Jā¹nxe³kxe³hū³nxe² Jo²ah³lu¹tai²na² wi¹lhin¹sxā³ thāi³ti³la² sa²hau³ko³tū¹nhē³nūn³tu¹wa², Txa²wā¹sū³na²sa³. wi¹lhin¹sxā³ thāi³ti³la² sa²hau³ko³tū¹nhē³nūn³tu¹wa², Txa²wā¹sū³na²sa³.

12 Nxe³sxā³ txa²wā¹tā³nāu³xāi³. Nxe³ha²kxai³ wān³txi³khai¹xa² e³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ wān³txa² e³yah³lxin¹jau³xa² i³yo²xūn³yah³li³txa³hē¹la². Nxe³te³nah¹li¹:

— Ya²la³lai²la¹wi¹. Oh³xan¹jah¹la² i²sai¹nha²kxai³ ya²la³lai²la¹wi¹. Tā³nxa²:

— Ya²la³lai²la¹wi¹. Yuh³xan¹jah¹la² i²sai¹nha²kxai³ ya²la³lai²la¹wi¹. Tā³nxa²:

— Ya²la³lai²la¹wi¹. A¹thūn³jah¹la² i²sai¹nha²kxai³ ya²la³lai²la¹wi¹. Nxe³jau³xa² ā³ye³yo²nū¹nx2ti³ju³tan¹te²kxa³yau³kxai³lu² nxe² e³yah³li³txa³hē¹la². Wān³txai²li² ya²la³tu³kxai²nān²tu³ hāi¹sxā³ i³ye³in¹te³nah¹li¹:

— Nxēn²na³li¹. Ya²la³lai²la¹wi¹. Tā³nxa², Ya²la³tu³txa³kxai²nān²tu³ e³in¹te³nah¹li¹:

— Nxe²nxa³wi¹. Ya²la³lhxa³wi¹. Nxīn¹jau³su². Nxe³jau³xa² so¹li³ e³jah¹li³hē¹la², Txa²wā¹sū³na² kō³nxe³ti³ i³yī¹li¹nx2ti³kxa²yan³txi³sa².

13 Nxa²ha¹te¹ wxa²nū³ka³txa² ha³tih³xan¹tū³ka³txi³ i³nxai²na² khāuh³kxai²nān²tu³ wi¹lhau³kot3si¹jau³su² Txa²wā¹sū³na² i³ye³kxi²txai¹yah³li³hē¹la². Te²yā¹nxe³sxā³ wxa²nū³ka³txa² ā³xa² ha³tih³xan¹tū³ka³txi³ i³nxai²na² ka³lih³kxai²nān²tu³ Sū³na² sa²nēn¹kxah¹lxin¹jau³xa² i³hain³jah¹li³hē¹la². 14 Wxa²nū³ka³txa² ha³tih³xan¹tū³ka³txi³ i³nxai²na² i³ton³kxi²kxai²nān²tu³ Sū³na² wān³txa² yxo²te²nū³ka³txi³ i³nxai²na² a²hxi²kan¹txi³nāu³xa² i³kaix1jah¹li³hē¹la². i³kaix1tū²la² a³se³to²na²yau³xa² tē³sxā³ wxa²ne³to¹li³yuh¹nha²sān²nū²la² Sū³na² we²txi²si¹ha³lxin¹jau³su² i³ye³kxi²jah¹li³hē¹la².

15 Nxe³kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na² hxi²kan¹si¹jau³su² yxo²i²kxai²nān²tu³ i³ta³ka³txai²li² we²txi²tu¹wa², Txa²wā¹sū³na²sa³. We²txi²sxā³ kō³nxe³ti³ kāi³ju³ta³ yū³kxai²nān²tu³ ne³wā²na³tu¹wa². 16 Kō³nxe³ti³ kāi³ju³ta³ yū³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ i³yau¹tū³nyha¹jah³li³hē¹la². Te²yā¹nxe² kāi³yah³li³to²hin¹kxa²yan³txi³su², Txa²wā¹sū³na² i³ye³kxi²waun¹nyha¹jah³li³hē¹la². Nxe³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ i³nxū²kwa¹lxū¹nxa²li³tu¹wa². Nxe³sxā³ a²nū²ai²li² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wi¹lhit1sxā³ sa²yo²we¹jah¹lai²na² sa²kxai³lu² Sū³na² i³ye³kxi²kxai²nān²tu³ wān³xin¹khaix1jau³su² e³hū³nx2na³la².

17 Te²yā¹nxe³sxā³ E³li²ah³lu¹tai²na² i²jah¹li³hē¹la². Txi²yā¹jah¹lo²su² ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². A²nxe³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² Sū³na² i³ye³kxi²ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². A²ē¹nāu³ai²na² au³txi³ e³jau³su² e³te³nah¹li¹:

— Sū³na² nxe³txi¹. Wē³ha²yau³xa² hāi¹nxā¹txa²hē³li¹. Nxe³jau³su² e³ka³tu³ ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ wxax3ti³tāu³u¹tai²na² hai³txi³ wē³hā¹ti³hex1ta¹hxai²nxa³ti³ai¹ti²tu³wa². 18 Hā²wxān³txa³ Txa²wā¹sū³na² āh¹ e³kxi²ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². E³te³nah¹li¹:

— Wē³ha²yau³xa² a³na¹ ā³si³wxe³xi²ti³hi¹txa²hē³li¹. Nxe³jau³su² nū²la² āh¹ wē³hā¹to³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Wē³hā¹xi²nū²la² hai³sxu¹tai²na² ā³wax3tū²ha²kxai³ yain³txa² kāin² yū³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².

19 Txa²wa³tã³nãu³xã³. Ain³kxi²khaix¹nxe³sah¹lxi³hẽ¹la².
 Wxa²nũ³kã³txa² ha³tih³xan¹tũ³kã²txi³ i³nxai²na² ya²la³lyau³xa³ ã³nũ²la²
 ki³han³jau³xa² sa²yxo²we¹kxai²nãn²tũ³ a²nxe³jah¹lai²li² ki³han³ju³ta²
 i³wa²li²si¹hain¹yah³lxin¹jau³su² e³kxi²txai¹yah³lxi³hẽ¹la². 20 Nxe³sxã³
 i³wa²li²kxai²nãn²tũ³ jah¹la² a²ẽ¹nãu³ai²na² ha³nxe² j³sa²tẽ³ko³xa²
 sa²wi¹kxe³nũ³a² i³yĩ¹li²jau³su² ã³wa²su¹tũ¹hain¹yah³lxi³hĩ³nxalxa¹la².
 Te²yã¹nxe³sxã³ ko³nxe³ti³ kã³ain¹ju³ta² ka³lxa¹txi³ ã³wa²su¹tũ³nhĩ³nx2na³la².
 Jã¹nxalja³su²txai²li² Ti³a²kah³lo²na¹xai²li² nxe³ye¹nx2ta¹wa². Ta³lu²na¹wa².

1 Petro

1Pe³jah³lo²na¹xai²na² Je³su² Kris²tu³jah¹la² ĩ³sa²si¹hã³ũ¹kxah³lo²sa¹wa².

— Txai²yã¹nxe³sxã³ a²nũ²a² ĩ³ye³kxi¹txai¹nhẽ³li¹. Txai²na²
hxi²kan¹txi³lo³txa²ha¹i¹. Je³su²jah³la² nxe³sa²kxah³lo²sa¹wa².

Nxe³na¹te³na¹xai²na² ĩ³ye³kxi¹nx2ta¹wa². Na¹ha²kxai³ wxã²i²na² Txa²wã¹sũ³na²

Si³yxau³tãu³a¹ wã²nxa³ka² so¹nx2ti³tũ³ka³txi³syah¹lxi³ta¹hxain¹ti³ai¹ti²tu³wa².

A²nũ²a² Ju³te²a² nũ³ka³txi³sxa³tũ³ka³txa² kwa² jũ¹nxe² kxãn³su²

yxau³yain¹yah³lxin¹ka³tũ³, ã³yo³yo³li² yxau³yain¹tũ³ka³txi³syah¹lxi³ta¹hxain¹ti³ai¹ti²tu³wa².

Põ²ta³ko³xa² yxau², Ka³la²sa³ko³xa² yxau², Ka³pa³to²sa³ko³xa² yxau²,

A²si³a³ko³xa² yxau² Bi³ti²ni³a³ko³xa² yxau², nxe³hi¹nãn¹te²tu³

yain¹yah³lxi³ta¹hxain¹ti³ai¹ti²tu³wa². A²nxe³te² ĩ³nxai²na²

ũ³wha²li¹la³kxi¹nx2ta¹wa². 2 Wxã²i²na² Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹

wã²nxa³ka² so¹nx2ti³tũ³ka³txi³syah¹lxi³lxa². Txa²wã¹si³kxã³nãu³u¹ta²i²na²

yũ³ti³hex1nẽ³lxa³tãu³u¹ta²i²na², Txa²wã¹sũ³na² wã²nxũ¹ ĩ²sa²tẽ³kxi²nha²sxã³,

wã²nxa³ka² so¹nx2ti³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Je³su² Kris²tu³jah¹la²

sa²yo²we¹jah³lxi¹nha²kxai³ ko³nxe³ti³ kãi³yah³lxin¹kxa² yo³ha²

ã³sa²su¹txi²lxi³sxã³ yxau³yah³lxi¹nha²kxai³ nxe³si¹yah³lxin¹jau³nũ³su²

wã²nxa³ka² so¹nx2ti³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Jã¹nxe³nx2ti³ju³ta³nũ³a²

Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³jxah¹la² ĩ³nxũ²kwa¹i³wih¹nx2ti³sxã³

ĩ³wi¹lhit1ti³hi¹nx2ti³na²hẽ³la². Nxe³yah³lxi¹nha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² kãin²

thã¹ti³la² a³lxi¹nx2ti³ha²kxai³, nxe³nx2ti³tu¹wa². Nxe³nx2ti³ju³ta³nũ³a²

ten³khaix1sa³nha²wa².

Hxi²ka¹ka¹nha²la² yxau²xai³kj³jau³su²

3 Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ ĩ³sa²nẽ¹kxa¹sah¹lxi³hẽ¹la². A²nxe³jah¹la²,

Txa²wã¹hxi²kan¹jah¹la² Je³su² Kris²tu³jah¹la² A²wĩ³nu²su² ha²kxai³,

nxe³jah¹lai²la¹wa². A²nxe³jah¹la² wi¹lhin¹sxã³ thã¹ti³la² sa²hau³ko³te³lhxã³

tah²lxi³ we²txi²nẽ³te²jai¹ti²tu³wa². Nxe³nẽ³kxe³su² Je³su² Kris²tu³jah¹la²

ya³lu²kxi²nẽ³ju³ta² ka³tẽ³su² ĩ³sa²yxau³xi²ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³sxã³ ka³tẽ³na²

wi¹tãu³a¹ tah²lxi³ we²txi²nẽ³te²jai¹ti²tu³wa². Nxe³nẽ³lha²kxai³:

— Yxan¹nãu³a¹, ha³lo²a² wi¹khai¹nxe³ju³ta² Txa²wã¹sũ³na²

ũ³hũ¹nẽ³tũ¹xã¹. Nxe³nẽ³ju³ta³nũ³a² Txa²wã¹sũ³na² ĩ³tih³nxe³nẽ³lha²kxai³

a³la³kxi²kj³tã³na¹. Ki³sa²kxai³ a²hi¹nai²na² ha³ta³nxãn²txi³

hxi²ka¹ka¹nha²la² yxau²xai³kj³tã³na¹. Txa²wã¹kj³na¹xai²na²

nxe³hĩ³kj³tã³la². 4 Txa²wã¹sũ³na² tah²lxi³ we¹txa²txi³kxe³kxai³, a²yen³kxa²

wi¹khai¹nxe³te²a², hxa³nxa³te²a² wi¹lhin¹khai¹nxe³te²a² oh³nãu³nũ¹ka³nãu³a¹

Txa²wã¹sũ³na² sxi²nhãu³a¹ ũ³ha¹kxi¹nx2ti³te²ju³hẽ³la². 5 Wxã²i²na²

Txa²wã¹sũ³na² yxo²i²yah¹lxi¹lxa². Yah³lxi¹nha²kxai³, hxi²kan¹sxã³

a²hxi²ka³nãu³lot3sa²tẽ³nx2ti³ka³tũ³ hu³, yxan¹nãu³a¹ ha³lo²ai²na²

ne³kj³son³tãu³a¹, Txa²wã¹sũ³na² ha³lo²nãu³a² oh³xai²nãn¹ko³xan¹ta³

ã³sa²so¹nx2ti³sxã³ yxau²sa²tẽ³yah³nx2ti³tu¹wa². A²ya³la³tũ³

a²kxã³nxãu³u¹ta²na² Txa²wã¹sũ³na² wxa²wa²su¹ta³lun²nx2ti³ta¹hxai²hẽ¹la².

Nxe³nx2ti³kxa²ha³ta³nxãn²ti³ũ³ho¹ki¹nx2ti³kxe³hũ³nxe²hxi²kan¹txi² wxa²ye³na²

ĩ²ũ¹yah³lxi³hĩ³nx2nxã³lxa². Yxãn¹ta¹ yxan¹nãu³a¹ ha³lo²ai²na² ne³kj³son³tãu³a¹,

Txa²wã¹sũ³na² ĩ³yau¹ũ³nx2ti³tu¹wa². A²nxe²tãu³a¹ ĩ²yah³lxin¹tu¹wa².

6 Nxe³nx2ti³ju³ta³nũ³a² kãin² ka³lih³khaix1yah³lxi¹lxa².

— A²ha² hī¹nai²na², jū¹nxe² kxān³su² txa²wā¹ha³lo²ai²na² khāuh³lxa³ti³sa²sxā³ yxau³na¹kxe³su² āin²ti³sa²na³na¹. Ī²li³hū³te² ī³nxai²na² nxe³yah³lxin¹kxa²ha³tā³nxān²ti³ kāin² ka³lih³khaix¹yah³li¹lxa².
 7 Jā¹nxe³ju³ta² ou²ra³ka³ta² a³lixi²khaix¹te²ju²hē³la². A²nxe³tā³ka³ta² ha³nxe²a² a³lan²khai¹nxe³tho³xa² ū³hī³kī³te²ju²hē³la².

— A²yen³kxa² ā³xa², kwa³thi³la² ā³xa² ū³kxē³ni²te² yen³kxa² ū³thū²ka²sai¹na¹tū¹xā¹. A²ou²ra³khai³xa² a²wi¹te²a² so¹lixi² Ī³we²jo²sa²so¹ta¹lā¹. Nxe³kī³te²ju²hē³la². Nxe³ju³ta² ou²ra³ka³ta² ha³tā³nxān²txi³ hxa³te²ju²hē³la². Yxān¹ta¹ Txa²wā¹sū³na² yxo²i²sxā³ yxau²wa³to²hi²yah³lxin¹tu¹wa². Nxe³ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² yxo²i²yah³lxin¹ju³ta¹nān²tu³, ou²ra³ka³ta² a³lixi²khai¹nxe³kxa²ha³tā³nxān²txi³ ā³sen³sai¹khai¹nxe³sxā³ a³lixi²khai¹nxe³jut³su²te²ju²hē³la². Nxe³ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² yxo²i²yah³lxin¹ju³ta² Ī³we²ti²sa²so¹kxi¹nx2ti³hī³nx2na³la². Jā¹nxe³te³lhxā³ ha³lo²a² khāuh³lxa³ti³yah³lxin¹ju³ta² ūh³wxe³nx2ti³te²ju²hē³la². Ou²ra³ka³ta² ha³nxe²a² ū³hī³lhi²jut³sū³nxe² nxe³nx2ti³te²ju²hē³la², a³lixi²nx2ti³ha²kxai³la². Nxe³nx2ti³kxai²nān²tu³, yxan¹nāu³a¹ Je³su² Kris²tu³jah¹la² a³ya³ti¹xi²nē³tāu³a¹ Ī³sa²nēn¹kxi¹nx2ti³ha²kxai³, wxi²kin³ti³to³ti³hi¹txa²lixi³ha²kxai³, nxe³nx2ti³tu¹wa². 8 A²nxe³jah¹la² Je³su²jah³la² yuh³xai²nān¹te² ha³lo²ai²na² yxau³nū¹nhē³lihi¹nai³tā² wxa²ye³na² Ī²yah³lixi³hxa²nxān³ta¹ti²tu³wa². Yah²lxan³kxa²ha³tā³nxān²txi³ a³lixi²yah³lixi¹lxa². Jā¹yah³lxin¹ju³ta² a²hi¹nai²na² wxa²ye³na² Ī²yah³lxan³kxa² ha³tā³nxān²txi³ yxo²i²i² kāin² Ī³ka³li³hi² yah³lixi¹lxa². Wxa²ē¹nāu³nū¹ai²na² whāi²na¹ kāin² Ī³ka³li³sxā³ hxi²kan¹txi³ Ī³sai¹sxā³ wxa²yxo²a² Ī³ye³ah²lxan³kxa² ha³tā³nxān²txi³ kāin² Ī³ka³li³yah³lixi¹lxa². 9 Yah³lxin¹ka³tu³, Je³su²jah³la² yxo²i²yah³lixi¹lxa². Nxe³yah³lxin¹jau³su² kwēn²tai²na² wxa²wa²sut¹sa²tē³nx2ti³ka³tu³ hu³, yxan¹nāu³a¹ wxa²wa²su¹ta³lun²nx2ti³tu¹wa².

10 Jā¹nxe³ju³ta², kxā³nāu³u¹ta¹na² a²nū²a²nāu³xu¹ta¹na², Txa²wā¹sū³na² wān³txa² Ī³hen³txi³tū³ka³txu¹ta¹na² Ī³ye³kxū¹nhē³te³nah¹lixi¹:

— A²ya³la³tu³ Txa²wā¹sū³na² wxa²wa²su¹tē³tu¹wi¹. Hī¹nai²na² ha³lo²a² ū³hū¹nē³lxa³tā³lxa² wān³txai²na² Ī³ye³kxū¹nx2ta¹wi¹. Nxe³nē³ta¹hxa²i²hē¹la². A²nxe³tū³ka³txu¹ta¹na² Ī³ye³kxi²nha²te³nah¹lixi¹:

— Ha³lo²a² Txa²wā¹sū³na² wxa²wa²su¹tē³ju³ta³nū³a² a³la³kxi²ti³ten³khai¹nxe³sa³nha¹. Na¹jau³su² a²si³yxau³tāu³a¹ win¹ta²te²lixi³ ha³tin³ti³ ā³te³ni², Ī³wā³tā³kxi²nha², Ī³ne³wa³kon³nha²na¹xā¹. Nain¹tū³ka³txi³su² ta¹hxa²i²hē¹la². 11 A²nxe³tū³ka³txa² Sū³na² wān³txa² Ī³hen³txi³tū³ka³txu¹ta¹na² Txa²wā¹sū³na² A²yāu³ka³jxah¹la² nxū²kwāi³yxau³yain¹jah¹la² wān³txa² Ī³yau¹ū³hain¹te³nah¹lixi¹:

— Yxan¹nāu³a¹ Kris²tu³jah¹la² khāuh³lxa³txi³tu¹wi¹. Nxe³sān²ka³tu³, nxe³nū²la² kāin² wxi²kin³ti³to³ti³hi¹tu¹wi¹. Ha³lo²a² ū³hū¹nx2ti³xa³tā³lxa¹ nxe³nx2ta¹wi¹. Nxe³ain¹ta¹hxa²i²hē¹la². Ain¹ta¹ a²nū²a² nū³ka³txu¹ta¹na² Ī³wā³tā³kxi²nha²in¹te³nah¹lixi¹:

— Ha³lo²ai²na² Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² Ī³ye³kxi²nē³ju³ta², ĩh¹nxe³je³nāu³wa³kī³khai³xa² ū³hū¹nē³te³ji¹ku¹? Ha³lo²ai²na² hau³kon³te³lhxā³nx2na³na¹. Nxe³kxai²nān²tu³, ĩh¹nxet³sxā³ a³la³kxi²hī³kī³te³ji¹ku¹? Kī³nāh¹. Ju¹ta² a³la³kxi²ti³ten³khai¹nxe³sa³nha¹. Ta¹hxa²i²hē¹la². 12 Nxe³nxa²ha¹te¹ Txa²wā¹sū³na² wān³txi³tu³ Ī³yau¹ū³hain¹te³nah¹lixi¹:

— Yxan¹nāu³a¹, a²nū²a² yxo²ha³kxa¹, te² Ī³nxai²na² wxa²wa²su¹txa²lxa¹tu¹wi¹. Nxe³nx2ta¹ju³ta³nū³a² wxa²ye³na² Ī²yah³lxan³tho³li¹. Yxān¹ta¹

yxan¹nāu³hī¹nai²nān¹tū³ka³txa² ha³lo²ai²na² a²ye³na² i²ain¹tu¹wi¹.
 Nxe³ha²kxai³ a²hī¹nai²na² ha³lo²ai²na² ū³hū¹ain¹nxa³tā³lxa²
 i²tih³nxe³txain¹yah³lxi³hē¹li¹. Ā³nhxi²nū¹nain¹yah³lxin¹ta²i²li¹. Txa²wā¹sū³na²
 wān³txa²i³hen³txi³tū³ka³txu¹ta²na² Sū³na²wān³txa²i³yau¹ū³hain¹ta¹hxi²hē¹la².
 A²nxe³te² ha³lo²a² kwēn¹ta²na² i³yau¹ū³nx2ti³na³la². Txa²wā¹sū³na²
 wān³txa² i³ye³kxi¹nx2ti³tū³ka³txa² ha³lo²ain²ti² i³yau¹ū³nx2ti³na³la².
 Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² oh³nāu³u¹ta²na² i³sa²si¹kat3tū¹nhē³kxah³lo²su²
 jah¹la² i³yo²nū¹nū³hain¹jau³su² i³yau¹ū³nx2ti³na³la². Nxe³nx2ti³ju³ta²
 oh³xan¹ta²nū³ka³txa² i³ye³kxi²nha²te³nah¹lxi¹:

— Txa²wā¹sū³na² Hi²sen³su² a²nū²a² yuh³xai²nān¹tū³ka³txa² yxo²ha³kxa¹
 wxa²wa²su¹tain¹na³na¹. Ju¹ta² wi¹khai¹nx2na³na¹. A²nxe³ju³ta²na² i²i² a³la³kxi²
 nxe³ti³ten³sa³nha¹. Nxe³hī³nx2na³la².

Sū³na² wi¹lhin¹kxa² yā¹nxe² yxau³ki³jau³su²

13 Nxe³ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² a²ten³jau³su² ā³kāi³te³lhxā³
 yxau²xai³jah¹lxi³hē¹la². Wi¹lain³nha², wi¹le³i², nxe³jah³lxi³hē¹la².
 Yah³lxin¹ka³tū³:

— Yxan¹nāu³a¹ Je³su² Kris²tu³jah¹la² a³ka³nx²ixā³ wxā³tū¹xā¹. Nxe³tāu³a¹
 a²ya³la³tū³ kāin² thāi³ti³la² a³lx²nē³lha²kxai³ wxa²wa²su¹tē³ju³ta²
 ā³ta³lu²nū¹nhē³lha²kxai³ nxe³nē³tū¹xā¹. Jau¹xai²na² so¹lx³ yxo²i²ixā³
 yxau²xai³jah¹lxi³hē¹la².

14 Yah³lxin¹kxai²nān²tū³ Txa²wā¹sū³na² wē³h³lx³syah¹lxi¹lxa².
 Yah³lxin¹ka³tū³ a²ha¹ kxā³nxā² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² Je³su²
 Kris²tu³jah¹la² ū³yhe³kat1tū¹nhē³jau³xai²na² ā³ne³to³yhah²lxa³nh¹lxi¹ta²
 ko³nxe³ti³ yxo²kwain³yah³lxi³hxain¹kxaix³ jā¹nxe³yah³lxi³txa³hē¹la².

15 Yah³lxin¹ta¹ Txa²wā¹sū³na² i³kaix¹so¹nx2ti³jah¹la² wi¹lhin¹jah¹lai²la¹wa².
 Nxe³kxa²yā¹nxe³jah¹lxi³ixā³ i³wi¹lhin²jah¹lxi³ixā³ ha³lo²a² i²li³ju³ta²
 ha³kxa¹ kāi³ixā³ yxau²xai³jah¹lxi³hē¹la². 16 Nxe³ju³ta² Txa²wā¹sū³na²
 ha³teh³nxā³nxān¹jau³su² te³nah¹lxi¹:

— i³wi¹lhin²jah¹lxi³hē¹li¹. Txi²na² wi¹lhin¹jah¹lo²sa¹i¹. Nxe³na¹kxa²
 yā¹nxe³jah³lxi³hē¹li¹. Txa²wā¹sū³na² ta¹hxi²hē¹la².

17 — A²nxe³jah¹la² Txa²wā¹wi³nai²la¹wi¹. Nxe³yah³lxi³hxain¹ta¹i²tu³wa².
 Yah³lxi¹nha²kxai³ win¹ta²te²lx³ Txa²wā¹wi³na² ā³yo²hāu²not3sxā³
 yxau³je¹jah³lxi³hē¹la². Yah³lxin¹kxai²nān²tū³ yuh³xai²nān¹ko³xai²na²
 yxau³yah³lxi¹nh¹na²:

— Txa²ha³lo²sxa³xā¹. Kan²txi³ yxau³nū¹nxa³lho³na¹. Yah³lxin¹jau³su²
 yxau²xai³jah¹lxi³hē¹la². Txa²wā¹wi³nai²na² a²nū²a² yxo²ha³kxa¹
 te²k³na¹xai²na² kāi³kxa² yā¹nxe²xai³ixā³ yxan¹nāu³a¹ nxū¹hain³nha²ixā³
 i³yī¹li²xai³nē³tu¹wa². Hai³txi³ yau³tā³li³ i³yī¹li²xai³nē³ju³ta³la³
 yū³te²sxa³yu²hē³la². Nxe³ha²kxai³ a²nū²a² ko³nxe³ti³ kāi³jah¹lo²su² kxi²nān²tū³
 hai³txi³ Txa²wā¹wi³na² wi¹lhin¹ixā³ i³yī¹li²kxah³lo²su² ti³hex1te²sxa³yu²hē³la².
 18-19 Wxa²si³yah³la²nāu³xu¹ta²na² wxa²si³yxau³jah¹lo²nāu³xu¹ta²na²

ha²ya³kxa³lxi³su² yxau²xai³lain¹ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa². Nain¹jau³su²
 āh¹ ān³si³wē³not3so¹xi²yah³lxin¹ka³tū³ nxe³te² au³hxi²te²x1 jā¹nxe³ixā³
 āh¹ ha²ya³kxa³lxi³su² yxau²xai³yah³lxi³ta¹hin¹ti³ai¹ti²tu³wa². Yxān¹ta¹
 Txa²wā¹wi³na² wxa²wa²su¹txa²lxi³ta¹ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³nx2ti³ju³ta²
 Je³su² Kris²tu³jah¹la² a²ti³ha²yau³xa² a³lx²i²khai¹nxe³jau³xa²

ha³li³hxa³ns³xã³ ya³lu²kxi²nê³kxe³su² ka³yuh³xa² o³ve²a²
 wi¹khai¹nxe³te²a², khon³ti³he¹nxa³kxe³su² wi¹khai¹nxe³te²a²
 a²ti³ha²yau³hũ³jau³xa² Je³su² Kris²tu³jah¹la² a²ti³ha²yau³xan²tu³
 wxa²wa²su¹txa²lxi³ta¹ti³ai¹ti²tu³wa². Wxa²ha³yax³khin¹yah³lxin¹ju³ta²
 wxa²wa²su¹txa²lxi³sxã³ ũ³yho³hi²ki¹nx2ti³ta¹ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³ju³ta²
 ou²ra³ka³ta² ta³nxa², pra²ta²ka³ta² ta³nxa², a²yo³ha² a³li²xan²ti³
 khon³te²ju³hẽ³la². Nxe³ha²kxai³ hxi²kan¹txi³ txa²wã¹kõ³nxe³ti³ kãi³ki³ju³ta²
 ũ³yho³hi²sxã³ wxa²wa²su¹tẽ³te²sxa³yu²hẽ³la². Nxe³nẽ³ju³ta²nũ³a²
 Je³su²jah³la² a²ti³ha²yau³xa² so¹lxi³ a³li²sa²tẽ³ju³xa² so¹lxi³ hxi²kan¹txi³
 wxa²wa²su¹tẽ³te²ju³hẽ³la².

20 Txa²wã¹sũ³na² Si³yau³tãu³a² so¹lxi³
 yxa¹nai²nãn¹te² ha³lo²a² ha³ta³nxãn²txi³ a³la³kxi²jah¹lai²la¹wa². Jã¹nxe³kxe³su²,
 yãn³ta¹na¹ yuh³xai²nãn¹kõ³xai²na² we¹txa³hi¹nu¹ta¹na², Txa²wã¹sũ³na²
 Si³yau³tãu³a² ha³lo²a² yxa¹nai²nãn¹ta³kõ³xai²na² a³la³kxi²jau³su²,
 A²ki³lha³lxa² Je³su²jah³la² A²hxi²kan¹txa² Si³yau³tãu³lot3ta¹hxai²hẽ¹la².
 Sa²wã²sut1si¹nhẽ³jau³nũ³su² A²hxi²kan¹txa² Si³yau³tãu³lot3ta¹hxai²hẽ¹la².
 Yxãn¹ta¹ ha³la³je¹nai²na² yuh³xai²nãn¹ta³kõ³xa² ne³ki³son³te³lhxã³
 nxe³hi¹nai²na² so¹lxi³ Je³su²jah³lai²na² ũ³hũ¹nẽ³na²hẽ³la². Wxa²yu³ta²
 wxa²wa²su¹txa²txi³si¹jau³su² ũ³hũ¹nx2ti³na²hẽ³la². 21 Nxe³nx2ti³ka³tu³,
 Je³su²jah³la² wxa²wa²su¹txa²txi³ka³tu³, Txa²wã¹sũ³na² Si³yau³tãu³a¹
 yxo²ya³h³li¹lxa². A²nxe³jah¹la² nũ³kxũn³txi³ Je³su²jah³la² ya³lu²tãu³a¹
 ka³ten³su² i³sa²yau³xi²ka³tu³ wxi²kin³ti³to³ti³hi¹tã²hẽ³la². Nxe³kxe³su²:

— Txa²wã¹sũ³na² yxo²a¹xã¹. A²ya³la³tu³ yxan¹nãu³a¹ Txa²wã¹sũ³na²
 ha³lo²a² yxau²xai³lyã³nhẽ³te³lhxã³ ã³sa²so¹xi²sa²tũ¹xã¹. Yah³lxin¹jau³su²
 nxe³yah³li¹lxa².

22 Yah³lxin¹ka³tu³ Txa²wã¹sũ³na² wãn³txi³tu³ sa²yxo²we¹jah³li¹lxa².
 Yah³lxin¹kxe³su² i³wi¹lhin²jah³li¹lxa². Nxe³sxã³ a³li²waun¹yhu¹ah³li¹lxa².
 Yah³lxin¹ka³tu³ au³ti³ wxa²yxo²ka³nãu³a² whã²na¹ wi¹lãin³nha²sxã³:

— A³li²ki³lxo³nxe³yhu¹nxa³xã¹. Yah³lxin¹jau³su² a³li²waun¹nhat1jah³li³hẽ¹la².

23 Wxa²yu³ta² Txa²wã¹wi³na² Oh³nãn¹jah¹la² tah²lxi³ we¹txa²lxi³ta¹ti³ai¹ti²tu³wa².
 Nxe³nx2ti³ju³ta² Txa²wã¹wi³na² wãn³txa² ka³ten³ti³hi¹tẽ³jau³xa² kxãn³su²
 kxa²ha³ta³nxãn²ti³ yxau²wa³to²hi²ki²sa²tẽ³jau³xa² ain³kxi²yah³lxin¹ka³tu³
 tah²lxi³ we¹txa²lxi³ta¹ti³ai¹ti²tu³wa². Hai³txi³ yuh³xai²nãn¹te² wĩ³na²
 hxa³te³lhxã³ nxe³te² wĩ³na², tah²lxi³ we¹txa²txi³te²sxa³yu²hẽ³la².

24 Jã¹nxe³ju³ta² kxã³nãu³u¹ta¹na² Txa²wã¹sũ³na² ũ³wha²li¹la³kxi²nẽ³te³nah¹li¹.
 — Ha³lo²ai²nãn¹te² si³sa² wa³su³txi³ hxa³ntẽ³jai¹ti²ti¹. Si³sain²txi³ i³sa²li³ti²,
 a²yãu³sain²txi³ i³sa²lxit3sxã³ ãi³la¹hi² nxe³te²jai¹ti²ti¹. Jã¹nxe³kxe³hũ³nxe²
 a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ te²ki³na¹xai²na² si³sa² hũ³sxã³ yxau³hĩ³ki³tã³li¹.
 Wa³su³txi³ hxa³hĩ³ki³tã³li¹. Jã¹nxe³sxã³: “Wxi²kin³ti³to³na¹xã¹.”
 Nxe³ki³kxa² ha³ta³nxãn²txi³ hãi¹nxe³sxã³ si³sa²yãu³sũ³sxã³ yxau³sxã³
 wa³su³txi³ hxa³hĩ³ki³tã³li¹.

25 Yxãn¹ta¹, Txa²wã¹hxi²kan¹ta² Si³yau³tãu³a² wãn³txa², kxã³nãu³a²
 ha³ta³nxãn²txi³ hxa³nxã³kxe³su² yxau²wa³to²hi²ki²sa²tẽ³jau³xai²la¹wi¹.
 Ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³jau³xai²na² wi¹jau³xai²na² tah²yau³xai²na² Txa²wã¹sũ³na²
 i³tih³nxe³nx2ti³na³la².

1 Nxe³sxā³ ī³wi¹lhin²nx2ti³ju³txan¹te²ka³ya³tu³, ī³ki³ha¹ki²nyhu¹i², wi¹lhin¹ki³lxo³nxe², a²nū²a² ā³xa² yen³kxa² yxo²kwai³nxū³yhu¹i² ā³xa² ko³nxe³ te²lo³jah³lxi³txa³hē¹la². A²nxe³te²a² ko³nxe³ju³ta² ha³kxa¹ ha²ya³ka²ti³jah³lxi³hē¹la². 2 Yah³lxin¹ka³tu³, wē³sa² kwēn¹tai²na² a³li³la¹te²su² te²a² a²hā³ka³na² su³su³yau³xa² ya³nj³li³khaix1te²jai¹ti²tu³wa². Jā¹nxe³kxe³hū³nxe², Txa²wā¹sū³na² wān³txa² wi¹khai¹nxe³jau³xa² a²ya³la³tu³jau³xa² so¹lxin³jau³xa² ya³nj³li³jah³lxi³hē¹la². Yah³lxin¹kxai²nān²tu³, Txa²wā¹sū³na² wxa²wa²su¹tē³ju³ta², a³la³kxi²kāi²non³yah³lxin¹tu¹wa². Jā¹nxe³te³lxhā³ ya³nj³li³jah³lxi³hē¹la². 3 Txa²wā¹sū³na² wān³txa² a³la³kxi²sxā³ yxau²xai³yah³lxi¹lxa². Nxe³yah³lxi¹nha²kxai³:

— Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³a¹ wi¹lhin¹jah¹lai²la¹xā¹. Yah³lxi¹lxa².

4 Jā¹nxa¹jau³su² a²nū²a² txah³lxa³kxa³txa² tē³sxā³ sxi²ha² txo³nain¹te²ju²hē³la². Ain¹sxā³:

— Txah³lxa³kxai²li² wi¹na³na¹. A³li²sa³nha¹. Yxān¹ta¹ ta²ka¹txa² ā³3la³na² e²na¹xā¹. Nxe³ain¹te²ju²hē³la². Nxe³nxa²ha¹te¹ sxi²ha² txon³sxā³ hxi²khet1jah¹la² a²wān³txi³kxai³lu¹:

— Ta²ka¹txai²na² e²nain¹ka³txai²na² wxa²so¹na¹ka³tu³ sxi²ha² txo³na¹ka³txa²nū³su² tū¹xā¹. Nxe³te²ju²hē³la². Te²yā¹nxe³kxe³hū³nxe² Je³su²jah¹la² txah³lxa³kxa² e²nain¹kax3sū³na³la². Yuh³xai²nān¹tū³ka³txa² e²nain¹ta¹ti³ai¹ti²tu³wa². Nxain¹kxa²ha³ta³nxān²txi³ Txa²wā¹sū³na² wān³txi³kxai³lu¹:

— Je³su²jah³la² a³li²na¹nha¹. Wā²nxa³kxa² so¹na¹kxah³lo²su² na³na¹. Ka³ten³yah³lo²su² na³na¹. Nxe³jau³su² Txa²wā¹sū³na² nxe³ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³ju³kxai³lu² Je³su²jah³la² yxo²i²ki³kxai²nān²tu³ i³a³la³kxi²nē³lha²kxai³ yxau²xai³lya³ki³tā³la². 5 Nxe³lya³ki³sa²kxai³ sxi²ha² txo³nain¹kat3sū³ki³tā³la². Yxān¹ta¹ txah³lxa² ka³ten³kax3su² nxē²nxa³kxa²ha³ta³nxān²txi³ ka³ten³su² yxau²xai³lya³ki³tā³la². Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jah¹la² hi²sen³su² Je³su² Kris²tu³jah¹la² yxo²i²ti³hit1tē³ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³sxā³ Sū³na² wa³ka³li³lo³tē³lha²kxai³ sa²yo²wet1sxā³ yxau²xai³ki³tā³la². Je³su² Kris²tu³jah¹la² i³hxi²ka¹tē³lha²kxai³ Sū³na² i³ka³li³ki³ju³ta² o²la³kxi²nū¹sxā³ yxau²xai³ki³tā³la². 6 Jā¹nxe³jau³su², Txa²wā¹sū³na² ū³wha²li¹la³kxi²nē³te³nah¹lxi¹:

— Ne³ka²ki²sah¹lxi³hē¹li¹. Txai²na¹xai²na² Sū³na² Si³yxau³tāu³su² na¹te³na¹xai²na², hxi²kan¹ta² si³yxau³tāu³lot3ta¹jah¹la² Si³āu²thi³na² ūh³wxe³nū¹hai¹na¹wi¹. Jah¹la² tah³lxi³hū³jah¹lo²su²na³li¹. Na¹ka³tu³, sxi²ha² a²wa³kxēn³yah³la² tah³lxa³ka³ta² yxo²ka³kan³ka³txa² wi¹khai¹nxe³ka³ta² a³li²khai¹nxe³ka³txa² wā²nxa³kxa² so¹sxā³, sxi²ha² ūh³wxe³jut3sū³nxe², kxa²yā¹nxe³sxā³ Hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lo³ta¹jah¹la² ūh³wxe³nū¹hai¹na¹i¹. Nxe³ha²kxai³, hxi²kan¹khai¹xain¹na³li¹. Nxe³kxai²nān²tu³, a²nū²a² i²li³te²an²tu³ hxi²kan¹ta² si³yxau³tāu³lo³ta¹jah¹la² yxo²i²kxai²nān²tu³, te²a² so¹li³ i³yxaih¹xa³lho³li¹.

Ta¹hxai²hē¹la². 7 Nxe³ha²kxai³, tah³lxa³kat3sū³jah¹lai²na² Je³su²jah³la² yxo²i²yah³lxi¹lxa². Yah³lxi¹nha²kxai³, a³li²khaix1yah³lxi¹lxa². Yxān¹ta¹, a²nū²a² Je³su²jah³la² sa²yo²ā³kxai²nān²tu³, a²nxe³te² ha³lo²a², Txa²wā¹sū³na² wān³txa² yau³xā³xa² ū³wha²li¹la³kxi²nē³lxhā³ i³tih³nxe³nē³te³nah¹lxi¹:

— Tah³lxa³ka³ta²na², a²kxã³nxa² a²nũ²a² sxi²ha² txon³tũ³ka³txa²
 i³yen²sxã³ ã³yxu¹kxã³ain¹na²hẽ³li¹. Nxe³ta¹, kwẽn¹ta²na²
 hxi²kan¹khai¹nxe³ta³ka³ta²la¹wi¹.

Ta¹hxai²hẽ¹la². Jã¹nxe³jau³xau³hxai²tẽx¹ jã¹nxe³jau³lxi³, Ju³te²a² nũ³ka³txa²
 sa²kxai³lu² Je³su²jah³la² i³yen²sxã³ sa²yo²ã³ain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².
 Yxãn¹ta¹, a²hĩ¹nai²na² Je³su²jah³la² ã³sen³sai¹khai¹nxe³sxã³
 hxi²kan¹khai¹nxe³ye²yhai¹na³la². 8 Jã¹nxe³sxã³, Txa²wã¹sũ³na² Yau³xã³xa²
 ũ³wha²li¹la³kxi²nẽ³te³nah¹lxi¹:

— A²nũ²a² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² sa²yo²ã³kxai²nãn²tu³,
 kq³nxe³ju³ta³lot3sxã³ yxau³tu¹wi¹. Tah³lxa³ka³ta² sa²tã³yo²thu²kã¹sxã³
 a³hi²sxã³ hxi²kan¹txi³ i³sa²yxau³xi²sxã³ we²nxĩ²nxa³jut3sũ³nxe²,
 kq³nxe³ju³ta³lot3sxã³ yxau³tu¹wi¹.

Ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³te²su² te²a², Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa²
 sa²yo²ã³ai¹nha²kxai³, kq³nxe³ju³ta³lot3sxã³ yxau³ain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

— Ju¹ta² wain³na³na¹. Txa²wãn³txa² sa²yo²ã³sai¹nha²kxai³lã¹.
 Txa²wã¹sũ³na² a²e¹nãn¹jau³su² ta¹hxai²hẽ¹la².

9 Yxãn¹ta¹, wxãĩ²na² Txa²wã¹sũ³na² wã²nxa³ka²so¹nx2ti²tũ³ka³txi³syah¹lxi¹nha²kxai³,
 Txa²wã¹sũ³na² nũ³ka³txi³khai³syah¹lxi¹nha²kxai³, nxe³yah³lxi¹lxa².
 Te²yã¹nxũn³sxã³ Txa²wã¹sũ³na² ã³ti³sxã³ a²ten³jau³su²
 kãĩ³yah³lxi¹nha²kxai³ i³sa²nẽn¹kxi²yah³lxi¹nha²kxai³ nxe³yah³lxi¹lxa²,
 wi¹lhin¹khai¹nxe³tũ³ka³txi³syah¹lxi¹nha²kxai³, nxe³yah³lxi³te²si¹lxa². A²ha²
 kxã³nxa² ka³nxah³ti³hũ³tãu³a¹ yxau²ho³hah³lxi³ta¹hi¹nhe¹la². Nxe³sxã³,
 Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² sa²yo²ã³sxã³ yxau²ho³hah³lxi³ta¹hi¹nhe¹la².
 Yxãn¹ta¹ Txa²wã¹sũ³na² wxi²kin³ti³ton³txi³ i³kaix¹so¹nx2ti²ta¹hẽ¹la².
 i³kaix¹so¹nx2ti²ka³tu³, Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² sa²yo²wet1si¹nxa²lxi³ha²kxai³
 Txa²wã¹sũ³na² ha³lo²a² wxi²kin³ti³ton³te² ha³lo²a², ha²te¹te²hũ³te² ha³lo²a²
 ũh³wxe³nxa²lxi³ta¹hẽ¹la². Nxe³yah³lxin¹ju³ta², Txa²wã¹sũ³na² kãĩn²
 i³sa²nẽn¹kxi²si¹nx2ti²jau³nũ³su² i³kaix¹so¹nx2ti²ta¹hẽ¹la². 10 A²ha² kxã³nxa²
 Txa²wã¹sũ³na² nũ³ka³txi³syah¹lxi³ta¹hxn³nhẽ¹la². Jã¹nxe³kxe³hũ³nxe²,
 a²ha² kxã³nxa² Txa²wã¹sũ³na² wi¹lhin¹sxã³ thãĩ³ti³la² sa²hau³ko³nx2ti²ju³ta²
 kq³nyhah¹lxi³ta¹hxã³nhẽ¹la². Yxãn¹ta¹, a²hĩ¹nai²na² Txa²wã¹sũ³na² wi¹lhin¹sxã³
 thãĩ³ti³la² sa²hau³ko³nx2ti²ju³ta² kq³nyhah¹lxi¹lxa².

Txa²wã¹sũ³na² wa³ka³li³yu³ta³lot3sxã³yxau²xai³ki²jau³su².

11 Nxe³jah³lxi³sa²lxa². A³lxi¹nx2ta¹nha²wa². Nxe³nx2ta¹kxe³su²,
 txa²yo²ka³nãu³ai²na² whãĩ²na¹ i³ye³kxi¹nx2ta¹wa². Wxa²ha³lo²khai³xa²
 Txa²wã¹sũ³na² ha³lo²ai²la¹wa². Oh³nãu³u¹taĩ²nãn¹te² ha³lo²ai²la¹wa².
 Nxe³ha²kxai³, a²hĩ¹nai²na² yuh³xai²nãn¹ko³xai²na² yxau³yah³lxi¹nhĩ¹nai²na²:

— Txa²ha³lo²sxa³xã¹. Kan²txi³ yxau³nũ³nxa³lho³na¹. Yah³lxin¹jau³su²
 yxau³je¹txain¹yah³lxi³hẽ¹la². Yah³lxin¹kxai²nãn²tu³, wxa²si³nai²na²
 yuh³xai²nãn¹te² si³nai²na², kq³nxe³ti³ yo²kwain³nxa²lxi³si¹jau³nũ³su²
 sa²yo²wet1sxã³ yxau²xai³yah³lxi³txa³hẽ¹la². A²nxe³te²a² kq³nxe³ti³
 yo²kwain³nxa²lxi³si¹jau³nũ³ai²na² a²ta³a² sa²so¹sxã³ wxa²wi¹nx2ti²tãu³a¹
 ã³nhe¹ki¹nx2ti²na³la². 12 Nxe³ha²kxai³, a²nũ²a² Ju³te²a²
 nũ³ka³txi³sxa³tũ³ka³txai²na² yxau³yain¹yah³lxin¹tũ³ka³txai²na², hai³txi³
 Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² sa²yo²we¹tũ³ka³txi³sai¹nxa³wa². Nxe³ha²kxai³,
 wi¹kãĩ³je²txain¹yah³lxi³hẽ¹la². Yah³lxin¹kxai²nãn²tu³, kq³nxe³te²la³

ĩ³yĩ¹li¹nx2tain¹kxa² ha³ta³nxân²txi³, wxa²wi¹kãi³ye²yah³lxin¹ju³ta²
ĩ²so¹nx2tain¹tu¹wa². Nxe³nx2tain¹kxai²nân²tu³:

— Txa²wā¹sũ³na² wxi²kin³ti³ton³na³li¹. A²sũ³nân²txi³ wi¹lhi¹ni²,
a²sa³wi³ha³lxain²txi³ wi¹lhi¹ni², ain¹na³li¹. Nxe³nx2tain¹tu¹wa². Txa²wā¹sũ³na²
ã³wa³la²ĩ³xi²tâu³a¹ nxe³nx2tain¹tu¹wa².

13 Wxãi²na², Je³su²jah³la² a²wē³ha³lxi³syah¹lxilxa². Yah³lxi¹nha²kxai³, a²nũ²a²
hxi²kan¹ta² yxo²ha³kxa¹ a²yu³hē³na² yxau³jah³lxi³sxã³ sa²yxo²we¹jah¹lxi³hē¹la².
Yah³lxin¹kxai²nân²tu³, yuh³xai²nân¹te²a² hxi²kan¹ta² si³yxau³kax³khai³su²
tâu³a¹, a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ ân³sen³sai¹nē³jah¹lo²su² tâu³a¹ txã²
sa²yxo²we¹txain¹yah³lxi³hē¹la².

14 Yah³lxin¹kxai²nân²tu³, ã³sa²ki³la³xi²sxã³
hxi²kan¹tũ³ka³txan²tu³, a²si³yxau³ka³khai³su² tâu³su² tâu³a¹ hxi²kan¹txi³lot³sxã³
ĩ³kwa³na²tũ³ka³txi³su² hĩ³nx2na³la². A²nũ²a² ko³nxe³ti³ kãi³te²a²
khâu³lxa³ti³hi¹ti², a²nũ²a² wain³txi³kãi³te²a² ĩ³sa²nēn¹kxi², nxe³te³lhxã³
hxi²kan¹txi³lon³te²ju²hē³la². Nxe³ha²kxai³, ã³sa²ki³la³xi²tũ³ka³txain²ti³
yxo²ha³kxa¹ sa²yxo²we¹tain¹yah³lxi³nũ³nhē¹la². Yah³lxin¹kxai²nân²tu³,
Txa²wā¹sũ³na² a²ē¹nân¹jau³su² ĩ³hau³ko³tũ¹sxã³ kãi³yah³lxi³hĩ³nxa¹lxa².

15 Yah³lxin¹kxai²nân²tu³, wi¹kãi³yah³lxin¹kxai²nân²tu³, a²nũ²a² Txa²wā¹sũ³na²
wân³txa² sa²yxo²ã³ain¹tũ³ka³txa²:

— Kō³nxe³ti³hit¹sxã³ ĩ³ye³kxi²na¹tũ¹xã¹. Nxe³kxi¹nx2ti³kxa² ha³ta³nxân²txi³,
wxa²wain³txi³ kãi³yah³lxin¹ju³ta² ĩ²so¹nx2ti³kxai²nân²tu³, hã¹nxe²
ã³ka³nah²nxe³sxã³ yxau³ya³nx2ti³hĩ³nx2na³la². 16 Jã¹nxa¹jau³su²,
wa²su¹wa²sun¹sxã³ yxau²xai³jah¹lxi³hē¹la². Yah³lxin¹ta¹, ĩ³yon²ta³kxi²nha²sxã³:

— Je³su²jah³la² ha³lo²a² yxo²ha³kxa¹ wxa²wa²sut¹sa²na³na¹. Sa³ha²kxai³,
ko³nxe³ti³ kãi³a¹kxa² ha³ta³nxân²txi³ wi¹lhi³nx2na³na¹. Nxe³yah³lxi³txa³hē¹la².
Wxãi²na² Txa²wā¹sũ³na² wa³ka³li³yu³ta³lot³sxã³ yxau³yah³lxi¹lxa².
Yah³lxi¹nha²kxai³, Txa²wā¹sũ³na² so¹lxi³ sa²yxo²wet¹sxã³ yxau³jah³lxi³hē¹la².

17 Jã¹nxe³jut³su², a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ wi¹lhin¹sxã³ ĩ²nha¹jah³lxi³hē¹la².
Jã¹nxe³sxã³, Txa²wā¹sũ³na² wē³ha³lxa² yxo²ha³kxa¹ a³lxi²waun¹yhu¹i²,
Txa²wā¹sũ³na² Si³yxau³tâu³a¹ ĩ³ye³kxi²nha²sxã³ ĩ³yo²nha², yuh³xai²nân¹te²
a²hxi²kan¹ta² si³yxau³ka³khai³su² jah¹la² ĩ³sa²nēn¹kxi², nxe³jah³lxi³hē¹la².

Khâu³lxa³ti³ti³hit¹txa²lxi³ju³ta² ĩ³yau¹ũ³jau³su²

18 A²nũ²a² ã³xa² a²wa³kxēn³yu³ta³lot³sxã³ yxau³yah³lxin¹te²
ĩ³nxa² nxe³jah³lxi³hē¹li¹. Wxa²wa³kxē³yah³la² sa²yxo²we¹ti²,
ĩ³sa²nēn¹kxi², nxe³jah³lxi³hē¹la². Yah³lxin¹ka³tu³, wi¹lhin¹te²a²

a²wa³kxēn³yah³lain²txi³ sa²yxo²we¹ti², an³txi³thin¹te²a² a²wa³kxēn³yah³lain²txi³
sa²yxo²we¹ti² nxe³jah³lxi³hē¹la². 19 Yah³lxin¹kxai²nân²tu³, wain³txi³
kãi³yah³lxin¹kxa² yo³lha³, wxa²wa³kxē³yah³la² kwa²to³toh³lxi²

ĩ³an³ta³kxi¹nx2ti³sxã³ khâu³lxa³ti³hi¹txa²lxi³kxai²nân²tu³, ya³nân³ta³ki²la²sxã³
yxau³je¹txain¹yah³lxi³hē¹la².

— Txa²wā¹sũ³na² yxo²ta¹xã¹. Yah³lxin¹jau³su², ya³nân³ta³ki²la²sxã³
yxau³je¹jah³lxi³hē¹la². Yah³lxin¹kxai²nân²tu³, Txa²wā¹sũ³na²

ĩ³sa²nēn¹kxi¹nx2ti³tu¹wa². 20 Yxãn¹ta¹, ko³nxe³ti³ kãi³yah³lxin¹kxai²nân²tu³,
nxe³yah³lxin¹kxa²yo³su² wxa²wa³kxē³yah³la² khâu³lxa³ti³hi¹txa²lxi³kxai²nân²tu³,
hã¹nxe³sxã³ wain³txi³ ũ³yho³hi¹nx2ti³hĩ³nx2na³la². Nxe³nx2ti³sxã³

khâu³lxa³txi³yah³lxin¹ju³tai²na² ya³nân³ta³ki²la²sxã³ yxau³yah³lxin¹kxa²
ha³ta³nxân²txi³, hai³txi³ Txa²wā¹sũ³na² ĩ³sa²nēn¹kxi¹nx2ti³xa³lho³la².
Yxãn¹ta¹, wain³txi³ kãi³yah³lxin¹kxai²nân²tu³, nxe³yah³lxin¹kxa² yo³su²,

a²nũ²a² ku³lhx³a³thin¹te²a² khãuh³lxa³ti³hi¹txa²lxi³kxai²nãn²tu³, hã¹i¹nxe³sxã³ ya³nãn³ta³ki²la²sxã³ yxau³je¹jah³lxi³hẽ¹la². Yah³lxin¹kxai²nãn²tu³, Txa²wã¹sũ³na² kãn²ĩ³sa²nẽn¹kxi¹nx2ti³tu¹wa². 21 Jã¹nxe³yah³lxin¹si¹jau³nũ³su², Txa²wã¹sũ³na² ĩ³kaix¹so¹nx2ti³te²ju³hẽ³la². Nxe³sa³ku¹, Je³su²jah³la² khãuh³lxa³txi³ki¹nx2ti³ta¹hxai²hẽ¹la². Ain¹sxã³:

— Txa²si³yo³na², txa²sa³wi³ha³lxa² ain³kxi²so¹ki²sa²sxã³ khãuh³lxa³ti³nha²sxã³ yxau²xai³la¹kxa² yã¹nxain¹tai²lã¹. Nxe³kxi¹nx2ti³jau³su², Je³su²jah³la² khãuh³lxa³txi³nha¹nxã²lxi³ta¹hxai²hẽ¹la². 22 A²nxe³jah¹la² kq³nxe³ti³kãi³ain¹ju³ta² yũ²nxã³ha²kxai³, ki³han³jau³xa² ĩ³ye³ti³he¹nx2nxa³ha²kxai³, ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³kxa²ha³ta³nxãn²ti³ khãuh³lxa³ti³hit1tain¹ta¹hxai²hẽ¹la². 23 A²nũ²a² ku³lhx³a³thin¹te²a² kq³nxe³ti³hit1sxã³ ĩ³ye³kxain¹kxa² ha³ta³nxãn²txi³, hai³txi³ a²yoh³la³ kq³nxe³ti³hit1sxã³ ĩ³wa²lũ³xi²ti³he¹nx2nxa³ha²kxai³, jã¹nxe³sxã³, a²nũ²a² khãuh³lxa³ti³hi¹tain¹kxa² ha³ta³nxãn²txi³, hai³txi³ ĩ³wa³lxĩ³nha²sxã³ ĩ³ye³kxi²te²lhxã³ ti³he¹nxai¹nxã³ha²kxai³, Je³su²jah³la² ta¹hxai²hẽ¹la². Hã¹i¹nxe³sxã³:

— Txa²wi³na² yxo²ĩ²a¹xã¹. Jah¹la² wain³txi³ wã²nxũ¹ ĩ²ũ¹ki²sa²tũ¹xã¹. Nain¹jau³su² ta¹hxai²hẽ¹la². 24 Wã²nxũ¹ Je³su²jah³la² so¹lxi³ hi³sa³ka³txa² ya³lu²kxi²nẽ³ta¹hxai²hẽ¹la². Txa²wã¹kq³nxe³ti³ kãi³ki³ju³ta² a²wah³yu³ta² ũ³yho³hi²te³lhxã³ jah¹la²nũ²a² ya³lu²kxi²nẽ³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ha²kxai³, kq³nxe³ti³ kãi³sxã³ yxau²xai³ki³ju³ta² ã³na¹hxa³ki³sa²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² sa²yxo²wet1sxã³ kãi³sxã³ yxau²xai³ki³sa²kxai³ nxe³si¹nhẽ³jau³su² Je³su²jah³la² ya³lu²kxi²nẽ³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³sxã³, Je³su²jah³la² ĩ³ta³lo³wait1sxã³ khãuh³lxa³tain¹ju³ta²kxai³, wxa²ĩ³lxi³thin¹yah³lxan³ju³ta² ha³kxa¹ ĩ³we²ti²ti³hi¹txa²lxi³ta¹hxai²hẽ¹la². 25 Wxã¹na², a²ha² kxã³na² ka³yxuh³xa² o³ve²a² a²wa³kxẽn³yah³la² ka³lun²ki²jut3sũ³nxe², Txa²wã¹sũ³na² u² ha³na³ka³lxi³ yxau²xai³yah³lxi³ta¹hxai²nhẽ¹la². Yxãn¹ta¹, a²hi¹nai²na² ã³wa³li² ĩ³xi²sxã³, wxa²wa³kxẽn³yah³la² wi¹wi¹nxe² wxa²hau³ko³txa²lxi³jah¹la² a²hxi²ka³nãu³a¹, yxau³yah³lxi¹lxa².

3

In³txa²txu¹ha²tẽ³nyhu¹te²a²yxau²xai³nyhu¹kxi³ju³ta²

1-2 Jã¹nxe³sxã³ a²hi¹nai²na² txu¹ha² in³txa² tẽ³yah³lxin¹ta¹ka³lxu³nãu³ ĩ³na² so¹lxi³ ĩ³ye³kxi¹nx2ta¹xa². Wxa²wẽ³sãi¹ah³la²nãu³xai²na² sa²yxo²we¹jah³lxi³hẽ¹na². Yah³lxin¹kxai²nãn²tu³, wxa²wẽ³sãi¹ah³la² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² yxo²ĩ²ai¹nxã²te²su² kxai²nãn²tu³, Sũ³na² ã³si³tẽ³si¹hain¹yah³lxin¹jau³su² ĩ³ye³ye³kain¹yah³lxi³txa³hẽ¹na². Hã¹i¹nxe³sxã³ sa²yxo²we¹ti², wi¹kãi³ĩ², nxe³je¹txain¹yah³lxi³hẽ¹na². Yah³lxin¹kxai²nãn²tu³, wxa²wẽ³sãi¹ah³lai²na² ĩ²so¹nx2ti³kxai²nãn²tu³, sa²wa³ti³nha²sxã³, Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² yxo²ĩ²yah³lxin¹kxa² yã¹yxe¹nx2ti³tũ¹xa². Jã¹nxe³ya³nx2ti³te²lhxã³ ya³nx2ta¹xa². Ain¹sxã³ wxa²wẽ³sãi¹ah³la² a²ẽ¹nãn¹jau³su² te³nah¹lxi¹:

— Txa²sxe³xa³ka³lxai²na², hai³txi³ Je³su²jah³la² sa²yxo²wet1si¹sa²jau³su² ĩ³ye³kxi²sa²hxai²nxã³hẽ³na¹. Sa²nxã³kxa²ha³ta³nxãn²txi³, Je³su²jah³la² sa²yxo²we¹ti³ten³sa³nha¹. Nxe³sa³ku¹. Txa²sxe³xa³ka³lxai²na² wi¹lhi¹ni², yxo²ĩ²nha², Txa²wã¹sũ³na² yxo²o²nha²sxã³ yxau²xai³li², nx2na³na¹. Ta¹ka³lxai²na² A²sũ³na² wi¹lhin¹khai¹nxe³jah¹lo²su² yũ³hĩ³nx2na³na¹. Na¹ha²kxai³, sa²yxo²we¹ti³ten³sa²nũ³nha¹. Wxa²wẽ³sãi¹ah³la² nxe³yu³nx2ti³hĩ³nx2na³na². 3 Yah³lxin¹kxai²nãn²tu³:

— Wã²la² a³lxi²khai¹nxe³ka³lo³a² ũ³whi²kxi²nha², kãi³lxa²
 a³lxi²khai¹nxe³ti³nha² ou²ra³ka² we¹kxa² ũ³ye²ta³kũ¹nha², ũ³hxi²kũ¹nha²,
 txa²ne³kĩ³sa² wi¹khai¹nxe³nha², na¹tũ¹xã¹. Na¹ha²kxai³ wi¹khai¹nxe³sa³tũ¹xã¹.
 Nxe³nyah¹lxi³txa³hẽ¹na². A²nxe³te²a² a²txai²na¹ a³lxi²khai¹nxe³ye²te²a²
 yuh³xai²nãn¹te² yen³kxai²la¹xa². Kâu³sxã³ hxa³n³kxi¹nx2ti³hĩ³nx2nxa³xa².
 4 Yxãn¹ta¹ Txa²wã¹sũ³na² au³txi³ wxa²ẽ¹nãu³a¹ whãi²na¹ tah²lxi³
 we¹txa²lxi³kxai²nãn²tũ³, wi¹khai¹nxe³sxã³ ĩ³yxi¹hxa³sxã³ thãi³ti³la²
 nxe³yah³lxi³hĩ³nxã¹na². A²nxe³te² wi¹lyah³lxin¹ju³ta³nũ³ai²na²
 hxa³n³kxi¹nx2ti³xah³lo³na².

— Nxe³ju³ta² so¹lxi³ a³lxi²khai¹na¹ju³ta²lxa²na³na¹. Txa²wã¹sũ³na²
 nxe³hĩ³nx2na³na². 5 Jã¹nxe³ju³ta², a²ha² kxã³nãu³u¹ta²na² txu¹ti³nãu³xu¹ta²na²
 wi¹lhin¹ta¹ka³lxu²nãu³xu¹ta²na², Txa²wã¹sũ³na² yxo²i²i².

— Txa²sũ³nãi³. Au³txi³ txa²ẽ¹nãu³a¹ whãi²na¹ tah²lxi³ wet1sẽ¹li¹.
 ĩ³wi¹lha³ta²li¹. Ain¹jau³su², a²wẽ³sãi¹yah³la² sa²yxo²we¹tain¹ta¹hxi²hẽ¹na².

6 Jã¹nxe³sxã³ Sa²ra³ka³lxi³nu¹ta²na² sa²kxai³lu², a²wẽ³sãi¹yah³la²
 A³bra³ãu²ah³lo²nu¹ta²na² wãn³txa² sa²yxo²we¹tain¹ta¹hxi²hẽ¹na².

— Txa²hxi²kan¹jah¹lãi³. Nxe²ĩ³hen³txain¹ta¹hxi²hẽ¹na². Jã¹nxe³jah³lxi³hẽ¹na².
 Yah³lxin¹kxai²nãn²tũ³:

— Ta¹ka³lxu¹jã¹nxe² wain³txi³kãi³a¹tũ¹xã¹. Ha³lo²a² ĩ²li³ju³ta²
 yuh³lxin²nxa³lho³na¹. Yah³lxin¹kxai²nãn²tũ³, Sa²ra³ka³lxi³nu¹ta²na²
 a²ka³ne³lhũ³yah³lxi³hĩ³nxã¹na².

7 Te²yã¹nxe³te²hũ³te²lxi³, a²wẽ³sãi¹yah³lo²nãu³ ĩ³nxai²na² ĩ³ye³kxi¹nx2ta¹wa².
 Wxa²sxe³xa³ka³lxa² tẽ³yah³lxin¹ta¹ka³lxa² kũ³we²ki²la² nũ³kxũ³yai¹nxa³ju³ta²
 a³la³kxi²sxã³ yxau³je¹jah³lxi³hẽ¹la². Wxãi²na² in³txi³ ĩ³nxai²na² so¹lxi³
 ă³sen³sãi¹sxã³ nũ³kxũ³yah³lxi³hĩ³nxai²na². Yah³lxin¹kxai²nãn²tũ³, ĩ³yxo²o²lhxã³
 wxa²sxe³xa³ka³lxa² ă³nhxi²nũ¹nũ³jah³lxi³hẽ¹la². Txa²wã¹sũ³na² kãn²
 thãi³ti³la² a³lxi²ne³lhxã³, ka³te³na² wi¹tãu³a¹ ũ³yhen³kxi²nẽ³na³la².
 Wxãi²na² a²wẽ³sãi¹yah³lo² ĩ³nxãin²txi³ ũ³yhen³kxi¹nx2ti³ha²kxai³,
 wxa²sxe³xa³ka³lxain²txi³ ũ³yhen³kxi²ha²kxai³, nxe³nx2ti³hĩ³nx2na³la².
 Nxe³nx2ti³ha²kxai³, a³la³kxi²yain¹yah³lxin¹jau³su², wxa²sxe³xa³ka³lxa²
 a³lxin¹sxã³ yxau³je¹jah³lxi³hẽ¹la². Yah²lxan³kxai²lẽ¹. Wãn³txa²
 Txa²wã¹sũ³na² ĩ³ye³kxi²yah³lxin¹jau³su² hai³txi³ ain³kxi¹nx2ti³hĩ³nx2nxa³wa².
 Jã¹nxe³yah³lxin¹kxa²yan³ti³su² ye¹nx2ta¹wa².

Wi¹kãi³kĩ³kxa²yo³su² khãuh³lxa³ti³hit1tẽ³jau³su²

8 Hãi¹nxe³kxe³hũ³nxe², wxa²yu³ta² yxo²ha³kxa¹, Txa²wã¹sũ³na²
 wẽ³ha³lxi³syah¹lxi¹lxa². Nxe³ha²kxai³, a²wã³tã³nãu³xa²
 a³lxi²waun¹nha¹jah³lxi³hẽ¹la². Yah³lxin¹kxai²nãn²tũ³ wi¹lĩ³we¹nha²yhu¹i²,
 ĩ³ain²ta³kxi²nha²yhu¹i², ĩ³yan³ta³ki²nha²yhu¹i² ĩ³sa²nẽn¹kxi²nha²yhu¹i²
 nxe³sxã³ wi¹lĩ³we¹nha²jah³lxi³hẽ¹la². 9 Jã¹nxe³sxã³, a²nũ²a² ă³xa² kq³nxe³ti³
 kãi³ũ¹nx2ti³kxai²nãn²tũ³, hai³txi³ a²yoh³la³ kq³nxe³ti³ kãi³ũ¹xah¹lxi³txa³hẽ¹la².
 Te²yã¹nxe³sxã³, kq³nxe³ti³hit1sxã³ ĩ³ye³kxi¹nx2ti³kxai²nãn²tũ³, hai³txi³ a²yoh³la³
 kq³nxe³ti³so¹lxi³ ĩ³ye³kxain¹yah³lxi³txa³hẽ¹la². Hãi¹nxe³sxã³, ha³lo²a²
 wi¹ju³ta² so¹lxi³ kãi³ũ¹hi², ĩ³ye³kxi², nxe³sxã³, ũ³yho³hi²txain¹yah³lxi³hẽ¹la².
 Jã¹nxe³nx2ti³si¹jau³su², Txa²wã¹sũ³na² ha³lo²a² wi¹ju³ta² so¹lxi³
 ha³lo²lot3si¹nx2ti³jau³su², wã²nxa³kxa² so¹nx2ti³ta¹hxi²hẽ¹la².

10 Kxã³nãu³u¹ta²na², Txa²wã¹sũ³na² ha³te³h³nxã³nxãn¹jau³su² te³nah¹lxi¹.

— Ka³te³na² wi¹tāu³a¹ ka³lih³tāu³a¹ ten³sa³nhā¹. Ha³lo²a² wi¹ju³ta² so¹li³i³ i²ti³ten³sa³nhā¹. Yah³lin¹kxai²nān²tu³, ha²ya³kxa²ti³sxā³ wxa²yo²a² ko³nxe³ti³ i³ye³i², ta²ko¹ta²kon¹ti³ i³ye³i², nxe³jah³li³hē¹li¹.

11 Jā¹nxe³sxā³, a²ko³nxe³ti³ kăi³yah³lin¹ju³ta² ā³ta³lo³ta³wxe³sxā³ ā³na¹i², wain³ti³ kăi³ju³ta² so¹li³ kăi³i², nxe³jah³li³hē¹li¹. Yah³lin¹kxai²nān²tu³: “Ā³nhāu²no³nha²yhu¹ki³ju³ta² ten³khaix¹sa³nhā¹.” Nxe³nhā¹jah³li³hē¹li¹.

12 Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ a²ē¹nān¹jau³xa²sa¹: “Txa²ye³nai²na², a²nū²a² wain³te²a² wi¹lī²i², txa²ne³nxē³nai²na² a²nū²a² wain³te²a² i³ye³kxi²sa²jau³xa² wi¹lain³ki², na¹xā¹. Yxān¹ta¹, a²nū²a² ko³nxe³ti³ kăi³te²su² te²lē¹ en²khaix¹jah¹lo²sa¹xā¹.”

Txa²wā¹sū³na² ha³te³h³nxā³nxān¹jau³su² nxe³ ta¹hxai²hē¹li¹. Ta¹hxai²hē¹li¹.

13 Nxe³ha²kxai³:

— Sa²wai³wait³sxā³ wain³ti³ kăi³a¹tū¹xā¹. Yah³lin¹kxai²nān²tu³, hxi²kan¹ti³, a²nū²a² ā³xa² khāuh³lxa³ti³hi¹txa²li³sxā³ hxa³txa²li³h³nx2nxa³wa². 14 Yxān¹ta¹:

— Wi¹kăi³to³ha¹xā¹. Na¹kxa²ha³ta³nxān²ti³, khāuh³lxa³ti³hit¹sa²na³na¹, a²nū²ai²na²sā¹. Yah³lin¹kxai²nān²tu³, Txa²wā¹sū³na² ka³lih³ti³hit¹nx2ti³tu¹wa². Yah³lin¹kxai²nān²tu³:

— Ka³li³sa³nhā¹. Txa²wā¹sū³na² ka³lih³ti³hit¹sa³ha²kxai³, a²nū²a² kuh³lxa³thin¹te²a² yuh³lin²nxa³i², hxi²waun³ta³kxin²nxa³i², nxe³jah¹lo²sa¹xā¹. Nxe³jah³li³hē¹la². 15 Hāi¹nxe³sxā³:

— Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² Je³su² Kris²tu³jah¹la² kăin²khai¹nxe², wi¹lhin¹khai¹nxe², nxe³jah¹lai²la¹xā¹. Jah¹la² so¹li³ yxo²o²nha²sxā³ yxau²xai³yai¹na¹tū¹xā¹. Nxe³jah³li³hē¹la². Yah³lin¹kxai²nān²tu³, a²nū²a² i²li³te²a² i³wā³ti³nx2ti³kxai²nān²tu³:

— ĩh¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ Je³su²jah³la² sa²yo²we¹jah³lin¹ji¹wi¹? Nxe³nx2ti³kxai²nān²tu³, Je³su²jah³lai²na² sa²yo²we¹jah³lin¹ju³ta² a²nū²ai²na² i³yau¹ū³nha¹je¹txain¹yah³li³hē¹la². Nxe³sxā³ win¹ta²te²li³ yxo²i²nha²sxā³, a³la³kxi²yxau³sxā³, i³yau¹ū³nha¹je¹txain¹yah³li³hē¹la². 16 Yxān¹ta¹, wxa²ē¹nāu³a¹ au³ti³ wi¹lī³ye³ki²nha²sxā³ wxa²ha³lo²a² i³yau¹ū³nha¹je¹txain¹yah³li³hē¹la². Yah³lin¹kxai²nān²tu³, a²nū²ai²na² ko³nxe³ti³hit¹sxā³ i³yī¹li¹nx2ti³kxa² ha³ta³nxān²ti³, a²ē¹nāu³a¹ au³ti³ i³āu²li²to³nha²h³nx2na³la².

— A²ya³la³tu³, jah¹la² Je³su² Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa² sa²yo²wet¹sxā³ wi¹kăi³jah¹lo²su²na³na¹. Nxe³kxi¹nx2ti³h³nx2na³la². 17 Jā¹nxa¹jau³su², wain³ti³ kăi³yah³lin¹kxai²nān²tu³:

— Wain³ti³ kăi³to³hxai²na¹hē³na¹. Na¹ta¹, a²nū²a² khāuh³lxa³ti³hit¹sxā³ ū³yho³hi²sa²na³na¹. Yah³lin¹kxai²nān²tu³, ju¹ta² wi¹lī³nx2na³la², Txa²wā¹sū³na² ten³jau³xa² yā¹nxe³jau³li³ khāuh³lxa³ti³nx2ti³kxai²nān²tu³ta². Yxān¹ta¹, ko³nxe³ti³ kăi³yah³lin¹kxai²nān²tu³, ju¹ta² wi¹lī³nx2nxa³wa², a²nū²a² khāuh³lxa³ti³hit¹sxā³ ū³yho³hi¹nx2ti³ta³nxā², ū³yho³hi¹nx2ti³xa³ta³nxā² nxe³kxa²ha³ta³nxān²ti³nū¹. 18 Jā¹nxe³sxā³, Je³su² Kris²tu³jah¹la² wain³khai¹nxe³jah¹la² ya³lu²kxi²nē³ta¹hxai²hē¹la². Txa²wā¹ki³na¹xai²na² ko³nxe³ti³ kăi³te²ki³na¹xai²na² wxa²wa²sut¹lxa³tē³te³lhxā³ ya³lu²kxi²nē³ta¹hxai²hē¹la².

— A²nū²a² yxo²ha³kxa¹, Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ ā³ya³lixh²xi²yhu¹ta¹ai²lā¹. Nxe³kxi²nē³jau³su², Je³su²jah³la² ya³lu²kxi²nē³ta¹hxai²hē¹la². Jah¹la², txa²wā¹sū³na² wen¹sxā³ yxau³nū²la² ya³lu²ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹,

Txa²wā¹sũ³na² Yāu³ka³jxah¹la² nũ³kxũn³txi³ ka³ten³ti³hit¹sxā³
 i³sa²yxau³xi²ti³hi¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³yan³tu³ta¹ te²yā¹nxe³sxā³
 ya³lu²kxi²nē³ju³ta³nũ³a² yũ²nxa³lho³la². 19 Nxe³sxā³, Je³su²jah³lo²su²
 jah¹lai²na² Txa²wā¹sũ³na² Yāu³ka³jxah¹lai²na² ā³nũ²nxi²sxā³, a²Nũ²a²
 ya³lu²te²a² yāu³ka³txi³nāu³xa² he¹ain¹ta³ko³nāu³a¹ ā³nũ³xain¹sxā³,
 Txa²wā¹sũ³na² wān³txa² i³yau¹u³hain¹ta¹hxai²hē¹la². 20 Nxe³ju³ta², yān³tai²na²
 No³e²ah³lo²nu¹tai²na² a²ka³tē³nh¹nu¹tai²na², a²yuh³xai²nān¹tũ³ka³txu¹tai²na²
 yxo²ha³kxa¹, Txa²wā¹sũ³na² sa²yxo²ā³sa²tē³sxā³ yxau³ain¹ta¹hxai²hē¹la².
 Nxe³ha²kxai³, Txa²wā¹sũ³na² hxi²ki³kxai³lu² wē³ha²yau³xa² ha³nxeh³lxi³jau³xa²
 kāin² sa²yxu¹na³ũ¹hain¹sxā³ i³lon³txa² hxa³nain¹ta¹hxai²hē¹la².
 A²nxe³te²u¹tai²na² a²ya³lu²te² yāu³ka³txi³nāu³xa², a²hī¹nai²na² Je³su²jah³la²
 i³tih³nxain¹ta¹hxai²hē¹la². Yān³tai²na² No³e²ah³lo²nu¹tai²na² na³vi²o²tē³na²
 ar²ka³tē³na² wet¹sa²tē³i², hau³hau³kon³sxā³ Txa²wā¹sũ³na² win¹ta²te²lxi³
 wah³nxe²sa²tē³i²:

— Ko³nxe³ti³ kāi³ain¹ju³tai²na² ā³na¹ain¹sxā³, ka²no¹a² ka³lo³ai²na²
 ā³wih¹tai²lā¹. Ain¹ta¹, kxān³su² ain¹ta¹, a²nũ²a² nũ³ka³txu¹tai²na²
 hāi¹nxe³sxā³ sa²yxo²ā³sa²tē³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ha²kxai³,
 ya²lu¹ta³lxi²hxa³tain¹ta¹hxai²hē¹la². Hāi¹nxe³sxā³, ha¹li¹, ha¹li¹, ha¹li¹,
 ha¹lin¹tũ³ka³txa² so¹lxi³, wā³kon³sxā³ i³yau³xa² ne³ka³nah²nāu³u¹tai²na²
 ka²no¹ai²na² yxau³sxā³ ka³ten³ta³ yxau³ain¹ta¹hxai²hē¹la². 21 A²nxe³te²u¹tai²na²
 i³yau³xu¹tai²na² ũ³hũ¹ki²sa²sai¹nē³jau³hũ³jau³xai²la¹wa². A²nxe³jau³xai²na²
 a²hī¹nai²na² ũ³hũ¹ki²sa²sai¹nē³kxai²nān²tu³, Txa²wā¹sũ³na² ā³wa²su¹tē³tu¹wa².
 — Nũ³kxũn³txi³ sa²hxa³n³kxi²ti³sē¹li¹. Nxe³nē³kxai²nān²tu³, hai³txi³
 txa²wā¹nũ²ai²nān¹te²a² a²nā³txai²na² so¹lxi³ kwa² wxa²hij³la³ki²nē³jau³nũ³su²
 e³kxin²nxa³wa². Yxān¹ta¹, au³txi³ txa²wā¹ē¹nāu³a¹ whāi²na¹ ko³nxe³ti³
 e³ki³ju³txai²na² ā³nhan³ka²ti²sa²sai¹nē³jau³nũ³su² e³kxi²na¹wa². Nxe³ju³ta²,
 Txa²wā¹sũ³na² e³ki²ki³te³nah¹lxi¹:

— Txa²sũ³nāi³. Nxe³ti¹. Txa²au³txi³ ē¹nāu³nũ¹ai²nān¹jau³xai²na² Je³su²jah³la²
 ya³lu²tāu³a¹ nũ³kxũn³txi³ ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²ta¹hxai²hē¹li¹. Te²u¹jā¹nxe²
 sa²hau³kot³sē¹li¹. Nxe³ki³te²ju²hē³la².

— i³yau³xa² ũ³hũ¹ki²sa²sai¹sa²na³na¹. Nxe³ki³kxai²nān²tu³, nxe³ki³te²ju²hē³la².
 22 A²nxe³jah³lai²na² Je³su²jah³lai²na² oh³nāu³nũ¹ka³nāu³a¹ ka³la³xi²sxā³,
 Txa²wā¹sũ³na² Si³yxau³jah¹la² a²wi¹tāu³a¹ a²hxi²kan¹khaix¹tāu³a¹
 ā³ha³ti³sai¹sxā³ ā³wxe³nũ¹yhain¹ta¹hxai²hē¹la². Ain¹sxā³, a²ta³nāu³xa²
 oh³xai²nān¹te²su² te²nāu³xa² ha³ta³nxān²txi³ a²ta³nāu³xa² hxi²kan¹ta²
 si³yxau³te²su² te²nāu³xa² ha³ta³nxān²txi³ a²ta³nāu³xa² nũ³kxũn³te²su²
 te²nāu³xa² ha³ta³nxān²txi³ a²yxo²ha³kxa¹ whāi²na¹ Je³su²jah³lai²na²
 a²yu³hē³nāu³a¹ yxau³yain¹tũ³ka³txi³sain¹na³la².

4

Sũ³na² a²ten³jau³su² i³hau³ko³tũh¹sxā³ yxau³xai³ki³jau³su²

1 Jā¹nxe³jut³su² Je³su² Kris²tu³jah¹lai²na² a²nũ²ai²na²
 khāuh³lxa³txi³nha²na²hē³la². Nxe³kxa²ha³ta³nxān²ti³ hai³txi³
 khāuh³lxa³ti³nha²ju³tai²li² en²nha²ta¹hxai²nxa³hē¹la². Nxe³kxa²yā¹yxah³lxin¹sxā³
 khāuh³lxa³ti³nyhah¹lxin¹kxai²nān²tu³ wi¹lhi¹nha²sxā³ khāuh³lxa³ti³nyha¹jah³lxi³hē¹la².
 Yah³lxin¹kxai²nān²tu³, ko³nxe³ti³ kāi³yah³lxin¹ju³ta³lo³jah³lxin¹ju³ta²
 ā³wa²su¹khai³nxe³nx2ti³h³nx2na³la². 2 Nxe³ha²kxai³, yuh³xai²nān¹ta³ko³xai²na²
 yxau²xai³yah³lxi¹nhī¹nān¹te²ka³yā³tu³, Txa²wā¹sũ³na² a²ē¹nāu³a¹ ten³jau³xa²

so¹lxi³ i³hau³ko³tũh¹sxã³ yxau²xai³jah¹lxi³hẽ¹la². Hai³txi³ wxa²sĩ³nãu³ai²na² ko³nxe³thin¹yah³lxin¹jau³la³ yxau²xai³yah³lxi³txa³hẽ¹la². ³ A²ha² kxã³nxa², a²nũ²a² Txa²wã¹sũ³na² Sũ³ni²nxa³tũ³kã³txa² yã¹nxe³sxã³ ko³nxe³thin¹sxã³ yxo²kwaĩ³nain¹jau³xa² yã¹nxe³jau³lxi³ yxau²xai³yah³lxi³to³ta¹hin¹ti³ai¹ti²tu³wa². Yah³lxin¹ju³ta²sa¹: au³txi³ wxa²ẽ¹nãu³a¹ ko³nxe³ti³ yxo²kwaĩ³ni², ko³nxe³ti³ yxo²kwaĩ³yah³lxin¹jau³su² ko³nxe³ti³ wa³nĩ³lon³kxi²nyhu¹i² yain³jau³xa² ün³jau³xa² i³na²sxã³ wen¹sxã³ ko³nxe³ti³ kãi³i², Sũ³na² sa²ki³lxo³nha²te²a² i³sa²nẽ¹lxi²sxã³ ko³nxe³ti³ kãi³i², nxe³yah³lxi³to³ta¹hin¹ti³ai¹ti²tu³wa². Yxã¹ta¹, hĩ¹na² hãixlĩnã¹yah³lxi³hĩ³nxa¹lxa². ⁴ Nxe³ha²kxai³, Txa²wã¹sũ³na² Sũ³ni²nxa³tũ³kã³txai²na² wxa²ha³lo²a² ã³ne³wxe³ti³hexiye¹nx2ti³xa³wa². Nxe³te³nah¹lxi¹:

— ĩh¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ Je³su²jah³la² nũ³kã³txai²na² ã³na¹sain¹sĩn¹te²ta²hẽn³kũ²? ĩh¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ a²kxã³nxai³tã² kwa² ha³lo²a² ha³nxe¹lxi³txi³ ko³nxe³ti³ kãi³ya³sain¹to³hxai²kaitjã¹nxe³ ya³sain¹to³hxa³kũ²? Nxe³kxi¹nx2tain¹jau³su² i³yo²kwi¹n¹ki¹nx2ti³sxã³ ko³nxe³ti³hit1sxã³ i³ye³kxi¹nx2tain¹na³la². ⁵ Yxã¹ta¹, a²nxe³tũ³kã³txai²na² a²hĩ¹nai²na² a²ko³nxe³ti³ kãi³ain¹ju³ta²na², yxan¹nau³a¹ Txa²wã¹sũ³na² i³yau¹ũ³nha²yain¹sãn²ka³tu³ a²wah³yu³ta² ha³lo²lo³tain¹tu¹wa². Nxe³tãu³a¹, a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ ka³ten³su² tã³nxa² ya³lu²te²su² tã³nxa², nxe³sxã³, yuh³xai²nãn¹ta³ko³xai²na² yxau³ain¹sxã³ kãi³sa²tẽ³ain¹ju³txai²yã¹nxe³sxã³, Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³su² tãu³a¹ wxa²nxũ¹hain³nha²sxã³ i³yĩ¹li²xai³ain¹tu¹wa². Ha³lo²a² nxe³nẽ³ju³ta³nũ³a² yau³son³ki³nẽ³na³la². ⁶ Jã¹nxe³jau³su², Je³su²jah³la² a²nũ²a² ya³lu²te²a² yãu³ka³txa² ha³tã³nxãn²txi³ ã³tũ³xi²sxã³, wãn³txa² wi¹jau³xa² i³yau¹ũ³hain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

— Ta³nxũ¹kã³txai²na², ha³lo²a² yuh³xai²nãn¹ta³ko³xa² yxau²ho³hai¹nhĩ¹nai³tã² ko³nxe³ti³ kãi³ain¹na²hẽ³na¹. Nxe³ain¹ju³ta² yo³ha² ya³lu²ain¹na²hẽ³na¹. Nxe³sxã³, yuh³xai²nãn¹tũ³kã³txa² yxo²ha³kxa¹ ko³nxe³ti³ kãi³i², a²yo³ha² ya³lu²ju³ta² yũ², nxe³kxa²yã¹xain¹na²hẽ³na¹. Yxã¹ta¹, a²hĩ¹nai²na² wãn³txa² wi¹jau³xa² tũ¹kã³txai²na² ya³lu²te² yãu³ka³txi³nũ³kã³txa² i³yau¹ũ³hai¹na¹tũ¹xã¹, sa²yo²wet1sa²sxã³, Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³jxah¹la² ka³ten³ti³hi¹txain¹sxã³, txai²yã¹nxe³sxã³ yxau²wa³to²hain¹txai²lã¹. Nxe³jau³su², i³ye³kxi²nha²sxã³, Je³su²jah³la² i³tih³nxain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

Txa²wã¹sũ³na² a³la³kxi²ti³hi¹tẽ³jau³su²

⁷ Nxe³jah³lxi³sã²lxa². Yuh³xai²nãn¹ta³ko³xa² hxa³nje³nãu³wa³kxa² yau³son³ki³nẽ³na³la². Nxe³ha²kxai³, wi¹lajn³nha², wain³txi³ kãi³sxã³ yxau²xai³li² nxe³jah³lxi³hẽ¹la². Yah³lxin¹kxai²nãn²tu³, ha³tin³ti³, Txa²wã¹sũ³na² i³hen³txi³jah³lxi³hẽ¹la². ⁸ Hã¹nxe³kxe³hũ³nxe², hxi²kan¹khai¹nxe³jau³xa² i³ye³kxi¹nx2ta¹wa². Au³txi³ wxa²ẽ¹nãu³ai²na² whã¹na¹ wi¹lajn³nha²sxã³ a³li²waun¹nha¹jah³lxi³hẽ¹la². A³li²waun¹nhyah¹lxin¹kxai²nãn²tu³, ko³nxe³ti³ kãi³ũh¹nx2ti³to³hain¹kxa² ha³tã³nxãn²txi³ ne³wã²na³yah³lxi³to³hin¹tu¹wa². ⁹ Jã¹nxe³sxã³:

— A²nũ²a² ã³xa² txa²sxi²ha² wxã²na³na¹. Ha³la³ka³lxa³lon³ki²sa²na³na¹. Yah³lxin¹kxai²nãn²tu³, wi¹lĩ³hen³txi³nha¹jah³lxi³hẽ¹la². Wxa²ẽ¹nãu³a¹ hã³a² i³yen²yhu¹ah³lxan³kxe³su² ka³lih³khai¹nxe³sxã³ wi¹lĩ³hen³txi³nha¹jah³lxi³hẽ¹la². ¹⁰ Jã¹nxe³sxã³, Txa²wã¹sũ³na² i³la³kxi²te²lo³tũ¹nxa²lxi³ju³ta² wã²nxũh¹ ha³na³ka³lxi³ a³la³kxi²ti³hi¹ti² ai³nx2ti³hĩ³nx2na³la². Jã¹nxe³nx2ti³jau³lxi³,

a²nũ²a² ă³xa² yxo²ha³kxa¹ ă³nhxi²nũ¹nũ²waun¹nha¹jah³lxi³hẽ¹la². 11 A²ĩ²li³te²ĩ³nxa²:

— Wăn³txa² wi¹jau³xa² a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ ĩ³tih³nxai¹na¹tũ¹xă¹. Ain¹yah³lxin¹kxai²năn²tu³, Txa²wă¹sũ³na² wăn³txi³khai³xa² so¹lxi³ĩ³tih³nxē³txain¹yah³lxi³hẽ¹la². Te²yă¹nxē³săă³:

— A²nũ²a² ă³xa² ă³nhxi²nũ¹nũ³hai¹na¹tũ¹xă¹. Ain¹yah³lxin¹kxai²năn²tu³:

— Txa²wă¹sũ³na² hxi²kan¹ti³hit1sa²jau³su² ă³xai²na² ă³nhxi²nũ¹nũ³hai¹na¹tũ¹xă¹. Nxe³txain¹yah³lxi³hẽ¹la². Yah³lxin¹kxai²năn²tu³, a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ ĩ²nx2ti³ka³tu³, wxa²ha³lo²a² ĩ³ye³te³nah¹lxi¹:

— Je³su² Kris²tu³jah¹la² ta³nxũ¹ka³txai²na² a²ẽ¹na² hau³ko³tain¹jah¹lai²la¹wi¹. Nxa¹nha²kxai³ wi¹kăi³ain¹na¹li¹. Nxe³ha²kxai³, Txa²wă¹sũ³na² Si³yxau³tău³a¹ ĩ²sa²nên¹kxi²a³sah¹lxi³hẽ¹li¹. A²nũ²a² yxo²ha³kxa¹, nxe³nx2ti³hĩ³nx2na³la². Txa²wă¹sũ³na² so¹lxi³ wxi²kin³ti³ton³khai¹nxe² wa³to²hi², hxi²kan¹khai¹nxe² wa³to²hi², nxe³jah¹lai²la¹wa². Nxe³ha²kxai³ ye¹nx2ta¹wa².

Sũ³na² wê³ha³lxi³su² kxan²ti³ khăuh³lxa³ti³hit1tê³jau³su²

12 Ne³ka²ki²sah¹lxi³hẽ¹la². A³lxi¹nx2ta¹wa². Nxe³ha²kxai³ ya³nx2ta¹wa². Ha³lo²a² ha³nxeh³lxi³khai¹nxe³ju³ta², ha³nxē²a² a³lan²khai¹nxe³tho³hũ³ju³ta² ha³lo²lo³txa²lxi³na³la². Nxe³nx2ti³ju³ta² Txa²wă¹sũ³na² ĩ³ye³kxi²nha²te³nah¹lxi¹:

— Txa²nũ³ka³txai²na² kan²txi³ yxo²ĩ²sain¹ta³nxa², sai¹nxa³ta³nxa² ai¹na¹nhă¹. Na¹ha²kxai³ ha³lo²ai²na² ha³nxeh³lxi³ju³txai²na² ũh³wxe³săă³ ũ³wha³ka³ne³sai³nai¹na¹tũ¹xă¹. Nxe³nx2ti³jau³su², Txa²wă¹sũ³na² ũh³wxe³nx2ti³hĩ³nx2na³la². Nxe³nx2ti³kxe³su², ĩ²wă³wă³ta³kxi², ĩ³yxuh³lxi² nxe³yah³lxi³txa³hẽ¹la².

— ĩh¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ ha³lo²a² ha³nxeh³lxi³ju³ta² ũh³wxe³sa³te²la¹ku², Txa²wă¹sũ³nu²su³ku². Nxe³yah³lxi³txa³hẽ¹la². 13 Yah³lxin¹ta¹ hăi¹nxe³săă³ ĩ³ka³li³jah¹lxi³hẽ¹la². Je³su²jah³la² wi¹kăi³khai¹nxe³kxa² ha³ta³nxăn²txi³, a²nũ²a² kuh³lxa³thin¹tũ³ka³txa² khăuh³lxa³txi³hi¹yahin¹ta¹lxai²hẽ¹la². Nxe³ju³tau³hxai²têx¹ jă¹nxe³săă³ ha³lo²lo³txa²lxi³na³la². Nxe³ha²kxai³:

— Je³su²jah³la² ha³lo²a² khăuh³lxa³txi³ju³tau³hxai²têx¹ jă¹nxe³săă³ wxa²nhũ¹yhu³sa²na³na¹, Je³su²jah³la² wăn³txa² sa²yxo²we¹ta¹ha²kxai³la². Sa³ha²kxai³, ka³li³sa³nha¹. Nxe³jah³lxi³hẽ¹la². Yah³lxin¹kxai²năn²tu³, yxan¹nău³a¹ Je³su²jah³la² wxi²kin³ti³ton³săă³ a³ya³ti¹xi²nê³tu¹wa². Nxe³nê³tău³a¹, kăin²ka³li³săă³ ă³sen³sai¹khai¹nxe³săă³ kăin²ka³li³yah¹lxin¹tu¹wa².

14 Wxăi²na² Je³su² Kris²tu³jah¹la² a²wê³hă³lxi³syah¹lxi¹la². Yah³lxin¹kxe³su², sa²nê³hê³txa²lxi³săă³ a²nũ²a² kuh³lxa³thin¹te²a² kô³nxe³ti³hit1săă³ ĩ³ye³kxi²nx2ti³na³la². Nxe³nx2ti³kxa² ha³ta³nxăn²txi³ ĩ³ka³li³je¹jah³lxi³hẽ¹la². Txa²wă¹sũ³na² Yău³ka³jxah¹la² wxi²kin³ti³ton³jah¹la² yxau³ya³nx2ti³săă³ sa²hxi²ka¹txa²lxi³na³la². Nxe³nx2ti³ha²kxai³ ĩ³ka³li³jah³lxi³hẽ¹la².

15 Yxăn¹ta¹ a²nũ²a² ă³xa² ĩ²su¹lăhă³i², ă³xa² yen³ka² kăi³sa²no¹i², wai³nxaxi³ kăi³i², a²nũ²a² ă³xa² kô³nxe³ti³ kăi³si¹hain¹yah³lxin¹jau³su² ĩ³ye³kxi², nxe³yah³lxi³txa³hẽ¹li¹. Jă¹nxe³yah³lxin¹ju³ta² wah³yu³tu³, yuh³xai²năn¹te² a²hxi²kan¹ti³nũ³ka³txa² khăuh³lxa³ti³hi¹txa²lxi³ka³yan³ti³su² nxe³ye¹nx2ta¹wa².

16 Yxăn¹ta¹, Je³su²jah³la² so¹lxi³ sa²yxo²we¹jah¹lxi³hẽ¹la². Yah³lxin¹kxai²năn²tu³, a²nũ²a² kuh³lxa³tin¹te²a² ĩ²sa²ne³hê²txa²lxi³săă³ khăuh³lxa³ti³hi¹txa²lxi³kxai²năn²tu³, Txa²wă¹sũ³na² ĩ³ău²lxa²to³nha²săă³ ĩ³ye³kxi²yah³lxi³txa³hẽ¹la². Hăi¹nxe³săă³ ĩ²sa²nên¹kxi²jah¹lxi³hẽ¹la².

— A²nũ²a² nũ³ka³txai²na², Je³su²jah³la² yã¹nxe³sxã³ i³yĩ¹li²sa²sxã³ i³yo²kwĩ¹ki²sa²na³na¹. Na¹ha²kxai³ ka³li³sa³nhã¹. Nxe³jah³lixi³hẽ¹la².

17 Jã¹nxa¹jau³su², hĩ¹nai²na² Txa²wã¹sũ³na² yuh³xai²nãn¹tũ³ka³txi³ki³na¹xai²na² yxo²ha³kxa¹ kãi³ki³kxe³su² wi¹ta³nxa² wi¹lxa³ta³nxa² nxe³kxa²yã¹nxe² i³yo³hi²ju³ta² ă³si³wxe³nũ¹nhẽ³na³la². Ha³lo²a² i³yĩ¹li²nũ¹nhẽ³je³nau³wa³kxa² hau³kon³na³la². Nxe³ha²kxai³ txa²wã¹wẽ³ha³lixi³su² te²ki³na¹xai²na² txa²nũ² i³yĩ¹li²nũ¹nhẽ³sãn²nũ²la², hã²wxãn³txi³te²lixi³nũ² ă³si³wẽ³xi³si³sxã³, a²nũ³ka³txi³ ă³xa² sa²kxai³lu² wãn³txa² wi¹jau³xa² sa²yxo²ă³ain¹tũ³ka³txa² sa²kxai³lu², Txa²wã¹sũ³na² i³yĩ¹li²nũ¹hain¹kxai¹lẽ¹. 18 Nxe³sxã³ Txa²wã¹sũ³na² ũ³wha²li¹txã³nxu¹ta¹na² nxe³te³nah¹lixi¹:

— A²nũ²nau³xa² wi¹lhin¹te²nau³xa² a²kõ³nxe³ju³ta² kxã³u³sxã³ sa²wa²su¹tain¹tu¹wi¹. Nxe³ta¹, i³lixi³thi¹nxa³tũ³ka³txai²lẽ¹: “Txa²wã¹sũ³na² ten³sa²nxãn³nhã¹. Hã¹nxe³sxã³ sa²yxo²ă³sxã³ kõi³nxe³ti³ kãi³a¹tũ¹xã¹.” Nxe² yxau²xai³lain¹tũ³ka³txai²lẽ¹. Hai³txi³ sa²wa²su¹ti³he¹xai¹nxa³lho³li¹. Txa²wã¹sũ³na² ũ³wha²li¹txã³nxu¹ta¹na² nxe³ta¹hxai²hẽ¹la².

19 Jã¹nxe³yah³lin¹ju³ta² Txa²wã¹sũ³na² a²e¹nau³a¹ i³ye³kxi²nha²sxã³ ten³jau³xa² yã¹nxe³jau³lixi³ khã³uh³lxa³txi³nx2ti³kxai²nãn²tu³, hã¹nxe³sxã³ wain³txi³ kãi³sa²tẽ³je¹jah³lixi³hẽ¹la². Nxe³sa³kũx¹:

— Txa²wã¹sũ³na² wet1sa²jah¹la² wi¹lhin¹jah¹lai²la¹xã¹. Sa²yxo²we¹nha²jah¹lai²la¹xã¹. Na¹ha²kxai³ hã¹nxe³sxã³ yxo²i²sa²tẽ³a¹tũ¹xã¹. Na¹ka³tu³ sa²wai³wait3sxã³ wi¹kãi³a¹tũ¹xã¹. Nxe³jah³lixi³hẽ¹la². Ju¹ta² wain³na³la².

5

O³ve²a² i³wã²lo³kxah³la²yã¹yxah³lin¹jau³su²

1 Wxa²yah³la²nau³xai²na² hxi²kan¹ya³nx2ti³tũ³ka³txi³ i³nxai²na² i³ye³kxi¹nx2ta¹wa². Wxã²yã¹nxe³sxã³ yah³lo²hũ³nũn³te²sa¹wa². Txai²na¹xai²na² a²kxã³nxa² Je³su² Kris²tu³jah¹la² khã³uh³lxa³txi³ju³txai³ă²te²yen³na² i²a¹jah¹lai¹ta³lxa³na¹wa². Na¹ha²kxai³, yxan¹nũ³a¹, Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³su² Je³su² Kris²tu³jah¹la² wxi²kin³ti³ton³ti³hi¹tu¹wa². Nxe³tãu³nũ³ă¹ wxi²kin³ti³ton³ti³hit1sa²kah³lo²nũ³sa³ha²kxai³ nxe³jah³lo²sa¹wa². Na¹te³na¹xai²na², txa²yxo²ka³nau³a¹ whã²na¹ ain³nha²sxã³ i³ye³kxi¹nx2ta¹wa².

2 Nxe³nx2ta¹te³nah¹lixi¹: Txa²wã¹sũ³na² a²wẽ³ha³lixi³yu³ta² yxo²i²nx2tain¹te³na¹ti³tu³wa². A²nxe³tũ³ka³txa² wi¹sa²hau³ko³txain¹yah³lixi³hẽ¹la². Wi¹lhin¹te²a² wa³kxãn³yah³la² a²ka³yuh³xa² o³ve²a² i³wã²lo³kxa² wi¹lũ³yhai¹tain¹jut3sũ³nxe² nxe³tain¹yah³lixi³hẽ¹la². Yah³lin¹kxai²nãn²tu³, sa²ye³so¹nha²nxa³sxã³, wi¹wi¹nxe² sa²hau³ko³txain¹yah³lixi³hẽ¹la². Yah³lin¹kxai²nãn²tu³:

— U³lha³nhã¹. Kwa² ten³nxa³kxe³su² ha³lo²lot3sa²te³lhxã³ sa²na³na¹. Yah³lin¹jau³su² sa²hau³ko³txain¹yah³lixi³txa³hẽ¹la². Hã¹yxãn¹ta¹:

— Txa²wã¹sũ³na² a²e¹nau³ă¹jau³xa² so¹lixi³ te³ni², a²sa³wi³ha³lxa² hxi²nũ¹nũ³hai¹na¹ju³ta³nũ³a² te³ni², na¹xã¹. Hai³txi³ kwa² a²yo³ha² so¹lixi³ yxo²kwai³na¹jau³la² o²la³kxin²nxa³xã¹. Nxe³yah³lin¹jau³su² Txa²wã¹sũ³na² wẽ³ha³lxa² sa²hau³ko³txain¹yah³lixi³hẽ¹la².

3 Jã¹nxe³sxã³ yxo²ha³nxe³lha³txi³ a²sa³wi³ha³lxa² i³kwa³na³ain¹yah³lixi³txa³hẽ¹la². Yxãn¹ta¹ wi¹kãi³je¹tain¹yah³lixi³sxã³ Txa²wã¹sũ³na² tũ³na² i³yau¹ũ³txain¹yah³lixi³hẽ¹la².

— I²hxi²so¹sain¹sxã³ txai²yã¹nxe³sxã³ wi¹kãi³ain¹txai²lã¹. Nxe³txain¹yah³lixi³hẽ¹la². 4 Nain¹yah³lin¹kxai²nãn²tu³, Je³su²jah³la² o³ve²a²

wāi²lo²te²hū³jah¹lai²la¹wa². Hxi²kan¹khai¹nxe³sxā³ wa³kxē³nhū³jah¹lai²la¹wa². A²nxe³jah¹lo²su² jah¹la² yxan¹nāu³a¹ kã³nxa² i³xi²sxā³ a³ya³ti¹xi²nē³tāu³a¹ wi¹sa²hau³ko³tain¹yah³lxin¹kxa²yo³su² kãin² wxi²kin³ti³ton³ti³hi¹txa²lxi³tu¹wa². Txa²wā¹sū³na² wxi²kin³ti³ton³sa²tē³wa³to²hi²jah¹lai²la¹wa². Te²yā¹nxe³te²hū³sxā³ ti³hi¹txa²lxi³tu¹wa².

5 Jā¹nxe³jut3su², sax3ne³lax3ku³nāu³ i³nxai²na² i³ye³kxi¹nx2ta¹wa². A²yah³lo²nāu³xa² a²yu³hē³nāu³a¹ yxau³jah³lxi³sxā³ sa²yo²we¹jah¹lxi³hē¹la². Ya³nx2ta¹wa². Jā¹nxe³kxe³hū³nxe², a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ i³ye³kxi¹nx2ta¹wa². Wxa²yu³ta² yxo²ha³kxa¹, ā³xa² a²yu³hē³nāu³a¹ ā³wxe³nū¹whaun¹nha¹jah³lxi³hē¹la². Wi¹wi¹nxe²ā³nhxi²nū¹nū³yhah¹lxin¹txai²lā¹. Nxe³ju³ta², Txa²wā¹sū³na² ũ³wha²li¹la³kxi²nē³te³nah¹lxi¹:

— A²nū²a² yxo²kāin²txi³ kãin²te²lo³nha²te²su² kxai²nān²tu³, Txa²wā¹sū³na² en²khai¹nxe³kah³lo²su² hī³nx2na³li¹. Yxān¹ta¹: “A²nū²a² ā³xa² yu³hē³nāu³a¹ yxau³nū¹ha¹tū¹xā¹.” Nxe³jah¹lo²su² kxai²nān²tu³, Txa²wā¹sū³na² thāi³ti³la² wi¹lhin¹sxā³ sa²hau³ko³kah³lo²su² hī³nx2na³li¹. Ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ha²kxai³ ā³xa² yu³hē³nāu³a¹ ā³wxe³nū¹whaun¹nha¹jah³lxi³hē¹la². 6 Nxe³ha²kxai³:

— Txa²wā¹sū³na² hxi²kan¹khai¹jah¹lai²la¹xā¹. Yah³lxin¹kxai²nān²tu³, a²nxe³jah¹la² yu³hē³nāu³a¹, yxau³nū¹jah³lxi³sxā³ sa²yo²we¹jah¹lxi³hē¹la². Yah³lxin¹kxai²nān²tu³, ha³lo²a² wā²nxū¹ i³y¹li¹nū¹nx2ti³je³nāu³wa³kxa² hau³kon³na³na¹. Nain¹kxai²nān²tu³, kãin²te²lo³txa²lxi³sxā³ i³sa²nēn¹kxi¹nx2ti³tu¹wa², Txa²wā¹sū³na²sa³. 7 Jā¹nxe³sxā³, ha³lo²a² i³li³ju³ta² yxo²ha³kxa¹, hxi²waun¹ta²kxi²nha¹lxin¹ju³ta² ha³kxa², Txa²wā¹sū³na² yxo²i²txain¹yah³lxi³hē¹la². Yah³lxin¹kxai²nān²tu³, jah¹la² wxa²ha³lo²a² sa²ye³so¹nha²nxa³sxā³ i²nx2ti³ha²kxai³, wi¹sa²hau³ko³txa²lxi³ha²kxai³, nxe³nx2ti³jah¹lai²la¹wa².

8 Yah³lxin¹kxai²nān²tu³ ha³lo²a² wi¹lāin³nha², sa²ye³so¹nyhah¹lxan³kxe³su² wi¹li²i², nxe³jah³lxi³hē¹la². A²ta³a² i³kox1ko¹son²ki¹nx2ti³jah¹la² o²la³kxi¹nx2ti³sxā³, Txa²wā¹sū³na² sa²yo²ā³sxā³ ā³na¹si¹nx2ti³jau³su² o²la³kxi¹nx2ti³na³la². Ya²na¹la² ai³lha²thet3sxā³ tuh³ne³ki¹nx2ti³jau³hū³nxe²:

— Āu³sa³nha¹. A²nū²a² sī³na² so¹jī²na¹tū¹xā¹. Nxe³nx2ti³jau³hū³nxe², a²ta³a² wa³ka³ton³nx2ti³sxā³ a²ta³ai²na² a²ten³ju³ta² kãi³si¹yhah¹lxin¹jau³su² o²la³kxi¹nx2ti³na³la². 9 Nxe³nx2ti³kxai²nān²tu³, wxāi²nān²ta³ Je³su²jah³la² kan²txi³ i³sxā³ yxo²i²jah³lxi³sxā³, a²ta³a² ũn³ti³hit1sxā³ sa²ne³kha²u²ki¹txain¹yah³lxi³hē¹la². Yah³lxin¹kxai²nān²tu³:

— Txa²wā¹sū³na² wē³ha³lxi³su² te²ki³na¹xai²na² yuh³xai²nān¹ko³xai²na² yxau³ye²te²ki³kxe³na¹xai²na² yxo²ha³kxa¹, txai²yā¹nxe³sxā³ a²ta³a² khāuh³lxa³txi³nē³hū³nx2na³na¹. Hai³txi³ nūh¹ txai²na² so¹lxi³ khāuh³lxa³txi³sai¹nxa³xā¹. Ju¹ta² wi¹ko³nha¹xā¹. Nxe³jah³lxi³hē¹la².

10 Yah³lxin¹kxai²nān²tu³, Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³su² tāu³a¹ kãin² thāi³ti³la² a³lxi²nē³jah¹lai²la¹wa². A²nxe³jah¹lo²su² tāu³a¹, kxā³nāu³u¹ta²na² i³kaix1so¹nx2ti³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³sxā³:

— Je³su² Kris²tu³jah¹la² ā³nū²nxi²sxā³ yxau²xai³jah¹lxi³hē¹li¹. Yah³lxin¹kxai²nān²tu³kxā³nāu³a¹ha³ta³nxān²txi³wxi²kin³ti³ton³ti³hit1sa²tē³nx2lxa¹tu¹w Nxe³nx2ti³si¹jau³su²i³kaix1so¹nx2ti³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³nx2ti³kxe³su²:

— Jū¹nxe² kxān³su² khāuh³lxa³txi³nx2ti³sān²ka³tu³, nxe³nū²la² ha³lo²a² hau³kon³ki²na³na¹. Nxe³nx2ti³tāu³a¹, Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³su² tāu³a¹, āu³txi³ wxa²ē¹nāu³a¹ yxo²ha³kxa¹ i³we²nxi²sxā³ hxi²kan¹ti³hi¹ti², wi¹wi¹nxe²,

yxau²ũ¹ki²sa²tẽ³ti³hi¹ti², nxe³nx2ti³tu¹wa². 11 Jah¹la² so¹lxi³ hxi²kan¹khai¹nxe²wa³to²hi²jah¹lai²la¹wa². Nxe³ya³nx2ta¹wa².

Pe²jah³lai²na² a²ne³ki³san¹jau³su²

12 Sil³vã²nah³la² sa²yo²we¹nha²sxã³ Je³su²jah³la² yxo²ĩ²jah¹lai²la¹wa². Nxe³sain¹sxã³, Pe²jah³lo²na¹xai²na² yxo²wãn³txai²na² a³lu²xa³jau³xai²na² Sil³vã²nah³lai²na² ain³kxi²so¹ki²sa²sxã³ a²hxi²ka² ũ³wha²li¹la³kxi¹nx2ti³na³la². A²nxe³na¹jau³xai²na² ha³lo²ai²na² ĩ³kwxẽ²ki¹nx2ti³si¹ha¹jau³su² ĩ³ye³kxi¹nx2ta¹wa². A²ya³la³tũ³, Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ kãin²thãĩ³ti³la² a³lxi¹nx2ti³na³la². Nxe³nx2ti³ju³taĩ²na², kan²txi³ i³sxã³ wi¹wi¹nxe²yxau²sa²tẽ³kxũ¹jah³lxi³hẽ¹la².

13 Txa²wã¹sũ³na² ĩ³kaix1so¹tũ³ka³txa², Ro²ma²thĩn³ thĩ¹nai²na² yxau³ye²sa²tũ³ka³txai²na², thĩ¹nai²na² wxa²ha³ti³su² tũ³ka³txai²na² a²ha³tã³nxax² sa²si¹hã³nx2ti³na³la². Jã¹nxe³sxã³, Mar²kah³lai²na² txa²ki³lha³lhũ³ye²sa³jah¹lai²na² a²ha³tã³nxax² sa²si¹hã³nx2ti³na³la². 14 A³lxi²waun¹nha¹ju³ah³lxi³sxã³ wi¹lĩ³hen³txi³nha¹jah³lxi³hẽ¹la². Je³su²Kris²tu³jah¹la² a²hãu²ju³ta² yxau²xai³yah³lxin¹ju³ta² ten³sa³nha²wa².

2 Petro

1 Si³māu² Pe²jah³lo²na¹xai²na² Je³su² Kris²tu³jah¹lai²na² a²sa³wit³sa¹wa². A³lxi²sa³ha²kxai³ a²wa³kxēn³no³sa²kah³lo²sa¹wa². Ī³sa²si¹hā³sa²kxah³lo²sa¹wa². Nxe³sa³ha²kxai³ wān³txa² ū³wha²li¹lhā³ ū³hū²xai³nx2ta¹wa². Je³su² Kris²tu³jah¹la² Txa²wā¹sū³nu²su² ha²kxai³ wain³ju³ta² so¹lxi³ kâi³jah¹lai²la¹wa². Kō³nxe³ti³ kâi³kī³ju³ta² sa²wa²su¹tē³jah¹lai²la¹wa². Nxe³jah¹lo²su² ha²kxai³ ĩ³yo²ī²a¹wa². Ī³yo²ī²a¹ha²kxai³ wain³te²lot³sa²jah¹lo²sa¹wa². Nxe³sxā³txai²yā¹nxe² yxo²ī²yah³lxin¹te² ĩ³nxai²na² ū³wha²li¹lhā³ ū³hū²nx2ta¹wa².

2 Nxe³nx2ta¹ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² Je³su² Kris²tu³jah¹la² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² nxe³ya³sxā³kāin² thāi³ti³la² a³lxi¹nx2ti³si¹hi² wxa²nxū²kwaī³nāu³a² ā³nhāu²no³txa²lxi³si¹hi² nxe³nx2ti³si¹ha¹jau³su² ten³sa³nha²wa². Wi¹la³lā³kxi²nūh¹yah³lxi¹nha²kxai³ ā²la² kâi²non³sxā³ nxe² ai³nx2ti³ju³ta² ten³sa³nha²wa².

Txa²wā¹sū³na² ī²sxā³ ĩ³sa²so¹nē³jau³su²

3 Jā¹nxe³jut3su² Txa²wā¹sū³na² sa²kxai³lu² Nū³kxūn³ta² Si³yxau³jah¹lai²la¹wa². Wxi²kin³ti³ton³ju³ta² kâin²khaix1nx2na³la². Wi¹ju³ta² so¹lxi³ kâi³jah¹lai²la¹wa². Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² a³la³kxi²si¹nhē³jah¹lai²la¹wa². Ī³kaix1so¹nē³na²hē³la². Nxe³nē³lha²kxai³ ka³te³na² wi¹tāu³la³ ya²la²tu³ ū³hū²nhē³na²la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³yan³tu³ a²ya³la³tu³ wi¹lhin¹ti¹hi²te³na²la². Txa²wā¹sū³na² a²nū³kxūn³ju³tan¹tu³ ĩ³hxi²kat1sa²so¹nē³na²la². Ju¹ta²na² a³la³kxi²kī³tā³la².

4 Nxe³kī³sa³ha²kxai³ yen³kxa² wi¹khaix1te²a² ū³hū²nhē³te³lhā³ ĩ³ye³ū¹nhē³na²hē³la². Oh³xan¹te²a² yxo²kwaīn³kxa² Txa²wā¹sū³na² yā¹nxe² yxo²kwaīn³kxa² ĩ³wetisi¹nhē³ju³ta³nū³sa² ten³si¹nhē³jau³su² ĩ³ye³ū¹nhē³na²hē³la². Jā¹nxe³ha²kxai³ oh³nān¹te²a² yxo²kwaīn³kxa² nxū²kwaī³yxau³nē³kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na² e²nain¹te²la³ yxo²kwaīn³kxa² ā³wa²sut1sxā³ yxau³hī³kī³tā³la². Txa²wā¹sū³na² e²nain¹te²la³ yxo²kwaīn³kxa² ĩ³kō³nxe³kxi²nē³te²ju²hē³la², nxe³ha²kxai³la².

5 Jā¹nxe³ha²kxai³lu¹ ĩ³nxū²kwaī³lxū¹jah¹lxi³hē¹la². Kxān³su² yxo²ī²yah³lxi³ta¹hi¹nhē¹la². Jā¹nxe³sa²tē³jah¹lxi³hē¹la². Yxah³lxin¹kxai²nān²tu³ wxa²ē¹nāu³ai²na² ĩ³wi¹lhin¹jah³lxi³hē¹la². Nxe² ĩ³wi¹lhin¹yah³lhin¹kxai²nān²tu³ kâin² wi¹kō³nha¹jah³lxi³hē¹la². 6 Nxe² wi¹kō³nha²yah³lxin¹kxai²nān²tu³ wain³txi³ qin³nha²sxā³ a²hoh³lxi³si¹jah³lxi³hē¹la². Nxe³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ khāuh³lxa³txi¹nx2tain¹kxan²ti³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² kan²txi³ yxo²ī²jah³lxi³hē¹la². Kan¹txi³ yxo²ī²yah³lxin¹kxai²nān²tu³ wi¹lhin¹ju³ta² so¹lxi³ kâi³nha¹jah³lxi³hē¹la².

7 Nxe² kâi³nyhah¹lxin¹kxai²nān²tu³ wi¹lhin¹ye²nha¹jah³lxi³hē¹la². Wi¹lhin¹ye²nyhu¹ah³lxin¹kxai²nān²tu³ a³lxi²waun¹nha¹jah³lxi³hē¹la².

8 A²nxe³ju³txai²na² a²yo²ha³kxa¹ wxa²ē¹nāu³ai²na² wi¹lān³so¹yah³lxin¹kxai²nān²tu³ wi¹lān³sa²si³tē³kxah¹lxin¹kxai²nān²tu³ Je³su² Kris²tu³jah¹la² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² a³la³kxi² kâi²non³yah³lxi³hī³nxa¹lxa². Kwa²toh³lxa³ti³sa²yah²lxa³nha²kxai³ qū³txi³ wxa²ē¹nāu³ai²na² ā³ten³yah³lxi¹nha²kxai³ nxe³yah³lxi³hī³nxa¹lxa².

9 Nxe³yān¹ta¹ a²nū²a² ĩ²li³te² ĩ³nxai²na² ju¹ta²na² sa²kxai³lu² taut3ton³kxai²nān²tu³ a²nū²a² ye³han³jah¹lo²hū³yah³lxi¹nha²kxai³ a²nū²a² u²lxi³ ten³sa²tā³xa³jah¹lo²hū³yah³lxi¹nha²kxai³ nxe³yah³lxi³hī³nxa¹lxa².

A²kxã³nxã¹ju³ta² nxe³wã²na³yah³lxin¹kxa² yã¹yxah³lxĩ³hĩ³nxã¹lxa².
 A²kxã³nxai³tã² kō³nxe³ti³ kãĩ³yah³lxin¹tai¹ti²tu³wa². Yxã¹ta¹
 Je³su² Kris²tu³jah¹la² ã³wa²su¹txa²lxĩ³tai¹ti²tu³wa². Nxe³kxe³su²
 nxe³wã²na³yah³lxĩ³hĩ³nxã¹lxa².

10 Jã¹nxe³ha²kxai³ txa²wã²tã²sa²yah³lxĩ³lxa². Je³su² Kris²tu³jah¹la²
 i³nxã²lxĩ³sã³ i²sã³ ã³yũ³so¹nx2ti³ta¹hxi²ti²ai¹ti²tu³wa². Nxe³ju³tai²na²
 yxo²i²nha²khai¹nxe³jah³lxĩ³hẽ¹la². Nxe³yah¹lxin¹kxai²nãn²tu³ hai³txi³
 a²nũ²a² ye³han³jah¹lo²su² te²a² ã³ya³hi²te²hũ³nxe² kō³nxe³ti³ kãĩ³ju³ta²
 kãĩ³yah³lxĩ³to³hĩ³nx2nxa³lxa². 11 Jã¹nxe³jut3su² wi¹lĩ²nyhah¹lxin¹kxai²nãn²tu³
 Je³su² Kris²tu³jah¹la² Txa²wã¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² jah¹lain²txi³ kō³nxe³ti³
 kãĩ³kĩ³ju³ta² ã³wa²su¹tẽ³jah¹lain²txi³ Txa²wã¹sũ³na² ha³lo²a² ã³wih¹sã³
 yxau²sa²tẽ³yah³lxin¹ju³ta³nũ³a² i³hau³ko³tũh¹nx2ti³tu¹wa².

12 Jã¹nxe³jut3su² ã³wi¹yah³lxin¹ju³ta³nũ³su² ten³khai¹sa³ha²kxai³
 wãn³txai²li² i³tih³nxe³nx2ti³jau³xai²li² ãh¹ e³kxi²nha² aĩ³yah³lxin¹jau³nũ³su²
 i³hen³txi¹nx2ti³to³ha¹tu¹wa². A²nxe³jau³xai²na² wãn³txai²li²
 i²yah³lxin¹jau³xai³ta³lxa²na³la². Ya²la³lyau³xain²txi³ wi¹kō³nh³yah³lxin¹jau³xai³ta³lxa²na³la².

13 Jã¹nxã¹jut3su² ha²kxai³ yuh³xan¹ko³xa² yxau²xai³la¹te²tu³ ãh¹ e³kxi²nha²
 aĩ³yah³lxin¹jau³nũ³su² i³hen³txi³xi¹nx2ti³to³ha¹tu¹wa². Ju¹tai²li² wain³nha¹.
 Nxa¹nha²wa². 14 Jã¹nxã¹jut3su² ye³jen¹na² ya³lu²na¹tu¹wa². Je³su²
 Kris²tu³jah¹la² Txa²wã¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² e³lẽ³na¹ i³hen³txi³sa³na²hẽ³la².

15 Nxa¹ha²kxai³lu¹ ya³lu²na¹hi¹nãn¹te²tu³ txa²yxo²wãn³txa²
 i³hen³txi¹nx2ta¹jau³xai²na² nxe³wã²na³sã³ tĩ¹kxi¹nx2ti³kxa²yan³txi³nũ³su²
 hxi²waun³txi³sa³nha²wa². Nxe³sa³ha²kxai³ ãh¹ e³kxi²nha² aĩ³yah³lxin¹ju³ta³nũ³a²
 hxi²nũ¹nx2ta¹tu¹wa².

Kris²tu³jah¹la² wxi²kin³ti³ton³ju³ta² i²jau³su²

16 Nxa²ha¹te¹ a²kxã³nxi¹nai³tã² wãn³txa² i³hen³txi¹nx2ta¹tai¹ti²tu³wa².
 Je³su² Kris²tu³jah¹la² Txa²wã¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² a³ka³nxi²sã³
 wã³li²ju³ta³nũ³a² i³hen³txi¹nx2ta¹ha²kxai³ Jah¹lai²na² nũ³kxũ³sã³
 yxau²xai³ju³ta² i³hen³txi¹nx2ta¹ha²kxai³ nxe³nx2ta¹tai¹ti²tu³wa².
 A²nxe³jau³xai³tã² hai³txi³ txa²wã¹yah³la²nãu³u¹tai²nãn¹jau³xa²
 i³ye³wã³nxĩ¹sã³ i³tih³nxe³nẽ³jau³sxa³tai¹ti²tu³wa². Nxe³yãn¹ta¹
 txai²na² txa²nũ³ka³txi³nãu³xai²na² txa²wã¹yen³nãu³a² i²sĩ¹na¹ju³khai³su²
 nũ³kxũ³sã³ kãĩ³ju³ta² so¹lxĩ³ i³hen³txi¹nxã²lxa¹hẽ³la². 17 Jã¹nxe³sã³
 i²sĩ¹na¹ju³tai³tã² nxe³te³nah¹lxĩ¹. Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³jah¹lai²na²
 Txa²wã¹wĩ³na² Si³yxau³jah¹lo²su² ha²kxai³ nxe³te²hi²sen³kxai³lu² Je³su²
 Kris²tu³jah¹lo²kxai³lu² i³sa²nẽn¹kxi² nxe³ye²nyha¹na²hẽ³la². Nxe³te³na¹
 Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³jah¹lain²txi³ Wxi²kin³ti³ton³txa² Si³yxau³jah¹lain²txi³
 wãn³txa² wi¹lhin¹ti³hit1jau³su² e³kxi²na²hẽ³la². E³kxi²te³nah¹lxĩ¹:

— Jah¹lai²na² Je³su² Kris²tu³jah¹lai²na² Txa²ki³lha³lxa²khai³xai²la¹wi¹.
 A³lxĩ²khai¹na¹kxah³lai²la¹wi¹. Wi¹lxon³kxi²khai¹sa²kxah³lai²la¹wi¹.
 Nxe³na²hẽ³la². 18 Nxe³jau³jau¹xai²li² txa²ne³nxẽ³na² ain³kxi²sĩ¹na¹hẽ³la².
 Oh³xan¹te²a² e³kxi²jau³xai²la¹wa². Wã³la³ka³txa² ka³la³ya³sain¹sĩ¹nhĩ¹nai³tã²
 wãn³txa² jau³jau¹xai²na² ain³kxi²sĩ¹na¹hẽ³la².

19 Jã¹nxe³kxa²yu³su² wãn³txa² au³hxi²ti³ai¹tãn¹jau³xu¹tai²na²
 ya²la³tu³khai¹nxe³jau³su² ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³jau³xu¹tai²li²
 wi¹lain³kxi²kĩ³jau³xai²la¹wa². Lã³pi³ãu²tẽ³na² te²hũ³na³la². Nxe³tẽ³na² ha³lo²a²

ka³nxah³ju³ta² sa²kxi³kxi²nē³na³la². Ī³ha²te¹sa²tē³te²ju²hē³la². Ī³yū¹li²nxa³ta³lxa¹hi³ka²ta³a² a³li³xi²nxa³hī¹nān¹te²tu³ i³kox¹ko¹sa²tē³te²ju²hē³la². Jā¹nxe³kxe³hū³nxe² wān³txa² au³hxa²i²ti³ai¹tān¹jau³la³ ha³lo²a²wxā³ju³ta²nū³a² hxi²kan¹txi³ i²ki³sxa³ju³ta³nū³a² i³yau¹ū¹jau³xai²la¹wa². Txa²wā¹ē¹nāu³ai²na² i³ko²ko²txa²nhe¹nhē³jau³xai²la¹wa². 20 Jā¹nxe³jau³xa²au³hxa²i²tān¹jau³xu¹tai²na² Txa²wā¹sū³na² ha³teḡ³nxā³nxai²nān¹jau³su²ta¹hxa²i²hē¹la². Nxe³jau³jau¹xai²na² sa²kxai³lu² a²nū²a² hxi²ki³la³ kwa²to³toh³li²si³yxau²tāu³su² ti³hi¹tain¹ta¹hxa²nxai²hē¹la². 21 Hai³txi³ a²nū²khai³su² te²li²hxi²kan¹txi³ wān³txa² ha³lo²a² wxā³ju³ta²nū³a² i³yau¹ū¹nhē³te²sxa³yu²hē³la². Nxe³yān¹ta¹ Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹lo²su² wi¹lhin¹khaix¹jah¹lo²su² te²a²hxi²ki³kxai³lu² a²nū²a² a²nxū²kwai³wih¹sxā³ i³yau¹ū¹ta¹hxa²i²ti³ai¹ti²tu³wa².

2

Yxo²i²sxā³ hxi²kan¹ki³lxo³tū³kq³txa² i³yau¹ū¹nhē³jau³su²

1 Nxa²ha¹te¹ a²kxā³nxai³tā² Sū³na² wān³txa² i³hen³txi³ki³lxo³te²a²wxā³ain¹ta¹hxa²i²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³te³nu¹jā¹nxe² wxā³ain¹tu¹wa². Ā³ke³tū¹nx2ti³ha³ta²wa². A²nxe³te²na² wān³txa² ka²yāu¹ka²yāu¹jau³xa² hāi³a²i³hen³txi¹nx2tai¹nha³ta²wa². A²nxe³jau³xa² i³hen³txi³nx2tai¹jau³nū³a² kāin²ki³han³jau³nū³ai²la¹wa². Je³su² Kris²tu³jah¹lai²na² txa²wā¹kq³nxe³ti³ kāi³ki³ju³ta²wxa²wa²su¹tē³kxe³su² te³nai¹nxa³lho³la².

— Ki³han³jau³xai²la¹wi¹. Je³su²jah³la² wxa²wa²su¹tū¹nhē³lxa³hē³li¹. Yxo²i²ain¹yah³li³txa³hē¹li¹. Nxe³jau³xa² he³la³kxi³su²i³hen³txi³nx2tai¹nha³ta²wa². Yxān¹ta¹ kāin² ki³ha³nai¹nha²kxai³wa³su¹txi³ ye³jen³na² ya²lun¹txa²hxa³nain¹tu¹wa², kq³nxe³te³sxā³i³ki³ha¹kxi¹nx2tai¹tū³kq³txa²sa³. 2 Jā¹nxe³jut3su² tū¹kq³txai²li² ki³han³jau³xa²so¹li³ e³kxain¹tu¹wa².

— Kq³nxe³ti³ i³whīn¹ta³kxi²nyhu¹ki³kxa² ha³ta³nxān²txi³ wain³na³li¹. Nxe³jau³jau¹xai²na² e³kxai¹nha³ta²wa². Nxe² e³kxain¹kxa²ha³ta³nxān²txi³ wxa²nū³kq³txi³ i³nxai²na² ain³kxain¹kxa² yāx¹te²a²yū³yah³li¹nha³ta²wa². Kq³nxe³ti³ kāi³ain¹kxa² yā¹nxe² kāi³yah³li¹nha³ta²wa². Nxe³yah³li¹nxai²nān²te²tu³ wān³txa² wain³jau³xa² ya²la³tu³tīh³na²kq³nxe³ti³hit¹jah³li¹nha³ta²wa². 3 Jā¹nxe³jut3su² tū¹kq³txai²li²

ā³ke³tū¹nx2tai¹nha²kxai³ kāin² yen³kxi³hain¹tu¹wa². Kq³nxe³ti³ kāi³ai¹nha²kxai³yen³kxa² kāin² so¹sxā³ hāi³a² ū³wha¹ain¹tu¹wa². Nxe³kxa² ha³ta³nxān²txi³nxe³hī¹nān²te²tu³ kq³nxe³ti³ i³yī¹li²hain¹ju³ta² yū³tu¹wa². i³yī¹li²hain¹jah¹la²ye³te³na² i²ain¹tu¹wa². Kq³nxe³ti³ i³yī¹li²hain¹ju³tan²te²kxa³ya³lhu² kāin²khāuh³lxa³thin¹sxā³yxau²xai³lain¹ju³ta²nū³a² yū³yah³li³tu¹wa².

4 Jā¹nxe³kxe³hū³nxe² kxā³nhi¹nu¹tai²na² oh³xan¹ta² nū³kq³txa²ka³lxa²nxa³te²a² nū³kq³txu¹tai²na² Txa²wā¹sū³na² wān³txa²sa²yxo²ā³ain¹ta¹hxa²i²hē¹la². Nxe³nū²la² kq³nxe³ti³ kāi³ai¹nha²kxai³Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² tū¹kq³txai²na² tē³sxā³ ai³sxā³kan²txi³ ū³tī¹kxain¹ta¹hxa²i²hē¹la². Ka³nxah³khaix¹nxe³je³na²ū³tī¹kxain¹ta¹hxa²i²hē¹la². Kxā³nāu³a¹ kq³nxe³ti³ kāi³ain¹kxa² yo³hā²ū³hū¹ain¹ju³ta²nū³ān¹te²kxa³ya³lhu² ū³tī¹kxa² wxe³ain¹ta¹hxa²i²hē¹la².

5 Te²yā¹nxe³kxe³hū³ju³kxai³lu² kxā³nhi¹nu¹tai²na² No³e²ah³lu¹tai²na²yxau²xai³ta¹hxa²i²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³hī¹nu¹tai²na² a²nū²a²nāu³xu¹tai²na²No³e²ah³la² i²yxau³kxain¹tū¹kq³txu¹tai²na² yxo²i²ain¹ta¹hxa²i²nxa³ti³ai¹ti²tu³wa².

No³e²ah³lu¹ta²kxai³lu² Sũ³na² wãn³txa² wain³jau³xa² ye³ka³lxa¹txi³ kwẽ³kon³tãu³a²ĩ³hen³txi³kxan²ti³ hai³txi³sa²yo²we¹tain¹ta¹hxi²nxa³ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³ka³tũ³ta¹ Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³kxai³lu² ĩ³yau³xa² kãin² wẽ³hã¹si¹ha¹kxai³ ka³wã³lxa² kãin² hũx¹si¹ha²kxai³ yuh³xan¹ko³xai²na² txa²wã¹ha³lo²ai²na² whã²na¹ ã³ti¹kxa² sa²sai¹ti³hi¹ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³sxã³ No³e²ah³lu¹ta²na² so¹lxi³ a²wẽ³ha³lxi³yu³txu¹ta²na² a²nũ²a² ha¹li¹ ha¹li¹ ha¹li¹ kã³na³ki¹ nxe³te²a² so¹lxi³ wxa²wa²sut¹sxã³ hi¹nain¹ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa². Yxãn¹ta¹ Sũ³na² sa²yo²ã³te²nãu³xa² sa²kxai³lu² ĩ³lo³nxe² ya²lun¹ta² hxa³nain¹ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa². 6 Te²yã¹nxe³jut³su² kxã³nxi¹nu¹ta²na² a²nũ²a²nãu³xu¹ta²na² So³to²ma² nũ³ka³txu¹ta²na² Ko³mo²ra² nũ³ka³txu¹ta²na² nxe³sxã³ kãin² ko³nxe³ti³ kãi³ain¹ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³ha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³kxai³lu² sxi²je³nu¹tã² ũ³thũ²hxa³tain¹ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³sxã³ Sũ³na² wãn³txa² a²ẽ¹nãn¹jau³kxai³lu¹:

— A²nũ²a² ĩ²li³te²su² te²nũ³a² ko³nxe³ti³ kãi³ain¹kxa²yan³ti³su² a²yo³ha² ko³nxe³ti³ ĩ³yĩ¹li²hai¹na¹kxe³nũ³su² a³la³kxain¹tũ¹xã¹. Nxe³nha²ta¹hxi²hẽ¹la². 7 Nxe³sxã³ yuh¹xan¹ko³nãu³a² kwa²ten³sa²tã³tãu³a² Lo³ah³lu¹ta²na² so¹lxi³ wi¹lhin¹ta² kãi³jah¹lo²su² ye²ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa². A²nũ²a²nãu³xai²na² a²yo²ha³kxa¹ kuh³lxa³thin¹sxã³ ko³nxe³ti³ wa³ni³lo³nai¹ha²kxai³ wai³nxa³ju³ta² so¹lxi³ kãi³ain¹ta¹hxi²hẽ¹la². 8 Nxai¹nha²kxai³lu¹ Lo³ah³lu¹ta²na² sa²kxai³lu² a²ẽ¹nãn¹jau³kxai³lu²:

— Tũ¹ka³txai²na² ko³nxe³thin¹ju³ta² so¹lxi³ kãi³sa²tẽ³ain¹nĩn²tã¹. Nxain¹ju³ta²na² txa²ẽ¹nãu³a² au³txi³ ĩh³nha¹. Te²yã¹nxa² kãi³a³ju³ta² ten³sa²nxa³nha¹. Yxo²kwĩ¹kxi²sa³nha¹. A²ẽ¹nãn¹jau³xa² Lo³ah³lu¹ta²na² nxe³ta¹hxi²hẽ¹la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³yan³tu³ Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³kxai³lu² Lo³ah³lu¹ta²na² so¹lxi³ sa²sai¹xi²sãn²nũ²la² sxi²je³nãn¹tũ³ka³txa² whã²na¹ ya²lu¹ta³lxa²hxa³tain¹ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa². 9 Nxe³ju³ta²na² Sũ³na² ũ³wha²li¹txã³nxa² ĩ²kĩ³te²jai¹ti²tu³wa². Nxe³kĩ³sa²kxai³ a²nũ²a² wi¹lhin¹ti³hi¹te²na² ko³nxe³ti³ju³ta² ĩ³ha¹txi²nhain¹kxai²nãn²tu³ Txa²wã¹sũ³na² nxũ²kwai³lxũ¹nũ¹hain¹tu¹wa², ko³nxe³ti³ kãi³kxa²yan³ti³sa². Te²yã¹nxe³kxe³hũ³nxe² wi¹lhi¹nai¹nxa³te²a² kãi³kxa² yo³ha² ũ³wha¹ũ¹hain¹tu¹wa². Kxã³nãu³a¹ a²nũ²a² a²yo²ha³kxa¹ kãi³ain¹kxa² yo³yhu³ta² ũ³hũ¹je³na³kxa² ũ³wha¹nũ¹hain¹tu¹wa². 10 Nxe³sxã³ ko³nxe³ti³ kãi³tũ³ka³txai²na² sa²kxai³lu² kuh³lxa³thin¹sxã³ o²la³kxi²nyhu¹kxi³ju³ta² so¹lxi³ yxo²kwai³nai¹nha²kxai³ yuh³xai²nãn¹te²a² kuh³lxa³thin¹kxi³ju³ta² yxau²xai³lain¹na²la². A²nũ²a² a²hxi²kan¹jah¹la¹na² wãn³txa² sa²yo²ã³ain¹na³la². Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a² yuh³lai¹nxa³sxã³ ko³nxe³te²lot³sxã³ e²nai¹nha²kxai³ a²nũ²a² hxi²kan¹jah¹la² yuh³lai¹nxa³ha²kxai³ ain¹kxa²yu³su² a²ẽ¹nãu³a² te³nain¹kxa² so¹lxi³ kãi³sa²tẽ³ain¹na³la². Te²yã¹nxũn³sxã³ oh³xan¹te²nãu³xa² yuh³lxi¹nxa³sxã³ ko³nxe³ti³hit¹jau³su² e³kxi²nũ¹hain¹na³la², ko³nxe³tũ³ka³txa²sa³. 11 Nxain¹ju³tan¹te²kxa³yan³tu³ta¹ oh³xan¹te²nãu³xa² nũ¹kxũn³txi³wa³to²hi²tũ³ka³txi³su² ha²kxai³ hxi²kan¹txi³wa³to²hi²tũ³ka³txi³su² ha²kxai³ nxe³te²a² hã³tãnxãn²txi³ te²yã¹nxe³jau³xa² Txa²wã¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² a²yen³nãu³a² ko³nxe³ti³ ĩ³yĩ¹li²si¹jau³nũ³su² e³kxi²ai¹nxa³wa³. 12 Nxe²nxa³ha²kxai³ yuh³xai²nãn¹te²a² ko³nxe³ti³ kãi³tũ³ka³txa²kxai³lu² ka³yxuh³xa² yã¹nxain¹na³la². Nxe³te²a² ka³yxuh³xa² kwa²ha³lo²a² ai³te²ju²hẽ³la². Ai³te³na¹, a²nũ²a² hi²sen³kxai³lu² wa³ka³to³kxi²sa²ha²kxai³

ā³na³n³kxi²te²ju²hē³la². Ī²li³ju³ta² te³nain¹kxai²nān²tu³ ai³lyain¹te²ju²hē³la².
 Sū³na² wān³txa² nxū²kwai³yxau³te²sxa³yu²hē³la². A²nxe³ tū¹kā³txai²nān²tu³
 te²yā¹nxain¹na³la². Yen³kxa² ko³nxai¹nxa³kxa² ko³nxe³ti³hi¹tain¹na³la².
 Jā¹nxe³jut³su² tū¹kā³txai²na² sa²kxai³lu² ka³yxuh³hū³yai¹nha²kxai³
 ī³ya²lut¹sxā³ hxa³tain¹tu¹wa². 13 Ko³nxe³ti³ kāi³ai¹nha²na²hē³
 nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² kāin² khāuh³lxa³tain¹tu¹wa². A³lan²ta²
 hāi¹nxa² ko³nxe³ti³ wa³ni³lon³ju³ta² so¹li³ yxo²kwai³nain¹na³la².
 Yain³kxi²nyhu¹ah³lxin¹kxai²nān²tu³ āu²lxa²thin¹yah³lxi¹nha²kxai³ ko³nxe³ti³
 kāi³yah³lxi¹nha²kxai³ nxe³yah³lxin¹tāu³a¹ kwa² wi¹lhin¹ki³lxo³yxah³lxi¹lxa².
 14 Txu¹ha² ā³xai²la³ tā³nxa² in³txa² ā³xai²la³ tā³nxa² ū³whīn¹ta³kxi²nyhu¹ju³ta²
 so¹li³ te³nain¹na³la². Ko³nxe³ti³ kāi³ju³ta² so¹li³ o²la³kxain¹na³la².
 A²nū²ai²na² kū³we²ki²la² yxo²xa³te²a² ko³nxe³ti³ kāi³si¹ju³ta³nū³su²
 o²la³kxain¹na³la². Ko³nxe³ta² yxo²kwain³kxa² so¹li³ a²ē¹nāu³ai²na²
 wa³kxi³ wxe³nhain¹na³la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Txa²wā¹sū³na²
 hxi²ki³kxai²li² ko³nxe³ti³ ī³yi¹lain¹ju³ta³nū³a² yū²na³la². 15 Txa²wā¹sū³na²
 wān³txa² sa²yo²we¹tīh³na² ī²ain¹ta¹ tīh³nu² ā³lxi³tīh³nai²na² ai³lain¹sxā³
 tī¹kxi³nyhain¹na³la². Ba³la³āu²ah³lu¹ta²na² Be³o²rah³la² a²ki³lha³lxu¹ta²na²nān²tu³
 ā³nxai³tīh³nain²txi³ ai³lain¹na³la². A²nxe³jah¹lu¹ta²nān²ta³ ko³nxe³ti³
 kāi³ju³ta² yo³ha² yxo²kwain³ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa². 16 Yxo²kwain³ta¹
 ju³mēn²tu¹ta²na² ka²va¹la²hū³te²a² ā³ka³ti³wxe²xai³tāu³a¹ hai³txi³
 ju³mēn²to²te²na² hxi²kan¹txi³ a²nū²a² wān³txa² e³te²sxa³yu²hē³la².
 Nxe³kxan²ti³ ju³mēn²tu¹ta²na² hi²sen³kxai³lu² a²nū²a² wān³txu¹jā¹nxe³sxā³
 Ba³la³āu²ah³lu¹ta²nān²tu³ ī³kwai²kxi²ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa². Ī³kwai²kxi²ha²kxai³
 Ba³la³āu²ah³lu¹ta²na² wen¹te²hū³te²a² ī³yo²kāin²ti³nha²ju³tu¹ta²na²
 ā³nhāu²no³ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa².
 17 A²nxe³ju³ta²na² ko³nxe³ti³ kāi³ain¹tū³ka³txai²li² ka³wā³lxa² yā¹xain¹na³la².
 Ī³yau³xa² hxi²kan¹txi³ka³wā³lxa²na² te²te²ju²hē³la². Te²yā¹nxain¹na³la².
 O³sī³nai²na² yā¹xain¹na³la². It³ta² ūn³jau³xa² kwa³sa²tā³te²ju²hē³la².
 Te²yā¹nxain¹na³la². A²nxe³te²na² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu²
 a³ya³txain¹tu¹wa². Ka³nxah³sa²tē³jen³nū³a² ā²la² āu¹la³kxi²ta¹hxi²hē¹la².
 18 A²nxe³tū³ka³txai²na² sa²kxai³lu² ha³lo²a² wai³nxa³ju³ta² so¹li³
 yxau²ho³hain¹na³la². Nxe³ha²kxai³ a²nū²a² ī²li³te²a²:

— Ko³nxe³tīh³na² ā³na¹sxā³ ā³waix³kxi²na¹tū¹xā¹. Nxe³jau³su²
 kxai²nān²tu³ tū¹kā³txai²na² hi²sen³su² te³nai¹nxa³wa². Te³nai¹nxa³ha²kxai³
 yxo²kāin²e³ai¹nha²kxai³ wān³txa² toh³li³jau³xa² kwa² ī³kāi²no³nha²si¹jau³xa²
 e³ai¹nha²kxai³ nxe³ain¹na³la². Nxain¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu²
 kuh³lxa³thin¹sxā³ o²la³kxi²si¹hai¹nha²kxai³ yuh³xai²nān²te²a² yxo²kwain³kxa²
 ā³si¹tē³kxi²si¹hai¹nha²kxai³ nxe³si¹jau³su² ā³ke³tū¹nū¹hain¹ju³ta² te³nain¹na³la².
 19 Nxain¹te³na¹ ko³nxe³tū³ka³txai²na² wi¹lhin¹ki³lxo³jau³xa² e³kxain¹na³la².
 Te³nah¹li¹:

— Txa²wān³txa² e³kxi¹nx²ta¹jau³xa² sa²yo²we¹jah³lxin¹kxai²nān²tu³
 ā³wa²sut¹sxā³ yxau³yah³lxin¹tu¹wi¹. Nxe³jau³su² ā³ke³tū¹si¹hain¹jau³nū³su²
 e³kxain¹na³la². Nxain¹ta¹ txū¹kā³txai²na² sa²kxai³lu² ko³nxe³ti³
 kāi³te²lo³tain¹na³la². Nxe³ju³ta² yen³kxa² ī²li³ju³ta²na²
 hxi²kan¹txi³ wa³ka³to³ki³sxa³kxai²nān²tu³ nxe³ju³ju¹ta²na² sa²kxai³lu²
 sa²yo²we¹ki³tāu³lot³hī³ki³tā³la². Te²u¹jā¹nxain¹na³la². 20 Jā¹nxain¹jut³su²
 a²wi¹lhi¹na² Je³su² Kris²tu³jah¹lai²na² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lai²na²

ā³wa²su¹tū¹nhē³jah¹lai²na² ī²nyhain¹na²hē³la². Nyhai¹nha²kxai³yuh³xai²nān¹te²a² kō³nxe³ti³ kâi³kxe³su² ā³wa²su¹tain¹na²hē³la². Nxe³yān¹ta¹hā²wxān³txa³ yuh³xai²nān¹te²a² kō³nxe³ju³ta² āh¹ o²la³kxain¹kxai²nān¹tu³nxe³te²a² yuh³xai²nān¹te²a² kō³nxe³kxe³su² wa³ka³to³tai¹nhī³nx2na³la². A²wi¹lhi¹nān¹ju³ta² wai³nain¹na²hē³la². Yxān¹ta¹ nxe³hī¹nān¹te²tu³kō³nxe³ti³ju³ta² ā³kāi³no³tū¹hain¹na³la². Nxe³sxā³ kō³nxe³ti³ kâi³ain¹ju³ta² ā³kāi³non³kxa² yā¹nxe² kâi³ain¹kxa² yo³ha² ā³kāi³non³nūn³tu¹wa². 21 A²wi¹lhi¹na² tūh³na² wain³txi³ kâi³ain¹tūh³na² ī²ain¹na²hē³la². Txa²wā¹sū³na²wān³txa² wi¹lhin¹jau³xai²na² sa²yo²wet1sxā³ kâi³ain¹na²hē³la². Ju¹ta¹na²wain³na³la². Yxān¹ta¹ kxā³nāu³a² tūh³na² wain³txi³ ī²ain¹tūh³na² sa²kxai³lu²sa²yo²ā³ain¹na²hē³la². Nxe³ju³ta¹na² wain³ti³he¹nx2nxa³wa². Nxe³ain¹jut3su²kō³nxe³tain¹ju³ta² ā³kāi³no³tā³la². 22 Jā¹nxain¹jut3su² wān³txa² tī³yau³xu¹ta¹na²wān³txa² yā¹nxain¹na³la². Nxe³jau³xa²sa¹:

— Wai³a³la² ī²nih¹kxai²nān²tu³ a³luh³te²ju²hē³li¹. Hā²wxān³txa³ ye³jen¹na²ā³wa³lī³sxā³ a³luh³jau³xai²li² āh¹ ī²yai³nxī²te²ju²hē³li¹. Nxe³jau³jau¹xai²li²nxe³hxai²na²hē³la². Te²yāxi¹jau³xa² āh¹li³jau³xa²sa¹:

— Yxa³kxi³su² te²a² ha³lo²a² kwā¹kwān¹ju³ta² kwa²sxa³te²ju²hē³li¹. Nxe³yān¹ta¹ a²nū²a² hi²sen³kxai³lu² yxa³kxai²na² tē³sxā³ wxa²hi³la³kxa²han³ka²txi³nū¹hī³nx2na³li¹. Wxa²hi³la³kxi² han³ka²txi³nū²la² hā²wxān³txa³ye³jen¹na² te²yxa³kxain²txi³ wā³li²sxā³ ha³lo²a² kwā¹kwān¹ju³ta² āh¹li³sxā³kwa²sxa³xi²hī³nx2na³li¹. Nxe³jau³jau¹xai²li² nxe³hxai²na²hē³la². Jā¹nxe³jut3su²tū¹ka³txai²na² kō³nxe³ti³ kâi³tū³ka³txai²na² yxa³kxa² yā¹nxain¹na³la².

3

Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² a³ka³nxī²sxā³ wxā³ju³ta²nū³su²

1 Txa²wā³tā³yah³li¹la². A³li¹nx2ta¹nha²wa². Ha³teh³nxā³nxa²ū³wha²li¹la³kxi¹nx2ta¹ta¹ti²ti¹. Jā¹nxe³nx2ta¹tu¹wi¹. Nxe³nx2ta¹txā³nxai²na²sa²kxai³lu² wxa²ē¹nāu³ai²na² wā²nxū¹hain³nyhah¹lxin¹kxa² wi¹lhin¹ju³ta²so¹li³ wā²nxū¹hain³nha²yah³lxin¹ju³ta²nū³a² ten³sa³nhai¹. Nxe³nx2ta¹jau³su²nxe³ye¹nx2ta¹wa².

2 Wān³txa² kxā³nxu¹ta¹nān¹jau³xai²na²Txa²wā¹sū³na² wān³txa² hen³txi³si¹tū³ka³txu¹ta¹nān¹jau³xa²ī²sa²wa³la³kxi¹nx2ti³ha²kxai³ wān³txa² Je³su²jah³la² Txa²wā¹hxi²kan¹ta²Si³yxau³jah¹lai²na² txa²wā¹ē¹nāu³ai²na² sa²hau³ko³tū¹nhē³jah¹lai²na² wān³txa²kwa³na³kxi¹nē³jau³xai²tā² nxe³jau³xai²na² Sū³na² ī²kaix1so¹tū³ka³txa²ī²sa²si¹hā³ūh¹nx2tain¹tū³ka³txa² wi¹lhin¹khai¹nxe³tū³ka³txa² wān³txai²tā²ī²sa²wa³la³kxi¹nx2ti³ha²kxai³ nxe³si¹nx2ta¹jau³su¹ nxe³ye¹nx2ta¹wa².

3 A²nxe³jau³su² wi¹lī²nha¹jah¹li³hē¹la². Txa²wā¹ha³lo²a²ne³ki³so³nhxan³je³na³wa³kxa² a²nū²a² kuh³lxa³thin¹te²a² wxā³yain¹tu¹wa². Wxā³yain¹te²kxai³lu² kuh³lxa³thin¹ju³ta² so¹li³ kâi³si¹hain¹tu¹wa². Kō³nxe³ti³ yxo²kwa³li³txa²lxain¹tu¹wa². 4 Ī²ki³ha¹kxi¹nxa²lxain¹tu¹wa². Nxe³nxa²lxain¹te²nah¹li¹:

— Je³su²jah³lai¹tā² wā³li²xi²jau³nū³su² ain³kxi²ki³ta¹ti²tu³wi¹. Nxe³yān¹ta¹ ĩh¹nū¹la³ta³ he¹ji¹ku¹, kī³nhai¹. Txa²wā¹yah³la²nāu³xa²ya³lu²kxi²nē³ta¹ti²tu³wi¹. Yxān¹ta¹ wā³la² ī²xi²nxa³te²ta¹ti²tu³wi¹. Txa²wā¹ha³lo²a² kxā³nhxi¹nu¹ta¹na² wā²nxū¹ yū³si¹jau³nū³su²ī²ye³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Nxe³ta¹ nxe³hī¹nān¹te²tu³ ha³lo²ai²na² wā²nxū¹yū³hī¹nu¹jā¹nxe² ai²sa²tē³te²ju²hē³li¹. Yxān¹ta¹ wā³li²te²sxa³jai¹ti²tu³wi¹.

Nxain¹jau³su² i³ki³ha¹kxi¹nxa²lxai¹nha³ta²wa². 5 Jā¹nxain¹jau³su² wān³txa²a²ya³la³tu³jau³xa² te³nai¹nxa³jau³su² kwa²sa²tā³ain¹te²ju²hē³la². Nxe³jau³xa²sa¹. A²wi¹lhi¹nu¹ta²ina² Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² wān³txa² so¹lxi³e³ha²kxai³ yen³kxa² i²yū¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Txa²wā¹oh³xan¹ko³xai²na² wā²nxū¹h¹ yū³si¹jau³nū³su² i³ye³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³te³nu¹ta²ina² txa²wā¹ha³lo²ai²na² yuh³xan¹ko³xai²na² i³yau³xa² sa²sai¹sxā³wa³si³ko³si³ko³xa² we¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³te³nu¹ta²ina² i³yau³xa²na² nxū²kwai³ye³la³nāu³a¹ ha³lo²a² wa³si³sin³ko³xa²wet¹1sa²tē³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². 6 Hā²wxān³txa³nū² jū¹nxa² yan¹nāu³u¹ta²ina²No³e²ah³lu¹ta²ina² yxau²xai³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³tāu³u¹ta²ina² i³yau³xa²na²sa²kxai³lu² txa²wā¹yuh³xan¹ko³xai²li² a²nū²a² yxau²xai³lain¹tū³kā³txai²li²whāi²na¹ hūx¹1sxā³ hxtat³si¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². 7 Jā¹nxe³jut³su²oh³xan¹ko³xai²na² hi¹na² i²kī³ko³xai²na² yuh³xai²nān¹ko³xai²na² hi¹na²i²kī³ko³xai²na² nxe³sxā³ te²yā¹nxe³sxā³ hūx¹1sxā³ hxtat³sih¹xah³lho³la². Txa²wā¹sū³na² a²yo²xo²wān³txu¹txai²na² e³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² kō³nxe³te²la³a³ya³txi²kxe³nū³a² ūh³wxe³na²hē³la². Nxe³te³na¹ ha³lo²ai²na² whāi²na¹Txa²wā¹sū³na² wān³txu¹ta²ina² we¹ta³lun²si¹ja³kxa³nū³su² ha³nxe²a² i³ju³ta²i³hxn³si¹tu¹wa². Nxe³tāu³ān²tu³ a²nū²a² kō³nxe³thin¹te²nāu³xai²na²a²yo²ha³kxa¹ kō³nxe³ti³ i²yī¹li²ha²kxai³ kō³nxe³thin¹kxa² yo³ha²ū³hū¹ai¹nha²kxai³ nxe³ain¹tu¹wa².

8 Nxe³nxa²ha¹te¹ txa²wā¹tā³nāu³yah³lxin¹te²nāu³ i³nxa² sa²kxai³lu²a³lxi¹nx2ta¹wa². Nxe³nx2ta¹ha²kxai³ wān³txa² e³kxi¹nx2ta¹jau³nū³a²ne³wā²na³ah³lxi³txa³hē¹la². Txa²wā¹sū³na² yen³nāu³a² a³la²ni²kxi³ju³ta²ā³ta³lo³wa³to²hi² ai³kj³ju³ta³nū³a² yū²nxa³wa². Ye³ka³na³ka³nat3sxā³a³la²ni²kxi³ju³tain²txi³ ye³ka³lxa¹txi³ a³la²ni²xi²kxi³ju³tain²txi³ te²yā¹nxe²ain²na³la². 9 Nxe³jut³su² Txa²wā¹sū³na² wān³txu¹ta²ina² e³kxi¹nē³jau³xu¹ta²ina²win¹ta²te²lxi³ wxā³nū¹nē³jau³su² ti³he¹nxa³wa². Nxe³yān¹ta¹ thāi³ti³la²ya³nān³ta³ki¹la²sxā³ wah³nxe³nx2ti³na³la². A²nū²a² i²li³hxa³te²lxi³ kō³nxe³ti³kāi³te²a² kō³nxe³ti³ kāi³kxa² yo³ha² ū³hū¹ain¹kxe³nū³su² i³ka³lxi¹lhi²nxa³wa². Nxe³nxa³ha²kxai³ a²ē¹nāu³ai²na² i³āin²ta³kxi²nha¹jau³nū³su² wah³nxe³tu¹wa², a²ē¹nāu³ai²na² wxa²wa²su¹te³lha³ka³.

10 Nxe³ha²kxai³ Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² wxā³ju³ta²nū³a² wa³su¹txi³wxā³tu¹wa². A²nū²a² kuh³lxa³sin¹jah¹lai²li² yen³kxa² kāi³kxi²te³lhxā³ wa³su³txi³wxā³ti³hū³nxe³ Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² wxā³ju³ta²nū³a² wa³su¹txi³wxā³tu¹wa². Nxe³kxai²nān²tu³ o³sī³nai²li² kāin²nxon³sān²sxā³ ne³ki³son³tu¹wa². U³je³na³kai²na² i³la³kxai²na² hi³ka²ta³ai²na² nxe³sxā³ kāin² i³lat¹1sa²kxai³i³hxa³nain¹tu¹wa². Yuh³xai²nān¹ta² kō³xa² te²na² yuh³xan²ta² yen³kxa² te²na²a²yo²xo²ha³kxa¹ ū³thū²ha²kxai³ i³hxn³tu¹wa². 11 Jā¹nxe³ha²kxai³ yen³kxai²li²a²yo²xo²ha³kxa¹ ū³thū²hxa³kxe³nū³su² yū³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² wxa²ē¹nāu³ai²na²i²nha²khai¹nxe³jah³lxi³hē¹la². Wi¹lhin¹ju³ta² so¹lxi³ kāi³jah³lxi³hē¹la². Txa²wā¹sū³na² wān³txa² whāi²na¹ sa²yo²xo²wet¹1sxā³ yxau²xai³jah¹lxi³hē¹la². 12 Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³ai²na² wxā³ju³ta²nū³a² wahx3yah³lxin¹tāu³a²wa³su¹txi³ wxā³si¹ja³kxa³nū³su² ā³ten³jah¹lxi³hē¹la². Wxā³kxai²nān²tu³o³sī³nān²tu³ ū³thū²hxtat³sa²kxai³ u³je³na³kai²na² i³la³kxai²na² hi³ka²ta³ai²na²kāin² i³lat¹1sxā³ i³ha³lxin¹nhxn³tu¹wa². 13 Kxā³nhxi¹nai³tā² Txa²wā¹sū³na²ū³wha²li²txā³nxax²nxe³te²nah³lxi¹.

— Kxā³nāu³a¹ o³sī³na² tah²ko³xa² i²yū¹ta¹ha²kxai³ yuh³xan¹ko³xa²tah²ko³xa² i²yū¹ta¹ha²kxai³ nxa¹tu¹wi¹. Nxe³na¹kxai²nān²tu³ wi¹lhin¹ju³ta²

so¹lxi³ yũ²sa²tẽ³tu¹wi¹. Nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³jau³xai²na²
wxã³si¹ja³kxa³nũ³su² wah³nxe³ki³tã³la².

14 A²nxe³jut3su² a³lxi¹nx2ta¹nha²wa². Ju³ta³nũ³a² wahx3yah³lxi¹nha²kxai³
wi¹lo²la³lxi¹jah³lxi³hẽ¹la². Sũ³na² wãn³txa² sa²yo²we¹jah³lxi³hẽ¹la².
Yah³lxin¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu². Sũ³nu²kxai³lu² i³ye³kxi¹nx2ti³tu¹wa².
ĩ³ye³kxi¹nx2ti³te³nah¹lxi¹:

— Wxã²li² wain³txi³ sa²yo²wet1sah¹lxi¹lxi¹. Kõ³nxe³ti³
kãi³yah³lxin¹ju³ta² ã³wa²su¹tũ¹nx2ti³ha²kxai³ hĩ³na² i²nxa³wi¹.
Hãu²not3sxã³ yxau³nũ¹sah¹lxi¹lxi¹. Sũ³na² wãn³txa² nxe³nx2ti³tu¹wa².

15 Jã¹nxe³ju³kxai³lu² wxa²e¹nãu³ai²na² sa²hau³kot3nha²si¹jau³su²
Txa²wã¹sũ³na² hxi²ka² kõ³nxe³ti³ i³yĩ¹li²hain¹ti³wa³kxa² wa³su¹txi³
wxã²nxa³hẽ¹la². Nxe³ju³ta²na² a²yo²ha³kxa¹ Pau²lah³lai²li² txa²wã¹wã¹tã³su²
a³lxi²kĩ³jah¹lai²li² te²yãx1jau³su² ũ³wha²li¹la³kxi²nẽ³tai¹ti²tu³wa².
A²hoh³lxi³khaix1sa²jah¹lai²la¹wa². Nxe³sxã³ i³tih³nxe³nẽ³te²jai¹ti²tu³wa².

16 Jã¹nxe³sxã³ Pau²lah³lai²na² ha³teh³nxã³nxã¹jau³su² jau¹xai²na²
whã²na¹ i³yau¹ũ¹nhẽ³te²jai¹ti²tu³wa². A²nxe³jau³xai²na² wa³lẽ³jau³xa²
yũ³nũ³na³la². A²nxe³jau³jau¹xai²na² a²nũ²ai²nãn²tu³ Sũ³na² ũ³wha²li¹txã³nxa²
ĩ²ai¹nxa³te²nãn²tu³ ã³ne³wxe³ai¹nxa³wa². A²nũ²ai²nãn²tu³ Sũ³na²
ũ³wha²li¹txã³nxa² kan²txi³ i³ai¹nxa³te²nãn²tu³ ka²yãu¹ka²yãu¹txi³
ã³ne³wxe³ain¹na³la². Nxe³sxã³ Sũ³na² ũ³wha²li¹txã³nxa² hãĩ¹nxe³ti³xa¹
te²yã¹nxe² ka²yãu¹ka²yãu¹txi³sxã³ ã³ne³wxe³ain¹na³la². Nxe²kãi³ai¹nha²kxai³
a²e¹nãu³ai²na² hai³txi³ wi¹lhi¹nai¹nxa³wa². Kxã³nãu³a¹ Txa²wã¹sũ³na²
hi²sen³kxai³lu² kõ³nxe³ti³ i³yĩ¹li²hain¹tu¹wa². Kõ³nxe³ti³ i³yĩ¹li²hai¹nha²kxai³
khãuh³lxa³txi³sa²tẽ³ain¹ju³ta³nũ³a²yũ³yain¹tu¹wa².

17 Jã¹nxe³jut3su² wxãĩ²nãn²tu³ a³lxi¹nx2ta¹nha²wa². Jau³jau¹xai²na²
wi¹kõ³nha²yah³lxi¹lxa². Wi¹kõ³nha²yah³lxi¹nha²kxai³ĩ²nha²khai¹nxe³jah³lxi³hẽ¹la².
Yxãĩ¹ta¹ nxe³yah²lxan³kxai²nãn²tu³ a²nũ²ai²na² Sũ³na² wãn³txa²
sa²yo²we¹txa³te²yã¹nxe² yah³lxi³te²sa²hĩ³nxa¹lxa³. Yah³lxin¹kxai²nãn²tu³
ha³yax3khi¹nã³ yxo²ĩ²yah³lxi¹nha³ta²wa². 18 Nxe³yãĩ¹ta¹ te²yã¹nxe²
kãi³yah³lxi³txa³hẽ¹la². Je³su² Kris²tu³jah¹la² Txa²wã¹hxi²kan¹ta²
Si³yxau³jah¹lai²na² txa²wã¹e¹nãu³ai²na² sa²hau³ko³tũ¹nhẽ³jah¹lai²na² kãĩn²
thãĩ³ti³la² a³lxi¹nx2ti³ju³ta² ã²la² kãi²non³ju³ta³nũ³a² ã³ten³jah¹lxi³hẽ¹la².
Jah¹lai²li² ã²la² kãi²non³sxã³ a³la³kxi²nũ¹jah¹lxi³hẽ¹la². Jah¹lai²na²
so¹lxi³ sa²nẽn¹kxi²sa²tẽ³jah¹lxi³hẽ¹la². Yah³lxi¹nhĩ¹nãn¹te²tu³
sa²nẽn¹kxi²sa²tẽ³jah¹lxi³hẽ¹la². Jã¹nxe³na¹jau³su² nxe³ye¹nx2ta¹wa².
Ta³lu²na¹wa².

1 João

Wān³txa² a²ka³teŋ³yau³sxu²

1 Wān³txa² a²ka³teŋ³ti³hi¹tē³jau³xa² ũ³wha²li¹lhā³ ũ³hū¹nx2ti³sī¹na¹wa². Nxe³sī¹na¹jau³xa²sa¹, A²wān³txi³khaix3su² jah¹la² a²i³lxa² ā³xa² Je³su²jah³la² a²wi¹lhīn¹khai¹xu¹ta¹i²nān²tu³ txa²wā¹ha³lo²a² yū²nxax³hī¹nu¹ta¹i²nān²ju³tu³ yxau³te²su² ta¹hxai²hē¹la². Kwēn¹ta¹i²na² yxau³nūn³te²la¹wa². A²nxe³te²a² ain³kxi², txa²wā¹ye³na¹na² i²i², wi¹wi¹nxe² i²sxā³ txa²wā¹hxi²kai²na² wxa²wxai², nxe³sī¹na¹hē³la². 2 Je³su²jah³la² ā³yū¹nē³lha³kxai³ i²sī¹na¹hē³la². Sī¹na¹ha²kxai³, ka³te³na² wi¹tāu³a¹ i³ti³h³nxe³nx2ti³sī¹na¹wa². Ka³te³na² wi¹tāu³kxai³lu² A²wi³na² yxau³ye²kxe³kxai³ ā³yū¹tsa²sīn¹kxe³kxai³ i³ti³h³nxe³nx2ti³sī¹na¹wa². 3 i²sī¹na¹te²an¹jau³xa² so¹lxi³ ain³kxi²sī¹na¹te²an¹jau³xa² so¹lxi³ i³ti³h³nxe³nx2ti³sī¹na¹wa². Nxe³nx2ti³sī¹nha²kxai³, wxa²nū³ka³txi³sa²kxai³lu² i³wet1sah¹lxi³nhīn¹tu¹wa². Nxe³jut3su² A²wi³na² Si³yxau³tāu³a¹ i³we¹ki³sa²kxai³, A²ta²ha² Je³su²jah³la² A²wi³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lo³kxah³lo²su² Jah¹la² i³we¹ki³sa²kxai³ nxe³sī¹ki³tā³la². Nxe³sī¹ki³sa²kxai³ wi¹lī³we¹yhu¹sīn¹ki³tu¹wa². Nxe³sīn¹ki³jau³nū³su² nxe² e³kxi¹nx2ti³sī¹na¹wa². 4 Jā¹nxe³sīn¹ki³te³lhā³ wān³txai²na² i³ti³h³nxe³nx2ti³sī¹na¹wa². i³ka³li³sxā³ i³wi¹lxon³kxi²ta³lun²ki³te³lhā³ ũ³wha²li¹lhā³ i³ti³h³nxe³nx2ti³sī¹na¹wa².

Sū³na² ha²te¹ti³hū³jah¹lo²su²

5 Nxe³sī¹na¹jau³xa²sa¹, Je³su² Kris²tu³jah¹lai²na² wān³txa² ain³kxi²sī¹na¹jau³xa²sa¹:

— Txa²wā¹sū³na² ha²te¹ju³ta² so¹lxi³ te²hū³jah¹lai²la¹i¹.

Hai³txi³ ka³nxah³ti²hū³ju³ta³la³ yū³ti³hex1jah¹lo²sxa³wi¹. 6 Nxe³kxe³kxai³lu¹:

— Txa²wā¹sū³na² i³we¹jah¹lo²sa¹i¹. Nxe³ki³kxai²nān²tu³ hau³hau³kon³sxā³ ka³nxah³ti³hū³ju³ta³la³ kō³nxe³ti³ kāi³sxā³ yxau²xai³ki³kxai²nān²tu³ ki³hā³nhī³ki³tā³la². Hai³txi³ wain³txi³ wāx3txi³ yxau²xai³lhī³ki³sxa³wa².

7 Yxān¹ta¹ Sū³na² sa²ha²te¹kxi²nē³ju³ta² yxau²xai³ki³kxai²nān²tu³, Sū³na² a²ha²tet1sxā³ yxau²xai³kxa² yā¹nxe³ki³kxai²nān²tu³, txa²wā¹nū³ka³txi³ki³na¹xai²na² wi¹we¹yhu¹sxā³ yxau³hī³ki³tā³la². Nxe³ki³kxai²nān²tu³, Sū³na² A²ta²ha² Je³su²jah³la² ya³lu²kxi²nē³ta¹hxai²hē¹la². A²ti³ha²yau¹xa² hā³li³hxan³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³yā³lhu² txa²wā¹kō³nxe³ti³ kāi³ki³ju³ta² hā³kxa¹ wxa²han³kxi²ti³nē³lhī³nx2na³la².

8 Jā¹nxe³jau³kxai³lu¹:

— Txa²ē¹nāu³a¹ kō³nxe³thin¹ju³ta³la³ yū³te²txā³wi¹. Nxe³ki³kxai²nān²tu³ i³ki³hā¹kxi²nha²hī³ki³tā³la². Hai³txi³ a²ya³la³tu³ wān³txi³tu³ yū³hī³ki³sxa³wa².

9 Yxān¹ta¹ txa²wā¹kō³nxe³ti³ kāi³ki³ju³ta² ũ³ho¹ki³sxa³kxe³tu³, e³lē³na² Sū³na² i³yau¹ū³nha²ye²ki³kxai²nān²tu³, Sū³na² wi¹lhīn¹khai¹nxe³sxā³ wain³txi³ kāi³jah¹lai²la¹wa². Nxe³ha²kxai³ txa²wā¹kō³nxe³ti³ kāi³ki³ju³ta² wxa²wa²su¹te³lha²kxai³ txa²wā¹i³li³thin¹ki³sxa³ju³ta² whāi²na¹ wxa²ha³kxi²ti³nē³lha²kxai³ Sū³na² hxi²ka² nxe³nē³lhī³nx2na³la².

10 Yxān¹ta¹:

— Kō³nxe³ti³ kãi³a¹ju³ta² yũ³sa²nxa³i¹. Nxe³ki³kxai²nãn²tu³ Sũ³na² ki³han³jah¹lo²lo³thĩ³ki³tã³la². Nxe³ki³kxai²lẽ¹. Sũ³na² wãn³txa² hai³txi³txa²wã¹ẽ¹nãu³a¹ yxau³nẽ³lhĩ³nx2nxa³wa².

2

Je³su²jah³la²ã³yo²nũ¹nẽ³jah¹lo²su²

1 Txa²wẽ³ha³lxi³nãu³xãi³. Kō³nxe³ti³ kãi³yah³lxin¹kxa²yan³ti³su²ũ³wha²li¹lya³nx2ta¹wa², wãn³txai²na²sa³. Nxe³yãn¹ta¹ a²nũ²a² i²li³te²i³nxa² kō³nxe³ti³ kãi³in¹kxai²nãn²tu³, Je³su²jah³lo²su² te²an²tu³ Sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lo³kxah³lo²su² ha²kxai³, wain³khaixl¹jah¹lo²su²ha²kxai³ nxe³jah¹lai²la¹wa². ã³yo²nũ¹nx2jah¹lo²nũ³ai²la¹wa². A²nxe³jah¹la²Sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ ã³yo²nũ¹nx2a²lxi³tu¹wa². 2 A²nxe³jah¹lo²su² te²an²tu³, Je³su²jah³la² ya³lu²kxi²nẽ³lha²kxai³ txa²wã¹kō³nxe³ti³ kãi³ki³ju³ta² wah³ha²ũ³yho³hi²na²hẽ³la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² yxo²i²ki³kxai²nãn²tu³txa²wã¹kō³nxe³ti³ kãi³ki³ju³ta² wxa²wa²su¹tẽ³na³la². Txa²wã¹kō³nxe³ti³kãi³ki³ju³tain²txi³ wxa²wa²su¹tẽ³lha²kxai³, a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ kō³nxe³ti³kãi³ain¹ju³tain²txi³ whã¹na¹ wxa²wa²su¹tai¹nha²kxai³ nxe³jah¹lai²la¹wa².

3 Nxe³ai¹nha²kxai³ i³kwa³na³nẽ³jau³xa² ha³kxa¹ sa²yo²hau³kō³ki³kxai²nãn²tu³. — Sũ³na² wi¹li²a¹xã¹. Nxe³ki³jau³su² txa²wã¹ẽ¹nãu³a¹ au³txi³wi¹kō³nha²hĩ³ki³tã³la². 4 Yxãn¹ta¹ a²nũ²a² i²li³te²su² te²an²tu³. — Sũ³na² wi¹li²te²sa¹i¹. Nxe³ain¹kxa²ha³ta³nxãn²txi³ Sũ³na²i³kwa³na³nẽ³jau³xa² sa²yo²we¹txai¹nxa³kxai²lẽ¹. Ki³han³jah¹lo²sai¹nhĩ³nx2na³la². Hai³txi³Sũ³na²wãn³txi³tu³a²ya³la³lyau³tu³nxũ²kwai³yxau³jah¹lo²sai¹nhĩ³nx2nxa³wa². 5-6 Yxãn¹ta¹ Sũ³na²wãn³txa² sa²wai³wait3sxã³ sa²yo²hau³kō³ki³kxai²nãn²tu³Sũ³na²a³lxi²nẽ³lhã³nxũ²kwai³yxau³khaixl¹nẽ³lhĩ³nx2na³la². Jã¹nxe³sxã³:

— Sũ³na² ã³nũ²nxi²sxã³ yxau³ye²nha²jah¹lo²sa¹i¹. Nxe³ki³kxai²nãn²tu³Je³su²jah³la² kãi³kxa² yã¹nxe³sxã³ ã³hxi²so¹ya³sah¹lxi³hẽ³la². A²nxe³sxã³nxe³ki³kxai²nãn²tu³ ya²la³tu³ Sũ³na² ã³nũ²nxi²sxã³ yxau³ye²nha²ki³tã³la².

Wãn³txa²tah²yau³hũ³jau³xa²i³kwa³na³nẽ³jau³su²

7 A³lxi¹nx2ta¹tũ³ka³txãi³. Hai³txi³tah²yau³la³ Sũ³na²i³kwa³na³nẽ³jau³la³ũ³wha²li¹lyah³nx2ti³nxa³wa². Yxãn¹ta¹tũ³yau³xa²so¹lxi³i³kwa³na³nẽ³jau³xa²so¹lxi³wãn³txa² txa²wã¹si³kxã³nãu³u¹tai²na² yũ²sa²tẽ³nx2ti³jau³xa²so¹lxi³ũ³wha²li¹lyah³nx2ta¹wa², txa²wã¹si³kxã³nãu³u¹tai²nãn¹te²tu³ain³kxi²sa²tẽ³yah³lxin¹jau³sa²sa². 8 Yxãn¹ta¹wãn³txa²wi¹jau³xa²tah²yau³hũ³jau³xa²i³kwa³na³nẽ³jau³xa²ũ³wha²li¹lyah³nx2ta¹wa². Nxe³ju³ta²sa¹: Ha³lo²a²ka³nxah³ju³ta²sa²wa³to²kxi²sxã³hxan³te³lhã³nxe³ha²kxai³Sũ³na²ha²te¹khai³ju³ta²kwên¹tai²na²sa²ha²te¹tẽ³lha²kxai³nx2na³la². Nxe³sxã³wãn³txai²na²tah²yau³hũ³jau³xai²la¹wa². Nxe³jau³xai²na²a²ya³la³lyau³xa²sa²ye³ka¹tẽ³na³la². Je³su²jah³la²yxau³xai³ju³tain²txi³wãn³txai²na²sa²ye³ka¹tẽ³lha²kxai³wxa²nũ³ka³txi³i³nxai²na²yxau³xai³lyah³lxin¹ju³tain²txi³wãn³txai²na²sa²ye³ka¹ta²lxi³ha²kxai³nx2na³la².

9 A²nũ²a²i²li³te²su²te²an²tu³:

— Sũ³na²ha²te¹ju³ta²yxau³na¹i¹. Nain¹kxa²ha³ta³nxãn²ti³:

— Txa²wã¹tã³xa²yxo²kwĩn¹kxi²sa³nhã¹. Nain¹kxai²lẽ¹. Hã¹i¹nxe³sxã³ka³nxah³ju³ta²so¹lxi³yxau³hĩ³nx2na³la². 10 Jã¹nxe³jut3su²a²nũ²a²i²li³nũn³te²su²te²an²tu³:

— Txa²wã³tã³xa² a³lxi²sa³nhã¹. Nain¹kxai²nãn²tu³ Jah¹la² so¹lxi³ Sũ³na² ha²te¹ju³ta² yxau²xai³jah¹lo²la³hĩ³nx2na³la². A²nxe³jah¹la²:

— Kõ³nxe³ti³ kãi³a¹tũ¹xã¹. Nxe³jau³su² yũ³jah¹lo²su² hĩ³nx2nxa³wa².

11 Yxãn¹ta¹:

— Txa²wã³tã³xa² yxo²kwĩn¹kxi²sa³nhã¹. A²nũ²a² i²li³te²la³ nxe³kxai²nãn²tu³ kõ³nxe³ti³ kãi³sxã³ yxau²xai³lhĩ³nx2na³la². A²nxe³jah¹la² yxau²xai³jut3sũ³ju³ta²sa¹. Ka³nxah³ju³ta² yxau², ka³nxah³ju³ta² ai³li², ka³nxah³ju³ta² wxa²ye³ti¹la³kxi² nxe² yxau²xai³jut3sũ³na³la². Tĩh³na² wain³tĩh³na² hxi²kan¹txi³ i²jah¹lo²sxa³wa². Nxe³jut3sũ³nxe² yxau²xai³lhĩ³nx2na³la².

12 Wẽ³ha³lxi³nũ³kã³txai³. Ne³ka²ki²sah¹lxi³hẽ¹la². Wxa²kõ³nxe³ti³ kãi³yah³lxin¹ju³ta² wxa²wa²su¹txa²lxi³tai¹ti²tu³wa². Je³su²jah³la² ya³lu²kxi²nẽ³ju³tan¹te²kxa³yã³tu³ kõ³nxe³ti³ kãi³yah³lxin¹ju³ta² wxa²wa²su¹txa²lxi³tai¹ti²tu³wa². Yah³lxin¹nha²kxai³ ã³wha²li¹lyah³nx2ta¹wa².

13 Wĩ³nu²nãu³xã³. Ne³ka²ki²sah¹lxi³hẽ¹la². Jah¹la² txa²wã¹si³kxã³nãu³u¹tai²na² yxau²sa²te³jah¹la² wi¹li²yah³lxi³te²si¹lxa². Nxe³yah³lxi³te²si¹nha²kxai³ wãn³txai²na² ã³wha²li¹lyah³nx2ta¹wa². Sax3ne³lax3ku³nãu³xã³. Ne³ka²ki²sah¹lxi³hẽ¹la². A²ta³a² kõ³nxe³thin¹jah¹lo²khai³su² nũ³kxũn³txi³ ã³sen³sai¹yah³lxin¹nhẽ³la². Nxe³yah³lxi³te²sin¹jau³su² wãn³txai²na² ã³wha²li¹lyah³nx2ta¹wa². Wẽ³ha³lxi³nãu³xã³. Ne³ka²ki²sah¹lxi³hẽ¹la². Sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ wi¹li²yah³lxi³te²si¹lxa². Nxe³yah³lxi³te²si¹nha²kxai³ wãn³txai²na² ã³wha²li¹lyah³nx2ta¹wa².

14 Wĩ³nu²nãu³xã³. Ne³ka²ki²sah¹lxi³hẽ¹la². Jah¹la² txa²wã¹si³kxã³nãu³u¹tai²na² yxau²xai³jah¹la² wi¹li²yah³lxi³te²si¹lxa². Nxe³yah³lxi³te²si¹nha²kxai³ wãn³txai²na² ã³wha²li¹lyah³nx2ta¹wa². Sa³nxe³lax3ku³nãu³xã³. Ne³ka²ki²sah¹lxi³hẽ¹la². Nũ³kxũn³yah³lxi³te²si¹nha²kxai³, Sũ³na² wãn³txa² nxũ²kwai³yxau³nx2ti³ha²kxai³, kõ³nxe³thin¹jah¹lo²khai³su² nũ³kxũn³txi³ ã³sen³sai¹yah³lxin¹nha²kxai³ yah³lxi³te²si¹lxa². Nxe³yah³lxi³te²si¹nha²kxai³ wãn³txai²na² ã³wha²li¹lyah³nx2ta¹wa².

15 Na¹jau³xai²na²sa¹, kõ³nxe³ti³ kãi³ain¹tũ³kã³txa² yxau²xai³lain¹kxa² yã¹nxe³jut3su² ten³yah³lxi³txa³hẽ¹la². Te²yã¹nxe³sxã³ kõ³nxe³ti³ kãi³sxã³ yxau²xai³lain¹kxa² yã¹nxe² kãi³ti³ten³yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ hxi²kan¹ti³ Txa²wã¹sũ³na² a³lxi²yah³lxi³hĩ³nx2nxa³lxa². 16 Nxe³yah³lxin¹nha²kxai³ kõ³nxe³ti³ kãi³ain¹tũ³kã³txai²na² yxau²xai³lain¹ju³ta² hai³txi³ Txa²wã¹sũ³na² a²ten³jut3sxa³wa². Kõ³nxe³thin¹sxã³ kãi³ju³ta² ya³ni³yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ Txa²wã¹sũ³na² a²ten³jut3sxa³wa². I²li³ju³ta² kõ³nxe³ti³ yxo²kwain³yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ Txa²wã¹sũ³na² a²ten³jut3su² nũ³nxa³wa².

Yxau²xai³yah³lxin¹ju³tai²na² yxo²kãin²ti³nha²sxã³ i³ye³kxi²nyhah¹lxin¹kxai²nãn²tu³ hai³txi³ Txa²wã¹sũ³na² a²ten³jut3sxa³wa². Ju¹tai²na² ha³kxa¹ kõ³nxe³ti³ kãi³ain¹tũ³kã³txa² yxau²xai³lain¹ju³tai²la¹wa². 17 Nxe³kxe³su² kõ³nxe³ti³ kãi³ain¹tũ³kã³txai²na² yxau²xai³lain¹ju³ta² hxa³ni² ya³ni³lain¹ju³ta² hxa³ni² nxe³tu¹wa². Nxe³to³ta¹ Txa²wã¹sũ³na² a²ten³jau³xa² sa²yxo²we¹te²su² te²an²tu³ hxa³nxa³kxe³su² yxau²xai³lain¹tu¹wa².

Je³su²jah³la² i³kõx1kõ¹son²kxi²jah¹lo²su²

18 Txa²wẽ³ha³lxi³nãu³xã³. Ha³lo²ai²na² hxa³je³na³kxa² yau³son³na³la². Yau³son³kxe³su² Je³su² Kris²tu³jah¹la² i³kõx1kõ¹son²kxi²jah¹lo²su² jah¹la²:

— Je³su²jah³la² yxo²kwĩn¹kxi²na¹nhã¹. Nxe³jah¹lo²su²
jah¹la² wxã³kxe²ya¹nhẽ³tu¹wa². Wxã³kxe²ya¹nhẽ³ju³ta³nũ³a²
ain³kxi²yah³lxin¹ta¹ti²tu³wa². Nxe³jut³su² kq¹kq¹xa²nũ³kã³txa²:

— Je³su²jah³la² yxo²kwĩn¹kxi²na¹nhã¹. Te²yã¹nxe³tũ³kã³txa² kãi²li³tũ³kã³txa²
wxã³kxe²ya³nhẽ³lain¹ta¹ti²tu³wa². Nẽ³lai¹nha²kxai³, ha³lo²ai²na² hxa³te³lhxã³
nxe³ju³ta²nũ³a² a³la³kxi²ki³tã³la². 19 A²nxe³tũ³kã³txa² kq¹kq¹ta²tũ³kã³txai²lẽ¹.
Ã³na¹nẽ³lain¹sxã³ a³li³ain¹ta¹ti²tu³wa². Hai³txi³ txa²wã¹yũ¹ti³sai¹nxa³wa².
Txa²wã¹yũ¹ti³sain¹te²la³te²kxai³ ã³na¹nẽ³lai¹nhĩ³nx2nxa³wa². Hã¹nxe³sxã³
ã³nũ²ti²sxã³ yxau³ya³nhẽ³lai¹nhĩ³nx2na³la². Yxã¹ta¹ ã³na¹nẽ³lain¹ta¹ti²tu³wa².
Ai¹nha²kxai³ txa²wã¹yũ¹ti³sai¹nxa³jau³su² nxẽn³tain¹na³na¹. Nxain¹jau³su²
a³la³kxi²ki³tã³la².

20 Yxã¹ta¹ Je³su²jah³la² hxi²ka² wi¹lhin¹jah¹la² hxi²ka² Sũ³na² Yãu³ka³jxah¹la²
ã³nxũ²kwai³wi¹nx2ti³ta¹ti²tu³wa². Yah³lxĩ¹nha²kxai³ a²yen³kxa² ha³kxa¹
a³la³kxi²ta³lun²yah³lxĩ¹la². 21 Ũ³wha²li¹lyah³nx2ta¹ju³ta²na² wãn³txa²
a²ya³la³lyau³tu³ jau³xa² wxa²nũ³kã³txa² wi¹kq¹nhyah¹lxĩ¹nxe³kxai³
ũ³wha²li¹lyah³nx2ta¹wa². Hai³txi³ wãn³txa² wi¹kq¹nhyah¹lxan³ju³ta³la³
ũ³wha²li¹lyah³nx2ti³nxa³wa². Jã¹nxe³jut³su² ki³han³jah¹lo²su² te²a² hai³txi³
Sũ³na² Wain³jah¹lo²khai³xa² a²sa³wit³sxa³wa². Ju¹ta² wi¹kq¹nhyah¹lxĩ¹nũ³nĩ¹la².

22 Ki³han³jah¹lo²khai³su² e³te³nah¹lxĩ¹:

— Hai³txi³ Je³su²jah³lo²la³ Sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lo³kxah³lo²su²
ti³he³nx2nxa³i¹. Ai¹nhxai²na²hẽ³la². A²nxe³jah¹la² ki³han³jah¹lo²khai³xai¹la²wa².
Te²su² Sũ³na² A²ta²ha² i³kq¹x1kq¹son²kxi²jah¹lai²la¹wa². A²nxe³jah¹lo²su²
te²kxai³lu² Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³ain²txi³ e²nha²kxai³ A²ta²hain²txi³
e²nha²kxai³ nxe³jah¹lai²la¹wa². 23 A²nũ²a² i²li³te²su² te²an²tu³:

— A²ta²ha² Je³su²jah³la² e²na¹xã¹. Nxe³kxai²nãn²tu³ hai³txi³ Txa²wã¹wĩ³na²
yxau³kxi²jah¹lo²su² hĩ³nx2nxa³wa².

Yxã¹ta¹ a²nũ²a² i²li³nũn³te²su² te²an²tu³:

— A²ta²ha² yxo²i²a¹xa¹. Nxe³kxai²nãn²tu³ Txa²wã¹wĩ³na² yxau³kxi²jah¹lo²su²
hĩ³nx2na³la².

24 Nxe³ha²kxai³ wãn³txa² kxã³nhi¹nu¹ta²nãn¹jau³xa²
ain³kxi²sa²tẽ³kxah¹lxĩ¹jau³xan²tu³ ũ³nhũ²kwai³wxe³nhat¹jah¹lxĩ¹hẽ¹la².
Nxe³jau³xai²na² ũ³nhũ²kwai³wxe³nhyah¹lxĩ¹nka²nãn²tu³, A²ta²hain²txi³
ã³nũ²ti²sxã³ yxau³ye²nyhah¹lxĩ¹nha²kxai³, A²wĩ³na² Si³yxau³tãu³ain²txi³
ã³nũ²ti²sxã³ yxau³ye²nyhah¹lxĩ¹nha²kxai³ nxe³nyhah¹lxĩ¹tu¹wa².

25 Nxe³nyhah¹lxĩ¹ju³ta² ka³tẽ³na² wi¹tãu³a¹ Je³su²jah³la²
ĩ³ye³ũ¹nhẽ³ta¹ti²tu³wa².

26 Wãn³txai²na² ũ³wha²li¹lyah³nx2ta¹wa². A²nũ²a² i²ki³ha¹kxi²sa²kex³so¹nx2ti³te³lhxã³
o²la³kxain¹na³la². ã³n³kex³ti³ain¹yah³lxĩ¹nka²yan³ti³su² i³ti³h³nxe³nx2ta¹wa².

27 Yxã¹ta¹ Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³jxah¹la² Je³su²jah³la² ũ³hũ¹nx2ti³kxah³lo²su²
jah¹la² nxũ²kwai³yxau³nx2ti³na³la². A²nxe³jah¹la² a²yen³kxa² yxo²ha³kxa¹
ĩ³yau¹ũ³nx2ti³jah¹lai²la¹wa². Wãn³txi³khai³xa² so¹lxĩ¹ i³yau¹ũ³nx2ti³jah¹lai²la¹wa².
Hai³txi³ ki³han³jah¹lo²sxa³wa². Yah³lxĩ¹nha²kxai³ a²nũ²a² ã³xa²
ĩ³yau¹ũ³nx2ti³jah¹lo²nũ²a² yũ³nx2ti³xa³kxa²ha³tã³nxãn²txi³ a²yen³kxa²
yxo²ha³kxa¹ a³la³kxi²yah³lxĩ¹hĩ³nxa¹la². Yah³lxĩ¹nha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na²
Yãu³ka³jxah¹la² wãn³txa² sa²yxo²wet¹sxã³ Je³su²jah³la² ã³nũ²ti²sxã³
yxau³nha²je¹jah¹lxĩ¹hẽ¹la².

28 Txa²wē³ha³lxi³nāu³xāi³. Je³su²jah³lo²kxai³lu² ā³nū²ti²sxā³
 yxau³nha²je¹jah³lxi³hē¹la². Nyhah¹lxin¹kxai²nān²tu³ Txa²wā¹hxi²kan¹ta²
 Si³yxau³jah¹la² wxā³sxā³ ā³yū¹nī³tāu³a¹ hxi²ka¹ka¹nha²sxā³
 yxau³nha²ye²yah³lxi³hī³nxa¹lxa². Hai³txi³ ke³kon³ki²sxā³
 āu²li²yah³lxi³hī³nx2nxa³lxa². 29 Jā¹nxe³jut3su²:

— Txa²wā¹sū³na² Wain³ta² Si³yxau³jah¹lo²su² na³na¹. Nxe³jau³xa²
 wi¹kō³nhyah¹lxi¹lxa². Yah³lxi¹nha²kxai³ a²nū²a² wain³txi³ kāi³sxā³
 yxau²xai³te²su² te²yxo²ha³kxa¹ Txa²wā¹sū³na² wē³ha³lxi³sain¹na³na¹.
 Nxe³jau³xai²na² wi¹kō³nhat1jah³lxi³nū³nhē¹la².

3

Txa²wā¹sū³na² wē³ha³lxi³su²

1 Txa²wā¹wī³na² kāin² a³lxi²khaix1nē³na³la². Nxe³nē³ju³ta² i²jah¹lxi³hē¹la².
 Kāin² a³lxi²khaix1nē³ha²kxai³ Sū³na² wē³ha³lxi³lo³tē³na³la². Nē³lha²kxai³
 Sū³na² a²wē³ha³lxi³su² kī³tā³la², kwēn¹tai²nah¹lxa². Nxe³kī³sa²kxai³
 kō³nxe³thin¹kō³xai²nān¹tū³ka³txai²li² wi¹lī²nē³lai¹nx3tho³la², Txa²wā¹wī³na²
 wī¹li²ai¹nxa³ha²kxai³la². 2 Txa²wā³tā³nāu³xāi³. A³lxi¹nx2ta¹tū³ka³txāi³.
 A²ha¹ kwēn¹tai²na² Sū³na² wē³ha³lxi³su² kī³tā³la². Yxān¹ta¹ yxan¹nāu³a¹
 ih¹nxe³nxū²xi³khai¹nxe³sxā³ yxau²xai³lhj³kī³te³ji¹ku². Nxe³kī³nha²wa².
 Nxe³kī³kxa² ha³ta³nxān²txi³ yxan¹nāu³a² Je³su²jah³la² ā³yū¹nē³te³nāu³a¹
 Je³su²jah³la² nē³te²hū³kxa² yā¹nxe³kī³tu¹wa², a²ya³la³tu³ Sū³nu²khai³xa²
 txa²wā¹ye³na² waun³ta³ki²la² i²kī³sa²kxai³la². 3 Nxe³nē³jau³nū³su²
 wi¹kō³nha²kī³tā³la². Nxe³kī³kxai²nān²tu³ jau¹xai²na² ain³kxi²sxā³
 yxau²xai³kī³tū³ka³txi³ kī³na¹xai²na² hāi¹nxe³ta¹ kō³nxe³ti³ kāi³sxā³
 yxau²xai³kī³ju³ta² ā³na¹sxā³ ā³waix3kxi²so¹nha²hxi³kī³tā³la², Je³su²jah³la²
 Wain³txa² Si³yxau³jah¹lo²su² ha²kxai³la².

4 Jā¹nxe³jut3su² kō³nxe³ti³ kāi³kī³kxai²nān²tu³ Sū³na² i³kwa³na³nē³jau³xa²
 sa²yxo²ā³i² yxau²xai³lhj³kī³tā³la². Kō³nxe³ti³ kāi³kī³ju³tain²txi³ Sū³na²
 sa²yxo²ā³kī³ju³tain²txi³ te²ju²hē³la². 5 Yxān¹ta¹ kō³nxe³ti³ kāi³kī³ju³ta²
 wxa²hxn³kxi²nē³te³lhxā³ Je³su²jah³la² wxā³kxi²nē³na²hē³la². A²nxe³jah¹la²
 hai³txi³ kō³nxe³ti³ kāi³ju³ta³la³ yū³ti³hex1jah¹lo²sxa³wa². Jau¹xai²na²
 wi¹kō³nhyah¹lxi¹lxa². 6 Nxe³ha²kxai³ Je³su²jah³la² ā³nū²kxi²sxā³
 yxau²xai³nha²ye²kī³kxai²nān²tu³ kō³nxe³ti³ kāi³sxā³ yxau²xai³kī³ju³ta³la³
 yū³nē³lhj³nx2nxa³wa². Yxān¹ta¹ kō³nxe³ti³ kāi³sxā³ yxau²xai³kī³kxai²nān²tu³,
 hai³txi³ Je³su²jah³lo²la³ wi¹li²kī³sxa³ha²kxai³, hai³txi³ txa²wā¹ē¹nāu³la³
 Je³su²jah³lo²la³ a³la³kxi²kī³sxa³ha²kxai³ nxe³hī³kī³tā³la².

7 Txa²wē³ha³lxi³. A²nū²a² ā³xa² i³kī³ha¹kxi¹nx2ti³sxā³
 ā³ke³tū¹nx2ti³ha³ta²wa². A²nxe³jah¹la² yxo²i²yah³lxi³txa³hē¹la². A²nū²a²
 wain³txi³ kāi³sxā³ yxau²xai³kxai²nān²tu³ si³ka³ka³kxi² wain³jah¹lo²su²
 te²ju²hē³la². Je³su²jah³lo²kxai³lu² Wain³ta² Si³yxau³jah¹lo²su² te²ju²hē³la².
 Nxe³kxa² yā¹nxe³kxe³hū³sxā³ wain³txi³ kāi³sxā³ yxau²xai³kxai²nān²tu³
 Je³su²jah³la² yā¹nxe² wain³jah¹lo²su² nūn³te²ju²hē³la². 8 Yxān¹ta¹
 kō³nxe³ti³ kāi³sxā³ yxau²xai³te²nān²tu³ a²ta²a² sa³wi³sa² te²ju²hē³la²,
 a²wi¹lhīn¹khai¹xu¹tai²na² a²ta³a² kō³nxe³ti³ kāi³sa²tē³jah¹lo²su²
 ha²kxai³la². Ain¹sxā³ a²yen³kxa² a²ta³a² hxi²ka² kāi³kxa² a²yxo²ha³kxa¹
 kō³nxe³khaixite²ju²hē³la². Yxān¹ta¹ Txa²wā¹sū³na² A²ta²ha² Je³su²jah³la²

wxã³na²hẽ³la². Ain¹sxã³ a²ta³a² kãi³kxe³su² te²yen³kxa² ha³kxa²
wxa²hxa³te³lhã³ Je³su²jah³la² wxã³na²hẽ³la².

9 A²nũ²a² Txa²wã¹sũ³na² tah²lxi³ we¹kxe³su² te²an²tu³ hai³txi³ kō³nxe³ju³ta³la³
kãi³sxã³ yxau²xai³te²sxa³yu²hẽ³la², Txa²wã¹sũ³na² Wi¹lhin¹te² Si³yxau³tãu³a¹
nxũ²kwai³yxau³ye²ha²kxai³la². A²nxe³te²su² hxi²kan¹txi³ kō³nxe³ju³ta³la³
kãi³sxã³ yxau²xai³yu²te²sxa³yu²hẽ³la², Txa²wã¹sũ³na² tah²lxi³ we¹kxe³su²
ha²kxai³la². 10 Sũ³na² wẽ³ha³lxa² ha³na³ka³lxi³ wi¹kō³nha²nũ³nha²kxai³,
a²ta³a² wẽ³ha³lxa² ha³na³ka³lxi³ wi¹kō³nha²nũ³nha²kxai³, nxe³te²ju²hẽ³la².
Wi¹kō³nha²ki³te³nah¹lxi¹, a²nũ²a² i³lxi²te²su² te²an²tu³ wain³txi³
kãi³ai¹nxa³kxai²nãn²tu³ hai³txi³ Sũ³na² wẽ³ha³lxi³sain¹te²sxa³yu²hẽ³la².
Te²yã¹nxũ³sxã³:

— Txa²wã¹tã³xa² a³lxi²sa²nxã³nhã¹. Nain¹kxai²nãn²tu³ hai³txi³ Sũ³na²
wẽ³ha³lxi³su²nũ³te²sxa³yu²hẽ³la². Jau¹xai²na² wi¹kō³nha²hĩ³ki³tã³la².

A³lxi²waun¹nyhu¹ki³jau³su²

11-12

Wãn³txa²

txa²wã¹si³kxã³nũ³u¹ta¹nãn¹jau³xa²sa¹,

ain³kxi²sa²tẽ³yah³lxin¹jau³xa²sa¹:

— A³lxi²waun¹yha¹sah¹lxi³hẽ¹li¹. Nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Hai³txi³
Ka³i²ah³lo²nu¹ta¹na² yxau²xai³kxu¹jã¹nxe³yah³lxi³txa³hẽ¹la². Sa³ta³na²jah¹la²
a²sa³wit3su² ta¹hxai²hẽ¹la². A²nxe³jah³lo²nu¹ta¹na² sa²kxai³lu² a²lo³na²
ĩ³su²lhã³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². ĩ³h¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ nũ¹ a²lo³na²
ĩ³su²lhã³ta¹hxai²te²sẽ¹na²? Nxe³ju³ta² a²lo³na² wain³txi³ kãi³ha²kxai³
a²ka³na³na² sa²kxai³lu² Ka³i²ah³lo²nu¹ta¹na² sa²kxai³lu² kō³nxe³ti³
kãi³ha²kxai³ nxe³ye²yhu¹kxan²ta¹, a²lo³na² ĩ³su²lhã³yha¹ta¹hxai²ti³ai¹tu³wa².
Jã¹nxe³yah¹lxi³txa³hẽ¹la².

13 Txa²wã¹tã³nũ³xã³. Ne³ka²ki²sah¹lxi³hẽ¹la². Kō³nxe³thin¹sxã³ kãi³sxã³
yxau²xai³lãin¹ti³ka³ta²ten³nx2txai¹nxa³jut3su²ĩ³wã³ĩ³txi³yha¹lxi³txa³hẽ¹la².

— ĩ³h¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ ten³nẽ³lãin¹to²hxa³ye²sin²ta²ku² ain¹ki³nhai¹.
Nxe³yah³lxi³txa³hẽ¹la². 14 Kxãn³nxai³kxai³ ya³lu²te²hũ³nxe²
yxau²xai³ki³ta¹ti²tu³wa². Yxãn¹ta¹ Je³su²jah³la² yxo²ĩ²ki³si¹na² ka³ten³nhũ³nxe²
a²ha³ti³sai¹ki³ta¹ti²tu³wa². Ju¹ta¹na² wi¹kō³nha²ki³tã³la². Txa²wã¹tã³nũ³xa²
a³lxi²waun¹nyhu¹ki³sa²kxai³ wi¹kō³nha²ki³tã³la². Nxe³yãn¹ki³ta¹ txa²wã¹tã³xa²
a³lxi²waun¹nyhu¹ki³sxa³kxai²nãn²tu³ ya³lu²te²hũ³sxã³ yxau²xai³lhĩ³ki³tã³la².

15 Jã¹nxe³sxã³:

— Txa²wã¹tã³xa² ten³nxa³nhã¹. A²nxe³jah¹lo²su² kxai²nãn²tu³,
su²lhã³nha¹kxa² yã¹jah³lo²su² hĩ³nx2na³la². Nxe³jut3su² hai³txi³
su²lhã³jah¹lo²la³ ka³te³na² wi¹tãu³a¹ yxau²xai³ti³hex1jah¹lo²su²
hĩ³nx2nxa³wa². Nxe³jau³xai²na² wi¹kō³nhyah¹lxi¹lxa². 16 Je³su²jah³la²
ya³lu²kxi²nẽ³na²hẽ³la². Ka³te³na² wi¹tãu³a¹ ũ³hũ¹nẽ³te³lhxã³
ã³na¹nẽ³na²hẽ³la². Nxe³sãn²sxã³ ya³lu²kxi²nẽ³na²hẽ³la². Nxe²kãi³kxi²nẽ³lhxã³
tah²yu³ta³lxi³ a³lxi²waun¹nyhu¹ki³ju³ta² ĩ³yau¹ũ³nhẽ³na²hẽ³la². Jã¹nxe³sxã³
a³lxi²waun¹yha¹sah¹lxi³hẽ¹la². Nxe³ki³sa²kxai³ txa²wã¹ka³ten³yu³ta²
nxũ²kwai³yũ³nẽ³kxe³su² te²a² ã³na¹sxã³, txa²wã¹wã³tã³nũ³xa²
ya³lu²kxi²nũ¹ki³si¹nhẽ³jau³nũ³su², Sũ³na² ĩ³ye³kxi²nẽ³kxai²nãn²tu³,
sa²yo²we¹ja³sah¹lxi³hẽ¹la². 17 Jã¹nxe³jau³su² a²nũ²a² yen³kxa² yũ³te²su²
te²an²tu³:

— Txa²wã¹tã³xa² toh³la³kxi²nha² yxau³ain¹nhã¹. Yxãn¹tah¹lxi³na¹
sa²hau³ko³ta¹na¹ju³ta² ten³sa²nxa³nhã¹. Nxe³kxai²nãn²tu³

a²yen³kxi³jah¹lai²nān²tu³ hai³txi³ Sũ³na² a³li²nē³kxa² yā¹nxe³sxā³ kãi³jah¹lo²su² ti³he¹nx2nxa³wa². 18 Txa²wē³ha³li³nāu³xāi³. Ne³ka²ki²sah¹li³hē¹la². Kwa² txa²wā¹yo²a² so¹li³ a³li²waun¹yhu¹jau³la³ i³ye³ya³sah¹li³txa³hē¹la². A²ya³la³lyau³tu³ a³li²waun¹yhu¹ki³jau³xa² txa²wā¹hxi²ka² whāi²na¹ wi¹ hxi²kāi³ya¹sah¹li³hē¹la².

Txa²wā¹sũ³na²yen³nāu³a²i³nxũ²kwai³lxũ¹nē³jau³su²

19 Nxe³ki³kxai²nān²tu³:

— Sũ³na² wain³khai³nxe³jah¹la² a²wē³ha³li³syu¹ki³tā³na¹. Nxe³jau³xai²na² wi¹ko³nha²hĩ³ki³tā³la². Nxe³sxā³ Txa²wā¹sũ³na² yen³nāu³a¹ ā³wxe³nũ¹nhē³lhxā³ yxau²xai³ki³tā³la². 20 Yxān¹ta¹ txa²wā¹ē¹nāu³a¹ i³ye³kxi²nha²ki³kxai²nān²tu³, ko³nxe³thin¹si¹nhē³jau³su² i³ye³sxā³ ko³nxe³ti³ i³yī¹li²nhē³kxa² ha³tā³nxān²txi³, Txa²wā¹sũ³na² ā²la² kāin²khai¹nxe³sxā³ a²yen³kxa² ha³kxa¹ a³la³kxi²khaixi¹jah¹lai²la¹wa². Txa²wā¹ē¹na² ten³sa²wa²tot1sai¹nē³lhxā³ a³la³kxi²khaixi¹jah¹lai²la¹wa². 21-22 A³li²nx2ta¹tu³kā³txāi³. Ne³ka²ki²sah¹li³wxa². Txa²wā¹ē¹nāu³a¹ ko³nxe³thin¹si¹nhē³jau³su² i³ye³kxi²nha²ki³sxa³kxai²nān²tu³, hxi²ka¹ka¹nha²la² Txa²wā¹sũ³na² yen³nāu³a¹ yxau²xai³hĩ³ki³tā³la². Nxe³ki³kxai²nān²tu³ a²yen³kxa² i²li³ki³kxa² i³wā³txi³sain³ki³kxa² yxo²ha³kxa² ũ³yhen³kxi²nē³lxai¹nhĩ³nx2na³la². Txa²wā¹sũ³na² i³kwa³na³nē³jau³xa² sa²wai³wait3sxā³ sa²yo²we¹ki³si², hāi¹nxe³sxā³ i³wi¹lxon³kxi²ki³si¹jau³su² kãi³ki³si², nxe³ki³sa²kxai³la². 23 I³kwa³na³nē³jau³xa²sa¹. Je³su²jah³la² Txa²wā¹sũ³na² A²ta²ha² Txa²wā¹sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lo³kxah³lo²su² te²a²yo²i², txa²wā¹wā³tā³nāu³xai²na² a³li²waun¹yhu¹i² nxe³ya³sah¹li³hē¹la². Nxe³ki³jau³su² nxe³nē³lain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².

24 — Txa²wā¹sũ³na² i³kwa³na³nē³jau³xa² sa²yo²we¹ta¹xā¹. Nxe³ki³kxai²nān²tu³ Sũ³na² yxau²xai³lye²ki³sa²kxai³yxau²xai³lye²nē³nũ³nha²kxai³ nxe³hĩ³nx2na³la². Nxe³kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sũ³na² Yāu³ka³jxah¹la² ũ³hũ¹nē³lhxā³ nxũ²kwai³yxau³nē³ju³tan¹te²ka³ya³lhu² Sũ³na² yxau²xai³lye²nē³ju³ta² wi¹ko³nha²ki³tā³la².

4

Ya²la³lyau³su²ta³nxa²ki³han³jau³su²ta³nxa²a³la³kxi²ki³jau³su²

1 A³li²nx2ta¹tu³kā³txāi³. Wān³txa² i²li³jau³xa² yxo²i²yah³li³sān²txa³hē¹la². Yah³lxin¹kxa²yan³ti³su² i³hau³kot3sxi²jah¹li³sā²nhē³la².

— Sũ³na² wān³txi³khai³su² ta³nxa², kwa² ha³na³ka³li³ ā³li³jau³su² ta³nxa² nēn³tā¹. Nxe³jah³li³hē¹la². Ki³han³tu³kā³txa² Sũ³na² wān³txa² ain³kxi²ki³lxo³nxe³sxā³ i³ye³tu³kā³txa² kãi²li³te²nũ³kā³txa², ha³lo²ai²na² wxā³sxā³ yxau³sxā³ i³ye³kxi²nē³lain¹to³nha³la². Nxe³ha²kxai³ nxe³jah³li³hē¹la².

2 I³hau³kot3sxi²yah³lxin¹ju³ta²sa¹:

— Je³su²jah³la² Sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lo³kxah³lo²su² na³li¹. Te²a² txa²wā¹nũ²ai²na² wxen¹nũ²la² yuh³xai²nān¹ta³ko³xai²na² wxā³ta¹hxai²hē¹li¹. A²nxe³jau³xai²na² a²nũ²a² i³ye³kxai²nān²tu³ nxe³te²a² so¹li³, Sũ³na² Yāu³ka³jxah¹la² nxũ²kwai³yxau³jah¹lai²la¹wa². 3 Yxān¹ta¹ nxe³jau³xai²na² sa²yo²ā³jah¹lo²su² kxai²nān²tu³ hai³txi³ Sũ³na² i³sa²si¹hā³kxah³lo²su² ti³he¹nx2nxa³wa². Sũ³na² ko¹ko¹nũ³kā³txi³sai¹nhĩ³nx2na³la². A²nxe³tu³kā³txa² ā³wxā³ye²nē³lhi¹hain¹jau³nũ³su² kxā³nxai³tā² ain³kxi²yah³lxin¹ta¹ti²tu³wa². Yxān¹ta¹ kwēn¹ta¹na² ā³yũ¹nē³lain¹na³la².

4 Ye²nē³lain¹kxa² ha³ta³nxān²txi³ txa²wē³ha³lxi³ i³nxai²na² Txa²wā¹sũ³na² wē³ha³lxi³syah¹lxi¹nha²kxai³ nũ³kxũn³txi³ Sũ³na² kō¹kō¹nũ³k₃txai²na² ā³sen³sai¹ain¹yah³lxi³te²si¹lxa². Nxũ²kwai³yxau³nx2ti³jah¹la² nũ³kxũn³sxā³ kāin²na³la². Yxān¹ta¹ a²ta³a² ha³lo²ai²na² he¹jah¹la² kō¹kō¹nũ³k₃txa² nxũ²kwai³yxau³yain¹jah¹la² kāi²nxa³wa². Nxe³ha²kxai³ yah³lxi³te²si¹lxa².

5 Kox1kō¹xa²nũ³k₃txai²na² a²si³yxau³tāu³a¹ kō³nxe³ti³ kāi³sxā³ yxau²xai³lain¹te² ha³lo²ai²la¹wa². Nxe³ha²kxai³ kō³nxe³ti³ kāi³sxā³ yxau²xai³lain¹te² yen³kxa² so¹lxi³ i³ye³kxain¹tũ³k₃txai²la¹wa². Nxe³ain¹jau³su², kō³nxe³ti³ kāi³sxā³ yxau²xai³lain¹tũ³k₃txa² ne³ka²kain¹na³la².

6 Yxān¹ta¹ txa²wā¹nũ³k₃txai²na² Txa²wā¹sũ³na² wē³ha³lxi³su² ki³tā³la². Ki³sa²kxai³ txa²wā¹wān³txa² sa²kxai³lu², a²nũ²a² Sũ³na² wi¹lĩ²nhain¹tũ³k₃txa² hāi¹nxe³ti³xa¹ ain³kxi²nē³lai¹nha²kxai³, ha³na³ka³lxi³ Sũ³na² wi¹lĩ²ai¹nxa³tũ³k₃txai²lē¹. Ain³kxi²nē³lai¹nxa³ha²kxai³ nxe³te²ju³hē³la². Nxe³jau³su² Sũ³na² wān³txa² ya³la³lyau³xan²tu³ wān³txi³tu³ a²e³te²su² te²a² ha³na³ka³lxi³ a³la³kxi², ki³han³jau³tu³ ā³ke³tũ¹si¹nhē³jau³xan²tu³ a²e³te²su² te²lē¹ ha³na³ka³lxi³ a³la³kxi² nxe²i³ye³ka¹thĩ³ki³tā³la².

Txa²wā¹sũ³nu²kxai³lu² a³lxi²nyhu¹ki³ju³ta² a²wa³kxēn³yah³lo²su²jau³su²

7 A³lxi¹nx2ta¹tũ³k₃txāi³. A³lxi²waun¹yha¹sah¹lxi³hē¹la², Txa²wā¹sũ³na² a³lxi²yhu¹tĩh³na² a²wa³kxēn³yah³lo²su² ha²kxai³la². Nxe³ju³ta²kxai³ Sũ³na² wē³nhĩ³nē³kxe³su² ki³sa²kxai³ Sũ³na² wi¹lĩ²nha²ki³sa²kxai³ nxe³hĩ³ki³tā³la². Nxe³ki³kxai²nān²tu³:

— A²nũ²a² ā³xa² ta³nxa² Sũ³na² ta³nxa² a³lxi²na¹nhā¹. Nxe³ki³kxai²nān²tu³ Sũ³na² a³lxi²yhu¹ti³hi²tē³jau³su² a³lxi²yhu¹hĩ³ki³tā³la². 8 Txa²wā¹sũ³na² kāi³to³ju³ta² hāi¹nxe³sxā³ a³lxi²jau³su² kāi³jah¹lai²la¹wa². Nxe³ha²kxai³ a²nũ²a² i²li³te²lxi³ a²ē¹nāu³a¹ i³ye³kxi²nha²kxai²nān²tu³:

— A²nũ²a² ā³xa² a³lxi²sa²nxā³nha¹. A²nxe³jah¹lo²su² kxai²nān²tu³ hai³txi³ Txa²wā¹sũ³na² wi¹lĩ²nha²jah¹lo²su² ti³hex1hĩ³nx2nxa³wa².

9 Txa²wā¹sũ³nu²su² te²kxai³lu² A²ta²ha² a²hāi¹nxe³te²lxi³ wē³nhĩ³nē³kxe³su² te²a² ha³lo²ai²na² i³sa²si¹hā³u¹nhē³ta¹hxi²hē¹la². Nxe³nē³ha²kxai³ A²ta²hai²na² i³ha³kō³tũh¹te²su² kxan²ta² ka³te³na² wi¹tāu³a¹ e³le³na¹ yũ³si¹nhē³na³la². Nxe³lha²kxai³ Txa²wā¹sũ³na² a³lxi²nē³jau³su² ān³yān³yũ¹nē³ta¹hxi²hē¹la².

10 Jā¹nxe³sxā³ a³lxi²yhu¹ju³ta² a²si³yxau³ju³khai³xa² i³yau¹u³nx2ta¹wa². Txa²wā¹ki³na¹xai²na² hai³txi³ txa²nũ² Sũ³na² a³lxi²ki³ta¹hxi²nxa³hē¹la². Yxān¹ta¹ Txa²wā¹sũ³na² hi²sen³kxai³lu² a³lxi²nē³lai¹nha²kxai³ A²ta²ha² hāi¹nxe² wē³nhĩ³nē³kxe³su² ũ³hũ¹nē³lain¹ta¹hxi²hē¹la². Txa²wā¹kō³nxe³ti³ kāi³ki³ju³ta² wxa²wa²su¹tē³lhi¹jau³su² nxe³ha²kxai³ ta¹hxi²hē¹la².

11 A³lxi¹nx2ta¹tũ³k₃txāi³. Txa²wā¹sũ³na² kāin² a³lxi²nē³na³la². Nxe³ha²kxai³ a³lxi²waun¹yha¹sah¹lxi³hē¹la². 12 A²nũ²ki³na¹xai²li²:

— Sũ³na² i²a¹tũ¹xā¹. Nxe³ki³kxai²nān²tu³ hai³txi³ txa²wā¹yen³nāu³la³ Sũ³na² i²ki³ju³ta² yũ²nxa³wa². I²ki³sxa³kxa²ha³ta³nxān²txi³ a³lxi²waun¹yhu¹ki³kxai²nān²tu³ Sũ³na² nxũ²kwai³yxau³nē³lhĩ³nx2na³la². A³lxi²nē³lhxā³ nxũ²kwai³yxau³ta³lu²nē³lhĩ³nx2na³la². 13 Sũ³na² Yāu³ka³jxah¹la² ũ³hũ¹nē³kxah³lo²su² Jah¹la² i³wi¹kō³nha²ti³hi¹tē³lhĩ³nx2na³la². Nxe³ti³hit1tē³ju³ta³tai²nān²tu³ Sũ³na² yxau³ya³nhē³lha²kxai³ txa²wā¹ki³na¹xai²na² Sũ³na² yxau³ya³ki³sa²kxai³ nxe³ki³kxai²nān²tu³ wi¹kō³nha²hĩ³ki³tā³la².

14 Txa²wā¹wi³na² Si³yxau³tāu³su² tāu³a² A²ta²ha² Je³su²jah³la² i³sa²si¹hā³u¹nhē³na²hē³la². A²nũ²a² yuh³xai²nān¹tũ³k₃txi³ ki³na¹xai²na² yxo²ha³kxa¹ kō³nxe³ti³ kāi³ki³ju³ta² ā³wa²su¹tē³lhi¹jau³su² nxe³na²hē³la².

A²nxe³te²a²txa²wā¹ye³na²i²i²a²nũ²a²ã³xa²i³tih³nxai¹ni²nxe³s¹nhxai²na¹hē³la².

15 A²nũ²a²a²ten³te²su²te²an²tu³e³lē³na²i³ye³kxai²nān²tu³:

— A²ya³la³tu³ Txa²wā¹sũ³na² A²ta²hai²la¹wi¹, Je³su²jah³lo²su¹. Nxe³kxai²nān²tu³ a²nxe³te²su² te²a² ha³kxa¹ Sũ³na² ã³ka³lu³sa²sxã³ yxau³nyhu¹sxã³ yxau³yah³lxi³hĩ³nx2na³la². 16 Nxe³sxã³ Txa²wā¹sũ³na²

a³lxi²nē³ju³ta² wi¹kō³nha²ki³sa²kxai³ wi¹lain³kxi²nha²ta³lun²ki³sa²kxai³ so³ki³tã³la². Jā¹nxe³ju³ta² Txa²wā¹sũ³na² kã³i³to³ju³ta² a³lxi²nē³jau³xa²

a³lxi² kã³i³jah¹lai²la¹wa². Nxe³ha²kxai³ txa²wā¹yu³ta² ki³na¹xai²nān²tu³, te²yā¹nxe³sxã³ Sũ³na² a³lxi²ye²ki³sa²kxai³ a²nũ²a² ã³xa² a³lxi²yhu¹ye²ki³sa²kxai³ nxe³ki³kxai²nān²tu³, Sũ³na² yxau³ye²ki³sa²kxai³, Sũ³na² yxau³ye²nē³lha²kxai³ nxe³hĩ³ki³tã³la². 17 Sũ³na² a³lxi²ta³lu²nē³na³la². Nxe³nē³lha²kxai³

yxan¹nāu³a¹ Je³su²jah³la² a³ka³nxĩ²sxã³ wã³li²tãu³a¹ kã³i³ki³kxa² yā¹nxe³ju³ta² i³yĩ¹li²nē³tu¹wa². Nxe³nē³tãu³a¹ āu²li²nē³lxa³lho³la². Nxe³sxã³

txa²wā¹ha³lo²ai²na² yxau²xai³ki³tãu³a² Je³su²jah³la² yxau²xai³ju³ta² yā¹nē³ yxau²xai³ki³tu¹wa². 18 Txa²wā¹sũ³na² a³lxi²nē³jau³su²

yxau²xai³ki³kxai²nān²tu³ hai³txi³ yuh³lxa³kxi²nha²sxã³ yxau²xai³lhĩ³ki³sxa³wa². A³lxi²ta³lu²nē³kxai²nān²tu³ yuh³lxi³ki³ju³ta² hxn³xi²nē³lhĩ³nx2na³la².

Yxān¹ta¹ yuh³lxi³ki³ke³la³te²kxai³:

— Kō³nxe³ti³ kã³i³a¹hē³na¹. Na¹ju³ta² wah³yu³ta² Sũ³na² khāuh³lxa³ti³hit¹sa²te³lin¹ji². Nxe³ki³kxai²nān²tu³ yuh³lxi³nē³lhĩ³nx2na³la².

Jā¹nxe³ya³sah¹lxi³txa³hē¹la².

— Yuh³lxi³sa³nhã¹. Nxe³ki³kxai²nān²tu³ Sũ³na² a³lxi²nē³lhxã³ nxũ²kwai³yxau³ta³lu²nē³lhĩ³nx2na³wa².

19 A²wi¹lhĩn¹na² txa²nũ² Sũ³na² i³ya³lxi²nē³lhān²ka³tu³ hã²wxān³txa³nũ² te²yā¹nxũn³tãu³a¹ Sũ³na² i³ya³lxi²nũn³ki³sa²kxai³ a²nũ²a² ã³xa² i³ya³lxi²waun¹yhu¹ki³sa²kxai³ nxe³hĩ³ki³tã³la². 20 A²nũ²a²i²li²te²su²kxai²nān²tu³:

— Txa²wā¹sũ³na² a³lxi²na¹nhai¹. Nxe² e³kxai²nān²tu³, yxān¹ta¹ a²e¹nāu³a¹ au³ti³:

— Txa²wā³tã³xa² yxo²kwĩn¹kxi²na¹nhã¹. Nxe³kxai²nān²tu³ ki³han³jah¹lo²su² hĩ³nx2na³la². A²nxe³jah¹lo²su² te²an²tu³ a²wā³tã³xa² a²ye³na²ka³yã³la² yxau²xai³te²su² te²a² i³ya³lxin²nxa³kxai²nān²tu³, hai³txi³ Txa²wā¹sũ³nu²la³ txa²wā¹ye²na²ka³ya³la² ān³tĩ¹kxi²nē³te²su² te²la³ i³ya³lxi²ti³he¹nxe³lhĩ³nx2na³wa². 21 Jā¹nxe³jau³xa²sa¹, Sũ³na²

i³kwa³na³nē³jau³xa²sa¹:

— Sũ³nu²na¹xai²na² i³ya³lxi²san¹kxai²nān²tu³ wxa²wā³tã³xa² i³ya³lxi²san¹kxa² yā¹nxe³sē¹li¹. Nxe³nē³lain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².

5

Kō³nxe³thin¹ko³xai²nān¹tũ³kq³txa²ã³sen³sai¹sa²tē³ki³jau³su²

1 Jā¹nxe³ju³ta²na²:

— Txa²wā¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ hã¹i¹nxe² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lo³kxah³lo²su² na³na¹, Je³su²jah³la²sã¹. Nxe³jau³xai²na²

yxō²ki³kxai²nān²tu³ Sũ³na² wē³ha³lxi³su² hĩ³ki³tã³la². Nxe³ki³kxai²nān²tu³ A²si³yxau³tãu³āin²txi³ a³lxi², a²wē³ha³lxi³nāu³xāin²txi³ a³lxi² nxe³hĩ³ki³tã³la².

2 Sũ³na² a³lxi²ki³sa²kxai³, wān³txa² Sũ³na² i³kwa³na³nē³jau³xa² sa²yxō²we¹ki³sa²kxai³ nxe³ki³kxai²nān²tu³ Sũ³na² wē³ha³lxi³nāu³xa² i³ya³lxi²nũ³nhĩ³ki³tã³la². Jau¹xai²na² wi¹kō³nha²ki³tã³la².

3 — Sũ³na² a³li²na¹xã¹. Nxe³ki³kxai²nãn²tu³ i³kwa³na³nẽ³jau³xa²sa²yo²we¹thĩ³ki³tã³la². I³kwa³na³nẽ³jau³xai²na² hai²txi³ kãu³sxã³yo²hau³ko³tẽ³jau³sxa³wa². 4-5 Sũ³na² wẽ³nhe³nẽ³kxe³su² te²ki³na¹xai²na²ha³kxa¹ ko³nxe³ti³ kãĩ³sxã³ yxau²xai³lain¹tũ³kã³txa² nũ³kxũn³txi³ã³ne³sen³sai²sa²tẽ³ain¹ki³tã³la². Sũ³na² yo²i²ki³jau³su² ko³nxe³ti³ kãĩ³sxã³yxau²xai³lain¹tũ³kã³txa² ã³ne³sen³sai²sa²tẽ³ain¹ki³tã³la². Nxe³ki³ju³tai²nãn²tu³: — Je³su²jah³lai²na² Sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ A²ta²hai²la¹xã¹. Nxe³jau³xai²na²yo²i²ki³kxai²nãn²tu³ te²ki³na¹xai²na² so¹li³ ko³nxe³ti³ kãĩ³sxã³yxau²xai³lain¹tũ³kã³txa² ã³ne³sen³sai²sa²tẽ³ain¹ki³tã³la².

Je³su² Kris²tu³jah¹la² i³tih³nxe³nẽ³jau³su²

6 Je³su²jah³lai²na² Sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lo³kxah³lo²su²Jah¹lai²na² wxã³kxi²nẽ³ta¹hxai²hẽ¹la². Wxã³kxi²nẽ³ju³ta² i³yau³xa²ã³nũ¹ha²kxai³, a²ti³ha²yau³xa² ha³li³hxa³n³kxi²sxã³ ya³lu²ha²kxai³, nxe³te³lhxã³wxã³ta¹hxai²hẽ¹la². Hai²txi³ i³yau³xa²ã³nũ¹ju³ta² so¹li³wxã³ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². Yxã¹ta¹ i³yau³xa²ã³nũ¹ju³tain²txi³ wxã², a²ti³ha²yau³xa² ha³li³hxa³n³kxi²sxã³ya³lu²ju³tain²txi³ wxã² nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². 7 Sũ³na² Yãu³ka³jxah¹la²wi¹lhin¹te² Yãu³ka³jxah¹la² jau³jau¹xin³ti² wi¹lain³nha²ti³hi¹tẽ³te³lhxã³i³tih³nxe³nẽ³jah¹lai²la¹wa², a²ya³la³lyau³xa² e³jah¹lo²su² ha²kxai³la². 8 Oh³nãu³nũ¹ka³nãu³ai²nãn¹ko³xai²na² i³tih³nxe³nẽ³te²su² te²a² ha¹li¹ka³na³ku² te²a² i³tih³nxe³nẽ³te²su² na³la². Nxe³te³nah¹li¹: Txa²wã¹wĩ³na²Si³yxau³jah¹lain²txi³ i³tih³nxe² wãn³txi³khai³su² Je³su²jah¹la² Jah¹lain²txi³i³tih³nxe² Sũ³na² Yãu³ka³jxah¹lain²txi³ i³tih³nxe² nxe³nẽ³lain¹na³la². Te²yã¹nxũn³sxã³ yuh³nãu³an¹ko³xai²na² i³tih³nxe³nẽ³te²su² te²a² ha¹li¹ka³na³ku² te²a² i³tih³nxe³nẽ³te²su² nũn³na³la². Nxe³te³nah¹li¹. Sũ³na²Yãu³ka³jxah¹la² Wi¹lhin¹te² Yãu³ka³jxah¹lain²txi³ i³tih³nxe², i³yau³xain²txi³i³tih³nxe², a²ti³ha²yau³xa² ha³li³hxa³n³kxi²sxã³ ya³lu²ju³tain²txi³ i³tih³nxe²nxe³nẽ³lain¹na³la². Ain¹sxã³ ha¹li¹ ka³na³ku² te²ai²na² Je³su²jah³la²wi¹lhit¹sxã³ i³we¹nha²yu³sxã³ i³tih³nxe³nẽ³lain¹na³la². 9 A²nũ²a²i³tih³nxe³nẽ³jau³xa² a²nũ²a² wãn³txi³su² kxan²i²ki³tã³la². Yxã¹ta¹Txa²wã¹sũ³na² i³tih³nxe³nẽ³jau³xa²ã²la² kãin²jau³xai²la¹wa². A²nxe³jau³xai²na²Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³su² tãu³a¹ i³tih³nxe³nẽ³jau³xai²na². A²ta²ha²Je³su²jah³la² i³yau¹ũ³nẽ³te³lhxã³ i³tih³nxe³nẽ³na³la². 10 Nxe³ki³kxai²nãn²tu³Sũ³na² A²ta²ha² yo²i²ki³kxai²nãn²tu³ Sũ³na² i³tih³nxe³nẽ³jau³xai²na²nxũ²kwai³yxau³nẽ³lhĩ³nx2na³la². Yxã¹ta¹ Sũ³na² yo²i²ki³sxa³kxai²nãn²tu³Sũ³na² ki³han³te²lot3sxã³ i³yĩ¹li²hĩ³ki³tã³la². Sũ³na² wãn³txa², A²ta²ha² i³ye³kxi²sxã³ i³tih³nxe³nẽ³jau³xai²na² yo²i²ki³sxa³ha²kxai³la². 11 I³tih³nxẽn³jau³xa²sa¹: Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ ka³te³na² wi¹tãu³a¹ũ³hũ¹nẽ³ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³ju³ta² Sũ³na² A²ta²ha² Je³su²jah³la² hxi²ka²ka³te³na² wi¹tãu³la³ hi¹tẽ³ta¹hxai²hẽ¹la². 12 Nxe³ha²kxai³ a²nũ²a² i²li²te²su²te²ki³na¹xai²nãn²tu³, Sũ³na² A²ta²ha² nxũ²kwai³yxau³nẽ³kxai²nãn²tu³, ka³te³na² wi¹tãu³a¹ yũ³nẽ³lhĩ³nx2na³la². Yxã¹ta¹ i²li²te²su² te²a² Sũ³na²A²ta²ha² nxũ²kwai³yxau³nxa³te²lẽ¹. Hai²txi³ ka³te³na² wi¹tãu³la³ yũ³te²su²ti³hex1hĩ³nx2nxa³wa².

Ka³te³na² wi¹tãu³a¹ yxau²xai³ki³jau³su²

13 Û³wha²li¹lyah³nx2ta¹jau³xai²na² wxa²nũ³kã³txi³ i³nxai²na² Sũ³na²A²ta²ha² yo²i²yah³lxin¹tũ³kã³txi³ i³nxai²na² Û³wha²li¹lyah³nx2ta¹wa².

Ka³te³na² wi¹tâu³a¹ yxau²xai³lyah³lxin¹ju³ta² a³la³kxi²sih¹nx2ta¹jau³su²
 nxe³nx2ta¹wa². 14 Nxe³kj³sa²kxai³ hxi²ka¹ka¹nha²la² Sũ³na² yen³nâu³a¹
 yxau²ye²kj³tã³la². Nxe³kj³sa²kxai³ Sũ³na² i³wã³txi³sain³kj³kxai²nãn²tu³,
 Sũ³na² a²ẽ³nâu³a¹ ten³kxa²yã¹nxe³jau³xa² so¹lxi³ i³hau³kot3sa²nũ¹sxã³
 i³wã³txi³sain³kj³kxai²nãn²tu³, a²nxe³kj³jau³xa² ha³kxa¹ ain³kxi²nẽ³lhj³nx2na³la².
 Ju¹ta² wi¹kõ³nha²kj³tã³la². 15 Ain³kxi²nẽ³kxai²nãn²tu³ a²yen³kxa²
 i³wã³txi³sain³kj³kxa² a²yxo²ha³kxa¹ ũ³hũ¹nẽ³lhj³nx2na³la². Nxe³jau³xai²na²
 wi¹kõ³nha²nũ³kj³tã³la².

16 Wxa²nũ³ka³txi³ i³nxai²na² nxe³jah³lxi³hẽ¹la². Wxa²i²li³te² i³nxai²
 nĩn¹kxai²nãn²tu³:

— Txa²wã³tã³xa² kõ³nxe³ti³ kãi³ain¹na³na¹. Yxãn¹ta¹ Txa²wã¹sũ³na²
 ne³wã²na³ũ¹kxe³sxa³kxa² kõ³nxe³ti³ kãi³ai¹nxa³xã¹. Nĩn¹kxai²nãn²tu³
 Txa²wã¹sũ³na² i³ye³kxi²txai¹nhẽ³la². Wxa²wã³tã³xa² kõ³nxe³ti³ kãi³ain¹ju³ta²
 wxa²wa²su¹tain¹si¹hin¹jau³su² i³ye³kxi²txai¹nhẽ³la². Nĩn¹kxai²nãn²tu³ Sũ³na²
 hi²sen³kxai³lu² wxa²wã³tã³xa² sa²hau³kot3sxã³ ka³ten³yu³ta² ũ³hũ¹ain¹tu¹wa²,
 Txa²wã¹sũ³na² ne³wã²na³ũ¹kxe³sxa³kxa² kõ³nxe³ti³ kãi³ai¹nxa³ha²kxai³la².
 Yxãn¹ta¹ Txa²wã¹sũ³na² ne³wã²na³ũ¹kxe³sxa³kxa² kõ³nxe³ti³ kãi³kj³sa³ta¹.
 Jã¹nxe³ju³ta² wxa²wã³tã³xa² Txa²wã¹sũ³na² ne³wã²na³ũ¹kxe³sxa³kxa² kõ³nxe³ti³
 kãi³kxai²nãn²tu³ Sũ³na² i³ye³kxi²si¹nxa²ha¹jau³su² i³kwa³na³nxa²ti³nxa³lho³la².

17 Wain³txi³ kãi³kj³sxa³kxai²nãn²tu³ kõ³nxe³ti³ kãi³hĩ³kj³tã³la².
 Nxe³kj³kxa² ha³tã³nxãn²txi³ kõ³nxe³ti³ kãi³kj³ju³ta² Txa²wã¹sũ³na²
 ne³wã²na³nẽ³lain¹ju³ta²nũ³a²yũ³tu¹wa².

18 Yxãn¹ta¹ Txa²wã¹sũ³na² wẽ³ha³lxi³lo³tẽ³kxe³su² te²a² yxo²ha³kxa¹
 kõ³nxe³ti³ kãi³sxã³ yxau²xai³lai¹nxa³wa². A²nxe³te²su² te²a² Sũ³na² A²ta²ha²
 ã³non²ta³kxai¹nha²kxai³, hxi²kan¹txi³ a²ta³a² kõ³nxe³thin¹khaix3jah¹la² kõ³nxe³ti³
 kãi³ũ¹hai¹nxa³lho³la².

19 Jã¹nxe³kj³ju³ta²:
 — Sũ³na² wẽ³ha³lxi³su² kj³tã³na¹. Yxãn¹ta¹ kõ³nxe³ti³ kãi³sxã³
 yxau²xai³lain¹tũ³ka³txa² ha³kxa¹ a²ta³a² hxi²ka² hxi²ka²nâu³lo³nain¹na³na¹.
 Nxe³jau³xai²na² wi¹kõ³nha²nũ³kj³tã³la².

20 Nxe³kj³sa²kxai³ Sũ³na² A²ta²ha² wxã³ye²nẽ³ju³ta² wi¹kõ³nha²nũ³kj³tã³la².
 A²nxe³jah¹la² a³la³kxi²ti³hi¹tẽ³na³la². Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tâu³a¹
 wain³khai¹nxe³jah¹la² wi¹lĩ²kj³txai²la². Nxe³kj³sa²kxai³ wain³khaix1jah¹lain²txi³
 ã³nũ²nxĩ²sxã³ yxau³ya³kj³sa²kxai³, a²kj³lha³lxa² Je³su²jah³la² Sũ³na²
 A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tâu³lo³kxah³lo²su² jah¹lain²txi³ ã³nũ²nxĩ²sxã³
 yxau³ya³kj³sa²kxai³ nxe²yxau²xai³kj³tã³la². A²nxe³jah¹lai²na²
 Txa²wã¹sũ³nu²khai³xai²la¹wa². Ka³te³na² wi¹tâu³a¹ ũ³hũ¹nẽ³jah¹lai²la¹wa².

21 Txa²wẽ³ha³lxi³nâu³xã³. Sũ³nu² sa²kj³lox3nxe³jah¹la²
 yxo²i²yah³lxi³txa³hẽ¹la². Ta³lu²na¹wa².

2 João

¹ Txai²li² Jo³âu²ah³lo²na¹xai²na² yah³lon¹jah¹lo²na¹xai²na² e³kxi¹nxa²ha¹tũ¹xa². Wxãi²na² Je³su²jah¹lai²na² i²sxã³ ã³yũ³so¹nxa²ta¹ka³lxu³si¹nxa². Wxãi²na² wxa²wẽ³ha³lxa² nxe³sxã³ ũ³wha²li¹la³kxi¹nx2ta¹xa². A³lxĩ¹nx2ta¹nha². Te²yã¹nxe³sxã³ wãn³txa² ya²la³lyau³xa² wi¹kõ³nyhain¹te²na² a²yxo²ha³kxa¹ a³lxĩ²nx2tain¹na³na². ² A²nxe³jau³xai²na² wãn³txa² ya²la³lyau³xan²tu³ txa²wã¹ẽ¹nãu³ai²na² wi¹le³kxi²nha²sxã³ yxau²xai³sa²tẽ³nẽ³na³na². Hai³txi³ jau³la³ ne³wã²na³kxain¹nxa³lho³na². Nxe³nẽ³ju³tan¹te²kxa³yã³lhu² a³lxĩ¹nxa²ha¹xa².

³ Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³jah¹la² Txa²wã¹wĩ³nu²su² ha²kxai³ Je³su² Kris²tu³jah¹la² Txa²wã¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²su² ha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² Tah²su² ha²kxai³ nxe³ya³sxã³ kãin² thãĩ³ti³la² a³lxĩ²nẽ³si¹hi² wi¹lhin¹sxã³ thãĩ³ti³la² sa²hau³ko³tẽ³si¹hi² txa²wã¹nxũ²kwai³nãu³a² ã³nãu²no³tẽ³si¹hi² nxe³nẽ³si¹jau³su² ten³sa³nha². Wãn³txa² ya²la³lyau³xa² sa²yxo²we¹kĩ²tã³na². A³lxĩ²waun¹nyhu¹kĩ²tã³na².

Ya²la³lyau³xa² a³lxĩ²nyhu¹kxi²jau³xa² i³yau¹ũ¹nhẽ³jau³su²

⁴ Wxa²wẽ³ha³lxa² ka³na³ki²te²na² wãn³txa² ya²la³lyau³xa² ã³si³tẽ³la³kxi²nyhain¹ta¹hẽ¹na². Txa²wã¹wĩ³na² wãn³txa² i³kwa³na³nẽ³jau³xa² ain³kxi²si¹na¹kxaix³ jã¹nxain¹ta¹hẽ¹na². Ju¹taĩ²li² wi¹lxon³kxi²khaix¹sa³nha². ⁵ Nxe³ha²kxai³ wãn³txa² tah²yau³xa² ũ³wha²li¹la³kxi¹nx2ti³nxa³lho³na². Wãn³txa² txa²wã¹si³kxã³nãu³u¹taĩ²na² ain³kxi²sa²tẽ³kxah¹lxin¹jau³xan²tu³ nxe³jau³xai²na² ũ³wha²li¹la³kxi¹nx2ti³to³ha¹na².

— A³lxĩ²waun¹ti³nha²yu³sxã³ yxau²xai³la³sah¹lxĩ³hẽ¹li¹. Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³na². ⁶ A³lxĩ²waun¹nha²yu³ki³kxai²nãn²tu³ Sũ³na² wãn³txa² kwa³na³nẽ³jau³xan²tu³ sa²yxo²we¹txi² ai³ya³sah¹lxĩ³nũ³nhẽ¹na². A²nxe³sxã³ wãn³txa² sa²yxo²wet¹xai³ki³jau³xan²tu³ txa²wã¹si³kxã³nãu³u¹taĩ²nãn²tu³ ain³kxi²ki³jau³xai³ta³lxa²na³na².

— A³lxĩ²waun¹ti³nha²yu³sxã³ yxau²xai³la³sah¹lxĩ³hẽ¹li¹. Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² nxe³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³na².

⁷ Txa²wã¹ha³lo²a²nãu³xa² a²nũ²a² wi¹lhi¹nai¹nxa³te²a² yũ²na³na². ã³ke³tũ¹nx2tai¹nha³tã². A²nxe³te²nãu³xai²na² sa²kxai³lu² Je³su²jah³la² wxã³ju³taĩ²tã² a²nũ²khai³su² wen¹sxã³ wxã³ju³taĩ²tã² i³we¹nyhai¹nxa³xa². A²nxe³tũ³ka³txai²na² ã³ke³tũ¹nẽ³tũ³ka³txai²la¹xa². Je³su²jah³la² kq¹kõ¹son²kxi³tũ³ka³txai²la¹xã². ⁸ Nxe³ha²kxai³ i²nha²khai¹nxe³jah³lxĩ³hẽ¹na². Wãn³txa² i³yau¹u³nx2ta¹kxe³su² wi¹kõ³nha¹jah³lxĩ³hẽ¹na². Ti¹kxi¹nx2ti³ha³tã². Yxã¹ta¹ wi¹kõ³nyhah¹lxin¹kxai²nãn²tu³ wi¹kãĩ³yah¹lxin¹kxa² yo³ha² hai³txi³ ti²kxi¹nx2ti³xa³lho³na².

⁹ Kris²tu³jah¹lai²na² wãn³txa² nxũ²kwai³yxau³nx2ti³xa³kxai²nãn²tu³ nxe³jau³jau¹xai²na² yo³na² ã³yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ Txa²wã¹sũ³na² ã³nũ²kxi²sxã³ yxau³yah²lxan³tho³na². Yxãn¹ta¹ wãn³txai²na² nxũ²kwai³yxau³nx2ti³kxai²nãn²tu³ Txa²wã¹wĩ³na² Si³yxau³jah¹la² ã³nũ²kxi²sxã³ yxau² A²ta²ha² ã³nũ²kxi²sxã³ yxau² nxe³yah³lxin¹tũ¹xa². ¹⁰ Nxe³ha²kxai³ a²nũ²a² i²lu³te²lxĩ³ wxã³kxai²nãn²tu³ wãn³txai²na² nxe³jau³jau¹xain²txi³ i³tilh³nxe³nx2ti³xa³kxai²nãn²tu³ wxa²sxi²ha² yxau³kxain¹yah³lxĩ³txa³hẽ¹na².

Txa²wã¹sũ³na² wi¹lĩ²nx2ti³si¹jau³nũ³a² e³kxain¹yah³lxi³txa³hẽ¹na². 11 Nxe³sxã³wxa²wãn³txai²na² nxe²e³yah³lxi¹kxai²nãn²tũ³, yah³lxi¹te³nah¹lxi¹:

— Kõ³nxe³ti³ kãi³yah³lxi¹kxan²ti³ Txa²wã¹sũ³na² wi¹lĩ²nx2ti³ju³ta²ten³sa³nhai¹. Yah³lxi¹jau³su² yxah³lxi¹kxai²nãn²tũ³ kõ³nxe³ti³ kãi³ain¹kxa²yã¹yxah³lxi³hĩ³nxa¹nxa².

Jo³ãu²ah³lai²na² wãn³txa² a²ne³ki³san¹jau³su²

12 Jã¹nxe³jut3su² wãn³txa² e³kxi¹nx2ta¹jau³xa² yau³ka³lxa¹hĩ³nx2na³na². Yxãn¹ta¹kwa²hãi¹nxe²ha³teh³nxã³nxa²a³lu²txi³ũ³wha²li¹la³kxi¹nx2ti³nxa³lho³na². Ye³jen¹na² wxã³sxã³ĩ²nx2ta¹ju³ta²ten³sa³nha². Wxã³sxã³ĩ²nx2ta¹kxai²nãn²tũ³wxa²ne³nxẽ³na² e³kxi¹nx2ta¹tũ¹xa². Nxe²nx2ta¹kxai²nãn²tũ³ka³lih³kxi²sah²lxi¹tũ¹xa².

13 Wxa²ha³lĩn³txa² wẽ³ha³lxi³kxai²na² wãn³txa² a²ha³ta³nxa²ũ³sa²si¹hã³ũh¹nx2tain¹na³na². A²nxe³ta¹ka³lxa²kxai³ Je³su²jah³la²ĩ²sxã³ã³yũ³so¹ta¹ka³lxu³su²nũn³na³na². Na¹jau³su²nxe³ye¹nx2ta¹xa².

3 João

1 Txai²li² Jo³âu²ah³lo²na¹xai²na² yah³lo²na¹xai²na² e³kxi¹nx2ha¹tu¹wa². Wxâi²na² Kai²ah³lo²si¹lxa². A³lxi²nx2ha¹jah¹lo²si¹lxa². Ki³han³nx2a³wa².

2 Nxex3sa²lxa². A³lxi²nx2a³ha¹wa². Wxa²ê¹nâu³ai²na² wi¹lhâu²non³sxâ³ yxaun¹ju³ta² i²nx2te²sa¹wa². Nxi¹nha²kxai³ wa²su¹wa²su¹yxaun¹ju³ta² ten³sa³ha²kxai³ wxa²wa³ka³la² wi¹lxi³ju³ta² ten³sa³ha²kxai³ nxe³sa³nha²wa².

3 Txa²wâ¹wâ³tâ³nâu³xa² wxâ³hî¹nai²tâ² wxa²ha³ta³nx2a² e³kxi²sain¹to³hê¹la². Wân³txa² ya²la³lyau³xa² Je³su²jah³lai²na² wân³txa² sa²yo²wet1sxâ³ yxau²xai³ta¹hi¹nhê¹la². Nxe³sain¹jau³xai²na² e³kxi²sain¹jau³xa² i³wi¹lxo³kxi²sai¹nhê¹la². 4 Ju¹ta²i²na² so¹lxi³ ten³sa³nha²wa². Txa²wê³ha³lxi²nân²tu³ wân³txa² ya²la³lyau³xa² sa²yo²wet1sxâ³ yxau³ain¹kxai²nân²tu³ ka³lih³khaix1sa³tu¹wa². Wân³txa² yau³xâ³xa² i³wi¹lxo³kxi²sain¹jau³xa² yû²nx2a³wa².

Kai²ah³la² i³sa²nên¹kxi²jau³su²

5 Nxe³sa²lxa². A³lxi²nx2a³ha¹wa². Txa²wâ¹wâ³tâ³nâu³xa² Je³su²jah³lai²na² wân³txa² sa²yo²we¹te²nâu³xai²na² wi¹wi¹nxe² â³hi²nû¹nû³hai¹nîn¹kxai²nân²tu³ wain³txi³ kâi³hî³nx2a¹lxa². Kxâ³nxân²txi³ i²û¹hai¹nxân³kxan²ti³ wi¹kâi³û¹hain¹ta¹hi¹nhê¹la². Ju¹ta²i²li² wain³txi³ kâi³i¹lxa². 6 Nxai¹nîn¹sxâ³ tû¹kâ³txai²na² a³lxi²si¹hai¹nîn¹ju³ta² i³hen³txi³sain¹sin¹na²hê³la². Je³su²jah³la² â³nû²kxi²sxâ³ yxau³te²ki³nâu¹xa² nxe² i³hen³txi³sain¹sin¹na²hê³la². Nxe³ha³kxai³ â³waix3txain¹kxai²nân²tu³ yen³kxa² hau³kot3sxâ³ û³hû¹txai¹nhê³la². Txa²wâ¹sû³na² a²sa³wi³ha³lxi³su² ha²kxai³ wi¹kâi³û¹hî¹txai¹nhê³la². 7 A²nxe³te²nâu³xai²li² Je³su²jah³lai²na² wân³txa² i³tih³nxe³te³lhxâ³ a³li³ain¹ta¹hê¹la². Hai³txi³ a²nû²a² yxo²i²ai¹nx2a³te²na² yen³kxi³la³ te²nain¹ta¹hxa³hê¹la². 8 Nxai¹nha²kxai³ txa²wâ¹ki³na¹xai²na² yxo²i²te²ki³na¹xai²na² so¹lxi³ âu¹la³kxain¹yah³lxin¹ju³ta² wain³na³la². Nxe³ki³kxai²nân²tu³ wân³txa² ya²la³lyau³xa² u²lxi³ ha³ta³nxe³jau³xa² kâi³û¹nhû³nhî³ki³tâ³la². Nxe³ki³kxai²nân²tu³ Je³su²jah³lai²na² wân³txa² i³tih³nxain¹kxe³su² â³non²ta³kxi²nû¹hain¹ki³tâ³la².

Ti³o³tre²fah³la² Te³me²tri³o³jah¹la² he¹ain¹jau³su²

9 Nxa²ha¹te¹ txa²ha³teh³nxâ³nx2a² û³wha²li¹la³kxi¹nx2ta¹hê³la², Je³su²jah³la² â³nû²kxi²sxâ³ yxau³yah³lxin¹te² i³nxai²na²sa¹. Yxân¹ta¹ Ti³o³tre²fah³lai²na² sa²kxai³lu² sa²yo²wet1sai¹nx2a³hê³la². Sa²yo²â³sain¹na²hê³la². Ne³ka³ta²sxâ³ yxau²xai³ju³ta²nû³su² so¹lxi³ ten³jah¹lo²su² na³la². 10 Nxe³ha²kxai³ wxâ³na¹kxai²nân²tu³ ko³nxe³ti³ kâi³ain¹ju³ta² i³ye³kxai¹na¹tu¹wa². Ko³nxe³ti³ e³ti³hit1sain¹ta¹hê¹la². Ki³ha¹kxi²sxâ³ e³kxi²ta¹hê¹la². Nxe³kxa²yu³su² txa²wâ¹wâ³tâ³nâu³xa² Sû³na² wân³txa² yxo²i²te²nâu³xan²tu³ â³wxâ³ain¹kxai²nân²tu³ wi¹le³kxi²nû¹hai¹nx2a³ha²kxai³ yen³kxa² âu¹la³kxi²nû¹hai¹nx2a³ha²kxai³ nxain¹ta¹hê¹la². Nxe³yân¹ta¹ a²nû²a² â³xai²na².

— Âu¹la³kxai¹na¹tû¹xâ¹. Ain¹jau³su² kxan²ti³ hâi¹nxâ¹si¹hain¹jau³su² kwa³na³ain¹ta¹hê¹la². Nxe³sxâ³ â³nû²kxi²sxâ³ yxau³te²ki³na¹xa² â³waix3si¹hain¹jau³su² kwa³na³kxain¹ta¹hê¹la².

11 Nxex3sa²lxa². A³lxi²nx2a³ha¹jah¹lo²si¹lxa². Ko³nxe³ti³ kâi³ain¹kxa² yâ¹txa³hê¹la². Wi¹kâi³txa²hê³la². Nxe³sxâ³ wi¹kâi³sxâ³ yxau²xai³te²na² so¹lxi³

Txa²wã¹sũ³na² wẽn³su² na³la². Yxãñ¹ta¹ kō³nxe³ti³ kãï³sxã³ yxau²xai³te²na² sa²kxai³lu² hai³txi³ Txa²wã¹sũ³na² i²ain¹jah¹lo²su² ti³he¹nxa³wa².

12 Nxa²ha¹te¹ Te³me²tri³o³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² a²nũ²a² a²yxo²ha³kxa¹ wi¹le³kxain¹ta¹hẽ¹la². Ya²la³lyau³xa² wi¹le³kxi²ta¹hẽ¹la². Te²yã¹nxe³jau³xa² wi¹le³ũ¹nhũ³na¹wa². Ya²la³lyau³xa² so¹lxi³ e³a¹tai¹ti²tu³wa². Jã¹nxa¹wa².

Jo³ãu²ah³lai²na² a²ne³ki³san¹jau³su²

13 Jã¹nxe³jut³su² wãn³txa² yau³ka³lxa¹txi³ ũ³wha¹li¹la³kxi¹nxa²ha¹jau³xa² yũ²na³la². Yxãñ¹ta¹ ha³teḥ³nxã³nxa² ũ³wha²li¹lha²nxa³lho³la².

14-15 Ye³jen¹na² wxã³sxã³ i²nxa²ha¹tu¹wa². Na²ha¹kxai²nãn²tu³ wxa²ne³nxẽ³na² i³ye³kxi¹nxa²ha¹tu¹wa². Wxa²ẽ¹nãu³ai²na² i³wi¹lhi²nxe³sxã³ yxau²xai³lin¹ju³ta³nũ³a² ten³sa³nha²wa². Wxa²ya³lxi³nãu³xai²na² a²ha³ta³nxa² ũ³sa²si¹hã³ũh¹nxain¹na³la². I³ye³kxi¹nxa²ha¹jau³su² ã³wa²su¹ya³nxa²ha¹wa². Ta³lun²ya³nxa²ha¹wa².

Jutas

1 Ju³ta²sah³lo²na¹xai²na² Je³su² Kris²tu³jah¹lai²na² a²wa³kxē³no³sa²kah³lo²sa¹wa².
 A³lxi²na¹ha²kxai³ sa²yo²we¹jah¹lo²su² te²sa¹wa². Txa²wā¹sū³na²
 a³lxi²khai¹nx2ti³jah¹la² Txa²wā¹wī³nu²su² ha²kxai³ nxe³te²hi²sen³su²
 i³kaix1so¹nx2ti³jah¹lai²la¹wa². Jā¹nxe³sxā³ Je³su² Kris²tu³jah¹lai²na² hxi²ka²
 wi¹lyxau³yah³lxi¹lxa². Nxe³yah³lxin¹te² i³nxai²na² txa²wān³txa² ū³wha²li¹lhxā³
 ū³hū¹nx2ta¹wa².

2 Txa²wā¹sū³na² sa²kxai³lu² wi¹lhin¹sxā³ thāi³ti³la² sa²hau³ko³nx2ti³si¹hi²
 wxa²nxū²kwai³nāu³a² ā³nhāu²no³nx2ti³si¹hi² a³lxi²khai¹nx2ti³si¹hi²
 nxe³nx2ti³ten³sa³nha²wa². A²nxe³ju³ta¹na² ā²la² kāi²non³nxa¹li³ju³ta³nū³a²
 ten³sa³nha²wa².

Yxo²i²tū³ka³txai²na² hxi²kan¹ki³lxo³tū³ka³txi³su²

3 Txa²wā³tā³yah³lxi¹lxa². A³lxi¹nx2ta¹nha²wa²:

— Txa²wā¹ko³nxe³ti³ kāi³ki³ju³ta² ā³wa²su¹tū¹nhē³kxe³su²
 i³tih³nxe³nxai¹na¹tū¹xā¹. Ya³lo³txi³na¹tū¹xā¹. Nxe³na¹jau³su²
 txa²ē¹nāu³ai²na² wān³txa² tah²yau³xa² i³tih³nxe³nx2ta¹jau³nū³a²
 ain³kxi²nha¹hē¹la². Txa²wā¹sū³na² wān³txa² yxo²i²yah³lxin¹kxe³su²
 ā³na¹yah³lxi³txa³hē¹la². Ya³lo³txi³khai¹nxe³jah³lxi³hē¹la². Kxā³nhi¹na¹i³tā²
 Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² wān³txai²li² ū³hū²ta³lun²nē³na²hē³la².
 i³wi¹lhin²ti³hi²tē³kxe³nāu¹xai²na² ū³hū²ta³lun²nē³na²hē³la². 4 Jā¹nxe³ha²kxai³
 in³txai²na² ka³lxa²nxa³te²a² hāi³a² ā³nū³kxi¹nx2tain¹ta¹hē¹la². Nxe³te²nāu³xa²
 hai³txi³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa² yxo²i²ain¹ta¹hxa³hē¹la². Nxe³te²na¹
 Txa²wā¹sū³na² kāin² thāi³ti³la² a³lxi²nē³kxe³su² te³nai¹nxa³ha²kxai³
 wān³txai²li² i³ya¹tain¹ta¹hē¹la². A²nxe³te²na² in³txi³nāu³xai²na² sa²kxai³lu²
 wi¹kāi³ai¹nxa³ha²kxai³ kuh³lxa³thin¹sxā³ wa³nī³lo³nain¹ta¹hē¹la². Nxe³sxā³:

— Je³su²jah³la² ā³nū²kxi²sxā³ yxau³na¹xā¹. Nxe³na¹ha²kxai³: “i³li³ju³ta²
 kāi³a¹tū¹xā¹.” Nxa¹kxai²nān²tu³ wi¹la¹xā¹. Ko³nxe³ti³ wa³nī³lo³na¹kxan²ti³
 wi¹tū¹xā¹. Ki³han³tū³ka³txa² nxain¹te²ju²hē³la². Nxain¹kxā²yu³su² Je³su²
 Kris²tu³jah¹la² sa²yo²ā³ain¹nūn³ta¹hē¹la².

— Je³su² Kris²tu³jah¹lai²li² hai³txi³ txa²hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²sxa³xā¹.
 Jah¹lai²li² sa²yo²we¹te²txā³xā¹. Nxe³ain¹nūn³ta¹hē¹la². Jā¹nxe³jau³jau¹xai²na²
 Txa²wā¹sū³na² ū³wha²li¹txā³nxa² ā²la² kxā³nxa¹ ko³nxe³ti³ i³yi¹li²ta¹hxi²hē¹la².

5 Ju¹ta¹na² whāi²na¹ a³la³kxi²yah³lxi¹lxa². Nxe³yah³lxi¹nha²kxai³
 hāi¹sxā³ sa²wa²lho¹xi²te³lhxā³ ain³kxi²xi¹jah³lxi³hē¹la². Kxā³nhi¹nu¹ta¹na²
 I³sa³e² nū³ka³txu¹ta¹na² E³ji²ta²ko³xa² yxau²xai¹lai¹nhxai²ti³ai¹ti²tu³wa².
 Nxe³te²na¹ Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² hi²sen³su²
 ā³non²ta³kxin²txai¹nhxai²ti³ai¹ti²tu³wa². A³li³si¹hain¹ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa².
 a²nū²a² nū³ka³txai²na² hāi¹nx2ti³xah¹lxa³. Nxe³nū²la² hā²wxān³txa³
 a²nū²a² i²li³te²nāu³xa² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² yxo²i²xa³te²nāu³xa²
 i³ya¹lu¹thxa³tain¹ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa².

6 Te²yā¹nxe³ju³kxai³lu²
 ā²la² yān³ta¹na¹ a²wi¹lhin¹khai¹xu¹ta¹na² oh³xan¹tū³ka³txa²
 ā³nhai¹tūn³te²nāu³xa² sa²kxai³lu² Sū³na² hxi²ka² ū³whxe³ain¹ko³xu¹ta¹na²
 en²kxain¹ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³ka³ty³ta¹ ha³lo²a² ā²la² wi¹ju³ta²
 yxo²kwai³no³ta¹nha²kxai³ ā²la² wā³nxīn¹ju³ta² yxo²kwai³no³ta¹nha²kxai³
 nxe³ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³te²nāu³xai²na² sa²kxai³lu²

Txa²wā¹sũ³na² hi²sen³kxai³lu² ha³lo²a² ka³nxah³khaix¹nxe³je³na²
 sa²tai³kxi²lā³si¹hain¹jau³su² kwa³na³ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxain¹sxā³
 yan¹nāu³a¹ Txa²wā¹sũ³na² a³ka³nxi²sxā³ wxā³hī¹na¹ kō³nxe³ti³
 i³yī¹lain¹tu¹wa². 7 Te²yā¹nxe³ju³kxai³lu² So³to²ma²thi³nān¹te²nāu³xu¹tai¹na²
 Kō³mo²ra²thi³nān¹te²nāu³xu¹tai¹na² a²wa³kan¹thi³n³ti³nāu³xu¹tai¹na²
 nxe³sxā³ oh³xan¹te²a² sa³wi³ha³lxi³nāu³xu¹tai¹na² te²u¹jā¹nxe²
 kāi³ain¹nūn³ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa². In³txa² kuh³lxa³thin¹sxā³
 ā³wa³ni³lon³kxi²nyhu¹i² a²nū²a² ā³xa² ũ³whīn¹ta³kxi²nyhu¹i²
 nxe³nyhain¹ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa². A²nxe³tũ³ka³txu¹tai¹na² sa²kxai³lu²
 j³sa²tē³ju³ta³nū³a² ũ³whxe³si¹jau³nū³su² i³yī¹li²hain¹ta¹hxi²hē¹la².
 Nxe³ju³ju¹tai¹na² e³lxah¹ i³yau¹ũ³nhē³ju³tai¹la¹wa². Te²yā¹nxe³sxā³
 khāuh³lxa³ti³nx2ti³kxa²yan³txi³su² nxe³nx2ta¹wa².

8 Nxa²ha¹te¹ te²yā¹nxe³kxe³hũ³nxe² in³txai²na² hāi³a²
 ā³nū²kxi¹nx2tain¹tũ³ka³txai²na² sa²kxai³lu² te²yā¹nxe² kāi³ain¹nūn³na³la².
 Hxi²sxā³nho³jut3sũ³ju³ta² i²ain¹te²nū³sin²ta²wa². Ī²ai¹nha²kxai³ a²nū²khai³xa²
 kō³nxe³ti³ kāi³ũ¹nhain¹te²nū³sin²ta²wa². Nxe³sxā³ Txa²wā¹sũ³na² Si³yxau³jah¹la²
 kō³nxe³te²lot3sxā³ e²nai¹ni² oh³xan¹te²nāu³xa² kō³nxe³ti³hit1jau³su²
 e³kxi² nxain¹te²nū³sin²ta²wa². 9 Nxa²ha¹te¹ Mi³ke²lah³lo²nu¹tai¹na²
 oh³xan¹ta² nū³ka³txa² a²wa³li³kha³lah³lai²na² sa²kxai³lu² kūn³te²yā¹nxe²
 kāi³ta¹hxi²nxa³hē¹la². Moi³se²ah³lo²nu¹tai¹na² ya³lu²ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa².
 Ya³lu²nū²la² sa²nī³kxain¹ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³hī¹nu¹ta²kxai³lu²
 Sa²ta²na³jah¹lo²kxai³lu² sa²nī³kxi²jah¹la²nū²nū²khai³xa² te³nha²kxai³
 Mi³ke²lah³lo²kxai³lu² sa²nī³kxi²jah¹la²nū²nū²khai³xa² te³nha²kxai³
 nyha¹ta¹hxi²hē¹la². Nxe³te³na² Mi³ke²lah³lo²kxai³lu² wi¹lhin¹ye²jah¹lo²kxai³lu²
 hai³txi³ kō³nxe³ti³hin¹jau³la³ i³wa²lū³xi²nyha¹ta¹hxi²nxa³hē¹la². Hāi¹sxā³:

— Txa²wā¹sũ³na² ũn³txi³i³kwai²kxi¹nxa²txai²li¹. Nxe³nyha¹ta¹hxi²ti³ai¹ti²tu³wa².
 10 Jā¹nxe³ju³kxai³lu² in³txai²na² sa²kxai³lu² ha³lo²a² wi¹ju³ta²
 wi¹kō³nhai¹nxa³wa². Nxe³nhai¹nxa³kxa² ha³ta³nxān²txi³ kāin²
 ha²ya³kxah³lxi³hi¹tain¹ta¹hē¹la². Nxain¹ta¹ ka³yxuh³xa² yā¹nxe³la³sxā³
 kuh³lxa³sin¹sxā³ kāi³kxi²nyhu¹i² nū³kxūn³txi³ he¹kxi²nyhu¹i² nxe³ju³ta²
 yā¹nxe³la³sxā³ in³txai²na² kāi³ain¹ta¹hē¹la². Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu²
 ka³yxuh³xa² yā¹nxe³sxā³ ā³kho³ta³lxi³nyhu¹ain¹sxā³ wā²nxūh¹
 ya³lu²yah³lxi³tu¹wa². 11 Txa²wā¹sũ³na² hxi²ka² kō³nxe³ti³hin¹khai¹xain¹kxi²lē¹.
 Ka³i²ah³lo²nu¹tai¹na² ai³tīh³na² kō³nxe³ti³ kāi³sxā³ ai³kxa² yā¹nxe³tīh³na²
 ā³si²tē³kxain¹nūn³na³la². Te²yā¹nxe³jut3su² Ba³la³āu²ah³lo²nu¹tai¹na²
 sa²kxai³lu² i³sa²e² nū³ka³txa² kō³nxe³te²lo³tain¹ta¹hxi²hē¹la².
 Ha³teh³nxā³nxa² ũ³yho³hi²nyhu¹txā³nxa² yxo²kwai³nai¹nha²kxai³
 ki³han³jau³su² e³sxā³ kō³nxe³te²lo³tain¹ta¹hxi²hē¹la². Te²yā¹nxūn³jau³kxai³lu²
 Kō³re²ah³lo²nu¹tai¹na² sa²kxai³lu² Moi³se²ah³lo²nu¹tai¹na² wān³txa²
 sa²yxo²ā³i² Txa²wā¹sũ³na² wān³txa² sa²yxo²ā³i² nxain¹ta¹hxi²hē¹la².
 Nxe³ju³tan¹te²kxa³yan³tũ³ i³ya²lun¹ta²hxa³nain¹ta¹hxi²hē¹la². In³txai²li²
 te²yā¹nxe² i³ya²lun¹tain¹nū³nha³ta²wa². 12 A²nxe³tũ³ka³txai²na²
 ā³nū²kxi¹nx2tain¹sũ³ya³lxi²nyhu¹sxā³ yain³ki³ju³ta² yain³yah³lxin¹kxi²nān³tũ³
 tũ¹ka³txai²li² hai³txi³ wain³txi³ yai³nai¹nxa³wa². Kō³nxe³thi¹nain¹kxan²ti³
 yain³kxi²nyhu¹e¹nx2tain¹na³la². Yain³txi³yau³xa² ũn³jau³xa² kāin²
 i³na²ain¹te²ju²hē³la². A²yan³txi³nū³khai³xa² so¹lxi³ wā²nxūh¹ yen³kxi³sxā³
 yxo²kwai³no³nyhain¹te²ju²hē³la². Oh³sī³na² yā¹nxain¹na³la². Kāin²

sĩ³nxuh¹lxi²kxan²ti³ hai³txi³ wē³ha²yau³la³ wē³hā¹te²sxa³yu²hē³la².
 Te²yā¹nxe³sxā³ hi³sa³ka³txa² yā¹nxain¹nūn³na³la². A²nxe³ka³txai²na²
 a²nxā³kxa² hai³txi³ wi¹lā³nxā³kxi²te²sxa³yu²hē³la². Nxe³tē³tē¹kxai²li²
 sa²ha³txu²kxa²sai¹sxā³ki³kxai²nān³tu³ i³ya³nat3sxā³ ya³lu²te²ju²hē³la².
 Ya³lu²khaix1te²ju²hē³la². A²nxe² in³txai²li² nxe³kxa²yā¹nxe³kxe³hū³nxe²
 wi¹lye²nyhu¹nx2tain¹kxan²ti³ wain³txi³ kái³ain¹te²sxa³yu²hē³la².
 13 Te²yā¹nxe³sxā³ i³ye³na² ūn³je³na² yā¹nxain¹na³la². It3ta² kāin²
 sa²ta³kāu³ta³kāu³te²ju²hē³la². Kō³nxe³ti³ wxāun¹jau³xa² ki³txi³ sa²ta³kāu³nū²la²
 ha³lo²a² sa²ni³sa²tā³te²ju²hē³la². Nxe³kxa²yā¹nxain¹na³la². Kō³nxe³ti³
 kái³ain¹tai³tā² a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ e³lxah²lxi³yain¹tu¹wa². Te²yā¹nxe³sxā³
 tu³la² heh³sa³ki³su² kwa²ā³nxai³te²ju²hē³la². Yān¹txi³ ai³sxā³ i³yū¹li²sxā³
 ā³wxe³te²ju²hē³la². Jāx1te²hū³nxain¹na³la². A²nxe³te²na² sa²kxai³lu²
 hai³txi³ kō³nxe³thin¹sxā³ kái³ain¹ju³ta² kxān³sa²yxau³ai¹nxa³lho³la².
 Txa²wā¹sū³na² hi²sen³kxai³lu² i³yī¹li²hain¹tu¹wa². Ka³nxah³sa²tē³jen³nū³a² ā²la²
 āu¹la³kxi²ta¹hxai²hē¹la². Nxe³je³nai²na² kō³nxe³ti³ kái³ain¹kxa² yāu³ka³ti³su²
 i³sa²si¹hā³ain¹tu¹wa².

14 Jā¹nxe³ju³kxai³lu² E³no²kah³lo²nu¹tai²na² A³tāu²ah³lo²nu¹tai²na²
 kwa²ta²sa³wi³su² ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jah¹lo²nu¹tai²na²
 kwa²i³yāu¹ū³nhē³jau³nū³su² e³ta¹hxai²hē¹la². E³te³nah¹lxi¹:

— Nxe³jah³lxi³wxi¹. Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² wā³li²sxā³
 wxā³tu¹wi¹. Wxā³kxai²nān²tu³ oh³xan¹te²nāu³xa² ka³lxa¹khai¹nxe³tū³ka³txa²
 tē³sxā³ wxā³nyhain¹tu¹wi¹. 15 A²nū²a² a²yxo²ha³kxa¹ kái³ain¹kxe³su²
 wi¹lhin¹ta³nxā² kō³nxe³thin¹ki³su² tā³nxā² nxe² a³ya³ti²yah³lxi³tu¹wi¹.
 Nxe³kxai²nān²tu³ yxo²i²xa³tū³ka³txai²na² kō³nxe³ti³ kái³ain¹ju³tai³tā²
 a³ya³ti²yah³lxi³tu¹wi¹. Tū¹ka³txai²na² wān³txai³tā² Txa²wā¹sū³na²
 kō³nxe³ti³hin¹jau³su² e³kxain¹ta¹hē¹li¹. Nxe³jau³xai²na² a²yxo²ha³kxa¹
 kō³nxe³khai¹nxe³ha²kxai³ kō³nxe³ti³ i³yī¹li²si¹hain¹tu¹wi¹. E³no²kah³lo²nu¹tai²na²
 nxe³ta¹hxai²hē¹la².

16 A²nxe³tū³ka³txai²li² kō³nxe³ti³ i³kwai²txa³lxi³nyhain¹te²ju²hē³la².
 Kō³nxe³ti³hin¹jau³su² ki³han³sxā³ i³ye³kxi¹nx2tain¹tah¹ti³ai¹ti²tu³wa².
 A²ten³nyhain¹kxa² so¹lxi³ o²la³kxain¹tah¹ti³ai¹ti²tu³wa². Yxo²kāin²txi³
 e³kxain¹tah¹ti³ai¹ti²tu³wa². Yen³kxa² kwa²sa²so¹kxain¹te²kxa³yān³ti³kxai³lu²
 kwa² i³wi¹lhin²kxi²nyhain¹tah¹ti³ai¹ti²tu³wa².

Ju³ta²sah³lai²na² wān³txa²i³tih³nxe³jau³su²

17 Nxa²ha¹te¹ wxāi²na² sa²kxai³lu² a³lxi¹nx2ta¹wa². Wān³txa²
 ti³yau³xai³tā² sa²wa²lho¹xi²sxā³ ain³kxi²xi¹jah³lxi³hē¹la². Je³su²
 Kris²tu³jah¹la² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² i³kaix1so¹ti³ka³txai³tā²
 i³tih³nxe³nx2tain¹na²hē³la². 18 i³tih³nxe³nx2tain¹te³nah¹lxi¹:

— Txa²wā¹ha³lo²a² ne³ki³son³ti³wa³kxa² yxau³so³nhī¹na¹ a²nū²a²
 kō³nxe³thin¹te²a²yū³tu¹wi¹. Sū³na² wān³txa² kō³nxe³ti³ yxo²kwa³lxi³ain¹tu¹wi¹.
 Kō³nxe³thin¹sxā³ kái³yah³lxi³ju³ta³nū³a² so¹lxi³ nxe² ā³te³lain¹kxa²
 o²la³kxain¹tu¹wi¹. Nxe³nx2tain¹ta¹hxai²hē¹la². 19 Nxe³nx2tai¹nha²kxai³
 wxa²nū³ka³txa² ā³nhai²ta³lxi¹si¹nx2tain¹ju³ta² so¹lxi³ te³nain¹na³la².
 Nxe³sxā³ yuh³xai²nān¹te²a² ā³te³nain¹kxa² so¹lxi³ ā³te³nain¹na³la². Hai³txi³
 Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² nxū²kwai³yxau³yah³lxi³hī³nx2nxa³wa².
 20 Nxa²ha¹te¹ wxāi²na² sa²kxai³lu² a³lxi¹nx2ta¹wa². Txa²wā¹sū³na²
 wān³txa² wi¹jau³xa² yxo²i²yah³lxin¹tai¹ti²tu³wa². Jā¹xah³lxin¹ju³tai³tā²

yx^{o2}i²sa²tē³jah¹lxi³hē¹la². Txa²wā¹sū³na² ī³ye³kxi²yah³lxin¹kxai²nān²tu³
 Sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² ā³yo²nū¹nxai²lxi³tu¹wa². 21 Txa²wā¹sū³na²
 a³lxi¹nx2ti³kxe³su² yxau²xai³jah¹lxi³hē¹la². Kwa²a³na¹ah³lxi³txa³hē¹la². Je³su²
 Kris²tu³jah¹la² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² wi¹lhin¹sxā³
 thāi³ti³la² sa²hau³ko³nx2ti³na³la². Nxe³nx2ti³ha²kxai³ ka³te³na² wi¹tāu³a²
 ū³hū¹nx2ti³tu¹wa². Nxe³nx2ti³kxe³nū³su² ya³nān³ta³ki²la²sa³ wah³nxe²
 yxau²xai³jah¹lxi³hē¹la².

22 Yxo²i²tū³ka³txi³ ī³nxai²na² i²khaix1nha¹jah³lxi³hē¹la². Wxa²ha³tih³xai²na²
 ī³wā³wā³ta³kxi²kxai²nān²tu³ thāi³ti³la²nha²sxā³ wxi²kan¹txi³
 ī³tih³nxe³txain¹yah³lxi³hē¹la². 23 A²ha³tih³xa² ā³xai²na² yxo²xūn³txi³
 ī³kwa²i²kxi¹txain¹yah³lxi³hē¹la². ī³kwa²i²kxi¹txain¹yah³lxin¹kxai²nān²tu³ ha³nxe²
 i³tho³hū³yah³lxi³hū³nxai¹la². I³tho³nāu³a² hi³a² sa²sai¹xi²ki³kxai²nān²tu³
 ī³yū¹li²te²ju²hē³la². Nxe³kxa²yā¹nxe³kxe³hū³sxā³ a²nū²ai²na²
 ī³kwa²i²kxain¹yah³lxin¹kxai²nān²tu³ Sū³na² hxi²ki³su² kō³nxe³ti³
 ī³yī¹li²hain¹ju³ta³lo³tain¹kxa² ā³non²ta³kxi²nū¹hain¹yah³lxi³hū³nxai¹la². Āh¹
 ha³tih³xai²na² sa²kxai³lu² win¹ta²te²lxi³ thāi³ti³la² ī³ye³kxi¹txain¹yah³lxi³hē¹la².
 Nxain¹yah³lxin¹kxai²nān²tu³ wi¹li²nha¹yah³lxi³hē¹la², nxain¹kxa²yā¹nxe²
 kāi³yah³lxi³nū³nīn¹kxa²yan³txi³sa². Nxe³sxā³ kō³nxe³ti³ kāi³ain¹ju³ta²
 yxo²kwīn¹kxi²khai¹nxe³jah³lxi³hē¹la².

Sū³na²sa²nēn¹kxi²ki³jau³su²

24-25 Jā¹nxe³jut3su² Txa²wā¹sū³na² sa²nēn¹kxi¹jah³lxi³hē¹la².
 ī³wxi²kin³txi³to³te²lo³jah¹lxi³hē¹la². ī³hxi²kan¹kāi²no³ti³hi¹jah¹lxi³hē¹la².
 ī³nū³kxūn³ti³hi¹jah¹lxi³hē¹la². ī³wxi²kan¹ti³hi¹jah¹lxi³hē¹la². Nxe³ju³tai²na²
 Txa²wā¹sū³na² sa²nēn¹kxi¹jah³lxi³hē¹la². A²nxe³sxā³ kō³nxe³ti³
 kāi³ye²yah³lxin¹kxa²yan³txi³su² Jah¹la² so¹lxi³ ī³wai³kxū²sa²tē³nx2ti³na³la².
 Nxe³sxā³ Sū³na² yen³nāu³a² ā³tū³yah³lxi¹nhī¹na¹ wi¹lhin¹khai¹nxe³sxā³
 ka³lih³khai¹nxe³sxā³ ā³tū³yah³lxin¹tu¹wa². Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³jah¹la²
 so¹lxi³ txa²wā¹ē¹nai²na² sa²hau³ko³tū¹nhē³jah¹lai²la², Je³su²
 Kris²tu³jah¹la² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lai²na² ā³nū²kxi²sxā³
 yxau³ki³sa²kxai³la². A²nxe³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² a²wi¹lhi¹nu¹tai²na²
 nxe³hi¹nu¹tai²nān¹te²tu³ sa²nēn¹kxi²ki³jau³xa² a²yo²ha³kxa¹ wain³na³la². Nxe²
 yxau²sa²tē³ah³lxin¹tu¹wa². Ya³nx2ta¹wa². Ta³lu²na¹wa².

Apokalipse

1 Ha³teḥ³nxā³nxā² ū³wha²li¹txā³nxāi²na² wān³txa² wi¹jau³xa² yū²na³la². Je³su² Kris2tu³jah¹la² sa²kxai³lu² ha³lo²a² ne³khaui²nē³ju³ta³nu³a² i³yau¹ū³nhē³jau³xa² yū²na³la². A²kxā³nxā² Txa²wā¹sū³na² a²yxō²wān³txa² e³ha²kxai³ Je³su² Kris2tu³jah¹la² ain³kxi²ha²kxai³ nxe³jau³xai²la¹wa². A²nxe³jut3su² ha³lo²a² wxā³ju³ta²nu³a² tah²yu³tan²tu³ Je³su²jah³la² a²sa³wi³ha³lxa²i³yau¹ū³ju³ta²la¹wa². A²nxe³sxā³ Kris2tu³jah¹la² hi²sen³su² oh³xan¹jah¹la² i³sa²si¹hā³na²hē³la². Ha³lo²ai²na² a²yxō²ha³kxa¹ Jo³āu²ah³lo²na¹xai²na² a³la³kxi²si¹sa²jau³su² wā²nā³ū¹sa³na²hē³la². 2 Nxa²ha¹te¹ Jo³āu²ah³lo²na¹xai²na² sa²kxai³lu² ha³lo²a² a³la³kxi²si¹sa²ju³ta²na² a²yxō²ha³kxa¹ wā²nā³ū¹sa²ju³ta² ha³kxa¹ ū³wha²li¹lhxā³ i³yau¹ū¹nx2ta¹tu¹wa². Txa²wā¹sū³na² wān³txa² i³yau¹ū³hi² Je³su² Kris2tu³jah¹la² wān³txa² ya²la³lyau³xa² i³yau¹ū³hi² nxe³sa³na²hē³la². 3 Nxe³ha²kxai³ wān³txai²na² ha³lo²a² wxā³ju³ta²nu³su² jau¹xai²na² wān³txai²li² ain³kxi²te²a² a²ē¹nāu³ai²na² i³ka³li³ha²kxai³ wān³txai²li² sa²yxō²we¹te²a² a²ē¹nāu³ai²na² i³ka³li³ha²kxai³ nxe³ain¹tu¹wa². Hai³txi³ ha³lo²a² wxā³ju³ta²nu³a² u²lxa³wa². Wa³su³txi³ wxā³tu¹wa².

A²si³a³ko³xan¹te²nāu³xa² ū³wha²li¹la³kxi²jau³su²

4 Nxa²ha¹te¹ ha³teḥ³nxā³nxai²na² txai²li² Jo³āu²ah³lo²na¹xai²na² ū³wha²li¹jah¹lo²sa¹wa². Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²i²sxā³ yxau²xai²tū³ka³txi³nāu³xa² A²si³a³ko³xan¹te²nāu³xa² nxe² 7 nxe³ tū³ka³txi³ i³nxai²na² ū³wha²li¹la³kxi²nx2ta¹wa². Nxe³nx2ta¹jau³xa²sa¹.

— Txa²wā¹sū³na² wi¹lhin¹ti³hi¹txa²li³ju³ta² ten³sa³ha²kxai³ ā³nhāun²nha²ju³ta² ū³hū¹nxai²li³ju³ta² ten³sa³ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² nxe³si¹nx2ti³jau³su² ten³sa³nhai¹. A²nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³nu³ka³li³lu² a²wi¹lhi¹nu¹ta²kxai³ jah¹lain²txi³ ka³ten³ti³ yxau²xai²lha²kxai³ nxe³hi¹nān¹te²ty³ jah¹lain²txi³ ka³ten³ti³ yxau²xai²lha²kxai³ kxān³nāu³a¹ jah¹lain²txi³ ka³ten³ti³ yxau²sa²tē³ha²kxai³ nxe³ Jah¹lo²su² na³li¹. A²nxe³jah¹lain²txi³ wi¹lhin¹ti³hit1txa²ti³si¹ha¹jau³su² ten³sa³nhai¹. Te²yā¹nxe³ju³ta² Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹lo²nāu³xa² nxe² 7 nxe³te²nāu³xa² Txa²wā¹sū³na² yen³nāu³a² yxau²xai²lain¹na³li¹. Nxe³tū³ka³txai²na² te²yā¹nxūn³sxā³ wi¹lhin¹ti³hi¹txa²ti³si¹ha¹jau³su² ten³sa³nhai¹.

5 Te²yā¹nxe³ju³kxai³lu¹ Je³su² Kris2tu³jah¹la² wi¹lhin¹ti³hi¹txa²ti³si¹ha¹jau³su² ten³sa³nhai¹. A²nxe³jah¹lai²li² yxo²i²k³jah¹lai²la¹wi¹. Jā¹nxe³sxā³ Je³su²jah³lo²kxai³lu² ya³lu²kxi²nē³na²hē³li¹. Ya³lu²kxi²nē³nū²la² ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²na²hē³li¹. Nxe³sxā³ ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²te²nāu³xa² ne³ka³ta²sxā³ i³sa²yxau³xi²na²hē³li¹. A²nxe³jah¹lain²txi³ hxi²kan¹txi³nāu³xai²na² sa²kxai³lu² Je³su² Kris2tu³jah¹la² sa²yxō²we¹tain¹na³li¹. A²nxe³jah¹lain²txi³ Je³su² Kris2tu³jah¹lain²txi³ a³li²nē³na³li¹. Nxe² a³li²nē³lha²kxai³ ya³lu²kxi²nē³te²jai¹ti²tu³wi¹. Ya³lu²kxi²nē³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² txa²wā¹ko³nxe³ti³ kāi³ki³ju³ta² ā³na¹si¹nhē³jau³su² sa²wa²su¹tē³na³li¹.

6 Nxe³ha²kxai³la¹ hxi²kan¹khai¹nxe³tū³ka³txi³su² nxe³hi¹tē³na³li¹. Txa²wā¹sū³na² yen³nāu³a² a²nū²a² i³ye³ū¹hain¹tū³ka³txi³su² ti³hi¹tē³na³li¹. Nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³nu³su² Je³su² Kris2tu³jah¹la² Wī³nu²su² ha²kxai³ sa²yxō²wet1sa²tē³ki³tu¹wi¹. A²nxe³jut3su² Je³su² Kris2tu³jah¹la²

wxi²kin³ti³ton³sxã³ kãin²ti³lo³nha²kxai³ ha³lo²a² hãi¹nxe³ko³xa¹ a²wa³kxên³su² ti³hitisa²tẽ³ha²kxai³ nxe³ju³ta² ten³sa³nhai¹. Ya²la³lai²la¹wi¹. Nxe³nx2ta¹wa².

7 Nxa²ha¹te¹ sa²yo²ka²lah¹nha²sxã³ i²jah¹li³hẽ¹la². Oh³sĩn³nãu³a¹ Je³su²jah³la² wxã³tu¹wa². A²nũ²a²nãu³xa² hãi¹nxe³ti³xa¹ wã³ko³nxa³te³tu³ i²ain¹tu¹wa². Tũ¹ka³txai³ta² hi³ki²a³la² tẽ³sxã³ ũ³ha³la³ja³lxu³kxi²sxã³ ye³khãuh³lxã³thi¹nain¹tũ³ka³txai³tã² i²ain¹nũn³tu¹wa². Nxe³sxã³ a²nũ²a²nãu³xa²na² a²yo²ha³kxa¹ i²ain²ta³kxi²nha²sxã³ nãn³tain¹tu¹wa². Nxe³te³sẽ¹la². Wãn³txi³khai³xa²la¹wa².

8 Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³jah¹la² Txa²wã¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² i³ye³kxi²te³nah¹li¹:

— A²wi¹lhĩ¹nu¹ta²kxai³ yen³kxa² yũ²nxa³hĩ¹nu¹ta²kxai³ ka³ten³su² yxau²xa³la¹hẽ³li¹. Te²yã¹nxe³sxã³ kxã³nãu³a¹ yen³kxa² a²yo²ha³kxa¹ hxa³nhĩ¹na¹ ka³ten³su² yxau²sa²tẽ³a¹tu¹wi¹. Hxi²kan¹ta² Si³yxau³ka³jah¹lo²sa¹ha²kxai³ Nũ³kxũn³ta² Si³yxau³ka³jah¹lo²sa¹ha²kxai³ nxe³jah¹lo²sa¹wi¹. A²wi¹lhĩ¹nu¹ta²kxai³ ka³ten³ti³ yxau²xa³la¹ha²kxai³ nxe³na¹hĩ¹nãn¹te²tu³ nxe³te³na¹xãin²txi³ ka³ten³ti³ yxau²xa³la¹ha²kxai³ kxã³nãu³a¹ Nxa¹xãin²txi³ ka³ten³ti³ yxau²sa²tẽ³a¹ha²kxai³ nxe³ Jah¹lo²sa¹wi¹. Nxe³jau³su² Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³ka³jah¹la² nxe³tu¹wi¹. Nxe³na²hẽ³la².

Jo³ãu²ah³la² hxi²sxã³nho³jut3sũ³ju³ta² i²jau³su²

9 Nxa²ha¹te¹txai²na²sa²kxai³lu²Jo³ãu²ah³lo²sa¹wa². Wxa²wã³tã³jah¹lo²sa¹wa². Je³su²jah³lai²na² wãn³txa²yo²i²sxã³ yxau²xa³yah³lxin¹ju³tan¹te²kxa³yã³lhu² khãuh³nyhxah¹lxin¹tai¹ti²tu³wa². Yxah³lxin¹kxa² yã¹nxe² khãuhx3nha²nũ³nhxai²na¹hẽ¹la². Nxe³nẽ³ju³tan¹te²kxa³yan³tu³ti¹

Je³su²jah³la² hi²sen³kxai³lu² i³nxũ²kwai³lxũ¹txi³nẽ³lha²kxai³ ya³nãn³ta³ki²li² yxau²xa³ki³tã³la². Hã²wxãn³txa³ kxã³nãu³a¹ Txa²wã¹sũ³na² ha³lo²a² yxau³ya³nhẽ³tu¹wa². Jã¹nxe³na¹ju³kxai³lu² ha³lo²a² i³yau³xa² sa²ki³wa³le³ka²wxe³ko³xa² ũ³tĩ¹kxi²sai¹nha²kxai³ yxau²xa³la¹hẽ³la². A²nxe³ko³xa²na² Pat2mo³ko³su¹ nxe³te²ju²hẽ³la². Nxe³ko³xa²na² ũ³tĩ¹kxi² wxẽ³sain¹na²hẽ³la². Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² i³hen³txi³na¹ha²kxai³ Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² ya²la³lyau³xan²tu³ i³yau¹ũ³ha¹ha²kxai³ ũ³tĩ¹kxi² wxẽ³sain¹na²hẽ³la².

10 Jã¹nxa¹jut3su² a³lan²ti³hĩ¹nai²tã² to³mĩn²ko³ nxe³hĩ¹nai³tãn²tu³ Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³jxah¹la² tẽ³sxã³ hi¹tai³lhã³na²hẽ³la². Nxe³na¹tĩ³kxai³lu² wãn³txa² kãin²jau³xa² ain³kxi²na¹hẽ³la². Kwa³jan³ta² wãi²la² hain³txi³hũ³nxe² ain³kxi²na¹hẽ³la². Txa²si³yo³na² hain³nhẽ¹la². 11 Hain³tãu³a² Txa²wã¹sũ³na² i³ye³kxi²sa²te³nah¹li¹:

— Ha³tẽh³nxã³nxa² tẽ³sxã³ ũ³wha²li¹txa²hẽ³li¹. Ha³lo²a² ĩh¹ju³ta³nũ³a² wãn³txa²na²a²yo²ha³kxa¹ a²nũ²a²i³yau¹ũ³hai¹si¹hin¹jau³su² ũ³wha²li¹lho³sẽ¹li¹. Nxĩn¹kxai²nãn²tu³ A²si³a³ko³xa²nãn¹tũ³ka³txa² Je³su²jah³lai²na² wãn³txa²yo²i²sxã³ yxau²xa³tũ³ka³txi³nãu³xa² 7 nxe³tũ³ka³txi³nãu³xa² i³sa²si¹hã³ũn²xa³nxe³sẽ¹li¹. Nxe³tũ³ka³txi³nãu³xa²na²sa¹. E²fe³so³ nxe³tũ³ka³txi³su² ha²kxai³ Es3mir²na³ tũ³ka³txi³su² ha²kxai³ Per²ka³mo³ tũ³ka³txi³su² ha²kxai³ Ti³a³ti²ra² tũ³ka³txi³su² ha²kxai³ Sar²to³ tũ³ka³txi³su² ha²kxai³ Fi³la³tel²fi³a² tũ³ka³txi³su² ha²kxai³ Lau³ti³se²a² tũ³ka³txi³su² ha²kxai³ nxe³tũ³ka³txi³nãu³xa²na² wãn³txa² ũ³wha²li¹la²kxin¹jau³xan²tu³ ũ³sa²si¹hã³ũn²xa³nxe³sẽ¹li¹. Nxe³jau³su² Txa²wã¹sũ³na² nxe³sa³na²hẽ³la².

12 Nxe³na¹tĩ³kxai³lu² txa²ẽ¹nãn¹jau³kxai³la¹:

— Jah¹la² e³jah¹lan²tu³ i²a¹tū¹xā¹. Nxe³na¹ha²kxai³ a²wa³ti³ta²wxe³na¹hē³la². Nxe³na¹nū²la² sa²kix3kxi²nē³ka³txa² ka³tha¹li¹ ka³tha¹li¹ ka³tha¹li¹ ka³na³ki¹ sa²kix3kxi²nē³ka³txa² ou²ro²wxe³kxi²ka³txa² i²a¹hē³la².
 13 I²a¹ju³kxai³la¹ ka¹txai²na² wi³wi³ta³lo³tāu³a² in³txa² ka³na³ka³na³jah¹la² i²a¹hē³la². A²nū²hū³na²hē³la². A²wā²la²ka³lo³a² wi²kxi²nha²ka³lo³ān²tu³a³lu²ha²kxai³ ān³yu³tī¹la³kxi²na²hē³la². Ou²ro²tīh³na² a²nxū²kwai³la³nāu³a² sa³ha³la³tai³nha²hē³la².
 14 A²ne³ki³sa² te²an²tu³ hān³txi³na²hē³la². O³ve²a² we³te²yā¹nxe² hān³txi³na²hē³la². Ne²ve²ki³a² a³li³ki³a² yā¹nxe² hān³txi³na²hē³la². A²ye³ki³ki³a² sa²kxai³lu² ha³nxe² i³kxa² yā¹nxe³na²hē³la².
 15 A²yu³kai²na² sa²kxai³lu² kwa³thi³la³ka³lo³a² ya³te³ya³ten³kxa² yā¹nx2na²hē³la². A²nxe³ka³lo³ai²na² hxi²tē³nha¹ka³tu³ nxe³nū²la² ha³nxe²a² i³tho³xa² ā³na¹sā³ ā³nhi³ki³kxi²nān²tu³ ya³te³ya³ten³khai³1te²ju²hē³la². Te²yā¹nxe² a²yu³kai²na² ya³te³ya³ten³ta³kxi²na²hē³la². A²yo²e³ju³xai²na² sa²kxai³lu² ka³wā³lxa² en³ta²txa² kāin² en³ti³kxa² yā¹nxe² kāin² e³na²hē³la².
 16 Nxe³nxa²ha¹te¹ a²hxi²ka² a²wi¹tāu³a² hxi²ki³kxe³su² hi³ka²ta³su² ki³ha¹li¹ ki³ha¹li¹ ki³ha¹li¹ ka³na³ki¹ hxi²ki³na²hē³la². A²yo²ai²na² sa²kxai³lu² hi³ki²a³la² txon²ta³kxi²ta³wxi²a² yxo²wi¹nha²to³nha²hē³la². A²yen³nāu³ai²na² sa²kxai³lu² u³je³na³ka² yā¹nx2a²hē³la². Nxe³tā³kxi²li² ne³ka³ka³tāu³a² kāin²ha³tet1ha²kxai³ kāi²na³lan²nha²kxai³ nxe³te²ju²hē³la². Nxe³kxe³su² a²yen³nāu³ai²na² sa²kxai³lu² te²xai²jā¹nxe³to³nha²hē³la².

17 Nxe³nxa²ha¹te¹ nxe³na¹jut3su² jah¹lai²li² i²a¹tāu³ yuh³li³sa²jau³su² a²ne³kxi³tāu³a² ā³ya³hi²na¹hē³la². Ya³lu²na¹jut3sū³nxe² ā³ya³hi²na¹hē³la². Nxa²ha¹te¹ jah¹lo²kxi³ i²sa³ha²kxai³ wxa²hxi²waih³sa³na²hē³la². Wxa²hxi²waih³sa³sā³e³kxi²sa²te³nah¹li¹:

— Yuh³li³txa³hē¹li¹. Txai²na² Je³su²jah³lo²na¹xai²na² sa²kxai³lu² a²wi¹li¹nān¹jah¹lo²su² te²sa¹ha²kxai³ ne³ki³san¹jah¹lo²su² te²sa¹ha²kxai³ te²sa¹wi¹.
 18 Ka³ten³yah¹lo²su² te²sa¹i¹. Kxā³nxai³tā² ya³lu²na¹hē³li¹. Yxān¹ta¹ hī¹na² ka³ten³yu³ta² so¹li³ yū³te²sa¹i¹. Wān³txi³khai³xai²la¹wi¹. Jā¹nxe³na¹ha²kxai³ ya³lu²nē³ju³ta² a²wa³kxēn³yah¹lo²sa¹i¹. Ya³lu²te²a² ha³lo²a² a²yo²ha³kxa¹ a²wa³kxēn³yah¹lo²sa¹i¹.
 19 Nxe³na¹ha²kxai³ wxāi²na² sa²kxai³lu² ha³lo²a² i²in¹ju³ta² ū³wha²li¹li¹nha²kxai³ hī¹na² yū³kxe³su² ū³wha²li¹li² yen³kxa² kxā³nāu³a¹ yū³kxe³nū³a² ū³wha²li¹li² nxe³sē¹li¹.
 20 Nxe³nxa²ha¹te¹ ha³lo²a² wā²nā³ū¹nx2a²ha¹tu¹wi¹. Hi³ka²ta³nāu³xa² hxi²tē³a¹tū³ka³txa² e³lxah²li³ wā²nā³ū¹hi² sxi²ha² sa²kix3kxi²nē³ka³txa² ou²ro² wxe³ki³ka³txa² e³lxah²li³ wā²nā³ū¹hi² nxe³nxa²ha¹tu¹wi¹. Nxe³ju³ta²sa¹. Hi³ka²ta³nāu³xa² ki³ha¹li¹ ki³ha¹li¹ ki³ha¹li¹ ka³na³ki¹ nxe³ki³nāu³xai²na² hi³tē³nha¹kxen³ti² a²si³yxau³tāu³a² sa²kxai³lu² a²hxi²kan¹ta² jah¹la²nāu³xai²la¹i¹. Je³su²jah¹lai²na² wān³txa² yxo²i²sxā³ yxau²xai³tū³ka³txi³nāu³xa² 7 nxe³ tū³ka³txi³nāu³xa² a²hxi²kan¹ti³sain¹na³li¹. Te²yā¹nxe³sxā³ ha³lo²a² sa²kxi³kxi²nē³ka³ta² 7 nxe³ta³ka³txai²na² sa²kxai³lu² Je³su²jah¹lai²na² wān³txa² yxo²i²sxā³ yxau²xai³tū³ka³txin³txi² nxe³ain¹na³li¹. Nxe³te²sē¹li¹. Je³su²jah³la² nxe³na²hē³la².

2

E²fe³so³thi³nān¹tū³ka³txa²i²ti³nxe³jau³su²

1 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² i³ye³kxi²te³nah¹li¹:

— Ū³wha²li¹txa²hē³li¹. E²fe³so³thi³nān¹tū³ka³txa² Txa²wān³txa² yxo²i²sxā³ yxau²xai³tū³ka³txai²na² sa²kxai³lu² a²hxi²kan¹jah¹la² ū³wha²li¹lhi¹hin¹jau³su² nxēn¹te³nah¹lxi¹:

“Nxex3sah²lxi³wxi¹. Txai²na¹xai²na² hi³ka²ta³nāu³xai²na² 7 nxe³ka³txa³ti³nāu³xai²na² hxi²tē³nha¹ka³txai²na² txa²yxo²wān³txai²la¹wi¹. Sxi²ha² sa²kī³ka³txa² ou²ro²ka³txai²na² 7 nxe³ka³txa³ti³nāu³xai²na² nu²ki³ye³lā³nāu³a² ai³lha²thet3ta¹kxai²na² txa²yxo²wān³txai²la¹i¹.

2 Wxa²nū³ka³txi³nāu³ i³nxai²na² i²nx2ti³te²sa¹i¹. Yxau²xai³lyah³lxin¹ju³ta² i²nx2ti³te²sa¹i¹. Nxū²kwai³lxū¹sxā³ o²la³kxi²sxā³ yxau³yah³lxin¹ju³ta² i²nx2ti³te²sa¹i¹. Kō³nxe³ti³ kāi³te²la³ te³nxa²lxan³tai¹ti²tu³wi¹. Txa²sa³wit3su² ki³lxo³tain¹tai¹ti²tu³wi¹. Yxān¹ta¹ i³wa³ka³nxe³sain³yah³lxi³sā²nīn¹tai¹ti²tu³wi¹. Nxe³yān¹ta¹ i³ki³ha¹kxi²nē³tū³ka³txi³sa²kxe³su² a³ya³tain¹yah³lxin¹tai¹ti²tu³wi¹.

3 Te²yā¹nxe³sxā³ ha³lo²a² kō³nxe³kxi¹nx2ti³tai¹ti²tu³wi¹. Txa²wān³txa² sa²yxo²wet1sah¹lxin¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² ye³khāuh³lxa³thi¹nx2ti³tai¹ti²tu³wi¹. Nxe³kxa²ha³ta³nxān²ti³ hai³txi³ ā³na¹sah²lxan³tai¹ti²ti¹. Hāi¹nxe³sxā³ thāi³ti³la² wi¹lo²la³kxi²yah³lxin¹tai¹ti²tu³wi¹.

4 Nxe³ta¹ kxā³nxa² a³lxi²khaix1sah¹lxin¹tai¹ti²tu³wi¹. Yxān¹ta¹ hī¹nai²na² jū¹nxa² so¹lxi³ a³lxi²sah¹lxi¹lxi¹. Ju¹tai²li² ten³sa²nxa³nhai¹.

5 Nxe³sxā³ wi¹li²nha¹jah¹lxi³hē¹li¹. Ī³ān²ta³kxi²nha¹jah³lxi³hē¹li¹. Wi¹kāi³yah³lxin¹kai³ ja¹nxe³jah³lxi³hē¹li¹. Yxān¹ta¹ nxe³yah²lxan³kxai²nān²tu³ wa³li²na¹tu¹wi¹.

Wā³li³na¹kxai²nān²tu³ sxi²ha² sa²kī³ta³ka³txa² tē³kī³ka³ty³ ka³txā³sa² ka³txa² sa²wih³wē³no³ki³te²ju²hē³li¹. Nxe³kxa² yā¹nxe³sxā³ a²nū²a² ā³xai²na² sa²wih³wē³no³nx2ti³sxā³ txa²wē³ha³lxi³te²lo³tai¹na¹ha³ta²wi¹.

Ī³ān²ta³kxi²nha¹lxan³kxai²nān²tu³ nxe³nx2ta¹ha³ta²wi¹.

6 Nxe³yān¹ta¹ wi¹kāi³ah³lxin¹ju³ta² yū³yah³lxi³nū³ni¹lxi¹. Ni³ko³lai²ta² nū³ka³txa² kō³nxe³ti³hi¹nha²kxai³ yxo²kwī¹kxi²sa³nhai¹. Tū¹ka³txai²na² yxo²kwī¹kxi²na¹kxa²yā¹nxe² yxo²kwī¹kxain¹yah³lxi³nū³nīn¹tai¹.

Ju¹tai²li² wain³txi³kāi³yah³lxi¹lxi¹.

7 Jā¹nxe³jut3su² Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² i³tih³nxe³nx2ti³ju³ta² ten³na³li¹. Ya²la³tu³ wi¹ko³nh²ti³ten³nyhah¹lxin¹kxai²nān²tu³ a²wān³txai²li² wi¹lain³kxi¹txain¹yah³lxi³hē¹li¹.

A³lxi²khaix1sah²lxin¹sxā³ yxau²xai³lyah¹lxin¹kxai²nān²tu³ kxā¹nāu³a¹ hi³sa³ka³txa² hi³a²nxā³kxa² Txa²wā¹sū³na² ha³lo²a² wi¹wen¹te²a² ka³ten³sa²sih¹ki³txā³kxa³nxū³a² ka³ten³si¹nhē³nxa³ki³nū³a² ū³hū¹nx2ta¹tu¹wi¹. Ye¹nx2ta¹wi¹.” Je³su²jah³la² nxe³na²hē³la².

Es3mir²na³thi³nān¹tū³ka³txa² i³tih³nxe³jau³su²

8 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² i³ye³kxi²xi²te³nah¹lxi¹:

— Ū³wha²li¹txa²hē³li¹. Es3mir²na³thi³nān¹tū³ka³txa² Txa²wān³txa² yxo²i²sxā³ yxau²xai³tū³ka³txai²na² sa²kxai³lu² a²hxi²kan¹jah¹la² ū³wha²li¹lhi¹hin¹jau³su² nxēn¹te³nah¹lxi¹:

“Nxex3sah²lxi³wxi¹. Txai²na² Je³su²jah³lo²na¹xai²na² sa²kxai³lu² a²wi¹lhi¹nān¹jah¹lo²su² te²sa¹ha²kxai³ ne³ki³san¹jah¹lo²su² te²sa¹ha²kxai³ te²sa¹wi¹. Kxā³nxai³tā³ya³lu¹na¹hē³li¹. Yxān¹ta¹ ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²na¹hē³li¹. Hī¹na² ka³ten³su² yxau²sa²tē³a¹wi¹. A²nxe³na¹jut3su² txa²yxo²wān³txai²la¹wi¹.

9 O²la³kxah³lxin¹ju³ta² i²nx2ti³te²sa¹wi¹. Khāuhx1nyhah¹lxin¹ju³ta² i²nx2ti³te²sa¹wi¹. Yen³kxi³txa²yah³lxin¹kxe³su² i²nx2ti³te²sa¹wi¹. Yxān¹ta¹ wxa²e¹nāu³ai²na¹ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² wi¹lū³yho³hi¹nx2ti³ju³ta²

yũ²na³li¹. Jā¹nxe³sxā³ kō³nxe³te²lo³nx2tain¹ju³ta² i²nx2ti³te²sa¹wi¹.
 Nxe²e³kxi¹nx2tain¹tũ³kₐ³txa² hai³txi³ Ju³te²a² nũ³kₐ³txi³khai³su²
 nxa³wi¹. Ki³ha¹kxi³nē³lhxā³ Ju³te²a² nũ³kₐ³txi³su² ki³lxo³nyhain¹na³li¹.
 Yxān¹ta¹ ai¹nxa³wi¹. Sa³ta³na²jah¹la² sa³wi³ha³lxi³khai³sain¹na³li¹.

10 Nxa²ha¹te¹ khāuh³lxa³thin¹ju³ta³nũ³su² hxi²waun³txi³yah³lxi³txa³hē¹li¹.
 Nxex3sah²lxi³wxi¹. A²ta³a² hi²sen³su² wxa²nũ³kₐ³txa² i²li³te²la³ tē³sxā³
 sxi²ha² kan²thi³na² ā³na¹sxā³ ũ³i¹kxi²si¹nx2ti³ha³tai¹. Txa²wā¹sũ³na²
 wān³txa² sa²yxo²ā³sih¹yah³lxin¹jau³nũ³su² ten³na³li¹. Nxe³sxā³ a³lan²ni²ju³ta²
 ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ 10 nxe² a³lan²ni²tāu³a²
 khāuh³lxa³ti³yah¹lxin¹tu¹wi¹. Nxe³nx2ti³ha³tai¹. Yxān¹ta¹ nxũ²kwai³lxũ¹sxā³
 Je³su²jah³lo²na¹xai²na² Txa²wān³txa² sa²yxo²wet¹sah¹lxi³hē¹li¹.
 Su²lhā³nxa²lxain¹kxan²ti³ Txa²wān³txa² sa²yxo²ā³sah¹lxi³txa³hē¹li¹. A²nũ²a²
 wi¹kai³kxai²nān²tu³ ũ³nhe³hē¹nha²ka³lo³a² ũ³hũ¹te²ju²hē³li¹. Nxe³kxa²
 yā¹nxe³sxā³ sa²yxo²wet¹sah¹lxin¹kxai²nān²tu³ ka³ten³sa²tē³yah³lxin¹ju³ta³nũ³a²
 nxe³te²lo³nx2ta¹tu¹wi¹.

11 Jā¹nxe³jut3su² Txa²wā¹sũ³na² Yāu³ka³jxah¹la² i²tih³nxe³nx2ti³ju³ta²
 ten³na³li¹. Ya²la³tu³ wi¹kō³nh²ti³ten³nyhah¹lxin¹kxai²nān²tu³
 a²wān³txai²li² wi¹lain³kxi¹txain¹yah³lxi³hē¹li¹. A³lxi²khai³sah²lxin¹sxā³
 yxau²xai³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ ya³lu²nx2ti³ju³ta³nũ³su² yũ³sa²tē³yah³lxan²tho³li¹.
 Nxe³ye¹nx2ta¹wi¹.” Je³su²jah³la² nxe³na²hē³la².

Per²ka³mo³thi³nān¹tũ³kₐ³txa² i²tih³nxe³jau³su²

12 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² i²ye³kxi²xi²te³nah¹lxī¹:

— Ū³wha²li¹txa²hē³li¹. Per²ka³mo³thi³nān¹tũ³kₐ³txa² Txa²wān³txa²
 yxo²i²sxā³ yxau²xai³tũ³kₐ³txai²na² sa²kxai³lu² a²hxi²kan¹jah³la²
 ũ³wha²li¹lhi¹hin¹jau³su² nxēn¹te³nah¹lxī¹: “Nxex3sah²lxi³wxi¹. Txai²na²
 Je³su²jah³lo²na¹xai²na² sa²kxai³lu² hi³ki²a³la² wxi²txo¹kxi²xai³ta³wxi²a²
 tē³jah¹lo²su² te²sa¹wi¹. A²nxe³na¹jau³su² Txa²yxo²wān³txai²la¹wi¹.

13 Wxa²nũ³kₐ³txi³nāu³ i²nxai²na² o²la³kxi²yah³lxin¹ju³ta² i²nx2ti³te²sa¹wi¹.
 Yxau³yah³lxin¹ju³ta² i²nx2ti³te²sa¹wi¹. Nxe³tāu³a² Sa³ta³na²jah¹la²
 nũ³kxũn³sxā³ a²yxau³txi³khai³xai²la¹wi¹. Nxe³kxan²ti³nũ¹ Txa²i³lxa²
 so²yxau³yah¹lxi¹lxī¹. Hai³txi³ Txa²wān³txa² sa²yxo²ā³sah²lxan³tai¹ti²tu³wi¹.
 Ān³ti³pa²jah³la² hi²sen³su² Txa²wān³txa² i²hen³txi³nx2ti³tai¹ti²tu³wi¹.
 Hai³txi³ sa²yxo²ā³sa²nũ³nxa³tai¹tu³wi¹. Nxe³te³na¹ su²lhā³ain¹tai¹ti²tu³wi¹.
 Sa³ta³na²jah¹la² a²yxau³txi³khai³xa² su²lhā³ain¹tai¹ti²tu³wi¹. 14 Nxe³yah³lxin¹ta¹
 jũ¹nxa² i²kwai²kxi²nx2ta¹ju³ta² yũ³na¹wi¹. Wxa²nũ³kₐ³txa² i²li³te²a²
 Ba³la³āu²ah³lai¹tā² wān³txa² sa²yxo²we¹te²a² yũ³yah³lxi¹lxī¹. Ba³la³āu²ah³lai²na²
 wān³txa² wi¹jau³sxa³tai¹ti²tu³wi¹. A²nxe³jah¹lai²na² a²yxo²wān³txa²
 Ba³la³kah³la² ain³kxi²so¹ha²kxai³ I³sa³e² nũ³kₐ³txa² kō³nxe³ti³
 kai³si¹hain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Nxe³sxā³ Ba³la³kah³lo²nu¹ta¹kxai³lu²
 e³te³nah¹lxī¹, I³sa³e² nũ³kₐ³txa² ain³kxain¹te³nah¹lxī¹: ‘Yain³txi³su²
 a²ta³a² yāu³ka³txa² ũ³hũ¹yah³lxi³sā²nīn¹ka³tu³ hā²wxān³txa³nũ²
 yain³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ wi¹na³li¹. Te²yā¹nxe³sxā³ a²nũ²a² i²li³te²a²
 so¹nyhah²lxan³te²su² te²a² ũ³whīn¹ta³kxi²nyhu¹ah³lxin¹kxai²nān²tu³
 wain³na³li¹.’ Ba³la³kah³lo²nu¹ta²kxai³ nxēn³txain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹.
 Nxe³ju³tai²li² wain³ti³he¹nxa³wi¹. 15 Te²yā¹nxe³jut3su² Ni³ko³lai²ta²
 nũ³kₐ³txai²na² wān³txa² sa²yxo²we¹te²na² yũ³yah³lxi³nũ³ni¹lxī¹. Kō³nxe³ti³
 kai³ju³tai²la¹wi¹. 16 Nxe³ha²kxai³ kō³nxe³ti³ kai³ju³ta² ā³na¹jah¹lxi³hē¹li¹.

Sa²yo²wet1syah¹lxi³hē¹li¹. Nxe³syah¹lxan³kxai²nān²tu³ ye³jen¹na²
wā³li³na¹tāu³a² ā³nhe¹kxi¹nx2ta¹tu¹wi¹. Hi³ki²a³la² txa²yo²ai²na²
sa²yo²sai¹ta³wxi²ai²na² tē³sxā³ ā³nhe¹kxi¹nx2ta¹tu¹wi¹.

17 Jā¹nxe³jut3su² Txa²wā³sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² i³tih³nxe³nx2ti³ju³ta²
ten³na³li¹. Ya²la³tu³ wi¹ko³nh²ti³ten³nyhah¹lxin¹kxai²nān²tu³
a²wān³txai²li² wi¹lain³kxi¹txai¹yah³lxi³hē¹li¹. A³lxi²khaix1sah²lxin¹sxā³
yxau²xai³lyah¹lxin¹kxai²nān²tu³ yain³txa² oh³nān¹te²a² yain³txa²
ū³hū¹nx2ta¹tu¹wi¹. Te²yā¹nxe³sxā³ txah³lxa³ki³a² wi¹ki³a² ki³wa²su¹
wa²su¹ki³khai¹nxe³ki³a² hā³ki³an²tu³ ū³hū¹nx2ta¹tu¹wi¹. A²nxe³ki³ai²na²
a²txai²na¹ a²i³lxa² tah²yau³xa² i³lxih¹nx2ti³jau³nū³a² ū³wha³li¹la³kxi²tu¹wi¹.
A²nxe³sxā³ i³lxi¹nx2ta¹jau³nū³a² a²nū²a² ā³xa² i²ti³hex1jau³sxa³wi¹. Hāi¹nxe³sxā³
i³lxih¹nx2ta¹te² i³nxai²na² so¹lxi³ i²yah¹lxin¹tu¹wi¹. Nxe³ye¹nx2ta¹wi¹.
Je³su²jah³la² nxe³na²hē³la².

Ti³a³ti²ra²thi³nān¹tū³ka³txa²i³tih³nxe³jau³su²

18 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² i³ye³kxi²xi²te³nah¹lxi¹:

— Ū³wha²li¹txa²hē³li¹. Ti³a³ti²ra²thi³nān¹tū³ka³txa² Txa²wān³txa² yo²i²sxā³
yxau²xai³tū³ka³txai²na² sa²kxai³lu² a²hxi²kan¹jah¹la² ū³wha²li¹lhi¹hin¹jau³su²
nxe³te³nah¹lxi¹: “Nxe³sah²lxi³wxi¹. Txa²i²na² Je³su²jah³lo²na¹xai²na²
sa²kxai³lu² Txa²wā³sū³na² Ta²hah³lo²sa¹wi¹. Txa²ye³ki³ki³a² sa²kxai³lu²
ha³nxe² i³kxa² yā¹nxe²na³li¹. Txa²yu³kxai²na² sa²kxai³lu² kwa³thi³la³ka³lo³a²
ya³te³ya³ten³ka³lo³a² yā¹nxe²na³li¹. A²nxe³ka³lo³a² ha³nxe² i³tho³xa²
ya³te³ya³ten³ta³kxi²khaix1nxe³ka³lo³ai²li² Txa²yu³kxa² yā¹nxe²na³li¹.
Nxe³jah¹lo²su² te²sa¹wi¹. A²nxe³na¹jau³su² Txa²yo²wān³txai²la¹wi¹.

19 O²la³kxah³lxin¹ju³ta² i²nx2ti³te²sa¹wi¹. A²nū²a² ā³xa² a³lxi²yah³lxi¹lxi¹.
A²nū²a² ā³xa² khāuh³lxa³thi¹nx2tain¹kxan²ti³ Txa²wā³sū³na² ha²ya³kxa²
yo²i²ah²lxa³lxi¹. A²nū²a² ā³xa² wi¹kāi³ū¹hain¹yah³lxi¹lxi¹. Ya³nān³ta³ki²li²
kāi³ū¹hah³lxi¹lxi¹. Ju¹tai²na² ha³kxa¹ i²te²sa¹wi¹. A²wi¹lhi¹na³i²ta²
wi¹lo²la³kxah¹lxin¹ju³ta² kāi²nxa³tai¹ti²tu³wi¹. Yxān¹ta¹ hi¹na¹

ā²la² kāi²non³sxā³ wi¹lo²la³kxah¹lxi¹lxi¹. 20 Nxe³ta¹ wi¹lxa³ju³ta²
yū³yah³lxi³nū³ni¹lxi¹. Je³sa³be²la³ka³lxa² ko³nxe³thin¹khaix1ta¹ka³lxu³su²
ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Ta¹ka³lxa² yā¹nxe³te²su² te²a² wxa²nū³kwai³ye³la³nāu³a²
yū³yah³lxi¹lxi¹. A²nxe³ta¹ka³lxi²na² ki³ha¹kxi²sxā³ e³te³nah¹lxi¹:
‘Txa²li² Txa²wā³sū³na² wān³txa² i³hen³txi³ta¹ka³lxu³su² na¹wi¹.
Na¹ha²kxai³ ā³si³te³kxi²sah¹lxi³hē¹li¹.’ Nxe³jau³xa² e³ta¹ka³lxu³su² na³li¹.
Yxān¹ta¹ kāin²ki³han³na³li¹. Ain³kxi²yah³lxin¹kxai²nān²tu³ ko³nxe³ti³

kāi³sih¹nx2ti³ha²ta¹. Ko³nxe³ti³ wa³ju³lon³sxā³ kāi³sih¹nx2ti³ha²ta¹.
Yain³txi³su² a²ta³a² ū³hū¹nhyain¹kxa² yain³sih¹yah³lxin¹jau³su²
i³tih³nxe³nx2ti³nū³nha³ta¹. 21 Nxa²ha¹te¹: ‘Ko³nxe³ti³ kāi³ju³ta² ā³na¹sxā³
ā³yo²o³tū¹sa³tū¹xā¹.’ Sa²ju³ta³nū³su² wahx3na³hē¹li¹. Yxān¹ta¹ hai³txi³
ten³ti³he¹nx2nxa³hē³li¹, ta¹ka³lxu²su¹. 22 Nxe²nxa³ha²kxai³ i³ta³ka³txa²
i³ton³kxi²sxā³ sxā³si¹ha¹tu¹wi¹. Te²yā¹nxūn³sxā³ in³txai²na² ko³nxe³ti³
ū³whūn¹ta³kxi²nyhu¹ain¹te²na² sa²kxai³lu² kāin² khāuh³lxa³thin¹si¹hai¹na¹tu¹wi¹.
i³āin²ta³kxi²sān²sxā³ ā³yo²o³tū¹sai¹nxa³kxai²nān²tu³ nxe³ai¹na¹tu¹wi¹.

23 Te²yā¹nxe³sxā³ ta¹ka³lxi²na² sa³wi³ha³lxi³nāu³xai²na² sun²tā¹ai¹na¹tu¹wi¹.
Jā¹nxa¹jut3su² na¹kxai²nān²tu³ Je³su²jah³lo²na¹xai²na² wān³txa²
yo²i²sxā³ yxau²xai³lhain¹tū³ka³txi³nāu³xai²na² wi¹ko³nxēn²tain¹tu¹wi¹.
A²nū²a²nāu³xai²na² a²ē¹nān¹jau³su² wā³ko³nxa³te²tu³ a³la³kxi²jah¹lo²sa¹wi¹.

Nxe³na¹jut3su² a²nũ²a² yxo²i²sxã³ yxau²xai³lya³sain¹te² i³nxa² a²yxo²ha³kxa¹wi¹li²sah¹lxin¹tu¹wi¹. Nxe³sah¹lxin¹ha²kxai³ kãi³yah³lxin¹kxa² yo³ha² wain³txi³i³hau³ko³nh²sãn²sxã³ wi¹ta³nxa² ko³nxe³ ta³nxa² kãi³yah³lxin¹kxa² yo³ha² wain³txi³ ũ³yho³hi¹nx2ta¹tu¹wi¹.

24 Nxa²ha¹te¹ Ti³a³ti²ra²thi³na² yxau³yah³lxin¹te² i³nxai²na² ta¹ka³lxai²na² wãn³txa² sa²yxo²we¹jah²lxan³te² i³nxai²na² i³ye³kxi¹nx2ta¹wi¹. Sa³ta³na²jah¹lai²na² wãn³txa² a²sa²te¹jau³xai²la¹wi¹. Nxe³jau³xai²na² sa²kxai³lu² ki³han³jau³xai²la¹wi¹. Jã¹nxe³sxã³ Sa³ta³na²jah¹lai²na² wãn³txa² sa²yxo²we¹jah²lxan³te² i³nxai²na² sa²kxai³lu² hai³txi³ tah²yau³xa² kwa³na³nx2ta¹jau³xa² yũ²nxa³lho³li¹. 25 Hã¹nxe³sxã³ wxa²e¹nãu³ai²na² wi¹ko³nhah¹lxin¹ju³ta² ã³na¹ah³li³txa³hẽ¹li¹. Wi¹kãi³si¹jau³xu¹ta²na² kãi³sa²tẽ³jah¹li³hẽ¹li¹. Wã³lxin²nxa³ta³lxa¹ wi¹kãi³sxã³ yxau²xai³jah¹li³hẽ¹li¹.

26-27 Jã¹nxe³yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ ha³lo²a² ko³nxe³thin¹ju³ta² wxã³nũ¹nx2ti³kxan²ti³ txa²wãn³txa² sa²yxo²wet1sa²tẽ³yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ kxã³nãu³a¹ wã³li²na¹tãu³a¹ txa²hxi²ka¹na¹ju³ta² Txa²wĩ³na² i³hxi²kat1sa³kxa² yã¹nxe³sxã³ i³hxi²ka¹txa²ta¹tu¹wi¹. A²nũ²a² nũ³ka³txi³nãu³xa² a²yxo²ha³kxa¹ nũ³kxũn³txi³ i³hau³ko³tain¹yah³lxin¹tu¹wi¹. Kwa³thi³la³ka³txa² hxi²tẽ³nhã²ki³kxai²nãn²tu³ nũ³kxũn³txi³ wa³ka³ti³lo²te²la³ hĩ³ki³tã³li¹. Nxe³kxa²yã¹nxe³kxe³hũ³nxe² a²nũ²a²nãu³xa² nũ³kxũn³txi³ i³hau³ko³tain¹yah³lxin¹tu¹wi¹. Sa²yxo²wet1sa¹nxa³te²nãu³xa² sa²kxai³lu² kwa³ta³lẽ³na² kxĩ^hnxẽ¹na² ã³na¹sxã³ a³lun²ta³kxi²sxã³ ã³kho³kxa² yã¹nxe³sxã³ sa²yxo²wet1sa¹nxa³te²nãu³xa² khãu³lxa³ti³si¹hain¹yah³lxin¹tu¹wi¹. 28 Nxe³kxa²yu³su² hi³ka²ta³a² yãn³ta² i³yũ¹li²nxa³ta³lxa¹ te²hi³ka²ta³a² ũ³hũ¹nx2ta¹tu¹wi¹.

29 Jã¹nxe³jut3su² Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³jxah¹la² i³tih³nxe³nx2ti³ju³ta² ten³na³li¹. Ya²la³tu³ wi¹ko³nh²ti³ten³nyhah¹lxin¹kxai²nãn²tu³ a²wãn³txai²li² wi¹lain³kxi¹txai¹yah³li³hẽ¹li¹. Nxe³ye¹nx2ta¹wi¹. Je³su²jah³la² nxe³na²hẽ³la².

3

Sar²to³thi³nãn¹tũ³ka³txa²i³tih³nxe³jau³su²

1 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² i³ye³kxi²xi²te³nah¹li¹:

— Ū³wha²li¹txa²hẽ³li¹. Sar²to³thi³nãn¹tũ³ka³txa² Txa²wãn³txa² yxo²i²sxã³ yxau²xai³tũ³ka³txai²na² sa²kxai³lu² a²hxi²kan¹jah¹la² ũ³wha²li¹lhi¹hin¹jau³su² nxe²te³nah¹li¹: “Nex3sah²li³wxi¹. Txai²na² Je³su²jah³lo²na¹xai²na² Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³jxah¹lo²nãu³xa² 7 nxe³te²nãu³xa² Txa²wã¹sũ³na² yen³nãu³a² yxau²xai³lain¹te²nãu³xa² Txa²hxi²ka³nãu³a² yxau³ai¹nha²kxai³ hi³ka²ta³nãu³xa² 7 nxe³ki³nãu³xa² Txa²hxi²ka³nãu³a² tẽ³a¹ha²kxai³ nxe³jah¹lo²sa¹wi¹. A²nxe³na¹jau³su² txa²yxo²wãn³txai²la¹wi¹. Wxa²nũ³ka³txi³ i³nxai²na² o²la³kxi²yah³lxin¹ju³ta² i²nx2ti³te²sa¹wi¹. Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² yxo²i²jah¹lo²sa¹wi¹. Nxe³yah³li¹li¹. Yxãn¹ta¹ hai³txi³ yxo²i²syah²lxa³li¹. Nxe³syah¹lxa³nha²kxai³ ya³lu²jah¹lo²su² te²yã¹yxah³li¹li¹. 2 Nxe³yah³li¹nha²kxai³ ã³yxo²o³tũ¹sxã³ yxo²i²sah¹lxin¹kxai³ jã¹nxe³jah³li³hẽ¹li¹. Nxe³sah¹lxin¹kxai²nãn²tu³ a²nũ²a² txu¹li²te²su² te²a² yã¹yxah¹li³hĩ³nxa¹li¹. 3 Nxe³ha²kxai³ yãn³txai²nãn¹jau³xa² sa²wa²lho¹xi²sxã³ ain³kxi¹xi¹jxah³li³hẽ¹li¹. Nxe³jau³xai³ta³li² wi¹ko³nhah¹jah³li³hẽ¹li¹. Ko³nxe³ti³ kãi³yah³lxin¹ju³ta² ã³na¹jah³li³sxã³ ã³yxo²o³tũ¹jah³li³hẽ¹li¹. Ye³ten³sxã³ yxau²xai³jah¹li³hẽ¹li¹. Wã³su³txi³ wã³li²na¹tu¹wi¹. Ko³nh³yhah¹lxan³tãu³a² wxã³ye¹nx2ta¹ha³ta²wi¹.

Wxa²yen³kxa² kâi³uh¹nx2ti³te³lhxã³ wxã³jah¹la²yã¹nxa² wa³su³txi³
 wxã³na¹tu¹wi¹. Nxe³kxai²lẽ¹. 4 Sar²to³thi³nã²tũ³ka³txi³ i³nxai²na²
 a²wã³kxi³nãu³ i³nxai²na² wi¹lhin¹sxã³ yxau³yah³lxi¹lxi¹. Wã²la²
 i³nxã³txi³nxa³kxe³hũ³nxe² kãin² kq³nxe³ti³ kãi³yah²lxan³te³nai¹ti²tu³wi¹.
 Yxah³lxin¹te² i³nxai²na² sa²kxai³lu² wã²la² hã³ka³lo³a² ũ³whi²kxi²nha²
 kxa²yã¹ne³ kxe³hũ³nxe² wi¹kãi³jah¹lxi¹hẽ¹li¹. Nxe³yah³lxin¹te²
 i³nxai²na² ã³si³tẽ³kxi²syah¹lxin¹tu¹wi¹, wain³txi³ kãi³ye²yah³lxi¹nha²kxai³lu¹.
 5 Jã¹nxe³jut3su² a²nũ²a² i²li³te²la³ kq³nxe³ti³ kãi³ju³ta² wxã³nũ¹nx2ti³kxan²ti³
 txa²wãn³txa² sa²yo²wet1sa²tẽ³yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ wã²la² hãn³ka³lo³a²
 ũ³hũ¹nx2ta¹tu¹wi¹. Nxe³nx2ta¹kxai²nãn²tu³ a²nũ²a²nãu³ i³nxai²na²
 ka³ten³su² yxau²xai³si¹hah³lxi³te²nãu³ i³nxai²na² wxa²i³lxa² ha³tẽh³nxã³nxa²
 ka³ten³ti³hi¹tẽ³txã³nxa² ã²la² ũ³wha²li¹la³kxi²te²ju²hẽ³li¹. Nxe³txã³nxai²na²
 tẽ³sxã³ wxa²i³lxi³la³ ũ³ka³ne³ta¹ju³ta³la³ yũ²nxa³lho³li¹. Nxe³na¹kxa²yo³su²
 Txa²wĩ³na² i³ye³yo²nũ¹nx2ta¹tu¹wi¹. Nxe³nx2ta¹ha²kxai³ Txa²wĩ³na² ain³kxi²
 oh³xan¹tũ³ka³txa² ain³kxi² nxe³sain¹tu¹wi¹.

6 Jã¹nxe³jut3su² Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³jxah¹la² i³tih³nxe³nx2ti³ju³ta²
 ten³na³li¹. Ya²la³tu³ wi¹kq³nh²ti³ten³nyhah¹lxin¹kxai²nãn²tu³ a²wãn³txai²li²
 wi¹lain³kxi¹txai¹yah³lxi¹hẽ¹li¹. Nxe³ye¹nx2ta¹wi¹.” Je³su²jah³la² nxe³na²hẽ³la².

Fi³la³tel²fi³a²thi³nã²tũ³ka³txa² i³tih³nxe³ju³su²

7 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² i³ye³kxi²xi²te³nah¹lxi¹:

— ũ³wha²li¹txa²hẽ³li¹. Fi³la³tel²fi³a²thi³nã²tũ³ka³txa² Txa²wãn³txa²
 yxo²i²sa³sxã³ yxau²xai³tũ³ka³txai²na² sa²kxai³lu² a²hxi¹kan¹jah¹la²
 ũ³wha²li¹lhi¹hin¹jau³su² nxe³te³nah¹lxi¹: “Nxex3sah²lxi³wxi¹. Txai²na²
 Je³su²jah³lo²na¹xai²na² Wi¹lhin¹ju³khai³nxe² A²si³yxau³jah¹lo²sa¹wi¹.
 Ya²la³ju³khai³nxe² a²si³yxau³jah¹lo²sa¹wi¹. Txai²na² so¹lxi³ Txa²wã¹sũ³na²
 ha³lo²a² yxau²xai³te²la³ ju³ta³nũ³a² i³hau³ko³jah¹lo²sa¹wi¹. ‘Ã³wih¹sxã³
 yxau²xai³txu¹li¹. Ta³nxa²: ‘Ã³wih¹sxã³ yxau²xai³lin¹ju³ta³nũ³a² yũ²nxa³lho³li¹.
 Ta³nxa², nxe² i³ye³sxã³ hau³ko³jah¹lo²sa¹wi¹. A²nxe³na¹jau³xai²li²
 txa²yo²wãn³txai²la¹wi¹. 8 Wxa²nũ³ka³txi³ i³nxai²na² o²la³kxi²yah³lxin¹ju³ta²
 i²nx2ti³te²sa¹wi¹. Nxex3jah³lxi³sa²lxi¹. Ha³lo²a² ũh³yo²than²kxi¹nx2ta¹wi¹.
 Nxe³na¹ha²kxai³ a²nũ²a² i²li³te²la³ ě¹nãn¹jau³su² nxe³te³nah¹lxi¹:
 ‘Ha³lo²a² ũh³yo²ti¹a¹tũ¹xã¹.’ Nxe³kxan²ti³ hai³txi³ hxi²kan¹txi³
 ũh³yo²ti¹kxi¹nx2ti³xa³lho³li¹. Jũ¹nxe² nũ³kxũn³yah³lxi¹lxi¹. Txa²wãn³txa²
 sa²yo²we¹jah³lxi¹lxi¹. Hai³txi³ Txa²wãn³txa² sa²yo²ã³syah²lxa³lxi¹.

9 Nxe³ha²kxai³la¹ Sa³ta³na²jah¹la² wãn³txa² sa²yo²we¹tũ³ka³txa²
 i³ki³ha¹kxi¹nx2tain¹na²hẽ³li¹. ‘Ju³te²a² nũ³ka³txi³su² sãn¹te²sa¹wi¹.’ Nxe²
 i³ki³ha¹kxi¹nx2tain¹sxã³ i³ye³kxi¹nx2tain¹na²hẽ³li¹. A²nxe³tũ³ka³txai²na²
 sa²kxai³lu² kwa³na³ai¹na¹tu¹wi¹. Na¹kxai²nãn²tu³ yau³son³sxã³
 ã³ka³ti³wxe³nu¹nx2tain¹tu¹wi¹. Nxe³nũ²la² i³sa²nẽn¹kxi¹nx2tain¹tu¹wi¹.
 Jã¹nxe³sxã³ a³lxi¹nx2ta¹ju³ta² e³lxah²lxi³tu¹wi¹. 10 Yãn¹txai²na² a²nũ²a²nãu³xa²
 yuh³xai²nãn¹ko³xan¹tũ³ka³txa² txa²wãn³txa² yxo²i²sai¹nxa³tũ³ka³txa²
 kãin² khãuh³lxa³ti³hi¹nain¹tu¹wi¹. Kq³nxe³ti³ kãi³ain¹si¹jau³su²
 khãuh³lxa³ti³hi¹nain¹tu¹wi¹. Nxe³nxa²ha¹te¹ wxa²nũ³ka³txi³ i³nxai²na² hai³txi³
 yxah³lxan³tho³li¹. Wi¹ju³ta² so¹lxi³ kãi³a¹ta¹ti²tu³wi¹. Nxe³na¹kxan²ti³
 khãuh³lxa³ti³nha¹ta¹ti²tu³wi¹. Nxe³na¹ju³ta² i²syah¹lxin¹ta¹ti²tu³wi¹.
 Yxah³lxin¹sxã³ wi¹kq³nyhah¹lxi¹nhẽ³li¹. Yxah³lxi¹nha²kxai³
 khãuh³lxa³ti³nhain¹ju³ta³nũ³ai²kxai³lu² wã²nxũh¹nx2ti³xa³lho³li¹.

11 Jā¹nxa¹jau³su² wa³su³txi³ wā³li²na¹tu¹wi¹. Nxe³na¹ha²kxai³ kan²txi³ yxo²i²sah¹lxin¹ju³ta² kwa²a³na¹yah³lxix³txa³hē¹li¹. Wi¹kō³nha¹jah³lxix³hē¹li¹. Nxe³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ kan²txi³ yxo²i²sah¹lxin¹ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² hxi²ki³kxai³lu² wi¹la² ū³yho³hi¹nx2ti³tu¹wi¹. Yxān¹ta¹ kan²txi³ yxo²i²sah¹lxan³kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na² hxi²ki³kxai³lu² wi¹la² ū³yho³hi¹nx2ti³ju³ta² yū²nxa³lho³li¹. 12 Jā¹nxe³jut3su² a²nū²a² i²li³te² i³nxai²na² kan²txi³ yxo²i²sah¹lxin¹kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ a²sxi²ha²nāu³ai²na² ū³h³wxe³nū¹h¹nx2ta¹tu¹wi¹. Sxi²ha² ū³nhe³hē¹wxe³ta³ka³txa² yā¹yxah³lxin¹tu¹wi¹. Nxe³thi¹nai²na² kan²txi³ yxau²sa²tē³yah³lxin¹tu¹wi¹. A²nxe³thi³na² a³li³xi²yah³lxin¹ju³ta²nū³a² ten³yah²lxan³tho³li¹. Nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ a²i³lxa² ū³hū¹nx2ta¹tu¹wi¹. Txa²wā¹sū³na² sxi²je³na² a²i³lxa² Je³ru³sa³iē²thi³na² tah²yen³su¹ oh³xa² ka³nxix³thi³su² nxe³te²sē¹la². A²nxe³txa²i³lxi²ai²na² ū³hū¹nx2ti³nū³na¹tu¹wi¹. Nxe³kxa²yu³su² txa²i³lxi³khai³xa² tah²yau³xa² ū³hū¹nx2ta¹tu¹wi¹.

13 Jā¹nxe³jut3su² Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² i³tih³nxe³nx2ti³ju³ta² ten³na³li¹. Je³la³tu³ wi¹kō³nh³ti³ten³nyhah¹lxin¹kxai²nān²tu³ a²wān³txai²li² wi¹lain³kxi¹txai¹yah³lxix³hē¹li¹. Nxe³ye¹nx2ta¹wi¹. Je³su²jah³la² nxe³na²hē³la².

La³o³ti³se²a²thi³nān¹tū³kā³txa²i³tih³nxe³jau³su²

14 Nxe³nx2ha¹te¹ Je³su²jah³la² i³ye³kxi²xi²te³nah¹lxix¹:

— Ū³wha²li¹txa²hē³li¹. La³o³ti³se²a²thi³nān¹tū³ka³txa² Txa²wān³txa² yxo²i²sa²sxā³ yxau²xai³tū³kā³txai²na² sa²kxai³lu² a²hxi²kan¹jah¹la² ū³wha²li¹li¹hin¹jau³su² nxe³te³nah¹lxix¹: “Nxex3sah²lxix³wxi¹. Txai²na² Je³su²jah³lo²na¹xai²na² ā³ye³yo²nū¹jah¹lo²sa¹wi¹. Wān³txa² ya²la³iyau³su² ā³ye³yo²nū¹jah¹lo²sa¹wi¹. A²wi¹li¹nu¹tai²nān²tu³ yen³kxa² a²yo²ha³kxa¹ i³ye³sxā³ i³yū¹jah¹lo²sa¹wi¹. A²nxe³na¹jau³su² txa²wān³txai²la¹wi¹.

15 Wxa²nū³kā³txi³ i³nxai²na² o²la³kxi²yah³lxin¹ju³ta² i²nx2ti³te²sa¹wi¹. A³lxix³sah¹lxa³nha²kxai³ an³ta³kxi²sah¹lxa³nha²kxai³ nxe³sah¹lxa³lxix¹. Nxe³sah¹lxan³kxe³su² ā³ten³sah¹lxa³lxix¹. Nxe³yah³lxin¹ju³ta² i³yau³xa² yā¹yxah³lxix¹lxix¹. Nxe³sxā³ a³lan²jau³xa² yā¹yxah²lxa³nha²kxai³ sū²yau³xa² yā¹yxah²lxa³nha²kxai³ nxe³yah²lxa³lxix¹. Kwa²a³lan²sxā³ wa³lo³lo³yau²jau³xa² yā¹yxah³lxix¹lxix¹. A³lan²jau³su² tā³nxa² sū²jau³su² tā³nxa² ne³ka²yā¹nxe²yah³lxin¹ju³ta² ten³sa³nha²wi¹. 16 Nxe³yān¹ta¹ yxah²lxa³lxix¹. Hāi¹sxā³ kwa²a³lan²sxā³ wa³lo³lo³yau²jau³xa² yā¹yxah³lxix¹nha²kxai³ i³yau³xa² i³ka³su³hā¹ki³kxa² yā¹nxe³kxe³hū³sxā³ i³yen²nx2ta¹tu¹wi¹. 17 Jā¹nxe³jut3su² wxa²ē¹nāu³ai²na² e³kxi²nyhah¹lxin¹na³li¹. E³kxi²nyhah¹lxin¹te³nah¹lxix¹: ‘Yen³kxi³khai¹nxa¹wi¹. Yen³kxa² taut3to³ta¹nxe³la³ yū²nxa³wi¹.

Wxa²ē¹nāu³ai²na² nxe³yah³lxix¹lxix¹. Yxah³lxin¹ta¹ hai³txi³ wi¹kō³nyhah¹lxa³lxix¹. Khāuh³lxa³ti³nha²khai¹yah³lxix¹lxix¹. i³āin²ta³kxi²nx2tain¹tū³kā³txix³syah¹lxix¹lxix¹. Yen³kxi³txa²jah¹la³ yā¹yxah³lxix¹lxix¹. Txa²wān³txa² yxo²i²sah¹lxin¹ju³ta² ā³na¹yah³lxix¹nha²kxai³ ye³han³jah¹la² yā¹yxah³lxix¹lxix¹. Wā²la²ka³lo³khai³xa² hxa³nxi²kxa² yā¹yxah³lxix¹lxix¹. 18 Yxah³lxix¹nha²kxai³ yen³kxa² ou²ro²ki³a² tē³ki³kxai²nān²tu³ ha³nxe² i³tho³xa² ū³whi³lhān²nū²la² a²nxa³ti³ te²ai²na² i³sa¹li²xi²sxā³ i³ya³te³ya³te³kxi²khai¹nxe³te³ju²hē³la². Nxe³ki³ai²na² so¹kxah¹lxin¹kxai²nān²tu³ yen³kxi³nyhah²lxix³hī³nxa¹lxix¹. Nxe³kxa² yā¹nxe³sxā³ yxo²i²sah¹lxin¹kxai²nān²tu³ oh³nān¹ta² yen³kxa² ū³hū¹nx2ta¹tu¹wi¹. Te²yā¹nxe³sxā³ wā²la² hā³ka³lo³a² ū³whi³kxi²nyhah¹lxin¹kxai²nān²tu³ a²nū²so¹li³ wān³txa²ju³ta² i²nx2tai¹nxa³lho³li¹. Nxe³kxa²

yā¹nxe³sxā³ yxo²i²sah¹lxin¹kxai²nān²tu³ kq³nxe³ti³ kã³i³yah³lxin¹ju³ta²
 ā³wa²su¹txa²ha¹tu¹wi¹. Te²yā¹nxe³sxā³ hī³ne³kxa² ye³ka³tū³nē³ju³ta²
 wah³ha² ū³yhe³kē¹nyhah¹lxin¹kxai²nān²tu³ ye³wi¹lwe²nx¹ix2ti³tu¹wi¹.
 Nxe³kxa² yā¹nxe³sxā³ yxo²i²sah¹lxin¹kxai²nān²tu³ wxā²ē¹nāu³ai²na²
 sa²hau³ko³txa²ha¹ju³ta² yū³tu¹wi¹. Nxe³ye¹nx2ta¹wi¹. 19 Jā¹nxe³na¹jut3su²
 a³lxī²khaix1na¹kxah³lo²su² ī³hau³kot3xai³na¹wi¹. Ī³kwa¹i²kxi²ta³nxā²
 ī³wai¹ta³nxā² nxai¹na¹jah¹lo²su² te²sa¹wi¹, wain³txi³ yxau²xai³lhi¹jau³su¹.
 Nxe³na¹jau³su² wi¹lain³kxi¹sah¹lxī³hē¹li¹. Ī³āin²ta³kxi²nha²sxā³ kō³nxe³ti³
 kã³ju³ta² ā³na¹jah¹lxī³hē¹li¹. 20 Nxe³jah³lxī³sa²lxī¹. A²nū²a² ā³xa²
 sxi²ha² ā³wih¹ti³ten³nxā²lxin¹kxai²nān²tu³ sxih²yxo²a² ī³to¹tot1sxā³
 ī³kaix1jah³lxī³hī³nxā¹lxī¹. Yxah³lxin¹kxai²nān²tu³ sxi²hē¹nān¹jah¹la²
 ī³kaix1jah³lxin¹jau³su² ain³kxi²kxai²nān²tu³ sxih²yxo²ai²na² sa²yxo²tha²nha²kxai³
 ā³wi¹yhah³lxī³hī³nxā¹lxī¹. Nxe³kxa²yā¹nxe³ju³ta² Txai²li² Je³su²jah³lo²na¹xai²na²
 ī²li³te² ī³nxai²na² ī³kaix1kxi¹nx2ta¹wi¹. Nxe³sxā³ wi¹la² ain³kxi²sah²lxin¹sxā³
 yxo²i²sah²lxin¹kxai²nān²tu³ wxā²ē¹nāu³ai²na² wi¹lhin³sxā³ ī³ye³kxi²nyhu¹sxā³
 yxau²xai³ki³tu¹wi¹. 21 Jā¹nxe³jut3su² a²nū²a² ī³lxī³te² ī³nxai²na²
 yxo²i²sah¹lxin¹ju³ta² ā³na¹ah³lxī³txa³hē¹li¹. Kan²txi³ yxo²i²sah¹lxī³hē¹li¹.
 Sah¹lxin¹kxai²nān²tu³ txa²qō¹qō¹nū³ka³txa² hxi²kan¹sxā³ ī³hau³kot3sxā³
 yxau²sa²tē³a¹wi¹. Txa²wi³na² Txai²na² ī³hau³kot3sxā³ yxau²sa²tē³ya³ha¹wi¹.
 Jā¹sah¹lxin¹ju³ta² nxe³sah¹lxin¹kxai²nān²tu³ hxi²kan¹sxā³ ī³hau³kot3sxā³
 yxau²sa²tē³kxi²ya³sain¹ki³tu¹wi¹.

22 Jā¹nxe³jut3su² Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² ī³tih³nxe³nx2ti³ju³ta²
 ten³na³li¹. Ya²la³tu³ wi¹kō³nh²ti³ten³nyhah¹lxin¹kxai²nān²tu³ a²wān³txai²li²
 wi¹lain³kxi¹txai¹yah³lxī³hē¹li¹. Nxe³ye¹nx2ta¹wi¹. Je³su²jah³la² nxe³na²hē³la².
 A²nxe³jau³xai²na² Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²i²sxā³ yxau²xai³tū³ka³txa²
 ī³ye³kxi²yah³lxī³na²hē³la².

4

Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lai²na² ā³wxe³ka³lo³a² ī²ain¹jau³su²

1 Nxe³nxā²ha¹te¹ nxe³nū²la² Txai²na² Jo³āu²ah³lo²na¹xai²na²
 hxi²sxā³nhon³sa²jut3sū³ju³ta² ī²a¹hē³la². Ī²a¹ka³tu³ta¹ oh³sī³na²
 oh³nāu³a¹ sa²yxo²than²na²hē³la². Nxe³sxā³ wān³txa² oh³xan¹ta²
 wān³txa² ain³kxai¹na¹hē³la². Kwa³jan³ta² wāi²la² hain³jau³hū³jau³xin³ti²
 ne³ka²ki²xi²na¹hē³la². Ne³ka²ki²xi²na¹te³nah¹lxī¹:

— Nxex3sa¹lxī¹. Ka³la³sxā³ wxā³txu¹li¹. Nxīn¹kxai²nān²tu³ ha³lo²a²
 wxā³ju³ta²nū³a² ī³yau¹ū³nxā²ha¹tu¹wi¹.

2 Nxe³e³kxi²sain¹tāu³ Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² tū³xi¹xi²sa³na²hē³la².
 Nxa²ha¹te¹ tē³sxā³ hī¹ta³lhā³na²hē³la². Nxe³sxā³ oh³nāu³nū¹ka³na¹
 oh³xan¹thi³na² ī²a¹hē³la². Ī²a¹tāu³ Txa²wā¹sū³na² ā³wxe³ka³lo³a²
 ī²a¹hē³la². Nxe³ka³lo³ai²na² Ā³wxe³jah¹la² ī²a¹hē³la². 3 Jā¹nxe³sxā³
 ā³wxe³jah¹lai²na² yen³nai²na² sa²kxai³lu² ī²a¹kxa² txah³lxā³ki³a²
 wi¹khai¹nxe³ha²kxai³ a³lxī²khai¹nxe³ha²kxai³ nxe³kxe³su² jas2pe³ki³su²
 ta³nxā² sar³to²na³ki³su² ta³nxā² nxe³te²hū³na²hē³la². Nxe³sxā³
 ā³wxe³ka³lo³ai²na² oh³nāu³ān²tu³ sa³te³sa³ten³te²a² ā³ye³ha³te²kxi²sxā³
 i³na²hē³la². Txah³lxā³ki³a² wi¹ki³a² es3me³ral²ta³ki³hū³nxā² se³te³sa³ten³sxā³
 ā³ye³ha³te²kxi²sxā³ i³na²hē³la². 4 Jā¹nxe³ju³ta² ā³wxe³ka³lo³ai²na² sa²kxai³lu²
 ā³ye³ha³te²kxi²tāu³a² a²hxi²kan¹ta² ā³wxe³ka³lo³nāu³xa² ka³lo³ka³lxā¹txi³ 24

ā³wxe³ka³lo³a² ā³wxe³xai³na²hē³la². Nxe³nū²la² ā³wxe³ka³lo³ai²na² a²nū²a²
 hxi²kan¹txi³nāu³xa² ā³wxen³tain¹na²hē³la². A²nū²a²nāu³xa² a²hxi²kan¹te²la³
 nāu³su² ha²kxai³ a²ne³ka³nāu³a² ū³nhe³hē¹nha²ka³lo³a² ou²ro²ka³lo³a²
 ū³nhe³hē¹ta³lxi³nhxain¹na²hē³la². A²nxe³tū³ka³txai²na² sa²kxai³lu²
 a²wā²la²ka³lo³a² hā³ka³lo³a² so¹lxi³ wih²kxi²nha²sxā³ yxau²ain¹na²hē³la².
 5 Nxa²ha¹te¹ kāin²jah¹lai²na² ā³wxe³ka³lo³a² ti³ta³lo³nāu³a² i³ha³lai³ni³ha²kxai³
 kāin² wa³tu³ka³nxe³ha²kxai³ nxe³na²hē³la². Jā¹nxe³sxā³ ā³wxe³ka³lo³ai²na²
 a²ne³kxai³tāu³a² sxī²ha² sa²kīx3ta³ka³txa² kat3su² nxe³ta³ka³txa³lxi²na²
 i³yxau²xai³sxā³ ha³lo²a² sa²kī³txā²hē³la². A²nxe³ta³ka³ta³txai²na² sa²kxai³lu²
 a²si³yxau²tāu³a²sa¹. Oh³xan¹te² yāu³ka³txi³nāu³xa² nxe³ 7 nxe³tū³ka³txai²na²,
 Txa²wā²sū³na² yen³nāu³a² yxau²xai³lain¹tū³ka³txai²la¹wa². 6 Nxa²ha¹te¹
 ā³wxe³ka³lo³ai²na² sa²kxai³lu² a²ne³kxai³tāu³a² jū¹nxa² yan¹nāu³a² i³yen³su²
 ni²kxē¹hū³jen³su² sxa³na²hē³la². Sxa³ha²kxai³ ka³yxuh³hū³te²nāu³xa²
 i²a¹hē³la². Ā³wxe³ka³lo³in³ti² i³ki³hain³kxi² sa²nxū³sxā³ yxau²xai³lain¹na²hē³la².
 Ka³na³ka³na³te²a² a²yo³na² sa²nxū³sxā³ yxau² ka³na³ka³na³te²a² a²ne³ka³nāu³a²
 sa²nxū³sxā³ yxau² ka³na³ka³na³te²a² a²wi¹tāu³a² sa²nxū³sxā³ yxau²
 ka³na³ka³na³te²a² a²wā²tāu³a² sa²nxū³sxā³ yxau² nxe² sa²nxū³sxā³
 yxau²xai³lain¹na²hē³la². A²nxe³te²nāu³xa² a²yen³ta³ ye³ka³lxa¹txi³ a²yo³na²
 yū² a²ne³ka³nāu³a² yū² nxēn³ti³na²hē³la². 7 Jā¹nxe³jut3su² ka³yxuh³hū³jah¹la²
 ka³na³ki²te²a² ya²na¹lhū³jah¹lo²su² ha²kxai³ āh¹te²na² sa²kxai³lu² po¹na²
 wē³sū³jah¹lo²su² ha²kxai³ āh¹te²na² sa²kxai³lu² a²yen³nāu³a² a²nū²khai³xa²
 a²yen³nhū³nha²kxai³ āh¹te²na² sa²kxai³lu² taut2ta² ā³nin³jah¹lo²hū³nha²kxai³
 nxe³na²hē³la². 8 Jā¹nxe³ju³ta² ka³yxuh³hū³te²na² a²wxe³txa² wxeh³tha¹li¹
 wxeh³tha¹li¹ wxeh³tha¹li¹ yū²xai³yah³lxi³na²hē³la². Te²yā¹nxe³sxā³ a²ye³na²
 ye³ka³lxa¹txi³ yū²xai³yah³lxi³na²hē³la². Au³txi³ yū² a²ha² txai²na¹ yū²
 nxe³yah³lxi³na²hē³la². A²nxe³te²nāu³xa² e³lxah¹ yxau²xai³to³nha²hē³la². E³lxah¹
 yxau²xai³to³te³nah¹lxi¹:

— Txa²wā²sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ wi¹lhin¹ta² Si³yxau³jah¹lo²su² na³li¹.
 Txa²wā²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³su² na³li¹. Nū³kxūn³te² Si³yxau³tāu³su²
 na³li¹. Wi¹lhin¹jah¹lo²su² na³li¹. Wi¹lhin¹khai¹jah¹lo²su² yxau²xai²na³li¹.
 A²nxe³jah¹lo²kxai³lu² a²wi¹lhi¹nu¹ta²kxai³ ka³ten³ti³ yxau²xai³lha²kxai³
 nxe³hi¹nān¹te²ty³ jah¹lain²txi³ ka³ten³ti³ yxau²xai³lha²kxai³ kxān³nāu³a¹
 jah¹lain²txi³ ka³ten³ti³ yxau²sa²tē³ha²kxai³ nxe² Jah¹lo²su² na³li¹. Nxe²
 e³lxi³yah³lxi³na²hē³la².

9 Jā¹nxe³jut3su² ka³yxuh³hū³jah¹lo²nāu³xai²li² wān³txai²li²
 wxi²kin³ti³ton³jau³xa² e³lxi² wi¹lhin¹ti³hit1jau³xa² e³lxi² i³sa²nēn¹kxi²jau³xa²
 e³lxi² Txa²wā²sū³na² a²ne³nxē³na² e³lxi² yxau²xai³lain¹na²hē³la².
 Jā¹nxe³sxā³ Txa²wā²sū³nu²su² hi²sen³su² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lai²na²
 ā³wxe³ka³lo³a² ā³wxe³khai³jah¹lo²su² ha²kxai³ ka³ten³su² yxau²xai³jah¹lo²su²
 ha²kxai³ Txa²wā²sū³nu²su² na³la². 10 Jā¹nxe³jut3su² nxe³ain¹ti³kxai³lu²
 a²nū²a² hxi²kan¹txi³nāu³xin³ti² 24 nxe³tū³ka³txi³nāu³xin³ti² nxe³te²na²
 sa²kxai³lu² ā³wxe³ka³lo³ai²li² a²hxi²kan¹ta² si³yxau³jah¹lai²na²
 ā³wxe³ka³lo³in³ti² ā³yau³son³kxain¹ka³ty³ i³ye³kxain¹na²hē³la².
 Ā³wxe³jah¹lai²li² i³sa²nēn¹kxain¹na²hē³la². Ya³lu²ju³ta³nū³a²
 yū²nxa³ha²kxai³ hā¹sxā³ ka³ten³su² yxau²xai³jah¹lo²su² ha²kxai³
 nxe³jah¹lo²kxai³ i³sa²nēn¹kxain¹na²hē³la². I³sa²nēn¹kxain¹te³nah¹lxi¹,
 ū³nhe³hē¹nha²ka³lo³khai³xa² sa²ne³sai¹nh²yah³lxi³sān²nū²la² ā³wxe³ka³lo³ai²li²

a²hxi²kan¹txa² si³yxa³jah¹lai²na² ā³wxe³ka³lo³in³ti² a²ne³kxai³tāu³a² sa²kxai³lu² ū³ha¹xai³yah³lxi³na²hē³la², ū³nhe³hē¹nha²ka³lo³a²sa¹. Nxe²kāi³sxā³e³kxain¹te³nah¹lxi¹.

11 — Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxa³jah¹lo²si¹lxi¹. Txa²wā¹sū³nu² Si³yxa³jah¹lo²si¹lxi¹. Yen³kxa² a²yo²ha³kxa¹ i³yū¹kxi²nh¹nhē³li¹. Nxe³sxā³ wxa²ē¹nān¹jau³kxai³lu¹. “Yen³kxai²li² kwa²hāi¹nxe² i³yū¹kxai¹na¹tū¹xā¹.” Nxīn¹jau³tū³i³yū¹ti² ka³ten³su² yxau²xai³si¹hai¹ni² nxī¹nhē³li¹. Nxī¹nha²kxai³ sa²nēn¹kxi¹nxa²sī¹na¹ju³ta² wain³sīn¹na³li¹. Ī³wxi²kin³ti³ton³txa²sī¹na¹ju³ta² wain³sīn¹na³li¹. Nū³ksūn³sxā³yxau²xai³nhīn¹ju³ta² wain³sīn¹na³li¹.

Nxain¹jau³su² a²hxi²kan¹ta² ā³wxe³ka³lo³a² ā³wxe³jah¹la² nxe² i³ye³kxain¹toh³na²hē³la².

5

Ha³teh³nxā³nxa² hxi²tē³nha²txā³nxai²na² i³yau¹ū³jau³su²

1 Nxa²ha¹te¹ ha³lo²a² tah²yu³ta² ĩ²a¹hē³la². A²hxi²kan¹txa² ā³wxe³ka³lo³ai²na² ā³wxe³jah¹la² ĩ²xi²na¹hē³la². A²hxi²ka² a²wi¹tāu³a² ha³teh³nxā³nxa² hxi²tē³nha²na²hē³la². A²nxe³txā¹nxai²li² wān³txa² yau³ka³lxa¹txi³

ū³wha²li¹lin²ta²wa². Txā¹nxai²li² a²ta³lo³nāu³a² ū³wha²li¹li² a²ta³lo³nāu³ai²na² ū³wha²li¹li² a²kxā³nxa² nxe³ain¹nīn²ta²wa². Nxe³kxa²yu³su² txā¹nxai²li² ū³hxo²ti¹sān²nū²la² ye³ka³lxa¹txi³ 7 nxe³tāu³a² ū³txā¹ta³kxai¹nīn¹ta²wa².

2 Nxa²ha¹te¹ oh³xan¹jah¹la² nū³ksūn³khaix¹jah¹la² wxā³sxā³ i³ye³na²hē³la². Ī³ye³sxā³ yxo²kāin²ti³nha²sxā³ ĩ³kaix¹te³nah¹lxi¹:

— Ha³teh³nxā³nxa² sa²yo²than²kxi²ju³ta³ wxi²kan¹te²la³ ten³ki³tā³li¹. Ī¹te²la³ta³ wxi²kan¹sxā³ sa²yo²than²kxi²te²la³ ki³te³ji¹wi¹? Ha³teh³nxā³nxa² ū³txā¹ta³kxain¹kxe³su² 7 nxe³kxe³su² sa²sai¹te²kxi³na¹xa² ten³ki³tā³li¹. Oh³xan¹jah¹la² nxe³na²hē³la².

3 Nxe³nū²la² oh³xai²nān¹tū³ka³txa² ĩ²li³hxa³te²a² wxi²ka¹nai¹nxa³ha²kxai³ yuh³xai²nān¹tū³ka³txa² ĩ²li³hxa³te²a² wxi²ka¹nai¹nxa³ha²kxai³ txa²wā¹ha³lo²a² yxau³ki³ko³xai²na² a²yuh³nāu³a² a²nū²a² ĩ²li³hxa³te²a² wxi²ka¹nai¹nxa³ha²kxai³ ain¹na²hē³la². Hai³txi³ sa²hai¹sxā³ wān³txai²na² ĩ²ai¹nxa³hē³la². 4 A²nxe³jut³su² ĩ²a¹tāu³a² ĩ³āin²ta³kxi³nha²sxā³ kāin² nān³na¹hē³la². Ha³teh³nxā³nxai²li² sa²yo²than²kxi²nxa³ha²kxai³ wān³txai²li² hxi²kan¹txi³ ĩ²xa³kxa²yāu³ka³nxū³su² kāin² nān³na¹hē³la². 5 Nxa²ha¹te¹ a²nū²a² a²hxi²kan¹txi³nāu³xa² ka³na³ka³nat³te²a² tū³sa²sxā³ ĩ³ye³kxi²sa³na²hē³la². ĩ³ye³kxi²sa³te³nah¹lxi¹:

— Nān³ta³lxi¹. Hāi¹nxe³sxā³ĩ²txa²hē³li¹. Ha³teh³nxā³nxai²li² sa²hai³kxi²jah¹la² ū³tā¹ta³kxi²nha²te²a² sa²hait¹son¹ta³kxi²jah¹la² yū²na³li¹. A²nxe³jah¹lo²kxai³lu² a²nū²a²nāu³xa² a²hxi²kan¹jah¹lo²su² ha²kxai³ ya²na¹lhū³jah¹lai²la¹wi¹. Ju³ta²sah³lo²nu¹ta² nū³ka³txi³su² jah¹lai²la¹wi¹. Ta³vi²yah³lo²nu¹tai²na² a²sa³wi³sa³khai³xai²la¹wi¹. Yxuh³lxi³ju³ta²yū³hxi²nxa³kxai³jāx¹jah¹lo²su²na³li¹. A²nxe³jah¹lain²txi³ a²kō¹kō¹su² te²nāu³xa² ā³na¹hxa³tain¹na²hē³li¹. Nxe³ha²kxai³ ha³teh³nxā³nxai²li² wxi²kan¹txi³ sa²yo²than²kxi²tu¹wi¹. Nxe³sa³na²hē³la².

6 Nxe³nū²la² O³ve²a² Wēn³sū³jah¹la² ĩ²a¹hē³li¹. A²nū²a² a²hxi²kan¹txi³nāu³xai²li² a²nxū²kwai³ye³la³nāu³a² ĩ³sa²nxū³sxā³ yxau³na²hē³la². Nxe³nū²la² a²nū²a² kāin²te²na² ā³wxe³ka³lo³ai²li² ka³yxuh³hū³jah¹la²nāu³xa² a²ye³ha³te²kxi²tāu³an¹ka³lo³an²ty³ ā³tū³na²hē³la². A²nxe³sxā³ o³ve²a² wēn³sū³jah¹lai²na² kwēn¹tai²na² ka³ten³su² ĩ³sa²yxau³xi²na²hē³la².

A²nxe³sxã³ a²ne³txau³xa² ne³tau³ha¹li¹ ne³tau³ha¹li¹ ne³tau³ha¹li¹ ka³na³ki²
 ne³tau³xi³na²hẽ³la². A²ye³na² ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ ka³na³ki²
 ye³nxe³hã¹na²hẽ³la². A²nxe³ju³ta² a²si³yxau³tãu³a²sa¹ Txa²wã¹sũ³na²
 Yãu³ka³jxah¹lo²nãu³xai²la¹wa². Yuh³nãn¹ko³xa² i³sa²si³hã³tũ³ka³txai²la¹wa².
 7 Jã¹nxe³jut³su² O³ve²a² Wẽn³sũ³jah¹la² ã³tũ³nũ²la² ha³te³h³nxã³nxai²li²
 sa²so¹kxi²na²hẽ³la². Kãin²jah¹lai²na² ã³wxe³ka³lo³a² ã³wxe³jah¹lai²na²
 hxi²ka² a²wi¹tãu³a² sa²so¹kxi²na²hẽ³la². 8 Sa²so¹kxi²tãu³ãn²tu³
 ka³yxuh³hũ³jah¹la²nãu³xa² ã³ka³ti³wxe², a²nũ²a² a²hxi²kan¹txi³nãu³xa²
 ã³ka³ti³wxe² nxain¹sxã³ O³ve²a² Wẽn³sũ³jah¹lai²na² a²ne³kxai³tãu³a²
 ã³ka³ti³wxe³ain¹na²hẽ³la², kãin² hxi²kan¹sxã³ wa³to²hi²ha²kxai³la³.
 A²nxe³tũ³ka³txai²na² sa²kxai³lu² vi³o³lãu²hũ³ka³lo³a² hxi²tẽ³nha²ha²kxai³
 ka³te³ha² ou²ro²tẽ³na² hxi²tẽ³nha²ha²kxai³ a²nxe³tẽ³na²li² ha³nxe²a²
 wha³lxin¹kxa² wi¹lũ³kxa² i³ne³kxi¹hin²ta²wa². A²nxe³kxa² ha³nxe²a²
 wha³lxin¹txa² a²si³yxau³tãu³a²sa¹: Je³su²jah³la² wãn³txa² yxo²i²tũ³ka³txai²na²
 wãn³txa² oh³xa² ka³la³sxã³ Txa²wã¹sũ³na² ain³kxi²jau³xai²la¹wa². Jã¹nxe³sxã³
 vi³o³lãu²hũ³ka³lo³ai²li² hxi²tẽ³nha² ka³te³ha² hxi²tẽ³nha² nxẽn³tain¹na²hẽ³la².
 9 Nxa²ha¹te¹ wãn³txa² tah²yau³xa² hai³nain¹na²hẽ³la². Hai³nain¹te³nah¹lxi¹:

— Wxãi²li² O³ve²a² Wẽn³sũ³jah¹lo²si¹lxi¹. Ha³te³h³nxã³nxai²li²
 sa²yxot²tha²nĩn¹ju³ta² wain³na³li¹. Ha³te³h³nxã³nxai²li²
 tãx¹ta³kxi²nha²ju³ta² sa²hai¹son¹ta³kxin¹ju³ta² hxi²ka¹ni¹lxi¹.
 A²kxã³nxai³tã² su²lhã³nxain¹na²hẽ³li¹. Wxa²ti³ha²yau³xa²
 ha³li³hxn³sxã³ ya³lu²kxi²nĩnhẽ³li¹. Nxĩn¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu²
 a²nũ²a² ka³lxa¹txi³ ã³sa²so¹ai¹nĩnhẽ³li¹. Nxẽ¹nha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na²
 sa³wi³ha³lxĩ³lo³taĩ¹nĩnhẽ³li¹. A²nxe³tũ³ka³txai²na² sa²kxai³lu² sxĩ²jẽ³na²
 a²yxot²ha³kxa¹ i²li³jẽ³na² ã³sa²so¹ai¹nĩnha²kxai³ a²nũ²a² wãn³txa² ã³xa²
 e³te²a² a²yxot²ha³kxa¹ i²li³hxa³te²a² ã³sa²so¹ai¹nĩnha²kxai³ a²nũ²a²
 nũ³ka³txi³su² a²yxot²ha³kxa¹ i²li³hxa³te²a² ã³sa²so¹ai¹nĩnha²kxai³ a²nũ²a²
 nũ³ka³txa² kãĩ²lxĩ²tũ³ka³txi³nãu³xa² i²li³hxa³te²a² ã³sa²so¹ai¹nĩnha²kxai³
 nxai¹nĩnhẽ³li¹.

10 Nxai¹nĩnha²kxai³ hxi²kan¹khai¹nxe³tũ³ka³txi³su² ti³hi¹tai¹nĩnhẽ³li¹.
 Txa²wã¹sũ³na² yen³nãu³a² a²nũ²a² i³ye³ũ¹nhẽ³tũ³ka³txi³su²
 ti³hi¹tai¹nĩnhẽ³li¹. Nxai¹nĩnha²kxai³ yuh³xai²nãn¹ko³xai²na²
 a²yxot²ha³kxa¹ i³we²ta³lxĩ³nyhain¹tu¹wi¹.
 Nxe²hai³nain¹na²hẽ³la².

11 Nxa²ha¹te¹ i²yxau³na¹tãu³a² oh³xan¹te²nãu³xa² ka³lxa¹tũ³ka³txi³nãu³xa²
 ain³kxi²na¹hẽ³la². Ka³yxuh³hũ³jah¹la²nãu³xa² ain³kxi²na¹ha²kxai³ a²nũ²a²
 hxi²kan¹txi³nãu³xa² ain³kxi²na¹ha²kxai³ nxe³tũ³ka³txai²na² ã³nũ²kxi²sxã³
 a²nũ²a² ka³lxa¹khai¹nxe³sxã³ hxi²kan¹txi³ wxa²hau³kot³sxã³ i²kĩ³sxa³tũ³ka³txa²
 ã³nũ²nxain¹na²hẽ³la². ã³wxe³ka³lo³a² kãin²jah¹la² ã³wxe³ka³lo³ai²li²
 ã³kĩ³hain³kxi²nyhain¹na²hẽ³la². 12 ã³kĩ³hain³kxi²sxã³ yxo²kãin²txi³
 i³ye³kxain¹na²hẽ³la². i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— O³ve²a² Wẽn³sũ³jah¹la²kxai³ kãĩ²nxa² su²lhã³ain¹ti³ai¹ti²tu³wi¹.
 A²nxe³jah¹la² wi¹lhin¹sa²sai¹jah¹lai²la¹wi¹. Ha³lo²a² a²yxot²ha³kxa¹
 i³hxi²kan¹txi³lo³tẽ³ju³ta² wain³na³li¹. Yen³kxi³khai¹kxi³ju³ta²
 wain³na³li¹. A²hoh³lxĩ³sa²ti³hi¹tã³li¹. Nũ³kxũn³ti³hi¹tã³li¹.
 Wi¹lhin¹ti³hi¹jau³su² i³ye³kxi²kĩ³ju³ta² wain³na³li¹.
 Wxi²kin³ti³ton³kĩ³ju³ta² wain³na³li¹. i³sa²nẽn¹kxi²kĩ³ju³ta² wain³na³li¹.
 Nxe³jah¹lai²kxai³ nxe³ti³hi¹kĩ³jah¹lai²la¹wi¹.

Nxe³ain¹na²hē³la².

13 Nxe³nū²la² a²yen³kxa² a²nū²su² ta³nxa² ka³yuh³sxu² ta³nxa² Txa²wā¹sū³na² ka³ten³su² i³yūt¹si¹kxa² a²yxo²ha³kxa¹ i³ye³kkain¹na²hē³la². Oh³xai²nān¹tū³ka³txa² a²yxo²ha³kxa¹ yuh³xai²nān¹tū³ka³txa² a²yxo²ha³kxa¹ txa²wā¹ha³lo²a² yuh³xan¹ko³xan²tū³ nxe² yxau²xai³tū³ka³txa² a²yxo²ha³kxa¹ i³ye³na² kāin²je³na² yxau²xai³tū³ka³txa² a²yxo²ha³kxa¹ i³ye³sxā³ sa²nēn¹kkain¹te³nah¹lxi¹.

— Jah¹lai²na² ā³wxe³ka³lo³ai²na² hxi²kan¹ta² si³yxau³jah¹lai²na² ā³wxe³ka³lo³ai²li² ā³wxe³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² wi¹lhin¹khai¹jah¹lai²la¹wi¹. O³ve²a² Wēn³sū³jah¹lai²na² wi¹lhin¹khai¹jah¹lai²la¹wi¹. Ī³wi¹lxo³kkain¹kī³ju³ta² wai³nha²kxai³ Ī³sa²nēn¹kkain¹kī³ju³ta² wai³nha²kxai³ Ī³wxi²kin³ti³ton³ti³hi¹tain¹kī³ju³ta² wai³nha²kxai³ ha³lo²a² whāi²na¹ Ī³hxi²kan¹txi³lo³tē³ya³nhē³ju³ta² wai³nha²kxai³ nxe³sa²tē³kī³ya³nhē³ju³ta² wain³na³li¹. Hai³txi³ ta³lu²nhxa³kī³sxa³lho³li¹.

Nxe³ain¹na²hē³la².

14 Nxa²ha¹te¹ nxe²e³ta³lu²nain¹nū²la² ka³yuh³hū³jah¹la²nāu³xa² ha¹li¹ ha¹li¹ tū³ka³txai²na² sa²kxai³lu² Ī³wa²lū³xi²sxā³ Ī³ye³kkain¹te³nah¹lxi¹.

— Wain³sīn¹na³li¹. Jah¹lai²li² Ī³sa²nēn¹kkain¹kī³ju³ta² wain³sīn¹na³li¹. Nxe³ain¹na²hē³la². Te²yā¹nxe³ha²kxai³ a²nū²a² hxi²kan¹te²nū³ka³txa²

24 nxe³tū³ka³txai²na² sa²kxai³lu² ā³ka³ti³whaut³ta³kxi²wxe³sxā³ Ī³sa²nēn¹kkain¹na²hē³la².

6

Ha³teh³nxā³nxā² ū³txā¹ta³kkih²txā³nxā² wxa²hai¹tā³la³kxi²jau³su²

1 Nxa²ha¹te¹ ten³sa²tā³a¹tāu³a² O³ve²a² Wēn³sū³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² ha³teh³nxā³nxā² nxā³ka³lxa¹txi³ 7 nxe² tā¹ta³kxi²txā³nxai²na² wxa²so¹nū²la² nxā³ka³na³ka³nat³sxā³ wxa²hai¹tā³na²hē³la². Wxa²hai¹tā³ka³tū³ka³yuh³hū³jah¹la²nāu³xa² ka³na³ka³na³te²a² kxau¹ka³ti³ i³ye³na²hē³la². Ta²li¹jau³hūn³sxā³ Ī³ye³te³nah¹lxi¹.

— Wxāx³txu¹li¹. Nxe³na²hē³la².

2 Nxe³nū²la² ka²va¹la² hān³te²a² wxā³ye²na²hē³la². Wxā³ye²ka³tū³ a²nū²a² ā³ka³ti³yau³kxi²jah¹lo²kxai³lu² hu³kxi³su² hxi²tē³nha²sxā³ yau³kxi²na²hē³la². Nxe³nū²la² ne³hē¹nha²ka³lo³a² Ī³hxi²kan¹txi³lon³ye²kxi³ka³lo³a² ū³hū¹ain¹na²hē³la². Ū³hū¹ain¹ka³tū³ a³li³na²hē³la². A²nū²a²nāu³xa² a²yxo²ha³kxa¹ wa³ka³ti³lo³tai¹si¹jau³su² ā³li³sxā³ ai³na²hē³la².

3 Nxa²ha¹te¹ nxe³nū²la² ha³teh³nxā³nxā² sa²tā¹ta³kxi²txā³nxai²na² āh¹txā³nxai²na² wxa²hai¹tā³na²hē³la². Wxa²hai¹tā³ka³tū³ ka³yuh³hū³jah¹la² ā³jah¹la² Ī³ye³kxi²na²hē³la². Ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹.

— Wxāx³txu¹li¹. Nxe³na²hē³la².

4 Nxe³nū²la² ka²va¹la² a²ne³ne³su² te²a² wxā³ye²na²hē³la². Wxā³ye²ka³tū³ a²nū²a² ā³ka³ti³yau³kxi²jah¹lo²kxai³lu² hi³ki²a³la² kāin² khai¹nxe³ta³wxi²a² sa²nū¹ain¹na²hē³la². Sa²nū¹ain¹te³nah¹lxi¹.

— Yuh³xan¹ko³xa²nāu³a² ai³sē¹li¹. Nxi¹kkai²nān²tū³ ha³lo²a² hāun²ju³ta² sa²sai¹sē¹li¹. Sa²sain¹kkai²nān²tū³ a²nū²a²nāu³xa² ā³nhe¹lxi³sxā³ Ī³sun²txi¹waun¹nyhain¹tu¹wi¹. Nxe³na²hē³la².

5 Nxa²ha¹te¹ nxe³nū²la² ha³teh³nxā³nxā² sa²tā¹ta³kxi²txā³nxai²na² āh¹txā³nxai²na² wxa²hai¹tā³kxi²na²hē³la². Wxa²hai¹tā³kxi²ka³tū³ ka³yuh³hū³jah¹la² ā³jah¹lo²kxai³ Ī³ye³kxi²na²hē³la². Ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹.

— Wxãx3txu¹li¹. Nxe³na²hẽ³la². Nxe³nũ²la² ka²va¹la² a²tun³ta²
wxã³ye²na²hẽ³la². Wxã³ye²ka³tũ³ a²nũ²a² ka³tih³yau³jah¹la² yen³kxa²
sa²te¹ju³ta² hau³ko³ka³txa² hxi²tẽ³nha²na²hẽ³la². ⁶ Nxa²ha¹te¹
ka³yuh³hũ³jah¹la²nũ³xa² a²nũ²kwai³wi³ta³nũ³a¹ a²yxo²wãn³txa²
ain³kxi²na¹hẽ³la². Ain³kxi²na¹te³an¹jau³kxai³lu¹:

— Yain³ta³ki³a² yo³ha² sa²ka¹la¹txa²hẽ³li¹. Tri²ka²ki³a² kwa³ta³lẽ³na²
ne³kih³tẽ³na² sa²kxai³lu² nẽn³ka³na³ka³nat3sxã³ a²yo³ha² sa²kxai³lu²
ha³teh³nxã³ki³a² ki³ka³na³ka³na³ki³a² a²yo³hai²la¹wi¹. Ye³ka³na³ka³nat3sxã³
a³lan²tãu³a² wa³kon³kxi²sxã³ ũ³yho³hi²ki³ai²la¹wi¹. Te²yã¹nxe³sxã³ se³va²ta²ki³a²
kwa³ta³lẽ³na² ne³kih³tẽ³na² a²yo³ha² sa²kxai³lu² ha³teh³nxã³ki³a² nã³nha¹li¹
ka³na³ki¹ a²yo³hai²la¹wi¹. Nxẽn¹kxai²nãn²tũ³ a³se²te²yau³xa² ã³kho³txa³ha²kxai³
u²va²yau³xa² ã³kho³txa³ha²kxai³nxe³sẽ¹li¹. Nxe³te²na²yo³ha²sa³ka¹la¹txa²hẽ³li¹.
Nxe³na²hẽ³la².

⁷ Nxa²ha¹te¹ nxe³nũ²la² ha³teh³nxã³nxa² tã¹ta³kxi²nha²txã³nxai²na²
ã³nxã³nxai²na² wxa²hai¹tã³kxi²na²hẽ³la². Wxa²hai¹tã³kxi²ka³tũ³
ka³yuh³hũ³jah¹la² ã³jah¹lo²kxai³ĩ³ye³kxi²na²hẽ³la². ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Wxãx3txu¹li¹. Nxe³na²hẽ³la².

⁸ Nxe³nũ²la² ka²va¹la² wa³si³wa³sin³te²a² wxã³ye²na²hẽ³la². Wxã³ye²ka³tũ³
a²nũ²a² ã³ka³tih³yau³kxi²jah¹lo²kxai³lu² a²ĩ³la² ya³lu²te²su¹ nxe³na²hẽ³la².
A²nxe³sxã³ ya³lu²te²na² a²yau³ju³ta² ã³sa²so¹na²hẽ³la². Nxe³ka³tũ³
ka²va¹la² a³ka³tih³yau³jah¹la² sa²kxai³lu² ĩ³hxi²ka¹ti³hi¹tã²hẽ³la².
Yuh³xai²nãn¹ta²nũ³kã³txa² su²lhã³ah³lxi³si¹jau³su² ĩ³hxi²ka¹ti³hi¹tã²hẽ³la².
A²nũ²a² ha¹li¹ ha¹li¹ yũ³kxai²nãn²tũ³ ka³na³ka³nat3sxã³ su²lhã³i² jã¹nxe²
ha¹li¹ ha¹li¹ yũ³kxai²nãn²tũ³ ka³na³ka³nat3sxã³ su²lhã³i² nxe²xai³ye²si¹jau³su²
ĩ³hxi²ka¹tã²hẽ³la². A²nũ²a² ã³nhe¹kxi²sxã³ su²lhã³nyhu¹kxi³jut3su² tã³nxa²
he³ja³lu²ju³ta² tã³nxa² ĩ³ta³ka³khai³su² ya²lu¹ju³ta² tã³nxa² ka³yuh³xa² ũn³te²a²
wxã³sxã³ĩ³so¹ji²ju³ta² tã³nxa² nxe³sxã³ĩ³sun²tã¹si¹jau³su² ĩ³hxi²ka¹tã²hẽ³la².

⁹ Nxa²ha¹te¹ nxe³nũ²la² ha³teh³nxã³nxa² sa²tã¹ta³kxi²nha²txã³nxa² ã³xai²na²
wxa²hai¹tã³kxi²na²hẽ³la². Wxa²hai¹tã³kxi²ka³tũ³ a²nũ²a² yãu³ka³txi³nãu³xa²
a²nũ²a² wi¹lin¹te² yãu³ka³txi³nãu³xa² ka³lxa¹khai¹nxe³tũ³ka³txa² ĩ²ai¹na¹hẽ³la².
Txah³lxa³kxa³txa² Txa²wã¹sũ³na² sa²nẽn¹kxi²si¹jau³su² ka³yuh³xa² sĩ³na²
ũ³thũ²kxi²ka³txa² a²yu³hẽ³nãu³a² sa²kxai³lu² a²nũ²a² yãu³ka³txi³nãu³xa²
ĩ²ai¹na¹hẽ³la². A²nxe³te²nãu³xa² a²kxã³nxai³tã² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa²
yxo²ai¹ni² wain³txi³ sa²yxo²we¹tai¹ni² nxain¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu²
ĩ³lxa³thi¹nxa³tũ³ka³txa² hxi²ka² su²lhã³ain¹na²hẽ³la². ¹⁰ A²nxe³tũ³ka³txai²na²
sa²kxai³lu² ĩ³kai¹sxã³ĩ³ye³kxi²na²hẽ³la².

— Txa²wã¹sũ³nãĩ³. Nxe³txi¹. Wi¹lin¹ta² Si³yau³kah³lo³si¹lxi¹. Ya²la³la²
Si³yau³ka³jah³lo³si¹lxi¹. ĩ³lxa³thi¹nxa³tũ³ka³txa² khãuh³lxa³ti³sain¹sĩn¹sxã³
su²lhã³sain¹sĩn¹na²hẽ³li¹. Nxe³sain¹sĩn¹kxe³su² ĩh¹nxe³hĩ¹na²
su²lhã³sain¹sĩn¹ju³tai³tã² kq³nxe³ti³ ĩ³yĩ¹lain¹sxã³ ĩ³wai¹tain¹sĩn¹te³lin¹ji¹,
yuh³xan¹tũ³ka³txa²su¹? Nxain¹na²hẽ³la².

¹¹ Nxe³nxa²ha¹te¹ tũ¹kã³txai²na² su²lhã³ain¹tũ³ka³txa² sa²kxai³lu² wã²la²
hã³ka³lo³a² ũ³hũ²xai³ain¹na²hẽ³li¹. Ũ³hũ²xai³ain¹te³nah¹lxi¹:

— Wah³nxe²yau³jah¹lxi³sã³nhẽ³li¹. Ye³jen¹na²kq³nxe³ti³kãĩ³ũh¹nx2tain¹kxa²
yo³ha²ũ³hũ¹ai¹na¹tu¹wi¹. Nxe²nxa³tã³lxa¹ wxa²ka³lxa¹ti³nãu³xa² Txa²wã¹sũ³na²
wãn³txa² yxo²ĩ²ain¹te²na² sa²kxai³lu² ĩ³lxa³thi¹nxa³tũ³ka³txai²na² hxi²ka²
wxãĩ²yã¹nxe² su²lhã³ain¹nũn³tu¹wi¹. Nxe³ain¹sãn²nũ²la² hã²wxãn³txa³
kq³nxe³ti³kãĩ³ũh¹nx2tain¹kxa²yo³ha²ũ³hũ¹ai¹na¹tu¹wi¹.

12 Nxa²ha¹te¹ nxe³nũ²la² ha³teh³nxã³nxa² ã³tãx1ta³kxi²txã³nxai²na² ã³nxã³nxai²na² wxa²hai¹tã³kxi²na²hẽ³la². Wxa²hai¹tã³kxi²ka³tũ³ kĩh³nũ³xa² yuh³xai²nãn¹ko³xai²na² kãin² ka³ta³ta³tũ²na²hẽ³la². U³je³na³ka² i³ka²nxa¹hi²na²hẽ³la². Wã²la²ka³lo³a² tĩ³tin³ka³lo³a² au³ka³lo³a² tẽ³kxi²nãn²tu³ ũn³tĩ³kxi²nẽ³kxi²nãn²tu³ ka³nxah¹te²ju²hẽ³la². Jã¹nxe³jut3sũ³nxe² u³je³na³ka²li² i³ka²nxa¹hi²na²hẽ³la². Ka³nxah³ta² i³lxi²li² a²tĩ³ha²yau³hũ³sã³ i³ã³lxa³ti³na²hẽ³la². 13 Hi³ka²ta³ai²li² oh³nãu³ãn¹ta³ki³u¹tai²li² yuh³xai²na² ã³na¹na²hẽ³la². Fi²ko²ne³kxa² yã¹nxe³hĩ³nx2na³la². A²nxã³kxi²li² ka³to²nxa³ta³lxa¹ it3ta² kãin² ik3kxi²nãn²tu³ yu³ha² ã³ya³hi²te²ju²hẽ³la². Jã¹nxe³jut3sũ³nxe² hi³ka²ta³ai²li² ki³ka³lxa¹txi³ yu³ha² ã³ya³hah³lxi³na²hẽ³la². 14 Nxe³kxa²yu³su² o³ĩ³nãu³u¹tai²li² sa²hai³kxi²sã³ tĩ¹na²hẽ³la². Ha³teh³nxã³su² tẽ³ki³kxi²nãn²tu³ wxa²wa³lãu²kxi²ki³kxi²nãn²tu³ wxa²tĩ¹kxi²te²ju²hẽ³la². Nxe³jut3sũ³sã³ o³ĩ³na² tĩ¹na²hẽ³la². Te²yã¹nxe³sã³ wã³la³ka³txa² a²yo²ha³kxa¹ ha³lo²ai²na² i³yau³xa² sa²ki³wa³le³kxi²ko³xa² a²yo²ha³kxa¹ nxe³sã³ i³ã³lxa³txi³sã³ sa²we²ta²xai³na²hẽ³la². 15 A²nxe³jut3su² a²nũ²a²nãu³xa² yuh³xai²nãn¹tũ³ka³txa² i²ain¹na²hẽ³la². Yuh³xai²nãn¹jah¹la² si³yau³ka³txa² a²yo²ha³kxa¹ a²nũ²a² a²hxi²kan¹txi³nãu³xa² a²yo²ha³kxa¹, nũ³kxũn³te²nãu³xa² a²si³yau³ka³txa² a²yo²ha³kxa¹, yen³kxi³te²nãu³xa² a²yo²ha³kxa¹, nũ³kxũn³te²nãu³xa² a²yo²ha³kxa¹, kwa²wa³kon³nũ³ka³txa² a²yo²ha³kxa¹, ã³wa³sut1sã³ yxau³te²nãu³xa² a²yo²ha³kxa¹ nxe³sã³ a²nũ²a² hã¹i³nxe³ti³ka³ yuh³lxi³khaix1nxẽn³tai¹nha²kxai³ tah³ixẽ²na² ã³wi¹hai¹nha²kxai³ txah³lxa³kxa³txẽ¹na² i³hã³ai¹nha²kxai³ nxain¹na²hẽ³la². 16 Nxe³sã³ i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Jah¹lo²su² a²hxi²kan¹ta² ã³wxe³ka³lo³a² ã³wxe³jah¹la² yuh³lxi³sa²sĩn¹nha²kxai² O³ve²a² Wẽn³sũ³jah¹la² i³an³ta³kxi²sã³ ko³nxe³ti³ i³yĩ¹li²sa²sĩn¹ju³ta² yuh³lxi³sa²sĩn¹nha²kxai² nxe³sa²sĩn¹nhai¹. Nxe³sa²sĩn¹nha²kxai² wã³la³ka³txe² i³nxai²na² txah³lxa³ka³txe² i³nxai²na² ã³ya³hi²sã³ ã³no¹syah¹lxi³sĩnhẽ³li¹. ã³tĩ¹kxi²syah¹lxi³sĩnhẽ³li¹. 17 Khãuh³lxi³thi¹te³lhxã³ sa²txah²nhu²nhã²khi³. Nha¹jau³su². Nxe³jut3su² ha²kxai³ hxi²kan¹ti³ ya³lo³txi²sa²sĩn¹nxa³nhai¹. Nxe³ain¹na²hẽ³la². Ju¹tai²na² ha³kxa¹ i²a¹hẽ³la².

7

I³sa³e² nũ³ka³txa² ũ³ye³ta³kxain¹jau³su²

1 Nxa²ha¹te¹ nxe³nũ²la² oh³xan¹jah¹la²nãu³xa² i²a¹hẽ³la². In³txa² ha¹li¹ ha¹li¹ jah¹la²nãu³xa² i²a¹hẽ³la². A²nxe³jah¹la²nãu³xai²li² txa²wã¹ha³lo²ai²na² yuh³xai²nãn¹ko³xai²na² i³sa²nxũ²xai³ain¹na²hẽ³la². Txa²wã¹wi¹nẽ³tãu³a² i³sa²nxũ², txa²wã¹wã³tãu³a² i³sa²nxũ², u³je³na² kan³tãu³a² i³sa²nxũ² u³je³na² a³li³xi²tãu³a² i³sa²nxũ² nxe²xai³ain¹na²hẽ³la². Nxe³ka³tũ³ it3ta² i²li³tãu³a² it3te³lhxã³ tãu³ ha³lo²a² sa²xit3ta³nxa² i³ye³na² sa²xit3ta³nxa² sa³wxe³na² sa²xit3ta³nxa² nxe³te³lhxã³ kxai²nãn²tu³ jah¹la²nãu³xa² wxa²sa²tã³yi¹tai¹nhĩ³nx2na³la². 2 Nxa²ha¹te¹ oh³xan¹jah¹la² ã³xa² ka³la³sã³ wxã³na²hẽ³la². U³je³na² a³li³xi²tãu³a² wxã³na²hẽ³la². Txa²wã¹sũ³na² ka³ten³sa²tẽ³jah¹la² sa³wi³ha³lxa² ũ³ye³ta³ki³a² tẽ³na²hẽ³la². Tẽ³ka³tũ³ oh³xan¹jah¹la²nãu³xin³txi² i³kaix1tain¹na²hẽ³la². A²nxe³jah¹la²nãu³xin³txi³ yuh³xai²nãn¹ko³su² ta³nxa² i³ye³nai²li² ta³nxa² ã³kho³kxi²kxi³nũ³su² hxi²kan¹txi³ jah¹la²nãu³su² nxe³ta¹hxai²hẽ¹la². 3 Jã¹nxe³sã³ i³kaix1tain¹kxi³jau³xai²na² ain³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Nxex3jah3lxi3wxe¹. Ha3lo3kxi2yxau3jah3lxi3sã2nhẽ3le¹. Ha3lo2ai2li2
 ã3khot3jah3lxi3sã2ntxa3hẽ1le¹. Kxih3nũ3su2 tã3nxa2 i3yen3su2 tã3nxa2
 sa3wxen3su2 tã3nxa2 ã3khot3jah3lxi3sã2ntxa3hẽ1le¹. Txa2wã1sũ3na2
 sa3wi3ha3lxi3nãu3xa2 ã3yhe3tã3ta3la2 tẽ3ka3tũ3 a2ye3ha3na3kxa2 ã3tã3ka2
 sai1sxã3 ã3yhe3wha2li1lhã2na1tu1we1. Txa2wã1sũ3na2 sa3wi3ha3lxi3 ye2kxe3su2
 e3lxah2lxi3tu1we1. Nxe3nyhain1na2hẽ3la2.

4 Nxe3sxã3 Ja3ko3ah3lo2nu1tai2na2 a2ki3lha3lxa2 nũ3ka3txi3nãu3xa2 ã3tã3ka2
 sai1sxã3 ã3yhe3wha2li1li2xai3nyhain1na2hẽ3la2. A2nxe3tũ3ka3txa2 ã3tã3ka2
 sai1sxã3 ã3yhe3wha2li1li2nyhain1tũ3ka3txa2 ka3lxa1khai1nxe3sxã3 144.000
 nxe2 ka3lxa1khai1nxe3na2hẽ3la2. 5 Nxe2xai3sxã3 Ju3ta2 nũ3ka3txi3su2
 12.000 nxe3tũ3ka3txa2 ka3lxa1khai1nxe3tũ3ka3txa2 ã3tã3ka2 sai1sxã3
 ã3yhe3wha2lin1ta2xai3lha2kxai3, Ru3bẽm2 nũ3ka3txi3su2 te2yã1nxe3 tũ3ka3txa2
 ã3tã3ka2 sai1sxã3 ã3yhe3wha2li1la3kxi2xai3lha2kxai3, Ka2te3 nũ3ka3txa2
 te2yã1nxe3 tũ3ka3txa2 ã3tã3ka2 sai1sxã3 ã3yhe3wha2li1la3kxi2xai3lha2kxai3
 6 A3ser2 nũ3ka3txi3su2 te2yã1nxe3 tũ3ka3txa2 ã3tã3ka2 sai1sxã3
 ã3yhe3wha2li1la3kxi2xai3lha2kxai3, Naf3ta3li2 nũ3ka3txi3su2 te2yã1nxe2 tũ3ka3txa2
 ã3tã3ka2 sai1sxã3 ã3yhe3wha2li1la3kxi2xai3lha2kxai3, Ma3na3ses2 nũ3ka3txi3su2
 te2yã1nxe2 tũ3ka3txa2 ã3tã3ka2 sai1sxã3 ã3yhe3wha2li1la3kxi2xai3lha2kxai3
 7 Si3me3ãu2 nũ3ka3txi3su2 te2yã1nxe3 tũ3ka3txa2 ã3tã3ka2 sai1sxã3
 ã3yhe3wha2li1la3kxi2xai3lha2kxai3, Le3vi2 nũ3ka3txi3su2 te2yã1nxe3 tũ3ka3txa2
 ã3tã3ka2 sai1sxã3 ã3yhe3wha2li1la3kxi2xai3lha2kxai3, I3sa3kar2 nũ3ka3txi3su2
 te2yã1nxe3 tũ3ka3txa2 ã3tã3ka2 sai1sxã3 ã3yhe3wha2li1la3kxi2xai3lha2kxai3
 8 Se3bu3lõm2 nũ3ka3txi3su2 te2yã1nxe3 tũ3ka3txa2 ã3tã3ka2 sai1sxã3
 ã3yhe3wha2li1la3kxi2xai3lha2kxai3, Jo3se2 nũ3ka3txi3su2 te2yã1nxe3 tũ3ka3txa2
 ã3tã3ka2 sai1sxã3 ã3yhe3wha2li1la3kxi2xai3lha2kxai3 Bẽn3ja3mĩ2 nũ3ka3txi3su2
 te2yã1nxe3 tũ3ka3txa2 ã3tã3ka2 sai1sxã3 ã3yhe3wha2li1la3kxi2xai3lha2kxai3
 nxe3si1nyhain1na2hẽ3la2. Ju3tai2na2 i2a1hẽ3la2.

I3sa3e2 nũ3ka3txi3sxa3te2 nũ3ka3txa2 i3yau1ũ3jau3su2

9 Nxa2ha1te1 nxe3nũ2la2 yu3tã3xa2 i2a1hẽ3la2. I3a1ka3tũ3
 a2nũ2a2nãu3xa2 ka3lxa1khai1nxe3tũ3ka3txa2 i2a1hẽ3la2. A2nxe3tũ3ka3txa2
 ka3lxa1khai1nxe3ha2kxai3 hxi2kan1txi3 wxa2hau3ko3ki3te2sxa3yu2hẽ3la2. Nũ1a2
 yxau3xain1ko3xa2 a2wã3ki3kxai3 a3li3sxã3 wxã2 a2nũ2a2 nũ3ka3txi3nãu3xai2li2
 a2wã3ki3kxai3 a3li3sxã3 wxã2 a2nũ2a2 i2li3te2nãu3xa2 a2wã3ki3kxai3
 a3li3sxã3 wxã2 sxi2jen3nãu3xai2na2 a2yxo2ha3kxa1 a2wã3ki3kxai3 a3li3sxã3
 wxã2 nxe3ain1na2hẽ3la2. A3li3sxã3 wxã3ain1nũ2la2 Txa2wã1sũ3na2
 ã3wxe3ka3lo3a2 ã3n3tĩ3ai1nha2kxai3 o3ve2a2 wẽn3sũ3jah1la2 ã3tĩ3ai1nha2kxai3
 nxain1na2hẽ3la2. A2nxe3sxã3 Txa2wã1sũ3na2 sa2nẽn1kxi2si1jau3su2 wã2la2
 hã3ka3lo3a2 so1lxi3 ã3whi2kxi2nha2ha2kxai3 he3la3nxã3nhũn3txã3nxa2
 sa2nãu3so1sxã3 hxi2tẽ3nha2ha2kxai3 nxe3yain1na2hẽ3la2. 10 Nxe3sxã3 i3kaix1sxã3
 i3ye3kxain1te3nah1lxi1.

— Txa2wã1sũ3na2 Si3yxau3ka3txa2 kãin2khaix1jah1lai2la1wi1. Txa2wã1ko3nxe3ti3
 kãi3ki3ju3ta2 sa2wa2su1tẽ3jah1lai2la1wi1. A2nũ2a2 hxi2kan1te2na2
 ã3wxe3ka3lo3ai2na2 ã3wxe3jah1lai2la1wi1. Te2yã1nxe3jut3su2 o3ve2a2 wẽn3sũ3jah1la2
 wxa2wa2su1tẽ3jah1lo2su2 nũn3na3li1. Nxain1na2hẽ3la2.

11 Nxain1tãu3a2 oh3xan1tũ3ka3txai2na2 sa2kxai3lu2 Txa2wã1sũ3na2
 ã3wxe3ka3lo3a2 ã3tũ3i2 a2nũ2a2 hxi2kan1txi3nãu3xai3tã2 ã3tũ3i2

ka³yuh³hũ³jah¹la²nāu³xa² ha¹li¹ ha¹li¹ te²nāu³xa² ā³tĩ³i² nx-
ain¹sxā³ ĩ³ki³hain³kxi²nyhain¹ka³tũ³ Txa²wā¹sũ³na² ne³kaix3tāu³a²
ā³ka³ti³whaut3ta³kxa² ā³wxe³sxā³ Txa²wā¹sũ³na² ĩ³sa²nēn¹kxain¹na²hē³la².
12 ĩ³sa²nēn¹kxain¹te³nah¹li¹;

— Ju¹tai²na² wain³ye¹nx2ti³sĩn¹nha²wi¹. Txa²wā¹sũ³na² Si³yxau³ka³txa²
ne³ti³hit1sa²tē³ki³jah¹lai²la¹wi¹. ĩ³sa²nēn¹kxi²ki³ju³ta² wain³ye¹nx2ti³sĩn¹nha²wi¹.
Wxi²kin³ti³ton³ki³ju³ta² wain³ye¹nx2ti³sĩn¹nha²wi¹. A²hoh³li³sa²ti³hi¹tā³li¹.
ĩ³ka³lih¹kxi²nũ¹ki³ju³ta² wain³ye¹nx2ti³sĩn¹nha²wi¹. Wi¹lhin¹ti³hi¹jau³su²
ĩ³ye³kxi²ki³ju³ta² wain³ye¹nx2ti³sĩn¹nha²wi¹. Ha³lo²a² a²yo³xo²ha³kxa¹
ĩ³hxi²kan¹ti³lo³tē³ju³ta² wain³ye¹nx2ti³sĩn¹nha²wi¹. Nũ³kxũn³ti³hit1tā³li¹.
Ju¹tai²na² whāi²na¹ wain³ye¹nx2ti³sĩn¹nha²wi¹. Hai³txi³ ne³ki³so³nxa³lho³li¹.
Nxe³nyhain¹na²hē³la².

13 Nxe³ka³tũ³ a²nũ²a² hxi²kan¹jah¹la²nāu³xa² ka³na³ka³na³jah¹la² ā³tĩ³sa²sxā³
ĩ³ye³kxi²sa³na²hē³la². ĩ³ye³kxi²sa²te³nah¹li¹;

— Nxex3sa³li¹. Tũ¹ka³txai²na²wā²la²hā³ka³lo³a²ũ³whih²kxi²nyhain¹tũ³ka³txai²li²
ĩh¹nxe³tũ³ka³txi²tan³te²la¹xā³? Ha³lo²la³ ĩh¹ju¹xai²nān¹te²ta³wxā³ain¹te²la¹xā³?
Nxe³sa³na²hē³la².

14 Nxa²ha¹te¹ ĩ³wa²lũ³xi²na¹te³nah¹li¹;

— Ko³xain¹nxa³nhai¹. Yxān¹ta¹ wxāi²ne³i¹li¹. Nxa¹hē³la². Nxa²ha¹te¹
ĩ³ye³kxi²sa²te³nah¹li¹;

— Tũ¹ka³txai²na² a²yo³xo²ha³kxa¹ khāuh³lxa³ti³nyhain¹na²hē³li¹. A²kxā³nxa²
a²wā²la²ka³lo³khai³xa² tē³li²sxā³ O³ve²a² Wēn³sũ³jah¹lai²na² a²ti³ha²yau³xa²
wa²hĩ³lxain¹kxa² yā¹nxe³kxe³hũ³nxe² O³ve²a² Wēn³sũ³jah¹la² ya³lu²kxi²sxā³
a²ti³ha²yau³xa² ha³li³hxan³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Txa²wā¹sũ³na² hi²sen³su²
kō³nxe³ti³ kāi³ain¹ju³ta² sa²wa²su¹tain¹na²hē³li¹. 15 Nxe³jut3su² ha²kxai³
Txa²wā¹sũ³na² Si³yxau³ka³txa² a²ne³kxai³tāu³a² yxau²xai³lain¹na³li¹.
Nxe³sxā³ Txa²wā¹sũ³na² sxi²ha² o²la³kxi²nũ¹hain¹na³li¹. A³lan²ta²
whāi²na¹ ka³nxah³ta² whāi²na¹ nxēn³tain¹na³li¹. Nxēn³tai¹nha²kxai³
jah¹la² Txa²wā¹sũ³na² Si³yxau³ka³jah¹la² ā³wxe³ka³lo³a² ā³wxe³jah¹lai²na²
sa²kxai³lu² wi¹wi¹nxe² ĩ³hau³ko³tũ¹hain¹tu¹wi¹. 16 Nxain¹sxā³ hai³txi³
he³ja³lu²kxain¹ju³ta² yũ²nxa³ha²kxai³ ya³lxu²ja³lu²ain¹ju³ta² yũ²nxa³ha²kxai³
tĩh³na² ai³lain¹tāu³a² u³je³na³ka² wān³ya³lu²ju³ta² khāuh³lxa³thi¹nain¹ju³ta²
yũ²nxa³ha²kxai³ nxe³ai¹nxa³lho³li¹. 17 Nxe³yān¹ta¹ O³ve²a² Wēn³sũ³jah¹lai²na²
sa²kxai³lu² Txa²wā¹sũ³na² ā³wxe³ka³lo³a² ā³wxe³jah¹lai²na² hi²sen³su²
ĩ³hau³ko³tũ¹hkhai³jah¹lo²su² tu¹wi¹. Nxe³sxā³ ka³wā³lxa² wi¹jau³xa²
ka³ten³ti³hi¹tē³jau³xa² ā³sa²so¹nũ¹hain¹tu¹wi¹. Nxe³kxa²yu³su² Txa²wā¹sũ³na²
Si³yxau³ka³jah¹la² sa²kxai³lu² ha³ya³kxa² ĩ³nān³si¹hain¹tu¹wi¹. Nxe³jau³xai²li²
nxe³sa³na²hē³la².

8

Ha³teh³nxā³nxa² sa²tā¹ta³kxi²txā³nxa² wxa²hai¹tā³ta³lun²jau³su²

1 Nxa²ha¹te¹ nxe³nũ²la² ha³teh³nxā³nxa² sa²tā¹ta³kxi²txā³nxa²na²
a²ne³ki³san¹txā³nxa² wxa²hai¹tā³kxi²na²hē³la². Wxa²hai¹tā³kxi²ka³tũ³
oh³nāu³an¹tũ³ka³txa² ka³nahx2nxe³sxā³ yxau³ain¹na²hē³la². Ye³ha¹la² so¹li³
ka³nah²nxe³sxā³yxau³ain¹na²hē³la². 2 Nxa²ha¹te¹ oh³xan¹tũ³ka³txa²ha¹li¹ha¹li¹
ha¹li¹ka³na³kin¹tũ²ka³txa² Txa²wā¹sũ³na² ne³kaix3tāu³a² yxau³ain¹tũ³ka³txa²
wxā³ain¹na²hē³la². Wxā³ain¹nũ²la² wāi²lhũ³ka³txa² ũ³hũ²xai³ain¹na²hē³la².

3 Nxe³ain¹ti³kxai³lu² oh³xan¹jah¹la² ā³xah³la² wxā³ye²na²hē³la². Txah³lxa³kxa³txa² Txa²wā¹sū³na² sa²nēn¹kxi²si¹jau³su² ka³yuh³xa² sī³na² ū³thū²kxi²ka³txa² ā³ti³na²hē³la². Ha³nxe²a² a²wha³lxin¹txa² nxe²yau³tē³na² ou²ro²ka² we¹tain¹tē³na² hxi²tē³nha²sxā³ ā³ti³na²hē³la². Nxe³nū²la² a²wha³lxin¹txa² wi¹lū³khai¹nxe³ta³ wha³lxin¹txa² ne³kih³khai¹nxe³tē³na² sa²nū¹ain¹na²hē³la². Sa²nū¹ain¹ka³tu³ Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²ti³ka³txa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² ī³ye³kxi²nū¹hain¹jau³xa² sa²so² ha³nxe²a² a²wha³lxin¹txa² wi¹lū³ta³wha³lxin¹txa² sa²so² nxe³na²hē³la². Nxe³sxā³txah³lxa³kxa³ ā³xa³ka³txa² ne³ka³nah²nāu³a² ū³h³wxe³sxā³ Txa²wā¹sū³nai²li² sa²nēn¹kxain¹na²hē³la². A²nxe³ka³txai²li² ou²ro²ka² we¹tain¹kat3su² ye²ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² yen³nāu³a² sxa³ka³txai²la¹wa². 4 A²nxe³ta³wha³lxin¹txai²na² sa²kxai³ Txa²wā¹sū³na² ī³ye³kxi²hain¹jau³xa²na² sa²kxai³ nxe³te³na² ka³la³ye²na²hē³la². Oh³xan¹jah¹lai²na² hxi²ka² sa²sai¹ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² yen³nāu³a² ka³la³ye²na²hē³la². 5 Nxe³nxa²ha¹te¹ oh³xan¹jah¹la² hi²sen³su² ha³nxe²a² wha³lxin¹txa² ē¹nai²na² sa²so¹nū²la² txah³lxa³kxa³txin³txi² ne³ka³nah²nāu³a² ha³nxe²a² i³te²a² a²wha³lxin¹txa² ne³kih³sxā³ so¹na²hē³la². Ne³kih³sxā³ so¹ka³tu³ yuh³xan¹ko³xai²na² ā³na¹na²hē³la². Ā³na¹ha²kxai³ kāin² ī³ta³li¹ye²ha²kxai³ kāin² ī³ha³lai³ni²ye²ha²kxai³ kxīh³nxa² kāin² ī³ka³ta³ta³tūh¹li²yai¹nha²kxai³ nxe³na²hē³la².

Wāi²lhū³ka³txa² ī³yau¹ū³jau³su²

6 Nxa²ha¹te¹ oh³xan¹jah¹la² nū³ka³txa² ha¹li¹ ha¹li¹ ha¹li¹ ka³na³ki² te²nū³ka³txa² wāi²lhū³ka³txa² wxa²no²la³kxi²xai³si¹hain¹jau³nū³su² ī³hau³ko³tain¹na²hē³la².

7 Nxa²ha¹te¹ ā³si³wxe³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² a²wāi²lhū³ka³txa² wxa²no²la³kxi²na²hē³la². Wxa²no²la³kxi²ka³tu³ yuh³xai²nān¹ko³xa² wā³yxū³la³ka² kāin² wē³hā¹ha²kxai³ ha³nxe²a² kāin² i³khai¹nxe³ha²kxai³ a²ti³ha²yau³xa² sa²so¹ha²kxai³ nxe³te³kxai³ yuh³xai²nān¹ko³xa² ā³na¹ye²na²hē³la². Yuh³xan¹ko³xai²na² a²wā³kxi³kxai³ i³hxn³aha²kxai³ sa³wxe³na² hi³sa³ka³txa² a²wā³kxi³kxai³ i³hxn³aha²kxai³ nxe³na²hē³la². Nxe³sxā³ a²wā³kxi³kxai³ ka³na³ka³nat3sxā³ i³hxn³aha²kxai³ a²wā³kxi³kxai³ ha¹li¹ on³nha²kxai³ nxe²xai³na²hē³la². A²nxe³tāu³a² si³sa² whāi²na¹ i³hxn³aha²hē³la².

8 Nxa²ha¹te¹ ā³xah³lai²na² sa²kxai³lu² a²wāi²lhū³ka³txa² wxa²no²la³kxi²na²hē³la². Wxa²no²la³kxi²ka³tu³ wā³la³ka³thū³ka³txa² ī²a¹hē³la². Nxe³ka³txa² whāi²na¹ i³na²hē³la². A²nxe³ka³txai²na² sa²kxai³lu² sa²so¹ye²ha²kxai³ ī³ye³nai²li² ā³na¹yain¹na²hē³la². Ā³na¹yain¹ka³tu³ ī³ye³nai²li² a²wā³kxi³kxai³ a²ti³ha²yau³xa² ī³ā³lxa³ti³na²hē³la². Nxe³sxā³ a²yxo²ha³tih³nāu³a² sa²kxai³lu² a²tih³ha²yau³la³ ī³wet1sa²kxai³ a²yxo²ha³tih³nāu³a² sa²kxai³lu² ī³yau³khai³lxa³ha²kxai³ nxe³na²hē³la². 9 Nxe³ye²ha²kxai³ ai³nai²na² sa²kxai³lu² ka³ten³ti³ hāu¹te²na² sa²kxai³lu² a²wā³kxi³kxai³ ki³ka³na³ka³na³te²a² ya²lun¹ti³ha²kxai³ a²wā³kxi³kxai³ ki³ha¹lin¹te²a² ka³ten³ti³ hāu¹ha²kxai³ nxe²xai³na²hē³la². Nxe³kxa²yu³su² ī³ye³na² hāu¹xai³ka³lo³ai²na² na³vi²o²ka³lo³ai²na² ju¹ta² yā¹nxe³sxā³ a²wā³kxi³kxai³ ka³lo³ka³na³ka³ju³ta² ā³kho³ta³li²ha²kxai³ a²wā³kxi³kxai³ ka³lo³ha¹lin¹ju³ta² ā³kho³txa³ha²kxai³ nxe²xai³na²hē³la².

10 Nxa²ha¹te¹ ā³xah³lai²na² sa²kxai³lu² ā³ta³lo³hēt1sxā³ wāi²lhū³ka³txa² wxa²no²la³kxi²na²hē³la². Wxa²no²la³kxi²ka³tu³ hi³ka³ta³a² oh³nān¹ki³a² ī³ki³ka³ yuh³xai²nān¹ko³xa² a³hi²ye²na²hē³la². Ya³wi²ta³ka³txa² yā¹nxe² ī³na²hē³la². Nxe³sxā³ ka³wā³lxa² kāin²jau³xa² ā³na¹ha²kxai³ kxīh³nxa² ka³wā³lxa²

a³li³xi²ju³ta² ā³na¹ha²kxai³ nxe³na²hē³la². 11 A²nxe³sxā³ hi³ka²ta³ai²na² a²i³lxa² Ab3sīn²to³ki³su¹ nxe³na²hē³la². A²nxe³ki³ai²na² a²i³lxa² si³yau³tāu³a² tan³ki³su¹. Nxe³na²hē³la². A²nxe³sxā³ ka³wā³lxi²na² a²wā³kxi³kxai³ yau³ka³na³ka³na³ju³ta² tan³nha²kxai³ a²wā³kxi³kxai³ yau³ha¹lin¹ju³ta² tā³nxa³ha²kxai³ nxe²xai³na²hē³la². Nxe³ye²ha²kxai³ a²nū²a²nāu³xa² yuh³xai²nān¹ko³xa² yxau³te²nāu³xa² ka³lxa¹txi³ ya²lun¹txi³na²hē³la², ī³yau³xa² tan³yau³ye²ha²kxai³la².

12 Nxa²ha¹te¹ ā³xah³lai²na² sa²kxai³lu² ā³ta³lo³hēt¹sxā³ a²wāi²lhū³ka³txa² wxa²no²la³kxi²na²hē³la². Wxa²no²la³kxi²ka³tu³ u³je³na³kai²li² i³la³kxai²li² hi³ka²ta³li² nxe³sxā³ a²wā³kxi³kxai³ ki³ka³na³ka³nat3sxā³ ā³ka³nxa¹hi²ye²ha²kxai³ a²wā³kxi³kxai³ ki³ha¹lin¹sxā³ wi¹li³ye²ha²kxai³ nxe²xai³ye²na²hē³la². Te²yā¹nxe³sxā³ a²lan²ti³su² a²wā³kxi³kxai³ ye³ka³na³ka³nat3sxā³ ā³ka³nxa¹hi²ye²ha²kxai³ a²wā³kxi³kxai³ ye³ha¹lin¹sxā³ wi¹lha²tet¹je²ha²kxai³ nxe²xai³ye²na²hē³la². Te²yā¹nxūn³sxā³ ka³nxah³ju³ta² te²yā¹nxe³kxe³hū³nxe² ā³ka³nxa¹hi²ye²na²hē³la².

13 Nxe³nū²la² oh³sī³nāu³a² tau²ta²ta³a² kāin²te²a² ā³ni³nxa² wxā³na²hē³la². Wxā³sxā³ kaix¹te³nah¹lxi¹:

— A³kwe¹ a³kwe¹ a³kwe¹. Yuh³xan¹ko³xa² yxau²xai³lain¹tū³ka³txa² khāuh³lxa³thi¹nain¹tu¹we¹. Oh³xan¹jah¹la²nāu³xa² a²wāi²lhū³ka³txa² wxa²no²la³kxi²xai³lain¹jah³la²nāu³nū³a² nxain¹tāu³a¹ khāuh³lxa³thi¹nain¹tu¹we¹. Nxe³na²hē³la².

9

1 Nxa²ha¹te¹ ā³xah³lai²na² sa²kxai³lu² ā³ta³lo³hēt¹sxā³ a²wāi²lhū³ka³txa² wxa²no²la³kxi²na²hē³la². Wxa²no²la³kxi²ka³tu³ oh³sī³na² hi³ka²ta³a² i²a¹hē³la². A²nxe³ki³a² oh³xa² a³hi²sxā³ yuh³xan¹ko³xai²na² sxan³ta²wa². A²nxe³sxā³ hi³ka²ta³jah¹la² yuh³xan¹ko³xai²na² a³hi²jah¹lai²na² sa²kxai³lu² sya²ve²ka³txa² ūh³yo²than²ki³ka³txa² sa²nū¹nyhain¹na²hē³la². Yuh³xa² kxīh³nxē¹na² u¹tē³na² ūh³yo²than²ki³ka³txa²nū³a² sa²nū¹nyhain¹na²hē³la². 2 Nxe³te³na¹ yuh³xa² kxīh³nxē¹na² u¹tē³na² ūh³yo²than²kxi²na²hē³la². Ūh³yo²than²kxi²tāu³a² ha³nxe²a² a²ha³lxin¹txa² a³li³na²hē³la². Fo³kāu²tē³na² kāin²khai¹nxe³tē³na² kāin² i³ha³li¹kxa²yā¹nxa² āu³tāu³a² i³ha³lxin¹na²hē³la². Nxe³te³na¹ ha³lo²a² whāi²na¹ i³ka²nxah¹na²hē³la². 3 A²nxe³ju³ta²na² a²ha³lxin¹txa² a³li³tāu³a² ta³ka²ta³su² kāi²li³te²nāu³xa² a³li³na²hē³la². Yuh³xan¹ko³xai²na² ā³wā³ain¹na²hē³la². A³wā³ain¹te³na¹ i³nū³kūn³si¹hain¹na²hē³la². Sxe³sxe³kxa² ki³khe¹khaix¹te²ju²hē³la². Nxe³jut3sū³nxe² i³nū³kūn³tain¹na²hē³la².

4 I³nū³kūn³tain¹te³nah¹lxi¹:

— Nxe³jah³li³sa²lxi¹. Yuh³xai²na² si³sa² kho³jah³li³txa³hē¹li¹. Ha³lo²ai²na² kwa²wen¹te²a² yxo²ha³kxa¹ kho³jah³li³txa³hē¹li¹. Sa³wxen³na² yxo²ha³kxa¹ kho³jah³li³txa³hē¹li¹. Hāi¹nxe³sxā³ a²nū²a²nāu³xai²na² ū³ta³ka² sai¹sxā³ a²ye³ha³na³kxa² ye³wha²li¹nhā²nxa³te²nāu³xa² so¹li³ Txa²wā¹sū³na² sa³wi³ha³li³sxa³te²nāu³xa² so¹li³ 5 I³khāuh³lxa³ti³tain¹yah³li³hē¹li¹. Yxān¹ta¹ su²lā³ain¹yah³li³txa³hē¹li¹. Nxe³sxā³ i³la³ka² ki³ha¹li¹ ki³ha¹li¹ ka³na³ki¹ ā³ki³wa³tāu³ki³sxā³ ā³tī¹tāu³a¹ nxe³txain¹yah³li³hē¹li¹. Nxe³ain¹na²hē³la². A²nxe³jut3su² ye³khāuh³lxa³thi¹nain¹ju³ta²na² sa²kxai³lu² sxe³sxe³kxa² ki³lī³kxa² yā¹nxe³na²hē³la². 6 Jā¹nxe³jut3su² a²nū²a² khāuh³lxa³txi³nhain¹ju³ta² ya³lu²ti³te³nain¹ta¹ hxi²kan¹txi³ ya³lu²ai¹nxa³lho³la². Nxe³ain¹te³an¹jau³kxai³lu¹:

— Ya³lu²na¹ju³ta² so¹lx³ ten³sa³nha¹. Nxain¹kxan²ti³nũ¹ hai³txi³ ya³lu²ai¹nxa³lho³la².

7 Jā¹nxe³ju³kxai³lu² ta³ka²ta³a² kãi²lx³te²nũ³xai²na³ sa²kxai³lu² ka²va¹lhũ³na²hẽ³la². Ka²va¹la² he¹kxi²te³lhxã³ ai³ain¹kxa² yā¹nxe³na²hẽ³la². A²ne³ka³nũ³a² ne³hẽ¹nha²ka³lo³a² ou²ro²ka³lo³a² ne³hẽ¹nha²na²hẽ³la². A²yen³nũ³ai²na² sa²kxai³lu² a²nũ²a² yen³nhũ³na²hẽ³la². 8 A²ne³kxĩ³sai²na² sa²kxai³lu² txu¹ha² ne³kxĩ³sxũ³na²hẽ³la². A²wxi²ai²na² sa²kxai³lu² ya²na¹la² wxi²hũ³na²hẽ³la². 9 A²ha³la³san¹ka³lo³a² kwa³thi³la³ka³lo³a² ũ³whih²kxi²nha²na²hẽ³la². Nxe³sxã³ hi³ye³ka³lo³a² ka²va¹la² ũ³si³kũ¹nha²sxã³ ka³lxa¹khai¹nxe³sxã³ ã³nxai³kxai²nãn²tu³ ã³nxo³khaix¹nxe³te²jai¹ti²tu³wa². Jā¹nxe³jut³sũ³nxe² ã³ni³nain¹kxai²nãn²tu³ nxe³jut³sũ³nxe² ã³nxo³tain¹na²hẽ³la².

10 A²nxe³sxã³ a²sa³wẽ³lxai²na² sa²kxai³lu² sxẽ³sxe³kxa² a²ki³ki³lxa² ki³lĩ³kxa² yā¹nxa²hẽ³la². A²nxe³ju³kxai³lu² ka²va¹la² sa³wẽ³lxai²na² sa²kxai³lu² a²nũ²a² i³wai¹kxai²nãn²tu³ ye³khãuh³lxa³thi¹nain¹na²hẽ³la². I³la³kxa² ki³ha¹li¹ ki³ha¹li¹ ka³na³ki² ã³ki³wa³tãu³kxi²tãu³a² nxẽ³tain¹na²hẽ³la². 11 Jā¹nxe³jut³su² ta³ka²ta³a² kãi²lx³te²nũ³xai²na³ sa²kxai³lu² a²hxi²kan¹jah¹la² yũ³na²hẽ³la². Nxe³te²na² sa²kxai³lu² kxĩh³nxẽ¹na² u¹tẽ³na² a²hxi²kan¹jah¹lo²su² na²hẽ³la². Nxe³te²na² i³lxa²sa¹. E³bre²a² wãn³txai²na² sa²kxai³lu² A³ba³tõ³jah³lo²su¹ nxe³ha²kxai³ Kre²ka² wãn³txai²na² sa²kxai³lu² A³po³li³õ³jah³lo²su¹, nxe³ha²kxai³ nxe³na²hẽ³la².

12 Nxa²ha¹te¹ yuh³xai²na² khãuh³lxa³thi¹nain¹ju³ta² yu³ka³na³ka³nat³sxã³ ne³ki³son³na³la². Yxãn¹ta¹ yu³tha¹lon¹na³la².

13 Nxa²ha¹te¹ ã³xah³lai²na² sa²kxai³lu² ã³ta³lo³hẽt¹sxã³ a²wã²lhũ³ka³txa² wxa²no²la³kxi²na²hẽ³la². Wxa²no²la³kxi²ka³ty³ wãn³txa² ain³kxi²na²hẽ³la². Txah³lxa³kxa³txai²li² ou²ro²ka² we¹tain¹ka³txa² Txa²wã¹sũ³na² sa²nẽn¹kxi²ka³txai²li² a²ne³txau³xa² ne³tau³ha¹li¹ ne³tau³ha¹li¹ yũ³na²hẽ³la². Nxe³te²nxũ²kwai³ye³la³nũ³a² wãn³txa² e³jau³xa² ain³kxi²na²hẽ³la². A²nxe³ka³txai²na² sa²kxai³lu² Txa²wã¹sũ³na² yen³nũ³a² sxã³na²hẽ³la². 14 A²nxe³sxã³ wãn³txa² ain³kxi²na²jau³xai²na² sa²kxai³lu² jah¹la² wã²lhũ³ka³txa² kwẽn¹ta² o²la³kxi²jah¹la²na² a²ne³nxẽ³na² ain³kxi²jau³su² na²hẽ³la². Nxe³te³nah¹lx¹:

— Nxex³sa²lx¹. In³txa² ha¹li¹ ha¹li¹ oh³xan¹jah¹lo²nũ³xa² ka³wã³lxa² Eu³fra²te²yau³xa² kãn²khaix¹jau³xa² tai³kxi²nha²sxã³ sxã³ain¹te²nũ³xai²na² sa²ta²la³kxi¹txai¹nhẽ³li¹. Nxe³na²hẽ³la².

15 Nxe³ha²kxai³ sa²ta²la³kxain¹na²hẽ³la². A²nxe³sxã³ a²kxã³nxa¹ sa²ta²la³kxi¹lã³jah¹lo²nũ³a² i³hau³kot³tain¹na²hẽ³la². A²nũ²a²nũ³xa² ka³lxa¹khai¹nxe³te²nũ³a² a²wã³kxi³kxai³ nũ³ka³txi³ka³na³ka³nat³sxã³ i³ya²lu¹tai¹ni² a²wã³kxi³kxai³ nũ³ka³txi³ha¹lon¹tãu³a² sa²kxai³lu² sa²wa²su¹tai¹ni² nxe³ju³ta²nũ³su² i³hau³kot³tain¹na²hẽ³la². Ha³lo²a² i³lx¹i²je³na² hau³kon³sxã³ kwẽ³ko³ni² i³la³kxa² i³lx¹i²je³na² hau³kon³sxã³ tĩ¹i² a³lan²ta² i³lx¹i²ju³ta² hau³kon³sxã³ a³la²ni² u³je³na³ka² ki³ka³la³xi²ju³ta² hau³ko³ni² nxe³je³na² sa²ta²la³kxi¹ju³ta²nũ³su² ã²la² i³hau³kot³tain¹na²hẽ³la².

16 A²nxe³jut³su² sa²ta²la³kxi¹sã³te²na² a²nũ³ka³txai²na² sa²kxai³lu² ka³lxa³aaaa¹kha¹iiiiix¹nxe³na²hẽ³la².

— Tu³sẽn²tos² mi³lyões² nxe³tũ³ka³txi³su¹. Nxe³jau³xa² ain³kxi²na²hẽ³la². A²nxe³tũ¹ka³txai²na² a²yxo²ha³kxa¹ ka²va¹la² ka³ti³yau³kxi²sxã³ ã³naun³tain¹na²hẽ³la². 17 Nxe³sxã³ i²a¹tũ³ka³txa² nxe³te³nah¹lx¹. Ka²va¹la² ka³ti³yau³kxi²tũ³ka³txai²na² sa²kxai³lu²

a²ha³la³san¹ka³lo³ai²na² kwa³thi³la³ka³lo³ai²na² sa²kxai³lu² ha³nxe²a²
 yā¹nxe² he³hen³nha²kxai³ ja³sīn²to² yā¹nxe² wi³win³nha²kxai³ ē³syō²fre²
 yā¹nxe² sa³te³sa³ten³nha²kxai³ nxēn³tain¹na²hē³la². Nxa²ha¹te¹ ka²va¹la²
 a²ne³kai²na² sa²kxai³lu² ya²na¹la² ne³ki³hū³na²hē³la². A²yo²a²i²na²
 sa²kxai³lu² ha³nxe²a² i³jut3sū³nxe² yxo²a³li³ha²kxai³ a²wha³lxin¹txa²
 yxo²a³li³ha²kxai³ ē³syō²fre²nū³hū³nxe² yxo²a³li³ha²kxai³ nxe³yain¹na²hē³la².
 18 A²nxe³te²ka³yā³lhu² ka²va¹la²nāu³xa² yxo²a³li³ju³ta² ha³nxe³li³ha²kxai³
 a²nū²a²nāu³xa² ka³lxa¹txi³ ya²lun¹txain¹na²hē³la². Ha³nxe²a² yxo²a³li³ha²kxai³
 a²wha³lxin¹txa² yxo²a³li³ha²kxai³ ē³syō²fre²nū³xa² yxo²a³li³ha²kxai³
 nxe³yai¹nha²kxai³ a²nū²a²nāu³xa² ka³lxa¹txi³ ya²lun¹tain¹na²hē³la².
 A²wā³kxi³kxai³ nū³kā³txi³ ka³na³ka³na³te²nāu³xa² ya²lun¹tai¹nha²kxai³
 a²wā³kxi³kxai³ nū³kā³txi³ha¹lin¹te²nāu³xa² ā³wa²sut1sxā³ yxau³ai¹nha²kxai³
 nxe²xai³lain¹na²hē³la². 19 A²nxe³sxā³ ka²va¹la²nāu³xa² a²yo²a²i²na²
 ha³nxe³li³ha²kxai³ a²sa³wē³lxa² ha³nxe³li³ha²kxai³ yxain¹na²hē³la².
 A²sa³wē³lxa²na² sa²kxai³lu² txih³xa² ne³ka² yā¹nxe³na²hē³la². A²ne³ka²
 yū³te²an²tu³ a²wxi²ai²na² ha³nxe³lxa³txi³ i³yī³nē³te²jai¹ti²tu³wa².
 Jā¹nxain¹na²hē³la².

20 Nxa²ha¹te¹ a²nū²a²nāu³xai²na² ka³ten³sa²te²nāu³xa² hai³txi³ kō³nxe³ti³
 kāi³ain¹ju³ta² a²na¹ai¹nxa³hē³la². Hāi¹nxe³sxā³ a²ta³a² sa²nēn¹kxai¹nha²kxai³
 Txa²wā¹sū³nu²su² ki³lxo³xain¹ka³txa² ou²ro²ka³txa² ta³nxa² pra²ta²ka³txa²
 ta³nxa² brōn²se²ka³txa² ta³nxa² txah³lxa³kxa² we¹kxi²ka³txa² ta³nxa² hi³a²
 we¹kxi²ka³txa² ta³nxa² nxe³sxā³yen³kxa²i²li³ka³txa² tē³nū²la² txa²wā¹sū³nu²su²
 ki³lxo³xain¹ka³txa² wet1sxā³ sa²nēn¹kxain¹na²hē³la². Yxān¹ta¹ ka¹txai²li²
 hxi¹kan¹txi³ i²nha²nxa³ha²kxai³ a²ne³nxē³na² ain³kxi²nha²nxa³ha²kxai³
 i²sa²yxau³sxā³ ā³nxai²nxa³ha²kxai³ nxe³te²sxa³jai¹ti²tu³wa². 21 Te²yā¹nxe³sxā³
 a²nū²a² su²lhā³nyhain¹ni² tih³na³la² ā³nan³nyhain¹ni² in³txa² txu¹ha²
 kō³ti³hin¹khaix1nxe³sxā³ o²la³kxi²nyhain¹ni² a²nū²a² yen³kxa² kāi³kxi²nyhain¹ni²
 nxain¹na²hē³la². Jā¹nxain¹na²hē³la². Hai³txi³ kō³nxe³ti³ kāi³ain¹ju³ta²li²
 ā³na¹ai¹nxa³hē³la².

10

In³txai²na² ha³teh³nxā³nxa² hxi²tē³nha²jah¹la² i³yau¹ū³jau³su²

1 Nxe³nxa²ha¹te¹ nxe³nū²la² oh³xan¹jah¹la² nū³kxūn³khai¹nxe³jah¹la²
 oh³xan¹kō³xa² a³li³nū²la² wxa²ka³nxī²na²hē³la². A²nxe³jah¹lai²na² a²wā²lai²na²
 sa²kxai³lu² o³sī³nhū³ka³lo³su² wi³h³kxi²nha²na²hē³la². A²ne³ka³nāu³a²
 txih³xa²ta³a² ke¹lhū³nxe² ū³nhe³hē¹nha²na²hē³la². A²yen³nāu³a² sa²kxai³lu²
 u³je³na³ka² yā¹nxe² ye³ki³i³na²hē³la². A²yu³kxai²na² sa²kxai³lu² ha³nxe²
 i³jut3sū³nxe² yu³ki³la³kxi²na²hē³la². 2 A²nxe³jah¹lai²na² sa²kxai³lu²
 ha³teh³nxā³nxa² li²vro³txā³nxa² jūx1txā³nxa² sa²hai¹sxā³ hxi²tē³nhā²na²hē³la².
 Nxe³nū²la² i³ye³na² yxo²ka³teh³nāu³a² ā³nxai³na²hē³la². Ā³nxai³ka³tu³
 a²yu³kxa² wi¹tāu³a² sa²kxai³lu² i³ye³nai²na² ū³yu³kū³nha²ha²kxai³ a²yu³kai²na²
 a²wā²tāu³a² sa²kxai³lu² ha³lo²a² ti³wxe³nha²ha²kxai³ nxe³na²hē³la².
 3 Nxe³nū²la² kāin² i³wxan¹na²hē³la². Ya²na¹la²ta³a² i³lxāuh³na³kxi²jau³hū³nxe²
 i³wxan¹na²hē³la². i³wxan¹nū²la² ha³lai³xa² nū³ka³txa² ha¹li¹ ha¹li¹ ha¹li¹
 ka³na³ki¹ tū³ka³txa² i³xyi²nxū³xain¹na²hē³la². 4 i³xyi²nxū³xain¹nū²la²:

— Wān³txa² i³xyi²nxū³xain¹jau³xai²li² ū³wha²li¹la¹tū¹xā¹. Nxa¹ta¹ wān³txa²
 oh³nān¹jau³xa² ain³kxi²na²hē³la². Ain³kxi²na²te³an¹jau³kxai³lu¹:

— Nxex3sa²lxi¹. Wān³txa² ha³lai³xa² nũ³ka³txa² e³lain¹jau³xai²li² ũ³wha²li¹txa³hē¹li¹. Ka²nahx2sxā³ wxa²ē¹nāu³ai²na² hāi¹nx¹ka³ty³ain³kxi²yxau³txai¹nhē³li¹. Nxe³sa³na³hē³la².

5 Nxa²ha¹te¹ oh³xan¹jah¹la² ĩ³ye³nai²li² tĩ³yu³kũ³nha² ha³lo²a²nāu³a²tĩ³wxe³nha² nxe³jah¹la² sa²kxai³lu² a²hxi²ka² wi¹nē³tāu³a²sa²hxi²ka³la¹nhā²na²hē³la². 6 Sa²hxi²ka³la¹nha²te³nah¹lxi¹:

— Nxex3jah³kxi³sa²lxi¹. Txa²wā¹sũ³na² wān³txa² e³jah¹lo²sa¹wi¹. A²nxe³jah¹lo²su² Txa²wā¹sũ³nu²khai³xa²ka³ten³su²kan²txi³yxau²xai³jah¹lo²su²na³li¹. A²wi¹ju³ta² ne³ki³so³nxa³jah¹lo²su²na³li¹. A²nxe³jah¹lai²na²hi²sen³su²txa²wā¹ha³lo²a²whāi²na¹oh³nān¹ko³xa²whāi²na¹ĩ³ye³na²whāi²na¹ĩ³yũ¹jah¹lo²su²na³li¹. Yen³kxa²whāi²na¹oh³nāu³an¹te²a²yen³kxi³su²tā³nxa²yuh³xan¹te²a²yen³kxi³su²ta³nxa²ĩ³ye³na²hāu¹ain¹te²su²ta³nxa²nxe³te²a²yxō²ha³kxa¹we¹jah¹lo²su²na³li¹. Nxe³jah¹lo²su²ha²kxai³hĩ¹na²txa²wā¹ha³lo²a²ne³ki³son³ju³ta²nũ³su²yau³son³na³li¹.

7 Nxe³ha²kxai³oh³xan¹jah¹la²ne³ki³san¹jah¹la²wāi²lhũ³ka³txa²o²la³kxi²te³lhā³nxe²na³li¹. Nxe³kxai²nān²tu³Txa²wā¹sũ³na²wān³txa²ten³kxi³jau³xu¹ta²na²e³lxah²lxĩ³tu¹wi¹. Nxe³jau³xa²a²kxā³nxai³tā²a²sa³wi³ha³lxĩ³nāu³xu¹ta²na²ĩ³hen³txi²nē³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. A²nxe³jau³xu¹ta²nān¹jau³xa²e³lxah²lxĩ³tu¹wi¹. Nxe³na²hē³la².

8 Nxa²ha¹te¹nxe³nũ²la²e³ta³lun²nũ²la²wān³txai²li²oh³nān¹jau³xa²ain³kxi²na¹jau³xai²li²āh¹ain³kxi²na²hē³la². Ain³kxi²na¹te³nah¹lxi¹:

— Nxex3sa²lxi¹. ĩ²txa²hē³li¹. Oh³xan¹jah¹la²ĩ²txa²hē³li¹. A²yu³wi¹tāu³a²ĩ³ye³na²tĩ³yu³kũ³nha²ha²kxai³a²yu³wā³tāu³a²ha³lo²a²nāu³a²tĩ³yu³wxe³nha²ha²kxai³nxe³jah¹lai²li²ha³teħ³nxā³nxa²jũ¹lxĩ³txā³nxa²hxi²tē³nha²txā³nxa²ai³sxā³so¹kxi¹sē¹li¹. Nxe³sa³na²hē³la².

9 Nxe³sa³ha²kxai³ai³na¹nũ²la²ha³teħ³nxā³nxa²hxi²tē³nha²jah¹la²ĩ³ye³kxi²na¹hē³la²ha³teħ³nxā³nxa²ũ³hũ¹sa¹si¹ha¹jau³sa². Nxe³na¹ka³ty³ĩ³wa²lũ³xi²sa²te³an¹jau³kxai³lu¹ĩ³ye³kxi²sa²te³nah¹lxi¹:

— Txa²nxā¹nxai²li²sa²so¹kxi²sa³wi¹. Nxĩn¹kxai²nān²tu³Ta²nxā¹nxai²li²ĩ³yai³nhxa³txa²hē³li¹. ĩ³yai³nhxa³tin¹kxai²nān²tu³wxa²yo²ai²na²nāun³ye¹nxa²ha²kxai³wxa²ē¹nāu³ai²na²tan³ye¹nxa²ha²kxai³ye¹nxa²tu¹wi¹. Nxe³sa³na²hē³la².

10 Nxa²ha¹te¹ha³teħ³nxā³nxa²so¹kxi²na¹ka³ty³ĩ³yai³na¹hē³la². ĩ³yai³na¹tāu³a²nāun³nhē¹la². Txuh³ha²nāun³jau³hũ³sxā³nāun³nhē¹la². Txa²ē¹nāu³ai²na²ĩ³yo¹li²na²tāu³a²tan³nhē¹la². 11 Nxa²ha¹te¹wān³txa²āh¹lxĩ³sxā³e³kxi²sain¹jau³xa²ain³kxai¹na¹hē³la². Ain³kxai¹na¹te³an¹jau³kxai³lu¹:

— Txa²wā¹sũ³na²wān³txa²tah²yau³nũ³a²ĩ³ye³kxi¹nxa²ha¹jau³nũ³a²āh¹ĩ³ye³kxi¹nxa²ha¹tu¹wi¹. Nxe³jau³xa²ĩ³hen³txi¹nxa²ha¹jau³xai²na²sa²kxai³lu²a²nũ²a²nũ³ka³txi³nāu³xa²ka³lxatũ³ka³txi³nāu³xa²a²nũ²a²nũ³ka³txa²kāi²lxĩ³tũ³ka³txi³nāu³xa²ka³lxatũ³ka³txi³nāu³xa²a²nũ²a²ā³xa²wān³txa²e³tũ³ka³txi³nāu³xa²ka³lxatũ³ka³txi³nāu³xa²a²nũ²a²a²hxi²kan¹ta²si³yxau³tũ³ka³txi³nāu³xa²ka³lxatũ³ka³txi³nāu³xa²nxe³tũ³ka³txa²yo²ha³kxa¹ĩ³yau¹ũ¹txai¹nhē³li¹. Nxe³sain¹na²hē³la².

11

A²nũ²a²ĩ³yo²nũ¹nain¹ya³jah¹lo²nāu³xa²ĩ³yau¹ũ³jau³su²

1 Nxa²ha¹te¹nxe³nũ²la²hau³ko³ka³txa²ũ³hũ¹sain¹na²hē³la². Ũ³hũ¹sain¹te³nah¹lxi¹:

— Nxex³sa²lxi¹. Hau³ko³ka³txa² sa²so¹sē¹li¹. Sa²son¹kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na² sxi²ha² ū³hau³ko³txa²hē³li¹. A³lu²ju³ta² ū³hau³ko³txa²hē³li¹. Nxīn¹kxai²nān²tu³ ta³lu²nīn¹kxai²nān²tu³ txah³lxa³kxa³txa² Txa²wā¹sū³na² sa²nēn¹kxi²ka³txa² te²yā¹nxe³ ū³hau³ko³txa²hē³li¹. Nxīn¹ka³tu³ a²nū²a²nāu³xa² Sū³na² sa²nēn¹kxi²te³lhxā³ wxā³tū³ka³txa² wxa²hau³ko³txa²hē³li¹. Kā³lxa¹ju³ta² wxa²hau³ko³txa²hē³li¹. 2 Nīn¹kxai²nān²tu³ ta³lu²nīn¹kxai²nān²tu³ hāi¹nxā¹txa²hē³li¹. Txa²wā¹sū³na² sxi²ha² e³la² kāin²tāu³a² ū³hau³ko³txa²hē³li¹. Nxe³je³nai²na² sa²kxai³lu² ju³te²a² nū³ka³txi³sxa³te²nāu³xa² a²ha³lo²ai²la¹wi¹. A²nxe³tū³ka³txi³nāu³xai²na² sa²kxai³lu² kō³nxe³ti³ kāi³tū³ka³txi³su² ha²kxai³sxi²je³na² wi¹lhin¹khai¹nxe³je³na² Je³ru³sa³lē²thīn³su² ha²kxai³ nxe³thi³na² yxo²kwī¹kxai¹nha¹kxai³ wa³ka³ti³lo³nyhain¹tu¹wi¹. I³la³kxa² ka³lxa¹khai¹nxe³sa²tā³tī¹tāu³a² 42 nxe² i³la³kxa² sa²tā³tī¹tāu³a² wa³ka³ti³lo³nyhain¹tu¹wi¹. 3 Nxa²ha¹te¹ txa²sa³wi³ha³lxa² ha¹lin¹te²a² i³yxo²nūn¹sain¹te²a² i³hxi²ka¹tai¹na¹tu¹wi¹. Nxai¹na¹kxai²nān²tu³ Txa²yxo²wān³txa² i³hen³txain¹tu¹wi¹. A²nxe³ya³te²a² Je³ru³sa³lē²thī³nān¹tū³ka³txa² a²kō³nxe³ti³ kāi³ain¹ju³ta² i³āin²ta³kxi²ya³tu¹wi¹. Nxe³sxā³ a²wā¹la²ka³lo³khai³xa² sa²kēn¹ka³lo³a² so¹lxi³ ū³whi²kxi²nha²sxā³ ai³sxā³ i³hen³txain¹tu¹wi¹. Ye³ka³lxa¹txi³ a³la²ni²sxā³ 1.260 nxe² a³lan²tāu³a² i³hen³txain¹tu¹wi¹. Nxe³sain¹na²hē³la².

4 Jā¹nxe³sxā³i³hen³txain¹te²na² ha¹li¹nha²kxai³ o³li³ve²ra³ka³ta³txa²yā¹nx2na³la². Nxe³kxat3su² a²yau³xa² sa²sai¹kī³kxai²nān²tu³ lā³pi³āu²ka³txa² ā³nē¹nā³wih¹kī³kxai²nān²tu³ txa²wā¹kī³na¹xai²na² sa²kī³kxi²nē³te²ju²hē³la². Nxe³ju³tai²na² yā¹nxe³sxā³ in³txa² ha¹lin¹ya³te²a² Sū³na² wān³txa² i³hen³txi³nē³kxai²nān²tu³ txa²wā¹ē¹nāu³ai²na² ā³wa²su¹tū¹nhē³ju³ta² yū²na³la². Nxe³kxa²yā¹yah³nx2na³la². Nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² Si³yau³tāu³a² a²ha³lo²a² yxo²hā³kxa¹ we¹jah¹lo²su² ha²kxai³ nxe³jah¹la² yen³nāu³a² he¹ain¹na²hē³la². 5 A²nxe³te²kxai³la¹ a²nū²a²i²li²te²na² a²ē¹nān¹jau³kxai³lu²:

— Jah¹la² ha¹lin¹ya³jah¹lai²na² ten³nxa³nhai¹. Su²lhā³ai¹na¹tū¹xā¹. Nxain¹kxai²nān²tu³ in³txa² ha¹lin¹te²na² hi²sen³su² ha³nxe²a² i³yxo²sai¹nha²sxā³ wān³txi³hxa³nai¹nhī³nx2na³la². Nxe³sxā³ wān³txi²ya²lun¹txi²hxa³nai¹nhī³nx2na³la². 6 Nū³kxūn³jah¹lo²nāu³xa² ha¹lon³txi³yah³na²hē³la². Nxe³te²na² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² i³hxi²ka¹tain¹kxe³su² yū³ya³ha²kxai³ a²ē¹nai²na² e³ya³te³nah¹lxi¹:

— Hī¹na² wē³hā¹ju³ta² ten³sa²nxa³nha¹. Wān³txa² i³hen³txi³ta³lu²nain¹sā²na¹tū¹xā¹. Nxain¹kxai²nān²tu³ wē³hā¹xi²hī³nx2nxa³wa². Te²yā¹nxe³sxā³ i³yau³xa² i³ā³lxa³ti³sxā³ a²ti³ha²yau³hū³jau³su² i³wet¹isi¹jau³su² hxi²ka¹nai¹nhī³nx2na³la². Te²yā¹nxūn³sxā³:

— i³ta³ka³txa² yuh³xan¹ko³xa² i³sa²si¹hā¹a¹tū¹xā¹. Nxain¹kxai²nān²tu³ ya²la³tu³ i³to³nai¹nhī³nx2na³la².

7 Nxa²ha¹te¹ nxe³nū²la² wān³txa² i³hen³txi³ta³lu²nain¹nū²la² ka³yuh³hū³jah¹la² kō³nxe³thin¹khaix1jah¹la² yuh³xa² kxī³nxē¹na² u¹tē³na² a³li³jah¹lai²na² hi²sen³tu³ti¹ in³txi³nāu³xa² ha¹lin¹ja¹lo²nāu³xa² ā³nhe¹kxi²yah³na²hē³la². Ā³nhe¹kxi²yah³nū²la² in³txa² ha¹lin¹te²nāu³xa² ka³yuh³hū³jah¹la² kō³nxe³thin¹khaix1jah¹la² hi²sen³kxai³lu² sun²tā¹ain¹na²hē³la². 8 Nxe³nū²la² a²nū²nāu³xa² ya³lun¹txi²jah¹lo²nāu³xa² tē³sxā³ sxi²je³na² ūh³wxe³ain¹na²hē³la². Ha³lo²a² sa²tā³ain¹na²hē³la². A²nxe³thi³nān¹tū³ka³txai³tā² a²kxā³nxai³tā² Je³su²jah³la² su²lhā³ain¹ta¹hxi²ti²ai¹ti²tu³wa². Nxe³thi³nān¹tū³ka³txi³nāu³hxi²ti²tē³ita³lxi³

kq³nxe³ti³ kâi³ju³ta² so¹lx³i³ kâi³ai¹nha²kxai³ So³to²ma²thîn³su² yâ¹nxe³na²hê³la². Te²yâ¹nxe³ju³ta² Txa²wâ¹sũ³na² wân³txa² en²txi²sa²tê³ai¹nha²kxai³ E³ji²ta²ko³su² yâ¹nxe³na²hê³la². Nxe² i³lx³i³hain¹na²hê³la². 9 Nxa²ha¹te¹ a²nũ²a² ka³lxai¹txi³nâũ³xa² a²nũ²a² nũ³ka³txi³su² te²na² wxâ³ai¹nha²kxai³ sxi²je³na² a²yo²ha³kxai¹ wxâ³ai¹nha²kxai³ wân³txa² yau³tã³xa² e³tũ³ka³txa² wxâ³ai¹nha²kxai³ a²nũ²a² nũ³ka³txa² kâi²lx³i³tũ³ka³txi³nâũ³xa² wxâ³ai¹nha²kxai³ nxain¹na²hê³la². Nxain¹te³na² ya³lu²jah¹la²nâũ³xa² i²ain¹na²hê³la². I²ain¹ka³tu³ hai³txi³ ya³lu²te²nâũ³xa² sa²nĩ³kxi²si¹hai¹nxa³jau³su² te³nain¹na²hê³la². Ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ a³lan²tâu³a² âh¹ ne³ka³kat3sxã³ a³lan²nũn³tâu³a² sa²nĩ³kxi²si¹hai¹nxa³jau³su² te³nain¹na²hê³la². 10 Nxe³nxa²ha¹te¹ i³lxai³thi¹nxa³tũ³ka³txa² yuh³xan¹te²nâũ³xan²tu³ i³ka³li³hain¹na²hê³la². In³txa² ha¹lin¹jah¹la²nâũ³xa² ya³lu²yain¹ju³ta² i³ka³li³hain¹na²hê³la². Nxe³jah¹la²nâũ³xa² hxi²ka² a²kxã³nxa² i³lxai³thi¹nai¹nxa³tũ³ka³txa² kq³nxe³ti³ i³y¹li²hai¹nha²kxai³lu² hxi²ye¹ta³lx³i³si¹hain¹na²hê³la². Nxe³kxe³su² kwên¹ta² ya³lu²yai¹nha²kxai³ ka³li³hain¹jau³su² yen³kxa² ü³hũ¹nyhain¹na²hê³la². 11 Nxa²ha¹te¹ ye³ha¹li¹ ka³na³ki² a³lan²tâu³kxai³lu² âh¹ ne³ka³kat3sxã³ a³lan²tâu³kxai³lu² Txa²wâ¹sũ³na² hi²sen³su² in³txa² ya³lu²txi²jah¹la²nâũ³xa² a²wã³nê³na² i³ya¹txa²hê³la². I³ya¹tha²kxai³ ka³ten³su² i³sa²yxaũ³xi²yah³na²hê³la². Nxe³ya³ha²kxai³ ju¹ta²na² i²ain¹tũ³ka³txa² kâin² o²lain¹na²hê³la². 12 O²lai¹nhĩ¹na¹ wân³txa² oh³xan¹jau³xa² ain³kxain¹na²hê³la². Ain³kxain¹te³nah¹lx¹i¹:

— Ka³la³a² wxã³ja¹hê¹le¹. Nxe³na²hê³la². Nxe³nũ²la² in³jah³la²nâũ³xa² ya³lu²txi³sxã³ ka³ten³su² i³sa²yxaũ³xi²ya³te²a² ha¹lin¹te²a² ka³la³ya³ha²kxai³ o³sĩ³na² â²wi¹yha³nha²hê³la². Nxe³sxã³ oh³xan¹ko³xa² â³wi¹yha³nha²hê³la². A²nxe³ju³ta²li² kq¹kq¹sain¹tũ³ka³txa² i²kxain¹na²hê³la². 13 A²nxe³tâu³ kxĩh³nxa² kâin² i³ka³tã³tã³tũh¹na²hê³la². Sxi²jen³nâũ³ai²na² hxi²ka² han³ka³tu³ nxe³thĩ³na² thĩ³ka³na³ka³nat3sxã³ a³lu²lhxa³tã²hê³la². Nxe³tĩ³kxai³lu² a²nũ²a² yxaũ³xai²te²na² ka³lxai¹te²nâũ³xa² 7.000 nxe³te²nâũ³xa² â³ya²lu¹ta³lxain¹na²hê³la². Nxa²ha¹te¹ sxi²ye³na² ka³ten³su² wã³kon³ta³nũ³ka³txa² on²tain¹na²hê³la². A²nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² Txa²wã¹sũ³na² Si³yxaũ³tũh³a² oh³xan¹jah¹la² sa²nên¹kxain¹na²hê³la².

14 A²nxe³jut3su² yuh³xai²nân¹ko³xai²na² khãuh³lxai³txain¹ju³ta²nũ³su² yu³tha¹li¹ wa³to²hi²na³la². Yxãn¹ta¹ yu³ka³na³ka³na³ton³na³la². Wa³su¹txi³ wxã³tu¹wa².

Wãi²lhũ³ka³txa² a²ne³ki³sa² wxa²no²la³kxi²jau³su²

15 Nxa²ha¹te¹ â³xah³lai²na² sa²kxai³lu² a²wãi²lhũ³ka³txa² wxa²no²la³kxi²jah¹la² ne³ki³san¹jah¹la² wxa²no²la³kxi²na²hê³la². Wxa²no²la³kxi²ka³tu³ oh³xan¹ko³xai²na² a²nũ²a² ka³lxai¹khai¹nxe³sxã³ e³lain¹jau³xa² ain³kxai¹na²hê³la². Ain³kxai¹na²te³nah¹lx¹i¹:

— A²nũ²a² yuh³xan¹ta² nũ³ka³txai²na² a²hxi²kan¹ta² i³hau³ko³ju³ta² ne³ki³son³na³li¹. Hĩ¹na² â³wê³not3tu¹wi¹. Txa²wã¹hxi²kan¹ta² Si³yxaũ³jah¹la² Kris2tu³jah¹lo²su² ha²kxai³ wê³non³tu¹wi¹. A²nxe³jah¹lai²na² Txa²wã¹sũ³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxaũ³tâu³lo³ju³ta²na² hai³txi³ ne³ki³so³nxa³lho³li¹. A²nũ²a²nâũ³xai²na² a²yo²ha³kxai¹ i³hxi²kan¹txi³lo³tain¹tu¹wi¹. Nxe³ai¹nhê³la².

16 Nxa²ha¹te¹ a²nũ²a² hxi²kan¹te²nâũ³xai²li² Txa²wã¹sũ³na² yen³nâũ³a² â³wxe³sxã³ yxaũ³xai²lain¹tũ³ka³txin³txi³ hxi²kan¹ta² â³wxe³ka³lo³a² â³wxe³ain¹tũ³ka³txin³txi³ â³ka³ti³lhu³ta³kxa² wxe³sxã³ Txa²wã¹sũ³na² sa²nên¹kxain¹na²hê³la². 17 Sa²nên¹kxain¹te³nah¹lx¹i¹:

— Sũ³nãi³. Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³ka³si¹lxi¹. Nũ³cxũn³ta² Si³yxau³ka³si¹lxi¹. Ka³ten³su² yxau²sa²tẽ³jah¹lo²si¹lxi¹. Te²yã¹ju³tain²txi³ a²kxã³nxa² a²ka³ten³su² yxau²xai³lin¹ta²wi¹. Hĩ¹na² nũ³cxũn³khaix1nĩ¹nha²kxai³ a²nũ²a²yo²ha³kxai³ hxi²kan²txi³lot3sa²nĩn¹ju³ta² ã³si³wxen³tu¹wi¹.

18 A²nũ²a²nũ³xa² Sũ³na² wãn³txa² te³nai¹nxa³te²nũ³xa² i³an³ta³kxi²nxain¹na²hẽ³lĩ¹. Jã¹nxe³nũn³sxã³ ye³jen¹na² i³an³ta³kxai¹nĩn¹tu¹wi¹. A²nũ²a²ya³lu²te²nũ³xai²na² ka³ten³su² yxau³ai¹nĩ¹na³tã² kã³sxã³ yxau³ain¹ju³ta² a³ya³tai¹nĩn¹tu¹wi¹. Wi¹ta³nxa² kq³nxe³ ta³nxa² a³ya³tai¹nĩn¹tu¹wi¹. Te²yã¹nxe³sxã³ wxa²sa³wi³ha³lxi³nũ³xa² wxa²wãn³txa² i³hen³txai¹nĩn¹kxe³nũ³xa² Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² yxo²i²ain¹te²nũ³xa² nxe³te²nũ³xa² ũ³yho³hai¹nĩn¹tu¹wi¹. Kãin²te²su² kã²nxa³te²su² nxe³kxan²ti³ ũ³yho³hai¹nĩn¹tu¹wi¹. Yxãn¹ta¹ yuh³nũ³xa² kq³nxe³thin¹tũ³ka³txa² kq³nxe³ti³ kã³ain¹kxa² yo³ha² kq³nxe³ti³ i³yĩ¹lain¹sxã³ i³wai¹tai¹nĩn¹tu¹wi¹. Jã¹nxĩn¹jut3su²sa²nẽn¹kxi¹nxa²sĩ¹na¹wi¹.

Nxe³na²hẽ³la².

19 Nxe³ka³tu³ oh³xan¹ko³nũ³a² Txa²wã¹sũ³na² sxi²ha² sa²yo²than²na²hẽ³la². Kai³syẽ¹na² ou²ra³ka² we¹tain¹tẽ³na² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² wi¹lhin¹sxã³ i³ye³kxi²nũ¹nhẽ³jau³xa² ũ³wha¹na²hẽ³la². A²nxe³tẽ³nai²na² sa²kxai³lu² Txa²wã¹sũ³na² sxi²ha² sxã³ye²na²hẽ³la². Nxe³tãu³a² ha³lo²a² kãin² ha³lai³ni³ha²kxai³ a²nũ²a² e³kxi²jau³xa² ain³kxi²kĩ³sa²kxai³ kãin² wa³tu³ka³nxe³ha²kxai³ ha³lo²a² kxĩh³nxai²na² i³ka³ta³ta³tũ¹ha²kxai³ wã³yxũ³la³ka² kãin² sũ³nxe³ha²kxai³ nxe³na²hẽ³la².

12

Ka³yxuh³xa² kq³nxe³khaix1te²a² i³yau¹ũ³jau³su²

1 Nxa²ha¹te¹ ten³sa²tã³a¹tãu³a² oh³xan¹ko³xan²nũ³a² wã³nxĩn¹khaix1ju³ta² i²a¹hẽ³la². Txu¹ha² i²a¹hẽ³la². A²nxe³ta¹ka³lxa² u³je³na³kai²li² wã²la² ũ³whih²kxi²jut3sũ³nxe²ha²kxai³ ka³nxah³ta² i³la³kxa² i³jut3sũ³nxe² a²yu³kxa² wĩ³la³kẽ³na² yu³kĩ³ha²kxai³ a²ne³ka³nũ³a² hi³ka²ta³a² ka³lxa¹ki³a² ne³hẽ¹nha²na²hẽ³la². Hi³kai²li² hxi²ka² hxa³sxã³ ãh¹ ki³ha¹li¹ wxa²hait1so¹xi²sxã³ ne³hẽ¹nha²na²hẽ³la². 2 Ta¹ka³lxi²na² sa²kxai³lu² wẽh³ni³na²hẽ³la². Nxe³ka³tu³ wẽ³sa² a³li³lah¹te¹lhxã³ ye³je³na³wa³kxai³ yxau³son³ye²kxe³su² wẽ³sa² a³li³lah¹kxi²ha²kxai³ khãuh³lxa³ti³nha²sxã³ kãin² i³wxa¹na²hẽ³la².

3 Nxa²ha¹te¹ yu³tã³xa² i²a¹hẽ³la², oh³nãn¹ko³xa²sa³. Nxe³tĩ³kxai³lu² ka³yxuh³hũ³jah¹la² kq³nxe³khaix1te²a² he³hen³te²a² i²a¹hẽ³la². A²nxe³te²na² sa²kxai³lu² a²ne³ka³su² ne³ka³lxa¹ha²kxai³ ne³kha¹li¹ ne³kha¹li¹ ne³kha¹li¹ ka³na³ki² ne³nha²na²hẽ³la². A²ne³txau³xai²na² sa²kxai³lu² hi³ka² hxa³sxã³ ne³txau³xi³nha²hẽ³la². A²ne³ka³nũ³a² ne³hẽ¹nha²ka³lo³ai²na² sa²kxai³lu² ka³lo³ha¹li¹ ka³lo³ha¹li¹ ka³na³ki² ne³hẽ¹nha²xai³na²hẽ³la². 4 A²sa³wẽ³lxi²na² sa²kxai³lu² sa³wẽ³kxã³nha²ka³tu³ i³wai²wai²ju³nũ²la² oh³nũ³nũ¹ka³nũ³an¹ta² hi³ka²ta³a² i³yi²lã³xi²na²hẽ³la². A²wã³kxi³kxai³ ki³ka³na³ka³nat3sxã³ i³yi²lã³xi²ha²kxai³ a²wã³kxi³kxai³ ki³ha¹li¹ hã¹inxã¹wxẽ³kxi²ha²kxai³ nxe²xai³na²hẽ³la². Nxe³sxã³ hi³ka²ta³a² ki³ka³lxa¹txi³ i³yi²lã³xi²sxã³ yuh³xai²nãn¹ko³xa² ã³yah³xi²ye²na²hẽ³la². Nxa²ha¹te¹ ka³yxuh³hũ³jah¹la² kq³nxe³khaix1te²na² he³hen³te²ai²na² sa²kxai³lu² txu¹ha² wẽh³ni³ta¹ka³lxi²na² sa²kxai³lu² ã³tũ³sxã³ wah³nxe³na²hẽ³la².

— Wēh³sai²na² a³li³la¹kxi²kxai²nān²tu³ nxe³ju³ta¹ i³so¹i²j²kxi²na¹tū¹xā¹.
 Ka³yxuh³hū³jah¹la² kō³nxe³khaix¹te²a² he³hen³te²a² nxe³na²hē³la². 5 Nxe³ka³tu³
 wē³sa² in³txa² wē³sa² a³li³lah¹na²hē³la². A²nxe³te²ai²na² wē³sai²na²
 sa²kxai³lu² yuh³xan¹ta³ nū³ka³txi³nāu³xa² hāi¹nxe³ti³xa¹ hxi²kan¹txi³
 kwa³na³jah¹lo²nū³su² na²hē³la². Kwa³thi³la³ka³txa² hxi²te³nha²sxā³
 nū³kxūn³sxā³ wa³ka³ti³lot³sxā³ i³hau³ko²tū¹hain¹jah¹lo²nū³su² na²hē³la².
 Nxe³kxi³nū³su² Txa²wā¹sū³na² yen³nāu³a² wē³sai²li² so¹sxā³ ū³ho¹a³na²hē³la².
 Txa²wā¹sū³na² ā³wxe³ka³lo³a²nāu³a² so¹sxā³ ū³ho¹a³na²hē³la². 6 Nxe³ka³tu³ta¹
 txu¹ha³ka³lxai²na² sa²kxai³lu² ih³saun³na²hē³la². Ha³lo²a² a²nū²a²
 yxau³ai¹nxa³ko³xai²na² Txa²wā¹sū³na² hxi²ka² sa²hau³ko³ta³ko³su²
 ih³saun³na²hē³la². Ih³saun³sxā³ yxau²xai³lha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² hxi²ka²
 ū³yhai¹tā²hē³la². A³la²ni²ju³ta² ye³ka³lxa¹khai¹nxe³sxā³ 1.260 nxe² a³lan²tāu³a²
 ū³yhai¹tā²hē³la².

7 A²nxe³ju³kxai³lu² oh³nāu³nū¹ka³na¹ ā³nhe¹lain¹na²hē³la².
 Mi³ke²lah³la² a²sa³wi³ha³li³nū³ka³txan²tu³ oh³xan¹tū³ka³txi³la³
 nū³kxū³nha²kxai³ ka³yxuh³hū³jah¹la² kō³khaix¹jah¹la² he³hen³jah¹la²
 a²sa³wi³ha³li³nū³ka³txan²tu³ oh³xan¹tū³ka³txi³la³ nū³kxū³nha²kxai³
 nxe³sxā³ ā³nhe¹ain¹na²hē³la². 8 Nxe³ka³tu³ta¹ ka³yxuh³hū³jah¹la²
 kō³khaix¹jah¹la² he³hen³jah¹la² nū³ka³txa² hxi²kan¹txi³ nū³kxūn³txi³
 wa³li³nhai¹nxa³hē³la². Nxe³ai¹nxa³ha²kxai³ oh³nāu³nū¹ka³nān¹ko³nāu³a²
 hxi²kan¹txi³ yxau²xai³lain¹ju³ta² yū³ai¹nxa³hē³la², nū³kxū³nai¹nxa³ha²kxai³la².
 Mi³ke²lah³la² nū³ka³txa² nū³kxūn³khaix¹ye²yhai¹nha²kxai³ nxe³na²hē³la².
 9 Nxe³te³na¹ ka³yxuh³hū³jah¹la² kō³khaix¹jah¹la² he³hen³jah¹lai²li²
 a²nxe³jah¹lain²txi³ a²kxā³nxu¹tai²na² txih³hū³sxā³ kō³nxe³jah¹lo²li³ha²kxai³
 Ti³a²bo³jah¹lo²li³ha²kxai³ Sa³ta³na²jah¹lo²li³ha²kxai³ a²nū²a²nāu³xa²
 yxo²ha³kxa¹ i³ki³ha¹kxai¹nha²kxai³ nxe³jah¹lai²la¹wa². Nxe³yai¹nha²kxai³
 oh³nāu³an¹ko³xa² a³li³sxā³ ka³nxi³xi²sxā³ yuh³xan¹ko³xai²na² kan²txi³
 yxau³si¹hain¹jau³su²nxain¹na²hē³la². Jā¹nxe³kxe³hū³nxe²a²sa³wi³ha³li³nāu³xa²
 te²yā¹nxe³si¹nyhain¹na²hē³la².

10 Nxe³nū²la² wān³txa² oh³nāu³an¹jau³xa² ain³kxi²na¹hē³la².
 Ain³kxi²na¹te³an¹jau³kxai³lu¹:

— Hī¹na² Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³ka³jah³lai²na² yuh³xai²nān¹tū³ka³txa²
 kō³nxe³ti³ kāi³sxā³ yxau²xai³kj³ju³ta² ā³wa²su¹tē³na³li¹. Ha³lo²a²nāu³a²
 a²yo²na³kxa¹ nū³kxūn³sxā³ i³hau³ko³tū²sa²tē³na³li¹. Te²yā¹nxe³sxā³
 Kris²tu³jah¹lai²li² a²hxi²kan¹khaix¹nxe³ju³ta² e³lxah²li³ i³yau¹ū³nē³na³li¹.
 Jah¹la² ka³yxuh³hū³sxā³ kō³jah¹la² Txa²wā¹sū³na² a²ne³nxē³na²
 i³ki³ha¹kxi²sa²ye³si¹ni² txa²wā¹tā³nāu³xa² i³ki³ha¹kxai¹ni² nxe³jah¹lai²li²
 sa²tā³ain¹na³li¹. Jah¹lain²txi³ kō³nxe³khaix¹jah¹lain²txi³ Txa²wā¹sū³na²
 yen³nāu³ai²na² a³lan²ta² hāi¹nxe³ti³xa² ka³nxah³ta² hāi¹nxe³ti³xa¹
 kō³te³kxi²sa²sīn¹to³nha²hē³li¹. Yxān¹ta¹ hī¹nān¹te²tu³ yū²nxa³lho³li¹.
 11 Je³su²jah³lai²li² O³ve²a² Wēn³sū³jah¹lai²li² ya³lu²kxi²nē³lha²kxai³
 a²ti³ha²yau³xa² ha³li³hxn³na²hē³li¹. A²yo²wān³txain²txi³
 nū³kxūn³khai¹nxe³ha²kxai³ ya²la³lyau³xa² i³hen³xan¹na²hē³li¹.
 Jā¹nxe³ai¹nha²kxai³ ā³si³tē³kxain¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² ya³lu²ain¹kxan²ti³
 yuh³lxai¹nxa³hē³li¹. 12 Jā¹nxe³ha²kxai³ oh³nāu³xan¹ko³ i³nxai²na²
 ka³lin³txa²hē³li¹. Te²yā¹nxe³sxā³ oh³xan¹ko³xa² yxau³yah³lxin¹te² i³nxai²
 ka³lin³jah¹li³nū³nhē³li¹. Nxe³yān¹ta¹ yuh³xan¹ko³ i³nxai²na² i³ye³na²

ĩ³nxai²na² nxe³sxã³ khãuh³lxa³txi³yah¹lxin¹tu¹wi¹. Ti³a²bo³jah¹la²
 kq³khaix¹jah¹la² ka³nx¹i²sxã³ a³yah³txi¹nx²ti³na³li¹. A²nxe³jah¹la²
 i³an³txi³khaix¹nx²na³li¹, ha³lo²a² o²la³kxi²ju³ta³nũ³su² a³lu²xa³ha²kxai³lu¹.
 Nxe³jau³su² oh³nãu³an¹jau³xai²na² ain³kxi²na¹hẽ³la².

13 Nxa²ha¹te¹ ka³yuh³hũ³sxã³ kq³jah¹lai²na² sa²kxai³lu²
 yuh³xan¹ko³xa²nãu³a² sa²si¹ka³tai¹nha²kxai³ i³an³txi³na²hẽ³la².
 I³an³txi³te³ãn¹jau³kxai³lu¹ txu¹hai²li² in³txa² wẽ³sa² a³li³lah¹ye²ta¹ka³lxai²li²
 khãuh³lxa³tain¹na²hẽ³la². 14 Nxa²ha¹te¹ txu¹ha³ka³lxai²na² sa²kxai³lu²
 a²nxe³kxa² nxe³ki³ha¹li¹ ũ³hũ¹nyhain¹na²hẽ³la². Tau²ta²ta³a²
 nxe³ki³hũ³na²hẽ³la². Nxe³ta³nxe²kai²na² sa²kxai³lu² so¹nũ²la² ha³lo²a²
 a²kxã³nxã² ih³saun³ko³nãu³ai³tã² ah¹lxĩ³ ih³sxã³ i³hãĩ³na²hẽ³la². Nxe³tãu³ai²na²
 sa²kxai³lu² yain³txa² sa²nũ¹ain¹na²hẽ³la². Ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ kwẽ³kon³sxã³
 ãh¹ wã³txi²yain¹to³kxan²ti³nu¹ yain³txa² ũ³yhai¹tain¹toh³na²hẽ³la².
 Nxe³ha²kxai³ txih³hũ³sxã³ kq³jah¹la² hxi²kan¹txi³ ta¹ka³lxã² ih³sxã³ hãĩ³je³na²
 a³txi²nxã³lho³la². 15 Nxe³kxa²ha³ta³nxã²ti³ txih³hũ³sxã³ kq³jah¹la² hi²sen³ty³ti¹
 i³yau³xa²yxo²wxe³ha³li³nũ²la² ka³wã³lxa²kãĩn²jau³xa²yã¹nxe²i³yẽ¹na³na²hẽ³la².
 — Ta¹ka³lxa² he¹tãu³su² tãu³a¹ i³yau³xai²li² wa³su³txi³ ka³nx¹i²sxã³
 sa²so¹sxã³ ya²lu¹tũ¹xã¹. Nxe³jau³su² nxe³na²hẽ³la². 16 Nxe³kxan²ti³nũ¹
 i³yau³xa² i³yẽ¹na³jau³xai²li² ha³lo²ai²na² kxi³h³nũ³xai²na² i³yxo²ha³lãt³sxã³
 i³yxo²hai²txa³lxi³ha²kxai³ nxe³tĩh³nhu²su² tĩh³nha¹ i³yau³xa² kan³nha²kxai³
 ta¹ka³lxa² aun³na²hẽ³la². 17-18 Nxe³ju³ta² ka³yuh³hũ³sxã³ kq³jah¹la²
 txih³hũ³sxã³ kq³jah¹lo²su² ha²kxai³ nxe³jah¹la² sa²kxai³lu² txu¹hai²li²
 i³an³ta³kxi²khai¹nxã²hẽ³la². I³an³ta³kxi²khai¹nxe³ha²kxai³ ta¹ka³lxa²
 a²ne³tah¹nãu³xa² ã³nhai¹nha³kxain¹na²hẽ³la². Txa²wã³sũ³na² wãn³txa²
 sa²yxo²we¹tain¹tũ³ka³txa² yxo²ha³kxa¹ Je³su²jah³lai²na² wãn³txa²
 yxo²ain¹tũ³ka³txa² yxo²ha³kxa¹ nxe³tũ³ka³txai²na² yxo²ha³kxa¹
 ã³nhai¹nha³kxain¹na²hẽ³la². Nxe³ka³tu³ ka³wã³lxa² yxo²ka³te³h³nãu³a²
 yxau³na²hẽ³la².

13

Ka³yuh³hũ³sxã³ kq³nxe³te²a² ã³xai²li² i³yau¹ũ³jau³su²

1 Nxa²ha¹te¹ ten³sa²tã³a¹tãu³a² yu³tã³xa² i²a¹hẽ³la². Ka³yuh³hũ³jah¹la²
 kq³nxe³te²a² ã³xa² i²a¹hẽ³la². I²a¹te²a²sa¹ i³ye³na² wxa²li³sxã³
 wxã³na²hẽ³la². A²nxe³te²na² ne³txau³xa² hxi²ka² hxi²ka² hxi²ka² hxi²ka²
 ne³txau³xi³nha²hẽ³la². A²ne³kai²na² sa²kxai³lu² ne³kha¹li¹ ne³kha¹li¹
 ne³kha¹li¹ ka³na³ki² ne³kih³nha²hẽ³la². A²ne³txau³xa² a²ne³ka³tih²nãu³a²
 sa²kxai³lu² ne³hẽ¹nha²ka³lo³a² ne³hẽ¹nha²xai³na²hẽ³la². A²i³lxai²na²
 sa²kxai³lu² Txa²wã³sũ³na² kq³nxe³te²lo³jau³su² a²ne³ka³nãu³a² i³yĩ¹li³sa²
 ne³wha²li¹la³kxi²nha²xai³na²hẽ³la². 2 A²nxe³te²a² ka³yuh³hũ³sxã³ kq³nxe³te²li²
 i²a¹ju³ta² ya²na¹lhũ³na²hẽ³la². A²yu³kai²na² sa²kxai³lu² ur²su²te²a²
 yu³kxi³hũ³na²hẽ³la². A²yxo²ai²na² sa²kxai³lu² le³ãu² a²yxo²hũ³na²hẽ³la².
 Nxa²ha¹te¹ ka³yuh³hũ³te²a² kq³nxe³thin¹khaix¹jah¹la² a²wi¹lhĩ¹nãn¹te²na²
 hi²sen³su² i³nũ³kxũn³ti³hi¹tã²hẽ³la². Nxe³sxã³ a²hxi²kan¹ta² si³yxau³kat³jah³la²
 ã³wxe³ka³lo³a² ũh³wxe³na²hẽ³la². Nxe³ha²kxai³ i³hxi²kah¹khaix¹na²hẽ³la².
 3 Nxa²ha¹te¹ ka³yuh³hũ³jah¹la² kq³nxe³te²a² i³ye³na² wxa²li³te²na² a²ne³ka³
 ne³ka³na³ka³nat³sxã³ ũ³nhẽ³ja³lu³kxi²sxã³ ũ³yha²lu¹te³lhxã³ nxa¹hẽ¹la².
 Nxe³kxa²ha³ta³nxã²ti³ ne³we²txi²nhã²na²hẽ³la². Ne³we²txi²nhã²nũ²la² a²nũ²a²
 yuh³xan¹tũ³ka³txa² yxo²ha³kxa¹ o²lain¹kxan²ti³nũ¹ ã³si³te³kxain¹na²hẽ³la².

4 Nxe³sxã³ ka³yuh³hũ³sxã³ kq³nxe³khaix1jah¹la² sa²nẽn¹kxain¹na²hẽ³la². Ka³yuh³hũ³jah¹la² kq³nxe³te²na² i³ye³na² wxa²li³te²na² i³hxi²ka¹txai¹nha²kxai³ sa²nẽn¹kxain¹na²hẽ³la². Te²yã¹nxe³sxã³ ka³yuh³hũ³jah¹la² kq³nxe³te²li² i³ye³na² wxa²li³te²li² sa²nẽn¹kxain¹nũn³na²hẽ³la². Sa²nẽn¹kxain¹te³nah¹li¹:

— Ka³yuh³hũ³jah¹la² kq³nxe³khaix1jah¹la² nũ³kxũn³khaix1jah¹lai²la¹wi¹. Te²yã¹nxe² nũ³kxũn³te²a² i²kĩ³sxa³wi¹. A²nũ²a² ã³xa² wa³ka³ti³lo³tain¹ju³ta²yũ²nxa³wi¹. Nxe³nyhain¹na²hẽ³la².

5 Nxa²ha¹te¹ ka³yuh³xa² kq³nxe³te²na² i³ye³na² wxa²li³jah¹la²kxai³lu² wãn³txa² i³kã²no³nha²si¹jau³su² e³kxi²na²hẽ³la². Ai³lhxã³ Txa²wã¹sũ³na²su² ki³lxo³nxe³ha²kxai³ wãn³txa² ki³han³ti³hit1nhã²nxa³ta³ki³lxo³tã²hẽ³la². Nxe³ju³ta² i³la² ka³lxa¹txi³ sa²tã³tĩ¹tãu³a² 42 nxe² i³la³ka² sa²tã³tĩ¹tãu³a² nxe³jut3su² kã³si¹jau³su² i³hxi²ka¹tã²hẽ³la². 6 Nxe³tãu³a² Txa²wã¹sũ³na² kq³nxe³txe²lo³jau³xa² so¹li³ i³ye³na²hẽ³la². Txa²wã¹sũ³na² kq³txe²lo³tha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² yxau²xai³ko³xa² kq³txe²lo³tha²kxai³ a²hãix1tãu³a² yxau²xai³tũ³ka³txa² kq³txe²lo³tha²kxai³ nxe²sa²tẽ³na²hẽ³la². 7 Nxe³nũ²la² Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² yxo²i²te²nãu³xa² ã³nhai¹nha³kxain¹na²hẽ³la². ã³nhai¹nha³kxain¹sxã³ wa³ka³ti³lo³tain¹na²hẽ³la², ka³yuh³hũ³jah¹la² kq³nxe³te²na² i³ye³na² wxa²li³jah¹la²kxai³la². Nxe³te³na¹ yuh³xan¹tũ³ka³txa² a²yxo²ha³kxa¹ sxi²je³na² a²yxo²ha³kxa¹ a²nũ²nũ³ka³txa² a²yxo²ha³kxa¹ wãn³txa² ã³li³jau³xa² e³tũ³ka³txa² a²yxo²ha³kxa¹ a²nũ²a² nũ³ka³txa² kã²li³tũ³ka³txi³nãu³xa² a²yxo²ha³kxa¹ a²nũ²a² hã¹i¹nxe³ti³xa¹ wa³ka³ti³lo³tain¹na²hẽ³la². 8 A²nxe³jah¹lo²su² ha²kxai³ yuh³xan¹tũ³ka³txi³nãu³xa² hi²sen³kxai³lu² sa²nẽn¹kxain¹na²hẽ³la². Yxã¹ta¹ sa²nẽn¹kxai¹nxa³te²nãu³xa² yũ³na²hẽ³la². A²nxe³te²nãu³xai²na² sa²kxai³lu² O³ve²a² Wẽn³sũ³jah¹lai²na² wãn³txa² yxo²i²ain¹na²hẽ³la². Ya³lu²kxi²nũ¹hain¹ju³tai³tã² yxo²i²ain¹na²hẽ³la². A²wi¹lhi¹nu¹tai²na² a²nũ²a² yũ²nxa³hi¹nu¹tai²na² tũ¹ka³txai²na² a²i³lxa² tẽ³li²sxã³ O³ve²a² Wẽn³sũ³jah¹la² ha³teh³nxã³na² ka³ten³ti³hi¹tẽ³txã³na² ã²la² ũ³wha²li¹la³kxi²ta¹hxai²hẽ¹la². O³ve²a² Wẽn³sũ³jah¹lai²na² wãn³txa² yxo²i²ai¹nha³kxai³ ta²nxã³nxai²na² sa²kxai³lu² ka³ten³ti³hi¹tain¹na²hẽ³la². Nxe³ta²nxũ¹ka³txai²na² so¹li³ sa²nẽn¹kxai¹nxa³hẽ³la².

9 Jã¹nxe³jut3su² Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³jxah¹la² i³tih³nxe³nx2ti³ju³ta²ten³na³la². Ya²la³tu³ wi¹kq³nh²ti³ten³nyhah¹lin¹kxai²nãn²tu³ a²wãn³txai²li²wi¹lain³kxi¹txai¹yah³li³hẽ¹la². 10 A²nũ²a² i³li³te²a² nũ³kxũn³txi³ sa²so¹ka³tu³kan²thĩ¹na² ũ³tĩ¹kxain¹kxai²nãn²tu³ wxa²wa²sut1sxã³ a³li³ai¹nxa³lho³la². Jã¹nxe³sxã³ hi³ki²a³la² hxi²tẽ³nha²sxã³ a²nũ²a² su²lhã³te³lhxã³ ain¹kxai²nãn²tu³nxe³jah¹la² sa²kxai³lu² wa³li³nha²sxã³ su²lhã³ain¹nũn³tu¹wa², hi³ki²a³la² hi²se³na²sa³. A²nxe³ju³kxai³lu² Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² yxo²i²te²su² te²a²khãuh³lxa³txi³nhai¹nka²ti³nũ¹ ya³nãn³ta³ki²la²sxã³ kan²txi³yxo²i²txai¹lxa².

11 Nxa²ha¹te¹ ka³yuh³hũ³jah¹la² kq³nxe³te²a² ã³xa² i²a¹hẽ³la². Kxĩh³nxã²si³tah³nãu³a² wxa²li³sxã³ wxã³na²hẽ³la². A²nxe³te²a² sa²kxai³lu² o³ve²a² wẽn³sũ³nxe² ne³tau³xi³nha²hẽ³la². Nxe³txau³ha¹lin¹na²hẽ³la². Yxã¹ta¹a²wãn³txa² sa²kxai³lu² ka³yuh³hũ³jah¹la² kq³nxe³khai¹nxe³jah¹la² yã¹nxe²wãn³txi³nha²hẽ³la². 12 Nxe³sxã³ nũ³kxũn³khaix1nxa²hẽ³la². Yxã¹ta¹ka³yuh³hũ³jah¹la² kq³nxe³jah¹la² i³ye³na² wxa²li³jah¹lai²na² nũ³kxũn³sxã³wa³to²hi²na²hẽ³la². Nxe³jah¹la² yen³nãu³a² yxau²tãu³a¹ kq³nxe³ti³kã³kxa² yã¹nxe³ kã³nũn³na²hẽ³la². A²nxe³jah¹la² kxĩh³nxã² si³tah³nãu³a² wxa²li³sxã³ wxã³jah¹la² hi²sen³kxai³lu² a²nũ²a² yuh³xan¹ta²ko³xan¹tũ³ka³txa²

wa³ka³ti³lo³tain¹na²hē³la². Nxe³sxā³ yuh³xan¹ko³xan¹tū³kā³txa² sa²yo²we¹tain¹si¹hain¹jau³su² kwa³na³ain¹na²hē³la².

— Sa²yo²wet¹sxā³ sa²nēn¹kxi¹txai¹yah³lxi³hē³li¹, ka³yuh³xa² jah¹lai²na² ne³ka³na³ka³nat³sxā³ ne³ya³lu²te³lhxā³ta¹ ne³we²nxi²jah¹lai²na²su¹. Nxe³txain¹na²hē³la². 13 Nxe³kxa²yu³su² wā³nxīn¹sxā³ o²la³kxi²na²hē³la². Nxe³sxā³ oh³xan¹ko³nāu³a² ha³nxe²a² i³te²a² wxa²ka³nxa² wxā³si¹jau³su² i³kwa³na³na²hē³la². Nxe³te³na¹ ya²la³tu³ ha³nxe²a² wxa²ka³nxa² wxā³ye²na²hē³la². A²nū²a² yxo²ha³kxa¹ i²ain¹nūn³na²hē³la². 14 Nxe³sxā³ ka³yuh³hū³jah¹la² kō³nxe³khaix¹te²na² a²wi¹lhī¹nān¹jah¹lai²na² yen³nāu³a¹ he¹hī¹na¹ kāin² wā³nxīn¹sxā³ o²la³kxi²na²hē³la². Wā³nxīn¹si¹ha²kxai³ a²nū²a² yuh³xan¹ko³xan¹tū³kā³txa² i³ki³ha¹kxai¹nha²kxai³ sa²yo²wet¹sxā³ ā³ke³tū¹ain¹na²hē³la². Nxe³sxā³ ā³ke³tū¹ain¹te³nah¹lxi¹.

— Ka³yuh³hū³jah¹lai²li² i³ye³na² wxa²li³jah¹lai²li² kāin²khaix¹jah¹lai²la¹wi¹. A²ne³ka² ne³ka³na³ka³nat³sxā³ ne³ya³lu²te³lhxā³ na²hē³li¹. Yxān¹ta¹ ne³we²nxi²na²hē³li¹. Sa²nēn¹kxi¹txain¹yah³lxi³hē³li¹. Sa²nēn¹kxain¹yah³lxin¹te³nah¹lxi¹. Kwa³thi³la² tē³sxā³ jah¹lai²na² yāu³ka³txa² we¹jah³lxi³hē³li¹. Nxe³tain¹na²hē³la². 15 Nxe³nxa²ha¹te¹ a²yāu³ka³txa² we¹ta³lu²nain¹nū²la² a²yāu³ka³txa² a²wa³nē³na² i³ya¹txa²hē³la². i³ya¹txa²ha¹te¹ i³ye³ti³hi¹tā²hē³la². Nxe³kxa²yu³su² a²nū²a² yuh³xan¹ko³xan¹tū³kā³txa² i²li³te²a² ka³yuh³xa² ne³ya³lu²te³lhxā³ta¹ ne³we²nxi²jah¹lai²na² sa²nēn¹kxain¹nxa²te²a² i³ya¹lun¹ti³si¹hain¹jau³su² i³ye³ti³hi¹tā²hē³la². 16 Nxe³te³na¹ a²yāu³ka³jxah¹la² kwa³thi³la² wet¹tain¹jah¹lai²na² sa²kxai³lu² a²nū²a²nāu³xa² yuh³xan¹tū³kā³txi³nāu³xa² a²yo²ha³kxa¹ kāi²nxa²te²su², kāin²te²su², yen³kxi³khaix¹te²su², yen³kxi³txa²te²su², ā³wa²sut¹sxā³ yxau³te²su², kwa²wa³kon³te²su² nxe³te²nū³kā³txa² hāi¹nxe³ti³xa¹ ū³tā³kxi²sxā³ ū³wha²li¹la³kxi²nyhain¹na²hē³la². A²hxi²ka² wi¹nē³tāu³a² tā³nxa² a²ye³ha³na³kxa²nāu³a² tā³nxa² ū³tā³kxi²sxā³ ū³wha²li¹la³kxain¹na²hē³la². 17 Nxe³sxā³ a²nū²a² i²li³te²a² ū³tā³ka² ū³wha²li¹la³kxi²nyhain¹ju³ta² yū³te³sin¹te²a² so¹lxi³ a²yen³kxa² so¹kxi²nyhu¹kxi³ju³ta² o²la³kxi²hū³nx2na³la². Yxān¹ta¹ ū³tā³ka² ū³wha²li¹la³kxi²nyhain¹ju³ta² yū³te³sxan³te²a² hxi²kan¹txi³ a²yen³kxa² so¹kxi²nyhu¹hū³nx2na³la². Ka³yuh³hū³sxā³ kō³nxe³jah¹la² i³ye³na² wxa²li³te²na² a²i³lxa² tā³nxa² hau³ko³jau³xa² tā³nxa² ū³tā³ka² ū³wha²li¹la³kxi²nha²te²na² so¹lxi³ yen³kxa² so¹kxi²nyhu¹hū³nx2na³la².

18 Nxe³jah³lxi³sa²lxa². A³la³kxi¹jxah³lxi³hē³la². Ka³yuh³hū³sxā³ kō³nxe³jah¹lai²na² hau³ko³jau³xa² a²nu²me³ro³jau³xai²na² sa²kxai³lu² a³la³kxi²yah³lxin¹kxi²nān²tu³ a²si³yxau³tāu³a² ā³ne³wxe³yah³lxin¹tu¹wa². A²nxe³jau³xai²na² a²si³yxau³tāu³a² sa²kxai³lu² in³txa² i³lxa²yā¹nx2na³la². 666 nxe³jau³xai²la¹wa².

14

O³ve²a² Wēn³sū³jah¹la² a²sa³wi³ha³lxa² i³yau¹ū³jau³su²

1 Nxa²ha¹te¹ O³ve²a² Wēn³sū³jah¹la² i²a¹hē³la². Wā³la³ka³txa² Si³āu³ka³txa² nxe³yxau³kxi²na²hē³la². Nxe³yxau³kxi²ye²ha²kxai³ a²nū²a² ka³lxa¹tū³kā³txa² O³ve²a² Wēn³sū³jah¹lai²na² a²sa³wi³ha³lxi³su² ā³si³tē³kxain¹sxā³ yxau³ain¹nūn³na²hē³la². A²nxe³tū³kā³txai²na² sa²kxai³lu² o³ve²a² wēn³sū³jah¹lai²na² a²i³lxa² ū³hū¹nyhai¹nha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² a²i³lxa² ū¹hū¹nyhai¹nha²kxai³ nxe³sxā³ a²ye³ha³na³kxa²nāu³xai²li² ū³tā³ka² sai¹sxā³

ũ³ye³wha²li¹nyhain¹na²hē³la². A²nxe³tũ¹kā³txai²li² ka³lxa¹khai¹xai¹nha²kxai³ 144.000 nxain¹na²hē³la². ² Nxe³te³na¹ oh³nāu³an¹jah¹la² a²e³jau³xa² ain³kxi²na¹hē³la². Nxe³jau³xai²na² sa²kxai³lu² ka³wā³lxa² en³ta²txa² a²nxon³jau³xa²yā¹nxe²kāin²nxon³na²hē³la². Te²yā¹nxe³sxā³kāin²wa³tu³ka³nxe² ha³lai³xa² yā¹nxe²kāin²nxon³na²hē³la². Te²yā¹nxūn³sxā³a²nū²a²nāu³xa² ka³lxa¹txi³nāu³xa²vi³o³lāu²te³hũ³tē³na²tē³sxā³hai³nain¹na²hē³la². Nxe³jau³su² ain³kxai¹na¹hē³la². ³ A²nxe³tũ¹kā³txai²na² sa²kxai³lu² O³ve²a² Wēn³sũ³jah¹la² ā³si³tē³la³kxi²xai¹lain¹tũ¹kā³txa² hain³txa²tah²yau³xa² hai³nain¹na²hē³la². Txa²wā¹sũ³na² ā³wxe³ka³lo³a² a²ne³kxai³tāu³a² hai³nai¹nha²kxai³ oh³nāu³an¹tũ¹kā³txa² ka³yuh³hũ³jah¹la² wi¹lhin¹jah³la²nāu³xa² ha¹li¹ ha¹lin¹te³nāu³xa² a²yen³nāu³a¹ hai³nai¹nha²kxai³ a²nū²a² hxi²kan¹te²nāu³xa² a²yen³nāu³a¹ hai³nai¹nha²kxai³ nxain¹na²hē³la². Nxa²ha¹te¹ hai³nain¹jau³xai²na² sa²kxai³lu² a²nū²a² ā³xa² hxi²kan¹txi³ hain³txa² jau¹xai²li² hai³nai¹nh³nx2nxa³wa². Yxān¹ta¹ ta²nxũ¹kā³txai²na² ka³lxa¹tũ¹kā³txai²na² 144.000 nxe³tũ¹kā³txai²na² so¹li³ hai³nain¹na²hē³la². A²nxe³tũ¹kā³txai²na² sa²kxai³lu² a²kxā³nxa² o³ve²a² wēn³sũ³jah¹la² hxi²ka² sa²wa²su¹tain¹tũ¹kā³txi³su² na²hē³la². ⁴ A²nxe³tũ¹kā³txai²na² sa²kxai³lu² hai³txi³ a²nū²a² ā³xa² ũ³whĩn¹ta³kxi²nyhu¹ju³ta² o²la³kxi²nyhu¹ai¹nxa³ha²kxai³ wi¹lhin¹ju³ta² so¹li³ o²la³kxai¹nha²kxai³ nxain¹na²hē³la². Txu¹ha² so¹ai¹nxa³hē³la². Yuh³xan¹tũ¹kā³txi³sain¹na³la². Yxān¹ta¹ O³ve²a² Wēn³sũ³jah¹la²na² wān³txa² sa²yo²wet1sxā³ yxau²xai³lain¹na²hē³la². Kō³nxe³ti³ kái³ain¹ju³ta² ā³wa²sut1sxā³ yxau³ain¹na²hē³la². Nxe³sxā³ Txa²wā¹sũ³nai²na² wān³txa² sa²yo²we¹ta¹nha²kxai³ O³ve²a² Wēn³sũ³jah¹lai²na² wān³txa² sa²yo²we¹ta¹nha²kxai³ nxain¹tũ¹kā³txai²na² a²wi¹lhi¹nān¹tũ¹kā³txi³sain¹na³la². Yxān¹ta¹ ā¹ha² nũ³kā³txi³ ā³nũ³kā³txa² yo³na² wxā³ain¹tũ¹kā³txa² yũ²na³la². ⁵ Jā¹nxe³tũ¹kā³txai²li² a²yo²wān³txa² hai³txi³ ki³ha³nai¹nxa³wa². Kō³nxe³ti³ kái³ai¹nxa³wa².

Oh³xan¹jah¹la² i³hen³txi³jau³xa² i³yau¹ũ³jau³su²

⁶ Nxa²ha¹te¹ oh³xan¹jah¹la² ā³jah¹la² i²a¹hē³la². Oh³ĩ³nāu³a¹ ā³nin³na²hē³la². Txa²wā¹sũ³na² wān³txa² wi¹jau³xa² ne³ki³so³nxa³sxā³ hxa³nxa³jau³xa² i³hen³txi³si¹jau³su² yuh³xan²ko³nāu³a² ā³ni³nxa² ka³nxe³na²hē³la². Ā³ni³nxa² ka³nxe³nũ²la² yuh³xan¹ko³xa² yxau²xai³tũ¹kā³txa² a²yo²ha³kxa¹ a²nū²a² nũ³kā³txa² kái²li³tũ¹kā³txi³nāu³xa² i³hen³txi³ha²kxai³ sxĩ²je³na² a²yo²ha³kxa¹ i³hen³txi³ha²kxai³ a²nū²a² wān³txa² yau³xā³xa² e³tũ¹kā³txa² i³hen³txi³ha²kxai³ a²nū²a² nũ³kā³txi³su² i³hen³txi³ha²kxai³ nxe³te³lhxā³ ā³ni³nxa² a³ka³nxe³na²hē³la². ⁷ Ā³ni³nxa² a³ka³nxe³sxā³ yxo²kāin² i³ye³kxi²te³nah¹li¹:

— Nxex3jah³li³sa²lxe¹. Txa²wā¹sũ³na² sa²nēn¹kxi¹jah³li³hē¹le¹. A²yo²wān³txa² sa²yo²wet1sxā³ wxi²kin³ti³ton³jah³li³hē¹le¹. Hĩ¹na² ha³lo²a² ā³nhau³ko³tā³le¹. Nxe³ha²kxai³ Txa²wā¹sũ³na² hxi²ki³kxai³lu² a²nū²a²nāu³xa² ko³nxe³ti³ kái³ain¹ju³ta² ko³nxe³ti³ i³yĩ¹lain¹sxā³ i³wai¹txain¹ju³ta² yũ³tu¹we¹. Thāi³ti³la² i³wi¹lxo³kxi²tain¹yah³li³hē¹le¹. Txa²wā¹ha³lo²a² hāi¹nxe³ti³xa¹ wā³ko³txa³kxe³tu³ i³yũ¹jah¹lai²la¹we¹. Oh³xan¹ko³xa² we¹txi² yuh³xan¹ko³xa² we¹txi² i³ye³na² we¹txi² ka³wā³lxa² ka³ten³ti³ ha³li³jau³xa² we¹txi² nxe³jah¹lo²su²na³le¹. Nxe³na²hē³la².

⁸ Nxa²ha¹te¹ oh³xan¹jah¹la² ā³xa² ā³ta³lo³hēt1sxā³ ā³ni³nxe² kā³nxa² wxā³na²hē³la². Ā³ni³nxe² kā³nxa² wxā³sxā³ e³kxi²te³nah¹li¹:

— Ba³bi³lo²na²thi³na² kãin²khaix1thi³na² nxe³tũ³ka³txa² he¹lain¹sã³sxi²je³na² nẽn³kãin²kxan²ti³nũ¹ ã³kho³tain¹na²hẽ³li¹. Jau¹xai²na²a²ya³la²tu³tã³li¹. A²nxe³thi³nai²nãn¹tũ³ka³txa² sa²kxai³lu² a²kxã³nhi³na²kuh³lxa³thin¹khai¹nxe² ko³thin¹khai¹nxe² nxẽn³tain¹na²hẽ³li¹. Nxẽn³tain¹tũ³ka³txain²txi³ a²nũ²a² ã³xa² nũ³ka³txi³nũ³xa² ko³txi³kãi³yain¹si¹jau³su² o²la³kxain¹na²hẽ³li¹. Kũh³lxa³thin¹ju³ta² so¹lxi³i³we¹nyhain¹na²hẽ³li¹. Nxe³na²hẽ³la².

9 Nxa²ha¹te¹ oh³xan¹jah¹la² ã³jah¹la² ã³ta³lo³hêt1sxã³ a³ka³nxa² wxã³na²hẽ³la². A³ka³nxa² wxã³te³na¹ yxo²kãin² i³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Ka³yuh³hũ³jah¹la² ko³nxe³jah¹lai²na² i³ye³na² wxa²li³jah¹lai²na²a²yâu³ka³txa² kwa³thi³la² we¹tain¹jah¹lai²na² nxe³ya³jah¹lai²na²i³sa²nẽn¹kxi²yah³lxi³txa³hẽ¹le¹. Jã¹nxũn³sxã³ wxa²ye³ha³na³ka²ta³nxa² wxa²hxi²ka² ta³nxa² ũ³ta³ka² sai¹sxã³ ũ³ye³wha²li²ta³nxa² ũ³hxi²wha²li²ta³nxa² nxe³nha²yah³lxi³si¹txa³hẽ¹le¹. 10 Yxãn¹ta¹ ũ³ta³ka²sai¹sxã³ ũ³ye³wha²li²li² ũ³hxi²wha²li²li² nxe³nha²yah³lxi³si¹hin¹kxai²nãn²tu³Txa²wã¹sũ³na² i³xan³ta³kxi¹nx2ti³tu¹we¹. i³xan³ta³kxi¹nx2ti³ha²kxai³khãuh³lxa³thin¹khaix1yah³lxi¹nha³ta²we¹. Ha³nxe² i³tho³xa² yxau³sxã³khãuh³lxa³thin¹yah³lxi¹nha³ta²we¹. Nxe³sãn²kxa²yu³su² oh³xan¹tũ³ka³txa²wi¹lhin¹tũ³ka³txa² ten³sa²tã³ũ¹nx2tai¹nha²kxai³ O³ve²a² Wen³sũ³jah¹la²ten³sa²tã³ũ¹nx2ti³ha²kxai³ nxe³nx2tain¹tu¹we¹. 11 Nxe³nx2ti³ju³ta² ha³nxe²a²wha²lxin¹txa² ye³khãuh³lxa³thi¹txa²lxi³ju³ta² hxa³nxa³lho³le¹. Hai³txi³hxi²kan¹txi³ yxau³sxã³ i³ye¹nxe²yah³lxan³tho³le¹. A³lan²ta² a²hãi¹nxe³ti³xa¹ka³nxah³ta² a²hãi¹nxe³ti³xa¹ hxi²kan¹yah¹lxan³tho³le¹. Ka³yuh³hũ³jah¹la²ko³nxe³jah¹la² i³ye³na² wxa²li³jah¹lai²la³ ta³nxa² a²yâu³ka³txa² kwa³thi³la²we¹tain¹jah¹lai²la³ ta³nxa² a²i³lxa² ye³ha³na³ka² ũ³ta³ka² sai¹sxã³ ũ³ye³wha²li²ta³nxa² a²hxi²ka² ũ³ta³ka² sai¹sxã³ ũ³hxi²wha²li²ta³nxa²nxe³nx2ti³kxai²nãn²tu³ hã²wxãn³txa³ ju¹ta² ye³khãuh³lxa³ti³nx2ti³ha³ta²we¹. Nxe³jau³su² oh³xan¹jah¹la² nxe³na²hẽ³la².

12 Nxe³jah³lxi³sa²lxa². Ye³khãuh³lxa³thin¹yah³lxin¹kxan²ti³ Txa²wã¹sũ³na²wãn³txa² sa²yxo²we¹jah³lxin¹te² i³nxai²na² Je³su²jah³lai²na² wãn³txa²yxo²i²yah³lxin¹te² i³nxai²na² wi¹li²jah¹lxi³hẽ¹la². ã³nhãu²no³jah³lxin¹nũ²la²ya³nãn³ta³ki²la² yxo²i²sxã³ yxau²xai³jah¹lxi³hẽ¹la².

13 Nxa²ha¹te¹ oh³nãu³an¹jau³xa² ain³kxi²na¹hẽ³la². Ain³kxi²na¹te³an¹jau³kxai³lu¹: — Nxex3sa²lxi¹. Ũ³wha²li¹txa²hẽ³li¹. A²nũ²ai²li² a²kxã³nxa² Je³su²jah³la²a³ya³txi²sxã³ yxau³jah¹lo²su² a²nxe³jah¹lo²su² jah¹la² ya³lu²kxai²nãn²tu³wi¹lhin¹khai¹nxe² wi¹lxon³kxi²khaix1nxe² nxe³jah¹lo²su² tu¹wi¹. Nxe³na²hẽ³la². Nxe³na²ha¹te¹ Txa²wã¹sũ³na² Yâu³ka³jxah¹lai²na² wãn³txa²hẽ³la²:

— Wain³na³li¹. Nũ³kxũn³txi³ Txa²wã¹sũ³na² wa³ka³la² o²la³kxain¹tai¹ti²tu³wi¹. Nxe³ai¹nha²kxai³ hĩ¹na² oh³nãu³nũ¹ka³na¹ i³ye¹nxain¹tu¹wi¹, wi¹kãi³ain¹ju³ta²yo³ha²su¹. Nxe³na²hẽ³la².

Hai³sxa²yuh³xan¹ko³xa²yain³txa²kan¹jau³su²

14 Nxa²ha¹te¹ ten³sa²tã³a¹tãu³a² o³sĩ³na² hãn³sĩ³na² i³a¹hẽ³la². A²nxe³ta³sũ³nãu³a² oh³xan¹jah¹la² ã³sxe³sxã³ yxau³na²hẽ³la². A²nũ²hũ³na²hẽ³la². A²nxe³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² a²ne³ka³nãu³a²ne³hẽ¹nha²ka³lo³a² ou²ro²ka³lo³a² ne³hẽ¹nha²na²hẽ³la². A²hxi²ka³nãu³xa²ya³la³na² hxi²tẽ³nha²na²hẽ³la². 15 Nxa²ha¹te¹ oh³xan¹jah¹la² ã³jah¹la² i³a¹hẽ³la².

Txa²wā¹sū³na² sxi²ha² oh³nān¹ta³ko³xan¹thi³na² a³li³na²hē³la². A³li³te³na¹ o³sī³na² ā³wxe³jah¹lai²na² ain³kxi²jau³su² i³kaixi¹tā²hē³la². I³kaixi¹te³nah¹li¹:

— Ya³la³na² tē³in¹kxa² tē³sā³ wa³kon³txa²hē³li¹. Hai³sxa² yain³txa² kan¹na³li¹. Hi¹na² ha³lo²a² hau³kon³na³li¹. Yuh³xan¹ko³xan¹txa² hai³sxa² kan¹na³li¹. Nxe³na²hē³la².

16 Nxa²ha¹te¹ o³sī³na² ā³wxe³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² ya³la³nai²li² hxi²tē³nha²sā³ yain³txa²yo³so²hxa³tā²hē³la².

17 Nxa²ha¹te¹ oh³xan¹jah¹la² ā³jah¹la² Txa²wā¹sū³na² sxi²ha² oh³nān¹ko³xan¹thi³na² āh¹a³li³to³nha²hē³la². A²nxe³jah¹lai²li² ya³la³na² txo¹ta³wxi²a² sa²so²nūn³na²hē³la².

18 Nxa²ha¹te¹ oh³xan¹jah¹la² āh¹ ā³xah³la² i²a¹hē³la². Nxe³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² ha³nxe²a² wa³kxēn³yah³lo²su² na²hē³la². Txah³lxa³kxa³txa² Txa²wā¹sū³na² sa²nēn¹kxi²si¹jau³su² ka³yuh³xa² sī³na² ū³thū²kxi²ka³txa²nāu³a² a³li³na²hē³la². A³li³sxā³ i³kaixi¹tā²hē³la². Ya³la³nai²na² sa²so¹sā³ wxā³jah¹la² i³kaixi¹kxi²te³nah¹li¹:

— Nxex³sa²li¹. Ya³la³na² txo¹ta³wxi²a² hxi²tē³nhān¹ta³wxi²a² tē³sā³ ū³yho³txu¹li¹. U²va²nē³kxa² nā³kxi²khai¹nx²na³li¹. Nxe³ta³nxē³kxai²na² a²nxā³kxa² ū³yho³sā³ sa²so¹sē¹li¹. Nxe³na²hē³la².

19 Nxe²e³nū²la² nxa²ha¹te¹ in³jah³la² ya³la³na² tē³jah¹la² yuh³xan¹ta³ko³xa² yain³ta³ne³kxai²na² ū³yho³sā³ sa²so¹na²hē³la². Sa²so¹ka³ty³ ūh³tī³ain¹te²ju²hē³la². Ūh³tī³ain¹ka² yā¹nxe² oh³xan¹jah¹la² hxi²ki³kxai³lu² ko³nxe³tī³ kāi³tū³ka³txa² i³wai¹tain¹tu¹wa². Txa²wā¹sū³na² i³xan³ta³kxai¹nha²kxai³la². 20 A²nxe³tē³nai²li² e³la² kāin²tāu³a² ka³lot³tā³la². Nxe³je³na² ūh³wxe³sā³ ā³no²la³kxain¹na²hē³la². Ā³wxe³sā³ ā³no²la³kxain¹tāu³a² a²tī³ha²yau³xa² ha³li³na²hē³la². Ha³li³ju³ta² sa²kxai³lu² kāin² ha³li³khai¹nxe³ha²kxai³ u²khai¹nxē³ha²kxai³ ka²va¹la² ne³ka² ne³ke³nxā² yxau³na²hē³la². Hūx¹txa²xai³tīh³na² u²tīh³na² 330 ki³lo²me³tro³ tīh³na² hūx¹txa²xai³na²hē³la².

15

Yen³kxa² ko³nxe³khai¹nxe³te²a² tē³ain¹jau³su²

1 Nxa²ha¹te¹ oh³nān¹ko³xa²nāu³a² yu³tā³xa² i²a¹hē³la². Wi¹khai¹nxe³ju³ta² o²lha²ju³ta² i²a¹hē³la². Oh³xan¹jah³la²nāu³xa² ha¹li¹ ha¹li¹ ha¹li¹ ka³na³ki² i²a¹hē³la². A²nxe³te²nāu³xa² yen³kxa² ko³nxe³khai¹xite²a² tē³lin³tain¹na²hē³la². Ka³te³hū³tē³na² nē³nha¹li¹ nē³nha³li¹ nē³nha¹li¹ ka³na³ki² tē³li² ain³tain¹na²hē³la². Nxe³tēn³tai²na² sa²kxai³lu² ā³yu¹kā³ain¹sān²ka³ty³ hā²wxān³txa³ Txa²wā¹sū³na² an³ta³kxin²tain¹ju³ta² ne³ki³son³tu¹wa².

2 Nxe³te³na¹ i²ye³na² i²a¹hē³la². Na¹tāu³a² ha³nxe²a² i³tho³xa² ā³kē³ni²ha²kxai³ i³ye³na² vi²tro³jau³hū³jau³xa² ā³kē³ni²ha²kxai³ nxe³na²hē³la². A²nxe³je³na¹ a²nū²a² ū³nhe³hē²ka² ai³te²a² ka³lxa¹te²nāu³xa² i²a¹hē³la². Vi³o³lāu²tē³nhū³tē³na² Txa²wā¹sū³na² ū³hū¹ain¹tē³na² hxi²tē³li³hain¹na²hē³la². A²nxe³tū³ka³txai²na² sa²kxai³lu² a²kxā³nxā¹ ka³yuh³hū³sā³ ko³nxe³jah¹la² i³ye³na² wxa²li³jah¹la² sa²yo²we¹tai¹nxā³ha²kxai³ ka³yuh³hū³jah¹la² yāu³ka³jxah¹la² kwa³thi³la² we¹tain¹jah¹la² sa²yo²we¹tai¹nxā³ha²kxai³ ka³yuh³xai²na² a²lī³lxa² ū³tā³ka² sai¹sā³ ū³ye³wha²li¹nhai¹nxā³ha²kxai³ nxe³tū³ka³txi³sain¹na²hē³la². Txa²wā¹sū³na² wān³txa² kan²txi³ yxo²tū³ka³txi³sain¹na²hē³la². 3 Nxe³ain¹sā³ hai³nain¹na²hē³la². Mo¹se²ah³lo²nu¹tai²na² Txa²wā¹sū³na² a²sa³wit³sa²jah¹lo²nu¹tai²na²

a²hain³jau³xa² hai³nai¹nha²kxai³ O³ve²a² Wēn³sū³jah¹lai²na² a²hain³jau³xa² i³sa²nēn¹kxain¹jau³xa² hai³nai¹nha²kxai³ nxain¹na²hē³la². Hai³nain¹te³nah¹lxi¹:

— Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³ka³jah³lāi³. Nū³cxūn³txe² Si³yxau³kat3sa²nhi¹lxi¹. Yen³kxa² kăi³nhîn¹ju³ta² wi¹khaix1sîn¹na³li¹. O²lha²si¹nhîn¹ju³ta²la¹wi¹. Wain³ju³ta² so¹lxi³ kăi³jah¹lo²sa²nhi¹lxi¹. Ya²la³lha²ju³ta² so¹lxi³ kăi³jah¹lo²sa²nhi¹lxi¹. A²nū²nău³xa² yuh³xan¹tū³ka³txai²na² hăi¹nxe³ti³xa¹ a²hxi²kan¹ta² si³yxau³ka³jah³lo²sa²nhi¹lxi¹.

4 Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³ka³jah³lo²sa²nhi¹lxi¹. On²ti¹nxă²nxa³jah¹lo²la³ yū²nxa³wi¹. Ī³wxi²kin³ti³tot3txa²nxa³jah¹lo²la³ yū²nxa³wi¹. Wxăi²na² so¹lxi³ wă²nxū^h1 wxi²kin³ti³ton³sxă³ wi¹lhin¹khaix1jah¹lo²sa²nhi¹lxi¹. A²nū²a²nău³xa² a²yxox²ha³kxa¹ â³yă³nū²kxi²nxain¹tu¹wi¹. Nxe³sxă³ wxa²ne³kxai³tău³a² sa²nēn¹kxi¹nxain¹tu¹wi¹. HĪ¹na² wain³txi³ kăi³in¹ju³ta² whăi²na¹ e³lxah²lxi³ye¹nx2sîn¹tu¹wi¹.

Nxe² hai³nain¹na²hē³la².

5 Nxe³nū²la² hă²wxăn³txa³ Txa²wā¹sū³na² sxi²ha² oh³xan¹thi³na² ĩ²a¹hē³la². Ī³a¹tău³a² sxi²hē¹năn¹thi³na² sa²yxox²than²na²hē³la². A²nxe³thi³nai²na² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² wăn³txa² wi¹lhin¹sxă³ ĩ³ye³kxi²nū¹nhē³jau³xa² ũ³wha¹thi³săn²na²hē³la². 6 Nxa²ha¹te¹ in³txa² oh³xan¹jah³la²nău³xa² ha¹li¹ ha¹li¹ ha¹li¹ ka³na³ki² nxe³sxă³ thi¹nai²na² a³li³ain¹na²hē³la². A³li³ain¹ka³tu³ a²yen³kxa² kox³nxe³khaix1te²a² ka³tē³hū³tē³na² tē³lxi² ain³tain¹na²hē³la². A²nxe³jah¹lo²nău³xa² a²wă²la²ka³lo³a² hăn³ka³lo³txa² ĩn²yo²ka³lo³txa² ũ³whih²kxi²nha² ain³tain¹na²hē³la². A²nxe³ka³lo³a² wi¹khai¹yxain¹na²hē³la². Ya³tē³ya³ten³txi³ka³lo³su² wih²kxi²nha² ain³tain¹na²hē³la². Sîn²to²ka³lo³hū³ka³lo³a² ou²ro²ka³lo³a² sa²ha³la³ta³lu³ka³lo³a² a²ha³la³sa³tih³na² sa²ha³la³tĭ¹lxi³nhain¹na²hē³la². 7 Nxe³te³na¹ ka³yxuh³hū³jah¹la² wi¹lhin¹te²nău³xa² ha¹li¹ ha¹lin¹te²nău³xai³ta³lxi³ ka³na³ka³nat3sxă³ a²yen³kxa² tē³sxă³ wxă³na²hē³la². A²nxe³te²a² oh³xan¹jah¹la²nău³xa² ha¹li¹ ha¹li¹ ha¹li¹ ka³na³ki² nxe³jah¹la²nău³xa² yen³kxa² ũ³hū²xai³ain¹na²hē³la². Ka³tē³ha² ou²ro²te²a² wet1tē³na² nē³nha¹li¹ nē³nha¹li¹ nē³nha¹li¹ ka³na³ki²te²na² ũ³hū²xai³lain¹na²hē³la². A²nxe³tēn³txai²na² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² ka³tēn³su² yxau²sa²tē³jah¹lai²na² ĩ³an³ta³kxin²tain¹ju³tan¹te²kxa³yă³lhu² ka³tē³ha² tēn¹tai²na² a²xan³txi³ju³ta² ĩ³ne³khih²lxi³sxă³ oh³xan¹jah¹la²nău³xa² ũ³hū²xai³ain¹na²hē³la².

8 Nxe³nūn³nxa²ha¹te¹ yu³tă³xai²na² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² sxi²ha² oh³xan¹thi³nău³ai²na² sa²kxai³lu² ha³nxe²a² a²wha³lxin¹txa² ne³khih³na²hē³la². Txa²wā¹sū³na² wxi²kin³ti³ton³khai¹nxe³ha²kxai³ nū³cxūn³khai¹nxe³ha²kxai³ ha³nxe²a² a²wha³lxin¹txa² sxi²ha² kăin²wha³lxin¹ni³ye²na²hē³la². Nxe³ha²kxai³ a²nū²a² ĩ²li³te²a²:

— Ā³wi¹ha¹tū¹xă¹. Nxain¹kxan²ti³ hxi²kan¹txi³ â³wih¹hain¹ju³ta² yū²nxa³wa². Yen³kxa² kox³nxe³khaix1te²a² oh³xan¹jah¹la²nău³xa² tē³ain¹kxa² yăn³txai²na¹ o²la³kxi²ta³lu²nxa³kxai²năn²tu³ hxi²kan¹txi³ sxi²ha² â³wi¹hai¹nhĭ³nx2nxa³wa².

16

Txa²wă¹sū³na² ĩ³xan³txi³jau³su²

1 Nxa²ha¹te¹ sxi²ha² oh³xan¹thi³nai²na² yxau³jah¹lai²na² wăn³txa² ain³kxi²na¹hē³la². Oh³xan¹jah¹la²nău³xa² ha¹li¹ ha¹li¹ ha¹li¹ ka³na³ki¹ jah¹la²nău³xa² ain³kxain¹jau³su² ain³kxi²nū³na¹hē³la². Nxe³te³nah¹lxi¹:

— Nxex³jah³lxi³sa²lxi¹. Ka³te³ha² tē¹ta³tai²li² tē³sxā³ ai³jah¹lxi³hē¹li¹. Txa²wā¹sū³na² ī³an³txi³jau³xa² tē³xai³lyah³lxi³sxā³ yuh³xan¹ko³nāu³a¹ ā³yu¹kxā³jah¹lxi³hē¹li¹. Nxēn³tain¹na²hē³la².

2 Nxa²ha¹te¹ oh³xan¹jah¹la²nāu³xa² a²wi¹lhī¹nān¹jah¹la² txā² ka³te³ha² tē³sxā³ yuh³xan¹ko³xai³na² ā³yxu¹kxā³na²hē³la². Ā³yxu¹kxā³nū²la² a²nū²nāu³xa² ka³yxuh³hū³jah¹la² kō³khaix¹jah¹la² ī³ye³na² wxa²li³jah¹la² a²i³lxa² ū³ta³ka² sai¹sxā³ ū³yhe³wha²li¹nha²jau³xa² a²kxā³nxa² ū³yhe³wha²li¹nha²kxai²nān²tu³ nxe³jah¹la²nāu³su² kxai²nān²tu³ wā³ko³nxa³kxe³tu³ ī³ton³khai¹nxēn³tai¹nha²kxai³ pax³nxēn³tai¹nha²kxai³ nxēn³tain¹na²hē³la². Ka³yxuh³hū³jah¹la² kō³khaix¹jah¹la² yāu³ka³txa² sa²nēn¹kxain¹tū³ka³txa² yxo²ha³kxa¹ nxēn³tain¹na²hē³la².

3 Nxa²ha¹te¹ oh³xan¹jah¹lo²nāu³xa² ā³ta³lo³hē¹tū³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² a²ka³te³hai²li² tē³sxā³ ī³ye³na² ā³yxu¹kxū³na²hē³la². Ā³yxu¹kxū³nxa²ha¹te¹ ī³ye³nai²li² a²nū²a² ya³lu²te²a² a²ti³ha²yau³hū³nxe² ī³ā³lxi³tot³tā²hē³la². Nxe³ju³tān¹te²kxa³ya³tu³ ī³ye³na² hāu¹te²a² yxo²ha³kxa¹ ya²lun¹txa²hxa³na²hē³la².

4 Nxa²ha¹te¹ oh³xan¹jah¹la²nāu³xa² ā³ta³lo³hēt¹tū³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² ka³wā³lxa³tai²na² sa²kxai³lu² ka³te³ha² tē³sxā³ ā³yxu¹kxū³xa² ai³na²hē³la². Nxe³ju³tān¹te²kxa³ya³lu² te²ya¹nxe² ī³kāi³sxā³ a²ti³ha²yau³xa² ī³ā³lxi³tot³tā²hē³la². 5 A²nxe³ju³ta² oh³xan¹jah¹la² ka³na³ka³na³jah¹la² ī³yau³xa² a²wa³kxēn³yah³la² ī³ye³kxi²na²hē³la². ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Sū³na² wi¹lhin¹khaix¹jah¹lāi³. Wain³ju³ta² so¹lxi³ kāi³jah¹lo²si¹lxi¹. A²kxā³nxi¹nu¹tai²na² ka³te³su² yxau²xai³jah¹lo²si¹lxi¹. Jā¹nxi¹lxi¹. A²nū²a² kāi³ju³ta² wi¹kāi³jut³su² ta³nxa² kō³nxe³ti³ kāi³jut³su² ta³nxa² a³ya³tai¹ni¹nhe³li¹. Nxi¹n³sxā³ kō³nxe³ti³ kāi³te²na² sa²kxai³lu² kāin² ī³wai¹txai¹nīn¹ju³ta² yū³ha²kxai³ wi¹la³ kāi³te²na² sa²kxai³lu² wi¹la³ ū³yho³hai¹nīn¹ju³ta² yū³ha²kxai³ nxi¹lxi¹. 6 A²kxā³nxa² a²nū²a² kō³nxe³ti³ e³te²su² te²a² hi²sen³su² Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²i²te²nāu³xa² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ī³hen³txi³ tū³ka³txi³su² te²nāu³xa² nxa³in³sxā³ sun²tā¹ain¹na²hē³li¹. A²ti³ha²yau³xa² ā³nē¹na³kxain¹na²hē³li¹. Nxe³ye¹nxai¹nha²kxai³ wxāi²na² sa²kxai³lu² a²ti³ha²yau³xa² ī³na²si¹hai¹nīn¹jau³su² ū³hū¹ai¹ni¹nhe³li¹, ī³wai¹tain¹si¹hin¹jau³su¹. Nxai¹nīn¹ju³ta² wain³na³li¹, kō³nxe³ti³ kāi³ai¹nha²kxai³lu¹. Oh³xan¹jah¹la² nxe³na²hē³la².

7 Nxe³nxa²ha¹te¹ wān³txa² yau³tā³xa² ain³kxi²na¹hē³la². Ain³kxi²na¹jau³xa²sa¹ txah³lxa²kxa³txa² Txa²wā¹sū³na² sa²nēn¹kxi²si¹jau³su² ka³yxuh³xa² sī³na² ū³thū²kxi²ka³txa²nāu³ai²na² a²wān³txa² ain³kxi²na¹hē³la². Ain³kxi²na¹jau³kxai³lu¹:

— Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³ka³jah¹lo²si¹lxi¹. Hxi²kan¹ta² Si³yxau³ka³jah¹lo²si¹lxi¹. Nū³kxūn³txa² Si³yxau³ka³jah¹lo²si¹lxi¹. A²nū²a² kō³nxe³thin¹sxā³ kāi³te²su² te²a² kō³nxe³ti³ ī³yī¹lai¹nīn¹sxā³ ī³wai¹tai¹nīn¹ju³ta² wain³na³li¹. Nxe³na²hē³la².

8 Nxa²ha¹te¹ oh³xan¹jah¹la²nāu³xa² ā³ta³lo³hēt¹tū³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² a²ka³te³hai²li² tē³sxā³ u³je³na³ka²yen³nāu³a² a²yxu¹kxā³na²hē³la². Nxe³nxa²ha¹te¹ u³je³na³kai²li² kāin² a³lan²nha²kxai³ a²nū²a² yuh³xan¹ko³xai²nān¹te²nāu³xa² wā²nain¹na²hē³la². 9 Wān³ya²lun¹ti²te³lhxā³ nxain¹kxan²ti³ Txa²wā¹sū³na² kō³nxe³te²lo³tain¹na²hē³la². Txa²wā¹sū³na² sa²kxai³lu² yen³kxa² yxo²ha³kxa¹ a²hxi²kan¹jah¹lo²su² kxan²ti³

e²nain¹jau³su² ko³nxe³te²lo³tain¹na²hē³la². Hai³txi³ ko³nxe³ti³ kâi³ain¹ju³ta²
 i³âin²ta³kxi²nxai¹nxa³hē³la². Hai³txi³ Sû³na² wxi²kin³ti³ton³jah¹lo²su²
 te²lo³tai¹nxa³hē³la².

10 Nxa²ha¹te¹ oh³xan¹jah¹la²nâu³xa² â³ta³lo³hēt¹tû³jah¹lai²na²
 a²ka³te³hai²li² tē³nû²la² ka³yuh³hû³jah¹la² ko³khai¹jah¹lai²na² i³ye³na²
 wxa²li³jah¹lai²na² â³wxe³ka³lo³a²nâu³a² yen³kxa² ko³khai¹nxe³te²a²
 â³yxu¹kxâ³na²hē³la². Â³yxu¹kxâ³nxa²ha¹te¹ ka³yuh³hû³jah¹la²
 ko³khai¹jah¹lai²na² i³ye³na² wxa²li³jah¹lai²na² ha³lo²a² whâi²na¹
 ka³nxa³hi²ye²na²hē³la². Nxe³ye²sân²kxa²yu³su² kâin² ih³ton³nhain¹na²hē³la².

11 Nxe³kxan²ti³ ih³khai¹ye²kxan²ti³nû¹ kâin² pax³nxe³kxan²ti³nû¹ hâi¹nxe³sxâ³
 Txa²wâ¹sû³na² oh³nâu³a² yxau³jah¹la² ko³nxe³te²lo³tain¹na²hē³la². Hai³txi³
 ko³nxe³ti³ kâi³ain¹ju³ta² i³âin²ta³kxi²nha²sxâ³ â³na¹ai¹nxa³hē³la².

12 Nxa²ha¹te¹ oh³xan¹jah¹la²nâu³xa² â³ta³lo³hē¹tû³jah¹lai²na²
 sa²kxai³lu² a²ka³te³hai²li² tē³nû²la² ka³wâ³lxa² kâin²jau³xa²
 Eu³fra²te²yau³xa² â³yxu²cxû³na²hē³la². Â³yxu²cxû³nxa²ha¹te¹
 ka³wâ³lxa² kâin²jau³xai²li² te²ye²na²hē³la². Ha³lo²a² u²lan¹ko³xa²
 u³je³na² a³li³xi²tâu³an¹ko³nâu³xa² ka³lxa¹tû³ka³txa² wxâ³ain¹tu¹wa².
 A²hxi²kan¹te²nâu³xa² a²sa³wi³ha³li³xi³nâu³xa² nxe³sxâ³ wxâ³ain¹tu¹wa². Nxe²
 wxâ³ai¹nhî¹na¹ ka³wâ³lxa¹li² te²yain¹na³la². Nxe³ha²kxai³ te²ye²ha³kxai³
 hxi²kan¹txi³ yxo²ha³ti³li³a² wxâ³ain¹tu¹wa².

13 Nxe³nûn³nxa²ha¹te¹
 ka³yuh³hû³jah¹la² ko³jah¹lai²na² ka³yuh³xa² ko³khai¹jah¹lai²na²
 i³ye³na² wxa²li³jah¹lai²na² ko³nxe³sxâ³ â³ke³tû¹ain¹jah¹lai²na² nxain¹sxâ³
 a²yo²nâu³a² a²yâu³ka³txa² ko³nxe³khai¹te²nâu³xa² ha¹li¹ ka³na³ki²
 te²nâu³xa² ha³lau³lhû³te²nâu³xa² yxo²a³li³la³kxain¹na²hē³la². 14 A²nxe³te²na²
 yo²a³li³la³kxi²te²a² ko³nxe³ju³ta² nxe³na²hē³la². Nxe³kxan²ti³ nû³kxûn³txi³
 o²la³kxain¹na²hē³la². Nxe³sxâ³ yuh³xan¹txa² hxi²kan¹ta² si³yxau³te²nâu³xa²
 i³ki³ha¹kxi²te³lhxâ³ â³tû³li³yhain¹na²hē³la². I³ki³ha¹kxi²yhain¹kxai²nân²tu³
 â³sa²kxi³nû²kxi²ye²yhain¹si¹jau³sa³. Ye²yhain¹kxai²nân²tu³

Txa²wâ¹sû³na² Si³yxau³ka³jah³la² nû³kxûn³ju³ta² Si³yxau³ka³jah³la²
 â³nhe¹kxain¹je³na³kxi³nû³su² ha²kxai³ i³sa²kxi³nû²kxi²yhain¹tu¹wa².

15 Nxa²ha¹te¹ O³ve²a² Wên³sû³jah¹la² yxo²ain¹tû³ka³txa² e³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Nxe³jah³li³sa²lxi¹. A³ka³nxi²sxâ³ wxâ³na¹tu¹wi¹. A²nû²ai²li²
 a²yen³kxa² kâi³kxi²te³lhxâ³ wxâ³jah¹la² wa³su³txi³ wxâ³te²ju²hē³li¹.
 Ye³te³nxa² yxau³sxâ³ wah³nxe³yah³lxan³kxai²nân²tu³ wxa²wâ²la² whâi²na¹
 so¹hxa³kxi¹nx2ti³ha³ta²wi¹. Nxe³nx2ti³kxai²nân²tu³ i³tu¹li²yah³li³nhî¹na¹
 wâ²la²na²nx2ti³kxe³su² âu²ti³nx2ti³ha³ta²wi¹. Nxe³kxa²yâ¹nxe³sxâ³
 Txa²wân³txa² yxo²i²sxâ³ â³yah³lxin¹kxai²nân²tu³ hâ²wxân³txa³ wxâ³na¹hî¹na¹
 wah³nxe³sah¹lxan³kxe³tu³ wxâ³na¹hî¹na¹ i³âu²li²to³nx2ti³ha³ta²wi¹. O³ve²a²
 Wên³sû³jah¹la² nxe³na²hē³la².

16 Jâ¹nxe³jut³su² yuh³xan¹ko³xa² hxi²kan¹txi³nâu³xa² a²sa³wi³ha³li³nâu³xa²
 nxe³sxâ³ â³sa²kxi³nû²kxain¹kxai²nân²tu³ ha³lo²a² a²i³lxa² E³bre²a² wân³txa²
 i³li¹jau³sa² Ar³ma³ke²tô³thî³su¹ nxe³hxai²na²hē³la².

17 Nxa²ha¹te¹ oh³xan¹jah¹la²nâu³xa² a²ne³ki³san¹jah¹la² a²ka³te³hai²li²
 tē³nû²la² a²ha²tai²na¹ o³sî³hai²na¹ â³yxu¹kxâ³na²hē³la². Â³yxu¹kxâ³nxa²ha¹te¹
 Txa²wâ¹sû³na² sxî²ha² â³wxe³ka³lo³nâu³a² wân³txa² e³kxi²te²a²
 i³kaix¹kxain¹jau³xa² ain³kxi²na¹hē³la². Ain³kxi²na¹te³nah¹lxi¹:

— Ta³lu²nain¹na³li¹. Nxe³na²hē³la².

18 Nxe³ti³kxai³lu² kãin² i³ha³lai³ni³ha²kxai³ kãin² wa³tu³ka³nxe³ha²kxai³ kxih³nxa² kãin² i³ka³ta³tan³ta³tũ¹ha²kxai³ nxe³na²hẽ³la². Ha³lai³xai²li² ju¹ta² yã¹nxe² wã³nxin¹sã³ o²la³kxi²te²sxa³yu²hẽ³la². A²nũ²su² te²a² a²kxã³nhxĩ¹nu¹taĩ²na² a²nũ²a² i³yũtĩsĩn¹nu¹taĩ²na² te²yã¹nxe³te²la³ i²ai¹nxa³ha²kxai³ a²ha² kwẽn¹taĩ²na² ha³ta³nxã³nxã²txi³ i²ai¹nxa³ha²kxai³ nxe³na²hẽ³la². Kxih³nxa² i³ka³ta³tan³tũ¹ju²ta² a²la² kãĩ²nha²kxai³ a²la² nũ³kxũ³nha²kxai³ nxe³na²hẽ³la². 19 Jã¹nxe³ha²kxai³ sxi²je³na² kãin²khaix¹nxe³thĩ³na² i³ha³la³tãu²li² ha³li¹ ka³na³ka²txi³na²hẽ³la². Te²yã¹nxe³sã³ a²nũ²a²nãu³xai²na² a²sxi²yhe³nãu³xa² a²kho³txa³kxain¹nũn³na²hẽ³la². Nxe³kxa²yu³su² Ba³bi³lo²na²thĩ³na² kãin²khaix¹nxe³thĩ³na² sa²kxai³lu² Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³su² ain³kxi²xi²nha²sã³ Txa²wã¹sũ³na² i³an³ta³kxin²txain¹ju²ta² ka³ne³kxẽ³na² vĩn²yau³xa² yã¹nxe² ũ³hũn¹tain¹tu¹wa². 20 Jã¹nxe³nũ²la² ha³lo²ai²na² ka³wã³lxa² nxũ²kwaĩ³ye³la³nãu³ai²na² sxa³ko³xai²na² a²tĩ¹li² wã³la³ka³txa² a²tĩ¹li² nxe³na²hẽ³la². 21 Nxe³kxa²yu³su² wã³yxũ³la³ka² ki³kãĩ²li³khaix¹ki³sa²ki³a² sĩ³na¹na²hẽ³la². A²nxe³ki³ai²na² sa²kxai³lu² sa²te¹khai¹nxe³sã³ 45 ki²lo² nxe³kxi³ti³sa²na²hẽ³la². A²nũ²a² yuh³xan¹tũ³ka³txa² sĩ³na¹hain¹na²hẽ³la². Kãin²sĩ³na¹ha²kxai³ a²nũ²a²nãu³xai²na² a²yxo²wãn³txai²li² Txa²wã¹sũ³na² kq³nxe³te²lo²tain¹na²hẽ³la², khãuh³lxa³thi¹txai¹nha²kxai³la².

17

Txu¹ha² kq³nxe³thin¹khaix¹ta¹ka³lxu³su¹

1 Nxa²ha²te¹ oh³xan³jah¹la²nãu³xa² yen³kxa² kq³nxe³te²a² a²yxu¹kã³jah¹la²nãu³xa² ka³na³ka³nat3sã³ tĩ³sa²sã³ i³ye³kxi²sa³na²hẽ³la². i³ye³kxi²sa²te³nah¹li¹:

— Ya²ha³wi¹. Yen³kxa² wã²nã³ũ¹nxa²ha³la²wi¹. Txu¹ha² kq³nxe³thin¹khai¹nxe³ta¹ka³lxai²na² ka³wã³lxa² ka³lxai²tã³wẽ¹nhãu²a² yxau³ta¹ka³lxa² wã²nã³ũ¹nxa²ha¹tu¹wi¹. Ta¹ka³lxai²na² kq³nxe³ti³ i³yĩ¹li²hai¹nha²kxai³ khãuh³lxa³tain¹ju²ta³nũ³su² wã²nã³ũ¹nxa²ha¹tu¹wi¹. 2 Yuh³xan¹tũ³ka³txa² hxi²kan¹txi³nãu³xa² hãĩ¹nxe³ti³xa¹ kq³nxe³thin¹sã³ o²la³kxi²nyhu¹ain¹na²hẽ³li¹. Nxe³sã³ yuh³xan¹tũ³ka³txai²na² yxau²xai³lain¹tũ³ka³txa² ta¹ka³lxai²na² vĩn²yau³xa² i³wen¹jut3sũ³nxe² kq³nxe³thin¹khai¹nxe³sã³ o²la³kxin²txi³nyhain¹na²hẽ³li¹. Nxe³sain¹na²hẽ³la².

3 Nxe³nũ³nxa²ha¹te¹ ha³lo²a² a²nũ²a² yxau³ai¹nxa³ko³xa² ăn³sa²so¹sã³ a²nxai³sa³na²hẽ³la². Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³jxah¹la² tẽ³sã³ hi¹taĩ³lhã³na²hẽ³la². Nxe³sa²tãu³a² txu¹ha² i²a¹hẽ³la². Ka³yxuh³hũ³jah¹la² he³hen³te²a² a²ka³ti³wxe³kxi²sã³ yau³kxi²na²hẽ³la². A²nxe³te²a² ka³yxuh³xai²na² sa²kxai³lu² kq³nxe³ye²na²hẽ³la². Txa²wã¹sũ³na² kq³nxe³te²lo²jau³su² a²nũ²whãĩ²na¹ ũ³wha²li¹la³kxi²nha²na²hẽ³la². A²nxe³te²na² a²ne³ka² ne³ka³lxa¹txi³ ne³kha¹li¹ ne³kha¹li¹ ka³na³ki² ne³kĩh²xai³na²hẽ³la². A²ne³txau³xai²na² sa²kxai³lu² hxi²ka² hxi²sa³ ne³txau³xi³nha²hẽ³la². 4 Nxe³nxa²ha¹te¹ txu¹ha² ka³ti³yau³kxi²ta¹ka³lxai²na² sa²kxai³lu² a²wã²la²ka³lo³a² wi³win³ye²ha²kxai³ he³hen³ye²ha²kxai³ nxe³ye²na²hẽ³la². Nxe³nxa²ha¹te¹ a²yen³kxa² kãĩ³li³te²a²sa¹: ou²ro²ki³a² ũ³kũ¹nha²ha²kxai³ txah³lxa³ki³a² a²li³khãix¹ki³ai²na² ũ³kũ¹nha²ha²kxai³ pe²ro³la³ki³a² ũ³kũ¹nha²ha²kxai³ nxe³na²hẽ³la². Nxe³nxa²ha¹te¹ a²hxi²ka²nãu³sa² a²yen³kxa² hxi²tẽ³nha²te²a² sa²kxai³lu² ka³ne³kxẽ³na² ou²ro²tẽ³na² hxi²tẽ³nha²na²hẽ³la². Hxi²tẽ³nha²tẽ³na² sa²kxai³lu² kq³nxe³ti³ kãĩ³ju³ta² i³ne³kxi¹sã³ tẽ³ha²kxai³ kq³nxe³thin¹sã³ o²la³kxi²nyhu¹ain¹ju²ta² i³ne³kxi¹sã³ tẽ³ha²kxai³ nxe³tẽn³su² tẽ³na²hẽ³la².

5 A²nxe³ta¹ka³lxi²na² a²ye³ha³na³kxa²nāu³a² sa²kxai³ a²wān³txa² i³lxi²nha²jau³xa² ā³ne³wxe³kī³sxa³jau³xa² ū³ye³hwa²li¹nha²na²hē³la². Ū³ye³hwa²li¹nha²te³nah¹lxi¹:

— Ba³bi³lo³na²thi³na² kāin²thi³na² a²nū³ka³txai²na² sa²kxai³lu² ko³nxe³ti³ kāi³sxā³ o²la³kxain¹kxa² yā¹nxe³jut3sū³ta¹ka³lxi²la¹wi¹. Yuh³xan¹tū³kā³txa² ko³nxe³ti³ kāi³sxā³ o²la³kxain¹ju³ta² a²si³yxau³ta¹ka³lxi²la¹wi¹. Nxe³na²hē³la². 6 A²nxe³ta¹ka³lxi²na² sa²kxai³lu² Je³su²jah³la² wān³txa² yxo²i²te²nāu³xa² sun²tā¹ai¹nha²kxai³ Je³su²jah³la² yxo²i²tū³kā³txi³su² te²a² ya³lun¹txi³nē³ta¹hxai²hē¹la². A²nū²ai²li² ūn³jau³xa² kāin² i³na²kxai²nān²tu³ i³wen¹te²ju²hē³la². Nxe³kxa² yā¹nxe³sxā³ ta¹ka³lxa² hi²sen³kxai³lu² Je³su²jah³la² a²sa³wi³ha³lxa² ka³lxa¹txi³ sun²tā¹ha²kxai³ kāin² ka³lxi³nha²hē³la². Nxe³ta¹ka³lxu³su² na²hē³la². A²nxe³ju³ta¹na² i²a²ha²kxai³ o²khaix¹sa³hē¹la².

7 Nxa²ha¹te¹ oh³xan¹jah¹lon¹txi² i³ye³kxi²sa³na²hē³la². i³ye³kxi²sa³te³nah¹lxi¹:

— Īh¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ o²nxa²ji¹wi¹? Nxe³ju³ta¹li² ta¹ka³lxi²na² ka³yuh³xa² ā³ka³ti³yau³kxi²te²na² ain¹sxā³ ā³ne³wxe³kī³sxa³kxe³su² i³yau¹ū³nxa²ha¹tu¹wi¹. Ka³yuh³xa² a²ne³ka² ne³kha¹li¹ ne³kha¹li¹ ne³kha¹li¹ ka³na³ki¹ ne³kīh³te²na² a²ne³txau³xa² hxi²ka² hxa³n³sxā³ ne³txau³xi²te²na² nxe³te²ai²na² i³yau¹ū³nxa²ha¹ha²kxai³ ka³yuh³xa² ā³ka³ti³wxe³kxa² a²nū²a² txu¹ha² ā³ka³ti³wxe³kxi²sxā³ yau³kxi²ta¹ka³lxi²na² i³yau¹ū³nxa²ha¹ha²kxai³ nxe³nxa²ha¹tu¹wi¹. 8 Ka³yuh³xa² i²in¹te²na² a²kxā³nxa² ka³ten³su² yxau²xai³lha²kxai³ yxān¹ta¹ hī¹na² ka³ten³su² yxau²xai³lxa³lho³li¹. Ye³jen¹na² wā³li²tu¹wi¹. Yuh³xa² kxīh³nxē¹na² u¹tē³na² i³sa³yxau³sxā³ a³li³tu¹wi¹. A³li³kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na² hxi²kī³kxai³lu² ya³lu²sa³tī¹si¹tu¹wi¹. Nxa²ha¹te¹ a²nū²a²nāu³xa² yuh³xan¹tū³kā³txa² i²ain¹tu¹wi¹. A²nxe³tū³kā³txai²na² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² ha²teh³nxā³nxa² ka³ten³ti³hi²tē²txā³nxa² i³yī¹li²hai¹nxa³hē¹li¹. A²kxā³nhxī¹nu¹ta¹na² txa²wā¹ha³lo²a² ā³si³wxe³hī¹nu¹ta¹na² a²lxa² ū³wha²li²ta¹hxai²nxa³hē¹li¹. A²nxe³tū³kā³txi³nāu³xai²na² hī¹na² i²ain¹tu¹wi¹. i²ain¹kxai²nān²tu³ ka³yuh³xa² ko³jah¹lai²li² i²ain¹kxai²nān²tu³ o²lain¹tu¹wi¹.

9 Jā¹nxe³jut3su² wān³txa² i³la³kxi²si¹nxa²ha¹jau³nū³su² i³yau¹ū³nxa²ha¹tu¹wi¹. Ka³yuh³xa² ko³nxe³te²a² a²ne³kxa³nāu³a² sa²kxai³lu² ne³kha¹li¹ ne³kha¹li¹ ne³kha¹li¹ ka³na³ki² nxe³ta³ne³kxai²na² sa²kxai³lu² a²si³yxau³tāu³a² wā³la³ka³txai²la¹wi¹. Ka³tha¹li¹ ka³tha¹li¹ ka³tha¹li¹ ka³na³ki² nxe²wā³la³ka³ta³nāu³xai²la¹wi¹. A²nxe³ka³ta³nāu³ai²na² sa²kxai³lu² txu¹hai²li² ā³wxe³ka³txa²ta¹la¹wi¹. 10 A²nxe³ka³ta³ta¹na² a²nū²a² hxi²kan¹te²su² nūn³na³li¹. In³txa² kāi²li³tū³kā³txa² ha¹li¹ ha¹li¹ ha¹li¹ ka³na³ki² 7 nxe³jut3su² ain¹nūn³na³li¹. A²nxe³tū³kā³txi³nāu³xa² in³txa² ha¹li¹ ha¹li¹ ka³na³ki² 5 nxe³sxā³ a²kxā³nxa² ya³lu²ain¹na²hē³li¹. Nxa²ha¹te¹ ka³na³ka³na²te²a² so¹lxi³ hī¹nai²na² yxau²na³li¹. A²ne³kī³san¹jah¹la² ye³jen¹na² wxā³tu¹wi¹. A²nxe³jah¹la² wxā³kxai²nān²tu³ hai²txi³ kxān³su² yxau²xai³lhxā³ hxi²ka¹nxa³lho³li¹. Ye³ha¹la² a³lan²tāu³a² so¹lxi³ yxau³tu¹wi¹. 11 Nxe³nūn³nxa²ha¹te¹ ka³yuh³xai²li² a²kxā³nxa² yxau²xai³lha²kxai³ yxān¹ta¹ hī¹na² yxau²xai³lxa³ha²kxai³ nxe³te²na² sa²kxai³lu² hxi²kan¹te²na² a²wē³not3jah¹lai²la¹wi¹. 7 nxe³tū³kā³txi³lxa²na³li¹. A²nxe³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² ā³ta³lo³hēt1sxā³ hxi²kan¹txi³ ha³lo²a² i³kwa³na³jah¹lo²su² tu¹wi¹.

12 Nxe³nūn³nxa²ha¹te¹ a²ne³txau³nāu³xai²na² sa²kxai³lu² hxi²ka² hxa³n³sxā³ 10 nxe³te²nāu³xai²na² i²in¹kxin³txi³ a²si³yxau³tāu³ai²na² sa²kxai³lu² a²nū²a² hxi²kan¹txi³nāu³xai²la¹wi¹. Yxān¹ta¹ ha³lo²a² kwa³na³kxain¹ju³ta² ā³si³wxe²nxa³wi¹. Yxān¹ta¹ ka³yuh³hū³jah¹la² ko³nxe³jah¹la² hi²sen³su²

ĩ³hxi²ka¹txain¹tu¹wi¹. Ye³ha¹la² so¹lxi³ ĩ³hxi²ka¹txain¹kxai²nān²tu³ ha³lo²a² ĩ³kwa³na³ya³sain¹tu¹wi¹. 13 A²kxā³nxa² ĩ³hxi²ka¹yhain¹ju³taix³ jāx¹ju³ta² so¹lxi³ a²nū²a²nāu³xa² hxi²kan¹te²nāu³xai³ta³lxi² yu³ka³na³ka³na³ju³ta² so¹lxi³ o²la³kxi²nū¹nhain¹na³li¹. A²nū³kxū³nain¹ju³ta²na² hxi²ka¹nain¹ju³ta²na² nxe³sxā³ ju¹ta²na² sa²kxai³ ka³yxuh³hū³jah¹la² kō³jah¹lai²na² ũ³hū¹xain¹tu¹wi¹. 14 A²nxe³tū³kā³txai²na² hi²sen³su² O³ve²a² Wēn³sū³jah¹la² ā³nhē¹kxain¹tu¹wi¹. Nxain¹kxan²ti³nū¹ O³ve²a² Wēn³sū³jah¹la² hxi²ki³kxai³ ka³yxuh³hū³sxā³ kō³nxe³tū³kā³txa² wa³ka³ti³lo³tain¹tu¹wi¹. Txa²wā¹nū³kxū³n³txa² Si³yxau³ka³jah³lo²su² ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² Hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lot³ha²kxai³ a²nū²a²nāu³xai²na² hāi¹nxe³ti³xa¹ nū³kxū³sxā³ ĩ³hxi²kan¹tot³tain¹tu¹wi¹. A²nū²a²nāu³xa² ā³si³tē³kxi²te²nāu³xa² sa³wi³ha³lxi³lot³si¹jau³su² ĩ³kaix¹tain¹tū³kā³txi³su² ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na²na² ye³na² ĩ²sxā³ so¹ain¹tū³kā³txi³su² ha²kxai³ yxo²ĩ²ain¹tū³kā³txi³su² ha²kxai³ nxe³tū³kā³txi³sain¹na³li¹. Nxe³sa³na²hē³la².

15 Nxe³sxā³ āh¹ĩ³ye³kxi²sa²te³nah¹lxi¹:

— Ka³wā³lxa² yau³ka³lxa¹jau³su² jau³nāu³xa² txu¹ha² ā³wxe³tāu³ai²na² sa²kxai³lu² nxe³te²a² a²si³yxau³tāu³a² a²nū²a²nāu³xai²la¹wi¹. A²nū²a² nū³kā³txi³su² ha²kxai³ a²nū²a² ka³lxa¹khaix¹te²nāu³su² ha²kxai³ a²nū²a² nū³kā³txa² kāi¹lxi³tū³kā³txi³nāu³sxu² ha²kxai³ a²nū²a² wān³txa² ā³xa² e³tū³kā³txi³su² ha²kxai³ nxe³tū³kā³txai²la¹wi¹. 16 Nxe³nxa³ha¹te¹ a²ne³txau³xa² ĩ²in¹te³ ne³txau³nāu³xin³ti³ an³txi² a²nū²nāu³a² ka³yxuh³hū³jah¹la² kō³jah¹la² an³txi² nxe³ka³tū³ txu¹ha³ka³lxa² a²hxi²kan¹ju³ta² sa²so¹kxai¹nha²kxai³ a²nū²so¹lxi³ ā³ai¹nha²kxai³ a²ĩ³khai³xa² ĩ³so¹ĩ²kxai¹nha²kxai³ ha³nxe²a² ĩ³tho³xa² wāt¹thxa³kxai¹nha²kxai³ nxe³ain¹tu¹wi¹. 17 A²nxe³jut³su² Txa²wā¹sū³na² ten³jau³xai²na² tū¹kā³txai²na² ē¹nāu³a² ũh³wxe³tu¹wi¹. Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² ka³yxuh³hū³jah¹la² kō³jah¹la² ĩ³hxi²ka¹tain¹sxā³ a²nū²a²nāu³xan¹tū³kā³txi³nāu³xa² hāi¹nxe³ti³xa¹ wa³ka³ti³lo³tain¹tu¹wi¹. Txa²wā¹sū³na² wān³txu¹ta²na² e³lxah²lxi³ wet¹lhxax³txa³tā³lxa¹ wa³ka³ti³lo³tain¹tu¹wi¹.

18 Nxa²ha¹te¹ txu¹ha² ta¹ka³lxa² ĩ²in¹ta³ka³lxi²na² sa²kxai³lu² a²si³yxau³tāu³a² sxi²je³na² kāin²thi³nai²la¹wi¹. A²nū²a² nū³kā³txa² yuh³xan¹tū³kā³txi³nāu³xa² a²yxo²ha³kxa¹ a²hxi²kan¹txa² si³yxau³ta¹ka³lxu³su² na²hē³li¹. Nxe³jau³su² nxe³sa³na²hē³la², oh³xan¹jah¹la²sa³.

18

Ba³bi³lo²na²thi³na² ā³nhē¹kxi²sxā³ ā³na¹ain¹jau³su²

1 Nxa²ha¹te¹ nxe³nū²la² oh³xan¹jah¹la² ā³xa² ĩ²a¹hē³la². Oh³xan¹ko³xa² wxa²ka³nxa² wxā³na²hē³la². Hxi²kan¹khaix¹jah¹lo²sa²na²hē³la². Wxi²kin³ti³ton³khai¹nxe³ha²kxai³ yuh³xan²ko³xai²na² sa²kix³ta²hē³la².

2 A²nxe³jah¹lo²kxai³lu¹ kāin² ĩ³kaix¹tā²hē³la². ĩ³kaix¹te³nah¹lxi¹:

— Ba³bi³lo²na²thi³nān¹tū³kā³txa² ka³lxa¹khaix¹lxe³tū³kā³txai²na² ā³nhē¹lxi³sxā³ ā³ain¹na²hē³le¹. Ā³ain¹na²hē³le¹. Nxe³tū³kā³txai²na² hī¹nai²na¹ a²nū²a² yū³ai¹nxa³we¹. A²ta³a²nāu³xa² so¹lxi³ yxau³ain¹na³le¹. Kō³nxe³te² yāu³ka³txa² so¹lxi³ he¹lai¹nhxai²na²hē³le¹. Āi³ka² kō³nxe³khai¹nxe³te²a² yxo²kwīn¹kxi²khai¹nxe³ki³ki³a² yxau³ai¹nhxai²na²hē³le¹.

3 Jā¹nxe³jut³su² a²nū²ai²na² vīn²yau³xa² ĩ³na²sxā³ we¹nain¹kxai²nān²tu³ kō³nxe³khai¹nxe³ju³ta² kāi³ain¹te²ju²hē³le¹. Nxe³kxa² yā¹nxe³sxā³ Ba³bi³lo²na² nū³kā³txai²na² sa²kxai³lu² txu¹ha² a²sxe³sxa³te²su²

te²a² so¹ka³tu³ kō³nxe³thin¹sxā³ ũ³whĩn¹ta³kxi²nyhain¹na²hē³le¹.
 Yuh³xan¹tũ³ka³txa² hxi²kan¹txi³nāu³xa² yxo²ha³kxa¹ kō³nxe³thin¹sxā³
 ũ³whĩn¹ta³kxi²nyhain¹to³nha²hē³le¹. Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² yen³kxa²
 so¹kxi²nyhu¹kxi³te²nāu³xai²li² yen³kxi³nhā²kxe³su² kãi²non³na²hē³le¹,
 kō³nxe³thin¹sxā³ o²la³kxi²nyhu¹ai¹nha²kxai³lu¹. Nxe³na²hē³la².

4 Nxe³nxa²ha¹te¹ oh³nāu³an¹jau³xa² wān³txa² ain³kxi²na¹hē³la².
 Ain³kxi²na¹te³an¹jau³kxai³lu¹:

— Nxe³jah³lxĩ³sa²lxĩ¹. Txa³nũ³ka³txi³su² te² i³nxa² a³li³sxā³
 ā³waix³kxi¹jah³lxĩ³hē¹li¹. Tũ¹ka³txai²na² kō³nxe³thin¹ju³ta²
 o²la³kxi²yah³lxĩn¹kxa²yan³txi³su² a³li³sxā³ ā³waix³kxi¹jah³lxĩ³hē¹li¹. Nxe³yān¹ta¹
 tũ¹ka³txai²na² yā¹nxe² o²la³kxi²yah³lxĩn¹kxai²nān²tu³ tũ¹ka³txai²na²
 yā¹nxe² ye³khāuh³lxā³thin¹nxa²lxĩ³nũ³nha³tai¹. 5 A²nxe³tũ¹ka³txai²na²
 kō³nxe³khai¹nxe³ju³ta² kãi³ain¹nha²kxai³ sa²tot¹so¹khaix¹nxain¹na³li¹.
 Nxe³ha²kxai³ Txa²wā¹sũ³na² ain³kxi¹xi²tu¹wi¹. 6 Nxe³nxa²ha¹te¹
 oh³xan¹te²a² wa³lxĩ³ju³ta² o²la³kxi²te² i³nxa² ai³jah³lxĩ³hē¹li¹. Tũ¹ka³txai²na²
 kō³nxe³ti³ kãi³ain¹kxa² yā¹nxe³sxā³ kãi³ũh¹txain¹yah³lxĩ³hē¹li¹.
 Yxān¹ta¹ yu³ka³na³ka³nat³sxā³ kãi³ain¹ju³ta² yu³tha¹li¹ wa³lxĩ³sxā³
 i³wā¹lũ³xi²sxā³ ũ³hũ¹txain¹yah³lxĩ³hē¹li¹. 7 A²kxā³nxa² tũ¹ka³txai²na²
 so¹lxĩ³ kāin¹ yen³kxi³sxā³ yxau³ain¹na²hē³li¹. Yen³kxi³kxa² yā¹nxe³sxā³
 ye³khāuh³lxā³tēn³txain¹yah³lxĩ³hē¹li¹. I³āin²ta³kxi²nh²ti³hi¹txain¹yah³lxĩ³hē¹li¹.
 Tũ¹ka³txai²na² a²kxā³nxān¹jau³kxai³lu¹: “Txai²na¹xai²na² so¹lxĩ³ hxi²kan¹te²la³
 nha¹wi¹. Wi¹yxau³nha¹wi¹. Hai³txi³ i³āin²ta³kxi²sa²ju³ta³nũ³a²
 yũ²nxa³lho³li¹.” Tũ¹ka³txai²na² nxe² e³lain¹na²hē³li¹. 8 Jā¹nxe³jut³su²
 ye³jen¹na² khāuh³lxā³thin¹txain¹ju³ta³nũ³a² wxā³tu¹wi¹. Ye³ka³na³ka³nat³sxā³
 a³lan²tāu³a¹ wxā³tu¹wi¹. Ya³lu²ain¹ju³ta²nu³a² wxā³ha²kxai³ i³āin²ta³kxi²sxā³
 nān³tain¹ju³ta³nũ³a² wxā³ha²kxai³ he³ja²lun¹tain¹ju³ta³nũ³a² wxā³ha²kxai³
 nxain¹tu¹wi¹. Nxain¹nũ²a² sxi²je³na² whāi²na¹ i³hxn³tu¹wi¹. Txa²wā¹sũ³na²
 Si³yxau³ka³jah³la² nũ³ku³n³khaix¹nxe³ha²kxai³ kō³nxe³ti³ kãi³ain¹ju³ta²
 kō³nxe³ti³ i³yĩ¹lain¹sxā³ i³wai¹tain¹tu¹wi¹.

9 Nxa²ha¹te¹ yuh³xan¹ta² hxi²kan¹te²nũ³ka³txai²na² sa²kxai³lu²
 kō³nxe³thin¹sxā³ o²la³kxi²nyhu¹ain¹te²nāu³xa² yen³kxi³khai¹nxe³sxā³
 yxau²xai³lain¹te²nāu³xa² kāin² i³āin²ta³kxain¹sxā³ nā³nain¹tu¹wi¹.
 Sxi²je³na² whāi²na¹ i³hxn³kxa² a²wha³lxĩn¹txa² i²ai¹nha²kxai³
 nā³nain¹tu¹wi¹. 10 Nxe³sxā³ khāuh³lxā³tē³nyhain¹kxa³yan³txi³su²
 yuh³lxain¹jau³su² ul²yxau³ain¹tu¹wi¹. Ul²yxau³sxā³ e³kxain¹te³nah¹lxĩ¹:
 “Khāuh³lxā³thin¹khaix¹na³li¹. Ba³bi³lo²na²thĩ³nān³tũ³ka³txa²
 ka³lxā¹khai¹nxe³tũ³ka³txa² khāuh³lxā³thin¹khai¹xain¹na³li¹. Tũ¹ka³txai²na²
 nũ³ku³n³khaix¹nxe³kxan²ti³ a²hĩ¹na¹ wa³su³txi³ kō³nxe³ti³ kãi³ain¹kxa² yo³ha²
 Txa²wā¹sũ³na² hxi²ki³kxai³lu² kō³nxe³ti³ i³yĩ¹lain¹sxā³ i³wai¹tain¹na³li¹.”
 Nxe³ain¹tu¹wi¹.

11 Nxa²ha¹te¹ Ba³bi³lo²na²thĩ³nāu³ai²na² yen³kxa² so¹kxi²nyhu¹kxi³tũ³ka³txai²na²
 sa²kxai³lu² i³āin²ta³kxi²sxā³ nā³nain¹nũn³tu¹wi¹. A²yen³kxai²na²
 so¹kxi²nyhu¹kxa² ā³te³nai¹nxa³ha²kxai³ a²yen³kxa² so¹kxi²jah³la²nũ³su²
 yũ²nxa³ka³kxai³ i³āin²ta³kxi²sxā³ nā³nain¹tu¹wi¹. 12 Tah³lxā³kxa² a³lxĩ²ki³ai²na²
 ou²ro²ki³su² ta³nxa² pra²ta²ki³su² ta³nxa² txah³lxā³ki³su² a³lxĩ²ki³su² ta³nxa²
 pe²ro³la³ki³su² ta³nxa² ā³ten³te²a² yũ²nxa³lho³li¹. Wā²la² wi¹ka³lo³a²
 lĩn²yo²ka³lo³su² ta³nxa² wi³win³ka³lo³su² ta³nxa² se²ta³ka³lo³su² ta³nxa²

he³hen³ka³lo³su² ta³nxa² ā³ten³te²a² yū²nxa³lho³li¹. Hi³sa³ka³txa² wi¹lū³kax3su² ta³nxa² yen³kxai²na² mar³fim1ka³txa² we³kxe³su² ta³nxa² hi³sa³ka³txa² a³lxi²khai¹nxe³ka³txa² we³kxe³su² ta³nxa² kwa³thi³la² brōn³se²ka³lo³a² we³kxe³su² ta³nxa² kwa³thi³la² fer³ro³ka³txa² we³kxe³su² ta³nxa² tah³lxa³kxa² mar³mo³re²ka³txa² we³kxe³su² ta³nxa² ā³ten³te²a² yū²nxa³lho³li¹.
 13 Wi¹lū³ne³lhi¹nhē³jau³xai³na² si³na³mo²ma²yau³su² ta³nxa² a³mo²ma²yau³su² ta³nxa² wi¹lū³jau³su² ta³nxa² mi²ra³jau³su² ta³nxa² īn³sē²su²yau³su² ta³nxa² ā³ten³te²a² yū²nxa³lho³li¹. Yain³txi³su² te²na² vīn²yo³yau³su² ta³nxa² a³se²te²yau³su² ta³nxa² tri²ka²nū³su² wi¹khai¹txi³xa² ta³nxa² ā³ten³te²a² yū²nxa³lho³li¹. Pon¹su² ta³nxa² o³ve²a² ta³nxa² ka²va¹la² ta³nxa² hi³ye³ka³lo³a²ka²va¹la² ū³si³kūh¹nha²ka³lo³su² ta³nxa² ā³ten³te²a² yū²nxa³lho³li¹. A²nū²a² kwa²wa³ka³li³lo³te²su² ta³nxa² a²nū²a² ka³te³na²hin¹te²su² ta³nxa² ā³ten³te²a² yū²nxa³lho³li¹. Txa²wā¹yen³kxa² i²li³ju³ta² ā³ten³sain¹te²nāu³xa² yū²nxa³lho³li¹, wa³ka³li³yu³ta² yū²nxa³ha²kxai³lu².
 14 Nxe³ha²kxai³wxāi²na² Ba³bi³lo²na²thi³nān¹tū³ka³txi³ i³nxai²na² wa³ko³nīn¹kxa²yo³su² tī¹lxi²hxa³nxi¹nx2ti³na³li¹. Te²yā¹nxe³sxā³ yen³kxa² wi¹khai¹nxe³kxa² a³lxi²khai¹nxe³kxa² nxe³sxā³ tī¹lxi²hxa³nxi¹nx2ti³na³li¹. Nxe³sxā³ a²nū²a² i²li³te²la³ hxi²kan¹txi³ a³tin²nxa³lho³li¹, kāin² ā³ten³kan²ti³nu¹.

15 Jā¹nxe³ju³kxai³lu² yen³kxa² a²wa³kxēn³txi³nāu³su² sa²kxai³lu² Ba³bi³lo²na²thi³na² ā³wih¹sxā³ yxau³sxā³ yen³kxa² so¹kxi²nyhu¹ai¹nha²kxai³ a²kxā³nxa² yen³kxi³nha²khai¹xain¹na²hē³li¹. Yxān¹ta¹ hī¹na² u²li³ ā³waix3sxā³ ten³sa²tā³ain¹tu¹wi¹. Khāuh³lxa³thin¹ju³ta² o²lai¹nha²kxai³ i³āin²ta³kxi²nhain¹sxā³ nān³tain¹tu¹wi¹.

16 Nān³tain¹te³ān¹jau³kxai³lu¹: “Khāuh³lxa³thin¹khai¹nx2na³li¹. Ba³bi³lo²na²thi³nān¹tū³ka³txa² ka³lxa¹khai¹xain¹tū³ka³txa² khāuh³lxa³thin¹khai¹nx2na³li¹. A²kxā³nhxi¹nai³tā² wā²la² wi¹ka³lo³a² so¹li³ līn²yo²ka³lo³su² tā³nxa² wi³win³ka³lo³su² tā³nxa² he³hen³ka³lo³su² tā³nxa² nxe³ka³lo³a² so¹li³ ū³whih²kxi²nha²xai³hxi²na²hē³li¹. Txa³lxa³kxa² wi¹ki³a² so¹li³ ou²ro²ki³sa² ta³nxa² a³li²ki³su² ta³nxa² pe³ro³lxi³ki³su² ta³nxa² nxe³te²he³la³kai²na² so¹li³ wā²la² ū³kū²nha²wxe²xai³hxi²na²hē³li¹.”
 17 Yxān¹ta¹ wa³su³txi³ hī¹na¹ yen³kxai²na² hāi¹nxe³ti³xa¹ kho³nhxa³nxi¹na³li¹. Jā¹nxe³ju³ta² i³ye³na² hi³ye³ka³lo³a² ai³te²nū³ka³txa² na³vi²o²tē³na² yen³kxa² so¹kxi²nyhu¹ki³kxa² yen³kxa² so¹te²na² a²wa³kxēn³txi³nāu³sxu² kwa²ā³wih¹sxā³ ai³te²nāu³sxu² a²yo²ha³kxa¹ tē¹nai²li² i³hau³kot3sxā³ wa³ko³nain¹te²nāu³su² nxe³sxā³ tū¹ka³txai²na² a²yo²ha³kxa¹ yen³kxa² so¹kxi²nyhu¹ki³ju³ta² ne³ki³so³nha²kxai³ u²li³ ā³waix3sxā³ ten³sa²tā³ain¹na³li¹.
 18 Ten³sa²tā³ain¹tāu³a² yen³kxai²na² i³hxa³nxi¹na² a²wha³ixi¹ti³su² i²ain¹tu¹wi¹. Ī²ain¹ti³ān¹jau³kxai³lu¹, i³nān³sxā³ i³ye³kxain¹te³nah¹li¹: “Thī¹nai²na² kāin²khai¹nxe³thi³na² yā¹nxe³thi³na² yū²nxa³wi¹.” Nxe³ain¹tu¹wi¹.

19 Jā¹nxe³sxā³ kxi³nū³xa² hxi²te³nha²sxā³ ā³na¹sxā³ ā³ne³ha³nāu³txi¹nhain¹tu¹wi¹. Nxe³sxā³ i³āin²ta³kxi²sxā³ nān³tain¹tu¹wi¹. Nān³tain¹te³nah¹li¹: “Khāuh³lxa³thin¹khai¹nx2na³li¹. Sxi²je³nai²na² kāin²khai¹nxe³thi³nai²nān¹tū³ka³txa² khāuh³lxa³thin¹khai¹nx2na³li¹. Nxe³thi³nān¹tū³ka³txai²na² na³vi²o²tē³na² yū²ain¹te²nāu³xa² yen³kxi³si¹hain¹na²hē³li¹. Yxān¹ta¹ wa³su³txi³ hī¹na¹ yen³kxai²na² kho³nhxa³nxi¹na²li¹.” Nxe³ain¹tu¹wi¹.

20 Nxa³ha²te¹ oh³xan¹thi³nān¹tū³ka³txe² i³nxai²na² thī¹nai²li² kho³nhxa³nxi¹ha²kxai³ i³ka³li³kxi²nha¹jah³li³hē¹li¹. A²nū²ai²na² Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²i²yah³li¹in¹te² i³nxai²na² i³ka³li³kxi²nha¹nha²kxai³

Txa²wā¹sũ³na² kaix¹so¹tũ³ka³txi³sin¹te² i³nxa¹²na² i³ka³lxi³kxi²nhā¹¹nha²kxai³
Txa²wā¹sũ³na² wān³txa² i³hen³txi²te²nāu³ i³nxa¹²na² i³ka³lxi³kxi²nhā¹¹nha²kxai³
nxe³jah³lxi³hē¹li¹. Txa²wā¹sũ³na² hi²sen³su² ko³nxe³ti³ i³yī¹li²nyhain¹na³li¹,
thī¹nai²nān¹tũ³ka³txa²su¹. Nxe³sxā³ ā³wa²su¹kxi¹nx2ti³na³li¹. Oh³xan¹jah¹la²
nxe³na²hē³la².

21 Nxa²ha¹te¹ oh³xan¹jah¹la² nũ³kxũn³khaix¹jah¹la² sa²kxai³lu² txah³lxa³kxa²
kāin²ka³txa² wxa²so¹na²hē³la². Tri²ka²nũ³xa² ũ³hũ³ki²ti³ hũ³ka³txa²
wxa²so¹na²hē³la². Wxa²so¹nũ²la² i³ye³na² wxa²sa²tā³nũ¹na²hē³la².
Wxa²sa²tā³nũ¹te³nah¹lxi¹:

— Txah³lxa³kxai²li² i³ye³na² wxa²sa²tā³nũ¹a¹ti²ti¹. Nxe³ha²kxai³
Ba³bi³lo²na²thi³na² kāin²khai¹nxe³thi³na² nxe³kxi³hũ³sxā³ nũ³kxũn³txi³
sa²tā³ain¹tu¹wi¹. Sa²tā³ain¹kxai²nān²tu³ nxe³hī¹nān¹te²tu³ a²ha³lo²a²
sxa³je³na¹ ti¹hxa³tu¹wi¹. 22 Thi³nāu³ai²na² a²nũ²a² hai³nain¹ju³ta³nũ³a²
yũ²nxa³lho³li¹. Vi³o³lāu²hũ³tē³na² hai³nai¹nxa³ha²kxai³ wān³txa²
hain³te²su² te²a² hai³nai¹nxa³ha²kxai³ wāi²lhũ³ka³txa² hai³nai¹nxa³ha²kxai³
trũ³be²ta²ka³txa² hai³nai¹nxa³ha²kxai³ nxē²nxa³lho³li¹. Te²yā¹nxe³sxā³
a²nũ²a² hxi²khe¹txi³ yen³kxa² wxa²no²la³kxi²te²la³ yũ²nxa³lho³li¹.
Tri²ka²ki³a² ũ³nxũ³ju³ta² o²la³kxai¹nxa³lho³li¹. 23 Lā³pi³āu²tē³na² sa²kxai³lu²
hai³txi³ sa²kxi³3tain¹nxa³lho³li¹. A²nũ²a² kwē¹tai²na¹ so¹nyhain¹te²na²
sa²kxai³lu² ka³lih³kxi²yhain¹jau³su² ain³kxi²nyhai¹nxa³lho³li¹. A²kxā³nxa²
yen³kxa² so¹kxi²nyhu¹ain¹tũ³ka³txa² thī¹nai²na² yxau²xai³lain¹tũ³ka³txa²
hxi²kan¹khai¹nxe³tũ³ka³txi³su² na²hē³li¹. Thī¹nai²na² a²wā³nxīn¹ju³ta²
tuh³nxa³la² ā³nan³khai¹xain¹na³hē³li¹. Nxa¹¹nha²kxai³ yuh³xan¹tũ³ka³txi³nau³xa²
i³kl³ha¹kxi²nyhain¹na²hē³li¹.

24 Nxe³kxa³yu³su² thī¹nāu³ai²na² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sũ³na² wān³txa²
i³hen³txi²te²nāu³xa² i³ya²lu¹kxain¹te²na² i³ha²txi²ha²kxai³ Je³su²jah³lai²na²
wān³txa² yxo²i²tũ³ka³txe²nāu³xa² i³ya²lu¹kxain¹te²na² i³ha²txi²ha²kxai³ a²nũ²a²
i²li³te²na² i³ya²lu¹kxain¹te²na² i³ha²txi²ha²kxai³ sxi²jen³nāu³a² nxe³na²hē³li¹.
Oh³xan¹jah¹la² nxe³na²hē³la².

19

1 Nxa²ha¹te¹ hain³txa² yau³ā³xa² hain³jau³xa² ain³kxi²na¹hē³la².
Oh³xan¹thi³na² a²nũ²a² ka³lxa¹txi³ i³hai³nain¹jau³hũ³nxe² ain³kxi²na¹hē³la².
Ain³kxi²na¹te³nah¹lxi¹:

— Txa²wā¹sũ³na² Si³yxau³ka³jah¹la² kāin²khaix¹nx2na³li¹. Txa²wā¹ko³nxe³ti³
kāi³ki³ju³ta² sa²wa²su¹tē³jah¹lai²la¹wi¹. Wxi²kin³ti³ton³khaix¹jah¹lai²la¹wi¹.
Nũ³kxũn³ju³ta² Si³yxau³ka³jah¹lai²la¹wi¹. Ju¹ta² kāi³ju³tai²na²
a²ya³la³lha²ti³hi¹kl³kxai²nān²tu³ wain³na³li¹. Nxe³ha²kxai³
sa²nēn¹kxi²a³sah¹lxi³wxi¹. 2 A²nũ²a² kāi³ain¹ju³ta² i²ain¹ka³tu³
wi¹lhin¹tũ³ka³txi³su² ta³nxa² ko³nxe³thin¹tũ³ka³txi³su² ta³nxa²
i³yī¹li²hain¹ju³ta² wain³na³li¹. Ba³bi³lo²na²thi³nān¹tũ³ka³txai²na²
ko³nxe³thin¹khai¹nxe³tũ³ka³txai²na² yuh³xan¹tũ³ka³txi³nāu³xai²na²
a²yxo²ha³kxa¹ ko³nxe³thin¹sxā³ o²la³kxi²si¹yhain¹ta¹ka³lxa² ko³nxe³ti³
i³yī¹li²na²hē³li¹. Txa²wā¹sũ³na² sa³wi³ha³lxi³nāu³xa² ta²nxũ¹ka³txai²na²
hxi²ka² sun²tā¹kxain¹na²hē³li¹. Nxe³kxain¹kxa² yo³ha² ko³nxe³ti³ i³yī¹li²sxā³
i³wai¹txi²na²hē³li¹. Nxe³ain¹na²hē³la².

3 Nxa²ha¹te¹ te²yā¹nxe² e³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Txa²wā¹sū³na² sa²nēn¹kxi²a³sah¹lxi³wxi¹. Thī¹nai²na²
Ba³bi³lo²na²thi³nai²na² wān³txa²hxa³nyain¹nīn²ta¹. Hai³txi³ āh¹lxi³sxā³
āh¹we²txai¹nxa³lho³li¹. Nxe³na²hē³la².

4 Nxe³nūn³nxa²ha¹te¹ a²nū²a² hxi²kan¹te²nāu³xa² 24 nxe³tū³ka³txi³nāu³xa²
ka³yau³hū³jah¹la² wi¹lhin¹te²nāu³xa² ha¹li¹ ha¹li¹ nxe³te²nāu³xai²na²
nxain¹sxā³ ā³ka³ti³wxe³ain¹sxā³ Txa²wā¹sū³na² Hxi²kan¹ta² Si³yau³jah¹la²
ā³wxe³ka³lo³a² ā³wxe³sxā³ yxau³ain¹jah¹la² sa²nēn¹kxain¹na²hē³la².
Sa²nēn¹kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Wain³sīn¹na³li¹. Txa²wā¹sū³na² sa²nēn¹kxi²a³sah¹lxi³wxi¹.
Nxe³ain¹na²hē³la².

O³ve²a² Wēn³sū³jah¹la² txu¹ha² so¹nyhu¹ya³jau³su²

5 Nxe³nxa²ha¹te¹ wān³txa² Txa²wā¹sū³na² ā³wxe³ka³lo³nāu³ai²nān¹jau³xa²
ain³kxi²na¹hē³la². Ain³kxi²na¹te³nah¹lxi¹:

— Txa²wā¹sū³na² wān³txa² sa²yxo²we¹jah³lxin¹te² ī³nxai²na²
nxe³jah³lxi³sa²lxi¹. Txa²wā¹sū³na² sa²nēn¹kxi¹jah³lxi³hē¹li¹. Kāi²nxa³te²
ī³nxai²na² kāi²lxi³te² ī³nxai²na² a²yxo²ha³kxa¹ sa²nēn¹kxi¹jah³lxi³hē¹li¹.
Nxe³na²hē³la².

6 Nxe³nū³nxa²ha¹te¹ wān³txa² yau³xā³xa² ain³kxi²na¹hē³la². A²nū²a²
ka³lxa¹te²a² e³lxi²jut³hū³na²hē³la². Ka³wā³lxa² en³txi³jut³3sū³na²hē³la². Kāin²
ī³wa³tu³ka³nxe³jut³3sū³nxe² e³jau³su² na²hē³la². Nxe³te³nah¹lxi¹:

— Txa²wā¹sū³na² sa²nēn¹kxi²a³sah¹lxi³wxi¹. Txa²wā¹sū³na²
Si³yau³ka³jah¹lai²na² nū³kxūn³ju³ta² Si³yau³ka³jah¹lai²na² a²hxi²kan¹ta²
si³yau³tāu³lot³ju³ta² hī¹na² yū³tu¹wi¹. 7 Ī³ka³lxi³ya³hah¹lxi³wxi¹.
Sa²nēn¹kxi²a³sah¹lxi³wxi¹. O³ve²a² Wēn³sū³jah¹la² Je³su²jah³la² ā³si³tē³sxā³
yxo²i²tū³ka³txai²na² a²sxe³xa² so¹ju³ta² yā¹nx2na³li¹. Txu¹ha² so¹kxai²nān²tu³
a²in³txa² ā³si³tē³sxā³ yxau²xai³ya³te²ju²hē³li¹. Nxe³kxa²yā¹nxe³kxe³hū³sxā³
Je³su²jah¹la² ā³si³tē³sxā³ yxo²i²tū³ka³txai²na² Je³su²jah³lan¹ta² a²yen³nāu³a¹
yxau²xai¹lha²tē³ain¹tu¹wi¹. Nxe³ju³ta²na² hī¹na² yū³tu¹wi¹. Nxe³na²hē³la².

8 Nxe³ka³tu³ wā²la² wi¹ka³lo³a² līn²yo²ka³lo³a², hān³ka³lo³a² ū³hū¹ain¹na²hē³la².
A²nxe³ka³lo³a² wā²la² līn²yo²ka³lo³a² wi¹ka³lo³ai²na² sa²kxai³lu² a²nū²a²
wi¹lhin¹te²na² Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²i²te²na² wain³txi³ kāi³ju³ta²
yā¹nxe² a²si³yau³tāu³la²na³la².

9 Nxe³nxa²ha¹te¹ oh³xan¹jah¹la² e³kxi²sa²te³nah¹lxi¹:

— Hī¹na² ū³wha²li¹txa²hē³li¹. O³ve²a² Wēn³sū³jah¹lai²na²
yain³txa² yain³kxi²nyhain¹ju³ta²nū³a² yau³son³na³li¹. Nxe³ha²kxai³
ā³yān³sa²ki³nū²kxain¹tū³ka³txa² yain³txa² yain³kxi²nyhain¹te²nāu³nū³a²
a²kxā³na² ī³hen³txi³yhain¹na²hē³li¹. Txa²wā¹sū³nu²kxai³lu² tū¹ka³txain²txi³
wi¹lhau³ko³tū¹nyhain¹tu¹wi¹. Nxe³na²hē³la². Nxe³nū²la² āh¹
ī³ye³kxi²sa²te³nah¹lxi¹:

— Jau¹xai²na² Txa²wā¹sū³na² ya²la³tu³jau³xai²la¹wi¹. Nxe³sa³na²hē³la².

10 Nxe³sa³nxa²ha¹te¹ ā³ka³ti³wxe³sxā³ sa²nēn¹kxi²na¹tū¹xā¹. Na¹ta¹
ī³ye³kxi²sa²te³an¹jau³kxai³lu¹:

— Nxe³txa³hē¹li¹. Sa²nēn¹kxi²sa²txa³hē¹li¹. Wxāi²yā¹nxū³na¹wi¹.
Je³su²jah³lai²na² wān³txa² sa²yxo²we¹jah³lxin¹kxa² yā¹nxū³na¹wi¹.
Nxe³kxi³sa²kxai³ Txa²wā¹sū³na² so¹lxi³ sa²nēn¹kxi¹sē¹li¹. A²nxēn¹jau³xai²li²
Je³su²jah³lai²na² wān³txain²txi³ a²hāix1jau³xain²txi³ Sū³na² wān³txa²
ī³hen³txain¹tū³ka³txai²na² wān³txain²txi³ a²hāix1jau³xain²txi³na³li¹.
Nxe³sa³na²hē³la².

Ka²va¹la² hân³te²a² ka³ti³yau³kxi²jah¹la² i³yau¹ü³jau³su²

11 Nxa²ha¹te¹ oh³sī³na² sa²yxo²hai¹kxi²na²hē³la². A²nxe³tāu³a² ka²va¹la² hân³te²a² i²a¹hē³la². In³txa² ka³ti³yau³kxi²jah¹lai²na² sa²kxai³lu² a²i³lxa²sa¹, yxo²nyhain¹jah¹lo²su¹ nxe³ha²kxai³ Ya²la³tū³jah¹lo²su¹ nxe³ha²kxai³ a²nxe³jau³su² i³lxi¹nha²na²hē³la². Nxe³sxā³ ko³nxe³ti³ kâi³te²nū³k₃txa² wain³kxa²ti³sxā³ ko³nxe³ti³ i³yī¹lain¹sxā³ ā³nhai¹nha²kxi²jah¹lai²la¹wa².

12 A²ye³ki³ki³a² sa²kxai³lu² ha³nxe²a² i³kxa²yā¹nx2na³la². A²ne³kai²na² sa²kxai³lu² ne³hē¹nha²ka³lo³a² sa²kxai³lu² ka³lo³ka³lxa¹txi³ ü³nhe³hē¹nha²na²hē³la². A²i³lxa² sa²kxai³lu² ü³wha²li¹la³kxi²nha²na²hē³la². A²nxe³te²a² a²i³lxa² sa²kxai³lu² a²nū²a² ā³xa² hxi²kan¹txi³ i³yī¹lin²nxa³hē¹la². Yxān¹ta¹ jah¹la² so¹li³ a²i³lxa² i³yī¹li²nū¹sa³na²hē³la². 13 Wā²la² wi²kxi²nha²ka³lo³ai²na² sa²kxai³lu² a²ti³ha²yau³xa² ü³hū¹kxa²sa²sai¹xi²ka³lo³ai²la¹wa². A²i³lxi³khai³xai²na² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² wān³txi³su¹. Nxe³na²hē³la². 14 Nxe³nū²la² oh³xan¹tū³k₃txa² nū³kxūn³tū³k₃txa² ā³si³tē³kxain¹na²hē³la². Nxe³tū³k₃txa² yxo²ha³kxa¹ wā²la² hân³ka³lo³a² wi¹khai¹nxe³ka³lo³a² līn²yo²ka³lo³a² ü³whi²kxi²nha²xain¹tain¹na²hē³la². A²nxe³tū³k₃txai²na² a²yxo²ha³kxa¹ ka²va¹la² hân³te²a² ā³ka³ti³yau³kxa²xain¹tain¹na²hē³la². 15 A²nxe³jah¹lai²na² a²yxo²a² yu³la² txo¹txa³wxi²a² i³yxo²sai¹nha²na²hē³la². A²nxe³ta³wxi²a² tē³sxā³ ko³nxe³ti³ kâi³tū³k₃txi³nāu³xa² ā³nhai¹nha³kxain¹na²hē³la². Kwa³thi³la³ka³txa² hxi²tē³nha²ki³kxai²nān²tū³ nū³kxūn³txi³ wā³ka³ti³o³te¹la³ hī³ki³tā³la². Nxe³kxa² yā¹nxe³kxe³hū³nxe² jah¹la² hi²sen³kxai³lu² ko³nxe³thin¹tū³k₃txai²li² nū³kxūn³txi³ ā³nhai¹nha³kxain¹na²hē³la². Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³ka³jah¹lai²na² nū³kxūn³ju²ta² Si³yxau³jah¹lai²na² i³an³ta³kxain¹ju³tan¹te²ka³yā¹lhu² ko³nxe³ti³ kâi³tū³k₃txa² nū³kxūn³txi³ i³wai¹tain¹na²hē³la². 16 A²nxe³jah¹lai²na² a²i³lxa² ü³wha²li¹la³kxi²nha²na²hē³la². A²wā²lai²na² ü³wha²li¹la³kxi²nha²ha²kxai³ a²nxe²kxai²na² nxe³wha²li¹la³kxi²nha²ha²kxai³ nxe³nha²na²hē³la². Ü³wha²li¹la³kxi²nha²jau³xa²sa¹: A²nū²a² nū³k₃txa² i³kwa³na³tū³k₃txai²na² a²hxi²kan¹khaix1te² Si³yxau³jah¹lai²la¹wi¹. Hxi²kan¹te²nāu³xai²na² Hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lai²la¹wi¹. Nxe³na²hē³la².

17 Nxa²ha¹te¹ oh³xan¹jah¹la² ā³xa² i²a¹hē³la². U³je³na³ka² ka³la³sxā³ ne³ka³la³kxa² yxau³kxi²na²hē³la². Nxe³sxā³ i³kaix1sxā³ i³ye³te³nah¹lxi¹, ai³ka³nāu³xa² oh³sī³na² ā³ni³nain¹te²nāu³xa² i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹: — Wxā³sxā³ ā³yā³sa²kxi³nū²kxi¹jxah³lxi³hē¹le¹. Txa²wā¹sū³na² ü³h³yait1txa²lxi³ju³ta² yū³tu¹we¹. 18 Yuh³xan¹tū³k₃txi³nāu³xa² i³so¹jī²yah³lxi¹tu¹we¹. A²nū²a² i³kwa³na³kxi²nyhain¹tū³k₃txi³nāu³xa² i³so¹jī²yah³lxi¹nha²kxai³ nū³kxūn³tū³k₃txi³nāu³xa² a²hxi²kan¹te²nāu³xa² i³so¹jī²yah³lxi¹nha²kxai³ a²nū³kxūn³tū³k₃txi³nāu³xa² i³so¹jī²yah³lxi¹nha²kxai³ ka²va¹la² i³so¹jī²yah³lxi¹nha²kxai³ ka²va¹la² ka³ti³yau³kxi²tū³k₃txi³nāu³xa² i³so¹jī²yah³lxi¹nha²kxai³ a²nū²a² ā³wa²sut1sxā³ yxau³tū³k₃txi³nāu³xa² i³so¹jī²yah³lxi¹nha²kxai³ kwa²wa³ka³i³lo³tū³k₃txi³nāu³xa² i³so¹jī²yah³lxi¹nha²kxai³ a²nū²a² kâin²tū³k₃txi³nāu³xa² i³so¹jī²yah³lxi¹nha²kxai³ a²nū²a² kâi²nxa³tū³k₃txi³nāu³xa² i³so¹jī²yah³lxi¹nha²kxai³ nxe³ain¹yah³lxi¹tu¹we¹. Nxēn³tain¹na²hē³la².

19 Nxe³nxa²ha¹te¹ ka³yxuh³hū³jah¹la² ko³khai¹jah¹la² i³ye³na² wxa²li³jah¹la² i²a¹hē³la². A²nxe³jah¹lai²kxai³ yuh³xan¹ta²nū³k₃txa² i³kwa³na³kxain¹te²nāu³xa² ā³nū²kxi²ha²kxai³ a²nū³kxūn³nain¹tū³k₃txa² ā³nū²kxi²ha²kxai³ nxe³na²hē³la². Nxe³nū²la² in³txa² ka²va¹la² hân³te²a² ka³ti³yau³kxi²jah¹lai²na² a²nū³kxūn³tū³k₃txai²na² nxe³sxā³ ā³nhe¹lxi³tain¹na²hē³la².

20 $\tilde{A}^3nhe^1lxin^3tain^1te^3na^1$ $ka^3yxuh^3h\ddot{u}^3jah^1la^2$ $k\ddot{o}^3khaix^1jah^1la^2$
 $\tilde{i}^3ye^3na^2$ $wxa^2li^3jah^1la^2$ $so^1ain^1na^2h\ddot{e}^3la^2$. $Jah^1lai^2na^2$ $so^1ai^1nha^2kxai^3$
 $ka^3yxuh^3h\ddot{u}^3jah^1la^2$ $\tilde{a}^3jah^1la^2$ $k\ddot{o}^3nxe^3sx\ddot{a}^3$ $\tilde{a}^3ke^3t\ddot{u}^1ain^1jah^1lai^1ta^3lxi^3$
 $w\ddot{a}^3nxin^1sx\ddot{a}^3$ $o^2la^3kxi^2yain^1to^3jah^1lai^1txa^3lxi^3$ $a^2ye^3ha^3na^3kxa^2$ $\ddot{u}^3ta^3ka^2$
 $sai^1sx\ddot{a}^3$ $\ddot{u}^3yhe^3wha^2li^1la^3kxain^1sx\ddot{a}^3$ $\tilde{i}^3ki^3ha^1kxain^1jah^1lai^1txa^3lxi^3$
 $ka^3yxuh^3h\ddot{u}^3jah^1la^2$ $k\ddot{o}^3khaix^1jah^1lai^2na^2$ $y\ddot{a}u^3ka^3txa^2$ $kwa^3thi^3la^2$
 $we^1tain^1te^2a^2$ $sa^2n\ddot{e}n^1kxi^2si^1hain^1jah^1lai^1ta^3lxi^3$ $so^1ha^2kxai^3$ $nxe^3sx\ddot{a}^3$
 $ka^3yxuh^3xa^2$ $ha^1lon^1txi^3te^2na^2$ $ka^3ten^3ti^3$ $so^1ain^1ka^3t\ddot{u}^3$ $\tilde{i}^3ye^3nai^2na^2$
 $ha^3nxe^2a^2$ $\tilde{i}^3je^3nai^2na^2$ $\tilde{a}^3na^1sx\ddot{a}^3$ $\tilde{a}^3n\ddot{u}^1lain^1na^2h\ddot{e}^3la^2$. $A^2nxe^3je^3na^2$
 $\tilde{e}^3syo^2fre^2je^3na^2$ $\tilde{i}^3hxa^3nxa^3je^3nai^2la^1wa^2$. 21 $Nxe^3n\ddot{u}n^3n\ddot{u}^2la^2$ $ka^3y\ddot{a}u^3h\ddot{u}^3jah^1la^2$
 $k\ddot{o}^3khaix^1te^2na^2$ $sa^3wi^3ha^3lxi^3n\ddot{a}u^3xa^2$ $ka^2va^1la^2$ $ka^3ti^3yau^3kxi^2jah^1la^2$
 $hi^2sen^3kxai^3lu^2$ $y\ddot{u}^3lxa^2$ $\tilde{i}^3yxo^2sai^1nha^2jah^1lai^1ta^3lxi^3$ $y\ddot{u}^3lxi^1ta^3lxi^3$ $t\ddot{e}^3sx\ddot{a}^3$
 $\tilde{i}^3sun^2t\ddot{a}^2ya^2lut^1ta^3lxi^3yhain^1na^2h\ddot{e}^3la^2$. $A^2nxe^3te^2su^2$ $\tilde{a}l^3kxa^2n\ddot{a}u^3xai^2li^2$
 $so^1j\ddot{i}^2ai^1nha^2kxai^3$ $wxi^2s\ddot{u}^1nain^1na^2h\ddot{e}^3la^2$.

20

Ka³yxuh³h³u³jah¹la² k³o³khaix¹te²a² sa²tai³kxi²jau³su²

1 $Nxa^2ha^1te^1$ $oh^3xan^1jah^1la^2$ $wxa^2ka^3nxa^2$ $wx\ddot{a}^3na^2h\ddot{e}^3la^2$. Yuh^3xa^2
 $kk\ddot{x}h^3nx\ddot{e}^1na^2$ $u^1t\ddot{e}^3na^2$ $\ddot{u}h^3yxo^2than^2kxi^2ki^3ka^3txa^2$ $so^1sx\ddot{a}^3$ $hxi^2t\ddot{e}^3nha^2sx\ddot{a}^3$
 $wx\ddot{a}^3ha^2kxai^3$ $kwa^3thi^3l\ddot{i}h^3na^2$ $so^1sx\ddot{a}^3$ $hxi^2t\ddot{e}^3nha^2sx\ddot{a}^3$ $wx\ddot{a}^3ha^2kxai^3$
 $nxe^3na^2h\ddot{e}^3la^2$. 2 $Nxe^3n\ddot{u}^2la^2$ $ka^3yxuh^3h\ddot{u}^3jah^1la^2$ $k\ddot{o}^3nxe^3jah^1la^2$
 $n\ddot{u}^3kx\ddot{u}n^3txi^3$ $tai^3kxi^2so^1na^2h\ddot{e}^3la^2$. $A^2nxe^3jah^1lai^2na^2$ $sa^2kxai^3lu^2$ $txih^3h\ddot{u}^3sx\ddot{a}^3$
 $k\ddot{o}^3jah^1lai^1ta^3lxi^2na^3la^2$. $Ti^3a^2bo^3jah^1lo^2su^2$ ha^2kxai^3 $sa^3ta^3na^2jah^1lo^2su^2$
 ha^2kxai^3 $nxe^3jah^1lai^1ta^3lxi^2na^3la^2$. $\tilde{A}^1jah^1la^2$ $n\ddot{u}^3kx\ddot{u}n^3txi^3$ $so^1n\ddot{u}^2la^2$
 $kwa^3thi^3l\ddot{i}h^3na^2$ $t\ddot{e}^3sx\ddot{a}^3$ $sa^2tai^3kxi^2na^2h\ddot{e}^3la^2$. $Kw\ddot{e}^3kxa^2$ $ko^3ka^3lxa^1txi^3$ 1.000
 nxe^2 $kw\ddot{e}^3kon^3sx\ddot{a}^3$ $tai^3kxi^2wxe^2xai^3lain^1na^2h\ddot{e}^3la^2$. 3 $Ain^1n\ddot{u}^2la^2$ yuh^3xa^2
 $kk\ddot{x}h^3nx\ddot{e}^1na^2$ $u^1t\ddot{e}^1na^2$ $so^1sx\ddot{a}^3$ $\tilde{a}^3na^1sx\ddot{a}^3$ $\tilde{a}^3wi^1hain^1na^2h\ddot{e}^3la^2$. $So^1sx\ddot{a}^3$ $\tilde{a}^3na^1sx\ddot{a}^3$
 $\tilde{a}^3wi^1hain^1n\ddot{u}^2la^2$ $sa^2ne^3ti^1kxain^1n\ddot{u}^2la^2$ $\ddot{u}h^3yxo^2wi^1kxain^1na^2h\ddot{e}^3la^2$. $Nxe^3ha^2kxai^3$
 $hxi^2kan^1txi^3$ $yuh^3xan^1t\ddot{u}^3ka^3txa^2$ $\tilde{i}^3ki^3ha^1kxain^1ju^3ta^2$ $y\ddot{u}^2nxa^3wa^2$, $kw\ddot{e}^3kxa^2$
 $yxo^2ha^3kxa^1$ $\ddot{u}^3ti^1kxa^2$ $wxe^2xai^3lai^1nha^2kxai^3la^2$. $Yx\ddot{a}n^1ta^1$ $ye^3ha^1la^2$ so^1lxi^3
 $sa^2ta^2la^3kxi^2s\ddot{a}^3ain^1s\ddot{a}n^2tu^1wa^2$.

4 $Nxa^2ha^1te^1$ $y\ddot{u}^3t\ddot{a}^3xa^2$ $\tilde{i}^2a^1h\ddot{e}^3la^2$. $\tilde{i}^2a^1ju^3ta^2sa^1$. $\tilde{A}^3wxe^3ka^3lo^3a^2$
 $hxi^2kan^1khaix^1te^2na^2$ $\tilde{a}^3wxe^3ka^3lo^3a^2$ $ka^3lo^3ka^3lxa^1txi^3$ $\tilde{i}^2a^1h\ddot{e}^3la^2$. $Nxe^3ka^3lo^3ai^2li^2$
 $a^2n\ddot{u}^2a^2$ $\tilde{a}^3wxe^2xai^3lain^1na^2h\ddot{e}^3la^2$. $A^2nxe^3t\ddot{u}^3ka^3txai^2na^2$ $Txa^2w\ddot{a}^3s\ddot{u}^3na^2$
 $w\ddot{a}n^3txa^2$ $\tilde{i}^3hxi^2kat^1ti^3hi^1t\ddot{e}n^3tain^1na^2h\ddot{e}^3la^2$. $K\ddot{o}^3nxe^3ti^3$ $k\ddot{a}i^3te^2n\ddot{a}u^3xa^2$
 $k\ddot{o}^3nxe^3ti^3$ $\tilde{i}^3yi^1tain^1sx\ddot{a}^3$ $\tilde{i}^3wai^1tain^1ju^3ta^2$ $\tilde{i}^3hxi^2kat^1ti^3hi^1t\ddot{e}n^3tain^1na^2h\ddot{e}^3la^2$.
 $Nxe^3n\ddot{u}n^3nxa^2ha^1te^1$ $a^2n\ddot{u}^2a^2$ $n\ddot{u}^3ka^3txa^2$ $\tilde{i}^2lxin^3tai^1na^2h\ddot{e}^3la^2$.
 $A^2nxe^3t\ddot{u}^3ka^3txai^2na^2$ $a^2kx\ddot{a}^3nxa^1$ $k\ddot{o}^3nxe^3thin^1t\ddot{u}^3ka^3txa^2$ $hi^2sen^3su^2$
 $sun^2t\ddot{a}^1ain^1na^2h\ddot{e}^3la^2$. $\ddot{U}^3nhe^3yon^3t\ddot{a}^1lain^1sx\ddot{a}^3$ $sun^2t\ddot{a}^1ain^1na^2h\ddot{e}^3la^2$.
 $Nxe^3sx\ddot{a}^3$ $\ddot{u}^3nhe^3yon^3t\ddot{a}^1lain^1t\ddot{u}^3ka^3txain^2txi^3$ $a^2kx\ddot{a}^3nhx\ddot{i}^1na^2$ $wi^1lhin^1sx\ddot{a}^3$
 $y\ddot{x}au^2hoh^3lxin^3tain^1na^2h\ddot{e}^3la^2$. $Je^3su^2jah^3lai^2na^2$ $w\ddot{a}n^3txa^2$ $\tilde{i}^3hen^3txai^1nha^2kxai^3$
 $Txa^2w\ddot{a}^3s\ddot{u}^3na^2$ $w\ddot{a}n^3txa^2$ $sa^2yxo^2we^1t\ddot{e}n^3tai^1nha^2kxai^3$ $nx\ddot{e}n^3tain^1na^2h\ddot{e}^3la^2$.
 Hai^3txi^3 $ka^3yxuh^3h\ddot{u}^3jah^1la^2$ $k\ddot{o}^3nxe^3jah^1la^2$ $\tilde{i}^3ye^3na^2$ $wxa^2li^3jah^1la^2$
 $sa^2n\ddot{e}n^1kxai^1nxa^3kxai^3$ $ka^3yxuh^3h\ddot{u}^3jah^1la^2$ $k\ddot{o}^3nxe^3jah^1la^2$ $a^2y\ddot{a}u^3ka^3txa^2$
 $kwa^3thi^3la^2$ $we^1tain^1jah^1la^2$ $sa^2n\ddot{e}n^1kxai^1nxa^3ha^2kxai^3$ $nx\ddot{e}n^3tain^1na^2h\ddot{e}^3la^2$.
 $Ka^3yxuh^3h\ddot{u}^3jah^1la^2$ $k\ddot{o}^3nxe^3jah^1la^2$ $\tilde{i}^3ye^3na^2$ $wxa^2li^3jah^1la^2$ $a^2r\ddot{i}^3lxa^2$
 $\ddot{u}^3ta^3ka^2$ $sai^1sx\ddot{a}^3$ $\ddot{u}^3hxi^2wha^2li^1nhai^1nxa^3ha^3kxai^3$ $a^2ye^3ha^3na^3kxa^2$
 $\ddot{u}^3ta^3ka^2$ $sai^1sx\ddot{a}^3$ $\ddot{u}^3yhe^3wha^2li^1nhai^1nxa^3ha^2kxai^3$ $nxe^3ain^1na^2h\ddot{e}^3la^2$.

Nxe³ain¹tũ³ka³txi³sa²ha²kxai³ kxã¹su² sun²tã¹yhai¹kxan²ti³nũ¹ ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²ti³hi¹nyhai¹to³nha²na²hẽ³la². Nxẽ³tain¹ka³tũ³ Kris2tu³jah¹la² ã³nũ²kxi²sxã³ yxau²xai³lai¹nha²kxai³ ha³lo²an¹tũ³ka³txai²na² whãi¹na¹ i³hxi²kan¹txi³lot3sxã³ yxau²xai³lin³tain¹na²hẽ³la². Kwẽ³kxa² ko³ka³lxa¹txi³ 1.000 nxe² kwẽ³ko³nxe² i³hxi²kan¹txi³lot3sxã³ yxau²xai³lin³tain¹na²hẽ³la². Nxe³tũ³ka³txai²na² txã² ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²tũ³ka³txi³sain¹na²hẽ³la². Nxe³nxa²ha¹te¹ ã³ta³lo³hẽ¹tũ³sxã³ nũ³ka³txi³ ã³xa² ka³ten³su² i³sa²yxau³xin¹tain¹nũ³tu¹wa². ⁵ Nxe³nũ³nxa²ha¹te¹ a²nũ²a² ya³lu²nũ³tũ³ka³txa² ãh¹ wã³kon³tũ³ka³txai²na² sa²kxai³lu² kwẽ³kxa² 1.000 nxe² kwẽ³kon³kxan²ti³nũ¹ ãh¹ya³lu²sxa²xain³tain¹na²hẽ³la². ⁶ Nxe³nũ³nxa²ha¹te¹ a²wi¹lhi¹na² ka³ten³su² i³sa²yxau³xi²tũ³ka³txa² wi¹lxon³kxi²ti³hi¹tai¹nha²kxai³ wi¹lhin¹ti³hi¹tai¹nha²kxai³ nxe³tũ³ka³txi³sain¹na³la². Hai³txi³ ya²lu¹ju³ta³nũ³su² yũ³ai¹nxa³lho³la². Hãi¹nxe³sxã³ Txa²wã¹sũ³nai²na² i³ye³ũ¹hai¹tũ³ka³txi³su² ha²kxai³ Je³su² Kris2tu³jah¹lai²na² i³ye³ũ¹hai¹tũ³ka³txi³su² ha²kxai³ nxe³ti³hi¹tẽ³tain¹tu¹wa². Nxe³sxã³ ha³lo²an¹tũ³ka³txai²na² a²yo²ha³kxa¹ i³hxi²ka¹ti³lot3sxã³ yxau²xai³lin³tain¹tu¹wa². 1.000 nxe² kwẽ³kon³kxa²ha³ta³nxã²txi³nũ¹ i³hxi²ka¹ti³lot3sxã³ yxau²xai³lin³tain¹tu¹wa².

Sa³ta³na²jah¹la² ã³na¹ain¹jau³su²

⁷ Nxe³nxa²ha¹te¹ 1.000 nxe² kwẽ³kxa² hxa³nũ²la² Sa³ta³na²jah¹la² sa²ta²la³kxi²sxã³ ã³na¹ain¹tu¹wa². ⁸ Ai¹nha²kxai³ Sa³ta³na²jah¹la² hi²sen³su² yuh³xan¹ko³xai²nãn¹tũ³ka³txai²na² whãi¹na¹ ãh¹ i³ki³ha¹kxa²ain¹to³tu¹wa². U³je³na² kan³ko³nãu³a² i³ki³ha¹kxi²ha²kxai³ u³je³na² a³li³xi²ko³nãu³a² i³ki³ha¹kxi²ha²kxai³ a²wi¹nẽ³tãu³an¹ko³nãu³a² i³ki³ha¹kxi²ha²kxai³ a²wã³tan¹ko³nãu³a² i³ki³ha¹kxi²ha²kxai³ nxẽ³tain¹tu¹wa². Ko²ke³ nũ³ka³txa² i³ki³ha¹kxi²ha²kxai³ Ma³ko²ke² nũ³ka³txa² i³ki³ha¹kxi²ha²kxai³ nxẽ³tain¹tu¹wa². Nxẽ³txain¹nũ²la² ã³nhe¹li³yain¹si¹jau³su² i³sa²kxi³nũ²kxain¹tu¹wa². A²nxe³tũ³ka³txa² ka³lxa¹khai¹nxẽ³tain¹tu¹wa². Ka³yã³la³tũ³a² ki³ka³lxa¹khaix¹te²jai¹ti²tu¹wa². Jã¹nxe³jut3sũ³nxe² a²nũ²a² ka³lxa¹khai¹nxẽ³tain¹tu¹wa².

⁹ Nxain¹nũ²la² ha³lo²a² yuh³xan¹ko³xa² a²yãn³sa²kxi³nũ²kxain¹nũ²la² Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² yxo²i²te²nãu³xa² ã³sa²ki³hain³kxi² a²sxi²je³na² ã³sa²ki³hain³kxi² nxain¹tu¹wa². Nxain¹sxã³:

— Sun²tã¹hxa³tain¹ki³tũ¹xã¹. Ain¹jau³su² nxain¹ta¹ oh³xan¹ta² ha³nxe²a² a³ka³nxi²xi²sxã³ i³hxa³tain¹tu¹wa². ¹⁰ I³hxa³txain¹ka³tũ³ A²ta³jah¹la² Ti³a²bo³jah¹la² a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹ ã³ke³tũ¹ain¹jah¹lai²na² sa²kxai³lu² so¹nũ²la² i³ye³na² ha³nxe²a² i³je³na² e³syo²fre²nũ³nxa² i³je³na² ã³nũ¹hai¹tu¹wa². A²nxe³je³nai²na² sa²kxai³lu² ka³yxuh³hũ³jah¹la² ko³jah¹la² i³ye³na² wxa²li¹jah¹la² ka³yxuh³hũ³jah¹la² ko³nxe³sxã³ ã³ke³tũ¹hai¹jah¹lai²na² nxe³sxã³ a²kxã³nxa¹ ã³nũ¹ain¹na²hẽ³la². A²nxe³je³na¹ a²ta³jah¹lai²li² so¹sxã³ ã³nũ¹ain¹nũ³tu¹wa². Nxain¹ka³tũ³ khãuh³lxa³txain¹ju³ta² so¹li³yũ³ain¹tu¹wa². Khãuh³lxa³txain¹ju³ta² ne³ki³so¹nxa³lho³la².

A²nũ²a² ko³nxe³ti³i³yĩ¹lain¹sxã³ i³wai¹tẽ³tain¹jau³su²

¹¹ Nxa²ha¹te¹ ã³wxe³ka³lo³a² hxi²kan¹ta²si³yxau³ka³jah¹la² ã³wxe³ka³lo³a² hãn³ka³lo³a² o²khaix¹nẽ³ka³lo³a² i²a¹hẽ³la². A²nxe³ka³lo¹a² yxau³jah¹la² i²a¹hẽ³la². A²nxe³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² o²lha²ti³ye²ha²kxai³ oh³xan¹ko³xa² whãi¹na¹ yuh³xan¹ko³xa² whãi¹na¹ tĩ¹hxa³na²hẽ³la². A²nũ²a² yuh³lxain¹kxai²nãn²tũ³ ã³nih³sa³tĩ¹ain¹te²ju²hẽ³la². Nxe³kxa²yã¹nxe³kxe³hũ³nxe²

ko¹xai²li² whāi²na¹ tī¹hxa³na³hē³la². 12 Nxe³nūn³nū²la², a²nū²a²nāu³xa² ya³lu²te²nāu³xa² a²yxo²ha³kxa¹ ka³ten³su² i³sa²yxau³xi³si¹ka³tu³ wxā³si¹hain¹na²hē³la². Kāin²te²su²ta³nxa² kāi²nxa³te²su²ta³nxa² nxe³tū³ka³txa² a²yxo²ha³kxa¹ wxā³si¹hain¹na²hē³la². A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lai²na² ā³wxe³ka³lo³ai²na² ā³tī³ain¹na²hē³la². Ā³tī³ain¹nū²la² ha³teh³nxā³nxāu³xa² nxā³ka³lxa¹txi³ li²vro³txā³nxa² sa²yxo²hai¹lain¹na²hē³la². Sa²yxo²hai¹lain¹ka³tu³ tū¹ka³txai²na² whāi²na¹ ko³nxe³ti³ kāi³ain¹ka² yā¹nxe³sxā³ ko³nxe³ti³ i³yī¹lin³tain¹na²hē³la². Nxēn³tain¹nū²la² ha³teh³nxā³nxa² nxā³nxā³xa² ka³ten³su² ti³hi¹tē³txā³nxa² sa²hai¹lain¹na²hē³la². Kxā³nxu¹tai²na² a²nū²a² a²i³lxa² ū³wha²li¹lye²nxa³kxe³su² nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² ko³nxe³ti³ i³yī¹lin³tain¹na²hē³la². 13 Nxe³te³na¹ i³ye³nai²li² a²nū²a² i³lo³nxī² ya³lun¹ta² hāu¹te²na² wxā³ha²kxai³ ya³lun¹ta² hāi¹kxi²te²na² wxā³ha²kxai³ nxe³ain¹na²hē³la². Nxe³nū²la² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³ka³jah¹la² ko³nxe³ti³ i³yī¹lin³tain¹na²hē³la². A²kxā³nxa¹ ko³nxe³ti³ kāi³ain¹kxa² yā¹nxe³sxā³ ko³nxe³ti³ i³yī¹lin³tain¹na²hē³la². 14 Nxe² i³yī¹lih²ta³lu²nain¹nū²la² ya³lu²nē³ju³ta² sa²so¹sxā³ i³ye³na² ha³nxe²a² i³je³nai²na² ā³na¹sxā³ ā³nū¹ain¹na²hē³la². Ā³na¹sxā³ ā³nū¹ain¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² hai³txi³ ka³ten³su² we²nxī²nxa³lho³la². Hāi¹nxe² ya³lu²sa²tī¹tu¹wa². 15 Jā¹nxe³nūn³sxā³ ha³teh³nxā³nxa² ka³ten³su² ti³hi¹tē³txā³nxai²na² sa²hai¹ka³tu³ a²nū²a² i³li²te²a² Txa²wā¹sū³na² ā³si³tē³kxi²nxa³te²su² te²a² a²i³lxa² yū³ye²nxa³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² a²nxe³te²su² te²na² sa²so¹sxā³ i³ye³na² ha³nxe²a² i³je³na² ā³na¹sxā³ ā³nū¹lain¹nūn³tu¹wa².

21

Txa²wā¹ha³lo²a² txa²wā¹oh³sī³na² tah²lxi³i³yūt¹jau³su²

1 Nxe³nxa²ha¹te¹ txa²wā¹ha³lo²ai²na² txa²wā¹oh³sī³nai²na² txa²wā¹i³ye³nai²na² yxo²ha³kxa¹ hxa³na³hē³la². Nxe³nū²la² oh³sī³na² tah²sī³na² i³yūt¹sa²kxai³ txa²wā¹ha³lo²a² tah²ko³xa² i³yūt¹sa²kxai³ nxe³na²hē³la². Yxān¹ta¹ i³ye³na² kāin²je³na² i³yūt¹txa³hē³la². 2 Nxe³ka³tu³ sxi²je³na² Je³ru³sa³lē²thi³na² tah²hī³na² a³ka³nxa² wxā³na²hē³la². Oh³xan¹ko³xa² Txa²wā¹sū³na² ha³lo²a² wxa²li³sxā³ a³ka³nxa² wxā³na²hē³la². A²nxe³thi³na² sa²kxai³lu² wi¹lhau³kot³si¹hain¹na²hē³la². Txu¹ha² in³txi³te³lhxā³ nxe³ta¹ka³lxu³su² kxai²nān²tu³ wi¹lhau³ko³nha²te²ju²hē³la².

— Txa²in³txa² ka²li¹txi³na¹tū¹xā¹. Nxe³jau³su² te²ju²hē³la². Jā¹nxe³jut³3sū³nxe² oh³xan¹thi³nāu³a¹ a²ta²hīn³nū³su² wi¹lhau³kot³si¹hain¹na²hē³la². 3 Nxe³ka³tu³ wān³txa² oh³xan¹jau³xa² i³kaix¹jah¹lai²na² e³jau³xa² ain³kxi²na¹hē³la². Ain³kxi²na¹te³nah¹lxi¹.

— Nxe³jah³lxi³sa²lxe¹. Hī¹nai²na² Sū³na² Si³yxau³ka³jah¹lai²na² yxau³thi³nū³a² a²nū²a² nxū²kwai³ye³la³nāu³a² sxa³tu¹we¹. A²nū²a² nū³ka³txa² yxau³ya³nyhai¹tu¹we¹. Ya³nyhai¹nha²kxai³ Txa²wā¹sū³na² sa³wi³ha³lxi³si¹nai¹tu¹we¹. A²nxū²kwai³ye³la³nāu³a² yxau³ya³nyhai¹tu¹we¹. 4 Nxe³kxai²nān²tu³ a²nū²a² ha²ya³kxa² i³nān³si¹hain¹tu¹we¹. Ya³lu²ain¹ju³ta² yū²nxa³ha²kxai³ āin²tain¹ju³ta² yū²nxa³ha²kxai³ nā³nain¹ju³ta² yū²nxa³ha²kxai³ khāuh³lxa³txi³nain¹ju³ta² yū²nxa³ha²kxai³ nxain¹tu¹we¹. Ha³lo²a² kxā³nxān¹ju³tai³tā² ne³ki³son³sxā³ wa³to³hi²na³le¹. Nxe³na²hē³la².

5 Nxe³nxa²ha¹te¹ oh³nāu³a² Txa²wā¹hxi²kan¹jah¹la² ā³wxe³ka³lo³a² yxaut³jah¹lai²na² a²wān³txi³kxai³lu¹, i³ye³te³nah¹lxi¹.

— Nxe³jah³lxi³sa²lxe¹. A²yen³kxai²na² a²yo²ha³kxa¹ tah²lxi³wet¹si¹ha¹tu¹we¹. Nxe³na²hē³la². Nxa²ha¹te¹ oh³xan¹jah¹la² i³ye³kxi²sain¹na²hē³la². i³ye³kxi²sain¹te³nah¹lxi¹:

— Wān³txa² a²nxe³jau³jau¹xai²na² yxo²i²ki³jau³xai²la¹wi¹. Ya²la³tu³jau³xai²la¹wi¹. Nxe³jau³su² ha²kxai³ ũ³wha²li¹txa²hē³li¹. Nxe³sain¹na²hē³la².

6 Nxa²ha¹te¹ Txa²wā¹sū³na² i³ye³kxi²sain¹na²hē³la². i³ye³kxi²sain¹te³nah¹lxi¹:

— Wxa²wa²su¹tā³li¹. Txa²na¹xai²na² a²wi¹lhī¹nu¹ta²kxai³ yen³kxa² yū²nxa³hī¹nu¹ta²kxai³ ka³ten³su² yxau²xai³la¹hē³li¹. Te²yā¹nxe³sxā³ kxā³nāu³a¹ yen³kxa² a²yo²ha³kxa¹ hxa³nhī¹na¹ ka³ten³su² yxau²sa²tē³a¹tu¹wi¹. A²wi¹lhī¹nān¹jah¹lo²sa¹ha²kxai³ ne³ki³san¹jah¹lo²sa¹ha²kxai³ nxe³jah¹lo²sa¹wi¹. A²nū²a² i²li³te²na² ya³lxu²kxai²nān²tu³ i³ya³xa² ka³ten³ti³hi¹tē³jau³xa² kwa²ū³hū¹ai¹na¹tu¹wi¹. A²yo³ha² ten³nxa³lho³li¹.

7 Nxe³sxā³ a²nū²a² i²li³te²nān²tu³ ko³nxe³ti³ kâi³ain¹ju³ta² ā³na¹sxā³ ā³ta³lox³ta³wxe³ain¹kxai²nān²tu³ ju¹ta²na² a²yo²ha³kxa¹ ũ³hū¹ai¹na¹tu¹wi¹. Txa²wā¹sū³nu³lo³sa²te²lo³txai¹na¹ha²kxai³ Txa²ki³lhan³to³txai¹na¹ha²kxai³ nxa¹na¹tu¹wi¹. 8 Yxān¹ta¹ tū³ka³txi³ ā³xai²lē¹. Ko³nxe³ti³ kâi³jah¹lo²su² ha²kxai³ yuh³lxi³jah¹lo²su² ha²kxai³ Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²i²xa³jah¹lo²su² ha²kxai³ Sū³na² yxo²kwīn¹kxi²ju³ta² o²la³kxi²jah¹lo²su² ha²kxai³ a²nū²a² su²lhā³jah¹lo²su² ha²kxai³ txu¹ha² ko³nxe³thin¹sxā³ o²la³kxi²jah¹lo²su² ha²kxai³ ti³na³la² a²nū²a² ā³nan³jah¹lo²su² ha²kxai³ a²yen³kxa² wet¹sxā³ tē³sxā³ txa²wā¹sū³nu²sa²ki³lot³ju³ta² yxo²kwain³jah¹lo²su² ha²kxai³ ki³han³ju³ta² e³jah¹lo²su² ha²kxai³ nxe³tū³ka³txai²na² yxo²ha³kxa¹ i³ye³na² ha³nxe²a² i³je³na² ē³syo²fre²nū³hū³sxā³ i³je³na² ā³na¹sxā³ ā³yu¹kxū³ain¹tu¹wi¹. A²nxain¹ju³ta²li² ne³ki³sot³nxa³lho³li¹. Nxe³sain¹na²hē³la².

Je³ru³sa³lē²thi³na² tah²lxi³i³yū¹tjau³su²

9 Nxa²ha¹te¹ in³txa² oh³xan¹jah¹la² wxā³sxā³ i³ye³na²hē³la². A²nxe³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² kxā³nhxi¹nai¹tā² ka³te³ha² hxi²tē³nha²jah¹lai¹ta³lxi²na²la². A²nxe³tē³na² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² ka³te³na² Si³yxau³jah¹lai²na² i³xan³ta³kxin²txain¹ju³ta² ne³ki³nha²hē³la². Nxē³nha¹li¹ nxē³nha¹li¹ nxē³nha¹li¹ ka³na³ki² ne³kih¹nha²hē³la². A²nxe³tē³na² nēn³ka³na³ka³nat³sxā³ hxi²tē³nha²jah¹lai¹ta³lxi³ wxā³sxā³ i³ye³na²hē³la². i³ye³te³nah¹lxi¹.

— Ā³wxā³sē¹li¹. O³ve²a² Wēn³sū³jah¹lai²na² a²txu¹ha² so¹ta³ka³lxu³nū³a² wā²nā³ū¹nxa²ha¹tu¹wi¹. Nxe³na²hē³la².

10 Nxe³nū²la² Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² tē³sxā³ hi¹txai³lha³ha²kxai³ wā³la³ka³txa² ki³ka³txa² ka³la³ya³ha¹hē³la². Nxe³ya³sān²nū²la² sxi²je³na² wi¹lhīn¹khaix¹thi³na² Je³ru³sa³lē²thi³na² wā²nā³ū¹sa³na²hē³la². A²nxe³thi³nai²na² sa²kxai³lu² oh³xan¹ko³xa² Txa²wā¹sū³na² yxau³ko³xa² wxa²li³sxā³ a³ka³na² wxā³na²hē³la². 11 Txa²wā¹sū³na² wxi²kin³ti³ton³ju³ta² sa²ha²te³kxi²na²hē³la². Txah³lxa³ki³a² a³lxi²khaix¹inxain¹ki³a² yā¹nxe² sa²ha²te¹kxi²na²hē³la². Jas²pe³ki³a² ha²lu¹lun¹ka² yā¹nxe³na²hē³la².

12 A²nxe³thi³nai²na² sa²kxai³lu² sxi²jen³nai²na² ki³tā¹kxi²wa³ti³kxi²nha²ka³txa² ki³khai¹nxe³ha²kxai³ au³khai¹nxe³ha²kxai³ nxe³kat³su² na²hē³la². A²nxe³kxa³txai²li² a²sxi²h²yo²a² yxo²ka³lxa¹na²hē³la². Hxi²ka² hxa³n³sxā³ ha¹li¹ wxa²hait¹so¹xi²sxā³ a²sxi²h²yo²a² sxi²h²yo²xih²xai³na²hē³la². A²nxe³ta³yo²a² sa²kxai³lu² in³txa² oh³xan¹tū³ka³txa² sxi²h²yo²a² yxau²xai³yah³lxi³na²hē³la². A²nxe³ta³yo²a² sa²kxai³lu² a²i²lxa² yū²xai³na²hē³la².

I³sa³e³ah³lo³nu³ta³i³na² nū³ka³txi³nāu³xu³ta³i³na² a²ki³lha³lxa³nāu³xa² hxi²ka²hxa³sxā³ ha³li¹ wxa²hait¹so¹xi²nū³su² nxe³tū³ka³txi³nāu³xu³ta³i³na² a²i³lxa² ūh³yo²hē²ta²xai³yah³lxi³na²hē³la². 13 Nxe³nxa²ha¹te¹ u³je³na³ka²a³li³xi²tāu³ai²na² sa²kxai³lu² sxi²hai²na² a²yo²a² yo²ha¹li¹ ka³na³ki²yū³ha²kxai³ a²wi¹nē³tāu³a² a²sxi²yo²ai²na² sa²kxai³lu² yo²ha¹li¹ ka³na³ki¹yū³ha²kxai³ a²wā³tāu³ai²na² a²sxi²yo²ai²na² sa²kxai³lu² yo²ha¹li¹ ka³na³ki¹yū³ha²kxai³ u³je³na² kan³tāu³a² a²sxi²yo²ai²na² sa²kxai³lu² yo²ha¹li¹ka³na³ki¹ yū³ha²kxai³ nxe²xai³yah³lxi³na²hē³la². 14 A²nxe³thi³nai²na²ki³tā¹kxi²wa³tj³kxi²nha²ka³txai²na² a²si³ka³lah³nāu³a² tah³lxa³ka³txa²a³li²khai¹nxe² wi¹khai¹nxe² nxe³ka³txai²na² hxi²ka² hxa³sxā³ ha³li¹wxa²hait¹so¹xi²sxā³ tah³lxa³ka³txai²li² ū³si³a³kxain¹nū²hē³la². A²nxe³ka³txai²na²sa²kxai³lu² O³ve²a² Wēn³sū³jah³lai²na² i³kaix¹so¹tū³ka³txu¹ta³i³na² a²i³lxa²i³lxi¹nha²xai³na²hē³la², tah³lxa³ka³txai²na²sa³.

15 Nxa²ha¹te¹ oh³xan¹jah¹la² i³ye³kxi²sa²jah¹lai²na² sa²kxai³lu²yen³kxa² a²lu²ju³ta² ū³hau³ko³ta³ka³txa² ou²ro²ki³a² we¹ka³txa²hxi²tē³nha²na²hē³la². Sxi²je³na² ū³hau³ko³txi² sxih²yo²a² ū³hau³ko³txi²je¹na² ki³tā¹kxi²wa³tj³kxi²nha²ka³txa² ū³hau³ko³txi³ nxe³te³lhxā³nxe³na²hē³la². 16 A²nxe³ju³ta² sxi²je³nai²na² a²lu²ju³tain²txi² au³ju³tain²txi²a³nhau³ko³je²na²hē³la². Ū³hau³kot³te³nah¹li¹ 2.200 ki³lo²me³tro³ nxe²a³lu²khai¹ye²na²hē³la². Nxe³sxā³ a³lu²ju³tain²txi³ au³ju³tain²txi³ ki³ju³tain²txi³nxe³ju³ta²na² yo²ha³kxa¹ a³nhau³kot³je²na²hē³la². 17 Nxe³ka³tu³ sxi²je³na²ki³tā¹kxi²wa³tj³kxi²nha²ka³txa² ū³hau³ko³tā²hē³la². A²nū²a² ū³hau³ko³nha²ju³ta²64 me²tros² nxe³na²hē³la². Oh³xan¹jah¹la² ū³hau³ko³nha²kxa² yā¹nxe²na³la². 18 Nxe³nū³nxa²ha¹te¹ ki³tā¹kxi²wa³tj³kxi²nha²ka³txai²na² sa²kxai³lu²jas²pe³ka³txa² a³li²khai¹ka³txa² so¹li³ we¹tai¹nīn²ta²wa². A²sxi²ta²na²sa²kxai³lu² ou²ro²ki³a² so¹li³ we¹tai¹nīn²ta²wa². Ni²kē¹na² ha²lu¹lun¹ka²yā¹nxe³yai¹nīn²ta²wa². 19 Tah³lxa³kxai²na² ū³si³a³kxain¹ki³ai²na² sa²kxai³lu²a³li²khai¹nxe³ki³a² so¹li³ we¹tain¹nīn²ta²wa². A²wi¹lh¹nān¹ta³ki³a²jas²pe³ki³su² ha²kxai³ ā³ta³lo³hē¹ta³ki³a² sa³fi²ra³ki³su² ha²kxai³ā³ta³lo³hē¹ta³ki³a² kau³se²to²na²ki³su² ha²kxai³ ā³ta³lo³hē¹ta³ki³a²es³me³rai²ta²ki³su² ha²kxai³ 20 ā³ta³lo³hē¹ta³ki³a² sar³to²ni³o²ki³su² ha²kxai³ā³ta³lo³hē¹ta³ki³a² sar²ti³o³ki³su² ha²kxai³ ā³ta³lo³hē¹ta³ki³a² kri³so²li³to²ki³su²ha²kxai³ ā³ta³lo³hē¹ta³ki³a² be³ri²lo³ki³su² ha²kxai³ ā³ta³lo³hē¹ta³ki³a²to³pa²si³o²ki³su² ha²kxai³ ā³ta³lo³hē¹ta³ki³a² kri³so²pra³so²ki³su² ha²kxai³ā³ta³lo³hē¹ta³ki³a² ja³sīn²to³ki³su² ha²kxai³ a²ne³ki³an¹ki³a² a³me³tis²ta²ki³su²ha²kxai³ nxe²xai³na²hē³la². 21 Sxi²yo²nāu³a² hxi²ka² hxa³sxā³ ha³li¹wxa²hait¹so¹xi²nū³sxā³ nxe³ta³yo²ta³ta²na² pe²ro³la³txa³yo²txi³su²na²hē³la². Sxi²yo²ain²ta³ yo²ka³na³ka³na³txi³ pe²ro³la³txa³ain²txi³ki³ka³na³ka³na³txi³ nxe²xai³na²hē³la². Nxe³nxa²ha¹te¹ sxi²tīh³na² ā³nxi³tīh³na²ou²ro²ki³a² so¹li³ ha²lu¹lun¹ki³a² so¹li³ wet¹itai¹nīn²ta²wa². Ni²kē³na² yā¹nxe²ha²lu¹lun¹na²hē³la².

22 Nxe³nxa²ha¹te¹ sxi²je³nai²na² sa²kxai³lu² sxi²ha² Txa²wā¹sū³na²sa²nēn¹kxi²thi³na² yū³ye¹nx²ti³xa³hē³la². Txa²wā¹sū³na² Si³yxa³juh¹la²Nū³kxū³n³khai¹jah¹la² so¹li³ yxa³ye¹nx²ti³ha²kxai³ O³ve²a²Wēn³sū³jah¹la² so¹li³ yxa³ye¹nx²ti³ha²kxai³ nxe³ye¹nx²ti³ha²kxai³Txa²wā¹sū³na² sxi²ha² sa²nēn¹kxi²kxai³ jā¹nxe³thi³na² yū³ye¹nx²ti³xa³hē³la². 23 Te²yā¹nxe³nū³sxā³ hai³txi³ u³je³na³ka² yū²nxa³ha²kxai³ i³la³ka²yū²nxa³ha²kxai³ nxe³kxan²ti³nū¹ Txa²wā¹sū³na² a²ha²te¹khai³ju³ta²so¹li³ sxi²je³na² whāi²na¹ i³ha²te¹kxi²na²hē³la². Nxe³nxa²ha¹te¹

O³ve²a² Wēn³sū³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² lā³pi³āu³tē³nhū³sxā³ sxi²je³nai²na² yxo²ha³kxa¹ sa²ko¹ko¹tā²hē³la². 24 Nxa²ha¹te¹ a²nū²a² nū³kā³txi³nāu³xai²na² sa²kxai³lu² sxi²je³na² sa²ko²ko²kxi²nhain¹ju³ta² yxau²xai³lain¹na²hē³la². Txa²wā¹sū³na² so¹lxi³ i³sa²nēn¹kxain¹na²hē³la². 25 Nxe³nxa²ha¹te¹ ka³nxa³nhe³ju³ta² yū²nxa³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² sxi²je³nai²nān¹ta³yo²a² yxo²than²kxi²sa²tē³na²hē³la². 26 Jā¹nxe³jut³su² a²nū²a² nū³kā³txi³nāu³xai²na² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² i³sa²nēn¹kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Nū³kxū³n³khaix¹ni¹lxi¹. Hxi²kan¹khai¹nxi¹lxi¹. Ā³sen³sai¹sa²sīn¹sxā³ wxi²kin³ti³ton³khaix¹ni¹lxi¹. Nxain¹jau³su² nxain¹na²hē³la². 27 A²nxe³thi³nāu³ai²na² sa²kxai³lu² ko³nxe³ti³ kăi³ju³ta² yū²nxa³ha²kxi³ Sū³na² yxo²kwīn¹kxi²ju³ta² kăi³jah¹la² yū²nxa³ha²kxi³ wān³txa² ki³han³jau³xa² e³jah¹la² yū²nxa³ha²kxi³ nxēn³tai¹nxa³lho³la². Hāi¹nxe³sxā³ O³ve²a² Wēn³sū³jah¹lai²na² a²ha³teh³nxa³na² a²nū²a² ka³ten³ti³hi¹txā³nxa² a²nū²a² a²i³lxa² ū³wha²li¹lhēn²ta²xai³nha²txā³syē²kxai²nān²tu³ a²nxe³jah¹la² so¹lxi³ thi¹nai²na² yxau²xai³lain¹tu¹wa².

22

1 Nxa²ha¹te¹ ka³wā³lxa² ka³ten³ti³hi¹tē³jau³xa² wā²nā³ū¹sain¹na²hē³la². Jau³xa² wi¹khai¹nxe³jau³xa² han³yo²jau³su² na²hē³la². Txa²wā¹sū³na² ā³wxe³ka³lo³a² sa²ni³sai¹yo²ha²kxi³ O³ve²a² Wēn³sū³jah¹lai²na² ā³wxe³ka³lo³a² sa²ni³sai¹ha²kxi³ nxe³jau³su² na²hē³la². 2 Sa²ni³sai¹sxā³ wxa²kan³nū²la² sxi²je³nai²na² nxū²kwai³ye³la³tih³na² ā³nē¹na³si²ha²kxi³ wxa²kan³na²hē³la². A²nxe³ta²wē¹ha³yo²ka³teh³nāu³a² hi³sa³ka³txa² ka³ten³su² ti³hi¹tē³ka³txa² wi¹wen¹na²hē³la². A²nxe³ka³txai²na² a²na³kxa² sa²kxi³lu² i³la³kxa² ki³ka³na³ka³nat³sxā³ sa²tā³ti¹sxā³ na³kā³lxi³ na³kxi²xai³na²hē³la². A²nxe³ta²nxā³kxa² sa²kxi³lu² na³ka³lxa¹na²hē³la². Hxi²ka² hxa³n³sxā³ ha¹li¹ wxa²hait¹so¹xi²nūn³sxā³ na³kxi²xai³na²hē³la². A²nxā³nxai²na² sa²kxi³lu² hi³ne³kxa³nxān³su² na²hē³la². A²nū²a² i²li³te²a² i³ton³nē³kxi²nān²tu³ ta²nxā¹nxai²na² ūh³hi³ne³kxi²nhān¹kxi²nān²tu³ we²nxī¹nxa²h³nx2na³la². 3 Jā¹nxe³ha²kxi³ Txa²wā¹sū³na² i³xan³ta³kxi²nē³ju³tan¹te²kxa³yu³ta² yū²nxa³lho³la². Txa²wā¹sū³na² yxau²ya³nhē³nha²kxi³ O³ve²a² Wēn³sū³jah¹la² yxau²ya³nhē³nha²kxi³ nxe³ya³tu¹wa². A²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa² a²yo²ha³kxa¹ i³sa²nēn¹kxi²ju³ta²nū³a² kăi³lxin³tain¹tu¹wa². 4 A²yen³nāu³khai³xa² ye³i²ain¹tu¹wa². Nxe³sxā³ a²ye³ha³na³kxi²na² sa²kxi³lu² Txa²wā¹sū³na² a²i³lxa² ū³ta³sxā³ sai¹sxā³ ū³ye³wha³li¹nhain¹tu¹wa², Sū³na² sa³wi³ha³lxi³su² ye²ha²kxi³la². 5 Nxe³te³na¹ ha³lo²la³ hai³txi³ ka³nxa³hi²xi²ju³ta² yū²nxa³lho³la². Lā³pi³āu³tē³na² sa²kj³kxi²nē³ju³ta² yū²nxa³ha²kxi³ u³je³na³kai²na² sa²ha²te¹kxi²nē³ju³ta² yū²nxa³ha²kxi³ nxe³tu¹wa². Txa²wā¹sū³nu²khai³xa² so¹lxi³ wi¹sa²ha²te¹kxi²nē³tu¹wa². A²nxe³jut³su² ha²kxi³ ha³lo²a² a²yo²ha³kxa¹ i³hxi¹kan¹txi³lon³sxā³ yxau²xai³yah³nē³tu¹wa².

Je³su²jah³la² a³ka³nxī²sxā³ wq³li²jau³su²

6 Nxa²ha¹te¹ oh³xan¹jah¹lon¹txi² āh¹ e³kxi²sa²te³nah¹lxi¹:

— Jau¹xai²na² e³kxi²nxa²ha¹jau³xin³txi³ yxo²i²kj³jau³xai²la¹wi¹. Ya²la³lyau³xai²la¹wi¹. Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³jah¹la² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² jah¹lai²na² sa²kxi³lu² Txa²wā¹sū³na² wān³txa² i³hen³txi³ttū³ka³txai²na² a²yāu³ka³txi³nāu³khai³xa² a²hxi²kan¹jah³lai²la¹wi¹. A²nxe³jah¹la² a²si³yxau³jah¹la² hi²sen³su² oh³xan¹jah¹la² sa²si¹hā³na²hē³li¹. A²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa²

sa²yo²we¹tũ³ka³txa² yen³kxa² wã²nã³ũ¹hain¹na²hẽ³li¹. Yen³kxa² ye³jen¹na²yũ³kxe³nũ³a² wã²nã³ũ¹hain¹na²hẽ³li¹. Nxe³sain¹na²hẽ³la².

7 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² e³kxi²sain¹te³nah¹li¹:

— Nxex3sa²li¹. Wa³su³txi³ wa³li²na¹tu¹wi¹. Nxe³ha²kxi³ txa²wã³txa²kwẽ¹ta² ũ³hũ¹nxa²ha¹jau³xai²na² ũ³wha²li¹lin¹jau³xai²na² sa²yo²wet1sa²jah¹la²sa²kxi³lu² i³ka³lih³kxi¹na¹tu¹wi¹. Nxe³sain¹na²hẽ³la².

8 Nxa²ha¹te¹ txai²na² Jo³ãu²ah³lo²na¹xai²na² sa²kxi³lu² wã³txai²na²a²yo²ha³kxi¹ ain³kxi²jah¹lo²sa¹wa². Yen³kxi²na² a²yo²ha³kxi¹ i²jah¹lo²sa¹wa². Nxe³jah¹lo²sa¹ha²kxi³:

— Oh³xan¹jah¹la² wã²nã³ũ¹sa²jah¹lai²na² sa²nẽn¹kxi²na¹tũ¹xã¹. Nha¹jau³su²a²ne³kxi³tãu³a² ã³ka³ti³wxe³na¹ka³tu³ i³sa²nẽn¹kxi²na¹hẽ³la². 9 Nxe³na¹ta¹e³kxi²sa²te³nah¹li¹:

— Nxe³sa²txa³hẽ¹li¹.

— Txai²li² kã¹i²ti³hex1jah¹lo²txã³wi¹. Wxã¹yã¹nxe³jah¹lo²sa¹wi¹. Wxã¹nã²ntũ³ Je³su²jah³la² sa³wit3si¹li¹. Wxa²wã³tã³nãu³xa² Sũ³na² wã³ntxa² i³hen³txi³tũ³ka³txai²na² Je³su²jah³la²sa³wi³ha³li³sain¹nũ³na³li¹. Te²yã¹nxũ³sxã³ ha³teh³nxã³na²ũ³wha²li¹lin¹txã³nxai²na² wã³ntxa² yxo²i²te²nãu³xa² Je³su²jah³la²sa³wi³ha³li³sain¹nũ³na³li¹. Nxe³nx2ti³kxa² yã¹nxũ³sxã³ Je³su²jah³la²sa³wit3su²nũ³na¹wi¹. Nxe³na¹ha²kxi³ i³sa²nẽn¹kxi²sa²txa³hẽ¹li¹. Txa²wã³sũ³nu²txhai³xa² so¹li³ sa²nẽn¹kxi²txai¹nhẽ³li¹. Nxe³sain¹na²hẽ³la².

10 Jã¹nxe³sxã³ ãh¹ e³kxi²sa²te³nah¹li¹:

— Nxe³ha²kxi³ ha³lo²a² yxau³son³na³li¹. E³kxi¹nxa²ha¹ju³ta³ta³li³wa³su³txi³ ãn³si³wxen¹tu¹wi¹. Wã³ntxa² ũ³wha²li¹lin¹jau³xai²li² hã³a²ũ³ho¹txa³hẽ¹li¹. 11 Nxe³ha²kxi³ a²kxã³na² kq³nxe³ti³ kã¹i²te² i³nxai²na²sa²kxi³lu² ãh¹ kã¹iyxau²xai³jah³lxu¹li¹. A²kxã³na² kq³nxe³thin¹sxã³ o²la³kxi²te²i³nxai²na² sa²kxi³lu² kq³nxe³thin¹sxã³ yxau²xai³jah³lxu¹li¹. A²kxã³na²wain³ju³ta² kã¹i²te² i³nxai²na² sa²kxi³lu² ãh¹ wain³txi³ kã¹iyxau²xai³jah³lxu¹li¹. A²kxã³na²wi¹lhin¹sxã³ yxau²xai³te² i³nxai²na² sa²kxi³lu² ãh¹ wi¹lhin¹sxã³yxau²xai³jah³lxu¹li¹. Nxe³sain¹na²hẽ³la².

12 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² i³ye³te³nah¹li¹:

— Nxex3sa²li¹. Wa³su³txi³ wa³li²na¹tu¹wi¹. Nxa¹kxi²nã²ntũ³ a²nũ²a²kã¹ain¹ju³ta² i²a¹tu¹wi¹. Wi¹ju³ta² kã¹ta³na² kq³nxe³ju³ta² kã¹ta³na²nxain¹jut3su² a³ya³ti³na¹tu¹wi¹. Nxa¹kxi²nã²ntũ³ nxe²kã¹ain¹kxa² yo³ha²nxet¹sa²tẽ³a¹tu¹wi¹. 13 A²wi¹lhĩ¹nu¹ta²kxi³ yen³kxa² yũ²nxa³hĩ¹nu¹ta²kxi³ka³ten³su² yxau²xai³la¹hẽ³li¹. Te²yã¹nxe³sxã³ kxã³nãu³a¹ yen³kxa²a²yo²ha³kxi¹ hxa³nhĩ¹na¹ ka³ten³su² yxau²sa²tẽ³a¹tu¹wi¹. ã³si³wxe³jah¹lo²su²te²sa¹ha²kxi³ ta³lun²sxã³ a²ne³ki³sot3jah¹lo²su² te²sa¹ha²kxi³ te²sa¹wi¹. A²wi¹lhĩ¹nã¹jah¹lo²sa¹ha²kxi³ a²ne³ki³sot3jah¹lo²sa¹ha²kxi³ te²sa¹wi¹. Nxe³na²hẽ³la².

14 A²nũ²a² i²li³te²a² Txa²wã³sũ³na² wã³ntxa² sa²yo²we¹jah¹la² sa²kxi³lu²hi³sa³ka³txa²na³kxi²ka³ten³su² ti³hi¹tẽ³tã³kxa² i³so¹jĩ²ju³ta³nũ³a² yũ³ain¹tu¹wa². Sxi²je³na² tah²ye³na² oh³xan¹thĩ³na² ã³wih¹ju³ta³nũ³a² yũ³ain¹tu¹wa².

15 Nxe³nxa²ha¹te¹ sxi²je³na² e³la² kã¹n2tãu³a² a²nũ²a² wi¹lhĩ¹nxa³te²a²ti³ya³u³kxi²ju³ta²la¹wa². Sũ³na² yxo²kwĩ¹kxi²ju³ta² kã¹te²a² yxau²tĩh³na³la² a²nũ²a² ã³nan³ti³ten³jah¹la² yxau² in³txa² txu¹ha² kq³nxe³thin¹sxã³o²la³kxi²jah¹la² yxau² a²nũ²a² ã³xa² i³kwa³na³ha²kxi³ i³su²lhã³jah¹la² yxau²yen³kxa² tẽ³sxã³ txa²wã³sũ³nu²sa²ki³lot3ju³ta² ten³ju³ta³lot3jah¹la² yxau²

ki³han³jau³xa² ten³yxau²xai³jah¹la² yxau² ki³han³yxau²xai³ti³ten³jah¹la² yxau²
nxe² nxe³tū³ka³txa² ti³yau³kxain¹ti³ai²la¹wa².

16 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² e³te³nah¹lxi¹:

— Txa²na¹xai²na² Je³su²jah³lo²na¹xai²na² Txa²sa³wi³sa² oh³xan¹jah¹la²
i³sa²si¹hā³nxa²ha¹hē³li¹. Txa²wān³txa² yxo²i²sa²sxā³ yxau²xai³tū³ka³txi³nāu³xa²
i³hen³txin¹jau³nu³ai²la¹wi¹. Ta³vi²yah³lo²nu¹tai²na² a²ne³sa³wi³ha³lo³nxe²nxex¹
wxā³tāu³te²sa¹wi¹. Nxe³te²sa¹ha²kxai³ ka³nxah³ta² a³lan²tin³ti² ten³sa²tā³xi²
yān³txai²na¹ i³yū¹li³xi²nxa³ta³lxa¹ hi³ka²ta³a² yan³txi³ yau³ki¹xi²kxa²
yā¹nxe³jah¹lo²sa¹wi¹.

17 Nxa²ha¹te¹ Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jah¹lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— Wxā³jah³lxi³hē³li¹. Nxa²ha¹te¹ O³ve²a² Wēn³sū³jah¹lai²na² so¹te³lhxā³
ta¹ka³lxi²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— Wxā³jah³lxi³hē³li¹. Nxe³na²hē³la². Te²yā¹nxe³sxā³ a²nū²a² i²li³te²na²
jau¹xai²na² ain³kxain¹kxai²nān²tū³te²yā¹nxe² e³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Wxā³jah³lxi³hē³li¹. Nxe³ain¹nūn³tu¹wa². Nxain¹kxai²nān²tū³ i³yau³xa²
ka³ten³su²ti³hi¹tē³jau³xa² a²ten³te² i³nxa² wxā³sxā³ i³na¹jah³lxi³hē³la². A²yo³ha²
ten³kxi¹nx2txai¹nxa³lho³la².

Ā³ne³ki³so³te³lhxā³jau³su²

18 Jā¹nxa¹jut3su² txai²na¹xai²na² Jo³āu²ah³lo²na¹xai²na² e³lxah¹
e³kxi¹nx2ta¹wa². Wān³txa² ha³lo²a² wxā³ju³ta²nū³ai²nān¹jau³xa²
e³kxi¹nx2ta¹jau³xa² ain³kxi²syah¹lxin¹te² i³nxai²na² a³la³kxi¹jxah³lxi³hē³la².
Wān³txa² yau³xā³xa² i³ye³sxā³ i³nū²kxi²yah³lxin¹kxai²nān²tū³
ko³nxe³te²lo³txa²lxi³ha³ta²wa². Ha³teh³nxā³nxai²na² ū³wha²li¹la¹jau³xai²na¹
ko³nxe³te²lo³txa²lxi³ha³ta²wa².

19 Ha³teh³nxā³nxai²na² wān³txa²
sa²ni²lā³yah³lxin¹kxai²nān²tū³ Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² hi³a²ne³ka²
a²nxā³kxa² ka³ten³ti³hi¹tē³tā³kxa² ū³hū¹nx2ti³xa³lho³la². Hai³txi³ sxi²je³na²
oh³xan¹thi³nū³a² wi¹lhin¹thi³na² ā³wi¹yah³lxan³tho³la². Ha³teh³nxā³nxai²
ka³ten³su²ti³hi¹tē³txā³nxai² a²kxā³nxai² wxa²lxa² wha²li¹lhēn¹txa²lxi³kxan²ti³
wxa²lxa²sa²sai²lā³ain¹tu¹wa².

20 Jā¹nxe³sxā³ Je³su²jah³lai²na² wān³txain²txi³ a²hāix¹jau³xain²txi³
i³ye³yxoxo²nūn¹nain¹sxā³i³ye³te³nah¹lxi¹:

— Ya²la³tu³tā³li¹. Wa³su³txi³ wā³li²na¹tu¹wi¹. Nxe²na³la². Nxe³jau³xai²na²
ten³sa²nūn³nha²wa². Nxe³na¹te³nah¹lxi¹:

— Wi¹na³li¹. Wa³su³txi³ wā³li²sē¹li¹. Nxe³na¹wa².

21 Jā¹nxa¹jau³su² Je³su²jah³la² Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la² kāin²
thāi³ti³la² a³lxi¹nx2ti³ju³ta² ten³sa³nha²wa². Wān³txa² ā³ta³lun²sxā³
ā³ne³ki³so³ta¹wa².